

INDC

SACRORUM CONCILIORUM

NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO

CUIUS

IOANNES DOMINICUS MANSI

ET POST IPSIUS MORTEM FLORENTINUS ET VENETUS EDITORES

AB ANNO 1758 AD ANNUM 1798 PRIORES TRIGINTA UNUM TOMOS EDIDERUNT
NUNC AUTEM CONTINUATA ET DEO FAVENTE ABSOLUTA

CURANTIBUS

Illmo et Rmo D. D. LUDOVICO PETIT

ARCHIEPISCOPO ATRINENSIS

E CONGREGATIONE AUGUSTINORUM AB ASSUMPTIONE

ET

IOANNE BAPTISTA MARTIN

SACERDOTE, PROFESSORE IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUGDUNENSIS.

TOMUS QUADRAGESIMUS OCTAVUS
SYNODI OCCIDENTALES, 1860-1867.

PARISIIS

MDCCCXV.

EXPENSIS HUBERTI WELTER, BIBLIOPOLAE

INDEX CHRONOLOGICUS.

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1860	ianuarii 19. — Concilium provinciale Neo-Eboracense II in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 1	1863	iulio. — Syn. dioec. Sancti-Francisci in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 403
1860	ianuarii 30. — Concilium provinciale Baltimoreense in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 13	1863	Syn. dioec. Nivernensis in Gallia 403
1860	ianuarii 23. — Concilium provinciale Neo-Aurelianense II in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 17	1863	Syn. dioec. Aeduensis VII in Gallia 403
1860	aprilis 21 - maii 17. — Concilium provinciale Colonienae in Germania 23	1863	Syn. dioec. Ambianensis in Gallia 403
1860	maii 27 - 9. — Syn. dioec. Balneoregionensis I in Italia 165	1863	Syn. dioec. Buffalensis XII in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 403
1860	iulii 9. — Syn. dioec. Pictaviensis VII in Gallia 167	1863	Syn. dioec. Sancti-Dionysii in insula La Réunion 403
1860	iulii 23. — Syn. dioec. Signina in Italia 167	1863	martii 19. — Statuta dioecesis Mimatensis in Gallia 403
1860	augusti 8. — Syn. dioec. Molinensis VIII in Gallia 167	1863	maii 14-21. — Concilium provinciale Quebecense III in Canada 406
1860	augusti 23. — Syn. dioec. Aeduensis V in Gallia 167	1863	maii 24 - iulii 19. — Concilium provinciale Quitense I in America meridionali 437
1860	septembris 1. — Syn. dioec. Augustae Praetoriae in Italia 167	1863	maio. — Syn. dioec. Baltimoreensis in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 437
1860	septembris 9. — Concilium provinciale Pragense V in Bohemia 167	1863	iunii 28-30. — Syn. dioec. Verulana in Italia 437
1860	septembris 24-8. — Syn. dioec. Strigoniensis in Hungaria 355	1863	augusti 25. — Syn. dioec. Pictaviensis IX in Italia 437
1860	Syn. dioec. Buffalensis X in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 355	1863	septembris 1-3. — Syn. dioec. Budvicensis in Bohemia 437
1860	Syn. dioec. Catalaunensis in Gallia 355	1863	septembris 1-2. — Syn. dioec. Pragensis in Bohemia 439
1861	aprilis 29 - maii 4. — Concilium provinciale Cincinnatiense III in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 355	1863	septembris 1-3. — Syn. dioec. Quinque Ecclesiensis in Hungaria 439
1861	iunii 2. — Concilium provinciale Neo-Eboracense III in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 383	1863	septembris 8-20. — Concilium provinciale Colocense in Hungaria 439
1861	iulii 2-4. — Syn. dioec. Bellunensis in Italia 399	1863	septembris 12-4. — Syn. dioec. Bituricensis in Gallia 599
1861	iulii 25. — Statuta dioecesis Burdigalensis in Gallia 399	1863	septembris 14-6. — Syn. dioec. Nivernensis III in Gallia 599
1861	augusti 31. — Syn. dioec. Remensis in Gallia 401	1863	septembris 16-8. — Syn. dioec. Ebroicensis in Gallia 599
1861	septembris 16-9. — Syn. dioec. Nivernensis I in Gallia 401	1863	septembris 22-4. — Syn. dioec. Andegavensis in Gallia 599
1861	septembris 23-7. — Syn. dioec. Sancti-Dionysii IV in insula La Réunion 401	1863	septembris 23-4. — Syn. dioec. Aeduensis VIII in Gallia 599
1861	septembris 24-6. — Syn. dioec. Andegavensis II in Gallia 401	1863	septembris 26-8. — Syn. dioec. Gratianopolitana in Gallia 599
1861	Syn. dioec. Buffalensis XI in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 401	1863	septembris 26-6. — Syn. dioec. Nemaucensis in Gallia 601
1863	iunii 8. — Convectus episcoporum Romane 401	1863	Syn. dioec. Buffalensis XIII in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 601
1863	iulii 8. — Syn. dioec. Pictaviensis VIII in Gallia 403	1863	Statuta dioecesis Meldensis in Gallia 601
		1863	Statuta dioecesis Sancti-Dionysii in insula La Réunion 601
		1863	Syn. dioec. Torontina II in Canada 601
		1864	iulii 11. — Syn. dioec. Pictaviensis X in Gallia 601

INDEX CHRONOLOGICUS

ANNO EPISTI		ANNO CHRISTI	
1864	Julii 21. — Conventus Bambergensis episcoporum 608	1865	augusti 21. — Syn. dioc. Pictaviensis XII in Gallia 805
1864	septembris 19-21. — Syn. dioc. Nivernensis IV in Gallia 615	1865	septembris 8-10. — Syn. dioc. Bituricensis II in Gallia 805
1864	septembris 21-2. — Syn. dioc. Aodensis IX in Gallia 615	1865	septembris 14. — Conc. Armanorum 805
1864	Statuta diocesis Imas-Telluris in insula Guadelupensi 615	1865	septembris 19-21. — Syn. dioc. Romanis in Gallia 815
1864	Syn. dioc. Buffalensis XIV in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 617	1866	octobris 7-21. — Conc. plenarium Baltimorense II 815
1864	Syn. dioc. Buffalensis XV in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 617	1866	decembri 1. — Statuta diocesis Divionensis in Gallia 1069
1865	februarii 2. — Statuta diocesis Rhodensis in Gallia 617	1866	decembri 8. — Statuta diocesis Hanoecensis in Gallia 1069
1865	Julii 24. — Syn. dioc. Baltimorensis VI in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 617	1866	Statuta diocesis Aodensis in Gallia 1071
1865	Julii 10. — Syn. dioc. Pictaviensis XI in Gallia 617	1866	Collectio conciliorum Scotiae, edita a Robertson 1071
1865	Julii 18-9. — Conventus episcoporum Passaviensis in Bavaria 617	1867	ianuarii 13. — Conc. Portus Hispaniae II in insula Trinidad 1071
1865	augusti 3. — Syn. dioc. Molinensis IX in Gallia 619	1867	Julii 29. — Conventus episcoporum qui Romae in natalitia post saecula XVIII, redempto die apostolorum Petri et Pauli, consecrationem beati Iosephat alteramque doctorum celebraverunt 1081-1084
1865	septembris 16-8. — Syn. dioc. Turonensis in Gallia 621	1867	Julii 23. — Syn. dioc. Pictaviensis XIII in Gallia 1083
1865	septembris 18-20. — Syn. dioc. Nivernensis V in Gallia 621	1867	augusti 9. — Syn. dioc. Molinensis XI in Gallia 1085
1865	septembris 24 - octobris 4. — Conc. Ultraiectionae in Batavia 621	1867	septembris 13. — Syn. dioc. Cameracensis in Gallia 1085
1865	Syn. dioc. Buffalensis XVI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 803	1867	septembris 28 - octobris 1. — Syn. dioc. Namuroensis in Belgio 1085
1865	Syn. dioc. Molinensis IX in Gallia 803	1867	Syn. dioc. Buscoduensis I in Batavia 1085
1865	Syn. dioc. Veneta in Italia 803	1867	Syn. dioc. Gerundensis in Hispania 1085
1866	augusti 10. — Syn. dioc. Molinensis X in Gallia 803	1867	Syn. dioc. Paderbornensis in Germania 1085

INDEX TOPOGRAPHICUS.

<i>Aedunensis V</i> in Gallia dioec. syn., 1860 augusti 23	167	<i>Gerundensis</i> in Hispania dioec. syn., 1867	1085
<i>Id. VII, 1863</i>	403	<i>Gratianopolitana</i> in Gallia dioec. syn., 1863 septem-	
<i>Id. VIII, 1863 septembris 23-4</i>	599	bris 26-8	499
<i>Id. IX, 1864 septembris 21-2</i>	615	<i>Imas-Tollaris</i> in insula Guadalupensi dioecesis sta-	
<i>Id. dioecesis statuta, 1866</i>	1071	tuta, 1864	615
<i>Ambianensis</i> in Gallia dioec. syn., 1863	403	<i>Maldensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1863	601
<i>Andagocensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1861 septem-		<i>Mimatensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1863 martii 19	403
bris 24-6	401	<i>Molinensis VIII</i> in Gallia dioec. syn., 1860 au-	
<i>Id., 1863 septembris 22-4</i>	599	gusti 8	167
<i>Armenorum</i> concilium, 1866 septembris 14	805	<i>Id. IX, 1865 augusti 3</i>	619 et 803
<i>Augustae Praetoriae</i> in Italia dioec. syn., 1860 septem-		<i>Id. X, 1866 augusti 10</i>	803
bris 1	167	<i>Id. XI, 1867 augusti 9</i>	1083
<i>Bainocregiensis I</i> in Italia dioec. syn., 1860 maii 27-9	165	<i>Namurcensis</i> in Belgio dioec. syn., 1867 septem-	
<i>Baltimorenses</i> in Statibus Foederatis Americae sep-		bris 28 - octobris 1	1085
trientionalis concilium, 1860 ianuarii 23	13	<i>Nanciensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1866 de-	
<i>Id. II</i> concilium plenarium, 1866 octobris 7-21	817	cembriis 8	1069
<i>Baltimorensis</i> in Statibus Foederatis Americae sep-		<i>Nemausensis</i> in Gallia dioec. syn., 1863 septem-	
trientionalis dioec. syn., 1863 maio	487	bris 26-8	601
<i>Id. VI, 1865 maii 24</i>	617	<i>Neo-Aurélianenses II</i> in Statibus Foederatis Ame-	
<i>Bambergensis</i> episcoporum conventus, 1864 iulii 21	603	ricae septentrionalis conc., 1860 ianuarii 23 17	
<i>Bellanensis</i> in Italia dioec. syn., 1861 iulii 2-4	399	<i>Neo-Eboracenses II</i> in Statibus Foederatis Americae	
<i>Bituricensis</i> in Gallia dioec. syn., 1863 septem-		septentrionalis conc., 1860 ianuarii 19	1
bris 12-4	599	<i>Id. III, 1861 iunii 2</i>	383
<i>Id. II, 1866 septembris 8-10</i>	806	<i>Nivornensis I</i> in Gallia dioec. syn., 1861 septem-	
<i>Budvicensis</i> in Bohemia dioec. syn., 1863 septem-		bris 16-9	401
bris 1-3	487	<i>Id. II, 1863</i>	403
<i>Buffalensis X</i> in Statibus Foederatis Americae sep-		<i>Id. III, 1863 septembris 14-6</i>	599
trientionalis dioec. syn., 1860	355	<i>Id. IV, 1864 septembris 19-21</i>	615
<i>Id. XI, 1861</i>	401	<i>Id. V, 1865 septembris 18-20</i>	631
<i>Id. XII, 1862</i>	403	<i>Paderbornensis</i> in Germania dioec. syn., 1867	1085
<i>Id. XIII, 1863</i>	601	<i>Passaviensis</i> in Bavaria episcoporum conventus, 1865	
<i>Id. XIV, 1864</i>	617	iulii 18-9	617
<i>Id. XV, 1864</i>	617	<i>Pictariensis XVI</i> in Gallia dioec. syn., 1860 iulii 9	167
<i>Burdigalensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1861		<i>Id. VIII, 1862 iulii 8</i>	403
iulii 25	359	<i>Id. IX, 1863 augusti 25</i>	487
<i>Buscoducensis I</i> in Batavia dioec. syn., 1867	1085	<i>Id. X, 1864 iulii 11</i>	601
<i>Comeracensis</i> in Gallia dioec. syn., 1867 septem-		<i>Id. XI, 1865 iulii 10</i>	617
bris 13	1083	<i>Id. XII, 1866 augusti 23</i>	806
<i>Catalaunensis</i> in Gallia dioec. syn., 1860	355	<i>Id. XIII, 1867 iulii 23</i>	1083
<i>Cincinnatienses III</i> in Statibus Foederatis Americae		<i>Portus Hispaniae II</i> in insula Trinidad conc., 1867	
septentrionalis conc., 1861 aprilis 29 - maii 4	355	ianuarii 13	1071
<i>Colonienses</i> in Germania conc. prov., 1860 aprilis 29 -		<i>Pragensis V</i> in Bohemia conc. prov., 1860 septem-	
mai 17	25	bris 9	167
<i>Colocenses</i> in Hungaria conc. prov., 1863 septem-		<i>Pragensis</i> in Bohemia dioec. syn., 1863 septem-	
bris 8-30	489	bris 1-2	489
<i>Divionensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1866 decem-		<i>Quebecenses III</i> in Canada conc. prov., 1863 maii 14-21	
bris 1	1069		405
<i>Ebroicensis</i> in Gallia dioec. syn., 1863 septem-		<i>Quingae Ecclesienis</i> in Hungaria dioec. syn., 1863	
bris 16-8	599	septembris 1-3	489
		<i>Quitenses I</i> in America meridionali conc. prov., 1863	
		mai 24 - iulii 19	427
		<i>Romensis</i> in Gallia dioec. syn., 1861 augusti 31	401
		<i>Id., 1866 septembris 19-21</i>	618

... in Gallia ... 1885 ... 417
 ... 1885 ... 421
 ... 1887 ... 1881-84
 ... 1881 ... 421
 ... 1883 ... 423
 ... 1883 ... 421

... 1885 ... 423
 ... 1885 ... 427
 ... 1885 ... 425
 ... 1885 ... 421
 ... 1885 ... 421
 ... 1885 ... 423
 ... 1885 ... 427

SACRORUM
CONCILIORUM
NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO.

TOMUS QUADRAGESIMUS OCTAVUS.

1860 ianuarii 19. — CONCILIUM PROVINCIALE NEO-EBORACENSE II.

Concilium provinciale II Neo-Eboracense in A. Statibus Foederatis Americae septentrionalis, celebratum die 19 ianuarii 1860, praeside Ioanne Hughes, archiepiscopo Neo-Eboracensi.

Bibliographia:

1) L'arcivescovo ed i vescovi suffraganei della provincia ecclesiastica di Nuova York, radunati in concilio provinciale. [Titulus secundus:] The archbishop and the suffragan bishops of the ecclesiastical province of New York, assembled in provincial council.

Sine loco nec typ. nec anno (1860), in 8°, 49 p. Firenze. Bibl. naz.

Epistola pastoralis cum textu anglico et versione italica, sub data: New-York, 19 January 1860.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labore conceptae ad Lacum. Tomus tertius. Friburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 271-30.

THE
ARCHBISHOP AND SUFFRAGAN BISHOPS
of the ecclesiastical province of New York,
assembled in provincial council.

To our dearly beloved brethren of the clergy, and faithful children of the laity, health and benediction through our lord Jesus Christ.

At the close of our council we are impelled, dearly beloved brethren, as well by sincere affection as by duty, to address to you some words of exhortation and encouragement. Your fidelity to your bishops and your pastors in co-operating with every purpose of good, not merely for the present, but for the future of our holy religion in this country, is worthy of all praise.

We exhort you, dearly beloved brethren, to persevere in this, and to leave an example for those who are to succeed us.

The education of catholic youth in a catholic manner, to which we have so often called your attention, should be still the object of your anxious care. Wherever it is possible, whether in city or town, or rural district, let the catholic priest and catholic parents organize catholic schools for the training of youth. We would also exhort the reverend clergy to superintend from time to time, by personal inspection, the progress and working of these schools, and not leave them altogether to the direction of the teacher, however worthy of confidence he may be.

The providing of priests for the perpetuation of the holy ministry in this country, is a subject which also has engaged our attention and awakened our solicitude. In earlier days true men of God from France, Ireland, Germany, and other countries of Europe, priests of the martyr-spirit, came most willing to spend and to be spent, for the salvation of souls. Their toils and their sacrifices, under our own first bishop and archbishop Carroll, laid on the soil of this great republic the foundations of the

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

Church. Their name and their memory demand, in justice, our reverence and our love.

More recently, and even up to the present time, our ecclesiastical students, the recruits of the sanctuary, have come, in a great measure, from the same sources, but we cannot look to the zeal of other countries for the perpetuation of our clergy.

The time seems to have arrived when we must depend on ourselves for the supply of the priesthood, by which this great work is to be continued.

We therefore exhort christian parents to cherish in their children signs of vocation to the priesthood, and we exhort you, beloved brethren of the clergy, to encourage this spirit in the families of your respective congregations. It is the greatest honor that God can confer on christian parents, that a child of theirs should grow up to be a holy priest to minister at his altar.

An additional motive for fostering this truly catholic movement at the present moment, is the opening of the American college in Rome, expressly designated for this purpose. The buildings, including a beautiful chapel, are the magnificent donation of our most holy father, pope Pius IX, to his children in the United States. It has been already opened, and apart from its ecclesiastical purposes, its national character tends to place us and our fellow-citizens on an equality with other nations who have similar institutions in the Eternal City. In that college the American, whether he be a catholic or not, will have a kind of right, or at least recognition, so that he shall not feel himself a stranger in the city of all nations.

Already, some efforts have been made among ourselves to commence and sustain the great work. But nothing has been done on our part corresponding with the magnificent charity of our holy father, who from his private resources has bestowed both a palace and a church upon his children in this country. We earnestly recommend to the zeal

and generosity of the faithful, this most important institution.

Dearly beloved brethren! We have in our councils added scarcely any thing to the legislation that has heretofore been enacted, in the councils of Baltimore, or in our own. We exhort you, brethren of the clergy, to be familiar with the statutes of these councils. Many young priests have been introduced into the sacred ministry since they were enacted. We beseech them, and all others, to make themselves thoroughly acquainted with these regulations of discipline proposed by the bishops and confirmed by the holy see. The healthfulness of ecclesiastical discipline does not depend so much on the multiplication of enactments as on the conscientious observance, as far as possible, of what has been already enacted. We ourselves, on a calm review of all that has been enacted by our predecessors, cannot discover any thing which we should wish to be changed. Be faithful, therefore, beloved brethren of the clergy, in adhering to these rules.

What has just been said will explain the fact that in our present council we have scarcely added a single rule, or recommended a single new statute. The principal business that has been transacted in our present meeting, has had reference to the question of erecting a new episcopal see within the limits of the present diocese of Albany, and of providing, so far as depends upon us, for the appointment of its first bishop.

Whatever has been deemed important to be communicated to you in addition to what has been said already, will be found at the close of this letter.

In the meantime, a question has been brought to our notice which interests not only our own dioceses or province, but the whole catholic church.

Between you, dearly beloved brethren, and the prelates whom God has been pleased to place over you, there ought not to be, nor is there any concealment.

The present position of the sovereign pontiff is such as to awaken our anxious solicitude. The enemies of religion having exhausted their malice in various assaults against the church during the last two or three hundred years, and having been disappointed in the results of their attacks upon her faith, have now concentrated their hostility against her supreme head, Pius IX, successor of St. Peter and vicar of Christ upon earth. They do not profess to deprive him of his supreme spiritual authority; for, in that attempt, they know they could not succeed. But it is proposed to diminish, if not altogether to destroy, his temporal power, and, as we understand their language, to give him back to us and two hundred millions of catholics over the globe a most respectably sustained pensioner and prisoner in Rome, with an extent of territory so limited that nothing shall be found therein except peace and happiness.

This programme of political intentions is shadowed forth in a recent publication, which the newspapers ascribe to no less a personage than the emperor of the French.

We do not believe that it is his production. To admit it as such would, in our judgment, be a libel on his catholic feelings and on his great intellect. In this document it is stated, that the temporal authority exercised by the sovereign pontiff is essential to the welfare of the catholic

church. This is true; and the pope has this temporal authority. The question then to be asked of the author of the pamphlet is simply this: If such authority is essential to the catholic church, as you admit, why do you propose to take it away? For the pamphlet adds, that whilst the temporal power of the pope is necessary and legitimate, it is incompatible with a state of any extent. The temporal power of the pope is essential — first proposition. But that same power must be limited to a state without any extent — second proposition! The emperor of the French is not the man to fall into such a contradiction.

The document goes on to say, that France has not run the risk of a great war — gained four victories — lost 50,000 men — spent 300,000,000 francs, with a view that Austria might on the morrow of peace resume in the peninsula the domination she exercised on the eve of her defeat.

Who would imagine that the pope's sovereignty is to be reduced to a temporal state without any extent?

The remaining portion of this document is not less vague, but is less self-contradictory than what we have just cited. It refers apparently to the deliberations of a future congress — that congress is soon to meet. We pray to Almighty God that He may guide its deliberations so as to promote His glory, the welfare of the catholic church, the entire and absolute independence of the holy father, in the plenitude of his temporal rights as they have descended to him, and as they now stand, and the good order, peace, and happiness of the christian nations to be represented in the congress.

We know, dearly beloved brethren, that this foreshadowing of approaching evils to the church will bring affliction to your hearts as it has to ours. But we cannot separate without raising our unanimous voice in solemn protest against the violence and injustice, as well as the unchristian policy that is now broached, in plausible language, as a mere covering for the designs of wicked men. The designs and principles declared, so far as they are intelligible to us, make it our duty to denounce, to detest and abhor them, since they imply an invasion of the sacred rights, a coercion of the will even, of the sovereign pontiff, to whose divinely derived authority and august person we proclaim ourselves devoted in life and in death.

We claim the right to give public expression to our sentiments and convictions on this subject. We are an integral portion of 200,000,000 of catholics, whose eyes are constantly turned to the see of Peter and its supreme pontiff. For us the question is not whether Austria conquers France, or France conquers Austria, in a sanguinary war, with which the holy father, a representative of the prince of peace, has had nothing to do. It is not for us to settle whether the Dukes and Duchesses of Parma, Modena, and Tuscany shall ever return to the government of their states or not. There are but the dynasties of families, and it is for others to contend whether one family or another shall occupy their place. We wish, of course, that in all things the laws of justice may prevail. But there is a territory in which we have a supreme interest. It is called the states of the church. We belong to the church. The pope of Rome is our supreme spiritual head. We wish to have access to him on soil where he shall be free. We claim the privilege of approaching the eternal city, where he and his predecessors have reigned and ruled from time immemorial. The moment we tread its

¹ Putamus scriptum fuisse a patribus concilii, numero singulari; apparet enim hic agi tantum de presentate concilio.

soil we feel that we have entered on ground which is and ought to be common to the same two hundred millions of our fellow catholics. We claim the right and the privilege to pass from any ship of any nation, by the port of Ancona on the Adriatic, or Civita Vecchia on the Mediterranean, or by any other port in the papal states, to consult our holy father without let or hindrance on matters appertaining to religion; and feel at the same time that we are in the states of the church, and therefore not on a foreign soil.

In proclaiming, therefore, our solemn protest against any invasion of the temporal rights of the pope, we do not consider ourselves as interfering in a question that is foreign to us. But we do so by virtue of a double right. One is, the right of giving free expression to our convictions; and the other is, the interest which, in common with all catholics, we claim to possess in the integrity of the states of the church.

It is well known in this country, as in others, that the catholic hierarchy and priesthood exercise their influence not for revolution or for any disturbance of social order. They exercise it for the purpose of sustaining order, and when occasion requires, of soothing asperities that may grow up; even among the children of the church, on purely human questions. And this influence is extended, as far as possible, to other members of the community who may not profess our holy faith, but who may be influenced by the voice and example of catholic teachers. But when the question presented to us touches the rights of our holy father as a temporal sovereign — when it is proposed to meddle with the temporalities of the states of the church, then we feel as if a wound was about to be inflicted on the apple of our eye.

In this country the government treats us, as it does all citizens, without favor, without prejudice, without partiality. It does not claim, nor wish to interfere with our attachment to our supreme spiritual head. And if an attempt should be made to destroy the sovereignty of the holy father, or diminish its extent, it is our right, as free American citizens, as well as prelates of the church of God, to protest and to resist. We are members of the holy Roman catholic church. An attack on the states of the church, we are free to declare beforehand, shall be considered as an attack upon us and upon our rights.

Before entering yet further on this question, we are impelled to give public utterance to the consolation with which we have witnessed the apostolic firmness of our holy father, in resisting every species of physical or diplomatic coercion that has been attempted to compel his acquiescence in the new schemes that are submitted to his consideration. If those who counsel him are sovereigns, so is he, much more. As pope, he understands thoroughly the obligations of his supreme position. As Pius IX, we know his great and generous heart — for him a prison or a cavern can have no terrors. His predecessors have been made familiar with such habitations. He is not less worthy of his rank than they were. He ought not to be threatened. If he should be threatened, we, in our own name and in the name of our people, indeed, if we might use such language, in the name of the whole catholic church, feel the insult as one personal to every member of Christ's mystical body on the earth.

Nor can we pass from this topic without proclaiming our thanks and gratitude to those noble

prelates of France and of other countries in Europe, who have spoken out fearlessly on this important topic. We are persuaded that they have said nothing which could give reasonable offence to the governments under which they live. We congratulate them; we admire them; and if words of ours were necessary for such a purpose, we would encourage them to persevere; for, when the bishops and priests, but above all, the sovereign pontiff on earth, shall be deprived of the liberty of speech, and the right of independence necessary, not merely to vindicate the dogmas of the faith, but also to be heard on questions of eternal justice, albeit relating to this earth, then indeed, the consummation of ages cannot be remote.

The temporal authority of the pope is one of these questions. His title as it stands to-day, is beyond all dispute the most legitimate that can be put forward by any sovereign in Europe — or in the world. Trace history backwards, and you will find that no rival claimant has ever appeared — that no dynasty has ever been displaced or sent into exile by him or his predecessors — that his title is confirmed by centuries — that it has been ratified by the consent of all the nations of christendom — that no protest has ever been recorded in the archives of the human race, against its validity. But some perhaps will inquire into the origin of this title. We answer that the origin does not appear on human record. All we know is, that after the conversion of Constantine the Great, the seat of empire was transferred from Rome to Byzantium. During the immediate subsequent ages the emperor and his successors withdrew not only their presence, but also their protection, from the people of Italy. The people ceased not to invoke the aid of the emperor in periods of trial and of desolation, of famine, pestilence, and invasion by barbarous nations. To their appeal no answer came, nor any aid. In these trying circumstances the people raised their hands to the sovereign pontiff, calling upon him to be their temporal saviour, as well as their father. Neither were they disappointed. In famine he supplied, as far as possible, their wants. In pestilence he was among them as their comforter. At the approach of cruel invasion he went forth from the Eternal city bareheaded, to meet the barbarian leader — to offer his own person for the sacrifice — but to plead for the safety of the people. In this act of charity, it is well known that his pleading and his influence became, on more than one occasion, a shield of protection for their otherwise abandoned nation.

Many writers assert that Constantine the Great conferred upon him by written document, a certain species of political right to govern what was then, or soon after, called the Duchy of Rome. Other writers, with erudition quite as respectable, deny the truth of this statement, of a donation, by the first christian emperor. We do not enter into this question, for it appears to us of very slight importance. All we know is, that the temporal authority of the emperors from Constantine the Great, ceased to be exercised in what is now called the states of the church, but especially in that portion which was more immediately connected with the imperial city of Rome. It was not usurped by the holy father. It was rather forced upon him by the wishes and clamor of a neglected and ungoverned people. It was a *res derelicta*. But at all events, in the origin of the temporal power of the pope, he was the chosen ruler of the Italian

people, within the limits of what afterwards became his civil jurisdiction.

Popular history states that at a subsequent period Pepin and Charlemagne of France made him a donation of this same territory, with additional grants of extension as to its surface and population. There is certainly some truth connected with this statement. But we do not understand it in the sense which the phraseology of our popular history would seem to indicate. Our understanding is, that Pepin and Charlemagne did make some additional concessions, increasing the extent of the pope's temporal dominion. They may indeed have signed their names to documents confirming the right of the sovereign pontiff to exercise civil dominion in the states of the church. But the merit of their conduct on that occasion consists in the fact that they revered and strengthened in the supreme sovereign of the church a title with which he was already invested. They were catholic princes. They could have taken away from the pope his temporal dominion. But instead of doing so, they confirmed it, and for this their memory has been precious and gratefully cherished by catholics everywhere.

Now, if such be the character and the validity of the title by which the sovereign pontiff rules as a temporal prince, can it be taken away by violence, either on the part of his subjects, or of the sovereigns of other states? Certainly not without injustice.

During the late troubles in northern Italy, no power declared war against the states of the church. But it appears that by a process quite unworthy of catholic rulers, treason has been encouraged, discontent propagated, and a spirit of rebellion fomented among the people of what is called the Romagna.

If some general or statesman had been appointed to guide the progress of this treachery towards the holy father, there would be a system developed. But military authority declined to direct the revolution, and declined still more to restrain or regulate its progress; and now we are told, forsooth, that the people of the Romagna are in open rebellion against the authority of the sovereign pontiff. We are not told who is to be their future sovereign. If there should be such a sovereign, he will probably administer to them loyalty and attachment at the point of the bayonet, and then they will no doubt profess to be happy.

Many of us have travelled through Italy and are well acquainted with the condition of things in the papal states. It is well known that, for a period of forty years and more, there have been two governments in the states of the church. One, the open, mild, paternal government of the holy see. This was on the surface of the soil. The other was a subterranean government, organized and supported by arch conspirators. Its decrees were never published, but its secret enactments were carried into execution, ever and anon, by the prompt use of deadly weapons. Thus, as we are convinced, the free sentiment of the people in the states of the church has been, by the necessity of the case, stifled and repressed. Those who loved the government of the holy father did not dare to say so openly. That would have compromised their temporal interest, perhaps their lives, and thus there is no country in the world in which the sincerity of political sentiment, whatever it may be, has been so artistically concealed, as by the people of the Roman states. Are they in favor

of the carbonari? As a people they have not said so: Are they in favor of the more recent conspirators? They have not, as a people, so declared themselves. Are they in favor of the pontifical government as a people, or taking them one by one? The answer to this question might be a chug of the shoulder. They are afraid of the subterranean cabinet, and the terrible edicts which it has the means to execute in secrecy and in blood.

We do not admit, therefore, the plea which is put forward as a pretext for depriving our holy father of the temporal government of his states. Or, if we do admit it, we trace its existence to the agency, in part, of the very powers who now make it a plea for the rapine which, from the outset, it was in their mind to perpetrate.

Take away the fear inspired by the subterranean governments, which has so long kept Italy in a state of fermentation, and the people of the Romagna will be perfectly contented under the mild government of the sovereign pontiff.

As to the question of what is called political expediency in the present programme, it implies neither more nor less than physical force or diplomatic sophistry to be employed against the holy father.

It is said that if Louis Napoleon should withdraw his troops from Rome, neither the government nor the life of the holy father would be safe. This may be true, but we are sorry that such language was ever employed. It implies that the pope is already in bondage — it implies an insult to all catholics. It is a menace, as well as an indignity. We do not look to the emperor of France, or the emperor of Austria, or any prince, for the safety of God's church, and its supreme head on earth. These her divine founder will protect and sustain by the infinite resources of His ever-watchful providence. And if princes are weary of the glorious privilege which God has conferred on them, of protecting the sovereign pontiff let them abdicate any such pretensions. Let them not, however, spring upon catholic christendom, without notice, a policy so cruel, so unjust as that which they seem to meditate.

Let them make known to christendom that they have ceased to protect the head of the church, let them allow ten years for the catholic peoples to provide the means of sustaining and defending the holy father in all his rights, and it will be strange indeed if the subjects shall not, during that period, be in a condition to carry on a duty which the sovereigns have neglected, or betrayed.

We and our people have watched the astonishing success with which the present emperor of the French has governed the mighty nation, at the head of which providence has placed him. He has had, and still has, our best wishes; but if he should touch the states of the church, his act will be the bad end of a good beginning. He need not go outside of his family archives for lessons on this subject. His great uncle, in his matchless human wisdom, once arranged the affairs of Italy. There was even a king of Rome — but he never reigned.

The unnecessary quarrel which that same victorious emperor fixed upon the sovereign pontiff, was the beginning of his end, with the melancholy circumstances of which memory and history have made us all familiar. From the moment of this unhappy quarrel, the protection of God and the sympathies of men seemed to ebb simultaneously from that astounding genius, until at last he was caught as an eagle; his pinions were crushed and

broken, and even then, the dread of his mighty intellect was such that he was confined on a desolate rock of the ocean, where he closed his earthly career.

The policy shadowed forth in the document to which we have referred, is said in the newspapers to be in entire accordance with the views of the British cabinet. It appears that the ministers of England acknowledge the legitimacy of revolution, partly because it is the origin of their present national condition, and the source of their individual authority and importance in carrying on the government. They quote not only their own case, but the case of other nations on the continent which have become what they are, through the instrumentality of revolution; and by way of appearing to be consistent with themselves, they proclaim the right of revolution, or rather as it might be called, from their present application of the principle, the right of insurrection, even though brought about, and fomented chiefly by influences from without. Coming from the British cabinet, this is a novel, and beyond all question, a dangerous doctrine. It points out a key in the organization of governments which, if touched with the slightest pressure of the pope's little finger, would convulse provinces, kingdoms, and empires. That the holy father, however, should touch that key, note is not to be thought of for a moment. For it must be observed that all countries which have passed to their present form of government by the way of revolution, our own free republic included, are anxious that the last revolution should be the finality of insurrection within their borders, and they are always most prompt to repress any attempt to repeat the experiment. Hence, every established government must regard the principle enunciated by the present British cabinet as a mischievous and scandalous one. Establish this principle, and the very ends of government would be defeated — a stable government would be no longer possible. Of course, however, they do not intend that it should apply to any portion of the British empire. Indeed, one might ask, can this be the same Great Britain which spent millions of money, and sacrificed thousands of lives, to crush the practical application of this principle, when these United States, then only British colonies, attempted to put in practice the doctrine now proclaimed by the official authority of British rulers? Is this the same Great Britain that sacrificed men's lives and millions of their property to crush out the results of French revolution, and which, at the bayonet's point, imposed upon the French people, then maddened and misled like the people of the Romagna, a dynasty which they had rejected? Is this the same Great Britain that made the Irish patriots of '98 familiar with the triangle of torture and the scaffold of death, for no crime except that of attempting to put into practice the principles which it now promulgates? Is this the same Great Britain which crushed the Canadian people in the year 1838, for their attempts to carry out what is now considered to be a legitimate principle of human government? Is this the same Great Britain which authorized the tying at the cannon's mouth of patriots and princes in Hindoostan, to be shot in fragments through the air, because they had attempted in the name of their own country to have a government compatible with their own will, and in strict conformity with the rules which Downing street now proclaims as legitimate, or at least applicable to the relations between his Holiness the Pope and his revolting subjects in the Romagna? But even later, it is but yesterday, so to speak, that the people of the Ionian Islands claimed in the most respectful manner the privilege of annexing themselves to the government of Greece and this identical government refused it. Still inconsistent or hypocritical as they must be, they declare foremost, that rebellion and revolution are to be encouraged in the states of the church.

The race of public men, of former times, great for evil as they might have been for good, seems to have passed away and given place to a generation who have inherited their policy without having inherited their candor.

Having touched on this part of the subject, it is impossible for us to forget what has happened to France, the brave and unconquerable France — what has happened to the crushed and bleeding Poland — what has happened to the long-persecuted and still suffering Ireland. And if temporal governments have had in regard to these and other nations their own way, they should understand that their success has resulted more from catholic conscience than from cowardice of any kind. But let England pause. She is by no means omnipotent. Let her not overtax her real power by the ambiguity or duplicity of annunciations to the world authorizing principles which, if applied, might lead to the overthrow of her own greatness. If catholics everywhere submit reverentially to the civil government under which they live, if they do this under the dominion of Turkey, of Russia, of England, of France, indeed of any country, it is to be accounted for, in the first place, because government must exist, because a change of dynasty does not necessarily imply an improvement in civil administration, but above all, because God has given us a rule of conduct, in the exercise of which conscience sometimes forbids what courage might inspire.

How then can the British cabinet legitimize rebellion, and proclaim it in the ears of the people of the Romagna?

But it is said, as already intimated, that the people are discontented with their government, and that if the pope wishes to continue their sovereign, it will be necessary to make many reforms in the civil administration of his states. And this doctrine is preached by princes and politicians, who, in their own countries, govern to a great extent, not so much by reforms as by standing armies. Who is there on the earth that can have the effrontery to call on Pius IX to make reforms? Of all princes in modern times, he went forth first and farthest, almost immediately after his election, in the way of granting reforms to his people.

We know much of his great and generous heart; and if reforms are necessary, we are sure that they will be granted. But let there be no dictation on the subject by any sovereign or statesman on the earth. It is unnecessary, and it would be insulting. It would imply that the sovereign pontiff is already in bondage. Above all other things, moral and political freedom are necessary to the exercise of his functions. Whatever may happen in the mysterious providence of God in connection with this complicated question, we shall submit to. But let no external coercion be used to force the will of the holy father.

As a guaranty of the independence necessary to the holy father, it is true we have declarations of catholic loyalty from more than one of those who are now undermining his throne. Promises

indicate intentions only, and are by no means equivalent to the power of fulfilling them. Still we know that when the prisons that now live shall have been removed — nay, perhaps swept out, even as a housemaid would brush away the cobwebs from the corner of a chamber, the pope will still live, and he will live hard by the tombs of Saint Peter and Saint Paul in the Eternal city.

The principles, dear brethren, in regard to the pope's temporal rule, which we have endeavored to recall to your minds in this our pastoral letter, are so novelties. They are supported by such strong, convincing authority, that they may be regarded as axioms. The catholic princes and peoples of Europe have often heard them from the lips of divine and statesmen, men of the acutest intellects, who had fully considered all the bearings of the subject.

The holy father, when he retired from Rome, or in his retreat to Gaeta, used the following words:

Among the motives which incline me to take this step, the most important one is, to have full liberty in the exercise of the supreme power of the holy see, which, under the present circumstances, the catholic world might naturally conclude was no longer free in our hands.

Napoleon the First uses this language:

That institution which maintains the unity of faith, in other words, the papacy, the guardian of catholic unity, is an admirable institution. It is said, by way of reproach, that the pope is a foreign power. It is true; and let us thank heaven that it is so. The pope does not live in Paris, and it is well; nor in Madrid, nor Vienna, and for that reason we support his spiritual authority. At Vienna or Madrid they would say the same. Do you imagine that if he were at Paris the Austrians or Spaniards would submit to his decrees? It is very fortunate, therefore, that he does not live out of his own country, nor among rival nations, but in old Rome, far from the emperors of Austria, far from the kings of France or Spain, holding the balance between catholic sovereigns, leaning a little towards the strongest, but rising against him if he should become an oppressor. Centuries have been spent in making the Papacy what it is, and they have been well spent. For the government of such a state it is the best, the most beneficent institution that could be devised. And this belief is not the result of devotion, but of reason.

« Fra le cause che ci hanno indotte a questo passo, Die so quanto dolorosa al nostro cuore, una di grandissima importanza è quella di aver la piena libertà nell'esercizio della suprema potestà della santa sede, quale esercizio potrebbe con fondamento dubitare l'orbe cattolico, che nelle attuali circostanze si vana impedito.

« L'istituzione qui mantiene l'unità della fede, è un'istituzione ammirabile. On apprende a ce chef d'être un souverain étranger. Ce chef est étranger, en effet, et il faut en remercier le ciel. Le pape est hors de Paris, et cela est bien; il n'est ni à Madrid ni à Vienne, et c'est pourquoi nous supportons son autorité spirituelle. A Vienne et à Madrid, on est fondé à en dire autant. Croit-on que, s'il était à Paris, les Vénitiens, les Espagnols consentiraient à recevoir ses décisions? On est donc trop heureux qu'il réside hors de chez soi, et qu'on résiderait hors de chez soi, il ne résiderait pas chez des rivaux, qu'il habite dans cette vieille Rome, loin de la main des empereurs d'Allemagne, loin de celle des rois de France ou des rois d'Espagne, tenant la balance entre les souverains catholiques, penchant toujours un peu vers le plus fort et se relevant bientôt si le plus fort devient oppresseur. C'est sont les siècles qui ont fait cela, et ils l'ont bien fait. Pour le gouvernement des hommes, c'est la meilleure, la plus bénéfique institution qu'on puisse

imaginer. Je ne doute pas que ces choses par entêtement de dévot, mais par raison.

« We know that the Roman pontiff possessed, by right as valid as any earthly power, lands, prerogatives, and sovereignty. We know still more that these possessions, inasmuch as they were dedicated to God, are sacred, and they cannot be invaded without sacrilege. The apostolic see possesses the sovereignty of Rome and the pontifical states, in order that it may exercise its spiritual power over all the world more freely in security and in peace. We congratulate not only the apostolic see but the universal church on this, and we wish, with all the ardor of our soul, that this sacred pontificate remain forever intact.

Bonnet again says:

« God, who would that this church, the common mother of all kingdoms, should in course of time be independent of every temporal power, and that the see with which all the faithful were to be in communion should at last be placed above the partialities caused by conflicting interests and national jealousies, according to the foundation laid by Pepin and Charlemagne. By a happy continuance of their liberality the church, independent in her chief of all earthly authorities, was in a condition to exercise more freely for the common good, and under the common protection of christian kings, its celestial power of governing souls and holding in its hand, the balance: even in the midst of empires frequently at enmity with each other, it preserves unity throughout the christian body, sometimes by inflexible decrees and sometimes by wise regulations.

« Dearly beloved, it is our duty to urge these truths upon your attention at a time when the father of lies is unusually active in spreading his falsehoods and his misrepresentations; when men of sin, angels of darkness, exhibit themselves as angels of light, talk of virtue which they never practiced, and of liberty, which on their lips means but licentiousness, or the liberty to despoil and oppress.

« It is also our duty to urge you to pray for the visible head of God's church. It is our duty to pray with you for him.

« The chalice of bitterness which is pressed to the lips of Pius IX may not pass away in consequence of even our prayers, for God has His own method of protecting the church and governing the world. But at all events, it may bring some consolation to the heart of our revered most holy father, to know that even his distant children on these shores sympathize with him in his present afflictions.

« Thiers, histoire du consulat, t. XII.

« Def. declar. gall., p. I, l. I, sect. I, c. 16.

« Dieu qui voulait que cette église, la mère commune de tous les royaumes, dans le suite ne fût dépendante d'aucun royaume dans le temporel, et que le siège de tous les fidèles doive garder l'unité, à la fin fût mis au-dessus des partialités que les divers intérêts et les jaloux d'état pourraient causer, jeta les fondements de ce grand dessein par Pepin et par Charlemagne. C'est par une heureuse suite de leur libéralité que l'église, indépendante dans son chef de toutes les puissances temporelles, se voit en état d'exercer plus librement, pour le bien commun et sous la commune protection des rois chrétiens, cette puissance céleste de régir les âmes; et que, tenant en main la balance droite au milieu de tant d'empires souvent ennemis, elle entretient l'unité dans tout le corps, tantôt par d'inflexibles décrets, et tantôt par de sages tempéraments.

(Sermon sur l'unité de l'église.)

We know, indeed, that He who has said: "Then A
art Peter, and upon this rock I will build my church,
and the gates of hell shall not prevail against it,"
will ever be with that holy church "all days, even
to the consummation of the world". Let us, then,
not stir whilst the storm rages round the bark of
Peter. The Lord will awake, in his own good
time, and command "a great calm". Still, we
should pray, but in particular, so live as to make
our prayers acceptable to God. In Saint Peter's
own words, we conclude by saying to you, as we
invoke every blessing upon you: "Dearly beloved,
think not strange the burning heat which is to try
you, as if some new thing happened to you. But if
you partake of the suffering of Christ, rejoice that
when His glory shall be revealed, you may also be
glad with exceeding joy. If you be reproached for
the name of Christ, you shall be blessed: for that
which is of the honor, glory and power of God, and
that which is His spirit resteth upon you. But let
none of you suffer as a murderer, or a thief, or a
railer, or a coveter of other men's things. But if
as a christian, let him not be ashamed, but let him
glorify God in this name". But the God of all

grace, who hath called us unto His eternal glory in
Christ Jesus, after you have suffered a little, will
Himself perfect you, and confirm you, and establish
you."

To Him be glory and empire forever and ever, amen¹.

Given at New-York this 19th day of January,
the year of our Lord 1860.

† John Hughes, archbishop of New-York, state
of New-York.

† John McCloskey, bishop of Albany, state of
New-York.

† John Bernard-Fitzpatrick, bishop of Boston,
state of Massachusetts.

† John Timon, bishop of Buffalo, state of
New-York.

† John Loughlin, bishop of Brooklyn, state of
New-York.

† James-Rosevelt Bayley, bishop of Newark,
state of New-Jersey.

† Louis de Gosselrand, bishop of Burlington,
state of Vermont.

† David-William Bacon (per procuratorem),
bishop of Portland, state of Maine.

† Francis-Patrick McFarland, bishop of Hart-
ford, state of Connecticut.

¹ Matth. XVI. 18.
² Ib. XIVIII. 20.

³ Ib. VIII. 26.
⁴ I Petr. 4. 12-4.

⁵ Ib. V. 10-1.

1860 Januarii 22. — CONCILIUM PROVINCIALE BALTIMORENSE.

Concilium provinciale Baltimoreense, celebratum C
die 22 mensis Januarii anni 1860. sub Francisco
Patricio Kenrick, archiepiscopo Baltimoreensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recon-

LITTERAE PASTORALES CONVENTUS EPISCOPORUM PROVINCIAE BALTIMORENSIS.

The archbishop of Baltimore, and the prelates of
the ecclesiastical provinces of Baltimore, to the clergy
and faithful of their charge: grace unto you, and
peace be multiplied.

Venerable brethren of the clergy, and beloved
brethren of the laity.

The pressing wants of some churches of our pro-
vince deprived of their pastors have induced us to
assemble for mutual consultation, in order to re-
commend to our holy father, the bishop of Rome,
and head on earth of the catholic church, worthy
priests whom he may appoint to fill the vacant
sees. The occasion seems opportune to give public
expression to our sentiments of devoted attach-
ment to the see of the apostle Peter, and to the
illustrious pontiff who now occupies it. We ne-
cessarily recognize it as the source of ecclesiastical
jurisdiction, the centre of unity, the rock upon
which Christ our Lord built His church, and against
which the gates of hell cannot prevail. The civil
principality, popularly styled the patrimony of Saint
Peter, or the states of the church, is not indeed
of the same sacred and inviolable character, not
being of divine institution, but rather an acciden-
tal appendage of the holy see. Its origin is trac-
ed to the munificence of the faithful, the devo-
tedness of christian princes, and the gratitude of
a people whom the bishop of Rome protected,
rescued and made free¹. It dates from a very
remote period, although it did not at once take the

¹ Their temporal dominion is now confirmed by the re-
verence of a thousand years, and their noblest title is the free
choice of a people whom they had redeemed from slavery.
Gibbon, *Decline and fall of the Roman Empire*, ch. 40, A. D 750.

tionum, collectioe Lacensis, auctoribus presbyteris S. J.,
e domo b. v. M. sine lae conceptae ad Lacum.
Tomus tertius . . . Friburgi Brigoviae, sumtibus
Herder, MDCCCLXXV, col. 1203-8.

character of sovereignty, which it has borne for
above a thousand years. Divine providence mani-
festly favored the rise and progress of these states,
and wonderfully maintained them, whilst kingdoms
and empires of apparent strength have been over-
thrown. In the early ages, when the faithful were
persecuted, and sought refuge in the catacombs,
or fled to the wilderness, their chief bishop shared
their lot, without losing anything of the reverence
due to his office by the lowliness of his condition;
but since christians enjoy honor, and even sit on
thrones, it is meet that their earthly head should
appear with some degree of splendor calculated to
command the attention of such as may not be in-
fluenced by the sublime considerations of faith.
The dominions of the pope are so limited that his
power cannot inspire fear; yet they are large
enough to secure his independence in the govern-
ment of the church, which is the main point to be
provided for. The founders of our national insti-
tutions desired a small district to be set apart for
the general government, that its action might be
free, without dependence on any state influence,
or prejudice to state rights. The Roman princi-
pality serves in like manner for the exercise of
the papal authority, without the control of any
local power, which might constrain or impede it.
Whatever attempts may still be made by rival
princes to exercise an undue influence on the pon-
tiff by intrigue or intimidation, cannot have the
disastrous results which must almost necessarily
flow from a government hindering or constraining
his action. Besides, the details of ecclesiastical
administration demand a large number of officers,
counsellors and clerks, with no small expenditure,

which may be impracticable, if the bishop of Rome has not an ample revenue from the territory in which he resides. He uses these means with admirable generosity for objects connected with the interests of the whole church, by founding religious institutions, colleges of learning, missionary training schools, and every variety of charitable efforts, including even his gifts to distant nations. His estates are held by him in trust for the church at large, which enjoys the benefits of his care and economy. It is not, then, a matter of surprise that this civil principality, which during so many centuries has been attached to the holy see, should be regarded as something sacred, so that it is deemed sacrilege to cover what divine providence has united. The highest ecclesiastical censures are incurred by those who usurp any portion of that territory so long set apart for religious objects. Yet we have witnessed the withdrawal of a flourishing province from the obedience of the pontiff, brought about by various artifices of foreign emissaries, and by manifest fraud and violence. We do not at all believe it to have been the free act of the inhabitants, whom we regard rather as the victims or dupes of corrupt and designing men, than the authors or willing abettors of the revolution. Malecontents, no doubt, were found in considerable number among them, since secret societies were active in spreading revolutionary principles; but property holders, and the intelligent and virtuous citizens, with the peasantry, were averse to revolt, which necessarily brings with it a train of calamities.

Brothers, we are, as you know, sincerely attached to the free institutions under which we live, and ready to sacrifice life itself in their support; but we are from principle opposed to all disturbance of established order on vain and false pretences. We have had opportunities of knowing the government of the Roman states, and feel that it compares advantageously with that of various other countries. The forms of government are not indeed those which are popular in our age, but christian principle moderates and directs them, the divine law being always had in view with the ecclesiastical law which is adapted to the religious professions of the citizens. Municipal privileges were ample at all times in the Roman states, and were increased by the liberality of the present pontiff. Personal liberty is respected: property is safe: justice is sure: taxes are light: military conscriptions are unknown. In all these respects the Roman government has the advantage of many others professedly liberal. If the concessions, spontaneously made by the holy father at the commencement of his reign, had not been abused to effect a revolution, there can be no doubt that the condition of his subjects would have been still further improved. The revolted province is now burdened with enormous taxes, the citizens are forced into military service, and the clergy dissatisfied with the new order of things, are visited with severe penalties, imprisoned or driven into banishment. We mention these things, not that we deem it necessary to extol by way of contrast the late government, since, as catholics, we have no concern with it, but to correct false impressions in justice to a clement and liberal pontiff.

We owe no allegiance to any authority but the government under which we live; but we are subject, in the things which appertain to God, to the bishop of Rome, as successor of Saint Peter, the prince of the apostles. To him Christ our Lord

gave the keys of the kingdom of heaven, with the power of binding and loosing. He commissioned him to feed his flock, and above, thus giving him over his flock, that those which he gave him under one shepherd. For his flock Christ prayed, that it may not fail. Ourselves then, brethren, stand fast in your attachment to the apostolic see, as obedient children of the church, and, after the example of the first christians, who prayed for Peter when he was imprisoned by Herod, pray for our holy father, that he may be rescued from the power of his enemies. Their object is doubtless to strip him of all his dominions, and make him a mere dependant on the civil government, or a victim and martyr: but the devices of the impious are vain, whilst the divine counsel cannot be defeated. In His own good time God will come to the aid of His servant. The tiara may be torn from his head, and he may be cast into a dungeon, but he will come forth full of majesty, as his predecessor, the seventh Pius, came forth in triumph, and was welcomed by his devoted people.

A duty devolves upon us, in consequence of the loss of the revolted province, the revenues of which had enabled the pontiff to meet the expenses of his ecclesiastical administration. In the reduced state of his finances, we should supply our portion towards the support of our chief bishop, who governs the universal church with a view to the spiritual interests of all. Special considerations render this duty more strictly obligatory. We owe a large debt to the holy see, which has so faithfully and constantly provided for our spiritual wants with unbounded generosity. Many of our youth have been gratuitously educated at Rome, and liberally supplied with means for their return to their country to labor in the missions: and volunteers of other countries have been trained and prepared in like manner for missionary labor among us. The American college recently opened in that city is a splendid monument of the munificence of the reigning pope. Our official relations to the holy see impose considerable expenses on it, which have all been defrayed without exacting or receiving in any way even the postage of letters or the fees of office for the transcribing of the documents. We deem it unnecessary to press these motives, as we do not doubt of your generous sympathy for the pontiff, and of your eagerness to give practical evidence of your devotion to him, so as to rival the filial attachment of catholics of various nations, displayed in the amount, as well as in the promptitude of their success. We solicit, therefore, special donations according to the means furnished you by providence; and we appoint the first Sunday of September for a general collection in all the churches of our ecclesiastical province, that all may have an opportunity to cast their offerings, even the smallest, like the widow's mite, into the treasury of the church. *„Now this we say: he who sows sparingly, shall also reap sparingly; and he who sows in blessings, shall also reap of blessings: every one as he hath determined in his heart, not with sadness or of necessity: for God loveth the cheerful giver.“*¹

Brothers, it behoves us to endeavor to appease the wrath of God provoked by our sins. We should pray, that the sword of the Lord be restored to its scabbard, and that, in the exercise of his justice, he remember mercy, and cause the light of his countenance to shine upon us. By humiliation

¹ II Cor. IX, 6-7.

² Ps. LXVI, 2.

and penance we may discern him, and obtain the return of peace with new triumphs of religion. Let us implore him, through the merits of the great apostles Peter and Paul, by whom the church at Rome was founded, and still more through the intercession of the most holy virgin Mary, conceived without sin.

Given under our hands at Baltimore, on the 5th day of July, in the year of our Lord 1860.

It is the wish of the prelate, that the above address be read in all the churches of the ecclesiastical province of Baltimore on the last Sunday of August. The collections are to be forwarded to the prelate of each diocese by the respective clergymen. Collections for the pope having been already made in the dioceses of Pittsburg and Savannah, they are not included in the foregoing regulation.

1860 IANUARI 22. — CONCILIUM PROVINCIALE NEO-AURELIANENSE II.

Concilium provinciale Neo-Aurelianense II in Fœderatis Statibus Americæ septentrionalia, celebratum die 22 Ianuarii 1860, sub Antonio Blanc, archiepiscopo Neo-Aurelianensi.

Bibliographia:

1) Concilium Neo-Aurelianense provinciale secundum, habitum anno 1860. N. Orléans, ex typis Propagatoris catholici, 1864.

In-12°, 20 p. — Washington, catholice university. P. 1-12, acta. P. 12-5, decreta et appendix.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. J., et b. v. M. sine labe conceptis ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brigeviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 249-58.

ACTA CONCILII

PRIVATA CONGREGATIO PRÆPARATORIA.

Die vigesima prima Ianuarii, hora undecima ante meridiem, habita est congregatio præparatoria in aedibus archiepiscopalis, præsentibus illis ac rñis dominis Antonio Blanc, archiepiscopo Neo-Aurelianensi, Ioanne Maria Odia, episcopo Galvestonensi, Andrea Byrne, episcopo Petriculano, Augustino Martin, episcopo Natchitochensi, Gulielmo Henrico Elder, episcopo Natchetensi.

Aberat illis ac rñis dominus Ioannes Quinlan, episcopus Mobilienis, qui propter aegritudinem nondum advenire potuit.

Huic congregationi admissi sunt: rñus dominus Napoleo Iosephus Perché, monialium Sanctae Ursulae Neo-Aureliae capellanus, promotoris functionem gerens, et rñus dominus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor, rector ecclesiae Sancti Landerici, vulgo Opelousas, functionem gerens secretarii.

Examinato procuratoris mandato, quod exhibuit admodum rñus dominus Gabriel Chalon, vicarius generalis episcopi Mobilienis, ut episcopi sui vires gerat in concilio provinciali, episcopis placuit ut privatis congregationibus, durante episcopi sui absentia, cum voto consultativo admittatur.

In illa congregatione statuerunt insuper episcopi quod ad ordinem concilii pertinebat, nempe: prima sessio publica in ecclesia metropolitana locum habebit die vigesima secunda mensis Ianuarii, in qua occurrit tertia post Epiphaniam dominica. Huic sessioni aderunt, præter illis ac rñis concilii patres, theologi ab eis designati, superiores religiosorum ordinum et congregationum in provincia existentium, et omnes Neo-Aureliae sacerdotes qui non fuerint aliqua legitima causa impediti: missa sollemnis ab illis ac rño archiepiscopo celebrabitur; concilio autem intra missam lingua anglica a rño episcopo Petriculano, et post missam, lingua gallica a rño domino Napoleone Iosepho Perché ad populum habebitur. Peracta concione, concilium aperietur iuxta formam in pontificali præscriptam.

Secunda concilii sessio locum habebit die Ianuarii 26; tertia autem et ultima sessio die 29 eiusdem mensis celebrabitur.

Statuerunt insuper præcæles privatas episcoporum congregationes quotidie, feria quinta excepta, hora 10 ante meridiem locum habituras; publicæ autem episcoporum simul et theologorum congregationes illis diebus, hora 3 post meridiem convenient.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

Designati postea fuerunt officarii concilii, theologi ab episcopis electi, nec non superiores religiosorum ordinum vel congregationum, quos ut consultores in concilio admittendos patres censuerunt; statutumque fuit theologos et superiores religiosorum ordinum in quatuor distinctas congregationes, ut quaestiones tractandas melius faciliusque solvantur, esse distribuendas, nempe: congregationem de sacramentis; congregationem de sacris ritibus; congregationem de disciplina; et congregationem de studiis ecclesiasticis.

Tandem statuerunt patres sequentes epistolas esse scribendas:

Primam, a rño episcopo Galvestonensi, ad summum pontificem, mittendam nomine episcoporum provinciae.

Secundam, a rño episcopo Natchitochensi, ad directores societatis de Propagatione fidei.

Tertiam, a rño archiepiscopo Neo-Aurelianensi, ad fideles totius provinciae, quas quidem gallice sermone scribetur, et in anglicum sermonem vertetur a rño episcopo Natchetensi.

SESSIO PRIMA.

Anno Domini 1860, die 22 mensis Ianuarii, habita est in ecclesia metropolitana prima concilii sessio.

Præsentis erant:

Illis ac rñis dominis Antonio Blanc, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, qui concilio præfuit;

Illis ac rñis dominis Ioanne Maria Odia, episcopus Galvestonensis;

Illis ac rñis dominis Andrea Byrne, episcopus Petriculano;

Illis ac rñis dominis Augustino Martin, episcopus Natchitochensis;

Illis ac rñis dominis Henrico Elder, episcopus Natchetensis.

Aderant quoque:

Rñus dominus Napoleo Iosephus Perché, designatus promotor;

Rñus dominus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor, designatus secretarius;

Rñus dominus Alto Herrmann, prior ordinis Sancti Benedicti;

Rñus dominus Aloysius Curion, superior missionum societatis Iesu;

Rñus dominus Antonius Verrina, superior congregationis Missionis;

Rdus Theodorus Arvander, superior congrega-
tionis Sanctissimi Eodemptis;

Admodum rdus dominus Augustinus Godeot,
superior congregationis Oblatorum Mariae Imma-
culatae;

Rdus dominus Patricius Shiel, superior con-
gregationis Sanctae Crucis;

Admodum rdus dominus Stephanus Rousseau,
vicarius generalis, admodum rdus dominus Con-
stantinus Maehant, rdus dominus I. I. Mullon,
ab archiepiscopo Neo-Aurelianensi designati theo-
logi;

Rdus dominus I. Hayden, congregationis Mis-
sionis, rdus dominus I. Anstaett, ab episcopo Gal-
vestonensi designati theologi;

Rdus dominus I. Finnagan, rdus dominus
I. Moynihan, ab episcopo Petriculano designati
theologi;

Rdus dominus I. Cambiaso, societatis Iesu, rdus
dominus L. Gergaud, ab episcopo Natchitochensi
designati theologi;

Rdus dominus I. M. Guillou, rdus dominus
C. Moynihan, ab episcopo Natchitochensi designati
theologi;

Admodum rdus dominus Gabriel Chalon, vi-
carius generalis, rdus dominus F. Gautrolet,
societatis Iesu, ab episcopo Mobilienensi designati
theologi.

Aderant quoque variarum civitatis parochiarum
sacerdotes, ad solemnem hanc sessionem invitati.

Hora sequentia, processerunt omnes, praecedentibus piorum laicorum sodalitatibus, et in medio ingentis populi concursu, ab aedibus archiepiscopaliibus ad ecclesiam metropolitanam, ubi missa sollemnis ab illius ac rno archiepiscopo celebrata est. Rnus episcopus Petriculanus intra missam sermone anglico, post missam autem rdus domi-
nus Napoleo Iosephus Perch6 sermone gallico populum allocuti sunt, uti in praevia congregatione statutum fuerat. Apertum est postea concilium provinciale iuxta formam in pontificali praescriptam.

Piacuit patribus, proponente illius ac rno archiepiscopo, officiales concilii in praevia congregatione designatos eligere, scilicet:

Rdum dominum Napoleonem Iosephum Perch6, promotorem; rdum dominum Iosephum Cambiaso, societatis Iesu, vice-promotorem; rdum dominum Gilbertum Raymond, sacrae theologiae doctorem, secretarium; rdum dominum Iosephum Anstaett, vice-secretarium; rdum dominum Claudium Tholomier, magistrum caeremoniarum; rdum dominum Guillelmum Ryan, congregationis Missionis, ad-
iutorem, magistrum caeremoniarum; rdum dominum Iosephum Anstaett et rdum dominum Dominicum Baudequin, cantores.

Postea, amissa fidei professione ab illius ac rno episcopo Natchitochensi, qui prima vice concilio provinciali aderat, peractisque omnibus quae in pontificali praescribuntur, patres concilii necnon et sacerdotes ab ecclesia metropolitana ad aedes archiepiscopales rediere.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Feria secunda, 29 Januarii, habita.

Praefuit illius ac rnis archiepiscopus; aderant illius ac rni episcopi supra memorati; aderat quoque illius ac rnis episcopus Mobilienensis, qui heri post primam sessionem, melius valens, advenit; admisi fuerunt promotor et secretarius.

Statutum fuit in ea congregatione illius ac rnum episcopum Mobilienensem professionem fidei in secunda sessione esse emittendum, in qua illius ac

rnus episcopus Natchitochensis missam celebravit, illius ac rnis episcopus Galvestonensis et rdus dominus Napoleo Iosephus Perch6 populum allocuti.

Cum omnes quaestiones a theologiae fuisent discussae, recesserunt promotor et secretarius.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Eodem die habita.

Habita est prima congregatio publica in private rni archiepiscopi aedibus.

Adfuerunt omnes concilii patres, et insuper superiores religiosorum ordinum aut congregationum, et theologi ab episcopo designati, cum promotore et secretario.

In principio congregationis, rdus promotor, in nomine patrum concilii, notam fecit prohibitionem a concilio discedendi, nisi propter legitimam causam, a praeside concilii approbatam.

Legit quoque formulam promissionis de servando secreto, cui promissioni omnes surgendo assenserunt.

Addidit nonnullas regulas circa discussionem quaestionum in publicis congregationibus servandas.

Postea discussae sunt nonnullae ex quaestionibus in privatis theologorum congregationibus expensis.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Feria tertia, 30 Januarii, habita.

Adfuerunt omnes patres qui heri, cum concilii officialibus.

In ea congregatione latum est decretum de candelis cereis in sacrificio missae etc. adhibendis; et renovata fuerunt decreta iam existentia contra societates secretas.

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA.

Eodem die habita.

Adfuerunt, ut heri, omnes concilii patres, superiores religiosorum ordinum vel congregationum, et theologi, cum officialibus concilii. Continuada est quaestionum in privatis theologorum congregationibus expensarum discussio.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

Feria quarta, 31 Januarii, habita.

Adfuerunt omnes patres, ut heri, cum officialibus concilii.

In ea congregatione latum est decretum, prohibens ne sacerdotes corpora fidelium in coemeteria sectarum comitentur.

CONGREGATIO TERTIA PUBLICA.

Eodem die habita.

Continuada est publica quaestionum in privatis theologorum congregationibus expensarum discussio.

SESSIO SECUNDA.

Die 26 Januarii, hora seculoctava ante meridiem, celebrata est in ecclesia metropolitana, praesentibus concilii patribus, superioribus religiosorum ordinum et congregationum, atque theologiae, missa sollemnis defunctorum, ab illius ac rno episcopo Natchitochensi, in qua illius ac rnis episcopus Galvestonensis sermone anglico populum allocutus est, post missam autem rdus dominus Napoleo Iosephus Perch6, sermone gallico. Peracta condione, factaque a rno celebrante abolutione, praelati pluvialia et mitras sumpserunt, et habita est secunda concilii sessio, iuxta praescripta pontificalis Romani, praesidente illius ac rno episcopo Galvestonensi, loco illius ac rni archiepiscopi, qui propter aegritudinem huic sessioni adesse non

potuit. Professionem fidei rēbus episcopus Mobilien-
sis emisit.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

Peris sexta, 27 Januarii, habita.

Præfuit illūbus ac rēbus episcopus Galvestonensis, loco illūbi ac rēbi archiepiscopi, qui propter infirmitatem huic congregationi adesse non potuit. Aderant caeteri præsules cum officialibus.

In ea congregatione hæta sunt decreta: 1. De missæ celebratione, quæ prohibetur, ubi nemo est præsens. 2. De missa cantanda diebus festivis non de præcepto, quando fieri potest. 3. De matrimonii coram ministris acatholicis celebratis. 4. De pecunia mutuo vel in depositum a sacerdotibus non accipienda, sine licentia episcopi.

QUARTA ET ULTIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Eodem die habita.

Præfuit illūbus ac rēbus episcopus Galvestonensis, loco illūbi ac rēbi archiepiscopi propter aegritudinem absentis; adfuerunt caeteri episcopi provinciae, superiores religiosorum ordinum et congregationum atque theologi, cum officialibus. Conclusa est discussio quaestionum quæ fuerant examini theologorum traditæ.

QUINTA ET ULTIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Die sabbati, 28 Januarii, habita.

Adfuit per aliquod tempus illūbus ac rēbus archiepiscopus, paulo melius valens; adfuerunt caeteri patres concilii, cum officialibus.

In ea congregatione lata sunt decreta: 1. De libris precum etc., approbandis, priusquam typis mandentur; 2. de proximo concilio provinciali, anno Domini 1863 habendo.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Die 29 Januarii, hora sesquinoctia, habita est in ecclesia metropolitana tertia et ultima concilii sessio.

Patres concilii, superiores religiosorum ordinum, theologi, et sacerdotes variarum civitatis ecclesiarum, præcedentibus piis sodalitatibus civitatis, ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam processerunt.

Aberat, aegritudinis causa, illūbus ac rēbus archiepiscopus, quod maximo fuit omnibus dolori; in

cuius loco præfuit illūbus ac rēbus episcopus Galvestonensis, qui missam sollemnem celebravit. Concisionem ad populum habuit intra missam sermone anglice illūbus ac rēbus episcopus Mobilienensis; post missam sermone gallice fideles paucis verbis allocutus est rēbus dominus Napolæ Iosephus Perché.

Finita concione, habita est tertia concilii sessio, iuxta pontificalia Romani præscripta. Lectis, confirmatis et signatis decretis, absolutis acclamationibus, dataque a rēbo celebrante solemnibus benedictione, omnes ab ecclesia metropolitana exierunt, ut ad aedes archiepiscopales redirent.

Statim autem ut ex ecclesia exierunt, piis fidelibus civitatis desiderantibus ardentissimam suam summo pontifici devotionem coram patribus concilii exprimere, patres ascenderunt altiore locum, contra ecclesiam metropolitanam præparatum; ibique, B circumstantibus innumeris fidelibus, ex omnibus immensæ civitatis partibus ad hoc spectaculum mirandum congregatis, ferventissimi catholici civitatis, a concivibus suis deputati, expresserunt patribus concilii, et quidem verbis igneis, suam profundissimam atque ardentissimam erga summum pontificem devotionem, proclamaveruntque alta voce, et in suo nomine, et in nomine omnium catholicorum Fœderatarum Americæ septentrionalis provinciarum, protestationem, plenam summa indignatione contra nefarios sanctæ sedis persecutores, et tenerrimo erga summum pontificem amore; quæ quidem protestatio, omnium circumstantium plausu unanimi atque acclamationibus approbata, ad summum pontificem, ut aliquod ei sblatium afferat in medio tribulationum quas experitur, erit transmittenda.

Illūbus ac rēbus episcopus Natchetensis, in nomine patrum concilii, et rēbus dominus Napolæ Iosephus Perché, in nomine illūbi ac rēbi archiepiscopi absentis, declarationi adeo gratæ responderunt. Quo peracto, illūbus ac rēbus episcopus Galvestonensis, immensæ piorum fidelium patres concilii circumstantium multitudini, resonantibus ecclesie metropolitanæ campanis, tonantibus tormentis bellicis, in nomine summi pontificis, benedixit.

Postea patres, sacerdotesque ad concilium invitati, piæque civitatis sodalitates, in medio immensi populorum concursu, ad aedes archiepiscopales, hymnos cantantes, rediere.

DECRETA CONCILII.

1. Patres concilii cum maximo animi dolore audierunt recentes impiorum hominum contra sanctam sedem persecutiones, considerantesque iniuriam summo pontifici illatam, sibi quoque et toti populo christiano inferri, totis viribus protestantur coram Deo et hominibus, et in proprio et in omnium fidelium sibi commissorum nomine, contra iniustissimam spoliationem, quam nefarii homines, fide, honore, omnique gratitudinis sensu aequè destituti, in odium religionis, impie consummare conantur.

2. Ad promovendam Dei gloriam fovendamque in fidelibus pietatem, hortantur concilii patres sacerdotes curam animarum habentes, ut, festivis diebus, qui in hac provincia non sunt de præcepto, missam cantent, quantum fieri poterit.

3. Cum rubricæ præscribant, et quidem sub gravi, ut candelæ in missæ sacrificio, sacramentorum administratione, et expositione sanctissimæ sacramenti adhibitæ, ex cera conficiantur, præscribunt patres concilii, ut in posterum candelæ cereæ, tot numero quot rubricæ præscribunt, in ecclesiis ad-

hibeantur; quod quidem decretum tribus post concilii promulgationem mensibus, ab omnibus in provincia servandum declarant. Quod si id fortasse in nonnullis locis adhuc observari nequeat, tenebuntur sacerdotes ad ordinarium recurrere, sine cuius licentia, scripto data, aliter agere prohibentur.

4. Meminerint sacerdotes qui propriæ, non fidelium consulentes commoditati, nullo præseste, aut etiam sine ministro, ubi minister adesse possit, missam celebrant, id ecclesiastica lege prohiberi.

5. Moneant sacerdotes populos sibi commissos omnino prohibitum esse lege ecclesiastica ne matrimonium sive inter se, sive cum acatholicis, coram sectarum ministris contrahant; quod si id tentaverint, sciant se excommunicationem incurrere sanctæ sedi reservatam.

6. Vestigiis patrum concilii Baltimorensis plenarii inhaerentes, prohibemus sub poena suspensionis, ne unquam sacerdotes corpora fidelium in sectarum coemeteria comitentur; nec etiam in coemeteria profana, si in eodem loco reperiantur coemeteria catholica.

7. Cum notitia secretorum societatum hinc per A varias hinc provincias partes in animum destructionem magis ac magis grauatam, commoverent patres expedire, ut renoventur decreta († omnia) contra eiusmodi societates scripta lata, hortanturque vehementer omnes sacerdotes curam animarum habentes, ut ab istis societatibus fideles sibi committens omni solo atque prudentia deterreat. Meminerint quoque sacerdotes neminem posse sacramentali absolutione, etiam in articulo mortis, donari, si ab eis recedere recuset. Prohibent insuper patres, ne quis sacerdos sepulturae cuiuslibet assistat, si membra alienius societatis secretas, cum insignibus societatis externe apparentibus, sepulturae assistere tentaverint.

8. Revocamus ad memoriam sacerdotum, legem ecclesiasticam prohiberi, ne libri precum, aut aliter de religione expressae tractantes, typis mandentur, priusquam fuerint ab ordinario approbati.

9. Meminerint sacerdotes qui titulo *missionis* ordinati sunt aut in dioecesim aliquam per iuramentum sunt in perpetuum cooptati, iuramentum a se praestitum violare, si missionem invito episcopo deserant, et tunc reos fieri gravis peccati, a quo absolvi nequeunt donec culpam reparaverint.

Insuper sententiae sacrae congregationis de Propaganda fide adhaerentes, statuimus sacerdotes in hoc casu contumaces suspensionis poenam ipso facto incurrere, cui subiacent, non obstante sua receptione in aliam dioecesim; quae receptio irrita et nulla est, donec a proprio episcopo litteras dimissoriae acceperint.

10. Ut incommoda et scandala, quae ex imprudenti agendi ratione oriri possent, praecaveamus, prohibemus ne sacerdotes pecunias mutuo seu in depositum accipiant sine licentia episcopi, scripto data. Si quis autem hanc licentiam ab episcopo obtinuerit, clare mutuatoribus declarare debet, ordinarium dioeceseos nullam omnino obligationem contrahere eiusmodi debita solvendi.

11. Statuant patres proximum concilium provinciale habendum esse dominica secunda post Epiphaniam anno Domini 1863.

† Ego Antonius, archiepiscopus Neo-Aureliae, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Maria, episcopus Galvestonensis, definiens subscripsi.

† Ego Andreas, episcopus Petriculae, definiens subscripsi.

† Ego Augustus Maria, episcopus Natchitochens, definiens subscripsi.

Ego Gulielmus Henricus, episcopus Natchitochens, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Mobilienensis, definiens subscripsi.

Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor, secretarius.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro

PIO DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

Beatissime pater.

Ad secundum provinciale concilium celebrandum, divina favente gratia, patres provinciae Neo-Aurelianensis de novo congregati sunt. Quaecumque, invocato divino Spiritu, ad gloriam Dei et salutem animarum promovendas statuenda duxerunt, sanctitati vestrae submitunt, ut, si quae in bonum religionis statuta sint, sancta infallibili apostolicae sedis auctoritate robor accipiant; si vero aliquid minus rectum irrepperit, sancti Petri gubernaculo detrimenti periculum avertatur.

Firmiter enim credimus et profiteremur Christum, ceterorum et consummatorem fidei nostrae, beatum Petrum elegisse pro suo vicario in terris; illi claves regni caelorum tradidit, illi soli passendi eves et agnos curam commisit. Beatissime pater, Christi vicarius, Petri-vices agit. Speciali Christi domini creatione, Petri fides deficere non potest; neque ad finem mundi, fratres in fide confirmabit. Sedes apostolica semper fuit et semper erit columna et firmamentum veritatis, mater et magistra omnium ecclesiarum. In sanctitate vestra, quam providentia semper benigna in aedificationem et exemplum nostrum in Petri principatu constituit, invenitur omnis veritas salutifera, omnis veritatis tutamentum. A capite descendunt divini influxus in membra. Cum sancti sede communicantes, communicamus cum Christo, et per manus vestras diffunditur in nos benedictio eius.

Huiusmodi quanto dolore perstringimur, audiendo, sacrilegis manibus, armis et machinationibus, undique bellum sanctitati vestrae et apostolicae sedi inferri! Si ab hostibus externis tam impii conatus auderentur, defendendum foret! Sed o horror! mitiores sunt hostes, quam liberi rebelles! Illos ipsi, qui paucis abhinc diebus acclamabant: Benedictus qui venit in nomine Domini: nunc: Crucifige, vociferant, et oer optimi patri aterrimis machinationibus torquere conantur! Filios enutrivit, et exaltavit: ipsi autem a preverunt me! Quid, num filii parente sapientiores facti sunt? An regnum antiquissimum regimen discere debet ab illis qui mane florent et transeunt, vespere decidunt et arescunt? Num, qui totum regit orbem, impar erit propriae domui disponendae?

Attamen, dum abhorremus sacrilegos istos conatus, misericordiam Dei implorare non cessamus, ut fiat pax in virtute sua; precamur ut amoveat caecitatem et duritiam cordis a populo suo, ut obliiti irarum et caedium, revertantur ad iustitiam et pacem.

Omnibus evidentissime apparet, beatissime pater, quod propter iustitiam pateris. "Tu me sequere," dicit Dominus Petro. Sed Petro statutum fuit Dominum sequi, ut in principatu, ita etiam in tribulatione. Sed quam incomprehensibilia sunt iudicia Dei, et investigabiles viae eius! Dum mundus triumphare videtur, vincit ecclesia. Paucis abhinc annis, sanctitas vestra Roma excedere debuit, ne facinus immanissimum committeretur; statim principis et populi christiani commoti sunt, et supremus pastor triumphanter in urbem aeternam reducit. Cum hostis antiquus ubique spargebat errores, et fidem divinam a terra abstrahere credebatur, per definitionem et promulgationem dogmatis purissimi et immaculati conceptus gloriosae virginis Mariae, novus spiritus in mundum infunditur. Fuit laetitia in caelo, iubilus in omni terra, et maximo ecclesia illuxit triumpho. Nunc iterum omnibus viribus homines perversi invictam Patram expugnare nituntur, nec quisquam esse videtur qui e manibus eorum eripiat. Quid dicemus? Conatus isti contra ecclesiae immunitatem totius orbis christiani clamorem excitant, ita ut iam appareat, quam magna sit numero, quam firma unitate ecclesia catholica. Cruz sequitur crucem, triumphus triumphum.

Patientia et fortitudo apostolica, sine armis et exercitiis nobis acquisivit praeclearas victorias, quibus laetata est ecclesia in faustissimo sanctitatis vestrae pontificatu. Accipe ergo, beatissime pater, gratias nostras, accipe fidem et devotionem nostram erga sacram unitatis sedem. Ecce filii tui de longe veniunt, in cunctis huius provinciae ecclesiis preces offerentes pro salute dilectissimi patris et con-

lentes afflictionibus eius. Angelus, qui Petrum, A
erante ecclesia, a vinculis liberavit, sanctitatem
vestram quoque eripiet e manibus tribulantium.
Intercessionis Mariae sine labe conceptae, ad nihil
lum redigatur inimici eius.

Fausta inauguratio collegii Americani ineffabili
gaudio et spe nos implevit. Si enim novum ex-
truitur unitatis castellum, ubi pii et ingeniosi iu-
venes regionum nostrarum ex puro fonte doctrinam
salutiferam haurient, vestigia praeorum fidei et doc-
trinae heroum calcabunt et antiqua venerari discent.
Tibi, sancte pater, gratiarum actiones reddimus,
per quem tot benedictiones nobis evenerunt, et ad
sanctitatis vestrae pedes provoluti, novam apostoli-
cam benedictionem nobis nostrisque gregibus im-
ploramus, et ex intimo corde inviolabilem sanctae
sedi obedientiam, venerationem et obsequium pro-
fitemur, sanctitatis vestrae obsequiosissimi filii:

- † Antonius, archiepiscopus Neo-Aureliae.
- † Ioannes-Maria, episcopus Galvestonensis.
- † Andreas, episcopus Petriculae.
- † Augustus Maria, episcopus Natchitonsensis.
- † Gulielmus-Henricus, episcopus Natchetensis.
- † Ioannes, episcopus Mobilienensis.

Neo-Aureliae, die 28 Ianuarii anno Domini
1860.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide, circa de-
cretorum synodi Neo-Aurelianensis II confirmationem.

Mense Ianuario superioris anni 1860, in civitate
Neo-Aurelianensi, synodus provincialis habita est
secunda, ab instituta ecclesiastica provincia eiusdem
nomina, praesidente rdo patre domino Antonio
Blanc, archiepiscopo Neo-Aureliae. Cum vero
dictae synodi acta ac decreta proposita fuerint
eminentissimis patribus sacrae congregationis de
Propaganda fide, in generalibus comitiis mensis
Iulii 1860, sacra congregatio ea censuit adprobanda,
dum modo tamen ad normam peculiaris instruc-
tionis quae huic inseritur decreto pauca quaedam
redigantur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam
cum rdo pater dominus Caietanus Bedini, archi-
episcopus Thebarum, sacrae congregationis de Prop-
aganda fide tunc a secretis, retulisset illustrissimo
(sic) domino nostro Pio papae IX in audientia habita
die 16 septembris 1860, sanctissimus eam in omnibus
adprobavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis
de Propaganda fide, 25 Iulii 1861.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

Quae corrigenda erant, ad normam praedictae instruc-
tionis redacta sunt.

1860 aprilis 29 - maii 17. — CONCILIUM PROVINCIALE COLONIENSE.

Concilium provinciale Coloniense in Germania
celebratum a die 29 aprilis ad diem 17 maii 1860,
sub Ioanne von Geissel, archiepiscopo Coloniensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provinciae Coloniensis, in civitate Coloniensi, anno Domini MDCCCLX,
pontificatus Pii pp. IX decimoquarto. Coloniae,
ex officina typographica Ioannis Petri Bachemii,
MDCCCLXII.

In-4°, minori, 4 f. - LXXXVI-256 p. — Paris,
Bibl. nat. B 3427; Paris, Saint-Sulpice; Roma, col-
legio Germanico; Roma, Propaganda; Roma, Vit-
torio Emanuele.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-
tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris
A. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum.
Tomus quintus... Friburgi Brisgoviae, sumptibus
Herder, MDCCCLXXIX, col. 231-382

A. ACTA CONCILIO CELEBRANDO PRAEVIDA.

1. Litterae, quibus licentia concilium convocandi
et celebrandi a sancta sede postulat.

Sanctissime pater.

Cunctis retro saeculis omnium semper una sen-
tentia fuit unaque vox, quae etiam a Spiritu sancto
in synodo oecumenica Tridentina¹ sanctione solenni
corroborata est, concilia provincialia pro moderandis
moribus, corrigendis excessibus, controversis com-
ponendis aliisque secundum canones renovandis quam
maxime salutaria esse et frugifera; sed nihilominus,
iniuria temporum aliisque praepedimentis ecclesiae
Dei, praecipue nostris in regionibus, multifariam
obstantibus, factum est, ut synodorum provincialium
celebratio per complura saecula omitteretur. Sic,
ut ceteras Germaniae provincias omittam, ultimum
provinciae Coloniensis concilium illud fuit, quod
anno 1549 ab Adolpho, archiepiscopo Coloniensi,
cum episcopis Leodiensi, Monasteriensi, Osnabrugensi,
Mindensi et Trajectensi, qui tunc temporis pro-
vinciae Coloniensi adnumerabantur, coactum est.
Ex eo enim tempore obstacula, e bellorum turba-
tionibus saepe saepius exorta, et praesertim ex in-
faustissima et nunquam satis deploranda illa in fide
discordia, quae et nunc Germaniam nostram misere
dissecat, nuda et aucta, tanta fuere et tam gravia,

ut archiepiscopi succedentes, quamquam suo in
ecclesiae prosperitatem et in animarum salutem
studio et fervore praestantissimi, a congregandis
conciliis provincialibus abstinerunt.

Nunc vero, Deo opitulante, faustiores nobis dies
rediisse videntur. In dubium enim vocari nequit,
republicam catholicam iam longiori ex tempore,
ac praesertim inde ab anno 1848, conditionem
meliorem, quam qua antea usa fuerat, inter nos
fuisse adeptam. Religio in clero et populo nova
incrementa cepit, devotio et obedientia in ecclesiam
aucta est, orthodoxae fidei sanaeque doctrinae de-
positum sanctius custoditur et traditur, et quam-
quam in ordine christiano hic illic multa adhuc
desiderantur, disciplina tamen ecclesiastica viget et
florescit. Prae omnibus autem illud felicissimum
accidit, quod funestissima ista, quae saecularis
vocitatur tutela super ecclesiam, passim usque ad
oppressionem exaggerata, denique ad maximam
partem abrogata est, atque ecclesia cum libertate
pristina sibi reddita etiam ad pristinam autonomiam,
qua res suas ipsamet ordinet et interiorem vitam
suam promoveat, libere reverti potest.

Quae utpote quam maxime exoptanda, et, quan-
tocius fieri possent, exsequenda iam in conventu
episcoporum Germanorum Herbipolensi, quorum
deliberationibus praesidebam, altius perpensa sunt,
atque ibidem omnium suffragio unanimi placuit,
imprimis concilia provincialia restituenda esse, quae

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de ref.

deinde synodi dioeceseos subsequerentur. Exinde nil magis mihi cordi fuit, quam ut prima, quae data esset, occasio concilium provinciale congregarem; quod vero propositum quominus pro animo exsequerem, curas et sollicitudines in administranda archidioecesi, ut notum est, amplissima innumerae et gravissimae diutius me impederunt. Denique autem ut etiam in hoc munere mei officio, ad quod misericordiarum Deus me indignum et infirmum vocavit, pro viribus satisfacerem, manum ad aratrum mittendam iudicavi. Dum ad finem episcopos suffraganeos autumno elapsa huc Coloniam invitavi, ubi in congregatione praeparatoria per complures dies consistentes decrevimus, synodum provincialem currente anno 1860 celebrandam esse, simulque praevie rerum capita, quae in concilio accuratiori deliberationi subiicienda essent, statuimus.

Praeterea autem, ut in omnibus, quae ad concilii tam convocationem quam celebrationem spectant, iuxta sacros canones et ecclesiae ritum praescriptum progrediamur, normam et ordinem pariter humillime hic subnexum composui, qui cuncta complecti mihi videtur, quae ad negotium tam grave fauste ordiendum prospereque promovendum nec non feliciter complendum observanda erunt.

Quare nunc sanctitatem vestram summa reverentia litteris haec devotissimis adire atque humillimas preces offerre audeo: nimirum

1. Ut sanctitas vestra facultatem et licentiam concilium provinciale convocandi et celebrandi mihi concedere, atque

2. Normae et ordini hic apposito, in eisdem concilii celebratione ab omnibus, qui convocandi erunt, observantibus apostolicam sanctionem et approbationem elargiri dignetur: atque eandem normam approbatam — vel etiam in his articulis, quos forte minus recte statuimus, ex sacrae congregationis decretis synodorum examinanda praepositae sapientia altiori benigne emendatam — mihi remitti iubeat velit.

Deo auxiliante, spem foveo acceptissimam fore ut, facultate et approbatione apostolica obtenta, concilium suo tempore indicere possim. Hoc timeo, ne bellum tristissimum, in Italia superiori nunc exortum et tantis ex causis vere lacrymandum, etiam in alias et usque ad postrae regiones extetur ac novum impedimentum nobis offerat, quod, si ut Deus misericors avertere velit, in diebus istis oramus. His quoque sanctitas vestra, ut in encyclica de pace ab omnipotenti exoranda est, at preces publicas ordinavimus, quibus populus dei frequentissimo concursu assistit. Verba patrum, quibus sanctitas vestra orbem christianum ad preces excitavit, in omnibus verbis resonuerunt. Omnes sentimus, quae et quantae sollicitudines et curae sanctissimi patris nostri animum nunc commoveant et contristant. Quare preces ardentissimas omnipotenti Deo fundere non cessamus, ut Petri cathedram in fluctibus, quos portae inferi denuo contra illam excitare conantur, inconcussam stabilire atque sanctissimum patrem nostrum amanatissimum contra omnia inimicorum ecclesiae machinamenta tutum et incolumem servare velit.

Firmiter confidimus, Deum optimum maximum nostras preces exauditurum esse, nobisque simul gratia sua largiturum, ut, paco apud nos conservata, concilium, quod intendimus, celebrare liceat. Ab hoc concilio, multa bona et prospera exspectamus in religionis et ecclesiae augmentum, in cleri et populi aedificationem, in animarum salutem et in divini salvatoris nostri et beatae eius matris sine labe originali conceptae gloriam. Concilii vero celebrandi progressum felicissimum speramus cum

Spiritus sancti lumine a sanctissimi patris nostri apostolica benedictione, quam, sacratissimas manus humillime exosculans, mihi, coepiscopis meis ac clero et fidelibus nostris devotissime exoro.

Sanctitatis vestrae humillimus, devotissimus, obedientissimus servus

† Ioannes cardinalis de Geissel, archiepiscopus
Coloniensis.

Coloniae, die 6 iunii 1859.

3. Breve sanctissimi domini nostri Pii IX, quo concilium synodum provinciale celebrandi laudatur.

Dilecto filio nostro Ioanni tituli Sancti Laurentii in Viminali presbytero sanctae Romanae ecclesiae cardinali de Geissel, archiepiscopo Coloniensi.

PIUS PAPA IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Libentissimo quidem animo tuas accepimus litteras die 6 proximi mensis iunii datas, atque intimo erga nos pietatis, amoris et obsequii sensu conscriptas, ex quibus, dilecte fili noster, summa animi nostri iucunditate cognovimus, susceptum a te fuisse consilium cogendi ac celebrandi provinciale synodum, quae ob tristissimas rerum ac temporum vicissitudines pluribus abhinc saeculis ista fuit omissa. Cum enim ex huiusmodi synodis ad sacerdotum canonum normam rite habitis maxima in rem catholicam bona redundent, ideoque summopere optamus, ut ipsae synodi iuxta canonicas sanctiones celebrentur. Itaque tibi, dilecte fili noster, de hoc tanto consilio, ex animo vehementer gratulamur, quod maiorem in modum ostendit, quo religionis studio et qua episcopali sollicitudine ac zelo praestes. Hic autem insertas nostrae concilii congregationis litteras tibi mittimus, ex quibus nosces, quae scire cupiebas. Nihil vero dubitamus, quin in hac provinciali synodo concelebenda a te, dilecte fili noster, atque a venerabilibus fratribus istius ecclesiasticae provinciae sacerdotum antistitibus, Deo auxiliante, ea omnia provide sapienterque suscipiantur consilia, quae ad sanctissimae fidei nostrae depositum, integrum inviolatumque custodiendum, ad salutem catholicam ecclesiae doctrinam tuendam et quotidie magis propagandam, ad Dei cultum augendum, ad cleri disciplinam servandam eiusque sanctam doctrinamque institutionem promovendam, ad christianam utriusque sexus iuventutis educationem excitandam, ad populorum mores emendandos eorumque religionem ac pietatem fovendam, ad vitiorum germina radicitus evellenda et errorum tenebras depellendas, atque ad sempiternam hominum salutem procurandam magis magisque conducere possunt. Iam vero iucundissimum nobis fuit, ex istis litteris agnoscere, qua cura studioque, dilecte fili noster, secundum nostra monita et vota publicas in ista tua dioecesi preces indicere haud omiseris. Namque ea profecto spe nitimur fore, ut dives in misericordia Deus, totius ecclesiae suae sanctae precibus propitius annuens, velit nos confortare et consolari in omni tribulatione nostra, utque divina sua gratia et omnipotenti virtute omnes ecclesiae suae et huius apostolicae sedis hostes illuminet eosque ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducat. Denique hanc etiam occasionem libentissime amplectimur, ut denuo testemur et confirmemus, praecipuam, qua te prosequimur, benevolentiam. Atque huius nostrae in te propensissimae voluntatis testem et coelestem omnium munerum auspicem apostolicam benedictionem intimo cordis affectu tibi ipsi, dilecte fili noster, et gregi tuae vigilantiae commisso peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctam Petrum, die 30 iulii A
1859. pontificatus nostri anno decimoquarto.

Pius papa IX.

**3. Litterae eminentissimi cardinalis Cagliano,
sacrae congregationis praefecti,
de eodem argumento.**

Eminentissime ac reverendissime domine ob-
servandissime.

Cum a sanctissimo domino nostro mandatum
acceperim, ut eminentiae tuae litteris die 6 iunii
proxime praeteriti datis rescriberem, gratissimum
mibi accidit hoc erga te officio primo quoque tem-
pore fungi. Itaque scias imprimis a sanctitate sua,
cui res haec relata fuit, et ab hac ipsa sacra con-
gregatione, Tridentini iuris interprete, maxima animi
laetitia fuisse acceptum, synodum provincialem
habere te decrevisse. Hoc porro consilium, quod
pastoralem tuam sollicitudinem eximia commendat,
mirifice probatum ac laudatum est: quoniam nullo
alio huiusmodi conventuum, iuxta sacros canones
et concilii Tridentini praescriptum, celebrationem
redintegrare.

Quod vero pertinet ad ea duo scripta, quae
litteris adnexuisti, primum normam exhibeas et
ordinem in synodi celebratione sequendum, nihil
non recte, nihil non sacrorum canonum praescripto
consentaneum prae se ferre compertum est. Quod
vero respicit alterum rerum in synodo pertractan-
darum capita complectens, animadvertunt idem
patres, integrum esse antistitibus de iis, quibus
malint, rebus agere, prout propriis cuiusque loci ac
temporis necessitatibus magis conferre existima-
verint.

Quod reliquum est, posteaquam acta concilii
confecta et ab eminentia tua huic sacrae congrega-
tioni exhibita fuerint, non differant eminentissimi
patres, eadem iuxta sacri ordinis disciplinam ex-
pendere et recognoscere.

Haec habe nomine sacrae congregationis: ego
vero singulariter impensas observantiae meae sensus
ex animo profiteor eminentiae tuae, cuius manus
humillime deosculor.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus
famulus

A. M. cardinalis Cagliano, praefectus.

Q. Quaglia, secretarius.

Romae, die 29 iulii 1859.

4. Edictum convocacionis concilii.

Nos Ioannes, sanctae ecclesiae Romanae sub
titulo Sancti Laurentii in Viminali presbyter cardinalis de Geissel, oratione divina et sanctae sedis
apostolicae gratia archiepiscopus Coloniensis et pro-
vinciae Coloniensis metropolita, eiusdem sanctae
sedis apostolicae legatus natus etc. etc.

Reverendissimis fratribus episcopis, venerabilibus
capitulis metropolitano et cathedralibus, praepositis
et superioribus regularibus, ceterisque nostrae pro-
vinciae personis ecclesiasticis, quae de iure vel con-
suetudine concilio provinciali interesse debent, salu-
tatem in Domino.

Inter decreta praestantissima, quae patres Tri-
dentini de orthodoxa fide et disciplina ecclesiastica,
Spiritu sancto afflante, statuerunt, illud quoque
quam maxime salutiferum placuit et sessione XXIV,
cap. 2, de ref. sancitum est, ut provincialia concilia,
sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, cor-
rigendis excessibus, controversiis componendis aliis-
que ex sacris canonibus permissis renovarentur.
Quibus vero de causis factum sit, ut nihilominus
synodorum provincialium celebratio in patria nostra

per longiorem annorum seriem frustra desideraretur, sat superque notum est, cum nemo eccle-
siae annalium gnarus nesciat, quae iniuria tem-
porum, qui bellorum creentorum tumultus saepe
saepius exorti, quae scissiones et discordiae rem-
publicam christianam hic illic perturbantia, quaeque
alia praepedimenta omnigena obstiterint, quominus
concilia provincialia ad res tuto et feliciter deli-
berandas convenire possent. Tristissimis tandem
causis quoque attribuendum est, quod metropolis et
provincia Coloniensis nostra, ab antiquis temporibus
fide et disciplina praecollens, quamvis olim, multi-
tudo synodorum provincialium, quae in ipsa cele-
bratae sunt, inter Germaniae ecclesias nulli secunda
existeret, nihilo saecius iam a tribus saeculis in-
stitutione illa saluberrima usque ad tempora nostra
caruerit.

Sed post tempora illa ecclesiae diutius infensa
B faustiores denique dies cum aere nostro advenisse
iam censuerunt Germaniae episcopi, ad memorabilem
illum conventum in urbe Herbipolensi anno 1848
congregati: atque ibidem, re gravissima altius per-
pensa, Tridentinorum patrum vestigiis inhaerentes
inter se definiunt, saluberrimam synodorum dis-
ciplinam denuo redintegrandam esse, atque prae-
cipue concilia provincialia, quam primum fieri possent,
a metropolitano esse cogenda. Post illum autem con-
ventum, cuius et nos partem fuisse Deo gratias
maximas debemus, nihil antiquius nobis fuit, quam
ut, hac etiam in parte officio nostro deesse nolentes,
omni, qua par est, opera maturiorique labore cuncta
ordinaremur, quae ad convocandum et rite cele-
brandum concilium provinciale necessaria et oppor-
tuna dignoscerentur. Quo vero maiori unitate et
fiducia in opere gravissimo procederemus, ramos
fratres episcopos comprovinciales nostros iam anno
C praeterlapso Coloniam invitavimus, qui, quae in
concilio provinciali proximo instituendo proponenda
et tractanda forent, praevia deliberatione nobiscum
consulerent.

Quibus ita feliciter peractis et praeparatis, nunc,
implorato prius Iesu Christi, divini ecclesiae sponsi,
clementissimo auxilio et matris eius virginis Mariae
potentissimo praesidio, praecclarorum patrum nostrorum
exempla ex animo sequentes et auctoritate
nostra metropolitana utentes, ad maiorem Dei
omnipotentis gloriam et in honorem beatae Mariae
virginis sine labe conceptae, archidioeceseos nostrae
patronae primariae, nec non in ecclesiarum totius
provinciae nostrae utilitatem et prosperitatem, con-
cilium provinciale cogendum esse statuimus, quod
in ecclesia nostra metropolitana Coloniensi cele-
brandum litteris haec indicimus, illudque in domini-
cam tertiam post pascha, id est in diem 29 aprilis
proxime futuri, solemniter aperiendum decernimus
et convocamus.

Quamobrem reverendissimos fratres episcopos
comprovinciales nostros Trevirenses, Monasterien-
sem et Paderbornensem, ac ramos episcopos suffra-
ganeos, eorum auxiliares, ut ad concilium a nobis
indictum termino statuto conveniant, monemus et
requirimus. Advocamus quoque venerabilia capitula
ecclesiae metropolitanae nostrae et ecclesiarum
cathedralium Trevirensis, Monasteriensis et Pader-
bornensis, sicut et plurimum reverendos praepositos,
rectores seminariorum et superiores regularium pro-
vinciae nostrae, eaque ac ceteras personas eccle-
siasticas, quae de iure vel consuetudine synodo
provinciali interesse debent, inique, in quantum
opus est, praecipimus et mandamus, ut ad concilium
a nobis denuntiatum praefixo tempore compareant.
Praeterea omnes et singulos monemus et adhorta-
mur, ut concilio ipsimet intersint, nisi iusto retenti.

fuertint impedimento, quod, si forte contingat, per A procuratorem, sui loco missum et legitime munitum, nobis probare tenebuntur.

Ut autem omnibus innotescat, quae personae de iure vel consuetudine ad concilium convocandae sint et ei interesse teneantur, quoque ratio in eo celebrando sit procedendum, normam et ordinem peculiarem, a nobis compositum et a sacra sede apostolica, eius summo arbitrio cum subiectione approbatum, in adiuncto folio subiungimus, simul mandantes, ut quae in memorato ordine tum de eligendis et deputandis procuratoribus ac de adducendis theologi et canonici, tum circa modum in concilio procedendi, deliberandi et definiendi statuta sunt, ubique observentur.

In hac vero synodo nostra provinciali, post professionem fidei ab omnibus solemniter emissam, iuvante Spiritu sancto, deliberabitur: de fide et fidei doctrina, de hierarchia ecclesiastica et eius iurisdictione, de scholis elementaribus et superioribus, de sacramentis in genere et in specie et eorum administratione: de episcopa, de capitulis, de decanis et parochia, de officio divino, de cantu ecclesiastico, de vita et conversatione clericorum, de synodo dioecessana, de beata Maria virgine, de cultu sanctorum, de ecclesiis et sacris suppellectilibus, pecunia de aliis disciplinam christianam spectantibus, prout nobis et concilii patribus expedire videbitur.

Magnum sane opus est, quod intendimus, quodque certo, ut feliciter succedat, benedictione caelesti maximopere indiget. Divinum autem auxilium ex uberrimo gratiarum fonte nobis non deerit, si humili spiritu sinceroque animo illud exoramus. Itaque non ignorantes, nihil nos posse, nisi in eo, qui nos confortat pater luminum, a quo omne donum et omne datum optimum descendit, pro fausto concilii provincialis initio, progressu et exitu, a venerabili clero cum fidelibus archidioeceseos nostrae, a dominica Paschonis proxime instante incipiendas et usque ad concilii finem continuandas, iudicimus, atque rimos fratres episcopos comprovinciales nostros, ut easdem proes publicas in dioecesibus eorum curae creditis instituant, in Domino hortamur.

Oremus et orando instemus, ut magnus ovium pastor et pastorum princeps gloriosam illam promotionem et in nostra synodo adimpleat: „Ubi sunt deo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum . . . ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.“

Datum Coloniae, in aedibus nostris archiepiscopalis, in festo sancti Matthiae apostoli, die 25 februarii anno salutis 1860.

Ioannes cardinalis de Geisels, archiepiscopus
Coloniensis et metropolitae.

5. Norma et ordo convocationis et celebrationis concilii.

1. Concilii provincialis indicendi et convocandi ius secundum canones competit archiepiscopo metropolitae, qui igitur litteris convocatoriis omnes, qui de iure vel consuetudine synodo interesse debent, invitabit, et deliberationibus ibi instituendis praesidebit. Metropolitam in concilio incepto per tempus impeditum episcopus provinciae antiquior supplebit.

2. Ad concilium convocandi sunt atque ei interesse tenebuntur:

- a) Illi et rmi episcopi comprovinciales.
- b) Rmi episcopi suffraganei auxiliares.
- c) Venerabile capitulum ecclesiae archiepiscopalis metropolitanae Coloniensis, dignitarii et canonici capitulariter.

d) Venerabilia capitula ecclesiarum cathedralium Trevirensis, Monasteriensis et Paderbornensis, quolibet per duos procuratores deputatos, e capitulo voti absolute maioribus eligenda.

e) Plurimum rmi praepositi ecclesiae collegiatae Aquensis, per aliquem, vel per eundem ecclesiae canonicum, ab ipso deputandum.

f) Admodum rmi studiorum theologicorum facultates, quae Bonnae, Monasterii et Paderbornae sunt, per procuratorem e professorum collegio electam.

g) Admodum rmi rectores seminariorum maiorum Coloniensis, Trevirensis, Monasteriensis et Paderbornensis.

h) Admodum rmi patres superiores regularium:

- a) pater praepositus provincialis societatis Iesu;
- b) pater superior provincialis ordinis Praedicatorum;
- c) pater superior provincialis congregationis Sanctissimi Redemptoris;
- d) pater superior provincialis congregationis Sancti Vincentii de Missionibus;
- e) pater superior provincialis ordinis Sancti Francisci de Observantia;
- f) pater superior provincialis ordinis Sancti Francisci Capucinarum;
- g) pater superior provincialis fratrum Minorum.

i) Praeterea archiepiscopus tres vel quatuor, et episcopi comprovinciales duos viros ecclesiasticos in theologia et iure canonico versatos eorum adducere curabunt, quorum consilio et adiutorio in rebus tractandis utentur.

3. In decretis definiendis episcopi ordinarii, ut patres concilii, voti decisivi iure pollent, ceteri vero omnes, qui intereunt, votum tantummodo consultativum exercent.

4. Omnes, qui ad concilium vocati sunt, statuto tempore et loco adesse teneantur; quodsi quis iusta de causa, quae ab archiepiscopo metropolitae, referentibus iudicibus synodalibus, examinanda et ratihabenda erit, se ipsum impeditum perspexerit, procuratorem, eius vices acturum et speciali mandato instructum, deputabit. Ordinarium impeditorum procuratores votum decisivum exercebunt.

5. Ut quaestiones, quae in concilio definiendae sunt, omni diligentia examinentur, metropolitae in conventu praeparatorio cum ordinariis et de eorum consilio et consensu quatuor congregationes particulares efformabit, quarum quaelibet, certum numerum procuratorum et deputatorum complectens, sub uno ex patribus praeside, eoque impedito, eius episcopo auxiliari supplente, capita ab archiepiscopo assignata praevio examini subiiciet, atque ad alteram in congregatione generali disquisitionem praeparandam praeparabit.

6. Quaestiones in congregationibus particularibus examinatae una cum observationibus, quas Dillas proponendas esse censuerint, archiepiscopo metropolitae tradentur, qui eas congregationibus generalibus ab ipso indicendis, et quibus omnes synodales assistent, proponet, ut ibi omnium examini et voto subiiciantur.

7. De quaestionibus per congregationes generales examinatis patres denuo inter se deliberabunt, et quae statuenda et decernenda sint, denique definiunt.

8. Decretis eo, quo dictum est, modo praeparatis, sessio fiet, ab archiepiscopo indicenda et in ecclesia metropolitana habenda, in qua decreta et statuta quoad eam partem, quae iam absoluta fuerit, omnibus synodalibus praesentibus, publice legentur.

9. In congregationibus generalibus et sessionibus, patres concilii sedebunt et procedent secundum ordinem promotionis, salvo tamen iuribus ex ordine sedium episcopaliu in bulla *De salute animarum*

enumerato forte competentibus, quibus idcirco non derogetur. Nec minus eundem promotionis ordinem suffraganei auxiliares inter se sequentur. Capitulum ecclesiae metropolitanae collegialiter sedebit et procedet post episcopos, procuratores vero aliorum capitulorum sedebunt et procedent in ordine sui respectivi episcopi, ceterisque deputati, aequo ac theologi et canonistae admissi secundum ordinem supra § II, n. 6-9 enumeratum. Quodsi vicarii generales a patribus adducti fuerint, illi, tam in congregationibus particularibus et generalibus, quam in sessionibus, penes suos respectivos episcopos, veluti eorum adiutores, sedebunt. Ceterum de praecedentiae quaestionibus, si quae ortae fuerint, archiepiscopus metropolitae, referentibus iudicibus synodalibus, omni appellations remota, sed absque praesudicio, definit.

10. In sessionibus, patres concilii mitra, baculo et pluviali insigniti cum duobus capellanis procedent, episcopi auxiliares vero, mitra et pluviali, cum uno capellano; ceteri autem omnes eo habitu choralis, qui ipsis pro qualitate ordinis convenit. In congregationibus generalibus omnes habitu choralis vestiti, in congregationibus particularibus vero veste subaltari tantum induti sedebunt.

11. In prima congregatione generali, archiepiscopus metropolitae eos synodales proclamabit, qui congregationes particulares constituent, nec minus officiales designabit a concilio adhibendos et in congregatione praeparatoria cum episcopis electos, nimirum: a) iudices querelarum et excusationum quinque, b) praefectos hospitiorum tres, c) promotores duos, d) secretarios et lectores quatuor, e) notarios tres, f) caeremoniarum duos, et g) pro qualibet dioecesi testem synodalem. Quos vero in congregationibus particularibus unum vel duos a secretis episcopi, earum praesides, adhibere voluerint, ipsi designabunt.

12. Reliqua omnia, quae in concilio denuntiando et celebrando sequenda erunt, iuxta normam in pontificali Romano, part. III, *ordo ad synodum*, et in caeremoniali episcoporum, lib. I cap. 31, praescriptam, ad amussim observabuntur.

13. Concilii provincialis decreta supremo sanctae sedis apostolicae examini et iudicio submittenda sunt, atque non nisi post obtentam apostolicam approbationem poterunt publicari.

† Ioannes cardinalis de Geissel,
archiepiscopus Coloniensis et metropolitae.
Coloniae, die 31 maii 1859.

6. Edictum valvis ecclesiae metropolitanae affixum.

Concilium provinciale Coloniense, per eminentissimum et reverendissimum dominum Ioannem, sanctae Romanae ecclesiae presbyterum cardinalem et archiepiscopum Coloniensem, decreto edito et promulgato indictum et convocatum, hoc anno, die 29 mensis aprilis, Deo adiuvante, in metropolitana ecclesia Coloniensi inchoabitur et celebrabitur.

De mandato:

Carolus Theodorus Dumont,
notarius apostolicus, vicarius ecclesiae metropolitanae et eminentissimi cardinalis a secretis.
Coloniae, die 20 martii 1860.

7. Ordo ad celebrandum concilium.

I.

1. Tribus vel duobus mensibus antequam tempus adveniat, quo archiepiscopus metropolitae concilium provinciale habere statuerit, episcopos comprovinciales de concilio celebrando certiores reddit, eosque aequo ac capitula cathedralia ceteraque

A provinciae personas ecclesiasticas, quae de iure vel consuetudine concilio interesse debent, edicto publico convocat, eisque diem ac locum constituit, quo synodus habebitur. Simul proes publicas ad implorandum divinum auxilium pro optimo concilii initio, progressu et fine in omnibus dioecesis suae ecclesiae certa die incipiendas et usque ad concilii exitum continuandas praescribit, atque episcopos comprovinciales hortatur, ut similes proes in dioecibus suis instituant. Praeterea parochos suos mandato pastoralis monebit, ut fidelibus suis repetita allocutione concilii rationem ac scopum exponant, eosque ad proes exhortentur.

2. Post edictum publice emissum archiepiscopus schedulam manu notarii, apposito sigillo archiepiscopali, subscriptam et litteris grandisculis exaratam, qua idem concilium indicitur, ad valvas ecclesiae metropolitanae mandat affigi, et episcopos B invitari, ut idem in cathedralium valvis fieri curent.

3. Quatuordecim vel octo saltem ante diebus: quam concilii provincialis indicta dies venerit, archiepiscopus, nisi iam prius cum episcopis comprovincialibus de rebus in concilio statuendis deliberaverit, aliquot viros ecclesiasticos in disciplinis theologicis et in iure canonico versatos rerumque gerendarum peritia et usu praeditos, nec non pietate et sacerdotali sensu ferventes, prout expedire videbitur, apud se convocabit, quorum consilio et adiutorio decreta et statuta in synodo proponenda et deliberanda praeparabit.

4. Eodem tempore, archiepiscopus de concilio habendo communicabit cum capitulo metropolitano, cuius ex gremio tres hospitiorum praefectos deputabit, qui habitationes exteris synodalibus, durante concilio, in domibus canonicorum et parochorum atque in seminario maiori assignandas exquirant ac decernant. Iidem quoque praefecti cum capitulo curabunt, ut omnia, quae ad concilium in ecclesia metropolitana digne ac tute celebrandum necessaria fuerint, ad tempus praeparantur, inter quae imprimis sedilia et mensa cum tegimentis, scamae ceteraque comparentur utensilia, nec non septa in summo choro perficienda, quibus episcopi ceterique, qui synodum constituunt, a reliquo clero separantur, neve bonus ordo turbetur.

Praeterea, iidem praefecti cum capitulo providebunt, ut ecclesia metropolitana ad concilium celebrandum festivo et solemniori ritu, modo et forma in caeremoniali episcoporum, lib. I, cap. 12 et 31, de ornatu ecclesiae praescripta, exornetur. Demum providebunt quoque, ut omnes synodales in metropolitana aut in aliis ecclesiis parochialibus quotidie missam hora ipsis opportuna celebrare possint.

5. Cum initium concilii solemne in dominicam tertiam post pascha praefixum congregationes praeparatoriae antecedant necesse sit, episcopi comprovinciales, iam sub vesperum feriae quintae praecedentis, ceteri vero synodales sub vesperum feriae sextae Coloniae adesse curabunt. Patres advenientes metropolitae fraterna caritate hospitaliter in aedibus suis, durante concilio ibidem habituros, recipiet; reliqui synodales episcopum suffraganeum Coloniensem adibunt, qui ipsis, nisi iam prius in scriptis fecerit, habitationes ab hospitiorum praefectis definitas indicabit.

6. Feria sexta, hora matutina 9 cum media, archiepiscopus primam congregationem particularem cum patribus instituet, in qua statuta concilio proponenda iam praeparata vel praeparanda producet, et quae episcopi proponenda esse censeant, percipiet. Praeterea, ordinem in synodo procedendi variaeque decreta in prima congregatione generali emittenda, nec non efformationem congregationum

particularium atque commemorationum synodalium, qui eas constituant, sicut et statutorum partem, quae a qualibet congregatione deliberanda est, proponet atque cum patribus definit.

7. Sequenti die, hora matutina 9 cum media, omnes synodales in aedibus archiepiscopalis, ad metropolitam ac concilii patres solemniter salutandos, apparebunt.

8. Eodem die, hora 10, iidem synodales ad primam congregationem in aula maiori palatii archiepiscopalis habendam conveniunt, ubi eo ordine ac habitu sedebunt, qui in ordine dato die 31 maii 1859 praescriptus est.

II. CONGREGATIO GENERALIS PRIMA.

In prima congregatione generali sequentia observabuntur:

1. In pariete aulae maiori erigetur altare cum imagine crucifixi, inter quatuor ceros accensas, ad cuius podium metropolita et episcopi in gyro sedebunt. In mensa, cui assident, ponentur: crucifixi imago, biblia sacra, corpus iuris canonici et decreta concilii Tridentini. Metropolitae ex adverso ponetur crux archiepiscopalis.

2. Archiepiscopus congregationem precibus in pontificali *Ordo ad synedum* praescriptis inchoabit: *Adamus, Dominus* [etc. vide pontificale].

Tunc metropolita episcopos et synodales brevi allocutione ex animo salutabit.

3. Finita allocutione procuratores ad archiepiscopum accedentes procuratorum documenta, quibus ea a mandataris suis muniri curaverint, recognoscenda ei exhibebunt, qui ea iudicibus synodalibus examinanda tradet.

4. Postea publicabitur decretum de silentio servando et restituendis statutis una cum decreto de ratione deliberandi, et omnes iuxta ordinem accedent archiepiscopum, fidem dantes his verbis: *Promitto sub fide sacerdotali*. Quo facto, cuilibet exemplar statutorum, quae ad sublevandam et accelerandam deliberationem typis exscripta sunt, simul cum hoc *Ordine*, qui in celebrando concilio provinciali servandus est, ab archiepiscopi secretario adstante tradetur.

5. Porro archiepiscopus mandat, ut nomina patrum ceterorumque synodalium praesententur.

6. Deinde metropolita efformationem congregationum particularium sub uno ex episcopis praeside, ac nomina synodalium, qui unamquamque ut committentur constituant, cum assignatione illius statutorum partis, quae eorum deliberationi committitur, publicari iubet.

7. Pari modo et elestem officialium a concilio adhibendorum, quos cum patribus iuxta ordinem datum die 31 maii 1859, § XI, designabit.

8. Praeterea nomina theologorum ac canonistarum, quos ipse, nec non quos patres sibi assistentes assumperint, palam fieri mandat.

9. Postea archiepiscopus interrogat patres, num sciant, aliquem abesse, qui concilio interesse deberet, praesertim ex illis, qui voto decisivo pollent.

10. Quibus ita finitis, iubente archiepiscopo, decreta prius cum episcopis praeparata praesententur, scilicet:

a) decretum de aperiendo concilio; b) decretum de professione fidei emittenda; c) decretum de praesidio non afferendo; d) decretum de modo vivendi in concilio; e) decretum de non discedendo.

11) Metropolita interrogat patres, dicens: „Reverendissimi patres, placetne vobis decreta modo praesecta, atque simul placetne vobis, ut, sicut praesecta fuerunt, in prima sessione solemniter promulgentur?“ Patres respondent: „Placet.“ Quo facto

archiepiscopus dicit: „Decreta quae loca patribus placuerunt; de cetero ergo assensus illa statuissem, sicut loca sunt, atque decernimus, ut in prima sessione concilii omnia promulgentur.“

12. Denique archiepiscopus promulgat: „De occasione reverendissimorum patrum, statutum et decernimus primam sessionem solemnem crastina die, quae est tertia dominica post pascha, in ecclesia metropolitana celebrandam esse, ad quam igitur omnes synodales hora 8 matutina adesse invitamus.“

13. Finitur actio ab archiepiscopo oratione sequenti: „Deus, cuius misericordiae non est numerus, etc.“

Omnes prosequuntur: „Sub tuum praesidium confugimus, sancta Dei genitrix: nostras deprecationes ac deprecationes in necessitatibus nostris, sed a periculis cunctis libera nos semper, virgo gloriosa et benedicta, domina nostra, mediatrix nostra, advocata nostra. Tuo filio nos reconcilia, tuo filio nos commenda, tuo filio nos repraesenta.“

V. *Ora pro nobis, etc.* R. *Ut digni etc.* Oramus. *Gratiam tuam etc.* R. *Amen.*

His peractis, omnes discedunt in pace.

14. Precibus suprapositis inchoantur et finiuntur etiam omnes aliae congregationes generales subsequentes.

15. Eodem die, hora 6 vespertina, in ecclesia metropolitana fiunt proce publicae coram exposito sanctissimo sacramento, quibus praemittetur sermo ad populum. Ab hora 7 ad 8, campanae totius civitatis festivo ritu pulsabuntur.¹

III. SENSIO SOLEMNIS PRIMA.

1. Dominica III post pascha, hora matutina 7 ad 8, campanae ut in summis festis pulsantur.²

2. Hora 8, omnes synodales in ecclesia parochiali Sancti Andreae³ ad processionem inde ad summam aedem instituendam conveniunt.

3. In hac processione, tam episcopi quam episcopi auxiliares, pluviali rubri coloris et insignibus convenientibus (ord. § X) utentur. Dignitarii et canonici pariter pluviali, vel etiam, ut ceteri synodales, in eo vestitu choralis procedent, qui ipais pro ordine convenit.⁴

4. Ante processionis egressum imponitur thus. Archiepiscopus dicit orationem: *Veni Sancte spiritus, etc.* V. *Emitte.* R. *Et renovabis.* Oramus. *Deus, qui corda.* R. *Amen.*

5. Finita oratione, instituitur processio ordine sequenti.⁵

Regulares omnes civitatis sub cruce, quam capellanus defert; crux capituli metropolitani, delata per subdiaconum inter duos ceroferarios; clerici seminarii cum professoribus; parochi Colonienses cum stola rubra; thuriferarii; crux archiepiscopalis, delata per subdiaconum inter duos ceroferarios; magistri caeremoniarum; notarii et secretarii concilii, qui alio ex titulo superiorem locum non occupant; theologi et canonistae eadem ratione; testes synodales eodem modo; iudices synodales eadem conditione; promotores synodales eadem conditione; provinciales regularium; praesides

¹ Ordo ad sessiones conc. prov. Ultraiect. (infra) in paucis differt, quae brevibus notis indicabimus. — Haec nota et sequentes sunt editorum Collectionis Lacensis.

² Omittitur.

³ In sacristia ecclesiae cathedralis.

⁴ Rfii episcopi accipient supra rochetum (episcopus regularis supra superpellicem) amictum pluviale et mitram auriphrygiatam uniformem. Praelati regulares usum infulae habentes, capient superpellicem, pluviale et mitram simplicem. Canonici ecclesiarum cathedralium superpellicem et mozzettam, clerici regulares indutus erit veste propria ordinis.

⁵ Omittuntur, n. 4 et 5.

seminariorum, qui alium locum non tenent; procuratores academiarum; praepositus Aquensis vel alius procurator; procuratores capitulorum cathedralium, secundum ordinem promotionis episcoporum eorum; capitulum metropolitanum capitulariter; episcopi auxiliares cum uno capellano; episcopi comprovinciales, cum duobus capellanis; presbyter archiepiscopo assistens, cum ministris vicariis; archiepiscopus, cum duobus ministris canonicis; capellani archiepiscopi!

6. Singuli in choro locum a caeremoniariis ipsis assignandum occupabunt, episcopi sedilia semicirculo ante altare posita, comprovinciales a dextris, auxiliares a sinistris. Ceteri synodales in stallis capituli et in medio choro, capellani post episcopum suum sedebunt, et si quis episcopus vicarium suum generalem secum adduxerit, hic pone ipsam sedebit.

7. Archiepiscopus pallio indutus missam solemnem de Spiritu sancto celebrabit. Dum ad eam paratur, episcopi sedent cum mitra, ceteri stantibus.

8. Ante introitum missae archiepiscopus salutatur cum mitra episcopos, qui cum eadem resalutant, deinde eam deponunt. Quotiescumque metropolita in missa mitram recipit vel deponit, episcopi excepta manu lotionem, idem observant.

9. Archiepiscopo *Confiteor* orante, episcopi pariter confessionem inter se bini et bini de more recitant.

10. Cum post epistolam sequentia: *Veni, sancte, Spiritus* oratur, archiepiscopus in throno et episcopi in sedilibus cum mitra, ceteri loco suo genuflectunt.

11. Dum evangelium decantatur, episcopi comprovinciales baculum tenent; eo decantato, archiepiscopo et post eum omnibus episcopis evangelii liber osculandus per subdiaconum offertur. Celebrans solus incensatur.

12. Ad versiculum *Et incarnatus est* archiepiscopus et episcopi cum mitra, canonici vero detecto capite sedentes profunde se inclinant, ceteri omnes genuflectunt utroque genu.

13. Post offertorium, incensantur episcopi per diaconum tribus ductibus, canonici metropolitani et capitulorum cathedralium procuratores duplici ductu; ceteri synodales incensantur per subdiaconum uno ductu et postremo collegium parochorum universim triplici ductu.

14. Ad *Agnus Dei* osculum pacis episcopis, canonicis metropolitanis ac capitulorum procuratoribus defertur a presbytero assistente, ceteris synodalibus per diaconum. Statuendum erit a patribus, an communionem generalem cum metropolitano celebraturi sint. [Haec generalis communicatio non facta est.]

15. In fine missae benedictio sollemnis non datur.

16. Finita missa, archiepiscopus, pallio et paramentis in throno depositis, accipit pluviale. Presbyter assistens et ministri canonici deponunt paramenta et locum suum in choro, nisi alius ex titulo alio synodali eis assignatus sit, occupant, ministri vicariis tamen prope archiepiscopum remanentibus.

¹ Hora 7 cum dimidia, processio in sacristia procedit, transiens inde per navem lateralem sinistram, se confert ad portam principalem ecclesiae, ubi rhenus metropolita, processioni se adiungit, progreditur deinde per navem lateralem dexteram ad sacellum sanctissimi sacramenti, ubi omnes consistunt, ut archiepiscopus sacra paramenta capiat, et hora tertia persolvatur, quam ipse metropolita altiori voce incipit, dicens: *Deus in adiutorium*. Archiepiscopo parato, proceditur ritu processionali in chorum ecclesiae, ubi synodales statim occupant loca sua, exceptis episcopis et abbatibus, qui, procedente magistro caeremoniarum, in sacristiam se recipiunt, ibique, depositis mitra et pluvialibus, episcopi mantelletum vel moestam induunt. Retineant deinde, ut locum in stallis occupent.

² Omittuntur n. 7-15.

³ Finita missa pontificali, metropolita cum episcopis, abbatibus et ministris discedit in sacristiam, deponit paramenta

17. Metropolita cum baculo ad altare accedit, ubi ante infimum gradum paratum est faldistorium cum pulvino, super quem deposita mitra genuflectit, atque, aliis omnibus pariter genuflectentibus, incipit antiphonam *Exaudi nos, Domine, etc.*

Chorus recitat psalmum: *Salvum me fac, etc.* [Vide pontificali.]

18. Psalmi incepto, metropolita et episcopi cum mitra, et reliqui pariter tacto capite sedent.

19. Finito psalmo, omnes surgunt et archiepiscopus deposita mitra dicit orationem *Adamas, Domine* (ut in pontificali).

20. Tunc archiepiscopus et episcopi sumunt mitram, et, omnibus procumbentibus, recitantur litaniae omnium sanctorum. Post versiculum *Ut omnibus fidelibus defunctis etc.* Metropolita surgit et, accepto baculo, super synodum benedicit dicens: *Ut hanc praesentem synodum visitare, disponere et benedicere digneris*, quo facto iterum genuflectit, et litaniae ad finem deducuntur.

21. His persolutis, omnes surgunt, et metropolita, deposita mitra, prosequitur: *Oremus* (ministri non respondent: *Flectamus genua*, quia est tempus paschale). *Da quaesumus* (vide pontificali).

22. Postea metropolita ascendit altare, ubi in gradu superiori interea positum est faldistorium, in quo, deposita mitra, dorso verso ad altare sedens incensum imponit. Diaconus in loco et ritu solito cantat evangelium (ex pontificali), quo finito, evangeliorum liber osculandus per subdiaconum offertur archiepiscopo, qui deinde incensatur.

23. Metropolita, deposita mitra, cum omnibus genuflectens incipit et chorus prosequitur hymnum *Veni, creator Spiritus*.

24. Finito primo versu, omnes surgunt et stant usque ad finem hymni.

25. Hymno finito, metropolita, accepta mitra, sedet in faldistorio et alloquitur concilium.

26. Post allocutionem archiepiscopus descendit et sedet in faldistorio, quod interim in medio semicirculi episcoporum positum est.

27. Primus promotor inest pro aperiendo concilio: *Eme et rñe in Christo pater*. Quoniam dies faustissima et omnibus nobis laetissima hodie advenit, ut post tria saecula in nostra provincia Coloniensi concilium provinciale potuerit celebrari, et cum nunc omnes, qui huic synodo de iure et consuetudine interesse debent, hic in Domino congregatos esse videamus: ego N. N., ab eminentia vestra auctoritate metropolitana huius concilii promotor nominatus et constitutus, in isto et supplex oro, ut eminentia vestra hoc concilium nunc aperiendum decernere ac decretum de eius initio publicandum esse mandare velit.

28. Metropolita respondet: *Mandamus, ut decretum nostrum de aperienda synodo legatur.* Tunc tradit primo secretario decretum ex ambonem praelegendum.

29. Primus secretarius ab archiepiscopo, cuius anulum osculatur, quod etiam facit, quotiescumque quid e manu metropolitae recipit, sumit decretum illudque praelecturus ambonem ascendit.

30. Post decreti lectionem, quam episcopi se-

missae propria neque ad tunicellam inclusive. Episcopi et abbates reasumunt mitras et pluviales. Archiepiscopi, accepto pluviali rubeo et mitra pretiosa, baculum pastoralem manu gereas, accedit cum episcopis et abbatibus coram altari, diacono et subdiacono paratis rubeis ornamentis, ac si in missa servare deberent, ipsum hinc inde associantibus. Rñi episcopi et abbates adonant loca in semicirculis prope altare assignata.

¹ Sermo fit ab uno e plurimum rñis dominis concionatoribus.

² Facta profunda inclinatione, promotor recedit ad locum.

dentes, ceteri vero stantes audiant, aliter secretarius A cum uno ex notariis singulos patres adit ac eorum votum requirit dicens: „Dignetur illibus et rñs pater pronuntiare, an placeat hoc decretum de inchoanda synodo modo lectum.“ Dicit ab ipso: „Placet.“ secretarius redit ad archiepiscopum referens: „Decretum patribus placet.“ Quo facto, metropolita promulgat: „De assensu rñorum patrum decernimus et declaramus, huius concilii initium factendum atque eius initium iam esse factum.“

31. Primus promotor instat pro emittenda fidei professione: „Ehe et rñs in Christo pater. Cum sacrosancta synodus Tridentina sess. XXV, cap. 2, de ref., sanciverit, ut singuli episcopi ac presbyteri in concilio provinciali congregati publicam fidei professionem emittant, nec non summe Romano pontifici veram obedientiam promittant et prestentur: ego N. N., huius concilii provincialis constitutus promotor, insto atque supplico, ut eminentia vestra decretum de emittenda professione fidei legendum et publicandum decernere dignetur.“

32. Metropolita dicit: „Ita decernimus et mandamus.“ Primus secretarius recipit decretum, quod ex ambone praelegit. Quo facto, metropolita, stantibus ceteris, ad altare genuflexus pronuntiat professionem fidei Tridentinam (ex pontificali).¹

33. Finita professione, archiepiscopus surgit et in faldistorio sedens, evangeliorum librum super genua tenet. Accedunt singuli episcopi et emittunt super evangeliorum librum professionem fidei dicentes: „Ego N. N. episcopus N. eandem fidem profiteor iuxta formulam, quam nunc oribus metropolita legit, atque idem spondeo, verbe ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia.“ Quibus dictis, tangunt et osculantur evangeliorum librum. Post episcopos accedunt quoque ceteri synodales terai vel quaterni atque iisdem verbis C professionem fidei emittunt.²

34. Postea primus promotor instat, ut decreta in initio concilii provincialis pro more publicanda praelegantur: „Ehe et rñs in Christo pater. Secundum antiquam ecclesiae disciplinam ille semper usus observatus est, ut in initio concilii provincialis varia decreta ederentur et praelegerentur. Haec decreta sunt: decretum de non praediciendo, decretum de modo vivendi, decretum de non discedendo, decretum de concilii officialibus.“ Quamobrem ego N. N., huius concilii promotor, insto et ab eminentia vestra devotissime peto, ut, quemadmodum usus id exigit, haec decreta ex ambone praelegantur et promulgentur.“

35. Metropolita mandat praelectionem decretorum dicens: „Ita decernimus et mandamus.“

36. Secretarius recipit ab archiepiscopo decreta, quae ex ambone praelegit. Tunc subiungit: „Illi D et rñi patres, placeantne vobis haec decreta?“ et redit ad locum suum.

37. Alter secretarius cum notario adit singulos patres, exquirens eorum consensum, quem acceptum referat archiepiscopo, qui dicit: „Decreta placuerunt patribus, ideo agenda sunt Deo gratias.“ Patres respondent: „Deo gratias.“

38. Promotor instat pro publicando decreto de iudiciis querelarum et excusationum: „Ehe et

rñs pater. Cum in actibus synodali iudiciali sessione necesse sit, quibus querelae, excusationes et controversiae, si quae emeritae sint, audire et examinare ea de his ad patres, ut de his decernant, referre liceat: ego N. N., huius concilii provincialis promotor, insto atque oro, ut eminentia vestra concilio iudicium nominare ac decretum de eorum nominatione publicari decernat.“

39. Metropolita respondet: „Ita decernimus et ordinamus.“ Primus secretarius accipit ab archiepiscopo decretum, quod ex ambone praelegit.³

40. Promotor instat pro vocatione patrum et aliorum, qui concilio interesse debent: „Ehe et rñs in Christo pater. Cum hodie sit dominica tertia post pascha et dies 29 mensis aprilis, qua omnes ad hoc concilium provinciale indictum ac statutum legitime convocati et invitati adesse debent: ego N. N., concilii promotor, insto et requiro, ut omnes et singuli rñi episcopi aliique synodales nominatim vocentur.“ Archiepiscopus respondet: „Ita decernimus et mandamus.“ Secretarius ex ambone legit catalogum patrum ac omnium convocatorum.

41. Denique promotor instat pro indictione secundae sessionis: „Ehe et rñs in Christo pater. In conciliis provincialibus semper existit usus, ut in prima sessione dies et locus secundae sessionis indiceretur. Quare insto, ut idem quoque nunc in hoc concilio observetur.“ Metropolita respondet: „Habeatur rñorum patrum sententia.“ Primus secretarius ex ambone dicit: „Illi et rñi patres. Placetne vobis, ut proxima sessio habeatur feria (x), quae erit dies (x) mensis maii, ita tamen, ut dictus terminus in congregatione generali contrahi aut prorogari libere possit, sicut rebus concilii expedire videbitur?“ Alter secretarius adit patres ad exquirendum consensum, et dicto ab omnibus: „Placet.“ factaque relatione ad metropolitam, primus secretarius accipit a metropolita decretum indictionis sessionis secundae illudque publice legit.

42. Denique promotor instat pro actis huius sessionis conscribendis: „Ego N. N., huius concilii promotor, admoneo et rogo vos venerabiles huius concilii notarios constitutos, ut pro officio vestro omnes, qui in hac prima sessione adfuerunt, diligenter adnotetis, atque omnium, quae tractata et peracta sunt, accuratam ac fide dignam relationem conscribatis.“ Primus notarius respondet: „Conficiam.“

43. Deinde metropolita surgit, et altare ascendens impertitur benedictionem solemnem more consueto, episcopis sine mitra et canonicis stantibus: ceteri omnes genuflectunt.

44. Pulsantur organa. Metropolita et episcopi discedunt in sacristiam, ac, depositis ibi paramentis et acceptis mosettis, archiepiscopus cum cappa magna, redeunt in chorum, ex quo processionaliter ad portam primariam deducuntur.⁴

IV.

Altera die post primam sessionem, inchoabuntur congregationes particulares, quibus e certo synodali numero secundum ordinem datum die 31 maii 1859, § V, composita, unus ex episcopis, vel eo impedito eius suffraganeus auxiliaris, praerit, et quarum praevio examini, a synodalibus in habita-

¹ Praecones deponunt mitras et una cum ceteris synodalibus genuflectunt.

² Emissa fidei professione, sedet, imposita mitra. Singuli tunc episcopi ex ordine accedunt ad metropolitam et, genuflectentes super gradu altaris, manu tangunt librum evangeliorum dicentes: Ego N. N. idem spondeo, verbe ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia. Accedunt deinde hinc praelati regulares; post eos ceteri synodales quaterni, omnesque praedictis verbis professionem fidei emittunt.

³ Omittitur ultimum decretum.

⁴ Omittuntur n. 38 et 39.

⁵ Tandem promotor ad concilii notarium se convertens dicit: „Rogo et invito te, plurimum rñum dominum huius concilii notarium, ut eos, qui absentes fuerint a sessione notare, eorum, qui fidei professionem emisserant, nomina scribere, et de his quae in praesenti sessione gesta sunt instrumentum conscribere velle.“ Respondet notarius: „Conficiam.“

⁶ Solemnis processio per arcam lateralem sinistram in sacristiam.

culo praesidio habendo, omnia decreta et statuta iam parata et ab archiepiscopo ipsis assignata subiciuntur. Peracto hoc examine, episcopus praesens decreta simul cum observationibus, quas congregationis assessores proposuerint, in unum collectis archiepiscopo tradet, qui, quoties quaestiones ita deliberatas ad numerum sufficientem acceverisse censuerit, cum consensu patrum congregationem generalem indicet, ubi eadem decreta a secretariis praelecta cum propositionibus adiunctis deo omnium synodali deliberationi submittentur. In utriusque congregationis deliberationibus synodales sibi cordi habebunt, ut omnia diligenter et mature secum perpendant, et, si quid dubium vel mutandum vel addendum aut omittendum ipsis videatur, cuilibet secundum ordinem liberum erit, sententiam suam, addita simul desideratae mutationis ratione, aperire. Ut autem certo et genuine innotescat, quam quis sententiam emisit, propositiones eo modo, qui in decreto de ratione deliberandi statutus est, conscriptae praesidi vel notario exhibentur atque actis adnectentur.

V. SESSIO SOLEMNIS SECUNDA.

1. Hora 7 matutina, campanarum pulsus festivus, ut ad primam sessionem.
2. Hora 8, synodales convenient in sacristia ecclesiae metropolitanae, ex qua archiepiscopus cappam magnam, patres mozettam et rochetum, episcopi auxiliares manteletum et rochetum, ceterique habitum choralem gestantes, et ordine supra titulo III, n. 5, statuto, per absides et navim ad chorum procedent, ubi archiepiscopus thronum inter duos canonicos a latere in subsellis, et reliqui omnes loca ipsis assignata, ut in prima sessione, occupabunt.
3. Missa sollemnis celebratur ab antiquiori vel ab altero ex patribus, qui, paramentis in sacristia acceptis, a presbytero assistente et ministris duobus e canonicis et duobus alteris e vicariis comitatus, chorum ingreditur.
4. Dum celebrans ad altare accedit, archiepiscopus descendit de throno et cum celebrante, qui eius partem sinistram tenet, orat introitum missae. Ceteri episcopi, ut supra titulo III, n. 9.
5. Post introitum, celebrans ascendit altare: metropolita redit ad thronum et ministrat incensum.
6. Thurificato altari, celebrans cum mitra stans in cornu epistolae incensatur triplici ductu, deinde metropolita.
7. Celebrans pergit ad faldistorium et prosequitur missam.
8. Subdiaconus post epistolam, et diaconus ante evangelium, oculantur anulum metropolitae, a quo recipiunt benedictionem.
9. Ad evangelium et post illud decantatum, ut supra titulo III, n. 11, celebrans et archiepiscopus incensantur.
10. Ad offertorium archiepiscopus imponit incensum, et, incensato celebrante, incensantur etiam metropolita ceterique episcopi et synodales, ut supra titulo III, n. 13.
11. Celebrans dat osculum pacis presbytero assistenti, qui illud defert metropolitae, deinde episcopi et canonicis; reliquis osculum defertur a diacono.
12. In fine missae, benedictio non datur¹.
13. Post missam, metropolita et episcopi cum celebrante pergunt ad sacristiam, et pluvialibus ibi acceptis redeunt in chorum et occupant loca sua.
14. Tunc metropolita coram altari inchoat antiphonam: *Propitius esto etc.*

¹ Omittuntur n. 1-12.

Psalmus: *Deus, conseruus etc.* [vide pontificale].
15. Psalmo incepto, omnes sedent, episcopi cum mitra, ceteri capite cooperto.

16. Psalmo finito, metropolita surgit et, deposita mitra, stans versus altare dicit tres orationes. [Vide pontificale.]

17. Post haec metropolita ascendit ad planum altaris et incenso imposito stat in medio altaris, dum evangelium per diaconum cantatur. [Vide pontificale.]

18. Evangelio decantato, metropolita oculatur librum et incensatur.

19. Postea archiepiscopus cum omnibus genuflexus incipit hymnum *Veni, creator Spiritus*, ut supra titulo III, n. 23-4.

20. Finito hymno, habetur concio latina per unum ex patribus¹.

21. Post concionem² promotor instat pro publicatione decretorum: „Ehe et rñe in Christo pater. Cum post repetitam congregationum consultationem et rñorum episcoporum maturam deliberationem, Deo adiuvente, iam id obtentum sit, ut plura decreta et statuta communi assensu patrum potuerint definiri: ego N. N., huius concilii promotor, devotissime inato, ut eminentia vestra horum decretorum publicationem et promulgationem nunc in hoc concilio decernere et mandare velit.“ Metropolita respondet: „Ita decernimus et mandamus.“

22. Primus secretarius, acceptis ab archiepiscopo decretis, ascendit ambonem, ex quo decreta clara voce praegit. Post lectam mediam eorum partem, secundus secretarius eum supplet atque praegendo alteram partem absolvit. In fine subiungit: „Illimi et rñi patres, placentne haec omnia vobis?“

23. Alter secretarius cum notario adit singulos patres, eorum consensum exquirens, quem acceptum metropolitae refert. Archiepiscopus dicit: „Decreta placuerunt omnibus patribus: ideo agenda sunt Deo gratias.“ Omnes respondent: „Deo gratias!“

24. Promotor instat pro indictione tertiae sessionis, eodem modo ut supra tit. III, n. 41, et reliqua fiunt ut ibidem ordinatum est:

25. Promotor instat pro actis huius sessionis conficiendis, eodem modo ut in fine primae sessionis, et omnia ut tit. III, n. 42³.

26. Benedictio sollemnis archiepiscopi, ut tit. III, n. 43.

27. Pulsantur organa, et omnia fiunt ut tit. III, n. 44 indicatum est.

28. Eodem ordine, qui hic perscriptus est, sequentes quoque sessiones, si quae ante ultimam habendae sint, celebrantur.

VI. SESSIO SOLEMNIS ULTIMA.

1. Omnia, ut ad sessionem primam, supra tit. III a n. 1 usque ad n. 16⁴.

¹ Post metropolitae allocutionem *Venerabiles fratres* [pont. Rom.] fit sermo synodalis.

² Absoluta concione dimittuntur omnes, qui non sunt de concilio. Post haec concilii promotor, facta profunda reverentia, metropolitam alloquitur his verbis: „Ehe domine, cum de consensu rñorum patrum illius vestra dignitas benigne concedere voluerit, ut huic sollemni sessioni capitalium ecclesiae cathedralis collegialiter praesens adesset, nonnulli vero eius capituli canonici non satisfecerint legi de promittendo secreto, submisere precor et insisto, decernere velis et mandare, ut decretum de servando silentio praegatur, atque memorati canonici praescriptam sponationem coram vobis emittant.“ Respondet archiepiscopus: „Decernimus et mandamus.“ Lecto decreto, illi, qui non emisissent promissionem secreti, ad metropolitam accedunt dicentes: „Promitto.“

³ V. supra nota 2, col. 40, omittuntur verba de fidei professione.

⁴ Finita missa, archiepiscopus ab universo synodali coetu comitatus, e sacristia pergit ad chorum ecclesiae, ut ibi praesens

2. Post haec archiepiscopus in pulvino ante altarium genuflexus incipit antiphonam: *Miserere Domine* etc. Sequitur psalmus: *Solus in saecula Deus* etc. Archiepiscopus dicit tres orationes. (Ex pontificali.)

3. Cantatur evangelium et omnia ut supra tit. III, n. 22.

4. Sequitur hymnus: *Veni, creator spiritus*, ut supra tit. III, n. 23 et 24.

5. Hymno finito, promotor instat pro continuanda publicatione decretorum, ad quae publicanda super fuerint, ut supra tit. V, n. 21.

6. Primus secretarius accipit decreta, et, alternando cum secundo secretario, ea ex ambone praelegit. In fine subiungit, ut tit. V, n. 22.

7. Alter secretarius cum notario adit patres ad exquirendum, num decreta ipsis placeant; reliqua ut tit. V, n. 23.

8. Promotor instat pro delectu testium synodalium: „Ede et rbe in Christo pater. Antiquus mos in conciliis provincialibus observatus exigit, ut duo saltem testes synodales pro qualibet dioecesi deligantur et nominentur. Quam ob rem ego N. N., huius concilii constitutus promotor, insto et devotissime oro, ut eminentia vestra decretum de eligendis et electis testibus synodalibus promulgandum decernere dignetur.“

9. Archiepiscopus dicit: „Ita decernimus et mandamus.“ Quo facto, secretarius accipit decretum nominationis testium, quod ex ambone promulgat.

10. Si qui ex testibus nominatis concilio intersunt, advocantur ad archiepiscopum, coram quo iuramentum, se testis synodalis munus sincere expleturos esse, super evangelium praestant.¹

11. Promotor instat pro subscriptione concilii: „Ede et rbe in Christo pater. Cum post promulgationem decretorum, quae in hoc concilio, Deo adjuvante, condita sunt, quaeque omnibus patribus placuerunt, adhuc illud superest, ut patres, antequam discedant, concilium subscribant, ego N. N., huius concilii promotor, insto et exoro, ut eminentia vestra decretorum subscriptionem faciendam decernere dignetur.“

12. Archiepiscopus dicit: „Ita decernimus et mandamus.“ Quo facto, secretarius accipit decretum de subscribendis decretis, quod ex ambone praelegit.

13. Tunc patres secundum ordinem accedunt altari, in cuius mense, in cornu evangelii, quatuor exemplaria omnium decretorum in unum collectorum posita sunt, quae a patribus subscribuntur.²

14. Promotor instat pro indictione proximi concilii provincialis: „Ede et rbe pater. In conciliis provincialibus usus viguit, ut in fine ultimae sessionis tempus concilii subsequens proximi praefigeretur atque promulgaretur. Quare ego N. N., huius concilii promotor, insto et oro, ut eminentia vestra iuxta eundem usum, tempus celebrandi concilii provincialis proximi iam nunc determinare et praefigere, ac decretum de futuri concilii termino promulgandum mandare velit.“

15. Archiepiscopus respondet: „Ita decernimus et mandamus.“ et secretarius accipit decretum de futuro concilio proximo, quod ex ambone praelegit.

rituales recitet in pont. Rom. pro tertia synodi die praescriptas ... et allocationem: *Venerabiles et dilectionissimi fratres*.

¹ Omittuntur a. 8-10.

² Illis dominis, cum omnia, quae in synodo statuta et definita fuerunt, palam recitata sint, cumque rbe patribus, qui tanquam iudices synode intervenerunt, tunc est atque officium subscribendi concilii decreta etc.³

³ Patres ... in cornu epistolae subscribunt decreta synodalibus.

16. Promotor instat pro fine concilii imponendo: „Omnia et omnia, quae patribus in hoc concilio deliberare et statuere placuit, Deo auxiliante, feliciter peracta et ad finem deducta sint, et pastoralis cura rbe episcopos, qui huic synodo intersunt, ad gregem ipsis creditum revocet: ego N. N., huius concilii promotor, insto et devotissime peto, ut eminentia vestra huic concilio finem imponere et decretum de concilio finiendo et finito promulgandum decernere dignetur.“

17. Metropolitae dicit: „Ita decernimus et mandamus,“ si ita rbe patribus placeat. Secretarius accedit ambonem et dicit: „Illis et rbi patres. Placeat vobis ad Dei omnipotentis gloriam huic concilio finem iam fieri!“

18. Secundus secretarius ad metropolitam et patres pro exquirendo consensu accedit, quem acceptum metropolitae refert, qui promulgat: „Placuit omnibus patribus: itaque decernimus huic synodo nostrae provinciali finem fieri et iam factum esse.“

19. Secretarius accipit decretum de concilio finiendo, quod ex ambone promulgat.⁴

20. Promotor ad notarios pro actis totius concilii conficiendis, ut tit. III, n. 42, et primus notarius respondet: „Conficiam.“

21. Metropolitae⁵ alloquitur concilium.

22. Acclamations sunt ex ambone, vel ex presbyterio per unum ex patribus vel theologia. Patres stabunt cum mitra, facie versa ad synodum.

23. Omnes episcopi accedunt metropolitam ad accipiendum osculum pacis, quod et inter se invicem distribuunt.

24. Metropolitae intonat hymnum: *Te Deum laudamus*. Post hymnum oratio: *Nulla est* etc. (ut in pontificali.)

25. Metropolitae impertit benedictionem solemnem cum indulgentia plenaria.

26. Diaconus canit: *Recedamus in pace*. Omnes respondent: *In nomine Christi. Amen*.

27. Pulsantur organa; et cetera omnia ut supra, tit. III, n. 44.⁶

Coloniae, die 8 aprilis 1860.

† Ioannes cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis et metropolitae.

B. CATALOGUS SYNODALIIUM.

a) Concilii patres.

1. Eius et rbus dominus Ioannes sub titulo Sancti Laurentii in Viminali sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis et metropolitae;

2. Illius et rbus dominus Guillelmus Arnoldi, episcopus Trevirensis;

3. Illius et rbus dominus Ioannes Georgius Müller, episcopus Monasteriensis;

4. Illius et rbus dominus Eduardus Iacobus Wedekin, episcopus Hildesiensis, exemptus;

Promotor metropolitam his verbis compellat: „Illis ac rbe dominis, ex praescripto pontificali Romani in hodierna occasione legenda sunt nomina omnium, qui synode interesse debent. Quare humiliter rogo, illis vestra dignitas decernere dignetur, ut synodales omnes nominatim vocentur, singulique ad sua nomina respondeant: *Adsum*.“

¹ V. supra nota 2, col. 42.

² Archiepiscopus dimissa mitra surgit, et stans versus ad altare, dicit orationem *Nulla est* ut in pontificali. Deinde benedicit solemniter omnibus. Archidiaconus stans iuxta archiepiscopum dicit alta voce: *Recedamus* etc. Acclamations. Osculum pacis. Omnes pariter surgentes in sacristiam recedunt. *Vesperis: Te Deum laudamus*. Sermo ad populum. Benedictio cum sacramenta.

³ Sine subscriptione; sed additur: Invitantur synodales omnes, ut, in quantum tempus alias circumstantiae ipsi permittant, convenientes in stallis chori ecclesiae, solemnitatibus illi intersint.

5. Illūsus et rñus dominus Conradus Martin, A
episcopus Paderbornensis;

6. Illūsus et rñus dominus Paulus Melchers,
episcopus Osnabrugensis, exemptus;

7. Illūsus et rñus dominus Henricus Foerster, prin-
ceps-episcopus Vratislaviensis, synodalis honorarius.

b) *Episcopi auxiliares.*

1. Rñus dominus Godehardus Braun, episcopus
Callinicensis, suffraganeus episcopi Trevirensis, de-
canus ecclesiae cathedralis;

2. Rñus dominus Ioannes Antonius Fridericus
Baudri, episcopus Arethusinus, suffraganeus archi-
episcopi Coloniensis, decanus ecclesiae metropoli-
tanae, vicarius eñi domini cardinalis et archiepiscopi
in spiritalibus generalibus;

3. Rñus dominus Iosephus Freusberg, episcopus
Sidymensis, suffraganeus episcopi Paderbornensis,
praepositus ecclesiae cathedralis;

4. Rñus dominus Ioannes Bosmann, episcopus
Diocleanus, suffraganeus episcopi Monasteriensis,
canonicus capitularis ecclesiae cathedralis.

c) *Canonici ecclesiae metropolitanae Coloniensis
capitulares.*

1. Plurimum rñus dominus Petrus Nicolaus
Schweitzer, sacrae theologiae doctor, canonicus
capitularis senior;

2. Plurimum rñus dominus Nicolaus München,
sacrae theologiae et utriusque iuris doctor, offi-
cialis archiepiscopi, canonicus capitularis;

3. Plurimum rñus dominus Ioannes Iacobus Broix,
sacrae theologiae doctor, canonicus capitularis;

4. Plurimum rñus dominus Godefriedus Strauss,
poenitentiaris maior, sanctitatis suae ab intimo
cubiculo, canonicus capitularis;

5. Plurimum rñus dominus Petrus Hyacinthus
Trost, canonicus capitularis.

6. Plurimum rñus dominus Ioannes Guilelmus
Fronken, canonicus capitularis;

7. Plurimum rñus dominus Franciscus Xaverius
Dieringer, sacrae theologiae doctor, et in uni-
versitate Bonnensi professor, canonicus capitularis;

8. Plurimum rñus dominus Franciscus Michael
Vill, sacrae theologiae doctor, canonicus capitularis
et ecclesiae metropolitanae parochus.

d) *A singulis ceteris provinciae capitulis cathedralibus
canonici delegati sunt procuratores:*

1. A capitulo Trevirensi: plurimum rñus domi-
nus Franciscus Xaverius Boner, sacrae theologiae
doctor, canonicus capitularis;

2. A Monasteriensi: plurimum rñus dominus
Felix Fridericus Menke, ecclesiae cathedralis prae-
positus; plurimum rñus dominus Casparus Fran-
ciscus Krabbe, sacrae theologiae doctor, ecclesiae
cathedralis decanus.

3. A Paderbornensi: plurimum rñus dominus
Ioannes Peine, officialis episcopi, canonicus capitu-
laris; plurimum rñus dominus Casparus Drobe,
canonicus capitularis;

4. Ab Osnabrugensi: plurimum rñus dominus
Ioannes Henricus Frankemann, canonicus capitularis.

e) Plurimum rñus dominus Henricus Guilelmus
Prisac, canonicus ecclesiae collegiatae Aquensis, a
plurimum rñus dominus Ioanne Nicolao Hermanno
Iosepho Groman, sacrae theologiae doctore, eiusdem
ecclesiae collegiatae Aquensis praeposito, deputatus.

f) *A catholico-theologicis facultatibus universitatis et
academiarum deputati sunt procuratores:*

1. A facultate Bonnensi: admodum rñus do-
minus Henricus Iosephus Vogelsang, sacrae theo-
logiae doctor et professor;

2. A facultate Monasteriensi: admodum rñus
dominus Adolphus Capponberg, sacrae theologiae
doctor et professor;

3. A facultate Paderbornensi: admodum rñus
dominus Henricus Oswald, sacrae theologiae doctor
et professor.

g) *Rectores seminariorum maiorum:*

Plurimum rñus dominus Elbertus Guilelmus
Westhoff, sacrae theologiae doctor, rector seminarii
archiepiscopalis maioris, sanctitatis suae ab intimo
cubiculo; plurimum rñus dominus Matthias Eber-
hard, sacrae theologiae doctor, ecclesiae cathedralis
Trevirensis canonicus et seminarii episcopalis ma-
ioris rector; plurimum rñus dominus Henricus
Schulte, sacrae theologiae doctor, ecclesiae cathed-
ralis Paderbornensis canonicus et seminarii episco-
pali maioris rector; plurimum rñus dominus Ioan-
nes Guilelmus Kres, ecclesiae cathedralis Monaste-
riensis canonicus et seminarii episcopalis maioris
rector.

h) *Superiores regularium provinciales:*

Admodum rñus pater Antonius Anderledy, su-
perior provincialis societatis Iesu; admodum rñus
pater Dominicus Leuz, superior provincialis ordinis
Praedicatorum; admodum rñus pater Ioannes Nep.
Jentsch, superior provincialis congregationis Sñi
Redemptoris; admodum rñus pater Guilelmus
Müngerodorf, superior provincialis congregationis
Sancti Vincentii de Missionibus; admodum rñus pater
Gregorius Janknecht, superior provincialis ordinis
Sancti Francisci strictae observantiae; rñus pater Ire-
naeus Kofler, ordinis Sancti Francisci Capucinorum,
ab admodum rñus patre Mauro Zwick, superiore
provinciali ordinis Sancti Francisci Capucinorum, de-
putatus; admodum rñus pater Fidelis Dehm, superior
provincialis ordinis fratrum Minorum.

C. ACTA CONGREGATIONUM GENERALIUM
ET SESSIONUM.

[Excerpta.]

[Congregationes generales diebus 28 aprilis,
4, 8, 12 et 14 maii, sessiones vero diebus 29 aprilis,
6, 10 et 17 maii, secundum ordinem praestitutum
et supra descriptum celebratae sunt.]

In 1. congregatione generali] Eñus metropolita
primum quaestionem praeliminarem proposuit circa
admissionem illūsi et rñi domini Henrici Foerster,
principis-episcopi Vratislaviensis, exempti, qui litteris
ad metropolitam datis retulerat, se quidem vehe-
menter desiderare concilio provinciali Coloniensi
interesse atque in iis, quae ad concilium provinciale
spectant, omnino se unire provinciae Coloniensi;
sed cum graves rationes, singularem dioecesios suae
conditionem spectantes, quominus id faceret, im-
pedirent, se postulare, ut tamquam hospes vel
synodalis extraordinarius admitteretur. Exposuit
porro eius praeses, tres in hoc negotio occurrere
quaestiones, scilicet circa admissionem, circa iura
tribuenda, circa locum assignandum, quae suam
sententiam exponendo et exemplo concilii Rhemensis
anni 1564, ubi similis quaestio de duobus episcopis
extraneis admittendis ventilata est, confirmando,
patribus proposuit decidendas. Prima quaestio
fuit: „Placetne patribus, admittere illūsum et rñum
principem-episcopum Vratislaviensem.“ Añtra: „Pla-
cetne eundem rñum dominum ita admittere, ut
possit assistere cunctis congregationibus et sessio-
nibus atque deliberare de omnibus sententiamque
suam aperire, sed sine voto decisivo?“ Tertia:
„Placetne patribus, ut eidem illūso domino assignetur
tamquam hospiti et synodali honorario locus primus
post archiepiscopum praesidem?“ Rñi patres sin-

gull ad singulas quaestiones interrogati, propositis A annuendo responderunt: „Placet.“ Edixit enim metropolitae: „Placuit omnibus patribus, illum et rimum principem-episcopum Vratislaviensem admittere tanquam hospitem et synodalem honorarium, ita ut possit assistere cunctis congregationibus et sessionibus, sed sine voto decisivo; eidemque rimo domino locus assignetur primus post archiepiscopum praesidem.“ Quibus ita pronuntiatis, commisit duobus canonicis primi ordinis capituli sui, plurimum rdo domino Schweitzer et plurimum rdo domino München, ut illum et rimum principem-episcopum, in propinquo cubiculo decisionem ritorum patrum expectantem, introducerent. Intrans ab eño praeside de decisione concilii certior factus, et comiter salutatus gratias agit et locum a dextris emi archiepiscopi ipsi assignatum occupat.

Deinde enim metropolitae patres et synodales sequentibus fere verbis allocutus est. „Inde a primis B saeculis nascentis ecclesiae concilia habita fuisse quamplurima, nec provinciam Coloniensem, tot titulis splendens, hoc decore caruisse; postea vero iniuria temporum et incuria hominum omnia concilia provincialia per tria saecula, omnia etiam a duobus saeculis synodos dioecesanæ, quarum tamen ultima, ab archiepiscopo Maximiliano Henrico anno 1640 celebrata, statutis sapientissimis saluberrimisque perenne monumentum utilitatis et sapientiae et hisce temporibus omni observatione dignum praebet. Si vero tempora elapsa perpenderentur, incertum esse, utrum magis gaudendum sit, an dolendum, quod saeculo ultimo concilia provincialia non sunt coacta, cum vix dabitur sit, quin ea pro spiritu, quem punctationem Ehsianam quae dicitur, acque ac Josephinismum et Febronianismum prodidisse scimus, magis ad destruendam, quam ad aedificandam ecclesiam contulissent. Nunc autem feliciora tempora demque advenisse; episcopos Germaniae anno 1848 Herbipoli congregatos statuisse, quod dicitur esse celebrandas atque iuxta antiquam ecclesiae normam recipiendum esse a conciliis provincialibus, quia omnis auctoritas totumque regimen, omne quoque veritas, et gratiae ministerium in ecclesia non a membris ad caput, sed a capite in membra descendat. Coloniensis quoque provinciae episcopus in id incubuisse ideoque iterum, quibus in hac civitate convenisse, ut de his, quae in concilio provinciali tractanda et statuenda erant, agerent. Omnibus rebus sufficienter praeparatis, hunc diem advenisse laetissimum, diu desideratum, quo concilium provinciale inchoari possit; ideo ac summo gaudio omnes ex animo salutare eoque exorare, ut consilio, eruditione, experientia patres invent in tanto negotio ad honorem Dei et ecclesiae incrementum peragendo.“ Finem dicendi fecit enim archiepiscopus cunctos exhortando, ut secum datorem omnium honorum implorent, et omnibus surgentibus, ad altare versus, orationem „Adsumus“, recitat. Finita oratione, procuratores, ad enim metropolitam accedentes, procuratorum documenta exhibuerunt.

Postea publicata sunt decreta, pridie in conventu ritorum patrum particulari proposita et sancita; sunt autem sequentia.

DECRETUM

de silentio serrando et statutis restituendis.

Nos Ioannes sub titulo Sancti Laurentii in Viminali sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, miseratione divina et sanctae sedis apostolicae gratia archiepiscopus Coloniensis, eiusdem sanctae sedis apostolicae legatus natus, provinciae Coloniensis metropolitae etc.

Quamvis ad promovendum finem, quem concilium provinciale ex mente ecclesiae in fide firmata, corrigendis moribus christianis ac tollendis defectibus, Deo adjuvante, assequendum sibi proposuit, omnibus ad synodum convocatis, quae de diversis rebus deliberandis sentiant, in congregationibus libere aperire concessum sit; tamen perspicuum est, quam facile haud pauca incommoda et detrimenta exinde exorirentur, si, quae in sinu concilii clausi tractata et peracta fuerint, cum aliis, qui synodo non intersunt, indiscrete et inconsiderate communicarentur. Cum enim fieri possit, ut tam in examinandis quaestionibus, quam in votis emittendis variae proinde sententiae emergant, ac diversa diverse preferantur, quae si inter alios, cum presbyteros tum laicos extra gremium consultantium dispergerentur, non solum curiositatem inanem excitare, depravatas in ephemeridibus relationes provocare, sinistris interpretationibus ansam praebere, sed etiam inter synodales ipsos discordia et cavillationes producere possent, procul dubio summum interesse debet, ea omnia prorsus evitare, atque fraterna caritate et concordia in id eniti, ut, quae in synodo peracta et prolata fuerint, inter synodales tantummodo innotescant, nec unquam inter alios divulgentur. Porro cum ad sublevandam examinationem et de liberationem accelerandam haud parva profuturum esse censuerimus, si de cunctis, quae in concilio tractanda sunt, exemplar integrum omnibus synodalibus ad manum praesto foret ideoque statuta omnia concilio proponenda typis excubari curavimus, et eorum exemplar integrum cuilibet synodali tradendum esse decrevimus, ea tamen addita lege, ut ad praevenienda detrimenta et incommoda multimoda, quae facile exortitura essent, si statuta impressa cum aliis communicarentur, vel etiam post concilium finitum referenda subtraherentur, quibus synodalis ad restituendum exemplar ipsi traditum omnino obligetur. Quam ob rem perennem in synodis observatum usum sequentes, de consilio et assensu ritorum episcoporum provinciarum nostrorum, praecipimus et declaramus, omnes ad concilium convocatos et admissos non solum ad secretum tam de rebus deliberatis et votis editis, quam de sententia peculiari, quam quis in congregationibus peculiaribus et generalibus enuntiaverit, acque ac de ratione qua illam explicaverit, absoluta sanctitate observandum, sed etiam ad restituendum statutorum exemplar ipsis traditum gravissime et strictissime sub fide sacerdotali obligari. Dum autem obligationem hanc, qua omnes synodales obstringuntur, publicamus et fraterna caritate inculcamus, e potestate metropolitana simul subiungimus, quemcumque, qui secretum synodale violasse vel statuta subtraxisse compertus fuerit, ad iudicium iudicum synodalium vocandum ac pro demerito ex eorum consilio canonica censura esse castigandum.

De ratione deliberandi.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Cum in instituendis conciliis provincialibus ea ecclesiae praecipua mens sit et ratio, ut, quae ad fidem profitendam, ad sanam disciplinam sustinendam, ad excessus et abusus, si qui irruerint, omnino tollendos atque ad unitatem et concordiam fovendam ex temporum et locorum conditione necessaria et opportuna visa fuerint, coniunctis viribus unanimi, que consilio deliberentur ac decernantur, cuncti ad hoc concilium convocati imprimis curas sibi habebunt, ut omni, qua valent, scientia, eruditione et peritia acque ac sincero animo aperta voce patribus in rebus deliberandis consilio assistant et in decretis

condendis auxilientur. Quare declaramus, omnibus A synodalibus secundum ordinem in quaestionibus examinandis libertatem plenam sententiam suam experiendi concessam esse; sed simul meminerint, ut, quaecumque ad dilucidandam examinationem et promovendam decretorum exarationem apta et opportuna compererint, praetermissis controversiis inanibus, ac devitatis falsis vanisque aut obstinatis disceptationibus, quae magis ad laedendam, quam nutriendam unitatem perducat, omni cum caritate sedate et modeste mitissima verborum prolatione edicere studeant. Praeterea, ad sustinendum in rebus deliberandis bonum ordinem, statuimus et monemus, ut, quae quis vel emendando, vel addendo, aut restringendo proponenda esse censuerit, propositione articulata, cum rationibus illam fulcentibus succincto tenore latino sermone conscripta, congregationis praesidi vel notario a secretis fungenti exhibeat. Insuper praevia deliberatione a patribus decretum est, ut tam in congregationibus particularibus, quam generalibus omnia tractentur latino sermone.

Et omnes iuxta ordinem accesserunt eodem archiepiscopum, fidem de silentio servando et statutis restituendis dantes his verbis: "Promitto sub fide sacerdotali." Quo facto, exhibet exosplar statutorum, quae ad sublevandam et accelerandam deliberationem typis descripta fuerant, simul cum ordine, qui in concilio celebrando servandus sit, a secretario archiepiscopi traditum est.

Exposuit demum eius praeses ordine date die 31 maii 1859, a sancta sede apostolica approbato, provisioni quidem fusae, ut quatuor efformandae fuissent congregationes particulares secundum numerum episcoporum provinciae Coloniensis; sed, cum postea illi et rini episcopi Hildesiensis et Onabrigensis hoc provinciale concilium, cui assisterent, sibi elegerint, atque ita numerus patrum feliciter auctus sit, se nunc proponere, ut non quatuor, sed sex congregationes particulares constituentur. Propositioni omnes rini patres adhaeserunt, et iubente eodem metropolitano publicatur, sub quo episcopo praeside unaquaeque congregatio negotia sua tractatura sit, qui consultores unicuique adscripti et quae capita deliberanda commissa sunt.

Congregatio particularis I. Praeses eius dominus Ioannes cardinalis de Geissel. Illius dominus Henricus Foerster. Praesidis vices gerens, rinus dominus Ioannes Ant. Frid Baudri. Consultores plurimum reverendi domini Schweitzer, München, Menke, Eberhard, Cappenberg, Janknecht, Wilmers. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 1 usque ad cap. 8 inclusive, et ex parte II, cap. 1 usque ad cap. 7 inclusive.

Congregatio particularis II. Praeses illius dominus Guilelmus Arnoldi. Praesidis vices gerens, rinus dominus Godehardus Braun. Consultores plurimum reverendi domini Krabbe, Broix, Schulte, Anderledy, Kraft, Marx. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 9 usque ad cap. 13 inclusive, et ex parte II, cap. 8 usque ad cap. 13 inclusive.

Congregatio particularis III. Praeses illius dominus Ioannes Georgius Müller. Praesidis vices gerens rinus dominus Ioannes Bossmann. Consultores plurimum reverendi domini Strauss, Dieringer, Peine, Reismann, Berlage, Bangen. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 21 usque ad cap. 26 inclusive, et ex parte II, cap. 14 usque ad cap. 21 inclusive.

Congregatio particularis IV. Praeses illius dominus Eduardus Iac. Wedekin. Consultores

¹ Trident. sess. II.

² Titulus hic et postea, brevitate causa, omittimus.

plurimum reverendi domini Trost, Drobe, Westhoff, Kros, Koch, Jentsch, Mühgersdorf. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 27 usque ad cap. 32 inclusive, et ex parte II, cap. 27 usque ad cap. 31 inclusive.

Congregatio particularis V. Praeses illius dominus Conradus Martin. Praesidis vices gerens, rinus dominus Iosephus Freusberg. Consultores plurimum reverendi domini Frenken, Prissac, Rodchuth, Lenz, Dehm, Roh. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 14-20, et ex parte II, cap. 22-26.

Congregatio particularis VI. Praeses illius dominus Melchers. Consultores Plurimum reverendi domini Boner, Vill, Franksmann, Vogelsang, Oswald, Koffler. Haec congregatio tractabit ex parte I, cap. 33 usque ad cap. ultimum inclusive, ex parte II, cap. 37 usque ad cap. ultimum inclusive.

Promulgantur pari modo nomina officialium a concilio adhibendorum, quos eius praeses cum rinis patribus iuxta ordinem datum die 31 maii 1859, designaverat, nomina quoque theologorum et canonistarum, quos eius metropolita, nec non quos patres rini sibi assistentes assumperant.

DECRETUM de concilii officialibus.

Ioannes sacrae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Quoniam in hoc concilio provinciali, cum ad actiones conciliares promovendas et rite dirigendas, tum ad decreta praelegenda et ad acta legitime conficienda, aliaque, quae ad concilii ordinem spectant, procuranda, nonnullis ministris adiuvantibus opus est, propterea quosdam officiales deligere et nominare decrevimus. Nominamus igitur et deputamus:

1. in hospitiorum praefectos iam pridem cum capitulo metropolitano nostro designatos rinum episcopum auxiliarem, Ioannem Antonium Fredericum Baudri, sanctitatis suae praelatum domesticum et pontificio solo assistentem; nec non ecclesiae nostrae metropolitanae canonicos plurimum reverendum dominum Petrum Nicolaum Schweitzer, et plurimum reverendum dominum Nicolaum München. Porro cum consensu rinorum patrum deputamus:

2. in concilii promotores plurimum reverendum dominum Petrum Nicolaum Schweitzer, et plurimum reverendum dominum Joannem Iacobum Broix;

3. in secretarios et lectores plurimum reverendum dominum Elbertum Guilelmum Westhoff in protosecretarium; admodum reverendum dominum Casparum Antonium Heuser, iuris canonici doctorem et seminarii maioris nostri professorem; admodum reverendum dominum Ioannem Henricum Bangen, sacrae theologiae et iuris utriusque doctorem, convictorii episcopalis Monasteriensis rectorem;

4. in concilii notarios reverendum dominum Matthiam Henricum Karch, sacrae theologiae doctorem, parochum ad Sanctum Andream, ordinarius nostri assessorum et notarium apostolicum; reverendum dominum Carolum Theodorum Dumont, ecclesiae metropolitanae vicarium, nobis a secretis et notarium apostolicum; reverendum dominum Adolphum Kolping, ecclesiae metropolitanae vicarium, officialatus nostri a secretis et notarium apostolicum; Franciscum Henricum Ruland, rini episcopi Uaderbornensis a secretis et notarium apostolicum;

5. in concilii caeremoniarum reverendum dominum Antonium Vondebänk, ecclesiae metropolitanae protovicarium, vicariatus nostri generalis a secretis; reverendum dominum Guilelmum Küppers, ecclesiae metropolitanae vicarium.

Qui omnes secundum ordinationem peculiarem ipsis a nobis significandam munere suo fungentur.

6. Theologi et canonistae ad concilium advocati sunt:

Ab eōno metropolitā: Nicolaus Münch; Franciscus Xaverius Dieringer; Elbertus Guilelmus Westhoff; Guilelmus Wilms, societatis Iesu.

Ab illiō episcopo Trevirensi: Iacobus Kraft, sacrae theologiae doctor et in seminario maiori Trevirensi professor; Iacobus Marx, in seminario maiori Trevirensi professor.

Ab illiō episcopo Monasteriensi: Engelbertus Reimann, officialis episcopi Monasteriensis pro districtu Oldenburgeri, nec non canonicus honorarius ecclesiae cathedralis Monasteriensis; Antonius Berlage, sacrae theologiae doctor et in academia Monasteriensi professor; Ioannes Henricus Baagen, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, convictorii episcopalis Monasteriensis rector.

Ab illiō episcopo Paderbornensi: Ioannes Georgius Rodehuth, sacrae theologiae doctor et in academia Paderbornensi professor; Petrus Ith, societatis Iesu.

Ab illiō episcopo Hildesiensi: Iosephus Koch, sacrae theologiae doctor et in seminario Hildesiensi professor.

Postea eūnus archiepiscopus mandavit, ut nomina rōnorum patrum et ceterorum synodalium praefererentur; nominatim vocati, singuli responderunt. „Adeum.“ Omnes aderant praeter plurimum revdum dōminum canonicum capitularem Ioannem Henricum Frankmann, procuratorem capituli Onabrugensis, qui p̄bpediem adventurus hōdiēnam absentiam rite excusaverat. Eōno praeside rōnos patres interrogante, num scirent aliquem abesse, qui concilio interesse deberet, praesertim ex iis qui voto polleant decisivo, singuli rōni patres responderunt: „Neminem scio abesse.“

Publicatur deinde sequens decretum de iudicibus querelarum et excusationum, ab eōno metropolitā eum consilio et assensu rōnorum patrum nominatis.

DECRETUM

de iudicibus querelarum et excusationum.

Ioannes sacrae ecclesiae Romanae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis, etc.

Ut in concilio nostro provinciali omnia arceantur, quae unitatem et concordiam turbare aut deliberationis felicem progressum impedire aut quodammodo implicare possent, antiquum conciliorum usum sequentes aliquos querelarum et excusationum iudices constituere decrevimus, quibus procuratorum documenta examinare, ac querelas et excusationes, quae forte preferendae sint, diligenter audire exactiusque exquirere, atque pacifice componere, aut demum de omnibus una cum iudicio suo praevio ad nos referre incumbit, ut de iis cum patribus iuxta § IX. Ordinis dati die 31 maii 1859 iudicemus et definiamus. Quam ob rem eum assensu rōnorum coepiscoporum nostrorum nominamus et deputamus iudices synodales: 1. protoiudicem, Nicolaum Münch; 2. iudices: Iacobum Marx; Antonium Berlage; Ioannem Peine; Iosephum Koch; Ioannem Henricum Frankmann.

Eūnus praeses documenta procurationis examinanda et recognoscenda iisdem tradidit.

Circa decretum de testibus synodalibus eūnus metropolitā haec exposuit: se quidem duos parochos Colonienses admodum revdum dōminum Petrum Christianum Schnepfer et admodum revdum dōminum Henricum Broix quasi testes synodales constituisse, sed testes synodales proprie dictos, qui munere suo usque ad futurum concilium provinciale fungantur, in ultima huius concilii sessione tam p̄d archi-

diocesi, quam pro singulis diocesis nominandos esse, qui, si huic concilio adferant, max iuramentum praestare, abentes vero a manu proprii episcopi iurare teneantur.

Quibus ita factis, eōno praeside iubente, lecta sunt, quae sequuntur, decreta in prima sessione solemniter publicanda, de aperiendo concilio, de professione fidei emittenda, de praevio non afferendo, de modo vivendi in concilio, et de non discendendo, quae omnia placuerunt patribus de more interrogata.

DECRETUM

de aperiendo concilio.

In nomine eūnae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Invocato Spiritus sancti divino auxilio, ac implorata Dei genitricis potentissima intercessione, ad omnipotentis Dei maiorem gloriam et in b̄nae Mariae virginis sine labe originali conceptae, archidieceses nostras Coloniensis patronae primariae, honorem, nec non ad laudem sancti Petri apostoli ac sanctorum Matthiae, Ludgeri, Liborii, Bernardi et Wihonis, diecesium provinciae nostrae patronorum, quorum suffragia ferventissime exoramus, de consilio et assensu rōnorum episcoporum provinciarum nostrorum, Guilelmi, episcopi Trevirensis, Ioannis Georgii, episcopi Monasteriensis, et Conradi, episcopi Paderbornensis, aequae ac rōnorum episcoporum exemptorum, Eduardi Iacobi, episcopi Hildesiensis, et Pauli, episcopi Onabrugensis, qui nos tamquam archiepiscopum vicinum, ut synodo nostrae intersent, elegerunt, hoc concilium provinciale Coloniense, quod auctoritate nostra metropolitana edicto de die 25 februarii huius anni indiximus et promulgavimus, ut legitime convocatum et congregatum hac ip̄a die dominica tertia post Pascha, quae est 29 mensis aprilis, aperiendum esse decernimus, atque nunc iam apertum esse declaramus. In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.

DECRETUM

de professione fidei emittenda.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Cum inter omnes pastoralia officii nostri sollicitudines illa potissimum primum locum occupare debeat, ut fides catholica, quam sancta Romana ecclesia docet ac profitetur quamque et haec provincia Coloniensis, ut eiusdem matris Romanae semper fidelis filia, omnibus retro saeculis firmiter se tenere gloriata est, etiamnum incorrupta et integra in hac provincia permaneat, et omnes illam puram incontaminatamque custodiant: Nos synodi huius provincialis initium ab unanimi fidei, quam corde credimus, publica professione ducendum censemus. Quocirca sacrosancti concilii Tridentini decretis inhaerentes, professionem fidei a Pio IV. pontifice maximo, praescriptam, a nobis et rōnis coepiscopis ceterisque in hoc concilio congregatis palam nunc emittendam esse decernimus.

DECRETUM

de praevio non afferendo.

[Vide Mansi, XLVII. 765.]

De modo vivendi in concilio.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Cum in memoriam nobis revocamus illud Spiritus sancti effatum, in aedificanda domo, nisi Dominus aedificaverit, in vanum nos laborare, ac frustra nos

vigilare, nisi Dominus custodierit civitatem: merito in aggrediendo opere gravissimo, quod intendimus, ad illum nobis confugiendum est, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit, ad patrem luminum, qui postulanti bus sapientiam largitur affluenter et qui dat velle et perficere pro bona voluntate. Quare in hoc concilio nostro celebrando non viribus nostris exiguis confisi, sed Dei unius, cuius ministri sumus, ope atque auxilio freti, supplices ab eo deprecamur, ut mentem nostram atque animum ad ea dirigat, quae ad promovendam provinciae nostrae prosperitatem salutaria dignoscantur.

Obsecramus igitur rños episcopos, fratres nostros, qui huic concilio intersunt, atque in Domino exhortamur, ut omnes, quibus Deus eos donaverit, facultates omnesque pietatis opes communi auxilio ad hoc concilium promovendum perpetuo conferant, atque praecipue salutaribus consiliis sanctisque precibus conciliarem actionem, quam Spiritu sancto auctore hodie aggressi sumus, adjuvare et sublevari studeant. Nec minus venerabiles quoque dignitates et canonicos ceterosque sacerdotes, quos nobiscum hic congregavimus, paterno amore monemus et per viscera misericordiae Dei obtestamur, ut indefesso labore ac sincero studio omnes in unum cooperantes ea omnia praestare satagant, quae ad concilium huius scopum salutariferum apta et congrua videbuntur. Praeterea cunctos, qui adsunt, synodales ex animo exhortamur et obsecramus, ut, cum omni quidem tempore populo christiano virtutum exemplo praelucere eos oporteat, tum vero maxime dum hoc concilium celebratur, officii sui memores, prout decet eos, qui in sortem Domini vocati sunt, purissimam vitam agant, singulis diebus, in quantum fieri poterit, sanctissimum missae sacrificium Deo offerant aut saltem sacrorum mysteriorum celebrationi devote intersint, atque instantissimis precibus omnium rerum largitori fusis orent pro sanctae ecclesiae nostrae unitate et libertate, pro beatissimo patre nostro Pio IX dilectissimo, pro omnibus episcopis et sacerdotibus cunctisque fidelibus christianis, atque pro huius concilii felici progressu, ut omnipotens Deus, in cuius lumine lumen videmus, mentes nostras cum ad consilia optima capienda, tum ad sancienda salutaria decreta illuminare dignetur.

Demum singulos quoque urbis Coloniensis incolae, nobis in Christo carissimos, invitamus et hortamur in Domino, ut cum perpetuo, tum imprimis huius concilii tempore vitia declinent, a malo absterneant, desideria carnis non indulgeant, in timore Domini ambulent, pauperes sublevent, peccata confiteantur, coelesti pane se reficiant, ecclesiam frequentent atque quotidie Deum misericordiarum piis precibus exorent, ut nos eorum suffragiis adiuti in hoc concilio celebrando atque in omni opere pastoralis gloriae Dei, et animarum salutis religiosa sollicitudine perpetuo serviamus.

DECRETUM
de non discedendo.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis etc.

Rños episcopos, qui provinciali huic concilio intersunt, obsecramus et monemus, ut antequam illud absolutum sit et ex more dimissum, ex urbe Coloniensi non discedant, nisi iustam causam habeant, quam a iudicibus excusationum diligenter examinari et a nobis comprobari volumus. Quod si quis episcopus causa cognita et a nobis comprobata abscondi facultatem a nobis impetraverit, procuratorem idoneum relinquere teneatur, qui concilii decreta et constitutiones suo et ecclesiae suae

nomine suscipiat et eisdem, ut moris est, subscribat. Praeterea et ceteros omnes nobiscum in concilio concidentes hortamur et iubemus, ut, antequam concilio finis impositus sit, sine causa a iudicibus excusationum cognita et a nobis comprobata non discedant.

Sessio I solemnis. Fridei hora 5 vespertina, in ecclesia metropolitana, sermonem ad populum [de synodo] habuit reverendus pater Petrus Roh, societatis Iesu [in ipsa sessione missa celebrata, precibus de more peractis et] hymno „Veni creator“ finito, eius archiepiscopus, accepta mitra, sedens in faldistorio, concilium allocutus est hac oratione:

Illi et rñi domini, dilectissimi fratres!

Quam decora, quam splendida, pulchritudine et maiestate quam exornata est ecclesia catholica! Quocumque oculos intendimus, ipsa nobis offert opus Dei gloriosum, origina, operatione et perpetuitate mirificum. Deus, est, qui eam condidit, qui doctrinam coelestem salutariaque remedia, sacramenta, ei commisit, ut duplex redemptionis fonte omnes omnium saeculorum mortales reficeret relictosque sibi adduceret ad vitam aeternam. Deus est, qui supra petram ecclesiam suam ita aedificavit, ut procellae omnes ipsaeque inferorum portae adversus eam non praevalerent. Deus denique est, qui ecclesiae suae unitatis signaculum et notam impressit, quique sic constitutae et firmatae promisit: „Eccle ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.“

Ecclesia vero, divinae suae missionis nunquam immemor et probe sibi conscia, se, sub uno capite constitutam, unum quoque corpus efficere in uno spiritu, seque proferri unam fidem unumque baptismum in una vocationis spe et sub uno patre omnium: unitatem imprimis ut pretiosissimum vitae et actionis pignus summo studio servare sollicita semper fuit. Quod ut obtineret, gloriosum apostolorum exemplum secuta est, qui, cum controversia exorta fuisset, Hierosolymis ad deliberandum congregati, placitum suum ediderunt celeberrima illa voce: „Visum est Spiritui sancto et nobis.“ Eodem autem Spiritui sancto et subsequenti bus post apostolos saeculis ecclesia ducta est. Quotiescunque enim de re gravi, de fide, de moribus, de sacramentis, de iurisdictione aliisque rebus ageretur, episcopi vel totius ecclesiae aie decernenda convenerunt, ut in conciliis aive oecumenicis aive provincialibus, quid providendum esset, communi studio et uno animo statuerent. Et in illis conciliis mirifice se comprobavit perfectissima ecclesiae unitas, spectatissima divinitus hausta sapientia summaque auctoritas. In conciliis enim ecclesiae fidem professi est eamque firmavit, orthodoxam doctrinam definivit, errores rejecit, haereseos proscripuit, disciplinam stabilivit, abusus repressit puramque vitam christianam ordinavit et promovit. Et mirum est, quanta sollicitudine, quo fervore, qua sapientia ecclesia, apostolorum vestigiis inhaerens, id sibi cordi habuerit. Quis enim negaverit, eiusdem Spiritus sancti afflatu factum esse, ut longo saeculorum lapsu viginti prope concilia generalia, provincialia autem ad tria fere millia celebrarentur, quae, quotquot sunt, tot quoque gloriosa testimonia de unitatis et fidei incontaminatae servanda studio praebuerunt.

Profecto, Christum dominum secundum sua promissa cum ecclesia semper fuisse, octodecim saecula clara voce loquuntur! Ab apostolorum diebus descendens, quot populorum initium vidit et finem! Quot imperia et regna exorta et collapsa! Quot thronos exaltatos et ad imum deiectos! Quot

secepta longe lateque dominantia et mox contracta! Quot gentium turmas ferreo pede terram concalcantes et modo ad semen neque exstinctas! Quoties ecclesia totius terrae faciem mutatam vidit et invernam, ipsa sola non mutata et omnibus superata! Ipse Dominus est, qui hanc ei gloriosam largitus est sortem, ut, dum antiquitate veneranda est, iuventute simul perpetua florescat, et, dum tanquam vora Christi sponsa palchritudine nitet personi, simul innumera prole mater fecunda laetetur.

Illius autem sortis tam gloriosae, quam Dominus largitus est ecclesiae universae, se tanquam eiusdem corporis membrum participem factam esse, iure merito laetatur ecclesia Coloniensis. Nam et ipsa, ex quo tempore ab apostolorum discipulis ad Rheni ripam fundata est, innumeros Deo et coelo peperit et adduxit filios. Sed hodie, cum a sororibus suffraganeis se circumdatam laeta conspiciat, id potissimum grato in Deum animo recollit, se, matris sensu secutam, conciliis celebrandis identidem ad pristinam sese renovasse iuventutem. Praeclara enim et praecellens est aeries concilliorum, quae in provincia Coloniensi celebrata esse annales ecclesiastici referunt, ita ut metropolis Coloniensis inter Germaniae ecclesias et in hac re nulli sit secunda. Verumtamen nolite exspectare, dilectissimi fratres, me concilliorum illorum seriem, quamvis splendidissimam, esse expansuram, cum longior sit, quam ut ad enumeranda singula tempus nunc sufficiat. Silentio tamen praeterire non possum, praeter quatuor concilia Marcodurana iam ante mille amplius annos sub Pippino et Carolo Magno celebrata, illud imprimis, quod eodem Carolo Magno regnante anno 789 Coloniae congregatum refertur, quo in concilio rex potentissimus Avarorum tunc devictorum Saxonum et Normannorum legatos excepit. Neque tacere possum magnam illam synodum anno 873 coactam, cui cum Williberto, archiepiscopo Coloniensi, interfuerunt Bertolphus archiepiscopus Trevirensis et episcopi Hedolphus Monasteriensis, Luithardus Paderbornensis, Alfridus Hildesienensis et Lutbertus Osnabrugensis. Neque fas erit omittere conventum anni 1057, cui Victor II, summus pontifex, praesuit, neque celeberrimum concilium provinciale anno 1186 hinc congregatum, in quo archidioecesi mandatum est, celebrare festum sancti Annonis archiepiscopi, quem tertio anno ante Sigiburgi sedis apostolicae legati, sacro corpore e tumulo levato et in altari maiori exposito, sanctorum albo insertum, populo fidei applaudente, solemniter declaraverant. Et sane rem praecipue memoratu dignam esse censeo, quod sancti Annonis canonizatio die 29 aprilis peracta est, adeoque hodiernus dies, quo in hac synodo consideramus, anniversarius est illius diei, quo ante 677 annos dignissimus ille archipraesul, omnium virtutum decore conspicuus, de disciplina et libertate ecclesiastica meritisimus in sanctorum fastos relatus est. Sed paream patientiae vestrae, dilectissimi fratres, et id tantum addere liceat, labentibus saeculis, in ecclesia Coloniensi sexaginta sex synodos dioecesanarum et viginti tria celebrata esse concilia provincialia, inter quae numerantur quinque concilia nationalia, quibus omnes inclitae nationis Germanicae episcopi interfuerunt.

Posteriora quidem tempora conciliis celebrandis minus fausta fuerunt. Post ultimum concilium provinciale sub Adolpho archiepiscopo, anno 1549 celebratum, tria per hanc aedem augustissimam transierunt saecula, quorum nullam synodum hinc hodiernae similem conspexit. Varia ex iniuria temporum obstitere impedimenta. Motus bellici auditi sunt et bellorum opiniones, armorum strepitus tubarumque clangor circumquaque personavit; et

mirum non est, ubi inaeperunt arma, illis obmutescere, quia non auditur, ecclesiae vocem. Verum et hominum incuria, ut minus dicamus, obstitit; notum enim ante est, apostoliam ipsam in eo iam fuisse, ut in hoc saeculario stare et regnare fore audeat, quod vero Deus avertit.

Meliores denique dies illuxerunt, et iure merito exultamus in Domino, qui concilliorum usum repetere benignissimo nobis concessit. Uti olim patres, ita et nos hodie ecclesia eadem congregat. Eadem cum illis causa nobis, dilectissimi fratres, agitur in fide profertenda et disciplina stabilienda. Sed eundem etiam cum illis locum hodie tenemus. Sedem, quam Treviris olim Bertolphus, nunc tenet Guilelmus; sedem Hedolphi Monasterii occupat Ioannes Georgius; in sede Hildesienensi Alfridi sedet Eduardus Jacobus; pedum Luithardi Paderbornensis gerit Conradus; gregi Osnabrugensi Lutberti redditus est Paulus; in sede metropolitana Williberto successit nunc indignus Dei servus Ioannes. Eandem igitur post tot saeculorum seriem rerum faciem esse dixeris. Quae res cum in spem nos erigat, fore, ut nobis eandem cum illis ad feste consultandum benedictionem elementissimus Dominus elargiatur; maiorem tamen ingerit fiduciam promissio illa, qua Christus dominus apostolos eorumque successores prosecutus est: „Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.“ Haec promissione freti, atque potentissimo sanctorum dioecesium nostrarum patronorum suffragio adiuti, laeto alacrique animo incipiamus opus, ad quod convenimus. Ordiamur concilium. Dominus nobiscum est. Amen.

CONGREGATIO GENERALIS QUARTA.

Actum Coloniae die 12 maii 1890.

Die sabbati, quae fuit 12 maii, hora 8 et dimidia matutina, eodem metropolitano praeside, congregatio generalis quarta habita est in aula maiori aedium archiepiscopali. Dicta oratione: *Adsumus*, relatio brevis eorum, quae in congregatione generali praecedenti acta fuerant, lecta et approbata est. Deinde expedita sunt, quae circa caput 20, primae partis dubia remanserant, expungendo citationem decreti Ludovici, episcopi Monasteriensis, quia relatio de allegata festi immaculatae conceptionis per episcopum Monasteriensem Ludovicum institutione solum verbis Hartahemii et Schatenii, sed nullo documento publico comove niteretur, addendo vero antiquae nostrarum erga mysterium illud fidei et devotionis argumentum, desumptum ex insigni ornatu, quem canonici ecclesiae metropolitanae iam ab antiquo gestant. Lectum deinde et deliberationi submissum caput 2, secundae partis, agens de episcopis auxiliaribus, in praecedenti congregatione praetermissum. Ubi expositio eorum, quae aliam ac propositam riorum episcoporum auxiliarium ante capitulares praecedentiam suaderent, ab uno e synodalibus recitata et actis apposita est. Inter varia minoris momenti, quae praecedentiae episcoporum auxiliarium obstarent, expositio memorata urgebat locum e bulla *De salute animarum*, qui statuit: praeposituram in cathedralibus dignitatem esse maiorem post pontificalem; qua de causa igitur episcopus auxiliaris locum primum praeposito cedere deberet. Ad ea respondit enim praeses, decretorum sacrae rituum congregationis in calce capitis, de quo deliberatur, allegatorum sensum fusius exponendo, usum Romanae curiae indicando atque urgendo, episcopo auxiliari neque stallum denegari posse, si canonicus sit, neque praecedentiam prae cunctis capituli presbyteris, cum propter pontificalis dignitatis eminentiam ipsi ne liceat quidem primam sedem sacerdoti sponte cedere. Nec etiam allegatum locum ex bulla

De salute animarum advenari, cum in illo loco non A statutum sit, praeposituram dignitatem esse maiorem post ordinarii dioecesei dignitatem, sed tantummodo generaliter post pontificalem, et ideoque episcopis auxiliariis, qui ut episcopi dignitate pontificali gaudent, debent praecedentiam praes dignitate praepositurae, quae quamquam dignitas, nihilominus dignitas tantummodo praebiteralis est atque locum dignitati pontificali cedere debeat.

LECTA deinde atque deliberationi modo consueto subiecta est propositio addenda capiti 3, de metropolitana, quae iuxta decretum concilii Tridentini indicaret, quis negligentiam capituli metropolitani in eligendo vicario capitulari suppleat. Porro pariter recitatum et deliberatum est caput 5, secundae partis decretorum. Ad caput hoc, agens de capitulis cathedralibus, plurimum reverendi domini procuratores capitulorum cathedralium, quae ipsis delenda vel etiam mutanda viderentur et desiderarentur, instrumento conscripto exposuerunt, atque praeterea omnia iura capitulorum expresse reser- vantes, popoecerunt ab eodem praeside et rñis atque illis patribus, ut tenorem decreti de hac materia ferendi una cum tenore nunc proposito et observationibus atque reservatione procuratorum, antequam decreta approbationi sedis apostolicae subicerentur, capitulis communicandum ipsis traderent; simulque petierunt, ut liceret observationum reservationis iurium et petitionum suarum instrumentum actis addere. Quoad hoc ultimum petatum placuit patribus de more interrogatis, dictum instrumentum ad actamittere, ut de singulis, quae in eo continentur, maturius deliberarent, salva tamen libertate rñorum patrum statuendi, quae ipsi secundum canones in Domino expedire viderentur. Proinde dictum instrumentum, cui etiam duo e canonicis ecclesiae metropolitanae subscripserant, actis hic insertum est.

Instrumentum procuratorum capitulorum.

Mutationes propositae ad caput 5 partis secundae de capitulis.

Mutandum: 1) Missa conventualis quotidie persolvatur et applicetur pro benefactoribus ecclesiae cathedralis, et quidem per dignitarios, canonicos et vicarios iuxta praescriptum statutorum capitularium.

Motivum: Ex iure communi missa conventualis habenda est ab omnibus beneficia choralia obtinentibus, proinde etiam a vicariis. Benedictus XIV in constitutione *Cum semper*, die 19 augusti 1744 edita, § 12, ait: „Etenim huiusmodi debitum (missa conventualis) non quidem respicit singulares aliquos benefactores, sed benefactores in genere cuiuslibet ecclesiae, cuius servitio addicti sunt, quicumque in eadem sive dignitates sive canonicatus sive mansionariatus sive beneficia choralia obtinent et missam conventualem suis respective vicibus celebrant.“ Ordo persolvendi hoc debitum praefinitur per statuta capitularia ad praescriptum bullae *De salute animarum*, sub verbis: „Onerum iis respective incumbendum supportatione.“

Mutandum: 2) Ordo missarum a canonicis et vicariis e serie tam feriis, quam diebus dominicis et festis in cathedrali celebrandarum a capitulo ordinario approbante statuatur, stricteque observandus est, ut dignitati ecclesiae primariae populi aedificationi satisfiat.

Motivum: Ad praescriptum bullae *De salute animarum*.

Mutandum: 3) Omnes sive dignitarii sive canonici sive vicarii horis canonicis in choro recitandis ac missae conventuali ad praescriptum statutorum

capitularium tam feriis quam diebus dominicis et festis diebus assidue intersint.

Motivum: Constitutiones priorum saeculorum circa frequentationem chori dignitarios et canonicos respiciebant, qui numero 40 aut 50 praeter chori frequentationem nihil officii habebant: longe aliter res se habet nostro tempore nostrisque in regionibus: ideoque bulla *De salute animarum*, quae universa dioecesium regni Boruacensis constitutio videtur, praescribit, ut pro novo et circumstantiis magis accommodato archiepiscopatum et episcopatum ecclesiarum earumque chori quotidiano servitio statuta a capitulo sub inspectione et approbatione episcopi condantur. Iuxta hoc praescriptum statuta nostra condita et per approbationem episcoporum vim legis nacta sunt. Dicitur quidem in bulla: „Sancti Tridentini decretis et constitutionibus apostolicis minime adversantia:“ sed nec nostra statuta hae constitutionibus adversantur. Si praecipitur: canonici, quantum possunt, quotidie chorum frequentant, et diebus dominicis et festis saltem summo sacro et vespere omnes interesse debent: statutum huiusmodi constitutionibus generalibus non adversatur, sed modificationem solummodo continet, novis rerum circumstantiis, ut praecipit bulla, accommodatam. Quodsi ex rñis, qui nunc provinciae dioeceses regunt, episcopis aliquis sentiret, statuta capituli constitutionibus generalibus nimium derogare, coniunctim cum capitulo rem sanctae sedi apostolicae decidendam proponere posset. Si vero per decretum concilii provincialis constitutiones generales capitulis simpliciter inculcarentur, nullo ad statuta legitime condita habito respectu, capitula cathedralia publice accusarentur, quasi obligationibus suis hucusque minime satisfecissent.

Mutandum: 4) paragraphus: Ad ordinem sustinendum... videtur delenda. Quod si non placuerit, solummodo dicendum esset: Capitulum aliquem praesentiarum, quem vocant, punctatorem constituet, qui absentes accurate notabit et capitulo deferet.

Motivum: Capituli est frequentationi chori invigilare, absentes notare et per subtractionem distributionum corrigere, iuxta bullam *De salute*, sub verbis: „Singulorum praesentiae et absentiae notandae.“

Mutandum: 5) in paragrapho: „Cum ecclesiae cathedrales,“ passus finalis, incipiens a verbis: „Sumptus, qui in scholam,“ delendus videtur.

Motivum: Fabrica ecclesiae cathedralis ad scholam choralem, quae toti dioecesi inservit, sustentandam tantum solummodo contribuere debet, quantum officium divinum in ipsa cathedrali ex ea schola subsidium et adiumentum capituli. Summa annua a capitulo determinanda erit, quia administratio fabricae capitulo competit.

Mutandum: 6) paragraphus: „Episcopi curabunt,“ videtur delenda, quia, quo casu concionator auxiliaris necessarius est, inter episcopum et capitulum conveniendum erit. Quodsi omisio non placet, in fine dicendum: „Remuneratio summae capitulum, approbante ordinario, definit, qui concionatorem vero auxiliarem uti et theologum libere deputabit.“

Motivum uti ad n. 5.

Mutandum: 7) paragraphus: „Secundum pontificale Romanum,“ videtur delenda, quia sufficit, uni vicariorum tanquam sacristano inspectionem sacristiae, editorum et puerorum ministrantium committere. Sin minus placuerit, in fine ponendum erit: „Eius salarium capitulum constituet.“ Vocabitur vero et revocabitur ab eo, cui de iure et consuetudine competit nominare aedituos.

Motivum uti ad n. 5. Concilium provinciale non a deo, delegati facultatem theologiarum, rationibus, quibus decesserunt, additis, exposuerunt, se in hoc voto unanimiter consentientes: non expedire neque executioni mandari posse, ut linguas latinae usum in praedicationibus theologicis quibuscumque adhiberetur, sed augendas et excolendas sermone latino positae multum proficere posse, ut exhortationes praedicatione de disciplina theologiae sermone latino instituantur; ea de re iudicium sapientissimo concilio et dispositioni singulorum episcoporum relinquendum. Delegatorum proes admittens omnes praeses, consentientibus patribus, eorum expositionem et votum actis adnectendum esse iussit.

Quae cum esse et rite praesidi et illis rith patribus concilii provincialis summa cum reverentia proponimus, iura capitulorum hinc expressè reservamus atque humillime petimus, ut eadem rith metropolita et illi rith episcopi tenorem decreti de hac materia ferendi nobiscum communicare gratiosissime velit. Partibus quippe nostris nos satisfacere non putaverimus, nisi capitula nostris tenorem decreti omni et approbationi sanctae sedis apostolicae subiciendi, una cum propositione hac et reservatione nostra atque copia capitis 5, partis secundae typis impressi, quantum capitulorum iuribus praesudicium parat; exhibuerimus.

Coloniae, die 12 maii 1860.

Procuratores capitulorum cathedralium:

Franciscus Boner, canonicus Trevirensis, unicus procurator capituli Trevirensis.

Fridericus Felix Menke, praepositus Monasteriensis.

Casparus Franciscus Krabbe, decanus Monasteriensis.

Ioannes Peine, canonicus ecclesiae cathedralis Paderbornensis.

Fr. Casparus Drobe, canonicus ecclesiae cathedralis Paderbonensis.

Propositioni et reservationi supradictis, in quantum iura capituli metropolitanae ecclesiae Coloniensis tangunt, accedimus: Petrus Nicolaus Schweitzer, Nicolaus München, seniores capituli metropolitani Coloniensis.

Lectum denique et deliberatum est secundae partis caput 20, agens de cantu ecclesiastico.

Capitibus omnibus supradictis recitatis et sedulo expensa, placuit patribus, hanc congregationem generalem finire, ceteraque capita discutienda ad congregationem generalem, feria secunda proxime sequenti, quae erit 14 maii, habendam, remittere. Absoluta est denique congregatio hora 12 et dimidia oratione: „Deus cuius misericordiae,“ et suffragio: „Sub tuum praesidium,“ et omnes recesserunt in pace.

Actum ut supra:

Elbertus Guilelmus Westhoff, sacrae theologiae doctor, sanctitatis suae ab intimo cubiculo, praeses seminarii archiepiscopalis, protosecretarius.

Casparus Antonius Heuser, iuris canonici doctor et professor seminarii archiepiscopalis, secretarius.

CONGREGATIO GENERALIS QUINTA ET ULTIMA.

Actum Coloniae die 14 maii 1860.

Feria secunda, quae fuit 14 maii, hora 8 et dimidia matutina, eño archiepiscopo praeside, congregatio generalis quinta, quae fuit ultima, habita est in aula maiori palatii archiepiscopalis.

Dicta oratione: „Adsumus,“ succincta enarratio eorum, quae in congregatione generali quarta acta fuerant, lecta et approbata est.

Recitata deinde et more consueto deliberationi omnium synodalium submissa sunt capita reliqua secundae partis decretorum, incipiendo a capite 21, post quod caput sub n. 22 interiectum, agens de ieiunio et abstinentiae praeepto, ita ut caput de scholia elementaribus, quod numero 22 erat, 23 factum sit, et pari modo sequentium quoque capitulum numerus augendus.

Cum congregatio particularis quinta proponisset, ut in decretis exprimeretur, quantum concilium provinciale exoptet, partem disciplinarum philosophicarum nec non theologiam dogmaticam et moralem latino sermone in facultatibus theologicis

decreti, delegati facultatem theologiarum, rationibus, quibus decesserunt, additis, exposuerunt, se in hoc voto unanimiter consentientes: non expedire neque executioni mandari posse, ut linguas latinae usum in praedicationibus theologicis quibuscumque adhiberetur, sed augendas et excolendas sermone latino positae multum proficere posse, ut exhortationes praedicatione de disciplina theologiae sermone latino instituantur; ea de re iudicium sapientissimo concilio et dispositioni singulorum episcoporum relinquendum. Delegatorum proes admittens omnes praeses, consentientibus patribus, eorum expositionem et votum actis adnectendum esse iussit.

Omnibus ergo, quae supererant, capitibus mature deliberatis, eñus metropolita exponit, cum iam congregationes particulares et generales officio satisfacerent, iuxta decretum in prima congregatione promulgatum, statuta typis expressa restituenta esse, quod scopus, ob quem tradita fuerat, iam obtentus sit.

Exemplaria ergo synodalibus tradita ab ipsis secundum ordinem reddita sunt.

Addit eñus praeses, consensu patrum desuper erogato, actionem concilii non perferri, nisi promulgatione decretorum a sede apostolica approbatorum: eoque igitur decretum de silentio observando obligare.

Transit deinde eñus archiepiscopus ad petita procuratorum capitulorum cathedralium, exponendo: instrumentum, in congregatione generali praecedenti ab eis traditum, fuisse quidem a patribus ad acta admissum, sed ea conditione, ut nullo modo protestationis loco habeatur, quae patrum libertatem in statuendis decretis impedire possit, atque tantummodo eum ad finem, ut exceptiones diligentissime examinarentur; et illud iam perfectissime factum esse. Praeterea triplicem in dicto instrumento petitionem additam fuisse: 1) ut copia decreti in statutis, quae typis impressa sunt, propositi procuratoribus capitulorum traderetur; 2) ut iisdem traderetur copia decreti de capitulis ferendi et approbationi sedis apostolicae subiciendi; 3) ut exhiberetur similiter copia instrumenti, patribus ab iisdem traditi, eum in finem, ut, domum reversi, haec omnia cum capitulis suis communicarent. Priusquam patrum decisionem de hoc negotio exquireret, quaerendum sibi esse, num duo canonici capituli cathedralis Coloniensis suo vel capituli nomine subscripserint. Respondit plurimum verus dominus praepositus capituli Monasteriensis, duos illos Colonienses canonicos a se rogatos, proprio nomine, non vero capituli nomine subscripsisse. Porro eñus metropolita edixit, sententiam suam de re agitata eam esse: Si praetendi vellet, non esse concilii provincialis, sed capitulorum singulorum ea ordinare, quae ad ipsa spectent, id in iure non fundari; siquidem Tridentinum sessione XXIV, cap. 12, de ref. praeter alia expresse statuisse, ut, quae ad debitum in divinis officiis regimen spectant, deque congrua in his canendi seu modulandi ratione, de certa lege in choro conveniendi et permanendi, simulque de omnibus ecclesiae ministeriis, quae necessaria erunt, et si qua huiusmodi, synodus provincialis pro cuiusque provinciae utilitate et moribus certam cuique formulam praescribat. Huic decreto Tridentino inhaerentes patres huius concilii, vane nil aliud velle, nisi quod pro provinciae utilitate et rerum conditione ad abusum, si qui adsint, tollendos vel praeventendos, et ad capitulorum aestimationem augendam ubique congruum sit et bono ordini conveniat. In decreto de capitulis cathedralibus ab hoc concilio condendo, omnia ad amussim facta esse, quae a procuratoribus secun-

dum canones expostulari possent. Singulas decreti A paragraphos, non calamo et paucis exemplaribus conscriptas, sed ad maiorem commoditatem typis exaratas, singulis procuratoribus iam ab initio concilii esse traditas et eorum manibus per tres hebdomadas ad accuratissimam earum examinationem esse relictas, easdemque paragraphos in congregatione diligentissime esse examinatas ac cuique liberrimam, quid sentiret, aperiendi facultatem concessam fuisse. Sed ita procedendo omnia servata esse, quae a procuratoribus expostulari potuissent. Capitula ad concilium rite fuisse citata, procuratores esse auditos, eosque sententiam liberrime aperire potuisse; sed ultra ea, quae facta sint, capitulis nullum ius competere, atque idcirco triplicem procuratorum petitionem admitti non posse, quin capitulorum procuratores et capitula ipsa idem cum patribus ius, nempse ius votum decisivum in concilio emittendi, sibi arrogarent; id B autem fieri, si procuratores praetenderent, ut statuta non nisi cum eorum consensu definirentur, atque ut ipsis statutorum copia traderetur, de quibus, domum reversi, cum capitulis circa eorum adhaesionem vel reiectionem deliberarent. De hisce capitulorum praerogativis in iure nihil inveniri. Quae cum ita se haberent, per se liquere, procuratorum petitis cedi non posse, immo perspectum esse, quod patres, eiusmodi petitionibus satisfaciendo, munus suum negligerent, propriaque iura et episcopalem libertatem et auctoritatem laederent; id vero ipsis minime licere. Omnibus igitur perpensis, nec levisimam speciem iuris huic capitulorum petitioni assistere, eodemque iure etiam academias, decanos, parochos et quoscumque alios, de quorum obligationibus in concilio provinciali aliquid statuendum esset, postulare posse, ut non solum ipsorum praeviae deliberationi, sed etiam C consensui subicerentur, ac cum ipsis communicarentur, quae rini patres decernere et sanctae sedi, recognoscenda subicere vellont. Quapropter, ita enim praeses expositionem conclusit sententiam suam eam esse, petitionem procuratorum admitti non posse nec esse admittendam. Postea addidit, se nunc ex patribus concilii quaerere, num ipsis placeret, sententiam expositam approbare etque consentientes declarare, procuratorum petitiones admittendas non esse. Patres omnes secundum ordinem responderunt: „Placet.“ Quo facto enim praeses prosecutus est, se nunc ex unanimitate decreto et consensu rnorum patrum declarare, triplex procuratorum petitiu non admittendum esse neque admitti.

Deinde enim praeses pro sua benevolentia synodalibus omnibus de adiumento, quod patribus consilio, rerum experientia, eruditione, sapientia attulerint, suo et patrum rnorum nomine gratias egit quam benignissimas, addens, concilii patres bonum ordinem et rectam disciplinam praee oculis habuisse, et quidem omni cum mansuetudine in eum finem intendisse, memores tamen gravissimae rationis coram Deo omnipotente reddendae; se sperare, largam Spiritus sancti benedictionem opus tam feliciter coeptum, tam feliciter perfecturam, ut in honorem Dei et in salutem animarum conducat. Denique enim praeses de consensu rnorum patrum edixit, sessionem solemnem quartam celebrandam esse in ipso festo Ascensionis Domini, videlicet die 17 maii, in metropolitana, ecclesia, hora 8 matutina.

Quibus omnibus finitis, congregatio haec ultima generalis absolvitur hora fere 1 post meridiem oratione: *Deus, cuius misericordiae, et suffragio: Sub tuum praesidium.* Et omnes recesserunt in pace.

Actum ut supra:

Elbertus Guillelmus Waasthoff, sacrae theologiae doctor, sanctitatis suae ab intimo cubiculo, praeses seminarii archiepiscopalis, protosecretarius.

Casparus Antonius Heuser, iuris canonici doctor et professor seminarii archiepiscopalis, secretarius.

[In sessione ultima haec decreta promulgata sunt:]

DECRETUM

de testibus synodalibus.

Ioannes sacrae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis de Geissel, etc.

Cum usus in celebrandis conciliis provincialibus postulet, ut pro qualibet provinciae dioecesi duo viri ecclesiastici, aetate moribusque graves, prudentes ac vitae et disciplinae purioris amantes, ut testes synodales eligantur et constituantur, quorum munus est, diligenter attendere, ut constitutiones et decreta ab hoc concilio condita, postquam, ob- tenta apostolica recognitione, publicata fuerint, in provincia ubique executioni mandentur, quibusque praeterea incumbit, de omnibus, quae ab exitu huius synodi usque ad proximum concilium provinciale ecclesiae ordini rectaeque disciplinae obstantia, quosque defectus vel abusos tam in clero, quam in populo dioecesis suae per concilium tollendos interea compererint, ad provinciae metropolitam vel iam ante futurum concilium, si id postulatum fuerit, vel postea concilio congregato sincere et veraciter referre: hinc eundem usum retinentes, duos testes synodales pro qualibet dioecesi eligere et nominare decrevimus. Nominamus igitur testes synodales:

Pro archidioecesi nostra: admodum revdum dominum Petrum Christianum Schnepfer, parochum primum ad Sanctam Columbam, capituli parochorum Coloniensium decanum et ordinariatus nec non officialatus nostri assessorem; admodum revdum dominum Henricum Broix, parochum primum ad Sanctam Mariam in Capitolio.

Pro dioecesi Trevirensi: admodum revdum dominum Iacobum Kraft, sacrae theologiae doctorem et in seminario maiori Trevirensi professorem; admodum revdum dominum Iacobum Marx, in seminario maiori Trevirensi professorem.

Pro dioecesi Monasteriensi plurimum revdum dominum Ioannem Guilelmum Kres, ecclesiae cathedralis Monasteriensis canonicum et seminarii episcopalis maioris rectorem; admodum revdum dominum Antonium Berlage, sacrae theologiae doctorem et in academia Monasteriensi professorem.

Pro dioecesi Hildesiensi: plurimum revdum dominum Antonium Hagemann, ecclesiae cathedralis Hildesiensis parochum; admodum revdum dominum Iosephum Koch, sacrae theologiae doctorem et in seminario Hildesiensi professorem.

Pro dioecesi Paderbornensi: plurimum revdum dominum Robertum Degenhardt, ecclesiae cathedralis Paderbornensis canonicum nec non eiusdem ecclesiae parochum; plurimum revdum dominum Franciscum Schumacher, sanctitatis suae ab intimo cubiculo, protonotarium apostolicum, nec non parochum et praepositum ecclesiae ad Sanctum Udalricum.

Pro dioecesi Osnabrugensi: plurimum revdum dominum Ioannem Gerardum Buss, ecclesiae cathedralis Osnabrugensis canonicum; plurimum revdum dominum Ioannem Henricum Franksmann, ecclesiae cathedralis Osnabrugensis canonicum.

Quorum qui aderant, ad enim archiepiscopum advocati, coram ipso iuramentum se testis synodalis munus sincere expleturos esse, super evangelium praestiterunt in hunc modum:

Ego N. N. testis synodalis ab eisdem et rñis metro-
politita pro diocesi N. N. nominatus, presens, spondeo
et iuro, amodo et postmodum, quidquid quocumque
modo audivero ac certo compertum habuero, quod
in executione decretorum huius concilii, postquam
legitime publicata fuerint, desideraretur, neque et
omnia, quae ab exitu huius synodi usque ad pro-
ximum concilium provinciale ecclesiae bono ordini
sanctae disciplinae obstantia, quoque defectus
vel abusus tam in clero, quam in populo diocesis
meae per concilium tollendos cognovero, metro-
polititae iam ante futurum concilium, si id a me
postulatum fuerit, vel postea concilio congregato
sincere et veraciter me relaturum esse; sic me Deus
adiuvet et haec sancta evangelia.

De ceteris autem testibus supra memorato de-
creto nominatis, qui absentes erant, eius archi-
episcopus mandavit, ut ipsi idem iuramentum, quod
supra relatum est, in manus proprii episcopi emit-
terent, de quo facto postea rñi praesules metro-
polititam certiores redderent.

DECRETUM
de subscribendis statutis.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter
cardinalis de Geissel, etc.

Postquam, auxiliante Deo, eo pervenimus, ut
omnia, quae huic concilio deliberare, statuere ac
definire placuit, nunc peracta sint et absoluta, fra-
terna caritate obsecramus et admonemus illiōs et
rños patres, qui huic synodo intersunt, ut secundum
nos singuli loco et ordine ad altare maius accedant
et iis, quae in hoc concilio provinciali statuta et
definita sunt, subscribant.

DECRETUM
de proximo concilio provinciali.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter
cardinalis de Geissel, etc.

Antiquum conciliorum provincialium morem, quo
in fine ultimae sessionis tempus concilii subsequens
proximi praefigitur, sequentes, de assensu illiōrum
et rñorum episcoporum comprovincialium nostrorum,
statuimus et decernimus, proximum subsequens con-
cilium provinciale anno 1863 celebrandum esse, ita
tamen, ut hic terminus contrahi aut prorogari libere
possit, prout rerum ac temporum ratio in provincia
ecclesiae incremento et prosperitati con-
sistere videbitur.

DECRETUM
de concilio finiēdo.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae presbyter
cardinalis de Geissel, etc.

Cum omnia, quae hoc concilium provinciale de-
liberanda, statuenda et decernenda sibi proposuit,
Deo adiuvante, iam peracta et ad finem deducta
sint, nihilque supersit, quod deliberandum foret,
praetereaque pastoralis cura rños patres, qui huic
synodo intersunt, ad gregem eorum sollicitudini
subditum revocet: de assensu eorundem rñorum
patrum statuimus et decernimus, huic synodo nostrae
nunc finem fieri et iam factum esse. Deo gratias.

Post haec eius archipraesul hanc ad concilium
habuit orationem:

Illiōi et rñi patres, plurimum et admodum
revidi synodales dilectissimi.

„Laudate Dominum omnes gentes, laudate eum
omnes populi: quoniam confirmata est super nos
misericordia eius, et veritas Domini manet in
aeternum.“

Ita profecto est: veritas Domini manet in
aeternum, et super nos confirmata etiam est miseri-

cordia eius. Exsultat cor meum in Domino. Opus,
quod gravissimum erat et difficillimum, quod non sine
magno labore sumus aggressi, maiori etiam continua-
vimus, perfectum absolutumque est. Quodnam opus?
Concilium provinciale celebravimus, opus gravissimum
sane atque arduum: nec tamen arduum, si, quae
a nobis tractanda erant, perpendimus. Nostrumne
erat, in hoc concilio novam praedicare fidem novamque
constituere ecclesiam? Minime vero. Non agebatur
inter nos de veritate recense detegenda nec de con-
struenda ecclesia aliqua aevi futuri. Revelationem
non quaesivimus hucusque inauditam, doctrinam
novam non tradidimus, insolita dogmata non con-
didimus, novos fidei articulos non excudimus. Nec
disceptatum inter nos est, quos quis articulos vellet
admittere, quidve credere sibi placeret. Nec nova
instituitur sacramenta, neque in iis, quae instituta
sunt, unum aut alterum tanquam obsoletum reici-
mus. Pari modo nec novam constituimus ecclesiae
disciplinam, nec novam vitae christianae prae-
scripsimus normam. Quid ergo? Toti in eo eramus,
ut, quae apostoli a domino nostro Iesu Christo
edocti tradiderunt, quaeque ecclesia per ipsos fun-
data tot retro saeculis tenuit ac docuit, eadem et
nos integre et sincere recipientes conservaremus.
Itaque nil nobis antiquius erat, quam ut tot patrum
vestigia secuti, eandem cum ipsis fidem profiteremur,
antiquam restaurare ecclesiae disciplinam, abusus,
si qui essent, perstringeremus. Quid multa? Omnis
nostris labor studiumque omne eo ferebatur et fertur,
ut, quae depravata sunt, convertantur, quae disrupta,
consolidentur, quae infirma, sanentur et corroboren-
tur, atque ita tam in nobis, quam in clero et populo
vita catholica renovetur et augeatur.

Eoec quem in rebus definiendis et statuendis
finem prae oculis habuimus, et ad quem assequen-
dum Deū mire nobis adfuit. Cum enim probe
perspectum haberemus, omne datum optimum et
omne donum perfectum deorsum esse, descendens
a patre fluminum: Dei implorato auxilio opus
nostrum incepimus, Deo adiuvante prosecuti sumus.
Ut nata septentrione, stella lucida, duce tutum
prosequitur iter, ita et nos, stella radiante ducti,
prosperum tenuimus cursum. Neque enim circum-
iecti sumus fluctibus in errorum gurgite vasto; ne-
que opinionum ventis agitati, aut nebulosis hominum
commentis decepti huc illuc erravimus, scopulis
tandem illidendi aut syrribus. Praeclucebat videlicet
nobis crux illa domini, in Romana petra erecta et
in toto terrarum orbe radiis resplendens, qua duce
crucis doctrinam fidemque crucifixi professi sumus.
Et quo ulterius progrediebamur, eo vehementiorem
in nobis sentiebamus Spiritus sancti afflatum.
Nonne cor nostrum ardens erat et magis magisque
incendebatur, cum veritates illas meditaremur aeter-
nas, quibus tanquam cardinibus vertitur sancta nostra
religio? Evolvebamus ante oculos nostros coelestis
doctrinae thesaurum, aperiebamus sacramentorum
fontem e corde Salvatoris transfuso gratis innumeris
scaturientem, expandebamus vitae christianae mul-
tiplicem disciplinam; atque in his omnibus reperie-
bamus verum Dei opus, veram Christi ecclesiam,
quam sponsam ornatisimam gratiarumque divitiis
cumulatam sanguine suo acquisivit pretiosissimo.
Quae omnia intuiti et admirati laetabamur sancta
laetitia, nos tantae matris esse filios, quos e Spiritu
sancto et aqua peperit, coelestis doctrinae lacte
nutrit, pane angelorum pascit, sinu suo ab incuna-
bulis ad sepulchrum usque fovet et custodit, deni-
que inter patris misericordiarum brachia salvos
deponit.

Et vero magis meditando quam docendo, magis A exponendo quam definiendo, in concilio progressi sumus. Unde factum est, ut rñi concilii patres in omnibus, quae a nobis decreta et statuta sunt, unanimes, voce una unoque voto semper inter se convenerint et statuerint. Persuasum enim sibi habebant, eiusdem augustissimae matris se esse filios, quos unus idemque Spiritus sanctus posuit episcopos, quosque unius eiusdemque sacri ordinis chrisma unxit, unumque pacis et caritatis coniungit vinculum.

Opere nostro ita ad finem feliciter deducto, superest, ut decreta et statuta a nobis condita summo sanctae sedis apostolicae arbitrio submittamus. Ab illa enim ecclesia Romana, quam omnium ecclesiarum matrem et magistram, doctrinae et disciplinae supremam custodem ex animo veneramus, quaecunq; synodus nostra provincialis statuit, examinanda sunt, ut, quae forte minus recte definita fuerint, emendentur, et quae recte statuta, recognoscantur, atque omnia a summo ecclesiae capite sancta maiorem auctoritatem adipiscantur novumque inter ecclesiam matrem et provinciam, Coloniensem unitatis et caritatis vinculum efficiant.

Iuxta canonicas sanctiones nunc vos, illius et rñi patres, ex hoc concilio in nomine Domini dimittere meum est, quod quidem facere non possim, quin vobis gratias referam maximas. Dea vobiscum in concilio peracti iucundissimi mihi acciderunt. In omnibus enim deliberationibus, quotquot habuimus, egregiam, qua excellitis, sapientiam, prudentiam sollicitudinemque pastoralem non minus, quam augendi divini honoris et promovendae ecclesiae prosperitatis studium, ac salutis animarum procurandae zelum oximum animadvertere et admirari gratissimum mihi erat. Suscipite igitur gratias, quas vobis persolvere gestio. Revertimini nunc ad gregem curae vestrae pastoralis creditum. Qui vero animarum summus episcopus ad oves pascendas vos vocavit, refundat super vos uberrimum gratiarum thesaurum in vestram gregisque vestri omnigenam salutem. Quod vobis et mihi benignissimus Deus elargiri velit per misericordiam suam.

Nec minus vos quoque, plurimum admodum reverendi synodales, qui nobiscum in hoc concilio consediistis, nunc in Domino dimittite, laetissime alloquor, vobisque omnibus, qui sincero animo zeloque eximio labores nostros conciliarios promovere studuistis, gratias ago maximas. Ecclesiae nostrae gratulor ac nobis episcopis gaudeo; nam in deliberationibus, quas nobiscum mirifico zelo prosecuti estis, tot inter vos sacrae scientiae et doctrinae, eruditionis et rerum gerendarum peritiae, nec non sensus in ecclesiam propensissimi specimina animadvertimus, ut persuasum nobis fuerit, in provincia nostra praeclare se habere rem catholicam.

Denique et tibi, celsissime et rñe princeps-episcope, patrum ac meas gratias reddere iucundissimum mihi est. Licet vinculo provinciali exemptus apostolicae sedi immediate subsis, ac ceteroquin copiosissimis in administranda tua dioecesi vastissima negotiis retentus videreris, mirifico tamen zelo ductus, ex remotioribus regionibus huc properasti, ut sponte concilii nostri labores susciperes. Quam laeto animo in concilium patres te receperint, tibi persuasum est. Gratulamur nobis de auxilio, quo deliberationes nostras egregia tua sapientia et pastoralis prudentia promovisti, quibusque ad decreta et statuta feliciter candenda haud parum contribuisti. Accipe igitur grates tibi merito oblatas cum votis, quibus te ad gregem revertentem, faustissima quaecunq; praesente animo prosequimur.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

E concilio in pace discessuri patres statuerunt, termino, quantum fieri poterit, canonico ad alterum concilium provinciale se esse venturos. Speramus enim fore, ut omnipotentis Dei gratia, quae concilia, tam diu intermissa, tam feliciter restaurare nobis concessit, etiam deinceps eorum seriem producere largiatur. Sed tempora vivimus difficillima. Christi sponsa undequaque impugnatur, principis apostolorum cathedra ab innumeris inimicis impetitur, atque tam gloriose in ea sedens simul pater noster Pius IX angustia et doloribus acerrimis premitur et contristatur. Oremus igitur et orando instemus, ut, intercedente bñae virgine Maria sine labe originali concepta, Deus optimus maximus sanctae ecclesiae et apostolicae sedis hostium conatus reprimere, pacem et concordiam donare, ac suum nobisque dilectissimum patrem et dominum nostrum Pium IX in orbis christiani solatium et laetitiam, atque in ecclesiae suae salutem et gloriam incolumem semper servatam dignetur.

Quis ex nobis ad futurum concilium provinciale conventurus sit, nescimus. Nam quae futura sunt, Deus solus novit. Sed ad certo confidimus et speramus fore, ut omnes, hic in Domino congregati, aliquando in beatorum coetum assumpti coniungamur ante thronum Dei, cui soli sit benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio, honor et virtus et fortitudo in saecula saeculorum. Amen.

Post orationem, emò archiepiscopo ac ceteris rñis episcopis cum mitris stantibus ante infimam gradum altaris facie versa ad synodales, qui omnes surrexerunt, illius et rñis episcopus Paderbornensis, eunctis synodalibus acclamantibus, alta voce pronuntiavit sequentes acclamationes.

Archidiaconus: Sinae et individuae Trinitati laus et adoratio ab omni creatura in perpetuas aeternitates.

Responsio: Gloria laudis resonet in ore omnium Patri Filioque et Spiritui sancto ab utroque procedenti.

Archidiaconus: Deo ac domino nostro Iesu Christo adoratio et sempiterna gloria.

Responsio: Christum regem adoremus.

Archidiaconus: Binae virgini, Dei genitrici, sine originali labe conceptae, gloria et cultus devotissimus.

Responsio: Pulchra ut luna, electa ut sol. Te beatam dicunt omnes generationes. Tuo filio nos commenda. Tuo filio nos repraesenta.

Archidiaconus: Sancto Petro, apostolorum principi, sancto Iosepho, sancto Matthiae, sancto Ludgero, sancto Liborio, sancto Bernwardo, sancto Wiloni, dioecesium nostrarum patronis, omnibusque sanctis iugis veneratio et supplicatio.

Responsio: Potenti patrocinio adeste gregibus vestris, et omnia ab eis propulsate pericula.

Archidiaconus: Bino patri, Pio papae nono, fidei puritatis custodi, cultus binae virginis immaculatae promotori, ecclesiasticae libertatis et beati Petri patrimonii vindici.

Responsio: Infractus in adversis animus, tutum contra omnes impetus praesidium, gloriosus de ecclesiae Deique hostibus triumphus. Amen. Amen.

Archidiaconus: Emò metropolitae Iohanni, sapientissimo huius concilii praesidi, conciliorum in hac provincia post tria saecula instauratori, gratiarum actio et aeterna remuneratio.

Responsio: Benignissime Deus, metropolitam nostrum multos in annos praesta incolumem, ut aeminum, quae spargere eidem concessisti, laetus conspiciat fructus uberrimos.

Archidiaconus: Rñis episcopis, qui suam ad hoc concilium celebrandum operam contulerunt, gratiarum actio et faustus ad greges suos reditus.

Responsio: Præsta, quæsumus, Domine Deus, ut quos famuli tui in cultu divino promovendo, clero educando et regendo, fide pietateque in populo promovenda impendunt labores, salutarem sortiantur effectum, ipsique vitam æternam propitiis reddere mercedem.

Archidiaconus: Rmis episcopis auxiliariis, dignitariis et canonicis, omnibusque viris ecclesiasticis, sæcularibus et regularibus, qui in laborum partem adsciti sunt, salus et benedictio.

Responsio: Confirma Deus, quod operatus es in eis, et dirige gressus eorum secundum eloquium tuum.

Archidiaconus: Omnibus huius provincie sacerdotibus salus, et plurimi cum exultatione messis manipuli.

Responsio: Adesto, Domine, famulis tuis, ut scrutentur legem tuam et custodiant illam in toto corde suo.

Archidiaconus: Populo urbis Coloniensis, fidelis semper ecclesie Romanæ filiae, gratia et pax et prosperitas.

Responsio: Copiosos gratiarum tuarum imbres, Domine, super populum tuum fidele effundo, ut in vera fide perseveret, et innumerabilem martyrum, qui hanc urbem suo illustrarunt sanguine, vitæ puritate premat vestigia, in æternum. Amen.

Post hæc enim archiepiscopus ascendit ad altare, singulosque episcopos ad eum accedentes amplexus eius in osculo pacis, quod et ipsi inter se invicem distribuerunt. Deinde intonuit hymnum *Te Deum laudamus*, qui ab omnibus synodalibus alternantibus organis, cantatus est. Post hymnum, dicta oratione *Nulla est* etc., ut in pontificali habetur, enim metropolita solemnem benedictionem impertivit cum indulgentia plenaria. Quibus peractis, diaconus cantavit: *Procedamus in pace*. Et omnes responderunt: *In nomine Christi. Amen.*

Postremo enim archiepiscopus, depositis paramentis, et cappa magna indutus, ad portam primariam ecclesie metropolitanae a synodalibus comitatus ibique cum ceteris rñis episcopis thurificatus, omnes in pace dimisit.

Et ita omnia acta esse, ut supra, testamur: Dr. Matthias Henricus Kirch, notarius apostolicus. Adolphus Kolping, notarius apostolicus. Carolus Theodorus Dumont, notarius apostolicus. Franciscus Henricus Ruland, notarius apostolicus.

D. ACTA CONCILII CELEBRATIONEM SUBSECUTA.

1. Litteræ eminentissimi archiepiscopi, quibus acta et decreta concilii sanctissimo domino recognoscenda transmissit.

Sine pater.

Litteris benignissimis die 30 iulii anni præteriti datis, quibus sanctitas vestra licentiam concilii provincialis convocandi mihi concedere dignata est, omni, quo par est, fervore obsecutus sum, atque maxima læticia nunc referre possum, nos huius provincie Coloniensis episcopos denique post tria sæcula, Deo auxiliante, eo pervenisse, ut synodum tam diu intermissam rite potuerimus celebrare. Inceptum est hoc concilium dominico III post Pascha, quæ fuit 29 aprilis huius anni, et in festo Ascensionis Domini, 17 maii, feliciter finitam. Præter provincie suffraganeos: Treverensem, Monasteriensem et Paderbornensem, synodo nostræ interfuerunt quoque episcopi Hildesiensis et Osnabrugensis, qui utpote exempti, secundum decretum Tridentinum sess. XXIV, cap. 2, de ref., metropolitam Coloniensem vicinam sibi elegerunt. Nec minus summo nobis

oblitit gaudio, quod et princeps-episcopus Vratislaviensis, pariter exemptus, quamvis eius diocesis fere 150 milliariis Colonia distet, attamen zelo vere pastoralis ductus synodum nostram adierit, ubi non quidem ut episcopus synodalis, ad mentem decreti Tridentini (quod facere variae causæ ei dissuadebant), sed nihilominus ut synodalis honorarius omnibus nostris consultationibus interfuit, atque sapientissimis visis conciliis maximo fervore et ad haud exiguum rei nostræ progressum feliciter nos adiuvit.

Quibus ita peractis nunc meum est, acta et decreta, quæ in hoc concilio provinciali pro temporum et locorum conditione condenda esse existimavimus, sanctitati vestræ, summo doctrinae et disciplinae arbitro, recognoscenda et approbanda, aut, ubi opus fuerit, emendanda humillime offerre; nec minus hac occasione devotionis humillimæ et obedientissimæ subiectionis obtestationem, quam episcopi in concilio nostro congregati erga sanctam sedem apostolicam et erga principis apostolorum successorem, nunc eam tanta gloria occupantem, uno animo unaque voce professi sunt, ad sacros sanctitatis vestræ pedes deponere, sanctum mihi est. Amantissimi patris ac domini nostri dolores, sollicitudines et anxietates, quibus cor eius paternum hæc tristissimis temporibus premitur, cum ipso sentientes, non cessamus cum oribus nostris Deum omnipotentem sine intermissione exorare, ut omnes ecclesie inimicos brachio suo fortissimo profligare, eorum conatus execrandos confundere, ac sanctitatis vestræ personam augustissimam dilectissimamque in omnibus et ubicunque sospitem semper et incolumem servare velit.

Ad sanctitatis vestræ pedes sacros provolutus, mihi et coepiscopis ac gregibus nostris apostolicam exoro benedictionem.

Sanctitatis vestræ humillimus devotissimus obedientissimus servus

† Ioannes cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis et metropolita

Coloniæ, die 15 iunii 1860.

2. Responsio sanctissimi domini Pii papæ IX.

Dilecto filio nostro Ioanni tituli Sancti Laurentii in Vinimali presbytero sacrae Romanæ ecclesie cardinali de Geissel, archiepiscopo Coloniensi.

Pius papa IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Ex tuis obsequentissimis litteris die 15 proximi mensis iunii datis et amanter scriptis, non levi certe iucunditate novimus, dilecte fili noster, quæ nra cura studioque provinciale concilium (quod tribus abhinc sæculis, uti significas, minime fuerat habitum) a te et venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis sit celebratum. Ac pergratum nobis fuit, ex eisdem tuis litteris intelligere, eidem concilio præter istius ecclesiasticæ provincie suffraganeos interfuisse etiam venerabiles fratres episcopos Hildesiensem, Osnabrugensem et Vratislaviensem. Iam vero quod attinet ad eiusdem concilii decreta et statuta, quæ ex more institutoque maiorum supremo nostro et huius apostolicæ sedis iudicio subicere curasti, optime negotia, nos congregationis Tridentinæ tuendis interpretandisque decretis præpositæ opera uti ad huiusmodi noscenda negotia. Quocirca eidem congregationi iam in mandatis dedimus, ut eiusdem concilii provincialis acta recognoscat, ac deinde omnia accuratissime ad nos referat et congruum suo tempore tibi det responsum. Interim vero haud possumus, quin de singulari tua ac tuorum suffraganeorum, pastoralis

solicitudine summopere gratulemur, qua idem concilium fuit celebratum. Ac plane non dubitamus, quin a te eisdemque venerabilibus fratribus omnia ad sacrorum canonum normam fuerint in eodem concilio exacta, et ea praesertim inita concilia, quae in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate ad divinam nostram religionem eiusque salutiferam doctrinam tuendam, ad ecclesiasticam disciplinam sariam tectamque servandam, ad populorum pietatem morumque honestatem fovendam, ad inimicorum hominum errores profligandos ac nefarios reprimendos conatus valeant. Nihil vero nobis gratius, quam hac etiam uti occasione, ut denuo testemur et confirmemus praecipuum nostram in te benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex imo corde profectam tibi ipsi, dilecte fili noster, et venerabilibus fratribus tuis coepiscopis cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et illorum vigilantiae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 19 iulii anno 1860, pontificatus nostri anno XV.

Pius papa IX.

3. Litterae eminentissimi cardinalis Caterini, sacrae congregationis concilii praefecti, de recognitione actorum et decretorum concilii.

Eius ac rite domine observandissime.

En iterum redit ad eminentiam tuam Coloniense provinciale concilium, ex praescripto Sixtinae constitutionis, incipientis *Immense* ab hac sacra congregatione, Tridentino iuri interpretando praeposita, expensum et recognitum. Idem ipsum prosequi me debere gaudeo amplissimis laudum praeconiis, quibus honestandum gravi suo testimonio emi patres censuerunt.

In primis immortales Deo, misericordiarum patri, gratiae sunt habendae, quod provincialium conciliorum usum, per tria et amplius saecula intermissum, tibi, eme domine, redintegrare datum fuerit. Subinde vehementer gratulandum est, quod opus hoc tam fausto ac felici exitu successerit, ut laetissima bonorum spiritualium seges optimo iure speranda sit. Sapientissime quidem duas in partes synodalia decreta divisa sunt, quarum una fidei doctrinam, ecclesiae disciplinam altera complectitur; ex hoc enim duplici fonte res sacra universa deducitur. Porro quoniam inimicus homo etiam in dominico isto agro malorum contra fidem errorum zizaniam supereminare conatus, provide per vos factum est, ut vestro iudicio et auctoritate sarta tecta ea dogmata servaretis, quibus periculum, quae palam, qua clam per insidias, ab inimicis crucis Christi creari cognoscebatis. Itaque praecleara a vobis, praesertim de religione et fidei fundamentis, de sancta Trinitate, de ecclesia, de sacramentis, ac de ultimo alterius vitae hominum fine exposita sunt. Subinde disciplinae robur tenacius adstringere solliciti, de personis et ministeriis ecclesiasticis non sine multo consilio ac diligentia saluberrima decreta edidistis. Hinc singulos ecclesiasticae hierarchiae ordines recensistis, et suas cuique leges praestitistis officiorumque suorum implementum inculcastis. Cum insuper praesentes populorum vestrorum necessitates apprime calleatis, ideo de illis ecclesiastici officii partibus singulatim permulta provisum voluistis, quae, cum a clero et populo in usum deducta fuerint, uberrimas ad cleri dignitatem servandam, ad spirituales populi salutem tuendam, ad omnis rei sacrae incrementum promovendum utilitates derivabunt.

Sed enimvero per vos veluti communis excoisus est fons aquae vivae, qui largiter effluens ad agrum

dominicum irrigandum, gregemque cuique vestrum concredendum a siti reficiendum abunde sufficiat. Per vos facillime intelligitis, loqui me de synodo dioecessana, in qua leges, a provinciali concilio generatim constitutas, ad proprias orium vestrarum necessitates speciatim concinnatis oportet ita enim spiritualis utilitas, quae a synodo provinciali expectanda est, haud parum fructuosa torpebit, quin etiam centuplum dabit tempore suo.

Ceterum quae pauca sacra congregatio praenotanda censuit, ea ex pagella, quae huic litteris attingitur, eminentiae tuae dignoscat.

Haec habere nomine sacrae congregationis, ego vero quod singulariter ad me pertinet, impensas animi mei sensus testatos velim eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus famulus

P. cardinalis Caterini, praefectus.

Petrus archiepiscopus Sardinus, prosecretarius. Romae, 19 decembris 1861.

Emo cardinali archiepiscopo Coloniensi

4. Litterae sanctissimi patris Pii papae IX, de concilio Coloniensi.

Dilecto filio nostro Joanni sacrae Romanae ecclesiae presbytero cardinali de Heissel, archiepiscopo Coloniensi ac venerabilibus fratribus eiusdem ecclesiasticae Coloniensis provinciae episcopis.

Pius papa IX.

Dilecte fili noster ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Summa illa laetitia, qua affecti fuimus, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, ubi accepimus acta provincialis synodi a vobis tanto studio habitae, maiorem in modum est aucta, postquam eiusdem synodi acta, a nostra congregatione concilii Tridentini decretis tuendis interpretandisque praeposita ex more perpena ad nos relata fuerunt. Etenim singulari animi nostri consolatione magis magisque intelleximus, quae sit eximia vestra religio, virtus, quaeque egregia sanctorum vestrum omnium erga nos et hanc Petri cathedram, omnium ecclesiarum matrem et magistram, fides, amor, studium et observantia. Atque etiam novimus, quo domus et gloriae Dei et animarum salutis zelo vos, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, incensi in eodem synodico conventu, collatis inter vos consiliis, ea statuenda curaveritis, quibus in vestris dioecesebus quotidie magis sanctae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiat, et catholicae ecclesiae doctrina propugnetur ac promoveatur, et cleri disciplina servetur, et populorum religio, pietas morumque honestas foveatur, excitetur, et quod aegrotum sit, sanetur, quod confractum, alligetur, quod abiectum, reducat, et quod perierit, quaeratur. Cum autem vobis apprime notae sint nefariae ac multiplices insidiae et monstrosum opinionum portenta, quibus Dei hominumque hostes in hac tanta temporum asperitate et iniquitate omnium animos mentesque corrumpere et acerrimum catholicae ecclesiae et huic apostolicae sedi bellum inferre ac iura omnia divina et humana delere conantur, ideo pro spectata vestra pastoralis sollicitudine in eadem synodo haud omisit, inimicorum fraudes detegere et errores huic praesertim infelicitissimis temporibus serpentes notare, refellere et coarguere, ne tam dirae contagia pestis oves curae vestrae commissa inficiant ac perdant. Itaque, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, nobis temperare non possumus, quin hanc vobis scribamus epistolam, qua vobis etiam atque etiam ex animo gratulamur ac maximas meritasque tribuimus laudes, quod in commemorata provinciali synodo vestram

omnem episcopalem vigilantiam explicantes, intensissimo studio ea omnia peragenda curabitis, quas ad maiorem Dei gloriam eiusque sanctae ecclesiae et istarum dioecesium utilitatem pertinere posse existimatis. Nihil vero dubitamus, quin vos divino auxilio freti, pergatis maiore usque alacritate et contentione ministerium vestrum sedulo implere, catholicae ecclesiae causam eiusque iura, doctrinam strenue tueri ac defendere, et gregis curae vestrae commissi salutis et incolumitati provide sapienterque prospicere. Denique pro certo habeatis velimus, nihil nobis optatius esse, quam ut hac etiam occasione libentissime utamur, quo iterum testemur et confirmemus praecipuam, qua vos in Domino complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus accipite apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde profectam et cum omni verae felicitatis voto coniungam, vobis ipsis, dilecte filii noster ac venerabiles fratres, functisque clericis laicisque fidelibus cuiusque vestrum vigilantiae concreditis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 7 aprilis anno 1862, pontificatus nostri XVI.

Pius papa IX.

5. Litterae eminentissimi archiepiscopi metropolitano, quibus acta et decreta concilii provincialis promulgantur.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae sub titulo Sancti Laurentii in Viminali presbyter cardinalis de Geissel etc. etc.

Ritis fratribus episcopis, venerabilibus capitulis metropolitano et cathedralibus, decanis, parochiis, praepositis et superioribus regularibus, ceterisque nostrae provinciae personis ecclesiasticis, laicisque fidelibus.

Salutem in Domino.

Muneris episcopalis est, gregem dominicum coelesti pacere doctrina, salutaribus dirigere praeceptis, divinarum mysteriorum dispensatione divinique cultus moderatione supernae gratiae reddere participem. Quamvis coelesti freti auxilio, ex eo quo Dei et apostolicae aedis gratia Coloniensi praesumus metropolitanae ecclesiae, variis, quae suppetebant, rationibus, totisque, quae gratiarum auctor infirmo licet, sincero tamen sermo nunquam non largitur, viribus id praestare satagerimus: modum tamen efficaciorum, qui in synodorum suppeditatur usu, adhibendum cum venerabilibus nostris in episcopatu fratribus decrevimus, quamprimum impedimenta, quae episcoporum synodo olim obstabant, Deo favente, feliciter sublata, et tempora, quae efficaciora admitterent subsidia, rediisse conspeximus.

Communibus enim, qui in Dei ecclesiam omnemque revelatam religionem fiunt, incursums communi etiam consilio iunctisque simul viribus et armis occurrendum censuimus. Cum porro in clero nostro egregio vividior ubique effloresceret animarum zelus atque in Christi fidelium animis ferventior erga ecclesiam matrem iam se proderet amor, pluriusque in dies fieri videremus, quae nullo non saeculo ecclesia ad regnum Dei in terris promovendum sancte instituit legibusque sanxit: nos cum venerabilibus fratribus provinciae nostrae episcopis in concilio congregatis, in unum quasi focum unamque flammam colligendos esse duximus eos, qui passim emicabant ardores igneaeque plurimorum desideria.

In concilio provinciali celebrando imprimis testatam publice et solemniter nostram omnium volumus cum Romana ecclesia Petrique cathedra unionem et concordiam, eum persuasissimum nobis fuerit, eorumque nos necessarios esse, quo arctius eius fidem

et doctrinam ubique profiteremur eiusque disciplinae normam sequeremur. Ea igitur duce et magistra antiquum verae fidei depositum exposuimus, ecclesiam eiusque hierarchiam divinitus institutam descripsimus, sacramentorum fontem vivificum aperuimus, sanam vitae vere clericalis et christianae disciplinam expandimus, atque errores et abusus, quos in agrum dominicum irrepsisse deprehendebamus, reiecimus et perstrinximus. Id vero quam opportunum fuerit, quamque ex omnium animis et votis egerimus, rerum demonstravit eventus, cum summa semper in deliberationibus sese prodiderit erga Romanam ecclesiam matrem observantia, summa in Petri successorem, omnium christianorum patrem et doctorem, obedientia, summum in eundem obsequium. Atque huius nostrae in sedem principem, ad quam omnes ex orbe catholico, qua late patet, tamquam centrum et unitatis originem radii convergunt, venerationis et obsequii testimonium solemmus praebere tanto consultius visum est, cum, quotquot hodie implacabili in Dei ecclesiam fremunt odio, in illam, cui superstructa est, petram saevos excitare fluctus non desistant. Ex eiusdem denique sedis apostolicae suprema auctoritate gravius etiam pondus accessurum esse censuimus, quae ex matura multorum deliberatione et communi pastorum definitione, ad fidem tuendam, ad salutis media rite administranda et ad disciplinam ecclesiasticam salubriter promovendam in concilio decrevimus ac statuimus.

Itaque omnia decreta, quae nobis et venerabilibus fratribus nostris huius provinciae episcopis in concilio unanimi voto condita sunt, sanctae aedis apostolicae summo arbitrio recognoscenda subiecimus, atque eadem ab illa sancta sede revisa et recognita nunc hisce vobis exhibemus, et auctoritate nostra metropolitana promulgamus.

Accipite igitur doctrinam veterem sane et catholicam, quam tutam vobis ipsis et educendo populo in fide facem sequamini, quaque praevalente errore novos et singulares, quos inimicus homo in agro Domini superseminare conatur, eradicetis. Dehinc inspicite muneri vestri partes, ubi de potestatis ambitu officiove exsequendo oritur quaestio. Oculis vestris subiecta cernite illa, quae in sacro ministerio obeundo diligentiorum requirunt curam et attentionem. Denique, ubi de conversatione clericali agitur, sacerdotalis vitae, quod exhibemus, intuemini exemplar. Quae si observantur, ut ministri Christi inveniemur et fideles mysteriorum Dei dispensatores.

Haec autem provincialis concilii nostri Coloniensis dum exhibemus et promulgamus decreta, simul mandamus et obsecramus in Domino, ut fideliter ab omnibus, ad quos spectat, deinceps observentur. „Obedite praepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant et non gementes, hoc enim non expedit vobis.“¹ Legum enim vel praestantissimarum quid iuvat subsidium, nisi vitae fiant regula actionumque norma? Prima autem lex, quae reliquas omnes fulciat et pervadat, illa sit, quam Spiritus sanctus in cordibus scribere et imprimere solet, divina videlicet caritas, quam diligimus, quod iubemur. Haec enim si vigerit, vigeant et reliquae, nec solum certius observabuntur, verum et suavius. Ceterum qui custodit mandatum, custodit animam suam.² Quibus enim imponuntur, in eorum quoque gratiam feruntur leges, cum, quod e re communi est et totius corporis consulit salutis, id etiam in singulorum redundant com-

¹ I Cor. IV, 1.

² Hebr. XIII, 17.

³ Prov. XIX, 16.

modum et membris singulis vitam conservet et vigorem. Unde „quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos et misericordia“¹.

Denique orando speremus fore, ut magnus ovium pastor in haec coecli nostri decreta uberrimos benedictionis hae celestis fructus refundere, atque ita

Gal. VI. 16.

DECRETA CONCILII

Parti prima.

DE DOCTRINA CATHOLICA

Prooemium.

„Sine fide impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, et inquirentibus se remunerator sit.“¹ Fides est lucerna illa, quae lucens „in caliginoso loco“² generi humano supernam ostendit civitatem, quae peregrinantibus nobis proposita est meta itineris. Est enim „fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium“³. Fides et viam ostendit, quam oportet ingredi, et pericula, quae sint fugienda. Fides remedia exhibet, quibus, ne quis lassus in itinere deficiat, sit utendum. Haec arctissimo nos vinculo Deo adstringit, „in captivitate redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.“⁴ Hinc a fide praedicanda apostoli olim mundi convertendi fecerunt initium. Fides a gentibus suscepta mentis tenebras discussit, idolorum aras cultu infando celebratas evertit, pacem amicitiamque inter homines sociavit et cupiditatum-fregit iugum. Fide obfirmati, cruciatus et mortem tot martyrum subiere chori⁵. Ut fidei depositum sartum tectum filijs suis transmitteret ecclesia, longa saeculorum serie tot odia subijt, tam diras persecutiones sustinuit; ipsa suo exemplo hortata est, ut fidem catholicam eadem sinceritate teneamus eodemque animo profiteamur.

TITULUS I

De religione et fide generatim.

Caput I.

De Dei existentia, religionis fundamento.

Ea iam, proh dolor! vivimus tempora, quibus non solum revelatae doctrinae quaedam capita, sed revelationem ac religionem totam omnique adeo religionis fundamentum impugnari et in dubium vocari cernimus. Unde pastorum vigilantia eo allaborare debet, ut non tantum contra errores singulares, sed etiam contra infidelitatem ipsam, ubi lumen tam funestam diffundi intellexerint, fidelium mentes muniantur. Cum e sancti Augustini⁶ sententia „omnis vitae bonae ac beatae via in vera religione sit constituta, qua unus Deus colitur et purgatissima pietate cognoscitur principium naturarum omnium, a quo universitas et inchoatur et perficitur et continetur“; hinc Deus, etsi „lucem inhabitat inaccessibilem“⁷, tamen hanc primam, qua omnis superstruitur religio, veritatem hominibus reddidit manifestam⁸. Etenim „invisibilis ipius a creatura mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur; sempiterna quoque eius virtus et divinitas, ita ut sint inexcusabiles“⁹. Si vero iam excusari non potest

opus nostrum perficere velit in maiorem sui ipsius gloriam, in totius provinciae prosperitatem et in animarum salutem.

Datum Coloniae, in aedibus nostris archiepiscopalis, in festo Translationis sanctorum trium Regum, quae est dies 23 iulii anno salutis 1862.

† Ioannes cardinalis de Heissel, archiepiscopus
Coloniensis et metropolita

homo, cum Deum, qui non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens de coelo, dans pluviam et terram fructifera, implens cibo et laetitia corda nostra¹⁰, non agnoscit: quanto magis reprobandus foret, si eundem Deum suam conscientiae voce sibi loquentem nollet audire? Etenim testibus externis internum addidit Deus, cum homines ostendant „opus idem scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, et inter se invicem cogitationibus accusantibus aut etiam detestantibus“¹¹. Neque terrere solum et ad iudicem supremum agnoscendum etiam invitos voluit adigere, sed inuito quoque felicitatis desiderio bonis delectabilibus inhaerentes, ad se tamquam omnis beatitudinis fontem suavi impulsu invitat: unde fit, ut homo, postquam in bonis caducis felicitatem suam finemque frustra se quaesiturum cognovit, in Deo ipso superbae quaedam praecipiat felicitatis suavitatem, fateaturque cum sancto Augustino: „Tu excitas, ut laudare te delectet, quia fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te“¹². Et quamvis homines non raro eo delapsi sint dementiae, ut operibus manuum suarum cultum soli Deo debitum prodigerent, tamen, repentinis casibus admoniti, ut Tertullianus¹³ refert, Dei imaginem imis quasi mentis penetralibus absconditam recordati, ad eum, qui solus est Deus, opis petendae gratia sese convertere solebant: unde merito idem exclamat: „O testimonium animae naturaliter christianae!“

Diffidendum non est, nimio illo, quod cernimus, rerum caducarum studio, quo mens rebus corporeis quasi mancipatur, nobilem illam veluti flammam, quae ad superna accendit, deprimi mentisque aciem obtundi. Immo vero non sine animi horrore religionis hostes eo audaciae an impudentiae progressos esse videmus, ut, quemadmodum gentes illa, quibus tenebantur, vitia numina quaedam esse fingebant, ita isti materiam, cui se totos manciparunt, a se ipsa existere ponant eiusque auctorem negent. Quemadmodum vero illos, de quibus agit apostolus¹⁴, Deus tradidit in reprobum sensum, ita etiam effecit, ut novi huius atheismi aeternae Deum, qui „illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum“¹⁵, non alia ratione negare possint, nisi mentis lumen in se extinguendo et materiae se totos equiparando videntes se non videre fateantur. Et vero videntes non vident, qui e mundo hoc aspectabili, summam prodente sapientiam, auctorem summe sapientem patet fieri negant. Audientes non audiunt, qui populorum, esse quendam supremum dominum communi consensu testantium, voces non advertunt. Sentientes non sentiunt, qui conscientiam, quae iudicis supremi timorem licet reluctantibus incutit, non percipiunt. Intelligentes non intelligunt, qui necessariis cogitandi legibus, quibus in rebus humanis obsequuntur, tunc, cum causae primae a mundo distinctae seu Dei per-

¹ Hebr. XI. 6.

² II Petr. I. 19.

³ Hebr. XI. 1.

⁴ II Cor. X. 5.

⁵ Hebr. XI. 36-9.

⁶ De vera relig., cap. 1 [opp., ed. Bened., I. 747 A].

⁷ I Tim. VI. 16.

⁸ Pa. III. 1.

⁹ Rom. I. 20.

¹⁰ Act. XIV. 16.

¹¹ Rom. II. 15.

¹² Confess., lib. I. cap. 1 [opp., ed. Bened., I. 69 A].

¹³ Apol., cap. 17.

¹⁴ Rom. I. 28.

¹⁵ Ican I. 9.

sonalis existentia eisdem legibus evincitur, vim A demonstrandi denegant¹.

Impietatis, qua atheismus Deum mundi auctorem tollit, eiusdem vel maioris etiam reus est pantheismus, qui mundum ipsamque hominem facit Deum².

Mens porro humana non solum esse Deum, rerum omnium auctorem et finem, sed hominem, utpote a Deo, creatore suo, undequaque pendentem, etiam teneri intelligit summae in eum reverentiae, obedientiae, grati animi amorisque obligatione, qua illud constituitur vinculum, quod religionem dicimus. Unde ab apostolo rei aguntur illi qui, „cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt aut gratias egerunt.“³

Caput II.

De revelatione supernaturali.

Licet Deus rebus creatis homini se aliquo modo, B revelatione naturali, cognoscendum praebet, haec tamen naturalis manifestatio non ea est, quae vel hominis naturae imbecilli, qualem conspicimus, sufficiat, vel Dei bonitati immensae plane congruat. Etenim certiore et clariore, quae ipso Dei sermone fieret, revelatione destituti homines, quamvis suis ipsi viribus e rebus creatis Deum mundi artificem cognoscere possent, re ipsa tamen paucis tantum eius inesset cognitio, cum, quemadmodum loquitur doctor angelicus⁴, a fructu studiosae inquisitionis, qui est veritatis inventio, alii mentis imbecillitate, rei familiaris necessitate alii, alii secordia impedirentur. Et illi ipsi quibus mentis acumen viam pandisset pleniorem, non nisi multo post tempore ad accuratiorum veritatum religiosarum cognitionem pervenissent. Difficilius demum fuisset, cavere ab erroribus innumeris, qui sensim ipsas labefactarent cognitiones certiores. Quodsi vero, quae ad Dei C cultum et finem hominis ultimum aptis modis prosequendum spectant, inconcussa non polleant firmitate: manifestum est, in misera hac vita, tot laqueis irretita tempestatibusque iactata, fieri non posse, ut homo impugnationibus omnibus fortiores se praebet⁵. Quae quam sint vera, ipsa testatur historia, cum, quocumque demum oculos convertimus, facile detegamus, populos omnes, qui, suo confisi ingenio, primitivae revelationis callem deseruerant, in religionis negotio misere aberrasse.

Verum meliora homini Deus prospexerat benignissimus. Pro naturali enim qualicumque felicitate, qua homo per naturalem Dei cognitionem et amorem aliquando potiretur, finem ei statuerat felicitatem illam, quae e claro et immediato Dei intuitu, naturae viribus nunquam assequende, promanaret⁶. Hinc est, quod, cum revelatio supernaturalis veritatum naturalium seu illarum, quae mens humana e naturae consideratione eruere per se potuisset, humano generi, ob maximas, de quibus dictum est, difficultates moraliter esset necessaria: iam, postquam finis ille supernaturalis ei praestitutus est, revelatio supernaturalis etiam praestitutum supernaturalium, seu Dei ut gratiae aeternae, omnino necessaria erat, cum haec sola praebere subditia illa, quibus finis supernaturalis attingeretur⁷.

„Multifariam multaque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, novissime . . . locutus est nobis in filio, quem constituit haerodem universorum, per

quam facit et caecula.“⁸ Et vero „quam multa, quam mira, quam splendida praesto sunt argumenta, quibus humana ratio luculentissime evinci omnino debet, divinam esse Christi religionem, et omne dogmatum nostrorum principium radicem desuper ex coelorum Domino accepisse, ac propterea nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius edicare, et quod firmiter innotuit principium.“⁹ Ad argumenta illa tam multa, tam mira, tam splendida contemplanda fidelium mentes saepe erigendae sunt, ne a fevelatae et supernaturalis religionis hostibus in fraudem inducantur.

Caput III.

De revelationis plenitudine a Christo ecclesiae commissa, duplicique consignata fonte.

Revelationis plenitudinem tanquam depositum Christus commisit ecclesiae, quam per apostolos inter omnes gentes propagari voluit¹⁰. Ore primum, Christi praedicantis exemplum, immo et mandatum secuti, praedicaverunt apostoli, parique ratione et ad posteros sacram doctrinam transmitti voluerunt¹¹. Postea nonnulli eorum, ut et alii discipuli, Spiritu sancto inspirati, magistri res gestas et doctrinam litteris consignarunt, quamvis nullus eorum omnia, quae Christus egisset et docuisset, litteris mandandi animam gereret; id quod tum disertis verbis profiterentur¹², tum modus scribendi, qui nonnulla tantum seligeret et vivae vocis subsidio indigeret¹³, tum demum primorum christianorum usus, qui ad illa, quae verbis essent transmissa, imprimis provocabant, satis indicant. Etenim apostolus iam monuerat: „Itaque, fratres, state, et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem sive per epistolam nostram.“¹⁴ Quae verba explicans sanctus Chrysostomus: „Hinc,“ inquit, „patet, eos (apostolos) non omnia per epistolam tradidisse, sed multa etiam sine litteris. Eadem vero fide digna vult tam illa, quam ista: Itaque traditionem quoque ecclesiae fide dignam putamus. Traditio est, nihil quaeras amplius.“¹⁵ Haec porro doctrina ad nos usque transmittitur tum historia publicisque monumentis, tum ecclesiae usibus, liturgia, symbolis, tum conciliorum generalium et particularium decretis, tum vero sanctorum patrum scriptis, qui, quid primis saeculis tanquam ab apostolis traditum ecclesia crediderit, luculenter testantur uberrimeque exponunt. „Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, hoc est vere proprieque catholicum.“¹⁶

Apostolorum et sanctorum patrum voce edocti profiteremur, veritatem revelatam contineri tum in libris divinitus inspiratis veteris et novi testamenti, tum in traditionibus non scriptis. Libros autem divinitus inspiratos cum omnibus suis partibus illos habendos esse fatemur, qui in ecclesia catholica legi consueverunt et in veteri vulgata latina editione habentur, quam ipsam veterem et vulgatam editionem pro authentica habendam esse, e concilio Tridentini decreto¹⁷ retinemus.

Non eo fine scripturae et traditio commissaes sunt ecclesiae, ut a singulis eo, quo videretur, sensu exponerentur. Non enim vanum erat illud,

¹ Hebr. I, 1-2.

² Encycl. Pii IX, data die 9 nov. 1846. Vide append.

³ Matth. XXVIII, 18-20.

⁴ II Tim. I, 13, 14, II, 2.

⁵ Ioan. XXI, 25.

⁶ I Cor. XI, 24.

⁷ II Thom. II, 14.

⁸ Rom. 4 de op. II ad Thom. (opp., ed. Mauthac., XI, 523 B).

⁹ Vincent. Lirin. Common., cap. 2 [Patr. lat., ed. Migne, I, 640].

¹⁰ Rom. IV.

¹ Prop. emisa a a. congreg. Indidis anno 1865.

² Cf. infra part. I, cap. II.

³ Rom. I, 21.

⁴ Const. past., lib. I, cap. 4.

⁵ Cf. infra part. I, cap. 17.

⁶ I Ioan. III, 2.

⁷ Cf. infra part. I, cap. 17.

quam omnium, tam unius hominis quam totius ecclesiae, aetatum ac saeculorum gradibus, intelligentia, scientia, sapientia, sed in suo duntaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eademque sententia.

Caput V.

De fidei et scientiae discrimine et unico simul consortio.

Animae medicina, quae divisa providentia et ineffabili beneficentia geritur, gradatim distincteque pulcherrima est. Distribuitur enim in auctoritatem et rationem.¹ Fides auctoritate nititur. Est etiam fides consensus ille, quo iis, quae ab altero edicuntur, adhaeremus, non ob rei prolatae internam veritatem perspectam, sed ob loquentis auctoritatem seu peritiam veracitatemque certo nobis cognitam. Scientia autem illa tenemus, quae ratio ex internis idearum nexu vera esse perspiciit. Cum igitur aliud sit, quo fides, aliud quo scientia nititur, etiam fidem, auctoritatem suffultam, et scientiam, rationis intelligentia perfectam, inter se differre necessesse est.

Et vero quod ad veritates religionis revelatae admittendas nos movet, non est earum interna evidentiā, sed Dei revelantis auctoritas. Teste apostolo, fides est *argumentum non apparentium*.² Non e perspecta rerum propositarum interna veritate, sed ex auctoritate seu scientia et veracitate divina Christus, ut doctrinam suam homines admitterent, postulabat.³ Unde quamvis eadem res et fide et scientia possit attingi, tamen, si quis aliqua menti humanae pervia non ideo, quia revelata sunt, sed solum propterea, quod ea perspicit intellectus, admitteret, haec non fides esset, sed scientia.

Porro fides divina et scientia, ut semper motivo, ita persaepe differunt etiam obiecto, cum illa quoque reveleantur, quae nulla humanae acies intelligere potest.⁴ Differunt demum principio etiam, ex quo nascuntur. Scientia enim solius mentis viribus attingi ipsa quidem potest: fides vero divina, quae ad salutem requiritur, Dei gratia excitetur oportet.⁵

Quemadmodum religionem, ut e terris eam exulare faciant, rebus humanis inimicam esse impie iactitant nonnulli, ita etiam fidem divinam, ut eam deprimant, et humanam scientiam dissidere sibi que opponi posse perverse asserunt, ac si, quod revelatione tanquam verum proponitur, ratio falsum esse quandoque perspiciat. Etenim cum non veritas veritati, sed veritati sola opponatur falsitas, nunquam, quae vera esse perspicere videt ratio, contradicent his, quae vera esse divinum testatur eloquium. Praeterea, quod lumini rationis vere contrarium est seu falsum, id ipsius etiam Dei sapientiae adversetur necesse est, cum mens humana, utpote a Deo efformata, Dei sit quodammodo discipula, et legibus ab illo sibi inditis dirigatur. Quod vero divinae sapientiae adversatur, id, utpote falsum, revelari nunquam potest. Et profecto si, quod revelatione declaratur verum, rationi unquam falsum esse posset, Deus aut vellet, ut, spreto revelatione, rationis lumini obsequeremur, et sanctus non esset, cum non exigeret illud, quod sibi debetur, obsequium; aut vellet, ut, spreto rationis

lumine, revelationi haberemus fidem, et sapiens non esset, cum rationem eo solum sine largiri potuerit, ut eius disigamur legibus.

Quinimo tam consona rationi est fides, ut illa ad hanc inducat viamque aeternat. Non enim credimus, nisi ratione perspicientes, Deo esse credendum eumque esse locutum. Itaque humana ratio ex splendidissimis, aequae ac firmissimis argumentis clare aperteque cognoscens, Deum (christianis) fidei auctorem existeret, omne eadem fidei obsequium praebere oportet, cum pro certo habeat, a Deo traditum esse, quidquid fides ipsa hominibus credendum et agendum proponit.⁶ Argumenta illa, quibus Deum locutum, esse evincitur, quaeque motiva credibilitatis dicuntur, cum sint tam multa et tam varia, alia semper pro alia hominum conditione, aetate, indole mentisque cultura praesto sunt, ipaeque puer, dum a parentibus fidem docetur, aliqua, quae ei quidem sufficiunt, haurit. Fides enim firmitas, etsi non his quidem argumentis, conditione tantum praevia, sed ipsa Dei auctoritate primum cognita, dein etiam credita nititur, tamen requirit, ut, qui credit, ratione certo cognoscat, Deum esse locutum, nulloque dubio prudenti hac de re pulsetur.⁷ Neque illud praetereundum, certitudinem hanc a gratia, qua Deus mentem adjuvat, ipsoque voluntatis imperio maiora etiam capere incrementa.⁸ Atque ita fit, ut rationis usus fidem praecedat et ad eam hominem ope revelationis et gratiae conducat.⁹

Dum vero fidei subservit ratio, maxima simul a fide capit emolumenta. Liberatur enim erroribus junumeris, quibus genus humanum, divina reiecta auctoritate, oppressum conspicimus. Et quamquam morales nonnullas veritates ratio etiam revelatione destituta certo demonstrare potest, id tamen eo facilius praestat, quo certiore earundem e fide hausit cognitionem. Alias vero quaedam, etsi ipsae quoque mentis aciem non penitus effugiunt, nunquam argumentis, utpote nimis reconditis, demonstrasset ratio, nisi eas revelatio primum aperuisset. Et ita quidem ratio seu intelligentia sequitur fidem, quam alio modo praecedat.¹⁰

Caput VI.

De rationalismo a fide excludendo.

Attamen nimium tribueretur rationi, si ad demonstrandam revelationem eiusmodi requirerentur argumenta, quae non solum omne dubium prudens excluderent, sed quae sua evidentiā omnem homini potestatem, dubium quodcumque quamvis imprudens concipiendi, adimerent. Maiorem enim libertatem, quam quae argumentis eiusmodi evidentiā sua nos urgentibus reliqua esset, Deus, qui insignis meriti occasionem homini praebere volebat, teste experientia, cum fide coniunxit. Si argumentis certis quidem, non tamen semper tanta, de qua dictum est, evidentiā fulgentibus, in negotiis etiam gravissimis vitae communis duci solent, neque ut alteri fidem habeamus, evidentiā illam semper exigimus: cur, ut revelationi prudenter assentiamur, alia exigeremus argumenta, praesertim cum, absoluta fidei certitudo, ut diximus, alio nitatur fundamento?

Longissime vero aberrant, qui hanc homini vindicant libertatem, ut fidem divinam abiiciat aut

¹ Common., cap. 28.

² S. Aug., *De vera relig.*, cap. 24, n. 45, [opp., ed. Bened., I, 703 A].

³ Hebr. XI, 1.

⁴ Ioann. III, 11, VIII, 28.

⁵ Cf. infra part. I, cap. 6 et 8.

⁶ Cf. ibid., cap. 27.

⁷ Conc. Lateran. V, sess. VIII, [Herd. IX, 1719 B].

⁸ Encycl. Pii IX, data die 9 nov. 1846.

⁹ Propp. damn. ab Innoc. XI [die 2 mart.] anno 1679, prop. 21: Vide append.

¹⁰ Prop. 19 inter eadem. Vide append.

¹¹ Propp. omnia a congreg. Indica, anno 1655. Vide append.

¹² S. Aug., *De pe. CXVIIII*, sess. 18, n. 2, [opp., ed. Bened., IV, 1204 D].

suspendat, scrutaturus interim argumenta, quibus inductus sit ad credendum. Etenim credendi obligatio perpetua est, nec nullo unquam tempore ei se homo subducere debet; perpetuo etiam gratia sua Deus, ut credamus, nos movet et adiuvat, cui unquam resistere nefas est. Argumenta demum, quibus ad credendum homo inductus est, huiusmodi sunt, ut, quo magis perpenduntur, eo citiora et graviora appareant: unde consequitur, causam, cur homo, quasi illa non sufficiant, fidem suspendat, existere nunquam posse. Itaque sententiam, quae dubium positivum basim statuit omnia theologiae inquisitionis, iam proscriptam denuo proscribimus.

In aliud rationalismi genus incidunt illi, qui a religione mysteria excludunt, dum omnia, quae revelatione nobis proponuntur, ratione etiam certo demonstrari posse asserunt. Esse autem quaedam fidei mysteria, quae ratio per se nec cognoscere, nec, postquam revelata sunt, argumentis internis certis ipsa demonstrare possit, sancti patres et ecclesiae doctores, sacrae scripturae effatis innixi, passim docent, ut nymnem, qui eorum opera perolverit, lateri potest. Et quidem, quod de mysteriis dicitur, non eo solum sensu accipiendum est, quo intimam rerum vel obviarum naturam non intelligi recte asserimus, sed ita etiam, ut illarum veritatum, quae religionis mysteria vocantur, ne existentiam quidem certo demonstrare seu, cur esse debeant, perspicere possimus. Namque Deum esse, et esse infinitum, ratio quidem demonstrat, quamvis modum, quo Deus sit infinitus, longe minus perspiciat, quam rerum creaturarum naturam. Sed ratio sola non tantum, *quomodo* in una essentia tres sint personae divinae, sed ne hoc quidem, *esse* in una essentia tres personas divinas realiter distinctas, etiam postquam id revelatum est, suis viribus et principiis demonstrare seu, cur esse debeant, intelligere potest. Quaecumque de mysterio sanctissimae Trinitatis a patribus et theologis vere demonstrantur, illa non innituntur principiis e ratione, sed e revelatione divina petitis. Erit igitur, quemadmodum ait doctor angelicus, in mysteriis „hic modus servandus, ut ea, quae in sermonibus sacrae scripturae sunt tradita, quasi scripturae sumantur; et sic ea, quae occulte nobis traduntur, studeamus utcumque mente capere, a laceratione infidelium defendendo, ut tamen praesumptio perfecte cognoscendi non adsit. Probanda enim sunt huiusmodi auctoritate sacrae scripturae, non autem ratione naturali.“¹ Qua quidem monitione posthabita qui humana ratione ac philosophia, quae, ut sanctissimus pater noster Pius IX docet, „in religionis rebus non dominari, sed ancillari omnino debent“², mysteria profundissima penetrare et explicare sibi videbantur, eo aberrarunt, ut ipsa illa dogmata sacratissima, quibus velut cardinibus tota vertitur religio, depravarint.

Etsi, ut beatissimi papae Gregorii XVI verbis utamur, „superbi seu potius insipientis hominis est, fidei mysteria, quae exsuperant omnem sensum, humanis examinare ponderibus, tamen, ubi ista abest temeritas nec fides submittitur scientiae, argumentis etiam quibusdam, non quidem necessariis et evidentibus demonstrare, sed congruis tantum et quae similitudinibus illustrare et aliquatenus manifestare mysteria ratio potest, quemadmodum sanctos patres et sanctum Augustinum prae ceteris

¹ Gregor. XVI breve *Dum acerbissimas*, datum die 26 sept. 1855. Vide append.

² S. Thom. *Contra gent.*, lib. IV, proem.

³ *Litterae ad omnes cardinales archieps. Colonien.*, datae die 15 Iunii 1857. Vide append.

Contra gent. lib. IV, proem.

circa sanctissimae Trinitatis mysterium veratos esse videmus.

Nimium rationi tribuunt etiam illi, qui liberum, ut vocant, examen seu rationis usum eo usque extendere eamque a fidei iugo emancipare sibi licitum ducunt, ut in suis disputationibus non attendentes ad id, quod ecclesia hucusque docuerit, doctrinas et systemata quaecumque sibi construant, et tunc demum, postquam ecclesia ea reproboavit, quae construxerant, dissolvenda fateantur. Etsi verissimum est, obsequendum esse ecclesiae iudicio de doctrina iam prolata, tamen verissimum etiam est, non tentandum esse quidquam, quod illis, quae ecclesia adhuc docuit, sit contrarium. Etenim non solum ius et munus errores iam sparsos reseccandi inest ecclesiae, sed etiam munus docendi facemque praefereudi fidelibus. Unde sequitur, incumbere his audiendi obligationem, et etiam antequam ecclesia alicum repraesentet, eius esse, rationem submittere illis, quae ab ecclesia hucusque tradita esse norat.

Quae dicta sunt, non de theologicis solum, sed de philosophicis etiam placitis et systematibus sunt intelligenda. Procul dubio ecclesiae, quamvis naturales scientias non tradat, tamen, quia veritatis revelatae custos est, ius competit proscribendi doctrinas philosophicas, quae vel revelatae doctrinae contradicunt, vel ad fidem in hominum animis subvertendam ducunt. Unde consequitur, non solum recedendum esse a sententiis, quas ecclesia proscriptis, sed etiam cavendum esse, ne systemata fingantur, quae eiusdem doctrinae et menti adversentur; et reformandas esse patrum ac praestantissimorum theologiae doctorum exemplo doctrinas philosophicas, ubi veritatem revelatam quomodocumque tangunt, secundum ecclesiae doctrinam ac mentem cum ipsius philosophiae, utpote scientiae inferioris et minus tuto fundamento suffulta ratio exigit, ut quemadmodum loquitur doctor angelicus,¹ „sit ad metas fidei redigenda secundum illud apostoli: *In captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi*.“² Neque illo ecclesiae de doctrinis philosophicis iudicio detrahitur quidquam veritatis naturalis indagandae studio. Non enim philosophiae usus, sed eiusdem solus abusus interdicitur³, nec veritatem indagare, sed errorem solum eumque fidei adversantem aut ad eam labefactandam accommodatum complecti homo prohibetur. Immo potius iuvatur et provehitur ipsa philosophia, cum non exiguum sit in omni inquisitione emolumentum, nosse sententias quasdam, quae utpote certo falsae, scopulorum instar sint fugiendae.

Caput VII.

De fide externa profitenda.

Fides neganda est nunquam, ne vitae quidem proposito discrimine. Nam „qui negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo, qui in caelis est“⁴. Palam etiam profitenda est, quoties honor Deo debitus vel spiritualis alicorum utilitas, ni profitearis, caperet detrimentum. Quoniam igitur „corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem“⁵, propterea animarum pastores fideles sibi commissos moneant constanterque hortentur, ut fidem catholicam libere, ubi tulerit occasio, profiteri minime erubescant, veriti gravissimam illam redemptoris nostri comminationem: „*Qui me erubuerit*

¹ S. Thom. II, 2, q. 2, a. 10.

² In librum Boetii de Trinitate, quaest. 2, art. 3.

³ I Cor. X, 5.

⁴ Cf. S. Thom., I, c., ad 2.

⁵ Matth. X, 33.

⁶ Rom. X, 10.

et magis sermone, hunc filius hominis erubesceret, cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum.¹ Doceant eosdem, quam iniquum foret, Deo, qui totum hominem, anima et corpore constitutum, ut creavit, ita etiam ad sempiternam beatitudinem fide viva obtineendam destinavit, impendere quidem internum mentis, negare tamen externum oris obsequium: quam turpe et improbum sit, ecclesiae catholicae fidem, tot confirmatam miraculis, tot illustratam martyrum victoria, tot haereticorum assultibus fortiosem, tot sanctitatis exemplis gloriosam, quasi ea non ferat hominum ora et conspectum, tenebrarum latebris velle abscondere. Haec aliaque si perpenderit Christi fideles, procul dubio publico sacramentorum usu, ecclesiasticorum praeceptorum observantia aliaque religionis pietatisque exercitiis fidem suam manifestare gestent. Nos vero, quae sacrosancta Tridentina synodus² de orthodoxae fidei publica professione a quibusdam e formula facienda praescripsit, in nostris dioecesebus observanda esse denuo sancimus.

Caput VIII.

De fidei periculis cavendis.

Haec fidem tam sanctam origine, tam praestantem doctrinis, meritis tam foecundam, denique ad salutem consequendam tam necessariam, ut gregi suo illibatam conservent, animarum pastores in praecipuis sibi curis demandatum existimabunt. In operis sui partem aliquam vocabunt imprimis parentes, eosque frequenter monebunt, quanta cura et sollicitudine advigilare debeant, ut fidem catholicam aut ipsi liberos, suos mature doceant, aut per alios iidem doceantur; et quam gravis criminis coram divina maiestate reos se fore existimare deberent, si, quod vel cogitare nefas, liberos suos errore mancipandos consentirent, aut iis praceptoribus institutoribusve committerent, a quibus fidei immineret periculum.

Curabunt porro pastores, ut fideles abstineant a legendis illis libris et libellis et pravis ephemeridibus, narratiunculis, historiis aut obsoletis schematibus impressis paginis, hodie, proh dolor! nimium per orbem sparsis et, quod magis etiam dolendum, ipsorum catholicorum pecunia nutritis et sustentatis, quibus catholica fides, etsi, quod saepe longe periculosius, tectis solum artibus ad incautas et leves mentes facilius capiendas, seducendos pusillos, impugnatur, aut ecclesiae usus legesque carpuntur, aut quae pro aeterna hominum salute ipsaque hac vita mortali praeclare gessit, narratione depravantur³. Nonne verendum est, ne in illo, qui eiusmodi libros aut ephemerides assidua terit manu, fides, si nondum occubuit, tamen aegrum modo trahat spiritum, cum seri nequeat, ut is, qui D matri ecclesiae sincere est addictus, aequo animo eam calumniis audiat proscindi?

Cum constat, non raro inter fideles spargi scripturarum sacrarum versiones, quae aut depravatae sint, aut ecclesiastica approbatione aut iis conditionibus careant, quae ecclesia exigere solet, ne ipsi veritatis fontes hominum culpa aut inscitia in erroris occasionem pervertantur: hinc summorum pontificum ordinationibus obtemperantes, pastores gregem sibi creditum sedulo et prudenter edoceant, istiusmodi versiones et imprimis illas, quae a societibus biblicis offeruntur, esse respuendas. Alioquin enim dedecet, fideles aliunde, quam ab ecclesia catholica, cui soli veritas revelata simul cum eius

fontibus commissa, est, libros sacros accipere, immo illicitum est; obsequi illis, qui ea mente catholicis offerunt scripturas, ut ipsi, reiecta ecclesiae auctoritate, propria interpretatione, quid credere velint, inde eruant ac sibi ipsis fidem qualemcunque condant.

Ipsi vero animarum pastores omnesque, qui sacram doctrinam exponunt, summopere commendatum sibi existiment illud, quod tam sollicite monet apostolus: „O Timothee, depositum custodi, devotans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis essentiae, quam quidam propitientes verba fidem exciderunt.“⁴ E fontibus puris illam, qua gregem pascunt, hauriant doctrinam. Sanctorum patrum et ecclesiae doctorum libris, quantum per tempus licebit, et imprimis catechismo Romano legendis sint addicti, magnamque iis exhibeant reverentiam. Inter dogmata et opiniones probe discernant, et etiam in illis, quae ab ecclesia conceptis verbis definita non sunt, ecclesiae tamen sensum, ubi de illo constare videbitur, acutissime complecti satagant. Neque tum solum, si anathematis poena intentetur, sententiam aliquam ecclesiastica auctoritate praescriptam et sibi aversandam ducant: maior enim cum in quolibet catholico, tum in ecclesiae potissimum ministro iure merito exigitur animi promptitudo. Sui patris nostri Pii IX monitis⁵ obsecuti caveant, ne qua in re violent sanam loquendi formam: memoresque sint eorum, quae gravissime monuit Augustinus: „Nobis ad certam regulam loqui fas est, ne verborum licentia etiam de rebus, quae hic significantur, impiam gignat opinionem.“⁶ Etiam a doctrina praestantiorum theologorum communi non facile declinent. Cur enim nostris temporibus nonnulli in tot lapsi sunt errores, nisi quia communem theologorum doctrinam aut non noverunt aut temere deserendam duxerunt?

Verum non solum a tentationum ventis praeservandum, sed bonis etiam operibus sacramentorumque frequenti usu velut oleo nutriendum assidue fovendumque est verae fidei lumen. Quod si praestabunt fideles vitamque ad fidei regulam conabuntur instituire, non exiguum aliquando in fide servata spem reponent dicentque cum apostolo: „Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquis reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die iustus iudex.“⁷

TITULUS II.

De Deo uno personarumque Trinitate.

Caput IX.

De personarum in una divina essentia Trinitate.

Cum esse Trinitatis mysterium totius nostrae fidei qua Deum creatorem, redemptorem et sanctificatorem profiteamur, sit fundamentum, fide prorsus illibata tenendum et profitendum esse facile conspiciatur. Itaque in una simplicissima divina substantia seu essentia tres sunt personae realiter distinctae. „Firmiter credimus et simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, . . . Pater et Filius et Spiritus sanctus: tres quidem personae, sed una essentia, substantia seu natura simplex omnino⁸. Damnat (ecclesia) Sabellium personarum confundentem et ipsarum distinctionem realem penitus auferentem.“⁹

¹ I Tim. VI, 20-1.

² Litt. ad emin. cardinalem archiep. Colon., datae die 18 iunii 1857. Vide append.

³ De civ. Dei, lib. X, cap. 28, [opp., ed. Bened., VII, 268 A].

⁴ II Tim. IV, 7-8.

⁵ Conc. Lat. IV, cap. 1, [Mansi XXII, 961 A].

⁶ Conc. Flac., decret. pro Iacobit., [Mansi XXXI, 1736 B]. Vide append.

⁷ Luc. IX, 26.

⁸ Rom. XXIV, de ref., cap. 12.

⁹ Synod. dioc. Tuscan., celebrata ab eisd. card. Lagiano anno 1858, [Mansi Conc. XLVII, 248].

Quamquam personae realiter distinguuntur inter se, non tamen realiter distinguuntur ab essentia divina. „In Deo solummodo Trinitas est, non quaternitas, quia quolibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia seu natura divina.“¹

Unde etiam omnia essentiae divinae attributa tribus personis sunt communia. „Patris et Filii et Spiritus sancti una est divinitas, aequalis gloria, coaeterna maiestas.“²

Proprium singulis personis id solum est, quo quaelibet persona constituitur, seu relationis oppositio. Omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio.³ „Omnia, quae Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo gignendo dedit, praeter esse Patrem.“⁴

Pater a nullo, Filius a Patre aeterna generatione, Spiritus vero sanctus a Patre et Filio tanquam uno principio et unica spiratione procedit.⁵

Cum Filius a Patre generatur, et Spiritus sanctus ab utroque procedit, non generatur aut procedit essentia, sicut nec essentia generat vel spirat; sed una semper et eadem numero essentia a Patre communicatur Filio, et a Patre Filioque Spiritui sancto. „Illa res (substantia, essentia seu natura divina) non est generans, neque genita, nec procedens; sed est Pater, qui generat, et Filius, qui gignitur, et Spiritus sanctus, qui procedit: ut distinctiones sint in personis, et unitas in natura.“⁶

Propter hanc essentiae unitatem una persona in altera sine personarum confusione existit.⁷

Nulla est in hac generatione aut processione temporis successio. „Nullus aliam aut praecedat aeternitate, aut excedat magnitudine, aut superat potestate. Aeternum quippe et sine initio est, quod Filius de Patre existit; et aeternum ac sine initio est, quod Spiritus sanctus de Patre Filioque procedit.“⁸

Atque hoc est tremendum Trinitatis mysterium, quod qui humiliter adoraverit, fiduciam aliquando hauriet ex illis, quibus pia mater ecclesiae morientem supremo iudicii commendat verbis: „Licet . . . peccaverit, tamen Patrem et Filium et Spiritum sanctum non negavit; sed credidit et zelum Dei in se habuit, et Deum, qui fecit omnia, fideliter adoravit.“⁹

Augustissimum hoc Trinitatis mysterium, quamvis sancti patres ecclesiaeque doctores similitudinibus ad fidelium eruditionem illustrare conati sint: tamen uno quasi ore ineffabile et incomprehensibile esse proclamant. Et iure quidem merito. Etenim cum Dei invisibilia per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciantur¹⁰, e rebus creatis ad personarum Trinitatem pertingendum nobis esset. Id autem fieri nequit, cum actus ille, quo Deus mundum creavit, utpote tribus personis communis, unitatem quidem essentiae, non vero personarum Trinitatem manifestet¹¹. Verum quidem est, cum personarum in Deo processiones per actus intellectus et voluntatis fieri sancti patres e scripturis colligant, dici etiam hominem, intellectu et voluntate praeditum, non solum, ut res ceterae, Trinitatis vestigium, sed etiam imaginem quandam, cum in eo sit

verbum mentis, conceptum et amor procedens.¹² Sed haec similitudo ad illustrandam quidem aliquatenus, nequaquam tamen ad demonstrandam aut intelligendam personarum Trinitatem valere potest, cum admodum imperfecta sit¹³, et quae in nostro intellectu deprehendimus, aut non possimus omnia continuo ad intellectum transferre divinum, aut si transferenda esse videntur, quomodo transferenda sint, non intelligamus, multoque minus, si triplici menti nostrae affectioni in Deo aliquid responderet, hanc personarum esse Trinitatem concludere certo liceat. Caveant igitur doctores et fideles, ne in se impleatur illud: „Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria.“¹⁴ satisque sibi esse existiment, firmissima fide tenere, quod certissima veritate est revelatum.

Caput X.

De erroribus nonnullis in sanctissimae Trinitatis explanatione vitandis.

Si, quemadmodum sapienter monet doctor angelicus¹⁵, illi, qui Trinitatem naturali ratione demonstrare nituntur, dupliciter fidei derogant, scilicet tum deprimendo eius dignitatem, qua quae rationem humanam excedunt complectitur, tum exponendo eam irrisioni infidelium, qui facile opinentur, nos ex argumentis non certis aliqua habere vera, longe gravius offendunt illi, qui non solum rationibus non certis demonstrare Trinitatem conantur, sed illis ipsis, quas temere dicunt demonstrationes, mysterium hoc sanctissimum deformant, in pravam detorquent sensum atque ita catholicam de sua Trinitate doctrinam errore inficiunt.

Et hanc quidem doctrinam errore inficiunt illi, qui processionem personarum e conscientiae processu repetentes dicunt, Deum seu esse absolutum se sibi tanquam obiectum opponendo sui sibi fieri conscium, quo dein conscientiae processu constituitur Pater, Filius et Spiritus sanctus.

Etenim, ceteris omissis, cum secundum ecclesiae doctrinam Filius sit Deus verus de Deo vero, dici nequit, solum per generationem Filii Patrem acquirere illam scientiam seu cognitionem sui ipsius, quae in Deo, cui „est esse, quod sapere, et ea essentia est, quae sapientia“, ut Deus verus sit, abesse non potest¹⁶. Si generando Filium Pater fieret sapiens seu perfecte se intelligens, potius Pater, quod praeclare evoluit animus Augustinus¹⁷, dicendus esset Deus de Filio, quod fides catholica vetat. „Nec Pater sine Filio, nec Filius aliquando existit sine Patre; et tamen non sicut Filius de Patre, ita Pater de Filio . . . Filius ergo Deus de Patre, Pater autem Deus, sed non de Filio.“¹⁸ Praeterea, cum Pater ab aeterno Filium generando suam substantiam ei dederit omniaque attributa, ac proinde sapientiam quoque et perfectam sui cognitionem, dici sane non potest, Patrem generando demum accepisse, quod ut communicare posset, habere iam debebat¹⁹.

Pariter doctrinam catholicam errore iidem inficiunt, dum substantiam unam numero personis inesse negantes docent, aut unam substantiam ter

¹ Conc. Lat. IV, cap. 2, [Mansi XXII, 963 B].

² Symb. Athan.

³ Conc. Flor., decr. pro Iacobit., [Mansi XXXI, 1736 A].

⁴ Conc. Flor., decr. union. Graecorum, [Mansi XXXI, 1697 A]. Vide append.

⁵ Conc. Lat. IV, cap. 1; conc. Flor., decret. union. Graecorum, [Mansi XXII, 961 A, et XXXI, 1696 E].

⁶ Conc. Lat. IV, cap. 2, [Mansi XXII, 963 C].

⁷ Conc. Flor., decr. pro Iacobit., [Mansi XXXI, 1736 A].

⁸ Conc. Flor., decr. pro Iacobit., [Mansi, l. c.].

⁹ Breviar. Rom., ordo commend. animae, orat. 4.

¹⁰ Rom. I, 20.

¹¹ 2. Thom. I p., q. 45, a. 7.

¹² Ibid.

¹³ S. Aug., de Trinit., lib. XV, cap. X, n. 20, [opp., ed. Bened. VIII, 980 B].

¹⁴ Prov. XXV, 27.

¹⁵ I. p., q. 22, a. 1.

¹⁶ S. Aug., de Trinit., lib. XV, cap. 7, n. 12, [opp., ed. Bened. VIII, 974 E].

¹⁷ De Trinit., lib. VII, cap. 1, n. 2, [l. c. 863 B etc.].

¹⁸ Symb. fidei conc. Tolet. XI, [Hard. III, 1020 B]. Vide append.

¹⁹ S. Aug., de Trinit., lib. XV, cap. 14, n. 28, [opp., ed. Bened. VIII, 984 D].

adesse, aut tres sibi immanentes substantias, aut tres substantialitates, aut tres substantias personales, aut tres essentias, aut substantiam ternariam adesse, aut Deum emanatione se duplicare vel triplicare, aut esse in Deo non unitatem, sed identitatem substantias.

Error quidem inde suam ducit originem, quod qui secundum catholicam fidem personarum e persona est processus, substantiarum e substantia processus et emanatio perperam statuitur. Laeditur igitur imprimis haec constitutio Lateranensis IV definitio: „Illa res (substantia, essentia seu natura divina) non est generans, neque genita, nec procedens; sed est Pater, qui generat, Filius, qui gignitur, et Spiritus sanctus, qui procedit.“¹ Laeditur illa ecclesiae doctrina, qua substantiam inter et personam quamlibet realis distinctio negatur. „Id, quod est Pater, est Filius, et Spiritus sanctus idem omnino.“² Si autem substantia in Filio generatur et in Patre generat, substantia Filii utpote generata a substantia Patris utpote generante realiter distincta sit necesse est. Laeditur summa illa simplicitas, quam substantiae divinae fides catholica vindicat. Quod enim non est unum numero, sed ternarium, non est simplex omnino. Laeditur ipsum de unitate Dei dogma. Tot enim vere adsunt dii, quot adsunt essentiae realiter distinctae.

Demum errore doctrinam catholicam inficiunt, quicumque in personarum divinarum processione veram aliquam temporis successione inducunt, quamvis tempus in hac successione infinitum statuunt.³ Ordinem et processionem, non temporis successione significamus, Patrem ante Filium, Patrem Filiumque ante Spiritum sanctum nominando.

Quamvis recte, consecrata iam formula, Deum unum et trinum dicamus, illud ad substantiam, hoc ad personas referendo, tamen facile rudes et incautos in fraudem impellere posset is, qui diceret, ipsum Deum in tribus personis distingui; et perperam diceret „a communi et probata in christianae doctrinae institutionibus formula, qua Deus unus quidem in tribus personis distinctis dicitur, non in tribus personis distinctis: cuius formulae commutatione hoc vi verborum subrepat erroris periculum, ut essentia divina distincta in personis putetur, quam fides catholica sic unam in personis distinctis constituit, ut eam simul profiteatur in se prorsus indistinctam“⁴.

Quomodo substantiae simplicissimas unitas, ita etiam personarum realis inter se distinctio ne tollatur cavendum est. Hanc tollunt et negant illi, qui Deum ab operibus tantum, quae in mundo creando hominumque salute procuranda operatus sit, modo Patrem, modo Filium, modo Spiritum sanctum vocari sabelliano errore asserunt.

TITULUS III De creatione.

Caput XI.

De Deo rerum omnium uno principio contra absurdas pantheismi doctrinas.

„Patrem . . . et Filium et Spiritum sanctum, unum Deum, . . . esse creatorem, factorem, gubernatorem et dispositorem omnium corporalium et spiritualium, visibilium et invisibilium, corde credimus et ore confitemur . . . qui . . . de nihilo cuncta creavit“.

¹ Cap. 2.

² Conc. Lat. IV, cap. 2. [Mansi XXII, 288 C].

³ Conc. Flor., descr. pro Incobit., [Mansi XXXI, 1786 A].

⁴ Plus VI in const. Auctorum fidei, in fine. Vide append.

⁵ Proferunt fidei pronuntia Valdeana ab Innoc. III, [opp., ed. Migne, III, 288 C etc.]. Vide append.

Pater et Filius et Spiritus sanctus non tria principia creaturae, sed unum principium.“¹ Cum omnia, quae non expriment relationis oppositionem seu id, quo persona divina constituitur, tribus personis sint communia, etiam virtus creandi, quippe quae huiusmodi oppositionem non inerat, communis sit necesse est. Et vero, Deus est causa rerum per intellectum et voluntatem. Intellectus autem et voluntas tribus personis est communis: ergo et communis est ille, quo creatur, actus. Unde licet tres personae sint creatores seu creatione agant, quia tamen una eademque essentiae virtute agunt, unus tantum est creator, quo nomine essentia simul denotatur.

Alio autem modo opera, utut tribus personis communia, uni prae ceteris attribui seu appropriari solent. Licet enim inter rerum finitarum e nihilo productionem et Filii generationem ingens sit discrimen, tamen illa huius est quaedam quantumvis exigua similitudo. Unde sicut Patri generatio Filii est propria seu soli competit, ita mundi ei attribuitur seu appropriatur creatio. Pariter Filio, quia intellectu gignitur seu est sapientia genita, illa attribuitur, in quibus sapientia imprimis elucet, sicut Spiritui sancto, quia voluntate seu amore procedit, opera illa, in quibus Dei bonitas potissimum manifestatur.

Porro cum artifex agat per intellectum et voluntatem, etiam Pater mundum creasse legitur per verbum seu Filium, qui intellectu, et per Spiritum sanctum, qui voluntate seu amore procedit.²

Ut fides in Deum unum adversus materialismum seu novum atheismum³, ita fides, qua mundum creatum sive e nihilo productum esse profitemur, validissimus est adversus pantheismum clypeus: adversus illam iniquam doctrinam, quae Deum cum mundo confundit, dum aut a Deo incipiens res e Dei substantia profuxisse et eiusdem proin cum eo esse naturae statuit; aut a rebus creatis ipsaque mente humana incipiens vim illam, quam in natura et se ipso homo experitur, facit Deum. Enimvero eum mundum e nihilo productum esse docemur, eum non e Dei substantia promanasse, et vim illam, quam in mundo experimur, finitum aliquid et caducum esse intelligimus.

Abs re non erit, si illic, ubi detestanda illa opinio monstrata subinde iam latius grassantia quacunque demum specie vel nomine etiam in gregem suum irrepere vident, pastores fidelibus caute et prudenter exponant, quam sit non impium modo, sed etiam absurdum, Deum, quem infinitum, immensum, immutabilem scripturae et symbola docent atque recta ratio intelligit, commiscere cum mundo finito, fluxu perpetuae mutationibus obnoxio; quam sit sacrilegum et numinis sanctitati iustitiaeque adversum, asserere, Deum ipsum omnium doctorem in homine esse patratorem. Neque difficile erit, hominibus sane mentis ostendere, quam non solum conscientiae testimonio damnatus, sed humanae simul societati perniciosus sit ille error, qui hominis facinora in ipsum Deum coniecit, omnesque recti ordinis perturbationes ipsius numinis quae totidem evolutiones dicere non veretur, unde homo quodcumque demum nefarie moliens omni culpa esset eximendus. Denique non eiusdem posse esse naturae Deum et res huius mundi, ille facile perspiciet, qui norit, Deum, cum a se ipso existat et sit infinitus, infinitum distare ab aliis rebus quibuscumque mutationi subiectis.

¹ Conc. Flor., descr. pro Incobit., [Mansi XXXI, 1786 B].

² S. Thom., 1^a 2^a, q. 82, a. 6.

³ Cf. supra part. I, cap. 1.

A sanctorum patrum et ecclesiarum doctoribus, licet eorum tempore hoc ista necesse ut nunc grassante, verbis quandoque utantur, quae alii deinceps, in alium sensum trahentes, pantheismi veneno infecerunt, validissima tamen ad perniciosissimum hunc errorem impugandum iam subministrata sunt tela. Constanter enim docent, esse divinum differre ab esse rerum creaturarum, unde etiam in Dei consideratione utendum sit via remotionis, procedendumque non per differentias affirmativas, ut in rebus finitis, in quibus, quod commune est pluribus, notis positivis additis ab aliis distinguitur, sed per differentias negativas, cum nihil Deo rebusque finitis sit commune¹. Docent, esse divinum non dici esse commune rerum omnium; Deum non contineri in eodem cum rebus creatis genere². Et cum scripturae vestigiis insistentes, res esse similes Deo dicunt, diserte tamen docent, non tantum hanc similitudinem esse imperfectam, sed talem etiam, quae sola analogia nitatur, unde etiam illa nomina, quae de Deo et rebus creatis pariter usurpantur, non quidem aequivoce adhibeantur, seu ita, ut eiusdem denominationis nulla sit ratio; nec tamen univoce seu ita, quasi id, quod eisdem nominibus designatur, eadem ratione in Deo sit et in rebus creatis; sed analogice seu per quandam similitudinem et proportionem³. Demum cum complura et perfectiora Deum continuo creare posse ostendunt, simul tamen docent, non posse talem unquam rerum constitui seriem, ut ad Deum usque pertingant et Deus sit summus solum gradus in eadem velut scala; sed potius nulla unquam rerum multitudine et perfectione illud, quod inter Deum et mundum interiaceret quasi spatium, impleri posse⁴.

Haec aliaque qui mente consideraverit, libens fatebitur, tantum abesse, ut theologorum scholasticorum methodus causa fuerit, cur apud scholas hodiernas philosophia in pantheismum impingeret, ut contra, si a doctrina et methodo, quam approbante vel saltem tacente ecclesia usurparunt, non fuisset recessus, pantheismus invectus non esset⁵.

Caput XII.

De Dei in rebus creandis libertate.

Deus „quando voluit, bonitate sua universas tam spirituales quam corporales condidit creaturas“⁶. Non enim indiguit mundo, vel ut perfectionis ex eo aliquid acquireret, cum ipse in se sit perfectissimus sibi que sufficiat; vel ut creandi actu vita interna exereretur: ea enim infinitae essentiae intelligentiae et amore completur. Quod si productio aliqua dicitur necessaria, haec personarum processione interna absolvitur, nec, cum sit perfectissima, productione aliqua externa perficienda est. Nec ideo Deus mundum necessario creasse dicendus est, quod ut sui ipsius, sic etiam rei a se distinctae et quidem producendae aut productae conscius esse deberet. Nam conscientia seu scientia Dei non complenda est rei existentiae, quae ab ipso diversa sit, cognitione, cum a rebus externis perfectionis aliquid haurire non possit. Mundi quidem ut possibilis cognitionem, quae sane abesse ab eo non poterat, ex ipsa suae essentiae, quae rerum omnium similitudines continet, et suae virtutis perfecta intelligentia habebat⁷. E bonitate

est, ut Deus non possit non impartiri bona, si creat, et non possit non velle benedecere his, quae creavit; attamen bonitas non ita eum impellit, ut non possit non creare. Ut enim homini, sic etiam sibi ipsi solus Deus seu infinita ipsius essentia summum est bonum, quod semper non possit non velle seu amare. Amare autem infinitam suam essentiam seu bonitatem absolutam potest etiam sine rerum productione. „Licet Deus ex necessitate velit bonitatem suam, non tamen ex necessitate vult ea, quae vult propter bonitatem suam, quia bonitas eius potest esse sine aliis.“⁸

Patet etiam, Deum eodem simplicissimo actu, quo se suamque bonitatem necessario vult et amat, libere velle alia. Ille enim actus cum, sit infinitus, sine novo incremento ad omnia omnino sufficit et est expeditus.

Quemadmodum penes Deum erat, mundum creare aut non creare, ita penes ipsum etiam erat, hunc creare mundum aut alium⁹. Et vero, quaecumque Deum in mundo creando liberum fuisse demonstrant, eundem et liberum in hoc illove creando docent. Supremam hanc in rebus creandis libertatem si serio perpenderit christiani, amplissimas Dei bonitati, qui nulla adigente necessitate de nihilo nos produxit, agent gratias.

Non ab aeterno mundus exstitit, sed in tempore a Deo est creatus¹⁰. Ille quidem actus, quo mundum esse voluit, ab aeterno erat in Deo, in quem nulla cadit successio, nulla haesitatio; sed in temporis seu initio temporis sortitus est effectum.

Itaque ad fidem catholicam sartam tectam gregibus nostris conservandam, proscribimus omnem doctrinam, quae statuit, Deum non potuisse non creare mundum, vel non potuisse alium atque hunc mundum creare, sive illa quacumque demum voce appellata necessitas repeti dicatur e Dei intelligentia, seu conscientia, sive ex Dei amore in seipsum, sive ex eius bonitate, sive demum e divina sapientia et sanctitate aliave perfectione.

Pariter proscribimus et illam doctrinam, quae mundum ab aeterno creatum esse et existisse asserit, quamvis hanc aeternitatem ita restringere videatur, ut Deum natura solum, non tempore mundo priorem affirmet.

Caput XIII.

De mundi creati fine.

Si id, quod Deum ad creandum impulerit, seu finis operantis quaereretur, dicendum esset, nihil Deum, quod ab eo sit distinctum, impellere potuisse, cum, utpote sibi sufficiens, nihil sibi posset appetere¹¹. Cum porro Deum creasse constet, et cum, quidquid agit, ex amore bonitatis suae absolutae eum agere pariter constet, recte dicimus, Deum bonitate sua, ut libere mundum crearet, motum esse. Hoc etiam sensu sanctus Augustinus dixit: „Quia bonus est, sumus.“¹²

Si vero non iam, quid Deum ad creandum moverit seu finis operantis, sed id, quod Deus, cum creavit, in opere a se producto intenderit, seu finis operis quaeritur, dicendum profecto est, cum hoc intendisse et intendere adhuc, quod eum eius actionis ita est coniunctum, ut ab eo separari non possit. Et primo quidem Deus dum creat, rebus boni aliquid non impartire non potest. Ipsum enim,

¹ S. Thom. *Contra gent.*, lib. I, cap. 14.

² S. Thom. *Contra gent.*, lib. I, cap. 25-6. — 1 p., q. 18, a. 5 ad 2.

³ S. Thom., 1 p., q. 15, a. 6.

⁴ S. Thom. *Contra gent.*, lib. II, cap. 26.

⁵ Cf. *prop. amica a congreg. indicis, anno 1855.*

⁶ *Conc. Flor., decret. pro Incohib.*, [Mansi XXXI, 736 C].

⁷ S. Thom., 1 p., q. 14, a. 5-6.

⁸ S. Thom., 1 p., q. 19, a. 3 ad 2.

⁹ Ps. CXXXIV, 6.

¹⁰ Ioan. XVII, 8.

¹¹ S. Aug. *De divinis quest.*, q. 29 [opp., ed. Bened., VI, 9 A]; *De Gen. cont. Manich.*, lib. I, cap. 2, n. 4 [L. a. I, 647 C].

¹² *De doctr. christ.*, lib. I, cap. 22, [opp., ed. Bened., III, 16 A]; S. Thom., 1 p., q. 19, a. 4 ad 2.

quod accipiant, esse bonum est; unde et sanctus Augustinus: „In quantum sumus, inquit, boni sumus.“¹ Alterum vero, quod ab opere Dei abesse non poterat, erat ipsa perfectionum divinarum, potentiae imprimis, sapientiae et bonitatis manifestatio, quae, cum in Dei laudem cedat, gloria Dei externa vocatur. Deam vero perfectionum suarum agnitionem et amorem seu gloriam, externam reverentiam, dubium esse non potest, sive spectamus res effectas, quae natura sua Dei perfectiones manifestant; sive hominem, qui ratione praeditus est, ut Deum ex operibus agnoscat et amet; sive Deum ipsum, qui ut ex opere suo agnosceretur, utpote sanctus, non velle non poterat. Hinc illae tam crebrae scripturarum voces, quibus ad laudandum Deum ex operum eius magnitudine monemur.

Intime inter se connectuntur hominum felicitas et Dei gloria. Hanc enim dum homines promovent, sua augent merita suamque felicitatem; et Deus quo maiora bona hominibus largitur, eo maiora praebet suae bonitatis documenta suamque auget gloriam; unde sicuti haec ad illam, ita illa ad hanc ducit. Si tamen de utriusque finis ordine quaeritur, dicendum est, ultimum operis finem esse Dei gloriam, ad quam etiam rerum creaturarum et singillatim hominis felicitas referatur². Dei enim gloria, cum utpote Deum respiciens, altioris sit ordinis quam hominis felicitas, hanc sibi submissam subservientemque habeat decet³. Neque ex hoc existimandum est, detrahi aliquid Dei in nos bonitati. Nam bona nobis collata cum ad Dei referuntur gloriam, non minuuntur, immo quo studiosius per ea nos Dei gloriam quaerimus, eo magis ditescimus ipsi; nec Deus ita suam in mundo intendit gloriam, quasi ex ea aliquid, quod non habeat, boni acquirat, cum id solum velit, quod rectus ordo exigit⁴.

TITULUS IV.

De homine.

Caput XIV.

De humani generis origine hominisque natura.

Primi parentes a Deo immediate conditi sunt⁵. Itaque scripturae sacrae fideique plane adversantem illorum declaramus sententiam, qui asserere non verentur, spontanea naturae imperfectioris in perfectiorem continuo ultimoque humanam hanc immutatione hominem, si corpus quidem aspectus, prodidisse.

Adamum primum fuisse hominem ex eodemque totum genus humanum suam ducere originem, sacrae litterae testantur⁶, et sanctus Paulus in Areopago disertè docet⁷. Illi igitur, qui vel necesse aiunt, unde genus humanum ortum acceperit, vel totum genus humanum ab Adamo propagatum esse negant, scripturae sacrae plane et aperte adversantur.

Homo, corpore et anima ita absolvitur, ut anima eaque rationalis sit vera per se atque immediata corporis forma⁸. Cum ecclesiae sit, ea quae in scripturis sacris de hominis formatione animationeque legimus, recte interpretari: cum ex hominis natura non tantum officia, quae ei incumbunt, sed dona etiam supernaturalia, atque ipsius quoque mercedis,

quae promissa nobis est, ratio intelligatur; cum solum hominis natura probe explicita etiam de Christi natura assumpta recte sentiantur, erroraque in illa describenda commisi in huius etiam doctrinam illos redundare et debeant et experientia teste soleant: hinc ecclesia, ne recta naturae humanae notio laederetur, sollicitè curandum sibi existimavit. Et synodus quidem oecumenica VIII statuit¹, veteris novique testamenti effatis doceri, „unam animam rationalem et intellectuales habere hominem,“ eosque reprobat, „qui in tantum impietatis... devenerant, ut duas eum habere animas impudenter dogmatizare... pertentent.“ Concilium vero Viennense² declarat, Dei filium „partes nostrae naturae simul unitas, ex quibus in se verus Deus existens fieret verus homo, humanum videlicet corpus passibile et animam intellectivam seu rationalem, ipsum corpus vere per se et essentialiter informantem assumpsisse“; simulque „doctrinam omnem seu positionem temere asserentem ad vertentem in dubium, quod substantia animae rationalis seu intellectivae vere ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam ac veritati catholicae inimicam fidei“ reiicit; et definit, „quod quisque deinceps asserere, defendere seu tenere pertinaciter praesumpserit, quod anima rationalis seu intellectiva non sit forma corporis humani per se et essentialiter, tanquam haereticus sit censendus.“ Quem canonem etiam Leo X in concilio Lateranensi V innovavit. Neque alia ab his docuerant patres illi, qui Verbi incarnationis veritatem iam pridem ab erroribus defenderant. Sanctus Leo papa in illa, quam ad Flavianum Constantinopoleos episcopum contra Eutychie haeresin scripsit, epistola, eandem, quam sanctus Cyrillus assentiente concilio Ephesino doctrinam professus erat, haec expressit vocibus: „Verbum caro factum est, et habitavit in nobis: hoc est, in ea carne, quam assumpsit ex homine, et quam spiritu vitae rationalis animavit.“

Cum igitur secundum conciliorum decreta anima rationalis vere ac per se sit corporis forma, et cum illorum temporum doctores gravissimi formam illud dicant principium, quo corpus vivit, sentimus, movemur et intelligimus³, sicut et patres priores corpus humanum anima rationali animari dixerant: dubium esse nequit, e conciliorum mente, anima rationali a Deo creata ipsa omnes illas vitae nostrae operationes perfici, eaque esse veram per se atque immediatam corporis formam. Cavendum igitur est a sententia eorum, qui a sana doctrina aberrantes, praeter animam rationalem in homine aliud quoddam fingunt vitae corporalis principium, quod animam sentientem vel somaticam vocant, quo vitae corporalis principium psychicum seu vegetativum etiam a corpore distinguant, sive unam eandemque cum illo substantiam esse affirmant.

Deus „sua omnipotenti virtute... utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corporalem: angelicam videlicet et mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu et corpore constitutam“⁴. Inhaerentes fidei decreto, quo animam humanam spiritum, hinc substantiam naturae sua a materia distinctam esse profitetur ecclesia, non possumus quin meminimus illius gravissimae a Leone papa X in concilio Lateranensi V editae⁵

¹ S. Aug., l. c.

² Prov. XVI, 4.

³ S. Thom., 1 p., q. 85, a. 2.

⁴ S. Thom., 1, 2, q. 114, a. 1 ad 2.

⁵ Gen. II, 7.

⁶ Gen. III, 20.

⁷ Act. XVII, 28.

⁸ Pius IX 1854, ad cardines archiepiscopos Coloniam, datae die 16 Iunii 1857. Vide append.

¹ Act. X, can. 11, [Mansi XVI, 168 D]. Vide append.

² Cap. un. Clement. de summa Trinit. (I, 1). [Hard. VII, 1840 C.]

³ Ep. ad Flavianum, cap. 2, [Hard. II, 281 B]. Vide append.

⁴ S. Thom., 1 p., q. 78, a. 1.

⁵ Conc. Lat. IV, cap. 1, [Mansi XXII, 931 B].

⁶ Sum. VII, can. Apostolici regiminis sollicitudo, can. 8, [Hard. IX, 1710 D]. Vide append.

contentia, qua damnat et reprobat omnes, qui animam humanam asserunt esse mortalem aut in dubium id vocant. Etenim et nos dolentes animadvertimus, a materiae cultoribus, ut Deum, sic animam quoque humanam materiae quasi immolari, dum mentis cogitationes nihil aliud nisi materiae affectiones et cerebri materiales quasdam secretiones, ipsamque animam materialem et mortalem fingunt. Haec nimirum iam nunc est superbiorum poena, ut tradantur in reprobum sensum¹, seque ipsos maxima afficiant contumelia, omnes ingenti sui viros in id impendendo, ut se ne homines quidem esse probent. Haec opinionum portentosa praesenserat ille, qui dixit: „Homo, cum in honore esset, non intellexit; comparatus est immentis insipientibus, et similis factus est illis.“² Nec vero difficile erit, vel ex rationis argumentis, christianae plebi demonstrare, qui, animam spiritualem et a corpore distinctam esse negando, alterum quasi religionis fundamentum evertunt, eos pari fore cum illis, qui Deum tollunt, poena plecti, cum et horum summa delicti sit nolentium recognoscere, quod ignorare non possunt³. Ut enim e rebus creatis Deum, mundi auctorem, sic etiam ex animae cogitationibus, quae materiae vim superant, rem seu substantiam materiae superiorem cogitationumque principium esse merito inferimus; et ut in suae quilibet conscientiae intimo recessu Dei notionem aliquam apprehendit, sic etiam vitae post mortem perpetuo beatiae desiderio quilibet se agi, modo attendat, sentit; et sicut omnium populorum voces et templa Deum esse clamant, eorundem populorum voces et sepulchra immortalitatis persuasionem attestantur.

Caput XV.

De hominis statu primitivo.

Cum concilio Tridentino⁴ docemus, primum hominem in sanctitate et iustitia fuisse constitutum. Qui status iustitiae originalis erat supernaturalis minimeque debita naturae humanae, ac proinde Deus hominem donis supernaturalibus non instruendum condere poterat. Dona autem supernaturalia sunt illa, quibus humana natura ad altiorem ordinem elevatur, id est, perfectionem aliquam recipit, quae eius vires proindeque id, quod exigere ipsa quodammodo potest, transcendit. Non esse inae scholae commentum hanc de donis naturae superadditis sententiam, sedis apostolicae, quod de Baii doctrina talit, acimus iudicio⁵.

Supernaturalis proin dicenda est gratia illa sanctificans, qua homo adeo supra conditionem suam elevabatur, ut filius Dei esset per adoptionem feretque idoneus, qui felicitatem illam consequeretur, quae, cum in Dei cognitione intuitiva consistat, omnem hominis facultatem naturalem transcendit.⁶

Supernaturalis et indebita erat concupiscentiae sub rationis imperium plena subiectio, sive donum illud eximium integritatis, quo animi motus atque appetitiones ita Deus in homine temperavit, ut nunquam non parerent rationis imperio. Cum enim homo anima rationali et corpore constaret, per se quidem fieri potest, ut ad corporis prae animae bonis quaerenda feratur, et, nisi freno aliquo concupiscentia coerceatur, rebellis aliquando existat⁷.

Neque dici potest, Dei sapientiam et bonitatem exegisse, ut perfectus ille, qui in Adamo corne-

atur, inferiorum cum superioribus viribus concessus in humanam naturam indueretur. „Non enim medicoria bona sunt,“ ait sanctus Augustinus, „non solum quod anima est, quae natura iam esse carnes praecedit, sed etiam quod facultatem habet, ut adiuvante creatore seipsam excolat, et pro studio possit omnes acquirere et capere virtutes, per quas et a difficultate cruciante et ab ignorantia caecante liberetur.“⁸

Immortalitatem quoque corporis immunitatemque ab aerumnis donum fuisse supernaturale facile liquet, cum e corpora, quod dissolutioni et corruptioni est obnoxium, natura non repetatur, nec alio quocunque titulo debeatur homini. Unde sanctus Augustinus: „Mortalis, inquit, (homo) erat conditione corporis animalia, immortalis autem beneficio conditoris.“⁹ Recte proin cum doctore angelico concludimus: „Poterat Deus a principio, quando hominem condidit, etiam alium hominem ex limo terrae formare, quem in conditione naturae suae relinqueret, ut scilicet mortalis et passibilis esset et pugnam concupiscentiae ad rationem sentiens, in quo nihil humanae naturae derogaretur, quia hoc ex principiis naturae consequitur; non tamen iste defectus in eo rationem culpae et poenae habuisset, quia non per voluntatem iste defectus causatus esset.“¹⁰

Haec catholicae ecclesiae doctrinae ut a quorundam opinionibus nullum detrimentum patiantur, iuvat hic in mentem revocare sedis apostolicae iudicio damnatae Baii sententiae: „Humanae naturae sublimatio et exaltatio in consortium divinae naturae debita fuit integritati primae conditionis, et proinde naturalis dicenda est et non supernaturalis.“¹¹ Integritas primae conditionis non fuit indebita humanae naturae exaltatio, sed naturalis eius conditio¹². Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur¹³. Immortalitas primi hominis non erat gratiae beneficium, sed naturalis conditio.¹⁴ Similiter eodem iudicio iam damnatae Quesnelli sententiam: „Gratia Adami est sequela creationis et erat debita naturae sanae et integrae.“¹⁵

A veritate catholica illos aberrare asserimus, qui docent, Dei sapientiam et bonitatem exegisse, ut homini gratiam sanctificantem, immunitatem a concupiscentia aut immortalitatem corporis conferret; vel qui asserunt, immunitatem a concupiscentia necessario pertinere ad ipsius hominis ideam seu naturam; denique qui dona Adamo collata propterea solum supernaturalia vocanda esse dicunt, quod homini a Deo create, et non ab homine sibi ipsi collata sint.

Caput XVI.

De Adami praevagatione et peccato originali.

Totam salutis oeconomiam non intelligunt, qui, sprete revelatione, hominem talem, qualis a Deo conditus erat, nunc nasci perverse statuunt. Ne immensa redemptionis beneficia maximi fadere ac mirari unquam cesset populus christianus, generis humani lapsus eidem secundum ecclesiae doctrinam saepe exponendus est. Itaque primus homo, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus,

¹ De lib. arb. lib. III, cap. 20, n. 56, [opp. ed. Bened., III, 623 A].

² De Gen. ad litt., lib. VI, cap. 26, n. 26, [opp. ed. Bened., III, 210 D].

³ S. Thom., In 2^a sent., dist. 21, q. 1, a. 2 ad 2.

⁴ Prop. 21.

⁵ Prop. 26.

⁶ Prop. 54.

⁷ Prop. 78.

⁸ Prop. 85.

¹ Rom. I, 28.

² Ps. XLVIII, 12.

³ Tertull. Adv. gent., cap. 17, [opp. ed. Migne, I, 376 A].

⁴ Sess. V, de peccat. origin., can. 1.

⁵ S. Pius V, constit. Ex omnibus afflictionibus, prop. 28-4 [die 1 octobris anno 1567]. Vide append.

⁶ S. Thom., I, 2, q. 82, a. 1 ad 2.

statim sanctitatem et iustitiam, in qua constitutus fuerat, amittit non sibi soli, sed nobis etiam: et inquinatus ille per inobedientiae peccatum non tantum mortem et poenae corporis in omne genus humanum transfudit, sed et peccatum, quod est mors animae¹. Aliena quidem erat actio Adami, si in ipso solo spectatur; nostra autem erat, quatenus tanquam caput nostrum peccavit². Quapropter cum sede apostolica reuicimus hanc Bani sententiam: „Peccatum originis vere habet rationem peccati sine ulla relatione ac respectu ad voluntatem, a qua originem habuit.“³ „Prout vero reatum seu habitum dicit, qui post actum peccati perdurat, et quo is, qui semel peccavit, vere peccator manet, peccatum originale est id, quod ex Adami actu in omnes est transfusum quodque baptismate tollitur. Baptismate enim tollitur totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet.“⁴

Itaque secundum catholicam fidem peccatum originale veram et propriam rationem peccati habere et culpae reatum includere et hominem vere peccatorem constituere dicendum est. Sensu enim vero et proprio peccatores sunt illi, in quos Adam per inobedientiae peccatum non solum „mortem et poenas corporis, sed etiam peccatum, quod est mors animae“, transfudit; vere peccatores, et culpae reatum subsunt illi, qui „in remissionem peccatorum veraciter baptizantur“. Verum peccatum certe illic est, ubi reatus originalis peccati remittitur et tollitur totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet⁵.

Adami peccatum „propagatione, non imitatione, transfusum, omnibus inest unicuique proprium“⁶; ergo peccati reatus non tunc demum noxer fieri dicendus est, si ipsi consentimus. Nec consensum actuum singulorum illud peccatum requirit, quod e consensu seu voluntate Adami, capitis nostri, trahit originem.

Non in concupiscentia, quae in baptizatis manet, vera et propria seu formalis peccati originalis ratio sita est. Concupiscentia est e peccato et ad peccatum duoit, attamen cum homo, quantumvis ea moveatur, modo non consentiat, non peccet, neque illa peccatum est. Gratia baptismatis elevamur quidem, destructo simul peccato, ad statum iustitiae; sed non reddit baptismus, delendo concupiscentiam, quae scilicet ad agonem relinquitur, primam integritatem, cum tamen omne id, quod veram peccati rationem habet, baptismate tolli constat. Neque dicendum est, manentem post baptismum susceptum concupiscentiam ideo iam in remane quidem veri peccati indole vel nomine carere, quod accedente gratia proportio et debitas ordo inter animae vires restituatur et proclivitas ad peccandum cesset. Non enim semper deprehendimus in baptizatis laudatum illum rationem inter et sensualitatem ordinem, qui officiat, ut concupiscentia non iam trahat ad peccandum. Sed etiam per gratiam accedentem constricta esset concupiscentia, tamen si de se peccati rationem haberet, verum non esset, quod docet ecclesia⁷: in baptizate tolli totum id, quod veram et propriam peccati rationem habet, neque illud redi tantum aut non imputari. Maneret enim peccatum seu concupiscentia, sed non iam imputaretur utpote accedente gratia; vel rasam quidem,

attamen non positus evaleum esset, videlicet gratia exhibita.

Potest etiam, peccatum originale reponi non potest tam in displicentia divina, tum in turbato recto inter hominis partes ordine. Etenim displicentia divina peccatum constituere nequit, quod, ut verum sit peccatum, homini ipsi inest necesse est. Si vero turbatus inter hominis partes ordo, id est, concupiscentia tanquam illius displicentiae causa designatur, non id statuitur, quod sensu vero et proprio sit peccatum.

Cum Dei bonitate et iustitia non pugnare, quod bonis non debitis, eximia autem liberalitate nobis praeparata, Adami praevagatione nos privari permiserit, id quidem eo facilius intelligimus, cum etiam sine illis hominem condere Deus potuerit, et miseriae, quibusdam ob eandem praevagationem nunc conflictamur, uberrima nobis, si volumus, meritorum seges existant. Ampliora etiam, quam Adami abstulit culpa, Christi nobis contulit redemptio; unde canit ecclesia: „O felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere redemptorem!“ Haec aliaque animarum pastores commode tunc in mentem revocabunt fidelibus, si per revelationis adversarios e peccato originali fidem impugnari senserint. Tanto autem uberius id praestabunt, quo arctius conciliorum, sanctorum patrum et praestantissimorum ecclesiae doctorum sententis inhaerendum, et a rationis humanae, quae auctoritatis iugo se subducit, figmentis sibi cavendum existimabunt.

Caput XVII.

De peccati originalis effectibus nec restringendis nec exaggerandis.

Perversissima est quorundam sententia, quidquid sensibus blandiatur, id etiam congruere rationi, et quidquid libeat, id etiam licere. Etenim quas animi appetitiones integritatis dono Deus ita temperaverat, ut nunquam non parent rationis imperio, iam solutae illo freno rebelles existunt et feruntur in vitia. Manifestum autem est, cupiditatibus tenebrae offundi intellectui hominemque trahi ad multos errores, qui tanto difficilius vitantur, quo periculosioribus ei artibus illuditur a daemone. Recte igitur homo dicitur per peccatum originale spoliatus esse gratuita, et vulneratus in naturalibus. Doctor angelicus id, quod sanctus Augustinus ignorantiae et difficultatis nomine complecti solet, uberius explicans haec docet: „Per iustitiam originalem perfecte ratio continebat inferiores animae vires, et ipsa ratio a Deo perscribatur ei subiecta. Haec autem originalis iustitia subtracta est per peccatum primi parentis. Et ideo omnes vires animae remanent quodammodo destitutae proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem: et ipsa destitutio vulneratio dicitur naturae... In quantum ergo ratio destituitur suo ordine ad verum, est vulnus ignorantiae; in quantum vero voluntas destituitur ordine ad bonum, est vulnus malitiae; in quantum vero irascibilis destituitur suo ordine ad arduum, est vulnus infirmitatis; in quantum vero concupiscentia destituitur ordine ad delectabile moderatum ratione, est vulnus concupiscentiae.“¹

Hinc est, quod homo lapsus iam indiget revelatione et gratia, ut veritates religionis etiam naturalis eo, quo opus est, modo, brevi tempore et sine falsitate admixta cognoscat², ac legem naturalem totam constantiter observet.

¹ Conc. Trid., sess. V, can. 1 et 2.

² S. Aug. *De sept. et concupiscent.*, lib. II, cap. 5, n. 15; *Serm.* 165, n. 7; *De pe. CIII.*, term. 4, n. 4, (opp., ed. Bunsel, X, 308 C, V, 800 R, IV, 1170 B).

³ Prop. 47.

⁴ Conc. Trid., sess. V, can. 5.

⁵ *Ibid.*, can. 2, 4, 5.

⁶ *Ibid.*, can. 3.

⁷ *Ibid.*, can. 4.

¹ S. Thom. I, 2, q. 85, a. 2.

² S. Thom. *Contra gent.*, lib. I, cap. 4.

Ut vero cavendum est, ne cum peccatis peccatum originale negantibus et huius temporis rationalisticis hominis vires nimium offerantur, ita pariter cavendum est, ne cum novatoribus caecali XVI aetatumque, a seclis, inter dona supernaturalia et naturalia non recte discernentibus, eadem vel extinctae dicantur vel nimium deprimantur. Errori veritas, non errori opponendus est error.

Quod imprimis ad voluntatem attinet, ea, licet ex peccato originali infirmior existit, non tamen omni vi et efficacia vel libero arbitrio privata est¹. Et quamvis non solum gratia sanctificante, sed etiam fide careat homo, non tamen omnia eius opera, ut quidam voluerit, peccata sunt. Cum sede apostolica reitimus hanc, et quascunque a Sede, Bani sententiam: „Omnia opera infidelium sunt peccata.“² itemque hanc: „Necesse est infidelem in omni opere peccare.“³ Longe ab hac diversam sanctus Augustinus, peccati originalis et gratiae quantumvis strenuus assertor, tradit doctrinam, dum scribit: „Verumtamen quia non usque adeo in anima humana imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in ea velut lineamenta extrema remanserint, unde merito dici possit etiam in ipsa impietate vitae suae facere aliqua legis vel sapere; si hoc est, quod dictum est, quia gentes, quae legem non habent, hoc est, legem Dei, naturaliter quae legis sunt faciunt, et quia huiusmodi homines ipsi sibi sunt lex, et scriptum opus legis habent in cordibus suis, id est, non omni modo delectum est, quod ibi per imaginem Dei, cum crearentur, impressum est: etiam sic illa differentia non perturbabitur, qua distat a vetere testamentum novum... Nam et ipsi homines erant, et vis illa naturae inerat eis, qua legitimum aliquid anima rationalis et sentit et facit; sed pietas, quae in aliam vitam transfert beatam et aeternam, legem C habet immaculatam, convertentem animas.“⁴ Si ita est, potest homo lapsus etiam solius naturae viribus quaedam opera moraliter bona seu honesta facere. Aliud tamen est totam legem naturalem, aliud eius partem posse implere⁵. Ipsa etiam Tridentina synodus gentes „per vim naturae“, cum „in eis liberum arbitrium minime extinctum esset, viribus licet attenuatum et inclinatum“, potuisse boni aliquid facere, quod tamen non pertinet ad vitam aeternam, aperte supponit⁶. Merito igitur ab ecclesia inter alias similes haec proscripta est Quenelli propositio: „Voluntas, quam gratia non praeventit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum, ardoris, nisi ad se praecipitandum, virium, nisi ad se vulnerandum; est capax omnis mali, et incapax ad omne bonum.“⁷ Pariter doctrina synodi Pistoriensis de duplici amore (dominantis cupiditatis et caritatis dominantis), qua parte inter dominantem cupiditatem et caritatem dominantem nulli ponatur affectus medii, a natura ipsa insiti suapteque natura laudabiles, qui una cum amore beatitudinis naturalique propensione ad bonum „remanserunt velut extrema lineamenta et reliquiae imaginis“⁸, perinde ac si „inter dilectionem divinam, quae nos perducit ad regnum, et dilectionem humanam illicitam, quae damnatur“, non daretur „dilectio humana licita, quae non reprehenditur“⁹, haec, in-

quimus, doctrina a Pio VI pontifice merito declaratur „falsa, alius damnata“¹⁰.

Ut voluntas bonum aliquod perficere, ita etiam intellectus hominis lapsi veritates aliquas, quae ad religionem naturalem spectant, et imprimis Dei existentiam, certo et e suis principiis cognoscere potest. Docet enim de gentibus loquens apostolus¹¹, e manifestatione naturali per res creatas Deum et sane Deum verum, a mundo distinctum, cui scilicet gratias debebat agere, cognosci posse et cognitum esse. Non de dubia aliqua et incerta cognitione sermo est: quod enim manifestum est, quod intellectu conspicitur, id vero certissimum est. Unde etiam sanctus Augustinus cum aliis sanctis patribus hanc Dei seu generatim religionis naturalis cognitionem aliquam a natura proficisci diserte docet, dum eam ex illis imaginis divinae „extremis lineamentis“, atque ex „vi illa naturae, qua legitimum aliquid anima rationalis sentit et facit“, explicat et a pietate distinguit¹². Huc spectat confixa pridem a sede Romana Quenelli sententia, omnem Dei cognitionem etiam naturalem, etiam in philosophis ethnicis Dei donum esse asserentis¹³. Ex illis, quae diximus hactenus, satis iam liquet, non solum vago animi sensu Dei notitiam percipi, sed demonstratione legitima seu ratiocinatione, quemadmodum et alias quasdam veritates morales, Dei existentiam posse probari. Unde ex animo huic assentimus sententiae: „Ratiocinatio Dei existentiam, animae spiritualitatem, hominis libertatem, cum certitudine probare potest.“¹⁴

TITULUS V.

De Christo humani generis reparatore.

Caput XVIII.

De incarnationis causis.

Poterat quidem Deus genus humanum in Adamo lapsum non reparare ad pristinum finem supernaturalem, sed sorti sibi paratae et libere inductae suaeque viribus naturali tantum auxilio adiutis committere¹⁵. Poterat quoque alii humano generi, si reparare volebat, succurrere viis. Si vero, integram exigens satisfactionem, iustitiam non minus quam misericordiam manifestando, reparare volebat, nemo poterat satisfacere, nisi qui Deus simul esset et homo¹⁶.

Itaque Verbum, secunda Trinitatis persona, in plenitudine temporis naturam suscepit humanam, tam ut omnes omnino, etiam illos, qui praecessissent, passione potissimum et morte redimeret, tum ut omnes, qui subsequerentur, non redimeret solum, sed verbo et exemplo etiam doceret, cum non redemptore solum indigerent, sed et veritatis magistro¹⁷.

„Verbum caro factum est, et habitavit in nobis; et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.“ (Gloriam Iesu Nazareni, unigeniti a Patre, viderunt homines, cum „aperti sunt ei caeli, et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam et venientem super eum“; et vox audita est: „Hic est filius meus dilectus, in quo mihi

¹ Constit. Auctorum fidei, prop. 24. Vide append.

² Rom. I, 18-21, 11, 14, 15; Sap. XIII, 9.

³ Cf. locum supra relat. De spir. et litt., cap. 28, n. 48.

⁴ Clement. XI constit. Unigenitus, prop. 41 [die 8 sept. anno 1713]. Vide append.

⁵ Prop. 2, omnia a a congreg. indicis anno 1855. Vide append.

⁶ S. Aug. De nat. et grat., cap. 4 et 5 [opp. ed. Bened., X, 120 E et seq.].

⁷ S. Anselm. Cur Deus homo, lib. II, cap. 6 [opp. ed. Migne, I, 404 A].

⁸ S. Leon. Serm. 2, de nativ. [opp. ed. Baller., I, 74].

⁹ Leon. I, 14.

¹ Conc. Trid., sess. VI, de iustif., can. 4, 5, 7.

² Prop. 24.

³ Prop. 8, inter 81 damn. ab Alex. VIII [die 7 dec. 1690].

⁴ De spirito et litt., cap. 28, n. 48 [opp. ed. Bened., X, 111 B].

⁵ S. Thom. I, 2, q. 108, a. 2.

⁶ Sess. VI, de iustif., cap. 1.

⁷ Prop. 24.

⁸ S. Aug. De spir. et litt., cap. 28.

⁹ S. Aug. Serm. 222, de car., n. 1, [opp. ed. Bened., V, 1246 D].

Constit. Auctorum fidei, prop. 24.

complectitur.¹ Viderunt hanc gloriam, quoties Iesus Christus ipse se Dei filium asserens miraculis et vaticiniis veritatem suae attestationis comprobabat. Viderunt imprimis hanc gloriam in illa a seorsum resurrectione, quam signum praecipuum, quo Dei filius comprobandus foret, praedixerat. Viderunt etiam hanc Iesu Christi tanquam unigeniti gloriam, cum apostoli eundem Deum, Dei filium, Messiam esse toti nuntiaverunt orbi, „Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.“² Viderunt denique hanc gloriam, cum ecclesia, ipsa miraculis et martyrum triumphis veritatis comprobata magistra, Iesum Nazarenum Deum, Dei filium, Patri consubstantialem professus est his symboli verbis: „Credo in Deum, patrem omnipotentem . . . et in Iesum Christum filium eius unicum . . . Deum de Deo . . . Deum verum de Deo vero.“³ Videmus et nos hodie hanc gloriam, cum ecclesia catholica, nullis unquam contaminata erroribus, nullis per tot saecula victa persecutionum procellis, eandem Iesu Christi Dei Deique filii professionem tanquam lucidum et fulgens inter infidelitatis tenebras profert vexillum.

Cum igitur non sit in alio aliquo salus, nec aliud nomen sit sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri⁴, christiani ut vivam ac sinceram in Iesum Christum redemptorem concipiant foveantque fidem et grati animi sensus, animarum pastoribus summopere allaborandum est. Et tanto id impensius procurandum existimabunt, si deismi, qui Deum unice praedicat, Iesum salvatorem ignorat, labem spargi ac vulgari alicubi censerint. Christiani nomen quomodo gerat, qui ignorat aut non adorat Christum! Nec sine causa primis saeculis ecclesia, ut sinceram in Christum Dei filium tueretur fidem, tanta vigilantia haereticorum elusit insidias, tam intrepido animo acerbas imperatorum subiit iras, crudelia passa est exilia, rapinas, carceres mortemque ipsam contempit. Recta scilicet in Christum fide religio stat christiana.

Caput XIX.

De duabus in Christo naturis unaque persona.

Concilium Chalcedonense confitetur „unum eundemque filium et dominum nostrum Iesum Christum . . . eundem perfectum in deitate, et eundem perfectum in humanitate. Deum vere et hominem vere, eundem ex anima rationabili et corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem abeque peccato . . . unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivisae, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata naturarum differentia propter unionem.“

Unde etiam duplex in Christo agnoscenda est voluntas, divina et humana, haec tamen non contraria illi, sed subiecta⁵. Cum porro natura utraque suam sibi propriam haberet formam et virtutem operandi, duplex etiam agnoscenda est operatio. Neque ideo, quod natura divina subiectam sibi haberet humanam et per eam operaretur, natura humana suam propriam amittebat formam et virtutem⁶. Vocamus igitur cum concilio Lateranensi celebrato anno 649 Christi operationes theandricas⁷

non ob confusionem aliquam operationum seu virtutum, sed ideo, „quod divina operatio eius utitur humana, et humana eius operatio participat virtutem divinae operationis.“⁸

Unde iam colligitur, alio modo in Christo, qui naturam complectitur divinam et humanam, alio modo in homine, qui anima rationali constat et corpore, de operandi principio esse loquendum. In homine enim unum est operationum principium seu una operandi virtus, quia corpus, licet diversa ab anima rationali substantia, virtutem tamen operandi ab ea accipit, cum in Christo natura humana in se suum operandi principium virtutemque haberet, nec a verbo, quasi id animae vice fungeretur, acciperet.

Una est in Christo persona et persona quidem divina, Verbum, cui humana natura unita est. „Si quis non confitetur, carni secundum hypostasim unitum Dei Patri Verbum unumque esse Christum cum propria carne, eundem scilicet Deum simul et hominem, anathema sit.“⁹ Natura igitur humana, quae in nobis, quia in se subsistit, est persona, in Christo, quia ad Verbum refertur eiusque hypostasi subsistit, persona non est. Verbum, facta incarnatione, quemadmodum divina, sic etiam humana natura utitur tamquam sua proindeque humanitas verbi propria esse dicenda est.

Unio haec in persona ab unione illa in natura, quae anima et corpus in homine unum sunt, aliqua re differt, alia re cum ea convenit. Differt propterea, quod anima, secus ac Verbum naturae humanae, iungitur corpori ut forma materiae et ideo vitam ei praestet unamque cum eo constituit naturam humanam. Convenit autem propterea imprimis, quod, ut unio animae cum corpore, ita et unio Verbi cum natura humana intima, immo substantialis, non accidentalis est, cum non sine Verbo operetur natura humana. Convenit etiam, quia, sicut anima corpore, praeterquam quod in eo est ut forma in materia, utitur simul ut instrumento proprio, ita Verbum natura humana, licet tamen eius non sit forma, utitur ut instrumento assumpto arctissimeque coniuncto, quod quidem vita sibi propria pollet. Id, in quo animae et corporis compositio cum Verbi, et naturae humanae coniunctione convenit, significans symbolum Athanasianum dicit: „Unus omnino, non confusionem substantiae, sed unitate personae. Nam sicut anima rationalis et caro unus est homo, ita Deus et homo unus est Christus.“ Cum persona Verbi non perficiatur a natura humana, neque haec constituatur vel ex parte, persona Verbi est simplex omnino; composita vocatur quandoque, quatenus duas complectitur naturas, per quas operatur.

Itaque, cum secundum fidem ecclesiae una sit agnoscenda in Christo persona, dogma catholicum ab illis haereticis declaramus, qui ausi sunt docere, duas in Christo esse personas, alteram divinam, humanam alteram; Christum esse unum unamque personam eatenus tantum, quod persona divina, utpote nobilior quam humana, principatum seu hegemoniam habeat; ecclesiam duas in Christo personas negasse propterea quod, personae notione nondum recte constituta, duas personas dicendo perperam fuisset intellecta.

Quamvis aliud sit humana, aliud divina natura, nec proinde fas sit dicere, humanitatem esse divinitatem, non tamen alius est Deus, alius homo in Christo, sed idem Deus et idem homo. Recte igitur, de Christo agentes, scripturae sacrae patrumque loquendi modum secuti, dicimus: Deus est homo, est natas, passus; hic homo est Deus, est omni-

¹ Matth. III, 16, 17.

² Marc. XVI, 20.

³ Symb. apost. et Nic.

⁴ Act. IV, 12.

⁵ Conc. oecum. VI (Constantin. III) [Mans. XI, 204 A].

⁶ S. Leon. Ep. dogmat. ad Flavium, cap. 4, [Hard. II, 204 B].

⁷ Vide append.

⁸ Conc. XV [Mans. X, 1126 C].

⁹ S. Thom. III p., q. 19, a. 1 ad 1.

¹⁰ Decr. conc. Ephes., can. 2, [Hard. I, 1202 B].

potens. Nec immerito canit ecclesia: „Qui te creavit, parvulam lactente matris ubere.“ Proprietates enim utriusque naturae recte praedicantur de una eademque earum hypostasi. Quae idiomatum communicatio cum inter hominis animam et corpus non ait (non enim anima corpus vel mortalis esse dicenda est), apparet denuo, alio modo in homine corpus iunctum esse animae, atque in Christo naturam humanam Verbo.

Hinc etiam sequitur, Christum hominem, etiam liberum, peccare non potuisse. Cum enim, quae per naturam sunt, tribuenda sint personae, si Christus peccare omnino potuisset, dicere liceret: Deus potest peccare, quod sane blasphemum foret. Immo et passionibus animae et concupiscentiis carnis molestatum eum fuisse qui dixerit, impius iudicatur ab ecclesia¹. Nec ut voluntas sit libera, requiritur, eam eligere posse inter bonum et malum: quis enim dixerit, Deum in suis operibus ideo, quod malum eligere non possit, non esse liberum? Sufficit, si inter bonum et bonum possit eligi. Unde impii in Christum sunt illi, qui eum peccare potuisse opinantur.

Fuisse in anima Christi, praeter scientiam acquisitam, etiam scientiam infusam, immo et visionem beatorum, et quidem inde ab ortu, magno consensu docent theologi. Et sane eximium scientiarum thesaurum ei largiendum esse, praedixerat propheta². Cavendum igitur est, ne quid humile vel eo indignum hac in re statuatur. Hac autem culpa sane illos non vacare iudicamus, qui docent, Christum hominem sensim sensimque, atque adeo in tentatione demum perfectam sui muneris conscientiam esse adeptum.

Caput XX.

De beata Maria, deipara, virgine perpetua, omnis labis experte.

Beata virgo Maria vere deipara est, quia Deum peperit³. Etenim quia unus est Christus, et quia idem, qui Deus est, secundum humanam naturam ex virgine natus est, Maria Deum peperisse dicenda est. Unde concilium Ephesinum: „Si quis non confitetur ... Dei genitricem (esse) sanctam virginem ... anathema sit.“

Maria virgo concepit, virgo peperit, virgo post partum permansit. Partum virginelem propheta stupens praedixerat⁴. Hinc illa in symbolis et liturgiis Mariae virginis perpetua appellatur, quae quo sensu intelligenda sit, sanctus Augustinus docet, dum scribit: „Quo (Christo) si vel nascente corrumpere eius (Mariae) integritas, non iam ille de virgine nasceretur; eumque falso, quod abest, de virgine Maria natum tota confiteretur ecclesia.“⁵ In eandem rem sanctus Hieronymus: „Pulchra,“ inquit, „quidam portam clausam Mariam virginem intelligunt, quae et ante partum et post partum virgo permansit.“⁶

Mariam hic in terris nullum unquam commississe peccatum, celebratissima sibi Augustini est sententia⁷. Communem hanc esse ecclesiae ea de re persuasionem, concilium Tridentinum diserte edicit⁸.

Doctrinam de immaculata beatissimae virginis conceptione in ecclesia semper exstitisse veluti a maioribus acceptam ac revelatae doctrinae cha-

ractere insignitam, illustra venerandae antiquitatis ecclesiae orientalis et occidentalis monumenta validissime testantur. Amplissime enim verbis sancti patres beatae virginis sanctitatem, ab omni peccati labe integritatem, eius de hoste infernali, cuius caput immaculato pede contriverit, triumphum plenissimum celebrant. Hinc illa a multis saeculis tot ecclesiae praesulum, doctorum ac pastorum in virginis immaculata conceptione celebranda consensus, cuius rei haec provincia nostra duo iam pridem praebuit documenta, alterum, cum universitas Coloniensis, anno 1494, ad eiusdem virginis immaculatam conceptionem asserendam iureiurando se obstrinxit, alterum, cum iam ab antiquis temporibus canonici capitulares ecclesiae cathedralis Coloniensis decorationem pectoralem gestant stellam auream, in cuius parte aversa beatae virginis icon conspicitur cum hac inscriptione: „Virgo sine labe concepta.“ Omne, quod superesse poterat, dubium discussum est, cum orbis catholicus laetabundus Pii IX, summi pontificis omniumque christianorum patris ac doctoris, ore hanc editam accepit sententiam: „Auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostra declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam, quae tenet, beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque ideo ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam.“⁹

Quanta Christi fidelium gratulatione et laetitia in hac quidem provincia declaratio illa excepta sit et quos pietatis fructus protulerit, testes sunt processiones in ipsa promulgationis die solemniores, et maiore, quam ab hominum memoria contigerat, populi frequentia celebratae, platearumque ac domorum festiva exornatio ac splendidissima sub vesperam illuminatio; testes sunt alibi columnae, alibi nosocomia, alibi ecclesiae etiam in perennem rei memoriam erectae; testes sunt devotio mensis Mariani magna fidelium pietate frequentata, litanias de beata Virgine cum antiphona *Salve Regina* diebus sabbatinis decantandi consuetudo passim inducta, et confraternitas de immaculato beatae Virginis corde ad peccatores convertendos latius propagata.

Haec in beatam Virginem sine labe conceptam populi devotio ut fovetur et maiora in dies capiat incrementa, pastorum providendum est sollicitae curae. Docendus et hortandus est, ut ad Dei matrem illibatam, consolatricem afflictorum, auxilium christianorum, salutaris apud Deum intercessionis causa in rebus adversis confugiat, integerrimamque eius puritatem, quantum humana fert conditio et fragilitas, imitari sataget; et ut viva semper privilegii illius praestantissimi, quo divinae bonitati eam exornare placuit, apud omnes vigeat memoria, in litanis semper adiungenda est invocatio: „Sancta Maria, sine labe originali concepta, ora pro nobis!“

TITULUS VI.

De Christi ecclesia.

Caput XXI.

De ecclesiae origine perpetuaque constitutione.

Hac nostra aetate cum tanta passim vigeat libido subiectivis ut vocant placitis inhaerendi, eoque in religione etiam, unde vel maxime exulare de-

¹ Conc. oecum. V (Constantin. II), can. 12 [Mansi IX, 293 C].

² Is. XI, 2-3.

³ Luc. I, 26.

⁴ Is. VII, 14.

⁵ *Becker*, cap. 24, [opp., ed. Bened., VI, 210 A].

⁶ *In Becker*, cap. 24, [opp., ed. Migne, V, 480 A].

⁷ *De nat. et grad.*, cap. 24, n. 42, [opp., ed. Bened., X, 144 G].

⁸ *Sess. VI, de insty.*, can. 28.

⁹ Pii IX constit. *Ineffabilis Deus*, data die 10 dec. 1854. Vide append.

bebat, transferatur, negotium, Christi fideles, ut contra hanc pestem muniantur, sedulo sunt edocendi, eam solum religionis formam esse veram ut ab omnibus amplectendam, quam ad consummationem usque saeculi duraturam Christus ipse instituit.

Christus autem his e terris discedens apostolos operis sui vicarios ecclesiae contulit praesens pastores¹, qui salvari nuntiata doctrina, eos, qui credidissent, baptismi tinctos, redemptionis gratiae efficientes participes, arteque inter se nexos pro potestate regerent². Visibilis haec hominum eandem doctrinam profitentium, eorundem sacramentorum communione iunctorum et apostolorum eorumque successorum imperio submissorum societas est illa ecclesia, quam se instituturam esse diserte praedixerat³.

Ecclesia igitur est novum hominum redintegratorum genus, quod a Christo ducit originem, quem admodum homines lapsi ab Adamo. In Adamo adoptione spoliati, dum baptismate visibiliter in ecclesiam cooptantur, invisibiliter Christo per gratiam coniungimur et filii adoptivi constituimur. Neque enim ut ecclesiae externo accessu coniungamur, ad salutem sufficit: sed ut eius etiam animae per gratiam sanctificantem inseramur eaque vivamus necesse est. Cum videlicet tum iusti tum iniusti, modo baptismate suscepto Christi doctrinam profiteantur legitimisque subsint pastoribus, ad ecclesiae visibile corpus pertineant, eius tamen anima soli iusti vivunt, quippe qui soli intimi Christo sint coniuncti. Hac autem ratione non duae constituuntur ecclesiae, visibilis altera, altera invisibilis, sed una eademque ecclesia visibilis corpore vivo, sicut et corpus et anima unum constituunt hominem visibilem.

Christus porro suam ipsius potestatem ita per apostolos exerceri continuarique voluit, ut quam ipse has in terras doctrinam intulerat, eam illi annuntiarent gentibus; et quos gratiarum thesauros ipse morte sua nobis meruerat, eorum illi essent dispensatores; et quam ipse domum construxerat, eam illi regerent. Non igitur e terris omnino evanuisse dicendus est, cum in ecclesia, suo quasi corpore, quod ab apostolis regeretur, inter homines perpetuo versari et vivere voluerit.

Ecclesia enim tamdiu his in terris persistet et vivet, quamdiu homines sunt, qui Christo sunt inserendi. „*Etiam non est in alio alique saeculo, nec aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oportet nos salvos fieri.*“⁴ Nec quomodocumque perpetuo durabit ecclesia, sed ea iugiter erit, quae a Christo est instituta; quapropter nunquam tempus erit, ut quidam somniaverunt, quo ecclesiae locum regimen civile obtinere eiusque partes suscipere possit. Christus convelli et destrui opus suum non patietur, cum promiserit fore, ut portae inferi non praevalerant adversus ecclesiam. Sed nec ipse ecclesiam dissolvat, ut aliam ei substituat, quemadmodum ecclesia successit synagogae. Hanc aliquando cessaturam prophetae saepe praedixerant; ecclesiam autem tanquam id, quod prioribus institutionibus esset preparatum, perpetuo duraturam ea, qua synagogae succederet, forma, et ipsi innuebant et Christus aperte praedixit, promittens, se fore usque ad consummationem saeculi cum apostolis illam, quam acceperant, exercentibus potestatem⁵. Itaque ut eadem doctrina eademque sacramenta,

ita eadem quoque regiminis potestas et idem proinde praesidium collegium, quod Christus discedens affatus est, perpetuo erit in ecclesia.

Caput XXII.

De Romano pontifice, Petri apostolorum principis successore.

Christus ut ecclesiae, corpori suo mystico et visibili, visibile etiam, postquam hinc discessisset, caput constitueret, Simonem Petrum apostolorum creavit principem. Id ut significaret, supra Petrum se aedificaturam ecclesiam edixit¹. Quam aedificium a fundamento, eandem a Petro, fundamento visibili, firmitatem acceptura declaratur ecclesia. Sunt quidem et reliqui apostoli, cum potestate praediti sint, ecclesiae fundamenta, attamen, non tam insigni, quo Petrus, modo. Hic enim prae ceteris unum et universale constituitur fundamentum, cum ei, sicuti prae ceteris Iesum Christum Dei filium professus erat, prae ceteris praerogativa esset deferenda. Hoc quo fieret manifestius, plenam de omnibus, quae ad ecclesiam respiciunt, statuendi seu clavium potestatem Christus ei promisit². Etiam clavium potestas etiam reliquis concedenda erat apostolis, eminentiori tamen modo confertur Petro, cum, quod omnibus est commune, non singularis dignitas fuisset, nec munus singulare ob singularem fidei professionem delatum. Hanc autem singularem dignitatem et potestatem reapse Christus tunc contulit in Petrum, cum, postquam e sepulchro vivus prodiiit, agnos ovesque pascendi munus eidem imposuit³. Soli iterum Petro munus hoc tam amplum, quod et agnos et oves totumque Christi gregem, omnes denique, qui inter Christi oves referri cupiunt, omnes proin ecclesiae ordines respicit, demandari videmus, cum Petrus, an prae ceteris apostolis Christum amet interrogatus, prae ceteris etiam distinguendus declaratur. Iam etiam manifestum est, cur soli Simoni Petro Christus nomen imposuerit, quod aliquam in ecclesia significaret potestatem⁴; cur singulari modo pro Petro rogaverit, ne eius deficeret fides, et ut aliquando conversus fratres confirmaret⁵.

Longum est, patrum tam graecorum quam latinorum singillatim recensere testimonia, qui modo a Petro unitatis originem repetunt⁶, modo eundem caput constitutum dicunt, ut schismatis tollatur occasio⁷, modo, se et apostolorum principem appellant⁸, modo, ubi Petrus, ibi ecclesiam esse declarent⁹. Commune fuisse apud graecos et latinos illam Christi verborum interpretationem e sancto Gregorio Magno discimus, qui apud Mauritium imperatorem de Ioanne Constantinopolitano episcopo, universalis sibi appellationem arrogante, conquerens scribit: „*Omnes evangelium scientibus liquet, quod voce dominica sancto et omnium apostolorum Petro principi apostolo totius ecclesiae cura commissa est.*“¹⁰

Petro apostolorum principi unum aliquem in principatu successisse, pronum iam est concludere, quandoquidem Christus cum illo apostolorum collegio, quemadmodum tunc erat constitutum, se perpetuo mansurum promiserat; hoc autem apostolorum collegium ita constitutum erat, ut unus in

¹ Matth. XVI, 18.

² Ibid. 19.

³ Ioann. XXI, 15-17.

⁴ Ioann. I, 42.

⁵ Luc. XXII, 32.

⁶ S. Cyprian. *De unit. eccles.*, [opp., ed. Baluz., p. 196].

⁷ S. Hieron. *In Isaiam*, lib. I, n. 26, [opp., ed. Migne, II, 947 A].

⁸ S. Chrysost. *Hom. 67 de Ioann.*, [opp., ed. Montf., VIII, 686 E].

⁹ S. Ambros. *In ps. XL*, [opp., ed. Migne, I, 1088 A].

¹⁰ Ep. lib. IV, ep. 22, [q. lib. V, ep. 23, opp., ed. Migne, III, 716 C].

¹ Praefatio de apost.

² Matth. XXVIII, 20.

³ Matth. XVI, 18.

⁴ Act. IV, 12.

⁵ Matth. XXVIII, 20.

eo gereret primatum. Petrus porro illud est ecclesiae fundamentum illoque rector, a quo firmitatem ecclesia acciperet, ut hostibus perpetuo esset superior. Semper autem aedificium indiget fundamento semperque civitas rectore. Dein cum semper his in terris ligandae et solvendae sint res gravissimae, semper etiam sit, qui amplissima illa Petro demandata in ecclesia polleat potestate, necesse est. Denique cum semper sint oves agni pascendi semperque fratres confirmandi, non ad Petri personam munus hoc gravissimum Christus restrictum existimandum est. Itaque Petri aliquo successore constituto, corpus ecclesiae visibile visibili insignitum est capite, et perfectissima gaudens unitate, quae facile per orbem disicerentur membra, colligit mutuoque inter se iungit nexu.

Romanos vero pontifices Petri, Romae pro fide interfecti, esse successores, id quidem inde ab initio constabat omnibus, unde et rerum ecclesiasticarum scriptores antiquissimi, cum Romanorum pontificum textum seriem, a Petro incipiunt¹. Cum enim episcopo succedat is, qui defuncti sedem eo, qui statutus est, modo occupat, Petro tanquam Romanae ecclesiae episcopo defuncto successerunt illi, qui in eius locum Romae deinceps affecti sunt. Collatam Petro potestatem pascendi, ligandi et solvendi fratresque confirmandi in se transiisse norant inde a primis saeculis Romani pontifices. Praeclaris id sanctus Leo papa effert verbis: „Quamvis, inquit, singuli quique pastores speciali sollicitudine gregibus suis praesint scientque se pro commissis sibi ovibus reddituros esse rationem, nobis tamen cum omnibus cura communis est, neque cuiusquam administratio non nostri laboris est portio; ut, dum ad beati apostoli Petri sedem ex toto orbe concurritur, et illa universalis ecclesiae a Domino eidem commendata dilectio etiam ex nostra dispensatione deponitur, tanto amplius nobis instare oneris sentiamus, quanto cunctis maiora debemus.“² Petrum in Romanis pontificibus vivere ac per eosdem loqui norant concilii Chalcedonensis patres omnes, qui recitata Leonis papae epistola uno ore professi sunt: „Petrus per Leonem locutus est.“ Romana ecclesia sancto Cypriano est „Petri cathedra atque ecclesia principalis, unde unitas sacerdotalis exorta est“³; est ecclesiae catholicae radix et matrix, quam ut agnoscant et teneant, alios hortatur⁴. De Romana ecclesia agens sanctus Irenaeus ait: „Ad hanc ecclesiam propter potorem principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undique fideles.“⁵ Non sua solum, sed omnium sensa sanctus Bernardus pandit, cum Eugenium pontificem hisce compellat verbis: „Age indagemus adhuc diligentius, quis sis, quam geras videlicet pro tempore personam in ecclesia Dei. Quis es? Sacerdos magnus, summus pontifex. Tu princeps episcoporum, tu haeres apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, indicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es, cui claves traditae, cui oves creditae sunt. Sunt quidem et alii coeli ianitores et gregum pastores, sed tu tanto gloriosius, quanto et differentius utrumque praeceteris nomen

haereditatis. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos; tibi universi crediti, uni una. Nec modo ovium, sed et pastorum tu unus omnium pastor. Unde id probem, quaeris? Ex verbo Domini.“⁶

Itaque ad declarandam nostram in hanc sedem Romanam et illum, qui Dei providentia hanc sam gloriosissime tenet, adum patrem nostrum, Pium IX, venerationem et submissionem, cum patribus Florentini oecumenici concilii prostemur, „sanctam apostolicam sedem et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsam pontificem Romanum successorem esse beati Petri principis apostolorum, et veram Christi vicarium totiusque ecclesiae caput et omnium christianorum patrem et doctorem existere; et ipsi in beato Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalem ecclesiam a domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in actis oecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur.“

Agnoscamus etiam, divina providentia effectum esse, ut Romano pontifici dominium temporale obvenit, quo certius sedis apostolicae et ecclesiae totius libertas custodiretur et expeditior esset rerum ecclesiasticarum pro omnibus omnium nationum fidelibus administratio. Agnoscamus pariter et attestamur, impiam et sacrilegam esse, quae nuper tentata est, dominii pontificii spoliationem totique orbi catholico nefaria illa audacia illatam esse iniuriam. Sed et quae domino nostro Pio IX parata sunt opprobria, anxietates et sollicitudines, illa et nos animis nostris intime sentire eiusque dolores et nostros esse dolores palam prostemur.

Caput XXIII.

De episcopis, apostolorum successoribus.

Christus quam potestatem apostolis detulerat, eandem eorum successoribus committere voluit; subiunxit enim: „Eccce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.“⁷ Itaque apostoli a divino magistro edocti et Spiritu sancto muniti in universam terram profecti sunt, praedicantes ubique, Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis; atque, fidei doctrina sparsa, discipulos in evangelii ministerium assumptos et operis apostolici adiutores electos ecclesiae Deo congregatis praefecerunt⁸. Timotheum discipulum Paulus ecclesiae Ephesi fundatae episcopum instituit, Titum Cretae reliquit, ut per civitates presbyteros constitueret⁹. Seniores Ephesinis fidelibus praefectos idem Paulus admonet, ut attendant sibi et universo gregi, in quo eosdem Spiritu sancto posuerit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo¹⁰.

Itaque inde a suo primordio ecclesia universa episcopos „apostolis vicaria ordinatione succedere“, habere successionem ab apostolis, et cum episcopatus successione charisma veritatis certum¹¹, Dei loco praesidere¹² credidit. Ob tantam igitur dignitatem sanctus Ignatius martyr episcopos, ecclesiarum etiam angelos appellatos, ab omnibus sequendos esse enuntiat, ut Iesus Christus secutus est Patrem¹³. Omnium denique saeculorum fidem

¹ Tertull. *De praescript.*, cap. 32, [opp. ed. Migne, II, 45 A]; s. Iren. *Adv. Haer.*, lib. III, cap. 8, [opp. ed. Migne, 846 B]; s. Optat. *Milv. Adv. Parmen.*, lib. II, cap. 2 et 3, [Patr. lat., ed. Migne, XI, 847 A, etc.].

² S. Leon. *Serm.* 4 et 5, cap. 2, in annivers. assumpt., [opp. ed. Baller, I, 80].

³ Ep. LV, [opp. ed. Baluz., p. 88].

⁴ Ep. XLV, [l. c., p. 88].

⁵ *Adv. Haer.*, lib. III, cap. 8, [opp. ed. Migne, 846 A].

⁶ *De considerat.*, lib. II, cap. 8, [opp. ed. Migne, I, 751 D].

⁷ Matth. XXVIII, 20.

⁸ Mar. XVI, 20; Rom. XVI, 21; I Thes. III, 2.

⁹ I Tim. I, 3; Tit. I, 5.

¹⁰ Act. XX, 28.

¹¹ S. Cyr., *Ep.* LXIX, [opp. ed. Baluz., p. 122].

¹² S. Iren. *Adv. Haer.*, lib. IV, cap. 26, al. 42, [opp. ed. Migne, 1058 C].

¹³ S. Ign. *Ep. ad Magn.*, n. 6, [Patr. gr., ed. Migne, V, 957 A].

¹⁴ *Ep. ad Smyrn.*, n. 8, [ibid., 714 B].

sanciens sacrosancta Tridentina synodus declarat, A episcopos in apostolorum locum speciosissime et positos esse a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei¹.

Episcopi igitur legitime constituti imprimis dominici gregis rectores sunt, quibus, ut praecepta rite observentur omniaque tum in cultu divino tum in vita christiana rite ordinentur, cura commissa est. Pastores sunt, qui praesentes gregem in bona pascua educant, contra fauces et latrones luposque rapaces, sanguine etiam et vita profusa, oves tueantur². Custodes sunt, qui supra muros Ierusalem excubias perpetuo agentes, quid de nocte sit, explorent et hostes in sanctam civitatem irruentes repellant. Doctores sunt, qui depositum fidei custodientes et facientes opus evangelistae, tanquam boni Iesu Christi ministri, verbis fidei et bonae doctrinae fideles nutriant, et habentes formam sanorum verborum, devitantes autem profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae, sibi et suis attendant³. Dispensatores mysteriorum Dei sunt, qui cum ipsi confirmationis praecipue aliorumque sacramentorum charismata salutaria distribuunt, tum levitas ad sanctuarii ministerium vocatos et institutos manuumque impositione et unctione sacris ordinibus initiatos, per singulas ecclesias constituant presbyteros, qui idonei sint et alios docere ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, et in aedificationem corporis Christi⁴. Iudices sunt, quos qui audit, Deum audit, et qui spernit Deum spernit, quibusque a Deo delatum sit officium, non solum aeternae invigilandi, ut quaecumque sunt vera, iusta et sancta in ecclesia Dei observentur, sed etiam intrepide arguendi peccantes, ut et ceteri timorem habeant et scandalum de medio tollatur⁵. Denique episcopi etiam patres sunt constituti in domo Dei et familia sanctorum; patres, inquam, qui quotquot in Iesu Christo per evangelium geniti et ex aqua et Spiritu sancto renati sunt, paterno affectu complectantur ac foveant, debiles in bono proposito sustentent, pusillanimes consoletur, aberrantes reducant, infirmos consolident, contractos alligent, depravatos convertant, eos qui perierunt quaerant, inquietos corripiant, recalcitrantes castigent, caritatem in omnes, praesertim in egenos et miseros, foveant, atque ita ministerium suum implentes et in omnibus bonorum operum exemplum seipos praebentes, sollicitudine indefessa in id incumbant, ut, quos Deus redemit, Deo adducant in vitam aeternam⁶.

Caput XXIV.

De ecclesiae magisterio infallibili.

Ut illud quod acceperat, fidei depositum ecclesia fideliter tradiderit omnibusque gentibus veram Christi transmitteret doctrinam; ut fidei controversias, quae pro hominum ingenio orirentur, secundum veritatis rationes dirimeret; ut denique ab omnibus integrum illud, quod Christo ipsi docti mentis obsequium deberet, tuto posset exigere: Christus promisit deditque Spiritum veritatis, qui ut quondam apostolos, ita eorum successores episcopos in omnem duceret veritatem⁷; ipseque cum eisdem usque ad consummationem saeculi se fore

pollicitus est⁸. Ecclesia igitur, „columna et firmamentum veritatis“⁹ in illis, quae ad fidem mereoque spectant, errare aut ulla hominum et inferorum fraude ac violentia in errorem induci non potest¹⁰.

Exercent autem episcopi magisterium hoc nulli obnoxium errori, quoties congregati in concilio, quid credendum sit solemniter, approbante summo pontifice, edicant; nam concilium generale universalem ecclesiam repraesentat¹¹. Exercent pariter, dum dispersi licet per orbem cum summo pontifice in doctrina conspirantes, singuli gregem suum doceat; Christi enim promissio ad locum restricta non est, et a pastorum etiam dispersorum doctrina christianorum fides et ecclesiae in fide constantia pendet. Exercent demum, dum sequuntur sententia praesentem et pro suprema auctoritate fidei controversias dirimentem summum pontificem, cui per Petrum transmissum est manus tum confirmandi fratres, tum pascendi oves et agnos, tum fundamentum et fulcrum praebendi toti ecclesiae, ut portae inferi non praevalcant. Etenim Romana ecclesia, in qua, secundum Christi domini vocem: Tu es Petrus etc. „immaculata est semper servata religio“¹², est „mater universorum Christi fidelium et magistra“¹³, et sicut (Romanus pontifex) praeceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic et si quae de fide subortae fuerint quaestiones, suo debent iudicio defini¹⁴; ipseque est omnium christianorum pater et doctor¹⁵, cuius in fidei quaestionibus per se irreformabile est iudicium¹⁶.

Atque hoc ecclesiae magisterium, in rebus fidei et morum omnis erroris, est firmissima illa arx tutumque praesidium; ad quod fideles semper, praesertim quoties dubiis mentem pulsari censerint, ut confugiant, hortandi et assuefaciendi sunt.

Caput XXV.

De imperii ecclesiastici potestate ecclesiaeque hierarchia.

Ecclesia, solvendi et ligandi potestate a Christo domino sibi tradita, imperii accepit potestatem, qua leges ferre, ad eas observandas subditos adigere, et salutaribus etiam poenis devios et contumaces coercere possit, cui imperio qui reluctaretur, ethnici instar et publicani habendus pronuntiatur¹⁷. Amplissimis illis verbis: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos,“ confisi, apostoli plurima pro opportunitate constabant, modo corripiebant, modo minis et poenis urgebant¹⁸. Hanc vero potestatem ignorant aut nimium saltim extenuant, qui eam solum ad concilia, suadesiones et hortationes, non ad poenas salutaris inflegendas pertinere dicitantes, incidunt in systema alias damnatum ut haeticum¹⁹. Imperii potestas, qua pollet ecclesia, fidelibus in mentem revocanda est identidem, quo efficacius ad eius praecepta observanda urgeantur.

¹ Matth. XXVIII, 20.

² I Tim. III, 15.

³ Cf. supra part. I, cap. 2.

⁴ Martinus V constit. *Infer condicio*, art. 5, [die 8 kal. mart. anno 1418. Bull. I, 200]. Vide append.

⁵ Formula 24. Hermolae pontificis, [Pub. lat., ed. Migne, LXXIII, 206 B. Hard. V, 778 B].

⁶ Conc. Lat. IV, cap. 5 [Hard. VII, 28].

⁷ Constit. 24. Michaeli palaeologo proposita a Clemente IV [Hard. VII, 286 E]. Vide append.

⁸ Conc. Flor. decret. union. Graec. [Mansi XXXI, 1697 D]. Vide append.

⁹ Art. cler. Gallie. revisi ab Innocent. XI [die 11 april. anno 1680]. Vide append.

¹⁰ Matth. XVIII, 17.

¹¹ I Cor. IV, 21.

¹² Constit. PH VI. *Austroren Adm.*, prop. 4 et 5. Vide append.

¹ Sen. XXIII, de sac. ord., cap. 4.

² Ioan. I, 1-12.

³ II Tim. I, 18-4; I Tim. IV, 6, VI, 20; Ephes. IV, 14.

⁴ I Cor. IV, 1; Act. XIV, 22; Tit. I, 5; Ephes. IV, 12; Col. I, 24.

⁵ Phil. IV, 8; I Cor. V, 5; I Tim. V, 22.

⁶ Tit. II, 7; I Thom. V, 14; a Hilari. Comment. in Matth., cap. 27, [opp., ed. Migne, I, 1069 D]; a Chrysost., Hom. 59 in Joann., [opp., ed. Montana, VIII, 222 A].

⁷ Ioan. XVI, 20.

Non ab imperio civili, sed a Christo, suo auctore, A
ecclesia amplissimam hanc potestatem accepit.
Ecclesia, tanquam societas perfecta suique iuris,
cum societate civili confundi minime potest. Alia
enim est ecclesiae, quae immediate a Christo in-
stituta est, alia civitatis origo; aliae ecclesiae,
hominum aeternam salutem procurantia, aliae civi-
tatis est finis; aliae ecclesiae, cui supernaturalia a
Christo commissa sunt subsidia, aliae civitas utitur
admirabilis; alia est ecclesiae, cui certa et immu-
tabilis a Christo indita est forma, alia civitatis
mutabilis est constitutio.

Quamvis autem ecclesiae et imperii potestas sit
distincta, amicum tamen consortium optat ecclesia,
neque res factas et religioni et principatum omina-
tur „ex eorum votis, qui ecclesiam a regno separari
mutamque imperii cum sacerdotio concordiam
abrumpi discipiant“¹.

Illorum vero sententiam, qui asserere non B
verantur, ecclesiam, quae Spiritu Dei regitur,
imperii potestate ita posse abuti, ut disciplinam
constituit periculosam aut noxiam, cum Pio VI
piae memoriae summo pontifice falem profiteremur,
temerariam, ecclesiae ac Spiritui Dei iniuriosam,
ad minus erroream².

Non omnes christiani potestate ecclesiastica
potiuntur, nec, qui potiuntur, partibus aequalibus
eam tenent. Est enim in ecclesia hierarchia divi-
nitus instituta, ad quam, praeter ceteros ecclesiasti-
cos gradus, episcopi potissimum pertinent³. Et
Romano quidem pontifici, ut ecclesiae capiti et
fundamento visibili, episcoporum principi pastorique
supremo, vera iurisdicatio episcopalis competit in
universam ecclesiam. Propterea ius ei inest con-
vocandi concilia generalia, iisdem praesidendi et
sua confirmatione eorum decreta sancienti, quae
dein irreformabilia sunt ex se et ante ecclesiae reli- C
quae consensum. Penes ipsum est dispensare in
legibus seu canonibus universalibus ecclesiae; a
iudicio ecclesiastico inferiore ad eius iudicium pro-
vocare fas, ab eius autem iudicio, cum supremum
sit, ad aliud provocare semper nefas est. Qui vero
asserunt, summum pontificem non a Christo in per-
sona Petri, sed ab ecclesia potestatem ministerii
accepisse, haereticis adnumerandi sunt⁴.

Etsi Romano pontifici episcopalis potestas
competit in universam ecclesiam, reliqui tamen
episcopi potestatis regendi ecclesiam, quem in
finem episcopatus institutus est, sunt consortes, et
Romani pontificis auctoritate assumpti, illam, quam
in ordinatione potestatem acceperunt, legitime
exercent⁵.

Episcopi iure divino superiores sunt presbyteris⁶.
Hi uti non sunt iudices in quaestionibus fidei, ita
neque constituti sunt ad regendam per leges eccle- D
siam, nisi quantum ab episcopo, cui pastoralis cura,
regimen et administratio ecclesiae in spiritualibus
et temporalibus plenarie committitur, ad id dele-
gantur. Sunt igitur ordinis sacramento initiati pres-
byteri adiutores episcoporum ad sacramenta ad-
ministranda, ad cultum curandam, ad doctrinam
sacram tradendam legumque executionem urgendam
secundum illam iurisdictionis partem, quae ab epis-
copis illi fuerit commissa.

¹ Encycl. Gregor. XVI, data die 16 aug. 1862. Vide append.

² Constit. Auctorum fidei, prop. 78. Vide append.

³ Cons. Trid., sess. XXIII, de sacr. ord., cap. 4.

⁴ Pius VI in constit. Auctorum fidei, prop. 8. Vide append.

⁵ Cons. Trid., sess. XXIII, de sacr. ord., cap. 4.

⁶ Benedict. XIV, De syn. dioc., lib. XIII, cap. 1; cons. Trid., l. c., cap. 4, et can. 6 et 7.

Capit. XXVI.

Unam solam esse eorum Christi ecclesiam.

Una est doctrina, quam per totam terrarum
orbem disseminandam Christus apostolis commisit¹.
Una sola est ianna, qua in ecclesiam potest aditus,
unum baptisma². Unum solum est Christi corpus,
quod est ecclesia³, et unius solius corporis fideles
sunt membra. Una est Christi sponsa, et Christus
unum est ecclesiae caput invisibile⁴. Nec potest
non esse una sola ecclesia, cum unum solum sit
fundamentum visibile, quo singulae huius societatis
partes fulciantur et inter se mutuo connectantur.
Verum Christi ovile illud solum est, cuius Petrus
est pastor; verum Christi invisibilis corpus visibile
illud solum est, quod Petro capite visibili est in-
signitum. Propterea symbola, ut unum dominum
Iesum Christum, sic unam profiterentur ecclesiam,
et sancti patres, ut unam arcem Noë, ita unam
solam norant ecclesiam⁵.

Unde manifestum est, Christi doctrinae quant-
opere adversetur illud figmentum, veram ecclesiam
e diversis sibi oppositis sectis iam nunc coales-
cere, vel aliquam aliquando, quam futuri temporis
ecclesiam illique, quae sunt, superiorem sibi som-
niant, esse coalituram, singulaeque sectae verae
ecclesiae diversae tantum esse formas diversoque
eiusdem veritatis communis quasi rivulos. Non
enim dividi potest Christus nec separari Christi
tunica inconsutilis. Nec eadem verae ecclesiae
tantum diversae formas sunt illae, quae ab hac
deficiunt forma, qua Christus suam in aevum con-
stituit ecclesiam. Neque e diversis sectis coalescere
et evolvi potest ecclesia, quam integram absolutam-
que a Christo institutam perpetuo in terris per-
duraturam novimus. Neque illa fuit apostolorum
sententia, qui haereticum hominem vitandum omnes-
que scisiones fugiendas dixerunt; nec Christi fuit,
qui illum, qui ecclesiae, sane visibili, non ob-
temperat, ethnici et publicani instar habendum
mandat. Quis tandem ecclesiam illa, quae iam
est, superiorem extruendam dicat, nisi Christum
aut nullam omnino ecclesiam instituisse aut eam,
quam instituit, maneam dereliquisse existimet?

Illam autem ecclesiam, quam solam Christus in-
stituit, non alia esse potest, nisi ecclesia catholica,
quae sola est una, cum eius unum sit caput, eadem
auctoritas, idem magisterium ipseque eandem ubique
fidem, eadem sacramenta conservet; sola sancta,
cum tot inde ab origine filii sanctitate, miraculis
etiam obaignata, florentibus claruerit; sola catholica,
quod vel nomen prodit et per totam orbem diffusa
demonstrat; sola apostolica, cum episcoporum cum
Romano pontifice iunctorum ordo ad ipsum Petrum
ascendat.

Merito igitur cum sancto Augustino profiterentur
singuli: „Multa sunt... quae in eius (catholicae
ecclesiae) gremio me iustissime teneant. Tenet con-
sensus populorum atque gentium; tenet auctoritas
miraculis inchoata, spe nutrita, caritate aucta, ver-
itate firmata; tenet ab ipsa sede Petri apostoli,
cui pascebas oves suas post resurrectionem Do-
minus commendavit, usque ad praesentem episcop-
atum successio sacerdotum; tenet postremo ipsum
catholicum nomen, quod non sine causa inter tam
multas haereseis sic ista ecclesia sola obtinuit, ut,
cum omnes haeretici se catholicos dici velint,
quaerenti tamen peregrino alicui, ubi ad catholicam

¹ Matth. XXVIII, 19-20.

² Ephes. IV, 5.

³ Ephes. I, 22.

⁴ Ephes. V, 22-30.

⁵ S. Cyr. De univ. eocl., [opp. ed. Baluz., p. 106].

conveniantur, nullus haereticorum vel basilicam suam a vel domum audeat ostendere.¹

Nulla religioni christianae perniciosior est sententia, quam illa, quae statuit, perinde esse, quam quis eiusdem formam seu societatem religioſam amplectatur aut profiteatur. Eo enim illa valet sententia, ut aut Deo praecipienti obsequendum, aut religionem christianam revelatam esse negetur. Quocirca ne unquam fidelium mentes tam funestus occupet error, sollicito omnino prospiciendum est animarum pastoribus ecclesiaeque hac in re dogma diligenter exponendum.

Cum Christus sua ipsius apostolos instruxerit potestate ad fidem praedicandam, sacramenta administranda, homines in salutis via ascendos, et hanc in ecclesia potestatem perpetuam esse voluerit: dubium esse nequit, quin is, qui cognitae potestati se subducit ac reluctatur, in re gravissima Christo ipsi obedientiam deroget. Qui vero rebellis existit Deo, quam salutis spem, nisi respiciat, habebit? Et sane Christus non ut suos agnoscere potest illos, qui ipsius doctrinam, sacramenta et mandata respuunt; aeternae potius damnationis sententiam in omnes, qui non essent credituri, pronuntiatam legimus². Hinc illa gravissima sancti Ignatii martyris sententia: „Si quis schisma facientem sectatur, regni Dei haereditatem non consequitur.“³ Hinc illa sancti Cypriani: „Haberet non iam potest Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem.“⁴ Quae sit ecclesiae hac de re sententia, e concilio Lateranensi IV discimus, quod profitetur: „Una est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur.“⁵ Discimus id ex illa fidei professione, quam Innocentius III Valdenses ad ecclesiam revertentibus praescripsit: „Corde credimus et ore confitemur unam ecclesiam non haereticorum, sed sanctam Romanam, catholicam et apostolicam, extra quam neminem salvari credimus.“ Itaque ecclesiae catholicae dogma hac doctrina contineri et per se patet et per summos pontifices identidem est declaratum⁶.

Quam certo autem ecclesia pronuntiat, non esse salutem illis, qui ecclesiam veram cognitam non sequuntur, tam certo etiam Deo, qui solus singulorum corda scrutatur, iudicium de eorum, qui errant, culpa committit.

TITULUS VII De gratia.

Capitulum XXVII.

De gratiae ad salutem necessitate.

Uti hominem sine revelationis auxilio externo veritatem salutarem cognoscere, sic sine gratiae auxilio interno revelationi, ut expedit ad salutem, consentire legemque implere posse, facile sibi persuadet humana naturae viribus nimium fidens superbia. At vero ut sine revelatione homo finem supernaturalem non potest cognoscere, ita sine gratia eundem prosequi non potest. Gratia, de qua hic agitur, est donum supernaturale, internum, creaturae intellectuali gratis ex meritis Christi a Deo concessum ad finem supernaturalem consequendum.

Genuinam et catholicam gratiae ad vitam aeternam nos ducentis notionem, quae cum alia, tum

ex eiusdem contra Pelagianos et Semipelagianos assertionem quam maxime est manifestata, ab illis perverti declaramus, qui gratiam non in supernaturali dono, sed potius in quacunque Dei in creaturam actione reponunt.

Ad omnes actus salutes gratia est necessaria⁷. Salutes autem actus non solum illi dicuntur, quibus homo, utpote iam iustus, vitam aeternam mereatur, sed illi etiam, qui iustificationem, ad eam nos disponendo, praecedunt. Cum beatitudo, ad quam contendere debemus, sit supernaturalis, recte concluditur, etiam actiones, quibus ad eam provehimur, supernaturales esse debere. Supernaturales autem sunt per gratiam; ergo gratia ad totam illam actionum, quibus salutem obtinemus, seriem necessaria est⁸.

Non solum ad illam fidem, qua recte iam vivimus, seu ad fidem vivam, sed etiam ad illam, qua revelationi consentimus, atque adeo ad initium fidei ipsiusque credulitatis affectum gratiam requiri patres Arausiaci tradunt⁹. Eadem est Tridentinorum patrum sententia, qui docent¹⁰, a gratia proficisci fidem illam, quae praecedat timorem, spem, peccati odium, vitae melioris propositum. Sententiae catholicae proin adversantur illi, qui solum ad fidem, qua recte iam vivitur, non vero ad fidem, quae iustificationem praecedat, gratiam requiri asserunt.

Non solum fidelibus, sed etiam infidelibus, illis quoque, quibus evangelium nunquam est annuntiatum, gratia confertur sufficiens, qua ad fidem et salutem pertingere possint¹¹. Deus igitur ita illuminabit et movebit infideles, ut, si his motibus obsequantur, ad fidem quocunque demum modo pertingant. Si non obsequantur, peccant Deo non obediendo legemque violando naturalem; infidelitas ipsa tamen nondum erit peccatum, cum neciant, se resistendo illis gratiae motibus fidei beneficio privandos esse¹². Manifestiora, quae dicta sunt, evaserunt, postquam sedes Romana has praescripsit sententias: „Paganis, Iudaeis, haeretici aliique huius generis nullum omnino accipiunt a Iesu Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam et inermem sine omni gratia sufficienti“. Nullae dantur gratiae nisi per fidem. Fides est prima gratia et fons omnium aliarum. Extra ecclesiam nulla conceditur gratia.“¹³

Capitulum XXVIII.

De iustificatione.

Secundum sacrae Tridentinae synodi¹⁴ doctrinam iustitia est habitus quidam seu status permanens, in quem transferimur gratia sanctificante. Peccata vere per eam delentur, non tamen sola peccatorum remissione absolvitur iustificatio, cum gratia etiam et caritas in corde hominis diffundatur¹⁵. Gratia haec non est tantum favor Dei aut sola imputatio meritorum Christi¹⁶, sed est aliquid internum, quo renovamur, immutamur, regeneramur, unde etiam filii Dei non solum vocamur aut nascimur, sed per illud, quod

¹ Conc. Araus. II, can. 7 [Mansi VIII, 714 A].

² Ioan. VI, 44.

³ Can. 5.

⁴ Sess. VI, de iustif., cap. 6.

⁵ I Tim. II, 3-4.

⁶ Prop. Bull. 66 damn. a. a. Pio V [die 1 oct. anno 1567]. Vide append.

⁷ Prop. damn. ab Alexand. VIII, die 7 dec. 1690, prop. 5. Vide append.

⁸ Prop. damn. Quercelli 26, 27, 28 [a. Clement. XI in bulla Unigenitus, die 8 sept. anno 1713]. Vide append.

⁹ Sess. VI, de iustif., cap. 7.

¹⁰ Ibid., can. 11.

¹¹ Ibid.

¹ Const. ap. Menich, cap. 4, n. 5, [opp. ed. Bened. VIII, 168 B].

² Marc. XVI, 16; Matth. X, 14-5.

³ Epist. ad Philad. [Patr. Gr., ed. Migne, V, 600 H].

⁴ De univ. coel. [opp. ed. Baum., p. 105].

⁵ Cap. I [Hard. VII, 16].

⁶ Greg. XVI breve ad episc. Bavariae, datum die 27 maii 1862. Vide append.

in nobis regeneratione factum est, filii Dei adoptivi vere sumus, cum divina adoptio alia sit ab humana. Caritas, qua renovamur, in nobis manet, nobis inhaeret per modum habitus, infusam eam accepimus et tenemus. Est enim divina qualitas in anima inhaerens ac veluti splendor quidam et lux, quae animarum nostrarum maculas omnes delet, ipsaque animae pulchriores et splendidiore reddit. Frequenter eorum catholicam doctrinam gratiae sanctificationis donum tam eximium fidelibus exponendum est, ut tanto impensius Christo, qui nobis eam meruit, referant grates diligentiusque eam conservare, et si amissa fuerit, recuperare satagant.

Non igitur in illa Dei erga homines benevolentia, quae concepta sit propter merita Christi, reponenda est gratia sanctificans. Dei benevolentia et Christi merita sunt quidem id, ex quo provenit nobis, non sunt ipsa gratia sanctificans. Et sane Deus propter merita Christi propenso est in omnes animo, nec tamen omnes gratia sanctificante praediti sunt.

Neque reponenda est in illis a Deo misericorde propter Christi merita homini collatis auxiliis actualibus, quibus ad actus fidei, spei et caritatis eliciendos instruat, ut, horum frequenti exercitio in illum convertatur statum, quo gratus Deo existat. Nam iustificatio e sancti concilii doctrina nobis confertur, non acquiritur actibus nostris. Actus enim, qui iustificationem praecedunt, cum mereri non possint iustificationem, multo minus eam possunt efficere. Gratia sanctificans homini infunditur in baptisate, non acquiritur sensim sensimque longo virtutum exercitio. Et infantes, in quibus de virtutum exercitio sermo esse non potest, nonne in baptisate iustificationis gratiam obtinent?

Longissime etiam a fide catholica aberrant, qui iustificationis partes discernentes, asserunt, peccati originalis culpam quidem pro singulis sublatam esse eo ipso, quod generatione naturali membra sint humani generis a Christo reparati, sanctificationem autem conferri baptisate. Nam e concilio Tridentino¹ novimus, in iustificatione non remitti solum peccata, sed infundi gratiam et caritatem, adeoque non separandam esse culpae remissionem et hominis sanctificationem.

Porro aberrant, dum docent, hominem ex hoc solum interne constitui iustum, quod sicut primi Adami culpam imitatione suam effecerit, sic etiam liberi arbitrii viribus Christi meritum imitatione efficiat suum. Nam gratia in baptisate collata homo vere et interne iustus constitutus iam est. Nec sola Christi imitatione eius merita sunt nostra, sicut et Adami culpa non imitatione contrahitur, sed sicut generatione naturali Adami transfunditur culpa, ita regeneratione per baptisma Christi acquiruntur merita. Nec solis liberi arbitrii viribus Christum imitatur, cum gratia praeveniente et adiuvente opus sit.

TITULUS VIII. De sacramentis.

Caput XXIX.

De sacramentis generatim.

Christus, quemadmodum ecclesiam instituit visibilem, quae magisterii potestate praedita suam hominibus transmitteret doctrinam, ita visibilia etiam instituit sacramenta, eaque ecclesiae, ministerii pariter potestate praeditae, commisit administranda, quibus invisibiles gratiae, passio et morte nobis

promeritas, cum hominibus communicarentur. Haec enim novae legis sacramenta nec sunt mera signa ad distinguendos fideles ab infidelibus, nec signa solum sunt acceptae iam gratiae, nec ad fidem solum pietatemve externo quodam ritu nutriendam instituta sunt, sed continent atque efficiunt ex opere operato gratiam in illis, qui ea, obicem non ponentes, recipiunt. Unde differunt a veteris legis sacramentis. „Illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant.“¹ Septem sunt novae legis sacramenta: baptisma, confirmatio, eucharistia, poenitentia, extrema unctio, ordo et matrimonium. Septenarius eorum numerus ecclesiae tum occidentalis tum orientalis, etiam sectarum, quae primis iam saeculis ab ecclesia defecerunt, continuo et solemniter luculentissime comprobatur, praeterquam quod alia aperte in scripturis traduntur, alia innuuntur. Sacramenta haec aptissime diversis singulorum fidelium vitae spiritualis quasi stadiis et ecclesiae ipsius vitae conservandae respondent. „Quinque prima ad spirituales uniuscuiusque hominis in se ipso perfectionem, duo ultima ad totius ecclesiae regimen multiplicationemque ordinata sunt.“² Etenim baptismo novus homo generatur: confirmatio miles constituitur et ad pericula subeunda munitur; eucharistia tanquam cibo eius vires aluntur, reorantur, auferuntur; poenitentia, si peccati vulnera accepit, sanat; extrema unctio in mortis periculo constitutus, peccati reliquias abtergitur, alleviatur et, si expedit, redditur sanitati; ordine ecclesiae rectores et fidelium parentes spirituales constituuntur; matrimonio vitae corporalis propagatores sanctificantur, ut sancta ecclesiae succrescat soboles. „Haec omnia sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma et persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi, quod facit ecclesia; quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum. Inter haec sacramenta tria sunt, baptisma, confirmatio et ordo, quae characterem, id est, spirituale quoddam signum a ceteris distinctivum, imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt et reiterationem admittunt.“³ Cum igitur vita spiritualis sacramentis in nobis generetur, augetur, reparatur, haec sane doctrinae christianae pars eximiam pastoris requirit industriam, ut, quae tam singulari nobis benignitate Christus praeparavit, omnibus in animae cedant emolumentum.

Caput XXX.

De baptismo.

„Primum omnium sacramentorum locum tenet sanctum baptisma, quod vitae spiritualis ianua est: „per ipsum enim membra Christi ac de corpore efficiuntur ecclesiae.“⁴ Huius sacramenti materia est aqua propria et naturalis, forma illis indicatur verbis, quae leguntur apud Matthaeum⁵. Minister in necessitate est quicumque, etiam infidelis, modo facere velit quod facit ecclesia. Baptismus ad salutem est necessarius⁶. Nemo enim salvari potest, nisi qui fuerit membrum Christi. Huius autem membrum homo fit baptismo. Vita spiritali qui caret, aeternae beatitudinis non erit particeps. Ad illam autem in homine generandam vitam baptis-

¹ Conc. Flor. decr. pro Armenis [Mansi XXXI, 1064 C]. Vide append.

² Conc. Flor., l. c.

³ Conc. Flor., l. c.

⁴ Conc. Flor., l. c.

⁵ Matth. XXVIII, 19.

⁶ Ioann. III, 5.

¹ Catech. conc. Trid., part. II, cap. 2, n. 28.

² Sess. VI, can. 11.

CONC. PROVINCIALE COLONIENSE

mus est institutus; quae dum producitur, omnis culpa, tam originalis tum actualis, omnis quoque poena, quae culpas debetur, remittitur: „Propterea baptismatis nulla pro peccatis praeteritis iniungenda est satisfactio: sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum caelorum et Dei visionem perveniunt.“¹

Etiam parvuli baptizandi sunt, ut ecclesiae perpetuus doceat usus. Nec offendi, quod ipsi consensum et fidem, quae in adultis ante baptismi susceptionem requiritur, habere nondum possunt. Nam „originale (peccatum), quod sine consensu contrahitur, sine consensu per vim remittitur sacramento“². Divinae certe congruit bonitati, ut quam gratiam aliena opera, primi videlicet Adami culpa amiserunt, eandem e secundi Adami voluntate alioquo recuperent ministerio. Neque, ubi adoleverint, interrogandi sunt, utrum, quae patris eorum nomine promiserant, rata habere velint. Sicut enim e Dei voluntate omnes ad baptismum suscipiendum, ita etiam ad illa, quae e suscepto sequuntur, officia explenda tenentur.

Adulti quidem, qui a baptismo re suscipiendo impediuntur, eius tamen voto salvari possunt. Infantes vero, cum huius voti capaces non sint, a regno caelesti, id est, beatitudine supernaturali excludi, si baptismi non regerati discedant, fides docet. Haec porro muneri gratuiti et liberalis privatio, cum Adami praevocatione effecta sit, damnationis et poenae rationem habet et nomen. „Poena originalis peccati est carentia visionis Dei, actualis vero poena peccati est gehennae perpetuus cruciatus.“³

Caput XXXI.

De confirmatione.

Confirmationem vere esse sacramentum, tum ex ecclesiae fide usque perpetuo, tum ex apostolorum dicitur actibus⁴, qui ritu comibili gratiam collatam esse perhibent, unde Christi institutio recte concluditur. Eius minister ordinarius est solus episcopus. „Materia est christiana confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiae, et balsamo, quod odorem significat bonae famae, per episcopum benedictum.“⁵ Effectus huius sacramenti est, „quia in eo datur Spiritus sanctus ad robur, sicut datus est apostolis in die Pentecostes, ut videlicet christianae audacter Christi consistatur nomen. Ideoque in fronte, ubi reverendine sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat et praecipue crucem eius, qui Iudaeis quidem est scandalum, gentibus autem stultitia secundum apostolum; propter quod signo crucis signatur.“⁶

Caput XXXII.

De eucharistia, sacrificio et sacramento.

Eucharistia hoc sibi proprium habet, ut sit sacrificium simul et sacramentum. Quatenus enim conficitur et ad Deum honorandum immediate refertur, sacrificium est; peracta consecratione, quatenus ad hominis refertur usum, sacramentum est.

In nova lege sacrificium quoddam fore visibile perpetuo et ubique offerendum, Deus per Malachiam prophetam⁷ praedixerat; Christus vero, sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech⁸, id

instituit, cum in ultima coena, postquam panem et vinum in corpus suum et sanguinem converterit, apostolla, ut idem in eam memoriam facerent, mandavit. Itaque in euchaeristia vera, realiter et substantialiter, non ut in signo, figura vel virtute tantum, Christus praesens astitit, et quidem per transubstantiationem, id est, conversionem totius substantiae panis in substantiam corporis et totius substantiae vini in substantiam sanguinis. Quam vere in cruce, tam vere in altari Christus offertur, et unum idemque est sacrificium hoc cum crucis sacrificio, quia non solum eadem est hostia, sed idem etiam sacerdos, Christus, qui per sacerdotum manus se offert; sola offerendi ratio est diversa, cum in cruce fuerit cruenta, in altari sit in altari. Nihil inde crucis derogatur sacrificio, cuius meritum per hoc applicatur. Quemadmodum et sacrificium illud cruentum, ita hoc incruentum, latroenticum et eucharisticum, propitiatorium et impetratorium est sacrificium; pro vivis atque defunctis, soli quidem Deo, in honorem tamen sanctorum, pro certis etiam personis et ordinibus, qui specialem eius fructum percipiant, offerri potest⁹. Missae sacrificium cum sit adeo augustum et sanctum, religiosique cultus eorum, quasi et anima, ecclesia caeremoniarum etiam maiestate, sacrae linguae usu et ipsius vocis temperatione, eiusdem dignitati consulendum convenienter censuit. Uberrimos eius in omnes et singulos fructus si sacerdotes frequenter et apte exposuerint, fiet, ut fideles, huiusmodi thesauros obtinendi cupidi, non modo praecipuum diebus dominicis et festis ei reverenter assistendi animum habeant, sed aliis etiam diebus eidem interesse satygent.

Peracta igitur mirabili illa et singulari conversione substantiae panis et vini in substantiam corporis et sanguinis, Christus in eucharistiae sacramento totus adest cum corpore et anima atque divinitate, tum sub unaquaque specie, tum facta separatione, sub singulis cuiusque speciei partibus: sed corpus quidem sub specie panis et sanguis sub vini specie ex vi verborum: ipsum autem corpus sub specie vini et sanguis sub specie panis animaque sub utraque, vi naturalis illius connexionis et concomitantiae, qua partes Christi domini, qui iam ex mortuis resurrexit non amplius moriturus, inter se copulantur; divinitas porro propter admirabilem illam eius cum corpore et anima hypostaticam unionem¹⁰. Cum ergo una etiam specie verum sumatur sacramentum, ecclesia Christi mandatum minime laedit, dum iustis de causis laicis et sacerdotibus non confidentibus sacramentum sub panis solum specie communionem praescribit. Porro cum Christus permanent in eho sacramento, quamdiu species adsunt, recte euchaeristia asservatur, ad aegrotos deferatur, aderanda exponitur, solemniter circumagatur et peculiari etiam festiva celebritate honoratur.

Species eucharistiae fructus et plurimi sunt et praestantissimi. Etenim „huius sacramenti effectus, quem in anima operatur digne sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur et membris eius unitur, consequens est, quod per hoc sacramentum in sumentibus digne gratia augetur: omnemque effectum, quem materialis cibus et potus quoad vitam agunt corporalem sustentando, augendo, reparando et delectando, sacramentum hoc quoad vitam operatur spiritalem: in qua, ut inquit Urbanus papa, gratiam salvatoris nostri recensentis memoriam, a malo

¹ Conc. Flor., l. c.

² Insec. III in cap. 3, X, de bapt. (III, 68).

³ Insec. III, l. c.

⁴ Act. VIII, 14-9, XIX, 6.

⁵ Conc. Flor., l. c.

⁶ Conc. Flor., l. c.

⁷ I, 10-1.

⁸ Hebr. VII, 17.

⁹ Pius VI in constit. Auctorem fidei, prop. 20. Vide append.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIII, de euchar., cap. 3.

retrahimus, confortamur in bono et ad virtutum et gratiarum proficiamus incrementum".¹

Caput XXXIII.

De poenitentiae sacramento.

Christus dominus poenitentiae sacramentum tunc praecipue instituit, cum a mortuis suscitatus apostolis suis dixit: „Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittentur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.“² Dedit enim apostolis qua arbitris potestatem remittendi et retinendi peccata post baptismum commissa, ut constans ecclesiae tenet traditio, et verborum declarat via, quibus iudicandi potestas, quae in baptismo tanquam regenerationis sacramento non exercetur, aperte exprimitur. Eadem vero ratione, qua apostoli iudices constituti sunt, poenitentibus lege divina omnium et singulorum peccatorum mortalium, quorum post baptismum sibi concessi sunt, praescribitur confessio; nam iudicium requirit causae cognitionem, quae ab alio, quam a poenitente, cum occultissima etiam peccata vel sola cogitatione commissa in iudicium veniant, repeti non potest. Quamvis vero sola peccatorum mortalium, quippe quae sola ab aeterna beatitudine excludant, ad salutem consequendam sit necessaria, utilis tamen est peccatorum etiam venialium, quae ab ea retardant, confessio.

Soli sacerdotes huius sacramenti sunt ministri. Quam enim potestatem, teste evangelio, solis apostolis Christus contulerat, eam nisi ab episcopis et presbyteris exerceri non posse, constans et perpetua habet traditio. Cum vero sententia in illos tantum, qui subditi sunt, ferri possit, praeter ordinis potestatem in sacerdote iurisdictionis quoque requiritur potestas, et irrita esset absolutio, quam sacerdos illi conferret, in quem non haberet iurisdictionem ordinariam vel delegatam. Cum praeterea iudicii ferat ratio, ut causae nonnullae iudicibus inferioribus subtrahi possint, summo pontifici et episcopis inest ius quaedam sibi peccata reservandi etiam in foro interno, ita ut sacerdotis, qui extra mortis periculum ab eisdem absolvet, irrita esset absolutio.

Quod ad contritionem attinet, ea, si caritate perfecta est, poenitentem iustificat iam ante sacramentum susceptum, non tamen sine sacramenti voto. Contritio autem imperfecta, quae concipi solet ex peccatorum gravitate, multitudine, foeditate, aeternae beatitudinis amissione, aeternae damnationis incursu, cum proposito mellioris vitae et spe veniae, quamvis sit vera et utilis dolere et disponat ad gratiam recipendam, eam tamen ante sacramentum susceptum non confert.

Cum remissa culpa non semper tota etiam poena a Deo remittatur, ut Davidis imprimis exemplum³ docet, et cum poenitentiae minister iudicis fungatur officio, sacerdos poenitentibus etiam satisfactionem aliquam iniungere possunt et debent. Non tamen, ut poenitentes a peccatis absolvi possint, illa satisfactionis opera iam peracta esse necesse est.

Caput XXXIV.

De indulgentiarum usu.

In satisfactione praestanda ecclesiae nobis succurrit indulgentiarum usus, quae sunt temporalis poenae post remissionem culpam peccatis debitae relaxatio, in foro etiam interno coram Deo valida, per satisfactionem thesauri applicationem. Cum quodlibet opus bonum non solum merendi, sed

etiam satisfaciendi vim habeat, et cum Christi satisfactio superabundans sit et infinita, beatae virginis autem, sanctorum martyrum totque aliorum sanctorum opera, quamvis illis meruerint gloriam, tamen satisfaciendi vim et valorem omnem in ipsorum, si quae sint, delendis poenis non imponderat: hinc amplius ille satisfactionum capulus iure merito ecclesiae, personae videlicet moralis, concessus esse thesaurus, utpote ab ecclesiae capite et membris comparatus. Quae cum sit, ecclesiae seu caput eius visibile pro sanctorum membrorum nonnullis sive vivis sive, per modum suffragii, mortuis, cum eadem omnes societas et communitas tenent, thesauri illius partem Deo offerre potest, quemadmodum et alia societas quaecunque opum suarum partem sociis aliquibus potest impendere. Amplissima enim illa clavium potestas, cum ad solvenda omnia, quae a caeli ingressum impediunt, Petro concessa sit, ad poenas etiam remittendas, quippe quae etiam impediunt et retardant, valere censenda est. Unde quemadmodum a Pio VI pie memoriae, ita eam a nobis tanquam „falsa, temeraria, Christi meritis iniuriosa, dudum in articulo 19 Lutheri damnata“ reiticitur synodi Pistoriensis sententia asserens, indulgentiam secundum eam praeciam notionem aliud non esse, quam remissionem partis eius poenitentiae, quae per canones statuta erat peccanti; „quasi indulgentia praeter nudam remissionem poenae canonice, non etiam valeat ad remissionem poenae temporalis pro peccatis actualibus debitae apud divinam iustitiam.“⁴ Praescribitur a nobis pariter tanquam „falsa, temeraria, Christi et sanctorum meritis iniuriosa, dudum in articulo 17 Lutheri damnata“ illa, quae eadem synodus de thesauro male intellecto conqueritur, sententia, „quasi thesauri ecclesiae, unde papa dat indulgentias, non sint merita Christi et sanctorum.“⁵

Iniungimus praeterea, ut accurate ab omnibus executioni mandentur, quae de maxime salutari christiano populo indulgentiarum usu a sacrosancta Tridentina synodo⁶ salubriter constituta fuerunt.

Caput XXXV.

De extrema unctione.

„Quintum sacramentum est extrema unctio, cuius materia est oleum olivae per episcopum benedictum.“⁷ Et quidem haec per episcopum benedictio adeo est necessaria, ut non possit, etiam „in casu necessitatis, parochus ad validitatem sacramenti extremae unctionis uti . . . oleo a se benedicto“⁸. Verum esse sacramentum, apud Marcum⁹ quidem insinuatum, per Iacobum autem apostolum promulgatum¹⁰, ex illis ipsis, quibus commendatur, verbis intelligimus. Praeter ritum enim sensibilem etiam sanitatis restituendae et peccatorum imprimis remissionis fit mentio, et ex gratiae promissione Christum esse esse auctorem recte concludimus. Suffragatur ecclesiae tum occidentalis tum orientalis usus perpetuus. Solum sacerdotis ministri sunt idonei. Ad effectus quod attinet huius sacramenti, „unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, et segreti animam alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus et morbi

¹ Constit. Austerum fidei, prop. 60. Vide append.

² Ibid., prop. 41. Vide append.

³ Sess. XXV, decret. de indulgentiis.

⁴ Conc. Flor. decret. pro Armen. [Mansi, XXXI, 1088 A]. Vide append.

⁵ Decret. a. inquit. confirm. a Gregor. XVI, datum die 14 sept. 1622.

⁶ Cap. VI, 13.

⁷ Cap. V, 14-5.

⁸ Conc. Flor., l. c.

⁹ Iuan. XX, 20-21.

¹⁰ II Reg., XII, 18 sqq.

incommoda ac labores levis fert, et tentationibus A daemones calens incidiatis facillime resistit, et unitatem corporis interdum, ubi salutis animae expedierit, consequitur.¹

Caput XXXVI.

De ordinis sacramento.

Cum in religione christiana visibile sit sacrificium, etiam sacerdotium visibile et ordinarium esse recte concludimus. Christus apostolos instituit sacerdotes, cum iis in ultima coena panem et vinum in corpus suum et sanguinem consecrandi potestatem dedit. Ordinem esse sacramentum, praeter alia illud etiam, quod sanctus Paulus ad Timotheum a se in sacerdotem ordinatum de gratia resuscitanda scribit, nos docet². Ritus enim sensibilis, gratiae specialis et gratum facientis cum ritu coniunctio, et Christi, qui solus eam conferre poterat, institutio verum efficiunt sacramentum.

Praeter sacerdotium in ecclesia alii sunt ordines, B per quos, veluti per gradus, ad illud pertingitur. Frequentia enim sunt conciliorum, patrum et historiae ecclesiasticae testimonia, quibus ordinum aliqua varietas innotescit, ad diaconorum scriptura sacra iam facit mentionem.

Caput XXXVII.

De matrimonio.

Matrimonium seu maritalis coniunctio inter legittimas personas individuum vitae consuetudinem retinens, a Christo ad dignitatem sacramenti elevatum est, prout scripturae inuunt³, et occidentalis et orientalis ecclesiae consensus aberrante testatur. „Causa efficiens matrimonii regulariter est mutus consensus per verba de praesenti expressus.“⁴ In lege evangelica vinculum matrimonii consummati inter fideles⁵ nulla ex causa solvi potest⁶. Unde sanctus Hieronymus: „Quamdiu,“ inquit, „vivit vir, licet adulter sit... licet flagitiis omnibus coopertus et ab uxore propter haec scelera derelictus, maritus eius reputatur, cui alterum virum accipere non licet.“⁷ Possesse tamen matrimonium quoad torum et cohabitationem solvi propter alterius adulterium, sancti patres concludunt ex illis Christi verbis, quae leguntur apud Matthaeum⁸.

Matrimonium ab infidelibus legitime contractum dissolvi potest quoad vinculum, si, alterutro coniugum ad fidem converso, alter passivus aut sine contumelia creatoris cohabitare nolit⁹. Inter fideles vero matrimonium ratum non consummatum per solemnem religionis professionem alterius coniugum dirimitur.

Ecclesia constituere potest impedimenta dirimentia. Sicut enim suprema potestas civilis in contractus civiles, ita ecclesia in contractum illum, qui ad sacramenti dignitatem elevatus est, agere potest, condiciones nonnullas statuendo, a quibus contractus valor pendeat. Non a principibus hanc potestatem accepit ecclesia. Ut enim apostoli, nulla habita legum civilium ratione, quoad matrimonii vinculum quaedam tradiderunt, ita primis iam saeculis, imperatorum non accedente consensu, statuta fuerunt impedimenta. Immo sola ecclesia hoc iure pollet. Nam matrimonium, quod inde ab initio non mere civile, sed religiosum erat, ex quo ad sacramenti dignitatem elevatum est, soli

commisum est ecclesiae. Synodi Pistoriensis doctrinam, haec in re ecclesiae iuribus ipsaque matrimonii dignitati detrahentem, ut haereticam a Pio VI pie memoriae damnatam esse novimus. Neque asseri potest, matrimonia secundum ecclesiae leges irrita, si secundum imperii civilis leges incantur, non quidem sacramenti dignitate indigni, veros tamen et legitimos esse contractus: „cum nemo ex catholicis,“ ubi patris Pii IX utimur verbis, „ignoret aut ignorare possit, matrimonium esse vere et proprie unum ex septem evangelicae legis sacramentis a Christo domino institutum, ac propterea inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit sacramentum, atque idcirco quamlibet aliam inter christianos viri et mulieris, praeter sacramentum, coniunctionem, cuiuscunque etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse, nisi tarpem atque exitialem concubinatum ab ecclesia tantopere damnatum, ac proinde a coniugali foedere sacramentum separari nunquam posse, et omnino spectare ad ecclesiae potestatem, ea omnia decernere, quae ad idem matrimonium quovis modo possunt pertinere.“¹⁰ Ecclesia dum matrimonii indolem sacram ac religiosam strenue tuetur, optime sane meretur de familia totaque societate humana.

Iam fabile etiam intelligitur, cur ad iudices ecclesiasticos spectent causae matrimoniales, illae scilicet, quae matrimonii naturam, non vero quae effectus attinent mere civiles. Quae enim religionis sunt, ecclesiae eique soli commissa esse novimus. Historia teste inde ab apostolorum tempore causae huiusmodi ab ecclesia, cuius forum vel ipsi principes christiani adhibant, iudicatae sunt.

TITULUS IX.

De altera vita.

Caput XXXVIII.

De sanctorum cultu et invocatione, eorumque reliquiarum et imaginum veneratione.

Sancti, qui aeterna iam beatitudine fruuntur, et sancti angeli licite et pie a nobis coluntur. Cum honor, quo aliquem prosequimur, eius excellentiam respiciat, alius sane Deo infinito rerumque omnium conditori, alius sanctis, Dei videlicet servis et amicis, qui, quidquid iis excellentiae inest, a Deo acceperunt, honor deferendus est. Deo quem ob infinitam excellentiam tribuimus, patriae, quem beatissimae virgini Mariae, hyperduliae, quem aliis sanctis, Dei servis, ob participatam excellentiam deferimus, dulcia cultus appellari solet. Sacrum sive religiosum, non mere civilem, qui viris rebus humanis praestantibus exhibetur, sanctis impendimus cultum, cum propter Deum, qui sua illis dona supernaturalia, sanctitatem et gloriam, largitus est, et ad cuius honorem illorum cultus ultimo refertur, colamus sanctos. Non solum rei ipsius ratio, sed sacrae etiam scripturae, quae hominibus sanctis in terra degentibus honorem sacrum delatum esse testantur¹, et ecclesiae imprimis usus et consuetudo antiquissima cultum hunc commendant. Quid enim in antiquitate notius, quam festa in sanctorum honorem instituta, templa et basilicae supra martyrum corpora extractae, ethnicorum calumnias, qui sanctos a christianis coli nocerant, cultus rationem ignorarent?

Sed et sanctorum reliquias licite et pie honorari, cultu videlicet, qui ad ipse sanctos referatur, eadem ecclesiae monumenta testantur et rerum suadet natura. Unde merito sacrosancta Tridentina synodus²

¹ Allocutio habita die 27 sept. 1852.

² IV Reg. II, 18.

³ Sess. XXV, decret. de invocat., venerat. et reliq. sanct. et sacr. imag.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de sacr. unct., cap. 2.

² II Tim. I, 6.

³ Ephes. V, 26-28.

⁴ Conc. Flor., l. c.

⁵ Luc. XVI, 18.

⁶ Epist. ad Amandum (opp., ed. Migne, I, 509).

⁷ Cap. V, 22.

⁸ I Cor. VII, 10-11.

docet, „sanctorum . . . martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi et templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam succitata et glorificanda, a fidelibus veneranda esse, per quae multa beneficia a Deo hominibus praestantur“.

Similes ob rationes, sanctorum etiam imagines veneramus, quod licitum et pium esse, ut iam pridem synodus Nicæna II, ita Tridentina synodus solemniter declarat, dum docet: „Imagines . . . Christi, deiparae Virginis et aliorum sanctorum in templis praesertim habendas et retinendas eiusque debitum honorem et venerationem impertiendam, non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas vel virtus, propter quam sint colendae, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat a gentibus, quae in idolis spem suam collocabant: sed quoniam honores, qui eis exhibentur, referuntur ad prototypa, quae illas repraesentant, ita ut per imagines, quas oculamur, et coram quibus caput aperimus et procumbimus, Christum adoremus, et sanctos, quorum illae similitudinem gerunt, veneremur.“¹

Cum e communione sanctorum, quam in apostolorum symbolo profiteamur, ecclesia Christi non solum fideles his in terris militantes, sed, praeter animas in purgatorio poenas luentes, etiam sanctos cum Christo triumphantes complectatur, arctissimum, quo beati nobiscum iungantur, caritatis vinculum efficit, ut pro nobis orant eorumque preces Deo, qui eiusdem corpora membra mutuo sibi vult succurrere, gratas sint et acceptas. Hinc ille perpetuus ecclesiae sanctos invocandi usus, quem sanctorum patrum scripta, conciliorum res gestae, et liturgiae antiquissimae, quae preces ad beatam virginem aliosque sanctos exhibent, miracula denique ipsa, quae ad sanctorum invocationem patrata esse, apud sanctos patres aliosque scriptores legimus, uberrime testantur. Unde et „mandat sancta synodus (Tridentina) omnibus episcopis et ceteris docendi munus curamque sustinentibus, ut, iuxta catholicae et apostolicae ecclesiae usum a primaevae christianae religionis temporibus receptum sanctorumque patrum concensionem et sanctorum conciliorum decreta, in primis de sanctorum intercessionem, invocationem, reliquiarum honore et legitimo imaginum usu fideles diligenter instruant, docentes eos sanctos una cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atque utile esse suppliciter eos invocare, et ob beneficia impetranda a Deo per filium eius Iesum Christum dominum nostrum, qui solus noster redemptor et salvator est, ad eorum orationes, opem auxiliumque confugere“².

Caput XXXIX.

Vitae futurae fidem faciem esse vitae praesentis.

Non in hac vita remunerationi integrae locus est, sed in altera, cum paterfamilias dicit memoribus: „Colligite . . . siccitas et alligato ea in fasciculos ad comburendum, triticum autem congregato in horreum meum.“³ Iuvabit, fidelium mentes crebro ad illam in altera vita sortem bonorum et malorum inaequalem contemplandam erigere, ne, dum saepenumero mali bonis, boni malis hac in terra cumulari videntur, pedes eorum moveantur⁴. Iuvabit potissimum hac nostra aetate, cum multi tantum, quae sensibus tanguntur, quaerunt, praestantioris illius sola aeternitate circumscripti finis hominis meminisse, ut, pro bonis caducis firmiora appetentes, sic transire

¹ Sess. XXV, l. c.
² Sess. XXV, l. c.
³ Matth. XIII, 30.
⁴ Ps. LXXII, 7-8.

diceant per bona temporalia, ut non amittant aeterna. Illis potissimum, qui, inania felicitatis caecidam terrenae somnia somniantes, societatem humanam funditus eversum et novam quandam, qui sit communis prosperitatis fundamentum, rerum ordinem inductum cupiunt, iuvabit ostendere, si, quae vocantur mala, et inaequalis praesertim fortunarum conditio e mundo, quod quidem fieri iam nequit, tollerentur, omnes privandos esse vera bona comparandi opportunitate amplissima, quam miseriae pauperiae, fortunatis miseris iuvandi potentia praebet. Illi enim si patientes tolerant adversa, ex eorum sunt numero, qui „cunctos ibant et flectunt, mittentes seminaria sua, venientes autem venient cum convulsione portantes manipulos suos“⁵. Isti autem in extremo iudicio hanc iudicis audient vocem: „Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Exsurri omnes, et deditis mihi manducare . . . Amen dico vobis, quoniam diu factis mihi es his fratribus meis minimis, mihi facietis.“⁶ Ita etiam fiet, ut, quae Dei perfectiones, si hanc solum intuemur vitam, obcurari videbantur, quamprimum in alteram usque prospicimus, radiato fulgeant splendore, immensa videlicet bonitas, aeterna sapientia, integerrima iustitia et sanctitas Dei ac domini nostri.

Caput XL.

De purgatorio.

Quandoquidem vero, ut innuimus, sanctorum communio, quam in symbolo profiteamur, animas quoque in purgatorio degentes complectitur, ea subiicimus, quae sapientissime ab eodem Tridentino concilio hac de re constituta ac sancita sunt: „Cum catholica ecclesia,“ inquit concilium⁷, „Spiritu sancto edocta ex sacris litteris et antiqua patrum traditione, in sacris conciliis et novissime in hac oecumenica synodo docuerit, purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio iuvari, praecipit sancta synodus episcopis, ut sanam de purgatorio doctrinam, a sanctis patribus et sacris conciliis traditam, a Christi fidelibus credi, teneri, doceri et ubique praedicari diligenter studeant. Apud rudem vero plebem difficiliore ac subtiliore quaestione, quaeque ad aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item vel quae specie falsi laborant, vulgari ac tractari non permittant. Ea vero, quae ad curiositatem quandam aut superstitionem spectant vel turpe lucrum sapiunt, tanquam scandala et fidelium offendicula prohibeant. Curent autem episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, elemosynae aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta, pie et devote fiant, et quae pro illis ex testatorum foundationibus vel alia ratione debentur, non purgatorio, sed a sacerdotibus et ecclesiae ministris et aliis, qui hoc praestare tenentur, diligenter et accurate persolvantur.“

Parte secunda.

DE DISCIPLINA ECCLESIASTICA.

Proemium.

Cum iam in christianis omnibus regula credendi vivendi quoque debeat esse regula, multo id magis exigendum est in illis, qui non solum credendi re-

⁵ Ps. CXXV, 6.
⁶ Matth. XXV, 34-40.
⁷ Sess. XXV, decret. de purgatorio.

gulam perfectius norunt, sed etiam altiori gradu et loco conspicuo in ecclesia sunt constituti. Aequum enim est, ut nobiliora in corpore Christi mystice membra nobiliori etiam modo vitam, quam Christi spiritus infundit, recipiant, et ut, per quorum ministerium vita propaganda est in reliqua corporis membra, virtutem, quam ministrant, in se ipsis receptam exhibeant. Quorum porro opera quotidie nova ecclesiae succrescere debet soboles, et novis semper augmentis corpus Christi mysticum clarescere, illis non voce solum et ministerio, sed vitæ etiam totius ratione pro Christo, qui coepit facere et docere, ut legatione fungantur eumque moribus etiam expriment, satagendum est. Id vero tunc præstabant, si munera, quod gerunt, partes et loci, in quo sunt constituti, gradum et dignitatem recte intelligunt et frequenter præ oculis habent; si præterea illam, qua variæ munera exercendæ sunt partes, rationem non tantum tenent, sed assidue etiam, quod ea requirit, assequi, quod vetat, fugere student; si denique, cum in vita nostra etiam publica omnis vigor a gratia divina aut excitandus, aut iuvandus et sanctificandus sit, vitam suam privatam ita instituunt, ut gratiarum imber copiosus in eos eorumque ministerium descendat.

TITULUS I.

De personis ecclesiasticis.

Caput I.

De episcopis.

Quoniam, ut animadvertit sanctus Augustinus, episcopatus „nomen est operis, non honoris“¹, qui episcopi munus, angelicis etiam humeris formidandum, in se susceperunt, quæ suæ sint partes, videant, ac se non sibi, sed Deo et ecclesiae vocatos esse agnoscant. Quibus igitur virtutibus se instructos præbere, quo animo in sanctuario stare debeant, serio meminerint. Etenim, ut ait apostolus, oportet episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non violentum, non litigiosum, non percussorem, non tarpis lucri cupidum; sed irreprehensibilem, hospitalem, benignum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, modestum, domui suæ bene præpositum, iustum, sanctum, continentem, doctorem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicant, arguere; atque in omnibus seipsum præbeat exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate². Haec sane tanta tamque gravis sunt, ut in homine inveniri et ab homine præstari vix posse videantur. Sed cum ditissima sit Dei omnipotentis gratia, qui infirma eligit, ut fortis confundat, per quem et virtus in infirmitate perficitur: quod nostra non valet debilitas, coeleste supplebit perfectique auxilium. Hæc igitur fratri fiducia episcopi, omnem, quam par est, continuo operam impendant, ut, apostoli et præcepta cœciti et semeluti exempla, in omni christiane virtutis opere formam se gregis exhibeant³.

Muneris quidem, quod episcopi subeunt, partes, quæ, ut recte expliant, ingi ipso meditatione versare oportet, amplissimæ sunt et gravissimæ⁴. Declarat enim sancta synodus Tridentina, „præter ceteros ecclesiasticos gradus, episcopos, qui in apostolorum locum successerunt; ad . . . hierarchicum ordinem præcipue pertinere, et positos, sicut . . .

apostolos ait, a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei eoque presbyteris superiores esse, ac sacramentum confirmationis conferre, ministros ecclesie ordinare, atque alia plerumque potestatem ipso posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.“⁵ Quaedam tamen harum partium capita veluti præcipua attentionem meditationem, quo accuratius explantur, sibi exposcant.

Præcipua munus episcoporum pars est manuum impositio. Etenim impositio manuum est cœtum, per quod intrant, qui in sanctuarium vocantur⁶. Cœti huius custodes vigilantissimi apostoli fuerunt eorumque discipuli. Cum fidelium multitudo ita crevisset, ut apostoli, quin orationi et verbi divini prædicationi desissent, mensurarum ministerio iam amplius non sufficerent, convocata discipulorum multitudine, proposuerunt, ut septem viri boni testimonii et pleni Spiritu sancto ac sapientia diaconi sibi adiungerentur. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide et Spiritu sancto et reliquis; hos statuerunt ante conspectum apostolorum, et orantes imposuerunt eis manus⁷. Unde intelligitur, quos tantum viros cooptandos censuerint. In eandem rem sanctus Paulus monet Timotheum: „*Quos audisti a me . . . hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere*,” et alio in loco: „*Manus cito nemini imponeris, neque communicaveris peccatis alienis*.“⁸ Sedulo igitur curabunt episcopi, ut ad ministerium sanctorum illos solos vocent adolescentes, quæ omnibus, quibus opus est, animi et corporis dotibus præditos, bono testimonio et sapientia ornatos, scientia, pietate et spiritu clericali imbutos esse maturiori examine cognoverint, quosque aliquando gregi ipsis commisso bonos vigilesque pastores et omnibus pietate castisque moribus christianæ vitæ exemplo futuros esse possint confidere⁹. Vehementer igitur cavendam est episcopis, ne importuna quadam erga tirones indulgentia crudelitatis se reos faciant in populum, mercenarios non pastores constituendo gregibus aut adeo lupos inducendo in ovile.

Ut autem tirones sacerdotii spiritu certius imbuantur, episcopi in eorum educationem et institutionem solerti cura intenti erant. Cum enim adolescentium ætas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte, nec sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret: episcopi pro modo facultatum et dioceseos amplitudine, seminaria, in quibus certus puerorum numerus educetur et instituat, erigere et iam erecta promovere curabant¹⁰. Pari modo ad doctrinam religiosam in scholis superioribus tradendam attentius animum advertent ingiterque invigilabant, ut discipuli, sana doctrina imbuti et religionis subsidiis muniti, vitam bene moratam catholicamque agere assuecant. Eandem et maiorem etiam animi curam in disciplinæ theologice convertent, ut scientia sacra, cuius florem nulla non tempore ecclesia quam maxime exoptavit ac promovit, nova in dies capiat incrementa; curabuntque, ut tam in theologia tam in philosophia arceantur omnia, quæ doctrinæ catholice adversentur, sed

¹ Sen. XXIII, de civ. ord., cap. 4.

² Cons. prov. Coloniam. anno 1888, de mun. episcop., cap. 1. [Hansl. XXXII, 1219 D].

³ Act. VI, 4.

⁴ II Tim. II, 2; I Tim. V, 22.

⁵ Cons. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 14.

⁶ Cons. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 18.

¹ De civ. Dei, lib. XIII, cap. 18, (opp. ed. Bened., VII, 200 D).

² Tit. I, 7-9, II, 7; I Tim. III, 2-4.

³ I Petr. V, 2.

⁴ Cf. part. I, cap. 20.

potius, devotius vaniloquiis ac profanis vocum novitatibus et falsi nominis scientiae oppositionibus, inventus vere scientiae spiritu imbuatur et ad ea, quae didicerit, exequenda incitetur. Maxima autem attentione episcopi prosequantur seminaria maiora, quibus ea, quae ad excolendos levitas incepta et peracta hucusque fuerant, perficienda sunt. Unde alumni non solum pleniori sacrae doctrinae disciplinaeque, sacramentorum, imprimis poenitentiae, rituum et caeremoniarum ac verbi divini praedicandi cognitione, sed etiam orationis ac meditationis spiritu, sincera demum in Deum sanctamque ecclesiam pietate et flagrantissimo animarum zelo imbuendi et efformandi sunt. Saepe etiam, quantum per tempus licebit, seminaria visitabunt, ut alumnos ad maiores in pietate et scientia progressus excitent, et quos accuratiori cognitione invenerint dignos, maiori cum fiducia ad sacram militiam possint admittere.

Dolendum summopere est, nullo unquam tempore acrius, quam nunc, religionem et ecclesiam impugnatam fuisse libris, ephemeridibus scriptisque innumeris, quae plena dolo venenoque mortifero per urbes et oppida virosque ipsos sparguntur. Quamobrem vigilantissimam episcopi curam gerant admonendo, increpando nullique labori parcendo, ut a fidelibus postifera huius furfuris opera procul arceantur. Quodsi ipsi catholici, quod abijt, eiusmodi libros vel ephemerides ederent, propagarent vel quomodecumque foveant, eos, si moniti recipere noluerint, censuris quoque ecclesiasticis puniendos esse sciant. Adversus impietatis ac mendacii propugnatores religionis ac veritatis regnum gladio spiritus, quod est verbum Dei, acrius etiam propugnandum est, et quo studiosius inimicus homo et pseudoapostoli seminant siania, eo solertius et constantius divini verbi seges spargenda et protegenda est, ut mendacis veritas, perfidis hominum commentis doctrina coelestis, incredulitati fides, impietati pietas opponantur. Ne igitur Christi fideles maximeque inventus in errorum et incredulitatis laqueos incidant, episcopi non solum pro opportunitate, nisi legitime fuerint impediti, ipsi verbum divinum exponant, sed sedulo etiam curabunt, ut illud in ecclesiis tam cathedralibus quam parochialibus ceterisque annexis statuto tempore exponatur, et doctrina christiana tum in ecclesia tum in scholis elementaribus explicetur, ne videlicet impleatur illud: „*Parvuli potuerunt panem, et non erant qui frangeret eis.*“¹ Quod si quis eorum, quorum est, hac in re partes suas negligat, sollicitudo pastoralis exigit, ut episcopi censuris ecclesiasticis aliisque poenis utantur.²

Sed certius et efficacius, quam verbo, exemplo praedicatur. Quare qui sacrae militiae nomen dederunt, vita omni ex parte integra et religiose ubique praeferre ne obliviscantur. Tamquam pastores et patres in Dei grege et familia se constitutos meminerint, qui bonos mores, obedientiam, pacem et concordiam disciplina sancta teneant omnesque aedificent. Sed quomodo tuebuntur, quod ipsi violare non verentur, et quomodo aedificabunt, si, quod praedicando in animis construxerant, exemplo ipsi destruant, et apud fideles easque, qui foris sunt, in ludibrium vertant? Quod ne eveniat, episcopi vigilantissimam impendant sollicitudinem. Idcirco curabunt non solum, ut se ipsos sobrios, castos, splendida non sectantes, cultu vitaeque modestos, erga agenos misericordes hospitalesque

erga fratres et ubique vineae dominicae cultores indefessos exhibeant, sed etiam ut disciplinam salutarem in clero et populo promoveant. Quod ut recte fiat, praes oculis habebunt illa, quibus meminit monentur, „se pastores, non percosores esse...“ atque ita praesens sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed illos tanquam filios et fratres diligant, elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praecipio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia; cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam austeritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus caritas, quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudinae rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est ut sine asperitate disciplina populo salutaris ac necessaria conservetur. et qui correpti fuerint, emendentur, aut si recipere noluerint, ceteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitiis deterreantur.“³

Cum innumeris hodie populus fidelis cingatur periculis, innumerisque inventus praecipue a via salutis seducatur insidiis, catholici, ut bonum certamen certantes ac fidem servantes ad finem usque perseverent, fortitudine indigent et constantia, quam gratiam confirmationis sacramento elargitur ecclesia. Itaque episcopia, quorum est debiles affirmare, illius sacramenti administratio praecipue cordi esse debet. Ut maior ea in re fidelibus praebetur opportunitas, diocesim pro eius amplitudine et confirmandorum numero ita distribuant, ut quotannis, nisi legitime impediti fuerint, congruam eius partem vel ipsi vel episcopi eorum auxiliares obeant. Nec minori sollicitudine simul visitationem diocesim instituant, qua quid tam in clero quam in populo quoad institutionem religiosam, sacramentorum administrationem, officium divinum aliasque vitae christianae et disciplinae partes desideretur, ipsi perspiciant et secundum concessam ipsis potestatem ea ordinandi, moderandi, puniendi et exequendi, quae illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione ac diocesis suae utilitate necessaria videbuntur, vitiis et abusibus, quos invenerint, omni appellatione seu querela postposita, corrigendis provideant.⁴

Caput II.

De episcopis suffraganeis auxiliariis.

„Inspectis... diocesium Borussiae regni amplitudine ac magno diocesanorum numero, cum difficile admodum esset archiepiscopis et episcopis, confirmationis sacramentum Christi fidelibus administrare aliasque pontificalia munera sine alterius episcopi opera et auxilio exercere, hinc nos confirmantes suffraganeos in diocesis regni Borussiae, in quibus constituti reperiuntur, eos in Coloniaensi ac Trevirensi diocesis redintegravimus et de novo constituimus.“⁵ Provida haec apostolica constitutio singulis diocesium provinciae nostrae ordinariis episcopi in partibus infidelium titularis assistant, quorum opera et auxilio in exercendis muneribus pontificalibus praesentes diocessani utantur. Proinde, cum diocesis nostris fidelium numerus ac rerum administrandarum copia vel maxime accreverit, hinc episcopi auxiliares semper

¹ Ieron. Thron. IV, 4.

² Conc. Trid., sess. V, de ref., cap. 2; sess. XXIV, de ref., cap. 7.

³ Conc. Trid., sess. XIII, de ref., cap. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 10.

⁵ Pii VII constit. De salute animar., data die 16 iulii 1801. Vide append.

praesto erant, ut eo, quo par est, libenti animo et labore omnia munera pontificalia subseant, quae ipsa episcopi dioecese in cathedrali vel aliis dioecesis ecclesiis exercenda commiserint. Quotiescunque episcopi auxiliares diebus ab ordinario designatis, aut ceteroquin ex speciali mandato viros eius gerentes sacrum solemne vel vespere solemne celebrant, indumentis et insignibus pontificalibus ac faldistorio, baculo vero solum cum ordinarii licentia utentur, quod etiam in administranda confirmatione conferendi que sacris ordinibus et aliis functionibus propriis pontificalibus fiet; in reliquis vero omnibus ab insignibus et indumentis pontificalibus abstinere. Pariter quoque in pontificalibus celebrantes populo solemniter cum mitra et baculo benedicent, a quo tamen abstinere, quotiescunque sacro ordinarius paratus interfuerit, cuius tunc ut maioris est benedictionem impertire. Quando episcopi auxiliares missam solemnem vel vespere diebus designatis aut de ordinarii mandato pontificaliter celebrant, presbyterum assistentem et duos ministros ex ecclesiae cathedralis vicariis habebunt; a celebratione missae cantatae vero et vespere, quae eis ex ordine sive turno in propria hebdomade incumbit, abstinere, sed alium in sui locum subrogare obligantur. In choro et ubicunque capitulum cathedrale capitulariter publice procedit, episcopi auxiliares primam stationem seu stallum et primum locum, attamen absque insignibus pontificalibus occupabunt; in sessionibus vero capituli eum numerum observent, qui eis ex praebenda ipsis collata convenit. Denique quod ad vestitum eorum dignitati convenientem spectat, tam in choro quam extra chorum ubique vestitum ordinarium, quo episcopi extra dioecesim suam et in curia Romana utuntur, id est, rochetum supra subtanam et mantelletum violacei coloris gestabunt.

Caput III.

De metropolitano.

Dignitatem metropolitanam antiquissimam esse et ad apostolos aut apostolicae usque tempora origine ascendere, e probatissimis liquet testimoniis. Namque primis iam saeculis inter episcopos eminentissimum videmus quosdam, quos, cum primi episcopi provinciae, episcopi primae sedis, primae cathedrae nuncuparentur, superiorem ceteris dignitatem tenuisse non dubium est. Sed et synodus Nicaena, de episcopis metropolitanis agens, eodem antiquitus iam institutos esse supponit, dum decernit, eorum, quae sunt, confirmationem in unaquaque provincia a metropolitano fieri oportere. Pari modo patres Antiocheni statuerunt: „Per singulas provincias episcopos singulos scire oportet, episcopum metropolitanum, qui praestit, curam et sollicitudinem totius provinciae suscepisse... Quapropter placuit, eum et honore praecellere, et nihil ultra sine ipso reliquos episcopos agere, secundum antiquum patrum nostrorum canonem.“

Varia olim fuerunt metropolitanarum iura, quae tamen habentibus saeculis mutata ac denique a concilio Tridentino apostolicis constitutionibus definita ac certis limitibus circumscripta sunt; eaque omnia haec synodus agnovit ac veneratur.

Quorum ut aliqua tanquam praecipua memoremus, metropolitani est, singulis triennis concilium

¹ S. rit. c. decret. gener., datum die 27 sept. 1659; a. rit. c. die 15 iulii 1617 in Compostella, die 22 aug. 1722 in Sarumatum, die 10 april. 1798 in Arcaha, die 16 mart. 1698 in Mediolano, die 10 ian. 1698 in Colonia; canonem episcop., lib. II, cap. 9.

² Can. apost. 28 [Mansi I, 26]; conc. Carthag. III, can. 28 [Mansi III, 684].

³ Can. 4 [Mansi II, 679].

provinciale convocare, eidem praesidere, illud dirigere, in eodem decreta et statuta cum consilio et assensu reliquorum eiusdem provinciae episcoporum condere, condita suo nomine cum eorundem assensu, postquam tamen ab apostolica sede recognita sunt, edere ac promulgare, denique si quid dubii in decretis promulgatis ortum fuerit, id cum consensu eorundem episcoporum solvere et explicare, salva semper sedis apostolicae auctoritate.

Metropolitani quoque est, in causis appellationum, cum episcoporum eiusdem provinciae subditi ab ordinariarum sententia ad ipsum provocant, inquirere ac cognoscere.

Illius porro est, sede suffraganea vacante, constituere vicarium capitularem, si sedis vacantis capitulum intra octo dies eum non elegerit; unde etiam capitulorum est, de sedis episcopalis vacatione et de vicarii capitularis electione metropolitano certiorum facere. Et si ecclesia ipsa metropolitana fuerit capitulataque, ut praefertur, negligens fuerit, tunc antiquior episcopus ex suffraganeis in metropolitana vicarium capitularem idoneum constituere potest. Quapropter capitulum metropolitanum de vacatione ecclesiae metropolitanae et electione vicarii capitularis eum certiorum reddere tenetur.

Gaudet potestatis insignibus, pallio archiepiscopali, quo per totam provinciam in sacris pontificalibus ab ipso libere faciendis diebus designatis utitur, aequae ac cruce archiepiscopali, quae ante ipsum deferitur, sicut etiam in omnibus provinciae locis populo benedictionem solemnem et simplicem impertire ac mozzettam et rochetum non cooperatum gestare potest.

Praeterea ei competit, cathedrales ecclesias et dioeceses suae provinciae episcoporum canonice visitare, quod tamen non nisi causa in concilio provinciali cognita et probata facere potest.

Ceterum cum Dominus dicat: „Qui voluerit inter vos primus esse erit vester servus.“ cumque omnibus provinciae episcopis cum una eademque sacra unctione, qua pro uno Iesu Christi populo constituti sunt pontifices, una eademque sit missio, qua ad vineam dominicam custodiendam et colendam vocati sunt: singuli uno animo in id ententur, ut non tam principatus et subiectionis necessitudine, quam mutui amoris vinculo coniuncti, tanquam unius matris ecclesiae filii mutuo se adiuvent et eiusdem ecclesiae prosperitatem et gloriam viribus iunctis promoveant. Cum enim difficillimis his temporibus ecclesiae salus et stabilitas imprimis in unitate reposita sit, episcopi in gerendis, quae ad administrationem dioecesium attinent, negotiis gravioribus communem agendi rationem sequi studebunt, saepeque communi congressu cum metropolitano et inter se mutuo consilia conferent, quod compluribus inde ab annis cum fructu haud exiguo fieri iam apud nos consuevit.

Caput IV.

De synodo provinciali.

Ut arbor tota ex eadem radice succum haurit et vita eadem nutritur, singuli partem rami, cum frondes et folia explicant, aliam novamque quasi arborem, insertam communi stirpi, nobis exhibent,

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2; constit. Sixti V Innocentis, data die 22 ian. 1587; conc. prov. Mediolan. IV, part. III, cap. 4, de conc. prov. [Mansi XXXIV, 201 B]; Fagn. in cap. Antigonae, l. X, de pactis (l. 26).

² Cap. Cum non ignoratis, l. X, de officio legat. (l. 30).

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 16.

⁴ Clement., cap. Archiepiscopo, 2, de privilegiis et excessu privileg. (v. 7).

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2.

⁶ Mansi, III, 684.

ita etiam ecclesiae, forma vitaeque perfectissima praedita, quamvis una sit unoque capite connectatur, in complures tamen provincias et quasi ramos sese expandit, quae specie quidem minore illam, quam in ecclesia universa unitatem conspicimus, nobis ob oculos ponant. Moris proinde antiquissimi est, ut, quemadmodum urgente aliqua causa communi totius orbis episcopo praeside Romano pontifice vel eiusdem delegato in synodum oecumenicam, ita eiusdem provinciae praesules episcopo metropolitano praeside statis temporibus in synodum conveniant provinciales. Licet vero non toties, quoties prioribus saeculis, quamdiu non aequae facilis ac nunc ad sedem principem patebat aditus aliasque ob causas, concilia huiusmodi nunc cogendi urgeat necessitas, tamen morem illum antiquum et imprimis utilem retinendum, et ubi collapsus esset, „pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permisis“ renovandum statuit sacra synodus Tridentina atque exigit, ut quolibet saltem triennio concilia provinciales cogantur, quo episcopi omnes et alii, qui de iure vel consuetudine interesse debent, convenire omnino teneantur¹.

Et sane utilissimum esse per se et ecclesiae constitutioni maxime congruum conciliorum provincialium usum vel tunc maxime apparet, si conciliorum generalium canones et decreta aut quae alias a summo pontifice, communi omnium christianorum patre et doctore, constituta sunt, in iisdem promulgantur, arguantur, renovantur, ut hac ratione, quae e communi ecclesiae fonte aquae spirituales promanarunt, per quosdam quasi rivos in singulas provincias et provinciarum partes, hortum ecclesiae totam irrigaturae deducantur. Sed accidere etiam novimus, ut doctrinae catholicae capita, licet conciliis generalibus vel ecclesiae concensu satis iam definita et declarata, ab hominibus rerum novarum studiosis in dubium vocentur aut negentur. Malis huiusmodi, ne longius serpent, a synodis provincialibus communi studio et aptis remediis occurratur.

Quae porro naturae humanae est infirmitas, etiam triticum veritatis a zizanii errorum purgatum est, tamen non semper bono semine illos bonorum morum progigni fructus dolemus, quos si terra cordis nostri apte esset disposita, certo proferret. Itaque si disciplina ecclesiastica alicubi detrimentum capere, si cultus divini et sacri ministerii obiri, si denique languor quidam et torpor corporis Christi mystici membra occupare vitamque debilitare videtur: tum vero pastorum est, maiorum remedia circumspicere, desideria hortari, impellers, urgere, et quod singulorum prudentia et vox non valeret, id omnium simul concilia vocoque effectura esse licet confidere. Nam, ut sancti Caroli Borromei verbis utamur, „naturae et ratione ipse ducimur, ut in gravioribus rebus deliberandis aliorum consilia exquiramus, vel quod caustior deliberatio est, si ad nostrum iudicium multorum sententia accesserit, vel quia apud illos, quibus consulere maxime cupimus, maiorem auctoritatem et pondus habet consultatio, in quam plures consensusit.“²

Denique acriore etiam vinculo omnes unius provinciae episcopi et qui eisdem comitantur consiliiarii et sacerdotes obstringantur, si eiusdem fidei testimonio, eadem sententia et eadem voluntate se teneri conspiciant; promptiore etiam animo fidem illam, quam episcopos communi sententia profiteri audie-

rint, praestabantur Christi fideles et maiore studio et assiduitate laborabunt, ut digna se membra exhibeant ecclesiae catholicae, quae, arboris proceras instar, per totum terrarum orbem ramos suos pandit. Unde quod dudum iam in votis erat, provincialium conciliorum usum, qui quo diutius, per tria videlicet et amplius saecula, intermissus erat, eo gravioribus premebatur difficultatibus, Deo propitio, renovare tandem licere laetamur.

Ad concilium provinciale per metropolitam iure vocandi sunt eisdemque interesse debent imprimis omnes episcopi suffraganei; voto utantur deciaive. Episcopi, qui nulli archiepiscopo subiciantur, aliquem vicinum metropolitanum semel eligant, cuius deinde synodo provinciali interesse debent eiusque statuta observare tenentur. Episcopi auxiliares, capitula metropolitanum et cathedralia, ecclesiarum collegiatarum praepositi, facultates theologiae, seminariarum maiorum rectores, abbates, priores conventuales, praepositi provinciales regularium, qui animarum saluti vacant, iure aut consuetudine vocandi sunt votoque utantur consultivo; et demum, si qui sunt alii, qui ut interessent, e re communi feret, aut quorum opera episcopi uti vellent. Concilii provinciales decreta, a sede Romana recognita et per metropolitam promulgata, per totam provinciam obligant.

Caput V.

De capitulis cathedralibus.

Primorum saeculorum presbyteris canonicorum sub regula certa vitam communem agentium collegia, collegiis successerunt capitula, e mente ecclesiae senatus ut dignitate venerandus, ita virtute, scientia et meritis conspicuus, a quo cultui divino decor ac splendor, episcopo in rebus gravioribus consilii ubertas et fidelis alacritas in negotiis ecclesiae gerendis, si postulaverit, opera³ ac toti dioecesi sede vacante administratio canonica repletur. Quae angelorum et beatorum omnium in coelis, laudes Deo iugiter concinentium, in aevum est felicitas, eam ecclesia, quae in terra quidem militat, cuius vero conversatio in coelis est, iam nunc praecipit, vocem suam coelestium choris iungendo Deoque *Sanctus, sanctus, sanctus* iugiter proclamando. Et quamvis christianis omnibus officium hoc sit commune, modo tamen peculiari clericorum est, quippe qui Domini sint peculium. Inter ipsos vero clericos singulari denuo prerogativa ecclesiae partes tam insignes demandatas esse voluit illi coetui, qui, e sancti Ignatii martyris sententia, ita cingit episcopum, ut apostolorum collegium Iesum Christum⁴. Aequum porro erat, ut, cum cultus divinus reliquis rebus omnibus praestet dignitate, una aliqua esset ecclesiae, quae hac in re ceteris praefulgeret exemplo. Nulli autem provincia haec iure potiori⁵ deferri poterat, quam ecclesiae totius dioeceseos principi, ecclesiae cathedrali. Et certius finis ille obtineri non poterat, quam si collegium aliquod integrum eidem vacaret.

Omnis igitur, qua par est, dignitate, reverentia ac pietate officium divinum a canonicis et vicariis accurate persolvatur, quapropter omnes in choro semper modestos ac devotos se exhibeant, atque imprimis omni confabulatione abstineant, ut populo sint bono exemplo nec pilei offensionis⁶. Officium missae sollemnis totum semper cantandum est, nec quidquam omittatur aut mutiletur. Quando episcop-

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12; diplom. restit. conc. Oecum., § 18. Vide append.

² Regul. ad Synod., n. 6, (Patr. grec., ed. Migne, V. 714 B).

³ Conc. Trid., l. c.; Bened. XIV. Instit. eccl. CVIII, n. 25 et 26.

⁴ Sess. XXIV, de ref., cap. 2.

⁵ Quae hab. in conc. gen. I, (Sess. XXXIV, § 2).

⁶ Conc. Oecum., sess. XXVIII.

pue solemniter celebrat vel assistit in cathedrali, in aedibus episcopalibus vel pro loci ratione in porta primaria ecclesiae a capitulo recipiendus et post missam reducendus, praetereaque totum officium tum assistendo tum ministrando, aeque ac in omnibus aliis semper eo, quo in caeremoniali et pontificali Romano praescribitur, modo ad amussim persolvendum est. Insuper omnia, quae in caeremoniali episcoporum, libro I, cap. 7-11 et 15, de assistentia, cap. 26, de supplendis vicibus canonicorum, nec non quae libro II, cap. 8 et 9, de episcopo celebrante vel non celebrante notata sunt, observabuntur.

Missae conventuales quotidie persolvatur et applicetur pro benefactoribus ecclesiae cathedralis, et quidem per vices a dignitariis et canonicis, quippe quibus id ex beneficiis capitularibus canonica obligatione incumbit¹.

Ordo missarum omnium a canonicis et vicariis e serio, tam feriis, quam diebus dominicis et festis in cathedrali celebrandarum ab ordinario cum consilio capituli statuatur stricteque observandus est, ut dignitati ecclesiae primariae populi que aedificationi satisfiat. Dum sermo habetur, nemini missam celebrare licet².

Omnes, sive dignitarii sive canonici sive vicarii, horis canonicis in choro recitanda ac missae conventuali quotidie intersint, nisi quis ex causis in iure expressis excusatus et impeditus vel etiam propter servitium ecclesiae aliasque ob causas ab ordinario, vi facultatum a sancta sede apostolica ad id concessarum, legitime dispensatus fuerit. Diebus vero dominicis et festis etiam qui pro diebus feriabilibus ab ordinario dispensati fuerint, toti officio semper assistant nec ulli ad quascunque in aliis ecclesiis officia suscipienda exire liceat.

Ad ordinem sustinendum capitulum aliquem praesentiarium, quem vocant, punctatorem e suo gremio aut e vicariis iuxta constitutiones ecclesiasticas designabit. Hic praestabit iuramentum, se fideliter officium suum adimpleturum, et referet capitulo et etiam ordinario, praesertim si is requirat, puncta absentium a servitio chori. Si canonici intra duos menses non seligant punctatorem, id faciat ordinarius: et si punctator non fideliter administraverit officium suum, ab ordinario removeatur, et ab eodem capitulo iuxta praedictam methodum alius seligatur³.

Cum abusus intolerabilis irrepserit, ut populus, viri, immo et mulieres, quandoque in chorum neque penetrant, canonicos ac vicarios alioque clericos officio divino inservientes impediunt, adeoque eorum stalla ac scamna occupant atque ita modo importuno et proterus indigno ordinem perturbent: ad tollendum hunc abusum puriori disciplinae et canonum sanctioni tam contrarium, mandamus et statuimus, ut deinceps tam viri laici quam feminae ab ingressu chori omnino et strictissime arceantur⁴.

Cum ecclesiae cathedrales, ut in officio divino, ita praecipue in cantu ecclesiastico ceteris dioeceseos ecclesiis norma esse et bene exemplo praelucere debeant, ea omnia stricte observanda sibi ducant, quae de cantu ecclesiastico haec synodus

¹ Conc. Trid., l. c.; Constit. Bened. XIV Cum semper oblatas, data die 10 aug. 1764.

² Conc. prov. Mediolan. IV, part. I, cap. 25, de verbis Dei praedicatione, [Mansi XXXIV, 215 B].

³ Conc. prov. Mediolan. I, part. II, cap. 42, de officio punctatoris, [Mansi XXXIV, 54]; Bened. XIV, De agn. dioecese, tit. IV, cap. 4, n. 9; cunctis stat. eccl. CVII, n. 42-3.

⁴ Diplom. restitut. eccl. Coloniae, § 25; cap. IX, tit. I, X, de vita et honest. clerici (III, 3); can. Sacrosanctae, 89, de consec. dist. 9; can. Roman. anno 1788, tit. XXVIII, cap. 4. [Mansi XXXIV, 215 B].

statuenda et decernenda esse providerit¹. Quamobrem episcopi, cum consilio capitulorum, scholas chorales, ubi iam sunt, augebunt, et ubi non sunt, instituent eum in finem, ut in sancto officio aeque atque in missa cantus choralis sive Gregorianus secundum ecclesiae leges, et haec nostra decreta² quamprimum adhibeatur. Sumptus, qui in scholam choralem impendendi sunt, a capitulis sunt praestandi, sive e fundis ad cantores alendos iam comparatis et destinatis, sive ex fabrica ecclesiae cathedralis, si fundi particulares ei non destinati sunt. Summa annua, qua opus sit, ab ordinario cum consilio capituli, necessitatis et subeidorum habita ratione, definietur, simulque eadem ratione eius distributio ad varias cantus partes, et inter illos, qui ad eum exercendum aut docendum adhibentur, determinabitur.

Episcopi curabunt, ut in singulis cathedralibus theologus, qui populo sacram scripturam pro concione exponat, secundum bullam *De cultu animarum*, ubi non est, constituatur; et si ex iudicio episcopi unus theologus ob senectutem, infirmitatem vel quameunque aliam causam ad id non sufficiat, alter ei addatur concionator auxiliarius, ab episcopo deputandus et a capitulo congrue remunerandus et fabricae fundis, salvo iure ordinarii approbandi ac reformandi remunerationem iuxta prudentiae et aequitatis regulas.

Secundum caeremoniale episcoporum, in quacunque ecclesia cathedrali et collegiata sacerdos constituendus est sacrista, qui ad huiusmodi officium fideliter et strenue exercendum idoneus et aptus censetur.

Capitula cathedralia singulis annis rationem ordinario reddere tenentur³.

Episcopo mortuo, capitulum ecclesiae cathedralis anniversarium pro defuncto usque ad mortem successoris celebrabit. Episcopi comprovincialis obitum capitulum ceteris provinciae episcopis et capitulis annuntiabit, ex quo exsequiae solennes pro defuncto in ecclesiis cathedralibus celebrabuntur.

Caput VI.

De parochis et rectoribus curatis.

Nobilem imprimis et fructuosam in dioeceseos procuracione operam ferunt parochi, qui ab episcopo constituti iure proprio populi sibi commissi curam habent. Ut essent, qui assidue cum eadem gregis parte degentes melius noscent oves et melius ab iisdem cognoscerentur, qui, hortulani diligentis instar, cura diurna et nocturna easdem plantas modo irrigarent, modo a solis ardoribus, modo a pruina defenderent, qui medici partes agentes et crebra consuetudine valetudinis vires omnes perceptas haberent; qui oeu paterfamilias solers et providus non modo quid tempus praesens exposceret, sed etiam quid aliquando e re futuram esset, explorarent et prospicerent: has ob causas parochi demum constituti sunt, cum antea ex ecclesia cathedrali in varias civitatis et dioeceseos partes ab episcopo praebiteri submitterentur, qui pro necessitate rem divinam procurarent. Parochi manus inde imprimis tam grave esse conspiciunt, quod apud illam gregem, cui praesent, partem fere solus plerumque ecclesiae personam agat, et ipse sit, ex quo fideles et infideles religionis vim et efficaciam metiri soleant. Si vera est sententia, cui non raro suffragari videtur experientia, tanta passim in hominum animis religionem dignitate florere et auctoritate, quanta

¹ Conc. Trid., l. c.

² Cf. infra par. III, cap. 29.

³ Conc. Trid., sess. XXII, de ref., cap. 8.

sacerdotibus, eius ministris, defertur reverentia; certe id imprimis intelligendum est de delata parochia reverentia, quo nomen aliud a sacerdotibus acriore cum populo consuetudine necitar.

Quam sollicita igitur cura providendum est parochia, ut ecclesiae personam eo, quo decet, modo gerat! Quam caute praecavenda sunt omnia, quibus oriri pusillis possit scandalum! Cum porro Deus, licet infinite potens et sapiens, tamen hominum, quibus mysteria sua dispensanda commisit, requirat solertiam: quanto studio parochia, qui quasi extremi sunt a sole, qui est ecclesia, ad populos illuminandos emissi radii et extremae illae arteriae, per quas sanguis et calor in remotissimas membrorum partes diffunditur, allaborandum est, ut populum sibi commissum docendo et ministrando illuminent et inflamment!

Parochorum est, diebus dominicis et festis, etiam festis abrogatis¹, missae sacrificium pro populo ipsis concedito offerre, verbum divinum exponere, sacramenta administrare, ita quidem ut baptismum, communionem paschalem, viaticum et extremam unctionem conferre proprii illorum iuris sit. Invalida sunt, nisi quatenus concilii Tridentini decreto ex summi pontificis dispensatione derogatum est, fidelium matrimonia, quae coram proprio parochia vel eius delegato non fiunt.

In parochiis, in quibus complures sunt presbyteri, missae tam diebus dominicis et festis, quam feriabilibus eo tempore et ordine certo fiant, ut fidelibus commoda assistendi occasio praebatur.

Diebus dominicis et festis semper missa solemniter celebranda est, canente sacerdote; cantus partem omittere vel truncare strenue prohibemus. Usus ille frequentior sanctissimum sacramentum exponendi in comprecationibus aliisque pietatis officiis abolendus et ab ordinariis accuratius ordinandus est. Missae coram sanctissimo sacramento exposito non permittuntur, nisi stricto secundum praescripta canonum et sacrae congregationis rituum declaratione.

In theophoriis, quae semper horis antemeridianis, nunquam vero post meridiem habendae sunt, imagines et reliquiae sanctorum ne gestentur, stricto interdictione.

Supplicationes sive processiones solennes secundum ecclesiae statuta et diebus praescriptis cum decore et pietate habeantur, nec ulli parochia in alium diem eas pro arbitrio et sine expressa ordinarii permissione transferre licet. A processionibus quavis armorum et tympanorum strepitus bellicosus clangorque tubarum excludendus est, excepto comitatu, quem guardiam honorariam vocant.

Novae imagines, statuae, picturae in vexillis nullibi perficiantur aut adhibeantur, nisi examinatae et approbatae prius fuerint ab episcopo.

Ubi complures missae diebus dominicis et festis celebrantur, in summo sacro concilio uberius, in una autem alterave missa homilia etiam ad populum instituendum fiat. Concilio autem uberius ut singulis diebus dominicis et festis secundum praeceptum concilii Tridentini accurate habeatur, serio mandamus, eademque semper cum missa solemniter habenda est etiam in urbibus, et ubi consuetudo haec non viget, introducenda est. Concionatores vero studeant, ut verbum divinum sermone simplici, gravi et efficacie exponant, et quantum fieri potest, nexu aliquo et serie secundum dogmatum et praeceptorum ordinem, non neglectis tamen iis, quae in missa leguntur². Singulis etiam diebus dominicis catechesis in ecclesia

A pre inventate provectione habeatur hora pomeridiana.

Parochis nunquam sine iusta causa nec nisi constituto aliquo, qui absentium vires gerat, a parochia discedere licet. Quem vero pro eo constituerint, non domesticis tantum, sed aeditio etiam indicabunt.

Quoties per tres dies feriatis, abitus et reditus diebus simul inclusis, absentia proroganda est, decanum, antequam itineri se committunt, itineris et meta et causa indicata, certiores faciant; ultra triduum vero absque licentia decani non absint. Per diem dominicum vel festum pariterque adventus et quadragesimae tempore, non nisi licentia ab ordinario obtenta et litteris expressa, quam se impetrasse decano nuntiabant, abesse licet.

Presbyteri curati auxiliares, etiam cum non usque ad tertium diem absentia producitur, licentiam a parochia, et cum diutius, per parochiam a decano aut, ubi necesse est, ab ordinario petent.

Decani in relationibus annuis episcopo faciendis mentionem faciant de itineribus curatorum, annotantes, utrum licentia petita et concessa fuerit.

Caput VII.

De decanis.

Magni profecto momenti ad dioecesim bene administrandam est officium decanorum. Eliguntur enim atque in munere episcopalis partem et sollicitudinis societatem advocantur ab episcopo, ut eorum, tanquam vineae Domini custodibus, quae ad religionis incrementum necessaria et opportuna videantur, intelligat, et eorum ope omnia, in quibus parochiarum regimen deficiat vel minus perfectum reperitur, emendare et ordinare possit. Decanorum igitur est, in regionibus curae suae commissis cleri et populi moribus formandis et reformandis studiose invigilare, seduloque intendere, ut non tantum abusus et excessus, si qui in vita fidelium exorti fuerint, tempestive detegantur ac salutari remedio sanentur, sed praecipue quoque, ut omnes, qui in sortem Domini assumpti et sacerdotalis gloriae participes facti sunt, vitam agant nomini et dignitati consonam, ac praesertim ut parochi in officio divino persolvendo, in sacramentis administrandis et muniendis rogatis, in verbo divino praedicando et scholis visitandis ceterisque rebus pastoralibus munere suo rite fungantur. Ad quod quidem opportune exsequendum summopere conducet, ut ipsi imprimis decani doctrina, vitae morumque integritate, zelo et pietate ceteris praecellere, maximeque parochis, quibus auctoritate et honore praesunt, obedientia praerite studeant, atque universae strenuos sollicitosque ecclesiasticae disciplinae ita sese praebant exhibitores, ut vere dicantur et sint oculi episcopi eiusque vicarii.

Quotannis decani, secundum modum ab ordinario praescribendum, singulas regionis sibi commissae parochias visitabunt, atque de earum statu, de abusibus in clero et populo deprehensis, de defectibus in persolvendis fundationum oneribus, in administratione bonorum parochorum et vicariorum vel fabricae ecclesiae inventis, de subortis inter pastores et parochianos difficultatibus ceterisque omnibus, quae corrigenda et ordinanda repererint, fideliter ad episcopum referent. Nec minus extra visitationem de iis omnibus episcopum certiores facient, quotiescunque servandae disciplinae necessitas utilitasque id exegerit.

Praeterea, decani parochorum conventus saltem quotannis habendos dirigent atque in iis scientiae et fervoris pastoralis studium incitent et foveant. Quotiescunque facile fieri poterit, sacerdotibus sibi

¹ Ph II cunctis. *Amantissimi redemptoris*, data die 3 maii 1858. Vide append.

² Conc. Trid., sess. XXII, de purg. missae, cap. 8.

subjectos invicent, ad vigilantiam eos excitent, ad-
 invent, fraterna exhortatione moneant et consolentur,
 ac controversias inter illos exertes componant. Quos
 vero in officio suo negligentes et inertes vel digni-
 tatis sacerdotalis oblitos his vel ter admonitos,
 nihilominus exhortationibus suis resalcitrantes in-
 venerint, aeque atque eos, qui graviter in disciplina
 deliquerint, episcopo deferant. Decanorum etiam
 est, parochos nominatos in possessionem introducere,
 illis morbo decumbentibus, si aegre placuerit,
 sacramenta administrare, ac demum defunctorum
 sepulture et exequiis praesese, nec non curare,
 ut archivum parochiali successori tradendum ob-
 seretur, ac demum parochiae vacantis administra-
 torem constituere, donec ab ordinario fuerit pro-
 visum.

In vitae et conversationis clericorum popalique
 morum custodia decani magna prudentia, maturo
 solo et caritate procedant, ut neque facilius accu-
 sationes malignarum excipiendi incommode ex-
 plorationis suspicionem incurrant, et parochorum
 auctoritatem minuant, neque etiam cum delin-
 quentibus dissimulent, aut propensione et nimia
 indulgentia aliave causa se duci patiantur, memores
 se ipsoe tunc delinquentium et animarum ruinae
 rationem coram tremendo Dei iudicio esse reddi-
 turos.

Quo facilius episcopus decanos eos constituere
 possit, quos tum scientia rerumque gerendarum
 peritia, prudentia, pietas et ecclesiae honoris et
 animarum salutis solus, episcopo tanquam idoneos
 adiutores in dioecesi administranda suosque vicarios
 probant, tum comitas et humanitas, benignitas et
 caritas et orta exinde auctoritas et fiducia fratri-
 bus commendant: parochis concedimus facultatem
 tres e gremio capitali per schedulas secretas epis-
 copo designandi, e quibus sibi exhibitis ordinarius
 decanum nominabit, quem digniorem et aptiorem
 iudicaverit. Quod si nullus ex designatis, rebus
 gerendis satis idoneus sit, vel alia de causa con-
 scientia episcopo interdicit, ne quem ex illis dele-
 gatum suum constituat, ipsi ex ceteris capitali
 parochis, quem dignum et idoneum putaverit, de-
 canum nominandi facultatem reservamus¹.

Ut officium suum nullis ducti humanis rationibus
 liberius, atque disturna experientia edocti maiori
 prudentia et gravitate explere valeant, decani ad
 dies vitae munus suum obtinebunt, nisi, aut de
 capitulo demigraverint aut ipsorum incuria et negli-
 gentia aliave necessitate vel utilitate ecclesiae et
 administrationis dioeceseanae causa, episcopum obli-
 gaverit, ut delegationem suam revocet.

Duo pariter sint in singulis capitulis defensores,
 quorum alterum episcopus nominabit, alterum pa-
 rochi capitali per schedulas secretas episcopo appro-
 bandum exhibebunt. Defensores fabricarum curam
 gerent, uterque in illa, quae ab episcopo sibi
 assignata fuerit, regionis parte. Praeterea, in omni-
 bus negotiis, quae vel ad totum capitulum spectant,
 vel inter maiora et graviora numeranda veniunt,
 decano consilio et ope assistent, eiusque impediti
 secundum ordinem vicos gerent.

Caput VIII.

De regularibus.

„Quantum ex monasteriis pie institutis et recte
 administratis in ecclesia Dei splendoris atque utili-
 tatis oriatur,“ ut sanctae Tridentinae synodi patri-
 bus², ita et nobis compertum est. Et sane non
 potest non esse sanctum ecclesiaeque profectum

A illud vitae genus, quod a Christo, consillis quibus-
 dam preceptis, est commendatum; quod inde a
 primis saeculis servit, plurimos populo peperit sanc-
 tos, ecclesiae pastores, animarum saluti strenuos
 operarios; quod summi pontifices promovent et
 contra obtrectantes protezerunt; quod denique,
 quo maiora vita christiana in ecclesia universa, eo
 maiora et ipsum cepit incrementa. Hoc autem
 fructus tunc solum proferre potest, si tam illa,
 quae ex ipsa professione vitae religiosae omnibus
 communia, quam illa, quae instituto cuiuslibet propria
 sunt, accurate observantur. Unde monet et praeci-
 pit sancta Tridentina synodus, „ut omnes regula-
 res, tam viri, quam mulieres, ad regulas, quam
 professi sunt, praescriptam vitam instituant et com-
 ponant, atque imprimis quae ad esse professionis
 perfectionem, ut obedientiae, paupertatis et casti-
 tatis, ac si quae alia sunt alienius regulae et ordinis
 peculiaris vota et praeccepta, ad eorum respective
 essentiam, nec non ad communem vitam, victum
 et vestitum conservanda pertinentia fideliter ob-
 servent.“³

Regulares igitur spiritum sui ordinis nutriant,
 et praeserta vota ac regulas suas accurate obser-
 vantes, populo pietatis, fervoris, obedientiae omni-
 que perfectionis praebebunt exempla.

Qui missiones in populo habere solent, ab
 episcopo vocati, omni, quo par est, fervore, et cura
 provida ac prudenti huic muneri satisfacere satagen-
 t. In conventuum suorum ecclesiis et foris,
 quoad omnia, quae ad cultum publicum et animarum
 curam spectant, ordinarii praescriptis ad amicum
 obtemperabunt⁴. Clerici regulares aeque ac sae-
 culares admonentur, ut in vivendo et agendo pacem
 et concordiam fraternam conservent et foveant.

Quae a sancta sede de candidatis ad novitium
 admittendis constituta sunt, in omnibus obser-
 ventur⁵.

Moniales vitam vere spiritualem agant et ad
 finem ordini praefixum tendant. Sint vere virgines,
 verae Christi sponsae, ecclesiae ornamentum, secun-
 dum illud sancti Cypriani: „Flos . . . ecclesiastici
 germinis, decus atque ornamentum gratiae spiritualis,
 laeta indoles, laudis et honoris opus integrum at-
 que incorruptum, Dei imago respondens ad sancti-
 moniam Domini, illustrior portio gregis Christi.“⁶

Sorores congregationum recentiorum, ut a Sancto
 Francisco, a puero Iesu nuncupatarum aliarumque,
 licet moniales non sint sensu arctiore, tamen secun-
 dum sanctae sedis decreta, quod ad confessarium
 designandum et disciplinam sustinendam attinet,
 monialium instar habendae sunt.

Quamvis complures sorores quarundam congre-
 gationum conversationem cum hominibus omnino
 evitare non possint, tamen omnes vitam in Christo
 vere abconditam agant, omnemque familiaritatem
 cum personis tam laicis quam clericis sedulo
 fugiant.

Caput IX.

De synodo dioeceseana.

Synodus dioeceseana sive episcopalis est congre-
 gatio ab episcopo coacta ex presbyteris et clericis
 suae dioecesis, aliisque qui ad eam accedere tenentur,
 in qua de his, quae curae pastoralis incumbunt,
 agendum et deliberandum est. De synodorum
 utilitate iam propterea ambigendum non est, quod
 eae, a sacris canonibus praescriptae, a concilio
 Tridentino singulis annis ut celebrentur praecceptum

¹ Sess. XXIV, de regular., cap. 1.

² Conc. Trid., sess. XXIII, de reg., cap. 15.

³ Decr. a Congr. sup. statu regular., datum die 25 Ian. 1848.

⁴ Vide supra.

⁵ Sess. XXIV, de regular., cap. 1.

⁶ Conc. Roman. anno 1585, sess. VII, cap. 9. (Sess. XXXIV, 204.)

⁷ Sess. XXIV, de regular., cap. 1.

cit¹. Benedictus XIV in illa, quod de synodo A diocesana conscripsit, opere, ab hisce, quibus concilium provinciale Colonienae anno 1849 eodem commendavit, creditur verbis: „In synodis redintegratur unitas, studetur corpori in sua integritate conservando; ubi ea, quae in visitatione non debentur, exsequi, executionem studiis communibus assequuntur; ubi de capite et membris, de fide et pietate, de religione et cultu divinae, de moribus et disciplina, de obedientia, de iudiciis et rebus omnibus ad bene christianoque vivendum commodis vel necessariis, tractatur atque statuitur.“² Neque immerito idem summus pontifex id addit, in diocesis visitatione non omnia, quae corrigere et emendare oporteat, deprehendere episcopum, sed multa etiam in synodo rescire posse a parochis, qui cunctis inter eves verentur. Haec faciunt, quibus sanctus Carolus Borromeus in sua synodo XI clerum allocutus est verbis: „Est generalis quaedam visitatio synodus; alias enim per annum particulares quaedam ecclesiae dumtaxat visitantur, hic vero generatim sacerdotes omnes et clericos atque in ipsis suis etiam modo populos eis commissos.“

Sed hierarchica etiam ecclesiae constitutio et corporis Christi mystici compages, quam provincialibus conciliis exhiberi antea diximus, synodis diocesanis in ulterioribus suis veluti formis ob oculos omnibus ponitur. Cum enim in ecclesia a capite in membra vita descendat et ex uno fonte aquae scaturiant, postquam a concilio provinciali susceptae sunt, per synodos diocesanas in singulas cuilibet diocesis partes et parochias deducuntur. Unde etiam moris fuisse legimus, ut, quemadmodum concilio generali concilia provincialia, ita his succederent synodi diocesanae, in quibus illorum definitiones et decreta promulgarentur.³

Synodi diocesanae etiam sunt utilissimae, „non ideo tamen,“ Benedicti XIV sunt verba, „illis assentitur, qui eas absolute necessarias affirmant: quemadmodum enim concilia generalia, quamvis summo opere utilia, non sunt tamen absolute et simpliciter necessaria, pro ecclesiae universalis regimine, . . . ita episcopales synodi, etiam maxime fructuosae, non tamen absolute necessariae dicendae sunt pro recta diocesis administratione, cum alii suppetant modi assequendi eundem finem, ad quem synodi tendunt.“⁴

Unde etiam providendum est, ut, ubi diocesanae amplitudo alienae causae maiorem exhibent difficultatem, minor ex illis, qui adesse tenentur, numerus ab ordinario determinandus, qui ducentes tamen non excedat, convocetur. Interesse autem tenentur synodo omnes, qui in diocesi dignitatem habent, personatum et officium, vicarius generalis, vicarii foranei, ecclesiae metropolitanae seu cathedralis canonici, parochi et omnes, qui curam animarum habent parochialem: rectores quoque saecularium ecclesiarum, etiam annexarum; praeterea canonici collegiatarum, abbates saeculares atque etiam regulares, qui generalibus capitalibus non subduntur, cunctique exempti, qui alioquin, sublata exemptione, ad synodum venire debent.

In synodo diocesana solus episcopus est index et legislator; ipse suo nomine decreta facit et promulgat; constitutiones facere potest sine consensu et approbatione capituli et cleri. Capituli quidem consilium exquirere, non tamen sequi tenetur, nisi

quatenus in iure exprimitur; et tunc, ubi de voto agitur, canonici unum tantum, id quidem capituli, votum efficiunt.

TITULUS II

De ministeriis ecclesiasticis.

Caput X.

De sacramentorum administratione generatim.

Cum omne aliud, tam vero sacramenta administrandi munus sanctissimum habendum est. Si enim illorum causam et originem spectas, Christus omnium auctor est; si vim et efficaciam, immensa per Christi mortem generi humano comparata merita et gratiae ex iisdem nobis premanant; si illos, quibus conferantur, animae immortales et Christi morte redemptae iisdem sanctificantur; si demum suam interiora, aeterna hominis in coelo beatitudo aeternaque Dei gloria intenditur. Unde cum sacramenta christiana vitae initium sint et fundamentum, cum iisdem augenda sit et perficienda et tota omnis quasi cardinibus vertatur: ecclesiae ministri non solum, quam immensa nobis bona ex illis proveniant, crebro et diligenter, ut christiani gratis inde profuentibus recte uti et desiderant et sciant, explicabunt¹, sed etiam cum illa dignitate, pietate et reverentia, quae rebus tam sanctis congruit, eodem administrabunt. Sequendus semper est ritus ab ecclesia praescriptus et sancitus, qui in libris ritualibus reperitur. Parochis et rectoribus prohibemus strenum, ne in sacramentis administrandis pro lingua latina utantur vernacula, nisi in illis partibus, quibus illi, qui assistunt, alloquendi aut quaedam iisdem explicanda sunt. Ut vero fidelibus etiam illa, quae linguae latinae proferuntur, innotescant, parochi eorum significationem tum in concionibus tum in doctrina christiana saepe exponant.

Caput XI.

De baptismatis sacramento.

Baptismatis sacramentum, cum ad salutem tam sit necessarium², parochi, quantum fieri potest, curabunt, ne quis infans ulla hominum culpa eodem privetur.

Quanto citius conferendum nec unquam ultra tertium diem prolatandum est; et ut maturandum essent, saepius monendi sunt fideles. Cum sancta sancto, etiam quoad locum, peragenda sint, et cum aliunde aequum sit, ut fideles, immensos gratiarum thesauros sibi sive expetentes, ecclesiam adeant, baptismi sacramentum tantum in ecclesia, nec unquam in domo privata conferendum est, nisi urgeat necessitas, vel ob causas graves ab ordinario expetenda videatur et concessa sit dispensatio.

Si dubium, validene baptismus sit collatus, exortum fuerit, in rem inquirendum est, et solum si ratio prudenter dubitandi reperitur, sub conditione repetendus est, consulto tamen prius episcopo, nisi periculum mortis imminet.

Igitur cum aetris temporibus aetholici baptismum non raro ita conferant, ut de eiusdem valore merito dubitandum sit, pro re nata, locorum et personarum momenta diligenter attendenda et ponderanda sunt, et si dubium non evanescit, baptismus sub conditione iterandus est. Quoties vero agitur de baptismo a societatum, quae se germano-catholicas aut communitates liberae vocitant, ministris collato, semper est iterandus.

Ut aeternae infantium, qui periclitantur, salutem certius provideatur, parochi curabunt, ut obetritices non alias, nisi piis, honestas ac religiose, quae

¹ Sum. XXIV, de ref., cap. 2.

² De synod. diocesan., lib. I, cap. 2, n. 2.

³ Bened. XIV, De synod. diocesan., lib. V, cap. 2, n. 1.

⁴ Ibid., lib. I, cap. 2, n. 2.

¹ Cf. supra part. I, cap. 20.

² Cf. supra part. I, cap. 20.

is, quibus opus est, dotibus sint praeditae, instituantur, easque de illis, quae obsteritiae christianae observanda et evitanda sunt, commonefaciant.

Cum concilium Tridentinum sancierit, „ut tantum, sive vir sive mulier, iuxta sanctorum canonum instituta, vel ad summum unum et unum baptismatum de baptismo suscipiant,“¹ prohibemus ne patrini plures adhibeantur. Tanquam patrini autem, cum catholicae proles educatio, si a parentibus tutoribusve negligitur, illorum curae sit concredita, admittendi non erunt rudes, acatholici, excommunicati, manifesto impii publici peccatores, communionem paschalem et longiori tempore cultum divinum negligentes, et qui matrimonio mere civili coniuncti vivant.

Urus infantem recens natum offerendi in ecclesia, ubi viget, retinendus ac fovendus, ubi desideratur, si fieri potest, introducendus est. Nonnisi in ecclesia benedictio post partum largienda est, neganda autem matri in matrimonio mixto viventi, cuius infans, apud acatholicos baptisatus est; item neganda est semper et ubique matribus, quae prolem illegitimam ediderunt.

Caput XII.

De sacramento confirmationis.

Providendum est parochis et sacerdotibus omnibus curatis, ne confirmationis sacramento, quamvis ad vitam aeternam non sit aequae ac baptismus necessarium, quispiam careat, nostris praesertim temporibus, quandoquidem fidei pericula incurruntur plurima. Certius et diligentiori cum praeparatione christiani illud recipient, si brevi ante vel mox post primam communionem ad eius susceptionem invitatur; aliunde etiam decet, ut illa aetate, qua christianis complura parantur pericula, hoc sacramento muniantur.² Parochi autem ipsi, nisi legitime impediti, adducant suos et reducant invigilantque redeuntibus. Omnino vero curent, ne quis confirmandus post sacrae actionis initium accedat, neve, si forte, ea ob confirmandorum multitudinem diutius protracta, exire permittitur, in eius fine abeat.

Caput XIII.

De sanctissimae eucharistiae sacramento.

Uberrimorum sanctissimae eucharistiae fructuum fideles aliquando participes redditura ecclesia statuit, ut quilibet saltem semel singulis annis, scilicet in paschate, eucharistiae sumat sacramentum: alioquin, verba sunt concilii Lateranensis IV, „et vivens ab ingressu ecclesiae arceatur et moriens christiana careat sepultura.“ Simul cum hoc praeecepto fidelibus in propria ecclesia parochiali eucharistiam in paschate sumendi obligatio inculcanda est. Itaque, tempore quadragesimali, parochi gravissimum hoc ecclesiae de communionem paschali, quae simul communionem cum ecclesia catholica professio est, praeeceptum iterum iterumque fidelibus ob oculos ponant, monendo et hortando, ut omnes, qui ecclesiae catholicae membra viva et esse et haberi volunt, eidem morem gerant. Docentur etiam, quas censuras ecclesia in illos, qui eidem non obsequuntur, intenderit, et quid recalcitrantibus sit eventurum, distincte exponant. Quos communionem paschalem negligere norant, eos etiam atque etiam moneant; monitionibus autem in irritum cadentibus, episcopo denuntiant, ut de his, quid facto opus fuerit, statuatur.

Sed cum de uberrimo gratiarum fonte, ex quo saepius hauriendum, et de pane caelesti, qui fre-

quenter commendus sit, agatur³, et nos cum sancta synodo Tridentina omnes monemus et obsecramus, ut „haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius (Christi domini nostri) ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione, ea pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supereubantialem frequenter suscipere possint, et in vere eis sit animae vita et perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad caelestem patriam pervenire valeant, eundem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducantur“⁴.

Nonnisi a ieiuniis, quoties non tanquam viaticum administratur, sanctissimum hoc sacramentum sumi potest, norintque sacerdotes, nonnisi penes summum pontificem ius esse dispensandi in lege universali et sanctissime servanda.

Quod ad animi praeparationem attinet, „communicare volenti revocandum est in memoriam... praeeceptum: probet seipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debeat, quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, ... sancta synodus (Tridentina) perpetuo servandum esse decrevit, modo non deest illis copia confessoris; quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.“⁵ Illa autem particula „quamprimum“ non intelligitur: cum sacerdos suo tempore confitebitur⁶.

Caput XIV.

De poenitentiae sacramento.

Fidelibus omnibus in memoriam identidem revocandum est praeeceptum confessionis annuae, quod concilium Lateranense IV hisce promulgavit verbis: „Omnia utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenit, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio sacerdoti.“⁷ Quod ad proprium sacerdotem, cui peccata confitenda sint, attinet, ecclesiae usum sequentes declaramus, confessionis praeecepto satisfacere, qui peccata sua cuilibet sacerdoti approbato confiteatur⁸.

Sed ut remedio hoc tam salutari, quo peccata commissa purgantur et novi lapsus praeventur⁹, quo, quidquid sanctitatis, pietatis et religionis in ecclesia summo Dei beneficio conspicitur, magna ex parte conservatum est¹⁰, crebrius etiam utantur, fideles hortandi sunt. Itaque toties, quoties fieri potest, parochi et rectores fidelibus peccata deponendi occasionem praebent. Quod ut fiat, mandamus et statuimus, ut omnes, quibus animarum cura commissa est, singulis diebus saltem sabbati et in vigiliis festorum, horis vespertinis, aeque ac diebus dominicis et festis mane in sacro tribunali praesto sint. Effugium autem, quo concordia quandoque excusatur dicendo, neminem esse, qui horis vespertinis ad confitendum accedat, proinde necesse non esse, ut sacerdos in sacro tribunali assideat, tanquam inane reiicimus, cum experientia

¹ Cf. supra part. I, cap. 22.

² Sess. XIII, de euchar. sacram. cap. 2.

³ Conc. Trid., l. c., cap. 7.

⁴ Prop. 22^a damnata ab Alexandro VII, die 18 mart. 1660.

Vid. append.

⁵ Sess. XIV, de sacrae euchar. XVIII, n. 2.

⁶ Cf. supra part. I, cap. 22.

⁷ Conc. Trid., l. c., cap. 2.

⁸ Conc. Trid., l. c., cap. 2.

⁹ Sess. XIV, de ref. matris, cap. 2.

¹⁰ Cf. supra part. I, cap. 22.

constat, fideles, ubi confessarios promptos ac paratos inveniant, ad confitendum accedere.

Sacerdos ad audiendas confessiones deputatus, quo melius iudicia, doctoris et medici partes expleat, assiduo studio theologiae moralis peritiam e probatis auctoribus sibi comparet ac perficiat, et ferventi oratione prudentiae donum efflagitet. In ipso autem munere exercendo prae se ferat paternam quandam gravitatem iunctam cum benignitate. Comem se exhibeat potissimum illis, quibus, ut tam salutare remedium saepius adhibeant, animus addendus est, viris potissimum et iuvenibus. Poenitentem, ubi indigere videbitur, prudentibus et modestis interrogationibus adiuvet. Caveat sacerdos, ne imprudenti benignitate crudelis evadat in poenitentes, quod tunc imprimis accideret, si illis, qui in proxima graviter peccandi occasione libere et sua sponte versantur, absolutionem, nondum dimissa illa occasione, facile largiretur, vel si ad odia deponenda, restitutiones faciendas poenitentes omni, quo potest, modo non urgeret. Cum vero aliqui nondum satis dispositi ad sacrum tribunal accesserint, confessarius nolit credere, se muneris sui partes explevisse, si poenitentes huiusmodi sine absolutione dimittat: ipse potius eos disponere satagat, ne videlicet, absolutione acerbè negata, cadant animo et a sacramentis absterneant. Et hanc quidem cautelam cum viris et iuvenibus magis sciat esse necessariam. Caveat etiam confessarius, ne cum mulieribus, quae frequentius ad poenitentiae sacramentum accedunt, prolixos trahat sermones. Denique omnibus omnia fiat, ut omnes Christo lucrifaciant; sine acceptione personarum iudicet, pauperes et rudes aequè bene ac divites et cultiores excipiat, immo gaudeat, si Christi exemplo pauperibus potissimum religionis solatia exhibere sibi contingat.

Sigillum sacramentale quam strictè servandum sit, satis constat. Nec unquam quidpiam in concionibus proferat sacerdos, quod e confessionibus solum cognovisse videretur, et quo notari, qui peccata apud eum deposuissent, credi possent.

Ut fidelibus apud alios sacerdotes, si volunt, confitendi occasio praebatur, parochi subinde per annum, praesertim vero tempore paschali, alios presbyteros externos ad confessiones audiendas vocare tenentur. Dominico autem die proximo praecedente, affuturum esse sacerdotem externum ad confessiones excipiendas, populo annuntiandum est.

Confessiones feminarum semper audiantur in ecclesia, in tribunalibus omnium oculis expositis, nunquam vero in sacristia nec in domibus privatis, nisi confitentia surditas, senectus vel infirmitas id postulent. Cum vero in sacristia feminae ob causam, quam diximus, confitentes audiantur, id ne aliter atque ianua aperta fiat, strenue prohibemus. Ante vel post solis lucem, confessionale semper sit lumine illustratum.

Omnes presbyteri, cum confessiones audiunt, semper, quoties necessitas non eximit, induti sint stola ceterisque vestibus in rituali praescriptis; abusu igitur sedendi in tribunali sine stola et vestibus praescriptis, tanquam reverentiae externae, quam sacramenti administratio exigit, repugnantem abolemus.

Confessarii in confessionibus audiendis miscrarum stipendia nec imponant in poenitentiam, nec ea sponte oblata recipiant, ne turpis lucri suspicionem incurrant, et paucis scandali occasionem praebent.

Caput XV.

De extremae unctioe.

Parochi manus est, monere fideles, ut in gravem morbum lapsi extremae unctioe salutarem reme-

dium mature expetant¹. Cum vero sit vivorum sacramentum, communiter in suscipiente requirit gratiam sanctificantem; hinc, si fieri potest, peccatorum praecedat confessio, aut, si ea iam, qua par est, ratione fieri nequit, saltem absolutio. Fideles omnes, qui graviter decumbunt, modo olim rationis fuerint compotes, ut peccata committere potuerint, capaces sunt huius sacramenti; hinc etiam aetate iuniores, licet primam communionem nondum susceperint. Quod praebendum etiam est illis, qui sensibus destituti sunt, modo antea petierint aut verisimiliter petivissent²; denegandum autem illis est, qui in manifesta impenitentia moriantur.

Statuimus autem, ut ubique illud aequè ac viaticum publice administraretur secundum rubricas. Quod si quis parochus loci rationem ob stare putet, ea de re ad ordinarium perscribat, qui expensis rationibus, quid agendum sit, statuet.

Gravissimum sane est, quod parochis incumbit officium praeparandi moribundum, ut supremo se sistat iudici, sententiam irrevocabilem excepturus. Unde non solum prompte, cum primum vocantur, moriturum adeant, sed omni etiam solertia, prudentia, suavitate munere suo, ac si animae immortalis salus aeterna ab eo pendeat, fungantur. Sacramentis iam administratis, oviulam, cui lupus extremas foras para insidias, minime, quasi omnia sint in tuto, deserant; sed saepius visitent aegrotum, consolentur, dolorem de peccatis commissis, fiduciam ob immensam Dei misericordiam in eo excitare, fovere et augere studeant. Cum morbus crucians imminensque mors, divina opitulante gratia, sinceræ conversionis obstacula non raro removeat, dubitandum non est, quin animarum pastores, si recte officio hoc fungantur, Deo iuvante, oviulas non paucas damnationi aeternae sint erepturi.

Caput XVI.

De matrimonio.

Quoniam ardua res est matrimonium, quod vinculum perpetuum gravissimae officia inducit³, recte, ut maturiore deliberatione et animi praeparatione contrahatur, praemittuntur sponsalia seu futurarum nuptiarum mutua promissio; et quamvis sponsalia clam inita sint valida, tamen ut in facie ecclesiae tantum fiant, optandum est. Quae ritu caret solemnè, leviter saepe fit promissio et vine parentum aliorumve, quos consulere maxime oportet, consensu aut consilio, diurnae consuetudinis et familiaritatis quasi honestum multis exhibit praetextum multorumque peccatorum et seductionis saepe est occasio; et demum ut leviter incantur, leviter etiam dissolvuntur sponsalia clandestina.

Quae vero publice et ritu religioso incantur sponsalia ecclesiaeque benedictione muniuntur, tanquam rem augustiorem et religiosam menti exhibent nuptias, quae piam requirant animi praeparationem; parentum consensu et appreciatione, cui tantam inesse vim scripturae sacrae testantur. Deo sunt acceptiores sponsaeque faustiores; parochi occasionem praebent tum de impedimentis, si quae forte sint, tum de sponso in lege christiana institutione inquirendi, tum potissimum salutaribus monitis et praecipis eos imbuendi. Et sane haec primo semper loco reponenda est cura, ut, qui nuptias intendunt, a nimia illa et familiari consuetudine avocentur, quae tot parere solet peccata, tam funesta scandala, tot in perpetuum infasta

¹ Cf. supra part. I, cap. 56.

² Rituale Rom., de unctioe. extr. unct.

³ Cf. supra part. I, cap. 57.

reddit matrimonia. Congruum est, ut parochi parentum etiam, qui hae in re nimium, pro delicti cecidi esse solent, excitent et stimulent vigilantiam, quippe quibus de liberorum aeterna salute cura commissa sit.

Quod Tridentina synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam . . . non cohabitent, et quod pariter coniuges hortatur, ut, antequam contrahant vel saltem, triduo ante matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimum eucharistiae sacramentum pie accedant,¹ id ut ab omnibus praestetur, parochi sedulo allabentur; qui praeterea curabunt, ut praemittantur denunciantes ad formam Tridentini.

Matrimonio ad una, quae sacramento inest, sanctitas vindicetur, solum in ecclesia contrahatur, nisi, ob causas extraordinarias, ab episcopo obtenta fuerit dispensatio. Curandum quoque est, ut non nisi sub sacro, saltem tempore antemeridiano, contrahatur. Sponsi habitu honesto minimeque lascivo, qui cum semper, tum in ecclesia et in re sacra abesse debet, compareant, omniaque, quae domum Dei ac rem sacram dedecent, procul habeantur. Praecipue vero abusum subinde exortum, quo pro sponis ditioribus ecclesia singularem in modum exornatur, dum tenuioribus quasi nuda relinquitur, prorsus interdicimus, cum fieri nequeat, quin populus graviter eo offendantur.

Caput XVII.

De matrimoniis mixtis.

Omni ope et studio animarum pastores arceant fideles sibi commissos a coniugiis cum aetholicis incedendis, quae ut consubia detestabilia, sanctorum mater ecclesia perpetuo damnavit atque interdixit.² Ab iis . . . ob plurimum deformitatis nec parum spiritualis periculi, quod praesens se ferant, abhorret ecclesia, iisdemque fere legibus, quibus christianis interdixit, ne connubia inirent cum infidelibus, catholicos pariter a sacilegis nuptiis cum haereticis contrahendis deterruit.³ Itaque ubi occasio tulerit, in mentem revocent fidelibus, graviter illa improbari tum iure naturali, quod suam proliquo fidem et salutem periculis obicere vetat; tum iure divino, cum lex tam vetus quam nova ab huiusmodi societate et consuetudine avocet; tum vero prohiberi districte lege ecclesiastica, quomodo non tantum e concilio Chalcedonensi, sed e summorum pontificum ad nostra usque tempora repetitis declarationibus intelligimus. Docent porro gravissimeque moneant, non aliter ecclesiam hac in lege, quod aegre tantum facit, dispensare, nisi ad graves dispensandi causas cautions accedant et conditiones, quibus tum parti catholice religionis exercitium praestetur salvum, tum catholica prole universae educatio in tuto collocetur, atque ita ratio illa, ob quam lege naturali et divina adeo improbantur, quantum fieri potest, tollatur. Sed illud etiam monent, graviter peccare catholicos, qui illas conditiones aut sanctorum ac sincere spondendas non curant et requirunt, aut, ut sanctorum ventur, non invigilant omnique studio allaborant, aut denique, non obtenta ecclesiae dispensatione, nuptias intusmodi incedunt. Neque irrita cadent monita, si fideles alio in animum demiserint illud

¹ Sess. XXIV, de ref. matrim., cap. 1.
² Bened. XIV deelar. sup. matrim. in Holland., data die 4 nov. 1741. Vide append.
³ PH VII breve qd episc. Galliae, datum die 17 febr. 1690. Vide append.
⁴ Sess. VII, c.
⁵ PH VII, c.

de catholice fidei atque unitatis ad consequendam salutem necessitate degna gravissimum, quod, qui illas appetunt nuptias, saepe leviter obliviscuntur, aut ut non ea, quae ecclesia tradit, ambitu et rigore accipiant facile inducantur.⁴

Si iam arceri ab huiusmodi matrimoniis non possint, tum quidem sponsi monendi sunt, pro licentia impetranda ad eundem esse episcopum, qui ex sedis apostolicae delegatione dispensandi facultatem habet. At vero, si non petita seu non impetrata ecclesiae dispensatione vel debitis cautionibus seu earum aliqua praetermissa, ad nuptias accedere volunt, tum quidem, ut sedes Romana declaravit, abstinendum erit a catholice eadem persona censuris in illam nominatim expressis corripienda, ne tumultus aliquis excitetur, et graviora rei catholice mala obveniant; sed alia ex parte abstinere etiam catholicus pastor debet non solum a nuptiis, quae deinde fiant, sacro quocunque ritu honestandis, sed etiam a quovis actu, quo approbare illas videatur.⁵

Ut facilius parti catholice ad poenitentiam pateret aditus et graviora mala praeculerentur, Pius VIII summus pontifex voluit et mandavit, ut matrimonia mixta, quae posthac in huius provinciae diocesis contraherentur, non servata forma a Tridentino concilio praescripta, si eisdem nullum aliud obstat canonicam dirimens impedimentum, pro rata ac veris connubiis habeantur.⁶

Quoad illos porro, qui, necessariis cautionibus non interpositis nec impetrata ecclesiae licentia, nuptias inierunt, summus pontifex singularem pastorem excitat sollicitudinem, dum ita prosequitur: „Insuper pastorem officium erit, catholicos quolibet, praesertim vero catholicas mulieres, quae cum aetholicis validas quidem, sed tamen illicitas nuptias contraxerint, opportuno tempore admonere in caritate Dei et patientia Christi, ut de gravi peccato se poenitentiam agant, suisque satisfaciant obligationibus, si praesertim, qua erga suos filios ipse semper tenebuntur, ad catholicam videlicet illorum omnium educationem pro viribus seduloque curandam.“⁷ Unde intelligitur, catholicos huiusmodi tum solum, si et de culpa dolent, et se ad illa, quae ecclesia, dum mixta matrimonia permittit, nunquam non exigit, praestanda vere paratos exhibent, absolutionis esse capaces.

Caput XVIII.

De sacramentalibus.

Ut Christus ipse signis quibusdam sensibilibus gratias, quae ex opere operato efficiant, annexit, ita etiam inde a primis saeculis ecclesia, quippe quae aeternam creaturam sanctificari per verbum Dei et orationem,⁸ alias etiam adhibuit sacras actiones rebusque sensibilibus benedixit, simul Deum rogans, ut, qui pie fidei utantur, varia consequantur beneficia, imprimis gratiam copiosam, qua ad pietatem in Deum detestationemque peccatorum moveantur.⁹ Edocte igitur actiones resque huiusmodi, ut aqua lustralis aliaque, cum sacramentorum aliquam exhibeant similitudinem, sacramentalia vocantur.

Variae caeque non exiguae rationes Christi fidelibus pium sacramentalium usum magnopere

¹ Gregori XVI breve ad episc. Bavariae, datum die 27 maii 1692. Vide append.
² PH VIII breve ad episc. Rhonan., datum die 25 mart. 1690. Vide append.
³ Ibid.
⁴ PH VIII breve ad episc. Rhonan., datum die 25 mart. 1690. Vide append.
⁵ I The. IV, 4-5.
⁶ S. The. III, c. 1, § 1, n. 2.

commendant. Si enim singulorum iam procer, A quidquid recte petant, impetratur esse docemur, numquid, quod ecclesiae Christi sponsa petit, non obtinebitur? Praesertim cum ecclesiae id potissimum a Christo petat, quod ut filiis suis obtineat, allaborare iussa est; aeternam animarum salutem, et eo petat modo, quem a Christo edocta est. Sed praeterea pio sacramentalium usu aperte declarant fideles, Dei dona quanti faciant, quantaque ecclesiae matri, cuius se precibus illa obtenturos sperant, pietate adhaereant. Exigua quandoque sunt, quae maxima praestant emolumenta, si tamen exiguum dici potest, quod christianorum semper magni fecit pietas, quod apostolica exercuit antiquitas, quod ecclesiae commendat auctoritas.

Caput XIX.

De cultu divino sacrisque caeremoniis.

Quam gravi homo Deum colendi obligatione B teneatur, id sacrae litterae innumeris locis maximeque vi inculcant. Et sane non poterat non satis commendari, ut homo supremam Dei maiestatem agnosceret eique devota animi submissione honorem exhiberet, cum iustiores illis, quibus ad id praestandum obligamur, tituli cogitari nequeant. Dei enim suprema effulget maiestas, cui homo et anima et corpore, utpote Dei donis, obstrigitur. Porro qui totus, anima et corpore, beatitudinis reddendus est particeps, ut etiam totus, anima et corpore, eam mereatur par est. Nec potest esse verus et sincerus cultus ille, qui pectoris ambitu contineatur nec unquam erumpat foras. Nec potest diu in mente foreri illud, quod externis actionibus non incenditur et inflammatur. Sed ad cultum internum simul et externum publicus etiam accedat oportet, cum homo etiam tanquam in societate eaque religiosa constitutus Deo debeat honorem, aliis exemplum.

Cultus hic communis et publicus, quem ecclesia catholica, divinitus edocta, inde a suis exordiis tantopere promovit fovitque, et quem christiani primis ecclesiae saeculis, ne mortis quidem deterriti periculo, Deo exhibere satagebant, eo magis pastoribus cordi esse debet, quo latius religionis incuria eum vilipendere et imminuere contendit. Ea vivimus tempora, quibus non pauci, perveris imbuti sententia, religionem sanctam, cui in solo pectoris partes tribuunt, amovere student e vita publica et sociali, ut atheam eam faciant et huius tantum aevi finibus circumscriptam. Inculcanda igitur identidem est cultus divini necessitas, dies dominicos festosque sanctificandi obligatio. Inculcandum imprimis omnino modo urgendum est divinum ab operibus servilibus abstinendi mandatum. Iterum iterumque monendi sunt fideles, D quam grave sit praecipuum, quo ecclesia emnea, ut sacrosancto missae sacrificio diebus dominicis ac festis assistant, obligat. Urgendi porro sunt, ut quae diei dominicae aut festorum sanctitati repugnant, procul a se amendant, secus non benedictionem, sed maledictionem in se attracturi. Et vero festorum sancta observatio inter ea praecipua est, quibus, quo loco tum apud singulos tum apud populos integros religio sit, certissime dignosci possit.

Augustissimus saepe est cultus, quem ecclesia catholica Deo exhibet, non solum si finem, Deum unum et trinum, sed etiam si illud spectas, quo Deus colitur, incrementum Christi corporis et sanguinis oblationem. Fieri etiam non poterat, quin ecclesiae caeremoniarum splendore et maiestate tum

summae suae reverentiae sensus panderet, tum immensum, quem possidet, thesaurum quasi cingeret atque ornaret. Magnopere pietas in populo promovebitur, si caeremoniae et ritus eximia reverentia a sacerdotibus obeantur, simulque eae, quae fidelibus in iisdem obviant partes, rite et devote peraguntur; quare eorundem significatio tam sancta et praestans populo saepe exponatur. Non levia sunt nec vilipendenda, quae ex apostolica traditione descendunt, cultus divini et imprimis sacrificii maiestatem commendant, fidelium mentes ad superna contemplanda erigunt, fidem ac pietatem nutriunt, unitatem catholicam ob oculos ponunt, arctiore omnes vinculo cum ecclesia coniungunt, denique publicam fidei professionem exhibent.

Caput XX.

De cantu ecclesiastico.

Cum, quaecumque ad pietatis sensus excitandos utilia esse possunt, merito adhibeantur ab ecclesia, musicae, in qua magna ad animos commovendos vis est studium, non solum permittit, sed magnopere etiam promovendum censet. Sed cum hac in re sancta et profana se quodammodo tangant et facile misceantur, caute agendum esse arbitrati sunt ecclesiarum antistites, et identidem, quae profana videbantur, arcenda declararunt. Synodus quidem Tridentina ordinariis praecipit, ut ab ecclesiis musicas eas, ubi sive organo sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, arceant. Unde Benedictus papa XIV: „Hoc etiam, inquit, procul dubio ad episcopi officium pertinet, ut synodalibus decretis ecclesiasticae musicae rationem, quatenus in dioecesi sua opus esse cognoverit, ad certas regulas exigat atque componat, ut corda fidelium ad pietatem excitet, non aures solas, sicuti fit in theatris, inani voluptate demulceat.“¹ Sanctorum igitur praesulum vestigiis inhaerentes, ecclesiaeque obsequentes mandatis, capitula cathedralia et collegiata atque omnes parochos ceterosque rectores hortantur in Domino, ut bene advertere velint, quale quantumque discrimen intercedat inter musicam sacram ac christianam, quae animi sensus pios pandit pioque in aliorum animis sensus movet, et inter musicam profanam, quae profanos animi motus spirat et excitat; deinde ut perpendant, quid Dei domum deceat, quid dedeceat. Et sane nihil magis dedecet maiestatem templi Dei, nihilque divini officii sanctitati magis contrarium est, quam strepitus instrumentorum confusus et vocum magis conclamantium quam concinentium impetus et tumultus, quem subinde in ecclesiis audimus. Scandalum autem oritur, si theatrorum modi, qui opera vocantur, vel musicarum concertationum symphoniarum cum omni suo strepitu suaque mollitie in templum Dei vivi transferuntur. Quare eiusmodi modos, animi distractionem profanosque sensus potius quam aedificationem pietatemque parientes, omnino ab ecclesiis excludendos volumus.

Post multiplices in musicam sacram inductas depravationes, illum antiquissimum cantum, qui Gregoriani nomine venit, vere ecclesiasticum esse et omnis cantus ecclesiastici fontem nullo alio suppleendum, nemo facile diffitebitur. Nam cantum Gregorianum sanctius quid et sublimius spirare, quam omnes illos modos, qui labentibus saeculis in usum venerunt et musicae profanae inservire solent, rectum periti non negant. Statuimus ergo et mandamus, ut cantus ille Gregorianus suo restituatur iuri ac magis magisque colatur, et ut, qui

¹ Sum. XXII, decr. de observ. et evit. in celebrat. missae.
De sign. officii, lib. XI, cap. 7, n. 1.

in componendis novis melodis occupantur, non tam chromaticis modulationibus, quam scalis sive tonis Gregorianis utentes: et modis diatonicis, molle et lascivum quodeunque excludant. Cuius autem res ista minime in superficie posita sit, et, nisi quis profundius ecclesiasticae et religiosae disciplinae leges perscrutatus inysterisque, ut recte dicamus, regni coelorum initiatus sit in musica sacra vere proficere, vel illam promovere et docere non possit, hinc ordinamus et mandamus, ut in ecclesiis cathedralibus et collegiatis atque etiam in aliis, quantum fieri potest, scholae cantorum et organoedorum (pro organo enim eadem valet ratio) instituantur, quibus viri in scientiis et disciplinis ecclesiasticis optime versati et vere peritantes tanquam magistri praediciantur. Quo fiet, ut quas, prope dñlor! interrupta iam est ex longiore tempore sacri cantus traditio, denuo reviviscat, et per omnes dioecesium ecclesiarum successu temporis vera et sancta eiusdem principia rectaque exequendi methodus propagentur.

Quamvis ex rationibus gravibus tanquam regulam statuamus, ut per maiorem anni partem cantus Gregorianus locum habeat, minime tamen tantum harmonicum penitus arcere volumus, immo ad distinguenda festa maiora commendamus, dummodo, qui eligitur, ne recedat a natura et characteris cantus vere, ecclesiastici. Redeat igitur chori rectores ad opera illa, quae ab auctoribus, quorum primus est Ioannes Aloysius Praenestinus, et illi vix secundus Orlandus Lassus, sublimi et devoto exarata stylo. Abstineant a tot missis, quae dicuntur musicales, aliisque operibus musicis noxiosorum temporum ad aures titillandas magis quam ad excitandos pios affectus aptis: singillatim vero nimia illa eorundem verborum repetitio et arbitraria collocatio vituperanda est. Omnino demique arcendus est ille mollis cantandi modus, quo pars cantorum murmurando solum cantum comitantur.

Similia dicenda sunt de instrumentis musicis ad cantum adhibendis. Per longam saeculorum seriem alii in musica instrumentis ecclesiis vix est usus, praeterquam organo. Quodsi praeter organum alia instrumenta musica cantui admisceri ex ecclesiae indultu libet, ea tamen certe instrumenta reiicienda sunt, quae nimis aspera, ut tympana et cymbala, vel nimis mollia, ut varii generis tibiae et fletulae. In aliorum autem usu vitetur militaria quidam clangor nimiusque strepitus, qui efficit, ut cantantium verba intelligi non possint. Instrumentorum enim usus, e mente Benedicti XIV. finis praecipuus est, ut cantantium vocem corroborent et sustineant, minime vero opprimant et sepeliant.

Bed etiam in vocum usu considerandum est, quid ferant vel exigant ecclesiae consuetudo, cultus divini lege, cantus ecclesiastici dignitas et fidelium aedificatio. Notum satis est, usque ad recentiora tempora plane inusitatum fuisse, ut cantantium choro mulieres adlegerentur. Cum enim chorus, qui sacerdoti operanti respondet, liturgicae actionis partem constituat, mulieribus, quae ab altaris servitio excluduntur, locus in choro esse non potest. Ecclesiae consuetudini ipse pius fidelium sensus suffragatur, qui, quodcumque molle aliquid redolet in cantu ecclesiastico, cum loci sanctitate et divini cultus maiestate non congruere sentiunt. Unde volumus et mandamus, ut in posterum a choro ecclesiastico mulierum voces omnino excludantur.

Ne tamen cantus harmonicus, quem minime removeri, sed iustis tantum limitibus restringi volumus, vocibus necessariis, quas sopranae dicunt, careat, pueri erudiantur et instituantur symphoniaci, quemadmodum supra iam de capitulis cathedralibus et collegiatis et parochis statuente, diximus.

Cum muneri sit episcoporum, ut, qui possunt sollicitudine, aedificationem fidelium promoveant, prohibeant vero, quae illi sunt contraria, cumque non levi animabus inferantur damna, audiendo in loco sacro melodias mundano confectas spiritu ordinarii dioecesium curabunt, non solum ne deinceps novae missarum compositiones, sive unisonae sive harmonicae, executioni dentur, priusquam ad eas cantandas expressa ordinarii licentia obtenta fuerit, verum, etiam, ut missarum compositiones, quae hucusque usu veniebant, Gregorianis exceptis, examini accuratori virorum rei peritorum et ab ordinariis deligendorum subiiciantur: quo facto episcopi decernent, quatenam dignae sint, quae adhibeantur in celebrandis sacris mysteriis, et quae indignae ab illis absolute arceantur.

Similiter et aliae cantiones, quae recedunt a cantu Gregoriano, examini submittantur, omnesque cantilena, quae ad officium, quod agitur, non spectant, omnia removeantur. In his, lingua vernacula plerumque exaratis, maxima etiam attentio adhibenda est verbis ac sententiis, ne quid in iis reperitur, quod fidei, pietati vel rationi cantionis sacrae adversetur.

Ex gravibus, ut iam supra indicavimus, rationibus per maiorem anni ecclesiastici partem cantus Gregorianus ad missarum solemniam adhibeatur. Si quae sunt ecclesiae, quibus maior numerus cantorum praesto est, ut missas harmonicas ad regulas artis christianae compositas executioni dare possint, elenchum dierum festorum, quibus id fieri optatur, ordinario proponant, ut ab ipso limites definiantur, qui quoad usum cantus firmi et harmonici observandi sunt, ne, quod lex esse debet, in exceptionem abeat, neve contra, quod exceptionis locum solummodo tenere licet, lex ipsa et consuetudo fiat. Id vero hic iam in memoriam revocare iuvat, adventus et quadragesimae tempore, summorum ecclesiae mysteriorum contemplationi sacro, quae sine aeterni compunctionis esse nequit, missarum musicalium et instrumentorum usum, ex praescripto caeremonialis episcoporum, locum habere non posse, quod etiam intelligendum est de omnibus missis pro defunctis. Permittuntur tamen in eodem caeremoniali missae harmonicae cum organo, exclusis vero instrumentis, in dominica tertia adventus, quae dicitur *Gaudete in Domino*, et in quarta quadragesimae, quae dicitur *Lactare Ierusalem*; sed in missa solemnium tantum, item in festis et feriis infra adventum et quadragesimam occurrentibus, quae cum solemnitate ab ecclesia celebrantur, ut hic loci festum immaculatae Conceptionis et Annuntiationis beatae virginis Mariae, et quodcumque celebrandum est solemniter et cum laetitia pro re aliqua gravi, obtenta prius ordinariarum licentia.

Quoad usum organi plane eadem sunt eiusdem caeremonialis praescripta, quibus ut strictissime inhaereatur, hisce inculcamus. Quodsi pro illis pietatis exercitiis, quae dicuntur populi, quaeque praeter divina officia ab ecclesia praescripta ad fidelium aedificationem instituuntur, sive ab omni populo sive a sodalitatibus quibusdam, ob causas aliquas exceptio desideraretur, parochi ordinarium dioeceseos

¹ Conc. prov. Mediolan. I. tit. de music. et cantor., [part. II. c. 51. Mansi. XXXIV. 57].

² Constit. Annua, qui hunc vertendum, data die 19 febr. 1749, § 11-9.

³ Synodus Firmana, celebrata ab eminentissimo cardin. Paraciano, anno 1773.

⁴ Caeremon. episcop., lib. I. cap. 98.

⁵ Lib. I. cap. 98.

⁶ Conc. Roman., anno 1795, tit. XV, cap. 6. [Mansi XXXIV. 1876]. circulare emia. cardinalis-vicarii Patrizii datum die 18 nov. 1859.

adeant, a quo, rationibus propositis, licentiam petant. Praeterea, id quoque cum Benedicto XIV¹ monemus, organum alternando cum versibus decantandis in vesperis et completoriis adhiberi quidem posse, sed interludia saepe frivola atque nimis longa interdicens. Qui vero non cantantur versus, ab uno vel altero cantore alta voce recitentur². Demum moneatur capitula cathedralia et collegiata, parochi et rectores, suam esse curare, ut cantores in ecclesia cum illa modestia et pietate, quae divinum cultum decent, se gerant. Prohibendae sunt confabulationes, indecens altari dorsum obvertendi mos, strepitus denique omnis, qui fidelium pietati possit officere. Praecipuum curam in id impendant ecclesiarum rectores, ut si tantum in chorum admittantur cantorum, qui, quod ore cantant, corde credant, operibus comprobant. Verba attendenda sunt synodi Aquigranensis³, quae tales effigi in ecclesia mandat cantores ac musicos, qui non superbe, sed humiliter et sapienter debitas Domino laudes persolvant, et suavitate lectionis ac melodiae et doctos demulceant et minus doctos erudiant, potiusque exoptent in lectione vel cantu populi aedificationem, quam popularem vanissimam adulationem.

Caput XXI.

De verbi divini praedicatione.

Gravissimum sane et plane eximium sacri oratoris est munus. Originem enim si attendis, prophetarum, apostolorum ipsiusque Christi premit vestigia; si finem, Dei omnipotentis gloriam et animarum provehit salutem; si res, quae enuntiat, divina pandit mysteria, si illos, ad quos loquitur, animae immortales et Christi sanguine redemptae vocem eius auscultant; si adversarios, contra quos nitendum est, portae inferi validissimas obiciunt acies; si auxilia, quibus iuvatur, ecclesia opem divinam implorat, Spiritus sancti gratia, Christus ipse ei praesto est; si denique laborum praemium, *„Iulgebunt... qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates“*⁴.

Munus gravissimum diligentissimum requirit praeparationem. Assidue tela paranda, cui cum hoste validissimo assidue committenda est pugna. Sacram scripturam, praestantissimos eius interpretes, sanctorum patrum, qui doctrinam coelestem tam alte imbiberunt, tanta ubertate tantaque vi effundunt, praestantiorum etiam, quibus ecclesia abundat, acceptarum libros multum et assidue orator legat necesse est, ut copiose et graviter ad populum verba facere possit. Lectioni vero adiungenda est meditatio, qua, quae intellectu percepimus et memoria tenemus, alte in animum descendant eumque commoveant et incendiant, cum pectus sit quod facit disertos, nec facile alios inflammet qui friget ipse. Quamvis, quae oratores recentes apte dixerunt, in sua convertere non deceat, multum tamen orator a legendis et usurpandis illis sibi cavendum existimet, qui, ut ex ecclesiae catholicae deposito dicendi argumentum non hausert, ecclesiae spiritu non fuerunt afflatus. Altiora, quam humana tantum quaedam morum praeccepta et naturales ac vagi erga Deum animi sensus, catholicam decent cathedram.

Ut gratia non respuit naturam, quam potius elevat et perficit, ita etiam verbum divinum non recusat artem. „Quisquis,“ sancti Augustini sunt verba, „dicit, non esse hominibus praecipendum, quid vel quemadmodum doceant, si doctores sanctus efficit Spiritus, potest dicere, nec orandum nobis

esse, quia Dominus ait: Scit pater vester, quid vobis necessarium sit, priusquam petatis ab eo“⁵. Unde censet sanctus doctor, omnem, qui orator uti debeat, artem eo spectare, ut doceat, ut delectet, ut flectat, quo fiat, ut intelligenter, libenter obedienterque audiatur. Sed labori et artibus iungenda est pia ad Deum oratio, quod idem sanctus doctor monet, dum ait: „Agit itaque noster iste eloquens, cum et iusta et sancta et bona dicit, neque enim alia debet dicere; agit ergo quantum potest, cum ista dicit, ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur; et haec se posse, si potuerit et in quantum potuerit, pietate magis orationum quam oratorum facultate non dubitet, ut orando pro se ac pro illis, quos est allocuturus, sit orator ante quam dictator. Ipsa hora iam ut dicat accidens, priusquam exerat proferentem linguam, ad Deum levet animam sitientem, ut eructet quod biberit, vel quod impleverit, fundat“⁶.

Non nisi bene praeparatus rebusque, quas diciturus est, ad docendum et flectendum apte dispositis, orator suggestum accendat. Plerumque is solum, qui per complures annos, quae diciturus est, diligenter stilo exarare consueverit, deinceps utili subsidio minus indigebit; eiusdem vero emolumenta expertus, non facile in posterum etiam adduci poterit, ut orationem scribendo saltem non adumbret.

Non solum morum praeccepta, sed dogmatum etiam capita, et certo quidem, quantum fieri potest, ordine et serie pro concione populo exponenda sunt, tum ut morum praeccepta firmiore nitantur fundamento, tum ut plenius omnes fidei doctrina imbuantur et ab errorum praeserventur contagione. Ubi vero de erroribus agitur refutandis, cautus sit orator, ne in illis, qui argumentorum vim minus perspicunt, moveantur dubia. Plerumque praestat, tacitis erroribus, nisi sint vulgatissimi, ita exponere ecclesiae doctrinam, ut fideles ad refellendos errores, si forte de illis audierint, ipsi sint muniti et instructi.

Nec omittat praedicator, tempore praesertim hodierno, quo tot falsae libertatis et licentiae doctrinae subversivae circumferuntur, obedientiam superioribus, tam ecclesiasticis quam saecularibus debitam, fidelibus saepius inculcare, in memoriam revocando et exemplum et verbum Domini, *„Reddite... quae sunt caesari, caesari“*⁷, nec non illud apostoli: „*Omnis anima potestatibus submissioribus subdita sit; non est enim potestas, nisi a Deo*“⁸.

Nihil in dicendo prae se ferat immoderatum, nullum de causis propriis expostulandi, acceptas iniurias ulciscendi, laedendi vel exacerbandi studium. Atque ut a causis profanis, disceptationibus cum parochianis, rixis iniuriisque omnibus prorsus abstinetur, id, poenis etiam canonicis propositis, omnino et stricte praecipimus. Prudentiam iungens cum dicendi ardore, ubi de paucorum moribus agitur, diligenter perpendat, an non privata monitio praestet publicae reprehensioni. Quamvis dicendi genus pro argumenti, pro temporum et locorum diversitate, pro dicentis et audientium natura et indole varium esse et possit et debeat, nihil tamen habeat, quod ab apostolica simplicitate ac gravitate sit alienum. Multum sibi caveat concionator, ne hominum laudes vel applausum venari videatur; potiora sunt, quae prae oculis habere debeat bona.

¹ De doctr. christ., lib. IV, cap. 16, [opp., ed. Bened. III, 77 B].

² De doctr. christ., lib. IV, cap. 17.

³ Ibid. cap. 15.

⁴ Luc. XX, 26.

⁵ Rom. XIII, 1.

¹ Constit. laud., § 18.

² Caeremon. episcop., lib. I, cap. 28.

³ Anno 816, lib. I, cap. 187, [Mansi. XIV, 241 B].

⁴ Dan. XII, 3.

aeterna animarum salus et summi Dei gloria. Denique quoniam verba movent, exempla trahunt, sane si in quovis alio sacerdote, tum vero in concionatore summa requiritur vitae honestas et integritas, ut scilicet vitae exemplum verbis non demat, sed addat pondus.

Caput XXII.

De ieiunii et abstinentiae praecepto.

Non exigua vitae christianae accedent incrementa, si parochi, concionatores et confessarii ecclesiasticum ieiunii et abstinentiae praeceptum crebris hortationibus urgent, eiusque praestantiam fidelium oculis proponunt. Non potest non placere Deo et salutare esse hominibus illud, quod scripturae sacrae toties commendant, quod nullo non tempore sancti frequentarunt, quod Christus ipse exemplo suo sanxit. Ecclesia, quae Christi his in terris vitam continuat, quomodo magistrum suum imitandum non existimet, praesertim cum Apse dixerit: *Venit . . . dies, cum auferretur ab eis sponius, et tunc ieiunabunt?*¹ Cum porro ecclesia sancta sit quosque ad sanctitatem, provehere quam ardentissime cupiat, quomodo efficacissimum sanctitatis subsidium non continuo commendet, immo et praecipiat? Novit enim, ieiunio hominis corpus Dei effici victimam, cupiditatibus imponi frenum, hominem, dum ieiunio infirmitatis suae sibi fit concivis, humiliari, pro peccatis commissis satisfacere, futura facilius praecavere, eumque terrenis desideriis compressis, rebus coelestibus contemplandis et desiderandis fieri aptiorem, denique magnos meritorum sibi comparare thesauros. Unde merito ecclesia gratias agit Deo, qui corporali ieiunio vitia comprimit, mentem elevat, virtutem largitur et praemia.² Sed illud etiam, nostro potissimum tempore, in memoriam frequenter revocandum est fidelibus, illam, quam sanctae matri ecclesiae debent obedientiam, omnino exigere, ut eius de ieiunio et abstinentia praeceptum sancte observent, et quidem animo tanto promptiore, quanta faciliorem suis filius pia mater, abstinentiae praeceptum temperando, obedientiam hanc reddidit. Unde commonendi etiam sunt, ut, cum ob causas aliquas magis etiam sibi indulgendum aliqui existiment, saltem dispensationem et ieiunii in aliud pium opus, veluti precationes, et elemosinas, commutationem ab illis petant, quibus dispensandi et commutandi facultas competit; opera autem iniuncta diligenter persolvant. Omnes demum hortandi sunt, ut illam catholici nominis palam profitendi occasionem, quae cum huius praecepti observatione coniuncta saepe est, avidè arripiant, memores illius sententiae: *„Omnis . . . qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego cum coram patre meo, qui in caelis est.“*³ Cum experientia doceat, complures inveniri fideles, qui, a praecepto abstinentiae dispensati, simul a ieiunio sese dispensatos existiment, itemque alios, qui ab esu carnis tantum abstinendo, se ieiunii praecepto satisfacere putent, parochorum est, in exponendo hoc praecepto sedulo semper discrimen ieiunium inter et abstinentiam inculcare.

Caput XXIII

De scholis elementaribus.

Ecclesia, quae a Christo domino iussa est evangelium praedicare omni creaturae, divina praecepta

et morum disciplinam tradere, omnes denique in viam salutis dirigere, non potest non maxime sibi cordi habere tenerae iuventutis tam in fidei, quam in litterarum rudimentis institutionem christianam, quae educationem. Irrita enim esset praesertim in tenera aetate religiosa institutio, si, quod haec aedificat, disciplinae profanae destruerent. Neque sufficit, ut religiosae institutioni nihil adversetur; iuvanda etiam et fulcienda haec praesertim disciplinae profanae, quae arctissime cum illa necedendae et christiano spiritu imbuendae sunt, ut fides totam mentem penetret ac pervadat. Qui enim profanas docentur litteras, etiam ad christianam religionem educandi sunt, ipsaeque disciplinae educationis administriculum praebere debent. Accedit et illud, si quam aliam vitam, certe puerilem exemplis potius quam verbis impelli et trahi consuevit. Parum proin religiosa proficeret institutio, si illi, quibus profanae disciplinae commissa sunt, aut, quod absit, religionem parvi penderent, aut non eo, quo par est, loco eam se habere moribus profiterentur. Haec qui perpenderit, facile intelliget, merito ecclesiam scholae matrem censeret, non solum quia scholis christianis ortum dedit, sed ideo etiam, quia ecclesiae est, continuo eas fovere et fidei spiritu imbuere ac nutrire; proindeque gravissima incumbere parochis, qui ecclesiae vices gerunt, in scholas elementares officia.

Imprimis igitur parochi moneant parentes, ut liberos sedulo ad scholas publicas mittant, ne rudes adolescentem careantque religiosa institutione, quae illis ut impertiat, inter primas parentum curas esse debet. Neque enim vitae naturalis tantum et temporalis, sed supernaturalis etiam et aeternae parentes Deus eosdem esse voluit. Curent parochi, ut intelligant ludimagistri, se ecclesiae in pueris instituendis et educandis esse auxiliares, proindeque munus sibi commissum non modo nobilissimum esse, sed etiam gravissimum, cum ab eorum industria ac labore tum posterorum prosperitas, tum ecclesiae reique publicae salus quodammodo pendeant: suum igitur esse stimulare puerorum sollicitiam in doctrina religiosa ediscenda, eoque, quem parochi ipsis indicaverint, modo in ea tradenda operam praestare: suum esse, a rebus noxiis et periculosis arceere discipulos, eos moderari, docere modestiam tum domi tum in schola summamque in ecclesia erga Deum reverentiam.

Instantissime admonentur parochi et rectores, ut scholis sibi subditis sedulo invigilent, easdem, si fieri potest, quotidie vel saltem bis singulis hebdomadibus adeant; idque eadem praescribimus lege et obligatione, qua concilium Tridentinum praedicationem verbi divini singulis diebus dominicis praescribit. Nec parochi et rectores sibi suoque officio se satisfecisse credant, cum scholas adeuntes ad fidei rudimenta explicanda sese restringunt; quin potius omnibus disciplinis per ludimagistrum tradendis invigilent, dispiciantque, qua methodo utatur, quibus singula horis sint assignata, quos mores praes se ferant discipuli; excitent, doceant, adiuvent ipsos ludimagistros. Hanc scholarum curam officii pastoralis partem propriam, sine qua illius integritas salva non sit, esse declaramus, et eadem obligatione et disciplina, qua praedicationem, ab ordinario canonice sustinendam et urgendam.

Parochi pueros ad primam confessionem, praecipue vero ad primam communionem diligentissime praeparent. Ne autem haec prima confessio ultra nonum annum differatur, strictè prohibemus. Ac deinceps, quamdiu scholas frequentant, singulis trimestribus ad confessionem faciendam adducendi sunt. Abusum, quo subinde communicatio pueris, licet

¹ Cf. conc. Trid., sess. XXV, decr. de defect. cib., ieiun. et dieb. fest.

² Matth. IX, 15.

³ Praef. quadrag.

⁴ Matth. X, 82.

aetatem maturam attigerint, ob exiguum eorum numerum in alterum annum differtur, maxime improbamur et strenue prohibemus. Uno alterove die, ab ordinario pro qualibet dioecesi designando, prima communio locum habeat, quem diem nulli parochi in posterum sine episcopi dispensatione excedere liceat.

Tempus primae communionis confundendum non est cum tempore, quo pueri e schola dimittuntur: ubi enim de sanctissima eucharistia sumenda agitur, ingenii, indolis, profectus morumque ratio habenda est. Attendendus tamen est, qui pro sanctissima eucharistia primum sumenda assignatus fuerit ab ordinario aetatis terminus infirma et supremus: quare parochi illos, qui extremo hoc termino minus maturi videbuntur, speciali et privata cura disponere studebunt.

Consuetudo salutaris in multis locis observata, qua per duos vel tres post primam communionem annos singulis, si fieri potest, vel alternis mensibus ad sacram synaxin recipiendam omnes congregantur, ubi viget, retinenda, ubi desideratur, introducenda est.

Quam maxime congruere et utile esse censemus, ut omnes, cum e schola dimissi sunt, ad certum aetatis annum diebus dominicis doctrinam christianam audiant. Unde parochi qualibet die dominica pueros et puellas, signo dato, hora competenti in suis cogant ecclesiis, atque tum parentes, ut liberos mittant, tum hos, ut sponte accedant, urgebunt.

Nec minori demum cura et diligentia parochi illos, qui sanctum confirmationis sacramentum recepturi sunt, instituunt et praeparant.

Caput XXIV.

De scholis superioribus.

Quicumque historiam ecclesiasticam aut profanam vel obiter tetigerit, ignorare non potest, quanta cura et sollicitudine scholas illas, quae sensim e cathedralium et monasteriorum scholis in eas, quae hodie gymnasiorum nomine veniunt, aut in alia instituta, quas scholas reales vocant, immutatae sunt, ecclesia, postquam ortum eis dedit, fovere ac promoveri semper perrexerit et quam larga manu eas dotaverit.

Ecclesia enim intellexit, se maternam sollicitudinem huiusmodi scholarum alumni non ideo solum debere, quod aetate infirma adhuc et lubrica in studiis litterarum multis periculis sint obnoxii, sed ideo etiam, quia iidem in ecclesia vel in civitate aliis aliquando regendis sint destinandi, aut saltem in aliorum vitam et mores haud exigua vim et auctoritatem sint habituri; atque ita, quod illis impendatur, fidelium multitudini impendi censet. Unde ut simul cum litteris fidei doctrina imbuantur, ut pietate in Deum ac morum puritate praesentent, ut, quidquid vel fidei adversetur, vel pietatem extinguat, vel mores pessumdet, ab iisdem arceatur, ecclesia etiam tunc exigere et pro viribus curare debet. Hinc etiam illius, cui haec partes potissimum nunc demandatae sunt, seu religionis praeceptoris officium gravissimum esse colligitur.

Cum fidei doctrinam tradendi munus a Christo ecclesiae soli commissum sit, de ecclesiae hic partibus agi non est dubium; idque eo magis etiam elucescit, quia religionis praeceptores munus quasi-parochi alumnorum exercent, cum eorum sit officium divinum pro iisdem persolvere, sacramenta iisdem administrare, hinc animarum curam gerere.

¹ Synod. dioecesa. Tusculan. celebrata ab eminentissimo cardin. Cagliano, anno 1868.

² Cf. supra part. II, cap. 12.

Hoc autem munus, utpote iurisdictionis potestatem delegatam, a solo ordinario, a quo iurisdictione emanat, conferri posse perspicuum est. Quibus perpensa, ordinarii sibi ius ac facultatem praeservant collationis canonicae proprio decreto exprimendae, quo religionis praeceptores in officium immittantur: nullusque deinceps, etiam aliunde designatus, huius officii partes sine nostra collatione et fidei professione coram nobis emittenda implere audeat.

Praeceptores hac ratione nominati memores semper sint, se ab ecclesia mitti ad munus exercendum gravissimum. Sedulo et sapienter adolescentes in religione instituunt, neque solum doctrina illuminent intellectum, sed etiam pietate inflamment affectum. Omnibus enim et mentis et animi viribus Deo praestare debemus obsequium, et verendum est, ne fidei lumen extinguatur, quod pietatis oleo non nutritur: nec facile in lubrica illa aetate morum servabitur integritas, nisi pietatis fulciatur adminiculo. Itaque dum instituunt, simul etiam educunt. Discipulorum vitae et moribus sedulo invigilent, arceant eosdem a legendis libris perveris et periculosis, excitent ad sacramentorum frequentem piisque usum, moneant denique, ut fide viva Deum praesentem timeant: nam *initium sapientiae timor Domini*¹. Ipsi adolescentibus prae luceant sana doctrina, puris moribus, pietate. Officium divinum, cui alumni assistunt, omni pietate et aedificatione persolvant.

Ubi praeceptores tamquam quasi-parochi vel rectores peculiare constituti sunt, ipsis communiter, nisi ob causas speciales ordinario aliter visum fuerit, alumnos ad primam communionem praeparandi eosque ad sacram mensam admittendi ius conceditur.

Ad doctrinam religiosam tradendam aliis libris manualibus uti non licet, nisi qui ab ordinario praescripti vel disertis verbis ad id approbati fuerint.

Caput XXV.

De seminariis puerorum.

Ecclesia, quanta sit sacerdotii dignitas, intimo perspectum habens, summopere desiderat, ut, qui ad tantum munus aspirant, omnia sua studia omnemque vitae rationem mature secundum tantae dignitatis rationes disponent; et plerumque non melius id fieri censet, quam si sub ecclesiasticorum praepositorum cura constituti vita communi utantur et, Samuelis exemplo, in sanctuario educantur. Sperat enim fore, ut multi, ad tam sanctum munus a Deo vocati, certius perseverent, utpote a mundi illecebris, quibus sancta desideria tam facile in tenera aetate extinguuntur, remoti; simulque confidit fore, ut morum puritas, quae divinae gratiae sacerdoti in omni reliqua vita tantopere necessariae faciliorem praebet accessum, certius custodiatur, cum quaedam virtutes fuga tutius, quam in acie conserventur. Praeterea cum pro unoquoque vitae genere specialis et congrua requiratur praeparatio, in sacerdotii seminariis facilius, quam foris, pietatem quae praeter litterarum studia ad sacerdotium munire debet viam, coli posse existimat. Ipsa etiam obedientia, cui a teneris annis assuescunt, suaviorem sacerdotii alumni reddet obedientiam illam, quam, quicumque saeculae militiae se mancipat, per omnem vitam praestare debet. Haec aliaque cum sacrosanctae Tridentinae synodi de puerorum seminariis erigendis decretum sapientissimum esse facile demonstrent, nostris tamen temporibus nova quaedam momenta sedulam decreti eiusdem executionem urgent. Diffiteri enim non possumus, in domibus

¹ Eccli. I. 16.

privatis pietatis exercitiis minus iam coli, quam alii temporibus fieri consuevit; maximam esse opinandi licentiam, quae ephemericibus quotidie augetur, magnumque inde iuventuti imminere intellectus depravandi periculum; auctoritatem tum civilem tum ecclesiasticam parvipendi, in eamque passim exerceri effrenem diiudicandi et carpendi pruriturum. Quae [cum] saeculi nostri mala cum a quovis alio, tum maxime a viro ecclesiastico longissime abesse debeant, summopere exoptandum est, ut talis sacerdotii alumnus provideatur educatio, qua a contagioso illo morbo praeserventur.

Huiusmodi rationibus ducti et ecclesiae imprimis commoti auctoritate, in dioecesebus nostris puerorum seminaria, quantum per subsidiarum tenuitatem licuit, instituisse iam coepimus. Opus tam sanctum quo maiora capiat incrementa, enixe monemus clericos et laicos, ut, quibus possunt subsidiis, seminaria illa adiuvent, atque ita concurrant ad praeparandos Deo et ecclesiae dignos ministros, sibi ac posteris fideles pastores.

Caput XXVI.

De disciplina sacris tradendis in academiis et universitatibus.

Ecclesia est, quae, fidei propagata veritate, superstitionis et ignorantiae tenebras discutit. Quomodo vero ecclesia cum bonis supernaturalibus huius etiam vitae terrena multa bona confert, ita, dum coelestes veritates aperuit, veritates ordinis naturalis scientiasque humanas nullo non tempore coluit, promovit, auxit. Ecclesia etiam est, quae litterarum universitates condidit, decrevit, sancivit, beneficiis et privilegiis cumulavit. Itaque et nos, eiusdem votis accedentes, summopere desideramus et cupimus, ut sacrae imprimis scientiae studium in academiis et universitatibus maxime floreat, nostrisque dioecesebus sacerdotium variis disciplinis exornatum succrescat; idque ut fiat, sacrae theologiae professoribus tamquam nostris hac in re auxiliaribus strenue allaborandum est.

Primum igitur, quod a sacrarum litterarum professoribus iure exigitur, est, ut docendi munere fungantur ita, ut in his episcopus ipse clerum suum instituere videatur. Quare mandamus, ne quis sacras scientias docendi munus suscipiat, nisi obtenta a nobis facultate litteris exprimens et professione fidei coram nobis emissa; ne quis de quacunque materia lectiones instituat sine nostra approbatione; ne quis regiam traditionum viam deserens, tironum ingenia ad opiniones iusto liberiores trahere conetur. Absit, ut quis specioso scientiae titulo eam, quae vera est scientia, contemnens, in periculum incurrat semper discendi et nunquam ad veritatis cognitionem perveniendi.

Quod ne fiat, sanctorum patrum et ecclesiae doctorum vestigia prement, ecclesiae sensum quam arctissime complectantur, sententiam quamcunque ecclesiastica auctoritate reprobata etiam sibi reprobendam ducant, atque iudicio de quacunque doctrina a supremo controversiarum arbitro, summo pontifice, lato ex animo adhaerent. Caveant simul, ne, quod vehementer reprobamus, post decreta a sancta sede emissa nova effugia novasque ad obtegendam inobedientiam cavillationes, praedyteris indignas, excogitare sibi praesument, sed iudicio apostolico pure et sincere se subiciant, praesertim oculos habentes regulam illam cuilibet viro catholico sanctam: Roma locuta est, causa finita est. Atque hanc in omnibus ecclesiae sensum complectendi promptitudinem etiam in alumnorum animis excitare ac fovere studeant, praeserventque eosdem a petra illa carpenti et vilipendenti, quod

a priora protulerunt saecula, libidina, quae aetate ignorantiae malus quam immodestiae est documentum. Dum vero, quae priorum saeculorum ingenia summo labore parique saepe felicitate nobis prepererunt, sua facere, excolere et provehere student, simul etiam, quae nostrorum temporum exigant errores, ut iisdem occurratur, attendant.

Bene actum erit, de scientia catholica et de singulorum eruditione ac profectu, si, qui sacras scientias colunt, priorum saeculorum labores non evertere, sed excolere et provehere student.

Sacrae scripturae libros ita interpretentur, ut non criticorum, grammaticorum, philologorum tantum, sed et theologorum imprimis partes agant. Curandum semper est, ut alumni probe distinguant, quid tamquam dogma definitum, quid cum fidei veritate connexum sit, quid opinionis fines non excedat. Quoniam philosophia multis in partibus cohaeret theologiae, et haec philosophicis quaestionibus saepissime facem praefert: qui philosophiam tradunt, a revelationis lumine numquam oculos avertant necesse est, ne, nimium sibi sapientes, a veritate aberrant. Vehementer etiam synodus haec multis ex causis desiderat et, quantum fieri potest, inculcat, ut in posterum praelectiones theologiae, praesertim vero exercitationes et disputationes theologiae, lingua latina habeantur.

Aequum porro est, ut, a quibus in ecclesiastica scientia instituendi sunt sacerdotii alumni, ab iisdem ecclesiasticae etiam disciplinae hauriant exempla. Unde quae circa vitae morumque honestatem clericis omnibus, eadem sacrae scientiae professoribus imprimis commendamus.

Et vero non in seminariis demum sacerdotii candidatis de spiritu clericali hauriendo cogitandum et allaborandum est. Quamprimum ad statum clericalem animum appellunt, et praecipue dum sacris litteris navant operam, mores etiam secundum tantae vocationis normam componant oportet. Quare, cum compertum nobis sit, haud exigua tum litteris tum moribus parari pericula ex associationibus quibusdam inter litterarum studiosos in academiis et universitatibus iniri solitis, theologiae candidatis, ne huiusmodi associationibus, quibus ad vitae licentiam provocentur, nomen dent, plane interdiximus.

Caput XXVII.

De seminariis clericorum.

Ut apostoli, quamvis sedula magistri cura per triennium instituti, tamen, priusquam Spiritum sanctum acciperent, singulari prorsus modo animum praeparare et sedere in civitate iussi sunt, donec induerentur virtute ex alto: ita etiam sacerdotii alumni, licet eodem a pueris ad munus tam altum praeparari cupiat ecclesia, tamen sub ipsum ordinationis tempus a mundi contagione magis etiam separantur, et variis virtutibus exercendi, altioribus meditationibus instituendi, ritibusque ecclesiasticis ac variis disciplinis accuratius initiandi curantur in clericorum seminariis. Eam in rem sanctus Carolus Borromaeus, illorum, quae Tridentina synodus de seminariis statuerat, executor quam maxime strenuus: „Sunt igitur,“ inquit, „ea potissimum de causa seminaria erecta, ut in his bonis strenuque operarii ad curationem animarum, quae suo sanguine preciosissimo Christus redemit, instituantur; et ii quidem adolescentes . . . in operibus virtutum erudiri debent, ut eam vitae perfectionem adipiscantur, quae in illis, qui doctores populorum futuri sunt, elucere debet, et severioribus disciplinae legibus coercendi.“¹

¹ Lac. XXIV, 49.

² Sess. XXIII, de ref., cap. 18.

³ Act. eccl. Mediolan., part. V, inst. sem., part. III, cap. 1.

Ad hunc finem gravissimum consequendum volumus, ut omnia, quae per canones et praesertim a patribus Tridentinae synodi et a sancta sede apostolica de seminariis statuta et praescripta sunt, omni cura et sollicitudine observentur. Propterea hortamur rectores et ceteros moderatores eosque omnes, qui in educandis clericis auxilium praestant, ut, assidue memores vocationis suae, in omnibus sese praebeant formam et exemplum, quod alumni imitentur. Rectores omni enitentur studio, ut seminarii leges seu statuta ad amussim impleantur; simul animum intendant, ut disciplina ab omnibus, qui in seminario degunt, observetur, ipsique tum mansuetudine et suavitate, tum gravitate et fortitudine praesentent. Quod monitum est in synodo Aquileiensi anno 1569 celebrata, enixe inculcamus, ut praefecti et magistri adasciantur probatae vitae et spectatae virtutis et pietatis homines, qui non modo voluntate et studio in rei conservationem et incrementum propendeant, sed idonei ad provinciam impositam judicentur: in quo sit episcoporum praecipue vigilantia et diligens sollicitudo.

In seminaria e concilii Tridentini praescripto illi, solum recipiantur, quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Gravissimè id verbis sanctus Carolus Borromeus monet, dum ait: „Maxima cautio adhibenda est in eo praecipue, ut idonei clerici in seminarium recipiantur: neque solum ingenium et habitas ad studia litterarum functionesque ecclesiasticas exercendas spectetur, sed multo magis morum ac disciplinae in singulis ratio habeatur: quales enim ii fuerint, qui admittentur, tales prorsus et seminario fructus existent.“¹ Neque porro inter seminarii alumnos est alendus, qui sine spe solidi in pietate fundamenti hinc videatur discessurus, ne forte pravi unius alumni vita ea destruat, quae multorum in religione et pietate profectus edificaverit: neque enim, quibus severitate poenarum opus est coercendis, digni sunt huius vitae instituto.

Omnes autem in seminario caritate fraterna devincti eisdem legibus vivant, modestia, obedientia et animi candore conspicui. Christianam pietatem et Dei timorem sibi primum et summum religionis studium propositum esse in animum inducant. Quare statim ac recepti fuerint, pietatis et ecclesiasticae vitae fundamenta sacris exercitationibus iaciant: divinum officium recitare et coelestia meditari discant: studiis praescriptis aliisque exercitiis, quae ad ecclesiasticam vitae institutionem pertinent, sedulam operam navent. Frequens sit sacramentorum usus et confessoriorum etiam extraneorum copia, quod et de puerorum seminariis intelligi volumus.

Caput XXVIII.

De exercitiis publicis seu missionibus in populo.

Exercitia illa publica, missionum nomine appellari solita, quae a diversorum ordinum et congregationum religiosarum viris ut plurimum traduntur, ad fidem confirmandam vitamque christianam fovendam quam maxime salutaria esse, tum ecclesiae consuetudine, tum rei natura, tum denique experientia edocti declaramus. Non potest non praeparari ad divinam gratiam recipendam seque spiritu mentis renovandum homo, qui per aliquot dierum intervallum, sepositis tantisper curis profanis, praecipuis fidei veritatibus morumque praecipuis ex ordine propositis animum intendit, vitae suae annos in amaritudine animae recogitat, salutis obstacula quasi uno obtutu contuetur, pio plurimorum († que) exemplo incenditur, demum animo contrito conscientiae maculas

omnes, etiam quas sibi dissimulaverat, in sacro tribunali eluit. Unde etiam videmus, a multis pravae consuetudines corrigi, odia extingui, damna illata reparari, tepidos incendi, bonos ad meliora promoveri. Nec miram proin, quod Pius papa VI hunc exercitiorum morem tanquam pium ac salutariter per ecclesiam frequentatum et in verbo Dei fundatum contra obloquentium iniurias protegendum duxit.

Vanum foret praedictum inaneque effugium opianum, missionibus, extraordinariis parochi proprii auctoritatem labefactari et in contemptum verti. Experientia enim constat, parochi iurisdictionem iisdem potius fulgiri, auctoritatem crescere, operam pastorem levare, et vinculum pastorem inter et gregem arctius constringi in utriusque commodum et salutem. Summopere proin parochia commendamus, ut has missiones, utpote maxime salutaris, populo procurent, eum sedulo ad eas praeparant, iisque peractis satagent, ut fructus multiplices inde obtenti conserventur et augeantur.

Episcopi, qui nihil antiquius habere debent, quam ut vita christiana in populo ubique crescat et promoveatur, ius sibi reservant pro parochiis ubique missiones proprio motu deputandi, quoties quocunque in loco illas necessarias vel utiles et opportunas iudicaverint.

Caput XXIX.

De consociationibus ecclesiasticis promovendis.

Ut arbor, quo uberiore succo turgescit, eo plures similes sibi profert frondes, ita etiam ecclesia, quae Dei spiritu vivit et nutritur, novas continuo consociationes ut totidem quasi frondes parit et emittit. Cuius rei testes locupletissimi sunt non solum religiosi ordines, sed aliae etiam sodalitates, quae nullo non tempore ortae sunt in ecclesia. Atque ita in summa, qua ecclesia conspicua est, fidei et obedientiae unitate, summa simul efflorescit varietas, eum, qui communibus studiis ducuntur, communi etiam se vinculo connectant. Sed sicut arbor, quamdiu vivit, corticibus obductis vulnera inflicta reparat, novaeque continuo praesidiis contra aeris iniurias ipsa se defendit: ita etiam ecclesia damna sibi illata novis studiis resarcit, novaeque contra nova pericula propugnaculis ipsa se tuetur. Hinc ortae identidem sunt consociationes, quae fidem bonosque mores tueri, ubi periculis exponi videbantur, in animo habebant. Quantum boni ex huiusmodi sodalitatibus et consociationibus oriri soleat, ecclesiae annales testantur et nostris etiam oculis cernimus. Unde etiam nostrum esse ducimus commendare animarum pastoribus, ut eas sedula et prudenti cura promoveant. Suadet id hodie vel illa ratio, quod, cum ecclesiae omniaque recti ordinis inimicos communi consilio directaque acie in bonos impetum facere constat, communibus ad pervertendam conatibus communes ad bona conservanda labores opponendi esse videantur.

Praeter varias iam pridem institutas et ab ecclesia non semel approbatas congregationes pro variis hominum ordinibus, quas ad antiquum splendorem, ubi deciderit, revocari quam maxime cupimus, illas potissimum commendamus consociationes, quae ad varia in rem communem ex ecclesiae mente praestanda in hac provincia vel recenter ortae sunt vel altiores, iam egerunt radices. Quo in numero maxime sunt consociatio Sancti Francisci Xaverii ad fidem apud infideles propagandam; Sancti Bonifacii ad catholicos in regionibus acatholicorum dispersos sublevandos; Sancti Petri ad exorandam

¹ Ibid., inst. sem., part. I, cap. 9.

² Constit. Auctorem fidei, prop. 65. Vide Append.

Deo omnium aberrantium in ecclesiae sinum evocationem; Sancti Sepulchri ad fidem catholicam in terra sancta tuendam; Sancti Caroli Borromei ad libros bonos vulgandos; Sancti Vincentii et Sanctae Elisabethae, quae miseros, eleemosynis alique auxilio sublevant; temperantiae confraternitas sub titulo beatae Mariae virginis; consociatio iuniorum opificum, quae eisdem tum in opificii rebus, tum in doctrina christiana instituit; consociatio nemum alia ad artem christianam in quibuscunque us partibus promovendam iuta.

Caput XXX.

De ecclesiis et suppellectilibus sacris.

Cum domus Domini differat a domo hominum, sanctitas ac maiestas sacrificii cultus sacrorumque, imprimis, vero sacrosanctum ac tremendum isae sacrificium longe excellentiorum locum exant, quam habitatio operaque hominum: sedulo omnibus sacrorum ministris in intendatur esse, ut loca et aedificia sacris destinata ubus formam et speciem omni ex parte aptam, gniam ac decoram exhibeant ipsaque specie visibili visibilis Dei, quantum fieri potest, referant et xprimant maiestatem. Ex quo primum sedatis refectionum procellis christianis facta est potestas ngendi basilicas et martyrum memorias, in quibus era peragerentur mysteria, obviae cuque minime quieverunt aedificiorum formae, verum sedulo adboraverunt, ut ea ecclesiis daretur structurae rma, cuque adderentur ornamenta, quae excellorem aedificiorum illorum finem et mysteriorum blimum, quibus inservirent, velut indolem cuius tuenti ob oculos ponerent, characterem quasi vaticum prae se ferendo.

Quare mandamus et statuimus, ut ubicunque de va ecclesia construenda agitur vel de parte iam nstructae reparanda, parochi ante omnia prae ulis habeant, ut aedificium, quod intenditur, stilo, rma et structura fini suo respondeat et sit in nibus ecclesiae catholicae. Aliam enim formam umque stilum requirunt iustitiae palatia, emporia, estra et id genus aedificia, et aliam longeque versam formam templum Dei vivi, in quo omnia l excitandam et nutriendam pietatem adaptata se oportet. Unde parochi architectos, priusquam t ecclesiam adumbrandam seu formam describerent accedant, illud ut prae oculis continuo habeant, onebunt, adumbrationesque eiusmodi episcopo aminandas transmittant, qui de iis iudicabit, cum ne ordinarii examine et approbatione ecclesiam nstruere non liceat. Idem vero a parochis in parandis ecclesiis observandum est, praecipue vero ando de erectione novi altaris vel eius reparatione, l de loco, qui sacro tribunali assignandus est, agitur.

Cum secundum perpetuam ecclesiae consuetu- nem alius presbyteris, alius laicis sit locus, pro- nemus, ne in posterum nova subsellia vel scamna ntillitia laicis in choro cuiuscunque ecclesiae con- dantur, quippe quae in navi collocanda sunt¹. Habitaculum Dei vivi ut decenter exornemus, ra scriptura nos commonet². Quapropter parochi terique ecclesiarum rectores curabunt, ut eccle- ae, quantum fieri potest, non solum omni diligentia hibita, sed etiam principiis et legibus artis ristianae, cuius prototypa nobis sacra exhibit rignitas, ubique observatis decorentur et exor- ntur. Aroceatur, quod mundi redolet profanum am. Adhibeatur, quod coelorum sapit sanctitatem

sublimitatemque. Exornatio altarium vero, quae diebus dominicis et festis quam maxime commen- daanda est, secundum caeremoniale episcoporum ordinetur.

Quorum suppellectilia varia, quae in sacris officiis adhibentur, omnes ad quos attinet, tam sequantur legem, ut sint usui apta, nitida et munda, talique forma confecta, ut differant a suppellectilibus pro- fano cuivis usui destinatis.

In templis exornandis res omnium prima et maxime necessaria est munditia, quae omnis de- coris quasi initium est. Quam ob causam parochi et rectores diligentissime curent, ne quavis immu- ditia unquam ecclesiae sordescant, sed partes omnes munde, nitidaeque ferventur. Munda sint praeci- pue altaria, saepius per annum expolienda; can- delabra, sacrae tabulae, imagines perpetuo nitent; pavimenta vero octavo quoque die verrantur. Ad quae obtinenda parochi aeditui vel quibuscunque id commissum est, strenue invigilent, ut perfec- tissime muneri suo satisficiant. Imprimis vero linteamina, quae in sanctissimae missae sacrificio vel in sacramentis administrandis adhibentur, prae- sertim quae sanctissimam eucharistiam immedia- tangunt, mundissima semper sint et appareant, cum summopere dedeant sacrilegumque instar habendum sit, corpus et sanguinem divini salvatoris in sordidis deponi linteaminibus, quae in domibus privatis et in usibus profanis non toleranda viderentur. Qua de re ecclesiarum parochi ordinario dioecesan visi- tanti rationem reddant.

Quae de linteaminibus diximus, eadem intelli- genda sunt de illa utensilium parte, quae para- mentorum nomine venit. Ut ne nimio usu trita, vel scissa, sed integra, munda et nitida sint, summa illa dignitas officii, in quo sacerdos et levitae iis induuntur, exposcit. Ea praeterea lex in iisdem conficiendis et parandis observanda est, ut, coloribus liturgicis stricte servatis, colores, qui texturae quasi fundamentum sunt, non eligantur ii, qui ad- hiberi solent in vestibus, tapetibus et stromatis profano usui servientibus, quique, quam plurimum mixti, leve et molle quiddam sapiunt. Quod de coloribus paramentorum, idem dicendum de signis seu figuris, quae sericis, e quibus vestes sacrae parantur, intertextuntur. Nil leve, nil molle, nil quod ad cogitationes profanas mentem perducere queat, in signis et figuris sericorum appareat.

Tabernaculum sive scrinium pro sanctissima eucharistia asservanda, sive in altari positum sive extra illud in turri sacramentali exstructum, semper secundum canones et sacrae rituum congregationis decreta sit comparatum, digne et pulchre ornatum et contra sacrilegam furum audaciam probe muni- tum. Claves tabernaculi nunquam laico tradantur, nec permittatur, ut ab ullo, qui non sit saltem in subdiaconatus ordine constitutus, illud claudatur vel aperiat. Tabernaculum saepius sollicito inspicatur, ut, si quid pulveris vel immunditiei aspersum sit, auferatur et omne periculum irre- verentiae removeatur. Lampas ante altare vel tur- rim, in qua sanctissimum sacramentum continetur, continuo ardeat. Meminerint parochi ceterique ecclesiarum rectores, ipsorum esse, omni qua pos- sunt cura invigilare, ut ante sacramentum corporis Christi, qui est lux indeficiens et candor lucis aeternae, nulla diei vel noctis hora lumen unquam deficiat. Eo tantum tempore, quo officium divinum celebratur, lampadem ante sanctissimum sacramen- tum accendi et finito officio extingui, abusus est

¹ Conc. Roman. anno 1726, tit. XXVIII, cap. 4. [Maasi, XIV, 1896].

² Ps. XXV.

¹ Synod. dioc. Tuscolana, celebrata ab eminentissimo card. Cagliano, anno 1858.

minime tolerandus, quem prorsus prohibemus sub poena amittendi iuris vel privilegii asservandi sanctissimum sacramentum.

Caput XXXI.

De cura pauperum.

Quam sedulam ecclesia catholica pauperum semper curam gesserit, tum historia sive ecclesiastica sive profana, tum etiam xenodochia, nosocomia, aliaque monumenta, quae ad nostra usque tempora post multiplices quidem clades supersunt, abunde testantur. Nec mirum. Norat enim ecclesia, non solum elemosinis promissum esse vitam aeternam, sed etiam Christi membris ipsique Christo impendi, quidquid in pauperes erogatur.

Unde parochi tum ipsi, quantum per facultates licet, se pauperum patres exhibeant, tum infidelibus Christi pauperibus succurrendi studium, quod tum vera pietate nunquam non viguit, ac promoveant, tum vero fabricarum consiliarios in operis tam pii partem vocent et ad bona pauperibus ablevandis destinata sedulo ac religiose administranda exhortentur.

Caput XXXII.

De bonis ecclesiasticis.

Parochi et vicarii bona sibi addicta, quae ipsi administrant, quo certius ea conserventur, et tum ipsorum tum successorum veris commodis consulatur, et imprimis etiam sinistra quaecunque suspicio removeatur, nunquam vix ad longius sive brevius tempus aliis locent, nisi obtenta ecclesiasticae auctoritatis approbatione.

Ut variis incommodis occurratur et imprimis ut decoris ratio certius habeatur, domus parochorum et vicariorum neque integrae neque ex parte laicis locentur, nisi episcopus, intellecta locationis causa, eam approbaverit.

Cum subinde eveniat, ut de reddituum et beneficiorum officiorum provenientium distributione inter antecessorem et successorem disceptetur, hortamur strenue, ne eiusmodi lites, quod sine fidelium scandalo fieri vix possent, ad iudices saeculares deferantur.

TITULUS III.

De vita et honestate clericorum.

Caput XXXIII.

De vitae sanctimoniam prosequenda.

Magnifica plane sunt verba, quibus sanctus Ephrem sacerdotii dignitatem extollit. „O miraculum,“ inquit, „stupendum! O potestas ineffabilis! O tremendum sacerdotii mysterium, spiritale ac sanctum, venerandum et irreprehensibile, quod Christus, in hunc mundum veniens, etiam indignis impertitus est. Genu posito, lacrymis atque suspiriis oro, ut hunc sacerdotii thesaurum inspiciamus, thesaurum, inquam, his, qui eum digne et sancte custodiunt. Scutum siquidem est refulgens et incomparabile, turris firma, murus indivisibilis, fundamentum solidum ac stabile a terra ad axem usque coeli pertingens. Quid dico, fratres, emelsos illos axes contingi? immo in ipso coelos coelorum sine impedimento atque labore ascendit, et in medio angelorum simul cum spiritibus incorporeis facile versatur. Quid dico in medio supernarum virtutum? quin et cum ipso angelorum domino atque creatore datoreque luminum familiariter agit. Et quantum vult, confestim, quae postulat, facile et suo iure quodammodo impetrat. Non desisto, fratres, laudare et glorificare illius dignitatis profunditatem, quam... Adae filii sancta elargita est Trinitas, per quam mundus salvatus est et creatura illuminata.“¹

E dignitatis sublimitate sanctimoniam sublimitas,

¹ S. Ephrem, *Serm. de sacerdotio*, [opp. ed. Assen., III, 1 A].

qua sacerdotii ministri praestare debeant, metienda est. Maiorem sanctioremque, quam a fidelibus, ecclesia catholica a suis sacerdotibus et ministris, pro eminentiore, quo sunt loco positi, iure postulat morum honestatem. Cum enim communem cum ceteris fidelibus assequendam iustificationis et aeternae beatitudinis finem sibi propositum habeant, sane paria officia eis praestanda sunt: et cum dederit eis Deus ministerium reconciliationis et posuerit in eis verbum reconciliationis, non modo amplior eorum est provincia: sed ipsi altiora etiam et praestantiora expectant necesse est. Quae homine christiano digna sunt, ea clariore intelligentia perspecta habeant, sincerioris animi fervore complectantur et summa fide perficiant oportet. Dominus enim: „Numquid potest carcer,“ inquit, „carcerem ducere? Nonne ambo in fossam cadunt?“ Unde sanctus Hieronymus: „Qualis enim,“ inquit, „edificatio erit discipuli, si se intelligat magistro esse maiorem? Unde... episcopi, presbyteri et diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui praesident, conversatione, sermone et scientia praecedant.“² Siquidem non verbis tantum, sed et vitae suae exemplo fideles docere et ad sanctiores mores excitare debent, in his eos ceteris praere et antecellere opus est, ne in eos cadat Domini obiurgatio: „Et vobis legisperitis eas, quia oneratis homines oneribus, quae portare non possunt, et ipsi quo digito vestro non tangitis sarcinas.“³ Quae autem perditae nequitiae, ut quis mysteria sacra peragat, quae ipse non ex animo veneretur, et ut alios ad morum sanctitatem commoneat, quam ipse negligat! Ministrorum ecclesiae conditio non humana atque mutabili ordinatione orta est, sed a Deo est in perpetuum instituta et immutabilis. Propter homines quidem, neque tamen hominum, sed Dei ministri sunt constituti, Dei legatione funguntur, ad quam non ad tempus sunt vocati, sed ut sempiterna sit eorum vocatio. Dominus enim: „Nemo,“ inquit, „mittens bignum suam ad aratrum et respiciens retro, aptus est regno Dei.“⁴ Ita irrevocabilem Dei militiam professi eiusque indelebili characterem insigniti, proprium, praestantiam suam singularem et specialem, quem cum ceteris non habent communem, statum adepti sunt.

Meminerint omnes sacerdotes, quantam animae puritatem ac vitae perfectionem in laicis ipsi requirant, quos ad communionem quotidianam admittant, nec unquam obliviscantur, se pari certe, ni fortiori obligatione teneri ad conscientiae puritatem ac vitae sanctitatem praes aliis sectandam, quam maxima diligentia atque vigilantia necnon digno ac frequenti sacrae confessionis usu consequi studeant.

Caput XXXIV.

De rebus nonnullis, quae clericis sunt fugiendas.

Clericis vitae suae statum, quemadmodum deserere, ita cum aliis coniungere fas non est. Inde sanctus Paulus ad Timotheum suum: „Labora,“ inquit, „sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat, cui se probavit.“⁵ Quae negotia non eo solo consilio ministris altaria, quo magis officii status possent tempus et vires impendere, sed ideo potius prohibita sunt, quod ipsa eorum conditionis natura rerum mundanarum studia excludit. Curae

¹ II Cor. V, 18-9.

² Luc. VI, 30.

³ Can. Quibus 91, c. VIII, quaest. 1, [opp. a. Hier., ed. Migne, VII, 590 C].

⁴ Luc. XI, 46.

⁵ II Cor. V, 30.

⁶ Luc. IX, 62.

⁷ II Tim. II, 3-4.

animi saeculares cum coelestibus sociari nequeant, sicut „*nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet et alterum diligit, aut uni adhaerere et alterum contemnere*“¹. Qui se ministerio Christi tradunt, communis et quotidianae vitae rebus renuntiant, et ad eos praecipue spectant Christi domini verba: „*Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus*“². Cui ipsi praecipit cum apostoli satisfecissent, sanctus Petrus eorum nomine respondens, dixit: „*Ecco nos reliquimus omnia et secuti sumus te*“³. Itaque ex divina institutione ecclesiae ministri abiectis temporalibus curis Deo esse dederunt, atque Dominum sibi partem hereditatis sortisque suae sumpserunt⁴, ut militarent bonam militiam, habentes fidem et bonam conscientiam⁵. Quo proposito suo cum aeternae fidelium saluti sese victimam praeberint, et assequendae summae, quam homines possunt animis concipere et sustinere, honestatis opus in se susceperint, ad cacumen dignitatis et praestantiae elati sunt, in quo de levioribus etiam erroribus acrius iudicatur, nec culpa ex solo facto, sed magis ex loco facientis penditur. Imprimis igitur omnia, quae animi libertatem minuere vel frangere possint, eis fugienda sunt, ut sanctus Hieronymus docet: „*Qui Dominum possidet et cum propheta dicit: pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest. Quod si quippiam aliud habuerit praeter Dominum, pars eius non erit Dominus, verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si variam suppellectilem, cum istis partibus Dominus fieri pars eius non dignatur*“⁶. Praeterea militibus Christi diligenter, quae speciem mali habeant, ac multo diligentius, quae vere mala sint, vitanda sunt, ne in vacuum gratiam Dei receperint⁷, ne forte cum aliis praedicaverint, ipsi reprobi efficiantur⁸, neve fidelibus offensionem sint, qui non modo acrius de eis iudicare, sed etiam cum ministris ipsam ecclesiam contempti et despectui habere, vel ex eorum culpa exemplum sibi in perniciem suam capere soleant. Unde sanctus Hieronymus: „*Vehementer, inquit, ecclesiam Christi destruit, meliores laicos esse, quam clericos*“, et sanctus Gregorius neminem ait in ecclesia nocere amplius, quam qui perverse agens nomen, et ordinem sanctitatis habeat, et in exemplum culpam vehementer extendi, quando pro reverentia ordinis peccator honoretur⁹. Contra recolant propositi sui memoriam et sedulo seipsum considerent, quae sanctus Paulus carum discipulum hortatus est: „*Tu autem, o homo Dei, inquit, haec fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem; certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus*“¹⁰. Perpetuo vigiles ita in omnibus laborent et ministerium suum impleant¹¹, ut in eis ordinationis gratia foveatur augeaturque, et ut sancte semper sancta tractent. Iam vero summopere eos monemus, ut praecipue vitent, quae sequuntur.

Cum ministrorum Christi animos et propriae et fidelum honestatis et sanctitatis studium debeat

A obtinere et regere, necesse est, ut non modo omnia ea abhorreant, quae, tametsi ipsa non sint mala, peccati tamen ansam, praebere et scandalo esse possint, sed eis etiam supersedeant, quae virum gravem et sacerdotii dignitatem non deceant, aut eiusdem officii rite exequendis obtent. Itaque clerici negotia saecularia ne tractent, atque etiam quodcumque munus vel officium sive publicum sive privatum suscipere ne praesument, priusquam ordinarii licentiam impetraverint, vetamus. Deinde etiam choreis, spectaculis et scenis ne intersint, neve unquam alea, chartis aliove modo in locis publicis ludant, severe interdicimus.

Cauponas sine necessitate nec in itinere ingredientur: ne vero eas, quae sint in propria parochia vel in locis proxime vicinis, nisi ministerii causa adire necesse sit, frequentent, graviter prohibemus. Ut autem prorsus sese a venatione abtineant, etiam atque etiam monemus. Omnis enim venatio mundum sapit, sanguinolenta est, nec convenit mansueto et leni animo, qui clericum decet.

Nimiam familiaritatem et frequens consortium cum mulieribus, piis licet ac devotis religiosaeve, evitent. Animis casti etiam religiose attendant, ne fideles ineptis aliqui offendant. Quare ne quis famulam vel oeconomam ex quacunque causa unquam mensae vel itineris vel deambulationis sociam faciat, vel cum ea societates, convivia, nundinas adeat, serio interdicimus.

Caput XXXV.

De pietate in Deum.

Oratio et meditatio cum vitae animae sint nutrimentum, sacerdoti eae sint iucundissimae et quotidianae occupationes. Sanctus Bernardus: „*Primum quidem*“, inquit, „*ipsum fontem suum, id est mentem, de qua oritur, purificat consideratio: deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat et ordinat*“¹. Synodus vero Coloniensis anno 1536 habita pium meditando usum gravissimis verbis commendat et urget: „*Eos tantum*“, inquit, „*et re et nomine clericos reputamus, qui legem Dei die noctuque meditantur ac vitam, agunt sacerdotio dignam*“. Iuvat etiam et apprime commendatur, ut omnes sacerdotes singulis vel saltem alternis annis aliquot dierum recessu exercitiis spiritualibus vacent, quibus detrimenta in vita spirituali accepta resarciantur, novae vires colligantur. Praesertim vero instanter omnes, qui in ordinibus maioribus sunt constituti, admonemus, ut breviarium rite persolvant, cuius obligationem, quibuscum ob causas sufficientes a sancta sede non fuerit dispensatum, denuo stricte inculcamus. Monemus omnes, quibus animarum cura incumbit, ut quotidie, nisi legitime impediatur, missam celebrent, qua et ipsimet et oves immensorum sacrosancti sacrificii fructuum quotidie fiant participes. Sacrificii autem sanctitas exigit, ut non nisi cum debita animi praeparatione ad altare accedant, et postea tempus aliquod in gratiarum actione insument: qua in re fidelium quoque aedificationis habenda est ratio, qui potissimum sacerdotum exemplo docendi sunt, sacra communione accepta non illico ex ecclesia esse recedendum.

Caput XXXVI.

De litterarum studiis.

Sacerdotes ut litterarum studiis diligentem operam dent, fortiter exhortamur. Ignorantiam enim, matrem cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei vitandam esse, ait concilium Toletanum²,

¹ Luc. XVI, 13.

² Matth. X, 37.

³ Matth. XIX, 27.

⁴ Ps. XV, 5.

⁵ I Tim. I, 18-9.

⁶ Can. Clericus 6, c. XII, quaest. 1.

⁷ II Cor. VI, 1.

⁸ I Cor. IX, 27.

⁹ Can. Qualis 21 cit. c. VIII, quaest. 1.

¹⁰ Can. Nemo 2, dist. 88.

¹¹ I Tim. VI, 11-9.

¹² II Tim. IV, 5.

¹ De consider., lib. I, cap. 7. [opp., ed. Migne, I, 787 A].

² C. Ignorantia 1, dist. 88.

quod et praecipit: „Sciunt igitur sacerdotes scripturas sanctas et canones, ut omne opus eorum in praedicatione et doctrina consistat, atque aedificent cunctos, tam fidei scientia, quam operum disciplina.“ Et vero evolanda et fovenda continuo sunt, quae ante sacerdotium initam quasi iacta sunt semina, qua in re consuetae, quae vocantur, conferentiae adiumentum praebere possunt. Procul dubio in viro ecclesiastico ecclesiastica studiis primae debentur partes. Cum vero litteras profanas, historiam imprimis et scientias naturales, multiplice errorum veneno infectas videamus, quo fidelibus maiora saepe, quam aliis libris perversis, qui de religione ex professo agunt, parantur pericula; et cum litterae profanae non raro aditum aperiant ad eximendos erroribus illos, qui religionem inter et scientiam discidium intercedere perperam sentiunt: etiam litterae profanae non praestans solum, sed utilissimum etiam, immo necessarium persaepe clerici sunt ornamentum et subsidium. Unde illi, quibus tempus et ingenii vires suppetunt, si ea, de qua dictum est, mente profanis litteris strenue incumbunt, rem Deo gratam ecclesiaeque et animarum salutem utilissimam se praestare sciunt: praeterquam quod omne litterarum studium illud habet emolumentum, ut otio, quod omnium malorum est origo, praeccludat aditum.

Caput XXXVII.

De corporis habitu cultuque.

Status sui officiorumque conscientiam et cultu et habitu clerici prodant. Quod ut servetur, stricte mandamus et ordinamus, ut semper induti sint veste talari in functionibus sacris, in quibus quidem usum vestium brevium omnino prohibemus; et extra functiones semper saltem veste breviori, sustentella, quae vocatur, induti prodeant, nec unquam vestes clarioris coloris, quas quidem penitus interdiciamus, gerant; et ut, quando ex officio actui publico saeculari assistere debent, veste talari cum mantello oblongo nigri coloris ac bireto induti intersint. Quilibet clericus tonsuram canonibus praescriptam semper deferat.

Sacerdotum domus non sumptuosa, sed simplici et modesta suppellectili sint ordinatae et absit mundana ostentatio. Etiam in cibo et potu sacerdotes sese praebent moderatos et sobrios, nec lautis ac sumptuosis conviviis mundanos studeant aequare, vel adeo superare.

Caput XXXVIII.

De conversatione cum aequalibus et domesticis.

Optimo laicis solet esse exemplo, si sacerdotes mutuo caritatis vinculo teneri intelligant. Omnia igitur removenda sunt, quibus simultatum vel levisima oriri possit suspicio. Singuli aliorum aestimationi consulant, honorem defendant, admini-

strationem haud gravate laudent; certumque habeant, se, si fratrum, suae quoque famae prospicere. Correctioni fraternae aequo studeant, omni detractione remota. Honore se mutuo praevengant, sint hospitales erga clericos peregrinos, carentque omnino, ut intelligant laici, arctiore quam fideles solo baptismi, sacerdotes ordinis etiam vinculo eademque vocatione sacra obstringi.

Sacerdotes domui suae bene praesint, domesticos habeant bonae famae, bene morigeratos, modestos et pios. Imprimis male notatas, suspectas vel lapsas feminas, nunquam in domum suam recipiant. Curent autem serio, ne famulae nimio luxu vestitae et pretioso ornatu superbiae incedant, nec unquam iis permittant, ut choreis, theatris vel aliis eiusmodi oblectationibus intersint.

In domibus sacerdotum omnia fiant ordinate, modeste, sine atrepitu et rixis. Sint eadem laicis domus catholicae exemplum, quod imitentur. Nunquam in eis quidquam fieri permittatur, quod scandalo esse possit.

Omnia et singula supraposita decreta et statuta, quae a nobis in hoc provinciali concilio definita fuerunt, subscribimus atque ea, qua debemus, obedientia et reverentia iudicio sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae, recognoscenda, emendanda et approbanda humiliter subiicimus.

Coloniae, in festo Ascensionis Domini, quae fuit dies 17 maii anni salutis 1860.

Nos Ioannes, tituli Sancti Laurentii in Viminali presbyter sanctae Romanae ecclesiae cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis et metropolitae, definiens subscripsimus.

† Ioannes cardinalis de Geissel, archiepiscopus Coloniensis.

Ego Guillelmus, episcopus Trevirensis, definiens subscripsi.

† Guillelmus, episcopus Trevirensis.

Ego Ioannes Georgius, episcopus Monasteriensis, definiens subscripsi.

† Ioannes Georgius, episcopus Monasteriensis.

Ego Eduardus Iacobus, episcopus Hildesiensis, definiens subscripsi.

† Eduardus Iacobus, episcopus Hildesiensis.

Ego Conradus, episcopus Paderbornensis, definiens subscripsi.

† Conradus, episcopus Paderbornensis.

Ego Paulus, episcopus Osnabrugensis, definiens subscripsi.

† Paulus, episcopus Osnabrugensis.

Appendices in editione originali insertas omittimus, quia iam in variis aliis conciliis editae sunt. — Nota I.-B. Martin.

† Rom. XII, 10.

1860 maii 27-9. — SYNODUS DIOECESANA BALNEOREGIENSIS I.

Synodus dioecesis Balneoregiensis I in Italia, celebrata diebus 27, 28 et 29 maii 1860, sub Gaetano Brinciotti, episcopo Balneoregiensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Prima synodus dioecesis quam illustrissimus ac reverendissimus dominus Cajetanus Brinciotti, Dei et apost. sedis gratia episcopus Balneoregiensis et patricius, sanctissimi domini nostri praelatus domesticus ac pontificio solio assistens, in ecclesia cathedrali civitatis Balneoregii, regnante sanctissimo d. n. Pio papa IX, habuit diebus s. Pentecostes, 27, 28, 29 maii anno MDCCCLX. Viterbii, preliis episc. Sperandeo Pompei, 1862.

In-8°, XXXX-599 p. — Roma, libr. Bocca.

P. VII: „Eorum actorum (synodalium) regesta

octo super decem nostra servat cancellaria. Pertinent praedictae synodi ad episcopos Umbertum Locati Placentinum anno 1573; Carolum Trotti Ferrariensem anno 1599; Lelium Ruina Bononiensem anno 1615; Carolum Bovio Bononiensem annis 1629, 1632, 1633, 1634; Petrum Paulum Febbi Urbevitanum annis 1639, 1646, quo anno inscribitur haec in dioecesis synodo VI. Vincentium Candiotti Vadensem anno 1679; Uldericum Nardi Aretinum anno 1703; Honuphrium Elisei Fulginatensem annis 1710, 1718; Honuphrium Pini Auximanum anno 1745. Usque ad annum 1679 celebratae fuerunt in antiqua cathedrali S. Donati, deinceps in nova cathedrali SS. Donati, Nicolai, Bonaventurae.

1860 iulii 9. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS VII.

Synodus dioecesis Pictaviensis VII in Gallia, celebrata die 9 iulii 1860, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

(Oeuvres de monseigneur l'évêque de Poitiers: discours, allocutions, homélies, panegyriques, éloges funèbres, lettres pastorales, mandements, instructions synodales, entretiens ecclésiastiques. Tome IV. [Insigne.] Poitiers, Henri Oudin, libraire éditeur.

de l'Éperon, 4, 1867. [In signe:] Poitiers, typographie et stéréotypie Oudin.

In-8°, 2 f. - 608 p. — Lyon, Fourvière.

P. 16-35, „Entretien synodal pour la publication des décrets du concile provincial d'Agde, et de quelques actes du siège apostolique, etc. adressé au clergé pendant les exercices de la retraite et du VIIe synode diocésain, MDCCCLX.“

1860 iulii 23. — SYNODUS DIOECESANA SIGNINA.

Synodus dioecesis Signina in Italia, celebrata die 23 iulii 1860, sub Aloysio Ricci, episcopo Signino.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodus dioecesis, ab illustrissimo et reverendissimo d. d. Aloysio Ricci, episcopo Signino, habita in cathedrali basilica Signinensi, X. IX. VIII kal. augusti 1860. [Insigne.] Velitris, ex typographia Cella.

Sine anno (1860), in-8°, XVI p. (indictio, promulgatio) - 235 p. — Roma, séminaire Canadien.

P. 165-230, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

P. IV „Cum, a praedecessore nostro Antonio Luciani, ab anno videlicet 1825 ad hanc diem nulla amplius dioecesis synodus sit habita...“

1860 augusti 8. — SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VIII.

Synodus dioecesis Molinensis VIII in Gallia, celebrata die 8 augusti 1860, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) N° 115. Octava synodus dioecesis Molinensis, celebrata ab illustrissimo ac reverendissimo domino dd. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini MDCCC.LX. Molinis, ex typis U. Enault, dd. episcopi et cleri typographi, MDCCC.LX. In-8°, 2 f. - 28 p. - 1 f. - 58 p. (appendix). — Roma, Mariæta.

P. 1. haec synodus celebrata est die 8 augusti 1860.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus:

2) Summa statutorum dioecesis Molinensis, ill^m

ac r^m dd. Petri de Dreux-Brézé, episcopi, jussu edita. Molinis, typis A. Ducroux et Gourjon Dulac, dd. episcopi et cleri typographi, 1874.

In-8°, 2 f. - 60 p. — Andora (Italia), canonici regulari.

Mentio sequentium synodorum Molinensium:

P. 3, syn. Molinensis I, celebrata anno 1853. P. 9, syn. II anno 1854. P. 23, syn. III anno 1855. P. 6, syn. IV anno 1856. P. 10, syn. V anno 1857. P. 10, syn. VI anno 1858. P. 20, syn. VII anno 1859. P. 61, syn. VIII anno 1860. P. 35, syn. IX anno 1865. P. 21, syn. X anno 1866. P. 14, syn. XI anno 1867. P. 15, syn. XII anno 1868. P. 32, syn. anno 1871. P. 8, syn. anno 1873. P. 15, syn. anno 1874.

1860 augusti 23. — SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS V.

Synodus dioecesis Aeduensis V in Gallia, celebrata die 23 augusti 1860, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus sexta et synodus septima ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis 1861 & 1862 celebratae ab illustrissimo et reverendissimo dd. Frederico-Gabriele-Maria-Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Ma-

tisconensi, praelato solio pontificio assistente. [Insigne.] Aeduac, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi typographi, 1862.

In-8°, 52 p. — Autun, séminaire: Paris, Bibl. nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.

P. 5, mentio synodorum dioecesanarum, scilicet synodi III [diebus 4 et 5 septembris] 1858; synodi IV [diebus 13 et 14 iulii] 1859; synodi V [die 23 augusti] 1860.

1860 septembris 1. — SYNODUS DIOECESANA AUGUSTAE PRAETORIAE.

Synodus dioecesis Augustae Praetoriae (Aoste) in Italia, celebrata die 1 septembris 1860, sede episcopali vacante.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodus dioecesis a rev^{do} admodum vicario

capitulari indicta celebrataque Augustae-Praetoriae, kalendis septembris 1860, sede episcopali vacante. Ex typis Mensio.

In-8°, 24 p. — Aoste, veccorato. — Ipae non vidi.

1860 septembris 9-23. — CONCILIUM PROVINCIALE PRAGENSE V.

Concilium provinciale Pragense V in Bohemia, celebratum a die 9 ad diem 23 septembris 1860, sub Frederico von Schwarzenberg, archiepiscopo Pragensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provinciae Pragensis anno Domini MDCCCLX, pontificatus Pii papae IX decimo quinto celebrati. Pragae, in aedibus Caroli Bellmann, MDCCCLXIII.

I. ACTA PRAEVIA.

1. Relationes ad sedem apostolicam de praeparatione concilii.

Beatissime pater.

Saluberrimae instructioni, qua sanctitas vestra literis apostolicis ad antistes Herbipolensis con-

In-8°, 2 f. - LVI - 376 p. — Besançon, archevêché; Roma, collegio Belgico; Roma, Propaganda; Roma, séminaire Canadien; Roma, Vaticana; Strasbourg, université.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labore conceptae ad Lacum. Tomus quintus... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 383-596.

ventus, datis Caietae die 17 maii 1849, Germaniae archiepiscopos paterne monuit, ut praescriptae per sacros canones synodi provinciales rite celebrentur, filiali obedientia obtemperaturus, iam usque a suscepto in hac metropolitana ecclesia ministerio meo nihil ardentius in votis habui, quam ut exoletam a saeculis in hac provincia synodorum me-

moriam et praxim feliciter instaurare miseratione A divina contingat.

Pastorali autem peramplis longeque diffusae archidioecesis meae sollicitudine nimis distentis, propriae prius ecclesiae, quam totius provinciae causis consulere aequum et iustum duxi, vetusque mentis propositum vel ideo quoque salva conscientia prorogandum censui, ut cum interea de certo ordine rerum rationumque ecclesiae catholicae constituendo inter sanctitatem vestram et augustissimum Austriae imperatorem ageretur, facta demum auxiliante Deo solemnibus conventionibus, sacra synodorum negotia eo maiori securitate sperandoque stabili successu expediri queant.

Cum itaque remotis pristini saeculi difficultatibus, et via Deo providente faustis conatibus strata, nil amplius impediatur, quominus sancitus ab aevo synodorum usus in hac quoque provincia reusciatur: implorato Dei auxilio, et exquisito episcoporum B suffraganeorum consilio, concilium provinciale proximo mense augusto convocare intendo, ut quae summopere ex votis et verbis sanctitatis vestrae „conducunt ad catholicam religionem amplificandam, ad ecclesiasticam disciplinam retinendam et instaurandam, ad pietatem morumque honestatem fovendam et excitandam, ad grassantes errores radicibus extirpandos atque ad vesanae incredulitatis pestem profligandam“, iuncto comprovincialium episcoporum studio ac fervore proponantur, fuis ad Deum precibus deliberentur, et deliberata supremo sanctitatis vestrae iudicio humillime subiciantur.

Ad pie auspiciandum tam grave tamque arduum negotium, apostolicam sanctitatis vestrae benedictionem devotissime petiturus, ut res agendae stabiliti sacrorum canonum tenori et disciplinae ecclesiasticae nusquam adversentur, „methodum totius actionis“ ad normam caeremonialis episcoporum et pontificalis Romani delineatam, consulta quoque potissimum synodali ecclesiae Beneventanae praxi per eminentissimum Vincentium Mariam cardinalem Ursini, postea summum pontificem felicis recordationis Benedictum XIII introducta, nec non elenchum generalem tractandorum, summa qua decet reverentia et submissione providissimo sanctitatis vestrae iudicio ac censurae subterno, enixe rogans, ut humillime proposita, prout in Domino consultum videbitur, paterno favore corrigere atque imbecillitati meae in tanto negotio, impigrae executioni mandando, benevole succurrere dignetur.

Interim rem omnem assiduis Deo precibus commendaturus, debita quoque vota persolvam, ut ad ecclesiae suae solamen ac tutelam sanctitatem vestram diutissime servet incolumem, ad cuius sedem apostolicam provolutus, paternam benedictionem pro suscipiendo opere, simulque gratias quasdam speciales ad fervorem cleri populique hac occasione excitandum, devotissime exoro.

Sanctitatis vestrae humillimus, devotissimus, obedientissimus

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, archiepiscopus Pragensis.
Pragae, die 21 aprilis 1859.

Beatissime pater.

Eo ipso tempore, quo omnis sacrae congregationis concilii praefectus cardinalis Cagiano, literis die 28 maii anni lapsi datis, faustissimum mihi nuntium retulit, quod sanctitas vestra consilium meum, celebrandi videlicet synodum provinciales, sedi apostolicae devotissimis literis meis de die 21 aprilis 1859 patefactum, clementissime probaverit, nefasti belli supervenerunt calamitates et seditionum

pericula, quae cum et clorum et populam imperii Austriaci functionibus anxiosissimis exagitaverint, pro rogationem praefati concilii in dies tractandae rei tam gravi magis faventes suadebant adeo, ut collatis episcoporum comprovincialium conciliis, synodum in hunc annum differendam decreverim.

Etiam his quoque diebus admodum turbulentis non pauca timenda sint, quae congregandos ad synodum anxie quodammodo videntur: nihilominus Deo fidens, publicato die 15 huius mensis convocationis edicto, concilium provinciae proximo festo omni nominis Mariae, in diem 9 mensis septembris incidente, in nomine Domini aperiendum, omnibus et singulis, ad quos spectat, nuntiavi.

Restat, ut dum omnes huius provinciae episcopi una cum clero et populo ad gravissimum hoc negotium indefesso labore et impensis orationibus sese praeparare conantur, meo eorumque omnium nomine ad thronum beatissimi patris totius orbis catholici supplex confugiam, maxima qua decet humilitate postulans, ut sanctitas vestra mihi et omnibus in proxima synodo congregandis apostolicam benedictionem largiri dignetur, qua roborati sic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis iustitiam, ut in nullo a Iesu Christo eiusque sanctae ecclesiae dissentiat voluntas nostra, sed semper rationabilia meditates, quae Deo placita sunt, dictis exequamur et factis.

Pro quo benedictionis sperandae beneficio assiduis precibus a Deo postulabo ardentem, ut sanctitatem vestram ad ecclesiae catholicae solamen ac tutelam diutissime servet incolumem, detque, quam omnes Christi fideles hisce diebus flagitant, sedi apostolicae victoriam et pacem.

Sanctitatis vestrae humillimus, devotissimus, obedientissimus

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, archiepiscopus Pragensis.

Pragae, die 1 augusti 1860.

2. Responsum sanctissimi domini nostri Pii divinae providentiae papae IX in forma brevis apostolicae.

Dilecto filio nostro Friderico Iosepho, sanctae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Schwarzenberg, ecclesiae Pragensis archiepiscopo.

Pius papa IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Cum primum nobis innovuit te aliosque venerabiles fratres istius provinciae Pragensis episcopos simul propediem conventuros, ut Pragae concilium habeatis, ingenti gaudio affecti fuimus. Hac enim ratione vos gregibus pastorali vestrae curae commissis continenter advigilare ostenditis, ut dum vestrarum ovium salutem ac felicitatem sempiternae consulitis, vobis ipsis in coelis aeterna gaudia comparare adlaboretis. Quo vero res in huiusmodi concilio statuendae, Deo favente, plenum et auspiciatum sortiantur effectum, nec non fideles vobis commissi suorum pastorum vocibus obsequentes, catholicae religioni firmiter asserendas, sanctisque et incorruptis moribus servandis vigilantius incumbant, coelestes indulgentiarum thesauros, quorum nos altissimus dispensatores esse voluit, reserare censuimus. Quamobrem, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatissimorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, tibi, dilecte fili noster, die quo in civitate Pragensi synodus provincialis finem habitura erit, facultatem benedicens populo cum plenaria omnium peccatorum indulgentia, auctoritate nostra apostolica tenore praesentium concedimus et

elargimur; ita ut omnes et singuli utriusque sexus Christi fideles, vere poenitentes, confecti ac sacra communione refecti, qui dicto die benedictioni a te impetendae adstiterint, nec non ecclesiam metropolitanam Pragensem visitaverint, ibique pro christianorum principum concordia, haereseum extirpatione, et sanctae matris ecclesiae exaltatione pie ad Deum proces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, quam etiam animabus Christi fidelium, quae Deo in caritate coniunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse impertimur, libere ac licite consequantur. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Praesentibus pro hac vice tantum valiturus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 24 augusti, 1860, pontificatus nostri anno XV.

Pro domino cardinali Macchi,

Ios. B. Brancaloni, cancellarius.

3. Edictum convocationis concilii.

Fridericus, sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Augustini presbyter cardinalis Schwarzenberg, Dei et apostolicae sedis gratia ecclesiae Pragensis archiepiscopus et princeps, eiusdemque provinciae metropolitana.

Reverendis fratribus episcopis comprovincialibus, capitulis metropolitanis, cathedralibus et collegiatis, abbatibus et praepositis regularium, et universo totius provinciae clero, salutem in Domino.

Nullum a sacrae ecclesiae primordiis tam solidum conservandae fidei catholicae fulcimen et vigilantiae pastoralis insigne documentum, nec aliud unquam patribus ad reformandos cleri populique mores visum est remedium magis opportunum, quam unita in synodis provida eorum solertia, quos „*Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei*“¹. Hanc illius apostolorum exemplo acceptam traditionem pia fide custodientes, primi proceresque ecclesiarum fervescere potius spiritu, quam legis litera cogente, salutiferis conciliorum suppitiis eo citius crebriusque usi sunt, quo maius in mora periculum gregibus imminere et quo gravior communis formidinis causa videbatur, adeo, ut non nisi coniunctis studiis precibusque „*consolidare quod infirmum, sanare quod aegrotum, alligare quod contractum, reducere quod abiectum, et quod perierat quaerere*“² maluerint³. Qualem autem et quantum exantlati laboris mercedem receperint: tum pretiosissimum actionum et decretorum synodali thesaurus, tum ecclesiasticae historiae fasti abunde testantur, e quibus nimirum facile patet, vineam Domini saluberrimo potissimum conciliorum subsidio mirum in modum refluuisse, et iterum iterumque renovatam esse faciem terrae. Quapropter, profusis gaudiis omnes in orbe terrarum celeberrimi antistites synodos „*fidei catholicae stabilimentum, ecclesiae salutem et hostium eius terrorem, officii pastoralis solamen, populi christiani medicinam, mox agri dominici praecipuam culturam, mox corporis ecclesiae nervos*“⁴ appellare consueverunt; novissima autem oecumenica et generalis synodus Tridentina, in Spiritu sancto legitime congregata, id inter caetera censuit statuendum, ut cum tam luculenta ex uberrimo synodorum fonte in ecclesiae corpus ordinemque sacrum per saecula derivata fuerit utilitas, primum „*provincialia concilia, sicubi omnia sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus,*

controverisae dampnandis, aliisque ex sacris canonibus permixtis renovantur“⁵.

Quorum nos nunquam non memores, cum primum Deo disponente ad huius metropolitanae ecclesiae munus admoti sumus, omnes industriae nervos in id intendimus, ut totius regiminis ecclesiastici rationem sacris canonibus ad amissum conformemus, et vel ideo sancitum quoque synodorum usum eo potiori pietate instauremus, quo gravius morem hanc salutarem saeculorum iniquitate in hac provincia exspirasse dudum lugebamus.

Remotis tandem, auxiliante Domino, omnibus et singulis, quae pro vicissitudine rerum hucusque supererant, obstaculis, divina miseratione confidentes, et sedis apostolicae, cui vota nostra devotissime patefecimus, elementa erecti, concilium provinciae Pragense festo sanctae virginis Mariae, hoc anno in dominicam XV post Pentecosten et B diem 9 mensis septembris incidente, in sacra metropolitana ecclesia nostra inchoandum decrevimus, et per praesens edictum in nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti convocamus. Eapropter reverendos fratres, provinciae coepiscopos, pariterque reverendum episcopum ad personam suffraganeum et vicarium nostrum generalem ac officialem, item procuratores venerabilium provinciae capitulorum, nec non abbates et praepositos regularium, denique omnes et singulos, quibus, praeter isthoc indictionis decretum, literis singillatim per nos scriptis propositam in Domino concilii celebrationem denuntiavimus, quique de iure vel consuetudine synodo interesse iubentur, canonica metropolitana officii auctoritate publice ac sollemniter advocamus, legitime requirimus et in nomine Domini monemus, ut statuto tempore ad faciendam synodum compareant. Si autem eorum, quos requirimus, iusto quispiam impedimento se detentum existimerit: excusationis legitima causam opportuno tempore ad nos deferendam et iudicio nostro probandam esse meminerit.

Cum porro divino potius auxilio, quam ullo hominum conatu propositum in synodo spiritualis innovationis negotium provide inchoari et peroptata sorte expediri possit: omnes universim provinciae nostrae sacerdotes assiduis tum propriis precibus, tum fidelium suffragiis sacramentum synodi actionem Deo bonorum omnium largitori humillime commendare non intermittant, ut „*quibus dedit regimen disciplinae, Spiritum sanctum benignus infundat, quatenus in nomine eius collecti, sic in cunctis teneamus cum moderamine pietatis iustitiam, ut in nullo a Iesu Christo eiusque sancta ecclesia „*dissentiat voluntas nostra, sed semper rationabilia meditantos, quae Deo placita sunt, dictis exsequamur et factis*“⁶; spemque habeamus, fore ut „*de profectu sanctarum ovium fiant gaudia aeterna pastorum*!“⁷*

Volumus insuper et praecipimus, ut praesens indictionis decretum in valvis cathedralium aliarumque per provinciam ecclesiarum insigniorum affixum pateat, quo publicationis modo ita omnes et singulos, qui ad synodum requiruntur, adstrictos esse pronuntiamus, ac si nominatim vocarentur.

In quorum fidem has literas propria manu subscripsimus, et ut sigillo huius sedis archiepiscopalis muniantur et rite publicentur, curiae nostrae cancellario hinc mandamus.

Datum Praegae, in octava Visitationis beatae virginis Mariae, die 15 iulii anni a salute per Christum reparata 1860.

Fridericus, cardinalis et archiepiscopus.

¹ Act. XX, 28.

² Caech. XXXIV, 4.

³ Bened. XIV, De syn. dioec., l. 2.

⁴ Sess. XXIV, de ref., c. 2.

⁵ Pontif. Rom., ordo ad synod.

Ex mandato ehi ac revmi ecclesiae Pragensis archiepiscopi metropolitae:

Adalbertus Hroa, cancellarius.

4. Promulgatio celebrandi concilii in civitate et archidiecesi metropolitana.

Fridericus, miseratione divina et sedis apostolicae gratia sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis tituli Sancti Augustini et princeps archiepiscopus Pragensis, venerabili et dilecto archidieceseeo clero tam saeculari quam regulari, salutem et benedictionem in Domino.

Auxiliante domino Deo et salvatore nostro Iesu Christo concilium provinciae convocare prosperrima sorte nobis contigit. Quanto perfusi gaudio vobis publicum convocationis edictum communicemus, Deus ipse scrutans corda et renes nobis testis est, quippe cum ab ipsis metropolitici regiminis nostri primordiis assidue in eo versarentur cogitationes et preces nostrae, ut legibus ecclesiasticis non minus quam conspirantibus cleri nostri desideriis ex animo satisfacturi, avitam conciliorum praxim faustis auspiciis in hac provincia instaureremus.

Cum autem sacri operis instaurationem et fortunatum instaurationis fructum non nostris exiguis conatibus tribuere, sed vestris potius pietatis suffragiis ac meritis lubenter in acceptis referre desideremus: pias praecipuas caritatis vestrae et Christi fidelium preces ac postulationes in Domino requirimus. Orate fratres, ut Deus ac dominus noster, synodum visitare, disponere et benedicere dignetur. Hortamini, dilecti pastores, carissimos curae vestrae concreditos fideles, ut sacramentorum frequentatione purificati, eo uberius nobis opem de caelis supplicationibus, ieiuniis aliisque piis operibus impetrare mereantur. „hoc praecipue“ monente sancto Carolo Borromeo, „precentes, ut adiutrice Dei gratia, quae ad eam et ad illorum, quorum curae commissi sunt, salutem pertinent, pia religiosaque sollicitudine in concilio agantur.“¹

Quem in finem sanctiones et traditiones ecclesiasticae pie venerantes sequentia ordinamus:

1. Tertia ante indictum synodi exordium hebdomade, id est dominica XII post Pentecosten, praelectis primum ex ambone literis nostris pastoralibus, saluberrimam conciliorum institutionem nervo sermone exponetis, populumque docebitis, quanta sit fidelium ad faciendas supplicationes obligatio, et bonorum operum, quorum exercitium supra commendavimus, redundans tum in synodum, tum in ipsos fideles meritoria utilitas.

2. Ab hoc tempore usque ad concilii terminationem, singuli sacerdotes missam celebrantes praescriptis tenore officii orationibus collectam de Spiritu sancto adiungant, exceptis dumtaxat festis duplicibus primae et secundae classis, post missam autem parochialem, quinquies orationem dominicam et salutationem angelicam, nec non sequentes collectas lingua vernacula persolvent:

„Omnipotens sempiternus Deus, qui populis tuis et indulgentia consulis et amore dominaria, de Spiritu sapientiae tuae, quibus dedisti regimen disciplinae, ut de profectu sanctarum ovium fiant gaudia aeterna pastorum.

„Deus, qui facis mirabilia magna solus, praetende super famulos tuos et super congregationes illis commissas spiritum gratiae salutaris: et ut in veritate tibi complacent, perpetuum eis rorem benedictionis infunde.

„Adesto, quaesumus, invocationibus nostris, auctor ipse pietatis et praeserta, ut quod fideliter petimus,

¹ Edict. de conc. prov. V.

efficaciter consequamur. Per Christum dominum nostrum, amen.“

3. Dominica XVI post Pentecosten, in quam hoc anno incidit festum sanctae Ludmiliae, martyris et patronae regni, ruri a meridie ordinabitur processio fidelium ad vicinam vel ecclesiam filialem vel capellam aut publicam statuam, ibidemque, praeter orationes praefatas, litaniae maiores cum precibus consuetis peragantur. Pragae autem, eadem dominica, hora 6 matutina, communis omnium parochiarum processio ordinabitur ex basilica Teysenae ad sacram metropolitanam ecclesiam. In ea processione litaniae maiores pie decantentur, et peracto sacro solenni, eadem litaniae cum precibus praedictis dicantur.

Sic agite, fratres et filii in Christo carissimi, una cum populo assiduis orationibus synodo coniungendi: „ferit“ enim „aethera cleri populique Deum colaudantium clamor“¹. Ipse autem Deus, omnium in eo sperantium fortitudo, adeit propitius invocationibus nostris; et quia sine eo nihil potest mortalium infirmitas, praestet auxilium gratiae suae, ut in exsequendis mandatis divinis et voluntate ei et actione placeamus. Per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre et Spiritu sancto laudabilis et gloriosus sit in saecula saeculorum. Amen.

Datum Pragae, in octava Visitationis beatae virginis Mariae, die 15 iulii 1860.

Fridericus, cardinalis et archiepiscopus.

5 Norma celebrandi concilii ab eminentissimo metropolita definita.

Processum.

Actiones concilii provincialis, cuius celebrandi norma servato ordine caerimonialis episcoporum et pontificalis Romani², consulto ecclesiasticae traditionis more, et expetito insuper sacrae congregationis concilii iudicio, haece exponitur³, auxiliante Domino expediuntur in congregationibus et publicis sessionibus eorum, qui legitime vocati ad faciendam synodum conveniunt.

I. Congregationes habebuntur:

1. privatae episcoporum in aedibus archiepiscopi metropolitae;

2. particulares in aedibus archiepiscopalis seminarii, praesidentibus videlicet episcopis et praesentibus illis synodi officialibus et sodalibus, qui ad singulas haec congregationes vocabuntur;

3. generales, in ecclesia seminarii ad Schem Salvatorem clausis valvis celebrandae, quibus praesidente metropolita patres et omnes synodi sodales atque officiales interesse iubentur.

Congregationibus generalibus interesse poterunt alii etiam viri ecclesiastici, quatenus pro singulis vicibus, annuente metropolita, admisi fuerint. Ut admittantur, immediate ante congregationem habendam in sacristia ecclesiae Schem Salvatoris, veste talari et pallio induti compareant, et promotori concilii, petitionis instar, schedulam cum scripto suo nomine et officio, quo funguntur, exhibeant.

II. Sessiones, quae dicuntur publicae, celebrantur in sacra metropolitana ecclesia, et quidem in sacello sancti Wenceslai, martyris et patroni regni, praesentibus quippe omnibus et singulis, qui ad concilium vocati sunt.

¹ Off. de transl. a. Viti. Adalb. in proprio Bohemensi, lectio V.

² Caerem. episc., lib. I, cap. XXXI, pontif. Rom. part. III, ordo ad synodum.

³ Litterae eminent. card. Cagliano, a congr. conc. praefecti, ad emin. archiep. metrop. Prag., de die 29 maii 1860.

De prima congregatione tum privata, tum generali.

I. Die 8. septembris, ipso festo Nativitatis beatae Mariae virginis, hora 10 ante meridiem, praevia habebitur congregatio episcoporum, adessit concilii promotoribus et cancellario archiepiscopali.

Facta per metropolitam oratione *Advenio Domine*¹, conferent antistites de synodi officialibus, de distributione materiae in congregationibus deliberandae, et de reliquis quae ad faustum agnitionis synodalis progressum conducere videbantur. Quibus peractis fiet gratiarum actio.

II. Eodem die, hora 4 pomeridiana, prima congregatio generalis locum habebit.

1. Omnes ad synodum rite vocati, saeculares veste talari cum pallio, regulares habitu sui ordinis, officiales vero veste choralis induti, designata sua loca occupabunt.

2. Cum venerint patres rochetto et mozetta induti, metropolita, accepta stola rubei coloris, flexis genibus incipit hymnum: *Veni Creator*; quo alternatim recitato dicit orationem *Advenio*.

3. Sequitur brevis allocutio metropolitae, qua finita, ex eius mandato praelegitur per archiepiscopalem cancellarium catalogus synodalia, exhibens nomina patrum et reliquorum membrorum concilii.

4. Idem cancellarius mox colliget instrumenta procurationis metropolitae exhibenda, et eodem mandante, promulgabit decretum de iudiciis synodalibus et nomina reliquorum synodi officialium.

5. Facta promulgatione, notarius actionum synodaliu[m] accedit mensam praeparatam, munere suo functurus; secretarius autem, quem metropolita designaverit, praeleget instructionem seu agenda officialium.

6. Accedunt dein promotores, quorum unus, nomine eorum qui petierunt, ut ad praesentem congregationem admittantur, supplicat pro admissione concedenda. Admissos metropolita monet de officio servandi secretum.

7. Mox per secretarium promulgabitur decretum generale de servando secreto, et singuli pro ordinis dignitate accedunt ad metropolitam, sponsonem manu pectori admota edituri [spondeo et promitto, me secretum esse servaturum].

8. Sequitur praelectio reliquorum decretorum et ordinationum, quae formam concilii concernunt, dein iudicio proximae sessionis publicae et gratiarum actio.

Eodem vespere, ab hora 7 usque ad 8, campanae omnium civitatis ecclesiarum pulsabuntur.

De precibus pro gratiarum actione peragendis.

Actiones synodales congregationum finiuntur in quolibet consensu precibus sequentibus per praesidem dicendis.

Antiphona: Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis a templo sancto tuo, quod est in Ierusalem.

Versus. Benedicamus Patrem et Filium cum sancto Spiritu.

Resp. Laudemus et superexaltamus eum in saecula.

Oratio. Deus, apud quem pro perceptis donis gratitudo secunda, est alterius beneficii impetratio: da nobis dignas tibi pro collatis beneficiis gratias rependere, ut misericordiam tuam ad impedienda nobis nova bona provocemus. Per Christum dominum nostrum. R. Amen.

In honorem beatae virginis Mariae. Oratio ab omnibus recitanda: Sub tuum praesidium etc.

F. Vultum tuum deprecabuntur.

R. Omnes divites plebis.

¹ Ex ordine ad synodum.

Oratio. Deinde, quaecumque Domine, beata Maria semper virgine intercedente istam ab omni adversitate familiam: et toto corde tibi prostratam ab hostium propitius tuare clementer incidia. Per Christum dominum nostrum. R. Amen.

F. Divinum auxilium sit semper nobiscum. R. Amen.

De prima sessione publica.

I. Festo s[an]cti Nominis beatae virginis Mariae, quod hoc anno incidit in 9 septembris, concilium provinciae prima sessione publica inchoabitur.

1. Hora fere dimidia octava matutina, patres convenient in sacello aedium archiepiscopaliu[m]; reliqui ad synodum vocati, et quotquot e clero civitatis, tum saeculari tum regulari, ad solemnitatem convenire poterant, adibunt ecclesiam metropolitanam; unda, tertio quadrante ad octavam, ordinabitur processio cleri ad aulam metropolitanam.

2. Interim campanae omnium civitatis ecclesiarum pulsabuntur usque ad dimidiam nonam.

II. Ordo processionis sequens erit:

Praeferantur vexilla cum umbella metropolitanae ecclesiae; procedent mox regulares eo ordine, prout in processione theophorica moris est; clerici saeculares, qui fore ad solemnitatem convenient, et parochi civitatis; subdiaconus cum cruce capituli metropolitani et duo ceroferarii; clerus sanctae metropolitanae ecclesiae; chorus cantorum; magister caeremoniarum, acolythi et ministri pro sacro pontificali; theologi patrum et procurator facultatis theologicae; notarii, secretarii et promotores concilii; superiores regularium provinciales eo ordine, quo familiae regulares procedere solent; procuratores capitulorum collegiatorum, dein cathedralium, iique secundum ordinem promotionis suorum antistitum; prior conventus Melitensium; abbates regularium, secundum ordinem suae benedictionis; generalis ac magnus magister ordinis Crucigerorum; praepositi capitulorum Vysehradensis, Veteroboelsaviensis et ad Omnes Sanctos; capitulum metropolitanum in corpore procedens¹.

III. Eodem modo, cum patres concilii, peractis in sacello archiepiscopali precibus praeparatoris clero se iunxerint, processio ex aula metropolitanae ordinabitur ad ecclesiam metropolitanam.

Praesente clero procedent episcopi secundum ordinem suae promotionis rubeis pluvialibus induti, mitras auriphrygiatas deferentes; dein subdiaconus cum cruce archiepiscopali et ceroferarii; tandem metropolita, indutus amictu, alba, singulo, stola, pluviali rubro, et mitram gestans pretiosam, assistentibus canonicis diaconis et archidiacono atque reliquis caeremoniariis².

IV. Ibunt praefati clerici et dignitates, prout caeremoniale Romanum monet, supplicantes et psallentes, prout in processionibus, quae litaniae appellantur, moris est.

Ecclesiam ingressi regulares, parochi et reliqui clerici, qui ad solemnitatem conveniunt, hinc inde pro opportunitate loca capiant; caeteri vero sacri

¹ Clerici saeculares, parochi civitatis, theologi patrum, notarii et secretarii superpellendis et hircis, superiores regularium provinciales habitu sui ordinis, reliqui regularium praepositi et abbates, prout et promotores concilii, procuratores et praepositi capitulorum, canonici metropolitanae ecclesiae pluvialibus rubei coloris sine stolis induti sint. Unum pontificalium habentes, et quibus pro hoc actu concessum est, mitras simplices albi coloris deferunt, prout caeremoniale Romanum praecipit.

² Idem modus servabitur in omnibus, quae habebuntur, sessionibus publicis. Quodsi vero cura non haberet, metropolita et episcopi conveniant in ecclesia metropolitana: in capella sancti Sigismundi sacris paramentis induantur, et processio ordine praedicto fiet per ecclesiam.

faciendi ministri atque synodi officiales et sodales in choro maiori seu presbyterio designata loca occupabunt.

V. Paratis omnibus, quae ad sacrum requiruntur, metropolita procedens ad altare intonabit antiphonam: *Veni sancte Spiritus*, et absolutis versiculo, responsorio et oratione, celebrabit missam votivam solennem de Spiritu sancto¹. Sub sacrificio missae, communio cleri.

In fine non datur benedictio, sed, absolute ultimo evangelio, metropolita, depositis paramentis missae propriae usque ad tunicellam inclusive, accipit pluviale rubrum cum mitra, et, promulgato fidelibus decreto de synode aperienda, ordinatur processio ad sacellum Sancti Wenceslai, pro concessu solenni paratum, ubi singuli designata sua loca occupabunt.

VI. Metropolita, ante altare genuflexus, incipit antiphonam *Exaudi*, et persolvitur *Proces*, prout ritus pontificalis Romani praecipit².

His peractis, recedunt acolythi et reliqui ministri, remanentibus tantummodo iis, qui ad synodum vocati sunt.

1. Ostia sacelli clauduntur, et sessio inchoatur sermone synodali; quo finito, promotores, more in conciliis usitato, instant pro publicatione decretorum de aperienda synodo, de emittenda fidei professione, de promulgatione decreti Tridentini de residentia, de modo vivendi in concilio, de servando secreto, de praedictio non afferendo, de non discedendo et de indictione proximae sessionis publicae. Singula decreta, annuente metropolita, per secretarium praeleguntur, et, expetitis patrum votis ab ipso metropolita, solenni declaratione publice confirmantur.

2. Promulgato decreto de emittenda fidei professione, metropolita, deposita mitra, conversus ad altare genuflectit, et manu libro evangeliorum admota, voce elevata professionem fidei emittit, caeteris eam communi recitatione sequentibus.

Dein sedens accipit mitram et librum evangeliorum; mox accedunt singuli episcopi et reliqui in synodo congregati, et manu libro evangeliorum admota formulam iuramenti finale dicunt: „Ego idem spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia.“

3. Promulgatis promulgandis, instant promotores pro publicando actionis instrumento, quod ex mandato metropolitae per notarium actorum synodali publicatur.

4. Mox aperiuntur sacelli ostia, pulvantur organa, et processio ordinatur ad altare maius, ubi per metropolitam solennis benedictio impertitur.

5. Depositis in faldistorio sacris vestibus, metropolita accipit cappam, patres mozzetas, et ordinatur recessus.

De congregationibus particularibus.

Actiones congregationum particularium expedientur per quatuor sectiones seu commissiones synodales, quarum singulae episcopum habebunt praesidem et insuper vicarium, quem ipse episcopus e membris suae sectionis designaverit.

Pro primo concessu die 10 septembris habendo, omnes synodi officiales et sodales, dimidia nona matutina, compareant in aedibus archiepiscopalis seminarii, ubi pro qualibet sectione peculiare congregate paratum erit, in quo eiusdem sectionis membra actioni synodali vacabunt.

Sessiones congregationum particularium, durante synodo, quotidie ante et post meridiem habebuntur,

¹ Gloria, una erat, Credo, praef. de Sp. s., ult. evang. a. Iohannis.

² Ordo ad synodum.

CONCILIUM PROVINCIALE PRAGENSE V.

exceptis diebus illis, quibus congregationes generales et sessiones publicae celebrabuntur. Ceterum episcopus erit, qui singulis sectionibus praesent, determinare non tantum dies et horas pro concessu habendo, sed et totum ordinem, quo materia synodalis tractanda erit.

Actionibus congregationum praemittitur oratio *Adamus* per praesidem dicenda; finita actione, praelegitur instrumentum ipsius actionis per notarium synodalem conficiendum, et persolvitur gratiarum actio.

De reliquis congregationibus generalibus et sessionibus publicis.

I. Congregationes generales tot celebrabuntur, quot sessiones publicae, et quidem diebus publicae sessiones proximo antecedentibus, hora 9 ante meridiem.

Ordo actionis fere idem erit, prout supra dictum est¹. Praemissa nimirum oratione *Adamus* et facta, prout in Domino expedire videbitur, brevi allocutione metropolitae, promotores primum instabunt pro admissione eorum, qui fors, ut admittantur, petierunt. Deis, instantibus iisdem concilii promotoribus, synodi materia successive praelegatur et discutienda proponetur. Absoluta lectione et discussione, promulgabitur decretum indictionis proximae sessionis publicae et congregatio gratiarum actione finietur.

II. Sessiones publicae, praeter primam, auxiliante Domino, celebrabuntur quatuor, et quidem feria V dominicae XV post Pentecosten, quae erit 13 septembris; dominica XVI post Pentecosten, in quam hoc anno incidit festum sanctae Ludmilae viduae, martyris et patronae regni; feria V eiusdem dominicae, quae erit 20 septembris, et sequenti dominica XVII, quae erit 23 septembris.

1. De hora et loco, de processione et ordine harum sessionum eadem valent, quae superius exposita sunt².

2. Missae solennes in secunda, tertia et quarta sessione, alternatim ab episcopis provinciae coram archiepiscopo celebrabuntur, servatis omnibus, quae in caeremoniali Romano de omittenda in missa benedictione, quam finita sessione ipse metropolita impertiri debet, praescribuntur.

3. In sessione secunda, celebrabitur solennis missa votiva de *Sancto Sacramento*³; in sessione tertia, missa de festo diei; in sessione quarta, missa votiva solennis de beata virgine Maria⁴; in sessione ultima, ipse metropolita missam votivam de *Sancta Trinitate* pro gratiarum actione celebrabit⁵.

4. *Proces* et evangelia, quae in pontificali Romano⁶ posita sunt, peractis tribus sessionibus in reliquis statuto ordine repetentur.

5. Sermones synodales item per patres alternatim habebuntur; in sessione ultima vero, sermonem habebit ipse metropolita.

6. Ultima sessionis ritus finalis sequens est: Publicatis ultimis concilii decretis et absolutis omnibus, quae formam finiendae synodi concernunt

¹ Vide supra col. 174.

² Vide supra col. 175. Cum dominica XVI post Pentecosten communis omnium parochiarum processio ad metropolitam ecclesiam ordinanda sit, parochi civitatis processioni synodali has vice interesse non poterunt, sed venientur cum parochianis in ecclesiam prope valvas processionem synodalem expectabunt.

³ Gloria, una erat, Credo, praef. de nativ. Dom., ult. evang. a. Iohannis.

⁴ Gloria, una erat, Credo, praef. de b. Virg., ult. evang. a. Iohannis.

⁵ Gloria, una erat, Credo, praef. de s. Trin., ult. evang. a. Iohannis.

⁶ Ordo ad synodum.

ordinatur solita processio e sacello ad altare majus, A ubi per metropolitanum intonatur hymnus *Te Deum laudamus*, congruo versiculo, responserio et oratione finiendus. His peractis, idem metropolita, servato ritu pontificalis Romani, dicit orationem *Nullo est Domino*¹, et deinde solemniter omnibus benedicit. Sequuntur acclamationes per promotores alta voce legendae, patribus ceterisque membris synodi cum exultatione respondentibus. Mox patres ad metropolitam accedunt pro osculo pacis; eodemque osculo ceteri concilii sodales mutuo sibi gratulantur. Tandem primus diaconus metropolitae assistens alta voce dicit: *Recedamus in pace*; cunctisque acclamantibus: *In nomine Christi*, metropolita et patres depouunt sacras vestes, et ordinatur recessus.

Constitutio synodi.

1. Die 24 septembris, hora 7 matutina, convenientibus in metropolitana ecclesia patribus ceterisque synodi membris, archiepiscopus metropolita celebrabit sacrum pro defuncto totius provinciae clero et fidei populo. Ad sacrum istud faciendum invitantur etiam parochi civitatis et universim omnes, qui interesse poterunt clerici tum saeculares, tum regulares.

2. Acta et decreta concilii quantocius ad sedem apostolicam deferentur, sibi patrii iudicio examinanda, corrigenda, et si ei in Domino placuerit, approbanda, ut demum more canonico ad laudem et gloriam Dei omnipotentis, et utilitatem cleri populique huius provinciae publicari queant².

6. Instructio officialium synodi ab eminentissimo metropolita edita.

a) Officia iudicum synodaliū.

Etiamsi iudicium synodaliū, qui alias iudices querelarum et excusationum appellantur, primum ac potissimum munus, exōpiendi videlicet in synodo causas criminosas et lites civiles, atque summaria sententia de utrisque iudicandi, hodie passim conquieverit: non ideo tamen, prout verissime notat Benedictus papa XIV, eorundem iudicum electio censenda est superflua: tum quia adhuc possent, si qui vellent, constitutos adire iudices synodales eorumque iudicio acquiescere: tum quia ad eosdem iudices pertinet, aliis insuper ad utilitatem synodi vacare officiis, quae potissimum ad sequentia redeunt³.

1. Iudicum erit, recognoscere literas procuratorum, et quaerere de patrum mandato, cuius tenore theologi ad synodum praesentem vocati sunt.

2. Examinabunt excusationes tum eorum, qui ad synodum rite vocati, iusto tamen impedimento detenti non comparuerunt, tum illorum, qui, eveniente fore casu necessitatis, libello supplici ad praesidem huius iudicii scripto deferendo postulaverint, ut synodo nondum finita in Domino dimittantur. Accepta discedendi venia, materiam concilii typis scriptam, quae singulis tradebatur, praesidi iudicii restituent.

3. Cum stante decreto de praesidio non afferendo provide alioquin, autum sit, ne quid de cuiuspiam iure vel maiestate detrahatur: confidimus in Domino, fore ut querelae de iure praesentiae vel praecedentiae nullae moveantur. Quodsi tamen huiusmodi quaestio moveretur, scripto ceterum ad

¹ Ordo ad synod.

² In appendice huius sermone typis datae et inter synodales distributae appositae erat integer textus Ordinis ad synodum, prout in Pontificali Romano habetur. Adhuc erant tres delineationes locorum, seu dispositiones consensus synodali in congregationibus et sessionibus publicis.

³ Bened. XIV, De syn. dioc., lib. IV, cap. 2.

praesidem iudicii deferenda: eiusdem iudicii erit, ebertas difficultates brevi manu, prout Benedictus XIV ait, componere. De cetero solent omnes et singuli ad synodum vocati, quod ad forum concilii spectet, de praecedentia seu maiestate in synodo habenda, omni recursu prorsus recessisse, pronuntiare.

4. Velimus tandem et mandamus electis iudicibus, ut, quantum poterunt, decreti de servando secreto vigiles custodes sint, et vindices discreti.

5. Praesidis erit curare, ut acta iudicii in peculiari instrumento, quod protocollum dici solet, consignentur, et, finita synodo, relatio de actis archiepiscopo metropolitae exhibeatur.

b) Officia promotorum concilii.

Promotorum, quos pro praesenti concilio provinciae duos constituimus, gravissimum munus paucis verbis exposuit Benedictus papa XIV, docens eorum esse, urgere actiones synodales, seu insistere, ut omnia, quae in synodo facienda sunt, celeriter et fructuose perficiantur. In specie, de eorum officiis sequentia ordinamus:

1. Promotorum erit, debito modo instare, ut materia in congregationibus generalibus et sessionibus publicis opportuno tempore parata et bene ordinata sit.

2. Eorum erit providere, ut quae formam actionis synodalis, potissimum in sessionibus publicis usitatam, concernunt, servato tum sacrae liturgiae ordine, tum traditionis ecclesiae more expediuntur.

3. Rituali officio in congregationibus et sessionibus alternantes fungentur, praelegentque pariter eum secretariis concilii alternantes materiam decretorum in sessionibus publicandam.

4. Eorum tandem erit, colligere tum confecta a singulis notariis instrumenta seu protocolla actionum synodaliū, tum illa decretorum exemplaria, quae seu authentica publicatam concilii materiam continent.

5. Finita synodo, omnia actionum instrumenta, una cum congrua relatione, metropolitae exhibebunt.

c) Officia secretariorum.

Secretariorum, quos pariter pro huius concilii actione duos constituimus, erit:

1. Curare, ut saltem pridie, quam sessionis publicae celebrentur, edictum celebrandae sessionis valvis tum ecclesiae metropolitanae, tum ecclesiae ad Solum Salvatorem affigatur.

2. Decreta ad formam concilii pertinentia alternando promulgabunt, materiam in congregationibus et sessionibus publicandam praelegent alternantes cum promotoribus et illis, qui e numero notariorum vel alias ad idem lectionis officium deputabuntur.

d) Officia notariorum.

Notarios pro synodo praesenti constituimus quatuor, quorum unum principalem actionis synodalis notarium designavimus. Officia notariorum haec exponimus:

1. Eorum erit, conficere instrumenta actionum, quae in singulis sessionibus congregationum particularium expediuntur. Instrumenta ista, quae prout praeses congregationis ordinabit, praelegentur, eidem praesidi tempore opportuno exhibebunt subscribenda et custodienda.

2. Quae per congregationis praesidem quoad actionis expediendae modum ordinabuntur, reliquis istius congregationis membris promulgabunt.

3. Excusationes eorum, qui una alterave vice iusto impedimento detenti sessioni particulari interesse haud poterunt, ad praesidem deferent.

4. Finitis actionibus, quae per congregationem A particulararem expediendae erant, materiam synodi typis scriptam, cuius exemplaria in prima sessione particulari singulis concilii membris communicantur, colligent restituendam, et finita synodo cuncta exemplaria promotoribus exhibebunt.

5. Ille vero, qui e numero notariorum officio insuper notarii actorum synodaliū fungetur, conficiet instrumenta quoque aditionum, quae in congregationibus generalibus et sessionibus publicis expediuntur, quorum instrumentorum tenorem in fine congregationum et sessionum promulgabit. Instrumenta ista exhibebit metropolitae pro subscriptione, et subscripta tradet promotoribus asseruanda.

e) Officia caeremoniariorum et magistri eorum.

Eorum erit curare, ut in congregationibus generalibus et solemnitatibus publicis omnia et singula B secundum normam in celebrando concilio seruandam et alioquin typis datam ordinentur et peragantur.

Datum Praegae, in festo sanctorum Angelorum custodum, die 2 septembris 1860.

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, archiepiscopus metropolita.

II. ACTIONES SYNODALES.

1. Acta congregationum generalium et sessionum.

[Excerpta.]

Catalogus synodaliū

praeside eminentissimo metropolita congregatorum.

I. Reverendissimi et illustrissimi patres:

Carolus Borrom. Hanl, episcopus Reginahradecensis.

Augustinus Barthol. Hille, episcopus Litomericensis.

Ioannes Valerianus Jirsik, episcopus Bohemobudvicensis.

Petrus Franc. Krejci, episcopus Oropensis atque omni metropolitae vicarius generalis.

II. Capitularum cathedralium procuratores:

Capituli metropolitani Praegensis:

1. Wencelaus eques de Wáclawicek, sanctae metropolitanae ecclesiae praepositus ac primus praelatus, sacrae theologiae doctor.

2. Nicolaus Tomek, sanctae metropolitanae ecclesiae decanus et praelatus, sacrae theologiae doctor.

3. Adolphus Würfel, sanctae metropolitanae ecclesiae canonicus et sacrae theologiae doctor.

Capituli cathedralis Reginahradecensis:

1. Ioannes Rais, ecclesiae et capituli decanus.

2. Wencelaus Hrdina, eiusdem capituli canonicus, sacrae theologiae doctor.

Capituli cathedralis Litomericensis:

1. Iosephus Pfeifer, ecclesiae et capituli canonicus, illi episcopi Litomericensis vicarius generalis.

2. Iosephus Akermann, eiusdem capituli canonicus.

Capituli cathedralis Budvicensis:

1. Adalbertus Mokry, ecclesiae et capituli canonicus, illi episcopi Budvicensis vicarius generalis, sacrae theologiae doctor.

2. Ioannes Schawal, eiusdem capituli canonicus et civitatis Budvicensis decanus.

III. Praelati regularium:

1. Iacobus Beer, ordinis Crucigerorum cum rubea stella generalis ac magnus magister, sacrae theologiae doctor.

2. Hieronymus Zeidler, canonice ordinis Praemonstratensis Strahoviensis abbas, sacrae theologiae doctor.

3. Franciscus Csetka, monasterii Montserratensis in Emmaus ordinis Sancti Benedicti abbas, sacrae theologiae doctor.

4. Marianus Heinal, canonice ordinis Praemonstratensis Teplensis abbas, sacrae theologiae doctor.

5. Ioannes Rotter, archisterii Breuoviensis et Braunensis ordinis Sancti Benedicti abbas, sacrae theologiae doctor.

6. Athanasius Bernhard, ordinis Cisterciensis monasterii de Oseco abbas, sacrae theologiae doctor.

7. Norbertus Sychrava, canonice ordinis Praemonstratensis Siloensis abbas.

8. Leopoldus Wackar, ordinis Cisterciensis monasterii Altovadensis abbas.

9. Ioannes Jarech, conventus ordinis Ioannitarum ad beatae Mariae virginis Praegae prior et magni prioratus vicarius generalis.

10. Antonius Joechlinger, congregationis Sani Redemptoris per Austriam superior provincialis.

11. Theophilus Matejka, ordinis Praedicatorum prior provincialis.

12. Leopoldus Klose, ordinis Minorum sancti patris Francisci Conventualium minister provincialis.

13. Adeodatus Schüta, ordinis sancti patris Augustini Eremitarum prior provincialis.

14. Ioannes Diener, ordinis Minorum sancti patris Francisci Reformatorum minister provincialis.

15. Wolfgangus Köhler, ordinis Minorum sancti patris Francisci Capucinarum minister provincialis.

Superiores provinciales ordinis Piarum Scholarum, societatis Iesu, ordinis Serrorum beatae Mariae virginis, qui ad synedum invitati erant, C propter impedimenta se excusantes, ut legitime abesse possent, licentiam impetrarunt.

IV. Praepositi capitularum collegiarum.

1. Ioannes Padlesak, ecclesiae collegiatae Vetero-Boleslaviensis praepositus et praelatus, sacrae theologiae doctor.

2. Franciscus Czeschik, ecclesiae collegiatae ad Omnes Sanctos praepositus et praelatus, sacrae theologiae doctor.

V. Capituli collegiati Vysehradensis procurator:

Wencelaus Sigmund, eiusdem capituli canonicus.

VI. Facultatis theologiae in universitate Praegensi procurator:

Ioannes Smutek, sacrae theologiae doctor et professor, canonicus capituli ad Omnes Sanctos.

VII. Theologi et canonici:

a) Esi metropolitae:

Ioan. Maran, sanctae metropolitanae ecclesiae canonicus, sacrae theologiae doctor; Franc. Xav. Plancar, sanctae metropolitanae ecclesiae canonicus et sacrae theologiae doctor; Carol. Franc. Pracha, sanctae metropolitanae ecclesiae canonicus et sacrae theologiae doctor; Gabriel Gántner, sacrae theologiae doctor et in universitate Praegensi professor; Vincent. Náblevsky, sacrae theologiae doctor et in universitate Praegensi professor; Sales. Ant. Mayer, sacrae theologiae doctor et in universitate Praegensi professor, ordinis Cisterciensis e monasterio Oseccensi presbyter; Eduardus Tersch, sacrae theologiae doctor et clericorum archiepiscopalis seminarii rector; Ioan. Gebhard, ecclesiae collegiatae Vysehradensis canonicus honorarius; Matthias Heiarich, parochiae principalis Vetero-Praegae beatae Mariae

virginis in Toya parochus et canonicus honorarius Vysehradensis; Anton. Hlavan, archidiaconus Pilsnensis et vicarius foraneus archiepiscopalis districtus Pilsnensis; Bernard. Sorgenfrey, parochus Nebanicensis et vicarius foraneus archiepiscopalis districtus Egrensis; Ioan. Ludwig, parochus in Habelschwerd, archiepiscopalis per districtum Glaucensem visitator; Ant. Jandaurek, concionator in universitate Pragensi; Ant. Reinwarth, in universitate Pragensi theologiam docens pastorem.

Alter, qui e comitatu Glaucensi cum theologus et canonicus archiepiscopalis vocatus fuerat, Antonius Ludwig, vicarius archiepiscopalis et archidiaconus infulatus, morbo impeditus adesse non potuit.

b) Revm̄i episcopi Reginaehradensis:

Ioan. Stárek, theologiae instituti Reginaehradensis professor et sacrae theologiae doctor; Franc. Pokorný, decanus Holohlavii et districtus Jaromereensis vicarius foraneus episcopalis.

c) Revm̄i episcopi Litomericensis:

Ioan. Reháek, capituli cathedralis Litomericensis canonicus, sacrae theologiae doctor; Ioan. Drbohlav, parochus Magno-Jesenikii et districtus Nimburgensis vicarius foraneus episcopalis.

d) Revm̄i episcopi Budvicensis:

Franc. Jechl, theologiae instituti Budvicensis professor, sacrae theologiae doctor; Franc. Kamaryt, decanus Kaplicii et districtus Kaplicensis vicarius foraneus episcopalis.

(In I congregatione generali.) Iam em̄o metropolitana mandante, decretum eiusdem lectum est, quod iudices synodales tum ceteros synodi officiales constituit. Nominati sunt sequentes:

Iudices synodales: Wenc. Wáclavfoek, uti praeses. Ioan. B. Maran, Ad. Mokry, Wenc. Hrdina. *Promotores concilii:* Fr. Xav. Plaucar, Carol. Franc. Prucha. *Secretarii concilii:* Ioan. Gebhard, Ed. Tersch. *Notarii concilii:* Sal. Mayer, Vinc. Náhlavsky, Ant. Jandaurek, Ant. Reinwarth. *Cerimoniarum magister:* Ed. Tersch. (In eius auxilium assignatus est: Wenc. Kratochvil, sanctae metropolitanae ecclesiae sacrista.)

I commissio. Praeses: Revm̄us episcopus Reginaehradensis. *Vice-praeses:* Ioan. Ratter. *Consultores:* Franc. Czechik, Ioan. Diener, Wenc. Hrdina, Ioan. Jarech, Franc. Kamaryt, Ioan. Ludwig, Ioan. Maran, Sal. Mayer, Ioan. Rais, Ad. Schütz, Norb. Sychrava. *Notarius designatus est:* Sal. Mayer.

II commissio. Praeses: Revm̄us episcopus Litomericensis. *Vice-praeses:* Athan. Bernhard. *Consultores:* Franc. Cástka, Ioan. Gebhard, Ant. Hlavan, Ant. Jandaurek, Ant. Joechlinger, Wolfgang Köhler, Franc. Pokorný, Ioan. Reháek, Ed. Tersch, Wáclavicek, Ad. Würfel. *Notarius designatus est:* Ant. Jandaurek.

III commissio. Praeses: Revm̄us episcopus Budvicensis. *Vice-praeses:* Hieron. Zeidler. *Consultores:* Ios. Akermann, Ioan. Drbohlav, Matth. Heinrich, Leop. Klose, Ad. Mokry, Ioan. Padlesak, Franc. Plaucar, Ant. Reinwarth, Ioan. Schawel, Nic. Tomék, Leop. Wackar. *Notarius deputatus est:* Ant. Reinwarth.

IV commissio. Praeses: Revm̄us episcopus Oropensis. *Vice-praeses:* Marian. Heint. *Consultores:* Iac. Beer, Gabr. Gúntner, Franc. Jechl, Theoph. Matějka, Vinc. Náhlavsky, Ios. Pfeifer, Carol. Prucha, Wenc. Sigmund, Ioan. Smutek, Bern. Sorgenfrey, Ioan. Stárek. *Notarius constitutus est:* Vinc. Náhlavsky.

Osterum de materia distributa eius dominus summam curam esse habendam monuit, eamque, concilio finito, integram fore restituendam.

Quibus rebus constitutis, promotores accesserunt potentes, ut nonnullis presbyteris provinciae, qui ad istam congregationem admitti rogaverant, accessus concederetur. Cui petitioni lectis eorum nominibus, r̄mi patres assenserunt, admissosque eius metropolitae de secreti servandi officio admonuit, atque non nisi ad audiendum admissos esse eis significavit.

Summus Christi in terris vicarius, accepto de instante synodo Pragensi nuntio, suam et gratulationem et paternam benedictionem em̄o metropolitae significavit, simulque indulgentiam plenariam pro die conclusionis synodi concessit.

[Secundum ordinem praestitutum congregationes generales, post illam praeparatoriam die 8 septembris, habitae sunt diebus 12, 15, 19 et 22 septembris, sessiones vero diebus 8, 13, 16, 20 et 23 septembris. In I sessione] fere omnes synodales et alii quoque e clero Iesu Christi corpus e manibus em̄i metropolitae susceperunt. [In ultima sessione] em̄us metropolitae fores sacelli [S. Wenceslai] aperiri iussit, et processione ad altare maius adornata . . . patres decretis propria manu subscriperunt. Em̄us metropolitae mox sermone synodali omnipotentem Deum de exacto gravissimo opere magnificentem, simul concilii patribus et consultoribus de eorum studio gratias egit.

2. Decreta eminentissimi metropolitae ad formam concilii pertinentia.

DECRETUM
de aperienda synodo.

Fridericus, Dei et apostolicae sedis gratia sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Augustini presbyter cardinalis Schwarzenberg, metropolitanae ecclesiae Pragensis archiepiscopus.

Ad maiorem gloriam Dei omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus sancti, in honorem immaculatae et gloriosae virginis et Dei genitricis Mariae, ac beatorum martyrum et patronorum nostrorum Cyrilli, Methodii, Viti, Wenceslai, Adalberti, Sigismundi, Ioannis Nepomuceni, Procopii, Cosmae et Damiani, Benedicti cum fratribus, Norberti, Iosephi atque Ludmilae, et omnium sanctorum, ad ampliandum decorem sanctae matris ecclesiae et sedis apostolicae, ad utilitatem et salutem cleri populi que totius provinciae, implorato Spiritus sancti auxilio et coelestium intercessorum praesidio, consultis et consentientibus revm̄is confratribus nostris episcopis comprovincialibus, praesentem Pragensis provinciae nostrae synodum, auctoritate metropolitani nostri officii rite indictam et legitime convocata, hac ipsa die 9 septembris, et dominica XV post Pentecosten, incidente simul die festo sm̄i Nominis Mariae aperiendam esse decernimus, et amodo apertam in nomine Domini pronuntiamus et declaramus. Ipse autem pater misericordiarum et Deus totius consolationis benedicat nobis, illumiat vultum suum super nos et misereatur nostri; nostrasque actiones aspirando praevenerit et adiuvando prosequatur, ut synodus nostra dignum sortiatur exitum, felicem progressum et fructuosum exitum. Per Christum dominum nostrum.

DECRETUM
de professione fidei emittenda.

Cum inter omnes pastoralis officii sollicitudines illa potissimum prima esse debeat, ut fides catholica, quam sacrosancta Romana ecclesia tenet et quae solidissimo petrae fundamento nititur, incor-

Ita incipiunt singula, quae sequuntur, decreta.

rupta in hac provincia vigent et augeant: decernimus et statuimus, ut ab unanimi professione eiusdem fidei, quam salutis humanae initium et fundamentum praedicamus, praesentis quoque concilii actiones sumant exordium et incrementum. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem. Ideo patrum exempla et sacri concilii Tridentini ordinationem pie venerantes, praecipimus et rēos confratres episcopos nec non omnes in hac synodo congregatos et actu praesentes invitamus in Domino, ut professionem fidei secundum formam a Pio felicis recordationis papa IV sancitam palam et publice nobiscum emittant. Deus autem det nobis fidei, spei et caritatis augmentum, et ut mereamur assequi, quod promittit, ipse nos faciat amare quod praecipit. Per Christum dominum nostrum.

Forma iuramenti.

Vide Mansi, XLVII, 9 B.

DECRETUM

de servando secreto.

Quoniam, quae, auxiliante Domino, in synodo praesenti tractabuntur et prout patribus visum fuerit, statuentur, ante sperandam sedis apostolicae approbationem publici iuris minime fieri poterunt: decet omnino, ut omnes et singuli ad synodum vocati, et ad singulas congregationes admissi communicatam decretorum materiam pio silentio celare studiosissime satagant. Cum insuper in actionibus synodalibus et materiae tractandae modo varia evenire possint, quae ad notitiam aliorum delata tum sinistrae rei interpretationes tum maligna praedicta, immo et procaces cavillationes, nec non exinde oriundam rerum, ac personarum vilipensionem provocare possent: ideoque, de consilio et assensu reverendorum confratrum episcoporum, omnes et singulos synodi huius consultores et officiales pariterque illos viros ecclesiasticos, qui ad unam alteramve congregationem admittentur, strictissimo servandi secreti officio devinctos esse declaramus et palam pronuntiamus. Si quem iudices synodales deprehenderit secreti huius violatorem, causa examinata, reum ad nos deferant pro culpae gravitate puniendum.

Promittent itaque singuli hic praesentes per fidem sacerdotalem, se tenorem in congregationibus et sessionibus legendorum usque ad promulgationem publicam suo tempore faciendam, perfecto ac religiosissimo silentio esse celaturos.

DECRETUM

de praesudicio non afferendo.

Providam a patribus accepimus traditionem, ut peculiari decreto de praesudicio non afferendo fragilitatis humanae dubia solvantur, et singulorum, qui in synodo congregati sunt, iura atque privilegia publica declaratione salva denuntientur. Traditae huic ordinationi insistentes, auctoritate metropolitici muneris nostri decernimus et declaramus, quod, si forte contigerit, aliquem iure non suffragante adesse, vel stante iure abesse, aliumve debito loco non sedere sive ordine non servato sententiam proferre, alioque durante concilio quoscumque actus facere, nulli propterea praesudicium generetur, nullique novum ius acquiratur; cum potius finito concilio omnia eodem iure firma et salva habenda sint, quo ante synodi huius celebrationem rata et legitime sancita habebantur.

DECRETUM

de modo vivendi.

Agnocentes cum beato Iacobo apostolo, quod „omne datum optimum et omne donum perfectum

decursum est, descendens a patre luminum, qui postulantis sapientiam dat affluenter et non improprietat eis“, memores quoque, initium sapientiae esse timorem Domini, praeter ceteris omnes et singulos ad synodum vocatos atque praesentes exhortandos esse duximus, et in Domino exhortamur, ut assiduis piisque precibus, ieiuniis et elemosynis, prout Spiritus suggererit, has actiones synodales adjuvare studeant, et peccata antea vitae detestantes, corde et opere progrediantur in viam domini nostri Iesu Christi.

Imprimis desideramus ex animo, ut rēos confratres nostri episcopi et venerabiles sacerdotes, huius synodi consultores, singulis saltem feriis quintis durante synodo missam de Spiritu sancto celebrent, feriis sextis in memoriam Passionis dominicae ieiunent, aliisque piis operibus assidue incumbant.

Sed et reliquos civitatis huius clericos cuiuscunque ordinis et dignitatis, maxime vero parochos, et omnes omnino fideles obsecramus in Domino, ut laudes et preces Deo iugiter offerentes, et continuo bonorum operum exercitio congregatis in synodo patribus eorumque cooperatores pie suffragari satagant. Quo securius vero a Deo exaudiri mereatur, suademus omnibus et singulis, ut hiis potissimum diebus humili et candida peccatorum confessione conscientiam purificent, et digne accedentes ad mensam Domini divino huic apud Patrem advocato nostro, quem in sanctissimo sacramento praesentem et adorandum profitentur, felicem synodi progressum et exitum supplices commendent; quatenus in nomine eiusdem domini Iesu Christi collecti, illum ipsum in medio nostrum experiamur, qui cum Patre et Spiritu sancto laudabilis et gloriosus est in saecula saeculorum.

DECRETUM

de non discedendo.

Dum a Domino enixe precamur, ut eorum, quos in hac synodo congregavit, exitum quoque custodire dignetur: caritate fraterna monemus et obsecramus rēos episcopos comprovinciales, ne antequam synodus legitimo more finita fuerit, ex hac metropoli discedant, nisi fors iusta evenerit discedendi causa. Qua a nobis probata, discessuri obligantur, idoneum constituere procuratorem, qui decreta concilii suo et antistitis sui nomine suscipiet, et propriae manus subscriptione suscepta declarabit. Ceteris autem in synodo congregatis mandamus, ut, eveniente necessitate discedendi, causam prius iudicibus excusationum proponant examinandam et a nobis probandam.

DECRETUM

de iudiciis synodalibus.

Ex antiqua iudiciorum episcopalium, quae astante sacerdotum senatu exercebantur, disciplina, labentibus saeculis orta est traditio et norma, ut in synodis constituantur iudices pro cognoscendis clericorum potissimum causis ad forum contentiosum pertinentibus. Eorundem iudicium insuper est, obortas fors querelas praesudicium concernentes tutissima prudentiae et caritatis sententia componere, porro eorum excusationes examinare, qui ad synodum vocati non comparuerunt, vel in synodo congregati, urgente tamen causa gravi discedere cupiant, antequam actiones concilii finitae sint.

Ut antiquae disciplinae pia servetur memoria, et actiones synodales sine retardatione et singulorum gravamine expediri queant: consultum duximus, constituere iudicium synodale, cuius praesidem de consilio reverendorum confratrum episcoporum elegimus et hiis electum declaramus reverendum sanctae ecclesiae metropolitanae praepositum ac primum

praelatum Wenceslaum equitem de Wáclavloek, cui A socios in obeundo munere deputamus et iudices synodales constituimus: Ioannem Maraa, sacrae theologiae doctorem et haecetae metropolitae ecclesiae praelatum scolast.; Adalbertum Mekry, sacrae theologiae doctorem et capituli cathedralis ecclesiae Budvicensis procuratorem; Wenceslaum Hrdina, sacrae theologiae doctorem et capituli cathedralis ecclesiae Reginaehradecensis procuratorem.

Agenda iudicium in prima concilii congregatione generali rite publicentur.

DECRETUM

de synodi officialibus.

Ut actiones concilii provincialis, servato sacrae liturgiae tenore et traditionis ecclesiasticae more, rite et ordinatim in Domino peragantur: constituimus, consultis rēvnis confratribus nostris episcopis, sequentes synodi officiales¹.

Agenda officialium in prima synodi congregatione generali rite publicentur.

DECRETUM

de publicatione ordinationis Tridentinae quoad residentiam.

Quamvis Deo laetabundi gratias agamus, quod in hac provincia sapientissimae concilii Tridentini quoad servandam residentiam ordinationes minime negligantur, decretis tamen eiusdem sacrosanctae synodi fideliter insistentes, mandamus, ut prout patres Tridentini sancierunt, decreta² a iisdem edita, quae servandam residentiam concernunt, in hoc praesenti concilio republicentur.

Praelegantur Decreta sessionis VI, de res., cap. 1, et sessionis XXIII, de res., cap. 1.

DECRETUM

indictionis primae sessionis publicae.

Consultis et assentientibus rēnis confratribus episcopis, decrevimus iterumque decernimus, ut prima huius concilii sessio publica habeatur dominica XV post Pentecosten, quae erit die 9 huius mensis septembris. Cum ea ipsa die, hoc anno, festum s̄m̄i. Nominis beatae virginis Mariae celebrandum sit: gaudeamus in Domino, pie precantes, ut intercedente eadem gloriosa virgine et Dei genitricis Maria, sub cuius praesidium confugimus in cunctis necessitatibus nostris, synodum praesentem visitare, disponere et benedicere dignetur. Per Christum dominum nostrum.

Datum die festo Nativitatis beatae virginis Mariae, die 8 septembris 1860.

DECRETUM

indictionis secundae sessionis publicae.

Consultis et assentientibus rēnis confratribus episcopis, decernimus in Domino, ut proxima huius concilii sessio publica celebretur feria V post hanc dominicam; quae erit die 13 huius mensis septembris. Actiones nostras ipse Dominus adiuvando prosequatur, ut quemadmodum de felici exordio gaudemus, de fausto quoque laetetur profectu. Per Christum dominum nostrum.

Datum dominica XV post Pentecosten, die 9 septembris 1860.

DECRETUM

indictionis tertiae sessionis publicae.

Consultis et assentientibus rēnis confratribus episcopis, decernimus in Domino, ut tertia huius concilii sessio publica celebretur dominica XVI post

¹ Vide supra col. 188 C.

Pentecosten, quae erit 16 mensis septembris, et in quam simul incidet festum sanctae Ludmilae viduae martyris et patronae regni. Quam dum in divino officio veri veris praedicamus primulam, exoremus Dominum, ut ea intercedente primi huius post saecula concilii provincialis actiones seu reflorescentis vitae ecclesiasticae initium benedicere dignetur. Per Christum dominum nostrum.

Datum feria V infra hebdomadam dominicae XV post Pentecosten, die 13 septembris 1860.

DECRETUM

indictionis quartae sessionis publicae.

De consilio et assensu rēnorū episcoporum comprovincialium, decernimus et declaramus, quartam huius concilii sessionem publicam celebrandam esse proxima feria V, quae erit 20 huius mensis septembris. Sanctificaturi his ipsis diebus ieiunium quatuor temporum, divinis rebus intenti, sic a culpa quoque ieiunemus, ut e propriae poenitentiae suffragio, et multiplicatis totius orbis christiani precibus adiuti, divinum nobis adesse auxilium sentiamus. Per Christum dominum nostrum.

Datum dominica XVI post Pentecosten, die 16 septembris 1860.

DECRETUM

indictionis ultimae sessionis publicae.

Consultis et assentientibus rēnis confratribus episcopis, decernimus, ut proxima, videlicet ultima huius concilii sessio publica habeatur dominica XVII post Pentecosten, quae erit die 23 huius mensis septembris. Oremus Dominum ac Deum nostrum, ut actiones nostras, quas aspirando praeveneri dignatus est, adiuvando propitius prosequatur; utque cuncta nostra oratio et operatio per eum coepta fructuose finiatur. Per Christum dominum nostrum.

Datum feria V infra hebdomadam dominicae XVI post Pentecosten, die 20 septembris 1860.

DECRETUM

de electis iudicibus synodi in partibus.

Ut, quod ex ordinatione sacrosancti concilii Tridentini, in hac synodo capite III, tituli VI, dedimus decretum de iudicibus, quae aiunt in partibus, sedi apostolicae proponendis, illico executioni mandemus: consultis et assentientibus rēnis confratribus episcopis, sequentes elegimus, et prout oportet, sedi apostolicae commendabimus viros ecclesiasticos¹.

Horum erit causas spirituales et ad forum ecclesiasticum pertinentes, quae eis fors a sede apostolica et a quolibet legato vel nuntio in partibus tractandae committentur, pro tenore particularis mandati fidelissimo obsequio expedire.

Ut autem demandando fors officio se paratissimos esse palam faciant: provocamus electos atque praesentes, ut fidelitatem suam iuramento in manus nostras emittendo testentur.

Absentes autem idem iuramentum, cum per episcopos ordinarios provocati fuerint, praestabunt: iidem vero episcopi de emisso electorum iuramento tempore statuto nos certiores reddere non dubitabunt.

Datum dominica XVII post Pentecosten, die 23 septembris 1860.

DECRETUM

de electis testibus synodalibus.

Introductam antiquitus conciliorum decretis consuetudinem, ut scilicet in synodiis provincialibus ex qualibet provinciae dioecesi deligantur duo pluresve

¹ Nomina electorum recensentur in decreto originali.

viri ecclesiastici, doctrina et pietatis laude probati, A gravissimo testium synodali officio devinciendi, solemnii decreto capite III, tituli VI, in hac synodo edito innovandam et tenendam esse, in Domino statuimus et promulgavimus.

Ut innovandae huiusmodi praxis mora non interposita exordium fiat: de consilio et assensu rñorum confratrum episcoporum, testes synodales elegimus, et electos palam declaramus!

Horum erit, diligenter animadvertere, an aliquid in dioecesi, cui adscripti sunt, corrigendum seu emendandum sit, cognitumque in proximo provinciae concilio ad nos et comprovinciales nostros episcopos referre, ut si de rebus quibusvis minus provisum sit, rectius per synodum provideatur.

Uberiorem ceterum de munere demandato instructionem episcopi in hac synodo congregati electis hisce testibus opportuno tempore communicabunt.

Ut autem officio suo legitima et solemnii ratione devinciatur: provocamus electos et hic praesentes, ut ad praestandum iuramentum requisitum illico accedant. Iurabunt in manus nostras, se munus susceptum fideliter pro Deo et propter Deum esse impleturos, et, postposito quolibet affectu sinistro, relicturos, quae pro tenore suae instructionis indagaverint et correctione indigere noverint.

Datum dominica XVII post Pentecosten, die 23 septembris 1860.

DECRETUM

de finienda synodo.

Actis et absolutis omnibus et singulis, quae prout Spiritus suggestit, agenda et decernenda videbantur in Domino, ut fides orthodoxa, pietas et disciplina ecclesiastica in clero et populo huius nostrae provinciae Deo largiente conservetur et augeat humillimas Deo omnipotenti, qui actiones nostras aspirando praevenerit et adiuvando prosequi dignatus est, gratias reddentes provinciali huic concilio, de consilio et assensu revñorum confratrum episcoporum, finem imponendum censemus, et impositum palam denuntiamus, ideoque congregatam synodum dimittimus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti.

Datum dominica XVII post Pentecosten, die 23 septembris 1860.

DECRETUM

indictionis proximi concilii.

Legi morique in sancta Dei ecclesia vigenti toto corde insistentes, pro officio metropolitici muneris nostri, omnibus et singulis hic praesentibus notum facimus et declaramus, proximum huius provinciae concilium elapso triennio a celebranda in unaquaque dioecesi, prout sacri canones urgent, synodo dioecesana in hac ipsa metropoli tempore a nobis designando celebrandum fore. Deus ipse pius ac clemens, qui dispersa congregat, et congregata conservat, benedicat nobis, ut prout in huius, sic etiam in futuri concilii diebus exultemus et laetemur. Per Christum dominum nostrum.

Datum dominica XVII post Pentecosten, die 23 septembris 1860.

DECRETUM

de subscriptione et interpretatione concilii.

Cum rñi confratres episcopi in sessionibus publicis, quas Deo auxiliante celebravimus, omnibus et singulis decretis rite promulgatis assensum praebuerint: metropolitici nostri officii est legitimum ac propria manu scriptum urgere praestiti huius assensus testimonium.

Nomina electorum reconseruntur in decreto originali.

Idecirco, metropolitana auctoritate nostra provocamus eodem episcopos et synodi huius rños fratres, ut ad altare accessuri nobiscum omnibus et singulis subscribant, quae collatis fraternis consiliis decrevimus in nomine Domini.

Si quid autem obortum fuerit difficultatis in istis decretis interpretandis: decernitur ex unanimi voto eorumdem rñorum patrum, authenticam decretorum interpretationem usque ad proximum provinciae concilium metropolitae esse reservatam: salva tamen sanctae Romanae ecclesiae et sedis apostolicae auctoritate, cui videlicet omnia in hac synodo acta et decreta ea, quae decet, reverentia subicimus interpretanda, emendanda, et prout in Domino consultum videbitur, confirmanda.

Datum Pragae, dominica XVII post Pentecosten, 23 septembris 1860.

3. Sermones synodales eminentissimi metropolitae.

1. Allocutio in prima congregatione generali.

Feliciter sane mihi vobisque omnibus, patres revñi, vosque ceteri fratres ac filii dilecti, hodierna illuxit dies. Quod enim diuturna anteactorum temporum iniuria, pro communi sanctae catholicae religionis in hac nostra provincia ecclesiastica conservandae et augendae bono ex voto omnium nostrum hucusque ad optatum finem perducere minime potuit id, utique divino aspirante numine, hodie faustis inchoari auspiciis laetis videmus oculis: subindeque pie in Domino exultantes bonam in spem egredimur fore, ut conventus hic noster communis orthodoxae fidei promovendae, nec non disciplinae ecclesiasticae revocandae proficiat, prout ardentibus votis hactenus vobis omnibus eum iam pridem expetitum fuisse, non ignoramus.

Quapropter intimas iam Deo optimo maximo gratias ago, qui nos hic incolumes congregavit diemque istum laetissimum, quem multi cupierunt videre, non solum vivendum, sed etiam solemnissime celebrandum infinita sua bonitate concedit.

O felix Pragá! cui vel id calamitosa hac tempestate solatii obtigit, ut post ducentos quinquaginta quinque annos iterum primus iste augustissimus coetus ecclesiasticus in sinu tuo fortunate sancteque inchoetur!

Felix! ad quam unam tot patres rñi, tot amplissimi viri, tot religiosissimi abbates et monasteriorum praepositi, tot egregii sacerdotes ex universo inclito regno Bohemiae convenere, ut quasi in specula congregati de regno Christi in adamata patria nostra instaurando ac promovendo probata sua uniant consilia.

Salvete ergo, revñi patres, et iterum dico: Salvete! Vos enim ardenti domus Dei zelo imbutos, non aetas, non labor, non valetudo, non itineris molestiae retardarunt, quominus ad hanc synodum pia alacritate festinaveritis, cui certe spectata vestra praesentia et praesidio futuri estis et ornamento!

Salvete et vos, fratres ac filii carissimi: sane numeroso conventu, quo vestram erga nos observantiam testamini, magnam cordi nostro dulcedinem parastis et consolationem, cum ad primum edictum, ne dicam ad nutum nostrum faciles ac promptos vosmet exhibuistis, et, relictis domi sacris aequae ac profanis negotiis, ad hanc sedem metropolitanam advolastis, vestra cum nostris iuncturi consilia, omnemque sollicitudinem, curam et cogitationem ad aemulam religionis nostrae dignitatem in hac provincia tuendam atque augendam nobiscum haece diebus traducturi.

Agite, revñi patres et fratres carissimi, magnis alacribusque animis ad primam hanc synodum, pro felici, Christo domino adiuvante, conciliorum in-

auguratione accedamus oportet; neque enim est, A quod rei novitate aut difficultate deterreamur; bonorum siquidem omnium parens et auctor Deus, cuius Spiritu totum corpus ecclesiae sanctificatur et regitur, coeptis nostris favabit piaque conanima pro gregis devoti salute ad optatum exitum perducet. Aderit conatibus nostris Christus dominus, qui verbo veritatis sese obstrinxit: „Amen dico vobis, si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quaecumque petierint, fiet illis a Patre meo.“ Amen.

2. Allocutio in prima sessione publica.

Reverni patres. Filii dilectissimi.

Sancta Dei ecclesia, saluti prospiciens animarum, solertissima semper invigilabat cura omnemque indefesso labore movebat lapidem, ut reiectis erroribus, veritatis splendor latius illucesceret, utque vitia extirpatis candor morum in membris Christi coruscaret. Neminem autem vestrum latet, qualem ecclesia, hunc gravissimi momenti finem assecutura, elegerit, viam: noatis omnes, copiosa per saeculorum decursum convocata fuisse concilia, legemque sancitam, ut quotiescunque rerum temporumque ratio admitteret et postularet, synodi celebrarentur, sique morem videtis in ecclesia enatum, qui antiquitate est venerabilis, experientia comprobatus, immo et necessitate nonnumquam praescriptus.

Antiquitate laudabilem dico conciliorum morem. Est enim huius in ecclesia instituti auctor Christus dominus, suntque magistri apostoli; nam eius certa quidem sane est illa promissio, cum suam opem suumque auxilium eiusmodi conventibus rite celebratis pollicetur et defert, dum ait: „Amen dico vobis, ubi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum ego in medio eorum.“ Apostoli vero, etiam doctore Spiritu sancto uberem sacrarum rerum cognitionem singuli acceperant, tamen si quid gravius C publice praesertim agendum noverant, hac consultandi ratione uti consueverunt; non alia ex causa, quam ut futuris temporibus posterisque ecclesiae rectoribus exemplum relinquerent et normam.

Horum aemuli exemplorum, iam altero aerae christianae saeculo concilia celebraverant episcopi, et finitis tandem, quibus Romanorum imperatores regnum Dei evertere intendebant, cruentis persecutionibus, ecclesia redditam sibi pacem eum in finem prae ceteris adhibuit, ut magnos illos et augustissimos coetus celebraret, quos nominasse iam laudasse est; sanctas videlicet et oecumenicas synodos, quarum supremam in rebus fidei ac morum auctoritatem tam Oriens quam Occidens venerabundus semper agnovit.

Praeter istos oecumenicos, in quibus totius a Christo instituti magisterii infallibilis resonabant voces, pariter antiquissimo iam aevo particulares D quoque reperimus sacros conventus, in quibus singularum regionum vel dioecesium antistes de salute gregis sibi commissi consultabant; donec Nicaena synodus hunc saluberrimum usum decreto munivit, ut nimirum duo quotannis in quaque provincia celebrarentur concilia. Novimus innumerabiles deinceps sanctiones fuisse constitutas, ac promulgata tum summorum pontificum tum conciliorum decreta de retinenda aut certe repetenda hac synodorum consuetudine.

Si quis autem quaerat, cur a primis inde temporibus tam frequenter sint convocata concilia, et cur ecclesia, ne in deaetudinem abiret usus iste, tanto studio contenderit, respondemus: concilia antiquitate non solum sed et utilitate esse conspicua, eaque, irrigui fontis ad instar totum, ecclesiae organismum emolumento fecundare et vigore salutare replere.

Ipsi etenim sacri canones et acta synodorum vociferantur, quanta ex iis semper exundet utilitas. Convertite oculos ad concilia, quae ad hoc usque tempus habita sunt: eorum alia orthodoxae fidei dogmata enucleaverunt, eidemque oppositos errores damnaverunt; alia haereticos in communis Christi fidelium matris sinum, aut schismaticos in unitatis centrum, a quo se ipsi seivixerant, restituendos sibi proposuere. In id alia incubuere, ut cleri populi que christiani mores in antiquum splendorem reflorescerent. Omnia tandem et singula eodem spiritu, eo videlicet veritatis, ordinis, Dei gloriae animarumque salutis zelo animata, ubique locorum, nullo non tempore desudavere: ut lites componerent, abusus tollerent, scandala et vitia evellerent, virtutes sererent; superque imperii daemonis eiusque errorum exitio Christi domini eiusque veritatis imperium propagarent firmarentque. Quapropter summo iure concilia oeu nervi corporis ecclesiae, fidei fundamentum, salutis publicae basis et fulcrum, eiusdemque hostium terror, nunquam non sunt spectata.

Verum, quo salubriores fructus e conciliis rite celebratis in rempublicam christianam redundant, eo graviora ex eorum neglectu damna exsurgunt.

Inde iam sanctus Moguntinae ecclesiae archiepiscopus Bonifacius, in epistola ad Zachariam papam conqueritur, non alio magis ex capite profectam esse in Germania devastationem ecclesiae sive in spiritualibus sive in temporalibus, quam ex conciliorum cessatione.

Inde, oeu alter Ieremias, celeberrimus Mediolanensium praesul, sanctus Carolus Borromaeus, temporis sui morbos deplorabat, et ob oculos proponi iubet probaticam illam piscinam, atque in ea multitudinem languentium, caecorum, claudorum, expectantium motum aquae, agitandae nimirum synodali consultatione et pastoralis officio.

Verumtamen cum tanta sint synodorum commoda, talisque eis competat auctoritas: in votis omnium vestrum censemus, immo necessarium existimamus, ut antiquissimum hoc ac saluberrimum institutum instauraretur.

Hoc quippe ecclesia iubet mandatis tam urgentibus, ut reluctari eis possit nemo, nisi qui ecclesiae ipsius refragetur bono, cui concilia serviunt.

Ad hoc pulcherrime incitatur exemplo episcoporum Germaniae, Galliae, Americae aliarumque orbis catholici regionum, qui, igne zeli apostolici succensi, in Domino convenire iamiam coeperunt.

Hoc aevum nostrum calamitatibus plenum eiusque gravissimae indigentiae exoptant, immo stricte postulant. Quam tristis etenim ait et rei catholicae inimica atque acerba temporum nostrorum conditio, vos ipsi quotidie nobiscum experimini. Tempora pro dolor! dicimus nostra, quibus ingemiscere cogimur, esse foris pugnas, intus timores et pressuras; tempora, quibus irreligiositas huiusque indivulsa comes corruptio et dissolutio morum, non modo praesaltis procerum aedes perrumpere, verum ipsas etiam infimas turbae casas inficere nefando ausu contendit.

Iubet denique vox aemi domini nostri ac summi in ecclesia pastoris Pii, qui ab ipso pontificatus sui exordio concilia, oeu firmissima disciplinae ecclesiasticae fulcra iterum iterumque commendat. Atque utinam paternae ipsius sollicitudini tanto uberiores laborum nostrorum synodalium fructus, praeclaras scilicet salutareque huius concilii actiones, deferre possimus, quanto maiori temporis intervallo avitam synodorum praxim etiam apud nos interruptam fuisse, iustissimo dolore lugemus.

Sane olim beatissimae memoriae Arnestus, primus huius sedis archiepiscopus, quasdam constitutiones

provinciales edidit, quae hodieum superatites memoriam sempiternam merentur; tum quod dignae sint tanto archipraesule sub glorioso principe Carolo IV pronuntiatae, et avitas religionis studium, sanctitatem et felicitatem vehementer commendent, posterisque ob oculos ponant; tum, quod fundamentum quasi praebent et lumen celeberrimae synodo archidioecessanae, quam, deposito illo diuturnae viduitatis aqualore, ac restituta ecclesiae Pragensi legitimis pastoribus, felicitis recordationis Zbigneus, archiepiscopus, solemniter peregit, ubi, praeter multa praecclare, dilucide ac breviter statuta id quoque districte mandatur, ut synodi Tridentinae non multo ante celebratae decreta veneranda fideliter serventur.

Haec itaque ultima synodus est, a maioribus nostris peracta: nam posthac inter varias turbas motusque Bohemi vivebant, quibus tam diu impedita sunt et prorsus antiquata concilia provincialia, et synodi dioecessanae neglectae, donec gloriosus Deus, qui facit mirabilia magna solus, suae munificentiae sinum nobis aperuit, nosque tandem, quo totis animi nostri viribus contendebarum, ipsius adjuvante misericordia, his ipsis faustissimis diebus pervenimus, videlicet synodum nostram in celeberrimo hoc Sancti Wenceslai sacello prima sessione publica aperientes.

Aggrediamur igitur actiones nostras conciliarias, et ad piam hanc muneris nostri curam, patres revmi ac filii carissimi, toto pectore incumbamus, hoc enim singuli uniuscuiusque nostrum greges requirunt, hoc tota provincia re magis quam voce deposcit!

Hoc vehementer exoptat beatissimus pater, cuius pietas erga nos sensa hesternae die non sine commotione mentis excepimus; qui tanquam Aaron noster manus ad coelum pro nobis levat, ut ipsius benedictione armatus vincat Israel noster.

Hoc denique flagitat Christus Iesus, ut cogset sibi ratio officii nostri erga oves, quas pretio sanguinis sui redemptas nostrae fidei prudentiaeque commendavit et concredidit; cuius gratia contendamus, ut populum nobis commissum purgemus, illustremus et perficiamus, atque tandem in coelestia tabernacula introducamus. Amen.

8. Allocutio in ultima sessione publica.

Revmi patres. Filii dilectissimi.

Sacris concilii nostri laboribus coronidem imposituri, ultima vice hanc ecclesiam ingressi sumus, ut, priusquam in oculo pacis ab invicem divellamur, respiciamus ad praeteritum, et prospiciamus ad futurum.

1. Quoad praeteritum, exaltare oportet voces nostras, et iubilante animo gratias agere domino Deo nostro, qui hanc primam synodi actionem inchoare feliciter et admirabili sua providentia terminare concessit.

Magnificate igitur, patres revmi, magnificate Dominum mecum; vere enim in synodo hac fecit nobis magna, qui potens est et nomen sanctum eius.

Dei auxilio terminatae sunt synodales consultationes nostrae: acta sunt omnia eo decore eaque maiestate, eo tandem animarum consensu, quem tanti conventus, uno animati spiritu, dignitas utique exigebat.

Quapropter post Deum, a quo omnis sufficientia nostra est, vobis, revmi patres, vobisque fratres carissimi, ex toto corde gratias et gratias ago liturgice intimas.

Debet profecto perennes tota provinciae ecclesiae laudes vobis, revmi praesules, pro sincera et constanti et sancta paternaque sollicitudine, quam in hoc pastoralis negotio verae ac aeternae ipsius felicitati et saluti impendistis. Hanc etenim, etsi

tauto silentio venerari velim, conatus, studia, labores vestri abunde loquantur; immo, hunc zelum vestrum insignem, hanc exquisitam sollicitudinem, tempora futura narrabunt, hanc facti synodales loquentur, et posteritas in annalibus huius Pragense ecclesiae admiranda grataque mente suscipiet.

Non minus vobis etiam gratias agere et gratulari optimo iure debemus, venerabiles fratres ac filii.

Quatuordecim dies a primo nostro conventu fluxerunt, et si post tam breve temporis spatium materiae synodalia, quam pertractastis, multitudinem et magnitudinem spectemus: omnia haec prudentissimam vestram mentem facunde testantur summis dignam encomiis!

Sane ego tanto gratiori affectu et dulciori memoria vestri laboris semper recordabor, quanto maiori laetitia vestro consortio per tempus sacras huius synodi perfrui, vestram religionem, doctrinam, vestramque in commune ecclesiae bonum infatigabilem operam spectare ac venerari me potuissis, inter felicissimos vitae meae dies reputabo.

2. Verumtamen vero si diligentiam, non minus atque prudentiam in exarandis decretis synodalibus praestitimus, fidem quoque et constantiam in exequendis servemus oportet, ut ipsi prius faciamus quae docemus, sique absolutos bonorum pastorum numeros adimplentes, oves nobis conformando, pastorum prototypo conformemus Iesu Christo.

Hinc pastoralis officii cura prae ceteris me ac vos, revmi patres, admonet, et sacrorum canonum decreta exigunt, ut, quae in hoc conventu, iuvante Spiritu sancto, pro nostro gregisque dominici bono, verbis sancita, scriptaque lege exarata sunt; ea nos, ad suas singuli ecclesias angelo comite reducere, fidelium cordibus inaremus.

Cum autem nulla alia ad hunc finem assequendum rectior sit via, quam frequens synodi dioecessanae celebratio: nihil nobis in futurum poterit esse gravius, nil sanctius, quam ut citissime opportuneque ex praescripto ab ecclesia more dioecessanas congregemus synodos, et, Deo adiutore, omnia et singula, quae in hoc provinciali concilio statuta, decreta et ordinata sunt, iis quorum interest, rite et legitime annuntiemus, strieteque servanda ac exequenda promulgemus.

Quid enim prodesset synodum provincialem adunare et in concilio congregari, si quod sanctionibus saluberrime statutum est, opere non compleremus?

Quid quaeso, celeberrimae synodi Pragense ultimas constitutiones, quoniam nimirum ob temporum iniquitatem ad effectum deduci nequivero, quid inquam ad rem ecclesiasticam promovendam, in cuius quippe gratiam conditae erant et sanctitatis, utilitatis attulere? Constitutiones dicimus praeclearas, in quibus nihil fuit a maioribus nostris omissum, quod cum ad recte credendum tum ad sancte vivendum pertineret. Leges profecto etsi optimae, mutae tamen res sunt; ut igitur loquantur et moveant, ut persuadeant et convincant, vita animandae, praxi exercendae sunt; haud secus ac cibus saluberrimus, sapide compositus sciteque paratus, ut corpus vegetet, sumendus utique est et per omnes venas diffundendus.

Vocate igitur, patres revmi, vocate, tanquam Iesus, omnem Israel, diciteque clero et populo: Estote solliciti, ut custodiatis cuncta quae scripta sunt in volumine legis istius. Monete, qui estis protectores salvationum Christi, maiores natu de ecclesiis vestris, monete genus electum, regale sacerdotium, et ad eloquia nostra synodalia corda eorum erigite.

Bed fiet illud, ut spero, a vobis, setque a me; A attamen priusquam et quo maiori fructu a nobis fiat, ante omnia memores obedientiae, reverentiae et submissionis, quam erga sanctam Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum optimam matrem et tutissimam magistram, merito debemus, has eadem constitutiones nostras sibi salvatoris Iesu Christi in terris vicario humiliter subiciamus, ut sedis apostolicae iudicio corrigantur, eiusque auctoritate fulciantur.

Hae summi in ecclesia patris ac pastoris auctoritate firmata, sancte salubriterque concilii decreta redundent in greges nostros, ut frondeant in gratiam dentque odorem suavitatis coram Deo et hominibus; ut videant omnes opera eorum bona, glorificentque Patrem nostrum, qui in coelis est.

Hoc tandem ultimum est ac unicum votum meum, quo etiam vos omnes amplector, qui hunc coetum synodalem labore iuvistis et praesentia B ornastis, quodque vobis, iamiam discessuris seu ultimum vale defero et acclamo, „ut videatis bona Ierusalem et accipiat coronam laborum immarcescibilem ab aeterno pastore ac domino nostro Iesu Christo, qui est super omnia Deus benedictus, et cui sit omnis honor et gloria et imperium in omnia saeculorum saecula, amen.“

4. Acclamaciones

In ultima concilii sessione publica factae.

Acclamatio: Sacrosanctae et individuae Trinitati, crucifixi domini nostri Iesu Christi humanitati, beatissimae et gloriosissimae, semperque virginis Mariae fecundae integritati, coelestium patrum nostrorum Cyrilli, Methodii, Viti, Wenceslai, Adalberti, Sigismundi, Ioannis Nepomuceni, Procopii, Cosmae et Damiani, Benedicti cum fratribus, Norberti, Iosephi atque Ludmillae, et omnium sanctorum universitati sit sempiterna laus, honor, virtus et gloria per infinita saecula saeculorum.

Responsio: Sempiterna laus, honor, virtus et gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum, per infinita saecula saeculorum.

Acclamatio: Beatissimo patri et domino nostro Pio papae IX, Iesu Christi in terris vicario, legitimo beati apostolorum principis successoris et sanctae universalis ecclesiae pontifici, piissima urbis et orbis obedientia, felix de cruce crucis victoria, multi anni et aeterna memoria.

Responsio: Obedientia, victoria, multi anni et aeterna memoria. Dominus conservet eum et vivificet eum et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in manus inimicorum eius. Esto ei, Domine, turris fortitudinis a facie inimici. Mitte ei auxilium de sancto, et de Sion tuere eum.

Acclamatio: Augustissimo imperatori et regi D nostro Francisco Iosepho, pio ecclesiae catholicae filio et advocato meritissimo, principi apostolico, provide sollicito ut fides, pietas et omnis recti honestique vigor in Austriae imperio conservetur et augetur, pax a Domino, diuturna incolumitas, memoria in benedictione.

Responsio: Pax a Domino, diuturna incolumitas, memoria in benedictione. Salvum fac, Domine, imperatorem ac regem nostrum; et ab omnibus tuere adversis: quatenus et ecclesiasticae pacis obtineat tranquillitatem, et post huius temporis decursum ad aeternam perveniat haereditatem.

Acclamatio: Eno ecclesiae Pragense archiepiscopo et provinciae metropolitae Friderico, sacrae Romanae ecclesiae cardinali, solertissimo antistiti, fidei pastori, pii Arnesti successoris providissimo, primi post saecula provincialis huius concilii auctori et rectori, quem ordinis et regiminis synodalis in

haec provincia restitutorum grata corda praedicant et praedicabunt in aevum, gaudium in pace, prosperitas ad multos annos, cum multis annis magnae gratiae, grati greges, grata posteritas.

Responsio: Gaudium cum pace, prosperitas ad multos annos, cum multis annis magnae gratiae, grati greges, grata posteritas. Propitiare, Domine, supplicationibus nostris, et inclinato super Fridericum metropolitam nostrum cornu gratiae sacerdotalis, benedictionis tuae in eum effunde virtutem.

Acclamatio: Revmis episcopis, synodi huius patribus, pietatis et laboris merces copiosa, felix ad greges reditus, et aeterna gaudia pastorum.

Responsio: Merces copiosa, felix ad greges reditus et aeterna gaudia pastorum. Da eis, quaesumus Domine, verbo et exemplo, quibus praesunt, proficere: ut ad vitam una cum gregibus sibi conceditis perveniant sempiternam.

Acclamatio: Omnibus et singulis hic praesentibus viris ecclesiasticis, venerabilibus et providis patrum cooperantibus salus, benedictio et retributio a Domino.

Metropolita solus respondet, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus sancti descendat super vos, ut vobis benedicti in ordine sacerdotali, et fructum habeatis, et fructus vester maneat in aeternum.

Omnes respondent: Amen.

Acclamatio: Venerabili clero huius civitatis et totius provinciae messis multa, felix et fausta, et ipse Deus merces magna nimis.

Responsio: Messis multa, felix et fausta, et ipse Deus merces magna nimis.

Metropolita et patres prosequuntur, alta voce dicentes:

Praetende, quaesumus, Domine, super famulos tuos, quos nobis ordinis nostri dedisti cooperatores, spiritum gratiae salutaris: et ut in veritate tibi complacent, perpetuum eis rorem benedictionis tuae infunde. Per Christum dominum nostrum.

Omnes respondent: Amen.

Acclamatio: Dilecto civitatis huius et totius provinciae populo fidei salus, pax et gaudium in Spiritu sancto.

Responsio: Salus, pax et gaudium in Spiritu sancto.

Metropolita et patres prosequuntur, alta voce dicentes:

Salvum fac populum tuum, et benedic haereditati tuae.

Acclamatio: Cunctis denique nostrae congregationis fratribus, propinquis et benefactoribus, qui ex hoc saeculo transierunt, et omnibus fidelibus defunctis lux perpetua et requies aeterna.

Responsio: Requiem aeternam dona eis Domine, et lux perpetua luceat eis.

III. ACTA SUBSECUTA.

1. Relatio ad sedem apostolicam de celebrato concilio.

Beatissime pater.

Vix ullum unquam novimus cordis nostri tam ardens desiderium et pastoralis officii nostri votum, continuis Deo precibus commendatum, quam ut, illo ipso largiente, interruptam temporis iniuria salutarem synodorum praxim instaurare in hac provincia faustissime nobis contingeret. Cui voto, acceptis vestrae sanctitatis literis die 17 martii 1856 ad congregatos Viennae antistites imperii Austriaci datis, novum accessit debitae pietatis desiderium, ut videlicet apostolicae exhortationi fidelissime obtemperaturi, celebrando quantocius concilio pro-

vinciali beatissimum patrem et supremum totius A ecclesiae pastorem tot tantisque praeter omnium ecclesiarum sollicitudinem, Deo permittente, iniuriis saeculi pressum quodammodo solaremur.

Propositam anno 1859 huiusmodi concilii celebrationem supervenientis eodem anno, prout infra scriptae provinciae metropolitanae beatitudini vestrae devotissimis literis die 1 augusti 1860 moerens retulit, belli calamitates et seditionum pericula praepedierunt, quae cum et clerum et populum imperii Austriaci funestissimis auspiciis exagitaverint, prorogationem actionis synodalis suadere videbantur.

Tanto maiori cordis exultatione diu desideratam, et publico indictiois edicto legitime convocatam provinciae huius synodum festo sanctissimi nominis Mariae, die scilicet 9 septembris 1860, pie plaudente clero et fidei populo, in nomine Domini aperuimus, eidemque divino confortati auxilio, cuius auspicio laetabundi accepimus beatitudinis vestrae apostolicam benedictionem et indulgentiarum donum, faventissimis literis de die 24 augusti 1860 renuntiatum, dominica XVII post Pentecostes, quae incidit in diem 23 septembris 1860, concordissimis vocibus Deo gratias agentes, faustum, ut pie confidimus, finem imposuimus.

Unus tantummodo absolutis feliciter praefatae synodi actionibus dolor nobis accrevit: quippe qui, dum omnes vehementer optavimus et sperabamus fore ut concilii huius decreta et acta sive per ipsum provinciae metropolitanam, sive per alium episcopum comprovincialem ad sacram beatitudinis vestrae solum deferri possent, exoptatam tamen acquirendi huiusmodi solaminis occasionem frustra hucusque praestolati sumus. Cum iam tum pastoralis muneris nostri vigiliis, tum irrequieta per orbem vicissitudine rerum continuo detineamur adeo, ut nemo nostrum impraesentiarum, habiti concilii nuntius, limina apostolorum visitare queat: humillimam de rebus actis, quam sacri canones et ipsa corda nostra postulant, relationem diutius differre haud possumus.

Quapropter, ea qua decet religione et reverentia concilii huius provincialis acta et decreta ad sanctam beati Petri cathedram deponimus, sanctitatem vestram profundissima pietate precantes, ut quae ad maiorem Dei gloriam et instaurandam ecclesiastici ordinis in hac provincia disciplinam communi oratione et operatione in nomine Domini decernenda statuimus, recognoscere et examinare, quae pro fragilitate humana minus recte condidimus, corrigere et castigare, quae vero ad augendum Dei honorem apta et gregibus nobis concreditis proficua videbuntur, auctoritate apostolica probare, et ut probata publicari queant, licentiam benevole conferre dignetur.

Restat, ut ad beatos sanctitatis vestrae pedes D provoluti, benedictione apostolica donari mereamur, quam pro nobis ipsis et pro huius provinciae clero et populo enixis humilitatis precibus efflagitamus.

Sanctitatis vestrae humillimus, devotissimus, obedientissimus

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, archiepiscopus metropolitanae ecclesiae Pragensis.

Pragae, festo sancti Adalberti, episcopi martyris et regni Bohemiae patroni, die 23 aprilis 1861.

2. Litterae sanctissimi domini nostri Pii papae IX de recognitione concilii actis et decretis.

Dilecto filio nostro Friderico, sacrae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Schwarzenberg, archiepiscopo Pragensi,

PIS PAPA IX.

Dilecte fili noster, salutare et apostolicam benedictionem. Summa quidem consolatione affecti

fuissemus, ubi primum novimus, te, dilecte fili noster, pro eximia tua pietate et episcopali sollicitudine salutare susceptione concilium convocandi, provincialium synodum iamdiu in Pragensi provincia tristissimis rerum vicibus intermissam. Neque minorem experti sumus iucunditatem, cum eiusdem synodi acta supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subicienda curasti. Nos quidem, nulla interposita mora, nostrae congregationi concilii Tridentini decretis tuendis interpretandisque praepositis commisimus, ut eiusdem synodi acta ex more accurate perpenderes, ac deinde omnia sedulo ad nos referret, et congruum tibi responsum daret. Nobis vero temperare non posuimus, quia meritas tibi, dilecte fili noster, ac venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis deferamus laudes, et ex animo vehementer gratulemur. Namque novimus, a te et ab eisdem venerabilibus fratribus in hac provinciali synodo habenda omnem concordissimis animis operam, industriam ac diligentiam adhibitam fuisse in his ineundis conciliis, quae hinc praesertim luctuosissimis temporibus ad catholicam ecclesiam et huius apostolicae sedis causam, doctrinam ac iura tuenda et propugnanda, ad populorum mores formandos, honestatem fovendam, pietatemque augendam, atque ad rectam cleri institutionem ac sanctitatem procurandam, eiusque pro animarum salute selum excitandum, atque ad tot perniciosissimos huius infelicissimae nostrae praesertim aetatis errores propulsandos, possint conducere. Persuasissimum autem nobis, te, dilecte fili noster, eisdemque venerabiles fratres divino innixos auxilio ea omnia maiori usque alacritate, vigilantia et studio semper esse praestituros, quae ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem curandam quovis modo possunt pertinere. Nihil vero dubitamus, quin a te eisdemque venerabilibus fratribus ferventissimae Deo optimo maximo sine intermissione adhibeantur preces, ut exurgat, et iudicet causam suam, ac praesentissimo suo auxilio adsit nobis, adsit ecclesiae suae, omnesque ecclesiae et huius apostolicae sedis hostes humiliet, eosque de iniquitatis via ad iustitiae, salutisque tramitem reducat. Nos interim haud omissimus ipsum clementissimum bonorum omnium largitorem Deum humiliter enixaque orare et obsecrare, ut uberrima quaeque divinae suae gratiae dona super te et commemoratos venerabiles fratres propitius continenter effundat, quae in dilectas quoque oves tibi et illis commissas copiose descendant. Atque horum auspicio, et praecipuae, qua te complectimur, benevolentiae pignus apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam tibi ipsi, dilecte fili noster, et eisdem venerabilibus fratribus episcopis istius ecclesiasticae Pragensis provinciae, cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et illorum curae concreditis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 7 augusti anno 1862, pontificatus nostri anno XVII.

Pius papa IX.

3. Litterae eminentissimi cardinalis Caterini, sacrae congregationis concilii praefecti, de eodem argumento.

Eme ac reverende domine observandissime.

Inter multiplices et assiduas negotiorum ecclesiasticorum curas, quibus haec sacra congregatio Tridentini iuris interpres ac vindex indesinenter distingitur, nihil gratius eidem accidere solet, quam actorum decretorumque recognitio, quae in synodorum provincialium celebratione promulgantur, probe sciens, veluti praecclare aiebat sanctae memoriae Alexander VII: „Nihil frequenti synodorum

celebratione populorum saluti, ac veteri disciplinae A
constituendae accommodatus est, ceterisque intermissis,
magna in moribus continuo ad omnem improbi-
tatem ac peccandi libidinem facta fuit immutatio.¹

Porro cum sñus dominus noster conciliorum
provincialium reintegrationem, veluti modendis
huius aevi malis optimum remedium, sapientissime
commendaverit, ac tu, eñe domine, huiusmodi voci
libenter obsecutus nedum anno 1860, suffraganeus
tuus in synodalem conventum Pragae congregaveris,
sed etiam illius acta et decreta expendenda ad
sanctam sedem ex Sixtina lege detuleris, per te
dominice potes, quanta delectatione affeceris ipsum
sñum dominum nostrum, cui hñs de re speciatim
facta est relatio, nec non eños patres sacrae huiusce
congregationis, cuius ipse praecleara pars es, et
quam egregia vicissim gratulationum testimonia
per me tibi perhiberi merueris. Et sane si ea
respiciantur, quae ab eminentia tua tuisque suffra-
ganeis in concilio provinciali constituta sunt, auctior
ampliorque laudum tuarum cumulus efficitur; illa
siquidem decreta opportuna et efficacia visa sunt
pro moderandis moribus, corrigendis excessibus,
controversiis componendis, aliisque ex sacris canoni-
bus permisis², qui, iuxta concilii Tridentini² verba,
finis est huiusmodi conventuum.

Etenim merito sperandum est illud fore, ut in
postarum, novis illis legibus istis in usum deductis,
in primis qui vasa Domini ferunt, utique mundentur,
et qui ad spem ecclesiae suberescunt, tamquam
lignum futuri sint, quod plantatum est secus de-
cursum aquarum, quod fructum suum dabit tempore
suo. Subinde fidei semen in puerorum animis
mature ac diligenter inisum, et solerti assiduaque
cura in adultis excultum uberrimae iustitiae fruges
sine dubio progignet. Deo sanctisque coelitibus
debitus cultus exhibebitur, unde maior quae debetur
Deo gloria, maius populo vestro e coelo praesidium
derivabitur. Sacramenta insuper iuxta ritus ac
caerimonias ab ecclesia approbatas administrata,
potiori usque adiumento erunt ad gratiam accipien-
dam, acceptam confirmandam, ac perditam recu-
perandam. Aedibus Deo sacris provide consultum
erit, refectionibus apte ac in tempore susceptis,
sacra, suppellectile provisae, et omnibus aliis neces-
sitatibus reparatis. Sacra hierarchia, admirabili sap-
ientia ordinata et distincta, rectum sanctumque
rei christianae regimen ita servabit atque custodiet,
ut eadem coelestem hierarchiam, quantum rebus
licet humanis, imitari quodammodo videatur. Ordo
regularium, unde tam ingens in ecclesia Dei splendor
ac utilitas dimanat, adiutricem clero saeculari in
procuranda animarum salute diligentiorum in dies
navabit operam. Denique bona ecclesiastica, quae
cultui divino fovendo et ecclesiae ministris tuendis
necessaria sunt, [ita administrabuntur, ut, huic fini]
apprimè respondeant. Horum profecto bonorum
fructus merito sibi ex hac vestra provinciali synodo,
adpromittit sñus dominus noster et sacra haec
congregatio; quum quidem spem ut promptius et
uberius impleatis, illud restat, ut operatas huius-
modi utilitates in vestras dioeceses effluere curetis
indicta primo quoque tempore a vobis singulis
dioecesanis synodo, cui ex praecito provinciali con-
cilio planior et facilius strata cuique vestrum est
via. Ita enim sñi domini nostri auctoritati, ac
patrum emorum voto cumulate satis per vos factum
pro certo habere poteritis.

Ceterum quae pauca eñi patres animadvertenda
censerunt, habebis ex pagella, quam una cum hisce
litteris accipies.

¹ Const. 20, § 8 [die 28 maii anno 1666].
² Sess. XXIV, cap. 2, de ref.

Haec habet sensus sacrae congregationis; ego
vero singulatim impenso aestimationis et obser-
vantiae meae sensus ex animo testatos velim emi-
nentiae tuae, cui manus humillime deoecolor.

Romae, 12 augusti 1862.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus
famulus

Prosperus, cardinalis Caterini, praefectus.

Petrus, archiepiscopus Sardinus, pro-secretarius.

Eñe cardinali archiepiscopo Pragensi.

4. Promulgatio decretorum concilii.

Fridericus, sacrae Romanae ecclesiae tituli Sancti
Augustini presbyter cardinalis Schwarzenberg, Dei
et sedis apostolicae gratia metropolitanae ecclesiae
Pragensis archiepiscopus et princeps.

Reverèis fratribus, episcopis comprovincialibus,
atque totius provinciae clero et Christi fidelibus,
salutem in Domino.

Iniunctum metropolitani regiminis postea officium
postulat omnino, ut in cunctis, quae ad maiorem
Dei gloriam et provincialis ecclesiae nostrae utili-
tatem sacris innixi canonibus perficienda in Domino
decrevimus, sanctae Romanae ecclesiae, omnium
ecclesiarum matri, et legitimo principis apostolorum
haeredi, omnium fidelium in orbe terrarum patri,
salvifico fidei et obedientiae vinculo nos testemur
adunatos.

Hinc cum, Deo auxiliante, synodum provincialem
anno ab incarnatione Domini 1860 cum maxima
cordis consolatione celebrasse nobis contigerit,
laetabundi ad Petri, quam Pius haereditavit, cathedram
confugimus, humillime praecantes, ut concilii
istius acta et decreta, quae supremo sanctae sedis
arbitrio probanda subiecimus, beatissimus pater
recognoscere, et recognita supernis apostolicae
benedictionis fluentis irrigare dignaretur.

Utriusque huius voti compotes facti, praefati
concilii decreta a sancta sede recognita, et prout
in authentico exemplo reposito in archivo curiae
nostrae exhibentur, typis evulgata, metropolitici
muneris nostri auctoritate praesentibus literis per
universam provinciam promulgamus et in nomine
Domini promulgata renuntiamus.

Unica nos novum vitae spiritualis fontem ape-
rientea, timoris subit cogitatio, ne scilicet, quae ad
fidem amplificandam, ad pietatem fovendam, ad
cleri populique salutem augendam condita sunt,
ullius culpa frustrentur, adeoque illa ipsa, in quibus
a Domino potius remunerari desideramus, incuriae
reatum et damnationis periculum provocasse vide-
antur.

Rogamus itaque reverèis fratres coepiscopos, ut
[in] exsequendis decretis, quae nobiscum votis con-
cordissimis sancierunt, assidua sollicitudine intenti,
uberrimos communis orationis et laboris fructus
colligere mereantur.

Monemus in Domino venerabilem clerum, ob-
secramus sacerdotes Domini, ut tamquam providi
cooperatores episcopalis ordinis nostri antistitem
suorum depositum pie custodiant, et fidelissima
decretorum synodalium observantia praesidentes,
tam propriae sanctificationis augmentum, tum re-
floreantis agri dominici solamen ac meritum ac-
quirere conantur.

Commonemus tandem et obsecramur dilectissimos
Christi fideles per caritatem Dei, ut quod synodi
patres gregibus sibi commissis suggerunt ad salutem,
grati docilesque accipiant non ut verbum hominum,
sed sicut ministrorum Dei.

Quae omnia ut ex communi voto fauste eveniant,
pias totius ecclesiae nostrae preces requirimus ad
efflagitandum divinum adiutorium, cuius firmissimum

pignus habemus benedictionem apostolicam, quam a edius pater ac dominus noster Pius papa IX gratiosissimis literis die 7 augusti 1863 nobis ipsis, reveris fratribus episcopis cunctisque clericis laicisque fidelibus ecclesiasticis nostrae provinciae peramanter impartiri dignatus est.

Datum Pragae, in feste sanctorum Cyrilli et Methodii, confessorum postūseum et patrōnorum Bohemiae, quae est dies 9 martii, anni a nativitate domini nostri Iesu Christi 1863.

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, archiepiscopus Pragensis et metropolita.

DECRETA CONCILII.

TITULUS I.

De sacerdotio.

Caput I.

De dignitate ordinis sacerdotalis.

Inter praeclearissima providentiae et miserationis divinae pignora, quibus ecclesia catholica pie gloriatur, novae legis sacerdotium eminent, sacro levitarum ordine a saeculis praemonstratum, et flagrantissimo caritatis affectu in coena Domini solemnissime institutum.

Cuius ordinis et ministerii quanta sit dignitas et excellentia, tum ex eo patet, quod fidei christianae, quae omnium bonorum fundamentum est, praedicandae et conservandae officium sacerdotio concreditum fuit, tum quod cetera sacramenta sine illo partim confici et administrari nullo modo queunt, partim solemnī caerimonia et religioso quodam cultu carere videntur¹. Quaecumque enim labile genus humanum Dei miserantis munera poposcerit, sacratissimo Iesu Christi sacrificio² promerita et impetranda, collata sacerdotibus potestate, videlicet hostiam offerendi et remittendi peccata, copiose suppeditantur: quae bina potestas, humanam rationem et intelligentiam ita excedit, ut sacerdotali dignitati par aliquid seu simile in terris inveniri nequeat³.

Inde divinae huius dignationis quapiam velut profusione abrepti, dum patres antiqui hanc miram Dei dispositionem et praeclearam sacerdotum sortem considerarent, sacrum presbyterii ordinem summum Dei et Spiritus sancti munus, miraculum stupendum, ornamentorum maximum, et optabilem in terris veluti apicem et metam extremam laudare, atque dignitatem sacerdotii immensam ac infinitam, admirabilem et prorsus divinam praedicare minime veriti sunt⁴.

„Sacerdotium,“ ore facundo inquirunt, „scutum est refulgens et incomparabile, turris firma, murus indivisibilis, fundamentum solidum a terra ad axem usque coeli pertingens.“ — „Super omnia celebra iactae sunt divinae in ecclesia sortes sacerdotum, qui typum Domini in pluribus habentes, Christi possessio sunt, primogeniti ecclesiae: in quibus flos eius gratior et aetas perfectior; mysteriorum latentium praesules, qui invisibili quadam vi animam in melius transformant gerunt, qui a dominatore universae terrae receperunt supremum dominium, et a diebus saeculi non solum hominibus, immo et angelicis spiritibus plane inauditus.“⁵ Eos profecto

„unctos in sacerdotium, unctos in regnum, ipsis regibus praetulit Deus; potestas enim sacerdotibus credita non corpora, ut illa terrenorum principum, sed animam attingit. — Hos, quos Dei omnipotentis angelos appellamus, ipsis praetulit angelis; sicut enim non angelos, sed semen Abrahae apprehendit ad faciendam redemptionem: sic non angelis, sed hominibus, solisque sacerdotibus dominici corporis et sanguinis commisit consecrationem“⁶.

Cum autem tanta sit ordinis sacerdotalis dignitas: eo meliora procul dubio clericos decet aemulari charismata, quo melioris testamenti sui eos elegit ministros ipse Dei filius, Christus dominus. „Noscamus quid simus, et quod professione sumus, actibus monstremus, ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini.“⁷

Cuius dignitatis et sacrae suae professionis tanto certius sacerdotes Domini memores sint oportet, quanto fortius hodierni ecclesiae inimici et divinae sacerdotii missioni oblectantur, et ex culpa sacerdotum vel levissima innumeras calumniandi causas lubentissime sibi confluunt.

Quae cum ita sint, cumque de ipso novi testamenti mediatore et sacerdote magno primum ac potissimum, quae coepit facere et docere, in evangelis commemorentur, et quia idem pastorum princeps eum, qui fecerit et docuerit, magnum in regno coelorum praedixit: hinc et patribus in unitate fidei congregatis gravissimum praesentis concilii negotium, opitulante Deo, sic expedire placuit, ut prae ceteris, quae congruam ordini sacerdotali perfectionem concernunt, clericis huius provinciae aemulanda mandare et commendare sibi proponerent.

Caput II.

De catholica clericorum fide et communioni cum ecclesia servanda.

Quemadmodum patrum traditionibus inhaerentes primam huius synodi actionem ab unanimi fidei catholicae professione exordiamur duximus: sic pariter, quaecumque prae ceteris in sacerdotibus perfectionem requirimus, ex invicta et orthodoxa eorum fide metimur: quae prout salutis humanae initium, ita quoque sacerdotalis iustitiae origo est, sine qua nullus unquam Deum promeruit, nullas fastigium perfectionis ascendit: sine qua proinde in nobis nihil sanctum, nihil castum, nihil vivum et dignum, quod sacro nostro famulatu Deo praesentare valeamus⁸.

Ideo non frustra sancivit ecclesia, ut cum per eandem fidem, quae caecos illuminat et iustos augmentat, sacerdotes quoque consecrentur, neopresbyteri in ipsa sacra ordinatione fidei profes-

¹ Catech. Rom., part. 2, cap. 7, quaest. 1.

² Cat. Rom., l. c., quaest. 2.

³ Confer: S. Ambros., *De Spir.* 8, lib. 1, cap. 8, num. 80, et *De poenit.*, lib. 1, cap. 1, num. 8 [opp. a. Ambros., ed. Migne, III, 796 A, B et 408 C]. — S. Ephraem, *De sacerdotio*, [opp. ed. Assmanni, III, 1 A]. — Theophylact, *Comment. in evang. s. Ioannis*, cap. XX, [opp. ed. Migne, II, 309 A]. — S. Gregor. M., *Epist.*, lib. 5, epist. 40, [opp. a. Greg. M., ed. Migne, III, 703 B].

⁴ S. Ephraem, l. c. — Theophylact, *Comment. in Mattheum*, cap. 8, [opp. ed. Migne, IV, 1064 D]. — Pet. Blas., *Serm. 86, in synodo*, [opp. ed. Migne, 726 D etc.]. — S. Ambros., *Enchirid. virginis*, cap. 6, num. 41. — *Epist. ad Iren.*, num. 2. — *Consol. de obitu Valentini.*, num. 7, [opp. a. Ambros., ed. Migne, III, 248 A, 1061 C et 1360 C]. — S. Greg. Nys., *In Baptism. Ch.* [opp. a. Gr. N., ed. Migne, III, 593 D]. — S. Bonavent., *De eccles. hierarch.*, part. 2, cap. 1.

⁵ S. Ambros., *De sacram.*, lib. IV, cap. 1, [opp. a. Ambros., ed. Migne, III, 426 D]. — S. Chrysostom., *De sacerdotio*, lib. III, cap. 4-6, [opp. ed. Montfalconi, I, 223-5]. — S. Irena. Damasc., *Parallelor.*, lib. 2, cap. 36, [opp. a. Irena. D., ed. Le Quien, II, 518 C]. — Dionys. Areop., *Epist. 8, ad Demetria monach.* et *De hierarch. eccles.*, cap. 7 [opp. ed. Migne, II, 1081 B et 562 C]. — Pet. Blas., *Serm. 46 in synod.*, [opp. ed. Migne, 726 A, B]. — S. Bernardi, *Serm. post. in synod.*, num. 1, [opp. a. Bern., ed. Migne, III, 1026 D].

⁶ Auctor libri *De dignit. sacerdot.*, cap. 3, (in collect. opp. a. Ambros. [ed. Migne, IV, 870 B]).

⁷ Confer conc. Trid., sess. VI, c. 8. — S. Leon., *Serm. 4, in nat. Dom.*, ad fin. [opp. ed. Ballerini, I, 62].

sionem emittant¹; quo ritu solemnè indubie declaratur, quantopere deceat, ut ii potissimum et primi lumine fidei clarescant, per quos totus in orbe terrarum mundus eiusdem fidei ac religionis sumit exordium et incrementum. Provide quoque, etiamsi sacrum nostrum ministerium perpetuum sit fidei exercitium, devota symboli apostolorum recitatione divinum praesertim officium et inchoare et terminare docemur, ut fidem esse primum et continuum perfectionis nostrae fulcrum, diu, noctuque ruminemus.

Cuius divinae fidei praesidio et solamine nefastis praesertim hisce diebus indigemus, cum tantos ubique in orbe christiano effrenatae incredulitatis doleamus ausus protervos adversus Dominum et adversus Christum eius, ut vix magis apertum fidelibus seductionis periculum minari possit.

Sancti per fidem fortes facti sunt in bello; per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones. Haec hodieque est victoria, quae vincit mundum, fides nostra, cui ex divina promissione nihil impossibile erit².

Adiuramus itaque prae reliquis eos, quos ipse Dominus elegit milites suos, deditque nobis cooperatores ordinis nostri, ut militent bonam militiam, habentes fidem: per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu pro invicem, ut nec ullius deficiat fides; vigilantes etiam in obsecratione pro omnibus sanctis, ne fors credentium vel ullus, deficiente nostro fidei exemplo ac merito, naufragium circa fidem patiatur. Tales potius simus, prout nos officium subdiaconatus adepturos monuit ecclesia, qui sacrificiis divinis et ecclesiae Dei digne servire valeamus, „in vera et catholica fide fundati: quoniam, ut ait apostolus, omne quod non est ex fide, peccatum est, schismaticum est, et extra unitatem ecclesiae est.“³

Unitatis huius studiosissimi, ut fidem, quam in baptismo suscepimus custodiendam, et sacerdotio initiati praedicandam, ab omni cuiuslibet erroris periculo et haereseos labe sartam tectamque servemus: vivam et vivificam communionem cum sancta ecclesia catholica ore et opere profiteamur: quippe quae „plena est fulgore ab Oriente usque ad Occidentem, praedestinata columna et firmamentum veritatis, domicilium fidei, incorrupta, casta et pudica fidelium mater et magistra, victrix omnis impiae haereticorum factionis, ipso coelo fortior. Domus Dei est, extra quam si quis comederit agnum, profanus est; templum Dei, a quo si quis exiverit, salutis aeternae alienus est. Quantum autem quisque amat ecclesiam Christi, tantum habet Spiritum sanctum: ubi enim ecclesia, ibi et spiritus Dei“⁴.

Hanc cum sanctis patribus fidem proflenti haud sufficere sacerdoti fido, ut quae ab ecclesia damnantur ceu haeretica et falsa, schismatica et ordinis hierarchici subversiva, quaeve ceu temeraria, male sonantia et minus recta ex eiusdem ecclesiae iudicio improbantur, rejicere pariter et improbare non

aubitet. Ut potius quibuscunque vel votis et plia ecclesiae desideria tenerrimo mentis obsequio satisfaciat, sanctae matris movet auctoritas, fides iubet et urget caritas.

Quo rectius autem propter salutem et vocationem nostram intimam communionem cum ecclesia Christi servare intendimus, eo certius sine dubio constitutam ab eodem Domino hierarchiam sacram piissime veneremur oportet.

Quoniam primatum Petro datum credimus, „ut una Christi ecclesia monstretur, et capite constituto schismatis tollatur occasio:“⁵ rectissime cum sancto Ambrosio profiteamur, ibi esse ecclesiam, ubi Petrus est⁶. Soliditatem illius fidei, quae in apostolorum principe laudata est, divino annitente praesidio perpetuam esse novimus: et sicut permanet, quod in Christo Petrus credidit: ita permanet, quod in Petro Christus instituit⁷. Hinc beatissimum principis apostolorum haerodem, pontificem Romanum, totius ecclesiae caput, summum Christi vicarium, omnium fidelium in orbe terrarum patrem, et apostolicam sedem Romanam omnium ecclesiarum matrem agnoscimus et reveremur.

Vetustissima huius provinciae templa, nomine sancti Clementis Romani Deo sacrata, gloriosi martyris, quem ab ipso sancto Petro ordinatum, eiusdem in pontificatu mox successorem clarissimum veneramus, vivam a primordiis maiorum nostrorum communionem cum sancta sede Romana in hodiernum enarrant. Quorum praeclaram fidei haereditatem sortiti, Petro nos per eius successorem, beatissimum patrem Pium IX, unitos profiteamur, cui debitam obedientiam, reverentiam et exactissimam subiectionem concordissimis votis spondeamus. Ad Petri, quam Pius haereditavit, cathedram confugimus, unde unitas sacerdotalis exorta est, quam per tot saecula docente Spiritu sancto nulla haeresis violavit, apud quam incorrupta patrum servatur haereditas, ex qua proinde nostrum est quaerere, quid credendum, quid sentiendum et quid tenendum sit. Huic qui cathedrae iungitur, noster est⁸.

Eadem autem orthodoxae fidei et communionis cum ecclesia ratio, quae nos et omnes undique fideles ad sedem apostolicam confluere iubet, non minus exigit, ut clerici populique christiani duces et pastores fidelissimae obedientiae merito illis quoque consocientur, quos salvo Petri super apostolos primatu „Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei“⁹. „Hac certe mira varietate ecclesia sancta circumdatur, ornatur et regitur, cum alii in ea pontifices, alii minoris ordinis sacerdotes, diaconi et subdiaconi diversorum ordinum viri consecrantur, et ex multis et alternae dignitatis membris unum corpus Christi efficitur.“¹⁰

Cuius in fide unitatis piissimus praeco sanctus Ignatius martyr, Spiritu sancto monente, clamavit: „Omnes episcopum sequimini, ut Iesus Christus Patrem. Sine episcopo nemo quidquam faciat eorum, quae ad ecclesiam spectant.“ Sicut enim docet, ut episcopi per terminos terrae definiti in Iesu Christi

¹ Pontif. Rom., de ord. presb.

² Hebr. XI, 33-4; I Ioan. V, 4; Matth. XVII, 19.

³ Pontif. Rom., de ord. subdiacon.

⁴ Confer: Orig., *Comm. in cap. XXIV Matth.*, tract. 30, n. 17, [opp. Orig., ed. Migne, III, 1668 A etc.]. — S. Aug., *In Ps. CIII, serm. 1*, n. 17 [opp., ed. Bened., IV, 1142 A]. — *Lect., Instit. div.*, lib. IV, cap. 80, [opp. Lect., ed. Migne, I, 848 A]. — S. Cyr., *Epist. 73, ad Iubai* [opp., ed. Baluzii, p. 189]. — S. Iren., *Adv. haereses*, lib. III, cap. 4, num. 1, [Patr. Gr., ed. Migne, VII, 955 B]. — S. Chrys., *Hom. ante concil.*, num. 1, [opp., ed. Montfaucon, III, 415]. — S. Hieronym., *Epist. 16 ad Damas.* [opp. a Hier., ed. Migne, I, 855]. — S. Aug., *Tract. 22 in Ioan.*, n. 8, [opp., ed. Bened., III, p. II, 528 F]. — S. Iren., *Adv. haereses*, lib. III, cap. 24, n. 1, [Patr. Gr., ed. Migne, VII, 950 C].

⁵ Confer: S. Cyr., *De unit. eccl.*, [opp., ed. Baluzii, p. 195]. — S. Hieronym., *Adv. Iovinian.*, lib. I, n. 26, [opp. a Hieron., ed. Migne, II, 947 A].

⁶ Confer: S. Ambros., *In Ps. XL*, n. 20, [opp. a Ambr., ed. Migne, I, 1028 A].

⁷ Confer: S. Leon., *Serm. 2*, cap. 2, [opp., ed. Ballerini, I, 19].

⁸ Confer: S. Cyr., *Ep. 55 ad Corin.*, [opp., ed. Baluzii, p. 66]. — Leon. M., *Serm. 2 et 4*, [l. c., et p. 16]. — S. Cyrill. Alex., *Dial. de Trin.*, lib. IV ad verba Petri: Tu es Christus [opp. a Cyr. Al., ed. Migne, VIII, 826 A etc.]. — S. Hieronym., *Epist. ad Damas. 15*, num. 2, et 16 num. 2, [opp. a Hieronym., ed. Migne, I, 855].

⁹ Act. XX, 28.

¹⁰ Pontif. Rom., de ord. presb.

sententia sint: ita ex eiusdem sancti patri A voto reliquos sacerdotes in episcopi sententiam concurrere oportet. ut omnium ecclesiarum in orbe catholico „presbyterium memorabile sit, Deo dignum, ita coaptatum episcopis, ut chordae ci-tharæ“¹.

Quo magis idcirco pretiosissimum fidei orthodoxae donum ac praemium in clero et per clerum in populo augatur, et ex viva nostra communione cum una, sancta, catholica et apostolica ecclesia robur nobis accrescat, nec non in die malo coelestis paracliti solamen: sequentia in hac synodo statuenda censuimus:

1. Sacrosancti concilii Tridentini et summorum pontificum auctoritate mandamus, ut promoti ad canonicatus et dignitates in ecclesiis cathedralibus, ad minus intra duos menses a die adeptae possessionis, non solum in capitulo, sed etiam coram ordinario episcopo, vel eo impedito coram eius vicario generali seu officiali, secundum formulam a Pio papa IV praescriptam, orthodoxae suae fidei publicam professionem faciant et in ecclesiae Romanae obedientia se permansuros spondeant et iurent. Provisi etiam de beneficiis quibuscumque curam animarum habentibus idem coram episcopo seu eius officiali facere tenentur. Sciant praedicti omnes provisi ut supra, professionem hanc secluse procuratore per eos emittendam et iterandam esse, quoties ad alium canonicatum, dignitatem vel ad aliud beneficium parochiale promoveri contigerit. Contra facientes autem fructus non faciant suos, nec illis possessio triennis suffragetur.²

Quamvis congregatio sacri concilii Tridentini interpres et vindex iteratis vicibus declaraverit, provisos de canonicatibus et dignitatibus in ecclesiis collegiatis non teneri ad emittendam huiusmodi professionem ex decreto concilii, neque ex bulla Pii VI:³ volumus tamen, et vigore huius decreti praecipimus, ut iidem quoque intra duos menses a die adeptae possessionis fidem suam praedicto modo publico profiteantur.

Ad eandem fidei professionem faciendam obligamus pariter examinatores synodales, seminariorum etiam minorum rectores seu moderatores, sacrae theologiae et disciplinae catecheticae in quibuscumque institutis etiam regularium professores, item religionis doctrinam in gymnasiis, tum publicis tum privatis, tradentes.

Qui ad officium notarii episcopalis, vel ad gradum doctoris theologiae seu sacrorum canonum assumi voluerint, nullo modo admittantur, priusquam ipsi quoque fidei professionem emiserint.

Nemo tandem ad subdiaconatum promoveatur, nisi prius eandem fidem ut supra professus fuerit.

2. Quia, monente sancto Gregorio magno, tanto humilior atque ad serviendum Deo promptior quisque esse debet ex munere, quanto se obligatiorem esse conspicit in reddenda ratione⁴: episcopi plenitudine sacerdotii et ecclesiasticae iurisdictionis clero praelati, non se existimabunt potestate dominante, sed caritate serviente felices. Cumque ad tuendam et servandam unitatem fidei promissam ab ordinatis sibi et successoribus suis reverentiam et obedientiam canonicam pro Deo et propter Deum postulare debeant, propriae etiam sponsonis suae non immemores: beato Petro apostolo, cui a Deo data

est potestas ligandi et solvendi, eiusque vicario, pontifici Romano pro tempore existenti, eiusque successoribus fidem, subiectionem et obedientiam secundum canonicam auctoritatem⁵ per omnia paratissimi exhibebunt, ut pax Domini sit semper cum eis. Hinc non tantum omnia ad personas et res ecclesiasticas pertinentia secundum ecclesiae doctrinam et disciplinam a sede apostolica approbatam dirigent et administrabunt, sed et providebunt, ut constitutiones Romani pontificis et decreta a sacris congregationibus seu edita seu edenda clericis innotescant, et in singulis huius provinciae ecclesiis, prout sanctae sedi placuerit, executioni mandentur. Sequentes enim in omnibus aedem apostolicam et observantes eius omnia constituta speramus, ut in una omnium communione, quam apostolica sedes praedicat, esse mereamur, in qua est integra et vera christianae religionis soliditas.⁶

3. Ut autem pietatis et vivae communionis, qua episcopi una cum universo suo clero et gregibus sibi concreditae cathedrae Petri iunguntur, publicum quoque documentum praestemus: statuimus, ut recurrente anniversario electionis summi pontificis in singulis huius provinciae ecclesiis cathedralibus, collegiatis et conventualibus, nec non, quantum fieri poterit, etiam in parochialibus, sacrum solemne cum hymno Ambrosiano celebretur: insuper mandamus, ut, parochi et concionatores sacrum peragendum populo fidei annuntiaturi, data praesertim hac occasione, fideles ad reverentiam et obedientiam sedi Romanae debitam, et ad faciendas pro beatissimo patre piis preces recitare non intermittant.

Caput III.

De sacra clericorum scientia.

„Fides inexercitata,“ ait sanctus Ambrosius, „languescit et crebris otiosa tentatur incommodis. Remissas excubias callidus insidiator irrumptit. Pax ergo fidei corruptela est; quos bella non frugerant, otia tentant.“⁷ Ne, provocatis pro otia patriculari, clerici fidei suae ac salutis detrimentum patiantur, multifaria muneris sacerdotalis et curae pastoralis officia sponte praepediunt, quibus quippe pondus diei et aestus portare iubemur, sed et praeter agri dominici culturam, seu potius propter eam ipsam ad continuum pariter ac laboriosum sacrae scientiae studium provocamur. Quominus autem blandae paci indulgentes sopiamur, ipsa militantis ecclesiae conditio prohibet; cui cum continua sit colluctatio adversus carnem et sanguinem, illo instigante, qui ab initio mendax est, ad coercendam quoque carnis petulantem prudentiam et falsi nominis scientiam vigiles depositi custodes sacerdotes praesto sint oportet, spiritu sapientiae et intellectus repleti, doctrina et veritate loricati, divinorum scientia bene docti ad praelium. Anxius nullo non tempore dolor erat piae matri ecclesiae, „insecium viduae presbyterum, cui congruit universum erudire populum et ad se confluentibus monita propinare salutis. — Sacerdos enim, qui legem Dei nesciendo delinquit, suis etiam populum peccatis involvit, et quos doctus relevare potuerat, secum simul per imperitiam gravat.“⁸ Accedit autem malis hae diebus et alia doloris causa, cum alioquin neminem lateat, quibus et quantis conviciis superbientes profanae

¹ Epist. ad Smyrn., num. 8, et ad Ephes., n. 8 et 4. (Patr. Gr., ed. Migne, V, 861 A et 847 A).

² Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12. — Bulla Pii IV Insuper nobis, 9 dec. 1564.

³ In Cathac., 9 febr. 1798, ad 1.

⁴ S. Greg. M., Homil. 9 in evang., [opp. a. Greg. M., ed. Migne, II, 1108 A].

⁵ Pont. Rom., de consecr. episc.

⁶ Conc. Constant., IV, act. 18, [l. 1, Hagd. V, 774 D].

⁷ An Pa. CXVIII, serm. 11, num. 21-2. [opp. a. Ambr., ed. Migne, II, 1357 C, D].

⁸ Confer: S. Laar. Iustinian., De spir. anim. inter., lib. 1, et tract. De compunct. et complacitu christ. perf. — S. Petr. Damian., Contr. insecit. et incur. cler. opusc. 28 [al. 26, opp. a. Petr. Dam., ed. Migne, II, 504 A].

culturæ fautores ecclesiam offendant, ac si humani ingenii conaminibus inimica eruditioni ac scientiæ universim parum patrocinetur. Ne huius doloris causa clericorum culpa augeatur, maxima virium contentione cavendum est.

Cum serio ponderatis sæculi huius indigentia summopere optandum sit, ut nullibi desint sacerdotes in humanis pariter ac divinis scientiis versati; magnam laudem merebuntur viri ecclesiastici, qui ingenio dotibusque eximiis a Deo præditi, utique non neglectis sacrae theologiæ studiis et vocationis suæ officii, solidam scientiæ omnis generis culturam acquisiverint, eum potissimum in finem, ut vel publicum in gymnasiis et universitatibus magistrum adepti, vel alias seu voce seu scripto monstrare et mundo persuadere valeant, quod cuncta humanæ rationis et cognitionis tentamina ad supremam religionis christianæ metam dirigenda sint.

Non minori honore ac præmio digni erunt clerici, qui acceptis quinque talentis alia quinque lucraturi, profundioribus ex professo theologiæ studiis vires consecraverint adeo, ut scientiæ ecclesiasticæ probati magistri ac vindices esse mereantur, et oppositionis falsi hominis scientiæ voco victrici perstringere et calamo dextero debellare sciant.

Tanto minus autem ea clerici quicumque sacrae scientiæ et ecclesiasticæ eruditionis copia carere poterant, quam in divinæ veritatis præconibus et plebis christianæ pastoribus sacrosancta synodus Tridentina requirit, ut idonei sint ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda sacramenta, et insuper potentex exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere.

Synodus præsens in nomine eius congregata, cuius scientiam apostolus eminentem commendavit, quo magis sacrae scientiæ studium in omnibus et singulis huius provinciae clericis augeatur, sequentia censuit habenda.

Virorum ecclesiasticorum consumpta, qui, præclaris ingenii dotibus præditi, divinis et humanis scientiis ad glorificandam Christi ecclesiam incumbere desideraverint, episcopi omni, quo poterunt, consilio et ope iuvabunt. Viris porro gratificaturi, qui in literario scientiæ theologiæ campo desudantes, editis libris ægrègiis pro fidei et ecclesiae catholice integritate strenuè dimicaverint, non recusabunt adire sedem apostolicam pro impetranda, si expedit, facultate, ut eisdem in præmium probatæ scientiæ et indefessi laboris lauream theologicam auctoritate summi pontificis conferre queant.

Clerici in vinea Domini operantes, devotissimè sollicite illis sæcularium libris, qui „inebriant curiositate; non caritate, implent non nutriendos, inflant non aedificantes, ingurgitant non confortantes“, sacram præcipue scripturam continuo studio suam faciant, utpote quæ divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudendum in iustitia. Præter istum librum proprie sacerdotalem, catechismum ad parochos, sibi concilii Tridentini canones et decreta, libros sacrae liturgiæ, positivæ dogmatum et iuris canonici instructiones, et theologiæ moralis institutiones, quæ inter opus sancti Alphonsi de Liguori, titulo *Homo apostolicus* vulgatum, præprimis commendamus, tamquam elementares libros et principales singuli habeant et assidue pervolvant. His imbuti necessarii, continuo satagant, ut uberiorem e scriptis sanctorum patrum

limpidisque operibus theologicis eruditionem haurientes, assiduo scientiæ sacrae studio sibi primum, moxque conceditis eo perfectius consulere queant.

Ut autem clerici in comparanda sibi utilium librorum suppellectili quoquo modo inventur: episcopi, quos noverint libros admodum commendabiles et profluos, clero innotecere faciant, et insuper curabunt, ut institutæ per singulos dioecesium districtus bibliothecæ communes non tantum recentissimis libris gravioris momenti locupletentur, sed et reapse in omnium clericorum usum deducantur.

Statuitur quoque, ut singuli clerici, occasione visitationis canonice, episcopo aut eius vicario rationem reddant de libris, quos potissimum in erudiendo populo sequuntur.

Caput IV

De collationibus cleri et congregationibus pro dilucidandis quaestionibus theologicis.

1. Ut, quem in viris ecclesiasticis scientiæ sacrae fervorem desideramus, communi fratrum industria promoveri ac dirigi felices expertamur, communibus in hac synodo studiis ad promovendam concordatorum salutem intenti, illas non possumus collationes cleri silentio præterire, quæ ipsius filii Sirach eloquio commendare placet, dicentis: „In multitudine presbyterorum sta, et sapientiæ illorum ex corde coningere, ut omnem narrationem Dei possis audire.“ Vigilantium ecclesiae antistitem mandata et copiosæ synodorum decreta talium collationum, quæ more nostro pastorales passim appellare consuevimus, institutionem et fructum magnis encomiis enarrant Sanctus Carolus Borromæus congressus huius nominat scholas atque exercitationes non solum studiorum, sed etiam officiorum ecclesiasticorum, in ultima archidioeceseos Pragenæ synodo commendantur ceu optimum institutum, ex quo videlicet in ecclesiastica disciplina non modo retinenda, sed etiam instauranda uberrimi fructus percipi possint. Novissime autem sicut pater, „ne in sacerdotibus, qui doctrinae et lectioni attendere debent, quinque obstricti sunt officio docendi populum, sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur, aut languescat industria,“ optatissimum sibi declarat, ut in omnibus dioeceseibus „instituantur opportune regulis congressus de morum præsertim theologia ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere, et afferre scripto consignatam quaestionis ab episcopo propositæ explicationem, et aliquo temporis spatio inter se disserere, postquam aliquis ex ipsis presbyteris sermonem de sacerdotilibus præcipue officiis habuerit“.

Apostolicum mandatum piissimè mente et corde gratissimè venerantes, statuimus et præcipimus, ut tales congressus et collationes sive morales sive pastorales, tum in civitate quavis cathedrali, tum per singulos vicariorum foraneorum districtus restituantur et diligentissime frequententur. Uniuscuiusque episcopi erit, singulari pro clero suæ dioeceseis instructione prospicere, ut istiusmodi congressus copiosum ad utilitatem totius provinciae fructum afferant.

2. Aliud institutum, cuius ope sacrae scientiæ fervorem in singulis huius provinciae sacerdotibus augere, tum optando collationum cleri successui consulere intendimus, congregationes erunt pro dilucidandis quaestionibus theologicis, in qualibet civitate cathedrali erigendæ. Provide selectis ni-

¹ Sess. XXIII, de ref., cap. 14.

² Lit. a plenip. c. r. maiestatis ad plenip. s. patriæ, dat. 18 aug. 1855, n. 8.

³ S. Bern., Serm. 9 in cont., n. 7, (opp. a Bern., II, 818 C).

⁴ Eccli. VI, 38.

⁵ De archidiacon. dioec.

⁶ Lit. ad antist. imp. Aust., datæ 17 martii 1856, singulari quodam.

mirum viris ecclesiasticis, in divinorum scientia et disciplinis theologiae catholicae versatissimis, professione fidei et peculiari iuramento muneri devotionem, constituent episcopi theologorum congregationem, ad quam singuli dioeceseos sacerdotes et animarum pastores tuto recurrere poterunt, quodcumque difficiliorum quaestionum dilucidationem, casuum conscientiae, salvo tamen sigilli sacramentalis officio, resolutionem, sacrorum rituum et iuris canonici profundiorum explanationem postulerint. Totum istiusmodi congregationis negotium ipse episcopus diriget, sine cuius approbatione nulla quaestionum propositarum resolutio exaretur, nec elucubratio quaepiam publici iuris fiat. Informationem pro hiis congregationibus antistites huius provinciae collatis invicem consiliis exarabunt.

Caput V.

De sanctificatione clericorum.

Ille ipse scientiarum Dominus, qui per os Malachiae locutus est, dicens: „*Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est.*“ pridem iam ad Moysen dixit: „*Loquere ad sacerdotes, et dices ad eos: sancti erunt Deo suo; incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt; sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum, Dominus, qui sanctifico eos.*“¹ Quaecumque sit sacrae scientiae necessitas et dignitas, dono destituta pietatis, pretio quoque ac merito carebit. Neminem ardere tantum parum est, sed et vanum, tantummodo lucere: lucere autem et ardere, procul dubio perfectum.²

Unde quo maiori fandi copia sacerdotii nobilitatem, tanto potiori quoque sollicitudine verbis literisque praedicarunt patres antiqui, qualis et quanta praeter scientiam huiusmodi ministros deceat sanctitudo. „Eos, qui sacerdotum munere funguntur, sanctiores ac puriores illis esse oportet, qui ad montes se contulerunt; et qui in erudiendis ad virtutem populis occurrunt, necesse est, ut in omnibus perfecti, in nullo reprehensibiles habeantur. — Hoc est enim vere sacrificium primitivum, quando unusquisque se ipsum offert hostiam, et a se ipso incipit, ut postea munus suum possit offerre. — Purgari prius oportet, deinde purgare, sapientia instrui, atque ita demum alios instruere, lux fieri et aethi illuminare, ad Deum appropinquare et ita alios adducere, sanctificari, et postea alios sanctificare.“³

His aliisque sanctorum patrum eloquiis formati, ut in hac synodo non praetereamus, quae ad innovandum spiritum pietatis clero prodesse poterunt, sequentia potissimum monenda et praecipienda diximus.

1. Cum antiqui foederis levitis dictum sit: „*Mundamini; qui fertis vas Domini.*“⁴ decet animo, ut qui quotidie dulces cibos capiunt in coena dominica, amplius laventur ab iniquitatibus suis. Singulare quidem ecclesiae praecipuum, quo sacerdotibus indicetur, quoties sacramentum poenitentiae suscipere cogentur, non adest; illud autem providissimum mandatum, quo missam celebraturi, et ministraturi sacramenta ad cordis et oris poenitentiam

¹ Malach. II, 7. Levit. XXI, 1-8.

² S. Bernard., *Serm. in nativ. s. Ioan.*, n. 8. [opp. s. Bern., ed. Migne, II, 809 B]. confer. S. Laur. Iustinian., *De mat. et reg. praedict.*, cap. 7.

³ Confer. S. Isid. Pelusiot., *Epistolae*, lib. II, epist. 264, [Patr. Gr., ed. Migne, LXXVIII, 714 B] — Isid. Hispal., *De offic. eccl.*, lib. II, cap. 6, [opp. s. Isid. H., ed. Migne, VI, 785 B etc.] — S. Ambros., lib. II *De Cain et Abel*, cap. 6, [opp. s. Ambr., ed. Migne, I, 360 C]. — S. Greg. Nazianz., *Apologetic.*, orat. I (alias 2), n. 128, [opp. s. Greg. Naz., ed. Migne, I, 487 B].

⁴ Isid. LII, 11.

provocantur, neminem non urget, ut sacram confessionem frequentissime peragat¹. Cumque sacrosancta synodus Tridentina decreverit, ut alumni militiae sacrae adscribendi singulis saltem mensibus confiteantur²: ex mente ecclesiae et traditiones eius pie venerantes ardentissime optamus, ut omnes provinciae huius clerici, salvo generali ecclesiae praecipio quoad praeparationem ad missam et ministranda sacramenta, salvisque constitutionibus regularium quoad frequentandam ab iis confessionem, saltem quolibet mense, et si fieri poterit, crebrius etiam contriti confiteantur.

2. Quemadmodum qui evitat discere, incidit in mala: ita qui nescit orare, non inveniet bona. Duplicem illum, quem Eliseus sibi poposcerat, spiritum sacerdotes praeceteris a Deo sibi impetrent oportet, ut in illius videlicet virtute et ipsi sancti sint, et alios sanctificent, pro se ipsis pariter, ac pro toto terrarum orbe deprecaturi. Monemus itaque et obtestamur viros huius provinciae ecclesiasticos ut orationi, non minus quam ministerio verbi instantes sint.

Ante omnia quidem sacris insistentes conciliorum decretis, clericos in sacris constitutos et quocumque beneficiatos, cum ad persolvendas horas canonicas teneantur, hortamur in Domino, ut divino officio digne, attente ac devote satisficientes, exaudiri mereantur ante conspectum divinae maiestatis.

Meminerint beneficiati quod, ex ordinatione generalis concilii Lateranensis V, „quolibet habens beneficium cum cura vel sine cura, si, post sex menses ab obtento beneficio, divinum officium non dixerit, legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus suos non faciat pro rata omissionis recitationis officii et temporis, sed eos tamquam iniuste perceptos in fabricas huiusmodi beneficiorum vel pauperum eleemosynas erogare teneatur.“³

Meminerint omnes, quocumque titulo ad peragendas horas canonicas teneantur, quod earum persolutio e mente ecclesiae non exiguum cultus divini, et in pastoribus curae animarum quoque partem constituat.

Nocte surgentes igitur vigilemus omnes, semper in psalmis meditemur, atque voce concordi Domino canamus dulciter hymnos. „Et noctis cum tenuatur umbra luxque si rutilans coruscet, supplices rerum Dominum canora voce precemur.“⁴ Sic omnium in hac provincia psallentium laus sit plena, sit iucunda, sit decora mentis iubilatio.

Proderit plurimum, ubi fratres habitant in unum, si, quantum fieri poterit, sociati divino officio vacaverint. Qui socium non habuerit, vadat ad eum, cuius ipsa mira praesentia in sanctissimo eucharistiae mysterio nos orare docet, cuiusque precibus nostras iungere et commendare discamus.

3. Cum tantam clericis et ipsum sacri muneris exercitium, et divini potissimum officii persolutio meditandi causam et materiam praebat: non possumus non omnes et singulos impensissime monere, ut studiose quotidie sacri eloquii praecipua meditates, discant orare spiritu et mente⁵. „Istud me,“ inquit Ludovicus Granatensis, „ad tractandum de meditatione argumentum impulit, quod noverim, unam e praecipuis malorum causis esse defectum contemplationis, prout Ieremias deplorat, dicens: *Desolations desolata est terra, quia nullus*

¹ Miss. Rom., de praepar. sacerdot. I, 1. rit. Rom., de generaliter servanda.

² Sess. XXIII, de reform., cap. 18.

³ Sess. IX. Confer. constit. Pii V, *Ex processu*, de die 30 sept. 1571. — *Homo apostol.* s. Alphonsi, append. 3, n. 60 et seq.

⁴ Hymn. dominicae ad mat. et laud.

⁵ I Cor. XIV, 16.

est, qui recogitet corde.¹ Cum omnibus etiam A laicis meditationis exercitatio tantopere sit inculcanda, eo, quod sine hac mysteria fidei corde tenere, ut debent, vix possint: tanto magis profecto pia meditationis negotium viris ecclesiasticis proprium sit oportet, quanto maior in ipsis et sacrarum rerum cognitio et vitae spiritualis perfectio requiritur. „Absque meditationis exercitio enim nullus, secluso Dei miraculo speciali, ad rectissimam christianae religionis normam attingit. Meditatio parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio devotionem, devotio commendat orationem. — In meditatione exardescit ignis, depuratur animus, exhilaratur affectus, pascitur caritas, certioratur fides, convalescit spes, veritas aperitur, fugatur tentatio, abeedit tristitia, renovatur sensus, fervor excitatur, fugatur tepor, vitiorum rubigo consumitur, coelestium desideriorum scintillae emicant, et divini amoris flamma succrescit.“² Optamus proinde et B suademus in Domino, ut clerici, praeter meditandi materiam, quae ex assidua sacrae scripturae lectione et divini officii recitatione nobis vel invitis occurrit, optimos quosque eligant libros, contemplationis argumenta suppeditantes, quos in frequentissimo orationis mentalis exercitio duces sequantur. „Oratio et meditatio nobiscum surgat, transeat nobiscum in labore diurno, adsit in domo Dei, vigiletque in cubiculo, vespere nos a sordibus mundet, somno cedentibus claudat oculos, semperque habitet nobiscum: ut simus tamquam lignum, quod plantatum est aëcis decursus aquarum, quod fructum dabit in tempore suo.“³

4. Pie admodum vitae spiritualis et perfectionis sacerdotalis duces ad magistri illum augustissimi eucharistiae mysterii cultum, qui devota visitatione sanctissimi sacramenti exhibetur, ad augendam sanctificationis gratiam commendant. Ad frequentandum istiusmodi pietatis exercitium vel illa divini Salvatoris verba clericos provocare videntur. „Si quis mihi ministrat, me sequatur; et ubi sum ego, illic et minister meus erit.“⁴ Expectans expectat nos, ut in adiutorium nostrum intendat: nec ullam habet amaritudinem conversatio illius.

Quo magis episcopis in hac synodo congregatis inter alia multa cordi est, ut pia praxis visitandi sanctissimum sacramentum industria pastorum fidelibus commendetur: eo impensius venerabilem clerum ad gustandos salutiferi huius exercitii fructus provocant, ut non oris tantum facundia, sed proprio potissimum exemplo plebem sibi commissam Deum absconditum adorare doceat.

Caput VI.

De spiritualibus exercitiis clericorum.

Sacra ipsis pie Christi fidelibus exercitia ad augendam perfectionem commendaturus, similitudinem sanctus Franciscus Salesius ab horologio repetit, quod etsi per singulos dies suis ponderibus, restituitur: nihilominus tamen interiecto longiori tempore dissolvi solet, ut, ablata aerugine et restauratis ferramentis diuturno usu laxatis, iterum rectiusque commodis nostris inserviat. Quanta sacerdotibus sit necessitas spiritualibus exercitiis recreari, ex ipso sancti Pauli appostoli eloquio colligere licet, quo nimirum admonemur, ut resuscitemus gratiam Dei, quae est in nobis per impositionem manuum.

¹ In proem. tract. *De orat. et medit.* Jerem. XII, 11.

² Giesqn., *Tract. consolat. de medit.*, consid. 7. — Verba a Aug. in *Phaed.* s. Bonavent., lib. IV, cap. 26. Confer: a. Laar, *Iustinian.*, *De cast. consue.*, cap. 23; eiusdem tract. *De orat.*, cap. 10.

³ *Memoirales vultu sacerdot.*, cap. 38, pa. 1, 2-3.

⁴ Ioann. XII, 26.

Novissime autem beatissimus pater, episcopus encyclico die 9 novembris 1846 data, omnes urbis et orbis monuit episcopos, ut, cum eis compertum sit, „ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere,“ pro episcopali zelo tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere non intermittant, „ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant, quo exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.“

Paternae huius exhortationis minime immemores B episcopi piam peragendorum exercitiorum spiritualium praxim, ab annis inde ad augendam clericorum perfectionem per singulas huius provinciae dioeceses introductam, synodali hoc decreto religiose servandam declarant, et ad capiendos auxiliante Domino fructus uberiores, sequentia insuper decernunt:

Cum huius provinciae dioeceses nimis late pateant adeo, ut non pauci animarum pastores prohibeantur, quominus exercitia in civitatibus cathedralibus peragi solita adeant, curabunt episcopi, ut, quantum fieri poterit, in aliis etiam dioecesum civitatibus et locis opportunis, eadem exercitia haberi et commode frequentari possint.

Ne clerici nimis pauperes, qui longioris itineris aut sustentationis expensasolvere non possunt, sacri recessus beneficio priventur, providebunt antistites, ut pro sublevandis adeo pauperibus exercitiorum sodalibus, peculiarem paulatim Deo largiente fundum ex propriis et opulentiorum sacerdotum aliorumque benefactorum piis donationibus colligant et instituant.

Clericos denique, qui uno alterove anno ad communia exercitia spiritualia ex quacumque rationabili causa convenire non poterunt, paterne hortamur, ut eodem anno domi saltem per duos aut tres dies maxime opportunos sacrae cuidam recollectioni operam dent, et interroganti episcopo aut eius vicario de pie peracta recollectione, rationem reddant.

Caput VII.

De honesta clericorum vita et conversatione.

Illud, ex voto sanctae synodi Tridentinae, episcopis praecipue cavendum est, ne clerici criminosi sint, neve inhonestam vitam ipsis conniventibus ducant¹; cum potius sic deceat omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moreaque componere, ut levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugientes, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum in omnibus et singulis prae se ferant. „Sobriam a turbis gravitatem, severam vitam et singulare pondus dignitas sibi vindicat sacerdotalis. — Illa vox namque lubentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat: quia tunc, quod loquendo imperat, ostendendo adiuvat, ut fiat. — Qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes, cum tacite sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, quae corripiunt?“² Hinc eadem sancta synodus provide statuit, ut quae alias a summis pontificibus et a sacris conciliis de

¹ *Sess. XIV, de ref.*, in proem.

² Confer: a. Ambros., *Epist. XXVIII ad Iren.*, n. 2. [opp. a. Ambr., ed. Migne, III, 1051 C]. — S. Greg. M., *Reg. past.*, part. 2, cap. 8 (confer cap. 7), [opp. a. Gr. M., ed. Migne, III, 28 B. cf. 59 A]. — Verba a Hieronymo in c. 6 D, XXV [confer *Comment. ad Tit.*, cap. 1, vers. 6 [opp. a. Hier., ed. Migne, VII, 564 A]].

clericorum vita et honestate copiose ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iidem poenis, vel maioribus, arbitrio ordinarii imponendis observentur, et quae fors remissa fuerint, per antisites quam primum in usum revocentur¹.

Ne gravissimo huic officio et operi bono episcopi huius provinciae desesse videantur, neve subditorum neglectae emendationis ipsi condignas Deo vindice poenas persolvant²: maiorum vestigiis ingressi sequentia potissimum de vitae et conversationis clericalis honestate monenda duxerunt, et ab omnibus accurate custodienda praecipiant:

1. Cum vitae caelibis et virginalis castimoniae professio proprium et angelicum sit ordinis sacerdotalis ornamentum, sed etiam quoque humanis humeris valde formidandum, primum ac praecipuum clericorum studium in eo versetur oportet, ut coelesti dono meritoque castitatis conspicui candidum, ut ait sanctus Cyprianus, ecclesiae senatum efficiant, et ab omni illecebra carnis auxiliante Domino alieni, splendido pudoris exemplo eloquium Christi comprobent dicentis: „*Quae impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum.*“³ Ad cuius exempli praeconium divinum ministri dolenda praesertim nostri saeculi perversitate eo magis provocantur, quo maior in dies accrescit tum incredulorum turba, qui carnalibus ipsi desideriis mancipati, nullius alterius castimoniae fidunt, tum male blandientium copia, qui clericos terrenis concupiscentiis implicare satagunt, ut perfidos mox tanto vehementius impugnare et contemnere queant.

Ne huius provinciae clerici talia tristes experiantur, vix ipsa oratio utut fervida cavebit, neque iuncta precibus occupatio, nisi in fuga simul salutem quaerentes, a mulierum praesertim consortio, quantum poterint, abstineant.

Meminerint itaque, clericis non tantum conversationem cum mulieribus quoquo modo suspectis omnino vitatam esse, sed vitandum alioquin quodcumque inutile ac frequens mulierum consortium. „Ut enim castitas servari queat in muliebri consortio, raro tamen bonum nomen retineri potest.“⁴ Ne idcirco vel levem scandali aut sinistrae suspicionis occasionem praebeant, illam sancti Bonaventurae regulam sequantur, cum feminis non exceptis item ingenuis ac verecundis sermonem brevem et rigidum esse habendum⁵.

Procuratrices domus et ancillas non eligant, nisi integerrimae famae sint, aetate et moribus, verecundia et sobrietate graeves, ut qui ex adverso est reverentur, nihil habens malum dicere de nobis. Mensae cum ipsis non assideant, in earum cubiculo seu loco, ubi rebus domesticis vacant, absque necessitate non morentur. Cum procuratrice numquam ad convivia invitati accedant, neque eodem cum ipsa, etiam si consanguinea sit, curru vehi praesumant.

2. Honestatis et castae vitae laudem promerituri noverint clerici, quod viro ecclesiastico, quacumque fulgeat dignitate, plus laudis afferat spargalitas in mensa, quam sumptus, plus dedecoris exquisitus apparatus, quam simplex. Sit ergo cultus in mensa et convivii potius in sobrietate et sale conditis sermonibus, quam in deliciis, atque ita detestetur clericus comessationes, quae ventri sic serviunt, ut menti noceant⁶. Numquam ego ebrium, inquit sanctus Hieronymus, „putabo castum.“⁷

¹ Sess. XXII, de ref., cap. 1.

² Conc. Trid., loc. cit.

³ Luc. XVIII, 27.

⁴ Conc. prov. Camerac. anno 1863, VIII, cap. 3. [Hard X, 568 C].

⁵ De purit. conscient., cap. 14 ad fin.

⁶ Conc. Camerac. supra cit., VIII, cap. 2.

⁷ S. Hier. Comment. in epist. ad Tit., ad vers. 7. [cap. 1, opp. a. Hier., ed. Migne, VII, 567 A].

Hortamur itaque provinciae nostrae clericos, ut temperantiae et mortificationis praedicatores, insatiabilem saeculi luxuriam suae sobrietatis exemplo redarguere sciant. Parca mensa contenti, frugalem in visuris fratribus parent annonam. Quo fortius praecipue bacchanalium et encaeniorum abusum impugnare queant, lauta nimis hac occasione convivia non faciant. „Clamant alioquin ubique locorum nudi,“ ait sanctus Bernardus, „clamant famelicis: conqueruntur et dicunt: nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inutiliter expenditur.“¹

Eadem ex causa, clericos in frequentandis saecularium convivii non parcos tantum esse volumus, sed et maxime cautos. Multum deorsum trahimur, dum saecularibus continuo admiscemur, et facile contemnitur clericus, qui saepe vocatus ad prandium, ire numquam recusat².

3. Recreationi honestae faventes, vetitas tamen per sacros canones relaxationis consuetudines omnes et singulas reprobamus.

Cum adire diversoria videlicet ad refectorem et hospitandum destinata, etiam si ceteroquin honesta, clericis non nisi itinerantibus vel alia refectiois opportunitate prorsus destitutis permissum sit: oneramus eorum conscientiam, ne deficientis huiusmodi necessitatis causas facile sibi fingant: monentes quoque, ut in his locis publicis temperantiam et modestiam ordini sacerdotali congruam praeseferant. Tabernas autem frequentare, ut potui et lusui indulgeant, vel inhonestas adire popinas, omnibus viris ecclesiasticis severe interdicimus.

Pictis in domibus privatis ludere paginis, vel aliis honestis lusibus recreari, clericis liberum sit, modo nemini offensionem dantes, lusum neque nimis protraxerint, neque lucri cupiditati indulserint. Modicum quod modico lusui lucrui iungitur, pii fratres quandoque pauperibus destinare solent, ut vel ipsa mentis relaxatio opus bonum dici mereatur.

Venationes illicitas pro officio nostro reprobantes, optamus, ut clerici huius provinciae laudem potius sancti Caietani aemulentur, qui proximorum salutem assidue incumbens, propterea venator animarum dictus est.

Clerici, quos propter Christum spectaculum fieri oportet mundo et angelis et hominibus, maxime debent a spectaculis abstinere, quae Christum non sapiunt³. Prohibemus proinde, ne ludos scenicos aliave spectacula profana frequentent: praesertim autem severissime interdicimus, ne quascumque seu publicas, seu in aedibus privatis choreas agent, in inobedientes iusto rigore animadversuri. Primitiarum neopresbyteri profanationem per choreas, quibus hospites delectari fors desiderant, ceu pessimum abusum damnamus, et sicubi irreperit, protinus tollendum praecipimus.

4. Vitae sacerdotalis honestas postulat quoque, ut domus clericorum tum quoad ordinem et munditiam, tum quoad domesticorum pietatem et modestiam emineant. Monemus itaque viros ecclesiasticos, ut in aedibus et habitaculis suis munditiae et disciplinae nitorem resplendere faciant. Supellectili utantur modesta, fastum in apparatu saecularem aequae ac sorditudinem abhorrentes.

Cum, qui suorum maxime domesticorum curam non habet, infideli deterior sit: videant sacerdotes, qui domui praesunt, ut domestici famulantes quotidianam christianae pietatis exercitia tum singuli, tum

¹ Epistol. 42, alias tract. De moribus et offic. episc., cap. 2, n. 7. [opp. s. Bern., ed. Migne, I, 815 D].

² Confer. S. Hier. epist. ad Nepot., n. 15. [opp. a. Hier., ed. Migne, I, 539].

³ Conc. prov. Benevent. XIII, tit. 27, 14.

sociati fervide peragant, cultui divino devote intersint, et sacramentorum praesidio frequentius muniantur, quo certius cuncto parochiae vel loci famulatio vitae morumque integritate praelescant. Familiae, ne tabernas frequentent, ancillis praesertim, ne choreas agant, rectores domus, quantum potuerint, invigilent. Famulas, quas experientur garrulas, cultus muliebris studiosas, non in silentio discentes cum subiectione, sed dominatrices, quaeque vel parochiali administrationi sese immiscere velint, vel immodesto consortio deliquerint, continuo dimittant.

Caput VIII.

De externo clericorum habitu.

Es semper ecclesiae mens fuit et disciplinae ratio, ut quibus habitum sacrae religionis imposuit, ignominiam saecularis habitus se deposuisse palam profiteantur et non interna solum benedictionis divinae virtute, sed signis etiam externis clerici dignoscantur.

Hinc praesens synodus, menti ecclesiae et legi in omnibus satisfactura, sequentia quoad externum clericorum habitum in nomine Domini monet et praecipit:

1. Tonsuram clericalem omnes viri ecclesiastici ad eam formam, quam cuiuscumque ordinis ratio postulat, semper deferant conspicuam, ut similitudinem coronae Christi iugiter in capite gestantes, expetitae ultro haereditatis dominicae numquam non memores maneant. Cumque, prout ecclesia clericis faciendis lubens fidei, ad deponendum comas capitum suorum pro amore Iesu Christi festinaverint¹, omnem in ordinando capite molliem, utpote clerico indignam, fugiant, supinum decoris neglectum ab inani capillorum cultu mundano probe discernentes. Coma adscita, modo formae honestae sit, servatis cautionibus ecclesiasticis uti liceat, extra tamen celebrationem missae²; barbam vero nutrire, clericis districtim interdicimus.

2. Etiam habitus non facit monachum, extrinseca tamen illius aut decentia morum honestatem intrinsecam ostendit, aut indecentia sacrae professionis contemptum prodit adeo, ut vel ex vestitu revelentur cogitationes cordium. Hinc, ex decreto concilii Tridentini, viri ecclesiastici, si honestum habitum clericalem, ordinis dignitati congruentem, et iuxta episcopi ordinationem non detulerint, per suspensionem ab ordine et beneficio, nec non si semel correpti denub in id deliquerint, etiam per privationem officiorum et beneficiorum coerceri possunt et debent³.

Cum cleri saecularis propria sit vestis talaris nigri coloris, ad quam gestandam fere omnia, quae post Tridentinum celebrata sunt, concilia clericos adegerunt⁴; districte inhibemus, ne quis missam celebret aut aliquo sacro munere fungatur, quin veste talari indutus sit, cuius ceu vestis statui clericali maxime convenientis etiam extra ecclesiam usum summo opere laudamus.

Qui autem extra functiones sacras brevioribus, prout temporis ratio fert, vestimentis utuntur: exquisitam indumenti elegantiam pariter ac affectatam negligentiam sibi cavendam esse meminerint. Praecipimus autem omnino, ut quaecumque eligantur breviora modestae huius formae indumenta, nigri aut subobscuri coloris sint, adeo, ut vel ex vestibus clerici dignoscantur ab omni servitute saecularis habitus emundati. Ea propter, usitatum in hac provincia clericorum collare cum fascia nigri coloris,

aut nisi pro dignitate alius color competat, gestandum mandamus. Introductum autem novissime usum signae vestis superioris, a collo usque infra genas demissa, et unico globulorum tractu anteriori clausae omnibus viris ecclesiasticis prae ceteris commendamus.

Caput IX.

De clericis educandis et instituendis.

Nihil usquam ecclesiae, honorem ac decorem ordinis sacerdotalis vindicatorum, tantopere curae fuit, quam ut idoneos piosque contingat ubivis acquirere augustissimi sacrificii ministros populi christiani fidos pastores. Magna enim sublimitas magnam habere debet cautelam, et honor grandis grandiori debet sollicitudine circumvallari¹. Hinc potissimum patres in sancta synodo Tridentina congregati sapientissimis ordinationibus providerunt, ut ad ecclesiae ministerium eligendi coelesti sapientia, probis moribus et diuturna iustitiae observatione commendari mereantur. Quem in finem praecipue seminaria per singulas dioeceses erigenda esse, inter alia mandarunt².

Quanto successu, Deo iuvante, saluberrima hac ordinatione clero recte educando et instituendo providerint, nostra quoque provincia grate loquitur: siquidem pia sollicitudine maiorum et benefactorum, quorum nomina sunt in libro vitae, singulae dioeceses clericorum seminariis et scholis dudum provisae, novissime erectis etiam cleri populi liberalitate minoribus seu puerorum seminariis in Domino gloriantur.

Obsequium decretis ecclesiae debitum, et pro perceptis donis gratitudo patribus in hac synodo congregatis tantopere cordi est, ut ad ampliandum sacerdotii honorem et meritum sequentia quoad provinciae huius seminaria statuere censuerint:

1. Recentere erecta puerorum seminaria, cum plantationes sint adhuc tenellae, episcopi omni, qua poterunt, sollicitudine augebunt, provisuri, quantum Deo propitio fieri poterit, ne sufficiente dote careant, sed pedetentim abundantius habeant, quo maiorem puerorum numerum pro indigentibus dioecesium alere ac religiose educare contingat.

Omnis autem administrationis, educationis et institutionis ratio, quatenus et copia dotis et peculiares studii gymnasialis circumstantiae permiserint, supralaudato sacrosancti concilii Tridentini decreto innitatur. Hinc inter alia tales potissimum pueri suscipiantur, quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Pauperum quoque filii praecipue eligantur, non exclusis utique ditiorum filiis, modo suo sumptu alantur, et studium prae se ferant Deo et ecclesiae inserviendi. Magnopere etiam proderit curare, ut pueri a teneris annis tantum ecclesiasticum et rituum ac caerimoniarum formas ediscant, utque adolescentes humanioribus literis erudiendi ecclesiasticas etiam disciplinas sapere incipiant.

Cum porro, hisce praesertim diebus, mensis quidem multa sit, operarii autem pauci: monemus in Domino et impense rogamus parochos ceterosque sacerdotes, ut pueros bona indole praeditos, qui spem afferant, se, cum sacris initiati fuerint, ecclesiae ministros utiles fore, ad literarum atque ad ecclesiasticae vitae normam accurate informent, moribusque clericali religioni congruentibus erudiant, atque parentes ipsos moneant, ut filios suos ad suscipiendos ordines sancte inducant³. Qua solli-

¹ Pontific. Rom., de cler. faciend.

² Bened. XIV, *De synod. dioec.*, lib. XI, cap. 9.

³ Sess. XIV, *de ref.*, cap. 8.

⁴ Bened. XIV, *De synod. dioec.*, lib. XI, cap. 8.

¹ Auctor tract. *De dignit. sacerdot.*, cap. 3. (in collect. opp. s. Ambros., ed. Migne, IV, 571 A).

² Sess. XIII, *de ref.*, cap. 18.

³ Archid. synod. Prag. anno 1606, *de ordin.*

citadine cum huius provinciae clerus avite excelleret: nova meritis merita superaddere eo minus recusat, quo magis opportunam ab erectis puororum seminariis occasionem animadvertens, ab episcopis impetrare poterit, ut maxime idonei tales morigerique discipuli prae reliquis iuvenili seminariorum familiae aggregentur.

Adolescentibus tandem domibus hinc iam adscriptis, dum feriarum tempore extra seminarium septa morantur, vigiles animarum pastores manum paternam porrigant, sedulo hortantes, ut adolescentiam suam nulla corde commaculent, sed potius, si Deo placuerit, suo tempore ad altare Christi quasi virgines de thalamo procedant¹. Hinc eam quoque per singulas dioeceses legem dabunt episcopi, ut minorum seminariorum alumni parochi loci, ubi feriarum tempore morari voluerint, venientes se praesentent, et abeuntes per eundem parochum testimonio probitatis commendari mereantur.

2. Quo certius pie sperare liceat, fore ut ipse Deus, quos sacris altaribus servituros elegerit, ostendat, solertissimam antistitum vigilantiam et industriam sibi vindicant maiora seu clericorum seminaria.

Cum melius profecto sit, prout sapientissime monuit Benedictus papa XIV, pauciores habere ministros, sed probos ac idoneos, quam plures, qui in aedificationem ecclesiae nequaquam sint valituri²: statuit haec synodus, ut, postposito respectu, ad deficientem cleri copiam maioribus seminariis nullo modo iuvenes aggregentur, qui vel ob exiguum in studio gymnasiali progressum ab ipsis etiam condiscipulis minus idonei et tardioris ingenii dignoscuntur, vel saeculi corruptelis sauciati, ne vix quidem optandae conversionis coniecturam praebent.

Nihil porro episcopis, ex voto beatissimi patris nostri, antiquius, nihil potius erit, quam instituta clericorum seminaria optimis moderatoribus et magistris instituire, ut inibi iuniores clerici in timore Domini et ecclesiastica, disciplina sancto religioseque educantur, et sacris potissimum scientiis iuxta catholicam doctrinam ab omni prorsus cuiuslibet erroris periculo alienis excolantur, atque ecclesiastico spiritu praediti ac studiis recte instituti, valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere ac strenue proeliari proelia Domini³.

Quod ut opitulante Deo fauste eveniat, seminarium in primis ac imis ad literam et mentem legis ecclesiasticae disposita sint adeo, ut clerici cumprimis spiritu ecclesiae animentur. Hinc non tantum quotidianis christianae pietatis, sed etiam officii sacerdotalis exercitiis, praepriis horis canonicis debite persolvendis, frequentissimo sacramenti poenitentiae usui, devotissimo sanctissimo eucharistiae cultui, frequentandis recollectionibus sacris mature assuescant, et omnia insuper pietatis exercitia ab ecclesia approbata et commendata religiose tractare et adamare sciant. Eundem in finem, praeter theologicas praelectiones, quae in scholis habentur, domesticas explanationes theoreticopracticas excipiant, quibus potissimum sacrae scripturae et sanctorum patrum, catechismi Romani et concilii Tridentini, totumque breviarii, missalis, ritualis, pontificalis Romani et caerimonialis episcoporum copiosissimum thesaurum bene nosse, diligenter colligere et pie venerari discant. Cum porro spiritu ecclesiae, quo clerici ardeant, zelosa praesertim administratione sacramenti poenitentiae

A probandus sit: plurimum interest, ut solidissima theologiae casuisticae doctrinae imbuantur, et ad sedulo et lubenter excipiendas confessiones poenitentium, et promovendam sacramentorum frequentationem quoque modo inflammantur. Optamus etiam, ut decorem domus Dei dilecturi, spiritu ecclesiae se animatos manifestent. Quo rectius in tempore huic officio sacerdotalis pietatis satisficiant, praeter exactam sacrae liturgiae cognitionem archaeologiam quoque ecclesiasticam ediscant.

3. Systematicum totius theologiae studium, novissime stabilito per episcopos ditionis Austriacae ordine, annis quatuor sic absolvendum est, ut primo biennio institutiones biblicae et dogmaticae tradantur, quibus anno tertio studia theologiae moralis et historiae ecclesiasticae, anno demum quarto, praeter doctrinam pastorem, institutiones iuris canonici et artis catecheticae superstruantur.

B Exceptis praelectionibus, quae practicum pastorum institutionem concernunt, reliquae idioma latino habebuntur.

Ad presbyteratus ordinem, non absoluto cursu huius theologiae quadriennio, episcopi neminem promovebunt, nisi casu peculiari aliter illi visum fuerit.

Cum sacrae theologiae tam late pateat campus, ut profundioris scientiae thesauri statuto quadriennio termino indicari potius, quam copiosius hauriri queant: volumus quidem, ut theologiae magistri reconditam in ecclesia divinae scientiae abundantiam tironibus qualibet occasione monstrare non omittant, attamen salva semper institutione explicita, qua iuvenes disciplinis theologicis, ad obeunda munia ecclesiastica scitu necessariis, accuratissime excolantur. Bonam enim et confertam solidam et necessariorum doctrinarum mensuram habentes, et sanam profundioris scientiae praelibrationem experti, si studio divinorum sublimiori vires consecrare pro potiore ingenio desideraverint: episcopi alioquin curabunt, ut clerici tales eximii dotibus praediti et magistrorum testimonio commendati, exactioris quoque eruditionis sacrae copiam acquirere possint.

Cum non raro ceterum eveniat, ut vel iuniores clerici, impetratis ab episcopo literis dimissoriis ad continuandum tirocinium theologicum, in alius dioecesis seminarium suscipiantur, vel viri ecclesiastici potissimum a patronis praesentati ad alterius dioecesis beneficium promoveantur: valde optandum est, ut omnes huius provinciae clerici pari modo et methodo educantur et instituantur. Episcoporum itaque erit, collatis quantocius procurare consiliis, ut tota dirigendorum provinciae huius seminariorum, nec non instituendi studii theologiae norma et dispositio, quantum peculiariae loci circumstantiae non impederint, iisdem ordinationibus innitatur.

Caput X.

De clericorum in seminariis moderatoribus et theologiae magistris.

Si animarum pastores severo exagitantur iudicio de populo sibi concredito, cuius sanguinem exitialis diei iudex ab ipsorum manibus requiret, nemo non intelligit, quanto pavore coarctentur cleri duces et magistri vel leviter cogitantes, ab eorum manibus sanguinem et ovium et pastorum forsam repetendum.

Ne hos inter duces et magistros primi, videlicet ipsi sacrorum antistites tremenda supremi iudicis sententia perstringantur, cautissime procedent in seligendis iuniorum clericorum moderatoribus et studii theologiae magistris, quorum vita senectute probata perfectior, quorum doctrina abeque omni mendacio falsitatis clero et populo spiritualis medicina sit oportet.

¹ S. Hier. ad Rom. monach., n. 17. [opp. a. Hier., ed. Migne, I, 1069].

² Epist. encycl. Urb. primum, 3 decemb. 1740.

³ Epist. encycl. Pii papae IX, de die 9 novemb. 1846.

Hanc in finem sequentia synodus in Domino congregata nominatim censuit statuenda:

1. Cum seminarii maioris moderatores clericos non tantum ad pietatem et vitae sacerdotalis perfectionem tutissime informare, sed et solidissimis explanationibus priori capite recensitis excolere et in studio theologiae quoquo modo iuvare debeant: par eorum exquisitae eruditionis et scientiae sacrae copia sit, quam in theologiae magistris postulamus. Hinc episcopi, non postposito respectu, ad vitae morumque candorem, eos tamen inter idoneos et experientia pastoralis probatos potius eligant rectores et moderatores seminarii, qui vel doctorum theologiae aut sacrorum canonum laurea insigniti sunt, vel, editis scriptis aliove modo, publicam sanae doctrinae et exactae eruditionis theologiae laudem meruerunt.

2. Facta conventionem inter sedem apostolicam et augustissimum Austriae imperatorem, nemo sacram theologiam, disciplinam catecheticae vel religionis doctrinam in quocumque instituto vel publico vel privato tradere potest, nisi cum missionem, tum auctoritatem obtinuerit ab episcopo dioecesano, cuius eamdem revocare est, quando id opportunum censuerit.

Publici theologiae professores et disciplinae catecheticae magistri, postquam sacrorum antistes de candidatorum fide, scientia ac pietate sententiam suam exposuerit, nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et auctoritatem conferre paratum exhibuerit.

Vacante autem cathedra publici in huius civitatis facultate theologiae professoris, cuius quoque erudire seminarii clericos, archidioecesis antistes, virum ecclesiasticum doctrinae laude alioquin elebrem et meritissimum praesto habuerit, cui vanae magisterium tuto concedi possit, audita professorum theologiae sententia, eundem suae maiestati commendabit assumendum.

Quodsi autem, indicto concursu publico, cathedrae vacanti melius prospici visum fuerit, curabit antistes, et interrogationes, quas pro subeundo tentamine scripto designaverit, legitimo modo professorum collegio communicentur. Lectioni de vacantis ministerii disciplina, quam concurrentes coram professoribus habebunt, vix ab antistite deputatus intererit. Audita dein sententia non huius tantum, sed alterius cuiusdam facultatis theologiae professorum, et aliorum etiam, si visum fuerit, virorum doctorum, sua maiestas ex ambientium numero, si ullum, aderit circa res politicas obstaculum, eum nominabit, quem antistes ad praedictum munus obsequendum prae ceteris habilem censuerit.

Simili ratione, reliqui huius provinciae episcopi vacantibus cathedris theologici sui instituti proiciant. Nisi virum eligere praeferant probatae ac scientiae laude conspicuum, quem alioquin verint maxime idoneum: curabunt, ut, indicto per tam dioecesi concursu publico, aptissimum eligere theologiae magistrum contingat. Concurrentes non tantum designatis ab episcopo interrogationibus scripta elucubratione satisficiant, sed et quadam oratione coram theologiae professoribus et viro ab antistite deputato docendi facultatem monstrabunt, quae, probata aliunde unius alteriusve candidatorum docendi dexteritate, dispensatio episcopi quoad praerogationem habendam interveniat. Dicta de singulorum tentamine sententia professorum tam eiusdem instituti theologici quam alterius cuiusdam, episcopi, modo mandato beatissimi patris quoad non legendos viros propter res politicas minus acceptos satisfecerit, professorem constituat, quem inter

concurrentes ad munus docendi maxime habilem ac promotione dignissimum censuerit.

3. Monemus tandem et in Domino, obsecramus clericorum moderatores et studii theologiae magistros, „ut stirpem leviticam, germen sacerdotale, propaginem sanctificatam,“¹ tirones videlicet sibi concreditos omni, quo potuerint, fervore ac industria foveant, et quod faciendo ore iis persuaserint, vivis propriae perfectionis operibus exponant.

Sed et reliquos omnesque huius provinciae viros ecclesiasticos per viscera misericordiae Dei nostri rogamus, ut qui spirituales sunt, et a rebus saeculi in altiore locum sublatis, iuniores ministerii divini tirones, data quavis occasione, verbo et exemplo doceant, quomodo oporteat clericos in domo Dei conversari, et ex sacerdotibus sumere, quod imitentur.

Imprimis autem parochi, ad quos, tempore feriarum, seminariorum alumni pervenerint, sedulo curent, ut illi, quo diligentius clericalis disciplinae vitaeque religiosae institutis imbuantur, ecclesias frequenter adeant, functiones clericales ceteraque id generis ministeria cernant, ecclesiasticorum hominum consuetudine utantur, atque multiplici ratione clericalis vitae officiis assuescant.² Vigilabunt etiam, ut qui tonsura clericali iam insigniti sunt, capitis coronam deferant patentem, vestibusque induti proprio ordini congruentibus „per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant.“³ Cum porro minoribus initiati ordinibus, etiam quandoque necessitate postulati, in solemnibus missae sacrificio sacri ministri vices gerere et lectionem dicere queant, e suggestu sacro tamen pro concione dicere prohibeantur: parochi istiusmodi damnabilem abusum minime patiantur. His omnibus intenti, testimonium, quo clericos ad sacros ordines promovendos, ceterosque seminariorum alumnos commendari volumus, parochi petentibus magis „pro merito, quam affectione aliqua“ tribuant oportet.⁴

TITULUS II.

De fide et institutione catholica.

Caput I.

De fide sancte servanda.

Sanctam catholicam et apostolicam fidem humanae salutis initium et fundamentum praedicamus, sine qua impossibile est placere Deo. Hanc ab omnibus, qui per baptismum in sinum sanctae matris ecclesiae recepti sunt, firmiter tenendam esse, nemo sit qui ambigat.

Monemus itaque omnes et singulos fideles nobis concreditos, ut cum malis hisce diebus gravissima sit colluctatio non solum adversus carnem et sanguinem, sed adversus spirituales nequitas in coelestibus, confortati in Domino, armaturam Dei accipiant, ante omnia sumentes acutum fidei, in quo possint tela nequissimi ignea extinguere. Innumeri, proh dolor! errores et impiissima commenta de veritatibus maxime necessariis hodie inter fideles sparguntur, adeo, ut mendacium quasi thronum sibi in medio terrae erexerit; eoque passim seductorum perversitas devenit, ut non solum divinam veritatem quasi tenebras vel superstitionem traducere minime vereantur, sed, abiecto prorsus omni dignitatis humanae sensu, nullam plane existere iactitent revelationem, nullamve religiosae veritatis certitudinem et auctoritatem: quo asserto cunctorum

¹ Auctor tract. *De dignit. sacerdot.*, cap. 2, in collect. opp. s. Ambrosii, [ed. Migne, IV, 569 C].

² Syn. archid. Prag., cap. supra citato.

³ Conc. Trid., sess. XIV, de ref., cap. 6.

⁴ Pont. Rom., de ord. presbyt.

¹ Lit. apost. de die 5 novemb. 1855, *Optime nocentia*.

utique salus corrumpit et humani generis societas. A misere perit. Et quamvis, cum anima sit quodammodo naturaliter christiana, luxque veritatis etiam invitos percussit, iniquitas ipsa sibi mentiatur: tam astute nihilominus veris falsas inseruntur artibusque mendacia teguntur, ut praeter imperitos fraude deceptos in errorem inducantur, si fieri possit, etiam electi. Quo magis itaque fidelibus cavendum est, ne speciosis verbis seducti ab aeternae veritatis tramite aberrant: eo fortiori mente sanctae matri ecclesiae opus columnae veritatis adhaereant oportet. Ipsa enim est, quae a Deo et Christo magisterium salutis doctrinae tenet, divitias coelestis revelationis tamquam rorem secundum desuper descendentem accipiens, et erroris nescia distribuens, unde omnes, qui ad Deum pervenire volunt, normam credendorum et agendorum securi hauriant. Hinc fideles instantissime et incessanter hortamur, ne omni spiritui credant, vel tamquam parvuli fluctuantibus ab omni vento doctrinae moveantur et circumferantur, sed ut potius veritatem et veracitatem Dei intuentes, qui multifariam multisque indubie modis per saecula, novissime autem in Filio suo nobis locutus est, securi ea teneant et firmissime credant vera esse, quae ab ecclesia catholica docentur. Nemo ad Deum venire potest, in quem non crediderit: nemo vero credere potest, nisi praedicationem audierit eorum, qui a Deo mittuntur.

De hoc pretio catholicae veritatis, quae omnino una est et universalis, saepissime moneantur fideles a pastoribus, qui itidem firmissimas internas et externas rationes, quibus fides nostra nititur, solide exponant et persuadeant, ita ut vesana prorsus appareat oppositio eorum, qui clarissimis argumentis fidem praebere nolunt, sed suae vel perverbiae vel levitati inhaerentes, dum in omnibus rebus se dociles praebent, in rebus maximi momenti institutionem divinis magistri impatienter ferunt. Commemoranda omnibus est ecclesiae catholicae divina origo, quam a fundatore suo et capite Christo trahit, mira eius tum propagatio et conservatio tum salutaris efficacia et vita, qua orbem terrarum colustravit, ad exemplum magistri sui benefaciendo transiens, ut omnes piam matrem amando cognoscant et cognoscendo diligant. Indagandi non minus sunt fontes incredulitatis, qui ex prava concupiscentia magis quam ex intellectus imbecillitate promanant, atque, dum prave libidines suffocantur, efficacissime obstruuntur. Ante omnia autem intentis precibus gratia credendi, quae a Deo est, exoretur, ut, dissipatis tenebris, mentes lucem coelestis veritatis capiant, et corda ad assentiendum verbo evangelii moveantur, verum non ad assentiendum tantum, sed ad retinendum, diligendum et tamquam preciosissimum thesaurum, pro quo omnia venduntur, custodiendum.

Ea vero est, divinarum veritatum altitudo et maiestas, ut a nobis penitus comprehendere minime possint, quippe qui peregrinantes a Domino per fidem ambulamus et non per speciem, ideoque non nisi per speculum et in aenigmate videmus quae sursum sunt. Conari quidem ad coelestium intelligentiam et fidei claritatem, prout nativo rationis et cordis desiderio impellimur, sic pariter ipsa divinae veritatis dignitate et praestantia omnino iubemur. Optime insuper contra religionis hostes veritas fidei vindicatur, si internae rationes doctrinae catholicae, quantum fieri poterit, perspectae fuerint et confutatae adversariorum objectionibus valide demonstratae.

Ne tamen huiusmodi negotio intenti binum incurant scopulum, omnes, ad quos pertinet, paterne hortamur. Absit nimirum prorsus absonus haereticorum error, qui duplicem sibi contrariam esse posse veritatem, vel ea, quae in theologia sunt vera, in philosophia interdum falsa inveniri hallucinantes contendunt. Una enim et consentiens sibi veritas est, neque revelatio veritatibus rationis, neque rationis veritates unquam revelationi contradicere possunt; prout beatissimus pater noster Pius papa IX clarissimis verbis exposuit, dicens: „Eta fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio nullumque discidium inter ipsas inveniri unquam potest. cum ambae ab uno eodemque immutabilis aeternaeque veritatis fonte, Deo optimo maximo oriuntur, atque ita sibi mutuam opem ferant, ut recta ratio fidei veritatem demonstrat, tuestur, defendat: fides vero rationem ab omnibus erroribus liberet, eamque divinarum rerum cognitione mirifice illustret, confirmet atque perficiat.“¹ Absit non minus alter virorum quorundam eruditione praestantium error, qui, ut verbis eiusdem sibi patris loquamur, „religionem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent. Hinc ex vana ipsorum opinione theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmius, nihil stabilius; istae vero humanae explicentur atque illustrentur ratione, quae fallaciis ac praestigiiis obnoxia est. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate difficillimis quibusque reconditisque quaestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confisa viribus libentius excurrere turpissimos in errores lapsa est, qui in religionis et civilis rei detrimentum illudque maximum redundarunt. Quamobrem istis hominibus, qui plus aequo vires offerunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id contrarium esse verissimae illi sententiae doctoris gentium: „Si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.“ Demonstrandum illis est, quanta sit arrogantiae pervestigare mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque asequi complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustiis, cum longissime vires excedant nostri intellectus, qui ex apostoli eiusdem dicto captivandus est in obsequium fidei.“

Hinc omnis ratiocinatio, quae ex evidentibus ac certis principiis factisque indubitatis orditur, eum in finem tendat oportet, ut ea, quae ex internis rationibus cum certitudine probari possunt, reapse ac rectissime probentur, seclusis videlicet demonstrationibus, quae vel falsis principiis innitantur, vel veris admisceantur falsas, vel in genere vitio aliquo laborant. Secus enim conamina haec in detrimentum fidei cedent, et in irrisionem hominum, qui quod ratiocinationis vitium est, infirmitati causae adscribere solent. Quicumque igitur in hac re auxilio esse religioni desiderant, non tantum limpidis semper fontibus probatisque magistris utantur, sed ante omnia infirmitatis mentis humanae bene conscii, doceri a revelatione et ab erroribus praeservari exoptent, et prout sincerissimo veritatis amore, ita humilitate quoque et caritate erga Deum moveantur, cum scriptum sit: „Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.“

Caput II.

Contra gravissimos huius temporis errores.

Quamvis, qui filiali pietate matri ecclesiae adhaerent, tutissime contra impios quosvis errores

¹ Epist. encycl. de die 9 novemb. 1856.

² Alloc. Pii papae IX in consist. secreto die 9 decemb. 1854.

muniti sint, tamen, quia nostris diebus sermo malus A tamquam cancer serpsit, immo aperto bello coelestem doctrinam impugnat, fidelibus nostris nefastos saeculi errores monstrare non desistimus, quo magis illos fugiendo abhorreant. Imprimis gravissima illa commenta, quibus omnis religio, probitas et humani generis salus evertitur, seu catholicae veritati maxime contraria reiicimus et condemnamus.

De Deo. Inter perversissima systemata, quae e castris infidelitatis in populum christianum sparguntur, culmen iniquitatis doctrina attingit, quae nativum nisum animi humani, quo Deum sentit et ad Deum trahitur, adulterans, neque intelligens vocem creaturarum, unum Deum omnipotentem creatorem omnium dissimulare, immo negare audet. Et quia nudam atrocitatem huius mendacii animus humanus sponte horreretur, tectis verbis de divinitate aliqua vel de divino quodam loqui amant, quod ubivis in mundo appareat et evolvat et vivat, cuius vi omnia B regantur, cuius partem habeant omnes res homineque, quod vero reapse nil aliud est, quam ipsa rerum existentium natura. Quocumque demum modo haec ulterius exponantur, sive per materialismum, qui nonnisi corporeas substantias esse asserit, sive per falsum spiritualismum, qui ad spiritualem substantiam omnia existentia reducit, vaferrimum in omnibus huiusmodi doctrinis deprehendimus atheorum vel pantheismi errorem; dum scilicet unica eademque Dei et creaturarum substantia asseritur, et ipsius Dei vivi ac veri essentia, omnia cetera infinite transcendens, negatur. Haec iam vesanae philosophiae systemata damnantes, cum ecclesia catholica confitemur, docemus et adoramus unum et trinum Deum, purissimum spiritum, qui spiritualement, corporalem humanamque creaturam ex nihilo fecit, liberrima quidem et sanctissima voluntate, qui sua potentia omnia conservat, et infinita simul C benignitate, sapientia, sanctitate et iustitia gubernat.

De animae immortalitate. Non minus reiicimus alia commenta, quae de anima humana circumferuntur, quae eius spiritualement indolem et immortalitatem addubitant negantve, maxime dum eius substantiam cum corporis substantia confundentes, vitam spiritualement ad merum processum organicum detradunt. Materialismi hic error pessimus deplorabile indifferentismum gignit, cuius miseri aeternae ac servi de aeterna vita nihil, omnia vero de hac terrestri sperare iubentur. Immo cum expulsionem religionis sanctorumque operum etiam veritatis et honestatis omne studium exulabit, et sensuum concupiscentia, regimine vitae arrepto, homines ad servitutem libidinis, divitiarum et miseris superbiae quasi captivos tradet. Instantissime fideles monemus, ut ab eiusmodi doctrinis remotissime recedant, et immortalis animae pretium iugiter considerantes, mentes suas ad desideria coelestia erigant.

De ordine supernaturali. Sed etiam illos tamquam nefarios salutis humanae hostes renuntiamus et reprobamus, qui Deum quidem et animae immortalitatem confiteri se dicunt, at potentissima divinae caritatis et misericordiae opera diffidentur, dum divinam gratiam, redemptionem, sanctificationem et omnem ordinem supernaturalem negant. Sunt vere ocores gloriae Dei, qui benignissimo caritatis consilio non tantum creavit nos, sed altioribus donis ornatos supra naturae creatae vires et exigentiam elevare constituit. Sunt hostes humanae dignitatis, qua non ad rationabilem tantum, sed ad sanctam vitam filiorum Dei vocamur, ad eximiam cum Deo unionem, quae vivo caritatis consortio in his terris inchoatur, et in coelis per Dei visionem coronatur. Sunt denique inimici crucis Christi, filii Dei, qui ineffabili dilectione hostia factus pro peccatis nostris

et totius mundi, tripe imperium mortis destruxit, miris donis gratiaque credentes locupletat, et vero bonus pastor oves suas ad pacem aeternae beatitudinis deducit. Christum itaque dominum et regem agnoscat omnes, in quem qui non crediderit, salvus esse non poterit. Nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri; et quicumque non confitetur Iesum Christum in carne venisse, seductor hic est et anticristus¹.

De ecclesia. Qui Christum non agnoscit, neque ecclesiam eius agnoscere potest, quae, prout unus dominus et unum baptisma, ita unum corpus est, quippe una et sola super apostolicam petram fundata, cui ministerium salutis aeternae creditum est. Suae originis et sui muneris conscia, ecclesia Romano-catholica omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis pervenire: inde minime mirum, si mundum, cum in maligno positus sit, prout Christum oderat, pari odio sanctam eius ecclesiam persequitur samque calumniari, obstaculis vexare, premere undique vinculisque ligare, immo eam convellere et labefactare multiplici insidiarum genere molitur. Promissionis divinae memores, nec perversissimis contra ecclesiam ausibus saeculi, nec ipsius hostis antiqui, mendacis ab initio, motibus corda sua fideles turbari patiantur, sed vigilantes pariter, ut propriae salutis provideant, sedulo caveant a numerosis mendaciis, quae contra ecclesiae institutiones et vitam sparguntur, historiae non minus quam sanae rationi adversa.

Sed etiam errorem illorum reiicimus, qui de ecclesiae muneribus a Christo domino acceptis perverse sentiunt, dum vel solam praedicationem verbi et sacramentorum administrationem ei competere dicunt, minime vero fidelium regimen; vel cum collatam ecclesiae gubernandi potestatem penitus ignorare vix possint, illius tamen liberum exercitium ab arbitrio hominum dependere impie proclamant. Regnum Christi quidem non est de hoc mundo; at conditum in mundo ad procurandam hominum salutem aeternam adeo, ut ab illo neque novae legis sacerdotium, neque sacra fidelium gubernatio abesse queat. Cumque ecclesia catholica perfectam societatis formam vi divinae suae institutionis obtinuerit: ea proinde libertate pollere debet, ut non tantum in sacro suo ministerio nulli civili potestati subiaceat², sed libera quoque et independens sit in regimine suorum ad vitam aeternam. Christus dominus, sicut ipse missus a Patre fuerat, alios elegit eosque misit apostolos, quos audiat grex fidelis, in quo et deinceps Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei. Apostolicae potestatis et libertatis haereditas sacerdotio credita, ordine hierarchico disposito, numquam deficere potest in ecclesia, quae super fundamento apostolorum aedificata fuit. Potens autem est Deus, qui etiam fragilem naturam humanam ad ministerium aeterni sui consilii corroborat, dum ecclesiae suae spirat incorruptionem. Si in ea caducum vel labile quid invenitur, ad hominum, quibus constat, infirmitatem vel etiam malitiam pertinet, nequaquam vero ad eam ipsam, quae immaculati agni sponsa, sine macula et ruga est, promissionem habens dominicae praesentiae et iugis auxilii Spiritus sancti.

De primatu Romani pontificis. Reiicimus porro errorem illorum, qui alicubi ecclesiam catholicam existere posse autumant absque unitatis vinculo cum ecclesia Romana, „in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quae est ab

¹ Act. IV, 12; II Ioa., 7.

² Lit. apost. Pii papae IX de die 26 martii 1800.

apostelia traditio¹. Sciant neminem, qui extra unionem capitae est, censeri posse inter membra corporis ecclesiae, quam Dominus super Petrum fundavit et in eius auctoritate solidavit. Constat potius nobiscum et cum orthodoxis per orbem terrarum fidelium turmis sanctae Romanae ecclesiae principatum et pontificis Romani primatum; summa, qua decet, pietate nobiscum viderentur colantque sanctissimum dominum nostrum Pium divina providentia papam IX seu legitimum principis apostolorum successorem, Iesu Christi in terris vicarium, supremum fidei doctorem et navis Christi gubernatorem, cui fidelissima obedientia animique assensus ob omnibus, qui ad ovile Christi pertinere volunt, praestetur. Declaramus et docemus, hanc Romani pontificis auctoritatem a Christo domino descendere, a nulla proin hominum potestate vel concessione pendere, atque omni tempore et in atrocissimis Romanae ecclesiae afflictionibus perdurare illibatam, prout etiam in carceribus et martyriis beati Petri perduravit.

Sed non minus cum tota ecclesia confitemur et grato corde praedicamus, singulari prorsus divinae providentiae consilio factum esse, ut cum Romanum corruit imperium, et in plura fuit regna divisum, Romanus pontifex, quem Christus totius ecclesiae suae caput centrumque constituit, civilem asequeretur principatum. Quo sane a Deo ipso sapientissime consultum est, ut in tanta temporalium principum multitudine ac varietate summus pontifex illa frueretur politica libertate, quae tantopere necessaria est ad spirituales suam potestatem, auctoritatem et iurisdictionem toto orbe absque ullo impedimento exercendam. Atque ita plane decebat, ne catholico orbi ulla oriretur occasio dubitandi, impulerit fortasse civilium potestatum vel partium studio duci quandoque posse in universali procuracione gerenda sedem illam, ad quam propter potiorum principalitatem necesse est omnem ecclesiam convenire². Cumque luctuosis hinc temporibus infestissimi ecclesiae catholicae et sedis apostolicae osores, proculcatis divinis humanisque iuribus, hanc ipsam sedem civili principatu spoliare nequiter ausi sint: nefanda eorum facinora improbantes, quamcumque civilis potestatis ac terrestrii domini, quo Romanus pontifex potitur, laesionem non tantum seu rapinam et violationem certissimi iuris humani, sed etiam seu sacrilegam iuris sacri usurpationem detestamur, ob quam in fontes iuste meritoque severissimae ecclesiasticae poenae infliguntur.

Et quia, prout sanctissimus dominus noster ipse docuit, tutela patrimonii beati Petri ad omnes catholicos pertinet: fideles nostros impense rogamus, ut illud ipsum omnino integrum inviolatumque servandum atque ab omni iniuria defendendum esse, concordissimo studio et virili fortitudine palam facere non intermittant³.

De civili auctoritate. Fideles nostros etiam contra illos hostes humani generis praemunire cupimus, qui non tantum sacra religionis, sed et iura ordinis terrestrii, sine quibus nulla salus, immo nec societas consistere potest, convellere gestiunt. Reprobamus falsas doctrinas perversorum hominum, qui factionibus pessimis latoque diffusis sociati, subici civili potestati, quae legitime subsistit, contemnunt, immo sub variis praetextibus sive dolo sive aperta rebellionem civilem principatus labefactare, dissolvere et destruere attentant. Tenemus verba

apostoli: „Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt.“⁴ Hinc simul damnamus mala subterfugia, quibus facinorosi homines delicta sua abcondere vel attenuare audent, praesertim asserentes iura legitimae potestatis communibus subditorum suffragiis aboleri posse, vel regna iure stabilita dissolvi debere, ut ad nationis et linguae unitatem recomponantur. Eo enim, quod potestati resistunt, Dei ordinationi resistunt et ipsi damnationem acquirunt. Potius rectus amor patriae cum amore reipublicae et pietate erga superiores coniunctus per eum operetur, qui nationum inimicitias in cruce confixit, dum omnes gentes in communionem fidei univit, et veram hanc fraternitatem in orbe terrarum fundavit, ut meliora charismata aemulantes, bonum operemur ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

Ut autem, qui populis praesunt, quosque Dei ministros appellat gentium doctor, arduo suo et gravissimo muneri bona conscientia satisfaciant, divina videlicet gratia illuminati et confortati: obsecramus fideles cum eodem apostolo, fieri orationes et postulationes pro regibus et omnibus, qui in sublimitate sunt⁵, ut imaginem divinae iustitiae, benignitatis et sanctissimae sollicitudinis in tuendis iuribus et in promovenda publica et privata prosperitate exhibentes nobis omnibus sint in bonum.

De vita sociali. Non minori denique detestatione reuicimus et seu impiae fraude renuntiamus propugnata potissimum aevo nostro placita et systemata, quae, sub coloribus civilis culturae humanique progressus, nil nisi communismum vel socialismum sapiunt, quorumque fautores sanctitatem iuris proprietatis negant, vel inviolabile vinculum matrimonii et familiae sauciant, vel alio quovis modo inuicem violentiam aut effrenatam licentiam in socialem vitam introducere conantur. Non progressus culturae, sed tristissimus in barbarum regressus huiusmodi doctrinis, († quod) si unquam ferri ab hominibus possent, societati humanae accederet. Dum ecclesia illam sanctam caritatem, quae nescit quae sua sunt, tamquam fastigium christianae perfectionis intuetur et prosequitur, iura tamen seu fundamenta terrestrii vitae sanctissime reverenda et inviolate custodienda esse semper docuit. Etsi porro laborum molestia cum omnibus vitae miseriis inde a primo peccato Adae salutaria poena generi nostro constituta sit, tamen ecclesia catholica, quae in pauperibus veneranda Christum dominum agnoscit, qui quod minimis fratrum fecerimus, sibi praestitum et factum esse proclamat, vehementer desiderat et maxime elaborat, ut pauperie et afflictio plebis, quantum fieri poterit, leniatur. Ideo hanc pulcherrimam suam praerogativam tenet, ut fervidam erga afflictos caritatem filii suis instillet, divitibus beneficentiam imperet, dum egenos patientiam et gratitudinem docet, laudibus celebrans generosa operum et facultatum sacrificia, quibus sociata divina et humana in miseris conferuntur, sed et cunctos commonefaciens, ut immunitatem a doloribus in aeterna demum beatitate desiderent et exspectent.

Denique ecclesia omni humano et vero progressui favet, sciens Deum dedisse terram in possessionem filii hominum, ut exercendo vires suas dominarentur ei, eiusque viribus utentes fructificarent sibi. Monet tamen, ne per rerum temporalium studium cura aeternarum negligatur vel impediatur, et possit, ut progressus fiat secundum

¹ S. Irenaeus, *Adversus haereses*, lib. III, cap. 8, n. 2, [Patr. Gr., ed. Migne, VII, 849 A].

² Confer supra cit. lit. apost. de die 26 martii 1890.

³ Epist. encycl. de die 29 ianuarii 1890.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

⁴ Rom. XIII, 1-5.

⁵ I Tim. II, 1-2.

pietatem; minime autem contra fidem, utque studia quaecumque humana per sanctam caritatem fidei tendant. Nulla libertas sine lege, prout nulla lex sine libertate consistere potest: ubi vero spiritus Domini, ibi libertas.¹

Caput III.

De consecratione fidelium cum alienis a fide.

Vix necessarium est, fideles nostros commonefacere, ut, quemadmodum erga domesticos fidei, ita etiam erga eos, qui thesauro catholice veritatis carent, sese praebeant bonorum operum exemplum. Ea enim ecclesiae catholicae intima est persuasio et perpetua doctrina, quam etiam praxi monstrare semper studuit, ut veritas, iustitia et caritas sine acceptione personarum, quae apud Deum non est, cuius proximo exhibeatur. Inde quaecumque persecutiones alienorum a fide, praetextu religionis factas, numquam non condemnavit, et quantum poterat, cohibuit. Quamvis intime cupiat, ut qui in tenebris sunt et in umbra mortis sedent, ad veram fidem redeant, et ut convertantur, ferventer orat iugiterque laboret, violentiam tamen animis quomodocumque illatam avertat omnino, atque persuadere veritatem ac corda flectere mavult. Non minus vero materna sollicitudine a filiis propriis omnia, quae pretiosum donum fidei in discrimen adducere possint, vigilantissimo studio semovere conatur. Quid enim proderet homini, universa, etiam favores laudesque aliorum lucrari, si animae suae detrimentum pateretur?

Hinc fideles nostros pro Deo et propter Deum monemus prae ceteris, ut sanctam fidei suae confessionem ab omni contagionis corruptione vigiles humilisque custodiant. Meminerint, qua severitate, videlicet sub gravi reatu, prohibeatur actus religiosi, quibus cum haereticis in rebus fidei participatio seu communicatio in sacris exercetur. Inter alia haec synodus interdicit fidelibus, ne cultum religiosum aethiolicorum quasi simul acturi adeant, eorumque concionibus in templis intersint. In baptismatibus eorum, etiamsi de veri baptismi administratione nullum dubium sit, non facile testes, numquam vero patrones agant, cum praeter vetitum in divinis communicationem, catholici patris officium promittere aut sperare de eius expletionem non possint. Maxime vero caveant ab incendiis mixtis matrimonii, quorum deploranda damna et pericula tristissima experientia abunde loquitur. Praeter communionem eam in sacris, non tantum ipsi catholici periculum fidei incurrant, sed et procreandorum liberorum certum in re gravissima salutis aeternae sat aperte discrimini exponunt; et quantum denique dedecus miserae indifferentiae tam in religione tum in mutuo animarum consorcio conjugali, et in sanctissimis, quos peccata humanum nutrit sensus, nodum diversitas, sed etiam contradictio ultro admittitur!

Verum non solum a religiosa communione, sed a privata quoque amicorum consorcio sine mora sese expediant fideles, quamprimum honor religionis et ecclesiae laeditur, maligne et stulto de rebus fidei tractatur vel capotitati morum praesudicium affertur. Et non tantum, qui circumditi sunt extra ecclesiam, fugiantur, sed omnes omnino, quicumque etiam nostri sint, catholicorum tamen cognomine plane indigni ornantur, perfide blasphemantes quod intelligere nolunt. Hoc oportet redargui, et saltem per aversionem fugientium doceri, quantum opere inhonorent Deum et fideles scandalisent. Curam maxime gerant patres familiae, ne suos

apud talem horum, qui fidem vel mores adoritur, aut religionis cultum vel etiam praecceptorum ecclesiae observationem impedit, famulari patiantur.

Quia Iudaeorum gens toto caelo ab honore Iesu Christi filii Dei aliena est ac salubera cruce scandalizatur, ecclesiae communionem cum eis declinat et cavet. Nullam exinde inimicitiam, nullamve laesionem iustitiae et caritatis erga eosdem fieri vel cogendi, fidelibus doctrina Christi imbutis aliquin notissimum est. Cum autem continuata hominum commercia animos et corda facile nectant, ecclesiae utique illa opera, quae quotidiana et transiente mercede in agris vel fabricis Iudaeorum sunt, indiscriminatim quidem non prohiberi solet: sed sapienter cavet, ne passim christiani famulentur Iudaeis, aut eorum contubernales sint, eorumque regimini subiecti periculum animae incurrant, neve christianae professionis mulieres, lactent Iudaeorum infantes. Doceantur itaque fideles a pastoribus, quibus ex causis talia vetentur, sed et quibus in casibus quandoque, secluso tamen semper scandalo et propriae perversionis periculo, tolerari possint. Quodsi enim, prout nonnumquam tristis experientia fert, fideles per Iudaeos odium christianae religionis vel ecclesiae contemtum experiantur, vel fidei morative perversionem timere debent: tunc nullo modo, neque ipsius vitae necessitate, excusari potest continuus apud eos famulatus, sed omnino relinquendus est, ut, remoto periculo peccandi, anima salva sit in die Domini. Quodsi porro a Iudaeis premi et laedi se filii ecclesiae queruntur, noverint utique, contra iniustitiam tutamen legis quaerendum esse, et patienti non minus quam forti animo, suadente Benedicto XIV. auctum et coniunctum studium adhibendum, ne fideles Iudaeorum opibus auxiliisque indigeant.¹ Ceterum ecclesiae, tot beneficiorum, quibus Deus populum Israel olim distinxit, numquam immemor, orare pro Iudaeis consuevit, ut, ablato velamine a cordibus eorum et ipsi agnita veritate luce, quae Christus est, a suis tenebris eruantur.

Caput IV.

De lectione et editione librorum.

Admirabile pretium veritatis catholicae poscit omnino, ut error et mendacium ab ore et oculis christianorum removeantur. Sanctimonia vitae christianae non minus urget, ut tamquam venenum omne verbum, quod morum candori noceat, abhorreamus.

Inde fideles obtestari non cessamus, ut in tanta librorum multitudine tantoque legendi studio, quod hodie animos hominum tenet, ab omni lectione sibi sollicite caveant, quae pro veritate mendacium, pro heditatione scandalum et perversionem seminat. Meminerint neminem inde strui posse, unde destruitur; neque ab eo illuminari, a quo contenebatur. Et quamvis in pessimis quoque libris aliquid veri bonique admixtum esse soleat; minime tamen hoc erit, cum periculo vel etiam damno aeternae salutis, sparsa lamina pones tenebras quaerere, dum clarae lucis thesauri in tam multis praeclearis libris perfectissime et sine periculo veneni suppeditantur. Audiant itaque omnes matrem ecclesiam, quae, sanctae fidei sacrae custos et vitae aeternae infallibilis magistra, filios suos praemunire cupiens, perversos libros digito monstrat, ad instar sollicitorum parentum, qui venenatas plantas procul e manibus liberorum suorum ereptas proficiunt.

Hinc divinae et ecclesiasticae leges fidelibus in mentem revocare, patres in synodo congregati necessarium censent. Sine dubio enim et proprii et

¹ II Cor. III, 17.

¹ Reges. A quo primum, data 14 Junii 1761.

alieni peccati reos se faciant, qui libros impios non tantum ipsi manibus tractant, sed et alijs legendos committunt, immo suadent. Praesertim illi severam iudici aeterno rationem reddent, qui libros eiusmodi vel etiam imagines lascivae edere aut consulto divulgare audent, postquam de perniciose eorum indole vel ultio, vel monente aeternae constituti. Cumque summorum pontificum cura, ut scripta sive haeretica, sive pietati et morum honestati adversa facilius dignoscantur, catalogus librorum prohibitorum seu index praecise sit, cuius tenore fideles et maxime sacerdotes huiusmodi pericula vitare docentur: nemo, iuxta eiusdem praescriptum, damnatos ac reprobatos libros legere aut habere praesumat, nisi, propter graves et peculiâres rationes licentiam legitime obtinuerit.

Pastores animarum in hac re non tantum bono suo exemplo fidelibus praeiucant, sed etiam verbis efficacibus eos et praesertim patres familias paterne doceant et saepe admonent, ut ad salutem suam suarumque familiarum libros fidei et morum integritati nocivos caute devitent, neque tales per domos suas haberi et lectitari permittant. Sedulo porro et prudenter invigilent parochi, ne libri perversi et praesertim parvi tractatus veneno pleni, quibus religioni fideique contentus et odium paratur, in gregem diffundantur sive per bibliopolas sive per alios mercatores maxime emissarios, sive bibliothecas, unde libri mutuo accipiuntur. Si eiusmodi libri alicubi disseminantur, serijs monitis proprii pastoris non proficientibus, res, habita eius certitudine, ad episcopum deferatur, ut, invocato etiam magistratus civilis auxilio, perniciose mercatura coercatur. Similiter invigilent parochi, ne libri superstationem redolentes, vel de dubiis prophetiis, incertis miraculis falsive indulgentiis loquentes divulgentur, sub poenis ab ordinario statuendis. Specialis cura libris quoque praecationum, quibus fideles utuntur, a sacerdotibus ita impendatur, ut tantum libri tenoris vere catholici, sinceram pietatem alentes, in manus fidelium perveniant.

Translationes bibliorum ab haereticis confectae, quae hodie passim sparguntur et ultro offeruntur, omnino prohibitae sunt. Catholicae et approbatae versiones cum adnotationibus ex sanctis patribus vel alijs doctis et catholicis viris, quantum opus est, abunde suppetunt.

Maxima denique sollicitudo tam fidelium quam sacerdotum in eo collocatur, ut libri salubres, sanae doctrinae, et qui vere prosunt legentibus, locum pravorum praecoccupent. Animarum curati itaque fideles probe adhortentur, ut libros bonos, qui a diversis pijs societatibus edantur et exiguo venduntur pretio, comparare studeant, et praemonendo plebem curae suae commissam contra suspectos librorum perniciosorum mercatores, fidelibus nominent commendentque bibliopolas, a quibus praestantes atque catholicos libros facilius accipiant. Porro studia tam fidelium tum sacerdotum conferantur, ut in varijs parochiis, maxime oppidorum, bibliothecae ad mutuandos libros erigantur, unde fideles absque periculo salutis lectionem vere utilem tum de sacris tum de profanis rebus, et ad relaxandos quoque animos, vel gratis vel per exiguum pretio sumere possint. Et quoniam ephemerides quotidiano suo commercio una cum rerum novarum nuntiis animos doctrinis varijs imbuunt et quasi satiando implent, summa cura adhibeatur, ut, eliminatis falsis et perniciosis foliis, ea potius habeantur et legantur, quae veritati pietatique profectum parant. eos insuper viros sive clericos sive laicos, qui necessariis dotibus pollent, in Domino provocamus et invitamus, ut quocumque poterint modo, sive scribendo, sive adiuvando

scriptores, in propagationem fidei et morum honestatis vires impendant, sapientes, optimos et dignissimos opae causae iavictae veritatis praeconium. Praefata christiani fervoris examina optimum, conjuncta plurium operatione, Deo largiente, effectum sortiantur: quapropter pie, optamus et instantes commendamus, ut peculiâres hunc in finem sodalitates per singulas provincias nostrae dioecese erigantur:

Secundum continuam ecclesiae catholicae doctrinam et praxim monemus et clericis expressè iniungimus, ne libri de religione et rebus sacris tractantes edantur, nisi obtenta praevie licentia episcopi aut eius delegati, atque apud regulares simul superioris eorum. Libri praecum et canticorum, ut secure a fidelibus adhibeantur, approbationem ordinarii in fronte gerant. Idem censendum de libris quibuscumque striete liturgicis seu ritualibus, quos, nisi requisita prius et in scriptis obtenta ab ordinarijs locorum licentia, typis excudere aut evulgare, constitutiones pontificiae districtim prohibent, quorumque proinde usum in sacris faciendis interdictum esse, omnes ad quos pertinet meminerint.

Caput V.

De praedicatione verbi divini.

Libenter et cum gratiarum actione confitemur haec synodus, tristem illam experientiam, quam libri Regum referunt, scilicet sermonem Domini, fuisse pretiosum in diebus illis, in hac provincia locum non habere, quippe cum fidelibus nostris sat frequens verbum divinum audiendi occasio praebetur. Optandum solummodo et cunctis viribus adlaborandum, ut evangelicae veritatis praecones intensissimo suo studio desideratos praedicationis fructus colligere mereantur. Quo magis itaque fideles conciones sacras avidis auribus excoipiant, cordibusque audita retineant, et ut tepidi quoque ac socordes alliciantur: verbi dominici dispensatoribus praesertim, quae sequuntur, in memoriam revocamus:

Imprimis curam gerant, ut temporis decore populum christianum de omnibus singulisque fidei mysteriis et mandatis divinis instituant. Quem in finem veritates christianas, respectu habito anni ecclesiastici, ita quidem tractent, ut mysterium diei, quod celebratur, fidelibus exponant, pericopave modo epistolares, modo evangelicas, quae in missa leguntur, duces sequantur: simul vero, quantum fieri potest, ad catechismum dioecesanum recurrant, eius partes profusius explanantes. Non minus commendamus speciales de catechismo conciones sic dispositas, ut per spatium trium vel quatuor annorum integra eius materia sermonibus concionatorijs exponatur. Hac enim ratione fideles perceptam inde a iuventute Christi doctrinam memoriae altius imprimant, plenamque eiuscum expositionibus uberioribus concordiam magis percipient. Item pretiosum liturgiae catholicae thesaurum concionantes populo adaperiant, et, mandante sancta synodo Tridentina, seu ipsius missae tenorem et ritum, seu sacramentorum caerimoniae, aliasve liturgiae partes expliceant, ut fidelis populus maiori cum reverentia et animi devotione sacris interesse discat. Cumprimis autem verbi divini praecones monitos esse volumus,

¹ Decretum Leonis papae X, datum 4 maii 1515, *Inter sollicitudines*, et decretum a. conc. Trid., de edit. et usu sac. libror., cap. IV.

² Clem. papae VIII constit. *Cum in ecclesia*, de die 10 maii 1602; eiusd. pontif. constit. *Cum sanctissimum*, de die 7 iulii 1604; Urbani papae VIII constit. *Divinum postmedium*, de die 25 ian. 1621; eiusd. pontif. constit. *Si quid sit*, de die 2 sept. 1624.

³ I Reg. III, 1.

⁴ Can. XXII, cap. 6, de aery. miss., et can. XXIV, cap. 7, de ref.

ut indigentia temporis respicientibus, specialibus ac solerter elucubratis concionibus mala, quae nostris diebus fidem et mores, ordinem ecclesiasticum et civilis societatis perturbare videntur, sapienter et intrepido propulsare, illa vero, quae vitam christianam promovere firmare [et] atque christianam societatem conservare possunt, claris fervidisque verbis monstrare et commendare satagent. Quo uberior autem verbi divini fractus obtineatur, consultum erit, ut concionatores religionis doctrinas se neque atque ordine proponant, quo se vicissim illustrent et confirmant; quam praedicationis methodum praesertim ad instruendos auditores cultura potiores maxime commendamus. Cumque ruri potissimum, teste experientia, praecipuum sit momentum earum concionum, quae dominicis festisque diebus ad sacrum matutinum habentur, praedicatorum huic muneri cum fructu satisfactori paucis verbis multum dicere et alta docere plurimum collaborent.

In ipsa praedicatione concionatores caveant, ne verbum Dei ex proprio metiantur ingenio et ad suas coniecturas temere interpretentur, sed omnino ad intellectum illum, quem sancta mater ecclesia tenet, eumque sensum, qui fidei symbolis et definitionibus ad amissim respondet. Sacra scriptura, in qua, monente divo Augustino, „quaeque invenerit omnia, quae utiliter alibi didicit, et multo abundantius invenit, ea, quae nusquam omnino alibi“¹, porro sancti patres, quorum opera ditissimum doctrinae christianae thesaurum exhibent, tutissima praeconi- bus praesent vestigia, quibus insistant. Evangelizantes itaque regnum caelorum, missis opinionibus spurciis pietatis phantasmatis, item dubiis vel fabulosis narrationibus quae ad rem non pertinent, et expositionibus de miraculis ab ecclesia nondum recognitis et approbatis, argumentive vi contortis, potius cum brevitate et facilitate sermonis se tradant, quae infallibili ecclesiae oraculo omnino vera et indubii historiae testimoniis certa dignoscantur, quaeque, prout synodus Tridentina monuit, soere omnibus necessarium est, ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant.²

Quo magis autem fideles ad audiendam concionem eamque integram incitentur: optamus, ut antiquae ecclesiae mos, verbum Dei inter ipsam missam praedicandi, ubi hucusque viget, sedulo servetur. Vultimus autem, ut si concio intra missam habetur, quaecumque promulgationes ad evitandam mentium distractionem usque ad finem missae differantur. Ceterum conciones saltem ordinariae, ne prolixitate onerosae sint, ultra horae dimidium non facile protrahantur.

In maioribus urbibus, et praesertim cathedralibus, providebunt episcopi, ut iteratis per decursum anni vicibus, nec non diversis in ecclesiis conciones tempore pomeridiano vel vespertino habeantur; cum, teste experientia, non solum magis frequententur, sed et non pauci eorum fideles, qui alias in audiendo divino verbo negligentes sunt, alliciantur. Opportunam habendis hinc concionibus extraordinariis occasionem praebent sacra adventus et maxime quadragesimae tempora, quibus sanctissima, quae recoluntur, mysteria et dogmata fidei morumque nexu systematico magno cum fructu exponi poterunt. Simili modo, mense maio, cultui beatae virginis Mariae prae ceteris dicato, singulis diebus devotio vespertina occurrit, quae convenienti sacro sermone vel consideratione iuncta, recentissimo tempore in pluribus provinciae huius ecclesiis fieri et a fidelibus piissime frequentari consuevit. Concionibus extraordinariis

aniam quoque praebent et materiam subministrant singulares maiori momenti eventus temporis locorumque, qui dum animos occupant, corda ad excipiendum praedicationis verbum promptiora reddunt.

Hortamur etiam animarum pastores, ut sacro quadragesimae tempore, secundum methodum in sacris missionibus usitatum, parochianos suos pro diversitate sexus et status ad excipiendas peculiarias instructiones convocent, quibus potissimum de singulis status sui officiis opportune doceri, et ad peragendam, confessionem fructuosam dignamque communionem paschalem optime praeparari poterant. Pari modo illorum praesertim magnopere laudamus, qui, singulis quadragesimae diebus, post missam evangelium diei praelegere et breves aliquas explicationes adicere solent. Meminerint denique, optimam animarum curam per catecheses pomeridianas offerri occasionem, qua etiam adultos pascere salutaribus verbis opitulante Deo continget.

Ut autem ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum praecones recto animentur et agantur spiritu, divinum haud intermittant invocare veritatis doctorem et paraclitum, qui solus claves habet aperitque, quando vult, et potens est, ut verbis suis se insinuet fidelibus et corda penetret auditorum. Puram porro et sanctam iterum iterumque eliciant intentionem, ut solius Dei, non suam quaerant gloriam nec aliud auctoris praemium, nisi animarum salutem. Hunc in finem, oculos protinus ad suam infirmitatem convertentes, admodum caveant, ne dum aliis praedicaverint, ipsi reprobi efficiantur. Quo tutius denique confidere queant, fore ut ministerium rite adimplentes, partem habere mereantur cum iis, qui verbum Dei bene administraverunt ab initio: gregem Domini non verbo tantum, sed proprio quoque exemplo pascere et docere non desinant; „grandis enim condemnatio est componenti quidem sermonem suum, vitam vero et operam suam negligentem“³.

Quia vero publica e sacro suggestu institutio omnimodis fidelium indigentia succurrere nequit, cum neque ab omnibus frequentari neque omnium captui et conditioni perfecte accommodata esse possit: privata institutio accedat necesse est. Pastor bonus de omnium et singulorum salute sollicitus, etiam hac in re vestigia divini Salvatoris sequetur, qui ipse, nocte Nicodemum Spirituali animae cibo nutrit, nec non sanctorum apostolorum, qui non cessabant in templo et circa domos docentes et evangelizantes Christum Iesum⁴. Omnibus omnia fieri satagens, quavis utatur occasione, eam etiam ultro, quantum fas est, quaerens, ut privati colloquiis lucem veritatis ignaris ostendat, vitiorum tenebras dispellat, animosque in viam salutis dirigat. In hoc autem officii sui munere obeundo utpote non raro difficultatibus pleno, setatem, conditionem et indolem eorum, quibuscum agendum est, cognoscere, agendique modum ipsis conformare, effectus sanctos provehere, sinistrae autem occurrere nitatur, ut solo ac caritate pastoris devicti, etiam qui antea noluerint, benevoli docilesque reddantur.

Parum vero intensissima pastorum cura proderit fidelibus, nisi ipsi animo libenti verbum Dei audire placuerit. Inde non tantum patres matresque familiae, ut in audiendo verbo divino suis bene exemplo praesaequant, in Domino provocamus, sed et omnes et singulos fideles commoneamus, ut quidquid ad cooperandum fructui praedicationis praestare poterint, fidelissime praestent. Multa in

¹ De doctr. christ., lib. 2, cap. 42, [opp., ed. Bened., t. III, part. I, 44 C].

² Sess. V, cap. 2, de ref.

³ Verba a Chrysost. in Pharisaeo s. Bonav., lib. I, cap. 18.
⁴ Ios. III; Act. V, 42.

haec res quoad ordinem advenientium, silentium A et commodum audientium et ipsam veritatis praedicationis venerationem conferre poterunt. Maxime autem corda praeparantur et aptentur ad suscipiendam doctrinam evangelii tamquam verbum Dei ad salutem; ea vero, quae percepta fuerint, ad propriae vitae emendationem studiose et humiliter convertantur. Et quoniam omnes singulorum indigentiae, dubitationes vel etiam sparsi errores a pastoribus animarum ultro sciri non poterunt, cum fiducia ipsi fideles, si quid difficultatis in verbis fidei et morum habuerint, ad eodem accedant et singera dubii expositione de veritate rei et regula agendorum edoceri se postulent in nomine Domini.

Caput VI.

De catechizandis parvulis.

Sancta ecclesia, sicut adultis prospiciens, a praedicando verbo Dei vel inter maximas numquam destitit angustias, ita et iuventuti coelesti doctrina imbuendae inde a primordiis singularem navavit operam. Noverat quippe illud Siracidia effatum: „Fili tibi sunt, erudi illos et curva illos a pueritia.“¹ noverat exemplum Salvatoris parvulos advocantis, amplexantis ac peculiari discipulorum curae solemniter commendantis: „Qui salutem parvulum suscipit in nomine meo, me suscipit.“² noverat, ad instar cereae molles esse parvulorum animas, formam quam imprimere libet, facile suscipientes, profunda terram bonam et optimam seminanti verbum Dei, et nonnisi ex infantibus bene educatis exurgere populum fidelem, timentem Deum et ambulantiem in viis eius. Quo minus idcirco scholae, quae historia quoque teste, e sinu ecclesiae prodierunt et ea protegente et dirigente floruerunt, ab ipsa separari possunt et avelli, prout temporis iniuria et saeculi impietas passim tentarunt, et quo magis ecclesiae officii et iuris a Deo accepti sibi conscia, scholas omnes, in quibus catholica instituitur et educatur soboles, suae directioni et inspectioni subiectas esse profitetur: eo maiorem haec synodus in erudienda iuventute sibi commissa urget sollicitudinem et solertiam.

In primis ergo, ad tradenda fidei rudimenta pastores animarum sedulo incumbant tum in scholis tum in ecclesiis. Scholas saepius per hebdomadam pro tradenda religionis doctrina frequentent, et ubi id ob scholarum numerum, sacerdotum penuriam et locorum distantiam fieri nequit, omni meliori, quo poterunt, modo provideant, ne iuventus in religiosa ignorantia adolescat. In ecclesiis autem parochialibus iuventutem saltem diebus dominicis tempore pomeridiano congregent ad audiendam doctrinam christianam, quae non sit expositio evangelii dominicae vel festi, sed aliqua pars catechismi. Idem, in quantum vires suppetunt, in ecclesiis sat filialibus, si quae adsunt, et per pagos a sede parochi remotiores, in schola vel alia decenti domo. Cum in plurimis huius provinciae scholis ea sit erudiendae iuventutis methodus ac dispositio, ut aliae disciplinae lingua discipulis vernacula, aliae autem idiomate altero in Bohemia occurrente tradantur: sedulo curandum est, ut catecheses linguae parvulis propria vernacula habeantur, sed utique etiam cavendum, ne institutiones religiosas utcumque laudabilibus idiomatum exercitiis servire videantur.

Catecheses, tum in scholis tum in ecclesiis, unius horae spatium non excedant, et extra scholam peculiaribus precibus vel piis canticis et inchoentur

et finiantur. Preces sint orandi formulae usitatae et scita necessariae: ut, praeter orationem dominicam et salutationem angelicam, symbolum apostolorum, actus virtutum theologicarum, et similia. Hymni et cantica eo tendant, ut, adamoto eorum usu, mundanae et lascivae cantiones ab ore et auribus fidelium magis magisque arceantur. Cum inventutis in religionis doctrina bene instituendae tanta sit necessitas et gravitas, et sacerdotes, non insufficientem, quo apud nos sunt, numerum, huius officio vix omnimode possint satisfacere, patres in hac synodo congregati vehementer exoptant et in Domino hortantur pastores animarum, ut, praeter ludimagistros, fideles ac pia utriusque sexus laicos inducant ad pueros et puellas in religione instituendos, erigendo vel resuscitando sodalitates christianae doctrinae, ab ultima synodo Pragensi tantopere commendatam et a sanctae memoriae Pio papa V largis indulgentiis locupletatam. Sed et catechistas in genere nec non eos, qui catechizantur, indulgentiis ditare summorum pontificum paternae cura non intermisit.

Liber autem, cui in tradenda doctrina christiana omnino insistendum, catechismus est, ab hac synodo pro tota nostra provincia emendatus edendus, a quo recedere quomodo alio commutare nemini licebit, ut una sit omnium institutio, et ne, dissentionibus verbis, ipsae veritates religiosae videantur esse diversae. Id eo magis requiritur, quod catechismus totius institutionis religiosae est quasi fundamentum, cui uberius per praedicationem verbi divini explanatio innititur et superstruitur, liber denique non parvulorum tantum, sed et adultorum, quem ad doctrinam salutis tenendam legant relegantque.

Proficua institutionis religiosae methodus poscit, ut verba catechismi fideliter memoriae mandentur: quibus videlicet definitae veritates revelatae instar pretiosi thesauri in congruente vase reconditae comprehenduntur. Memoriae autem impressa et imprimenda, ne verba sint mere sonantia, in suo sensu et nexu rite explanentur, quo facilius et firmitus animis inhaereant, et cum fide retenta vere peculium animae spirituale efficiant. Quapropter diligenti studio adlaborabunt catechetae, ut modo rectissimo tam fidei intimam persuasionem et certitudinem, quam doctrinarum, prout aetas fert, intelligentiam parvulis ingerant. Huic fini intenti, illam tamen vitabunt methodum, quae ideas religiosas ex ipsis parvulorum mentibus, ac si omnes illis essent insitae vel ab iis ipsis inveniri possint, evolvere nititur; a Deo enim revelatae, semper etiam tamquam revelatae monstrari et doceri debent. Abstinebunt quoque ab omni demonstratione inadaequata argumentisque debilibus, quae fidem non firman, sed potius labefactant. Meminerint, tradentes doctrinam religionis cooperari Spiritui sancto, qui per baptismum animis parvulorum habitum fidei infudit, quem ipsa sedula institutione, optulante nimirum eodem sancto Spiritu, ad actum promoveri oportet. Cum autem finis legis sit caritas et fides operibus debeat monstrari, singulari cura studeant veritates religiosas non memoriae tantum et intellectui sed et cordibus parvulorum inserere et in eorum praxim et vitam deducere.

Quae omnia quo certius et salubrius sunt, catechetae ad instituendam iuventutem non nisi rite praeparati accedant. Resuscitantes gratiam quae in eis est per impositionem manuum, divinae missionis et gravissimi sui muneris conscii, prudenti fervore et patienti amore parvulis Christi fruantur

¹ Eccl. VII, 27.
² Matth. XVIII, 6.

¹ Constit. Pauli V *En credite nobis*, de die 6 octob. 1607; constit. Clementis papae XII *Pastorale officium*, de die 16 maii 1700.

panem vitae aeternae et lacte coelestis eos nutriant doctrinae.

Tenellum gregem in doctrinae religionis instituentem, non omnes muneris sui partes se putent explevisse. Ipsorum enim est, providere quoque, ut iuventus, quae in scholis didicerat, vita et meritis teneat. Quapropter occasionem illi praebent exercitiorum vitae vere christianae eamque propria quasi manu in illa inducant; confessiones eius benigne excipiant, teneram devotionem erga sanctissimum sacramentum, deiparam virginem et angelos custodes, prout obedientiae et puritatis amorem cordibus instillent, fidei vero et innocentiae periculosos removeant; commercia, atque scripta, quae religiosa et morali integritati eius perniciem minantur, prohibeant; in genere, invigilantes conversationi, bonos confortent, labentes erigant, malos coerceant. Pia eorum de iuventute bene educanda conamina multum iuvabunt selecti libri, adultioribus porrigendi; his ad quamvis scholam, saltem in omni parochia, procuretur bibliotheca curae commissa catechetarum, qui libros indigentibus petentium congruenter distribuunt. Libri comparantur non phantasia, etiam si pia videantur, nimium indulgentes, sed tenoris potius historici, vel qui aliis modis salubriter instruant; simul autem continuo vigilandum, ne nimis frequenti librorum porrectione periculosos legendi pruritus excitetur, quo abrepta, labilis iuventus propinquam perverae lectionis poculum vix sciet declinare fortive brachio proicere.

Caput VII.

De scholis elementaribus.

Finis scholis catholicis positus cum attingi nequeat, nisi omnia, quae ibi aguntur, cooperentur: hinc reliqua etiam iuventutis per ludimagistros institutio episcopis in hac synodo congregatis summo per cordi est.

Decernunt propterea, ut in scholis sic dictis elementaribus nulli omnino pro tradendis materiis etiam profanis adhibeantur libri, nisi episcoporum quoque iudicio probati. Doctrina ipsa nil contineat rectae fidei boniae moribus minus conforme; quin immo omnem parvulorum institutionem spiritus religionis penetret, ideoque singulae materiae, in quantum ferunt, ad religionem seu educationis centrum referantur et non nisi catholico sensu parvulis proponantur. Ludimagistri vero meminerint, principale muneris sui officium esse, ut in parochia primos se exhibeant et fidelissimos ecclesiae filios, quippe qui ab ea sumentes muneris sui dignitatem, animarum pastoribus proxime iuncti, eorum in pascendo adolescente Christi grege adiutores vocati sunt. Hinc docendi in scholis christianae provinciam adgredientes, professionem fidei a concilio Tridentino praescriptam eorum dioeceseos scholastico vel foraneo episcopi vicario emittant. Eadem ex causa sacerdotum catechesibus pie auscultantes intersint, easque puerorum memoriae diligenti repetitione imprimant, ac uberius simul et firmiori eodem historiae biblicae cognitione per frequentem in scholis lectionem imbueri satagent. Profanas autem tradentes materias, omni utantur occasione ad sensus religiosos in parvulorum cordibus promovendos et sanctae vitae proposita vel excitanda vel fulcienda. Institutioni, quae intellectum illuminat et voluntati motiva offert, rationabilem Deoque placitam iungant disciplinam, qua deficiente, videlicet ingenii petulantia intellectum, carnisque concupiscentia voluntatem infringit. Denique iuventuti sibi creditas pietatis omniumque vitae vere christianae virtutum praebent exemplum, adstant

illum tantummodo, qui fecerit et docuerit, magnum praedicari in regno caelorum.

Quae ut a ludimagistris ad amicum observantur, pastores animarum aeque ac vicarii foranei et scholarum inspectores invigilabunt, et omni solertia et caritate iuvando, immo et impediendo procurabunt. De iuventute bene meritis honore et praemio dignos habebant, debiliores in implendo munere consiliis adiuvabunt, negligentias agentes impellent; si qui officio suo desunt, monebunt eos lenius primum et dein severius; inflexibiles vero, praecipuis fidei morumque violatores, misis indulgentia, quae non ex Deo est, episcopi denuntiabunt. Item in ludimagistrum assumendi fides et conversationis intemerata sit oportet. Loco movebitur, qui a recto tramite deflexerit¹. Ne autem solummodo officiorum videamur esse memores et concordiae vindices, quibus operarius dignus sit mercede sua, omnes, quorum interest, serio hortamur et obtestamur in Domino, ut debita ludirectoribus stipendia, quae congrua et honesta sint, libenter atque fideliter reddant, miseriori vero plurium conditioni quoque modo occurrant.

Gravissimi porro momenti efformationem ipsorum ludimagistrorum censemus, ideoque optamus, ut ludirectores ipsi praesertim ruri pueros in scholis ingenio, moribus necessariisque animi dotibus eminentiores, ad magistrorum munus, quantum fieri poterit, praeparare et instituere satagent. Quae autem in provinciae huius dioeceseibus paedagogia seu ludimagistrorum seminaria eriguntur, episcopo omnino subiant, eiusque cura suam ad ecclesiae mentem accipiant et servent formam. Ludimagistris autem erudienda iuventute iam occupatis, quo peritius in dies et salubrius munere suo honorifico aeque ac meritorio fungantur, synodus praesens spiritualia commendat exercitia, ad quae peragenda quotannis diebus ac locis opportunis praebatur occasio, qua ut labentes atque fervidi utantur, ab animarum pastoribus pie invitentur et excitentur. Item collationes magistrorum habeantur, prout ab episcopo ordinabitur. Cum recentiori tempore fratres et sorores regulares, qui a Scholis nomen habent, singulari suo in moderanda iuventute fervore et probata aptitudine maximas ubique laudes promeruerint: episcopi huius provinciae ardentem exoptant, ut, ubi fieri poterit, salvis utique ludimagistrorum saecularium iuribus iam acquisitis, ad regendas puerorum et puellarum scholas praesertim in maioribus dioecesium civitatibus advocentur.

Scholas optimo quoque modo in singulis coetibus constitutas iuventus frequentet necesse est. Quare pastores animarum parvulos ad diligentem et continuam scholae nec non catechesium frequentationem blandis verbis et vel praemiis alliciant; ubi episcopo expedire visum fuerit, dimidiato etiam die menses et maiores alternis vicibus congregent, tum publicis ex ambone concionibus tum privatis exhortationibus parentes officii sui moneant, reluctantibus leges civiles has de re late in memoriam revocant; declarantes, sponsos, deficientibus de frequentata schola et doctrina christiana testimoniis, difficulter et non nisi acquisita demum ac severe explorata catechismi scientia promulgari posse; ubi haec non sufficiunt, auxilium regiminis civilis requirant. Si autem nihilominus alicubi invenirentur, qui institutiones in ecclesiis et scholis frequentare positus non possent: hoc diebus et horis opportunis ad elementa fidei addiscenda convocare et peculiari illorum instructioni operam impendere, bonos animarum pastores non pigebit.

¹ Concilio later. cum. sess. et Austr. Imp. art. VIII.

Plane singulari eorum cura pioque solo iuventutem in fabricis delitescens commendamus. Studeant parochi fabricarum possessores ad erigendas in ipsis fabricis scholas peculiare movere, vel eo saltem inducere, ut statutis temporibus fabricas adire et iuventutem ad excipienda fidei morumque rudimenta coagregare possint. Dominos autem fabricarum per amorem Christi obtestamur, ut illorum, quorum ad augenda huius vitae commoda utuntur laboribus, spirituali commodo paratissimi provideant, et vel ideo non tantum nulla pastoribus obstacula ponant, sed potius eorum coamipibus proprias vires coniungant, immo ipsi eorum desideria praevideant. Meminerint quaecumque, omnes et singulos, quotquot in suis fabricis operarios et famulos numerant, ante omnia regi aeternorum famulari debere, et supremi quoque domini operarios appolari, nec non una nobiscum illi familiae adscriptos esse, pro qua dominus noster Iesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium et crucis subire tormentum. Hinc illos etiam in implendis christiani hominis officiis non solum nullo modo impediant, sed fidei et moribus eorum invigilantes, seductionis pericula avertant: omnia vero, quae salutem eorum prodesse possunt, paterna sollicitudine procurent.

Quae de scholis publicis statuta sunt, etiam quoad privata erudiendae iuventutis instituta, in quantum horum natura fert, observentur, cum non minus ac illae episcoporum et parochorum inspectioni subiecta sint. Hinc scholae privatae non erigantur, nisi de scientia et assensu episcopi: directores autem viri sint fide et conversatione probati, et in tesseram, quod bene praefuturi sint, professionem fidei emittant: in omnibus tandem huiusmodi scholis doctrinae religionis a sacerdote tradatur per episcopum designato vel approbato.

Ut, quae de scholis sancita sunt, eo rectius observentur, praeter vicarios foraneos annuae visitationis officio satisfacturos, scholasticus dioceseos, quoties episcopo visum fuerit, peculiari inspectione providebit.

Caput VIII.

De scholis mediis.

Quantum momentum sit scholis gymnasialibus aliisque, quae inter elementares et superiores intermediae sunt, vel ex eo liquet, quod in iisdem cultiorum classium maxima pars formatur omnesque ex iis prodeunt, quibus potissima tam ecclesiae, tum reipublicae munera eroduntur, ad quos proin oculi omnium speculandi diriguntur, quorumque exempla facillimos inveniunt imitatores. Accedit, mediarum scholarum discipulos eius aetatis esse, quae quoad fidem et honestatem morum, seductionis periculo maxime obnoxia esse solet. Saluberrime propterea concordiae acta inter summum pontificem et augustissimum Austriae imperatorem sancitum est, omnem iuventutis catholicae institutionem in cunctis scholis conformem fore doctrinae religionis catholicae, et episcopos, ex proprii pastoralis officii munere, religiosam iuventutis educationem in omnibus instructionis locis directores et advigilatores, ut in quaevis tradenda disciplina nihil adsit, quod catholicae religioni morumque honestati adversetur. Antistites itaque huius provinciae, rationis Deo reddendae nunquam non memores, omnium quae medio dicuntur scholarum inspectionem summa solertia exercebant vel ipsi, vel per sacerdotes delegatos; quorum erit, instructionem a suis episcopis scripto acceptam fideliter sequi. Suprema omnium, quae in his scholis aguntur, regula eadem concordiae acta provide sancita, postulat, ut omnis institutio

ad vitae christianae legem cordibus inscribendam pro rei, quae tractatur, natura composita sit. Quam normam ut omnes scholarum mediarum moderatores sincerissima fide custodiant, episcopi in hac synodo congregati pro officii sui gravitate ardentissime desiderant, et cunctorum, ad quos pertinet, religioni atque comitati in nomine Domini commendant.

Hinc praecipuis religionis catholicae magistri pro huius scholis constituti patere moventur, ut excellenti vocationem suam iugiter meditantibus, munera auctoritate episcopali collati ac demandati partes virili contentione implere nitantur. Cumque religio nequaquam in vagis, prout nonnulli praetendunt, imaginationibus obscuris et temporis tentationis inefficacibus sessionibus consistat, et fideles maxime cultiores clara fidei cognitione et persuasione religiosa firmissimis rationibus innixa indigeant: iuvenes sibi creditos, provide pensatis eorum indigentibus et saeculi huius iniuriis, in doctrina religionis solidissime instituant, ut eorum fides inconcussa stet, fidemque voluntas sequatur firma et laetabunda. Libros autem, quibus doctrinam ecclesiae tradentes fideliter inhaereant, episcopi summa cura eligent, nullosque non praemisso riguroso examine admittent.

Cum autem religio in adolescentium animis, nisi exercitio, firmari nequeat: catecheticae officio suo rite satisfacturi, iuvenes ad fidem exercendam peculiari studio inducant oportet. Ut proinde studiosa iuventus quotidie sanctissimo missae sacrificio devote intersit, occasionem et motiva praebent: dignitati et splendore cultus divini sedulo consulant, ipsosque iuvenes stimulent, ut communis adorationis loca et officia habeant dilectissima, etiam propriis studiis ornanda et augenda. Cum ad fidem et pietatem iuventutis firmandam religiosa sacramentorum frequentatio plurimum conferat: hinc plane singulari catechetarum curae confessiones iuvenum tanquam rem momenti gravissimi commendatas volumus. Solertissime curent, ne iuvenes sacerdoti cultis obvio et modo huic, modo illi constentur, sed e probatis probatissimos confessorios eoque vitae suae spiritualis duces sibi eligant, quibus cum huiusmodi paterna directionis beneficia felices experti fuerint, salutem suam prospecturi etiam e schola egressi conscientias tuti pandent credentque ulterius dirigendas. Exercitia spiritualia ante communionem paschalem usitata omni meliori, quo fieri poterit, modo dirigantur, ideoque ut fructum plus afferant, per alium sacerdotem, pluribus quam hucusque horis et diebus, praemissa de recto eorum usu instructione et tradito iuvenibus servando exercitiorum ordine habeantur. Sed et his omnibus minime acquiescentes religionis magistri moribus et conversationi iuventutis cum boni pastores invigilent; visitent studiosos in domibus, praesertim aegrotos, eoque de recipiendis sacramentis moneant; aetate maturioribus, si dubiis circa fidem vexantur vel quoad morum honestatem periclitantur aut iam iam lapsi fuerint, benigna et patienti caritate succurrant et in huiusmodi animarum cura nec tempori nec labori parcant. Ut porro suum muneri suo propositum uberius consequantur, pia inter studiosos sodalitates, prout olim moris erat, approbando episcopo erigant; quae si bene dirigantur, studiosis non tantum est amplum exercitium in fidei caritativeque operibus campum aperiant, sed et conservandas in vitae innocentia et integritate vel ideo plurimum adjuvant, quia communis plurimum exercitatio animum addit, emulationem excitat, actuosum iuvenum animum regulae et ordini subdit et ad salutaria examina dirigit. Accedit, illos, qui in scholis eiusmodi sodalitatibus nomen dederunt,

eandem in posterum vix derelicturos esse, vel ad A
religiosas virorum consociationes transiuros.

Ceterum de scholarum statu sincere cum delegato
episcopi conferant eiusque consilia sequantur. In
relationibus ex quoque anno per scholarum directores
ad episcopum mittendis, viriliter postposito respectu
humanis, veritatem pandant aliisque etiam occa-
sionibus, prout in Domino opportunum videbitur,
vota ac desideria sua quoad scholarum conditionem
antistiti libera voce exponant. Cum autem catechetici
muneris plura, quam reliquorum sint officia, tantaque
religionis dignitas et gravitas, episcopi curam ad-
hibebunt, ut religionis magistri reliquis studiosae
iuventutis moderatores honore et stipendio pares
habeantur, utque pro tradenda religionis doctrina,
cuius praescripta materia temporis spatium hucusque
concesso experientia teste absolvi nequit, plures per
singulas scholarum classes horae assignentur.

Reliquos scholarum mediarum magistros, cum B
alioquin ex actu concordiae non nisi viri catholici
esse debeant, per viscera caritatis Christi obtestamur,
ut in omnibus nobilissimos fidesque se exhibeant
ecclesiae catholicae filios, et sacerdotalis in excolenda
iuventute munus cooperatores paratissimos. Nolu-
mus monere, ut meminerint, stipendia, in mercedem
laboris eis assignata, catholicorum pecunias esse, cum
bona, quae fundus religionis et studiorum constituunt,
prout conventio palam agnoscit, ex eorum origine
ad ecclesiae proprietatem spectent et ecclesiae
nomine administrantur. Viris potius cultura ingenio
iisque catholicis ex corde fidentes, speramus in
Domino, fore ut quanto magis scientiarum lumine
clareant, tanto maiori auctoritate et fructu co-
operari ad aeternam creditae sibi iuventutis salutem
satagant.

Hinc, in religiosa et morali adolescentium effor-
matione magistros religionis, quibus hac in re prima C
partes debentur, fide non ficta et corde lubenti,
quantum poterint, iuvare non dubitent; sed etiam
scientiarum, quibus ex officio proprio iuventutem
excolunt, doctrinas spiritu et sanguine catholico tradant,
quippe quo variae mentis humanae cognitiones unius
veritatis vinculo iunguntur. Cooperandi hoc modo
ad vitae christianae legem cordibus iuvenum in-
scribendam quaelibet profecto disciplina copiosam
et opportunam suppeditat occasionem magistro, fidei
catholicae pariter ac scientiae lumine irradiato, qui
vel ideo verbum incarnatum, prout totius mortalium
vitae, sic etiam omnium scientiarum alpha et omega,
principium et finem esse securus credere doceneque
profiteri didicit. Cum autem verbis utcumque per-
suasibilibus efficacius vivum vitae sit exemplum,
studiosae iuventutis moderatores omni, qua possemus,
auctoritate hortamur, et pro sancta, qua omnibus
obstringimur, caritate carere rogamus, ut sintera et D
solida in religionem et ecclesiam pietate, cultus
divini et sacramentorum veneratione recteque usu,
religiosa doctrinae et praeceptorum ecclesiae ob-
servatione, omni denique sua conversatione iuvenibus
praeiuceant. Qui muneri magistri vere christiani
satisfecerint, omni aestimatione et honore digni sunt;
nomina eorum non tantum in terris grata recoleantur
memoria, sed scripta simul erant in libro vitae
aeternae, testante scriptura: „Qui docti fuerint,
fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iustitiam
erudierint multos, quasi stellas in perpetuas
aeternitates.“¹

Quae cum magistris laicis diximus, eo magis dicta
esse volumus sacerdotibus profanae scientiae ma-
gistris. Turpissima macula sanctum Christi sacer-

dotium dehonorerent, qui huic adscripti eo temeri-
tatis progrediantur, ut christianam iuventutem ca-
tholicae educationem non solum non promoverent,
sed doctrinae aut exemplis pervertant, et haec, quos
Dominus vocavit non amplius servos, sed amicos suos,
crucis inimicis sociarentur.

Hae de publicis gymnasiis et reliquis scholis
mediis statuta, etiam ad scholas quas privatim
habentur, extendimus, non mutatis, nisi quae harum
indoles mutari possit.

Caput IX.

De literarum universitate.

Iuventutis memores, cuius rectae efformationi
omnis temporis futuri spes innititur, patres in hac
synodo congregati ad aliam literarum universitatem,
quae in ista provincia unica existit, et cuius can-
cellarius metropolitae est, oculos non convertere non
possunt. Quanta ecclesiae sint de universitatibus
merita, quanto studio quantisque favoribus eas ceu
prae ceteris sibi dilectas filias inde ab eorum origine
prosequuta fuerit, historia lucenter loquitur; prae-
sidio enim maxime ecclesiae tamquam scientiarum
speculae in summo reipublicae collocatae fuerunt
fastigio. Cum et huius urbis universitas a piissimo
Carolo imperatore IV erecta, a Clemente papa VI
confirmata, ad catholicos fines instituta sit et usque
hodie catholicis bonis sustentetur: nil vehementius
exoptamus, quam ut, Deo largiente, antiquissima
haec et celeberrima per Germaniam scientiarum
palaestra avitam suam conservet famam et gloriam,
et incrementa in dies laetiora capiat, atque insigne
regni Bohemiae decus semper appellari mereatur.
Quod ut fauste et feliciter eveniat, speramus et
spem nostram palam profiteamur, fore ut catholicorum
professorum iunctis conatibus characterem fundatione
expressum religiose servet et comprobet. Arcuissimum
enim vinculo scientiae prout inter se, ita religioni
copulantur. „Omne datum optimum et omne donum
perfectum,“ inquit apostolus, „desursum est descendens
a patre lumine,“¹ Christus dominus, „in quo sunt
omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi,“²
mentem humanam a gravissimarum rerum incerti-
tudine et errore liberavit, et Spiritus sanctus, quem
nobis misit doctorem veritatis, per prophetam
appellatur spiritus sapientiae, intellectus et scientiae.
Idem vero Spiritus sanctus ait: „In malevolam
animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore
morbido peccatis.“³

Exinde omnium, qui in universitate munere do-
cendi funguntur, prima certe lex erit, ut supremum
omnis scientiae principium videlicet veritatem suspi-
ciant, quae pretiosissimum animi bonum et illud
societatis vinculum efficit, quo omnis doctrina in-
geniarum et humanarum artium continetur, et quae
rivos sube ex uno fonte, Deo videlicet, et radios
eius tanquam ex increati et divini solis splendore
derivat, modo utique diverso et cullibet scientiae
peculiaris. Veritati itaque, quae revelationi omnino
consentit, indagandae et funditus acquirendae omnes
impendant vires; si cognitae et acquisitae, vitatis
errorum commenta, fidele ac generosum verbo
scriptisque testimonium praestant. Cognoscendae
autem veritatis primum sabadium erit cor purum
et rectum, quod nullam transactionem cum mendacio
admittit, sed sincero et invicti amore veritatem
iugiter profertur. Eodem veritatis amore discipu-
lorum suorum corda replent, eos ad solida et in-
defessa studia inducant et vel ita contra adolescentis

¹ Incoh. I, 17.

² Colos. II, 3.

³ Sup. I, 4.

¹ Artic. XXXI.

² Dec. XII, 2.

aetatis crescentia pericula nubiant; ab illicitis quibuscumque eos revocent, ad honestissima quaeque verbo et exemplo moveant, ad servanda praesertim fidei catholicae praeccepta et ad vitae vere christianae exercitia tum salutaribus monitis tum propria religione eos inducere, non inter ultima munera sui referant officia.

Studiosos autem iuvenes, almae nostrae universitatis alumnos paterne monemus in Domino, ut munium, ad quae obounda proxime praeparantur, gravitatem numquam non prae oculis habentes, animam quidem industriam profectui in literis impendant; dum vero scientiis vacant, supereminens scientiae Iesu Christi non obliviscantur, ex qua omnes reliquae disciplinae decorem et incrementum hauriunt. Ideo quaecumque bona et egregia in primo studiorum curriculo exercuerint, perseverantes custodiant et hominis christiani partes viriliter impleant, ut, quantum in scientiarum cultura, tantumdem et vel plus in virtutis studio profecisse dignoscantur. Haec enim est illa sapientia, de qua dicitur: „*Praeposui ultum regnum et sedibus, et divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Super salutem et speciem dilexi illam et proposui pro luce habere illam; quoniam inextinguibile est lumen illius.*“¹

TITULUS III.

De cultu divino.

Caput I.

De sanctissimo missae sacrificio.

Cultus divini praecipuus actus sacrificium est. In eo quippe omnia perfectissime comprehenduntur, quae Deo summo, bonorum omnium largitori, quem nihilominus tamen innumerabilibus peccatis et negligentis offendimus, iustissime debemus. Quod vero desideria gentium efflagitare tantum et antiqui foederis figurae praesignare poterant, impletum fuit cruenta divini salvatoris oblatione, quam in ara crucis semel peregit, sed usque ad consummationem saeculi permanere decrevit, et incruento modo innovari et continuari iussit in saepe missae sacrificio, ut salutaria uberrimique suae passionis fructus in homines semper redundarent. „Quae quidem oblatio ineffabili prorsus fructuum ubertate redundans, praesentem aequae ac futuram vitam complectitur. Ea enim oblatione placatus Deus gratiam donumque poenitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit, ac licet peccatis nostris graviter offensus, ab ira ad misericordiam, a iustae animadversionis severitate ad clementiam traducitur; ea temporalium poenarum reatus et obligatio dissolvitur; ea defunctorum in Christo animae nondum ad plenum purgatae sublevantur; ea obtinentur quoque temporaria bona, si tamen potioribus non officiant; et sanctis et imprimis immaculatae sanctissimaeque Dei genitrici virgini Mariae eximus quidam honor cultusque conciliatur.“ — „Idcirco sancta mater ecclesiae sancto divini sui sponsi ditata thesauro, numquam destitit, omnem curam, operam diligentiamque in id conferre, ut tam tremendum mysterium a sacerdotibus, quanta maxima fieri posset, interiore cordis munditia et puritate perageretur, debitoque saecularum caerimiarum ac rituum apparatu cultuque celebraretur. Ac pari sollicitudine studioque ipsa pietissima mater numquam cessavit suos fideles filios commovere, hortari et inflammare, ut ea, quae oportet, pietate, veneratione ac devotione ad hoc divinum sacrificium frequentissime convenirent.“²

¹ Sap. VII, 8-10.

² Epist. encycl. Pii papae IX, *Amantissimi Redemptoris*, de die 2 madi 1858. Confer conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. et observ. in celebr. missae.

Verbis haec sibi patris nostri Pii papae IX propriam consulto fidem instantes ad augendam honorificentiam augustissimo novae legis sacrificio debitam sequentia decrevimus innovanda.

1. Omnes et singulos sacerdotes propter Deum instantanter provocamus, ut pari fide, qua se strictissima ieiunii corporalis obligatione devinctos agnoscent, ab omni quoque culpa ieiunantes, divinam placationis hostiam pari manibus et mundo corde libere mereantur. Nemo propterea labis legalis sibi conscius, quantumvis contritus sibi videatur, non praemissa sacramentali confessione, ad mensam coelestem accedere praesumat, excepto casu urgentis necessitatis, quo eveniente saltem contritionem cum sacramenti voto elicere conetur et quamprimum confiteatur.³ Sed et de illis levioribus maculis quibus humana fragilitas quotidie exponitur, sincero corde dolere Deumque piis precibus placare non omittant, priusquam se tractare mysteria aggrediantur. Cumque eos minime lateat, quanto mysterio divinum officium et missae sacrificium inter se cohaerant, illam non temere negligant missalis rubricam, quae ante missam etiam privatam, saltem matutinum cum laudibus, quantum fieri potest, persolvere iubentur.

Celebraturi pro opportunitate praeparationem in missali Romano descriptam devote persolvant, sacrisque paramentis induti omnia vitent, quae mentem distrahere possint, sed solliciti de peragendo tremendo mysterio, pia eius consideratione devotionem in se excitare satagent. Post missam autem praescripta gratiarum actio persolvatur, cui, quantum fieri poterit, pii sacerdotes ante discessum congruam meditationem iungere solent. Cum enim apud Deum pro perceptis donis gratitudo secunda sit alterius beneficii impetratio: tanto plures salutiferi sacrificii fructus profecto colliget sacerdos, quo diutius et ferventius cum Domino et Deo suo benignissimo hospite fuerit colloctus.

Cum sacri ritus et caerimoniae, quibus ecclesia ex apostolica traditione et avita disciplina in sacramentorum administratione divinisque officiis utitur, magnam christiani populi eruditionem veraeque fidei protestationem contineant, fidelium mentes ad rerum altissimarum meditationem sustollant, et devotionis etiam igne inflamment; gravi profecto peccato conscientiam suam maculat sacerdos, qui receptos et approbatos ecclesiae ritus notabiliter negligeret, pro libito omitteret et in novos immutaret.⁴ Habet praeprius sacrificium missae multos eosque maxime insignes et solemnes ritus, quorum nullus supervacaneus et inanis existimandus est, sed omnes eo spectant, ut et tanti sacrificii maiestas magis eluceat, et ad rerum divinarum, quae in eo sacrificio occultatae sunt, contemplationem fideles excitentur.⁵ Quare omnibus sacerdotibus graviter iniungimus, ut ordinem, ritum et caerimoniae, prout in missali secundum usum sanctae Romanae ecclesiae describuntur, in missis tum privatis tum solemnibus sedulo pieque custodiant, eo magis, cum in faciendis ritibus unitas eademque ubique locorum observantia ad promovendam fidelium aedificationem plurimum conferre dignoscatur. Abusus, qui fors sub nomine consuetudinum aut observantiarum praeter vel contra missale Romanum in hac provincia irrepserint, etiamsi longa praeteritorum annorum serie quasi stabiliti videantur, tum quoad ritus, tum quoad tantum, praesenti decreto de medio tollimus et abrogamus.

³ Ibid., sess. XIII, de euchar., cap. 7.

⁴ Constit. Sixti papae V *Inmensae altissimi Dei*, de die 22 ian. 1567.

⁵ Conc. Trid., sess. VII, can. 18.

⁶ Catech. Rom., de euchar., part. 2, cap. 4, quest. 76.

Ne quid, autem in tanto mysterio celebrando per incuriam vel ignorantiam admittatur, quod cultui Dei contumeliam afferre possit, omnes sacerdotes paterne monemus, ut rubricas missalis saltem semel per annum cum industria perlegant, simulque decreta per sacrorum rituum congregationem publicata ad amussim observent, et ab eorum praescriptis nullo praetextu discedere audeant. Ut recentiora huiusce sacrae congregationis decreta quantocius clero innotescant, episcopi providebunt.

Quoniam in pristinis editionibus missalis Romano-Bohemici, quae in hac provincia hucusque typis prodierunt, nonnulla praecipue circa missae recentiores, et Bohemiae proprias, desiderantur, nova correctior editio missalis Romani constitutionibus apostolicis perfecte respondens, procurabitur, cui missae sanctorum, quae ex immemorabili consuetudine vel ex indulto apostolico in nostra provincia celebrari solent, alio corpore missalis, adiungentur. Conscientiis consulturi, episcopi sanctam sedem adibunt supplicantes, ut saltem in ecclesiis pauperibus usum missalium, quae quopiam modis imperfecta reperiuntur, benignissime concedere dignentur, usque dum consumantur.

Vehementer porro cupimus, ut divina mysteria ab omnibus et singulis sacerdotibus diligenter ac frequenter perficiantur, ne tantae dignitatis gradum otiose suscepisse videantur. Obsecramus itaque singulos, eosque virtute sacri concilii Tridentini compellamus, ut, nisi alias quotidie obligentur vel legitime impediti fuerint, praeter dies dominicos et festivos sacrum missae officium frequentissime peragant, prout munus eorum, maxime curae animarum, exposit, et caritas domini nostri Iesu Christi alioquin urget.

Cum nimia festinatio in celebratione missae religiofas aures oculosque offendant, et immodica prolixitas fastidium potius quam devotionem pariat, omnes celebrantes commonefacimus, ut utramque indecentiam vitantes, ordinarie mediam circiter horam missae privatae impendant.

Missae autem celebretur tantum in loco ad hunc finem consecrato vel benedicto, super altari rite consecrato saltem portatili, et cum omnibus requisitis, quae ad missam praescribuntur. In privatis sacellis et oratoriis numquam, nisi obtenta speciali facultate apostolica, sacrificium missae offeratur.

2. Fideles vero per reverentiam et amorem erga augustissimum religionis mysterium obtestamur, ut sacrosancto missae sacrificio assiduis et ardentissime intersint: non diebus tantum dominicis et festivis, sed et aliis, immo quotidie, quantum fieri possit, de fontibus Salvatoris hauriant aquam salientem in vitam aeternam. Nihil enim agere possunt, quo magis honoretur Deus: nec ullam novimus gratiam, quae non obtineri, nullum debitum, quod non solvi, nec infirmitatem, quae sanari non possit hoc mirando Christi sacrificio, nullamque opus bonum, quo vivi et mortui queant efficacius invari. Memores specialium fructuum, qui in pie adstantes derivantur, corde puro vel saltem poenitente, cum humilitate et fiducia accedant ad thronum divinae misericordiae, atque dum fide et timore pleni circumdant altare Dei, caritate ferventes mysterium caritatis devotissima mente concelebrant, se ipsos hostiam Deo immolantes, qui pro nobis hostia fieri dignatus est.

Denique, sicut Israelitae olim laeti una dona offerebant ad digne construendam Dei habitationem, et prout primores christiani patresque nostri nihil

antiquius habuerunt, quam maiestati cultus divini per omnia providere: ita nostri quoque fideles templum et altaria Domini laeti studio ornare, ac sacro zelo accensi ad nitorem domus Dei decusque sacrorum mysteriorum omnibus viribus conferre in deliciis habeant.

Caput II.

De externo ordine in celebratione missarum.

Cum omnes unum simus in uno corpore, quod est ecclesia, omnesque de uno pane participemus, convenit omnino, ut dum in sacrificio missae peragendo uno eodemque ritu ab ecclesia praescripto utimur, parem etiam ordinem externum servare studeamus, quem apostolus commendat monens, ut „omnia honeste et secundum ordinem fiant“.

Rectores itaque ecclesiarum vigilabunt, ne vagi ignoti aut aliunde suspecti sacerdotes, tam saeculares quam regulares, qui testimonium a suis superioribus exhibere non possunt, ad divina officia celebranda admittantur. Sacerdotes peregrini, idoneis documentis et non vetustioribus quam unius anni provisi, una alterave vice ad sacra facienda admitti possunt: diutius autem commoraturi ad episcopum, et in districtibus a sede episcopali nimis remotis, quando res urget, ad vicarium foraneum remittantur, qui, causa cognita, facultatem ad tempus largiri poterit, donec responsam episcopi superveniat. Stabile in dioecesi domicilium fixuri, pro licentia celebrandi episcopum aedeant.

Ut ordo divinatorum officiorum, qui neque in omnibus locis idem esse, neque proprio cuiusvis arbitrio relinqui potest, recte statuatur: ordinarii, adhibitis duobus canonicis, quorum alter ab episcopo, alter a capitulo eligatur, lustrato ordine hucusque observato in singulis ecclesiis, definiant vel approbent ordinem sacrorum, pietati fidelium et decori domus Dei maxime convenientem. Praeterea, in unaquaque dioecesi magister liturgiae principalis deputetur, qui strictae observationi caerimoniarum sacrarum invigilet, dubia occurrentia solvat negligentesque officii admoneat. Pari modo functiones ecclesiasticae, in quibus maior clericorum numerus intervenit, per delectum caerimoniarum magistrum ordinentur.

Parochus ceu exemplum disciplinae et ordinis in obeundis sacris mysteriis, procul a nota cuiusvis indifferetiae, zeloso conamine suo ostendere debet, quomodo in domo Dei oportet conversari, ut in omni actione ordo coelestis Ierusalem quasi per speculum appareat. Hinc officia divina ita ordinet, ut parochiani commode eis interesse possint. Idem fiat, si plures alicubi sunt sacerdotes: in locis maioribus autem, ubi plures ecclesiae patent, rectores earumdem mutua collatione in id conveniant, quod fidelibus utilissimum reputabunt. Hora statuta, pro arbitrio nequam mutanda, accurate servetur, ne cunctatione praesentibus taedium paratur, aut negligentibus causa excusationis praebetur.

Pia fidelium devotio vix augetur, si uno eodemque tempore in eadem ecclesia plures missae succedentibus initiis simul celebrantur, quippe cum non pauci cuilibet missae aliquam attentionem impendere cupientes, hoc ipso mentem plurimum distrahaant. Quapropter hortamur ecclesiae rectores, ut, nisi evidens necessitas aliud postulaverit, suam cuilibet missae horam assignent. Si vero eodem tempore plerum missarum celebratio necessaria fuerit, una externo apparatus quasi solemnior in altari ecclesiae maiori, reliquae autem, omisso saltem campanularum pulsu et, quantum fieri poterit, in capellis vel

¹ Clementis papae VIII const. Cum sanctissimum, de die 7 iulii 1604, et Urbani papae VIII const. Si quid est in rebus, de die 2 sept. 1624.

² Syn. XIII, cap. 14, de ref.

altaribus ab ecclesiae choro paulo remoto celebrantur.

Animarum pastores, dum populum de significatione caerimoniarum et omnium, quae in sacra liturgia fiunt, edocent, eum etiam de modo instruant, quo domum Dei ingredi ibique honeste sese gerere oporteat. Etenim pictas internae corporis quoque habitu externo testatam se facit; unde fideles, cum reverentiam suo mysterio et ipsi sacro loco debitam nunquam non exhibere debeant, praesertim in sacrificio missae, maxime ab elevatione usque ad communionem sacerdotis, Iesum Christum super altari praesentem summa humilitate, et vel ideo flexis etiam genibus adorare non intermittant. Multo magis indecentem strepitum, indignam confabulationem vel somnolentiam, ubi coram facie aeterni regis comparent, plane abhorreant. Parochi ideo de ista rebus fideles quandoque ex professo edoceant, vigilentque sedulo, ne quis tempore officii deambulare, nugae agere, sermo aversus sedere, altaribus vel fonti baptismali insidere audeat.

Praeterea, ab ipso religionis christianae exordio et continua traditione receptum est, ut chorus pro sacris faciendis assignatus solis clericis pateret: quapropter assistentiam saecularium personarum cuiusvis conditionis et sexus, in ecclesiis etiam regularium, intra presbyterium et altarium septa, dum missae aliae divina officia ibi celebrantur, districte improbamus.

Caput III.

De applicatione missarum.

Missae fundatae cum consensu episcopi susceptae secundum conditiones in foundationis instrumento appositae diebus statutis et alioquin non impeditis, etiam si constituta eleemosyna temporum infirmitate sive incuria administratorum imminuta fuerit, ab omnibus stricte et religiose persolvantur, nisi numerus earum per sanctam sedem apostolicam vel per episcopum facultatibus apostolici munitum describeretur¹. Ecclesiarum rectores curabunt, ut missarum fundationes in peculiari libro descriptae reperiantur; eorum quoque erit, procurare librum, in quo missarum persolutio propria manu celebrantis notetur. Ne clerici fundationum onere nimis arctentur, vel ab officiis curae² animarum quotidianis impediatur, nova missarum onera, ubi alioquin sat magna antiquorum copia est, non facile suscipiantur. Cui rei episcopus, penes cuius curiam fundationes singularum ecclesiarum accurate recensitae sint, sedulo invigilabit.

Eleemosyna pro missis adventitiis non suscipiatur minor illa, quam ordinarius sive lege dioecesana praescripserit congruam, sive iuxta peculiarem loci, temporum et personarum qualitatem admittendam declaraverit. Sed neque maiori numero huiusmodi missae recipiantur, quam cui ex offerentium intentione infra modicum tempus satisfieri possit. Acceptationem stipendiorum, et obligationis susceptae persolutionem sacerdotes accuratissime in proprio missarum elencho adnotent. Pie solliciti, ut in rem sancta non solum a vetitae pactionis labe, sed etiam ab omni quaestus et illiberalitatis specie longissime abint, recogitabunt utique, iatis stipendiis inesse characterem eleemosynarum, quarum usus legibus ecclesiae conformis sit³.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 4, de ref.; sacra congr. conc. in Ferrarium, 8 mart. 1697; decr. sacrae congr. conc. de celeb. miss. ex mand. Urbani papae VIII editum 21 iulii 1685; confirmatum ab Innoc. papae XII die 28 dec. 1697.

² Mandato curae.

³ Conc. Trid., sess. XXII, de observ. et vit. in celeb. miss.; constit. Benedicti papae XIV Quarta cura, de die 30 iulii 1741.

Cum omnis pontifex ex hominibus assumtus pro hominibus constituatur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis: neminem latere potest, sacrosanctum missae sacrificium ab animarum pastoribus esse applicandum pro populo eorum curae commisso, et huiusmodi obligationem ex divino praecepto descendere, iuxta concilii Tridentini doctrinam¹. Ut de huius obligationis ambitu nullum omnino suboriatur dubium: saluti regis dominici divinitus sibi commissi provinciarum, sanctissimus pater et dominus noster Pius papa IX literas novissime dedit encyclicas, quibus exposita coelestium munerum uberrima copia, quae ex augustissimo missae sacrificio in orbem terrarum redundat, genuinam sedis apostolicae doctrinam de applicatione eiusdem sacrificii pro populo clarissimis verbis dilucidavit, certamque normam et legem universalem constituit, ab omnibus parochis sedulo diligenterque observandam. Quas literas debita reverentia suscipientes et in ipsa etiam hac synodo communi sollicitudine episcopali promulgantes, tenore eiusdem ordinationis apostolicae declaramus, cunctisque, ad quos pertinet, renuntiamus, parochos alioque omnes animarum curam actu gerentes sacrosanctum missae sacrificium pro populo sibi commisso celebrare et applicare debere: tum omnibus dominicis aliisque diebus, qui ex praecepto adhuc servantur, tdm illis etiam, qui ex apostolicae sedis indulgentia ex dierum de praecepto festorum numero sublatis ac translatis sunt; quemadmodum ipsi animarum curatores debebant, dum Urbani papae VIII constitutio *Universa, per orbem* in pleno suo robore vigeat, antequam festivi de praecepto dies imminerentur et transferrentur². Huiusmodi festa, quibus proinde sacrum pro populo applicare oportet, sunt: feria tertia Resurrectionis et Pentecostes; festum Inventionis sanctae crucis; Nativitatis sancti Ioannis Baptistae; sancti Iosephi sponsi beatae virginis Mariae; sanctae Annae matris beatae virginis Mariae; dedicationis sancti Michaelis Archangeli; sanctorum apostolorum: Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Philippi et Iacobi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis et Iudae, Matthiae; sanctorum Innocentium; sancti Laurentii martyris; sancti Sylvestri papae.

Quod vero attinet ad festos translatos dies, id unum excipitur, ut scilicet quando una cum solemnitate divinum officium translatum fuerit in dominicam, una tantum missa pro populo sit a parochis applicanda: quandoquidem missa, quae praecipua divini officii pars est, una simul cum officio translata existimari debet³.

Ut autem quis praefatae obligationi, utpote diebus statutis annexae, interdum alio per hebdomadem die satisfacere sine gravi culpa possit: legitima requiritur dispensatio, quam episcopi non nisi parochis egentibus, quos revera tales esse noverint, concedere poterunt⁴.

Caput IV.

De sanctificatione dierum festorum.

Etiamsi semper orare Deumque continuis fidei et pietatis exercitationibus colere oporteat, singularem tamen honorificentiam dies sibi vindicant, quos prae ceteris Deo sacros et communi cultui divino divinisque rebus consecrandos novimus; ut

¹ Sess. XXIII, cap. 1, de ref.

² Epist. encycl. *Amantissimi Redemptoris*, de die 3 maii 1858. Confer: *Urbanus* papae VIII constit. *Universa per orbem*, datam idib. sept. 1648, et Benedicti papae XIV lit. encycl. *Cum semper oblatas*, de die 19 aug. 1744.

³ Encycl. *Amantissimi*, supra cit.

⁴ Encycl. *Cum semper oblatas*, supra cit.

dum ab aerumnis quotidianis huiusque saeculi laboribus respirantes, regi saeculorum immortalis et invisibili, soli Deo honorem ac laudem referimus, tanto potiora pro denis oblatis divinae benedictionis pignora promercamur, spemque habeamus futurae requiei, quae adhuc est populo Dei¹. Cum autem inter praecipuos fontes, e quibus manat aevi nostri perversitas, merito referatur procaz dierum sacerorum violatio, et dolentes fateri cogamur, postmodum illam etiam nostras regiones invadere ruinamque catholicas pietati miseri in dies maiorem: sanctissimo muneri nostri officio et ardentissimo fidelium salutis desiderio ducti, malo huic omni, quo fieri potest, modo occurrendum deorinamus. Quapropter, quae ad debitam diebus sacris honorificentiam pertinent, ecclesiae sanctionibus et beatorum patrum traditionibus innixi, clero populoque fidei in memoriam revocamus.

1. Meminerint itaque fideles, diebus sacris primum et omnino grave catholicae professionis officium esse, ut nisi vera excuset impossibilitas, sacrosancto missae sacrificio intersint. Edoceantur a pastoribus animarum, quam facile etiam lethalia peccati culpam incurrant, qui in hoc praecipuo et sanctissimo actu cultus divini leviter agunt, aut notabiles partes sacrificii praetermittentes, aut debita attentione et devotionis intentione carentes. Potius ea pietate augustissimo mysterio praesentes sint, ut tamquam veri adoratores, quos Pater quaerit, in spiritu et veritate eum adorent², devotionem suam simul externo corporis habitu palam facientes.

Non minus porro fideles gravissimis pastorum verbis moneantur, et ipsa haec synodus eos pro Deo et propter Deum commonet, ut eodem fervore, quo salutifera missae sollemnitas frequentare oportet, ad verbi divini quoque praedicationem festinent, cum et illam ipsam ex antiquissima ecclesiae disciplina sacrificio missae iunctam esse, et ad cultum divinum pertinere vix ignorare possint. Nihil profecto tam indignum christiano, quam Christi verba contempnere aut negligenter audire³, praesertim cum non tantum instructione in religionis doctrina, sed etiam cohortationibus et monitionibus indigeant, ut in stadio virtutis firmetur et contra pericula salutis muniatur. Exinde catecheses quoque, quae pomeridiano tempore habentur, diligenter frequentent, hac occasione augendae scientiae religionis omni utentes industria. Graviter praesertim officio suo deesse, qui res ad salutem necessarias ignorans, doctrinae christianae pabulum incuriosus pariter ac ingratus recusaret. Monemus praeterea, ut fideles quantum fieri poterit, etiam reliquis, prout decet, dierum sacerorum officia divina, vespertis, benedictionibus et litanis, libenter ac devoti intersint. Hinc saltem alternatim ex singulis familiis aliqui accedant.

Sanctioni sacrae synodi Tridentinae paratissimo corde satisfacturi, fideles nocturnas cohortamur et obsecramus, ut quamvis in sub vicinis oppidis et suburbis oratoria, capellas aliasve ecclesias habeant, ubi sanctissimo missae sacrificio interesse possint, frequenter tamen, dominicis saltem aliisque sollemnibus festis diebus, ad suam quique parochialem ecclesiam conveniant, sed et omnes singulosque praesenti decreto instantur monemus, teneri nunquamque parochiae suae interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum verbum Dei⁴. Suis

enim ovibus pro ceteris praesertim evangelii exhibet parochus, cum eo continenti partem gregis Christi efficiant, ab eo itaque praesertim audiant, qui dies festi per hebdomadam colendi, quae vigiliae ieiuniae servanda sint, quae supplicationes, processiones vel stationes, orationes, indulgentiae, iubilaei indicantur; quae matrimoniorum denuntiationes sunt; quae item pro ratione temporum admonitu iussu episcopali ad diligentiorum eorum institutionem promulgantur⁵. Huius rei gravitatem perpendentes, meminerint, non solum parochialem ecclesiam sibi datam esse, in qua primum baptismo suscepto Christo domino renati alii († que) sacramentis aluntur ad perpetuam salutem, sed parochiam etiam sacerdotem sibi loco parentis esse debere: hoc [sibi] proponentes, illum pro fidelibus sibi commissis apud Deum internum et deprecatores esse, divinae legis interpretem, a quo omne petant pie rectoque agendi consilium et ministerium omnium fore, quae ad salutem eis necessaria sunt.⁶

Parochorum autem maxima cura sit, frequentationem divinarum officiorum omnibus modis promovere. Praeter institutiones et monitiones, quae caespis fieri debent, cultum divinum populo dignitate et decore suavem et dilectum reddant; fidelium necessitati et commodo inservientes divina officia hora praestituta exactissime et strictissime incipiant, nimia nec brevitate nec longitudine eos aut scandalizent aut fatigent; horas vero ita disponant, ut inter sacrum matutinum et missam summam sufficiens temporis intervallum intercedat, quo fideles commode vices alternare possint. Similiter pomeridianum cultum divinum hora nec nimis matura agant, nec nimis in serum trahant; in quo peragendo ceteroquin rituali pro hac provincia propediem edendo insistant.

2. Quo certius praeterea dies sacros devota sacramentorum susceptione: pio cultu domestico, oratione, lectione sacra, meditatione sive privata, sive per familiam communi, nec non omnimoda christiana caritatis operibus sanctificare oportet: eo impensius fideles nostros rogamus et per amorem Dei obsecramus, ut a terrenis huius saeculi desideriis et illicebria sollicitate sibi caventes, alteram insuper legis sabbati partem religiosissime observent, quam Dominus his sancivit verbis: „Sex diebus operaberis et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini Dei tui est: non facies omnem opus tu.“⁷ Cum enim finis legis sit, ut homo vacet rebus divinis, qui significatur verbis proxime praecedentibus: „Memento, ut diem sabbati sanctifices,“ quodcumque divinum cultum impedire possit. Et omne servilis operis genus sub gravi peccato prohibetur; non quidem ac si sua natura aut turpe aut malum sit, sed quoniam mentem nostram a divina cultu abstrahit⁸. Vitentur ergo opera forensia, quae mentes a Deo avocant et quietem dierum sacerorum strepitu turbant, vitentur illa servilia, quibus homo homini servit, quaeque a corpore exercere ad meram mortalis corporis utilitatem ordinantur.

Quia vero, dum opera haec recensentur, circa nonnulla, utrum lege vetita sint, anops haerere possit iudicium: statuimus, ut ubi pietas fidelium pro more maiorum in honorem Dei et sabbatorum eius a talibus abstinere mavult, religiosa haec traditio et avita consuetudo retineatur et servetur. His de cetero non prohiberi opera, quae proxime ad cultum divinum spectant, vel quae necessitas sive propria sive aliena possit, spiritus evangelicae

¹ Hebr. IV, 8.

² Ioa. IV, 23.

³ Cat. Rom., part. III, cap. IV, quest. 28.

⁴ Conc. Trid., sess. XXII, de observ. et vit. in celeb. miss., et sess. XXIV, cap. 4, de ref. Confer: conc. prov. Mediol. VI, sess. 6, de parochia et sacralitate.

⁵ Item conc. Mediol., loco supra cit.

⁶ Rom. XX, 3-4.

⁷ Cat. Rom., loco supra cit., quest. 21.

legis loquitur et exemplum ipsius Christi domini indubie docet.

Cum autem humana fragilitas executionis causas in propriis praesertim necessitatibus, facile sibi conflare soleat, monemus fideles nostros, ut in casibus dubiis suo minime iudicio acquiescentes, parochi potius sententiam sibi expectant, per quem, alioquin urgente necessitate, ad pacandam conscientiam dispensationis beneficio donari poterant.

Ipsi autem animarum pastores in largienda pro casibus particularibus dispensatione neque iusto faciliores neque etiam nimis severos se praebent, et quo certius desiderata in huiusmodi remissionibus praxis aequalis vigeat, de principiis observanda consilia in collationibus pastoralibus communicabunt. Una eademque agendi ratio potissimum requiritur, si tempore mensis dispensatio ad fruges colligendas propter graves causas publice de ambone promulganda videtur. Ceterum in casu non urgente, et si quis dispensationem longiori termino valitaram impetrare velit, recurrendum est ad episcopum.

Cum diebus festis in laetitia sit populus Dei, fidelibus minime prohibentur oblectationes, quibus animus relaxent viresque reficere veliat. Gaudia vero, quibus indulgent, sint innocua, quae neque peccatum includant, neque peccandi occasionem et periculum adducant. Cum enim omnium turpius sit servitus, qua homo peccato servit, secundum illud: „*Qui facit peccatum, servus est peccati.*“ diebus Deo consecratis maiori adhuc diligentia, quam opera servilia, a fidelibus vitanda sunt peccata, quae non solum animum a divinarum rerum studio avocant, sed nos a Dei amore prorsus seiungunt.

Hortamur ideo praesertim caupones eorumque conscientias graviter oneramus, ne, turpis lucri gratia, tempore quo in templo panis coelestis fidelibus frangitur et fontes gratiae ad vitam aeternam adaperiuntur, hospites potus lusuve causa detineant, nec ullo tempore domum suam locum diaboli esse permittant, ubi lingua luxuriante, lusu exorbitante, ebrietate vel aliis vitiis fideles veste gratiae despolientur, et ad abyssum aeternae damnationis adducantur.

Coetus cuiusvis christiana conversatio maxima ex parte pendet a patribus matribusque familias. Hos itaque cumprimis in Christo obsecramus, ut, sicut ipsi sanctis Dei ecclesiae legibus praeter cetera teneantur, domesticorum suorum curam habeant, ne sint deteriores infidelibus. Provideant itaque, ne suorum ullus sanctificandi diem Domini tempore et occasione privetur; illicitos labores his neque imponant neque permittant; septimanae negotia ita disponant, ut pridie festorum et quidem ex antiquae pietatis more aliquanto citius finiantur diesque sacri omnino feriati maneant; ad audiendam missam cum concione vel catechesi, nec non ad cultum domesticum liberos et famulantes verbo et exemplo adducant, a pernicioso vero voluptatibus avocent et arceant. Sit his aurea regula, quam dux Israelitarum Iesus olim sibi posuerat: „*Ego autem et domus mea servivimus Domino.*“

Quae cuncta etiam fabricarum possessoribus et directoribus dicta esse volumus, quos in nomine Domini monemus et rogamus, ne sanctificatos Deo dies, terrent quacumque causa violari aut violari patiuntur, atque ita divinae benedictionis loco iudicis iustissimi iram et maledictionem sibi et industriae suae thesaurizent. Operarios autem, sorti eorum compatientes, per Salvatoris amorem rogamus, ut

nisi strictissime urgeantur necessitate, aliquam egestatem potius sustineant, quam ut ad laborandum diebus sacris educi se permittant. Fideles operarios non derelinquet Dominus, et ipse profecto erit mercedum magna summa.

Item omnes, qui in singulis fidelium gregibus munere, eruditione, epibus praevalet, propriae et alienae salutis causa monemus, ut, Deo gloriam dantes, sacris praesertim diebus esse fideles ecclesiae catholicae filios monentur, ac perinde subditis viciis, praesertim minus cultis et pauperioribus, in sanctificatione sabbatorum bene praevalent exemplo.

Magistratus civiles inasper compellamus, ut, saltem cultus divini tempore, a negotiis forensibus abstineant, et potestate qua missi sunt ad vindictam malefactorum, laudem vero honorum operum, propter Deum utantur, caventes videlicet, ne horis publico religionis exercitio dicatis diversoria aliaque emptionis et venditionis loca aperta maneant, neve servilibus in agris, officinis et fabricis operibus dies sacri dehonestentur populoque fidei scandala parentur. Vigilantes ut caesari dentur, quae sunt caesaris, iugiter meminerint, se strictam aliquando rationem reddituros, num et Deo dederint quae sunt Dei.

Parochis denique iniungimus, ut auctoritatem legis sabbati omnibus, quae praesto sunt, mediis ecclesiae tueantur, praesertim ex his et proprio pastoralis comamine fructus sperantes. Fideles praecipue graviter violantes, paterna monitione primum et adhibita omni cautela, corrigant; obstinatos vero, praecipue si publicum scandalum dederint, severe corripiant, et nisi resipuerint, ad nos deferant. Avitum pietatis morem per plurimos provinciae coetus vigentem, quo ducti fideles diebus quondam de praeepto festis ad audiendam sacram concurrere solent, animarum pastores sedulo conservare et promovere studeant, invitentque parochianos, ut cum hisce diebus magno poenitentium concursu vix detineantur, opportuna hac occasione salutifera sacramenta suscipiant.

Caput V.

De cultu sanctorum.

Deum adorandi officio obstricti, sanctos eius quoque veneremur oportet. Non enim est sanctorum veneratio nisi cultus Dei mediatus, quippe cuius maiestas et benignitatis donum mirifice in his resplendet, cuique servire sanctorum exemplis efficacius adigimur, et intercessionem iuvamus. Ideo Spiritus sanctus, idem qui ait: „*Soli Deo honor et gloria,*“ praecipit: „*Laudate Dominum in sanctis eius.*“

1. Inter beatos coelites una super omnes eminet sanctissima virgo Dei mater Maria, quam coelestium omnium charismatum copia mirifice cumulata et „in primo instanti suae conceptionis singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intrita meritorum Christi Iesu, salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem“, laetabundi profitemur. „Tota pulchra et immaculata, venenosum crudelissimi serpentis eppat contrivit et salutem attulit mundo,“ et vel ideo plaudentibus populis salatur „prophetarum apostolorumque praeconium, et honor martyrum omniumque sanctorum laetitia et corona, tutissimum sanctorum periclitantium periculum et fidissima auxiliatrix ac totius terrarum orbis potentissima apud unigenitum filium suum mediatrix et conciliatrix, ac gracularissimum ecclesiae sanctae decus et ornamentum firmissimumque praesidium“; quae cunctas

¹ Deut. XVI, 16.

² Oct. Rom., loco supra cit., quest. 21.

³ Isa. XXIV, 16.

¹ 1 Tim. I, 17; Pa. Cl. I.

semper interemit haereseos, et fideles populos gentesque a maximis omnis generis calamitatibus eripuit, in qua proinde iure meritoque cum beatissime patre Pio IX firmissimam proponimus spem fore ut, suffulta validissime eius patrocinio, abacta mater ecclesiae catholicae, cunctis amotis difficultatibus cunctisque profligatis erroribus, ubicumque gentium, ubicumque locorum quotidie magis vigent, serpens ac regnet a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum, omnique pace, tranquillitate ac libertate fruatur, ut rei veniam, aegri medellam, pusilli corde robur, afflicti consolationem, periclitantes adiutorium obtineant, et omnes errantes, discussa mentis caligine, ad veritatis ac iustitiae semitam redeant ac fiat unus ovile et unus pastor.¹ Ex quibus liquet, cultum deiparae, sicut plane singulari dignitati eius debetur, ita quoque contra crescentia huius aevi mala efficacissimum praebere remedium. Etenim cultus illo profecto flos est tenerrimus vitae et salutaris fidei, qua mysterium incarnationis Domini amplectimur; dulcissimum ad omnes virtutes omnemque perfectionem christianam incontinentiam, ac coelestis auxilii pignus certissimum. Inde magno cordis solatio commendamus ardentem pietatem populi nostri, qua virginem matrem venerari, et ad plurima eius, quae in hac provincia et vicinis habentur, sanctuaria et festa ab antiquis inde diebus confluere solet. Dum Deo gratias agentes enixe quaesumus, ut fidei ac pietatis huiusmodi libamenta propitius respiciere et benedicere dignetur: ad firmandum et in dies augendum deiparae cultum sequentia censemus monenda:

Pastores animarum frequenter solidos et amore plenos de sanctissima virgine, de mysteriis, virtutibus et meritis vitae eius, prout de venerationis officio et modo sermones habeant, atque tenerrimos erga illam affectus cum insigni fidei et innocentiae tutamen iam parvulis instillent.

Fideles inducant, ut festa eius per anni decursum redeuntia spirituali gaudio et magna devotione, divina praesertim sacramenta frequentando, digne obeant, et, quantum fieri poterit, mensam mali singulari beatissimae virginis cultui vel publico vel saltem privato dediceant.

Quotidianum et domesticum sanctae Mariae virginis cultum sedulo promoveant. In quavis domo christiana, una cum crucifixi imagine, adit quoque imago piissimae matris eius, protectoris familiarum; benedicta haec inter mulieres generatis angeli verbis frequenter, praecipuis cum adulationem angelicam campanae pulsantur, devoto salutatur, litantis lauretanae, hymnis aliisque piis obsequiis honoratur; sub eius praesidio confugiant fideles in omnibus necessitatibus suis, ut ab omni perturbatione securi, tandem et in hora mortis Virginis fideles auxilium felices experiantur. Cum prope precandi modum, roarii nomine notissimum, tum ex origine pioque per universam ecclesiam usum, tum ex ipso tenore et fructu alioquin maxime sibi commendatum noverint: spiritus orantes dicant studentque salutis nostrae mysteria sanctissime beatae Mariae virginis rosario ita recubere, ut et imitentur quod contingit, et quod promittunt consequantur. Quod ut eo certius eveniat, pastores animarum illum pro ceteris coronam Marianam texendi modum inter fideles introducant et propagent qui vivi rosarii nomine venit. Non minus curare censeatur plura et antiquum morem, quo singulis familiae patrum communis devotione, praecipue diebus Deiparae dicant, roarium perolvere solent.

Ut autem singulorum crescant fervor et excitetur aemulatio et largiores obtineantur fructus, providi fideles posteros in honorem deiparae pie in suis coetibus instituant sodalitates, quibus iuvenes praesertim et virgines communi pietatis vinculo iuncti, a fidei castitatisque iactura securis praeservantur, et in genere ingravescenti morum corruptelas fausto quocumque ebex ponitur.

Cum denique Mariam omnes quidem generationes beatam dicant, singula tamen aevi christiani saecula eam sub speciali quodam titulo singulariter coluerint, cumque nostrae generationi insignis fuerit reservata gratia, immaculatam videlicet Dei genitricis conceptionem, quae pie semper credebatur, dogmatica certitudine celebrandi: peculiarem parochi et confessarii in fidelibus erga beatissimam virginem sine labe conceptam nutrant devotionem, qua tum fides in augustissima redemptionis mysteria exprimitur et augetur, tum corda ab omni peccandi libidine dulci quadam ac potenti virtute avocantur.

2. Cultui illi eximio, quo reginam angelorum et sanctorum praesertim honoramus, accedat pia veneratio reliquorum coelitem, qui adstant ante Deum et cum Christo regnant in aeternum.

Colant itaque sacerdotes et fideles nostri praesertim sanctum Michaelem, sublimem illum archangelum, qui, Deo fidem servans, in magno cum dracone proelio coelestem militiam sub gloriosa tessera nominis sui „Quis ut Deus“ ad victoriam duxit, qui princeps populi Dei in sacris literis appellatus, angelus tutelarum est sanctae Dei ecclesiae, animasque in Domino morientium Deo repraesentat in lucem sanctam, quam olim Abrahae promisit et semini eius; colant angelos custodes hominum, naturae fragili quos Pater addidit, coelestis comites, insidiantibus ne succumberet hostibus; colant beatum Ioseph, fidelem sanctissimae familiae custodem, singularem virginum, familiarum nec non moribundorum patronum; colant gloriosos apostolos, super quorum fundamento, ipso summo angulari lapide Christo, supraedificati, non amplius hospites sumus et advenae, sed cives sanctorum et domestici Dei; praesertim autem apostolorum principem beatum Petrum, pastorem omnium, cui traditae sunt claves regni caelorum. Quos dein maiorum pietas tenerrimo affectu coluit, sanctum Wenceslavam, fidei principem propagatorem; sanctum Ioannem Nepomucenum, sigilli sacramentalis martyrem in orbe terrarum celebratissimum; hos eadem pietate grati fidei haereditas praecipuos venerantur patronos, una cum reliquis Bohemiae tutelantibus, quorum partim sacra corpora, partim reliquias potissimum insignes apud nos pie conservantur, ut sanctorum martyrum et patronorum nostrorum Cyrilli, Methodii, Viti, Wenceslavi, Adalberti, Sigismundi, Iohannis Nepomuceni, Procopii, Osmoes et Damiani, Benedicti cum fratribus, Norberti, Iosephi atque Ludmiles pia et assidua intercessionibus ab omnibus semper protegantur adversis. Similiter colant ecclesiarum parochialium patronos, a patribus pie electos, qui gregi suo papillari tot praestitis auxiliis nunquam non adfuerunt; colant tandem sanctos illos, quorum nomina baptismi, confirmationis, professione religionis certiti sunt, quosve alio modo speciales sibi patronos habent, ut desideratam propitiationis divinae abundantiam multiplicatione intercessionibus consequantur.

Curatos autem et quocumque ecclesiarum rectores monemus, ut proprio ecclesiae patrocinio ac singulari festo, maxima cura et digna celebrent solemnitate. Cumque sicutum tituli vel patroni ritus sunt duplici genere classis cum cetera celebrandum sit, singularem mentionem et translationem,

¹ Lit. apud. P. I. pag. 11. Augusti. Rom. de die 9. Dec. 1884.

prout rubricae brevissimi et minimalis postulant, in A directorio officii divini describant, ab omnibus eidem ecclesiae inservientibus observandas. Parochiani vero moneantur, ut a laeta et lasciva cantione, facta sua devote ac religiose celebrent¹.

Caput VI.

De sanctorum reliquiis et sacris imaginibus.

Non exiguum episcopis in hac synodo congregatis accessit solamentum ex genuina pietate, qua fidei huius provinciae populus, plurimas utique maiorum suorum sollicitudine sacras reliquias et imagines coartitas, nobilissimam hanc haereditatem gratis vigilanter custodit, et ecclesiae institutioni tuto fidens, sanctorum reliquiis sacrique imaginibus religiosam venerationem et honorem debere, libera voce profitetur². Catholicas huiusmodi pietatis custodes constituti, curabunt praesertim parochi, ut omnis iatus venerationis tum privatae, tum publi- B cae ratio orthodoxae fidei et legibus ecclesiae exacte respondeat. Hinc sanctiones partim innovamus, partim renuntiamus sequentes:

1. Quae in singulis provinciae nostrae ecclesiis asservantur sanctorum reliquiae, non nisi obtenta episcopi licentia in aliam ecclesiam transferri possunt; cumque omnino debeat, ut ad evitandum profanationis periculum quaecumque sacras reliquias potius in ecclesiis aliisque locis sacris custodiantur: monemus ecclesiarum rectores, ne reliquias etiam minores, earumve particulas in eo episcopo petentibus praebant. Novae autem reliquiae neque in ecclesiis, neque in domos recipiantur, nisi ab episcopo recognitae et approbatae. Authenticae approbationis literae in tabulario sive parochiali, sive illius ecclesiae, in qua sacrae reliquiae collocatae sunt, asserventur; recipientibus autem reliquias, ex indulto episcopi in aedibus privatis custodiendas, C parochus seu ecclesiae rector concessionis istius et praefatae approbationis testimonium scripto exhibeat.

Sacrae reliquiae congruis thecis seu vasculis, quantum fieri potest, pretiosis muniendae in honestioribus tantum locis religiose asservantur³; in ecclesiis quamvis in altari potissimum ad eius ornatum collocari queant⁴, nullo modo tamen neque super aedem eucharistiae tabernaculo ponantur, neque una cum sanctissimo sacramento recondantur, etiamsi ipsius sanctae crucis particulae sint⁵.

Solemnam reliquiarum expositionem, dummodo ratione avitae locorum consuetudinis, vel ob aliam gravem causam, sedulo tamen vitata quaestione susceptione seque non improbamus; volumus autem et mandamus, ut in huiusmodi expositione, et si quae hac occasione locum habet, publica processione instructio ritualis nostri, cum approbatione D aedis apostolice quamprimum edendi, stricto servetur.

Regamus tandem ecclesiarum rectores per amorem sanctorum, quorum gaudemus reliquias, ut piissima sollicitudine provideant invigilantque constantino, ne pretiosa eiusmodi cura et divinae protectionis pignera illo modo profanentur, seu hominum incuria pereant. Quod si autem reliquias quaedam esse earum particulas citra eorum culpam repererint aut corruptas, ut amplius nos publice

¹ Conc. Trid., sess. XXV, can. 1. De del. off., tit. et dist. 1. Officio eiusdem. De sac. cons.

² Conc. Trid., sess. XXV, De sac. cons.

³ Syn. archidiecesi Prag. anni 1695.

⁴ Rubr. missae, tit. ord. missae, IV, § 2.

⁵ Decretum gen. a. rituum congr. de die 21 martii 1854, ad 6, confirm. a Pio papa VII, 2 aprilis 1854 et a rituum congr. in Tridentina, de die 19 martii 1854, ad 1.

venerationi tuto ac decenter propensi, nec alius digne recendi possint: consulte episcopo comburant eas, cinerisque in cinerarium mittant.

2. Sacrosancti concilii Tridentini et archidiecesanae synodi Pragensis edita de sacris imaginibus decreta innovantes, severo prohibemus, ne ullae falsi dogmatis imagines et rudibus periculis erroris occasionem praebentes statuatur, ne praesentis venustate pingantur vel ornentur, et, quod maxime abest, alterius hominis viventis effigiem ex artificia industria referant; ne apocryphas historias representent aut aliquid falsi aut superstitiosi continent, aut in eis quidquam, quod turpe, quod profanum vel inhonestum sit, appareat, quodve pierum oculis aliquam afferre possit offensionem. Nemini ergo liceat ullo in loco publico vel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere vel ponendam curare imaginem, nisi ab episcopo approbata fuerit; et, prout Pragensis synodus praesceperat, imagines pictae vel sculptae his regulis repugnantes statim omnino aboleantur, imagines autem vere piiae, si fractae aut vetustate corrosae seu sordibus obductae sint, aptissimo modo restaurentur, vel si restaurari nequeant, auferantur convenienti loco reponendae.

Cumque sanctorum imagines, si rite pieque pictae aut sculptae sint, mirum in modum corda fidelium ad caelestia desideria erigere soleant: ardentem optamus, ut ecclesiarum rectores novas, quae ad ecclesiarum ornatum et in aedificationem populi comparandae sunt, sacras imagines non nisi a piis ac peritis artificibus confici curent. Imagines, artis et pietatis pretio prorsus destitutae, etiamsi gratis seu ex voto offerantur, ecclesiarum rectores non recipiant.

Caput VII.

De cantu et musica sacra.

Ad decorem cultus divini augendum et religiosae animi affectus tum exprimendos tum fovendos, cantus fidelium plurimum confert, quem ipse beatus apostolus Paulus commendavit, desiderans, ut fideles loquantur sibi in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus, cantantes et psallentes in cordibus suis Domino¹. Ecclesia prout ceterae artes, ita harmoniarum concertum ad laudem Dei admittit, immo musicorum quoque instrumentorum tolerat sonum et usum, in quantum videlicet ad promovendam Dei gloriam et fidelium aedificationem apta dignoscantur. Quo facillime vero mentes auditu sonique potissimum titillantibus arripiuntur, ne magis cavendum est, ne ex ista efficacissima arte impedimentum potius oriatur devotionis, quam auxilium. Hinc ecclesiae traditionibus legibusque insistentes, quae sequuntur, in Domino decoravimus et observanda praecipimus:

1. Cum cantus, qui planus, firmus seu Gregorianus dicitur, proprie ecclesiasticus sit², cultui divino adaptatus, et ad glorificandum Deum mentesque cursum fovendus aptissimus, adeo ut illius harmonia, si recta fuerit, caecis auribus cordibusque pia maxime conveniat³: curabunt episcopi sique socii toto consensu adhibebunt ecclesiarum rectores, ut praestantissimi cantus huiusmodi usum, quantum fieri poterit, foveatur, restitatur et promoveatur. Quam ob rem, ecclesiae praesertim cathedrales et per provincias maiores rectissime cantus Gregoriani usu emulent, in singulis autem saltem Gregorianis seminariis et ludimagistrorum

¹ Ephes. V, 19; Coloss. III, 16.

² Encycl. Encicli XIV Augusti qui hunc, de die 19 Oct. 1740, § 2.

³ Ibid., § 2.

paedagogia solidissime informationis et exercitio-
tionis ecclesie nunquam desit.¹

Hic tamen modicum cantus harmonici seu figurati, utpote a sacris in ecclesiam introducti,² non minus reprobamus. Cum autem nullus certe sit, qui inter cantum organum et sonoros modulationes discrimen aliquod non desideret, sonosque profanos in ecclesiis tolerari non condemnet: volumus et mandamus, ut huiusmodi cantus sit gravis et castus, demum Dei et laudibus divinis adprimo accommodatus.³

2. Canticiones sacras lingua vulgari conditas praesertim in minoribus cultus divini solemnitatibus et officiis quotidiana non tantum admittimus, sed etiam summo opere optamus, ut parochorum et chori rectorum pia sollicitudine in populo promoveantur. Tenerrime enim mentes afficiuntur, et fidei, amoris et compunctionis affectus uberrime eliciuntur, si fore totius coetus religiosi voces uno ore et corde sursum ascendunt ad thronum gratiae et divinae misericordiae. Ad exemplum maiorum, qui in canendis hymnis religiosis indefessi fuerunt, fideles nostri pietatis huiusmodi haereditas sacris ante et post officium divinum canticis delectari, a pueris iam assuescant. Communi studio et sedula in scholis exercitatione haud difficile erit, pie recteque cantantium viros requirere, et consociationes maxime instar earum formare, quae olim nomine literatorum in hac provincia floruerunt.

Animarum pastores pie curabunt, ut ea tantum cantica adhibeantur, quorum argumentum et melodia vere aedificet, utque falsa, ineptae vel ad modulum profanum compositae canticiones eliminantur. In-
vigilent praeterea, ut cantus ex mente ecclesiae solemnitati quae celebratur, et officio quod agitur, ad amissum conveniat.⁴ Quod si populus sub sacrificio missae canit, saltem intra canonem non nisi cantica adhibeantur, quorum tenor sacrae actioni respondeat.

Ceterum, ut sacrarum canticorum copia nullibi desit, praeter hymnos liturgicos prudens et scita collectio illarum instituantur canticum, quae a longo inde tempore in populo habeantur, et suo tum argumento, tum sono maxime commendari possunt. Episcopi provinciae communi studio curabunt, ut utriusque linguae in hac re thesauri peculiari curatione in lucem edantur.

3. Organa et reliqua instrumenta musica, memento Benedicto papa XIV, adhibenda sunt, solummodo ad vim quaedam verborum cantui additendam, ut magis magisque audientium mentibus eorum sensus infusetur, commoveanturque fidelium animi ad spiritualium rerum contemplationem et erga Deum amorem incitentur.⁵

Hinc organi sonus nec voces cantantium opprimat, nec mentes offendet atque moduli sint in-
cessu graves, melodia cantu, ab omni artificiali vanitate alieni, divini tandem, quod agitur, officio rectissime convenientes.⁶

Reliquorum musicorum instrumentorum usus praesertim raris, raris sit et ubique modicus. Late tenentia instrumenta, quae tumultu et strepitu tantum hominum opprimunt, aufertur ab ecclesia. Dum compositiones harmonicas cum instrumentis permittimus, volumus tamen et stricte posuimus, ut haec ecclesiae cause videntur, quod levitatem, neque saeculares, theatralium sonum capiat, cum

voce et verba negligendo, moliendo vel premono, sensu tantum officiat, atque curas titillando consui lenescit.⁷ Violentae harmoniae et insolita intervalla, quae vehementer paventes pungunt, non audiantur in publico cultu Dei. Quae in hac re indigentia et viribus singularum ecclesiarum conveniant, aut etiam eliminari omnino debeant, sollicito in collationibus sacri et rectorum chori considerentur.

Dominicis adventus et quadragesimae, usus instrumentorum musicorum in ecclesia prorsus prohibetur. In missa sub elevatione, ipsum etiam organum aut omnino silent, aut graviore et dulciori sono cum omni melodia et gravitate paleatur.⁸ Sic diotas intratae, quae hinc inde adhibentur, parochus abolendas curat. Neque certae missae musicales et multo minus cantantium nomina publice quas ad invitandum populum annuntiantur. Ceteram cantores et musici rem suam devote et modeste tanquam Deo famulantes agent.

Caput VIII.

De sacris processionibus et peregrinationibus.

1. Gravissimae profecto sunt rationes, quibus innixa ecclesia processionibus sacras approbandas censuit et commendandas, immo eas ipsi cultui divino inseruit. In processionibus enim congregati communionem sanctorum et militantem maxime ecclesiam repraesentamus, quae velut acies castrorum bene ordinata venerando sacrae crucis vexillo munita progreditur, Deumque continuis laudibus et humilitatis precibus venerans, insidiantes quocumque visibiles et invisibiles inimicos fortiter in nomine Domini propulsi.

Pii huiusmodi cultus meritum et fructum ponderantes mandamus, ut processionibus sive ritu sanctae Romanae ecclesiae praescriptis, sive provinciae nostrae ex antiquo more propriae, observatis ad amissum sacri ritualis regulis maxima religione agantur. Animarum pastores autem in Domino exhortamur, ut fidelibus, quo uberius inde fructum acquirant, rationem et momentum singularum processionum scelerter exponant, omnia ad ordinem ac decorem religiosi huius obsequii necessaria opportune praeparant, preces et hymnos processionum congruae ipsi determinent, et proprio tandem, sacris precibus intenti, devotionis exemplo praeuocant.

2. Similiter peregrinationes sacras seu pergratum devotionis catholicae exercitium et penitentiae documentum, ecclesiae suffragio probatum summo opere laudamus, Deumque deprecamur, ut ipse peregrinantium viam famulorum suorum in salutis prosperitate disponere dignetur.

Pastores animarum in nomine Domini rogamus, ut pro parochiis communem peregrinationem assumpturis hostiam placentiae offerentes, si per rubeas haurit, ipsam missam votivam pro peregrinantibus celebrent, vel saltem in missa dici collectam pro hinc eidem addant, post missam vero, praesentibus congrua exhortatione, profectus ex praescripto ritualis benedicant.⁹ Optaret quidem haec synodus, ut sacrae peregrinationis duces comites praesent parochus, aliove sacerdos, quo certius felle irrepente abesse in gremio suffocentur, et peregrinantium devotio optime dirigatur et augeretur patris spiritualis consilio atque auxilio. Quod si fieri haud poterit, animarum pastores duces ac tutorem peregrinantibus commendent virum nominis gravem, pietate et prudentia pro-

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 10, de ref.

² Concil. supra cit., § 2.

³ Ibid., § 5 et 6.

⁴ Concil. cit., § 10.

⁵ Ibid., § 10.

⁶ Concil. cit., sess. I, cap. 22, n. 11.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, de ref. in cap. 10, de ref. concil. supra cit., § 2, et sess. II, cap. 6, n. 11.

⁸ Concil. supra cit., § 2, et sess. II, cap. 6, n. 11.

⁹ Benedictus praefatus.

batum, quem de commissis sibi officiis providenter A legem proferri solent: moneant fideles, ut cum ciborum abstinencia craticis et elemosynarum meritis iungere, et prout ab oculis carnalibus, ita quoque ab oculis culpae ieiunare dicant.

Occurrentium per annum ieiuniorum causam et modum, una cum opportunis remissionibus peculiare episcopi mandatum exhibebit, initio anni fidelibus promulgandum, cuius tamen exemplum, ne quis defectum scientiae eam causam excusantem praetendere possit, in cunctis per diocesium ecclesiarum loco decenti et conspicuo affixum continuo pateat. Nihilominus vero singula quoque per hebdomades occurrentia ieiunia dominica proxime praecedente populo annuntietur.

Cum, quae ratione ieiunii et abstinenciae fidelibus nostris praecipiantur, vix cuiquam] austera videri possint: rogamus medicos ad eorum pietatem provocantes, ut in declaranda dispensationis necessitate esse non praebant plus iusto paratos et faciles. Tabernarios vero, ad quorum mensas diversissimae conditionis homines confluant, quibusque propterea carnes parare et pocentibus apponere licet, nisi fors scandalosis verbis et in apertum legis contemptum pocantur, monemus in Domino ut pro sua erga ecclesiam reverentia omnibus in oppidis, in quibus parari possunt, cibos quoque diebus scurialibus convenientes, paratos habeant, sed ut alias talem refectionem pocentibus semper et ubique pia comitate parari faciant.

Caput IX.

De ieiuniis ecclesiasticis.

Non erit aequus rerum aestimator, qui ambigat, fideles, dum ex praecepto ecclesiae ieiunant, opus bonum operari ipsa lege antiquius, naturae humanae per Adae peccatum sauciatas maxime consentaneum¹, et Deo miseranti pergratum, quippe qui corporali ieiunio vicia comprimunt, mentem elevat, virtutem largitur et praemia per Christum dominum nostrum². Hinc religiosum ieiunii exercitium nec ipse gentibus fuit ignotum, illis autem Abrahae ex institutione divina, et Christi fidelibus ex angustissimo Salvatoris exemplo et mandato nunquam non solitum, immo pie humilitati gratissimum.

Dolemus propterea, non paucos hinc diebus inveniri tum „*crucis Christi inimicos, quorum Deus venter est, et gloria in confusione ipsorum*“³, tum ipsius ecclesiae filios, professione tamen catholica haud dignos, qui, nonnulli terrena sapientes, et quocumque ignorant, blasphemantes⁴, saluberrimam ieiuniorum disciplinam ludibrio habere non verentur.

Ne itaque horum cavillationibus seducti tepescant fideles nostri, ut potius impietatem pietate resarciant, et furventissimo studio sacros ieiunii dies colentes, catholicam fidem suam et obedientiam ecclesiae debitam palam faciant: animarum pastores D populum sibi commissum sedulo edocebunt, tum quae sit ieiunii praesertim ecclesiastici obligatio, tum quibus diebus et modis ei satisfacere oporteat. Imprimis haec ipsa occasione saepe inopitius exponant antiquam et universalem ecclesiae disciplinam, qua diebus ieiunii pariter sibi, et tantum ad vespereum, carnes vero nunquam sumebantur, monstraque praescripti gravitatem, quae vel ideo nunc magis urget, quia ecclesia, ob temporum hominumque imbecillitatem, plurima de rigore pristino remissione, paucissima postulare solet. Dum inasper objectiones convellunt, quae contra salutarem istam

legem proferri solent: moneant fideles, ut cum ciborum abstinencia craticis et elemosynarum meritis iungere, et prout ab oculis carnalibus, ita quoque ab oculis culpae ieiunare dicant.

Occurrentium per annum ieiuniorum causam et modum, una cum opportunis remissionibus peculiare episcopi mandatum exhibebit, initio anni fidelibus promulgandum, cuius tamen exemplum, ne quis defectum scientiae eam causam excusantem praetendere possit, in cunctis per diocesium ecclesiarum loco decenti et conspicuo affixum continuo pateat. Nihilominus vero singula quoque per hebdomades occurrentia ieiunia dominica proxime praecedente populo annuntietur.

Cum, quae ratione ieiunii et abstinenciae fidelibus nostris praecipiantur, vix cuiquam] austera videri possint: rogamus medicos ad eorum pietatem provocantes, ut in declaranda dispensationis necessitate esse non praebant plus iusto paratos et faciles.

Tabernarios vero, ad quorum mensas diversissimae conditionis homines confluant, quibusque propterea carnes parare et pocentibus apponere licet, nisi fors scandalosis verbis et in apertum legis contemptum pocantur, monemus in Domino ut pro sua erga ecclesiam reverentia omnibus in oppidis, in quibus parari possunt, cibos quoque diebus scurialibus convenientes, paratos habeant, sed ut alias talem refectionem pocentibus semper et ubique pia comitate parari faciant.

Instantur tandem suademus potissimum clericis et sacerdotibus, ut totum proprii ieiunii exercitium et abnegationis cuiuslibet sacrificium Deo simul offerant in satisfactionem pro plurimis peccatis et omissionibus, quibus ieiunii coores et legis ecclesiasticae contemptores maiestatem divinam offendere solent. Faxit Deus, ut huiusmodi satisfactionis C sacrificium omnibus, pro quibus pie offeretur, fiat propitiabile per Christum dominum nostrum.

Caput X.

De missionibus et sacris exercitiis pro laicis.

1. Cum sacrae missiones ab idoneis operariis peractae summo opere conducant ad fidei religionisque spiritum in populis excitandum, eoque ad virtutis ac salutis semitam revocandos¹: meritis summaeque laudes in Domino deferimus omnibus et singulis tum sacerdotibus, tum laicis fidei ecclesiae filijs, quorum piissima sollicitudine et liberalitate, consilio et labore tam salutare sacrarum missionum opus recentiori tempore per omnes huius provinciae dioceses laetitiam cumpat exordium et incrementum, ex quo, divina adspirante gratia, uberrime iam perceptos faisse fructus, Deo gratias agentes gaudemus.

Quo magis, hinc praesertim diebus, infensissimus generis humani hostis ager dominiceo vixit supereminare novisque in dies amibus animos pervertere conatur: tanto frequentius profecto salutare missionum suppetiae quaerendae sunt, quibus videlicet quasi novo et extraordinario curae pastoralis examine agrum Domini purgare et perficere oportet.

Quapropter, animarum pastores, quantum possumus, obtestamur et rogamus ad ipsius salvatoris caritatem provocantes, ut parochianos suos quantum spirituali curae missionis beneficio recreare totis viribus contendant; sed et illorum omnino conscientiam exoramus, qui cum ad gregis sui renovationem media consuetae curae pastoralis nequaquam sufficere cognoverint, ingravescentibus malis sacrae missionis remedia occurrere tenentur².

¹ Ed. Rom., benedict. peregrin. post reditum.

² S. Basil., *libellus I, de tel.*, n. 2 et 4, (opp. a. Basil., ed. Migne, III, 100 C etc.).

³ *Præfata quædam.*

⁴ *Præf. III, 100 C.*

⁵ *Ibid. 100.*

¹ *Lib. III, pag. IX, Missiones quædam, de die 17 martii 1854.*

² *Contra a. Alphonsi Liguarii, *Missio quædam*, tract. VII, cap. 4, n. 10.*

Monemus et rogamus insuper non parochos tantum, A sed et alios ecclesiarum rectores et quocumque huius provinciae sacerdotes, immo et fideles nostros, ut, quantum singuli poterint, exoptabilem sacrarum missionum progressum iuvare satagent.

No. ob deficientem operariorum copiam, coetus nostri salutifero missionum beneficio priventur, ardentissime desideramus in Domino, ut, praeter patres societatis Iesu, congregationis SSmi Redemptoris, et patres Capucinos, quorum peractos hucusque in missionibus per hanc provinciam labores grati commemoramus, aliorum etiam ordinum regularium, praesertim Sancti Francisci Seraphioi et Praedicatorum sacerdotes muneri huic vere apostolico operam navare conentur. Deficiente copia ministrorum, qui religionis suae professione ad hoc munus vocati sunt, optime merebuntur ipsi presbyteri cura animarum diversis in locis occupati, si consociati, et collatis prius consiliis, sacras missiones vicissim B in parochiis suis habuerint. Nostrum autem erit, fundum peculiarem in dioecesibus singulis erigere, ex quo parochia, qui ad missionarios hospitio ex-cipiendos haud sufficienti dotatione gaudent, sumtus necessarii compensari possint.

2. Prout missiones integro fidelium gregi, ita singulis laicis ad salutem exercitia spiritalia maxime proficere, dubitari nequit. Maxime cultioribus variae occasiones et motiva eorundem, immo indigentiae et necessitates sese offerunt, praesertim si novam vitae conditionem inire vel generalem confessionem peragere volunt. Hunc in finem optamus, ut in oppidis maioribus et aliis locis, in quibus plures adsunt presbyteri, sic dictum sacrum triduum hebdomadae sanctae, aut saltem intra tempus paschale peragatur. Ut porro singulis quoque laicis, qui privatam eiusmodi mentis renovationem cupierint, pie consulamus, ordinum regularium auxilium in nomine Domini requirimus, desiderantes, ut in monasteriis virorum maribus, in claustris monialium vero feminis, attamen citra periculum clausurae vel regulari disciplinae, sacram solitudinem quaerendi et inveniendi occasio praebeatur, simulque hunc in finem exercitiorum magister seu pater spiritalis ibidem in promptu sit.

Caput XI.

De christiana caritate.

„*Finis praeccepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non facta;*“ quae autem nonnisi per Spiritum sanctum diffunditur in orbem terrarum¹. Hac eadem caritate coelo terra necitur, et renati in Christo coadunantur et coalescunt, ut multitudinis credentium sit cor unum et anima una. Quoniam vero crescente in dies huius saeculi superbia ac libidine, multorum refrigescit caritas: D in quo caritas erga Deum et proximum singulari modo refulget, commendamus, clerum videlicet et populum nostrum urgente eadem caritate rogantes, ut dum de vocatione sua ad fidem et ecclesiam grato corde in Domino laetantur, varia propagandae fidei catholicae instituta et sodalitia piis suffragiis atque eleemosynis, quantum poterant, invent, aeternae illorum saluti provisuri, qui in tenebris sunt et in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes

1. Ut praesertim caritatis Dei replentur corda fidelium, quam videlicet primum et maximum mandatum, et inexhaustum genuinae dilectionis fraternae fontem esse profitemur: pastores animarum imprimis ipsi sanctissimo Dei amore succosni, ignem hunc coelestem solertissime studio in cordibus suis nutrant; fidelibus autem divinae huius virtutis dignitatem ac pretium faciendo ore exponant, ambitum et fructum ostendant, motiva et subsidia suggerant; praesertim vero nunquam non totis

quanta sit continua orationis et pia sacramentorum frequentationis ad alendum amoris ignem necessitas. Confessarii item, maxime cum viderint poenitentes vivere immanes a peccatis mortalibus, omnem curam adhibeant, ut eos in viam perfectionis et divini amoris introducant¹.

2. Cum vero, qui non diligit fratrem suum, quem videt, neque Deum, quem non videt, diligere possit²: fideles nostros in nomine amantissimi Redemptoris commonemus et obtestamur, ut christianam proximi dilectionem corde et opere exercentes, veros Dei cultores dignosque Christo discipulos se exhibeant. Mirifica huiusmodi dilectionis, quae a speciosis meri philanthropismi studiis toto caelo distat, efficacia et fortitudo tristem cordis humani egoismum vincit, invidias, odia et quascumque lites deplorandas propulsat, atque desiderata generi humano pacis et unionis pignora praebet. Dilectionem hanc pastores animarum fraternae caritatis vinculo sibi invicem iuncti, continua sollicitudine promoveant; beneficentiam praesertim ceu caritatis comitem et sociam commendantes³, sed et exemplum fidelibus, quod imitentur, per omnia praebentes. Cum autem ex institutione catechismi Romani⁴, iniuriarum condonatio omnium longe praestantissimum et caritate plenissimum officium censendum sit: parochi et confessarii maximam in eo diligentiam ponant, ut iniurias aequo animo remittendas esse, non solum deceant, sed penitus etiam fidelibus persuadeant. Hac ratione optime impugnabunt impias iuris et caritatis laesiones, fraudes, violentias et praepriis detestabiles usuras, quibus occurrere eo magis pastorum erit, cum ad eas supprimendas quascumque leges civiles minime sufficiant. Quapropter gravissimis verbis populo ostendant, usurae labem ac vitium utriusque testamenti paginis, non minus quam ecclesiasticis sanctionibus damnari⁵, gravissimumque semper fuisse hoc facinus etiam apud gentes et maxime odiosum⁶. Cumque illud varias species induere soleat, ut fideles Christi sanguine in libertatem restitutos rursus in extremam ruinam praecipites impellat⁷: „catechismo Romano innixi doceant, usuram esse, quidquid praeter sortem et caput illud, quod datum est, accipitur: sive pecunia sit, sive quidvis aliud, quod emi aut aestimari possit pecunia.“⁸ Provo-cantes ad verbum Domini dicentis: „Mutuum date, nihil inde sperantes,“⁹ moneant fideles, ut si pecuniam suam collocare velint, diligenter caveant, ne cupiditate, omnium malorum fonte, rapiantur, sed potius ab illis, qui doctrina ac virtutis gloria super ceteros offeruntur, consilium exposcant¹⁰.

3. Opus tandem bonum, immo praecclarissimum, in quo caritas erga Deum et proximum singulari modo refulget, commendamus, clerum videlicet et populum nostrum urgente eadem caritate rogantes, ut dum de vocatione sua ad fidem et ecclesiam grato corde in Domino laetantur, varia propagandae fidei catholicae instituta et sodalitia piis suffragiis atque eleemosynis, quantum poterant, invent, aeternae illorum saluti provisuri, qui in tenebris sunt et in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes

¹ S. Alph. Lig., *Homoe apost.*, tit. ult., append. 1.

² I Ioan. IV, 20.

³ Cat. Rom., lib. III, cap. 6, quaeest. 17.

⁴ Loco cit., quaeest. 19.

⁵ Conc. Lateran. III, cap. 26. [Hard. VI, 1023 A]; conc. Vienn., [Hard. VII, 1260 A]; Clementina, lib. V, tit. 5, cap. un.

⁶ Cat. Rom., loco cit., cap. 6, quaeest. 11.

⁷ Const. Bened. XIV *Vix perveni*, de die 1 nov. 1745.

⁸ Cat. Rom., cap. et quaeest. cit.

⁹ Luc. VI, 35.

¹⁰ Const. Bened. XIV supra cit.

¹ I Tim. I, 5; contra Rom. V, 5.

² Rom. XIII, 10; Colos. III, 14.

eorum in viam pacis. Volumus itaque, ut quae per A provinciam nostram publicae in ecclesiis elemosynarum collectiones huc in faciem fieri solent, maxima sollicitudine promoveantur, utque in posterum etiam illae praesertim sodalitates sedulo propagentur, quae sub patrocinio beatissimae virginis Mariae missiones in Africa centrali iuvant, sub eiusdem immaculae titulo fei catholicae per Orientem succurrant, sub sancti Leopoldi nomine missionibus in America septentrionali auxilia ferunt, sub sanctae Domini nostri Infantiae titulo congregatae expositis a Sinensibus infantulis gratiam baptismi et educationis christianae beneficium procurant, denique sub patrocinio sancti Bonifacii, nec non sanctorum Cyrilli et Methodii spiritualibus fidelium partim inter haereticos, partim inter schismaticos degentium necessitatibus subvenire satagunt.

Caput XII.

De benedictionibus et exorcismis.

1. Omnis quidem creatura Dei bona est, et nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Ut autem terrae huius dona piissime ad Deum largitorem referantur, et a peccati maledictione libera ad vitam aeternam fructificent, sanctificentur per verbum Dei et orationem¹. Hinc omnino decet, ut res praesertim, quae sacro ministerio inserviunt, ab omni usu profano removeantur, et ad sancti operis efficaciam dedicata, virtute meritorum Christi nobilitentur. Inde sacrae benedictionis et consecrationis usum a divino magistro edocta, nihil unquam omisit ecclesia, ut etiam per huiusmodi sanctificationis virtutem et ritum, mentes fidelium ad coelestia erigeret.

Cum potestas benedicendi sacerdotibus quidem competat, nonnullae vero benedictiones, et praesertim consecrationes ad superiorem ecclesiae ordinem spectent: sacerdotes probe discernant, quarum benedictionum ius ad ipsos pertineat, et qualis ad alias benedictiones faciendas peculiaris potissimum episcopi facultas requiratur, ne dum ministerio ecclesiae fungi censentur, de rapina offerant holocaustum. Facultatis obtentae ambitus et tenor strictissime observetur. Huius altioris generis benedictiones plerumque sunt, quae passim constitutivae vocantur, quibus videlicet res vel personae in ordinem sacrarum transferantur, et in eo constitutae sic permanent, ut profanus earumdem usus excludatur, cuiusmodi sunt ecclesiae, indumenta et vasa sacra, et alia. Res istae, quae per benedictionem aut consecrationem in ius Domini transierunt, religiose custodiantur, et digna veneratione semper tractentur. Alias benedictiones vero, quae per parochos iure proprio vel etiam per quoscumque sacerdotes sunt, plerumque sunt invocativae, quibus alicui rei vel personae per invocationem divini nominis spirituale bonum deprecando et intercedendo confertur, ut sunt benedictiones sponsoorum, puerperarum, parvulorum, domus, frugum et aliae.

Meminerint omnes, qui aliquam benedictionem nomine ecclesiae impertiunt, modum et formam rituali Romano et proprio provinciae praecceptum stricti servari debere, neque unquam licitum esse, singulare et excogitata aliqua ratione, novas benedictionum species efformare et adhibere. Benedictiones insuper recta et pia intentione peragant, ut suo quoque merito cooperentur ad salutarem earumdem effectum. Sed etiam populum sibi commissum erudiant, qua mente benedictionum virtutem requirere oporteat. Cum enim non pauci de benedictionibus minus recte sentiant, aut earum

fructum villipendendo, aut exaggerando virtutem: de sensu, utilitate et propria vi illarum diligentissime docendi sunt atque monendi, ut illas, quae in officiis divinis exhibentur, piissime recipiant, quae interdum per decursum festorum vel ob speciales indigentias offeruntur, sancte quaerant, et dum sacramentalibus utuntur, interna cordis devotione ea optime agant, quae per ritum externe significantur et per ecclesiam benedicendo exorantur.

2. Fide credimus, Deo permittente, malos daemones non tantum animabus, sed et corporibus hominum insidiari, immo et morbos in istis et damna in aliis creaturis efficere posse, et interdum occulto Dei iudicio revera operari. Victo per Christum redemptorem diabolo operibusque eius solutis, rarissime quidem tales in corpora operationes nequissimae obvenire possunt: ecclesia tamen exorcismum retinuit et adhibet, ut potentia Christi regis etiam externe fuget inimicum, quem interne insidiantem quotidie debellat. Neque dubium est, quin exorcismo rite adhibito potestas ecclesiae in daemones efficaciter demonstraretur.

Quo occultiores vero operationes daemones sunt, eo magis cavendum est, ne eius effectus existimetur, ubi morbi naturalis causa adest, vel phantasiarum tantum motus homines exagitant. Quapropter, nullo casu qualicumque sacerdos eos, quos energumenos putat, exorcismo adiurare audeat, nisi re prius ad episcopum relata eiusque sententia accepta. Exorcismi vero, qui ab ecclesia in administratione sacrarum praescribuntur, numquam praetermittantur.

Cum in genere superstitionis sit, expectare effectum a quacumque re vel persona, ad quem producendum a Deo non fuerit ordinata: sacerdotes curam omnem adhibebunt, ut superstitionis ritus, mores et actus prudenter quidem, at efficaciter a populo depellant et praepediant. Sacri canones graviter, etiam poenis infligendis, vetant omnia et singula divinationum commenta, prava sortilegia, aliasque vanas, impias et stolidas artes, quibus homines ad mala depellenda vel ad fortunas augendas fascinantur. Has itaque dum animarum pastor percillit, vera ostendat remedia, quae oratione et labore suppeditantur, quaeque, si in his terris patientiae necessitatem non auferunt, coelestem profecto consolationem praebent.

Caput XIII.

De sepultura ecclesiastica.

Ecclesia catholica, pia fidelium mater, etiam decedentes suos non derelinquit. Prout moribundos sacramentorum praesidio iuvat, et egredientem de corpore animam deprecationibus et pia commendatione sua comitatur, ita et mortuorum non obliviscens, diuina ac debita eis persolvit, dum corpora tamquam templa Spiritus sancti e pulvere aliquando resuscitanda, piis ritibus honorifice in loco sacro condere, pro salute animarum vero supplicare, et sancta offerre sacrificia, inde ab antiquissimis temporibus consuevit. Hanc sepulturae ecclesiasticae liturgiam et exequiarum ordinem ad praescriptum ritualis et missalis Romani ea devotione et pietate peragant animarum pastores, ut ad aedificationem christianorum funus comitantium, ad consolationem moerentium atque ad salutem defunctorum huiusmodi sepulturae beneficium conferat. Ceterum sequentia in hanc rem monenda et recolenda consuevit:

1. Ecclesia catholica, dum neminem prohibet ut corporibus suorum pium sepulturae officium pie exhibeat, de ecclesiastica tamen sepultura, quae in loco sacro sacrique ritibus peragitur, tamquam de suo actu et ministerio sacro disponere, eamque suis tantum fidelibus exhibere semper solita est. Quicum-

¹ I Thm. IV, 4-5.

que vero fide et opere membrum ecclesiae esse exhibuit et in communione eius defunctus est, christianae sepulturae honorem et beneficium iure meritoque sibi vindicat. Ideo numquam, neque sub ullo praetextu, exempli gratia non volutae stolas funeralis, sacram fidelium pie defunctorum sepulturam differre aut proreus denegare, quicquam curatorum audeat. Memores, quod scriptum sit: „*Mortuus non prohibeas gratiam,*“¹ pauperum corpora gratis sepeliant, iisque non obiter, sed pie et cum decenti apparatu istud christianae caritatis ministerium exhibeant. Laudamus etiam et fovendas commendamus sodalitates, quae pauperum tumulandorum curam specialem in se suscipiunt.

2. Cum quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare haud possumus: sacris canonibus cautum est, ne honore et beneficio ecclesiasticae sepulturae donentur, qui in ecclesiae communionem numquam fuerunt recepti, vel recepti quidem, at tamen manifestis et publicis peccatis gravati, sine poenitentia perierunt. Provocantes proinde ad instructionem ritualis Romani², in specie legem de excludendis ab ecclesiastica sepultura, qui mentis compotes deliberata voluntate mortem sibi violentam intulerunt, „nisi ante mortem dederint signa poenitentiae,“³ in memoriam revocamus. Si parcho indubie constiterit, suicidum morbo laborasse usum rationis perturbante, sepultura ecclesiastica modo consueto datur: quodsi autem parochus, gravibus rationibus ductus, iudicio medicorum et civilium officialium acquiescere dubitaverit: res ad ordinarium deferenda est, et interim, necessitate urgente, corpus defuncti absque ritu ecclesiastico extra coemeterium humetur. Stante dubio, num suicida mentis compos fuerit an impos, ritu ecclesiastico sepeliatur, aclusis tamen propter scandalum fore oriundum solitis funerum solemnitatibus. Si tandem dubium occurrat, num quis semet ipse interfecerit vel casu obierit, favendum est defuncto, cum in dubio delictum tam grave de nemine praesumi debeat.

Expresse porro monemus, ne ad sepulturam ecclesiasticam admittantur, qui in duello, vel qui [in] alio peccato gravi et publico absque poenitentiae signis decesserunt, prout illi etiam, qui in manifesto mortis periculo omne spirituale ecclesiae auxilium pertinaciter et eorum testibus recusarunt, et extrema morientium sacramenta respuerunt⁴.

A catholicorum in parochia defunctorum funera parochus, nullatenus sacris vestibus indutus, tamquam minister comitari potest. Tumulum defunctis acatholicis, si proprium coemeterium non habent, in coemeterio nostratum, loco quippe separato, toleramus; volumus tamen, ut, occasione huiusmodi funera, tum parochi, tum fideles, quidquid communionem in sacra redolere videretur, caute declinent. Similiter ex mente sedis apostolicae toleratur, ut in sepulcris gentilitis, quae videlicet privata et peculiaris pro catholicis laicorum familiis aedificantur, cognatorum et affinium etiam acatholicorum corpora tumulentur⁵.

3. Caerimoniae, ritus et proceus exequiales, quibus ecclesia in mortuorum sepultura utitur, secundum rituale a sepeliendo sacerdote accurate et fideliter observentur. Hinc praecipimus quoque, ut, quantum fieri poterit, etiam in maioribus urbibus, corpus defuncti inferatur in ecclesiam, eoque praesente missa celebretur. Si, propter peculiarem locorum

rationem, corpus in ecclesiam deferri aut ante meridiem sepeliri non poterit: missa tamen non omittatur, sed, si non eadem die, saltem subsequenti non impedita, corpore absente celebretur.

Cum ex certissima ecclesiae doctrina animae defunctorum in purgatorio detentae nullo alio suffragio magis, quam acceptabili altaris sacrificio juventur⁶, sollicite agant parochi et omnes Christi fideles, ne istud refrigerii et aeternae salutis subsidium defunctis desit. Ecclesia non tantum in die commemorationis omnium fidelium pro cunctis offert sacrificium, ac pro singulis illico post obitum instituit oblationes, sed subsequenter quoque diebus, tertio maxime, septimo et tricesimo innovat suffragia, et recurrentem anniversarium diem celebrandi antiquissimum habet usum, aliasque insuper missas pro defunctis offerendas libentissime concedit. Ad hoc pietatis officium rite persolvendum regulas, quas de celebratione missarum pro defunctis ecclesia praescripsit, accurate observare eo severius sacerdotes iubemus, quo magis adhuc eas praetermitti interdum experientia tulit.

4. Sermones funebres, ubi non sunt consuetudine introducti, non habeantur. Tanto ardentius autem desideramus, ut in die commemorationis omnium fidelium defunctorum sive in ipsis coemeteriis, si tempestas permittit, sive in coemeteriorum sacellis aut in ecclesiis parochialibus sacri sermones habeantur. Quodsi alias usus vel necessitas orationem funebrem poposcerit, laudes mortuorum non dicantur, sed potius fidelibus divinae ingerantur veritates, quae corda, dum triste imperium mortis sentitur, ad aeterna tabernacula erigant, iisque dum pium solamen praebetur, officia defunctis debita inculcent. Hic potissimum, ubi humana miseria oculis tam luculenter proponitur, viventes vigilare discant, ne cum venerit Dominus hora, qua non putarint, inveniat eos dormientes.

TITULUS IV.

De sacramentis.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Virtutem, quae ex passione Christi manat, videlicet gratiam, quam Deus ac salvator noster in ara crucis meruit, in nos ipsos derivari oportet: aliter enim nemini ulla salutis spes reliqua esse poterit. Quoniam autem natura ita comparati sumus, ut ad earum rerum notitiam, quae mente atque intelligentia comprehenduntur, potissimum sensuum auxilio perveniamus: idem sapientissimus rerum omnium artifex, considerans humani ingenii imbecillitatem, eam ipsam virtutem aliquibus signis, quae sub sensum cadant, pro sua in nos benignitate declaravit, ut, quae occulta Dei virtute efficiuntur, facilius intelligere possemus. „Si enim incorporeus es,“ ait sanctus Chrysostomus, „nuda et incorporea tibi dedisset ipsa dona: sed quoniam anima corpori consorta est, in sensibilibus intelligibilia tibi praebet.“⁷ Quare clementissimus Dominus sacramenta verbo suo et promissione sancita in ecclesia reliquit, quae sanctitatis et iustitiae tum significandae tum efficiendae vim haberent, per quae passionis suae fructum nobis re ipsa communicari sine dubitatione crederemus, si modo unquam nostrum ad se eam curationem pie et religiose admovent⁸.

Cum haec sit sacramentorum incholes et tanta efficacia, tam grave et sanctum in iis dispensandis

¹ Eccl. VII. 37.

² De exequiis *Quibus non licet etc.*

³ Loco cit.

⁴ Confer const. Benedicti XIV *Deustabilium*, de die 18 [potius 10] novembris 1762.

⁵ Decr. sacrae cong. Inquis. de die 20 martii 1660 et 26 aprilis 1660.

⁶ Cons. Tit. 1, can. XXV, de purg.

⁷ *Homil. 90 ad pop. Antioch., de sacramentis indignae divinae mysteris* [al. hom. 82 in Math., opp. ed. Montf., VII, 787 E].

⁸ Confer const. Rom., part. II, cap. 1, caput. 8-9.

sacerdotum ministerium, tamque uberes fructus A
conspicui in iis, qui rite preparati ea devoto sus-
cipiunt; canonicas sanctiones innovantes, statuenda
ducimus, quae sequuntur:

Ad sacramenta administranda sic accedant sacer-
dotes, ut augusta sanctitatis mysteria corde puro
tractent, ne aliis medicamenta vitae libantes, sibi
damnationis poculum propinent: menteque orationis
et meditationis pabulo refecta, dominicae pietatis
dona ita dispensent, ut ex eorum frequenti tracta-
tione et usu uberiores in dies gratiam et ipsi con-
sequantur. Quoniam vero externa hominis com-
positio primus est internae dispositionis nuntius: ipse
vultus, incessus, corporis motus, vocisque temperatura
animum divinae misericordiae veneratione imbutum,
Deique gloriae et animarum salutis promovendae
sele inspiratum manifestet.

Sollicite attendant, ne in materia vel forma aut
intentione admittatur defectus, qui vel integritatem B
sacramenti vitiet, vel administrantem irreverentiae
arguat. Quare sacros ritus et caerimonias prae-
scriptas religiose observent, in quibus peragendis,
ut inoffenso pede procedant, unicum ducem rituale
praescriptum sequantur, bene memores non posse
receptos et approbatos ecclesiae catholicae ritus in
solemni sacramentorum administratione adhiberi
consuetos aut contemni, aut sine peccato a ministris
pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque
ecclesiarum pastorem mutari.

Ut ritus, quos antiquus provinciae huius usus
tenet, et quos temporum indigentiae exoptant, ob-
tenta eorum a sede apostolica approbatione, in unum
compendium redigantur, parabitur nova ritualis
Romani editio, ritibus hisce locupletata. Paretur
autem editio tantae exemplorum copiae, ut ritualis
libri accrescenti ecclesiarum numero sufficiant, et
exemplis longiori usu attritis nova substitui possint. C
Sic quoque occurri poterit sacerdotum votis, qui
ritualis lectioni frequentius manum admoturi, illius
exemplar apud se habere desiderant.

Cum sacramenta administrantes, aut sacris riti-
bus peragendis intenti, non suum, sed ecclesiae
ministerium obeant, eiusque legatione fungantur,
tamquam morigeri legati et fideles ministri,
quemadmodum in exequendis rituum caerimoniis
ritualis praeceptis adstringuntur, ita et eius lingua
uti iubentur. Nemo itaque aut maioris aedificationis
et uberioris sacramentorum fructus obtentu, aut
sub quocumque alio praetextu, a lingua ritualis
declinare, eamque cum vernacula commutare prae-
sumat. Horum etenim rituum vis et efficacia non
in verborum intelligentia, sed in sacrorum actuum
potestate et integritate residet, nec tam ideo sunt
instituti, ut docendo aedificent, quam ut operando
sanctificent. Ut eorum, quae agenda sunt et D
dicenda, intelligentiam consequantur fideles, sacer-
dos antequam administrat, vel alia data opportuni-
tate cum uberiori ipsorum fructu, et absque suae
inobedientiae culpa ea explanare satagat.

Ut autem fideles intelligant, quanto cultu et
veneratione haec coelestia munera digna sint, quibus
proin pie et religiose utantur, porro quo maiori
christianae perfectionis desiderio sic exardescant,
ut si poenitentiae praesertim et eucharistiae sa-
luberrimo usu aliquamdiu careant, plurimum damni
se fecisse existiment: rudimenta fidei docentes et
ubi divini praecoeres, imprimis vero parochi, de
sacramentorum divinitate et fructu, atque recta ad
ea suscipienda accedentium praeparatione fideles
studiosissime et frequenter instituunt.

Caput II.

De sacramento baptismi.

Inter sacramenta a Christo domino instituta,
ordine et necessitate primum sibi vindicat locum
baptismus, per quem ex filiis irae efficiuntur filii
adoptionis, haeredes Dei et cohaeredes Iesu Christi.
Cum sit lavacrum regenerationis, fundamentum
salutis et ostium ad ecclesiam, iuxta fidei regulam
etiam parvuli, qui nihil quidem peccatorum in semet-
ipsis committere potuerunt, in remissionem pecca-
torum tamen veraciter baptizantur, ut in iis regenera-
tione mundetur, quod generatione contraxerunt.

Monendi sunt itaque a parochia parentes, ut
parvulos, quamprimum fieri potest, ecclesiae offerant
baptizandos, ne eorum culpa amittendae vitae
aeternae periculo exponantur, a quibus ad hanc
adipiscendam temporalis vitae exordium traxerunt.
Quodsi mortis periculum imminet, statim etiam a
laico baptizari poterunt: quare praesertim obstre-
trices, quae illud opportune dignoscere possunt, a
parochis diligenter instruantur de baptismi in tali
necessitatis casu administrando. Si in mortis
periculo baptizati supervixerint, deferantur ad
ecclesiam, ut sacrae caerimoniae suppleantur, cum
baptismus in casu necessitatis etiam a sacerdote
in domo privata collatus, absque sacris ritibus, qui
essentiam actus solemnioris et augustioris red-
dunt, ministrandus sit.

Baptismi conferendi locus proprius est ecclesia
parochialis, ad quam ut parvuli deferantur, sollicite
curabit parochus, nec patietur ut parentes ab hac
canonica regula deflectant, persuadentque iis, quant-
opere deceat, ut in domo Dei et salvatoris nostri
regenerationis illuminatione donentur filii, quorum
mater, ut eos in huius exilii lucem edat, propriam
domum studiose requirit. Dolemus, diuturno usu
invaluisse morem administrandi baptismum infantibus
ad preces parentum in domibus privatis, quem,
sicubi tolli omnino non possit, ad tempus quidem
tolerandum existimamus: sed districto praecipimus
parochis, eorum conscientias onerantes, ne hanc
pravitatem deducant in usum, ubi illum communem
non fecit abusus; ubi vero effeminati aeri mollitia
morem effinxit pravum, suo studio et exemplis
piorum catholicorum quantocius ad rectum sata-
gant revocare tramitem.

In domo parochiali, aut in ecclesiae sacristia
baptizare, prorsus vejitum est, nec tolerari potest,
ubicumque talis abusus irreperit; si graves et
probatae causae exigant, ut sacellum aut oratorium
privatum aut opportunum in aedibus parochialibus
conclave huic sacro usui dicendum ecclesiae bap-
tismali substituat, id non nisi obtenta ab ordinario
licentia fieri poterit.

Cum parochus cognoverit, infantem iubente
necessitate iam ab obstetrice aut alio laico fuisse
baptizatum, et, re explorata de valore huius bap-
tismi, dubium moveri non potuerit: quia hoc sacra-
mentum iterari non debet, caveat ne illum, neque
sub conditione, baptizet; alioquin sacrilegium com-
mitteret, et irregularitatem incurreret. Tunc enim
solum preces ritusque ecclesiae consuetos supplebit.
Quodsi vero rationabile dubium remaneat, utrum
in collatione baptismi essentialia servata fuerint,
baptismus sub conditione conferat consulto prius
episcopo, nisi periculum mortis imminet; non
enim haberi potest iteratum, quod non ostenditur
geatum, nec temeritas intervenit praesumptionis,
ubi est diligentia pietatis.

Expositi infantes eadem adhibita conditione
baptizandi sunt, etiam si inveniatur scriptum, quo
baptizati significantur; nisi eo duce investigatio
facta rite baptizatos probaverit.

¹ Cons. Trid., sess. VII, can. 18, de sac. in gen.

² Cons. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 7.

Ab haeresi ad ecclesiam reduces si coetui adscripti erant, cuius baptismus ex prudenti dubio vitio vel materiae vel formae aut intentionis laborat, exquiratur sententia episcopi, vel imminente mortis periculo baptismus sub conditione conferatur.

Ecclesiae, quae infantium baptismum accelerat, cum praesertim propter aetatis imbecillitatem innumera pene vitae pericula illis impendant, adultis, qui perfectum rationis usum habent, non consuevit baptismi sacramentum statim tribuere, sed ad certum tempus differendum esse constituit, gravibus ducta rationibus. Haec enim dilatio periculum, quod pueris imminere dictum est, coniunctum non habet, cum illis, qui rationis usu praediti sunt, baptismi suscipiendi propositum et male actae vitae poenitentia satis futura sit ad gratiam et iustitiam, si repentinus aliquis casus impediatur, quominus salutari aqua ablui possint. Contra vero, quoniam ab ecclesia diligenter providendum est, ne quis ad hoc sacramentum ficto et simulato animo accedat, eorum voluntas, qui baptismum petunt, magis explorari et cura adhiberi debet, ut in fidei doctrina, quam profiteri volunt, et christianae vitae institutionibus perfectius erudiantur. Quibus attendentes parochi, institutioni, examini et praeparationi adultorum catechumenorum singularem diligentiam adhibebunt, providentes ne qui christiana professione censeri volunt, inimicos huic nomini mores exhibeant, et ne sancto coetui, qui se copulatos gloriarentur, cum novi nominis iactantia antiquae conversationis maculam aspergant. Quare, facta solerti inquisitione, de iis quae requiruntur, testimonia fide digna ad ordinarium referant, atque licentiam baptizandi ab eo petant.

Nomen, quod baptizato imponitur, ab aliquo sumendum est, qui propter excellentem animi pietatem et vitae probitatem in sanctorum numerum relatus est. Ita enim facile fiet, ut quis nominis similitudine ad virtutis et sanctitatis imitationem excitetur, ac praeterea, quem imitari studeat, eum quoque precetur, et speret sibi advocatum ad salutem tum animi tum corporis defendendam venturum esse. Hinc illa tantum admittantur nomina, quae in martyrologio Romano inveniuntur, cuius exemplum in qualibet ecclesia baptismali praesto sit, et cum aliis parochialibus libris in ecclesiae inventarium referatur, ut delectus rariorum et insolitorum nominum probari, aut parentibus de seligendo haesitantibus congruum proponi possint. Quodsi parentes legant, liberos nomine insigniri, quod honestum quidem sit, sed sancti memoriam non referat, coniungatur semper cum nomine aliquis sancti, ne videantur nominis compellatione naturali tantum familiae proprii, qui regenerationis gratia familiae Christi adscripti sunt; cui dum nobiliori et firmiori, quam sanguinis vinculo iunguntur, tanti beneficii atque honoris memoriam etiam condigno nomine profiteantur.

Quemadmodum parentes nutricem et paedagogum adhibent, ut eorum ope et opera in educandis filiis utantur, ita ex vetustissima ecclesiae consuetudine ii, qui ex baptismi fonte vitam spirituales vivere incipiunt, patrinorum fidei et prudentiae committuntur, a quibus ad omnem pietatis rationem institui possint, atque ita paulatim in Christo adolescere, donec tandem viri perfecti iuvante Domino evadant. Et quoniam hoc munus adeo negligenter passim tractatur, ut nudum tantum huius functionis nomen remaneat, quid autem sancti in eo, contineatur, ne suspicari quidem ho-

minis videantur: parochi monebant patrinos, quantum deceat eum, qui aliquod officium suscepit, in eo diligenter exsequendo numquam defatigari; neque convenire, ut qui se alterius paedagogum et custodem professus est, illum ipsum deceat, quem in fidem et clientelam suam recepit, donec eum opera et praesidio suo egere intellexerit. Revocant illis in memoriam verba sancti Augustini, quibus susceptorum officia erga filios spirituales comprehendit: „Rebent eos admonere ut castitatem custodiant, iustitiam diligant, caritatem teneant, et ante omnia symbolum et orationem dominicam eos doceant, decalogum etiam, et quae sint prima christianae religionis rudimenta.“¹

Ex quo patrinorum munere facile colligitur, cuiusmodi hominum generi sanctae huius tutelae administratio committenda non sit, nimirum iis, qui eam gerere aut fideliter nolint, aut sedulo et accurate non queant. Prohibendos itaque a munere patrinorum praecipit synodus infideles, haereticos, schismaticos, excommunicatos, interdictos, manifestos et notorios concubinos aliosque peccatores palam notos, etiam illos fideles, qui matrimonium mixtum illicite contrahentes permiserunt, ut proles ex hoc matrimonio progignendae in alia praeterquam catholica religione educerentur: porro mutos aut mente captos, sed et pueros, qui non confirmati, aut saltem ad primam communionem nondum admissi sunt. Religiosos a patrinorum officio canones prohibent; clericos vero in sacris ordinibus constitutos hortamur, ne illud facile suscipiant.

Quoniam ex patrinorum munere inter susceptores et levatos tam arctum necitur vinculum, ut intra certos terminos matrimonium contrahi non permittat, contractumque dirimat, in memoriam revocat synodus legem concilii Tridentini, ut scilicet unus tantum sive vir sive mulier iuxta sacrorum canonum instituta vel ad primum unus et una baptismum suscipiant. Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectabit, sciatur, quem vel quos elegerint, ut baptismum de fonte sacro suscipiant, et eum vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomine describat, doceatque eos, quam cognitionem contraxerint, ne ignorantia illa excusari valeant. Plurium quam duorum patrinorum nomina in libros baptismales nullo modo inscribantur, cum praetextus, qui adduci solet, eos nimirum ut testes baptismi inscribi, omni ratione careat, quia huius fidem publicam parochi testimonium facit.

Multum sane iuvabitur studium christianae pietatis et sanctificationis, si fideles saepius publice vel privatim renovent foedus cum Deo creatore, redemptore et sanctificatore per baptismum initum, perpendant beneficia sibi collata, agantque pro illis gratias rogantes, ut iustitiam et sanctitatem, quam ex Dei liberalitate nacti sunt, illibatam custodiant, vel peccato foedatam poenitentiae lacrymis repurgare festinent. Ad quod saepius, praesertim revertente annuo baptismi die, iterandum, tum fideles hortabitur parochus, tum ipse praecipuis saltem per annum festivis diebus post concionem vel catechesim cum populo fidei iuxta formulam in rituali dioecesano exhibendam vota baptismalia Deo reddet.

Puerperas exacto feliciter partu gratias acturas et benedictionem specialem suscepturas, ecclesiam

¹ Confer Can. 106, dist. IV, de cons.; Cat. Rom., part. II, cap. 2, quaeest. 27.

² Cat. Rom., part. II, cap. 2, quaeest. 28.

³ Mendos: nec.

⁴ Can. 108, 104, dist. IV, de cons.

⁵ Can. XXIV, cap. 2, de ref. matrim.

¹ Cat. Rom., part. II, cap. 2, quaeest. 26.

² Cat. Rom., loco cit., quaeest. 28.

accedere, pia quidem et laudabilis est consuetudo, A stricto tamen praecepto non iniuncta. Hortetur itaque parochus matres invitaeque, ut ad exemplum beatissimae virginis Mariae ad ecclesiam veniant; benedictionem vero hanc extra ecclesiam conferre nullatenus praesumat, etiamsi mulier propter infirmitatem aliamve causam ecclesiam accedere impediatur; cum ritus et finis huius benedictionis praesentiam puerperae in ecclesia supponat, nec matri in lecto decumbenti vel accessum ad ecclesiam detrectanti benedictio haec conferri possit, quin ritus saepe ludibrio exponatur, et parochi benedictionem impertituri alacritas facile contemnatur.

Introductio puerperae utique catholicae, matrimonio mixto iunctae, fieri potest, si proles apud catholicos baptizata est et ecclesiae catholicae quereat: quando vero apud catholicos baptizata ecclesiae subtrahitur, neganda est matri licet catholicae talis benedictio, quia non potest ecclesia benedictione approbare et cohonestare, quod in radice improbat et dolet. Ut autem catholica mater, hoc casu repulsam ferens, ex confusione sibi illata ab ecclesia catholica non avertatur, praevie de hoc disciplinae capite omni cum discretionem admonenda est et instruenda, ne introductionem petitura ad ecclesiam veniat. Mulieres vero, quae ex illegitimo thoro pepererunt, ad hanc benedictionem nullo modo admittantur; nec enim potest esse laetus puerperae ad ecclesiam accessus, quam tristis matrem fecerat lapsus; nec potest invitari ad limina ecclesiae, ut ingrediatur templum Deo gratias persolutura, cum ad ea potius reducenda esset poenitentiam actura, quia violavit templum Spiritus sancti; neque aspergi aqua salutari ad pacem, cui subministrandae sunt lacrymae compunctionis ad tristitiam. Praeterea nulla praesto sunt exempla conciliorum aut probatorum ritualium, quae vel indulerint, ut talibus impertiretur benedictio, vel ritu etiam ad similitudinem approbati composito morum lasciviae medicinam ferre praesumerint.

Caput III.

De sacramento confirmationis.

Ne ii, qui baptismum susceperunt, quasi modo geniti infantes imbecilles essent ad viriliter contra spirituales hostes pugnandum: ideo Christus dominus, cum in nulla re suis militibus deesse voluerit, chrismatis sacramentum reliquit, quo muniti carnis illecebras mundique fraudes et invisibilium hostium insidias fortius propulsarent, et robur acciperent ad nomen domini nostri Iesu Christi non ore tantum, sed factis etiam constendum semperque glorificandum. Quare, licet hoc sacramentum non adeo sit necessarium, ut absque eo salvus quis fieri nequeat; tamen a nemine sine magno peccato negligi potest. Etiamsi enim continuo transitoria sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia¹, quae tanto studiosius sunt a fidelibus quaerenda, quanto acriora diebus nostris mysterium iniquitatis parat certamina. Quapropter synodus hortatur fideles, ut, quod omnibus communiter ad sanctificationem Deus proposuit, ab omnibus etiam summo studio exoptetur.

Quamvis omnibus post baptismum confirmationis sacramentum administrari possit, minus tamen expedit hoc fieri, antequam pueri rationis usum acquisierint. Confirmatio enim praepriis ad id ordinata est, ut eius virtute instructi et parati inveniremur, cum nobis pro Christi fide pugnandum esset; ad quod sane pugnae genus pueros, qui adhuc

Parvuli rationis usum assecuti, quibus frequentior se offert suscipiendi huius sacramenti copia, absque rationabili causa non facile adducantur ad sancti chrismatis mysteria, antequam ad primam communionem admissi fuerint; e contrario non differatur confirmatio ultra decimum quartum aetatis annum, ne juvenilis aetas in huius vitae arenam imbecillis decedat, tanto tristiori cladi obicienda, quanto atrociorum pugnam illi tum propriae fragilitatis ignorantia parat, tum fallax mundi species intentat atque seductorum astutia molitur. Sed neque ruri, ubi non tam frequenter administrari solet confirmatio, facile admittendi sunt ad eam parvuli, priusquam ad sacram synaxim accesserint; neglecta enim hac cautione fieri potest, et accidisse dolemus, ut prolabili tenerae aetatis memoria obliviscerentur, se iam signaculo perfectionis esse munitos, atque sacri chrismatis munimentum denuo expeterent, quod praesertim tunc facilius evenire posset, quando de domo paterna mature evocantur. Ne vero festinatio ad hoc sacramentum suscipiendum non tantum excusari, sed et suggeri videatur, eo quod dioecesium amplitudo rariorem eius assequendi occasionem suppeditet: episcopi pro muneri obligatione curabunt, ut in diassitis quoque dioecesium partibus frequentior eius adhibendi copia detur, expetitur etiam, si alio modo succurri non posset, aedis apostolicae auxilium, ut pro rerum adiunctis de remedio benignissime provideat.

Ne frustra in confirmandos divinum huius sacramenti beneficium collatum esse videatur, summa cum pietate et religione illud suscipiant. Itaque de huius sacramenti natura, vi et dignitate, nec non de condigna ad illud suscipiendum praeparatione solerter erudiantur a parochis vel aliis sacerdotibus, moneanturque, ut septiformem Spiritus sancti gratiam, corde per poenitentiae sacramentum a peccatis purgato et corporis dominici virtute ornato, devote excipiant. Et quoniam ad christianae militiae exercitium vocatos confirmatio armat et instruit ad agones, summopere decet, ut militariae tesserae argumentum accurate cognoverint. Quapropter serio et aequanimiter examinentur, an sciant distincte saltem preces consuetas, rudimenta fidei, praecepta Dei et ecclesiae, et priusquam admittantur, ea edoceantur. Nemini concedatur accessus, qui huic examini non satisfecerit. Ut episcopo constet, qui admissi fuerint, quilibet confirmandus exhibeat testimonium parochi vel alicuius sacerdotis de praeparatione, peracta et admissione concessa. Monemus sacerdotes, eorum conscientias gravantes, ne tali testimonio provideant illos, de quorum praeparatione non constiterit. Testimonia haec, in quibus ceterum etiam nomen patrini pro confirmatione electi scriptum sit, administrato confirmationis sacramento reddantur parochis, ad quorum coetum confirmati pertinent.

Si ad suscipiendam confirmationem alia quam parochialis interdumque remotior ecclesia accedenda sit, processionaliter et pie orando vel etiam alternatim hymnos et cantica spiritualia concinendo procedendum est, cuius curam ludimagistri vel alii a parochio constituti gerent. Provida sollicitudine curabunt parochi aut catechetae, ut confirmandi mature conveniant, ne absint quando episcopus initialem extensis versus confirmandos manibus orationem dicit; nemo enim inungendus est, qui primae isti manus impositioni non interfuerit; vigilabunt etiam, ne confirmati discedant, nisi absolutis precibus et finali benedictione episcopi accepta. Masculorum frontibus, feminarum vero coronis aliisque huiusmodi

¹ Can. 2. dist. V. de cons.

¹ Can. Rom., part. II. cap. 3. quest. 17.

ornamentis omnino vacua sit. Feminae praesertim hac occasione decenter et valde pudice sint ornatae, earumque caput, si tegitur, cooperiatur velo aut alio quodam tegumento tam simplici et plano, ut dum frontem inungit episcopus, simul manum capiti admovere valeat. Quo magis ipsa administrationis solemnitas confirmandorum piam dispositionem augeat et perficiat, videbunt episcopi, ut sermone nervoso, elicitis virtutum theologiarum actibus, renovato foedere baptismali aliisque piis exercitiis, prouti spiritus suggererit et temporis ratio admiserit, confirmandi ad ferventioris devotionis affectus excitentur, ut et episcopi Spiritum sanctum invocantis, et huius adventum praestolantium idem sit desiderium idemque suspirium. Et quoniam caritas urget, ut signaculo dominico iam signati, et spirituali robore muniti etiam recentem, quae ad agonem armatur, aciem precibus suis et pietatis votis adjuvent: hinc dum confirmandi sacro chrismate inunguntur, alternatim in ecclesia cantentur hymni, psalmi vel cantica, aut rosarium recitentur.

Patrini, qui ad huius quoque sacramenti administrationem advocantur, tamquam duces ac monitores descendendum in spirituale certamen, tales solum admitti possunt, quibus non obstat, quod eos a patrinorum munere in baptismo prohibeat. Assumatur autem singulis confirmandis tantum unus, sive vir sive mulier pro sexu confirmandi, sitque confirmationis sacramento munitus, et, quantum fieri potest, diversus a patrino baptismi¹. Ob dioecesium huius provinciae amplitudinem nonnumquam evenit, ut confirmatio in una alicuius territorii ecclesia administraretur, ad quam confirmandi ex vicinis parochiis evocantur. Spectatis difficultatibus, quae ut singulis confirmandis singuli patrini assistant, saepissime praepediunt, concedimus, propter necessitatem, ut etiam aliquos tantum patrinos masculis, et aliquas feminis matrinis constituere liceat ex parochianis pietate conspicuis, immo si confirmandorum numerus valde exiguus esset, etiam unum tantum patrinum et unam matrinam adhiberi indulgemus; omnino autem prohibemus, ne plus quam uni parochiae idem patrinus et eadem matrina assignentur, dum ex alia parochia patrini deligantur, qui nullam cum parvulis consuetudinem habent; hac ratione enim eorum officium ad meram caerimoniam redigeretur. Cum interdum accidat, ut ad confirmationem venientes sine patrinis compareant, atque obvii dein homines plurium, quos nec nomine norunt, sponsores agant, ita ut huiusmodi munus vanae caerimoniae sit ostentatio, et officium inde susceptum nullius momenti habeatur: praecipimus ita, quibus confirmandorum praeparatio committitur, ut hos eorumque parentes, praesertim autem electos patrinos, de muneris suscipiendi gravitate sollicite admoneant; praepriis vero parochi videant, ut fidelibus universim huius officii origo, obligatio et vinculum, quo innodat, clarius innotescat, ne a munere, cuius nomen et signum retinetur moribus, observantia exulet christianae caritatis, quae illud instituit et commendat.

Ad quamvis ecclesiam parochialem adeit etiam liber confirmatorum eorumque patrinorum, ex quo cognosci possit impedimentum cognationis spiritualis, quae contrahitur inter confirmantem et confirmatum, eiusque parentes ac patrinum, in praedicto testimonio nominatum, etiamsi in ipso confirmationis actu alius, tamquam huius patrini procurator, manum apposuerit.

Ut saepius renovetur memoria donorum, quae Spiritus sanctus in confirmatione elargitur, et crescat

reverentia in signaculum perfectionis, atque reviviscat robor ad resistendum diabolo et tentationibus eius: excitent parochi tempore Pentecostes aliisque opportunis diebus festivis fideles iam confirmatos, ut, quibus aucti sunt, dona mente grata recolant, militiam, ad quam vocati sunt, ultro subeant, et proelia Domini, ad quae armati sunt, strenue proelientur.

Caput IV.

De sanctissimo eucharistiae sacramento eiusque cultu.

„Amantissimi redemptoris nostri Iesu Christi, unigeniti filii Dei, tanta fuit erga homines benignitas et caritas, ut humana indutus natura non solum saevissimos pro nostra salute cruciatus atrocissimamque crucis mortem perpessi, verum etiam in augustissimo suo corporis sanguinisque sacramento nobiscum semper morari, ac nos peramanter pacere et nutrire voluerit, quo ipse in coelum rediens ad dexteram Patris nos et sui numinis praesentia et tutissimo spiritualis vitae praesidio conjuniret.“¹ In quo sanctissimo sacramento dum illum eundem Deum praesentem adesse credimus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei, quem magi proidentes adoraverunt, quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur: nullus dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more in catholica ecclesia semper recepto patriae cultum, qui vero Deo debetur, eidem exhibeant².

Ad hunc cultum praestandum ut subministraretur opportuna occasio et vividius incitamentum, publice et solemniter sanctissima eucharistia in templis proponi coepit. Quem morem dum universa servat ecclesia, nostrae praesertim regiones quasi domesticum frequentant, quoniam haeresis saeculo decimo sexto exorta episcopos et fideles eorum curae commissose vehementer excitavit, ut tanto manifestius coleretur et adoraretur apertius Deus sacramenti speciem velatus, quanto acerbius doluerunt impugnari ipsius sacramenti veritatem, reverentiam cessisse cavillationibus, et cultum contentui.

Quemadmodum certum est, summopere excitari fidelium animos ad reverentiam Dei filio debitam eucharistia in ostensorio venerationi patenter exposita, et corroborari fidem catholicam patriae cultu, quae est aperta contra haereseos mendacium protestatio: sic aequae non deest experientia, nimis frequenti sanctissimi sacramenti expositione nec gloriam Dei augeri, nec promoveri fidelium aedificationem, immo tepescere cultus fervorem et finem sacrae liturgiae impediri. Hinc multo melius est, ut non ita frequenter exponatur, et tunc cum debita reverentia, quam ut frequentius et sine debito obsequio et reverentiae significatione id fiat, quod cum magna animi commotione multis in locis fieri vidimus et invenimus³.

Quae vero sanctissimi sacramenti expositio nimis dicenda sit, et quae spectatis locorum circumstantiis populi que fidelis indigentis utilis, ecclesia quidem lege communi non definit, at neque singulorum parochorum vel ecclesiarum rectorum iudicio definiendum reliquit, sed potius eorum commisit ordinariis, qui, convocatis ecclesiarum rectoribus tempus idoneum constituant, quo sanctissima mysteria in qualibet ecclesia exponenda sibi videantur⁴. Hinc patres in hac synodo collecti sanciant quae sequuntur:

¹ Epist. encycl. PI IX, Amantissimus, de die 8 maii 1860.

² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

³ Concil. Benedicti XIV, Inst. eccl. 80.

⁴ Benedicti XIV const. Accipimus, [de] die 16 aprilis 1760.

¹ Can. 102, dist. IV, de cons. et can. 100, dist. IV, de cons.

1. Sanctissimum sacramentum publice et p-
tenter amodo amplius non exponatur, neque in
ecclesiis regularium, nisi eo tempore, modo et ordine,
quem episcopus praescriperit, servato utique ritu
externo, quem ecclesia in solenni expositione
tenendum praecipit.

Quandocumque sanctissima eucharistia publice
adoranda exponitur, accendantur ad minimum duo-
decim candelae, quae continuo ardeant¹, fiatque
debita incensatio, atque si longiori tempore ex-
posita remaneat, ecclesiae rector curabit, ut semper
adsint aliqui clerici, qui illam flexis genibus adorent.
Quodsi sodales confraternitatum in suis vel etiam
in alienis ecclesiis id facere velint: scamnum ab
ecclesiasticis seiunctum illis tribuatur, ut Deum
proceperit².

Consuetudinem passim vigentem, impertiendi
benedictionem cum sanctissimo statim ac decantata
fuerint hymni *Pange lingua* verba: *sit et benedictio*,
ceu sacrae liturgiae adversantem reprobamus, praeci-
pientes, ut in posterum, decantato per populum
hymno praefato, celebrans orationem: *Deus, qui*
nobis sub sacramento, praemisso videlicet competenti
versiculo cum responsorio persolvat, moxque populo
benedictionem sanctissimi, utique nil dicens, im-
pertiat³.

Si, praeter statutos et concessos casus, quibus
augustissima eucharistia exponenda est, peculiaris
aliqua causa publicam eiusdem expositionem in
quacumque ecclesia desiderare videatur: sciant
earum rectores, quod ob causae gravitatem minime
faciendae expositionis facultatem habeant, sed om-
nino petendam esse ab ordinario licentiam.

Quod [ad] privatam attinet sanctissimi adora-
tionem, quando scilicet eucharistiae sacramentum
e tabernaculo non profertur, et ita velatum aut in
ciborio reclusum est, ut ipsa sacra hostia videri
non possit, porro quoad impertiendam benedictionem
cum sanctissimo in ciborio recluso, ad ordinarios
pertinet editis de his instructionibus digno Dei
cultui et nutriendae fidelium pietati prospicere.

2. Pie et religiose in Dei ecclesia inductum
fuisse praeterea morem constat, ut praecelsum hoc
et venerabile sacramentum in processibus re-
verenter et honorifice per sacra templa vel etiam per
vias et loca publica circumferatur, quo christiani
singulari ac rara quadam significatione gratos ac
memores testentur animos erga communem Domi-
num et redemptorem pro tam ineffabili et plane
divino beneficio, quo mortis eius victoria et trium-
phus representatur⁴.

Quae processiones, ne vel sua frequentia viles-
cant, vel caerimoniis pro libitu introductis solem-
nitatis magnificentiam obtaubent, statuimus, ut non
instituantur aliis diebus intra vel extra ecclesiam,
quam quae ritualis Romani et provincialis praeccepta
assignant; quodsi alia occasione celebrari velint,
exposita causae gravitate, licentia ab ordinario pe-
tenda erit. Nec deferendum censemus consuetu-
dinibus quantumcumque disturbatis, et quae praet-
tenderentur privilegiis, sed praedictam normam
adeo firmam servari volumus, ut ex huiusmodi
titulo frequentari non liceat processiones, nisi illius
valorum ordinarii probaverit examen.

Praecipimus quoque, ut in iis celebrandis eccle-
siarum rectores stricte sequantur ritum a sacra
liturgia praescriptum; hinc meminerint, semel tan-

tum cum sanctissimo sacramento benedictionem
impertiendam esse fidelibus, et quidem in fide
processionis⁵, exceptis feriis V et VI maioris heb-
domadae, quibus a benedictione danda proceus
abstinendum est. Morem toties benedicendi populo,
quoties absolutis hymni, qui decantari solet, partibus
passatur, ceu absum eliminandum esse praecipimus,
salvo utique ritu in processione theophorica a
rituali praescripto.

Processiones autem cum tanta solemnitate atque
tanto splendoris apparatu celebrentur, qui et lae-
titiarum gratitudinis cum reverentia pietatis pro
viribus aemulari demonstrat, et victricem veritatem
de mendacio et haeresei triumphum agere doceat.

Quo certius cultus tam augusto mysterio dignus
conservetur et crescat, impense optamus, ut per
parochias instituantur vel potius reasuscitentur tem-
porum iniquitate suppressae confraternitates sancti-
ssimi Corporis Christi, tot indulgentiis a summis
pontificibus nutritae et auctae, quae venerationis
sanctissimo sacramento exhibendae curam gerant,
vel adorando, dum proponitur colendum, vel comi-
tando, dum in processione aut ad infirmos defertur,
vel subministrando media ad honorem tali ac tanto
Salvatore dignum, quantum fieri poterit, magnifico
cultu externo contestandum.

3. Fides, quae Deum et salvatorem nostrum in
augustissimo eucharistiae mysterio inter nos com-
morari absque dubio tenet, et pro immensa nostri
dilectione denuo exinanitum laetitia gestions mira-
tur, suo ipsius impetu trahitur ad illum adorandum
et tenerrimis gratitudinis testimoniis amplectendum.
Haec autem fides, reverentia et gratitudo non
ferunt, ut thronus eius longiori tempore destituantur
adoratoribus, et ut Dominus, qui suos expectat,
ab iis derelinquatur. Quapropter admitti nequit,
ut in ecclesiis filialibus sanctissimum sacramentum
asservetur, nisi ad eas resideat sacerdos, vel in iis
quotidie missa celebretur, et ab ecclesia parochiali
vel virorum coenobio non nimis distent, adeo ut,
emergente incendio vel inundatione, ad transferendam
sanctissimam eucharistiam sacerdos tempestive
adesse possit; ac nisi sanctissima eucharistia qu-
libet hebdomada renovetur, diu noctaque lampas
coram ea colluceat, et iudicio episcopi adnit necesse-
sitas ad consulendum salutem animarum⁶. Quae
obtentitur ratio, ut populus ad preces communiter
persolvendas absente sacerdote coram sanctissimo
sacramento convenire possit, repugnat praecceptis
quae in obeundo cultu divino ecclesia sequitur.

Caput V.

De precibus quadraginta horarum et perpetua adoratione sanctissimi sacramenti.

1. Ingeniosa fidelium erga Salvatorem caritas,
dum vitam et mortem eius grata mente recoleret,
memoratu digniora utriusque momenta tanta pietate
repetebat, ut ad eorum tempora etiam suae de-
votionis moram componeret. Saeculo decimo sexto,
Mediolani preces solennes ad quadraginta horarum
spatium protrahi coeperunt in honorem quadraginta
horarum, quibus Salvator post mortem in sepulchro
requievit. Eodem saeculo summus pontifex Pius IV
approbavit sodalium, quod quadraginta horas
precibus explere consuevit, ut orationis fervore
imitaretur ieiunium, quod Dominus ad quadraginta

¹ Decr. a rit. congr. in Mesopolitana, de die 11 maii 1689
et in Volaterrana, de die 28 septembris 1690.

² S. concil. congr. in Castanea, 11 maii 1767, ad V dub. et
in Assolana, 14 martii 1768; a rit. congr. in Nucertina Pagana,
19 sept. 1686 et in una ord. Capuc. 28 aug. 1689; nec non a
Ligueri, Theol. nov., lib. VI, tract. 2, cap. 2, de eod. dub. 5,
ad fin.

³ Benedicti XIV Instit. eccl. 30; cf. decr. a rit. congr. in
Narniensi, 18 martii 1686.

⁴ Benedicti XIV, loco supra cit.

⁵ Decr. a rit. congr. in una ord. min. Capuc. prov. Helv.,
28 maii 1686.

⁶ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 5.

dies pretrahit. Cum paulo post ecclesia gravissimis a undique affligeretur malis, Clemens papa VIII preces ad implorandum Dei misericordiam per ecclesias Romae continuandas ita disposuit, ut per quadraginta horarum spatium in una ecclesia a fidelibus persolutae, in alia eodem temporis spatio continuarentur¹. Quae officina nutritur orationis studium, solitas sunt preces hae fundi coram solemniter exposito sanctissimo sacramento. Haec precum supplicationumque regula brevi usque Romanae terminos excessit, et per universum fore orbem christianum diffusa est, tanto quidem celerius, quo liberalius indulgentias suae approbationi summi pontificis addiderunt. Quoniam vero in nostris regionibus plura obstabant, quominus devotio continuis quadraginta horis deduci posset, benignitas apostolicae sedis difficultatibus istis, cunctis indulgentiarum gratiam precibus quadraginta horarum concessam etiam tunc impertitur, quando stantibus causis gravibus, sanctissimum sacramentum continuis quadraginta horis non propositum adorandum, dummodo expositio horis diurnis non interrupta quadraginta horarum spatium asequatur².

Quae devotio, quam calamitates turbulenti nostri aevi ita impense commendant, quemadmodum illam suspiria praeteritorum saeculorum pepererant, ut ubi introducta est, perseveret, et introducatur ubi desideratur, ex toto corde optamus.

Statuimus vero, ut sanctissimum sacramentum horis diurnis continuis expositum maneat usque ad consummationem quadraginta horarum. Quare expositio neque interrumpatur tempore meridiano, neque benedictione aliqua interdiu elargienda, ut fideles indulgentias devotioni annexas consequi possint. Volumus quoque ut, quantum peculiare ecclesiarum circumstantiae et vires permittent, etiam de externae solemnitatis apparatus provideatur, quem instructio Clementis papae XI de die 30 Ianuarii 1706 praescribit, cuius tenorem rituale mox edendum in appendice exhibebit. Nullibi autem preces quadraginta horarum cum solemnitate patroni seu tituli ecclesiae coniungantur, sed alio, quo magis convenit, tempore celebrentur, quia sanctorum cultus, quam sibi illis diebus eorum memoria vindicat, haud apte conveniret cultui sanctissimo sacramento impendendo.

2. Quemadmodum ab ortu solis usque ad occasum et in omni loco sacrificatur et offertur Domino coeli et terrae oblatio munda, ita decet, ut grata redemptorum pietas Dei filium, qui post renovatam in hoc sacrificio sui oblationem nobiscum manet, etiam iugiter et in omni loco adoret. Quod ut asequeretur, multorum coortum studium in unius sodalitis coronam ita coalescit, ut preces quadraginta horarum in una ecclesia absolutas inciperent in alia, et continuarentur per tot contiguas, quot ex temporis mensura requiruntur, ut totius anni circulus omnia coronae membra complecteretur. Ita dum renascens anni orbita ad primum coronae membrum revertebatur eodem cursu repetitur cetera, cuncta est perpetuae sanctissimi sacramenti adoratio. In his per universum orbem sparsis sodalitis cunctis etiam instituta saeculo elapso in archidieceesi Pragensi confraternitas perpetuae adorationis sanctissimi sacramenti³, quae benignitate summi pontificis Clementis XIV confirmata, atque archiconfraternitati sanctissimi sacramenti in Urbe aggregata, omnibus eiusdem indulgentias aucta est⁴.

Antecessorum plis vestigiis inhaerentes, provident huius provinciae episcopi, ut non tantam confraternitas perpetuae adorationis sanctissimi sacramenti temperum iniuria neglecta reuocetur, sed ut salutare hoc devotionis exercitium per universam provinciam propagetur, instituta per singulas dioceses confraternitatibus, quae, ut archiconfraternitati Urbis aggregentur atque indulgentias augentur, beatissimum patrem Pium IX supplices adhibent, sperantes fore ut fideles indefenso pastorem solo eruditi, in dies laetiores mirentur et gratiores agnoscant gloriae altitudinem, quae ex veneranda Christi praesentia ecclesiae Dei accedit. Hoc enim assidue adorationis studio eveniet, ut fideles sibi gratulentur, illud nobis cum coelestibus esse commune, ut utriusque Christum Deum et hominem praesentem habeamus; atque dum gaudentes agnoscent, illos Dei praesentis beata visione perfui, ipsi eum, quem praesentem quidem, attamen oculorum sensui impervium firma et constanti fide veneramus, ita adorabunt, ut aliquando illum revelata cernere mereantur facie, beati visu eius gloriae⁵.

Caput VI.

De sacra communione.

Dominus ac redemptor noster, qui, purgatione peccatorum facta, sedet ad dexteram Dei Patris in excelsis, pro immensa, qua nos diligit, caritate, non tantum Deus et homo, sacramentali modo in altari residens, in deliciis habet esse cum filiis hominum, sed sui oblationem quotidie renovans, ad huius vivificantis hostiae participationem nos invitat, corpus suum in cibum et sanguinem in potum nobis offerens. Cum per hoc vitae pabulum et pharmacum immortalitatis efficacissimo modo praestet, quod promisit dicens: „Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.“⁶ quis in hoc exilii deserto non laetus properet ad colligendum manna coeleste et hauriendas aquas de fontibus salvatoris? Sicut igitur omnium fidelium unus sit dolor hac esca angelica privari, ita animarum pastoris sit praecipua cura, ut oves sibi commissae illa reficiantur, atque corpore Domini nutriti de spiritu eius vivant; illa sit anxia sollicitudo, ne quis sibi iudicium manducet et bibat, non diiudicans corpus Domini.

Hinc animarum curam agentes praesertim parvules ad primam communionem diligenter et accurate praeparant, nullique parcant studio, quo tenera corda ferventiori erga Christum incalescant amore. Si enim verum est, a christiana puerorum institutione ut plurimum pendere totius parochiae incolumitatem: non minus certum est, nil ad istam primam educationem conferre efficacius debita ad primam communionem praeparatione. Principium, ex quo totius praeparationis effectus sequitur, summa existimatio est, quam de sua prima communione concipere debent pueri. Ad quam ut tenera aetas perducat, parochis et catecheticis nil adeo cordi esse debet, quam ut pueros christiana doctrina imbuant et ad pietatem inferant, ne, si ignari et leves acciderent, praematura et propere admixta in diuturnum dignae communionis impedimentum verteretur. Quando solerter examinati admittendi censentur, pervadere ipsis coentur, diem primae communionis futurum esse totius vitae celeberrimum et sanctissimum, cum ex hac principali actione tanquam ex fonte derivari soleat reliqua sacrae communionis frequentatio, vita christiana et ipsa calce aeterna. Nil itaque intentatum

¹ Const. Clement. VIII *Graves et distantes*, de die 25 novembris 1592.

² Const. Bened. XIV *Acceptissimus*, de die 16 aprilis 1764.

³ Sub archiepiscopo Antonio Petru, anno 1778.

⁴ Breve Clementis XIV, de die 4 augusti 1773.

⁵ Const. ant. Rom., part. II, cap. 4, quest. 50.

⁶ Matth. XI, 28.

relinquant, ut puerorum cordibus alte imprimatur A scripturae commoatio: „Opus grande est, neque enim homini praepratur habitatio, sed Deo.“¹ Ipsa vero prima parvulorum communio, cui et etiam parentes intersint ardentur optamus, sit dies sacrae laetitiae et desiderabilis solemnitate; quapropter quo splendidiori poterit modo celebretur, ut animis adhuc integris alte imprimatur sacramenti maiestas, et sanctitatis atque reverentiae et pietatis, qua Dominum ad se divertentem excoeperunt, memoria non possit facile obliterari. Qui post primam sacram communionem scholas frequentant, iis non exceptis, qui in privatis institutis educantur, duce parcho aut presbytero religionis magistro, quater per annum, praemissa sacramentali confessione, ad sacram synaxim accedant.

Ut non solum parvuli, sed omnes utriusque sexus fideles saepius per annum sacra communione reficiantur, sancta mater ecclesia vehementissime B desiderat, immo optat, teste Tridentina synodo², ut in singulis missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam eucharistiae percceptione communicent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificii fructus proveniat. Cui voto et desiderio ecclesiae ut fideles saltem ex parte satisfaciant, omni adhibito studio et indefessa diligentia parochi allaborabunt. Quem in finem, in omni patientia et doctrina populo christiano saepius explicabunt et in memoriam revocabunt fidei articulos de sanctissimo eucharistiae sacramento, praesertim de nostrae infirmitatis indigentia, quibus eius virtus et medicina succurrit, et quae de praestantissimis sacrae communionis effectibus ecclesia sentiendum declaravit et definit. Et quamvis necesse sit, ut solerter inculcent, quam temerario ausu accedant et pernicioso ore gustent, atque sacrilego corde percipiant, qui mortali peccato gravati, mensae coelestis communionem non videntur: caveant tamen, ne dum illa doctrinae ecclesiasticae capita explanant, nimio rigore seducti, fideles a salutari refectioe avocent; et debiles roborare desiderabili privent, meminerintque sanos medico non indigere, sed aegrotos. Quapropter non suum sensum, sed decreti sacrae concilii congregationis, ab Innocentio papa XI approbati, sequantur iudicium, dicentia: „Frequens ad sacram alimosiam percipiendam accessus confessoriorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et coniugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debeant.“³

Sacra communio palam petentibus negari non potest, nisi publice indignis, quales sunt excommunicati, interdicti, manifestique infames: ut meretricios, concubinari, foeneratores, magi, sortilegi, blasphemi et alii eius generis publici peccatores, si de eorum poenitentia et emendatione non constet, et publice scandale prius non satisfecerint⁴; non tamen licet sacerdoti quemquam ex iis, qui accessi non sunt, interrogare de peracta confessione, antequam eum ad communionem admittat.

Praecipue autem animarum pastor vigilabit, ne sint in grege, qui nec paschali tempore dominione passionis et caritatis mysteria frequentare desiderant. Hinc, tempore quadragesimae legem ecclesiae in concilio Lateranensi IV latam et a Tridentino confirmatam, saepius promulget et explicet⁵.

Cui praeepto ut omnes Christi fideles facilius satisficere, et ut neque desides ullam executionis casum praetendere possint: tempus paschale, non terminum suscipiendae sacrae communionis paschalis ex diuturni moris usu a feria IV Cinerum saepe ad dominicam Trinitatis inclusive extendimus. Optamus insuper, ut fideles communionem paschalem sumptari, propriam ecclesiam parochialem adeant⁶; quamvis salutare istud necessitudinis parochialis vinculum temporum iniquitate laxatum, aspero praeepto constringere notamus, paterne tamen fideles monemus, ut qui aegre ferrent, si membra familiae declinarent a convivio, quod communis familiaribus laetitia paravit, nec ipsi defecant a mensa communi, quae illos fide domesticos, caritate familiares et supernaturali nutrimento consanguineos demonstrat.

In ipsa administratione huius augustissimi sacramenti sacerdos ea religiose observet, quae in missali et rituali de communionem intra et extra missam fidelibus distribuenda praescribuntur, ad illud praecipue attendens, ut fideles ad sacram mensam accessuri, quantum fieri potest, intra missam post communionem celebrantis admittantur et advocentur. Mos passim introductus, communi videlicet voce recitandi lingua vernacula confessionem generalem, quam minister altaris lingua liturgica interim pronuntiat, laudem meretur et imitationem.

Qui infirmitate corporis praepediti ecclesiam accedere non possunt, refectioe sacramentali propterea non sunt privandi, sed quo magis indigent medico, qui animo medetur et corpori, eo ferventius desiderant Salvatorem; eo reverentius excipiant venientem. Parochus vero aegrotis parochianis sacram communionem, non tantum prout lex postulat tempore Paschae, sed et votis eorum satisfacturus quoquo alio tempore paratissime ministret; immo coelestis medici desiderio, sanandi contritos corde et confractos dimittendi in remissionem, laetus occurrens, populum saepe docebit et singulos fideles paterne monebit, ut aegrotis, etiamsi vitae periculum non immineat, de medicina sacrae synaxis saepius, maxime si festi alicuius celebritas id suadeat, provideant⁷.

Infirmitate vero graviter decumbentibus, de quorum vita dubitatur, sacramentum eucharistiae ministratur per modum viatici, et quidem ordinarie a parcho eiusve vicario, ab alio autem sacerdote extra casum necessitatis non nisi de parcho licentia. Itaque parochi memores praeepti ritualis Romani: „Viaticum sacratissimi corporis domini nostri Iesu Christi summo studio ac diligentia aegrotantibus opportuno tempore procurandum est, ne forte contingat illos tanto bono parochi incuria privatos decedere.“⁸ parochianos pro pastoralis sollicitudinis zelo commonefaciant, illorum esse, quandocumque quis familiarium vel domesticorum graviter decumbat, maturo parochum vocare. Monstrabunt etiam, quae sit impietas, infirmum fraudare medicina coelesti, et quam saeva sit commiseratio, destituere afflictum divino consolatore, qui visitationis suae gratia illos erigit, quos vana hominum consolatio tristes relinquit. Sed et ipsi, quocumque modo cognita parochiani alicuius gravi infirmitate, etiam non vocati illum visitabant, et ad suscipiendum sacrum viaticum allicient.

Sacra eucharistia ad aegrotos, sive illa refici velint ex devotione, sive muniri ut viaticae, publice

¹ I Paral. XXIX, 1.

² Sess. XXII, cap. 6.

³ S. concil. congr. decret. de die 12 Februarii 1678.

⁴ Cf. rituale Rom., de sa. eueh. sacram.

⁵ C. 12, X (A. 28); ceteris conc. Trid., sess. XIII, can. 9.

⁶ Cf. rituale Rom., de commun. pasch.

⁷ Cf. rituale Rom., de commun. pasch. et commun. infirm.

⁸ De comm. infirm.

et honorifice deferatur a sacerdote, superpelliceo et A stola induto, campanula adventum Domini septis sup annuntiante. Morem hic ibique vigentem, deferendi solum sacramentum sub baldachino cum maiori solemnitate et fidelium comitata, grati laudamus, volumusque ut pia haec consuetudo, ubi adhuc desideratur, pro viribus inducatur¹.

Deferantur autem, quantum locorum et temporis rationes admittunt, plures particulae consecratae in parvo ciborio, proprio operculo cooperto, tum ut aegroti eucharistia iam reflecto cum solo sacramento benedicti possit², atque illud comitantes indulgentiarum a summis pontificibus concessarum³ participes fiant, tum ut ipse sacerdos facilius evitet difficultates, si fors neganda esset infirmo sacra communio.

Occulte autem solum sacramentum ad infirmos nunquam deferatur, nisi ordinarius facultate sibi a sede apostolica concessa ex gravissima causa dispensaverit⁴.

Caput VII.

De sacramento poenitentiae.

Quemadmodum nobis nasci non profuit, nisi redimi profuisset, ita neque renasci profuit illis, qui post susceptam baptismi gratiam, seipsos in peccati servitutem et daemone potestatem tradiderunt, nisi eia alterius insuper, utcumque laboriosi baptismi remedium praesto esset, sacramentum videlicet poenitentiae provida miseratione a Christo domino institutum⁵.

Quodsi vero huius sacramenti medicina non secus lapsis post baptismum, ac baptismus nondum regeneratis, ad salutem prorsus necessaria dignoscitur⁶; procul dubio, cum humanae naturae fragilitas alioquin omnibus nota sit, maxime cavendum erit, ne, superveniente fors essentiali defectu ex parte ipsius ministri, salutiferi eiusdem sacramenti effectus frustrentur.

Idcirco patres in hac synodo congregati pari solertia, qua oves errabundas reducere ad gregem ardentissime exoptant, sequentia prae ceteris de legitima sacramenti poenitentiae administratione profiteri et statuere consultum ducunt in Domino.

Cum fideles praesertim hoc ipso poenitentiae sacramento ad sacram eucharistiam sumendam aptissime disponantur, divinus sacramentorum auctor pia et maxime consentanea dispositione providit, ut illi ipsi, qui soli verum eiusdem corpus conficiendi potestatem habent, accepta etiam altera sacerdotalis ordinis potestate, corpori Christi mystico salubriter prodessent, fidelibus videlicet sacramentum poenitentiae ministraturi, adeo ut omnes et singulos presbyteros in hac functione apostolis succedere verissime censendum sit⁷. Quoniam vero illius quoque iudicii, quod nomine et auctoritate Dei miserantia exerceatur, natura et ratio expedit, ut sententia in subditos duntaxat feratur: persuasum semper in ecclesia Dei fuit, et verissimum esse praesens quoque synodus palam profitetur, non illicitam solum, sed omnino invalidam, seu nullius momenti esse abolutionem, quam sacerdos profert in eum, in quem ordinariam aut delegatam non habet iurisdictionem⁸.

Cui dogmati catholico ea, qua decet, fidelitate inhaerentes, districtim et severissime prohibemus, ne quis sacerdos, sive saecularis sive regularis, in quacumque huius provinciae dioecesi utriusque sexus fidelibus poenitentiae sacramentum ministrare praesumat, nisi legitimam ab ordinario loci facultatem obtinuerit, excepto tamen mortis periculo, quo imminente, si proprius desit sacerdos, alioquin quicumque presbyter quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis et censuris licite et valide absolvere potest⁹.

Facultatem hanc seu iurisdictionem pro sacro tribunali antistites locorum, servatis concilii Tridentini sanctionibus¹⁰, conferant aut ordinariam per collationem beneficii seu officii, cui cura animarum coniuncta est, aut delegatam, quam reliqui sacerdotes pro beneplacito ordinarii obtinebunt.

Quaecumque autem sit obtenta iurdictio, et sive scripto ordinarii testimonio, sive vocis eloquio detur, strictissimae interpretationis habenda est tum ratione loci et temporis, tum ratione personarum et casuum reservatorum, adeo ut praesumptivi consensus excusatio nemini patrocinetur. Quodsi vel provisi iurisdictione ordinaria munus, cui adnexa est, dimiserit, vel delegata alterius sacerdotis iurdictio ratione definiti tenoris et ambitus cessaverit: pro iterum obtinenda facultate ad ordinarium loci recurrendam est.

Ordinariam, qua parochi provisi sunt, iurisdictionem minime fas est sic interpretari, ut alios quoscumque sacerdotes, legitima facultate destitutos ad audiendas parochianorum suorum confessiones sine praevio consensu ordinarii loci delegare se posse existiment. Quod ne fiat, praesenti decreto aperte declaratur, episcopos huius provinciae collationem cuiuscumque iurisdictionis pro excipiendis fidelium confessionibus suo iudicio et beneplacito reservasse. Minime tamen impedimus, quominus parochi subditos suos in alia huius provinciae dioecesi fortasse commorantes, prout potissimum in peregrinationibus sacris contingere solet, licite et valide absolvere queant¹¹.

Concedimus quoque ut, ratione consuetudinis in hac provincia vigentis, vicini in confiniis dioecesium parochi eorumque adiutores, quando concursus poenitentium in mutua confessoriorum subsidia exigere videntur, in administrando poenitentiae sacramento ultro sibi invicem auxilio sint: cuius tamen ministerii causa distinctam casuum, qui in finitimis dioecesibus reservati sunt, notitiam habeant oportet.

Quanta olim religione in antiquissima ecclesia ius ordinarii sacerdotis conservatum fuerit, ex veteribus patrum decretis facile intelligitur: quibus cautum est, ne quis episcopus aut sacerdos in alterius dioecesi aliquid gerere auderet sine eius auctoritate qui illi praecisset, aut nisi magna necessitas cogere videretur¹². Etiamsi, stante decreto concilii Tridentini¹³, proprius poenitentium sacerdos non solus parochus, sed quilibet presbyter censendus sit legitima per ordinarium loci facultate praeditus, adeo ut sacerdotes ab episcopo ad audiendas confessiones per dioecesim constituti etiam invitatis parochis quocumque tempore fidelibus poenitentiae sacramentum administrare queant¹⁴: multis tamen rationibus convenit omnino, ut saltem non inieo parochi confessiones praesertim aegrotantium, ex-

¹ Cf. rituale Rom., loco supra cit.

² Cf. rituale Rom., loco cit. ad fin.

³ Constit. Innocentii XI *Innocenti nobis*, de die 1 oct. 1678 et Innocentii XII *Debitum pastorale*, de die 5 Ian. 1695.

⁴ Decr. a rit. Congr. in Gandavon., 16 decemb. 1698.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, de poen., cap. 1 et 2.

⁶ Cat. Rom., part. II, cap. 5, quest. 1.

⁷ Cat. Rom., loco cit., quest. 54.

⁸ Conc. Trid., sess. XIV, de poen., cap. 7.

⁹ Conc. Trid., loco cit.; cat. Rom., part. II, cap. 5, quest. 55.

¹⁰ Sess. XXIII, de ref., cap. 15 et sess. XIV, de poen., cap. cit.

¹¹ S. concil. Congr. in Pomaenon., 8 decemb. 1707 (in lib. decret. 57 et apud Bened. XIV, *Instit.* 96).

¹² Cat. Rom., loco cit., quest. 54.

¹³ Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 15.

¹⁴ S. concil. Congr. in Aretina, 26 oct. 1618 (in lib. decret. 11).

cupiantur; unde, prout regulares ex constitutione Clementis papae Xⁱ, ita praesenti decreto saeculares etiam huius provinciae confessarii obligantur, parochum de ministrando vel ministrato huiusmodi infirmis poenitentiae sacramento illico certiorum reddere; sufficit tamen, ut haec certioratio fiat saltem per scripturam apud ipsam infirmum relinquendam.

Magnopere etiam ad christiani populi disciplinam pertinere patribus visum est, ut atrociora quaedam et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis duntaxat sacerdotibus absolventur; unde, prout merito pontifices maximi pro suprema potestate sibi in ecclesia universa tradita, ita episcopi quoque in sua quisque dioecesi causas aliquas criminum graviores suo possunt solentque peculiari iudicio reservare.

Episcoporum erit sedulo curare et vigilare, ut casus sedi apostolicae reservati, praesertim qui frequentius fors occurrere possint, a confessariis minime ignorentur, quibus etiam quantum conservandae disciplinae ecclesiasticae ratio permittet, facultatem a sede apostolica sibi datam communicabunt, adeo ut iidem a quibusdam huiusmodi casibus subdelegato modo valide absolvere queant. Sed et in statuendis casibus, quos suae iurisdictioni ordinariae reservare possunt, solertissime providebunt, ut reservationes eiusmodi fidelibus vere prosint. In hunc finem quamvis pro tradita sibi in subditos auctoritate iure praedicto semper et quaecumque voluerint, uti queant: potestatem reservationis potius in synodo, quam extra synodum exercentur.

Ne confessarii in materia tam gravi facile errent vel multimodis dubiis angantur, providam locorum episcopi instructionem exarabunt, qua non solum singulos, quos statuerint, casus reservatos apertis et indubiis terminis annuntiabunt, sed insuper regulas interpretationis adiungent, quarum ope confessarii occurrentia dubia tuto solvere possint.

Legem denique sapientissima captum est, ne confessiones in privatis aedibus excipiantur, nisi ex causa rationabili; quae cum incidit, prout potissimum cura aegrotorum postulare solet, sacramentum poenitentiae decenti ac patenti loco ministretur. Honori tum eiusdem sacramenti, tum ipsius confessarii consulto rituale Romanum, pariter praecipiens, ut quae in ecclesiis habentur sedes confessionales, erate perforata inter poenitentem et sacerdotem sint instructae¹. Legis huius ex officio muneris episcopalis custodes ac vindices constituti, patres huius synodi severissime prohibent, ne quis, excepto necessitatis casu, confessiones mulierum extra ecclesiam, immo neque in ipsa ecclesia, nisi sedes confessionalis praedicto modo aptata sit, excipere audeat; contra facientes gravibus, prout intolerabilis huiusmodi abusus meretur, poenis et ipsa etiam suspensione ab officio confessariorum mulctabuntur.

Caput VIII.

De proficua eiusdem sacramenti administratione.

Quidquid hoc tempore sanctitatis, pietatis et religionis in ecclesia summo Dei beneficio conservatum est, id magna ex parte confessioni tribuendum esse, omnes fere pii persuasum habent; ut nulli mirandum sit, humani generis hostem, cum fidem catholicam funditus evertere cogitat, per ministros impietatis suae et satellites hanc veluti christianae virtutis arcem totis viribus continuo

¹ Bulla Superna, de die 22 iunii 1670, § 4.

² Conc. Trid., sess. XIV, loco cit.

³ Bened. XIV, *De syn. dioc.*, lib. V, cap. 4, n. 3.

⁴ Ordo minist. sacram. poenit.

oppugnare¹. Exinde facile liquet, quantum curae et diligentiae in administrando poenitentiae sacramento pastores et confessarii ponere debeant, ut si opportuno eorum auxilio in corde poenitentium fuerit contritio, in ore confessio, in opere fructifera satisfactio, dignis his ipsis poenitentiae fructibus mendaces vivifici huius sacramenti adversarii confundantur.

Cum synodi huius patribus plurimum cordi sit, ut omnes et singuli provinciae confessarii inter dispensatores mysteriorum Dei fideles inveniantur: sequentia monere de proficua huius sacramenti administratione sibi proposuerunt.

Ut idonei habeantur confessarii, tales nimirum, qui, ex voto sancti Pii papae V, plenam, opitulante Deo, totius orbis christiani reformationem perficere queant, provide decrevit sancta synodus Tridentina, nullum etiam regularem posse confessiones saecularium audire, nec ad id idoneum reputari, nisi ab episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur². Salutari huic decreto innixi, episcopi huius provinciae neminem neque ad beneficium parochiale promovebunt, neque delegata facultate ad excipiendas confessiones providebunt, nisi praedictum examen subierit et bonum idoneitatis testimonium meruerit. Noverint quoque omnes sacerdotes³ ut examinati et iurisdictione pro tribunali sacro provisi, episcoporum esse ius et officium, ut confessarios, quaecumque de eorum dexteritate prudenter dubitaverint, ad examen denuo subeundum requirant⁴.

Cum ceterum ipsi fideles ecclesiasticae catechismi Tridentini instructione moneantur, ut maximo studio eos sibi confessarios seligant, quos, praeter vitae integritatem, doctrina prudentiae iudicium commendat⁵: vix plures necesse erit afferre rationes, ut confessariis persuadeamus, quomodo eos oporteat indefesso, praesertim positivae theologiae moralis studio, scientiae suae copiam continuo locupletare, ne gravissimo pariter ac periculoso muneri, quo ceu doctores, iudices et medici animarum funguntur, ulla ex parte desint. Utinam non contingeret, merito conquestus est Benedictus papa XIV, quod tamen frequentissime videmus, aliquos nempe sacerdotes, qui initio praeclarissime confessarii munus susceperunt, inde, post diuturnum tempus omnium studiorum cura neglecta, pristinam moralem theologiae scientiam amittere, ita ut qui in eiusmodi arte peritissimi fuerant, tandem exigua solum et confusa ipsius artis scientia primisque rudimentis instructi vix inter tirores adnumerentur⁶.

Quia vero nil proderit scientiae, utut solidae et superabundantis, thesaurus, nisi ex illo ditare poenitentes confessariis maxime cordi sit: genuinum et ardentem animarum zelum requirimus in omnibus et singulis, quibus faustissima sorte obtigit, cooperari Deo ad reducendas animas pretioso Christi sanguine redemptas, quique vel ideo impendant et superimpendantur ipsi pro salute poenitentium.

Zeli huiusmodi et misericordiae primum exhibebunt documentum confessarii in eo ut, maximo affectu ad confessiones excipiendas ducti, nullo non tempore promptos facilesque se praebent, prout alioquin rituale Romanum praecipit⁷. Imprimis vero monemus et per caritatem Christi obsecramus parochos eorumque adiutores, et alios qui ex

¹ Cat. Rom., part. II, cap. 5, quaest. 86.

² Sess. XXIII, *de rej.*, cap. 15; cf. bullam Inoc. XIII *Apostolici ministerii*, de die 18 maii 1723.

³ Bulla Bened. XIV *Apostolica indulta*, de die 5 aug. 1744.

⁴ Cat. Rom., part. II, cap. 5, quaest. 86.

⁵ *Instit. eccl.* 82.

⁶ Ordo minist. sacram. poenit.

titulo iustitiae seu stricti officii ad audiendas confessiones obligantur, ut non tantum vocati, sed etiam ultra, praesertim diebus dominicis et festis, sabbato a meridie, et in vigiliis festorum, stans in sede confessionalis compareant, divinum pastorem imitantes, qui sedens ad fontem Iacob, salvandam expectabat mulierem de Samaria peccatricem, et ultra veniens ad piscinam probaticam, cum hominem vidisset iacentem et cognovisset quia iam multum tempus haberet, prior ipse quaesivit ex illo num sanus fieri vellet. Erat autem sabbatum in illo die¹. Non minorem ecclesiarum rectores curam gerant, ne fideles sacrum adituri tribunal, aedituorum aliorumque ministrorum morositate a salutari proposito deterreantur.

Meminerint porro confessarii, quod a poenitentibus patrum nomine compellantur, ut misericordia moti paternum eis affectum praebent, recipiendo ipsos summa mansuetudine, sufferendo patienter tarditatem eorum, imbecillitatem, ignorantiam aliasque imperfectiones. Confidentes autem peccata sine increpatione audiant, timidos confirmant, vacillantes instruant, nec ullo fastidii signo miseros et alioquin paventes confundant. Non enim egent, qui sani sunt, medicis, sed qui male habent; neque venimus vocare iustos sed peccatores ad poenitentiam². Quonium vero sacerdoti maxime verendum est; ne semel dimissi amplius non redeant: omni quo potuerint, prudentiae et benevolentiae studio allaborent confessarii, ut ex imparatis ad absoluitionem, prout monuit Leo papa XII, faciant paratos³.

Suscepti muneris partes non implent, immo vero graviora, ut verbis utamur Benedicti papae XIV, criminis reos se faciunt confessarii, qui nulla tacti sollicitudine, poenitentes tantum audiunt, non movent, non interrogant; sed expleta criminum enumeratione, absoluitionis formam illico proferunt⁴. Aduramus igitur omnes huius provinciae confessarios, ut sospitem Samaritanum sequentes, sanciat omni, prout prudentia et spiritus suggesserit, admonitionis et solaminis praesidio succurrant, et vinum caritatis et oleum misericordiae eorum vulneribus infundere non renuant. Blande suaviterque, immo, si opus fuerit, opportune et importune necessaria exquirentes, quae citra culpam taceri non possunt, caveant tamen summopere, ne vel imprudenter interrogandi modo, aut inutilibus, et curiosis quaestionibus poenitentes offendant. Imprimis vero sedis apostolicae auctoritate graviter et districte, divini interminatione iudicii atque in virtute sanctae obedientiae, omnibus et singulis utriusque cleri confessariis prohibemus, ne poenitentes, „qui peccatum seu crimen aliquod, cuius socium aut socios habuerint, ipse in tribunali poenitentiae confiteantur, interrogare praesumat de nomine socii seu complicita, loco habitationis, vel aliis huiusmodi adiunctis sive circumstantiis, expressionem magisque individuum eiusdem complicita manifestationem concernentibus, eidem poenitenti si manifestare renuerit, sacramentalem absoluitionem denegando; alioquin noverint esse, ultra peccati lethalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum confessionum aliisque etiam gravioribus poenis fore subiciendos.“⁵

In imponenda satisfactione sit amor, sed non emolliens, sit rigor, sed non exasperans, sit zelus, sed non immoderate saeviens, sit pietas, sed non plus quam expediat parcens⁶. Quodam poenitentes iniunctam satisfactionis materiam nimis aegre ferant, quamvis confessarii in ea imponenda neque concilii Tridentini, neque ritualis Romani instructionem neglexerint⁷: valde proficuum erit, ut ad vetustam ecclesiae disciplinam et canones poenitentiales provecent, quorum notitiam sibi procurare haud omitant. Proderit de cetero, satisfactionem quidem graviolem suadere, sed eam tantum imponere, quae prudenter iudicetur a poenitentibus adimplenda, et, prout catechismus Romanus consulit, ultra repetenda⁸.

Quoniam nulla res fidelibus adeo curae esse debet, quam ut frequenti peccatorum confessione animam studeant expiare⁹, hinc parochis et confessariis, qui vero zelo accensi, nullum in terris quaerunt aliud praemium laboris, nisi peccatorum conversionem et animarum in via salutis profectum, vix necesse erit persuadere, quanta sollicitudine eos oporteat quavis occasione poenitentes instruere et movere, ut non semel tantum et iterum per annum, sed multo saepius et frequentissime, prout in Domino expedire videbitur, ad sacrae exomologesis lavacrum recurrant. Multum proderit hunc in finem ut pia sodalitates et confraternitates, quibus frequentior sacramentorum usus maxime fovetur, poenitentibus suis facundo ore commendent. Non minus expediet, ad indulgentiarum, quae sedis apostolicae largitate conceduntur, thesaurum provocare, et poenitentes pie alicere, ut ad lucranda indulgentiae gratiam contrite confiteri non dubitent. Immo, si proficuum esse videbitur, hoc opus satisfactionis imponatur poenitentibus, ut repetitis vicibus divinae miserationis tribunal accedant et ultra accedere assuecant. Plurimum autem, auxiliante Domino, frequentioris sacramenti poenitentiae usum promovebunt confessarii, solliciti allaborantes, ut poenitentes confessionis sic dictae generalis beneficium experiantur, et inde novo quasi vitae spiritualis fundamento gaudentes, casto perfectionis christianae desiderio exardescant.

Non possumus autem non monere confessarios, quorum industria fideles frequentius confiteri didicerunt, ut in dirigendis eiusmodi animabus minime fluctuantibus opinionibus privatis inhiantur, sed constantem omnino ecclesiae catholicae traditionem, et piam ab auctoribus probatissimis commendatam praxim sequantur. Cavenda est enim „conscientia nimis larga et nimis stricta, quatenus prima generat praesumptionem, altera desperationem“¹⁰, utraque autem spirituales deviationem provocare solet, adeo ut animae salvandae misere perire possint.

Quamvis denique provinciae huius confessarii, qui invictam sacramentalis silentii vindicem et martyrem beatum Ioannem Nepomucenum sortiti sunt gloriosum praedecessorem et patronum coelestem, prolixo sermone huius officii sui gravitatem monstrare vix necessarium habemus: eos tamen monitos esse volumus, ut ori suo custodiam ponentes, clarissimum eiusdem sancti sui patroni exemplum et meritum tenerrimo studio aemulentur. Hinc non tantum a quacumque sigilli infractione, quae severissimis ecclesiae poenis et ipso iure naturae et

¹ Ioan. V, 9.

² Luc. V, 81-2.

³ Cat. Rom., loco cit., quest. 58; encycl. inb. Leon. XII, *Caritate Christi*, de die 28 decem. 1895, § 8.

⁴ Encycl. inb. Apostolicis constitutio, de die 28 iunii 1749, § 19.

⁵ Constit. Benedicti XIV, *Ubi primum*, de die 7 iunii 1745 et 2 iunii 1746.

⁶ Greg. M. *Reg. past.*, part. II, cap. 6, ad fin. [opp. a Greg. M., ed. Migne, III, 88 C].

⁷ Conc. Trid., sess. XIV, de poen., cap. 8; rit. Rom. ordo m. sac. poen.

⁸ Cat. Rom., lib. et cap. cit., quest. 79.

⁹ Lib. et cap. cit., quest. 58.

¹⁰ S. Bonav., *Comp. theol. scilicet*, lib. II, cap. 52.

religionis condemnatur, castissime abstergeant, sed etiam citra periculum sigilli violandi et tecto nomine de rebus ex confessione cognitis absque gravissima causa mutuo minime converentur. Immo, quia sacramentum regis abscondere bonum est, illicitum habeant dicere, aliquem apud eos confesum fuisse, nisi confessio haec alioquin publice peracta fuerit¹. Multo magis a directa cuiusdam poenitentis laudatione, quasi indirectum aliorum vituperium sonante, caute abstergeant. Eadem pietate tandem ignorantiam, ineptias scrupulosque constantium sacerdotum silentio celent, neque de his aliave iocari patiantur, ut beatia, qui lingua non sunt lapsi, etiam ratione piissime custoditi sigilli sacramentalis annumerentur. Quo religiosius vero sacramenti materiam coram hominibus occultare satagunt, tanto plus pro poenitentibus et cuncto populo sibi credito bona loquantur coram Domino, ut vel ipsi in arduo tribunalis sacri ministerio per Spiritum sanctum illuminari et adiuvari mereantur.

Caput IX.

De sacramento extremae unctionis.

Numquam firmiori Dei praesidio indigemus, quam dum crescente infirmitate mortis, timor animi occupat, et praeteritorum delictorum memoria exagitata, presentissimus impleri in nobis, quod scriptum est: „*Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, et traduent illos ex adverso iniquitates ipsorum.*“ atque dum illa cura vehementer nos angit, imminere iudicium Dei, a quo de nobis iustissima, prout meriti fuerimus, sententia ferenda sit. Auxilii a solo Deo expectandi necessitatem auget impetus diaboli, calcaneo nostro hac praesertim occasione insidiantis. Nam etsi adversarius noster, ut aiunt patres Tridentini, occasiones per omnem vitam quaerat et caperet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit; nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suae versutiae nervos intendat ad perdendos nos penitus et a fiducia etiam, si possit, misericordiae deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitae prospicit².

Quod certissimum auxilium et piissimum lenimen cum Dominus benignissime nobis praestet per sacramentum extremae unctionis, facile intelligent tum parochi, tum graviter decumbentes, eorumque familiares et medici, quanto studio debeant curare, ut periculose aegroti hoc exoptatissimo remedio muniantur, et ne quid sacramenti gratiam impediatur, sollicito caverent.

Itaque parochos non tantum caritas Christi et tenera oricularum dilectio urgebit vehementer, ut diu nocturne vocati, etiam cum suae vitae periculo, saltem hanc ultimam medicinam de vita periclitantibus subministrarent, sed et pastoralis sollicitudinis zelus vigilans faceret, ut quam primum parochianorum aliquem graviter decumbere resciverint, ipsi ad eum festinent, illumque ad rite suscipienda sacramenta exortent et praeparant.

Ad quorum notitiam ut facile et mature veniant, docebunt parochianos, quantopere illos pietas in familiares et domesticorum cura obliget, ut memores mandati dominici³ inducant presbyteros ad aegrotos, et eo tempore, si fieri possit, cum illis adhuc integra mens et ratio viget, ut ad uberiorem sacramenti gratiam percipiendam ipsi etiam suam fidem ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro liniuntur oleo⁴.

Et quoniam multorum ignorantia et aegritas eo devenit, ut quanto celeriore et delicatorem infirmorum corporibus curam adhiberet, tanto duriori manu spirituales a languentibus medicinas retardent: ita quidem, ut sacerdos, quem vel pastoralis vel angor ad decumbentem adduxit, vel aera moris christiani ratio ad agonizantem vocavit, idem et spiritualis medicus et mortis nuntius appareat: paterne monemus et in Domino obsecramus, ut infirmi etiam citra mortis periculum sacramenta poenitentiae et eucharistiae suscipiant, eorumque familiares hortamur, ut illos ad ea desideranda invitent: ne dum caduco spiritus tabernaculo reficiendo operam navant, eius dominus miser langueat et deficiat. Ita quidem fiet, ut infirmi pacis, quam mundus dare non potest, praesidio erecti et spirituali refectioe recreati, tum morbi dolores cum maiori meriti incremento perferant, tum in gravescenti morbo, absque pavore saluberrimum unctionis allevamentum multo cum profectu adhibeant.

Hinc praesertim carissimos in Domino medicos impense rogamus et obtestamur, ut dum restituendae infirmorum sanitati omnem artem et operam laudabiliter impendant, in curanda quoque spirituali languentium salute auxiliatrices nobis manus praebant. Pro expolita, quae apud medicos viget, humanae naturae cognitione neminem latebit quantum conscientia pacata mensque inevitabilem aeternitatis sortem cum spe praestolans, ad restituendam corporis valetudinem conferat. Provide ideo ecclesia non infirmis tantum, sed et ipsis medicis consulit, ardentissime desiderans, „ut medici ante omnia curent advocare medicos animarum, quo salubrius nimirum, postquam infirmis fuerit de spirituali salute provisum, ad corporalis medicinae remedium procedatur.“⁵ Pietati non minus ac scientiae medicorum fidentes, volumus ut ab infirmis, prout ipse altissimus praecipit, honorentur, maxime dum religionis et ecclesiae votis piissime satisfacturi, aegrotantium saluti non corporali tantum, sed et spirituali providere satagunt.

Cum ex apostoli verbis et ecclesiae doctrina ob eam rem instituta sit extrema unctio, ut non modo animae, sed etiam corpori medicinam afferat: idcirco iis tantum, qui adeo periculose aegrotare videntur, ut ne supremus illis vitae dies instet metuendum sit, hoc sacramentum praebere debet, et iis, qui prae senio deficiunt et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate, non vero iis, qui gravi morbo affecti non sunt, tametsi vitae periculum adeant, quales sunt: periculosam navigationem parantes, proelium commissuri, ultimo supplicio plectendi, feminae partui proximae, nisi alia insuper accesserit extraordinaria aut lethalis corporis aegritudo⁶.

Pueris infirmis, cum ad eam aetatem pervenerint, in qua peccare potuerunt, quamvis nondum communicaverint, administrandum est hoc sacramentum: nec non adultis, qui amentes facti sunt vel delirant, si aliquando usum rationis habuerunt, minime vero amentibus, qui eius usum nunquam adepti sunt. Moribundi, qui dum sana mente et integris sensibus essent, illud petierunt, seu verosimiliter petissent, muniendi sunt hoc salutis praesidio, quoniam de quolibet fideli ecclesiae communione non destituito, nisi impenitens sit aut in manifesto peccato mortali

¹ S. Alph. Liguori, *Homoe apost.*, tit. XVI, cap. 8, num. 156.

² Sap. IV, 20.

³ Conc. XIV, doctrina de sac. extrem. unct. in prooem.

⁴ Luc. V, 14-5.

⁵ Ritua. Rom., de sac. extrem. unct.

⁶ Conc. Lateran. IV, cap. 22 [Hard. VII, 38 B]; confer C. 18, X (5. 26) et constit. Pii V *Super pragam dominicam*, de die 8 mart. 1566.

⁷ Benedictus XIV, *De synod. dioc.*, lib. 8, cap. 5; ritua. Rom., de sacram. extrem. unct.

decedat, praestudendum est, fuisse hoc sacramentum a potestatem recte et cum ecclesiae utilitate gerendam

aptiores esse videantur. Quamvis cursus studii theologici et attemperata illi ad sacros ordines suscipiendos in seminariis clericorum praeparatio, in hac provincia morem induxerit, ut, adhibito dispensationis in angaria remedio, extra statuta a iure tempora ordinationes fiant: tamen quatuor temporum ieiunia augendo spirituali cleri profectui dicata manere volumus; tum quia fidelium preces, quas ecclesia istis diebus desiderat, ieiunio sanctificatae fient magis proficuae, tum ut ordinationes, quas sacris his temporibus alibi per orbem catholicum aguntur, totius ecclesiae precibus suffulciantur, cum maxime deceat, ut communem causam communis prosequatur oratio.

Caput X.

De sacramento ordinis.

Quoniam per sacramentum ordinis fideles mysteriorum Dei dispensatores constituuntur, et in regendis ecclesiis adiutores assumuntur, legibus propterea sapientissimis praeceperunt patres in sancta synodo Tridentina congregati, ut episcopi in conferendis sacris ordinibus summa circumspectione et exquisito delectu procedant. Legibus illis fideliter obtemperaturi, ut idem studium in exsequendo praestemus, quod in praecipiendo adhibitum intelligimus, sequentia in conferendis ordinibus constitutumus servanda.

Cum illud maximo cavendum sit episcopis, ne vel ipsi de singulorum profectione, vel ordinati de sacri officii susceptione a Domino damnentur: hinc praeter ceteris examinatores ordinandorum constituent, viros videlicet divinae legis peritos ac in ecclesiasticis sanctionibus exercitatos, quibus sibi adscitis, insistentes tum concilii Tridentini decretis, tum constitutionibus pontificiis, ordinandorum genus, personam, aetatem, institutionem, mores, doctrinam et fidem atque factam de honesta sustentatione provisionem diligenter investigabunt et examinant: ne alicui ante aetatem maturitatis, ante tempus examinis, apte meritum laboris, ante experientiam disciplinae cito manus imposuisse tristes experiantur.

Quia de vita et conversatione praesentandi, quod nonnumquam ignoratur a pluribus, scitur a paucis, cumque facile ei quis obedientiam exhibeat ordinato, cui assensum praebuerit ordinando, non frustra fuit a patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consulatur etiam populus. Antistites huius provinciae, prout vel editum in hac synodo decretum de clericis educandis et instituendis loquitur, omni studio vigilabunt, ut ad ministerium sanctuarii adhibendi Deo et hominibus placeant, et vel ideo instante ordinum sacrorum collatione, praecceptis canonicis satisfacturi curabunt, ut cum promulgatione faciendae ordinationis, promovendorum ad ordines maiores nomina et desiderium tum in ecclesia cathedrali, tum in ecclesiis parochiarum, quae sunt in civitate episcopali, atque illarum, e quibus singuli oriundi sunt vel domicilium acquisierunt, publice denuntientur. Parochi autem hac occasione fideles monebunt, ut quid de ordinandorum actibus aut moribus noverint, quid de merito sentiant, libera voce pandant, et si aliquid contra illos habent, pro Deo et propter Deum cum fiducia dicant, verumtamen memores sint conditionis suae. Relationes parochorum de peracta ordinandorum promulgatione curiae episcopali exhibendas, examinatores ordinandorum iuste iudicio probabunt.

Pie admodum in ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut statim diebus, quibus etiam solemnia ieiunia ex vetustissimo catholicae ecclesiae more induantur, ordinationes fiant, ut alicuius fidelis populi sacrorum ministros a Deo impetret, qui ad tanti ministerii

Manemus itaque, ut recurrentibus quatuor temporum ieiuniis, atque indictis antea publice diebus quibus sacrae ordinationes fient, preces communes ab episcopo praescribendae in omnibus per dioecesim ecclesiis peragantur, monentes simul ecclesiarum rectores, ut fideles ad frequentandum his diebus missae sacrificium et preces pro ordinandis et universis ecclesiasticis ordinibus devote persolvendas suaviter convocent. Proderit etiam, ut his vel aliis opportunis occasionibus de ordinis sacramento et tantis, quae ex illo in ecclesiam et societatem humanam universim diffunduntur, beneficiis populum instruant: unde tum ipsi ad excitandam gratiam, quam ex hoc sacramento adepti sunt, fortius movebuntur, tum fideles clarius intelligent, quo honore digni sint ecclesiae ministri, et quanto opere oporteat rogare dominum messis, ut mittat operarios in messem suam, et ut mittantur opere allaborare.

Praecipimus tandem, ut praesertim maiores ordines magna cum solemnitate, et quidem in ecclesia cathedrali, vocato etiam eiusdem capitulo, conferantur: quodsi in alio dioecesis loco ordinationes fiant, dignior, quantum fieri poterit, ecclesia eligatur.

Caput XI.

De sacramento matrimonii.

Quemadmodum matrimonium ut naturalis coniunctio ad propagandum genus humanum ab initio a Deo institutum est, ita deinde, ut populus ad veri Dei et salvatoris nostri cultum et religionem procrearetur atque educaretur, sacramenti dignitas illi tributa est. Cum enim Christus dominus vellet arctissimae illius necessitudinis, quae ei cum ecclesia intercedit, suaeque erga nos immensa caritatis certum aliquod signum dare: tanti mysterii dignitatem hac potissimum maris et feminae sancta coniunctione declaravit. Foedus hoc, cuius indissolubile vinculum restituit, gratiae suae donis adeo liberaliter auxit, ut illis, quos iungit, mutuae esset sanctificationis adminiculum, et ex eo genus electum, gens sancta et populus acquisitionis exurgeret. Propter quam sacramentalem foederis coniugalitatem, ab ecclesia catholica perpetuo custoditam, matrimonium in ea numquam seu merus contractus civilis considerari potest, a sacramento aliquo modo separandum, cum, ex veris sanctissimi patris Pii IX, inter fideles matrimonium dari non possit, quin uno eodemque tempore sit sacramentum, atque ideo quaelibet alia inter Christianos viri et mulieris praeter sacramentum coniunctio, cuiuscumque etiam civilis legis vi facta, nil aliud sit, nisi turpis atque exitialis concubitus ab ecclesia tantopere damnatus. Quapropter ecclesia matri-

¹ Benedict. XIV, loco supra cit., cap. 6.

² Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 4-17; sess. XIV, de ref., cap. 2; sess. XXI, de ref., cap. 2; constit. Pii II cum ex sacrorum, de 17 novemb. 1481; decr. a concil. congr. ex mand. Clementis VIII, de die 16 mii 1606; const. Innocent. XII, Speculatorum, de 4 novemb. 1694; Benedicti XIII, An supremo, de die 28 sept. 1764.

³ Pontif. Rom., de ord. presbyt.

⁴ Tit. I, cap. 9.

⁵ Pontif. Rom., loco supra cit.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 9.

⁷ Const. Rom., part. II, cap. 2, quaeest. 15.

⁸ Allocut. in conc. respubl. Neogranae, Acribitum, de die 27 sept. 1858.

monium quoad essentiam et vinculum suis legibus perpetuo direxit, causasque matrimoniales ad forum ecclesiasticum pertinere docet¹.

Cum tanta sit matrimonii dignitas, tantaque beneficia ex illo non solum in singulos, sed etiam in ecclesiam et societatem civilem redundent, cum ea quoque sit ecclesiae sollicitudo, ut legum suarum de matrimonio observatio in sanctificationem fidelium cedat: vigilabunt parochi, omnesque ad quos spectat, ut et ipsi legibus istis satisfaciant, et fideles ad sanctificationem per matrimonium procurandam dirigant. Revocent itaque fidelibus inanimum, quod filii sanctorum sint, et non possint ita coniungi sicut gentes, quae ignorant Deum²; praemoneant tum adolescentes de familiari cum altero sexu conversatione, ne fallax amicitia et humana fragilitas ad peccatum seducat, diuturno remorsu conscientiam afflicta: tum adolescentulas, ne falsis pollicitationibus deceptae cum irreparabili virginialis innocentiae iactura in laqueum libidinis incidant.

Cum in seligendo vitae huius comite et ad salutem aeternam consequendam, adiutore circumspicere et matura cautione, tanto magis opus sit, quanto certius constat, matrimonii consummati vinculum non nisi morte rescindi posse: graviter dehortentur parochi et confessarii fideles, ne clandestina ineant sponsalia, quae rite facta matrimonii ineundi obligationem inducunt, et pericula non pauca involvunt. Qui enim Dei iudicium non verentur, clandestinis sponsalibus ad seducendas mulieres facile abuti possunt, si nulla suppetunt testimonia in foro iudiciali ad resilientem de fide fracta convincendum. Moneantur itaque nupturientes, ut non nisi consultis parentibus, quorum assensum maximi faciant, et coram duobus vel tribus testibus, vel scriptis confectis de matrimonio contrahendo paciscantur. Ceterum meminerint parochi, impedimentum, quod ineundo matrimonio ex sponsalibus obstat, esse solum iuris privati, et excepto publicae honestatis casu, tantum a iudice petente diiudicari: quare nupturientem, qui fatetur se cum alia contraxisse sponsalia, ad fidem quidem servandam hortari tenentur, iure vero non pollent denegandi assistentiam contrahendo matrimonio, si non adsit qui de sponsalibus tuendis querelam moveat.

In examine sponsorum tum de fide, tum de requisitis ad valide et licite contrahendum matrimonium instituendo, summam curam et religionem ita adhibeant, ut, dum culturae, morum, famae, conditionis atque aetatis sponsorum rationem habent in instituendo, ab illo tamen faciendo se abduci nullo humano respectu patiantur. Quos itaque elementorum fidei ignaros cognoverint, ad nuptias non admittant, antequam ea edocti fuerint. In examine de requisitis faciendo, non acquiescant sponsorum verbis, sed documenta, quibus probentur, exquirant, factique examinis instrumentum secundum normam ab ordinario praescriptam conficiant.

Detecto aliquo impedimento, praesertim matrimonium irritante, dispensationis potendae consilium spernere obtinendae non facile suggerant, cum dispensationes legis sint vulnera, atque si facile et saepe concedantur, disciplinam ecclesiasticam enervent. Sint igitur in praestando ad dispensationem consequendam auxilio parcissimi, et quando, vel ab ordinario provocati vel a sponsis rogati, dispensationis obtinendae gratia testimonium aliquod exhibent, severe examinent quae testantur, ne simulata veritate specie decipiantur. Causae non

inducantur nisi canonicae. Pari diligentia observent in exsequenda dispensatione, quae a sede apostolica vel ab ordinario mandata fuerint, memores, ab accurata et fideli dispensationis executione matrimonii valorem saepe dependere. Episcopi in tuendis ecclesiae legibus suo exemplo praeclucebunt, et sollicite vigilabunt, ne nimia facilitate in dispensationibus concedendis vel procurandis, matrimonii sanctitati et fidelium saluti magis noceant, quam prosint.

Ut sponsi sacramenti gratiam rite parati et dispositi suo matrimonio procurent, religiose observent quae de suscipienda poenitentiae et eucharistiae sacramentis, et de non cohabitando in eadem domo ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, synodus Tridentina praecipit³. Commendent itaque parochi et confessarii sponsis, ut generali peccatorum confessione animas suas purgent, quatenus novum statum novi homines aggrediantur, et qui communi conatu per temporale connubium ad aeternam Agni coelestis nuptias tendere volunt, communi quoque sanctissimae eucharistiae perceptione ad iter arduum se confortent.

Ad matrimonium contrahendum sponsi non admittantur eodem die, quo ultima eius proclamatio facta est. Ut valide contrahatur, ineundum est coram parochio proprio alterutrius sponsi et duobus vel tribus testibus. Statutum huius provinciae antiquae consuetudini innixum innovantes, definimus, ius nuptiis assistendi et stolae percipiendae ad parochum sponsae pertinere, licet matrimonium coram proprio parochio sponsi vel sponsae valide contrahi possit. Licentia matrimonio assistendi, quae a parochio proprio danda est, si sponsi coram alio sacerdote contrahere velint, in scriptis detur, ut matrimonii valide contracti documentum semper exhiberi possit. Testes, qui praeter parochum ad valorem matrimonii ineundi requiruntur, licet quicumque esse possint, dummodo, quae sunt, percipere et testari valeant: propter reverentiam sacramento, benedictioni et aliis sacris ritibus debitam non facile admittantur, nisi catholici, qui communionis ecclesiasticae beneficiis ex integro fruuntur.

Quamvis tempore clauso communi lege ecclesiastica solemnitates nuptiarum solum prohibeantur, matrimonium autem omni tempore contrahi possit⁴, praecauturi tamen, ne contrahendo matrimonio etiam solemnitates, ut fieri solet, adiungantur, et praecceptum ecclesiae eludatur, synodi Pragense statutum⁵ iugi observatione firmatum innovamus, mandantes, ut si ob causam gravem matrimonium vetito tempore contrahendum sit, praevia episcopi licentia procuretur. Ex antiquissima et laudabili huius provinciae consuetudine nuptiales huiusmodi solemnitates triduo quoque ante Ascensionem Domini intermitteri solent: quem usum, cum fideles nostrae curae concreditos excitare possit, ut iis diebus processionibus ac spiritualibus operibus diligentius vacent, eiusdem synodi Pragense decreto⁶ innixi, retineri volumus. Et cum pro diebus ieiunii et abstinentiae extra adventum et quadagesimam in nostra provincia praescriptis, eadem devotionis et sacrae disciplinae ratio militet: hos quoque dies, quos moris observantia temporis vetito iunxit, etiam in posterum a nuptiarum solemnitatibus vacare volumus, statuentes, ut ad contrahendum haece

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de sacram. matrim., cap. 1.

² Rit. Rom. provinc. Prag., de sacram. matrim.

³ Rit. Rom., de sacram. matrim.

⁴ Synod. Prag. anni 1608, de matrim.

⁵ Loco sup. cit.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, de sacram. matrim., can. 12.

⁷ Tob. VIII, 4.

diebus ex causis gravibus matrimonium sponsi ab episcopo facultatem petant. Quotiescumque ad contrahendum tempore vetito matrimonium legitima dispensatio concessa fuerit, contrahatur summo mane, ianuis ecclesiae clausis, omisso solemani comitatu et sine benedictione sponsorum intra missam; ipsa missa dicatur de die vel festo occurrente, prout ex rubricarum praecepto dicenda est, absque commemoratione pro sponso et sponsa¹.

Matrimonium celebretur tempore antemeridiano, ut missae sacrificio iungi, et sponsi benedictionis intra missarum solemniam impertiendae, quando illam leges ritus sacri permittunt, participes fieri possunt. Dolentes inveniri sponso, qui augendae insolitae pompae saecularis studio seducti, matrimonii celebrationem a sacrificio omnis gratiae et benedictionis fonte ditissimo separent, contrahentes tempore pomeridiano: statuimus, ut facultas matrimonium a meridie contrahendi, ab ordinario in scriptis petenda, rarissime et non nisi ex gravissimis causis, quarum veritatem et pondus parochi religiose examinent, concedatur, addita conditione, ut sponsi die nuptiarum missae sacrificio intersint.

Ut matrimonium monstraretur contractum, a parochi, coram quo initum est, statim referatur in librum matrimoniorum: utque necessitate emergente plena illius probatio afferri possit, documenta, quae leges de inuendo matrimonio postulant, quaeque a sponsis exhibita sunt, in tabulario parochiali ita custodiantur, ut petentibus nunquam restituantur eorum authographa, sed tantum exempla parochi asservatis subscriptione et sigillo munita.

Caput XII.

De matrimoniis mixtis.

„Cum sancto sanctus eris, et cum perverso perverseris. Si hoc in alio, quanto magis in coniugio, ubi una caro et unus spiritus est. Quomodo autem potest congruere caritas, si discrepet fides? Et ideo cave, christiane, gentili aut Iudaeo filiam tuam tradere. Cave, inquam, gentilem aut Iudaeam atque alienigenam, hoc est haereticam, et omnem alienam a fide tua uxorem arceas tibi. Saepe illecebra mulieris decepit etiam fortiores maritos, et a religione fecit discedere. Et ideo tu vel amori consule vel errore cave. Primum ergo in coniugio religio quaeritur.“² Discordiam, quae secundum haec sancti Ambrosii verba arctissimum coniugii consortium ex religionis discrepantia laxari solet, et seductionis a recta fide periculum formidans, ecclesia catholica semper prohibuit, ne catholici coniugii foedere acatholicis iungerentur. Tale matrimonium ideo quoque vehementer improbat, quoniam salutis amittendae periculo praeter coniuges obiciuntur etiam eorum proles, quae non raro a divorsis parentum conatibus huc illuc iactatae, in tristissimo indifferentiae religiosae discrimine versantur. Ex quo planum est intelligere, mixta haec matrimonia a sede apostolica non permitti, nisi ex gravissimis causis et sub certis conditionibus; imprimis, ut coniux catholicus, remoto a se perversionis periculo, plena suae fidei profitendae libertate polleat, sciatque obligari se ad acatholicum ab errore pro viribus retrahendum, utque proles utriusque sexus ex matrimonio procreanda in catholica religione educetur.³ Cum autem coniugia mixta etiam his cautionibus inita, non sint optanda, sed expetenda, quoniam, etsi

suggerant, quod speremus, tamen non removeant, quod doleamus et timeamus: quid de his dicamus connubiis, quae coniugem catholicum nullo fidei ab acatholico datae praesidio munitum, gravioribus tentationum et perversionis periculis circumdant?

Hinc quantacumque caritate prosequamur dissentientes a nobis in fide, non possumus tamen non dehortari fideles ab ineundis huiusmodi matrimoniis, quia secus in tanto fidei et salutis eorum discrimine et tanto ecclesiae de multorum ruina moerore timenda esset nobis obiurgatio a Domino dicente: „*Curabant contritionem filiae populi mei cum ignominia dicentes: pax, pax, et non erit pax.*“⁴

Quapropter parentes catholicos in Domino rogamus et obtestamur, et tanquam pastores animarum de oviculis nostrae curae commissis tremendo iudicii rationem reddituri, mandamus etiam, ut prolem suam ab ineundis matrimoniis mixtis pro viribus praecavere et avertere studeant. Hinc quo gratiores verae fidei pretium ipsi agnoscunt et tumentur, tanto studiosius ad eandem gratitudinem liberos educare, eamque in eorum cordibus verbo et exemplo ita confirmare nitantur, ut qualescumque lucrum, quod fidem in discrimen vocare possit, detrimentum arbitrentur. Praesertim filiarum consortio attendant, neque permittant cum iis frequentius versari, quibuscumque coniugio aliquando copulari nefas esset.

Animarum pastores, praesertim qui coetibus praesunt, in quibus acatholici versantur, doctrinam ecclesiae de mixtis matrimoniis in publica et privata fidelum institutione, cum omni tamen discretionem et mansuetudine proponant, dumque caritatem christianam ad omnes extendi docebunt, limites simul, quos divina lex posuit, denotare non omittant. Animarum zelo semper vigili et circumspice, atque paternae inter suos conversationi etiam preces et oblationes iungant, ne illorum, quos Dominus in unitate fidei us commisit servandos, quisquam in devia aberret, utque emergente matrimonii mixti periculo, verbis suis et adhortationibus vim atque successum concilient.

Quodsi paterna huiusmodi studia in irritum caderent, et sponsus catholicus ab ineundo matrimonio mixto abstinere nollet, parochus illis saltem cautionibus suppeditandis operam navabit, quae ecclesia catholica in indulgentis matrimoniis mixtis postulat. Si ad eas praestandas nupturientes venerit paratos, curabit, ut de promissis conficiatur instrumentum, in quo inter alia etiam declaratur, prolem, si fors adiat, extra matrimonium procreatam, in religione catholica esse educandam, et nupturientes omnino renuntiare iuri de mutando pacto, quo se ad prolem utriusque sexus catholice educandam obstrinxerunt; cum evenire possit, ut in illis ditionibus sedem figerent, quarum leges talia pacta mutare permittunt. Instrumentum autem subscriptione nupturientium, duorum testium et ipsius parochi, nec non appposito sigillo parochiali confirmetur. Cum matrimonium mixtum, praestitis etiam cautionibus, contrahere catholico minime liceat, nisi dispensatio sedis apostolicae vel episcopi facultate instructi accesserit: libello supplicis ad hanc obtinendam adiungatur instrumenti de praestitis cautionibus autographum, ut de conditione, sine qua dispensatio concedi nequit, certo constet. Ut haec dispensatio conferri possit, meminerint parochi, adducendas esse rationes, ex quibus, vel ob maiora mala avertenda vel spiritualium bonorum procuranda, impedimenti mixtae religionis remissio expetitur. In proclamationibus matrimonii non nisi obtenta dispensatione faciendis

¹ S. rit. congr. in Mentis Passul., de die 31 aug. 1860.

² S. Ambros., *De Abraham*, lib. I, cap. 9, n. 84 (opp. s. Ambros., ed. Migne, I, 450 D etc.).

³ Literae Benedicti XIV *Magnae nobis*, de die 29 iunii

⁴ Ierem. VI, 14.

nulla de nupturionum religione mentio occurrat. A Matrimonium valide contrahi sequit, nisi coram proprio partis catholicae parochio, qui quaecumque episcopus in responso ad relationem de singulis casibus e sanctae sedis ordinationibus mandaverit, ad amussim observeat. Matrimonium contractum in libro matrimoniorum ita describatur, ut dispensationem et cautiones praestitas esse pateat, quod etiam in testimonio de inito matrimonio exhibendo fiat.

Quodsi autem cautiones praescriptae constanter negentur, et pars catholica a matrimonio ineundo averte nequeat, parochus cum omni mansuetudine, sed et gravitate exponat illi, quantopere non tantum in sanctiones canonicas, sed etiam in legem naturalem et divinam peccet: atque ad ordinarium accurate de triati hoc casu referat, expetens, ut sibi vel quae ultra tentanda sint, mandentur, vel permittatur ex indulto sedis apostolicae contrahi matrimonium cum assistentia ut aiunt passiva¹. Responso accepto, si nullum praeter mixtae religionis impedimentum matrimonio obstat, praemittantur, indulgente itidem sancta sede² trimae, promulgationes: quodsi aliud occurrat impedimentum, edoceatur pars catholica, non esse sperandam eius remissionem, cum immorigeris filis dispensationis gratiam ecclesia elargiri non solet. Si de peccatis proclamationibus exarandum sit testimonium, id solum enuntiet, factis tribus denuntiationibus praeter vetitum mixtae religionis nullum tale impedimentum, ob quod matrimonium ab his valide contrahi non posset, detectum esse, nihilque addatur, unde nuptiarum approbatio inferri possit. Instructio parti catholicae solertissime impertienda, intermedio promulgationum tempore continetur: eique monstratur, quam indigna sit absolutiois sacramentalis, cum non suam tantum, sed etiam suae proles salutem periculo exponat, additum eam religionem, de cuius falsitate sibi persuasum esse debet. Quare etiam in sacro tribunali absolvi nequit: si vero in matrimonio constituta sincere respiciat, et reatus sui poenitentia ducta ad mala, quantum poterit, reparanda paratam se exhibeat, absolutio ei non denegetur. Matrimonium ut validum sit, contrahendum est coram parochio partis catholicae et duobus vel tribus testibus, non in loco sacro, sed tamen decenti. Parochus his nuptiis praesentiam praestabit, excluso quovis ritu ecclesiastico, perinde ac si partes ageret meri testis, ut aiunt, qualificati sibi authorizabilis, ita scilicet, ut utriusque coniugis audito consensu, deinceps pro suo officio actum valide gestum in matrimoniorum librum referre queat. Forma inscribendi matrimonii eadem servetur, ut in illa praescripta est, nisi quod rubrica *Copulans* vacua remaneat, et praesentia parochi annotetur verbis: *Coram me N. N. parochio*, ad cuius tenorem etiam testimonium de inito matrimonio exarandum est. Monoat coniuges, cum matrimonio valido iuncti sint, indissolubile eius esse vinculum, reliquosque perstare legitimi matrimonii effectus, partem vero catholicam dehortetur, ne reatum aggravando ministrum acatholicum accedat, ad ritum aliquem religiosum suscipiendum aut admittendum.

Caput XIII.

De causis matrimonialibus.

Causis matrimonialibus tractandis accuratam diligentiam et religiosum studium adhibendum esse, ipsa matrimonii dignitas et gravitas innuit. Cum sit vinculum, cuius sanctitas tenerrimam et inviolabilem Christi cum ecclesia coniunctionem adumbrat,

¹ Instruct. Gregorii XVI ad archiepisc. et episc. Austr. dition., de die 22 mai 1841, Cum *Romanus pontifex*.

et sacramenti splendore fulgeat, illius firmitas a coniugibus servanda est et a iudicibus tuenda. Quamvis enim maritalis sponsoorum consensus illud nexerit, coniugum tamen disensus et impii eorum ausus illud dissolvere nequeunt: iudicibus autem, quibus sanctiones praescriptae sunt ex matrimonii dignitate repetitae, non est licitum in causis matrimonialibus tractandis ab eadem deflectere, nisi velint et iustitiae laesae et sacramenti violati reatum incurere.

Imprimis itaque noverint coniuges, non esse illi integrum, ut ab invicem discedant ante sententiam auctoritate rei iudicatae munitam, si agitur de rescindendo matrimonio contracto, neque absque licentia a iudice obtenta, quando res in eo vertitur, ut a thoro et mensa separentur. Meminerint quoque iudicibus sententiam de rescindendo matrimonio latam, aut obstant impedimentum removens non subsistere firmam, neque conscientiam eorum tutam reddere posse, si errore ductus eam tulerit. Caveant igitur, ne aut falsis depositionibus aut aliis quibuscumque artibus iudicem in errorem abducant: quia illis sententia iudicis humani errore infecta nil proderit, si matrimonii vinculum perseveret, atque etiam a iudice falli neacio vinculum perseveret, atque etiam a iudice humano restitui debeat, quandoecumque error detectus et probatus fuerit.

Iudices autem monemus, ut in causis matrimonialibus agendis prae oculis potissimum habeant constitutionem Benedicti papae XIV *Dei miseratione*¹, nec non instructionem pro iudiciis ecclesiasticis imperii Austriaci in causis matrimonialibus, ab eiusdem ditionis episcopus in conventu Vindobonensi anno 1856 adoptatam, et in singulis huius provinciae dioecesium iam promulgatam, quam cum plurium annorum experimenta admodum commendat, praesens quoque synodus probat iterumque acceptat. Casus autem, quibus in hac instructione non provisum esse invenerint, ad iuris communis normam pertractent et decident.

Curati, quibus ius quidem tractandae causae matrimonialis non competit, sed vigilantiae pastoralis officium incumbit, sedulo videant, ne suae parociae coniuges absque iudicii competentis licentia ab invicem discedant. Quodsi coniugatos, misso coniugali consortio, absque licentia eorsim degentes deprehenderit, moneant eos, ut ad vitae consortium revertantur, aut necessariam licentiam ab invicem discedendi sibi procurent: quicumque obedire detrectaverint, ad ordinarium deferantur.

Si matrimonii vinculo impugnato sola consensus renovatio medelam afferre potest, vel coniugum cohabitationi separatio a thoro et mensa minatur, parochi paternae commotionis officio, quod illis aut sententia iudicialis iniunxerit, aut muneris obligatio imponit, assiduo studio satisfacere nitantur, atque considerantes arduum per saepe pensum eo collimare, ut Deus corda coniugum conciliet et familiam christianam integram conservet, nec labori parcant, nec cedant molestiae.

TITULUS V.

De fabrica et suppellectili ecclesiastica.

Caput I.

Decretum generale.

Quemadmodum invisibilia Dei, testante apostolo, per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: sic virtus quoque et divinitas semini redemptoris nostri in omnibus et singulis, quae ad externam cultus

¹ De die 8 novemb. 1741.

² Rom. I, 20.

divini speciem et pulchritudinem provida ecclesiarum A dispositione ordinantur, mirificis refulget, piasque fidelium mentes condigna sponsa ecclesiae eiusque sponsae admiratione perfundit attollitque sursum. Etiam enim huius ipsius sponsae et filiae regis omnis gloria sit ab intus: placuit omnino sponso regali, ut „quam dilexit et tradidit seipsum pro ea“,¹ assistat „regina a dextris eius in vestitu decorato, circumdata varietate“².

Hinc avita fidelium pietas et religiosa liberalitas, quantum semper potuit, tantum ausa est, ut illo numquam Christi sponsa careat sacrae suppellectilis thesauro et ornamento, cuius fulgore augustissima, quae in ecclesiis celebrantur et aservantur, Iesu Christi mysteria clarissime nitescant.

Pietatis huiusmodi et liberalitatis cum ecclesia B auctrix ipsa sit et nutrix, multifariis institutionibus et decretis, externum cultus divini ornatum seu sacramentam, fabricam et suppellectilem concernentibus, casti ingenii, candidi fervoris et artis religiosae dux quoque fuit et custos semper fidelis, ne zeli ac liberalitatis dona, vel ingenii artisque ministeria quidpiam redoleant, quod orthodoxae fidei ac aedificationis impedimentum potius quam fulcimentum foret.

Eapropter omnia et singula, quae tum per sacros canones et apostolicae sedis constitutiones, tum variis praesertim sacrae rituum congregationis decretis de fabrica et suppellectili ecclesiastica sancita sunt, tenerrima fide observari iubemus.

Inter alia vero celeberrimi Mediolanensium anti- C stitit sancti Caroli Borromaei et ultimae synodi archidioecesanae Pragense³ vestigia sectantes, ad augendum decorem domus Dei capita quaedam praecipua e decretorum ecclesiae et conciliorum thesauro delibare placuit, quae, instructionis instar, clero huius provinciae universim, potissimum vero ecclesiarum rectoribus proponimus, et ut religiose, quantum fieri poterit, executioni mandentur, ardentissime optamus.

Caput II.

De ecclesiarum extructione, conservatione et restauratione.

Servatis, quae iure canonico praescribuntur, quando de nova ecclesia aedificanda agitur, locus prae cetera aptissimus et sacrae aedi omnino conveniens episcopi iudicio eligatur. Constans autem traditio, ab apostolis derivata⁴, haec est, ut in memoriam Iesu Christi, qui oruentum oblaturus sacrificium Calvariae iugum ascendit, et ad significandam, quam in monte posuit, civitatem sanctam⁵, ecclesiae, quantum fieri potest, in edito seu quodammodo prominenter collocentur. Hinc ecclesiarum, quae non nisi in plano condi poterunt, fundamenta saltim super planitiem eleventur ita, ut per aliquot-gradus numero tamen impares ascensio fiat ad aedis pavimentum.

Quo maior porro domui sacrae honor accrescat, more maiorum curabit episcopus, ut ecclesiae quoad situm insulae quaedam speciem repraesentent, et proinde non tantum procul omnino a clamoribus sordidisque domibus erigantur, sed passim a quibuscumque aedibus aliquantum dissitas sint ac prorsus separatae. Quodsi vero clericorum vel aedificiorum habitacula potissimum propter sacrae suppellectilis custodiam penes ipsam ecclesiam aedificantur, ca-

endum est, ne iacuosum domus structura pro- aspectum ac decorem domus Dei impediatur vel offendant.

Ad illud etiam ab ipso initio advertendum erit, ut ecclesia eat ampla et late patens praeter populam adscriptam, coetus quoque interdum ad festa peragenda confluentes capere possit; neque superfluum videtur, ut in eligenda area ampliandae quoque aedificatae fore structurae provida ratio habeatur.

Architecturae forma seu dispositio cum multiplex esse possit: illa pro arbitrio episcopi eligatur, quae praesertim repraesentandi orthodoxae fidei mysteriis, et traditioni ecclesiasticae aequae ac arti, duce ecclesia excoltae, apprime convenit. Iam vero illa ecclesiarum forma, apostolorum constitutionibus⁶ quodammodo sacra⁷, maximopere commendari meretur, quae crucis, in qua salus mundi pependit, speciem quandam exhibet, et positis duabus ab utroque latere capellis ad similitudinem brachiorum productis, forisque pro ratione architecturae prominentibus, significando crucis mysterio optime inservit. Quicumque ceterum sit structurae modus architectonum consilio propositus, pia episcoporum solertia cavebit, ne constructionis forma ingenio religionis catholicae et rerum divinarum indigna intrudatur, neve adornanda domus Dei profanis vel imperitorum vel impiorum artificum commentis deformetur.

Plurima novimus condita fuisse antiquitus templa versus orientem aequinoctialem: quam praxim auctores non pauci apostolorum iussu introductam asserunt, et summopere commendant, ut videlicet „ad paradisum, unde excedimus, antiquam patriam et regionem nostram respiciamus atque Deum oremus, ut ad locum, unde exules eieci sumus, nos velit restituere“⁸. Morem hunc apprime convenientem merito laudantes, ecclesias, nisi inevitabiles loci circumstantiae aliter urgeant, sic volumus aedificari, ut sacerdos in altari maiori missam celebrans orientem respiciat.

Frontispicium autem maiores nostri singulari semper ornatu donari adamarunt, ut vel promiscue eminus sacrae structurae decor egregius domum Dei hic esse et portam coeli doceat. A quo more cum nefas esset discedere, curabunt episcopi, ut, pro ratione architecturae et facultatum, frons aedis Deo dicatae formosis ornamentis emineat. Illud praeter alia ardentem desideramus, ut quae a fronte locantur ostia, ipso suo congruo ornatu effatum Christi quodammodo interpretentur, dicentis: „Ego sum ostium.“⁹ Tribus autem, nisi alia obtent, a fronte ostiis aditum ad ecclesiam patefferi suademus: non tantum ob virorum mulierumque distinctionem ordinemque in solemnitatibus facilius servandum, sed adumbrandi praepriis signae Trinitatis mysterii memores, cuius intuitu, asserente sancto Paulino, „alma Dei domus triplici patet ingredientibus arcu, testaturque piam ianua trina fidem“¹⁰. Decet omnino, ut atrium quoque seu vestibulum in ecclesiarum fronte positum, pro ratione areae et structurae sacri aedificii solido ac industrioso artificum opere exornetur. Recte insuper monuit sanctus Carolus Borromaeus, ut in uniuscuiusque ecclesiae praesertim parochialis frontispicio, ac superiori scilicet parte ostii maioris extrinsecus pingatur aut sculpatur

¹ Const. apost., lib. II, cap. 57 [Patr. Gr., ed. Migne, I, 728 C].

² S. Isidor., *Originum*, lib. XV, cap. 4 [opp. a. Isid. H., ed. Migne, III-IV, 544 C]. — S. Athan., *Questiones ad Antioch. princip.*, quest. 57 [opp. a. Athan., ed. Migne, IV, 619 B].

³ Iona, X, 9; ceteris Durand., *Rationale* lib. I, 4, 26.

⁴ S. Paulus apost., *Epistol.* 22, ad Romanos, 2, 13. [Patr. lat., ed. Migne, LXX, 207 C].

⁵ Ephes. V, 25.

⁶ Ps. XLIV, 10-4.

⁷ Act. eccl. Mediol., part. IV, libri 2, instr. fabr. et suppel. eccl., syn. Prag. anni 1625.

⁸ Act. I, 13; XX, 7-8.

⁹ Iona, V, 14; XVI, 12; Anna, XXI, 14.

decore religiosaeque imago beatæ Mariæ virginis, A Iesum Christum in complexu habentis; a cuius latere dextero exprimatür effigies sancti vel sanctæ, cuius nomine illa ecclesia nuncupatur; a sinistro alia item sancti sanctæve, cui præ ceteris parochialis illius populus venerationem tribuit; aut saltem, si totum id triplicis imaginis opus fieri non potest, sancti vel sanctæ solius tantam figura fiat, cuius nomine ipsa ecclesia appellatur¹. Etai in parietibus, qui a latere et a tergo sunt, extrinsecus picturæ et sculpturæ minus desiderentur: volumus tamen, ut saltem in pariete sanctuarii, seu capellæ ubi sanctissimum sacramentum reconditur, vel alio loco decenti, extrinsecus scilicet, congrua quedam pictura vel sculptura pateat, qua augustissimum istud et adorandum religionis catholice mysterium prætereuntibus iugiter in memoriam revocetur.

Externam, quam superius adumbravimus, ecclesiæ dispositionem sponte sua sequitur locatio interna, postulans, ut clerus populusque ad obeunda fidei mysteria congregatus in modum crucis Deo præsentetur. Quod quidem ut distincte figuretur mysterium, antiquissimis apostolorum constitutionibus innixi, volumus atque mandamus, ut pavimentum capellæ maioria, seu chori sacerdotalis sive presbyterii solo ecclesiæ altius extruatur, ita ut locus iste ter sanctus non tantum cancellis septus ab ecclesiæ navi separetur, sed per scalam quoque eminentiorem ipsius sanctuarii maiestatem commoneat. Gradus autem ad chorum ponantur vel tres ad figurandum ssmæ Trinitatis mysterium: vel quinque ad significanda domini nostri Iesu Christi stigmata; vel septem plane, quibus et ascensio ad munus sacerdotale per septem ordinum gradus, et septem novæ legis sacramenta repræsentantur, quæ œu divini sacrificii salutares rivuli omnem gratiæ thesaurum in orbem terrarum diffundunt. Accepimus quoque traditionem vetustissimam, ut navis pars australis maculorum stationi, feminis vero pars borealis assignetur².

Ne cultus divini exercitium unquam interrumpatur, vel ob ingravescentia damna graviora plane impossibile reddatur, conservandæ aedis sacræ non minor quam struendæ cura sit ac sollicitudo.

Primo quidem tecti, a quo aliarum partium conservatio dependet, sedulo habeatur ratio oportet. Provide sanctus Carolus Borromæus iam quoad modum tegendæ ecclesiæ singularem poposcit architectonum industriam et cautionem, ut vel ipsa tecti proiectura eiusmodi fiat, qua stillicidia ab imis parietibus et pavimenti fundamentis, quantum arte præpediri possunt, arceantur. Tectum porro omnino firmum solidumque procuratur, fuloris ac trabibus necessariis bene munitum, cui deficientibus laminis æneis tegulæ e lapide fissili aliaque pro regionum usu diligenter imponantur.

Ut autem domus Dei undequaque sarta tectaque custodiatur, continuam præsertim rectoris ecclesiæ vigilantiam provocamus, quippe qui illius tamquam sponsæ suæ carissimæ curam gerens, frequentissima inspectione providebit, ut etiam tenuiores rimulæ, per quas pluviarum guttulæ penetrare solent, illico obstruantur, et sicubi gravius damnum in tecto temporis edacitate emergerit, quantocius reparetur, ne illo neglecto sensim putrescat maceris, labascant parietes, omnisque structura corumpatur. Pari solertia prospiciet, ut prominentes parietum coronæ ab herba graminis mature depur-

gentur, fruticosæque et radicosæ arbores evellantur, quibus non raro ipsa aedium fundamenta paulatim gravissimis damnis afficiuntur. In eo quoque omnis cura ponenda est, ne humorum iniuria parietes vel extrinsecus vel intrinsecus detrimentum capiant, ideoque procurandum ut, quæ diuturna stillatione confluenta aqua basibus ecclesiæ præsertim loco humido positæ officeret, secunda ac celeri defluxione amoveatur.

Intus autem ecclesia congruis fenestris pro magnitudine aedificii sat longis latisque provideatur, ita tamen constructa, ut ad sicandos parietes et vapores arendos sine difficultate aperiri, immo si quæ fors minoris structuræ et facile amovibiles fuerint, ob eundem finem quandoque amoveri possint. Pavimentum item ex nulla parte sit nudum, sed vel silice polito, vel lateribus vitreatis aut alio solido lapide bene stratum. Qualecunque autem pavimentum fuerit, debita sacris honorificentia ipsamet vetat, ne in illo figura vel sculptura sanctæ crucis, sanctorum imagines vel historiæ sacri cuiusdam mysterii typum gerentes exprimentur.

Ceterum conservationi eorum, quæ ad sacræ aedis multimodam suppellectilem et omnigenum ornatum pertinent, optime providebunt ecclesiarum rectores, instructionis studiæ memores, quam e synodo Pragensi derivamus, mandantes ut, ecclesiæ summa munditiæ semper excellent: octavo quoque die et sæpius item scopis mundentur: pulveres e sedibus, parietibus, fenestris, altaribus ac picturis panno aliquo, vel scopis ad id aptatis abstergantur, atque aranearum telæ undique studiæ tollantur.³

Ad restaurationem ecclesiarum tum externam tum internam fauste auspiciandam sedula consultiis artificibus peritis optandæ innovationis delineatio ad episcopum deferatur, sine cuius licentiæ ecclesiarum rectores nil in aede sacra locare aut immutare præsumant. Obtena vero licentiâ in cunctis minimisque approbatæ delineationi insistant, vigilæque videant, ut restaurationis opus piis mentibus manibusque gnaris credatur. Si vetus ecclesia amplianda est, nova, quæ additur, structura cum genere seu forma antiqui aedificii conveniat. Idem utique servetur in qualibet tum externa, tum interna ecclesiarum instauratione.

Optamus ardentè, ut parochi omnesque universim sacerdotes solidam præsertim archaeologicæ ecclesiasticæ peritiæ et subtile de artis christianæ principis et ministeriis iudicium acquirant, ne sinistro eorum arbitrio, deficiente siquidem scientia et dexteritate, conservanda tollantur, abolenda retineantur, et instauranda sumptuose potius deformata, quam reformata merito vituperentur.

Quæ de ecclesiarum aedificatione, conservatione et restauratione, eadem partim de turribus valent, quarum forma externa cum structura ecclesiæ conveniat oportet. Ascensus ad locum campanarum et horologii, quantum fieri poterit, commodus sit, neque periculosus. Ostia turrium firmis valvis pessulisque munita et continuo clausa sint, nisi cum opus est campanas pulsari. Profana, quæ domum Dei dehonestant, a turribus quoque sedulo arceantur.

Caput III.

De capellis viatoris et oratoris privatis.

1. Capellæ, quæ in viarum compitis pagisve fovendæ devotionis causa, fidelium pietas erigi desiderat, data nonnisi episcopi licentiâ condi possunt, ad quam impetrandam, præter unitates in

¹ Act. eod. Mediol., p. IV, inoff. fabr., lib. I, cap. 8; confer syn. Prag. 1806, de eod. cultu.

² Amalæ. (episc. Trevir.), De eccles. offic., lib. III, cap. 2. [Patr. lat., ed. Migne, CV, 1105 A]; confer const. apost., lib. II, cap. 57, de malior. regar. [Mansi, Concil., I, 388].

³ Syn. archid. anni 1805, de ecclesiarum cultu.

haec provincia literas, obligationem pro futura A
struendi operis conservatione testantes, structuras
delineatio exhibeatur. Decet autem praesertim
ut locus aedis aedificandae eligatur paulo editior
et a vehiculorum actu aliquanto remotus; quo
melius a sordibus et aqua lutulenta defendatur.

Capellae viatoriae bene tectae sint, ne sacrae
picturae vel sculpturae pluviarum iniuria laedantur;
foris opere tectorio incrustentur, intus autem pro
ratione architecturae condigno saltem ornatu de-
corentur. Cavebunt idcirco locorum antistites, ne
collocandae imagines vel statuae cumulentur, neve
reliqua aedis ornamenta catholicae religionis genio
utcumque adversentur. Fenestulae vitreo [opere]
clathrisque sint munitae, et, quantum fieri poterit,
tota undique capella firmis sepiatur cancellis, ne
vel luto sordeve extrinsecus inquinetur, vel iniuriose
tractari possit.

Quodsi in talibus capellis, episcopo licentiam B
conferepte, fixis per annum diebus missae sacri-
ficium offerri poterit, curandum est, ut decenti
altaris mensae et necessaria ad peragendum sacrum
supellectili instruantur.

Ceterum pia parochorum sollicitudo providebit,
ut etiam sacrae cruceae, imagines et sculpturae in
compitiis viarum positae studiosae conserventur.

2. Oratoria domestica, quae privatae tantum
singulorum vel totius familiae devotioni inserviunt,
quin in illis sacrum celebretur, cuius pro arbitrio
condere licet; immo summopere optamus, ut ad
reuscitandum cultum Dei domesticum, iniuria tem-
porum et saeculi iniquitate nimis, pro dolor, im-
minutum, deleta nobiliorum praesertim aedium sacella
innoventur. Hortamur proinde ingenuos talium
aedium haeredes, ut oratoria, quae maiorum pietas
condidit et sacravit, sollicito conservent fidem fac-
ientes, se vitae quoque testatorum pietatis esse C
haeredes. Monemus etiam locupletiores patres et
matres familias, ut ad nutriendam domesticorum
suorum religionem singulare pro communi devotionis
exercitio sacellum condere non erubescant; reliquos
autem omnes obsecramus in Domino, ut venerant
sacrarum iconum ornatu et cultu habitacionem suam
omnemque familiam Deo dicatam esse profiteantur.

Quodsi vero quis oratorium privatum ea cum
intentione erigere velit, ut in eodem quandoque
missae sacrificium celebrari possit: sciat utique,
specialem ad eiusmodi erectionem sanctae sedis
veniam esse impetrandam, pro qua, prout decet,
procuranda ordinarium loci adeat oportet¹.

Obtenta canonica facultate, locus tali oratorio
dicandus per episcopum examinatur, et cautio ad-
hibeatur, ne in inferioribus aedium partibus eligatur
ita, ut oratorio alia cubicula supraaedificata sint.
Decet etiam ut, quantum fieri potest, a reliquis
cubiculis, ubi familia frequentius versatur, omnino
separatum sit: nilque in eo de domestica supellectili
collocetur, nilque fiat quod profanum videatur,
aut a locis sacris alienum sit oporteat. Tale ora-
torium, cuius adumbratio episcopo exhibeatur, ad
sacrae aedis formam et regulam disponendum est.
Cuius altare, pavimentum, tectum, fenestrae et
reliqua simili modo aptentur, prout leges eccle-
siasticae de capellis altaribusve minoribus sanciant.
Ad altare ascensus fiat duobus gradibus, quorum

alter ipsius altaris scabellum efficit. Fenestrae sic
in altum exstructae seu aptatae sint, ut foris stantes
introspicere nullo modo queant. Labrum quoque
aquae lustralis prope ianuam intus positum sit.
Congruum item praesto sit armarium asservandae
sacrae supellectili inserviens². Denique affixum
pateat in sacello documentum, quo licentiam ibi
sacrum faciendi concessam esse authentice de-
claratur.

Quia vero sacrum concilium Tridentinum episco-
pos severe monuit, ne missae celebrari et audiri
extra ecclesias in domibus privatis patiantur: hinc
indulta aut privilegia oratorii privati tam pro
aegrotis quam pro aliis concessa strictissimae inter-
pretationis esse, cunctis innotescat; ita quidem, ut
vel ipsa oratorii ad alium locum translatio sine
licentia superioris, ad cuius forum res spectat, fieri
nequeat.

Caput IV.

De altarum qualitate et ornatu.

„Forma corporis altare est, et corpus Christi in
altari,“ ait sanctus Ambrosius³; cumque imaginem
corporis Christi teneat, simul et sepulcri, in quo
sanguis Agni coelestis et per eum spirituales fide-
lium Deo hostiae immolantur: sponte colligitur,
mensam sacris eucharisticis dicatam praecipuum
ecclesiarum decorem constituere, partemque sibi
vindicare principalem. Cum ipsum Christum altaria
repraesentent, qui petra est et lapis ecclesiae
angularis, deceret omnino ut, quemadmodum ma-
iores nostri, a saeculis commendarunt, et rubricis
generalibus praecipitur⁴, ex integro et solido ex-
quisito et incorrupto lapide formentur. Qui si pro-
curari non poterit, novae, quae oriuntur altarum
mensae, saltem latericiae sint, solidaque tegantur
tabula lapidea, eaque ratione exstruantur, ut in
ipsis nil subtus recondi aut poni possit, nisi forte
pro reponendis sacris reliquiis locus aptetur. Gradus
pariter altarum si minus e marmore, saltem e
solido lapide vel lateribus tabula lignea tectis con-
ficiantur, sintque tres, aut quando ecclesiae ampli-
tudo postulat, quinque arae maiori inservientes:
cum e contra unus in altaribus minoribus gradus
sufficiat. Altaris mensa a superficie scabelli seu
suppedanei, tabulis asseribusve ligneis decenter
ornati, sic in altitudinem erecta sit, tamque longe
et late pateat, ut sacerdotes celebrantes nulla
impediatur angustia, et absque timore sacra facere
queant.

De numero altarum antiquitas cautum est, ne
in ecclesiis superabundet. Tres in parochialibus
praesertim ecclesiis mensae communiter sufficere
poterunt, ita locandae, ut quaecumque sit ecclesia,
sive crucis instar formata, sive tribus navibus, aut
ex una solum constans, versus orientem spectent.
Ubi vero compluribus altaribus opus est, reliqua
in utroque sacrae aedis latere condantur, sic tamen,
ut sacerdotes sacra simul facientes ob nimiam al-
tarium propinquitatem se invicem non impediunt
aut perturbent. Minime convenit, altaria sic locare,
ut pilis seu ecclesiarum columnis quodammodo in-
haereant. Quae in capellis minoribus eriguntur,
altaris mensa, media fronte ponatur, non a lateri-
bus. Ad instar maioris altaris, ceterae quoque
mensae sacrae paulisper editius super pavimentum
aedificentur, et clathris ferreis ornataeque munitae
sint.

Videant ecclesiarum rectores, ut dum nova al-
taria eriguntur, vel vetustate consumpta restaurantur.

¹ S. Car. Borrom., loco cit., lib. I, cap. 20.

² De sacrosanctis, lib. IV, cap. 2, [opp. a. Ambrosii], ed. Migne,
III, 487 C.

³ Migne, Rom., vol. quatuor. XX.

⁴ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. et erit. in
celebr. missae; confer lit. encycl. a. concil. congr., de die 10 mart.
1615, ex mand. Pauli V (in thesaur. resolut. a. c. congr. in
Calatieronen., orat. priv., 7 jul. 1655) porro a. c. congr. in
Monasterien., 1 febr. 1647 (acta per. summar. praes. refert. in
supra cit. Calatieronen. § Tandem); confer etiam decret. Cle-
mentis XI, de die 18 decemb. 1703, confirm. ab Innoc. XIII in
constit. Apostolice ministerii de die 20 mart. 1708 et const.
Bened. XIV Mense cum statut. de die 2 mart. 1762.

aedificatae optimo quoque modo convenient, a neve tam arctata aut profusa condantur, ut vix a pulveribus commode purgari queant.

Ad essentialiam altarium suppellectilem et ornatum requiritur, ut tribus mappis seu tabulis lineis et mundis operiantur, quarum superior longior ex utroque mensae latere decenter propendeat¹. Circa angulos altaris nullae coronides nec lignae, nec utcumque pretiosae ducantur, sed earum loco apponi poterunt fasciae ex auro vel serico confectae aut variegatae. Pallia autem, quod et antependium dicitur, pars mensae anterior, nisi ipsamet peculiari formositate picturae vel sculpturae alioquin emineat, ornari solet, cuius tamen pallii color, quantum fieri potest, officio diei respondeat.

Super altaris mensa collocetur crux in medio, quae utpote principalis sacri faciendi supellex quoque modo decora sit, et sat alta, ut super celebrantis caput aliquantum prominere. Candelabra hinc et inde in utroque crucis latere locanda saltem duo praesto sint, quae cum structura et ornatu crucis, quantum res fert, convenient. Infimo altaris maioris gradui ceroostata seu phari, maiora videlicet candelabra, apponi solent, quorum usum, cum in missa solemniori, alioquin duo saltem intorticia ad finem praefationis accendi debeant², ratione festi solemnioris, plurimum laudamus. Candelae vero, nisi e cera seu opere apum sine ulla sebi admixtione compositae sint, incruento missae sacrificio minime convenient. Prohibemus proinde, ne praeter cereos, aliud candelarum genus utcumque solidum elegantisque contra legem et traditionem ecclesiae adhibeatur.

Reliquiae sanctorum, quae statis diebus festivis exponi solent, congruis thecis vel vasculis pretiosis munitae et in peculiari armario reconditae sint. Convenit, ut illud armarium vel prope altare maius aut alio insigniori ecclesiae loco, vel si magis expedire videtur, in sacristia positum, extrinsecus et intrinsecus aptissime ornatum et bene clausum sit. Reliquiaria autem, quae potissimum in ara maiori continuo exposita sunt, sic proprie collocentur oportet, ut non tantum celebrantem nullo modo impediunt, sed etiam, prout quandoque ritus postulat, facile amoveri possint.

Etsi vasa cum flosculis serico contextis adornando altari bene inservire queant³, flores tamen horti frondesque odoriferae melius convenire videntur.

Tabellae secretarum modico tantum, sed utique decenti ornamento provideantur; ceterum textus secretarum pingui praesertim scriptura literisve potius maioribus exhibeatur, ut tabellae usui celebrantis commode inserviant.

Cusinus in cornu epistolae missali supponendus⁴ e solido texto conficiatur, et si fieri potest, coloris sit officio diei convenientis. Quodsi celebranti parvum pulpitem aptius inservire videtur, non obstat; optamus autem, ut talia pulpita, polite confecta, fors panno quoque decenti ornata sint.

Imagines et altarium sculpturae, quae antiquitatis et pie artis pretio eminent, maxima solertia conserventur, neque aliis nisi peritissimis artificibus restaurandas credantur.

Denique altarium mensae, ne sordibus pateant, munda panno operiendae sunt; quod tegumentum autem, quando sacra fiunt, non ex parte tantum replicetur, sed semper omnino tollatur.

¹ Missal. Rom., loc. cit.

² Caerim. episc., lib. I, cap. 12, n. 11.

³ Missal. Rom., rit. celebr. miss. VIII, 8, confer rubr. gen. XX, et comment. Barth. Gavanti de parando cereo.

⁴ Caerim. episc., lib. I, cap. 12, n. 12.

Caput V.

De tabernaculo sanctissimae eucharistiae.

Consuetudinem asservandi in ecclesiis venerabile sacramentum, cum adeo antiqua sit, ut saeculum iam Nicaeni concilii eam agnovit, synodus Tridentina tum propter infirmos omnino salutarem et necessariam probavit, tum propterea quoque retinendam statuit, quia sanctissimum sacramentum „non ideo minus est adorandum, quod fuerit a Christo domino, ut sumatur, institutum“¹.

Quo rectius autem illum eundem Deum in sacratissimo eucharistiae sacramento praesentem credimus, in cuius nomine omne genu flectatur coelestium, terrestrium et infernorum, tanto magis oportet omnino, ut locus mirificae habitationis eius, thronus gratiae et increatae sapientiae sedes, praecelsa novi foederis arca, turris divinae fortitudinis, salutiferi vitae pignoris pastophorium, tabernaculum Dei cum hominibus, novum hoc, quod angeli mirantur in terris, coelum, religiosissima devotione tractetur et singulari prorsus debita gratitudinis industria ornatur. Quae hunc in finem pie partim suadere, partim sacris ecclesiae sanctionibus insistentes, districtim praecipere decrevimus, potissimum ad sequentia redeunt:

Cum corpus Domini in uno tantum eiusdem ecclesiae loco ab episcopo designando custodiri debeat², locus tabernaculi eligatur tum ratione totius sacrae structurae, tum ad exhibendam tanto sacramento venerationem aptissimum, omnino conspicuus et nobilissimus. Idcirco servetur ritualis Romani rubrica praecipiens, ut tabernaculum in altari maiori utpote loco ecclesiae digniori, vel alio quod venerationi et cultui sacrae eucharistiae commodius ac decentius videatur, sit collocatum: ita ut nullum aliis sacris functionibus aut ecclesiasticis officiis impedimentum afferatur³. Hinc in ecclesiis cathedralibus propter functiones, quae sunt versis ad altare renibus, in peculiari extra chorum sacello, ornatissimo tamen, collocetur⁴.

Quae in antiquioribus huius provinciae ecclesiis passim reperiuntur tum sacra armariola ad dextram cornu altaris maioris in pariete potissimum posita, tum pastophoria columnae vel turris instar pro modo architecturae mediae aevi artificiose constructa, pie omnino retineantur, et restauranda probatae artificum dexteritati credantur, ne nobilis plerumque tanta maiorum haereditas incuria vel incitia postumorum corrumpatur.

Ne distinctis de structura tabernaculi legibus fervorem ingenii Deo famulantis piamque fidelium liberalitatem limitare videamur, suadere potius malumus et obsecrare per viscera caritatis Christi nobiscum habitantis, ut, quantum vires suppetunt, tantum audeat unita cleri populiue pietas, quo dignior paretur et pretiosissimo artis humanae apparatu exornetur sacratissima arca Domini. Pie admodum optarunt patres in concilio Aquensi congregati, ut tabernacula, si fieri posset, ex auro solido essent confecta et pretiosissimis gemmis religiose ornata⁵. Cuius voti non immemor quidem, sed et paupertati condolens sanxit archidiecesana synodus Pragensis, ut tabernaculum, si e laminis argenteis aut aeneis inauratis aliave ratione elegantius haberi non potest, saltem e tabulis sectilibus.

¹ Sess. XIII, cap. 5 et 6.

² S. rit. congr. in Augustae Praetoriae, de die 21. Jul. 1626.

³ Rituale Rom., de sa. euchar. sacram.

⁴ Caerim. episc., lib. I, cap. 12, n. 8. s. rit. congr. in Roman.

14 Iunii 1845.

⁵ Conc. prov. Aquense, anni 1585, de euchar. sacram., [Hard. X, 1594 D].

quae humiditatem non gignant, polite tamen elaboratis, et religiosarum imaginum sculptura ornatis et inauratis decenti amplitudine construatur¹.

Si omnis ecclesiae structura, tanto plus praecelsi sanctuarii disposito et architectura peritissimis non nisi manibus committatur, ut venerabili ac ingeniosa formositate emineat. Nova, quae in ecclesiae struentur, tabernacula sat ampla sint, ut in iis sacramentum ipsum cum ostensorio et hierotheca minori seu sacro ciborio commode reponi queat, neque tamen sic in alto vel a fronte seu coronide mensae nimis procul posita, ut ad depromendam et exponendam eucharistiam super altare ascendere necesse sit; neque potiore sacrae mensae partem ita occupent, ut vix in ista, quae ad sacrum faciendum necessaria sunt, locari possint. Versatilibus, quae hinc inde inveniuntur, tabernacula, antiquiorem merito praeferimus sanctuarii structuram, congruo ostio seu foribus muniti. Quae fores, si artificiosae formositatis causa perforatae fuerint, ab intus pretioso velo obducantur, ne muscis potissimum et araneis accessus pateat.

Sit autem tabernaculum etiam intus vel panno serico, aut tela quadam pretiosa albi coloris eleganter vestitum, vel saltem solide inauratum. Si porro bene tutum, serie sat firmis custoditum, et continuo clausum, ne ad illud temeraria manus possit extendi; clavis autem inaurata et cordula decenti ornata nullo modo cum aliis clavibus colligetur, nec ulli unquam laico aut aedituo credatur, cum potius ipsius parochi vel ecclesiae rectoris honorificum sit officium et insignis praerogativa, ut clavam hanc et sanctorum Christi pie semper custodiat, et si fidelis fuerit custos domini sui, glorificetur².

Quia tabernaculum nitido ceteroquin et mundo corporali stratum non nisi asservandae eucharistiae inservire debet, intus ab omni alia re vacuum sit oportet, adeo ut neque reliquiae sanctorum ibi recondi queant³. Cumque ex decreto sacrae rituum congregationis super tabernaculo nec ipsius sanctae crucis reliquias collocare et exponere liceat, hinc minime tolerari potest consuetudo, superimponendi pictas imagines, sculpturas, vasa florum aliaque ornamenta ita, ut idem tabernaculum pro basi inserviat⁴. Immo nec in ostiolo seu ipso aditu tabernaculi talia collocare convenit⁵.

Essentialem denique pastophorii ornatum constituunt lampadae, quae, prout rituale Romanum loquitur, plures sint, sed una saltem diu nocturne perpetuo colluceat⁶. Ut istud lumen Christi nunquam deficiat, iugiter quippe oleo nutriendum: sollicitudinem et vigilantiam parochorum, omniumque qui ecclesiam praesunt, paterno affectu obtestamur, illorum conscientiam gravissime onerantes, quorum, quod absit, socordia vivificum lumen mundi lumine continuo ardenti venerari noscitur. Quodsi enim alendo igni sacro sumptus ecclesiae forent impari, bonus ac fidelis custos Domini oratione, verbo et opere exardescere faciat ignem in cordibus fidelium, quorum pia liberalitate mox sine dubio rutilans lampadam ignis sanctuarium Domini collustrabit, praedicabitque memoriam mirabilium eius.

Caput VI.

De suppellectili in ambitu aedis sacrae disponenda.

Eminens et salutifera dignitas, quae sacramento regenerationis nostrae ex aqua et Spiritu sancto

inest, possit omnino, ut baptisterium, quo nulla ecclesia parochialis carere potest, decenti loco positum sit, et solidissimo materiae ac formae apparatu emineat. Pie proinde maiores nostri aut peculiare sacellum, nomine sancti Ioannis Baptistae pacem insignitam, ministrando baptismi sacramento dedicarunt, aut in ecclesiae loco illustriori, videlicet a latere, ubi evangelium legitur, seu ad significandum mysterium in vicinia ostii maioris baptisteria condiderunt¹. Antiquam hanc traditionem summo opere commendantes, volumus quoque ut baptisterium, quantum fieri poterit, ab ecclesiae parietibus paulo remotius collocetur; decet enim, ut sacerdos, ministri, patrini ceterique conferendi huius sacramenti testes commode ad stare queant. Si facultates suppetunt, fons baptismalis paretur ex marmore, aut alio lapide, attamen non spongioso, sed solido ac bene polito; sin minus, conficiatur e stanno; baptisterium autem ex ligno confectis vas immittatur stanneum, bene aptatum, aut pelvis eiusdem materiae sat ampla et profunda, ut sufficientem pro baptizandorum multitudine copiam aquae capere possit. Cum ex praeecepto ritualis Romani baptisterium sera et clave munitum, atque ita obseratum esse debeat, ut pulvis vel sordes intro non penetrent; congruo operculo pro ratione structurae decenter ornato provideatur, in eoque, ubi commode fieri potest, depingatur imago sancti Ioannis Christum baptizantis². Convenit etiam, ut cancellis circumseptum, et apto armariolo instructum sit, in quo minora suppellectilia ad ministrandum baptismi sacramentum necessaria commode asserventur. Ceterum fons baptismalis binis per annum vicibus occasione nimirum novae benedictionis, sabbatis Paschae et Pentecostes faciendae³, per ipsum parochum aut alium sacerdotem diligenter purgetur, aqua vero residua in sacrarium mittatur. Quodsi tempore intermedio sacra unda invenitur ita imminuta, ut vix amplius sufficiat, aliquantula aquae non benedictae copia immitti poterit; si autem omnino defecerit aut prorsus fuerit corrupta, nova fiat fontis benedictio.

Sedes confessionales in singulis ecclesiis tot desiderantur, quot confessarii in frequentiori populi concursu adhiberi solent⁴. Quodsi, vel deficiente dotis copia, vel pro angustia loci plures haberi non possint, sedes quaedam parentur minoris structurae, quae casu necessitatis in ecclesia commode collocari et facile iterum amoveri poterunt, quae vero decenter aptatae et omnino laminis atque crate perforata inter poenitentem et sacerdotem instructae sint⁵. Iisdem laminis ab utroque latere confessarii interpositis, cratibusque perforatis provideantur maiores, quae in ecclesiis habentur sedes confessionales, conspicuo et apto loco disponendae. Sint autem non affabre solum, sed, quantum fieri potest, commode etiam conditae, ne confessarius praesertim, laborioso alioquin officio defatigatus, aliam ex incommoda sede molestiam experiat. Ut non obstante poenitentium concursu liberius respirare queat, sedes confessionalis uno alterove gradu a superficie pavimenti elevata, et insuper aut asserculo versatili aut serico velo ductili provisae sit, cuius ope sacerdotis facies occultetur, ita ut proinde poenitentem loquentem facilius percipere, et vel ipse minus impeditus verba ad eum facere possit. Sed et constantium commoditati aliquatenus consulere, non abs re est; unde consentaneum videtur, ut appositis laminis

¹ Sya. archidiec., anni 1608, de sacram. euchar.

² Prov. XXVII, 18.

³ Rituale Rom. loco supra citat.

⁴ S. rit. congr., decr. gen. de die 3 april. 1821, et in Tridentin. 12 mart. 1823.

⁵ S. rit. congr., in congr. Mont. Ceronea, 29 Ian. 1761, ad 10.

⁶ Locus sup. cit.

¹ Cf. a. Carol. Berrom. instr. fabr., lib. I, cap. 19.

² Rit. Rom., de sac. bapt.

³ Cf. ritual. Rom., sabb. sancto et vig. pentec. — S. rit. congr. in Lucerna, 12 april. 1755 et in Urbervetan., 7 decemb. 1844.

⁴ Archid. Sya. Prag. 1608, de testis cultu.

⁵ Rituale Rom., de sac. pœnit.

versatilibus, in superiori parte perforatis, a circumstantibus separentur, et facie hac ratione occultata liberius constentur. Genuflexorium porro apte paratum sit, et crucis quaedam imago coram oculis poenitentium posita paventes et contritos soletur.

Suggestus pro concione dicenda, si elegantior non habetur, saltem ex tabulis scetilibus iisdem(que) firmioribus congrua, prout ecclesiae structura poecit, forma et apparatu decenti conficiatur, et ab evangelii latere loco conspicuo et aptissimo positus sit, ut fideles, etiam fors non omnes concionatorem videre, certe tamen verba eius facilius percipere queant. Ambones a latere epistolae pridem collocati opportuna restorationis occasione, quatenus fieri poterit, transferantur.

Sedilia laicorum in ecclesiis huius provinciae usitata sic disponantur, ut ecclesiae non sint impedimento. In choro seu capella maiori non collocantur, neque reliquis altaribus nimis prope apponantur. Propria singulis laicis sedilia non nisi data rectoris ecclesiae licentia vel ratione antiquae consuetudinis tolerari possunt. Ceterum solido opere ligneo sic conficiantur, ut fideles genibus flexis sacro interesse queant.

Subaellia, quae in choro maiori usui celebrantis et ministrorum assistentium inserviunt, a cornu epistolae iuxta altare ponantur; in eodem latere abacus quoque seu credentia collocetur, altaris instar decenter parata, mundo linteo alioque congruo ornatu provisa, et sat ampla, ut praeter crucem cum duobus candelabris suppellectilia ad sacrum faciendum necessaria commode capiat.

Labra seu vasa aquae lustralis praeter gestatoria, quae in sacristia asservantur, in ecclesia praesto sint immobilia, totque, quot passim ostia ingredientibus patent, cum in vicinia valvarum pio fidelium usui inservire debeant. Si fieri poterit, parieti non inhaereant, sed potius e marmore aliove lapide solido confecta, congruo columellae scapo suffulciantur.

Chorus denique, in quo cantores et divinam musicam exercentes conveniunt, eius sit amplitudinis, ut illi ipsi pietatis suae officio absque omni divini officii perturbatione commode vacare queant. Ne autem vel inviti fidelibus in ecclesiae navi congregatis distractionis ansam praebent, consultum videtur, ut chori huius septa cratibus ex ligno aliave materia eleganter confectis et decenter ornatis provideantur, quae crates quippe tam altae sint, ut cantores et musici, quantum fieri poterit, a populi conspectu occultentur. Organorum apparatus externus structurae et reliquo ecclesiae ornatui respondeat.

Caput VII.

De vasis, paramentis et suppellectilibus sacrificii.

1. Cum inter vasa mystica illa sint prima et praestantissima, quae ad offerendum et consecrandum panem vitae aeternae et sanguinem salutis perpetuae requiruntur, hinc tenore missalis Romani distincte declaratur, calicem, ad quem omnino patena quoque pertinet, debere vel argenteum esse aut saltem habere cuppam argenteam, intus inauratam cum patena itidem inaurata. Permittimus quidem, ut qui in ecclesiis sufficienti dote destituti calices cum patenis supersunt ex aurichalco vel cupro confecti, dummodo bene inaurati sint, adhiberi interea queant, donec vel nova inauratione vel alia restoratione non indiguerint; simul autem monemus et praecipimus,

A ut data eiusmodi occasione saltem cuppae et patenae substituatur argenteae ab omni parte inauratae. Si enim ecclesiarum proventus ad tales sumptus faciendos haud sufficerent, lubentes confidimus fore ut, adunato pastorum et fidelium fervore, digna comparentur vasa Domini.

Eadem decoris ratio postulat, ut ciborium quoque saltem cuppa argentea, et ostensorium maius, quod vulgo monstrantiam appellamus, orbiculari lamina seu lunula ex auro vel argento confecta provideantur. Praeter ciborium maius, in quo eucharistiae particulae pro quotidiano usu fidelium ad mensam Domini accedentium asservantur, aliud quoque ciborium parvum, quantum fieri poterit, praesto sit, in usum quippe infirmorum, aliorumve qui ecclesiam adire nequeunt; convenit enim omnino, ut esum sacramentum praesertim ad infirmos, qui intra oppidum aut certe prope illud degunt, in ciborio potius quam in alio exiguo vasculo deferatur. Illud ipsum autem vasculum parvum, in quo vel deficiente minori ciborio eucharistia ad infirmos communiter, vel ad procul existentes deferri solet, si non argenteum, solide saltem auro illitum sit, et firmo cooperculo bene clausum, ut quodcumque eucharistiae profanandae periculum removeatur. Ceterum antiquiorem formam calicis, cuius basis videlicet latius patet, nec non vetustam structuram ostensorii maioris, ad instar tabernaculi seu turris compositi, admodum commendabilem censemus.

Pyxides, in quibus consecrandae particulae tum maiores tum minores asservari solent, mundae, bene clausae, eiusque amplitudinis sint, ut plures etiam hostiae commode immitti et sine laesione depromi queant. Ureolos crystallinos seu e vitro pellucido solide confectos plurimum probamus. Candelabra ex aurichalco vel ex aere campanarum confecta, stanneis et ligneis utcumque ornatis praefereimus. Cymbala seu tintinnabula gestatoria utique dignioris formae sint, quam illa quae usui profano passim inserviunt. Thuribulum non nimis magnum sit, sed potius, prout moris erat antiquitus, modicum et sat commodum, ut incensatio calicis potissimum et altaris sine difficultate fieri possit; basin naviculae commendamus firmam et ampliolem, cui quippe tuto innitatur.

2. Inter sacra paramenta praecipuum habemus vestem sacerdotalem, per quam caritas intelligitur, planetam seu casulam, quae super omnes vestes est, ante pectus et post humeros, ut Deus ametur et proximus, amicus et inimicus; quae instar parvae casae est, quia totum hominem tegit caritas. Dolemus autem, impraesentiarum casulas esse adeo decisas contra debitam maiestatem et in aliam prope speciem deformatas, ut si cum prisca et propria huius indumenti forma componantur, vix suum tueantur nomen. Quam degenerationem, ut verbis utamur clarissimi cardinalis Bona, nullo pontificum seu synodorum decreto stabilitam invenimus. Antiquis proinde maiorum traditionibus innixi, innovamus decretum synodi archidieoecanae Pragense, mandantes, ut quae amodo casulae novae comparabuntur, longe pateant ad minimum ulnas duas, et ab utroque latere infra humeros aliquatenus dependant; fas-

¹ Pontif. Rom., de ord. presbyt.

² Theaur. eccl. rit. a Barth. Gavanti, p. II, tit. 1, confer Pet. Bles. [L. Petri Comestoris, cf. prol. in ed. Migne ad opp. Petri Bles., pag. XIX D], Sermo 41 in syn. [Patr. lat., ed. Migne, CXCIII, 1890 B].

³ Confer Catalani, Commentar. ad coenam. episc., lib. II, cap. 8, § 19, n. 8, et I. Fornici, Institut. liturg. in usum semin. Romani, p. I, cap. 11.

⁴ Rev. liturg., lib. I, cap. 24, § 8.

⁵ Ulinae mensuram seu longitudinem extendimus ad tres palmos; per palmam autem intelligimus tantam spatii, quan-

¹ Syn. arch. Prag., loco sup. cit.

² Missale Rom., rubr. gen. XVII, c.

³ Coenam. episc., lib. I, cap. 12, n. 19.

⁴ S. Carol. Borr., Enchir. fabr., lib. I, cap. 21.

⁵ Rit. celest. miss., I, l.

ciam porro habeant decentis latitudinis acutam, ab anteriori et posteriori parte, usque ad extremum dependantem, cui altera fascia transversalis crucis quamdam speciem exprimat¹. Volumus etiam, ut in ecclesiis cathedralibus aliisque insignioribus, praesertim regularium, casulae plicatae praesto sint, et prout generales missalis Romani rubricae de qualitate paramentorum docent, adhibeantur².

Dalmatica diaconi eiusdem cum casula longitudinis sit, manicaeque ad manum usque protensis et paulo amplioribus differat a tunica subdiaconi, veste videlicet simili quidem, sed paulo breviori, cuius manicae proinde breviores quoque et strictiores esse debent.

Pluviale duabus ulnis paulo longius, et pro semicirculi ratione late pateat. Inferiores huius indumenti, nec non dalmaticae ac tunicae extremitates congruis fimbriis, seu laciniis, potius quam limbis ornentur.

Stola longitudinis sit ulnarum saltem quatuor, ita ut infra genus producat: latitudine vero vix dimidium unius palmae attingat; ceterum ab utraque parte extrema sensim paululum latius patens praefato fimbriarum ornatu provideatur. Eiusdem latitudinis sit manipulus pariter fimbriis ornandus, cuius tamen longitudo duas palmas nullo modo excedat. Stolae et manipulo tres cruces, nisi panno intextae sint, annectantur, una in medio, reliquae in utraque parte extrema.

Prout stola et manipulus, sic etiam bursa et velum calicis ex eodem panno conficiantur, ut videlicet cum casula conveniant. Quodsi casula ex panno non serico confecta sit, velum saltem calicis debet esse sericum³, coloris paramentorum, et sat longe lateque patens, ita ut calicem ex omni parte tegat, cum quippe sacerdos ad altare procedens calicem velo unidique coopertum deferre debeat.

Cum item de praeepto sit, ut sacerdos capite cooperto accedat ad altare⁴, singuli, qui birreto uti debent, proprium habeant, capiti decenter aptatum, tribus apicibus instructum⁵, et ita imponendum, ut pars illa, quae apice caret, a sinistra sit.

Quae de colore paramentorum tum generalibus rubricis⁶, tum variis sacrae rituum congregationis decretis sancita sunt, ad amissim observentur oportet. Nominatim igitur mandamus, ut eliminato pedetentim usu paramentorum caerulei coloris praescriptas color violaceus in usum deducatur. Eiusdem coloris violacei sint quoque vela seu linteamina, quibus tempore adventus et quadragesimae imagines altarium teguntur. Ex decreto praefatae rituum congregationis, etiam usum coloris flavi tam in sacrificio missae, quam in expositione sacri sacramenti eliminandum esse declaramus⁷. Cum eadem sacra congregatio iterato edixerit, minime continuari posse usum illarum ecclesiarum, quae pro colore tam albo, quam rubro, viridi et violaceo, utuntur paramentis vel flavi coloris vel mixtis diversi coloris floribus: hinc sacra paramenta conficiantur potius ex panno seu textili unius tantum coloris, vel saltem unus color ita praedominetur, ut facile primarius dignoscatur, et paramenta unius potius quam alterius

tum vir maioris staturae expansa manu extremitate pollicis et medii digiti comprehendere potest.

¹ Synod. Prag. anno 1806, de sacrist. Confer *De sacrist. Christ.*, lib. IV, cap. 5, n. 3.

² Rubr. gener., XIX, 6.

³ Missal. Rom., rit. celeb. miss., I, 1.

⁴ Missal. Rom., loco cit., II, 1.

⁵ S. rit. congr. in Venetia, 7 dec. 1844.

⁶ Missal. Rom., rubr. gen., XVIII.

⁷ S. rit. congr. in Marsorun., de die 19 novemb. 1831; et in Veronae., de die 16 mart. 1833; item in Firmas. ad 8, 1, de die 22 septemb. 1837.

coloris dici possint⁸. Haecce ut in posterum serventur, districtim praecipientes, obtenta facultate indulgebunt episcopi, ut quae in ecclesiis huius provinciae supersunt paramenta, etiam si praefatis decretis minus respondeant, licite tamen adhiberi possint, donec consumantur.

Velum humerale subdiaconi in sacro solemniter adhibendum coloris sit convententis missae diei: velum autem celebrantis in expositione sacri sacramenti numquam alijs nisi coloris albi sit; prout vela ciborii quoque, nec non bursae et baldachini deferendó venerabili sacramento inservientes ex albi coloris panno confecta sint oportet⁹.

Prout in altari ad sacrum pro defunctis faciendum parato, sic etiam in paramentis nigri coloris cruces albae, vel mortis imagines, et multo minus ethnicorum symbola nullo modo appareant¹⁰.

3. Ut porro, quod inde ab ecclesiae primordijs de reliquijs indumentis sacris et sacrificijs suppellectilibus traditum est, pie custodiatu seu restituantur generali supra laudatae congregationis decreto innixi, auctoritate sedis apostolicae praecipimus, ut amictus, albae, corporalia, pallae, purificatoria et altarium tobaleae ex lino aut cannabe conficiantur, non autem ex alia quacumque materia, etsi munditie, candore et soliditate lino aut cannabe aemulante et aequante. Pauperibus potissimum ecclesijs parcentes, permittimus quidem, ut amictus, albae, tobaleae et mappulae, si quae ex gossypio habentur, adhiberi interea possint, usquedum consumantur, districte vero iubemus, ut corporalia, pallae et purificatoria, post lapsus unius mensis a praesentis decreti publicatione, linea omnino sint vel ex cannabe, interdicto aliorum usu, quae ex gossypio supererunt.

Eadem traditionis continuatae et mysticae significationis ratio exigit, ut etiam superpellicia et rochetta, item mappae dominicales, quibus nimirum mensa ad dispensationem sacrae communionis destinata tegitur, nec non reliqua textilia materiae suppellectilia, quantum fieri potest, ex lino aut solida cannabe conficiantur, seclusis praecipue telis cuiuscumque generis, quae vel materiae vilis sunt, vel profanum ornatum redolent.

Signum crucis amictui in medio inveniendum de praeepto est¹¹. Ad exornandas albas texta reticulata non requiruntur, quae alioquin nisi pretiosa sint, vix commendari merentur; si vero solida quaedam adhibentur, rubrum supponere fundum minime licet¹². Cingulum ex candido lino confectum serico praefereendum ducimus¹³. Pallae, cum omnino lineae esse debeant, studiose conficiantur et aptae sint, ut calici tuto imponi queant.

4. Monemus tandem et in Domino obtestamur ecclesiarum rectores et pastores, ut suscepti in sacra ordinatione officii sui numquam non memores, vasa Domini omni, quae decet, pietate tractare et custodire sciant; id sine dubio maximi habentes et quoquo modo aemulantes, ut omnia et singula vasa tum congruae materiae pretio, tum religiosae artis ministerio excelsae cultus divini dignitati respondeant. Pro conficiendis paramentis nisi pannus sericus vel qui damascenus appellatur, praesto sit, solidum saltem procurabunt textum, a quolibet profanae texturae genere omnino diversum, typis eccle-

⁸ S. rit. congr. in Vico., de die 19 decemb. 1839, et in Marsorun., de die 7 april. 1832.

⁹ S. rit. congr. in Taggen., 9 iul. 1678. — Ritual. Rom., de sacram. euchar. — Caerim. episc., lib. I, cap. 14, n. 1.

¹⁰ Caerim. episc., lib. II, cap. 11, n. 1.

¹¹ Decret. gener. a rit. congr., de die 18 maii 1819.

¹² Missal. Rom., rit. celeb. miss., I, 3.

¹³ S. rit. congr. in una ordin. S. Ioann. de Deo, 17 aug. 1833.

¹⁴ S. rit. congr. in una congr. Montis Coronae, ad 7, de die 29 ian. 1701.

siasticis adornatum, et non nimis rigidum sed a materiae potius molliora, ut indumenta sacra, prout alioquin in vestibus requiritur, commode aptata, corpus decenter ambiant, neque indutum quapiam rigiditate impediunt. Meminerint praesertim, paramenta, prout rubrica loquitur, non debere esse lacera aut scissa, sed integra et decenter munda ac pulchra¹; unde a gravi culpa non exsolvantur illi praesertim viri ecclesiastici, ad quos sacrae suppellectilis cura spectat, nisi studiose attendant, ne cuiuslibet immunditiae et indecentiae rerumque divinarum vilipensionis species in domo Dei reperiantur.

Cum ad sacerdotii dignitatem evecti, ab officio reliquorum ordinum minime se exemptos arbitrari possint, hinc potissimum seu ostiarii agant quasi rationem reddituri Deo pro iis rebus, quae clavibus sibi commissis recluduntur². Cumque subdiaconum inter alia oporteat pallas altaris et corporalia abluere³, officii istius memores lintamina haec, itemque purificatoria ipsi prius in vase quodam nitido diligenter abluant, et tunc demum piis laicorum manibus lavanda committant.

Calix et patena solummodo per episcopum consecrantur: et si fuerint denuo inauratae, nova consecratione indigent. Reliqua vasa et paramenta sacra ab aliis quoque sacerdotibus benedici possunt, qui stante sedis apostolicae facultate ab ordinario deputati fuerint⁴.

Caput VIII.

De sacristia.

Quae de recta dispositione sacristiae eiusque suppellectilis ultima synodus archidioecisana Pragense, legi et traditioni ecclesiasticae innixa, sapientissime statuit: patres in hoc provinciae concilio adunati grato assensu excipiunt, et praesenti decreto innovare minime ambigunt.

Prae ceteris igitur curabunt ecclesiarum rectores, ut a sacristiis loco fors uliginoso conditis, nisi alio loco magis idoneo reaedificari possint, nociva humiditas quoquo artificii et industriae modo aereatur. Quae autem novae struuntur sacristiae, quatenus fieri potest, versus meridiem vel orientem locentur, eiusque sint amplitudinis, ut et necessaria suppellectilia commode disponi, et plures potius aptari queant fenestras, clathris et vitreo opere munitae, coelo sereno facile aperiendae.

Quodsi in sacristia, ob angustiam loci, altare haberi non possit, armarium aliquod, in quo sacra suppellectilia asservantur, sic aptetur, ut altaris quodammodo mensam repraesentet. In fronte huiusmodi armarii crux aliaque sacrae imagines emineant, ab utroque latere autem tabulae ponantur, in quibus non tantum orationes, cum celebraturus paramentis induitur, dicendae, sed etiam missae per annum tenore foundationis persolvendae, item collectae ex ordinarii mandato sumendae, tandem et renovationes sanctissimae eucharistiae sedulo descriptae sint. Meminerint autem ecclesiarum rectores, sanctissimum sacramentum bis omnino per singulos menses esse renovandum.

Armaria tot sint commode constructa, quot et qualia vasorum et paramentorum sacrorum, nec non reliquorum suppellectilium varietas et copia requirit, quae omnia congruo ordine distincta firmisque seris munita et clausa sint. Loculi ad asservenda sacra vasa destinati decentius in

superiori parte illius armarii habeantur, quod, instar altaris, eminentiorem sacristiae locum occupat. Armaria paramentorum sic constructa, ut sacra indumenta potius suspensa asservari queant, praeter ceteris commendamus: dummodo vero sat ampla sint adeo, ut vestes nullo modo jugis laedantur, quod et alias maxime cavendum est. Libri sacrae liturgiae, videlicet missalis et ritualia prout etiam libri evangeliorum, ordinis divinatorum, alique ex praecipto ordinarii in sacristia asservandi propriis loculamentis custodiantur. Decet enim omnino, ut potissimum sacrae liturgiae libri religioso, decore emineant et summa solertia tractentur, unde expressè prohibemus, ne missalia et ritualia lacera et immunda in sacris adhibeantur.

Lavacro et sacrario, quod alii passim piscinam vocant, nulla ecclesia careat. Lavacrum in apto sacristiae loco parandum, nisi lapideum habeatur, e cupro vel stanno solide confectum et sic dispositum sit, ut aqua ex gutturnio in pelvim, et inde per fistulam in sacrarium, vel in aliud vas idoneum parieti excavato appositum, defluat. Vas illud et pelvium, si quo uti necesse sit, projecta in sacrarium ablutione frequentissime purgentur, ne sordium colluvies foetorem causet. Mantilia ad manus abstergendas munda, ideoque saepius mutanda praesto sint duo, quorum uno soli sacerdotes utantur, altero ministri. Ipsum autem sacrarium, nisi aptius pone altare maius aut in sacristia construi possit, loco contiguo extra ecclesiam parietur. Fiat quippe fossa sat profunda et ampla, quae excepto fundo undique opere latericio vestita sit, operculo lapideo vel ligneo tute claudenda.

Nisi decens quoddam receptaculum seu oratorium addit, ubi sacerdotes ante et post functiones sacras pie recollectioni commode vacare possunt, scabellum saltem in sacristia parietur, cui crux et ex utroque crucis latere tabulae superponantur, in quibus orationes ante et post missam dicendae descriptae sint.

Permittimus quidem, ut in sacristiis praesertim amplioribus sedes quaedam confessionalis commode aptata, crate tamen instructa collocetur, quae excipiendis potissimum confessionibus surdastorum, senum et infirma valetudine laborantium optime inservire poterit: ordinarie autem pro ministrando poenitentiae sacramento sedes confessionalis in ecclesia collocata aedenda est.

Denique non possumus non impense monere parochos et ecclesiarum rectores, ut sit eis fidelissima cura sacristiae diebus ac noctibus, prout in ipsum officium ostiariorum electi sponponderunt. Quae vel ideo seu vigiles domus Dei custodes ab ipsa ecclesia omnino removere non dubitant, eadem quoque a sacristia arceri pro viribus contendunt. Idcirco non tantum sollicitè providebunt, ut sacristia quoque tempore munda, nitida et bene ordinata sit, sed vigilabunt etiam, ut ibidem, quantum negotia necessaria et ministrorum officia patiuntur, religiosum perpetuo servetur silentium, unde conventus et confabulationes aeditorum nugasque parvulorum, qui deficientibus clericis ad ministeria quaedam admittuntur, minime tolerabunt, et, quantum fieri poterit, praepedient ne populus per sacristiam indiscriminatim adire ecclesiam assuescat.

Caput IX.

De asservatione sacrorum oleorum.

Quanta cura et sollicitudine sacra olea tractanda et asservanda sint, vel ex eo facile colligitur, quod ab ipsis solum episcopis, sub sacrosancto in coena Domini sacrificio solemnissimo ritu consecrata, singulis per totam dioecesim fidelium turmis in

¹ Missal. Rom., rit. celeb. miss., l. 2.

² Pontif. Rom., de ord. ostiar.

³ Pontif. Rom., de ord. subd.

⁴ S. rit. congr. in Leonica, 14 iun. 1845. — Missale Rom., loco citato, de praep. sacerdot., l. et 2.

signum communionis ecclesiasticae offeruntur. A novetur sexus omnis unctione chrisimatis, ut sanetur sauciata dignitatis gloria, et uncta fronte sacrosancta influant charismata¹, ut tandem, qui baptismo renatos vivo olivae et chrisimatis signo contra iura daemoneum defendit, illis ipsis in agone constitutis per sanctam unctionem et piissimam misericordiam suam, quidquid fragilem deliquerint, clemens indulget.

Hinc in omnibus ecclesiis, quibus sacra olea creduntur, vascula praesto sint argentea intusque deaurata, aut saltem stannea bene obturata, quae vasa singula propriam habeant inscriptionem maiusculis literis incisam², nisi iam ipsa peculiari forma et diverso suo artificioso ornatu distincta sint; prout maiorum pietati olim moris fuit, vascula quoque pro diversitate oleorum vel turris instar aliove congruo modo ingeniose confecta aptissimis consecrati doni coelestis symbolis adornare. Praeter illa maiora vasa ut minora etiam ad usum quotidianum habeantur, pariter ex argento, si fieri potest, aut stanno, sive separata sive coniuncta, apte tamen distincta et bene cooperta, ipsius ritualis Romani instructione admodum commendatur³.

Sacra olea, carissima haec divinae gratiae et misericordiae pignora, in loco proprio honesto ac mundo, bene clauso serisque munito asserventur, clave semper et ex officio ab ecclesiae rectore pie custodita, ne ab alio nisi a sacerdote temere tangantur, aut eis sacrilege quisquam abuti possit⁴. Etsi ceterum in ipsa sacristia locum talem decenter aptare liceat, magis tamen convenit, et ideo optamus ardentur, ut pro digna sacrorum oleorum asservatione potius in ecclesiis congrua armaria struantur pio ornamentorum delectu interius exteriusque decoranda. Tale armarium, in quo scilicet tantum sacri chrisimatis et olei catechumenorum vascula reconduntur, monente sancto Carolo Borromaeo, convenienter in ipso baptisterii sacello aut saltem prope baptisterium ab aliquo latere in pariete aut parieti adhaerens erigatur, foribus et seris bene clausum, exterius aptis sculpturis ornatum, intus autem panno serico albi coloris undique circumvestitum⁵. Alterum pro custodiendo oleo infirmorum armariolum, in altaris seu capellae vicinia, ubi angustissimum sacramentum asservatur, simili modo congruo aptetur; in quo, deficiente altero armario, cetera etiam olea sancta custodiri possunt.

Si unctionis medicina coelestis ad infirmos defertur, vasculum sacri olei panno serico violacei coloris coopertum sit, sciantque parochi ad religiosae sacrorum oleorum asservationis officium pertinere, ut ipsi vel alii ecclesiae ministri, non autem laici neque aeditui sacra olea, quantum fieri potest, honorifice deferant⁶.

Caput X

De coemeteriis et sepulchris.

I. Coemeteria ecclesiis contigua, sicubi praesto sunt, religiose conserventur, neque, nisi ob graves causas, ab episcopo probandas aboleantur. Convenit enim omnino ut, quatenus fieri potest, pones ipsam domum Dei, unde renati in Christo aquam vitae aeternae hauriunt, corpora quoque defunctorum in Domino beatae quietis locum inveniant. Nec illud praeterea parvi momenti censendum est,

quod coemeteria in ipso vivorum prospectu posita, tum ad fovendam caritatem erga fideles in somno pacis dormientes, tum ad conditionis humanae memoriam continuo excitandam plurimum conferant.

Pro aedificandis extra vicus et urbes coemeteriis locus ex arbitrio episcopi eligatur quoquo modo aptissimus; non nimis disditus, siccus, et quantum regionis natura permittit, aliquatenus saltem editior, sat commodus insuper, ut sacra funebria absque ullo impedimento fieri, et ipsa coemeteria, suadente devotione et christiana caritate, facile a fidelibus frequentari queant. Area porro maioris potius sit dimensionis, ita ut tumultuorum multitudini etiam tempore pestis sufficiat. Neque proinde abs re erit, providere iam in ipsa loci electione, ut coemeterium, si fors decursu temporis necessitas cogeret, commode ampliari possit.

Ut a coemeteriis utpote locis sacris cuiuscumque profanationis periculum facilius arceatur, firmis undique parietibus septa sint, valvisque bene munitis provideantur; quae quidem, nisi cum usus venerit, minime pateant. Quo melius autem clausis etiam valvis praetercuntes seu tumultos visitaturi pie suae devotioni satisfacere queant, patentes ex utraque ostii maioris parte fenestrae erigi poterunt, ferrea tantummodo clathris munitae, quibus ab exteriori parietis parte lapidea scabellum apponantur, ut inspecturi commode flexis quoque genibus preces pro defunctis persolvere possint. In fronte portae maioris, vel Christi resurgentis imago, vel alius symboli christiani ornamentum, seu conveniens saltem inscriptio e sacris literis desumpta emineat.

Ad essentialium coemeteriorum suppellectilem pertinet potissimum crux in medio, quantum fieri poterit, collocanda, in altum erecta, solidissima basi suffulta et pro facultatum modulo decoranda. Quodsi opes suppetunt, decet omnino, ut in coemeterio sacellum etiam erigatur, congruo altari et necessaria suppellectili pro offerendo missae sacrificio provisum. Sicubi ossuaria adsunt, curabunt animarum curati, ut defunctorum exuviae pia mente et apto ordine collocentur, ita ut viventium corda vel ipso ossium praeconio salubriter moveantur. Ceterum ossa quae, deficiente tumultorum copia, exhumari debent, in apto quodam coemeterii loco tumulentur, ut profanationis cuiuslibet periculum arceatur, et pax exuviis quoque eorum sit, quibus requiem aeternam a Domino precamur. Adsit denique decens repositorium, in quo tumulanda pauperum cadavera usque ad diem depositionis honesta ratione locari, et cenotaphia aliaque funeralia instrumenta tuto recondi queant.

Pia erga defunctos caritas coemeteria hic illic eum in modum condere et adornare solet, ut parietes intrinsecus ab omni parte congruis porticibus vestiti et sacris imaginibus ac epitaphiis religiose instructi appareant. Huiusmodi structurae modum et pietatis morem summopere laudamus, optantes ut, saltem in locis insignioribus, prout sanctus Carolus Borromaeus monuit⁷, et opulenti recens erigenda coemeteria praefato modo aedificare liberalitati Christi fidelium placeat. Dispositio autem coemeterii quomodocumque conditi ea tamen sit, ut, nisi alia obstant, defunctorum cadavera orientem respiciant, unde vexillum regis crucifixi fulget, cuius lux perpetua luceat eis. Morem pietate catholica dignum, imponendi nimirum singulis tumulis crucem cum vasculo aquae lustralis, pro merito laudamus; solliciti ecclesiarum rectores vigilabunt, ne cruces aurae iniuria deciduae negligantur, vel irreligiose prorsus tractentur.

¹ Confer rit. consecrat. ss. oleorum.

² Rituale Rom., de baptism.

³ Loco citato.

⁴ Loco citato.

⁵ Instruct. fabr., lib. I. cap. 19.

⁶ Rituale Rom., de unctione extrema.

⁷ Instruct. fabr., lib. I. cap. 27.

Non minorem pastorum vigilantiam et curam A epitaphia sibi vindicant et tumulorum elogis, ne scilicet abona et profana compositione sua oculos aureaque fidelium offendant, ideoque potius lapides offensivis, quam christianae fidei et caritatis monumenta dici mereantur. Volumus itaque, ut parochi ceterique viri ecclesiastici, quibus coemeteriorum cura concredita est, data eiusmodi occasione, petentibus sano consilio succurrant: artificibus autem et Christi fidelibus, qui defunctorum tumulos epitaphiis ornare cupiunt, suademus in Domino, ut vel dubio occurrente maturum sacerdotis iudicium et consilium sibi expetant, vel sponte oblatum grato corde accipiant.

Quoniam stipendia peccatis mors, utique non decet, ut coemeteria instar horti ita colantur, ut visitantibus recreationis potius, quam religiosae aedificationis materiam praebent. Quia vero speramus, fore ut mors absorbeatur in victoria, pariter cavendum est, ne sacra christianorum coemeteria B iusto decore et ordine destituta, non nisi terram miseriae et tenebrarum significant, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Curabunt itaque ecclesiarum rectores, ut in coemeteriis omnia et singula bene ordinata, munda et loco sacro digna sint.

Sacerdotum et clericorum cuiuscumque ordinis sepulera, ubi fieri potest, a tumulis laicorum separata sint, et prout rituale Romanum praecipit, decentiori loco, sita. Optamus proinde, ut in civitatibus cathedralibus aliisque maioribus, ubi clerus numerosus est, locus in coemeteriis eligatur communis et dignior pro sepeliendis viris ecclesiasticis, decet enim, ut quomodo in vita dilexerunt se, ita et in morte non sint separati.

Pro vetusta et laudabili ecclesiarum consuetudine etiam infantes baptizati et parvuli, qui ante annos discretionis vixerunt, speciales in coemeteriis et separatos ab aliis loculos et sepulchra habeant, quatenus commode fieri potest, alias enim, prout decisiones congregationum sedis apostolicae docent, sepeliri poterunt in sepulchris maiorum vel in promiscuis coemeteriorum tumulis.

2 Si cui locus sepulturae, episcopo quippe licentiam conferente, in ecclesia dabitur, humi tantum detur, ita ut defunctorum cadavera in tumulis profundis infra terram collocentur. Nullo autem modo sepulera in choro seu capella maiori condantur, neque sub altarium predellis, a quibus potius adeo remota sint, ut ne quidem infimum altaris gradum seu scabellum attingant. Stante porro decreto Pii papae V de non tolerandis conditoriis super terram elevatis, sepulera et monumenta cum reliquo ecclesiae pavimento sic aptentur, († ita) ut neque e solo emineant, neque transeuntibus impedimento sint. Ostia sepulchrorum securitatis causa duobus lapidibus contegantur; in quorum superiori, crucis signum aut aliud sacrum symbolum minime sculptum sit, ne vel luti inquinamento, vel invito transeuntium gressu profanari videatur; sed et alius generis sculpturae seu ornamenta et epitaphia non nisi obtenta episcopi approbatione admitti poterunt.

Caput XI.

De institutis pro augmento decoris domus Dei erigendis.

Cum dispersa congregare et congregata conservare pia sit huius synodi intentio, patribus consilia

¹ Rituale Rom., de exequiis.

² Rituale Rom., loco cit. — S. concil. congr. in Novariensis fuerum, 15 mart. 1704.

³ Rituale Rom., loco cit. — S. congr. episc. et regul. in Interamnen. 18 sept. 1593 et 8 febr. 1599. — Confer etiam S. congr. decret. in Messanen. 2 maii 1601 et in una S. Dominici 15 iunii 1656.

⁴ Constitut. Cum primum apostolatus, de die 1 april. 1566, § 6.

de rebus ecclesiasticis conferentibus summopere in votis est, ut etiam decor domus Dei unitis cleri populique fidelis viribus in hac provincia promoveatur. Ad praeclarum finem hunc ipso Deo iuvante assequendam, praesenti decreto sequentia proponunt et sanciunt: in qualibet dioecesi et quidem in civitatibus cathedralibus erigatur sub auspiciis episcopi pia sodalitas pro decore domus Dei, christiana liberalitate et ministerii artis ecclesiasticae promovendo. Statuta huius unionis, cuius sodales tum sacerdotes tum pii laici esse poterunt, episcopi provinciae, collatis inter se consiliis, exarabunt.

Confraternitatibus, quae de sanctissimo sacramento appellantur, et sic dictis unionibus virginum maximum accrescet pietatis meritum, si ecclesias praesertim pauperes paramentis aliisque suppellectilibus, quae devoti sexus feminei pia et doctam manu optime confici solent, nec non congruo ornatur, prout lex, traditio et ars ecclesiastica abunde docent, provide satagent. Quod ut opitulante Deo eveniat, parochi et praedictarum confraternitatum rectores omni, qua poterunt, solertia adnitentur.

In quolibet vicariatus districtu constituatur ab episcopo vir ecclesiasticus, legis et traditionis catholicae, nec non artis christianae optime gnarus, quicquid episcopalis antiquitatum sacrarum conservator, et fabricae ac suppellectilis ecclesiasticae quodammodo magister, singulis ecclesiarum per totum districtum rectoribus in restauratione sacrarum aedium, in comparandis vasibus et paramentis aliisque ad ornatum ecclesiasticum pertinentibus a consilio erit, et pro facultate ab ordinario sibi fors tradita providebit, ut decor domus Dei augeatur in longitudo dierum.

TITULUS VI.

De regimine ecclesiastico.

Caput I.

De canonica regiminis norma.

Quoniam potestati ecclesiasticae, quam a domino nostro Iesu Christo apostolis eorumque successoribus traditam credimus et profitemur, divino iure competit, cuncta disponere et sancire, quae ad aeternam salutem fidelium conducunt: hinc omnes et singuli, qui christiana professione censentur, leges et sanctiones canonicas debita veneratione et obedientia prosequantur oportet. Imprimis autem omnes cuiuscumque ordinis et dignitatis sacerdotes, utpote electi ecclesiae ministri et populi christiani doctores, lique maxime, quibus regimen animarum creditum est, sacros canones tamquam praecipuum officii sui ecclesiastici et pastoralis muneris normam summo studio nosse et exsequi allaborent, ut in nullo eorum actu quidpiam adpareat, quo ab ordinationibus canonicis et patrum traditionibus atque a vigente ecclesiae disciplina, auctoritate sanctae sedis approbata, deflectere seu discordare videantur. Principalis haec prudensque sollicitudo, si nullo non tempore, nunc potissimum in viris ecclesiasticis requiritur, cum fausto tenore concordiae inter sanctam sedem et augustissimum Austriae imperatorem initae multifariae regiminis canonici impedimenta remota fuerint, sed simul maior animorum commotio et infensus mundi spiritus ad ea prae ceteris subsidia oculos converti iubeat, quorum ope fideles inde ab octodecim saeculis modo licet diverso, eodem tamen unius fidei et caritatis spiritu ad salutem aeternam gubernatos fuisse novimus.

Quo melius autem vigens et approbata ecclesiae disciplina teneatur, ad ea praepriis recurrendum

¹ [Legendum videtur ecclesiarum.]

² Confer art. XXXIV et XXXV.

erit, quae per sanctam synodum Tridentinam providissima sollicitudine condita et sancita sunt. Cuius concilii canones et decreta, una cum recentioribus summorum pontificum et sacrae congregationis eiusdem concilii interpretis et vindicis declarationibus certissimam normam praebent, cui cui totum animarum regimen saluberrime et tutissime innitatur. Sed et quaecumque alia decreta et constitutiones apostolicae a summo pontifice pro suprema eius in universam ecclesiam auctoritate emanaverint, pronissima fide et obedientia executioni dentur. Quapropter, omnia eiusmodi mandata, sive ad omnes totius orbis episcopos, sive ad imperii Austriaci et huius provinciae antistites directa, a singulis dioecesium ordinariis clero publicabuntur, immo etiam fidelibus, quotiescumque literae apostolicae de fide et moribus gregis christiani immediate egerint, lingua vulgari diligentissime exponantur. Antiquiores quoque constitutiones apostolicae, quarum iterata promulgatio propter peculiare huius provinciae indigentias requiri videbitur, collatis episcoporum consiliis et potissimum in synodis denuo publicabuntur.

Cumque Romanus pontifex suam iuris dicendi potentatem, quam in universam ecclesiam iure divino tenet, plurimum per sacras cardinalium congregationes exserat, synodus praesens distincte praecipit, ut decisiones et decreta, quae a sacris istis congregationibus pro Urbe et orbe, pro dioecibus ditionis Austriacae, aut pro hac provincia vel singulis eiusdem dioecibus edentur, congruo modo mox ad cognitionem cleri perferantur, et secundum tenorem et vim aut universalem aut particularem religiose observentur. Eadem sollicitudo postulat omnino, ut etiam antiquiores interdum huiusmodi decisiones de rebus gravioribus prolatae clero innotescant, illae praesertim, quarum tenore et auctoritate praxis erronea, sicubi irreperit, mox corrigi et disciplinae ecclesiae ad amussim conformari possit.

Caput II.

De episcopis.

Provide synodus Tridentina, duce Spiritu sancto, ecclesiae utilitati consulit, cum episcopis et reliquo clericorum ordini certas officiorum vias rationesque praescribit, quibus intelligerent, se, non ad propria commoda, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse, et in iis numerari, quos dedit Deus quosdam apostolos, alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi. Et quamvis eadem synodus per Dei misericordiam, providamque ipsius Dei in terris vicarii solertiam, speraverit omnino futurum, ut ad ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, viri assumantur secundum venerabiles beatorum patrum sanctiones maxime digni: nihilominus tamen omnes ecclesiarum quovis nomine ac titulo praefectos, videlicet episcopos, expresse monitos esse voluit, ut attendentes sibi et universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere ecclesiam Dei, vigilant sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum impleant.

Haec dum antistites in praesenti synodo congregati prona mente revolvunt, minime diffidentur, excelsi sui muneris professionem maxime postulare, ut qui in numero operariorum primi censentur, religionis et laboris exemplo ceteris praeiuceant; qua

in cogitatione obediendi sui officii illam episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab apostolo descriptam, assidue sibi proponunt: „oportet episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem; non superbum, non iracundum, non vinolentum, non permissorem, non turpis lucri cupidum; sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere.“¹

Cumque in praesenti eo consilio conveniret, ut quae legis et traditionis ecclesiae auctoritate ad stabilendam religionis catholicae disciplinam sancita sunt, in hac provincia ad communem cleri populi que utilitatem conserventur aut innoventur: hinc de regimine ecclesiae conferentes, ante omnia, quae suae sunt partes, lubentissimi agnoscunt, et vel ideo iterata et candida professione palam faciunt, nil sibi habituros esse antiquius, quam ut ipsimet in gravissimo gregis regendi negotio, sacrorum canonum auctoritate doctes gratique dirigantur. Emissi in consecratione sua iuramenti non immemores, „regulas sanctorum patrum, decreta, ordinationes seu dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica“ totis viribus observabunt et facient ab aliis observari.²

Baculo pastoralis officii provisi, illud ecclesiae votum meditabuntur, „ut sint in corrigendis vitiis pie saevientes, iudicium sine ira tenentes, in fovendis virtutibus auditorum animos demulcentes, in tranquillitate severitatis censuram non deserentes.“ Annulo donati, fidei scilicet signaculo, illud sibi denuo proponunt, ut „sponsam Dei, sanctam videlicet ecclesiam, intemerata fide ornati, illibate custodiant.“ Evangelio instructi, paratissimi vadent „praedicare populo sibi commisso: potens est enim Deus, ut augeat eis gratiam suam.“³

Quaecumque synodus Tridentina de visitationis canonicae officio sancivit, diligentissime observabunt; in id potissimum operam navaturi, ut facultatibus a concilio sibi concessis utantur; ne si forte remissius egerint, visitatio fructu ac fine suo careat, aut disciplinae ecclesiae nervus elidatur.⁴

Ut porro in difficillimo pastoralis regiminis negotio mutui adiutorii solamina experiantur, et servandae unitatis dilecto suo clero exemplum praebeant: res praesertim gravioris momenti, collatis, quantum fieri poterit, consiliis tractabunt; optantes insuper et aemulaturi summopere, ut metropolitanae ecclesiae antistiti, cuius utpote provinciae praesulis iura canonica et metropolitanae dignitatis praerogativas piissime reverentur, sese intimo fidei et caritatis vinculo sociatos commonstrent.

Pium tandem sanctorum patrum morem quoad concelebrandas episcoporum exequias, praesente sancto Carolo Borromeo revocatur, statuunt, ut episcopo mortuo vel morti proximo, metropolitano seu alio episcopo vicinior a capitulo cathedrali invitetur, qui statim veniens, si antistitem invenerit vivum, piissime eum consoletur, et quae ad animae salutem requiruntur, fraterna caritate praestet; defunctum vero debito more ad sepulchrum comitetur. Eiusdem capituli erit, episcopos provinciae de obitu antistitis confestim certiores reddere, qui in ecclesiis suis cathedralibus missam pro anima defuncti confratris celebrandam curabunt, Deumque

¹ Conc. prov. Mediol. I, loco cit. — Tit. I, 7-9.

² Pontif. Rom., de consec. electi in episc.

³ Pontif. Rom., loco cit.

⁴ Sess. XXIV, de ref., cap. 8 et 9; sess. XXV, de ref., cap. 6; sess. XXI, de ref., cap. 8; sess. XXIV, de ref., cap. 10.

¹ Confer decret. huius concilii, tit. I, cap. 2, n. 2.

² Sess. XXV, de ref., cap. 1. Confer conc. prov. Mediol. I, de vita episc. et cleric., n. 14.

³ Sess. VI, de ref., cap. 1. — II Tit. IV, 5.

pie deprecabuntur, ut orbato gregi pastorem dare velit secundum eorum suum. Ceterum, anniversaria pro defuncto episcopo, praemisso officio defunctorum, fiant in ecclesia cathedrali, quamdiu proximus eius successor in episcopatu vixerit¹.

Caput III.

De synodis provinciae et dioecesium.

Communis et ardentissimi voti miseratione divina commotus facti antistites provinciae, dum huius ipsius concilii insigne beneficium et fructum sperant, dum gratissimo corde coram Deo expendunt, fuis precibus ab eodem patre luminum; a quo omne datum optimum et donum perfectum descendit, enixe postulant in fide, et nihil haesitantes confident, fore ut celebrandorum conventuum synodali praxis, exoptatis praesentis concilii auspiciis inaugurata, auxiliante Domino, amodo stabilietur et ad maximam totius provinciae utilitatem iunctis episcoporum potissimum studiis conservetur, atque conservata gratiae posteritati custodienda credatur. Rei huic gravissimae consulturi, sequentia sanciunt in nomine Domini.

1. Cum, remotis lapsi temporis impedimentis, et stante concordia inter sedem apostolicam et augustissimum Austriae imperatorem synodis faciendis nil obstat, immo prorsus necessarium videatur, ut post plurimas saeculorum vicissitudines causae communes et graviores potissimum in conciliis provinciae componantur; curabit metropolita, seu, illo legitime impedito, coepiscopus antiquior, ut quolibet triennio synodus provincialis habeatur, praescripta ratione convocanda et celebranda². Quodsi autem, cum dioeceses huius provinciae nimis late pateant, antistites ob gravem negotiorum molem diutius, prout actiones synodi provincialis passim exigunt, extra suas dioeceses morari non possent, vel reliquis etiam, qui de iure vel consuetudine interesse debent, nimis arduum foret, postposito altero urgente officio ad synodum convenire, adeo, ut ob istiusmodi, seu si alia ex inopinato supervenerint, obstacula concilium provinciae statuto de iure tempore vix cogi queat: metropolita et episcopi comprovinciales, dum de causis maioris ponderis alioquin consilia conferunt, materiam saltem in proximo concilio provinciali deliberandam continuo praeparabunt.

2. Pari solertia qua episcopi conciliorum provincialium salutarem usum revocare intendunt, celebrandae etiam synodi dioecesanae praxim, diutina deaetudine interruptam, instaurare in hac provincia toto corde peroptant; cum persuasissimum sibi habeant, nihil frequenti animarum recognitione, et synodorum celebratione veteri disciplinae constituendae et saluti tum cleri tum populi sibi concrediti promovendae accommodatius esse. In synodo dioecesana videlicet, quam sanctus Carolus Borromeus rectissime generalem quamdam visitationem appellare solebat, episcopi clerum sibi commissum iterum recognoscunt, tum paterna illum caritate simul universum complectuntur, tum salutaribus monitis instruunt, tum quae pro recta universae dioeceseos administratione necessaria cognoverint, generatim statuunt, sanciunt atque decernunt³.

Synodorum episcopalium utilitas satis superque evincitur a sacris canonibus et praesertim a pro-

vidissima concilii Tridentini sanctione⁴. Nihilominus episcopi, si ob aliquod impedimentum suas synodos iuxta Tridentinum decretum cogere nequeant, non propterea animam abiciant, sed iuxta monitum Benedicti XIV, alias sibi suppetere sciant artes succurrendi suarum ovium indigentis earumque spirituali bono prospiciendi, atque ab aliorum exemplis modum addiscant, synodi defectum supplendi.

Quia, ob dioecesium huius provinciae et ipsarum ex parte parochiarum amplitudinem, ob parochorum non paucorum paupertatem atque itinerum difficultatem vix possibile erit, synodis quotannis dioecesanis cogere et legitima forma celebrare praesenti decreto statuitur, ut saltem, quoties peractum fuerit concilium provinciae, toties infra proximum annum synodus in qualibet dioecesi habeatur, praescripto modo convocanda et facienda, in qua simul novissimi concilii provincialis decreta rite promulgentur oportet. Singulis autem annis, quibus synodus dioecesana cogi non poterit, curabunt episcopi facultatibus a sede apostolica munitis, ut convocatis tempore opportuno vicariis foraneis, qui collatis prius cum clero sui districtus consilio, vota et desideria episcopo denuntianda exponant, et alterum quoque procuratorem istius cleri, suffragiis absolute maioribus eligendum, comitem habeant, synodalia congregatio in civitate cathedrali celebretur, praesentibus etiam capitulo cathedrali, aliisque quos designaverit episcopus, viris ecclesiasticis. Congregationis huius actiones, prout antistiti expedire videbitur, universo dioeceseos clero promulgabuntur. Ceterum episcoporum erit, congruam celebrandae istiusmodi congregationis methodum, prout normam quoque exercitiorum spiritualium, si fors vel istis actionem quamdam synodalem iungere opportunum iudicaverint, pro modulo collatae sibi a sede apostolica facultatis exarare.

3. Exoptatam synodorum praxim innovaturis plurimum episcopis huius provinciae cordi est, ut canonica quoque officia testium, iudicum et examinatorum synodali restituantur. Cum itaque concilium Lateranense IV expresse sanciverit, ut episcopi in synodis conferentes, per singulas dioeceses statuunt idoneos viros, providos videlicet et honestos, qui per totum annum simpliciter et de plano absque ulla iurisdictione investigent, quae correctione vel reformatione sint digna, et ea fideliter perferant ad metropolitanum et suffraganeos et alios in concilio subsequenti, ut super his et aliis, prout utilitati et honestati congruerit, provida deliberatione procedant⁵. Idcirco statuitur, ut in concilio provinciae a metropolita ex unaquaque dioecesi duo saltem, in synodo dioecesana autem ab episcopo loci septem dioecesi eligantur viri ecclesiastici, aetate moribusque graves, qui testes synodales constituti in manus metropolitanae et episcopi, a quo nominati sunt, iurabunt, se munera demandati partes fideliter esse executuros. Absentes a concilio provinciali episcopus ordinarius quantocius praescripto iurando obstringat, et praestiti iuramenti testimonium infra duos menses ad metropolitam mittat⁶. Ceterum metropolita et episcopi peculiarem pro obundo testium synodali munere instructionem exarabunt. Ut pari ratione decreto concilii Tridentini de iudicibus in synodo designandis satisfiat⁷, patres in concilio provinciae congregati viros ex unaquaque dioecesi ecclesiasticos designabunt, in iure canonico

¹ Confer conc. prov. Mediol. I. de funer. episc.

² Confer art. IV.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, de ref. — Cserim. episc., lib. I, cap. 21. — Pontif. Rom., ordo ad synod.

⁴ Confer Benedicti XIV, De syn. dioec., lib. I, cap. 2, n. 1-2.

⁵ Sess. XXIV, cap. 2, de ref.

⁶ De syn. dioec., lib. et cap. cit., n. 5.

⁷ Cap. 6, de conc. prov.

⁸ Conc. Mediol. prov. IV, de testib. syn.

⁹ Sess. XXV, cap. 10, de ref.

versatissimos, morum probitate maxime commendabiles et omnimode qualificados, quibus causae spirituales et ad forum ecclesiasticum pertinentes a sede apostolica et a quolibet legato vel nuncio in partibus, ut aiunt, delegandae tuto committi queant. Iudices isti in partibus constituendi, de quorum designatione illico ad summum pontificem relatio fiat, peculiari iuramento muneris sui devinciantur. Tandem et pro examine promovendorum tum ad sacros ordines, tum praesertim ad beneficia, parochialia idonei examinatores in synodo dioecesana ab episcopo vel eius vicario ad minus sex proponantur, qui synodo satisfaciunt, et ab ea probati singulari iuramento obstringantur.

Caput IV.

De iudiciis ecclesiasticis.

Ne disciplina ecclesiastica enervetur et sacrorum canonum auctoritas infringatur, oportet omnino, ut episcopi demandato sibi gravissima iudicandi et coercendi officio sine haesitatione satisfaciunt. Veritatis et iustitiae custodes ac vindices a Domino constituti religiosissimo studio cavebunt, ne iniustum iudicium iudicare unquam videantur. Memores se pastores, non percussores esse, atque ita subditis praeesse oportere, ut non in eis dominantur: continuo elaborant, ut hortando et monendo eos ab illicitis deterreant. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, rationis reddendae non immemores, rigorem cum mansuetudine, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitatem adhibebunt, ut sine asperitate salutaris disciplina conservetur, et qui correpti fuerint, emendentur.

Quo tutius autem in arduo huius sui muneris exercitio secundum sanctiones canonum procedant, tribunalia ecclesiastica constituent, quorum erit cognoscere de causis, quae pro tenore sacrorum canonum et secundum praesentem ecclesiae disciplinam a sancta sede approbatam, attentis porro legibus potissimum vigore concordiae inter summum pontificem et augustissimum Austriae imperatorem stabilitis et fors stabilendis, ad forum ecclesiasticum pertinent.

Cum pro diiudicandis causis matrimonialibus iudicia ecclesiastica per singulas huius provinciae dioeceses iam constituta sint, episcopi illam ipsam instructionem, quam anno Domini 1856 in usum praefatorum iudiciorum auctoritate ordinaria rite promulgarunt, et in praesenti concilio iterum probaverunt, legem provinciae declarant.

In usum autem iudicii ecclesiastici, quod pro diiudicandis reliquis causis ad forum contentiosum pertinentibus in qualibet huius provinciae dioecesi vigore praesentis decreti constituendum est, peculiaris exarabitur instructio de processu ecclesiastico criminali et civili, quae cum, collatis episcoporum comprovincialium consiliis iisque assentientibus, per archiepiscopum metropolitanam promulgata fuerit, eiusdem valoris et auctoritatis habenda erit, ac si in hoc ipso provinciae concilio approbata et publici iuris facta fuisset.

Caput V.

De capitulis cathedralibus et collegiatis.

Capitula cathedralia, cum a presbyteris ecclesiarum episcopalium originem repetant, patres in hac

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 18, de ref. Confer sess. XXIII, cap. 7 et 15, de ref.

² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 1, de ref.

³ Conc. Trid., sess. VI, cap. 1, 8, de ref.; VII, cap. 14, de ref.; XIII, cap. 1-8, de ref.; XIV, cap. 1, 5, 6, de ref.; XXII, cap. 7, de ref.; XXIV, cap. 30, de ref.; XXV, cap. 14, de ref. et mon., et cap. 8, 10, 14, de ref. — Concord. Austr., art. X, XIV. — Lit. plenipot. conser. reg. maiest. ad plenipot. a sedis, de die 18 aug. 1856, art. 10-8.

⁴ Confer tit. IV, cap. 18.

synodo congregati nobilissimam primaevae ecclesiae stirpem et praecelaram maiorum haereditatem appellat salutantque in Domino. Licet temporum vicissitudo pristinam canonicorum vitam communem et ad religionis normam attemperatam disolverit, capitulorum tamen cathedralium essentiam et finem non immutavit; ita ut retentis canonicalis vitae vestigiis in presbyteriorum, ex quibus orta sunt, locum successivae merito censeantur. Sunt enim collegia virorum ecclesiasticorum legitime instituta ad episcopum in dioecesi gubernatione adiuvandum et supplendum. Ab his canonicorum collegiis differunt capitula collegiata, quae ad augendum decorem et fructum cultus divini in aliqua ecclesia celebriori constituta, praebendis et aliis temporalibus proventus in hunc finem sustentantur, quin de iure consilium episcopi et senatus ecclesiae dici possint. Hanc capitulorum destinationem et conditionem praesentem respicientes antistites huius provinciae eorum iura et privilegia lubentes, quantum poterunt, tuebuntur; sed et canonum sacrorum custodes praecipiunt, quae sequuntur.

Canonici capitulorum cathedralium quemadmodum honoris dignitate ceteros dioecesis clericos praecellunt, ita et doctrina, pietate morumque integritate insignes sint oportet, ut ecclesiasticae disciplinae, caritatis, castitatis, beneficentiae, ceterarumque sacerdotalium virtutum exempla dici mereantur. Imprimis in horum capitulorum coetum assumendi exactioris doctrinae laude polleant: quapropter impense optamus, ut dimidia pars canonicatum et dignitates conferantur viris, qui ex ordinatione concilii Tridentini publicum eximiae scientiae testimonium consecuti sunt. Ut etiam collegiata, quae in nostra provincia florent capitula, hanc regulam sequantur, synodus ardentem exoptat. Suis etenim officiis, ad quae ex huiusmodi collegiorum indole vocantur, laudabiliter iungunt partim continuam verbi divini praedicationem et animarum curam, partim scientiarum culturam atque iuventutis institutionem. Cumque ecclesiae collegiatae huius provinciae antiquitate et celebritate insignibus adnumerari mereantur, ad earum etiam capitula praefatam concilii Tridentini, prout illam quoque concordiae dispositionem merito referimus, qua ad canonicatus ecclesiarum cathedralium promovendi insuper in cura animarum aut in negotiis ecclesiasticis seu in disciplinis sacris tradendis cum magna laude versati sint oportet. Instante eadem concordia, in ecclesiis metropolitana et episcopalibus canonicos poenitentiarum et theologalis, in collegiatis vero theologalis ad modum a sacro concilio Tridentino praescriptum et servata constitutione Benedicti papae XIII, quantocius constituentur. Ut omnis capituli actio et operatio certo ac firmo fundamento innitatur et iustus ordo contra singulorum arbitrium defendatur, quodvis capitulum sua habeat statuta secundum sanctiones concilii Tridentini aliasque constitutiones ecclesiasticas et peculiare relationes condita, atque ab episcopo approbata, cuius quoque est, capitulum visitare, et ut statuta rite observentur, invigilare.

Quoniam praecipuum canonicorum munus est, cultum Dei promovere, pietatem fidelium sua devotione alere, et tepescentes ad Domini laudem excitare: hinc tanto alacriori animo et assiduo studio divina ministeria obeant, quanto clarior ecclesiae de hac eorum obligatione mentem suam aperuit, cum

¹ Sess. XXIV, cap. 12, de ref.

² Art. XXII.

³ Art. XXIII.

⁴ Sess. V, cap. 1, et sess. XXIV, cap. 8, de ref. Confer constitut. Benedicti XIII *Pastoralis officii*, de die 10 maii 1726.

quippe selectos sacri famulatus coetus dedicaverit laudibus Deo persolvendis et divinis mysteriis peragendis. Itaque canonici tum cathedralium tum collegiarum ecclesiarum officium divinum in choro recitare, ac psalmis, hymnis et canticis Dei laudes concelebrare nobilissimum suae vocationis pensum habeant, eique ita vacent, ut suae devotionis exemplo etiam populi pietas incalcescat et augetur. Quo devotionis spiritu etiam illos animatos esse oportet, qui in adiutorium canonicorum vocati, eorum loco partem officii persolvunt. Cultus divini magnificentia in ecclesiis cathedralibus et collegiatis vividius exprimens, atque debita dignitati episcopali reverentiae postulant, ut canonici antistiti officia pontificalia celebranti et pro locorum consuetudine etiam aliis occasionibus assistant. Ut autem divina ministeria a canonicis gerenda ad normam sacrorum rituum accurate peragantur, deputatur in quolibet capitulo magister liturgiae, qui auctoritate polleat disponendi et ordinandi quaecumque sacrarum rituum regulae praecipiant. Distributiones quotidianae praesentibus in choro praestari solitae, ubi vigent, in usu manean; necesse, iuxta concilii Tridentini normam instituantur et religiose observentur¹.

Capitula cathedralia, quae honorifico senatus ecclesiae nomine ad sacrorum canonum tramitem a concilio Tridentino² insigniuntur, episcopum in gubernanda dioecesi consilio et opera iuvare tenentur. Quare antistitem sanis ac sanctis consiliis ultro adiuvent; iudicia, quibus adhibentur, intemerata fide adideant; mandata sibi commissa religiose observent, et omnibus negotiis, ad quae expedienda deputantur, promptum animum et diligentiam exquisitam praestent. Quando ex iuris praeepto aut consuetudinis regula, capituli aut quorundam de capitulo exquirenda sunt consilia, episcopi ea requirunt, prout et pro rerum adiunctis capituli consensus, quem praesertim in negotiis ipsum capitulum attinentibus et in beneficiorum unione sacri canones postulant. Canonicorum opera et cooperatione, quam canonicae sanctiones praescribunt, lubentes utentur.

Sede episcopali vacante, iurisdicatio episcopalis ordinaria, quae ad capitulum ecclesiae cathedralis devenit, exercenda est a vicario capitulari intra octiduum suffragiis absolute maioribus eligendo, nec fas est capitulo iurisdictionem illi committendam ullo modo restringere; sed nec vicario, quidquam innovare, vel de beneficiis liberae collationis episcopalis providere, aut iuribus episcopalibus praesudicium afferre. Vicarius capitularis episcopo ad sedem vacantem promotus de administratione rationem reddere tenetur³.

Caput VI.

De vicariis foraneis seu decanis ruralibus.

Episcopi a Spiritu sancto positi regere ecclesiam Dei, in regiminis sui adiutorium diversos ministros assumserunt, inhaerentes vestigiis Christi, qui in edificationem corporis sui varios sacri famulatus gradus constituit. Quae adiutorii membra tanto plus augentur, genere et numero, quo laetius corpus ecclesiae crescit et augmentatur. Cum spatiose, quae in hac provincia existunt dioeceses non admittant, ut episcopi parochias et clericis singulis per ampla territoria dispersis ipsimet invigilent, et illae, quae ad gubernandum fidelium gregem ordinatae sunt, pro cordis ad omnia parati voto intendant: vicarii foranei seu decani rurales, quorum opera

episcopi communiter utantur, adeo necessarii dignoscuntur, ut nominis momentum, quod sint oculi et aures episcoporum, ex officiorum ambitu et muneris labore isthic vehementer ingravescat. Quo insigniori loco constituti sunt, tanto clariori conversationis exemplo illustrent eos, quibus praeficiuntur; et muneris sui auctoritatem ita tueantur, ut religiosa officiorum observantia, inviolata iustitia, assidua vigilantia et paterna gravitas primariae sint ipsius muneris praesidia. Officii vicariis foraneis congruenter limites definituri, omnes parochos et clericos quoscumque eorum auctoritati subditos moneamus, ut eis debitam reverentiam et obedientiam praestent, quod et a ludimagistris pari nomine exigimus et merito expectamus.

Vicarii foranei parochos, qui beneficium curatum, in territorio suae inspectioni commisso canonice obtinuerunt, et alios curae animarum praeficiendos in muneris administrationem introducant. Quae de introducendis regularibus in administrationem parochiarum domui religiosae incorporatarum ius praecipit vel consuetudo tenet, etiam in posterum serventur. Diligenter praefati vicarii invigilent, ne quis sacerdos absque facultate ab ordinario in scriptis obenta, in curam animarum se inferat, aut missam celebret. Peregrinis tamen presbyteris commendatitiis literis rite munitis licentiam celebrandi ad quatuordecim dies concedere poterunt, simul autem eos monebunt, prolongandi huius termini potestatem ordinariis competere.

Administrationi bonorum ecclesiasticorum ab illis, ad quos secundum canones spectat, gerendae ad normam sibi praescriptam tanto solertius et accuratius invigilabunt, quanto gravius et amplius pensum illis restituta canonica bonorum procuratio iniungit, et quo vehementius rerum adiuncta exigunt, ut provida vigilantia ingravescentibus ecclesiarum et cleri indigentis succurrat.

Mandata antistitis ipsimet reverenter excipiant et religiose observent, et quae clero sui districtus vel singulis, ad quos pertinent, promulganda sunt, absque tergiversatione innoscere faciant, currentque, ut praeepta curam animarum attinentia etiam a parochorum adiutoribus reciantur, sicut etiam, ubi res fert, a reliquis sacerdotibus et clericis, qui intra fines sui tractus commorantur. In relationibus ad ordinarii officium faciendis probent se sinceros esse episcopi oculos, et aures nullo partium studio deceptas; in testimoniis sint eo discretiores et veraciores, quo tutiorem sibi fidem praestari exoptant.

Sedulo attendant, ut qui curae animarum mancipati etiam residentiae ligantur officio, suis ecclesiis quoque adsint; parochias tamen et qui his equiparantur, ex rationabili causa concedere possunt, ut per sex dies absint, dummodo absentiae veniam petentes providerint, ne animarum cura detrimentum capiat. Eandem licentiam etiam adiutoribus parochorum, audita horum sententia et debita de necessario adiumento provisione facta, impertiri poterant.

Cum episcopi oculi et aures nuncupentur, gravi huic et merito officio ita satisfaciant, ut vigilantiam regat prudentia, gravitatem temperet comitas, solum non deorat caritas. Itaque iuniores de clero dirigunt et monebunt ut patres, seniores obsecrabunt ut fratres. In corrigendis cleri defectibus, quamvis ei sint praepositi, fraternae correctionis ordinem sequantur, sollicito curantes, ut dum consulunt morum candori et canonicae clericorum conversationi, parcant et famae corrigendorum integritate et muneris auctoritati. Quae monita cum minis non detruerint, ad episcopum deferant.

¹ Sess. XXI, cap. 8, de ref.

² Sess. XXIV, cap. 1, de ref.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 16, de ref.

Caveant, ne discordiam pastorum sufferentes eorumque segnitiam dissimulantes, populum mortiferae tabis periculo exponant: meminerint debilem erga insanabiles indulgentiam, quae parit in tempore, crudellem esse misericordiam, quatenus non removel, quod in aeternitate cruciat; videant, ne sint perfidi causae divinae proditores dum sibi indulantur, arundinem quassatam a se non infractam et linum fumigans non extinctum.

Neque tantum clero invigilare tenentur, sed per universum districtum positi sunt speculatores. Quare solliciti sint, ut nulli irreparent abusus, et qui serpunt, ut evellantur. Unde cum libere ad eos recurrere eorumque consilium implorare ipsis laicis liceat, discidia inter hos et parochos vel ludimagistros summa prudentia ex aequo et bono componere satagant. Cum laeta doceat experientia, quantum valeant vicariorum conatus, ut in toto districtu pietas vigeat, perniciosi vel inutiles libri selectis cedant, ad aedificationem et instructionem compositis, et fides per caritatem operetur; omnes cum multo fidelium profectu his efficiendis studia et operam impendant; sedulo quoque curabunt, ut collectae ad causas pias commendatae fiant, et statuto tempore ad curiam episcopi deferantur.

Collationes cleri pastorales secundum instructionem episcopi tempore opportuno instituant atque dirigant, omni adhibito studio curantes, ut iatid salutare scientiae sacrae promovendae et sibi pastoralis fovendi medium propria diligentia commendent, suo fervore vegetent, doctrina fecundent, pietate nobilitent, prudentia sustentent, mansuetudine et comitate custodiant.

Solerti et opportuna dispositione curabunt, ut totius districtus ecclesiae de sacris oleis in coena Domini recenter consecratis, ante sabbatum sanctum rite provideatur.

Quodsi iudicii ecclesiastici commissarii constituuntur, munere hoc secundum instructionem pro iudiciis ecclesiasticis in causis matrimonialibus iam editam, in causis aliis iuxta instructiones promulgandas et specialia iudiciorum mandata fungentur.

Quoniam amplae huius provinciae dioeceseos prohibent, quominus episcopi concilii Tridentini praeccepto¹ de visitandis dioecesibus intra biennium satisfacere valeant: vicarii foranei districtus sibi concreditos, quos episcopus vel ipse vel per vicarium generalem non visitaverit, singulis annis per se ipsos canonica visitatione lustrabunt; nec illis licitum est, oborto impedimento, ad visitationem exsequendam quemquam delegare. Ne, emergente aliquo obstaculo, visitationes omittantur vel incongrue differantur, episcopi per visitatores speciali mandato vocatos providebunt. De visitatione iuxta canonicas sanctiones et peculiarem instructionem perfecta statuto tempore rationem reddent.

Parochos et parochiarum provisores, si graviter decumbant, invisent curam gerentes, ut sacramentis iusto tempore muniantur, et de stipendiis nondum persolutis, de computo peculii ecclesiastici reddendo atque de re domestica mature et iuxta sacros canones disponant. Si decumbentes careant adiutore, qui gregis curam gerat, vicarii providebunt de substituto, vel, si haberi non possit, deputabunt aliquem ex vicinioribus sacerdotibus, donec facta relatione ordinarius aliter disposerit. Vita functos advocatis, quantum fieri poterit, districtis sacerdotibus, honorifice sepeliant. Parochiarum regularium administratores sepeliendi sunt a superioribus sui ordinis. Curam animarum vacantis beneficii interim administrandam et quae sunt eiusdem ecclesiae et

beneficii procuranda vicarii committent sacerdoti ab ordinario approbato, ulteriorem episcopi dispositionem praestolantes, ad quem, nulla interposita mora, de omnibus referre debebunt.

Cum officia vicarii foraneis concredita non ex proprio munere iure, sed ex mandato pendeant, prout etiam iura eorum et praerogativae ex potestate non nisi delegata repetuntur: ordinarii liberum erit, ad expendendos casus singulos, vel alios sacerdotes delegare, vel generalis mandati hoc decreto expressi tenorem et ambitum, prout in Domino opportunum videbitur, immutare.

Caput VII.

De parochis.

In grege Domini pascendo insignem locum tenent parochi, qui in partem sollicitudinis episcopalis vocati, curam animarum proprio nomine et officio exercent, ita ut ab eis potissimum fideles accipere debeant ministerium divini verbi et administrationem sacramentorum. Ob gravitatem muneris, quo animarum saluti vigilantes consulunt, et continuam praesentiam, qua in custodia sanctuarii et gregis dominici diu noctuque excubant, singularem paternae nostrae dilectionis testificationem sibi vindicant; quapropter eos tamquam carissimos curae nostrae pastoralis socios monemus et obsecramus in Domino, ut onus sibi impositum diligenter considerent, atque canonum sacrorum, prout et propriae salutis iugiter memores, gregem suum maxima virium contentione tueantur, oratione, verbo et opere pascant dirigantque in veritate et iustitia. Quod ut Deo opitulante fauste eveniat: praeter illa, quae in hac synodo sparsim de munere parochorum exposita sunt, quorundam insuper officiorum adumbrare gravitatem consultum in Domino censemus.

Imprimis igitur in memoriam revocamus, parochos per se ipsos ad subeunda munia curae animarum obligari. Hinc legem de residentia¹, qua pastores ad gregem neantur, considerantes, cum nullum tempus assignari queat, quo quis fidelium adiutorio parochi non indigeat, cautissime curet, ne vel per diem domum deserat, quin casibus repentinis pie provisum sit. Districtim autem prohibemus, ne ultra tres dies sine praesentia et consensu vicarii foranei extra parochiam morentur. Si discedendi necessitas plures quam sex dies sibi vindicaret, licentia ab episcopo postuletur, qua data, parochus absque gravi culpa haud uti poterit, nisi curae animarum secure per vicarium providerit. Eveniente tandem casu periculi, nullus mercenariorum more gregem suum deserat, cum non sit pastor, qui fugiens permittit ut lupus rapiat et dispergat oves.

Licet parochus morum honestate atque vitae sanctae splendore fidelibus sibi concreditis viam excellentiorem monstrare debeat: aliis tamen insuper mediis pastor vigilans et constanti agens solo indiget, ut gregem sibi creditum a noxiis arceat et ad salutaria pascua conducat. Humanum videlicet genus ad labem proclive, praecipue facile in peccandi fertur consuetudinem, atque si spirituali curatione malis non occurratur, sensim irrepunt perditorum morum corruptelae. Intima itaque [caritate] perfusus erga immortales et Christi sanguine redemptas animas, ad instar sancti Pauli cupiens omnes in visceribus Christi, hortationibus, monitis, immo et minis et redargutionibus non parcat in confortandis debilibus, in reprimendis quocumque, in

¹ Conc. Trid., sess. VI, cap. 2, de ref., et sess. XXIII, cap. 1, de ref.

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de ref.

erigendis lapsis. Ad praeceptum apostoli, secundum A indigentiam omnino temperet efficacia verba; maxime autem mansuetudine et patientia agendum est ei, qui tamquam servus Domini non debet litigare, sed mansuetus, docibilis, patiens, cum modestia corripere eos, qui resistunt veritati. Paternae huius sollicitudinis et caritatis zelo, qui nec fervore nec prudentia caret, felicissime Deo auxiliante continget eliminare et extirpare abusus, cantus inhonestos, turpes consuetudines, fornicationes, adulteria, concubitus et omne immunditiae genus. His armis fortiter se opponet malitiae perverborum, ingravescenti vi infidelitatis et pravorum exemplorum ponderi, non tantum scandala removens, sed etiam scandalorum tristissimos fontes. Quando autem mitiora non proficiunt; ita ut malo alicui publico et magnum animarum detrimentum minanti publica auctoritate obviam eundem sit: parochus cum Deo consideret, num brachii saecularis auxilium salubrem efficaciam sit habiturum; et eo ipso, si expedierit, invocato, meminerit semper, tali remedio ad aedificationem, non ad destructionem fidelium utendum esse. Si vero ecclesiasticae poenae alicui fidelium adhibendae videntur, res ad episcopum deferatur, cuius est, tales externae iurisdictionis et graves actus exercere vel exercendos alicui demandare.

Non sufficit vero, ut parochi diligentia malum a grege avertat, praeservando a graviore labe et mundando ab omni inquinamento carnis et spiritus; indefessus eius conatus eo etiam dirigatur, ut sanctificationem in timore perficiat, ut qui sancti sunt, sanctificentur adhuc. Maxima sollicitudine incumbat, ut fideles in salutaribus quoque pascuis immorando proficiant, pueri ut obediant parentibus, adolescentes, ut in honestatis lege versentur et christiana officia expleant, parentes ut in recta filiorum educatione sint solertes, aegroti ut non tantum corpore, sed et animo sanentur, pauperes ut paupertas sit spiritualium occasio divitiarum, domini ut bene praesint domui, servi ut sancte famulentur heris; omnes denique ut de die in diem gradibus ascendunt ad sanctitatem spiritualis domus Dei.

Parochus ipsius Christi, qui benefaciendo transit, minister et servus, in grege sibi commisso etiam caritatis erga omnes, qui indigentis sive spirituali sive corporali premuntur, censetur praedilectus dispensatur. Pia mater ecclesia, memor verborum: *"Tibi derelictus est pauper, orphanus tu eris adiutor,"* instituta caritatis pro oneribus pauperum sublevandis semper specialem adhibuit curam, eorum tamquam membrorum Christi dilectorum defensionem oeu pretiosum sibi impositum munus agnoscens. Quapropter parochos adhortamur, ut pauperum et afflictorum sollicitudinem paternam gerant, et, quantum D potuerint, eos non spirituali tantum solamine fovere, sed et vitae temporalis auxilio erigere studeant, miseris consilio et eleemosynis succurrentes et opulentiorum gregis partem verbis et exemplo ad efficacem caritatem excitantes. Prudenti studio pauperum indigentis succurrentes, illa misericordiae opera praefertant, quibus modo maxime opportuno singulis provideri poterit; uti si iuvenibus artem vel officium addiscendi copia praebetur, si puellae ob paupertatem periclitantes honeste collocantur, si pauperibus laboris ad vitam sustentandam occasio suppeditatur. Neminem autem paupertatis nomine commendent, nisi quem certe sciant nulla fraude agere nec commendationis facturum esse abusum. In genere zelum eorum inflammet caritas, informet

prudentia, firmet constantia. Praecipuae denique parochorum sollicitudini commogetur caritatis instituta, quae pietas maiorum vel continua fidelium generositas erexit et fovet. Haec saepe invisere, administrationis curae invigilare et profectum promovere eos ne pigeat. Optamus, ceteroquin, ut quaevis parochia peculiare habeat institutum, pauperibus iuvandis destinatum; cui erigendo aut promovendo atque sedulo inspiciendo parochus gratissimum adhibebit operam.

Dum grato corde parochia et sacerdotibus gratulamur, quorum praeclaro fervore tum confraternitates lapai temporis iniuria deletae per singulas huius provinciae dioeceses fauste in dies innovantur, tum variae pietatis sodalitates, recentissimo aeo sive ab ipsa sede apostolica approbatae sive ab episcopis plurimum commendatae eriguntur, ardentem optamus, ut eiusmodi praesertim piee uniones sedulo B foveantur, quae ope piarum orationum, adhortationum, spiritualium exercitiorum et operum christianae caritatis augendae fidei et emendandae populi moribus maxime proficere dignoscuntur. Novissimas uniones, quas catholicorum appellant, nec non sodalitates iuvenum opificum lubentes laudamus, et parochorum piee sollicitudini commendamus. Inhaerentes autem constitutioni Clementis papae VIII¹, statuimus, nullam confraternitatem aut sodalitatem esse in ulla huius provinciae dioecesi erigendam, nisi de consensu ordinarii et cum literis eius testimonialibus, quibus confraternitatis erigendae et instituendae pietas, et christianae caritatis officia, quae exercere cupit, commendentur. In singulis civitatibus, oppidis vel locis, una tantum eiusdem instituti, generis aut nominis confraternitas instituatur. Cum porro sodalitia pia vix quidquam proficiant, nisi congrue regantur, omnes et singulae C confraternitates in dioecesibus huius provinciae legitime erectae supremo ordinariarum regimini sint subiectae. Statuta pro regimine illarum confraternitatum condita in usum deduci non possunt, nisi prius ab episcopo examinata et pro ratione loci approbata fuerint: quae nihilominus eiusdem episcopi decretis ac moderationi et correctioni in omnibus semper subiecta remaneant. Indulgentiae, facultates aliaeque spirituales gratiae et indulta, quae privilegiis apostolicis confraternitatibus concessa sunt, indigent praevia recognitione ordinarii, qui, adhibitis duobus de capitulo, illa secundum sacri concilii Tridentini decretum promulganda decernat². Piarum sodalitatum ministri et officiales eleemosynas et alia oblata christianae caritatis subsidia non nisi modo ab ordinario loci probato excipiant; eleemosynas autem sic collectas in reparationem et ornatum ecclesiarum aut in alios pios usus secundum proprii instituti finem et arbitrium ordinarii fideliter erogari procurent, ut omnes intelligant, coelestis ecclesiae thesauros non quaestus aut alicuius lucris causa, sed pietatis et caritatis excitandae gratia, ex apostolicae sedis benignitate, Christi fidelibus aperiri. Omnes confraternitates in ecclesiis parochialibus erectae sub regimine parochorum constitutae sint et maneat. Earundem statuta ab ordinario approbata, prout literae authenticae erectionis, in archivo parochiali debent asservari, et de verbo ad verbum in libro memorabilium parochiae describi.

Nulli subeat dubio, parochum omnes viros ecclesiasticos in parochia degentes eorumque in sacris facultatem rite nosse debere, eiusque officium esse, ut hocce ordinis sui confratres, sive laboris sui in vinea Domini quomodocumque socios, sive deficientes

¹ U Tim. II, 24-5.

² Pa. X (sec. Hebr.), 14.

¹ Quaecumque, de die 7 decembris 1604.

² Sess. XXI, cap. 9, de ref.

aut alias cura animarum minime occupatos veluti primos ac proceres inter parochianos singulari caritatis affectu amplectatur, provisione eis parochiali suo adiutorio, prout poterit, ministraturus. Pie confidentes, fore ut parochi religioso huic officio suo paratissimi satisfaciant, iusti quoque ordinis et parochialis iurisdictionis vindicet, postulamus omnino et mandamus, ut clerici quocumque munere occupati, sive deficientes, parochi loci, ubi domicilium stabilierint, intra octo dies post adventum suum semet praesentent, eidemque testimonium facultatum, quibus quoad sacra facienda provisi sunt, exhibeant. Ceterum sui officii esse noverint, ut parochum debito honore prosequentes, ipsi quoque parochialis auctoritas et iurisdictionis patroni et vindicet dignoscantur.

Aedituorum et ministrorum minorum tum delectus, tum in domo Dei conversandi modus vigilantiam parochi eo magis exposcit, quo arctius haud raro horum servitia cum sacro sacerdotum ministerio cohaerent, et quo funestiori experientia probatum est, quotidiana consuetudine tum ipsis eiusmodi personis res sacras praedentim vilescere, tum aliorum vilipensionem et ludibrio exponi. Quapropter parochus neminem, qui vitam christianam vitis palam violavit, ad hoc ministerium admittat; admissos autem saepius de conversatione prae ceteris fidelibus exemplari admoneat, de officiis peragendis diligenter instruat, debitam quoque externam reverentiam in exemplum parochianorum inculcans; eos vero, qui decentem corporis habitum et cultum, munditiam et ordinem officiorum negligunt, item avaros et a vitae honestate deflectentes facta prius admonitione a ministerio removeri procuret. Officii eorum delineandis peculiaris instructio edenda inserviet. Sedulo quoque vigilandum est, ut e scholaribus nonnisi optimi, pietate et modestia commendati, bene instructi et precum gnari soligantur, qui sacerdoti sacra facienti ministrent. His exactissimam disciplinam in ecclesia et sacristia servandam parochi delineabunt, continuo invigilantes, ne immorigerorum petulantia cultui divino et devotioni fidelium impedimento sit.

In quavis tandem domo parochiali, et quidem loco contra incendii pericula aliosque funestos casus provide custodito, praesto sit armarium, sera munitum et apte loculatum, in usum archivi parochialis, quod universos libros parochiales secundum ordinationem episcopi et omnia documenta complectatur ad muneris parochialis exercitium quomodocumque pertinentia. Cum parochi alioquin iuramento obstricti sint, tuendi iura tum ecclesiae tum beneficii, proin et vigilandi ne authentica instrumenta huc spectantia pereant; cum porro parochialis iurisdictionis officio minime satisfacere queant, nisi in expediendis negotiis curae animarum forensibus seduli ac vigiles inveniantur officii episcopalis adiutores: districtum iubemus, in virtute obedientiae, ut quae per singulas dioeceses quoad rationem librorum in foro parochiali gerendorum ab episcopis sancita sunt, seu in posterum ordinabuntur, diligentissime et religiose observentur.

Caput VIII.

De parochorum adiutoribus.

Sacri canones, qui episcopis ius vindicant novas parochias constituendi invitae etiam rectoribus, quando, ob locorum distantiam sive difficultatem, parochiani sine magno incommodo ad percipienda sacramenta et divina officia audienda accedere non possunt: accrescenti fidelium numero tamen ita succurrendum statuunt, ut rectori tot ad hoc munus adiungantur sacerdotes, quot sufficiant ad sacramenta

exhibenda et cultum divinum celebrandum¹. Sapientissima haec ordinatio dum fidelium prospicit saluti, omnia procurandas causas sacerdotes constituuntur, provida pietate etiam spirituale pastorum profectui consulit. Funesti enim lapsus periculum a solitaria pastoribus removens subministrat quoque ea perfectionis media, quibus praestandis communis virorum ecclesiasticorum vita utilis est, quam propterea ecclesia, ad restaurandam clericalem disciplinam semper summo opere commendavit. Episcopi in hac synodo congregati cavebunt quidem ne, deficientibus canonicis causis, solitarii pastores multiplicentur, sed etiam pro viribus curabunt, ut probatis populi indigentis novis parochiis succurratur, atque ut nimium accrescenti parochianorum numero iusta etiam parochialium beneficiorum copia succrescat. Sed neque hac ratione sacerdotum, qui parochorum adiutores constituuntur, numerus in hac provincia haud exiguus facile imminuetur; quia potissimum augescens parochianorum multitudo plures quidem cooperatores postulat, quin tamen adeo invalescat, ut iustam et sufficientem causam innovandis beneficiis suppediet. Ut itaque communis conatus, qui pascendis parochianorum gregibus frequentius adhibetur, concordis studio iuvetur, et ut arcta necessitudo, quae parochis cum suis adiutoribus intercedit, utriusque grata sit et salutaris, synodus sequentia statuit et praecipit:

Gravissimae rationes exigunt, ut lex dioeceseana, diuturno usu probata, etiam in posterum servetur, ne parochi sibi adiutores eligant, sed quos episcopi constituerint, assumant. Ita enim fit, ut pensatis locorum indigentis et rerum adiunctis, parochis maxime idonei cooperatores adiungi possint, et favoribus in eis seligendis aditus praeccludatur. Salva maneant iura, quae in eligendis capellanis ab episcopo approbandis peculiarium foundationum instrumenta patronis vel parochis vindicant. Eadem rationes postulant, ut etiam soli ordinario ius competat, parochorum adiutores avocandi eosque alii ecclesiae assignandi; et ut neque parochi liceat adiutorem ex quacumque causa dimittere, nec adiutori, ab illo discedere.

Meminerint parochorum cooperatores, ordinariam in pascendo parochiae grege iurisdictionem sibi non competere, sed ad parochos spectare, quorum tantum adiutores sunt. Unde nullam sibi vindicent auctoritatem disponendi de iis, quae ad parochum pertinent, nec novi quidquam alicuius momenti sine eorum assensu introducant. Quoniam vero adiutorium, quod parochi praestant, ad eundem finem collineat, ad quem parochialis cura tendit: hinc si quae necessaria vel proficua existiment proponenda, modeste et salvo meliori parochi iudicio proferant, vel, si expedire videbitur, episcopi vel vicarii foranei² examini subiiciant, quin tamen ante competentis superioris decisionem quidquam innovare praesumant. Cum ex adverso parochi sciant, adiutores nonnisi ad canonicam obedientiam sibi praestandam teneri, confidimus fore, ut nihil eis praecipiant, quod sacris canonibus, liturgiae praecipis aut legibus dioeceseanis adversetur.

Quoniam parochi et adiutorum conatus eiusdem gregis saluti dedicantur, exemplo mutuae necessitudinis eum aedificent. Vigent itaque inter eos pacis studium et caritatis perfectio; sint sibi mutuo aedificationi, auxilio et honori; nunquam invicem in iis, quae ad ministerium sacrum pertinent, invidiose aemulantes, sed supportantes invicem in caritate, solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis³.

¹ Cap. 2, de eccl. aedif. (III, 48); conc. Trid., sess. XXI, cap. 4, de ref.

² Ephes. IV, 2-3.

Meminerint capellani, se inferiores esse munere, A aetate et experientia: hinc reverentiam, quam parochis debent, filiali pietatis affectu eis exhibeant, suaque agendi ratione etiam aliorum reverentiam dilectionem et fiduciam parochis conciliare studeant. Parochi autem benigni sint et benevoli erga adiutores suos, quos alioquin sacerdotio Christi insignitos et laboris sui aequae ac messis socios sciunt. Eorum est, iuniores consiliis suis adiuvari: usu nondum peritos ad animarum et totius parochiae administrationem sensim instruere, eosque ceu sollicitudinis suae socios sincero corde aestimare, sed et omnimode procurare, ut ab aliis quoque, praesertim domesticis, condigne honorentur.

Quo securius autem humanae fragilitati occurramus, legem in singulis dioecesibus vigentem innovantes, statuimus, ut inter parochum et cooperatorem conventio fiat in scriptis exaranda, quam vicarius foraneus sua sententia illustratam ad ordinari B examen et confirmationem perferet. Cum locorum et adiutorum diversitas non admittat, ut communi aliqua norma mutua parochum inter et adiutorem relatio stabilietur, opportuno hoc remedio praecavendum est, ne alteruter labore praegravetur, et ubi plures adsunt adiutores, ut functiones sacrae ex aequo et bono disperantur. Haec conventio etiam definat, quid parochus ad honestam adiutoris sustentationem e proventibus beneficii praestare possit et teneatur. Cooperatores, nisi necessitas aliud ferat, in domo parochiali habitent et communem cum parochis mensam habeant: cum maximopere deceat, ut, qui mensae coelestis dulces simul capiunt cibos et in domo Domini cum consensu ambulant, eiusdem tecti habeant consortium et refectionis corporalis communionem. Prohibemus itaque ne parochi eorumque adiutores absque praevio C episcopi consensu separata mensa utantur, moventes parochos, ut cooperatores suis de honesto victu provideant: adiutores vero, ne sustentationem, quae beneficii vires excedit, immodesti postulent. Acerbus episcopi esset dolor si, exorta inter illos discordia, egerentur vel propriam parochis mensam vindicare, ne adiutoris minus aequi murmurationibus et detractionibus turbetur: vel adiutori aliam assignare, ne ob tenacitatem aut incuriam parochi animum despondeat.

Caput IX.

De concursu parochiali.

Ecclesia semper sollicita fuit, ut, quibus parochiarum cura committitur, digni et idonei probentur. Concilium Tridentinum, ut providae sollicitudinis dispositionem completeret, etiam ipsum modum, quo dignitas illa et aptitudo probanda sit, accurate determinavit, et quo meliores animarum pastores D eligi et fidelibus praefici possent, parochiis liberae collationis atque iurispatronatus ecclesiastici non nisi publice edicto concursu providendum esse sapientissime decrevit¹. Praecipiente concordia cunctis parochiis providebitur indicto concursu publico et servatis concilii Tridentini sanctionibus². Cum tamen ex eiusdem concilii norma in conferendis singulis beneficiis parochialibus instituendum sit examen tum quoad scientiam, tum quoad oeteras qualitates canonicas: episcopi huius provinciae, pensatis peculiaribus rei obstaculis, a sancta sede facultatem petierunt, examen candidatorum de scientia separandi ab examine de reliquis canonicis requisitis, eoque ad ipsum pro vacante parochia concursum remisso, examen de scientia alio magis

opportuno tempore instituendi. Quibus precibus cum diuturna patrocinaretur in hac provincia consuetudo, qua candidati extra tempus concursus parochialis bis per annum de scientia solent examinari, et cum gravissima accederet ratio, haud alio modo impediri posse, quominus beneficia iusto diutius vacarent: sanctus pater Pius papa IX benignissime annuere dignatus est, concessa ad decennium facultate, ut praxis introducta, instituendi scilicet bis per annum examen generale de scientia sacerdotum, qui parochorum munus obire intendunt, servetur. Permisit insuper, ut candidati in tali examine quoad doctrinam approbati, vigore huius approbationis pro quocumque beneficio parochiali intra sex proxime sequentes annos vacaturo concurrere possint, et exeunte demum sexennio examini se denuo sistere teneantur, si beneficium parochiale obtinere velint.

Ista normae Tridentinae de examine quoad scientiam remissio ea tantum conditione facta est, ut hoc ipsum examen habeatur ab examinatribus synodalibus ex praeepto sacrorum canonum constitutis, et quando hi desint, ab examinatribus prosynodalibus, auctoritate apostolica ac episcopo designatis, diligenter praeterea observatis canonicis sanctionibus ac praesertim Benedicti XIV. literis, quae incipiunt *Cum illud*³. Admittendi non sunt nisi hi, quibus dotibus pollentes, quae sacri canonis et leges dioecesanae exigunt. Quaestiones, quibus tum voce tum scripto respondendum est, proponantur ab examinatribus et theologis disciplina, praesertim e dogmatica positiva, theologia morali et iure canonico positivo. A lege, huiusmodi examen, exeunte sexennio denuo subeundi, ab episcopo audita examinerum sententia dispensari poterunt, qui in praesentia inter synodales vel prosynodales examinatores sunt assumti, aut qui propter munus vel beneficium, quo fruuntur, dignitatem, vel propter diuturnam operam, qua ecclesiae cum laude servierunt, scientiae testimonium abunde praestant. Permittitur praeterea, ut, cum aliqua parochia suo fuerit orbata rectore, per commemoratos synodales aut prosynodales examinatores habeatur de collatione beneficii concursus secundum normam Tridentinam, in quo ipsi eam adhibentes cautionem, quae in usu est, iudicent, quibus competitoribus spectata eorum dignitate parochiale beneficium conferendum sit, salvo utique semper episcopi iure, eligendi inter sic approbatos, quem ipse digniorem in Domino censuerit.

Cum sanctiones a patribus Tridentinis de concursu parochiali praescriptae tutissimam pastorum eligendorum regulam constituant, antistites in hac synodo congregati remissionis sibi concessae favore ita utendum esse decernunt, ut praestantissimae ordinationis Tridentinae utilitas atque efficacia conservetur et vigeat. Quod ut eo certius effectum sortiatur, episcopi in Domino adunati etiam ius, ab iisdem patribus sibi factum, providendi scilicet, si qua circa examinationis formam addenda remittenda censuerint⁴, ita in usum deducunt, ut salutaris instituti fructus augeantur.

Examen itaque quoad scientiam generale bis per annum et quidem tempore opportuno habebitur, diebus clero dioecetano inchoante anno publicandis atque etiam in directorio divini officii annotandis. Ad subeundum examen illi tantum admittentur sacerdotes, quorum fides et mores integri sunt, quique iam per triennium curae animarum laudabilem operam dederunt, aut a quinque saltem annis

¹ Sess. XXIV, cap. 18.

² Art. XXIV.

³ De die 14 decembris 1742.

⁴ Sess. XXIV, cap. 18, de rel.

approbatione et facultate pro excipiendis confessionibus gaudent. Quare, qui admitti cupient, statuto tempore ab episcopo licentiam petent, cuius est de eorum admissione iudicare. Quaestiones et disciplinae theologiae, prout supra dictum est, seligendae non nisi circa ea versentur, quorum scientia ad munus pastorale rite exercendum requiritur; sed etiam in his edrum habeatur delectus, quorum scientia semper praesto esse debet, et quorum solutio communiter dilationem et maturiorem deliberationem non admittit. Solvendae sunt autem tum scripto, tum voce; interrogationes, quibus scripto respondendum est, omnibus eadem eodemque tempore proponantur, solvendisque idem temporis spatium praefiniantur in conclave, ad quod ante examinis finem nemini aditus pateat; sed neque examinandis praeter necessitatis casum egredi licet. Ad responsa scripto expedienda non nisi sacrae scripturae, concilii Tridentini, corporis iuris canonici, instructionis pro iudiciis ecclesiasticis in causis matrimonialibus et concordantiarum sacrorum bibliorum usus concedatur. Collectaneorum et disciplinae in examen assumptis sive aliorum scriptorum vel librorum usum, aut adiutorum operam ipsa iustitiae ratione vetari, quisque facile intelliget. Examini voce faciendae, praeter praesidem, saltem tres examinatores interesse debent¹.

Obtenta in hoc examine approbatio in sexennium valitura etiam tunc perdurare censenda est, si approbatus intermedio tempore beneficium adeptus fuerit. Qui ex aliqua materia approbari non meruerit, ex eadem tentamini ad summum intra annum repetendo se denuo sistat oportet; quod si felici successu subierit, favore sexennalis dispensationis a primo examinis peracti termino computandae non destituatur. Reprobationis nota e pluribus disciplinis obligationem examinis de integro repetendi importat.

Cum praecipue episcopis, tamquam in specula constitutis subditorum pateant excessus, iure pollet ordinarius repudiandi competitorum, cui foeda aliqua vitii labes ac criminis macula inusta est, omnibus praeterquam episcopo occulta, etiam ab examinatore huius ignavis, moribus quoque idoneus renuntiatus fuerit².

Caput X.

De provisione beneficiorum parochialium.

Quo certius assiduo parochorum studio populus perfectus Domino paratur, verum etiam ex illius incuria fidelium grex misere languet et tabescit: tanto providentiori cautione utendum est, ut beneficia parochialia non nisi probatis conferantur. Circumspectionis necessitas augetur etiam eo nomine, quod beneficia parochialia ita conferuntur clericis, ut aliter quam interveniente delicto per sententiam in forma iuris latam illis privari non possint parochi rite instituti. Spectata, quae pro rei gravitate canonicae praescribunt regulae, vel ingerunt provinciae huius indigentiae, de provisione beneficiorum parochialium haec statuimus observanda:

Ne parociae quomodocumque vacantes diu destituantur rectoribus, statim ac illas vacare officio episcopali innotuerit, per publicum edictum vacatio universo clero dioeceseos annuntietur, simulque concursus parochialis terminus definiatur; constituto interim vicario, qui onera vacantis ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur. Tempus, quo labente nomina sua profiteri teneantur, qui sibi de beneficio providendi desiderant, spectata dioe-

asiam amplitudine retinendum constituimus usu diuturno probatam, quod a die decretae ab episcopo de faciendae concursu publicationis sex septimanarum spatium non excedat. Intermedio hoc tempore, qui ad beneficium promoveri cupiant, si muneri alicui in districtu inspectioni vicarii furanei commissio vacant, per hunc, secus immediate officio episcopali testimonia exhibeant, quae illos ad vacantem ecclesiam gubernandam idoneos ostendant. Videant ne laudi apud homines magis quam meritis apud Deum intenti, honorifica testimonia conquirant. Quae illis a laicis in grati animi monumentum ultro offeruntur, non est quod recusent; solliciti autem caveant, ne illa quomodocumque aut sub qualicumque praetextu ambient. Fervor constans et indefessa in adimplendis officiis diligentia, intemerata morum integritas, beneficentia ceteraque sacerdotalis status virtutes, cum celari facile nequeant, neque episcopum latebunt. E contra testimonia studio augendorum meritorum procurata iudicium de dignitate competitorum pervertere non valent.

Peracto per examinatores synodales vel pro-synodales eorum, qui descripti fuerint, legitimo examine³, episcopus si ad ipsum collatio spectaverit, ex his, qui idonei renuntiati fuerint, digniorem eligit, cui beneficium conferat; si vero beneficium sit iurispatronatus ecclesiastici, aut ex fundo religionis vel studiorum derivantis, tres quos ceteris digniores iudicaverit, omissis aliis etsi descriptis et approbatis, patrono proponet, ut ex his unus seligatur⁴. Si denique beneficium iurispatronatus laicalis sit, omnes idonei renuntiati patrono significabuntur, eo ordine, quo eos pensata dignitate episcopi sententia deducendos censuerit. Quamvis iurispatronatus laicalis possessoribus ex ordinationibus iuris ecclesiastici integrum sit, idoneum tantum praesentare, meminerint tamen, se mentem et intentionem ecclesiae, quae eos iure praesentandi donavit, minime assequi, si proposita illis competitorum serie, ex eorum dignitate deducta, dignum digniori praeferrant.

Quoniam synodus vehementer desiderat, ut vacantibus beneficiis quantocius de rectoribus provideatur, decernit, ut patroni intra tempus a sacris canonibus statutum iuxta iurispatronatus indolem rectorem praesentent. Praesentationis perficiendae terminus computetur a die acceptae a patrono de propositis competitoribus notitiae⁵; praesentatio ipsa a patrono fiat in scriptis.

Praesentati, vel ad beneficia liberae collationis ab episcopo nominati, ex praeepto synodi Pragense et usu iugiter observato⁶, antequam instituantur, in manus ipsius episcopi vel eius vicarii orthodoxae suae fidei publicam faciant professionem, et in Romanae ecclesiae obedientiam se permanentes spondeant ac iurent⁷. Insuper iureiurando se obstringant, episcopo et successoribus eius canonice intrantibus debitam obedientiam et reverentiam se praestituros, muneri promte vacaturos, et bona atque iura ecclesiae et beneficii fideliter tuituros, nec se in acceptando beneficio quidquam commisiisse, quod simoniam redoleat.

Cum episcopo e sacrorum canonum definitione ius competat, novas parochias invitit etiam rectori-

¹ Conc. Trid., loc. supra cit.; confer constit. Pii papae V *In conferentia*, de die 18 martii 1567, et Benedicti papae XIV *epistol. encycl. Cum illud*, de die 14 decembris 1742.

² *Conventio Aemstrica*, art. XXIV et XXV; confer *liter. plenipot. a. c. r. maiest.*, de die 18 augusti 1865, art. XVII.

³ Cap. 3, de *suppl. neglig. praesent.* (l. 10); cap. 4, de *concess. praesent.* (l. 11, 8).

⁴ *Synod. Prag.* anni 1606, de *benef. collat.*

⁵ Confer *concilii huius tit. I, cap. 2.*

¹ Confer *praef. lit. apost. Cum illud.*

² *Constit. citat. Cum illud.*

bus constituendi, beneficiati ex canonica institutione non acquirunt ius contradicendi, ne postulante necessitate parochiae suae territorium imminuatur, et pars proventuum sui beneficii alii assignetur parochiae, dummodo eorum congrua salva permaneat. Spectatis hae iuris cautionibus, literae, quas revereales dicunt, a curatis canonice instituendis postulari solitae de non contradicendo innovationi parochiae obtentae, quae fors imminere posset, tamquam superfluae et inutiles antiquantur.

Diuturna experientia docuit, beneficio haud recte consuli, quando beneficiario, ob senium vel infirmitatem ad eius curam inhabili, vicarius adhibetur, qui beneficii administrationem in spiritualibus et temporalibus gerat, et fructus beneficii parochae in curanda valetudine interdum alibi agenti exhibeat, servata sibi portione ad sustentationem assignata. Ad evitanda, quae inde enasci solent mala, quae tanto difficilius et tardius reparantur, quanto diutius parochiae beneficiarii non praesunt, qui per se ipsos illarum curam gerere et iuribus beneficii invigilare possent, episcopi sanctam sedem apostolicam de adhibendo remedio communibus precibus supplices adhibunt.

Beneficiati canonice intrantis institutio corporalis, quam installationem dicunt, ab episcopi delegato secundum ritum et ordinem praescriptum nulla interposita mora fiat, die collatis cum parochae consilio a delegato determinanda. Vicarius episcopalis beneficiario etiam peculium ecclesiasticum procurandum tradet, adscitis ad actum pro beneficii conditione ecclesiae vitricis et patrono eiusve substituto. De praeteracta hac, in beneficii curam introductione ex praescripto conficiatur instrumentum.

TITULUS VII.

De regularibus.

Caput I.

De status regularis dignitate et augmento.

Quamvis omnes christiani, quamdiu peregrinantur a Domino, saeculi desideria vincere, et ea quae sursum sunt quaerere iubentur, numquam tamen electiores in ecclesia Christi animae defuerunt, quae impedimentis vitae perfectioris fortiter abiectis et meliori electa parte, Deo esse per vota religiosa consecrarunt. Semper de his gavisus est et adhuc gaudet ecclesia; vanitatem enim rerum terrestrium, et mundi, quae praeterit, figuram considerans, intime gratulatur omnibus, qui invitationem magistri audientes, a saeculo nequam se eripiunt, atque in peculiari servitio Dei, in sancto sacrificio voluntatis, in observatione votorum et regularum pacem illam, quam mundus dare non potest, quaeque omnem sensum superat, quaerunt et inveniunt.

Idem praesens synodus in Domino congregata profitetur, et eo magis edicendum censet, quo frequentiores nostris diebus in vitam religiosam declamationes audiuntur, et quo infensior spiritus mundi delere coetus regulares, si posset, allaborat. Vere pretiosa et potior pars dici debent gregis Christi, apostolicae vitae propago et militantis ecclesiae gemma, quae cum sanctitudine corporis Christi tam indivulsa connexa est, quam ipsa invicta in Deum caritas et poenitentiae necessarius sensus. Immo numquam plus quam impraesentiarum tum ecclesia tum mundus indiguisset videretur vitae religiosae operibus et exemplis. Dominantem superbiam convincat illa regularis humilitas et obedientia, quae superiorum piis iussibus pie

subditur: redarguat insatiabilem voluptatum et divitiarum sitim claustralis vitae severitas et sponte suscepta pauperia; et quibuslibet mundanis desideriis, quae militant adversus animam, occurrat illa caelestis religiosorum virtus, quae necit nisi Deum et salutem animarum. Neque exemplis poenitentiae tantum aut virginalis candoris indiget mundus; indiget profecto etiam oratione atque assidua intercessione apud Deum, ut propitius det internam externamque pacem; eget ipsis studiis humilibus religiosorum, quibus serviatur veritati; indiget denique et quam maxime sacrificiis caritatis, quibus religiosi non sua tantum, immo et semetipsos fratribus impendant.

Dum itaque synodus praeclaram dignitatem vitae regularis uberrimosque fructus, qui per ordines religiosos inde ab antiquissimo tempore in utramque rempublicam redundarunt, nec non singulorum huius praesertim provinciae monasteriorum insignia benefacta gratisimo mentis affectu agnoscit dignisque laudibus celebrat: vitam religiosam, qualem Iesus Christus et apostoli adumbrarunt, summopere commendat, et nihil exoptat magis, quam ut uberius laetiusque floreat tum in conventibus erectis tum in erigendis; atque ne ullis obstaculis retardetur, omnia, quae praesto erunt subsidia, adhibere constituit. Praejudicatas praesertim opiniones, vulgo grassantes, ac si monasteria nullius sint utilitatis, vel eatenus tantum commendari mereantur, in quantum externe praesunt, sacerdotes corrigere studeant, piisque illis Christi fidelibus, qui ad perfectiorem istum statum vocatos se esse solide existimant, prudenti consilio succurrere ne omittant.

Dum insuper episcopi tum antiquiores sanctimonialium congregationes in hac provincia florentes, tum sacras, quae recentissimis temporibus per singulas dioeceses Deo providente accreverunt, sororum Misericordiae et Scholarum pauperum familias pro merito collaudant: pie confidunt in Domino fore ut praesertim animarum pastores omnium et singularum congregationum moniales avito studio, benevolentia et honore prosequantur, totisque viribus allaborent, ut eiusmodi congregationes curae aegrotorum et puellarum institutioni insudantes, ad maiorem Dei gloriam novis in dies per totam provinciam incrementis augeantur.

Ceterum monasterium vel congregatio non erigatur, neque domus ulla vel schola congregationis instituat abaque praevia ordinarii licentia in scriptis obtenta, quae in archivo familiae religiosae asservetur. Nullum etiam pium in communi vivendi institutum inchoare licebit abaque auctoritate episcopi et regulae ab eo approbatae vel saltem expressae admissae.

Caput II.

De regimine regularium.

Cum impedimenta, quae libero regiminis exercitio superiorum regularium in terris Austriae hucusque obstare poterunt, recentissimo tempore cessaverint: patres in hac synodo congregati omnino desiderant et fere confidunt, ut quaecumque regularia instituta iam e sua regula superioribus generalibus et provincialibus subiciuntur, aut in congregationes sua sponte vel ex mandato sanctae sedis consociantur, in posterum sedula et seria cura ab eiusmodi superioribus ordinis et congregationis regantur, visitentur et emendantur, sive id fiat per ipsosmet, sive per delegatos. Sed et omnes superiores meminerint, se dum non tantum regendi, sed et iudicandi saepe et puniendi potestatem habent, sed et iudicandi saepe et puniendi potestatem habent, in conscientia obligari, ut omnibus, quibus poterint, modis regularem vitam inter suos alant,

² Conc. Trid., sess. XXI, cap. 4, de ref., confer cap. 2, de reb. eccl. non alien. in Clement. (III, 4).

perficiant, abusus tollant, et internam pariter ac A externam ordinis et conventus prosperitatem promoveant. Si quae monasteria virorum regulari nexu provinciae vel congregationis careant, in iisdem visitationem regularem tanquam apostolicae sedis delegatus habebit episcopus, et si non quotannis quidem, saltem tertio quolibet anno¹.

Dum superiores regulares omnino liberi sunt, secundum statuta suorum ordinum et sedis apostolicae praecepta, suos candidatos ad habitum recipere probatosque ad votorum professionem admittere: observandum esse meminerint apostolicum mandatum die 25 ianuarii 1848 emissum de testimonialibus ordinariis literis ante receptionem novitiorum requirendis. Quapropter superior regularis, antequam candidatum ad habitum admittat, ab ordinaria tum originis, tum etiam loci, in quo postulans post completum decimum quintum annum aetatis ultra annum moratus fuerit, literas B testimoniales expetat, in quibus, quantum ex conscientia affirmari poterit, referatur, de eius natalibus, aetate, moribus, vita, fama, conditione, educatione, scientia: an sit inquisitus aliqua censura, irregularitate, aut alio canonico impedimento irretitus, aere alieno gravatus, vel reddendae alicuius administrationis rationi obnoxius.² Alterum quoque decretum apostolicum die 19 martii 1857 editum servetur, quo novitiatu exacto, antequam solemnia vota emittantur, simplicia saltem per triennium praemitti iubentur³. Sub nullo praetextu quis ab hac lege esse eximat, et superiores, quando sacros ordines suis conferri rogant, ordinario simul indicabunt, a quo die et quamdiu ordinandus in votis simplicibus steterit, quia secus neque de charactero ordinandi neque de titulo ordinationis iudicari potest. Ante professionem quarumlibet monialium eo de negotio referatur ad ordinarium, ut sive per se sive C per alium voluntatem virginis explorare eiusque sufficientem rei scientiam, plenam libertatem aliaque voti emittendi conditiones necessarias examinare possit⁴. Ceterum, de facta tum simplici tum solemnii professione authentico instrumento, quod in archivo ordinis asservetur, cum subscriptione testium eiusdem conventus constat.

In administratione bonorum et gubernio domestico regulares suis legibus libere utantur; sacra tamen lege cautum est, ne bona ecclesiastica immobilia vel pretiosi valoris mobilia alienari vel notabili onere gravari possint absque auctoritate sedis beneplacito, cui secundum concordias actum⁵ etiam civilis gubernii consensus accedat. Quatenus regularium superiores huiusmodi consensum potant, requiritur, ut istam petitionem per episcopum ad gubernium dirigant. Sed non minus ecclesiasticae potestatis licentia postuletur; quapropter aut eodem apostolicam, aut ab ipso ad hoc delegatum pro obtinenda facultate adeant. Alienatio vero vel oneratio tantum ex evidenti necessitate aut utilitatis causa fieri poterit. Quodsi in administratione oeconomica alicuius conventus vel domus religiosae abusus excusave cum scandalo fidelium committerentur, episcopus, re cognita, sedula investigatione et postulata administrationis ratione, curabit ad formam constitutionis Clementis papae VIII⁶, ut delictum coercatur.

In monasteriis monialium, gubernatio personarum et administratio rerum penes superiores aliaque

personas regulares est iuxta statuta quorumvis ordinum. Ast omnino pro quolibet ordine vel conventu requiritur superior quidam, qui superioribus suo consilio auxilioque adsit. Quatenus in hac provincia vix reperiuntur monialium conventus, qui sub obedientia regularium eiusdem ordinis sint, episcopi in iisdem superiores, qui eorum curam gerat, constituent, ceterum eo non obstante suas ordinarias visitationes sive per se, sive per delegatos frequenter habituri. Idem fiet in domibus et familiis congregationum, quae recentiori tempore feliciter oriuntur et augentur. Singulae suo ordinario immediate et exclusive subditae sint, ita ut parochus qua talis nulla in eas iurisdictione gaudeat, sed superior speciali delegatione in scriptis expressa ab ordinario constitui debeat. Quodsi plures domus in diversis diocesis ab una congregatione, cui generalis superioribus praesent, eriguntur, sive per apostolicae sedis beneplacitum (quemadmodum ex decreto apostolico archiepiscopus Pragense superior est sororum Caritatis a sancto Carolo Borromeo), sive per consensus ordinarii, superior unus pro tota congregatione statuatur, ad quem locales singularum domorum superiores, cum a respectivis episcopis constituentur, necessaria referre poterunt. Ceterum intacta sint ordinariis iura, quae eis circa huiusmodi domos religiosas competunt, prout etiam specialia privatorum in fundatione expressa. Superiores eiusmodi vero in eas res, quae ad superiores pertinent, se non immisceant, cum non ad dispendium, sed ad adiuvandum vocentur; administrationi esse non ingerant, nisi ex fundatione vel propter gravem causam ab episcopo speciale mandatum habuerint. Ad expendendam maiorem pecuniae summam alioquin consensus ordinarii requiritur.

A superiore monialium distinctus semper sit confessorius eorundem, qui vir prudens et maturae aetatis specialiter deputatus, summam solertiam adhibeat ad spiritualem concrediti sibi religiose coetus profectum. Nullus presbyter, sive regularis sive saecularis, licet ad audiendas fidelium confessiones approbatus, sine speciali facultate ordinarii monialium, etiam novitiarum, confessiones audire praesumat. Extraordinarius, qui singulis conventibus ab episcopo assignatur confessorius, ter vel quater per annum eos accedat, cui omnes religiosae sine exceptione se sistere debebant, etiam eidem non confiteantur⁷. Extraordinarius confessorius etiam illi presbyteri accenseatur, qui episcopi auctoritate missi monialibus spiritualia exercitia tradunt, quibus durantibus regulares feminae libere et licite his confiteri poterant. Si quae monialia, maxime infirma, non ex animo levi vel indiscreto, sed ob singularem causam extra definita tempora extraordinarium confessorium vel etiam alium petierit, episcopus difficilem se non praebet; providebit autem, ut pro casu urgente superior ex facultate sibi delegata alium confessorium approbatum et idoneum admittere queat.

Caput III.

De obligationibus regularium.

„Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro, aptus est regno Dei.“ Itaque, „si quis sociatus Deo, ne mercedis reddere; multo melius est non coere, quam post totum praemissum non reddere.“⁸ Severum hoc Domini edictum et Spiritus sancti praeceptum synodus regularibus com-

¹ Cons. Trid., sess. XXV, cap. 8, de regul.

² Decr. a congr. super stat. reg., de die 25 ian. 1848.

³ Decr. a congr. epis. et reg., de die 19 mart. 1857.

⁴ Cons. Trid., loco supra citato, cap. 17.

⁵ Art. XXX.

⁶ Saeculae curiae, de die 8 mart. 1585.

⁷ Cons. Trid., loco supra citato, cap. 10; confer bull. Benedicti XIV Pastoralis curae, de die 8 aug. 1763.

⁸ Luc. IX, 62; Mat. V, 3-4.

memorare paterno affectu non omittit, ut digne ambulent vocatione, qua vocati sunt, et ne, dum terrestribus thesauris validerunt, etiam amittant aeternos. Meminerint, se sub gravi teneri, ut aliquo saltem modo progrediantur in via perfectionis. Immo libentissime et omnibus viribus amplectantur praeclaram suam, quam elegerunt partem, et inextinguibili caritatis ardore, dilatato corde currant illam viam, cuius inenarrabilia dulcedo est, et quae per participationem passionum Christi ducit ad regni eius consortium.

Quia perfectio vitae regularis ante omnia consistit in observatione votorum, haec tum singulis religiosis tum superioribus cordi sint maxime. Dum castitas pulchritudinem et claritatem huius sanctae generationis efficit, dum obedientia maximum bonum et proprie formam regularis vitae constituit, qua non tantum rebus et carni, sed menti dominatur et animo¹: paupertas impedimenta potissimum et pericula removet, quibus mens a sancta vocatione ad inutilia et nociva huius saeculi desideria detrahatur. Hinc patres in synodo congregati, intimis visceribus rogant et hortantur regulares, ut tam pretiosam virtutem religiosae abstinendae, paupertatis maxime, summa dilectione foveant colantque, et praesertim, ut omnibus studiis perfectam communionem vitae, quae expertis tantae dulcedinis est et tam facile exerceatur, introducant, ut dum omnia omnibus sunt communia, etiam cor unum sit omnibus et anima una.

Peculiaris regularium thesaurus sit ipsa regula, iuxta cuius praeceptum et accedentes in statutis explicationes singulae religiosorum familiae suo quaeque modo sanctos ordinum fundatores imitentur, in quibus varia Spiritus sancti dona diversissimos et pulcherrimos caritatis fructus protulerunt. Primum pensum ab omnibus habeatur divinarum laudum religiosa persolutio, e quarum quippe dignitate et excellentia claustra prae ceteris nobilitantur, cum, Moysis ad instar, in monte sancto sine intermissione ad Deum vertuntur, dum in valle contra salutis hostem reliquis dimicandum est. In quantum itaque statuta singulorum ordinum ferunt, volumus omnino, ut laudes divinae plene et digne in monasteriis persolvantur, prout et aliae cultus divini partes sollicito agantur ad ipsorum salutem et fidelium aedificationem. In ordine divinarum officiorum, prout in ceteris ministeriis, poscit haec synodus, ut regulares cum saecularibus sacerdotibus et animarum pastoribus amice et concordii animo ea agant vel etiam in iis horis conveniant, quae fidelibus maxime prodesse, regulari vero conventuum ordini minime obesse dignoscantur. Ceterum audiant vocem summi pastoris ecclesiae, qui cum vix gubernaculum navis Domini accepisset, nihil magis animo voluit et egit, quam ut regulares perfectissime vocationi suae satisfacerent; quos vel ideo hortatur, ut sine intermissione precationi, rerum coelestium commentationi, doctrinae, lectioni instent, in animarum salutem ex proprii ordinis instituto incumbant, et mortificati carne, vivificati autem spiritu, seipso populo Dei exhibeant modestos, humiles, sobrios, benignos, patientes, iustos; integritate, castitate irreprehensibiles, caritate ferventes, sapientia honorabiles, ne cuiquam sint offensionem, sed omnibus praebeant exemplum bonorum operum, ut qui ex adverso est, vereatur, nihil habere malum dicere de ipsis².

Signum peculiaris vocationis externum, quae esse milites Christi ostendunt et humanae vanitatis contemptores, est regularis religiosorum habitus. Eum continuo, exceptis casibus in constitutionibus cuiuslibet ordinis provisus, deferri lex canonica tam graviter iubet, ut etiam poenis gravissimis contra transgressores det locum. Episcopi in hac synodo congregati dum illam praecceptionem solemniter iterando exprimunt, declarant, se contra non gestantes habitum, tamquam extra claustra delinquentes canonice esse processuros.

Similiter omnino efficiunt, ut clausura tum in monasteriis virorum tum mulierum, ubi ex regulae praescripto postulatur, stricte observetur. Non tantum loca, quae ad clausuram pertinent, ita adaptentur, ut continuo clausa sint et ingressus liber non pateat, quod intra duos menses a publicatione concilii in omnibus conventibus, ubi nondum locum habet, effectui detur: sed et sub nullo praetextu et sub poenis a iure statutis personae alterius sexus in clausuram admittantur. Poscit vero clausurae lex, ne etiam eiusdem sexus accessus sine sufficienti causa, et multo minus promiscue, ad claustrum et cellas regularium permittatur, atque ne ipsi regulares extra clausuram et monasterium absque licentia egrediantur, et multo minus extra domos suas vagantes, saecularium domos frequentent. Quibus rebus ut sollicito invigilent, superiores in Domino provocamus. Ut autem monialium, quae sub lege clausurae vivunt, saluti episcopi vigiles consulant, illius strictissimam et fidelissimam custodiam iuxta praeceptum sacrosancti concilii Tridentini procurabunt et tuebuntur³.

Caput IV.

De regularium studiis et cura animarum.

Prout orationis fervor, ita laboris quoque patientia et assiduitas regulares decet. Non minus ista, quam silentium vel paupertas bene ordinatum monasterium monstrat, in quo videlicet sanctae caritatis zelus cum sui abnegatione coniungitur. Et cum multa sit messis, operarii autem pauci, adeo ut ipse mundus fervidos labores religiosorum expectet, prout haec praerogativa iis inde ab omni tempore fuit, ita etiam nostris diebus ignis caritatis et sibi pro regno Dei ardere pergat et inardescat magis in familiis Deo sacratis, ut quaecumque necessitas saeculum premat, quaecumque indigentia operam fratris exoret, in claustris inveniat primos et paratissimos auxiliatores. Ne autem, cum ad omnia sese extendere vellet, insufficientior foret facultas virium, regulares probe discernant, in qua potissimum parte, secundum ordinis sui institutum, operam debeant collocare; huic vero impensissime se dedicoent et tradant. Dum misericordiae et eleemosynae opus omnibus incumbit, dum specialem aegrotorum et infantium curam peculiarem sibi proponunt congregationes, ad alios, ut plurimum, spirituale magis ministerium pertinet agri dominici cultura et spiritualium morborum sanatio.

Haec potissimum partem ut bene adimpleant, studia literarum in monasteriis vigeant oportet. Hortamur quam maxime religiosos ut, secundum modum, quo ad instruendam juventutem, ad praedicandum verbum divinum, ad auxilia curae animarum, vel etiam ad claustralem scientiarum cultum vocantur, sedulissime eas cognitiones sibi comparant, quibus muneri suo veritatisque profectui et augmento consulere possint. Superiores

¹ Cap. 1 in extravag. Isam. XXII (14).

² Pii papae IX epist. aegrol. ad supremos moderat. regul. ordin. DM primus, de die 17 Junii 1847.

Canon. canonum. tomus XLVIII.

³ Sum. XXV, cap. 8, de regul.

praesertim curent, ut novitii bene edocentur et A instituantur, ne in propria ordinis regula et historia peregrini inveniantur: ut docti, qui clerici sunt et ad sacerdotium aspirant, solida, sufficienti, immo et ampliori theologiae scientia imbuantur, ceteris etiam non carentes praeparationibus, quae ad alia fore magistrorum officia requiruntur. In conventibus porro collationes et exercitia de materiis theologis vel aliis utilibus saepius habeantur, et lector sanctae scripturae, iuxta praecceptum concilii Tridentini, numquam desideretur¹. Monastica studia non tantum merito aequent ceterorum labores, sed et superent. Episcopi in hunc finem examina, quae pro sacra ordinatione et approbatione ad confessiones instituuntur, sollicito habebunt. Ut religiosi, qui fors studiorum causa ad universitatem missi, extra claustrum sui septa morantur, vitae regulari intenti maneat, ex dispositione concilii Tridentini, in conventibus habitent², seu in resuscitatis fora, B prout usus maiorum probatus habuit, regularium collegiis.

Quoniam regulares non tantum ad sacrum ministerium, missas scilicet, praedicationes et audiendas confessiones vocantur, sed in hac provincia etiam curam animarum, maxime in parochiis incorporatis, exercent: in omnibus utique, quae ad istam curam pertinent episcopis subditi, eandem gregem docendi et pascendi normas, quae saeculares presbyteri sequuntur, observare tenentur. Quoad regularem vitam vero suis praelatis omnino subditi sint, et ab his, prout domestici regulares, provide regantur.

In parochiis incorporatis, quoniam nomine praelati sui curam gerunt et vicarii sunt ad nutum amovibiles, non collocentur institutione canonica, sed ad curam tantum a superiore suo deputentur: approbationem vero, quam etiam iurisdictionem C spirituales vocant, ab episcopo accipiant. Huic approbationi examen pro cura praemittendum est, quod ab examinatore synodalibus vel prosynodalibus habeatur, nisi episcopus ex iusta ratione supersedendum et dispensandum censuerit. Quatenus vero probatio de scientia saecularium sacerdotum pro cura animarum ex indulto sanctae sedis in generali aliquo tentamine fit, poterunt etiam regulares, qui ad parochias incorporatas a superiore suo destinantur, ad generale, eiusmodi examen mitti et in eo approbari.

Inter eorum demique saecularem et regularem quippe qui uni eidemque militiae nomen dedit eandemque cum eodem duce Christo Iesu causam agit, vera et dulcis regnet animorum consensus, quae nihil pretiosius, Deo gratius et fidelibus utilius. Semet invicem honore et caritate praeveniant, alter alterius iura reverentes, alter alterius operam D ac efficaciam adiuvantes. „Cum summopere optemus,“ ait sanctissimus pater et dominus noster Pius papa IX, „ut omnes, qui militant in castris Domini, unanimes uno ore honorificent Deum et patrem domini nostri Iesu Christi, ac perfecti in eodem sensu atque assensu solliciti sint servare unitatem spiritus in vinculo pacis, a vobis etiam atque etiam efflagitamus, ut ardentissimo concordiae et caritatis foedere summaque animorum consensione venerabilibus fratribus episcopis et saeculari clero coniuncti, nihil antiquius habeatis, quam in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi consociatis studiis vires omnes intendere atque saeculari semper charismata meliora.“³

TITULUS VIII.

De bonis ecclesiasticis.

Caput I.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Ecclesia, quae coelestia hominibus munera dispensat, cum in terra militat, terrenis etiam indiget mediis. Quo certius cognoverunt fideles, omnem huius filiae regis aeternae gloriam esse ab intus, tanto gratiori studio contenderunt, ut species et pulchritudo eius omnibus clarius illuoceret: et quam veritate, mansuetudine et iustitia regnare felices experti et admirati sunt, tanto liberalioribus donis auxerunt, ut maternae pietatis virtutem et efficaciam pro dilectionis affectu exerere et in dies latius ac tutius propagare posset.

Bonorum temporalium proprietatem, quam ecclesiae coelestis eius vocatio in terris obeunda irrefragabili titulo adiudicat, aperta etiam donatorum voluntas docet, atque ecclesiasticae auctoritatis acceptatio obsignat. Horum bonorum alia, utpote ex pia donatorum mente cultui divino dicata, ad sacrarum aedium fabricam pertinent: alia ad cleri sustentationem destinata, beneficiorum nomen sortita sunt: alia vero ex speciali fundatorum dispositione ecclesiae oblata, piarum fundationum nomine veniunt. Quorum omnium administrationem ad normam sacrorum canonum gerendam esse demonstrat ius proprii, quod ad ecclesiam spectat, et finis sacer, ad quem destinata sunt, cuiusque assequendi ius et obligatio ad ecclesiam pertinere dignoscitur. Quae, quamvis administrationem ecclesiarum rectoribus et beneficiariis committat, episcopis tamen ius vindicat et obligationem iniungit, administrantibus invigilandi et bonorum integritatem ac incolumitatem tuendi. Cui officio ut antistites in Domino congregati satisfaciunt, decernunt quae sequuntur:

A. De bonis fabricae et fundationum piarum ecclesiae oblatarum.

1. Bona omnium parochialium ecclesiarum, etiam si monasteriis domibusque religiosis sint incorporatae, item filialium atque capellarum publicarum nec non fundationum piarum, apud has ecclesias existentium, administrabit rector earundem spiritualis, adscitis in adiutorium parochianis duobus, vel, si approbata ab episcopo necessitas exigeret, pluribus. Ordinarius etiam diiudicabit, utrum bonorum et negotiorum administrationis moles postulet, ut illi operam peculiaris ratiocinatoris adhibeant. In administrando peculio ecclesiastico rector accurate observet normas sibi praescriptas, invigiletque, ut etiam a sociis administrationis ad amissam observentur. Ad procuranda administrationis negotia frequentiores instituat congressus eorum, qui in sui adiutorium vocati sunt. Rector spiritualis ecclesiae monasterio vel religiosae domui incorporatae, administrationi huic praerit, salvo utique semper iure praepositi sui ordinis.

Parochiani in administrationis socios adsciendos, quos vitricos vocant, sint viri catholici, pietate et vitae integritate insignes, et huius officio alias idonei, et, quantum fieri potest, opulentiores vel saltem non egeni, nec arcto sanguinis vel affinitatis vinculo aut inter se aut rectori iuncti, sed neque e servitorum titulis huic subiecti. A rectore ecclesiae, attentis iustis desideris a parochianis sibi patefactis, proponendi ab episcopo deputabuntur ordinario ad triennium, quo elapso, nisi inhabiles vel indigni evaserint, iterum proponi et deputari poterunt. Ut ante elapsam triennale

¹ Sess. V, cap. 1, de ref.² Sess. XXV, cap. 4, de regul.³ Regul. concil. supra citata.

spatium et domicilio non mutato munere se abdicare possint, episcopi requiruntur assensus. Deputati ab episcopo, si experientia eos monstraverit ad munus inhabiles, eius auctoritate loco movebuntur, suffectis aptioribus. Vitrici a vicario foraneo vel alio viro ecclesiastico ab episcopo delegato in munus introducendi iurejurando spondebunt, se rectori spirituali in administrando peculio ecclesiae secundum normam praescriptam adiutorium praestituros, et ne bona fabricae, piarum foundationum et beneficia detrimentum capiant, pro virili allaboraturos. Quemadmodum administratores iure pollent, de rebus in consensibus tractandis sententiam suam libere pendendi, et postulandi ut quae proficua monstraverint, executioni mandentur atque arceantur nociva, etiam interpellata vicarii episcopalis vel, si opus fuerit, ipsius episcopi decisione: ita etiam detrimentum, quod bona ecclesiastica eorum culpa ceperint, ipsimet resarciunt.

Cum patronorum intersit, ut bona fabricae et beneficiorum conserventur, generatim pertinet ad eos, ut ecclesiarum rectores in illis administrandis consilio iuvent, et si quae improbanda animadverterint, episcopo significant. Pro hoc ipsorum iure et consideratis peculiaribus, quae obtinent, rerum adiunctis, in specie patronis liberum erit, vel ipsis vel per delegatos interesse congressibus seu actionibus de administrandis fabricae bonis, et postulare, ut negotia, in quibus peculium ecclesiae administrantibus absque superioris licentia procedere integrum est, episcopo diiudicanda proponantur. Delegatus, qui vices gerat patroni, non nisi vir catholicus et honestae conversationis admitti potest. Quodam dictis consensibus patronus neque ipse neque per delegatum facile possit interesse, attamen vel ipse vel eius delegatus in dioecesi commorentur, sententiam ipsius scripto exponendam requirent administrantes, quoties agitur de bonis alienandis vel onere gravandis, de sorte legitime renuntiata vel censibus aliisque praestationibus actione iudiciali vindicandis, aut de negotiis, ad quae expedienda licentia et approbatione ordinarii indigent. Permittent praeterea episcopi, ut, postulante patrono, eoque vel eius delegato praesente, bona fabricae aut beneficii recognoscantur a viro ab antistite designato. Insuper, rationarium annuum, cui conficiendo interesse commode non potuit patronus vel per se vel per substitutum ipsi aut delegato, dummodo in dioecesi commorentur, unacum documentis illustrantibus communicabitur, debito tempore adiecta sua sententia remittendum; quod si protrahendo neglexerit, poterit illi, ex episcopi iudicio, in posterum negari rationarii communicatio. Neque negabitur patrono, ut, si velit, rationarii annui exemplum suis sumptibus sibi procuret. Quando, lite aliqua emergente, patronus ecclesiae vel beneficii causam suo aere agere paratum se exhibuerit, consentient episcopi; reservato tamen sibi iure, advocatum a patrono electum vel approbandi vel reiiciendi. Ut vero patronus de fabricae vel beneficii proventus quomodocumque disponat, vel ut peculium ecclesiarum sui patronatus seu communem substantiam consideret, vetantibus id sacris canonibus, admitti utique non potest. Si patronus probaverit, maiora sibi vi fundationis in administrando peculio ecclesiastico competere iura, quam quae illi decreti huius tenor adiudicat, eorum usus ei omnino concedatur.

2. Cum ad bona conservanda recteque administranda recensio illorum accurata requiratur: apud omnes ecclesias superius memoratas praesto sit inventarium forma hucusque praescripta confectum, in quo mutationes incremento vel decre-

mento bonorum mobilium et immobilium exacte sedulo adnotentur, ipsamque inventarium singulis decenniis renovetur, nisi propter exiguas, quae evenerant, mutationes a renovatione disponeret episcopus. Inventarii tria sunt exempla, quorum ab episcopo approbatorum unum reconditur in tabulario curiae episcopalis, alterum in arca peculii ecclesiastici, tertium traditur gubernio civili.

Custodia et securitas peculii ecclesiastici exposcit, ut ad asservanda inventaria, syngraphas, literas foundationum, rationaria approbata ceteraque documenta ad ecclesias bona et iura spectantia quaelibet ecclesia habeat arcam firmam, in loco tuto fixam, tribus diversis seris munitam, quarum claves rector atque vitrici, et quidem, si plures sunt, duo seniores sollicito custodient, adeo ut suam clavem nulli claves tenentium sub quocumque praetextu committant; quare arca non nisi a cunctis hisce aperiri recludique poterit. Quodsi quis eorum legitime impeditus cum sua clavi comparere non possit ad arcam aperendam, clavem pro hac vice committet vel vitrico clave non proviso, vel de consensu rectoris viro spectatae prohibitia. De arca peculii ecclesiae, quae est iuris patronatus, una clavis patrono, si velit, aut eius delegato committi potest, dummodo ipse vel substitutus in vicinia loci, in quo arca recondita est, perpetuo commorentur; quo casu tertia clavis vitricorum seniori tradetur.

Pecuniae paratae, iis exceptis, quae ad expensas quotidianas necessariae in manibus administrantium relinquuntur, in arca non nisi ad tempus asserventur, donec elocentur, vel pro opere iam perfecto expendantur. Quodsi rerum adiuncta suadeant, ne tempore hoc intermedio in arca custodiantur, poterunt legitimis causis, quas vocant parsimoniales, tradi asservandae.

In procurandis fabricae bonis ita procedent administrantes, ut bonorum substantia conservetur et tuta permaneat, proventus eorum vero ad indigentiam cultus divini et reparationes fabricae minores sufficient: sed et providebunt, ut prudenti reddituum usu arceantur expensae maiores, et bona augeantur. Ut in his obeundis ordo servetur, atque peculii provisores administrationis suae rationem facile reddere possint, praesto sit diarium seu rationarium accepti et expensi, in quo redditus exacti et expensae erogatae sedulo adnotentur. Redditibus exigendis communiter operam navabunt vitrici de rectoris dispositione, ipsoque invigilante: apochis exhibendis subscribet rector cum uno vitricorum.

Praedia vel fundi peculii ecclesiastici, qui plerumque locantur, servatis legitimis locandi conditionibus ab administratoribus denuo locari poterunt in triennium¹ absque praevio episcopi consensu, adiecta tamen in redemptionis pacto vel protocollo locati conducti expressa conditione, ecclesiae obligationem ex hoc pacto dependere ab eiusdem approbatione episcopo reservata. Si fundus antea non fuit locatus, vel si aliquis administrantium sive patronus aut eius delegatus de locatione iteranda discesserint, monstrantibus magis proficuum esse ecclesiae, ut alio quam locationis modo fruatur suo fundo, aut si eorum sententia stet pro mutandis conditionibus legitimis: praevie exquirendus est, re accurate proposita, episcopi consensus. Aedificia ad peculium ecclesiasticum pertinentia locari non possunt neque in triennium, quin ab ordinario praevie expetatur licentia. Si vero praestationes a conductore debitae in antecessum percipiendae statuuntur, vel locationes et conductiones ultra triennium ineundae sunt, sciant

¹ Cap. un. de reb. eccl. non alienand. in Extrav. comm. (III, 4).

administratores observandas esse praescriptiones, a sedis auctoritas. Ne vero accipites haerent, qui fundi exigui valoris habendi sint, sciant tales esse, quarum pretium centum florenos monetae Austriae non excedit¹. Hoc autem praescepto de exquirenda ab episcopo alienandi fundos exigui valoris facultate innotantur non tantum ecclesiarum parochialium rectores, sed et ii, a quibus aliarum ecclesiarum, uti exempli gratia collegiarum, regularium, bona administrantur. Pro singulari sanctae sedis apostolicae favore gaudent episcopi facultate concedendi, ut bonis ecclesiasticis onera imponantur, quae tamen summam mille florenorum non exsuperent. Quae facultas cum favore iuri ex canone *Terrulas* derivanti annectat, facile est intelligere, integrum esse ecclesiarum rectoribus casu huiusmodi onerationis emergente ad episcopum recurrere. Meminerint autem quicumque peculii ecclesiastici administratores, ad obtinendam alienandi vel onerandi eius bona facultatem demonstrari debere necessitatem quae postulat, vel utilitatem quae suadet, ut canonicarum sanctionum de rebus ecclesiae non alienandis fiat relaxatio: exquirendamque esse pro rerum adiunctis etiam patroni sententiam.

Silvae, quas ecclesiae possident, accurate describantur, et vires arborum succidendarum statuatur secundum leges saltuenses, neque assignentur arbores succidendas nisi adhibito viro rei saltuariae gnaro et publice approbato, cuius consilium quoque in silvarum cultura exquiratur. Si, emergente necessitate, arbores praeter legitimas vires succidendas esse², numquam id sine expressa ordinarii licentia fiat.

Pecuniae, si elocandae sunt, de consensu episcopi vel publicis nominibus seu fundis, vel personis privatis locari possunt, servata constitutione Benedicti papae XIV *Vig. perennis*.³ Sors in fundo publico locata assignetur in nomen ecclesiae: privatis non elocentur, nisi adsint cautiones, quas lex civilis in pecuniis pupillorum elocandis exposcit, et nisi constet de bene composita mutantis re domestica, atque nonnisi sub ea conditione, sortem habendam esse rehentiam, si foenus e syngrapha solvendum elapsis sex septimanis solutum non fuerit.

Ad impensas e bonis fabricae faciendas utendum est tantum redditibus eorum et pecuniis pariendo acquisitis. Proxime provideatur indigentis ecclesiae annuis, et reparationibus minoribus, quae neglectae nonnisi maioribus sumptibus perfici possent. In quo ut tuto procedere possint administratores, atque ut illis proventibus fors non suffecturis, indigentis fabricae optimo consulatur modo, conficiant quotannis praevium conspectum annuorum reddituum et expensarum.

Peculii ecclesiastici administratoribus licitum est erogare redditus eius in approbatas cultus divini necessitates, statutas impensas quotannis recurrentes, vel in extraordinarias et reparationes fabricae, quarum sumptus constitutam ab episcopo summam non superant, exquisito tamen de his patroni vel eius delegati consilio, quin ad episcopum recurratur: item sortem, cuius legitime rehentiae persolutio difficultates parat, censusque annuos aliasve praestationes ecclesiae debitas implorato iudicis auxilio vindicare, dummodo de iure ipso lis non agatur. Ad sortem vero rehentiam in casu, de quo in syngrapha provisum non est, vel ut liti de iuribus ecclesiae se immittant, indigent consensu episcopi: qui etiam tunc requiritur, si patronus eiusve delegatus postulaverit ne fiant impensae, quas sine praevia episcopi facultate fas est erogare administrantibus, priusquam ordinarius causam cognoverit.

Cum conventione inter aemum patrem et augustissimum imperatorem inita cautum sit, bona ecclesiastica vendi vel notabili onere gravari non posse, nisi tum sancta sedes, tum sua maiestas, aut ii, quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint⁴: administratores nullo gaudent iure alienandi aut notabili onere gravandi bona ecclesiarum, nisi obtento consensu, qui ex literis apostolicis et decreto caesareo superius commemoratis requiritur. Quoniam vero sanctio ista apostolica episcoporum iuri in canone *Terrulas*⁵ expresso nil innovare vult, eorumque facultas fundos exigui valoris alienandi salva manet, noverint ecclesiarum rectores, requirendum esse episcopi consensum, ut fundi, qui exigui valoris habentur, alienari possint, etiamsi non sit necessaria sanctae

Causam ecclesiae liti implicatae agat vel patronus suo aere, salvo episcopi iure advocatum ab ipso assumptum approbandi: vel administratores peculii intra limites facultatis ab episcopo definitos: vel si ecclesia sit iuripatronatus caesarei, sive ad fundum religionis aut studiorum spectantis, syndicus publicus, quo casu emergente ordinarius cum gubernio civili de causa agenda conferat.

3. Pias fundationes ecclesiae oblatae e sua natura et secundum apertas ecclesiasticas sanctiones ad forum ecclesiae spectare dignoscuntur. Quare unice ad ecclesiasticam auctoritatem pertinet definire, quae fundationes, et quibus conditionibus acceptari possint, et quomodo sit satisfaciendum dispositioni fundatorum nec satis clarae, nec alio modo interpretandae.

Ut dos erigendis foundationibus piis assignanda mutatis temporum adiunctis sufficiat, et occurratur difficultatibus, in quas foundationum persolutio dote plus iusto imminuta solet impingere: ordinarii praescribent regulam de dotis quantitate ad erigendas fundationes piis necessaria, et de fructibus eius distribuendis inter eos, qui ad persolvendam fundationem communi opera concurrunt: qua normam fideliu liberalitatem coarctare utique non intendunt.

Fundationes, quae secundum praescepta liturgiae sacrae et regulam de stipendio saneitam acceptari possunt, redigantur in literas fundationum, approbato prius instrumenti tenore ab episcopo. Peculii ecclesiastici administratores curabunt, ut tria exempla literarum fundationis exarentur et episcopo confirmanda proponantur, quorum unum in tabulario curiae episcopalis, alterum in arca ecclesiae, ad quam spectat, asservabitur, tertium notitiae causa gubernio civili exhibebitur.

Quoniam literae fundationum tunc potissimum necessariae intelliguntur, quando fundatio titulo oneroso erigitur, et dotis fixae fructus dividendi sunt inter plures, ad quos obligationi fundationis satisfacere pertinet: facile patet, supersederi posse exarandis fundationum literis, si titulo gratuito bona ecclesiae offerantur, quorum fructus ad conservanda altaria, suppellectilem sacram aliave similia destinantur. Ut in huiusmodi casibus et dos conservetur atque fundationi pie satisfiat, sufficit, ut instrumentum donationis in tabulario episcopali et

¹ De maiori ecclesiae utilitate.

² De die 1 novembris 1746.

³ Art. XXX.

⁴ De die 11 septembris 1746.

⁵ Confer decretum a concil. congr. in Ffreescompen. 21 iulii 1667, n. 2, ad can. XXV, cap. 11, de ref.

area ecclesiae, ad quam spectat, recondatur, et A
fundationis imputatio in rationibus peculii eccle-
siastici distincta exhibeatur.

Ut illi, quorum interest, sciant, quando cultus
divini ministeria fundata persolvantur, utque fideles
ad ea celebranda frequentiores confluant: funda-
tiones imminente hebdomade persolvendae diebus
dominiis annuntiabuntur, promulgando fundatorum
intentionem, diem et horam quibus celebranda sint.

Dotae, fundationum piarum administrantur
secundum easdem normas, quae procurando peculio
fabricae praescriptae sunt, habita utique semper
ratione ad peculiarem earum destinationem. Pa-
tronorum in acceptandis foundationibus piis ad eccle-
sias erigendis, in literis foundationum exarandis
et dotibus earum administrandis nullae sunt partes,
quia bona talium fundationum distinctum a peculio
fabricae habent finem.

4. Rector spiritualis singulis annis rationes reddet B
de bonis fabricae et fundationum administratis.
Rationes in conventu vitricorum et patroni vel eius
delegati examinatas, adiectis, si ipsis necessariae
videantur, animadversionibus, revidet vicarius
foraneus vel alius ab episcopo ad hoc deputatus.
Rationes ab ipso revisae exhibebuntur antistiti
recensendae, appositis documentis ad eas pertinenti-
bus et accluso rationario elapsi anni approbato,
adiecta simul sententia de peculio ecclesiae, funda-
tionum et beneficii vel tutius conservando vel melius
procurando. In remuneratione pro confectis et
revisis rationibus tribui solita nil immutetur. Re-
censio rationum, quam episcopus per suos censores
procurabit, fiet sumptibus peculii ecclesiarum totius
dioecesis. Unacum rationario annuo exhibebitur
a rectore spirituali conspectus incrementi vel decre-
menti, quod in peculio ecclesiae evenerit, ab iisdem
recensendus, qui facta ab episcopo approbatione C
cum rationum summario gubernio civili communi-
cabitur. Ros inventario ecclesiae insertae, si ob
decrementum, quod acciderit, ex eius tabulis ex-
pungendae sint, non poterunt expungi, nisi licentia
quae requiritur obtenta, et notato in inventario
permissionis decreto.

B. De administrandis bonis beneficiorum.

1. Bona tum immobilia tum mobilia iuraque
temporalia beneficio ecclesiastico propria, vel in
casu incorporationis ad sustentationem vicarii spiri-
tualis assignata accurate conscribentur in inventario
beneficii ad formam statutam exarando. In his
praecipuam attentionem sibi vindicant sortes, quae
successerunt in locum redemptarum decimarum ali-
arumque praestationum beneficiarii debitarum,
cum ad dotem beneficiorum pertineant. Inventarii
huius totidem conficiantur exempla, quot paranda
sunt inventarii bonorum fabricae, eodemque modo D
ut haec asserventur. In his accurate adnotentur
mutationes augmento vel imminutione bonorum
emergentes. Quae decreverint, non expungantur
ex inventario nisi obtenta et ibidem notata epis-
copi et pro rerum adiunctis competentis auctori-
tatis licentia. Ut haec mutationes ad scientiam epis-
copi rite perveniant, proponatur una cum conspectu
incrementi vel imminutionis bonorum fabricae,
rationario annuo adiungendo, eorum quoque recensio
bonorum, quibus beneficium vel auctum vel immi-
nutum sit. Etiam haec recensio communicabitur
gubernio imperiali.

Bonorum beneficiorum administratio pertinet ad
beneficiarium, cui dum sacrorum canonum prae-
scriptiones usum fructuum concedunt, districto etiam
praecipiant, ut beneficii substantiam incolumem
conservet. Quapropter bonis et iuribus tuendis

solertem curam impendet, secus damnus, quod
eius culpa vel incuria beneficio illatum fuerit, com-
pensaturus; minoribus reparationibus, ad quas pro-
curandas usufructuarii tenentur, perficiendis mature
providebit; in silvarum, quas beneficium possidet,
usu faciendo easdem sequetur regulas, quae supra
de silvis peculii ecclesiastici statutae sunt.

Ad sortes beneficio proprias elocandas, elocatas
renuntiandas, ad litem de beneficii iuribus ineundam
requiritur episcopi licentia, quae, si haec negotia
respiciunt beneficium iurispatronatus, non nisi ex-
quisita patroni de iis sententia expeti potest. Sor-
tem vero legitime renuntiatam, vel census annuus
aliasve praestationes beneficio debitas, modo ius
ipsum in litem non fuerit vocatum, actione iudi-
ciali vindicare licet beneficio, quin ad episcopum
recurrat.

Praedia vel fundos beneficiales elocare licitum
est beneficiario absque praevio antistitis consensu
in triennium, dummodo praescriptae observentur
conditiones et approbatio instrumenti de locatione
conductione conficiendi antistiti ita reseretur, ut
eius valor ab hac approbatione dependeat. Spec-
tatis in hac provincia rerum adiunctis, inter con-
ditiones et illa acceptari debet, conducti mercedem
pro trimestri modo anticipato solvendam esse, ita
tamen, ut praestatio prima et altera vice pro semestri
soluta asservetur in aerario peculii ecclesiastici,
exacto demum locati conducti spatio locatori
exhibenda, ne praesudicium fieret successori, vel
fundo religionis, si forte huic tradendi essent fruc-
tus intercalares. Quodsi in longius tempus locare
intendat, aut conductorem obligare velit, ut prae-
stationem laudata maiorem in antecessum solvat,
expetenda erit facultas ab iis, qui eam impertiendi
potestate gaudent ex literis apostolicis supra
memoratis, vel pro re nata etiam a gubernio civili.

Cum de alienandis vel notabili onere gravan-
dis beneficiorum bonis eadem norma ex concordia
inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem
repetita valeat, quae supra de peculio ecclesiarum
adducta est, sciant beneficiarii tali casu emergente
observandas esse regulas ibidem praescriptas.

Valde optandum est, ut sortes ex decimis et
aliis redemptis praestationibus enatae ad acquiren-
dos fundos vel alia bona immobilia impendantur:
quare beneficiarii non praetermittent uti faustis
occasionibus, ut ex mente concordiae sortes ad
comparanda bona immobilia impendi possint¹. Item
providebunt, ut disiectos beneficii fundos per com-
municationem viciniorum condudent.

Ne beneficiarius aedificiorum reparationes, ad
quas obligatur, negligat, vel beneficii substantiae
pro officii peno conservandae et procurandae desit,
invigilabit vicarius foraneus vel alius ab episcopo
ad id deputatus. Qui si negligentem frustra monu-
erit, ad episcopum referat. Sed et vitrici et patroni
obligantur defectus animadversos, in quibus tollen-
dis desidem se exhibuerit beneficiarius, indicare
episcopali vicario: patrono insuper liberum est,
petere ab antistite, ut, ipso vel eius delegato prae-
sente, mandet de aedificiis aut fundis inspiciendis
vel rebus beneficii inventario illatis revidendis.

Fundationes in commodum beneficiorum oblatae
acceptari nequeunt sine consensu episcopi. Literas
fundationis, si conficiendarum necessitas adsit,
exarabit beneficiarius ab ordinario approbandas et
confirmandas, quo casu exemplar confirmatarum
gubernio civili communicabitur.

2. Vacante ecclesia metropolitana vel cathedrali,
administratio bonorum secundum concilii Tridentini

¹ Art. XXXIII.

dispositionem¹ procurabitur ab oeconomicis a capitulo constitutis, qui, cum fructus intercalares fundo religionis inferendi sint, huius pemise a gubernio imperiali vel approbati vel adocito alio augeri poterunt. Ab his accurata fiat recensio bonorum mobilium et immobilium ad mensam episcopalem pertinentium; si quas desiderantur, absque tergiversatione vindicentur. Oeconomi tenentur administrationi secundum canonicas sanctiones fideliter vacare, illiusque rationem non tantum fundo religionis, sed etiam successori canonicis intranti reddere.

Administrationem temporalium vacantis parochiae aut alius beneficii saecularis, quod non pertinet ad collegium beneficiarum, communem bonorum administrationem habentium, geret administrator officii vel alius oeconomicus ab episcopo designatus, qui nomine fundi religionis a gubernio approbati, cuique alius adiungi poterit. Cui officio ut rite satisfacere possit temporalium administrator, tradenda sunt ei bona procuranda a vicario episcopi iuxta inventarium accurate lustratum, et describatur aedificiorum ecclesiae et beneficii conditio, adocitis ad hunc actum patrono vel eius delegato atque vitricis ecclesiae nec non officii administratore, si non agat simul partes oeconomici. Si de rebus inventario illatis quidquam defecere deprehendatur, de resarciendo defectu necessaria disponat episcopalis vicarius, quin libem de beneficii vel ecclesiae iuribus absque facultate ab antistite obtenta ineat. Officii administrator, si non oeconomici simul munere fungitur, in procurando ecclesiae pecunio parochi locum tenebit. Sustentationem, temporum indigentis et beneficii redditibus attemperatam, integram percipiet officii administrator, qui simul temporalia beneficii procurat: dispartito inter plures utroque penso de remuneranda eorum opera providebit episcopus.

Cum fructus beneficiorum vacantium, in quantum hucusque consuetum est, disponente concordia² inferendi sint fundo religionis, redditus intercalaris anni dividuntur ad normam, quae hucusque in usu est. Rationes reddantur iis, quibus fundi religionis administratio demandata est.

Quia ius percipiendorum beneficii fructuum ex canonica institutione derivat[ur], dies, quo ad beneficium promotus institutionem³ canonicam adeptus est, ab episcopo significabitur ragimini fundum religionis administranti tamquam terminus, ad quem vacatio beneficii pertingit. Vicarius foraneus vel alius ab antistite deputatus peculium ecclesiasticum beneficiario procurandum tradet, eumque in beneficii possessionem introciet adocitis pro beneficii conditione ecclesiae vicariis et patrono eiusve delegato. Quodsi quis eorum, quorum interest, pro circumstantiarum indole poseat, ut conditio immobilium et mobilium ad ecclesiam et beneficium spectantium revisa describatur, eorum votis annuet vicarius episcopi.

De paracta beneficiati in bonorum administrationem introductione, conficiatur instrumentum exemplo duplici exarandum, omniumque, qui vocati intererant, subscriptione munitum, cui beneficiarius sponsonem adiciat, se traditum sibi ecclesiae, piarum fundationum et beneficii peculium secundum canonicam praecipia conservaturum et administraturum. Instrumenti exemplum alterum in tabulario curiae episcopalis, alterum in cista peculii ecclesiae recondatur.

Quae in hoc capite de bonorum ecclesiasticorum administratione quoad patronos traduntur, prudenti

reverendissimi metropolitae consilio remittantur, ut, quo magis fieri poterit, decretis concilii Tridentini⁴, nec non praescriptionibus concordati accommodentur et respondeant.

Caput II.

De fundo religionis et studiorum.

Temporum invidia, quae saeculo elapso multa monasteria suppressit, et beneficia, quae genius sevi superflua habebat, sustulit, in regionibus ditionis Austriacae eorum saltem bonis ita pepercit, ut ecclesiasticis usibus dicata manerent. Ex possessionibus complurium monasteriorum et pretio bonorum dividendorum nec non beneficiorum simplicium dote confatus est bonorum complexus, qui fundi religionis nomine venit: quorundam religiosorum institutorum temporalia, educationi et instructioni iuventutis catholicae destinata, fundum, quem studiorum vocant, constituunt. Cum bona, e quibus dicti fundi coaluerunt, ex origine sua et primitiva donatorum voluntate ad ecclesiae proprietatem pertineant, primum est intelligere, etiam concordia inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem inita hanc ecclesiae proprietatem agnoscere⁵. Quoniam horum fundorum administratio ecclesiae nomine ita gerenda statuitur, ut ad episcopos pertineat, debitam inspectionem exercere iuxta formam, de qua sancta sedes cum maiestate sua caesarea convenit: ideo patres in synodo congregati arbitrantur, non fore abs re, si quae spectatis rerum adiunctis desideranda videantur, candidè exposuerint.

Subministretur episcopis accurata recensio bonorum tam immobilium quam mobilium, quae fundos religionis et studiorum constituunt, adiectis omnibus, quibus gravantur oneribus, usque ad originem suam deducendis, atque enumerentur exacte bona dicata foundationibus missarum vel aliorum pietatis exercitorum atque horum obligationibus. Certiores quoque reddantur de ratione, iuxta quam hi fundi ad hoc usque tempus administrati sunt, ut de proventibus augendis et de proficua administratione sententiam suam dicere queant. Ab illa administrandi ratione, quae, collatis cum coepiscopis per metropolitanum consilium, adoptata fuerit, ne recedatur inconsultis et non consentientibus episcopis.

Impensae, quibus e fundo religionis ecclesiae indigentis satisfaciendum est, ita statuuntur, ut ad sumptuum, qui requiruntur, descriptionem quotannis conficiendam delegati episcoporum provinciae advocentur. Communibus consiliis parata descriptio opportuno tempore proponatur episcopis, expostis simul casibus, in quibus eorum delegati a propositionibus administrationi fundi religionis praefectorum dissentientium censuerint. Episcopi, rebus mature perpensis, mentem suam aperiant eo quidem effectu, ut sumtus, in quos consenserint, reapse expendantur; impensae, de quibus hoc modo praevis conventum haud fuerit, ne fiant, exceptis iis, quas improvisa aliqua necessitas postulaverit, quaeque episcopis, quorum interest, non aegentur. Ad has referendae sunt pensiones, quae episcopi requirendas ducunt pro ecclesiasticis viris, qui vel ad obeunda munera inhabiles facti sunt, vel alias muneri obessent, si diutius in officiis detinerentur.

Ne expensae in aedificia ecclesiastica vel suppellectilem sacram erogandae augeantur, eligatur ad haec negotia expedienda simplicior methodus, ne, tractatu iusto diutius durante, defectus fiant gra-

¹ Sess. XXIV, cap. 16, de ref.

Art. XXXII.

² Sess. XXIV, cap. 8, in fine, et sess. XXV, cap. 9, circa medium § Patronos, eodem.

³ Art. XXXI.

viores; neque opus effectui dandum ea conditione committatur, ut quis spondeat, de approbatis sumptibus plus quam alii se remissurum; quo fieri solet, ut quod remiserat, viliori materia et opere perfunctorio resarcire nitatur.

Rationarium fundi studiorum quotannis exhibeatur episcopis, ut reditus ex eo perceptos et instituta catholica, in quorum usus conversi sunt, resciant, suamque de eo sententiam ferant.

Caput III.

De congrua cleri sustentatione.

Christus dominus, qui praeconibus regni sui mandavit, ut misa de vitae necessariis sollicitudine, illi tantum fundando et dilatando insudarent, vicariam de eorum victu curam suscipiens, coelestis pacis praeconio salvandis iustitiae regulam praescripsit dicens: „*Dignus est operarius mercede sua.*“¹ Quanta alacritate et quam fervido studio illi, quorum corda tetigit Deus, bona temporalia ministraverint, ut qui eis spiritualia seminarunt, eorum carnalia metorent², facunda est sacrae scripturae vox, luculentissima sunt factorum ecclesiae testimonia.

Ne divini ministerii perennitas labili hominum aestimationi committeretur, provida fidelium gratitudo stabilem pastoribus dotem assignavit, legesque ecclesiasticae sanxerunt, ne stationes officiorum absque competenti dotatione erigerentur. Quanto numero quantaque liberalitate fidelium pietas in hac provincia cum magno utriusque reipublicae profectu ecclesias et beneficia fundaverit, diserto ore libri erectionum loquuntur.

Verumtamen funesta, quae illam a pluribus saeculis affixerant, fata iterato impetu avitae pietatis monumenta diripuerunt, quorum rudera, ecclesiasticae et civilis potestatis indefessa cura restaurata, si cum pristini aevi gloria conferas, parcas tantum et paupertinas reliquias invenies. Sed nec illi deploranda temporum iniquitas pepercit; dumque, inducta caritate, annonae sustentationem vitae aggravat, praestationes naturales ecclesiis et beneficiis debitas in volubile pecuniae pretium convertit, atque decimas maxima parte consumit. Quam misera eorum praesertim sit ora, qui in vinea Domini laborantes pondus diei et aestus portant, cum in ore omnium versetur, non est quod dolentes commemoremus.

Antistites huius provinciae pro pastoribus muneris officio, iam ante initam inter sanctissimum patrem et augustissimum Austriae imperatorem concordiam, sustentationi cleri pro temporum indigentiae augendae continuam curam impedisse, nisi alia prostarent documenta, eorum, quos capellanos locales vocant, aucta dotatione loquitur. In praedicta conventionem autem statuit, ut parochiis, quae congruam pro temporum et locorum ratione sufficientem non habent, dos, quam primum fieri potest, augeatur³. Ne vero remedium, cuius accelerandi necessitas in propatulo est, gravescens temporum malitia retardet, praesens synodus in Domino congregata haec statuit et ordinat:

A beneficiorum patronis adiutorii exordium expectamus, quibus in praeficiendis ministris ecclesiasticis tam insignis praerogativa concessa est. Eorum auxilium vel ideo quoque securi praestolamur, quoniam ex praeterita omnium rerum perturbatione, quae iurium nec possessioni nec

titulis pepercit, ius tamen patronatus intactum perseverat, et conventionem inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem inita stabilitum est. Cum eos non lateat, ius praesentandi ea lege concessum esse ab ecclesia, ut assignata muneri sacro dos sarta tectaque permaneat, et eius detrimenta ab illo avertantur, qui honorifico patroni nomine omnibus praefertur, sane intelligent, aequum et dignum esse, ut defectum, quem temporum iniquitas cum suo commodo doti intulit, alia ratione compensent. Minora profecto ab eorum aequitate expectare non possumus, quam ut beneficiis praestationes naturales, soluto quod beneficiarius ex earum redemptione obtinuit pretio, denuo praebent. His ab aequitatis lege derivatis praedictum utique inferre nolumus legibus illis, quae ad iustitiae tramitem iuxta conventionem statuentur, si patroni obligationibus eis a lege ecclesiastica impositis haud plene satisfecerint, et praesertim, quando parochi dos ex fundo religionis constituta fuerit. Dum tristes illa decimarum et aliarum praestationum redemptio animos nostros subit, non possumus reticere, quanto solatio nos in illa pecculi ecclesiastici afflictione generosa illorum patronorum erexit pietas, qui, spreto ancipitis lucri spe, divino ministerio et pauperum allevamento sacra attenuare veriti sunt. Meritis laudibus istorum memoriam recolentes, cunctaque fausta et salutaria eis apprecantes, intimis votis iuges ad dimus preces et oblationes, ut ipse Dominus pro sua benignitate illis retribuatur. Probata illorum religio et fides, quam pie a maioribus institutis intemeratam servaverunt, certae nobis est spei pignus, fore ut quos parcendo adjuverunt, etiam pro viribus augendo consolentur.

Parochianos impense monemus et per salutem animarum suarum obtestamur, ut pastoribus non tantum ea, quae illis de iure et officio debent, laeti et celeres praestent, et quae ad victum honeste sufficiant non rogati subministrent, sed et beneficii dotem augere studeant, ut qui, dicente sancto Paulo, pervigilant quasi rationem pro animabus eorum reddituri, cum gaudio hoc faciant et non gementes⁴. Meminerint, iusta quibus confidunt vota, ut pastores aeternae eorum salutis procurandae toti vivant, alterno iustitiae praeepto, dignum esse operarium mercede sua, sustentari, quod ipsius religionis suffragium confirmat et sanctificat. Meminerint, decimarum et praestationum naturalium redemptiones, quae multorum beneficiorum substantiam extenuarunt, in eorum mutatas commodum, aequitatis non sustulisse, sed innovasse legem, ut pastorum officia, quae eadem manserunt, immo in dies augeantur, condigna etiam compensatio prosequatur. Meminerint, pietatem sacratae maiorum suorum munificentiae debitam non ferre, ut beneficia oes dona Deo dicata Dei ministros egestati exponant; seu pretia pro redemptione peccatorum oblata offerentes famelicos relinquunt, seu peculium pauperum nec dispensatoribus nec sublevandis sufficiant. Quapropter satagant praesertim illi, quos largiori substantia Deus auxit, ut tenui beneficiorum doti de benedictionibus succurrant; subveniant pastoribus maxime illi, quibus Dominus negatis haeredibus divitias concessit; consulant omnes egeno clero, eodem insigni studio, quod cum multo profectu augendis ludimagistrorum dotibus impenderunt; memores, hoc laudabile studium, ut fini recte prospiciat, illo esse consummandum, quo paedagogi filiorum et patres in Christo iuventur.

¹ Luc. X. 7.

² I Cor. IX. 11.

³ Art. XXVI.

⁴ Hebr. XIII. 17.

Ut in procurando hoc dotis augmento iustitiae ratio vigeat, praeter iam recensitos, ad contribuendum vocandi sunt etiam alii, quibus leges et consuetudo ex pristinis rerum adiunctis repetitae hucusque pepercerunt, scilicet fodinarum, fabricarum et aliorum huius generis possessores, qui multorum operariorum undique confluentium frequentia parochianorum numerum passim ita auxerunt et augent, ut eorum indigentis spiritualibus neque aedium sacrarum et scholarum ambitus, neque pastorum vires sufficiant. Quemadmodum nefas esset, illorum salutem aeternam negligere, ita iustum est, ut ii, quorum commodo inserviunt, externa media subministrent, quae ad gerendum animarum curam requiruntur.

Cum concordia statuatur, ut parochiis de dote temporum et locorum indigentis attemperata, quam primum fieri poterit, provideatur, praecipit synodus, ut episcopi singularum parochiarum dotes sollicite examinent, et quae, spectatis rerum adiunctis, insufficientes repererint, absque dilatione augere nitantur. Quapropter deputati ad hoc negotium expediendum, sedulo exquisitis parandi augmenti fontibus, et auditis, quorum interest, sententiis et consiliis, ad episcopum omnia accurate referent, ut ipse sua auctoritate medelam afferre possit. Confidit synodus fore, ut gubernium civile, quando cum eo consilia conferenda erant¹, prompta et efficaci opera causam tantopere gravem promoveat et ad finem exoptatum perducere allaboret, ut piis augustissimi imperatoris votis satisfiat, et praesidio, quo ecclesia iuvatur, etiam civilis societatis fundamenta stabiliantur.

In definienda portione sustentationis temporum et locorum adiunctis congrua, mittendam esse regulam a saeculo fore usitatam, nemo est, qui non intelligat. His etenim spectatis tam exigua deprehenditur, ut quod concilii Tridentini sanctio² a promovendis ad sacros ordines arcere voluit, de beneficiis iure timendum sit. Etiam a discrimine faciendis inter parochias antiquae et recentioris foundationis, quod in dimetienda congrua hucusque servari dolemus, recedendum esse, mutatae ex integro temporum et imputationis rationes affatim docent. Episcopi maximam curam adhibebunt, ut servatis, quae de non imputandis e iure stolae et piarum foundationum proventibus, in usum deducta sunt, et detractis oneribus a beneficiato singulis annis ferendis, quae pridem defalcari solita sunt, congrua parochorum portio canonica saltem ad sexcentos florenos monetae Austriacae, adiutorum vero, quos capellanos seu cooperatores vocant, ad trecentos florenos monetae Austriacae assurgat, habita utique ratione locorum, quae portionem etiam maiorem exposcit.

Iustitiae ratio, quae sufficientem operariis in vinea Domini mercedem constituit praecipit, pari titulo exigit, ut illis de congruo victu provideatur, quorum vires diuturna servitia attriverunt, vel quos operosus vocationis labor, aut adversa sors ad opus Domini operandum praemature inhabiles reddidit. Episcopi summo studio curabunt, ut quibus sustentandis beneficii fructus facta de officio curando dispositione non suppetant, stipendia constituantur exantlati laboribus et meritis digna atque debilitati proventae aetatis sufficientia; providebunt etiam, ne sacerdotes deficientes, beneficia nondum consecutos, quos funesta iam fortuna affligit, nova inopiae afflictio urgeat. Quoniam vero iis, qui communem vitam degunt, minoribus expensis de vitae necessariis et opportuna, qua

indigent, curatione melius provideri potest, quam qui solitariam agunt: antistites iunctis conatibus allaborabunt, ut una saltem domus emeritorum in hac provincia quantocius resuscitetur, ad illud quoque intendentes, ut saltem pars cleri deficientis, praeter sustentationis commoda, curae etiam spiritualibus indigentis attemperatae solatium acquirat.

Ne autem dum de augenda cleri curati dote tractatur, non paucos populi pastores inopia circumveniat, episcopi, finito hoc concilio, mox manum admovebunt sorti seu fundo alicui per singulas dioeceses parando, qui urgentibus istius cleri indigentis aliquam saltem opem ferat, et praesertim adversis fortunae casibus afflictos consoletur. Officio pastoralis sollicitudinis deesse arbitraremur, si primas commiserationis et alleviationis partes non deferremus iis, qui in pascendo grege adiutores nostri pondus diei portant et aestus. Quoniam vero in his rerum adiunctis vires nostrae utut promptae non sufficiunt, eorum etiam de clero misericordiae communionem cum fiducia imploramus et securi exspectamus, quibus laetior experimenti sors obtigit: beatius enim est magis dare quam accipere³.

Caput IV.

De testamentis clericorum.

In testamento condendo, iustitiae et caritatis ratio semper et ab omnibus habenda, eo religiosus spectanda est a clericis, quo magis hi, qui in domo Dei versantur, affectu etiam terrenis renuntiarunt, coeleste lucrum exquirentes. Fideles sint usque ad mortem ei, qui potens est servare depositum nostrum in diem tremendi iudicii.

Ex antiquissima huius provinciae consuetudine et secundum novissimam conventionem⁴, clerici saeculares omnes, etiamsi beneficia ecclesiastica cuiusvis generis obtineant, liberam quidem habent de his, quae mortis tempore relicturi sunt, disponendi facultatem. Cum autem libertas haec restricta sit conditione adiecta, ut dispositio fiat secundum sacros canones, videant clerici, ut in hoc gravi negotio menti ecclesiae et obligationi suae satisfaciant.

Mens autem ecclesiae semper fuit, cuncta quae fidelium pietas Deo dedicavit, vel ministerii sacri necessitatibus honeste sublevandis ordinavit, eo insigniri characterem, ut in alium, nisi sacrum et pium usum, illa convertere nefas sit. Sacri canones claris et gravibus verbis obligationem inculcant beneficiariis, ut fructus beneficii vel pensionis in beneficii locum suffectae, etiamsi a gubernio civili solvatur, a sustentatione decenti superfluos ad causas pias elargiantur. Quare concilium Tridentinum quibuscumque beneficiis obtinentibus etiam interdixit, ne ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresve suos ditare studeant, quod ne fieret, iam apostolorum canones prohibuisse compertum est⁵. Ne igitur beneficia sint in ruinam et laqueum, sed potius proficiant ad salutem, meminerint beneficiati, ut non solum dum vivunt huic obligationi cum pietate satisfaciant, sed etiam nullo modo negligant bona ecclesiae debita a reliquo peculio provide separare, et in ultimas voluntatis declaratione pro ecclesiae Dei utilitate in pios usus convertere.

A causa pia autem nequaquam alienum est, ut beneficiarius consanguineos pauperes praeferat aliis pauperibus; sed reprobanda et detestanda est illa liberalitas, quae carni et sanguini adeo

¹ Conv. Austr., art. IV.

² Sess. XXI, cap. 2, de ref.

³ Act. XX, 28.

⁴ Art. XXI.

⁵ Sess. XXV, cap. 1, de ref.

servit, ut etiam, imminente Dei iudicio, peculium Christi et patrimonium pauperum difandis consanguineis impendere non vereatur. Licetum est etiam beneficiato de redditibus ecclesiasticis remunerari servitia accepta ultra debitam mercedem, ne qui diuturnum fidelemque famulatum illi praestiterint, post eius obitum egestatem patiantur. Huiusmodi famulatus remunerandi ratio ea commendari meretur, quae e sorte, piae causae destinata, famulis pensionem ad dies vitae assignat.

A libera dispositione eximuntur antistitum diocesanorum ornamenta, utensilia sacra, vestes et libri pontificales, quae omnia velut mensae episcopali propria habenda, ad successores antistitis transeant, prout sanctissimus pater Pius IX. expressè mandavit¹. Pari modo in memoriam revocamus constitutionem sancti Pii papae V², quae praecipit ut singula ornamenta, paramenta ac vasa, nec non missalia aliaque cultui divino dicata, ex fructibus ecclesiasticis a beneficiatis acquisita ad singulas ecclesias et beneficia, in quibus resoderunt, aut quibus praefuerunt, omnino relinquuntur. Haec itaque nomine ecclesiae vindicanda sunt, cui rei vicariorum foraneorum vigilantia providebit.

De reliquis autem bonis, quae patrimonialium, industrialium et parimonialium nomine veniunt, beneficiatis solum exceptis, beneficiati prout ceteri clerici saeculares plenam habent facultatem libere ac pro arbitrio disponendi. Vocationi tamen illorum attendentes, quae in clerum receptis Dominum partem hereditatis et calicis constituit, impense eis in Christo commendamus, ut etiam hanc substantiam in aedificationem corporis Christi convertere satagant. Maxime autem caveant, ne aliquid disponant, quod bonae clericorum famae adversum, offensionem aut scandalo ansam praebere possit.

Caput V.

De hereditate clericorum ab intestato defunctorum.

Quae clerici testandi iure pollentes relinquunt, quando ab intestato decedunt, invidiae et litibus fomitem facile subministrarent, si quolibet emergente casu separari vellent bona ecclesiastici iuris ab iis, quae, permittente etiam sacrorum canonum ordinatione, defunctorum consanguinei affectarent. Quibus ut occurratur, patres in concilio congregati statuunt, ut conservetur vigens in provincia vetustissima consuetudo, dividendi huiusmodi hereditates in tres partes aequales³. Quarum una competat ecclesiae, cui defunctus beneficii nomine inservivit, licet usque ad vitae finem ministerium non protraxerit. Si quis plurium simul beneficiorum usum obtinuit, ea pars dividatur inter ecclesias pro ratione fructuum inde perceptorum. Si pluribus successive beneficiis provisus fuit, ecclesiae tribuantur, cui ultima vice adscriptus erat. Ecclesiae opulentae autem alia ecclesia per dispositionem episcopi substitui potest. Pars talis, quae ab antistite vel canonice ecclesiae cathedralis huic aut metropolitanae obtingeret, destinari poterit pro rerum adiunctis seminario sive clericorum sive puerorum. Altera hereditatis pars cedat pauperibus loci, ubi defunctus beneficiarius erat, eadem servata distributionis lege, prout de ecclesiis dictum est, si plura simul vel successive beneficia obtinerat; nisi quod pauperibus assignata maneat

¹ Lit. apost. Cum illud, dat. 1 Jun. 1847.

² Romani pontificis, de die 20 Aug. 1547.

³ Synod. Prag. anni 1608, de testam. cleric.

1860 septembris 24-8. — SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII III.

Synodus dioecesis Sancti-Dionysii III in insula dicta La Réunion, celebrata a die 24 ad diem 28 septembris 1860, sub Amando Renato Mau-
point, episcopo Sancti-Dionysii.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) Ordonnances synodales de monseigneur Amand-René Maupoint, évêque de Saint-Denis, publiées à son troisième synode diocésain tenu les 24, 25, 26, 27 et 28 septembre 1860. Paris, imprimerie Simon Raçon et Cie, 1, rue d'Erfurth, 1861.

In-8°, 2 f. - 134 p. — Paris, Bibl. nat. B 21251.

2) Discours synodaux prononcés par Mr Amand-

René Maupoint, évêque de St-Denis, à ses synodes de 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, accompagnés des convocations à ces mêmes synodes et de sa circulaire sur les études ecclésiastiques. Angers, E. Barassé, imp.-lib. de M^r l'évêque et du clergé, 1863.

In-12°, 2 f. - IX - 459 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 19685.

P. 1, synodus celebrata anno 1858. P. 58, synodus [diebus 12-6 septembris] 1859. P. 101, synodus [diebus 24-8 septembris] 1860. P. 178, synodus [diebus 21-3 septembris] 1861. P. 277, synodus anno 1862.

1860 septembris 24-8. — SYNODUS DIOECESANA STRIGONIENSIS.

Synodus dioecesis Strigoniensis in Hungaria, celebrata a die 24 ad diem 28 septembris 1860, sub Ioanne Scitovszky, archiepiscopo Strigoniensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta synodi dioecesis Strigoniensis anno 1860. diebus 24 usque 28 septembris Strigonii cele-

bratae. Pestini, typis Gustavi Emich, academiae Hungaricae typographi, 1860.

In-8°, 4 f. - 218 p. — Roma, Vaticana; St-Gallen. Stiftsbibliothek.

P. 1, mentio concilii provincialis anno 1858.

1860. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS X.

Synodus dioecesis Buffalensis X in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, anno 1860, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus dioecesis Buffalensis vigesima quarta, die 30 octobris a. D. MCML, in civitate Buffalensi habita, ab illustrissimo ac reverendissimo Jacobo

Eduardo Quigley, s. t. d., episcopo Buffalensi. [Epigraphe.] [Initio:] Typis soc. cath. publ., Buffaloniae, N. Eb., 1901.

In-8°, xi-78 p. — Roma, S. Anselmo.

P. 56: „Annus 1860 habuit suam synodum, cuius tamen acta et decreta inventa non dantur.“

1860. — SYNODUS DIOECESANA CATALAUNENSIS.

Synodus dioecesis Catalaunensis in Gallia, celebrata anno 1860, sub Ioanne Honorato Barat, episcopo Catalaunensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta et règlements synodaux publiés par M^r l'évêque de Chalons. *Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos et misericordia.*

Gal. 6. 16. [Insigne.] Chalons-sur-Marne, T. Martin, imprimeur de l'évêché, place du Marché-au-Blé. (In fronte exteriori additur: 1860.)

In-8°, VIII-71 p. - 1 f. (index). — Orléans, séminaire; Paris, Saint-Sulpice.

P. VII, haec synodus dioecesis celebrata est anno 1860.

1861 aprilis 29 - maii 4. — CONCILIUM PROVINCIALE CINCINNATENSE III.

Concilium provinciale Cincinnatense III in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 29 aprilis ad diem 4 maii 1861, praeside Ioanne Baptista Parcell, archiepiscopo Cincinnatensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus praesbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus

Herder, MDCCCLXXV, col. 215-32 et 1233-48.

2) Acta et decreta quatuor conciliorum provincialium Cincinnatensium, 1855-1862, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis. Cincinnati, typis Benziger fratrum, summi pontificis typographorum, MDCCCLXXXVI.

In-8°, vii-319 p. — Roma, collegio Germanico; Roma, Propaganda; Washington, catholic university.

P. 101-55, concilium Cincinnatense III.

PROOEMIUM.

In lucem edituri acta et decreta concilii provincialis Cincinnatensis tertii, una cum decreto adprobatorio beatissimi patris nostri Pii papae IX, gloriose regnantis, nec non et epistolis ehi cardinalis Alexandri Barnabo, praefecti sacrae congregationis Propagandae fidei, haud inutile videtur quaedam praenotare.

1. Indictio concilii fit singulis triennis per literas ab illiño et revño archiepiscopo, vernaculo sermone conscriptas, et una cum catalogo quaestionum in concilio tractandarum missas ad singulos episcopos comprovinciales, duobus vel tribus mensibus ante celebrationem concilii.

2. Patres concilii, conformiter canonibus et usui iam feliciter apud nos a pluribus annis instituto,

conveniant inter se de anno et die quibus proximum concilium erit celebrandum.

3. Ea semper mens fuit episcoporum provinciae, quam suam et ecclesiae esse animadvertit eñus cardinalis, sollicit non esse restringendam libertatem poenitentium, sive puerorum sive adultorum, eligendi sibi, inter approbatoe, confessarium; et non omnes qui duodecimum annum attigerunt et bene instructi esse deprehendantur, sed eos solos, qui bonis moribus et pietate disponuntur et ornantur, ad primam communionem esse admittendos.

4. Ut autem, quod ad aeditos spectat, apprime intelligatur, in mentem iterum iterumque revocamus, quae in conciliis nostris haecenus celebratis et in literis pastoralibus statuta sunt, eos eo solo fine adhiberi ut pastoribus in cura et administratione

rerum temporalium ecclesiae sint auxilio. Nunc vero ut, in quantum praecaveri potest, nullus detur in re tanti momenti locus errori, decreto IV concilii provincialis nostri tertii, adiangere volumus decretum VII concilii Neo-Eboracensis anno superiori habiti, cuius exemplar, aucti et emendati nobis benigne transmisit eibus cardinalis praefectus sacrae congregationis Propagandae fidei. Cum vero literae apostolicae summorum pontificum Pii VII et Leonis XII, quarum etiam exemplaria recepimus, et in quibus graviter, ut par erat, condemnati fuerunt aeditui schismatici Neo-Aurelianenses et Philadelphenses, iam a longo tempore iuris publici factae fuerint eas hic iterum evulgare necesse non esse censuimus.

5. Ex actorum col. 359, constat omniam non fuisse lectionem decretorum concilii Tridentini de residentia et de professione fidei.

ACTA CONCILII.

Die sabbati 27 aprilis, hora 4 vespertina, convenerunt omnes provinciae Cincinnatensis praesules in domo illi ac revmi metropolitani, et nominarunt concilii officiales postridie eligendos. Designati sunt: revmus ac illms dominus dominus Martinus I. Spalding et admodum reverendus Iulianus Benolt, promotores; reverendus Sylvester H. Rosecrans, sacrae theologiae doctor, ac admodum reverendus Petrus Hennaert, vicarius generalis Detroitensis, secretarii; reverendi domini Casparus H. Borgess et Wilhelmus I. Halley, magistri caerimoniarum; admodum reverendi domini Iulianus Benolt, vicarius generalis, et Petrus Hennaert, vicarius generalis, cantores.

Theologi deinde distributi sunt in congregationes infrascriptas.

Congregatio prima: Admodum reverendi Ioseph Ferneding, vicarius generalis; Franciscus Xav. Weninger, societatis Iesu; I. F. Salaun; Edmundus O'Driscoll; Archangelus Gtir, ordinis Sancti Francisci.

Congregatio secunda: Admodum reverendi I. Benolt, vicarius generalis; I. F. Salaun; L. Brandt; F. Di Maria, societatis Iesu; Edmundus O'Driscoll.

Congregatio tertia: Admodum reverendi E. Sorin, C. S. C.; E. Stehle; I. Dwenger, societatis PP. S.; I. B. Elkman; B. Heugehold, decretorum doctor.

Congregatio quarta: Admodum reverendi P. Hennaert, vicarius generalis; I. Conlan, vicarius generalis; F. X. Weninger, societatis Iesu; M. Marty, ordinis Sancti Benedicti; I. F. Salaun.

Congregatio quinta: Admodum reverendi E. T. Colline, vicarius generalis; P. Hennaert, vicarius generalis; S. H. Rosecrans, decretorum doctor; O. S. Jair, ordinis Sancti Francisci; I. B. Hutchins.

Congregatio sexta: Admodum reverendi I. Conlan, vicarius generalis; I. A. Kelly, ordinis Praedicatorum; M. Oakley, societatis Iesu; N. Young, ordinis Praedicatorum.

Specialis congregatio de gravaminibus, ex sequentibus praesulibus et theologis constituta est, nimirum:

Revmo M. I. Spalding, episcopo Ludovicopolitano; revmo M. de Saint-Palais, episcopo Vincennopolitano; revmo I. H. Luers, episcopo Wayne-Castrensi; admodum reverendis I. Ferneding, vicario generali Cincinnatensi; I. Conlan, vicario generali Clevelandensi; I. F. Salaun; I. B. Hutchins.

Dein supradictis theologorum congregationibus pro examine, discussione ac sententiae relatione, distributae sunt variae quaestiones a concilio tractandae.

Munus epistolae, concilii nomine, scribendi demandatum est praelatis sequentibus, nimirum:

Revmo episcopo Zelano, administratori dioecesis Detroitensis, ad summum pontificem;

Revmo episcopo Vincennopolitano, ad administratores pii operis de Propagatione fidei Lugduni et Parisiis;

Revmo episcopo Marianopolitano, ad administratores huiusmodi operis Monachii in Bavaria versantes;

Revmo episcopo Wayne-Castrensi, ad administratores operis similis Viennae in Austria degentes.

Munus concinnandi literas pastorales ad clerum et populum, demandatum est revmo episcopo Ludovicopolitano.

Ad concilium delata fuerat controversia quaedam inter congregationem ecclesiae Sancti Francisci Salesii ex una parte, et congregationem Sanctae Mariae ex altera parte; Toleti in dioecesi Clevelandensi, ex quadam divisione parociae exorta.

Revmi patres censuerunt audire hanc causam, modo partes litigantes paratas essent stare sententiae concilii; et partibus huic conditioni assentientibus, eam pro examine et discussione ad congregationem de gravaminibus remisissent.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 29 aprilis, nempe dominica IV post Pascha, hora 9 cum dimidio ante meridiem, in aedes archiepiscopales convenerunt omnes revmi ac illmi praesules, qui concilio interesse debebant, cum superioribus ordinum religiosorum et theologis adductis aut designatis, multisque aliis ecclesiasticis viris.

Hora vero 10, processione solemnibus instituta, omnes, psalmos decantando, ad ecclesiam metropolitanam accesserunt. Missam solemnem de sancto Spiritu celebravit illms ac revms dominus dominus archiepiscopus, assistentibus admodum reverendo E. T. Collins, vicario generali archidiacono; admodum reverendo E. Purcell, vicario generali, diacono; reverendo L. Brandt, subdiacono; admodum reverendo I. Conlan, vicario generali, et reverendo I. B. Hutchins, diaconis ad thronum.

Post missam concionatus est illms ac revms dominus dominus episcopus Ludovicopolitanus, et, concione absoluta, aperta est prima sessio solennis huius concilii iuxta ritum a pontificali Romano praescriptos.

Interfuerunt huic sessioni sequentes:

Illms ac revms dominus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatensis, huius concilii praeses;

Illms ac revms Petrus Paulus Lefevre, episcopus Zelanus, Detroitensis administrator;

Illms ac revms Amadens Rappe, episcopus Clevelandensis;

Illms ac revms Martinus Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illms ac revms Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus;

Illms ac revms Georgius Aloysius Carell, episcopus Covingtonensis;

Illms ac revms Fridericus Baraga, episcopus Marianopolitanus;

Illms ac revms Ioannes Henricus Luers, episcopus Wayne-Castrensis;

Huic sessioni etiam interfuerunt vicarii generales revmi archiepiscopi, reverendi domini E. T. Collins, Eduardus Purcell et Ios. Ferneding.

Ex religiosis autem: admodum reverendi I. A. Kelly, ordinis Praedicatorum provincialis; P. Otto Jair, ordinis Sancti Francisci custos; P. Oakley, societatis Iesu, praeses collegii Cincinnatensis Sancti Francisci Xaverii; A. Kuakler, o. PP. S.; Ed.

Soria, C. S. C. superior; reverendus Ios. Dwenger, A. o. PP. S.; reverendus F. X. Weninger, societatis Iesu.

Theologi a patribus concilii adducti vel designati.

Admodum reverendus E. T. Collins, vicarius generalis, et admodum reverendus Ios. Ferneding, vicarius generalis, ab archiepiscopo designati;

Admodum reverendus P. Heusaert, vicarius generalis, ab revmo episcopo Zelano, adductus et reverendus C. Vandendriessche designatus;

Ab revmo episcopo Clevelandensi adducti: admodum reverendus I. Conlan, vicarius generalis, et reverendus I. Salans;

Ab revmo episcopo Ludovicopolitano adducti: reverendus Ed. O'Driscoll et reverendus I. B. Hutchins;

Ab revmo episcopo Vincennopolitano adducti: reverendus L. Brandt et reverendus M. Marty, ordinis Sancti Benedicti;

Ab revmo episcopo Covingtonensi adducti: reverendus F. Di Maria, societatis Iesu, et reverendus I. M. Fink, ordinis Sancti Benedicti;

Ab revmo episcopo Marianopolitano designati: reverendus D. Elkmann, et reverendus B. Hengehold, decretorum doctor;

Ab revmo episcopo Wayne-Castrensi, admodum reverendus I. Benoit, vicarius generalis, adductus et reverendus E. Stehle, designatus.

Aderant etiam multi alii sacerdotes tam saeculares quam regulares.

Decantatis itaque de more psalmis, litanis et orationibus, uti in pontificali Romano praescribitur, rite electi fuerunt concilii officiales iam antea designati.

Deinde revmus episcopus concilii promotor postulavit, ut decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia legerentur; cui petitioni, integrogante praeside, annuerunt patres concilii et lecta sunt.

Dein, alta voce professionem fidei legit illms ac revms dominus dominus archiepiscopus, caeteris praelatis eam voce paulo remissa post eum repetentibus, ad formam a concilio Tridentino praescriptam.

His absoluta, metropolitans dedit benedictionem solemnem et omnes eodem quo venerant ordine, psalmos decantando, ad sedes archiepiscopales reversi sunt.

Post prandium, revms promotor enunciatv aliquas quaestiones a theologia sequenti die discutendas.

Hora 4 post meridiem, vespere solennes decantavit illms episcopus Zelanus, ac post vespere illms episcopus Wayne-Castrensis concionatus est ad populum.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 2, die 29 aprilis habita.

Hora 9 ante meridiem, convenerunt omnes patres, rochetto et mozetta induti; aderant etiam secretarii.

Praemissa a revmo metropolitano praeside invocatione Spiritus sancti, illms ac revms archiepiscopus praesens, et omnes illi ac revmi episcopi unanimiter iudicaverunt non prius initium negotiorum faciendum, quam solemnem aliquam rationem exprimerent sensum intimissimi doloris, quo quotidie affliguntur in his calamitatibus, quibusensus et angustissimus dominus noster papa Pius IX his diebus malis opprimitur impioconatibus perditiorum hominum; ac simul statuerunt unanimiter collectas pro sublevandis necessitatibus sanctae sedis, omnis angustiae omnes coarctantur, esse faciendas in singulis dioecesibus, ubi iam non sunt factae, quam

primum opportunum, spectatis difficultatibus temporum, ipsis huiusmodi dioecesum ordinariis videbitur.

Patres statuerunt ea quae in literis pastoralibus ad clerum et populum essent tractanda.

Breviter quoque animadverterunt de erectione asyli pro sacerdotibus infirmis: sicuti etiam de praxi exigendi pecuniam ad fores ecclesiarum a fidelibus, ut eas ingredi divinisque officiis interesse possint; et lecta sunt varia documenta ad utramque hanc materiam spectantia.

Actum quoque est de modo conscribendi acta huius concilii; et tunc secretarii recesserunt.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Feria 2, die 29 aprilis, hora 4 post meridiem, habita.

Aderant omnes praelati, viri religiosi et theologi.

LECTA SUNT responsa theologorum de quaestionibus sequentibus, nimirum: de sancto Gregoriano in scholis catholicis pueros et puellas edocendo; de conditionibus requisitis ut aliquis fiat ordinarii alicuius subditus, ita ut ab eo ad ordines sacros legitime promoveri possit; de asylis pro sacerdotibus infirmis providendo; de audiendis confessionibus puerorum utriusque sexus, qui nondum ad sacram synaxim admitti possunt; de societate sub auspiciis illorum huius provinciae episcoporum formanda pro diffusionis bonorum librorum; de uniformi quadam ratione stabilienda in concedendo dispensationes super impedimenta matrimonii; et de taxa in casu imponenda dispensandis. Paucis hic verbis animadvertit revms archiepiscopus ad praxim, qua sacerdotes titulo missionis ordinati, [qui] dioecesim ordinationis cum debita licentia reliquerunt, sed nulli alii adhuc sunt aggregati, et ideo, ob carentiam tituli legitimi, sunt suspensi, in aliquibus tamen dioecesibus permittuntur sacrum ministerium exercere, qui abusus esset eliminandus.

Tunc disceptatum est de responsis receptis a theologia; et absoluta est haec prima congregatio publica.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 3, die 30 aprilis, hora 9 ante meridiem, habita.

Invocato de more lumine Spiritus sancti, quod sive in publicis sive in privatis congregationibus nunquam praetermissum fuit, actum est de cantu Gregoriano in scholis catholicis pueros edocendo, et super hoc latum est decretum.

Deliberatum est de conditionibus requisitis, ut iuvenis ex aliena dioecesi oriendus possit ab ordinario, ad cuius dioecesim transmigravit, ad sacros legitime promoveri ordines. Censuerunt patres non requiri dimissoriales literas, modo iuvenis ille iam acquisiverit legitimum in hac dioecesi domicilium, de literis testimonialibus de natalibus ac de probitate vitae sit munitus.

Actum est de erectione asyli pro sacerdotibus aetate vel alia de causa infirmis; atque etiam pro his qui sua causa vel ad tempus, vel in perpetuum, sunt excoctio ministerii sacerdotalis amoti. Revmi concilii patres nihil magis in animo habentes quam obsecundare benignissimis votis sancti domini nostri Pii IX summi pontificis, et consilio emi cardinalis Alexandri Barnabo, praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, omnia quae ad hanc quaestionem spectant, maturo examine ponderarunt; attamen in difficillimis rerum adiunctis, in quibus versamur, iudicaverunt erectionem huiusmodi asyli esse differendam.

Actum est de confessione puerorum qui nondum ad sacram synaxim admitti valent, et latum decretum.

Latam quoque est decretum, quo omnes praelati huius provinciae sub praesidentia illi ac

revm̄i metropolitani inest societatem pro exensione et diffusione bonorum librorum, et pro praecipua generali administratione rerum deputati sunt: revm̄us archiepiscopus; revm̄us episcopus Covingtonensis; admodum reverendus E. T. Collins, vicarius generalis; admodum reverendus Ios. Ferneding, vicarius generalis; reverendus S. H. Rosecrans, decretorum doctor; reverendus F. X. Weninger, societatis Iesu, cum duobus vel tribus aliis ab ipse designandis, nimirum laicis, qui cum bibliopoliis consilia conferant de ratione ac mediis quibus boni libri, parvo pretio, latius diffundi possint.

Deliberatum de ratione qua stabiliri posset uniformitas in dispensando super impedimenta matrimonii; ac etiam de congruitate imponendi taxam, per modum poenitentiae, iis qui egeat dispensatione, praecipue in gradibus consanguinitatis vel affinitatis; sed nihil de hoc statutum fuit.

Tunc examinatae fuerunt aliquae facultates a sancta sede apostolica revm̄is episcopis horum Foederatorum Americae Statuum concessae.

Deliberatum quoque fuit inter patres de modo quodam opportuno exprimendi suam gratam aestimationem collegii Immaculae Conceptionis, Lovanii in Belgii liberali cooperatione illorum Belgii episcoporum erecti: atque omnes censuerunt hoc esse praestandum in literis pastoralibus huius concilii; ac etiam hoc idem sibi gratissimum munus esse peragendum imprimis erga collegium americanum pia liberalitate semini domini papae Pii IX [in] alma urbe Romae fundatum; sicuti etiam erga valde laudandum collegium Omnium Sanctorum Dublinii in Hibernia conditum.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

Feria 3, die 30 aprilis, hora 4 post meridiem, habita.

Relatae sunt sententiae theologorum: de praxi exigendi pecuniam a fidelibus ad fores ecclesiae, ut eam ingredi, divinisque officiis interesse valeant; de eligendis, in singulis parocciis, viris probis ac rerum peritis, qui pastori auxilio sint in administratione rerum temporalium ecclesiae; de iurjurando a pastoribus, quibus cura animarum confiditur, requirendo quo sese obstringant ad fideliter ecclesiae tribuendum quicquid fideles ad utilitatem aut commodum sive ecclesiae sive congregationis ipsis elargiantur; de sponsione exigenda ab alumnis seminarii, qui ad statum ecclesiasticum impensis ordinarii educantur, restituendi, si ab ordinibus suscipienda resiliant vel a dioecesi recedant, aut post susceptos ordines ampliores facultates acquirant, omnes sumptus huiusmodi educationis; de servandis ritibus in administratione sacramentorum, et in benedicendo populum cum saepe eucharistiae sacramento, ac de frequentia expositionis saepe eucharistiae; de obligatione fidelium contribuendi congruae sustentationi pastoris, ac utrum absolviendi sint ii sacramentaliter, in articulo mortis, qui valent, aut nolunt, haec obligationem implere; quae omnia longa theologorum disceptatione elucidata fuerunt; tuncque absoluta est congregatio haec secunda publica.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 4, die 1 maii, hora 9 ante meridiem, habita.

Revm̄i patres Concilii, obsequium praestantes votis eam cardinalis Alexandri Barnabo, sacrae congregationis de Propaganda fide praefecti, in eius literis die 19 februarii 1859, expressis, praxim pecuniam exigendi a fidelibus ad fores ecclesiarum ut eas ingredi divinisque mysteriis adesse possint, diligenti examini subiecerunt; auditisque variis theologorum sententiis, atque imprimis audito revm̄o episcopo Clevelandensi, in

cuus dioecesi huiusmodi praxis existit, add in tribus tantum oppidis maritimis, censuerunt difficultates quae contra hanc praxim, prout subsistit in dioecesi Clevelandensi, urgentur non existere; siquidem nullus ab ingressu ecclesiae arceatur, nec a susceptione sacramentorum vel ab audiendo verbum Dei impeditur; propterea, quin approbent praxim invocatam, relinquunt prudenti sapientiae revm̄i episcopi Clevelandensis, ut, collatis consiliis cum clero et populo, eam in tribus oppidis supradictis, in quibus iam invaluit, vel retineat, vel relinquat, iudicantes tamen nullatenus expedire, ut ad alias ecclesias, in quibus nondum viget, extendatur.

De eligendis in unaquaque parocchia viris qui pastori auxilio sint in administratione rerum temporalium ecclesiae, latum est decretum.

Actum est de iuramento a pastore, curam animarum suscipiente, praestando, fideliter nempe applicanti ecclesiae quaecumque fideles in commodum ecclesiae aut congregationis, ipsi elargiantur: patres censuerunt non expedire exigere huiusmodi iuramentum.

Circa sponsonem a seminarii alumnis requirendam, latum est decretum.

Tulerunt quoque patres decretum circa expositionem saepe eucharistiae sacramenti, atque cum illo benedictionem populi, simul votum emittentes ut ederetur liber seu manuale, continens preces et rubricas ad haec necessarias.

Tractantes de congrua sustentatione pastoris, patres unanimiter censuerunt fideles teneri sub gravi eam pastori suo subministrare; atque etiam pastorem, qui vocaretur ad moribundum, qui huicque potuit, aut noluit hanc obligationem implere, sub gravi teneri illum adire, ob gravem caritatis obligationem erga moribundum in hac extrema necessitate constitutum; sed praeter nihil statuerunt, cum confessarii foret de ipsius dispositionibus in illa hora iudicare.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA.

Feria 4, die 1 maii, hora 4 post meridiem, habita.

Relatae fuerunt, uti de more, ac disceptatione elucidatae sententiae theologorum de sequentibus, scilicet:

1) Utrum inhibendi sint clerici omnes, ne edendi, bibendi aut ludendi causa, cauponas vel loca similia inest, citra casus necessitatis aut itinerationis; ac ne ullatenus adeant theatra, quae vix sine scandalo frequentarent; 2) de obligatione sacerdotum sibi tempestive procurandi olea sacra ab ecclesia cathedrali, saltem per clericum in sacris constitutum; etiam de qualitate vasorum in quibus asservari debent ac deferri; 3) de receptione haereticorum in gremium ecclesiae cum debitis solemnitatibus, nimirum cum publica fidei professione atque absolutione ab excommunicationis vinculo quam ob haeresim professam incurriscent.

Hic patres statuerunt formam professionis fidei a saepe domino nostro papa Pio IX approbatam, formamque absolutionis ab excommunicationis vinculo, quae omnia inveniuntur in compendio ritualis Romani, iussu concilii Baltimorensis provincialis III edito et a felicis recordationis saepe domino nostro Gregorio XVI approbato, nuperque Baltimore iterum typis excusso, ut facile in manus perveniant, integre inserendas esse in manuali libro de quo in tertia congregatione privata; atque ad calcem horum concilii actuum, quando publicabuntur, esse adiciendas; simul rogantes illum archiepiscopum ut dignaretur de suo clero deputare aliquos viros sacrae liturgiae peritos, qui impressioni huius

supradicti manualis invigilent; cui praesulum pe-
titioni revivus archiepiscopus benigne annuit.

4) De aspersione populi cum aqua benedicta ante
missam parochialem, et quibus diebus sit facienda.

SECUNDA SESSIO SOLEMNIS.

Feria 5, die 9 maii, hora 9 ante meridiem, habita.

Hora 9 matutina, convenerunt omnes patres [et]
plerique theologi in ecclesiam metropolitanam,
missamque solemnem pro defunctis praelatis et
clericis in pontificalibus celebravit illius ac revivus
episcopus Clevelandensis, assistentibus admodum
reverendo domino I. A. Kelly, ordinis Praedicatorum
provinciali, presbytero assistente; reverendo domino
B. Henghold, decretorum doctore, et reverendo
domino Ed. O'Driscoll, diacono et subdiacono.

Post missam concionatus est revivus episcopus
Marianopolitanus, et, absoluta concione, metropoli-
titanus fecit absolutionem super cenotaphium et
celebravit secundam sessionem huius concilii so-
lemnem secundum ritum in pontificali Romano praes-
criptos. Infra hanc sessionem nihil vel praelectum
vel promulgatum fuit, ac, data ab illius archiepiscopo
benedictione solenni, omnes recesserunt.

Eadem die, patres ac theologi visitarunt semi-
narium provinciale theologicum, ac collegium hu-
manitatis archidioecesis Cincinnatiensis.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 6, die 8 maii, hora 9 ante meridiem habita.

Iterum considerata est praxis exigendi pecuniam
a fidelibus ad fores ecclesiarum, de qua supra; sed
nihil mutatum in iam decisis.

De receptione haereticorum in gremium ecclesiae
latum est decretum.

Latum quoque est decretum de clericis cauponas
et huiusmodi loca ingredientibus.

Patres, tractando de obligatione pastorum sibi
temporale olea sacra procurandi ab ecclesia catho-
drali, censuerunt iam provisum esse iure communi
et conciliis provincialibus hic vim legis obtinentibus,
ideoque nihil amplius statuendum.

De aspersione populi facienda cum aqua ben-
dicta, latum est decretum.

Actum est de controversia Toletana dioecesis
Clevelandensis, de qua in congregatione praepara-
toria. Lecta est conventio inter pastores utriusque
congregationis ac nomine eorum congregationis re-
spectivae inita, in scriptis, qua sponderunt, quod
starent sententiae concilii. Auditaque est relatio
sententiae theologorum († ordinis) congregationis de
gravaminibus, vocatique sunt admodum reverendus
dominus I. Conlan, vicarius generalis Clevelandensis,
ac reverendus dominus I. F. Salann, dictae dioecesis
seminarii theologici praeses, qui audierant partes liti-
gantes, ad elucidandam relationem supradictam; lecta-
que sunt plura alia documenta ad causam spectantia.

Dein omnibus attente examinatis et mature
ponderatis, congregatio praesulum ac theologorum
de gravaminibus unanimiter censuit pro sequa so-
lutione sufficere, ut congregatio ecclesiae Sancti
Francisci Salesii solvat congregationi ecclesiae
Sanctae Mariae, praeter quod iam solutum est,
summam pecuniae ducentorum scutorum america-
norum, hoc scilicet modo: die prime ianuarii anno
Domini 1863 proxime futuri, centum, et similiter
die primo ianuarii 1863 iterum centum, sine ulla
tamen fructu (vulgo *interest*), et ut causa in hoc
omnino terminetur; quam sententiam patres unani-
miter approbarunt, mandantes ut sententia haec in
actis huius concilii inscribatur; et in scriptis su-
pradictae utriusque ecclesiae pastoribus per concilii
secretarios transmittatur.

Patres infra concilium acceperunt literas emi-
nentissimi cardinalis A. Barnabo, praefecti sacrae
congregationis de Propaganda fide, iussu sancti do-
mini nostri Pii IX transmissas¹, circa vinum in
sacro-sancto missae sacrificio adhibendum; et protinus
tulerunt decretum in hac congregatione privata.

QUARTA CONGREGATIO PUBLICA.

Feria 4, die 8 maii, hora 4 post meridiem habita.

Audita sunt ac ad longum disceptatae sententiae
theologorum, nempe: de benedictione coemeteriorum
et de pompa in funeribus adhibita; de clausura
monialium; de coercendis pastoribus qui in concioni-
bus suis statuunt regulas morum nimis rigidas, et
ab auctoribus probis aut sanctis patribus non appro-
batae; de celebratione officii divini in triduo sacro
maioris hebdomadae; de obligatione ordinarii ap-
plicandi missae sacrificii fructum pro subditis dioe-
cesanis, de simili obligatione missionariorum huius
regionis curam animarum habentium; de facultate
erigendi viam crucis cum applicatione indulgentiarum
a sancta sede concessarum.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die sabbati, 4 maii, hora 9 ante meridiem, habita.

Lecta sunt et revisa decreta I, II, III, IV, V,
VI, VII, VIII, IX, X.

Actum est de benedictione coemeteriorum, de-
que numero curriculum in funeribus adhibendo;
ac de religiosa pietate erga mortuos ad quam ad-
hortandi sunt fideles in literis pastoralibus huius
concilii; atque latum fuit decretum.

De clausura monialium iudicaverunt patres nihil
praeter iam latae ecclesiae leges esse decernendum;
hortantur tamen ordinarii, in quorum dioecibus
moniales claustratae degunt, ut strictae clausurae
observantiae assidue invigilent.

De coercendis sacerdotibus regulas morum ri-
gidiores stabilientibus, tulerunt patres decretum.

Revisae quoque et paulo mutatae sunt partes lite-
rarum pastoralium a revivis promotore concinnatarum.

De facultate erigendi stationes viae crucis, me-
tropolitanus promisit sese rogaturum esse instruc-
tionem a sancta sede apostolica.

Pro instructione sacerdotum curam animarum
habentium, circa obligationem applicandi sancti missae
sacrificii fructum pro ovibus suae curae commissis,
patres censuerunt his actibus adiciendam esse so-
lutionem dubiorum a sacra rituum congregatione
sub die [...] anno Domini [...] traditam.

TERTIA SESSIO SOLEMNIS.

Die 4 maii, dominica V post Pascha habita.

Hora 10 matutina, omnes praesules, religiosi
ac theologi, processione solenni, ut in prima die
huius concilii, instituta, ad ecclesiam metropolitanam
psalmos decantantes accesserunt.

Missam solemnem de Spiritu sancto celebravit
illius ac revivus episcopus Vincianopolitanus,
ministrantibus admodum reverendo domino I. Benoit,
vicario generali, archidiacono; reverendo dño P.
Oakley, societatis Iesu, et reverendo dño M. Marty,
ordinis Sancti Benedicti, diacono et subdiacono.

Illius ac revivus metropolitanus interfuit in
pontificalibus ad thronum, ipsi assistentibus; ad-
modum reverendo domino E. T. Collins, vicario gene-
rali, archidiacono; admodum reverendo domino
I. Conlan, vicario generali, et reverendo domino
F. di Maria, societatis Iesu, diacono.

Post missam concionatus est revivus episcopus
Covingtonensis, et absoluta est sessio tertia sollemnis

et ultima huius concilii provincialis Cincinnatiensis a tertio; cantatis omnibus quae de concludenda synodo a pontificali Romano praescribuntur; lecta, probata et confirmata fuerunt concilii decreta, atque a patribus subscripta. Deis, rogatis et annuentibus suffraganeis, illius metropolitanus per decretum huic concilio finem posuit; et cantatae sunt acclamationes.

Acclamationes.

Archidiaconus. Sanctissimae Trinitati, Patri et Filio et Spiritui sancto, virtus, gloria et benedictio in saeculum saeculi.

Chorus. Benedicta sit sancta et individua Trinitas nunc et semper et per infinita saecula saeculorum.

Archidiaconus. Beatae Mariae virginis immaculatae deiparae, purissimae, stellae Iacob fulgidae et solis instar splendidae, honor et veneratio.

Chorus. Speciosa facta es et suavis in deliciis, sancta Dei genitrix.

Archidiaconus. Beatissimo patri domino nostro Pio, gregis Christi pastori supremo, sanctae Romanae ecclesiae matris et magistrae omnium ecclesiarum pontifici maximo, in angustiis impavido, amor sincerus, indivisa fidelitas et debita obedientia cum multis annis.

Chorus. Dominus conservet eum et vivificet eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum eius.

Archidiaconus. Revmo domino archiepiscopo huius concilii provincialis tertii praesidi, salus, gratia et diuturna prosperitas.

Chorus. Imple eum, Domine, Spiritu sancto tuo, et fac ut multos annos eum pietate, sapientia, prudentia et dignitate sic praesidere continuat.

Archidiaconus. Venerabilibus dominis episcopis, qui hoc concilium doctrina sua illustrarunt et finem eius felicem fecerunt, magnae gratiae, bona memoria et omnia fausta.

Chorus. Benedicas Domino; illumina corda eorum et salvos redde ecclesiis suis.

Archidiaconus. Episcopis et sacerdotibus nostrae provinciae defunctis post labores suos in Christo quiescentibus, pax et misericordia in Domino nostro.

Chorus. Requiem aeternam dona eis, Domine, et beata retributio eos in terra viventium comitetur.

Archidiaconus. Superioribus ordinum religiosorum ac theologis, qui huic concilio doctrina sua et prudentia assistunt, vita, felicitas, magnis cum gratiis.

Chorus. Pro omnibus his meritis, retribuat eis Dominus ex abundantia sua.

Archidiaconus. Clero et fidelibus nostrae provinciae gratia et benedictio in Christo Iesu.

Chorus. Eluceant, Domine, in omnibus virtutibus christianis, et in omni bono et perfecto opere permanent.

Archidiaconus. Omnibus concivibus nostris pacem et prosperitatem.

Chorus. Bellum procul a finibus nostris pellat Dominus pacis, et donet nobis pacem. Da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis nisi tu Deus noster, auspice Maria.

Archidiaconus. Hoc concilio provinciali tertio iam habito, et Deo adiuvante et auspice Maria concluso, Deo optimo maximo gratias reddamus, et in fidei unitate, fervore caritatis et vinculo pacis discedamus.

Chorus. Fiat, fiat! Amen, amen.

Post acclamationes, solemniter decantatus est hymnus *Te Deum laudamus* cum versu et oratione, ac dato osculo pacis benedictioneque solemnibus ab illmo ac revmo archiepiscopo metropolitano impertita, omnes eodem, quo venerant, ordine ad aedes archiepiscopales reversi sunt.

DECRETA CONCILII.

1. Ut novi, ne dicamus profani, aereantur canendi modi a Dei templis, statuimus, valde commendandam esse, et ubicumque id possibile fuerit in usum deducendam, praxim tradendi in scholis parochialibus disciplinas musicae Gregorianae atque pueros instructos adhibendi in divinis officiis celebrandis.

2. Omnibus pastoribus animarum iniungimus in Domino, ut saltem quater in anno, atque († per), quantum fieri potest, in quatuor temporibus, omnes pueros sub eorum cura pastorali constitutos, qui nondum ad sacram synaxim admisi sint, in unum colligant et per aliquot dies diligenter doctrinam christianam edoceant, confessiones omnium, qui ad septennium pervenerint, audiant, atque eos qui duodecimum annum inceperint ad primam communionem omni diligentia disponant.

3. Ad oppugnanda fere infinita mala, quae ex operosa et universali librorum aatholicorum diffusionem exoriuntur, decreverunt patres in eundem esse societatem pro diffusionem et excursionem librorum catholicorum, quae ex omnibus episcopis provinciae sub praesidentia illmo ac revmi metropolitani constet, quaeque per commissionem optatum finem assequi satagat.

4. Ad tollenda fere innumera in bonorum ecclesiasticorum administratione incommoda, placuit patribus hanc normam in quavis paroecia vel quasi paroecia, quatenus fieri poterit, observandam. Ubi-umque existant bona ecclesiastica sive in ecclesiae fabricis, sive in scholis, sive in collectis in pio usus factis, ea omnia administrantur per commissionem seu comitatum, ita constituendum, ut pastor sit

moderator ex officio; ut quatuor vel octo laici prudentes et pii, qui obligationi paschali satisfecerint a pastore nominentur ab ordinario approbandi, ex quibus populus duos vel quatuor seligat, si velit, sin minus, seligat pastor, qui cum pastore consilium administrationis constituent his restrictionibus circumscriptum: quod 1. nunquam nova in schola aut ecclesia, moliantur quae requirunt plus quam centum scutata, sine licentia ordinarii in scriptis obtinenda; 2. nunquam talem licentiam petant nisi obtenta iam, vel subscripta maiori parte summae ad opus conficiendum necessariae; et quotannis scriptis rationem plenam et exactam administrationis suae ordinario reddant.

5. Decreverunt patres exigendam esse ab omnibus alumni seminariis, infra sex menses post inceptam philosophiam, seriam promissionem iuxta normam collegiorum pontificiorum, eos nempe constitutiones seminarii observaturos, ordines sacros suscepturos, quando superioribus visum fuerit, confectisque studiis, in propria dioecesi ad nutum ordinarii in divinis exercendis perpetuo mansuros. Insuper statuerunt ab iisdem exigendam esse eodem tempore promissionem scriptis exaratam, ac proprio ordinario totam pecuniae summam, eorum educatione expensam, restitutos, si qua a suscipiendis ordinibus resilierint.

6. Quoniam ad semae eucharistiae maiorem venerationem confert, ne passim et sine causa publicae fidelium adorationi exponatur, nec licet regu-

¹ In editione Cincinnatiensi hic additam est VII decretum concilii Neo-Eboracensis III, celebrati die 2 iunii 1861.

laribus, etiam in eorum propriis ecclesiis, sedum A illud sacramentum publice adorandum exponere nisi ex causa publica, quae probata sit ab ordinario. Et quoniam in re adeo gravi uniformitas summopere est desideranda, statuimus, ut necjpi singulis diebus dominicis et festis de praeccepto, sicut in festo principalis patroni ecclesiae, post missam vel post vespere exponatur, et benedictio cum eo detur, sed semel tantum in eadem die in omnibus ecclesiis huius provinciae et in sacellis monasteriorum vel communitatum religiosarum. Licetbit insuper illud augustissimum sacramentum similiter exponere et cum eo benedictionem dare bis hebdomade, tempore quadragesimali, et singulis diebus infra octavam corporis Christi, singulis diebus cum publice dantur missiones, in festo scti cordis Iesu, et ubicumque fit devotio pia dicta *Quarentore*. Illud autem haud exponendum dum missa celebratur vel vespere cantantur censemus, nisi in festo B corporis Christi vel per eius octavam, et nisi missa sit sollemnis. Simul monemus esse ad rigorem observandum decretum concilii Baltimorensis VI, quo C statuitur ritus sacros pro benedictione scti sacramenti in caeremoniali et manuali iam praescriptos, ab omnibus esse stricte observandos.

7. Ut finem imponamus iis abusibus, quos irrep- sisse interdum novimus ex nimia facilitate et defectu solemnitate in admissione neo-convertorum haereticorum ad fidem, iubemus sacerdotes ea omnia ad amussim observare, quae praescribuntur in instructione et forma a sacra congregatione sancti Officii die 20 iulii 1859 data.

8. Iuxta mandatum sanctae sedis apostolicae, die 10 martii anno Domini 1861 episcopis datum, monemus omnes huius provinciae sacerdotes, ut cautelam maximam adhibeant circa qualitatem vini C quo in sacrosancto missae sacrificio utuntur, caveantque ne unquam illud admittant de quo prudens dubium existit an sit artefactum. Adhortamur quoque eos ut ab ipsis cultoribus vitis notae prohibitae viris, ubi fieri poterit, vinum obtinere sat- agant.

9. Meminerint sacerdotes sanctitatis vocationis suae, et sciant, iuxta iuris canonici sanctiones, iis vetitum omnino esse ingressum in cauponas, ta- bernas, popinas vel hortos publicos, manducandi aut bibendi causa, extra casum necessitatis vel in peregrinatione; theatra esse Dei ministris prorsus interdicta, et similiter prohibitam iis esse suspectam cum mulieribus conversationem et in eadem domo commemorationem.

10. Ut, quod sapientissime praescribit rubrica missalis Romani, ubique stricte observetur, iusserunt patres, aspersionem solemnem aquae benedictae D singulis dominicis diebus in ecclesiis parochialibus ante missam principalem semper esse peragendam, quando episcopus solemniter non celebrat.

11. Enixe adhortamur omnes huius provinciae pastores, ut totis viribus studeant observare anti- quissimum et piissimum morem exequias defun- torum mane peragendi cum missa *de Requiem*, praesente cadavere; simulque ut graviter et acriter exprobrent omnem luxum profanum et inanem pompam in funeribus fidelium.

12. Caveant sacerdotes ne in praedicando verbo divino aut in administrando sacramento poenitentiae, dum abusus ac scandala apostolica libertate insec- tantur, leges arbitrarie inducant ea representantes velut lethalia et mortifera peccata, quae iudicio canonistarum et moralistarum non sunt nisi levia vel nulla; ut exempli gratia quidam etiam mulie- res, convivia festiva et alia huiusmodi.

1) EPISTOLA PATRUM AD PIUM IX.

Cincinnati, 5 maii 1861.

Beatissime pater.

Rationem reddituri concilii provincialis Cincin- natusensis III super celebrati, oculos nostros et corda convertimus ad illam ecclesiam cui, teste sancto Irenaeo, „propter potiorem principalitatem oportet omnes qui sunt undique fideles convenire;“ et morem insuper gerentes monitis concilii Sardicensis, cui optimum et congruentissimum esse videbatur, ut ad caput, id est, ad Petri apostoli sedem, de singulis quibusque provinciis referant Domini sacer- dotes, has praesentes beatitudini vestrae demissis- simas dirigimus literas, eo imprimis animo ut officii nostri munere erga sanctam sedem apostolicam ac vicariam Christi rite fungamur; sed praeterea, ut amorem et reverentiam specialem, quibus sacram sanctitatis vestrae personam prosequimur, propter insigne exemplum apostolicarum virtutum, praeser- tim heroicae fortitudinis in difficillimis rerum ad- iunctis, quod, sole splendidius, toti orbi catholico his infaustris annis praebet, exhibeamus.

Eo magis illud exemplum admirandum esse ac imitandum censemus, quo acerbiori nisu inimici sanctae ecclesiae eandem aggrediuntur; atque, dum inferorum portae, quae versus apertae, sponsam Christi, in augustissimo eius capite, dila- niare et extermiare conantur, nos, benignissimi auctoris fidei nostrae providentia, ac immaculae virginis patrocinio, freti, arctiori vinculo ecclesiae petrae, ac unitatis centro, coniungimur; memoresque verborum felicitis recordationis Felicis papae III: „Quibuslibet sit vallata ecclesia periculis, nunquam pondus vigoris sui censura Petri amittet; tanto non frangitur, sed potius erudita divinitus, crescit adver- sia.“ secundum belli exitum fidenter expectamus.

Patimur et nos per iniquas temporum vicissitu- dines, sed eo strictius auctoritati sanctae sedis con- iungimur, qua, ut scripsit sanctus Leo IX, „velut firmatae anchorae subsidio, universalis ecclesiae status inconcusus retinetur.“ Hoc igitur refugio tuti, cum apostolo nobis exclamare licet „In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aperia- mur, sed non destituimur; persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deicimur, sed non perimus.“ Hanc erga sedem apostolicam ac sanctitatem vestram piissimam fideique congruentissimam de- votionem clero ac populo nostrae curae commissis ingerere, ingestamque fovere non cessabimus, ita ut internum animi amorem externis etiam subsidiis ingiter demonstrant.

Caeteram novimus nihil cordi beatitudini vestrae maius solatium afferre, quam praesulum zelum atque fidelitatem in adimplendis officii sui muneribus. Hocce quidem solatium acta atque decreta concilii nostri provincialis beatitudini vestrae allatura humiliter speramus; quae ad pedes sanctitatis vestrae demittimus, suppliciter petentes, ut errata apostolica sapientia corrigantur, et recte ac opportune facta apostolica auctoritate roborentur.

Interim, una cum gregibus nostris ad pedes sanctitatis vestrae prostrati, benedictionem apostolicam imploramus ut, quod dirigente sancta sede incoepimus, et Spiritus sancti invocata illustratione agendum credidimus, etiam opere adimplere valeamus.

Ep. I ad Aoncium Const., ed. Migne, LVIII, 107 D.

„Quo dicto (Christus) demonstravit sedem fratrum... inconcusso et indissoluto Petri veluti firmatae anchorae subsidio figendum, et in fundamento universalis ecclesiae confirmandum.“ Ad Coenodiarum. Opp. a Leone IX, Migne, Post. lat., CXLIII, 705 B.

II Cor. IV, 8-9.

Beatitudinis vestrae humillimi et obsequentissimi filii:

- † Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis.
- † Petrus Paulus, episcopus Zelanensis et diocesis Detroitensis administrator.
- † Amadeus, episcopus Clevelandensis.
- † Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus.
- † Mauritius, episcopus Vincennopolitanus.
- † Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis.
- † Fridericus, episcopus Amyzonienais, et vicarius apostolicus pro Michigan superiori.
- † Ioannes Henricus, episcopus Wayne-Castrensis.

2) DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Mensibus aprilis et maii anni 1861, in civitate Cincinnatiensi borealis Americae, habita est synodus III provincialis, ab episcopis suffraganeis archiepiscopi Cincinnatiensis, praesidente Ioanne Baptista Purcell, eorum metropolitanis. Cum vero praedictae synodi acta et decreta sanctae sedi exhibita fuerint, cumque archiepiscopus et episcopi supralaudati ab eadem postulaverint, ut quae in illis emendanda forent apostolica sapientia corrigerentur, recte vero atque opportune facta apostolica auctoritate roborarentur, eam ac reverendi patres sacri concilii Christi nomini propagando, in generalibus comitiis diei 2 decembris nuper elapsi, censuerunt acta et decreta synodi III provincialis Cincinnatiensis digna esse quae ab apostolica sede adprobarentur, dummodo tamen nonnulla in ipsis ad tramitem instructionis, quae huic decreto inseritur, notentur aut emendantur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendo patre domino Hannibal Capalti, eiusdem a secretis, retulisset domino nostro Pio papae IX in audientia habita die 8 decembris 1861, auctoritas eam in omnibus ratam habuit, ac praesens in rem decretum expediri praecipit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, IV nonas ianuarii 1862.

A. card. Barnabo, praefectus.

3) Illi et reverende domine.

Hic insertum literis mitto tibi decretum quo ab apostolica sede adprobantur acta et decreta synodi III Cincinnatiensis, quae superiori anno, te praesidente, istic celebrata est. Ex tenore tamen eius decreti praehabentes petitionem ab episcopis adprobationem datam fuisse, dummodo nonnulla in actis ac decretis supradictis animadvertantur aut emendantur, ad tramitem instructionis quae praesentibus literis continetur.

Itaque ad acta in primis quod spectat, notandum est deesse in illis literas convocatorias, itemque consueta decreta de methodo vitae, de non discedendo, de futuro concilio celebrando, nec apparere utrum, ex praescripto pontificalis Romani, lecta fuerint decreta concilii Tridentini de residentia ac de professione fidei.

Circa decretum 2, primam puerorum confessionem et communionem attingens, praestat observare, verba quibus parochis iniungitur ut confessiones omnium septennium puerorum audiant, non aliter intelligenda esse, quam ut eos ad confessionem accedere curent; parochi enim tenentur quidem in confessione audire fideles sube curae subiectos, qui apud ipsos confiteri velint, sed ius exclusivum non habent eorumdem fidelium confessiones excipiendi,

cum integrum sit unicuique apud quemcumque adprobaturum presbyterum confiteri. Item in eodem decreto parochis praecipitur, ut eos qui duodecimum annum inceperint ad primam communionem omni diligentia disponant. Rursus haec verba non ita intelligenda sunt, quasi per modum regulae generalis, pueri omnes duodecimo anno ad communionem sint admittendi, quandoquidem parochorum sit iudicare quandam pueri ad discretionis aetate pervenerint, ut ea, quae par est, reverentia ad eucharistiam valeant accedere, sed ita decreti praescriptio explicanda erit, ut nemini ultra duodecimum annum circa eucharistiae sacramentum instructio differatur.

Decretum 4, quod ad aedituos refertur, visum est emia patribus exigendum esse ad normam decreti VII concilii Neo-Eboracensis superiori anno habiti, cuius tenorem in inserto folio n. 1 transcriptum reperies, quodque sacra haec congregatio, nonnullis adhibitis emendationibus atque additionibus, superrime adprobavit. Addo, sub numeris 2 et 3, exemplaria literarum apostolicarum Pii VII ac Leonis XII, de quibus agitur in laudato decreto synodi Neo-Eboracensis. Caeterum sanctae sedi non probatur aedituorum institutio, nisi ubi necessaria censeatur; gravis enim sunt incommoda quae exinde oriri solent, quaeque propterea, ubi existunt aeditui, sedulo praecavenda sunt ac devitanda.

In decreto 5 legitur „Decreverunt patres exigendum esse ab omnibus alumnis seminariorum... iuramentum iuxta normam collegiorum pontificiorum“. At vero sacra congregatio censuit praedictis verbis haec alia esse substituenda: „exigendam esse seriam promissionem.“

Ad petitionem vero quod spectat quam exhibuisti domino nostro de obtinendo episcopo coadiutore, ex insertis literis apostolicis in forma brevis comprehendentes sensum dominum nostrum tibi concessisse subsidium episcopi non quidem cum iure successione, sed tantummodo auxiliaris, atque ad id munus elegisse reverendum dominum Sylvestrum Horton Rosecrane, quem speciali ratione commendaveras. Post haec Deum rogo ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, XII kal. februarii 1862.

Amplitudinis tuae ad officia paratissimus

A. card. Barnabo, praefectus.

4) Illi et reverende domine.

Post ea quae circa synodi acta per literas diei 21 labentis mensis tibi significavi, addendum superest domino nostro papae relata fuisse inter caetera quae in tertia congregatione privata synodi leguntur circa praxim exigendi pecuniam ad fores aediarum in tribus oppidis maritimis diocesis Clevelandensis. Porro, etsi sanctitas sua synodi Cincinnatiensis decreta, iuxta modum a sacra congregatione iam expressum, confirmaverit, in eo tamen quod memoratam praxim attingit, declaravit hanc sibi minime placere, ideoque per literas sacrae congregationis moneri voluit episcopum Clevelandensem, ut intra spatium duorum annorum dictam praxim a sua diocesi eliminare studeat, aliaque ratione provideat sustentationi parochorum. Quo quidem in sensu, dum hac ipsa die ad laudatum praesulem scribo, Deum rogo ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, VI kal. februarii 1862.

Amplitudinis tuae ad officia paratissimus

A. card. Barnabo, praefectus.

Reverendo patri domino Iohanni Baptistae Purcell, archiepiscopo Cincinnatiensi.

APPENDIX

Ritus servandus in expositione et benedictione sanctissimi sacramenti.

1. In sacristia parentur superpellicia pro sacerdotibus, si qui adsint pro assistentia, pro clericis et caereoniaro; funalia ad minus duo, et pro expositione solemniori sex; superpellicium et amictus et pluviale albi coloris pro sacerdote principali qui daturus est benedictionem; qui tamen decens est ut paretur amictu, alba, cingulo, stola et pluviali; stola item albi coloris pro sacerdote, si adsit, qui exponere debet solum sacramentum.

2. In altari accendantur ad minus duodecim candelae vel plures iuxta consuetudinem; praesto sit bursa continens corporale sternendum super mensa eiusdem altaris. Si autem in eminenti loco ipsius assurgat tabernaculum seu thronus, cum superimposito baldachino, in eius basi seu plano sternatur corporale. Crux ab altari moveatur.

3. In credentia sit liber vel charta orationum, superhumale album, campanula.

4. Hora indicta conveniunt, omnes in sacristia, ibique clerici assumunt superpellicia; sacerdos, qui debet populo cum sacramento benedicere, paratur superpellicio, amictu, stola et pluviali, seu, quod magis decet, amictu, alba, cingulo, stola et pluviali albi coloris; aliquis alius sacerdos, si assistat, assumit superpellicium, et habet in promptu stolam item albi coloris, quam tamen tunc solum adhibet, cum debet aperire ostium tabernaculi, et pertractare solum sacramentum. Ita dispositi, facta cruce profunda reverentia, procedunt hoc ordine: thuriferarius, clerici cum intortitibus accensis; sacerdos, capite cooperto, manibus ante pectus iunctis, inter assistentes, si adsint, elevantes extremitates pluvialis. Assistentes operiunt caput, si sint in paramentis dalmaticis.

5. Cum ad altare pervenerint, deponit bireto, omnes genuflectunt, loco quisque suo. Facta ab omnibus brevi oratione, sacerdos assistens, assumpta stola, seu diaconus, si adsint ministri sacri, ascendit ad altare, sternit corporale super mensam, aperit tabernaculum, genuflectit unico genu, extrahit capsulam, ex eaque educit sacram hostiam, vel lunam cum sacra hostia, quam reverenter adaptat et collocat in medio radiantis sphaerae, quam adiungit basi, ostensorium claudit, ac spinula firmat. Si sacram hostiam tetigit, digiti purificari debent. Clauso tabernaculi ostio, collocat ostensorium in medio corporali, genuflectit utroque genu, seu reponit illud in throno, si adsit, caereoniaro scalam graduatam offerente, et ipsum adiuvante. Deinde ante infimum altaris gradum descendit, retrahens se aliquantisper ne terga sacramento vertat, ibique remanet genuflexus. Praemissa profunda reverentia, surgunt sacerdos et duo hinc inde assistentes, altero ministrante naviculam, altero dextram pluvialis fimbriam elevante; imponitur de more incensum sine benedictione et oculis; genuflectunt; sacerdos, acceperit, sine oculis, thuribulo, statim incensat sacramentum triplici ductu, facta cum assistentibus profunda reverentia ante et post incensationem, reddit thuribulum et genuflexus manet usque ad finem litaniarum, psalmi vel hymni. Si cantatur *Te Deum*, omnes stare debent, genuflectentes tamen ad illa verba: *Te ergo quaesumus*, etc.

6. Finitis litanis cum versiculis et orationibus ab ordinario approbatis, si quae sint dicendae, intonanda est a celebrante pars hymni *Tantum ergo sacramentum*, nisi adsint cantores, et praecertim chorus musicorum quorum munus est, ait Baruffaldus, in hoc casu illa verba intonare.

7. Ad initium sequentis strophae *Genitori genitoque* surgit sacerdos cum assistentibus, imponit incensum et thurificat ut antea; redditoque thuribulo, remanet genuflexus usque ad orationem exclusive.

8. Finito hymno, duo clerici sive cantores, sive sacerdos, intonant versiculum *Panem de coelo*, etc. (cui per totam octavam corporis Christi, et tempore paschali additur *alleluia*). Quo versu et responsorio cantatis, sacerdos surgit, et erectus cantat (sine *Dominus vobiscum*) *Oremus. Deus qui nobis*, etc. cum brevi conclusione *qui vivis et regnas in saecula saeculorum*.

9. His peractis, sacerdos, genuflexus utroque genu in infimo altaris gradu, accipit super humeros velum quod dicitur humerale. Interea, si solum sacramentum super thronum fuerit positum, sacerdos assistens vel diaconus, imposita sibi stola, ascendit ante thronum, profundam reverentiam facit, deponensque ostensorium, collocat illud in medio altaris super corporali. Quo facto, sacerdos ascendit, factaque genuflexione utroque genu, manibus coopertis extremitatibus praedicti veli, accipit manu dextera, per se scilicet et sine alterius ministerio¹ nodum, sinistra pedem ostensorii, et convertens se ad populum, benedictionem cum solo sacramento impertitur. Dum haec benedictio datur, ipse sacerdos nihil dicere seu cantare debet, neque licet aliquid interim a choro cantari; possunt tamen organa pulsari suavi ac gravi sonitu. Thuriferarius ter incensat, si id in more est, et per caereoniarium vel clericum datur signum benedictionis cum tintinnabulo, ter illud pulsando.

10. In ipsa benedictione iste modus servandus est, scilicet: sacerdos ostensorium, ut supra descriptum est, manibus tenens, vertit se a parte epistolae, ita ut in medio altaris populum respiciat. Tunc illud elevat decenti mora, non supra caput, sed tantum usque ad oculos, et eodem modo illud demittit infra pectus; mox iterum reota illud attollit usque ad pectus; et deinde ad sinistrum humerum ducit, et reducit ad dexterum, nec ante pectus reducit, sed continuo se vertit ad cornu evangelii; perficiens circulum, nec tamen, dum crucem format, movens pedes.

11. Sacerdos, data benedictione, deponit sacramentum super altare, ita ut crucifixi imago in ipsa hostia populum respiciat, facit ibidem genuflexionem utroque genu, et statim velum humerale a caereoniaro amovetur; descendit retrahens se aliquantisper ad cornu evangelii, ne terga vertat sacramento, ad infimum altaris gradum, ubi manet genuflexus. Interim sacerdos assistens vel diaconus cum stola statim reponit sacramentum in tabernaculo, factis ante et post genuflexionibus unico genu:

¹ Si expositio sanctissimi sacramenti immediate sequatur aliud officium divinum, et sacerdos pluviali coloris respondentis officio diei indutus, non recedat ab altari, tunc, paramentis non mutatis, velum humerale albi coloris, tempore infra notando, amovetur. Quatenus vero recedat, et expositio habeatur tanquam functio distincta ab officio praecedenti, paramenta albi coloris adhibeantur. Si tamen liber, pluviale album assumere licet, etiam et ipsa immediate sequatur officium cui competit color servandus.

¹ Catalani II, p. 266, ad § 27. Si autem processio facienda sit, diaconus solum sacramentum accipit, et ipse stans episcopo qui celebranti genuflexo, ostensorium in manibus collocabit. Una tantum, et quidem in fine processionalis, benedictio impertitur, et tunc rubrica, ut supra, servetur a simplici sacerdote. Episcopus vero a diacono, qui fore communis est sententia et praxis, semper sacramentum accipit.

² Ab episcopo benedictio trina impertitur, sed unica tantum a simplici sacerdote.

claudit ostium tabernaculi, et deocondit ad locum A suum. Surgunt omnes, genuflectunt, et aperto capite, redeunt eodem ordine, quo progressi fuerant, ad sacerdotiam.

Quae in expositione, Quadraginta horarum observanda sunt, inveniuntur in caeremoniali, Baltimori typis excusso anno 1852, p. 300, append. I; etiam quae de benedictione cum pyxide, p. 215, ibid. append. II.

MODUS

excipiendi professionem fidei catholicae a neo-conversis, iuxta formam a sacra congregatione sancti Officii, die 20 iulii 1859 praescriptam.

Sacerdos superpelliceo et stola violacei coloris indutus, sedet in cornu epistolae, si solum sacramentum asservetur in tabernaculo, sin minus in medio altaris, et coram illo genuflectit neo-conversus; qui codicem evangelii dextra manu tangens, emittit professionem fidei, prout inferius habetur; vel, si neciat legere, sacerdos praeligit eidem tarde professionem, ut conversus eandem intelligere, et cum sacerdote distinctis verbis pronuntiare possit.

PROFESSION OF FAITH.

I. N. N., having before my eyes the holy gospels, which I touch with my hand, and knowing that no one can be saved without that faith which the holy catholic apostolic Roman church holds, believes and teaches, against which I grieve that I have greatly erred, inasmuch as I have held and believed doctrines opposed to her teaching.

I now, with grief and contrition for my past errors, profess that I believe the holy catholic apostolic Roman church to be the only and true church established on earth by Jesus Christ, to which I submit myself with my whole heart. I believe all the articles that she proposes to my belief, and I reject and condemn all that she rejects and condemns, and I am ready to observe all that she commands me. And especially, I profess that I believe:

One only God in three divine persons, distinct from, and equal to, each other — that is to say, the Father, the Son, and the Holy Ghost;

The catholic doctrine of the Incarnation, Passion, Death, and Resurrection of our Lord Jesus Christ; and the personal union of the two natures, the divine and the human; the divine maternity of the most holy Mary, together with her most spotless virginity;

The true, real, and substantial presence of the body, together with the soul and divinity of our Lord Jesus Christ, in the most holy sacrament of the eucharist;

The seven sacraments instituted by Jesus Christ for the salvation of mankind; that is to say, baptism, D confirmation, eucharist, penance, extreme unction, order, matrimony;

Purgatory, the Resurrection of the dead, everlasting life;

The primacy, not only of honor, but also of jurisdiction of the Roman pontiff, successor of St. Peter, prince of the apostles, vicar of Jesus Christ;

The veneration of the Saints, and of their images;

The authority of the apostolic and ecclesiastical traditions, and of the Holy Scriptures, which we must interpret, and understand only in the sense which our holy mother the catholic church has held, and does hold;

And every thing else that has been defined, and declared by the sacred canons, and by the general councils, especially by the holy council of Trent.

With a sincere heart, therefore, and with unfeigned faith, I detest and abjure every error, heresy, and sect opposed to the said holy catholic and apostolic Roman church. So help me God, and these his holy Gospels, which I touch with my hand.

Postea, neo-converso genuflexo manente, sacerdos sedens dicit psalmum *Miserere*, sive psalmum *De profundis*, cum *Gloria Patri* in fine. Quo finito, sacerdos stans dicit:

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, *secreto*.

Vers. Et ne nos inducas in tentationem.

Resp. Sed libera nos a malo.

Vers. Salvum fac servum tuum (ancillam tuam).

Resp. Deus meus, sperantem in te.

Vers. Domine, exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

Deus, cui proprium est misereri semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum tuum (hanc famulam tuam) quem (quam) excommunicationis catena constringit, miseratio tuae pietatis clementer absolvat. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

Deinde sacerdos sedet, et ad profitentem genuflexum versus, eum ab haeresi absolvit, dicens:

Auctoritate apostolica, qua fungor in hac parte, absolvo te a vinculo excommunicationis quam¹ incurristi, et restituo te sacrosanctis ecclesiae sacramentis, communioni et unitati fidelium, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.

Denique abiuranti aliquam poenitentiam salutarem iniungat, exempli gratia aliquas preces, visitare ecclesiam, aut similia.

¹ In dubio gravi aut levi utrum poenitens excommunicationem incurrit per haeresim professam, sacerdos hic inserat vocabulum *formam*.

LITAE PASTORALES.

To the Clergy and Laity of the diocese. Venerable and beloved Brethren.

We find ourselves again called upon, for the third time, to fulfil the agreeable duty of addressing to you in council such words of advice and encouragement as we deem appropriate to the occasion.

I. Hopeful signs of progress.

We are happy to be able to say that since our last meeting the progress of religion throughout the eight dioceses composing this ecclesiastical province has been highly satisfactory, and that the prospects for the future are sufficiently en-

couraging. New churches, new schools, and new charitable institutions have sprung up in great numbers, and a considerable addition has been made to the body of our zealous and efficient collaborators in the Lord's vineyard — of the second order of the clergy. All this is a cheering evidence of the divine blessing sanctifying the zeal of the pastors and the generosity of the people; and it should stimulate us all to still greater industry, zeal and activity in the future.

II. The church and the pope.

Nor do the disastrous times upon which the world has fallen, both in Europe and in America,

present any valid cause for discouragement; for, as the entire history of God's dealings with his people abundantly proves, the church has never been more flourishing than when menaced with disaster, and surrounded by danger. God usually delights to draw light out of darkness — post tenebras lucem¹. At the very moment when the storm is most lowering, and when it most threatens the bark of Peter with shipwreck, Christ usually arouseth himself, like a giant, from his seeming slumber, and commandeth² the winds and the waves, and suddenly there cometh a great calm! Were ours a merely human church, founded by men and prosperity upon the actions of men, it would be otherwise; it would then be necessarily affected by human causes, and it would share in all the manifold vicissitudes of human affairs. Such has been the history and fate of all the sects established by men outside, and in opposition to, the holy catholic church founded by Christ and build upon a rock. The older sects have changed or fallen, and new ones have arisen amidst their ruins, destined themselves in time to share the fate of their human predecessors. The number of sects now in existence, lamentably great as it is, is small in comparison with that of those which have long since perished and been forgotten. Like man, they have their youth, their manhood, their old age, and their consequent decrepitude — the harbinger of that coming and certain death, which is the lot of all human institutions.

Only the truth of God abideth for ever³. The catholic church has continued to exist, in undiminished beauty and vigor, during the eighteen centuries which have elapsed since Christ first sent forth his apostles to teach all nations, with the solemn promise then made to them that he would be with them all days even to the consummation of the world⁴. Heaven and earth may pass away⁵, but his word will not — cannot — pass away. A most striking confirmation of this consoling promise is found in the great fact of modern history, that, while during the eighteen centuries past, dynasties have changed, thrones have tottered, sceptres have been broken, around the catholic church, and her whole pathway through history has been thus strewn with ruins, she alone has stood erect amidst the crumbling wrecks of human greatness, the only unchangeable and undying institution on the face of the earth! No one can question or even successfully obscure this great historical truth; no one can rob the church of this immortal glory, emanating from the throne of God, with whom there is no change nor shadow of vicissitude⁶.

Clad thus in the panoply of God, and having her crown, wreathed with a thousand victories, gained over the powers of the earth and the gates of hell, glittering with undimmed splendor upon her brow, the holy catholic church can entertain no fear for her future. If God be for us, who shall be against us? What if our beloved pontiff Pius IX, after having been treacherously and sacrilegiously robbed of the greater portion of his small territory, allotted for his support and independence a thousand years ago, is now encompassed with danger, under the protection of a false friend, who seeks to deliver him up to his enemies, and who at the same time, like pilate, washes his hands and declares that he is guiltless of the blood

of the Lord's anointed; — even this sad condition of things should inspire no feelings of serious alarm for the final issue. The holy see has often before encountered and triumphed over similar, if not even greater dangers. The persecution of the sainted pontiffs Pius VI and Pius VII is still fresh in the memory of men, and so also is the brilliant and fitful history of the great military chieftain who was the principal agent in the oppression of the latter pontiff; the rock of St. Helena was but a fit, and we may add, a necessary sequel to the attack on the rock of Peter!

What we should do, beloved brethren, under these afflicting circumstances, is to sympathize with and to pray for our venerated and beloved pontiff, and to contribute liberally for his support, now that his ordinary resources have been cut off by treacherous men disguising their sacrilege under the mask of a zeal for liberty. And we earnestly recommend, that in all the dioceses of our province in which collections have not yet been taken up for the pope, this duty of filial piety should be discharged at as early a date as possible, the most appropriate time for each diocesan collection being previously fixed by the bishop. Well knowing, as we do, the piety and the noble generosity of our faithful people, we are convinced that they will cheerfully respond to the call, whenever it will be made. It is a question of supporting the common father of the faithful, who labors for the good of all his children throughout the world, and we feel quite assured that they will never permit him to endure any suffering which they can alleviate.

III. Our country. Invocation for peace.

But we have to deplore calamities, either present or imminent, still nearer home. Our beloved country, which has for three quarters of a century unfurled its spotless banner of civil and religious liberty over us and our fellow-citizens, is now divided and is threatened with still greater disasters, among which the most fearful of all is civil war. May God in his infinite goodness, avert or at least mitigate this awful calamity, which would arm brother against brother in fratricidal strife, and would result in wide-spread ruin to the whole country! May he, in his mercy, soothe the asperity of party feeling, soften the hearts of the men of opposing sections, and incline to fraternal love those who, heretofore brothers, may now easily be led by the passion of the moment to regard one another as enemies! Only God, who created and who governs the hearts of men, can accomplish this blessed result. How very insignificant now appears to all reflecting men the boasted philosophy of human wisdom! Now, God alone, in his divine power and majesty, can control the winds and the waves of human passion which have risen into a fearful storm. We are but poor creatures, bereft of all power, trembling, like undutiful children, before the throne of our well beloved, but all-powerful and dread father in heaven. We have sinned, and our iniquities are now heavily visited upon us and our children! Let us repent in time, and thus turn away the divine anger from us and our beloved country.

Nineveh was threatened with destruction; but Nineveh clothed herself with sackcloth and ashes, fasted, and prayed to God in the fervor of a contrite and humble heart; and the anger of God was appeased, and Nineveh was spared from the dread

¹ Job XVII, 12.

² Matth. VIII, 26.

³ Ps. CXVI, 2.

⁴ Matth. XXVIII, 20.

⁵ Ibid. XXIV, 35.

⁶ Luc. I, 17.

⁷ Rom. VIII, 31.

⁸ Esai. XX, 2.

doom which had been menaced. So we also, dearly A beloved, may avert the threatened scourge by repentance, fasting, and prayer. Let us all at once seize upon these weapons of the spirit, and with our whole heart and soul pour forth prayers to God for that peace which this world cannot give, and which in the present agitated state of the country can come from God alone.

It is not for us to inquire into the causes which have led to the present unhappy condition of affairs. This inquiry belongs more appropriately to those who are directly concerned in managing the affairs of the republic. The spirit of the catholic church is eminently conservative, and while her ministers rightfully feel a deep and abiding interest in all that concerns the welfare of the country, they do not think it their province to enter into political arena. They leave to the ministers of the human sects to discuss from their pulpits and in their ecclesiastical B assemblies the very exciting questions which lie at the basis of most of our present and prospective difficulties. Thus while many of the sects have divided into hostile parties on an exciting political issue, the catholic church has carefully preserved her unity of spirit in the bond of peace¹, literally knowing no north, no south, no east, and no west. Wherever Christ is to be preached and sinners to be saved, there she is found with her ministrations of truth and of mercy. She leaves the exciting question referred to precisely where the inspired apostle of the gentiles left it, contenting herself, like him, with inculcating in all classes and grades of society the faithful discharge of the duties belonging to their respective states of life, knowing that they will all have to render all strict account to God for the deeds done in the flesh, that this C life is short and transitory, and that eternity never ends. Beyond this point her ministers do not consider it their province to go, knowing well that they are the ministers of God, who is not a God of dissension, but of peace² and love.

Had this wise and conservative line of conduct been generally followed throughout the country, we are convinced that much of the embittered sectional feeling which now unfortunately exists would have been obviated, and the brotherly love, the genuine offspring of true Christianity, instead of the fratricidal hatred which is obviously opposed to its essential genius and spirit, would now bless our fellow-citizens in one harmonious brotherhood. May God, in His abounding mercy, grant that the sectarianism which divides and sows dissensions, may gradually yield to the catholic spirit, which unites and breathes unity and love!

IV. System of common schools.

We think that few candid observers will fail to have remarked the progressive demoralization among the youth of our country, and to regret that the system of common school education has not certainly succeeded in obviating this downward tendency, to which we may fairly ascribe much of the present alarming condition of our affairs. Under the influence of this plausible, but most unwise system, the rising generation has been educated either without any definite religious principles at all, or with false, at least, more or less exaggerated and fanatical principles. The system itself, if carried out according to its alleged intent of abstaining from any definite religious instruction, is well calculated to raise up a generation of religiously

differentists, if not of practical infidels; and if not thus carried out, its tendency is to develop false or very defective, if not dangerous principles. The facts, we believe, sufficiently prove that the influence of our common schools has been developed either in one or both of these directions. We can scarcely explain in any other way the manifest moral deterioration of country, which is probably the very worst feature in our present troubles. No candid man will deny, that public virtue is now very far below the standard to which it was raised in the earlier and purer days of the republic, when our fathers admired the moral heroism, and were guided by the political wisdom of a Washington.

We have not ceased, on all suitable occasions, to warn our countrymen against the dangerous tendency of this system as it has been practically carried out, not merely because its operation is very unjust to ourselves, but because we consider it radically defective and wrong; but our appeal has been made calmly and with due regard for the feelings and even what we might consider the prejudices of others. We feel it to be our most sacred and our most solemn duty to rear up our children in the knowledge, fear, and love of God; and we regard this as the essential element — as the very foundation, the life and soul of all sound education among christians; that which, in fact, distinguishes the latter from education among pagans. As this religious training is not possible in the public schools as at present organized and conducted, our children are necessarily excluded from them, as effectually as they would be by locks and bolts; unless, indeed, we were to become so dead to faith as to be willing to sacrifice the religious education of our children for a merely worldly convenience. D But thank God! we have some faith yet left in the midst of this cold world of utilitarianism; and hence, after paying our due proportion of the common taxes for the support of schools which are thus virtually closed against us, we feel constrained to erect others, at enormous expense, for the christian education of our own children. Whatever else may be said of us in explanation or denunciation of our opposition to the common school system, our worst adversaries cannot but admit our sincerity, proved as it is by what is usually regarded as a conclusive argument in this age — the large expenditure of our money for this purpose.

In a country so divided in sentiment as ours is on the subject of religion, the only system which would be fair and equitable to all, would be that which would make education, like religion and like all other important pursuits, entirely free; and if D taxes are collected from all for its encouragement and support, to apportion the amount of these taxes fairly among the scholars taught certain branches up to a certain standard, no matter under what religious or other auspices. This system would elicit educational industry and talent, by stimulating competition; and we have not a doubt that it would lessen the cost of education, greatly extend its blessings, and render it both sounder and more widely diffused. It would satisfy all classes, and it would render the schools really public and common — which they certainly are not at present except in name. The young State of Texas has already adopted this just principle in her public school system, and there is every reason to believe that its operation will be found to be so beneficial as to encourage other states to follow the equitable example. We earnestly commend these reflections to all the fair-minded and impartial among

¹ Eph. IV, 2.

² 1 Cor. XIV, 33.

our fellow-citizens. Why should there be an odious and expensive state monopoly in education, any more than in religion? Why should the state undertake to monopolize education any more than commerce? Why should the sacred rights of parents over their children be disregarded and trampled under foot by salaried state officials—salaried too by moneys collected by force of law from the very parents who are thus deprived of their sacred and inalienable right of educating their children according to their consciences? In one word, why should education be less free in this republic than it is in the monarchies of Europe, even those which are usually represented as the most absolute and despotic? Why should our happy and free republic be behind England and even Austria in the matter of free education? Yet such is unhappily the fact, established by abundant evidence.

V. Other grievances.

We should not be tempted to discouragement, beloved brethren, even if we have still to suffer under the influence of this and of other grievances, such as the hampering of religious freedom in our public charitable institutions, which having been founded and supported by common taxation should obviously be open alike to all, without involving any abandonment of religious principle or practice in those who are admitted to share their benefits. Such being the manifest requirements of the most simple equity and justice, it is plainly a violation of constitutional right virtually to exclude the ministrations of catholic clergymen in favor of their coreligionists from such establishments; — as we are sorry to learn has been but too often the case. Our large confidence in the sense of right and of fair-play inherent in the American mind induces the belief — at least the hope — that this grievance too, when properly brought before the public, will be redressed, and that catholics will thus obtain, what alone they ask for, equal rights with their fellow-citizens, with whom they have to bear equal burdens. We seek no exclusive privileges, but only clear and undoubted rights which we freely accord to all others.

VI. Faith and sense. Time and eternity.

We must carefully avoid, dearly beloved, the great fault of this age, which is the habit of looking on all things not so much with the eye of faith, as with that of sense. This world is in the habit of preferring the present to the future, time to eternity. What is shadowy, uncertain, and evanescent, carries it over what is solid, certain, and permanent, and eternal. In judging of men and things, we are sorely tempted, by the perverted spirit of the age, to make our estimate from the stand-point of this world — as if another world of eternity did not exist; — as if the clear light of heaven was and is not constantly reflected on the dull things of earth! Woe to us, if we think, and move, and live for this miserable world alone! Professing to be Christians, we would be really worse than the pagans — we would be the most miserable of men; — miserable in this world, without any certain or well-grounded hope for immortal bliss hereafter!

Our philosophy is thus radically vitiated by the spirit of the age: If we are really and truly men of sound judgment and of correct calculation, eternity will far over-balance paltry time in our estimation. What is time? It is but a fleeting moment; it is valuable only, as being the price of eternity. Let

us always remember the words of the immortal sacred orator of the twelfth century — Saint Bernard — that death is a moment on which eternity depends — „*Momentum e quo pendet aeternitas!*“ Alas! that the men of this world seldom, or never, think of this, the most important of all truths, and the soundest principle of all philosophy. Truly, they „have changed the truth of God into a lie“; and „professing themselves to be wise, they have become fools.“¹ Let us not imitate them, but rather pray for them, that they may be converted and be saved!

VII. Christian burial and funerals.

We exhort you, dearly beloved, to remember in your pious prayers those who have died in the faith, to have the holy sacrifice offered up for their eternal repose, and not to consider that you have discharged your duty to your deceased friends by merely performing over their remains the rites of a showy and expensive funeral. We also remind you of the pious and most commendable usage of the church, which we would earnestly desire to see everywhere introduced, of bringing the remains of the dead to the church in the morning and having the clean oblation offered up over them before they will be carried to the cemetery. We also feel it to be our solemn duty to protest against the abuse, which has obtained in some places, of conducting the remains of the deceased to the church and to the cemetery with a long and pompous procession of hacks, which practice induces an unnecessary and sometimes ruinous expense, opens the way to many serious abuses and scandals, and is certainly of no relief or advantage whatsoever to the departed soul. The money thus uselessly spent would be much better applied to the often destitute survivors, especially the orphans of the deceased.

VIII. Faithful discharge of all duties.

We exhort you, beloved brethren, in the name of Christ who will judge the living and the dead², to discharge faithfully all your duties as citizens and as Christians. Love the country, obey the laws, love your neighbors as yourselves. Do all this for the love of God, who is our father in heaven, and whose sun shineth equally upon the righteous and the wicked³. Give good example to all, and avoid all scandal, lest the name of Christ be blasphemed on your account. Let your light so shine before men, that seeing your good works they may glorify our father who is in heaven⁴. Forgive and love your enemies, do good to those who do evil to you, and thus overcome evil by good⁵. Show to all by your conduct that you are catholics, not in name alone, but in deed and in truth, knowing well that faith without works, even as the body without the soul, is dead⁶. Be good husbands, good wives, good fathers and mothers, good neighbors, good citizens of this noble free country; and above all, good Christians, dearly loving your religion and reducing to practice in your daily walk all its elevated and life-giving principles and maxims.

In one word, be good catholics, for this will include all else; and rather suffer the loss of property and of life itself than bring disgrace by your conduct on the church of Christ, that venerable and immaculate mother, that glorious spouse of Christ without spot, wrinkle, or blemish⁷, who after giving you a new life in the laver of regeneration, has

¹ Rom. I, 22, 25.

² II Tim. IV, 1.

³ Math. V, 45.

⁴ Mat. V, 16.

⁵ Rom. XII, 21.

⁶ Luc. II, 26.

⁷ Eph. V, 27.

reared you up in her maternal bosom, feeding you day by day with the heavenly manna of her life-giving sacraments, and constantly nurturing you with more than a mother's solicitude, tenderness, and love. Oh! whatever else you may do or suffer, do not bring reproach on this good and well-beloved spouse of Christ — this loving and immaculate mother of all his true children!

IX. Zeal for the church.

Nourish constantly in your hearts a generous zeal for promoting the interests and prosperity of this holy church. Love to see her sanctuaries rise up in beauty, decorated with the shining vesture of holiness, all over the land. Continue to encourage by your generous contributions the erection of orphan asylums and hospitals, for the rearing up of Christ's abandoned little ones under the shadow of his holy sanctuary, and for alleviating the pangs of sickness and soothing the agonies of death, especially among the poor, who are the special favorites of heaven. More especially, let us exhort you to promote everywhere, according to your means, the erection of schools where your children may be educated in learning and piety, free from the contagion of the dangerous, example and corrupt or false principles of the world. The children are the hope of the republic and of the church in the next generation, after we ourselves shall have been gathered to the tomb; and as we will rear them up, so they will be in mature life, both as citizens and as Christians. God gave you these little ones, and he will demand their blood and their souls at your hands! Do not forget your solemn responsibility to him in their regard.

X. Supporting pastors.

We need scarcely remind you, dearly beloved, of your obligation to support your pastors, who break to you the bread of life, and who watch over you knowing that they must give an account of your souls. You are bound by every law — the natural, the ecclesiastical, and the divine — to contribute generously according to your means towards the suitable maintenance of those who minister at God's altar, and who have a right to live therefrom. Can you approach the holy communion with an easy or a safe conscience, if you should have been so unfortunate, or rather so criminal, as to have been guilty of depriving "the laborer of his hire"? Do you not know, that, as it is laid down in our catechisms, this is one of the sins which cry aloud to heaven for vengeance? And will you venture to appear before the dread bar of God's judgment with this sin upon your consciences? We beseech you, dearly beloved, to reflect seriously upon this duty while it is yet time, to repair that in which you may have been wanting in times past, and to resolve firmly before God never in future to neglect its strict performance. We are thus earnest and urgent, because we learn, with much surprise and regret, that in certain portions of this ecclesiastical province — happily not in the larger or better portion — this sacred duty has been hitherto lost sight of and neglected, and the pastors of souls have in consequence been left to suffer. This should not be, and we confidently trust to your sense of justice and to your generosity to remedy the evil.

XI. Ecclesiastical seminaries.

There is still another subject of great practical importance, to which we would beg briefly to call

your attention. It is the training and education of suitable candidates for the holy ministry. Alas! the harvest is indeed great, but the laborers are few; and we should therefore earnestly pray the Lord of the harvest to send laborers into His harvest. But to rear them up properly and to educate them for the priesthood is a work of time, involving a heavy expenditure. For the suitable education of each candidate, an outlay of at least from one to two thousand dollars is requisite. As the adequate supply of good priests is an object of paramount necessity for the general good, all should feel deeply interested in its promotion, and all should feel bound to contribute for this purpose according to the means with which they have been blessed by almighty God. By general and liberal concert of action in each diocese of the province, not only the local ecclesiastical seminaries could be easily supported, but sufficient means also provided for the proper maintenance of our two provincial establishments, the preparatory seminary of saint Thomas, and the theological seminary of mount saint Mary's. We are happy to be able to report that both these seminaries are now in a very satisfactory condition; and we earnestly bespeak your zeal and liberal donations towards rendering them and the other ecclesiastical seminaries of the province still more flourishing and useful.

In this connexion, we feel it to be our agreeable duty to return our most heartfelt thanks to the venerable pontiff who now sits on the chair of Peter for the munificent zeal which prompted him to promote the establishment of a college at Rome for the ecclesiastical education of American youth, and we anticipate great and manifold advantages from this institution located in the centre of unity. We also take much pleasure in thanking our venerable brothers, the cardinal archbishop and the bishops of catholic Belgium, for the truly christian and noble zeal which has prompted them to lend their aid to the establishment of the American college of the immaculate conception at Louvain, the seat of the ancient and illustrious catholic university which has shed so much glory on the catholic church. This college, founded with the praiseworthy concurrence of some bishops of provinces, has already sent eleven zealous and efficient missionaries to our church, and we anticipate much good to our holy religion as likely to result from its continuance and prosperity, of which we are well assured. We bespeak for it the continued benevolent interest of the Belgian prelates. And we would be wanting in our duty of gratitude, if we did not also thank our venerable brethren of the Irish hierarchy for the benefits bestowed upon our missions by the excellent missionary college of All-Hallows, established and still continuing to flourish under their fostering influence and protection.

XII. Conferences of the clergy.

We need scarcely remind our beloved collaborators of the clergy, of the signal advantages to religion which will certainly result from a faithful compliance with the decree enacted in our last council, enjoining upon them regular ecclesiastical conferences on matters connected with the exercise of the holy ministry. Such reunions of the clergy, besides promoting that fraternal feeling which is so sweet a bond of christian and clerical union, strongly tend to encourage the study of sacred

things, to elicit zeal for the salvation of souls, and to establish uniformity of practice in minor rites and observances. In view of such advantages, we earnestly exhort our venerable brethren to establish or continue such conferences, under the direction of the ordinaries, in all the dioceses of this province.

XIII. Prayer for peace.

Finally, venerable and beloved brethren, we exhort you all to pray fervently for peace and prosperity to our beloved country, now threatened with the manifold and unspeakable evils of dissension and civil war. We are the ministers and

children of peace and of love, and the spirit of our holy religion should prompt us to pour forth earnest supplications to God, that he would vouchsafe to still the tempest raised by human passion, and restore to us that blessed peace with the world cannot give, but which cometh down from our father who is in heaven.

And now, dearly beloved, we invoke upon you the peace and the blessing of almighty God, the Father, Son, and Holy ghost! Amen!

This pastoral will be read in all the churches of the province on the first Sunday after its reception.

1861 iunii 2-9. — CONCILIUM PROVINCIALE NEO-EBORACENSE III.

Concilium provinciale Neo-Eboracense III in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 2 ad diem 9 iunii 1861, praeside Ioanne B. Hughes, archiepiscopo Neo-Eboracensi.

Bibliographia:

1) Concilium provinciale Neo-Eboracense III, mense iunii anno 1861. New-York, Ed. Dunigan, 1862.

In-12°, 38 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacerorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris A. I., e domo B. V. M. sine laeae conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 291-302 et 1177-86.

LITTERAE CONVOCATORIAE

Ioannes Hughes, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Neo-Eboracensis, omnibus et singulis revm̄is dominis episcopis, caeterisque ecclesiasticis viris qui, de iure vel de consuetudine, concilio provinciali Neo-Eboracensi interesse debent, salutem in Domino.

Per has praesentes litteras revm̄is fratribus nostris episcopis huius provinciae Neo-Eboracensis suffraganeis notum facimus et significamus, nos, ad Dei omnipotentis laudem et gloriam, synodum provinciam in urbe Neo-Eboracensi, ecclesiamque nostra metropolitana celebrare decrevisse; hancque synodum ad secundam dominicam post dominicam Pentecostes proxime futuram, scilicet ad diem secundam mensis iunii huius anni indicimus ac convocamus.

Quamobrem, omnes et singulos revm̄os episcopos monemus et adhortamur, ut quamprimum quaestiones praeparent, quas in tali concilio pertractandas existiment, easque ad nos in scriptis, ante diem primam mensis maii, mittant, ut omnia in ordinem redigere et in promptu habere possimus. Assignata igitur die, per se vel per legitimum procuratorem, si forte iustum obspserit impedimentum, conveniant et compareant, ut, collatis consiliis, ea quae ad religionis decus et incrementum, nostramque et ovium salutem maxime spectant, adiuvante Spiritu sancto, decernamus et exequamur.

Illm̄os ac revm̄os episcopos rogamus ut in suis diocesis eos omnes de huius concilii indictione moneant, qui de iure vel de consuetudine vel de privilegio eidem interesse debent.

De mandato illm̄i ac revm̄i domini:

Franciscus McNeirny, secretarius.

Datum Neo-Eboraci, die 14 aprilis 1861.

ACTA PRIDIE CONCILIUM.

Die 1 iunii, quae fuit sabbato, anno a partu Virginis 1861, concilium Neo-Eboracense III exordium habuit. Hora post meridiem quinta, illm̄i ac revm̄i praesules, quos per litteras in concilium convocaverat illm̄us ac revm̄us antistes Neo-Eboracensis, convenire in sacristia aedis metropolitanae. Aderant ibi cum illm̄o ac revm̄o archiepiscopo, episcopi suffraganei sex, nempe:

Illm̄us ac revm̄us Ioannes McClekey, episcopus Albanensis;

Illm̄us ac revm̄us Ioannes B. Fitzpatrick, episcopus Bostoniensis;

Illm̄us ac revm̄us Ioannes Timon, episcopus Buffalensis;

Illm̄us ac revm̄us Ioannes Loughlin, episcopus Brooklynensis;

Illm̄us ac revm̄us David G. Bacon, episcopus Portlandensis;

Illm̄us ac revm̄us Franciscus P. McFarland, episcopus Hartfordensis.

Illm̄us ac revm̄us Iacobus R. Bayley, episcopus Novaracensis, nondum advenerat, cum in conventum patres secesserant. Aderat etiam illm̄us ac revm̄us Ludovicus de Goesbriand, episcopus Burlingtoniensis, quem adversa valetudo longum in Europam iter suscipere iusserat.

Illm̄o ac revm̄o archiepiscopo proponente, officiales insequenti die publicandi, designati sunt communi patrum consilio, videlicet:

Promotor concilii: illm̄us ac revm̄us episcopus Albanensis;

Notarius: reverendus dominus Ieremias W. Cummings, sacrae theologiae doctor;

Secretarii: pater Antonius F. Ciampi, societatis Iesu, et reverendus dominus Thomas S. Preston;

Magistri caeremoniarum: reverendus dominus Franciscus McNeirny et reverendus dominus Christophorus Farrell;

Cantores: pater Hector Glackmeyer, societatis Iesu, et reverendus dominus Ioannes Doyle.

Subinde in eam sententiam iverunt patres, ut in publicis comitiis invitati interessent illm̄us ac revm̄us dominus Petrus Espinosa, episcopus Guadalaxensis, et illm̄us ac revm̄us dominus Petrus Baraia, episcopus Sancti-Aleixii Potosiensis, qui Mexicanae reipublicae civilibus discordiis ab sua sede exacti, Neo-Eboraci tum exulabant. Illm̄i ac revm̄i domini praesulum invitationem grato et libenti animo exceperunt.

Quaestiones in concilio agitandae et definiendae, quaeque antea patribus fuerant tempestive submissae, traditae tum primo sunt reverendo domino Franciscus McNeirny, secretario archiepiscopi, ut eas tabellis inscriberet.

Deinceps superiores ordinum regularium qui in provincia Neo-Eboracensi versantur, et quae sive iure sive consuetudine locus est in concilio, una cum episcoporum theologiae appellati sunt, concilio;

Reverendus dominus Rupertus Seidenbusch, A
prior monasterii ordinis Sancti Benedicti.

Admodum reverendus pater Pamphilus de Ma-
leano, custos provincialis ordinis Sancti Francisci in
America septentrionali.

Admodum reverendus pater Edmundus de Pauw,
vice-commissarius ordinis Minorum Conventualium.

Reverendus pater Remigius Ioa. Toller, soci-
tatis Iesu, vice-superior generalis missionum provin-
ciae Franciae societatis Iesu in America septen-
trionali.

Reverendus pater Laurentius Holzer, rector do-
mus congregationis SS^{mi} Redemptoris.

Admodum reverendus dominus Thomas Lynch,
vicarius generalis dioecesis Burlingtoniensis.

Theologi designati:

Ab ill^{mo} ac rev^{mo} archiepiscopo Neo-Ebora-
censi: admodum reverendus dominus Gulielmus B
Starra, vicarius generalis; admodum reverendus
dominus Michael McCarron, archidiaconus; reveren-
dus dominus Iacobus McMahon.

Ab episcopo Albanensi: admodum reverendus
dominus Ioannes I. Conroy, vicarius generalis.

Ab episcopo Bostoniensi: reverendus pater
Augustus I. Thebaud, societatis Iesu; reverendus
pater Isidorus Daubresse, societatis Iesu.

Ab episcopo Buffalensi: reverendus dominus
Michael Credan; reverendus pater Ioannes B. Ban-
dinelli, congregationis Passionis Domini nostri.

Ab episcopo Brooklynensi: admodum reveren-
dus dominus Ioannes Raffener, vicarius generalis;
reverendus dominus Carolus C. Pisc, sacrae theolo-
giae doctor.

Ab episcopo Portlandensi: admodum reverendus
Eugenius Müller, vicarius generalis.

Ab episcopo Hartfordensi: reverendus dominus
Matthaeus Hart; reverendus dominus Gulielmus
Quinn.

Tandem, ipso ill^{mo} ac rev^{mo} archiepiscopo pro-
ponente, indixerunt praesules conventus sive publicos
sive privatos habitum iri hora 10 cum dimidio ante
meridiem usque ad horam 1 cum dimidio a meridie;
itemque ab hora 4 ad 6 pomeridianam.

ACTA CONCILII.

SESSIO PRIOR PUBLICA SOLEMNIS,

die 2 iunii.

Advenerat superiori nocte ill^{mus} ac rev^{mus}
dominus Iacobus R. Bayley, episcopus Novarocensis,
una cum admodum reverendo Patritio Moran, eius
theologo et vicario generali.

Dominica die, quae erat secunda post Pentecosten,
ex aedibus archiepiscopi, supplicatione solenni, bini
ac bini, theologi, officiales, ill^{mi} ac rev^{mi} praesules,
sacerdotali aut episcopali cultu quique distincti,
processere ad aedem metropolitanam Sancti Patritii:
Coetum comitabatur ill^{mus} ac rev^{mus} archiepiscopus,
qui missam honori Spiritus sancti Dei pontificio ritu
celebravit. Sacris ministrabant admodum reverendus
Gulielmus Starra, presbyter assistens; reverendus
dominus Gulielmus P. Morrogh, sacrae theologiae
doctor, diaconus; reverendus dominus Iosephus P.
Woods, subdiaconus. Archiepiscopum laeva et
dextera assidebant admodum reverendus dominus
Michael McCarron, archidiaconus, reverendus dominus
Thomas S. Preston, cancellarius. Re divina absoluta,
ill^{mus} ac rev^{mus} Buffalensis sermonem habuit ad
populum. Dein officiales concilii resuntiatj; psalmi
decantati cum precibus et hymnis ad normam ponti-
ficalis Romani. Decreta concilii Tridentini de pro-
fessione fidei et de residentia episcoporum perlecta
fuerunt de suggesto. Subinde professio fidei, iuxta
formulam a Pio IV pontifice optimo maximo pro-
latam, emissa fuit ab ill^{mo} ac rev^{mo} archiepiscopo,
quo coram ill^{mi} ac rev^{mi} coepiscopi eandem fidei
professionem recitarunt.

Tandem episcopis, clero, populoque rev^{mus} archi-
episcopus solemnem benedictionem de altari im-
pertivit.

Formula professionis fidei.

[Vide supra Mansi, t. XLVII, col. 9-10.]

CONGREGATIO PRIMA

habita privatim, feria II, die 2 iunii.

Hora ante meridiem 10 cum dimidio, praesules
rev^{mi}, rochetto et mozetta induti, aderant in sacristia
ecclesiae metropolitanae. Concilii ambo secretarii
unice admissi.

Illmo ac rev^{mo} archiepiscopo promovente, con-
senserunt patres:

Epistolam ad summum pontificem scribendam
esse nomine concilii ab episcopo Albanensi et Bosto-
niensi.

Concilia, sequens, feria III.

2. Litteras pastorales ad clerum et populum
provinciae Neo-Eboracensis exarandas ab episcopis
Buffalensi et Novarocensi.

3. Munus quaestiones elucidandi theologiae con-
cilio committendum esse episcopis Brooklynensi,
Portlandensi et Hartfordensi.

Theologi deinde omnes in sex veluti coetus partiti
fuerunt, quorum singulis singulae quaestiones forent
examinandae et agitandae, antequam de hisdem
coram patribus referrent. Cum totum ferme tempus
huiusce primi conventus in id operis impensum
fuisset, recessere patres.

CONGREGATIO PRIMA.

Publice incepta, hora post meridiem 4 eiusdem
diei, in ipsa aede metropolitana. Praesules et theologi
omnes intererant. Rev^{mus} archiepiscopus conventum
alloquens, primo est patribus congratulatus, quod
concilium provinciale III rite et feliciter essent
auspicati, eosque adhortatus ut in propositum finem
summe contenderent. Videant quantum inde leva-
minis et voluptatis sibi hauriet sensus dominus et
parens omnium Pius, pontifex optimus maximus,
hinc praesertim temporibus, quos inimici homines
et rebelles subditi tot ac tanta in ipsum moliantur.
Profecto modis omnibus esse enitendum ut parenti
ac duci ecclesiae suo, quantumcumque arte valeamus,
praesto simus. Theologos deinde admonitos voluit
ut in muneri ipsis commissi magnitudinem oculos
intente defigerent, studerentque sapientiae suae
nervos atque artus eo flectere, ut sedulam atque
utilem operam episcopis conferrent. Hi enim ex
theologorum suorum scientia et disquisitionibus
maximum sibi praesidium pollicentur in his definiendis
ac statuendis, quae Dei gloriam et animorum salutem
promovebunt.

Ad haec rev^{mus} archiepiscopus perlegit quaes-
tiones privatim a theologis agitandas, easque, pro
opportunitate, declaravit.

Atque haec ab episcopo Buffalensi propositum,
luberetne rev^{mo} archiepiscopo et patribus conventum
dimittere, ut plus vacui temporis relinqueretur
theologia, quo praestitutum ipsis pensum facilius
absolverent. Consensere ad unum patres, precibusque
de more adhibitae, omnes alio concesserunt.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

mane hora 10 cum dimidio, die mensis 4.

Quae supererant quaestiones ill^{mus} ac rev^{mus}
promotor in concilio recitabat, ut earum summam

patres possunt viderent, cuiam potissime ex A
theologis forent assignandas. Subinde praesules in
secretum conventum discesserunt, secretaria

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA.

hora post meridiem 4.

Proce initio facta, reverendus metropolitanus iussit
nominatim theologos quaestionibus respondere, quas
die proxime superiori acceperant investigandas. Quam
quisque tunc sententiam dicere et argumenta pro-
ferre de scripto, et pugillare secretario tradere, quod
patrum oculis et iudicio subiceretur congregatione
insequenti. Residuas quaestiones iam inter theologos
disperuntur, quas ipsi dirimant perendie.

SESSIO ALTERA SOLEMNIS.

die 5 Iunii.

Mare hora 10, in aede metropolitana, illi ac
revisi praesules, theologi officialesque una simul
convenire, ut parentalia cum supplicationibus offer-
rent pro demeritis episcopis provinciae huius Neo-
Eboracensis.

Reverendum antistitem sub throno assidebant eius
vicarius et archidiaconus; coepiscopi rochetti et
mozetti induti; presbyteri autem superpelliceo,
circumstabant. Sacris est operatus illius ac reverendus
episcopus Portlandensis, adistente admodum reve-
rendo Eugenio Müller, vicario generali, reverendis
dominis Arthuro I. Donnelly et Iosepho P. Woods,
diaconum et subdiaconum agentibus. Subinde reverendus
antistes, ecclesiae more, iusta percolvit; idemque
laudatione ad populum scite meminit, quam prae-
clare de catholica ecclesia hac in provincia meriti
fuerint episcopi, quorum manibus pietissimis ho-
dierno conventu litaturus est.

Funeris ritibus absolutis, praesules ipsi ac reverendi,
mitris et pluvialibus contexti, hymnos psalmos et
preces ad normam pontificalis Romani decantant, et
postquam archiepiscopus bene omnibus adprecatus
est, finem sessioni imponunt.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

Hora post meridiem 4, aderant episcopi in
sacristia aedis metropolitanae, ubi quaestiones ab
theologis agitatae et expositae iam ipsi suscipere
propius examinandas et definiendas. In hunc finem
theologorum argumentationes coram perlegebat epis-
copus Albanensis, ut earum momentum dispicerent
patres, et consilia de singulis conferrent. At cum
singula quaestionum capita non eam portenderent
magnitudinem, ut singula sancirentur, visum est
patribus ea tantum decernere quae christianae rei
utilitas inesset.

Quatuor igitur decreta hodie lata sunt patrum
suffragio, eademque litteris per secretarium con-
signata.

Hora 6, conventum dimisit archiepiscopus.

CONGREGATIO QUARTA (PRIVATA).

die 6 Iunii.

Privatim iterum hodie mane conveniunt patres
etatis horis, ut de decretis ferendis deliberent adhuc,
et videant num praestet novas quaestiones in medium
proferre, ac theologorum sententiam de iis rogare.
Aliquot numero superadditas.

CONGREGATIO TERTIA PUBLICA.

Ab theologis habita est coram archiepiscopo et
episcopis, post meridiem huius diei, ad duas con-
tinentes horas; quo temporis decursu in id unum
aures atque animos intendebant patres, ut theo-
logorum argumenta et rationes probe arripere.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

die 7 Iunii, mane hora 10 cum dimidia.

In decreta adhuc conficienda praesules iterum
incubuerunt. Primo quidem multis inter se consiliis
disceptarunt, qui tandem ecclesiae optularentur, ut
earum bona, seu mobilia seu immobilia, ac simul
possessionis iura adererantur et adita tota in posterum
serventur. Tres solidas ferme horas transgere
patres, opinionibus et sententiis rem pensando atque
hinc inde agitando, quin certum fixumque aliquid
ad litem dirimendam sese ipsis praebret. Qua-
estionem igitur in subsequente diem referunt. Tutius
intersu visum est eorum patrum inire consilium, qui,
futuras temporum vires iam arte et tanquam
specula prospicientes, expedire suadebant, ut quando
de re adhuc dubia nullam legem iubet synodus
methodus saltem aliqua praeslitteretur, decreti ad
instar et tempore suo urgenda, qua suffulti rectores
ecclesiarum obviam ire possent atque obvistere
hominum cupiditati. Assensere omnes, episcopum
Novarcensem simul rogantes, ut in eam rationem
regulas opportune delinearet.

CONGREGATIO QUARTA PUBLICA.

Hora consueta, in pomeridianum conventum
theologi admissi, ut de quaestionibus quae supererant
sententiam dicerent. Atque, hac postrema vice, in
congressu ipsi consedere.

CONGREGATIO SEXTA PRIVATA.

die 8 Iunii, mane hora 10 cum dimidia.

Aderant praesules, concilio finem iamiam facturi.
In medium rursus adductae quaestiones quae decer-
nere vel maxime intererat. Initio disputatum est,
ut ille an necessarium, anathemate in eos animad-
vertere, qui matrimonium inituri miniaturum adhibent
haereticum. Res, utut peccati et offensiva plena,
adeo obtinet, ut vehementer ingemiscant patres
reporiri multos, qui, de animarum suarum beatitudine
aut exitio ne tantulum quidem solliciti, tam exiguo
in pretio habent sacramenti illius summi religionem,
ut ab ecclesiae legibus facile desciscant. Re instanter
perpensa, decretum V sancitum est a patribus, quod
malo medicinam faceret.

Subinde ad aliam gravissimam quaestionem
mentis aciem denuo patres converterunt, praestaretne
an etiam oporteret aedituorum vulgo *trustees*
operam suscipere in administrandis bonis ecclesiarum,
nempe utrum viri aliquot spectatissimi seligendi sint
ex quavis congregatione seu paroecia, qui, fiduciam
accipientes, cum paroco de rebus gerendis deli-
berent, et in eius vicem, ipso tamen auctore vel
sorte duce, rationes ecclesiae negotiaque procurant,
sive quae ad redditus sive quae ad impensas spectant.
Legibus civilibus iam alicubi cautum esse, ne quis
ecclesiasticorum bona ecclesiae, cui praestat, tanquam
pro suo aut pro haereditate possideat. Sin aliter, rectore
seu paroco demortuo, bona illius ecclesiae publice
erunt possidenda. Verum, ubi ecclesiastici titulo
possessionis ita privantur, ius ratumque est, laicos,
sive eorum coetum aliquem, ecclesiae bona habere
ac possidere. Id etiam emolumentum aedituorum
officio pastoribus accedit, quod, tot tantisque negotiis
haud ita distenti ac districti, alacrius atque etiam
felicius ovium suarum salutem promovebunt.

Contra vero periculosum nimis, laicos in partem
tanti muneris vocare, quod ipsis ansam veluti praebet
animo intumescendi, et praeposteram sibi auctori-
tatem arrogandi. Hinc ergo atque huiusmodi
rationibus hinc inde versatis, in eam sententiam
devenerunt patres, aedituos quidem creati in praesentia
non expedire omnibus ecclesiis. Perutile ac
porro necessarium autumant patres certas regulas,

uti hesterno in congressu rogatum est, exarare quae A (si quando homines fidei fiduciam sint suscipiendi) ad amicum serventur. Descriptas regulas annotavit secretarius, easdemque decretorum tabulis inseruit.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA.

In supremum hunc conventum soli praesules con- cesserunt a meridie ut de litteris ad summum ponti- ficem mittendis agerent, aliaque pertractarent remotis festibus, atque ipsi etiam secretari.

SESSIO TERTIA SOLEMNIS.

Die 9 iunii, hora 10, ad aedem metropolitanae, omni cultu atque ornatu, antistes, pontifices, pres- byteri, clerici incedebant, postquam *Miserere* can- toribus praecinentibus. Ut ad aram ventum est, reverens archiepiscopus rem divinam fecit. Perstanti ministrabant admodum reverendus dominus Guliel- mus Starra, presbyter assistens; reverendus dominus Gulielmus P. Morrogh, diaconus; reverendus Iosephus P. Woods, subdiaconus. Archiepiscopum in throno assidebant admodum reverendus dominus Michael McCarron, et reverendus dominus Gulielmus Quinn. Concionem ad populum habuit episcopus Albanensis. Sane nihil illa sapientius, vel augusto patre ecclesiae dignius.

Tum omnia iusta et sollemnia sessionis in con- cilio supremae quae pontificali Romano continentur, summa cum caeremonia servata sunt. Precibus ad Deum actis, postulavit promotor, iuberet archi- episcopus finem concilio imponi et sua decreta firmari. Ad haec secretarius lata decreta recitavit, eademque altari imposita archiepiscopus et coepis- copi in quam quisque vicem obsignarunt, eaque rata esse per secretarium pronuntiavit archiepiscopus.

Laudationes tum et grates Trinitati augustae, et magnae Dei parenti labis nesciae, reddidit; vota pro pontificis optimi maximi incolunitate, pro archiepiscopo et episcopis facta; fauste et feliciter precatum clero populoque. Tandem eucharistico hymno decantato, et benedictione solenni per archi- episcopum impertita, quo ordine in ecclesiam prae- sules et presbyteri fuerant ingressi, eodem in aedes archiepiscopales sese receperunt.

Faxit Deus, ut qui huiusce diei statas sollemnes- que caeremonias inspeccarunt, eas memoria et re- cordatione saepe et diu recolant ac venerentur. Vel inde fiat, ut quae ad pietatis incrementum et bonorum morum praesidium patres pro suis in Christo liberis in votis habent, prospere eveniant.

ACCLAMATIONES.

Sanctae et individuae Trinitati sit sempiterna laus, honor, virtus et gloria.

Chorus: Benedicta sit, et nunc et semper et per infinita saecula saeculorum.

Immaculae deiparae virgini honor aeternus. *Chorus:* Piae matri honor aeternus, et beatam eam dicant omnes generationes.

Beatissimo Pio papae IX, et domino nostro, multi anni et aeterna memoria.

Chorus: Implet eum Dominus spiritu consilii et fortitudinis; adverbiorum ipsius elidat super- biam, eorumque contumaciam dexterae suae virtute prosternat.

Reverendo archiepiscopo Neo-Eboracensi, huius concilii praesidi, cum multis annis plurimae gratiae. *Chorus:* Plurimae gratiae, Dominus retribuatur.

Reverendis episcopis, qui huic concilio adfuerunt, felix ad ecclesias suas reditus.

Chorus: Deus mittat eis auxilium de sancto, et de Sion tueatur eos.

Episcopis et presbyteris huius provinciae, qui obdormierunt in Domino, sors inter sanctos.

Chorus: Requiem aeternam dona eis Domine, et lux perpetua luceat eis.

Clero ac fidelibus huius provinciae, universoque dominico gregi, pax a Deo patre et Christo Iesu.

Chorus: Pacem, quam mundus non potest dare, da illis Domine.

Decreta huius sanctae synodi assidua venera- tione prosequamur, et fideliter custodiamus.

Chorus: Semper veneremur, semper custodiamus.

Nos, in omni opere bono ministerium nostrum explentes, digni reddamur misericordiae et gratiae primi et magni sacerdotis, Iesu Christi Dei, inter- cedente simul beata eius genitrice Maria et omni- bus sanctis.

Chorus: Fiat, fiat. Amen, amen.

DECRETA CON IIII.

1. Pastores animarum serio monemus eorum muneri omnino esse, curam scholae parochialis sibi metipsis reservare, nec magistrorum solo aut studio, utcumque probatis, unice fidere. Item sibi animo alte defigant officii sui partem sane prin- cipem esse, ut ipsi per se videant identidem, num pueri aut puellae scholam parochialem celebrantes christianam doctrinam addiscant ac porro intelligant.

2. Decretis a sacra congregatione rituum hac super re editis inhaerentes, mandant patres ne quis sacerdotum, quovis titulo aut praetextu, missam continet submissa voce, quamdiu *Gloria* aut *Credo* decantatur in choro.

3. Cum sancta mater ecclesia nihil magis cordi habeat, quam reverentiam et obsequium erga tre- mendum sacrificium exhibere, visum est patribus vetandum esse cantoribus vel offertorium missae, vel seraphicum hymnum *Sanctus, Hosanna* adeo in missis sollemnibus per varios modulus protrahere, ut sacerdos cogatur moras sacrificio innectere, donec ipsi canendo finem fecerint.

4. Etai nemo dubitet sonos musicos et cantus in templis divino cultui nitorem ac splendorem ad- dere, et christifidelium pietatem promovere; norunt tamen patres sedulo esse praecavendum, ne qui profani moduli sacris ecclesiae concentibus im-

miscantur. Hinc praxin, quae alicubi obtinet, scenicos numeros et modos, verbis tantummodo immutatis, in officis divinis adhibendi, penitus interdicit.

5. Ut sanctitas nuptiarum inviolata servetur, decernunt et praecipunt patres, ut si quis catholi- corum, fidei suae immemor et ecclesiae leges de- tractans, ausus fuerit matrimonium inire coram ministro haeretico, is sciat se ipso facto excom- municationem incurrere, a qua, in vim praesentis decreti, non nisi per episcopum dioeceseos, ubi ipse domicilio vel quasi domicilio utitur, absolvi possit.

6. Ut forensibus litibus et iudiciis aditus prae- cludatur, hortamur presbyteros ut de bonis suis, si qua ipsis sint ulla, testamentum ad normam legum tempestive conscribant; ne forte ea quae, ipsis de- mortuis, pauperum aut ecclesiae usui addicenda forent, hereditum, sive probati ii sint sive prae- sumpti, cupiditate diripiantur.

7. Quandoquidem hominum ac temporum in- constantia ac mobilitate ea res adduci possunt, ut ne- cessitas sese ingerat in unam vel alteram provinciam huius nostrae dioeceseos, laicos aliquot probatos, seu aedituos, parochi adiungendi, quos curae sit una cum parochi ecclesiae bona administrare; visum est patribus, praescriptionibus ac declarationibus in-

haerendo ab apostolica sede casibus edita, praesertim vero a summis pontificibus Pio VII et Leone XII in suis literis *Non sine magno*, die 3 Aprilis 1823, et *Quo longius*, die 16 Augusti 1826, regulas quasdam mature compingere, quas normam praebent ac veluti formam tum aedituos eligendi, tum eorum acta moderandi. Sant vero huiusmodi:

a. Ut ne ille aedituorum numero adsciscatur, de quo, sub ipsam electionem vel paullo ante, constiterit eum societati cuius secretas nomen dedisse, vel sacramenta paschalis non suscepisse.

b. Probe intelligant aeditui nefas sibi omnino esse vel minimam bonorum ecclesiae partem in suos usus quovis titulo vel praetextu traducere, aut in extraneas, nisi de venia episcopi, ac servatis constitutionibus apostolicis de rerum ecclesiasticarum alienatione.

c. Ordinariis sumptibus exceptis, ne liceat aedituis pecuniae summam, ultra trecentos scutafos nummos, in illum peculiare opus erogare, nisi episcopus de scripto assentiat.

d. Norint aeditui, penes episcopum esse arbitrium nominandi et creandi parochum ecclesiae, eumque in officio detinendi vel contra. Ipsius quoque episcopi unice est, certam numerorum summam pastoribus animarum attribuire pro eorundem sustentatione: neque licet aedituis stipendia eiusmodi retinere, vel imminuere, vel augere.

e. Pastoris est designare organistam, cantores, sacristam, custodem seu apparitorem, ludimagistrum (si qua schola in parochia exstat) et huius generis homines alios, qui altari vel templo inserviant.

f. Caveant aeditui ne, parcho inconsulto, quidpiam tanquam legem aut normam parochianis ipsi praeficiant. Si qua porro discrepantia pastorem inter et aedituis de rebus gerendis conferentes exoritur, nec dissensionem componere ipsi per se valeant, controversiam dirimet episcopus, cuius iudicio et sententiae parebunt omnes.

† Ego Ioannes, archiepiscopus Neo-Eboracensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Albanensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Bernardus, episcopus Bostoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Buffalensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Brooklynensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Novarcensis, definiens subscripsi.

† Ego David Gulielmus, episcopus Portlandensis, definiens subscripsi.

† Ego Franciscus Patritius, episcopus Hartfordensis, definiens subscripsi.

Ieremias Gulielmus Cummings, notarius. D

EPISTOLA

ad sanctissimum.

Beatissime pater.

In synodum provincialem collectis nihil sane iucundius accidere nobis poterat, quam ut sanctitati tuae fidem, devotionem atque obedientiam nostram voveremus denno ac profiteremur.

Iam quae pro christifidelium, quorum cura nobis per te divinitus demandata est, bene et commode duximus statuenda, ea tibi obsequiosissime subiecimus, ut eadem tua auctoritate firmentur, et sapientia emendentur ac corrigantur.

Verum, haec inter, dolore afficimur praegrandi, te quem Dei nostri servatoris vice in terris fungentem toto animo veremur ac complectimur, nequissimorum perduellium artibus agitari, dolo et contumeliis vexari, tuaque sanctissima iura infringi ac proteri.

At solatium tunc nobis inde capitis praesentissimum, quod sollicita Deum precor, argere non desistimus, ut te erigat, accipiet ac fortunet. Haud semel Christi ecclesiam aggressus est princeps huius saeculi: non semel impium adversus Deum insamum tetendit, et contra omnipotentem roboratus, est. Veram stat adhuc ecclesia, et porro stabit immota, quippe cui coelitus est promissum fore, ut nullae unquam in eam potestates prevalerent. Te vero, beatissime pater, cui diuturnum adeo ac saevissimum certamen ferre datum est, micantior multo in aevum sempiternum manet corona.

Quod autem commissi nobis muneris partem spectat, gratulari utique nobis ipsis dat Deus, quod accessiones plures Christi domini familiae fuerint factae, ex quo supremae ad te literas obsignavimus. Catholicorum scilicet numerus adhauctus, sedes sacrae plures a fundamentis extractae, collegia et gynaecea instituta, ubi religionem, litteras et artes domesticae doceantur iuniores, scholae diversae in parocciis apertae, quas religiosi viri aut feminae moderentur. Brevi, illud dicere tuto possumus, nihil ferme nos hac in regione, praepediisse quominus Dei et animorum causam promoveremus in dies magis ac magis. Id vero inceptis nostris moras aliquas innectere videtur multitudo propemodum infinita catholicorum, qui ex Europa in hanc foederatam Americam immigrant. Semper huc ipsi adventant omnium paene egei, atque ea maxime spe freti, futurum ut labore diurno (cuius copiam omnibus heic, qui viribus valent, prostrare sibi blandiuntur), vitae subsidia facile sibi suisque comparent. Verum sua ipsos spes decipit. Hinc fit, ut onus gravium multo subire cogamur, quo ipsis aeque atque aliis, qui huc antea appulerunt, suppetias feramus.

Immane et luctuosum bellum civile, in hac nostra regione, florissimum nuper et quae fausta feliciaque omnia pollicebatur, iam exarsisse, haud te praeterit, pater beatissime. Quot ac quanta nobis mala inde imineant, heic describere copia non est. Id unum ergo abs te exposcimus, ut qua penes Deum principem pacis polles auctoritate, efficias, ne impendentes calamitates religionis nostrae animae incrementum retardent, neve animorum saluti officiant. Haec vota sunt nostra, haec unice avemus, tanquam indubium tuae in nos benevolentiae argumentum ac benedictionis apostolicae, quam dextera tua praepotenti nobis deprecabundis Deus elargitur.

Neo-Eboraci, in Statibus Americae Foederatis, ad diem IV idus iunias anno 1861.

VENERABILI FRATRI IOANNI,

archiepiscopo Neo-Eboracensi,

PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Nuper tuas accepimus litteras, IV idus proximi mensis iunii datas, atque intimo singularis tuae, et istorum venerabilium fratrum tuorum coepiscoporum erga nos et hanc Petri cathedram fidei, amoris et observantiae sensu exaratas, quibus acta concilii provincialis a te, eiusdemque venerabilibus fratribus recens concelebrati supremo nostro, et huius sanctae sedis iudicio ipsorum quoque venerabilium fratrum nomine subicere properasti. Quae quidem acta nostrae congregationi fidei propagandae praepositae ex more examinaada commisimus, ut postquam omnia accurate ad nos detulerit, congruum suo tempore det responsum. Ex eisdem autem tuis litteris novimus quam acerbis sit tuus et eorundem venerabilium fratrum dolor ob teterrimum sane bellum, quod Dei hominumque hostes, ambulantes in impietatibus, catholicae ecclesiae, huic

apostolicae sedi nobisque inferunt. Intelleximus etiam quod ardenti studio a te, eisdemque venerabilibus fratribus ferventissime Deo optimo maximo pro ecclesiae tuae sanctae triumpho, ac pro infirmitate nostra adhibeantur processus, et quo modo istis, divini adaptante gratia, catholicorum numerus fuerit auctus, et plures sacrae aedes a fundamentis exstructae et gynaecea ac collegia instituta, et catholicae scholae in diversis parocciis apertae. Quae sane omnia non levi certe solatio nobis fuerunt inter maximas, quibus undique premimur, angustias et acerbitates. Non possumus autem non vehementissime dolere, venerabilis frater, exitiale civile bellum, quod istis exarsit, neque omittere divitem in misericordia Deum exorare, ut tantum malum avertat, et pacem tranquillitatemque istis regionibus propitius restituat. Nihil vero dubitamus, quin pro eximia tua, et eorundem venerabilium fratrum religione et zelo in hac tanta contra catholicam ecclesiam persecutione, omnia a te et ipais venerabilibus fratribus, maiore usque studio impendantur opera in eiusdem ecclesiae causa strenue propugnanda, in animarum salute quotidie magis procuranda, atque in impiis nefariisque inimicorum hominum conatibus reprimendis, qui pravis quibusque molitionibus omnem, ac fieri unquam posset, catholicae veritatis lucem extinguere, omniumque animos mentesque pestiferis omnis generis erroribus inficere, pervertere, et iura quaeque divina et humana delere, et tum christianae, tum civilis reipublicae fundamenta penitus evertere conituntur. Denique tibi persuade, praecipuam esse nostram erga te et ipsos venerabiles fratres benevolentiam, ac nos a clementissimo misericordiarum patre humiliter exposcere, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super te eisdemque venerabiles fratres propitius semper effundat: quae in dilectas quoque oves tuas et illorum fidei traditas copiose descendant, atque horum auxilium, et propensissimae nostrae in te eisdemque venerabiles fratres voluntatis pignus, apostolicam benedictionem toto cordis affectu, tibi ipsi et eisdem venerabilibus fratribus, cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et illorum vigilantiae commissis, peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 8 augusti anno 1861, pontificatus nostri anno XVI.
Pius papa IX.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Mense iunii anni 1861, in civitate Neo-Eboracensi, habita est synodus provincialis, praesidente reverendo domino patre Ioanne Hughes, illius provinciae metropolitano. Cum vero acta et decreta praedictae synodi ad sacram congregationem de Propaganda fide transmissa fuerint, ut eorum examine instituto, iisdem apostolica approbatio tribueretur: eam ac reverendi patres praeaudatae sacrae congregationis, generalibus comitiis diei 19 augusti 1861, omnibus mature perpensis, optatam adprobationem impertendam esse consenserunt, ita tamen ut pauca

LITTERAE PASTORALES.

The Archbishop and Bishops of the province of New York, assembled in provincial council in the metropolitan church of New York, to the venerable clergy and beloved laity of their charge, health and benediction.

Venerable brethren of the clergy and beloved children of the laity.

The eternal father having made his incarnate son "head over all the church", which is his body

¹ Eph. I. 22-3.

emendatur ad transmissam epistolam, quae praesenti decreto inseritur. Haec vero sacrae congregationis sententiam cum reverendo patre domino Hannibal Capalti, eiusdem secretarius, retulisset anno domino nostro Pio papae IX in audientia diei 25 augusti 1861, scilicet eam in omnibus adprobavit, ac praesens in rem decretum expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, 14 novembris 1861.

A. cardinalis Barnabo, praefectus.
Hannibal Capalti, a secretis.

LITTERAE

ad reverendissimum dominum Ioannem Hughes, archiepiscopum Neo-Eboracensem.

Illius et reverende domine.

In generalibus comitiis, habitis die 19 augusti 1861, omni et reverendi patres sacri concilii christiano nomini propagando examen instituerunt concilii provincialis Neo-Eboracensis, quod illa in civitate ac sub tui praesidentia celebratum, fuit mense iunii currentis anni. Porro sacra congregatio praedicti concilii acta ac decreta digna esse iudicavit quae apostolica adprobatione firmarentur, dummodo tamen pauca in iis emendentur ad normam instructionum, quae praesentibus literis continentur.

Ac primo quidem synodus ipsa quae in titulo inscribitur "secunda": verius "tertia" nuncupabitur. 2. In decreto V. supprimantur initio verba "inter catholicos": sub finem vero, loco verborum "is ipso facto excommunicationem incurrat", haec alia apponantur: "is sciat se ipso facto excommunicationem incurrare, a qua, in vim praesentis decreti, non nisi per episcopum, etc." 3. In proemio decreti VII. post verba "visum est patribus", ita dicatur: "praescriptionibus ac declarationibus inhaerendo ab apostolica sede saepius editis, praesertim vero a summis pontificibus Pio VII et Leone XII, in suis literis *Non sine magna*, die 3 aprilis 1823, et *Quo longius*, die 16 augusti 1828, regulas quasdam mature compingere, quae etc." 4. In praedicto decreto VII, dispositio sub numero 2 ita concipiatur: "probe intelligant aeditui, nefas sibi omnino esse vel minimam bonorum ecclesiae partem, in suos usus quovis titulo vel praetextu trahere, nec in extraneas, nisi de venia episcopi, ac servatis constitutionibus apostolicis de rerum ecclesiasticarum alienatione."

Quod vero attinet ad supplicem libellum datum nomine episcoporum ad aium dominum nostrum papam, atque una cum actis et decretis concilii ad sacram congregationem transmissum, is relatus fuit sanctitati tuae, atque ex rescripto quod haec literis adiectum reperies, deprehendere poteris quo pacto relative petitioni beatissimus pater annuendum consuevit. Rogo Deum ut te diu servet et coespitet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 14 novembris 1861.

Ad officia paratissimus:

A. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

and the fulness of him". — having given to him "an everlasting priesthood" — and constituted him "the shepherd and bishop of your souls" — hath ever disposed, and still disposes of all events "for the perfection of the saints, for the work of the ministry, for the edification of the body of Christ, till we all meet in the unity of faith".

Hence, according to the holy providence of our God, prosperity and adversity, sickness and

¹ Hebr. VII. 24.

² 1 Petr. II. 25.

³ Eph. IV. 12-3.

health, life and death, all will aid us, if faithful, to grow up in all things, in him who is the head, even Christ." For this, too, the eternal pastor has inspired your bishops, the human shadows of the never-dying bishop of souls, to assemble in council, with venerable rites and holy prayers, to implore his light, to seek his guidance, to learn his holy will, and announce it to you, dearly beloved, that you may be fruitful in every good work, and increase in the knowledge of God, strengthened with all might, according to the power of his grace, in all patience and long suffering with joy.

"I desire," says the Apostle, "first of all, that supplications, prayers, intercessions, and thanksgivings be made by all men." Fervent, indeed, should be our thanks for the multiplied blessings which the divine pastor of souls has bestowed, and continues to bestow, upon the members of his body, the church, in this ecclesiastical province. Great, even within the last few years, has been the increase of churches, of communicants, devoted ministers, and institutions of piety, mercy, and christian instruction. But within the last year most wonderful has been the renewal of fervor in our catholic population. On every side, with more ardent and touching devotions, the faithful throng our churches, and crowd around the sacred table to receive the bread of life; whilst many, unhappily long estranged from the heavenly banquet, mourning, yet now glad, with a "holy joy of grief", have returned, like the poor prodigal son, to taste the sweet abundance of their father's house. Others, too, "who were not of this fold," moved by the divine call, and attracted by the good odor of Christ in the blessed renovation which they witnessed, have exchanged long perplexing doubts, for secure faith, and calm, assured rest, on the rock against which the gates of hell shall never prevail, for their late tossing on the waves of ever-changing doctrine. Whilst, for all this, with grateful hearts, we cry out, "thanks be to God for his unspeakable gift," we must ask ourselves, has not our good and merciful father some special end in multiplying, with mysterious abundance, his graces, his calls, and his choicest gifts at this moment? Is not some great crisis approaching? Is he not preparing his people for something great and glorious for his honor and their salvation? It may have been in part to fit us better for discharging our duties as men, as citizens, and as christians, under a sad and most painful state of things, which now afflicts each patriot lover of his country. In our deep-felt grief at the present troubles which disturb our land we have one consolation: it is that no act of the catholic church, no preaching of her pastors, contributed to bring about this fearful crisis. Leaving to pious men the direction of public affairs, the ministers of the catholic church have preached, love to God, for God's sake, brotherly love to all men, obedience to lawful authority and the laws, mercy, and peace. Still, civil war now stares us in the face. We mourn over drops of blood already shed; we mourn in fear of the torrents that yet may flow during this unhappy struggle.

Our spirit is deeply grieved at the clouds that now lower darkly over our land. "Yet let us not be sorrowful, even as those who have no hope." Let us rather "persevere under discipline". "God

dealeth with us, as with his sons; for what son is there whom the father doth not correct?" We have sinned; our loved country, too, has sinned. In war, as well as in years of peace, God wonderfully blessed this favored land, and we grew proud though our rapid, unexampled prosperity. We gave not due glory to God. We gave too much to ourselves. The eternal principles of right and justice began to bend before the consciousness of power. Just and holy will it be for us to humble ourselves, and with the prophet to pray thus to the Lord — "We have sinned, we have committed iniquity, we have done wickedly, and have revolted; we have gone aside from thy commandments and thy judgments. We have not hearkened to thy servants, the prophets, that have spoken in thy name. To thee, o Lord, justice, but to us confusion of face. But to thee, o Lord, mercy and forgiveness, for we have departed from thee. O Lord hear, o Lord be appeased. Delay not for thy own sake, o my God, because thy name is invoked upon thy city and upon Thy people." And whilst the redeemed of Christ thus confess their sins, thus seek in prayer to appease the just and holy God, the ministers of the most high will do their duty. Between the porch and the altar, the Priests, the Lord's ministers, shall weep and shall say: "spare, o Lord, spare thy people, and give not thy inheritance to reproach."

Pray, then, most humbly and earnestly, dearly beloved brethren, and turn to the Lord your God, for he is gracious and merciful, patient and rich in mercy. Who knoweth but he will return, and forgive, and leave a blessing behind him." Oh! pray, that he may avert the dire calamity of protracted civil war. "Our help is in the name of the Lord, who made heaven and earth." Pray, that he may teach all "to forgive and forget". Pray, that he who commands us to love our enemies, to do good to them that hate us, and to pray for them that calumniate us, would at least teach us to love our brethren, to forgive their hasty impulses of anger, and to return to that union in which we so long have found prosperity, strength, and blessing.

Dearly beloved brethren, the waves that now break with furious violence against the rock on which Christ has built his church, have often surged against it with as great or greater fury. The ship of Peter often before seemed drawn from her moorings, and lost to hope, as she floated helpless on a boisterous ocean of sin and passion. But our Lord failed not, nor ever fails, to awake in time, and to calm the storm.

The generous heart of the saintly pontiff Pius VI is constrained on the banks of the Rhone, in the noble cathedral of Valence, where, far from Rome, he died a prisoner, meekly, yet firmly, asserting the rights of the church and of man. His successor, Pius VII, because he would not mingle in the strife of worldly princes, was long a prisoner of that Napoleon whose last sorrows, on the lone rock of exile in the midst of the ocean, were consoled by the spiritual help which the forgiving pontiff sent to his late oppressor. In thus suffering, dying for the cause of justice, or truth, they have but just imitated the example of sainted predecessors. Ages before, that great pontiff, Gregory VII, drawn by violence from Rome, uttered when dying these memorable words, which at once

¹ Eph. IV, 15.

² Col. I, 10-1.

³ I Tim. II, 1.

⁴ I Col. I, 24.

⁵ Isaa. X, 15.

⁶ II Cor. IX, 15.

⁷ I Thom. IV, 12.

⁸ Hebr. XII, 7.

⁹ Dan. IX, 5-7, 9, 10.

¹⁰ Isaa. II, 17.

¹¹ Is. v, 13-4.

¹² Psalm. CXXIII, 2.

¹³ Matth. V, 44.

express the hatred of the world against the church, and the fidelity of her pontiff. "I have loved justice, and hated iniquity, therefore I die in exile." Similar persecutions now surround our holy father, and similar violence threatens his person; fidelity no less heroic, and a courage no less apostolic, shine forth in all his words and actions. He, too, like all his predecessors, and under circumstances perhaps even still more glorious, has shown himself the ardent friend of liberty, perilling his life and crown by his devotion to its cause — and only passing when the liberal, enlightened policy which he thought to pursue was thwarted by the treachery and violence of wicked and designing men, whose real aim, under the false pretence of advocating liberty, was to overthrow the cause of order and religion, and to establish, like Robespierre and his associates, the reign of anarchy and license. Like Pius VI and Pius VII the meek and edifying Pius IX was repaid for noble confidence and general concession by oppression and exile. From that exile he returned, amidst universal applause and congratulations, to his throne, and with almost incredible energy and wisdom, had nearly repaired the immense evils which revolutionary misrule had caused, when another dark conspiracy in which sovereigns first secretly mingled, then openly acted, wrested from him in flagrant violation of justice, honor, and law, the patrimony of saint Peter — a patrimony the title to which is far more legitimate, just, and holy, than the title to any kingdom, possession, or estate in the whole world. Even the sacred soil of Rome is now coveted, and the holy father is invited to put himself under the protection of an excommunicated king, who has marked his career by seizing churches, imprisoning or banishing cardinals, archbishops, bishops, and holy priests, and driving from their own most lawfully possessed homes religious women who had consecrated their lives to prayer, to works of mercy, and to the instruction of youth.

Generous and learned men, most of them non-catholic, have been for many years engaged in re-writing history, which, to use the words of a distinguished author, has been for the last three hundred years a rash conspiracy against truth. Thus a pope, whose memory was buried under the load of obloquy and reproach, which their misrepresentations had heaped upon him, has been fully vindicated by the protestant historian Voigt, who pronounces him to have been a saintly man, and the saviour of the liberties of Europe. The character of other popes has been in a similar manner triumphantly vindicated.

Learned protestants, as all know, have eloquently enlarged on the benefits as to peace, protection of the oppressed, science, and liberty which the papacy has conferred on the christian civilized world — civilized, indeed, as they admit, by the catholic church, through its one visible head — the pope — and bearing the name of christendom in virtue of its unity under one head.

Oh! that men would now hear his voice, and that the prayer of Jesus, as he went to die for man, could now be realized: "holy father," says the Son of God, "keep them in thy name, that they may be one, as we also are one."¹ But let us, beloved brethren, whose peculiar blessing and privilege it is to belong "to the one shepherd", cease not to pour forth our prayers and supplications to the eternal father in behalf of the vicar

of his son on earth in these days of so bitter trial and affliction. Herod, as we read, killed James, the brother of John, yet the primitive christians are not said to have prayed for the deliverance of that apostle; they knew that the "blood of martyrs was the seed of christians"; but when he proceeded to take up Peter, also, prayer was made without ceasing by the church for him. "The enemies of God have been for years laying their hands on venerable cardinals, holy bishops, and zealous priests; yet the church only waited on God in childlike confidence, knowing that the persecution of her ministers, their imprisonment, their death even, would but hasten the triumph of our holy mother the church. But when they attempted to lay hands on the sacred person of our beloved and venerated holy father, prayer was made without ceasing by the whole church for him;" and we now ordain, that in the mass, each priest continue daily the collect "pro papa"; and we also expect you, our dearly beloved of the laity, to offer up each night one "our father" and one "hail Mary", to invoke the protection of God upon the vicar of Christ, and add, from the responses at the litany of saints; the following: "Let us pray for our chief bishop, Pius IX: May the Lord preserve him life, and give him life, and make him blessed upon earth, and deliver him not to the will of his enemies;" but with prayer add, according to your means, and as God may inspire you, sacred contributions to the support of your holy father, who has been deprived, by cruel violence and deceit, of his usual means of support.

Often has his holiness, with truly paternal solicitude, urged us, and you, dearly beloved, to watch over the catholic education of youth. Your dear children were made for eternity; they advance towards eternity; you, most likely, will reach it before them; it is all-important that their eternity be one of joy and glory; then, almost assuredly, the parents shall reign in bliss with their children, for whom, by a christian education, they prepared that blessing. But if, by sending them to schools in which the poor child will make shipwreck of faith, early become familiar with crime, and grow up in it, they become a curse to themselves and society, will not the eternal judge call the parent to an account for the loss of his child? Had not pride, or ambition, or a too eager desire to see his offspring rich, closed the ear and the heart of the parent against remonstrances the most venerable and touching, the child might have been formed to goodness, and after enjoying here below that peace which the world cannot give, might now be reigning with God. We cannot, dearly beloved, exaggerate the importance of this subject. We cannot too often say to you, in the words of scripture, "train up a child in the way in which he should go, and even when he is old he will not depart from it."

We still have to deplore, that in most of the states comprised within this ecclesiastical province the rights, the faith, and the consciences of our children are not equally respected in the public schools, for the establishment and maintenance of which we have to bear an equal share of the burden with our fellow-citizens. We hope that a sense of justice will ultimately remove this evil. In the meanwhile we exhort you, beloved brethren, as a duty which you owe to God and your chil-

drea, to establish and support, wherever it may be possible, schools in which the faith and morals of your children may not be exposed to the danger of perversion: your children will then be your consolation during this life, your crown of glory in the next.

We most earnestly exhort the venerable clergy not to rest satisfied with their zealous efforts to build school-houses and provide teachers, but frequently to visit those schools in person. The presence of the pastor, and words of encouragement from his mouth, will excite the children to greater assiduity, and animate the zeal and fidelity of the teachers. This, we more especially urge, and urge in the Lord, upon all pastors of souls, as regards the Sunday schools and catechism classes. For them there is no duty more sacred and more important, than to see that the children intrusted to their care are thoroughly instructed in the Christian doctrine, and deeply imbued with the true spirit of Catholic faith and piety. In order to attain this end, the pastor should from time to time examine them himself, and aid them by explanations and instructions suited to their capacity, so that they may fully understand the lessons they have been taught. But the efforts of the most zealous pastor will be, and too frequently are, defeated by the negligence and bad example of parents. Our divine Lord pronounced, in awful terms, "woe unto him by whom scandal cometh." But if that scandal be given by parents to their own children, alas, how terrible must be the woe! How fearful the crime of a parent who, by his evil conduct, brings spiritual ruin upon his own children! — "It were better for that man, that a millstone were tied around his neck, and that he were cast into the depths of the sea." Christian parents, give good example to your children; have a horror of scandalising them by cursing, by intemperance, by neglect of sacred duties; avoid domestic broils and quarrels: live so, that you may without blushing say to them — "Be ye followers of me, as I am of Christ." They will then follow you in a virtuous life on earth, and they will rejoice with you for ever in Heaven.

One of the most fatal snares laid to entrap innocent youth are forbidden secret societies. Inasmuch as we have reason to fear, that this danger is becoming daily more widespread, we deem it a duty to recall to your minds the admonitions which the church has so often addressed to her children upon the subject, and the censures she has pronounced upon those who hold fellowship with such unlawful associations. We would remind pastors of souls that they are bound to warn their flocks

against this awful danger, and to explain to the faithful that all who join such societies are excluded from the communion of the church, and from her holy sacraments.

In all parts of our country, both clergy and laity have lamented the abuses which so frequently occur at funerals, by which a holy act of religion is degraded into an act of ostentation and unseemly display, sometimes even into an occasion of revelry and rioting. We earnestly recommend, that pastors of souls preach from time to time against these abuses at funerals, and use every effort to restore the solemn, touching, and religious form of Christian burial. The custom of the church, sanctioned and prescribed by her ritual, of bringing the body to the church without pomp or parade, and having the holy sacrifice of the mass offered up for the repose of the departed soul, which we earnestly desire to see restored amongst us, would contribute more than any thing else to do away with the evils and scandals we now deplore.

The decrees of our provincial council will be sent to Rome, there to receive the approbation or amendment of the successor of saint Peter, who, in virtue of his high prerogative, ever watches over holiness of discipline, purity of morals, and integrity of faith in the church of the living God, which is the pillar and ground of truth. When they return to us, with the sanction ground of the vicar of Christ, they will be made known to you, and, no doubt, cheerfully accepted by you as rules which you are faithfully to observe. Commending ourselves to your prayers, we most affectionately salute you, venerable Brethren of the clergy, cherished and beloved children of the laity, our crown and our joy: we implore upon you every blessing; and, in the spirit of his own zeal and affection for each member of the church, we conclude with the words of the prince of the apostles:

"Be sober, and watch! because your adversary, the devil, as a roaring lion, goeth about seeking whom he may devour: whom resist ye, strong in faith, knowing that the same affliction befalls your brethren who are in the world. But the God of all peace, who hath called us unto his eternal glory in Christ Jesus, after you have suffered a little, will himself perfect you, and confirm you, and establish you."

"To him be glory and empire for ever and ever. Amen."

We direct this pastoral letter to be read in all the churches of the province, the first Sunday after its reception.

Given at New York, this 8th day of June, the year of our Lord, 1861.

Matth. XVIII. 7.
Matth. XVIII. 6.

1 Cor. IV. 16.

1 Tim. III. 15.

1 Petr. V. 8-11.

1861 IULII 2-4. — SYNODUS DIOECESANA BELLUNENSIS.

Synodus diocessana Bellunensis in Italia, celebrata diebus 2, 3 et 4 Iulii 1861, sub Ioanne Renier, episcopo Bellunensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Constitutiones quas Ioannes Renier, episcopus Feltriensis et Bellunensis, edidit in synodo diocessana Bellunensi, habitis diebus 2, 3, 4 Iulii anno MDCCCLXI. [Incipit.] Belluni, ex typogr. Antonii Tissi, 1861.

In-8°, 106 p.-1 f. (index). — Roma, séminaire Canadien.

1861 IULII 25. — STATUTA DIOECESIS BURDIGALENSIS.

Statuta diocesis Burdigalensis in Gallia, promulgata die 26 Iulii 1861, sub Ferdinando Francisco Augusto Donnet, archiepiscopo Burdigalensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta du diocèse de Bordeaux, suivis d'une instruction sur l'administration temporelle des paroisses, publiés par son émé. Mgr le cardinal Jean-Louis-Anne-Magdeleine Le Febvre de Cheverus,

promulgata de noueaa, avec des modifications, par son ém. M^r le cardinal Ferdinand-François-Auguste Donnet, archevêque de Bordeaux, primat d'Aquitaine. [Insigne.] Bordeaux, imprimerie et librairie maison Lafargue, L. Coderc, F. Degreteau et P. Potjol, successe^r, rue du Pas-Saint-

Georges, 28, 1861.

In-8°, XXV-280 p. — Paris, Bibl. nat. B 18598.

P. VI, memoratur synodi dioeceseanae celebratae annis 1836 et 1854.

P. XXV, haec statuta edita sunt extra synodum, decreto dato die 25 Iulii 1861.

1861 augusti 31. — SYNODUS DIOECESANA REMENSIS.

Synodus dioeceseana Remensis in Gallia, celebrata die 31 augusti 1861, sub Thoma Gousset, archiepiscopo Remensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta du synode de Reims, célébré par son éminence M^r le cardinal Gousset, archevêque de Reims, le 31 août 1861. [Insigne.] Reims, P. Dubois, imprimeur de s. ém. M^r le cardinal, M. DCCC. LXI.

In-8°, 19 p. — Paris, Bibl. nat. B 18561; Reims, ville.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus: Indices synodorum Remis habiturum annis 1850, 1851, 1853, 1858 & 1861. [Insigne.] Remis, ex Typis P. Dubois.

Sine anno, (1861), in-8°, XVI p. — Paris, Bibl. nat. B 20223.

P. III, index synodi anni 1850. P. IV, synodi anni 1851. P. VI, synodi anni 1853. P. VII, synodi anni 1858. P. IX, synodi anni 1861.

1861 septembris 16-9. — SYNODUS DIOECESANA NIVERNENSIS I.

Synodus dioeceseana Nivernensis I in Gallia, celebrata diebus 16 et 19 septembris 1861, sub-Theodoro Augustino Forcade, episcopo Nivernensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Decreta synodorum Nivernensium, sub-illustratione ac reverendissimo in Christo patre Augustino Forcade, episcopo Nivernensi, ipsius mandato edita.

[Insigne.] Niverni, apud Fay, dd episcopi typographum, 1863.

In-18°, 2 f.-272 p. — Aix, séminaire; Roma, Mariates.

P. 3-28, synodus Nivernensis I celebrata diebus 16 et 19 septembris 1861.

1861 septembris 23-7. — SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII IV.

Synodus dioeceseana Sancti-Dionysii IV in insula dicta La Réunion, celebrata a die 23 ad diem 27 septembris 1861, sub Amando Renato Maupoint, episcopo Sancti-Dionysii. Est synodus IV huius episcopi et VII huius sedis.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Septième synode du diocèse de Saint-Denis. Paris, imprimerie Simon Raçon et Co, 1, rue d'Ex-furth, 1861.

In-8°, 2 f.-86 p. — Paris, Bibl. nat. B 18300.

P. 1: „L'an de grâce 1861, la quinzième année du suprême pontificat de notre très saint père le pape Pie IX, monseigneur Amand René Maupoint, évêque de Saint-Denis, a tenu son quatrième synode diocésain, septième du diocèse, dans la chapelle des frères des Ecoles chrétiennes, les 23, 24, 25, 26, 27 du mois de septembre.”

De hac synodo confer etiam opus cui titulus: 2) Discours, (1863, titulus apud Mani XLVII, 1092, n. 2).

1861 septembris 24-6. — SYNODUS DIOECESANA ANDEGAVENSIS II.

Synodus dioeceseana Andegavensis II in Gallia, celebrata diebus 24, 25 et 26 septembris 1861, sub Guillelmo Laurentio Ludovico Angebault, episcopo Andegavensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synode diocésain tenu à Angers, par Mr Guillaume-Laurent-Louis Angebault, évêque d'Angers, les 24, 25 et 26 septembre 1861, compte rendu

et discours synodaux. Angers, imprimerie-librairie de Eugène Barassé, imprimeur de M^r et du clergé, 1861.

In-8°, 94 p. — Bourges, séminaire; Orléans, séminaire.

Synodus I habita est [diebus 27-9 septembris] 1859.

1861. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XI.

Synodus dioeceseana Buffalensis XI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1861, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus, (1901, titulus supra col. 355).

P. 56: „Anno 1861, celebrata est synodus Buffalensis XI.”

1862 iunii 8. — CONVENTUS EPISCOPORUM ROMANUS.

Conventus episcoporum Romae habitus, in solemnibus canonizatione martyrum Iaponensium, die 8 iunii 1862.

Bibliographia:

1) Acta eorum solemnium, quibus ss. d. n. Pius papa IX, 26 martyribus Iaponensibus ac beato Michaeli de Sanctis, sanctorum coelitem honores

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

decrevit; opera Dominici Bartolini descripta ac digesta. Romae, 1864.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoris presbyteri s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus sextus ... Friburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 851-92.

1862 iulii 8. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS VIII.

Synodus dioecæsana Pictaviensis VIII in Gallia, celebrata die 8 iulii 1862, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

De hac synodo confer opera quibus tituli:

1) Instruction synodale de monseigneur l'évêque de Poitiers sur les principales erreurs du temps présent. Deuxième édition. Poitiers, Henri Oudin, libraire-éditeur; Paris, V. Palmé, libraire, rue Saint-Sulpice, 22; E. Giraud, libraire, rue Saint-Sulpice, 20, 1864.

In-12°, 2 f. 313 p. - 1 f. — Grenoble, séminaire.

P. 1: "Troisième instruction synodale de M^r l'évêque de Poitiers sur les principales erreurs du temps présent, juillet 1862 et août 1863."

2) Mr Pie, *Œuvres*, (1867, *titulus supra col. 167*).

1862 iulio. — SYNODUS DIOECESANA SANCTI-FRANCISCI.

Synodus dioecæsana Sancti-Francischi in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata mense iulio 1862, sub Iosepho Sadoc Alemany, archiepiscopo Sancti-Francischi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodus dioecæsana Sancti-Francischi, habita mensis iulii 1862. San Francisco, Towne et Bacon, 1862.

In-12°, 16 p. — Washington, catholic university.

— Ipse non vidi.

1862. — SYNODUS DIOECESANA NIVERNENSIS II.

Synodus dioecæsana Nivernensis II in Gallia, celebrata anno 1862, sub Theodoro Augustino Forcade, episcopo Nivernensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus Synodus, (1861, *titulus supra col. 401*)

1862. — SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS VII.

Synodus dioecæsana Aeduensis VII in Gallia, celebrata anno 1862, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodus sexta et synodus septima ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis 1861 & 1862 celebratae, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Frederico-Gabriele-Maria-Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matisconensi, praelato solio pontificio assistente. [*Insigne.*] Aeduæ, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi typographi, 1862.

In-8°, 52 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.

P. 5, mentio synodorum dioecæsanarum, scilicet synodi III [diebus 4 et 5 septembris] 1858; synodi IV [diebus 13 et 14 iulii] 1859; synodi V [die 23 augusti] 1860.

1862. — SYNODUS DIOECESANA AMBIANENSIS.

Synodus dioecæsana Ambianensis in Gallia, celebrata anno 1862, sub Iacobo Antonio Claudio Maria Boudinet, episcopo Ambianensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuts synodaux du diocèse d'Amiens, publiés par Mr Jacques-Antoine-Claude-Marie Boudinet, évêque d'Amiens, assistant au trône pontifical. Amiens, Lambert-Caron, 1862.

In-8°. — Amiens, ville. — Ipse non vidi.

1862. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XII.

Synodus dioecæsana Buffalensis XII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1862, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus, (1901, *titulus supra col. 355*).

P. 56: "De synodo Buffalensi XII, quae anno 1862 habebatur..."

1862. — SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII V.

Synodus dioecæsana Sancti-Dionysii V in insula dicta La Réunion, celebrata anno 1862, sub Armando Renato Maupoint, episcopo Sancti-Dionysii. Est synodus V huius episcopi et VIII huius sedis.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Mr Maupoint, *Discours*, (1863, *titulus apud Mansi XLVII, 1092, n. 2*).

1863 martii 19. — STATUTA DIOECESIS MIMATENSIS.

Statuta dioecesis Mimatensis in Gallia, edita die 19 martii, 1863, sub Ioanne Antonio Maria Foulquier, episcopo Mimatensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta synodaux du diocèse de Mende, publiés par monseigneur Jean-Antoine-Marie Foulquier, évêque de Mende. [*Insigne.*] Tours, imprimerie A^e Mame et Co, 1863.

In-12°, 2 f. - XII - 342 p. — Paris, Bibl. nat. B 19684.

P. 12, haec statuta edita sunt extra synodum, decreto dato die 19 martii 1863.

P. V, mentio synodorum dioecæsanarum celebratarum anno 1738, sub [Gabriele Florentio] de Choiseul-Beaupré, et anno 1829, sub [Claudio Iosepho] Brulley, de la Brunière, episcopis Mimatensibus.

P. 315-37, appendix documentorum ad haec statuta attinentium.

Concilium provinciale Quebecense III in Canada, a sede revisa et recognita (*Insight*) Quebeci, apud P. G. Dehèle, typographum, 1, port Dauphin, 1870. In-8°, 320 p. - Avignon, seminaire, Lyon, abbé Martin, Roma, seminaire Canadien.

Bibliographia:

1) Decreta tertii concilii provinciae Quebecensis, in civitate Quebecensi celebrati, a sancta sede revisa et recognita, anno pontificatus Pii papae noni XVIII, Domini MDCCCLXV, Quebeci, 1865.

Ipae non vidi.

2) Concilia provinciae Quebecensis I, II, III, IV, in Quebecensi civitate celebrata, et a sancta

3) Acta et decreta sacerorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris

s. J. e domo b. v. M. sine labore concepta ad Lacum, Tomus tertius, Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXV, col. 665-88.

EDICTUM**convocationis concilii provincialis III Quebecensis.**

Carolus Franciscus Baillargeon, misericordiae divinae et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus Tloanensis, administrator archidioecesis Quebecensis, etc. Revisis fratribus episcopis, nec non venerabilibus abbatibus, capitulis, aliisque provinciae Quebecensis ecclesiasticis, qui, de iure vel consuetudine, concilio provinciali interesse debent, salutem in Domino

Cum sacrosanctae et oecumenicae synodi Tridentinae decreto sancitum sit, ut provincialia concilia, sicuti omnia sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversis componendis aliisque ex sacris canonibus permisis, renoventur; atque propterea metropolitanus, quolibet saltem triennio, post octavam Paschae resurrectionis domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provinciae, non praetermittat synodum in sua quisque provincia cogere, quo episcopi omnes et alii, qui, de iure vel consuetudine, interesse debent, convenire omnino teneantur; cumque sanctus dominus noster Pius papa IX opportunum iudicaverit nobis concedere, per rescriptum die 15 iunii 1862 datum, facultatem concilium provinciale statutis a iure temporibus indicendi, eidemque praesidendi, eo fine ut, in hac parte, sicut et in caeteris omnibus, revisi archiepiscopi aegritudine perdurante, vires eius implere possemus.

Nos, quantum in nobis est, officio nostro satisfacere volentes, iuxta mentem eiusdem sancti patris nostri papae, expetita prius revisorum fratrum nostrorum episcoporum sententia, re mature perpensa, atque sacro Dei nomine invocato, ad maiorem Dei gloriam, et utilitatem ecclesiarum totius provinciae Quebecensis, provincialem synodum in ec-

Sess. XXIV

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Iuxta decretum indictionis, die 18 ianuarii, dominica secunda post Epiphaniam, in festo sancti nominis Iesu, anno 1863, ab illiis ac reviso domino Carolo Franciscus Baillargeon, episcopo Tloanensi, administratore archidioecesis Quebecensis, datum, convenerunt die 13 mensis maii, hora 10 ante meridiem, in aedibus palatii archiepiscopalis Quebecensis, cum praefato illiis ac reviso administratore, ad tertium provinciae ecclesiasticae concilium habendum, scilicet:

Revisus dominus episcopus Marianopolitanus, Ignatius Bourget;

Revisus dominus episcopus Ottawiensis (pridem Hypolitanus), Joseph Eugenius Bruno Guigues;

Revisus dominus episcopus Trifluvianensis, Thomas Cooke;

Revisus dominus episcopus Sancti Hyacinthi, Joseph Laroque;

Revisus dominus episcopus Hamiltonensis, Ioannes Farrell;

clista metropolitana Quebecensi celebrandam indidit, ut convocare decrevimus, illamque in dicta ecclesia, ad diem 14 mensis maii praesentis anni, in festo Ascensionis Domini incipiendam, ac postea usque ad finem prosequendam, per praesentes indicimus atque convocamus.

Quamobrem revisos in Christo ac venerabiles fratres Marianopolitanum, Ottawiensem, Sancti Bonifacii (districtus Nord-Ouest), Trifluvianensem, Sancti Hyacinthi, Hamiltonensem, Sandovicensem, Regiopolitanum, Torontinum, dictae provinciae Quebecensis episcopos, eorumdemque coadiutores cum futura successione, capitula et alios quoscumque, qui, de iure vel consuetudine, concilio provinciali interesse debent, hortamur, ac, in quantum opus est, mandamus atque praecipimus, ut ad praedictam synodum, et assignata die, conveniant et personaliter compareant, nisi forte iusto detenti fuerint impedimento, quod probare tenerentur per procuratores ab ipsis legitime electos, a quibus in synodo vires eorum repraesentarentur.

De hac convocatione synodi provincialis in ecclesia metropolitana Quebecensi celebrandae revisi episcopi provinciae monebant suarum respective ecclesiarum cathedralium capitula; aliosque, qui huius synodo interesse tenentur.

Datum Quebeci, ex aedibus archiepiscopalis, sub signo sigilloque nostris ac secretarii nostri chirographo, die 18 ianuarii, dominica secunda post Epiphaniam, in festo sancti nominis Iesu, anno Domini 1863.

† C. F., episcopus Tloanensis, administrator archidioecesis Quebecensis.

Locus et sigilli.

De mandato illiis ac revisi domini domini Tloanensis episcopi

Edmundus Langevin, presbyter, secretarius.

ACTA CONCILII.

Revisus dominus episcopus Sandovicensis, Petrus Adolphus Pinsonnault;

Revisus dominus episcopus Kingstoniensis, Eduardus Ioannes Horan.

Aberant revisus dominus Alexander Taché, episcopus Sancti Bonifacii, in territorio vulgo Nord-Ouest, nec non revisus dominus Ioannes Lynch, episcopus Torontinus, qui, legitima impediti causa, in civitatem metropolitanam nondum advenerant.

I. Illiis ac reviso administratore rescriptum apostolicum, die 15 iunii 1862 datum, quo sibi facultas concilium provinciale, statutis a iure temporibus indicendi eidemque praesidendi tributa est, perlegit.

II. Lecto instrumento delegationis revisi capituli ecclesiae cathedralis Marianopolitanensis, revisus canonicus Joseph Octavius Paré, dicti cathedralis ecclesiae capituli primicerius, admissus est tanquam deputatus ab eodem capitulo.

III. Illiis ac reviso administratore, de consilio et consensu revisorum aliorum patrum concilii, se-

quos officiales ad dictam concilium adieciendum A eligit et nominat, semper:

1. Promotorem concilii: admodum reverendum dominum Carolum Folieum Casseau, vicarium generalem archidieocesis Quebecensis;

2. Secretarium: revhem canonicum Joseph Octavium Paré, capituli cathedralis ecclesie metropolitanae primicerium; et prosecretarium: admodum reverendum dominum Joannem Baptistam Antonium Fortand, in literis doctorem, xenodochiorum militarium capellanum;

3. Magistrum caeremoniarum: reverendum dominum Honoratum Lécorra, prosecretarium archidieocesis Quebecensis; et adiutorem magistri caeremoniarum: admodum reverendum dominum Cyrillum Legard, in literis licentiatum, minoris seminarii Quebecensis professorem;

4. Cantores: reverendos dominos Joseph Auclair, Dominae Nostrae Quebecensis parochum; et Carolum B Honoratum Lavardière, seminarii Quebecensis presbyterum et Lavallensis universitatis bibliothecae custodem.

IV Admisit quoque tanquam theologos et canonistas

1. Illi ac revmi domini administratoris, admodum reverendum dominum Elzearum Alexandrum Taschereau, in iure canonico doctorem, vicarium generalem archidieocesis Quebecensis, superiorem seminarii Quebecensis, nec non rectorem universitatis Lavallensis; reverendos dominos Joseph Auclair, Dominae Nostrae Quebecensis parochum, Ludovicum Proulx, parochum a Sancta Maria de la Beauce, et Petrum Henricum Harkin, a Sancto Columbo de Sillery parochum;

2. Revmi domini Marianopolitani episcopi admodum reverendum Dominicum Granet, vicarium generalem dicti episcopi ac superiorem seminarii Sancti Sulpitii Marianopolitani; et reverendum dominum Norbertum Lavallée, parochum a Sancto Vincentio a Paulo;

3. Revmi domini Ottawienensis episcopi, reverendos dominos Joseph Adolphum Tortel, congregationis Oblatorum Mariae immaculatae presbyterum, theologiae morales professorem in maiori seminario dicti episcopi; et Joseph Michel, a Sancto Paulo vulgo Aylmer parochum;

4. Revmi domini Trifluvianensis episcopi admodum reverendos dominos Carolum Oliverium Caron, vicarium generalem et monasterii Sanctae Ursulae capellanum; et Thomam Caron, vicarium generalem et superiorem seminarii Nicoletanensis;

5. Revmi domini Sancti Hyacinthi episcopi: admodum reverendos dominos Joseph Sabinum Raymond, vicarium generalem et seminarii Sancti Hyacinthi superiorem; et Isaac Stanislaum Lesieur, Desaulniers, artium magistrum et professorem philosophiae in dicto seminario;

6. Revmi domini Hamiltonensis episcopi: admodum reverendum Joannem Holzer, societatis Iesu, vicarium generalem et collegii Sancti Ignatii moderatorem; et reverendum dominum Felicem Buteau, maioris seminarii Quebecensis moderatorem;

7. Revmi domini Sandovicensis episcopi: reverendum dominum Petrum Crinnon, decanum ruralem, civitatis Stratford pastorem; et reverendum dominum Ludovicum Griffa, civitatis Ingersoll parochum;

8. Revmi domini Kingstoniensis episcopi: admodum reverendum Aensam McDonnell, theologiae doctorem, vicarium generalem, nec non collegii Regiopolitani praesidem; et reverendum Olivarium Kelly, decanum ruralem, et civitatis Peterboro parochum.

V. Statuitur eandem ordinem servandum esse quem praecedentem, ac in primo concilio.

VI. Proposita et unanimiter admissa sunt a patribus quae sequuntur decreta, in prima sessione legenda, scilicet: 1. de aperienda synodo; 2. de modo vivendi in concilio; 3. de professione fidei.

VII. Quoad ordinem servandum, 1. ab omnibus qui interesse debent concilio, 2. in privatis congregationibus episcoporum, 3. in congregationibus generalibus, statuerunt patres easdem regulas esse sequendas, ac in primo concilio.

VIII. Sequentes ordinantur congregationes, ad expendendum diversas a patribus proponendas quaestiones:

Prima scilicet de decretis.

Revmo domino Sancti-Hyacinthi episcopo, praeside. Admodum reverendi domini Granet, A. McDonnell, ac reverendi O. Kelly et I. A. Tortel

Secunda de doctrina.

Revmo domino Ottawienensi episcopo, praeside. Reverendi L. Griffa, F. Buteau et I. Auclair

Tertia de liturgia.

Revmo domino Hamiltonensi episcopo, praeside. Admodum reverendi I. S. Raymond, O. Caron et reverendi N. Lavallée et I. Michel

Quarta de disciplina.

Revmo domino Sandovicensi episcopo, praeside. Reverendi L. Proulx et P. Harkin

Quinta de studiis.

Revmo domino Kingstoniensi episcopo, praeside. Admodum reverendi E. A. Taschereau, I. S. Desaulniers, T. Caron et I. Holzer

IX. Statuitur primam congregationem generalem, eadem die, 3 hora post meridiem, in aula palatii archiepiscopalis habendam esse.

Quibus peractis, dicitur oratio *Sab tuam*, et recedunt patres.

Eadem die, hora 9^{ae} post meridiem, conveniunt idem revmi patres, et insuper revmi domini Sancti-Bonifacii episcopus, Alexander Tache, ac episcopus Torontinus, Joannes Lynch

Admittuntur ut theologi et canonistae

1. Revmi domini Sancti-Bonifacii episcopi reverendus Petrus Aubert, theologiae doctor, congregationis missionariorum Oblatorum Mariae immaculatae presbyter, ac superior dictorum Oblatorum Marianopolitani degentium; et reverendus dominus Thomas Pepin, parociae Sacrae Familiae, vulgo *Boucher-ville*, parochus;

2. Revmi domini Torontini episcopi admodum reverendus Joannes Walsh, vicarius generalis, a Sancta Maria parochus, ac reverendus Georgius Richardus Northgraves, cathedralis ecclesiae Torontinae rector.

Statuitur reverendum P. Aubert addendum esse caeteris canonistis iam nominatis pro congregatione de doctrina; admodum reverendum Joannem Walsh et reverendum T. Pepin, pro congregatione de disciplina; et reverendum G. Northgraves, pro congregatione de liturgia.

[Nullae concilii duae sessiones die 14 et 21 maii celebratae, eodem tempore quinque congregationes generales, duodecim privatae habitae sunt.]

In congregatione privata die 14 maii.

Statuitur opportunum esse referre

I. Ad congregationem de disciplina sequentes quaestiones:

1. Quid agendum erga venditores liquorum in-
obriantium, sine vel cum licentia?

2. Erga prodigas, et eos qui frequentant co-
mœdias, choreas, convivia nocturna, et qui in
solitariis cum mulieribus versantur colloquiis, præ-
cipue tempore nocturno?

II. Ad congregationem de doctrina:

1. Quid intelligendum, hiis temporibus, per
verbum *usura*?

2. Qui considerandi sunt ut *usurarii*, et quid
agendum erga istos homines?

III. Ad congregationem de studiis:

Eatne opportunum relinquere usum theologiae
dictae de *Episcopis* in seminariis, pro alumni edo-
cendis? si retinetur, quomodo emendanda est? et
autem relinquatur, quis auctor theologiae accipien-
dus est?

Hora 10 cum media, recedunt patres.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA

Feria sexta, die 15 maii, hora 10 ante meri-
diem, conveniunt patres.

Statuitur referre congregationi de liturgia di-
versas quaestiones.

1. Circa patronos et ecclesiae titulares in hac
provincia, cum sanctus Joseph, beatae Mariae spon-
sus, unicus sit patronus canonice electus et a sancta
sede approbatus; 2. circa missae retributiones; 3. circa
sancti sacramenti processionem; 4. circa
prophetiarum cantum in sabbato sancto ac in
vigilia Pentecostes; 5. circa oleum coram saïno
sacramento in lampadibus comburendum; 6. circa
missam pro populo; 7. circa benedictionem solemnem
nuptiarum.

Hora 11 cum tribus quadrantibus, facta oratione,
recedunt patres.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA

Eadem die, hora 3 post meridiem, conveniunt
patres.

Leguntur et admittuntur acta praecedentium
congregationum.

Admittitur decretum renovans et confirman-
s decreta duorum priorum conciliorum.

Statuitur proponere congregationi de doctrina:
1. an, praeter casus reservatos summo pontifici,
quorum mentio invenitur in antiquo Quebecensi
rituali, necesse sit admittere, ut reservatos summo
pontifici, multos alios casus reservatos a bullis *In
coena Domini*, et caeteris; 2. an omnes bullae et
omnia decreta a sancta sede emanantia vigeant in
hac provincia, non tantum de iure, sed de facto.

Hora 6 cum dimidia, facta oratione, recedunt
patres.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA

Sabbato, die 16 maii, hora 9 ante meridiem,
conveniunt patres.

Leguntur et admittuntur acta praecedentium
congregationum privatarum.

Haec sequentia statuuntur

1. Congregatio generalis habebitur hora 3 post
meridiem;

2. Revm patres et theologi, sequenti die, ade-
runt missae solemni et vespere, in ecclesia catho-
drali;

3. Revm domini episcopi Sancti-Hyacinthi et
Sandovicensis, cum facultate sibi adiungendi quos-
dam theologos, formulam component litterarum
inscribendarum ad obsequentissimam reverentiam
patrum concilii summo pontifici exhibendam;

4. Decretum de universitate Lavallensi sub-
mittitur congregationi de studiis.

Discutitur opportunitas erigendi cathedram theo-
logiae in universitate Lavallensi, et eo mittendi
alumnos dioecesium provinciae ecclesiasticae Que-
becensis.

In secunda congregatione generali, die 16 maii,

Legitur et discutitur

1. Relatio congregationis de doctrina super
usura.

2. Relatio congregationis de liturgia super pa-
tronis et ecclesiae titularibus, in hac provincia,
cum sanctus Joseph, sponus beatae Mariae virginis,
unicus sit patronus canonice electus et a sancta
sede approbatus.

In congregatione privata die 16 maii,

Proponitur et admittitur quoddam decretum de
supplicatione pro methodo servanda in electione
episcoporum dioecesium provinciae ecclesiasticae
Quebecensis, et mittitur ad congregationem de
decretis. Discutitur et admittitur supplex libellus
ad saïnum pontificem mittendus, proponens duas
methodos pro electione episcoporum in supradicta
provincia.

In congregatione generali die 19 maii,

Legitur et discutitur secunda relatio congrega-
tionis de disciplina, de mediis proponendis ad
augendum fovendumque quaedam opera pia, verbi
gratia propagationem fidei, pauperum levamen-
tum, ad stimulandum sanctuarii alumnorum selum
pro remotis missionibus, ad coercendos vagos otio-
sosque, qui saepius secum trahunt vitia caeteraque
huiusmodi ad depravandos mores idonea.

In congregatione privata die 20 maii,

Iterum discutitur opportunitas erigendi capitula,
et statuitur vestem canonicorum futuram esse mo-
zettam nigri coloris, non sericam, cum globulis et
nervulis violacei coloris, et supplicem libellum a
revm patribus Romam mittendum esse ad petendum
pro dictis canonicis usum rochetti, et memoratos
canonicos quater in anno conventuros esse ad
domum episcopalem.

DECRETA CONCILII

I. De aperienda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trini-
tatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nox, Carolus Franciscus Baillargeon, episcopus
Tloanensis, ecclesiae metropolitanae Quebecensis
administrator, ad laudem et gloriam Dei et sal-
vatoris nostri Iesu Christi unigeniti Filii Dei, Patri
consubstantialis, qui, pro nobis caput factus, unus
est Dei et hominum mediator, et auctor salutis
nostrae; sub tutela et praesidio matris eius bea-
tissimae, immaculatae ac semper virginis Mariae,
sanctorum angelorum, nec non sancti Joseph, bea-
tissimae virginis Dei genitricis Mariae sponsi, totius

huius regionis Canadensis patroni, sancti Petri
apostolorum principis, sanctorum quorum patrocinio
ecclesiasticae istius provinciae Quebecensis catho-
dralis et dioeceses muniuntur, atque omnium sanc-
torum, statuimus ac decernimus, de consilio ac
consensu revm episcoporum nostrorum com-
provincialium, hac ipsa die 14 maii, festo Ascen-
sionis Domini, inchoari atque adeo inchoatum esse
concilium provinciale, quod ex facultate, per re-
scriptum sanctissimi domini nostri Pii papae IX,
die 15 iulii 1862 nobis concessa, indiximus et con-
vocavimus; Iesum Christum dominum et salva-
torem nostrum humiliter deprecantes ut quod
coepit ipse perficiat, ac quaecumque ad nostram

clerique et populi satisfactionem stabilendam re-
cognoimus, ab omnibus et singulis, Deo adjuvante,
observentur.

II. De modo vivendi in concilio.

Ut in primo concilio... [Mansi XLIV, 579].

III. De professione fidei.

Ut in secundo concilio... [Mansi XLVII, 25].

IV. Decretum renovans et confirmans decreta duorum
priorum conciliorum provinciae Québecensis.

Hæc synodus, omnia et singula duorum priorum
huius provinciae conciliorum decreta, a sacra eade
revia et recognita, ac in omnibus dioccesibus iam
promulgata, renovans atque confirmans, admonet
et obtestatur in Domino omnes episcopos huius
provinciae, ut sedulo invigilent, quatenus ab omni-
bus sibi subditis, in quantum fieri potest, fideliter
observentur; quod ut certius faciliusque obtineant,
curent ut omnes in sacris ordinibus constituti
exemplarium supradictorum decretorum apud se
habeant, et saltem semel in anno perlegant;
curentque theologiae professores ut in iisdem in-
stituatur eorum alumni.

V. De postulacione a sancta sede certae methodi
servandae in commendandis sacerdotibus pro episco-
pali dignitate.

Huius synodi patres, magnopere desiderantes ut
istius provinciae ecclesiis antistites ingiter præ-
ficiantur quae vitae probitate, doctrina, zelo ac præ-
udentia spectatissimi existant, censuerunt atque
decreverunt supplicandum sanctitati suae pro con-
cessionem certae methodi in posterum servandae in
electione episcoporum dioecesium provinciae Que-
becensis.

VI. De episcopis.

§ 1. De dignitate et auctoritate episcoporum.

Magna certe sublimisque episcoporum dignitas.
Hanc sancti patres doctoresque miris encomiis ex-
tulerunt, non equidem alicuius adulationis causa,
sed ipsius religionis intuitu, quam episcopia, veluti
quodam fundamento, divina dispositione inniti
cernebant. Episcopos enim esse principes eccle-
siae, apostolorum successores, ipsiusmet Christi
legatos, passim et aperte docent.

Sed cum hisce luctuosis temporibus, non tantum
dignitatem episcoporum, sed et potestatem quae
fuit ex plenitudine sacerdotii in eis residente,
quidam hostes ecclesiae temerario ausu aggressi
fuerint, hæc synodus censet præclara ea de re
sacrosancti concilii Tridentini verba in memoriam
esse revocanda: „Si quis omnes christianos pro-
miscuè novi testamenti sacerdotes esse, aut omnes
pari inter se potestate spiritali præditos affirmet,
nihil aliud facere videtur quam ecclesiasticam
hierarchiam, quae est ut castorum acies ordinata,
confundere; perinde ac si, contra beati Pauli
doctrinam, omnes apostoli, omnes prophetae, omnes
evangelistae, omnes pastores, omnes sint doctores.
Proinde sancta synodus declarat, præter ceteros
ecclesiasticos gradus, episcopos, qui in locum apo-
stolorum successerunt, ad hunc hierarchicum ordi-
nem præcipue pertinere; et positos, sicut idem
apostolus ait, regere ecclesiam Dei; eosque pres-
byteris superiores esse; ac sacramentum confirma-
tionis conferre; ministros ecclesiae ordinare; atque
alia pleraque peragere ipsos posse, quarum func-
tionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam
habent.“¹

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 4.

Itaque ecclesiae antebellae firmiterum degna
est, episcopos presbyteris superiores esse non solum
potestate ordinis, sed etiam iurisdictionis: nec eis
alio modo derogari potest ecclesiam suam regendi
potestas, aut leges et statuta condendi, in his quae
iuri communi non adversentur.

§ 2. De episcoporum officio.

Verum et magna sublimisque episcoporum digni-
tas, magna quoque et gravis sunt ipsorum officia.
Audiant igitur hæc ad ipsos concilii Tridentini
monita: „Optandum est ut ii qui episcopale mini-
sterium suscipiunt, quae suae sint partes agnoscant,
ac se non ad propria commoda, non ad divitias
aut luxum, sed ad labores et sollicitudines pro
Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim
dubitandum est, et fideles reliquos ad religionem
innocentiamque facilius inflammandos, si præ-
positos suos viderent non ea quae mundi sunt,
sed animarum salutem ac coelestem patriam cogi-
tantes.“²

Episcopis autem multum equidem est attendere
sibi, iuxta beati Pauli ad Timotheum monitionem,
eisque omnia a se removere, unde tam augustum
eorum ministerium vituperari posset. Attamen
ipsi, utpote speculatoribus, minime sufficeret se,
moresque suos, ac totam domum ita composuisse,
ut inde omnibus venerationis et edificationis causa
oriretur. Sciant igitur se in excelsis positos, ut
vigilantiae munus quoddam ipsis proprium est, et ec-
clesiae Dei tam necessarium, facilius adimplere
valeant. Ante omnia, cum fides, ut ait concilium
Tridentinum, sit humanae salutis initium funda-
mentumque, in illa orthodoxa fide, quam sancta
ecclesia Romana colit et docet, tuenda stabilienda-
que constanti studio invigilent. Et quia non minus
in fidei ruinam vergit crassa illa culpabilisque
catholicarum veritatum ignorantia, quam earum
per errores et haereses depravatio, pari cura huic
operi incumbant, ut et errores confutentur, et
ignorantiae vitium, quantum fieri poterit, ex-
stinguatur.

Invigilent nihilo minus episcopi, ne in proprias
dioeceses abusus irrepant. Quocirca eos enim
hortatur eadem sacrosancta Tridentina synodus, „ut
illi in commissis sibi ecclesiis eo libentius resideant,
quo facilius et commodius sibi subiectos regere, et
in vitae ac morum honestate continere possint; atque
illud primum eos admonendos censet, ut se pastores,
non percussores esse meminerint; et ita præcesse
subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed
illos tanquam filios et fratres diligant; elaborentque
ut, hortando et monendo, ab illicitis deterreant, ne,
ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur.
Quos tamen si quid, per humanam fragilitatem,
peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda
praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent
in omni bonitate et patientia, cum saepe plus erga
corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus
exhortatio quam comminatio, plus caritas quam
potestas. Sin autem, ob delicti gravitatem, virga
opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum
misericordia iudicium, cum lenitate severitas ad-
hibenda est, ut sine asperitate disciplina populis
salutaris ac necessaria conservetur, et qui correcti
fuerint emendentur; aut, si recipere noluerint,
ceteri salubri in eos animadversionis exemplo, a
vitiis deturbeantur.“³

Haud secus ac vigilandi, episcopis etiam in-
cumbit et prædicandi munus. Nec enim dubium

² Conc. Trid., sess. XXV, cap. 1, de ref.

³ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 1, de ref.

est unicusque ipsorum, sicut et Timotheus, ab apostolo dicit: „Opus fuit completis, ministerium tamen imple.“ „Quia vero,“ inquit patres Tridentini, „christianae republicae non minus necessaria est praedicationis evangelii quam lectio, et hoc est praecipuum episcoporum munus; statuit et decrevit eodem sacro synodus, episcopus, archiepiscopus, et omnes alios ecclesiarum praesides teneri per seipso ad praedicationem sanctam Iesu Christi evangelium. Si vero contigerit eos legitime detineri impedimento, viros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum.“¹ Quinimo, cupiens eodem sacro synodus illud ministerium, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, mandat ut episcopi in aliis ecclesiis per parochos, sive, iis impeditis, per alios ab episcopo deputandos, sacras scripturas divinarumque legem annuntiant.²

Ut autem illa concilii Tridentini tam salutaris praescriptio efficacius observetur, episcopos hortatur haec Quebecensis provinciae synodus, ut praedicationis verbi divini constantiter invigilent. ipsamque ita peragi curent, ut Christus in cordibus efformetur.

Curent etiam episcopi ut, quantum temporis aut locorum circumstantiae ferent, fiat identidem in ruralibus ecclesiis, per aliquos dioecesis suae aut etiam dioecesis alienae presbyteros, pia exercitia, cum clara expositione, sive veritatum fidei, sive praeceptorum Dei et ecclesiae, et vivida exhortatione, ut audientium corda quam primum ad Deum convertantur. In oppidis autem, eadem exercitia habeantur, sed cum luculentiore, si ita expedire videbitur, doctrinae aut officiorum explanatione. Sciant etiam episcopi se non inutili cura gravari, si in eligendis praedicatoribus pro huiusmodi exercitiis operam impendant; eosque moneant qualiter, pro temporum ac locorum exigentia, verbum divinum annuntiare conveniat. Quod si, in aliqua dioecesis parte, hi funestissimi errores, qui ad praecens inter populos diffunduntur, irrepere coeperint, eos confutari et praefocari, per evangelicae veritatis praedicationem, episcopos satagere, necesse est. Meminerint tamen omnes ad hanc pugnam indiscriminatum non esse admittendos, ne forte errores debellati, sed non victi, per ipsam argumentorum debilitatem, firmius et tenacius animis audientium inhaereant: ideoque omnes parochos, aliove ad quos praecens admonitio spectare potest, hortamur in Domino quatenus huic errorum hodierni temporis confutationi seriam praeparationem et fervidam orationem semper praemittant.

Aliud etiam episcopis gravissimum munus impositum, nempe populo christiano parochos praeficere. Cum enim, ut ait concilium Tridentinum, expediat maxime animarum saluti a dignis et idoneis parochis gubernari, ubi constitit ecclesiam parochialem vacare, statim episcopus, inter eos quos, re mature perpensa, dignos cognoverit, eum eligat quem aetate, moribus, doctrina prudentiaque, et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis, magis idoneum iudicaverit.³

Similiter episcopi propriam dioecesim per seipso aut, si legitime impediti fuerint, per eum generalem vicarium, aut per alios ad hoc officium deputandos, si quotannis totam, propter eius latitudinem, visitare non potuerint, saltem notabilem eius partem visitare non praetermittant. Visitationum autem omnium istarum praecipuum sit scopus, praeter sacramentalium confirmationis administrationem, sanam ortho-

doxamque doctrinam, expulsi haereticis, inducere; bonos mores tueri, praves corrigere; populum exhortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem innocentiamque accendere; castura, prout locus, tempus et occasio fuerit, ex visitationem prudentia, ad fideliorem fructum conatorem. Quae ut facilius fulsintque fiant, moneantur praedicti omnes et singuli ad quos visitatio spectat, ut potius caritate christianaque sole omnes amplectantur, ideoque studeant, quam celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absolvere.⁴

Constantiter etiam corvent episcopi salutarum illam consuetudinem coarceandam, singulis annis, dioecesis suae presbyteros, ut in aliquo sacro recessu, per aliquot dies, piis exercitiis vacent, et annos aeternos meditentur.

Verum, praeter multiplices gravesque episcoporum obligationes, quas hucusque retulimus, sunt etiam aliae quae ipsis maxime cordi esse debent. sed inter eas nulla, quae maiorum minorumque seminariorum curae anteponi debeat. Utraque enim episcopi eo maiori sollicitudine et affectu prosequi debeat, quod in ipsis resideat, pro futuro, spee sacerdotii, divini ministerii, id est, gloriae Dei, animarumque salutis. Ipsis itaque tales superiores magistrosque semper praeficere curent, qui alumnos pietatem innocentiamque vitae, ac humanarum sacrarumque litterarum scientiam accurate edoceant.

Sed quoniam, ut studia proficiant in melius et tandem floreat, nihil magis utile inveniri potest, quam ut recte prudenterque gerantur negotia temporalia seminariorum, et per haec laudabilem administrationem omnis metus circa eorum existentiam aut prosperitatem, nec non circa superiorum ac magistrorum statum et conditionem, adimatur: omnem curam impendant episcopi in eligendis oeconomicis idoneis qui, sub auctoritate superiorum, indefessa diligentia impensas dirigant et moderentur.

Praeterea episcopi, adiunctis sibi viris probatis, et haec in re experientia praeditis, quotannis seriam reddituum ac impensarum rationem exigant. Statuent etiam quae, in annum alterum, constructiones reparationesque aut acquisitiones suscipi poterunt; nec eis unquam consentient, quae similia, id est, excedentem consuetas dictorum seminariorum facultates, impensam exigent.

Hinc, nullus superior aut oeconomicus arbitretur sese posse, ratione officii sui, in incerta negotia aut non approbata immittere; cum, in hac parte, nihil alicuius momenti incipi debeat, absque expresse episcopi consensu, cuius est, consultis eiusdem viris probatis et peritis, quae peragenda sint, statuere et determinare.

Praeterea, cum nihil sit quod magis conferat ad conservandam augendamque inter populos vitam christianam rationem, quam pia puerorum educatio, nihilque e contra promptius et magis radicatus fidem destruat, mores corrumpat, sicque societatis et familiae vincula dirumpat, quam eorumdem indisciplinata et irreligiosa institutio, episcopi huic tam gravi pastoralis sollicitudinis officio constantiter incumbere studeant. Quapropter sedulo curabit unusquisque episcopus, ut parentes admonerentur de obligatione quam eis imponunt, in hac parte, natura simul et religio; et si per se ipso huic officio educationis, ipsis divina dispositione imposito, satisfacere nequeant, sciant saltem ea, lege certissima, ad haec adstringi ut pueros non nisi magistris probis, catholicis, religione sincera praeditis, ac tam graviter dignis, committant; nec ullam temporale commodum condignum haberi posse, non dicimus

¹ Sess. V, cap. 2, de ref.

² Sess. XXIV, cap. 4, de ref.

³ Sess. XXIV, cap. 18, de ref.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 8, de ref.

modo actumque potestatem animi, verum etiam bonis A que ex christiana educatione desunt, cum ex solo vir probus et pietas devota preparatur.

Ideoque, ut in re tam gravi momenti summo, quantum fieri poterit, adhibeatur quæ, episcopi nihil emittent ut in suis diocesis ^{quibusdam} multiplicentur scholæ cum parentum sollicita digna, videlicet in quibus, cum literis, scièntiæ amplexibus religionis laevæ educantur, et ipsius præceptorum adimplerentur accurate simul et leniter observentur.

Tandem, si caritas, quæ est perfectio legis, omnium fidelium, et maxime sacerdotum mentes accendere debet, quanto magis episcoporum, qui, cum erga omnes patrum affectum habent, curas et dolores omnium longe vividius percipiunt. Constantia igitur sollicitudine causam omnium miserabilium personarum episcopus inquirat, quasi a propheta ipsi dictum fuerit: „*Tibi devotus est pauper, ex parte tu eris adiutor.*“ Quod si, impar egenarum necessitatibus, sibi deesse sentiat has detractiones quibus, in præcedentibus sæculis, pietas fidelium ditaverat ecclesiam, horum Tobias verborum recordetur: „*Si multum tibi fuerit, abundantius tibi; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum habentur impartiri etude.*“ Præterea utatur, si opus fuerit, ea libertate quæ ipsi libenter ab omnibus conceditur, divitum orationes pro pauperibus implorandi; nihilque præsulibus carnis sit aut potius quam nomen patris aut advocati pauperum. Ipsis igitur succurrendis eam modo et indecliniter invigilet, falsisquæ esse existimet quoties unum ex his operibus, quibus tot et tantæ miserie sublevantur, instituerit potuerit.

VII. De functionibus quas parochi unius diocesis possunt exercere in provincia diocesis.

Opportunum censuerunt patres declarare antiquam regulam archidiocesis Quebecensis quoad loca ubi parochi invitari possunt, tum ad prædicandum, tum ad confessiones sive laicorum sive clericorum audiendas, servari posse in tota provincia ecclesiastica, etiam nunc divisione diocesium facta, et in posterum, nisi placuerit ordinariis locorum aliter decernere.

VIII. De clericali habitu in Canada superiori.

Quoniam, in diocesis Canadæ superioris, vestis talaris usus, in concilio provinciali secundo, decretis Tridentini inhaerente, præceptus, non nisi cum magno incommodo retineri potest, et iam obsolescere incepit, huiusmodi regionis adinnotis circumstantiisque perpennis, dictam vestem talarem deponi posse, aliudque vestimentum, vulgo dictam *contonelle*, nigri coloris, et infra genua descendens, sufficere in præfatis diocesis declaramus; volumus autem ut, in argumentum clericalis status, et gravitatis ecclesiasticæ indumentum, non nisi hoc vestimento ac colliari Romano induti, eorundem diocesium sacerdotes sive domo vel ecclesia excentes in publico incedant.

IX. De modo providendi necessitatibus temporibus ecclesiarum, sacerdotumque sustentationi in Canada superiori.

Attentis difficultatibus quæ in diocesis Canadæ superioris sæpe assurgunt, dum sacerdotum sustentationi, ecclesiis erigendis, aliisque pils operibus providendum est, nihil potius, ad tanta obvianda incommoda, nobis visum est, quàm decernere

¹ Nomen civile est provincie Ontario, quæ complectitur diocesis Kingstoniensem, Torontoensem, Hamiltoniensem, Sandwicensem et similibus partem Ontarioensium. — *Acta Concilii Provincialis Levallois.*

ut fidelis huiusmodi sustentatione expensis præsto compari dicit quod quo cupimus christiano, et ut tunc sub annis facti, pro diocesis sustentatione christi illi sustentatione, vulgo dicuntur coll. dicitur, qui in solis diocesis, in re regione, in uno est, ad sustentationem quantum quibusque pro parte sua parte, ad tanta expensam sustentatione, sustinere tenentur.

X. Contra errores hæc temporibus aliquæ expensis.

Cum omnino pontifex pater Pius papa IX, quem Deus in sua ineffabili pietatis potuit ut in hac tanta temporum exigentia eorum ecclesiam ecclesiam tam sapienter regeret ac gubernaret, horrenda errorum monstra quæ ex apostolice sedis altitudine, tanquam in arca religiosa, per catholicam orbem hæc difficillimaestate præsentia intraret, nobis, qui custodes gratiæ Domini in his regionibus præpositi sumus et speculatores domus Israel, iterum atque iterum indicare, necque instantissime adhortari, ut vires exerceamus nostras ad eadem forti animo debellanda, in sua vigilantissima ecclesie universalis cura iudicaverit; nihil opportunius ac magis necessarium nobis, in hac synodo congregatis, visum fuit, quam ipsam illius verba salutis plena, in allocutionibus suis 9 decembris 1854 et 9 iunii 1862 contenta, huius synodi decretis adidicere, ut oves nostris curis commissa, tam salutaria monita die ac nocte ob oculos habentes, ab omnibus erroris vitiis avertantur. Hæc ratione nos, qui in sollicitudinis letius supremi pastoris partem vocati sumus, strenue dimicare debemus pro domo Israel, ut summo ipsi solatio ac consolationi simus. „Non possumus enim non vehementer dolere et angere cum patre nostro, cum videamus tristissima, et nunquam satis deploranda mala ac damna, quibus cum permagno animarum detrimento catholica nunc ecclesia, et ipsa civilis societas miserandum in modum premittitur ac devastatur.“

XI. De devotione patrum concilii, cleri secundi ordinis, plebique christianæ totius ecclesiasticæ provincie Quebecensis, erga summum pontificem Pium IX.

Nos provincie Quebecensis episcopi, in provinciale concilium coadunati, una cum clero nostro, fidelibusque populis huius prædictæ provincie, sanctitati euse Pio papæ IX pietatis nostræ filialis et sinceræ atque ardentis devotionis erga sacram ipsius personam et sanctam sedem apostolicam solemnem testimonium offerimus.

Declaramus insuper quod, certantibus studiis cum clero atque fidelibus populis præfate provincie, nostras facimus religionis et pietatis plenæ protestationes in favorem sanctæ sedis episcoporum, cleri secundi ordinis et plebis christianæ, qui Romæ adorant tempore canonisationis sanctorum Iaponensium, eisdemque mente, corde et ore adhaeremus.

XII. De universitate Levallois.

Intelligentes nihil magis aptum esse, quam universalitatem catholicam, ad servandos mores fideique studiosæ inventuræ, post peractum in collegiis humaniorum litterarum et philosophiæ curriculum; ad animorum unionem fovendam inter civis catholicos huius provincie; ad sanctæ religionis honorem promovendum, studiis iuniorum catholicorum maiorem impetum imprimendo, altiorumque scopum proponendo, et tandem probos et

¹ Hæc universitas creata est anno 1862, cui nomen datum primum episcopi Canadensis, domini Francisci de Montmorency-Leval, qui sanctissimum Quebecum fundaverat. — *Id.*

doctos etiam infirmosque: potius huiusmodi provinciales A concilii patres doctissimi tolerant his verbis:

"Nulli quare nobis non expellendum erit, ut catholici, sua iura retinentes, scholis sibi propriis, sicut et collegiis universitatibusque, in tota nostra provincia fruatur."¹

Cum autem comitatus Quebecensis moderatores, instantibus archiepiscopo et episcopo, favore summo pontificis, et obtenta amplissima regis litteris patentibus, hoc primi concilii votum summo zelo, magnis impensis, et, Deo optime iuvante, huc usque felici exitu, exsequi susceperint in universitate Lavallesi, nos Deo gratias agendas duximus, tanti benefici auctori, et precos fundentes, ut supradicta universitas „*fit sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus*“², „*ut magis eo magis abundet in scientia et in omni sensu, et repletur fructu iustitiae per Iesum Christum in gloriam et laudem Dei*“³.

Insuper, inspectis variis huiusmodi universitatis regulis ac statutis, sive quae ad disciplinam, sive quae ad docendi modum spectant, nihil invenisse a recta fide et sanis moribus alienam declaramus.

Omnes igitur huiusmodi provinciales fideles, et praesertim parentes hortamur et obsecramus in Domino, ut, sui memores officii, filiorum suorum fidei moribusque conservandis invigilent et prospiciant, ac nonnisi in saluberrimo fonte doctrinae aquae requirant.

XIII. De publicatione decretorum huius concilii provincialis.

Decreta huius synodi provincialis nemo prolo subiciat aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V quae incipit *Inmensa*, revisa et recognita fuerint. Litteris C autem quibus illa confirmantur a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque, a singulis episcopis, vel in synodo dioeceseana, vel si celebrari nequeat, extra synodum, quam primum promulgantur.

XIV. De promulgatione testium synodalium.

Nos Carolus Franciscus Baillargeon, episcopus Tioanus, ex auctoritate apostolica administrator archidioecesis Quebecensis, antiquum atque probatum de testibus synodalibus institutum secuti, ad hoc officium, de consilio et consensu reverendorum coepiscoporum nostrorum, deligimus, institimus atque pronuntiamus eos quorum nomina sequuntur:

Pro archidioecesi Quebecensi: admodum reverendum Eliezarum Alexandrum Tachereau, vicarium nostrum generalem, Lavallesi universitatis rectorem, iurisque canonici doctorem; et reverendum dominum Ludovicum Preux, archipresbyterum, parochum a Beata Maria, in comitatu vulgo dicto La Beauce.

Pro dioecesi Marianopolitana: admodum reverendum Dominicum Granet, vicarium generalem dictae dioecesis ac seminarii Sancti Sulpitii superiorum; et reverendum dominum Norbertum Lavallee, parochum a Sancto-Vincentio a Paulo in insula Iesus.

Pro dioecesi Ottawensi: reverendum patrem Ioseph Adolphum Tortel, missionarium Oblatorum Mariae immaculatae, professorem seminarii eiusdem dioecesis; et reverendum dominum Ioseph Michel, parochum a Sancto-Paulo vulgo Aylmer.

Pro dioecesi Sancti-Basili: admodum reverendum Ioannem Baptistam Thibault, vicarium generalem; et reverendum patrem I.-L.-M. L'Estane, oblatum Mariae immaculatae, missionarios istius dioecesis.

Pro dioecesi Trifuriana: admodum reverendos Thomam Caron, superiores seminarii dioecesis; et Carolum Olivarium Caron, Ursulinarum monialium capellanum, utrumque dictae dioecesis vicarium generalem.

Pro dioecesi Sancti-Hyacinthi: admodum reverendum Eduardum Orevier, dictae dioecesis vicarium generalem parochumque a Beata Maria vulgo de Monnoir; et reverendum dominum Hilariam Millier, parochum a Sancto-Petro vulgo Borel.

Pro dioecesi Sandvicensi: reverendum dominum Iosephum Crinnon, missionis vulgo Stratford dictae pastorem; et reverendum dominum Ludovicum Griffa, missionis vulgo dictae Ingersoll pastorem.

Pro dioecesi Hamiltonensi: admodum reverendum Eduardum Gordon, dictae dioecesis vicarium generalem; et reverendum dominum Eduardum Heenan, Hamiltonensem presbyterum.

Pro dioecesi Regiopolitana: admodum reverendum Aeneam McDonnell, dictae dioecesis vicarium generalem; et reverendum dominum Olivarium Kelly, parochum a Sancto-Petro vulgo Peterborough.

Pro Toronto: admodum reverendum Ioannem Walsh, dictae dioecesis vicarium generalem; et reverendum dominum Georgium Northgraves, secretarium revmi antistitis.

XV. De invocatione et veneratione beatissimae Mariae virginis immaculatae.

Nos, apostolorum docendi et pacendi gregem Dei muneris haeredes, qui, hinc diebus, ad illuminationem sancti Spiritus accipiendam coadunati, perseverantes fuimus in oratione cum Maria matre Iesu, ipsa intercedente pro nobis in caelo, dum in terra supplicemus, nunc ab invicem necessarii, huic synodo haud finem imponemus quin reverentiae et grati obsequium animi praestemus matri sapientiae, quae habitat in consilio et eruditis interest cogitationibus. Ad illius gloriam haec offerimus decretum, exinde sperantes a caelo confirmationem, et aliarum sanctorum nostrarum felicem executionem. Confidenter deprecamur gloriosam virginem, quae cunctas haereseos sola interemit in universo mundo, ut hanc doctrinam nostram obtineat efficientiam, quae ab omni errore immunis servet, quos in unitatem fidei et agnitionem filii sui Deus voluit venire; et ipsa, in qua est omnis gratia vitae et veritatis, et omnis spes vitae et virtutis, fideles per Dei et ecclesiae leges instructos super semitas iustitiae deducit.

Nos, quos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo, sanctae matri Iesu personae nostras addicimus, et volumus filios nostros carissimos, in eiusdem sanguinis dispensatione nostrae adiutores, se nobiscum toto corde et opere addicere devotissimo cultui Mariae, quae est fons purissimus istius saluberrimi fluvii pacis et vitae, in quo lavantur peccata mundi, ut in nos effluat, super alios transfundendus, quasi in canales nitidissimos, a sancta origine haud nimis abstrinuit.

Allecti venustate virginis immaculatae, quam Deus ipse vocat dilectam et formosam suam, sapientissime eius sublimitatem, pulchritudinem et benevolentiam praedicabimus, hoc ipso amorem nostrum explentes, et aliorum mentes eadem erga illam caritate accensuri.

¹ Decret. XV, I conc. Quob., Mansi, XLIV, col. 585 C.

² Gen. XXVII, 27.

³ Philipp. I, 9-11.

Volumus omnes fideles in numeratissima necessitatibus suis, compari restitui ad potentissimam dilectionem Mariæ, quæ mater hominum, omnia bona vult, et mater Dei, potest ipse impartiri. Ad ipsam, a Deo refugium peccatorum constitutum, hi quæ iniquitatis legem tenet, clementer firmissime sperantes se cito solvendes.

Neque hæc ineffabilem misericordiam, quam tam feliciter exhibet beatissima mater etiam desperatissimis, mirantes, et imitari cupientes, superimpendemus pro animabus quas æternæ perditioni proximam videbimus.

Sit benedicta virgo omnibus nobis, pastoribus et oribus, dulcedo presentia, et spes futuræ vitæ.

O Maria! ad te supplicantes referemus verba pontificis cordi tuo carissimi, cuius opera amplissima gloria effulsisti. „Ades nobis, virgo sanctissima, ab origine immaculata, sis ipsa nobis in debili rebus consilium, in angustiis levamen, in adversis auxilium!“

XVI. De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctæ synodi Tridentinæ decretis statutum sit, ut quolibet saltem triennio celebrentur concilia provincialia: ut ecclesiæ menti obsequamur, nos, Carolus Franciscus Baillargeon, auctoritate apostolica archidiocesis Quebecensis administrator, de consilio et consensu reverendorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae, anno 1866 celebrandum, iam denuntiamus et indicimus omnibus qui presentes adesse debent.

XVII. De fine concilii.

Cum placuerit omnibus patribus, huius concilii finem fieri, nos, Carolus Franciscus Baillargeon, archidiocesis Quebecensis administrator, provinciali concilio finem facimus, et iam nunc factum esse decernimus.

XVIII. De subscriptione.

Nos, Carolus Franciscus Baillargeon, huius archidiocesis Quebecensis administrator, admonemus reverendos patres omnes, qui huic synodo iure intersunt et interfuerunt, ut post nos singuli, loco et ordine suo, ad altare accedant, et his quæ in hac synodo decreta sunt subscribant.

Nos, Carolus Franciscus Baillargeon, episcopus Tioanensis, auctoritate apostolica administrator archidiocesis Quebecensis, hæc decreta a nobis definita subscripsimus.

† C. F., episcopus Tioanensis.

† Ego Ignatius, episcopus Marianopolitanensis, definitiens subscripsi.

† Ego Ioseph Eugenius, episcopus Ottaviensis, definitiens subscripsi.

† Ego Alexander, episcopus Sancti-Bonifacii, definitiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Trifluviensis, definitiens subscripsi.

† Ego Ios., episcopus Sancti-Hyacinthi, definitiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Hamiltonensis, definitiens subscripsi.

† Ego Petrus Adolphus, episcopus Sandovicensis, definitiens subscripsi.

† Ego Eduardus Ioannes, episcopus Kingtoniensis, definitiens subscripsi.

† Ego Ioannes Ioseph, episcopus Torontinus, definitiens subscripsi.

EPISTOLA

patrum concilii Romani una cum decretis eiusdem concilii post eius celebrationem ad summum pontificem missa.

Sancte pater.

Nos, sanctitatis vestrae filii additionissimi, episcopi provinciae ecclesiasticæ Quebecensis, feliciter per-

acta nostro concilio provinciali tertio, aliori ordine festinamus ad vestram paternitatem mittere acta eisdem synodi, ut ea revidere et recognoscere habeatis.

Hanc secundam opportunitatem accepimus, sancte pater, iterum vobis patefaciendi quantum dolemus propter vestras tribulationes multas et malas quæ vobis suscitavit infensissimi hostes Dei et ecclesiæ: et ex alia parte quantum miremur et gaudeamus propter animi fortitudinem et patientiam, et mansuetudinem et invictam caritatem, allaque Spiritus sancti pretiosa charismata, quibus vos ditavit pater luminum, a quo procedit omne donum perfectum.

Hæc munera divina, sine intermissione deprecamur Deum omnipotentem, ut dignetur in vestram sanctitatem perpetuo atque magis ac magis effundere, ad gloriam summi pastoris eiusque dilecti gregis salutem.

Rogamus insuper, toto corde nostro, dominum coeli et terræ, ut ei ipsi placuerit, aliquando finem imponat horrendæ tempestati quæ tamdiu exagitur sancta mater ecclesiæ, restituatque beatitudini vestrae dona pacis et tranquillitatis magnæ.

Tandem, utinam Deus optimus concedat vobis, sancte pater, vivere diu satis ad videndum perfectum ecclesiæ triumphum, integramque sanctæ sedi restitutionem totius status ecclesiastici.

Ad sanctitatis vestrae pedes humiliter provoluti, apostolicam benedictionem nobis ovibusque nostris desiderantissime imploramus.

Sanctitatis vestrae obsequentissimi filii

† C. F., episcopus Tioanensis.

† Ig., episcopus Marianopolitanensis.

† Ios. Eugenius, episcopus Ottaviensis.

† Alex., episcopus Sancti-Bonifacii.

† Ios., episcopus Sancti-Hyacinthi.

† Ioannes, episcopus Hamiltonensis.

† Thomas, episcopus Trifluviensis.

† Petrus Adolphus, episcopus Sandovicensis.

† E. L., episcopus Kingtoniensis.

† Ioannes Ioseph, episcopus Torontinus.

Quebeci, die 21 maii anno Domini 1863.

PII PAPAE IX

litteras ad reverendissimos patres dominos C. F. Baillargeon, episcopum Tioanensem, administratorem apostolicum metropolitanæ ecclesiæ Quebecensis, et reliquos episcopos provinciae Canadensis,

super actis tertii concilii Quebecensis.

PIUS PAPAE IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Hiscæ diebus vestras libentissime accepimus litteras die 21 proximi mensis maii datas, quibus, venerabiles fratres, nobis misistis acta tertii provincialis concilii a vobis concelebrati, ut acta ista supremo nostro, et huius apostolicæ sedis examini et iudicio, ex maiorum more et instituto, subicerentur. Nos, nulla interposita mora, nostræ congregationi fidei propagandæ præpositæ eadem acta recognoscenda commisimus, ut omnia sedulo ex more perpendat, et accurata ad nos deferat, ac deinde congruum vobis det responsum. Interim vero vobis ex animo gratulamur de episcopali sollicitudine, qua commemoratum concilium peragendum curastis. Ex eisdem autem vestris litteris magis magisque agnovimus, quanta nos et hanc Petri cathedram fide, amore et observantia prosequamini, et quanto in dolore versemini, venerabiles fratres, propter gravissimas nostras acerbitates a Dei hominumque hostibus excitatas, qui ambulantes in impietatibus, et iura omnia divina et humana concalcantes, acerrimum catholicæ ecclesiæ apo-

stellae hinc cedi nobisque inferunt bellum, et A
civilem nostrum atque eisdem cedi principatum
omnino destrucere valent. Qui quidem egregii vestri
cenae omni laude dignissimi summo nobis solatio
et consolationi fuerunt, inter maximas, quibus
premur, angustiae et amaritudines. Nihil vero
dubitamus, quin vos in hac praesertim tanta im-
piorum hominum contra catholicam ecclesiam con-
spiratione, velitis maiore usque cura studioque
eiusdem ecclesiae causam, iura, doctrinam ac liber-
tatem strenue tueri ac defendere. Et quoniam
probe nostis monstrosa opinionum portenta, ac
diabolica prorsus artes, insidias et molitiones,
quibus inimici homines omnium mentes animosque
corrumpere, et a religione catholica avellere conan-
tur, iccirco certi sumus, vos, venerabiles fratres, pro
eximia vestra religione et sacerdotali zelo, nihil
unquam inexpertum esse relictuos, quo adver-
sarium insidias detegere, errores coarguere, im-
petus frangere, et fideles curae vestrae commissos
ab venenatis pasuis arce, ad salutaria propellere,
eosque magis in dies enutrire verbis fidei, et per
gratiarum charismata confirmare, et omnes miseros
errantes ad veritatis, salutisque semitas revocare
et Christo lucrifacere possitis. Pergite autem una
cum vestro clero populoque fidei ferventissimas
Deo optimo maximo sine intermissione adhibere
preces, ut exurgat et iudicet causam suam, et
omnipotenti sua virtute turbulentissimam hanc
depellat tempestatem ex inferorum portis contra
ecclesiam suam sanctam excitatam, utque omnes
ecclesiae et apostolicae huius sedis inimicos hu-
miliet, disperdat, illosque de perditionis via ad
iustitiae, veritatis salutisque tramitem reducat.
Persuasissimum autem vobis sit, nos paratissimos
esse ad ea omnia peragenda, quae in maiorem
vestram ac vestrarum dioecesium utilitatem cedere
posse noverimus. Interim vero divitem in miseri-
cordia Deum orare et obsecrare non desistimus,
ut uberrima quaeque divinae suae gratiae dona super
vos propitius semper effundat, quae in dilectas
quoque oves vobis traditas copiose descendant.
Atque horum auspicem, et praecipuae nostrae in
vos benevolentiae pignus, apostolicam benedictio-
nem effuso cordis affectu vobis ipsis, venerabiles
fratres, cunctisque clericis laicisque fidelibus cuius-
que vestrum vigilantiae concreditis, peramanter im-
pertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die
16 novembris anno 1863, pontificatus nostri anno 19.
Pius papa IX.

DECRETUM
sacrae congregationis de Propaganda fide,
pro decretorum approbatione.

Cum, vertente mense maio anni 1863, reverendi
patres domini Franciscus Baillargeon, episcopus
Tloanus, administrator apostolicus metropolitanae
ecclesiae Quebecensis, et reliqui episcopi, Cana-
denses tertiam provincialem synodum Quebecensem
celebraverint, eiusque decreta iudicio et appro-
bationi sanctae sedis subiecerint, sacra congre-
gatio christiano nomini propagando praeposita,
in generalibus comitiis habitis diebus 30 ianuarii
et 23 maii huiusce anni 1865, referente eino ac
revmo domino cardinali Ludovico de Alteriis, post
accuratum omnium quas in synodo gesta sunt
examen, eius sollicitudine pro religionis incremento
et ecclesiasticae disciplinae custodia plurimum com-
mendata, illius decreta censuit esse approbanda.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam,
sino domino nostro Pio divina providentia papae
IX ab reverendo patre domino Hannibale Capalti,

secretario, in audientia diei 28 eiusdem mensis re-
latae, sanctitas sua benigne confirmavit, ac decreta
de quibus agitur, in tota Quebecensi provincia
promulgari ac servari iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae con-
gregationis de Propaganda fide, die 19 augusti 1865.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

LITERAE

sacrae congregationis de Propaganda fide ad reve-
rendum patrem dominum C. F. Baillargeon, epis-
copum Tloanum, administratorem apostolicum
archidioecesis Quebecensis,

super approbatione decretorum tertii concilii pro-
vincialis Quebecensis.

Illme et revmo domine.

Novum sacra haec congregatio argumentum
habuit singularis sollicitudinis qua amplitudo tua
aliique episcopi Canadenses religionis incrementum
et ecclesiasticae disciplinae vigorem promovere
student, in actis et decretis synodi tertiae pro-
vinciae Quebecensis anno 1863 celebratae. Quam-
obrem eadem sacra congregatio, singulis ac-
curate perpensis, memoratam synodum dignam cen-
suit, quae a smo domino nostro probaretur et
confirmaretur, quod quidem a sanctitate sua benigne
praestitum fuisse, ex adiecto decreto comperies.

Etsi vero hoc decretum absolutam praeferat
approbationem, silentio tamen praeterendum non
est nonnulla sive in actis, sive in synodi decretis
occurrisse quae aliquam observationem, vel etiam
emendationem mereri sacra congregatio iudicavit,
quaeque per me tibi communicari voluit, pro certo
habens Canadenses episcopos et libenti animo illa
esse excepturos, et iuxta ea praescriptis in locis
synodi decreta, antequam promulgentur, esse re-
formaturos.

Acta imprimis quod attinet, duo potissimum in
iis notata fuere, nimirum 1. in tota Quebecensi
provincia, si una excipiat dioecesis Marianopolitana,
cuius capitulum primicerium suum ad
synodum deputavit, nullum aliud exstare catho-
drale capitulum, etsi constet eius regionis episco-
pos, iam ab anno 1851, in prima provinciali syno-
do congregatos facultatem erigendi capitula
eius precibus a sancta sede impetrasse, et ponti-
fici indultum hac in re obtinuisse per literas
apostolicas in forma brevis insequenti anno datas
die 16 iulii. 2. In congregationibus privatis III,
V et IX, nec non in generalibus II et IV, nec
paucas, nec levis momenti quaestiones agitatae
fuisse, exempli gratia. „Quid intelligendum
D hisce temporibus per verbum *usure*? Qui con-
siderandi sint usurarii, et quid agendum erga istos
homines? An praeter casus reservados summo
pontifici, quorum mentio invenitur in antiquo Que-
becensi rituali, necesse sit admittere ut reservados
summo pontifici multos alios casus reservados
a bullae *In coena Domini* et caeteris? An omnes
bullae et omnia decreta a sancta sede emanantia
vigeant in hac provincia non tantum de iure, sed
etiam de facto? quia tamen de eiusmodi argu-
mentis ullum editum fuerit decretum in sessioni-
bus publicis. Iam vero sacra congregatio a te
instrui cupit et de causis quae capitulorum erec-
tionem in omnibus fere Quebecensis provinciae
dioecesibus hactenus prohibuerunt, et de exitu
quem praedictae quaestiones habuerunt.

In synodi decretis, quae sacra congregatio
animadvertenda existimavit, non nisi ad decreta V,
VI et IX referuntur.

Relate ad decretum V, quod est de postulatione a sancta sede coram methodi servandas in commendandis sacerdotibus pro episcopali dignitate, et relate ad supplicem libellum de eadem re conceptam, sacra congregatio declaravit pro nunc nihil esse innovandum, et interim ad amplitudine tua causas exponi voluit ob quas concilii patres novam methodum postulandam censuerunt pro commendandis candidatis ad vacantes sedes episcopales, posthabita methodo provinciae Quebecensi recenter indulta per litteras circulares eiusdem sacrae congregationis diei 28 martii 1863.¹

In decreto VI, emi patres iudicaverunt minus accurate dictum, quod legitur ad calceum capituli I, „dogma itaque catholicum est episcopos iure divino presbyteris superiores esse.“ ac iusserunt ut isthaec propositio aliquantulum reformetur, adhibitis verbis, quibus in eodem dogmate declarando usus est Benedictus XIV.²

Attendentes tandem omni patres ad decretum IX ubi agitur „de modo providendi necessitatibus temporalibus ecclesiarum, sacerdotumque sustentationi in Canada superiori.“ quanquam illud approbare non reuerint, sibi tamen in votis esse dixerunt, ut episcopi in urgenda huius decreti observantia a nimia severitate abtineant, et quadam potius moderatione utantur.

Superest modo ut de quatuor petitionibus nomine synodo summo domino nostro factis breviter dicam. Duas ex istis, scilicet primam pro obtinenda facultate impertiendi extra missam benedictionem nuptialem, et quartam, qua nonnullae indulgentiae pro quibusdam piis sodalitatibus postulabantur, sanctitas sua, de consilio sacrae congregationis, clementer excepit, prout decreta hic adiuncta demonstrant. Quoad secundam petitionem, quae facultatem respicit adhibendi in baptismo adultorum formam pro puerorum baptismo in rituali Romano praescriptam, memor sacra congregatio hoc idem indultum semel et iterum iam a se denegatum fuisse episcopis Canadensibus, cum illud et in prima et in secunda provinciali synodo postulassent, minime adduci potuit ad recedendum a decisis, cum nullas viderit a praesenti concilio rationes allatas in favorem novarum precum. Tertiam denique petitionem, qua facultas desideratur adhibendi in reconciliatione haereticorum brevem formulam, cuius usum sancta sedes Foederatis Americae septentrionalis Provinciae concessisse dicitur, sacra congregatio remittendam censuit ad supremam inquisitionem, eo vel magis quod ex actis sui tabularii nullum habere potuit indicium de eiusmodi brevi formula Foederatis Americae Statibus olim concessa.

Haec sunt quae de tertio provinciali concilio Quebecensi tibi a me erant significanda. Precor Deum ut te diu sospitem et incolumem servet.

Amplitudinis tuae, uti frater addictissimus,
Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 19 augusti 1865.

RESPONSIUM

Illustrissimi administratoris ad litteras eminentissimi cardinalis Barnabo.

Illme, revme, ac eme domine.

Accepi honorandas eminentiae tuae litteras super recognitione, correctione et approbatione

¹ Vide infra litteras de quibus emus cardinalis hic loquitur, quae nonnulli peracto hoc tertio concilio acceptae sunt.

² De synodo dioecessana, lib. XIII, cap. 1.

³ Utraque litteras ex prima editione concilii depromptimus.

A tertio huius provinciae synodi, die 19 augusti proximo elapsi datae, simul cum sacrae congregationis de Propaganda fide decreto approbationis decretorum eiusdem synodi: pro quibus humiles tibi, tum proprio, tum revmorum comprovincialium episcoporum nomine, gratias ago.

Omnes ac singulae correctiones emendationesve a sacra congregatione praescriptae aut indicatae, de quibus in liisem tuis litteris, libenter atque diligenter perificentur in praefatis decretis, antequam publicentur.

Nunc autem, ut ad ea respondeam, quae eadem sacra congregatio iudicavit aliquam observationem mereri in actis istius synodi, et de quibus a me frustrari cupit, videlicet.

1. „Quae causae capitulorum erectionem in omnibus fere Quebecensis provinciae diocesisibus haecenus prohibuerunt?“

2. „Quem exitum habuerunt quaedam quaestiones satis graves, in congregationibus privatis III, V et IX, necnon in generalibus II et IV agitatae?“

3. „Ob quas causas concilii patres novam methodum postulandam censuerunt pro commendandis candidatis ad vacantes sedes episcopales, posthabita methodo provinciae Quebecensi recenter indulta per litteras circulares eiusdem sacrae congregationis diei 28 martii 1863?“ — dico.

Ad primum: Permultae sane sunt istae causae, ac, meo iudicio, admodum graves. Ut autem caeteras omittam, certe inter praecipuas memorari debent.

1. pro quibusdam ex illis diocesisibus, parvus numerus sacerdotum, eorumdemque quasi perpetuae peregrinationes de loco in locum, ut diversis missionibus sibi commissis deserviant; 2. pro pluribus aliis, ne dicam pro omnibus, episcoporum paupertas; 3. tandem, pro hac archidioecesi Quebecensi, gravis, ut nosti, et diuturna revmi infirmitas.

Ad secundum: Disputationes illae nullum habuerunt exitum. Episcopi libenter quidem permiserunt istas quaestiones tractari in congregationibus, tum privatis, tum publicis, ut quae definitae non erant, elucidarentur; et quae iam definitae, luculenter ac valide demonstrarentur. Perutilis enim ipsis visa est huiusmodi demonstratio, nam non omnes habent scientiam. Memores autem sapientissimae admonitionis Benedicti XIV, in admirabili suo tractatu „De cavendis quoad quaestiones nondum definitas,“ prudenter abstinuerunt a iudicio ferendo circa primas, quae respiciunt usuras, usurarios etc.; quoad autem secundas, quae referuntur ad casus reservatos summo pontifici, ad receptionem et supremam vim ligandi bullarum omniumque decretorum a sancta sede emanantium, etc., utpote iam praecedenter a se definitas, iure ac merito censuerunt nihil declarandum aut definiendum esse de novo, atque sibi standum esse in decisis. Iam enim sensum suum patentissime aperuerant circa eadem quaestiones, atque fidem suam in supremam sanctae sedis auctoritatem, perfectamque omnibus eius decretis subiectionem suam professi erant in primo decreto primi concilii huius provinciae, his verbis: „Toto animo adhaeremus omnibus ac singulis apostolicis constitutionibus dogmaticis, uti et illis quae universalem ecclesiae disciplinam respiciunt; atque declaramus et docemus eas ab omnibus christifidelibus tenendas esse velut credendorum normam, et conscientiae regulam, independentem prorsus ab omni potestate saeculari sanctione.“

Ad tertium: Respondeo eas causas esse duas: quarum prima est eminentiae tuae epistola, data die 25 maii 1859, soli archiepiscopo directae: qua

¹ De synodo dioecessana, lib. VII, cap. 1 et 2.

significabatur notabiles defectus occurrere in vigente A his in regionibus systemate commendandi apostolice sedi ecclesiasticos viros ad episcopalem dignitatem promovendos; secunda vero est grandis difficultas, ne dicatur impossibilitas pro episcopis, merita aut demerita candidatorum commendandorum cognoscendi iuxta methodum inductam, et hactenus servatam in hac provincia. Nondum enim pervenerant litterae circulares sacrae congregationis diei 28 martii 1863, quibus praescribitur et inducitur nova methodus provinciae Quebecensi.

Denique permittit ut me, cum venerabili archiepiscopo, ac tota archidioecesi, atque omnes huius provinciae episcopos, cum suis dioecesibus, tuis, sanctitatisque suae piissimis precibus humillime commendem, remanens eminentiae tuae, etc.

† C. F., episcopus Tloanensis.

Quebeci, die 14 septembris 1865.

PETITIO

variarum facultatum et gratiarum.

Sanctissime pater

Nos, episcopus Tloanensis, archidioecesis Quebecensis administrator, et alii eiusdem nominis provinciae episcopi, ob varii generis incommoda vitanda, et ad fovendam caritatem fidelium, humiliter postulamus sequentes facultates et favores.

1. Facultatem impertiendi extra missam benedictionem nuptialem solemnem iis sponsis, quibus eandem, iure communi, licet intra missam impertiri.

2. Facultatem adhibendi, in baptismo adultorum, eandem caeremonias quibus utuntur in parvulorum baptismo.

3. Utendi, in reconciliatione haereticorum, brevi formula cuius sancta sedes usum concessit provinciae Foederatae Americae septentrionalis.

4. Indulgentiam plenariam, quater in anno lucranda, ad promovendas pias sodalitates seu associationes, quarum nomina sequuntur: a) Sodalitas dicta de Sancto Hieronymo Aemiliano; b) Pauperum ancillulae; c) sodalitas de Sancta Infantia; d) Beneficentiae societas.

Insuper earundem sodalitatum membris indulgentiam trecentorum dierum, quotiescumque alicui operi societati proprio vacabunt, quotiesque convenient ad fines suae respectivae sodalitates.

† C. F., episcopus Tloanensis.

† Ig., episcopus Marianopolitanensis.

† Ios. Eugenius, episcopus Ottaviensis.

† Alex., episcopus Sancti-Bonifacii.

† Ios., episcopus Sancti-Hyacinthi.

† Ioannes, episcopus Hamiltonensis.

† Thomas, episcopus Trifluviensis.

† Petrus Adolphus, episcopus Sandovicensis.

† E. L., episcopus Kingstonsiensis.

† Ioannes Ioseph, episcopus Torontinus.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide

pro concessione facultatis benedicendi nuptias extra missam.

Cum, in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide habitis die 30 ianuarii 1865, referente eodem ac reverendo cardinale Ludovico de Alteriis, actum fuerit de supplici libello ab reverendis patribus dominis Francisco Baillargeon, episcopo Tloano, administratore archidioecesis Quebecensis, et episcopis Canadensibus in tertia synodo provinciae Quebecensi anno 1863 celebrata subscripto quo summum dominum nostrum precabantur ut, ad vitanda varii generis incommoda, facultatem pro omnibus illius provinciae dioecesibus concedere dignaretur,

impertiendi extra missam benedictionem nuptialem solemnem iis sponsis, quibus eandem, iure communi, licet intra missam impertiri eadem sacra congregatio censuit ac decrevit supplicandum summo pro gratia, accedente tamen rationabili causa.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam summo domino nostro Pio divina providentia papae IX relata per reverendum patrum dominum Hannibalem Capalti, sacrae congregationis secretarium, in audientia diei 5 februarii 1865, sanctitas sua benigne approbavit, et gratiam prout supra benigne concessit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 19 augusti 1865.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus
Locus sigilli. H. Capalti, secretarius.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide

pro concessione quarundam indulgentiarum.

Cum, in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide habitis die 30 ianuarii 1865, referente eodem ac reverendo cardinale Ludovico de Alteriis, expositum fuerit reverendis patribus dominis Francisco Baillargeon, episcopum Tloanum, administratorem archidioecesis Quebecensis et episcopos Canadenses in tertia synodo provinciae Quebecensis anno 1863 coadunatos, per supplicem ad bellum Romam missum summum dominum nostrum precatos fuisse ut concedere dignaretur indulgentiam plenariam quater in anno lucranda ad promovendas pias sodalitates seu associationes quarum nomina sequuntur: 1. Sodalitas dicta de Sancto Hieronymo Aemiliano; 2. Pauperum ancillulae; 3. sodalitas de Sancta Infantia; 4. Beneficentiae societas; insuper earundem sodalitatum membris indulgentiam trecentorum dierum quater, cumque alicui operi societati proprio vacabunt, quotiesque convenient ad fines suae respectivae societatis, sacra congregatio respondendum censuit. Audito prius super iudole piarum sodalitatum de quibus agitur reverendo patre domino episcopo Marianopolitanano, nunc Romae degente, quatenus nihil in contrarium obstat, affirmative.

De hac itaque re praedictus episcopus requisitus opportunas non distulit exhibere notitias, quas cum sacra congregatio, in alio generali coetu, habito die 22 maii 1865, eodem eodem ac reverendo cardinale Ludovico de Alteriis referente, mature perpenderit, proposito tunc dubio "An sit supplicandum summo pro concessione indulgentiarum de quibus agitur," respondit Affirmative.

Hanc porro sacrae congregationis sententiam summo domino nostro Pio divina providentia papae IX relata per reverendum patrem dominum Hannibalem Capalti, sacrae congregationis secretarium, in audientia diei 28 maii 1865, sanctitas sua benigne approbavit, petitasque indulgentias prout sequitur, largita est.

Omnibus itaque confratribus et consoribus memoratarum piarum sodalitatum in Quebecensi provincia canonice erectarum, vere poenitentibus, confessis, ac sacra communionis refectis, qui quatuor libet ecclesiam seu capellam publicam, quatuor diebus, per unumquemque episcopum semel et in perpetuum relate ad sodalitates sibi subiectas designatas, a primis vespere usque ad occasum solis dierum huiusmodi singulis annis devote visiterint, et ibi pro christianorum principum concordia, haeresum exstirpatione ac sanctae matris ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, quo die praedictorum id egerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et re-

missionem misericorditer in Domino concessit. Insuper omnibus praedictarum sodalitatum confratribus et congregatoribus, quoties alicui operi suae sodalitati proprio vacaverint, nec non quoties iuxta regulas suae sodalitati in unum convenerint, dummodo contrito saltem corde orationem dominicam, salutationem angelicam ac triangulum devote recitaverint, tercentum dies de ignactis illis, seu alias quomodolibet debitis poenitentibus in forma ecclesiae consuetae relaxavit. Quae omnes et singulae indulgentiae, poenitentiarum relaxationes, ac poenitentiarum relaxationes etiam animabus Christianissimorum, quae Deo in caritate benivolentiae ex hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse etiam in Domino concessit. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 19 augusti 1865.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

LITERAE

sacrae congregationis de Propaganda fide ad reverendissimum patrem dominum C. F. Ballarçon, episcopum Tlaxanum, administratorem apostolicum archidieceps Quebecensis,

de methodo servanda in electione episcoporum dioecesium provinciae Quebecensis.

Illis ac reveris dominis.

Cum, te petente, sacra congregatio, in conventu generali habito die 2 decembris 1863, decessendum considerit ut praescriptiones etiam superrime sanctae circa methodum electionis episcoporum in

Statibus Foederatis Americae, eodem ad dioeceses Quebecensis provinciae extendantur; hanc autem sententiam cuius dominus noster in audientia diei 7 decembris anni 1863 benigne approbavit, mitte tibi exemplar litterarum super hanc decretis editarum, quae ad episcopos Foederatarum Statuum directae fuerunt.

Itaque memoratae litterae, quae ad amplitudinem tuam et ad suffraganeos pervenient, normam praebent quoad ea quae efficienda erunt cum de novis episcopis eligendis agi debeat. Super vacanteo puto animadvertere quod ea tantummodo non possunt in usum deduci, quae diversarum provinciarum existentiam supponunt. Haec siquidem locum habebunt cum plures provinciae in Canadiana regione esse cooperint, Quod non longe futurum spero, Deo benediciente, sollicitudini episcoporum per quos plantatio vineae Domini feliciter crevit, et uberioris in dies fructus pollicetur. Interea Deum precor ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 28 martii 1863.

Amplitudinis tuae uti frater addictissimus.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

METHODUS

in electione episcoporum dioecesium Foederatarum Americae septentrionalis Provinciarum servanda.

[Vide infra, ad annum 1866, concilium plenum Baltimorensis II, tit. III, cap. 3, de episcoporum electione.]

1863 maii 24 - iulii 19. — CONCILIUM PROVINCIALE QUITENSE I.

(Concilium provinciale Quitense I in America meridionali, celebratum a die 24 maii ad diem 19 iulii provincial Quitense, celebrado en el año de 1863. Quito, 1869.

In-4º minori, 2 partes, 155 p. - 2 f. 72 p. - 1 f. Lyon, abbé Martin: Roma, séminaire Français.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacaensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo S. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus sextus... Friburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCLXXXII, col. 375-426

Bibliographia.

1) Concilium provinciale primum Quitense habitum in sancta ecclesia metropolitana Quitensi anno 1863. Quito, typis Joannis Campuzoni, per Julium Villavicentium, 1869.

ACTA CONCILII.

COETUS PRAEPARATORIUS.

Anno Domini 1863, pontificatus autem aeterni patris nostri Pii IX, die 23 maii, in primaria reipublicae aequaequalis urbe Sancti-Francisci de Quito primus synodi provincialis conventus habitus est. In aedes archiepiscopales conveniunt illius ac reveris dominus dominus Ioseph Maria Riofrio et Valdivieso, archiepiscopus Quitensis, illius ac reveris dominus dominus Ioseph Thomas Aguirre, episcopus Guayaquilensis, itaque admodum venerandus decanus cum capitulo metropolitano: reverendi insuper dominus dominus Carolus Adolphus Marriot et dominus dominus Vincentius Daniel Passer, doctoralis alter, alter vero theologus ecclesiae Guayaquilensis canonicus, uterque autem pro venerabili illius ecclesiae capitulo apud concilium representandi munere fungens; multi item venerabiles parochi ordinumque regularium moderatores religiosissimi, et utriusque cleri non pauci spectatissimi viri, ad concilium convocati.

Tunc reverendus dominus dominus Ioannes Antonius Hidalgo, ecclesiae metropolitanae thesaurarius, litteras patentes coram patribus exhibuit, quibus ei illius ac reveris dominus dominus Romigius Estéves de Toral, episcopus Conchensis, facultatem fecerat

eius vices gerendi eumque apud concilium representandi. Litteris autem attente examinatis, legitimam illius praesules, uti concilii iudices, facultatem praedictam iudicaverunt; ideoque suffragium deliberativum admodum venerando procuratori Conchensi in rebus statuendis concedendum esse dixerunt.

Deinde illius praesules de officialibus concilii creandis egerunt, proindeque ad huiusmodi officia hoc ordine designati sunt, nempe: secretarii: domini domini Raphael Maria Vásquez, parochus Sicalpensis, et Leopoldus Freire, parochus Sancti-Michaelis itidem parochus. Magistri caeremoniarum: domini domini Raphael Sanchez et Ioseph Vincentius Granados, metropolitanae ecclesiae alter, alter vero ecclesiae Guayaquilensis caeremoniarius. Notarius: dominus Nicolaus Garcia, archiepiscopalis curiae notarius. Ostiarii denique: domini Raymundus Acovedo et Iosephus M. Luzuriaga, ecclesiae archiepiscopalis diaconi.

Exinde theologi concilii hoc ordine assumpti sunt:

Dominus dominus Ioseph Chica, generalis archidieceps vicarius et ecclesiae metropolitanae poenitentarius, ab archiepiscopo Quitensi designatus theologus;

Dñs dñs Antonius Thomas Iturralde, ecclesiae metropolitanae doctoralis, ab archiepiscopo eidem designatus theologus:

Dñs dñs Ioachim Tovar, eiusdem ecclesiae metropolitanae archidiaconus, ab episcopo Guayaquilensi designatus theologus:

Reverendus pater Aloysius Segura, societatis Iesu, rector collegii seminarii Sancti-Ludovici, ab episcopo item Guayaquilensi designatus theologus:

Dñs dñs Ioseph Maria Freile, metropolitanae ecclesiae magistralis, a venerando procuratore Conchensi designatus theologus:

Dñs dñs Arsenius Andrade, ecclesiae cathedralis proparochus, ab ipso procuratore Conchensi designatus theologus.

Tandem revmi patres congregationem publicam in ecclesia metropolitana, ad vesperum hora 4, celebrandam indixerunt, et coetus dimissus est.

Ioseph Maria, archiepiscopus.

Raphael Maria Vasquez, secretarius.

Leopoldus Freire, secretarius.

Congregatio publica in ecclesia metropolitana habita.

Ipsa die 23 maii, hora 4 pomeridiana, congregatio publica habita est in ecclesia metropolitana Quitensi, cui praefuit illms ac revms dñs archiepiscopus. Aderant illms ac revms episcopus Guayaquilensis, admodum venerabilis procurator illmi ac revmi episcopi Conchensis, et caeteri venerandi viri in conventu praeparatorio recessit.

Implorato divino auxilio, flexis genibus, per antiphonam *Veni sancte Spiritus* et orationem congruentem, illms ac revms dñs archiepiscopus ea denunciari iussit quae de theologis et officialibus concilii statuta fuerant in praedicto conventu praeparatorum.

Quo facto, indicta est prima sessio ad diem proxime sequentem hora 10 celebranda, et dimissa fuit congregatio.

Ioseph Maria, archiepiscopus Quitensis.

Raphael Maria Vasquez, secretarius.

Leopoldus Freire, secretarius.

SESSIO PRIMA.

Anno Domini 1863, die 24 maii, solemnif festo Pentecostes sacra, prima sessio provincialis synodi Quitensis primae habita est. Hora 10 antemeridiana, in aulam archiepiscopalem convenientes illms ac revmi praesules dñs dñs Iosephus M. Riofrio et Valdivieso, archiepiscopus Quitensis; dñs dñs Ioseph Thomas Aguirre, episcopus Guayaquilensis, et reverendus dñs dñs Ioannes A. Hidalgo, venerandus illmi ac revmi dñi dñi Remigii Esteves de Toral, episcopi Conchensis, procurator, et ecclesiae metropolitanae thesaurarius, insuper reverendus dñs dñs Emmanuel Orejuela, ecclesiae metropolitanae decanus, simul cum venerando capitulo; reverendi dñs dñs Carolus A. Marriot, doctoralis ecclesiae Guayaquilensis, et dñs dñs Vicentius Daniel Pastor eiusdem ecclesiae theologalis, et uterque pro illius capitulo deputatus apud concilium designatus; multi item archidioeceseos vicarii foranei, parochi, ordinum regularium moderatores alique vel ex seculari vel ex regulari clero non pauci, et ornamento congruenti habituque sacerdotali induti singuli in cathedralem ecclesiam suo ordine processerunt. Missam de Spiritu sancto pontificali ritu celebravit reverendissimus dñs archiepiscopus, eaque finita, concilio latina habita est a reverendo patre Francisco X. Hernaez, societatis Iesu, missionis Aequatorianae moderatore.

His peractis, synodus inchoata est, et servatis omnibus, quae in pontificali Romano praescribuntur, revms dominus archiepiscopus interrogavit: „Revmi patres, venerabiles fratres, placetne vobis ad Dei gloriam et honorem et ad catholicae ecclesiae amplificationem concilium Quitense, legitime convocatum et hic congregatum, hodierno die aperiri et inchoari?“ Et singuli alta voce responderunt: „Placet, aperiatur.“ Tunc revms dominus archiepiscopus ad populum convorsus, tam suae, quam praecursorum nominae, haec pronuntiavit: „Christi nomine invocato, decernimus sanctam synodum Quitensem esse apertam, et ita iudicamus.“ Deinde subsecuens decretum secretarius alta voce pronuntiavit: „Illms ac revms archiepiscopus Quitensis una cum episcopis in hoc sacro concilio congregatis decernunt, haec reverendos viros in officiales huius sancti concilii eligendos esse et legitime iam electos, nempe promotorem reverendum dñm dñm Iosephum M. Freile, canonicum magistralem ecclesiae metropolitanae; secretarios“ (etc., ut supra col. 428 D). Decreto vero iam promulgato, reverendus promotor exposuit, secundum ostiarium infirmitate laborare, proindeque eius loco diaconus Raphael Torres suffectus fuit.

Tunc revm dominum archiepiscopum his verbis allocutus est promotor: „Illms ac revms domine, peto ut legantur decreta concilii Tridentini de professione, fidei et residentia.“ Et illmi praesules responderunt: „Placet, legantur.“ Praedicta ergo decreta ab archidiacono ecclesiae metropolitanae dño dño Ioachim Tovar alta voce lecta sunt: De professione fidei¹, de residentia².

Exinde fidei professionem emisit primus revms dominus archiepiscopus coram revmo domino episcopo Guayaquilensi, iuxta formam in pontificali praescriptam; deinde revms dominus episcopus Guayaquilensis itemque reverendus dominus procurator revmi domini episcopi Conchensis praedictam professionem coram revmo domino archiepiscopo emiserunt. Ceteri tandem subsecuentes revm archidiaconum, qui formulam alta voce pronuntiavit, in manibus illmi archiepiscopi eandem singillatim emiserunt fidei professionem, quae sic se habet: „Ego N. N. recipio, promitto, spondeo, profiteor, detestor, anathematizo, voveo et iuro, ut in his decretis et formula professionis fidei ex bulla modo lecta, singula singulis referendo. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia.“

Textus autem professionis fidei iuxta formam a sanctae memoriae Pio IV sancitam et ex mandato sacrae congregationis Concilii his actis inserendam huiusmodi est:

„Ego N. firma fide credo et profiteor omnia et singula, quae continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia³ utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et rearsurrexit tertia die, secundum scripturas. Et ascendit in caelum, sedet ad dexteram

¹ Sess. XXV, cap. 2 bis, de ref.

² Sess. VI, cap. 1, de ref., et sess. XXIII, cap. 1, de ref.

Patris. Et hanc venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismam in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi saeculi. (cfr. vide Mani, XLVII, 24.)

Tandem, revêrus dñs archiepiscopus clorum ac Populum solemniter benedicens, in aedem suam, sicut prius processerat, se recepit hora 2 pomeridianâ.

Josephus Maria, archiepiscopus Quitensis.
Raphael M. Vasquez, secretarius.
Leopoldus Freire, secretarius.

SESSIO SECUNDA.

Die 5 iulii, dominica VI post Pentecosten, in festo praetiosissimi sanguinis domini nostri Iesu Christi, sessio secunda habita est.

Praeter repensitos in prima sessione reverendos viros, aderat in praesenti: reverendus dñs dñs Josephus A. Piedra, canonicus honorarius, parochiae Sancti-Sebastiani rector, venerandumque capitulum Conchense representandi gratia apud concilium deputatus.

Missam de Spiritu sancto pontificalibus indutus, celebravit revêrus dñs episcopus Guayaquillensis.

Post missam, sacrae synodi reverendus promotor professionem fidei ab illis concurrentibus fieri, qui antea non emisserant, postulavit; et iuxta postulatam revêrus dñs archiepiscopus illi fieri constituit. Unde professionem huiusmodi emisserunt: reverendus dñs dñs Thomas A. Iturralde, metropolitanus ecclesiae doctoralis, et theologus concilii designatus; reverendus dñs dñs Josephus A. Piedra, canonicus honorarius Conchensis, et pro eius ecclesiae capitulo deputatus ad concilium missus; admodum reverendus pater fr. Thomas M. Larco, ordinis fratrum Praedicatorum visitator generalis, et theologus concilii nominatus; admodum reverendus pater fr. Joseph Concoetti, ordinis eremitarum Sancti Augustini commissarius generalis, et concilii itidem theologus assignatus; ac demum reverendi patres Franciscus X. Hernaez et Aloysius Segura, societatis Iesu, theologi etiam concilii designati.

Postea antiphonam *Propitius esto*, et psalmum *Deus conseruit* concinuit chorus; inde evangelium *Designavit Dominus* cantatum est, et tandem hymnum *Veni creator* intonuit revêrus dñs archiepiscopus, choro subsequente; ac demum admodum reverendus pater fr. Thomas M. Larco latino sermone concionem habuit synodo congruentem.

Quibus praemissis, revêrus archiepiscopus allocutionem *Venerabiles consueverunt*, iuxta pontificale, coram adstantibus pronuntiavit.

Tunc reverendus promotor, iuxta Tridentinum¹, indices designari postulavit. Postulato autem adstantibus patribus, lectum fuit decretum iudicium designationem continens, quod n. 1 insignitum est.

Postea, ipse promotor publice pronuntiari petiit decreta de professione fidei, de sacramentis, ac de vita et honestate clericorum, quae quidem de mandato patrum statim lecta sunt. Huiusmodi sunt decreta n. 2, 3 et 4 contenta.

Deinde revêrus dñs archiepiscopus patrum iudicium rogavit his verbis: „Placetne vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare?“ Et singuli responderunt. „Placet, approbamus.“

¹ Sess. XXV, cap. 10, de ref.

Posthaec, diem ad sequentem celebrandam sessionem designari potuit ipse promotor: et dominica proxima, VII scilicet post Pentecosten, a patribus designata est.

Tandem illis ac revêrus dñs archiepiscopus clorum ac populum solemniter benedixit, et hora 12 in archiepiscopatum salam, clero de more ipsam comitante, regressus est.

Joseph Maria, archiepiscopus Quitensis.
Raphael M. Vasquez, secretarius.
Leopoldus Freire, secretarius.

SESSIO TERTIA.

Die 12 iulii, dominica VII post Pentecosten, condonatis hora 10 matutina illis ac revêrus praesentibus, caeterisque in sessione praecedenti connumeratis, sacrae synodi provincialis sessio tertia habita est; aderant insuper reverendus dñs dñs Josephus Chica, generalis archidiaconus vicarius ac provisor; itaque dñs dñs Emmanuel Bustamante, a supremo gubernio deputatus apud concilium nominatus.

Missam solemnem de Spiritu sancto celebravit reverendus dñs dñs Antonius Hidalgo, revêrus episcopi Conchensis procurator, assistente pontificali ritu revêro dño archiepiscopo.

Post missam, antiphonam *Esseudi nos* et psalmum *Solum me fac* chorus cantavit, revêro dño archiepiscopo orationes prosequente. Deinde evangelium *Si autem peccaverit in te*¹ ac deinceps hymnus *Veni creator* pro more cantatus est.

Tunc revêrus dñs archiepiscopus allocutionem *Venerabiles consueverunt* pronuntiavit. Postea sacrae synodi promotor postulavit, ut publice legerentur decreta de visitatione episcopali et de synodo dioecessana, de parochiis ac de regula consueta pro ecclesiae Aequatorianae cathedralibus prima viginti capita. Cui postulato annuentibus patribus, praedicta decreta lecta sunt et tandem iudicium patrum rogavit revêrus dñs archiepiscopus his verbis: „Placetne vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare?“ Quibus singuli responderunt: „Placet, approbamus.“ Unde decreta approbata fuere quae n. 4 et 5 notata sunt; insuper, ex regula consueta, prima viginti capita.

Quibus peractis, benedictionem revêrus dñs archiepiscopus adstantibus impertitus, hora 12 de templo in palatium, clero comitante, translatus est.

Joseph Maria, archiepiscopus Quitensis.
Raphael Maria Vasquez, secretarius.
Leopoldus Freire, secretarius.

SESSIO QUARTA.

Die 17 iulii anno 1863, in metropolitana ecclesia, hora 10, congregati sunt revêri patres et caeteri in superioribus sessionibus recensiti, ac celebrata est quarta sessio synodi provincialis.

Sacrum fecit pro defunctis dñs dñs Vincentius Daniel Pastor, theologus ecclesiae Guayaquillensis, et pro eius capitulo deputatus apud concilium designatus. Missae adstitit revêrus dñs archiepiscopus pontificali ritu.

Sacro finito, antiphona *Propitius esto*; psalmus *Deus conseruit*, evangelium *Designavit Dominus*; ac deinceps hymnus *Veni creator* de more cantatus est.

Deinde allocutio *Venerabiles* a revêro dño archiepiscopo pronuntiata est.

Quibus praemissis, sacrae synodi promotor decreta ad quartam sessionem spectantia in publi-

¹ Matth. XVIII.

cum exhiberi postulavit, ac, praelatis revivis an-
nuentibus, lecta sunt ex regula consueta pro cathedra-
libus a capite vigesimo primo subsequenti
capite usque ad finem; itemque decretum de officis
divinis. Quae quidem omnia, ut moris est, cum
„Placet, approbamus“ probata fuere.

Tandem revivus dñus archiepiscopus adstantes
solemniter benedicens, sessionem quintam ad do-
minicam subsequentem indixit et in aedes suas se
recepit dimidia supra duodecimam hora.

Joseph Maria, archiepiscopus Quitensis.
Raphael Maria Vasquez, secretarius.
Leopoldus Freire, secretarius.

SESSIO QUINTA ET ULTIMA.

Anno Domini 1863, die 19 iulii, dominica VIII post
Pentecostem, hora 10 ante meridiem, in cathedrali
ecclesia, condamnatis patribus et praedictis viris vene-
randis, habita est concilii provincialis quinta sessio.

Misam de Spiritu sancto pontificaliter celebra-
vit revivus dñus episcopus Guayaquilensis.

Deinde antiphona *Exaudi nos*; psalmus *Salvum
me fac*; itemque evangelium *Si peccaverit in te*
et tandem hymnus *Veni Creator* pro more concertus
est. Postea revivus dñus archiepiscopus adstantes
allocutus est, iuxta formulam *Venerabiles* in ponti-
ficali praescriptam.

Tum sacrae synodi promotor decreta omnia in
superioribus sessionibus a concilio approbata iterum
publicari per summa capita postulavit, insuper et
decreta novissime condita ad verbum publice ex-
hiberi: et postulato annuentibus patribus, lecti sunt
tituli decretorum, nempe: 1. *de censurarum iudiciis*;
2. *de professione fidei*; 3. *de sacramentis*; 4. *de vita
et honestate clericorum*; 5. *de visitatione episcopali et
synodo dioecessana*; 6. *de parochiis*; 7. *de divinis officiis*.

Decreta vero novissime condita et integro ad
verbum lecta huiusmodi sunt: 8. *de clero*; 9. *de
monialibus*; 10. *de regularibus*; 11. *de sedendi ordine
in praesenti concilio servato*; 12. *de antecedentibus
conciliis Limensis et synodi dioecessanae Quitensibus*;
13. *de huius concilii decretis promulgandis et ex-
sequendis*; 14. *de subsequenti provinciali synodo cele-
brando*; 15. *de confirmatione singulorum decretorum
in hoc concilio latorum apud sanctam sedem im-
petranda*.

His peractis, reverendus promotor instabat pro
ipsorum decretorum approbatione et confirmatione,
his verbis: „Revivus pater, ego Iosephus Maria Freire,
magistralis, huius sancti concilii promotor, peto ut
decreta haec, quae lecta sunt, a patribus huius
concilii approbentur et confirmentur ad ecclesiam
catholicam augmentum.“ Tum revivus dominus archi-
episcopus sententiam patrum exquirens, sic eos affa-
tus est: „Placetne vobis, venerabiles fratres, haec
quae lecta sunt decreta approbare et confirmare?“
Quibus singuli responderunt: „Placet, approbamus
et confirmamus.“ Tunc secretarius decretum, de
approbatione et confirmatione alta voce legit: „Nos
Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis, alique
patres in hoc sacro concilio adunati, decreta haec
quae modo lecta sunt, approbamus et confirmamus.“
Quibus dictis, praelati omnes post revivum dominum
archiepiscopum ad altare accesserunt et decretis
subscripserunt, simul cum secretariis et notario.

Postea reverendus promotor pro conclusione
synodi instituit, dicens: „Revivus pater, ego Iosephus
Maria, huius sancti concilii promotor, peto ut huic
concilio provinciali finis iam fiat.“ Tunc revivus
dominus archiepiscopus a ceteris praelatis senten-
tiam rogavit: „Venerabiles fratres, placetne vobis

ad Dei omnipotentis laudem huius concilii pro-
vincialis finem iam fieri?“ Et singuli responderunt:
„Placet.“

Tunc secretarius decretum de conclusione synodi
legit: „Nos Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis,
alique patres, qui huic concilio provinciali inter-
sumus, cum absoluta sint, quae pro temporis ratione
agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis
cura nos [ad] ecclesiarum nostrarum status et
pastorales vigilias revocet, propterea huic sacro
concilio finem imponi censuimus.“

Deinde revivus dominus archiepiscopus sacer-
dotes congregatos his verbis allocutus est: „Fratres
dilectissimi et sacerdotes Domini cooperatores . . . .“
Dein, versus ad altare et mitra deposita, cantavit
orationem: *Nulla est, Domine*. Et tandem revivus
archiepiscopus acclamationes de more, choro alter-
nante, cantavit: *Soli Deo*.

Post acclamationes, praelatis pluvialibus albis
et ministris dalmaticis eiusdem coloris indutis, ex-
positum est sanum, et, hymno *Te Deum* in
gratiarum actionem concerto, iterum reservatum.

Tunc venerandi patres sibi mutuo pacem de-
derunt: dein revivus dominus archiepiscopus solem-
nem benedictionem more solito adstantibus im-
pertitus est, et tandem in aedes suas veneranda
capitali et cleri corona stipatus, hora 12 processit.

Unde concilium provinciale Quitense primum
finitum est.

Ioseph Maria, archiepiscopus.
Raphael Maria Vasquez, secretarius.
Leopoldus Freire, secretarius.

LITTERAE AD PIUM PAPAM IX, pontificem maximum.

Señe pater.

Ubi primum concordatum, die 26 septembris
1862 inter apostolicam sedem et rempublicam
Aequatorianam initum, inter huius reipublicae leges
recensitum est, nationalis ecclesiae Aequatorianae
episcopatus, archiepiscopus videlicet cum suffra-
ganeis suis, libertatem pro tunc temporis ecclesiae
nostrae concessam ad rem catholicam promovendam
maxime congruere cernens, provinciale concilium
indicere statuit, prout iam opportuno tempore
sanctitatem vestram certiore feci.

Concilium tandem ecclesiae Aequatorianae pro-
vinciale primum, multis tunc ex parte hominum a
sententia nostra discrepantium, tunc ex parte naturae
ob hiemis intemperiem congregationem repellentis
difficultatibus et obstaculis superatis, in metropoli
nostra Quitensi congregatum est. Ad cuius celebra-
tionem nos, prout archiepiscopus Quitensis, deinde
illud ac revivus episcopus Guayaquilensis dominus
dominus Iosephus Thomas Aguirre, itemque dele-
gatus ab illis ac revivus domino domino Remigio
Stephano Toral, ecclesiae Conchensis episcopo et
graves ob causas absente, dominus dominus Ioannes
Antonius Hidalgo, ecclesiae metropolitanae the-
saurarius, in unum convenimus et sessiones sta-
tim aperiendas censuimus.

Inchoatum igitur est concilium die 24 maii,
dominica Pentecostes sacratissima, finisque im-
positus est die 19 iulii, dominica VIII Pentecostes
eodem anno incunte. In perbrevis autem huius
concilii curriculo, variae fuerunt privatae congre-
gationes, in quibus quaestiones multae ad con-
cilium spectantes agitatae sunt, sessiones tamen
publicae quinque solummodo habitae sunt, ubi
haec praecipue sunt statuta. Primo, regula con-
sueti ad uniformitatem et disciplinam in ecclesiis
cathedralibus servandam. Secundo, decreta non-
nulla ad ecclesiam Aequatorianam spectantia, quo-

rum excoentis magis regere videbimus. Tertio denique, process quosdam ad sanctitatem vestram afferentur, ut aliquas gratias pro maiori ecclesiae bono nobis concedere velit. In hac autem concilio nostram ad sanctam apostolicam eodem edhesionem publicam invenire est, simulque delicta expremimus nostram ob invidiam ac malignitatem hominum ecclesiam Dei his diebus crudeliter insecutantem, et temporalem omni pontificis auctoritatem inique ac furciter impugnantem. Haec autem omnia in actis antigraphis, quae in hac curia nostra asservantur, repetere est.

Nec autem, ut ordinationi eisdem concilii et sacrorum canonum praescriptis obsecundemus, ad sanctitatem vestram rem integram referimus, ut concilium primum Quitense approbationem, et ita placitum fuerit, obtineat et maius robur habeat. Nam licet multa alia et quidem gravissima, quae ad nostram ecclesiam spectant, ob varias rationes silentio praeterenda hodie vix sint, praesules tamen ecclesiae Aequatorianae confidunt, se uberiores fructus ex hoc concilio exscripturos, et multis malis remedium efficacius adhiberent iri.

Ideo sanctitatem vestram, ut has process nostras pro sua benignitate exaudire velit, et apostolicam benedictionem tum pastoribus ecclesiae Aequatorianae tum populo illis commisso impertiri dignetur, humiliter deprecamur.

Datum Quiti, XIV kalendas augusti 1863.

Ioannes Maria, archiepiscopus Quitensis.

REGULA CONSUETA

sive statuta a prima Quitensi provinciali synodo pro cathedralibus ecclesiis Aequatorianis confecta.

Aequatorianae reipublicae episcopi in hoc provinciali concilio congregati, facultate stantes, quam sacrum Tridentinum concilium conciliis provincialibus tribuit, ut ordinent et disponant, quam ad debitum in divinis officiis regimen spectant, atque ea, quae ab omnibus ecclesiae ministris praestanda et exequenda sunt; in nulla re, ab eius facultatis norma recedendo, et adstante metropolitanae ecclesiae capitulo ceterarumque cathedralium ecclesiarum procuratoribus, diligentissimo examine praesens, inter nos convenimus in his, quae sequuntur, edendis statutis.

1. De campanis.

Ministri, quibus campanarum cura fuerit commissa, diligentem navabunt operam, ut tam ipse, quam eorum et linguae et chordae in bono statu semper conserventur; ut clausa maneat porta turris campanariae, nec aditus ad illam pateat nisi illis personis, qui officio funguntur illas opportune tempore pulsandi.

Iuxta ecclesiarum nostrarum consuetudinem, ad matutini temporis officium diebus ordinariis convocandus erit populus per horae dimidiae spatium, et interea primo quadrante pulsabitur medius magnitudinis campana, bis et bis iotibus aliqua mora interiectis, secunde autem quadrante parva campana eisdem iotibus frequentius repetitis. Huic autem campanarum pulsationi initium dabitur hora 7 cum dimidia, nec in ea cessabitur usque ad 8. Diebus autem solemnibus ter interponetur lentis illis iotibus crebra et festiva pulsatio, quam hispanice „repique“ appellamus.

Cum iam hora fuerit, in eorum conventu ad recitandas horas primam et tertiam, quam conventualis missa consequetur, atque ea finita sexta et nona recitabitur. Celebrans et ministri e choro non decedent ad sacristiam ut sacra induant vestimenta, nisi tertiae recitatione penitus absoluta,

non secus in choro insisterent, donec in illam rem redierint, qui in unum celebrationis ministraverunt. Similiter in crebra campana, quando ecclesiam dicitur Sanctus, in campana turri parva campana pulsabitur, ad singulas lentis aliqua mora interposita, et ad ubi sacramenti elevationem triplici iote campana maior quatitur.

Ad vespertini temporis officium, eisdem campanis eodemque quo dictum est modo pro matutini temporis officio, populus convocabitur: iotes incipient hora secunda cum dimidia, et cum tertia hora cesserit, omnes ingreditur eorum ad recitandas vespere et completorium; quibus absoluta, diei sequentis matutinum cum laudibus recitabitur ex speciali indulto apostolice. Quoties vespere cum canta recitatur, crebra illa et festiva, quam supra diximus, pulsatio tribus vicibus pariter fiet.

Diebus ieiunii, ad primam pulsabitur hora sexta et dimidia matutina, et omnes eorum ingreditur hora septima ad recitandam primam et tertiam et ad missam conventualem sancti illius diei celebrandam; hora vero octava pulsabitur usque ad dimidiam, ut in eorum convenient ad sextam nonamque recitandam et ad decantandam feriae missam conventuales. Si vero ante prandium vespere recitatur, statim post elevationem, in missa maiori parva campana pulsabitur sola, quae pulsatio ad finem usque sacri perdurabit; tunc vespere recitatur, quae vero non incipient, priusquam celebrans cum ministris ad eorum ex sacristia, exiit sacris vestibus, redierit.

Die natiuitatis Domini nostri, noctu campanae per horam pulsantur, a nona initium sumendo, hac tamen lege, ut primis tribus quadrantibus crebra et festiva pulsatio consuetis iotibus interponatur. postremo vero quadrante parva campana quatitur. donec tandem, hora 10, matutinum recitetur.

Feria quarta in hebdomada maiori, populus ad tenebras convocabitur ab hora 4 usque ad 5 consueta campanarum pulsatione; feriis autem quinta et sexta, eadem hora eodemque temporis spatio, campanarum loco, signum sit ligno crepitaculo.

Cum sabbato hebdomadae maiori et pridie dominicae Pentecostes *Gloria* canitur, parvae simul et magnae campanae quatentur. Quod similiter et in coena Domini fit, dum *Gloria* itidem canitur: ab hac autem hora campanae omnes silent ad sabbatum usque, quo die ecclesiarum nulla, antequam cathedralis incipiat, signum campanis faciat.

Vespere ante diem cinerum et hora circiter 6, sanctae quadragesimae ieiunium fidelibus, graviter et intermittenter duplicatis campanae maiore iotibus, per dimidiam horam suntuabitur. Haec quoque campana simili modo quatitur, cum diocesanus vel aliquis episcoporum concionem ad populum habet. Cum primum episcopus solemniter aliquo officio perfuratur ecclesiam ingrediatur, campanae omnes pulsantur, quo tempore organum quoque, nisi pro defunctis sacrum fuerit, pulsatur. Singulis diebus sub noctem, pro animabus purgatorii, consuetis iotibus patrioque more campanae quatentur; a qua hora usque ad sequentem diem, absque praesenti venia, minime campanae pulsantur. Singulis quoque diebus, usitatis horis, et prout fert usus, ter signum angelicae salutationis datur.

Cum aliquis e vita discedit aut eius funera persolventur in ecclesia, lugubri illa et usitata pulsatione campanae quatentur, hac tamen lege, ut feminis duo, viris tres, religiosis quatuor, clericis quinque campanarum clamores ante solemnem pulsationem praemittantur. In episcopi obitu centies campana maior pulsatur; mors autem capitularium

dignitatum quinquaginta, simplicium canonicorum quadragesima ac praebendariorum viginti et quinque lectibus tampanarum ingebitur.

Regationes et litaniae maiores vespere, post angelicam salutationis signum, nuntiatur lectu plebanae nomine occupato, qui sub processione ingressum in ecclesiam et ex eadem egressum iterabitur.

2. *Quo ordine in chorum ingredi et ex eodem egredi oportet.*

Ministri omnes, qui ad chorum tenentur, ad ipsum confluere debent, priusquam parvae campanae pulsatio terminetur. Ingressus in chorum duplex est, solemniss videlicet et non solemniss. Ille, qui in magnis solemnitatibus locum habet et processionaliter fit, regalis in caerimoniali episcoporum cap. 15, lib. 1, traditis ordinatur. Hic vero, qui in profanis et ordinariis diebus peragitur, hoc sequenti ordine procedit. Canonici sub chori ingressum profunda capitis inclinatione crucem, si adest, adorabunt; ceteri, canonicatus dignitate non condecorati, genuflectere debent, licet sacramentum in tabernaculo non exstet. Hac adoratione peracta, quisque in proprium locum conscendat, postquam episcopus et chorum reverenter salutaverit; si vero episcopus non adest, choram, tantum unica inclinatione salutet. Cum autem in proprios situs omnes pervenerint, genuflectere debent sicque permaneant, quoadusque, signo a praeside facto, resurgentes officium incipiant, *Pater noster* recitando facie ad altare conversa, etc.

Si aliquis ex iis, qui ad chorum adesse tenentur, in ipsum ingrediatur, dum missa solemniss vel officium peragitur, nemine salutato coram altari genibus flexis, brevem ad Deum precem fundat, deinde surgat atque altare episcopumque, si adest, et chorum profunda capitis demissione salutet, neque in proprium sedile pergat, priusquam ab illis vicissim salutatus fuerit. Si vero aliquis denuo in chorum ingrediatur, omnia ex praescriptis modo, excepta reverentia altari et choro peragenda, omittat. Illi autem, qui ex eodem cum ingrediente ordine sunt, quique inferiores gradus occupant, stantes tenentur ad socium vicissim consulendum; illi vero, qui ad superiores ordines pertinent, hae lege non obligantur.

Si quis in chorum ingrederetur sub horarum initium, cum vel *Deus in adiutorium* vel *Gloria Patri* vel hymnus vel epistola vel evangelium recitatur, aut verbo, dum adhuc choro adstantes, vel stant, vel inclinati sive genibus flexis adorant, ipse similiter stans aut inclinatus aut genuflectens medio in ambitu reverenter exspectabit, donec praesentium apertio commutetur. Tum, peractis consuetis salutationibus, in propriam sedem conscendet.

Omnes, qui ad chorum pervenerint iam dicto versiculo *Gloria Patri* primi psalmi horarum vel invitatorii matutini, amittent distributiones illius horae ad quam sero pervenerunt. Item si ad missam pervenerint ultimo *Kyrie* dicto, illius missae distributionem pariter amittent. Similiter hebdomadarius, qui per se ipse sacrum non faceret, sed alteri illud committeret faciendam, illi cui committit duo solvet scutata.

Egressus e choro alius solemniss, alius non. Cum solemniter egrediuntur, illud ipsum observabitur, quod in solemniss ingressu. Cum autem solemniss egressus non fit, antequam ii, qui in choro hinc inde addident, e subaeillis recedant, se invicem salutabunt, atque egrediendo digniores praecedent, facta cruci ab unoquoque debita reverentia.

3. *De dispositionibus, quibus adesse oportet in choro.*

Hae dispositiones dupliciter spectari possunt, aliae interiores, exteriores aliae. Primae sunt puritas

intentionis, attentio ac devotio. Puritas intentionis in se consistit, quod qui in chorum venit, habent intentionem illius actus religionis propter Dei tantam gloriam faciendam, abique ulla proprii lucri spe aut vana complacentia. Attentio consistit in applicatione animi ad id quod agitur, omni alia impertinenti cogitatione depulsa, quae animum ab illo religioso actu distrabere possit. Devotio parit in nobis interiorem illam gustum, quem in exercitiis sanctae religionis experimur, quoque regulariter carent ii, qui huiusmodi exercitiis animum moleste negligenterque applicare solent.

Exteriores autem dispositiones sunt: 1. gravitas ac modestia. Magna scilicet membrorum consensusque compositio in choro observanda est. Ac proinde ab omnibus cavendum, quod animi levitatem, dissipationem, indifferentiam, molliem atque irreverentiam ostendere possit: exempli gratia ut si quis dormiret, rideret, colloqueretur, immodeste reclinaret brachia, caput vel corpus super subaeilla.

2. Praevisionis eorum quae agenda sunt. Haec in eo sita est, ut qui ad chorum pergit, antequam in ipsum ingrediatur, omnia quae in divinis officiis observanda erunt, diligenter praevideat disponatque. Haec praevisionis magnopere est necessaria, ut negligentiae illae praevideantur, quae multorum defectuum causa esse solent. Itaque antequam in chorum veniant, debet quisque suum officium praevidere, instructiones, quae ad illud spectant, legere, easque aliquo temporis intervallo, in quo se serio recolligat, memoriae quam diligenter committere. Hacque ratione re gesta, nihil erit imparatum, nihil quod bene non succedat.

Nemo in choro adstabit sine ornamento et convenienti vestitu, quem neque assumere neque relinquere in eodem cuiquam fas erit. Dum divina officia peraguntur, nemini ex saecularibus in chorum ingredi licebit, exceptis cantoribus aliisque ad servitium eiusdem necessariis. Canonici in suis subaeillis permanebunt, eaque neque commutare neque alicui cedere poterunt, nisi forte ius haberet ibi assidendi, exempli gratia vicarius aliquis generalis aut capitularis, canonici alicuius cathedralis, atque alii id genus ecclesiastici.

Nullus praeterea per chorum cursabit, vel eundo vel redeundo vel subaeillum permutando. Neque poterit ullus, abeque praesidis venia et sine urgente necessitate, de choro discedere. Praesides autem diligentem adhibebit curam, ut haec omnia observentur, et infractores privatione distributionis illius horae, in qua defecerint, punientur, et circa haec omnia praesides conscientiam suam gravari posse intelligat.

4. *De silentio.*

Cum ex observantia silentii ordo et pulchritudo cultus divini magna ex parte dependeat, in choro, dum officia divina celebrantur vel dicuntur, de nulla re vel negotio loqui liceat, sed omnes diligentem attentionem praestabunt atque id quod dicere vel facere congruit, animadvertant. Praesides autem magnam adhibebit curam, ut silentium servetur; quod si quis mandatum irritum fecerit, praesides signum faciet et annotatorem admonet, ut in illa hora privatione distributionis notetur, idque abeque ulla veniae spe ad effectum deceter.

Nemo praeterea, dum dicitur officium divinum, poterit in choro legere vel scribere, neque licebit calculum vel computationem neque distributiones nec scripturam aliquam facere, uno annotatore excepto, causa appingendi defectus in choro commissos. Externorum autem nemini ad colloquendum cum aliquo ingredi chorum licebit.

Processio itaque nominem sit hoc in alterum chorum A transire, neque hoc illic mandatum vel quoniam ab alijs affiri, neque sedilia ab ullo mutari, nisi inde transiende, permittat, immo neque potestatem faciet, ut aliquis privatim cum libro aut sine illo orat, sed omnes canere vel recitare debent, attentionem ceteris cantantibus vel recitantibus diligenter praestantes, et uniformitatem sive in recitatione sive in cantu, tam in paucis quam in tone voci servantes. Curabit tandem processio, ut omnes in choro se bene gerant; necus inobedientes, iuxta eorum demeritum et qualitatem delicti, unius vel alterius horum distributionis privatione puniantur.

5. Quando capitulares stare debent in choro.

Capitulares in choro stare debent ab initio cuiuslibet horae canonicae usque ad psalmum primum incipiendum; in nocturnis, a versiculo usque ad finem absolutionis et sequentis benedictionis; in lectionibus, ab evangelii lectione usque ad initium homiliae; ad *Tu Domine*, ab initio usque ad primum psalmum laudum incipiendum. Praeterea standum est ad capitula, hymnos et responsoria brevia, item ad *Benedictus*, *Magnificat* et *Nunc dimittis*, necnon ad symbolum *Quicumque* et ad orationes et preces quotidianas. In prima, standum est a *Proteus* in conspectu usque ad finem huius horae. Ad antiphonam Virginis finalem, stare debent capitulares tempore paschali, itemque diebus dominicis a primis vespere usque ad completorium diei dominicae.

Cum autem officium exposito sacramento dici debeat, cuncti singulis in horis capite aperto stare debent. Si autem sedere oportuerit, eo quod matutinum sat longum esset, id capite aperto facient.

Standum erit praeterea, quando ad conspectum chori in aliquo altari missa celebratur, et elevatur sacramentum; licet per sacram rituum congregationem declaratum fuerit, minime congruere, missam privatam celebrari ad conspectum chori, quando in eo divina celebrantur officia. Similiter stare debent capitulares, quoties ad eorum conspectum sacra communio ministratur. Quod spectat ad modum se tenendi in choro, tam in missa quam in officio solemniori, rubricae missalis et caerimoniae stricte servantur.

6. Quando genuflectendum erit in choro.

Genuflectendum erit in choro ad orationem *Aperi Domine*, dum incipit officium, deinde in invitatorio ad illa verba *Venite adoramus et prociademus ante Deum*, item in hymno *Tu Domine* ad versiculum *Te ergo quaesumus*, necnon ad strophas *Ave maris stella*, *Veni creator*, *O crux ave*, et, quando expositum fuerit sacramentum, ad *Tantum ergo* et *O salutaris hostia*. Praeterea genuflectendum est in precibus ferialibus, in quibus solus hebdomadarius ad orationem dicendam stabit. Antiphonae pariter Virginis ad finem officii genibus flexis dicendae sunt, exceptis diebus in superiore capite exposita. Tandem ad finem completorii, dum dicitur *Pater*, *Ave* et *Credo*, omnes genuflectere debent, nec ullus stabit, donec signum a praeside factum fuerit. Quoad genuflectiones vero, tam in missa quam in officio solemniori, servantur rubricae missalis et caerimoniae.

7. Quando in choro sedendum erit.

Sedendum est in choro, quando dicantur psalmi, exceptis diebus in capite 5 expositis. Item sedendum, dum lectiones in matutino leguntur cum suis etiam responsoriis; insuper ad martyrologium in prima, et tandem dum prophetiae leguntur. Quod attinet ad missam et officium solemniori, rubricae missalis et caerimoniae etiam servantur.

8. Quando facies ad altare convertere debeant. Capitulares in choro faciem ad altare convertere debent in primis ab initio officii, simul et datus a praeside signum ad incipiendum, quousque ad *Alleluia* vel *Locus tibi Domine* perveniat; deinde facies versus altare deducenda est in hymnis, dum ille ad Deum vel ad beatissimam virginem Mariam referatur, id autem ad primam tantummodo stropham; insuper in minoribus horis, a capitulo ad finem usque horae; in ceteris vero horis, ad capitulum solummodo et orationem; item ad matutinum, facies ad altare vertenda in singulis nocturnis ad versiculum, *Pater noster*, ad absolutionem et ad primam benedictionem; denique in missa, quoties in choro capitulares stare debent. His autem exceptis casibus, semper in choro facie ad faciem sese mutuo convertere debent.

9. Quando caput inclinari debet.

Capitulares caput ad altare maius inclinare debent, quoties chorum ingrediuntur vel ab eo discedunt, item quoties ad medium chori causa lectiones legendi perveniunt, et lectis iam lectionibus caput etiam inclinabunt, antequam ad proprium locum revertantur, dum verba proferuntur *Tu autem Domine*. Qui autem canonicatus dignitate non gaudent, in casibus supradictis genuflectent. Caput insuper ab omnibus inclinabitur atque aperietur, quoties solum Iesu nomen vel Mariae virginis vel sancti, cuius officium fit, vel regnantis etiam pontificis pronuntiatur; quod pariter observandum erit semper ac dicitur *Gloria Patri*. Praeterea ad primam et completorium, caput inclinabitur ad *Confiteor* et *Miserere*; lector denique, quando benedictionem accipit, caput erga hebdomadarium inclinabit. Tandem in missa, rubricae missalis servantur.

10. De aperiendo et cooperiando capite.

Ex regula generali, caput birreto cooperient omnes, qui choro intersunt, dum sedeant; quando vero stare debeant, tum capite aperto stabunt. Caput insuper aperient, in primis dum chorum ingrediuntur vel ab eo discedunt, vel quando ad altare maius reverentia fit, item dum ad psalmorum finem dicitur *Gloria Patri*; praeterea in missa, dum dicitur *Gloria* et *Credo*, ministri assistentes ad altare caput aperiant simul cum celebrante, si sedeant; si vero in ipso altari inveniantur, caput inclinent necnon quotiescumque nomen Iesu et Mariae sanctae, vel sancti cuius celebratur officium, exprimitur; denique, quoties pro lectionibus legendis benedictio impertitur ab hebdomadario.

11. Observationes in capita praecedentia.

Omnes in choro maximam uniformitatem in caerimoniis servabunt itemque in officii recitatione et cantu; quare nemo stare vel sedere vel genuflectere poterit, nisi cum id in choro omnes praestiterint; quoad executionem vero, alter alterum nec praecedat nec subsequatur. Nemo insuper voce elatiori vel demissiori recitet vel canat, neque ceteros festinatione praecedat vel tarditate subsequatur. Quod si huiusmodi uniformitatem nonnullus servare non possit, curet ita recitare, ut ceteros non interrumpat neque perturbet. Ad hanc vero uniformitatem facilius obtinendam, curam alicui caerimoniae magistro demandare oportebit, qui signum opportuno tempore faciat, cuique omnes submitte et diligenter obedire teneantur.

Cum singulae caerimoniae distincte peragi debeant, curabit magister: 1. ut omnes morulam in breviario Romano per asteriscum praescriptam faciant; 2. ut cum sedentes debeant immediate genuflectere, aut viceversa genuflexi sedere, id faciant

cum quadam moderatione et gravitate, videlicet A primis assurgendo se deinde genuflectendo vel sedendo; 3. quando sedere debeant et simul caput operire, prius sedeant et deinde caput operiant; cum e contra assurgere debeant et caput aperire, prius caput aperiant et deinceps assurgant; 4. quando in choro stari debet, rectus unusquisque super se sistat, quin corpus inclinet aut incurret vel in subcellis sustentet seu quolibet alio modo indecenter recumbat; 5. officiorum divinatorum tempore, nullus seu motus seu actio sive signum admitti debet, quod in his statutis non praescribitur. Quaelibet insuper singularitas vel affectatio in modo ambulandi, genuflectendi, agendi, sedendi, operiendi capitis vel aperiendi etc., quantum fieri potest, vitari debet.

Contra haec autem si quis peccaverit, praesidia correctione vel reprehensione punietur.

12. De tempore quo officium cantari debet.

Matutinum et laudes in solemnitatibus Nativitatis domini nostri Iesu Christi, Resurrectionis et Pentecostes integre cantantur. In festis vero corporis Christi, Ascensionis, necnon Nativitatis beatae Mariae virginis, Assumptionis et Conceptionis, itemque in festo Sanctorum omnium et sanctorum Petri et Pauli, invitationalium, hymni, lectiones, *Te Deum*, capitulum, *Benedictus* et oratio solummodo canentur. Insuper matutinum et laudes in triduo maioris hebdomadae integre cantabuntur. Quoad ceteros autem dies, quibus officium cantari debeat, consuetudo uniuscuiusque ecclesiae servetur.

Cantabitur etiam tertia diebus supradictis, itemque in singulis dominicis et quolibet festo de praecepto.

Vesperae autem canentur in singulis festis domini nostri Iesu Christi et beatae Mariae virginis, quotiescumque de praecepto sint, itemque in festo sanctorum apostolorum Petri et Pauli et omnium sanctorum, quod pariter fiet integro octavario corporis Christi.

Quotiescumque vespere praelatus assistat vel missam pontificalem cum solemnitate celebret, tum tertia, tum vespere canentur: ea omnia stricte observando, quae iuxta caerimoniale episcoporum praescribuntur¹.

13. De missa conventuali.

Missae conventuales applicanda pro benefactoribus in genere, iuxta constitutionem sanctae memoriae Benedicti XIV *Cum semper oblatas*, singulis diebus solemniter celebratur, idque post tertiam horam communiter fit: in festo autem semiduplici et in feriis ordinariis dicitur missa post sextam, idemque fit in vigiliis sine ieiunio, prout in vigilia Ascensionis. In adventu vero, quadragesima, quatuor temporibus, etiamsi sanctae Trinitatis sint, necnon in vigiliis cum ieiunio, licet de festo duplici celebretur, missa de sancto post horam tertiam, de vigilia vero vel de feria post nonam dicitur. In die Nativitatis Domini tres missae canuntur: prima ad mediam noctem post matutinum, finem per *Te Deum* et orationem faciendo; secunda, prima luce post horam tertiam; [tertia] ad horam quae de more quotidiano est. Omnes autem qui ad chorum pertinent, ad trium missarum assistentiam tenentur, iuxta decretum sacrae congregationis rituum, die 30 martii 1824. In pervigilio Ascensionis Domini, tres itidem missae canentur, quarum prima de sancto post tertiam; secunda de vigilia post sextam; tertia denique de Rogatione post nonam canentur.

Quoad diversitatem coloris in tribus his supradictis sacris, itemque quoad orationes, serventur rubricae missalia.

¹ Lib. II, c. I et 8.

Missae votiva pro re gravi, si quae occurrat, post nonam celebrabitur.

Singulis annis, in ecclesia cathedrali, anniversaria dies electionis et consecrationis viventis episcopi celebrabitur, idque, iuxta ritum caerimoniale episcoporum praescriptum², cum missa solemniter fieri debet.

Tenantur praeterea omnes capitulares, et quidem stricte et sub poena annotationis in libro distributionum, ad assistentiam et solemnem celebrationem in duplici casu: 1. cum anniversarium defunctionis ultimi dioecessani defuncti celebratur: quod iuxta sacrae congregationis rituum decretum 27 martii 1824, et caerimoniale episcoporum lib. II, cap. 27, in ipsa die, qua anniversarium defunctionis expletur, praestari debet; 2. in anniversario seu commemoratione praedecessorum omnium dioecessanorum necnon capitularium omnium eius ecclesiae defunctorum, quod quidem in die aliqua non impedita post commemorationem omnium fidelium defunctorum celebrabitur³.

In diebus, quibus episcopus pontificali ritu celebrat, tenetur hebdomadarius ad missam conventualem ante vel post pontificalem privatam dicendam, iuxta decretum sacrae congregationis rituum 12 novembris, 1831.

Tandem, in missis pontificalibus, magister caerimoniarum summopere curabit, ut caerimoniale episcoporum quam maxime observetur⁴.

14. Quando ministri de choro exire debeant ad altare profecturi.

Hora canonica finita, quae immediate missam praecedat, exibat de choro celebrans cum ministris, acolythis, sacristis et bidello cum pertica. Cum autem ad sacristiam pervenerint, celebrans et ministri manus lavabunt: sacristae autem cum acolythis ad induendum sacra vestimenta tum celebrantem quam ministros adiuvant. Silentium tamen profundum in sacristia ab omnibus servetur, et celebrans orationes pro singulis ornamentis in missali praescriptas recitat.

Cum celebrans et ministri iam sacris ornamentis induti fuerint, in media sacristia sistent et faciem ad crucifixum vel ad imaginem principalem convertant: omnes autem absque pileo stabunt, celebrans medius, diaconus ad dexteram et subdiaconus ad sinistram. Postea celebrans in thuribulum incensum mittit, acerram diacono ministrante. Tandem profunda ad crucem facta reverentia et capite aperto, ad altare hoc ordine procedent: primus exibat bidellus, deinde thuriferarius, postea ceriferarii cum lucernis, deinceps subdiaconus, exinde diaconus et tandem sacerdos celebrans. Quod si pluviali indutus fuerit celebrans vel ad aspersionem vel ad quolibet aliam sacram functionem, tunc medius inter ministros procedat, diacono ad dexteram et subdiacono ad laevam fimbriam pluvialis ad partem anteriorem levantibus ac manu tenentibus.

Curent tamen ministri, ne pilei neque aspiciilla neque alia quaecumque super altari ponantur, ipsi vero librum in manibus minime habeant nec ad legendum neque ad aliquas alias proces recitandas, sed singuli ad id, quod dicere vel facere hic et nunc oportet et ad id quod dicendum vel faciendum sit in officio suo diligenter attendant.

Missae finita, ministri recedent ex altari et eodem ordine, quo exierunt de sacristia, in illam iterum revertentur. Quod spectat ad missae caerimonias, rubricae missalis et caerimonialis stricte serventur.

Ad *Asperges* autem quod attinet, servetur decretum sacrae congregationis rituum pro ecclesia

¹ Lib. II, c. 35.

² Caerimoniale episcoporum lib. II, cap. 7.

³ Lib. II, c. 8.

Aequatoriana datam, videlicet, quod *Asperges* ab ipso celebrante simul cum ministris, diacono scilicet et subdiacono, fiat, nisi casus detur, in quo dignitas aliqua ecclesiae cathedralis missam loco episcopi celebret in diebus, quibus ipse episcopus de pontificali celebrare deberet. In hoc eodem modo casu *Asperges* fiet ab aliquo sacerdote cum superpelliceo et stola ex colore eiusdem diei, duobus acolythis illi ministrantibus. Dum episcopus de pontificali celebrat, *Asperges* omittitur.

15. De matutino ac laudibus.

Hora statuta, capitularibus in choro congregatis, ut signum datum fuerit, adstantibus omnibus aperto capite, *Pater noster*, *Ave Maria* et *Credo* recitabitur secreto; quo persoluto, hebdomadarius, pollice ori admoto, *Domine labia mea aperies* elata voce pronuntiabit, cui cum chorus responderit, a fronte ad pectus se signo crucis muniens, *Deus in adiutorium* incipiet, et chorus usque *alleluia* vel *Laus tibi, Domine*, iuxta tempus, respondebit. Duo interea cantores sive capellani ad consuetum locum accedunt, et, genuflexione altari facta reverentiaque choro, cum eo alternis vocibus invitatorium incipiunt. Ex *Venite adoremus* ad *Ploremus* omnes genuflectent; inde ad primi psalmi versiculum primum stabunt; hinc donec psalmus *Pater noster* praecedens recitetur, capite cooperto sedebunt; tum enim omnibus, eo aperto, stantibus, cui lectio legenda sit, in medium chorum procedet, ac reverentia altari canonicisque facta, et primo quidem illam chori partem versus, qua hebdomadarius est, dein ad alteram, ac demum ad locum lectionis accedens, huic operam daturus, caput inclinabit atque ab hebdomadario stante benedictionem accipiet, quod et in omnibus benedictionibus tenendum est.

Lectiones praesertim in festis a canonicis leguntur, incipiendo a minoribus; sin autem canonicorum numerus id adimplere haud sufficiat, clericis ad chorum pertinentibus primae legendae erunt, atque ita, ut unusquisque unam lectionem legat. Cum officium tribus absolvitur lectionibus, primam unus ex canonicis, alteram aliquis ex dignitatibus, tertiam hebdomadarius leget. His perfectis atque omnibus aperto capite adstantibus, hebdomadarius *Te Deum* incipiet, atque itidem omnes genua flectent, cum *Te ergo quatenus* pronuntiabitur.

Hymno finito, hebdomadarius laudibus initium daturus, se signans, *Deus in adiutorium* incipiet, cui omnes in choro usque ad primum primi psalmi versiculum stantes respondebunt, ex quo ad capitulum cooperti sedebunt; hinc aperto capite stabunt, donec officio finis imponatur. Antiphona autem beatae Virginis, praeter celebrantem orationem dicturum, ab omnibus flexis genibus recitabitur. D

Cum episcopus adit, vel matutinum canatur, episcoporum ritus stricte servabitur.

16. De prima, tertia, sexta ac nona.

Tum primae, tum ceteris horis omnes capitulares adesse tenentur; quapropter ordinem in breviario quoad primam praescriptum tenendo, memoriae nonnulla speciatim commendanda veniunt, nimirum symbolum *Quicumque* nonnisi omnibus aperto capite in choro stantibus recitandum; martyrologium in tempore et loco consueto omnibus stantibus legendum; in vespere autem Domini Nativitatis, pluviali violaceo atque ea vocis modulatione, quae in Romano martyrologio praescribitur, solemniter canendum.

In recitatione tertiae ac nonae, idem ordo servabitur quoad modum dicendi hymnos, psalmos, capitula, responsoria etc. ac in prima et matutino;

animadvertendum tamen missae ministris extra choro non licere, donec tertia aut hora missam praecedens absolvatur; quae canetur, si episcopus pontificio ritu sit sacra facturus, episcoporum caerimonialis praescriptiones accurate servando. Quibus in festis tertia cani oporteat, capitibus praecedentibus traditum est.

17. De vespere et completorio.

Cum vespere solemnibus praelatus adfuerit, ordo in episcoporum caerimoniali praescriptus ad litteram tenendus est; si vero his abfuerit, quae tradita fuere, adimplebuntur. In diebus profestis vespere recitabuntur iuxta ritum in ceteris horis traditum quoad sedendum, standum, sese cooperiendum, genua flectendum etc.; quod et in completorio servabitur; at si praelatus interfuerit, caerimonialis praescripta illos exequi oportet.

18. De officio defunctorum.

In vespere matutinique officio, quod in omnium fidelium vita functorum commemorationem quotannis recitatur, cum episcopus sacrum solemniter sit facturus, praescripta cap. 3, lib. II, de episcoporum caerimoniali servabuntur; id est, ut vespere ac matutinum defunctorum pridie post secundas vespere festi Omnium Sanctorum, completorium vero, uti praecipitur in laudato caerimonialis capite, recitentur. Ast, absente episcopo, prohibet sacra rituum congregatio, ne in Omnium Sanctorum festo matutinum defunctorum canatur, ac praecipit, ut in ipso commemorationis die dicatur, quod ex hoc praeepto fieri debet.

In obitu praelati vel alicuius ex capitularibus, eius exequias capitulum et gratis et maxima, qua possit, solemnitate exequetur; ac praeterea unusquisque capitularium pro defuncto sive praelato sive capitulari tres missas celebrare tenetur; ad hoc et praelatus pro unoquoque ex capitularibus adigitur. Loci assignatio, in quo praelatus contumeliosus sit, ipsius arbitrio permittitur; quod ni fecerit, id capitulum praestabit, locum huiusmodi dignitati consentaneum deputando.

Quando infra octavam Omnium Sanctorum nihil obstat, capitulum missam cum nocturno pro praelatorum capitulariumque defunctorum animabus gratis canet. Et cum praelatus vel capitularis aliquis in tanta decesserit egestate, ut eius funeris sumptus suppeditare nequeat, tum haec expensa praelato vel capitularibus vivis sustinenda erit. In omnibus sacris, quae praelatus et capitulares toto anno facient, in utroque *Memento* praelatos capitularesque tum vivos, tum mortuos in memoriam revocandos curabunt.

19. De processionibus.

Omnes capitulares, sub adnotationis poena, omnibus processionibus ab ecclesiae cathedralis capitulo ductis adesse iubentur; in eis, ornamentis episcoporum caerimoniali praescriptis uti oportet. Ab eo qui eis defuerit, ad episcopi arbitrium poena sumenda est.

Processionibus semi atque aliis generalibus, quas praelatus decreverit, parochi, cathedralis rectores cum suis crucibus interesse debent, et illis peractis, [cum] eisdem unusquisque ad propriam ecclesiam reverti.

20. De praesidia officio.

Praeses in choro atque in capitularibus officiis conveniendo primus erit, ut omnia pro ordine ac tempore recte fiant. Eius est in primis curare, ut missae, praesertim conventuales ac praescriptae,

¹ Lib. II, c. 1-2.

² Lib. II, c. 3.

³ Lib. II, c. 4.

tempore consentaneo dicantur, atque in eos animadvertent, qui haec adimplere negligant.

Ad illum etiam spectat in ecclesia, praecipue autem in altaribus, in choro ac subaelliis per aedituos ac famulos munditiam facere; necnon et operam dare, ut semper in labris aqua benedicta praebatur, atque ut haec singula dominicis benedicatur. Primus choro adfuturus, ut fiat silentium curabit ac ritus ab ingredientibus serventur; ut unusquisque proprio muneri satisfaciatur tum in choro, tum in ecclesia, cum in ceteris partibus, in quibus capitulum sua munera sit exequuturum, quin in cuiuspian locum alium suffici patiatur.

Cum ad rectam chori administrationem conferat plurimum silentium, in eius observantia praecipuam adhibebit curam; hinc si quisquam semel hoc infringat, primum eum admonet, sin vero secundo, illum a notario inscribi iubebit, ut illius horae fructu privetur.

Nemini aut in choro se tenendi absque congruo habitu ac tonsura, aut ex eo, nisi ad cava loca, exeundi copiam faciet. Ipsi inhibendum est, ne quis in summo altari missam privatam celebret praeter praelatos et capitulares in sacris solemnibus, ac praelatos regulares, cum ex aliquo rationis momento id episcopus permittat. Omnis denique ecclesiae ordo atque administratio, tam formalis quam materialis, eius sollicitudini relinquatur.

21. De scholae praefecti munere.

Scholae praefecto incumbit, ut diaconus et subdiaconus epistolam atque evangelium nisi parati eant, vigilare. Eandem curam adhibebit etiam illos, qui matutinum, martyrologium ac prophetias in choro lecturi sunt, ut omnia recte dicantur ac pronuntientur; cum vero lectos in aliquem errorem delabatur, a nemine nisi ab scholae praefecto vel ab eo, qui illius absentis personam gerit, corrigetur. Praeterea clericos linguam latinam iure docendi gaudet.

22. De munere praecentoris.

Manus praecentoris in choro vel illius vices gerentis, in officii ac missae maioris cantum moderando atque in illum una cum cantoribus et chori iuvenibus imperitiis modulando, generatim continetur. Eius est cantum pro festo ac solemnitate temperare, quin aliquis illum immutare valeat, nisi praesidens, admonendo praecentorem, illum elatiori vel submissioni voce, festinantius aut lentius, ut deceat, edi iubeat. Cum ei aliquid modulandum sit, nunquam hoc ex sua sede, sed ex medio choro, praestabit. Si chorum deserere ei aliquandiu contigerit, personam idoneam in suum locum substituet. Omnium librorum ad chori cantum pertinentium geret curam, atque ipse iuvenes operam choro praestituros cantu instruet. In choro, qui praecentore careat, subpraecentorem constituet. Ad illum attinet satagere, ut musicae et cantui addicti opportune adsint ac sua munera expleant.

23. De officio cantorum.

Cantores in omnibus missis conventualibus ad organum canere constringuntur, in festis autem, tertiis, vespers, matutino solemnibus ac missae maiori interesse debent, in Nativitate, Paschate resurrectionis et Pentecoste, toti officio matutini ac missae; in festo corporis Domini, in octavario atque illius processionibus, scilicet sacramenti expositione, in 40 horis atque in hebdomada maiore, illis omnibus aderunt officia, in quibus cantoribus opera requiratur. Denique canent in omnibus functionibus, in quibus hoc consuetudo praescrpsit, quin pro eis aliquam mercedem, praeter stipendium, exigere possint.

Cantores in missis et officiis ecclesiasticis alia canere, quam ab ecclesia iussa aut permessa, prohibentur, et in eis melos et avitas cantibus sacris consentanea servabuntur.

24. De organistae officio.

Organista suum munus explebit in omnibus missis conventualibus totius anni organum pulsando, dominicis ac feriis adventus et quadragesimae exceptis, in quibus organum interdicitur, praeter tertiam dominicam adventus *Gaudete* appellatam, et quartam quadragesimae *Loetare* dicitur, sed in eis illo uti tantum in missa permittitur, quae accedunt feria quinta in coena Domini, in qua ad *Gloria in excelsis* pulsatur, et in missa ac vespers sabbati hebdomadae maioris. In festis vero, quae in adventu et quadragesima celebrantur, tum in missa, cum in vespers ac tertia, si haec canantur, ad organum fiet.

Quoties episcopus solemniter sacra facturus vel missae solemnibus in festis adfuturus, ecclesiam ingredietur, organo accipietur, quod et ipse egrediente, pulsabitur. Hoc etiam locum habebit, cum delegatus apostolicus, cardinalis vel episcopus aliquis, cui dioecesis honorum praestitum voluerit, ingredietur, ac tandem organum pulsabitur, quamdiu illorum perseveret oratio ac divina officia incipiantur. In matutino et vespers officio, si haec solemniter canantur, organo perficientur, caerimonialis episcopalis lib. I. cap. 88, praescrpta servando. Ceterae horae canonicae, ut in choro sine organo recitentur, consuetudo tenenda, a qua nihilominus excipientur hora tertia, quae omnibus dominicis atque anni festis canitur (praeter illas adventus et quadragesimae dominicas, in quibus organum inhibetur), cantus ante missam pontificalem editi, dum episcopus paramenta accipit et in missae praeparationem recitat, iuxta praescrpta in caerimonialis capite laudato cum animadversione ibi annexa, in quibus organum pulsatur. Missa solennis (si symbolum excipatur, intelligibiliter canendum) fere integra ad organum cantabitur.

Organistae magnopere cavendum est, ne alii cantus (maxime lubrici ac profani) edantur, quam ad proprium officium pertinentes, ac ne in harmonia sive vocis sive organi ad pietatis devotionisque augmentum instituta, quidquam levitatem lasciviamque redolens immisceratur, sed omnes prius et intelligibiles esse debent, ne auditum animos a rerum divinarum contemplatione avertant.

In missis atque officiis defunctorum alio cantu uti, quam Gregoriano firmo ac gravi, prohibetur, quod et in officiis nocturnis tridui hebdomadae maioris servabitur.

25. De adolescentibus choro assistentibus.

In cathedrali ecclesia nonnulli debent esse adolescentibus choro inservientes, quos et fovere et in propria eorum disciplina instituere eadem ecclesia, dummodo necessitas ferat, curabit. Debent isti cantum discere, Latinae grammaticae praecipue studiose incumbere, ceterisque ad proprium munus pertinentibus quam plurimum eruditos esse oportet. Semper ac in ecclesia per singulos dies divina fieri officia, vel in altari vel in choro, cuncti, et inter omnes primi, ad amuseusque munera obeunda adesse tenentur. Praesidis ac praebendatorum mandatis religiose obediant, quibuscum reverenter, modeste ac aperte capite agent, omnia, quae ab ipsis fuerint praecipia, libenter et quam primum adimplendo. Sacris privatis devote ministrabunt, et undecumque sit capitulum, ipsum proprii muneris exercendi causa prosequantur. Minores ordines, ut

exerceant eum ministerium, omnes accipiant; si autem Antea erant munda, et munditiei causa frequenter renovata.

Loco apte disposito ac separato aqua diebus dominicis benedicta reverenter asservabitur, unde ad aspersiones et ad piles adimplendas, quae mundas esse debent, assumetur.

Semper ac thuribulo uti necessum sit, ignem in eo ponant et thas tritam offerant, quod aliis aromaticis, dummodo sit in parva quantitate, permisceri poterit. Lumina cerea opportune erunt in altaribus, dum aliquod in ipsis officium perfecti oporteat; in altari maiori cereorum numerus sex esse debet pondere librae unius; ex his vel quatuor, vel omnes ardere iuxta solemnitatem debent, quae aliud itidem cereum lumen addendum erit, cum episcopus dioecesanus, et quidem ille solus, solemniter celebrat; ceteris in altaribus, ut missae privatim sacrificium peragatur, cereorum tantum duo ardebunt dimidiae librae pondere, tertium etiam cereum lumen in unoquoque altari ponatur, ut elevato sacrae eucharistiae sacramento ardeat.

In omnibus festis diebus, pallia altarum mutari debent ante primarum vesperrarum tempus, iuxta unicuique diei festo assignatum colorem, quae non debent iterum aliis permutari, quoad usque secundae vesperae et completae perficiantur.

Sacristani ecclesiae ianua aperiant valde mane, peractisque officiis iterum eadem claudant, nec unquam poctu patefactas habere eidem licebit; id ipsum praestent in choro et sacellis.

Sacristia debet esse munda et decenter composita, mensam a pulvere mudent, antequam ornamenta superponant; idem faciant in altaribus, confessionalibus et sedilibus tum chori, tum ecclesiae.

In sacristiam ingredi volentibus non consentiant, si sint saeculares, nec otiose immorari in ea sacerdotes patiantur; sic enim, vanis colloquiis exclusis, silentium servabitur; item haudquaquam ferant quemcumque tabacci fumum ex ore in hunc locum proicere.

Dum ad festum aliquod celebrandum ecclesiam ornari videatur necessarium, oeconomus assignabit aliquos, qui opere et auxilio sacristae adiuvent, templum mundando et ea omnia, quae necessaria iudicentur, ordinando etc., etc.

Nullus, sit vel non sit sacristanus, poterit aliquid ad altare adducere aut ex ipso educere, nisi sit de praescripto more vestitus.

Nullo etiam pacto res ecclesiasticis propria auctoritate vel cuiuscumque rogatu, praeter episcopi mandatum, mutuo dare aut ad tempus offerre cuiquam poterunt. Tale praecceptum ipsis imponitur sub pecuniaria poena a praeside exigenda.

Sacristani gravantur obligatione conservandi ea omnia, quae ad ecclesiam pertinent; itaque si aliqua res aut amittatur aut omnino dispareat, eiusdem valorem dare tenentur. Secum ferant semper munditiam et in vestibus nitorem, bonisque erunt moribus et frequenter sacramentorum gratiam participabunt. Ut ea habeantur, quae ad divinum cultum necessaria arbitrentur, praemonere debent oeconomum ecclesiae, cuius est his necessitatibus satisfacere.

Sacristanus maior, ut eo magis sacras eucharistiae, sancto olei, purificatorum munditiei, corporalium nitore sacrisque vasis possit consulere, est sacerdos. Ipse ceterorum sacristarum et inferiorum ministrorum ecclesiae princeps habendus et capit. quapropter omnes et obsequium et reverentiam praestare ipsi debent eiusdemque mandatis obtemperare. Toto matutino tempore, erit praesens in ecclesia. Ipse scripto accipere debet ornamenta, res aureas et argenteas et cetera omnia, quae canonicus thesaurarius sub eius cura et diligentia

26. De bidello.

Bidellus valde diluculo debet ingredi ecclesiam ibique curet, ne quid indecorum accidat; tumultus vitet, inquietudines caveat, loquaces cohibeat et inter sacrificandum vel orandum ecclesiasticis et saecularibus libere per templum vagare non permittat. Eiusdem erit munera, neminem saecularium in presbyterio praecedentem, nec ad altaria pronam aut ad eorum ambitum genuflexam, nec multo minus in confessionalibus sedentem aut in pulpito adstantem, ullo modo pati.

Cum hebdomadarius ex choro ad sacristiam causa celebrandi missam maiorem pergat, bidellus praecire eum debet, manu sceptrum gestando; idem faciat dum subdiaconus ad epistolam et diaconus ad evangelium canendum accedant, et similiter dum ad chorum veniant et redeunt, ut fiat incensatio, paxque adstantibus detur; dum vero celebrans vestitus ad altare accedit aut ad sacristiam venit et in chorum pergit, bidellus ante eum incedat et sistat ad fasciolum, ubi ad eorum pervenerit; ceterum dum sacrificatur, debet bene ante altare super gradus presbyterii.

Singulis diebus praesens erit, dum sacrificatur solemniter, sicutque officia divina eadem solemnitate, tum matutino tum vespertino tempore, quae sacris rebus honesto dignoque habitu adesse curabit. Comitetur capitulum, quotiescumque integrum procedat, idemque congreget, cum sibi a praeside fuerit praecceptum, ipse vero permaneat forinsecus ad ianua aulae capitularis, dum considunt capitulares de suis rebus agentes, et magnopere curet, ne quis absque permissione ingrediatur aulam aut aliquid de his, quae interius agitantur, curiosae intelligat; his peractis sessionibus, poterit loco excedere iussu praesidis, cui his in rebus debet obsecundare. Si in aliqua re segniter agat, aut munus omnino non adimpleret, poenam a praeside sibi iniunctam subeat. Si aegritudine corripiatur, praesidem moneat.

27. De his, qui sacristiae inseruiunt.

Praeter canonicum thesaurarium ecclesiae cathedralis, cuius est sacristiae et ecclesiae rebus prospicere, erunt etiam et sacristanus maior alique duo vel tres minores, qui postremi res sibi in sacristia commissas immediate diligenterque curare debent, scilicet ornamenta omnia, vasa, libros, lampades, candelabra, thuribula, aquae benedictae fontes et cetera omnia, quae ad ecclesiam pertinent. Altaria nitore splendeant ornatuque iuxta dierum festorum diversorum diversum morem, et altarium lintea et palliola opportune aliis permutent. Singulis hebdomadis, his ecclesiam et sacella verrant, tapeta pulvere ac oera foedata mudent; idem faciant eum ampullis, candelabris et thuribulis sacris celebrandis ornamenta praeparant, quaeque praebendatis deservire debent, nemo sibi arripiat. Peracto missae sacrificio ornamenta apte composita in loco designato reverenter collocabunt. Diu noctuque duae vel tres lampades, iuxta ecclesiae cuiusque consuetudinem, constanter ardere debent. Ipsi maxime commendatur, ut ad sacrificandum vinum, aquam hostiamque decenter adhibeant; hostias vero renovent semel in unaquaque hebdomada, earumque nitidas, albas et tenues quam maxima diligentia conficiant. In sacristia erunt lavacra, ut sacerdotes manus emundent; vasa igitur, aqua et

apposuerit: singulis labentibus annis, hi duo capitulum doceant de statu omnium rerum sibi traditarum simulque de ipsarum augmento referant vel, si quae fuerit, diminutione. Uno verbo, rerum omnium ad ecclesiasticos usus pertinentium curam sibi incumbere intelligat.

28. De munere thesaurarii.

Ad thesaurarium ecclesiae ob suam institutionem spectat paramenta, suppellectilem et quaecumque ad ecclesiam pertinent, servare et custodire. Proindeque ad eius munus spectat sacristas monere, praecipere, urgere in omnibus, quae ad sacristiam pertinent, illos instando, ut ornamenta cum omni munditie ac nitore praeparantur et diligenti cura ac custodia conserventur. Est etiam muneris eius, ecclesiae de rebus omnibus necessariis providere et expensas facere in ornamentis ceterisque ad ecclesiam spectantibus comparandis.

29. De oeconomis muneris.

Ad oeconomum spectat reditus omnes ecclesiae colligere, et non solum eos, qui ad fabricam pertinent, sed census etiam, elemosynas ceteraque ad ecclesiam quocumque modo pertinentia. Expensae etiam necessariae ad cultum et ad reparandam ecclesiam ad munus oeconomis attinent. Ad haec autem recte praestanda, librum oeconomus habeat, in quo dati et accepti ratio constet, omnibus adiectis circumstantiis, scilicet obiecto, die, mense, anno ceterisque ad maiorem claritatem et intelligentiam congruentibus.

Oeconomus ecclesiam frequenter adeat, ut per se ipsum de necessitatibus occurrentibus certior fiat eiusque opportune providere possit, sive de templi reparatione agatur, sive de ceteris ad ecclesiam necessariis. Diligenter praeterea curet, ut ad missas celebrandas cera, incensum, itemque vinum et farina ad oblata conficienda, sint pura et bona. Solers tamen sit, ne in his expendendis aliqua profusio fiat: ideo sacristae haec omnia non sine mensura et ratione reddenda ab oeconomis tradantur. Specialem praesertim curam adhibebit, ut ornamenta reparantur, ita ut detrita, immunda et abiecta minime sint.

Dum vero festum aliquod solemne celebrandum sit, oeconomus ad ecclesiam praeparandam simul cum sacristis concurret cunctaque ad eam ornandam necessaria ministrabit: sumptus autem huiusmodi omnesque expensae communes et ordinariae ex fabricae redditibus fiant. Quando autem magnos et extraordinarios sumptus fieri opus sit, si non sine facultate praesidia et capituli fiant: tunc autem documento expensarum exponet oeconomus, ut de illis rationem reddat, et sumptus in libro comprobentur.

Oeconomus autem antequam huic muneri praeficiatur, cautionem firmam et ab episcopo simul cum capitulo approbatam praestabit, et quotannis, adhibitis documentis, rationem dati et accepti circa ecclesiae reditus et sumptus reddet.

Ad episcopum tamen spectat oeconomum seligere et nominare, postquam a capitulo propositus fuerit. Oeconomus vero quoad inversionem reddituum sub immediata thesaurarii dependentia constituitur, et expensae abique eius consulto minime fiant.

30. De caerimoniarum magistro.

Ad officia altaris et chori dirigenda itemque ad omnia, quae in ecclesia cathedrali ad celebrationem et solemnitatem festorum spectant, caerimoniarum magister erit, qui ex gremio ecclesiae sacerdos sit. Is autem statura et vultu congruenti praeditus sit

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

oportet, itemque scientia et moribus ornatus atque in sacra liturgia bene versatus.

Caerimoniarum magister erga personam episcopi praecipue sollicitus sit, necnon erga ceteros in dignitate constitutos, eritque promptus ad eis inserendum, et ea quae agenda sunt opportune eis significandum. Quando autem officia solemniori ritu atque apparatu celebranda sint, ea omnia, quae ad celebrationem spectant, antecedenter disponere atque ordinare curabit, videlicet ecclesiam, altare, abacum (vulgo *credencia*), thronum ac subsellium episcopale, sedilia insuper canonicorum ac magistratum, ceteraque ad celebrationem necessaria, prout sunt vestes, ornamenta, vasa sacra, itemque candelabra, candelas super altare aliaque utensilia, ita ut omnia iuxta rubricam ab ecclesia praescriptam rite disposita ac praeparata sint. Quod si id recte non praestiterit caerimoniarum magister, ei defectus vel error imputetur, et a praeside iuxta eandem errorem mulctetur.

Ad munus suum perfectius obeundum, poterit caerimoniarum magister aliquem adiutorem sibi adiungere, dummodo clericus sit atque aliquo ordine sacro munitus. Eius autem cura specialis erit sacerdoti celebranti eiusque ministris inservire. Ambo tamen, antequam officia divina initium sumperint, in his, quae facere quemque oportet, concordi animo conveniant, ministeria altaris sibi invicem distribuendo, ut in sacris solemnitatibus unanimiter procedant. Si tamen alteruter errorem nonnullum commiserit, alter cum modestia suppleat et erratum reparat, ne ipsi ab alio notentur et reprehendantur.

Eorum autem habitus honestus sit et clericalis, et, si commode fieri potest, coloris violacei sit vestis talaris, super quam cottam induent aut superpelliceum, quod nitidissimum praecipue erit, dum officia sacra celebrantur. Ad magistrum caerimoniarum spectat, iuxta cap. 5, lib. I caerimonialia, praesertim ubi non est magister chori, curam adhibere, ne in choro privata colloquia, risus aut quid incongruum vel minus honestum sit, quod sacra officia perturbet; item curam ponet diligentem, ne ullus in choro dormiat, scribat, legat vel librum aliquem, neque breviarium ipsum aut diurnum ad horas vel alias preces privatim recitandas, manu teneat, sed ut eas alta voce simul cum choro cantent vel dicant; librumque tunc solum eis liceat in manibus habere. Curet praeterea, ne ullus in choro aliquid agat, quod ab actionibus ceterorum discrepet, prout sedere aut genuflectere, cum ceteri non sedent neque genuflectunt, sed ut omnes ritu uniformi, attente, devote ac reverenter ad officia divina assisterent, ita ut eorum corda in divinis contemplandis solummodo occupari videantur. Tandem magister caerimoniarum silentium praecipue quam diligentissime servari curabit.

Ad munus autem suum sine ulla offensione obeundum, episcopus tum canonicos, tum ceteros ad chorum spectantes admonere oportet, ut in his, quae ad cultum divinum spectant, magistro caerimoniarum sine ulla resistantia obediant, neque vocis solummodo eius, sed cuilibet indicio parere teneantur.

Cetera vero, quae ad magistri caerimoniarum munus spectant, veluti: episcopo inservire dum celebrat vel ordinationes facit aut aras consecrat, itemque thuribulum ad altare vel ad episcopum deferre, diaconum, subdiaconum aliosque ministros et acolythos ducere, necnon silentium in ecclesia inter celebrandum immittere, in caerimoniali episcoporum suis respectivis locis invenientur.

Ut autem magistri caerimoniarum congruenti sustentationi et indumento prospiciatur, itemque ut studio sacrae liturgiae suoque muneri adimplendo

vacare possit, curabit episcopus, ut illi stipendium certum ac competens assignetur, nonnullaque adscribantur extraordinaria emolumenta, necnon privilegia ac prerogativa ipse decoretur, ut prompte et alacriter munera sua obire, auctores relegere et congruenti librorum liturgicorum copia se instructo possit, exempli gratia: pontificale Romanum, caerimoniale episcoporum, mysteria missae ab Innocentio III edita, rationale divinorum officiorum, Durandus de ritibus ecclesiasticis, decreta authentica sacrae congregationis a Gardellini collecta, aliique id genus auctores tam veteres quam recentiores de divinis officiis tractantes, quorum ope magister caerimoniarum in re liturgica peritissimus evadat et de suo agendi modo rationem reddere sciat.

Spectat tandem ad caerimoniarum magistrum calendarium, ad officium divinum in tota dioecesi recitandum, post approbationem ordinarii, edere et publicare; stipendium proinde illi pro singulis calendaris, iuxta taxam ab episcopo assignatam, adscribi congruentissimum est. Pertinet demum ad magistrum caerimoniarum, ubi id consuetudo fert, oblatio in die parasceves facta, iuxta declarationem sacrae congregationis rituum, die 29 novembris 1603.

31. De officiis in genere illorum qui sunt praebende donati.

Decanus primum tenet locum post episcopalem dignitatem. Ipsius proprium est curam habere divini officii ac in id incumbere, quod ad cultum ecclesiae spectat, tum in choro, tum in altari, in processionibus, in capitulo ac in quacumque ipsius ecclesiae et capituli congregatione, ut sacra officia ad amussim decenter peragantur cum silentio, modestia ac illa devotione, quae istorum propria est. Praeterea ad decanum pertinet veniam dare illis, qui iusta de causa absunt e choro; attamen necesse est, ut patefaciant motiva, quorum causa licentia petatur ac concedatur, quae quidem motiva illa esse debent, quae in iure praescribuntur.

Archidiaconus, ratione sui officii, oportet examinet illos, qui ad ordines sunt promovendi, ministros praelato, cum ordines conferat; civitatem dioecesisque visitet, cum praeceptum habeat a suo praelato, ac tandem illa omnia exerceat, quae ex communi iure ad illum spectant. Insuper praeditus sit oportet laurea seu gradu in aliquo atheaeo, saltem gradu baccalauri in aliquo iurium vel theologiae.

Psalter (vulgo *chantre*) sui muneris ratione dirigat necesse est concertum musicum in choro, ac in ordinem disponat, emendetque omne id quod ad divinorum officiorum cantum spectat et attinet. Quapropter in compertum habeat necesse est notas musicales, ac usum in cantu Gregoriano sit instructus.

Magister scholarum tenetur vel per se vel per alios idoneos iudicio episcopi selectos, grammaticam latinam docere non tantum clericos, verum etiam ecclesiae servientes omnesque dioecanos, ipsam addiscere quaerentes. Sit laurea donatus conveniens est in theologia vel in aliquo iurium vel artibus in publico aliquo gymnasio.

Theauri custos (vulgo *tesorero*) asservare tenetur sacerdotales vestes, suppellectilem reliquaque ecclesiae utilia, necnon curam de sumptibus habere, qui ad constructionem impendantur, deque omni re cultui divino necessaria.

Theologus ratione sui officii obligationem contrahit, iuxta sacros canones et constitutionem sanctae memoriae Benedicti XIII *Pastorale Officium*, sacram scripturam clare et populo explicandi, necnon scholasticam theologiam docendi. Canonicus munere theologi qui fungitur, inter praesentes in choro con-

stat distributiones aliaque emolumenta lucrifacit. pro ea die, qua publice legit. Necesse est sit in theologia laureatus.

Poenitentarius, propter officium quod est sibi commissum, praefectus est, ut fidelibus in cathedrali ecclesia poenitentiae sacramentum administret, et cum fidelium confessiones excipiat, praesens censetur in choro, distributiones ac humationum elemosinas vere lucrifacit. In theologia iure canonico laurea sit donatus oportet.

Doctoralis actor est ecclesiae causarum; sui muneris proprium est ipsi patrocinari in omnibus eius negotiis litigiisve. De omnibus negotiis ad ecclesiam cathedralem spectantibus tenetur, verbis vel scripto, quid sentiat, patefacere. Dum hoc fungitur munere, a choro eximitur, et quidem quatuor diebus, si scriptis suam declarat petitionem, duobus vero, si verbis solummodo. Praeterea capituli membra certiora reddat oportet de omnibus causis relatis ad episcopalem dignitatem, nisi vero controversia episcopum inter et capitulum versetur: etenim tum adhaeret corpori, cuius est membrum, necesse est. Oportet sit doctor vel licentiatus in iure canonico.

Magistralis officium est curam gerere vel ministerium praedicationis verbi Dei exercere. Quamobrem oportet, habeat in cathedrali ecclesia omnes illas conciones ipsi a statutis uniuscuiusque ecclesiae praecipuas ac ab episcopo comprobatas vel ab antiqua consuetudine, ac praeterea populo fidei verbum faciat, quoties haec ipsi ab episcopo praecipitur. Esse debet canonicus magistralis doctor vel licentiatus in sacra theologia.

Maiores praebendarii officium diaconorum in omni sacro conventuali, quod in cathedrali ecclesia celebratur, exercere tenentur, ac insuper vel per se aut per alios passionem domini nostri Iesu Christi in maiori hebdomada canere.

Minores autem praebendarii munere subdiaconorum fungi tenentur in cathedrali in eodem sacro conventuali, ac quoque prophetias lamentationesque canere.

Praedicti omnes, qui aliquo gradu in sacra theologia vel iure sacrarum canonum insigniri debent, eum assequi teneantur a legitima auctoritate.

32. De capitulo in ecclesia cathedrali existente.

Canonicorum collegium ecclesiae cathedralis bis in hebdomada, diebus martis et veneris sollicit, conventum capitularem habeat necesse est. Die martis de rebus temporalibus ad damna ac ecclesiastica negotia spectantibus, die veneris autem de rebus tantum spiritualibus deque instauratione divini cultus pertractabit. Si vero statutis diebus propter festivitatem agi nequeant huiusmodi conventus, pridie locum habebunt. Praeterea si propter peculiare negotium pertractandum necesse sit, ut in usum coeant, quacumque die intra hebdomadam conventus indici potest. Omnis capitularis conventus ordinarius, signo campanae dato, in aula capitulari locum habebit; extraordinarius autem per dicam membris capituli datam. Convocatio fit semper deoante mediante, attamen in ipsius absentia per dignitatem vel antiquiorem canonicum.

Adventante hora statuta, ad passionem inchoandam, omnes cum modestia ac silentio, veste choralis induti, in aulam capitularem se conferant, ubi ingressi ante imaginem, quae ibidem invenitur, genibus devote flexis, primam stropham hymni *Veni creator* persolvent, qua completa, conventus praeses, praeposito versiculo *Replebant omnes Spiritu sancto; responso: Et eduxerunt loqui, oratione Deus qui corda fidelium, devotas absolveret preces. Quibus ab-*

soluta, sedeat unusquisque proprio in scamno birreto A
coopertus.

Præses negotium pertractandum, sive spirituale
ait sive temporale (iuxta diem in quo pertractatur),
in medium offert. Si vero alicui ex capitularibus
aliquid dicendum occurrerit, bona petita venia a
capitulo et capite detecto, adhibita reverentia et
iterum caput birreto tegendo, rem exponat suam,
et postquam finem dicendo imposuerit, acta eadem
reverentia ut antea, sedeat. Si adierit præsul, ante-
quam suam dicat sententiam, surgat oportet et, de-
fecto capite exhibitæque præsul reverentia, sedeat
deinde remque in medium ponat, ac sine imposito,
eamdem agat reverentiam quam ab initio, sedeatque.
In præsulia præsentia ad præsidem verbum semper
dirigatur.

Negotia die veneris pertractanda erunt de cultu
ad chorum ac altare spectante: ut defectus, qui in
choro etc. committuntur, corrigi emendarique possint,
ut ab omnibus propria officia ad amissum compleantur
(sciant vero huius legis violatores debere
puniri), ut omnes congruam cum omni decore ac
honestate vestem gestent, ut silentium, attentio ac
devotio omnibus officiis debita in choro ac altari
urgetur ac commendetur, ut omnes ministri ac
ecclesie ministrantes, si in aliquem incurrerint de-
fectum, commonefieri, corrigi ac quoque castigari
possint; et ut præse agant conventus membra, de-
linquentes ad conventum citabuntur, admonitionem
ut recipiant ac condignam delicto a præside im-
positam poenam suscipiant.

Præter dicta negotia similivæ, legi etiam potest
suggesta regula vel aliqua eius pars, ante oculos
exhibendo auctores, qui in ipsa citantur, ut meliori
modo instrui possint in capitibus, quibus dictæ
auctoritates referantur.

Die martis, de rebus negotiisque, ecclesie tem- C
poralibus disseretur, quemadmodum sunt refectio,
conservatio ac templi ornatus, sacrae vestes reli-
quaque utensilia; præterea de redditibus, divitiis
deque similibus rebus, quæ ad decus et ad cultum
maiestatis spectant.

Omnibus in conventibus oportet, ut a capitularibus
silentium observetur, attento animo considerando
audiendoque, quid ab illis proponatur vel narretur,
minime orationem illius interrumpendo, qui sermonem
habet ante canonicorum concessum, nec isti tamen
in suis orationibus maledicæ odiosæque allusiones
permittantur, quæ quidem et mortificare et existima-
tionem nonnullorum præsentium offendere possint.
Et si aliquis ex adstantibus verbis minus decencia
contumeliæve adversus alium proferret, erit cum
amissione stipendii hebdomadae unius plus minusve
iuxta qualitatem vel gravitatem delicti mulcandus.

Postquam autem negotium, de quo tractatur, D
sufficenter examinatum ac perpensum fuerit, suf-
fragia colligentur, initium a præside ducendo, qui
suum breviter ac summam proferet; eodem fere
modo, reliqui omnes sequentur iuxta ordinem et
antiquitatem. Collectis suffragiis, vota æquiparantur,
et præses id, quod a maiori parte membrorum de-
liberatum fuit, statuat, quin aliquis conqueratur vel
aegro animo ferat suam opinionem vel sententiam
non vicisse vel præponderasse. Si autem negotium
pertractandum arduum vel difficile ad resolvendum
urserit, quin animus despondeat atque turbetur,
motiva peccato animo perpendantur, ac absque
vociferationibus altercationibusque loquantur, ut
melius percipi possit pondus ac rationum meritum.
Et si negotii genus tale esset, ut derogationem
nonnullorum dierum requireret, ut maiori cum
maturitate ac consilio tractari possit, ad aliam diem,
si maior pars capituli in id convenerit, differri possit.

Conclusæ vel non negotio, notarius vel capituli
secretarius in acta illius diei id, quod resolutum
fuit, referat. Si aliquis graviter ferret suffragiorum
effectum, flagitare poterit, ut a secretario in actis
contrarium suum iudicium vel opinio ponatur, ut
manifestetur, coram quo et quo iure fieri hæc debeat;
et si testimonium exposceret, secretarius hoc per-
hibebit, quin minimam pecunie partem petat.

Cum, pede vacante, negotia aliqua ad iustitiam
spectantia pertractanda veniant, consilia peti possunt
ad præstandam ipsis sanctionem, ab uno alferove
docto, qui locum in sessione minime habent; attamen
cum præsul adest, similibus in eventibus ab ipso
consilia petantur.

Nemini capitularium egredi absque venia ab aula
capitulari permissum est, nec præterea suo scamno
surgere, ut cum alio verba faciat, sed omnes quieto
animo suis in locis permanebunt, et si aliquis absque
B licentia e loco egrederetur, cum amissione stipendii
horæ unius poenam iure debitam solvat.

Si aliquis arma ad ecclesiam ferat vel illis se
præciingat in capitulo, poena mulcabitur, cum
amissione stipendii diei unius, et si armis manuve
iniuria aliquem afficiat, punietur iuxta delicti gravi-
tatem cum amissione unius, duorum vel trium men-
sium plus vel minus, pacto vel eiusdem capituli
iudicio.

Cum maiori parti capituli in aliquo negotio per-
tractando videbitur secretum grave et particulare
servandum, ab omnibus capitularibus iuramenti re-
novatio servandi secretum exigere potest, et si aliquis
ad hoc præstandum renuerit, exeat statim ab
aula, cum poena amissionis suffragii ad mensem
in capitulo.

Diebus ordinariis ad conventum habendum, illi,
qui hora statuta præsentem inveniuntur, negotia
pertractanda statuere queunt, absentibus non spec-
tatis. Cum maioris momenti negotium erit, ad quod
pertractandum necesse sit, ut omnes inveniuntur
præsentem, omnes capitulares in scriptis a præside
convocabuntur, ut capitulo adesse queant; adhibita
dicta diligentia, ex illis, qui præsentem sunt, fiat
conventus, et isti decernere ac statuere possunt id,
quod ab omnibus erat statuendum.

Cum particulare negotium erit pertractandum,
quod vel capituli membrum vel eius fratrem vel
eius respiceret parentem intra quartum consanguini-
tatis vel secundum affinitatis gradum, suffragationi
non adierit ille, cuius tale negotium aliquo modo
interesse potest, ne quidem cum aliquo poena erit
mulcandus, vel querelam adversus alium in medium
poverit.

Si iniuste vel decanus vel præses vexasset vel
aliquem mulcasset, tum neque offensus, nec quidem
D offensus suffragationi adesse possit.

Si aliquando contingeret diem ad conventum
habendum statutum spectari non posse, et decanus
vel præses capitulum a nonnullis capitularibus
efflagitatum (qui negotii necessitatem in propatulo
ponere debent) indicere convocareque renuisset,
tunc isti, etiamsi duo vel tres sint, ab illis, qui in
ordine dignitatum sequuntur, petant, ut senatum in-
dicant, ne perturbetur negotiorum ordo, quem extra
casum nemini permissum est illum convocare.

Cum vero notæ exarentur, vel enodationes ex-
scribantur, vel quid simile quod subscribi oportet
et acta iudicialia non sint, eas præses solummodo
suo subsignabit nomine, ac de illis in libro hunc ad
finem parato exemplar remanebit.

Capitulares omnes ad complenda omni cum dili-
gentia negotia, quæ a capitulo demandantur, penitus
devinciantur; si hoc negligant, poena mulcabantur,
nisi vero legitima fiat delicti purgatio.

Decanus vel ille qui praesens, diligens ac solers ac constituantur, et observentur vel compleantur ab omnibus et praecipue ab ipso decano; quod si praetermitteret, poterat capitularis propriam praelato diocesano remittere querelam. Perlegere notas et acta capitularia habere extra eundem senatum vel capitulum, sciatis omnes vetitum esse.

Decanus multa urbanitate ingenitateque omnibus cum capitularibus atque beneficiis gaudeat necesse est, et isti eodem modo magnificiant ac debitum ipsi praesentem honorem oportet.

33. De notario deque capituli secretaria.

Scriba ac capituli secretarius sit praesens oportet in omnibus capitularibus concessibus, accedens diebus ordinariis ad capitulum, quia necesse sit ipsum vocare, et ante omnes in aulam se conferat capitularem. Librum actorum capitularium in archivio quod ibi ad hunc scopum habetur, reponat; in actorum codice, omne id quod in capitulo pertractatum decretumque fuerit, inscribat, ac ibi nomina praeterea capituli canonicorum praesentium signet.

Silentio tegat omnia, quod in capitulo audivit; quamobrem necesse est, antequam munus suum ingrediatur, iuramentum servandi secretum praestet, ac in casibus particularibus secretum ipsi, quem admodum reliquis capitularibus commendatur, committitur.

Cum extraordinarii conventus habentur, quem admodum reliqui capituli capitulares advocabitur, et si sua culpa decesset, tam in ordinariis quam in extraordinariis conventibus, amissione stipendii diei unius mulctabitur.

Referat in acta omne quod ad capitulum spectat, quin aliquid extra proventum ipsi assignatum percipiat. In distributionibus rationibusque confectis, quae in capitulo habentur, praesens sit oportet, unde et illas in actorum volumine inscribat cum computatoribus coniunctim ad hoc a capitulo selectis, ac praeterea sit praesens in contractibus, qui ad locationem pertinent, transferens deinde omnia in publicas tabulas, propter quod et actorum codicem in capitulari archivio retinebit.

Impensa nummaria data ad triclinciarum et ad alias personae et illa, quae ad fabricas restorationem impensa fuere, ab ipso ferri debent; referat omnia ista in actorum codicem, ut in memoriam revocari possint. Demum eum aliquid alicui personae nomine capituli indicandum fuerit, prompto animo absque verborum iteratione hoc agat sub poena a praeside statuenda.

34. De praebendatarum receptione.

Cum novus, qui pensione donatus fuerit, sit a capitulo recipiendus, assistat ad capituli conspectum oportet ac per syngrapham possessionem beneficii petat documentumque huic societ, quod receptam a praelato canonicam institutionem comprobet. Praesens mittat, ut notario mediante et secretario, ista legantur documenta, ac petitioni provideat, horam diemque ad receptionem notando, atque caerimoniarum magistro, mediante notario, indicat, ut res ad receptionem necessarias parat. Hera adventante et capitularibus in aula capituli in anum collectis, in ipsorum conspectu habita choralis indutus, sistat postulans et flexis genibus fidei professionem emittat ac ante praesidem sacramentum dicat observandi constitutiones ordinationeque cathedralis ecclesiae omnes, studendo debito ipsius honori ac praesentiae, ac eodem modo animum intendendi ad amantissimam fideliterque ipsi ecclesiae serviendi, insuper in omnibus capitularibus negotiis ac

in aliis quibuscumque rebus servandi secretum. Hisce absolutis, praesens eorum, quod ad ipsum in capitulo pertinet, designabit, ac in ipso eum collocabit, cui beneficii ut possessionem recipiat.

Hisce positis, in sacrum se conferat omnes ac novus praebendatus, peristromata, quae proventui respondeant, camens, hoc est, pallium, si dignitate fuerit insignitus, casulam, si praeditus canonicatus, dalmaticam, stolam, et manipulum, si portionarius fuerit, et dalmaticam et manipulum solum, si nondum portionarius; gradum faciant omnes, birreto capite cooperto, ad chorum, ubi praesens eorum dicto praebendato assignabit, et pauca post momenta versiculum, si dignitarius fuerit vel canonicus, *Deus in adiutorium* etc. praecinat, dum chorus sequendo finem facit. Hoc absoluto, novus praebendatus ad sacram aram pergat ac, si dignitate vel canonicatu fuerit insignitus, de more thure adoleat altare, et si portionarius vel nondum portionarius, evangelium vel epistolam legat. Redeat deinde ad chorum aq in suo scamno sistat, ac, si potest, pacis osculum omnibus det capitularibus ac vicissim ab istis illud recipiat. Postquam omnia persoluta videntur, eodem ordine, quo a sacrorario exiere, ad ipsum redeant oportet, depositisque sacerdotalibus vestibus in proprias se recipiant habitationes. Tempore quo haec peraguntur in choro alto, musicorum organum pulsabitur.

Notarius in actorum codice huiusmodi inscribat receptionem, ac thesauri custodem vel proventuum collectorem edoceat de hora dieque, quo novus praebendatus canonicam recepit institutionem ac inter canonicorum numerum fuit admissus, ut annuos redditus ipsi solvere incipiat. Novus praebendatus altari ac choro inseriat per hebdomadam a die suae receptionis, etiamsi vicem suam non spectet.

Nullus praebendatarum praeparet tantum praedium ad ipsius concelebrandam receptionem, nec minimam pecuniae partem vel qualemcumque gratificationem alicui ecclesiae inservientium hoc motivo porrigat.

35. De vacationibus.

Canonici habere poterant vacationem per illud temporis intervallum, quod iuxta uniuscuiusque ecclesiae cathedralis erectionem concessum fuerit, per tres videlicet menses, neque vero id cuiquam prius licebit, quam capitulum moneat, ut dies, quo id fiat, in libro ad hoc destinato a censore adnotetur. Ne autem numerus ad chorum necessarius deficiat, episcopus et capitulum districto inhibentur, ne vacationes plus quam tertiae canonicorum parti simul concedant. Prohibentur etiam vacationes tempore adventus et quadragesimae, necnon solemnioribus anni festis cum suis octavis. Hi menses vacationum continui esse poterunt vel interpolati; distributiones autem et reliqua subsidia, quae forte occurrent hoc tempore, otiantes canonici amittent, eaque illi potius, qui cathedrali adfuerunt, lucrabuntur.

Quotiescumque aliquis extra dioecesim vacationem tempus traducere velit, veniam ab episcopo necessario postulabit, itemque de hac re capitulum opportune admonebit.

36. De distributionibus quotidianis.

Sancta Tridentina synodus¹, episcopis, etiam tanquam apostolicae sedis delegatis, facultatem fecit convertendi in distributiones quotidianas, quae proprio eorum arbitrio dividuntur, tertiam partem quorumcumque proventuum, obventionum etc. tam dignitatum quam personatum et canonicatum cuiusvis ecclesiae cathedralis, ne illi, qui divinis non intersint,

¹ Sess. XXI et XXII, cap. 3 utriusque.

accipiant distributiones respondentes diei, in quo proprium munus obire detrectaverint. Quapropter in hac consueta praxi iniungere visum est, ut tertia pars stipendii unicuiusque capitularis in hac ecclesia cathedrali separaretur, postmodum in distributiones quotidianas, quas divinis interessentes lucrantur, convertendo. Quoad distributiones autem illorum, qui absque ulla causa legitima abfuerint, esse, servata graduum et dignitatum proportione, inter praesentes iuxta iura distribuuntur.

Ut autem huiusmodi praescriptiones debitum effectum nanciscantur, aliquem chori censorem (vulgo *apudator*) capitulum constituet, qui demandata sibi provincia fideliter ac religiose functurum se iurando polliceatur. Quo facilius censor officium adimpleat, nulli parcendo, connivendo nihil, ipse capitularis esse debet, quem religio exornet et auctoritas. Censor nunquam patietur canonicos proprios ad invicem condonare defectus vel distributiones quotidianas, cum Tridentina synodus quamlibet remissionem vel collusionem se velle extirpatam radicibus expresse pronuntiaverit.

37. De infirmis.

Cum infirmorum visitatio praesertim inter fratres opus sit misericordiae sanctum et pium, quotiescumque aliqua dignitas aut canonicus aut beneficiarius aegrotaverit, censor post triduum id praesidi deferet, qui duos deputabit capitulares, infirmum adiutores verbisque solutores salutaribus, quin etiam ceteri omnes Deo infirmum enixe commendabunt. Praeterea duo capitulares a praeside deputati diligenter inquirent, utrum aliquid sit opus infirmo, ut eidem capitulum, quoad possit fieri, subveniat. Quod si eo usque progrediatur infirmitas, ut viatico infirmus muniendus videatur, tunc totum capitulum vaticum comitabitur, quod quidem moribundo administrabit capitularis post infirmum primus dignitate.

Demortuo socio, ipsius funeri, exequiis et sepulturae totum capitulum aderit, eaque omnia servabuntur, quae in hac consueta praxi alias praescribuntur.

38. De triduo maioris hebdomadae.

Tribus maioris hebdomadae diebus, quatuor horae minores hora septima matutina submissa voce et lentissime recitabuntur. Feria V, si praelatus consecraturus sit sanctum oleum et chrism, ordo pontificalis omnino tenendus erit. Hoc die omnes capitulares, beneficiarii et ecclesiae ministri eucharistiam accipient a praelato, cuius manum communicaturi deosculabuntur; sin vero praelatus haud celebraverit, omnes quidem in maiori missa communionem accipient, quin manum celebrantis deosculentur. Peracto sacro, instituitur processio ad asservendam eam sacramentum, cui adesse debent omnes in paramentis propriis: scilicet dignitates pluviali, canonici casulis, portionarii et medii-portionarii dalmaticis induti. Comitabuntur etiam processionem omnes ecclesiae beneficiarii, sacerdotes, diaconi et subdiaconi, qui olei consecrationi inservierunt, eadem retinentes paramenta. Asservato sacramento, sera depositi claudetur clavi, quae tradetur ei, qui die sequenti officia celebrabit, minime vero cuiquam personae saeculari, quamvis nobili magnique nominis, retento in omnibus ordine pontificali. Post haec vesperae in choro recitantur, quibus finitis, exuentur altaria iuxta ordinem huic praescriptum caerimoniae.

Hora 3 post meridiem, signum dabitur aliquo instrumento ad mandatum. Si praelatus illud celebraturus sit, ad ecclesiam veniet omnibus capitularibus ceterisque ministris stipatus, *R.* decantato evangelio iuxta ritus usitatos, perget ad locum, in

quo pedum lotio habenda sit, ubi erunt tredecim pauperes, quorum ipse pedes lavabit, aliquam eisdem erogans elemosynam.

Finitam iuxta ritus caerimoniam concio de mandato subsequetur. Quibus peractis, recitabitur matutinum, sicuti die praecedenti. Duobus sequentibus diebus, servabuntur omnino ritus pontificalis et missalis Romani.

39. De concionibus.

Omnes canonici intererunt concionibus, quae habeantur in ecclesia cathedrali, quin ullus concionis tempore choro vel ecclesia egredi possit, sub poena amittendae distributionum partis aliusque itidem poenis, quae episcopi arbitrio relinquantur.

Anno quolibet incunte, episcopus catalogum faciet concionum in cathedrali toto anni curriculo habendarum, subiectis nominibus eorum, qui eandem habituri sint, quin aliquid detrahat magistralis concionandi muneri, quod ei iure competit, et ad quod explendum iam ab initio in posterum magistralis deputandus erit.

40. De Salve regina decantanda.

Ut omnes Deiparam virginem nostramque dominam debito honore prosequantur, orationem *Salve regina* sabbato quoque post officium vespertinum pie atque devote ad organum decantabunt. Qua in re hic erit ordo tenendus: hebdomadarius pluviali indutus cum ceteris omnibus ad altare progrediatur, ibique in genua provoluti orantur aliquantulum; deinde vero, stantibus omnibus, hebdomadarius incipiet *Salve regina*, quam ipse simul cum ceteris et aliquis cantor a choro alternis vocibus persolvent. *Salve* decantata, omnes flexis genibus eodem modo cantabunt litanias lauretanas, quas cantores vel capellani claudunt versiculo: *Ora pro nobis sancta Dei genitrix*; cui cantor ad organum respondebit: *Ut digni efficiamus* etc.; deinde hebdomadarius recitabit orationem beatae Virginis, dictoque *Benedicamus Domino* etc. ad sacristiam ordinatim regredientur, et vestibus ibi depositis, domum repetet unusquisque suam.

41. De sede episcopi et canonicorum in ecclesia.

Sedes episcopi in altari duplex est, cathedra scilicet et subsellium. Prior, vulgo dicta *sedes* cathedralis, quiescere debet super throno tribus constante gradibus peripetasmate instructis. Cathedra haec dorsariam habet crepidinem, cuius superior pars orata esse debet, ipsaque ornanda erit operimento serico, eiusdem coloris ac paramenta diei, necnon pulvinaribus dorsuario sedique affixa.

Subsellium est sedes sine dorsuario, serico instructa operimento eiusdem coloris ac paramenta, quod ad terram usque quaquaversus descendat, et sub quo pulvinar apponitur. Quando episcopus uti debeat subsellio, id in presbyterio collocabitur ad cornu epistolae eadem positura, quam praescribit episcoporum caerimonialis.

Episcopus dioecesanus nunquam cedit thronum episcopo extraneo, nisi cardinalitas et ipse dignitate fulgeret. Si vero dioecesanus solemnem missam celebrationem alii episcopo committat, hic sacra faciet in subsellio, prope eum assistentibus diaconis missae et presbytero.

Praeter sedem cathedralem et subsellium habetur etiam in ecclesia genuflexorium, ubi episcopus, eandem ingressus, exoret aliquantulum. Genuflexorium istud cooperietur panno vel stragulo viridi aut violaceo, prout tempus tulerit, habebitque duo

pulvinaria, supra unum pro brachiis, alterum infra A pro genibus. Erant praeterea duo genuflexoria, unum in altari, ubi asservatur eorum sacramentum, ut ibi oret episcopus primum ecclesiam ingressus, alterum vero in loco ad vestes sacras induendas deputato.

Si vero episcopus assistat solummodo a throno, pluviali indutus, tunc unum sufficit genuflexorium in medio positum presbyterio, ut genuflectatur quoties liber caerimonialis praescribit.

Pro sede canonicorum episcopi throno assistentium, scabellia disponantur vel sedilia dorsuaria crepidine brachiisque carentia. Horum duo ad cathedrae latera pro gremialibus collocabuntur et aliud pro presbytero propinquius throno adstante. Hisdem utentur sedibus tam diaconi, qui intra missarum solemnia epistolam et evangelium canent, quam quilibet alius presbyter coram episcopo solemniter celebrans.

Canonici, qui episcopo a throno sacra facienti B immediate non administrant, subsellium occupabunt, quod nihil est aliud quam scamnum quoddam longum, dorsuaria crepidine instructum atque opertum laneo stragulo viridi et suppedaneo requiescens. Duo erunt huiusmodi subsellia, duo chori latera referentia, ideoque e regione in presbyterio ponentur iuxta altaris pulpita vel abacos.

Absente episcopo, celebrans sacrique ministri intra missarum solemnia utentur scamno; id est, sedili sine brachiis, sed dorsuaria habente crepidinem, quod laneo viridi peripetasmate vestietur: hoc super scamno pro celebrantis sede pulvinus esse debet ex lana aut orio confectus.

42. De modo recipiendi praelatum ipsique in sacris functionibus inserviendi.

Quotiescumque episcopus ad aliam sacram functionem adire debeat ecclesiam, sive demum ipse, C sive alius celebraturus sit, canonici omnes in choricis vestibus ad episcopum veniant, eundem ad ecclesiam conducturi. Capellanus, vel caudatarius aliqui ordinaria veste ecclesiastica indutus, episcopi caudam a tergo tenebit; quod si episcopus ipse celebraturus esset aut a throno, pluviali indutus, functioni adfuturus, tunc caudatarius in superpelliceo proprium munus exequetur.

Porro in comitandis episcopo sequens servabitur ordo: primi progredientur ipsius familiares, deinde episcopus, quem bini et bini canonici consequentur. Si praelatus sit archiepiscopus vel aliquis, qui cruce signo utatur, hanc immediate defert ante ipsam capellanus, ita ut imago crucifixi praelatum respiciat, nec potest quisquam progredi inter praelatum et crucem, quandoquidem crux ipsius existat insigne.

Hoc ordine procedetur usque ad magnam ecclesiae ianuam, ubi capitularis, maiore praeditus D dignitate, post deosculatam episcopi manum, ipsi porrigit instrumentum (vulgo *aspersorie*) ad aquam benedictam aspergendam; quo accepto, episcopus, caput aperiens, se ipsum asperget, deinde canonicos iuxta dignitatum ordinem et tandem reliquos circumstantes. Interea ecclesiae campanae solemniter quantuntur (et in festis solemnioribus etiam organum pulsatur), quae quidem omittentur in officiis pro defunctis.

Episcopus ecclesiam ingressus ibit ad altare vel sacellum, in quo eorum sacramentum asservatur, ibique super genuflexorio orabit aliquantulum; ut autem debitum eorum sacramento obsequium deferatur, episcopus tum ante, tum post orationem nudo plano genuflectet. Inde se confert in altare vel locum in quo sacras induet vestes, et postquam crucem reverenter salutaverit, rursus orabit super genuflexorio ibi ad rem parato. Finita oratione, iterum crucem salutans eamque sedem occupat.

Si episcopus pontificali ritu celebraturus sit, ipsi erunt a latere canonici duo in amictu et dalmatica super rochetto et superpelliceo, deinde presbyter assistens in amictu et pluviali et denique diaconi epistolam et evangelium cantaturi in propriis officiorum paramentis.

Quod si episcopus a throno sacro solum intersit in pluviali aut magno pallio, tunc presbyter et diaconi assistentes choricis utentur vestibus.

Cum episcopus solemniter celebrat vesperas alicuius festi, in quo ipse sacra faciet more pontificio, diaconi assistentes dalmatica, presbyter autem pluviali induentur. Quod si missam ipse celebraturus non sit, tum presbyter et diaconi comitantur ipsum in veste chorica ordinaria, etiamsi episcopus vespere praebet in pluviali, aut solum intersit in pallio magno.

Quando episcopus sacro aut divinis officiis intersit in humerali amiculo, non occupabit thronum, et, quod consequens est, eum canonici comitari non tenentur.

Si aliquando contigerit obviam ire episcopo aut legato alicui vel praelato episcopalem civitatem adventuro, servabuntur omnino, quae praescribuntur.

43. Executionis mandatum.

Cum patres concilii, hae omnes ordinationes et capita cultum divinum, rectam gubernationem spiritualem atque ecclesiastici status perfectionem spectantia, ut plene executioni mandentur, vehementer exoptent, declaramus nostramque esse voluntatem testamur, ut omnia et fideliter implerentur, atque eadem omnes curent inviolabiliter adimplenda, quin eorum aliquid immutetur, aut ulli liceat eisdem statutis vel in toto vel in parte contraire: quo vero perfectius hae omnia serventur, nec oblivioni tradantur, praesidem, qui nunc et in posterum erit cuiusvis capituli et chori alicuiusque ecclesiae cathedralis, quem in huius consuetae praxeos tenore solum Deum respicientem demandato sibi munere diligenter, recte et accurate functionum confidimus, ea qua pollemus auctoritate, iudicem propriae ecclesiae constituimus, ut ipse nostro nomine, carta tactaque nostra iurisdictione manente, procedere possit et procedat adversus omnes canonicos ceterasque personas et ecclesiae ministros, qui hae statuta et praescriptiones, ecclesiastica munia attinentes, transgredi aut infringere audeant; utque omnia, quae necessaria sunt et ex his pendent statutis, provideantur, amplam ipsi potestatem facimus creandi notarium, fiscalem ceterosque ministros necessarios, reservata tamen (quam nobis nostrisque vicariis revera reservamus) facultate in praedictis causis et negotiis procedendi advocandique eadem et transferendi ad alia tribunalia, quoties id nobis placuerit atque expediens videbitur; salva interea atque illaesa iurisdictione nostra, ut, omnibus sicut oportet impletis, nostrae conscientiae tranquillitati, Dei obsequio sanctaeque ecclesiae decori consulamus.

Datum Quiti, XIV kalendas augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

† Iosephus Thomas, episcopus Guayaquilensis.

Ioannes Antonius Hidalgo, sanctae metropolitanae ecclesiae Quitensis thesaurarius et procurator revmi episcopi Conchensis.

In quorum fidem, infra scripti concilii secretarii subscripimus.

Raphael Maria Vasquez, secretarius.

Leopoldus Kreire, secretarius.

Caeremoniale et pontificale, lib. II, cap. De ordine recipiendi processionaliter praelatum vel legatum.

DECRETA CONCILII.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, A
Patris et Filii et Spiritus sancti.

I. De causarum iudiciis.

Quoniam ad causas ecclesiasticas breviter terminandas a sacrosancta Tridentina synodo¹ statutum est, iudices pro singulis dioecesibus in conciliis provincialibus designandos esse, qui a sede apostolica delegentur, et quibus causae spirituales seu ecclesiasticae committantur, hos pro qualibet dioecesi huiusmodi causarum iudices designare et constituere consuevimus.

Pro archidioecesi Quitensi designantur:

Dñi Emmanuel Orejuela, sanctae metropolitane ecclesiae decanus; Ioachim Tovar, eiusdem metropolitanae ecclesiae archidiaconus; Paulus Guevara, praecentor; Ioannes Antonius Hidalgo, thesaurarius.

Pro dioecesi Conchensi.

Dñi Ignatius Ordonnez, ecclesiae cathedralis archidiaconus; Vincentius Cuesta, poenitentarius; Michael Pius Arteaga, portionarius; Iosephus Antonius Piedra, parochus et canonicus honorarius.

Pro dioecesi Guayaquillensi.

Dñi Marianus Saenz de Viteri, cathedralis ecclesiae decanus; Emmanuel Garcia Moreno, canonicus parochus eiusdem cathedralis ecclesiae; Carolus Adolphus Marriot, doctoralis; Vincentius Daniel Pastor, theologalis.

II. [Professio fidei.]

Cum sacrosancta synodus Tridentina disposuerit atque mandaverit, ut omnes beneficium aliquod curatum obtinentes, necnon dignitatem aliquam vel canonicatum in cathedralibus ecclesiis assequentes, publicam catholicam fidei professionem emittant, ne huiusmodi mandata parvipendantur, et ut defectus in eorumdem observatione, si qui fuerint, reparentur, sequentia praecipiuntur.

1. Ecclesiasticus omnis, qui ad episcopalem dignitatem fuerit erectus, statim ac bullas institutionis suae receperit, iuxta illarum tenorem, antequam consecrationem suscipiat, professionem fidei coram aliquo catholico episcopo, gratiam et communionem cum apostolica sede habente, emittere debet; secus nequeat omnino sedis episcopalis possessionem capere.

2. Qui in cathedralibus ecclesiis ad dignitatem vel canonicatum fuerint promoti, intra duos saltem menses a die quo dignitatis vel canonicatus possessionem obtinuerunt, ad fidei professionem emittendam coram episcopo aut eius vicario nec non coram capitulo, tenebuntur. Quod si id non praestiterint, poenam fructus beneficii minime faciendi suos incurrant.

3. Qui ad beneficium aliquod, cui animarum cura annexa sit, proventi fuerint, ad emittendam pariter publicam fidei catholicam professionem coram episcopo vel eius vicario obstringentur, intra duos saltem menses post susceptam beneficii possessionem. Quod si praestare omiserint, suos nequam faciant beneficii fructus.

4. Omnes praeterea, qui ex iure vel consuetudine concilio provinciali vel dioeceseanae synodo prima vice intersint, professionem fidei in ipso concilio vel synodo emittere debent, ne poenas a sacris canonibus constitutas incurrant.

¹ Sess. XXV, cap. 10, de ref. bis.

5. Iuxta declarationes sacrae congregationis concilii et decisiones sacrae Romanae rotae, omnes, qui ad publicam fidei professionem emittendam quoquomodo tenentur, minime per procuratorem, sed per se ipsos id praestare necessario debent.

6. Praelati dioecesani exactam harum ordinationum observantiam curabunt, et si quid in suis dioecesibus omissum fuisse compererint, ad apostolicam sedem pro convenienti sanatione recurrent.

7. Curabunt praeterea episcopi, ut ab omnibus professoribus publicisque scholarum magistris annis singulis in initio scholastici cursus emittatur fidei professio a sanctae memoriae Pio IV praescripta.

III. De sacramentis.

Cum sacramenta novae legis purissimi sint salvatoris fontes, unde ad purgandas animas easque sanctificandas aquae diffluunt salubres, nulla in re maior cura maiore sollicitudo adhibenda est, quam in eorum recta administratione et digna receptione. Ad obtinendos igitur hos tanti momenti fines et nonnullos simul, qui in hac re pedetentim irrepsere, abusus extirpandos, haec praecipiuntur ab omnibus praestanda.

1. In administratione sacramentorum rituali Romano necessario ab omnibus utendum erit, cum plena in omnibus ad eius praescriptiones conformitate.

2. In sacramentis sancti olei unctionem petentibus, fiet haec pollicis manus dextrae immediato contactu, non autem medio instrumento, nisi quando periculum fuerit contagii.

3. In administratione sacramentorum, praeter vestem talarem, utentur sacri ministri paramentis in rituali designatis, cuiusmodi sunt superpelliceum, stola conveniens etc. In administratione vero sacramenti poenitentiae nihil agatur, quod ab eiusdem ritualis Romani praescriptionibus fuerit alienum.

4. In baptismo aquam, quae supra baptizandum effunditur, fons baptismalis minime recipiet, sed alio in vase recepta proicietur in piscinam, qua nulla ecclesia carere debet.

5. Cum baptismi minister ordinarius sit proprius parochus, nullus ab ipsis parochis admittetur baptizandus, qui ad eorum parochiam non pertineat, excepto tamen casu necessitatis vel delegationis in scriptis a proprio paroco; tunc vero a baptizante res integra, rescripto adnotato, ad proprium baptizati parochum mittetur, ut de baptismo collato in libris utriusque parochiae constet.

6. Baptismus infantum ultra sex dies ab eorum ortu differri non potest.

7. Nomina obscuro, fabulosa, ridicula vel quae inanum deorum aut ethnicorum hominum propria sint, baptizandis minime imponantur, sed sanctorum nomina, quantum fieri poterit, illis sunt imponenda conformiter ad rituale Romanum.

8. Pro administratione sacramenti confirmationis, cum solemniter ministrabitur, episcopus supra rochetum (vel superpelliceum, si regularis fuerit) utetur amictu, cruce pastoralis et stola cum pluviali coloris albi, mitra simplici et baculo. Cum vero minori solemnitate administratur, paramentis supra dictis, exceptis pluviali et baculo, utetur.

9. Quod ad sacramentum poenitentiae spectat, ad directionem confessoriorum catalogus casuum reservatorum synodali seu episcopali in singulis confessionalibus affigetur.

10. Iuxta sacrorum canonum prohibitiones, nullo pacto licebit emolumentum quidquam exigere pro administratione sacri baptismatis, nullo ad id

quae sit colore seu praetextu, neque occasione vel a motivo administrationis poenitentiae.

11. Iuxta dispositionem concilii IV Lateranensis, in canone *Omnes utriusque sexus*, parochi ceterique sacerdotes curabunt, ut parvuli et Indi ad sacram communionem quamprimum admittantur. Qua de causa, illos omni studio et diligentia instruere ac disponere conabuntur.

12. In administratione sacri viatici, cum illud deferre oportuerit ad infirmos, qui per agros longe ab ecclesia parochiali commorantur, episcopi suas dioeceses visitantes, loca ceterisque circumstantiis bene perspectis, modum et formam sanctissimi viatici deferendi atque comitandi determinabunt.

13. Sacramentum extremae unctionis non ministrabitur, nisi post sacramentalem confessionem, et, si fieri potest, etiam viaticum, vel saltem postquam moribundus absolutus fuerit, si forte ab eo integritas aut aliqua saltem confessio exigi non potest. Parochi vero hoc sacramentum parvulis nequaquam negabunt, qui ad usum rationis iam pervenerint et malitiae capaces existimentur.

14. Parochi, antequam matrimonii assistant, contrahentes circa fidei rudimenta interrogent, et, si ignorantiam in eis detegant, diligenter instruant. Insuper eosdem adhortabuntur, ut sese sacramentali confessione disponant, iuxta sancti Tridentini concilii et ritualis Romani mandatum. Curam insuper adhibebunt, ut publicae proclamationes praecedant, et ut non differatur nuptiarum benedictio, nisi tempus obstat.

15. Missarum stipendium et emolumenta parochialia ob festivitates ecclesiasticas, funera, matrimonia etc. taxabuntur in dioecesis edictis, cunctis perspectis locorum temporumque circumstantiis.

IV. De vita et honestate clericorum.

Cum provinciale concilium in votis habeat, clericum vita, moribus et scientia lucem esse mundi et salem terrae, inque eius agendi atque in omnibus se gerendi simulque vestiendi ratione nihil invenire profanum et reprehendendum, ut ex illo fideles desumant vivendi formam virtutumque exempla, quae sibi ob oculos ad imitandum proponant, ab omnibus, quae hic sequuntur, decernit observanda:

1. Nulli clerico fas erit, etiam in ruralibus parochiis, in publicum prodire sine clericali tonsura vestituque sibi convenienti, sub canonicis poenis a Tridentino concilio statutis¹. Locorum ordinarii praescribent clericali vestimenti formam illudque etiam, quod induere debeant parochi apud montana loca degentes, vulgo *curas de montana*.

2. Nullus clericus in eadem simul domo cum feminis habitare poterit, exceptis avia, matre et propinquis consanguineis aut affinibus usque ad secundum gradum inclusive, vel eis quae iam quadragesimum saltem aetatis annum compleverint, atque illis, quae propinquis inserviunt et famulantur: itemque uxoribus famularum: modo tamen omnes haec recensitae mulieres probatis sint moribus et fama.

3. Ecclesiastici viri omni diligentia cavebunt domos adire, quae suspicionis praebent occasionem: profanis pariter spectaculis interesse vitabunt et deambulationibus, quae officulo sint pudori, honestati statusque decori.

4. Concubinari poenis plecentur iuxta praescripta in sacro Tridentino concilio², et in curia episcopali asservabitur liber, in quo consignentur monitiones illis factae, qui eiusmodi vitia se coinquinaverint.

5. Clericorum nemini licebit larvatum incedere vel in chereis, relicto proprio sui status vestitu, alienam personam simulare, neque alteri sub quolibet praetextu suas dare vel commodare vestes, ut eis ille, clerici personam simulans, indutus incedat. Qui contraire praesumpserint, ordinarii iudicio pecuniae summa mulctabuntur viginti saltem scutorum, quae vulgo *pesos* dicimus.

6. Ecclesiastici, si qui forte ebrietati se dederint, suspensione ab officio punientur et reclusionem per annum, neque in officium, ut prius, restitui poterunt, nisi iudicio ordinarii documenta praebuerint verae emendationis.

7. Nullus ecclesiasticorum illicitis ludis interesse poterit, neque loca illis destinata domi suae habere, neque illum coetum hominum ludendi consuetudinem habentium in propriis aedibusmittere.

8. Ecclesiastici viri neque per se neque per alios negotiationem ullam exercere poterunt: ne agros quidem aut decimas per modum negotiationis conducere, eis licitum erit.

9. Omnes ecclesiastici saeculares, et regulares, si fuerint curati, necnon ceteri regulares, in quorum conventibus non fiant collationes casuum conscientiae, tenentur adesse collationibus casuum conscientiae seu conferentiis moralibus, sub poenis in singularum statutis imponendis.

10. Ad renovationem ecclesiastici spiritus et ad fidelium aedificationem, omni studio ac diligentia curabunt episcopi, ut singulis annis clero suo tradantur exercitia spiritualia, quibus omnes aderunt clerici, absque ulla omnino excusatione: si vero ob parochiarum a loco, in quo tradantur, distantiam, difficile nonnullis fiat una cum aliis in provincia metropolim convenire, episcopus dioecesis viciniorum vicariatuum vel alium locum idoneum designare poterit, ubi sacer recessus ab his nihilominus habeatur.

V. De visitatione episcopali et synodo dioecesa.

Cum visitatio episcopalis et dioecesa synodus ecclesiasticae disciplinae veluti nervus sint et fideliumque munimen, his etenim adiunctis doctrina sana fideles instruuntur atque infirmantur, depravati mores corriguntur nec non et abusus extirpantur, qui in cultu divino et in sacrae religionis praxi irrepere solent, ut episcopi, iuxta sanctam Tridentinam synodum¹, huiusmodi obligationibus pastoralis sui muneris satisfacere valeant, sequentia praescribuntur:

1. Perspecta locorum et parochiarum distantia minime exigua nec non asperitate viarum bene perpensa, quae hiemali tempore propter inundantes aquas evadunt imperviae, episcopi suarum dioecesium visitationem intra duos annos integram perficient. Quodsi quis forte ad eam perficiendam praepeditus fuerit, visitatores designabit, studio, diligentia et zelo praestantes, qui vices eius gerentes, integram dioecesim perlustrant: ita tamen, ut visitatio dioeceseos semper intra biennium compleatur.

2. Synodum dioecesanam singulis annis convocant episcopi: ad eam vero cogendam opportunissimum soligetur tempus, exempli gratia immediate post spiritualia exercitia, quae ab ipsis episcopis simul cum proprio clero quotannis per octiduum sunt peragenda. Hoc etiam pacto absentia parochorum levior fiet, cum non bis, sed semel solummodo in anno a suis parochiis abesse debeant.

¹ Sess. XIV, cap. 6, de ref.
² Sess. XXV, cap. 14, de ref.

Sess. XXIV, cap. 2 et 3, de ref.

VI. De parochiis.

Cum parochi non solum instrumentum ad animarum sanctificationem, sed pietatis ac religionis exemplar fidelibus suis imitandum esse debeant, dumque eorum, esse nonnulli sint, qui a sacris sacerdotii legibus longe defectentes, huic tam superno muneri minime satisfaciunt, non potest fieri, quin sequentium ordinationum strictam observantiam ipsis iniungamus.

1. Parochi stricto cum rigore residentiam a sacro Tridentino concilio¹ praescriptam servabunt, nec a propriis suis ecclesiis ullo modo abesse poterunt, quin legitima causa, ab ordinario cognita et in scriptis approbata, intercedat. Idque in super sacerdotem in ecclesiis suis relinquunt, qui vices eorum suppleant, cum cognitione tamen et approbatione ipsius ordinarii. Transgressores autem, qui arbitrario modo egerint, dum fuerint absentes, fructibus beneficii multabuntur, quin tamen ordinationes Tridentini in sessione praedicta contentae aliquo modo derogentur.

2. Parochi vel eorum vices gerentes, singulis dominicis aut diebus festis, frequentius autem tempore adventus et quadragesimae, muneri suo evangelii fidelibus annuntiandi et doctrinae christianae edocendae satisfaciunt. Negligentes, si tertio deliquisse deprehendantur, viginti et quinque scutatorum poena punientur, quae fabricae ecclesiae eorum applicabuntur.

3. Tenentur insuper parochi fideles suos, praesertim obstetrices, de modo et forma administrandi in casu necessitatis baptismum instruere, ne earum incertitia infantium animae pereant. Ad eiusmodi necessitatibus melius prospiciendum, nonnullae personae in singulis pagis vel oppidulis ab ipso parochio designentur, quae sufficienter peritae atque instructae, baptismum, dum urget casus, ministrare valeant.

4. Diligentes praeterea parochi sint in missa singulis diebus dominicis et festis etiam suppressis ad normam constitutionis summi pontificis Pii IX sub die 3 maii 1858, quae incipit *Amantissimi Redemptoris*, pro populo exacte applicanda, hanc obligationem quibuscumque aliis devotionis purae motivis praefereutes. Quodsi parochus, ob beneficium eius maxime exiguum, paupertate laboret, vel necessitas urgeat celebrandi ob aliquam festivitatem stipendio donatum, dum non adsit alius sacerdos, nihil obstat quominus parochus celebret accepto stipendio, dummodo in aliqua ipsius hebdomadae feria missam pro populo applicet.

5. Parochi facultatem celebrandi missam in suis ecclesiis nemini faciant, quin sacerdos licentiam a praelato, in cuius dioecesi celebrare exoptat, prius exhibeat, quod praecipue observandum erit, si huiusmodi sacerdos extradioecesanus fuerit.

6. In libris parochialibus baptismorum, confirmationum, matrimoniorum et mortuorum tenendis atque servandis, parochi sint observantissimi. Duos insuper libros apud se habeant, alterum pro mandatis, pro informationibus autem matrimonialibus alterum. Si id non praestiterint, poena illis quatuor scutatorum imponetur.

7. Cum parochus infirmitate gravi correptus, ultima religionis auxilia petierit, viciniore ecclesiae parochus ei sacramenta ministrabit. Si autem vita functus fuerit, ipse parochus funeris exequias perficiet, quin maiores, quam pro funere parochiani primae classis, exequiarum sumptus exigat.

¹ Sess. XXIII, cap. I, de ref.

VII. De divinis officiis.

Cum ab ecclesia determinati et praecipui sint cultus divini ritus et caerimoniae, nec praelatis ipsis permittatur illos ullatenus mutare aut in alios convertere, ad nonnullos abusos et perniciosas praeses extirpandas, quae in sacrorum mysteriorum celebratione cum divini cultus dignitatis non minime dedecore irrepserunt, sequentia ad amussim servanda synodus provincialis decernit.

1. In omnibus ecclesiis cathedralibus observabitur regula consueta, quae hoc ipso concilio sancita est ad divinorum officiorum celebrationem.

2. A sancta sede apostolica impetrabitur gratia, ut in ecclesiis cathedralibus perpetuo divina officia horis celebrentur in eadem regula consueta designatis.

3. Diligenter curabunt episcopi ut, iuxta praescripta in sacro Tridentino concilio, quotidianae distributiones quantocius constituantur et conserventur.

4. Nulla sedes in cathedralium choris ultra sex menses vacabit, hisque delapsis, ius provisionis ad illum, ad quem de iure pertinet, transibit.

5. Canonicatus de officio providebuntur per examen et concursum, iuxta Tridentinum concilium et apostolicas constitutiones.

6. Inter ministros altaris, nemini rocheto manicas angustas habente uti liceat, sine speciali sedis apostolicae indulto, et si qui eiusmodi fruuntur privilegio, dioecetano praesuli illud exhibeant necesse est.

7. Prohibetur in posterum privatorum oratorum erectio ad celebrandum missae sacrificium, sine praevia apostolicae sedis licentia, atque in eorum nullo, quod cum hac praevia licentia erigatur, missae sacrificium fiet, donec ab episcopo illud visitante, iure et legitime et tenori brevis concessionis modo prorsus consentaneo erectum declaratur, hoc autem breve ad instructionem sacerdotum, qui in oratorium celebraturi accedant, fixum in illo constanter permanebit.

8. Prohibentur pariter festa et solemnitates, quas *romerias* vulgo dicimus, in sacellis celebrari solitae, quae etsi publica, idonea tamen ordinarii iudicio et decencia satis non sint, ut ea, qua per est, dignitate et reverentia sacrae functiones in illis obeantur.

9. Altare portatile in ecclesiis nullum erigetur absque episcopi permissione, aut vicarii foranei, cui ab episcopo data fuerit facultas illius concedendi. Neque tria in mensa maioris altaris statuentur altaria ad tres in illis eodem tempore missas celebrandas.

10. Nullus sacerdotum duas uno die missas celebrare poterit absque licentia ab episcopo in scriptis habita, quae ne parochia quidem concedatur, nisi ad illos casus et cum illis conditionibus, quas exigunt facultates, quae *solitae* vocantur, et bulla *Declarasti* Benedicti XIV, nec praelatis licebit huiusmodi licentiam praebere, ut altera missa in oratorio privato celebretur.

11. Prohibetur etiam frequens semi sacramenti expositio, quae, exceptis casibus communibus ab ecclesia determinatis et approbata, fieri non poterit nisi de episcopi licentia, quae tamen non conceditur nisi cum aliqua legitima causa intervenierit.

12. Nullatenus licebit candelis uti ex sebo, adipe, balaenae pinguedine, aliave eiusmodi animali materia confectis, neque ad missarum celebrationem, neque ad semi sacramenti illuminationem.

13. Inhibetur etiam, ne in processionibus semi sacramenti exhibeantur aut deferantur imagines

sanctorum aut reliquias, non excepto ligno crucis: in nulla autem processione chorare, homines personam aut aliquam huiusmodi permittentem.

14. Nulla extra ecclesiam eiusve septa fiet processio sacri sacramenti praeter eas, quas legitimus usus fert in festo corporis Christi, in dominica in Albia, et quando viaticum ad aegrotos de ferri contingit.

15. Cantica omnia vulgari lingua conscripta vetantur in missa solemnibus, neque musicorum instrumentorum concentum adhibere licebit in fufis, exequiis atque in officiis hebdomadae maioris. In ceteris autem missis solemnibus aliisque sacris functionibus usus instrumentorum musicorum non permittitur, nisi qui gravis fuerit et cohaereat praescriptionibus constitutionis *Anno Benedicti XIV. anni 1749.*

16. In ornatu, ecclesiarum prohibentur picturae profanae, ridiculi tapetes et quidquid denique quod ecclesiasticum vel sacrum non sit.

17. In nulla licebit ecclesia funebres tumulos intra maiora arae presbyterium constituere.

18. Festa celebrantur propriis diebus ab ecclesia designatis: si quando autem hoc fieri nequeat, ordinarii praescribent dies, quibus oporteat ea celebrari.

19. Meminerint ecclesiarum rectores omnesque religionis ministri, domum Dei non solum sanctitudinem decere, sed decus etiam et pulchritudinem: ideoque diligentissime curabunt, ut altaria munda sint rubricisque accommodata, idque simul de sacris vasis et paramentis est intelligendum, ut caerimoniae exacte, attente et digne pro virili fiant, ut ad honorem et reverentiam augustissimi sacramenti et ad fidelium aedificationem, gratiarum actionem in ipso templo, ubi sacrum faciunt, adhibeant: atque ita haec faciant, ut videantur a fidelibus, ut et hi glorificent Deum, qui in coelis est.

VIII. De clero informando.

Ut in ecclesia sancta Dei digni ministri et iuxta spiritum ecclesiasticum informati semper existant, atque illi, quibus sacra ministeria iam commendata fuerit ad maiorem Dei gloriam animarumque salutem, tanto munere dignius fungantur, sequentium ordinationum executio episcopis demandatur.

1. In seminariis ecclesiasticis iuvenes, qui ex legitimo matrimonio orti non sint, itemque illi, qui ad Deo servendum et ecclesiam sanctam iuvandam nullum vel modicum seu ingenii seu virtutis specimen dederint, non admittentur.

2. Quod attinet ad scholasticos, qui in seminario dioecetano instruuntur, sanctae Tridentinae synodi ordinationes quoad habitum clericalem et frequentem sacramentorum usum strictè serventur.

3. In seminariis dioecesanis et in privatis conventualium religiosorum scholis, lectiones tum philosophiae rationalis, tum disciplinae ecclesiasticae universae idioma latino tradantur.

4. Nemo ad sacros ordines ascendere praesumat, quin prius per triennium saltem in seminario episcopali, vel in aliqua domo ad id deputata, argumenta non dubia praebuerit, se non solum scientiis ecclesiasticis excolendis, sed etiam virtutibus acquirendis serio operam dedisse. Bonum insuper, vel a proprio parochi, vel a studiorum magistro, de honestate et probitate vitae testimonium exhibeat. Ad conscientiam tamen praelati spectat cum aliquo ordinando dispensare, dum illum doctrina, virtute et vocatione sufficienti praeditum esse cognoverit.

5. Praelati sacerdotibus iunioribus ad audiendas mulierum et monialium confessiones facultatem

negabunt. Immo sacerdotibus ipsa aetate iam provecioribus facultas ad audiendas confessiones non concedatur absque praevio examine, et licentia ad definitum tempus et in scriptis exarata.

6. Sacerdotes tamen quadragenarii, qui quater examen synodale subierint et singulis canonicè approbationem obtinuerint, insuper sacerdotum nondum quadragenarii, quorum scientia, prudentia et virtus iudicio praelati sit perspecta sit, superioris articali ordinationi non subiciantur.

7. Confessarii cum mulieribus, quarum confessiones excipiunt, nullam familiaritatem vel consuetudinem contrahant, nec ullo pacto domum frequentare vel sese mutuo visitare poterint, nisi forte contrarium urbanitas vel christiana caritas suaserit.

IX. De monialibus.

Ut remedium aliquod adhibeatur malis, quibus afficitur evangelicae perfectionis status, quo vivere debent virgines illae, quae Deo se penitus overunt et consecrarunt, concilii huius provincialis patres strictam sequentium dispositionum observantiam decreverunt.

1. Ordinarii pro parte, quae ipsis competit ad normam Tridentini concilii, et praesertim constitutionis Gregorii XIII quae incipit *Deo sacris*, in singulis monasteriis numerum religiosarum iuxta redditus cuiuslibet monasterii determinabunt. Quod si monasterium egestate laboret, et religiosarum numerus maior, quam pro omnibus aliendis requiritur, existat, nulla admittatur in posterum, donec ad numerum ab ordinario determinatum propter vacantes reducantur.

2. Habitum religionis nulla ex postulantibus induere poterit, quin prius in habitu saeculari ad tres menses in eodem monasterio permanserit: interea novitiarum magistrae subicietur et propriis expensis in monasterio vivet.

3. Ordinarii omnem constantiam, solum atque operam suam ponant, ut vita communis in omnibus monasteriis, si forte non viget, introducatur, idemque studium ac diligentiam adhibeant ad eam perficiendam et solidandam, ubi iam coepit vigere.

4. Visitationem monasteriorum semel in anno faciendam ordinarii nullo pacto omittant, atque iuxta mentem sancti Tridentini concilii et doctorum de hac re fuse tractantium, eorum spirituali bono prospiciant, quin rem temporalem negligant.

5. Ingressus in monasteria nemini, cuiuscumque generis, dignitatis, sexus, aetatis vel conditionis sit, concedatur, nisi vera ex parte monasterii adsit necessitas, vel ius naturale aut divinum id exigere videatur.

6. Praeter moniales nemo in monasteriis degere potest, cuius servitium in illis necessarium non sit: in huiusmodi autem necessitate solus ordinarius licentiam concedere poterit. Quam quidem nec ipse concedet, quin prius de vita et moribus ingredientium diligenter inquirat, et pariter constitutiones cuiuslibet monasterii ad hanc rem spectantes consulantur et serventur. Quod si quae persona hoc pacto admisa fuerit, egredi illi de claustris minime liceat: si autem fecerit, ius ad novum ingressum amittat.

7. Moniales ad tecta vel solaria domus superiora nequaquam ascendere possint, neque eis liceat extra primam chori cratem exire: si quae autem contra id facere praesumpserit, se excommunicationem per canones latam incurrere sciat. Fenestras insuper ad viam publicam vel domorum externarum atria, vulgo *patios*, respicientes, statim ocludantur.

¹ Sess. XXV, cap. 8, de regul.

8. Tempore adventus et quadragesimae ceterisque diebus a constitutionibus designatis, locus ad colloquendum cum monialibus, vulgo *locutorio*, maneat obscuratus, eiusque clavis ab ipsa praelata custodiatur. Reliquis vero anni temporibus huiusmodi loca non aperiantur, nisi ab hora decima matutina ad duodecimam usque; vespere autem ab hora tertia usque ad quintam. Nunquam vero in hoc loco deorit monialis aliqua auctoritas, hispano sermone *sacucha*, quae si desideretur, nulla ex monialibus ad colloquendum cum externis accedere poterit.

9. Monasterii ianuae clausae semper sint, nec ullo pacto, nisi ad ea suscipienda vel tradenda, quae per turam communem immitti non possunt, aperiantur.

10. Ordinarii in suis visitationibus modum determinabunt, quo religiosa festa in monasterio celebrari debeant, summamque pecuniae, quae in illis expendi poterit.

11. Monialibus, absque cognitione praelatae, licentia seu facultas ulla minime concedatur, nisi aliter iudicaverit earum legitimus superior.

12. Ipsa praelato solummodo et non alia, quaecumque ut monialis, de rebus ad cultum templi attingentibus curam geret.

13. Si qua processio in ecclesiis monialium habenda sit, extra eiusdem monasterii muros non egrediatur.

14. Moniales officio seu munere aliquo in monasterio fungentes, nullam omnino per se expensam faciant, sed ex redditibus eiusdem monasterii sumptus, cum necesse fuerit, exsolvendi sunt.

X. De casibus, in quibus regulares sunt episcopi subiecti.

Cum valde expediat nonnunquam casus quosdam scire, in quibus regulares subduntur episcopis, sive iure proprio, sive iure delegato, eos hic seligendos censuimus.

Regulares subduntur episcopis: 1. quoad expositionem solemnem ssimi sacramenti; 2. quantum ad insolitas imagines et novas reliquias ponendas et exponendas in suis ecclesiis quomodolibet exemptis; 3. quantum ad publicationem indulgentiarum; 4. quantum ad erectionem confraternitatum, cum possit eas cogere episcopus ad reddendam rationem administrationis earumdem, salvis privilegiis ordinum religiosorum ab apostolica sede concessis; 5. quoad renuntiationes et obligationes novitiorum, quae nullae sunt, nisi fiant cum licentia episcopi vel eius vicarii infra duos menses ante professionem; 6. Subduntur regulares episcopo in conventibus, qui numerum religiosorum per sacros canones designatum non habent et regularem disciplinam non servant; 7. Potest episcopus contra regulares procedere eosque punire in duobus casibus: si nempe eorum aliquis delictum patraret degens extra monasterium, et si degens in monasterio vel in illo vel extra illud delinqueret cum publico populi scandalo, et superior eum non punierit intra tempus ab episcopo praefigendum; 8. Subduntur etiam regulares episcopis et ab ipsis puniri possunt, si in oratoriis privatis celebrent missas diebus exceptis, vel postquam eodem die fuit ibidem iam celebrata altera missa; 9. Item subduntur regulares episcopis quoad locutionem cum monialibus, etiam sibi subiectis, et in his pariter, quae concernunt clausuram monialium, etiam sibi subiectarum, possuntque si delinquant ab ipsis puniri; 10. Potest itidem puniri ab episcopo regularis, qui sine obedientialibus litteris sui superioris a conventu culpabiliter recesserit et in tali statu ab ipso fuerit repertus; 11. Denique re-

gulares incedentes per civitatem et domos sine iusta et legitima causa et sine socio, praedictum tempore nocturno aut indecenter vestiti et sine debita modestia religiosa, possunt per episcopum puniri ad formam constitutionum apostolicarum et praesentium sanctae memoriae Clementis VIII.

Constituatur elenchus continens casus omnes, in quibus regulares subiecti sunt episcopis sive iure communi, seu per apostolicam delegationem, et in curia episcopali agerentur, ut pro casibus occurrentibus usui esse possit.

XI. De loco personarum, quae huic concilio interfuerunt.

Concilium hoc provinciale Quitense expressè declarat: ex loco assignato illis ac revivis episcopis comprovincialibus, capitulis seu procuratoribus cathedralium reliquisque ecclesiasticis, tam saecularibus quam regularibus, qui huic concilio interfuerunt, in sedendo, vqta proferendo aut quibuscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum praedictum esse factum, sed omnia, tam sui quam personarum, quae ipsimet repraesentarunt, iura et praerogativas illatas et salvas esse eodemque in statu permanere prout ante praesens concilium reperiebantur.

XII. De superioribus Limensis provinciae concilio et Quitensis dioecesis synodis.

Quoniam longissimo temporis decursu, trecentorum circiter annorum synodales constitutiones Quitenses necnon decreta provincialium conciliorum Limae, cui antea ex metropolitico iure suberat tota haec respublica Aequatoria, in desuetudinem devenierint, his omnibus dispositionibus debito respectu servato, provinciale Quitense I concilium declarat nullam vim his posthac fore, nullamque eas inducturas esse obligationem hac in nova Aequatoriana ecclesiastica provincia nullisque in eam componentibus dioecesibus.

XIII. De promulgandis et servandis omnibus huius provincialis concilii decretis.

Cum a sacris canonibus constitutum sit, ut quae in provinciali concilio definiuntur, unusquisque episcoporum in sua dioecesi publicanda et observanda curet, sequentia statuuntur:

1. Infra sex menses post huius concilii decretorum censuram et approbationem a sancta sede apostolica obtentam, omnes episcopi et vicarii tenebuntur omnia et singula huius concilii decreta tam in cathedralibus quam in parochialibus ecclesiis publicare et promulgare facere.

2. Parochi omnesque ecclesiastici iudices transumptum seu pagellam eorumdem decretorum, cum episcoporum approbatione typis editam, penes se habebunt. Qui mandato huic non obedierint, pecuniaria summa, arbitrio episcopi taxanda, multabuntur.

3. Episcopi, provisores, vicarii, visitatores ceterique huius provinciae ecclesiastici iudices quicumque moneantur de obligatione, qua secundum haec decreta seu constitutiones tenentur iudicare, ecclesiasticas causas finire, poenaeque in his appositas legitimas declarare.

4. Episcopi omnes ceterique Aequatorianae reipublicae praelati curabunt strictam observantiam et executionem omnium et singulorum decretorum, constitutionum seu statutorum huius provincialis Quitensis I concilii, quin eorum et singulorum omnium legitima executio cuiusque appellatione suspendi possit, et non obstante quacumque, licet immemoriali, consuetudine.

XIV. De celebratione proximi provincialis concilii.

Decernimus proximum provinciale concilium habendum esse intra tres annos, nisi ob gravem aliquam causam post triennium illud differri expediat.

XV. De confirmatione decretorum.

Confirmationem eorum omnium quae in hoc nostro concilio provinciali decreta sunt, ab apostolica sede, cuius examini et iudicio subiciuntur, petendam statuimus.

† Ego Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis, definitis subscripsi.

† Ego Iosephus Thomas, episcopus Guyaquilensis, definitis subscripsi.

† Ego Ioannes Antonius Hidalgo, thesaurarius sanctae metropolitanae ecclesiae Quitensis et procurator revmi episcopi Conchensis, subscripsi.

In quorum fidem, infrascripti concilii secretarii subscripsimus.

Doctor Raphael M. Vazquez, huius concilii secretarius.

Doctor Leopoldus Freire, huius concilii secretarius.

RESRIPTA PETITA.**Beatissime pater.**

Concilium provinciale Quitense a sanctitate vestra humiliter petit, ut quaedam circa ovorum et lacticinorum abstinentioniam dispenseentur.

I. Per breve, a sanctitate vestra die 20 maii 1862 datum, fideles omnes huius reipublicae Aequatorianae ovorum ac lacticinorum abstinentioniae adstringuntur in nonnullis anni diebus, videlicet in feria IV cinerum, in singulis quadragesimae sextis feriis, a feria IV usque ad sabbatum inclusive hebdomadae maioris, itemque in vigilia Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis beatae Mariae virginis, necnon sanctorum apostolorum Petri et Pauli. Attamen in precibus nostris, quibus indultum per breve praedictum obtinere expectabamus, nulla mentio facta est de gravissima hac lege pro nostra republica absolute detrahenda, neque causa ulla adducta est ad hanc gratiam a sede apostolica impetrandam. Huius autem causa multiplex est: 1. olei simul et piscium inopia, ita ut neque in oppidulis, neque in metropoli ipsa oleum et pisces saepissime invenire sit; 2. magna paupertas, qua fideles Aequatoriani ut plurimum laborant, ideoque maxima illis est difficultas ad oleum et pisces pro congrua familiae sustentatione obtinendum; 3. denique consuetudo et usus immemorialis, quo populus Aequatorianus per privilegium bullae cruciatuae huiusmodi praecocepto exemptus fuit. Quamobrem concilium provinciale Quitense a sanctitate vestra suppliciter petit, ut fideles omnes, tam saeculares quam ecclesiasticos, ab hac lege dispensare velit.

II. Sed quoniam communitates regulares itemque collegia ac seminaria nostra non parvo aere aggravarentur, si singuli vel religiosi vel moniales vel alumni ad bullam in primis cruciatam, deinde ad bullam carnis, postea ad bullam lacticinorum assumendam adigerentur, petit concilium, ut una bulla cruciata itemque unica bulla pro unaquaque communitate vel pro ipsius moderatore sufficiat: id etiam prae oculis habens, quod, iuxta declarationem sacrae poenitentiariae die 16 Ianuarii 1834, omnes commensales in diebus abstinentioniae possunt capiti familiae legitime ab abstinentionia excusato esse in prandio accommodare. Attamen cum id de communitatibus religiosis itemque de seminariis et collegiis non sit adhuc expresse declaratum, ad

multas anxietates tollendas a sanctitate vestra humiliter petitur dispensatio.

Velit sanctitas vestra binas huic petitioni annuere, quae in rationibus fundatur desumptis ex circumstantiis in quibus huius reipublicae fideles versantur, quaeque violationes contra sanctae ecclesiae praecocepta impedire intendit.

Datum Quiti, XVI kal. augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Beatissime pater.

Concilium provinciale Quitense debita animi reverentia ac demissione a sanctitate vestra petit, ut privilegia India seu indigenis per plures summos pontifices olim concessa confirmare pro hac nostra republica Aequatoriana et vigentia declarare dignetur.

Huiusmodi enim privilegia propter indigenarum hebetudinem, ignorantiam et abiectiorem concessa sunt. Cum autem his temporibus in eodem statu plus minusve miseri versentur, valde necessaria videtur talis erga filios dispensatio, ne ecclesiasticae leges frequenter violentur. Velit sanctitas vestra huiusmodi petitioni benigne annuere, qua concilium Quitense spirituali fidelium bono prospicere intendit.

Datum Quiti, XIV kal. augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Beatissime pater.

Concilium provinciale Quitense humiliter a sanctitate vestra petit, ut parochiae quae in hac republica ad religiosorum communitates spectant, auctoritati episcopali in posterum mancipentur.

Dum enim huiusmodi animarum cura non nisi condignis ministris demandari queat, neque id ab episcopo praestari possit, quando ad ipsum parochum creare non spectat: item cum de reformatione regularium hodie in hac republica agatur, et ad id obtinendum non parvi detrimenti sit praedicta animarum cura eis commissa: ideo huiusmodi transactio necessaria evadit. Velit igitur sanctitas vestra huiusmodi postulationi annuere, qua religiosarum communitatum et ecclesiae Aequatorianae ornamentum et decus concilium sibi proponit.

Datum Quiti, XIV kal. augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Beatissime pater.

Concilium provinciale Quitense, magna animi submissione sanctitatem vestram precatur, ut ad conversionem et reductionem infidelium, missionem integram et nostrae necessitati competentem ex patribus societatis Iesu in rempublicam Aequatorianam mittere dignetur.

Amplissimae enim regiones apud nos sunt, quae ab innumeris sylvicolarum tribubus hodie incoluntur, ad quas sonus apostolorum nondum pervenit, et in umbra mortis misere pereunt. Et quoniam experientia docti, operarios ad hoc ministerium aptiores, quam patres societatis Iesu, non inveniri cognovimus, ideo conversionem tot infidelium ipsis committendam esse iudicavimus.

Velit sanctitas vestra huic accedere petitioni, qua concilium sibi proponit reductionem ad vitam catholicam et socialem ac demum salutem aeternam innumerarum infidelium turbae, quae in tenebris et in umbra mortis sedet.

Datum Quiti, XIV kal. augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Beatissime pater.

Concilium provinciale Quitense a sanctitate vestra suppliciter petit, ut monasterium moni-

alium Sanctae Catharinae, in urbe nostra existens, atque ordinis Sancti Dominici, archiepiscopali iurisdictioni subiacere dignetur.

Reverendi patres Dominici, quorum inspectioni ac directioni subiacet praedictum monasterium, integre satisfacere non valent muneri suo, neque monialibus dispensare possunt spiritualem illam alimoniam ac directionem, quam conventus virginum Deo conspiciat a directoribus suis exigit. Quae cum ab ordinario diocesano facilius praestari possint, visum est in Domino ad iurisdictionem archiepiscopalem conventum Sanctae Catharinae subiacere oportere.

Faveat sanctitas vestra huic supplicationi annuere, qua concilium Quitense spiritualem profectum in virginibus Deo dicatis promovere intendit.

Datum Quiti, XIV kal. augusti 1863.

† Iosephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Beatissime pater.

Inter potissimas curas, quibus primi provincialis concilii Aequatorianae ecclesiae patres in eiusdem ecclesiae negotiis pertractandis detinentur, illa profecto postrema non fuit, qua erga beatitudinem tuam distringuntur. Vixdum adunaremur, haec mentem nostram primo subiit cogitatio, ut eius acta et decreta sanctitatis tuae nomini nuncuparemus, deinde ut solemnem conciliari testimonio significaremus, quanto moerore nos et omnes curae nostrae concediti in praesenti temporum et rerum luctuosissima conditione, in qua versatur ecclesia, afficiamur. Si labores nostros beatitudo tua benigno vultu dignabitur aspicere, quam maximum beneficium a te consecuturos fore censemus; in altero autem nihil aliud optamus, quam ut filiorum tuorum in te et in apostolicam sedem amoris, reverentiae et studii sensa cognoscas.

Tum ex publicis ephemeridibus, cum ex his, qui ad hanc a veteri orbe longissime seiunctam rempublicam adveniunt, tum etiam maxime ex frequentibus encyclicis a beatitudine tua ad universae ecclesiae episcopos datis, plane novimus, quas in angustias violenter adducta, quantove moerore excruciatam ait eadem tua beatitudo ob infensissimum bellum, quod non paucis abhinc annis contra tuum adeoque sanctae sedis civilem principatum, concitatum est et usque adeo invaluit, ut impii hostes, conatu sacrilego uberius Romandiolae, Piceni et Umbriae usurpatis provinciis, ceteras, quae tibi remanent, urbemque ipsam Romam impetant, teque de tua sede aethra sub episcopi Romani nomine in privatam conditionem deicere aelerate concupiscant.

Aequo novimus, scilicet pater, quantum ex hisce nefaria ausibus universus catholicus se commoverit orbis. Laetanti animo profecto intelleximus omnes fere, quotquot per orbem dispersi sunt, catholicae ecclesiae episcopos in publicum editis monumentis bellum hoc scelestissimum fuisse detestatos tuamque causam strenue defendisse. Episcopis quoque concinere plurimi ingenio, literis omnique doctrinae genere pollentes. Nostram admirationem excitant praesertim antistites Galliarum, qui evangelica prorsus libertate ante omnes vocem extulerunt, tum ut solamen aliquod cordi tuo afferrent, tum etiam ut errantia sophismata retardando principes et magnates ac populi omnes edocerentur de tui et ecclesiae legitimo temporali principatu. Demirati quoque fuimus, quod omnis ordinis viri et iuvenes ex unaquaque natione, relictis parentibus et demibus, in eius defensionem militiae tuae nomen dederint, nobiliores se putantes evasuros, si vitam et sanguinem pro Petri sede funderent,

quemadmodum se eorum pluribus effectum fuisse legimus, qui ad Fidardi arcem in bello percussis gloriose obierunt. Sed [quod] illuc admirationis impellit, ut quis prae animi commotione a lacrymis temperari nequeat, illud sane est, quod ex totius orbis unaquaque regione et plaga, ex rupibus et montibus quoque inaccessis, non modo principes praedivites et civis, sed villici et rusticani, viri et mulieres, tum etiam infantes, inopes licet et pauperrimi, suum quisque obolum, uti vocant, Sancti Petri ad sanctitatis tuae pedes transmittat. In quo factum illud, quod olim in templo Salomonis a servatore nostro commendatum in evangelio legitur, temporibus nostris erga sanctam sedem cernimus renovatum, ut et divites suas opes, et viduae pauperulae duo tantum aera sibi residua in gazophylacium mitterent. Scimus namque et matronas sibi sua pretiosa monilia et viduas panem sibi ex ore ademisse, unde haberent quo fidem ac in te amorem suo qualicumque dono demonstrarent.

Commotio haec, sanctissime pater, tam universalis, tam intima, tam aperta, tam flagrans aliquid magni et valde magni prae se fert et significat. Cur enim dum vix tuum civilem principatum oppugnari intelligitur, cur ad eius periculum omnium populorum corda tam subito, tam facile infremunt et animi tam potenter fervent et concitantur? Id non ab humano sensu aut ratione profecto efficitur, sed ab illo Spiritu sancti instinctu provenit, quo imbutus populus christianus abaque ulla mentis contentione aut ratiocinio, sed subito et sponte, quin sibi rationem reddere valeat, in eiusdem sanctae sedis temporalis domini oppugnatione aliquid aliud, aliquid altius, aliquid scelestius sibi pertimescendum sentit et putat. Equidem Spiritus ille divinus, qui ex speciali promissione Petro facta, pater beatissime, tibi docenti assistit et quae doceas suggerit, idem ille Spiritus est, qui corda quoque discipulorum et fidelium sua illustratione invadit et penetrat, adeo ut et ipsi e regione in idem ac tu mirabili consensione colliment.

Etenim si illi, qui in tuum civilem principatum tam impium et ferox bellum commoverunt, autumantes illum praesenti civilitati et progressui unicum impedimentum et obstaculum esse, vera aequa et solida civilitate et progressu, prout ipsi crepantibus buccis praedicant, contenti esse vellent, quid pro eis ex inaudita liberalitate non effecisti? Uro atque eodem verbo poenae eis remisisti, processus obtruncasti, eos exules in patriam revocasti, eosque ad omnia antiqua iura et etiam munia evexisti, atque libertates, quas optabant, concessisti. Haec ideo memoramus, non ut aut praedecessores tuos immoderate severitatis, aut beatitudinem tuam nimiae clementiae insimulemus. Nam et decessores tui numquam ab iustitiae, aequitatis et prudentiae tramite in rebellium decernendis infligendisque poenis nec hilum sese avocarunt, et beatitudo tua in his relaxandis libertatibusque concedendis non nisi divino instinctu ducta id egit. Siquidem omnibus fere in Europa adversus sanctae sedis in perduelles severitatem, quam nimiam et fortassis iniquam appellabant, conclamantibus, oportebat ut exemplum clementiae eis exhiberetur; non tamen illud, quod civilis prudentia aut humanitatis sensus suggerere valet, sed illud, quod evangelium Christi et caritas christiana universalis ecclesiae pastoris pectori inspirare tantum potest, nimirum ut perduellibus plena venia daretur, eorumque crimina perpetua oblivione delerentur, et ipsi, quemadmodum in evangelio cum filio prodigo actum fuit, paterno sinu tamquam filii complecterentur pristinaeque iuribus et honoribus restituerentur.

Id omnipotentis Dei sapientissimo consilio et tuo actum praedicamus. Quandoquidem eorum subsecuta ingratitude et proditio effecit, ut et decessorum tuorum severitas ab nimietatis nota in conspectu universae Europae aboleretur, et clementia tua aurore illius ornata cerneretur, qui ab his ipsis, in quos peculiariter beneficia effudit, proditas et cruci affixas fuit, et huius saeculi potestates facto agnoscerent, veri regiminis principia non esse illa, quae huius saeculi philosophia, sed catholica religio docet, et orbis universus obstupesceret se sentiens ab erumpenti perduellionis vulcano liberatum; uno verbo effecit, ut apostolicae sedis iustitia, sanctitas et prudentia magis elucesceret, tua clementia suis splendoribus decoraretur, principes illuminarentur, omnes instruerentur populi perduelliumque incorrigibilitas apud omnes in comperto poneretur.

At hi non incorrigibiles medo sunt, sed eo nequitiae pervenerunt, ut tuum civilem principatum, non ideo quia civile principatum tantum sit, odio habeant, sed quia in mundo religionis, simul iusti et aequi omnis, unicum est et praesidium et sustentaculum. Etenim cum Romanus pontifex, ut ipsi per novemdecim circiter saeculorum experimentum bene norunt, ex dispositione divina religionis cunctarumque virtutum simulque iuris omnis tam humani quam divini unicus in orbe sit legitimus assertor et vindex, ideo illi terrenum principatum auferre moliantur, ut ab orbe omnis idea virtutis, boni et aequi penitus evanescat, simulque sibi licitum faciant omnia quaeque sive divina, sive humana susdeque vertere et omnino delere. Haec nobis cogitantibus obviam venerunt praecleara illa verba, quae in allocutione die 18 martii 1861 a beatitudine tua habita cum gaudio perlegimus: „Romani pontificatus oppugnatio non solum eo spectat, ut haec sancta sedes et Romanus pontifex legitimo suo civili principatu omnino privetur, sed eo etiam tendit, ut infirmetur et, si fieri unquam posset, plane tollatur salutaris catholicae religionis virtus.“

Quae cum ita sint, laudes et gratias immortalis Deo toto corde a nobis, rependendas censemus, quod sapientia sua effecerit, ut sanctae sedi temporale regnum adjudicaretur atque coniungeretur, et ut Romanus pontifex ipse idem esset et princeps et rex. Consociatio haec aut coniunctio tam gravis est et tantam necessitudinis intimitatem cum ecclesia ipsa habet et prae se fert, ut eo spiritu et conatu, quo quis civilem sanctae sedis principatum tuendum, defendendum et sustinendum susceperit, ipsam quoque ecclesiam sustineat, defendat et tueatur.

Etenim si, ex ipsorum ecclesiae hostium pharisaica concessione, summus pontifex suum honorem suamque in spiritali animarum regimine et auctoritatem et libertatem et independentiam habere debet, quis honor quaeve auctoritas sive libertas ac independentia inesse illi potest, si libero etiam atque usquequaque independenti non potestati civili principatu? Aliud ab eo, si valent, aliud medium excogitent, quo inter tot regna et principes, qui sunt in mundo, non solum apud christianam plebem, sed etiam apud imperatores et reges et magnates, qui utpote christiani ei subiciantur, auctoritas eius et libertas ac independentia sarta tecta servetur. Nobis profecto nullum magis aptum, nullum dignius, nullum magis accommodatum est, quam illud, quod sapientissimo et peculiarissimo divinae providentiae consilio manifeste constitutum, quod plurium saeculorum decursu confirmatum, quod populorum summa gratitudine acceptum, quod iuristarum doctorumque rationibus comprobatum, quod regum et imperatorum omnium perpetua con-

cessione recognitum, quod in solemnibus inter nationes conventionibus demum sancitum et commendatum et veneratum perpetuo reperitur, scilicet Romanae ecclesiae, et sanctae sedis civilis principatus. Mirum sane est, quod nihil sibi facessat, utrum acatholicarum sectarum religiosa negotia omnia in unam eandemque personam, quae simul caput religionis sit et civilis princeps, vocant, id tantum in unum Romanum pontificem colere posse negent. Hoc agendi modo, sanctissime pater, istiusmodi antiqui iuris recentissimi subversores nec opinantes comprobant et aperte declarant, se nullum regem, aut imperatorem quemvis, nisi Romanum pontificem tantum agnoscere religionis, iustitiae, aequitatis ceterarumque virtutum legitimum assertorem et vindicem: ideo illam tantummodo verendum et timendum esse, sicut invi, fatentur.

Dicant porro, Christi regnum non esse de hoc mundo. Quid inde? et nos praedicamus Christi regnum non a mundo rationem et originem suam ducere. Fatemur et nos libenter, quod non eiusdem naturae sit ac mundus. Quid profecto? ex eo quod a mundo non oriatur et de natura mundi non sit, ideo naturae auctor in mundo et in mundum amplius non habet potestatem, ut suum vicarium in terris principem civilem constituere nequeat? Fatemur quoque materiam, qua calix conficitur, etsi auream et argenteam, longe inferioris et deterioris naturae esse, quam Christi sanguinem, in quem in eucharistia vinum transubstantiatur, et tamen quomodo absque calice vinum consecrari et sacratissimus Christi sanguis consummari et sumi potest? Quemadmodum igitur ad sacratissimum Christi sanguinem consecrandum, sumendum atque deferendum necessarius est materialis calix, ita sanctae sedis civilem principatum necessarium esse ducimus ad auctoritatem potestatemque illam spirituales, pro salute mundi in terris a Christo domino constitutam, offerendam, sustinendam et manifestandam. Quandoquidem spiritalis Romani pontificis auctoritas, ut finem, pro quo instituta fuit, consequatur, oportet quod non solum libero et independenti sui exercitio fruatur, sed etiam quod ab omnibus cognosci et discerni possit, ad eamque quicumque ad regnum coelorum vocatus, ex quocumque loco absque ullius impedimenti genere accedere et recurrere valeat. Quodsi non libera, quam ratione et modo sua salutaris monita vulgabit aut decreta edet? Quodsi non omnibus conspicua, quomodo quis eam cognoscere et in tanto numero falsae religionis praedicatorum distinguere aut discernere poterit? Quod si non accessibilis, quomodo indigentium spiritalibus necessitatibus consulatur? Quonam pacto haec obtineri possent, nisi in fastigio societatis civilis cum civili principatu coniuncta ipsa resideat et consistat?

Huc, pater beatissime, huc spectant moderni hostes tui civilis principatus, ut si Romanum pontificem in privatam conditionem delicere et sanctae sedis temporale dominium de medio tollere datum illis esset, quod Deus numquam pro certo sinet, ecclesiam ipsam labefactare eamque a mundo penitus eliminare sibi putent.

Petra namque illa, in qua Christus salvator suam fundavit ecclesiam, illa civitas, quam in monte sitam in evangelio legimus, tabernaculum illud, quod psalmorum liber in sole collocatum describit, ecclesia demum, quae, declarante Augustino, non in occulto, sed in manifestatione posita est, connexionem et quamdam intimitatem pro certo habet et prae se fert cum civili sanctae sedis dominio, quam connexionem et intimitatem hostes profecto ita accipiant, ut temporali dominio abolito et petram

ipsam infringere, et civitatem de monte diruere, et A tabernaculum tenebris obvolvere, et ecclesiam ipsam penitus delere posse sibi facile persuadeant.

Quale spectaculum de se in mundo praebet temporale dominium sanctae sedis? Si regiones, in quas protenditur, aut provinciae, quibus coalescit, inspiciantur, sunt adeo parvae et exiguae, ut in universi orbis amplitudine non nisi punctum appareat, et tamen tantam de se famam et celebritatem in toto universo excitat, ut nullus aliud, gloriosum licet, quantumvis magnum, potius et opulentum, imperium aut regnum sit, quod parem sibi admirationem et famam assecutum unquam fuerit. Bellum ipsum nefarium, quo impetitur, efficit, ut illud in Europae totiusque mundi conspectu in sua parvitate gloriosius et admirabilius evadat. Putandumne erit, ut cum Dominus in extremo iudicii die iudicaturas gentes advenerit, reperiantur, qui in suae infidelitatis excusationem afferre possint? se portam caeli et ecclesiam Christi, in qua tantum salus aeterna invenitur, non novisse? Ideo fit, ut ecclesia ab omnibus distinguatur, omnibus facile accessibilis sit in suo supremo capite. Ideo fit, ut eius civilis principatus repraesentet petram, in qua fundata surgit ecclesia, et civitatem illam, quae in monte posita omnium oculis patet, et tabernaculum illud, quod in sole collocatum omnes illuminat, et demum ecclesiam ipsam, quae non in tenebris, sed in manifestatione sita, suae sanctitatis et sapientiae vim ad omnium salutem expandit. Unde civilis principatus ipse sit sedes et subsellium illud, in quo cum residet Romanus pontifex, resident oportet quoque suprema auctoritas et divina maiestas ecclesiae, quia ubi Petrus ibi ecclesia.

Idecirco moderni veteratores nihil intentatum relinquunt, ut te de tua sede exturbent, quia pastorem percutientes, se oves facile dispersuros putent, teque in obscuram conditionem deiecto societatem quoque catholicam subversuros et penitus deleturos se credant, eandem illi sortem parantes, quam impiissimo deicidio sibi miserrime comparavit populus Iudaicus, qui absque civitate et templo, sine sacerdotio et regno, sine altari, cum ubique sit, nullibi reperitur, omnibus peripsema factus, in toto orbe vagus et profugus, infandum spectaculum suae deiectionis se exhibet.

Haec ideo memorabamus, pater sempe, ut videatur quanti catholicae ecclesiae intersit civilis sanctae sedis principatus, quove necessitudinis vinculo ei consocietur, adeo ut ipsa in eo, veluti in proprio solio consistens, in animarum spirituali regimine plena libertate potitur, maiestatemque suam divinam et speciositatem omnibus conspicuam faciat, atque veritatem, qua a falsis secernitur, demonstrat, seque tandem ad salutem finis et summis accessibilem facile praebet.

Quapropter primi provincialis concilii ecclesiae Aequatorianae patres laeto animo sanctitati tuae gratulamur de constantia, de fortitudine deque singulari prudentia, qua sanctae sedis et ecclesiae catholicae temporalia iura adversus invasores asseruisti et sustinuisti. Omnipotenti Deo et Christo gratias agimus, quod in te talem pontificem ecclesiae suae dederit, qualem et temporum adversitas et rerum necessitas ex postulabat, quique suis virtutibus et recte factis tempestatem, quae in ecclesiam confusa est, dissipare possit et dissipabit. Interim aequo animo tuis moeroribus et nos moeremus, eidem angustiis, quibus tu, et nos angimur, tuismet afflictionibus affligimur, tuis lacrymis nostras commiscemus, sperantes fore ut brevi pace ecclesiae reddita, de tuo triumpho gaudere possimus, quem ut Deus quantocius acceleret, non

desistimus a precibus fundendis, interponentes merita sanctae Mariae virginis, a te novo praecoeptione immaculatae sanctae conceptionis dogmatica definitione nuper commendatae, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, necnon nostrarum ecclesiarum patronorum, qui apud misericordiarum patrem et ipsi supplices adsint, ut illa laeta dies tibi, nobis, ecclesiae universae cito illucescat.

Sensa haec nostra, beatissime pater, et concilii acta et nos ipsos ad tuos pedes ponimus, eos deosculando, apostolicam tuam benedictionem super nos et gregem nostrum postulantes.

Datum Quiti, XIV kalendas augusti 1863.

Josephus Maria, archiepiscopus Quitensis.

Approbatio concilii.

Archiepiscopo Quitensi.

Perillustris ac revme domine uti frater. — Demando semini domini nostri Pii IX ac ex instituto decessorum suorum, omni patres qui praepositi sunt Tridentini concilii decretis interpretandis atque tuendis, repognaverunt et expenderunt concilium provinciale istius Aequatorianae ditionis [ab] amplitudine tua ac tuis suffraganeis medio anno 1863 celebratum, quod litteris ad sanctitatem suam XIV kalendas augusti eiusdem anni datis remittendum curavisti. Sedula diligentia et maturitas concilii, quae in hisce negotiis ponderandis et expediendis pro eorum gravitate interponi solent, obstiterunt, ne celerius illiusmodi examen institui et accurate numeris omnibus absolvi posset. Modo vero expletis omnibus, quae rite agenda, vehementer gaudeo, me, qui sacrae huic congregationi praesum, de auctoritate pontificis optimi maximi, cui speciatim de more relata res est, ac de sententia collegarum meorum, has amplitudini tuae dare litteras, quibus magnam animi delectationem, qua in huiusmodi officii munere obeundo perfusi fuimus, [significem].

In primis, tametsi eiusdem concilii acta minime transmisseris, certissime tamen habent omni patres, quod eadem rite locum habuerint. Subinde iisdem mirifice placuit, vos aemulatos memorabilia miorum vestrorum vestigia, qui pluribus istis habitis et memoriae traditis provincialibus conciliis inclaruerunt, simul ac concordatum inter sanctam hanc sedem et reipublicam Aequatorianam initum et inter eiusdem reipublicae leges recensitum est, plena statim libertate usos esse, ut in synodalem conventum coiretis, in quo, collatis una consiliis, de re istis sacra consultaretur et gravibus ovium vostrarum necessitatibus unanimo consensu ac ratione uniformi provideretur.

Porro normas et ecclesiastici ritus, quos vestri loquendi more *regulas consuetas* nomine nuncupatis, eo certe et indubie conducent, ut officia divina iuxta praescriptum concilii Tridentini¹ nedum omni cum diligentia, sed et ampliori dignitate, et spirituali christifidelium bono ordinentur et absolvantur. Quae vero dein decreta circa disciplinam, de causarum iudiciis, de fidei professione, de sacramentis, de vita et honestate clericorum, de sacra dioeceseon visitatione ac synodo dioeceseana, de parochiis, de divinis officiis, de ecclesiastica cleri institutione ac religiosis utriusque sexus personis aliisque rebus edictis, huiusmodi viae sunt, ut plurimam ovibus vestris utilitatem et non mediocre rei sacrae incrementum in posterum tempus allatura sint.

At quoniam opus est ei, qui ecclesiastici regimini gubernaculo sedet, cum fortiter, tum suaviter omnia gerere, ut facilius ad salutis aeternae portum

¹ Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 12. de ref.

animas suae curae concessitas perducere queat, pro vestra prudentia atque iudicio consultius existimavistis, nonnullas ab apostolica sede gratias exoptulare, quibus plausior sternatur via ad ecclesiasticam disciplinam, remotis impedimentis, facilius promovendam ac latius propagandam. Quae super re amplitudini tuae significare non omittit, ea singulis postulatâ singulis sacris congregationibus amandata fuisse, quibus peculiariter competit eadem pertractare et pro sua auctoritate id consistigere, quod melius in Domino visum fuerit. Itaque suo tempore, quae cuique postulate dabitur, respon- sionem accipias.

Post haec non sine peculiari iucunditate exceptas sunt significationes impensi studii ac pietatis, quas in exitu synodaliû decretorum exprimere studuistis ob teterrimum bellum, quod a perditissimis hominibus in civilem apostolicam sedis principatum atque adeo in ipsam catholicam religionem nefarie infertur ac pertinacissime fovetur. Etenim si communis fidelium pater ingratus ac perrivacem aliquorum ex filiis suis errantium animum per summam indignitatem experitur, solatium saltem capit et virtutem ex alto augeri persequitur, dum maxima filiorum suorum pars, ac speciatim eorum, qui in longe disitis catholici orbis regionibus distinctentur, in suae aegritudinis partem veniant suisque subsidiis difficultates et angustias, in quibus versatur, levare et erigere certatim gestiunt. Coelestis misericordiarum pater ac Deus totius consolationis studiosam hanc vestram voluntatem custodiat, eamque in aeternam animarum vestrarum salutem derivare uberrime tribuat. Potissimum vero idem ipse, qui vestris laboribus incrementum solus dare potest, saluberrimas eas in synodali conventu editas constitutiones gratiae suae rore fecundet, et in dies magis atque magis earundem fructum amplifcet. Illud insuper indesinenti suo beneficio faciat, ut non modo, quae probe statuistis, re praestare possitis, sed et alia, quae ad maius ecclesiarum vestrarum bonum, praesertim, ad errores circa fidem et mores convellendos, reliqua sint, in futuro concilio provinciali opportune decernere et executioni mandare valeatis.

Haec generatim dicta habet, dum synodalia decreta recognita et expensa ad amplitudinem tuam remitto. Ceterum, quae speciatim omni patres rescribendae duxerint, habebis ex ea pagella, quam huic literis adnexam reperies.

Haece nomine perscriptis sacrae huiusmodi congregationis, quae ad maiora usque pro vestris ecclesiis capessenda animum vobis addit, simulque uberiora vobis in Domino gratulandi argumenta sibi adpromittit, ad me quod singulatim pertinet, omne meum studium ex animo testatum facio amplitudini tuae, cui fausta quaeque ac salutaris a Domino precor.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus.
Romae, 21 decembris 1863.

† Cardinalis Catarini, praefectus.

Petrus, archiepiscopus Sardinus, prosecretarius.

In selecta congregatione eorum ac reverentium patrum concilii Tridentini interpretum, iussu sedis domini nostri Pii papae IX habita die 29 septembris 1863 ob examen decretorum concilii provinciae Quitensis anno 1863 celebrati, eidem omni patres, ex iniuncto sibi officio, ea, quae sequuntur, animadvertenda ac moderanda esse duxerunt. — Adnotarunt prae primis non fuisse transmissa sacrae congregationi acta concilii. Nihilominus pro certo habuerunt omnia rite ac recte ad normam sacrorum

canonum et morem omnium conciliorum pertractata ac absoluta fuisse, praesertim quoad fidei professionem, quae procul dubio tam ab episcopis, tum a ceteris in synodo congregatis iuxta ordinationem sacri concilii Tridentini et secundum formam a sanctae memoriae Pio IV sancitam palam et publice emitti debuit, cum ceteroquin in ipsa synodo, sub decreto 2, eiusmodi praescriptio clare aperteque edicatur. Qua tamen de re, ne illo anquam tempore ambigi queat, optimum factu duxerunt, si textus praefatas fidei professionis actus concilii edendis fideliter inseratur.

P. 3, lin. 1, verbis „vim obligandi“ haec subroganda: „maius robur“.

P. 3, § Ad vespertini, lin. 6, post verbum „recitabitur“ adiciatur: „ex speciali indulto apostolico.“

P. 10, cap. 13, lin. 1, post verba „missa conventualis“, addantur: „applicanda pro benefactoribus in genere iuxta constitutionem sanctae memoriae Benedicti XIV: Cùm semper oblatas.“

P. 24, § Theologus, lin. 2, expunctis verbis „sacram“ usque ad „legendi“, haec substituenda duxerunt: „iuxta sacros canones et constitutionem sanctae memoriae Benedicti XIII *Pastoralis officii*, sacram scripturam clero et populo explicandi.“

Ibid., lin. 4, post verbum „lucrifacit“ haec addenda: „pro ea die, qua publice legit,“ deletis verbis „si suum“ usque ad „satisfecerit“.

Ibid., lin. 6, expungantur verba „vel in iure canonico“.

P. 25, in fine cap. 31, haec addenda duxerunt: „praedicti omnes, qui aliquo gradu in sacra theologia vel iure sacrorum canonum insigniri debent, eum assequi teneantur a legitima auctoritate.“

P. 38, decretum 2, § ecclesiasticus lin. 5, expunctis verbis „nec ullum“ usque ad „satisfecerit“, haec subroganda: „secus nequeat omnino sedis episcopalis possessionem capere.“

Ibid., in fine eiusdem decreti haec addi cupiunt: „Curabunt praeterea episcopi, ut ab omnibus professoribus publicisque scholarum magistris annis singulis, in initio scholastici cursus, emittatur fidei professio a sanctae memoriae Pio IV, praescripta.“

P. 39, num. 7, post verbum „imponenda“ addatur: „conformiter ad rituale Romanum.“

P. 40, lin. 2, post verbum „confessionem“ poni: „et, si fieri potest, etiam viaticum.“

Ibid., sequenti num. 14, lin. 2, post vocem „contrahentes“ adicienda haec alia: „circa fidei rudimenta interrogent et, si ignorantiam in eis detegant, diligenter instruant. Insuper eosdem adhortabuntur“ etc., cum iis quae sequuntur.

P. 41, num. 9, post verbum „regulares“, dempta voce „itidem“, sententiam hac ratione esse vertendam: „regulares si fuerint curati, nec non ceteri regulares, in quorum conventibus non fiant collationes casuum conscientiae, teneantur adesse“ etc.

P. 43, num. 4, verba „singulis diebus festis“ per haec alia vertenda: „singulis diebus dominicis et festis etiam suppressis, ad normam constitutionis summi pontificis Pii IX, sub 3 maii 1863, quae incipit *Amantissimi redemptoris*.“

P. 45, ad calcem num. 15, addenda haec sunt: „in ceteris autem missis solemnibus aliisque sacris functionibus neus instrumentorum musicorum non permittitur, nisi qui gravis fuerit et cohaereat

Textus decretorum impressorum supra col. 461-71, correctos fuit ad mentem observationum sacrae congregationis concilii. — Nota I.-B. Martin.

praescriptionibus constitutionis *Aennis* Benedicti XIV. anni 1749.

P. ead. De clero informando §. In seminariis lit. 4. tollentur verba „attamen“ usque ad „particularibus“.

Pag. 46, decret. 9, num. 1, post primam vocem „Ordinarii“ haec addenda: „pro parte, quae ipsis competit ad normam Tridentini concilii, sess. XXV, cap. 3. de regul. et praesertim constitutionis Gregorii XIII, quae incipit *Deo sacris*.“

P. 47, num. 11, expuncta voce „consensu“ haec alijs ultimis verbis addenda: „nisi aliter iudicaverit eorum legitimus superior.“

P. 48, decret. 10, sub initio post verbum „episcopis“ addendum: „sive iure proprio, sive iure delegato.“

Ibid., ad finem num. 4, haec inserenda: „salvis privilegijs ordinum religiosorum ab apostolica sede concessis.“

Ibid., sub num. 6, auferenda verba „sedia apostolicae delegato“.

Ibid., sub num. 10, verbo „recesserit“ praemittenda vox „culpabiliter“.

Ibid., num. 11, ita exprimendum: „denique regulares incidentes per civitatem et domos sine iusta et legitima causa et sine socio, praesertim tempore nocturno, aut indecenter vestiti et sine debita modestia religiosa, possunt per episcopum puniri ad formam constitutionum apostolicarum et praesertim sanctae memoriae Clementis VIII.“

In epistola autem a patribus concilii saeno dño nostro conscripta atque ad eiusdem concilii calcem relata, proponunt ut loco „martyres obierunt“, ponatur „gloriose obierunt“.

Tandem opportunum censent, ut ad calcem synodi referantur per extensum, quoad fieri possit, praecipuae constitutiones dogmaticae, encyclicae et allocationes pontificiae ac praesertim nuperrima, quas incipit *Quanta cura* cum syllabo propositionum, die 8 decembris 1864, evulgato.

Petrus, archiepiscopus Sardinus, prosecretarius.

Rescriptum ad preces circa lactinia etc.

Beatissime pater.

Concilium provinciale Quitense a sanctitate vestra humiliter petit, ut quaedam circa ovorum ac lactiniorum abtinentiam dispensentur.

1. Per breve a sanctitate vestra die 20 maii 1862 datum, fideles omnes huius reipublicae Aequatorianae ovorum ac lactiniorum abtinentiae adstringuntur in nonnullis anni diebus, videlicet in feria IV cinerum, in singulis quadragesimae sextis feriis, in hebdomada maiori a feria IV, pro viris autem ecclesiasticis a feria II usque ad sabbatum inclusive, item in pervigijs Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis beatae Mariae virginis, nec non sanctorum apostolorum Petri et Pauli. Attamen in precibus nostris, quibus indultum nomine gubernii huius reipublicae postulatum est, nulla mentio facta fuit de huiusmodi abtinentiae lege pro nostra republica absolute detrahenda, neque causa ulla adducta est ad hanc gratiam a sede apostolica impetrandam, quae quidem multiplex est: 1. olei simul et piscium inopia, ita ut neque in oppidulis neque in metropoli ipsa oleum et pisces saepissime inveniri sit; 2. magna paupertas, qua fideles Aequatoriani ut plurimum laborant, ideoque maxima illis est difficultas ad oleum et pisces pro congrua familiae sustentatione obtinendum; 3. denique consuetudo et usus immemorialis, quo populus Aequatorianus

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

A huiusmodi praescripto per privilegium bullae cruciatuae exemptus fuit. Quamobrem concilium provinciale Quitense a sanctitate vestra suppliciter petit, ut fideles omnes, etiam ecclesiasticos et regulares, qui propria regula vel voto ad id observandum adstricti non fuerint, ab hac lege absolute dispensare velit.

2. Sed quoniam communitates regulares, nec non collegia ac seminaria nostra non parvo aere aggravarentur, si singuli vel religiosi vel moniales vel alumni ad bullam imprimis cruciatuae, deinde ad huius indulti bullam assumendam adigerentur, petit concilium, ut una bulla cruciatua itemque unica huius indulti, quod vocant quadragesimale, pro unaquaque communitate vel pro ipsius moderatore sufficiat: id etiam praec oculis habens, quod, iuxta declarationem sacrae poenitentiariae die 16 ianuarii 1834, omnes commensales in diebus abtinentiae possunt capiti, familiae, ab abtinentia legitime excusato, esse in pñdio accomodare. Attamen cum id de communitatibus, religiosis itemque de seminariis et collegiis non sit adhuc expresse declaratum, ad multas anxietates tollendas, a sanctitate vestra, quoad utramque elemosynam spectat humiliter petitur modo supra dicto dispensatio.

Velit sanctitas vestra binae huic petitioni annuere, quae in rationibus fundatur desumptis ex circumstantiis, in quibus huius reipublicae fideles versantur, quaeque violationes contra sanctae ecclesiae praecipua impedire intendit.

Feria 4, die 11 maii 1864.

Saenus dominus noster dominus Pius divina providentia papa IX, in solita audientia reverendo domino adessori sancti Officii impertita, audita relatione suprascripti supplicis libelli, una cum eorum et revmorum dominorum cardinalium generalium inquisitorum suffragiis, quoad 1° postulatam, attentis expositis, benigne annuit pro gratia iuxta praecbe, durante indulto quadragesimali de quo in precibus. Quod vero spectat ad 2° postulatam, sanctitas sua communicandam mandavit episcopis ecclesiasticae provinciae Quitensis declarationem datam die 6 augusti 1860, a sacra poenitentiaris, quae est huiusmodi: „Sacra poenitentiaris, quae est huiusmodi: „Sacra poenitentiaris numquam censuit, dispensato ob legitimam causam patrefamilias ab abtinentia carni in diebus esurialibus, dispensato hoc ipso esse filios sub eius potestate positos, sed declarationem tantummodo seu instructionem dare intendit confessariis, posse iis permitti, iustis concurrentibus causis a vera necessitate petitis, quando aliter se sustentare non possunt, uti cibis patri-familias indultis, firma semper obligatione de non permiscendis licitis atque illicitis epulis et de unica comestione in die pro iis qui ieiunare tenentur.“ Ex qua declaratione constat responsionem alias datam ab eadem sacra poenitentiaris, die 16 ianuarii 1834, et in precibus allegatam, ad rem non facere, ac proinde singulos teneri solvere elemosynas in apostolicis brevibus praescriptas. Nihilominus, perdurantibus expositis rerum adiunctis et perdurante indulto quadragesimali, saenus pater benigne remisit preces in hoc secundo postulate contentas prudenti arbitrio et conscientiae episcoporum oratorum, cum facultatibus necessariis et opportunis, ut communitatibus vere indigentibus aliquas elemosynarum remissiones facere valeant, prout congruum eidem ordinariis videbitur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Angelus Argenti, sacrae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

INDUCTUM

ad divina officia in cathedralibus celebranda.

Beatissime pater.

Congilium provinciale Quitense a sanctitate vestra suppliciter exposcit, ut horarum designationem ad divina officia in ecclesiis cathedralibus celebranda in regula consueti, ab eodem concilio statutam approbare dignetur. Ex usu remotissimò, divina officia, in his ecclesiis cathedralibus, in aliis quam a sacris canonibus praescriptis horis celebrantur. Cum autem haec consuetudo abeque multis obstaculis minime derogari possit, dispensationem a sanctitate vestra petit concilium, ut huiusmodi horarum mutatio canonica existat. Et Deus...

Die 22 ianuarii 1866. — Semus dominus noster, audita relatione infrascripti pro-secretarii sacrae congregationis concilii, supra scriptis precibus benigne annuit iuxta petita, per decennium proximum tantum.

P. cardinalis Caterini, praefectus.

Petrus, archiepiscopus Sardinianus, pro-secretarius.

BREVE

ad suppressionem festorum et ieiuniorum spectans.

Pius papa IX.

Ad futuram rei memoriam. Rejatum est nobis apostolicum indultum, quo dierum festorum numerum in ditione reipublicae Aequatoriae, gravibus permoti causis, alias imminuimus, cum iusto tempore prorogatum non fuerit, iamdiu exspirasse, cumque vel in praesens illae rationes maneant, quae nos primo ad indultum eiusmodi concedendum impulerunt, supplicae adhibitae sunt nobis preces, ut idem indultum in aliud temporis protendere de benignitate nostra velimus. Nos igitur, pro pastoralis nostro officio de universi dominici gregis salute solliciti, et ad christifidelium bonum vastis illis in regionibus maxime intenti, votis huiusmodi adnuendum ultro censuimus. Quamobrem omnes et singulos, quibus haec litterae favent, peculiari beneficentia prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis quovis modo vel quavis de causa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, de apostolicae nostrae potestatis plenitudine, venerabili fratri archiepiscopo Quitensi opportunas necessariasque facultates huius litteris tribuimus atque impertimus, ut, quoties res ita se habent, prout expositae, et in Domino expedire censerit, eadem auctoritate nostra apostolica numerum dierum festorum, qui in reipublicae Aequatoriae ditione cum praecocepto adstanti sacrosancto missae sacrificio et ab servilibus operibus abstinendi celebrantur, ad eos tantum reducere possit, qui infra scripti sunt, nempe ad omnes per annum dies dominicos, ad quinque festa anniversaria: Circumcisionis, Epiphaniae, Ascensionis, sancti Corporis Christi et Nativitatis domini nostri Iesu Christi; insuper ad quinque festa beatae Mariae virginis immaculatae, scilicet Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis et Conceptionis, necnon ad festa sanctorum apostolorum Petri et Pauli et celebritatis Sanctorum Omnium. Die festo vero sancti Iosephi, beatae Mariae virginis sponsae, impleto per christifideles praecocepto audiendi missam, eis licebit in familiaria et servilia opera incumbere. In ceteris autem festis quibuscumque, sive ab hac apostolica sede praecoceptis, sive a conciliis generalibus, provincialibus et diocesanis, sive a consuetudine vel alia qualibet causa praescriptis, quibus huius nostri indulti vi festivitas erit abroganda, omnes et singulos fideles commemoratae ditionis a praecocepto audiendi

missam servilibusque operibus non vacandi, idem venerabilis frater archiepiscopus Quitensis pro sua prudentia et arbitrio declarare poterit immunes et prorsus liberos. Quod vero attinet ad ieiunia per annum occurrentia et in dicta reipublicae Aequatoriae ditione servari solita, ea, admotis hac de re nobis precibus obsecundantes, ad omnes et singulas sacri adventus ferias sextas missa facimus. Ceterum de iis omnibus, quae sacram liturgiam spectant in ecclesiis custodiendam, illis qui suppressi sunt festis diebus et in vigiliis eorum praecedentibus, eadem vel diligentissime, nulla prorsus facta immutatione et innovatione, servari praecipimus et mandamus, ac propterea servitium chori, missarum celebrationes aliasque ecclesiasticas functiones eodem modo et ritu peragi volumus ac si nulla dierum festorum immutatio fuisset concessa. Denique animadvertentes locorum et temporum rationes, eidem venerabili fratri necessarias conferimus facultates, ut eadem auctoritate nostra apostolica cum parochis aliisque animarum curatoribus in Aequatoriana republica existentibus dispenses super onere missarum pro populo festis diebus, quibus fideles ab obligatione illas audiendi huius concessionis indulto exempti et soluti erunt, adiecta tamen lege ut iidem parochi aliique animarum curatores in missa, quam praefatis diebus erunt celebraturi, peculiari modo pro suis ovibus orare teneantur. Haec ad decennium tantum concedimus et indulgemus, volumus et mandamus, non obstante Urbani papae VIII, praedecessoris nostri felicis memoriae, constitutione incipiente *Universis*, die 20 septembris anno 1632 edita, aliisque apostolicis ac in universalibus, provincialibus ac synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon eiusdem Aequatoriae reipublicae etiam iuramento, confirmatione apostolica vel alia quavis firmitate roboratis statutis, legibus, consuetudinibus, privilegiis in contrarium praemissarum quomodolibet concessis, confirmatis seu innovatis, quibus omnibus et singulis, illorum tenores praesentibus pro plene ac sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice duntaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo piscatoris, die 20 mensis maii anno 1862, pontificatus nostri anno decimo sexto.

B. cardinalis Barberinus.

BREVE

quoad indultum quadragesimale.

Pius papa IX.

Ad futuram rei memoriam. Iam alias haec apostolica sedes peculiaribus circumstantiis perpensis gravibusque adducta rationibus, indultum, quod vocant quadragesimale, diversis in locis ad praefinitum tempus de sua benignitate concessit. Iamvero hoc ipsum postulatam a nobis in praesentia est nomine gubernii reipublicae Aequatoriae pro ditionum illarum incolis, nosque gravibus permoti causis huiusmodi supplicationibus annuere censuimus, quemadmodum ad eandem preces annuimus pro indulto bullae cruciatas praefatis incolis concessio per sigilles litteras nostras hoc ipso die datas. Igitur omnes et singulos, quibus nostras has litteras favent, a quibusvis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis quovis modo vel quavis de causa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, auctoritate apostolica tenore

praesentium concedimus et indulgemus, ut ab eo die, quo haec litterae in singulis reipublicae Aequatoriae diocesis publicabuntur usque ad dominicam quinquagesimae anni millesimi octingentesimi septuagesimi, Christi fideles utriusque sexus inibi commorantes sive laici sive ecclesiastici, exceptis tamen regularibus, qui propria regula vel voto ad peculiarem toto anno abinentiam obstringuntur, in quadragesima aliisque anni temporibus et diebus, quibus carnum, lactiniorum et ovorum usus est prohibita, dummodo eleemosynam solverint, quae pro alio supradicto bullae cruciatae indulto statuta est, ac insuper aliam eleemosynam pro hoc indulto ab infra designatis praesentium executoribus iniungendam, aut, si pauperes, certas ad Deum preces ab iisdem executoribus praescribendas pie recitent, libere ac licite carnibus, salubribus ovis et lactiniis vesci possint, exceptis tamen feriis IX cinerum, feriis sextis cuiuslibet hebdomadae quadragesimae, quatuor postremis diebus maioris hebdomadae, necnon pervigiliis Nativitatis domini nostri Iesu Christi, Pentecostes, Assumptionis beatae Mariae virginis, et sanctorum Petri et Pauli apostolorum, quibus quidem diebus abinentiae obligationem ex communi ecclesiae lege ab iis etiam, qui hoc indulto usuri sunt, servari volumus; pro viris autem ecclesiasticis duos alios huic exceptioni dies adicimus, scilicet feriam secundam ac tertiam maioris hebdomadae, ita ut quique de clero sunt, sive saeculares sive regulares, abinentiae legem integra ea hebdomada servare teneantur. Porro ad huius indulti executionem deputamus venerabilem fratrem archiepiscopum Quitensem, cum potestate subdelegandi episcopos suffraganeos suos et in eorum defectu vicarios capitulares canonice electos pro eiusdem indulti promulgatione et executione, cum omnibus facultatibus, quae nostris hae litteris continentur, nec non statuendi ut pro collectione eleemosynarum, ut supra, ratione huiusce indulti iniungendarum in singulis diocesis peculiaris commissio ab ordinario constitatur et nominetur, eademque eleemosynae collectae ad praefatum archiepiscopum per singulos annos transmitti debebunt, eum in usum erogandae, quae hic ibidem praefinimus. His autem omnibus, ut demandato sibi muneri satisfacere valeant, concedimus eas ipsas facultates, quas felicis recordationis Pius papa VII, praedecessor noster, similis indulti executori concessit in suis apostolicis litteris hac eadem forma datis die 7 mensis augusti anni 1801. Ceterum proventus, id est summam eleemosynarum ex huius indulti usu obventuram, erogari mandamus in bonum sanctarum missionum. In reliquis praefatis habenda et observanda decernimus ea, quae in memoratis litteris dicti praedecessoris nostri expressa sunt, praesertim ut omnes, qui hoc indulto utentur, eo etiam perdurante meminerint integras manere atque observandas alias ecclesiae regulas et illas nominatim, quae sunt de non permiscendis paschalibus et seorialibus epulis et de unica tantum comestione permixta diebus ieiunio consecratis. Haec concedimus atque decernimus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis etiam speciali et individua mentione dignis, ceterisque contrariis quibuscumque. Ceterum ista accessio apostolicae benignitatis christifideles quotquot sunt promoveat ut studio peculiari erga religionem et exercitatione virtutum magis ac magis ea compensent, quae huiusmodi indulto secluso praestare debuissent.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anno piscatoris, die 20 maii anno 1863, pontificatus nostri anno decimo sexto.

B. cardinalis Barberinus.

BREVE

ad privilegium bullae cruciatae attingens.

Pius papa IX.

Ad futuram rei memoriam. Supplicatum est nobis nomine gubernii reipublicae Aequatoriae, ut incois ditionum eiusdem reipublicae privilegium bullae cruciatae denuo de nostra indulgentia concedamus. Nos igitur prosperitati et incremento sacrarum per ea loca missionum, prospicere volentes, attentis expositis et peculiaribus illius domitici gregis rationibus, huiusmodi votis annuendum ultro censuimus. Quapropter omnes et singulos, quibus nostrae hae litterae favent, a quibusvis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis censuris, sententiis et poenis quovis modo vel quavis de causa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, auctoritate apostolica, tenore praesentium indultum, quod dicitur bullae cruciatae, pro ditione reipublicae Aequatoriae ad eum tamen modum, qui mox declarabitur, concedimus, tribuimus et impertimus, illudque ad decem annos, a die, quo prima vice publicabitur, computandos, duraturum decernimus. Ad executionem vero huius indulti deputamus venerabiles fratres archiepiscopum et episcopos ecclesiarum reipublicae Aequatoriae et, ubi aliqua vel aliqua ex illis ecclesiis vacaverint, vicarios capitulares in illis canonicos deputatos. Hinc archiepiscopo et episcopo seu vicariis capitularibus opportunam facultatem tribuimus, ut, praefato decennio perdurante, unusquisque in commissa sibi dioecesi bullam seu indultum illud congruo tempore, postquam nostras hae litteras acceperint, et aliis deinde consuetis temporibus publicare et pagellas seu eiusdem indulti gratiarumque et favorum in eo contentorum summaria edere ac distribuere et cetera omnia decernere et perficere valeant, quae necessaria sunt, ut haec concessio nostra plenum promptumque habeat effectum. Abstinere tamen debent in publicatione summaris illis ab enuntiando suspensionem indulgentiarum omnium seu aliarum similium vel dissimilium gratiarum, quae olim ab generali cruciatae commissario decerni ita poterat, ut iisdem in solummodo frui valerent, qui cruciatae pagellam acceperint. Hanc enim alias gratias suspendendi facultatem, utpote mutata nunc temporum causa, minus opportunam in praesenti concessione volumus exceptam, atque adeo statuimus, ut Christi fideles, qui cruciatae indultum non acceperint, destituantur quidem omnibus favoribus eo in indulto elargitis, sed minime priventur aliis indulgentiis et gratiis, quibus aliter, servatis servandis, frui poterint. Exceptam pariter ab hac concessione declaramus facultatem illam, qua Christi fideles cruciatae indulto gaudentes eligere sibi poterant confessarium quemlibet ex approbatis ab ordinario loci atque ab illo absolvi ab omnibus casibus eidem ordinario reservatis ac nonnullis vicibus etiam a casibus pene omnibus, qui apostolicae sedi sunt reservati. Itaque haec etiam excipienda erit et delenda facultas in publicationibus indulti et in eiusdem summaris, praesentis concessionis vi, per ordinarios edendis. Ceterum, ad eiusmodi absolutiones quod attinet, provisum est, nedum facultatibus, quibus episcopi communi iure potuerint, sed etiam illis, quibus iisdem in ditione reipublicae Aequatoriae ab apostolica sede donari solent. Iam vero iis exceptis, quae nostris hae litteris specialiter inmutata aut aliter provisae sunt, renovamus in reliquis omnibus atque ad supradictum tempus denuo concessa decernimus quaecumque habebantur in praecedenti bullae cruciatae indulto, quo illarum regionum incolae ex

sanctas huius sedis concessione fruebantur e novissimo tempore, antequam Hispania illic dominatio cessaret. Ad elemosynas quod attinet proventusque omnes ex hac memorati indulti concessione obventuros, toto decennio perdurante, supradicti venerabiles fratres archiepiscopus et episcopi, consilio reipublice praeside, modum statuerunt, quo eandem obventiones erant colligendae et administrandae; statuerunt autem atque decernimus ut illae, praeter quinque milia annua centatorum nummum pro apostolica delegatione, [quae] penes illam reipublicam propediem institueretur, excipienda, erogantur ex integro in bonum sanctorum missionum ad infideles sive etiam ad fideles ordinariae ecclesiae subsidia carentes, qui intra vel prope fines reipublicae Aequatoris commorantur. Quod vero attinet ad tertiam eorum partem, quae huic sanctae sedi est reservata, duas illius partes pro sanctis item missionibus ut supra, tertiam autem partem in bonum seminarii Americani in hac alma urbe nostra erecti erogari mandamus. Et quoniam, iuxta constitutionem felicis recordationis Gregorii papae XV. praedecessoris nostri incipientem *Inscrutabili divinae providentiae arcana*, datam 10 kalendas iunii anno 1622, omnes missiones per universum orbem, quibus evan-

gelium et catholica doctrina praedicatur, curae et auctoritati congregationis Propagandae fidei sunt demandatae, hinc venerabilium fratrum episcoporum, maxime autem ipsius metropolitani archiepiscopi Quitensis partes erunt, ut ad eandem eorum congregationem suo tempore accuratam relationem mittat, ex qua necessitates cuiusque missionis et subsidia illis distributa plene ignoscant. Haec concedimus et elargimur, volumus et mandamus, non obstantibus [constitutionibus et ordinationibus apostolicis] speciali etiam et individua mentione dignis aut derogationem in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Quod reliquum est, hortamur omnes, quotquot huiusmodi indulto usuri sunt, ut quae nostra fuit mens in concedendo, eadem sit illorum in fruendo, videlicet haec privilegia et gratiae ita adhibeantur, ut in sempiternam animarum salutem faciant, et hac occasione omnibus, qui in republica Aequatoris sunt, Christi fidelibus apostolicam benedictionem impertimus.

Datum Romae, apud Sanctam Petram, sub annulo piscatoris, die 20 maii 1862, pontificatus nostri anno decimo sexto.

B. cardinalis Barberinus.

Laus Deo virginique immaculatae.

1863 maio. — SYNODUS DIOECESANA BALTIMORENSIS.

Synodus dioecesis Baltimorensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata mense maio 1863, sub Francisco Patricio Kenrick, archiepiscopo Baltimorensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodus dioecesis Baltimorensis, mense maio 1863 habita. Baltimori, 1863.

In-12°, 18 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

1863 iunii 28-30. — SYNODUS DIOECESANA VERULANA.

Synodus dioecesis Verulana in Italia, celebrata diebus 28, 29 et 30 maii 1863, sub Caietano Pedini, episcopo Verulano.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Prima dioecesis synodus Verulana, ab illustrissimo ac reverendissimo d. d. Fortunato Maurizj, episcopo, in cathedrali ecclesia habita, diebus 28, 29, 30 iunii anno MDCCCLXIII. [*Insigne.*] Veltoria, ex typographia Aloyii Cella.

Sine anno, (1863), in-8° maiori, XI^{1/2} p. (indictio) - 1 f. - 190 - 72 p. (appendix) - 1 f. (errata). — Roma, Vaticana.

Parte II, p. 67-70, episcoporum Verulanorum series.

P. 67: „Benedictus Salino, Firmanus, episcopus Verulana, 1560-7, synodum celebravit?”

P. 67, Hortensius Battisti, e Frusinae, episcopus Verulana, 1567-94, duas dioecesis synodos habuit.

P. 67, Eugenius Fuoci, e domo Tibure, episcopus Verulana, 1594-608, duas dioecesis synodos coegit.

P. 67, Hieronymus Astei, ex ordine Minorum Conventualium, Portuensis, episcopus Verulana, 1608-26, dioecesis synodum advocavit.

P. 68, Baldo Caratori, Fanensia, episcopus Verulana, 1636-2, dioecesis synodum habuit.

P. 68, Vincentius Lanteri, e domo Albiona, e congregatione S. Philippi, episcopus Verulana, 1627-49, synodales leges edidit.

P. 68, Franciscus Angelucci, Spoletanus, episcopus Verulana, 1660-75, synodum adunavit et evulgavit.

P. 68, Dominicus Zauli, Faventina, episcopus Verulana, 1690-708, dioecesis synodum coegit.

P. 68, Laurentius Tartagni, Novandolanus, episcopus Verulana, 1715-51, dioecesis synodum celebravit.

1863 augusti 25. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS IX.

Synodus dioecesis Pictaviensis IX, celebrata die 25 augusti 1863, sub Ludovico Desiderato D. Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) N. 95. Oratio synodalis habita ab illustrissimo ac reverendissimo dd. episcopo Pictaviensi, in sessione solenni nonae suae synodi dioecesis, die XXV augusti MDCCCLXIII, qua condemnatur liber cui titulus: Vita Jesu, auctore Ernesto Renan. [*Insigne.*] Pictavi, ex typis et stereotypis Oudin, via dicta de l'Eperon, 4, 1863. [*In fine.*] Poitiers, typographie de Henri Oudin.

In-4°, 1 f. - 20 p. — Paris, Bibl. nat. B 3118.

2) Instruction synodale (1864, titulus supra col. 403, n. 1), p. 1.

3) Troisième instruction synodale de monseigneur l'évêque de Poitiers à son clergé diocésain, assemblée pour la retraite et le synode, juillet 1862 et août 1863, sur les principales erreurs du temps présent. Poitiers, Henri Oudin, imprimeur-libraire-éditeur, rue de l'Eperon, 4, 1864. [*In fine.*] Poitiers, typographie de Henri Oudin.

In-4°, 133 p. — Paris, Bibl. nat. B 3123.

4) Mgr Pie, *Œuvres*, V, 210, 219.

1863 septembris 1-3. — SYNODUS DIOECESANA BUDVICENSIS.

Synodus dioecesis Budvicensis in Bohemia, celebrata diebus 1, 2 et 3 septembris 1863, sub Ioanne Valeriano Jirik, episcopo Budvicensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi dioecesis Budvicensis, anno Domini MDCCCLXIII celebratae. Budvici-Bohemorum, typis episcopalis F. Zdarova, MDCCCLXIII. [*In fronte anteriori.*] MDCCCLXIV.

In-8° maiori, 92 p. - f. — Roma, Vaticana.
P. 5-33, haec synodus celebrata est, sub Iohanne
Valeriano, episcopo Budvicensi, diebus 1, 2 et 3 sep-

tembri 1863.

P. 67-92, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

1863 septembris 1-3. — SYNODUS DIOECESANA PRAGENSIS.

Synodus dioecessana Pragensis in Bohemia, celebrata diebus 1, 2 et 3 septembris 1863, sub Friderico Schwarzenberg, archiepiscopo Pragensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi dioecessanae Pragensis, anno Domini MDCCCLXIII, pontificatus Pii papae IX decimo octavo celebratae. Praeae, in aedibus Caroli Bellmann, MDCCCLXIV.

In-8° maiori, 3 f. (index) - LII p. (acta) - 74 p. — Roma, Angelica; Roma, Casanatense; Roma, collegio Boemo; Roma, séminaire Canadien.

P. XIX-XXIII, haec synodus celebrata est, praeside Friderico, tituli S. Augustini cardinali presbytero et archiepiscopo Pragensi, tribus sessionibus, diebus 1, 2 et 3 septembris 1863.

1863 septembris 1-3. — SYNODUS DIOECESANA QUINQUE-ECCLESIENSIS.

Synodus dioecessana Quinque-Ecclesiensis in Hungaria, celebrata diebus 1, 2 et 3 septembris 1863, sub Georgio Girk, episcopo Quinque-Ecclesiensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Acta et decreta synodi dioecessanae Quinque-Ecclesiensis, anno Domini MDCCCLXIII, diebus 1mo, 2° et 3° septembris celebratae, sub excellentissimo, illustrissimo ac reverendissimo domino Georgio Girk, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Quinque-Ecclesiensi, sanctissimae caesareae ac regio-apostolicae maiestatis actuali intimo

status consiliario, ac theologiae doctore collegiato. Quinque-Ecclesiensi, typis lycei episcopalis Quinque-Ecclesiensis, MDCCCLXIII.

In-8° maiori, 4 f. (index) - XXXVI p. (acta) - 105 p. — Roma, Vaticana.

P. VIII: „Centum quadraginta novem anni effluxerunt, a quo synodus dioecessana isthic celebrata haud fuit.“

P. 79-105, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

1863 septembris 8-20. — CONCILIUM PROVINCIALE COLOCENSE.

Concilium provinciale Colocense in Hungaria, celebrata a die 8 ad diem 20 septembris 1863, praeside Iosepho Kunst, archiepiscopo Colocensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provinciae Colocensis, anno Domini MDCCCLXIII, pontificatus Pii papae IX decimo octavo, in metropolitana ecclesia Colocensi celebrati. Colocae, 1864, prodebat Malatin-Holmeyer, typographi archi-episcopalis.

In-4°, VII - 391 p. — Roma, séminaire Canadien; Roma, Vaticana; Roma, Vittorio Emanuele; St. Gallen, Stiftsbibliothek.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris S. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus... Friburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 597-722.

I. ACTA CONCILII PRÆCEDENTIA.

1. Edictum iudiciale concilii provincialis.

Ioseph Kunst, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanarum ecclesiarum Colocensis et Bacsiensis canonice unitarum archiepiscopus, insignis ordinis Leopoldi imperatoris magnae crucis equae, sacratissimae caesareae et regio-apostolicae maiestatis actualis intimus status consiliarius;

Reverendis fratribus episcopis comprovincialibus, venerabilibus capitulis metropolitanis et cathedralibus, abbatibus praepositisque realibus, et religiosorum ordinum provincialibus, ceterisque nostrae Colocensis provinciae personis ecclesiasticis, quae de iure vel consuetudine concilio provinciali interesse debent, salutem in Domino.

Sacri muneris imbecillitati nostrae a supremo animarum nostrarum episcopo crediti, stimulante conscientia, urgenteque alienigenorum horum temporum conditione, quantum in nobis est satisfacere cupientes, ad antiquissimum sanctissimumque ecclesiae catholicae, synodi quippe provincialis celebrandae usum, a beato patre nostro Pio papa IX identidem commendatam confugimus, ob tristes rerum ac temporum vicissitudines non sine gravi rei catholicae damno longissima sanorum serie omissam, et in vetusta nostraque usum tempora multo ampliore, atque nunc est, hac provincia, quoniam historicae monumenta ceteris nil certi produnt, adhaec vix adhibitam.

Facto hoc, synodi oecumenicae Tridentinae, sess. XXIV, cap. 2, sancientis ut „provincialia, sicuti omnia sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permixtis renoventur,“ dictamen

secuti, firma spe tenemur, quod Deus immortalis, a quo bona cuncta procedunt, huiusmodi provincialis synodi adminiculo opportunissimam rationem per Spiritum suum sanctum nobis suggeret, qua invalescenti morum corruptelae obviare, mala item ex irreligionis et impietatis contagione latius iamque ad ipsa ruricularum mappalia serpente redundantia, depellere, atque priscam disciplinam apud clerum et populum reverere valeamus.

Quare, implorato prius auctoris et consummatoris fidei Iesu Christi clementissimo auxilio et matris eius virginis Mariae potentissimo praesidio, auctoritate nostra metropolitana utentes, ad maiorem Dei omnipotentis gloriam, in honorem item beatae Mariae virginis sine labe conceptae omniumque sanctorum, nec non in ecclesiarum universae provinciae nostrae utilitatem, synodum provincialem convocandam statuimus, quam in ecclesia nostra metropolitana Colocensi, labente anno, celebrandam harum tenore litterarum indicimus, illamque in diem octavam mensis septembris, quo gloriose virginis Mariae natalem recolimus, solemniter aperiendam decernimus et convocamus.

Sanctionum igitur canonicarum de conciliis provincialibus editarum tenoribus ad amussim insistentes, imprimis reverendissimos fratres episcopos comprovinciales nostros Magno-Varadinensem latini ritus, Transylvanicensem et Ocanadiensem, revivum item Tinniniensem in partibus infidelium episcopum, provinciae huius perinde suffraganeum una auxiliarem nostrum, ut ad concilium a nobis iudicatum praestituto tempore compareant provocamus et requirimus. Provocamus porro venerabilia capitula, nostrum scilicet metropolitanum Colocense, cathedralia item

Magno-Varadinense latini ritus, Transylvanienae et A (Csanadiensis, ut e primo quidem tres, e reliquis vero singulis capitalis duo suffragis absolute maiori- bus eligendi procuratores ad synodum hanc com- pareant. Provocamus demum perinde ad comparand- um venerabiles abbates ac praepositos reales, reli- giosorum item ordinum provinciales, in quorum monasteriis domibusque beneficia curata provinciae nostrae incorporata existunt. His autem praemem- oratis venerabilibus capitulis, abbatibus item et praepositis realibus, necnon ordinum religiosorum provincialibus haec nostra iudicio per reverendissi- mos fratres episcopos comprovinciales nostros eate- nus haec requisitos, facta illis, quorum interest, quive ad dioecesim ipsorum attinent, praesentis decreti copia, opportunissime nota reddetur. Hor- tamur autem ac monemus omnes et singulos ad indictam hanc synodum convocatos, ut triduo ante diem 8 mensis septembris anno currentis, Coloczam B personaliter compareant, designata isthic pro singu- lis opportuna hospitia occupaturi, ac synodo sub praesidio nostro celebrandae conclusionem usque interfuturi. Quodsi vero quemcumque legitimo obice ab aditu synodi prohiberi contigerit, is rationem absentiae efficacem nobis reddere tenebitur eritque obstructus.

Quamvis autem in certam spem erigimur, domi- num nostrum Iesum Christum, auctorem et con- summatorem fidei, in cuius nomine congregabimur, quemadmodum promisit, in medio nostrum adfutu- rum: quia tamen maximi momenti opus est, quod suscipere intendimus, ipsi vero nihil possumus nisi in eo, qui nos confortat pater luminum: idcirco nostrum per archidioecesim publicas supplicationes a dominica XIII post Pentecosten usque synodi conclusionem instituendae curabimus, plene de eo persuasi, quod reverendissimi fratres comprovinci- ales episcopi nostri hoc ipsum per dioeceses suas ordinaturi, una nobiscum misericordiam Dei implorare gratiamque sancti Spiritus, qui mentes nostras illuminet et inducat in omnem, sicut Dominus pro- misit, veritatem, impetrare adnidentur.

Datum Coloczae, in aedibus residentiae nostrae archiepiscopalis, festo semae Trinitatis in dominicam I post Pentecosten, [et] diem 31 mensis maii incidente, anno salutis 1863.

Iosephus, m. p., archiepiscopus et metropolita.

2. Litterae ad clerum dioecesanum dimissae, quibus pro felici synodi provincialis successu preces indicantur.

Gravia mala ex irreligionis et impietatis con- tagione in dies latius serpente in sacram non minus ac civilem rempublicam redundantia, quantum in me est, reprimere, priscamque apud clerum ac po- pulum disciplinam pro muneris et conscientiae dic- tamine revehere maiorem in modum cupiens: auc- toritate metropolitae usua, concilium provinciale isthic Coloczae celebrandum ac die 8 mensis sep- tembris anni currentis, qua gloriose virginis Mariae natalem recolimus, inchoandum indixi et convocavi.

Quoniam vero magnum sane opus hoc susce- pturn, in spiritu humilitatis cuncti recognoscere cogi- mur non esse nos sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientiam nostram ab eo esse, qui dives est in omnes qui invocant illum, et a quo omne datum optimum decernum est des- cendens a patre luminum: idcirco, cunctis sacer- dotibus saecularibus aeque ac regularibus intra limites archidioecesis huius existentibus, paterna cum caritate praecipio, ut a dominica XIII post Pentecosten in diem 23 mensis augusti anni cur- rentis incidente, usque concilii huius provincialis

conclusionem, in missis sive lectis sive cantatis, post orationes de praeepto collectas, primam quidem ex feria IV quatuor temporum Pentecosten, alteram vero ex orationibus ad dioceras, pro parochiis et con- gregationibus eis commissis, tertiam denique pro con- cordia in congregatione servanda, prout haec in missali Romano sub his titulis deprehenduntur, quotidie assumere; praeterea autem curati, populo eatenus praevie convenienter edocto, post sacrum conventuale aut parochiale, eas ipsas orationes in linguam vernaculam vertendas, subiunctis tribus *Pater* et *Ave* cum *Gloria Patri*, devote cum populo singulis feriatis diebus orare, diebus vero dominicis et festis post sacrum cantatum, prout et post lita- nias a meridie coram exposito sanctissimo, easdem preces absolvere, praememorata attamen dominica XIII post Pentecosten tum sacrum cantatum tum litanias sub exposito sanctae eucharistiae sacramento celebrare, dictasque preces subiungere teneantur, unitis cum fidei populo piis suffragiis deprecaturi: ut dominus noster Iesus Christus, princeps et auctor pacis et amator veritatis, det nobis omnibus idip- sum sapere in aedificationem ecclesiae suae sanctae. Coloczae, die 1 augusti 1863.

Iosephus, m. p., archiepiscopus.

3. Litterae de celebranda synodo provinciali ad suam sanctitatem exaratae.

Beatissime pater.

Sollicitudo de tuenda provehendaque crediti nobis in ecclesiastica Colocensi et Bacsiensi provin- cia gregis dominici salute, nos obstrinxit, ut ad synodum provincialem isthic Coloczae celebrandam et propediem, festo quippe Nativitatis beatae Mariae virginis, occipiendam congregati, mutuis consiliis ac suffragiis stabiliremus, et decerneremus ea, quae in sensu canonum et sanctae sedis apostolicae consti- tutionum, ad cleri populive profectum, ad vindican- das ab erroribus fidei veritates, ad roborandam ecclesiae disciplinam censebimus profutura. Hoc coepto consilio viam sumus ingressi, quam antiqua eccle- siae praxis velut saluberrimum religionis tutandae corroborandaeque medium fuisse comprobat, quam patres Tridentini sanxerant, et quam nostro quoque tempore, haud cum modico ecclesiae Dei incremento, plurimi in diversissimis provinciis antistites secuti sunt. Eo autem alacrius hanc viam ingredimur, quo minus constat, usum in hac Colocensi et Bacsiensi provincia salutaris illius religionis fovendae remedii, adusque factum fuisse. Licet enim sedes episcopales provinciae huius ut plurimum cum ex- ordio regni Hungariae exurgerent, licet haec provin- cia, successu temporis, plurium regnorum, tunc ad Hungariam pertinentium, episcopatus com- plecteretur, licet illius antistites ad conservandam veram religionem difficilibus Turcarum imprimis do- minii temporibus plurimum praestiterint, fueritque signanter provincia haec autemurale christianitatis, licet denique depulsis post semialterum seculum e regno Hungariae Turcis, provinciae huius episco- pales cathedrae ipsaque metropolitana sedes sen- sim instauraretur: subequeae attamen rerum tem- porumque calamitates impedimento erant, quominus maioribus nostris salutari conciliorum remedio uti integrum fuisset.

Nostris tandem temporibus reservatum est, ut, Deo propitio restituta ecclesiae in Austriae imperio libertate, quae imprimis providae sanctitatis vestrae sollicitudini et augustissimi imperatoris regisque nostri apostolici pietati non minus ac aequitati in acceptis est referenda, synodum provincialem se- cundam concilii Tridentini praeepta celebrare possimus. Cuius causa isthic iam congregati, ante-

quam illam in Domino ordiremur, ad cathedram Petri, in qua est sita ecclesiae unitas, confugimus, ut sanctitatis vestrae paternam benedictionem filiali cum veneratione exoremus. Facimus id eo fidentius, quo magis credimus omnem benedictionem venire ab alto per Christum dominum nostrum, cuius vestra sanctitas est in terris vicarius.

Quod ad normam celebrandae synodi obiectionumque in ea tractandorum rationem attinet, sequemur potissimum morem, quem concilia in diversis provinciis celebrata et a sanctitate vestra iam recognita ac approbata observarunt. Non morabimur autem decreta synodi huius provincialis subinde sanctitati vestrae pro apostolica revisione et approbatione filiali cum observantia subternere.

Quod reliquum est, alacriter occasionem hanc arripimus ad profitendam patrum decessorumque nostrorum intemeratam fidem, qua cathedrae Petri inter quaevis rerum discrimina semper firmissime adhaeserant: ad significandam filialem venerationem, qua sanctitatem vestram seu christiani orbis patrem prosequimur; ad contestandum ingenuae subiectionis sanctissimum officium, quo sanctitati vestrae seu apostolorum principis successorum et Iesu Christi in terris vicario ad pedes provolvimur, Deum omnis consolationis auctorem enixius deprecantes, ut inter diuturnas aerumnas et afflictiones ecclesiae laetiora tribuat tempora, quibus sanctitas vestra de felici in conversione et sanctificatione animarum successu atque de ecclesiae haereditate ac independentia in tuto collocata gaudere possit. Quod ipsum ex animo aventes, nos, una cum clero et fideli populo curae nostrae creditis, sanctitati vestrae enixe commendamus, ac in reverentissimo pedum osculo emorimur.

Coloczae, die 5 septembris 1863.

Sanctitatis vestrae humillimi et obsequentissimi filii:

Iosephus m. p., archiepiscopus et metropolita Colocensis ac Bacsensis.

Franciscus m. p., episcopus Magno-Varadinensis, latini ritus.

Ludovicus m. p., episcopus Transylvanicae.

Alexander m. p., episcopus Caanadiensis.

Ioannes m. p., episcopus Tinniniensis.

4. Litterae eminentissimi cardinalis Caterini, sacrae congregationis concilii praefecti.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater. Litteras amplitudinis tuae, die 5 habentis septembris, quibus brevi provincialem synodum habere te statuere nuntias, sacro huic ordini Tridentino iuri interpretando ac vindicando praeposito remisit summus pontifex dominus noster. Porro huiusmodi consilium mirifice probarunt eminentissimi patres, ac ipse summus pontifex, cui hac de re relatum est. Nec aliter se res habere poterat, quandoquidem uti singulare pietatis tuae ac devotionis documentum erga hocce unitatis centrum habuerunt, te ante synodi celebrationem illud adire voluisse; et recogitarunt maxima emolumenta religioni, clero ac populo ex huiusmodi sacro conventu, opitulante Deo, obventura. Ceterum cum morem ab aliis conciliis, neotericis temporibus hinc in regionibus celebratis observatum, circa methodum ac res tractatas sequi proponas, nihil quoad hoc animadvertendum habent eminentissimi patres: id unum tamen optimum factu existimant, si amplitudo tua ac coepiscopi istius provinciae ob oculos habeant etiam quae ad rem in suis respective locis tradit doctissimus pontifex sanctae memoriae Benedictus XIV in suo opere *De synodo dioecessana*. Et cum primum, ut mones, advenient acta et decreta, iucundum erit sacro ordini

has partes explorare, quae sanctae memoriae Sixti V. constitutio ipsi imponit.

Hinc amplitudini tuae significatis, ad me quod attinet, impenso observantiae meae sensus tibi ex animo profiteor et fausta omnia precor a Domino. Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus:

P. cardinalis Caterini, praefectus.

Petrus, archiepiscopus Sardiniae, prosecretarius.

Romae, 28 septembris 1863.

II. CATALOGUS SYNODALICUM.

1. Catalogus eorum qui synodo provinciali interfuerant.

Metropolitae provinciae:

Iosephus Kunast, archiepiscopus Colocensis et Bacsensis.

Episcopi suffraganei provinciae:

Franciscus Szanialó, episcopus latini ritus Magno-Varadinensis.

Ludovicus Haynald, episcopus Transylvanicae.

Alexander Bonnaz, episcopus Caanadiensis.

Ioannes Baptista Nehiba, consecratus episcopus Tinniniensis, metropolitani capituli Colocensis praepositus maior et canonicus.

Praepositi infulatus:

Iosephus Répáay, ordinis canonicorum regularium Praemonstratensium praelatus, Sancti Stephani protomartyris de Promontorio Magno-Varadinensis praepositus infulatus.

Capitulorum procuratores:

Metropolitani capituli Colocensis: Ioannes Zombory, electionis episcopus Serbiensis, lector et canonicus.

Iosephus Kovács, abbas, praepositus Sancti Pauli de Bács et canonicus.

Michael Kubinszky, canonicus theologus et archidiaconus.

Cathedralis capituli latini ritus Magno-Varadinensis: Franciscus Com. Haller, praepositus Beatae Mariae virginis de Adony, canonicus.

Ioannes Nogáll, abbas Beatae Mariae virginis de Valle, canonicus.

Cathedralis capituli Transylvanicae: Adamus Hubacek, custos et canonicus.

Franciscus Lónhart, suae sanctitatis praelatus, canonicus theologus.

Cathedralis capituli Caanadiensis: Paulus Szalay, canonicus magister iunior.

Superiores ordinum religiosorum:

Clemens Schrader, delegatus praepositi provincialis societatis Iesu, in universitate Viennensi theologiae dogmaticae professor.

Simon Kározy, delegatus ministri provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sani Salvatoris, ex-minister provincialis.

Paulus Nagy, delegatus ministri provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Capistranae, ex-minister provincialis.

Theologi et canonici:

Franciscus Lopusanyi, abbas Sancti Pantaleonis de ins. Ráczkeve, canonicus theologus latini ritus Magno-Varadinensis, sacrae theologiae doctor.

Iosephus Dankó, in scientiarum universitate Viennensi theologiae professor, sacrae theologiae doctor.

Paulus Palásthy, in scientiarum universitate Pestensi theologiae professor, sacrae theologiae doctor.

Aloysius Ebner, in lyceeo episcopali Comadoniensi theologiae professor, sacrae theologiae doctor.

Mauritius Gócs, canonicus regularis ordinis Praemonstratensis aa. II. et philosophiae ac sacrae theologiae doctor.

Athanasius Boszic, societatis Iesu, sacrae theologiae doctor.

2. Catalogus eorum, qui e synodo provinciali legitime impediti abfuerunt:

Ignatius Fábry, episcopus Casoviensis, seu abbas Beatae Mariae virginis de Sancta Dextera sancti Stephani regis Hungariae seu de Szent-Jobb in dioecesi Magno-Varadinensi.

Carolus Husly, praepositus Sancti Ladislai regis de Magno-Varadino et cathedralis capituli Magno-Varadinensis latini ritus canonicus.

Josephus Purgstaller, praepositus provincialis Scholarum Piarum.

Damasoenus Gaal, patrum Minorum conventualium provinciae Sanctae Elisabeth minister provincialis.

Josephus Keresztes, ordinis Minorum provinciae Sancti Stephani minister provincialis.

III. ACTA CONGREGATIONUM GENERALIUM ET SESSIONUM.

[Excerpta.]

Congregationes generales habitae sunt diebus 7, 12 ante et post meridiem, 17 et 18 septembris; sessiones vero diebus 8, 13 et 20 septembris in metropolitana ecclesia.

In prima congregatione, catalogo synodali lecto, illius metropolitae, reverendis coepiscopis praevis consultiis, officiales et congregationes particulares constituit:

Synodales iudices: Reverendus dominus Ioan. Nehiba, Ios. Répásy, Franc. Com. Haller, Adam. Hubacsek. *Concilii promotores:* Ios. Kovács, Franc. Lopussanyi. *Secretarii concilii:* Franc. Lónhart, Ioan. Antunovich, Franc. Lichtensteiger. *Notarii concilii:* Ios. Dankó, Paul. Paláthy, Aloys. Ebner, Maurit. Gócs. *Cerimoniarum magistri:* Const. Schuster, Ioan. Maiorosy, Franc. Mladonicaky, Lad. Palotay, Ios. Németh.

Congregatio particularis I. Praeses: Reverendus dominus Franciscus Szaniöld. *Consultores:* Reverendus dominus Ioannes Nehiba, Ioan. Nogáll, Adam. Hubacsek, Clem. Schrader, Sim. Kározy, Ios. Dankó. Deputationi huic obiecta pro discussione assignata sunt: titulus I „De fide et doctrina ecclesiae“, item titulus II „De potestate et gubernatione ecclesiae“.

Congregatio particularis II. Praeses: Reverendus dominus Ludovicus Haynald. *Consultores:* Ios. Répásy, Ios. Kovács, Mich. Kubinsaky, Franc. Lónhart, Franc. Lopussanyi, Paul. Paláthy, Maurit. Gócs. Deputationi huic obiecta pro discussione assignata sunt: titulus IV „De perfectione cleri“ et titulus VI „De provahendis populi moribus“.

Congregatio particularis III. Praeses: Reverendus dominus Alexander Bonnaz. *Consultores:* Ioan. Zombory, Franc. Com. Haller, Paul. Szalay, Paul. Nagy, Aloys. Ebner, Athas. Boszic. Deputationi huic pro discussione assignata sunt obiecta: titulus III „De sacramentis“, titulus V „De regularibus“, titulus VII „De disciplina“.

Praeter synodales, ad congregationes generales quidam e clero a patribus admisi sunt, sine facultate tamen proloquendi et cum obligatione secretum strictum servandi.

In prima sessione, omnes synodales e manu excellenti metropolitae sacram communionem suscepunt, qui missa, litanis et precibus absolutis, elegantem orationem ad concilium habuit. Ecclesiae

Colocensis calamitates, quae synodorum celebrationem impederant, gravibus verbis deploravit, et Turcas hanc provinciam durissimae servituti subiecisse, illis vero expulsa, coactam ecclesiae libertatem in dies magis fuisse coarctatam pessimaeque nequissimorum hominum molimina eo tandem collineasse, ut Christi sponsam ad ancillae conditionem deprimerent, breviter exposuit. Tandem his verbis peroravit:

At vero tristes hae rerum vires et aliae ex aliis ortae calamitates, quae concilio in provincia hac Colocensi adusque celebrando obstiterunt, iustaeque decessorum meorum vindicias efficiunt, tandem cessare, laetioraque tempora miserante Domino ingruere videntur. Vinculis enim, quibus universi constringebamur, inita anno 1855 solemniter inter sacerdotium et imperium conventionem soluta, ecclesia catholica per totam, qua late patet, Austriae monarchiam pro ingenti omnium bonorum gaudio avitae libertati est restituta. Cuius quidem libertatis, quam apostolicae aemulatae patrii Pii IX sollicitudini et augustissimi imperatoris ac regis nostri apostolici Francisci Iosephi aequitati non minus ac pietati debemus, usum facturi, ad praesentem synodum provincialem convenimus, in qua, secundum concilii Tridentini praecepta, nostri muneris laborisque est: impietati valida repagula opponere, serpenti latius morum corruptelae semina inatitutis obviare, nutantem apud clerum et populum disciplinam firmare aut usquam nefors collapsam erigere, verbo: „parare Domino plebem perfectam.“ Ea enim inde ab ipsis ecclesiae christianae incunabilis semper et ubique et apud omnes valuit sententia viguitque consuetudo, ut quoties sancto fidei deposito pericula imminebant, vel mores fidelium ab evangelica norma palam deflexerant, ea res ad episcoporum concilium deferretur, eorumque suffragiis, quos Spiritus sanctus posuit regere ecclesiam Dei, transigeretur.

Lorica igitur iustitiae, scuto fidei, galea salutis et gladio spiritus communiti, opus provinciali huic concilio praestitutum auspicemur, floctentes genua nostra ad patrem domini nostri Iesu Christi, ut emittat in nos septiformem Spiritum suum sanctum paraclitum, et actiones nostras aspirando praeveniat et adjuvando prosequatur, atque per intercessionem sanctae virginis ab origine immaculatae, cuius natiuitatem hodie recolimus, omniumque tutelarium provinciae Colocensis sanctorum, cuncta synodi huius conamina ad laudem et gloriam nominis sui et utilitatem ecclesiae suae sanctae directae, praepotenti numine suo propitius confirmet, et quos hodie uno pane coelesti satiavit, sua faciat pietate concordare. Amen.

In II sessione, excellentissimus episcopus latini ritus Magno-Varadinensis sermonem habuit de adorando divinae providentiae decreto, et eius admiranda oeconomia in vera religione et ecclesia per Iesum Christum et in ipso praeparata, subin fundata, celeritate et latissime propagata et usque ad consummationem saeculorum conservanda.

In ultima sessione, excellentissimus episcopus Transylvanicus de unione spiritus cum Deo et clericorum secum ipsis sermonem habuit. Denique, omnibus decretis lectis, metropolitae concilium his verbis alloquebatur:

Reverendi comprovinciales episcopi, venerabilis synodus provincialis.

Arduo ac multiplici synodi provincialis operi, quod nuper Deo auspice adgressi sumus, eodem auxiliante hodierna die finem imponimus. Haec profecto est dies, quam fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea, quia fecit nobis magna qui potens est et sanctum nomen eius.

Provincialium etenim conciliorum in Colocensi hac provincia posthac celebrandorum, quibus fidei tuendas moribusque corrigendis effluens consulatur, posthinc initium fecimus, quod ideo etiam maximi esse momenti reputo, quia inter omnia, quibus ecclesia ad salvandas, pietate imbuendas, virtutibusque muniendas animas utitur media, equidem nullum, quod magis idoneum foret atque sint concilia, reperiri existimo. Nam Spiritus Dei, qui mirabiliter in cordibus hominum operatur, ipse per concilia loquitur, ipse morum decreta suggerit, ipse statuta dirigit in utilitatem decusque ecclesiae sanctae. Quapropter cunctis retro saeculis christiana societas omni virtutum sanctitatisque genere ideo potissimum floruisse videtur, quoniam iis temporibus per synodos frequentatae Spiritus sanctus replevit orbem terrarum.

Ut autem nos, fiducia in Deo locata, salutare idmodi effectus, synodo nostrae divinitus tribuendos sperare possumus, imprimis apostoli ad Colossenses scribentis monitum: Regnum Dei non esse in sermone sed in virtute, menti nostrae alte imprimamus est necesse. Legum enim quantumvis sanctissimarum, quas sive maiores nostri olim tulerunt, sive nos in hoc concilio condidimus, fructus potissimum a vigore ac illa animi fortitudine illaque constantia pendet, quam episcopi regendis ecclesiis a Spiritu sancto praepositi in effectu illarum procurando, propulsandive qui hunc remorantur obicibus exerere adnituntur.

Nos profecto, venerabiles fratres, qui ad continuandum apostolorum opus ac praelia Domini praelianda missi sumus, vigilantissimos oportet esse legum ecclesiasticarum custodes, a quibus utique non solum bene conditis, verum quam maxime rite observatis, salus illorum pendet, pro quibus latae fuerunt. In praesenti autem laborantis ecclesiae calamitate neutquam est cedendum malo, immo, sanctissimorum antistitum exemplo, audentius in tuenda asserendaque Dei causa est nobis progrediendum, atque doctrina, precibus, obsecrationibus, arguendo item et increpando diligentius quam unquam alias agendum, ut laxatae disciplinae vigorem reparemus, sanctionibus canonicis vim et efficaciam restituamus, nostramque provinciam ne in praedam cedat incredulitati effusaeque morum licentiae opportunitis maniamus praesidia, eo quidem magis, quo evidenter est, quod leges temporis diuturnitate obsolescant, quodve per falsi nominis scientiae oppositionem pugnamque a rectoribus tenebrarum auctitatem, infirma prorsusque inanis evadant elementa. In assiduum vero quarumvis legum ecclesiasticarum custodiam conatus nostros strenue conversuri, certa fide teneamus oportet, incrementum ab alto, quemadmodum non defuit haecenus, nec posthac defuturum esse.

Quod reliquum est, cunctis quae secundum praesentis temporis indigentias concilio huic provinciali fuerant praestituta argumentis ad sanctionum canonicarum amussim pertractatis et per decreta synodalia definitis, bonorum omnium largitori in spiritu humilitatis piissimam referamus gratiarum actionem; vobis autem, reverendissimi comprovinciales episcopi, pro singulari, qua synodi huius opus iunctis mecum viribus perfecistis, scientia, sollicitudine, diligentia, caritate ac animorum consensione fraternas habeo gratias agoque maximas; caeteris denique omnibus, qui ad concilium hoc de iure et consuetudine convocati alacriter comparuistis, illudque sapienti consilio et assidua opera succollastis, perpetuam gratitudinem meam ex animo profiteor. Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

Allocutione finita omnes surrexerunt, atque episcopis cum mitra et facie ad synodum versa stantibus, instituebantur sequentes

ADCLAMATIONES.

Adclm. Sanctae et ineffabili Trinitati, uni Deo, laus sit, et honor et gloria.

Resp. Benedicamus Patrem ingenitum, Filium unigenitum, et procedentem ab utroque sanctum Spiritum in saeculorum saecula. Amen.

A. Generis nostri salvatori, uni Deo-Homini, laus sit, et adoratio et perpetua gratiarum actio.

R. Dignus est agnus, qui pro nobis occisus est, accipere benedictionem et honorem et potestatem in saecula saeculorum. Amen.

A. Mariae gloriosissimae, soli virgini-matri, veneratio sit, et pietas, obsequium ac perfecta animae devotio.

R. Magnam Hungarorum dominam, immaculatam semper matrem nostram colamus ac benedicimus, invocemus atque exaltemus nunc et in perpetuum. Amen.

A. Beatissimo papae nostro Pio IX, totius ecclesiae capiti ac magistro, ovium et agnorum pastori, obedientia, reverentia ac constans omnium adhaesio.

R. Virginis immaculatae declaratori supremo, ecclesiasticae unitatis ac concordiae conciliatori, immobili contra hostium impetus petrae, perennis glorificatio, invicta animi fortitudo et plenus tandem triumphus. Amen, amen.

A. Augustissimo imperatori et regi nostro apostolico Francisco Iosepho, iuris ac libertatis ecclesiae restitutori, iusto ac forti, salus, prosperitas et contra hostes iustitiae victoria.

R. Concedat illi Dominus vitam longaevam, imperium securum, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, et quaecunque christiani hominis et caesaris vota sunt.

A. Excellentissimo ac reverendissimo ecclesiarum Colocensis et Bacsiensis archiepiscopo, et provinciae metropolitae Iosepho, primae huius provinciae synodi sapientissimo praesidi, aeterna iustitia, corona et cumulata coelestis benedictio.

R. Praestet omnipotens Deus, qui per nostrum metropolitam in hac prima istius provinciae synodo nos congregavit; ut idem huius operis fructus uberes adhuc in terris videat, et amplam laborum suorum mercedem in caelis referat. Amen.

A. Reverendissimis praesulibus suffraganeis assidua vigilantia, in laboribus constantia, et salutaris eorum successus.

R. Deus Pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, et dirige gressus eorum in viam pacis ad dandam scientiam salutis plebi eorum.

A. Solertibus patrum huius synodi adiutoribus, omnibusque concilii ministris benedictio de super.

R. Misericors Deus, gratiarum tuarum dona super servos tuos multiplica.

A. Venerabili provinciae Colocensis clero et populo, omnibusque fidelibus christianis tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

R. Benedic Domine filios tuos, et esto in circuitu populi tui ex hoc nunc et usque in saeculum.

A. Decretorum huius concilii provincialis observantiam salutarem, per intercessionem deiparae virginis Mariae sine labe originali conceptae dominae nostrae, cum sanctis patronis nostrae, sancto Michaelis archangelo, sancto Stephano, sancto Ladislao, sancto Gerardo ac omnibus sanctis a Deo bonorum omnium largitore humiliter imploramus.

R. Fiat, fiat, fiat. Amen.

Adclamationibus peractis atque data a reverendis concilii patribus sibi invicem pacis osculo, metropolitae *Ty Deum laudamus* intonavit, et post orationem *Nulla est etc.* a pontificali dictam, solemnem benedictionem impertitus est.

Tandem diaconus alta voce dixit: „Recedamus in pace,“ atque omnibus „In nomine Christi. Amen“ respondentibus, synodo provinciali finis impositus est.

IV. DECRETA CONCILII CONCERNENTIA.

Decretum de apertenda synodo.

In nomine sanctissimae ac individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Josephus Kunst, Dei et apostolicae sedis gratia ecclesiarum Colocensis et Baociensis canonice unitarum archiepiscopus et metropolitae etc. etc.¹

Gratias agentes Deo Patri per Iesum Christum, Deum et mediatorum nostrum, concessum esse nobis, saluberrimum synodorum provincialium usum in hac provincia metropolitana aperire: ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti; ad honorem beatissimae, immaculate conceptae, semperque virginis Dei genitricis Mariae, magnae Hungarorum dominae et regni patronae; sanctorum item Michaelis archangeli, Stephani et Ladislai regum nec non Gerardi provinciae huius tutelarium, in decorem et emolumentum ecclesiae Dei, salutisque animarum incrementum, post praeviam cum nostris comprovincialibus in Christo episcopis suffraganeis, Magno-Varadinensi latini ritus, Transylvanienae, Caenadiensi et Tinniniensi deliberationem, de eorundem consilio et consensu, decernimus: hac ipsa die Nativitatis immaculate conceptae beatissimae virginis, seu 8 septembris, in feriam III incidentis, initium fieri atque adeo factum esse concilii provincialis, quod nostra metropolitana auctoritate legitime indiximus et congregavimus; Iesum Christum dominum et salvatorem nostrum humiliter deprecantes, ut qui dedit velle, det etiam perficere consilia sancta et laetari de amplissima sollicitudinum segete.

Decretum de professione fidei emittenda.

[Vide supra, col. 52 C, decretum Coloniense, quod hoc fere consentit, omnia laude fidelitatis ecclesiae metropolitanae Coloniensi.]

Decretum de praesidio non afferendo.

[Vide Mansi XLVII, 765 A.]

Decretum de modo vivendi.

Cum omne datum optimum et omne donum perfectum deorum descendat a patre luminum: non nostris viribus sed divinae clementiae confisi, ad Deum omnipotentem recurrimus, ut qui dedit velle, det nobis et perficere pro bona voluntate; instantius obsecrantes comprovinciales episcopos nostros, quatenus una nobiscum patrem luminum non cessent ardentissimis exorare precibus, ut pro sua clementia sit nobis praesul et custodia. Porro metropolitanam nostram, cathedralium item ecclesiarum canonicos procuratores, singulove qui ad hanc synodum provinciam sunt convocati, paternis exhortamur affectibus, ut pro sua pietate, fervore et alacritate in tam grandi opere nobis subveniant; quo sine quidquid a Deo scientiae, dexteritatis, veli acceperunt, in commodum huius sancti operis convertere contendant. Universum denique clerum enixius rogamus, ut quemadmodum comper; ita et nunc, in fervore et pietate fidelibus exemplo praecant, sacramento poenitentiae semet restantur,

¹ Haec ratione singula, quae sequuntur, decreto insipient.

sacrificium missae singula die offerant et causam nostrae synodi Deo altissime ferventissimis precibus commendant, cunctos fideles sua sancta conversatione edificent, et domesticos suos in omni probitate et pietate custodiant.

Quia vero par est causae fidelium cum synodi patribus, in fidelium quippe salutem patrum curae intentae sunt: ideoque et populum fidelem obsecramus enixius, ut ab omni malo abstineant, cor suum per sacramentum poenitentiae emundent, sacramento eucharistiae animam suam reficiant, sacrificio missae quantum possunt intersint, pia opera caritatis praestent, Deum omnipotentem deprecantur, ac beatam Mariam virginem necnon sanctos Dei potentius interpellent: ut largiatur nobis Dominus spiritum consilii, scientiae et fortitudinis, ut cuncta, quae ad salutem fidelium pertinent et sancte statuuntur et felici cum fructu in effectum deduci valeant.

Decretum de non discedendo.

[Vide Mansi XLVII, 766 A.]

Decretum de servando secreto.

[Vide supra col. 47-8, decretum Coloniense, quod hoc consentit, nisi quod paululum contractum est.]

Decretum de ratione deliberandi.

Quoniam synodi provincialis scopus est, ut conciliorum summorumque pontificum decreta renoventur custodianturque: omnes huic concilio praesentes sedulo incumbant in vias modosque excogitandos, quibus intentiones synodi recte dirigantur, et ad optatum effectum provehantur. In quo quidem summopere curandum, ut a mente sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matris ac magistrae, in nullo recedatur; tum in promendis sententiis nihil per contentionem et inanem gloriam dicatur agaturve, sed singuli meminerint, iuxta concilii Toletani¹ statutum, in loco benedictionis et non collucationis consistentibus Domini sacerdotibus, nullum debere aut immodestis vocibus perstreperare aut tumultibus perturbare; nullis etiam falsis vanisve; aut obstinatis disceptationibus contendere, sed quidquid dicitur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectantur. Quapropter declaramus: omnibus quidem synodalibus, secundum ordinem in quaestionibus examinandis libertatem plenam sententiam suam aperiendi concessam esse; meminerint tamen singuli, ut quaecumque ad dilucidandam examinationem apta et opportuna compererint, omni cum caritate afferant. Praeterea, ad perveniendum in deliberationibus debitum ordinem, statuimus et monemus, ut quae quis addendo, mutando, restringendo proponenda esse censuerit, propositione articulata, cum rationibus illam falsis, succincto tenore, latino sermone conscripta, congregationis praesidi vel notario a secretis fungenti exhibeat. Pro omnibus vero his consultationibus et pertractationibus linguam ecclesiae latinae eligimus, atque ex praevia deliberatione patrum decretum est ut, tam in generalibus quam in particularibus congregationibus, omnia latino sermone tractentur.

Decretum de iudiciis synodalibus.

Ut in hoc concilio provinciali nihil occurrat, quod sive unitatem aut concordiam turbaret, sive deliberationis feliciam progressum impediret, sive deni-

¹ Cons. Tolet. XI, c. 8, cap. V, q. 4, [Mansi XI, 187 C].

² Cons. Trid., sess. II.

que expeditum rei curam retardare posset: iuxta antiquum conciliorum usum, quosdam quosdam et excusationum iudices constituendos decrevimus, qui procuratorum documenta examinarent, querelas et excusationes, quas refors proferebant, diligenter exquirere, pacifice componere, et de omnibus una cum suo praevio iudicio ad nos referrent, ut de iis cum patribus iudicemus et definiamus.

Quapropter, cum assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum nominamus et deputamus iudices synodales:

Proto-iudicem: Ioannem Nehiba, episcopum Tinniniensem.

Tum iudices: Ioannem Répásy, ordinis regularium Praemonstratensium de Jászó praelatum et praepositum.

Franciscum comitem Haller, cathedralis ecclesiae Magno-Varadinensis latini ritus canonicum.

Adamum Hubacsek, cathedralis ecclesiae Transylvaniensis canonicum.

Decretum de synodi officialibus.

Ad actiones concilii rite dirigendas et accurate promovendas, ad decreta item praelegenda et acta legitime conficienda, nec non ad alia quae ad concilii ordinem spectant procuranda, quibusdam adiutoribus opus est: quapropter quosdam officiales concilii deligere et nominare decrevimus. Nominamus vero et deputamus:

In concilii promotores: Iosephum Kovács [etc. vide supra col. 495 C].

Decretum de iudicium sessionis secundae et tertiae.

De consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum, decernimus ac statuimus, ut proxima sessio habeatur dominica XVI post Pentecosten, quae est dies 13 mensis septembris; tertia autem et ultima celebretur dominica XVII post Pentecosten, quae est dies 20 septembris; ita tamen, ut dicti termini in congregatione generali contrahi aut prorogari libere possint, prout scopo concilii conducere videbitur.

Decretum de proximo provinciali concilio.

Antiquum morem secuti, quo in ultima sessione conciliorum provincialium proxime celebrandi concilii tempus praefigitur, de consilio et assensu nostrorum comprovincialium episcoporum, decernimus et statuimus: sequens concilium provinciale post triennium celebrandum esse; ita tamen, ut hic terminus prorogari et contrahi possit, prout utilitati ecclesiae conducere videbitur.

Decretum de concilio finiendo.

Cum, auxiliante Deo, omnia quae pro huius concilii provincialis argumento fuerunt praestituta, iam pertractata, expensa et statuta sint, et patres synodales ad gregis sui curam reverti optent: de consilio et assensu reverendissimorum comprovincialium episcoporum statuimus et decernimus, praesens concilium conclusum et iam finitum esse. Deo gratias!

V. ACTA CONCILII SUBSECUTA.

1. Litterae metropolitae Colocensis, quibus acta et decreta concilii sanctissime domine recognoscenda transmittit.

Beatissime pater.

Ecclesiasticae provinciae Colocensis et Bacsensis concilium, antequam occiperet, sanctitati vestrae a me comprovincialibusque episcopis reverentissime annuntiatum, Deo propitio duarum hebdomadarum intervallo est transactum.

Quantum in nobis est, invocato Spiritu sancti auxilio, omnimode admitebamur provincialis huius concilii decretis concordi voto conditis ea sancire, quae hac praesertim temporum calamitate ad fidei depositum conservandum, ecclesiae causam propagandam, mores corrigendos, pietatem et caritatem in populis sollicitudini nostrae creditis excitandam et alendam, eorumque spiritualem salutem procurandam maxime idonea fore reputavimus.

Qua quidem in re, nulli parcentes labori, ea cum fiducia versabamur, quod ei in saeculorum ac multiplici hoc opere nonnulli irrepsissent errores, hi irrefragabili sanctae sedis apostolicae iudicio, cui acta synodi subiacent, sint corrigendi. Cum igitur ideo, tum quam maxime ut intemeratam ac filialem erga Christi in terris vicarium meam non minus ac suffraganeorum huius provinciae episcoporum venerationem, obedientiam et devotionem in factis quoque perhibeam: acta et decreta concilii nostri, hinc adoluta, cathedrae Sancti Petri, omnium ecclesiarum matris et magistrae, examini et iudicio humillime submitto, tunc utique promulganda vigoremque naturae, dum suprema sanctitatis vestrae auctoritate fuerint sancita et approbata.

Quod reliquum est, non cessat universa haec provincia Deum ardentissimis exorare precibus, ut ad ostendendas gratiae suae divitias, sanctitatem vestram diu multumque servet sospitem et incolumem, ad cuius pedes provolutus pro me et coepiscopis meis, totius item provinciae Colocensis et Bacsensis clero populoque, apostolicam benedictionem humillime efflagito, ac in devoto beatorum pedum oscule summa cum veneratione emorior.

Sanctitatis vestrae humillimus et obsequentissimus filius:

Iosephus, m. p., archiepiscopus et metropolita Colocensis ac Bacsensis.

Colocae, die 29 septembris 1863.

2. Responsum sanctissimae domini Pii papae IX ad metropolitam Colocensem.

Pius papa IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. Libentissimo quidem animo tuas nuper accepimus litteras III kalendas proximi mensis octobris datas, quibus, venerabilis frater, nobis misisti acta provincialis concilii a te et a venerabilibus fratribus istius ecclesiasticae provinciae episcopis tuis suffraganeis recens celebrati, ut acta ipsa supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio ex more institutoque maiorum subiicerentur. Nos eadem acta nostrae congregationi Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praepositas, cuius auxiliaria opera, quemadmodum optime nocis, ad huiusmodi cognoscenda negotia uti solemus, examinanda statim commisimus, ut ipsa congregatio omnia accuratissime perpendat et ad nos deferat, ac deinde congruum tibi det responsum. Interim vero tibi ac tuis suffraganeis summopere gratulamur, de eximia erga nos et hanc Petri cathedram, omnium ecclesiarum matrem et magistram, fide, amore et obsequantia, quae in te ac in tuis suffraganeis enitet. Singulari autem voluptate ex tuis litteris agnovimus, qua cura, studio, labore in hoc celebrando concilio omnia a te ab eisdem tuis suffraganeis opera fuerit adhibita, ut concordissimae animis ea ederentur decreta, quae in hisce praesertim tantis rerum asperitatibus tantaque temporum iniquitate possint in ietis regionibus sanctissimae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodire, et catholicae ecclesiae causam, iura, doctrinam tueri et cleri disciplinam certam tectamque servare, et populorum religionem, pietatem, morumque honestatem, probitatem quotidie magis excitare ac mutuum eorum

caritatem fovere et inflammare. Itaque hanc egrogiam tuam et tuorum coepiscoporum pastorem sollicitudinem debitis meritisque laudibus prosequimur. Certi autem sumus, te ac tuos suffraganeos divino auxilio fretos nihil unquam intentatum esse relicuros, ut divina nostra religio disque salutaris doctrina in istis diocesisibus magis in dies vigeat, floreat ac dominetur, ut fideles isti populi quotidie magis enutriti verbis fidei, et per gratiarum charismata confirmati, alsriori neque pede incedant per semitas Domini, ut adversariorum detegantur insidiae, profiligentur errores, atque ut miseri errantes ad salutis tramitem revocentur. Optamus autem vehementer, ut a te, venerabilis frater, atque ab episcopis tuis suffraganeis, una cum universo isto clero populoque fidei, ferventissimae diviti in misericordia Deo sine intermissione offerantur preces, ut exurgat et iudicet causam suam, et ecclesiam suam sanctam a tot tantisque eripiat calamitatibus, eamque novis ac splendidioribus ubique terrarum triumphis exornet et augeat, atque omnes ecclesiae et huius apostolicae sedis hostes humiliet, eosque de perditionis via ad iustitiae, veritatis salutisque semitas reducat. Pro certo autem habet, nos in humilitate cordis nostri ab ipso clementissimo Domino enixe exposcere, ut uberrima coelestis suae gratiae dona super te et episcopos tuos suffraganeos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves tuas et illorum curae traditas copiose descendant. Atque horum auspiciem et certissimum praecipuae nostrae benevolentiae pignus, apostolicam benedictionem effuso cordis affectu tibi ipsi, venerabilis frater, aliisque venerabilibus fratribus sacrorum istius ecclesiasticae provinciae antistitibus, tuis suffraganeis, cunctisque clericis laicisque fidelibus tuas et illorum vigilantiae commissis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 26 novembris anno 1863, pontificatus nostri anno XVIII.

Pius papa IX.

8. Litterae eminentissimi cardinalis Caterini, sacrae congregationis concilii praefecti, ad metropolitam Colocensem, de recognitione actorum et decretorum concilii.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Acta et decreta synodi provincialis Colocensis et Baciensis redeunt ad amplitudinem tuam accurate ab hoc sacro concilio Tridentini iuris interprete ac vindice ex instituto expensa ac recognita. Porro gratissimum mihi accidit amplitudini tuae ceterisque suffraganeis antistitibus significare, huiusmodi vestrum opus tum sanctitati suae, cui specialiter de more relatam est, tum huic sacrae congregationi, cui praesum, admodum sane placuisse, nec dubitant, quin Christi fideles vestris curis commissi uberrimos sint exinde fructus collecturi. Etenim si generatim uno veluti sub intuitu totum legum harumque synodiarum corpus inspiciatur, nihil sane non suis partibus pulchre distributum, nihil non suo loco aptissime positum et aedulo pertractatum apparet: si autem singulatim membra omnia spectentur, ubique locorum et quae sunt bona corde pleno sectanda, et quae sunt mala, sive palam sive clandestina, omnino cavenda, omnium oculis indignantur et proponuntur.

Et re quidem vera, agitur in primis de catholicae ecclesiae fide, quae humanae salutis initium est ac fundamentum et radix iustificationis¹. Eam profecto ante omnia totis viribus religionis hostes aperte oppugnant, vel per insidias maculis aspersam fidelium animis obtrudere satagunt: at vero vos optimo consilio de huius temporis erroribus vestras oves admonuistis, libros scriptaque

prava moribus corrumpendis comparata alta voce damnastis, ac nihil nisi ecclesiastica auctoritate approbatum legendum praescripistis. Subinde res est de Romano pontifice, quem lidem tenebrarum filii, iniqua inter se societate coniuventi, utpote mystici ecclesiae corporis caput, suis praerogativis ac iuribus non modo a Christo Domino acceptis, sed iis etiam, quae ex divina providentia accesserunt, quaeque in hoc rerum statu ad auctoritatem suam in universa ecclesia libere exercendam tuendamque necessaria sunt, exturbare, spoliare, et si fieri posset, funditus evertere commoliuntur. Quocirca in sacris ecclesiasticae hierarchiae ordinibus enumerandis et vindicandis, omnibus ecclesiae membris firmitatem incolumitatemque certam tectamque servastis, cum duplex summi pontificis auctoritas, sacra et civilis, per vos adserta fuit, eamque fidelium animis alte imprimendam et ab omnibus religiose custodiendam adlaborastis. Praeterea sacramentorum, quae humanae imbecillitati ad aeternam salutem consequendam subsidia a Deo data sunt, doctrina per omnes partes recte exposita fuit, quaeque in eorum administratione servanda vel fugienda sollicite a vobis commonstrata fuerunt. Ut ecclesiastici ordinis coetus immaculatum se custodiat ab hoc saeculo praelique Domini praeliari scite calleat, clericalis adolescentiae institutionem in seminariis tum magnis tum parvis providentissime commendastis, et qua ratione pietatis studium et scientiarum cultus in omni vitae cursu nedum servari, sed et in dies augeri queat, aedulo curastis. Quoniam vero ecclesiasticus ordo non solum membrorum suorum sanctitatem curare, sed et populi sibi concrediti religionem probitatemque tueri et in melius quotidie adducere debet, [id] perbene a vobis factum est, tam indicatis moribus, qui gregem per haec tempora inficiunt, quam propositis remediis, quibus puellaris aetas in primis, omnesque dein adulti homines servari queant incolumes ac etiam validiores officii, praecipue per frequentiore sacramentorum usum piisque in sanctos coelites ac beatam Mariam virginem affectum et devotionem.

At vero sicuti gnaro industrioque agricultori satis non est ad laetam uberemque segetem percipiendam, bonum frumentum iacere, nisi agro omnem operam ac laborem iugiter usque ad messem impendat, ita nec vos spiritualium, quas vobis proposuistis, utilitatum fructum recolligatis, nisi abaque intermissione synodicorum decretorum executionem et observantiam omni studio ac diligentia curetis ad perseveranter urgeatis. Quam ad rem certissime consequendam, inter alia praecipue conducet dioecesanarum synodorum celebratio, quibus primo quoque tempore, quando strata iam via est, serio incumbere debetis, ac necessariam hanc vestris inceptis coronidem imponere non retardabit. Ex quo profecto facilis et commoda vobis occasio praebet, ut id quod in provinciali concilio desiderandum videtur (nempe poenalis legum latarum sanctio, quae quidem omnis legis complementum est), in synodi dioecesanae decretis peculiariter adficiatis ac supplicatis.

Quod superest, ex adiecta pagella edoceberis, amplissime domine, quae sacra congregatio speciatim animadvertenda et corrigenda censuit.

Denique hisce de mandato sacrae congregationis prescriptis, quod singulariter ad me pertinet, impensas animi mei sensus testatos velim amplitudini tuae, cui fausta quaeque ac salutaria a Domino precor, amplitudinis tuae uti frater studiosissimus:

Proseper cardinalis Caterini, praefectus.

Petrus, archiepiscopus Sardinus, pro-secretarius.
Romae, 30 septembris 1864.

¹ Conc. Trid., sess. VI, de iust., cap. 8.

DECRETA CONCILII

TITULUS I.

De fide et doctrina ecclesiae.

Caput I.

De Deo.

Cum ab eo inde tempore, quo pater mendacii portentum illud blasphemiae „*eritis sicut dii*“¹ protoparentibus suggesserat, nunquam defuissent, qui in cordis sui impietate veritatem Dei in iniustitia detinerent: nostro aevio quorundam superbia et pravitas eoque processit, ut omnis veritatis tam rationalis seu naturalis, quam revelatae seu supernaturalis fundamentum attentarent evertere; ipsum quippe Deum, existentiam eius atque essentialiam in dubium advocare, vel etiam penitus negare non erubescerent, et super astra solium suum exaltando dicerent: „*similis ero altissimo*.“² Eamvero quin invisibilia ipsius a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta conspicerent, sempiternam quoque eius virtutem et divinitatem: evanuerunt in cogitationibus suis et in hac mentis aberratione mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium³, et insipientes, quales sunt, comminiscuntur seipsum esse deos, et omnia esse Deum et Deum esse omnia ceu animal quoddam universale, ex hac rerum universitate conflatum, quod continua quadam indefinitaque evolutionum serie ac progressionem vitam suam explicat. Pantheismi hae blasphemiae sunt ad evertendam universam religionem pietatemque erga Deum creatoram omnium, tum vero maxime ad illam fidem subruendam, quam Christus dominus in Deum Patrem habendam hisce commendat verbis: „*Haec est vita aeterna, ut cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Iesum Christum*.“⁴

Immane hoc figmentum, quod non unus error est, sed errorum immensa congeries, in omnium fidei morumque praeceptorum ruinam et humanae societatis salutisque publicae subversionem ac interitum comparata, synodus exhorrescens non tam haereticum, quam insanum censet, reprobat et damnat, et cum concilio Lateranensi⁵ firmiter credit et confitetur: Deum summe simplicem, prorsus indivisibilem, substantiam sicut et perfectione infinitum, et de se dicentem: *Ego sum, qui sum*,⁶ qui licet sibi sufficiens et a se ipso beatus, in principio libera voluntate creator fuit, non autem plasmator tantum, et ordinator coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium: qui utraque non ex propria substantia per emanationem emisit, sed vere e nihilo creavit, quique per hanc creationem nec limitatus dii potest, nec divisus, nec imminutus, nec ulla ratione mutatus, sed idem in aeternum permanens et ab operibus suis omnibus distinctus atque diversus, licet cunctis tum substantiae immensitate, tum potentiae influxu, tum sapientiae regimine, ita intime praesens sit, ut verissime in ipso vivamus, moveamur et simus.

Pari modo reprobat synodus et damnat idealium commenta, quibus Deus asseritur veluti *ego universale* absolutum, a quo pendeat *non ego*, quibusque inducitur proprius scepticismus, et verissimus porro nullismus.

Reprobat perinde pseudophilosophiam aut etiam quorundam theologorum insaniam, qui falsi traditionalismi principii abrepti, veri Dei existentiam speculative seu ex ratione demonstrari posse negant.

A Perhorrescit et illorum impias blasphemias, qui augustissimum Trinitatis mysterium volunt esse symbolum systematis pantheistici, quo esse unicum sibi fingunt, constans e Deo, natura et humanitate, aut qui idem sanctissimum mysterium inanibus verborum sonis: „*infinitum finitum et finiti ad infinitum relatio*“ traducunt magis quam evertunt.

Verbo: „*reprobat et damnat omnia sacrilega commenta, nuperrime proscripta a summo ecclesiae catholicae doctore atque pastore Pio IX.*“¹ quae, evacuata vera creationis e nihilo notione, divinam substantiam sive directe sive indirecte negant esse vere, absolute et sub omni respectu a quacunque alia substantia, tam visibili quam invisibili, diversam et distinctam.

Caput II.

De domino nostro Iesu Christo.

Posteaquam multi exivissent seductores in mundum, qui non contenti Iesum Christum filium Dei Patris unigenitum, quem ipse ante saecula genuit, venisse in carne: eo insaniam progressi sunt, ut historiae temerario ausu contradicendo vitam Iesu Christi in evangelis descriptam, mythicam, aut humanis figmentis ornatam fuisse contenderent. Scilicet quia repleti iniquitate non probaverunt Deum habere in notitia, ideo erraverunt in cogitationibus et secundum insipientes corporum defecerunt in scrutationibus suis, cumque se sapientes dicerent, stulti facti sunt. Nihil enim esse potest ita insanum et absurdum, quam octodecim saeculorum fidem, aereis marmoreisque vetustatis monumentis, quae nova iugiter de martyrum sepulchris in lucem protrahuntur, in hanc usque diem tutam et oculis manibusque intractabilem, fallacibus coniecturis et praeconceptionibus opinionibus posthabere.

Ab huiusmodi blasphemis abhorret haec synodus, innixa ecclesiae Dei, quae est columna et firmamentum veritatis, quaeque habet testes fideles, qui annuntiarunt nobis, quod ipsi viderunt oculis suis, quod perspexerunt et manibus suis contrectaverunt de verbo vitae², quod caro factum habitavit in nobis, habens insuper immensam nubem testium³ martyrum, confessorum et patrum, qui serie nunquam interrupta semet exceperunt, quae tandem omnis tam sacrae quam profanae historiae irrefragabilis habet testimonium; confitetur autem dominum nostrum Iesum Christum vere apparuisse in carne, et visam fuisse gloriam eius quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis⁴, tum potentiae, cui venti et mare ad nutum obediebant et portae inferi subiiciebantur, qui potestatem habebat animam suam ponere et propria virtute de morte triumphare, captivamque ducere captivitatem nostram; ac ideo haereditavit a Patre nomen quod est supra omne nomen, ut in eo omne genu flectatur coelestium, terrestrium et inferorum, et omnis lingua confiteatur, quia dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris⁵.

Porro damnat synodus eorum errorem, qui per inanem philosophiam seducti, unigeniti Filii Dei gloriam evacuare nefarie praesumentes, eundem sophistarum numero accensent, qui doctrinam a se traditam, non a Patre, qui eum misit, ut illuminet mundum, acceperit, sed e veteris sapientiae promptuariis in sua redegerit. Cum vero haec impia fidei in dominum nostrum Iesum Christum perversio ad mentes fidelium corrumpendas eo magis

¹ Gen. III, 5.² Ioan. XVII, 8.³ Isaiae XIV, 14.⁴ Conc. Later. IV, cap. 2, (Mansi, XXII, 968 D).⁵ Rom. I, 9-3.⁶ Exod. III, 14.¹ In allocut. 9 Iunii 1862.² I Ioan. I, 1.³ Ioan. I, 14.⁴ Hebr. XII, 1.⁵ Philipp. II, 10-1.

comparata ait, quo homines nostri temporis pro-niore^s inveniuntur ad aures praebendas, magistris mendacibus, qui semper discunt et nunquam ad agnitionem veritatis perveniunt; nil vero magis a fide alienum sit, quam ab illorum testimonio discedere, qui notam nobis fecerunt domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam: ipsi speculatores facti magnitudinis eius, audierunt vocem huiusmodi delapsam ad eum a Deo Patre: „Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite;“¹ audierunt et ipsum affirmantem „qui misit me, verax est, et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo“², et „si mihi non vultis credere, operibus credite“³; synodus plena fide profitetur Iesum Christum Deum verum de Deo vero, lumen de lumine, qui venit in mundum, ut illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum, ut enarraret quae vidit in sinu Patris⁴, atque vocaret nos in admirabile lumen suum⁵; reprobatur vero et damnatur illos, qui negant haec esse vitam aeternam, ut agnoscamus unum verum Deum et quem misit Iesum Christum, ut doceret nos Deum adorare in spiritu et veritate, et purgationem peccatorum faciens, sederet ad dextram maiestatis in excelsis⁶.

Caput III.

De Spiritu sancto.

In professione mysterii sanctae Trinitatis catholica fides admittit et cum Patre et Filio veneratur Spiritum sanctum. De hoc synodus cum praeclarissimo symbolo fidei in concilio Toletano XI, anno 675 edito, constituitur: „Spiritus quoque sanctum, qui est tertia in Trinitate persona, unum atque aequalem cum Deo Patre et Filio credimus esse Deum, unius substantiae, unius quoque esse naturae, non tamen genitum vel creatum, sed ab utriusque procedentem, amborum esse spiritum.“^C Hic etiam Spiritus sanctus nec ingenuus, nec genitus creditur: ne aut si ingenuum dixerimus, duos patres dicamus, aut si genitum, duos filios praedicare moneremur: qui tamen nec Patris tantum, sed simul Patris et Filii Spiritus dicitur. Nec enim de Patre procedit in Filium, vel de Filio procedit ad sanctificandam creaturam, sed simul ab utriusque processisse monstratur: quia caritas sive sanctitas amborum agnoscitur. Hic igitur Spiritus sanctus missus ab utriusque creditur, sed minor a Patre et Filio non habetur: sicut Filius propter assumptam carnem minorem se Patre et Spiritu sancto esse testatur.^D Insuper, ut habet idem concilium: „Confitemur igitur et credimus sanctum atque ineffabilem Trinitatem, Patrem et Filium et Spiritum sanctum, unum Deum naturaliter esse unius substantiae, unius naturae, unius quoque maiestatis atque virtutis.“ Denique hanc de sancta Trinitate doctrinam concludimus verbis eiusdem concilii: „Hoc tantum brandum nobis est et petendum, ut cum peracto finitoque iudicio traderit Filius regnum Deo Patri, participes nos efficiat regni sui, ut per hanc fidem, qua illi inhaesimus, cum illo sine fine regnemus.“⁷

Caput IV.

De ecclesia.

Quamdiu ecclesia diluvio huius saeculi innatat, pulsatur fluctibus, exagitatur tempestatibus, nec unquam quiescit ventus contrarius, et inter consolationes Dei et persecutiones mundi peregrinando procurrit. At vero adulta haec in omni ne-

quida et iniquitate mundi aetate atrocissimi plane in eam furunt hostes, quibus nomina mille, mille sunt nocendi artes. Sed maior est, qui interpellat pro nobis¹, et locutus est ad Petrum: „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portas inferi non praevalent adversus eam.“² Item: „Et ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.“³ Et rursus: „Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.“⁴ Unde cum statori ecclesiae mare et venti obediant: ideo novit illa beneficio Domini de suis cladibus triumphare, atque hoc habet proprium, ut dum persecutionem patitur, floreat: dum opprimitur, crescat: tunc stet, cum superari videtur. Nempe cogitationes Dei non sunt sicut cogitationes hominum.

Exinde sane ecclesiam catholicam divinum opus esse, ipsa historia octodecim saeculorum atque quotidiana experientia tanto magis perhibet, quanto evidentius est, quod a nullis tumultuantium errorum fluctibus passionumque impetibus, quibus hostes veritatis ac virtutis illam continuo oppugnant, unquam subverti potuerit: ut adeo arca haec, pro salute generis humani divina manu constructa, sequori mortalis vitae usque finem saeculorum innatat, portumque salutis quaerentibus securum semper transitum offerat. Quo vero eam singuli mortales possent agnoscere, insignita est per Dominum quibusdam dotibus notisque, quibus demonstrata cunctis se in ea salvare volentibus materiam viscera exhibet. Unde fecit eam Dominus unam, quae ubique gentium eadem praecepta morum et fidei exhibet, iisdem utitur salutis mediis, idem incruentum sacrificium immolat, atque eundem supremum pastorem venerando in unitate Petrae consurgit. Constituit eam sanctam. Ipse sanctus, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior coelis factus, tradidit ei sacramenta, quibus omnis iustitia confertur, vel accepta augetur, vel amissa recuperatur: contulit ei sanctorum infinitum numerum, qui vel ut in duodecim tribubus Israel orbem iudicantes apostoli, vel ut purpureis victoriae coronis rutilantes martyres, vel ut in sanguine agni dealbati confessores, vel ut candida sarta gestantes virgines gaudiis merentur perfrui sempiternis. Fecit insuper Dominus hanc ecclesiam catholicam, eam per cuncta saeculorum tempora, omniaque locorum spatia diffundendo, simulque certa spe recreando, venturum tempus, ubi quemadmodum unus est pastor Iesus Christus, ita unum fiat ovile ex omnibus, quos cunctos et singulos idem redemit Christus auctor ecclesiae, ut omnes in optatum sinum ecclesiae confluant.

Suam demum Dominus ecclesiam apostolorum fundamento superimposuit, in quo et successionis legitimorum pastorum non interruptam conservat seriem, et suae doctrinae integritatem Spiritus sancti assistentia iugiter custodit. His notis instructa una, sancta, catholica et apostolica ecclesia Romana, non potest non esse solam salvificam agnoscere: immo veritati et caritati nihil conformius, quam manifeste profiteri unam esse veram ecclesiam, et in hac sola exhiberi viam, quae cunctos in ea ambulantes ad salutis metam perducatur, dicente sancto Cypriano: „Aqua ecclesiae fidelis et salutaris et sancta corrumpi et adulterari non potest, sicut et ipsa ecclesia incorrupta et casta et pudica est.“⁵ „Nam Christus arbitrio et nutu ac

¹ II Petri I, 16-7.

² Ioan. I, 18.

³ Ioan. VIII, 26.

⁴ I Petri II, 9.

⁵ Ioan. X, 28.

⁶ Hebr. I, 3.

⁷ Concil. Toletan. XI, proem., [Mand. XI, 188-7].

¹ S. Aug., Sermo 94 in evang. Matth.

² Matth. XVI, 18.

³ Luc. XXII, 32.

⁴ Matth. XXVIII, 20.

⁵ Ep. 73, ad Iubaen., n. 8, opp. V, 1, pag. 219.

praesentia sua et praepositos ipsos et ecclesiam A cum praepositis gubernat: „quem dedit Pater caput super omnem ecclesiam, quas est corpus ipsius et plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur.“ „Oportet enim illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.“

Unde manifeste constat, quanta fideles erga ecclesiam catholicam adhaesione, reverentia, gratitudine, obedientia atque amore ferri debeant velut suam matrem, et velut illam salvatoris institutionem, in qua maximum suae salutis negotium largiente Domino perficiunt. Quapropter confitetur haec synodus ecclesiam Christi esse columnam et firmamentum veritatis, et quemadmodum non est sub coelo datum hominibus aliud nomen, nisi Iesus, in quo oporteat nos salvos fieri, ita ab ipso non nisi una instituta fuit ecclesia, in qua haec salus obtineri possit. Confitetur praeterea eandem ecclesiam esse magistratam veritatis infallibilem, quae doctrinam suam divina auctoritate praedicat, mysteria salutis divina missione dispensat, sua virtute operatur, sua libertate gaudet, suo iure vitaeque superna vivit: esse societatem externam, visibilem, perfectam, indefectibilem, supra petram aedificatam, quae divini iuris auctoritate et potestate, quam mundus nec dare potest nec accipere, fideles verbo Dei et sacramentis pascit, per episcopos sub dependentia Romani pontificis regit, coerces et ad vitam aeternam perducit: cumque ecclesia sit a Christo instituta ad formam regni iure nato: eidem omnia et singula competunt, quae ad existentiam suaeque vitae explicationem ipsa iudicat sive necessaria sive opportuna.

Ex adverso damnat et reiicit synodus omnes doctrinas et illorum studia, qui somniantur ecclesiam a deposito fidei defecisse, ac iam in se ipsam collabescere, iam huic saeculo conformari vane sibi blandiantur: porro qui mira quadam idearum ac rerum confusione omnia miscent, neque, ut par est, inter cultum et cultum, doctrinam et doctrinas, aeternas Dei veritates hominumque commenta distinguunt, vel qui docent ecclesiam esse invisibilem, e solis quos vocant spiritualibus constantem, vel qui illam in fidei morumque dogmatibus perfectibilem praetendunt, vel qui eandem ab humanis originibus repetunt, vel potestati civili aliive cuiunque humanae potestati obnoxiam faciunt: damnat praeterea et reiicit eos, qui affirmant ecclesiae potestatem non esse desuper, sed a populo vel imperio temporali tributam: tum qui docent omnes christianos esse potestate spiritali pares, quasi nulla daretur distinctio ordinis et iurisdictionis inter laicos et clericos, et rursus quasi nulli darentur gradus sive ordinis sive iurisdictionis inter illos, quos Spiritus sanctus ab initio posuit regere ecclesiam Dei, quibusque Petrum praeposuit, ut paecoret agnos et oves, et inter eos qui secundi ordinis dignitate insigniti sunt, et eos qui in operibus ministerium adlegantur, quique ecclesiastica hierarchiam divina ordinatione institutam, velut aeternam bene ordinatam constituunt.

Huc denique refert synodus perveras doctrinas in synodo Pistoriensi contra hierarchicam ecclesiae constitutionem, eique debitam obedientiam et subiectionem prolatae, et a Pio VI papa, bulla quae incipit *Auctoritas fidei*, variis censuris perstrictae, eandemque dogmaticam constitutionem tanquam veram et irreformabilem credendam normam veneratur atque tota mente amplectitur.

¹ 8. Cyr. Ep. 69, n. 9, ed. Migne, IV, 406.

² Ephes. I, 22-3.

³ I Cor. XV, 26.

Caput V.

De quibusdam erroribus huius temporis.

In novissimis diebus instabant tempora periculosa, erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, coelesti, sine affectione, sine pace, proditores, protervi, tumidi et voluptatum amatores magis quam Dei, semper discentes et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes, errantes et in errorem mittentes¹. Haec per apostolum adumbrata tempora advenisse colligimus ex errorum colluvie, quos perversi vel incauti homines contra quodvis humanitatis bonum latissime dispargunt.

Quidam carnis illecebris irretiti asserere non erubescunt: praeter materialem nullam substantiam existere, siveque abiudicato homini spiritu seu anima rationali, quae ad imaginem et similitudinem Dei creata est, eius dignitatem infra brutorum conditionem deliiciunt. Perversa non minus ac vesana isthaec sententia conceptum hominis destruit, discrimen boni et mali moralis tollit, fundamenta societatis et omnia religionis, ipsam quippe Dei existentiam et animae nostrae immortalitatem subvertit. Apparet etiam sententiae huiusmodi virus ex fonte voluptatum quippe sensualium consecratione, quo velut foecundo alveo nascitur. Unde synodus haec cum sancta matre ecclesia affirmat et asserit: Deum, qui ipse est purissimus spiritus, duplicis generis creasse substantiam, „spiritualem et corporalem, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu et corpore constitutam“².

Alii ius proprietatis personalis oppugnantes, bona privata tanquam furtum considerant, in quae cuique aequale itidemque directum ius vindicant. Perversa isthaec sententia sacrarum scripturarum doctrinae, rectae rationi et iuri naturae adversa, utriusque reipublicae basim, societatem quippe civilem ac domesticam penitus subruit, ordinis moralis cardine evertit, atque sapientissimae creatoris oeconomiae contraria est.

Non minus repugnat veritati eorum sententia, qui verum propriumque possessionis subiectum unicuique volunt esse, scilicet hominum societatem, quae in privata prorsus singulorum bona absolutum ius eidem soli tribuunt, et privatae possessiones omnes illius administrationi resignandas contendunt, e quibus deinde pro ratione sua cuique pars obtingat. At enimvero quis non exsecretur sententiae perversitatem, qua Deo altissimo mortalium substituitur societas, quis non abominetur sacrilegum hoc commentum, quo sacerdotum domesticae societatis vincula rumpuntur, quis non detestetur hoc absurdum imaginationis figmentum, quo societas absque inaequalitate bonorum et iurium constituenda perhibetur? Unde haec synodus profitetur Deum esse omnium largitorem bonorum, in cuius manu sunt iura omnium, singulorum aequae ac regnorum, qui dat omnibus affluenter, qui aperit manum suam et implet omne animal benedictione, cui derelictus est pauper et orphanus ipse est adiutor, qui vult, ut singuli in vultus sudore vitae suae media comparent, et habentes alimenta his contenti sint, et qui furari ac rapere vetat non singulis tantum hominibus, verum etiam hominum societatibus.

Accedit et alia perversitas hominum, magnum fidei beneficium non aestimantium, vel etiam ignorantium, qui ea, quae captum rationis superant, e religionis ambitu reiiciunt, malentes in iis, quae

¹ II Tim. III, 1 et seq.

² Concil. Lateran. IV [c. 1, de fide cath., Mansi, Concil. XXII, 961].

positivae divinae revelationi innixa sunt, luce naturali destitui, quam finitae rationis limites agnoscences coelestis sapientiae lumine instrui. Quae quidem sententia non modo intimo cuiusvis sanae mentis hominis sensui contraria esse dignoscitur, quo fit, ut plurimae semet quaestiones offerant, quarum solutio naturalis rationis viribus nunquam praestatur: sed imprimis ingratisimi in Deum animi monstrum est, qui, sicut omnis historia ipsam sanam rationem certam reddit, multifariam multisque modis olim loquens patribus, novissime locutus est in Filio; qui sicut ab origine humani generis pater exstitit et institutor, ita deinceps gentem iudaicam singulari electione segregavit, continuis prodigiis protegit et fovit, et inter varia rerum discrimina tamdiu gubernavit et rexit, donec oeconomia praeparationis impleta, in plenitudine temporis mediator Deum inter et homines appareret, qui nos a maledicto redimeret et in perfectam salutem assereret. Scelus sane immane et certissima foret aeterna perditio tantam salutem negligere, immo plane respuere ea, quae Dei Filius e coelo descendens, carne humana assumpta in temporalem non secus ac aeternam nostram salutem instituit atque dispensanda sanctae matri ecclesiae commisit.

His illi addendi, qui, ut divinae in Christum dominum et doctrinam illius fidei fundamenta latentioribus cuniculis suffoderent, sacras scripturas excogitatis novis non minus absonis ac perversis, quam impiis et blasphemis interpretandi modis detorquent, ac veritates evangelii divinas in ipsius plane communismi et socialismi patrocinium, aliorumque errorum defensionem execrabili impietate pertrahunt, perversa infatuati cordis sui placita in sacras scripturas inferendo verbum Dei adulterantes. Quoniam vero „*omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit, non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines*“¹; et Dominus ipse apostolis suis aperuit sensum, ut intelligerent scripturas²; „ab illis utique discere oportet veritatem, apud quos est ea quae ab apostolis ecclesiae successio, illi autem scripturas sine periculo nobis exponunt“³; ideoque synodus rejicit et damnat qualibet scripturarum sacrarum interpretationes et expositiones, quae sunt contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum scripturarum, quemve unanimis consensus sanctorum patrum tenet: cum nihil utique sanae rationi magis adversum sit, quam in divinorum eloquiorum interpretatione hominem finitae mentis, vel unicum vel supremum arbitrum summae rationis divinae statuere.

Damnat porro synodus etiam novissimum infelicium quorundam hominum commentum, qui se Nazarenos dicitantes, ea quae positiva religio suggerit ut plurimum rejiciunt, et suo duntaxat sensui innixi, sacrarum scripturarum effata ad suorum phantasmatum succollamen detorquent, atque perversitatem suam per exitiale odium exhibent, quo a sacerdotio Iesu Christi abhorrent, illamque nefariam aversionem, qua sacrificium incruentum refugiant, ac cultum publicum divinae contemnentis privata duntaxat conventicula sua adeunt. Beatam virginem, hanc mortalium inter fluctus procellosae huius vitae securam ancoram, tanquam mulierem ceteris Adae filiabus prorsus aequalem traducunt, impie blasphemant. Salutarem animarum, quam Christi domini misericordia exhibuit, secundam

A post naufragium tabulam, sacramentalem utpote confessionem aversantur, ipsamque regenerationis fontem cum animae prolium suarum periculo vel ad longius tempus differendum, vel prorsus negligendum impie statuunt: legem denique pro iusto non esse positam, seque iustos et Spiritu Dei singulariter illuminatos iactantes, civili ac sacrae respublicae bellum indicunt. Commenta haec sunt aberrantis ingenii, immo diversorum diversis locis et vicibus damnatorum somniorum congeries, quam synodus, utpote veritati adversam ac animarum immortalium saluti extimescendam, execratur et damnat: omnem vero paternam sollicitudinem ad salvandas eorum animas adhibendam statuit, qui quocunque infelici nexu his hominibus associati, huiusmodi decepti erroribus, eo manifestius aeternae suae salutis periculum adeunt, quo luculentius constat difficillimum fore, homines incultos, se ipsis plenos, in suo sehsu pertinaces, sine extraordinario Spiritus sancti rebelles eorum voluntates validius compeccenti succursu, humanae labore ad meliora posse converti. Unde cumprimis precum suffragia adhibenda abundantiori sollicitudine exposcimus, quo infelices hi homines luce divinae misericordiae irradiati, videant barathrum, cuius semet faucibus devorandos offerunt, cum in quorundam seductorum gratiam recedunt ab infallibili ecclesiae Romanae magisterio, quod ubi fidelibus articulos fidei credendos proponit, credentium temporali et aeternae felicitati optime prospicit. Quoniam vero infelices tales seductores exinde solent ad decipiendas animas laqueos extendere, quod mentientes asserant, se per istiusmodi novae consociationis ligamen obtinuisse, quod a graviorebus quibusdam criminibus, uti furto, blasphemiam, ebrietate absterneant; quibus antea irretiti vixissent: quasi non sua culpa peccaverint, sed defectu favorum ecclesiae, quos nunquam in suum usum converterant: agendum cumprimis, ut non modo veritates fidei, hisce commentis contrariae, luculentius exponantur, sed et ut virtutum peccatis actu vigentibus oppositarum splendor in fidelium grege manifestus compareat, unde etiam ii qui stant ex adverso, videntes opera fidelium bona, glorificent unum Patrem, quem nobiscum communem habent, per auctorem nostrae sanctae fidei, cuius virtus ex fructibus optime noscitur.

Caput VI.

De libris scriptisque malis et artibus corrumpendi mores.

Inter diversa insidiarum genera, inquit summus pontifex¹, quibus vaferrimi ecclesiae humanaeque societatis inimici populos seducere adnituntur, illud certe in praecipuis est, quod nefariis consiliis suis iam diu paratum in novae artis librariae pravo usu invenerunt. Itaque in eo toti sunt, ut impios libellos et ephemerides ac pagellas mendacii, calumniarum ac seductionis plenas, edere in vulgus ac multiplicare quotidie non intermittant. Sane merito „perhorrescimus, ut inquit Gregorius XVI summus pontifex², intuentes, quibus errorum portentis obruamur, quae longe ac late ubique disseminantur, ingenti librorum multitudine, libellis quoque et scriptis, mole quidem exiguis, malitia tamen permagna, ex quibus maledictionem agressam illacrymamur super faciem terrae.“

„Immo eoque progressa est iniquitas, ut, praeter colluviem perniciosorum librorum religioni per se infestam, in religionis detrimentum vertere nitantur

¹ II Petri I, 20-1.

² Leo XXIV, 46.

³ S. Reg., Adv. Aev., I, 4, cap. 26, ed. Migne, col. 105A.

¹ Encycl. Pii IX, die 8 decembris 1864.

² Gregor. XVI, const. Mirari.

etiam sacras litteras, ad religionis ipsius aedificationem divinitus nobis datas¹. Conformiter his summorum pontificum verbis, vix aliud malum tanta in utraque republica producit detrimenta ac multitudo malorum librorum, qui religioni et societati adversa principia insinuant, atque veritatem iam aperta fronte oppugnant, iam cuniculos latenter suffodiunt, unde facilius cordibus hominum suum virus infundant. Quod vel maxime nostra aetate evenit, dum tanta librorum frequentia cornitur, dumque quaesibet conditio hominum promiscuis lectionibus curiosius inhiat. Hinc est, quod multorum fides naufragium patiat, hinc quosdam principia omni ordini adversa inficiunt, quosdam universalis erga res divinas tarditas, immo taedium occupatos tenet, hinc non paucos sensuum irritamenta captivos detinent, hinc complures secum ipsi atque cum suis relationibus incontentum animum contrahunt, quia videlicet cogitant et sentiunt, quemadmodum suos antesignanos, pravorum quippe librorum auctores, cogitare sentireve advertunt. Exinde modestia, pudor, morum simplicitas atque obedientia domestica non secus ac publica vapulat, quia aetas iam immatura avidè arripit libros, quorum scopus est indulgere omnia sensibus, incautam iuventutem adultorum docere vitia, singulis ea quae appetunt sub exoptato colore sistere, morum repugula penitus confringere, timorem Domini conculcare, sanctam ab ipso Deo inculcatam erga divinae potestatis vicarios subjectionem e cordibus subditorum evellere, et sic acquisitis permultis lectoribus, aliorum salutis dispendio suo temporali lucro prospicere, ad imaginarias quasdam spes fovendas aggregare malecontentos socios, ordini stabilito damna irrogare, atque ecclesiae quantas possunt inferre iniurias. Quo graviora sunt haec mala, quae ex hac librorum moralitati ac religioni adversantium incauta lectione proveniunt, eo maiori sollicitudine admittamur hanc pestem, quantum fieri potest, ab ovili dominici gregis avertere. Recta ac religiosa iuventutis institutio ad hunc quoque scopum plurimum efficit, quo videlicet mature instillato religionis sensu, meliora edocti iuvenes sensualia minime appetant. Cum immatura cumprimis aetas semper prona sit in vitium, cupiatque negata, ideo synodus animarum curatoribus et magistris scholarum iniungit et mandat, quatenus a similium librorum lectione incautam iuventutem omni meliore modo avocare contendant; ad idipsum provocat etiam parentes, quos quidem ad suas proles ab impiorum ac malorum librorum lectione arcendas natura et religionis vinculum obligat. Pariter agendum, ut ephemerides et quaedam periodica scripta ac fasciculi, ut plurimum dogmatibus ecclesiae castisque moribus adversi, a fidelium coetu arceantur. Quidquid enim lege civili nunc aut postea sancitur circa scribendi et in vulgus scripta spargendi libertatem, nemini attamen integrum est infitari, quod pastoribus ecclesiae, quibus docendi munus a Christo creditum est², non solum ius competat, sed sancta etiam incumbat obligatio librorum, religionis vel morum quaestiones quacunque demum ratione tangentes, assidua prosequi attentione, eosque si ad fidem labefactandam, aut mores corrumpendos conducant, reprobare, atque cum venenata pocula a labiis fidelium arguendo, observando, increpando abstrahere. Haec enim fuit vel ab apostolorum aetate disciplina³, cui apprimè concordant leges in synodo Lateranensi V, eam in

rem latae, nec non constitutio a Leone X edita⁴ et a Tridentinis patribus innovata⁵, insuper et epistola encyclica Clementis XIII de noxiarum librorum proscriptione⁶, quae cuncta lauculenter confirmat felix recordationis Gregorius XVI⁷.

Quapropter declarat synodus, quaevis sacrae congregationis indicia, relate ad libros prohibitos, sancita plenum apud nos quoque obtinere vigorem, atque ab omnibus debite observanda esse⁸. Inter perversa molimina, quibus hostes ecclesiae contra eam consurgunt, haud immerito refertur eiusmodi tractatum quovis modo suscepta divulgatio, in domus fidelium illatio, qui scripti sunt ad corrumpendum sensum catholicae fidei, ad subvertendas pio saeculorum usu probatas devotionum praxees, ad removendum salutarem sacramentorum usum, ad suscitanda et fovenda in rebus fidei dubia, ad congregandas contra religionem atque ecclesiam criminationes et calumnias. Huc item pertinent speciosae, fictae dolosive approbationibus famosae, bibliorum editiones a sic dictis societatibus bibliis vulgatae, circa quas eo maior adhibenda est cura, quod interpolata similia biblia levi admodum vendantur pretio. Unde curatores animarum solerter prospiciant, quo sacrarum scripturarum ea sola editio fidelium usibus serviat, cuius a sede Romana approbatio nulli subiacet dubio. In genere omnia observentur, quae ecclesiae catholicae de legendis sacris bibliis in linguis vernaculis praecipit.

Ingemiscendum etiam summopere est nullo unquam tempore sincerae pietati et foris integritati maiora quam nunc structa fuisse pericula quibusvis artium productis, praesertim turpibus imaginibus et obscenis schematibus, impressis paginis quae plenae dolo venenoque mortifero prohi dolor! nimium per urbes et oppida vicosque ipsos sparguntur. Ne igitur fideles, maximeque iuventus in improbitatis et immoralitatis laqueos incidat, vigilantissimam pastores animarum curam gerant, admonendo, increpando, nullique labori parcendo, ut a populo christiano et imprimis a iuventute, pestifera huius furfuris opera arceantur, adversus eiusmodi operum confectores christiana pietas gladio spiritus, quod est verbum Dei, acrius etiam propugnanda est, et quo studiosius inimicus homo seminat sizaria, eo solertius divini eloquii seges spargenda est, ut improbitati prohibita, impietati pietas opponatur.

Caput VII.

De approbatione librorum.

Quoniam e perverso preli usu multum detrimenti capit ecclesia per impios conatus eorum, qui pravis libris disseminandis solertes manus applicant, oportet, ut ex propagatione honorum librorum non minus, emolumenti lucretur per eorum assiduum curam, qui ad veritates etiam scripto defendendas Deo volente semet vocatos sentiunt. Hanc ad retundendos adversariorum impios conatus viam summus in terris animarum pastor⁹ sequentibus commendat: „Ad reprimendam pravorum librorum contagionem perutile erit, ut quicumque penes vos sint insignis sanaeque doctrinae viri, alia parvae item molis scripta, a vobis scilicet antea probata, edant in aedificationem fidei ac salutarem populi

¹ Conc. Lat. V, sess. X, [Mansi, Conc., XXXII, 619-8].

² Conc. Trid., sess. XVIII, de libror. delectis, et sess. XXV, de indic. libr.

³ Encycl. Clem. XIII, bullar. t. III, p. 206.

⁴ Encycl. Mirari, 15 aug. 1822.

⁵ Decret. conc. prov. Tolosa 1860, p. 65, [Mansi XLIV, 388-9].

⁶ Pius IX, encycl. 8 dec. 1849.

¹ Leo XII, const. *Ubi primum*.

² Matth. XXVIII, 20.

³ Act. XIX, 18-9.

instructionem. Ac vestrae hinc curae erit, ut eadem scripta, uti et alii incorruptae pariter doctrinae probataeque utilitatis libri ab aliis conscripti, prout locorum aut personarum ratio suggererit, inter fideles diffundantur. Quare omni meliori modo agenda est, ut cum hostes religionis in conscribendis articulis, tractatibus ac libellis noctes dieque improbo labore insumant, illi quoque quos ad atria sua custodienda Dominus posuit, similem, immo maiorem ac certe sanctiorem, ad tuendam veritatem curam adhibeant. Ut tamen conatus iste debitum modum teneat, ut legitima auctoritati cunctorum rem bonam promovere volentium studia pateant, ut superiorum approbatione liber minus pondus coram fidelibus amplioremve benedictionem pro legentibus a Deo obtineat, ut satisfiat desiderio matris ecclesiae, quae optat ut episcopi coherentes omnino vigilias in grege dominico instituunt: necesse est, ut opera, quae religionis argumentum pro obiecto habent, typis vulganda exhibeantur ordinario, et non nisi subsecuta eiusdem permissione, vel obtenta approbatione, ad illorum impressionem procedatur. Unde episcopus pro suo iudicio viros quosdam deputabit, quorum subsidio in hoc munere utatur. Agenda vero imprimis, ut nil quod ad pietatem pertinet, quocumque vocetur nomine, quantumvis speciosos titulos exhibeat, absque ordinarii approbatione vendatur. Unde maiorem in modum fidelibus est commendandum, ne amant a mercatoribus foraneis libros, nisi consulta et approbante auctoritate ecclesiastica. Parochis vero, verbi divini praedicatoribus, confessariis ac iuventutis educatoriis et institutoribus committendum, ut edoceant curae suae creditos, ne libellis narratiunculas aut exaggeratas precum formulas continentibus inhiant, qui rectam pietatem, et cultum Dei atque sanctorum cum humanis fictionibus sociant: verum potius seligant tales, qui solidam devotionem adjuvant, cunctisque in amore Dei proficere volentibus, morum sanctificationem, caritatis incrementum et pacem animae tribuunt.

Caput VIII.

De professione fidei.

„Qui me erubuerit et meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua.“¹ dicit salvator. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem fit confessio ad salutem. Quapropter imbecillis est illa fides, quae publicam professionem renuit; nec facile in vitam influit, quae de sua vita testimonium ferre tergiversatur. „Quid autem proderit, si quis dicat fidem se habere, opera vero non habeat?“² Cumprimis requiritur ut illi, qui ecclesiasticis officii admoventur, manifestam de fide sua professionem eliciant, dum eiusmodi muneris exordia capiunt. Quam in rem concilium Tridentinum ita loquitur: „Provisi de beneficiis quibusque curam animarum habentibus teneantur... in manibus ipsius episcopi, vel eo impedito, coram generali eius vicario seu officiali, orthodoxae suae fidei publicam facere professionem, et in Romanae ecclesiae obedientiam se permanens spondeant ac iurent.“³ Auctoritate et exemplo huius sacrosancti concilii statuit synodus: quicumque aliquam dignitatem in ecclesia obtinet, vel officium quoddam aut munus, cui animarum cura aut verbi divini praedicatio annexa est, adipiscitur, fidei professionem intra duos menses nuncupet iuxta formulam a Pio papa IV datam; alioquin effectum careat eius titulus, donec huius obligationi satisfecerit. In specie

vero ad hanc fidei professionem eliciendam teneantur:

1. Qui ad canonicatus, dignitates, personatus in capitalis cathedralibus promoveantur, et hi quidem coram episcopo, et in capitulo hanc professionem faciant.
2. Omnes parochi et parochiarum administratores.
3. Superiores seminariorum in munere sui exordio.
4. Professores, cumprimis theologiae.
5. Verbi divini praedicores, adeoque omnes neo-sacerdotes post obtentam iurisdictionem, qua ad sacramentum poenitentiae administrandum deputantur.
6. Hoc ipsum ludimagistri praestare obligantur.

TITULUS II.

De potestate sacra et gubernatione ecclesiae.

Caput I.

De Romano pontifice.

Cum visibilis ecclesia visibili capite indigeat: Dominus et Salvator noster Petrum universi fidelium gregis caput et pastorem constituit, dum illi oves suas pascendas verbis amplissimis eoque modo commendavit, ut successores illius eandem plate totius ecclesiae docendae, regendae et gubernandae potestatem habere voluerit. Unum nempe oportuit pro una ecclesia eligi, ut capite constituto schismatis tolleretur occasio: sed et unam constitui cathedram, ad quam propter potiorem principalitatem omnem necesse sit convenire ecclesiam,⁴ ut unitas ab omnibus servaretur. „Huius unitatis sacramentum,“ attestante sancto Leone papa⁵, „ita Dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit, ut in beatissimo Petro apostolorum omnium summo [capite] praecipue collocaret: et ab ipso quasi quodam capite dona sua velit in corpus omne manare, ut exortem se mysterii intelligeret esse divini, qui ausus fuisset a Petri soliditate recedere.“ Hanc porro cathedram unam et principalem apostolorum princeps Petrus Romae suo sanguine dedicavit. Cum enim, ut ait sanctus Leo papa⁶, duodecim apostoli imbuendum evangelio mundum suscepisset, beatissimus Petrus princeps apostolici ordinis ad arcem Romani destinatur imperii, ut lux veritatis efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet. Hinc in Romano pontifice maximo, quem Cyrillus Alexandrinus in Ephesina synodo archiepiscopum totius orbis terrarum, patrem et patriarcham appellat, summum pontificalis dignitatis culmen et potestatis plenitudinem, non ullis synodiis aut aliis humanis constitutionibus attributam, sed divinitus collatam semper venerata est catholica ecclesia.

Quemadmodum ergo Petrus erat petra seu fundamentum ecclesiae, et invisibilis ecclesiae capitis Christi visibilis in terris vicarius, doctrinae fidei magister irrefragabilis, pro quo ipse Dominus oravit, ut non deficeret fides eius⁷, regni coelestis clavicularius, cui traditae sunt claves regni coelorum, denique gregis dominici pastor supremus in terris, qui et oves et agnos pascendos ita accepit, ut etsi hoc esset Petrus, quod erant ceteri apostoli, non tamen essent hoc ceteri, quod erat Petrus, cui soli dictum est: „Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam.“⁸ pari

¹ S. Iren., *Contra haer.*, lib. III, cap. 3, n. 2. [V. coll. Lac. tom. IV, pag. V, m.]

² S. Leo, *Ep. 10*, ad episcopos.

³ S. Leo, *Serm. 1*, de 4. apost.

⁴ Lac. XXII, 22.

⁵ Matth. XVI, 18.

¹ Lac. IX, 26.

² Lac. II, 14.

³ Sess. XXIV, de ref., cap. 12.

modo legitimi eius in cathedrae Romanae culmine a successores, in quibus semper vivit et loquitur et praesidet, nihilo sunt ipso inferiores, sed pari potestatis plenitudine et omnium ecclesiarum sollicitudine ceterorum apostolorum in episcopatu successoribus praevalent, eosque in partem legitimae sollicitudinis admittunt, depositum fidei summo et irrefragabili oraculo custodiunt, concilia oecumenica cogunt, praesidio regunt, oraculo confirmant, atque iidem succenturati ita faciunt plena, ut eadem capite truncato sint nulla. Unde propositiones cleri Gallicani anno 1682 editae, quas iam pie memoriae Georgius Szeleposényi, archiepiscopus Strigoniensis, una cum ceteris Hungariae praesulibus eodem adhuc anno publice proscripsit¹, itidem reicimus, proscribimus, atque cunctis provinciae huius fidelibus interdiximus, ne eas legere vel tenere, multo minus docere auderent.

Porro summi pontifices causas maiores cognoscunt, leges pro universa ecclesia rogant et relaxant, censuras pro utroque foro in coelis perinde ratae infligunt, et, nulla inter iura sua in accidentalibus seu adventitiis et essentialibus seu nativis facta distinctione, omnem potestatis plenitudinem ex uno unitatis fonte habent. Verbo profitemur cum concilio Florentino: „Sanctam apostolicam sedem et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri apostolorum principis et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput et omnium christianorum patrem ac doctorem, et ipsi in beato Petro pacendi, regendi ac gubernandi universalem ecclesiam domini nostri Iesu Christi plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur.“²

Quapropter synodus, hanc patrum Florentinorum fidem toto mentis assensu amplexa, et speciatim singulas apostolicas constitutiones quae huc attinent renovans, reicit et damnat quaecunque placita et doctrinas his oppositas, prout sunt signanter in constitutione *Auctorem fidei*³ reiecta, perstricta et damnata: una reverentissimi amoris, firmissimae adhaesionis, integerrimae unanimis, sanctae et salutaris subiectionis atque obedientiae religionem ac fidem palam profitetur, omnibusque suis fidelibus praedicat et praecipit. Damnata porro in specie eos omnes, qui sedi apostolicae non consentientes, ab eius et ideo totius ecclesiae communione se sequestrant⁴; qui extra hanc domum agnum comedit, profanus est, et qui non colligit cum Petro, spargit⁵. Damnata denique eos, qui solum nomine pontificis primatum retinentes, hunc ut merum unitatis symbolum habent, non autem ut verum munus et officium divinitus collatum pacendi universalem ecclesiam, quasi ceteris episcopis honoris tantum gradu, non autem supremas potestatis amplitudine antecellat⁶. Nos igitur maiorum nostrorum exempla sectantes, statuimus, praeter causas maiores apostolicae sedi reservatas, in aliis gravioribus et ancipitibus, quae suboriri possent, quaestionibus, nihil a nobis decernendum, quin huius supremas sedis oraculum consuluerimus. Cuncta etiam eius responsa atque mandata, veluti ab apostolico culmine⁷, vel potius ab ore patri-

patrum¹ delapsa humiliter accipimus, quam diligentissime exequemur, totis viribus observabimus et faciemus ab omnibus observari¹.

Quamvis autem salvator noster claves non terrenas sed coelestis potestatis Petro eiusque successoribus tradiderit: singulari tamen divina providentia factum est, ut terra ac regio, quam apostolorum principum ac martyrum in spirituale incrementum ecclesiae profusus humectaverat sanguis, subin etiam cum terrestri principatus successoribus sancti Petri obtingeret, quo cum necessitatibus ecclesiae universalis ut oportet provideretur, tum dignitati divinitus acceptae, humanae quoque venerationis congruum tribueretur homagium: atque ut ii, quos universa ecclesia veneratur patres, non servorum instar penderent ab alieno arbitrio, sed magis pro sui ratione muneris omnibus humanis altiores respectibus in suis ferendis decretis nec spe nec metu moveri debeant, neque in suis exequendis consiliis ullo detinerentur externo imperio. Quare concilium hoc provinciale non sufficit cum beatissimo patre satis ingemiscere super illatis recentissimo tempore sanctae sedi apostolicae ipsique in Petri successore universae ecclesiae irrogatis gravissimis iniuriis, quibus contra ius naturae, quod suum cuique relinquere praecipit, contra ius gentium, quod regna aliena invadere vetat, contra ius ecclesiasticum, quod bona ecclesiae rapere prohibet, et contra ius sacrum et divinum, quo rem Deo dicatam profanare sacrilegum est, nefando scelere insurgitur. Contra huiusmodi ausus concordia pastorum omnium suffragia, cunctarum ecclesiarum decreta, atque universorum Christi fidelium mens et sententia clamant. Damnata proin synodus haec in Spiritu sancto congregata nefarium sacrilegium, quo capiti ecclesiae ea subrepta sunt, quae ad maiorem Dei gloriam consecrata, absque immani scelere gravissimoque crimine rapi, raptaque retineri nequeunt: una attamen orat, ut sit omnipotens Deus misericors atque propitius infelicibus sanctae matris ecclesiae filiis, quorum sacrilega manus in patrem optimum extensa est, quatenus superno irradiati lumine, suorum delictorum serio ac sincero dolore contriti, poenitentiam agant, matrique ecclesiae, cui perduelles intulere manus, compuncti reddantur.

Caput II.

De metropolitana.

Metropolitae a primis ecclesiae saeculis exordia ducunt. Mira nempe, ut ait sanctus Leo papa, dispositione provisum est, ut inter fratres episcopos esset distinctio, et in singulis provinciis essent singuli, quorum haberetur prima sententia, et rursus quidam in magnis urbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliorem⁸.

Varia, variis temporibus atque locis, metropolitae erant iura, vel magis protensa vel magis restricta. Hodie toti provinciae suae eximia auctoritate et iurisdictione praesunt, nec par in parem imperium admittunt: gaudent enim iure proprio pallii, quo significatur et confortatur pontificalis sui officii plenitudo, episcopos suffraganeos mandato apostolico ad hoc instructos consecrant, tempore statuto pro facultate synodum provinciales convocant, non tamen convocatae suo arbitrio solvant, ei praesident, communi consilio ac mutuo consensu et statuta ferunt et interpretantur, salva sedis apostolicae auctoritate: dioeceses suf-

¹ Cf. Pétarffy, *Conc. Hung.*, II, 426-41. [Coll. Lac. I, 636.]

² Conc. Florent. apud Calotti, XVIII, 526-7.

³ Pius VI, const. 28 aug. 1794.

⁴ Formula Hermosolae, ep. 81, [Mansi VIII, 467-8].

⁵ S. Hieron. ad Romanos.

⁶ Breve Super soliditate, § 4.

⁷ *Epist. episc. African. ad Theodor. papam* [Hardouin III, 784].

⁸ Conc. Rom. de anno 581, sess. I, [Mansi VIII, 741 B].

⁹ Pontif. Rom. in forma iuramenti, de consec. electi in episc.

¹⁰ Apud Nicol. I epist. Quamvis ad episcopos Galliae.

fraganeorum, causa in synodo provinciali prius cog-
nita et probata, visitant, residentiae suffraganeorum
tenore legis Tridentinae intendunt¹. Servatis con-
stitutionibus Urbani VIII *Sancta synodus* de [die]
12 decembris 1634, et Benedicti XIV *Ad univ[er]sos* de
[die] 3 septembris 1746, negligentiam eorum iure de-
volutionis suppleant, appellationes a sententia suffra-
ganeorum recipiant, atque recursus contra grava-
mina admittant; vicarium capitularem dioecesis
suffraganeae episcopo orbatae nominant, si capi-
tulum infra octo dies eligere neglexerit. Metro-
polita porro iure gaudet, ut per quavis loca etiam
exempta suae provinciae faciens transitum aut ad
ea forsitan declinans, crucem ante se libere por-
tari faciat, benedicat populo, divinis officiis priva-
tim vel publice adsit et ea etiam in pontificalibus
celebret. Episcopi suffraganei vero, uniformitatis
studio, generales suas ordinationes dioeceseanas pro
notitia cum metropolitano et invicem communicabunt.
Generatim suffraganei metropolitano adhaereant
ut unanimes, id ipsum sentientes, consummati in
unum, Iesum Christum pastorem principem glori-
ficent, ecclesiamque eius dilectam sponsam, fortes
in fide, sicut acies castrorum ordinata, laetificent
ac tueantur².

Caput III.

De episcopis.

Episcopos apostolorum successores esse legitimos
non ambigit, qui eorum in ecclesia seriem ab as-
censione Christi Spiritu sancto duce continuam novit.
Hi sunt enim quos Spiritus sanctus posuit regere
ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo: hi
sunt, qui pro patribus apostolis nati sunt filii, et
constituti sunt principes super omnem terram³, ad
ecclesiam in Christi doctrina regendam; qui in
partem sollicitudinis divinitus vocati, gregem domi-
nicum intra fines suarum dioecesium veluti legitimi
ac proprii pastores pascunt, immediatam habentes
tunc in clerum tunc in populum auctoritatem. Eccle-
siae salus ab eorum dignitate pendet, quibus si
non exorsus quaedam et ab omnibus eminens detur
potestas, tot in ecclesia efficiuntur schismata quot
sacerdotes⁴. Quare sanctus Cyprianus magnum inter
alia inquit: Inde schismata et haereses obortae
sunt et oriuntur, dum episcopus, qui unus est et
ecclesiae praest, superba quorundam praesump-
tione contemnitur, et homo dignatione Dei hono-
ratus indignus hominibus iudicatur... Scire debes
episcopum in ecclesia esse et ecclesiam in episcopo,
et si quis cum episcopo non sit, in ecclesia non
esse⁵. Unde et sacrosancta Tridentina synodus⁶,
eandem divinam episcoporum auctoritatem edocens,
declarat: „Si quis omnes christianos promiscue novi
testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se
potestate spiritali praeditos affirmet; nihil aliud
facere videtur, quam ecclesiasticam hierarchiam,
quae est ut castrorum acies ordinata, confundere;
perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes
apostoli, omnes prophetae, omnes evangelistae,
omnes pastores, omnes sint doctores. Proinde sancta
synodus declarat, praeter ceteros ecclesiasticos gra-
dus, episcopos qui in apostolorum locum successerunt,
ad hunc hierarchicum ordinem praecipue per-
tinere, et positos, sicut idem apostolus ait, a Spiritu
sancto regere ecclesiam Dei: eosque presbyteris su-

periores esse, ac sacramentum confirmationis con-
ferre, ministros ecclesiae ordinare, atque alia plera-
que peragere ipso posse, quarum functionum po-
testatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.”

Quamobrem episcopis tamquam sibi praepositis
subiaceant sacerdotes, eos ut patres diligant, ho-
nore et reverentia prosequantur⁷. Sunt enim epi-
scopi presbyteria, quos in subordinatam admini-
strationis divinae cooperationem sibi adiacent.
iure divino superiores⁸. Unde, dicente sancto Ire-
naeo: Etsi qui sunt in ecclesia presbyteris obedire
oportet, his qui successorem habent ab apostolis,
qui cum episcopatus successione charisma veritatis
certum secundum placitum patris acceperunt⁹.
Neque unquam obliviscendum quod magnus ille
sacerdotalis dignitatis assertor sanctus Hieronymus
animadvertit: Suscipiendos episcopos tamquam pa-
rentes animae; quanta enim ipsorum dignitas, tan-
tum ipsis portandum incumbit officiorum onus vel
angelicis humeris formidandum.

Ad episcopos proinde, quorum summa, ad tra-
mites tamen sacrorum canonum exacta, est in suis
dioecesium omnium rerum agendarum auctoritas,
pertinet: docere tum per se, tum per alios, tum
voce, tum scriptis ad populum instructissimum:
sacramentum ordinis iure exclusivo, sacramentum
vero confirmationis iure ordinario conferre: statuta
tum in synodo provinciali suo assensu decimo
tum in synodo dioeceseana, vel extra illam non
rogato cleri suffragio, condere, exceptis casibus, in
quibus de iure consilium vel consensus capituli
requiritur: capitulum et dioecesim visitare¹⁰, in foro
interno et externo tum per se, quam per alios pro
mensura potestatis indicare et poenas canonicas
irrogare, ecclesias et beneficia canonicè erigere et
supprimere, conferre et alimere, bona ecclesiae
temporalia administrare, monasteriorum¹¹ erectioni
et regularium conversationi locisque piis intendere¹².
servatis tamen in omnibus praedictis sacrorum
canonum et apostolicarum constitutionum disposi-
tionibus ac limitationibus. Porro episcopi depo-
situm fidei custodiunt, et omni ope atque opera
multiformes inimicorum hominum errores et insi-
dias fidei populo detegunt, atque hunc ab haereti-
corum et incredulorum familiari consortio eorumque
pestiferis libris diligenter avertunt. Quos in man-
datis Domini delinquentes inveniunt, haud omittunt
paternis monitis corripere, obsecrare, increpare in
omni bonitate, patientia et doctrina. In promo-
vendq̄ ecclesiastici ordinis decore sollicite intendunt
episcopi, ut apud universum clerum eluceat vitae
integritas, doctrina atque ecclesiastica disciplina.
Ab ipsis, praevio concursu, eliguntur ad curam et
regimen animarum presbyteri moribus ac scientia
atque prudentia commendabiles, et qui magis idonei
fuerint iudicati¹³. Nemini cito manus imponunt¹⁴,
sed eos tantum sacris initiis ordinibus, qui accu-
rate exquisiteque fuerint explorati. Denique ad
episcopos pertinet omnia procurare et agere, quae
ad salutem animarum et rectam dioecesis admini-
strationem pro dictamine canonum in Domino con-
ducere dignoverint. Cum iure divino ac vi insti-
tutionis habeat episcopus potestatem iudicariam pro

¹ Conc. prov. Ausc. 1861, pag. 47, [Maasi XLIV, 609 C].

² Benedictus XIV, *De synodo dioec.*, lib. XIII, cap. I, n. 1 et 2; conc. Trid., sess. XXIII, de sacram. ordinis, cap. 4, et can. 6-7; item bulla PH VI *Auctoritas*, § 9 et 10.

³ S. Irenaeus, lib. IV *Adv. haer.*, cap. 26.

⁴ Conc. Trid., sess. VI, cap. 4, item sess. VII, cap. 7, de ref.

⁵ Conc. Trid., sess. XXV, de regular. et monialib., cap. 3.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 8, 9, 11, 12, 14.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 18, de ref.; item constitutio
Cum illud Benedicti XIV, 14 decembris 1742.

⁸ I Tim. V, 22.

¹ Conc. Trid., sess. VI, cap. 1, de ref.

² Conc. prov. Ausc. 1861, tit. II, cap. III, [Maasi XLIV, 610-1].

³ S. Aug., in ps. 44, apud Migne, *Patr. lat.*, XXXVI, 518.

⁴ S. Hieronym., *Dial. adv. Luciferian.*

⁵ S. Cyprian., *Ep. 66, ad Papiam.*

⁶ Sess. XXIII, de ord., c. 4.

foro externo sibi propriam, qua nec spoliari neque A semet abdicare potest, damnat synodus illos, qui causas a iudice ecclesiastico in foro competenti iudicandas ad forum civile avocant, aut iudicatas, declinato appellationis canonicae remedio, ad illud deducunt.

Et quoniam integritas praesidentium salus est subditorum¹, oportet episcopos, ut monet apostolus, vigilare et, „quemadmodum dignitate et praerogativa ceteros praecellunt, iisque primi honores debentur, ita omnes vitae sanctitate ac morum integritate, strenua in exerecendis suis officiis cura, sustinendisque suorum episcopatum, quae angelicis humeris etiam formidanda sunt oneribus, assiduis vigiliis, indefesso labore, alacri studio, summa diligentia debent superare, ac caute curare, ne a recta vivendi via et officii sui ratione deflectant.“² Quare etiam apostolus vult episcopum irreprehensibilem, sobrium, suis gregibus invigilantem, tamquam pro animabus eorum rationem redditurum. Unde, quemadmodum Tridentini patres monent: sicut supra omnes gradus sunt constituti, ita factis etiam ipsis ac vitae actionibus, ceu perpetuo praedicandi genere, se muneri suo conformes ostendant episcopi, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae, ac quae nos Deo tantopere commendat sanctae humilitatis exempla, petere possint³. Insuper divinis imprimis negotiis mancipati, a terrenis alieni, caritate in pauperes praecipui, omnibus affectu patres, domui suae sint bene praepositi⁴.

Episcopi consecrati, qui dioecesim propriam non habent, et iurisdictione in populum carent, in consecratione tamen characterem episcopalem sortiuntur, cum ceteris episcopis eundem ordinis gradum tenent.

Caput IV.

De canonicis.

Capitula, quae ceu collegia cathedralia clericorum ad priora ecclesiae saecula referuntur, episcopis ab auxiliis sunt hodieque constituunt episcoporum senatum, cuius illi iam consilium exquirunt, iam consensu utuntur aut pro iure et consuetudine ligantur, cuique fati functo episcopo dioecesis providenda relinquuntur. Capitula ad synodum provincialem vocantur et ad eam per deputatos libere electos, ad dioecesanam vero singillatim admittuntur et in utraque voce consultiva gaudent. Ab obitu episcopi intra octiduum vicarium ita eligunt vel existentem confirmant, ut elapso sine electione octiduo, ius constituendi vicarium devolvatur ad metropolitam, vel antiquiorem episcopum provinciae⁵. Statuta ab episcopis probanda pro seipsis condunt. Exequias defuncti episcopi, datis ad provinciales episcopos et capitula significationibus, ad praescriptum ceremonialis episcoporum procurant. Tempore intercalari, sequestratis patrimonialibus episcopi defuncti, bona mensae episcopalis, constituto ad mentem synodi Tridentinae oeconom⁶, ad rationes fundi religionis administrant⁷, et succedenti episcopo rationem reddunt. Bona vero capitulo propria secundum statuta canonum et capitularia ab episcopo aprobata suo iure administrant.

Praeclaris his iuribus non inferiores correspondent obligationes. Canonici nimirum sicut honore

¹ Conc. Trid., sess. VI, cap. 1. de ref.

² Cf. conc. Turon. anno 1563.

³ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 1. de ref., item sess. XXIII, cap. 1. de ref. et sess. XXV, cap. 1. de ref.

⁴ I Tim. III, 4.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 16, de ref.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 16.

⁷ Art. 20 et 22 concordati.

praestant, ita virtute, pietate et doctrina, eaque morum integritate praecellant oportet, ut aliis exemplo sint, et merito senatus episcopi dici possint. Imprimis tenentur lege residentiae ad praescriptum synodi Tridentinae. Suarum esse partium censeant: in ecclesia cathedrali divina officia obire, missam conventualem pro benefactoribus in genere quotidie applicare⁸, divinas laudes in choro psalmis et canticis reverenter, distincte et devote quotidie persolvere, episcopo celebranti aut alia pontificalia exerecanti assistere et inservire, eique sicut membra capiti debita reverentia et obsequio adunari, eius praescriptis ex animo morem gerere, canonicas visitationi parere, denique providere Dominum in conspectu suo semper atque profana negotia et vanitates huius saeculi vitare, ut modestia illorum nota sit omnibus hominibus⁹. Unde et sanctus Carolus Borromeus canonicos monuit: B Omnia agite pace mutua, concordia voluntate, et fraterna caritate vos invicem diligite. Canonici enim estis, qui sicut pro collegii ratione et antiquo instituto una in collegiata ecclesia, unoque item in canonicali domicilio collocati fuistis: ita uno pacis et caritatis foedere unaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis ecclesiae ministri, quorum erat cor unum et anima una, experiendo videte, sicut in psalmo scriptum est, „quam bonum et iucundum sit habitare fratres in unum.“ Nam, ut aiunt patres Auscitani concilii, „quo maiorem canonici inter fratres adepti sunt gradum, eo maiores esse debent in eis virtutum clericalium splendor, pietas, zelus, humilitas, sacrarum litterarum cultura et disciplinae ecclesiasticae iuxta sanctos canones observantia.“¹⁰

Iam concilium Lateranense IV salubriter providit, ut praebenda theologalis in capitulis constituitur. Patres Tridentini¹¹ id ipsum innovantes, inculcant, ut canonicus theologus per seipsum, si idoneus fuerit, alioquin per idoneum substitutum, ab ordinario eligendum, sacram scripturam exponat: una praecipunt ut praebenda huiusmodi non nisi idoneis personis, et quae per seipsos idem munus explere possunt conferatur: neque ad huiusmodi lectionis officium admittatur qui prius ab episcopo loci de vitae moribus et scientia examinatus et approbatus non fuerit. Personae autem pro huiusmodi praebenda instituendae electio spectat ad episcopum. Potest vero, ad praescriptum concilii Tridentini¹², theologalem praebendam obtinens compelli, ut muneri per se, non per substitutum, satisfaciat¹³. Quibus omnibus synodus morem haberi vult, hortaturque canonicos theologos, ut pro ampliore honore gradu primas in fundata cognitione scientiae partes tenere committantur.

Patres concilii Tridentini in omnibus cathedralibus ecclesiis constitui iusserunt ab episcopo etiam poenitentiarium canonicum, qui magister vel doctor aut licentiatum sit in theologia vel iure canonico et annorum 40, ac eo ipso quod sit poenitentiarium, habet facultatem audiendi confessiones et iurisdictionem ad absolvendum a peccatis. Non potest tamen absolvere a papae aut ab episcopo reservatis sine expressa ad hoc obtenta facultate, neque obtentam alteri subdelegare. Debet vero matutino tempore etiam non vocatus sedere in confessionali, temporibus ab episcopo destinatis.

⁸ Constitutio Benedicti XIV Cwm semper oblatas.

⁹ Conc. Trid., sess. V, c. 1. de ref., 24, 8, ibid. (sess. XXIV, c. 12.)

¹⁰ Conc. prov. Auscit. 1851, tit. II, cap. 5, (Mansi XLIV, 612B).

¹¹ Conc. Trid., sess. V, cap. 1. de ref.; item constitutio Benedicti XIII Pastoralis officii.

¹² Sess. XXIV, cap. 12. de ref.

¹³ In Placent., 29 martii 1607.

uti adventus, quadragesimae, quatuor temporum, A
item diebus festis solemnioribus, praesertim cum
indulgentiarum sit copia in cathedrali. Non expedit
ut sit vicarius generalis episcopi, nec abiat tem-
pore quod episcopus praestitit. Synodus itaque
canonicos poenitentiaros obtestatur et obsecrat in
D^{omi}no, ut recogitantes corde, quod secundum
omnium piorum persuasionem quicquid adhuc sanc-
tissimae pietatis et religionis in ecclesia conservatum
est, id magna ex parte sacramenti poenitentiae
virtuti tribuendum sit: demandati sibi muneris
partes omni diligentia et animarum zelo implere
saturant.

Archidiaconi origine primam ecclesiae aetatem
atingunt, quorum magna olim fuere iura et ampla
potestas; at his per concilia aetatis, tanta dun-
taxat hodie singulis competit agendorum sphaera
et auctoritas, quanta ipsis seu episcopi mandato, B
seu ecclesiae statuto, seu denique diuturna consue-
tudine est concessa.

Caput V.

De archipresbyteris seu vicearchidiaconis.

Olim archipresbyteri alii urbani, alii rurales:
hodie rurales tantum cum iurisdictione limitata
constituuntur per episcopum et nomine vicearchi-
diaconi vel decani vel vicarii foranei audiunt. Iure
communi praecipitur, ut non solum imperiti vulgi
solicitudinem gerant, verum etiam presbyterorum,
qui per minores titulos habitant, vitam iugi circum-
specione custodiant, et qua unusquisque industria
divinum opus exerceat, episcopo referant, nec con-
tra huius decretum aliquid ordinare praesumant.¹

Hodie illorum potestas et officia ab episcopo
definita, his potissimum absolvuntur. Ab archi-
diacono nefors delegati neo-parochos in sua bene-
ficia introducunt seu installant, benedictiones para-
mentorum cultui divino deservientium, capellarum
item coemeteriorum, crucum ac statuarum e dele-
gatione episcopi apostolico indultu suffulti² per-
agunt, exceptis tamen benedictionibus in quibus
sacra unctio adhibetur³; a casibus reservatis, ob-
tenta ab apostolica sede vel respectivo ab episcopo
speciali facultate, absolvunt: ordines per ordinaria-
tum editos cum clero districtuali communicant,
districtum curae suae creditum visitant, congrega-
tiones districtuales celebrant: omnibus quae ad
curam animarum et legum ecclesiasticarum obser-
vantiam attinent universim intendere obligati, praeci-
pue invigilant, ut districtuales sacerdotes dignos
semet praebant vocatione qua vocati sunt, et
cunctas pastoralis officii partes summa diligentia
obeant. Vice-archidiaconis incumbit, ut fratres a
recto tramite devios admoneant, emendare stu-
deant, immorigeros episcopo deferant, defectibus D
aut excessibus in administratione spiritualium et
temporalium congrue mederi nitantur; sartis tectis
ecclesiarum ac parochiarum fundisque immobilibus
conservandis intendant, annuas ecclesiarum rationes
revideant, scholis parochialibus superinspiciant;
fratres gravi morbo decumbentes adeant, et in vitae
periculo constitutos ad animae salutem atque domui
suae providendum admoneant, reflectendo eos ad
stipendia missarum fortassis nondum persoluta;
funus defuncti fratris procurent et exequias pro
illo ordinent; parochiae autem pastore orbatas in-
digentiis, donec administrator per episcopum no-

minatus fuerit, opportune consulant. Populi mori-
bus in qualibet parochia formandis et emendandis
invigilent, seduloque agant, ut tum excessus tum
abusus in vita fidelium invalescentes tempestive
detegantur ad salutari remedio sanentur. In matri-
monialibus denique causis, acta, quae ipsis nefors
ab ordinario committuntur, ad tramites constitu-
tionis Benedicti XIV *Dei miseratione* conficiant,
et secundum normas instructionis sive pro singulis
casibus datae sive universim stabilitae exacte et
conscientiosae versentur.

Ad vice-archidiaconum cumprimis attinet: a) bo-
num exemplum et inviatio condistrictualium sacer-
dotum, b) congregationes districtuales. c) visitatio
parochiarum et d) scholarum.

a) Ad bonum exemplum pertinet, ut vita ipsius,
zelus in cura animarum et disciplina domestica
speculi instar serviat, ecclesia, schola et omnia ad
curam animarum pertinentia de illius sollicitudine
et zelo testimonium perhibeant: conversatio eius-
dem non modo irreprehensibilis sit, sed virtutibus
et pietate praecellat, verbo quicquid a sacerdote,
mysteriorum divinatorum dispensatore ac animarum
pastore deponitur, id conscientiosae adimpleat.
Quod inviationem fratrum condistrictualium con-
cernit, requiritur: ut iis, cumprimis autem iuniori-
bus, in omnibus muneris pastoralis partibus consi-
lio adsit, atque in iis, quae ad salutem animarum
procurandam pertinent, uti in cultu divino, in fre-
quentandis sacramentis, in verbo Dei annuntiando,
in catechetis institutionibus impertiendis, scholis
quotidianis et dominicalibus asservandis, in tol-
lendis populi naevis vice-archidiaconus concordem
assiduamque universo districtui zelum ingeneret.

b) Quod ad coronas seu congregationes distric-
tuales attinet, has praescripto opportunoque tem-
pore ac semper in alia et alia parochia celebrandas
vice-archidiaconus convocat eisdemque praesidet.
Agendum, ut quantum locorum et muneris pasto-
ralis ratio tulerit, omnes districtuales sacerdotes
pro congregatione tempestive conveniant et, invo-
cato praevis Spiritu sancto, missae sacrificio inter-
sint. Postmodum vero sacerdotali cum gravitate
ad consultationem concedant, cuius obiectum con-
stituunt ea omnia quae ad rem ecclesiae catholicae
promovendam, munus pastorale animandum ac
salutem fidelium procurandam pertinent. Ordo in
celebrandis congregationibus per statuta dioecesa-
na praescriptus ad amussim observetur.

c) Visitatione vice-archidiaconali quotannis in
singulo districtu secundum praevigentes ordines
peragenda, rem gravis momenti vice-archidiaconus
exequitur ac episcopo per ingenuum conscientio-
samque de compertis relationem, in recto dioece-
sae regimine opportunam praestat operam. Quare
huiusmodi visitationem omni cum solertia per-
agendam synodus exigit. Vice-archidiaconus pro-
inde defixo tempore ad visitandam parochiam
quamlibet compareat. Ingressus in ecclesiam,
assumpto rochetto, stola, pluviali; exposito sanctissimo
et trisagio angelico decantato, benedictionem cum
eodem sanctissimo in monstratorio impertiatur, aut
pro opportunitate missae sacrificium celebret. Per-
acta devotione: ciborium, monstratorium, lapidem
altaris, tobaleas, cussinos, tabellas canonum, cru-
cem arae, tegumentum mensae altaris, fontem
baptismalem, imagines, vexilla, laterales aras, am-
bonem inspiciat, tum obiecta sacristiae censurae
subiciat. Exinde, dum fieri potuerit, ad coeme-
terium progressus, statum crucis maioris vel capellae,
item ordinem praevigentem expendat, illicque pro
defunctorum requie oret. Tum ad domum paro-
chialem reversus, ibidem in cuncta quae ad pastoris

¹ Cap. 4. de off. archipresb.

² S. rituum congregatio in Brixien. 28 Iunii 1642, in Tira-
sonen. 16 maii 1744 et Benedict. XIV, *Instit. eccles.* 21, n. 9
et 10.

³ S. rituum congregatio in Calaguritana, et Calocaten. die
17 maii 1760.

animarum rationem pertinent indagat, matriculas et ecclesiae peculium revideat, sarta tecta que fabricae domus et ecclesiae inspiciat, pro re nata cum advocatis ecclesiae syndicis ac patronorum representantibus, si oportuerit, consilia inest. Parochi iudicium de cooperatore, huius autem sensa de ipsius adiunctis exquirat, deque omnibus quomodo compertis ac peractis fide dignam relationem ordinario praestet.

d) Quod denique ad scholas parochiales attinet, has in districtu curae suae credito perinde quotannis una alterave vice lustrabit, in illis maxime observaturus, quomodo magistri suis satisfaciant officii per exemplum bonum, immaculatam vitam, subordinatorem et erga parochum obedientiam, sobrietatem, mansuetudinem, in divinis frequentandis promptam assiduitatem, in munere vero docendi conscientiosam exactitudinem; segnes et inobedientes commonebit eorumque futurae emendationi sedulo intendet. Agat cumpromis, ut nemo magistrorum contra spiritum ecclesiae quidquam inter scholares spargere attentet, immo potius omnes et singuli legum ecclesiasticarum et civilium postulato exacte respondere adnitantur. Si vero extraordinariae indigentiae in suo districtu emergerent, de iis tempestate episcopum edoceat, ubi vero periculum versaretur in mora, agat pro sphaera sua delegatae potestatis; idque quod evenit, sine mora ad notitiam ordinariatus perferat.

In summa, vice-archidiaconi parochiis, pastoribus, fidelibus item ac scholis sollicita cura intendant, sicutque respice, quod olim erant archidiaconi, oculus et manus episcopi, memores utique iuramenti, quod conscientiae sacerdotalis voce depromptum in aditu muneris sui nuncuparunt. Deo non hominibus placere studentes agant, sine acceptatione personarum, quae coram Deo agenda cognoverint, ac muneris sui impleto concurrant ad tollenda scandala, ad revohendum disciplinae ecclesiasticae vigorem, ad sacerdotalem pietatem reususcitandam, ad accendendum scientiae sanctorum amorem, ad salutem denique suorum fratrum utilitatemque totius ecclesiae sanctae provehendam.

Caput VI.

De parochis.

Parochi in adiutorium episcoporum assumpti, officium procurandi bonum spirituale animarum in determinata gregis dioecessani portione, per verbi divini praedicationem et sacramentorum administrationem ita exercent, ut spiritualibus fidelium necessitatibus praesto sint. Parochiis omnibus providendo publico indicto concursu, et servatis concilii Tridentini et constitutionum apostolicae sedis¹ ad locorum adiuncta accommodatis praescriptionibus.

Provisi beneficiis quibuscunque curam animarum habentibus, priusquam investituram obtineant, tenentur in manu episcopi vel vicarii generalis orthodoxae fidei professionem publicam, iuxta formulam a Pio IV papa praescriptam, elicere, et in Romanae ecclesiae obedientia se permansuros², ac legitimo suo ordinario parituros, temporalia beneficii et ecclesiae parochialis conservaturos nec ullo modo alienaturos iuramento spondere.

Legitime praesentati et canonice instituti seu investiti, ex constitutione Pii V³, intra bimestre corporalem quoque sui institutionem seu installationem procurare obligantur. Haec installatio per archidiaconum, aut vice-archidiaconum suscipienda praevie significetur populo; termino installationis

A adveniente cum allocutione convenienti praesentetur novus parochus fidelibus, perlecto decreto ordinarii, in symbolica clavium ecclesiae ac libri evangeliorum traditione iurisdictionis eius in gregem et magisterium commendetur; invocato postmodum Spiritu sancto, missa cum exposito sanctissimo celebretur. Hae ratione in beneficii possessorium introducti, ius in temporalibus, nunquam vero dominium obtinent. Quare synodus irritos et invalidos declarat omnes privatos tractatus vel conventiones circa congruam legitimis pactis defixam seu in re seu in modo alterandam, quasvis item investitiones onerosas, nisi ab ordinario praevie fuerint adprobatae.

Exercitium iurisdictionis et muneris parochialis auctoritatem ex assignatione gregis per episcopum obtineat et intra congruos limites, salva immediata episcopi in ipsos populumque auctoritate, exercent. B Parochiarum administratores temporanei, a regularium collegiis pro parochiis quae illis sunt incorporatae erga praevium examen et episcopi approbationem delegati, ab episcopo amoveantur ex causa legitima et probata, propter quam etiam essent perpetui amoveri possent⁴, collegiis habituales curam retinentibus, ultra quam ad actualem sese ingerere nullo casu possunt. Ius dandi ex causis canonicis parochi administratorem temporaneum episcopo competit, qui debet etiam invito dare, quando parochus ex aliqua perenni corporis vel animi infirmitate ultra parochiam suam debite regere nequit, aut senio gravatus vel alias adeo impeditus perpetuo sit, ut officium suum utiliter exercere non valeat⁵; potest vero dari administrator illi parochi, quem episcopus necessaria ad officium suum scientia deatitutum compererit⁶. Portionem congruam administratori per parochum cedendam⁷, partes item agendorum in cura pastorali definit episcopus.

Cum bonum pastorem oporteat ovibus suis iugiter advigilare easque non verbo solum Dei pascere, sed etiam diebus ac noctibus singulis horis atque momenti praecinctum esse ad eas sacramentis reficiendas, officium residentiae curatus religiose custodiat est necesse. Quocirca synodus, insistens legi Tridentinae⁸, sub poenis canonicis praecipit, ne quis pastorem qui careat cooperatore, quin gregi suo providerit, noctem extra parochiam agere aut triduo⁹, quod in diem dominicum et festum nequaquam incidat, sine vicearchidiaconi annutu et facta de idoneo substituto provisione transigere possit; diuturnioris absentiae facultas ab ordinariatu peti obtinerique debet, atque vicearchidiaconi quoque, nisi in officio versentur, parochias suas absque indulto ordinarii ultra triduum perinde non deserant. Lege hac residendi obstringuntur non solum parochi, sed etiam parochiarum administratores et capellani. Veniam absentiae, scripto et gravi duntaxat ex causa dandam, ultra bimestre concedere neque episcopo integrum est¹⁰. Cooperatoribus parochus ad biduum solum discedendi, nullo vero die noctem in parochia extra aedes parochiales agendi veniam tribuat, et in hoc vel semel exerrantes ad ordinariatum corrigendos deferat. Quodsi gravis necessitas urgeat ante im-

¹ Benedictus XIV, *De synodo dioec.*, lib. XII, cap. 1, n. 2.

² Decretal., cap. 6, de cleric. aegrot. vel debilit. III, 6 et cap. unico, eod. tit. III, 6, in VI.

³ Conc. Trid., sess. XXI, cap. 6, de ref.

⁴ Cap. 3, de cleric. aegrot. III, 6, et cap. unico, eod. tit. in VI et conc. Trid., sess. XXI, cap. 6, de ref.

⁵ Sess. XXIII, cap. 1, de ref.

⁶ Conc. Rom. biduum solum concedit. [tit. XVII, c. 8, Mansi XXXIV, 1866].

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1, de ref.

¹ Bened. XIV *Cum illud semper*, 14 decembris 1742.

² Conc. Trid., sess. XXV, cap. 2, de ref.

³ Pius V, *In conferendis*, 18 martii 1567.

petratam licentiam discedendi, id non nisi causa ordinariati ante abitum scripto relata, curaque animarum, quarum salus suprema lex est, debite provis. fieri poterit. Residentia vero non moralis duntaxat, sed formalis, id est, laboriosa sit oportet¹, ad quam tenentur ordinarii contumaces per censuras ecclesiasticas etiam usque ad privationem compellere.

Obligantur tam seculares quam regulares, qui curam animarum actualem seu perpetuo seu temporali titulo exeroent, ad offerendum per seipsos pro populo in ecclesia parochiali sacrae missae sacrificium diebus dominicis et festis de praecepto, et quidem illis etiam qui iuxta constitutionem Urbani VIII² reducti sunt. In horum censum veniunt: feria III Paschatis et Pentecostes, festa Inventionis sanctae Crucis, Dedicationis sancti Michaelis archangeli, Nativitatis sancti Ioannis Baptistae, sancti Andreae, sancti Iacobi, sancti Thomae, sanctorum Philippi et Iacobi, sancti Ioannis evangelistae, sancti Bartholomaei, sancti Matthaei, sanctorum Simonis et Iudae, et sancti Matthiae, Christi domini apostolorum, sanctorum Innocentium, sancti Laurentii martyris, sancti Sylvestri papae et confessoris, sancti Iosephi sponsi et sanctae Annae matris beatae Marie virginis. Satisfacit vero parochus huic obligationi etiam per missam privatam³. Si vero parochus legitime absit aut sit impeditus, vel si sit simul canonicus et ad eum spectet missam conventualem celebrare, tenetur aliquem sibi substituere, qui missam applicet pro populo⁴.

In praedicatione verbi Dei primas curas deposcit solertissima institutio parvulorum in rudimentis fidei, praeparatio ad primam communionem, tum catechesis ecclesiastica, et institutio sponsorum, quam synodus per viscera misericordiae Iesu Christi inculcat et urget, et sub poenis congruis per ordinarios inflegendis demandat et praecipit. Cum porro fides per auditum, auditus autem per verbum Christi sit, ad sanctissimas obligationes referant parochi, doctrinam catholicam, non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis seipsos, sed in ostensione spiritus et virtutis Christum et hunc crucifixum praedicando, puram et orthodoxam populo annuntiare, quod tunc fiet, si imprimis dogmata fidei luculenter et fundate, methodo simplici et homiletico catechetica magis et saepius, quam formali dictione explanaverint, quae ad praecepta morum religiosius observanda animos fidelium ultro obstringent. Meminerint etiam doctrinas salutis, exemplo magistri, magis orando quam perorando animis fidelium admoendas, et cordibus inflegendas esse. Ne igitur defectu necessariae instructionis catecheticae vox illa horroris et confusionis plena audiat in hac metropolitana provincia: „*parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis*“⁵, et incurris propriae et alienae salutis occini possit illud propheticum: „*O pastor et idolum derelinquens gregem*“⁶; praecipit synodus, ut omnes et singuli pastores eorumque cooperatores officium catechizandi tum in scholis, tum in ecclesia veluti primum et essentiale fundamentum muneris pastoralis praecipua sollicitudine adimpleant. Verbo cuncta, ea, quae concilium Tridentinum hac de re praecipit, diligenter observent⁷. Suorum omnium, imprimis

vere pauperum aliarumque miserabilium personarum, ex eiusdem concilii praescripto curam paternam gerant. Omnia haec munia pastoralia a parochis nequaquam praestari et impleri possunt, qui crebro absentes et incurii gregi suo non invigilant neque assistunt, sed mercenariorum more illum deserunt⁸.

Denique, quemadmodum sacrosancta synodus Tridentina, ita provincialis haec eosdem admonet et hortatur, ut divinorum praeceptorum memores, factique forma gregis, in iudicio et veritate pascant populum et regant⁹.

Capellani velut suis fratribus congruam characteri sacerdotali provisionem praebent, eos mansuetudine, benevolentia et ministro Dei debito honore prosequantur, illosque instruant, adiuvent, moneant, et pro re nata in omni patientia et doctrina arguant, atque de ipsis conscientiosas, iuxta praescripta per ordinarium puncta, relationes praestent.

Caput VII.

De capellanis.

Capellanus seu cooperator, quamvis parochio ordine presbyteratus, non tamen munere et officio par, eidem velut suo tum ex officio fraternae correctionis, tum ex iure pastoris principalis immediato superiori et monitori subordinatur, debitamque reverentiam et observantiam exhibeat. Ambos nihilominus vinculum caritatis in fraternum consortium coniungat; fratres enim sunt, alter alterius onera supportantes ac donantes invicem, si quid aliquis habet adversus alium.

Parochi est in cura animarum actiones capellani dirigere, capellani vero ad eundem scopum unitis studiis et laboribus cooperari. Ear autem potestas pastoralis regiminis capellanorum non modo subordinata, sed etiam delegata, ita quidem, ut capellanus neque matrimonio sine expressa parochi licentia assistere, neque hanc subdelegare possit, nisi expressam subdelegandi potestatem acceperit.

Capellanus parochio debiti obsequii promptitudine et observantia ac in iis, quae ad regimen parochiae, ordinem domesticum et residendi officium pertinent, obedientiam obstringitur. Quaecunque de honestate vitae sacerdotalis sanciantur, haec cooperator quoque sibi esse dicta existimet; quo magis autem expositus est hominum dietis et illecebrarum laqueis, eo solertius curet ea quae Domini sunt, diligentiusve utatur iis virtutum clericalium subsidiis, sine quorum praesidio perfectio suae vocationis obtineri nequit.

Quamobrem capellani meditationi, orationi, lectioni eo uberius incumbant, quo administratione parochiae minus gravati, suae conscientiae uberiores curam habere possunt. Studeant virtuti, sed et bonae famae rationem habeant, et nullam iustae suspicioni causam praebent. Aetas eorum atque modestiae ratio exigit, ut a suis parochis se non modo circa pastoralia munia informari sinant, sed simul eorum consilia in omnibus dubiis fidenter expetant. Paucis contenti, desideria sua moderentur; et ad monitum sancti Pauli: habentes alimenta et quibus tegamur his contenti simus, reflectant. Nolint porro oblivisci, se parochorum curae eo quoque sensu subordinari, quod de ipsorum vita et actionibus referre illi ad episcopum teneantur. Absit autem ut in exequendis quibusvis vocationis officiique partibus peccaminoso tepori indulgeant, utpote de suis actibus non modo Deo, sed

¹ Bened. XIV, *Institut.* 17, n. 16.

² *Universa per orbem*, 1642 idibus septembris, encycl. III, die 3 maii 1858.

³ S. rituum congr. in Ruremond., 27 febr. 1847.

⁴ S. cong. conc. in Fanens., 11 maii 1790.

⁵ Thren. IV, 4.

⁶ Zachar. XI, 17.

⁷ Sess. XXIV, cap. 4, de ref.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1, de ref.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1, de ref.

et coram hominibus rationem reddituri. Oportet enim ministrum Christi esse operarium irreprehensibilem, bonaque providere non modo coram Deo, sed et coram hominibus.

Generatim vero, quod ad correlationem parochi et capellani attinet, synodus prooptat et hortatur, summa salutis animarum et caritatis lege, cuius ambos praecones et exemplar esse oportet, mutua ipsorum vicissitudinem ita temperari, ut illa ambobus dominetur, et acuat sollicitudinem servandi unitatem spiritus in vinculo pacis, tam inter se invicem quam inter fideles suae curae creditos.

Caput VIII.

De concilio provinciali.

Concilium Tridentinum malis, quibus eo tempore affligebatur ecclesia et abinde premitur, remedium salutare volens adferre, provide constituit: „Provincialia concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis renoventur. Quare metropolitani per seipsos, seu, illis legitime impeditis, coepiscopus antiquior quolibet saltem triennio non praetermittat synodum in provincia sua cogere: quo episcopi omnes et alii, qui de iure aut consuetudine interesse debent, convenire omnino teneantur.“¹ Salutari huic patrum Tridentinorum decreto conformiter, divina auctoritate favente, non modo praesentem sacram synodum in Domino indiximus eamque celebravimus, sed et futuris vicibus eandem in hac metropoli celebrandam decernimus.

Caput IX.

De synodo dioecessana.

Gravissimis verbis inculcat sacrosancta Tridentina synodus salutarem synodorum dioecesanarum usum. „Synodi quoque dioecessanae.“ inquit Tridentini patres, „quotannis celebrentur. Quodsi in his superscripti negligentes fuerint, poenas sacris canonibus sancitas incurrant.“² Salutare hoc ecclesiae institutum praesentissimum remedium esse dignoscitur ad cleri populi que mores reformandos, ad disciplinam ecclesiasticam instaurandam, et ad fidem pietatemque augendam, atque nunc cum primis necessariam, ubi omnis generis congregationes convenerunt adversus Dominum et adversus Christum eius.³ Quapropter in qualibet provincia huius dioecesi revohendam edicimus synodorum dioecesanarum celebrationem, ad quas capitulum cathedralis, abbas et praepositi titulares, canonici honorarii, nec non superiores provinciales monasteriorum, quibus parochiae sunt incorporatae, convocantur: liberum praeterea manet episcopo adiacere in synodum dioecesanam sacerdotes scientia, pietate et rerum gerendarum experientia insignes ita, ut omnes fateri debeant neminem deesse, qui ceteros meritis, modestia, discretionem et aliis animi dotibus antecellat. Quamvis vero iure communi ad synodum dioecesanam omnes sacerdotes convenire possint, immo et debeant, cum tamen omnes illi, qui parochias praesunt, absque animarum periculo abesse nequeant, si episcopo facultate a sede apostolica impetranda utendum videatur, qualem facultatem sanctissimus pater se concessurum etiam promissit,⁴ convocabit decanos, seu vicearchidiaconos actuales, quorum erit: fratrum districtualium habito pro hoc fine congressu, vota, petitiones et sententias de his, quae pro sua et fidelium utilitate

ac salute conductura in Domino indicaverint, colligere et scripto ad episcopum perferre, ac pari modo quaecumque in synodo acta fuerint et decreta, ad eosdem deferre et promulgare. Si quis districtus latius pateat, aut nullus praeter vicearchidiaconum inveniatur seu canonicus ad honores, aut abbas vel praepositus titularis, addatur senior districtualis parochus, quo sic duo saltem de quolibet districtu vicearchidiaconali synodo interveniant. Seniores talem parochum utique episcopus, habitis praee oculis dotibus ad huiusmodi scopum necessariis, designaturus est. Etsi vero pro paterno affectu, sacerdotum consilium episcopus exquirat, noverint tamen sacerdotes se in synodo nullum habere ius quo debeant ab episcopo consuli, multoque magis se carere omni potestate sive voce deliberativa sive decisiva decernendi: contrariamque huic sententiam tum saepius fuisse ab ecclesia reprobatam, tum a summo pontifice Pio VI diserte reiectam.⁵ Curabunt episcopi, ut saluberrimum synodorum dioecesanarum institutum omni meliore modo reflorescat, et statuta pro dioecesi rogata salutarem effectum nanciscantur.

TITULUS III.

De sacramentis.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Septem sunt signa externa invisibilibus quam conferunt gratiae, ad animarum nostrarum sanctificationem per Christum dominum instituta, quae novae legis sacramenta dicimus⁶; a legis veteris sacramentis non modo in eo diversa, quod ceremonias et ritus externos habeant alios⁷, sed vel maxime quia gratiam quam significant continent, atque obicem non ponentibus conferunt.⁸

Ex his baptismus, confirmatio et ordo in anima characterem, hoc est signum quoddam spirituale et indelebile imprimunt, unde ea iterari non possunt.⁹

Tria vero requiruntur ad sacramenta rite perficienda, res exterior quae materiae, verba ministri quae formae vicem gerunt, et minister, eam ob causam in ecclesia institutus, ut intentione faciendi quod facit ecclesia, sacramenta tum conficiat, tum iis qui parati ad ea accedunt conferat. Adeoque falsum est, omnes christianos in omnibus sacramentis administrandis potestatem habere.¹⁰ Quamvis autem hi ministri sive boni sint sive mali, omnia essentialia, quae ad sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, servando, illud omnino conficiant et conferant, minime tamen satis sibi esse arbitrentur, posthabita morum integritate ac conscientiae munditia, illud tantum cogitare, quomodo sacramenta ab illis rite ministrentur,¹¹ sed dum aliorum sordes diluere curant¹², propriae suae conscientiae puritati studeant, piis affectibus et brevi reflexione ad devotam sacramentorum dispensationem animam suam disponant; in ipsa vero administratione omnem corporis motum, vultus compositionem, vocis modulationem, incessem omnemque agendi rationem ita instituant, ut cunctis praesentibus devotionem et venerationem inspicient. Quo magis porro fideles ad sacramen-

¹ In bulla *Auctorem fidei*.

² Conc. Trid., sess. VII, can. 1.

³ Conc. Trid., sess. VII, can. 2.

⁴ Conc. Trid., sess. VII, can. 6.

⁵ Conc. Trid., sess. VII, can. 9.

⁶ Conc. Trid., sess. VII, can. 10.

⁷ Catech. Rom., parte II, cap. 1, n. 98.

⁸ S. Greg. magn., tom. II, p. 508, ed. 1705, Paris.

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, *de ref.*

² Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, *de ref.*

³ Psalm. II, 2.

⁴ In brevi ad episcopos Austriae, 8 novembris 1855.

torum usum alliciantur, synodus haec hortatur ministros, ut — ne postis quidem tempore dempto — alacri semper promptoque animo hos divinae misericordiae thesauros dispensent. Agendum etiam, ut iidem fideles ad sacramenta suscipienda nunquam non bene dispositi compareant, et probe intelligant atque adferant idmodi requisita, quae cuiuslibet sacramenti susceptionem salutarem efficiunt. Quapropter necesse est, ut ministri sacramentorum ea, quae fides de divina sacramentorum institutione, materia, forma, effectibus proponit, diligenter ipsi revolvant, theologiae dogmaticae studio se assiduo forment, catechismum Romanum e decreto concilii Tridentini editum solertiter relegant: populi christiani intuitu vero in publicis aeque ac privatis institutionibus pastoralibus eo adstantur, ut fideles de sacramentorum divina institutione, natura, fine, effectu probe instructi, eorundem magno desiderio et veneratione repleantur. Lavabit eum in finem, etiam ad mandatum concilii Tridentini¹, in sermonibus sacris et institutionibus catecheticis, sacrorum rituum et ceremoniarum in collatione sacramentorum adhiberi solitarum, sensum exponere.

Locus, in quo sacramenta dispensantur, a pietatis affectu non abstrahat, vasa item sacra nitida servantur.

Ordinat denique synodus, ut in administratione sacramentorum ubique rituale praescriptum adhibeatur, et preces latinae illis contentae rite absolvantur: cavens insimul, ne materia vel forma ullo sub praetextu substantialiter immutetur, eique quidpiam addatur vel detrahatur. Matriculae baptizatorum, confirmatorum, copulatorum et mortuorum exacte scribantur, hoc est, functionis actus non in disiectis chartis, aut diuturniori mora interposita, sed in protocollo authentico suo modo indilate adnotentur, et incorruptae conserventur.

Caput II.

De baptismo.

Primum maximeque necessarium sacramentum, immo reliquorum omnium fundamentum et quaedam quasi ianua, per quam patet ad Christum via, est baptismus, secundum illud Salvatoris apud Joannem: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“² Unde ecclesia catholica semper docuit baptismum non esse liberum, sed ad salutem necessario requiri.

Quamvis sacramenti huius solemniter conferendi ministri ordinarii sint episcopi et presbyteri, extraordinarii autem diaconi, in casu tamen necessitatis omnis homo, etiam haereticus et infidelis, potest valide baptizare, modo ea, quae ad substantiam baptismi pertinent, debite servet.

Cum porro ad salutem aeternam consequendam omnes debeant a peccato per carnalem generationem contracto, spirituali regeneratione liberari: falsum est omnino et periculosum, infantum, quia actum proprium credendi non habent, baptismum omitti debere, aut neminem esse, baptizandum nisi ea aetate, qua Christus baptizatus est³; potius requiritur, ut etiam infantes, quia sicut ex origine noxam contraxerunt, ita per Christum dominum possunt gratiam et iustitiam consequi⁴, quantaocys regenerationis lavacro mundeantur. „Nam cum pueris infantibus nulla alia salutis comparandae ratio, nisi eis baptismus praebatur, relicta sit, facile intelligitur, quam gravi culpa illi sese ob-

stringant, qui eos sacramenti gratia diutius, quam necessitas postulet, carere patiantur; cum praesertim, propter aetatis imbecillitatem, infinita pene vitae pericula illis impendantur.“⁵ Idecirco hortandi sunt magnopere fideles, ut liberos suos, quamprimum id sine periculo facere liceat, ad ecclesiam deferendos et solemnibus ceremoniis baptizandos curent⁶.

Ut infantum, qui mox ac nati sunt aut nati- vitate ipsa in periculo vitae versantur, aeternae salutis consulatur, curabunt parochi, ut obetrices modum rite conferendi in necessitate baptismi apprimè notum habeant, quae nonnisi pie, honestae ac, quantum fieri potest, catholicae adhibeantur, sollicitè commonefaciendae, ne culpa ipsarum ullus infans sine baptismo, ulla puerpera sine sacramentis decedat, neve incuria aut conniventia earundem, alia quam vera parentum infantis nomina et cognomina matricae baptizatorum inferantur, aut infans ex illegitimo thoro natus ceu legitimus inscribatur.

Instante mortis periculo, a laico baptizati, si in vivis manserint, in ecclesia per parochum sub conditione iterum baptizandi sunt, nisi testimonio fide digno constet baptismum rite fuisse collatum⁷, quo casu tamen ritus in administratione baptismi adhiberi soliti in ecclesia suppleantur. Infantes expositi, etiamsi apposita schedula de eorum baptismi testetur, sub conditione baptizandi veniunt, nisi certa habeatur notitia personae a qua schedula sit exarata, aut aliunde indubitatum desumatur iudicium baptismatis collati⁸. Circa baptismum ab haereticis collatum, cum ad ecclesiae gremium convertuntur, inquirendum est, an servata fuerit debita materia et forma, in casu affirmativo de baptismi validitate iudicium proferendum est, at si peracta inquisitione adhuc rationabiliter dubitatur, tunc baptismus iterandum erit sub conditione. Generatim quoad hoc sorrentur ea, quae habet Benedictus XIV⁹.

Dum adulti gratiam baptismi petunt, exacte informantur de omnibus iis, quae pro susceptione baptismi instar dispositionis praecedere debent: tum, sabbato sancto vel in vigilia Pentecostes, nisi episcopo aliter opportunum videatur, eis sacramentum regenerationis cum congrua solemnitate conferatur.

Sacramentum hoc in ecclesia solum, nec unquam in domo privata administretur, nisi necessitas id exposcat, aut ob causas graves ab ordinario expetenda videatur et concessa fuerit dispensatio.

Baptizandis imponantur nomina sanctorum, quos ecclesia colit et martyrologium habet, non vero profana aut e fabulis gentilium desumpta.

Cum ad sacram et salutarem abluionem celebrandam, ex vetustissima ecclesiae catholicae consuetudine, patrini seu fideiussores soleant ac debeant adhiberi, parochi priusquam ad aliquem baptizandum accedant, quantum fieri poterit sciant, quot et quales susceptores a parentibus electi fuerint, ne forte indigni, inepti admittantur, vel quod aegre ferent, publice repellantur¹⁰. Imprimis sanctae huius tutelae administratio non est committenda iis, qui eam gerere aut fideliter nolint aut sedulo et accurate non queant. Naturalibus parentibus non licet hanc curationem accipere, ut ex eo magis appareat, quantum haec spiritualis

¹ Catech. Rom. part. II, cap. 2, n. 84.

² Ibidem.

³ Conc. prov. Aquense, tit. VII, cap. 2, n. 9. [Mansi XLIV, 380].

⁴ Benedictus XIV, De synodo dioecesi, lib. VII, cap. 6, n. 5.

⁵ Benedictus XIV, op. c., lib. VII, c. 6.

⁶ Conc. prov. Aquense, tit. VII, cap. 2, n. 9. [Mansi ibid.].

¹ Sess. XXIV, cap. 7, de ref.

² Ioan. III, 5.

³ Conc. Trid., sess. VII, de bapt., can. 12.

⁴ Catech. Rom., part. II, cap. 2, n. 82.

educatio a carnali distet. Admitti non possunt A Iudaei, infideles, haeretici, schismatici, excommunicati, interdicti, manifesti et notorii concubinarij, aliique scandalosi peccatores, ne christianam pietatem morumve sanctitatem in regeneratis quoque evertant¹. Arcendi sunt pariter, qui sana mente non sunt et qui rudimenta fidei ignorant. Religiosos a munere patrini canones excludunt. Baptizans patrinam agere non potest. Eos, qui nondum sunt confirmationis sacramento muniti, patrini manus suscipere minime convenit. Praeterea, unus tantum sive vir sive mulier iuxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una baptismum de baptismo suscipiant².

Vult autem et mandat haec synodus, ut parochi doceant patrilos, quam cognationem et affinitatem contraxerint, et ad quid obligentur erga infantes, quos de sacro fonte levarunt. Officia patrinorum divus Augustinus sequentibus comprehendit: debent B patrini levatos admonere, ut castitatem custodiant, iustitiam diligant, caritatem teneant, et ante omnia symbolum et orationem dominicam eos doceant, decalogum etiam et quae sunt prima religionis christianae rudimenta³.

Quamvis autem baptizati parvuli, cum adoleverint, non sint eo fine de sponsione in baptismi receptione nuncupata interrogandi, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine dum baptizarentur polliciti sunt⁴, et ubi se nolle responderint, suo arbitrio haud sint relinquendi⁵: oportet tamen adolescentes et iuvenes, immo et adultos provocare, ut pro variis opportunitatibus fidem in baptismi susceptione nuncupatam voluntario mentis assensu renovent, beneficium regenerationis rite ponderent, nuncupataque Deo vota iugiter implent. Quapropter meminerint pastores animarum, ut in administratione huius sacramenti multam C operam et studium collocent, atque occasiones capient de hoc sacramento disserendi praecipue cum multitudine populi fidelis in collatione baptismi convenisse animadvertent. Tali enim occasione multo facilius erit unum vel alterum caput ad hoc sacramentum attinens persequi, cum fideles earum rerum doctrinam, quam auribus percipiunt, simul etiam sacris baptismi caeremoniis expressam vident, pioque et attento animo contemplantur. Ex quo fiet, ut unusquisque de iis rebus admonitus, quas in alio geri videat, secum recordetur, qua se sponsione Deo deobligaverit cum baptismo initiatus est, simulque illud cogitet, an vita et moribus talem se praebet, qualem ipsa christiani nominis professio pollicetur⁶.

Fons baptismalis sabbato sancto et in vigilia Pentecostes solemniter benedicatur, et dum necessitas tulerit renovetur. Liquores sacri seu olea D sacra in mundis vasis nitide serventur.

Laudabilis est consuetudo, ut mulieres puerperae, exemplum beatissimae virginis imitantes, post partum speciatim templum adeant, ut Deo gratias agant et sacerdotis benedictionem excipiant. Haec benedictio fit in ecclesia, nunquam vero in domibus privatis, nec datur mulieribus quae non sunt legitimo matrimonio iunctae.

Caput III.

De confirmatione.

Proximum baptismi sacramento est confirmatio, per quam vita spiritualis in baptismo accepta auge-

¹ Catech. Rom., part. II, cap. 2, n. 29.

² Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, de ref. matr.

³ Catech. Rom., part. II, cap. 2, n. 27.

⁴ Catech. Rom., part. II, cap. 2, n. 29.

⁵ Conc. Trid. de baptismo, sess. VII, can. 14.

⁶ Catech. Rom., part. II, cap. 3, n. 1.

tur et perficitur, ut fortius cum adversario nostro satana, qui nos circum tamquam leo regions quarens quem devoret⁷, depugnare valeamus. Sacri nimirum chrismatis inunctione, eis qui confirmantur, Spiritus sanctus ad fidei robor confertur, ut novis in dies sancti, vitae spiritualis incrementis crescant in virum perfectum, in aetatem plenitudinis Christi.

Hoc confirmationis sacramento omnibus quidem post baptismum administrari potest, minus tamen expedit illud dispensare etiam pueris, qui usum rationis nondum habent. Moneant proin paratores animarum parentes, ne proles teneras ad hoc sacramentum excepto casu necessitatis offerant, magis vero curent, ut pueri illud congrue suscipiant, cum primum advertere valeant quid agant. Si vero sint forte adulti, semet ad recipiendum hoc sacramentum cum omni pietate disponant, peccata sua confiteantur, sacramento eucharistiae semet reficiant, et pastorum cohortatione ad ieiunia et alia pietatis opera suscipienda invitentur, admoneanturque laudabilem ecclesiae antiquam consuetudinem renovandam esse, ut ieiunia hoc sacramentum recipiant⁸. Quapropter monet synodus, ut curati, quoties episcopus sacramentum confirmationis collaturus eos desuper edocuerit, servata praevia per aliquod tempus instructione, fideles suos de divina huius sacramenti institutione, eius natura, effectu, de requisitis dispositionibus, de modo hoc sacramentum pie suscipiendi et obligatione exinde secutura diligenter edoceant. Sub administratione sacramenti de congruo ordine prospiciant, et moneant confirmandos, ut impositioni manuum intersint, Spiritum sanctum devote expetant, et benedictionem episcopi orationi intenti expectent. Si contingat fideles ad vicinas possessiones pro recipiendo sacramento confirmationis inviatis esse, oportet ut confirmandi in forma processionalis reverenter et devote orantes ad praefixum locum concedant, et moneantur ut pari modestia redeant. Agant porro parochi, ut tanti beneficii memores confirmati, coeleste hoc donum summe aestiment, strictamque exinde probe vivendi deducant obligationem: iuvabit etiam confirmatos pro opportunitate reflectere, ut foedus, quod occasione huius suscepti sacramenti quoad fidem intrepide profertendam coram facie ecclesiae cum Domino inierant, alacriter servent, atque operibus compleant, memores dictorum Domini: „*Omnis qui constituitur me coram hominibus, confitebor et ego cum coram Patre meo, qui in caelis est: qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego cum coram Patre meo, qui in caelis est.*“⁹ Patrinus sit unus, mas mari, foemina foeminae, alter in confirmatione quam fuit in baptismo. Qui in sacramento baptismi sponsores agere nequeunt, hos nec pro confirmatione admittere integrum est.

Caput IV.

De eucharistiae sacramento.

Ex omnibus mysteriis, quae nobis tamquam divinae gratiae certissima instrumenta Dominus salvator noster commendavit, nullum est quod cum sanctissimo sacramento comparari queat¹⁰. Cum enim Dominus dilexisset suos, in finem dilexit eos¹¹, cuius quidem amoris ut divinum aliquid atque admirabile pignus daret, sciens horam iam advenisse ut transiret ex hoc mundo ad Patrem, ne ullo un-

⁷ I Petr. V., 8.

⁸ Catech. Rom., part. II, cap. 3, n. 19.

⁹ Matth. X, 33-3.

¹⁰ Catech. Rom., part. II, cap. 4, n. 1.

¹¹ Ioann. XIII, 1.

quam tempore a suis abesse¹, inexplicabili consilio, quod omnem naturae ordinem et conditionem superat, perfecit. Etenim celebrata cum discipulis agni paschalis coena, ut figura veritati, umbra corpori cederet, panem accepit, Deoque gratias agens benedixit et fregit, deditque discipulis suis et dixit²: Accipite et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem accepit postquam coenavit dicens: Hoc facite quotiescunque bibetis in meam commemorationem³. Nullus itaque dubitandi locus relinquitur⁴, quin omnes Christi fideles pro more in catholica ecclesia semper recepto laetiae cultum, qui vero Deo debetur, huic ssmo sacramento in veneratione exhibeant. Nam illum eundem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum dixit: „et adorent eum omnes angeli Dei,“⁵ quem magi precipientes adoraverunt⁶, quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse sacra scriptura⁷ testatur⁸. Unde consuetudo⁹ pro adoratione aservandi in sacrario sanctam eucharistiam ecclesiae coeva est.

Proinde ssmum eucharistiae sacramentum in omnibus parochialibus ecclesiis non modo pro sumptione, sed et pro adoratione iugiter aservetur, particulae consecratae alternis saltem hebdomadibus renoventur, omne vero corruptionis periculum solerter avertatur. Ara tamquam gloriosi sepulchri Christi imago saepius purgetur, tabernaculum velut ssmus in orbe terrarum locus decenter ornatur, ciborium, monstrantiae lunula (quae benedicuntur), calicis cuppa et patena (episcopali etiam consecranda unctione) debite deaurata sint oportet, tabernaculum sit semper oclusum, clavis vero eius diligenter custodiatur. Lampas, quam avita fidelium in ssmum sacramentum devotio accendit, diu noctuque ardeat. Si ecclesia pro alendo lumine perpetuo necessarios sumtus suppeditare non posset, interpellanda est fidelium pietas, ut collatis obolis hocce adorationis tributum Domino omnium bonorum largitori pie retribuunt. Dum quaequam festivas cum exposito ssmo recolitur, ecclesia quandam solemnem induat faciem. [Quadragesima horarum devotio qua par est pietate peragatur. Processiones cum ssmo in dominicis novilunaribus pro temporis opportunitate aservare licebit, et tali occasione cantetur missa coram exposito ssmo. Quando ssmum ad infirmi domum portatur, praefertur lumen, transeuntes genu flexo adorent Dominum, adsint, quantum fieri potest, quipiam comites, pulsetur campanula, et ubi opportunitas tulerit, ssmum sub baldachino portetur. Excipiuntur loca, in quibus, ob profanationis periculum, hucusque obtinuit indultum, ut viaticum secreto ad infirmos deferatur. Insuper pie et religiose admodum in Dei ecclesiam inductum fuisse hunc morem agnoscimus, ut singulis annis peculiari quodam et festo die praecelsum hoc et venerabile sacramentum singulari veneratione ac solemnitate celebraretur¹⁰. Quapropter optamus, ut in singulis provinciae huius ecclesiis festum theophorae seu solemnitas corporis Christi summa qua par est devotione celebretur, in diversis communitatis partibus con-

struantur aera, servetur nervosus sermo, omniumque mentes dirigantur in hoc plane singulare Dei beneficium, quo mortis dominicae victoria et triumphus repraesentatur. Iuvenes et virgines, senes cum iunioribus laudent nomen Domini, qui erexit coram salutis nobis, visitavit ac fecit redemptionem plebis suae. Scholares iam in tenera aetate accuefaciendi sunt, ut erga Christum dominum in eucharistiae sacramento praesentem omni qua decet pietate et veneratione ferantur. Immo provocandi sunt saepe fideles, ut Dominum in solio tabernaculi residentem pro sua pia fide accedant, ab eo coelestium et terrestrium bonorum copiam expetant, peccatorum suorum veniam supplices postulent, supremamque eius maiestatem humili corde adorent. Imprimis, tempore publicarum calamitatum aut contagiosi morbi, belli, seditionum, famis, caritatis et alterius publicae afflictionis, aperiantur fores ecclesiae, quatenus quisvis oneratus et afflictus inveniat requiem in eo, cui derelictus est pauper, qui orphano erit adiutor, qui omnes paterno amore ad sinum misericordiae invitat: „Venite ad me omnes,“ inquit, „qui laboratis et onerati estis et inveniatis animabus vestris requiem.“¹¹ Ut vero fideles haec omnia rite intelligant, pastores animarum saepius de sacramento eucharistiae sermones habeant, proles in catechesibus de eucharistiae sacramento solerter instruant, et ad primam communionem pie suscipiendam diligenter praeparent, agantque ut pias confraternitates et sodalitates, quas veneratio erga ssmum produxit, rursus reflorescant.

Caput V.

De sacra communione.

Salvator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, sacramentum eucharistiae instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit. Sumi autem voluit sacramentum hoc tamquam spirituale animarum cibum, quo alantur et confortentur viventes vita illius qui dixit: „Qui manducat me et ipse vivet propter me,“¹² et tamquam antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis et a peccatis mortalibus praeservemur¹³. Cum Deus se hominibus tanto commendaret amore, quid mirum, si primis christianis gravissime sane acciderit hac esca privari, et non nisi successive factum sit, quatenus canonibus concilii Lateranensis et Tridentini sanciretur, ut omnes utriusque sexus fideles cum ad annos discretionis pervenerint, praemissa debita dispositione, sacrosancto eucharistiae sacramento adminis semel in anno, idque circa festum Paschae reficiantur. Salutare hoc decretum et synodus praesens exactissime servandum statuit. Moneantur itaque fideles de hoc ecclesiae praeepto et provocentur saepe, qui huic suo officio decessent. Hortentur pastores animarum cunctos, ne hunc cibum coelestem imparati sumant, quin potius discernant mensam a mensa, sacram a profana, coelestem panem a communi, ut pacem habeant cum proximis, et illud centurionis in cordibus sentiant: „Domine, non sum dignus, ut intras sub lectum meum,“¹⁴ meminertque ad sacram mensam a dimidia antecedentis diei nocte usque ad tempus sacrae communionis ieiunos debere accedere. Condolendum est illis, qui vel semel per annum ad sacramentum eucharistiae accedere renuunt, optandum vero maxime, ut cuncti fideles illud frequentius adeant. Nil est animabus salubrius, nullum in probitate progrediendi subsidium efficacius, nulla methodus aptior qua prisca fidelium

¹ Matth. XXVIII, 20.

² Luc. XXII, 19, 30; Marc. XIV, 22; I Cor. XI, 24.

³ Catech. Rom., part. II, cap. 4, n. 2.

⁴ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., can. 6.

⁵ Psal. XCVI, 7. Cf. Hebr. I, 6.

⁶ Matth. II, 11.

⁷ Matth. XXVIII, 17; Luc. XXIV, 52.

⁸ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 5.

⁹ Conc. Trid., sess. XIII, can. 7.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., cap. 5.

¹¹ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., cap. 2.

sanctissima revehatur, quam frequentior communio. Exinde dormiunt multi et velut de vite secti palmites arcescunt, quia obliviscuntur comedere panem qui est vita mundi, de quo ipse salvator dixerat: „Nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.“ Optat haec synodus cum Tridentinis patribus, ut nulla festiva dies, immo, si fieri potest, nulla omnino dies transeat, qua non admittat aliqui fidelium ad sacram communionem accederent.

Cum vero diligens ad primam communionem praeparatio ad debite frequentandum eucharistiae sacramentum plurimum conferat; ideo statuimus, ut proles pro prima communione solerter praepararent, et ubi de huius mysterii dignitate congrue informatae atque coelestem hunc cibum probe distinguere edoctae fuerint, ad eam admittantur. Ad festivitatem primae communionis spectabit voti baptismalis renovatio, publica fidei professio, de mysterio eucharistiae institutio et in fine pia gratiarum actio. Provoocentur parentes et patrini, ut huic festivitati et ipsi intersint et proles suas edoceant annua gratiarum actione hanc primam communionem recolendam esse.

Aegre decumbentes pastor animarum saepius visitet, supernis consolationibus erigat et debite dispositos saepe pane angelorum confortet.

Caput VI.

De missae sacrificio.

Cum salvator noster sacramentum eucharistiae parte ex una instituisset, ut coeleste animae nostrae alimentum esset, quo vitam spirituales tueri et conservare possemus, altera ex parte voluit, ut ecclesiae perpetuum sacrificium haberet, quo peccata nostra expiarentur, et coelestis Pater sceleribus nostris saepe graviter offensus, ab ira ad misericordiam, a iustae animadversionis severitate ad clementiam traderetur¹. Quia videlicet sacerdotium per mortem Domini extinguendum non erat, idcirco in coena novissima, qua nocte tradebatur, ut dilectae sponsae suae ecclesiae visibile sicut hominum natura exigit relinqueret sacrificium, sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, corpus et sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, et apostolis eorumque successoribus ut offerrent praecipit per haec verba: „Hoc facite in meam commemorationem,“ uti semper ecclesia catholica intellexit et docuit. Haec est illa munda oblatio, quae nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari potest, quam Dominus nomini suo in omni loco mundam offerendam praedixit, quae per varias sacrificiorum naturae et legis tempore similitudines figurabatur, utpote quae bona omnia per illa significata velut illorum omnium consummatio et perfectio complectitur².

Sacrificium itaque quod in missa peragitur et quod in cruce oblatum est, unum atque idem haberi debet, quemadmodum una est et eadem hostia, Christus videlicet dominus noster, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit sola offerendi ratione diversa³. Fideles igitur sacrificium missae ita considerent, ut sacrificium crucis, intelligantque per missae sacrificium fructum crucis, sacrificio partum, iugiter applicari. Valet proin missae sacrificium ad adorandam maiestatem Dei, ad impetrandam pro peccatis veniam, ad obtinendas gratias, ad referendas pro perceptis

beneficiis gratiarum actiones. Praecipuae missae sacrificii partes attente prosequantur fideles, et affectus congruos excitent. Sub missae sacrificio omnes se ad pietatem componant, orando vel canendo se occupent. Locus sacrificii servetur mundus, et dum festivitates ingruunt ornatur. Hora sacrificii ab episcopo praescripta exacte servetur. Sedulo invigilent porro et parochi, ut materia sacrificii pura et apta sit, hostiae sint e tritico puro, recentee ne fractae disiliant, vinum non sit acidum nec aliena materia permixtum. Candelae, quae ad aram pro missae sacrificio servantur, sint e cera: ornamenta, altaria, calices, indumenta munda sint atque decentia. Missae sacrificio non inserviant pueri nisi qui ob pietatem commendabiles, et de actionis, ad quam assumuntur et in qua angelos socios habent, sanctitate sint instructi.

Caput VII.

De sacramento poenitentiae.

Deus dives in misericordia illis etiam vitae remedium contulit, qui sese post baptismi gratiam in peccati servitute tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsis post baptismum beneficium mortis Christi applicatur¹. Huius sacramenti ea est efficacia, ut praeterita peccata deleat tum quoad culpam tum quoad poenam aeternam. Immo non modo a peccatis liberat, sed pro contritionis fervore et quo saepius quis confiteatur, poenam temporalem diminuit et interdum tollit, tribuitque hominibus, qui hoc sacramentum sancte et religiose percipiunt, maximam conscientiae pacem ac serenitatem cum vehementi spiritus consolatione². Confert hoc sacramentum sanctificantem gratiam; ubi vero solum venialia exposita fuerunt, gratiae sanctificantis augmentum tribuit. Unde merito catechismus Romanus³ habet: quidquid sanctitatis, pietatis et religionis in ecclesia summo Dei beneficio conservatum est, id magna ex parte confessioni tribuendum esse, ut nulli mirandum sit, humani generis hostem hanc veluti christianae virtutis arcem totis viribus oppugnare conatum esse. Cum tantum sit sacramenti poenitentiae momentum, pastores animarum populum fidelem de eius natura et fructu diligenter edoceant commententque cum omni energia fidelibus, ut semet ab omni sacrilegio contineant, conscientiam excutiant, dolorem supernaturalem in se excitent, nil malo consilio abscondant, serium semet emendandi propositum concipiant, et obligationibus e confessione contractis satisfacere studeant; exponant in publicis sermonibus officia status, commendent virtutes, quibus quaelibet aetas et conditio indiget.

Dum confessariis e re esse videbitur, suadeant poenitentibus generalem vitae exomologesim, quo sic errata anteactae vitae compensent, in humilitate semet exerceant, fragilitatem suam clarius videant, misericordiae divinae dona amplius aestiment, uberiorum compunctionis gratiam obtineant, bonis operibus alacrius incumbant, radices vitiorum suorum perfectius noscant, et defectus praecedentium confessionum debite resarciant. Ubi vero confessarii similem generalem confessionem plane necessariam esse adverterint, eam non modo suadeant, sed et impensius iniungant, et methodum eam bene persolvendi edoceant.

Confessarius ad sacramenti poenitentiae administrationem semper promptus accurrat, accessurus vero ad tribunal poenitentiae ferventibus precibus

¹ Catech. Rom., part. II, cap. 4, n. 70.

² Conc. Trid., sess. XXII, de miss. sacr., cap. 1.

³ Conc. Trid., sess. XXII, de miss. sacr., cap. 2.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 1.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 3.

³ Catech. Rom., part. II, cap. 5, n. 36.

supernum lumen exoptat, poenitentem in detegen-
dis suis erratis imperitum aptis quaestionibus ad-
iuvet, dolorem poenitentium, subministratis super-
naturalibus motivis, perficiat, satisfactiones criminis
gravitati et constanti facultati congruas assignet.
In satisfactionum operibus assignandis ecclesiae
intentionem ac scopum prae oculis habeat, atque
poenitentium indelem ac admisorum delictorum
naturam exactius ponderet, simulque poenitentem
moneat, ut quidpiam boni operis in satisfactionem
sponte sua offerat, et contritionis affectus de ad-
missis peccatis caepius renovet.

A bene impleto munere confessarii multum pendet
fidelium salus; in tribunali namque poenitentiae in-
stituitur regimen conscientiarum, et vita spiritualis
christianorum plerumque ad eam normam decurrit,
quam confessarii in administrando sacramento poe-
nitentiae tenent. Exinde satis advertitur, quanta
in ministris huius sacramenti scientia et caritas
requiratur. Iuniores cumprimis sacerdotes horta-
mur, ut moralium librorum lectione semet debite
percolant, pro examinibus iurisdictionalibus semet
assidue parent, casus pontifici et ordinariis reser-
vatos debite intelligant, ex parte una ab immoderato
rigore caveant, humanae fragilitatis rationem
habeant, et adiuncta personarum debite perpendant;
ex altera vero parte, christianam moralem non
emolliant, animabus pulvillo molles non consuant,
satisfactionem eiusmodi assignent, quae emendationem
optatam adferat; legem Christi, dum revera
urget, venerentur absque hominum respectu, ac
linum fumigans non exstinguant et arundinem
quassatam non confringant; absolutionis gratiam
solum dignis et bene dispositis donferant, iis vero
qui de suis peccatis non dolent, qui propositum
non peccandi, nec quidem concipiunt, qui satisfac-
tionis opera praestare renuunt, qui praecipua
religionis articulos ignorant, qui rem alienam restituere
vel cum inimicis in pacem redire nolunt, absolutionem
differant, coeve pro recipienda absolutionis gratia
disponant, ne secus sanguis Christi profanationi
exponatur, et presbyteri iteratarum prolapsionum
atque illorum malorum se reos constituent, quae
ex indebitis nascuntur absolutionibus, quibus perit
tum praebiterorum tum poenitentium multitudo
infinita¹. Erga eos qui prava consuetudine detinentur,
magna caritas adhibenda est, atque diligenter
disponendi sunt, ut in eis vel ali-
quod adminus emendationis vestigium appareat.

Quo ardentius synodus desiderat, ut fidelium
nullus inveniat, qui adminus paschali tempore
sacramentalem confessionem cum omni qua par est
devotione non perolveret: eo magis dolet reperiri
nonnullos, qui salutem animae suae tam parum
curant, ut per annum nec semel quidem recon-
ciliationis sacramentum suscipiant. Poenis solum
et censuris contra hoc genus hominum procedere
intentioni sanctae matris ecclesiae minime convenit.
Ante omnia coelestis animarum pastor pro iis exorari
debet, nam et hi creaturae Dei sunt et pretioso
Christi sanguine empti, Christus eos quaerit, et a
nobis quaeri ac amari vult. Compassio magna erga
tales homines habenda est, quia miseriam suam
nesciunt, animae suae pretium non attendunt, va-
lorem gratiae sanctificantis non aestimant, iacturam
aeternae felicitatis non reputant, et damnationis
pericula non formidant, sicque haud sciunt quid
faciant. Quanto vero magis confessarii percipiant
et sciunt quidnam hi homines negligant, tanto
maiori caritate eosdem paterne foveant. Quidam
horum hominum iam in tenera aetate iacturam suae

fidei passi sunt, alios excecavit passio, quosdam
ignorantia, aliquando sacerdotum incuria fota,
occupat. Proinde removenda sunt impedimenta,
quae eodem a sacra confessione detinent: discordiae
sufferendae², incredulitas subvertenda, restitutionis
et reconciliationis negotium adiuvandum, et agendum
prout speciales occasiones exigunt. Maxime vero
consultar eorum saluti per hoc, si confessarius
patrem se exhibeat ad omnia eorum vulnera, quamvis
gravia, sananda paratum. Generatim confessarius
nil ex parte sua relinquat intentatum, quo talium
conversio adiuvetur. Quicumque enim converterit
peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam
eius a morte et operiet multitudinem peccatorum³.

Reliquum est, ut confessarios paterne provocemus
et hortemur, ut qui alienae conscientiae iudicium
sustinent, suae ante omnia prospiciant, nec facile
mensum elabi sinant, quin sacramentali confessione
semet a quotidianis delictis mundent, contra gravia
praemuniant.

Caput VIII.

De indulgentiis.

Cum potestas conferendi indulgentias a Christo
domino ecclesiae concessa sit, atque huiusmodi
potestate divinitus sibi tradita antiquissimis etiam
temporibus usque ad recentissima sua fuerit: in-
dulgentiarum usum christiano populo maxime salu-
tarem, sacrorum conciliorum auctoritate probatum,
retinendum esse, sacrosanctum concilium Triden-
tinum edixerat. Unde in potestate indulgentias
largiendi, quam salvator noster ecclesiae contulit,
praecipuum divinae misericordiae testimonium sus-
picimus. Agendum ut haec doctrina de indulgentiis
clare annuntietur populo, ne quisquam ex ecclesiae
indulgentia peccandi occasionem sumat, et alibi
quam in compunctione cordis ac poenitentiae ope-
ribus virtutem poenitentiae reponat. Clare pro-
ponendum est, remissa in sacramento poenitentiae
culpa, poenas quidem aeternas remitti, ac iustissima
Dei dispositione manere poenas ferendas in tempore,
quarum relaxationem ex infinitis Iesu Christi meritis,
habito respectu etiam ad supererogatoria sanctorum
opera, vere contrito poenitenti ecclesiae sub certis
conditionibus tribuit, quatenus peccator maiora ex-
pertus divinae misericordiae beneficia, alacrior fiat
ad vitae huius vicissitudines ferendas, quas iam in
meritorum augmentum, non vero in poenam tolerat.
Itaque indulgentiae minime peccandi occasionem
praebent, sed potius ad detestanda delicta excitant,
non incitant ad augendam criminum copiam, sed
provocant ad quaerendam veniam, in salutis cura
non segiores, sed infusa superna consolatione
alacriores efficiunt. Quapropter necesse est, ut in
sacris sermonibus indulgentiarum natura earumque
in morum perfectionem influxus sedulo proponatur,
fideles ad indulgentiarum usum excitentur, simul
attamen praecaveatur omnia, quoad fieri potest,
circa indulgentias erronea opinio, aut in earundem
usu aberratio. Festa quibus iunctae sunt indul-
gentiae debito tempore annuntientur fidelibus,
precum formulae et devotionum praxae reddantur
notae, quibus per sanctam sedem apostolicam in-
dulgentiarum thesaurus adnexus est.

Caput IX.

De purgatorio.

Doctrinam ecclesiae de purgatorio synodus haec
provincialis verbis concilii Tridentini⁴ profitetur,

¹ Legendum: Tollendae.

² Lac. V. 90.

³ Sess. XXV, decret. de purgatorio.

⁴ Synod. Geben., part. IV, tit. IX, cap. 8.

isidemque praecepta debitas observantiae causa in A memoria revocat, quorum tenor est sequens: Cum catholica ecclesia Spiritu sancto edocta ex sacris literis et antiqua patrum traditione in sacris conciliis et novissime in hac oecumenica synodo docuerit, purgatorium esse¹, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio juvari: praecipit sancta synodus episcopis, ut sanam de purgatorio doctrinam a sanctis patribus et sacris conciliis traditam² a Christi fidelibus credi, teneri, doceri et ubique praedicari diligenter studeant. Apud rudem vero plebem difficiliore ac subtiliores quaestiones, quae ad aedificationem non faciunt³, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item vel quae specie falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant. Ea vero quae ad curiositatem quandam aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tanquam scandala et fidelium B offendicula prohibeant. Curent autem episcopi⁴, ut fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, elemosynae aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverant, secundum ecclesiae instituta pie et devote fiant, et quae pro illis ex testatorum fundationibus vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a sacerdotibus et ecclesiae ministris et aliis, qui hoc praestare tenentur, diligenter et accurate persolvantur.

Caput X.

De sacramento extremae unctionis.

Clementissimus redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospexit, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus christiani conservare se integros C dum viverent ad omni graviore spiritus incommodo possent: ita extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit⁵. Nam etsi adversarius noster occasiones per omnem vitam quaerat et caperet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suae versutiae nervos intendat ad perdendos nos penitus, et a fiducia etiam, si possit, divinae misericordiae deturbandos, quam cum impendere nobis exitum perspicit. Cum tam salutare sint sacramenti huius effectus, synodus pastoribus animarum iniungit, ut doctrinam de extremae unctionis natura, divina institutione, atque de eius effectibus solenter exponant, fidelesque omni alacritate persuadeant, quatenus salutare hoc aegrotantium remedium non ad illud tempus differant, quo morbi vehementia adeo invaluit, ut anima sacramenti huius exiguum fructum reportare possit. Solliciti sint porro pastores animarum, ne ullus nisi inopinata mortis specie occumberet, ad aeternitatem sine huius sacramenti subsidio transeat, ne destituitur salutaribus illis fructibus, quibus per hoc sacramentum aegroti anima repletur, siquidem sacramentalis unctio delicta, si quae adhuc expianda manent, ac peccati reliquias abstergit, aegroti animam alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatur ac morbi incommoda ac labores levius fert, et tentationibus daemoneis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi

¹ Sess. VI, can. 80, sess. XXII, de sacrif. miss., can. 9 et can. 3.

² Greg. Dial. IV, 89 (c. 4, d. XXV). *Lib. de poen. qui dic. Augustini*, c. 18 (c. 5 ib.), conc. Florentin. circa fin.

³ I Tim. I, 4.

⁴ Sess. XXV, de ref., c. 4.

⁵ Conc. Trid., sess. XVI, proem. de sacr. extr. unct.

saluti animae expedierit, consequitur¹. Agant proinde pastores animarum, ut fidelium aegro decumbentium rationem habeant, quos si expedierit suscipiendi huius sacramenti obligationis paterne admoneant. Amentibus tamen, qui nunquam rationis usum habebant, puerperis hoc solo titulo decumbentibus, poena capitali plectendis, iis qui ad usum rationis nondum pervenerant, iter maritimum vel proelium ingreueris, hoc sacramentum non dispensatur. Non denegatur tamen senibus, qui viribus exhausti in dies mori videntur. Si aegroti e vitae periculo in quo hoc sacramentum receperant convalescerint, redeunte morbi vi rursus angendi sunt. Pueris etiam ad primam sacram communionem nondum accesserint, beneficium sacrae unctionis denegandum non est, si modo circa huius sacramenti virtutem paucis informari possint. Qui, cum sanis essent sensibus, christiano more vivebant, etiam suam voluntatem externe testari nequeant, sacram unctionem recipiant; redeunte animi praesentia ceteris quoque sacramentis providendi. Interim sacerdotum circa infirmos cura non ad extremam unctionem solum restringatur; nam infirmitas est tempus acceptabile, cum Dominus viam parat iis adhortationibus, quae animarum medicus ad lesiones cordium vulnera prudenter adhibet. Dum enim infirmum affligit corporalis dolor, dum eum sollicitudo familiae premit, dum eum amicorum huius saeculi terrena consolatio gravat, et dum quandoque anteactorem dolor cor eius sauciat: tunc ei exoptatus occurrit animarum pastor, qui spem ac patientiam suggerit, affectus pie contritionis excitat, et quod antea longis adhortationibus obtinere non potuit, pro aeterna aegro decumbentis salute et magno coelestium spirituum gaudio paucis verbis consequitur. Immo bonus pastor, quantum fieri potest, fideles suos ad ultimum usque spiritum adiuvando prosequatur. In hac siquidem ultima agonia totum reponitur, lucta gravior imminet, praesentis mortis timor occupat, proximi iudicii incerta sententia animum suspensum tenet, suggestiones satanae vires animae minuunt, ut adeo nisi adsit qui afflictas animae supernam spem suggerat, sub pondere huius extremae luctae facile corruat. Itaque non prius animam ad finem suum redire volentem pastor animarum auxilio destituat, quam ab hostibus defensam et pietatis affectibus plenam in manus sui creatoris et iudicis resignaverit.

Caput XI.

De sacramento ordinis.

Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege existerit. Cum igitur in novo testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile e Domini institutione catholica ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ad eodem Domino salvatore institutum esse, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi et ministrandi corpus et sanguinem eius nec non et peccata dimittendi et retinendi cum patribus concilii Tridentini profitemur². Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium: consentaneum fuit, quo dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, ut in ecclesiae ordinatissima dispositione plures et diversi essent ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent; ita distributi, ut qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2, de sacram. extremae unct.

² Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1.

maiores adacenderent¹. Cum autem par sit causa A populi, ut bonos sacerdotes accipiat ecclesia: monendi sunt fideles, ut ieiunia praecipue quatuor temporum iuxta antiquam horum ieiuniorum significationem solerter observent, atque etiam per annum ad Dominum caepius fervidas preces dirigant, ut dominus vineas, quam suo pretioso acquisivit sanguine, strenuos operarios mittat. Quo vero fideles de illis sane maximis gratiis debite instruantur, quae in universum genus humanum per sacerdotii ministerium profuunt, iam in catechesibus informetur pueri de momento et dignitate sacramenti ordinis, atque idipsum in sacris sermonibus pro rei merito tractetur.

Clerici sacerdotibus celebrantibus reverenter ministrent, altiores functiones, quas vi sui ordinis tractare prohibentur, non exerceant; subdiaconi ad breviarium persolvendum et coelibatum servandum se in conscientia obstrictos esse probe intelligant. Ordinandi per decem dies vacare debent spiritualibus exercitiis, antequam ad unumquemque ex maioribus ordinibus promoveantur. A neomytis cumprimis exigitur, ut primam, quam in memoriam mortis dominicae celebraturi sunt missam, nulla saeculari disipatione profanent. Hac potissimum die neomytae conversentur cum Deo, quia ad delicias agni admissi sunt. Praemissa praevia sacramentali confessione, piis meditationibus sanctisque affectibus disponant se ad primum sacrificium. Sub celebratione, pleni esse contendant gratitudinis et pietatis sensu, gratiarum actionem post sacram nullatenus omitant, devotionem pomeridianam asservent, choreis diversisque conversationibus promiscuis nullam occasionem praebent, distractionem in noctem non protrahant, et quod canonibus ecclesiae semper vetitum est, saltum videlicet, sibi nullatenus indulgeant. Genuinum gaudium in grato erga Deum animo residet, quod ut plenum sit, praesentiae Domini oblivisci non licet. Sumtus in convivium quasi nuptialia destinati convertantur potius in libros vel suppellectilem, quibus neosacerdos necessario eget. Curandum porro, ut primum missae sacrificium, cum ecclesiastica solemnitate ad aedificationem et consolationem fidelium celebretur. Iuvabit terminum seu diem eiusmodi sacrificii notam reddere tam in loco quam in vicinis communitatibus; adveniente primitiarum die, ubi moris est, deducatur neosacerdos inter consuetas ceremonias e paterna vel parochiali domo in ecclesiam; ibi habeatur intra missarum solemnitas de dignitate sacri ordinis vel de simili obiecto sermo; cognati et fideles sacramento poenitentiae praevie mundati, ad sacram communionem accedant; in fine sequatur benedictio a neomyta, quantum fieri poterit, singulis impertienda; persolutis denique Deo gratiarum actionibus declaretur benedictionem per octavam continuandam fore. Dies primo sacrificio sacra annua recollectione et gratiarum actione recolat, quod ipsum tanti beneficii ratio postulat.

Caput XII.

De sacramento matrimonii.

Matrimonium unum esse e septem novae legis sacramentis ecclesiae manifeste docet². Gratiam enim, quae naturalem coniugum amorem perficeret et indissolubilem unitatem confirmaret coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor atque perfector, sua nobis passione promeruit. Quod Paulus apostolus innuit dicens: „Viri, diligite uxores vestras sicut Christus dilaxit

ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea,“ mox subiungens: „Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et ecclesia.“¹ De hoc proinde magno sacramento pastores animarum doctrinam e sensu ecclesiae desumptam fideles solerter edoceant, tanto quidem magis, quia hoc sacramentum humanae consociationis fundamentum constituit. Ipsi apostoli non solum ea quae ad dignitatem, sed etiam quae ad officium matrimonii pertinent, pluribus locis accurate scripta reliquerunt². Divino enim spiritu affliti optime intelligebant, quanta et quam multa commoda ad christianam societatem pervenire possent, si fideles matrimonii sanctitatem cognitam haberent et inviolatam servarent; contra vero ea ignorata vel neglecta plurimas maximasque calamitates et detrimenta in ecclesiam importari³. Advertant fideles matrimonium christianum ad dignitatem sacramenti elevatum esse, per quod novus status initur, cui se coniuges mutuo consecrant; nec enim humana inventio, sed Dei institutum in matrimonio resplendet. Eadem huius matrimonii sanctitas hanc vitae coniunctionem non nisi indissolubilem admittere potest; siquidem Dominus ait: „Quod Deus coniunxit, homo non separet.“ Vinculum hoc nullo divortio solvitur, monente salvatore: „Omnia qui dimittit uxorem suam et alteram ducit, moechatur,“⁴ et dicente apostolo: „His qui matrimonio iuncti sunt, praecipio, non ego, sed Dominus, uxorem a viro suo reconciliari.“⁵ Alioquin haec indissolubilis sanctitas vinculi ipsi fidelibus prodest, cum sic homines in coniugendis matrimoniis virtutem potius et morum similitudinem, quam divitias et pulchritudinem spectandam esse intelligant; qua quidam re communi societati maxime consuli aemo dubitare potest⁶. Ne vero matrimonia propter subversantia impedimenta dirimentia invalide contrahantur, pastores animarum fideles de impedimentorum natura rite instituant, attendantque sedulo, ut omnia ad normam canonum peragantur. Curent porro parochi, ut ea quoque serventur, quae a potestate civili praescrpta sunt, ne matrimonium effectibus civilibus frustreretur. Monendi sunt invices utriusque sexus, ne, invitatis et repugnantibus parentibus, atque inconsultis iis in quorum fide et potestate sunt, matrimonia inean⁷, inculcandumque iis, ne immatura aetate sponsalia privata contrahant, eo minus falsis circa futurum matrimonium pollicitationibus semet demulciant. Sponsorum institutio solerter servetur; decentiae ratio postulat, ne sponsae pro hac institutione solae compareant. Durante hooce institutionis tempore, sponsi de iis omnibus debite informantur, quae [ad] coniugum officia et prolium educationem, nec non ad vitam christiano more instituendam attinent. Hortatur cum sacrosancto concilio Tridentino haec synodus, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam non cohabitent, et ut antequam matrimonium contrahant sua peccata diligenter confiteantur, et ad sctae eucharistiae sacramentum pie accedant⁸. Benedictiones nuptiarum serventur mane, et non diebus ab ecclesia vetitis. Pia viget in ecclesia consuetudo, ut fideles sanctum coniugalem statum intra missarum solemnitas iuxta ritum in missali

¹ Ephes. V, 25, 29.

² I Cor. VII; Ephes. V, 22; Coloss. V, 15.

³ Catech. Rom., parte II, cap. 8, n. 1.

⁴ Luc. XVI, 18.

⁵ I Cor. VII, 10-1.

⁶ Catech. Rom., parte II, cap. 8, n. 21.

⁷ Catech. Rom., parte II, cap. 8, n. 22.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 2.

² Conc. Trid., sess. XXIV, can. 1.

Romano praescriptos suscipiant, quae pia consuetudo eo facilius observari potest, cum missa pro sponso et sponsa, servando solummodo convenientes ritus, pro alia etiam intentione offerri queat. Si occasione nuptialis benedictionis pastor animarum brevi sermone praesentes alloqui e re iudicaverit: moneat eos de sanctitate et inviolabili vinculo huius matrimonii, adhortetur coniuges ad implenda status sui officia ipsaque commendat, ut acceptam a Deo gratiam in anniversario suae copulationis die per sacramentorum devotam susceptionem pie restaurent. Neonupta, si secus nil obstat, altera post benedictionem die introducat in ecclesiam, ut benedictionem prolium exoret a Domino.

De mixtis matrimoniis.

Quo magis optat haec synodus, ut sacramentum matrimonii fideles non nisi animo, mente, piis moribus et sanctis desideriis sibi similes contrahant: eo magis veretur omnem talem coniunctionem fidelium, in qua externis solum considerationibus pro fundamento sumtis, felix vitae coniugalis consortium expectari nequit. Huc imprimis refert synodus mixtae religionis impedimentum, dum catholici cum acatholicis matrimonium ineunt. Reprobat haec synodus in Deo congregata coniunctionem partium in statum vitae, dum haec coniunctio non in unione animorum, non in una vera religione sua fundamenta quaerit. Praecipua proinde conditio, quae ad prosperum et sanctum matrimonium requiritur, in mixtis matrimoniis manifeste deest. Quam quidem veritatem tristis experientia probat, qua teste inter coniuges religionis principiis disparis altercatio, aegritudo et aversio animorum frequenter obtinet; si vero coniuges erga omnem religionem adeo indifferentes sint, ut nec de sua nec de sui consortis religione curent, tunc et coniugum et prolium salus temporalis ac aeterna in praesentissimum adducitur discrimen. Horret proin ecclesia — haec felicitatis aeternae non secus ac temporalis custos — inter personas diversae religionis vitae consortium, nec aliter patitur nisi ex dispensatione apostolica praemissis cautionibus, non modo ut coniux catholicus ab acatholico perverti non posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum: sed insuper ut proles utriusque sexus ex huius coniugii procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur.¹ Si has cautiones pars acatholica non serio promittat, nec quidem pro dispensatione in impedimento mixtae religionis recurrere licebit. Quapropter parentes saepissime de tristibus sequelis monendi erunt, quae e mixtis matrimoniis originem habent, ut proles suas indifferentiam erga religionem dedoceant. Quodsi sponsa catholica, non obstante eo quod sponsus acatholicus requisitam ab ecclesia cautionem non praestiterit, mixtum matrimonium inire paret, in trina promulgatione nulla fiat religionis sponsi mentio, institutione tamen consueta privari non debet, immo omni cum caritate et mansuetudine pro more instruenda est; in hac vero erga ecclesiam inobedienti dispositione et salutis incuria constituta, cum ante contractum matrimonium ad confidendum accesserit, gratia absolutionis indigna censebitur; at si contracto matrimonio de hoc suo facto sincere doleat, malumque pro viribus reparare et ecclesiae reconciliari studeat, absolutio illi deneganda haud erit. Tali matrimonio parochus passive assistat, partium consensum congruis verbis significatum in loco privato,

attamen decenti, praesentibus duobus vel tribus testibus, sine omni ritu apparatuque ecclesiastico excipiat, et huiusmodi matrimonium matriculae copulatorum praescripta cum observatione inserat, sponseque hac ratione copulatos de matrimonii huius quantumvis ope passivas duntaxat assistentiae contracti indissolubili vinculo edoceat. Si talis sponsa, spreto parochi admonitione, ad nuptias coram alterius confessionis ministro contrahendas dimitti petat, monenda erit de censuris quas incurrit, et non dimissoriales, sed testimoniales duntaxat litterae de praemissis tribus promulgationibus eidem dandae erunt. Sponsam vero de obligatione circa suam sponseque nec non generandarum vel maxime prolium salutem opportune edocere, parochus ad praecipuas officii partes referat. Neonupta, quae sine reversalibus mixtum matrimonium inuit, non introducit, at puerpera post partum prolia, quae apud catholicos baptizata est, introduci debet, quia proles ecclesiae nascitur.

Ceterum, quo maius est in connubiis mixtis defectionis a fide et amittendae salutis periculum, eo magis intendendum erit, ne id quod praemetuitur reapae subsequatur. Quare curatores animarum, data quavis opportunitate, reflectant concernentes coniuges ad officia, quae ipsis seu catholicae ecclesiae fidelibus incumbunt, easque serio inculcent, ne cultum divinum aliaque pietatis et religionis exercitia negligant, praecipua ecclesiae rite observent, nolintque promptas aures praebere illis, quae a fide catholica alieni, nefors contra ecclesiae fidem, disciplinam et cultum calumniose prolaturi sunt; immo si dubia quaequam circa fidem in animis ipsorum orientur, plena cum fiducia pastorem suum adeant, qui pro munere sui dictamine promte dubia oborta dissipare, atque opportuno doctrinae ministerio turbatam conscientiae tranquillitatem restituere conabitur. Porro sollicito invigilabunt animarum curatores, ne proles catholicae religioni addictae alibi quam in ecclesia catholica baptizentur, neve scholas vel oratoria acatholicorum frequentent, omnemque dabunt operam, immo si necessum fuerit, etiam auctoritatem iurisdictionis civilis interpellabunt, ut huiusmodi proles secundum legis quoque civilis tenores in religione catholica debite educantur et instituantur. Si autem pastoralia curatorum commina in irritum reciderent, eiusmodi casus pro medela ordinariati erunt subternendi. Denique si mixti coniugii partem catholicam aegre decumbere contigerit, parochus etiamsi non fuerit vocatus, illam adeat, in aegritudine consoletur, ad officia hominis catholici cumprimis in infirmitate explenda reflectat, et si necessum videbitur, etiam ad moribundorum sacramenta pie suscipienda disponat, ne quo casu improvisa e vivis decedat; si autem defuncta fuerit, prolium, quae fidem catholicam sequi obligantur, catholicae educationi eo magis intendat, quo minus hanc ii, qui a sacris catholicis alieni sunt, etiamsi vellent, huiusmodi prolium impertiri possunt.

TITULUS IV.

De perfectione cleri.

Caput I.

Destinatio et gravitas muneris sacerdotalis.

Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, qui, in plenitudine temporum caro factus, genus humanum Adae peccato perditum in ara crucis redemit. Ut vero fructus redemptionis dominicae cunctis quae sibi succederent generationibus communicetur, benignus salvator e terris discessurus ecclesiam usque ad consummationem saeculorum perennitatem fundavit, quae apertos

¹ Breve Gregor. XVI papae ad archiep. et episc. Hung., 30 aprilis 1841.

gratiarum thesauros auctoritate divina dispensaret. A ut in ministris altaris accendatur et foveatur. Scopo hoc redemptor divinus triplex munus suum, magisterium quippe, ministerium et regimen, in ecclesiam transfudit, et sacerdotes primi ac secundi ordinis vires quas acturos tunc instituit, dum ad Patrem discedens apostolos his verbis est allocutus: „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Ego enim ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi.“¹ Sacerdos etenim verbo Dei mentium tenebras dissipat, et boni exempli virtute ad patriam aeternam ducit. Sacerdos dum missae sacrificium offert atque suis precibus deprecatur Dominum, inter Deum et homines mediatorem agit. Sacerdos tanto cum effectu solvit vel ligat peccatorum vincula, ut quod in terris solverit vel ligaverit, id solum aut ligatum sit in caelis. Profecto infelix illa aetas, quae munus sacerdotale in beandas gentes influxum non secundum meritum aestimat. Administrato quippe salutari munere sacerdotali tolluntur errores, suggeruntur recte vivendi leges, extirpantur dominantia vitia, perficiuntur mores. Sublimis haec sacerdotale munus destinatio e ratione temporum, quae vivimus, magis adhuc pondus consequitur. Dum enim hodie perversa quidquid sentiendi et agendi libido sub praetextu progredientis culturae omni veritati et auctoritati bellum indicit, multiplicibus illis, quibus haec ob suam magnam a veritate fidei defectionem adeo vexatur malis, nemo nisi sacerdotium medebitur, quod altiore auctoritate et virtute ideo a Domino instructum est, ut re ipsa sit lux mundi et sal terrae. Si igitur hi ipsi, quorum manibus voluit Deus salutem generis humani operari, deflorent, quid non praetimidum esset? Foret haec calamitas maxima, quae ad tantorum malorum cumulum accederet. Requirit itaque praesens vel maxime aetas sacer-

C dotes, qui, posthabita proprii commodi ratione temporalique vitae prosperitate, omnes suas facultates et vires, immo et vitam, si Deo placet, pro salute fidelium ultro offerant, qui nec ingratitude hominum, nec sua pusillanimitate victi, pro causa Dei inconcusso et alacri animo pugnent, qui, seposito omni humano respectu, Deo magis quam hominibus obediant, qui pietatis et constantiae merito fulgeant, scientia et morum gravitate emineant, qui canonum et sanctionum ecclesiasticarum tenaces compagi hierarchicae conformiter obedientiam religiosam praecipuae instar virtutis habeant, et confisi Deo ab amore unius, sanctae, catholicae, apostolicae Romanae ecclesiae nec in hora tentationis recedant, immo eidem etiam vilipensae et afflictatae firmiter adhaereant; verbo qui non hominibus, sed Deo placere et vocationi suae sanctae, magna quantumvis haec temporum calamitate, ap-

D prime respondere contendant. Unde synodus haec cuiuscunque ordinis aut dignitatis ad sortem Domini vocatos, graviter admonet, ut si quando, his profecto difficilibus rerum adiunctis, sacrae vocationi suae ad amissum respondere satagant, memores [sint] verborum Domini: „Nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro, aptus est regno Dei.“ Imprimis vero cupit haec synodus, ut in electione ad ministerium ecclesiae omnis diligentia adhibeatur. Non habeatur ratio carnis et sanguinis, nec ullius patrocini, sed illi tantum suscipiantur, quos ad hoc munus a Deo vocatos esse manifesta argumenta probant. Dignis digniores praeferantur. Et qui vocationi minus responderint, non permittantur ad sacros ordines accedere. Omnia vero adhibeantur media, quae ecclesia sine eo statuit.

ut in ministris altaris accendatur et foveatur. zolus.

Caput II.

De seminariis minoribus.

Ad sublimem illum finem, cuius causa munus sacerdotale institutum est, obtinendum, experientia teste, multum confert, si ii qui suae ad ministerium sacrum vocationis specimina dederint, iam a teneris aetate ad scientias et disciplinam ecclesiasticam formati fuerint, et iugum Domini portare ab adolescentia didicerint. Quae de re concilium Tridentinum sapientissime monet: „Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus toto homine possideat, nunquam perfecte ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales et metropolitanae ecclesiae certum puerorum numerum in collegio ad hoc eligendo religiose educare et ecclesiasticis disciplinis instituire tenerentur.“² Hanc patrum Tridentinorum piam sollicitudinem summi pontifices repetitis monitis et cohortationibus in effectum deducere adlaboraverunt. Ita gloriose Dei ecclesiam gubernans pontifex Pius IX in sua ad omnes patriarchas, archiepiscopos et episcopos encyclica scribit: „Venerabiles fratres, vestram sapientiam minime fugiat, idoneos ecclesiae ministros non nisi ex optime institutis clericis fieri posse, magnamque vim in recta horum institutione ad reliquum vitae cursum inesse: pergite omnes episcopalis vestri zeli nervos in id potissimum intendere, ut adolescentes clerici vel a teneris annis tum ad pietatem solidamque virtutem, tum ad litteras severioresque disciplinas rite informetur.“³ Idem beatissimus pater, Italiae archiepiscopos et episcopos ita monet: „Pergite, venerabiles fratres, omnem impendere industriam atque operam, quo sacrae militiae tyrones a teneris annis, quoad eius fieri potest, in ecclesiastica seminaria recipiantur, atque inibi tamquam novellae plantationes succrescentes in circuitu tabernaculi Domini, ad vitae innocentiam, religionem, modestiam et ecclesiasticum spiritum conformentur, simulque litteras et minores maioresque disciplinas, praesertim sacras, addiscant a selectissimis magistris, qui scilicet doctrinam sectentur ab omni cuiusque erroris periculo alienam.“³ Huius apostolicae sollicitudinis gravissimas rationes in praesenti rerum conditione oculis nostris manifestius cernimus. Neglecta domesticae pietatis cura, religioni inimicus saeculi genius, rarior et frigidior sacramentorum frequentatio, paupertas propter quam miserorum parentum filii scholas publicas adire nequeunt, item illicita mundi adolescentulos quosdam iam in tenera aetate ab atrio Domini retrahunt. Exinde minuitur sanctuarii custodia, quam inter tanta mala augere potius et roborare oportet. Praeterea cum gravissima sacerdotalia officia longam et exactam preparationem, item debite formatum characterem mentemque omni scientiarum sacratorum genere subactam merito postulent: necesse est ut adolescentes, quos Dominus ad ministerium altaris vocavit, iam tenera aetate a mundo segregati, in ministros Iesu Christi formentur. Finis hic per seminaria puerorum facillime obtineri potest, in iis siquidem ad unicum clericalis educationis scopum diriguntur omnia: amor status ecclesiastici, modestia ac pietas

¹ Sem. XXIII. de ref., cap. 18.

² 9 nov. 1846.

³ Encycl. Pii IX ad archiepiscopos et episcopos Italiae, 8 dec. 1849.

clericalis mature discuntur, linguae latinae usus familiaris redditur, liturgia sacra, et cantus ecclesiasticus iugi exercitio coluntur, ea vero quae ad clericalem vocationem, stricte non attinent, cum magne necessariorum disciplinarum commodo utiliter linquantur. Quapropter haec semina minora, velut fovendae pietatis ac formandi characteris sacerdotalis incunabula, sacrosancti concilii Tridentini et sanctissimi patris verbis conformiter quantoque in alma hac provincia partim erigenda, partim stabilanda, et in plenam formam deducenda decernimus. In quem finem, ubi episcopis videbitur, paterne provocabunt, cunctos, qui lege Tridentina ad hunc scopum conferre obligantur.

In seminariis minoribus formentur, pueri alacres et sereni in omni modestia, pietate, obedientia, verecundia, candore, sinceritate cunctisque virtutibus, quibus eos quondam fulgere in sanctuario oportebit. Doceantur sacramenta pie frequentare, beatissimam virginem devote colere, sanctissimum sacramentum adorare, missae sacrificio debite assistere, cum fructu meditari et spirituales libros legere. Foveatur in eis conscientiae stimulus, ut iam in tenera aetate non tam humano respectu quam potius amore Dei cunctas suas actiones perficiant. Saepius vero examinentur circa suam vocationem, et quibus seu facultates seu animus pro statu clericali deesse cognoscitur, multo magis autem dyacoli et disciplinae impatientes dimittantur. Omnia quidem fiant in caritate, et ratio habeatur imbecillis aetatis, erroribus tamen nunquam conniveatur, neque vitia dissimulentur, non sit rigor immoderatus, sed nec mansuetudo dissoluta. Cum vero adolescentibus magis exemplo quam praeceptis formentur, solerter curabunt cuncti qui eisdem praesunt, ut virtutes, quas in adolescentibus excipere capiunt, ipsi exerceant, animus sorte sua contentum operibus doceant, in obedientia, pietate, castitate exemplo praeseant. Postquam autem ab huiusmodi instituti recto ordine atque vere ecclesiastico spiritu totus eius dependet fructus, eorum curam praesules iugi vigilantia comitentur, quatenus in hisce seminariis maior temper religio floreat, et nil eorum desideretur adminiculorum, quibus pueri in bonos sanctuarii ministros excrecant.

Caput III.

De seminariis maioribus.

Cum sacerdos pastor sit animarum, scientia fidei et bonorum operum exemplo fulgeat esse necesse, ut populus fidelis ab illo audiat quod credat et faciat, et in illo videat quod sequatur, aut quod in suis moribus corrigat. Nullus autem fit idoneus novi testamenti minister, nisi sub disciplina proborum moderatorum in praeceptis fidei et in omni pietate sese usque ad ipsa sanctuarii limina assidue exeruerit. Ideo, post impensas seminariis minoribus curas, circa semina maiora episcopis maxima sollicitudo habenda, ut electa et in his disposita Dei soboles ad tam perfectam vitam educerentur, ut, antequam ad impositionem manuum episcopo sistatur, iam formetur in ea Christus. Idcirco in seminariis maius non nisi tales recipiantur, circa quorum vocationem prudens praesumptio habetur. Recepti ad seminarium doceantur hoc institutum esse scholam Iesu Christi, in qua ad procurandam salutem fidelium ministri parantur ecclesiae. Si quis vero alumnorum vocationem suam non probet, ad saeculum mittatur. Agendum cumprimis, ut seminarium illi fini deserviat, quo votus homo cum operibus suis exuatur, et induatur Christus. Quapropter modestia, verecundia, mentis serenitas, cordis humilitas, amor recti ordinis iugiter implan-

tentur juvenum cordibus. Excitetur et foveatur scientiarum sacratorum amor, materiae proponantur e libris ab episcopo probatae, tempus praefectionum exacte servetur, rudimenta disciplinarum theologiarum e genuinis deprompta fontibus ita tradantur, ut spiritum clericalem firment, atque ad formandos idoneos animarum pastores deserviant. Theologicae scientiae lingua latina proponantur: quapropter id quoque curandum erit, ut clerici etiam in commercio familiaris quo ampliorem huius linguae usum faciant; illae porro ea ratione tractentur, ut iuvenes quae discunt plene intelligant, connexionem rerum advertant, scientiae fundamenta penetrent, et ita in animis eorum firma nascatur de veritate doctrinae catholicae convictio. Ut vero in studiis theologis iustus obtineatur fructus, episcopi curae erit, ut candidati ad studia theologica prius necessariis philosophicis notionibus solide imbuantur. Magister sacrae scripturae, vindicata singulorum sacrorum librorum authenticam et auctoritatem canonicam, omnes suos eo dirigit conatus, ut auditoribus venerationem erga biblia sacrae ingeneret, et psalmorum praesertim ac pericoparum epistoliarum et evangelicarum intelligentiam practica expositione promoveat. In apologetica christiana fundamentales de religione, Revelatione christiana et ecclesia catholica veritates sic proponantur, ut in cordibus alumnorum altis firmentur radicibus, et errorum figmenta systemati doctrinae christiano-catholicae opposita refellantur. Dogmatica, singulorum dogmatum determinate conceptorum sensum, evolutionem historicam, definitionem ecclesiasticam et necessarium cum aliis catholicis doctrinis nexum clare exhibeat, tandem veritatem eorum argumentis stringentibus, quae e genuinis fontibus erunt promenda, solide vindicet. Procurabunt episcopi, ut in seminariis selecta sanctorum patrum opera defixis vicibus legantur. Theologia moralis, philosophiam ethicam et fonte et ambitu praecellens, sit vere catholica, dogmati per extensum superstructa, evolvat autem diligentius ea, quae ad sanctimoniam vitae et officii sacerdotalis attinent, aut quorum usus in sacro tribunali occurrit, nec ullus approbationem e theologia morali ferat, nisi circa munera sacerdotalia solidam scientiam sibi comparaverit, et in illis bene se instructum probaverit, quae ad confessionem fidelium cum fructu excipiendam in omnia requiruntur. Historia ecclesiastica ex ipsa ecclesiae fundatione et celeri propagatione divinae huius originem vindicet, dogmatum veritatem argumentis in facto et liturgia positae ob oculos sistat teneros juvenum animos propositis sanctorum exemplis ad eorum imitationem excitet, copiosos in operibus sanctorum patrum thesauros aperiat, exhibeat denique, quomodo ecclesia e pugnis semper victrix et hostibus suis superior prodierit novis decorata triumphis. Ius ecclesiasticum, cuius ignorantia ordini sacro admodum funesta, indolem et finem ecclesiae seu societatis externae, media item ad sacrum suum finem consequendum necessaria exponat, genuinos et limpidos iuris sacri fontes designet et excutiat, mutuas membrorum correlationes, iura quippe singulorum ac obligationes explicet, canones de ordinibus, beneficiis et sacramento matrimonii solertius tractet, ac ea praecipue deligat, quae ad praesentem ecclesiae disciplinam spectant, commonstrando, quam veneranda auctoritate, quibusve maximi momenti rationibus cuncta in ecclesia sanciantur. Theologia demum pastoralis, non neglectis eloquenter dicendi principiis, quorum ductu praecoones sacri digne et decenter ad concionem dicant, praecipue tamen exercet alumnos, ut sciant elementa fidei rudibus

evolvere et per homiliam evangelium explicare. Institutiones catecheticae sub manuactione moderatorum per alumnos serventur, ut iidem sedulo assuecant tam salutari muneri, a cuius efficaci implemento salus generationum pendet. Quo vero in sermonibus sacris elaborandis et dicendis quaedam dexteritatem acquirant, singuli alumnorum loco et tempore defixo publice dicendi periculum faciant. Nihil porro eorum negligatur, quae ad sacram liturgiam rite perendam pertinent, praecipue vero agendum, ut sacrificium missae celebrandi modum alumni exacte calleant, neque in hac sanctissima actione quidquam toleretur, quod Romanae ecclesiae ritibus foret adversum. Doceantur alumni praecipue, quae per sacerdotes publice sunt peragenda, distincte et articulate pronuntiare; omnis denique opera adhibenda erit, ut ritus, quorum usum ecclesia adhibet, et noscant et intelligant.

Praecipuum vero ad quod in seminariis reflecti debet, est vocationis sacerdotalis cultura, cordis puritas et iugiter crescens mentis pietas. Ante omnia necesse est, ut quae clericalem educationem quoquo modo impedirent, studioso removeantur, ea vero, quae finem educationis adiuvant, sollicitè adhibeantur. Hoc fine alumni sanctorum quotidianas matutinas et vespertinas preces ardentè pietate persolvant, meditationibus ad purgandam mentem et colendos affectus solerter utantur, missae sacrificio pia mentis ac corporis compositione quotidie adstant, sanctissimi sacramenti adoratione fidem suam novis semper incrementis firmant, per piam sacramentorum frequentationem conscientiae puritati ac perfectioni suae consulant, beatissimae virginis Mariae cultum exerceant, praecipue mensis maium more in ecclesia recepto honoribus eiusdem consecrent, sanctos apostolos et sanctos apostolica virtute fulgentes, uti sanctum Carolum Borromaeum, sanctum Franciscum Salesium, sanctum Vincentium a Paulo etc., item patronos iuventutis, sanctos Aloysium, Emericum, Stanislaum, adhibitis pietatis exercitiis per ecclesiam approbatis, diligenter colant. Sacra exercitia tam ad exordium anni, quam initium hebdomadae maioris, ad recolendam patientiam Christi memoriam, quantum fieri potest, methodo sancti Ignatii serventur. Nemo ad ordines sacros admittatur, nisi de cuius sincera vocatione manifesta aderunt indicia. Qui vero circa obedientiam, sinceritatem, disciplinae ecclesiasticae amorem, sufficientis scientiae gradum, pietatem clericalem vel animarum zelum gravia de seipso praebuerit dubia, a sanctorum removeri debet. Illi vero qui ad sacros ordines promovendi sunt, exercitia sacra per Innocentium XI pontificem defixa pie absolvant.

Caput IV.

De seminariarum superioribus et moderatoribus.

Quoniam integritas praesidentium salus est subditorum, dare vero nemo potest quod non habet: nulla prior potiorque circa seminaria cura est habenda, quam ut eorum directio viris concedatur, qui vere sint secundum eorum Dei, in scientia sanctorum et in omni opere bono perfecti. Posteaquam episcopi in seminariis suis studia et disciplinam iuxta sacrorum canonum normam pleno et libero iure moderantur, suaque plantaria plena potestate gubernant, administrant et veluti pupillam oculi custodiunt, ideo pro seminariarum superioribus et disciplinarum magistris nonnisi tales viros et deputatos eligant ad tramites concilii Tridentini, quos fide, moribus et omni sentiendi ratione pro-

batissimos deprehenderit. Requiritur in eis fides recta, quae in omnibus sensum ecclesiae ut normam respiciat, debita scientia, intemerata vita, quae alumnis speculi loco praefulgeat, assiduitas in executione muneris, quod sibi, singulari Dei beneficio praesulgeat benevolentia, ad comparanda de salute multarum animarum merita obtigisse grati recognoscant, demum sacerdotalis abnegatio in iis omnibus, quae clericalis perfectionis ordini minus conveniunt. Meminerint moderatores et superiores eam esse rectae educationis legem, ut lac praebent parvulo, nec posse feminarii educationem melius provehi, quam si, alumnorum suorum infirmitatibus compatientes, paterna eos fegant caritate, nec dominationis, sed exemplaris conversationis praerogativa iis imperept. Agant porro, ut experientias circa rectam educationem comparatas in muneris sui exercitio adhibeant et observent, remunerationibus terrena non multum inhiant, semet totos muneri suo consecrent, in suis officiis se iugiter perficiant, mutuum animorum et principiorum consensum foveant. Quod ut tanto certius auxilio gratiae divinae obtineatur, episcopi e sacerdotibus ad hoc officium illos tantum eligent, quos maxime idoneos in Domino cognoverunt, nec electos diutius in hoc munere retinebunt, quam quousque eorum vitam et studia huic sancto fini correspondere animadverterint. Quoniam vero dies in quos incidimus mali sunt, neque spes meliorum affulgere potest nisi ab illis, qui praeparant cogitationes suas Deo, ut sint lux mundi et sal terrae: seminariarum moderatores omni opera in id conitantur, ut unusquisque, quem pro impositione manuum episcopi commendaverint, perfectus sit homo Dei et bonus miles Iesu Christi, potens verbo et doctrina rationem reddere fidei, et eos qui contradicunt arguere, atque ministerium suum ceu bonus dispensator implere, ad omne opus bonum instructus. Malumus enim paucos, sed idoneos promoveri ad sacerdotium, quam manus imponere talibus, circa quos fundata subversantur dubia, ne ex eorum profectione nos una cum ipsis damnari mereamur. Quamobrem assidue exorandus est pastor aeternus, ut idoneos sufficienterque in messem suam mittat operarios, qui mereantur portare manipulos fletus et doloris, subin autem cum exultatione recipere mercedem laboris.

Caput V.

De honestate clericorum.

Sacrosanctum oecumenicum concilium Tridentinum de vita et honestate clericorum sequentia statuit: „Nihil est, quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicaverunt. Cum enim a rebus saeculi in altiorem sublato locum conspiciantur, in eos tamquam speculum reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religionis plenum prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“¹ Quare provocat eadem sancta synodus episcopos, ut moneant suos clericos in quocunque ordine fuerint, ut conversatione, sermone et scientia commisso sibi Dei populo praecant, memores eius, quod scriptum est: „Sancti estote, quia et ego sanctus sum.“ Et iuxta apostoli effatum, nemini dent ullam offen-

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 18.

¹ Sess. XXII, cap. 1, de vel.

sionem, ut non vituperetur ministerium ipsorum, sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei, ne illud prophetae dictum impleatur in eis: sacerdotes Dei contaminant sancta et reprobant legem. Grande est saepe mysterium, et magna dignitas sacerdotum. Hoc namque illis praerogatum est gratiae, quod nunquam datum est angelis, ut soli potestatem habeant corpus Christi consecrandi et mysteriosam omnium divinissimum, seu medii coelum inter ac terram pro universo genere humano intercessores tractandi. Unde angelicam potius quam humanam, dicente sancto Laurentio Iustiniano, habere debent conversationem. Necessarium profecto est, ut expendant corde tantam vocationis suae altitudinem, et mysterii quod in ipsis latet immensam profunditatem, rationum item de tantae electionis et ministratiois gratia olim reddendarum onus iugiter animo revolvant. Nullus enim est efficacior stimulus, nullumque calcar validius ad incitandum sacerdotis animum, ut parem se dignitati praestet ac sanctissimo muneri suo sancta conversatione respondeat, quam ipsa dignitatis munerisque sui pia et sollicita consideratio ac notitia. Tanti nempe aestimamur ab aliis, quanti nos ipsos habuerimus: nullis vero magis curandum est, qualem famam habeant, quam qui qualemcunque meruerint, magnam habituri sunt, utpote positum super candelabrum, qui non possunt abscondi sub modio, sed necesse est, ut aut luceant omnibus qui in domo Dei sunt, aut audiant quod comminatus est Dominus per os prophetae: „Propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis, sicut non servatis vias meas.“¹ Namque, teste sancto Gregorio Magno, nullum ab aliis maius praevudicium tolerat Deus, quam quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit: quando ipsi peccant, qui compescere aliorum peccata debent, nulla animarum lucra quaerunt, sed quotidie ad sua studia vacant, terrena concupiscunt et humanam gloriam intenta mente captant. Quare ab apostolicis inde temporibus nulla, post fidei depositum, ecclesiae maior habenda videbatur cura, quam ut ministros suos non irreprehensibiles modo haberet, sed dominum nostrum Iesum Christum indutos, omnium etiam formam virtutum in habitu, gestu aliisque omnibus, fidelibus exhiberet, probe gnara, multo efficaciorum esse doctrinam operum quam sermonum.

Quare synodus omnes, quos in vineam suam Dominus operarios conduxit, cum gentium apostolo hortatur et obsecrat in Domino, ut memores vocationis qua vocati sunt, nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeant semetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei per arma iustitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, quasi tristes, semper gaudentes, sicut egentes, multos autem locupletantes, tanquam nihil habentes, et omnia possidentes.² Itaque in sacerdotibus, quorum immensa pene et dignitas, nihil plebeium sit, nil commune cum studio, usu et moribus inconditae multitudinis. Quomodo enim poterit observari a populo, si quae in se erubescit, in ipsis, quos reverendos arbitratur, offendat.³ Quae ut certius tutiusque

evitentur, singuli, ad mentem concilii Tridentini, honestum habitum clericalem suo ordini et dignitati congruentem semper deferant, nisi causa per episcopum probata aliud suadeat, nunquam autem sine collari in publicum prodeant. Merito namque sanctum Tridentinum concilium asserit: „Eti habitus non faciat monachum, oportet tamen clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant.“⁴ Quod ad suppellectilem domesticam attinet, meminerint sacerdotes, proventus beneficiorum post honestam sustentationem superfluos esse patrimonium pauperum, quare in suppellectili domestica ordini ac dignitati convenientem quidem decorem observent, luxum atamen mundanum, qui cordatis viris piisque fidelibus offendiculo foret, devitent, atque potius religiosis imaginibus et symbolis testatum reddant, quod pessimam indifferentiam contagionem vel in his perniciosam reputent. In defectu et conversatione familiae domesticae sacerdotes eam curam adhibeant, quae non tantum sanctis canonum congruat, sed etiam cultus privati domestici ad legem christianae pietatis in familiis instaurandi documenta praebeat. Quare ad clericorum in maioribus ordinibus constitutorum contubernium aut servitium in sensu sacrorum canonum assumantur mulieres adultioris aetatis, probatorum morum, et bonae famae ac existimationis testimonium habentes. Personae vero in peccato carnis prolapsae aut in divortio arbitrario viventes, quantumvis consanguineae aut affines, ad domum sacerdotum nunquam recipiantur. Servientes apud sacerdotem mulieres non vestiantur sumptuosius, nec choreas vel ludos publicos frequentent. Quidquid familiarius commercium redolet, longe absit. Ancillam commensalem sacerdos non habeat, neque cum ea deambulet, vel aliorum domos adeat, aut eodem curru vehatur. Neque unquam patiatur, ut rebus, quae ad ipsam non pertinent, semet immisceat vel sibi arroget dominatricis partes.⁵ Quamvis parentes, praesertim si egeni sint aut aetate fracti, negligi non debeant, hortatur tamen synodus, ne suorum nimiae sollicitudini indulgeant, nec eos augere ditareque studeant, aut in parochialis officii administrationem sese ingerere permittant. Quod apostolus monuit: „nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus,“ synodus, patrum sanctis conformiter, inculcat et prohibet, ne quis clericorum emtione et venditione quaestum cuiusvis generis exercere praesumat. Abstineant etiam a spondendo seu cavendo pro aliis. Ne autem iustae sollicitudini locus sit, fore ut senio confecti vel viribus fracti aliquando necessarii destituantur, curantur episcopi, ut emeritis sacerdotibus fundi subsidiarii dioecessani opportunos praebent succursus. Licet vero ecclesia permittat sacerdotibus saecularibus bona temporalia possidere, ut necessitatibus vitae facilius providere possint, quia tamen Dominum specialiter pro parte haereditatis suae assumerant, caveant ne bonis quae possident cor apponant, et sibi labem avaritiae consciscant, memores eorum, quae Paulus apostolus ad discipulum scripsit: „Est quaestus magnus pietas cum sufficientia: nihil enim intulimus in hunc mundum, haud dubium, quod nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta et quibus regamur, his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et per-

¹ Sess. XIV, in praemio de ref.

² Malach. II, 9.

³ II Cor. VI, 3-10.

⁴ S. Ambrosii, Epist. 6, libr. I.

⁵ Sess. XIV, cap. 6, de ref.

⁶ Decr. conc. prov. Vienn. 1868, tit. V, cap. 6. [Mansi, XLVII, 822.]

ditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis.¹ Vitandum proin in administratione bonorum quicquid ordipis sacerdotalis dedecori vel laicis offensionis esset, cavendumque sacerdotibus, ne expensas ultra vires faciant, ac propterea aere alieno graventur. Testamentum tempestive condere non negligant, et quod e redditibus ecclesiasticis ultra honestam sustentationem remanet, tempestive ad pias causas applicent, ne post mortem ab haeredibus ad profanos usus convertatur.² Sacerdotes mutuam inter se caritatem colant, alter alterius onera libenter portent, se invicem honore praeveeriant, cum aestimatione de se invicem loquantur, in adversis sibi mutuo solatio esse studeant, mutuos defectus patienter ferant, coram aliis excusent, et, ubi fieri potest, silentio tegant; solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis, omnem dissensionem ut B peccatum fugiant ac praeveniant.³ Hospitalitatem singera caritate exerceant vel maxime erga pauperes et muneris socios. Temperantia in cibo et potu sacerdotem distinguere debet, nam intemperantia incontinentiae fomes et maximum officiorum impedimentum est. Si accideret, ut sacerdotibus ad animum relaxandum concurrentibus computationes et lusus in mediam noctem protraherentur, pessimum et prorsus intolerabile scandalum esset.⁴ Modestia clericalis productionibus scenicis interesse vetat. Comoediis aliisque profanis spectaculis non intererunt sacerdotes, ne aures et oculi sacris officiis addicti ludicris, impuris actionibus sermonibusque distracti polluantur.⁵ Chorea frequentare canones sacri prohibent. Quapropter ecclesiastici viri choreis interesse caveant, et, si unquam contingeret, ut eorum quemdam in choreis saltare non puderet, poenis condignis coerceatur. Sacerdotes talem animi relaxationem adhibeant, quae eorum ordini convenit.⁶ Generatim e/lusibus nimio ardore peractis plurima et lugenda oriri solent mala, scilicet mentis avocatio, devotionis imminutio, notabilis perditio temporis atque pecuniae pauperibus erogandae iactura, iurgiorum occasio, populi scandalum, gravis officiorum quorumlibet neglectus.⁷ Sacerdotes in diversoriis, tabernis, aut aliis huiusmodi locis cibum vel potum non sumant, praeterquam in itinere necessitatis causa.⁸ Armorum gestatio et clamorosa venationes omnino prohibentur.⁹ Convivia nuptialia vel baptismalia, nisi peculiariter adiuncta quodammodo cogant, multa cautio declinanda sunt. Vitanda pariter nimia cum saecularibus consuetudo et familiaritas. Sacerdotes sollicitudinem diligant; etiam enim in mundo vivere cogantur, mundo mortui esse et vitam absconditam cum Christo in Deo ducere tenentur, D neque aliter in virtutibus et scientiis proficere possunt. Domesticos igitur parietes et templum Dei diligant, neque in publicum prodeant, nisi ratio officii vel alia iusta causa requirat.¹⁰ Qui continuo ante oculos hominum versatur, eum fideles pro negligente in suis officiis habent, videtur eis ut vulgaris homo, eiusque defectus observant, et eidem reverentiam negant. Igitur nomen suum perfecte norint clerici, et a mundo segregati, ha-

reditas et tribus Domini nominari et esse mereantur, nolentes huic saeculo conformari; quoniam quicumque voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus Dei constituitur.¹¹ Angelicam puritatis virtutem sacerdotes adeo coram habere debent, ut omne peccatum ei oppositum sedulo caveant; quamobrem, ut praecipua clericum crimines prosequendi occasio subtrahatur, scandalisque tempestive occurratur, non tantum incontinentiam, sed vel minimam eius umbram unquamque maxima cum sollicitudine vitare imprimis officii sui esse noverit. Postquam autem hac iniquitate temporum societas cum sacra tum profana plurimis divexatur malis, et contentio animorum in rebus politicis fideles in partes contrarias trahit: synodus verbis sancti Chrysostomi monet, quod „sacerdos, qui pro tota civitate, immo pro universa terra oratorem agit, sic ad Deum accedere debeat deprecans, tanquam pater omnium factus sit, ut quicquid ubique bellorum est, extingui, tumultus sedari, pacem et felicitatem reipublicae statum restitui, denique maturum malorum omnium unicuique imminentium remedium postulet.“¹² Quapropter clerici a quibusvis politicis moliminibus quam longissime absint esse necesse, noverintque id sibi congruere, ut regem honorificando ac intaminata fide eidem adhaerendo, quae sunt humanae potestatis reddant illi, ne in iis quae Dei sunt inveniantur debitores. Prae oculis autem et pro norma ab omnibus habeatur, quicquid circa libertatem tum conscientiae tum artis librariae Gregorius papa XVI suis litteris encyclicis 15 augusti 1831 datis declaravit. Imprimis clerici de selecto ephemeridum a se recipiendarum consiliarium adhibeant fidem, reiiciendasque ac fidelibus quoque omni meliore modo dissuadendas meminerint illas ephemeridum pagellas, quae doctrinae religioni et moribus inimicas praedicant aut ecclesiae instituta insectantur. Universe autem sacerdotes legendis ephemeridibus multum temporis, melius utiliusve carpenti, insumere caveant.

Caput VI.

De studiis in sacerdotio prosequendis.

Compertum est apud omnes, tantam esse scientiae sanctorum amplitudinem et profunditatem, ut optimis licet tum discipulorum tum magistrorum studiis et conatibus effici haud possit, ut egressi e seminario neomystae disciplinarum theologiarum compagem ultra fundamenta educerent. Ea etiam est temporum nostrorum calamitas, ut ambiguum sit, num a multitudine aut perversitate magis notandi sint inimici veritatis. Quapropter omnino necesse est, sacerdotes fundata et solida rerum divinarum cognitione esse subactos, et expeditos ad docendum et arguendum et erudiendum omnes, propter quos missi sunt, ut haereditatem capiant salutis. Preli porro increduli frequens in arcem veritatis assultus, in arenam litterariam Dei ministros magis ac magis in dies evocat. Imprimis professores et moderatores seminarii officii sui esse noverint, osteros ampliore sacrarum litterarum scientia antecellere, illarumque amorem in discipulorum animis qua hortationibus, qua collationibus, qua item suppeditatis opportunis libellis et exercitationibus omni meliore modo alere et firmare. Eodem spiritu et studiis animari oportet vice-archidiaconos, omnem in eo curam locaturos, ut in districtibus bibliothecae tum districtuales, tum parochiales instruantur, ac in vicem inanium ac passim hostilium ephemeridum ac libellorum, in quae see

¹ 1 Tim. VI, 6-10.

² Synodus Mechlin. 1852 in congr. 18, IX.

³ Synodus Mechlin. 1852 in congr. 18, XI.

⁴ Decr. conc. prov. Vienn., tit. V, cap. 7. [Mansi, XLVII, 638 C.]

⁵ Conc. prov. Mediol.

⁶ Decr. conc. prov. Vienn., tit. V, cap. 7, [l. c.]

⁷ Conc. Albiense 1850, tit. II, decr. 8. [Mansi, XLIII, 914 C.]

⁸ Conc. Auscit. 1851, tit. IV, cap. 1. [Mansi, XLIV, 630.]

⁹ Conc. Mediol. 1848.

¹⁰ Synod. Mechlin., anno 1852, in congr. 18, n. 3.

¹¹ Decr. conc. Auscit., anno 1851, tit. VI, cap. 1, [tit. IV, cap. I, l. c.]

¹² S. Chrysostomus, *De sacerdot.*, libr. VI, cap. 4.

profundere res est proditioni causae Dei proxima. A pagellae catholice litterariae comparantur, inter fratres coadistrictuales circulanda; ut porro assignata themata seu elusa pastorales et scripto ab omnibus resolvantur, et in corona fratrum ea solertia discutiantur et ventilentur, ut pro re nata mandari mereantur. Quod ut succedat e voto, imprimis sacrae scripturae diurna et nocturna manu versandae, libri olim manuales revolvendi, traditionum monumenta, patrum scripta, conciliorum imprimis Tridentini et provincialium decreta, statuta dioeceseana, canonum sancta, liturgici commentarii revolvendi et terendi sunt. Oportet namque illos, quos Deus misit in mundum universum praedicare evangelium omni creaturae et instare ministerio verbi opportune et importune, formam habere sanctorum verborum, quae audierunt in fide¹, et sapientiam omnium sanctorum exquirere ac meminisse praepositorum sanctorum, qui locuti sunt verbum Dei², obarmatos scuto fidei, in quo et ignea tela nequissimi possint extinguere, et arguere, increpare, obsecrare, et in omni doctrina refellere eos, qui pro luce, ut ait sanctus Bernardus, tenebras effundunt et pro melle venenum propinant, novum cudentes populis evangelium.

Ut vero profectus in theologico-ecclesiasticis studiis amplius provehatur, egressi e seminario neosacerdotes, provisi necessaria libraria suppellectili, semet iis laboribus praecipue impendant, qui ad vocationis ipsorum sphaeram pertinent, catecheses, sermones sacros diligenter elaborant, dum per vice-archidiaconum postulati fuerint, eidem exhibendos, sibi de agenda parva quam e seminario adferunt bibliotheca prospiciant. Concursus denique pro obtinendis beneficiis a patribus Tridentinis³ praescriptos omnino subeant.

Caput VII.

De pietatis sacerdotalis studio.

Ardor pietatis, quo sacerdos alios accendere debet, continuo in corde alendus est, immo quo plurimum fidelium curam pastor animarum sustinet, quo maioribus laboribus gravatur, et a pluribus impugnatur salutis hostibus: eo maiori pietatis subsidio eget. Humilis ac fervens matutina vespertinaque oratio, preces item ante et post missam sacramentorumve administrationem dicendae nunquam negligantur. Merito namque sanctus Bonaventura ait: Cum videro quempiam non amantem orandi studium, nec huius rei fervida vehementique cura teneri: continuo mihi palam est, eum nihil egregiae dotis possidere. Animus in examine conscientiae quotidie ad rationem reddendam vocandus est, monente Salvatore: attendite et videte et vigilate, quia nescitis quando tempus est. In biographia⁴ etiam sancti Salesii scribitur: vespere, peracta lectione spirituali, conveniebant domestici, ut litaniarum recitationi interessent, tum instituebatur examen conscientiae, quo primus ipse defungebatur. Ad promovendam et conservandam puritatem cordis, sacramentalem confessionem, sacerdotum quibus crebrius peragat, ut scilicet citra peccati imprimis mortalis culpam, quemadmodum est necessarium, quo purius ad divinas res tractandas accedere possit. Lectionem sacrae scripturae et piorum librorum sacerdotum non negligant, cum ex his nutritur devotionis ardor, et sacerdotalis vocationis zelus incrementa capiat. Ad solidas sacerdotalis pietatis praxes pertinet vel maxime sancti sacramenti pia

visitatio, quam summa reverentia et assiduitate frequentare et Christum in mirabili hoc sacramento praesentem adorare, cum saltem fieri potest, nullus clericus omittat, maiorem exinde fructum percipitur, quam ex omnibus exercitiis spiritualibus totius diei⁵. Non enim habet amaritudinem contritio illius, sed laetitiam et gaudium. Passionis dominicae iugem alant memoriam, qui huius passionis dominicae mysterium quotidie celebrant. Porro beatissimam virginem Dei genitricem, quae unigenitum Patris sancti Spiritus obumbratione concepit, et virginitatis gloria permanente, Iesum Christum dominum nostrum lumen aeternum mundo effudit, omni pietatis filialis affectu ament, colant et venerentur, eiusque cultum et venerationem provehere omnibus modis adnitantur. Sed et angelum custodem, nutricium Iesu Christi sponsum beatae virginis, tutelarem item quem per baptismi gratiam acceperunt patronum, et alios sanctos pie venerentur, nec intermittant expetere eorum suffragia, quorum nos excitant exempla.

Caput VIII.

De meditatione.

Ut sacerdotis zelus perduret, meditationis subsidio carere nequit. Nec enim afficeret, divinae legis studio incumbere, nisi meditationis subsidio ea, quae intellectus tenet, ad cordis et voluntatis usum deserviant. Rerum divinarum eo fit perfectior cognitio, quo magis veritates fidei quotidianis vitae casibus applicantur. Meditationis subsidio pastor animarum ea, quae in sermonibus sacris et catechesibus publice proponit, praevie digerit, instructioni a se propositae unctionem et claritatem conciliat; quidquid vero sine praemissa meditatione dicitur, est tantum sonus, qui non de corde profectus, non penetrat corda, sed aërem verberat. Per meditationis subsidium vita sacerdotalis quandam coelestem suavitatem consequitur, et sacerdos, qui in lege Domini meditanda est constans, in sanis pastoralibus functionibus saporem coelestem invenit, missae sacrificium cum singulari animi solatio offert, infirmis salutari cum affectu providet, et poenitentibus unctione plenas adhortationes suggerit, invenitque semper modum quid cuique dicat, quatenam subsidia cuique commendet; et qualia remedia contra errorum vitia suggerat. Vel maxime sancti missae sacrificii dignitas exigit, ut sacerdos ante celebrationem tanti operis de aeternis veritatibus cogitet. Sane qui ad hominum in dignitate positorem conspectum admittendi, sedulo ea recogitamus, quae nostram ad eos relationem decent, in procinctu ad regem regum accedendi merito de eiusdem incomprehensibili celsitudine et de nostra vilitate quaequam recogitabimus. Defectu meditationis „desolatione desolata est terra“, inquit propheta, „eo quod non sit qui recogitet corde.“ Si vero in omnibus operibus suis meminerit homo novissimorum suorum, inquit Siracides, in aeternum non peccabit. Idcirco Dominus ipse solus ad mentalem orationem in desertum recesserat, ut suo semio exemplo nobis imitandi suggereret normam. Unde et synodus Coloniensis confidenter ait: „Eos tantum et re et nomine clericos reputamus, qui legem Dei diu noctuque meditantur ac vitam agunt sacerdotio dignam.“ Quod ipsum et experientia docet; eos scilicet vel maxime zelo suae vocationis inflammari, qui de momento suae dignitatis et de officiorum suorum gravitate serio reflectunt. Nam, docente sancto Bernardo, medi-

¹ II Tim. I. 13.

² Hebr. XIII. 7.

³ Sess. XXIV. cap. 18.

⁴ S. Alphonsus de Ligorio.

⁵ Sep. VIII. 18.

tatio mentem purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat et ordinat. Quapropter summi quoque pontifices piam meditandi praxim promovere volentes, cunctis, qui singulis diebus quidpiam temporis meditationi consecrant, pro una in mense vice plenarias indulgentias concesserunt. Exoptat proinde haec synodus, ut sacerdotes quotidie, vel maxime ante missae sacrificium, quidpiam de coelestis doctrinae lumine menti suae subiciant, atque de vita, doctrina vel passione Domini pie meditentur, quae sic ad tantum mysterium congrua semper accedant, mentis dispositione. Inservient in hunc finem libri, quales passim omnis parochialis bibliotheca habet: *Imitatio Iesu Christi*, Philothea, *Lectiones in usum cleri*, *Memoriale vitae sacerdotalis*, *Clericus instructus*, *Vita et doctrina Iesu Christi*, auctore p. Avancini, *Meditationes Ludovici de Ponte*, opera p. Neumayr, s. Alphonsi de Ligorio, nec non Aloysii Schörr.

Caput IX.

De offerendo missae sacrificio.

Anima sacerdotis non minus igne coelesti accendenda et inflammanda ut ardeat, quam mens instruenda ut illuminetur et illuminet. De altari succenditur iste ignis, et alitur igno crucis. Quare per sacratissimum Iesu Christi vulnera hortatur et obsecrat synodus sacerdotum, ut, quemadmodum concilium Tridentinum iubet: „Sacrosanctum missae sacrificium omni cum religionis cultu et veneratione celebrent; maledictus enim est, qui facit opus Dei negligenter. Quodsi necessario fatemur, nullum aliud opus a deo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari posse quam hoc ipsum tremendum mysterium: evidens est omnem operam ac diligentiam in eo ponendam esse, ut, quanta maxima fieri potest, interiori cordis munditie et puritate, atque exteriori devotione et pietatis specie peragatur.“ Porro „communicatio volenti revocandum est in memoriam apostoli praeceptum: *Probet autem seipsum homo*.“ Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debeat. Quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, haec sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris. Quodsi, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.“¹

Immensa huius sacramenti dignitas, et infinita Domini, quem hic tractamus ac recipimus, maiestas omnino requirit, ut singulari plane cura ac praeparatione res tam sublimis peragatur. Opus enim grande est, neque enim hominibus praeparatur habitatio, sed Deo.“² Hinc in ipsa cibi coelestis copia manent famelici, in potus affluentia sitibundi, in mediis opibus inopes, qui ad divinum hoc mysterium accedunt indispositi, imparati. Officium proinde boni sacerdotia, quod vehementer inculcat synodus, debet esse, depositis ad fores templi omnibus terrenis curis et sollicitudinibus, ac semetipso quodammodo derelicto, praeparare animam suam piis amoris, timoris, humilitatis, fiducia ac resignationis affectibus, antequam accedere praesumat ad tremendum missae sacrificium offeren-

dum. Non recedet anima veste nuptiali amicta, nisi sola accesserit et corpore quodammodo nudata seu privata. „Cum sacerdos fuerit totus alteratus et divinus effectus, ita ut nihil videat nisi Deum, tunc accedat.“³ Dum igitur sacerdos sacrum facturus in sacristia induitur, nemo ibi confabulari praesumat, unde ipsius devotio interturbetur.⁴

Ita qui acceperit, acceperit sacramento non exiit continuo, sed benedicit et magnificabit Dominum, et deliciabitur et exultabit in Deo salutari suo. Nullum vero pietatis sensum habere convincitur, qui non libenter fuerit cum Deo suo commemoratus, qui venit ut maneat, qui sepe dat ut teneatur. Redibit quotidie, qui ita acceperit ac recesserit, et ut redeat hortatur haec synodus, immoderata per infinitum eius amoris, qui concessit hoc solum privilegium sacerdotibus, quod non est concessum angelis, ut auctorem vitae, salvatorem generis humani quotidie offerre valeant. Pastores autem obstringit quoque, ut notam hanc filiorum Dei in se non extinguant, sed foveant et nutriant, et quia semper infirmi sunt, semper accipiant medicinam, ut vitam de pane illo participant, qui est pro mundi vita.⁵

(Sed mutet etiam vitam, qui vult accipere vitam. Nam, si non mutet vitam, ad iudicium accipiet vitam, et magis ex ipsa corrumpitur quam sapatur, magis occiditur quam vivificatur.“ Scriptum est enim: „Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, sanctificantur, ne percutiat eos.“⁶ Ipse autem Dominus ait: „Eritis mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei.“⁷ Mutat vero vitam commissa plangendo, et plangenda non committendo; mutant plangenda lacrymae de corde contrito et humiliato, mens quotidie reflexa et in causam apud semetipsam vocata ac ad divinum tribunal adducta, quamprimum lethale vulnus animam contigerit saucia esse. „Impius enim, et multo magis sacerdos peccans, cum in profundum venerit peccatorum condemit.“⁸ Quare non modo non tardent sacerdotes Dei converti ad Deum et differant de die in diem, sed saepius conscientiam suam emundent. Itaque, e consilio sancti Laurentii Iustiniani: „Mundemus nos compunctionis ac lacrymarum lavacro, carnis lumbos castitatis funiculo succingamus, devotionis affectu nos componamus, virtutum nos ornemus gemmis, sicque memores dominicae passionis ad sanctum accedamus altare, divina susceperimus mysteria.“⁹

Relate ad stipendia et persolvenda sacra, sollicita est adhibenda cura. Notentur in libello intentiones cum suis stipendiis, diebus item quibus acceptae et persolvae sunt, ne quidquam oblivioni detur, vel si sacerdotem ante absolutas intentiones mori contingeret, animae suffragiis priventur. In omnem vero casum caveatur, ne quidquam contra statuta pontificum, signanter Benedicti XIV, ratione stipendiorum edita, peccetur.

Caput X.

De breviario.

Sema est cuiuslibet christiani hominis obligatio Deum, quem per fidem veram perfectius noscit, piissima mentis subiectione colere, eidem pro acceptis

¹ S. Bonavent.
² Synod. Trev., tit. de missa.
³ Scribendum accesserit.
⁴ S. August., *Serm. 1 de temp.*
⁵ Exod. XIX, 22.
⁶ Levit. XI, 44.
⁷ Prov. XVIII, 3.
⁸ Eccl. V, 8.
⁹ S. Laurent. Iustin., *De casto convivio*, cap. 24, n. 6.

¹ Sess. XXIX, de sacrificio missae, decretum de observandis et evitandis in celebratione missae.

² Sess. XIII, de euck., cap. 7.

³ I Parall. XXIX, 1.

beneficiis gratias agere, cum pro delictis deprecari et pro impetrandis novis beneficiis filiasi cum fiducia accedere. Sacerdos largioribus divinae clementiae muneribus eget: quocirca mater ecclesia eidem in ordinatione ad subdiaconatum breviarium tradit, ut sibi et fidelibus a Domino efficaces impetret gratias. Est hic liber precum antiquitate, partium nexu, psalmorum selectu, eorum ad annum ecclesiasticum relatione omnium longe praecellentissimus. Libri huius vinculo caelum et terra amico foedere iunguntur, beati spiritus et sanctorum animae devote coluntur, patiens ecclesia solatium ac suffragia accipit, ministri vero militantis ecclesiae sancto quodam foedere ad mutuum adiutorium et Dei laudem conspirant. Huius orationis subsidio pro omnibus muneris pastoralis functionibus Deum copiosas gratias tribuit, et fidelitas in harum precum persolutione adhibita, ceteris quoque sacerdotalis vitae actionibus quandam fidelitatem et efficaciam indit; humanis conaminibus forem benedictionis affundente Deo. Quapropter synodus haec in memoriam revocat cunctis promotis ad sacros ordines, quod concilium generale Basileense sanxerat: „Quoscumque beneficiatos vel in sacris constitutos, cum ad horas canonicas recitandas tenentur, admonet haec sancta synodus, ut sive soli sive associati, diurnum nocturnumque officium reverenter verbaque distinctis peragant.“ Quod quidem non monet duntaxat synodus, sed in virtute sanctae et salutaris obedientiae, sacrorum canonum sanctionibus innixa, praecipit quoque et mandat, sub peccati mortalis reatu obstrictos declarans omnes in maioribus ordinibus constitutos, maxime beneficiatos, qui et ordinis et beneficii ratione, duplici proin titulo obstricti sunt ad horarum canonicarum persolutionem, qua neglecta beneficiati iure excidunt proventus beneficales pro rata temporis suos faciendi: quod ipsum perinde sanxit synodus Lateranensis V: „Quilibet habens beneficium cum cura vel sine cura, si intra sex ab obtento beneficio menses, divinum officium, cessante omni legitimo impedimento, non dixerit: beneficii fructus non faciat suos pro rata omissionis et temporis, sed illos tanquam iniuste acceptos vel in fabricas beneficii xpi in pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit: legitima monitione praecedente, beneficio ipso privetur, cum propter officium detur beneficium. Intelligitur autem officium omittere quoad hoc, ut beneficio privari possit, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit. Deo tamen ultra praemissa de dicta omissione redditurus rationem.“ Stringit vero restitutio indebite perceptorum beneficiatum proventuum in conscientia et ante sententiam declaratoriam iudicis, neque suppleri potest per quasunque eleemosynas, quas antea beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit. Sententias contrarias damnavit Alexander VII, die 12 septembris 1665. Quem enim deceat magis esse virum orationis, quam qui pro universo terrarum orbe legatus intercedit apud Deum, ut inter vestibulum et altare orat et ploret pro suis et populi peccatis? Iungant sensum verbis, affectum sensui, exultationem affectui: non enim soli sunt, sed omnis ecclesiae cum illis in commune orat, et vocem coniungit ad angelorum, Deum inaccessibili voce laudantium, opus et coelestis hymnodiae praeludium in terris peragendum.

¹ Conc. Lat. V, sess. IX; Pius V, constitutione *Quod a nobis*, item constitutione *Ex proximo Lateranensi* data 20 septembris 1571.

Nemo autem sibi persuadeat, quod in conscientia sua eo ipso sit absolutus a persolutione huius officii, quia se quaequam argumenta offerunt, quae legitimae dispensationis speciem exhibent. Dispensatio, virtute cuius ab huius officii persolutione quispiam permanenter relaxari possit, a sede Romana petenda est, nec conceditur nisi cum validissima rationum momenta suppetunt. Concursus vero consuetorum vitae pastoralis laborum dispensationis causam minime conatituit; alioquin quando pastorales labores increscunt, tunc etiam ferventioribus precibus, nam et maiori egemus gratia, exemplum suggerente Domino, qui diurnis laboribus foetus, noctis partem in nostram institutionem ad orandum converterat.

Informentur clerici in seminaris de persolvendi conscientiose brevii momento, utilitate et necessitate, instruantur ad psalmos recte intelligendos, atque exercentur praectice in isthoc pietatis officio rite absolvendo. Contendant vero vel maxime neopresbyteri, u. has preces ecclesiae mox cum exordio suae vocationis sancto cum amore ac eo diligentius persolvant, quo magis ceu novelli in agro Domini operarii precum subsidio indigent.

Caput XI.

De sacris exercitiis.

Nil magis ad animum sacerdotis restaurandum, confortandum et sanctificandum conducit, quam reverti certis vicibus ad piam mentis solitudinem, in qua admissa damna resarciuntur, et zelus sacerdotalis novos stimulos acquirit. Haec erat salvatoris nostri ad informandos suos discipulos pia exercitatio, ut licet hominum coelestem eius doctrinam audire volentium multitudine pressus, ipse tamen recederet in montem orare solus, ut nos suo saepe erudiret exemplo: laboribus pastoralibus et curis quotidianae vitae succedere debere recollectionem animae, ne pulveres de aqualore saeculi huius menti nostrae adhaerentes cor nostrum obruant. Apposite in hanc rem sanctus Leo papa loquitur: „Dum carnis fragilitate austerior observantia relaxatur, dumque per varias actiones vitae huius sollicitudo distenditur: necesse est de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere. Quapropter,“ continuat idem summus pontifex, „magna divinae institutionis salubritate provium est, ut ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio moderetur, in quibus aliorum temporum culpas et pia opera redimerent et ieiunia casta decoquerent.“ Idipsum edicit saepe dominus noster Pius papa IX, suis apostolicis litteris¹ sacrorum exercitiorum causam praecipua laude sequentibus, prosecutus: „Cum compertum sit ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere: pro episcopali zelo vestro,“ inquit ad totius orbis catholicos praesules, „tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere hortarique ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem poragendis exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque expoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.“ Sane naturae humanae fragilis conditio, ex altera parte sacer-

¹ S. Leo, *Serm. 4 de quadrag.*, ordines 42.

² *Qui pluribus*, die 9 novembris 1846.

totalis dignitatis sanctitas atque singularis prorsus eminentia iure merito exigunt, ut inter tot difficultates muneris pastoralis animarum pastor quaeplurimum momenti sibi sumat, quibus propriae animae salutis exclusivae vacet. Exinde semper pater purum in suis anno 1856 editis apostolicis litteris ita praesules monarchiae Austriacae alloquitur: „Quam vehementer ad ecclesiasticum spiritum tuendum et fovendum atque ad salutarem constantiam retinendam conferat spiritualia exercitia; innumeris idcirco per Romanos pontifices praedecessores nostrorum ditata indulgentiis, quaeque vestrum optime noscitur.“ Et in laudem sacrorum exercitiorum procurando continuat: „Ubi sacerdotes, quavis humanarum rerum cura abiecta, omnia sua facta, dicta, cogitata, coram Deo quam diligentissime reputantes, et annos aeternos assidua meditatione habentes in mente, ac maxima beneficia sibi a Deo collata recolentes: studeant contractas de mundano pulvere sordes abluere et resuscitare gratiam, quae ipsis data est per impositionem manuum.“¹ Ea profecto fuit omnium piorum virorum sententia, quod in sacra solitudine Deus ad cor hominis propius loquatur, sancta consilia manifestius suggerat, maioremve humani cordis cognitionem donet atque coelestium gratiarum largiorem fontem aperiat. Quapropter norma sacrorum exercitiorum per sanctum Ignatium redacta summorum pontificum² disertam tulit approbationem, simulque communis³

in servandis sacris exercitiis per universum catholicum orbem solus exarsit, atque invalere in multis provinciis statuta, quae singulum sacerdotem ad minus omni secundo anno sacris exercitiis interesse voluit. Salutarem horum sacrorum exercitiorum fructum abunde docuit experientia in tot piorum virorum sanctificatione, qui ipsimet ultro asserebant, se per sacrorum exercitiorum usum viam perfectionis fuisse ingressos⁴. In sacris etenim exercitiis, quae pia cum animi recollectione instituantur, excitatur et perficitur sacerdotalis vocationis sensus, reasumuntur sancta proposita, accedit maior proprii cordis cognitio, atque exempli vis in fratres, immo in ipsos quoque fideles promanet. Quae commoda spiritualia Clemens XI pontifex in compendio complexus, asserit: „Cum diuturna experientia compertum sit, ad retinendam conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam magnopere conducere, ut ecclesiastici viri exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte saneteque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur.“

Quapropter providebunt episcopi huius provinciae, ut, quantum per adiuncta licuerit, omni anno, opportuno loco et tempore sacra haec exercitia pro clero dioecesano asserventur, qui pro suo in salutem propriam studio hanc occasionem et tempus gratiae ferventer adhibeat, atque ardenti cum pietate maiore numero confluat. Quod ut eo facilius feliciterve obtineatur, educatio iam in seminario ita instituitur, ut alumni de utilitate sacrorum exercitiorum plene convicti, felices se reputent, si his vacare possunt.

Huc spectat recollectio paschalis in quovis districtu vice-archidiaconali per sacerdotes in unum congregatos instar sacrorum exercitiorum annue asservanda, et quidem sub initium sacrae quadragesimae, dum confessio paschalis fidelium aut nondum coepit aut vix inchoata est, ne si tardius servaretur, privata sacerdotum devotio necessarium ministerium populo subtrahat. Ad congregatos hac ratione, rochetto stolaque vestitos sacerdotes a vice-archidiacono aut, a quopiam e senioribus habeantur sermones sacri ante et post devotionem, quae in sacramentorum poenitentiae et eucharistiae pia receptione consistit, et ad aedificationem fidelium multum confert.

Caput XII.

De caelibatu.

A primis ecclesiae catholicae incunabulis invaluit praxis, ut qui ministerio ecclesiae fungerentur, vitam caelibem ducerent. Auctor quippe nostrae religionis Iesus tum matrem tum nutricium elegit virginem, et discipulum castitatis praerogativa conspicuum prae ceteris dilexit. Universim religio christiana magnam dignitatem et singularem

ambita necessarium esse docuit, ut ubi locus opportunus haberi possit, his singulis annis instituantur. Sacerdotes autem magno studio confluant, et Spiritui sancto cordis templum sedulo parent, ut apud eos habitationem faciant et prout aequale renovetur inventas eorum.“ Concilium demum provinciale Strigoniense de anno 1858, spectata hac sacrorum exercitiorum salutari officio, statuit: „Curabimus, ut sacra cleri curati exercitia in omnibus huius provinciae dioecesibus instituantur.“ Eadem synodus magna sollicitudine commendat et inculcat clero annuam recollectionem sacro tempore quadragesimae peragendam, tit. VI, cap. 8. [Mansi, *Concil.*, XLIV, 500-1, 408, et XLVII, 895.]

¹ R. P. Tobias Lehner, in opere suo: *Institutiones theologiae mysticae*, complura exempla adducit.

¹ Encycl. ad episc. monarchiae Austriacae, datae 1856.
² Paulus pontifex huius nominis III normam per sanctum Ignatium redactam positiva approbatione sequentibus univit: „Nos igitur, qui documenta et exercitia huiusmodi (nempe sancti Ignatii) examini fecimus, et quae pietate ac sanctitate plena ad aedificationem et spirituales profectum fidelium valde utilia et salubria esse et fore comperimus, documenta et exercitia praedicta, ac omnia et singula in eis contenta, tenore praesentium ex certa scientia nostra approbamus, collaudamus ac communitus, hortantes purimum in Domino omnes et singulos Christi fideles ubilibet constitutos, ut tam piis documentis et exercitiis uti et illis instrui devote velint.“ *Bulla Pastoralis officii* de 31 iunii 1548. Alexander vero VII omnibus clericis et laicis, qui similibus sacris exercitiis uti et illis devote instrui velint, plenarias indulgentias concessit. In brevi apostol. de 12 octobris 1657.

³ Concedia quaeque ubique gentium celebrata honorificam sacrorum exercitiorum mentionem faciunt. Patres concilii Ausicani anno 1851 habiti, tit. IV, cap. 2, gravissime ac verissime inquirunt: „Post saluberrimum seminariorum institutum, quod providente Domino in ordinis levitici informationem decrevit sacrosancta Tridentina synodus, nihil certe clero utilius esse potest, quam accessus ecclesiastici annuales. Ambo haec optime coherent, quod prius format, posterius fovet, conservat aut collapsam instaurat. Providebit proin episcopus, ut quotannis seminarii aedes presbyteris ex dioecesi convenientibus pateant, ut ibi per aliquot statos dies sacris vacent exercitiis in silentio et quiete. Immo et entis hortamur in Domino presbyteros omnes, ut, cessantibus negotiis quibuscunque, annualis accessus fiant participes; dies tot curis et officis oneratos coram Domino recogitent; si quid saecularis contagionis ipsa adhaeserit, hoc totum abluant, ut, resuscitata gratia quae ipsis data est, immaculatum deinceps ministerii sui donum custodiant. Cum autem non raro contingat, quod tempore praefixo quidam impediti fuerint postea privatim, quo meliori poterunt modo, annuali recollectioni vacent, ne ullus labatur annus, de quo rationem non referant coram Domino ante diem districti iudicii.“ Concilium prov. Tolosanum anno 1850 celebratum, tit. IV, cap. 4, ait: „A sacerdotibus, ab illaque etiam, qui proveciore aetate sunt, omnino praestari peroptamus, ut spiritualibus exercitiis operam dare non praetermittant, quo diligentius in via salutis sibi prospiciant.“ Concilium vero prov. Colon., tit. III, cap. 36: „Iurat etiam et apprime commendatur, ut omnes sacerdotes singulis vel saltem alternis annis aliquot dierum accessu exercitiis spiritualibus vacent, quibus detrimenta in vita spirituali accepta resarciantur, novae vires colligantur.“ Conc. porro prov. Vienn. 1856 habitum, tit. V, cap. 9, de sacris exercitiis sequentia statuit: „Ne tanta nostris beneficiis desinat, hac in provincia quotannis haberi solent sacra exercitia sacerdotibus recreandis destinata: quod ut diligenter retineatur, synodus haec in Domino congregata desiderat et statuit, immo pro dioecesium

beatitatem in cordis puritate repositam docet. Exinde max inter primos christianos singularis pro vitae castimonia, veneratio invalescere coepit, quam virtutem ab eis vel maxime requirebant, quos omnium virtutum genere praecelatos esse desideraverant, dominico dicto conformiter: „*Vos estis sal tertius, vos estis lux mundi.*“ Neque ullius in sacerdote virtutis defectu fidelium sensus magis offenditur, quam si eundem puritatis amorem videant destitui. Ipsa muneris sacerdotalis sanctitas manus puras et cor sanctum exigit. Sed et copia sacerdotalium laborum tanta est, ut inter congeminas pastoris animarum spirituales curas eis, quae sollicitudo patrumfamilias deprecatur, nec tempus suppetat. Sacerdos enim per baptismi et poenitentiae sacramentum Deo animas generat et reconciliat, et harum sollicita cura omnium facultatum usum totiusque vitae sacerdotalis impedimentum postulat. Insuper ea est sacerdotalis muneris indoles, quod subinde graviora sacrificia exigit, quibus ferendis animus coniugali thoro et parentali nexu ligatus minime sufficit. Infirmorum contagioso morbo infectorum provisio animum sane ex omni parte solutum et domesticorum questibus minime turbatum merito exigit. Ad annuntiandum pariter barbaris et infidelibus evangelium minus aptum est vitae familiaris consortium, sed heroicus animus requiritur. Quid etiam supernaturale in supernaturalis religionis ministris populus cerneret, si eos in abnegatione sui non videret se perfectiores? Porro libertas ecclesiae manifeste postulat, ne clerus ullo coniugali nexu ligetur, sed divinae potestatis non impedito regimine gubernetur.

Quid igitur mirum, si haec sancta et rationalis vitae continentia, quae pro sacerdotum ministris primum quidem invaluit usu, dein vero firmata est lege, dum ob ferocientes tempore migrationis gentium mores a multis negligenter, postmodum rursus restabilita atque conciliorum et pontificum decretis firmata fuit? Salutarem hanc disciplinam longe ante Gregorium VII viguisse vel ex iis evidenter constat, quae idem summus pontifex, acerrimus disciplinae ecclesiasticae vindex, ad archiepiscopum Coloniensem de revehendo cleri caelibatu scripsit. „Novit enim fraternitas tua, quae praecipua haec non de nostro sensu exculpimus, sed antiquorum patrum sanctiones, Spiritu sancto prolatae, officii nostri necessitate in medium pro palamus; ne pigri servi subeamus periculum, si dominicam pecuniam, quae cum foenore repositur, sub silentio abcondamus.“ Immo disciplina haec adeo propria semper fuit orbi catholico, ut edictis quoque caesarum Orientis et Occidentis compluribus ante Gregorium VII saeculis muniretur. Synodus vero Tridentina, nec potentissimae haereses impetu vexata, nec principum precibus sollicitata, antiquae disciplinae tenori quidquam derogari passa est, sed sessionis XXIV canone 9, anathemate illos forit qui dixerint: „Clericos in sacris ordinibus constitutos . . . posse matrimonium contrahere, . . . qui non sentiunt se castitatis habere donum; cum Deo id recte petentibus non denegat, nec patiatur nos supra id quod possumus

¹ Inter alia, lex Iustiniani praecipit: „Sacris canonibus neque Deo amatissimos presbyteros, neque reverendos diaconos et subdiaconos nuptias contrahere post huiusmodi ordinationem permittentibus; animadvertimus quosdam despicientes quidem sacros canones, generantes autem ex quibusdam mulieribus, quibus coniungi secundum sacerdotalem censuram non possunt. Quoniam igitur poena facinoris huius in sola sacerdotii erat amissione; sacros autem canones non minus quam leges valere, etiam nostrae volunt leges sancimus, obtinere in illis, et quae sacris vis sunt canonibus perinde ac si civilibus inscriptum esset legibus.“

tentari. Hinc est, quod ad universae Christi ecclesiae gubernacula in cathedra Petri residens Pius papa IX, in encyclica ad universos urbis et orbis catholici antistes cum aditu sacri principatus dimissis, foedissimam contra sacrum caelibatum clericorum conspirationem gemebundus execratur.

Sed et ipsae gentes, quae deorum adulteris et probra venerabantur, virgines tamen, diis olympiis inserebant, ac nomen ipsum caelibatus, observante sancto Hieronymo, a caelo mutuatae sunt. Ipsi legibus, XII tabularum apud Romanos sancitum erat: ad divos adeunto caste. Eadem lex apud omnes fere gentes de sacerdotum ministris obtinet. Ut adeo nil insoliti ecclesiae egerit, sed sensum populorum divina sanctione consecraverit, dum a ministris sanctuarii continentiam virginalem deprecatur. Merito proinde inter ministros religionis sanctae pro praecipuo habetur illud sancti Pauli caelibem vitam commendantis ad universos fideles consilium: „*Volo enim vos esse sicut me ipsum.*“

Quapropter curandum est, ut alumni in tyrocinio clericali vitae constituti, momentum huius disciplinae probe perspiciant, sublimem status ecclesiastici destinationem debite apprehendant, et in amore castitatis solidati succrescant. Cum vero virtus haec difficultate haud careat, cuncti ad sanctuarium Domini vocati eandem ardentibus a Deo efflagitent precibus, praesidia fovendae castitatis diligenter adhibeant, sacramentis semet sperter muniant, a promiscuis conversationibus caveant, otium continentiae maximum hostem fugiant, divinae praesentiae memoria cor suum firment, beatissimam virginem sibi cum fiducia colant, praecipuos sanctae virginitatis patronos in veneratione habeant, atque omnem vitae rationem ita instituant, ne in ea quidquam admittatur, quod castae pudicitiae laqueo esse posset.

Caput XIII.

De canonica obedientia.

Deus, societatis auctor, omnis simul potestatis et subordinationis stator est, dicente apostolo: „*Non est potestas nisi a Deo.*“ Unde et Christus dominus, divinus ecclesiae fundator, dedit eidem quosdam quidem apostolos, alios prophetas, alios pastores et doctores, ut omnes quidem unum corpus eodem spiritu repletum constituerent, unicuique tamen diversa daretur gratia secundum mensuram donationis Christi. Hanc in ecclesia membrorum inferiorum ad superiora subordinationem sacra ordinatio luculenter sistit, in qua scilicet neordinatus presbyter episcopo et eius successoribus in facie ecclesiae obedientiam spondet. Ipsam proinde dignitatem sacerdotalem, quam sacerdos per manus episcopi accipit, non debite aestimaret, qui se episcopo suo non omni cum pietate ac reverentia subordinaret. Quia obedientia Deo magis placet quam victimae, ecclesiastica certe subordinatione gratiae divinae donis non carens, apertissima est ad salutare sacerdotalis villicationis fructus progerminandos; ubi vero genuina erga praesulem adhaesio laxatur, ibi, ut experientia docet, omnis quantumvis strenuus selus in irritum cadit. Neque enim illos ad derivandas in animas fidelium gratias Dominus constituit, qui semet ab obedientiae praesuli debitae vinculo eximunt. Haec salutaris obedientia vitae sacerdotali quandam securitatem praestat, in adversis solatium

¹ 1 Cor. VII. 7.

² Rom. XIII. 1.

³ Ephes. IV. 4-7; 1 Cor. XII. 4-11.

praebet, discipulorum Christi tesseram efficit et aciem ecclesiastici ordinis peculiari fortitudine munuit. Ipsa denique praesentis temporis difficultas poscit, ut exemplo doceatur obedientiae virtus, cuius defectus ipsius iam societatis publicae fundamenta subruit, pacem familiarum tollit ac quasvis subditos inter ac praepositos correlationes convellit. Sane si apostolus universos Christi fideles ab obediendum suis praepositis, etiam gentilibus vel dyacolis, expressis verbis provocaverat: dignum omnino est, ut qui evangelium Iesu Christi aliis praedicant et obedientiam velut fundamentalem societatis christianae legem palam annuntiant, ipsi quoque subordinationis habeant spiritum, atque sanctae obedientiae vinculo connexi, fiant unum, quemadmodum pater et filius unum sunt, pro quo subordinationis et concordiae dono magister divinus in amarissimae suae mortis vigilia ad Patrem coelestem instantius oraverat. Quapropter etiam B canones ecclesiae virtutem obedientiae eximie celebrant laudibus. „Dispensationis divinae provisio gradus diversos et ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret, et ex diversitate contextio, et recte officiorum gereretur administratio singularum.“¹ Alio vero canone dicitur: „Obedientia victimis iure praepositorum: quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero propria voluntas mactatur.“² Unde, ut canones reverentem/ causarum expositionem indulgeant, stricte nihilominus praecipiant, mandato superioris, etiam observatu difficili et oneroso, obtemperandum³, et correctionem patienter tolerandam esse. Alioquin correctio de caritate veniens iam minor iam maior est pro culpae diversitate⁴, in quarum medellam vel vindictam infligitur; at cum minores non sufficiunt et inobediens in malitia perseverat, excommunicari iubetur⁵.

Quamobrem hortatur et in Domino monet haec synodus, ut canonicam hanc obedientiam iam alumni in seminario discant, in sacris vero constituti eandem diligenter colant. Absit, ut aliquis e clero sive in sacerdotum sive in laicorum praesentia contra suorum superiorum ordinationes amara verba proferat, aut talia ab aliis prolata quaecumque demum ratione approbet. Eo magis cavendam, ne quis suo agendi modo fidelibus in partes scindendis occasionem praebet, ita ut audiatur: „Ego quidem sum Petrus, ego autem Apollo, ego vero Cephas.“⁶ Quin e contrario quivis ecclesiasticus obedientiae et reverentiae in ordinatione promissae conformiter praesulis sui dispositioni ex animo acquiescat, officio, gradu et loco sibi assignato contentus vivat, cunctaque sibi imposita onera ex animo supportet, non ad oculum serviendo, quasi hominibus placere studens, sed ut servus Christi faciens voluntatem Dei.

Caput XIV.

De beneficiis.

Prima christianorum aetate, pia fidelium oblata succurrebant altaris ministris, quibus postea stabilis ratione provisum fuit. Aequum enim videbatur, ut qui altari inservit, de altari vivat. Fixi huiusmodi redditus certis officiis ecclesiasticis in perpetuum coniuncti beneficium ecclesiasticum efficiunt, quod

A clerico per investituram canonicam ita confertur, ut illo, nisi in delicti poenam ac mediante sententia in forma iuris lata, privari [non] possit. Si attamen officium animarum curam concernit, beneficiatus, huic exequendo impar, potest immo debet adigi, ut e beneficii redditibus, in quantum suppetant, parochiae administratorem sustentet.

Redituum beneficii percipiendorum ius propter officium spirituale illi adnexum tribuitur. Quoniam vero laici nec officia spiritualia instituere, neque eorum peragendorum potestatem alicui committere possunt: eapropter beneficia tum erigendi tum conferendi ius ad potestatem ecclesiasticam pertinet, adeoque patronorum est, clericum dotibus requisitis praeditum episcopo seu collatori praesentare, nequam vero beneficium conferre.

Caput XV.

De emeritis presbyteris.

Qui, ex indultu apostolico, in servitium dioecesis absque titulo ordinantur presbyteri, servire dioecesi obligantur, usquedum ex causa canonica inhabiles fiant aut declarentur. Causa cessante, eadem obligatio reviviscit. Idipsum valet de presbyteris clero dioecesano adlectis.

Emeriti aut quoquo modo ad quietem redacti ab obligatione sanctae et salutaris obedientiae ordinario debitas minime solvuntur, manentque canonicis et dioecesanis statutis, maxime quae vitam et honestatem clericorum concernunt, obnoxii, et in his parochia loci, in quo domicilium figunt, subordinantur.

Providebunt praesules, ut iis qui laboribus in vinea dominica iam exantlatis dignam quietem agunt, e fundo ad hunc finem confiato, prout adiuncta dioecesis ferant, prospiciatur. Quos vero culpa sua officio privatos esse contingeret, eorum mansioni et correctioni destinetur locus, ad quem pro tempore defixo relegati, aut emendati et compuncti ad sacrum ministerium redeant, aut sapere nolentes a mundi huius oculis prorsus remoti, in solitudinis sacro silentio aeternitatem efficacius meditentur.

Caput XVI.

De servitoribus ecclesiae.

Secundum veterem ecclesiae disciplinam, omne servitorum ecclesiae genus, quamquam ordine et characteribus haberetur clero longe inferius, quandam tamen a saeculari discretam ecclesiasticae disciplinae speciem, non solum habitu externo, sed etiam vitae morumque ratione prae se ferebat. Quamobrem synodus, veteribus institutis revehendis intenta, de iis quoque providere cupit, quae ad servitorum ecclesiae honestatem et integritatem, augendumque cultus divini decorem conducant.

Scholarum quarumvis gymnasiis inferiorum magistros seu ludirectores, tum quod subsidiariam catechetis in institutione religiosa iuventutis scholasticae operam navandam habeant, tum quod, ut passim obtinet, ecclesiae cantorum munere fungantur, denique quod in administratione quorundam sacramentorum et functionibus pastoralibus peragendis ministris ecclesiae subserviant, in censum servitorum ecclesiae vocat synodus, atque decernit, ut officio huic seu definitive seu provisorie admovendi, antequam in munus suum introducantur, professionem fidei Tridentinae eliciant, atque debitam suis ecclesiasticis superioribus spondeant obedientiam. Haec ipsa valere iubet synodus de institutorum privatorum utriusque sexus moderatoribus et moderatricibus, omnesque et singulos ad religiose observandas et effectui dandas quas-

¹ Cap. VII, dist. 90.

² Cap. X, causa 8, qu. 1.

³ Cap. III, dist. 19.

⁴ Cap. XVII, causa 24, qu. 3.

⁵ Cap. XI et XIV, causa 11, qu. 3.

⁶ I Cor. I, 12.

vis circa doctrinam et exercitia religionis per A
episcopos editas vel edendas praescriptiones nor-
males obligat.

Choristegentes, musicos et cantores non christia-
nos vel non catholicos ab arte sua in servitio
ecclesiae excoercenda arcet synodus; at huiusmodi
etiam catholicos ea in Deum pietate, vitae inte-
gritate vult esse praeditos, quae deceat sanctae
ecclesiae Dei servientes.

Syndici ecclesiae, aeditui, campanatores, denique
vespillones in suorum officiorum aditu sponsonem
eliciant de iis, quae ad partes agendorum suorum
pertinebunt, fideliter et religiose implendis et
christianam vitae honestatem ita operibus testatam
reddant, ut exemplo aliis esse possint, velut ser-
vientes Deo viventibus, qui corda et renes intuetur.
Optat denique synodus, ut et aedituus et pueri
ministrantes, dum sacris inserviunt, destinata ad id
veste utantur.

TITULUS V.

De regularibus.

Caput unicum.

De regularibus generatim.

Magna et salutaribus illis rerum conversionibus,
quas religio christiana in orbe terrarum produxit,
merito adnumeratur etiam institutio status vitae
perfectioris, qui licet variis sub formis, viguit tamen
semper in ecclesia Christi, vigetque hodieum ac
sub nomine ordinum religiosorum notus est. De
huius perfectioris vitae status praestantia sanctis-
simus dominus noster Pius papa IX, in suis ad
moderatores religiosorum ordinum die 17 iunii 1847
datis encyclicis, sic loquitur. „Religiosae familiae
ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem
procurandam a sanctissimis viris, divino afflante
Spiritu institutae, atque ab apostolica sede con-
firmatae multiplices earum forma pulcherrimam illam
varietatem efficiunt, quae mirifice circumdat eccle-
siam, ac lectissimas illas auxiliares Christi militum
turmas constituunt, quae maximo tum christianae
tum civilis reipublicae usui, ornamento atque prae-
sidio semper fuerunt. Et hoc quidem ideo, quia
ad evangelicae sapientiae consilia profitenda vocati,
iis egregiis operibus insistere gloriosisque labori-
bus perfungi semper visi sunt, quibus de catholica
ecclesia civilique societate optime meruerunt.
Nemo siquidem ignorat vel ignorare potest, reli-
giosas familias, vel a prima earum institutione,
innumeris pene claruisse viris, qui omnigenae doc-
trinae atque eruditionis copia insignes, omnium
virtutum ornatu et sanctitatis gloria fulgentes, am-
plissimis quoque dignitatibus illustres, atque ardenti
in Deum et homines amore flagrantem, et specta-
culum facti mundo, angelis et hominibus, nihil
aliud in deliciis habuere, quam omni cura, studio,
contentione in divinarum rerum meditatione dies
noctesque haerere, mortificationem Iesu in suo
corpore circumferre, catholicam fidem ac doctrinam
a solis ortu usque ad occasum propagare, ac pro
ea fortiter pugnare, et cuiuscunque generis acce-
bitates, tormenta, supplicia ascritur perpetui, ac
vitam ipsam profundere, rudes barbarosque populo,
ab errorum tenebris, morum feritate, vitiorum
coeno ad evangelicae veritatis lucem, omnemque
virtutis et civilis societatis cultum traducere, lit-
teras, disciplinas, artes excolere, tueri atque ab
interitu vindicare, teneras iuvenum mentes et oeres
corda ad pietatem et honestatem mature fingere,
sanisque doctrinis imbuere, errantes ad salutis
tramitem revocare. Neque id satis, namque induti
viscera misericordiae nullum est hereticae caritatis
genus, quod cum propriae etiam vitae, discrimine

ipai non excoerent, ut captivis carcere inclusa,
aegrotantibus, morientibus, cunctisque miseris, egenis,
periclitantibus opportuna quaecumque christianae
beneficentiae et providentiae subsidia amanter
praebere, eorumque dolorem lenire, lacrymas det-
ergere, ac necessitatibus omni ope et opera con-
sulare possent.“¹ Cumprimis hiis luctuosis in
quae delapsi sumus temporibus, ubi princeps huius
mundi regnum suum omni virtutum contentione sta-
bilire nititur, ad praelia Domini praehianda omni
spiritualis militiae genere opus est, quae velut
acies bene ordinata super muros Ierusalem dies
ac noctes excubet, et dum alii praelia cominus
miserent, alii, Moysis adinstar, in monte sancto ele-
vatis in coelos oculis et manibus pugnantium robur
ab alto sustentent, et victoriam crucis quae vincat
mundum accelerent. Hos autem praeclaros fructus
ferre non poterant religiosae familiae, nisi ea, quae
tum ex ipsa religiosae vitae professione omnibus
communis, tum cuilibet instituto propria sunt,
fideliter observentur. Unde nec synodus haec alia
de regularibus fovet vota, quam ut quotquot in
ambitu provinciae censentur religiosorum ordines,
stabiles iugiterque persistent, immo in vocationis
suae agnitione, membrorum numero ac profectu
nova eaque maiora semper incrementa capiant,
sanctimoniae morum aequae ac bonae famae dili-
genter studeant, ordinis sui disciplinam, quam sibi
in professione sponte elegerant, ad amussim im-
pleant, quemadmodum sacrosancta synodus Tri-
dentina monet et praecipit, ut omnes regulares,
tam viri quam mulieres, ad regulae, quam professi
sunt, praescriptam vitam instituant ac componant,
atque imprimis quae ad suae professionis perfec-
tionem, ut obedientiae, paupertatis et castitatis,
ac si quae alia sunt alicuius regulae et ordinis
peculiaris vota et praeccepta ad eorum respective
essentiam, necnon ad communem vitam, victum et
vestitum conservanda pertinentia fideliter obser-
vent.² Quare ordinis sui statuta, maiorum item
traditiones et disciplinam omnes et singuli, quem-
admodum Deo voverunt, religiose custodiant, atque
per illorum vestigia gradientes, ad tandem merean-
tur pervenire repromissionem aeternam. Ecclesia
catholica nativo pollet iure ordines ad fines quos-
dam pios et salutare confatos approbandi, et
episcopis omnium terrarum et gentium, et natura
rei illud iuris competit, ut societates religiosas ab
ecclesiae capite approbatas in suas dioeceses infe-
rant, stabiliant, muniant. Ubi quocumque proinde episco-
pis pro salute suorum fidelium proficuum videbitur
regularium societates, congregationes ab ecclesia
approbatas introducere, utantur iure quod eisdem
in hoc merito ipse Dominus contulit, e contrario
autem nulla religiosorum coenobia instituantur, vel
de iis instituendis pacta fiant sine expressa ordi-
narii praevie obtenta licentia. Regulares, qui se-
cundum ordinis sui constitutionem subiecti sunt
praepositis generalibus penes apostolicam sedem
residentibus, ab iisdem regantur ad praedictarum
constitutionum normam, salva episcoporum aucto-
ritate iuxta canonum et praecipue concilii Tri-
dentini sanctiones, ideoque etiam generales illi
cum ordinis sui superioribus liberam, quantum ad
ordinis gubernium attinet, communicationem ha-
beant. Candidati, iuxta sanctae sedis apostolicae
praescriptiones, ad novitiatum et professionem reli-
giosam admittantur, observato signanter etiam illo
saerae congregationis super stata religiosorum
decreto, die 25 ianuarii 1848 edito, quo statuitur,

¹ Ep. encycl. ad moderatores regul. ord., 17 iunii 1847.

² Conc. Trid., sess. XXV, de regular. et monial., cap. 1.

ut in receptione illorum, qui ad statum religiosum amplectendum admitti postulant, ubique locorum testimoniales litterae ab ordinario requirantur. Omnis, quae monialis fieri cupit, antequam ad professionem admittatur, ab ordinario vel huius speciali delegato super vocatione debite est examinanda¹. Regulares cuiuscunque ordinis atque instituti, antequam ordines sacros suscipiant, de sufficiente doctrina diligenter examinare oportet. Idem observabitur relate ad approbationem pro tribunali poenitentiae² et exercitium curae animarum. Quoniam firma est bonorum omnium sententia, omnem a scholis et salutem promanare et prouere reipublicae tam sacrae quam profanae perniciem: synodus in Domino congregata impensius hortatur cunctos informandae iuventuti destinatos ordines, quatenus momentoso hoc munere ita perfungantur, ut spiritum Christi scientiae aspiciant, nilque intentatum relinquunt, quod ad mentes pariter ac corda coelestis patriae desiderio inflammanda conferat. Magnopere vero curandum, ut ubi religiosi in publicis gymnasiis magisteria exercent, vitae religiosae statuta fideliter custodiant. Regulares ordines ad subsidiariam quoque in cura animarum operam se destinatos esse noverint, ideoque ad indigentias spirituales sublevandas pro facultate concurrant. Religiosi ad parochias monasteriis suis incorporatas administrandas per suos superiores destinati, praevio examine synodali seu concursuali, habilitatis suae documenta dabunt, antequam ad munus pastorale admittantur, eodem prorsus modo, quo id cum clero saeculari usu solet. Examen porro approbatorium ad effectum iurisdictionis pro sacro poenitentiae tribunali impetrandae omnes periclitabuntur, qui ambitum dioeceseos ingrediuntur³. Administratores parochiarum incorporatarum seu pleno iure unitarum, legi dioeceseae in omnibus, salva ordinis sui regula, subordinantur, et episcopo visitanti in omnibus quae parochialia sunt morem gerent, et de peculio ecclesiae, quod distincte administrabunt, statutis dioecesanis conformiter rationes ordinario reddent, appellationibus et privilegiis minime suffragantibus⁴. Rota temporalis monasterii, conventus vel collegii, quorum acquirendorum et possidendorum iure potiuntur⁵, sua lege administrabunt. Generatim de relatione inter ordinarios et regulares clericumque saecularem, signanter in cura animarum constitutum, servanda sunt statuta, quae summi pontifices, signanter Benedictus XIV, Clemens X, Gregorius XV, tulerunt, quaeve sine magno recti ordinis, ne dicamus salutis animarum detrimento, negligi non possunt⁶. Cum beatissimo patre nostro Pio papa IX summopere optat synodus, ut omnes, qui militant in castris Domini, unanimes uno ore honorificent Deum patrem domini nostri Iesu Christi, ac perfecti in eodem sensu atque sententia, solliciti sint servare unitatem spiritus in vinculo pacis, utque arctissimo concordiae et caritatis foedere, summaque animorum consensione episcopis et saeculari clero coniuncti nihil antiquius habeant, quam in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi consociatis studiis vires omnes intendere, atque semper charismata meliora aemulari⁷.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 17, de ref.

² Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 19 et 18, de ref.

³ Bulla Pii V, *Ad exequendum*, § 3, 1 nov. 1567.

⁴ Conc. Trid., sess. VII, cap. 7.

⁵ Concordati 18 aug. 1655, art. 30-30.

⁶ Bened. XIV, constitutio *Firmendis*, de 1744; declaratio congreg. eppor. et regular., de 31 aug. 1800; Clemens X, *Superna*, die 11 kalend. iunii 1670; et Gregor. XV, constitutio *Inscrutabili*, edita nonis februarii 1622.

⁷ Epist. encycl. ad moderatores reg. ord., 17 iunii 1847.

TITULUS VI.

De provehentiis populi moribus.

Caput I.

De quibusdam praesentis temporis malis.

Ecclesia catholica, temporalis non secus ac aeternae hominum felicitatis custos, condelet omnibus malis, quibus genus humanum premitur, et materna sollicitudine suggerit media, quae ad illa lenienda et tollenda deserviant. Gravissima scilicet imminet filiis Adae mala, quoties religionis beneficium non satis adhibent; neque prosperitas publica vel privata salva potest subsistere, nisi omnia agendi vivendique ratio placitis religionis concordet. Ideo quavis grato in Deum animo agnoscamus bona, quae Spiritus sanctus de praesenti quoque operatur in plurimorum sollicitudini nostrae creditorum fidelium cordibus, et glorificamus Deum largitorem omnium munerum propter fidem sui populi, qui avitam religionem intrepide profitetur, Deum pie colit, ecclesiae fideliter adhaeret, summo pontifici intemerata pietate addictus est, pastores suos colit, verbum Dei libenter audit, sacra et sacramenta devote frequentat, beatissimam Virginem ceterosque sanctos cum Christo regnantes assidue veneratur, pias confraternitates cum solatio amplectitur, ieiunii disciplinam amore prosequitur, eleemosynas in pios fines et pauperum levamen promte tribuit, potestatibus a Deo constitutis semet subordinat, legibus obtemperat, iura suscipit, pacem amat, caritatem fovet et ab omni huius saeculi labe se immunem custodire studet: condolemus nihilominus quibusdam malis, quae praesentis aetatis vulnera efficiunt.

Detestamur imprimis apud sat multos nostrorum quoque fidelium spiritum illum inobedientiae, qui hodie sub specie libertatis aut independentiae longe lateque diffusus, nullis legibus teneri, nulli auctoritati parere, nemini subesse, sed duntaxat sibi met ipsi, id est, corruptae naturae servire vult. Unde deplorandus ille rerum humanarum praesens status, quo, laxatis omnibus fere societatis vinculis, cuncta in discrimen adducuntur. Dum enim proles suis parentibus, iuventus moderatoribus, famuli dominis, inferiores superioribus, subditi praepositis in lege Dei et natura fundatam obedientiam et reverentiam negant: necessum est, ut ipsa consociatio humana, cuius fundamentum iusta subordinatio constituit, periculo dissolutionis exponatur. Quapropter universos fideles per viscera misericordiae Dei ac salvatoris nostri obsecramus et monemus, ne perversi huius spiritus, qui mendax erat ab initio, dictamina sequantur, sed memores verborum apostoli, omnem animam sublimioribus potestatibus subiectam esse, cunctis quos Deus ipsis praeposuit, parentibus et superioribus, dominis et principibus, id est, omni legitimae auctoritati, seu vicei Dei gerentibus christianam obedientiam praestent. Curatores vero animarum provocamus, ut spiritum subiectionis et humilitatis, qui est radix et fundamentum totius vitae christianae, in cordibus suorum fidelium restaurare et restauratam firmare omnibus viribus adlaborent. Quem in finem, fidelibus exponere oportebit, quantum ait obedientiae christianae pretium, quantave eius necessitas, utpote sine qua nec familiarum nec societatis prosperitas potest salva subsistere. Exhibeatur his exemplum salvatoris, qui erat parentibus subditus et patri obediens usque ad mortem crucis, propter quod et Deus exaltavit illum. Proponantur pericula, quibus se [in] hac et altera vita illi exponunt, qui Dei ordinationi resistant. Generatim implantanda est

fidelium cordibus profunda veneratio et reverentiae A
sensus erga omnes, quos Deus reverentia dignos
constituit, quibusve prae aliis eminentiorum digni-
tatem et potestatem contulit.

Non absumitur deploramus defectum veri spiri-
tus religiosi et pietatis, qui se hodie potissimum
in profanatione dierum festorum, cultus divini,
sacrorum item et sacramentorum neglectu, proterva
violatione disciplinae ieiunii et generatim legum
ecclesiasticarum vilipensione manifestat, cum tamen
sine his nec pietas, nec religio, nec ulla virtus
christiana subsistere queat. Quare monemus omnes
curae nostrae pastorali commissos fideles, ut dierum
festorum sanctificationem cordi habeant, cultum
divinum festis et dominicis diebus non negligant,
et nihil prorsus suscipiant, quod profanationem
dierum festorum involveret. Adhortamur porro et
paterna provocamus illos, ut legibus ecclesiae etiam
disciplinariis pie obtemperent, sacramenta poenit- B
entiae et eucharistiae velut salutis aeternae prae-
cipua adminicula solerter adeant, et inter vitas
huius calamitates per plium sacramentorum usum
divinis gratiis semet muniant.

Condolemus porro malo eorum, qui, in vestituum
specie nimium luxum secuti, modestiam christianam
respuunt, semet inutilibus expensis gravant, supra
conditionem suam se efferunt, educationi prolium
suarum necessaria media subtrahunt, pacem do-
mesticam suis exactionibus turbant et felicitatem
matrimonii impediunt. Meminerint fideles vestem
stipendium peccati esse, eamque praeter tutamen
corporis contra inclementiam aeris solummodo ad
conditionem cuiusvis designandam destinari, ita
proinde in eius usu decoris et convenientiae rati-
onem habendam esse, ut nil contra modestiam
et verecundiam christianam peccetur.

Reprobamus vel maxime parentum incuriam, C
qui suis maturioribus prolium plenam promiscuae
conversacionis licentiam concedentes, avitam gentis
nostrae gloriam, intemeratae quippe pudicitiae vir-
tutem, contra pericula non satis praesumunt.
Quapropter provocamus et hortamur parentes, ut
proles suas in omni verecundia nutrent, a vesper-
tinis imprimis conventiculis, promiscua item ludorum
scenicorum non secus ac chorearum frequentatione
arceant, praematuram futurorum sponso-
rum designationem inhibeant, atque amorem sanctae pud-
icitiae in eorum cordibus firment ac foveant, me-
mores mandatorum Domini, qui animas prolium e
manu parentum repetiturus est.

Compatimur perinde illorum sorti, qui ob tran-
sitoria bona vel saecularia illicita suam salutem
adeo negligunt, ut sine necendi vel rumpendi
vinculi matrimonialis ipsam apostasiam committere
non perhorrescant: utinam forent memores dicti D
dominici: „quid prodest homini si mundum uni-
versum lucratur, animas vero suas detrimentum
patitur?“ Ingemiscimus super illis quoque, qui
illicebri sensualitatis capti, concubinarum vitam
agunt, vel contra omnem recti et honesti sensum
adultorii impliciti sunt. Quae futura est prolium
ex infelici tali nexu progignendarum religiose
educatio et moralis existimatio? quomodo tales
homines propter grave idmodi scandalum Deo,
hominibus et ecclesiae satisfacere poterunt? quam
difficilis eorum ad Deum conversio et quis tandem,
si in malo perseveraverint, ipsorum ex hac vita
exitus? Quapropter cum synodo Tridentina merito
ingemiscimus: „Grave peccatum est, homines solu-
tos concubinas habere, gravissimum vero et in
huius magni sacramenti (matrimonii) singularem
contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc
damnationis statu vivere, ac audere eos quandoque

domi etiam cum uxoribus alere et retinere.“¹ Ne
igitur infelix ac grande hoc peccatum apud Christi
fideles locum obtineat aut plane, quod Deus aver-
tere velit, maiora incrementa capiat: omnes novi
pastoralis prudentiae ac sibi eo intendendi sunt,
ut idipsum quibusvis congruis opportunave modis
e medio fidelium tollatur, ac prisca morum puri-
tas et sanctimonia in familias christianas revehatur:
quodsi vero pastoralia monita optatum effectum
non consequerentur et scandalum manifestum foret,
casus pro medela episcopo subternatur.

Condolemus etiam quorundam intemperantiae,
qui in sumendis potibus spirituosos modum exce-
dentes, famae, fortunae et animae suae bona pro-
digunt, necessaria vitae media familiae suae sub-
trahunt, aliis scandalum praebent et prolium edu-
cationem impie negligunt. Inculcent his pastores
animarum christianam temperantiam; inducant, si
opportunitate videbitur, confraternitatem temperan-
tiae, quae per summum pontificem indulgentiis
provisae est, hortentur eos verbis Spiritus sancti,
ut attendant sibi, ne forte graventur corda eorum
in crapula et ebrietate, et superveniat in eos re-
pentina dies irae.² „Non est enim regnum Dei esca
et potus.“³ Ingemiscunt apostoli monitum, quo Ga-
latas excitaverat: „Manifesta sunt opera carnis, quae
sunt ... ebrietates, comessationes, quae praedico vobis,
sicut praedixi quoniam qui talia agunt, regnum Dei
non consequentur.“⁴

Aversamur eorum quoque depravationem, qui
alienis bonis inhiant, pacem et fiduciam inter ho-
mines minuunt, manus ad aliorum proprietatem secu-
runt, furtive et rapinis publicam perturbant secu-
ritatem. Huic malo non alia media possumus obver-
tere, quam religiosam iuventutis educationem et dili-
gentem christianam institutionem, quae laboris stu-
dium inculcet, animum paucis contentari doceat,
sanctitatem iuris proprii cordibus hominum insculp-
tam contra omnes detorsiones malorum hominum
vindictae. Monendi sunt fideles, ut pensantes bonorum
operum altius meritum caducis rebus non nimis
inhiant, ut providentiae divinae semet concedentes
sorte sua contenti vivant, familiam suam benevole
ac pacifice tractent, ut aeternorum curam tem-
poralibus praeposcentes ab usuraria pravitate ab-
horreant, aliena bona non concupiscant, in officiis
sibi concreditis christianam fidelitatem exercent.

Ingemiscimus porro super eorum temeritate, qui
vitae huius beneficium contemnentes sibi ipsis vio-
lentas manus inferunt, atque praeter irrogatam
auctori vitae gravissimam iniuriam semetipsos mani-
festo damnationis periculo exponunt, suique notis
et cogentis gravissimam afflictionem et humanae
societati perniciosum scandalum praebent. Docendi
sunt proinde, ut vitae huius temporalis curam
velut ad impendentem aeternitatem praeparationis
sphaeram religiose aestiment, ab omni violentia
abhorreant, qua seu lex caritatis erga proximum
laeditur, seu propriae vitae inferunt dispendium.

Damnatus denique nonnullorum vehementiam
et perperam intellectum honoris tutamen, qui propter
vel levem quandam famae laesionem violentas sibi
mutuo inferunt manus, et duello confingentes plane
vita proximum suum privando vel saltem corpus
ipsius mutilando tollunt interdum id, quod rapere
non licet. Damnatus pariter ac detestatur illa
quoque rixarum et certaminum genera, quae in-
domita cumprimis iuventutis inflictae mutae ver-
beribus varisque cruciationibus se de illatis vel

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 8.

² Luc. XXI, 34.

³ Rom. XIV, 17.

⁴ Gal. V, 19-21.

praetensis duntaxat iniuriis vindicare studet; cuiusmodi violentiae conflictusque non solum¹ animum nimis ferocem prodant, verum etiam ordina a Deo stabilito plurimum adverantur. Qui enim dixit: „*Mihi vindicta, ego retribuam.*“² ius illatas iniurias secundum aeternae iustitiae legem vindicandi non cuius privato homini, sed auctoritati duntaxat publicae tribuit; actumque esse de salute publica, si cuique ius illatas iniurias vindicandi competeret. Quapropter monemus et adhortamur cunctos sollicitudini nostrae pastoralis congregatis fideles, ut a similibus violentiis privatiisque vindictis eo magis abstineant, cum hoc non modo caritas christiana, quae inimicos quoque diligere praecipit, exigit, sed etiam sanctiones canonicae [illas] sub gravissimis censuris prohibeant³. Curatores vero animarum eo omnimode agant, ut in animis fidelium lenitas et mansuetudo christiana altas figat radices, qua dominante vindictae studium indubie minuetur: atque ad Christi exemplum reflectant, utpote qui pro suis etiam inimicis oravit, et cunctis ad se venire cupientibus ingeminavit: „*Discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris.*“⁴

Caput II.

De blasphemia.

Ad praecipua temporis praesentis mala etiam merito refertur peccatum blasphemiae. Huius mali gravem impietatem vel historia amplioris eiusdem propagationis abunde docet. Etenim Patareni, quidam Manichaeorum surculus, solebant cuncta diris devovere, quae mali cuiusdam principii producta et homini inimica elementa opinati sunt. De praesenti pariter blasphemia non nisi ex impietate, infidelitate et haeresi originem trahit. Incentiva vero blasphemiae sunt offensus irae, superbiae, imperantiae, odii et inobedientiae passiones. Quanta hoc peccatum abominatione dignum sit, patet etiam ex ipsa natura eiusdem: namque donum loquendi ideo potissimum Deus homini contulit, ut ipsum laudare, suam vero ac aliorum salutem cum aeternam tum temporalem promovere possit; qui finis facultatis loquendi manifeste evertitur, cum hoc singulare Dei donum in divinae gloriae contemptum convertitur, et unde oportebat se aliosque salvare, inde propriae damnationis et dati scandali gravissimi petitur occasio. Animum ostendit extreme ferum et rudem, cum quis non veretur Deum sanctissimum, auctorem suum, conservatorem vitae suae, huiusque optimi patris domesticos, proximos quippe suos, verbis protervis adorari: neque iam poterit ulli auctoritati sua constare sanctimonia, cum ipsius Dei sanctissima maiestas indignissime contemnitur. Per impiam hanc blasphemandi consuetudinem suffocatur omnis in Deum gratitudo ac pietas, conculeatur omnis religio, sanctimonia legis divinae de non assumendo in vanum nomine Dei spernitur, et quaedam iniuriantium contra Deum acies consurgit. Ideo apud christianas gentes horribilem hoc peccatum publicis legibus vetitum est, et maiores nostri publicae prosperitati consultari, illud velut atrocissimum christianae reipublicae domesticum hostem civilibus etiam poenis ideo persequendum decreverant⁵, quoniam grave hoc delictum quocumque pro-

hoc civis scandale afficit, et quandam publicam verae religionis illusionem et contemptum constituit. Nefandi quoque sunt blasphemiae effectus, imprimis gravissimae contentiones, lites, quae corda christianorum quandoque per annos ab invicem separant; unde repetendum quod sacramentales confessiones quandoque frequentantur sine emendatione et compactione cordis, pax et tranquillitas domestica exulet, increpant prava exempla, atque evanescent christiana caritas.

Quapropter animarum pastores sollicito curent, ut huic gravissimo malo efficaciter opponant media, et si radicibus evelli non possit, saltem in dies minuerent assidua virium contentiones satagent; signanter vero in catecheticis instructionibus atque sacris sermonibus saepius proponant foeditatem blasphemiae, eius perniciosos fontes, gravitatem illatae per eam Deo iniuriae et funesta blasphemiae consecutaria. Monendi sunt iam parvuli in catecheticis institutionibus, ut ab omni huius enormis peccati specie seclerter caveant, blasphemiam vero patres ac matrefamilias hortamur in Domino, ut suis prolibus ac famulis optimo exemplo praecant, blasphemandi proterviam in suis domesticis nullo modo tolerant, omnesque famulos blasphemiae deditos nec emendari volentes e suo servitio dimittant, ne propter dycolos servos benedictio Dei a tota ipsorum familia avertatur. Curandum insuper erit, ut pia confraternitates, imprimis illa, quae speciatim ad extirpandam blasphemiam in dioecesi Lingonensi coalescens a summo pontifice approbata est, ad tollendam infelicium blasphemandi consuetudinem adhibeantur. Meminerint denique cuncti, quibus ligandi et solvendi potestas a Domino concessa est, iis qui in graviora blasphemiae peccata iterato relapsi sunt, quin se emendare serio studuissent, absolutionem sacramentalem eoque differendam esse, donec emendatio subsecuta fuerit. Verbo adhibenda sunt omnia salutaria media, ut tandem exterminetur de christiana gente hoc pessimum scelus, quod tam multorum gravissimorum publicorum aequae ac privatorum malorum fontem constituit.

Caput III.

De pietate domestica.

Cum Deus, omnium creator, sit etiam domesticae vitae auctor et gubernator, ideo merito postulat, ut non modo cultu publico, sed etiam in privata familiarum vita debita pietate colatur. Domesticus eiusmodi cultus eo cumprimis directus sit oportet, ut in familiis tam spiritum verae pietatis et timoris Domini conservet, foveat et augeat, tum sanctificationem quoque familiarum promoveat, atque sic fontem et scaturiginem multiplicium illorum bonorum constituat, quae e bene ordinatis piisque familiis in utramque rempublicam redundant. Quae enim familia cultum privatam domesticum negligit, seipsum quadamtenus profanat, et cum Deum e sui habitaculi sacrario exulare facit, privat se omnibus illis benedictionibus, quas Dominus promisit timentibus se. Quare synodus haec in Deo congregata patres et matrefamilias per suam suorumque salutem impensius provocat, ut praeiunctum domesticae pietatis cultum, si quo casu neglectus est, in familiis suis revehant, et restitutum omni meliore modo perficere studeant; instituantur in his pia comprecationes, legantur libri religiosi et ad aedificationem idonei, colatur filiali cum pietate beatissima Virgo, invocentur

¹ Mendose saltem.

² Hebr. X, 30.

³ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 19; Dist. I, cap. 19, 24, 28 de poenit.; Libr. V decret., tit. 23, de iniur. et dam. dat.

⁴ Matth. XI, 29.

⁵ Corpus iuris Hungarici, editio Budensis 1779, tom. I, pag. 506. Item tom. II, pag. 106; praxis crim., pag. 20, 1643, art. 49; 1723, art. 110; praxis crim., part. 2, art. 50.

⁶ Mendose offerendum.

sancti, cum primis patroni, quorum sacrae imagines a
ornant parietes cubilium: imprimis vero non negli-
gantur proceps matutinae ac vespertinae, benedictio
ante et gratiarum actio post mensam et quodiam-
num conscientiarum examen. Oportet vero vel
maxime ut in his omnibus ipsi patres et matres-
familias bono suis praeseant exemplo: sed et
pastores animarum curent, ut ipsorum imprimis
domus, utpote sacerdotalis, hoc etiam obtuta
exempli instar praeluceat non tantum ideo, quia
exempla trahunt, sed quia famulitium, in domo
sacerdotum quotidianis pietatis exercitiis assuetum,
subin bonos patres ac matresfamilias praebent.
Ceterum sollicito praecavendum est, ne privatae
huiusmodi devotiones quoquo demum modo dege-
nerent, agendumque, ut in his quoque fidei nostrae
obsequium sit rationale, spiritui ecclesiae rite
congruum. Quapropter si curatores animarum de-
fectus quospiam aut plane graviores abusus obser-
varent, hos omnino corrigere satagant, attendentes
tamen ne cum sizanitis triticum quoque evellatur.

Caput IV.

De annuntiando verbo Dei.

Ad promovendos populi mores nil magis con-
ducit quam verbi divini assidua praedicatio. Id-
circo Salvator nocter, cum discessurus ad Patrem
apostolis suis Spiritum sanctum communicaret, ait:
„*Euntes in mundum universum, praedicato evangelium
omni creaturae. Docete omnes gentes, baptizantes
eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, do-
centes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.*“¹
Huic mandato Domini conformiter primi praecones
fidei ubique annuntiaverunt opera Dei: „*In omnem
terram exiit sonus eorum, et in fines orbis terrae
verba eorum.*“² Omnis enim quicumque invocaverit
nomen Domini salvus erit: at quomodo invocant
in quem non crediderunt, quomodo credent
ei quem non audierunt, quomodo audient sine
praedicante? Quapropter ecclesia verbum Dei
solerter annuntiat infidelibus quidem, ut ad agni-
tionem veritatis perveniant, fidelibus vero, ut in
doctrina salutis et piis moribus semper magis pro-
ficiant. Adhortamur proinde pastores animarum
cum Tridentinis patribus, ut „quicumque curam
animarum habentes, diebus saltem dominicis, ple-
bes sibi commissas pro sua et earum capacitate
pascant salutaribus verbis, docendo ea, quae scire
omnibus necessarium est ad salutem, annuntiando
eis, cum brevitate et facilitate sermonis, vitia quae
eos declinant, et virtutes quae sectari oportet; ut
poenam aeternam evadere et coelestem gloriam
consequi valeant.“³ Hac sane verbi divini prae-
dicatione opus est, ut corrigantur errores, com-
pescantur vitia, promoveantur boni mores, fovean-
tur virtutes, cunctique christiani suae religionis
consolationem habeant. Hoc vel maxime tempore
agendum, ut fideles praesumantur adversus ne-
quissima tela hostium, qui suos perversos errores
omni modo insinuant, et corda fidelium, quantum
possunt, pessimarum doctrinarum labe inficiunt.
Vel hi hostium religionis impigri conatus suffi-
cienter doceant, quantum in verbo divino momentum
lateat, cum eius salutarem effectum tam improbo
labore impedire velint.

Quapropter, per salutem immortalium anima-
rum, haec synodus in Deo congregata cunctos pa-
stores animarum obsecrat et monet, ut verbum

divinum diligenter annuntient et munus docendi
pastorale magna cum alacritate adimpleant. Ex-
ponant vel maxime dogmata fidei, atque ex his
deducant moralia praecepta christianae vitae. Ad
probendam doctrinam Iesu Christi argumentis e
fontibus revelationis petitis utantur, alia vero tan-
tummodo clarificationis gratia adferantur, quo sic
vita fidelium non construat super arena, nec
radicetur in persuasibilibus humanae sapientiae
verbis, sed superaedificetur super firmam petram,
ipso summo angulari lapide Christo Iesu. Caven-
dum, ne praecipua quaedam religionis divinae
dogmata per plures annos intacta maneant, im-
mo de quibusdam veritatibus fidei, uti de redemptionis
beneficio, de sanctificantis gratiae pretio, de sacra-
mentorum virtute, de necessitate gratiae divinae,
de missae sacrificio, de eucharistiae et poenitentiae
sacramento, de cultu beatae Mariae virginis alio-
rumque sanctorum, de recto indulgentiarum usu,
de hominis destinatione et fine, de pretio animae,
de quatuor novissimis, et similibus frequentius
agendum est. Respicienda sunt etiam praesentis
aetatis vulnera, et ideo contra inobedientiam, con-
tentum sacrae et civilis auctoritatis, blasphemiam,
discordiam, detractionem, festorum profanationem,
indifferentismum saepe insurgendum est. In sacris
sermonibus omnia tendant ad unum scopum, quem
sibi pastor animarum praestituit: elocutio sit clara
et intelligibilis, adhibeantur expressiones quae
fidelibus notae sint; veritates proponantur sine
respectu hominum, at discretionis et prudentiae
ratio habenda est. Ut pastor animarum bene in-
stituatur, ipse iugiter legat et discat, materiam as-
sumptam per piam meditationem in succum et
sanguinem convertat, eamque fidelium visibus con-
grue applicet. In sermonibus concinnandis iustus
labor adhibendus est, ut assumpta veritas solide
probetur, et fideles propositas doctrinas suae me-
moriae imprimere possint: non tamen nimis pro-
ductis sermonibus fidelium attentio fatigari debet.
Nullo die Domini et festo negligatur publicae pa-
storialis institutio: ubi vero duo aut plures sunt
sacerdotes, ibi, praeter consuetum sermonem sacrum
post primam missam, quantum saltem per adnota-
fieri potest, mane servetur homilia, quae pericopam
illius diei explanet. Tempore vero quadragesimae,
in civitatibus quidem dogmatici, ruri vero cateche-
tici sermones, potissimum de fine et destinatione
hominis, de peccati turpitudine et gravitate, my-
sterio redemptionis, passione Domini et recto usu
sacramentorum, omni feria sexta vel alia die,
prout magis opportunum videbitur, praeter con-
suetum sermonem dominicae diei asserventur.
Ceterum zelus suggeret alias quoque occasiones,
quibus pastores animarum pro ratione opportuni-
tatis congruis verbis suos fideles cum fructu in-
stituunt.

Cum vero neque qui plantat sit aliquid, nec
qui rigat, sed qui incrementum dat Deus: idcirco
recurrendum est ad Patrem luminum, ut pastoris
animarum et fidelium mentes illuminet. Agendum
vel maxime, ut veritates quae proponantur, ipsius
sacerdotis vitam efficiant. „*Illae namque vox lu-
bentius auditorum corda penetrat, quam dicentis
vita commendat, quia tunc quod loquendo imperat,
ostendendo adiuvat et facit.*“⁴ Alioquin „*si vir-
tutibus splendere curamus, ad nos trahemus omnes,
qui venire elegerint ad salutem. Omnia tuba docu-
menta operum clariora sunt. Si mansueti, miseri-
cordes, pacifici, humiles ac mundo corde fuerimus:*

¹ Marc. XVI, 15.

² Matth. XXVIII, 19.

³ Paul. XVIII, 5.

⁴ Rom. X, 14.

⁵ Conc. Trid., sess. V, cap. 2, de ref.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

¹ I Cor. III, 7.

² S. Greg. M., *Libr. past.*, part. II, cap. 8.

non minus efficaciter quam per miracula spectatores nostros ad veritatem trahemus¹.

Caput V.

De elementari et catechetica institutione.

Tenerae aetatis educatio institutioque singularem deposcit pastorum curam et sollicitudinem. Aetas namque parvulorum tempus sementis est, quo tenellis animis semina fidei et virtutum eo facilius felicisque inseri possunt, quo alacrius haec ab illis suscipiantur firmissimisque tenentur, atque in laetam mox succrescant segetem. Summa igitur res est, ut anima a Deo et pro Deo creata in ipsis intelligentiae auspiciis praeveniatur monitis salutis, mature imbuatur rebus divinis, ne subintrent mundus et diabolus, suisque illecebris eam occupent captivamque teneant.

Tenellae huic plantationi providetur per scholas elementares parochiarum, quas ecclesia filias suas censet, sibi quoque pleno iure vindicavit, non solum quia scholis christianis ortum dedit, sed etiam ideo quia eo semper omnia studia direxit, ut sub provida curatorum inspectione proles iam a tenera aetate tum in fide timoreque Domini et omnigena pietate, tum in salutarium cognitionum elementis informatae, in probos christianos utilesque reipublicae cives educarentur.

Quapropter synodus haec, in nomine eius qui parvulos ad se venire iussit, pastores animarum instantissime admonet, ut memores semper, quod in sollicita hac circa scholas cura ipsos vices ecclesiae gerere oporteat, parochialibus scholis sedulo invigilent, easdem, si fieri potest quotidie, vel saltem bis quavis hebdomade adeant; neque sibi suoque hac in re officio satisfecisse credant, cum scholas adeuntes ad doctrinam religionis explicandam semet restringunt, sed universae institutioni intendant, dispiciendo, quosnam mores prae se ferant discipuli, numve magistri exemplo quoque prae luceant, in conversatione vitaeque irreprehensibiles, in domo Dei devoti, in sacramentorum usu frequentes sint; quos quidem cum in parvulis Christi erudiendis adiutores quodammodo ministerii sacri, benigne et prudenter dirigant, patienter instituant corrigantque, at si in destructionem nefors vergerent, id nec tolerent nec dissimulent. Hanc circa elementares scholas curam ad praecipuas officii pastoralis partes curatores animarum adeo referendam habent, ut ea non ad amissim expleta (tase), nec pastoris munus implevisse censerit possint; qui praeterea parentes quoque monere, immo stringere debent, ut liberos sedulo ad scholas mittant; neque enim naturalis tantum et temporalis, sed supernaturalis etiam atque aeternae vitae parentes Deus eos esse voluit. Parochis hoc in munere sociam operam capellani praestent et parvulis religiosam institutionem sollicitè impertiantur; qui vero ob plures nefors in quadam parochia scholas distinctim in catechetas eorumdem constituuntur, in sancto hoc officio solerter et integra fide versari noverint.

Magnum perinde momentum in eo situm est, ut puellarum educatio et institutio quam religiosissima sit; in his namque adolescunt futurae matresfamiliae, ad quarum sanam obligationem pertinebit, Dei notionem cultumque soboli suae ab incunabulis instillare, atque domesticam quoque pietatem fovere promovereque, ut adeo, si hanc suam vocationem rite impleverint, melior sanctiorque progenies sperari possit. Cumque in puellarum huiusmodi educatione institutioneque

congregationes cumprimis sanctimonialium de Dominica nostra scholae sororum, filiarum item Sancti Vincentii a Paulo, ad normam vocationis suae utilissimam navare operam comperiantur: idcirco optamus, ut quemadmodum haec sanctimoniales in pluribus provinciis huius locis religiosam puellarum institutionem egregie iam procurant, ita instituta earum quo maiora in hac provincia pro salute animarum incrementa capiant.

Pastoralem sollicitudinem magnopere requirunt etiam *Asyla prolium*. Cum enim primae in animo impressiones sint validissimae: non raro tota parvulorum salus a recta asylorum dispositione pendet. Sint igitur asyla non philanthropica duntaxat, sed imprimis religiosa instituta: omnis eorum directio viris aut mulieribus probis religionisque sensu animatis, si fieri potest, virginibus Deo dicatis concedatur, prospiciendo ut preces, cantica omnesque parvulorum occupationes catholicum spiritum redoleant, atque ab ipsis adeo lusibus omne quod inverecundum, absit: eo suapte intellecto, quod in his etiam, quemadmodum in quibusvis scholis pueros a puellis prorsus seiunctos esse oporteat.

Adolescentes scholas parochiales iam egressi pluribus adhuc indigent ad sectandam porro vitam religiosam adminiculis. Hi etenim in doctrina religionis, quam in schola primis duntaxat labiis gustarunt, uberius excolendi, ad officia hominis christiani tum in genere tum relate ad illam quoque vitae conditionem ad quam pertinent rite informandi, atque adversus pericula salutis quibus circumdantur praemuniendi sunt. Haec est destinatio tum scholarum dominicalium, tum catecheticae institutionis in ecclesia impertiendae: illas quidem adolescentes, hanc vero adultior iuventutem diebus Domini et festis frequentare tenetur. Quo igitur salubriores sunt haec ad percolendam ultro praeservandamque iuventutem institutiones, quoque certius, hausta in scholis fidei morumque rudimenta, si non recolantur, in irritum recidere, eo minus, nulloque prorsus pacto tolerandum, ut egressi e scholis adolescentes ulteriore in fide moribusque institutione destituantur, secus ignorantiae, errorum et passionum fluctibus ad devia et perversa agendi.

Quapropter indefesso zelo providendum, ut egressi e scholis elementaribus aliudque vitae genus amplexi adolescentes, diebus Domini et festis scholas dominicales diligenter adeant, illicque uberius in veritatibus fidei et morum, necnon in aliis cognitionibus, quae ipsis pro conditione vitae necessariae vel utiles sunt, instruantur. Fiant ibi exercitia in cantu ecclesiastico, explicentur libri precatorii, doceatur modus sacramenta debite frequentandi, missae sacrificium audiendi, quomodo item oporteat dies festos sanctificare et sermones sacros cum fructu audire. His provide inserenda sunt ea quae conducunt, ut adolescentium aetas praeservetur a morum corruptela, praemuniatur contra seductiones, assuescat obedire praepositis et parentibus, fugiat consortia prava, omnemque vitae rationem sanctae religionis placitis conformare discat.

Pari ratione procedendum in catechetica institutione diebus Domini et festis in ecclesia asservanda, eo solum cum discrimine, quod haec ad iuvenum iam adultiorum, qui cum ceteris fidelibus ibi conveniunt, aetatem vitaeque conditionem accommodanda, hisque una etiam de sanctimonia matrimonii obligationibusque parentum instructio impertienda sit. Quantum vero in hac institutione catechetica momentum reponat ecclesia, patet e monito sacri concilii Tridentini, dum dicit: „Curabunt etiam, saltem dominicis et festis diebus,

¹ S. Chrysost., *Hom. 15 in Matth.*, cap. 5.

episcopi, pueros in singulis parochiis fidei rudimenta, et obedientiam erga Deum et parentes, ab illis ad quos spectabit doceri, et, si opus sit, etiam per censuras ecclesiasticas compellent.¹ Quod ipsum patet etiam e diversis gratiarum donis, quae summi pontifices quibusvis in catechetica institutione tam docentibus tam discipulis elargiti sunt, e quibus signanter Clemens XII doctrinam christianam in ecclesia proponentibus et discipulis, ipsis etiam qui eidem intersunt adultis, indulgentias concessit.²

Quod reliquum est, curae erit episcopis ut pro omni hac institutione unus idemque catechismus in universa provincia adhibeatur. „Nihil enim“ ut Benedictus XIV de catechismo sapientissime dicit, „uniformitatis optabilius, nihil ad praecavendos, qui in multiplicem catechismorum varietatem irrepere possunt, errores conducibilis atque opportunus, quam ut unus idemque modus in docendo christianam doctrinam ab omnibus teneatur.“³ Quare, monente etiam beatissimo patre Pio IX. in apostolicis litteris ad episcopos imperii Austriaci 5 novembris 1855 datis, nulla quoad libros catechismi fiat mutatio, nisi gravis adsit causa et collatis semper inter antistites consiliis.

Caput VI.

De gymnasiis et scholis medicis.

Homo ad imaginem Dei sic conditus, ut versus centrum suum, quod Deus est, suapte natura gravitaret, ac irrequieto corde ad summum bonum tenderet, sicut obligatur omnes facultates suas ea ratione colere, omnesque vires suas ita impendere, ut Dei in se imaginem, quae peccatis quidem fuscari, nunquam tamen obliterari potest, progressive perficiat et ectypon suo prototypo in dies similis fiat.

Absolute huic hominis officio connatum ius respondet, et cavendi ne ad supremum finem suum nitenti obices ponantur, et a primis cunis ea media adhibendi, quorum usu aliquando perfectus homo Dei et ad omne opus bonum instructus esse possit.

Quia vero ecclesia sollicita mater est cunctorum fidelium, quos in sacro baptismatis fonte filiorum suorum numero adunavit; quia ecclesia est mediatrix Deum inter et hominem, ut hunc sanctificaret, ad originem suam reduceret et in eo vivam Dei imaginem exhiberet; quia denique ecclesia est universalis et erroris experta veritatis magistra, auctoritate divini salvatoris instituta: nullus dubitabit ei vices Dei ac parentum gerenti per eminentiam et ius competere et obligationem incumbere, succrescentis imprimis generationis omnem educationem moderari, et institutionem religiosam, moralem ac intellectualem ita dirigere, ut et impedimenta removeat, et sua subsidia adhibeat, et tanto operi manum propriam admoveat.

Firmiter igitur tenet haec synodus in Domino congregata, ecclesiam, quae scholas mixtas aut indifferentes calculo suo probare non potest, iuri divinitus sibi collato insistere, dum cunctas scholas catholicas, inferiores et superiores, publicas et privatas, quibus omnis societatis salus nititur, sibi vindicat et auctoritate sua regendas tanto fidentius defendit, quanto certius saeculorum usu constat, quod ipsa etiam reipublica civilis nemini tutius suam iuventutem educandam concedere possit, quam maternis manibus eius ecclesiae, quae ad reparandum ordinem mundi moralem, inobedientiae

delicto turbatum, a Iesu Christo constituta, cunctis suis fidelibus debitam erga potestates etiam sublimiores subiectionem non propter iram, sed propter conscientiam commendare et urgere non cessat.

His, in ipsa rei natura fundatis, novum pondus inde accrescit, quod gymnasia patriae nostrae plurima e bonis ecclesiae provisa, spectata origine, ad sanctam huius proprietatem pertineant; cum vero fundationis iuxta mentem fundatoris tractari oporteat, suapte patet, episcopis intuitu gymnasiolorum sensu etiam articuli VII conventionis inter sanctam sedem apostolicam et suam maiestatem sanctam imitae, omnia illa iura, quae tum ad ipsam docendi rationem, methodum item et studiorum systema fini ecclesiae convenienter ordinandum, tum eadem ex ratione ad magistrorum institutionem aut destitutionem, aut demum ad librorum scholasticorum delectum attinent, competere.

Imprimis igitur curabunt episcopi, ad quos vi iuris et muneris sui scholarum directio cumprimis pertinere dignoscitur, ut omnis iuventutis catholicae institutio in gymnasiis et scholis, quas medias vocant, doctrinae religionis catholicae sit omni ex parte conformis, adeoque nihil doceatur, quod directe aut indirecte sanctae fidei, bonis moribus et recto ordini adversetur. „His enim scholis praeformantur, qui altari aliquando inservient, res civiles administrabunt, magisteria tenebunt, causas in iudiciis agent, artem medicam exercebunt, omnes demum quibus uberius in animos aliorum agendi facultas erit et copia: unde communis ecclesiae et reipublicae causa est, eximia cura cavere, ne litterarum humaniorum disciplinae venena immisceantur.“¹ Hoc sine episcopi suos habeant penes singula gymnasia commissarios, e presbyteris virtutis et scientiarum laude rerumque gerendarum experientia clarissimis delectos, qui praelectiones interdum adhibunt, examiniibus et professorum consultationibus interveniendi iure gaudebunt, vitam et doctrinam magistrorum vigili oculo comitantur, libros demum scholasticos diligenter lustrabunt et pro re nata suis antistitibus referent.

Optat autem maiorem in modum haec synodus, ut institutio in gymnasiis, quantum possibile, plurimis familiarum religiosarum membris committatur, quae sub evictione ac vadimonio ordinis sui sacri auctoritate et missione ecclesiastica gaudens, iuventutem erudiant, speciatim vero in gymnasiis societatis Iesu omnis institutio fiat ex proprii ordinis more institutoque. Enimvero sodales societatis Iesu, ut verbis sancti patris nostri Pii IX prosequamur, „nihil potius, nihil antiquius habere dignoscuntur, quam singulari cura, studio, industria, consilio, labore et maiorem Dei gloriam ubique promovere, et sempiternam hominum salutem procurare, et sanam tueri ac propagare doctrinam, et iuventutem pietate ac litteris imbueri cum maximo christiana et civilis reipublicae bono, ornamento atque praesidio.“² Cum vero synodus persuasum habeat religiosos ordines vi suae quoque obligationis, hisce per synodum enuntiatae, ad publicam evidentiam curatures esse, ut sui professores ea scientia et in docendo dexteritate polleant, quae alii in publico status examine approbati sunt praediti: conveniens fore censet et etiam desiderat synodus, ut cuncti ordinum religiosorum professores a simili approbatorio examine, quod alioquin cum disciplina eorum religiosa aegre con-

¹ Sess. XXIV, cap. 4, de ref.

² Constit. 27 iunii 1785 et 17 maii 1786.

³ Constit. *Etiam vobiscum*.

¹ Conc. prov. Vienn. de anno 1859, pag. 164, [tit. VI, c. 7, Mansi, XLVII, 801-3].

² Litter. apost. quibus sanctus pater Senogalliae gymnasium societati Iesu commisit, in actis Pii papae IX, pag. 566.

ciliari potest, eo cum effectu dispensentur, quo gymnasia ipsorum iuris publici fiant, et data ab illis maturitatis testimonia ubique locorum vigeant.

Donec autem id fieri poterit, episcopi in singulis gymnasiis et scholis mediis tot religionis magistros et catechetas instituant et missione ecclesiastica providebunt, quot pro inventata frequentia et classium numero necessarios iudicabunt; horum erit etiam cultum divinam publicum pro inventate celebrare, consueta religionis ac pietatis exercitia moderari, nova vero cum consensu episcopi introducere, et toti disciplinae communibus cum direttore consiliis intendere. Tam gravi autem munere occupatos catechetas et exhortatores vix expedit ultra onerare simulque ad scientias profanas tractandas adhibere. Nullus puerorum vel iuvenum, privata institutione usus, ad publicum examen admittatur, qui in doctrina religionis a sacerdote per episcopum designato debite non fuerit instructus.

Curabunt porro, quantum in ipsis est, episcopi, ut in professores et magistros profanae etiam eruditionis nominentur tantum viri catholici, iique et pietate et morum probitate insignes, quos, si a recto tramite defecerint monitisque parere recusaverint, a munere docendi amovendos efficaciter urgebunt.

Ad episcoporum perinde sollicitudinem attinet libros scholasticos, sive illi religiosas sive alterius cuiuscunque generis institutiones contineant, scrutinio subicere et cavere, ne alii quam omnino approbati in praelectionibus adhibeantur. Unde classicae quoque litteraturae auctores ea ratione tradantur, ne pietas christiana inde detrimentum patiatur: habeatur igitur prae oculis, quod sensus dominus noster Pius papa IX supremo suo oraculo sanxit, ut quippe iuvenes in gymnasiis germanam dicendi scribendique elegantiam et eloquentiam tum ex sapientissimis sanctorum patrum operibus, tum e clarissimis ethnicis scriptoribus ab omni labe purgatis addiscant¹.

Optat insuper synodus multumque commendat saluberrimam sodalitatam Marianarum et Aloysianarum, quae olim florebant, in gymnasiis et scholis mediis institutionem; item, ut liturgiae praecipua capita diligenter tractentur, doceantur iuvenes sub missae sacrificio debite assistere et cantica sacra cum pietate canere. Gymnasiorum et scholarum omnium mediarum discipuli quotidie cum magistris suis sacro missae sacrificio, diebus dominicis et festis etiam concioni seu exhortationi atque divinis pomeridianis, intersint. Adorationem 40 horarum, ubi triduo antecinerali servatur, solemniter peragant. Hebdomada sancta, exercitiis spiritualibus, a religionis magistro vel alio sacerdote eatenus deputando habitis, sedulo vacent; sacra exomologesi singulo adminis bimestri conscientiam suam expient, et sacra synaxi reficiantur. Plurimum vero interest, ut etiam profanarum scientiarum professores adolescentibus pietatis exemplum verbis factisque praebant. Legem ecclesiae de paschali communione ad aliorum aedificationem observent; immo maior eorum scientifica cultura et qua pollent auctoritas requirit, ut in pie frequentandis sacramentis inventuti exemplo praeseant. Meminerint denique publicis supplicationibus et devotionibus ecclesiae adesse. Curandum est omni meliore modo, ne catholici parentes proles suas ad scholas non catholicas mittant; item, ne paedagogorum non catholicorum, eo minus a religione christiana alienorum opera pro privata institutione utantur.

¹ Encycl. Pii IX ad episcopos Galliae, 21 martii 1863.

Præmissa omnia etiam de quibusvis privatis educationis institutis suo modo valent.

Caput VII.

De scholis praeparandorum ad magisteria.

Quoniam recta pubis in scholis elementaribus institutio ac educatio potissimum a magistrorum peritia et religiosa cultura pendet: plurimum interest, ut ii qui ad magisteria in scholis ad hunc finem destinatis praeparantur, talem nascantur institutionem, quae et mentem eorum salutaribus cognitionibus imbuat, et animum ad omnem pietatem informet. Quamobrem synodus haec saluti animarum per omnia prospicere cupiens, in Domino statuit, ut in huiusmodi scholis, quae sub provida ordinariorum cura constituuntur, praeter paedagogicas, didacticas item atque alias scopo respondentis disciplinas cum primis fidei et morum doctrina, historia biblica et ecclesiastica, liturgica sacra, cantus ecclesiasticus et pulsus organi, methodus catechizandi et modus sacerdotibus sacra operantibus assistendi ea ratione tradantur, ut dum mens salutaribus cognitionibus perficitur, in animis de fidei veritatibus firma persuasio et in sanctam matrem ecclesiam filialis pietas ac reverentia oriatur. Quod ut eo facilius felicisque succedat, necessum erit, ut institutioni infime nectatur religionis exercitium. Quare ordinat haec synodus, ut discipuli ad magisteria praeparandi quotidie sacro missae sacrificio, diebus vero Domini et festis etiam sermone sacro attente ac devote intersint, omni saltem altero mense conscientiam suam sacramento poenitentiae expient et animam sacra synaxi reficiant, cunctis ecclesiae solemnitatibus adsint, nec ullus eorum, testimonio habilitatis ad docendum etiam chirographo commissarii episcopalis provideatur, nisi se in religiosa pietate morumque probitate distinxerit. Oportet enim, ut ii, quibus religiosa pubis educatio concedenda est, ante omnia ipsi sint pii et bene morati, cum nemo possit alteri id communicare, quod ipse non habet.

Quia vero sollicitudo pastoralis quantumvis intensa optatum haud referet fructum, nisi his praeparandiarum scholis omnimode idonei praeficiantur magistri: idcirco synodus haec exigit, ut non alii quam auctoritate etiam ecclesiastica probati hisce in scholis munere docendi fungantur, sintque ecclesiasticae iurisdictioni subordinati, nec ullus illic docens, toleretur, qui se ad amicum vitae christianae legibus ecclesiasticisque statutis non conformaverit. Agant autem magistri hi, ut in suorum discipulorum animis amorem ac zelum officii animumque sorte sua contentum, imprimis vero spiritum humilitatis et subiectionis excitent et alant, cum sine his virtutibus potius detrimento quam emolumento sint futuri. Quod autem verbis docent, operibus expriment, ut sic discipuli in eorum vita speculum quoddam habeant, unde bonorum christianorum magistrorum imaginem sibi debite efformare possint.

Caput VIII.

De audiendo missae sacrificio.

Ad pietatem et fidem populi nutriendam praecipue confert pia sacri missae sacrificii frequentatio. Sanctissimo enim hoc mysterio non tantum pie recolitur passionis dominicae memoria, cultus Deo debitus peragitur, sed etiam fructus redemptionis nostrae iugiter in nos dimanant. Licet autem incruentum istud novi testamenti sacrificium quotidie offeratur pro cunctis fidelibus vivis atque defunctis, speciales tamen gratiae non nisi in eos diffiunt, qui sub huius mysterii celebratione mente

et corpore praesentes, ipsi quoque ministerio sacerdotum offerant sanctam hanc et immaculatam victimam, qua Deus placari voluit. Quapropter synodus haec admonet cunctos curae suae creditos fideles, ut non tantum diebus Domini et festis, quando sub reatu peccati mortalis huic sacrificio interesse iubeantur, sed aliis quoque per hebdomadam diebus, quantum saltem per adiuncta licebit, eidem pie assistere velint. Quod ut facere possint, curatores animarum provocamus, ut hocce ssmum sacrificium, nisi legitime impediti, quotidie statuta hora celebrent, populumque edoceant, quanta emolumenta supernae gratiae ex hac sacrorum frequentatione in eos, qui iis devote et attente intersunt, dimanant. Volumus una, ut decretis concilii Tridentini conformiter, crebrius ex iis quae in missa leguntur, populo aliquid exponant, et inter cetera ssmi huius sacrificii mysteria explicant, diebus praesertim dominicis et festis: ne, ut iidem patres Tridentini loquuntur, oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, et non sit qui frangat eis¹. Insuper eo quoque pastoralis selus intendendus erit, ut, secundum vota ecclesiae et in specie patrum Tridentinorum, in missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam eucharistiae perceptione communiarent, uberiorem sic huius ssmi sacrificii fructum percepturi. Quem in finem erigendae aut erectae eiusmodi confraternitates aut pie sodalitates plurimum conferent, quarum membra se obstringunt, quod saepius intra missarum solemniam ad communionem quoque sacramentalem accedere velint. Piam ceterum hanc ssmi sacrificii frequentationem multum promovebit, si ecclesiae sint mundae ac nitidae, nihilque in iis toleretur, quod devotionem fidelium quaqua demum ratione turbare posset. Quamobrem procul absint in ecclesiis confabulationes, aut huc et illuc variae ministrorum cursitationes, fiant omnia debito tempore et recto ordine. Adolescentes sub vigili parentum aut moderatorum oculo teneantur, mares a feminis, iuvenes a senioribus caute segregentur, denique pastores animarum in his quoque omnibus suis fidelibus optimo praeleant exemplo.

Caput IX.

De frequentiori sacramentali confessione.

Ad perficiendos christianorum mores nil magis conducit, quam sacramenti poenitentiae frequentior usus. Cum enim anima a subrepentibus venialibus erratis purgetur, praeservatur simul, ne in graviora peccata proruat, salutaria proposita saepius in mentem redeunt, increscit peccati horror, cor ad omnem gratiae divinae motum fit promptum, innotescent dominantibus affectibus, et in officii vocationis exequendis maior succedit fidelitas. Iam ipsa humilis peccatorum expositio mentem providam reddit, pravas affectiones debilitat, et malos habitus non sinit in sinu cordis radices figere. Accedunt monita, consilia et adhortationes confessarii, praesertim gratia divina, cuius nova semper augmenta accrescunt et contra hostes invictum suppeditatur robor. Qui consuetudine quadam prava detinentur, per frequentationem sacramenti poenitentiae voluntatem suam in bono firman, et ad perseverandum copiosiores gratias obtinent. Pueri et adolescentes huius sacramenti subsidio semet Deo consecrare, illecebras fugere et pietatem colere discunt. Parentes ad ferenda vitae huius onera, divino freti praesidio, potentius iuvantur. Rudes opportuno instruuntur, tristibus accedit consolatio, pusillanimes eriguntur, infirmi sanantur, sani roborantur et per se gratiae donum obtinent.

¹ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 8, de sac. miss.

Quapropter pastores animarum doctrinam ecclesiae de sacramento poenitentiae, eius utilitate et fructibus crebrius exponant, et ad illud administrandum semper prompti compareant, immo in festorum vigiliis, diebusve dominicis et festis, vespertinis ac matutinis horis, in tribunali poenitentiae, etiam nemine vocante condeant. Promotis confraternitatibus obtinebitur, ut membra confraternitatum suis opportunitatibus ad sacram confessionem accedant, unde facile eveniet, ut singulis diebus et dominicis diebus aliqui adminus inveniantur poenitentes, qui suo publico exemplo alios quoque allicient. Indulgentiae, quae quibusdam festis annexae sunt, praecedenti dominica annuntiandae erunt, agendumve, ut festa patrocinalia fideles per sacramentorum susceptionem magis sibi fructuosa reddant. Prima parvulorum confessio praecipuam curam exigit, ut pueri assuescant diligere hoc sacramentum, e quo debite frequentato per vitae cursum plurimas lucrari poterunt gratias. Assuefacienda est scholastica iuventus, ut sacramentum poenitentiae diligat et aestimet, sicque per annum frequentius recipiat. Indigitandae in privatis et publicis institutionibus, occasiones, quae ad suscipiendum sacramentum poenitentiae suaspe excitant: dies anniversariae primae communionis, electionis status, initi foederis matrimonialis, obtentum notabile beneficium, instans longius iter, aversum vel imminens vitae periculum, maiora ecclesiae festa, totidem sunt occasiones ad piam christianorum fidem sacramentis nutriendam opportunae.

Caput X.

De frequentiori usu sacramenti eucharistiae.

Alendae fidelium pietati insigniter inservit frequentior quoque sacramenti eucharistiae sumtio. Ipse salvator nos tenerrime ad se vocat: „Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.“¹ Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo.² Apostoli et primi ecclesiae fideles perseverantes erant in fractione panis, nec poterat eis quidquam gravius accidere, quam carere hoc spirituali cibo, quem quotidie desiderabant sumere. Immo nec persecutionum furor impedire potuit, quominus primi fideles coelestis huius cibi amore ducti, in subterraneis convenerint locis, ibique, licet inter discrimina vitae, semet Iesu Christi corpore et sanguine communiverint. Haec in frequentando divino epulo pietas laetissimos fidei ac caritatis fructus produxerat, erat quippe omnium credentium cor unum et anima una. Quapropter ecclesia Christi semper sollicite desideravit, ut fideles divinum hocce epulum diligenter adeant, nec sine dolore illius factum est, quod subin statuere debuerit, ut singulus, adminus semel in anno, idque circa festum Paschae, corpus Christi sub reatu mortalis culpa sumere teneatur, remanente semper ardentissimo illo ecclesiae desiderio, ut fideles panem angelorum frequentius sumant. Quod ipsum etiam patres Tridentini sequentibus monent. „Paterno affectu admonet sacra synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo conveniant et concordent, memoresque tantae maiestatis et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium, et carnem suam nobis dedit ad manducandum: haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione,

¹ Matth. XI, 28.

² Ioan. VI, 57.

ea pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, et in vere eis sit animas vita et perpetua sanitas mentis.¹ Quapropter etiam catechismus Romanus monet: „Parochi partes erunt fideles adhortari, ut quemadmodum corpori in singulos dies alimentum subministrare [necessarium] putant, ita etiam quotidie hoc sacramento alendae et nutriendae animas curam non abiciant; neque enim minus spiritali cibo animam, quam naturali corpus indigere perspicuum est.“² Nec mirum tantum esse sollicitudinem ecclesiae, ut fideles sacra communione frequentius reficiantur. Hoc enim sacramentum vigorem quendam spirituales tribuit quo tentationibus obstimus, quod venialia delet, a mortalibus praeservat, fidem auget, spem roborat, caritatem perficit, supernam consolationem et gratiae sanctificantis incrementa tribuit, adversus tentationes praestat robur, mentem afflictam erigit, in adimplendis vocationis officiis efficaciter iuvat, domesticam pietatem alit, universae denique ecclesiae laetorem indit faciem.

Quapropter indolemus causas, quae defectum frequentioris sacramentalis communionis producant. Quosdam ignorantia tenet, qui non pensant magnitudinem beneficii, quod Christus humano generi in sacramento eucharistiae sacramento contulit, quosdam incuria salutis, a mensae coelestis frequentatione retrahit, apud non paucos terrenarum rerum praedilectio spiritalis huius cibi amorem impedit, alios humani respectus et imbecillis hominum timor ab hęc publice religionis exercitio detinet, iuventus vero nonnunquam ob defectum religiosae educationis exiguo mensae coelestis desiderio tenetur.

E quibus quidem causis prognatos tristissimos effectus dolenter experimur. Nam fides in dies languescit magis, exercitia christianae pietatis negliguntur, multis hominibus omnis devotio desipit, quorundam cura circa sola terrena vertitur, caritas sensim refrigescit, pietati succiduntur nervi, humani respectus publicam fidei professionem impedit, fluctantibus tentationes praevalet, negligitur conscientiae dictamen, erga maxima Dei beneficia indifferens animus subnascitur, quorundam corda sub duro peccati iugo gemunt, quidam infirmi languent et dormiunt multi, quia panem vitae edere negligunt.

Quare omni cum caritate et discretione agendum, ut frequentior communio reforescat. Hunc in finem prima prolium communio ita adornanda est, ut, praecedente diligenti praeparatione, ea animi pietate eoque sancto gaudio illam adeant, ut perseverantem huius coelestis cibi amorem contrahant. Scholarum semper debite praeparati, et per pietatis affectus dispositi, ad sacram synaxin quotannis crebrius accedant. Hoc perinde fine commendandus est frequentior indigentiarum usus; de mysterio eucharistiae sacramenti, et de sacrae communionis saluberrimis fructibus saepe sermo habeatur. Praeant in communione exemplo patres ac matres-familias, doceatur fidelis populus quomodo praeparatio rite sit instituenda, suggerantur libri, qui devotam communicandi rationem suadent, item preces, quae congruos affectus ante et post communionem continent.

Caput XI.

De promovendo cultu sanctissimi sacramenti.

Magis Iesu salvatoris in nos caritas est, quod in eucharistiae sacramento ipsum Iesum Christum

¹ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., cap. 8.

² catech. Rom., part. II, de sacr. euch., n. 60.

³ Mendose dampn.

habeamus semper praesentem, ut illum adorare et ab illo gratias impetrare possimus. Quare moneantur fideles, ut ecclesiam et tabernaculum velut habitaculum et thronum summi regis respiciant, Christum in altaris sacramento praesentem in ecclesiam ingressi profunda genuflexione adorent, sub missae sacrificio vitent omnem inconvenientiam, cultui divino decenter adstant, et transeuntes coram ecclesia Christum in eucharistiae sacramento praesentem congrue venerentur. Commendat synodus laudabilem multarum dioecesium praxim, vi cuius sacrum eucharistiae sacramentum totius anni decursu in parochialibus et aliis ecclesiis successive se expipientibus quovis die pro adoratione fidelium exponitur. Sicubi in dioecibus adoratio quadraginta horarum dominica quinquagesimae et duabus subsequis feriis aduque obtinet, porro quoque servetur. Pia praxis, vi cuius in certis locis statuto tempore post missae sacrificium et in pomeridianis devotionibus exponitur sanctissimum in ciborio, approbatione ordinarii munita sit oportet. Pro solemnitate vero Corporis Christi, quae ubivis locorum maxima pietate celebretur, omnes fideles conveniant, cantentque laudes Deo, qui memoriam fecit mirabilem et escam dedit timentibus se. Per octavam Corporis Christi sacrum coram exposito sanctissimo servetur, et ubi episcopo videbitur, sub eadem octava instituat vespertina devotio cum exposito sacro, ut fides haec in sacrum nova semper incrementa capiat. Dum sacrum exponitur, aut ad infirmum deferretur, id semper cum omni decore et gravitate fiat.

Ceterum admonendi sunt fideles, ut sacrum sacramentum, etiam extra missae sacrificium, dum vacat, pie invisere velint: hic enim ad scabellum sacri tabernaculi invenient in adversis consolationem, in prosperis moderamen, in dubiis consilium, in tentatione robur; verbo hic aperiuntur omnes thesauri gratiarum, cum modo incomprehensibili ipse sit ibi Deus-homo praesens, qui est fons omnis gratiae et veritatis. Cultui sacri sacramenti opportune iungi potest etiam cultus sacri cordis Iesu, cuius festum post octavam Corporis Christi universa celebrat ecclesia; item cultus sacri Nominis Iesu, in quo coelestium et terrestrium et infernorum genera curvantur, quod est nomen super omne nomen.

Caput XII.

De cultu beatissimae virginis Mariae et aliorum sanctorum.

A quo Iesus Christus aeterni Patris Unigenitus ex Maria virgine saturam humanam assumpsit, hanc ceu matrem Dei ecclesia catholica peculiari semper veneratione prosecuta est. Fundamentum huius cultus praecipuum fidei nostrae dogma, incarnationis quippe mysterium constituit. Per beatissimam enim virginem credentibus salus mundi adparuit, sed nec ulla unquam creatura ad tam admirabilem cum suo creatore venit nexum, sicut beatissima haec virgo, quae mater fieri meruit illius, qui est a saeculo Deus. Unde etiam talibus supernis datur gratias, quae sicut Dei omnipotentis summum in genus nostrum amorem, ita Dei genitricis excelsam inter creaturas dignitatem depraedicant. In matrem Dei ab aeterno praeelecta, intuitu meritum Christi Iesu salvatoris humani generis in sua conceptione ab omni labe originalis culpae praeservatur; in vita vero eximitur a communi illa naturae fragilitate, qua nec iusti quidem citra speciale privilegium omnia per totam vitam peccata etiam venialia vitare possunt, ac tantis talibusque ornatu virtutum splendoribus, ut ipsa ceu speculum iustitiae et sanctitatis exhiberi queat. Praeterea,

quis est mater Dei, mater Christi, in Christo simul A mater est nostra; utpote per quam in Filio suo abundantius recepimus, quod in Heva tristes perdidimus; unde sanctissima quoque ipsius destinatio est, ut sit apud patrem misericordiarum deprecatrix, patrona, advocata et mediatrix nostra, sentiantque omnes ipsius invamen, quicumque implorant maternam eius auxilium.

Quamobrem synodus haec, sanctorum patrum doctrinae fidei innixa, praecolae Dei genitricis piissimum cultum eo ardentius promovere exoptat, quo certius persuasa est, uberrimos exinde gratiae fructus in Christi fideles esse redundaturos. Quare probat omnes in ecclesia catholica usitatas preces et alia pietatis exercitia quibus mater Dei condigne laudatur et invocatur; probat pariter diversas sodalitates et confraternitates, quae sub invocatione beatae Mariae virginis eo fine coaluerunt vel coalescunt, ut non modo pietas erga Deiparam in cordibus fidelium magis invaleseat, sed speciales quoque fines salutare tanta sub protectione facilius obtineantur. Praecipit attamen haec synodus, ne quis in hac provincia sive insolita adusque pietatis exercitia, sive sodalitates vel confraternitates sine expressa ordinariarum licentia introducere audeat. Cavendum enim est, ne praetextu pietatis aut indigna superstitione exercentur, aut mores eo corrumpantur, quo corrigi debuissent. Cum vero sanctissima virgo optime colatur earum virtutum exercitio, quae in ipsa resplenderunt, curatores animarum eo maxime opem suam conferant, ut populus fidelis has virtutes praecipue imitari studeat, apprime edoctus, vanam esse religionem, quae virtutibus vacua est.

Post matris Dei cultum promovenda est angelorum pia veneratio; assuecant pueri scholares semet in suis indigentis ad angelum custodem convertere. Castissimum sponsum beatae Mariae virginis, sanctos apostolos, omnesque Dei sanctos, cumprimis quos communitates sibi in patronos elegerant, invocent et pie venerentur fideles. Praecipue apostolici proto-regis ac statoris regni nostri sancti Stephani, cuius laus per omnem celebratur ecclesiam, nec unquam in catholica Hungara gente deficiet, promovendus est cultus, ut suo apud Deum potenti interventu ecclesiae Iesu Christi, cuius his in terris propagator fuit, nunc gloriosus propugnator sit in coelis, ut nimirum ipso intercedente, per quem Deus unam veram salvificam ecclesiam et religionem genti huic communicaverat, auferat Dominus ab omnium cordibus scissionis, erroris, praedudicii et incredulitatis velamen, cunctique ad unitatis centrum, ad salutis metam, in maternum ecclesiae gremium confluant. Ceterum synodus haec omnia illa in memoriam revocat, quae a patribus Tridentinis tam salubriter constituta sunt.

Caput XIII.

De confraternitatibus.

Ad promovendos pios religiosos fines exortae sunt confraternitates ab ecclesia approbatae, quarum aliae, religionis propagationem, aliae pauperum levamen, aliae peccatorum conversionem, aliae ignorantium instructionem, aliae oppressorum defensionem vel infirmorum curam sibi pro scopo praescripserant. Confraternitates has venerandas facit ipse sublimis earum finis, tum salutaria media quae adhibent, nec non approbatio ecclesiae, atque indulgentiarum luca et singulares gratiae, quae Deus confraternitatum membris largiri solet.

Inter confraternitates praecipuam attentionem meretur, quae Immaculati Cordis beatissimae virginis

¹ Sess. XXV. de cultu et invocatione sanctorum.

nomine insignita pro peccatorum conversione orat Optamus, ut haec confraternitas fidelibus innotescat, ne occasione desistantur tam pio operi semet associandi. Perutilis est fidelibus etiam confraternitas de Vivo Rosario, de Monte Carmelo et Agonia Domini. E re porro futurum est de eo sollicitari, ut ad extirpandam immanem blasphemiae consuetudinem vel confraternitas ad hunc finem a sede apostolica approbata et indulgentiis provisae ubique invaleseat, vel aliqua e beatissimae virginis confraternitatibus simul ad eliminandam blasphemiae peccatum adhibeatur. Quo vero receptae confraternitates uberius firmentur, praescriptae earum devotiones solenter servari debent; signanter in recurrentibus illarum solemnitatibus habeatur brevis adhortatio, ut commembra ad maiorem semper accendantur solum. Denique directio confraternitatum semper penes sacerdotes sit.

Ad confraternitates accedunt consociationes, quae pietati christianae fovendae, morum integritati provehendae et conversioni gentium procurandae deserviunt, inter quas imprimis commemoranda est ea, quae a Sancto Ladislao rege nuncupata, in Hungaria sine eo coaluit, ut aerarium pontificium praesenti cumprimis rerum temporumque iniquitate nimis attenuatum symbolis sublevaret, religiosum item catholicorum, signanter Hungarorum, Turciae oras incolentium indigentis succurreret, nec non egentiores patriae nostrae ecclesias institutaque catholica pecuniariis succollaret subsidis. Praeter hanc aliae quoque apud nos vigent consociationes utpote duae sub patrocinio immaculatae Virginis, quarum una missiones Africae centralis, altera vero orientis catholici sublevat; porro Leopoldina in memoriam defunctae eiusdem nominis imperatricis Brasiliae, natae archiducis Austriae, ad provehendam in America septentrionali rem catholicam coadunata; consociatio item pro succollendis ad Sanctum Sepulchrum Hierosolymitanum missionibus, nec non de Sancta Pueritia Iesu, quae conversionem imperii Chinensis, imprimis autem prolium per ethnicos parentes expositarum ab omnimodo interitu redemptionem pro scopo habet, demum Sancti Bonifacii ad succollendos catholicos in protestantibus Germania ditionibus dispersos. Attentionem meretur etiam illa, quae nomine Consociationis altaris ad sanctissimi eucharistiae sacramenti adorationem et ad decorem domus Dei promovendum coaluit.

Huc denique referenda est unio Sancti Stephani protoregis in Hungaria eo fine coalescens, ut idonei libri catholico spiritu redacti sociis obtingant, levique pretio veni prostant, uno item sodalium, quae, nexu et disciplina coetuum cessante, sub manu ductione religiosi sacerdotis, multis malis socialibus aevo nostro vitam religiosam misere depopulantibus mederi valebit.

Praerogentitas autem consociationes ac uniones synodus haec in Domino congregata clero et populo maiorem in modum commendat.

Caput XIV.

De promovendo indulgentiarum usu.

Indulgentiarum usus christiano populo utilis admodum et salutaris est. Per hunc enim non modo poenae temporales pro peccatis subeundae in parte vel in toto, virtute clarium ecclesiae concessarum remittuntur, sed insimul beneficiorum religionis maior honorificentia, sacramentorum item eucharistiae et poenitentiae pia frequentatio promovetur, poenon orationis, ieiunii, elemosynae aliorumque piorum operum exercitio praebetur occasio.

Curandum proinde, ut in singulis communitatibus populus fidelis, die dominica patrocinium ec-

clisae praecedente, edoceatur de indulgentiarum natura, usu et conditionibus, excitentur fideles ad pium sacramentorum usum, cuncta denique ita disponantur, ut nil a sacerdotibus desideretur, quod ad pietatis incrementum conferre possit. Adlaborabunt animarum pastores, ut dum populus ad loca gratiosa seu thaumaturga, vel pro celebrandis festis patrociniorum ad vicinas possessiones, quantum possibile est, duce sacerdote vel saltem probato seniore viro procedit, sacramentis pie reficiatur, cultui divino intersit, et sine lucrandarum indulgentiarum solitas preces persolvat, atque debito ordine, quo venit, ac sub eadem inspectione redeat. Fovenda est pietas erga seminum nomen Iesu, sub cuius octava ecclesia indulgentiarum thesaurus offert, edocendique sunt fideles de obviis occasionibus, quibus salutarium indulgentiarum fieri possunt participes. Membra diversarum confraternitatum attentè reddantur ad imminentes confraternitatis indulgentias. Dum vero indulgentiae iubilares conceduntur, pastores animarum omnem suam sollicitudinem in id convertant, ut populus fidelis earum momentum intelligat, ad poenitentiam excitetur, et omnes indulgentiarum eo tempore lucrandarum conditiones debite impleat.

Caput XV.

Missiones populares et conferentiae.

Inrescentibus hac aetate animarum periculis, omnia salutaria adhibenda sunt remedia, quae ecclesia ad perficiendos fidelium mores benigne suggerit. Inter haec missiones populares praecipuam attentionem sibi vindicant, quarum necessitas evidenter esse dignoscitur, quo magis debita pietatis exercitia apud quosdam exoleverunt, alii vero ad extraordinarias devotiones peculiariter pronos se exhibent. Multi erga religionem indifferentes sunt, multorum mentes praepudicia tenent, multi sacramentorum usum negligunt, ad sermones sacros audiendos passim pauper duntaxat populus adcurrit. Quapropter sollicita mater ecclesia his malis salutarum missionum remedium opponit, et per illud pios roborat, languentes erigit, tepidos excitat, frigentes refovet, et cordibus ad compunctionem dispositis excusso vetustae servitutis iugo vitam spiritualem restituit. Diuturna discordia separati redeunt in sanctam pacem, aliena proprietate gravati, quam reddere tenentur, prompte restituunt, consuetudine prava per annos ligati movente gratia animam sumunt, et semet illius exuunt compedibus. Publica sanctissimi sacramenti deprecatio, quae occasione sacrarum missionum institui solet, corda compunctorem fidelium singulariter movet. Renovatio foederis baptismalis, sermo de beata Virgine, missa sollemnis pro animabus defunctis, oratio quae sub finem sacrarum missionum benedicitur, haec omnia, ut experientia docet, corda fidelium saluberrimis affectibus replent. Tota denique missionum sacrarum series ita composita est, ut credentium firmetur fides, peccatores ad Patrem coelestem redeant, sacramentorum promoveatur frequentior usus, singulare aetas, sexus et conditio doceatur ad implenda sui status officia. Experientia universim docet, quanta in eiusmodi communitatibus secuta sit morum conversio, in quibus sacrarum missionum salutare opus servatum est.

Agendum vel maxime, ne ruri per praedia dispersi fideles divina institutione careant, sed his potissimum, qui sine pastore errant, annuntietur Christus. Signanter tempore paschalis communionis, quantum fieri potest, instituantur sacrae missiones in filiabus et praediis, quae cum matre difficiliorem communicationem habent. Alias eligantur loca, ad

quae episcopus mittet saeculares vel regulares missionarios, qui, defixo per ipsum tempore, omnem impendent operam, ut dominantes errores et graevissima vitia perstringant, veritatum aeternarum splendore fidelium mentes illuminent, lapsos erigant, insecos perficiant, verbo et exemplo omnes aedificent. Sacerdotes curati missionarios ut in Christo cooperatores omni cum caritate recipient, eorumque piis laboribus, quantum in ipsis est, sociam operam impendant. Quo autem fructus sacrarum missionum stabilis maneat, necesse est, ut earum quaedam renovatio subsequatur.

Quia vero veritas fidei per eiusdem hostes non exiguo saepe scientifico apparatu oppugnatur, ideoque summopere optandum est, ut et tales, qui consuetos sacros sermones non audiunt, uberiorem de religione cognitionem hauriant, et in vera fide amplius firmentur: desiderat synodus, ut in civitatibus et maioribus communitatibus, si episcopis ita videbitur, habeantur per eruditos sacerdotes religiosas conferentias, in quibus veritates fidei scientifioe et clare proponantur et vindicentur, errores refellantur, adversariorum argutiae detegantur, tristes eiusmodi doctrinarum signanter in socialem etiam vitam sequelae exhibeantur, incautorum vero corda contra omnem seductionem praemuniantur.

Caput XVI.

De sacramentalibus.

Humanae naturae indolem et redemptionis scopum prae oculis mater ecclesia habuit, dum de mediis prospexerat, quae hominem christianum cum Deo acrius uniunt. Voluit nimirum pia mater ecclesia per huiusmodi salutaria media suos excitare filios, ut salutis suae curam alacriori modo perficerent, omnique data occasione suae fidei exercitium nanciscerentur. Quod ipsum per sacramentalia obtinetur, quorum nomine veniunt ritus quidam et ceremoniae sacrae ab ecclesia institutae, opera item pia, quibus sacrae scripturae effata gratiae divinae promissionem adiungunt. Ad huiusmodi referuntur: oratio dominica aliaeque preces, quibus Deum in spiritu et veritate adoramus; aquae benedictae aspersio, qua ad pias cogitationes provocati, sanctificamur ac mundamur; idipsum valet relate etiam ad unctiones sacras; panis ciborumque benedictio, qua oramus ut manducantium mentis et corporis saluti cedant; confessio peccatorum non sacramentalis, qualis in missae sacrificio et in divino officio recitatur atque alias quoque utiliter vel ideo fit, quia dolorem de peccatis et pro iis satisfaciendi studium auget; elemosyna, quae, sacra scriptura docente, nos ab omni peccato et a morte liberat; denique benedictio episcopi, quem Deus totius benedictionis dispensatorem domui suae praeposuit; benedictiones item candelarum, cinerum et palmarum, quae ecclesiae institutioni conformi modo peractae, nos ad divinarum rerum iugem memoriam efficaciter monent. Omnia haec sequenti versiculo comprehenduntur: „Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.“ Cum vero sacramentalia secundum institutionem ecclesiae ex opere operantis impetrent gratias, agendum, ut populus fidelis ex iis intentum fructum percipiat, nec temere in iis praesidendo, nec ea incurie negligendo.

TITULUS VII.

De disciplina.

Caput I.

De dierum festorum sanctificatione.

Conditor huius universi, cum sex diebus opus creationis complevisset, septimo die quieti, et de-

mandavit hominibus, ut in creationis memoriam diem septimum sanctificarent. Alia quoque beneficia praeiusta indulta patribus per festivitates solebant recoli, ne oblivioni darentur, quas divina providentia ad reparandum genus humanum mirabili modo deposuit. Ecclesia catholica inde a suo exordio redemptionis mysteria totidem festivitatibus recoluit, atque in vicem sabbati diem dominicae resurrectionis festivum statuit. Vita Iesu Christi totius anni ecclesiastici centrum constituit. Quae quidem festivitates ecclesiae adlatorum per Christum beneficiorum non modo memoriam continent, sed eorum pariter virtutem ac fructus annuntiant. Fovetur hac festorum celebratione christianorum pietatis sensus, accrescit mutua aedificatio, impetrantur a Deo beneficia, pro impetratis redduntur grates, expetitur venia et concordia christianorum animo homagium adorationis Deo persolvitur. Salus animarum, hominum conditionis ratio ac reipublicae prosperitas dierum [festorum] sanctificationem necessario poscit. Idecirco etiam civilis potestas huic ecclesiae intentioni semper aditipulata est, memor, eos tantum seu bonos patriae cives potestati a Deo positae fideliter obtemperaturos, qui adorationis tributum praestare Deo non negligunt.

Quapropter animarum pastores omni cum solertia contendant, ut dies festi debite sanctificentur. Hisce diebus rurales labores et quaecunque opera servilia cessent, forenses actiones non tractentur cum cultus divini dispendio, missae sacrificio quicumque insuperabili obice non detinentur intersint; ab omnibus vero excessibus, et quidquid sanctificationi dierum festorum repugnat, sollicito abstant. Exhortamur pariter, ut fideles sacros sermones, catecheticas, homileticas institutiones solerter adeant, sacramenta, ut opportunitas tulerit, devote percipiant, semet cultui pomeridiano non subtrahant, domesticam pietatem hisce vel maxime diebus colant, et omnia christiani hominis officia solerter impleant.

Praecipuae festivitates, uti Nativitas, Epiphania, Resurrectio, Ascensio Domini, Pentecostes, solemnitas Corporis Christi, maxima qua par est devotione serventur. Item festa beatissimae virginis, uti immaculata Conceptio, Nativitas, Annuntiatio, Purificatio, Assumptio, et quas beatissimae virginis festivitates pietas fidelium celebrare solevit, debite recolantur. In his vero et omnibus servetur is devotionis ordo, quem episcopus pro dioecesi praescribit. In locis denique ad vias ferreas sita, quantum possibile fuerit, habeatur ratio eorum qui iter instituunt, ut hi quoque tempus pro sacro audiendo idoneum nanciscantur.

Caput II.

De ieiunio et abstinencia.

Cum Dominus primos homines in proprietatem paradisi induceret, legem eis de non comedendo vetitae arboris fructu, intentata mortis sententia munitam, dedit. Cuius mandati transgressio continuarum ac etiamnum perseverantium calamitatum fontem aperuit. Idem Dominus per prophetas ieiunium velut opus sibi acceptum annuntiaverat. Salvator vero noster haec nullis poenitentiae subsidii egeret, tamen ante inceptum munus publice docendi quadraginta diebus ieiunavit, simulque praedixit, suos quoque discipulos dum auferretur sponsa ieiunaturos esse. Quapropter in ecclesia catholica usu invaluit, ut fideles dies quosdam ieiunio sacrent, eodemque semet ad festa celebranda praepararent, et carnis illecebras frangendo facilius pietati vacarent, atque egentioribus stipem liberalius largirentur. Praeiverunt exemplo

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

apostoli, quos una cum ceteris christianis ieiunio vacasse sacrarum litterarum testimonium perhibet: sancti patres in laudem ieiunii integros libros conscripserunt, ecclesia catholica vero ieiunium ex apostolica traditione subia in seriem canonicae disciplinae retulit, et cunctis fidelibus ante Pascha quadraginta dierum ieiunium praecipit. Quoties ieiunandi praxis Deo semper placuerit, singularia Dei dona manifesto probant: ad procos etenim ieiunantium Deus urbes obsidione liberavit, civitates ad interitum destinatas in gratiam recepit, animabus ieiunio humiliatis peccata remisit; unde etiam ecclesia canit, quod ieiunio Deus vitia comprimat, mentem elevet, virtutem largiatur et praemia.

Quapropter summopere curandum est, ut haec disciplina inter fideles iugiter vigeat, proponatur saepius ieiunii momentum et virtus, doceaturque modus, quo ieiunium Domino placeat. Qui ieiunant a cibo, ieiunent affectu et mente. Nemo sibi in ieiunio complaceat, sed id praecipue agat, ut cuius amore ieiunat, eidem etiam opere placeat. Ieiunio orationem et eleemosynas ecclesia iungendas desiderat, ut cum caro ieiunando subicitur menti, mentis humilitas in orando exerceatur, et caritas in operibus misericordiae perficiatur. Illud vero indubium certumque est, quod publicae exhibitiones, saltus, choreae, tripudia spiritum ieiunandi perimant, mentem dissipent, compunctionem cordis imminuant et spiritui ecclesiae tempore sacri ieiunii omnino adversentur. Hortamur itaque parentes cunctosve praepositos, ut idmodi offendicula et impedimenta removeant, immo suo salutari exemplo usum ieiunii efficaciter adiuvent. Si qui autem vel propter invaletudinem, vel ob alia rerum adiuncta legem ieiunii aut abstinenciae ita, prout praecipitur, observare nequirent, his pro beneficio dispensationis recurrendum erit; nemo enim se a vinculo obligationis auctoritate propria solvere potest, benigna vero mater ecclesia, quae suos supra vires onerare non vult, precibus eorum faciles praebebit aures, dummodo adducta rationum momenta sint gravia et veritate nitantur. Ieiunium strictum servare praecipit ecclesia quadraginta diebus ante Pascha, quarta et sexta feria adventus, quarta et sexta feria ac sabbato quatuor temporum, item in vigiliis Nativitatis, Pentecostes, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, assumptae beatae Mariae virginis nec non Omnium Sanctorum. Inculcamus etiam fidelibus abstinenciae a carnis eduliis, quae ab ecclesia vetita sunt, et quidem per anni decursum qualibet feria sexta ac sabbato, dominicis item tempore quadragesimaе occurrentibus.

Caput III.

De communionem cum aatholicis.

Ecclesia catholica a Christo Iesu constituta magistra veritatis se solam salvificam esse aperte profitetur, et sincere exoptat ut omnes in maternum suum sinum confluant, atque ad metam perveniant salutis. Erga eos attamen, qui secum uniri et sibi reddi nolunt, sinceros caritatis et compassionis affectus exhibet, et dum diversarum sectarum placita ac errores damnat, errantes omni prosequitur patientia et benignitate; pro omnibus, licet extra suum gremium constitutis, orat, et ardentem petit, quod Filius a Patre suo coelesti petiit, quatenus agnoscant omnes Patrem et quem misit Iesum Christum, ut omnes servent unitatem pacis, et fiat unum ovile et unus pastor.

Quemadmodum vero ecclesia, quae erga veritatem divinitus sibi traditam indifferens esse nequit, coram universo orbe palam annuntiat, non esse

aliam hominibus spem quam Iesum Christum, incarnatum Deum-hominem, qui suo nobis preciosissimo sanguine omni ecclesiam, in qua pro cunctis mortalibus securam salutis ancoram posuit: ita suis quoque fidelibus materna semper caritate et sinceritate inculcat, ne se negent esse hoc, quod sibi e maximo divinae misericordiae beneficio obtigisse gratissimo corde recognoscendum habent, ne ritus aut consuetudines religionis catholicae vel tunc negligant, quando cum seotarum aeclesiis versantur, illorum sacra non frequentant, matrimonia mixta non contrahant, sanctaeque religioni verbo et opere adhaereant, et in via, in qua ad aeternam se salutem perventuros non vane confidunt, omnibus vitae suae diebus ambulent.

Quapropter monentur parentes, ut proles suas quae famulari coguntur, ad bene moratas et quantum fieri poterit, catholicas solummodo familias collocent, ne propter temporales servitii lucrum aeterni regis servitium negligant: obices etiam, quos catholici relate ad exercitium religionis suae in domo non catholicorum, praecipue vero non christianorum experiuntur, adeo notabiles sunt, ut cum temporali e servitio huiusmodi proficiente lucro nullatenus possint comparari aut commutari. Meminerint huiusmodi famuli famulaeque ipsorumque parentes, verborum salvatoris: „*Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur?*“

Cautum quoque sit proles catholicas ad scholas acatholicorum mittere, aut quod non minus periculosum foret, munus nutriciae, praecipue vero moderatrix aut gubernatrix concedere individuis a sacris catholicis alienis. Notum est enim per hos animas juvenum, sub specie disciplinae, sat mature diversissima praesidia, immo et aversionem erga religionem catholicam instillari. Commendat quoque synodus, ut famuli religionis alterius in domum non facile recipiantur, nisi certo constat exinde nullum domesticis circa religionis principia exurgere periculum. In genere volumus fideles ab omni eiusmodi cum acatholicis commercio abstinere, per quod illi fidei iacturam possent facere.

Ex his iam satis intelligent ecclesiae ministri, quanta sollicitudine oporteat eos, in quos, dicente concilio Tridentino, tanquam in speculum reliqui oculos coniciunt, ex hisque sumunt quod imitentur, omnem cum dissidentibus in rebus sacris et divinis communionem devitare. Quare a cunctis his concedendis aut perficiendis cavebunt, a quibus dictamine sacrorum canonum, decretis item summorum pontificum prohibentur. Noverint igitur sacerdotes missae sacrificium, cum id bonum sit communioni sanctorum proprium, nomine ecclesiae offerri non posse pro illis, qui ab ecclesia catholica alieni ex hac vita decesserunt, neque funera ipsorum ritu ecclesiastico celebrari, quod ipsum rituale Romanum atque summi pontifices Martinus V et Gregorius XVI sub interminatione etiam censurae prohibuerunt. Ab exacta disciplinae huius observantia nullo se sinant humano respectu, pollicitationibus aut blandimentis abduci, quoniam inter dispensatores mysteriorum, dicente gentium apostolo, plurimum quaeritur ut fidelis quis inveniatur.

Caput IV.

De coemeterio et sepultura.

Ecclesia seu sollicita mater, posteaquam filios, quos vivos fovit, ad exitum ex hac vita deduxisset, non desistit animam a corpore divulsam adjuvare piis suffragiis, et corpori exanimi congruum hono-

rem tribuit. Dignum esse arbitrat, ut corpus, quod immortalis animae habitaculum, Iesu Christi membrum et Spiritus sancti templum coonstituit, atque in spe resurrectionis seminatur in terram, ad locum quietis reverenter deducatur. Similia dormitionis loca, coemeteria dicta, iam princeps fidelium pietas sacrorum, factumque est, ut antehac defuncti potissimum intra cinctorium ecclesiarum tumularentur. Sepeliebatur olim tempore persecutionum etiam in subterraneis catacumbis, ad quas, sine celebrandorum mysteriorum, fideles confluerant. Hoc pietatis sensu invaluit, quod coemeteria fidelium a communi profanoque usu segregare et ecclesiastico ritu benedicti coeperint atque cuncti, qui in ecclesiae gremio fuere mortui, in benedictum locum fuerint sepulti. Ad spem christianam designandam invaluit etiam pia consuetudo tumulos salvas crucis simulacro signandi, in medio vero coemeterii pro vivorum et mortuorum consolatione crux maior collocata est. Ad avertendum omne profanationis periculum, coemeterium sepimento vel adminus latiore fossato segregetur. Eligatur locus a communitate non multum dissitus, neque aquarum inundationi expositus. Adsit in coemeterio mundities, ordo, congrua dispositio: tumuli pro facultate et pietate fidelium ornentur, nulla tamen vanitas admittatur, nec quidquam occurrat, quod fideles in hoc agro defunctorum a pia et salutari mortis cogitatione abstraheret. Inscriptiones sepulchrales nihil contineant, quod principiis fidei esset contrarium, vel fidelibus offendiculo foret. Sollicite curandum, ne tumuli aut cryptarum cellulae ante effluxum triginta annorum aperiantur. Coemeterii ager iam non sufficiens novo fundo ampliatur, neque nisi fors epidemiae tempore admittendum, ut in unam eandemque fossam plura corpora condantur. Ubi fidelium pietas in coemeteriis capellam sacro celebrando idoneam posuit, offeratur in ea die commemorationis omnium fidelium defunctorum missae sacrificium, fiatque adhortatio ad fideles, ut pro defunctis orent.

In coemeterio solummodo catholicorum in communione ecclesiastica defunctorum corpora adhibitis sacris ritibus inveniuntur. Antiquae ecclesiae praxi conforme est, ut sacerdotes a laicis seorsim sepeliantur. In funebri comitiva praescriptus cantus servetur, fideles vero devote comparentur. Optandum, ut consociationes defunctorum dictae de agonia Christi vel Sancti Iosephi ab Arimathia aut Sancti Iosephi coalescant, et, praeter funeris expensarum, provisionem pro animarum requie orent ac missae sacrificia offerri curent.

Quod ad sepulturae negationem attinet, sacris canonibus sancitum est, ut quibus non communicamus vivis, non communicemus defunctis, careantque ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab ecclesiastica unitate praecisi, nec in articulo mortis ecclesiae fuerunt reconciliati¹; careant perinde eadem sepultura omnes non baptizati, haeresi item aut schismate ab ecclesia alieni, necnon apostatae² et excommunicati³. Porro ritu ecclesiastico haud sepeliantur, qui in peccato gravi impenitentes decedunt⁴, qui per annum non confitentur⁵, qui in articulo mortis moribundorum sacramentis provideri pertinaciter reluctantur⁶, qui seipsoe voluntarie occidunt, nisi fortassis aliquo tempore superstites

¹ Cap. 12, de sepult. (III, 98).

² Can. 1, causa 24, qu. 1.

³ Cap. 12, de sepult. (III, 98), can. 1, causa 24, qu. 2.

⁴ Cap. 16, causa 13, qu. 2.

⁵ Cap. 12, de poenit. et remiss. (V, 38).

⁶ Cap. 16 et 21, causa 13, qu. 2.

poenitentia tacti fuerint¹; qui autem in duello vel e vulnere in duello accepto occumbunt, etiam si haud incerta poenitentiae signa dederint, atque a peccatis et censuris absolutionem obtinuerint, ecclesiastica sepultura careant, sublata episcopis et ordinariis locorum super hac poena interpretandi ac dispensandi facultate²; qui denique quacunque ratione vita privatus reperitur, huic ecclesiastica sepultura deneganda non est, quia haud praesumendum est tam grave delictum, nisi manifeste constet, quod quis semet mente sana ac sponte sua occiderit³.

Ceterum praevigantes circa sepulturam ordines per curatos ad amussim observentur et relate ad sepulturae ecclesiasticae denegationem, si fieri potest, ordinarii iudicium praevis requiratur.

Caput V.

De cantu et musica.

Ad promovendam pietatem et dignius recolenda religionis mysteria, antiquissima iam aetate invaluit usus sub cultu divino cantum adhibendi. Pia haec consuetudo communem devotionem efficaciter alit, mentem pio sensu replet, in corde devotos affectus excitat, dogmata ecclesiae memoriae fidelium imprimit, et cultus divini maiestatem auget. Quapropter agant pastores animarum, ut scholastica imprimis et adultior iuventutem in cantu ecclesiastico debite formetur. Cantica adhibeantur, quae pietatis sensum non quaesitis expressionibus, sed accommodis dogmaticis terminis exprimunt. Modus canendi exquisitus, productus, abruptus, laesus ac singularis vitetur; antiqui canendi modi, in quantum ad pietatem animant, cum prisco devotionis sensu repristinentur. Liber ab ordinario approbatus determinabit, quae cantica sint adhibenda. Cantus vero profani in ecclesia nullo modo tolerentur.

Ad augendam cultus divini maiestatem, invaluit etiam in ecclesia usus musicorum instrumentorum et figuralis cantus. Oportet tamen, ut omnia, quae in divino cultu adhibetur musica et cantus, ad fovendum devotionis sensum conferat. Quidquid proinde profanam vanitatem sapit, quidquid pietatem fidelium turbat, sollicito vitetur. In missis solemnioribus musica et figuralis cantus pietatem ecclesiasticamque gravitatem prae se ferat; secus autem pro more recepto adiunctorumque ratione cantus popularis maiorem in modum commendatur comite organo. Generatim vero praecipimus, ut adhibeatur cantus populo notus; nec unquam tolerandum, ut ludirectores suo solitario cantu se ostentare volentes, tum sacerdotem seminae actioni intentum, tum populum orantem, productis nimium sub missae sacrificio modulationibus, turbent.

Caput VI.

De tollendis abusibus.

Quandoque evenit, ut quaedam devotionum praxes male intellectae, quae genuinam fidem debuisse nutrire, in animarum laqueum vertantur; quod tunc potissimum fit, dum rei cuiusdam maior vel prorsus alia tribuitur virtus, quam sive ex se sive e divina institutione annexam habet. Huiusmodi abusus tanto magis sunt tollendi, quod genuinam pietatem offendant, et alienis a recta fide veram religionem cavillandi occasionem praebent. Quapropter attendendum est precum formulae, quae

¹ Cap. 12, can. 28, qu. 5.

² Conc. Trid., sess. XXV, cap. 19, de ref.; Benedict. XIV, const. *Detestabilem*, 10 novemb. 1752, § 9.

³ Cap. 11, de sepult.

circumforanei bibliopolas vendunt, quae si fidei catholicae placitis repugnent et generatim ab ecclesia non sint approbatae, prohibeantur. Arcanae sunt vel maxime obtae precum formulae, quae verborum ac sententiarum numero ac qualitati singularum virtutem tribuant, et mirabiles effectus perperam spondent.

Ecclesiae authentice reliquias possidentes, eas debite colant, sunt enim particulae sanctorum, qui dum viverent Spiritus sancti habitaculum erant, et asservantur in felicem illum diem, cum hoc corruptibile incorruptionem induet. Laudabilis est fidelium consuetudo in honorem beatae Mariae virginis imagines iconesque benedictas peculiari in veneratione habere eorumque gestare; ab hoc nihilominus pio ingenioque reliquiarum atque imaginum cultu prorsus diversa est, dum homines ineruditi frustis chartarum tantam efficaciam tribuunt, ut iis sublatis gravissima sibi impendenda discrimina anxie metuant.

Conventicula compressionum in privatis domibus, si scopo devotionis non congruant, interdicienda decernimus; adsunt enim approbatae per ordinarios devotionum praxee, quarum usu fideles pios affectus suos exercent.

Informentur itaque fideles riteque edoceantur, et prudenti zelo subministrantur ea, per ecclesiam approbata; pietatis adminicula, quae nullam superstitionem continent, sed piam devotionis fervorem alunt.

In omnibus spiritus ac doctrina ecclesiae pro regula habeatur; si vero dubia emergant, ad ordinatum recurrendum erit.

DECRETUM

de subscribendis statutis.

Josephus Kunst, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanarum ecclesiarum Colocensis et Bacensis canonice unitarum archiepiscopus et metropolitae etc. etc.;

Omnibus, quae in provinciali hoc concilio pertractanda, deliberanda et statuenda suscepimus, Deo auxiliante, ad finem iam perductis reverendissimos episcopos suffraganeos nostros isthic praesentes fraterne requirimus, ut post nos singuli ad subscribenda in ara maiore, suo loco et ordine, eiusdem concilii decreta accedant.

Nos Iosephus, metropolitanarum ecclesiarum Colocensis et Bacensis canonice unitarum archiepiscopus et metropolitae, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum definiens subscripimus:

Iosephus manu propria, archiepiscopus et metropolitae Colocensis ac Bacensis.

Ego Franciscus, episcopus latini ritus Magnovaradinensis, definiens subscripsi:

Franciscus manu propria, episcopus Magnovaradinensis latini ritus.

Ego Ludovicus, episcopus Transylvaniensis definiens subscripsi:

Lodovicus manu propria, episcopus Transylvanicae.

Ego Alexander, episcopus Canadensis definiens subscripsi:

Alexander manu propria, episcopus Canadensis.

Ego Ioannes Nehiba, consecratus episcopus Tinniniensis, provinciae Colocensis ac Bacensis suffraganeus et archiepiscopi auxiliaris, interfui et subscripsi:

Ioannes manu propria, episcopus Tinniniensis.

1863 septembris 12-4. — SYNODUS DIOECESANA BITURICENSIS.

Synodus dioecesis Bituricensis in Gallia, celebrata diebus 12, 13 et 14 septembris 1863, sub Carolo Amabili de la Tour d'Avvergne, archiepiscopo Bituricensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodi dioecesis diebus XII, XIII et XIV septembris anno Domini 1863 habitae, acta et decreta, de mandato illustrissimi ac reverendissimi in

Christo patris d.d. Caroli Amabili de la Tour d'Avvergne, archiepiscopi Bituricensis etc., edita. [Insigne.] Biturigibus, E. Figelet, typographus r. d.d. archiepiscopi, via des Arènes, 33.

Sine anno, (1865), in-8°, 2 f.-125 p. — Chambéry, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 19649.

P. 78-125, appendix documentorum ad haec synodum attinentium.

1863 septembris 14-6. — SYNODUS DIOECESANA NIVERNENSIS III.

Synodus dioecesis Nivernensis III in Gallia, celebrata diebus 14 et 16 septembris 1863, sub Theodoro Augustino Forcade, episcopo Nivernensi.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) Synodus III, anno 1863. [Insigne.] Niverni, ex typis Fay, patris et filii, typographorum dd. episcopi.

Sine anno, (1863), in-32°, a pag. 54 ad pag. 74-1 f. — Besançon, archevêché.

P. 53: „Duabus sessionibus haec synodus absoluta est . . . 14 septembris et 16; utraque vero in saeculo maioris seminarii celebrata fuit.“

2) Synodus (titulus supra ad diem 16 septembris 1861), p. 53-75.

1863 septembris 16-8. — SYNODUS DIOECESANA EBROICENSIS.

Synodus dioecesis Ebroicensis in Gallia, celebrata diebus 16, 17 et 18 septembris 1863, sub Ioanne Sebastiano Adulpho Devoucoux, episcopo Ebroicensi.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) Acta synodi dioecesis anno 1863, mense septembris Ebroicis habitae, ab ill. et rev. dd. Joanne Sebastiano Adulpho Devoucoux, episcopo Ebroicensi. [Insigne.] Ebroicis, A. Herissey, typogr. ill. et rev. dd. episcopi, MDCCCLXIII.

In-8°, 2 f.-64 p. — Bayeux, chapitre; Besançon, archevêché; Paris, Bibl. nat. B 19858 et 20975.

P. 7, 41 et 49, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 16, 17 et 18 septembris 1863.

P. 15, mentio statutorum editorum Parisiis, anno 1576.

2) Statuta synodalia publicata in synodo Ebroicis habito (sic) ab ill. et rev. dd. Joanne-Sebastiano-Adulpho Devoucoux, episcopo Ebroicensi, anno

Domini MDCCCLXIII, mense septembris. [Insigne.] Ebroicis, Leclerc, bibliop. ill. et rev. dd. episcopi, MDCCCLXVI.

In-8°, VIII-315 p. — Autun, séminaire; Bayeux, chapitre.

P. 7, 41 et 49, haec synodus dioecesis celebrata est 3 sessionibus, diebus 16, 17 et 18 septembris 1863.

P. 231-307, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

3) Statuta synodalia publicata in synodo Ebroicis habito (sic), ab ill. et rev. dd. Joanne-Sebastiano-Adulpho Devoucoux episcopo Ebroicensi, anno Domini MDCCCLXIII, mense septembris. [Insigne.] Ebroicis, A. Herissey, typogr. ill. et rev. dd. episcopi, MDCCCLXVI.

In-8°, VIII-315 p. — Bayeux, chanoine Deslandes.

1863 septembris 22-4. — SYNODUS DIOECESANA ANDEGAVENSIS.

Synodus dioecesis Andegavensis in Gallia, celebrata diebus 22, 23 et 24 septembris 1863, sub Guillélmo Laurentio Ludovico Angebault, episcopo Andegavensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta synodaux donnés au clergé du diocèse d'Angers par Mgr Guillaume-Laurent-Louis Ange-

bault, évêque d'Angers, après le synode tenu les 22, 23 et 24 septembre 1863. Troisième partie. Angers, E. Barassé, imp.-lib. de Mgr l'évêque et du clergé, rue Saint-Laud, 83, MDCCCLXIV.

In-8°, XIV p. et a pag. 267 ad pag. 360. — Lyop. séminaire.

1863 septembris 23-4. — SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS VIII.

Synodus dioecesis Aeduensis VIII in Gallia, celebrata diebus 23 et 24 septembris 1863, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Synodi ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matiscenensis tertia, quarta, quinta, octava et nona, annis 1858, 1859, 1860, 1863 et 1864 celebratae, ab illustr. et rever. dd. Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matiscenensi, praelato solio pontificio assistente. [Insigne.] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episc. typographi, 1867.

In-8°, 2 f.-192 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 21600.

P. 3-48, synodus dioecesis III celebrata diebus 4 et 5 septembris 1858.

P. 5-99, synodus dioecesis IV celebrata diebus 13 et 14 iulii 1859.

P. 117-28, synodus dioecesis V celebrata die 23 augusti 1860.

P. 133-54, synodus dioecesis VIII celebrata diebus 23 et 24 septembris 1863.

P. 159-75, synodus dioecesis IX celebrata diebus 21 et 22 septembris 1864.

1863 septembris 26-8. — SYNODUS DIOECESANA GRATIANOPOLITANA.

Synodus dioecesis Gratianopolitana in Gallia, celebrata diebus 26, 27 et 28 septembris 1863, sub Iacobo Maria Achillaeo Ginoulhiac, episcopo Gratianopolitano.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Statuta du diocèse de Grenoble. [Insigne.] A Grenoble, Baratier frères et fils, imprimeur de l'évêché, 1864.

In-8°, XIX-180 p. — Besançon, archevêché; Grenoble, séminaire; Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 21246.

P. 163, haec statuta edita sunt in synodo dioecessana celebrata ab Iacobo Maria Achillaeo Ginoulhac, episcopo Gratianopolitano, diebus 26, 27 et 28 septembris 1863.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus:

2) Statuta du diocèse de Grenoble. Grenoble, Batarrier frères et Dardelet, imprimeurs de l'évêché, 1875.

In-8°, XIX-248 p. — Besançon, archevêché; Chambéry, séminaire; Grenoble, séminaire; Lucca, Grande-Chartreuse; Lyon, abbé Martin; Roma, séminaire Française.

Haec statuta edita sunt in synodo dioecessana celebrata diebus 5, 6 et 7 septembris 1874.

P. V: „Dans un synode tenu par notre prédécesseur, au mois de septembre 1863, des statuts furent rédigés.“

1863 septembris 26, 8. — SYNODUS DIOECESANA NEMAUSENSIS.

Synodus dioecessana Nemausensis in Gallia, celebrata diebus 26, 27 et 28 septembris 1863, sub Claudio Henrico Augustino Plantier, episcopo Nemausensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Nemausi, habitae anno MDCCCLXIII ab ill. ac rr. Claudio-Henrico Augustino Plantier, episcopo Nemausensi. [Insigne.] Nemausi, typis Soustelle, dd. episcopi typographi, 1865.

(P. I, titulus secundus:) Instruction pastorale de monseigneur l'évêque de Nîmes sur la sagesse de la discipline de l'église et mandement portant publication des statuts arrêtés et promulgués dans le synode de 1863.

In-8°, LII-131 p. — Paris, Bibl. nat. B 20787.

Passim, mentio sequentium synodorum:

Raimundus III Cavalesi, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1592.

Claudius II de Saint-Bonnet-de-Thoiras, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1627.

Antimus Dionysius Cohon, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1670.

Spiritus Fléchier, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam quocumque anno [id est annis 1692-709].

Ioannes VII Caesar Rousseau de la Parisière, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1713.

Claudius Franciscus Maria Petit-Benoit de Chaffoy, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1835.

Claudius Henricus Augustinus Plantier, episcopus Nemausensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1863.

Ebrardus I, episcopus Ucetiensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1139.

Bonaventura Bauyn, episcopus Ucetiensis, celebravit synodum dioecessanam annis 1745 et 1775.

Carolus de Bannes d'Avejan, episcopus Aletensis, celebravit synodum dioecessanam anno 1724.

1863. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XII.

Synodus dioecessana Buffalensis XII in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, celebrata anno 1863, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus. (1901, titulus supra col. 355).

P. 56: „De synodo [Buffalensi] XII, anno 1863 celebrata, nihil remansit.“

1863. — STATUTA DIOECESIS MELDENSIS.

Statuta dioecesis Meldensis in Gallia, edita, extra synodum, anno 1863, sub Augusto Allou, episcopo Meldensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Statuta du diocèse de Meaux, publiés à la retraite ecclésiastique de 1863, par Mr Auguste Allou,

évêque de Meaux. Meaux. A. Dubois, imprimeur de l'évêché, 1863.

In-8°, viij-271 p. — Avignon, séminaire; Paris, Saint-Sulpice.

P. VI, mentio synodi celebratae anno 1850.

1863. — STATUTA SYNODALIA DIOECESIS SANCTI-DIONYSII.

Statuta synodalia dioecesis Sancti-Dionysii in insula dicta La Réunion, edita anno 1863, sub Amando Renato Maupoint, episcopo Sancti-Dionysii.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta et ordonnances synodales de Mr Armand-René Maupoint, évêque de St-Denis, pour son

diocèse. Deuxième édition. Angers, E. Barassé, imp.-lib. de M^r l'évêque et du clergé, 1863.

In-12°, XX-331 p. — Lyon, abbé Martin, Nevers, évêché; Paris, Bibl. nat. B 21239; Paris, Saint-Sulpice.

1863. — SYNODUS DIOECESANA TORONTINA II.

Synodus dioecessana Torontina II in Canada, celebrata anno 1863, sub Ioanne Iosepho Lynch, archiepiscopo Torontino.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Acta et decreta primi concilii provincialis Torontini, in ecclesia metropolitana Sti. Michaelis celebrati, mense septembris MDCCCLXXV, a sancta sede revisa et recognita anno III° pontificatus

Leonis p. p. XIII, additis quibusdam aliorum conciliorum decretis. Toronto, typis Hunter, Rose et Co., 1882.

In-8°, 163 p. et a pag. 148 ad pag. 151 (index). — Avignon, séminaire.

P. 149, mentio synodi Torontinae II celebratae anno 1863.

1864 iulii 11. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS X.

Synodus dioecessana Pictaviensis X in Gallia, celebrata die 11 iulii 1864, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers, V, 340, 346.

1864 iulii 21. — CONVENTUS BAMBERGENSIS EPISCOPORUM.

Conventus Bambergensis episcoporum in Germania, habitus die 21 iulii 1864.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

tiorum, collectio Laenzaia, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine laebe conceptae ad Laecam. Tomus quintus . . . Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCC. LXXIX, col. 1189-1200.

I. EPISTOLA EPISCOPORUM DE HOC CONVENTU.

Allerdurchlauchtigster, Grossmächtigster König!
Allernädigster König und Herr!

Der in Bamberg zur Besprechung dringender Zeitfragen versammelte Episcopat konnte sich einer eingehenden Erwägung der in unsern Tagen mit besonderer Vehemens angeregten Schulreformfrage nicht entschlagen. Gleichzeitig mit der darauf bezüglichen Beschlussfassung der Badenschen Kamern ist auch innerhalb Bayerns eine Denkschrift der Volksschullehrer erschienen, welche, so sehr dies auch von einzelnen Unterzeichnern dieser allerhöchsten Ortes eingereichten Denkschrift in Abrede gestellt werden will, in ihren an die Staatsregierung gebrachten Anträgen auf das nämliche Ziel lossteuert, welches in Baden mit aller Entschiedenheit angestrebt wird — nämlich Trennung der Kirche von der Schule mittelst Errichtung von Communalschulen. Gleichzeitig ist auch von unserm Königlichen Staatsministerium eine Zahl von sachkundigen Männern zu einer Berathung über Schulwesen, Reformen etc. einberufen worden, die jedoch zur Zeit, wie wenigstens öffentliche Blätter sagen, auf die Reformfrage der derzeitigen Schullehrer-Seminarrien beschränkt blieb.

Die Bewegung in Bayern wie in Baden steht nicht vereinzelt da; dieselbe ist vielmehr eine nach wohl überdachtetem Plane angelegte universelle, welche, mit der derzeitigen Geistesrichtung eng verbunden, in der überhandnehmenden Feindschaft gegen die Kirche und ihre positiven Lehren und institutionen ihren eigentlichen Ausgangspunkt hat.

Wir verkennen es nicht, dass für den Stand unserer Volks-Schullehrer und den Stand des Volkunterrichtes manches Zweckmässigeres zu geschehen habe, sowie wir dem Lehrerstande eine möglichst sorgenfreie Lebensstellung zur freudigen Ausübung seines Berufes gerne wünschen; aber eben so entschieden müssen wir gegen ein Streben protestiren, welches an die Stelle unseres gegenwärtigen Schulwesens ein sogenanntes Communalschulensystem setzen möchte oder auch in seinen Consequenzen allmählich setzen könnte.

In Bayern hat man bis zur Stunde den confessionellen Charakter der Volksschule seitens der Staatsregierung festgehalten, und wir vermögen auch nicht dem Gedanken uns hinzugeben, daß die Königliche Staatsregierung diese confessionelle Natur der Schule zu nehmen gedanke. Was wir in Folgendem aussprechen uns gedrungen fühlen, soll eine Vertheidigung und Wahrung dieses bis jetzt behaupteten Standpunktes sein.

Wir müssen darauf bezüglich die Versicherung noch voranstellen, dass das katholische Volk, die katholischen Gemeinden durchaus nichts von einer Errichtung sogenannter Communalschulen wissen wollen, und dass zu befürchten steht, eine Umwandlung der Confessionsschulen in Communalschulen dürfte zum Wenigsten eine grosse Beunruhigung der Gemüther zur Folge haben.

Welches aber die Anschauungen des Episcopates in dieser so wichtigen Frage sind, erlaubt sich derselbe ehrfurchtvolllist des Weiteren darzulegen.

Der Kampf, welchen die Kirche gegen den Unglauben und den Irrthum für die herrlichsten und heiligsten Güter des menschlichen Geschlechtes und dessen zeitliches und ewiges Heil zu bestehen hat, ist ein uralter; er ist so nothwendig und naturgemäss mit der Aufgabe der Kirche verwachsen, dass die Kirche auf Erden, welche sich deshalb mit Recht die streitende nennt, ohne Kampf nicht gedacht werden kann. Niemand aber kann es entgehen, dass in unserer Zeit dieser Kampf heiss entbrannt ist, und die Angriffe auf die Kirche und ihre Institutionen und Rechte in mannigfach sehr erbitterter Weise sich von Tag zu Tag mehren und häufen. Je mehr es den Gemüthern klar wird, dass die Stunden eines Entscheidungskampfes näher und näher heranrücken, desto klarer treten auch die Absichten der Feinde der Kirche an das Licht, desto unverhohlener enthüllen sich die finstern Pläne jener Partei, welche die Freiheit und das Recht zur Lösung genommen, aber zu aller Gewaltthat schreitet und vor keiner Ungerechtigkeit zurückbebt, welche in ihrem letzten Ziele darauf ausgeht, nach einem gewissen Systeme die Grundpfeiler der kirchlichen Ordnung anzugreifen und zu zerstören, damit schliesslich der Glaube selber ausgerottet werde.

So ohnmächtig sich dieses frevelhafte Unternehmen an der Kirche im grossen Ganzen, welches als die katholische den ganzen Erdkreis umfasst, erweisen muss, da diese die Verheissung ihres ewigen Fortbestandes aus dem untrüglichen Munde ihres göttlichen Stifters und Meisters selber hat: so unheilvoll können solche Pläne für einzelne Nationen, für Geschlechter und Jahrhunderte in der Weltgeschichte werden. — Solchen Plänen entgegenzutreten und deren Verwirklichung, wenn es möglich ist, im Keime unschädlich machen, bleibt daher nicht minder die Aufgabe der von Gott bestellten Wächter des heiligen Glaubens und der kirchlichen Ordnung, als es für den Staat dem tiefsten Kerne nach zu einer Lebensfrage wird, die daraus entspringenden Gefahren zu erkennen und zu beseitigen, da von denselben nicht nur das Heil des christlichen Volkes, sondern auch der Bestand des christlichen Staates bedroht erscheint. Als eine solche Gefahr ist offenbar in der Gegenwart der Kampf zu bezeichnen, welcher in offenkundigem Zusammenhang mit vielen andern Anfeindungen der Kirche gegen die Stellung der Volksschule, insoweit dieselbe eng mit der Kirche verbunden ist, unternommen wird.

Zunächst scheint sich zwar dieses kirchenfeindliche Unternehmen nur zum Endzwecke gesetzt zu haben, die confessionelle Trennung der Schüler in den einzelnen Gemeinden zu beseitigen und durch Herstellung von sogenannten Communalschulen — dieser Erfindung der französischen Revolution, welche in Frankreich, Nordamerika und auch in Deutschland mehr oder minder Eingang gefunden hat, — den angeblichen Anforderungen des neuesten Staatsrechtes, gemeindeförmlichen Rücksichten und pädagogischen Principien Rechnung zu tragen. Jene staatsrechtlichen Grundsätze sind aber bis jetzt nur Theorien Einzelner, welche bei Weitem noch keinen Anspruch

auf allgemeine Geltung machen können, und dies um so weniger in Bayern, als sie hier mit den staatsgrundgesetzlichen Bestimmungen, namentlich mit jenen, welche auf die Kirche Bezug haben, in mannigfacher Weise in unlöslichem Widerspruche ständen. Gemeinde-ökonomische Rücksichten, wenn sie bei dem blühenden Zustande der Finanzen eines Landes irgendwo von größerem Belange sein können, müssen aber sicherlich weichen, wenn sich Fragen von viel höherer Bedeutung in den Vordergrund stellen; sowie auch im Ernste von pädagogischen Gesichtspunkten, welche für die Communal-schulen sprechen sollen, keine Rede sein kann, wenn man das wahre, geistige Bedürfnis der zu erreichenden Jugend auch nur flüchtig, aber immerhin unbefangenen in's Auge fasst.

Wenn so die Gründe, welche für die Communal-schulen aufgeführt zu werden pflegen, ihre Haltlosigkeit und gänzliche Unberechtigung an der Stirne tragen, so muss die Erscheinung, dass sich so Viele für den Gedanken, Communal-schulen zu errichten, gewinnen lassen, durch den überaus zu beklagenden religiösen Indifferentismus erklärt werden. Dieser wird mit Recht als ein förmlicher Hohn auf die menschliche Vernunft bezeichnet; er verletzt das heilige Anrecht auf Anerkennung, welche die Eine Wahrheit von der Vernunft zu fordern berechtigt ist. So erscheint er als ein Krebschaden der wahren geistigen Entwicklung unseres Jahrhunderts und trägt auch in der Schulfrage seine beklagenswerthen Früchte.

Die Vorkämpfer der Communal-schulen, wie dies in Schriften von ihnen hinlänglich beurkundet ist, bleiben jedoch bei den Forderungen, wie sie sich der gedankenlose Indifferentismus in den Communal-schulen zugestanden und verwickelt denkt, nicht stehen. — ihr Ziel in diesem Unternehmen ist ein weit aus anderes, die Tragweite ihrer Bemühungen auf viel bedeutendere Erfolge berechnet. Die confessionale Schule soll ihnen nur den Übergang bilden zu einer Erziehung, welche des Glaubens überhaupt entbehren kann. Der Volksunterricht, bei welchem die Kirche bei Seite geschoben wird, wird auch bald der positiven Religion überhaupt nicht mehr bedürfen; die Communal-schule wird die Brücke herstellen, welche zur entchristlichten Schule führt.

Für Jeden, welcher die in die Öffentlichkeit gelangten Gedanken der Führer jener kirchenfeindlichen Richtung kennt, muss dies eine feststehende Thatsache sein, welche von Jenen theils offener, theils vorsichtiger zugestanden zu werden pflegt, je nachdem sie mehr oder weniger Muth oder Klugheit besitzen. — Der Standpunkt, welchen dabei diese Vertreter der religionslosen Schulen einnehmen, ist ein klarer. Nur von ihm aus, aber von ihm aus vollkommen, läßt sich begreifen, warum man mit solchem Ungestüme und wieder mit so mannigfachen, aber beharrlich wiederkehrenden Umtrieben die Sache der Communal-schulen zu fördern sucht, welche an und für sich eine Einrichtung wäre, die für die Absichten jener Partei von sehr geringem Interesse bliebe.

Die verschiedenen den Kampf gegen die Kirche mit klarem Bewusstsein aufnehmenden Vertreter dieser beklagenswerthen Richtung nämlich stehen offenbar mit an der Spitze der glaubenslosen Strömung unseres Jahrhunderts, welche, wenn sie zu dem ersehnten Siege über die Kirche und das positive Christenthum gelangen würde, zu gleicher Zeit der christlichen Cultur und Civilisation ein Grab bereiten müßte. Diese von Christus und seiner Kirche getrennten, dem Glauben entfremdeten

Christen leugnen nicht nur das ganze Gebiet der Offenbarung und des Uebernatürlichen, sondern sie reden auch von dem Jenseits und der Ewigkeit überhaupt in einer Sprache, welche zu der Vermuthung drängt, dass ihr Zweifel an der Unsterblichkeit ein sehr tief gehender sei. Demnach wird die Kirche vorweg als ein veraltetes Institut vergangener Jahrhunderte bei Seite gesetzt, der Staat aber als eine Anstalt hingestellt, dessen Zweck lediglich auf das irdische Diesseits sich beziehen könne. Naturgemäss muss nach dieser Auffassung auch die Erziehung und Bildung seiner Angehörigen, wie sich dieselbe dieser Staat als ausschliessliches Recht anzuweisen gedenkt, sich lediglich auf diese Irdischkeit beschränken. Der Bürger dieses Staates wird einsig und allein für das Leben hienieden erzogen, die Aufgabe der Bildung des Menschengeschlechtes als eine rein irdische betrachtet. Die Phasen, welche eine solche, auf crassen Materialismus hinsteuende Auffassung der Bestimmung des Menschengeschlechtes durchlaufen wird, sind unschwer zu bestimmen, zum Theil stehen sie schon vor unsern Augen. Von der Leugnung des übernatürlichen Zieles wird zur Leugnung des Jenseits und der Unsterblichkeit der Seele fortgeschritten; mit dem Verneinen der Unsterblichkeit des Menschengewisses ist aber dieser nothwendiger Weise selbst aufgegeben, und das Menschengeschlecht in die oberste Klasse des Thierreiches versetzt. Es gehört viele Verblendung dazu, nicht zu erkennen, an welchem Abgrund die durch das Christenthum civilisirten Nationen der Erde angelangt sein werden, wenn jene Ansichten allgemeine Verbreitung, Anerkennung und praktische Anwendung gefunden haben: die Geschichte der Zersetzung und Auflösung der alten heidnischen Welt gibt darüber den vollständigsten, zur ernsten Betrachtung auffordernden Aufschluss. Unheil und Verderben werden aber bei dieser schmachvollen Rückkehr zu den Grundsätzen des Heidenthums in eben dem Maasse gewaltiger und furchtbarer sein, in welchem die Zurechnungsfähigkeit der christlich gewordenen Völker grösser erscheint als jene der noch nicht erlösten antiken Welt.

Ueberraschend könnte es beim ersten Anblicke scheinen, wenn man sieht, wie bei der Befürwortung der Communal-schulen es unbedingt gegeben wird, dass der religiöse Unterricht der Jugend in die Hand der Kirche gelegt bleibt. Nur die Aufsicht der Kirche über die Schule soll modificirt werden, und die Religion nicht mehr ein eigentlicher Lehrgegenstand der Volksschule sein, wobei der Lehrer — beim rechten Licht betrachtet, offenbar zur Herabwürdigung seines Berufes — mehr oder weniger von der Betheiligung beim Religionsunterrichte befreit würde. — Doch nur ein befangener Blick und kaum zu entschuldigende Un-erfahrenheit kann sich mit einem solchen Zugeständnisse beruhigen lassen. Dass der Religionsunterricht noch in einer gewissen Verbindung mit der Volksschule verbleibe, dass der Kirche noch ein Schein von Aufsicht über dieselbe eingeräumt werde, sehen die Stimmführer jener Partei nur als ein zur Zeit noch nothgedrungenes Zugeständnisse für den noch nicht ganz überwundenen Standpunkt des gläubigen Volkes an. Aber es ist nach ihrer Meinung und Hoffnung nur ein vorübergehender Standpunkt, dessen Vorurtheile vor dem Lichte der angeblichen Aufklärung gänzlich fallen müssen. Denn wie auch die Ansichten der Gegner der geoffenbarten Wahrheiten bezüglich des Menschen und seiner wesentlichen Bestandtheile und Be-

schaffenheit nicht nur sehr verschieden, sondern auch oft sehr unklar sein mögen: so viel räumen doch Alle, welcher Schule des Unglaubens und des Materialismus sie auch angehören mögen, ein, dass das Menschengeschöpf eine geistige Einheit bilde, in welcher alle seine Kräfte und Fähigkeiten ihr Centrum finden. Deshalb muss es ihnen Allen auch feststehen, dass es, beim rechten Lichte betrachtet, einen sinnlosen Widerspruch enthalte, wenn man den einen Menschen doppelt erziehen wolle: es muss ihnen klar sein, dass es ein großer und höchst verderblicher Missgriff wäre, wenn die Seelenkräfte der Jugend principiell von zwei Seiten her bearbeitet würden. Aber sie halten das christliche Moment in der Erziehung für ein entschieden zufälliges, welches noch abgestreift werden müsse und könne. Deshalb achten sie die vorübergehende Bethelligung der Religion und Kirche an der Jugenderziehung als ein um so erträglicheres Provisorium, als ihnen dadurch Gelegenheit gegeben wird, den noch immer in den Gemüthern — nach ihrer Ansicht — bestehenden religiösen und kirchlichen Vorurtheilen kluge Rechnung zu tragen und die Massen des Volkes nicht durch vorzeitige Uebereilung zum Argwohn und zur Abneigung gegen die Pläne ihrer neuen Cultur-Periode aufzuregen.

Dabei rechnen sie ohne Zweifel auf eine Thatsache, welche jetzt schon in den Volksschulen zu den begründetsten Klagen Anlass gibt, dass nämlich die Ueberbürdung der Kinder mit andern, nicht selten problematischen Lehrgegenständen den Religionsunterricht ungebührlich beeinträchtigt. Man brauchte in den Communalschulen nur noch Einen Schritt weiter zu gehen, und der Religionsunterricht wäre nicht de iure, aber factisch verdrängt. Ueberdies trägt man sich selbstverständlich mit der Hoffnung, dass durch die starken Gegensätze, welche in einer solchen unnatürlichen doppelten Erziehung wirksam werden können und müssen, die jungen Gemüther wie auf wohlgebahntem Wege frühzeitig und sich selber unbewusst zu den Grundsätzen des Indifferentismus und zu dem Unglauben hinübergelenkt würden. So würde diese doppelte Erziehung in ihrer Weise dazu beitragen, die Principien des Unglaubens in den Massen zur Geltung zu bringen und endlich die völlig religionslose Schule, aus welcher Gott und die Ewigkeit nach dem Grundsatz der sogenannten Gewissensfreiheit endlich gänzlich verdrängt sein würden, herzustellen. Nicht nur vom christlichen Standpunkte aus, sondern auch vom Standpunkte der Vernunft gibt es aber keine Pädagogik ohne Religion, keine Bildung ohne religiöse Seite. Die religionslose Schule ist wahrhaft gottlos und unvernünftig.

Wie unsäglich unheilvoll solche Pläne sind, wie sie in sich den Keim des Verderbens für die christlichen Nationen tragen, wie sie mit beweinenswerther Verblendung der barmherzigen Führung Gottes, womit er seit Jahrtausenden und zuletzt in seinem eingeborenen Sohne dem Menschengeschlechte die Wege des Heiles gewiesen, Hohn sprechen: das kann Niemandem entgehen, welcher gewohnt ist, die Weltgeschichte im Lichte der Offenbarung zu betrachten und durch das unerlöschliche Band des Glaubens das kurze Diesseits mit seinen Prüfungen an das ewige Jenseits mit seinem Lohne und seiner Strafe zu knüpfen. Was selbst das in den tiefsten Abgrund der Sünde versunkene Heidenthum der alten Zeiten als eine gefährliche Verirrung, als ein sinnloses Uebersicheln sich gewiesen hätte, das streben diese bedauerungs-

würdigen Menschen, die noch den Namen Christen tragen, an: den Staat ohne Religion, die bürgerliche Gesellschaft ohne religiöse Grundlage. Sie wollen lebenskräftige Nationen schaffen, und erkennen in ihrer Verkehrtheit nicht, dass die Fundamente der Völkerwohlfahrt Recht und Sitte sind, die ohne Religion und bestimmte religiöse Wahrheiten eben gar nicht gedacht werden können. Sie gehen so weit, den persönlichen Gott und damit die bestimmten Forderungen seines Sittengesetzes in Zweifel zu ziehen oder gänzlich in Abrede zu stellen, und wännen in ihrem beweinenswerthen Unverstande, die Völker der Erde für einen Verein der brüderlichen Humanität gewinnen zu können, während sie auf dem besten Wege sind, das Menschengeschlecht, dessen Leidenschaften sie ohne Scheu entfesseln, in die Barbarei und den Zustand der Wilden zurückzuführen. Das würden über lang oder kurz die Ausgänge und letzten Erfolge der Weltverbesserung sein, an welche man heutzutage, in ausgesprochener feindseliger Stellung gegen die Kirche, nach mannigfachen Richtungen hin die Hand anlegt.

Die Communalschule, d. h. die confessionlose Schule, aus welcher baldmöglichst die ganz glaubenslose Schule werden soll, diese herabgewürdigte, ihres höchsten Adels und ihrer günstigsten Seite entkleidete Schule, gehört zu den Mitteln, welche man als die tüchtigsten zu diesem Zwecke anzuwenden hat.

Bei solcher ernsten Verwirrung der Geister, welche früh oder spät von den schwersten Folgen begleitet sein könnte, muss die Kirche ihren heiligen Beruf mit um so grösserer Entschiedenheit erfüllen! Sie muss den falschen Grundsätzen der modernen Zeit die ewigen Wahrheiten entgegenhalten, sie muss die Völker hinweisen auf die Gefahren, welche über sie kommen, wenn sie die Wege des geoffenbarten Glaubens verlassen und sich den Systemen des Menschenwitzes anvertrauen. Sie muss aber auch, soviel an ihr ist, mit allen ihr zu Gebote stehenden Mitteln dem um sich greifenden Uebel sich entgegenzusetzen und wenigstens feierliche Verwahrung einlegen, wenn sie sieht, wie man es nicht an Versuchen fehlen lässt, jene Principien praktisch zu machen und zu leitenden Gedanken in der Regelung der bürgerlichen Gesellschaft und des öffentlichen Lebens zu erheben.

So sehen auch wir uns gedrängt, Eurer Königlich Majestät in tiefster Ehrfurcht, aber in aller Unumwundenheit, wie es die oberhirtliche Pflicht gebietet, zu erklären, dass wir gegen alle und jede Grundsätze und Anordnungen, welche in irgend einer Weise die Volksschule zu einer confessionlosen Schule machen wollen, vor Gott und vor der Kirche feierliche Verwahrung einlegen. Wir sind zu dieser Verwahrung um so mehr berechtigt, als nicht nur das Concordat die Rechte der Kirche in dieser Beziehung hinlänglich wahrt, sondern auch die Verfassung des Königreiches in ihren stadtgrundgesetzlichen Bestimmungen keinen Anhaltspunkt dafür bietet und keiner gesetzlichen Gewalt im Staate die Befugnisse zuspricht, solche Principien in die bestehende Ordnung des öffentlichen Unterrichtswesens hineinzutragen. Wir als katholische Bischöfe sind nicht gegen zeitgemässe Reformen des Schulwesens, gegen Abstellung von Missständen und Mängeln im öffentlichen Unterrichte, — denn die katholische Wahrheit hat nirgends die Abstellung wahrer Missbräuche und die Beseitigung der Vorurtheile zu fürchten, deren entschiedenste Gegnerin sie von jeher gewesen

Vor allem aber wünschten wir, dass heutzutage in A der Schulfrage auf zwei Dinge das Augenmerk gerichtet werde, welche uns zu den Grundbedingungen einer wohlgeordneten und segensreichen Volksbildung zu gehören scheinen. Es ist die tüchtige und praktische, auf entschieden religiöser und kirchlicher Grundlage beruhende Erziehung der Lehrer selbst und dann die Begründung einer Lebensstellung für dieselben, wie sie dem ebenso wichtigen als mühevollen Lehramte entspricht. In letzterer Beziehung kann nicht geleugnet werden, dass die Gehalte der Lehrer an den Volksschulen nicht selten sehr viel zu wünschen übrig lassen und in keinem auch nur annähernd billigen Verhältnisse zu den Leistungen und Opfern stehen, welche von dem Lehrer gefordert werden.

Was die Erziehung und Bildung der angehenden Lehrer betrifft, so sind wir für Beibehaltung der Seminarien, welche unter einer guten B Leitung hoffentlich um so besser sich bewähren dürften, als noch ein drittes Erziehungsjahr hinzugefügt werden soll. Was die Stellung der Lehrer angeht, so würde dieselbe zweifelsohne neben einem die Wichtigkeit und die Mühe entsprechend lohnenden Gehalte entschieden dadurch eine würdigere und ansehnlichere werden, wenn die Lehrer nach Kenntnissen und Verdienst fortan von der Regierung und nicht durch die Gemeinden unter mannigfachen Missständen angestellt würden.

Die Kirche müsste aber auf ihren Beruf, auf ihr Wesen und ihre Existenz verzichten, wenn sie auch nur im Entferntesten die Grundsätze annehmen oder billigen würde, welche jener Agitation für die Communal Schulen zum eigentlichen Ausgangspunkte dienen. Die Kirche fasst den Menschen als jenes mit einer unsterblichen Seele ausgestattete Geschöpf auf, welches auch im Falle C aus der ursprünglichen Herrlichkeit das natürliche Ebenbild Gottes bewahrte, und durch die Gnade der Erlösung zum erneuten und erhöhten übernatürlichen ewigen Ziele berufen ist. Dieses Eine höchste Ziel muss der Christ erreichen, wenn er seine Bestimmung nicht verfehlen will: für dieses Eine, höchste Ziel muss er erzogen und gebildet werden, und alle Gegenstände der Erziehung und der Bildungsstufen können und dürfen nur Mittel zu dem Einen höchsten Ziele sein. Es ist einleuchtend, dass von dem Standpunkte des Christenthums aus eine andere Auffassung der Erziehung des Menschen durchaus unzulässig und unberechtigt ist. Für den Christen wird es eine Forderung der Vernunft, keine Nebenwerke des menschlichen Daseins gelten zu lassen, soviel davon mit dem Hauptzwecke in Widerspruch gerathen und sich nicht als Vorstufen zu jenem höchsten Ziele erweisen, noch als untergeordnete Mittel zu dem letzten ewigen Zwecke behandeln lassen.

Es hiesse dabei die offenkundigsten Tatsachen der Geschichte der letzten zwei Jahrtausende leugnen, wenn man, was allerdings versucht worden, leugnen wollte, dass die Kirche stets und immer die treueste und gesegnetste Fürsorge für die irdische Wohlfahrt der christlichen Völker geübt hat. Von solchem Standpunkte der offenbaren Wahrheiten aus hat die Kirche die Erziehung des Menschengeschlechtes in jenen Jahrhunderten in die Hand genommen, wo die Cultur der alten heidnischen Welt in Trümmer ging, und die jugendlichen Völker der Erziehung und Civilisation bedurften, wenn sie ihrem Berufe zum Christenthum entsprechen sollten. So ward sie im grossartigsten Sinne des Wortes die Lehrmeisterin der Menschengeschlechtes, welches sie erneuerte und für sein

ewiges Ziel umbildete. — Was die Schule für diese Bildung werden müsse, erkannte die Kirche bald. Es ist nur oberflächliche Unkenntnis der Geschichte oder willkürliche Entstellung derselben, wenn man es leugnet, dass die Kirche die eigentliche Mutter der Schule, dieses Wort im Sinne von Bildungsanstalten der Massen genommen, geworden. Denn so wie die Armenpflege, dieses Werk der leiblichen Barmherzigkeit, eine neue Schöpfung der Kirche ist, für welche der antike Staat keine Stätte und keinen Namen hatte, so ist auch die Volksbildung, dieses Werk der geistlichen Barmherzigkeit, eine der Blüten, welche nur auf dem Boden der Kirche zu spriessen und zu gedeihen vermochten. Die Schule ist eine rein christliche Anstalt, und blieb es fast zwei Jahrtausende, bis man in unserem Jahrhunderte zuerst es unternahm, diese Tochter der Kirche der heiligen Mutter zu entfremden, das uralte Band, welches der Glaube um beide geschlungen, zu lockern und sich mit den unheilvollen Plänen zu beschäftigen, welche nicht nur die völlige Trennung der Schule von der Kirche, sondern ihre Entchristlichung selbst zum Zielpunkte haben. Was die Kirche auf diesem Felde durch die Jahrhunderte herab geleistet, was sie für die wahre Bildung des Volkes und für die echte Civilisation in ihren Schulen gethan, wie sie hier die Vorkämpferin der wahren Aufklärung und des echten Fortschrittes gewesen, das kann nur einem Auge entgehen, welches sich absichtlich vor den tausendfältigen Zeugnissen der Geschichte verschliesst oder so blöde ist in seinen Vorurtheilen, dass ihm über den kleinlichen Schwächen der Menschen die Grossartigkeit der Ideen, deren Träger jene nur sind, abhanden kommt, dass es die unvermeidlichen Mängel im Einzelnen und Kleinen bemerkt und darüber die bewunderungswürdigen Erfolge im grossen Ganzen verkennt. Möge der Staat, welcher jetzt die Sache der Volksbildung in die Hand genommen, nun ähnliche Erfolge erzielen in den kommenden Jahrhunderten, wie deren die Kirche in den verflorenen so viele auf dem Gebiete der christlichen Erziehung eingeeerntet; dann werden die künftigen Geschlechter glücklich zu nennen, ihre Geschichte gesegnet und vor Verderben gesichert sein.

Wenn aber der Staat sich an der Schule theiligt, so muss er es in entschieden christlichem Sinne thun, daß heilige Anrecht, das die Kirche an der Schule hat, vor allem ihr Aufsichtrecht, muss gewahrt, der religiöse Unterricht muss die Grundlage jeder andern Bildung bleiben.

Wenn vom Staate in nicht zu rechtfertigender Weise Hand angelegt wird an die von Gott verordnete Mission der Kirche in der Schule, so werden die gegen die Kirche gerichteten Waffen früher oder später auf den Staat selber sich zurückkehren. Das ferne der milden Zucht der Kirche erwachene Volk wird mit seiner Zuchtlosigkeit zur Geißel Jener werden, welche dies Volk von der Kirche zu emancipiren beschlossen, der religionslosen Schule wird mit unerbittlicher Consequenz der religionsbare Staat folgen und der Gräuelpolitik der gesetz- und gewissenlosen Zustände, die furchtbare Strafe allgemeiner Verwilderung, wird nicht allzulange auf sich warten lassen. Wenn den Umtrieben der Partei des Unglaubens nicht entschieden gesteuert, wenn den falschen Doctrinen über Staat und Kirche nicht mit allen Waffen des Geistes und der Wissenschaft entgegengetreten wird, so werden und müssen jene Zeiten kommen. Sie können bald kommen; wenn aber auch vorausgesetzt wäre, dass die Saat des Unheiles lang-

sam wachse, so verriethe es von uns eine unverantwortliche Grausamkeit und Pflichtvergessenheit gegen die Nachwelt. wenn wir etwa glauben wollten, den Versuch der Entchristlichung der Schule gewähren lassen zu dürfen, da die völlige Herrschaft dieses Principes und die Ausgestaltung aller seiner schrecklichen Folgen erst nach Menschenaltern eintreten könnte.

Was wir hier gesagt, gilt im Grunde von allen Schulen, den höheren wie den niederen, und wir müssen es vom christlichen Standpunkte aus sehr beklagen, dass im Königreiche Bayern die Trennung der Schulen nach Confessionen nicht vollkommen durchgeführt ist. Nur befangene Kurzsichtigkeit oder eine flache Religionsgleichgiltigkeit kann etwa den Vorwurf der Unduldsamkeit erheben, wenn wir dies hier unumwunden aussprechen. In Sachen der Wahrheit, welche nur Eine sein kann, gibt es kein Zugeständnis an den Irrthum, und die Frage nach der katholischen Bildung der katholischen Jugend ist eine viel zu ernste, als dass man nicht auf alle Mängel und Missstände bei dieser Bildung fortwährend aufmerksam machen dürfte. Zudem lehrt schon die Erfahrung zur Genüge, welche mannigfache Schattenseiten die Vermengung der Confessionen auf dem Gebiete des Unterrichts habe und zu wie viel Unfrieden und Irrungen dieselbe fast nothwendiger Weise Anlass geben müsse. Sind doch auch die eigentlichen Ausgangspunkte so vieler theilweise sehr ernster Irrungen, welche wir in der Gegenwart auf dem Gebiete des höheren Unterrichtswesens zu beklagen haben, gerade darin zu suchen, dass der entschiedenen confessionelle Charakter dieser Bildungsanstalten nicht gewahrt und der gesetzmässige Einfluss der kirchlichen Autorität auf dieselben gehemmt und verkümmert ist.

Bei dem Elementarunterrichte aber wird die Frage der Trennung der Confessionen eine offenbare Lebensfrage für die Kirche. Was soll aus dem Kinde werden, dessen Erziehung sich nicht auf dem einen sicheren Fundamente des christlichen Glaubens erbaut? In welche unverantwortliche Lage bringt man nicht die Seele des Kindes, welches schon im zarten Alter darauf hingewiesen wird, das irdische Dasein als eine Sache für sich und ohne nothwendigen Zusammenhang mit Gott, mit Christus, mit seiner Kirche und der Ewigkeit zu betrachten? Welche unverantwortliche Behandlung, ja sagen wir es, welche grausame Misshandlung der jugendlichen Gemüther, die jeder Autorität sich willig fügen, in der Communal- schule im besten Falle mit den seichten Schlagwörtern eines armoeligen Deismus bedient und fast nothwendig darauf hingeführt zu werden, den Inhalt des kirchlichen Religionsunterrichtes, den Glauben an den menschgewordenen Gott und seine Kirche, welcher das Fundament der religiösen Erkenntniß bilden sollte, für eine bloße Zuthat zu halten, worauf man schliesslich auch verzichten kann! Das christliche Herz wenigstens sträubt sich vor solchem Erziehungssystem, und das katholische Bewusstsein stösst dasselbe mit heiliger Entrüstung zurück.

Die Kirche muss aber ausserdem hier die Frage aufwerfen, ob irgendwie zu solchen antikatholischen Zwecken das alte katholische Schulgut benutzt werden wolle? Ob es der Gerechtigkeit und Billigkeit entspreche, dass man die Mittel des Staates und der Gemeinde, welche auch aus katholischem Vermögen fliessen und theilweise dazu dienen müssen, für das durch die Revolution und Säkularisation entzogene kirchliche Schulvermögen

einzutreten, in solcher Weise gegen die Kirche benütze?

Den katholischen Vätern und Müttern Bayerns aber, welche den Schutz und die Achtung ihrer religiösen Ueberzeugung von Seite des Staates mit ebenso gutem Rechte in Anspruch nehmen, als sich die Vertreter der confessionallosen Schulen auf ihre verfassungsmässigen Rechte berufen — den katholischen Eltern wird die Frage erlaubt sein: ob der Staat seine Pflicht gegen sie und ihre religiösen Bedürfnisse erfülle, wenn er ihren Kindern solche Schulen bietet, welche ganz dazu gemacht sind, den Glauben, diesen theuersten von unsern katholischen Voreltern ererbten Schatz, den Herren der Kinder zu entreissen und sie dem jammervollen friedelosen Zweifel der ungläubigen Welt und dem Schiffbruche an Sitte und Zucht zu überantworten? Die katholischen Eltern werden laut fragen dürfen: ob man sie irgendwie verpflichten könne, ihre Kinder, solchen Erziehungsanstalten anzuvertrauen? Und der Glaube und das Gewissen der katholischen Eltern wird darauf die richtige Antwort geben.

Von solchen Erwägungen gedrängt, deren weitere Ausführung wir uns, sofern es nöthig sein wird, ausdrücklich vorbehalten, erscheinen die Erzbischöfe und Bischöfe des Königreiches Bayern vor den Stufen des erhabenen Thrones Eurer Königlichen Majestät.

Möchten die dargelegten Erwägungen gegenstandslos, die schweren Besorgnisse unbegründet sein! — Möchten wir bald durch Thatsachen belehrt werden, dass es bei den so wohlgeordneten Zuständen Bayerns, bei der Weisheit seiner Regierung, bei den Gewissenhaftigkeit und Umsicht der Landesvertretung nicht möglich sei, solche Pläne bezüglich der Schulfrage zur Geltung zu bringen, wie sie anderwo einen heftigen Kampf zwischen der Kirche und dem Staate schon heraufbeschworen haben! Sollte aber dennoch Aehnliches ohne alle Noth, ohne jegliche Veranlassung von Seite der am meisten Betheiligten, auch in Bayern angestrebt werden wollen, dann ist es unser Gebet zu Gott, dass er den Geist des Königs erleuchte, damit dieser die Unbill erkenne, welche man der Kirche und der katholischen, ja jeder christlichen Ueberzeugung überhaupt anzuthun im Begriffe steht; damit ihm die Gefahren nicht entgehen, in welche man unvermeidlicher Weise den Staat selber bringen wird, sofern man ihm die letzten Pfeiler des Christenthums entzieht; damit er klaren Blickes den Standpunkt würdige, bei welchem wir in unsern Tagen in der Geschichte angelangt sind.

Die Kirche, und sie allein, hat der christlichen Welt Cultur und Civilisation gegeben, ihr allein verdankt diese die Errungenschaften auf allen Gebieten der Wissenschaft und der Kunst. Sie ward die Lehrmeisterin der Völker, welche sie aus der Nacht der Barbarei und des Heidenthums zu dem beseligenden Lichte des Christenthums führte; sie ist die Gründerin der Schulen, sie war Jahrhunderte lang die treue, unermüdete Pflegerin des Unterrichtes und der Erziehung. Sie huldigt auch auf diesem Gebiete, wie überall, dem wahren Fortschritte und der naturgemässen Entwicklung. Sie will stets freudig jedes Mittel anerkennen und benützen, welches wahrhaft heilsam erfunden wird, um bei der erhabenen Aufgabe der Erziehung des Menschengeschlechtes auf jeder Stufe dieses grossartigen Bildungswerkes zu dienen. Sie will, dass heute noch, wie sie es die Jahrhunderte hindurch gethan hat, heute noch so lebenskräftig und fähig,

eine Welt zu regeneriren und zur christlichen Cultur zu führen, wie sie es vor fast zweitausend Jahren gewesen ist.

Dieser Kirche soll jetzt die Schule entfremdet werden: wie eine unnütz gewordene Anstalt, die sich überlebt hat, will man sie bei Seite setzen. Die Schule, die herrliche Pflanze des heiligen Bodens der Kirche, soll aus dem für eigenthümlichen Erdreich herausgerissen und in ein anderes versetzt werden, wo ihr die Bedingungen des Gedeihens gänzlich fehlen! Wird es ihr anders ergehen, als der Pflanze, welche man ihrem Boden entzogen hat? Und werden die Nachteile je wieder zu ersetzen sein, welche ein so unverantwortliches Unternehmen im Gefolge hat, — wenn man endlich — zu spät — einsieht, welchen Grundsätzen man Anwendung gestattete, welche Geister man gewähren ließ? Wen aber wird am Ende die ganze Fülle des Unheils und des Verderbens treffen, welches in solchen Principien beschlossen liegt, um sich in ernenen Gerichten über die Geschlechter zu entladen? Die Kirche wird Kampf haben, wie sie ihn immer gehabt, aber aus jedem Kampfe wird sie um so herrlicher hervorgehen: der Staat dagegen flöset ein zersetzendes Gift in die Adern seines Organismus, wenn er solche Grundsätze anerkennt und aufnimmt. Der Augenblick seiner völligen Entchristlichung wird dann der Augenblick seiner völligen Auflösung sein.

Deshalb bitten die allerunterthänigst unterzeichneten Erzbischöfe und Bischöfe des Königreiches Euere Königliche Majestät in der dringendsten Weise, in der Frage der Schulorganisation Alles entschieden abzuwenden, was den Rechten der Kirche entgegen ist, was das katholische Gewissen verletzen, was irgend dazu beitragen könnte, die Volksschule der Kirche zu entfremden, sie confessionellos zu machen und allmählich völlig zu entchristlichen.

Darum geht der allerunterthänigste Antrag des Episcopates, welchen derselbe gegebenen Falles weiter zu vertreten entschlossen ist, vor Allem dahin, dass sowohl das Princip der kirchlichen Ueberwachung und Leitung der Volksschule, als auch jenes der confessionellen Trennung derselben völlig aufrecht erhalten bleibe, und wo diese Principien bis jetzt irgendwie eine grundsätzliche Verletzung erfahren haben, deren Unantastbarkeit wieder zur Geltung gebracht werde.

In der tiefsten Ehrfurcht Euerer Königlichen Majestät allerunterthänigst treuehorsaamste Diener

Gregor, Erzbischof von München-Freyding.
Michael, Erzbischof von Bamberg.
Heinrich, Bischof von Passau.
Ignatius, Bischof von Regensburg.
Pancratius, Bischof von Augsburg.
G. Anton, Bischof von Würzburg.
Nicolaua, Bischof von Speyer.
Georg, Bischof von Eichstätt.

Bamberg, den 21. Juli 1864.

II. EPISTOLA P. PAPAE IX.

Venerabilibus fratribus Gregorio, archiepiscopo Monacensi et Frisingensi, Michaeli, archiepiscopo Bambergensi et episcopis eorum suffraganeis,

Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Maximae quidem consolationi nobis fuerunt inter gravissimas, quibus affligimur, curas et angustias, vestrae gratiosissimae literae, quas XIII ca-

lendas huius mensis ad nos dedistis, venerabiles fratres, in congressu a vobis Bambergae habito, ut, collatis inter vos consiliis, ea statueretis, quae hinc praesertim asperis temporibus ad catholicae ecclesiae causam, doctrinam, iura tuenda, et ad istorum fidelium salutem procurandam quotidie magis conducere possint. In eisdem enim literis undique exiit egregia et explorata vestra erga nos et hanc Petri cathedram fides, amor et observantia, ac mirum esse studium, quo incensi estis ad omnia peragenda, ut fideles vestrae potissimum vigilantiae commisi summa ac debita reverentia et obedientia nos et eandem Petri cathedram prosequantur, quae catholicae unitatis est centrum, omniumque ecclesiarum non modo caput, sed mater et magistra, quaeque erroris tenebras undique dispellit, et omnium fluctuantium tutissimus est portus.

Itaque hac eximia vestra episcopali virtute et sollicitudine vehementer gaudemus, vobisque maiorem in modum gratulamur, venerabiles fratres, quod vestro facto vestrisque pastoralibus ad istos fideles cuiusque vestrum curae concreditis datis literis, haud omiseritis debitis meritisque laudibus efferre arctissimam illam et admirabilem omnium totius catholici orbis sacrarum antistitem coniunctionem, quae luctuosissimis hinc temporibus cum Christi his in terris vicario et hac apostolica sede singulari Dei beneficio tantopere viget, ac tot splendidissimis factis magis in dies refulget. Ac vel maxime laetamur de conventu quem Bambergae habuistis, in quo vos omnes, venerabiles fratres, concordissimis animis pro gravissimi episcopalis vestri ministerii officio ea suscepistis consilia, quae hinc potissimum temporibus magis opportuna esse existimastis ad ecclesiae causam tutandam eiusque rationes tuendas, atque ad nefarios inimicorum hominum reprimendos conatus, qui unanimi constantique episcoporum studio ac vigilantia sunt profligandi.

Et sane, si unquam alias, hac praecipue nostra tristissima aetate, episcoporum est, veluti apprimè intelligitis, contra saevae nostrae religionis hostes strenuissime pugnare. Quocirca, sacrarum antistites divino auxilio freti, debent intentissimo studio episcopalem suam attollere vocem, et omnibus praedicare evangelium, ac sapientibus et insipientibus aeternae divinae fidei nostrae veritates et augustae religionis dogmata, doctrinam, praecipiones nuntiare, tradere, explicare et inculcare. Ac pari contentione iidem sacrarum antistites tenentur exponere et ostendere tum summis principibus tum guberniis funestissima et nunquam satis deploranda mala et damna, quae in populos et in ipso principes redundant ex hodierno religionis contemptu et incredulitatis spiritu, qui sub fallaci socialis progressus specie e tenebris emissus, cum maximo christianae civilisque reipublicae detrimento ubique magis in dies invalescit ac dominatur, et hominum mentes animosque miserandum in modum pervertit et corrumpit.

Atque iccirco gratissimum nobis fuit agnoscere, vos, venerabiles fratres, isti carissimo in Christo filio nostro Bavariae regi illustri vestras pro sanctissimae nostrae religionis eiusque iurium defensione missas literas, et ea spe nitimur fore ut idem serenissimus princeps pro animi sui pietate, iustitia, aequitate, iustissimis vestris desideris postulationibusque perlibenter obsecundare studeat.

Neque vero ignoratis, venerabiles fratres, esse praeterea aliud, quod sacri pastores omnibus studiis et contentionibus agere debent. Siquidem oportet ipsos summa constantia et fortitudine defendere

catholicae ecclesiae libertatem, quam ei suo sanguine A peperit unigenitus Dei filius, ipsius ecclesiae sponsus, ac viriliter propugnare omnia veneranda ipsius ecclesiae iura ei divinitus tributa. Opus quoque est, ut episcopi numquam cessent qua voce, qua scriptis, ad omnium memoriam revocare, ecclesiam ipsam semper fuisse et esse saluti sua doctrina et vi, ac sapientissimis suis legibus et institutis non solum virtutum omnium matrem et magistram, omniumque vitiis expultricem, verum etiam veras omnium gentium humanitatis, honestatis, civilitatis, libertatis, progressus, prosperitatis tranquillitatisque conditricem ac moderatricem, et ipsam solam posse firmiter constabilire et servare publicum humanae societatis ordinem, qui impietate et rebellione haece diebus ubique tam vehementer perturbatur.

Debitas autem meritasque laudes vobis tribuimus, venerabiles fratres, quod vestris literis ad istud gubernium scriptis, de popularium scholarum bono B et regimine maxime solliciti, catholicae ecclesiae hac super re doctrinam, auctoritatem et iura omnium rationum genere acriter ac strenue propugnastis eo sensu, quo nos in nostra epistola ad venerabilem fratrem Hermanum, archiepiscopum Friburgensem in Brisgovia, die 14 iulii huius anni missa, coacti fuimus eiusdem ecclesiae iura in tanti momenti negotio sarta tecta tueri et vindicare, contra ecclesiae hostium conatus et molitiones, qui in Magno Badensi ducatu eo iam pervenerunt, ut leges proponerentur, quae christianam scholarum indolem plane destruant ac delent.

Etsi vero in pretio habeamus causas, quibus, venerabiles fratres, ecclesiae iura quoad populares tantum scholas nunc propugnanda curastis, tamen haud possumus, quin hac occasione egregiam vestram episcopalem sollicitudinem etiam atque excitemus, ut sedulam strenuamque operam detis, quo eadem ecclesiae iura recognoscantur quoque ac serventur circa superiores literarum severiorumque disciplinarum scholas. Etenim pro vestra sapientia optime nostis, ex eisdem scholis ab ecclesiae doctrina, auctoritate et vigilantia amotis graviora oriri damna et mala, quandoquidem erroribus falsisque doctrinis ii praesertim honestioris classis homines inficiuntur, qui ad publica gubernii munera obeunda destinantur, quique ad communem civilis societatis spiritum formandum tantopere valere solent.

Atque hic, venerabiles fratres, a vobis exoptamus, ut prae oculis habere velitis, quae nos

testi venerabili Satri Gregorio, archiepiscopo Monacensi et Frisingensi, per nostram epistolam die 21. decembris anno superiore significavimus de philosophicis ac theologicis disciplinis tradendis; ac vos impensissime hortamur, ut vestras omnes curas cogitationesque in accuratam cleri institutionem educationemque quotidie magis promovendam indefinenter conferatis, nihilque intentatum relinquatis, ut vester clerus plenam illam solidamque habeat institutionem, quae ex puris incontaminatisque fontibus hausta, et communi catholicae ecclesiae docendi ratione innixa, illa omnia removeat pericula, quibus nova hodierna docendi systemata, super scientiae libertatem vel potius licentiam fundata ac tantopere iactata, sunt necessario obnoxia.

Quamobrem vel maxime optamus, venerabiles fratres, ut memoria repetere et exsequi velitis ea omnia, quae iam alias vel omnibus vel singulis vestri episcopalis ordinis significavimus vehementerque commendavimus, quoad clericorum seminaria ex providentissimis concilii Tridentini praescriptis erigenda et moderanda.

Persuasissimum autem nobis est, vos, venerabiles fratres, pro spectata vestra religione et episcopali zelo, naviter esse defensuros alia ecclesiae iura, quae nondum in Bavaria plene sunt recognita, et pro quibus Bavariae sacrorum antistites, in Frisingensi praecipue conventu, suas protestationes emittere haud omiserunt. Ac propterea summo prope probamus consilium a vobis susceptum habendi quotannis inter vos congressus. Id vero nullo modo impedire debet, quominus, venerabiles fratres, omnia conemini, ut quam primum, veluti nostris in votis est, provinciales synodos ex sacrorum canonum praescripto concelebrare possitis, quemadmodum alii in Germania sacrorum antistites in suis ecclesiasticis provinciis cum summo animi nostri gaudio et suorum fidelium utilitate egerunt. Nihil certe nobis gratius erit, quam in hac re omnem vobis opem auxiliumque ferre.

Denique pro certo habeamus velimus, peculiarem esse, qua vos prosequimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus accipite apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde profectam vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque clericis laicisque fidelibus cuiusque vestrum curae commissis peramanter impertimus.

Datum ex arce Gandulphi, die 18 augusti anno 1864, pontificatus nostri anno decimo nono.

Pius papa IX.

1864 septembris 19-21. — SYNODUS DIOECESANA NIVERNENSIS IV.

Synodus dioecesis Nivernensis IV in Gallia, celebrata diebus 19, 20 et 21 septembris 1864, sub Theodoro Augustino Forcade, episcopo Nivernensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus: Synodus, (1864, titulus supra col. 600), p. 77-92.

1864 septembris 21-2. — SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS IX.

Synodus dioecesis Aeduensis IX in Gallia, celebrata diebus 21 et 22 septembris 1864, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye,

episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus: Synodi, (1867, titulus supra col. 599), p. 159-75.

1864. — STATUTA DIOECESIS IMAE-TELLURIS (BASSE-TERRE).

Statuta dioecesis Imae-Telluris (Basse-Terre) in insula Guadalupensi, edita anno 1864, sub Antonio Boutonnet, episcopo Imae-Telluris.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuts ou réglemens du diocèse de la Basse-Terre, publiés par Mr Antoine Boutonnet, évêque

de la Basse-Terre (Guadeloupe). „Haec meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. I ad Timoth. IV, 15.“ [Insigne.] Basse-Terre, imprièrie du gouvernement, MDCCCLXIV.

In-16°, 116 p. — Lyon, abbé Martin.

1864. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XIV.

Synodus dioecessana Buffalensis XIV in Foederatis Statibus Americae septentrionalia, celebrata anno 1864, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi. De hac synodo confer opus cui titulus: Synodus, (1901, titulus supra col. 355). P. 57: „Synodi XIV, anno Domini 1864 celebrata, exstant decreta.“

1864. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XV.

Synodus dioecessana Buffalensis XV in Foederatis Statibus Americae septentrionalia, celebrata anno 1864, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi. De hac synodo confer opus cui titulus: Synodus, (1901, titulus supra col. 355). P. 57: „Anno 1864, facta est [in synodo dioecessana Buffalensi XV] collectio decretorum quae in synodi Buffalensibus superioribus promulgabantur.“ Ex hoc textu patet duas synodos celebratas fuisse anno 1864.

1865 februarii 2. — STATUTA DIOECESIS RHEDONENSIS.

Statuta dioecesis Rhedonensis in Gallia, edita die 2 februarii 1865, sub Godefrido Brossais-Saint-Marc, archiepiscopo Rhedonensi. Exstant constitutiones in opere cui titulus: Statuta dioecesis Rhedonensis, rr. dd. Godefrido Saint-Marc, archiepiscopo Rhedonensi, edita. [Insignis.] Rennes, imprimerie de H. Vatar, impr. de Mgr l'archevêque, 1865. In-12°, vij-178 p. — Paris, Bibl. nat. B 20377. P. vij, haec statuta edita sunt, extra synodum dioecesanam, decreto dato die 2 februarii 1865. P. 115-73, appendix documentorum ad haec statuta attinentium.

1865 maii 24. — SYNODUS DIOECESANA BALTIMORENSIS VI.

Synodus dioecessana Baltimorensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalia, celebrata die 24 maii 1865, sub Martino Ioanne Spalding, archiepiscopo Baltimorensi. Exstant constitutiones in opere cui titulus: Acta synodi dioecessanae Baltimorensis sextae una cum constitutionibus ab illustrissimo ac reverendissimo Martino Joanne Spalding archiepiscopo Baltimorensi latis ac promulgatis die 24 maii anno Domini 1865. Baltimore, Kelly et Pies, 1865. In-12°, 22 p. — Washington, catholic/university. — Ipse non vidi.

1865 iulii 10. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS XI.

Synodus dioecessana Pictaviensis XI in Gallia, celebrata die 10 iulii 1865, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi. Exstant constitutiones in opere cui titulus: Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers, V, 433, 440.

1865 iulii 18-9. — CONVENTUS PASSAVIENSIS EPISCOPORUM BAVARIAE.

Conventus Passaviensis episcoporum Bavariae, habitus diebus 18 et 19 iulii 1865. **Bibliographia:** Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labore conceptae ad Lacum. Tomus quintus . . . Eriburgi Brigoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 1201-4.

EPISTOLA EPISCOPORUM DE HOC CONVENTU.

Allerdurchlauchtigster, Grossmächtigster König! Allergnädigster König und Herr!

Es nahen sich die Erzbischöfe und Bischöfe des Königreiches dem erhabenen Throne Eurer Königlichen Majestät, um in tiefster Ehrfurcht und mit festem Vertrauen Vorstellungen und Bitten in einer Sache vorzutragen, welche, wie sie für alle katholische Unterthanen Eurer Königlichen Majestät von grösster Bedeutung ist, so den Bischöfen in höchstem Grade am Herzen liegen muss. Wir meinen nämlich den Unterricht in der Geschichte an den höheren Lehranstalten Bayerns.

Es wäre eine arge Täuschung, wenn man glauben würde, der grosse Kampf zwischen Christenthum und Antichristenthum, welcher fast identisch ist mit dem Kampfe zwischen der katholischen Kirche und dem, was ausser ihr ist, werde bloss auf theologischem Gebiete gestritten. Im Gegentheile trägt das gegenwärtige Stadium dieses Kampfes gerade die Signatur, dass der Unglaube sich der weltlichen Wissenschaften zu bemächtigen sucht, in sie sein zerfressendes Gift legt, und durch diese ungläubigen und widerchristlichen Wissenschaft den unbefangenen Jüngern derselben den religiösen Glauben aus dem

Herzen reisst. Es ist nur zu bekannt, wie die Natur-Wissenschaften in unseren Tagen zu Werkzeugen der Befeindung der göttlichen Offenbarung geworden sind, wie die philosophische Speculation die religiöse Erkenntnis untergräbt; und es ist nicht minder bekannt, wie auch auf dem Wege der Geschichtsforschung und Geschichtsschreibung das Christenthum und dessen Stifter, die Kirche und ihre Institutionen in der ungerechtesten und unbegründetsten Weise befehdet werden, und wie letzteres insbesondere auch von öffentlichen Lehrern in Bayern, bisweilen in der ansehenden Hülle einer vollendeten Darstellung und, was noch gefährlicher ist, mit dem Scheine der unbefangenen Unparteilichkeit, geschieht.

Die Erzbischöfe und Bischöfe des Königreiches Eurer Majestät sehen sich mit Bedauern allerdings nicht in der Lage, Massnahmen der Staatsgewalt gegen die falsche Wissenschaft, der concordatsmässigen Stellung der Kirche entsprechend, zu verlangen. Sie müssen vielmehr dem Entwicklungsgange der menschlichen Wissenschaften mit ruhigem Vertrauen auf Gott zusehen. Denn der Irrthum, so scheint es, muss nach der Zulassung Gottes sich in allen Wendungen erst erschöpfen; aber die Wahrheit wird doch am Ende triumphiren.

Auch fehlt es nicht an Kämpfern der Wahrheit, die dem Irrthume schlagfertig nachgehen und ihn siegreich überwinden, wenn auch diese Kämpfer vielleicht noch nicht so zahlreich sind, als es zu wünschen wäre, wie ja nach der allgemeinen Erfahrung auch im Staatsleben die Elemente des Umsturzes und der Zerstörung stets viel rühriger sind, als die schaffenden und aufbauenden Kräfte.

Aber etwas ganz Anderes wäre es, wenn von Seite des Staates den Vertretern der umstürzenden Wissenschaft oder wenigstens der unkatholischen Wissenschaft ein, wenn auch vielleicht nicht beabsichtigter, Vorschub geleistet würde.

In Bezug auf das Fach der Geschichte hätten wir es nun tief zu beklagen, wenn sich, was man hört, bestätigen sollte, dass nämlich an der Hochschule zu München das von einem protestantischen Geschichtsprofessor geleitete historische Seminar sich besonderer Privilegien erfreue, und dass eben dieser Geschichtslehrer auch für katholische Candidaten bei Anstellungs-Prüfungen derselben die Prüfung abzuhalten und die entscheidende Stimme abzugeben habe.

In noch höherem Grade müssten wir es aber schmerzlich empfinden, wenn auch an den Mittelschulen, wo eine freie Wahl des Lehrers für den Lernenden ganz unmöglich ist, der geschichtliche Unterricht katholischen Schülern von Männern ertheilt werden würde, die, aus einer specifisch protestantischen historischen Schule hervorgegangen, ihren eines selbstständigen Urtheiles noch fast gänzlich entbehrenden Schülern kirchenfeindliche Grundsätze auf dem Wege der geschichtlichen Unterweisung einpflanzen würden.

Eure Königliche Majestät! Die Geschichte ist kein neutrales Gebiet, auf welchem sich gläubige und ungläubige Forscher, katholische wie protestantische Schriftsteller, in allweg friedlich die Hand reichen könnten. Nach uralter und immer gleichmassiger Erfahrung prägt sich, abgesehen von gewissen weniger feststehenden Thatsachen, in jedem geschichtlichen Erzeugnisse die persönliche Richtung des Autors aus, und es giebt darum — und wird es immer geben — eine christliche und eine unchristliche, eine katholische und eine unkatholische Geschichtsauffassung und Geschichtsdarstellung¹.

Daraus folgt aber der begründete Anspruch der katholischen Kirche, nicht nur, dass die katholische Geschichtsforschung und Geschichtsschreibung vollkommen frei gelassen, sondern auch, dass keinem Katholiken protestantischer Geschichtsunterricht gleichsam aufgedrungen werde.

¹ Wir erlauben uns hier nur auf sechs Artikel hinzuweisen, welche von einem anerkannt billig denkenden historischen Forscher in Bayern in der Zeitschrift „Katholik“ erschienen sind: „Protestantische Elemente in Geschichts- Kaisergeschichte.“ Jahrg. 1865, Seite 321—330; 316—331; 439—460. Jahrg. 1864, Seite 329—334; 369—364. Jahrg. 1863, Seite 191—209.

Wir erlauben uns darum in aller Unterthänigkeit und Ehrfurcht die Bitte zu stellen, dass an den Hochschulen alle jene Privilegien und Prärogative beseitigt werden möchten, welche direct oder indirect auch die katholischen Hörer in die Lehrsäle der ungläubigen oder protestantischen Geschichtslehrer führen müssen. Inbesonders bitten wir dringend und angelegentlich, dass bei den Prüfungen für das höhere Lehramt die katholischen Candidaten stets nur von katholischen Lehrern im Fache der Geschichte geprüft werden möchten.

Was aber die Mittelschulen betrifft, so fürchten wir keinen Widerspruch, wenn wir behaupten, dass die katholische Kirche das Recht hat, zu verlangen, dass ihre noch unmündigen Glieder gegen die Gefahren, die ein unkatholischer Geschichtsunterricht mit sich führt, durchaus gewahrt werden; dass die Bischöfe Bayerns darum die Pflicht haben, dieses Recht mit allem Nachdrucke für die katholischen Schüler in Anspruch zu nehmen; und dass es ein schreiendes Unrecht namentlich auch gegen die katholischen Eltern wäre, wenn ihre Kinder an den Anstalten, welchen sie dieselben vertrauensvoll zur Bildung übergeben haben, durch einen unkirchlichen Geschichtsunterricht an ihrem katholischen Glauben gefährdet und des frischen katholischen Lebens allmählich verlustig gemacht würden.

Mit Rücksicht darauf erlauben sich die ehrerbietig unterfertigten Erzbischöfe und Bischöfe des Königreiches die allerunterthänigste Bitte zu stellen, Euere Königliche Majestät möge die geeigneten Veranstaltungen treffen, dass an allen lateinischen Schulen, Gymnasien, Gewerbschulen und Realgymnasien der Unterricht in der Geschichte, wo es bisher noch nicht geschehen ist, den betreffenden Religionslehrern übertragen werde, welche bei der innigen Verbindung der beiden Fächer, der Religionslehre nämlich und der Geschichte, allein die nöthigen Garantien zu bieten vermögen, dass die katholischen Schüler in die katholische Geschichtsauffassung eingeführt und darin gefördert werden. Wir sind dabei bereit, in jeglicher Weise zu sorgen und mitzuwirken, dass die betreffenden Priester vor Antritt ihres Lehramtes möglichst für diesen Unterrichtsweig vorgebildet werden.

Genehmigen Euere Königliche Majestät auch bei dieser Gelegenheit den Ausdruck der unterthänigsten Huldigung, welchen in tiefster Ehrfurcht darbringen Eurer Königlichen Majestät unterthänigst gehorsamste Diener

Gregor, Erzbischof von München-Freyding.
Michael, Erzbischof von Bamberg.
Heinrich, Bischof von Passau.
Ignatius, Bischof von Regensburg.
Pancratius, Bischof von Augsburg.
G. Anton, Bischof von Würzburg.
Nicolaus, Bischof von Speyer.
Georg, Bischof von Eichstätt.

1865 augusti 3. — SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS IX.

Synodus dioecesis Molinensis IX in Gallia, celebrata die 3 augusti 1865, sub Petro Simone Ludovico Maria de Droux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Nonna synodus dioecesis Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Droux-Brézé, Dei et apostolicæ sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini

MDCCCLXVI. Molinia, ex typis A. Ducroux et Gourjon Dulac [episcopi] et cleri typographorum, MDCCCLXVI.

In -8°, 1 f. - 8 p. — Besançon, archiduché; Roma, Maristes.

P. 2., hæc synodus convocatur celebranda die 3 augusti 1865, non autem 1866 ut mendose habetur in titulo.

1865 septembris 16-8. — SYNODUS DIOECESANA TURONENSIS.

Synodus dioecesis Turonensis in Gallia, celebrata diebus 16, 17 et 18 septembris 1865, sub

Iosepho Hippolyto Guibert, archiepiscopo Turonensi.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) Ordonnances synodales du diocèse de Tours, promulguées dans le synode de 1865. [*Insigne.*] Tours, imprimerie A. Mame, 1865.

In-8°, 2 f. - XVI - 356 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. 21001.

P. 327, haec statuta promulgata sunt in synodo dioecesis celebrata diebus 16, 17 et 18 septembris

P. 273-326, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

2) Ordonnances synodales du diocèse de Tours, promulguées dans les synodes de 1865, 1876 et 1878. [*Insigne.*] Tours, imprimerie A. Mame, 1880. In-8°, 328 p. — Paris, Bibl. nat. B 21001.

P. 19, mentio synodi dioecesis celebratae die 18 septembris 1865.

P. 253-306, appendix documentorum ad haec statuta attinentium.

1865 septembris 18-20. — SYNODUS DIOECESANA NIVERNENSIS V.

Synodus dioecesis Nivernensis V in Gallia, celebrata diebus 18, 19 et 20 septembris 1865, sub Theodoro Augustino Forcade, episcopo Nivernensi B

Exstant constitutiones in opere cui titulus: Synodus, (1861, titulus supra col. 600), p. 93-122.

1865 septembris 24 - octobris 4. — CONCILIUM PROVINCIALE ULTRAIECTENSE.

Concilium provinciale Ultraiectense in Batavia, celebrata a die 24 septembris ad diem 4 octobris 1865, praeside Ioanne Zwijssen, archiepiscopo Ultraiectensi.

Bibliographia:

1) Sagra congregazione di Propaganda fide. Ponente l'eminentissimo e reverendissimo sig. cardinale Prospero Caterini. Ristretto con sommario e voto, sopra gli atti e decreti dal sinodo provinciale d'Olanda. Giugno 1866.

S. l. n. typ., (Roma), in-4°. 3 partes, 8 p. (ristretto) - 24 p. (sommario) - 7 p. (sommario addizionale o voto). — Roma, Assomptionistes.

2) Acta et decreta synodi provincialis Ultraiectensis, inchoatae die vigesima quarta mensis septembris anni millesimi octingentesimi sexagesimi quinti, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri Pii divina providentia papae noni anno vigesimo, et die quarta mensis octobris eiusdem anni conclusae, praesidente in ea rmo et illmo in Christo patre ac domino Joanne Zwijssen, archiepiscopo Ultraiectensi, Gestel St. Michaelis, ex typo-

graphia dioecesis Buscoducensis, in instituto Surdo-Mutorum.

Sine anno, in-8°, LIII - 338 - 172 - XXVIII p. (index). — Besançon, archevêché; Roma, Assomptionistes; Roma, Vaticana.

3) Acta et decreta synodi provincialis Ultraiectensis, inchoatae die vigesima quinta mensis septembris anni millesimi octingentesimi sexagesimi quinti, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri Pii divina providentia papae noni anno vigesimo, et die quarta mensis octobris eiusdem anni conclusae, praesidente in ea rmo et illmo in Christo patre ac domino Joanne Zwijssen, archiepiscopo Ultraiectensi. Romae, typis a. congreg. de Propaganda fide, soc. eq. Petro Marietti adminjstro, MDCCCLXVI.

In-8°, 296 p. — Roma, Assomptionistes.

4) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus ... Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 723-922.

I. ACTA SYNODO CELEBRANDAE PRAEVI.

1. Litterae, quibus licentia synodum convocandi et celebrandi a sancta sede postulatur.

Buscoduci, in festo Paschatis anni 1865.

Beatissime pater.

Ex quo sanctitas vestra sacram ordinariorum episcoporum hierarchiam hoc in Neerlandiae regno, maxima plane cum rei catholicae apud nos utilitate summaque fidelium gratulatione, providentissime instauravit, nihil ardentius in votis habui, quam ut pro debito metropolitani muneris, mihi, omnium licet minimo, commissi, concilium provinciale, ad praescriptum sacrorum canonum, prima, quae data esset, occasione congregarem. Numquam enimvero exploratum habere desii, sanctum ac salutarem synodos habendi morem copiosissimam praebere segetem eorum fructuum, quos ex restituito penes nos iuxta canonicas universales sanctiones ecclesiastico regimine percipere licet.

Postquam proinde in huius provinciae dioecibus, auxiliante Domino, expletum primo fuit magni sane ponderis negotium circumscriptionis parocciarum: tum vero etiam perfectum deinceps, de mandato sanctitatis vestrae, eiusque nomine et auctoritate, aliud non minus grave negotium erectionis capitulorum: eo praecipue studia curasque meas convertere potui, ut captum iam synodi pro-

vincialis convocandae consilium ad optatum exitum perducerem.

Ipsius rei gravitas, ac ceterae haud paucae officii mei sollicitudines impedimento erant, quominus convocationem ipsam, illico, seu desiderassem, exequeretur at ne diu differretur, suffraganeos episcopos de re monere non omisi, eosque anno proxime elapso una mecum adunatos, repetitis vicibus, conspicere potui, ut, post peculiare examen ab unoquoque institutum de commissae dioeceseos indigentis, studiis coniunctis ea determinarem, quae accuratori deliberationi in concilio subicienda essent. In his vero ipsis praeparatoriis conventibus concordati voto, communique omnium laetitia resolutum est, ut synodus provincialis currente hoc anno 1865 celebraretur.

Meum esse duco, beatissime pater, summa qua decet reverentia ac pietate, susceptam hanc decisionem sanctitati vestrae hinc devotissimis litteris significare: quod quidem filialis observantiae meae officium erga universi catholici orbis patrem gestiens expleo, atque eo lubentiori animo, quo certius mihi conatat, monitis ac desideriis sanctitatis vestrae me obsequi, moremque gerere in ipsa synodi convocatione et celebratione. Ac profecto illud etiam voluptate me replet, quod convenientissimum appareat, ut quemadmodum sanctitas vestra singularem prorsus ac peramantissimam de

catholicis Neerlandiae curam gerit ac constantissime gerit, ita etiam restitutarum ab ipsa hac in regione episcopali sedium antistites facto ipso ostendant, sibi maxime cordi esse ea praestare, quae ad tuendam in nostra provincia salutiferam catholicae ecclesiae doctrinam, Dei cultum augendum, cleri disciplinam servandam, populi pietatem promovendam magis magisque conducant.

Tria hoc ipso anno complentur saecula, ex quo, post erectam per felicis recordationis Paulam IV summum pontificem ecclesiasticam Ultraiectensem provinciam, a primo Ultraiectensi archiepiscopo Friderico, prima etiam inter nos habita est provincialis synodus: illi tamen nulla succedere potuit altera, prouti etiam nullus alius, pro illa aetate, constitui potuit in ea sede metropolita: maximae enim ac nunquam satis lacrymandae in hac florentissima vineae dominicae parte supervenerunt iacturae. Sed post tristissimas quae volverunt temporum vicissitudines, faustiores dies novissime rediisse visi sunt, ac per te fieri potuit, beatissime pater, ut Ultraiectensis ecclesia pristino decori redderetur. Per te etiam fit, ut obsoleta, ab annis tercentis, synodorum praxis iterum inaugurari queat!

Spem itaque foveo acceptissimam, beatissime pater, quod Deo opem ferente, et sanctitate vestra annuente et approbante, proximo autumnali tempore provinciale concilium indicere possim ac celebrare, eaque postea, quae in illo deliberata ac decreta fuerint, supremo sedis apostolicae iudicio statim humillimo obsequio subicere.

Dum vero negotium tam arduum ab apostolica approbatione pie auspiciari percipio, illud simul profiteor, me circa ea quae ordinem ad synodum respiciunt, religiose sequuturum esse, quantum sinit rerum conditio in his regionibus, illa omnia, quae in pontificali Romano et in caeremoniali episcoporum hac de re disponuntur. Ut tutius tamen ac securius in omnibus procedam, submissis precibus peto a sanctitate vestra, ut dispensationem mihi largiri velit ab iis solemnitatibus observandis, quas, cum externae sint et publicae, exequi in his locis non possemus. Cum praeterea, ob rationes quae sanctitatem vestram non latent, praes civitate metropolitana, opportunior videatur ad synodum convocandam Buscoducensis civitas, in qua, pro munere administrationis mihi creditae huius quoque dioeceseos, residentiam meam constitui humillime etiam rogo, ut facultatem mihi facere velit sanctitas vestra, synodum ipsam habendi in Buscoducensi cathedrali, sancto Ioanni evangelistae dicata. Tandem, ad cleri populi que fervorem hac occasione excitandum, sanctitatem vestram exorare audeo, ut pro accepto ab omnipotenti Domino fidelibus dispensando indulgentiarum thesauro, favores aliquos spirituales, si quidem opportunum censuerit, unico concilio consequendos concedere pro hac provincia dignetur.

Restat, beatissime pater, ut ad thronum sanctitatis vestrae supplex provolutus, mihi, coepiscopis meis, omnibus qui ad synodum convenient, clero et fidelibus nostris apostolicam benedictionem devotissime expostulem, qua roborati operi ipsi ferventius intendere possimus, omniaque illa bona consequi, quae pro gloria Dei et animarum salute ex eo, per divinam misericordiam, nobis pollicemur. Pro quo benedictionis sperandae beneficio, assiduis Deum precibus enixe flagitamus, ut sanctitatem vestram ad ecclesiae catholicae solamen ac tutelam diutissime servet incolumem, ac brevi assistere tribuat pleno sedis apostolicae triumpho,

A quem omnes Christi fideles indubitanter expectant.

Sanctitatis vestrae humillimus et obedientissimus filius

† I., archiepiscopus Ultraiectensis.

2. Responsio sacrae congregationis de Propaganda fide ad litteras praecedentes.

Beatissime pater.

Archiepiscopus Ultraiectensis post tria saecula, ab erectione Ultraiectensis ecclesiasticae provinciae persanctae memoriae Paulum IV summum pontificem, convocaturus hoc anno 1865 primam synodum provinciam post illam unam a primo Ultraiectensi archiepiscopo Friderico celebratam, licet in animo habeat sequi [ad] amassim, quantum sinit rerum conditio in illis regionibus, ea quae ordinem ad synodum respiciunt, et ea omnia, quae in pontificali Romano, et in caeremoniali episcoporum hac in re disponuntur, ut tutius tamen ac securius in omnibus procedat, submissis precibus a sanctitate vestra petit, 1. ut dispensationem illi largiri velit ab iis solemnitatibus absolvendis, quas cum externae sint et publicae, exequi in illis locis non potest. Praeterea cum ob varias rationes, praes civitate metropolitana, opportunior videatur ad synodum convocandam Buscoducensis civitas, in qua pro manere administrationis sibi creditae illius quoque dioeceseos, residentiam suam constituit, humillime etiam rogat, 2. ut facultatem illi facere velit sanctitas vestra synodum ipsam habendi in Buscoducensi cathedrali sancto Ioanni evangelistae dicata. 3. Ad cleri populi que fervorem hac occasione excitandum sanctitatem vestram exorare audeo, ut pro accepto ab omnipotente Domino fidelibus dispensando indulgentiarum thesauro favores aliquos spirituales, siquidem opportunum censuerit, finito concilio consequendos concedere pro hac provincia dignetur. Tandem 4. expostulat pro se suisque suffraganeis a sanctitate vestra benedictionem apostolicam, atque pro omnibus illis qui ad synodum convenient, clero et fidelibus, qua roborati operi ipsi ferventius intendere possint omniaque illa bona consequi, quae pro gloria Dei et animarum salute ex ea per divinam misericordiam sibi pollicentur, orando omni, qua possunt, efficacia et perseverantia omnipotentem Deum, ut sanctitatem vestram ad ecclesiae catholicae solamen ac tutelam diutissime servet incolumem ac brevi assistere tribuat pleno sedis apostolicae triumpho, quem omnes Christi fideles indubitanter expectant.

Ex audientia sanctissimi habita die 4 maii 1865.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, ad 1. et 2. benigne annuit pro gratia iuxta petita; ad 3. benigne concessit indulgentiam plenariam lucrandam in die ultima concilii, visitando ecclesiam cathedralem, ibique orando pro fidei propagatione, et iuxta mentem sanctitatis suae, ceterisque servatis de iure servandis: ad 4. denique petitam benedictionem benigne concessit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Al. c. Barnabò, praefectus.

3. Edictum convocationis synodi.

Ioannes, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ultraiectensis, provinciae Ultraiectensis metropolita, dioecesis Buscoducensis administrator apostolicus, sanctissimi domini nostri Pii divina

providentia papae IX praelatus domesticus et solio pontificio assistens;

Reverſis fratribus episcopis, venerabilibus capitalis metropolitano et cathedralibus, abbatibus, praepositis et superioribus regularibus, ceterisque ecclesiasticis personis, quae de iure vel consuetudine concilio provinciali interesse debent, salutem in Domino.

Synodorum celebrationem ab apostolis primum in ecclesia Dei inductam, iugique sacrorum antistitum usu frequentatam, maximam ac summopere salutarem vim constanter exeruisse ad fidem tuendam et inflammandam, ecclesiastici ordinis disciplinam servandam et augendam, populi mores efformandos et corrigendos, neminem sane latere potest, qui ecclesiasticae historiae fastos non penitus ignoraverit. De iis proinde sacris conventibus praescribendis urgentisque impenso semper studio sollicitae fuerunt canonicae leges ac Romanorum pontificum constitutiones. Praecipue vero sacrosancta oecumenica Tridentina synodus, utilitates innumeras prae oculis habens, quae ex susceptis communi consilio decisionibus ab episcopis unius eiusdemque ecclesiasticae provinciae in singulas eiusdem provinciae dioeceses defluunt, Spiritu sancto afflante decernendum censuit, ut provincialia concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis, renoventur¹.

Instauratae nostris in regionibus sſni domini nostri Pii papae IX providentissima sollicitudine sacrae ordinariorum episcoporum hierarchiae et istud exitium plane bonum in acceptis referendum est, ut synodales coetus, qui tribus iam a saeculis penes nos contigerunt, instaurentur et reintegrentur. Ac certe id in primis animo nobis insidebat, ex quo metropolitanae sedi Ultraiectensi, pristino redditae decori, Dei et apostolicae sedis gratia praepositi fuimus, ut nimirum regimini ecclesiastico ad communem canonum normam restituto, in synodi quoque provincialis convocatione, et celebratione prorsus conformaremur. Id namque et officii nostri rationem postulare, et erectae denuo hoc in regno per gloriosissimum pontificem episcopalis hierarchiae complementum veluti et coronidem esse debere probe noveramus.

Peculiari itaque cura in id intendere non cessavimus, ut quae ad negotium istud gravissimum sane ineundum absolvendumque necessaria et opportuna dignoscerentur, accuratiori studio ac labore diserneremus et ordinaremus. Et quo omnia feliciter et efficacius cederent, reverſos fratres episcopos comprovinciales nostros una nobiscum iterato iam collegimus, ut de decretis in ipsa synodo edendis, collatis consiliis concordissimisque animis in antecessum deliberaretur. Nec porro omisimus, eo quo par erat obsequio ac devotione, vota nostra sanctae Romanae sedi manifestare, cuius approbationis testimonia incitamento nobis fuerunt, et viros animumque addiderunt ad tantum opus aggrediendum: a qua etiam veniam accepimus, ut, loco metropolitanae ecclesiae, in cathedrali dioecesis Buscoducensis, cuius, apostolico nomine, administrationem gerimus, provinciale concilium habere nobis liceret.

Cum igitur iam nihil prohibeat, quominus ad concilii ipsius convocationem, sine ulteriori mora, deveniamus, implorato prius sacratissimo nomine salvatoris nostri Iesu Christi, qui se iugiter cum sua ecclesia adfuturum esse promisit, et beatissimae

matris eius ab origine immaculatae omniumque sanctorum praesidio, concilium provinciae Ultraiectensis in dominicam XVI post Pentecosten, 24 die mensis septembris proxime futuri, ad maiorem Dei gloriam et beatae Mariae virginis sanctorumque provinciae nostrae patronorum honorem, nec non in utilitatem ecclesiarum universae huius provinciae, in cathedrali Buscoducensis civitatis templo sancto Ioanni evangelistae sacro, Deo bene iuvante, hora 5 pomeridiana inchoandum decrevimus, et per praesentes edictales litteras indicimus et convocamus. Reverſos itaque provinciae coepiscopos, Ruraemundensem, Bredanum, Harlemensem, episcopum coadiutorem antistitis Bredani, episcopum auxiliarem nostrum in administratione dioecesis Buscoducensis, episcopum coadiutorem nostrum in archiepiscopatu Ultraiectensi, ut concilio a nobis indicto, praefixo tempore, adsint monemus et requirimus. Pro eodem insuper designato tempore in synodum ipsam vocamus venerabilia capitula ecclesiae metropolitanae et ecclesiarum cathedralium, quae per duos procuratores suffragiis absolute maioribus eligendos comparere tenebuntur. Advocamus vero etiam venerabiles abbates, praepositos regulares, praesides seminariorum et ceteras omnes personas ecclesiasticas, quae vel iure vel consuetudine, concilio provinciali interesse debent, et quibus omnibus, in quantum opus fuerit, praecipimus et mandamus, ut ad concilium statuto tempore accedant. A quare ii dumtaxat excusati habebuntur, vel per procuratorem comparere permittentur, quos, ex legitima causa per nos cognoscenda et approbanda, impeditos iudicabimus.

In ipsa synodi celebratione, praeter solemnes congregationes, ordinem solemnium sessionum, quantum pro locorum circumstantiis fieri poterit, iuxta ea sequemur, quae de ordine ad synodum in pontificali et caeremoniali Romano disponuntur. Quoad res autem in synodo tractandas, post emissam ab omnibus in prima sessione solenni fidei professionem, de iis ex catholica doctrina agatur, quae ad religionem revelatam et Christi ecclesiam referuntur adversus errores nostrorum temporum: tum vero de iis pertractabitur quae Christus ad hominum salutem efficiendam in sua ecclesia posuit, hoc est, de hierarchia primum ac regimine ecclesiae, deinde de iis quae sacris ministris commissa fuere, scilicet de praedicatione, de sacramentorum administratione, de cultu divino: succedet et de fructibus sanctificationis qui in Christi membra dimanant, quique sunt fructus pietatis et caritatis in omnibus, fructus perfectionis evangelicae in regularibus, fructus sanctimoniae sacerdotalis in cunctis clericis: ac statuatur demum de mediis promovendi inatitutionem ecclesiasticam et catholicam, deque aliis ad ecclesiasticam disciplinam spectantibus, prouti nobis et coepiscopis nostris expedire in Domino videbitur.

Atque ut in tanti ponderis negotio omnia fauste et e sententia succedant, et vota nostra, studia, consilia optatum exitum consequantur, adeamus oportet cum fiducia ad thronum gratiae, et auxiliis necessaria ardentissimis precibus a patre luminum exposcamus, ut coelesti eius gratia illustrati, quae magis recta, magis utilia, magisque consentanea sancienda sint, mentibus nostris perspecta fiant. Eapropter orationem de Spiritu sancto in missa omnibus quotidianis addendam usque ad synodi exitum, iubemus sacerdotibus omnibus archidioecesis nostrae nec non dioecesis Buscoducensis, et ut idem mandent episcopi comprovinciales nostri in Domino ipsos hortamur. Volumus autem ut

¹ Sess. XXIV, de ref., cap. 2.

primo post acceptas haec litteras dominico die in parochialibus omnibus ecclesiis praesens convocatio sollemniter e suggestu promulgetur ac vernacula lingua fidelibus exponatur, qui simul excitandi et inflammandi erant ad suas preces cum nostris sociandas, ut quae ad eorum salutem spectent, pia religiosaque sollicitudine, divina aspirante gratia, constituere valeamus, ac de profectu ipso sanctarum ovium fiant gaudia aeterna pastorum.

Quo vero et cleri et populi fervor magis ac magis augeatur, notum etiam facimus ac fidelibus praenuntiandum praecipimus, Christi in terra vicarium Romanum pontificem, non modo optatissimam apostolicam benedictionem, eoque omnium donorum auspicio, nobis nostrisque suffraganeis, atque omnibus illis qui ad synodum convenient, clero et fidelibus benignissime concessisse: verum etiam impertiri dignatum esse indulgentiam plenariam luorandam in die ultima concilii, visitando ecclesiam cathedralem, ibique orando pro fidei propagatione, et iuxta mentem sanctitatis suae, ceterisque servatis de iure servandis: quemadmodum nobis per litteras humanissimas eminentissimi praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide innotuit.

Edicimus tandem, ut hoc indictionis concilii provincialis decretum, praedicta ratione promulgatum, atque ad valvas metropolitanae et uniuscuiusque cathedralis ecclesiae, ad interiorem tamen templorum partem affixum, perinde valeat, ac si omnibus et singulis ad quos pertinet personaliter denuntiatum exhibitumque fuisset.

Datum Buscoduci, in festo sancti Iacobi apostoli, die 25 Iulii, anno reparatae salutis 1865.

† Ioannes, archiepiscopus Ultraiectensis.

II. CATALOGUS SYNODALIU.

Episcopi ordinarii.

Illius et revm̄us dominus Ioannes Zwijsen, archiepiscopus Ultraiectensis et metropolita, diocesis Buscoducensis administrator apostolicus.

Illius et revm̄us dominus Ioannes Augustinus Paredis, episcopus Ruraemundensis.

Illius et revm̄us dominus Gerardus Petrus Wilmer, episcopus Harlemensis.

Episcopi auxiliares.

Illius et revm̄us dominus Ioannes van Genk, episcopus Akratensis in partibus infidelium, coadiutor et procurator illius et revm̄i domini Ioannis van Hooydonk, episcopi Bredani.

Illius et revm̄us dominus Ioannes Philibertus Deppen, episcopus Samensis in partibus infidelium, auxiliarius archiepiscopi in administratione diocesis Buscoducensis.

Illius et revm̄us dominus Andreas Ignatius Schaepman, episcopus Esbenensis in partibus infidelium, coadiutor archiepiscopi.

Episcopi vicarii apostolici.

Illius et revm̄us dominus Petrus Maria Vrancken, episcopus Colophonensis in partibus infidelium, vicarius apostolicus Bataviensis in India orientali Neerlandica.

Illius et revm̄us dominus Ioannes Fredericus Antonius Kistemaker, episcopus Uranopolitanae in partibus infidelium, vicarius apostolicus de Curaçao in India occidentali Neerlandica.

Illius et revm̄us dominus Ioannes Baptista Swinkels, electus episcopus Amoriensis in partibus infidelium, vicarius apostolicus de Surinam in India occidentali Neerlandica.

Praesides populi.

Revm̄us dominus Henricus van den Wijmben-berg, magister generalis ordinis Sanctae Crucis.

Revm̄us dominus Adrianus Hubertus Manni, abbas Bernensium ordinis Praemonstratensis.

Canonici procuratores capitulorum.

Plurimum reverendus dominus Carolus Theodorus Schrijnen, camerarius secretus semi domini nostri, praepositus capituli cathedralis Ruraemundensis, pastor decanus Venlohae.

Plurimum reverendus dominus Ioannes Henricus Corstens, praepositus capituli cathedralis Buscoducensis, parochus ad Sanctam Catharinam Buscoduci.

Plurimum reverendus dominus Franciscus Antonius Hubertus Boermans, canonicus poenitentarius ecclesiae cathedralis Ruraemundensis, pastor decanus Werthensis.

Plurimum reverendus dominus Wilhelmus Henricus Antonius van Bijlevelt, protonotarius apostolicus ad honorem, canonicus ecclesiae metropolitanae Ultraiectensis, decanus Nardensis et parochus in Maarsse.

Plurimum reverendus dominus Theodorus Brodwer, camerarius supranumerarius semi domini nostri, canonicus ecclesiae metropolitanae Ultraiectensis, decanus et parochus Arnhemii.

Plurimum reverendus dominus Michael Theodorus Timmermans, sacrae theologiae doctor, canonicus poenitentarius ecclesiae cathedralis Buscoducensis, decanus plebanus.

Plurimum reverendus dominus Petrus Ioannes Werden, canonicus ecclesiae catholicae Bredanae, pastor ad Sanctam Catharinam Bredae.

Plurimum reverendus dominus Petrus Ioannes Gabriel, canonicus ecclesiae cathedralis Bredanae, iuris canonici licentiat, professor sacrae theologiae et litterarum.

Plurimum reverendus dominus Theodorus Iosephus Hubertus Borret, sacrae theologiae doctor, semi domini nostri cubicularius honorarius, canonicus ecclesiae cathedralis Harlemensis, ecclesiae metropolitanae par. canonicus honorarius, decanus et pastor in Vogelenzang.

Plurimum reverendus dominus Petrus Matthias Snickers, canonicus ecclesiae cathedralis Harlemensis, minoris seminarii regens.

Praesides seminarii.

Plurimum reverendus dominus Iacobus Cuyten, protonotarius apostolicus ad honorem, canonicus theologus ecclesiae cathedralis Buscoducensis, praeses seminarii episcopalis.

Plurimum reverendus dominus Cornelius van Kints, sanctitatis suae ab intimo cubiculo, canonicus ecclesiae cathedralis Harlemensis, praeses seminarii episcopalis.

Plurimum reverendus dominus Cornelius van der Veeken, canonicus theologus capituli cathedralis Bredani, praeses seminarii episcopalis.

Plurimum reverendus dominus Franciscus Petrus van de Burt, canonicus theologus ecclesiae metropolitanae Ultraiectensis, praeses seminarii archiepiscopalis, examinatus prosynodalis.

Plurimum reverendus dominus Petrus Ioannes Hoefnagels, canonicus theologus ecclesiae cathedralis Ruraemundensis, praeses seminarii episcopalis, examinatus prosynodalis.

Superioris ordinum.

Admodum reverendus dominus Augustinus Henriët, societatis Iesu, praepositus provinciae Neerlandiae.

Admodum reverendus frater Michael van der A. Maren, fratrum Minorum minister provincialis.

Admodum reverendus frater Augustinus van Uden, commissarius generalis ordinis Carmelitarum calceatrum et prior conventus Boxmerae.

Admodum reverendus frater Thomas van der Heijden, prior provincialis sacri ordinis fratrum Praedicatorum.

Admodum reverendus Antonius Konings, congregationis sacri Redemptoris in Hollandia superior provincialis.

Admodum reverendus Maria Franciscus Salesius de Neer, superior generalis congregationis fratrum beatæ Mariæ virginis matris Misericordiae.

III. ORDO AD SESSIONES.

Vide supra col. 35-44.

IV. VARIA DECRETA AD SYNODUM SPERTANTIA.

Norma celebrationis concilii.

Ioannes, Dei et apostolicæ sedis gratia archiepiscopus Ultraiegtensis, provinciae Ultraiegtensis metropolita, diœcesis Buscoducensis administrator apostolicus etc., salutem in Domino!

Communi consilio et assensu reverendorum episcoporum comprovincialium, statuimus et mandamus, in pertractandis rebus synodalibus sequentem normam servari.

1. Ut maturæ deliberationi decreta concilii subiciantur, quadruplicis speciei conventus erunt, congregationes videlicet particulares, congregationes generales, congregationes privatae, et sessiones solemnes.

Congregationes particulares (etiam commissiones et sectiones dictæ) ex certo synodali numero componuntur. Singulae partem decretorum expendant et discutiunt. Praesidet episcopus, cui adiungitur vice-praeses et notarius. Quisque synodalis interesse debet sectioni, cui adscriptus est.

Congregatio generalis coetus est, ad quem patres omnes ceterique synodi socii convenire tenentur. Praeside metropolita, in ea proponuntur et discutiuntur decreta, quae in congregationibus particularibus examinata sunt.

Congregationes privatae, in quibus patres concilii inter se deliberant, destinatae sunt ut, perspectis observationibus congregationum particularium et generalium, definiatur quid statuendum sit.

Sessiones inserviunt, ut solemniter legantur decreta, utque solemniter excipiantur vota patrum. his adesse debent omnes quotquot ad synodum vocati fuerunt.

Congregationes et sessiones habebuntur diebus et horis a metropolita determinandis.

2. Ordo in sessionibus adhibendus a pontificali et caeremoniali Romano descriptus est; qui propterea in omnibus, quatenus speciales loci ac temporis circumstantiae permittunt, observabitur. Quo ordine congregationes particulares et generales habendae sint, peculiaris schedula indicabit.

3. Quod ad deliberationem in congregationibus attinet, cura unicuique sit, ut multa diligentia praeparatus accedat. Plena cuique libertas relinquatur animadvertendi circa decreta, quodcumque sibi utile et opportunum visum fuerit. Sincero usque animo, omni cum caritate et modestia quaestiones agitentur, ita ut vanis disceptationibus locus praedatur et importunis animi motibus non impediatur recta rerum aestimatio.

Cum necessarium imprimis sit, ut clara et perspicua ratione proferantur quae quis animadvertenda esse duxerit, nec non de factis observationi-

bus accurate patribus constare debeat, idcirco ea, quae in concilii constitutiones quis optaverit notare, rediget brevi compendio, lingua latina conscripto, ad propositionem bene articulatam, additis argumentis pro ea militantibus. Scriptam schedulam porriget notario vel praesidi congregationis. Propositionis et argumentorum oralis expositio atque discussio fieri potest vel vernaculo vel latino sermone prout cuique magis placuerit.

4. Ius suffragii decisivi competit episcopis ordinis provinciae. Procuratores ordinariarum legitimè absentium pariter vocem decisivam habent. Placuit insuper patribus concedere suffragium decisivum episcopis auxiliaribus provinciae. Ceteri synodales votum consultativum exercent.

5. Immediatè post metropolitam, concilii praesidem, locum in synodo occupant episcopi ordinarii, unusquisque iuxta ordinem consecrationis. Deinde episcopi auxiliares, atque his subsequentes reverendi vicarii apostolici synodales honorarii, omnes secundum tempus promotionis. Succedunt praelati regulares, usum mitrae habentes, praedicto ordine. (Quoties vero capitulum cathedralis Sancti Ioannis collegialiter synodo intervenit, praelati regulares post capitulum assident et procedunt). Sequuntur praepositi capitulorum cathedralium, iuxta tempus consecrationis proprii antistitis; deinde, eodem illo ordine, deputati reliqui a capitulis cathedralibus. Tandem praesides seminariorum, postremo superiores ordinum; omnes observato promotionis tempore.

6. In congregationibus generalibus, episcopi induti erunt rochetto et mozetta; metropolita stola inasper rubei coloris; synodales ceteri, saeculares veste talarum regularum habitu ordinis.

7. Inchoabuntur congregationes oratione *Adsumus*, a praeside vel alio episcopo ad hoc invitato recitanda. Finiuntur oratione *Deus cuius misericordiae*, a praeside vel alio antistite dicenda; cui subiungunt omnes antiphonam beatæ Mariæ virginis *Sub tuum praesidium*; addit praeses *Ora pro nobis*, et concludit oratione *Gratiam tuam*.

† Ioannes, metropolita Ultraiegtensis.

Ordo ad congregationes particulares.

1. Inchoat illius praeses congregationem oratione *Adsumus*.

2. Compendiaria per notarium legitur relatio praecedentis congregationis particularis.

3. Iubente reverendo praeside, praelectio fit primi capituli e serie decretorum, de quibus deliberandum est.

4. Invitat illius praeses consultores, ut quae notanda censuerint in praelectum decretum, palam proferant, observata methodo praescripta in norma celebrationis concilii sub n. 3.

5. Completa discussione primi praelecti capituli, eodem modo pertractantur sequentia capita.

6. Coetui finem imponit reverendus praeses indicendo diem et horam sequentis congregationis particularis, et recitando praescriptas preces.

Ordo ad congregationes generales.

1. Incipit illius praeses conventum oratione *Adsumus*.

2. Promotor, cum necesse fuerit, insistit, ut legatur decretum et sponso detur de servando silentio et restituendis decretis. Quod, iubente metropolita, peragitur.

† Eadem ratione singula, quae sequuntur, decreta subscribantur.

3. Deinde instat promotor, ut notarius legat relationem compendiarum praecedentis congregationis generalis.

4. Facta relatione, promotor, insistit, ut mandante illius praeside, secretarius legat scriptas observationes respectivae congregationis particularis.

5. Invitantur synodales a metropolita, ut quae notanda conserint in titulos decretorum, quae modo deliberationi subiciuntur, vel in notationes congregationis particularis, servata praescripta norma, palam conferant.

6. Finita deliberatione, illius metropolita patres interrogat, an placeat finem imponere congregationi.

7. Tandem promotor insistit, ut ab illius praeside dies et hora determinetur, sequentis sollemniss sessionis.

8. Quo facto, congregatio absolvitur consuetis precibus.

Decretum de servando silentio et restituendis statutis.

Cum statuta concilii provincialis, antequam promulgentur, transmitti iusserit Sixtus V. ad sacram congregationem concilii Tridentini, ut ab ea expendantur, et quae forte emendanda sint, corrigantur, primum est inde inferre, conveniens maxime esse, ut, donec sancta sedes decreta concilii recognoverit, fuerintque postea ab episcopis ordinariis promulgata, alto religiosoque silentio teganur.

Facile insuper et illud percipitur, recti bonique leges exigere, ut via praecludatur divulgationi eorum, quae in synodi congregationibus acta et dicta fuerint. Variis quippe diversisque incommodis ansa praeretur, si quae in secretis comitiis quis proposuerit, si argumenta quae adhibuit, ratiocinandi modus quo usus est, responsa quae data fuerunt, aliis non synodalibus, sive clericis sive laicis, revelari libere possent et revelarentur.

Propterea, de consilio et consensu reverendorum patrum comprovincialium, decernimus, ut in ultima congregatione generali statuta concilii restituantur; in prima autem congregatione praeparatoria synodales, a metropolita interrogati, spondeant, se de tenore decretorum, donec recognita et promulgata fuerint, nihil divulgaturos; de his vero omnibus, quae in congregationibus peragentur, perpetuum et absolutum servaturos esse silentium. Quam sponsonem postea in sessionibus et congregationibus emittere tenebuntur, qui ad eas admissi huic obligationi nondum satisfecerint.

Decretum de concilii officialibus.

Quoniam, iuxta monitum caeremonialis episcoporum, officiales necessarii deputandi sunt in conciliis, ut scilicet cuncta recto ordine et optata dignitate peragentur, de consilio et assensu reverendorum patrum, quondam synodales ad varia officialium munera seligere decrevimus. Constituimus itaque:

1. Praefectum hospitiorum: plurimum reverendum dominum I. H. Corstens, capituli ecclesiae cathedralis Buscoducensis praepositum.

2. Concilii promotorem: reverendum admodum patrem A. Henriet, societatis Iesu superiorem provincialem.

3. Secretarium: plurimum reverendum dominum F. P. van de Burgt, ecclesiae metropolitanae Ultraiectensis canonicum, seminarii archiepiscopalis praesidem.

4. Lectores in singulis congregationibus generalibus nominabuntur.

5. Notarium plurimum reverendum dominum C. van Kints, ecclesiae cathedralis Harlemensis canonicum, seminarii episcopalis praesidem.

6. Caeremoniarium: plurimum reverendum dominum C. van der Veecken, ecclesiae cathedralis Bredanae canonicum, seminarii episcopalis praesidem.

7. Iudicem querelarum et excusationum: plurimum reverendum dominum C. T. Schrijnen, capituli ecclesiae cathedralis Ruraemundensis praepositum; et plurimum reverendum dominum I. Cuyten, ecclesiae cathedralis Buscoducensis canonicum, seminarii episcopalis praesidem.

8. Concionatores: plurimum reverendum dominum T. I. H. Borret, ecclesiae cathedralis Harlemensis canonicum; reverendum admodum patrem A. H. Konings, congregationis semi Redemptoris superiorem provincialem; plurimum reverendum dominum T. Brouwer, ecclesiae metropolitanae Ultraiectensis canonicum.

Instructio officialium concilii.

1. Munia praefecti hospitiorum.

Omnem adhibet diligentiam, ut clerici, ad synodum venientes, honestis excipiantur hospitibus, aut diversoria in civitate inveniant, eorum statui congruentia.

2. Munia promotoris.

Promotor, cuius munus est, urgere actiones synodales, seu insistere, ut omnia, quae in synodo agenda sunt, celeriter et fructuose perficiantur, in primis in sessionibus et congregationibus generalibus, quoties propter accessum novorum synodaliū requiritur, illum praesidem rogat, mandare velit, ut legatur decretum et promissio fiat de servando silentio; deinde, ut legatur relatio praecedentis congregationis generalis cum animadversionibus propositis in particulari congregatione. Postea petit et insistit, ut pergatur ad deliberationem et decreta legantur, ad quae spectant observationes.

In sessionibus, tempore opportuno instat, ut praelegantur decreta et sequens indicetur sollemnis sessio. Praeterea, in prima et ultima sessione, insistit, ut mandante metropolita singuli synodales nominatim vocentur. Tandem, in congregationibus generalibus et sessionibus, notarium invitat, ut de his, quae gesta sunt, instrumentum conficiat.

Postremo, in fine ultimae congregationis, decreta restituenda colligit redditque illius metropolitae.

3. Munia secretarii.

Ad secretarium spectat, primo, curare ut pridem quam synodus inchoetur et aliqua sessio habeatur, futurae sessionis edictum affigatur valvis ecclesiae, secundo, in prima et ultima sessione nominatim vocare omnes, qui ad synodum accedere debuerunt; tertio, legere una cum sociis, quae in congregationibus generalibus et in sessionibus legenda sunt; quarto, in sessionibus patres interrogare, an praelecta decreta placeant, atque responsum deferre ad metropolitam.

4. Munia notarii.

Qui constitutus est notarius principalis, absentes a sessionibus et congregationibus generalibus notat; singulorum, qui fidei professionem emittunt, nomina scribit; comitatur secretarium patres interrogantem an placeant decreta; et in fine cuiuslibet congregationis generalis et sessionis, rogatus a promotore, ut de his, quae gesta sunt, instrumentum conficiat, respondet se facturum. Confectum instrumentum praesidi subscribendum offert.

Notarii sectionum nomina absentium a congregatione particulari scribunt; allatas excusationes praesidi commissionis renuntiant; praelegenda in sessione legunt; actorum in congregatione particulari instrumentum faciunt, et praesidi sectionis subscribendum exhibent.

5. Munia magistri caeremoniarum.

Curam habet, ut in processionibus, in missa solemni et in cæremoniis, omnia secundum pontificalis et caeremonialis Romani præscripta debito ritu, cultu et maiestate fiant.

6. Munia iudicum querelarum et excusationum.

Deputantur iudices, ut, contingente casu, criminalis querelas et civiles lites audiant, ac summario iudicio de utrisque causis sententiam proferant. Ad eosdem iudices pertinet, quaestiones circa ordinem sedendi seu præcedendi inter congregatos forte excitatas, brevi manu, ut dici solet, ita componere, ut nulli præiudicium inferatur: ad eos pariter deferendæ sunt excusationes eorum, qui ad synodum non accesserunt, vel nondum completo concilio abire desiderant.

Decretum de inchoanda synodo.

In nomine sanctæ et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Ioannes Zwijzen, archiepiscopus Ultraiectensis, provinciae Ultraiectensis metropolita etc.

Invocato divino nomine, implorata Dei genitricis intercessione, ad maiorem gloriam Dei omnipotentis, ad laudem beatissimæ virginis Mariæ sine labe conceptæ, et sancti Iosephi Deiparæ sponsi, in honorem sancti Petri, principis apostolorum, sanctorum dioecesium nostræ provinciae patronorum, ad utilitatem cleri et populi, de consilio et consensu reverendorum episcoporum comprovincialium, decernimus et declaramus, concilium provinciale metropolitana nostra auctoritate indictum et convocatum, hac ipsa die 25 septembris incipere et inceptum esse.

Decretum de emittenda professione fidei.

Semper in ecclesia Dei hæc disciplina viguit, ut patres ad sacra comitia coeuntes, se catholicam fidem profiteri, et præcedentia œcumenicæ concilia recipere ac admittere, publice protestarentur. Ad hæc, sacrosancta Tridentina synodus præcipit omnibus, qui de iure vel consuetudine synodo provinciali interesse debent, ut in ipsa prima synodo provinciali ea omnia et singula, quæ ab hac sancta synodo definita et statuta sunt, palam recipiant, nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeant et profiteantur, simulque hæreses omnes, a sacris canonibus et generalibus conciliis, præsertimque ab hac eadem synodo damnatas, publice detestentur et anathematizent. Nullam tamen specialem fidei formulam eum in finem adornavit Tridentinum concilium. Cum autem in formula, quam postea concinnavit Pius IV alia non contineantur, præter illa, quæ Tridentinum speciatim exprimenda præcepit, merito decisum fuit, illam ab omnibus esse adhibendam, qui Tridentini decreto obstringuntur ad fidei professionem. Quare decernimus et mandamus, ut quicumque ad coetum synodalem convenerunt, modo usitato fidei professionem emittant iuxta formam a Pio IV præscriptam.

Decretum de non afferendo præiudicio.

Ne, ex edicto convocationis ad concilium, aut ex statuto ordine sedendi, vel ex aliqua cuiusquam actione in synodo, quaestiones futuris temporibus oriantur de acquisito vel amisso iure aut privilegio, decernimus et declaramus, quod nulli propterea præiudicium generetur, aut novum aliquod ius acquiratur.

¹ Cf. Bened. XIV. *De syn.*, lib. IV, cap. 1 et 2.

² Cf. Bened. XIV. *De syn.*, lib. IV, cap. 2.

Decretum de modo vivendi.

Quoniam opus, ad quod accingimur, gravissima et sacratissima religionis negotia complectitur, vires autem humanæ haud pares sunt, ut ea, quæ sunt Dei, prout oportet, perficiant: ea propter statum, omnes et singulos, qui ad synodum accesserunt, maxima, qua valemus, affectione et instantia monendos esse, prout in Domino monemus, ut, dum sacris concilii laboribus curæ impendunt, abundantes sint in omni opere bono. Precibus et sacrificiis, ieiuniis et elemosynis postulemus a Deo, ut det nobis assistentem sapientiam, ut mittat illam de coelis sanctis suis, ac nobiscum sit et laboret. Sic quippe, miserante Domino, contingat, ut scientes quid acceptum sit apud Deum, tum verbo tum exemplo corrigamus segnitiam eorum, qui sunt in terra, et quæ Deo placent, doceamus homines.

Decretum de non discedendo.

Reverendos episcopos, concilii patres, qui nobiscum congregati sunt, enixe in Domino hortamur, ne priusquam modo consueto conventus synodalis dimissus fuerit, discedant, nisi forte legitima urgente ratio, a nobis diiudicanda et approbanda, exoriat. Si quis propterea veniam abeundi receperit, idoneum procuratorem deputare tenebitur, qui decreta concilii suo et antistitis sui nomine suscipiat eisdemque subscribat.

Cæteris concilii sociis in virtute sanctæ obedientiæ prohibemus, quominus ante finem concilii recedant, nisi causa discessus a iudicibus querelarum et excusationum cognita et a nobis comprobata fuerit.

Decretum de subscribendo synodo.

Ordinant et præcipiunt sanctiones ecclesiasticæ, in conciliorum provincialium celebratione servandæ, ut ea quæ communi patrum assensu constituta et definita fuerunt, singulorum patrum subscriptione firmentur. Adhortamur itaque singulos huius concilii patres, ut secundum ordinem statutum ad altare accedant et nobiscum manu propria subscribant concilii decretis.

Decretum de proximo concilio provinciali.

Antiquissimus ecclesiæ mos est, ut antequam synodus provincialis absolvatur, sequentis concilii indicetur celebratio. Cupientes in omnibus venerandæ traditionis vestigia premere, quemadmodum inde ab initio synodi mens nostra fuit, de consilio et consensu reverendorum patrum decernimus et ordinamus, proximum concilium provinciale elapsis a præsentis synodo tribus annis, id est, anno 1868, implorata prævie sanctæ sedis apostolicæ venia, indicendum et convocandum esse. Quod si tempore statuto synodus provincialis non habeatur, episcopi ordinarii, facto verbo cum seño, ad metropolitam conveniant, quemadmodum titulo II, cap. 4, præsentis synodi decretum est.

Decretum de finiando concilio.

Singulari divinæ clementiæ favore pretiosum nobis contigit privilegium convocandi, celebrandi feliciterque ad exitum deducendi synodum provincialem, in qua unanimi patrum suffragio et salutaribus synodalium consiliis statuta sunt de fide, de moribus, de disciplina, quæ pro temporum nostrorum indigentis sancienda in Domino videbantur. Summas Deo optimo maximo gratias referentes pro universis beneficiis, quæ durante synodo nobis omnibus conferre dignatus est, de consensu reverendorum patrum decernimus et declaramus, ad laudem Dei omnipotentis, huic primo provinciae Ultraiectensis concilio finem imponi et iam impositum esse.

ACTA CONGREGATIONUM GENERALIUM ET
SESSIONUM.

[Excerpta.]

Secundum ordinem praestitutum, habitae sunt congregationes generales in conclave maiori domus pastoralis parochiae Sancti Iohannis, diebus 24, 26, 28 septembris et 3 octobris, sessiones vero diebus 25, 27, 29 et 4 octobris in cathedrali Buscoducensi. [In] congregatione] post allocutionem, illius praeses coetus annuntiavit, literas procuratorias omnes rite examinatas fuisse, universos propterea deputatos recipi inter concilii socios... [Dein] notificavit, de consensu episcoporum ordinariorum ius suffragii decisivi collatum fuisse episcopis auxiliariis provinciae. Haec cum peracta essent, metropolita exposuit, quibus de causis fieri solet, ut universus synodali coetus distribuatur in sessiones seu congregationes particulares, et collectum pro praesenti synodo earum congregationum indicem publicavit. [In II sessione] ad exemplum Tridentini concilii, sessione 25, lectio [partis] decretorum in sequentem diem, hanc eandem sessionem continuando, dilata est. Sermones habiti sunt in prima sessione a plurimum reverendo domino Borret, de memorabili facto restauratae post saecula synodi provincialis et de maximis commodis conciliorum, necnon de damnis, quae ex eorum neglectu oriuntur: in secunda sessione, ab admodum reverendo patre Konings de libertate ecclesiae, qua in regno Neerlandiae catholici fruuntur: et vespere 4 octobris ad populum.

ACCLAMATIONES.

Accl. Sempiterno omnipotenti Deo, uni et trino, laus et adoratio, honor ac gloria ab omni creatura in perpetuas aeternitates.

Resp. Amen, amen. Laudemus, glorificemus et superexaltemus eum in saecula.

Accl. Deo ac salvatori nostro Iesu Christo, regi regum et domino dominantium, omne genu flectatur, et adorent eum omnes tribus terrae.

Resp. Adoramus te, Christe, et benedicimus tibi, qui es super omnia Deus benedictus in saecula.

Accl. Gloriosissimae coelorum reginae, virgini deiparae, sine labe conceptae, dulcissimae christianorum matri, laus et cultus perennis.

Resp. Tu laetitia Israel, tu honorificentia populi nostri, monstra te esse matrem, et intercede pro nobis.

Accl. Beatissimo patri ac domino nostro Pio papae IX, Christi in terris vicario, pastorum pastori, episcopalis hierarchiae in provincia nostra instauratori, auxilium de sancto, gaudium in pace, D multi anni et aeterna memoria.

Resp. Multi anni et aeterna memoria. Dominus conservet eum et vivificet eum, et beatum faciat in terra, et non tradat eum in animam inimicorum eius.

Accl. Vigilantissimo archiepiscopo et metropolitae Iohanni, primo post saecula in provincia nostra huius synodi auctori et praesidi, cum multis annis magnae gratiae, grati greges et gaudia aeterna pastorum.

Resp. Dilectum nobis antistitem, Domine, pro tua pietate diu sospitem serva, tecumque in aeterna beatitate corona.

Accl. Reverendis episcopis, synodi huius patribus, gratiarum actio, merces copiosa laborum et felix ad ecclesias suas reditus.

Resp. Sapientissimis fidei ac morum magistris, gratiae et merces magna nimis.

Accl. Reverendis episcopis, vicariis apostolicis, indefessis apud transmarinas gentes fidei praeconibus, salus et benedictio.

Resp. Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona.

Accl. Venerabilibus abbatibus, dignitariis et canonicis, atque universis ecclesiasticis viris, saecularibus ac regularibus, qui in partem laborum suorum a patribus in hac synodo vocati sunt, gratia et merces plurima.

Resp. Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis, et dirige gressus nostros in viam pacis.

Accl. Omnibus huius provinciae utriusque cleri sacerdotibus ac universo populo fidei, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Resp. Praetende, Domine, super famulos tuos spiritum gratiae salutaria, et perpetuum eis rorem tuae benedictionis infunde.

Accl. Civitati ac populo hospitali Buscoducensi gratiae et pax, dulcissimae matris tutela, et diuturna prosperitas.

Resp. Salva, Domine, populum tuum, et benedic haereditati tuae. Amen, amen.

Dein patres accesserunt ad osculum pacis a metropolita accipiendum. Tandem archiepiscopus gratias animi sensa synodalibus pandit, et quaecumque sint fausta, quaecumque bona a Domino apprecatus est.

Omnibus sic peractis, coetus conciliaris ritu processionali in sacristiam recessit.

VI. ACTA SYNODI CELEBRATIONEM SUBSECUTA.

1. Epistola sacrae congregationis de Propaganda fide ad reverendum patrem dominum archiepiscopum Ultraiectensem, de recognitione actorum et decretorum synodi.

Illius et reverende domine.

In generalibus comitiis habitis die 18 iunii, sacrum consilium christiano nomini propagando acta et statuta synodi Ultraiectensis nuper Buscoduci, te praeside, celebratae examinanda suscepit. Ac primo quidem cum eminentissimis patribus ea considerate perpendissent, non potuerunt quin diligentem in fide exponenda curam, solertem adversus recentiores errores declarationem, summam denique in confirmanda disciplina prudentiam commendarent, adeoque insignem pastorum erga dominicum gregem sibi commissum sollicitudinem summis laudibus extollerent. Eisdem etiam ordinationes et statuta, si paucae, correctiones atque animadversiones excipias, quas hac mea epistola amplitudini tuae significo, recognoverunt, atque ab omnibus inviolabiliter asservari mandarunt.

Porro cum patres in eadem synodo congregati supplicandum sancto domino nostro proposuissent¹, ut, cum provinciale concilium, attentis regionum illarum difficultatibus tempore a iure statuto haberi non possit, liceat episcopis ad metropolitam convenire, ut de rebus ecclesiae pertractent: itemque ubi synodus dioecessana iisdem de causis non celebretur, singuli antistites capitulum aliosque viros scientia ac pietate spectatos ad eundem finem convocare possint, sanctitas sua episcoporum voto annuit, perdurantibus in Neerlandia praesentibus christianae rei difficultatibus, uti ex alligato decreto manifestum est.

Praeterea, etsi ex capite 4 tituli IX, diversam methodum in parochiarum collatione adhiberi pateat ab ea quam, ad sensum Tridentini decreti², decla-

¹ Tituli II, cap. 4.

² Sess. XXIV, cap. 18, de ref.

rarum summi pontificis Clemens XI. per litteras sacrae congregationis Concilii die 10 Ianuarii 1721; et Benedictus XIV. constitutione *Cum illud*, die 14 Octobris 1748, nihilominus eminentissimi patres attentis peculiaribus Neerlandiae circumstantiis, methodi haecenus adhibitae continuationem, facto verbo cum summo et donec aliter a sancta sede disponatur, permitti posse existimarunt. Porro sanctitas sua sententiae sacrae congregationis benigne accessit.

Quae cum ita sint, tuae nunc erunt partes ut, iuxta correctiones et animadversiones quas inui. eorundem decretorum volumen complementum accipiat. . . . Quae ubi perfeceris ac in publicam lucem acta et decreta edij curaveris, duo exemplaria ad sacram congregationem dare non praetermittes. Post haec Deum precor ut te diu sospitem et incolumem servet.

Amplitudinis tuae ad officia paratissimus.

(Sign. erat.) Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
(Sign. erat.) H. Capalti, secretarius.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 19 Iulii 1866.

Reverendo patri domino Ioanni Zwijsen, archiepiscopo Ultraiectensi.

2. Decretum

sacrae congregationis de Propaganda fide,
circa acta et decreta synodi.

Postquam constituta a sanctae memoriae Paulo IV. ecclesiastica Neerlandiae provincia prima Ultraiectensis provincialis synodus anno 1665 habita fuerat, adeo miserandum in modum, grassante calviniana haeresi, religionis status in iis regionibus subverti coepit, ut, occisis electivae pastoribus, catholicoque nomine pene intermortuo, nulla sive ecclesiasticae disciplinae constabiliendae, sive celebrandae ad id concilium ratio plane superfuerit. Verum ubi primum a summo domino nostro Pio divina providentia papa IX in eodem Hollandiae ac Brabantiae regno ordinariorum episcoporum hierarchia, de apostolicae auctoritatis amplitudine iterum suscitata est, nihil ipsi potius fuit quam ut eosdem pastores ad eam sollicitudinem ac studium hortaretur, quo catholicam religionem magis in dies roborari, lactiusque florescere curarent: decernentes ea quae ad iuris communis executionem disciplinamque confirmandam pertinerent.

Itaque, cum nuper reverendus pater dominus archiepiscopus Ultraiectensis, ceterique episcopi suffraganei Neerlandicae provinciae, impensis sanctitatis suae votis obsequentes, pro salubri directione suarum ecclesiarum, divinique cultus augmento et populorum sibi commissorum salute, summorum quoque pontificum et concilii Tridentini decretis inhaerentes, synodo provinciali celebrata, plures ordinationes ac statuta ediderint, eaque ut examini subiicerentur ad sacram congregationem de Propaganda fide transmiserint: eadem sacra congregatio, in generali conventu habito die 18 Iunii 1866, curam et sollicitudinem archiepiscopi et episcoporum praedictorum circa fideles sibi commissos plurimum in Domino commendans, eiusmodi ordinationes et statuta diligenti perquisitione adhibita expendit, paucisque exceptis correctionibus atque animadversionibus, quas in adiuncta epistola iussit eidem archiepiscopo significari, eadem summis laudibus prosecuta est, atque in eum finem ut ab omnibus ad quos spectat inviolabiliter observentur recognovit.

Quam sacrae congregationis sententiam cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secre-

tarius summo domino nostro, in audientia habita die 1 Iulii eiusdem anni retulisset, sanctitas sua in omnibus probavit, eaque de causa decretum hoc expediri iussit.

Locus et sigilli. Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 Iulii 1866.

3. Decretum

sacrae congregationis de Propaganda fide,
circa synodum provinciae et dioecesanam
celebrandam.

Cum reverendus pater dominus archiepiscopus Ultraiectensis, alique Neerlandiae episcopi in provinciali synodo congregati, attenta difficultate cogendi concilia illis ipse regionibus, proponendum indicassent, ut cum provincialis synodus tempore a iure statuto haberi nequeat, episcopi huiusmodi defectum supplere possint, ad metropolitam conveniendo ut de ecclesiasticis negotiis pertractent, itemque ubi synodus dioecesa non possit celebrari, eidem defectui occurrant singuli antistites, capitulum alioque viros scientia ac pietate spectatos ad eundem finem convocando: sacra congregatio de Propaganda fide, in generalibus comitiis habita die 18 mensis Iunii, propositione synodi diligenter considerata, eidem suffragio suo adstipulata est, ac summo domino nostro supplicandum censuit, ut episcoporum voto benigne pro nunc assentiri dignaretur.

Quam sacrae congregationis sententiam cum infra-scriptus sacrae congregationis secretarius eidem summo domino nostro in audientia habita die 1 Iulii retulisset, sanctitas sua benigne probavit.

Locus et sigilli. Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 Iulii 1866.

Litterae Illustrissimi archiepiscopi metropolitae, quibus acta et decreta synodi provincialis promulgantur.

Ioannes, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ultraiectensis etc. etc.

Rvnis fratribus episcopis, venerabilibus capitulis metropolitano et cathedralibus, decanis, parochis, praepositis et superioribus regularibus, ceterisque nostrae provinciae personis ecclesiasticis, laicisque fidelibus, salutem in Domino.

Quod vehementer in votis erat, post inauratam in nostris regionibus a summo pontifice Pio IX. qui ecclesiae gubernacula gloriosissime tetet, ordinariam episcoporum hierarchiam, licuit nobis, nulla certe nostra, unius at vero Dei coelesti ope virtuteque adiutis, primam ab eo laetissimae memoriae eventu provinciae synodum Ultraiectensem superiore anno indicere ac celebrare. Nihil sane potius pastoralis nostrae sollicitudo habuerat, ex quo erecta denuo metropolitana sedes adsignata nobis fuit: nihil porro etiam iucundius, nihil magis faustum contingere nobis poterat.

Equidem non pauci sunt nec parvi ponderis quae ad Dei gloriam animarumque salutem promovendam, in initis consiliis cum venerabilibus nostris in episcopatu fratribus ac maturi multorum deliberatione rite omnibus perpensis, pro munere nostri episcopalis officio, peragenda in ea synodo ac decernenda censuimus. Quo sana professionis catholicae doctrina a maioribus accepta inter

fideles curae nostrae commissos inviolata servetur, in tantis aetatis praesertim nostrae, contra religionem sanctam Dei que ecclesiam monstrois opinionum portantis, solliciti plane fuimus indeclinabilem fidei regulam demonstrare, doctrinam de vera Christi ecclesia tradere, inconcussa eiusdem ecclesiae dogmata identidem exponere. Quoad ecclesiasticam autem disciplinam, nihil omisimus quod necessarium opportunumque videretur ad salutis mediae digne dispensanda, sacrorumque ministeriorum officia recte exercenda, ad cleri sanctimoniam, doctamque institutionem fovendam, ad morum honestatem pietatemque in populo excitandam, ad divini cultus splendorem et dignitatem augendam. Atque illud in hisce curavimus sedulo, ut, prouti, iuxta iuris communis leges, regiminis ecclesiastici formam per nos restituta fuit, ita etiam ad earundem legum praescriptum, omnia exigenter ac praestarentur.

Pandere, itaque non dubitamus, fructus ex celebrata synodo, pro universa ecclesiastica provincia copiosissimos nobis, Deo benedicente, polliceri. Et haec quidem firmissima spes, eo maior et gratior evadit, quo magis antiquum et solemne habuimus in illis omnibus, quae docuimus statuimusque, Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem et magistram; ducem sequi, et quo plenior fuit illa, quam omnes in synodo publice professi sumus, devotenterque obtestati, erga Petri cathedram reverentia et concordissima adhaesio. Non modo enim maiorem eo ipso synodi decreta sibi vindicant vim et auctoritatem, sed insuper ubi integra ac immota manet observantia et submissio in sedem principem, quae unitatis origo est ac fundamentum, cetera quoque bona, quae Christus ecclesiae suae super firmam petram aedificatae abundanter largitur, deesse non possunt.

Quod rem nostram iam vero respicit, quae acta decretaque omnia in ipso provinciali concilio (+a) nobis, una cum venerabilibus fratribus episcopis, fuit auspiciatissime condere tributum atque praefinire; ea, religiosa veneratione, velut apprime nostrum noveramus, utque traditum est lege lata in summorum pontificum constitutionibus, supremo ipsius apostolicae sedis arbitrio recognoscenda subicere properavimus. Cumque eadem expensa

et revisa rursus ad nos transmittenda aemus pater disposuerit, iam nihil nos retinet quominus illa tamquam provinciae leges, nulla mora interposita, nota faciamus. Quare, implorato divino numine, beatissimae Mariae virginis sine labe originali conceptae et omnium sanctorum patrocinio, ad maiorem Dei laudem et honorem, praefati concilii nostri provincialis Ultraiectensis decreta in volumina apposite edita, et prouti a sancta sede recognita fuere, per praesentes litteras auctoritate nostra metropolitana solemniter promulgamus, atque ut ab omnibus ad quos spectat fideliter observentur mandamus ac sancimus.

Sacerdotium virtutum spiritus, quo provinciae clerus informatur, comportaue fidelis populi religio certo nobis argumento sunt, decreta ipsa non tantum volenti, verum etiam gratissimo animo ab omnibus exceptum iri. Ac profecto, dum id, gaudio perfusi, animo reputamus, nulli sunt salutare effectus quos ex concilio nostro non exspectemus. Quomodo enim ad nihilum valeret sanctae leges, nisi fierent vitae regulae actionumque norma: ita nullum eis validius fulcimentum, nulla meliora earundem auspicia, nisi cum id ipsum, quod iubent, amore et caritate prosequimur. Amemus itaque et diligamus quae per episcopos a Spiritu sancto posita regere ecclesiam Dei, statuta sunt ac mandata, ut eo etiam suavius sit eadem servare atque moribus exprimere.

Faxit Deus optimus maximus, intercedentibus beata Maria virgine Deipara omnibusque provinciae patronis coelestibus, ut vota ac desideria nostra plenum consequantur exitum, ac super fideles nostros, Dei testamentum legesque paternas custodientes, uberrimae principis pastorum Christi laeu benedictiones constantissime diffundantur. Id autem ut obtinamus a Domino, adeamus cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Ita equidem inherit nobis excelsus vires necessarias, tribuit elargiturque fausta et bona rogata, utpote abunde repromissa instanter orantibus.

Datum Buscoduci, in festo sanctae Annae, matris beatae virginis Mariae, die 26 mensis iulii 1866.

+ Ioannes, archiepiscopus Ultraiectensis.

DECRETA.

TITULUS I.

De religione revelata et ecclesia Christi.

Caput I.

De revelatione atque ordine supernaturali.

Omne dogmatum nostrorum principium radicem desuper ex coelorum Domino accepit. ¹ nostraque sacrosancta religio, quae non hominum, sed Dei opus est, supernaturali revelatione tota innititur. Ut itaque, quo profundius iactum fuerit fundamentum, eo solidius aedificium consistat in ipso angulari lapide Christo Iesu: a supernaturali revelatione initium sumit provincialis haec synodus, in nomine Domini congregata.

Si primordia ipsa humanitatis recolimus, Deus supernaturali ratione semet revelavit protoparentibus, quos in iustitiae ac sanctitatis statu constituit praestantissimisque donis locupletavit. Eodem, misericordia motus, iterum sua voce consolatus est Deus, cum, donis illis, quae naturae indebita erant, per culpam perditis, missurum se esse reparatorem promisit.

Incepta hac ratione redemptionis oeconomia, non desuit Deus revelatione sua supernaturali hominibus adesse: et ea quidem adfuit patriarchis a Noe usque ad Moysen, eademque, singulari prorsus ratione, praesto fuit populo Israelis, non interrupta prophetarum serie; et postquam multifariam multisque modis loquutus esset patribus in prophetia, novissime, ubi venit plenitudo temporis, loquutus est nobis in Filio suo unigenito, quem constituit haereditem universorum, quemque in mundum misit, ut Iudaeos qui sub lege erant redimeret, gentes quae non cecebantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, et omnibus fieret magister veritatis ac salutis via.

Deus ergo non est solummodo auctor naturae, sed fieri etiam dignatus est auctor gratiae. Tamquam auctor naturae, „non sine testimonio semetipsum reliquit“ ¹ humanaeque rationi manifestatur per ipsam creaturam rerum universalitatem. „Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur:“ ² tamquam auctor gratiae, aliam superaddidit longe praestantioris manifestationem sui ipsius, quae nempe consistit in revelatione supernaturali.

¹ S. Ioan. Chrysost., *Interp. in Iesai.*, cap. 1, [opp., ed. Montfaucon, VI, 4 C].

² Gen. III, 15.

¹ Act. XIV, 16.

² Rom. I, 20.

Ordo non nisi divinae liberalitati ac benignitati extremum huiusmodi revelationis donum in acceptis referendum est; sed si ratio habeatur naturae nositae prouti illam conspicimus in deterius commutatam per peccatum originale, apprimè congruum summæ Dei in genus humanum providentiæ ostenditur, ut necessitatibus imbecillitatis nostræ aliquo supernaturalis revelationis praesidio succurreret. Compertum namque est obscurissimis errorum ac ignorantiae tenebris, circa ipsam naturalem Dei finisque hominis notionem, obvolvi ac depravari non solum quidem nationes, cum revelationis lumine destitutæ sunt, verum etiam singulos homines: cum pativis tantummodo intelligentiæ viribus sese insipienter committunt.

Tantum Dei beneficium non agnoscunt et in illud ingratisimi sunt perditii illi homines, divinae gloriæ osores, qui id omne quod naturae limitibus non continetur spernendum atque amandandum esse audent affirmare, quique non erubescunt asserere divinam revelationem non solum nihil prodesse, verum etiam nocere hominis perfectioni¹.

Commendamus animarum pastoribus, ut saepe in fidelium mentes revorent sollicitam peculiaremque curam, quam Deus gessit humani generis, illud instituens supernaturali ratione. Exponant sedulo, non satis habuisse Deum animam rationalem in nobis creasse, sed lumen etiam supernum revelationis addidisse, atque ita per semetipsum tradidisse quæ agenda et credenda a nobis sunt, ut divinae eius maiestati accepti esse possimus. Dum vero ista diligenter explicant, omni studio curent, ut grati animi sensus magis semper magisque in fidelium cordibus foveantur, divinaeque nostrae religionis amor in ipsis crescat et augeatur.

Sed ut id fructuosius praesentent, altius adhuc assurgendum est in enarranda divina in homines benignitate. Etenim supernaturalis revelatio non simpliciter ceu praesidium et auxilium rationis data est, sed in illa agnoscimus medium necessario connexum cum naturae elevatione ad finem supernaturalem. Divinae autem largitatis veluti centrum in hoc elevationis beneficio reperitur, aliaque nobilissima dona, quæ hominibus contulit clementissimus Deus, ab illo dependent et cum illo coniunguntur.

Etsi, videlicet, naturae suae viribus atque excellentiæ, ad eam solummodo felicitatem tamquam ad finem tendere homo, possit, quæ consistit in naturali coniunctione cum Deo, naturali scilicet cognitioni naturalique amoris proportionata ac respondente: illi tamen praestitutum voluit Deus longe altiorem ac praestantiorē finem, qui nempe consistit in coniunctione cum Deo ultra cuiusvis naturae creatæ facultates posita, et de qua Ioannes ait²: „Cum apparuerit, singles ei erimus, quoniam videmus eum sicuti est.“ Posito autem libero Dei decreto hominem evahendi ad finem adeo excelsum, revelatio supernaturalis necessaria erat, tum ad annuntiandam homini altissimam huiusmodi destinationem, tum ad veritates pandendas quæ ad illam referuntur, tum denique ad media ostendenda quibus ad eandem possit perveniri. Hisce vero omnibus, aliisque quæ cum his cohaerent, ordo ille constituitur qui supra naturam est: contra quem catholicae ecclesiae christianique nominis hostes, hac nostra praesertim aetate, bellum saevissimum indixerunt. Ipsorum blasphemias totis viribus reiicimus ac detestamur.

Quod nominatim spectat ad media beatitudinis supernaturalis acquirendæ, cum ambigendum non

¹ Prop. 6, inter damnatas a Pio IX, 8 decembris 1864.

² I Ioan. III, 2.

ait esse illa oportere tanto fini, proportionata, non in naturae viribus reperite illa possumus, sed ea unice obtinemus ex gratiæ supernaturalis auxiliis. Per gratiam quidem, quæ abunde ornati erant, fiebat, ut ad eum finem tendere possent, protoparentes adhuc stantes: post praevaricationem vero non nisi per gratiam quam nobis comparavit novus Adam, redemptor noster Iesus Christus, salutis opera edi possunt, instauratumque est quod in primo Adamo ceciderat. „Nec enim aliud nomen est sub quo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri,“³ et „ubi abundavit delictum, superabundavit gratia“⁴.

Capit. II.

De fidei necessitate et praestantia.

Qui gratia salvati sumus, ad aeternam salutem pervenire non possumus, nisi per fidem, et in eos qui fidem respiciunt, mediator ipse Dei et hominum homo, Christus Iesus, supremam denuntiat terribilemque sententiam: „Qui non crediderit, condemnabitur.“⁵ „Nullae quippe sunt maiores divitiæ,“ inquit Augustinus⁶, „nulli thesauri, nulli honores, nulla mundi huius maior substantia, quam est fides catholica, quæ peccatores homines salvat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iustificat, poenitentes reparat, iustos augmentat, martyres coronat, caecos illuminat, virgines, viduas et coniuges casto Dei pudore conservat, clericos ordinat, sacerdotes consecrat, regnis coelestibus praeparat, in aeterna haereditate cum angelis sanctis communicat.“

„Sine fide impossibile est placere Deo.“⁷ Profecto enim, cum revelationem agnoscimus, obligationem credendi una simul profitemur. Nihil est ipsi credendi magis consentaneum, quam Deo, qui nec falli nec fallere potest, fidem habere, nihilque magis rationi repugnans, quam Deo fidem detrectare. Per fidem ergo, ceu sapientissime docet apostolus⁸, rationabile obsequium Deo revelanti exhibetur.

„Fides est,“ ipso apostolo teste⁹, „sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium,“ quia nimirum, non interna rerum perspecta evidentia nititur, sed tota immobiliter subsistit Dei revelantis, suaeque sapientiae ac bonitatis thesaurus aperientis, auctoritate. Quemadmodum vero nihil altius nihilque firmiter concipi potest quam Dei auctoritas; ita etiam nihil nobilius nihilque praestantius quam fides homini in hac mortali vita concedi poterat.

Stultum proinde est non minus quem impium, religione quæ fide innitur despecta, temere affirmare, sive „humanam rationem, nullo proforsus Dei respectu habito, unicum esse veri et falsi, boni et mali arbitrum, sibi ipsi legem esse et naturalibus suis viribus ad hominum ac populorum bonum curandum sufficere“¹⁰; sive „ex rationis nativa vi, omnes religionis veritates derivare, ac principem normam rationem esse, quæ homo cognitionem omnium cuiuscumque generis veritatum assequi possit ac debeat“¹¹; sive demum „liberum esse cuique homini eam amplecti ac profiteri religionem quam quisque rationis lumine ductus veram putaverit“¹².

¹ Act. IV, 12.

² Rom. V, 20.

³ Marc. XVI, 16.

⁴ Sermon. 84, de Trinitate, [opp., ed. Bened., V, 1488 F].

⁵ Hebr. XI, 6.

⁶ Rom. XII, 1.

⁷ Hebr. XI, 1.

⁸ Inter propp. a Pio IX damnatas 8 dec. 1864, prop. 3.

⁹ Ibid. prop. 4.

¹⁰ Ibid. prop. 15.

Itaque, ad consummationem usque saeculorum A verissime semper dicitur: „Iustus . . . ex fide vivit;“¹ nec minus vera manebunt, verba illa apostoli: „Scientis autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis, propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.“² Quousque enim a Domino peregrinamur, lucernae lucenti in caliginoso loco, quae nobis civitatem praemonstrat itineris nostri metam, attendamus oportet: Adveniente autem quod perfectum est, praemium fidei erit, ut lucifer oriatur diesque elucescat in cordibus nostris: nunc siquidem videmus per speculum et in aenigmate, tunc autem facie ad faciem.

Atque hic praetermittendum non est, non fidei cuiusvis, sed fidei divinae ac supernaturalis necessitatem ac praestantiam nos praedicare: illius nempe fidei, quae a coelesti principio gratiae excitatur ac fovetur. Qua quidem gratia Deus, qui vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire, omnibus praesto est atque ut credant adiuvat, prout etiam omnibus finem supernaturalem praefixit et evangelium praedicari voluit. Fidei ratio ac meritum est: ut libere ad illam moveamur; sed certe hominis culpa erit, si Spiritui sancto ac veritati resistit. Ut enim verbis lauculentissimis utamur semi patris nostri Pii IX, „nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius . . . et quod firmioribus innitatur principiis. Haec scilicet fides vitae magistra, salutis index, vitiorum omnium expultrix ac virtutum fecunda parens et alitrix, divini sui auctoris et consummatoris Christi Iesu nativitate, vita, morte, resurrectione, sapientia, prodigiis, vaticinationibus confirmata, supernae doctrinae luce undique refulgens, ac coelestium divitiarum ditata thesauris, tot prophetarum praedictionibus, tot miraculorum splendore, tot martyrum constantia, tot sanctorum gloria vel maxime clara et insignis, salutares proferens Christi leges, ac maiores in dies ex crudelissimis ipsis persecutionibus vires acquirens, universum orbem terra marique, a solis ortu usque ad occasum, uno crucis vexillo pervasit, atque idololorum profligata fallacia, errorum depulsa caligine, triumphatisque cuiusque generis hostibus, omnes populos, gentes, nationes utcumque immanitate barbaras, ac indole, moribus, legibus, institutis diversas, divinae cognitionis lumine illustravit, atque suavissimo ipsius Christi iugo subiecit, annuntians omnibus pacem, annuntians bona.“³

Caput III.

De mutuo foedere rationis et fidei.

„Etsi . . . fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio nullumque discidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabilis aeternaeque veritatis fonte Deo optimo maximo orientur, atque ita sibi mutuam opem ferant, ut recta ratio fidei veritatem demonstrat, tueatur, defendat: fides vero rationem ab omnibus erroribus liberet, eamque divinarum rerum cognitione mirifice illustret, confirmet atque perficiat.“⁴ Haec sunt praeclarissima verba a summo pastore ac patre nostro Pio IX adhibita, ad mutuam concordiam connexionemque exprimentam fidem inter et rationem, quae nostra haec synodus adversus illos repetit, qui vel pugnare inter se fidem et rationem contendunt, vel genuinam necessitudinem, quae inter eas intercedit, labefactant atque evertunt.

¹ Rom. I. 17.

² Gal. II. 16.

³ Epist. encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1864.

⁴ Encycl. nuper cit.

Fides quidem supra rationem est: innititur enim motivo, quo nullum certius, divinae auctoritatis, atque ideo ea etiam proponit, quae captum humanum prorsus exasperant: regitur praeterea atque constituitur principiis dogmatibusque altissimis, atque ideo absurdum foret illam pari vel inferiori in gradu habere eum ratione¹, sed necessario ista debet ad illam referri habitu dependentiae ac subordinationis: adeo ut „ratio in rebus fidei non dominari, sed ancillari debeat“², fides vero ceu norma princeps sit habenda, cui quidquid opponitur, eo ipso veritati opposit censendum sit.

Sed non ideo fides contradicere unquam potest, iis quae vera esse perspicua ratio dicat: non enim veritas, sed unice falsitas veritati opponi potest³. Fides non excludit rationem, neque cum ratione pugnat, sed rationem immo necessario praesupponit. Credere non possemus nisi rationales animas haberemus, inquit Augustinus⁴, et nos ultro subscribimus propositioni quae statuit: „Rationis usus fidem praecedat, atque ad eam hominem ope revelationis et gratiae conducit.“⁵

Ratio namque intelligit revelationis possibilitatem, ac mysteria etiam accensenda esse inter ea quae ab infinita Dei sapientia revelari hominibus possunt. Revelatione autem supposita, intelligit praeterea firmissimo assensu sibi adhaerendum esse iis omnibus quae per illam traduntur. Atque hinc est quod princeps rationis munus illud sit, ut in factum ipsum revelationis diligenter inquireat: nisi enim certo ei constet Deum esse loquutum, fidei assensus locum habere nullatenus posset. Ad hunc vero finem adsunt rationi, magna copia, argumenta illa quae dicuntur credibilitatis motiva, quaeque eo ipso quod sunt tam multa, tam varia tamque splendida, „alia“ semper pro alia hominum conditione, aetate, indole mentisque cultura praesto sunt, ipseque puer, dum a parentibus fidem docetur, aliqua, quae ei quidem sufficiunt, haurit.⁶

Insuper, rationis partes sunt ut ea quae credenda proponuntur, aliquo modo, notitiis scilicet sive propriis sive analogicis, apprehendant, sine quo fides ipsa ad inanem verborum sonitum revocaretur. Sed nobilissima adhuc officia rationi reservantur, tunc etiam cum fides animo suscepta iam fuit. Postquam enim captivatus fuerit intellectus in obsequium Christi, rationis est perfectiorem intelligentiam quaerere eorum quae fides exhibet, fidemque ipsam tueri ac defendere.

Perfecto, si, ut inquit angelicus doctor, „sacra doctrina non est nisi quaedam impressio divinae scientiae, quae est una simplicissima omnium:“ potest procul dubio humana ratio circa illam versari ad multiplices admirabilesque nexus percipiendos inter veritates ad illam spectantes. Quod cum fit, lex illa comprobatur quam sancti patres cum Augustino passim enuntiant, cum aiunt: credendum esse ut intelligamus, fructumque fidei antevergentis esse intelligentiam subsequentem. Quae fidem intelligentiam eo erit praestantior, quo magis illustratur supernaturali lumine fidei, sine quo intimior illa cognitio rerum divinarum, quae dono intellectus continetur, non potest haberi.

Longissime sane aberrant qui aiunt: „Ineffabiles veritates ab ipsa divina revelatione propositas

¹ Prop. 8, inter damnatas a Pio IX, die 8 dec. 1864.

² Epist. Pii IX ad archiep. Colonensem, 16 iunii 1867.

³ Conc. Lat. V, sess. VIII, [Hard. IX, 1719 E].

⁴ Epist. 190 ad Consent., n. 8, [opp., ed. Bened. II, 847 C].

⁵ Prop. 8, inter propos. emissas a congr. indicia, 11 iunii anno 1865.

⁶ Prop. 21, inter damnatas ab Innoc. XI, [die 2 martii] anno 1679.

⁷ Conc. prov. Colon., part. I, tit. I, cap. 5.

humanae rationis investigationibus supponi, perinde ac si illae veritates rationi subiectae essent, vel ratio suis viribus et principiis posset consequi intelligentiam et scientiam omnium supernarum seminae fidei nostrae veritatum et mysteriorum.¹ sed, ubi ista abest temeritas, nec „fidei mysteria humanis examinantur ponderibus“, potest profecto humana mens veritates plurimas, „quas fides etiam credendas proponit, per argumenta ex suis principiis petita demonstrare, vindicare, defendere atque hoc modo viam munire ad haec dogmata fidei rectius tenenda, et ad illa etiam reconditiora dogmata, quae sola fide percipi primum possunt, ut illa aliquo modo a ratione intelligantur.“² Qua in re exempla praeclarissima nobis reliquerunt sancti ecclesiae patres, necnon piissimi et sapientissimi illi viri, quibus scholasticae theologiae initia et incrementa debemus.

Fides ergo non modo non spernit, sed maximi omnino facit humanarum disciplinarum consortium: illas immo considerat ceu sepimentum aliquod, quo dogma ipsum vallatur, uti nominatim de philosophia expressit Basilius, cum ait: „Facultas dialecticae muri instar est dogmatibus, quod ea non sinit facile diripi et quorumlibet incursionem patere.“

Ex consortio humanarum disciplinarum fit, ut aliquis veri nominis profectus admittendus sit constanter fieri in fidei doctrina: ille nempe profectus qui in eo consistit, quod apertius ac distinctius doctrina fidei eruatur ex instrumentis revelationis, quodque ea magis in diea evoluta ac definita proponatur per ecclesiasticum magisterium: ille, dicimus, profectus de quo ait Vincentius Lirinensis,³ „crescit et multum vehementerque proficit tam singulorum quam omnium, tam unius hominis quam totius ecclesiae, aetatum ac saeculorum gradibus intelligentia, scientia, sapientia, sed in suo dumtaxat genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu eademque sententia.“

Alterius prorsus indolis profectum ii homines excogitarunt, qui non dubitarunt asserere „divinam revelationem imperfectam esse, et ideo subiectam continuo et indefinito progressui, qui humanae rationis progressionem respondeat“⁴; sed perversam istorum doctrinam summi pastoris voce iam damnatam, nos etiam, pro nostro munere, proscribimus, reiicimus ac reprobamus.

Reiicimus etiam sententiam illam, quae docet rationem fieri posse idoneam ad mysteria ipsa intelligenda ac demonstranda suis viribus ac ex naturalibus suis principiis, omniaque prorsus dogmata religionis christianae obiectum esse naturalis scientiae aut philosophiae⁵; et cum sancto Leone Magno proclamamus: „Neminem ad cognitionem veritatis magis propinquare, quam qui intelligit, in rebus divinis, etiam si multum proficiat, semper sibi superesse quod quaerat.“⁶

Enumeratis iam emolumentis, quae fides capit ex rito exulta ratione, nolumus ea praetermittantur quae ex fide in ipsam rationem obveniunt.

Equidem nulla alia re magis perficitur ratio, quam cognitione veritatis: fides vero non quavis ratione veritatem exhibet, sed veritatem proponit, absolutam et infallibilem: veritatem quae abscondita fuit a saeculis et generationibus, quae nobis enarrata fuit per ipsum unigenitum Dei filium in sinu Patris manentem, quae est ipsa Dei sapientia revelata

per Spiritum sanctum qui ipsa profunda Dei scrutatur, quae demum ab eodem Dei Spiritu in ecclesia custoditur ad consummationem usque saeculi.

Mirifica huiusmodi veritatis manifestatio ac in rebus divinis rationis illustratio, aptissima sine dubio est ad rationem ipsam roborandam ac sustinendam, ne in multiplices gravissimosque errores profugatur circa eas ipsas notiones Dei et mandatorum illius, quae humanae mentis limites non praetergrediuntur. Falsum quidem esse tenemus, nullam nisi ex fide haberi posse Dei creatoris, bonorum ac malorum retributionis notitiam, nullamque praesto esse cognitionem eorum quae ad Dei cultum morumque honestatem pertinent, immo tuemur, testimonio ipso conscientiae iusti ac honesti principia innotescere, nosque ad Deum aduici: necnon „ratiocinatione, probari posse Dei existentiam, ad quam contra atheum ostendendam fides non posset allegari“⁷, sed tamen una simul agnoscimus, difficile et non sine errorum admixtione rationem humanam, lumine fidei destitutam, ad cognitiones illas eluctari, prouti nominatim compertum facit historia gentium, quas dimisit Deus ingredi vias suas, quaeque gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et quadrupedum, et serpentium immutaverunt.

Fides numquam desinit praeclarissimum hoc beneficium in rationem exercere, ut eam ab erroribus liberet: sed si tale est fidei munus, iam manifesto patescit illud esse ex alia parte rationis debitum, ut in iis, in quibus ipsa deviare posset, auctoritate Dei se regi permittat, eique plene subiciatur.⁸ Rectus ergo usus humanarum disciplinarum ac in primis philosophiae nullo pacto declinare potest a fide eiusque doctrina per ecclesiam proposita.⁹ „Quamvis enim naturales illae disciplinae suis propriis ratione cognitae principiis nitantur, catholici tamen earum cultores divinam revelationem veluti reatricem stellam prae oculis habeant oportet, qua praevalente a sirtibus et erroribus caveant, ubi in suis investigationibus et commentationibus animadvertant, posse se illis adduci, ut saepissime accidit, ad ea proferenda, quae plus minusve adversentur infallibili rerum veritati, quae a Deo revelatae fuerunt.“¹⁰

Ea propter, falsum omnino ac temerarium est asserere aut ecclesiam corrigere non debere falsa philosophiae placita in iis quae fidei depositum directe vel indirecte attingunt¹¹, aut impediri verum scientiae progressum, dum hoc munus ecclesia praestat per sacrarum congregationum decreta.¹² „Ecclesia enim, ex potestate sibi a divino suo auctore commissa, non solum ius, sed officium praesertim habet non tolerandi, sed proscribendi ac damnandi omnes errores, si ita fidei integritas et animarum salus postulaverint, et omni philosopho, qui ecclesiae filius esse velit, ac etiam philosophiae officium incumbit, nihil unquam dicere contra ea quae ecclesia docet, et ea retractare de quibus eos ecclesia monuerit.“¹³

Haec autem dum proclamamus, summi pontificis Pii IX oraculis inhaerentes, rationis dignitatem non imminuimus, sed vindicamus: errare enim non dignitatis est, sed fragilitatis ac imbecillitatis humanae.

¹ Epist. Pii IX ad archiep. Mon. et Frising., 21 dec. 1863.

² Epist. Pii IX ad archiep. Mon. et Frising., 11 dec. 1862.

³ Comm., cap. 26, (Patr. lat., ed. Migne, I, 668).

⁴ Prop. 5, inter damnatas a Pio IX, 8 dec. 1864.

⁵ Prop. 9, inter citatas.

⁶ Sermo 9, de nativ. Dom., [opp., ed. Ballerini, I, 109].

⁷ Prop. 9, inter emissa a congr. indicis, 1865.

⁸ Prop. 10, inter damnatas a Pio IX, 8 dec. 1864.

⁹ Prop. 14, inter damnatas a Pio IX, 8 dec. 1864.

¹⁰ Epist. Pii IX ad archiep. Mon. et Frising., 21 dec. 1863.

¹¹ Prop. 11, inter damnatas die 8 dec. 1864.

¹² Prop. 12, ibid.

¹³ Epist. Pii IX ad archiep. Mon. et Frising., 11 dec. 1862.

Caput IV.

De plenitudine revelationis ecclesiae in perpetuum commissae.

Unigenitus Dei filius homo factus et cum hominibus conversatus, postquam per semetipsum salutaris vitae doctrinam ac disciplinam annuntiaverat, sibique auctoritatem legati divini ac fidem conciliaverat; hinc e terris discedens et ad Patrem rediens, testes praedictos, quos apostolos nominaverat, in mundum universum misit, ut eum evangelium praedicarent omni creaturae, sub charitate Spiritus sancti edocentis omnia et in omnem veritatem adducentis. Apostoli, pro Christo legatione fungentes, divini magistri mandatum exequuti sunt, Domine cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis: atque ita in Christo et in apostoli revelationis depositum obsignatum est.

Equidem revelatio divina ab Adam usque ad Moysen per repetitas theophasias, et a Moysen usque ad Christum per novos sibi succedentes prophetas et inspiratos scriptores, nova decursu temporis incrementa suscepit; idque ex eo quod fœdus antiquum universum ad novam ordinaretur, et quaedam preparatio ac veluti manductio esse deberet ad promissum et expectatum redemptorem. At ipsius redemptoris adventus plenitudo temporis a Paulo appellatur¹, quo nempe factum est ut prophetiae implerentur, promissiones perirentur, typis ac figuris substitueretur veritas, inchoationi succederet consummatio. Quare, novi testamenti revelationem per Christum et per Spiritum sanctum in apostolis factam, pro hac mortali humani generis conditione, ultimum ac supremum esse agnoscimus supernaturalis divinae manifestationis complementum, adeo ut illud semper repeti possit: „Nihil detrahi, nihil addi potest ecclesiae dogmati, quod semel revelatum esse sufficiat.“²

Quo vero revelatio christiana, quae non in solum destinabatur qui facti ipsi revelationis coaevi erant, sed et omnibus hominibus futuris, integra et inviolata ad finem usque saeculorum conservaretur, ac per eam ad finem usque saeculorum homines ad salutem adducerentur, suam ecclesiam Christus instituit, cui revelationis plenitudinem custodiendam commisit, et „apostoli quasi in depositarium dives plenissime in eam contulerunt omnia quae sunt veritatis, ut omnia quicumque velit sumat ex ea potum vitae“³.

Itaque dominus noster Iesus Christus, a Patre missus, „ut illos Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum,“⁴ voluit, ut homines eam divinam religionem amplectentes, unam societatem efformarent professione eiusdem fidei, communionem eorundem sacramentorum, subiectione eisdem pastoribus. Haec vero societas, ex esse visibilis usque forma determinata, ecclesia est, quam ipsemet salvator alloquens Petrum⁵, a se aedificandam esse aperte testatus est, quamque rēpse sibi coniunctam ac Spiritu sancto informatam, instituit primum ex apostolis, quibus suam communicavit auctoritatem magistrarii, imperii, sacerdotii, ac ex ceteris fidelibus. Huc proinde spectant sacramenta a Christo instituta, ligandi ac solvendi potestas apostolis collata, mandatam ipsi traditum docendi omnes gentes et credentes baptisandi. Hinc etiam apostoli, Christi praeceptum exequutioni mandantes, mini-

A sterile uno et auctoritate praedicationis per spiritum veritatis instructi, non modo ecclesiam congregant atque totam doctrinam revelatam, velut haereditatem, transmittunt, sed etiam alios discipulos in ministerium assumptos et operis apostolici adituro electos sibi substituerunt, ac fidelium communitalibus praefecerunt. Proprium istorum munus apostoli expriment, cum illos imponere hortantur, ut „attendentes universo gregi in quo positi sunt a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei, permanent in doctrina quam didicerunt, eam praedicent et fidelibus hominibus commendent qui idonei sint et alios docere, depositum custodiant ac mandatam servent neque in adventum domini nostri Iesu Christi.“⁶

Ex voluntate ergo Christi, a dei nostrae auctoris et consummatoria, etiam revelatio per apostolos fuerit completa, praedictio tamen apostolorum per successores apostolorum continuari ac perdurare debet. Ipsi porro verbis, quibus Christus designavit apostolos tamquam authenticos suos legatos ad doctrinam ac disciplinam evangelicam, docente Spiritu sancto, ecclesiae tradendam, intelligimus successorem legatorum perpetuam esse debere in ecclesia, et per illam intemerate custodiendam atque integram in-violatamque ad posterum transmittendam esse revelationem ab iisdem apostolis acceptam. Cum enim Dominus suis apostolis ait: „Ego ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi,“⁷ ac rursus: „Et ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum, spiritum veritatis,“⁸ eo ipso ostendit potestatem apostolis a se collatam iugiter in ecclesia exercendam esse per successionem apostolicam, quae illis eisdem verbis instituitur, et ad quam etiam in suo munere exercendo assistentia Christi et Spiritus veritatis praestatur.

Est igitur ecclesia pactum illud sempiternum, quod iuratum esse esse cum hominibus Deus in prophetia spondit. Ecclesia est civitas illa Dei viventis, Ierusalem coelestis, quae immobiliter manet⁹. Ecclesia est regnum illud Christi, de quo Angelus ait: „Qui quis non erit iuris? Non sedit quidem, sed praedixerunt synagoga,“¹⁰ quae ecclesia successit: ecclesiae vero nulla alia nova Dei institutio cum effusiori Spiritus sancti revelatione substituenda unquam erit. Quia immo in ea nihil ex nostro arbitrio inducere licet... Apostolos Domini habemus auctores, qui nec ipsi quidquam ex suo arbitrio quod inducerent elegerunt, sed acceptam a Christo disciplinam fideliter nationibus adsignaverunt¹¹. Alia nunquam esse poterit ab ea ecclesia, quae a Christo instituta et ab apostolis praedicta fuit. Ubi immutatio fiat, schisma aut haeresis aderit, non autem ecclesia Dei, pro qua Christus semetipsum tradidit, et quam acquisivit sanguine suo. Ecclesia in scripturis dilecta Christi sponsa appellatur ac unum corpus cum Christo capite efficere dicitur. Per eam scilicet ipse redemptor noster Iesus Christus salutis ministerium prosequitur ad finem usque mundi: ac „dones occurrunt omnes in unitatem fidei et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi“¹². Manet itaque ecclesia quousque homines Christo inserendi sunt, et cum ea inseparabiliter manet verbi Dei plenitudo. Cum vero Christus secunde apparebit expectantibus se

¹ Gal. IV, 4.

² Vitis Latina, Comm. (c. 2), Patr. lat., ed. Migne, I, 690.

³ Irenaeus, Adv. haereseos, lib. III, cap. 4, [opp. ed. Migne, 255 B].

⁴ Iona. XI, 52.

⁵ Matth. XVI, 18.

⁶ Matth. XXVIII, 20.

⁷ Iona. XIV, 18.

⁸ Hebr. XII, 22, 23.

⁹ Luc. I, 32.

¹⁰ Tertullianus, De praescriptis, cap. 6, [opp. ed. Migne, II, 18 B].

¹¹ Eph. IV, 12.

in salutem, tunc huius vitae militia ac vias per fidem cecante, auctori suo tota conuicta, in scripturarum felicitate conquiescit.

Ut haec in ipsorum instructionibus diligenter exponantur atque explicent, parochis vehementer commendamus: maxime namque interest, amantissimae matris ecclesiae institutionem et finem, dotas ac dignitatem, a fidelibus rite cognosci.

Caput V.

De scripturis et traditione.

Universum verbum Dei revelatum duplici fonte consignatum esse docet fides catholica: „libris (videlicet) scriptis et sine scripto traditionibus, quae ipsius Christi ore ab apostolis acceptae, aut ab ipsis apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt.“¹

Verbum Dei contineri primum in libris divinitus inspiratis veteris et novi testamenti, nullatenus ambigimus.² hoc ipso enim quod inspirati sunt. Deus vere ac proprie habetur illorum auctor, qui nempe, ad ea omnia eaque sola scribenda quae in inspirato libro continentur, hominis voluntatem movit et confirmavit, eiusdemque mentem superno charismate illustravit. Hinc Christus ipse et apostoli, cum scripturarum textibus uti sunt, saepe illos, scriptoris nomine non memorato, Spiritui sancto tribuunt, atque hinc etiam quod apostolus Petrus ait: „Non voluntate humana allatam esse prophetiam, sed Spiritu sancto inspiratos loquutos fuisse sanctos Dei homines;“³ iis respondent quae leguntur initio epistolae ad Hebraeos. Deum ipsum loquutum esse patribus in prophetis.

Illos solummodo libros inspiratos profiteremur et pro sacris atque canonicis integros et cum omnibus suis partibus suscipimus, quorum index, antiquam referens ecclesiae persuasionem, in decreto Tridentino⁴ adscribitur, quique legi in ecclesiis consueverunt et in veteri vulgata latina editione habentur. Quoad hanc ipsam vero veterem et vulgatam editionem, eandem ex omnibus latinis editionibus pro authentica habendam esse, ex ipsius Tridentini concilii decreto⁵ retinemus. Cui quidem Tridentinae declarationi refragaretur, qui libros dictae versionis identicos esse, quoad rei summam, cum originalibus negaret, vel in textibus ad fidem, et morum regulam spectantibus verbum Dei sincere non exhiberi affirmaret.

Quod autem ecclesia catholica de scripturarum canone tradit, illud tradit ceu fidei dogma, quod firmiter credendum est, quodque adeo innititur testimonio divino, sine quo profecto de inspiratione ipsa constare non posset. Huiusmodi divinum inspirationis testimonium, si sermo sit de integro librorum catalogo, in apostolicis scripturis non habetur: atque ideo librorum inspiratorum canon demonstrari, sicuti oportet, non posset, si scripturae essent unicus verbi Dei fons. At catholica doctrina inspirationem omnium et singulorum librorum, quos ecclesia proponit, ex divina traditione repetit, ex testimonio videlicet revelationis ab apostolis ad nos usque transmissio, et a patribus Tridentinis authentice ac infallibiliter expresso. „Evangelio non crederem, inquit Augustinus, nisi me catholicae ecclesiae commoveret auctoritas.“⁶

Sancti ecclesiae patres ac doctores catholici, vel ex ipsis scripturis, ob auctoritatem veracitatis quam habent, praecisione etiam facta ab inspira-

tione, optime quidem ostendant, non modo inspirationem divinam aliquorum librorum, sed ipsum etiam divinitus constitutum traditionis fontem: at una simul indubitanter tenent, traditionis principium scripturis antiquius esse, et ad ecclesiae indolem ac naturam ita spectare, ut ex eo non scripturae tantum, sed et id omne, quod spectat „ad disciplinam qua sunt christiani“,⁷ recipiendum sit. Ecclesia enim, prouti a Christo fundata fuit, non haberetur sine iis, qui constituti ab eo sunt custodes ac testes fidei sub assistentia Spiritus sancti, et quorum auctoritate, proposita primum ac demonstrata in apostolis, verbum fidei de generatione in generationem transmittitur ac praedicatur.⁸ Hic vero modus transmittendi ac praedicandi in sua integritate ac sinceritate universam doctrinam et disciplinam revelatam, traditionis fontem constituit, qui merito appellatur: „praedicatio ecclesiae undique constans et aequaliter perseverans...“: regula veritatis immobilis ad quam haereses et falsae scripturarum interpretationes dignoscuntur.⁹ „regula quam ecclesia ab apostolis, apostoli a Christo, Christus a Deo tradidit:“¹⁰ regula coelestis ecclesiae Iesu Christi secundum successionem apostolicam.¹¹ Veritates ergo per hanc regulam traditae, seu traditiones, uti revelatae habendae sunt, et illa sola credenda est veritas, quae in nullo ab ecclesiastica et apostolica discordat traditione.¹²

Peculiari quidem Dei providentia factum est, ut inspirati etiam libri ecclesiae dati fuerint. Etenim „omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia.“¹³ Id tamen non postulabat natura ipsa institutionis a Christo factae, ut apostoli alii discipuli evangelicam doctrinam litteris comprehenderent: qui proinde, sic disponente divina providentia, scripserunt ex oblata occasione et ad scopum particularem. Nec ulli eorum propositum fuit, omnia conscribere quae ad doctrinam, disciplinam et cultum religionis christianae spectarent, ut innotescit ex ipsa ratione scribendi. Quin immo, multa sunt quae universa tenet ecclesia, et ob hoc ab apostolis praecipua bene creduntur, quamquam scripta non reperiuntur. Mansit enim immobiliter Christi mandatum, quo universam revelationem auctoritate divinitus tributa legatorum suorum in perpetua successione praedicandam esse praescripsit. „Quid autem, inquit Irenaeus, si neque apostoli quidem scripturas reliquissent nobis; nonne oportebat ordinem sequi traditionis, quam traderunt iis quibus committebant ecclesias?“¹⁴

Haec sane fuit constans patrum nostrorum praxis, ut ex doctrina, per apostolicam successionem tradita, haereses damnarentur ac fidei quaestiones definirentur. Ad demonstrandam doctrinam revelatam, erroremque oppositum confodiendum, eo semper uti sunt argumento: Sic credit quae sub coelo est catholica ecclesia, et omnes episcopi consentiunt nobiscum¹⁵: „traditio est, nihil quaeras amplius.“¹⁶ Atque hinc principia illa tantoperè inculcata: „Id verius quod prius, id prius quod et ab

¹ Tertull., *De praescript.*, cap. 19. [opp., ed. Migne, II, 31 B].

² Cf. supra cap. 4.

³ Iren., *Adv. haereticos*, lib. III, cap. 40 [al. 94] et cap. 9, [opp., ed. Migne, 906 A, 846 A].

⁴ Tertull., *De praescript.*, cap. 37. [opp., ed. Migne, II, 50 B].

⁵ Origen., *De princip.*, lib. IV, n. 9. [opp., ed. Migne, I, 300 B].

⁶ Origen., *De princip.*, lib. I, n. 2 [l. c. 116 B].

⁷ II Tim. III, 16.

⁸ *Adv. haereticos*, lib. III, cap. 4. [opp., ed. Migne, 855 B].

⁹ Conc. Antioch. cont. Paul. Samosat. [Mansi, I, 1034 D].

¹⁰ S. Iona. Chrysost., *Hom. 4 in epist. II ad Thess.*, [opp., ed. Montfaucon, XI, 539 B].

¹ Conc. Trid., sess. IV.

² II Petr. I, 21.

³ Conc. Trid., sess. IV.

⁴ Sess. IV.

⁵ *Concl. epist. Marock.*, cap. 5, [opp., ed. Bened., VIII, 154 A].

initio, id ab initio quod ab apostolis: "nihil innovetur, nisi quod traditum est;" "nihil ultra licet novitati, quia nihil adici convenit vetustati."

Quoad ipsum traditionis testimonium, illud agnoscitur ex conciliorum decretis et definitionibus, ex iudicio suffragioque ecclesiae Romanae, ex consensione et communione ecclesiarum, sive inter se, sive cum ecclesiis apostolicis et in primis cum cathedra Petri; tum vero etiam illud ad nos transmitti retinemus historicis publicisque monumentis, ecclesiasticis visibus ac liturgia, sanctorum patrum operibus, ac iis praesertim documentis quae fidei custodes nobis reliquerunt. Ex ipsa etiam fidelium consensione, cum ex sese referat catholicum sensum, doctrinam testium authenticorum eruimus. Maximi vero facienda est regula illa: "Quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, hoc est vere proprieque catholicum."

Caput VI.

De infallibili ecclesiae magisterio.

Cum universa revelatio custodiae ac praedicationi successione apostolicae in ecclesia commissa sit, eo ipso institutum esse profiteatur authenticum ecclesiae magisterium, cuius auctoritate quae credenda sunt proponantur, et cui plenissima fidei obedientia praestanda sit. "In ecclesia posuit Deus apostolos, prophetas, doctores et universam reliquam operationem Spiritus, cuius non sunt participes omnes qui non concurrunt ad ecclesiam... Ubi enim ecclesia, ibi et spiritus Dei; et ubi spiritus Dei, illic ecclesia et omnis gratia: spiritus autem veritas... Ubi igitur charismata Domini posita sunt, ibi discere oportet veritatem, apud quos est ea quae est ab apostolis ecclesiae successio." Ii, quibus incumbit cura animarum, omni studio ac diligentia in regula ista catholicae fidei exponenda et explicanda versentur oportet, nostra praesertim aetate, qua sentiendi ac de omnibus iudicandi effrenata licentia adeo mentes animosque depravat, ac tot incautos in erroris laqueos inducit:

Ecclesia missionem docendi a Christo ipso habuit, et infallibilis prorsus est in suo magisterio. Quin immo, alia non est magisterii ecclesiastici auctoritas ab ea quae Christo ipsi docenti debetur; nimirum enim verbis illis Domini: "Sicut misit me Pater, et ego mitto vos;" "Qui vos audit me audit: et qui vos spernit, me spernit;" "Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi; Spiritus veritatis docet vos omnem veritatem; alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum." Quare, cum ab ecclesia verbum auditus Dei accipimus, illud accipimus, "non ut verbum hominum, sed sicut est verbum Dei." Ecclesia dicitur a Paulo "columna et firmamentum veritatis", de qua eius praesertim doctrina promissit salvator: "portae inferi non prevalebunt."

Ex accepti magisterii munere, scripturarum ac divinarum traditionum et custos et interpretes ecclesiae est: "ubi enim apparuerit esse veritatem et

disciplinae et fidei christianae, illic erit veritas scripturarum et expositionum et omnium traditionum christianarum." Magisterio autem ecclesiastico, et non singulis individuis, universum revelationis depositum commissum est, cum assistentia Spiritus sancti et infallibilitatis praerogativa. Ecclesiae igitur esse credimus "iudicare de vero sensu et interpretatione scripturarum sanctarum", adeo ut in rebus fidei et morum, ad aedificationem fidei christianae pertinentibus, ecclesiasticus sensus supremus norma ac regula esse debeat verae ac legitima interpretationis.

Profecto scripturae non sunt ita comparatae ut propria sua quisque inquisitione fidem ex eis sibi construat, independentem a magisterio authentico per Christum instituto. Monuit iam sanctus Petrus de epistolis apostoli Pauli: "In quibus sunt quaedam difficultates intellectus, quae indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem." Facto vero ipso novimus, "neminem haereticorum esse qui se... non secundum scripturas praedicare ea quibus blasphematur, mentitur"; immo eo etiam deveniri, cum scripturae singulis individuis committuntur, ut scripturae ipsae eaque omnia, quae ad christianam religionem pertinent, reliciantur ac denegentur. "Quia ergo scripturam sacram pro ipsa sua altitudine, non uno eodemque sensu universi accipiunt... ideoque multum necesse est, propter tantos tam varii erroris anfractus, ut prophetae et apostolicae interpretationis linea secundum ecclesiastici et catholici sensus normam dirigatur." Ex eo autem quod per infallibilem praedicationem ecclesiasticam constat sive de sensu qui scripturis non potest tribui, sive de sensu qui in nonnullis locis est expressus, non solum non impeditur scientia sacrae interpretationis, sed ea vicissim maxime iuvatur et promovetur.

Suum infallibile magisterium, ad totius veritatis revelatae integritatem servandam divinitus institutum, ecclesia exercet non modo cum scripturas et traditionis monumenta authentice interpretatur, verum etiam cum de aliis iudicat tum ipsa depositi fidei conservatione coniunctis, ac nominatim cum sanas verborum formas praescribit, eaque amovet ac eliminat quae vel fidei adversari, vel animarum salutem quovis modo in discrimen adducere possunt. Solemniter exercetur authenticum ecclesiae magisterium, cum in concilio generali, approbante summo pontifice, quae credenda sunt decernuntur, nec non cum per ipsum summum pontificem, pro summa auctoritate per Petrum in ipsum transmissa, fidei controversiae dirimuntur. Non tamen ex iis tantum, quae solemniter definitione successoris Petri aut conciliorum generalium constituta sunt, magisterii ecclesiastici sententia nobis innotescit; sed ea etiam manifestatur aliis ecclesiasticae auctoritatis actis minoris solemnitatis, ac in primis sensu traditionis. Haeresis quidem nota non incurritur nisi cum negantur dogmata solemniter definita; sed non ideo libere contradici potest aliis, quae, licet definita non sint tamquam fidei dogmata, per episcopos tamen greges suos docentes in unione et consensione cum Romano pontifice,

¹ Tertull., *Contra Marc.*, lib. IV, cap. 5, [opp., ed. Migne, II, 295 C].

² Steph. pont. apud Cyr., *Epist. 74*, [opp. a. Cyr., ed. Baluz., p. 186].

³ Xystus III, *Epist. ad Ioan. Antioch.*, [Patr. lat., ed. Migne, L, 608 C].

⁴ Vinc. Lirin., *Comm.*, cap. 2, [Patr. lat., ed. Migne, L, 640].

⁵ Iren., *Adv. haereseos*, lib. III, cap. 40 [al. 34], et lib. IV, cap. 45 [al. 38], [opp., ed. Migne, 266 B, 1056 A].

⁶ Matth. XXVIII, 20; Luc. X, 16; Ioan. X, 16; XVI, 13; XX, 21.

⁷ I Thim. II, 15.

⁸ I Tim. III, 15.

⁹ Matth. XVI, 18.

¹⁰ Tertull., *De praescript.*, cap. 19, [opp., ed. Migne, II, 81 B].

¹¹ Conc. Trid., sess. IV.

¹² II Petr. III, 16.

¹³ Hil. Pict., *ad Const. Aug.*, lib. II, [opp., ed. Migne, II, 500 C].

¹⁴ Vinc. Lir., *Comm.*, I, p. 2, [Patr. lat., ed. Migne, L, 640].

¹⁵ Haereticis nota sensu strictiore hic accipitur; nam haereticis crimen incurritur, qui catholicam fidei doctrinam, ab ecclesia ad credendum propositam, etiam non solemniter definitam, pertinaciter negaret aut in dubium vocaret, veluti Arius ante Nicaenam definitionem. — Nota editorum Collectionis Loebianae.

scilicet per ordinarium magisterium ecclesiae in toto orbe dispersae, uti revelata traduntur, atque ideoque fidei nostrae obsequium et subiectionem expectulant. Hinc a summo pontifice Pio IX damnata est propositio quae asserit: „Obligationem qua catholici magistri et scriptores omnino adstringuntur, cecarotari in illis tantum, quae ab infallibili ecclesiae iudicio veluti fidei dogmata ab omnibus credenda proponuntur.“¹

Commendamus itaque fidelibus omnibus, ut prae oculis semper habeant monitum sapientissimum sancti Vincentii Lirinensis hisce verbis expressum: „Ille est verus et germanus catholicus, qui veritatem Dei, qui ecclesiam, qui Christi corpus diligit, qui divinae religioni, qui catholicae fidei nihil praeposit, non hominis cuiuspiam auctoritatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, non philosophiam: sed haec cuncta despiciens, et in fide fixus, stabilis permanens, quidquid universaliter antiquitus ecclesiam catholicam tenuisse cognoverit, id solum sibi tenendum credendumque decernit.“

Caput VII.

De unitate ecclesiae deque communiione cum Romano pontifice.

Quemadmodum unum est divinum evangelium, una christiana religio, una apostolica successio cui Christus suam potestatem contulit: ita etiam unum est regnum Dei et Christi, una civitas supra montem posita, una Christi ecclesia, quae unum praedicat Dominum, unam fidem, unum baptismum. Equidem nulla alia esse potest ecclesia praeter illam, quam ipse Christus supra firmam petram aedificavit, quaeque in universo mundo diffusa, suam ab apostolis pandit originem, ac Dei spiritu vivificata, sanctitatis fructus edit et manifestat.

Hanc Christi ecclesiam praerogativa unitatis semper distingui credimus ac profitemur. Una semper atque eadem eius auctoritas, unum atque idem eius magisterium, una eademque fidei professio, una eademque sacramentorum participatio. „Ecclesia Domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit: unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur: nec unitas corporis separatur; ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput est, et origo una, et una mater foecunditatis successibus copiosa. Illius foetu nascimur, illius lacte nutrimur, spiritu eius animamur.“² Christus dominus pro hac unitate rogavit, cum pro eis, qui credituri essent in eum, in oratione ad Patrem inquit: „Omnes unum sint, sicut tu Pater in me, in ego in te.“³ Apostolus autem Paulus vehementer fidelibus commendat, ne sint in ipsa schismata⁴, ac solliciti sint „servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus et unus spiritus“. Etenim, inquit, „in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptisati sumus.“⁵

Non solum itaque unitas spiritus, qua fideles inter se iunguntur vinculo gratiae et caritatis, in ecclesia agnoscenda est, sed unitas etiam corporis profitenda. Fideles scilicet unius eiusdemque corporis membra sunt, atque ita donorum spiritus, quae in toto corpore diffunduntur, consortes atque participes sunt. Id non semel, similitudine accepta ex humani corporis membris, sacrae litterae decla-

rant.⁶ Prout enim in corpore multa sunt membra, quae tamen omnia unum idemque corpus constituent quaeque singula, ex uno eodemque vitae principio, proprie funguntur munere, ac mutua opera se fovent in communem totius corporis utilitatem: ita hoc ipsum contemplari licet in ecclesia. Nos autem, subdit Paulus, „estis corpus Christi et membra de membris.“⁷

Equidem ecclesiae unitas in Christo invisibili capite perficitur et consummatur: ipsum enim aeternus Pater „dedit caput supra omnem ecclesiam, quae est corpus ipsius et plenitudo eius.“⁸ „Cum tamen visibilis ecclesia visibili capite egerat: ita salvator noster Petrum universi fidelium generis caput et pastorem constituit; cum illi omnes suas pascendas verbis amplissimis commendavit, ut qui ei successisset, eandem plane totius ecclesiae regendae et gubernandae potestatem habere voluerit. Loquutus est Dominus ad Petrum: Ego, Petre, dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam. Super unum aedificat ecclesiam: et quamvis apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat et dicat: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos: accipite Spiritum sanctum;“ tamen ut unitatem manifestaret, . . . unitatis eiusdem originem ab uno incipientem auctoritate sua disposuit.“⁹ Atque haec quidem est omnium patrum concorde sententia: visibile caput ad ecclesiae unitatem constituendam et conservandam necessarium fuisse.

Credimus ergo primatum Petro datum fuisse a Christo, „ut una Christi ecclesia et cathedra una monstretur: unum electum fuisse, ut capite constituto, schismatis tolleretur occasio, atque ita in cathedra unitatis doctrinam positam esse veritatis.“¹⁰ Quemadmodum vero perpetua esse debet ecclesiae unitas, ita etiam perpetuo manet unitatis centrum: „Sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit.“¹¹ Agnoscimus itaque et profitemur beatissimum principis apostolorum successorem Romanum pontificem „in universum orbem tenere primatum, verum esse Christi vicarium, totiusque ecclesiae et omnium christianorum patrem ac doctorem existere.“¹²

Longe absumus ab illorum doctrina qui aiunt, veram Christi ecclesiam ex diversis ac inter se oppositis sectis coalescere, quarum singulae, licet sub varia forma, religionem Christi profitentur.¹³

Relicimus etiam ac reprobamus errorem illum, qui alicubi ecclesiam catholicam existere posse autumat, abaque unitatis vinculo cum Romano pontifice.¹⁴ Non enim qui extra unionem capituli est, censi potest inter membra corporis ecclesiae. „Ubi Petrus ibi ecclesia: Petrus autem per Romanum pontificem loquitur, ac semper in suis successoribus vivit et iudicium exercet.“¹⁵ Ea igitur tantum, quae cum Romano pontifice communiione coniungitur, vera dici potest Christi ecclesia, quam

¹ Nominatim I Cor. XII.

² I Cor. XII. 27.

³ Eph. I, 22-2.

⁴ Ambrosius, *Epist. 16* [?] et *Cypr., De unit. eccl.* [opp., ed. Baluz., p. 196].

⁵ *Cypr., De unit. eccl.*, n. 4; Hieron., *Adv. Iovin.*, lib. I, n. 26, [opp., ed. Migne, II, 247 A]; Ambros., *Epist. 16* [vel potius Aug., *Epist. 106*, n. 14, opp., ed. Bened., III, 508 D].

⁶ S. Leo, *Sermo 2* [al. 3], c. 2, [opp., ed. Ballerini, I, 12].

⁷ Conc. Flor. in *lit. union.* [Hard. IX, 908 E].

⁸ Prop. 18, inter damnatas die 8 dec. 1864.

⁹ Alloc. Pii IX, *Multis gravibusque*, diei 17 dec. 1860.

¹⁰ Ambros., *In Pt. 40*, n. 20, [opp., ed. Migne, I, 1028 A]; conc. Chalced., act. 2; *synod. Ephes.*, act. 8, [Mansi, *Conc.*, VI, 971 A].

¹ Syll. prop. 22.

² *Comen.*, cap. 20 [l. c. 265].

³ *Cypr., De unitate eccl.*, [opp., ed. Baluz., p. 196].

⁴ Ioann. XVII, 21.

⁵ I Cor. I, 10.

⁶ Eph. IV, 3-4 et I Cor. XII, 18.

Dominus super Petrum fundavit, et in eius auctoritate solidavit. Non modo enim haec tantum ecclesia sua unitate praefulget, unum agnoscentis fundamentum visibile, quo singulae aedificandi partes fulciuntur ac inter se mutuo connectuntur; verum etiam haec sola ecclesia sancta est, quae virtutum et charismatum donis indolenter caret; sola catholica, quae et in toto orbe diffusa est, et regionum limitibus non continetur, et catholico nomen semper retinuit; sola apostolica, quae episcoporum cum Romano pontifice coniuncturum seriem exhibet usque ad Petrum ascendentem.

Docemus itaque, ad Romanam ecclesiam propter potterem principalitatem necesse esse omnem convenire ecclesiam, hoc est, qui sunt undique fideles; confugiendum esse ad Petri cathedram, unde unitas sacerdotalis exorta est; nostrum esse ex ea quaerere quid credendum, quid sentiendum et quid tenendum sit. Munus quidem confirmandi fratres Romanus pontifex a Petro haereditavit, atque adeo, si quae de fide subortae fuerint quaestiones, suo debent iudicio definiiri, eiusque magisterium in iis, quae ad fidem moresque spectant, infallibile esse indubitanter retinemus. Singulis etiam episcopis munus docendi ex apostolis devenit, quod tamen ab ipsis authentice non exerceatur, nisi in unione et consensione cum ecclesiae capite Romano pontifice. Atque hinc etiam haberi non posse agnoscentis concilium universale, totam ecclesiam repraesentans, sine Petri successore, qui praestat quaerentibus fidei veritatem et cuius in fidei quaestionibus per se irreformabile est iudicium.

Maiorum nostrorum coniunctionem cum apostolica sede, sacra omnia huius provinciae monumenta commemorant atque enarrant. Apostolici viri Willibrordus et Suitbertus, qui christianam fidem in regiones nostras primi introduxerunt, a beatissimo pontifice Sergio missionem acceperunt. Eam vero quam ipsi praedicarunt cum pastorum principio necessarium communionem, mansisse in filiorum animis, et ecclesiae nostrae maxime salutarem fuisse compertum habemus. Quod si in agro isto, postquam florentissimus longo iam tempore extiterat, inimici hominis opera factum est ut siccitas percreberiat; non tamen eradicatum est bonum triticum, ac patrisfamilias curae in ipso agro diligentissime excolendo nunquam intermissae fuerunt. Faxit Deus ut fratres errantes ad illud fidei ac unitatis vinculum redeant, quod nobis monstraverunt patres nostri! Horum nos exempla et fidem sequentes, Romanae sedi, apud quam incorrupta patrum servatur haereditas, nosmetipsos unitos profiteremur per actum dominum nostrum Pium IX, qui gloriosissime eam tenet, et cui plenissimam obedientiam, subiectionem et observantiam votis concordissimè spendemus. Atque illi quidem peculiari etiam ratione nos obligari utro ac libentissime agnoscentis; per ipsum namque factum est, ut sacra episcoporum hierarchia, maximo bonorum gaudio ac religionis nostrae utilitate, haec in provincia restituta fuerit. Pro quo eximio beneficio, cuius gratissima semper esse debet recordatio, et nostro et universi gregis nostri nomine, sincerissimos grati animi sensus, quibus intime per-

fundimur, summa qua deest pietate promissus ac testator, facimus.

Dum vero unionem nostram cum Petri successore maxima, qua per est, veneratione pendimus ac declaramus, parochis committimus ut omni studio de huius unionis necessitate fideles edocuant, reverentiam et obedientiam sedi Romanae debitam in ipsis foveant, filialem amorem erga patrem universalem credentium in ipsis excitent. Qui nobiscum Romano pontifici adhaeret, ipsi Petri cathedras consecratur: huius vero cathedras qui iungitur noster est: qui eum ea non colligit spargit, hoc est, qui Christi non est, antichristi est. Ea omnia quae a summo pontifice constituntur et approbantur, nos etiam obsequentissimi recipimus et approbamus, atque ab omni clero et populo nobis commissio recipienda esse praecipimus et observanda: ea vero omnia quae ab ipso damnantur ac proscribuntur, nos etiam damnamus ac proscribimus, et ab omnibus fidelibus nostris pre reprobatis et proscriptis habenda esse mandamus.

Caput VIII.

De salute in una Christi ecclesia consequenda.

Horrendum ac vel ipsi naturali rationis lumini maxime repugnans de cuiuslibet religionis indifferentia systema hac nostra praesertim aetate longe lateque diffunditur. Multi sunt qui, omni virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cuiusvis religionis cultu aeternam salutem assequi posse comminiscuntur, perinde ac si ulla unquam esse posset participatio iustitiae cum iniquitate aut societas luci ad tenebras, et conventio Christi ad Belial. Praeterea autem essentiae cuiusdam tolerantiae decepti, incoanti etiam catholici mortiferam doctrinae venenum quandoque excipiant, nec verentur affirmare, gratum Deo esse posse quempiam in sectis ab unitate catholica divisum non secus ac in ipsa catholica ecclesia; et bene sperari posse de salute aeterna eorum qui in sinu verae ecclesiae nequaquam sunt. Maximo proinde studio animarum pastoribus advigilandum est, ne errores isti rei christianae perniciosissimi inter fideles ipsi commissos introducantur, atque ab eorum mentibus penitus arceantur atque amendantur.

Itaque ex fide catholica, una vero est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. Retinemus quidem, eos qui invincibili circa seipsum nostram religionem ignorantia laborant, quique naturalem legem eiusque praecepta in omnium cordibus a Deo insculpta sedulo servantes, ac Deo obedire parati, honestam rectamque vitam agunt, posse, divinae lucis et gratiae operante virtute, aeternam consequi vitam, cum Deus, qui omnium mentes, animos, cogitationes habitusque plane intrinet, scrutatur et noscit, pro summa sua bonitate et elementia, minime patiatur quempiam aeternis puniri suppliciis, qui voluntarie culpae reatum non habeat. At simul credimus et profitimur, catholicum dogma, neminem scilicet extra catholicam ecclesiam posse salvari, et centumvices adversus eiusdem ecclesiae auctoritatem, definitiones, et ab ipsius ecclesiae unitate, atque a Petri successore Romano pontifice, cui, vineae custodia a salvatore est commissio, pertinaciter diviso, aeternam non posse obtinere salutem.

¹ S. Leo, *Sermo 2* (nl. 2, opp. ed. Baluz., I, 13).

² Iren., *Adv. Haereses*, lib. III, cap. 2, (opp. ed. Migne, 649 A); Cyr., *Epist. ad Cor.* [nl. 54, opp. ed. Baluz., pag. 86]; Hieron., *Epist. 15 ad Damas.*, (opp. ed. Migne, I, 287).

³ Conf. *Sed. Mich. Palaeol. prop. a Clemente IV.*, [Hard., VII, 685 B].

⁴ S. Petr. Chrysol., *Epist. ad Antioch.*, [Patr. lat., ed. Migne, LII, 71 C].

⁵ Art. cleri Gallic. retract. ab Innoc. XI, [Abz. VIII, die 4 aug. 1680, vide coll. Lec., I, 99, 999 an.].

⁶ S. Leo, *Sermo 4*, [vel proles Hieron., epist. 15 ad Damas.].

⁷ Hieron., *Epist. 15 ad Damas.*, n. 2, (opp. ed. Migne, I, 286, 286).

⁸ Encycl. PH IX, die 9 novemb. 1828.

⁹ Prop. 17 et 18, inter damnatas 3 dec. 1824.

¹⁰ Conc. Later. IV, cap. 1, [Mans., XXII, 388].

¹¹ Encycl. PH IX ad episc. Gallic., die 10 aug. 1823.

Christus eam eam ecclesiam instituit, ut in ea et per eam homines, usque ad consummationem saeculi, veritate, iustitia et sanctitate potiantur: ut in ea et per eam redemptionis eius fructum quamdiu mundus perdurat filii Adam recipere: nec reliquit libertati uniuscuiusque ad illam pro habitu pertinere, sed solemniter praecepit omnibus sub poena damnationis in illam per baptismum ingredi: de his vero, qui recusant ac foris manent, expressit ait: „Qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me. Si ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.“¹ Quemadmodum ergo impium esset dicere ad salutem aeternam pervenire posse qui per aliud otium intrare vellet ac illud sit quod nobis Christus aperuit; ita non minus impie asseri potest, extra ecclesiam dari salutem. Eos proinde homines, qui extra ecclesiam pertinaciter manent, apostolus Paulus dicit „subversos ac proprio iudicio condemnatos“, et apostolorum princeps illos appellat „magistros mendaces, qui introducunt sectas perditionis. Dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem“².

Maximam utilitatem habent in huiusmodi dogmatis expositione gravissimae sententiae ac praeclearissimae similitudines quibus illud nobis tradunt sancti ecclesiae patres. „Si quis“, inquit, „schisma facientem sectatur, regni divini haereditatem non consequitur; habere iam non potest Deum patrem qui ecclesiam non habet matrem; non est particeps divinae caritatis, qui hostis est unitatis. Non habent itaque Spiritum sanctum qui sunt extra ecclesiam... Quisquis ille est et qualicumque ille est, christianus non est, qui in Christi ecclesia non est; omni enim homini, qui catholicae ecclesiae non tenet unitatem, neque baptismus, neque elemosyna quamlibet copiosa, aequae mores pro Christi nomine suscepta, proficere potest ad salutem, quamdiu in eo haeretica vel schismatica pravitas perseverat.“³ Ecclesia cum arca Noe assimilatur: „Si quis autem in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.“ Ecclesia urbis Ierusalem nomine in scripturis significatur. Nimirum in illa sola offerre Deo sacrificia licebat, quia „sola etiam catholica ecclesia est, per quam sacrificium Dominus libenter accipiat“, neque extra eam unquam verus cultus verumque sacrificium reperitur, quod Deo placere ullo modo possit. „De agni hostia dominus praecepit, dicens: In una domo comedetis, nec offeretis de carnibus eius foras: In una namque domo agnus comeditur, quia in una catholica ecclesia vera hostia redemptoris immolatur. Quicumque extra hanc domum agnum comederit profanus est.“⁴

Quae cum ita se habeant, maxime certe interest errorem omnem removere, qui forte occurrere posset, circa catholicam doctrinam de his qui extra communionem ecclesiasticam positi sunt, de quibus in ecclesia in sua communione complectitur. Docendi itaque sunt fideles, ecclesiam non bonos solummodo, sed et malos complecti: quod in sacro evangelio multis parabolis effertur, atque his nominatim quibus ecclesia similis dicitur saganis in mare missae, et arcae in qua frumentum cum paleis admixtum con-

tinetur¹. Nec mirum cupiam videri debet ecclesiam dici sanctam, etsi multos peccatores contineat: sancti enim vocantur fideles, qui populus Dei effecti sunt, quive se fide et baptismo suscepto Christo consecrarunt, quamquam in multis offendunt, et quae polliciti sunt non praestant. Bonorum tamen ac malorum diversa admodum ratio est. Divinis numeribus illi fruuntur qui in caritate vitam christianam degunt, iustique et cari Deo sunt. Membra vero mortua, nimirum homines sceleribus obstricti et a Dei gratia alienati, hoc quidem bono non privantur, ut ecclesiae corporis membra esse destinant; sed cum sint mortua, fructum spirituales, qui ad iustos et pios homines pervenit, non percipiunt. Tametsi, cum in ecclesia sint, ad amissam gratiam vitamque recuperandam ab eis adiuvantur, qui spiritu vivunt, et eos fructus capiunt, quorum expertes esse dubitari non potest, qui omnino ab ecclesia sunt praecisi. Homines vero isti, ab ecclesiastica communione exclusi, triplicis generis sunt: primo infideles, deinde haeretici et schismatici, postremo excommunicati². De hoc ergo triplici hominum genere repeti possunt verba illa gravissima Augustini: „Quisquis ab hac catholica ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo sceleris, quod a Christi unitate disiunctus est, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum.“³ Quoad haereticos tamen rite monendum, quod non ut primum quisque in fide peccavit, talis habendus est. Prouti autem inquit idem Augustinus: „Quis ententiam suam, quamvis falsam atque perversam, nulla pertinaci animositate defendat, praesertim quam non audacia suae praesumptionis pepererunt, sed a seductis atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerunt autem tanta sollicitudine veritatem, corrigi parati cum invenerint, nequaquam sunt inter haereticos deputandi.“⁴ Haereticus ergo non fit qui, licet in impiis opiniones incidit, credit tamen sanctam ecclesiam catholicam, cuius auctoritati se submittit; nec haereticus est qui, licet auctoritati ecclesiae non obediens, non tamen pertinaci animo in errore versatur. Qua de re diligenter edocendi sunt fideles, hinc quidem ut validius contra adversarii artes muniantur et in fidei veritate perseverent, inde vero ut sciant, iudicium de illorum qui errant culpa, Deo reservatum esse, qui solus singulorum corda scrutatur.

Atque hic commemoranda sunt insignia verba sancti patris nostri Pii IX: „Abest“, inquit⁵, „ut catholicae ecclesiae filii ullo unquam modo inimici sint illi, qui eisdem fidei caritatisque vinculis nobiscum minime sunt coniuncti; quia immo illos sive pauperes, sive aegrotantes, sive aliis quibusque aerumnis afflictos, omnibus christianae caritatis officiis prosequi, adiuvari semper student, et in primis ab errorum tenebris, in quibus misere iacent, eripere, atque ad catholicam veritatem et ad amantissimam matrem ecclesiam reducere contendunt, quae maternas suas manus ad illos amanter tendere, eosque ad suum sinum revocare nunquam desinit, ut in fide, spe et caritate fundati ac stabiles, et in omni opere bono fructificantes, aeternam consequantur salutem.“ Haec vera est caritas quae sola christianum hominem decet, quaeque erga errantes quidem fratres fertur, sed errorem ipsum detestatur. De vero fratrum nostrorum bono, quantum in nobis est, curando nullam habere

¹ Luc. X, 16; Matth. XVIII, 17.

² Tit. III, 11; II Petr. II, 1.

³ Ignat. Mart., *Epist. ad Philad.* [*Patr. gr.*, ed. Migne, V, 699 A]; Cyrill., *de univ. cod.*, [opp., ed. Baluz., p. 196]; Aug., *Epist. 285*, alias 50, n. 50, et *Serm. 281 de temp.*, cap. 12, [opp., ed. Bened., II, 698 C, et V, 1049 A]; Fulgent., *De fide ad Petr.*, cap. 59, [*Patr. lat.*, ed. Migne, LXV, 704 B].

⁴ Hieron., *Epist. ad Damas.*, [opp., ed. Migne, I, 365]; Aug., *Serm. 181 de temp.*, cap. 12; Greg. Mag., *Moral.*, lib. XXXV, cap. 9, n. 12, [opp., ed. Migne, II, 736 C].

CONCILIIUM ULTRAIECTENSE XLVIII.

⁵ Matth. XIII.

⁶ Cod. Rom., part. I, art. 9, §§ 11, 12, 17 et 27.

⁷ *Epist. 283 ad Donatianos*, [al. 141, opp., ed. Bened., II, 459 A].

⁸ *Epist. 49*, [al. 43, ed. Bened., II, 296].

⁹ *Enchiridion ad episc. Ital.*, 10 aug. 1863.

sollicitudinem, aut pro eodem habere si veram aut falsam religionem quis præstentur, nihil aliud esset quam bono malum, veritati falsitatem equiparare: quod certe non caritatis, non pietatis, non tolerantiae esset, sed indifferentismi, incredulitatis et impietatis. Dum ista decebant parochi et concionatores, non omittant fideles excitare ad gratias summa pietate Deo agendae, qui pro immensa sua clementia et bonitate, eos in sua vera sanctaque ecclesia recipit, ac „*dignos facit in partem sortis sanctorum in laetitia*“¹. Haec sane est vita aeterna, ac vera hominis felicitas, et qui in hac sanctorum communione sunt, vere illud dicere possunt: „*Beati qui habitant in domo tua, Domine! Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concepit et defecit anima mea in atriis Domini.*“²

Caput IX.

De nonnullis aetatis nostrae erroribus in religionem et in ecclesiam.

Nostris huius temporis incredulitatis praecones, qui, post reiectam omnem fidei regulam, ad indifferentismum religiosum et ad negationem cuiusvis revelationis deveniunt, neque hic sistunt, sed ulterius adhuc abeunt et progrediuntur. Etenim „eo impietatis et impudentiae deveniunt, ut ocelum petere, ac Deum ipsum de medio tollere conentur. Insigni enim improbitate ac pari stultitia haud timent asserere, nullum supremum, sapientissimum providentissimumque numen divinum existere ab hac rerum universitate distinctum, ac Deum idem esse ac rerum naturam, et ideoque immutationibus obnoxium, Deumque reapse fieri in homine et mundo, atque omnia Deum esse, et ipsissimam Dei habere substantiam, ac unam eandemque rem esse Deum cum mundo, ac proinde spiritum cum materia, necessitatem cum libertate, verum cum falso, bonum cum malo, et iustum cum iniusto. Quo certe nihil dementius, nihil magis impium, nihil contra ipsam rationem magis repugnans fingi et excoGITARI unquam potest“³. Ubi Dei personalis existentia tollitur, ibi nulla amplius, ne latissime quidem accepta religio haberi potest. Homo autem sine religione brutis animantibus comparatur. Ac reapse qui tantam proferunt iniquitatem, vix sanae mentis dici possunt. Nam Deum esse ita conspicuum est, ut nativo veluti nisi animus humanus eum sentiat et in eum trahatur, qui nisus a Tertulliano appellatus est „testimonium animae naturaliter christianae“⁴. Quamvis enim Dei maiestas incomprehensibilis sit, ipseque Deus lucem inhabitet inaccessibilem; sanae tamen existentiae veritatem omnibus reddidit manifestam: „*Invisibilia enim ipsius a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta, conspiciuntur.*“⁵

Atque hinc est quod ne ii quidem, qui Deum ab hominum animis excludere vellemus, eius existentiam aperte negare audent; quia nempe sciunt, sponte homines horrescere ab huiusmodi immanitate. Loquuntur itaque de aliqua divinitate quae in mundo indefinite evolvetur, a qua omnis substantia emanet, quaeque sit via illa quam in natura et in seipso homo experitur. At nihil prodest, immo improbitatem auget, Dei nomen retinere, si cum finita, mutabili et contingenti rerum universitate, infinita, immensa, simplicissima ac immutabilis natura divina confunditur, et, horribili prorsus blasphemia, ipsemet hominum facinora in Deum

reducuntur. Et id tamen non erubescunt decere, qui recentioris theologiae apostoli dicuntur!

Iam vero mirum non est, si homines, qui a tanta errorum atrocitate non reformidant, Deum excludentes, abominabiles facti in studiis suis, et in propriae superbiae poenam, materiae cultores et adoratores existant. Amerunt videlicet, nihil aliud praeter materiam existere, et animam a corpore non distingui; atque ita, monstroso prorsus aberrationum humanarum exemplo, cogitationem cogitando negant. Addunt vero nullam aliam homini, post praesentem, vitam reservari, in qua praemiis donetur, vel poenis plectatur; sed immo nec ullum agnoscent moralitatis fundamentum, nisi quod in materialibus viribus consistat, nullam morum honestatique disciplinam, nisi quae reponatur in cumulandis et augendis quovis modo divitiis et in pravis cupiditatibus explendis. Haec autem talia sunt, ut merito ad homines istos referantur ea verba: „*Homo, cum in honore esset, non intellexit; cooperatus est imentis insipientibus, et similis factus est illis.*“⁶ Hicco enim „nefaris abominandisque principiis, reprobam carnis spiritui rebellis sensum tuentur, fovent, extollunt, illique naturales dotes ac iura tribuunt, quae per catholicam doctrinam conculcari dicunt, omnino despicientes monitum apostoli clamantis: „*Si secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*“⁷

Contra gravissimos istos errores, ubi eos irrepere viderint, clamare non omittant sacerdotes ministerii nostri cooperatores. Ad periculum vero avertendum, ne gregem nostram eorundem errorum poestis attingat, nunquam desistant sanae doctrinae pabulum fidelibus dispensare, ipsorumque mentes, rerum divinarum consideratione, ad coelestia desideria erigere. Agant diligenter de sublimissimis fidei nostrae dogmatibus, quibus errores illi opponuntur, ac nominatim de Deo, in cuius potestate cuncta sunt posita, deque eius omnipotentia ac infinitis perfectionibus; de incomprehensibili Trinitatis mysterio, quo in unitate divinae naturae tres distinctas personas agnoscimus, „non ita ut essentia divina distincta in personis putetur, quam fides catholica sic unam in personis distinctis confitetur, ut eam simul profiteatur in se prorsus indistinctam,“⁸ sed ita „ut quaelibet trium personarum sit illa res, videlicet substantia, essentia seu natura divina“⁹; de creatione rerum omnium visibilium et invisibilium, ex nihilo et sola Dei virtute, atque ita ut „Pater, Filius et Spiritus sanctus non tria principia creaturae sint, sed unum principium“¹⁰; de hominis natura ex duplici substantia, spirituali et corporea, ita simul coniuncta, ut rationalis anima sit vere de proprie immediata corporis forma“¹¹; de beatitudine demum sempiterna quae, ut praemium virtutis, homini reposita est in altera vita, non eolum scilicet animae immortalis, sed et corpori etiam, quod in fine saeculi resurgat ut immortalitatem induat. Haec enim maxime valent ad fidem, spem et caritatem excitandam, fovendam et confirmandam; tam vero etiam ad ostendendam caecitatem eorum qui, rebus coelestibus neglectis, non nisi terrenis incumbunt et finem illum altiore obliviscantur, cuius gratia terrena omnia hominibus sunt concessa. Qua in re, ut hic etiam semi patris

¹ Ps. XLXVIII, 12.

² Allea. PH IX, die 9 Junii 1862.

³ PH VI, const. Auct. Adm. in fin.

⁴ Cons. Lat. IV, cap. 2, [Hard. VII, 18 B].

⁵ Cons. Flor., decret. pro Innocentio, [Hard. IX, 1088 D].

⁶ Cons. Vienne, cano. definitio innovatorum etiam in cons. Lat. sub Leone X, [Hard. VII, 1260 C et IX, 1719 D].

¹ Col. I, 12.

² Ps. LXXXIII, 2, 3, 5.

³ Allea. PH IX, die 9 Junii 1862.

⁴ Apol., cap. 17, [opp., ed. Migne, I, 577 A].

⁵ Rom. I, 20.

nostri opportunissima verba repetamus, „meminerit huiusmodi homines, ac serio meditentur gravissima illa Christi domini verba: *Quid prodest homini si mundum universum lucratur, animas vero suas detrimentum patitur?*” et animo sedulo reputent quae apostolus Paulus docet: *Qui velint divites fieri, incidunt in tentationem et in loquuntur diaboli et desideris multa inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, erraverunt a fide, et insurrexerunt se doloribus multis.*” Equidem homines iuxta propriam ac diversam cuiusque conditionem suis laboribus necessariae vitae praesidia sibi comparare debent, seu in litteris ac scientiis excolendis, seu in artibus tum ingenuis, tum vulgaribus exercendis, seu in publicis privatisque muneribus obundiis, seu in rerum commercio habendo; sed omnino oportet, ut omnia cum honestate, iustitia, integritate et caritate agant, et Deum prae oculis semper habeant, eiusque mandata ac praecepta diligentissime observent.¹

Impiae doctrinae, contra quas parochorum vigilantiam pro munere nostro excitavimus, non sunt nisi ultima explicatio systematis illius quod naturalismi nomine appellatum est, quodque eo tendit, ut plena naturae sufficientia absolutaque rationis ac voluntatis humanae independentia stabiliantur, omnis vero supernaturalis ordo atque omnis immo Dei actio in homines et in mundum reiiciatur et de medio tollatur. Impii huius systematis, quod nostra infelici aetate tantopere grassatur, nulla plenior expressio nisi cum Deus ipse excluditur, aut natura ipsa Deus proclamatur. Adsunt tamen plures qui ab impudentissimis istis blasphemis se alienissimos esse aiunt, atque interea pessima naturalismi principia pravis cuiusvis generis artibus disseminare curant. Fideles proinde tanto maiori sollicitudine praemunendi sunt, quando maius evadit periculum in errorem incidendi.

Nefarii illi homines, superbe delirantes, non modo religionem divinam inter praecidia alterius aetatis amandandam esse docent, sed nec verentur iactare „prophetias et miracula in sacris litteris exposita et narrata, esse poetarum commenta, et sacrosancta divinae fidei nostrae mysteria, philosophicarum investigationum summam, ac divinis utriusque testamenti libris mythica contineri inventa, et ipsum dominum nostrum Iesum Christum, horribile dictu! mythicam esse fictionem.”² Haec tamen plures non impediunt, quominus prodigiosa ac mira, superstitiosis ac daemonicis evocationibus, a satana ipso expectent et exquirant, ut merito de ipsis repetatur: „*Mentis est iniquitas sibi.*”³

Quae vero comminiscuntur de plena naturalium virium sufficientia ad hominum et populorum bonum curandum, ita efferunt, ut fundamentalium dogmatum, quibus innititur redemptio Christi, nullum maneat vestigium. Etenim fide tenemus, primum hominem in sanctitate et iustitia fuisse constitutum, et hunc iustitiae originalis statum supernaturalem fuisse ac nullatenus naturae humanae debitum, prout nec debita erant dona immortalitatis atque immunitatis a concupiscentia et ab aerumnia, quae pariter a Deo accepit. Confitemur praeterea, Adamum, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, sanctitatem et iustitiam, in qua constitutus fuerat, cum ceteris donis amisisse non sibi soli, sed et nobis eius posteris,

et cumque, cum semetipsum inquinasset in omnes naturae humanae genus transfudisse non tantam mortem et poenas corporis, sed et peccatum quod est mors animae, atque ita singulos homines, propagatione ex Adamo, peccatum originale nascenti contrahere. Per Iesu Christi domini nostri gratiam, quae in baptismo confertur, reatum originalis peccati remitti credimus, ac tolli totum id quod veram et propriam peccati rationem habet; manere tamen ipsius peccati originalis effectum. Factum denique profiteamur per peccatum originale, ut natura humana in deterius commutata quoad animam et corpus, spoliata gratis et vulnerata in naturalibus, non modo impotens prorsus evaserit ad finem supernaturalem, cui a Deo misericorditer destinata fuerat et ad quem restituitur redemptione per Christum, verum etiam non possit totam legem naturalem constanter observare sine speciali Dei auxilio, nec eo quo opus est modo, brevi tempore et sine falsitate admixta, veritates ipsae religionis naturalis cognoscere sine revelatione.⁴ Atqui ista omnia derisioni sunt naturalismi sectatoribus. Aiunt enim ab initio hominem creatum fuisse qualis nunc nascitur; nullam in ipso reperiri inordinationem, a qua debeat per gratiam reparari; nullo auxilio opus habere ut ad suum finem perveniat, qui ceteroquin, iuxta ipsos, alius esse nequit nisi naturae proportionatus. Addunt honestatis normam plenam ac sufficientem ipsi esse debere solum rationis lumen, ac liberum arbitrium ei datum esse, ut suimet dominus, se a nemine pendere agnoscat. Neque desunt qui asserunt, id solum ab ipso cavendum ne in excessum deveniat; verum tamen propriumque peccatum ab eo admitti posse nullum, si naturae inclinationibus obsequatur. Quae certe fidei non minus quam rectae rationi contraria sunt. Cum tamen naturae insufficientiam in illis quae sunt ad Deum, contra naturalismi errores, praedicamus, longe absumus ab illorum errore qui naturam ipsam nimium deprimunt, sive liberum arbitrium destruendo, sive asserendo quod omnia infidelium opera sunt peccata. Licet enim hominis natura per peccatum originale infirmior evaserit, non tamen omni vi et efficacia vel libero voluntatis arbitrio privata est, talisque mansit ut plura etiam bona in suo ordine praestare possit.

Ordinis supernaturalis ocores nullam agnoscere possunt supernaturalem societatem, quae iure proprio divinitus accepto suamet constituat suamque actionem exerat in homines. Omnes proinde constans eo convertunt, ut ecclesiae Christi constitutionem ac potestatem deleant ac subvertant: nec pauci sunt, haec nostra infelici aetate, qui ipsorum doctrinis contra ecclesiae iura ac salutiferam actionem, praetextu libertatis ac falsi cuiusdam progressus, miserabiliter abripiuntur, maximo sane cum detrimento christianae non minus quam civilis reipublicae. Praevae itaque impiorum machinationes sedulo detegendae sunt fidelibus, ac adlaborandum in primis, ut de ecclesiae constitutione deque potestate, quae illi divino iure competit, rite edoceantur.

„Ecclesia nempe ut vera et perfecta societas a divino auctore suo fuit instituta, quae nullis circumscriptionibus regionum sive civitatum, nulli etiam civili subdatur imperio, suamque potestatem ac iura ubique terrarum in hominum salutem libere exerceat. Nec sane aliter indicant solemniter illa Christi domini

¹ Epist. encycl. Pii IX ad episc. Italicae, 10 aug. 1863.

² Alloc. Pii IX, *Maxime quidem*, 9 iunii 1863.

³ Ps. XXVI, 12.

⁴ Conc. Trid., sess. V, decret. de pecc. orig. nec non prop. 21, 22, 23, 24, 25, 26, ex damnatis in Bano [a. a. Pio V in const. *In omnibus afflictionibus*, 1 oct. 1567]; a. Thomas, lib. II, q. 85, art. 2, et const. Genl., lib. I, cap. 4.

ad apostolos verba: „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra, ite, decet omnes gentes... decentes esse servare omnia quaecumque mandavi vobis.“¹

Non est ergo miser ecclesiae potestas quam quae perfectae societati competit. Potestas autem huiusmodi, quae ligandi ac solvendi verbis ab ipso Christo specialiter Petro et apostolis in communi collata fuit, ex sese complectitur ita ferendi leges ac ipsarum observantiam exigendi adhibitis etiam salutaribus poenis, ad devios et contumaces coercendos. Qui coactivam potestatem ecclesiae demergant, incidunt in sententiam alias iam damnatam uti haereticam². Huius potestas exercitium in eos, qui in ecclesiae corpus per baptismum admisi sunt ac libere in ecclesia manserunt, auctoritatis ecclesiasticae prudentia regitur: ac nullatenus eo pertinet ut fidem ipsam per vim imponat, seu, ad invidiam in ecclesiam creandam, malitiosissime bilateraliter ecclesiae inimici. Constans enim ac nunquam immutata ecclesiae doctrina fuit, persuasione ac praedicatione adducendos esse homines ad salutem, „nec religionis esse cogere religionem, quae sponte suscipi debet.“³

Ex eo quod ecclesiae propositum sit spirituale hominum bonum curare, non consequitur, ad ipsam unice spectare ut pro hominum salute orationes Deo dirigat, aut ad summum, ut verbum Dei annuntiet et sacramenta administret. Perversam hanc doctrinam prorsus reiicimus. Non enim meris spiritibus ecclesia constat, sed hominibus viatoribus; auctoritas vero, quae ipsi a Christo⁴ data est, exerceri debet in homines, atque ea ratione quam Christus ipse constituit, quamque finis ecclesiae asecutio postulat. Regnum Christi non est de hoc mundo, sed tamen in mundo constitutum est. Atque hinc etiam tenemus, ius bona temporalia acquirendi et possidendi nullo pacto ecclesiae demergari posse⁵. Ad hoc enim ut ipsa, prout eius natura exigit, subsistat, ac, prout finis sibi praestitutus requirit, spirituale hominum bonum promoveat, media temporalia non modo utilia ipsi sunt, sed prorsus necessaria. In ecclesiam ergo iniurii sunt, qui asserunt „conforme esse sacrae theologiae iurisque publici principiis, bonorum proprietatem quae ab ecclesia, a familiis religiosis, aliisque locis piis possidentur, civili gubernio asserere et vindicare“⁶.

Errores isti, atque alii plures, qui contra amplissimam imperii potestatem, ecclesiae collatam ad regendos et gubernandos fideles, sparguntur, ex falsissima illa doctrina originem ducunt, quod ecclesia sit in civili imperio quoddam valuti collegium, nullisque proinde polleat iuribus, praeter ea quae concessa illi sunt atque attributa a civili potestate; huius potestatis esse definire limites intra quos ecclesia exercere queat iura ab ipsa concessa; reipublicae vero statum omnium iurium originem esse ac fontem, ac proinde iure quodam polleat nullis circumscripto limitibus⁷. Ecclesia quidem constantissime docuit, Deum ipsum auctorem esse societatis civilis, atque adeo saecularem etiam potestatem a Deo repetendam esse, erga

quam obedientiam ac submissionem semper praecipit et commendavit, iuxta illud Pauli: „Non est potestas nisi a Deo... qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.“⁸ Sed simul agnovit aliam etiam potestatem in mundo existere, quae competit societati ecclesiasticae, quaeque non a civili imperio, sed a Christo ipso immediate originem duxit. Ecclesiae semper solenne fuit asserere ac tueri, nihil sibi, sed totam civili potestati tribuendum esse circa ea, quae finem temporalis felicitatis unice respiciunt; atque adeo, respecta huius finis, potestatis civilis plenam independentiam agnoscere et proclamare. Simul tamen hanc ipsam independentiam ac plenam libertatem sibi vindicavit in illa, quae ad finem salutis aeternae referuntur. Docuit quidem, civili potestati competere, ut ecclesiasticam tueatur secundum quod possibile fuerit; sed ius quodvis in sacra, quod ipsa sibi per se tribueret, ei prorsus denegavit. Reprobandus itaque ac damnandus est error illorum, qui „perverres committuntur, civilem potestatem posse se immiscere rebus quae ad religionem, mores, et regimen spirituale pertinent, atque etiam impedire, quominus sacrarum antistites et fideles populi cum Romano pontifice, supremo totius ecclesiae pastore divinitus constituto, libere ac mutuo communicent“⁹.

„Falsa est, temeraria, ecclesiae ac spiritui Dei iniuriosa ac ad minus erronea“¹⁰ sententia illorum qui, ut civili potestati submittant quae ad ecclesiasticam pertinent, ecclesiam potestate sua abuti posse docent, ad constituendam disciplinam periculosam et noxiam¹¹. Ecclesiam ipsam impudentissime calumniantur qui affirmant, potestatem ac independentiam, quam ipsa sibi vindicat, ad bonum duntaxat mundanum prosequendum tendere; nisi confusione quadam ordinis spiritualis ac mere politici: essentialia iura potestatis civilis usurpare ac invadere¹². Qui in potestatem civilem insurgunt, eamque infirmant, alii non sunt quam ii ipsi qui ecclesiae potestatem oppugnant, quique omnia legitima iura conculcant et labefactant. Ecclesia vero, quae pro se noscit, sine saeculari potestate ac debita illi obedientia ac submissione nullum terrestrem ordinem atque nullam proinde societatem possibilem esse, iis, qui civilem ipsam principatum destruere ac dissolvere attentant, firmiter resistit, eorumque errores damnat¹³.

Duae istae potestates, ecclesiastica et civilis, quarum una a Christo immediate procedit, altera vero a Deo auctore ordinis naturalis, etiam distinctae ac diversae mutuoque independentes sint, positae tamen fuerunt ut per ipsas perfecta hominis felicitas producat. Ecclesiae propositum est curare felicitatem sempiternam, quae est finis omnium supremus: civili vero societati, felicitatem temporalem, quae adinstar medii ad sempiternam refertur. Pertinet ad ipsam felicitatem temporalem religionis ac probitatis curam habere: immo verum hominis temporale bonum non est, quod a bono omnium maxime abducit. Atque hinc est, quod „regia potestas non ad solum mundi regimen, sed maxime ad ecclesiae praesidium sit collata“¹⁴; ita quidem ut eius auxilium, in ecclesiae bonum conferendum, non praediacare praesumat, sed potius quae Deo sunt placita exequatur¹⁵.

¹ Alloc. PH IX *Multis gravibus*, 17 dec. 1880.

² Ioan. XXII, const. degn. *Libet adv. Marcellum Patav.*, 1887, [apud Martena, *Thesaurus nov. II*, p. 718]; const. *Aut. fidei* PH VI, prop. 4 et 5; cf. etiam Syllab., prop. 24.

³ Tertullianus, [ad Scapulum, cap. 2, opp., ed. Migne, I, 609 A].

⁴ Syllab., prop. 24, collatis etiam 24, 25, 27.

⁵ Encycl. *Quaestio cura*, [tit. 8 dec. 1884].

⁶ Alloc. PH IX *Multis gravibus*, 17 dec. 1880; Syllab., prop. 19, 20.

⁷ Rom. XIII, 1 et seq.

⁸ Alloc. PH IX *Multis gravibus*, 9 iunij 1880; cf. etiam Syllab., prop. 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, etc.

⁹ Const. PH VI *Auctoritas fidei*, prop. 70.

¹⁰ Encycl. *Quaestio cura*, [tit. 6 dec. 1884].

¹¹ Syllab., prop. 24.

¹² S. Leo, *Epist. 116*, [opp., ed. Baluz., I, 1208].

¹³ Cap. 1, de off. iud. ordm.

Inter finem utriusque societatis non oppositio adest, sed coniunctio, concordia atque coordinatio: hanc praeinde coniunctionem, concordiam et coordinationem inter ipsas etiam earundem societatum auctoritates adesse debere, negandam non est. Huiusmodi amicam consociationem ecclesiae quam maxime optat, vehementerque detestatur pravae illorum opinio, quae se spectant, „ut impediatur et amoveatur salutaris illa via, quam catholica ecclesia, ex divini sui auctoris institutione et mandato, libere exercere debet usque ad consummationem saeculi, non minus erga singulos homines, quam erga nationes, populos summoque eorum principes, utque de medio tollatur mutua illa inter sacerdotium et imperium consiliorum societas et concordia, quae rei cum sacrae tum civili fausta semper existit ac salutaris.“¹ Scimus quidem, ad praxim quod spectat, plurimum in hac re pendere ex facti circumstantiis, in quibus aliqua natio reperitur; sed non ideo generatim ac absolute assori potest, optimam societatis publicae rationem civilemque progressum omnino requirere, ut humana societas constituitur et gubernetur, nullo habito ad religionem respectu, ac si ea non existeret, prouti docent ii, „qui civili consorcio impium abeurdamque naturalium principium“ applicare vellent. Eorum itaque errorem, cum semo patre nostro Pio IX, reiecit et condemnans.²

Atque hic illorum etiam calumniam totis viribus reiecit, qui aiunt ecclesiam catholicam inimicam esse progressus et civilitatis. Si enim vera rebus vocabula restituantur, ecclesia non solum non adversatur progressui et civilitati, sed veri progressus fuit semper patrona et alitrix, veramque civilitatem in dissitas atque nationes ipsa adduxit atque conservat. Progressus ac civilitatis nomine, luctuosae huius temporibus designatur effraenata vivendi licentia, iurium omnium subversio, religionis apertus: at „cum huiusmodi civilitate ecclesia nunquam conveniet, eiusmodi progressui constanter adversabitur.“³ In illorum etiam studiis, qui res corporales persecrantur, ut eas variis humanae vitae usibus applicent, si in se quidem spectentur, ecclesia nihil videt quod laudem non mereatur. Scit enim terram datam fuisse a Deo in possessionem hominibus; ut vires illius propria industria exercerent ac sibi metipsis fructificarent. Eos unice reprehendit, qui propter rerum temporalium studium aeterna negligunt, quique ipsorum inventa in rerum corporalium natura exploranda, praepostere credunt ad doctrinam salutis calumniandam transferri posse.

Contra insidias itaque ac fallacissimas artes inimicorum veritatis, eo directas ut perniciosissimi illi errores, contra quos vocem extulimus, alique etiam peiores quaeverus diffundantur, atque ita religio obliteretur, societas convellatur, ecclesia debilitetur ac si fieri posset destruat, parochi ceterique sacerdotes ministerio addicti, pro ipsorum zelo ac prudentia indocinenter vigilant. Ut vero et tutius sciant quae a fidelibus vitanda sunt, et facilius muneri proprio satisfaciant, tamquam normam habebunt epistolam encyclicam, quae haud ita multo ante a supremo gregis dominico pastore, vigilantissimo pontifice Pio IX, ad omnes episcopos data fuit, necnon adiectam eidem epistolae propositionum damnatarum syllabum. Hanc nos regulam secuti sumus in his erroribus reprobandis, quos specialiter parochorum vigilantiae designandos esse censimus:

¹ Encycl. Quanta cura, Syllab., prop. 66.

² Encycl. Quanta cura, Syllab., prop. 77 et seq.

³ Syllab., prop. 66, coll. etiam prop. 60.

illi ipsi apostolice regulae fideles nostri omnes meminerint cum veneratione ac pietate esse adhaerendam.

Caput X.

De invisibili ecclesiae capite, Dei et hominum mediatore.

Qui catholicam Dei ecclesiam credimus, eius auctorem et institutorem supremumque rectorem et gubernatorem dominum ac salvatorem nostrum Iesum Christum, „qui est super omnia Deus benedictus in saecula,“¹ agnoscimus, profitemur ac veneramus. A Christo enim christiani sumus et nuncupamur, illoque solummodo christianus dici potest, qui Christum agnoscat et, sicuti oportet, adorat. Scriptum quippe est: „Adorant cum dominis angeli eius,“² et apostolus Paulus ait: „Non... iudicari me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, et hunc crucifixum.“³ Hic est lapis quem reprobaverunt aedificantes, et qui factus est in caput anguli.⁴ Superaedificati sunt fideles „super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipse summe angulari lapide Christo Iesu.“⁵ Nihil altum, nihil firmum, nihil durabile, nisi quod in Christo incipit, aedificatus, assurgit. „En ipse enim, et per ipsum, et in ipso sunt omnia.“⁶

„Christus caput est ecclesiae: Ipse, salvator corporis eius... Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta et immaculata.“⁷ Aeternissima igitur unio est, et indissolubile amoris vinculum Christum inter et ecclesiam. Separari non potest ecclesia ab invisibili eius capite Christo Iesu. Neque Christus ab ecclesia, neque ecclesia unquam a Christo recedit. Christi corpus, Christique sponsa ecclesia est. „Ex latere suo,“ inquit Chrysostomus, „Christus aedificavit ecclesiam, sicut de latere Adam eius coniux Eva prolata est.“⁸ „Christus et ecclesia,“ inquit Augustinus, „unus homo et unus Christus.“⁹ „De carne eius et de ossibus eius“ sumus, inquit Paulus.¹⁰ Praeest itaque ecclesiae Christus, eam regit, et in eam interna gratiae subordinatione, tamquam caput in membra et tamquam vitis in palmites, perpetuo influit.

Petrus a Christo accepit ut ecclesiae esset caput visibile: ipse tamen Christus supremum invisibile caput indocinenter est. „Fundamentum enim aliud nemo potest ponere praeter id, quod positum est, quod est Christus Iesus.“¹¹ Petrus, inquit Basilus, licet petra esset, non tamen petra erat ut Christus: nam Christus vere immobilis petra: Petrus vero propter petram. Hieronymus vero ait: „Sicut ipse lumen apostolis donavit ut lumen mundi appellarentur, ... ita et Simoni, qui credebatur in petram Christum, Petri largitus est nomen. At secundum metaphoram petrae recte dicitur ei: Aedificabo ecclesiam meam super te.“¹² Quae igitur Christo in ecclesiam ipsam potestate sunt propria, ea ecclesiae ac Petro visibili capiti facta sunt cum eodem Christo participatione communia.¹³

¹ Rom. IX, 5.

² Hebr. I, 6.

³ I Cor. II, 8.

⁴ Ps. CXVII, 22.

⁵ Eph. II, 20.

⁶ Rom. XI, 36.

⁷ Eph. V, 23 et seqq.

⁸ Serm. de petra, [opp., ed. Montfaucon, III, 215 D].

⁹ Epist. 203 [?] et alibi passim, [opp., ed. Bened., II, 428 D].

¹⁰ Eph. V, 30.

¹¹ I Cor. III, 11.

¹² In cap. XVI ex Matth., [opp., ed. Migne, VII, 117 D].

¹³ S. Leo, Serm. 4 de nat., [opp., ed. Baller., I, 17].

Impetium, magisterium ac sacerdotium in ecclesia esse credimus: supremum tamen regem, prophetam ac sacerdotem non nisi Christum praedicamus, quem regis, prophetas ac sacerdotis officia in ecclesia et per ecclesiam iugiter continuare conditumur. Equidem ipse est sensu perfectissimo unctus Domini, in quo „inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter“¹. De ipso autem scriptum est: „Constitutus cum res ab eo super Sion... Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam termines terras.“² Eius regnum spirituale est atque aeternum: in terra inchoatur, in caelis perficitur. Ecclesiam militantem Christus rex tætur ab hostium impetu et insidiis, ut eadem in aeterna beatitudine cum ipso triumphet, qui positus est super omne „quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro“³. Unus praeterea est magister noster Christus, qui est „via, veritas et vita“⁴. Ipse est lux vera, quae caelesti doctrina illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Huic omnes prophetas testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt in eum. Immo ipse pater testimonium perhibuit, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria. „Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.“⁵ Et quidem ad finem uaque saeculorum audiendus est in iis, quibus ipse ait: „Qui vos audit, me audit.“⁶ Christus item est pontifex noster, „sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et expellens caelis factus“⁷, non quidem ex eo ordine, ex quo fuerunt sacerdotes Levitici, sed ex eo, de quo David oecinit: „Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.“⁸ De eo praecursor ait: „Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.“⁹ Ipse enim est et sacerdos et victima. Et, quae in singulos dies fit et futura est in perpetuum oblatio per Dei ministros, ipsam habet pontificem et sacerdotem Dominum, atque adeo ipsam hostiam.¹⁰

„Habentes ergo pontificem magnum, qui penetravit caelos, Iesum filium Dei... ademas... cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequamur.“¹¹ Ipse est qui „salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum“, quique „una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos“¹². Ipsum „proponit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius“¹³. „Nam sicut revera homines, nisi ex semine Adae propagati nascerentur, non nascerentur iniusti eum; ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita, nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur; cum ea renascentia per meritum passionis eius gratia, qua iusti sunt, illis tribuatur.“¹⁴ Inquit proinde apostolus: „In Adam omnes moriuntur, in Christo omnes vivificantur.“¹⁵ In rebus mortis nemo sine Adam, subdit Augustinus¹⁶, in rebus vitae nemo sine Christo.

Christo autem incorporamur et in Christo renascimur per baptismum, iuxta illud: „Nisi quis

¹ Col. II, 9.

² Ps. II, 6 seqq.

³ Eph. I, 21.

⁴ Ioan. XIV, 6.

⁵ Ioan. I, 9; Act. X, 48; II Petr. I, 17.

⁶ Luc. X, 16.

⁷ Hebr. VII, 26; Ps. CIX, 4.

⁸ Ioan. I, 29.

⁹ Cfr. Theophyl. in cap. 5 epist. ad Hebr., [opp., ed. Migne, III, 242D].

¹⁰ Hebr. IV, 14-6.

¹¹ Hebr. VII, 26; X, 14.

¹² Rom. III, 26.

¹³ Conc. Trid., sess. VI, decr. de iustif., cap. 3.

¹⁴ I Cor. XV, 22.

¹⁵ Epist. 190 ad Opt., [opp., ed. Bened., II, 708C].

renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“¹ Ecclesia, mater nostra amantissima, per hoc regenerationis lavacrum pro Christo parit: ipsius tamen baptismatis virtus, sicuti et ceterorum sacramentorum, ex eius merito est, qui dat nobis „Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba, pater“². Scribit vero apostolus: „Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis.“³

Homines nec propriae naturae viribus, nec per litteram legis Moysis, reconciliare ac Deo potuissent: „vendere se potuerunt, sed redimere non potuerunt“⁴; immo, nec ulla angelorum potestate sublevari potuissent ex eo statu, in quo per praevagationem protoparentum conciderunt. Laborum Deo erat, in ea in quam incideramus conditione nos relinquere, nec in pristinum supernaturalem finem reparare. Poterat etiam, posita reparandi voluntate, vel solo omnipotenti verbo id exequi. At „sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret“⁵. Noluit ut serpentis nequitia de victoria in homine relata alio modo gloriarum posset. Illud proinde elegit reparationis medium, quo iustitia non minus quam misericordia demonstraretur, et de quo ecclesia exclamat: „O felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere redemptorem!“ Scilicet pater misericordiarum et Deus totius consolationis filium suum unigenitum in mundum misit, ut salvetur mundus per ipsum, ut pacificaret per sanguinem eius sive quae in caelis sive quae in terra sunt, ut deleteret chirographum mortis, quod erat contrarium nobis, ut pro omnibus gustaret mortem, ut propitiatio esset pro peccatis nostris, non pro nostris tantum, sed etiam pro totius mundi. Unus itaque Deus, qui vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire: unus mediator Dei et hominum, homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, qui unus pro omnibus mortuus est, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, ut qui in ligno vincebat in ligno quoque vinceretur.

Mediator autem inter Deum et homines oportebat ut haberet aliquid simile Deo, aliquid simile hominibus.⁶ Itaque „et homo et Deus Christus, ex utroque genere concretus, ut mediator esse inter nos et Patrem posset“⁷. Una est in Christo divina verbi persona, duae tamen naturae, divina scilicet et humana: inquit enim Ioannes: „In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum... et verbum caro factum est,“⁸ et: „Quisquis confensus fuerit quoniam Iesus est filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo; et omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, et Deo non est, et hic est antichristus.“⁹ Dogma catholicum profitetur „unum eundemque filium et dominum nostrum Iesum Christum, eundem perfectum in deitate et eundem perfectum in humanitate, Deum vere et hominem vere, eundem ex anima rationali et corpore, consubstantialem Patri secundum deitatem, consubstantialem nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem

¹ Ioan. III, 5.

² Rom. VIII, 15.

³ Gal. III, 27.

⁴ S. Aug., Enarr. in ps. 95, n. 5, [opp., ed. Bened., IV, 1085 B].

⁵ S. Leo, Serm. 63, [opp., ed. Baller., I, 242]; a Greg. Nym., Orat. ect., c. 15, [opp., ed. Migne, II, 47 B].

⁶ Ioan. III, 16.

⁷ Aug., Confess., lib. X, cap. 42, [opp., ed. Bened., I, 194 B].

⁸ S. Cyr., Testimoniorum, lib. II, cap. 10, [opp., ed. Baluz., pag. 208].

⁹ Ioan. I, 1 seqq.; I Ioan. IV, 18; II, 2.

absque peccato ... unum eundemque Christum filium dominum unigenitum, in duabus naturis inconfusa, immutabiliter, indivisa, inseparabiliter agnoscendum, nequam sublatam naturarum differentiam propter unionem.¹ Definitum porro est in concilio Ephesino²: „Carne secundum hypostasim unitam esse Dei Patri verbum, unumque esse Christum eam propria carne, eundem scilicet Deum simul et hominem.“ Natura humana Christi non ideo persona non est, quod aliquid ei desit, sed ideo tantum quod propria verbi per unionem facta fuerit, atque adeo, non per se, sed verbi divini hypostasi subsistat. „Summa vero et sempiterna essentia, quae se ad humani generis inclinavit salutem, nos quidem in suam gloriam transtulit, sed quod erat esse non destitit.“³

Longe absumus ab errore illorum, qui aiunt, eatenus solummodo unam personam in Christo praedicatam fuisse, quatenus persona divina, utpote nobilior, super humanam principatum tenet; aut eatenus solummodo duas personas ecclesiam in Christo negasse, quatenus, cum non recte constituta esset personae notio, duarum personarum professio perperam intellecta fuisset.

Ex professione catholica de una Christi persona in duabus naturis, tota redemptionis nostrae oeconomia dependet. Etai Christus secundum carnem tantum sit in tempore ex muliere natus, pro nobis passus et cruci affixus; tamen, propter unitatem personae, vere beata Maria semper virgo Dei genitrix proclamatur, ac Deus ipse vere dicitur pro nobis natus, passus, crucifixus. Ex infinita pariter offerentia dignitate factum est, ut satisfactio, quam Christus in sua humanitate pertulit ac pro nobis Patri aeterno obtulit, non modo plenissima et cumulativissima fuerit, sed et acceptissima et pretii infiniti. „Inter redemptum et redimentem dispensatio fuit, compensatio non fuit“⁴; et nihilominus „magno et mirabili aequitatis iure certatum est, dum omnipotens Dominus cum saevissimo hoste, non in sua maiestate, sed in nostra congregitur humilitate“⁵.

In Christi passione omnis spes nostra est, omnisque fiducia. Abit nobis gloriari, nisi in cruce Domini nostri. Ipsum propter passionem, quam pro nobis subiit, gloria et honore coronatum fuisse credimus. „Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem ... propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen quod est super omne nomen, ut in nomine Iesu omnis genua flectatur coelestium, terrestrium et infernorum.“⁶ „Non est in alio aliquo salus. Nec ... aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri,“⁷ nisi nomen domini nostri Iesu Christi Nazareni. Per ipsum filii Dei efficiuntur: „Si autem filii, et haeredes; haeredes quidem Dei, cohaeredes putamur Christi; si tamen compatimur, ut et conglorificemur.“⁸

Etenim, etai iustificationem nullis operibus promereamur, sed illa gratis nobis tribuitur ex illius meritis „qui factus est vobis sapientia a Deo, et iustitia, et sanctificatio, et redemptio“⁹, nostra tamen cooperatio necessario requiritur, ut ad beatitudinem sempiternam, ad quam per ipsum constituiamur, pervenire possimus. Vita enim aeterna, quam dominus

noster Iesus Christus sui sanguinis pretio nobis comparavit, merces est bene operantibus reposita, corona est legitime certantibus reddenda, bravium est ab iis accipiendum, qui ad metam usque currando pertingant. Non satis est fidem habere in efficaciam satisfactionis Christi: fides enim, nisi ad eam spes accedat et caritas, nec unit perfecte cum Christo, nec corporis eius vivum membrum efficit, nec proinde vitam aeternam praestare potest. Satisfactioni Christi nostra etiam satisfactio iungenda est, quae non obcurat Christi passionem, sed eam vicissim magis illustrat: virtus enim, quam tribuimus bonis iustificationum actionibus, non nisi ex eo repetitur, quod ea gratia fiat quam nobis Christus promeruit, et de qua scriptum est: „Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum; sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam.“¹⁰ Sine Christi gratia, quae bona nostra opera semper antecedit, comitatur et consequitur, nec mereri salutem, nec Deo satisfacere ullo modo possemus.

Omnes itaque in timore et tremore propriam salutem operantur oportet, in laboribus et in vigiliis, in orationibus et in elemosynis, in ieiuniis et in castitate. Reddet quippe Deus unicuique secundum opera sua. Iudex supremus in fine saeculi ille ipse erit, qui pro nobis passus est. Pater „potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est“¹¹. Ipse „iudex vivorum et mortuorum“¹². „Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi.“¹³ Signum filii hominis, crux aeterna, tanquam sceptrum magni regis, tunc in caelo apparebit¹⁴. Ille vero ipse qui iniquissima hominum sententia, damnatus fuit morte, omnium hominum iudex sedebit, et ab omnibus conspicietur. Veniet expectantibus se in salutem, impii autem in interitum aeternum. Qui inter eos esse voluerint, de quibus Paulus ait: „Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparbitis cum ipso in gloria,“¹⁵ non obliviscantur eiusdem Pauli verba: „Si concurrestis cum Christo, quae cursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens: quae cursum sunt sapite, non quae super terram.“¹⁶ „Sanguis Christi,“ ut verbis Augustini utamur, „volenti est salus, nolenti supplicium.“¹⁷ Nam „si discrimus quoniam societatem habemus cum eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus, sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu Christi filii eius emundat nos ab omni peccato“¹⁸.

Atque utinam agnoscant omnes sensum illud Iesu Christi nomen, in quo vocavit nos Deus in admirabile lumen suum, illud semper in ore habeant, illud insculptum constanter ferant in cordibus suis! Sed non pauci falso aiunt: Ecce hic Christus, non autem ostendunt eum in ecclesia; sed multi eum quaerunt, ubi inveniri non potest; sed mundus eam non cognovit! De ipsis aiebat Dominus discipulis suis: „De mundo non estis ... propterea pedit vos mundus ... Me priorem vobis odio habuit ... sed confidite, ego vici mundum.“¹⁹ Utinam omnes veniant, et videant, et gustent quam suavis est Dominus, et hauriant aquas in gaudio de fontibus salvatoris, et aliis etiam

¹ Conc. Chalced., definitio, [Hard., II, 455 C].

² Can. 2, [Hard., I, 729 E].

³ S. Leo, Serm. 7, de nativ., [opp., ed. Baller., I, 92].

⁴ S. Aug., Serm. 41, dom. in palm. de passione Domini, [opp., ed. Bened., V, append. 208 E].

⁵ S. Leo, Serm. 1, de nativ., [opp., ed. Baller., I, 64].

⁶ Philipp. II, 6 seqq.

⁷ Act. IV, 12.

⁸ Rom. VIII, 17.

⁹ I Cor. I, 30.

¹⁰ Ioan. IV, 13-4.

¹¹ Ioan. V, 27.

¹² Act. X, 42.

¹³ II Cor. V, 10.

¹⁴ Matth. XXIV.

¹⁵ Col. III, 4.

¹⁶ Col. III, 1-2.

¹⁷ Serm. 344 alias 31, n. 4, [opp., ed. Bened., V, 1299 C].

¹⁸ I Ioan. I, 6-7.

¹⁹ Ioan. XV, 18-9; XVI, 33.

dicant: „*Constitimini Domino, et invocato nomen eius.*“¹ A Hoc nomen constantissime insonet fidelium nostrorum auribus, ut nunquam separentur a caritate Christi; ut amoris et grati animi sensus iugiter foveant erga eum, qui tantam in nos caritatem habet; ut ad eum in omni necessitate confugiant. Eius etiam „dulcissimum cor, fragrantissimas erga nos caritatis victimas, anxie iugiterque exorent, ut amoris sui vinculis omnia ad seipsum trahat, utque omnes homines, animo suo amore inflammati, secundum cor eius ambulent, digne Deo per omnia placentes, in omni bono opere fructificantes“². Ut fervens, firma ac sincera semper maneat ipsorum fides, spes et caritas, de iis quae ad redemptorem nostrum referuntur, oves sibi committas indesinenter edoceant animarum pastores: agant vero peculiari studio de aeterna Christi generatione e sinu Patris. Homines enim, satanae spiritu permoti et incitati, nequissimas blasphemias veterum haeticorum renovantes, nostris hinc diebus, scelerata prorsus proacitate, Christi divinitatem oppugnare non verentur. Haec impietatem una nobiscum et cum universa ecclesia fideles nostri sunt detestati. Eam semper uno ore detestentur, constanterque repellant, in tanti criminis reparationem, sive cum Petro: „*Tu es Christus filius Dei vivi,*“³ sive cum Thoma: „*Domine meus et Deus meus.*“⁴ Dominus Iesus Christus, filius Dei vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem suam mundum vivificavit, sit semper cum ipsis et cum omnibus nobis!

TITULUS II.

De hierarchia et regimine ecclesiarum.

Caput I.

De suprema iurisdictione Romani pontificis.

Dominus noster Iesus Christus, cui data est omnis potestas in caelo et in terra, omnibus quidem apostolis dixit: „*Sicut misit me Pater, et ego misit vos,*“⁵ unum tamen Petrum petram constituit, super quam aedificavit ecclesiam suam, ne portae inferi praevaleant adversus eam; unum Petrum iussit fratres confirmare; uni Petro agnos et oves pascebas commisit. Primatus vero honoris et iurisdictionis Petro collatus, ipso in urbe Roma, tamquam illius ecclesiae episcopo, pro fide martyrium passus, in eius successores pertransiit, et ad finem usque saeculi per Romanae sedis antistitem exercebat. Ea enim ipsa civitas, quae tot regna sub suo imperio complectebatur, divinae providentiae consilio electa fuit, ut imperium longe altius atque gloriosius obtineret, et „per sacram beati Petri sedem caput orbis effecta, latius praevaleret religione divina, quam dominatione terrena“⁶.

Itaque Romano pontifici episcopalis iurisdictione competit in universam ecclesiam. Leges ipse condit, quibus omnes ecclesiae teneantur; legitimae autem regiminis formae atque administrationi ipse praesert atque invigilat: „in plenitudine“ enim „potestatis“ ipse „vocatus est“, ceteri autem „in parte sollicitudinis“⁷. Penes ipsum est dispensare in canonibus universalibus ecclesiae. Causae maiores, per sacros canones enuntiatas, ipse iudicat; a iudicio ecclesiastico inferiore ad eius iudicium provocare licet, sed ab eius iudicio, cum supremum sit, ad aliud provocare nefas est.

¹ Ioh. XII, 4.² Encycl. Quarta cura.³ Math. XVI, 18.⁴ Ioh. XX, 28.⁵ Ioh. XX, 21.⁶ S. Leo Mag., *Serm. I in nativ. sa. apost.*, [opp. ed. Ballerini, I, 389].⁷ Conc. Basili., *sess. in resp. synod.*, [Hard. VIII, 1820 B].

Credimus et docemus hanc Romani pontificis auctoritatem a Christo domino descendere, nec ab ulla proinde hominum potestate vel occasione pendere. Illibata illa perduravit omni tempore, et in atrocissimis etiam ecclesiae afflictionibus, cum illam non nisi e catacumbis Romani pontifices exercere poterant. Qui asserunt Romanum pontificem non a Christo in persona Petri, sed ab ecclesia potestatem ministerii accepisse, haeticis adnumerandi sunt¹.

Retinentes ergo fidem universali ecclesiae professione et praxi semper manifestatam, de Romano pontifice cum sancto Bernardo verba illa usurpamus: „Tu princeps episcoporum, tu haeres apostolorum, tu primatus Abel, gubernatus Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatus Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es cui claves traditae, cui oves creditae sunt. Sunt quidem et alii ocelli ianitores et gregum pastores; sed tu tanto gloriosius quanto et differentius utrumque praee ceteris nomen haereditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos; tibi universi crediti, uni usus. Nec modo ovium, sed et pastorum, tu unus omnium pastor.“² Cum catholicis vero omnibus sincerissime amplectentur decretum editum a concilio oecumenico Florentino, quod sic habet: „Definimus Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri apostolorum principis et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput et omnium christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pasceendi, regendi ac gubernandi universalem ecclesiam a domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in concilio oecumenico conciliorum et in sacris canonibus continetur.“³

Plenissima igitur obedientia exhibenda est a fidelibus omnibus decretis et constitutionibus a Romano pontifice, pro suprema in universam ecclesiam auctoritate, vel iam editis vel in posterum edendis. Eius mandata pronissima semper fide et obsequio in huius provinciae dioecesebus executioni danda esse praecipimus. Vigens ecclesiae disciplina a sancta sede approbata oca indeclinabilis norma constanter habitur ab huius provinciae episcopis in dioecesium suarum regimine. Quas ipsi accipient apostolicas litteras, publicandas ac rite fidelibus explanandas curabunt. Providebunt etiam singuli episcopi, praesertim in synodo dioecese, ut illae quoque antiquiores constitutiones apostolicas denuo publicentur et urgentur, quarum iterata promulgatio, attentis peculiaribus circumstantiis, utilis reputatur.

Romanus pontifex suam potestatem plurimum exercit per sacras cardinalium congregationes; quarum proinde decretis ac decisionibus summa pietate adhaerendum erit ac parendum. Curabunt episcopi ut decisiones istae, sive cum pro urbe et orbe ferantur, sive cum dioecesi propriam aliquo modo attingunt, ad sui cleri notitiam adduocentur; et iuxta earum vim ac tenorem religiose observentur.

Probe noscent huius synodi episcopi, subiectionem, reverentiam atque inconcussam adhaesionem, qua cathedrae Petri consociantur, postulare,

¹ Pius VI, *const. Auct. fidei*, prop. 2.² *De concilio ad Bas.* III, lib. II, cap. 2, [opp. ed. Migne, I, 761 D].³ In *lit. unice.*, [Hard. IX, 988 E].

ut iuxta canonicas praeceptiones¹, Romano pontifici referant de statu diocesium suarum. Nunquam proinde sinent, ut tempora a iure statuta praetergrediantur, quin vel per seipsos apostolorum limina adiverint, vel pro ratione adiutorum, per nuntios aut per litteras proprio officio satisfecerint.

Omai opportuna occasione episcopi utentur, ut per subditam sibi clerum, amorem et pietatem erga Romanam sedem in fidei populo foveant et inflamment. Iura quippe Romani pontificis ad universae ecclesiae bonum spectant, atque adeo ipsorum defensio, tuitio ac libera explicatio omnibus catholicis cordi esse debet.

Agnoscit haec synodus „in praesenti rerum humanarum statu, civilem sanctae sedis principatum pro bono ac libero ecclesiae animarumve regimine omnino requiri“². Confitemur proinde „singulari prorsus divinae providentiae consilio factum esse, ut, cum Romanum corrui imperium et in plura fuit regna divisum, Romanus pontifex, quem Christus totius ecclesiae suae caput centrumque constituit, civilem assequeretur principatum. Quo sane a Deo ipso sapientissime consultum est, ut in tanta temporalium principum multitudine ac varietate, summus pontifex illa frueretur politica libertate, quae tantopere necessaria est ad spirituales suam potestatem, auctoritatem et iurisdictionem toto orbe abeque ullo impedimento exercendam. Atque ita plane decebat, ne catholico orbi ulla oriretur occasio dubitandi, impuleri fortasse civilium potestatum vel partium studio duci quandoque posse in universali procuratore gerenda sedem illam, ad quam propter potiore principalem necesse est omnem ecclesiam convenire“³. Improbamus ac detestamur impia illorum facinora, qui, hac nostra illacrymanda aetate, Romanae sedis civilia iura aggressi sunt ac usurparant, quique, ob sacrilegum ipsorum crimen, in poenas et censuras ecclesiasticas gravissimas incidisse iure meritoque declarati sunt⁴.

Atque hic palam obtestamur acerbitatibus afflictionibus sancti patris nostri Pii IX „sic nos coniungi, ut quae ipsi pati contingat, eadem et nos amoris consensu patiamur. Deum interea supplices invocamus, ut tam iniquae rerum perturbationi finem ponat, ecclesiamque filii sui sponsam, tam misere expoliatam ac oppressam, pristino decori ac libertati restituat“⁵.

Ut una nobiscum ad Patrem coelestem proceus pro capite ecclesiae ex toto corde fundant, clericos ac fideles nostros caute hortamur. Pergant presbyteri, post absolutam missae sacrificium, flexis genibus ex altari recitare piis illas orationes, quae a nobis praescriptae fuerunt, ob gravissimas angustias, quibus premitur pater noster aetna. Populum sibi commissum parochi excitent ad Deum pro Romano pontifice exorandum, occasione nominatim anniversarii electionis ipsius; quae proinde dies in calendario notanda erit, et in missa solemnium dominicae diei proxime praecedentia, e suggestu fidelibus annuntianda.

Caput II.

De episcopis.

Ecclesiastica hierarchia, quae est ut castrorum acies ordinata, constat ex episcopis, presbyteris et

¹ Can. 12, can. 24, § 1; Sess. V, can. Romanus pontifex [de 20 dec. anno 1862], et Sess. XIV, Quod auctoritas, 7, [de 28 nov. 1769].

² Episcoporum Romae adunatorum, anno 1862 die 8 Iulii, ad Pium IX obtestatio.

³ Litt. apostolicae Cum catholicis ecclesiis, 26 martii 1862.

⁴ Litt. ap. citat.

⁵ Episc. Romae adunatorum, anno 1862, ad Pium IX obtestatio.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

A ministris. Ea'get divina ordinatione instituta, condefiniunt patres Tridentini¹. Qui praeterea declarant², „episcopos, qui in apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem praecipue pertinere, et positos, sicut apostolus ait, a Spiritu sancto, regere ecclesiam Dei; eoque presbyteris superiores esse; ac sacramentum confirmationis conferre, ministros ecclesiae ordinare, atque alia pleraque peragere ipso posse; quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent.“ Quemadmodum ex sacro hierarchico ordine et ex populo fidei unum ecclesiae corpus componitur, eo quod unum sit supremum caput, unus episcopus episcoporum³ Romanus pontifex; ita per communionem cum episcopo, „uni cathedrae Domini voce fundatae“⁴ adhaerenti, ipsi mystico Christi corpori fideles coniunguntur atque uniti manent: quia scilicet, ut ait sanctus Cyprianus⁵, episcopus in ecclesia est, et ecclesia in episcopo, et si quis cum episcopo non sit, in ecclesia non est.

Non in sola sacerdotalis characteris plenitudine episcoporum praeseminantia reponenda est, sed in iurisdictione etiam et gubernandi auctoritate. Pascunt episcopi determinatam partem dominici gregis unicuique ipsorum, per canonicam missionem atque institutionem, creditam; et, assumpti licet Romani pontificis auctoritate, eo iure pascunt, quo episcopatus ipse institutus est, et ecclesiastici regiminis forma praefinita.

Sed et sacerdotum cooperatio maxime utilis, immo et necessaria episcopis est: qui proinde illa utuntur ad normam sacrorum canonum, atque eo maiori fructu quo maiori docilitate ac submissione praestatur. Tam clerici quam fideles submissione constanter debent praecceptum apostoli: „*Obedite praepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddaturi, ut cum studio hoc faciant, et non gementes: hoc enim non expedit vobis.*“⁶ Habenda semper praes oculis sunt sapientissima verba, quibus clamat sanctus martyr Ignatius: „Omnes episcopum sequimini, ut Iesus Christus Patrem. Sine episcopo nemo quidquam faciat eorum quae ad ecclesiam spectant.“⁷

Attamen, iuxta praecceptum Domini⁸, qui maior est, sicuti minor, qui vero praecessor, sicuti ministrator fieri debet. Id proinde omne quod episcopis conferatur dignitatis et auctoritatis, non alio pacto ipsi acceperunt, quam ut in gregis utilitatem et salutem incessabili famulatu impendant. Fratrum bono se totos debent: ministri enim sunt illius, qui animam suam pro ovibus posuit, et cuius in terris vicarius servi servorum Dei appellatione gloriatur. Atque hinc episcopos omnes monites voluit sacrosancta Tridentina synodus, ipso „non ad propria commoda, . . . sed ad labores et sollicitudines pro gloria Dei vocatos esse“⁹.

Itaque, cum monent ipsi Tridentini patres, qui episcopale munus, „angelicis etiam humeris formidandum, in se susceperunt, quae suae sint partes sedulo videre“ debent, ut omni studio exequi possint praecceptum apostoli: „*Vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistas, ministerium tuum imple.*“¹⁰

¹ Sess. XXIII, can. 6.

² Ibid., cap. 4.

³ Tertullian., *Institio libelli De pudicitia*, [opp. ed. Migne, II, 281 A].

⁴ S. Cypr., *Epist. 60*, [opp. ed. Baluz., pag. 63].

⁵ *Epist. 63*, [l. c. pag. 123].

⁶ Hebr. XIII, 17.

⁷ *Epist. ad Smyrn.*, [Patr. gr., ed. Migne, V, 714 B].

⁸ Luc. XXII, 28.

⁹ Sess. XXV, de ref., cap. 1.

¹⁰ II Tim. IV, 5.

ne vere de ipse usurpari possint verba Domini: „Vos autem estis sicut terra, . . . vos autem estis sicut murus.“¹

Episcopi dicitur: „Depositum auctori.“² Ipsorum ergo est Dei eloquia, neque ad consummationem successu, in sua integritate ac puritate servare; catholicam fidem episcopali robore tueri; summa cura invigilare, ut grex ipse commissus stabilis et immotus in eodem permaneat. Nec solummodo vigilare debent, ut praedicatione verbi per curatores animarum rite peragatur, sed et per seipso, prout declarat Tridentina synodus³, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium tenentur; si vero contigerit eos legitime tueri impedimento, viros idoneos assumere tenentur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum.

Pro potestate quam habent ligandi ac solvendi, episcopi incumbit opportuna lege ferre, quibus, tanquam mediis optime, fideles ipse commissi in viam salutis dirigantur, eorum quae iure communi statuta sunt religiose observantia curatur, omniaque circa divinum cultum vitamque christianam legitime ordinantur.

Iudices praetores sunt episcopi, veritatis iustitiaeque custodes ac vindices a Domino constituti, quos qui audit Deum audit, et qui spernit Deum spernit. Ipsorum est legum transgressores intrepide redarguere et coercere, ut et ceteri timorem habeant, et scandalum de medio tollatur; et baculum pastoralis officii ipsis conceditur, „ut iudicium sine ira teneant.“⁴ Ipsae namque dicitur: „Obsecro, incipite in omni patientia et doctrina,“⁵ ut fortiter quidem, sed simul suaviter arguendum esse sciatis.

Nam episcopi constituti etiam sunt patres in domo Dei et familia sanctorum. Ad ipso preloso pertinet, quotquot in Iesu Christo per evangelium genti et ex aqua et Spiritu sancto renati sunt, paterno affectu complecti, debiles in bono proposito sustentare, pusillanimes consolari, aberrantes reducere, infirmos consolidare, contractos alligare, depravatos convertere, eos qui perierunt quaerere, caritatem in omnes, praesertim in egenos et miseros, fovere atque exercere.⁶

Dum haec omnia animo reputant antistes in hac provinciali synodo congregati, illa etiam apostoli verba summa religiose perpendunt: „Operetur episcopus irreprehensibilis esse.“⁷ nec diffidentur proprium ipsorum munus maxime peculiarare, ut qui in operariorum ordine primi censentur, primi etiam praediceant exemplo bonorum operum, atque omni christianarum virtutum genere, praecipue vero igne caritatis, forma fiant gregis ex ovine; et quidem dubitandum non est, „fideles reliquos ad religionem innocenciamque facillime inflammandos, si praesentibus suis viderint animarum salutem ac ecclesiam patriam cogitare.“⁸ Gravissima itaque ipsorum officio, cuncto terrore repleti, considerant ac mente revolunt; et simul, ecclesiae auxilio freti, omni studio incumbunt eorumdem implemento: sciunt enim, quod ubi non valet humana debilitas, ecclesiae gratia supplet ac perficit.

¹ Matth. V, 18-4.

² I Tim. VI, 20.

³ Sess. V, cap. 2, et sess. XXIV, de ref., cap. 4.

⁴ I Tim. V, 20; I Cor. V, 5; Philipp. IV, 2.

⁵ Post. Rom.

⁶ II Tim. IV, 2.

⁷ Conc. Trid., sess. XIII, de ref., cap. 1.

⁸ S. Hier., Comm. de Math., cap. 27, [opp. ed. Migne, 1069 D].

⁹ I Tim. III, 2.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXV, de ref., cap. 1.

In propriis muneribus obsequijs sanctorum canonum praescriptiones (se) secuturos esse, huius synodi episcopi libentissime sponte, ac nihil antiquius habituras esse profitentur, quam ut eorumdem canonum apostolicarumque constitutionum auctoritate in omnibus dirigantur. Vicario generali in unaquaque diocesi munia illa tribuantur, quae ex sacris canonibus huius officio competunt. In iudicandis causis ecclesiasticis, forma a iure determinata, quantum sinit praesens rerum conditio in nostris regionibus, servanda erit. Visitationem canonicam diocesium suarum, cuius scopus praecipuus est „sanam orthodoxamque doctrinam expulsi haereticis inducere, bonos mores tueri, pravae corrigere, populum coheritationibus et admonitionibus ad religionem, pacem, innocenciamque accendere“¹, episcopi nullatenus intermittent, notabilem saltem dioceses partem vel per se ipso, vel, si legitime impediti fuerint, per visitatores suos quotannis invisentes. Quae occasione, facultatibus a concilio Tridentino sibi concessis, ubi opus fuerit, utentur, ne, si forte remissius egerint, visitatio suo fructu careat, et nervus ecclesiasticae disciplinae elidatur.²

Arduum pastoralis regiminis ministerium gravius etiam ac difficiliter redditur ob aevissimum bellum, quod contra Christum et eius ministros indecenter agunt filii tenebrarum; lucem enim et veritatem oderunt. Et huiusmodi quidem odium nostra haec praesertim aetate adeo excitatum est, ut nullo unquam tempore acrius quam nunc religio et ecclesia oppugnata fuisse videatur. At, ubi pericula crescant, animus etiam augeatur necesse est eorum, qui confidentiam omnem ponunt in auxilio ecclesiae. Clerum nostrum vehementer hortamur atque in Domino adiuramus, ut aditricem operam sincerissima subiectione nobis praestet, praedia Domini nobiscum pugnet, atque intimo caritatis et fidei vinculo nobis consocietur. „Haec est autem victoria, quae vincit mundum, fides nostra.“³

Caput III.

De metropolitano.

Licet par sit in omnibus episcopis ordinis potestas, vi cuius et manus imponunt et confirmationem conferunt, licet etiam unius eiusdemque episcopatus a Christo instituti „a singulis in solidum pars tenentur“⁴, per legitimam missionem assignata: quoad ipsam tamen potestatem iurisdictionis alii aliis praecellant et praepouunt. Quomodo enim unum supremum caput in potestate regiminis ceteris omnibus Christus ipse praestitit: ita diversi iurisdictionis gradus auctoritate ecclesiastica constituti sunt, et, tanquam radii a sole, luminis fonte, ex ipso privilegio Petri dimanarunt. „De qua forma,“ inquit sanctus Leo magnus, „episcoporum quoque est certa distinctio, et magna dispositione previum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quarum inter fratres haberetur prima sententia.“⁵ Il qui praesunt in provincia ecclesiastica, archiepiscopi ac metropolitani dicuntur.

Quorum dignitatem, si non nomine, re profecto ipse ad apostolos aut apostolica tempora asur-

¹ Cap. 18, de offic. et potest. iudicis ordinarii.

² Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2, 3 et 9; sess. XXV, de ref., cap. 6; sess. XXI, de ref., cap. 2.

⁴ I Ion. V, 4.

⁵ Epist. parva.

⁶ Cf. a. Oxyrim., De unit. ecclesiae, [opp. ed. Baluz., p. 106].

⁷ Epist. ad ad. Anan. Themat., c. 11, [opp. ed. Baluz., I, 661].

gere, si qui in ecclesiasticis monumentis versati sunt, vix non certissime agnoscent. Et quidem cum maxima utilitate ecclesiae regimini factam sapientissime est, ut archiepiscopalis dignitas variis aucta praerogativis, ab ipsa ecclesiae primordiis institueretur. Etenim per metropolitam totius provinciae maiori bene consulitur, vigori ecclesiasticae disciplinae in ea servando efficacius prospicitur¹, et unitati quam maxime fovetur: siquidem, ut verbis sancti Leonis magi rursus utamur, „episcopi quidam sollicitudinem susceperunt ampliorum, per quos ad unam Petri sedem universalis ecclesiae cura conflueret, et nihil usquam a suo capite disideret.“²

Non itaque titulo solummodo honoris metropolitae in provincia distinguitur, sed peculiaribus etiam praesentibus iuribus ac praerogativis. Praerogativas istas omnes ac iura, quae ipsi competunt, iuxta praesentem ecclesiae disciplinam, et quae per sacrosanctam Tridentinum concilium ac apostolicas constitutiones determinata suis limitibus fuerunt³, haec synodus agnoscit et veneratur. Ut aliqua ex eisdem memoremus, metropolitae est convocare concilium provinciale sique praesidere, ac sedulo invigilare ne quis eiusdem concilii decreta servare negligat. Dioeceses comprovincialium episcoporum visitare ipse potest, causas tamen cognita et probata in concilio provinciali. In casibus a iure determinatis appellacionem suscipit a sententiis eorundem suffraganeorum, et in causa, qua ad ipsum appellatur, inquiri et agnoscit⁴. Ipsius est, sede episcopali vacante, vicarium capitularem constituisse, si sedis vacantis capitulum, intra tempus a sacro concilio Tridentino praestitutum, eum non elegerit. Suae potestatis insignia metropolitae habet, pallium quo in sacris faciendis, diebus et solemnitatibus designatis, per totam provinciam utitur, nec non crucem archiepiscopalem, quae in omnibus provinciae locis, etiam exemptis antea ipse defertur. Benedicendi etiam ius per totam provinciam archiepiscopo tribuitur.

Dum vero episcopi omnes in hac synodo adunati metropolitani praesulis iura, ea qua par est reverentia prosequuntur, de eo maxime delectantur, quod per ipsum metropolitam aetiori optatissimi, moque nexu coniungi mutuo atque uniri possint. Ipsos enim nihil potius habere, quam ut intimo amoris et concordiae vinculo inter se constantissime socientur, palam solemniterque edicant. In id uno animo adstantur atque intendunt singuli, ut, iunctis per omnia viribus, Dei gloriam et communi gregis salutem incesanter promoveant. His quo uberius alter ab altero iuvamen accipiat, de his quae ecclesiarum suarum sollicitudinem respiciunt, consilia inter se conferre studebunt, et ad pertractanda gravioris ponderis negotia, quam saepius fieri poterit, cum metropolitae conveniant.

Caput IV.

De synodis provinciae et dioeceseos.

Provincialia concilia tamquam medium efficacissimum fidei custodiendae ac propagandae, disciplinae promovendae ac vindicandae, unitatis servandae ac fovendae sacri canonis maxime prece commendant⁵. Eorundem celebratio antiquissimi

¹ Cap. III. *de frequentibus de instit.*

² Epist. XIV, c. 11.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2, 8 et 10; sess. XXIII, de ref., cap. 1; coll. const. Bened. XIV, *de unione*, [8 sept.] anno 1765, [Bullar. XVII, 79], et cap. 10; sess. XIII, de ref., cap. 1; coll. const. Urbani VIII, die 6 decembris 1624, etc.

⁴ Legendam cognoscit.

⁵ Can. 26, ex apostolico; can. 6, conc. Nicen., [Mansi, Concil., I, 26 B; II, 670 D]; can. 7, dist. 18, cap. *Sicut olim*, de consecrationibus.

us in ecclesia est. Ut ea quolibet saltem triennio haberentur patres Tridentini decreverunt.

Delentes, anime revolvimus, quod post concilium provinciale Ultraiectense, iam inde a tribus saeculis prima vice habitum, nulli amplius, ob temporum vicissitudines, celebrati fuerint in nostris regionibus synodales conventus: at simul singulari sincerissimaque laetitia exultamus, quod, remotis lapsae aetatis impedimentis et restituta inter nos per summum pontificem Pium IX sacra episcoporum hierarchia, iterum nobis liceat salutare provincialium synodorum praxim in Domino inaugurare. Et eo gratius id nobis est ac incandens, quod voci etiam desiderioque ipsius patris nostri assenti obsequi cognoscamus.

Curandum ergo erit a metropolitae, seu, illo legitime impedito, a coepiscopo antiquiori, ut ad normam Tridentinae legis quolibet triennio synodus provincialis habeatur. Qua praesertim occasione, de his quae ad sollicitudinem pauperum pertinent, pro uniuscuiusque dioecese totiusque provinciae necessitatibus et conditione, mutuo conferant episcopi, deque agendi ratione, quantum fieri potest, communi et uniformi, in gravioribus saltem administrationis negotiis, invicem tractabunt et opportuna consilia capient.

Quae in synodo provinciali ab archiepiscopo, suo nomine, cum consilio et consensu episcoporum comprovincialium, „pre moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque per sacros canones permissis,“⁶ peragenda, statuta ac decreta fuerint, non antea promulganda erunt, quam a sancta sede fuerint recognita, iuxta constitutionem saepotae memoriae Sixti V quae incipit *Immensae*; promulgata vero per totam provinciam legis vim habent. Et si quid dubii circa eorundem sensum oberiatur, dioeceseo antistitis prudentia consulere de re poterit, quae tamen, si gravior quidpiam aut difficilior habeat, deferenda erit ad metropolitam, qui de consensu ceterorum episcoporum rem ipsam definit, salva semper apostolicae sedis auctoritate.

Synodorum etiam dioeceseorum instaurationem vehementer prooptamus. Confert enim maxime ad rectam dioeceseos administrationem, ut episcopus sacerdos, quos in commisso grege pascendo ad interer habeat, congregatos ad se intueatur, et ipsorum petitionibus votisque auditis, corrigenda corrigat et quae Dei gloriae et animarum salutis proeunt decernat et sanciat. „Generalis quaedam visitatio, inquit sanctus Carolus Borromeus, est synodus: alias enim per annum particulares quaedam ecclesias duntaxat visitamus; hic vero generaliter sacerdotes omnes et clericos, ac in ipsa, sua etiam modo, populos eis committimus.“⁷

Suam leges ferendi potestatem in synodo dioecesea episcopus solemniori ratione exercit. Qua in re expetit quidem adstantium consilia, non tamen cogitur ea coequi. Ipse enim solus index est et legislator, suaeque nomiae decreta facit ac promulgat⁸.

Episcopia huius provinciae apprime cordi erit obsequi Tridentino decreto, quo synodum dioeceseam quotannis celebrandam esse praescriptam fuit. Convocebant etiam dioeceseam synodum, post celebrationem concilii provincialis, ut decreta in eodem edita, et a sancta sede exposita, a singulis

⁶ Sess. XXIV, de ref., cap. 2.

⁷ Conc. Trid., loc. cit.

⁸ Concilio in synodo dioec. XI habito, [Acta conc. Med., ed. Lugd., anno 1628, II, 1291].

⁹ Bened. XIV, *De syn. dioec.*, lib. III, cap. 12, n. 7.

episcopis rite promulgentur¹, et alia statuatur a titulo ditata, et ex octo canonicis constans; atque ita restitutam apud nos ordinariam episcopalem hierarchiam, capitulorum instaurationis veluti complementum secuta est.

Tam in synodi provincialis quam in synodi dioecesanæ convocacione et celebratione ea omnia servanda erunt, quæ sacri canones præscribunt, ac inhaerendum nominatim, quantum circumstantiæ permittunt, iis quæ in pontificali Romano et in caeremoniali episcoporum de ordine ad synodum continentur. Hi omnes convocandi sunt, qui de iure vel consuetudine interesse debent. Nemini autem abesse permittitur absque legitima causa, ab archiepiscopo cum de synodo provinciali, ab episcopo cum de dioecesanæ agitur, probanda. Prima vero synodi tam provincialis quam dioecesanæ sessione, omnes qui convenierunt emittere tenentur fidei professionem² iuxta formulam Pii IV in constitutione quæ incipit: *Inimicorum nobis*.

Non ignorant huius synodi episcopi, celebrationem synodorum dioecesanarum singulis annis, aut etiam provincialis singulis trienniis ob dioecesium amplitudinem, exiguum ministrorum numerum, parochorum non paucorum paupertatem, aliasque rationes, quæ non facile sinunt pastores diu abesse a suis residentibus, in hac ecclesiastica provincia difficultate non carere. Itaque memorandum est etiam, synodorum celebrationem, etsi utilissimam, non tamen ita necessariam esse, ut alia media eius loco substitui non possint, ab episcopis, ad succurrendum ovium indigentibus³. Perspectas ergo habentes prædictas difficultates statuimus ac decernimus, ut cum provinciale concilium tempore de iure statuto non habebitur, episcopi ad metropolitanam conveniant, ut de rebus ecclesiasticis pertractent et fraterna consilia conferant; quando non celebrabitur synodus dioecesanæ, antistes, convocato capitulo aliisque viris ecclesiasticis scientia et pietate insignibus, ordinationes edat, quæ pro suo munere et dioecesis utilitate requiri intellexerit, quæque legum synodalium vim habebunt. Hæc vero ipsa convocatio a dioecesis ordinario peragenda erit, postquam ad se collegerit decanos omnes, et ab ipsis relationem susceperit eorum quæ singuli animadvertenda censuerunt, tum in visitatione proprii districtus, tum in congregatione quam habuerunt cum parochis. Dum vero hæc ita disponimus, præ oculis etiam habemus, quod, cum ætate nostra aditus ad eadem principem pateat facilior quam sæculis præterlapsis, pro definitione controversiarum graviorum, si forte exurgant, apostolicæ sedis iudicium postulabimus. Ceterum de ipsa illa nostra dispositione verba cum sensu faciendæ erunt.

Caput V.

De capitulis.

Capitula, seu collegia canonicalia, pro ecclesiasticæ disciplinæ conservatione et augmento divinique cultus splendore ac dignitate instituta, eximium sunt ecclesiæ metropolitanæ et cathedralium decus atque ornamentum. Ut sedes nostræ episcopales a summo pontifice Pio IX restitutas capitula haberent, eiusdem amantissimi patris nostri peculiaris sollicitudo disposuit. Eiusdem nomine ac mandato, et ex delegata ab ipso auctoritate per apostolicas litteras diei 23 iulii 1858, huius provinciae episcopi, in sua quisque dioecesi, capitulum constituerunt, ex una dignitate præpositi

titulo ditata, et ex octo canonicis constans; atque ita restitutam apud nos ordinariam episcopalem hierarchiam, capitulorum instaurationis veluti complementum secuta est.

Iuxta easdem apostolicas litteras pro capitulorum erectione ad episcopos datas, capitula apud nos instituta „omnibus frui debent iuribus, omnibusque oneribus teneri, quæ metropolitanæ aut cathedralis cuiuscumque capituli ex communi sacrorum canonum iure propria sunt“. Profecto, quamdiu durant adiuncta, in quibus dioeceses nostræ præsentem tempore versantur, omnia, quæ in iure canonico de capitulo ecclesiæ cathedralis constituta habentur, executioni mandari non possunt: sed hæc de causa decretum sacre congregationis de Propaganda fide a sanctitate sua approbatum et die 17 iulii 1858 editum, una cum ipsis apostolicis litteris ad episcopos transmissum fuit, ut ea, quæ attentis circumstantiis remissa haberi possunt, perspecta iisdem episcopis essent. Quod quidem decretum religiose servandum esse præcipimus, donec aliter ab apostolica sede provideatur.

Annuitur in eo decreto, ut ab onere residentiae penes cathedralem et sacra officia persolvendi canonici eximantur: desunt enim canonicales præbendæ, et canonici ipsi curæ animarum, iuventutis institutioni, aliisque munitis pro religionis bono, attento etiam sat mediocri sacerdotum numero, per unamquamque dioecesim vacare debent. Attamen eiusdem decreti præscriptioni obsecundantes, statuimus ac mandamus, ut semel in mense quolibet canonici in ecclesiâ cathedrali chorum adeant atque officia divina peragant, utque apud episcopum advocati congregentur pro tractandis negotiis, circa quæ ex canonibus capituli sententia est perquirenda⁴. Ordo dierum, quibus canonici chorum adire atque officia peragere teneantur, habita ratione præsertim festorum, qui impedimento esse possunt quominus canonici curæ animarum vacantes convenire queant, in una ex ultimis anni sessionibus a capitularibus pro sequenti anno conficietur, et respectivi ordinarii subicietur approbationi, nisi ipsi ordinario eiusmodi dierum designationem capitulo facere ac præscribere placuerit.

Praeter dignitatem præpositi, deesse non debent officia canonici theologi et canonici poenitentiarum, quorum electio iuxta canones fiet⁵. Poenitentiarum, quoad fieri potest, penes cathedralem residebit. Quoad lectiones vero a canonico theologo iuxta canones habendas⁶, pro facultatibus nobis concessis a sancta sede in præfato decreto sacre congregationis de Propaganda fide, permittimus ob dioecesium nostrarum circumstantias, ut canonici theologi, si parochus sit, aut de mandato episcopi iuventutis institutioni addictus, hisce muneribus vacans, suæ obligationi habendi lectiones sacre scripturæ satisfacere valeat.

Capitula cathedralia honorifico senatus ecclesiæ nomine, ad sacrorum canonum tramitem, a concilio Tridentino⁷ insigniuntur. Canonici enim esse debent episcopi consiliiarii et præcipui ipsius adiutores in dioecesis administratione. In nostra quidem provincia, pro præsentem rerum conditione, sancta sedes disposuit, ut „integram administrationis tum temporalis tum spiritualis cathedralis ecclesiæ ius maneat apud unumquemque episcopum“⁸: manet

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12.

² Conc. Trid., sess. V, de ref., cap. 1, et sess. XXIV, de ref., cap. 8.

³ Conc. Trid., sess. V, de ref., cap. 1.

⁴ Sess. XXIV, de ref., cap. 12.

⁵ Decr. a congr. de Prop. fide, die 17 iulii 1858.

¹ Cap. Sicut olim, de aconationibus.

² Conc. Trid., sess. XXV, de ref., cap. 2, et const. Greg. XIV, Omnes apostolicæ, (die 15 maii anno 1621).

³ Bened. XIV, De syn. dioc., lib. I, cap. 2, n. 5.

tamen canonicis obligatio iuvandi episcopum in gubernanda diocesi, nec aufertur capitulo praerogativa ex qua est ecclesiae senatus. Episcopi itaque singuli, quibus maxime cordi est, ut capituli iura et praerogativae serventur et pro maiori diocesis bene explicentur et exercentur, canonicos, quoad fieri poterit, ex praescripto canonum consulant, et ipsorum cooperatione utantur. Canonico- rum autem erit, episcopo libentissime praesto esse consilio et opera, ac in omnibus negotiis, ad quae expedienda deputantur, prompto animo, summa religione ac diligentissima cura se gerere.

Episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti, canonici assistere et inservire tenentur¹. Cum itaque de huiusmodi officio requirentur, alacres aderunt, et ea qua par est reverentia ac dignitate, muneris sui partes explebunt.

Sede episcopali vacante, si nemo est cui a sancta sede ecclesiae administratio fuerit demandata, iurisdicatio episcopalis ordinaria ad capitulum transit²; a quo tamen transmitti debet absque ulla limitatione ad vicarium capitularem, infra octiduum, maiortate absoluta suffragiorum eligendum. Si capitulum in mora fuerit, vicarium nominandi ius ad metropolitanam, vel, ecclesia metropolitana vacante, ad episcopum suffraganeum antiquiorem devolvitur. Vicario autem capitulari nihil innovare fas est, nec episcopi iuribus ullo modo praediacare ipsi licet. Tenetur autem de administratione rationem reddere novo episcopo ad sedem vacantem promoti. Capituli est de morte antistitis, et postea de electo vicario capitulari metropolitanum aut episcopum antiquiorem, pro casuum diversitate certiore facere. Immo de episcopi obitu ad omnes provinciae ordinarios nuntium a capitulo mittendum erit, ut in singulis ecclesiis cathedralibus solemnes exequiae pro defuncto celebrentur.

Cum capitulariter eligendus erit novus episcopus, praepositus cum canonicis in unum congregabuntur, deque re agent iuxta instructionem per sacram congregationem de Propaganda fide, die 17 iulii 1858 pro Neerlandia editam, circa commendandos ad episcopatum, quae instructio ad episcopos transmissa fuit, una cum decreto respiciente capitulorum erectionem.

Promovendi ad canonicatum scientia ac pietate in primis commendari debent³. Ipsi autem canonici constantissime meminerint, quod sicuti honore et dignitate ceteris clericis praecellunt, ita etiam doctrina, morum integritate atque omnium sacerdotalium virtutum exemplo praefulgeant oportet. Omni virum contentione cultum divinum promoveant, et irrepentem animis fidelium erga sacra teporem salubriter devotione sua confundere studeant. Iis diebus, quibus in chorum convenient ad sacra officia peragenda, tanto maiori devotione ac pietate huic nobilissimo muneri vacent, quanto apertius constat ex mente ecclesiae capita peculiari ratione designata fuisse laudibus et obsecrationibus publice Deo offerendis, et ipsius ecclesiae nomine persolvendis. Beneficentiam erga pauperes, caritatem erga proximos exercere non desinant. Sed et caritate etiam inter se eo magis consocientur quo certius est primam canonicorum institutionem huic virtuti innoxiam fuisse; atque ideo sanctus Carolus Borromeus hinc verbis canonicos monuit: „Omnia agite pace mutua, concordii voluntate, et

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12; cf. etiam a. c. concilii decr. apud Bened. XIV, Inst. 107, n. 60.

² Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 12.

⁴ Orat. synodalis, [Hard. X, 288 B].

caritate fraterna vos invicem diligite. Canonici enim ecclia, qui sicut pro collegii ratione et antiquo instituto una in collegiata ecclesia, unoque item in canonicali domicilio collocati fuistis; ita uno pacis et caritatis foedere, unaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis ecclesiae ministri, quorum erat cor unum et anima una, experiendo videte, sicut in psalmo scriptum est, quam bonum et iucundum sit habitare fratres in unum. Insuper canonici ceteris praelucere debent sacrorum canonum et diocesanarum legum observantia et custodia. Pro peculiari autem ipsorum conditione, qua sunt consiliiarii nati et praecipui administri episcoporum suorum, exemplum seipos praebere debent filiali obsequio, obedientia et veneratione erga eosdem episcopos, quorum gaudium et corona esse debent, et qui praeterea gloriantur illos veluti fratres habere.

Ut omnia in capitulo iusto ordine fiant ac firmo fundamento innitiantur, unicuique capitulo mandamus, ut statuta capitularia habeat, quae secundum decreta Tridentina et ecclesiasticas constitutiones erunt conficienda et ab episcopo approbanda. Episcopus ipse statutorum observantiae invigilabit.

Denique cum congruum sit ut capitulorum cathedralium canonici habitu etiam aliqua ratione distinguantur; iuxta indulta a sacra congregatione de Propaganda fide¹, nulla facta distinctione dioceses aut gradus, induent ipsi, supra superpelliceam, mozzetam nigri coloris, non tamen sericam: cuius forma, quam sacra congregatio episcopis in synodo provinciali praefuendam reliquit, ea ipsa erit quae a capitulo metropolitano iam adoptari incepit ac in posterum retinebitur.

Caput VI.

De parochiis et rectoribus parochiarum.

In partem pastoralis sollicitudinis, ex sacrorum canonum praescripto, parochi advocantur. Sacrosanctum concilium Tridentinum episcopis omnibus mandavit, ut in iis civitatibus ac locis, ubi nullae essent ecclesiae parochiales, quamprimum fieri curarent: ubi certos fines non haberent, sed earum rectores promiscue petentibus sacramenta administrarent, populum in certas propriasque parochias distinguerent, et unicuique suum perpetuum peculiaremque parochum assignarent, aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, providerent².

Insignem locum inter ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei occupant parochi, sed et maximis gravissimisque tenentur obligationibus erga populum fidelem, ipsis ab episcopo commissum. Si enim, ut ait sanctus Gregorius, „ars artium est regimen animarum,“ parochus, qui proprio nomine et officio animarum curam exerceat, nobilissimum sane munus obtinet, sed simul eiusmodi, de quo strictam rationem redditurus est iustissimo iudici. Tamquam providus paterfamilias in domo Dei, et quae praesens tempus postulat, et quae in futurum familiam ipsam praeservare apta sint, sedulus praestare parochus debet. Tamquam vigilans custos ovilis Christi, et rapaces lupos ab eo arceat, et oves ad pascua salutaria adducat oportet. Tamquam bonus agricola vineas Domini, non tantum rectas et fructuosas arbores colere debet, sed et depravatas etiam vel adminiculis erigere, vel circumcidendo castigare, vel latentibus sub umbra coelum aperire, vel solis radiis adustas opportunis aquis irrigare. Ut itaque muneris sui partes parochi

¹ Decr. diei 17 iulii 1858.

² Sess. XXIV, de ref., cap. 13.

adimpleant, facti forma gregis ex animo in doctrina, A in integritate, in gravitate, praeter ea quae in aliis huius synodi decretis de ipsorum muniis dicuntur, hic enucleatius de propriis officiis eos admonendos esse consumimus.

Parochia, uti carissimis curae nostrae pastoralis sociis, peculiaris dilectionis nostrae testimonium hic pandere non dubitamus: at illos una simul hortamur ac in Domino obsecramus, ut diligenter considerent ac serio meditentur gravissima haec concilii Tridentini verba: „Praecepto divino mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini praedicatione, sacramentorum administratione ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere et in cetera munia pastoralia incumbere: quae omnia nequaquam ab iis praestari et impleri possunt, qui gregi suo non B invigilant neque assistant, sed mercenariorum more deserunt.“¹

Obstringuntur in primis parochi sub gravi obligatione lege residentiae. Perpetuo igitur et personaliter resident in parochia sua, nisi aut christiana caritas, aut urgens necessitas, aut debita obedientia, aut alia quavis legitima causa illos abesse sinant; tunc vero attente provideant, ut ex absentia, quantumvis brevi, nullum detrimentum patiantur parochiani; quod si intra tempus absentiae comprehendatur dies festus vel dominicus, prius petatur et obtineatur episcopi licentia². Decanus attendit, an tempore absentiae rite provisum fuerit parochiae per alium sacerdotem, qui tamen, si facultas abeundi ultra quindenum producat, ab episcopo approbandus erit. Omnibus, qui parochialibus muniis intendunt, commendamus, ut quoties domo absint, domesticis indicare non omittant ubinam, C pro casuum exigentia, adiri ac inveniri possint.

Iuxta exemplum summi pastoris Christi dicentis, „Cognosco (ovem) meam, et cognoscunt me meae,“³ qualitas pastoris boni est „agnoscere vultum pecoris sui“⁴. Anni ergo debet parochus, ut, quantum fieri potest, animarum sibi concreditarum statum, indolem et dispositiones perspectas habeat, ut omnium ac singularum necessitatibus succurrere valeat docendo et corrigendo, admonendo ac allevando. Primo tempore quo parochiae curam susceperit, parochianorum familias visitabit; singulis vero annis, circa solemnis paschatis, suam visitationem repetet, vel ipse personaliter vel legitime impeditus per vicarium suum, ut sciat quot in unaquaque familia adiant communicantes, confirmati, aut ad scholam catecheticae admittendi. Censum capitum suae parochiae quotannis accuratissime conficiet in libro, qui de „statu animarum“ D inscribi solet. Libros etiam habebit apte et diligenti opera compactos, in quibus seorsim et iuxta ordinem dierum quibus occurrunt, et baptizatos, et confirmatos, et matrimonia, et obitus perspicue accurateque ex praescripta in rituali Romano ratione describet.

Eo spectat plebis cognitio tantopere parochi necessaria, ut paterna pastoris cura nominem e parochianis praestaret. Auctoritate illa interposita, quam ex munere sacerdotali depromit, allaborare debet parochus, ut parentes christiane filiorum educationi non desint, filii ut parentibus obediant et in honestate crescant, domini bene praesint famulis, isti autem dominis suis sancto famulentur,

omnes aedificationi sibi mutuo esse contendant. Si odia vel dissensionum foveata in sinu familiarum excitari compererit, omnem suam curam conferat ad ea extinguenda, et in spiritu lenitatis, prudentiae et caritatis concordiam reducendam. Studiosius investiget, an malum sit aliquod, quod plebi imminet, an exitiales libri circumferantur, an scandala vel abusus irrepant, an ulla impietatis molitio in religionem excitetur, an lascivam quidpiam aut impudicum et contra bonos mores inter suum populum serpat. Pro varietate autem naturae ingeniorumque ratione, suum erit opportuna remedia adhibere, ut ea, quae animarum saluti officere possunt, avertantur et compeccantur. Ad mala ipsa praecavenda, parochi est, quae recta sunt ac bona fovere ac promovere. Atque huc sane referuntur pia opera ab ordinario commendata, devotae exercitationes in honorem beatae Mariae virginis ac patronorum coelestium, et pia potissimum associationes et confraternitates, quae, cum legitime ordinatae sunt, fructus exquisitos pietatis et operum misericordiae regi gloriae afferunt.

Oratione assidua gregem sibi creditum adjuvare parochi obligantur; sed et cunctis dominicis festisque diebus, etiam suppressis⁵, nisi dispensatio a sancta sede obtenta fuerit, missae sacrificium pro populo offerre tenentur, tum quoque cum solum praecario titulo parochiale munus gerunt. Ordinarii curabunt, ut in calendario dioeceseo index pagina habeatur eorum dierum, in quibus, praeter dominicos, sacrificii pro populo celebrandi obligatio parochiis incumbit. Sacrificium pro parochianis applicandum in alium diem propria auctoritate transferre parochis non licet.

Inter parochorum officia gravissimum sane illud est, quo ad verbum Dei praedicandum obstringuntur. Hortamur enim animarum curatores, ut huic obligationi omni diligentia satisfaciant, illud animo reputantes, „quod sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant.“⁶ Sequantur autem religiosissime Tridentinorum patrum haec in re praescriptiones⁷, atque ea quae de verbi Dei praedicatione haec in synodo disponuntur.

Administrationi sacramentorum sedulitate et caritate impensissima a parochis intendendum est. Ipsorum est non modo petentibus riteque dispositis absque ulla personarum acceptione sacramenta conferre, sed et fideles sollicitare, ut ad hos salutis fontes frequenter properent et religiose accurrant. Indefessi sint in confessionibus audiendis, praesertim festis diebus, ac maxime solemnitatibus Domini nostri ac beatae Mariae virginis recurrentibus. Prae oculis vero habeant baptismum, communionem paschalem, viaticum et extremam unctionem conferre, proprii ipsorum iuris esse; invalida vero, nisi quatenus concilii Tridentini decreto⁸ ex summi pontificis dispensatione derogatum est, fidelium matrimonia esse, quae eorum proprio parochi vel eius delegate non sunt.

Cum ad sacramenta administranda aegrotis parochi appellentur, promptissimi accurrant. Sed et cum primum noverint aliquem e parochia graviter aegrotare, non expectent ut vescentur, sed ultro ac festinanter ad eum accedant. Pluries ad ipsum redeant, quatenus opus fuerit, atque in eius assistentia et consolatione, etiam post administrata sacramenta, quam diutissime fieri potest, maneat.

¹ Encycl. 8 maii 1865, *Americanissimi redemptoris*.

² Conc. Aquisgran. sub Steph. IV, [lib. I, cap. 28, Mansi. Concil., XIV, 198 D].

³ Joan. V, de ref., cap. 2, et tom. XXIV, de ref., cap. 4.

⁴ Joan. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

⁵ Joan. XXIII, de ref., cap. 1.

⁶ Concilium prov. Colon. anni 1860.

⁷ Joan. X, 14.

⁸ Prov. XXVII, 28.

Agrotorum enim peculiaris cura parcho esse debet, ac non rare tempus infirmitatis, propitiationis ac salutis tempus pro decumbentibus est.

Oportet praeterea animarum rectores, egenorum, et praesertim eorum, qui verocundia paupertatem colant, parentum vice altiores esse, ut, qua eleemosynis, qua consiliis eoa iuvare et consolari procurant. Pia mater ecclesia, iuxta verba illa: „Tibi derelictus est pauper, orphanus tu eris adiuver“,¹ habuit semper tamquam acceptissimum munus sibi peculiariter impositum indigentium levamen: atque adeo expectat omnino ex parochorum ministerio, ut de personis indigentibus ipsi inquirant eisque pro viribus opitulentur, et alios ditiores suo exemplo et hortatione ad id officium incitent atque sollicitent.

Ut officia ista omnia uberiori cum fructu implere possint animarum curatores, non modo boni nominis testimonium virtutibus omnibus comparatum habeant necesse est, verum etiam studere debent, ut prudentia, mansuetudine, caritate suorum sibi animos devinciant. Id sane requiritur, ne ad sperendam parochi vocem ac ministerium nostrum vituperandum fideles adducantur: qui cum parochum amore et existimatione prosequantur, bona omnia de parochia ipsa sperare licet. Sint itaque parochi comitate et humanitate commendabiles, in conversatione mansueti ac bene morati, in loquendo discreti, nemini offensionem praebentes, omnibus, non verbis solummodo, sed et morum honestate sanctaeque vitae splendore virtutis viam commostrandae. Disceptationibus, quae res mere temporales spectant, non se immisceant. Peculiarem cum paucis familiaritatem non habeant: ea enim nocet caritati, qua complecti debent omnes. Eas ipsas personas, quibus ad ecclesiae vel pastoralis domus servitium utuntur, ab omni seligant pravi nominis suspicione immunes. Temporales commoditates ne inquirant; beneficentia vero ac liberalitate excoellant. Caveant vel a levissima avaritiae suspicione, et in fidelium oblationibus suscipiendis pastores se, non mercenarios demonstrent. Decorem domus Dei et cultus divini dignitatem cordi habeant maxime. Animarum saluti toti incumbant.

Sed et meminerint parochi ad ipsos peculiariter referri apostoli verba: „Obedite praepositis vestris;“² tum vero prae oculis habeant ad ovium salutem ipsis commissam procurandam, necessariam in primis esse pastorum sanctificationem. Intent itaque cum fiducia coram Deo orationibus et obsecrationibus, ut mittat auxilium ex alto ad procurandam fructuosam ac diligenter exequendam, ut repositi Domino depositum sibi traditum integrum reddant.

Caput VII.

De decanis.

Cum episcopi non possint sua praesentia adesse, ac per seipsos intendere iis omnibus, super quae sollicita sacrorum antistitum vigilantia exeri debet in commisi gregis salute procuranda, vicarios foraneos, decanos apud nos nuncupatos, in regimine sui adiutorium assumpserunt. His probatae fidei sacerdotibus ab episcopo deputatis committi solet, ut, intra limites regionis antiscruisque curae commissa, „de clericorum et laicorum vita et moribus, et quomodo parochi alique animarum rectores in pastoralis officio se gerant, diligenter inquirant, et in lateris scrutentur, ad episcopos fideliter delatari, nam clerus et populus ut decet vivant, nam proprius in ecclesiis cultus adhibeatur, nam suppellex sacra praecipue debito nitore con-

servetur, et visitationum decreta esse sint executioni mandata.“³ Decanorum tamen officia ac praerogativae non ex proprii muneris iure, sed ex mandato ac ex delegatione pendent ac repeti debent.

Quae munia decanis tribuimus ex recepto in nostris diocesisbus usu, eo plura sunt, quo magis solers atque efficax eorundem cooperatio necessaria nobis est ob diocesium ipsarum amplitudinem. Decanos enim hortamur, ut proprii officii partes, quas hic determinamus, quaeve speciali episcopi mandato definitas accipere poterant, perspectas constanter habeant, expendant sedulo, atque omni studio adimpleant; a clero autem et fidei populo expectamus, ut eam, quam proprio decano debent obedientiam et reverentiam, illi praestent ac exhibeant.

Oculi atque aures loco antistiti esse in designata singulis diocesis parte decani dicuntur: quia nempe speculatores positi sunt in iis omnibus, quae [ad] curam animarum et ecclesiasticarum legum observantiam attinent, ut per eos episcopi, quae ad religionis incrementum conducant, intelligant, quaeque emendatione et ordinatione indigent, salutari remedio sanent. Mandata episcopi parochis et aliis, ad quos pertinent, innotescere faciunt, et ut religiose observentur, sollicita cura prospiciunt. Sacrae disciplinae vindicem, aequae ac legum episcopatum adsertorem, abusus ne introducantur satagunt, aut si serpent, ut evellantur. Exhibitores constituti per universam districtam, populi etiam moribus formandis et reformandis invigilant: laicos autem ad se recurrentes excipiant et audiant, illosque consilio iuvare omnique alia ratione iis praesto esse curabunt. Discidia, quae forte cum parochis iisdem habuerint, ex aequo et bono componenda studebunt. In eo vero intendere praecipue debet decanorum vigilantia ut omnes, qui in sortem Domini vocati sunt ac sacerdotalis gloriae participes facti, vitam ducant vocationi plane respondentem, nomini ac dignitati consonam; praesertim vero parochi in praedicatione verbi Dei, sacramentorum administratione aliisque pastoralis muneris partibus explendis recte diligenterque versentur.

In hiis gravissimis officiis obeundis decani alios consiliis adjuvant, alios monitis et exhortationibus excitant, alios corrigunt et arguunt. Magna ipsis hunc in finem opus est prudentia, ut vigilantiam dirigat consilium, gravitatem temperet comitas, solum non deserat caritas. Ipsis in primis necesse esse meminerint, ut doctrina vitaeque sanctitate praecellant, et ut virtute obedientiae parochis praebant. Modestissime se gerant in omnibus, ne cuiquam oneri aut scandalo existant. Cum delinquentibus ne dissimulent, nec indulgentia nimia, aut personarum acceptione, aut partium studio se duci patiantur. In corrigendis cleri defectibus, fraternae correctionis ordinem sequantur, ut dum consulant morum caeteri et canonice clericorum conversationi, eorundem famae et muneris auctoritati parcaant. Quos vero in officio suo negligentes et inertes, vel dignitatis sacerdotalis oblitos bis vel ter admonitos, exhortationibus suis recalcitrantes nihilominus invenerint, ad episcopum deferant. Graviora quoque omnia quae contingant, omni mora remota, episcopo nuntiare debent decani. His vero commendamus vehementer, ut crebram cum ipso episcopo habeant rerum con-

¹ Conc. Rom. anno 1726, tit. VII, cap. 2, [Mansi, XXXIV², 1864 B].

² Cap. 6, de officio archidiaconi.

³ Pa. IX, 26.

siliorumque communicationem, ex qua unico fieri potest, ut quae ad parochiarum procuracionem spectant, fauste feliciterque succedant.

Decanorum est de vacante ecclesia parochiali sui districtus illico certiore reddere ordinarium, atque interim administratorem designare, si nullus ab episcopo constitutus fuit. Parochis quoque cum decumbunt, si adiutorem sacerdotem non habeant, substitutum deputant. Advocare proinde possunt ad parochias, quae necessitate urgentur, presbyteros iis parochiis addictos, in quibus minor est necessitas, vel, si id fieri nequeat, alicui ex vicinis sacerdotibus vicinae quoque ecclesiae curam committere. Semper tamen festinare debent rem episcopo referre, et ultiores ab eo dispositiones praestolari.

Ubi intelligunt decani aliquem e clero sui districtus graviter aegrotare, ad eum invisendum accedent, curamque gerent ut sacramentis iusto tempore muniatur, ac de stipendiis nondum perceptis, aliisque de re domestica vel ecclesiastica ordinandis, mature et iuxta canones disponat. Clerico vita functo, parochialia iura sepeliendi ac celebrandi exequias decano competunt. Aegrotante autem et obeunte decano ipso, hiis iuribus ac officiis fungitur decanus vicinus aut alius sacerdos ab ordinario deputatus.

Parochialia archiva aliave ad ecclesiam spectantia, quae ipse recenset custoditque obeunte pastore, tradi ab ipso successoribus debent.

Ut ecclesiarum ac piorum institutorum bona, iuxta sacros canones et dioecesanam normam rite administrantur, decani invigilant.

Ubi aliqua necessitatis causa postulat, ut die dominico vel festo sacerdos bis sacrum faciat, atque interim ad ordinarium recurri nequit facultatem istam tribuit decanus. Pro singulis tamen casibus, in quibus decanus hac potestate utitur, ad episcopum referre tenetur.

Iis presbyteris, qui licentia per dioecesim celebrandi careant, cum idoneis documentis probent sacerdotes se esse nulla censura irretitos, potest decanus facultatem facere, ut ad quindecim dies missam celebrare valeant in ecclesiis sui districtus. Diutius commoraturi ad episcopum remittendi sunt.

Quoad alias facultates, quae decanis tribuuntur solum pro foro conscientiae, sicuti etiam quoad ea quae respiciunt rationem agendi in aliquibus causis, quae forte ipsis tractandae committantur, specialis in unaquaque dioecesi instructio ab episcopo fiet.

Ut sui officii partes rite explere possint decani, proprium districtum ipsi visitant. Hec munus decanis commissum maximi momenti est in nostra praesertim provincia, in qua cum dioecesium limites latius extendantur, earum visitatio tempore a iure statuto absolvi ab episcopis non potest. Volumus itaque, ut decani visitationem istam, singulis annis, in parochiis omnibus sui districtus aliisque locis, visitationi ordinarii subiectis, solemniter peragendam, nunquam praetermittant; de ea vero, iuxta canonicas sanctiones et peculiarem instructionem peracta, episcopo, statuto tempore, rationem reddant. Quod si aliquo obstaculo impediatur quominus illam exequi possint, ipsis quidem non licet alium delegare, sed ne visitatio omittatur aut incongrue differatur, episcopum tempestive monebunt, qui per visitatorem speciali mandato vocatum providebit.

Laeta experientia cognovimus maximas etiam utilitates obvenire ex more illo in nostris dioece-

sibus vigente, habendi quotannis conventus parochorum penes decanum, qui et eos convocat et eisdem praesert. Opportunam itaque operam impendant decani, ut praedicti conventus, iuxta praescriptiones ordinarii, singulis annis habeantur, tum ad pastoralis fervoris studium incitandum, tum ad examinanda, collatis rectorum consiliis, sive quae corrigi sive quae promoveri in parochiis debeant. Quae autem in conventu ipso tractata ac resoluta fuerunt, decanus ipse fideliter communicabit episcopo.

Et quoniam decani convocandi erunt singulis annis ab ordinario, ut super ea quae decursu anni observant, opportunas dispositiones edat, meminerint decani, exactam et plenam de rerum statu in suo districtu relationem, tempore quo ante ipsam congregationem indicabitur, transmittendam ab unoquoque ipsorum ad episcopum esse.

Caput VIII.

De vicariis seu sacellanis parochum assistantibus.

Etsi parochi teneantur, quantum fieri potest, per seipsos praestare non modo ea quae privative ad eos pertinere ius ecclesiasticum decrevit, verum etiam alia quae ex pastoralis officio eisdem incumbunt, possunt tamen, sive quia omnibus sufficere nequeant, sive ob alias legitimas causas, aliorum quoque sacerdotum ministerio uti. Ut in animarum procuracione gerenda pares esse possint parochi sacramentis exhibendis et cultui divino peragendo, episcopis commissum est, aliis sacerdotas eis assignare et adiungere, qui ipsis animarum curatoribus iuvamen praestent, quique ideo parochorum adiutores seu etiam vicarii nuncupantur.

Meminerint in primis vicarii non sibi, sed parochi animarum curam vi officii incumbere; ipsorum autem munus in eo consistere, ut parochum adjuvent in adimplendis suis obligationibus, ac eius etiam vices gerant, cum necessitas aut iusta ratio id requirit. Nullam ergo sibi vindicent auctoritatem disponendi de iis, quae ad parochum pertinent, nec immutent quidquam in parochiae consuetudinibus sine eius consensu. Parochi obedientiam praestent in omnibus, quae munus pastorale spectant, et si plus aequo gravari se existiment, quod tamen ne eveniat confidimus, ipsi pastori placide et opportune gravamen exponant, et si opus fuerit, decanum aut etiam ordinarium de re certiore reddant, quin nihilominus interea ab obedientiae debito se solutos credant. Abusus aliave mala, si quae deprehendant, parochi revelent, et nonnihi ipso annuente et dirigente corrigere aggrediantur. Media, quae apta et proficua ipsis videantur ad consulendum parochianorum bono, modesta et salva meliori parochi sententia proferant, vel, si magis expedire cognoscatur, episcopi vel decani iudicio submittant.

Maximi momenti est in parochiae gubernatione, ut adiutores parochorum ea, quae ipsis committuntur, accurate adimpleant. Sint ergo in administrandis sacramentis, et praesertim in audiendis confessionibus diligentes et assidui; infirmorum visitationi, si ipsis demandetur, sive in domibus sive in nosocomiis, speciali cura intendant; spirituali autem aegrotorum bono solliciti prospiciant. Omnem etiam sedulitatem ponant in exercendo munere praedicationis. Incumbant diligentissime, primis praesertim sacri ministerii anfractu, concionibus et catechesibus conscribendis, ut ipsorum sermones quo aptius fuerint elaborati, eo libentius a fidelibus audiantur. Sciant tamen evangelium Christi ipsis

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., cap. 2.

² Conc. Trid., sess. XXI, de ref., cap. 4.

praedicandum committi, non autem quae mundanam curiositatem allicere possint.

Quo vero utilius propria officia expleant, oratione assidua auxilium a Deo petant: tum vero etiam sacris studiis, tantopere ipsis necessaria, vacare non desinant. Quae in re prae oculis semper habeant, nos, in eorundem idoneitate dimittenda, strictam quoque rationem habituros esse de exitu examinum, quae, iuxta morem nostrarum dioecesium, singulis annis subeunda ab ipsis erunt.

Erga omnes parochianos urbanitate et comitate se gerant: caveant tamen in omnibus, ne quidquam agant, ex quo proprii ministerii dignitas et auctoritas in fidelium veneratione decreseat. Parochianorum domus, nisi ratione muneris, aut concomitante parochi, frequenter non adeant, illorum praesertim quos erga parochum minus bene affectos fortasse noverint.

Leges residentiae vicarios etiam, non aliter ac parochos, quibus semper praesto esse debent, teneri declaramus, praecipimusque ne sine parochi licentia unquam abesse possint.

Legem in provincia nostra vigentem innovantes et confirmandos, statuimus, ut presbyteri adiutores parochorum constituti, nisi aliter ordinario visum fuerit, ipsi parochi in parochiali domo cohabitent, communemque cum eo mensam habeant: maxime enim decet, ut qui mensae coelestis dulces simul capiunt cibos et in domo Domini cum consensu ambulantes, eiusdem tecti habeant consortium et refectiois corporalis communionem: notum vero est, innumera esse bona, quae ex domestica sacerdotum cum sacerdotibus consuetudine derivant. Atque utinam fieri possent in nostris dioecesium, ut non modo in civitatibus, sed et in pagis nunquam solitarii parochus haberetur, sed unus saltem esset cum illo in eadem domo vicarius. Scriptum est enim: „*Vae soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se.*“¹

Vicarii rei domesticae se non immisceant. Indebita obsequia a servitio domus addictis non praestant, quae vero debita sunt honeste petant.

Vicariis prohibemus, ne unquam laicos, praesertim vero mulieres, in suo cubiculo recipiant, nisi ad summum, ob gravem causam, cum aula parochialis, ad id destinata, fuerit impedita.

Parochos et ipsorum adiutores enixe in Domino hortamur, ut, prout eorundem communes conatus in eundem finem tendunt salutis animarum, ita etiam unus sit in eis spiritus, quo inter se mutuo iuvamini et auxilio, fidei autem populo utilitati et aedificationi esse curent in vinculo pacis. Vicarii meminerint, se utpote inferiores munere, aetate et experientia, a quavis praesumptionis specie alienissimos esse debere: doceri ament, ut et ipsi ad alios docendos apti fiant: cum fiducia et decilitate parochi consilia petant, eique debitum honorem exhibeant: et siquidem defectum aliquem in illius agendi modo, pro humana fragilitate, observaverint, caveant ne ideo eum minus reverenter habeant, neve defectus ipsos reveleant, praesertim laicis, ad honorem parochi debitum imminuendum. Alia autem ex parte parochus, quos haberit in adiutorium officii vicarios, illos ut fratres et filios diligat, miti ac benevolenti animo complectatur, ad pietatem et ecclesiasticas virtutes, aequae ac ad ministerium rite implendum inforinet, in dubiis consilio iuvet, in adversis consoletur, in laboribus, viribus addictis, confirmet, maxime vero honore prosequendos coram fidelibus curet.

¹ Eccles. IV, 30.

In parochiis, ubi duo vel plures sunt vicarii, pari studio in id intendant, ut se invicem ad sanctificationem excitent, fraternaque concordia animarum bonum procurent. Officia tamen unicuique assignata sine consensu parochi non commutabunt, nec alteri sacerdoti cedent.

TITULUS III.

De custodia et praedicatione verbi Dei.

Caput I.

De sana fidei doctrina in populo tuenda.

Eximium salutis opus, quod verbum caro factum explevit, cum omnia, sive quae in coelis sive quae in terra sunt, in seipso instauravit¹, per verbum fidei semper vivum et fructiferum in ecclesia iugiter continuatur. Id luculentissimis verbis expressit Paulus, cum ait: „*Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, ... et possit in nobis verbum reconciliationis.*“² Eorum itaque, qui pro Christo legatione funguntur, primum ac praecipuum munus illud est, ut devitatis profanis vocum novitatibus et oppositionibus falsi nominis scientiae³, fidei, quam sancta Romana catholica ecclesia tenet, thesaurus religiosissime in commisso populo custodiatur. Fides quippe humanae salutis initium, omnisque iustificationis radix est ac fundamentum, et sine ea impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire⁴.

Nec deest profecto temporibus nostris quod vehementer doleat pastorum animus, ob illam quae a religionis civilisque societatis hostibus in fidem excitatur conspirationem. Etenim, si quovis tempore extiterunt magistri mendacii, qui sectas perditionis introduxerunt⁵, aetate hac nostra magistri eiusmodi a veritate auditum avertentes et ad fabulas conversi⁶, fidem universam amandandam esse blaterant, ac nullum non movent lapidem, ut illam in hominum cordibus enervent. Quare, inter tot scandala quae pusillis parantur, incessanter monendi sunt christifideles, ut ad tela nequissimi ignea extinguenda⁷, forti animo sumant scutum fidei nostrae quae divina est, ac non sinant, vel vanis derisionibus concuti, vel speciosis verbis allici, vel inani scientia seduci: sed praedicationem retinentes ab iis acceptam qui a Deo missi sunt, fraudes repellant, audaces in veritatem machinationes proterant, vitam moresque ad fidei regulam componant. Eximium est fidei donum, quod divina misericordia acceperunt: illud itaque studiosissime custodiant, ac pia immo sollicitudine cogitent; ut idem fidei verbum aliis quoque populis, qui in tenebris sedent et in umbra mortis, annuntietur, utque errantes fratres, quos „dolor est, cum videmus... praecipios (a vite) Ita iacere“⁸ ad veritatis Dei redeant unitatem, ac in vite inserantur.

Animarum curatores enixe hortamur in Domino, ut gravissimum sui muneris officium hac in re gnave adimpleant. Ea quas de fide, deque erroribus fidei oppositis hac in synodo enucleanda duximus⁹, sedulo perspecta habeant, itaque in fidelium aedificationem utantur. Cum tamen agitur de

¹ Eph. I, 10.

² II Cor. V, 19.

³ I Tim. VI, 20.

⁴ Conc. Trid., sess. VI, cap. 8, et epist. ad Hebr. XI, 6.

⁵ II Petr. II, 1.

⁶ II Tim. IV, 4.

⁷ Eph. VI, 16.

⁸ S. Augustini, *Psalmus contra part. Donati*, [app. ed. Bened. IX, 7 D].

⁹ Cf. supra tit. I, cap. 2 et 3.

erroribus refutandis, videant, pro suo solo ac prudentia, an non melius sit quandoque, tacitis erroribus minus forte vulgaris, ita exponere ecclesiae doctrinam, ut fideles ipsi, siquidem de erroribus audierint, ad eos refellendos instructi sint. Fideles edoceant nominatim de splendidis ac firmissimis internis externisque rationibus, quibus fides nostra eiusque divina origo nititur et commonstratur. Indubiam firmissimamque magistris ecclesiastici regulam a Christo statutam, ne tamquam parvuli fluctantes ab omni vento doctrinae moveamur et circumferamur, memorare ne cessent. Necessitatem vero audiendi ecclesiam, quae sanctae fidei vitaeque aeternae infallibilis magistra est, doceant atque inculcent.

Nulla († non) sit opportuna occasio, qua parochi aliique sacri ministri non utantur, aive ad confirmandos fideles in doctrina sana, sive ad eos contra fidei pericula praemuniendos. Et quoniam maximi momenti est, ut ab ipsa iuvenili aetate tenerae adolescentum mentes in veritatis principiis informantur, et ab eorum cereis in vitium flecti cordibus omnia removeantur, quae morum disciplinae obesse possint: curam assiduum gerant parochi de puerorum scholis ipsis commissis, tum vero etiam de christiana adolescentum institutione in sinu familiarum. Non omittant ipsi monere parentes, quanta sollicitudine se gerere debeant, ut fidem catholicam aut ipsi liberos suos mature doceant, aut per alios iidem doceantur. Maxime cordi sit parochis institutio suorum parochianorum in ipsis privatis colloquiis. Si quempiam ex illis in fide periclitari deprehenderit, peculiari ratione eum excolant, ne tantam iacturam patiat. Commendamus vero ipsis fidelibus, ut si quid difficultatis in religionis rebus habuerint, ad parochum cum fiducia accedant, et sincera dubii expositione ab illo edoceri postulent.

Quemadmodum „*Ades sine operibus mortua est*“¹, ita etiam ubi integra ac vivens custoditur fides, mores ad fidei normam aptantur. Est itaque rectorum animarum commissos subditos monere, ut non modo a falsis doctrinis caveant, sed et bonis operibus et frequenti sacramentorum usu fidei lumen sacro veluti oleo nutriant foveantque. Sed et ad verbum quoque Dei audiendum prompto lubentique animo ipsos frequenter in ecclesia accedere necesse est: quod et ipsis inculcabunt parochi, consolantissima etiam promissa Domini commemorantes: „*Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud.*“²

Qui vero sacrum fidei depositum tuendi atque explanandi munus acceperunt, in eo primum intendant, ut a puris limpidisque fontibus illam qua gregem pascent hauriant doctrinam. Frequentissime, iuxta Hieronymi monitum, sacram scripturam legant, indeque discant, quod doceant, et quod exhortari possint in doctrina sana³. Involvendis meditandisque sanctorum patrum et ecclesiae doctorum voluminibus assidue etiam versentur. Comperitas habeant dogmaticas ecclesiae definitiones, et eas in primis quae Tridentina synodus complexa est. Inter dogmata et opiniones probe discernant, sed et doctrinam quoque noscant communi sententia praestantiorum theologorum traditam, ne ab illa declinent. Ipsi porro apprimè commendamus, ut catechismum Romanum, usum sancti Pii V et decreto sacri concilii Tridentini parochorum in usum editum, prae manibus con-

stanter habeant, saepius attentoque perlegant. Liber namque est omnium auctoritate probatus, et eo sine proposito „parochia, itaque omnibus quibus docendi munus impositum est... ut quemadmodum unus est Dominus, una fides, ita etiam una sit tradendae fidei, ad omniaque pietatis officia populum christianum erudiendi, communis regula atque praescriptio“⁴.

Præ oculis semper habeant pastores animarum omnesque qui sacram doctrinam exponunt, gravissimum Augustini monitum: „*Nobis ad certam regulam loqui fas est, ne verborum licentia etiam de rebus, quae his significantur, impiam signat opinionem.*“⁵ Sedulo etiam expendant quae sanctus Vincentius Lirinensis in illa verba Pauli, *depositum custodi, sapientissime scribit*: „*Quid est depositum? Id est quod tibi creditum est, non a te inventum: quod accepisti, non quod excogitasti: rem non ingenii, sed doctrinae: non usurpationis privatae, sed publicae traditionis: rem ad te perductam, non a te prolatam: in qua non auctor debes esse, sed custos: non institutor, sed auctor: non ducens, sed sequens.* Depositum, inquit, custodi: catholicae fidei talentum inviolatum illibatamque conserva. Quod tibi creditum, hoc peius te maneat, hoc a te tradatur. Aurum accepisti, aurum reddo: nolo mihi pro aliis alia subiicias: nolo pro auro aut impudenter plumbum, aut fraudulenter agramenta supponas: nolo auri speciem, sed naturam plane. O Timothee, o sacerdos, o tractator, o doctor, si te divinum munus idoneum fecerit, ingenio, exercitatione, doctrina, esto spiritalis tabernaculi Bezaleel⁶, pretiosas divini dogmatis gemmas exsculpe, fideliter coapta, adorna sapienter, adice splendorem, gratiam, venustatem. Intelligatur te exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur. Per te posteritas intellectum gratuletur, quod ante vetustas non intellectum venerabatur: eadem tamen quae didicisti doce, ut cum dicas nove, non dicas nova.“

Caput II.

De conversatione fidelium cum alienis a fide.

Triasti experientia compertum est, frequentiori ac intimiori commercio cum iis qui catholicae veritatis thesaurum non habent, fidei vigorem, nisi cum peculiari divinae gratiae auxilio sustentatur, sensim debilitari, tum ex eo quod continuata hominum commercia animos et corda facile nectant, tum vero etiam ex eo quod humanae imbecillitatis sit eo vehementius errore allici, quo magis perversis inclinationibus blanditur. Sancta mater ecclesia, quae nunquam desistit rogare ut regnum Dei adveniat⁷, utque fiat, iuxta promissionem divini sui sponsi, unum ovile et unus pastor⁸, filiis suis simul commendat, ut caritatis quidem officis erga eos, qui fidem non habent vel a vera fide desciverunt, nunquam desint, ab eo tamen cum ipsis consortio, ex quo fidei detrimentum pertimesci potest, omnino caveant. Iis nominatim in locis, in quibus bonum maximum unitatis religiosae desideratur, suas adhortationes in filiorum suorum mentem revocat ecclesia, ut non modo damni occasionem exinde non habeant, sed magis immo magisque incitentur ad propriam fidei confessionem ab omni contagionis corruptione custodiendam, et ad ferventius christianam vitam ducendam in medio

¹ Praef. ad catech. Rom., § X.

² De civ. Dei, lib. X, cap. 23, [opp., ed. Bened., VII, 268 B].

³ Comm., n. 52, [Patr. lat., ed. Migne, I, 687].

⁴ Exod., XXXI.

⁵ Matth. VI, 10.

⁶ Ioan. X, 16.

⁷ Litt. apert. Pii IX ad archiep. Freiburg., die 14 Iulii 1864.

⁸ Iacob. II, 23.

⁹ Luc. XI, 25.

¹⁰ Ad Nepot. episc., n. 7, [opp., ed. Migne, I, 528].

eorum, qui, ut in ecclesiam veniant, bonorum etiam A materna semper sollicitudine vigilavit ecclesia. operam exemplo trahendi sunt.

Memores in primis sint fideles nostri, ipsis nullo pacto licere eos religiosos actus, quibus cum haereticis in rebus fidei participatio seu communicatio in sacris exercetur. Prohibetur praeterea haereticorum vel schismaticorum concionibus in templis interesse, aut eorum cultui religioso, quasi simul cum eisdem agendo assistere¹. Quoad reliqua autem, invigilabunt parochi, ut perversionis pericula removeantur. Ipsis nominatim committimus, ut studioso curent, ne patholici penes eos famulentur, qui in fidem linguam acciunt, aut religiosi cultus, vel etiam praeceptorum ecclesiae observantiam impediunt: utque insuper solliciti vigilent, ne unquam parentes liberos suos iis instituendis committant, a quibus fidei periculum immineret.

Nulli e clericis liceat, inconsulto ordinario, cum haereticis aut schismaticis publicam disputationem habere.

Cum Iudaeis, ab honore crucis Christi, quae scandalo ipsis est, alienissimis, communicationem et familiarem consuetudinem ecclesiasticae leges maxime interdicit². Vigilent parochi, ne christiani servitium suum Iudaeis assidue impendere audeant, ita ut fiant illorum domestici et familiares. Cum nulla timenda est fidei morumque perversio, permitti poterunt illa opera, quae quotidiana et transeunte mercede in agris vel fabricis Iudaeorum fiunt. Serio autem monendi sunt fideles, ne ad alia servitia cum animae periculo praestanda, lucri praesertim cupiditate, adducantur. Simul vero curandum, iuxta monitum Benedicti XIV, ne fideles Iudaeorum opibus auxiliisque indigeant³.

Hortamur et obsecramus fideles, ut ab ipsis privata consortiis, in quibus intellexerint res fidei stulte ac malignanter haberi, sine mora se expediant, ut hac saltem ratione, cum monere ac redarguere non possunt, suam aversionem ostendant. Apostolus praecipit: „Subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinato, et non secundum traditionem, quam acceperunt a nobis;“⁴ fugiant itaque illorum conversationem, qui, etsi catholici sint, perfide tamen blasphemant quod intelligere nolunt. Ac si aliquando similia audire accidat, et opportunitas sit corrigendi, meminerint Augustini praecelara verba: „Consentientes ne sitis malis ut approbetis, neque negligentee ut non arguatis, neque superbientes ut insultanter arguatis.“⁵

Caput III.

De lectione et editione librorum.

Maxima est aetate nostra legendi cupiditas, ingens quoque librorum colluctio. Proficua illa D esset semper, si in iis legendis expleretur quae ad instructionem et aedificationem spectant: optimi isti forent omnes, si nonnisi virtutis veritatisque ductu scriberentur. At, dolentes commemoramus, innumera pene in vulgus diffunduntur scripta ad fidem bonosque mores labefactandos et corruptendos: homines vero, quibus arcta via est quae ducit ad vitam⁶, lubricis ac noxiis facile se abripi sinunt vehementerque delectantur. Fidei ergo morumque integritati periculo est vel maximo pravorum librorum pestis: ad quam proinde arcendam

Ut scripta sive haeretica sive pietati ac morum honestati adversa facillius dignoscantur, librorum prohibitorum catalogus seu index Romanorum pontificum cura proponitur. Ordinariis vere ecclesiarum praesulibus vehementer commendatum est ab apostolica sede, „ut, . . . quia prorsus impossibile est libros omnes noxios incessanter procedentes in indicem referre, propria auctoritate illos e manibus fidelium evellere studeant, ac per eos ipsimet fideles edoceantur, quod pabuli genus sibi salutare, quod noxium ac mortiferum ducere debeant, ne ulla in eo suscipiende capiantur specie, ac pervertantur illecebra.“¹

Pro gravissimo officio quod nobis incumbit doctrinae morumque integritatem custodiendi, divinae et ecclesiasticae leges in fidelium nostrorum mentes revocamus, ut a pravorum lectione librorum quam longissime abhorreant. Nemini liceat abaque facultate legitime obtenta, eos perlegere vel retinere libros, qui, ab apostolica sede per sacram indicis congregationem damnati et reprobati sunt, ac sub gravissimis censuris prohibiti. Ut i proscripti vero ac damnati ii etiam habeantur libri, qui propter legentis scandalum ac subversionis errorisque periculum a iure ipso naturali ac divino prohibentur, uti profecto sunt ii omnes, qui de obscenitate aut contra religionem et bonos mores ex professo tractant. Qui ab huiusmodi libris legendis non abstinere postquam vel ab episcopo vel ab apostolica sede ipsorum pravitas fuerit indigitata, is de suo gravissimo peccato nullam praetextere poterit excusationem. Sed et iis etiam iudicium severissimum fiet, qui pestiferis ipsis libris exarandis vel diffundendis suam operam impendant: scriptum est enim: „Vos homini illi, per quem scandalum semit.“²

Cum autem nostris diebus non tam voluminibus aliquo scientiae apparatu elaboratis, quam et pravis qui minimi veneunt libellis, et per publicas nominatim ad hoc confectas ephemerides, virus corruptionis insinuetur, quo facillius omnem hominum classem et incantam praesertim iuventutem pervadere possit: ne infectas istas scriptiones, vel lascivias referas, vel calumnias in ecclesiam sciantes, vel sacra christiana dogmata blasphemantes, vel socialis ipsius consuetudinis fundamenta impetentes, fideles nostri legant, aut, quod gravitatem peccato adderet, propria pecunia sustentent, illos instantissime monemus, ac pro Deo et propter Deum obtestamur.

Parochis et sacramenti poenitentiae ministris emixe commendamus, ut nihil omittant eorum, quae prudens velus suggerat ad venenata pocula a fidelium labiis removenda. Vigilent animarum rectores, ne exitiales libri in familiis lectitentur, per parochiam circumferantur: diligenter curent, ut a fidelium manibus auferantur. Omnem vero operam in eo conferant, ut boni ac salutare libri, qui non modo pietati et instructioni, sed et honestae etiam relaxationi abaque ullo salutis periculo laeserviant, fidelibus suppetant ac legentium desiderio praesto esse facile possint. Concursum sedalitatam optimorum, etiam laicorum, hunc in finem iuvare possunt, et bibliothecas quoque ad libros mutandos erigere, iis praesertim in locis, ubi maior fit pessimarum scriptionum propagatio. Ii omnes, qui sive propriis scriptis, sive auxilium ferendo scriptoribus, in id vires ac talenta a Domino accepta impendant, ut impiis quae in vulgus edantur

¹ Bened. XIV, *De syn. dioc.*, lib. VI, cap. 8, n. 1-2.

² Bened. XIV, *De syn. dioc.*, lib. VI, cap. 4, n. 2.

³ Encycl. *A quo primum*, 14 iunii 1761.

⁴ II Thesa. III, 6.

⁵ *Sermo 18 (al. 88) de verbis Dom.*, cap. 16, [opp. ed. Bened., V, 479 E].

⁶ Matth. VII, 14.

¹ Mandatum Leon. XII, diei 26 martii 1825.

² Matth. XVIII, 7.

lucubrationibus esse opponant, de religione, de pietate, de veritate optime merentur.

Iuxta constantem ecclesiae catholicae doctrinam et praxim¹, omnes monemus, clericis autem expresse mandamus, ne libros edant de sacris rebus pertractantes, antequam ab antistite dioecesano rite licentiam obtinuerint. Typographis ac bibliopolis nefas est praedictos libros typis mandare aut vendere, nisi obtenta ab episcopo facultate. Quod et intelligi debet de libris, precum formas, aut devotionis exercitia, aut miraculorum narrationes continentibus, nec non de libris ritualibus vel liturgicis, qui, ut edi, vulgari et in ecclesiasticum vel fidelium usum adhiberi possint, ordinarii approbationem in fronte gerant necesse est². Scripturam sacram veteris vulgatae editionis imprimere non licet, absque auctoritate dioecesani antistitis, cuius est invigilare ut ea quam emendatissime typis mandetur.

Quoniam vero fieri constat, ut per versiones sacrarum bibliorum in vernacula lingua ipsi veritatis fontes, hominum temeritate vel incertitia, in erroris occasionem saepe pervertantur, ecclesia catholica, cuius est verbum Dei custodire et scripturas interpretari, et cui unice debemus bibliorum conservationem, earum versionum impressionem ac lectionem indiscriminatim non permittit. Moneantur in primis fideles a parochis et confessariis, tamquam omnino prohibitas habendas esse versiones ab haereticis confectas, quae hodie passim sparguntur et ultro offeruntur. Doceantur praeterea et alias omnes prohiberi, quae legitima ecclesiastica approbatione careant. Eas tantum legere ac retinere licet, quae vel ab apostolica sede approbatae fuerunt, vel, cum notis desumptis ex ecclesiae patribus aut ex doctis ecclesiasticis viris, approbante ordinario editae. Et quidem abunde suppetunt versiones istae ecclesiastica auctoritate approbatae et sapientissimis ditatae adnotationibus: cum tamen neque obvis plane esse possit illarum intellectus eis, qui in rerum sacrarum studio versati non sunt³, consulendum erit fidelibus, ut et pro illis legendis retinendisque a paracho vel confessario licentiam expostulent.

Caput IV.

De catholicae fidei professione.

Quoniam „*corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*“⁴, satis non est christifidelibus susceptam fidem animo tenere ac interioribus actibus fovere, nisi eam externa quoque expressione palam fateantur ac manifestent. „Oportet enim fideles eum spiritum habere, quo fretus propheta dixit: *Credidi, propter quod locutus sum; imitari apostolos, qui ad principes populi responderunt: non possumus quae vidimus et audivimus non loqui; divi Pauli praecleara illa voce excitari: non erubescere evangelium; virtus enim Dei est in salutem omni credenti.*“⁵ Ac certe qui fidem suam catholicam pandere erubesceret, vel illam, cum profitenda est, [dis]simularet, gravissima comminantis redemptoris verba merito formidare deberet: „*Qui me erubuerit et meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, et patris, et sanctorum angelorum;*“⁶ et rursus: „*Qui*

negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui in caelis est.“⁷

Gaudio sane maxime perfundimur, cum fideles oernimus gloriose patrum nostrorum fidem gestienti fortisque anime quavis occasione ostendere ac profiteri: dolere autem conficimur, si qui adsint aliquando a gloriosa illa fide, quam eximio Dei dono ac beneficio acceperunt, manifestanda alienissimi, vel in ea prorsus frigecentes. Omnes erudiant constantique hortentur animarum curatores, tum ut officium profitendae fidei agnoscat; tum ut eam alacres praedicent his occasionibus, in quibus, si ab ea profitenda abstinerent, vel Dei honor parvipenderetur, vel spiritualis proximorum utilitas detrimentum caperet; tum ut eam patefaciant universa agendi vivendique ratione, nominatim vero publico sacramentorum usu, ecclesiasticarum legum observantia aliisque religionis pietatisque exercitiis: tum demum ut vel saepissime, in Dei obsequium et in virtutis fidei significationem, patrum symbolum, quod et salutis pignus est, ore promant ac repetant.

Nonnulli etiam sunt casus, in quibus externam fidei professionem exigit ius ecclesiasticum. Decretis concilii Tridentini⁸ inhaerens et obsequens, statuit ac praecipit haec synodus, ut fidei professio sub forma praescripta a summo pontifice Pio IV. coram episcopo vel eius delegato edatur ab omnibus et singulis qui parochialem curam obtinent, infra duos saltem menses a suscepta parochiae possessione: nec non, infra idem tempus a die adeptae possessionis, ab omnibus et singulis qui ad canonicatum promoventur, qui praeterea professionem eandem emittere debent coram canonicis capitulariter congregatis. Ad tramites constitutionum Romanorum pontificum⁹ decernimus insuper, eiusdem professionis fidei actum edendum esse ab omnibus seminariorum nostrorum professoribus, a lectoribus regularibus, et ab aliis magistris ac praeceptoribus in gymnasiis ecclesiasticis. Praecipimus etiam ut eadem fidei professio eliciatur a clericis, cum ad sacros ordines promovendi veniunt.

Caput V.

De praedicationis ministerio.

„*Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.*“¹⁰ Nequit proinde viva ac firma conservari fides, ubi divinum verbum assidue non annuntiat. „*Praedica verbum,*“ inquit Paulus Timotheum alloquens: atque ut tanti muneris magnitudinem ac praestantiam, utilitatem ac necessitatem indicaret, extremum Dei iudicium commemorat, et per Christi adventum eiusque regnum obtestatur, scribens: „*Testificor coram Deo et Iesu Christo, qui iudicaturus est vivos et mortuos, per adventum ipsius et regnum eius, praedico verbum.*“¹¹ Quae certe sedulo reputanda sunt ut intelligatur, quanta alacritate et sollicitudine gravissimum praedicationis ministerium obeundum sit in omni patientia et doctrina.

„Praecepto divino mandatum est omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas verbi divini praedicatione pascere.“¹² Constituit vero sacrosancta Tridentina synodus, ut qui „parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quo-

¹ Decret. Leon. X. *Inter sollicitudines*, quarto nonae maii 1515, [Mansi, Concil., XXXII, 912 C] et conc. Trid., decret. de edit. et usu sacrar. libror., sess. IV.

² Const. Urb. VIII. *Si quid est*, die 2 sept. 1684.

³ Encycl. Gregor. XVI. *Inter praecipuas*, die 8 maii 1844.

⁴ Rom. X, 10.

⁵ Catech. Rom., part. I, art. 1, § 6.

⁶ Luc. IX, 26.

⁷ Matth. X, 33.

⁸ Sess. XXIV, *de ref.*, cap. 12.

⁹ Const. a. Pii V. *In sacrosancta*, die 8 novembris 1563, et Leonis XII. *Quod divina sapientia*, 26 septembris 1825.

¹⁰ Rom. X, 17.

¹¹ II Tim. IV, 1 et seq.

¹² Conc. Trid., sess. XXIII, *de ref.*, cap. 1.

eamque modo obtinent, per se vel alios idoneos, A
si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis
et festis solemnibus plebes sibi commissas pro
eius et earum capacitate pascant salutaribus verbis:
decendo quas scire omnibus necessarium est ad
salutem; annuntiandoque eis cum brevitate et
facilitate sermonis, vitia quae eos declinare, et
virtutes quae sectari oporteat, ut poenam aeternam
evadere, et coelestem gloriam consequi valeant.
Mandat praeterea idem sacrosanctum concilium, ut
frequenter, diebus praesertim dominicis et festis,
„ex iis quae in missa leguntur aliquid exponant
parochi, ac sancti huius sacrificii mysterium aliquod
declarent,“¹ atque ut tempore ieiuniorum quadra-
gesimae et adventus Domini, „quotidie vel saltem
tribus in hebdomada diebus, si episcopi ita opor-
tere duxerint, sacras scripturas divinamque legem
annuntient.“²

Haec Tridentinorum patrum decreta prae oculis B
habentes, praecipimus ut omnibus dominicis et
festis, in missa, quae solemniori ritu celebratur,
concio uberius fiat de iis, quae ad virtutem inci-
tamento sint, et a vitiis quae dominantur abhorre-
re faciant; in aliis autem missis, quae statuta horis
celebrantur die dominico, si non est primae classis
et festum in populo feriandum non occurrit, brevis
instructio habeatur ad populum in fide christia-
niaeque obligationibus instituendum, aliave expli-
canda quae ad sacramenta ac pretiosum eccle-
siasticae liturgiae thesaurum pertinent. Ubi vero
solus est parochus, concionem vel instructionem
in prima vel secunda missa saltem alternatim ha-
beat. Si locorum circumstantiae id postulent vel
aliae legitima rationes suadeant, poterit ordinarius
subinde concedere, ut concio et instructio omit-
tantur.

Concionem vel instructionem praecedat lectio C
in lingua vernacula earum sacrae scripturae par-
tium, quae in missa leguntur, et a quibus saepe
assumet concionator suarum exhortationum argu-
mentum, et explicationem eorum quae ad mysterium
diei referuntur. Laudamus et approbamus con-
suetudinem illam, quae in aliquibus locis huius
provinciae obtinet, legendi post missam, vernacula
lingua, singulis diebus quadragesimae et adventus,
eas scripturae partes, quae in missa feriae con-
tinentur, additis, brevi sermone, aliquibus expli-
cationibus. Meminerint tamen parochi sacris his
adventus et praecipue quadragesimae temporibus,
ipsis nos committere ipsorumque adiutoribus, ut
sanctissima redemptionis mysteria, extraordinariis
concionibus opportune accurateque confectis, pietati
fidelium recolenda proponant.

Infra annum etiam, cum maiores recurrent so-
lemnitates, animarum rectores curabunt, ut extra-
ordinarii habeantur ad populum sermones, in officio
praesertim pomeridiano. Ipsa diei solemnitas, ubi
aliae circumstantiae id exigant, sicut et tempus
quadragesimae, ratio esse potest transferendi ad
horas pomeridianas instructionem vel concionem,
quae in missa fieri debuisset. Et quoniam apprime
utile est, pro commoditate etiam plurium ex fide-
libus, si sacri isti sermones pomeridianis horis
habiti, quoad fieri potest, frequentes sint: parochis
vehementer commendamus, ut nullam praeterire
faciant occasionem, quin et ad pia exercitia et ad
verbum Dei audiendum, suos parochianos infra
annum vespertino tempore convocent. Id nomina-
tim eos praestituros confidimus omnes occasione
mensis maii, qui beatae Mariae virginis cultui

peculiari ratione dicatus est, et opportunissimus
ad eandem Dei genitricem ab origine immaculatam
honorandam piissima illa praxi, quae cum maximo
animarum fructu pietatisque augmento in pluribus
huius provinciae ecclesiis introducta iam fuit.

Monemus verbi Dei dispensatores et eos nomi-
natum qui rusticis praedicant, ut illam praedica-
tionis partem, quae respicit institutionem populi,
tum circa fidei mysteria, tum circa singula divinae
et ecclesiasticae legis praeccepta, tum demum circa
sacramenta ac ritus ecclesiae, tamquam praecipuum
maximique momenti constanter habeant. Per eam
namque fit, ut fideles memoriae altius imprimant
perceptam inde a iuventute salutiferam Christi
doctrinam, quae nisi ipsis quoque adultis apte ex-
plicetur, virtus suo solido fundamento destituitur.
et ea quae de recte vivendi ratione deque vitii
foeditate concionibus comprehenduntur, exoptatum
fructum producere nequeunt. Qui fructus ut uberior
etiam sit, curabunt verbi Dei ministri, ea quae ad
instituendum populum et ad promovendam morum
disciplinam infra annum discerent, certo ordine,
atque illo quo inter se vincuntur nexu proponere
ac declarare.

Nemo, nisi qui parochus vel parochi adiutor
legitime constitutus fuit, praedicare praesumat in-
consulto episcopo.³ Qui vero ad praedicandum
legitimam acceperunt missionem, serio meditentur
qua ratione adimplendum sit munus adeo grave,
ne inanis fiat praedicatio nostra. Necessarium in
primis est, ut longa, diligens et apta praeparatio
praemittatur, atque ita ea, quae praedicantur, ex
sapientia, doctrina rerumque cognitione efflorescant.
Probe calleat necesse est sacer orator divinae
scripturae vel singulas paginas, sanctorum patrum
eloquia et explanationes, ecclesiasticum fidei sensum,
rerum ecclesiasticarum scientiam. Quemadmodum
vero lectione et meditatione in his versari debet,
ita etiam vel maxima utilitate uti potest scriptis
virorum qui pietate et doctrina in ecclesia nullo
non tempore praecelluerunt. In suis elucubrandis
sermonibus, studium omnè in eo ponat oportet, ut
talis esse possit eius oratio, quae, iuxta monitum
sancti Augustini, „et doceat, et delectet, et flectat,
inaeque adeo intelligenter, libenter, obedienterque
audiatur.“⁴

Verum, prouti apostolus monet, „non in sublimi-
tate sermonis, nec in persuasibilibus humanae sa-
pientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis,“⁵
altissimum praedicationis ministerium exercendum
est. Attingendae non sunt inutiles ac subtiliores
quaestiones, quae populi captum praetereunt, devi-
tandae profanae vocum novitates; fugienda ea omnia
quae ab apostolica simplicitate et gravitate aliena
sunt. Christus crucifixus, Dei virtus et Dei sapientia,
sincera evangelii doctrina per catholicam ecclesiam
tradita, ea quae virtutis amorem, reverentiam erga
sacra, pietatem in Deum, caritatem in proximum
excitant, augent ac fovent, planis lucidisque verbis,
brevis facillique sermone praedicanda. Abiecta qui-
dem, vel rei dignitati non respondens, nunquam
esse debet oratio: ornatiorem etiam ac politiore
stylum, quin respuat, magni immo facit sacra elo-
quentia; sed sedulo cavendum ne in verborum
splendore ponatur praecipuum orationis pretium,
ac ponderanda in primis indoles ingeniumque
audientium, ad quorum animas lucrandas cuncta
sunt componenda.

¹ Conc. Trid., sess. V, de ref., cap. 2, et sess. XXIV, de
ref., cap. 4.

² De doc. christiana, lib. IV, cap. 17, (opp., ed. Bened.,
III, 78 A).

³ I. Cor. II, 1, et I. Tim. VI, 20.

¹ Sess. XXII, de sacrif. missae, cap. 8.

² Sess. XXIV, de ref., cap. 4.

Circumstantias ac indigentias temporum et locorum attentè pariter respiciant evangelii præcones, ut videant quænam peculiari ratione ipsi tractanda atque inculcanda veniant, atque ita suis concionibus apte opportuneque elaboratis, mala quibus magis inficitur societas, strenuè sapienterque propulsent. Debitam ecclesiasticis et sæcularibus superioribus obedientiam sæpe repetant, hæc præsertim ætate, qua licentiae ac falsæ libertatis tot subversivæ doctrinae circumferuntur: ab illa tamen quæ civilis gubernationis negotia respiciunt, quæve inter laicos non sine partium studio de rebus sæcularibus disputantur, omnino abstineant. Profanæ omniisque rei promulgatio, occasione sermonis, ipsis gravissime interdicitur.

Sacerdos Christum prædicans, non quæ sua sunt quærat, sed quæ Iesu Christi. Sedulo caveat ne unquam e sacro suggestu de seipso loquatur, aut († semet) querendi de iniuria, quas forte acceperit, occasionem sumat. Dum in ipsa scandala et peccata invehitur, non ita id præset, ut particularibus allusionibus invidiam creet in individuo. Nunquam vero obliviscatur non de sua gloria querenda agi in hoc sancto et salutari ministerio, sed de fidelibus spirituali cibo nutriendis, non de hominum plausibus laudibusque captandis, sed de Dei honore animarumque salute promovenda. Sive magnus sive parvus suis laboribus concedatur fructus, in mentem semper revocet verba illa Bernardi: „Fac tu quod tuum est. . . Planta, riga, fer curam, et tuas explevisti partes. Sane incrementum, ubi voluerit, dabit Deus, non tu. Ubi forte noluerit, tibi deperit nihil, dicente scriptura: *Reddet Deus mercedem sanctorum suorum.*“¹

Et quoniam verba movent, exempla trahunt, et maxime indeocorum esset, ut opera sacerdotis eius sermonem confunderent, amon, verbo tantum, sed propriis etiam operibus ac exemplis gregem Christi pascere non desinat qui evangelium annuntiat. Neque certe aliter fieri potest, ut partem habeat cum illis, qui verbum Dei bene administraverunt ab initio. Nihil porro in propria infirmitate confidat verbi divini minister, sed constanter meminerit vires ac lumina, quæ ab alto descendunt, sibi plane necessaria esse ad munus gravissimum salubriter exequendum. Paraclitum spiritum veritatis doctorem, a quo est omne datum optimum et omne donum perfectum, invocare non intermittat, ut suo celesti igne animus incendatur, atque ita possit ex imo pectore ea depromere, quæ ad audientes quoque inflammandos conducant. Ita sane licebit oratorem sacrum talem habere, qualem Bernardus illum postulabat, nempe: „Regibus Ioannem . . . Aegyptiis Moysen . . . Eliam idololatriæ, Eliseum avaris, Petrum mentientibus, Paulum blasphemantibus, negotiantibus Christum.“²

Caput VI.

De catechizandis pueris.

Peculiarem pastoris sollicitudinem sibi vindicat puerorum in Christi doctrina institutio atque educatio, ne fiat ut recti bonique messis inter homines deficiat, eo quod fidei morumque semina in invenilibus cordibus non assidue spargantur. Ex pueris rite institutis et in christianæ sapientiæ viam manufactis, populus Deo acceptabilis ac societas sancta prodit atque efflorescit: copiosissimos vero salutis fructus puer ipse colliget in tempore suo, cum iam ab ineunte ætate recte credendi recteque agendi normas novit, et in lege Domini ambulare assuevit. Hominis proinde sanctificatio ab ipsis

A primitiva institutione maxime dependet, in qua etiam rei cum sacrae tum publicæ felicitas tantopere continetur. Quod cum probe noverint ecclesiæ humanæque societatis inimici, in id artes omnes conferunt, ut iuvenum mentes et corda, primæ ipsa ætate pervertant, atque omnibus quæ valent mediis religioisam puerorum institutionem præpedire conentur.

Omni itaque diligentia ministri ecclesiæ in id incumbunt, ut parvuli mature rudimentis fidei imbuantur. Curam habeant, ut parentes alique, qui tutoris personam gerunt, pueros suos statutis diebus et horis ad catechismum mittant. Solliciti sint, ut in omni caritate et patientia instructionem ad captum tenelli ingenii accommodent. Præcipuam vero operam in eo collocent, ut, pueri bene attendant ad ea quæ dicuntur, ut propositis explanationibus, exempla, comparisonibus, auditæ veritates spiritui et cordi alte inhaerant, et, indicato practico usu, moribus quotidie exprimantur.

Ad tramitem eorum quæ concilium Tridentinum³ mandat, hæc synodus decernit ac præcipit, ut pastores et rectores ecclesiarum parochialium, nisi causa administrationis sacramentorum aut ob aliam iustam rationem ab ordinario probandam legitime impediti fuerint, singulis diebus dominicis, ac bis ad minus infra singulas hebdomadas, pueros elementa fidei et obedientiam erga Deum et parentes diligenter doceant, vel a cooperantibus in sacro ministerio doceri curent. Puerorum ac puellarum duos aut plures ordines, quos ætas ipsa et capacitas postulerit, constituent, nsumque commendandum, a veteri ecclesiæ consuetudine profectum, mares a foeminis discernendi, omnino servari iubeant. Eos quos negligentiores deprehenderit corripere in omni mansuetudine non omittant: simul tamen maximi se facere omni industria ostendant diligentiorum frequentiam, vultus modestiam, animi sagacitatem in responsionibus edendis circa ea de quibus pueri edocti fuerunt. Quin ullam ipsis afferat molestiam gravissimi iustis muneris implementum, iucundum ipsis erit maximo zelo in eodem versari, si præ oculis habeant exemplum Christi, peculiaris caritatis argumento pueros prosequentia, cum ait: „*Simile parvulos ad me venire: talium est enim regnum caelorum.*“⁴ nec non alia dñi magistri verba: „*Qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit.*“⁵

Cum parentes primi a Deo ipso dati sint filiorum institutores, cumque virtutis formis, sub patris ac matris ductu concipiendis, apprimè pronæ sit puerilis ætas, monendi sunt patres matresque familias, ut filiis suis a teneris annis imprimant doctrinae rudimenta, iustitiæ censum, recte vivendi normam, nec non ut omni studio curent eosdem interrogare circa ea quæ in catechismo audierant, quæque de vita christiana ac de religione scita necessaria sunt. Non raro enim, quæ sacerdos edocuit, a pueris obliterari contingit, si ad illa extra ecclesiam etiam recolenda non excitentur; et quod ab ipso sacro ministro multo labore ædificatum fuit, destruitur, si intra domesticos parietes omnis prorsus christiana institutio negligatur.

Curabunt parochi, ut in unaquaque familia catechismi liber reperciatur, et tamquam fundamentum omnis religioisæ institutionis constanter perlegatur ac meditatione ab omnibus recolatur. Etenim, prout ad pueros erudiendos catechismum inservit, ita illum perspectum semper habere debent adultiores, ad uberiores verbi divini explanationes rite

¹ Conc. XXIV, de ref., cap. 4.

² Matth. XIX, 14.

³ Matth. XVIII, 5.

⁴ De concid., lib. IV, cap. 2, [opp., ed. Migne, I, 778 C].

⁵ De concid., lib. IV, cap. 4, [l. a. 781 B].

intelligendas, et ad doctrinam illam firmiter retinendam, de qua salvator ait: „*Hæc est vitæ æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum.*“¹

TITULUS IV.

De novæ legis sacramentis.

Caput I

De septem ecclesiæ sacramentis generatim.

Quomodum nihil maius excogitari potest beneficio redemptionis Christi, ita nihil excellentius, nihil pretiosius, nihil sanctius quam septem novæ legis sacramenta. Instituta enim ab ipso Domino redemptore nostro fuerunt, ut per ea passionis eius fructus in nos derivaret, et gratia illa, quam ipse in ara crucis promeruit et sine qua nemini spes salutis esse potest, nobis communicaretur. Per sacramenta vitæ omnis ac supernaturalis virtus in ecclesia diffunditur, quæ „*terribilis ut castrorum acies ordinata*“ in Cantico salutatur: „et quidem terribilis, quia fortis, munita per sacramentum confirmationis; acies, quia coniuncta et unita per sacramentum eucharistiæ; ordinata per ordinem. Ex hac acie quidam subtrahuntur per mortem; ad hos restaurandos est matrimonium; quidam prosteruntur per culpam; ad hos relevandos est poenitentia; hanc aciem quidam ingrediuntur ut præcedant, et hoc per baptismum; quidam egrediuntur ut coronentur, et hoc per extremam unctionem.“²

Sunt itaque sacramenta promissionum divinarum certissima pignora, ecclesiæ militantis conspicua ornamenta, nobilissimæ christianorum tesserae. Invisibilem, quæ Spiritus sanctus operatur in nobis, visibiles formæ sacramenta sunt, iuxta Augustini expressionem³. Per ea „omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur“⁴; et „sine iis ad vitam, quæ vere vita est, non intratur“⁵. Nec in eo repugnari aut restringi potest sacramentorum vis, ut fidem nutriant ac pietatis sensus externo ritu excitent; sed gratiam, quam significant, re ipsa continent et ex virtute, Dei ordinatione ipsis insita, seu ex opere operato conferunt et efficiunt, dummodo valide administrantur, neque suscipientes operationi Spiritus sancti obicem ponant. Tria vero sunt, quibus sacramenta ipsa perficiuntur, videlicet, rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, et persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi quod facit ecclesiæ; quorum si aliquid desit non perficitur sacramentum. Inter ipsa sacramenta tria sunt, baptismus, confirmatio et ordo, quæ characterem, id est, spirituale quoddam signum, a ceteris distinctivum, imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt et reiterationem admittunt.⁶

Sacerdotes, qui sancta hæc mysteria dispensant, quibus divina virtus sub rerum corporearum tegumentis occulte salutem efficit⁷, sedulo perpendant quanta veneratione et pietate pertractanda illa sunt ac ministranda. Habeant in primis præ oculis Tridentini concilii canonem illum⁸: „Si quis dixerit

receptos et approbatos ecclesiæ catholicæ ritus in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libitu emitti, aut in novos alios per quemcumque ecclesiarum pastorem mutari posse, anathema sit.“ Eos itaque ritus ad præscriptas leges Romani ritualis religiose summaque cum attentione observent. Maxime vero caveant, ne materiae vel formæ aliquid desit, et in ipsa sacramenti administratione actualem intentionem habere studeant, aut saltem virtualem, efficiendi id quod sancta facit ecclesiæ. Verba distincte et articulatum pronuntiant. Sacri ministri inaccessus et exterior compositio nihil nisi grave præ se ferat, ut vel ex hoc agnoscat circumstantes divinum esse quod peragitur, et ad coelestia illorum mentes erigantur. Loca in quo sacramenta administrantur, vasa, libri, vestes quæ adhibentur, eo nitore sint, qui rei dignitati ac sanctitati conveniat.

Sed et magna requiritur sanctitas in ipso ministrante, ac non nisi conscientia pura ad sacramenta conferenda accedere ipse debet, ne dum aliis coelum aperit, ipse sibi viam sternat ad gehennam. Meminisse enim semper debet, sacramenta divini quidem virtutem, quæ illis inest, nunquam amittere: at vero impure ea ministrantibus æternam perniciem et mortem afferre. Nam, iuxta Paulum, si sine ulla miseratione mori debuit qui irritam fecit legem Moysis: deteriora meretur supplicia, qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit⁹.

Etiam ab iis, qui sacramenta suscipiunt, sancta habenda sunt augusta hæc salutis mysteria. Crebro itaque moneantur fideles, ut rite præparati, mente devota, ac toto corporis habitu ad omnem externam pietatem et munditiam compositi, ad sacramenta accedant. Quocirca parochi ceterique ecclesiæ ministri de sacramentorum virtutibus, dignitate, caeremoniis atque animorum prædispositione populum diligenter erudiant, ac, ut monet catechismus Romanus¹⁰, duo potissimum efficere omni studio conentur. Primum est, ut fideles intelligant quanto honore et cultu et veneratione hæc divina et coelestia munera digna sint: alterum vero, ut iis pie et religiose utantur, atque ita christianæ perfectionis desiderio exardescant, ut, si poenitentiae præsertim et eucharistiæ saluberrimo usu aliquamdiu careant, plurimum damni se fecisse existiment.

Si qui vero sacramenta petant, quos ecclesiæ a sacris repellendos esse iure declarat, omni prudenti severitate utendum est mysteriorum Dei dispensatoribus, ad illos, nisi obstacula removeant, a sacramentorum participatione arcendos: arget enim dominicum præceptum: „*Nolite dare sanctum omnibus.*“¹¹ At quoniam in huiusmodi casibus plura omnino sunt quæ perpendi debent, parochis præcipimus, ut si res moram patiatur, ordinariam antea consulere non omittant.

Cum ex Christi domini ipsa, gratis accepta gratis sint dispensanda¹², nullumque in sacerdotibus tetris sit vitium quam avaritia, districte eis interdiciamus, ne pro sacramentis aliquid, quavis de causa vel occasione, directe vel indirecte exigant aut petant. Serventur tamen laudabiles consuetudines, quarum vigore oblationes, ex occasione celebrationis sacramentorum, a fidelibus altaris ministris fiunt, ut præ-

¹ Joan. XVII, 3.

² S. Bonaventura, *Antilog.*, part. III, sect. 47.

³ *Epist. 2* [al. 105], et *De civ. Dei*, lib. X, cap. 5, [opp., ed. Bened., II, 301 E, VII, 341 E].

⁴ Conc. Trid., sess. VII, decr. de sacr., in processio.

⁵ Aug., *Tract. 120 in Joan.*, [opp., ed. Bened., III, 304 D].

⁶ Conc. Florent. in decr. pro Armenia, [Mans., *Concil.* XXXIA, 1054 E].

⁷ S. Gregor., *In I Reg.*, cap. 16, v. 18, [opp., ed. Migne, V, 458 D].

⁸ Sess. VII, de sacr. in genere, can. 13.

⁹ Hebr. X, 29 seq.

¹⁰ Part. II, de sacr., n. 22.

¹¹ Matth. VII, 6.

¹² Matth. X, 8.

scripsit concilium Lateranense sub Innocentio III anno 1215 habitum. Nulla vero haec in re habeatur legitima consuetudo, nisi quae ab episcopo probata fuerit. Abusus, si qui existant tam in quantitate quam in exactione huiusmodi oblationum, episcopi diligentissime corrigant, modum ubique aequum imponendo.

Omnes, quibus commissa est sacramentorum administratio, per viscera Domini hortatur haec synodus, ut graui ac diligentissimi sint in hoc munere obeundo, ne ipsorum culpa contingat aliquando perire animam pretioso Christi sanguine redemptam. Quaecumque diei aut noctis hora vocabuntur ad sacramenta ministranda, nullam officio suo praestando moram interponant, maxime si necessitas urgeat. Pro paupere aequae ac pro divite sint solliciti, cum personarum acceptio, quae penes Deum non est, nec penes Dei ministros esse debeat. Nulla sint quibus deterreantur incommoda; ne ipsam quidem contagii contrahendi periculum; cum e contra eo in casu magis assiduum praestare debeant operam, quia bonus pastor non fugit mercenarii more, cum periculum instat, sed animam etiam suam pro ovibus ponit.

Caput II.

De sacramento baptismi.

„Primum omnium sacramentorum locum tenet sanctorum baptismi, quod vitae spiritualis ianua est: per ipsum enim membra Christi ac de corpore efficitur ecclesiae.“¹ Natura ex Adamo filii irae nascitur omnes; per baptismum vero in Christo filii misericordiae renascimur: siquidem dedit hominibus „potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.“² Hoc itaque regenerationis sacramentum, quod per aquam in verbo perficitur, de necessitate mediis est ad salutem. De eo Dominus ait: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“³ Atque hinc, iuxta fidei regulam, etiam parvuli, qui nihil quidem peccatorum in semetipsis committere potuerunt, in remissionem tamen peccatorum veraciter baptizantur, ut in iis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt.

Cum tanta sit baptismi necessitas, maxime interest ut fideles ea cognoscant quae ad illum referuntur. Quare parochi nunquam se satis multam operam et studium in exponenda ecclesiae de hoc sacramento doctrina, collocasse arbitrentur. Summa etiam ad idem sacramentum opportune riteque administrandum et suscipiendum diligentia adhibenda est.

Parochi, quantum in ipsis est, studiosissime invigilabunt, ne quis infans ulla hominum culpa baptismi privetur, atque ita, sine eo decedens, a supernaturali beatitudine perenniter arceatur. Monebunt eos ad quos haec cura pertinet, ut recens nati, quamprimum fieri potest, se nunquam tardius tertio a nativitate die ad ecclesiam deferantur baptizandi; etenim non convenit gratia sacramenti tantopere necessarii eos diu privari, cum praesertim infinita pene vitae pericula, propter aetatis imbecillitatem, illis impendeant.

Ne quisquam sine salutari remedio de hoc saeculo avocetur, eo quod defuerit minister, quisque mortalium etiam a Christi fide alienus et extorris, baptismum valide confert, dummodo traditam for-

mam et materiam adhibeat, et id facere sibi proponat quod in ea administratione facit ecclesia. Parochis incumbit vigilare, ut praesertim obstetriciam artem exercentes baptismi rite conferendi rationem optime calleant, ac de officiis edoceantur quibus obstringuntur cum infanti periculum mortis immineret.

Cum nulla urget necessitatis causa administrandi domi baptismi sacramentum, parochus dumtaxat, vel qui ab episcopo vel parochi facultatem acceperit, peculiari baptizandi iure fruatur. Ipsum vero baptismum, non nisi in parochiali ecclesia penes fontem baptismalem administrandum esse, ad normam sacrorum canonum¹, districte praecipimus, nisi propter iustam causam, ab episcopo recognoscendam, exceptio admittatur. Infantes vero, qui ex legitima causa, interveniente dispensatione episcopi domi baptizati fuerunt, quamprimum fieri potest in ecclesiam deferendi erunt, ut ecclesiasticae caeremoniae ac ritus, in baptismi privatim collato omisi, in eis suppleantur. Illis etiam, qui, propter periculum mortis, abluitionem baptismalem privatatione receperunt, caeremoniae omissae, cum convalescerint in ecclesia supplendae sunt, postquam tamen parochus de collati baptismi validitate diligentissime perscrutatus fuerit. Si enim prudens dubium de hoc haberi posset, iterum infans abluendus esset sub conditione.

Adhibita etiam conditione, expositi infantes baptizandi sunt, si eos rite baptizatos esse suspicari quidem possit, plene tamen non constiterit. Schedulae, qua forte baptizati significantur, acquiesci nequit, nisi, investigatione facta, testimonio omni fide digno rem ita se habere comprobetur².

Propter gravis dubia, quae generatim obstant validitati baptismi nostris in regionibus, diligentia pietatis exigit, ut qui ex haeresi ad ecclesiam redeunt ut plurimum sub conditione rebaptizentur. Verum, ne temere id fiat, extra casum imminenti mortis periculi, sententia episcopi exquirenda semper erit, qui iudicabit in casibus particularibus, an aliquod probabile dubium de validitate subsit.

Pro adultis par ac pro infantibus baptismum properandi ratio non militat. Pueris quippe infantibus nulla relinquatur salutis comparandae via, nisi baptismi sacramentum re suscipiant; adultis vero baptismi suscipiendi propositum et malae actae vitae poenitentia satis futura est ad gratiam et iustitiam, si repentinus aliquis casus impediatur quominus salutari aqua ablui possint. Ecclesia proinde iis, qui in adulta aetate sunt ac perfectum rationis usum habent, non consuevit baptismi sacramentum statim tribuere, sed ad certum tempus differendum esse constituit, ut interim ipsorum voluntas exploretur, in fide instituantur, et ad sacramentum ipsum dignae recipiendum magis ac magis praeparantur. Cum itaque quis adultus in ecclesiam suam recipi postulat, singulari diligentia providebant parochi, ut omnibus, quae ecclesiae praxis exigit³, satisfactum fuerit antequam ad baptismum ille admittatur.

Ex vetustissima ecclesiae consuetudine ad levandum e baptismali fonte eum, qui regenerationis lavacro vitae spirituali nascitur, patrini seu susceptores adhibeantur, qui, baptizati fideiuaiores constituti, catholicae eiusdem educationi, si a parentibus vel tutoribus negligatur, intendunt, sollicite curantes ut in iis quae ad mores informandos attinent, erudiantur, et in sancto Dei timore adolescant. Hoc officium nimium negligenter habetur nostris

¹ Conc. Florent. in decr. pro Armen., [Mans. Concil., XXXI^a, 1055 A].

² Ioan. I, 12-3.

³ Ioan. III, 5.

¹ Clementina unio de baptismo.

² Bened. XIV, Inst. 8 et 24.

³ Rit. Rom. de baptismo adultorum.

diebus, deque eo vix cogitant, sive ii quibus patrini inducendi cura est, sive ii ipsi qui sanctam hanc curationem in se suscipiunt. Non itaque omittant parochi, quae sint patrinorum partes in mentem revocare iis qui hoc munus accipiunt, ac nominatim exponere quantum debeat, ut, qui se alterius paedagogum et custodem professus est, illum ipsum deserat quem in fidem et clientelam suam recepit, donec opera et praesidio suo eundem egere intellexerit. Ipsa vero susceptorum officia explicantes, fideles edoceant sanctae huius tutelae administrationem committendam nullatenus esse iis, qui eam gerere aut fideliter nolint, aut sedulo et accurate non queant.

A munere patrinorum arcendos praecipit haec synodus infideles, haereticos, schismaticos, excommunicatos, manifesto impios aut ad aliquam ex damnatis societatis pertinentes, communionem paschalem et longiori tempore cultum divinum negligerentes, aliosque notorios peccatores, in specie etiam illos fideles qui mixtum matrimonium illicite ineuntes, consensum dederunt ut proles in haeresi educerent: quos omnes ne quidem tamquam alterius procuratores, ad baptismum e sacro fonte suscipiendum admittendos esse praescribimus. Porro, nec muti, aut sanae mentis non compotes, nec pueri qui ad primam saltem communionem admissi nondum fuerunt, uti patrini eligantur. Religiosos ab hoc munere suscipiendo canones arcet¹; clericos autem haec synodus hortatur, ut idem munus, ad vitandum speciallorem cum familiarum nexum, aliasque ob rationes declinent.

Si parochus ante baptismum intelligat, indignum electum fuisse a parentibus ad patrini munus, illos tempestive doceat legem ecclesiae, atque prudenter inducat ut eligant alium. Si indignus inopinato se praesentet, sacerdos ipsi honesto modo significet, legem ecclesiae non permittere ut admittatur, ipsum vero coram aliis nullatenus obiurgat: quin immo facile permittat ut oeu tentis assistat; et ne, in aliud tempus baptismo dilato, infans exponatur periculo sine eo decedendi, absque ullo etiam susceptore baptiset.

Ne plures baptismatum de baptismo suscipiant, sed ut unus tantum sive vir sive mulier, vel ad summum unus et una, Tridentino concilio statutum est²; tum quia disciplinae atque institutionis ordo a multitudine magistrorum perturbari poterat, tum quia providere oportebat, ne, ob cognationem spirituales, quam patrini contrahunt cum baptisato baptisatoque parentibus, inter plures eiusmodi affinitates coniungerentur, quae impedirent quomodo legitimo matrimonii vinculo hominum inter homines societas latius diffunderetur.

Apprime decet ut qui in admirabile Christi lumen per baptismum producantur, a sanctis etiam cum Christo regnantibus in eo nuncupentur. Ita etiam facile fiet, ut quivis nominis similitudine ad virtutis et sanctitatis imitationem excitetur, ac praeterea quem imitari studeat, eum quoque precetur et speret sibi advocatum ad salutem tum animi tum corporis defendendam venturum esse³. Quare prohibemus ne fabulosa, obscena et ridicula nomina baptisandis imponantur, atque praecipimus coelitam tantum nomina illa fore assignanda, quae in martyrologio Romano, aut in aliis probatis menologiis reperiuntur.

Ex more antiquitatis tradito et ad exemplum beatissimae virginis genitricis Dei, mulieres puerperae, exacto feliciter partu, ad ecclesiam acce-

dant, ut benedictionem recipiant, et de prole quam susceperunt, quamque in legitimo matrimonio amantissimae matri nostrae ecclesiae genuerunt, Deo omnipotenti tum gratias agant, tum pro incoluntate commendent.

Recepti autem baptismi commemoratio iugis resonet in auribus filiorum, tantique benefici memoria colatur, tum religiosis actibus piisque operibus recurrente praesertim anniversaria die celebratis, tum vero etiam renovatis saepius publice ac privatim solemnibus promissionibus Deo creatori, redemptori et sanctificatori in baptismo factis, cum nos in filios adoptionis recipit.

Capitulum III.

De sacramento confirmationis.

Spiritus sanctus, qui super aquas baptismi salutariter descendit illapsus, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in confirmatione augmentum praestat ad gratiam¹. Qui enim per baptismum christianus effectus est, quasi infans modo genitus teneritatem adhuc et mollitiem quandam habet, ac deinde chrismatis sacramento adversus omnes carnis, mundi et diaboli impetus robustior fit, eiusque animus in fide firmatur ad confitendum et glorificandum nomen domini nostri Iesu Christi. „Ideoque in fronte, ubi verecundiae sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, et praecipue crucem eius, quae Iudaeis quidem est scandalum, gentibus autem stultitia; propter quod signo crucis signatur.“² Chrisma vero ipsum, ex oleo et balsamo solemniter episcopi consecratione confectum, et gratiae plenitudinem et bonarum virtutum odorem exprimit ac significat.

Quamvis hoc sacramentum non sit de necessitate medii ad salutem, qui tamen, cum ad confirmationem possint accedere, id facere praetermittunt, a gravi peccati reatu vix excusantur³. Cum enim in hoc mundo contra nequissimos hostes certandum sit, et inter pericula gradiendum, regenerationis quidem beneficia continuo transitoria sufficiant, victuris autem confirmationis auxilia necessaria sunt⁴. Omnibus illa proponit benignissimus Deus ad sanctificationem: ab omnibus etiam avidè appetenda, atque eo maiori studio quibus frequentiora imminet temporibus nostris tentationum pericula.

Quemadmodum episcopus, qui ordinarius est confirmationis minister, copiam facere tenetur huius sacramenti adipiscendi suae dioeceseos fidelibus⁵; ita ad parochos pertinet allaborare in iis quorum curam spirituales gerunt, ut par est, erudiendis, ac summo studio praeparandis, ne illud negligant, sed ut illud digne ac fructuose suscipiant. Nemini testimonium praebent quo ad confirmationem admittatur, nisi in rudimentis fidei et in iis quae naturam huius sacramenti spectant edoctus fuerit ac ad illud recipiendum rite praeparatus. Et quoniam sacramentum confirmationis, quia vivorum est, in statu gratiae recipi debet, impensam dent operam parochi, ut confirmandi omni pietatis sensu ac debita dispositione prius accedant ad poenitentiae sacramentum, expiatiq; ab animae sordibus, si forte ad primam communionem admisi iam fuerunt, pane etiam angelorum reficiantur.

Si quis, nondum confirmatus, in periculo mortis reperiatur, ei, cuiuscumque sit aetatis, confirmatio

¹ Cat. Rom., part. II, de conf., n. 17-8.

² Conc. Florent. in decr. pro Armen., [Mans., Conc., XXXII, 1066 B].

³ Bened. XIV, const. *Elis pastoralis*, § 3, n. 4, [die 26 maii anno 1749] et *Inf.* 8, n. 10.

⁴ Verba Melchiadis pontificis in causa 2, dist. V, de consecrat., [Mans., II, 431 A].

⁵ Conc. Trid., sess., XXIV, de ref., cap. 3.

¹ Can. 103-4, dist. IV, de consecrat.

² Sess. XIV, de ref. matr., cap. 2.

³ Cat. Rom., part. II, de bapt., n. 61, in fine.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

utiliter semper confertur, vel ob id solummodo, ut confirmatus deoedens, maiorem gloriam copaequatur. Nisi autem pro particulari casu aliter episcopo visum fuerit, nemo ante septennium absolutum ad sacramentum confirmationis admittatur. Neque episcopi confirmatio ad salutis necessitatem instituta est, sed ut eius virtute optime instructi et parati invenirentur, cum nobis pro Christi fide pugnandum esset, ad quod sane pugnae genus pueros, qui adhuc usu rationis carent, nemo aptos esse iudicari. Sed neque diutius confirmatio differenda est, ne adolescens superno Spiritus sancti robore destitutus sit, cum illud vitae stadium ingreditur, in quo tanto magis coelestibus donis indiget, quanto maioribus illecebris ac fallacijs expositus est.

In huius quoque sacramenti administratione, confirmandi a sponsoribus seu patrinis offeruntur, qui ducis ac monitoris partes adimplent erga illos qui in spirituale certamen descendunt. Unus vero tantum adhibeatur patrinus, sive vir sive mulier iuxta sexum confirmandi, sitque confirmationis sacramento ipse munitus et diversus a patrino baptismi. Sponsores vero in confirmatione esse nequeunt, qui hoc munere in baptismo fungi prohibiti fuerunt.

Solemnis confirmationis administratio omni decora pompa celebrabitur, quae apta sit ad fidelium pietatem excitandam fovendamque. Maturè convenient in ecclesia confirmandi omnes, ut omnia ordinatim disponi possint. Caeremoniae initio omnes intererunt, neque ab ecclesia discedent, usque dum episcopus postremam benedictionem super populum fuerit impertitus. Ritibus omnibus, quibus sacramenti administrandi ordo absolvitur, devotè orationibus animoque in religionem composito assistent. Si ecclesia, in qua confirmationis administratio locum habet, diversa sit a parochiali confirmandorum, curent parochi, ubi commode fieri potest, ut ad illam accedant confirmandi distinctis ac ordinatis agminibus, piarumque precum recitationi intenti. Curandum denique maxime, ut in adolescentum animis alte defixum maneat coeleste donum ipsis collatum, utque agnoscentes militiam, cuius tesseram receperunt, in agonem strenue descendant ac praelia Domini, ad quae armati et instructi fuerunt, invictè praelientur.

Caput IV.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

Ex omnibus sacris mysteriis, quae tamquam divinae gratiae certissima instrumenta amantissimus redemptor noster Iesus Christus nobis reliquit, nullum est quod cum augustissimo admirabilique eucharistiae sacramento comparari queat in cuius institutione divitiae divini sui erga homines amoris Dominus salvator noster velut effudit, ut probe intelligeremus, quod cum dilexisset suos in finem dilexit eos. Etenim eucharistia fontem ipsum coelestium charismatum et donorum, omniumque sacramentorum auctorem Christum dominum admirabili modo in se continet: a quo, tamquam a fonte, ad alia sacramenta, quicquid boni et perfectionis habent, derivatur.

Commune hoc quidem est seminae eucharistiae cum ceteris sacramentis, symbolum esse rei sacrae et invisibilis gratiae formam visibilem; verum illud in ea excellens et singulare reperitur, quod reliqua sacramenta tunc primum sanctificandi vim habeant, cum quis illis utitur: at in eucharistia ipse sanctitatis auctor ante usum est, nondum enim eucharistiam

de manu Domini apostoli susceperant, cum verumtamen ipse affirmaret corpus suum esse quod praebat. Et semper haec fides in ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem, verum Domini nostri doctore, verumque eius sanguinem sub panis et vini specie una cum ipsius anima et divinitate existere: sed corpus quidem sub specie panis et sanguinem sub vini specie, ex vi verborum ipsum autem corpus sub specie vini, et sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque, vi naturalis illius connexionis et concomitantiae, qua partes Christi domini, qui iam ex mortuis surrexit non amplius moriturus, inter se copulantur, divinitatem porro propter admirabilem illam eius cum corpore et anima hypostatice unionem. In conficiendis praeterea ceteris sacramentis nulla fit materiae atque elementi in aliam naturam mutatio in eucharistia vero panis et vinum in ipsum Domini corpus et sanguinem per consecrationem ita mutantur, ut panis et vini substantia omnino esse desinant, manentibus licet mira et inexplicabili ratione accidentibus, quae conversio convenienter et proprio a sancta catholica ecclesia transubstantiatio est appellata.

Sacrosanctum corporis sanguinisque domnici sacramentum sancta mater ecclesia antiquissimo instituto asservari et adhiberi iussit, ut coelestis cibi copia fidelibus, qui eo refici petant, praesto sit, ut aegrotantibus praebetur, ut in tabernaculis habeatur velut in throno gratiae, ut demum populi adorationi proponatur. At sacris canonibus constitutum est, in solis ecclesiis parochialibus, aut regularium, sanctissimam eucharistiam assidue servari posse et debere: in aliis vero ecclesiis vel oratorijs non nisi ex privilegio apostolico. Quae enim erga tantum sacramentum reverentia debetur, non sinit, ut indiscriminatim in quavis ecclesia retineri possit, ubi etiam diu sine adoratoribus maneret, aut cetera venerationis documenta deessent.

Eucharistiae sacramentum decentissime collocetur in tabernaculo in medio altaris posito, apte ornato ac serico panno albi coloris intus circumvestito. Pyxis sit ex solida materia, intus auro perlita, alboque cooperta velo, et insideat corporali mundo, quod alternis mensibus sit mutandum. Ad sit et argenteum vasculum, in quo maior hostia asservetur, cum pro sui sacramenti expositione adhibenda est. Quoad ostensorium, optandum ut ea pars, in qua exponitur sacra hostia, sit ex argento deaurato. Lunula ex argento proisus sit et undequaque deaurata. Tabernaculi ostiolum clavi diligentissime obseretur, quae fideliter custodienda est a parcho vel rectore ecclesiae. Duplicem illam esse consultum erit, ut, una forte amissa, altera ad manus habeatur. Nihil in ipso tabernaculo, quantumvis sanctum et sacrum, praeter divinum sacramentum, reponatur.

Ubi quique sacramentum domnici corporis asservatur, lampas coram eo diu noctuque perpetuo coluceat, tum in reverentiae demonstrationem, tum ut significetur ardens caritas, qua Christus dominus ibidem colendus est, tum ut ecclesiam ingressi ad venerationem tanti mysterii excitentur. Oleum, quo huiusmodi lampas nutritur, ex olivis esse debet, neque licet, inconsulto ordinario, alia olea ex materiis praesertim non vegetabilibus confecta, in hunc usum adhibere.

¹ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 3.

² Ibid., cap. 4.

³ Bened. XIV, const. *Quamvis iusto*, § 24, [die 30 aprilis anno 1749].

⁴ S. rit. congr. 6 aprilis 1698.

⁵ Resp. a rit. congr. die 9 iulii 1864.

¹ Bened. XIV, *De syn. dioc.*, lib. VII, cap. 10, n. 6.

² Cat. Rom., part. II, de conf., n. 15.

³ Caus. 100 et 101, dist. IV, de consecrat.

Particulae consecratae, toties venduntur, quoties pro locorum conditione necessarium sit, ut omne corruptionis periculum sollicite avertatur. Earundem renovatio alterius saltem hebdomadibus, nullibi tamen ultra mensem differatur.

Christus Dei filius, non modo ut nos sui nominis praesentia communicet, in sacramento altaris ipse nobiscum communicari voluit, sed ut etiam sacratissimo sui corporis cibo suique sanguinis potu spiritalem nostram vitam aleret et cresceret. Docentur assidue fideles de summa ineffabilique tantum beneficii magnitudine. Ac licet in illa oratione explicari unquam possit exitium hoc amoris mysterium, quae tamen de eius virtute ac fructibus dici queunt, a nemine fidelium ignorentur. Maximum in omnibus ardeat desiderium frequenter accedendi ad hanc angelorum mensam. Etenim eucharisticus cibus antydotum est, quo a culpis quotidianis liberamur et a mortalibus praeservamur. Signus futurae gloriae et perpetuae felicitatis, symbolum unius illius corporis, cuius Dominus ipse caput existit, cuique nos, tamquam membra, arctissima fidei, spei et caritatis connexionem adstrictos esse voluit. Qui eo cibo fructus vegetum Paulo dicere potest: „Vivo ego, tam non ego, vivit vero in me Christus.“ inquit enim ipse Dominus „Qui manducat me, et ipse vivet propter me.“¹ Ac certe, uti ad vitam corporis naturalis cibus necessarius est: ita etiam ad vitam animae cibo isto supersubstantiali indigemus.

Parochi, confessarii et concionatores efficacioribus verbis ad huius sacramenti frequentiam fideles excitent. Simul tamen eos moneant de praeparatione eidem praemittenda, ut non modo veste nuptiali ornati, sed et magna humilitate, modestia et exteriori decencia sistant ad sacratissimam coenam agni immaculati Christi. Quo enim altius est mysterium, cui participamus eucharistiam sumentes, eo maior requiritur cordis puritas et reverentiae obsequium ad illam recipiendam. Talem vero ac exhibebit Deus animae, sacramentum vitae suscipienti, qualem se illa praeparaverit Deo, et quantum quisque apposuerit ad diligentiam, tantum Deus adiciet ad gratiam.

Quare communicare volenti, iuxta monitum Tridentinorum patrum, revocandum est in memoriam praecipuum apostoli: „Probet seipsum homo.“ Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, atque praemissa sacramentali confessione ad sacramentum eucharistiam accedere debeat, quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus quibus ex officio incubuerit celebrare, ipsa sacra synodus Tridentina perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessarii; quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.²

In sacrae synaxis administratione observet sacerdos religiose summaque cum reverentia, quae de communione intra vel extra missam fidelibus distribuenda in rituali praescribuntur. Sacrae liturgiae sanctitati ac dignitati non convenit, ut presbyter eucharistiam dispensaturus ad altare accedat, dum alius sacerdos sacrosanctum missae sacrificium in eo peragit. Et quoniam iste abusus, obtuitu inveniendi fidelium commoditati, in nonnullis huius provinciae ecclesiis introduci coepit, haec synodus praecipit, ut, ubi invaluit, sine mora

tollatur. Ne autem fideles longius expectare cogantur, cum praesertim missa solemnis celebratur in altari, in quo Christi corpus asservatur, poterit pro eo tempore se ipsum sacramentum alio in altari collocari.

Prohibitum quoque est in sacellis privatis, cuiquam, vel aegrotanti, sacramentum eucharistiam imperitari, nisi expressa huius rei licentia obsecuta fuerit.

Diurno tantum tempore, nempe ab aurora usque ad meridiem, communicatio admissanda est, nunquam vero in sacratissima nocte nativitate dominicae, nisi ex apostolico privilegio. Ubi missa celebrari consuevit antequam aurora luceat, incipiat in ea sacra communicatio dispensari potest atque immo et ante eam, si mora gravis fuerit fidelibus, qui forte etiam minori tempore immixtae pietatis emolumento in gratiarum actione permitterentur manere, cum ad sacramentum mensam non nisi post communionem sacerdotis appellarentur.

Caput V.

De prima communione puerorum.

Singularem parochorum solertiam exigit prima parvulorum communicatio, a qua saepe totius vitae ratio ac uberrimi fructus, ex aliis quoque successivis communionibus percipiendi, maxime dependent. Qui enim pueri puellaeque rite convenienterque edocti ac praeparati ad corpus dominicum manducandum prima vice accedunt, tanti sacramenti sanctitatem ac maiestatem alte in animo impressam servabunt, ac non modo amplissima Dei munera, quae ex unaquaque communione rite suscepta dimanant, abunde consequentur, verum etiam agnoscent in fortitudine cibi illius ambulandum ipsis esse in huius miserae peregrinationis itinere, ut ad coelestem patriam pervenire valeant, tum deinceps sedulo cavebunt, ne absque congruis dispositionibus ad hoc divinum convivium unquam accedere praesumant.

Nulli itaque studio parochi parcant ad tenera puerorum corda ferventiori erga Christum amore incendienda, maximamque sibi eucharistici existimationem in ipsis infundendam. Habeant quotannis, sacro adventus tempore in eunte, puellarum ac puerorum delectum, quos, non ante quartam quadragesimae dominicam nec post festum ascensionis, prima panis angelorum refectioe alendis arbitrentur, quosque interim certis staticisque horis accurate et patienter quotidie, exceptis sabbatis, festivitatum pervigiis et festis in populo feriendis, instruant in christiana doctrina et in iis nominatim quae ad eam eucharistiam spectant.

Regulariter non admittantur pueri ad sacramentum synaxim ante annum duodecimum inceptum sed nec differatur ipsis fidei mysterium et caritatis vinculum ultra annum decimumtertium expletum. Nullus autem ad primam communionem admittendus erit, nisi, examinatus circa doctrinam et mores, idoneus repertus fuerit et hoc quidem examen parochi ipsi reservatum volumus. Parochia praeterea iniungimus, ut sine iusta causa nemini licentiam concedant primam communionem ab alio sacerdote suscipiendi.

Qui pueris praeparandis incumbunt, ut cum debitis dispositionibus mensae seminae assideant, sedulo allaborare debent corrigendis illorum defectibus, illisque ad praxim virtutum, maxime obedientiae et pietatis assidue informandis. Saepius vocandi illi sunt ad sacramenti poenitentiae tribunal, et quo propius accedit dies, quo prima vice auctorem vitae in anima recipient, eo magis inflammandi ad conscientiam generali etiam confessione purgandam, et ad ornandam habitationem in quam Deus ipse

¹ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 2.

² Gal. II, 20.

³ Ioan. VI, 58.

⁴ Sess. XIII, cap. 7.

ingressurus est. Magnopere iuvabit ultimis ante communionem diebus in aliquo pio secessu illos congregare, ut utili lectioni ac meditationi communi precibus ibi aliquamdiu intendant.

Splendidior qua fieri potest solemnitate sacramentalis mensae encaenia celebrentur, ut non solum pueri, sed et circumstantes omnes licet proveciores, ad religionis sensa excitentur erga magnum caritatis divinae sacramentum. Intersint, si fieri potest, puerorum parentes, etiam horis pomeridianis, cum ad vota baptismi renovanda et beatissimam virginem Deiparam in matrem et specialem patronam solemniter eligendam, iuxta laudabilem morem in hac provincia introductum, pueri rursus in ecclesiam convenient. Grandis ac memorabilis sit tenellis animis primae communionis dies. Nulla nimis pompa, nulla nimis sacrae laetitiae significatio, cum de die illa celebranda agitur, in qua parvulorum animas possessor ingreditur dominus noster Iesus Christus, ut illas a daemonum fraudibus et a peccati morte praeservet.

Caput VI.

De communione paschali.

Omnes fideles rationis uel praediti praecepto divino tenentur ad eucharistiam, quae cibum est animae, saepius in vita sumendam. Inquit enim Dominus: „Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum;“ et „Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis“¹. Sancta mater ecclesia, quae vehementer optat ut fideles frequentissime, ac praesertim recurrentibus maioribus anni solemnitatibus, sacram communionem repetant, utque omnes, iuxta Augustini normam², sic vivant ut quotidie possint sumere,³ certa aliqua regula non praescribit utrum id unoquoque mense vel hebdomada vel die expediat, sed pii ac prudentis confessarii iudicio pro singulorum fervore et in pietate profectu, hoc decernendum relinquit⁴. Non patitur tamen amantiissima mater, ut ullus sit inter eius filios, qui semel saltem singulis annis paschali tempore non communice.

Gravissimo culpa reatu obstringuntur, qui paschalis communionis legi non satisfaciunt, prouti gravissima etiam est poena, quae in eosdem pronuntianda statuitur. Lex ista, quae eucharistiae perceptio praecipitur, his concilii Lateranensis⁵ verbis exprimitur: „Omnia utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, semel saltem in anno confiteatur, a proprio sacerdote suscipiens reverenter, ad minus in Pascha, eucharistiae sacramentum; nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eiusmodi susceptione duxerit abstinendum; alioquin et vivo ab ingressu ecclesiae arceatur, et moriens christiana careat sepultura.“ Hoc praeceptum, quod concilii etiam Tridentini sanctione renovatum fuit⁶, praecipimus quadragesimali tempore, ad praescriptum ritualis Romani, quotannis e suggestu promulgandum esse ac rite fidelibus explicandum.

Parochis summo opere commendamus, ut omni ardore et industria ecclesiasticam hanc praescriptionem inculcent, omnemque adhibeant sollicitu-

dinem, ne quispiam e suis parochianis eidem morem gerere negligat. Serio moneant ab omnibus huic praecepto obediendum esse, si ecclesiae catholicae membra viva et esse et haberi velint. Ob oculos ponant quantum conveniens sit ad coelestem agni dapes accedere, cum altissima commemorantur agni immaculati mysteria in hominum salute restauranda, quantus sit dolor sanctae matris ecclesiae, si ne hoc quidem tempore, ad coelestis sponsi convivium quis accedere festinet. Exempla enarrant primorum saeculorum fidelium, qui tanta caritate ardebant, ut vel quotidie in missa, invitante sacerdote, sacra dominici corporis mysteria summa cum religione sumerent, quae caritas pietatisque studium nisi adeo refraxisset, opus non habuisset ecclesia paschalem communionem speciali decreto praecipere ad segniores excitandos. Salutaria in edamta proponant, adhortationibus atque etiam redargutionibus non parcant.

Cum paschalis congruuntio professio quaedam sit communionis cum ecclesia, cumque huius communionis vinculum per submissionem superioribus legitime datis manifestetur, ideo convenientissime praeceptum est, ut a proprio pastore, in communi familiae mensa, paschale sacramentum accipiatur. Notum itaque esse debet fidelibus, atque adeo ipsis una cum lege communionis paschalis inculcandum, huic praecepto satisfaciendum esse in propria paroecia, neque eidem satisfieri ab illis, qui in alia qualibet ecclesia eucharistico pane referentur, nisi quis ordinarii aut parochi licentia muniatur. Nefas proinde est sine hac licentia alienum parochianum ad communionem paschalem admittere. Permittimus autem ut omnes, qui commorantur in seminariis, collegiis ecclesiasticis, aliisque congregationibus, ab episcopo speciali directori vel rectori conceditis, aut ab eo approbatis, in ipsius domus sacello, a rectore ipso vel ab eius delegato communionem paschalem recipere valeant.

Caput VII.

De communione infirmorum.

Qui corporis infirmitate impediuntur quominus ad ecclesiam accedant, non ideo sacris mysteriis privandi sunt, quae immo eo frequentius praebenda et ab ipsis expetenda erunt, quo magis indigent coelesti vitae auctore, qui et animae simul et corpori mederi potest. Et quidem, ea est vis eucharistiae, ut ad adversa sustinenda robur maximum impertiatur, ac tamquam coeleste medicamentum animam praeparet, ne alicuius mortiferae perturbationis veneno facile infici ac corrumpi queat. Hinc etiam ille fuit vetus in ecclesia mos, ut fidelibus ad martyrium raptis, ne dolorum acerbitate victi in salutari certamine deficerent, dominici corporis et sanguinis sacramenta ab episcopis praebentur¹.

Sedulo ac paterne hortandi sunt infirmi, ut etiamsi non graviter decumbant, nec vitae periculum imminet, de eucharistica alimonia saepius suscipienda cogitent, maxime si festi alicuius celebritas id suadeat. Sacerdotes vero paratissimi semper sint ipsorum votis obsecundare, ac vitae aeternae cibo illos reficere quoties pro sua quisque devotione id exoptet.

Paschalis communionis praeceptum etiam quoad infirmos vires suas exerit: quare parochorum erit, id eis in memoriam revocare, eosque rite disponere ad hoc praeceptum implendum, nec non eucharistiam ad eos omnes deferre.

¹ Ioan. VI. 52, 54.

² De verbis Domini sermo 28, [opp., ed. Bened., V. append. 463 A].

³ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8, nec non cat. Rom. de euch., n. 68 et seqq.

⁴ Decr. s. c. concilii die 12 febr. 1679 ab Innoc. XI approb.

⁵ Cap. 21, [Mans., XXII, 1007 E].

⁶ Sess. XIII, can. 9.

¹ S. Cyr., Epist. 54 ad Cornel., [opp., ed. Baluz., p. 77].

Qui domi, ob infirmitatem, non tamen per modum viatici, communionem recipiunt a ieiunii naturalis lege servanda non solvuntur.

Cum aegrotus in periculo mortis constitutus est, praeceptum divinum sumendi eucharistiam illum sine dubio urget, ut nempe ad extremum agonem, coelesti pane ad iter aeternae vitae roboretur. Tunc itaque eucharistiae sacramentum per modum viatici administratur.

Viaticum ministrare munus parochi est, qui et vicariis illud delegat: extra casum necessitatis sine parochi aut ordinarii licentia nulli alii sacerdoti licet. Summo studio ac diligentia vigilare debent pastores, ut opportuno tempore viaticum sacratissimi corporis domini nostri Iesu Christi aegrotantibus procuraretur, ne forte contingat illos tanto beneficio ex culpa aut negligentia parochi defraudari.

Perseverante periculo mortis, iterari potest viatici administratio quin etiam parochi tenentur animas eucharistiam iterato deferre ad aegrotos, qui, morbi periculo, probabili et proximo, licet non actuali et imminente, misime cessante, illam saepius per modum viatici, cum naturale ieiunium servare nequeant, percipere cupiunt¹.

A lege recipiendi viatici non eximitur qui, sive devotionis causa, sive ut praeceptum paschale impleat, corpore Domini assumpto, altera saltem die in gravem morbum incidit.

Eucharistia per modum viatici conferri potest pueris, qui primae communionis aetatem nondum adepti, ad usum tamen rationis pervenerunt, ac coelestem supernumque eucharisticum cibum a vulgari et materiali discernere queunt². Si convaluerint, ad primam communionem solemniter celebrandam consueta tantum aetate postea admittentur.

Qui divinam eucharistiam ad aegrotos deferunt, numquam obliviscantur, se reram omnium creatorem gustare, ac sincerissima devotione, maxima veneratione summaque reverentia iter percurrant, quod ex ecclesiae ad infirmi domum intercedit. Cum vero, pro locorum circumstantiis, sancta haec actio publice ac solemniter peragi nequit, servatis iis omnibus quae Romanum rituale praescribit, non omittat tamen sacerdos, et stola sacra, saltem sub pallio, indui, et alia, prouti potest, convenienter praestare: illud etiam curans, ut in domo, quam salvator ipse ingredi debet, maiori quo fieri potest cultu recipiatur.

Caput VIII.

De sacramento poenitentiae.

Divina erga homines misericordia et clementia, quae per sacramentum baptismi ab omni culpa nos abluit et regni coelestis haeredes fieri voluit, figmentum nostrum agnoscens, poenitentiae etiam sacramentum instituit in remissionem peccatorum, quo nempe, post regenerationis gratiam in culpam lapsis, vitae remedium praeberetur, ac meritum passionis Christi ad iustitiam recuperandam applicaretur. Etenim a morte excitatus, dominus noster Iesus Christus, insufflavit in discipulos suos, dicens: *Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt*³; quibus verbis potestatem contulit apostolis et eorum legitimis successoribus remittendi retinendique quaecumque peccata, non arbitrarie quidem, sed iudiciali ratione, in unam partem vel alteram exercendam, atque adeo in eos tantum adhibendam, qui iam ecclesiam ipsam per baptismi ianuam fuerint in-

gressi, seu etiam universorum patrum consensus semper intellexit. Haec vero ipsa potestas est, vi cuius, ex fide catholica, sacerdotes in sacramento poenitentiae peccata condonant ac vere remittunt. Et singulari profecto divinae bonitatis beneficio factum id esse agnoscitur, ut absolutione sacerdotis, qui hanc potestatem legitime exercet, peccata remissa nobis esse, ob fidem quae sacramenti virtuti habenda est, absque ulla dubitatione crederemus, cum secus de remissione ipsa vehementer anxios ac sollicitos iugiter nos esse oporteret.

Quandoquidem peculiare hoc salutis medium Christus ipse determinavit, per quod de peccatis post baptismum commissis, remissio et venia obtinenda sit, omnibus plane baptizatis hanc legem factam esse credendum est, ut, quoties in crimine lapsi fuerint, ante hoc tribunal tamquam reus assistant, ac per sacerdotis sententiam ab eisdem liberentur. Sacramentum itaque poenitentiae lapsis post baptismum ita est ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse baptismus⁴. Alteram post naufragium tabulam sancti patres poenitentiam appellant prouti enim confracta navi, unum vitae servandae perfrugium reliquum est, si forte tabulam aliquam liceat arripere, ita, post amissam baptismi innocentiam, nisi quis ad poenitentiae tabulam confugiat, sine dubio de eius salute desperandum est.

Laboriosum tamen baptismum iidem sancti patres poenitentiam dicunt⁵. Etenim sine magnis nostris fletibus ac laboribus, divina id exigente iustitia, peccatorum remissionem per illam obtinere non possumus. Et tres quidem poenitentiae actus ipsius sacramenti poenitentiae quasi materia sunt, nempe contritio, confessio et satisfactio. Qui quatenus in poenitente ad integritatem sacramenti, ad plenamque et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione poenitentiae partes dicuntur⁶. Primum locum tenet contritio, quae est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero, et sine qua impossibile est divinam veniam unquam obtinere. Recensetur deinde confessio, sine qua causae cognitio, in hoc sacramento adintrae actus iudicialis instituto necessario praerequisita, haberi non posset, quaeque ideo semper necessaria est, tum etiam, in voto saltem, cum perfecta de admissio peccato contritio habetur. Succedit demum satisfactio per ieiunia, eleemosynas, orationes et alia pia spiritualis vitae exercitia, quae a ministro sacramenti poenitentiae irrogatur, non quidem pro poena aeterna, quae vel sacramento vel sacramenti voto una cum culpa remittitur, sed pro poena temporali, quae, ut sacrae litterae docent, non tota semper, ut in baptismo fit, dimittitur illis, qui, gratiae Dei quam acceperunt ingrati, Spiritum sanctum contristaverunt, et templum Dei violare non sunt veriti⁷.

Nulla sane res adeo curae esse debet fidelibus, quam ut saepius sacramento poenitentiae animae sordes purgent. Pluries labimur, pluries sublevemur oportet, ac vires nancisci ut a novis lapsibus praeservemur. Ea vero sincera est peccatoris poenitentia, quae, ut loquitur Chrysostomus⁸, omnia eum libenter sufferre cogit, in corde eius contritio.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2.

² Tertull., *De poenit.*, [opp., ed. Migne, I, 1233 B, 1241 B], et Hieronym., *In 3 cap. Isaac, nec non epist.* 8, [opp., ed. Migne, IV, 66 D, I, 1118].

³ Tertull., *De poenit.*, [l. c. 1243 B etc.].

⁴ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 3.

⁵ Conc. Trid., sess. VI, cap. 14, cf. etiam sess. XIV, cap. 6.

⁶ *Hom. II* [?].

¹ Bened. XIV, *De syn. dioec.*, lib. VII, cap. 12, n. 4.

² Bened. XIV, loc. cit., n. 1-2.

³ Ioan. XX, 22-8.

in ore confessio, in opere tota humilitas vel fructu-
fera satisfactio.

Provincialis haec synodus non potest non maxime eos delere, qui tantum caritatis divinae beneficium indifferenter respiciunt aut etiam plane negligunt. Omnes itaque provocat, hortatur ac suaviter invitat, ut in hoc salutari lacrymarum lavacro, quod medicus animarum nostrarum benigne offert, conscientias suas mundare frequentissime satagent, et tunc praesertim sine ulla mora ad illud confugiant, cum reatu aliquo, qui ad mortem est, se pollutos sentiant. Id inculcare non desinant animarum pastores, ea etiam Tertulliani verba ingeminantes: Pigeat sane peccare rursus, sed rursus poenitere non pigeat: pigeat iterum periclitari, sed non iterum liberari.¹ Si qui vero sint in propriae salutis cura ita desides, ut vel integrum annum agant, quin sacramenti poenitentiae beneficia quaerant, in mentes illis revocent atque inculcent ecclesiasticum praeceptum, quo semel saltem in anno approbato sacerdoti peccata confitenda esse praescribitur.

Et quoniam confessio pro iis omnibus instituta est, qui peccata committendi capaces sunt, etiam pueri cum ad aetatem discretionis pervenerunt, praecepto confessionis tenentur. Quare summa solertia et prudentia illos instituunt parochi, ut confiteri assuescant, et confessio eorum integra sit. Absit ut propter incuriam primi institutoris ad sacrilegas in postorum confessiones via ipsis paratur. Nulla omittatur cura, ut animae innocentiae candor in ipsis servetur, ac per vitam puram sanctamque ad summam eucharistiam recipiendam ipsorum corda praeparentur.

Cum iudicialis sententia non nisi in subditos ferri possit, etiam in iudicio illo, quod in sacramento poenitentiae exercetur, praeter ordinis potestatem, potestas quoque iurisdictionis requiritur in eiusdem sacramenti ministro, adeo ut non illicita solum, sed omnino invalida sit absolutio, quam sacerdos profert in eum, in quem ordinariam aut delegatam non habet iurisdictionem.² Districte proinde ac severissime prohibemus, ne quis sacerdos, sive saecularis sive regularis, in quacumque huius provinciae dioecesi, utriusque sexus fidelibus poenitentiae sacramentum ministrare praesumat, nisi legitimam ab ordinario loci facultatem obtinuerit. Episcopi vero hanc facultatem concedunt, ordinariam quidem in nominatione parochi, delegatam vero in aliis casibus, ad normam canonum.³

Cum iudicii ratione consonum praeterea est, ut quaedam maiores causae ab inferiorum iudicium iurisdictione subtrahantur et superiori reserventur. Receptum itaque ex antiquo instituto in ecclesia est, ut atrociora quaedam et graviora crimina, non a quibusvis, sed a summis dumtaxat sacerdotibus absolventur; unde, prout merito pontifices maximi, pro suprema potestate sibi in ecclesia universa tradita, ita episcopi quoque in sua quisque dioecesi causas aliquas criminum graviores suo possunt solentque peculiari iudicio reservare.⁴ Confessarii sedulo cavere debent, ne limites conceditae sibi iurisdictionis praetergrediantur, neque ultra quam concessum est sumant, a reservatis etiam casibus absolvere audentes absque speciali facultate. Curabunt episcopi ut, quantum disciplinae ecclesiasticae

servandae ratio permittit, non desint e clerico, qui facultates opportunas habeant ad absolvendum ab aliquibus saltem ex hisce casibus, quos iurisdictioni ordinariae reservare censuerint, atque adeo aliquibus confessariis, prout in Domino expedire iudicaverint, facultates etiam communicabunt a sede apostolica ipse datas, ut a quibusdam saltem casibus summo pontifici reservatis, qui frequentius occurrere possint, subdelegato modo absolvere valeant.

Omnis reservatio cessat, si mortis periculum immineat: quo in casu, si approbatus confessarius non possit haberi, cuilibet sacerdoti sancta mater ecclesia necessariam iurisdictionem concedit, ad reservata ac non reservata delicta remittenda. Quod vero de adempta absolvendi complicitate facultate constitutionibus apostolicis praescriptum est,⁵ provinciali haec synodus omni obsequio recipit, ac stricte observandum esse sancit.

Magnum profecto est confessariorum munus: iis namque datum est ut potestatem habeant, quam Deus optimus neque angelis neque archangelis datam esse voluit: neque enim ad illos dictum est: quaecumque alligaveritis in terra, erunt alligata et in coelo.⁶ Sed et arduum quoque est munus istud, in quo non hominis, sed Dei ipsius iudicium exercetur in salutem animarum. Itaque enixe adhortamur sacramenti poenitentiae dispensatores, ne antea sacrum tribunal adeant, quam animum ad superna attollentes, patris luminum auxilia impetraverint. Iugiter vero ipsorum menti observetur, triplex esse officium ab ipsis diligentissime explendum, doctoris scilicet, iudicis et medici. Triplicis eiusmodi personae muneribus satisfacere sane non poterunt, nisi omni cura studiis intendant, quibus in sancta regiminis animarum scientia proficere possint, probatosque moralis theologiae auctores continuo consulant et praemanibus habeant.

Poenitentes omnes paternae excipiant benignitate, admonitionis ac solaminis praesidio blande suaviterque eis succurrant, et ad confessionem integre riteque faciendam opportunis, ubi opus fuerit, interrogationibus eosdem adiuvant. Ab inutilibus tamen et otiosis et multo magis a periculosis interrogationibus prorsus absterneant. Attente ac sedulo videant quando et quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio: quidve ipsis agendum, ut ii ipsi poenitentes, qui imparati venerunt, parati fiant. Qua in re aptissima sunt verba, quibus pontifex maximus Leo XII eorum confessariorum agendi rationem redarguit, qui, ut gravius aliquod audiunt peccatum, aut aliquem sentiunt multiplices peccatorum genere infectum statim pronuntiant se non posse absolvere. Isti nempe, inquit sapientissime summus pontifex,⁷ iis ipsis mederi recusant, quibus maxime curandis ab eo sunt constituti, qui ait: non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.⁸ Sed et eos reprehendit idem pontifex, quibus vix ulla scrutandae conscientiae diligentia aut doloris ac propositi significatio satis videtur, ut absolvere se posse existiment; ac tum demum tutum se cepisse consilium putant, si homines in aliud tempus absolvendos dimiserint. Si enim, scribit, ulla in re servanda est medicritas, in hac potissimum servetur necesse est, ne vel nimia facilitas absolvendi facilitatem afferat peccandi, vel nimia difficultas alienet animos a confessione et in desperationem salutis adducat. Sistunt se quidem multi sacramenti poenitentiae

¹ De poenit., n. 7, [opp., ed. Migne, I, 1942 A].

² Cap. 21, conc. Lat., [Mansi, XXII, 1010A]; cf. conc. Trid., sess. XXIII, cap. 16.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 7.

⁴ Conc. Trid., loc. cit., et sess. XXIII, cap. 15; nec non Bened. XIV, const. Apostolicae sedulae, 5 augusti 1744.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 7.

⁶ Bened. XIV, in const. Sacramentum poenitentiae, [die 1 iunii 1741], et in alia Apostolici muneris, die 8 febr. 1745.

⁷ S. Ioan. Chrysost., De sacerdotio, lib. III, cap. 5, [opp., ed. Montfaucon, I, 383C].

⁸ Encycl. de extensione iubilaei, anno 1695.

ministris propterea imparati, sed peraeque tamen huiusmodi, ut ex imparatis parati fieri possint: si modo sacerdos viscera indutus misericordiae Christi Iesu, qui non venit vocare iustos, sed peccatores, sciat studioso, patienter et mansuete cum ipsis agere. Quod si praestare praetermittat, profecto non magis ipse dicendus est paratus ad audiendum, quam ceteri ad confitendum accedere. Imparati enim illi tantummodo sunt iudicandi, non qui vel gravissima admiserint flagitia, vel qui plurimos etiam annos abfuerint a confessione; misericordiae enim Domini non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus; vel qui rudis conditione aut tardi ingenio non satis in seipsum inquisierint, nulla fere industria sua id sine sacerdotis ipsius opera assecuturi; sed qui, adhibita ab eo necessaria, non qua praeter modum graventur, in iis interrogandis diligentia, omnique in iisdem ad detestationem peccatorum excitandis, non sine fuis ex intimo corde ad Deum precibus, exhausta caritatis industria, sensu tamen doloris ac poenitentiae, quo saltem ad Dei gratiam in sacramento impetrandam disponantur, carere prudenter iudicentur. Quocumque autem animo sint qui accedant ad ministrum poenitentiae, nihil ei magis cavendum est quam ne sua culpa diffusus quispiam Dei bonitati, aut sacramento reconciliationis infensus discedat. Quare si iusta sit causa cur differenda sit absolutio, verbis, quoad poterit, humanissimis persuadeat confessis necesse est, id et munus officiumque suum, et eorum salutem omnino postulare, eosque ad redeundum quamprimum blandissime alliciat, ut ijs feliciter peractis, quae salubriter praescripta fuerunt, vinculis soluti peccatorum gratiae coelestis dulcedine reficiantur.*

Etsi pro certo habeamus approbatos in hac provincia confessarios hoc sublimi ministerio functuros esse in salutem ac medelam animarum, non autem in earundem perniciem et ruinam; non omittimus tamen pro nostro pastoralis munere in omnium memoriam revocare constitutionem Gregorii XV, quae incipit *Dominici gregis*, et alteram Benedicti XIV, quae incipit *Sacramentum poenitentiae*, nec non decretum sancti officii diei 5 augusti 1745, quae omnia in provincia nostra observanda esse volumus contra eos, qui sacramento poenitentiae abuterentur.

Cum summi momenti sit confessarii electio, pastores alique confessarii ita se gerant, ut eorum poenitentes ne quidem suspicari valeant aegre eos ferre, quod alteri confiteantur. Econtra pastores, quoties id fieri poterit, occasione alicuius missionis, iubilaei, patroni loci, adorationis perpetuae vel pii exercitii quadraginta horarum, etc. suis confessarios extraordinarios procurare satagant; hoc enim maxime conducet, ut obvietur sacrilegiis, quae, prohi dolor! saepe perpetrantur.

Non praesumat confessarius poenitentium bonis temporalibus administrandis se immiscere: experientia enim constat, rem esse periculi plenam.

Quam sancta sit silentii sacramentalis religio exploratum est. Oportet igitur sacerdotes summis omnino curis devitare, quae vel remotissimam eius violandi occasionem praebent. Deus enim sibi soli reservavit [illuminanda] in die iudicii abscondita tenebrarum.

Excepto infirmitatis casu, vel nisi alia rationabilis causa adsit, sacramentum poenitentiae ministrandum est in locis sacris ad id destinatis; mulierum vero confessiones in ecclesia ipsa audiendae sunt ac in tribunalibus patenti loco in ea dispositis atque ad normam ritualis Romani aptatis: quae ante ortum solis et post eius occasum

lumine illustranda sunt. Cum vero ob surditatem, mulieris confessio in ecclesia ipsa audiri nequit, decenti, ac, quoad fieri poterit, patenti loco id fiat.

Si in unoquoque sacramento dispensando cavendum sit sacerdotibus, ne quidquam causa et intuitu administrationis ipsius exigant; imprimis ac maxime vitare debent, ne quid in confessionibus audiendis exigant vel recipiant, non modo ne videantur materiali pretio peccata redimere, verum etiam ne fideles a sacramento tantopere necessario saepius ac saepissime frequentando vel minimum retineantur, non sine maximo animarum detrimento! Haec synodus severissime etiam prohibet missarum stipendia in poenitentiam imponere, ne puellis scandalum occasio praebetur, atque ut omnis turpis lucri suspicio removeatur.

Monemus ac per caritatem Christi obsecramus confessarios, ut nullo non tempore ad confessiones excipiendas promptos ac faciles se praebent, Parochi et sacerdotes eisdem adiuvantibus non solum advocati, sed ultro etiam, diebus praesertim dominicis ac festis, nec non in sabbatis ac vigiliis festorum, ad audiendas confessiones assidui adsint, divinum magistrum imitantes, qui ad fontem Iacob mulierem Samaritanam expectabat, ut e fonte aquae salientis in vitam aeternam illi potum suppelitaret. Humani generis hostis, cum fidem catholicam funditus evertere cogitat, per ministros impietatis suae et satellites, hanc veluti christianae virtutis arcem, quae in confessione reperitur, totis viribus oppugnare conatur. Id confessarii vires et incitamenta addat, ad sacramentum hoc in omni patientia et doctrina administrandum, et ad fideles ad illud alliciendos; ut ita magis semper ac magis confirmetur, quod omnibus fere piis persuasum est, quidquid scilicet, hoc tempore, sanctitatis, pietatis et religionis in ecclesia, summo Dei beneficio, conservatum est, id magna ex parte confessioni tribuendum esse.

Caput IX.

De indulgentiis.

Quas, post remissa peccata poenasque aeternas illis debitas, luendas adhuc manere temporales poenas divina iustitia constituit, illas satisfactione quae a ministro sacramenti poenitentiae imponitur, aliisque poenitentiae operibus sponte susceptis ad iniuriam Deo illatam, quantum valemus, compensandam, ac ipsis calamitatibus aerumnisque patientia christiana toleratis, effugere ac redimere ex fide catholica possumus¹. Sed et pretiosissimo indulgentiarum thesauro in satisfactione ipsa pro peccatis praestanda nobis succurrit sancta mater ecclesia. Cum enim dubitari nequeat amplissimam illam, potestatem Petro collatam² solvendi ea omnia, quae a coeli ingressu impediunt, ad remittendas quoque temporales peccatorum poenas sese extendere, eo ipso indulgentias conferendi facultas in ecclesia est. Quarum indulgentiarum usum, ab antiquissimis iam temporibus in ecclesia adhibitum

¹ Ad questionem, sacrae congregationi de Propaganda fide propositam circa prohibitionem aliquid exigendi vel recipiendi in confessionibus audiendis, „utrum (nomen) tolerari posset, quod missae in sede confessionali acciperentur“, dicta sacra congregatio respondit: „profecto tolerandum minime videtur. Dedit enim ubi iudicium sacramentale excogetur, sacerdos qui pro tribunali sedet, quovis sub titulo vel praetextu pecunias accipiat; praesertim cum in gravissimo hoc negotio ab omni avaritiae suspitione, non dum a crimine abstinendum sit: quare in Romana ecclesia, quae in his dux et magistra ab omnibus merito habetur, nihil simile unquam attentatum auditurum fuit.“ Epist. ad archiep., datae die 24 augusti 1866.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 8.

³ Matth. XVI, 18.

et conciliorum auctoritate probatum, uti maxime christiano populo salutarem, sacrosancta Tridentina synodus retinendum esse decrevit, eos damnans qui aut inutiliter esse illas dicerent, aut easdem conferendi potestatem in ecclesia esse negarent.

Iam vero, quemadmodum nullius valoris essent satisfactionis opera ab hominibus praestita, nisi dignitas ac virtus eisdem obveniret ex gratia quam nobis promeruit passio Christi: ita etiam indulgentiae nullae esse possent absque plenissimo cumulatissimoque pretio, aeterno Patri per Christi satisfactionem pro nobis percepto. Infinitae Christi satisfactioni meritis etiam cumulantur beatissimae Dei genitricis Mariae ac omnium electorum a primo usque ad ultimum, non quidem ita ut satisfactionis Christi valorem augeant, sed rursus ita ut vim ac virtutem, quae pollet, totam ab illo repetant praeter quem salvator non est. Magnus iste ac superabundans meritorum tumulus ab ecclesiae capite eiusque membris comparatur, ecclesiae ipsius iure, meritoque censetur esse thesaurus: nam et ipsi sancti satisfactoria opera ultra debitorum suorum pensuram in communi pro universa ecclesia operati sunt, iuxta illud apostoli: „Adimpleo ea, quae desunt passionum Christi, in carne mea, pro corpore eius quod est ecclesia.“ Quapropter, sicuti unaquaeque societas opum suarum partem sociis aliquibus impendere potest, ita ecclesia, seu caput eius visibile, inexhaustum illum divitiarum fontem in suorum membrorum utilitatem opportune adhibere potest.

Et quidem non pro iis tantum, qui in hac vita degunt, sed, per modum suffragii, pro iis etiam, qui in purgatorio detinentur, indulgentiae applicari possunt: cum et ipsi, licet mereri per semetipsos non amplius possint, ad eandem pertineant corporis Christi societatem, eademque fruatur sanctorum communione.

Poenam remitti posse per alterius satisfactionem indubitatum est: non itaque minus certum esse debet, eandem remissionem obtineri, si satisfactio ab alio praestita, per auctoritatem ad id faciendum aptam, quae in casu est auctoritas ecclesiastica, ei, qui poenarum solvendarum debito obstringitur, applicatur.

Commendamus enixe sacris ecclesiae ministris, ut ea, quae ad indulgentiarum doctrinam et usum spectant, rite diligenterque fidelibus exponant, cum praesertim inique hoc indulgentiarum nomen tot blasphemis fuerit dehonoriatum. In eo insistant, indulgentias non ad peccatorum, ne venialium quidam, reatus, sed ad poenas tempore definitas, quae ipsis adhuc debentur, remittendas praesto esse, atque adeo neminem sibi lucrari illas posse, nisi in statu gratiae reperiantur. Sappius resonare faciant fidelium auribus, non desidae, sed infirmitati nostrae ecclesiam subvenire per indulgentias sive plenarias sive parciales: cum enim nonnisi conversis illas offerat, ad poenitentiae studium, et ad satisfaciendum pro viribus iustitiae divinae per easdem incitatur. Quodsi non iuxta ecclesiae mentem indulgentiis uti quis vellet, doceant illum nullo pacto consequi posse indulgentiarum fructum, qui est ut apud ipsam Dei iustitiam a temporali poena luenda liberemur. Cum vero ea sunt quae pro indulgentia consequenda ecclesia praecipit, non omittant praedicare remis-

sionem ab eo ipso fieri, cui quotidie orantes dicimus: „Dimitte nobis debita nostra,“ et qui apostolorum principi ait: „Quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelo.“

Ad abusus tamen in re tam sancta advertendos, prohibet haec synodus, nec quis ullas novas aut ignotas indulgentias populo commendat, nisi prius ab ordinario fuerint recognitae et approbatae. Parochi vero praecipit, ut populum suum diligenter admovent, ne foliis aut libellis quibuscumque fidem adhibeant, qui saepe ex levibus, vanis et superstitiosis et suis exorbitantes indulgentias pollicentur.

Quoad probatas vero indulgentias, quae ab ecclesia offeruntur, papochi et concionatores fideles frequenter hortentur, ut ad illas lucrandas, omni ardore emittantur, et ex illis studiosissime quaerant temporalium poenarum remissionem. Ac certe, si, ut par est, indulgentiis promerendis fideles intendant, non modo pro debitis, cum divina iustitia contractis, acceptissima ratione Deo satisficient, sed et de maximo in via virtutis christianaeque perfectionis ipsorum profectu ecclesia laetabitur.

Caput X.

De sacramento extremas unctionis.

Extremam unctionem inter sacramenta a Christo domino instituta ecclesia catholica constanter adnumeravit. Hoc sacramentum apud Marcum insinuatum, per Iacobum apostolum ac Domini fratrem fidelibus commendatum et promulgatum fuit. Legitur enim in eius catholica epistola: „Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros ecclesiae, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus; et si in peccatis sit, remittentur ei.“ Sacra haec unctio, qua Iacobus loquitur, iuxta eiusdem apostoli verba, per sacerdotem fit, praescripta forma super infirmum deprecantem, atque oleo ab episcopo solemniter benedictione consecrato. Unctio ista vocatur etiam sacramentum exequuntium. Et enim redemptor hoster clementissimus, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviore spiritus incommodo possint: ita extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit. Cuius effectus est, ut delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergat, et aegroti animam alleviet et confirmet, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, et morbi incommoda ac labores levius fert, et tentationibus daemonicis calcaneo insidiantis, facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi salutis animae expeditiorit, consequitur.

Cum ita tantum qui morbo laborant, curatione indigeant, administrari non debet extrema unctio nisi iis qui adeo periculose aegrotare videntur, ut ne supremus illis vitas dies inestet metuendum sit, prouti etiam iis qui senio confecti in dies mori videntur; numquam vero iis qui gravi morbo affecti non sunt, tametsi vitae periculum adeant. Praeterea qui rationis usu carent, quemadmodum nulla admittere potuerunt peccata quorum reliquias sa-

¹ Sess. XXV, decr. de indulgent.
² Clem. VI apud Raynald. ad annum 1249, n. 11, [existat etiam in corp. iuris can. Extrav. comm., lib. V, tit. 9, n. 2].
³ De XIII, 4.
⁴ Col. I, 24.
⁵ Pii VI const. *Auctorem fidei*, prop. 40-1.

⁶ Marc. VI, 13.
⁷ Iac. V, 14-5.
⁸ Conc. Trid., sess. XIV, de extr. unct., cap. 1.
⁹ Conc. Trid., sess. XIV, de extr. unct. in prologo.
¹⁰ Ibid. cap. 2.
¹¹ Bened. XIV, *De syn. dioc.*, lib. VIII, cap. 5.

mandis extrema unctione opus sit, ita ad hoc sacramentum suscipiendum apti non sunt. Pueris tamen infirmis, quandoeumque censentur capere sacramenti poenitentiae, extrema etiam unctio, quae est illius complementum, ministranda est, licet non dum ad eucharistiam admissi fuerint. Ungendi quoque sacro oleo adulti, qui amentes facti sunt vel delirant, si aliquando usum rationis habuerint.

Cum extremae unctionis administratio muneris parochialis sit et cuilibet sacerdoti prohibita, nisi licentiam ordinarii vel parochi obtinuerit, ad parochum spectat, quantum fieri potest, paterna sollicitudine curare, ut nemo unus ex iis, qui ad sacram unctioem recipendam idonei sunt, ab hac vita migraturus sit sine huius sacramenti praesidio. Cum vero constat, ad uberiorem eiusdem sacramenti gratiam percipiendam, plurimum valere si aegrotus, cum in eo adhuc integra mens et ratio viget, fidemque et religiosam animi voluntatem afferre potest, sacro oleo liniatur: parochi animadvertendum erit sedulo, ne ipsius socordia fiat, ut licet infirmum noverit, vita periclitari, eiusdem tamen unctionem ad illud tempus retardet, in quo, emoi iam salutis humanae spe amissa, sensibus carere inciperet.

Sed et parochiani ipsi saepe monendi sunt atque edocendi, quantopere illos pietas in familiares et domesticorum cura obliget, ut mature inducant presbyterum ad eum qui morbo laborat, quo fiat ut consolatione quae e coelo est reficiatur, et sensibus adhuc integris spirituali medicina roborari possit. Etenim nimis saeva commiseratio est, ex humanis solum rationibus, quae pacem dare non possunt, infirmi consolationem exquirere, extremam luctam, quae ei impendit, tunc solum aperire, cum amplius occultari nequit, atque eum interim fraudare illis oculis, quae non modo animae prosunt et cum Dei gratia veram tranquillitatem largiuntur, sed ad corporis etiam vires reficiendas apta sunt.

In sacramenti extremae unctionis administratione ecclesiastica praxis praemittendi pariter sacramentalem infirmi confessionem et seminae eucharistiae per modum viatici receptionem, observanda semper erit, nisi forte festinatio vitalis extremae horae imminet et pulset. Moribundus sensibus destitutus, qui, dum sana mente et integris sensibus esset, extremam unctioem petiit, vel verosimiliter petiisset, salutari oleo unguendus est, etiamsi solum in articulo mortis absolvi queat: nam de quolibet fidei, ecclesiae communione non destituito, nisi impenitens sit aut in manifesto peccato mortali decedat, praesumendum est fuisse hoc sacramentum petiturum, cuius proinde beneficio privandus non est.

Quamvis sacramentum istud ex iis sit, quae iterari possunt, in una tamen eademque aegrotatione, cum aeger in eodem vitae periculo positus est, semel tantum unguendus erit. Quodsi post susceptam hanc unctioem aeger convalescit, quoties postea in id vitae discrimen incidit, toties eiusdem sacramenti subsidium ei poterit adhiberi.

Sacro oleum infirmorum in tuto ac honesto loco, et vasculo, si fieri potest, argenteo, peculiari inscriptione signato, asservandum est. Sacculus sericus violacei coloris illud suo vase inclusum excipiat, quoties ad infirmos deferendum erit: nec, sacramento administrato, relinquatur unquam sive in aedibus infirmi, sive postea in ipsius sacerdotis domum redeuntis conclavi, sed omnino ad locum suum deferatur.

¹ Bened. XIV, loc. cit., cap. 6.

² Bened. XIV, loc. cit.

³ Cat. Rom., de extr. unct., n. 22.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

Meminerint vero parochi et eorum adiutores, partes quae ipsis incumbunt in aegrotorum assistentia tantae gravitatis esse, ut nisi illas recte diligenterque expleant, strictissimam supremo iudici reddere debeant rationem. Ex earum namque implemento, animarum salus vel aeterna perditio non raro dependet. Caveant itaque ne, sacramenti administratis, infirmum, cui forte nequissimus hostis, omnes suae versutiae nervos tunc intendens, extremas insidias parat, quasi omnia in tuto sint, relinquat ac deserat: quin immo, ei iugiter praesto sint, ac omni pietatis officio succurrant. Dolorem de admissis peccatis, fiduciam erga immensam Dei misericordiam in eo excitare, fovère et augere non desistant, ut ita, si cum ex hac vita decedere divina voluntate disponatur, praeclaræ illius vocis fructum ipse percipiat, quae scriptum est: „*Beati mortui, qui in Domino moriuntur.*“

Caput XI.

De sacramento ordinis.

Dominus noster Iesus Christus, sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, in sua etiam ecclesia sacerdotium adesse voluit, ac flagrantissimo caritatis affectu in ultima coena solemnissime instituit. Etenim corpus suum comedendum et sanguinem bibendum apostolis praebens, eos hoc in ipsius commemorationem facere iussit, atque adeo potestate auxit faciendi, quae ipse fecerat. Cum vero aeternitatis nobis aditum devicta morte reserasset, eisdem apostolis remittendi et retinendi peccata potestatem contulit. Quae bina potestas, conficiendi scilicet et offerendi corpus et sanguinem Domini, neque non peccata remittendi ac retinendi humanam rationem et intelligentiam ita excedit, ut sacerdotali dignitati par aliquid seu simile in terris inveniri nequeat.

Haec sacerdotalis dignitas non christianis quibusvis competit, sed iis solummodo qui peculiari ratione ad illam instituti fuerint ac solemniter religione consecrati, quae quidem consecratio ordinis sacramentum vel sacra ordinatio appellatur. Cum enim in hoc ministerio multi sint gradus, per quos, certa ratione distributos et collocatos, ad sacerdotium tenditur, recte et commode ordinis nomen ei impositum est. Cum praeterea scripturae testimonio, apostolica traditione, et patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quae verbis et signis exterioribus perficitur, gratiam conferri, dubitare nemo debet ordinem esse vere et proprie unum ex septem sanctae ecclesiae sacramentis.

Soli episcopi, qui sacerdotii habent plenitudinem, ministros ecclesiae ordinandi potestate gaudent. Ipsis tamen dictum est: „Manus cito nemini imposueris.“⁶ scilicet, ut inquit sanctus Ioannes Chrysostomus, „non post primam probationem, nec post secundam vel tertiam, sed postquam saepius circumspexeris, et accurate examinaveris.“⁷ Gratia enim fidei omnibus praestatur, gratia autem clericatus non omnibus, sed dignis, quia in illa causa salutis est, in ista autem dispensatio ministerii. Huic itaque praecepto inherentes huius provinciae episcopi, exquisito delectu summaque circumspectione in re tam gravi, procedent, ne sanctuarium

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de extr. unct., in prol.

² Apoc. XIV, 18.

³ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1; et cat. Rom., de ord., n. 2.

⁴ II Tim. I, 6; I Tim. IV, 14.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 3; cf. etiam cap. 2.

⁶ I Tim. V, 22.

⁷ Rom. 16 in I Tim., [opp., ed. Montfaucon, XI, 642 F].

ianitas illis aperiant, qui non sunt de eo genere vel ad aliquem sacrum ordinem admittatur, quin ante serio meditatus sit officia gravissima, quibus

Ad normam constitutionis summi pontificis Innocentii XII, quae incipit *Speculatores*, nullus episcopus quempiam ad tonsuram vel ad ordines admittet, qui non sit proprijs subditus, nisi quantum dimissorialibus aut formatis litteris sui ordinarii fuerit munitus¹. Quoad illa vero quae respiciunt ordinandorum aetatem ac institutionem, mores ac doctrinam, nec non tempus quo in suscepti ordinis exercitio versari debent, ac immunitatem ab irregularitatibus, singuli episcopi decretis concilii Tridentini et constitutionibus apostolicis² insistent ac religiosissime morem gerent. Ne autem qui divino ministerio mancipantur, cum ordinis dedecore quandocumque cogantur mendicare, cavebunt episcopi ne ad sacros ordines quempiam promoveatur, quin ei, iuxta ecclesiasticas sanctiones³, de congruo sustentationis titulo provisum fuerit.

Ut sacri ministri Deo et hominibus placeant, pie admodum institutum fuit a patribus, ut de electione eorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, populus etiam consulatur⁴. Servantes itaque canonicas praescriptiones, decernimus ac praecipimus, ut, instante ordinationis tempore, nomina eorum qui ad ordines maiores promovendi sunt, inter missarum solemnias promulgentur in ecclesia parochiali, ad quam ipse ordinandus vel ratione originis vel ratione domicilii pertinet. Parochi autem hac occasione monebunt fideles, ut libera voce et cum fiducia, humanae tamen conditionis non immemores, pro Deo et propter Deum pellant, si quid noverint, quod aliquem ex ordinandis removendum a sacris ordinibus suadeat: tum etiam eidem fidelibus commendabunt, supplices omnipotenti Deo preces evehere, ut dignos ac apostolico spiritu plenos operarios mittat in messem suam. In re autem tanti ponderis, omnibus qui super scientia, moribus, idoneitate et qualitate promovendorum ex officio interrogati fuerint, praecipimus, ut ex debita obedientia iure, animi sensa ex conscientia aperiant, nec ecclesiae incolumitatem Deique honorem humanae cuilibet conniventiae, assentationi aut obsequio posthabeant.

Dum vero, pro pastorali munere, signa vocationis cuiuslibet postulantis, non sine implorato divini luminis auxilio, ordinarii antistites scrutantur, pro bent interea et ipsi qui initiari vel ad ordines promoveri desiderant, utrum coelestis vocationis indubia argumenta in seipsis sentiant et experiantur. Memores illius apostolicae sententiae: „*Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron*,“⁵ sedulo cogitent qua innocentia vixerint, quoniam contraxerint virtutum habitus, quo animarum solo teneantur, qua polleant capacitate ad ministeria sacerdotalia obeunda, qua causa quoque intento fine ecclesiae ministris accenseri percipiant. Summum quippe malorum esset, tum ipsi ecclesiae ministro, tum fidelibus administrandis, si quis sanctuario se intruderet dotibus illis carens, quas Deus iis quos elegit non denegat. Perpendentes autem an divinae vocationis donum habeant, qui divino cultui in ecclesiastico statu addici optant, non proprio iudicio, quod saepe decipit, seipsos committant, sed superioris ac prudentis confessarii iudicio se dirigi sinant. Et ne quis ad tonsuram

ante serio meditatus sit officia gravissima, quibus mancipatur, praeparationemque diligentissimam praemisit: mandamus, ut qui clericali militiae adscribi petunt, et si omnes in primis qui cum maioribus ordinibus maiores etiam obligationes, pro toto vitae tempore suscipiunt, per aliquos dies ante ipsam ordinationem, spiritualibus exercitiis vacent, et in sancta solitudine, ad exemplum apostolorum, in secessu adventum Spiritus sancti expectantium, ab omnibus aliis curis et occupationibus liberi, precibus, meditationibus, piorum librorum lectione, anteactae vitae discussione et conscientiae per sacramentalem confessionem pleha expurgatione, ad praefatum statum seu ordinem se disponant⁶.

Postremo parochorum solertiam impense excitamus ad invigilandum studiose, feriarum tempore, clericis extra seminarium morantibus, ut, si quis forte vitam et mores ad normam clericalis disciplinae non componat, de ea re possit episcopus rationem habere. Sed et aliud etiam est, quod ipsis parochis maxime commendamus, ut nempe oculos attentionemque convertant ad eos, suae parochiae adolescentulos, qui teneris annis bonam prae se ferunt spem, egregios fore eventuros, ecclesiae ministros, quique velut fertiles novellae olivarum in domo Domini inserendae ut fructum reddant in tempore suo, in pietate ac doctrina interim excolantur. Gaudium erit episcopis, si minus multos, tales saltem hac ratione consequi posse operarios, ut et utiles sint, et Dei opus digne exercere valeant. Qui, si quovis tempore necessarii fuerint, nostris praesertim diebus tot calamitatibus oppletis, enixis votis expectandi a Deo sunt.

Caput XIII

De sacramento matrimonii.

Matrimonium, magnum utique foedus, quo nulum inter homines dignitate excellentius, firmitate aetius, sanctitate inviolabilius, Deus ipse instituit, cum humani generis protoparentes coniunxit et isque benedixit⁷. Quam divinam institutionem salvator noster Iesus Christus apud Matthaum commemorans, ut matrimonialis vinculi unitatem ac indissolubilitatem ab Adamo iam pronuntiatam restitueret atque confirmaret: „*Itaque*,“ inquit, „*iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.*“⁸

Quamvis ipso iure naturae indissolubile sit matrimonii vinculum⁹, longe tamen praestantius veteribus connubiis est in nova lege matrimonium christianum. Foedus enim ab initio institutum ad propagandum genus humanum, cum ad procreandos veri Dei ac salvatoris nostri adoratores destinatum fuit, amplissimis gratiae suae donis Christus locupletavit et ad sacramenti dignitatem evexit. Ea gratis, quam Christi passio hominibus promeruit, amor naturalis inter virum et uxorem perditur et ad altiorem ordinem elevatur, indissolubilis unitas confirmatur, et coniuges sanctificantur ad filios dignandos et educandos, qui genus eiectum, gens

¹ Sacrae congregationis de Propaganda fide votum est ut exercitia spiritalia quae sacrae ordinationi per aliquot dies synodus praemitti iubet pro clericis ad sacros ordines promovendis, ad decem dies protrahantur, quemadmodum pro Urbe praescriptum fuit ab Alexandro VII, constit. 196, quae incipit *Apostolica sollicitudo*, [die 7 augusti anno 1663], et pro Italia per encyclicam sacrae congregationis episcoporum et regularium die 9 octobris 1689, inusu Innoc. XI editam. Epist. sacrae congregationis de Propaganda fide die 19 iulii 1866 ad archiepiscopum data.

² Gen. I, 27-8.

³ Matth. XIX, 6.

⁴ Syllabi prop. 67.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de ref., cap. 2.

² Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 4-17; Bened. XIII, const. In supremo, 23 septembris 1794.

³ Conc. Trid., sess. XXI, de ref., cap. 2.

⁴ Pont. Rom., de ord. presbyt.

⁵ Hebr. V, 4.

sancta et populus acquisitionis futuri sunt. Quanta fiat maritalis amoris per gratiam nobilitati sanctitas ac necessitudo, Paulus apostolus innuit, dicens: „Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea;“ ac mox subiungens: „Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in ecclesia.“

Cum tanta sit matrimonii dignitas ac sanctitas, nihil sane a christiano instituto magis alienum esset, quam illud indifferenter iniri, profane celebrari, ac more etiam gentium, quae Deum ignorant, a filiis sanctorum contrahi. Sedulo itaque monendi ac erudiendi sunt fideles circa catholicam de hoc magno sacramento doctrinam eiusque gratia et significatione, nec non de obligationibus coniugum christianorum. Quemadmodum enim matrimonii sanctitate ignorata vel neglecta, plurimae maximaeque calamitates in ecclesia et in civili societate importantur: ita nihil aptius ad familiarem disciplinam reformandam, et ad ecclesiae civilisque reipublicae utilitatem et commoda augenda et multiplicanda, quam, uti par est, perspecta habere verba illa Pauli: „Honorabile connubium in omnibus et thoris immaculatus.“¹ Praedicator tamen castitatis, ut ait sanctus Ambrosius, non sit conciliator nuptiarum: propterea pastores ceterique sacri ministri non se immisceant negotiandis vel componendis nuptiis suorum parochianorum; unde oriri quoque nata sunt gravia incommoda, sacro ministerio animarumque bono non parum obfutura. Quos autem ad celebrandum matrimonium parochi admittunt, antea examinabunt, an rite edocti sint de iis, quae ad hoc sacramentum digno suscipiendum scienda sunt.

Lege Tridentina² praescriptum est, ut „antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parochi tribus continuis diebus festiviis, in ecclesia inter missarum solemnias, publice denuntietur inter quos matrimonium sit contrahendum.“³ Matrimonium post ultimam proclamationem non diu differatur: si infra duos menses post factas proclamationes non contrahitur, denuntiationes repetantur, nisi aliter episcopo videatur. Institui debent proclamationes in parochia utriusque sponsi, etiam in ea, quam reliquerunt, nisi iam a sex mensibus eam deseruerint. Nisi itaque ab his denuntiationibus, vel ab aliqua earum, episcopus vel eius delegatus praesaverit, parochi, illis non praehabitis, ad matrimonii celebrationem non procedant. Suo tamen effectu istae denuntiationes carerent, nisi quisque agnoscat grave munus quod habet manifestandi impedimenta ecclesiae, quibus forte, qui matrimonio uniri cupiunt, detinentur. Parochi proinde ad populum verba facientes, huius obligationis memoriam et observantiam excitabunt. Si qui forte nupturientes sub eodem tecto habitent et a cohabitatione separari noliunt, procedere ad banna prohibemus. Quoad eos qui vagantur et incertae habent sedes, antequam parochi illos ad matrimonium admittant, diligenti inquisitione facta et re ad ordinarium delata, ab eo id faciendi licentiam expectabunt.⁴

Magna parochi opus est prudentia atque solertia, cum, qui matrimonium inire petunt, impedimento aliquo innodantur, a quo auctoritate ecclesiastica dispensari vellent. Caveat in primis ne ad haec matrimonia inter impeditos ipse ansam praebeat, dispensationem petendi consilium ac

A spei illam obtinendi nimis facile suggerens. Tum vero, cum causas canonicas petitioni dispensationis suffragari noverit, diligenter invigilet, ut in supplici libello omnia fideliter exponantur, quae exponenda sunt, sine quo ipsa obtenta dispensatio vitio inficeretur. Quem in finem apprimè perspecta habere satagat, quae probati canonum tractatores de hac dispensationum materia scriptis consignant. Ipsis vero parochis opportunas hac super re instructiones dare, prout in Domino expedire consuevit et pro singularum dioecesium conditione, episcopi non omittent. Qui in exercendis facultatibus sibi ab apostolica sede concessis ad dispensationes indulgentias a quibusdam impedimentis nihil solennius habebunt, quam ut neque nimia facilitate ecclesiastica disciplina relaxetur, neque nimio rigore salutis animarum officiat, in iis casibus, in quibus sancta mater ecclesia misericordiam adhibendam esse suadet. In quibus dispensatio exequenda ab apostolica sede vel ab ordinario commissa fuit, sedulo intendent demandato muneri rite explendo, memores quod ab accurata dispensationis executione ipsius matrimonii validitas non raro dependet.

Ipse matrimonii contractus coram parochi proprio et duobus vel tribus testibus, iuxta formam Tridentinam ineundus est, sub poena nullitatis.⁵ Quemadmodum vero ea forma servata, quae a concilio Tridentino praescribitur, valida est contractus, ita non nisi in eo casu verum habetur sacramentum, quod inter christianos a valido contractu nunquam separatur.⁶ Nihilominus, ob legum necessitatem et ad plura damna vitanda, quae hominum malitia quandoque evenire possent, caveant parochi ne eorum matrimonio intendant, qui antea coram civili magistratu civilis connubii actum non emisissent. Si quis autem, postquam civile connubium contraxit, matrimonium coram ecclesia celebrare renueret, non omittant animarum curatores illum admonere de gravissimo concubitus crimine, in quo manet, quamdiu legi ecclesiae, a qua unice sacramentalis vinculi validitas regitur,⁷ non satisfecerit.

Cum ad diversam paroeciam sponsi pertinent, etsi matrimonium celebretur valide, sive coram parochi viri, sive coram parochi mulieris, volumus tamen servandum esse usum commendabilem huius provinciae, matrimonium contrahendi coram parochi sponsae; a quo proinde assensus obtinendus erit, si coram parochi sponsi iniri velit. Ceterum parochus proprius potest etiam facultatem concedere matrimonium celebrandi coram alio quopiam sacerdote: qua tamen in re licentia praesumpta non sufficit, sed ea esse debet expressa.⁸

Ut sponsi rite parati ac dispositi sacramenti gratiam in matrimonio suscipiant, peccatorum suorum confessionem praemittent: quae tempestive facta, id est, si fieri potest, octo diebus saltem ante matrimonium, detegendis, quoque impedimentis est utilissima. Perspicuum vero est, electionem confessarii in ordine ad confessionem antenuptialem omnino liberam esse relinquendam. Maxime autem optandum esset, ut, quantum fieri potest, matrimonii celebratio eorum habeat ante vel post missam pro sponso et sponsa oblatam, in qua etiam eucharistico cibo ipsi reficerentur, iuxta antiquam ecclesiae disciplinam et laudabilem praxim.

¹ Eph. V, 25, 29.

² Tob. VIII, 5.

³ Hebr. XIII, 4.

⁴ Sess. XXIV, de ref. matrim., cap. 1.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, de ref. matrim., cap. 7.

¹ Conc. Trid., loc. cit., cap. 1; cf. Syllabi prop. 71.

² Syllabi prop. 66 et 73.

³ Syllabi prop. 68.

⁴ S. congr. concilii quae cit. apud Fagn., *De claud. desponsat.*, cap. Quod nobis, n. 33; cf. etiam syn. II Buscod., tit. X, cap. 21.

Ceterum celebrandi matrimonii ritum eum observandum praescribimus, quem Romani ritualis norma exhibet, aliis quibuscumque abrogatis, si qui forte in quibusdam locis adhibiti inveniantur.

Nuptias celebratis, parochi quoque est prudenter ac discretè agere, ut munda in omnibus ac Deo grata sint consortia, ad quorum onera sustinenda copia divinae gratiae praesto fuit, atque vir et uxor mutua benevolentia et caritate se assidue prosequentes, atque ab omni iniuria, acerbitate, tristitia exhorrentes, sanctam societatem, quam inveniunt, conservent. Dominus praecipit, prout scribit apostolus, „*uororum a viro non discordare: quodsi discesserit, manere inuicem, aut viro suo reconciliari; et vir uxorem non dimittat.*“¹ Itaque si qui essent coniuges propria auctoritate separati, illos serio monere ac redarguere parochus debet, et a participatione etiam sacramentorum arcere, nisi aut mutuo reconciliantur, aut separationis sententiam ab ecclesia obtineant. Etenim causa ista, sicut et causae omnes quae ad matrimoniale vinculum referuntur, non nisi auctoritate ecclesiastica iudicari potest ac debet. Ecclesia, ob gravissimas rationes, separationem istam a thoro et habitatione quandoque permittit: at non raro prudens parochus suis studiis impense opportuneque adhibitis, tristitam sententiae huius necessitatem impedire potest, coniuges ipsos aptis idoneisque commonitionibus mutuo amori restituens. Non cesset autem parochus, sive dum has muneris sui partes explet, sive omni alia opportuniore occasione, indissolubilitatem explanare et inculcare unionis illius, quam Paulus cum ipso sanctissimo vinculo, quo Christus suae ecclesiae coniungitur, comparare non dubitavit. Etenim matrimoniale vinculum nulla alia re nisi morte dirumpi apostolus etiam confirmat, cum ait: „*Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit: quodsi dormierit vir eius, liberata est: cui vult nubet, tantum in Domino.*“²

Caput XIII.

De matrimoniis mixtis.

Matrimonium ex ipsa sua institutione postulat, ut, qui hoc vinculo iunguntur, non solum coniugii nexu, sed etiam religionis sensu una caro, unum cor et una quasi anima sint, quo et mutuae sibi aedificationi ease, et filios in Dei timore educare communi studio valeant. Quoniam vero ibi congruere nequit caritas ubi discrepat fides, nihil discordat magis a vinculi nuptialis indole, quam ut fideles cum alienis a fide connubium ineant. Itaque ecclesia catholica mixtas eiusmodi nuptias semper detestata est, ac ut maxime perniciosas prohibuit et improbavit. Illam vero nunquam destitisse filios suos avertere ac detertere ab iisdem nuptiis iungendis, perantiqui conciliorum canones et repetitae Romanorum pontificum sanctiones plane demonstrant.³

Sanctae huius severitatis rigor maximis gravissimisque inlittitur rationibus. Nam, praeter flagitiosam in divinis communionem, quam coniugia ista praese ferunt, damna non minima ex-

eis imponent animarum saluti, tam ob periculum amittendi fidem, vel prorsus in ea frigidandi, cui obicitur pars catholica, tum ob pravam institutionem sobolis, quae, nisi vel ex proposito in errore educatur, diversis tamen parentum conatibus et exemplis huc illuc iactata, non raro in tristissimo indifferentiae religiosae discrimine versetur oportet.

Sancta mater ecclesia in peculiaribus casibus de canonum severitate aliquid quandoque remittit, ab impedimento isto mixtae religionis dispensationem concedens: at gravibus dumtaxat de causis aegro admodum id facit, ac non nisi sub expressa conditione de praemittendis necessariis opportunitate cautionibus, quibus scilicet, tum primum coniugi catholico religionis exercitium praestetur saluum, ac non modo omne periculum ab eo hac ratione amoveatur, verum etiam teneri se sciat ad acatholicum pro viribus ab errore retrahendum: tum vero proliis universae educatio in sanctitate catholicae religionis in tuto collocetur. Neque certe aliter relaxare posset ecclesia sanctissimum canonem interdictum, nisi iis, quantum fieri potest, remotis, ob quae coniugia ista coram ipsa lege naturali ac divina tantopere improbantur. Si vero illas ipsas dispensationes, quas indulget, cum requisitis omnibus conditionibus satisfactum fuerit, non sine tristitia ecclesia concedit: maximus profecto est amantissimae matris dolor, si quis catholicus divinas ipsas leges infringens, mixtas nuptias temere contrahere, seque et prolem futuram maximis periculis committere, gravissima plane culpa non reformidaret.

In tanti momenti negotio omni ope ac studio agendum est animarum pastoribus, ut catholicos utriusque sexus ab huiusmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem ineundis, quantum possint, absterreant, easdemque nuptias omni meliori modo intervertere atque efficaciter impedire satagent.⁴ Itaque parochi, tam publicis quam privatis sermonibus, omni tamen cum discretionem, caritate et mansuetudine, doctrinam ecclesiae de mixtis connubiis opportune proponant, ne unquam fiat, ut ob ipsorum negligentiam, illa a fidelibus respiciantur ac si nihil haberent deformitatis, cum praesertim eorundem numerum adeo in dies exerescere dolcamus. Quos de talibus nuptiis contrahendis cogitare noverint, moneant atque adhortentur sedulo, ne id exequantur. Neque facile irrita erunt ipsorum parochorum monita adhortationesque, si alte defixum maneat in fidelium cordibus, verum Dei cultum unice in catholica religione reperiri, ac fidem unitatemque catholicam servandam omnino esse et custodiendam, tamquam unicam salutis viam. Absit ut dissentientes a nobis in fide caritate non prosequamur: sed edocendi sunt fideles hanc ipsam caritatem, quae ex esse universalis est, limites habere a Deo praefixos, qui praeteriri nequeunt, quin ipsa caritas in vitium degeneret.

Rogat vero in Domino haec synodus, obsecrat atque obtestatur parentes catholicos, ut pro cura ipsa commissa de aeterna liberorum salute, totis viribus studeant prolem suam a promiscuis coniugiis avocare. Mature inserant filiorum cordibus quae de catholicae fidei pretio, deque cura adhibenda ad illam a periculis praeservandam quiaque fidelis agnoscere debet. Verum ipsorum officium praeterea est, omni aptiori medio malum ipsum praecavere, atque in id in primis virgili oculo intendere, ne filii, ac potissimum filiae, occasione exponantur, sive demi sive extra domum, († semet)

¹ I Cor. VII. 10-1.

² Syllabi prop. 74.

³ I Cor. VII. 39.

⁴ S. Ambrosii, *De Abraham*, lib. I, cap. 9, n. 84, [opp., ed. Migne, I. 451 A].

⁵ Conc. Chalced. [can. 14, Mansi, Concil., VII. 397 A] et litt. Bened. XIV *Magnae nobis*, diei 29 Iunii 1748, atque eiusdem declaratio, diei 4 novembris 1741, nec non Hist. Pii VIII ad archiepiscopos Colon. et episc. suffraganeos, diei 25 martii 1680, etc.

⁶ Declar. supra cit. Bened. XIV.

cum iis familiariter versandi, cum quibus matrimonio aliquando copulari nefas est.

Si iam in peculiari casu, gravibus accedentibus rationibus, dispensatio ab apostolica sede petenda videatur, ad episcopum mittendum erit instrumentum cautionum praestitarum, subscriptione sponsorum, duorum testium ac ipsius parochi, nec non parochiae sigillo confirmatum.

Cum vero, conditionibus necessariis a sponsis adimpletis, dispensatio ex gravi causa conceditur, meminerint parochi sanctae sedis dispositionem esse, ut, ad conservandam in fidelium animis memoriam tum canonum, qui istiusmodi mixtae matrimonii detestantur, tum constantissimi illius studii, quo sancta mater ecclesia filios suos ab eisdem avertit, coniugium ipsum extra ecclesiam, absque benedictione sacrosotali ulloque alio ecclesiastico ritu celebretur¹.

At si nonnunquam contigerit, quod Deus avertat, perversum suscipi consilium matrimonium ineundi non petita seu non impetrata legitima dispensatione super mixtae religionis impedimento, vel debitis cautionibus seu earum aliqua praetermissa, nec ulla ratione effici possit, ut pars catholica a tanto scelere recedat: tunc quidem sacri pastoris officium erit, a matrimonio vel sola sua praesentia honestando, et ab alio quovis actu, quo illud approbare videatur, prorsus abstinere².

Ex percelebri declaratione Benedicti XIV circa matrimonia contracta ab haereticis nostris in quibusdam tractibus huius regionis non servata forma a concilio Tridentino praescripta, notum est, mixtum etiam matrimonium, ea forma non servata, initum, alio non concurrente canonico impedimento, validum habendum esse, et neutrum ex coniugibus, donec alter eorum supervixerit, ullatenus posse, sub obtentu dictae formae non servatae, novum matrimonium inire. Addit vero praefata summi pontificis declaratio, id debere sibi potissimum in animum inducere coniugem catholicum sive virum sive feminam, ut pro gravissimo scelere quod admisit, poenitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum coniugem a vera fide decurrantem ad gremium catholicae ecclesiae pertrahere, eiusque animam lucrari, quod porro ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret.

De poenitentia ista obtinenda, de qua summus pontifex loquitur, et ad quam ipsa matrimonii adeo illicite celebrati validitas faciliorem aperit aditum, desperare nunquam debet animarum curator. Nullus quin immo studiis ipse parcat, ut sua diligentia, prudentia ac solertia errantem ovem in ovile reducere queat. Catholicos, qui dictas nuptias temere iniverunt, ac praesertim catholicas mulieres, D oportuno tempore admoneat in caritate Dei et patientia Christi, ut ad poenitentiam illam excitentur, suisque satisfaciant obligationibus, si praesertim, qua erga suos filios semper tenebuntur, ad catholicam videlicet illorum omnium educationem pro viribus curandam³. Quosque catholici huiusmodi de culpa non doleant, et se vere paratos non exhibeant ad ea praestanda quae ecclesia, dum mixta matrimonia permittit, nunquam non requirit, procul dubio absolutionis prorsus incapaces ipsi sunt. Si tamen in cor suum aliquando redeant, ac sincera reatus sui detestatione, quantum in se est, malum, cuius causa extiterunt, reparare polli-

ceantur, absolutio eis deneganda non est. Nam sancta mater ecclesia suae misericordiae viscera vere poenitentibus nunquam praeccludit: ministra est enim illius, qui venit quaerere et salvum facere quod perierat.

Caput XIV.

De sponsalibus.

A sponsalibus clandestinis ineundis graviter dehortandi sunt fideles per parochos et confessarios. Etenim futuri matrimonii promissio, licet absque testibus facta et absque scriptura, nisi alia ob sint, valida sane est: sed multa sunt mala et magna animarum pericula, quae ex sponsalibus clandestinis oriri noscuntur¹. In iis namque convenit, ut matura, quae requiritur, deliberatio facile absit, cum neque parentum, neque aliorum quos consulere maxime oportet, consensus vel consilium accesserit. Infrequens porro non est, ut, qui Deum iudicem non timent, occultis hisce matrimonii pollicitationibus, quae coram humano iudice probari nequeunt, ad decipiendas ac seducendas adolescentulas nefarie abutantur.

Cum vero, ne gravissima sponsalium obligatio leviter suscipiatur, occulte illa contrahi improbamus, non ideo tamen requirimus neque volumus sponsalia solemnia coram parochis et testibus inita matrimonio praemitti, abrogato, ubi existat, usu sponsalia eiusmodi contrahendi.

Si in omni alia re, in neciendo praesertim matrimonii vinculo filii-familias obediant oportet praecepto illi: „Honora patrem tuum et matrem tuam.“ Qui proinde, parentibus insciis vel iustis de causis dissentientibus, de futuris nuptiis sibi duceret paciscendum, malos suo matrimonio pararet effectus. Difficile enim bono peraguntur exitu, quae sunt malo inchoata principio: et quae absque terrestri patrie appreciatione fiunt, patris etiam coelestis benedictione destituuntur. Itaque parochi filios-familias ac puellas nuptias cupientes non omittant monere, parentum consensum exquirendum in primis ab ipsis esse. Parentes vero etiam monendi erunt, ut filiorum vota iuxta via et praecepta Domini secudent, neque ex causa alterius maioris lucri aut propositi praeeconcepti, iis se opponant. Si quando tamen perseveranter ipsi renuant nuptiis a filiis expetitis assentire, curabunt parochi ut de re tota ordinario referatur.

Si quis vero matrimonio obstat, eo quod contendant alterutram partem contrahentium sibi ob promissionem vel alio modo obstrictam esse, parochus rem indagare, et si veram esse repererit, componere sataget. Sed si opponens reluctari pergat, ad ordinarium recurratur.

Non omittant pastores diligenter inquirere super requisitis omnibus notatis in rituali Romano², ac opportune etiam hortari sponso, ut se frequenter muniant sacramentorum et orationis auxilio, quo fiat ut procul ab ipsis absint profana desideria, procul mundani affectus et sordes, sed, prout pudicos fideles decet, in sanctitate vitae ac in gratiae plenitudine sacramentali foederi obfirmando se disponant.

Ac certe in eo primum reponenda cura atque assidua sollicitudo, ut nimia illa sponso con-suetudo et familiaritas, quae tot malorum origo est, tot scandala ac peccata parere solet, tot in perpetuum infausa reddidit matrimonia, prorsus recidatur et inter honestos catholicos abrogetur. Huic itaque rei invigilabunt parochi studiosissime,

¹ Instructio sedis apostolicae ad omnes ordinarios, quae incipit *Et sic sanctissimus*, die 15 novembris 1858.

² Litt. Pii VIII ad archiep. Colon. et episc. suffraganeos, diei 25 martii 1860.

³ Litt. Pii VIII sup. cit.

¹ Bened. XIV. *Instr. eccl.* 46.

² De matr. in initio.

neque monitionibus neque redargutionibus parcentes¹. Ipsis vero praecepit haec synodus, ut qui abusus huic illuc invaluerunt, si forte in propria parochia reperiantur, episcopo quamprimum innotescere faciant, ut omni efficaciori medio de his extirpandis providere possit. Non cessent autem ipsi animarum curatores parentum etiam vigilantiam, nimium quandoque in re gravissima inertem, excitare atque excitare, ne proles, in iuventute praesertim annis constituta, innumeris Dei gratiam amittendi periculis maximisque damnis, quae ob corruptos hominum mores timeri possunt, illorum culpa exponatur, quibus eiusdem aeternae salutis cura in primis incumbit. Equidem, si de filiarum bono vere solliciti sunt parentes, nemo melius quam ipsi abducere eosdem possunt ab omni periculosa familiaritate, quae inter sponsos ante matrimonii celebrationem est devitanda, et praesertim corundem oculis ponere, non hanc esse viam qua faustas nuptias sibi auspiciantur, aut qua benedictionem in filios consequantur².

TITULUS V.

De cultu divinae.

Caput I.

De cultus necessitate ac decore.

Quamvis infinitae illi gloriae, qua Deus circumdatus est in sua essentia, nulla obvenire possit accessio ex laudibus creaturarum: de suis enim bonis dat omnibus affluenter et honorum nostrorum ipse non eget³: nihilominus rerum omnium Dominus, qui gloriam suam alteri non daturum obtestatus est⁴, nequit non velle ut quos ad sui imaginem liberrima benignitate creavit, summum quem possunt creatori honorem deferant, atque, ut par est, exhibeant. Cultus, quem homo Deo praestare obstringitur, ut humanae ipsius naturae conformis sit, non intimis solum animi sensibus contineri, sed et externis actibus manifestari debet. Animam et corpus a Deo accepit: anima et corpore beatitudinis reddendus est particeps: anima etiam et corpore suam Deo gratitudinem pandat, sibi quoque salutis merita comparare necesse est. Sed et ut huic debito Deum colendi interno externoque cultu plene satisfaciatur, non quavis ratione adimplere illud debet, sed ea prorsus quam postulat socialis status, ad quem naturaliter creatus est factusque, palam scilicet, iunctisque cum aliis hominibus viribus, quia qui fecit hominem religiosum, religiosam etiam esse voluit societatem.

Nec in statu naturae, nec post latam legem, religio unquam fuit sine cultu communi et publico: neque enim vel concipi, eo cultu carens, religio ipsa posset. Verum, si in religione per Christum instituta consistamus, venit Christus in mundum, ut suam ecclesiam aedificaret, hoc est, ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum⁵: venit ut non singulos modo homines, sed societatem ipsam restauraret, iuxta illud: „*dabo tibi gentes haereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrarum.*“⁶ Non itaque cultum religiosum publicum solvere venit, sed perficere et adimplere in spiritu et veritate⁷. Atque hinc ecclesia catholica, divino spiritu edocta, inde a suis exordiis huiusmodi cultum promovit maximeque fovit, in catacumbis etiam, cum aliter non posset, filios suos adunans,

A qui Deum in communi adorandi tanto ardore successi erant, ut ne mortis quidem periculis a sacris conventibus frequentandis deterrerentur.

Apprime cordi esse debet animarum curatoribus, ea praesertim qua vivimus aetate, cultus religiosi publici eorumque omnium, quae illum comitantur eiusque splendorum constituunt, necessitatem et utilitatem identidem inculcare. Non desunt enim qui, perveris imbuti doctrinis, ab omni sacri cultus pompa abstinendum esse, congregationesque fidelium Dei adorandi gratia convocatas, tanquam superstitiosas reiiciendas asserere audent, adeo ut templo ipsi atque altari bellum indixisse videantur. Nec verentur homines isti, Dei opus pervertere cupientes, temere docere sensum religionem individua solummodo ad summum respicere, amovendam vero esse a publica et sociali vivendi ratione, eo quod societas hominum de huius vitae bono sollicita esse debeat: ac si videlicet prima hominum obligatio non esset, sic transeundi per bona temporalia ut non amittant aeterna, vel cultus religiosus a concordia hominum societate Deo exhibitus non princeps esset conditio felicitatem ipsam temporalem rite auspiciandi. Hos quidem errores quam longissime a grege nostro abfuturos non dubitamus: at quoniam in tanti ponderis re, nunquam nimia esse potest diligentia in id adhibita, ut mali germinis semen removeatur: nullo uti omittant parochi opportuno medio, quo sanctae ecclesiae fides ac praxis a populo venerationi habeatur serveturque intemerata, et fidelium studium Deum publice et in communi adunatione colendi in augustissimis religionis nostrae mysteriis, et semper ardentissimum sit et in dies augeatur.

Quae laudes gratiaeque a collecta fidelium multitudine Deo persolvuntur, plurimum valent ad pietatis religionisque sensus alendos et confirmandos: alter enim alterum suo exemplo excitat ad aemulanda charismata meliora et ad glorificandum Patrem qui in coelis est. At sua dignitate ac decore cultus ipse publicus fulgeat oportet. Res enim magna est, benedicere Deo coeli et coram omnibus viventibus confiteri, quia fecit nobiscum misericordiam suam⁸. Hinc Christi ecclesiae de sacri sui cultus maiestate ac splendore sollicita semper fuit vehementissima, nihilque magis a suis ministris flagitat quam ut eximia, quae exercenda acceperunt ministeria, omni exteriori obsequio ac reverentiae attestationse pertractent, divinae officia ita peragant, prouti sacratissimi ritus ac caeremoniae ab apostolica traditione et ab avita disciplina acceptae consentaneum esse ostendunt. Inter praecipua ipsorum munera habeant provinciae huius sacerdotes, hunc cultus catholici splendorem conservare, augere et promovere, constanter memores quod universae ecclesiae liturgia altissimo fini inserviat, ad obtinendam nempe nostram Deo subiectionem, gratitudinem, amorem: ad id quod credimus publice proferendum; ad mentem per visibilia signa ad invisibilium rerum meditationem suscollendam devotionisque igne inflammandam; ad aeternae ecclesiae membra inter se iungenda unitatemque catholicam ob omnium oculos ponendam; ad manifestandam denique religionem a Christo domine institutam, quae, sicuti sola fidei veritate consistit, ita etiam sola veri cultus decore ac maiestate splendescit.

Caput II.

De sacramento missae sacrificii.

Decore ac maiestate splendescit catholicae religionis cultus; quia eorum ac divinissimum ipsa

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

² Tob. VI, 22.

³ Iac. I, 5; Pa. XV, 2.

⁴ Is. XLIII, 8.

⁵ Iona. XI, 52.

⁶ Pa. II, 8.

⁷ Matth. V, 17; Iona. IV, 28.

⁸ Tob. XII, 6.

possidet sacrificium. „Venit hora et nunc est,“ inquit Christus Samaritanam alloquens¹, „quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate.“ Venit namque hora, et per Christum venit, quando figuris successit veritas, atque agnus apparuit occisus ab origine mundi. Praedictum iam fuerat apud Malachiam²: „Ab ortu solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.“ Hoc vero sacrificium, de quo propheta loquitur, quodque veteris testamenti sacrificia omnia praefigurant, Dominus salvator noster ecclesiae suae reliquit, tanto praestantius et perfectius hostiis legalibus, quanto excellentior Deoque acceptabilior est victima, quae in eo immolatur.

Etenim in divino hoc sacrificio, quod in missa peragitur, idem ille Christus continetur et incruente immolatur, qui in ara crucis semel seipsum cruento obtulit. . . . Una eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa³. Incruentum porro istud, aequo illud cruentum, quod ad finem usque saeculi quotidie instauratur in unaquaque missa, latreuticum et eucharisticum, propitiatorium et impetratorium sacrificium est: et quidem soli Deo offertur, licet in honorem et memoriam sanctorum missa celebretur: non solum vero pro vivis, sed et pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis offerri potest, ac pro certis etiam personis vel ordinibus, qui specialem eius fructum percipiant⁴.

Verum, cum nullum aliud opus a deo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari possit, cumque maledictus in sacris litteris⁵ vocetur qui facit opus Dei negligenter: satis apparet quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu et veneratione celebretur⁶. Quare sancta mater ecclesia, tanto divini sui sponsi ditata thesauro, nunquam destitit omnem curam, operam diligentiamque in id conferre, ut tam tremendum mysterium a sacerdotibus, quanta maxima fieri posset interioris cordis munditia ac puritate perageretur, debitoque sacrarum caeremoniarum ac rituum apparatu cultuque celebraretur, ut ipsius mysterii magnitudo et maiestas vel externa quoque specie magis eluceat, et fideles ad rerum divinarum, quae in tam admirabili ac venerando sacrificio occultae continentur, contemplationem excitentur⁷. Ut ecclesiasticarum legum sanctiones, in re tam gravi, religiosissime serventur, a sacerdotibus omnibus et in primis ab ecclesiarum rectoribus provincialis haec synodus postulat ac flagitat.

Non licet, ex canonum praescripto, sacrum facere nisi in ecclesiae consecratione vel saltem benedictione Deo dicatis, ac in publicis tantum oratoriis, quae prius visitaverit episcopalis auctoritas⁸. In sacellis privatis, non nisi obtento apostolico indulto missa celebrari poterit⁹. Altare consecratum esse debet, decore eius ornatus, et crux cum crucifixi imagine in medio eius ita posita, ut facile a sacerdote celebrante videri possit. Quoad nu-

meram candelarum rubricae exacte serventur. Candelae sint cereae, non autem sebaceae vel ex alia materia confectae¹. Maxima exquiritur mundities in mappis ceterisque altaris ornamentis, praecipue vero in corporalibus, pallis ac purificatoriis, quae in sacrificii actione propius inserviunt. Gessippi usus in sacris lintheaminibus conficiendis plane excludatur, et quae a sacra rituum congregatione ad rem decreta sunt², apprime serventur. Calix, vel saltem eius cuppa, et patena ex argenteo sint: semper autem calicis interna facies, prouti et superficies patenae, quae sacras species tangit, recenti auri inductione resident.

Sacrae etiam sacerdotis celebrantis vestes non nisi nitorem prae se ferant: illa autem adhibeatur et servetur sacrarum vestium forma, quae in ecclesia Romana aliisque latini ritus per orbem ecclesiae in usu est: nihil quippe in his, absque sedis apostolicae venia, innovare licet, uti pluries summi pontifices in suis edocuerunt constitutionibus, et nuperrime sacra rituum congregatio, in litteris ad locorum ordinarios transmissis, die 21 augusti 1863, approbante seño domino nostro Pio IX, declaravit. Quae vestes eam formam non referunt prohibentur: quae laerae sunt, aut scissae, vel reficiantur, vel si obsoletae sint amoveantur. Quoad ipsum vero sacri ministri habitum, cum in omnibus sacris functionibus veste clericorum propria sacerdos uti debet, tum vero praesertim ut illam habeat dum missam celebrat, tanti sacrificii maiestas postulat atque exigit. Decernimus itaque nemini omnino licere absque talari veste sacrum peragere.

Omnes autem sacerdotes enixe commoneamus, ut in missae celebratione ritus omnes ac caeremonias, ab ecclesia constitutas, ad amussim expleant: tum scilicet in iis attente ac devote dicendis, quae elatiori vel submissiori voce legenda sunt, tum in iis studiose agendis, quae facienda praecipiantur. Ne quid autem per incuriam vel ignorantiam admittatur, quod a sacrae liturgiae praescriptis vel minimum abscedat, meminerint sacerdotes omnes se obligatione teneri saepius legendi diligenterque considerandi, quae, in synopsis redacta, de sacrificii celebrandi ratione missalis Romani rubrica complectitur.

In missis etiam solemniori ritu celebratis, diebus dominicis et festis, praescriptae caeremoniae eo strictius servandae sunt, quo magis id requiritur, ut solemnitatis augmentum fidelium quoque edificationi augeandae inserviat. Quae in iis a sacerdote canenda esse missale praescribit, integre semper graviterque sacerdos canat: ea vero canat quae ab ipso canenda sunt, neque ulla sacra cantica, brevitatis studio, inabsoluta relinquatur. Quaevis hisce contraria consuetudo tamquam abusus abrogetur.

Curent ecclesiarum rectores, ut qui sacerdoti in ministerio altaris inserviunt, tum in ratione qua hoc munus expleant, tum in ecclesiasticis vestibus quibus induuntur, eam pandant devotionem, modestiam ac reverentiam, quae sacrificii dignitati respondeant. Quos ad hoc officium soligent, adolescentuli pietate ac morum honestate commendabiles sint, ritumque instructi tum de sacris caeremoniis, tum de sanctitate actionis, ad quam assumuntur et in qua angelos socios habent. Mulierem altari inservire vetitum est: urgente vero necessitate permittitur solum, ut extra presbyterii septa sacerdoti celebranti respondeat³.

¹ Ioan. IV, 23.

² Mal. I, 11.

³ Conc. Trid., sess. XXII, de sac. missae, cap. 2.

⁴ Conc. Trid., loc. cit. et cap. 3, nec non const. Pii VI Auctoritas fidei, prop. damnata 80.

⁵ Ier. XLVIII, 10.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, decr. de obs. et vit. in cal. missae.

⁷ Litt. encycl. Pii IX *Americanissimi redemptoris*, die 8 maii 1863.

⁸ Conc. Trid., decr. de obs. et vit. in cal. missae.

⁹ Bened. XIV, encycl. *Magna*, § 11, [die 2 iunii 1761].

¹ Decr. a rit. congr.

² Decr. gen. diei 15 maii 1819.

³ S. rit. congr. in Veronen., die 27 augusti 1863.

Ne irrita unquam fiat aut illicita, materies defectu aut vicio salutaris sacrificii celebratio, sedulo invigilent parochi alique ecclesiarum rectores, ut panis ad missam necessarius seu hostia, ex tritico sit omnino puro, recens, et praescriptam formam referens; vinum autem e vite expressum, nulla aliena materia admixtum, neque acidum aut alia quavis ratione corruptum. Ab his tantum ista emant, quorum fidem exploratam habent, nullumque diligentiori inquisitionis studium adhibere omittant.

Tridentini patres gravissimis omnino verbis episcopis omnibus prohibendas mandant¹ „cuiusvis generis mercedum condiciones, pacta, et quidquid pro missa novis celebrandis datur, nec non importunas atque illiberales elemosynarum exactiones potius quam postulationes, aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaesitu non longe abeunt“. Etenim, etsi aequum sit, ut qui altari inservit de altari vivat, nihilque nisi laudabile reperiat in usu illo, quo fideles, de peculiari sacrificii fructu applicationem petentes, sacram stipem, non quidem in sacrificii pretium, sed unico pro sacerdotis sustentatione, ultro eidem offerunt; execrabilis tamen, in re adeo sancta, nihil committi possit, quam de ipsis piis oblationibus, quibus elemosynae character inest, mercimonium facere.

Pertinet ad episcopum ordinarium missarum stipendium vel elemosynam determinare, pro locorum adiunctis²: quare nec parochi, nec fabricae concilio licet, ne in missis quidem cum cantu, stipendium lege dioecesis definitum, vel pro peculiari loci consuetudine admissum, inconsulto ordinario augere, vel alia quavis ratione immutare. Gravissimis sub poenis vetatur, exceptis tamen excipiendis legitimis casibus, alteri sacerdoti missam celebrandam committere retenta parte acceptae elemosynae, licet pars quae traditur modum attingat lege dioecesis praefinitum³. Quod quidem illicitum quoque est in eo casu, quo partem elemosynae retinens sacerdoti missam celebranti et consentiente se maioris pretii stipendium accepisse indicasset⁴. De stipendiis missarum, quae celebrant vicarii cohabitantes cum parochi, cum sedes apostolica pro aliquibus tractibus peculiariter quaedam statuerit, quisque ordinarius illud negotium iuxta decreta sanctae sedis ordinabit. Illud etiam cavetur, ne sacerdos maiorem recipiat missarum celebrandarum numerum, ac ille sit, cui ex offerentium intentione intra modicum tempus satisfacere possit⁵. Exhortatos autem vehementer volumus sacerdotes, ut suscepta stipendia, profructi etiam assumptae obligationis implementum, sedulo atque accurate in proprio missarum elemocho adnotent.

Ecclesiarum rectoribus et sacerdotibus omnibus interdicitur, ne contra expressam vel tacitam offerentis voluntatem, in alia ecclesia ab illa ad quam ipse, pietatis et religionis stimulis ductus, elemosynam confert, missas celebrare faciant⁶. Nominatim vero prohibemus missas celebrandas dare extra uniuscuiusque dioecesis ambitum absque ordinarii permissione.

Nulla in posterum suscipiantur perpetua vel ad longum tempus missarum onera absque dioecesiani antistitis approbatione⁷. Quae autem iam

¹ Decr. de obs. et vit. in cel. mis.

² Bened. XIV, *Aut. 64*.

³ S. Congr. conc. fuisse Urbani VIII, die 21 Iunii 1625; prop. 9 inter damnatas ab Alex. VII, 24 sept. 1655; Innocent. XII, *const. Nuper* [die 28 nov. 1697].

⁴ Bened. XIV, *const. Quanta cura*, 30 Iunii 1741.

⁵ *Const. Nuper* Innocent. XII.

⁶ Bened. XIV, in *cit. const. Quanta cura*.

⁷ Decr. Urb. VIII, 21 Iunii 1625, et *const. Innocent. XII sup. cit.*

existant missarum fundationes, iuxta condiciones in fundationis instrumento positae, religiose in unaquaque ecclesia persolvantur. Exstat vero in ecclesiae sacristia, omnium oculis percepta, index eorundem onerum tabella, fundatorum largitatis ac pietatis perpetuum documentum⁸. Nec quicumque praesumat privata auctoritate missarum numerum in fundationibus constitutum imminuere, etsi fundi relictus abque administratorum vel possessorum culpa detrimentum susceperit: piorum namque onerum reductiones ex canonicis causis concedere, ad apostolicam sedem unice pertinet⁹.

Cum in hac provincia, ob exiguum sacerdotum numerum, evenire possit, ut causae a sacris canonibus probatae requirant, permittendum esse eidem presbytero, ut bis eadem die sacram peragat: meminerint rectores omnes ecclesiarum, licentiam sacrificii celebrationem iterandi ab episcopo, vel, si necessitas urgeat, a decano districtus obtinendam esse, et sacerdotes, quibus haec facultas collata fuerit, tamdiu ea uti posse quamdiu causa perduret, nec alius suppetat presbyter qui sacris operari possit. Cum vero licentia ista conceditur, firmum semper manet, pro unica tantum missa stipendium accipi posse; nullam autem recipi posse elemosynam, cum sacerdos ad missam pro populo applicandam teneatur, nisi episcopus, iusta et gravi causa intercedente, ex acceptis ab apostolica sede facultatibus¹⁰, dispensandum censuerit.

Superest, ut omnes provinciae huius fideles ex animo coheretentur et per viscera misericordiae Iesu Christi obsecremus atque obtestemur, ut non modo semper prae oculis habeant immensae caritatis pignus, quod nobis dedit salvator noster, divinum hoc sacrificium ecclesiae relinquens; sed et grati animi sensu in Deum excoitent ob tantum beneficium, et fructus coelestium gratiarum, quae ex illo dimanant, alicres percipere satagant. Equidem, si ecclesia sollicita semper fuit, ut maxima reverentia hoc sacrificium a sacerdotibus pertractaretur, „pari etiam sollicitudine studioque pientissima mater nunquam cessavit suos fideles filios commovere, hortari et inflammare, ut ea qua oportet pietate, veneratione ac devotione ad hoc divinum sacrificium frequentissime convenirent.“¹¹ Non itaque solum diebus festis, sed et quotidie, si fieri potest, missae sacrificio intersint, cum nihil aliud sit, quo magis Deus honoratur, nec ullum efficacius medium haberi possit ad misericordiam consequendam in auxilio opportuno. Etenim in hoc omnium maximo religionis nostrae mysterio, vivifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, immolatur, atque ille ipse in altari per sacerdotem offertur, de quo coelestis vox audita est: „*Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit.*“

Caput III.

De cultu sanctissimae eucharistiae eiusque solemnibus expositionibus.

Cum in seño eucharistiae sacramento illum eundem Deum praesentem adesse credamus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum dicit: Et adorent eum omnes angeli eius, quem magi procedentes adoraverunt, quem demique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur; nullus dubitandi locus relinquitur, quia omnes Christi fideles, pro more in catholica ecclesia semper recepto, patriae cultum, qui vero Deo debetur,

⁸ Decr. et *const. cit.*

⁹ Urb. VIII in *decr. cit.*; Item, *cap. Quis contingit*, de *rel. dom.* in *Clement.*

¹⁰ Decr. a Congr. de Prop. fide, 15 oct. 1662.

¹¹ *Encycl. Phil IX Amantissimi redemptoris.*

eidem exhibere debeant¹. Ac profecto, quem admodum Ierusalem ecclesie habitatores nunquam cessant clamare in altissimis Deo, sanctus, sanctus, sanctus, ita homines viatores, quibuscum Deus habitare dignatus est, cives ecclesie in adorationis obsequio aculeantur oportet. „Hoc enim nobis cum oculis communis est, ut utrique Christum Deum et hominem presentem habeamus; sed, quo uno gradu ab eis distamus, illi presentes beata visione perfuramur, nos presentem, et tamen ab oculorum sensu remotum, sperorum mysteriorum admirabili integumento se occultantem, firma et constanti fide veneramus.“²

Hæc ipsa fides, qua Deum nostrum in altaris tabernaculo considerare, ibique nos expectare profitemur, ut veniam, gratiam, consolationem omnemque suae caritatis effusionem filiis hominum impertiat, nullatenus fert hominum corda ita tepescere, ut non maxime percipiant coram ipso Domino, in sacramento denuo exstante, perquam copiosius morari, et, quam frequentissime possunt, ad illum visitandum concurrere. Solatio nobis est haud mediocri, quod ex eo capite fideles nostri arguendi non sint. Sed non possumus, quin ipsorum pietati magis ac magis hanc in se habentem sacramentum devotionem ex animo commendemus. Meminerint maiorum nostrorum fidem et incensum eorum eucharistiam adorandi ardorem, in signum protestationis contra insurgentium hæresum blasphemias: meminerint [contra] hæresum ipsarum incursum fidem istam realis Christi praesentiae in eucharistia, cui martyres Gorcomienses, sanguine effuso, testimonium reddiderunt, firmam atque immotam in filios transisse, ac filios esse degeneres qui iuxta illam non operantur. Non cessent sacerdotes in publicis privatisque sermonibus fideles studiosissime commovere, ac proprio etiam exemplo eos excitare, ut ad Christum in amoris sede adorandum etiam atque etiam accedant, ac precos, sincera fide ardentique devotione ante ipsam fundentes, aquas haurire possint de fontibus salvatoris.

Ad maiorem sciendam animarum pietatem erga seipsum eucharistiam, opportunamque praebendam occasionem debitum patriae cultum eidem exhibendi, publice ac solemniter hostia eucharistica proponi coepit in templis Christi fidelium adorationi. Ex quo seculo universalis ecclesiae more, aberranti sane fructus feroris et Deo acceptissimae devotionis colligi ab omnibus possunt, si iuxta eandem ecclesiae mentem, eo quo par est splendido apparatu, ac venerationis significatione, semi sacramenti expositio fiat. Id ergo apprimè praecipit haec synodus rectoribus ecclesiarum, ut nempe cum hostia eucharistica exponitur, ita omnia peragantur prouti sollemnis ista cultus divini actio requirit, utque in ipsius expositionis rita, in ardentium cereorum numero, in sacris canticis et orationibus, ac demum in benedictione impertienda, ritualis praescriptiones ac sacrae rituum congregationis decreta serventur.

Et quoniam vel ipsa nimis frequens sacrae hostiae expositio fidelium fervorem ac reverentiam quin promovet, immensum haud raro possit, ecclesiae sanctiones huc etiam incommode praecavendo praecipiant: melius namque habendum est non ita frequenter, sed cum debita reverentia, corpus Christi exponi, quam frequentius, sed non ita ut omnia ad maiorem cultum et reverentiam excitandam doceant ac pertrahant³. Verum ecclesia

communis aliqua lege non definit quoniam semi sacramenti expositio nimis dicenda sit, quoniam vero, spectatis locorum circumstantiis populi que fidelis indigentia, utilis; sed in ordinari iudicio statuendum et in unaquaque diocesi decernendum reliquit⁴. Meminerint itaque parochi omnes rectoribus ecclesiarum, etiam regularium, integrum ipsis non esse solemnem hanc semi sacramenti expositionem, cum libuerit, peragere, sed tempus, modum et ordinem ab episcopo praescriptum retinendum esse. Si quae autem peculiari causa in aliqua ecclesia adit ad expositionem faciendam praeter statutos et concessos dies, quantumvis gravis causa illa videatur, licentia ab ordinario semper petenda erit.

Justa ac rationalis causa parochi sufficiens erit pro privata tantum sacramenti eucharistici expositione, quae fit patefacto dumtaxat tabernaculi ostiolo, ita ut velo suo cooperta pyxis, quae sacramentum continet, oculis ac venerationi adstantium exhibeatur. Attamen benedictio, etiam, quae cum sacramento in velata pyxide recluso populo datur, nunquam sine thure ac praescripto cereorum numero, excepto casu benedictionis dandae occasione vitiosi, nunquam sine velo humerali vel strophio, et praescriptis aliis caeremoniis non servatis, impertienda erit. Et ne vel nimis rarae vel nimis frequentes sint benedictiones eiusmodi ac privatae expositiones, norma sequenda erit, quam unusquisque ordinarius, opportunis editis instructionibus, duxerit determinandam.

Magis laudibus extollitur atque indulgentiarum copia cumulatur a Romanis pontificibus exercitium quadraginta horarum, quo scilicet in memoriam horarum quadraginta, quibus salvator post mortem in sepulchro requievit, per totidem horas expositus solemniter manet in sacramento, et assiduis precibus adoratur. Maxime cordi est huius synodi episcopis, ut exercitium tam sanctum et salutare, in hac provincia non sine magno pietatis emolumento frequentatum, in dies progredatur et reverentiae cultu augeatur. Calamitates, quibus ecclesia affligebatur praeterito aevo, illius primam institutionem pepererunt: nostri etiam temporis mala incitamento debent, ut ab eo remedium quaeramus.

In nostris regionibus plura obstant quominus haec Deo gratissima praxis continuis quadraginta horis deduci possit. Quoniam tamen apostolicae sedis benignitas indulgentias, praecipuis quadraginta horarum concessas, etiam tunc impertitur, cum, stantibus gravibus causis, seipsum sacramentum continuis quadraginta horis non proponitur adorandum, dummodo expositio horis diurnis non interrupta, quadraginta horarum spatium asequatur⁵; praecipimus ut illi in ecclesia, in quibus hoc exercitium episcopo approbante locum habet, hostia sacratissima horis diurnis continuis in octenario exposita maneat usque ad horarum quadraginta consummationem, quin ulla quavis de causa fiat interruptio. Missa in altari expositionis unice, eoque sollemni, singulis expositionis diebus celebrabitur, omniaque iuxta praescriptos ritus peragantur. In id quoque diligentem operam adhibebunt rectores ecclesiarum, ut praeter populum, qui in ecclesiam convenit, nunquam desint aliqui clericis aut etiam pii laici, in eorum tamen ab ecclesiasticis educto⁶, qui, alternis inter se horis, adorationis officium sexis generibus devotissime explent.

¹ Bened. XIV, const. *Acceptissimus*, 16 aprilis 1763.

² Clem. VIII, const. *Graves et altissimas*, 25 novemb. 1602; decr. Clem. XIII, 25 iulii 1763.

³ Bened. XIV, const. *Acceptissimus*, 16 aprilis 1763.

⁴ Bened. XIV, const. 20.

⁵ Const. Trid., sess. XIII, cap. 8.

⁶ Const. Rom., de euchar., n. 81.

⁷ Bened. XIV, const. 20.

Pis etiam et religiose in Dei ecclesia inductus fuit mos, reverenter ac honorifice in processionalibus circumferendi processionalium, hoc atque venerabile sacramentum, vel, ubi nihil obstat, per vias et loca publica¹, vel saltem per sacra ipsa templa. Ut processionalium usus, ad normam ritualis Romani, in hac provincia retineatur, haec synodus et excoepit et praescribit. Vetat tamen ne novae sint processiones, nisi cum ab ordinario, exposita causae gravitate, licentia obtenta fuerit. Insignis vero solemnitatis apparatus in eisdem processionalibus servandus, ne secus suo sine frustrentur, qui est ut pietatem foveant et Dei cultum augeant.

Curent diligentissime parochi piissima haec omnia ecclesiae instituta, quibus ecclesiae eucharistiae cultus tantopere promovetur, fidelibus sibi commissis rite exponere et explicare, quo maioris devotionis sensu ad illa conveniant, maioresque ex iisdem capiant coelestium donorum fructus. Alia etiam media non omittant adhibere, quibus in singulis parochiis ardentissimum conservetur admirabile eucharistiae sacramentum adorandi studium: ad quod tam apte conducunt pia sodalitates a seho sacramento nuncupatae, tot indulgentiis a summis pontificibus auctae et ditatae. Illis adscribendos curabunt parochi vel ab ipsa prima aetate adolescentulos occasione primae communionis. Commendatum ipsis volumus nominatim, ut inter eas sodalitates illam instituant, vel institutam excolant, quae adorationis perpetuae dicta est, et per quam associatione singulorum obtineri potest, quod hominum debito erga ecclesiam eucharistiam adeo convenit, ut videlicet regi gloriae, qui in delictis habet cum filiis hominum iugiter habitare, iugiter etiam adorationis et gratitudinis obsequium offeratur. Dignus quippe est dominus Deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem².

Caput IV.

De cultu beatissimae Mariae virginis et sanctorum.

Qui regi saeculorum³ immortalis et invisibilis soli Deo honorem et gloriam per patriae cultum tribuimus, eundem, ut propheta concinit, in agnitione eius laudamus⁴. Altissimi enim bonitatem et maiestatem, quae in sanctis tanquam in speculo respicendae, honoramus et veneramus, cum illos religiose colimus, quos supernaturalia dona, sanctitatem et gloriam a Deo receptae profitemur. Ipsi praeterea sancti, qui, ecclesiae triumphantis membra, cum Christo capite regnant, ecclesiae militanti deprecatores et intercessores dati sunt, ut passionis Christi merita in eis clarificentur, et gratiae praesidia in nobis augeantur: docet proinde catholicos fidei „bonum atque utile esse suppliciter eos invocare, et ob beneficia impetranda a Deo per Filium D eius Iesum Christum dominum nostrum, qui solus noster redemptor et salvator est, ad seorsum orationes, opem auxiliumque confugere“⁵.

Prae omnibus coelitis et electis Dei una eminet ecclesia virgo Dei genitrix Maria, quam Deus ipse „longe ante omnes angelicos spiritus cunctosque sanctos, coelestium omnium charismatum copia de thesauro divinitatis deprompta, ita mirifice cumulavit, ut ipsa ab omni prorsus peccati labe semper libera, ac tota pulchra et perfecta eam innocentiae et sanctitatis plenitudinem prae se ferret, qua maior sub Deo nullatenus intelligitur, et quam praeter

Deum nemo assequi cogitando potest“⁶. Hanc gloriosissimam virginem ab omnibus generationibus gloriosam iugiterque glorificandam, etiam „in primo instanti esse conceptionis, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originali culpa labe praeservatam immunam“, prout summi pontificis Pii IX infallibile oraculum, coram magno episcoporum concilio, orbe catholico plaudente, solemniter definivit, gestientes profitemur. Gratissimum est in hac synodo recollere laetitiae significationes, quae, ob expetitam hanc saeculorum votis definitionem, istius quoque provinciae fideles ediderunt; tum vero toto corde gaudemus, quod fastidiosissimo hoc eventu, aetati nostrae divina providentia reservato, tanta coopererit gloria praecelsae genitrici Dei Mariae, eiusque cultus tantopere adauctus fuerit. Dum itaque solenne habemus fidei nostrae obsequium iterum pandere atque obtestari erga immaculatam virginis conceptionem, a saeculo in ecclesia Dei retentam, atque uti fidei dogma, voce Petri in summo pontifice Pio IX loquentia, orbi universo annuntiatam; fideles nostros omnes una simul excitamus, ut nobilissimam omnium creaturarum, mundi coelique reginam Mariam semper virginem honorare et collaudare non intermittant, ac nobiscum proclamant: „Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te. Ave gratia plena, Dominus tecum.“

Fides, qua eximium amoris mysterium incarnationis dominicae complectimur, quemadmodum postulat ut Christum adoremus, ita requirit ut maximo quo fieri potest filialis devotionis affectu illam veneremur, quae nobis edidit salvatorem. Eadem namque celsissima virgo, quae ab initio et ante saecula electa et ordinata fuit, ut esset mater sui creatoris, mater quoque nostra constituta fuit per Christum, qui tanto illam prosequutus est amore, et adeo in illa propensissima voluntate sibi complacuit, ut omnia nos habere voluerit per Mariam. Contra adversa omnia Mariae patrocinium nos tuetur; bona omnia ab illa consequi possumus: advocata enim nostra est ac mediatrix, potentissima et clementissima. Totis ergo medullis cordium, totis praecordiorum affectibus et votis omnibus Mariam colere pergant⁷, invocare, exorare fideles nostri, „atque ad hanc dulcissimam misericordiae et gratiae matrem in omnibus periculis, angustiis, necessitatibus, rebusque dubiis ac trepidis cum omni fiducia confugiant. Nihil enim timendum, nihilque desperandum ipsa duce, ipsa auspice, ipsa propitia, ipsa protegente, quae maternam sane in nos gerens animum, nostraeque salutis negotia tractans, de universo humano genere est sollicita, et coeli terraeque regina a Domino constituta, ac super omnes angelorum cheros sanctorumque ordines exaltata adstante a dextris unigeniti filii sui domini nostri Iesu Christi, maternis suis precibus validissime impetrat, et quod quaerit invenit, ac frustrari non potest.“⁸

Nulli studio, nulli labori parcoant parochi ceterique sacri ministri, ut beatissimae Mariae virginis cultui maiora semper incrementa in hac provincia accedant: etenim exploratum est nullum esse efficacius medium ad homines a peccatis retrahendos eoque ad virtutem excolendam dulci quodam ac potenti incitamento alliciendos. Excoelae virginis

¹ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 5.

² Apoc. IV, 11.

³ I Tim. I, 17.

⁴ Ps. CL, 1.

⁵ Conc. Trid., sess. XXV, deor. de invoc. et ven. reliq. sanet. et sac. imag.

⁶ Litt. apoc. Pii IX, de dogm. def. imm. conc., die 8 decembris 1854.

⁷ S. Bernardus, *Sermo de nativ. Mariae*, [opp., ed. Migne, II, 441 B].

⁸ Litt. def. dogm. imm. conc.

matris prerogativas in publicis potissimum ceremoniis, quae factis eidem virgini sacris diebus ad populum habebant: ita exponant atque edisserant, ut omnium corda ardentissimo amoris affectu perfundantur. Festa ipsa per anni decursum redeuntia omni maiori devotione atque insigniori apparatu celebranda curent; quibus etiam praemittere consuevit erit sacras reverendiales supplicationes, quae et augendo devotionis fervore; et animis ad sacramenta rite suscipienda praeparandis, tantopere conferunt. Pium mensis maii exercitium, iuxta normam ab episcopo praescriptam vel approbatam, peragendum ac promovendum studeant. Probatas ab apostolica sede sedalitates, quibus Desiparam colere propositum est, sedulo foveant, vel, ubi conduntur non sunt, inducendas satagant. Ut omnes familiarem habeant probatissimam illam precandi formam, quae Rosarii dicta est, quaeque tantos protulit salutis fructus, omni ope efficiant, cultumque Virginis quotidianum ac domesticum apud unumquemque parochianum, apud singulas familias propagare et promovere nunquam intermittant. Nulla ipsis magis convenit sollicitudo, nullum unigenito Dei acceptabilis obsequium, quam ut eius mater honoretur, nulla hominibus ad salutem consequendam tutior via quam illius intercessionem auxiliumque quaerere et experiri, quae ait: „*Fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius.*“¹

Angelorum sanctorumque praecelsam reginam culta eximio honoramus, quo post patriae cultum, Deo soli praestandum, nullus altior. Sed et ipsos sanctos angelos ac coelites omnes, quibus datum est, ut summis et aeternis in regno Dei bonis affluant, et cum Christo domino semper coniunctissime vivant, supplices veneramus. Doceant itaque assidue pastores animarum colendos atque uti patronos adhibendos beatos illos coelestis Ierusalem habitatores, „*qui per fidem vicierunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt reprobationes,*“² ut per ipsos gratiam obtineamus apud Deum auxiliaque opportuna ad eorum exempla sectanda, idemque praemium a patre coelesti consequi possimus. Etenim, ut inquit Augustinus, multa Deus non concedit nisi mediatoris ac deprecatoris opera et officium accesserit.³ Doceant praeterea honorandos atque invocandos angelicos spiritus, qui „*semper vident faciem Patris . . . qui in caelis est,*“⁴ et quorum opera non modo ad ecclesiae suae, sed etiam ad reliquarum rerum gubernationem Deus utitur, quorumque ope maximis tum animae tum corporis periculis quotidie liberamur.⁵ „*Omnes enim administratores spiritus sunt propter eos qui haereditatem capiunt salutis,*“⁶ patrocinium vero salutis nostrae sibi delatum libentissime suscipiant, nostrasque preces et lacrymas Deo offerant.⁷

Communis omnium catholicorum causa et peculiaris singulorum est, impense colere sanctum Michaellem archangelum, ecclesiae tutelae praepositum, qui bellum cum dracone victor commisit et in ultimi discriminis tempore defensor aderit, nec non angelos in singulorum custodiam datos, insidiantibus hostibus ne succumbamus. Praecaretori Domini, quae non surrexit maior inter natos mulierum; beatissimo ac purissimo virginis spensio, quem Christus uti patrem habere non est dedignatus; sanctis omnibus apostolis ac in primis apostolorum

A principi et pastori ovium, cui traditae sunt claves regni caelorum, cultum exhibent claris necesse ac populus universus sincerum, devotum, fiducia plenum. Unusquisque colat tenerrime affectu sanctum illum, quem tunc primum in protectorem accepit, cum in lavacro regenerationis supernaturali vitae renatus est. Gloriosi autem illi viri, quibus nostrae istae regiones tantopere debent, Willibrordus, Bonifacius, omnes sancti nostrates et nominatim beati martyres Gereonienses beatusque Petrus Canisius, qui non cessant in caelo pro hac ipsorum patria intercedere, peculiari obsequio ab omnibus colantur, cum sint protectores a divina providentia dati dioecensibus nostris. Nutriant etiam parochi ac foveant speciali diligentia devotionem in eos sanctos, quos maiorum pietas in ecclesiarum suarum titulares elegit. Festos eorum dies omni pompa dignaque solemnitate concelebrandos curent. Caveant vero, „*ne sanctorum celebratione ac reliquiarum visitatione homines ad comessationes atque ebrietates abutantur; quasi festi dies in honorem sanctorum, per luxum ac lasciviam agantur;*“¹ sed id semper in fidelium mentes revocent, ut „*imitari non pigeat, quod celebrare delectat.*“²

Caput V.

De sanctorum reliquiis et sacris imaginibus.

Iuxta praxim in ecclesia catholica, inde a suis primordiis constantissimam, fidemque a Tridentinis patribus definitam, profiteremur ac doctemus: „*Sanctorum . . . martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi et templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam suscitanda et glorificanda, a fidelibus veneranda esse, per quae multa beneficia a Deo hominibus praestantur.*“³ Huius autem provinciae fideles exire hortamur, ut hanc ipsam fidem nunquam libere manifestare ac perdere omittant, genuina illa pietate qua iugiter sanctorum reliquiis, magna etiam copia a maioribus acceptas, venerationi habuerunt. Si enim magni facere homines consueverunt virorum mundana fama illustrium exuvias, vel alia quaevis spolia, quibus eorundem inanis memoria recolatur et celebretur: multo magis decet ecclesiae filios, sanctorum, qui de mundo et daemone splendidissimum egerunt triumphum, et quorum more pretiosa fuit in conspectu Dei, reliquiis venerari et honorare, quae, ut Nicaeni patres⁴ aiunt, „*morbos fugant, infirmis medicantur, caecis visum impertiunt, lepras emendant, tentationes et moerores solvunt.*“

Pro officio nobis commisso assidue advigilandi, ut istius venerationis, quae ad sanctos ipsos refertur, ratio rectae fidei et ecclesiae legibus respondeat,⁵ severe interdiciamus novas reliquiis recipere ac venerationi exponere, nisi episcopo recognoscente et approbante; eas vero reliquiis, quae pro authenticis recognitae fuerunt, atque ut a fidelibus veneratione honorantur, approbatas, praecipimus congruis thesibus muniendas esse, quantum fieri potest, pretiosas, et in honestioribus tantum locis religiose asservandas.

Monemus vehementer parochos aliosque ecclesiarum rectores, ut pretiosas, quae suae ecclesiae possident sacrarum reliquiarum deposita piissima,

¹ Luc. I, 48.

² Hebr. XI, 32.

³ Quaes. 149 sup. Abod. (opp. ed. Bened., III, 465 F).

⁴ Matth. XVIII, 18.

⁵ Const. Rom., de I. p. sac. decal., n. 18.

⁶ Hebr. I, 14.

⁷ Tob. XII, 18, et Apoc. VIII, 3.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, decr. de invoc. ven. et rel. sanct. etc.

² Aug., Sermo 47 de sanctis, (opp. ed. Bened., V, append. p. 270 F).

³ Decr. de invoc. et ven. reliq. sanct. et sac. imag.

⁴ Syn. Nic. II, sess. VII, (Harl. IV, 150 B).

⁵ Decr. cit.

sollicitudine custodiant, ac debito reverentiae cultu A veneranda fidelibus exhibeant, caventes tamen ne illas vel in altari exponant, dum expositum in eodem est sanctissimum sacramentum, vel supra tabernaculum collocent, vel in ipso tabernaculo recondant¹. De eo etiam curam gerent, ut authenticæ earundem reliquiarum approbationis litteræ in ecclesiæ tabulario diligentissime asserventur.

Sanctum quoque habemus gratique animi erga Deum et electos eius certissimum argumentum sacras imagines venerari. Quod et licitum et pium esse tot apostolicorum temporum monumenta, tot sanctissimorum doctissimorumque patrum inter se consentientium scripta confirmant, atque uti iam pridem synodus Nicaena II², ita etiam Tridentina synodus solemniter declarat, cum docet: „Imagines . . . Christi, deiparæ virginis et aliorum sanctorum in templis præsertim habendas et retinendas, eisque debitum honorem et venerationem impertiendam: non quod credatur inesse aliqua in iis divinitas vel virtus, propter quam sint colendæ, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat a gentibus, quæ in idolis spem suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa quæ illas repræsentant, ita ut per imagines, quas osculamur et coram quibus caput aperimus et procumbimus, Christum adoremus, et sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur.“³

Verum quia solum quodque institutum hæstis humani generis suis fraudibus et fallaciis depravare contendit⁴, ne ullus hæc in re abusus irrepat, solertem parochorum vigilantiam excitamus exquisimusque. Inhaerentes concilii Tridentini præceptis⁵, severissime prohibemus, ne ullæ falsi dogmatis imagines, et rudibus erroris occasionem præbentes statuatur, ne procaci venustate pingantur vel ornentur, ne apocryphas historias repræsentent, aut aliquid falsi vel superstitiosi contineant, ne quidquam demum vel turpe, vel profanum, vel inhonestum, vel quod piorum oculis offensionem utcumque afferre possit, in eisdem appareat. Nemini vero liceat insolitas imagines venerationi proponere, aut etiam novas supplicationum formas coram imaginibus publice faciendas inducere, absque ordinarii approbatione.

Quod autem ad fructus attinet ex imaginum veneratione dimanantes, et a fidelibus omni studio capessendos, sedulo omnium animis inculpta esse volumus quæ iidem Tridentini patres sapientissime complectuntur; cum aiunt: „Per historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis vel aliis similitudinibus expressas, erudiri et confirmari populum in articulis fidei commemorandis et assidue recolendis: tum vero ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populus beneficiorum et munerum quæ a Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per sanctos miracula et salutaria exempla oculis fidelium subiiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant, ad sanctorumque imitationem vitam moresque suos componant, excitenturque ad adorandum ac diligendum Deum, et ad pietatem colendam.“⁶

¹ Decr. gen. a. rit. c. die 31 martii 1681, et a. rit. c. in Trident. 12 martii 1686.

² Oecum. VII, [Hard. IV, 456 A, B].

³ Sess. XXV, decr. sup. cit.

⁴ Cat. Rom., de I præc. decal., n. 29.

⁵ Decr. cit.

⁶ Decr. cit.

Caput VI.

De cantu ecclesiastico.

A primo illo maximoque mandato Deum ex toto corde diligendi, præceptum non distinguens Deum ex toto corde glorificandi, catholica Christi ecclesia, cum eorum quæ ad Dei laudes solemniter concelebrandas et ad fidelium affectus vehementius in ecclesia erigendos apta sunt, nihil unquam a sua liturgia excoluit; tum nominatim melodiarum concentibus, quibus tanta inest vis ad animos commovendos, quique in laudibus divinis in veteri etiam lege tantam partem habebant, constanter usa est. De hoc uno sollicita semper fuit ecclesiastica auctoritas, ut qui cantus ad divinæ maiestatis cultum excitandum et augendum adhiberetur, tanto fini apprime accommodatus esset, eique penitus responderet. Atque hinc, non modo Tridentini patres sacris omnibus antistitibus præcipiunt, ut „ab ecclesiis . . . musicas eas, ubi, sive organo sive cantu, lascivum aut impurum aliquid miscetur, . . . arceant“¹; verum etiam Romanorum pontificum decreta² abusus, qui in cantu ecclesiastico irreperere possent, e domo Dei prorsus arcendis constantissime prospiciunt.

Cantus gregorius, a sancto Gregorio magno ita appellatus, quia eiusdem restaurator et promotor fuit, sensu maxime proprio dicitur ecclesiasticus, atque ideo vehementer cupit hæc synodus, ut eius usus in cultus divini officii foveatur ac promoveatur. Graviter præterea monemus clericos omnes, ut illi addiscendo ædulam navent operam, ne, dum sacra solemniori ritu celebrant mysteria, iis rite canendis, quæ a sacerdote cantanda sunt, inepti inveniantur, non sine magna fidelium offensione rei que divinæ dedecore. In re sacris ministris tantopere necessaria, scholas gregoriani concentus in seminariis omni ope fovendas augendasque, et ab alumnis assidue diligenterque audeudas opportunis ordinationibus episcopi curabunt.

Cantus, quem harmonicum seu figuratum appellant, ubi adhibetur, ad regulas artis christianæ compositus sit oportet, ne a caractere cantus ecclesiastici, quem semper præ se ferre debet, abcedat ac longe absit. Nullus itaque cantus musicus unquam soligatur, nisi qui huic legi ad amissim conveniat, quique proinde gravitate et decore, puritate et maiestate distinguatur et excellat. Invigilent rectores ecclesiarum studiosissime, ut huic præscriptioni mos geratur, et ne ullæ introducantur in ecclesia modulationes, vel levitatem redolentes, vel scenicos modos imitantes, vel profanos animi motus concitantes, vel denique tales, quæ nimio vocum conclamantium potius quam concinentium strepitu, pietatis affectus in fidelibus turbent ac dissipent potius quam excitent ac nutriant. Illud etiam cavendum, ne fiant verborum transpositiones neque plures longæque repetitiones, et illud in primis, ne nimia prolixitate sacer concentus protrahatur, cum indubitatum sit, non modo id non conferre ad fidelium ædificationem, sed immo animi pietati ac devotioni haud parum nocere ac fastidio esse.

In ecclesiasticis functionibus cantiones omnes in lingua vulgari prohibemus, ac præscribimus ut cuiusvis cantici verba ex receptis ecclesiæ antiphonis vel hymnis et ceteris liturgiæ præcibus semper desumantur; solum cum ipsa ecclesiastica functio explicet, cantica vernaculæ linguæ op-

¹ Sess. XXII, decr. de observ. et vit. in cel. missæ.

² Const. Alex. VII, 28 aprilis 1667; decr. Innoc. XII, 20 augusti 1699; litt. encycl. Bened. XIV, Annus qui Annus, 19 febr. 1746.

cinere in choro licebit. Pie tamen vigilabunt sacerdotes, qui ecclesiae praesunt, ut ea tantum cantica adhibeantur, quorum argumentum et melodia vere aedificet. utque falsa, ineptae vel ad modulum profanum compositae cantiones prorsus eliminantur.

Quoniam per anni decursum, pro diversitate mysteriorum, quorum memoriam ecclesia recollit, alia quidem sunt tempora, in quibus sanctis gaudiis pia mater exultat, alia vero in quibus ad gemitus et ad poenitentiam invitat: piissime inductum est maiorum instituto, ut cantus etiam, prout et universa ecclesiastica liturgia, spiritu ecclesiae informetur, et pro temporum diversitate vel festivus sit et ad laetitiam evehens, vel moestus ac sanctam animi compunctionem inspirans. Hanc legem rigorose servandam ecclesiarum rectores satagant.

Organo utitur ecclesia tamquam instrumento sibi proprio maximeque accommodato cantus ecclesiastici indoli ac naturae. Attamen, prout monent caeremoniale episcoporum¹, organi sonus nec voces cantantium opprimat, nec mentes offendat, eiusque moduli sint incessu graves, melodia casti, ab omni artificii vanitate alieni, divino tandem, quod agitur, officio rectissime convenientes. Quoad cetera vero instrumenta, absque venia ordinarii in unoquoque peculiari casu, rationibus expositis, petenda, illa in ecclesiam inducere vetamus. Pro casibus autem, in quibus episcopus permittenda illa censeat, ob oculos habendum est monitum summi pontificis Benedicti XIV², musica scilicet instrumenta adhiberi solummodo ad vim verborum cantui adiciendam, ut magis magisque audientium mentibus eorum sensus infigatur, commoveanturque fidelium animi ad spirituum rerum contemplationem, et erga Deum divinarumque rerum amorem incitentur.³

Quemadmodum cantus ecclesiastici scopus plane pessumdat, si eo dirigitur ut aures solum inani voluptate demulceat: ita cultus divini maiestas non servatur, nisi cantores etiam tales sint, qui ecclesiam non dedeant. Mulierum voces in cantantium choro ecclesiae usu non recipiuntur, quia illas et cultus divini leges et cantus ecclesiastici dignitas plane arcendas edicunt. Sicuti enim ab omni participatione in sacrae liturgiae ministerio mulieres removentur: ita etiam quidquid molle aliquid sapit, ab ecclesiastico cantu omnino abesse debet: atque hinc mulierum praesentia in ecclesiastico choro ipsi pio fidelium sensui refragatur. Decernimus itaque et mandamus, excludendas prorsus arcendasque esse mulieres ab odeo cantorum, nisi tantum in ecclesiis vel capellis virginum Deo devotarum. Quodsi aliqua in posterum fuerit ecclesia, in qua, contra hanc provincialis synodi interdictionem, mulieres ad canendum vel

Laici viri, qui ad officium canendi in ecclesia seliguntur, religiosi sint ac vitam vere christianam ducentes: tales nimirum, qui quod ore cantant, corde credant et operibus comprobent⁴. Proprio autem munere pie decenterque ipsi fungantur, et illius sanctitatem nunquam non prae oculis habeant. „Quid enim beatius,“ inquit Basilius⁵, „quam in terra concentum angelorum imitari, in hymnis et canticis creatorem laudare?“

Caput VII.

De ecclesiis.

Sanctarum ecclesiarum maiestas et decor tum cultui divino splendorem servat ac dignitatem, tum fidei nostrae documentum extat luculentissimum. Est enim sacrum templum tabernaculum Dei cum hominibus ideo positum, ut ipse Deus habitaret cum eis: sic itaque omnia in eo esse debent, ut vel ob oculos ponant ac elucescere faciant locum habitationis gloriae Dei. Est praeterea domus orationis, in qua orat sacerdos pro populo, et populus vicissim colloquia miscet cum Deo, eius gratiae dona conbecuturus; in eo igitur nihil nisi sanctum, nisi ad pietatem trahens, nisi ad venerationem excitandam aptissimum.

Divinarum aedium cura et custodia parochis ceterisque ecclesiarum rectoribus concedita est: atque ideo studiosissime allaborare ipsi debent, ut, quam optime fieri possit, eadem venustate splendescant, et ornatu fulgeant, utque semper ac in omnibus munditia, decencia ac nitore resplendant. Munda sint altaria eorumque mappae, illustriorique forma ac debito, pro ratione temporis⁶, ornatu emineat altare maius, sacrumque aeni sacramenti tabernaculum. Candelabra, sacrae tabulae, imagines perpetuo niteant. Mundissima sit ac rite custodita pelvis baptismalis, e solido lapide, si fieri potest, potius quam e cupro confecta. Sedes confessionales, eo vel magis quod propatulae in ecclesia esse debent, politioris operis mundaque sint. Suggestus etiam, e quo verbum Dei annuntiat, apta sit forma, rite in templo dispositus, jugiter nitidus. Ecclesiae pavimentum quam saepissime, integram vero, temporibus statutis, ecclesiae faciem, ab omni pulvere ac sorde mundandam iubeant qui ipsi ecclesiae praesunt, aeditui quoque ecclesiae in hiis omnibus sedulo advigilabunt. Equidem, si sumptuositas ac magnificentia in auro vasisque pretiosis, qualis desiderari posset, non suppetat, nunquam certe non longissime absit, quidquid indecentiam vel immunditiam indicaret.

Nihil magis decet sacerdotem, quam ut domus Dei decorem diligat: sed et idem decor cordi esse debet fidelibus omnibus, quantum ad ipsos spectat: qui proinde ut propria opera religiosaque largitate ad illum augendum concurrant, et hortationibus et in primis exemplo alliciendi sunt. Filii filiaeque Israel ad faciendum opus tabernaculi testimonii, vestesque sanctas et omnem cultum componendum, mente promptissima ac devota, armillas suas, inaures, annulos et dextrariola, vasa aurea, purpuram, byssum, et lapides pretiosos Domino obtulerunt⁷. „Si enim, ut inquit sanctus Felix papa, Iudaei, qui umbrae legis deserviebant, haec faciebant, multo magis nos, quibus veritas patefacta est, . . . templa Domino aedificare, et prout melius possumus, ornare . . . debemus.“⁸

Quamvis ecclesiae exstruere pium et laudabile opus sit, ne tamen absque necessaria dote, qua instaurari, ornari, conservari valeant, aedificentur, aut alicui iuri praesudicium contingat, vel aliis incommodis occasio detur: vetitum est ecclesias aut oratoria publica erigere⁹, novis constructionibus amplificare vel mutare, nisi praehabita dioecesani antistitis licentia, cuius iudicio et approbationi novae ecclesiae vel oratorii publici adumbratio subiicienda

¹ Lib. I, cap. 28, n. 11.

² Enycl. cit., § 12.

³ Conc. Carthag. IV, can. 10, [Mansi, Concil., III, 963 A].

⁴ Epist. I ad Greg., [opp., ed. Migne, IV, 296 D].

⁵ Caer. episc., lib. I, cap. 12.

⁶ Exod. XXXV, 21 seq.

⁷ Epist. ad omnes episcopos, cap. 1, [Patr. lat., ed. Migne, LXV, 20 D]; ap. Gratian., de consecr., dist. I, cap. 2.

⁸ Can. 9, de consecr., dist. I, can. 10, cap. 18, quest. 2.

est. In restaurandis, amplificandis, aut alia ratione mutandis sacris aedibus, id semper prae oculis sit, ut instituenda mutatio fiat observato genere seu stylo aedificii. In delineanda nova ecclesia, chorus seu presbyterium, quatenus locorum dispositio permittit, vertatur in orientem, in occidentem vero porta principalis, a cuius latere dextero, si fieri potest, fons baptismalis constituitur.

Ecclesiarum integritati et incolumitati vigilandum porro est diligentissime. Sui muneris esse meminerint earum rectores, tectum aedificiorumque parietes in integro statu servandos, et quae reparatione indigeant mox idauranda solerter ac studiose curare. Absque consensu ordinarii nulla altaria fixa diruere licet, nullas picturas, statuas aliasve sculpturas amovere et cum aliis immutare, nulla monumenta demoliri. Prohibemus pariter, monumenta, mausoles, vel alia id genus erigere, tituloave lapidi consignatos inscribere, absque venia ordinarii.

Quod apostolicae sanctiones cavent¹, ne scilicet in fornicibus aut tectis ecclesiae vel oratorii, in quo sacra fiunt, ambulacra sint, vel conclavia ad profanos usus, vel cubicula dormientibus destinata, stricte observandum edicimus.

Quoniam sacristia aedium sacrarum pars censetur et est, de ea etiam peculiaris cura habenda, ut et nitida servetur, et integra custodiatur, et nullorum deficiatur, quae praesto esse in illa debent. Sit in unaquaque sacristia loco conspicuo crucifixi imago, sit et mensa cruce instructa, in qua extendantur sacrae vestes pro missae sacrificio vel alii sacrae functione peragenda necessariae. Habeatur insuper tabella indicans nomen sancti in oratione a cunctis exprimendi, ac nomen episcopi ordinarii; tum vero etiam perspicua adsit tabella orationes exhibens ante et post missam dicendas, nec non genuflexorium, in quo sacerdos, sacrum celebraturus et sacrificio expleto, suas preces peragat. Adsit vas aquarium cum duobus manutergiis, ad manus abluendas abstergendasque. Prope illam vero sacristiae portam, quae ad ecclesiam ducit, vas ponatur aquam benedictam continens. Sacristiae amplitudo, accommodata sit ecclesiae magnitudini, numero ministrorum, et copiae sacrae suppellectilis. Praeterea in apto ecclesiae loco sit sacrarium, in quod proficienda est aqua, qua res sacrae ablutae fuerunt.

Dilecta fidelibus nostris sint tabernacula Domini, et in atria eius frequentissimi convenire concupiscant, ut divinae benedictionis copiam magis recipiant. Sedulo perpendant quam magnum sit ac Deo gratum preces ac laudes in coelum extolli ab hominibus in domo Domini congregatis, qui licet diversi sint aetatis et conditionis, omnes tamen Dei filii sint ac membra Christi. Pro fidelium commoditate sint in ecclesia scamna vel subsellia, sed non nisi eius formae, quae loci sancti dignitati conveniat. Quae de pauperibus habenda est sollicitudo plane requirit, ut in eorum usum conveniens non desit scamnorum numerus. Intra presbyterii septa, quae solis clericis patere debent, laici non admittantur, nisi forte populi frequentiae sufficere aliter non valeat sacrae aedis angustia. Sed et animi devotio ac exterior modestia maxima esse debet in iis, qui ad ecclesiam conveniunt. Iubeant parochi, exemplo non minus quam verbis, reverentiam, religiosam pietatem, externam ipsam corporis compositionem, in templis, ut par est, servari et custodiri. „Saeculares omnes actiones,“ ceu mandant patres Tridentini², „vana

atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur et dici possit.“

Caput VIII.

De funeribus et sepulturis.

Sancta mater ecclesia, quae nobis vix in lucem editis ad vitam aditum patefacit per baptismum, quaeque per totam mortalem nostram peregrinationem sanctae doctrinae pabulo ac sacramentorum virtute nos fovet ac nutrit; etiam post obitum piam ac maternam sollicitudinem in suos filios impendit. Cum enim Spiritu sancto edocta credat et profiteatur tum carnis resurrectionem, tum etiam „purgatorium esse animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio iuvari“³; non modo sancta ac salubri cogitatione exorat pro animabus defunctorum fidelium ut a peccatis solvantur, expeditioremque ad patriam, in qua nihil coinquinatum ingreditur, viam habeant, sed etiam eorundem corpora, quibus tamquam organis et vasis ad omnia bona opera sanctus usus est Spiritus⁴, in terra sancta, veluti in loco dormitionis, e quo rursum in resurrectionem excitanda sunt, condit ac deponit.

Præ oculis habentes singularem illam curam, quam iam inde a primis aevi christiani temporibus sepulturae suorum filiorum ecclesia gessit, maximo studio commendamus parochias, ut iusta funebria defunctis in communione ecclesiastica fidelibus persolvant in spiritu misericordiae et pietatis, utque filiorum inhumationem religiose peragant, iuxta sanctae ecclesiae leges, in cunctis caeremoniis ac ritibus, in quantum fieri potest, ad tramites Romani ritualis operantes. Etenim caeremonias istas ac ritus, quibus catholica ecclesia ex antiquissima traditione et summorum pontificum institutis in filiorum suorum exequiis uti solet, summo studio servandos atque usu retinendos ipsa praecipit, tamquam vera religionis mysteria, christianae pietatis signa, fidelium mortuorum saluberrima suffragia⁵.

Ne defunctorum animae suffragiorum ecclesiasticorum subsidio diutius careant, solliciti erunt parochi, ne exequiae plus aequo differantur. Porro caveant omnino parochi, alique sacerdotes, ne sepulturae, vel exequiarum, seu anniversarii mortuorum officii causa quidquam paciscantur, aut tamquam pretium exigant; sed iis elemosynis contenti sint, quae aut probata consuetudine dari solent, aut ordinarius constituerit⁶. Illud quoque devitent, ne ex nimia exequiarum pompa, aut ex aliqua consueti ritus omissione suspicio avaritiae oriri possit. Pauperes, quibus mortuis nihil, aut ita parum superest, ut propriis impensis sepulturae mandari non possint, gratis omnino sepeliantur eorumque exequiae decenti apparatu fiant. Pium ac laudandum praedicamus earum confraternitatum institutum, quae elemosynas colligunt, ut debito honore egenorum corpora inhumantur, quaeque de sacrificio pro egenis litandis curam gerunt. Confidimus autem animarum curatores allaboraturos, ut insigne hoc misericordiae opus ipse dies augetur.

Caveant etiam parochi, et reliqui omnes ad quos pertinet, ne occasione funeris iura aliena laedantur. Parocho, qui talis est ratione domicilii vel quasi domicilii, salva sit semper canonica

¹ Conc. Trid., sess. XXV, decr. de purgato.

² Aug., *De civ. Dei*, lib. I, cap. 14. (opp., ed. Bened., VII, 18 G).

³ Rit. Rom., de exequiis.

⁴ Rit. Rom., loc. cit.

⁵ Ex cap. decr., lib. III, decr. in 4, (cap. 2, Decret., tit. XXIII, de immunit.). (Cf. etiam coll. Lac. I, 176).

⁶ Sess. XXII, decr. de obs. et vit. in cal. missae.

portio funerals¹, iis in casibus, in quibus in alia parochia funus et inhumationem locum habere, ad normam canonum, contingeret. Qua in re, tum omnibus parochiis concordiae studium apprime commendamus, tum vero ut quaestionum, occasio femoveatur, et respicientes ad consuetudinem in hac provincia vigentem, decernendum duximus, ut parochus, in cuius parocchia defunctus domicilium vel quasi domicilium habebat, nihil ultra exigere possit, cum missam de die depositionis, praesente, si fieri potuit, cadavere, ipse celebravit, etai deinceps in alia parocchia, ad quam cadaver ipsam transferendum est, novae exequiae celebrentur. Quod attinet ad advenas, parochi proprii ius non extinguitur: sed cum illud non exercetur, plenum ius ad funerals habet parochus, intra cuius parocchia fines mortui sunt, etiam (nisi aliter ordinarius concesserit vel consuetudo statuerit) cum in religioso aliquo loco, in quo contubernales erant, decesserint.

Requitionis locus defunctorum corporibus paratus, congruus semper esse debet, ac qualis respondeat piae sollicitudini, quam ecclesia de iisdem habet, in obsequium etiam mortalium exuviarum Christi fidelium, in angeli tuba resurrectionem expectantium: Locus itaque qui, episcopo approbante, ad coemeterium constituendum electus fuit, lustrali benedictione initiandus erit, vel ab episcopo ipso, vel a presbytero per eum delegato, servatis caeremoniis in rituali Romano praescriptis: atque ita loci religiosi rationem induit, ac ab omni profano usu prorsus exemptus, recipiendis unice fidelium cadaveribus destinatur. Ad cuiuscumque profanationis periculum facilius ab eo arcendum, ita septus pariete, sepe vel fossa, riteque obclusus sit, ut liber in eo non pateat ingressus sive hominibus, sive animantibus. Crucis insigne in medio coemeterii fulgebit, ut sub eo requiescant a laboribus suis, qui sub eodem crucis vexillo militaverunt in vita. Sit etiam, si fieri potest, in coemeterio sacellum congruo altari et supellectili sacra instructum, in quo, statis temporibus, pro refrigerio defunctorum, sacrosanctum missae sacrificium offerri possit. Sacerdotum sepulera, ubi nullum impedimentum obsit, a laicorum tumulis separata sint, atque, uti praecipit rituale Romanum, loco decentiori sita. In eodem coemeterio locus eligatur, quo transferendae et colligendae erunt cadaverum reliquiae, quae, tumulis ad eas continendae non sufficientibus, post certum tempus, petita ab ordinario venia, in osuarius reponendae sunt. Assiduum circa coemeterium vigilantiam exercent parochi, utque omnia in optimo statu sint ac servantur, diligentes curent.

Sepelendis infantibus, qui sine baptismo decedunt, aliaque quos ecclesiastica sepultura privandos canonicae sanctiones iubent, pars non benedicta areae coemeterii destinatur, quae a reliquo spatio benedictione sacro, mero, vel sepe, vel fossa disiuncta erit. Quinam sint ii, quibus sepulturam ecclesiasticam dare non licet, parochi ex rituali Romano edocentur², a quo praeterea commonefiunt, id ipsos ignorare non debere, ne quemquam, contra canonum decreta, ad sepulturam ecclesiasticam admittant. Id vero meminerint, quod nempe inter publicos peccatores ipso iure excludendos ab ecclesiastica sepultura, ambigendum non sit illos recenseri, quos alicui societati, a sede apostolica damnatae, nomen dedisse noto-

rium est. Verum quodcumque exstiterit hominis catholici crimen, ob quod a sepultura ecclesiastica excludi deberet, si ante mortem signa poenitentiae dedit, et per eum non stetit quominus ab excommunicatione, quam forte incurerat, absolveretur, in terra benedicta rituque ecclesiastico inhumari poterit, praemissis quidem, si forte excommunicatione ligatus erat, caeremoniis quas ecclesia praescribit, ad eundem, post ipsam mortem, ab ea censura absolvendum³. Excipitur tamen casus, quo ex vulnere in duello accepto quis decesserit, siquidem in tanti criminis odium, et ad homines magis magisque ab eo deterrendos, sacri canones exigunt, ut licet ante mortem indubia ille dederit poenitentiae signa, et a peccatis censurisque absolutionem obtinuerit, sepultura tamen ecclesiastica privari debeat⁴, sive decesserit in loco conflictus, sive extra illum locum, ex vulnere tamen in duello illato. Quoties de neganda vel concedenda sepultura ecclesiastica dubium occurrit, ordinarius consulatur. Eius sententiam semper exquirendam esse volumus, cum de eo agitur qui per annum integrum non est confessus, et tempore paschali sacram synaxim, sine iusta causa, non suscepit, quique absque ullo signo contritionis obiit.

Non omittant parochi ceterique verbi Dei praecones populum identidem edocere de pietatis officio, quibus erga defunctos tenemur, deque alacritate qua iustum est illa implere. Rite explicant quam arcta adhuc sit nostra cum illis societas, quamvis oculis nostris mortui ipsi ac disiuncti a nobis fuerint. Credimus namque, illos, nisi letali culpa polluti obierint, Deo vivere, fide et caritate nobis coniungi, pro nobis Deum rogare, at simul a nobis flagitare ut orationibus, eleemosynis aliisque bonis operibus illis, nondum plene purgatis, praesto simus. Saepius per annum, praecipue vero in commemoratione omnium fidelium defunctorum, excitentur fideles ad coemeterium visitandum, ut ipsa sepulcrorum praesentia ad suffragia pro defunctis maiori pietate Deo offerenda, aeternamque requiem ferventius ipsis precandam commoveat. Iis aspectum Dei suffragiis suis accelerare fideles gaudeant, cum iis in aeternitate sociari sperent. Ipsi enim nos praecesserunt, sed et nos expectat aeternitas. Iugiter id meminerint fideles omnes, ut peccati etiam horror crescat et augeatur in cordibus eorum: scriptum quippe est, „*Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis.*“⁵

Caput IX.

De benedictionibus et exorcismis.

Clementissimus rerum omnium creator Deus operibus manuum suarum saepius benedixisse legitur⁶, ut creaturis suis, maxime vero homini, fecunditatem, prosperitatem, copiam multorum bonorum impertiretur. Vult autem benedictionis suae efficaciam hac ratione manifestare, ut nempe homo intelligeret, id omne quod ipse est, ipsumque circumstat, e divina benedictionis virtute sibi obvenire. Atque hinc, ut in electum populum suum abundantiam bonorum temporalium et spiritualium Deus infunderet, cunctique recordarentur ac conspicerent omnia illa dona non nisi Domino ipsi in acceptis referenda esse, sacerdotibus a se constitutis potestatem ac praecipuum dedit benedicendi nomine suq filii Israel⁷.

¹ Cap. 98, de sent. excomm. a. c. ep. et reg. in Nolana. 19 iulii 1619. (apud Barbosa in iur. ecc. lib. II, cap. 10 n. 40).

² Bened. XIV const. *Detestabilem*, [die 10 nov.] anno 1759. Cf. etiam cap. 2, de haeret. in VI.

³ Eccli. VII, 40.

⁴ Gen. I, 22, 26: IX, 1.

⁵ Num. VI, 23 seq.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, de ref., cap. 18; cf. etiam cap. 1, de sepult., cap. 10, de sepult. in VI.

² Sub. tit. de exeq.

Etiam in nova lege sacerdotem oportet benedicere. Divinorum namque beneficiorum fons non est oclusus, sed in eo plenissime patefactus, per quem Deus omnia nobis donavit¹, et qui in caelum ascendens, apostolis, et in iis universae ecclesiae, elevatis manibus suis, benedixit². Nos autem in hoc vocati sumus, ut benedictionem haereditate possideamus³.

Etenim Christus dominus, in plenitudine potestatis spiritualis, quam dedit ecclesiae suae, contulit ei auctoritatem benedicendi tum hominibus, tum creaturis aliis, quae in hominis ipsius usum et utilitatem datae sunt, ut invocata divina benignitate et clementia, per merita passionis suae omnigenae bonis a Deo implerentur. Propterea benedictio fit per sanctae crucis signum, quia divina beneficia per mortis Christi merita nobis contingunt: benedictionis autem ipsius vis non in ritu ipso, sed in eo est, quod Deus precibus ecclesiae, dilectissimae Christi sponsae, rogatus, creaturae bonum illud concedat, quod eidem ecclesiae apprecatur. Uti enim scribit sanctus Petrus Damiani, „sacerdos Dominum super hominem verbis invocat, sed ipse super eum Dominus benedictionem efficaciter format.“⁴ Apostolus autem de benedictione omnis generis ciborum ait: „Sanctificatur enim per verbum Dei et orationem.“⁵

Danda opera est, ut benedictionum naturam et potestatem fideles rite intelligant, certoque sibi persuadeant plurimi eas faciendas, magnoque in honore esse oportere. Id vero tum dignitas et sanctitas ecclesiae, cuius nomine benedictio a Deo petitur, tum operatio divina concedens petatum effectum, tum denique ipsum quod benedictione impetratur salutare beneficium satis edicit. Excitetur itaque et augeatur in fidelibus sincerae pietatis desiderium advocandi in seipsos, in suas familias suasque res omnes, benedictiones divinas per benedictionem et appreciationem sacerdotia. Simul autem edoceantur de obsequio ac veneratione, qua tractandae sunt personae ac res divino cultui sacratae per peculiarem illam benedictionem, quae constitutiva passim dici consuevit, quia persona vel res in ordinem sacrorum transfertur, et in eo permanet. Neque omittent parochi, fideles eisdem instruere, quantopere conveniens sit ac deceat, ut hoc benedictionum genere ecclesia ab usibus profanis segreget ac meritum Christi virtute nobilitet, quae ministerio sacro inserviunt ac mancipantur.

Ne quando ministri sacri in impertienda benedictione a Deo petant quae haud potenda sunt, vel aliqua alia ratione deflectant a natura, sanctitate et fine benedictionis, ecclesia certas formulas ac caeremonias proponit ac praescribit, quae in benedictionibus dandis servandae sunt. Quamobrem ministri sacri iis dumtaxat formulis utantur, quae in missali, in rituali Romano, in pontificali leguntur, vel alias a sacra rituum congregatione aut a sede apostolica approbatae fuerunt. Praeceptis induti sint vestibus, et reliquis accurate servent liturgicas de benedictionibus ordinationes. Maxime sibi cavebunt, ne ecclesiasticas benedictiones quocumque praetextu ad alios fines adhibeant, quam ad quos ab ecclesia institutae sunt, et ne imprudenti carum usu semham institutionem despectui

exponant, aut superstitionis vel inhonesti lucri fama commaculent.

Cavebunt etiam sacerdotes, ut sine facultatis suae non excedant, cum quaedam sint benedictiones, quae communi iure et usu ecclesiae a presbyteris concedi possunt, quaedam verb a solis episcopis, nisi competente auctoritate aliis sacerdotibus facultas committatur; facultatis, quam forte obtinuerunt, ambitum ac tenorem strictissime observent.

Christi potestatem in daemone, quem in cruce ipse vicit ac debellavit, ecclesia, Christi sponsa, vel solo crucis signo, contra eundem humani generis hostem exercet. Ad daemoneum fraudes superandas aptissime conducunt benedictiones. Verum ecclesiastico etiam instituto inductum est, ut benedictiones quaedam simpliciter exorcismis non fiant; quibus videlicet vel daemon expellatur, vel impediatur quominus creaturas benedicendas obideat, et in damnum salutis et incoluntatis nostrae iis rebus abutatur. Sacerdos, qui facultatem habet rem illam benedicendi, poterit eo in casu et exorcismos adhibere.

Non licet tamen simplici sacerdoti exorcismo adiurare personas, quae a diabolo obsessae reputantur, nisi obtenta ab episcopo licentia. Nullus certe est alius actus, in quo ecclesia acceptam a Christo contra daemoneum auctoritatem visibilibus ostendit, nisi cum illum, per exorcismum rite adhibitum, ab energumeni corpore depellit. Sed quoniam quo nequior est antiquus serpens, eo maiores timendae sunt fraudes: et quo occultiores sunt daemoneum operationes, eo magis cavendum est, ne eius effectus existimetur quod morbo vel phantasiarum motibus quandoque adscribendum est: idcirco exorcismi eiusmodi non nisi postquam res per episcopum examinata fuit, permitti poterunt. Parochus, exorcismi instituendi venia accepta, fide firma ac vehementi, oratione ac ieiunio, nec non conscientiae ab omni sorde emundatione, ita se praeparare satagat, daemone, Christi nomine, expellendo ac fugando, ut corporum animarumque nostrarum insidiator nihil inveniat, quod sibi vindicare possit vel Christi ministro improperare. Memor ait verbi Domini, discipulos non potuisse daemoneum sicere „propter incredulitatem, et esse genus, quod non vincitur, nisi per orationem et ieiunium“⁶.

Commendamus tandem parochis, ut sedulo invigilent, ne commissi sibi fideles, quocumque in eventu aut afflictione, vel superstitionis impiisque ritibus, in quibus daemoneum opera intervenit, indulgeant, vel ad divinationum commenta, prava sortilegia aliasque vanas ac stolidas artes recursum habeant. Illos autem constanter doceant de infinita Dei erga homines benignitate, deque summa quam ipse gerit rerum omnium providentia, ut implorata divini auxilii manu assistente, omnem spem in Deo reponant. Nam „admirandum nostrum in nomine Domini, qui fecit caelum et terram“⁷.

TITULUS VI

De pietate et caritate christiana.

Caput I.

De morum sanctimoniam promovenda in populo.

Solemnibus aeque ac suavissimis verbis morum sanctimoniam christianorum propriam apostolus Paulus ad Titum scribens expressit, cum ait⁸: „Apparuit... gratia Dei salvatoris nostri omnibus

¹ Rom. VIII, 32.

² Luc. XXIV, 50 seq.

³ 1 Petr. III, 9.

⁴ *Epist. ad civem Florentinam*, opusculum XXX, cap. 2, [opp. ed. Migne, II, 596 C].

⁵ 1 Tim. IV, 5.

⁶ Matth. XVII, 20.

⁷ Ps. CXXXIII, 6.

⁸ Tit. II, 11-5.

hominibus, erudians nos, ut abnegantes impietatem A et saecularia desideria, sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem et adventum gloriae magni Dei et salvatoris nostri Iesu Christi; qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum." Haec ipsa porro verba adinstar normae proponuntur animarum pastoribus, iuxta quam commissio sibi populo a vitulis retrahendo et in christianas virtutes adducendo contendat ac allaborent; equidem unicuique eorum dictum esse reputandum est quod idem apostolus subdit. „*Haec loquere, et exhortare, et argue cum omni imperio.*“

Humiles ex intimo corde persolvimus gratiarum actiones bonorum omnium largitori, cuius misericordia, ampla virtutum exempla inter carissimos nostros in Christo filios non desunt. Multos namque conspicimus, qui christianae fidei et caritatis spiritu animati, Christi bonum diffundunt odorem; quod sane vehementer nos recreat in multis maximisque muneris nostri curis et difficultatibus. At probe etiam novimus sine intermissione nobis invigilandum esse, ut virtus ipsa conservetur, fovetur, augeatur; vitia autem constantissime arceantur, removeantur, extirpentur. „*Adversarius enim noster diabolus, tanquam leo rugiens, circuit quaerens quem devoret.*“ Qui autem illi non resistunt fortes in fide, prouti praecipit princeps apostolorum¹, passionibus et tentationibus facile abripiuntur. Atque utinam id nostris curis laboribusque consequi possemus, ut in hac gregis dominici parte ii penitus decessent, qui ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei²; utinam dilectos omnes in Domino filios spiritu vivere, spiritu et ambulare cernere possemus³. Et quoniam id maxime dependet ex ardenti zelo assiduaque operositate sacerdotum, eorum praesertim qui parochiis praesunt; etiam atque etiam obtestamur nostros omnes cooperatores, ut in honestate morum christianaeque vitae disciplina promovenda in populo, lubentissime ac studiosissime seipsos impendant ac superimpendant.

Impietas sane turpis atque infanda blasphemia est qua nihil horribilius, inquit sanctus Hieronymus⁴, quis ponit os suum in excelsum. Licet autem scelus istud tam atrox provinciae huius populus, Dei operante gratia, merita detestatione prosequatur, non possumus tamen contra illud vocem non attollere in hac synodo, ut, si qui sunt in divinis laudibus muti, in blasphemis autem ac maledictis faciles ac prompti, de maximo quo rei fiunt crimine commoneantur, et ab eodem emendentur. Ac certe si rite omnes perspectam habeant sum- D mam, quae divino nomini debetur, venerationem quis unquam in illud lingua peccent, iugiter labia suis divinam maiestatem colent et glorificabunt.

Sed et aliud vehementissime insectamur vitiorum genus, quod per saecularia desideria enuntiat, effraenatam nempe rerum materialium ac voluptatum sensualium libidinem, quae aetate praesertim nostra tantopere invalescit ac malorum fere omnium, quae sacrae civilemque republicam funestant, causa est et origo. Passim namque videre est homines, qui omnem de religiosi officii sollicitudinem abicientes, hoc unum solemne habent ut divitias colligant et cumulent, ut vestibus ac

supellectili luxum immoderatum efferant, ut id quod sensus delectat unico quaerant. Inde autem sponte sua dimanant tum quidem fraudes, usurae, latrocinia; tum vero crapulae, ebrietates, impudicitiae, tum denique adulteria, lenocinia, fornicationes. Ingemiscimus animo ac dolore conficimur, recogitantes inter ipsos ecclesiae filios, pastoralis nostrae curae conceditos, vitia haec foedissima reperiri ac radices enixe excitamus, ut in his propulsandis nunquam satis multam operam se posuisse reputent, ac tum publicis sermonibus, tum privatis hortationibus, tum occasione administrationis sacramenti poenitentiae, apostolica fortitudine in illa clament ac depraedient.

In mentem fidelium revocent vitia carnis ea esse, ob quae Sodoma et Gomorra deletae, et ira Dei venit in filios diffidentiae⁵. Saepius vero recolenda proponant altissima illa Pauli verba. „*Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? ... An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.*“⁶ Porro neque ebriosis regnum Dei possidebunt, ut idem apostolus scribit⁷. Constantiter itaque inclamandum in terribimum hoc ebriositatis vitium, quod tantam rationali naturae iniuriam irrogat, hominem a suo statu devicit, in brutorum conditionem illum redigens, ac tot mala, tot aerumnas, tot peccata secum fert. „*Radix autem omnium malorum est cupiditas; quam quidam appetentes erraverunt a fide, et incurrerunt se doloribus multis.*“⁸ ea scilicet cupiditas quae divitiarum abundantiam, vitae huius commoda, sensualia gaudia et oblectamenta infructu desiderio optat et quaerit, quaeque hominem mergit in interitum et perditionem. Edisserant ministri sacri, quantopere dedeant eos, qui regenerati sunt „*in spem vitam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in haereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem, conservatam in cordis*“⁹, terrenis iis vilissimisque desideriis abduci. Non desistant christianae modestiae laudes texere, mortificationis necessitatem urgere, spiritualium deliciarum super corporales praestantiam enarrare, terrenarum omnium rerum contemptum edocere. Praecipiant vero divitibus „*non sublimis sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (qui praestat nobis omnia abunde ad fructum) bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam*“¹⁰.

Cum memorata haec vitia a christiano populo abesse contigerit, Deus, qui dives est in misericordia, efficiet ut opera bona in fidelibus abundant, ac Spiritus sanctus in ipsis uberrime fructificet. „*Fructus autem spiritus est, inquit Paulus¹¹, caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas;*“ quae virtutes omnes promovendae omni studio sunt in christiano populo. Beatus enim est populus, in quo illae splendescunt. Confessariis insuper commendamus, ut peculiarem plane curam adhibeant in iisdem

¹ I Petr. V. 8-9.

² Eph. IV. 17 seq.

³ Gal. V. 25.

⁴ In Isaii. lib. VII. cap. 18, [opp., ed. Migne, IV, 247C].

CONCIL. ULTRAIECTENSE, TOMUS XLVIII.

⁵ Eph. V. 6.

⁶ I Cor. VI. 15, 19, 20.

⁷ I Cor. VI. 10.

⁸ I Tim. VI. 10.

⁹ I Petr. I. 3-4.

¹⁰ I Tim. VI. 17-9.

¹¹ Gal. V. 22 seq.

virtutibus excolendis nutriendisque, in iis, qui di-
vinis gratis uberiori copia donati eisque fideliter
respondentes, a mortalibus peccatis immunes vivunt,
ac spem non dubiam praebent magis semper ma-
gisque in perfectionis viam esse progressuros.

Illud quidem primo loco ponitur et commen-
datur super omnia, ut caritatem habeamus, „quod
est vinculum perfectionis.“¹ Longe ergo sint a
fidelibus nostris iurgia et iniustitiae, odia et ini-
micitiae, sed omnes mutua dilectione iungantur,
supportantes invicem, et donantes sibi metipsis, si
quis adversus aliquem habet querelam. Etenim
„si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et cari-
tas eius in nobis perfecta est... Qui vero non dili-
git fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt,
quomodo potest diligere?“²

Caritas patiens est,³ atque ideo disiuncta ab
ea non erit christiana patientia. Si proinde cari-
tas vigeat inter fideles nostros, cernere etiam eos-
dem erit huius peregrinationis calamitates et aff-
lictiones, aequo fortique animo, pro Deo et in
expiationem peccatorum tolerare, quod verae vir-
tutis indicium est apertissimum. Quapropter de-
monstrandum ipsis erit, cum tangit nos manus
Domini, minime id hostiliter facere Dominum,
verum percutiendo sanare, et plagam a Deo veni-
entem esse medicinam.⁴ Tum vero verba Petri
ingeminanda: „Humiliamini sub potenti manu Dei,
ut vos exaltet in tempore visitationis: omnem solli-
citudinem vestram proicietes in eum, quoniam ipsi
cura est de vobis;“⁵ ac insuper: „communicantes Christi
passionibus gaudete, ut et in revelatione gloriae eius
gaudeatis exultantes.“⁶ Testis porro est apostolus
Paulus, quod „omnes, qui pie volunt vivere in Christo
Iesu, persecutionem patientur.“⁷

Pietatem in Deum fovebunt assidue omnes, qui
in nostris dioecesibus sacerdotali ministerio fun-
guntur: ubi enim religiosa pietas regnat, ibi vitio-
rum corruptio non praevalet. Iam vero sincera
pietas, qualis exigitur in iis qui pretioso Christi
sanguine redempti sunt, nutritur et servatur oratione
constanti, qua rursus nullum aptius ac efficacius
medium ad vitia fuganda, ad tentationum pericula
superanda, ad divina beneficia consequenda. De
christianae orationis utilitate et necessitate saepe
verba faciant parochi et confessarii, Domini prae-
ceptum commemorantes: „Oportet semper orare et
nunquam deficere.“⁸ „Petite et accipietis, ut gaudium
vestrum sit plenum.“⁹

Arduum non erit animarum curatori, moribus
fidelium a corruptela praeservandis incumbere, ac
populum Domino exhibere sectatorem bonorum
operum, si spiritus pietatis, religionis sanctique
amoris et timoris Dei in ipsis familiis dominetur
et filiorum educationem regat. Dolendum sane
quosdam aliquando exstare parentes, qui vel ex
ignorantia, vel ex socordia, vel ex perversitate, id
quidem curant ut profanis cognitionibus filii im-
buantur, ita ut mundo placere possint, nullatenus
autem solliciti sunt ut erudiantur de eo quod
unum est necessarium ad placendum Deo. Certo
terra ista deserta et inaquosa non nisi tribulos et
spinas germinare potest. Pastores itaque non ces-
sent monere patres matresque familias de gra-
vissimo quo obstringuntur officio inserendi mature

in filiorum cordibus virtutis christianae amorem
eosque educandi „in disciplina et correptione Do-
mini.“¹⁰ Edoceant praeterea ipsos, qui familiae
praesunt, media ad christianam disciplinam in fa-
miliis conservandam accommodata, et ut eadem
adhibeantur invigilent. Illud inculcent praecipuis
parentibus, ut non modo hortando ac docendo
in virtutis viam filios adducant, sed et exemplis
potissimum illis normam ostendant regulamque
vivendi. Incredibile dictu est quantam habeant
vim exempla parentum: bonis moribus familia uni-
versa sine dubio splendet, si parentes ipsi
practice exequantur christiana officia, de quibus
filios edocuerunt.

Restat, ut fideles ipsos nostros paterne mo-
neamus ac per Christi passionem adiuremus, ut
non iuxta veterem hominem ambulent, qui cor-
rumpitur secundum desideria erroris, sed iuxta
novum, „qui secundum Deum creatus est in iustitia
et sanctitate veritatis.“¹¹ Meminerint immensa Dei
in homines beneficia, atque ex iis intelligant quem
amorem ac pietatem, quam obedientiam ac vene-
rationem ei praestare oporteat, qua spe ac fiducia
illum invocare. Meminerint ac meditentur bene-
ficium praesertim summum atque inenarrabile
redemptionis humanae, quo clementissimus Deus
parensque noster eximiam in nos benignitatem
cumulatam illustravit: maxima ac pretiosa pro-
missa nobis donans, ut per haec efficiamur divinae
consortes naturae, fugientes eius, quae in mundo
est, concupiscentiae corruptionem.¹² Meminerint
demum verba illa Pauli: „Nunc vero liberati a
peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum ae-
ternum in sanctificationem, finem vero vitam aeter-
nam;“¹³ et: „Haec est voluntas Dei, sanctificatio
vestra.“¹⁴

Caput II

De festorum dierum sanctificatione.

Iam ab initio „benedixit Deus diei septimo, et
sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni
opere suo.“¹⁵ Postmodum vero in Sinai monte ad
Moysen loquens dixit: „Videte ut sabbatum meum
custodiatis... sanctum est enim vobis;“¹⁶ ac in
tabulis lapideis ipsi Moysi consignatis digito suo
inculpsit: „Memento ut diem sabbati sanctifices.“¹⁷
Cum enim ipsa naturae lex edoceat aliquid tempus
a creaturis impendendum esse creatori, religioso
cultu colendo, cumque alia ex parte facile accedere
posset, ut homines, vitae occupationibus detenti,
id praeterirent: Deus ipse unum in hebdomade
diem sibi sacrum suoque honori dicandum selegit
dicens: „Sex diebus facietis opus; in die septimo
sabbatum est, requies sancta Domino.“¹⁸

In ecclesia Christi dies sabbati cultus et cele-
britas translata fuit, auctoribus apostolis, in pri-
mam ipsius hebdomadae diem, tum quod in ea Do-
minus resurrexerit, unde et dominica dicta est,
tum quod Spiritus sanctus apostolis ea die datus
fuerit ad renovandam faciem terrae. Dominicae
autem diei alia festa accesserunt, tum ad recolenda
per annum religionis nostrae mysteria gratiasque
Deo agendas pro maximis suae caritatis beneficiis,
tum in memoriam et honorem beatissimae Mariae

¹ Col. III, 14.

² Ib. V, 18.

³ I Ioan. IV, 19, 20.

⁴ I Cor. XIII, 4.

⁵ Cat. Rom., de orat. dominica, § 1, n. 21.

⁶ I Petr. V, 6-7, et IV, 13.

⁷ II Tim. III, 12.

⁸ Luc. XVIII, 1; Ioan. XVI, 24.

¹⁰ Eph. VI, 4.

¹¹ Eph. IV, 22, 24.

¹² II Petr. I, 4.

¹³ Rom. VI, 22.

¹⁴ I Theos. IV, 3.

¹⁵ Gen. II, 3.

¹⁶ Exod. XXXI, 13 seq.

¹⁷ Exod. XX, 8, coll. XXXI, 18.

¹⁸ Exod. XXXI, 13.

virginis, sanctorum apostolorum ac martyrum aliorumque coelitus cum Christo regnantium. Festis proinde huiusmodi ac dominicis diebus, cessandum est ab opere mundano, ut liberius ad ecclesiam ire, psalmis et hymnis et canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriam sanctorum communicare, ad imitationem eorum assurgere, eloquiis divinis intendere, elemosinas indigentibus mittere valeat christianus¹.

Quo loco sit religio sive apud singulos homines, sive apud nationes, ex observantia dierum festorum, indubitata quadam ratione intelligi potest. Aevum nostrum, rerum labilium cultui adeo intentum, festos dies spernit, atque hinc perversi mores et inducuntur et foventur. Non sine cordis amaritudine conspiciuntur pestem hanc violationis et profanationis festorum nostras quoque regiones invadere ac ruinas in dies maiores catholicae pietati minari. Itaque fideles nostros omnes monemus vehementissime, ut a tanto scelere abhorreant, ac, Dei ecclesiaeque vocem audientes, dominicis aliisque festis diebus sancte pieque observandis sedulo incumbant; memores, quod sicuti divinae benedictiones promissae sunt his qui festa sanctificant², ita divinae ultionis maledictiones reservantur in sacrilegam festos dies profanantium impietatem³. Peculiari vero ratione verba nostra dirigimus patribus-familias, ut domesticorum suorum hanc praepriam curam habeant, quod festos dies, uti par est, sanctificent; nec non officiorum possessoribus ac directoribus, ut operarios, quos sub potestate habent, non modo ab hoc praepcepto observando nullatenus impediunt, sed hortationibus etiam et exemplo ad illud implendum excitent. Provocamus etiam atque obtestamur toto corde optimates, magistratus et eos omnes, qui eminentiori loco in societate sunt, ut, quoniam maximam vim habent, hac praesertim in re, ipsorum exempla, dierum festorum sanctificationem religiosissime observent.

Cum praepcepti huius finis sit, ut homo vacet rebus divinis, postulat in primis festorum sanctificatio, ut ab operibus, ut aiunt, servilibus quisque prorsus abtineat: etenim talia illa sunt, ut mentem a divino cultu abtrahant. Quodsi ad aliquod istiusmodi opus praestandum necessitas aliquando cogat, prout praesertim tempore frugum colligendarum contingere potest, venia ab ordinario, aut a parochio, qui auctoritatem per eum acceperit, petenda est, ne quisque imperitus iudicium in propria causa de necessitatis casu ferat, dum reapse necessitas non urget⁴.

At si religionis officia Domino diebus festis tribuenda omne servilis operis genus prohibendum exegerunt, multo magis his ipsis diebus, peccatis vitandis intendendum est, quae non modo animum a divinarum rerum studio avocant, sed nos a Dei amore prorsus seiungunt⁵. Maximus proinde est animi nostri dolor, cum videmus ebrietatibus ac luxuriis (multo magis quam servilibus operibus dies Domini deturpari. Excessus istos totis viribus a populo propulsandos et arcendos parochi curent, et contra abusus, quos forte in parochia invaluisse contigerit, inclamare non cessent. Doceant vero, non vetari quidem die festo animi relaxationes ad vires praesertim reficiendas; at honestas illas esse oportere, et quae nullam peccandi occasionem aut periculum includant; primam vero sollicitudinem

¹ Nicol. I, *In resp. ad Bulg.*, n. 11. [*Patr. lat.*, ed. Migne, CXIX, 985 B].

² Deut. XVI, 15.

³ Num. XV, 32 seqq. et II Esdr., cap. XIII.

⁴ Bened. XIV, *Instr.* 65, n. 24.

⁵ Cat. Rom., de III praec. decal., n. 31.

A de Deo pie colendo, oratione et gratiarum actione honorando, esse debere.

Vehementer sane reprobanda est desidiosa eorum, qui ad otium et ad delicias dies Domine consecratos sibi praesto esse reputant: neque enim intelligunt homines isti quae et quanta sint ea, quibus christiani diebus festis exercere se debent, ut sanctificent eos. Explicite in primis sanctione¹ ecclesia praecipit, ut fideles his diebus, sincera pieque animi attentione, sacrosancto missae sacrificio interesse non omittant, monetque ut frequenter, saltem diebus dominicis et maioribus festis, ad suas parochias accedant². Cuius praepcepti observantiam parochi inculcantes, in mentem fidelium revocabant, gravi culpa illos se reos facere posse, qui vel per notabilem missae partem non adsunt, vel non eo quo oportet modo augustissimo huic mysterio assistunt.

Ad ecclesiae mentem, in aliis adhuc piis actionibus transigendum est dierum festorum tempus, quod Deo eiusque cultui debetur. Attente diligentique verbi divini praedicatio audienda, cum et illam ex antiquissima ecclesiae disciplina sacrificio missae iunctam esse et ad cultum divinum pertinere competentum sit, et per eandem fideles, divinas iustificationes edocti, illud etiam consequantur, ut ex toto corde custodiant legem Domini. Quocirca parochi omni opportuniore medio satagent abrogandum penitus, sicubi inolevit, abueum illum intolerabilem, ab ecclesia egrediendi eo tempore quo concio vel instructio inter missae celebrationem habetur. Nihil quippe tam indignum christiano, quam Christi verba contemnere, aut etiam negligenter audire³. Parochi praeterea est crebro monere et hortari fideles, ut diebus festis in christianae doctrinae rudimentis ac praepceptis vel percipiendis vel revolvendis assidue versentur; ut occasione eorundem festorum confessionis et sanctae eucharistiae sacramenta frequentent, cum nihil opportunius aut melius christianis hominibus fieri possit; ut opera etiam misericordiae exercent, de quibus scriptum est⁴: „Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem haec est: visitare pupillos et viduas in tribulationibus eorum.“ ut praeterea demum divinis etiam officiis pomeridianis, aliqui saltem e singulis familiis alternatim accedant, dum alii, qui id non possunt, domi orantes, non negligunt Deo solvere votum ac reddere pensum servitutis⁵.

Ad augendam divinarum officiorum frequentationem, parochi studiosissime curabunt, ut pii fidelium affectus erga illa magis magisque inflammentur, tum debita dignitate ac devotione mysteria ipsa sacra peragentes; tum domum orationis, pro rerum conditione, propensiori cura et ampliori cultu adornantes⁶; tum quoque caventes, ne nimia eorundem officiorum prolixitate fideles ipsos fatigent. Quoniam vero refert maxime divinarum officiorum celebrationem recto modo dispositam esse, parochi officia tam matutina quam pomeridiana his horis celebrari curabunt, quae parochianorum commode magis conveniant. Sufficiens quoque relinquunt temporis intervallum inter missam matutinam et sacrum solemne, ut fideles commode vices alternare possint. Semper autem divina omnia officia his praecise horis, quibus praestitutum fuit, exordiantur.

Quantopere animae atque etiam corporis necessitatibus et utilitatibus festorum dierum institutio

¹ De consecr., dist. I, cap. Missae, et cap. Omnes fideles etc.

² Conc. Trid., sess. XXII, decr. de obs. et vit. in celeb. missae.

³ Cat. Rom., de III dec. praec., n. 35.

⁴ Luc. I, 97.

⁵ August., *Sermo 251 de tempore*, [opp. ed. Bened., V, append. 467 D].

⁶ S. Leo Magnus, *Sermo 3 de quadrag.*, [opp. ed. Baller., I, 158].

consentanea sit, sacerdotes non praetermittant ex-
planare, cum de eorundem sanctificatione populo
sermonem habeant. Magnae proinde temeritatis
iudicium esse ostendant huius praeepti legem re-
cusare, cum praesertim Deus non labores nobis per
illud imponat, quos vel difficillimos eius causa sus-
cipere deberemus, sed quietos et a terrenis curis
liberos illis diebus nos esse iubeat¹: ut scilicet,
quantum in hac vita conceditur, sabbatum illud
aeternum, de quo apostolus ad Hebraeos disserit²,
praecipiamus, ac pignus eiusdem iam in terris
recipiamus. Quare iis etiam eiusdem apostoli verbis
hortandi erunt fideles et a pastore incitandi:
„Festinemus ingredi in illam requiem.“³

Caput III.

De ieiunii et abstinentionis praeepto.

Christianae morum sanctitati haud exigua incre-
menta accedunt ex ieiuniorum atque abstinentionis
disciplina. Per eam namque caro crucifigitur cum
vitiis et concupiscentiis eius, mens ad orationem
rerumque coelestium contemplationem expeditior
redditur, Deo pro admisis peccatis satisfacimus, et
eius clementiae favores ab ipso impetramus. Prop-
terea ecclesiae Deo gratias agit, qui corporali ieiunio
vitia comprimit, mentem elevat, virtutem largitur
et praemia⁴; illumque supplex invocat, qui et iustis
praemia meritorum, et peccatoribus per ieiunium,
veniam praebet⁵. Ieiunium sane est, per quod tot
beneficia concessa a Deo fulsae in sacris litteris
legimus; quod sancti viri nullo non tempore fre-
quentarunt; quod ipso suo exemplo sacravit ac
sanxit dominus noster Iesus Christus. Qui, ut
inquit Basilus, cum per ieiunium carnem, quam pro
nobis assumpsit, munivisset, sic in ipso diaboli in-
sultus sustinuit, quo et nos erudiret, ut per ieiunium
ungamus ac exerceamus nos ipsos ad certamina in
tentationibus⁶.

Inde ab exordio in ecclesia introducta est ieiunii
praxis piissimeque servata; accesserunt vero eccle-
siasticae sanctiones, ne tepescens fervore, minor
esset in ea sectanda fidelium sollicitudo. Tridentini
patres maxima instantia pastoribus omnibus praeci-
piunt, omni diligentia uti, ut fideles iis praecipue
ecclesiasticis legibus sint obsequentes, „quae ad
mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus
et ieiunia“⁷. Quod gravissimum Tridentinae synodi
monitum prae oculis habentes, parochos, conciona-
tores, confessarios enixe obtestamur, ut fidelibus
saepe saepius commendent ieiunii necessitatem et
utilitatem, eosque edoceant quantum sit crimen, legi
ecclesiae, ieiunium aut abstinentionem statutis diebus
praecipienti, obedientiam detrectare. De antiquo
praeepti ipsius rigore plurimum temperavit plae
matris benignitas ob temporum iniquitatem homi-
numque imbecillitatem: sed id ipsum obediendi
debitum adauget. Ingemiscere proinde cogimur, tot
reperiri aetate nostra huius praeepti transgressores,
et qui illud ludibrio etiam habere non verentur.
Singulos nostros in Christo filios in visceribus pa-
ternae caritatis, qua illos amantissime complectimur,
instanter rogamus, ut, ad meritum etiam obedientiae
lucrandum et in propriae fidei manifestationem,
obligationi isti ieiuniorum atque abstinentionis eccle-
siasticae numquam non exactissime satisfaciant.

Non omittant animarum curatores die dominico,
qui ieiunia in hebdomada recurrentia antecedit, po-
pulum de eisdem praemonere. Cum vero agitur de
ieiuniis quatuor anni temporum, quae ex vetustissimo
ecclesiae more indicantur, ut Deus ecclesiae suae
concedere dignetur sacrorum ministros, qui ad eius
gloriam animarumque salutem, uti par est, promo-
vendam apti sint; id in fidelium mentes interdum
revoceat, quo maiori etiam pietate ieiunia ipsa sus-
cipiant et observent. Parochi praeterea erit distincte
explicare in quo ieiunii ipsius obligatio consistit;
tum scilicet id quod respicit unicam in die co-
mestionem, tum etiam id quod refertur ad ab-
stinentionem a cibis vetitis⁸.

Quoniam ecclesia eo suavissimo spiritu filios suos
regit, qui scit compati infirmitatibus nostris, quosdam
ex iusta causa a lege ieiunii eximit, quos aut aetas
incurvat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat⁹.
Iudicium vero de legitima causa dispensationis, prouti
etiam dispensationis ipsius indultum, concedere, ad
ordinarium spectat. Qua in re parochi vigilabunt,
ne sine causae gravitate petitiones fiant, neve medici,
quorum consilium praerquiri debet, plus aequo
faciles se praebent attestationibus dispensationum
tradendis. Eos in omni prudentia et caritate mone-
bunt, ut, cum ipsis perpendendum proponit sanctus
Carolus Borromaeus¹⁰, „meminerint, ita suarum esse
partium corporis incolumitati prospicere, ut non
obliviscantur potiore haberi debere animarum
salutem. Quapropter caveant diligenter, ne alienae
culpa participant, nimia facilitate sua, in fide
facienda necessitatis utendi cibis vetitis“.

Qui ab alterutra tantum legis ieiunii parte dis-
pensati fuerunt, vel nimirum a sola obligatione
unicae comestionis, vel a sola obligatione abstinendi
ab esu carniarum, sedulo docendi sunt, ne existiment,
se eo ipso ab alia quoque legis eiusdem parte
dispensatos esse¹¹. Omnes vero qui dispensationem
obtinuerunt cavere insuper debent, ne in dispen-
sationis usu scandalum aliquod proximo ingerant,
ac memores praeterea esse, debitum ipsis incum-
bere, ut aliis bonis operibus abundantius vacent;
nam, prouti scribit sanctus Caesarius Arelatensis:
„Pro eo tamen, quod quis non potest ieiunare,
amplius debet erogare pauperibus, ut peccata,
quae non potest ieiunando curare, possit eleemo-
synas dando redimere.“¹²

Disciplinam abstinentionis a carnibus, quae ex-
presse praecipitur singulis feriis sextis, in memoriam
dominicae passionis, et pro locorum consuetudine
singulis etiam per annum sabbatis¹³, parochi omni
diligentia fovebunt ac nutriunt. Dum vero dolemus
non deesse qui hanc disciplinam facile negligunt,
cum gaudio maximo aspiciamus plures nostris in
dioecesis esse personas, quae non modo praes-
criptam abstinentionem observant, sed ipsum quoque
ieiunium diebus sabbatis et in vigiliis festorum
beatissimas virginis Deiparae peragunt. Qui mos
apprime laudabilis, cum animarum saluti saluber-
rimus sit, ac devotioni erga matrem Dei genitricem
maxime proficuum; ut maius semper inter fideles
incrementum capiat, pastorum solo commendatum
volumus. Atque ut eorum, qui illum retineant, fervor
augeatur, aliique etiam ad illum amplectendum
alliciantur; operam dabunt episcopi, ut peculiaris

¹ Cat. Rom., loc. sup. cit., n. 39.

² Hebr. IV.

³ Hebr. IV, 11; cf. etiam cat. Rom., loc. sup. cit., n. 28.

⁴ Praef. quadrag.

⁵ Orat. fer. IV, infra heb. IV quadrag.

⁶ Hom. I de ieiun., [opp., ed. Migne, III, 178 D].

⁷ Sess. XXV, decr. de delect. cib. etc.

⁸ Bened. XIV, const. Si fraternitas, [die 8 iulii anno 1744],
et const. Non ambigimus, [die 30 maii 1741].

⁹ Cap. 2, de observ. ieiun.; nec non Bened. XIV, Inst. 15.

¹⁰ Edict. super observ. quadrag., datum die 4 febr. 1681.

¹¹ Bened. XIV, Inst. 15.

¹² Hom. 2, [inter opp. a. Aug., ed. Bened. V, append.
pag. 202 B].

¹³ Cap. Concilium, de observatione ieiuniorum.

gratiarum spiritualium munera a saño domino nostro Romano pontifice obtineant, pro iis qui dictis diebus ieiunium servant.

Quoniam, docente sancto Leone, „non in sola abstinencia cibi stat nostri summa ieiunii, nec fructuose corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate revocetur, et ab obtreccionibus lingua cohibeatur;“¹ sollicitè monendi atque hortandi sunt fideles, in eo insistant atque admittantur, ut qui „affigendo carnem ab alimentis abstinent, sectando iustitiam a culpa ieiunent.“² Tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si vitia abhorreamus, si a peccati noxia abstinemus, si ab animae periculis caveamus, si in spiritu filiorum Dei iisdem intendamus. Hoc est quod inquit Paulus: „*Si secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*“³

Caput IV.

De missionibus et sacris exercitiis pro populo.

Et illi, qui in perfectiori statu viventis sese totos divini servitio devoverunt, necesse habent diu non manere, quin in sacro recessu vires suas reficiant ardoremque spirituales excitent: multo, profecto magis extraordinario aliquo stimulo, ad mores iuxta christianae vitae normam componendos, indigent, qui in mediis mundi illecebris ac periculis dies agunt. Experientia autem docet, ad vitia corrigenda, quae vel serpere incipiunt, vel nimis iam invaluerunt, nihil magis conferre quam sacram missionum salutare remedium. Quot homines, per acceptabile illud tempus, in virtutis tramite roborantur, quot vacillantes collapsas vires recuperant, quot longo peccatorum habitu depravati a letali somno evigilant, quot errantem circa fidem corda ad respicientiam adducuntur, quot scandala tolluntur, quot odia extinguuntur, quot vitia extirpantur! Magna namque est multitudo benedictionum et misericordiarum, quas clementissimus Dominus in diebus illis salutis immittit in populum suum. Atque hinc summi pontifices plus semel episcopos monitis excitant, ut pro dioecesis suis missiones indicerent, illasque ceu medium aptissimum ad fidei religionisque spiritum in populis augendum commendarent.⁴

Gratias Deo agere non cessamus pro indefessis laboribus, quibus animarum saluti incumbunt sacerdotes parochiali ministerio addicti in hac provincia: at simul ipsis omnibusque parochiarum rectoribus non possumus non maximopere commendare publica sacrarum missionum exercitia, eosque vehementissime hortari, ut oves sibi commissas hoc pabulo salutari identidem nutriendas satagant. Noscant itaque gratissimas semper futuras esse episcopo preces, quas ipsi mittent ad missionis instituendae facultatem obtinendam; meminerint autem, nos ipsorum conscientiam onerare, si id facere praetermittant, cum forte videant consuetas pastoralis curae media haudquaquam sufficere ingravescentibus malis propulsandis.

Auctoritati nostrae reservamus, motu etiam proprio missionarios accersere missionesque indicere, quotiescumque ad Dei gloriam et animarum salutem necessarium vel utile nobis visum fuerit. At non possumus sacerdotes non excitare, ut missionum ipsarum efficaciam ac progressum adiuvere ac promoveri allaborent. Hic vero debitum laudis praeconium libenter tribuimus iis tum regularibus tum

saecularibus vineae Domini operariis, qui arduos missionum labores omni diligentia amplectuntur. Sciant ipsi omnes, nos propensissimo animo, tum concedendo opportunas facultates, tum, prout adiuncta postulabunt, aliis quoque mediis, opem auxiliumque collaturos, ut praeclearissimum opus ipsi feliciter ad exitum ducant.

Accidit non raro, ut fideles laici, sive viri sive mulieres, exoptent in sacro recessu solitudinem se recipere, ut per dies aliquot, seiuncti ab hominum societate, divinarum rerum meditationibus piisque lectioibus instantes, conscientiam suam ab omni inquinamento peccati abluerent, vel spiritum fervoris in se renovare, aut de statu amplectendo decernere, vel alium in finem divinae benedictionis abundantiam implorare valeant. Percupimus vel maxime, ut iste spiritualium exercitiorum usus, qui tot inestimabiles fructus adiunctos habet, inter singulos fideles omni studio promoveatur, utque saepe per eum singuli in Christo filii antea vitae errores reparare ac semetipsos spiritu mentis renovare studeant. Rogamus itaque in Domino superiores praesertim regulares, ut, in quantum domorum suarum dispositio permittit, piis personis, quae exercitiis spiritualibus vacare cupiant, commoditatem praebeant ea sub perito duce ac moderatore instituendi; ut ita ipsi quoque cooperentur malis illis a populo nostro avertendis, de quibus propheta ait: „*Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde.*“⁵

Caput V.

De piis laicorum sodalitatibus.

Cum Christi fideles omnes, in spiritu unitatis coniuncti, eadem credentes, eadem sperantes, Dei gloriam proximique salutem et incolumitatem diligentes, in una veluti societate ac familia constitutos se agnoscant; eo ipso ad bonum in communi operandum, ac non ad suam tantum, sed ad communem ipsam utilitatem sollicitè curandam destinatos se esse sentiunt. Maxima vero alacritate ad omnigena pietatis et misericordiae opera exercenda, tum propriae sanctificationis, tum proximorum utilitatis promovendae causa, adducuntur, cum inter se mutuo consociati in sodalitates conveniunt, quo alter alteri incitamento et adiuvamini esse possit. Sodalitates proinde seu confraternitates singularem fecunditate in ecclesia omni tempore floruerunt, atque uberes ex eis fructus fideles constantissime perceperunt. Ideo etiam sancta mater ecclesia eadem confraternitates ab antiquissimis temporibus benignissime semper excepit et fovit; omnes per orbem episcopi illas magnopere commendant; Romani pontifices multis privilegiis ac indulgentiis easdem ditantur, atque ut salutaribus ordinationibus regerentur prospexerunt.

Gratissimum nobis est cernere in Provincia ista veterem sodalitatum laicorum splendorem iterum excitatum, atque non paucas illas esse in unaquoque dioecesi, quarum aliae sibi proponunt peculiari cultu honorare saenae nostrae religionis mysteria, in primis sacrosanctum altaris sacramentum; aliae finem habent implorandi beatissimae virginis Mariae protectionem aliorumque sanctorum in coelis regnantium opem; aliae pauperibus et infirmis auxiliantur, vel de honesta egenorum sepultura curam habent, aut suffragiis suis succurrunt animabus in purgatorio detentis, aut aliis indulgent piis operibus christianisque virtutibus excolendis. Ad amissim tamen observanda esse flagitamus quae de sodalitatibus ipsis ecclesiasticae sanctiones atque in primis con-

¹ Sermo 4 in quadrag., c. 2. [opp. ed. Baller., I. 157].

² Oratio in fer. II infra hebdom. II quadrag.

³ Rom. VIII, 13.

⁴ Bened. XIV, const. Gravissimum, 8 sept. 1745; Pius VI, const. Auctorem fidei, prop. 65; Pius IX, in litt. Singulari quidem, 17 martii 1856.

⁵ Ierem. XII, 11.

stitutio Clementis papae VIII¹, providentissime aponant, ut vel ipsa haec recte ordinata sodalitia oculis omnium veluti obiciant, in ecclesia catholica reapse impleri quod dilectus Domini discipulus ait: „Si in luce ambulamus, sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem.“¹

In singulis itaque civitatibus, oppidis vel aliis locis una dumtaxat eiusdem instituti et generis confraternitas institui potest; nulla vero in quibusvis ecclesiis, domibus vel oratoriis huius provinciae confraternitas erigatur, nisi de consensu ordinarii loci². Nec poterunt confraternitatum statuta in usum deduci, „nisi ea prius ab episcopo dioecesano examinata, et pro ratione loci approbata fuerint; quae nihilominus eiusdem episcopi decretis et moderationi et correctioni in omnibus semper subiecta remaneant.“³ Privilegia etiam, indulgentiae, facultates aliaeque spirituales gratiae et indulta huiusmodi favore sodalitatium, praevia recognitione ordinarii loci indigent⁴. Eleemosynae et alia oblata christianae caritatis subsidia iuxta modum et formam per ordinarium loci praescribendam excipi solum poterunt. Eleemosynae autem sic collectae „in reparationem et ornatum ecclesiarum . . . aut in alios pios usus, arbitrio . . . ordinariarum locorum respective, fideliter“ erogandae erunt, „ut omnes intelligant, coelestes ecclesiae thesauros, non quacustus aut alicuius lucris causa, sed pietatis et caritatis excitandae gratia ex apostolicae sedis benignitate Christi fidelibus aperiri.“⁵

Non modo confraternitates omnes auctoritati episcopi subiiciuntur, et supremo eius regimine moderandae sunt; verum ordinarii iuris quoque est, praesesse, vel per se vel per suum delegatum, sodalium conventibus, qui de rerum ad sodalium spectantium administratione adunantur⁶. Immo et quaevis confraternitas, erecta etiam in ecclesiis regularium exemptorum, ab episcopo visitari potest in iis, quae confraternitatis administrationem respiciunt⁷. A synodo autem Tridentina constitutum est⁸, teneri confraternitatis officiales de administratione bonorum sodalium ipsius episcopo, singulis annis, rationem reddere.

Ut sapientissimae hae dispositiones, per quas tot abusibus, qui in re sanctissima irrepere possunt, aditus praeccluditur, sedulo in effectum perducantur, ad parochos omnesque ecclesiarum rectores sermonem convertimus, quorum regimini subiicimus sodalitates in ipsorum ecclesiis institutas. Maximam in ipsis exquirimus sollicitudinem, ut statuta observentur, ut ipsi sodalibus prae luceant pietate et caritate, ut sodales diligentia et religione praesentent, ut confraternitatis festa congrua solemnitate celebrentur, ut cuncta sine animorum aemulatione procedant.

Et quoniam experientia docet, quanta sit saluberrima via, quam in parochias universas exercere natae sunt confraternitates, in quibus stans diebus et horis sodales, simul adunati, plas obeunt exercitationes, et parochi, vel directoris ab eo deputati, sacra instructione, divini verbi pabulo nutriuntur, quales sunt congregationes a beatissima Dei genitrice Maria et a sancta Familia nuncupatae, animarum curatores singularis divinae benedictionis praemio dignos se reddent, ubi erigendis eiusmodi confraternitatibus operam dabunt easque cunctis excellere facient christianae pietatis virtutibus. Id vero semper suis erga confraternitates curis efficere sibi pro-

ponant, ut vel ipsa haec recte ordinata sodalitia oculis omnium veluti obiciant, in ecclesia catholica reapse impleri quod dilectus Domini discipulus ait: „Si in luce ambulamus, sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem.“¹

Caput VI.

De institutis caritatis.

Catholica Christi ecclesia, quae in pauperibus aliisque miserabilibus personis divini sui sponsi personam agnoscit, sollicitam de ipsis planeque peculiarem curam constanter gessit, caritatem erga eosdem in filiis suis omnibus excitare nunquam desinit. Haec eiusdem ecclesiae pietas ac sollicitudo apprime fulget tum in erectione et fundatione aedium, quae destinatae sunt egenis, orphanis, senibus, aegrotis, peregrinantibus, surdo-mutis, mente captis, ceterisque corporali et spirituali solatio indigentibus, et quas, ubi primum a persecutionibus cessatum et pax rei christianae data fuit, magno numero apparuisse ecclesiae annales testantur; tum in mirabili illa abnegatione qua ipsius ecclesiae filii difficillimae saepeque ingratae illorum institutorum ministratiioni usque se devoverunt, dicentes cum apostolo: „Ego autem libentissime impendam, et superimpendam ipsi pro animabus vestris, licet plus vos diligens, minus diligar.“²

Pia maiorum traditio, exstantes hic illic ruinae, conservata aedificia, viis, agris nomina alte enarrant, quot catholicae beneficentiae institutis floruerint olim religiosissimae istae regiones. Sed quamvis temporum calamitate tot veneranda pietatis avorum monumenta perierint, munifica tamen catholicorum in egenos liberalitas et cleri atque religionarum congregationum zelus, semper antiquus semper novus, plura pauperibus hospitia resuscitanda curavit. Quod dum gratissimo animo cernimus, futurum esse speramus, ut coepto caritatis itinere pergatur. Atque eo maiori confidentia hanc spem fovemus, quo luculentius comperit habemus, fideles nostros, in ea, quae undique annuntiat, ipsorum in misericordiae opera largitate, paratissimos semper esse, pro suis quemque facultatibus, auxilia necessaria nobis conferre.

Parochis nominatim committimus, sollicitè diligenterque videant, ut in civitatibus aliisque locis, ubi vel nosocomia, vel orphanotrophia, vel gerontocomia, aut aliae similes catholicae pauperum aedes desiderantur, atque ubi collatis viribus fundari et construi queunt, pedetentim talia hospitia exurgant. Quodque maximi momenti est, in quantum fieri potest, praesentent, ut videlicet uterque sexus suum proprium hospitium habeat. Quodsi exigui proventus id efficere non sinant, aedificia ea ratione interiorum ordinentur, ut partes plane disiunctae utriusque sexui destinatae sint.

Caritatis institutis praepositi prospiciant sedulo, ut bona temporalia, fructus, redditus, obventiones, religiosa cura et parsimonia administrantur; ut aedes munditiae niteant, disciplina domus sancte servetur, incolis sive sanis sive aegrotantibus de necessariis omnibus debite convenienterque provideatur. Vigilent etiam ut orphanis ea, quae ipsos decet, in litteris instructione informantur; atque in honestis artibus instituantur, ex quarum exercitio vitae necessitatibus sibi possint quaecumque consulere.

Cum autem animarum immortalium salus terrenis quibuscumque commodis longe antecellat; idcirco ii omnes ad quos spectat auxilia spiritualia hospitium praestare, assiduo studio operam impendant oportet, ut domus illae religionis ac solidae pietatis cultura

¹ Const. Quaecumque, 7 decembris 1604, [coll. Lac. I, 446].

² Cit. const., § 2.

³ Cit. const., § 5.

⁴ Cit. const., § 7; cf. etiam conc. Trid., sess. XXI, de ref., cap. 9.

⁵ Cit. const., § 8.

⁶ S. congr. concil. in Troiana, 24 aug. 1709, et in Lancianen., 21 sept. 1710.

⁷ Bened. XIV, Inst. 106.

⁸ Sess. XXII, cap. 9.

¹ I Ioan. I, 7.

² II Cor. XII, 15.

florescant. Frequens sit catechetica instructio pueris A et puellis, in christianae vitae norma instituendis, tradita; omnes ad domum pertinentes ad poenitentiae et aënae eucharistiae sacramenta quam saepissime vocentur; exercitia spiritualia singulis annis in hospitiiis habenda plurimum commendamus. Hac et aliis quoque per annum occasionibus, confessarium extraordinarium ad eundem facultas fiat. Peculiari tandem cura studioque visitentur aegroti, sive in nosocomiis, sive in aliis hospitiiis, ne consolatione, qua in infirmitate ipsi egent, aut praesertim sacramentorum subsidio destituantur.

„*Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus!*“¹ Dominus quippe ait: „*Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.*“²

Caput VII.

De collectis quae ad pias causas fiunt.

Divinae caritati, quam Christus in mundum accendere venit, et Spiritus sanctus diffundit in cordibus nostris, hoc proprium est, ut, quo maior est temporalis auxilii necessitas ad proximorum inopiam sublevandam, ad Dei gloriam amplificandam, ad divini cultus decus provehendum, eo plus etiam beneficentiae, pietatis ac largitatis conferat. Ecclesia proinde, quae in terris militans, coelestibus rebus unice intendit, temporalia media, quibus in hac peregrinatione ad suam missionem exercendam opus habet, ex filiorum suorum liberalitate obtinuit semper ac sibi iugiter confidenterque pollicetur. Ac nunquam reapae defecissae eiusmodi caritatis officia in ecclesia catholica, ostendunt abunde maxima atque innumera opera, quae, pro Dei gloria et hominum salute, in ipsa constanter fiunt, inter continuas etiam quibus iactatur persecutiones. Etiam frequentius ipsi fideles pias oblationes ita faciunt, ut ecclesiae necessitatem praevenerint, non raro tamen, ubi maior est indigentia, ecclesia ipsa necessitates suas fidelibus pandens, illos ad subveniendum invitavit, et eorum, qui id sponte velint, oblationes recipit, non illarum vim aestimans, sed pietatem ex qua dimanant.

Istae elemosynarum collectiones, ad pias causas factae, nihil profecto habent quod non plane consentaneum sit religionis sanctitati, et nonnisi convenientissimum videri debet, filios in iuvamen accurrere matris in necessitate positae, o qua tot altioris ordinis bona recipiunt, et cui si quid offerunt, totum refunditur in ipsorum et aliorum fratrum utilitatem. Meritis itaque laudibus fideles nostros ornare gaudemus, qui religionis sensu egregie animati, illico ac de pia re collectam fieri noscunt, pro facultatibus respondere satagunt. Neque possumus eos non enixe hortari, ut in eiusmodi studio ac D alacritate opem ferendi piis operibus in unaquaque dioecesi ab episcopo propositis vel approbatis, magis semper ac magis inflammentur, cum aliunde sufficientia media ad ipsa illa opera praestanda dioecesis nostris non suppetant.

Sollicita cura erga pauperes, quos semper habemus nobiscum, quosque omni ope iuvandos redemptoris praeceptis et exemplis edocti sumus, speciali ratione nos urget, ut fidelibus nostris primo loco illas commendemus collectas, quae pro egenis per annum fiunt, quaeque pro institutis a christiana caritate erectis subinde instituuntur. Misericordiae viscera induant filii nostri in Christo, ad inopum fratrum miseras erigendas, ac divites praesertim meminerint, divitias a Domino dari, eiusque volun-

tatem esse, ut ex superfluis debita elemosynae pauperibus erogentur. Prae oculis etiam habeant, pauperes coeli ianitores constitutos esse ab ipso Domino, cum ait¹: „*Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.*“ Parochi vigilantem operam adhibeant, ut bona, ad succurrendum indigentibus oblata, religiosa diligentia administrentur, et in distributione observetur quod elemosynarum dispensatoribus proponit sanctus Gregorius, scribens: „*Necesse est, ut solliciti perpendant, ne commissa indigne distribuunt; ne quaedam quibus nulla, ne nulla quibus quaedam, ne multa quibus pauca, ne pauca praebent, quibus impendere multa debuerunt; ne praecipitatione hoc quod tribuunt inutiliter spargant; ne tarditate petentes noxie crucient.*“²

Ubi antea mandatis stabilitum est in hac provincia, ut fixis diebus collecta habeatur in ecclesiis pro seminariis clericorum, ut largi ac benefici sint, fideles excitamus; quippe per illa fit, ut ecclesiasticis disciplinis uti par est informetur, qui sacro ministerio in ecclesia Dei exercendo destinantur, et ex quorum recta institutione religionis bonum adeo dependet.

Iam vero christianae caritatis est locorum ac spatii limitibus non contineri, sed ad loca omnia, sine ulla exceptione, se extendere ubi adsunt homines ad iuvandi, misericordiae opera exercenda. Ex inscrutabili Dei iudicio multi adhuc sunt populi, qui Christum nesciunt et in tenebris et in umbra mortis aedent, quique adeo miseria detinentur qua nulla maior. Nos qui Dei beneficio in verae fidei confessione nati sumus, et mediis omnibus operandae salutis locupletati, in illorum auxilium advenire properemus, et qua orationibus, qua laboribus, qua elemosynis fovere et adiuvere satagamus opus C praeclarissimum propagationis fidei, per quod tot fratres ab aeterna morte eripiuntur, et in sacrosancta nostra religione suscipiuntur, „*quae est unica veraque norma, qua filii hominum in hac mortali vita omni virtute instituti, ad beatam aeternitatis portum perducuntur.*“³ Dilatentur itaque spatia caritatis fidelium nostrorum, et collectae, quae in sanctum hunc finem propagationis fidei iuvandae instituitur, pro viribus participare non omitterant. Maxime nobis cordi est, ut elemosynis etiam promoveantur illae quoque institutiones, quae sub titulo Sancti Spiritus vel Sancti Francisci Xaverii missionibus succurrunt, necnon illa quae sub titulo Sanctae domini nostri infantiae expositis a Sinensibus infantulis baptismi et educationis christianae gratiam procurat. Commendamus verò et vehementer fidelibus omnibus eam collectam, quae pro terra sancta in hebdomada maiore facienda praescribitur: pro locis scilicet quae a Domino, cum visibilis inter homines conversatus est, sanctificata fuerunt, quaeque a gente Christi nomini infensissima occupata, vix est quod christianorum elemosynis a profanatione praeservari possint.

Sed et alia est quam temporibus nostris maxime fovendam ac augendam cupimus collatitiae pecuniae institutio, quae denarii Sancti Petri denominatione distinguitur. Bellum sane atrox in catholici orbis patrem et in apostolicam sedem aliquot abhinc annis indictum, occulto divinae providentiae consilio, hodieum perdurat: sacrilega ac nefaria spoliatio in ipsam admissa efficit, ut supremus ecclesiae pastor sine ope auxilioque fidelium maximis et in dies crescentibus, sui muneris ac sedis apostolicae in-

¹ Luc. XVI, 9.

² Reg. past., part. III, cap. 20, [opp., ed. Migne, III, 84 A].

³ Pii IX alloc. *Iam dudum*, 16 martii 1861.

¹ Ps. XL, 2.

² Matth. XXV, 40.

digentia occurrere nequeat. Catholici totius christiani orbis, fortitudinem demirati, qua summus Romanus pontifex, in angustiis etiam robus, impiam persecutionem patitur, ac sanctae sedis iura sui que ministerii libertatem invicta tuetur, indigentia illa gravissimis succurrere posse gestiunt. Multum adest, ut dilecti in Christo huius provinciae fideles minorem in communem patrem adjuvandum liberalitatem adhibeant: immo, ut filii amantissimi, nihil gratius, nihil gloriosius, nihil religiosius sibi ducunt, quam ut piis largitionibus eius egestatem sublevent, sive cum pro re tam sancta collecta in ecclesia indicitur, sive sacram stipem in sodalium a Sancto Petro nuncupatum conferendo, sive aliis alia ratione factis filialis pietatis oblationibus.

Sancta mater ecclesia, quae studiose semper devitandum curat quod vel speciem habere possit fideles plus aequo gravandi, collectas ipsas fieri non sinit, nisi cum et de operis, ad quod instituuntur, necessitate et utilitate constiterit, et alia media ad illud explendum desint. Ad omnem itaque aditum abusibus praeccludendum, qui admitti forte in re ita possent, statuimus ac iubemus, praeter collectas ab ordinario praescriptas et commendatas, nullas prorsus alias a quavis persona, fieri posse in provincia Ultraiectensi sacras eleemosynarum collectiones, absque ipsius dioeceseos antistitis licentia. Parochi ea propter mandamus, ut severe invigilent, ne ulli in suis parochiis circumveniant quaestores, eleemosynas a fidelibus pro quacumque religiosa causa quaeritantes, nisi licentiam scriptis exaratam a dioeceseos antistite obtinuerint; tum vero etiam, ne quaestiones fiant a sodalitatibus, sicut canonice erectis, nisi in eandem ab episcopo approbatis statutis facultas id faciendi concedatur, aut alias episcopi venia obtenta fuerit. Facile patet hic non agi de ordinibus mendicantibus.

Sacrorum antistitum erit ea omnia, quae ad haec caritatis officia efficacius in propria dioecesi dirigenda spectant, opportunis legibus constituere. Parochorum tamen cooperationem gravam ac sedulam, necessariam nobis apprime esse intelligimus, illamque proinde enixe efflagitamus. Dominico die, qui collectam faciendam proxime praecedat, de illa fideles commoneant, ac de dignitate operis in cuius societatem vocantur, instituant. Susceptas oblationes ad decanum vel ad episcopum, non serius ac statutum fuerit, deferendas curent; dioeceseos aliarum legum rem hanc respicientium observantiae invigilent. Non omnibus uti occasionibus, ad commissos sibi fideles in caritatem et misericordiam et beneficentiam incitandos, munificentissima etiam Domini promissa commemorantes: „Date et dabitur vobis:“¹ accipietis „centies tantam nunc in tempore hoc... et in saeculo futuro vitam aeternam“².

TITULUS VII.

De regularibus.

Caput I.

De perfectione religiosa.

Summo honore ac benevolentia prosequimur venerabiles regularium ordinum coetus, singulari Dei beneficio ad evangelicam perfectionem excolendam profitendamque congregatos, de quibus, ceu de eximii ornamenta, quae ad agni nuptias se praeparat ecclesia, Christi sponsa purissima, gavisata est semper et constanter gaudet. Ipsi enim lectissimas illas auxiliares Christi militum turmas

constituunt, quae maximo tum christianae, tum civili reipublicae usui, ornamento atque praesidio semper fuerunt³. Nostra autem, nominatim in regionibus, perquam optime de catholica ecclesia religiosas istas familias meritas fuisse, laetissimo sane gratissimoque animo commemoramus.

Iam vero fructus eximios religiosa haec instituta tunc solummodo producere possunt, cum „regulares, tam viri quam mulieres, ad regulae, quam professi sunt, praescriptum vitam instituant et componant, atque in primis quae ad suae professionis perfectionem, ut obedientiae, paupertatis et castitatis, ac si quae alia sunt alicuius regulae et ordinis peculiaris vota et praeccepta, ad eorum respective essentiam, necnon ad communem vitam, victum et vestitum conservanda, pertinentia, fideliter observent“⁴. Haec proinde synodus religiosam perfectionem servandam et in dies augendam cupit, ac regularibus ipsis maxime commendat.

„Indefessum proficiendi studium,“ inquit Bernardus, „et iugis conatus ad perfectionem, perfectio reputatur quodam studere perfectioni esse perfectum est, profecto nolle proficere deficere est“⁵. Alie defixa habeant regulares singuli verba illa Domini: „Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei,“⁶ atque opere praesentent, quod suscepta ab ipsis vitae ratio peculiarissime postulat, ut omni scilicet virium contentione admittantur, in ipsa perfectionis sequita quotidie magis proficere. Manentes in vocatione quo vocati fuerunt, perpetuo ante oculos habeant divini magistri exempla, atque ad eorum normam vitam exigant, sin que vere ex us, qui reliquerunt omnia et secuti sunt Christum. Moribus et evangelicis gestis patrum suorum vestigia premant, dignos eorum imitatores se exhibeant, religiosae vitae, cui, electa meliore parte, se addixerunt, gloriam ac praeclaram dignitatem teneant suisque actionibus annuntient.

Cordi erit maxime religiosa omnibus votorum observatio, in qua religiosa perfectio prae primis consistit ac sane „multo melius est non covere, quam post votum promissa non reddere“⁷. Eadem votorum observationi ut impensissime vigilent superiores regulares adhortamur. Eos instantissime monemus, ut ad mentem Trideatini concilii⁸, omni studio retinendam, colendam ac fovendam satagant in conventibus sibi subiectis vitam perfecte communem, abusus omnes qui forte in eam irreperint extirpantes atque abolentes. Respicit id quidem sanctae paupertatis professionem, qua nihil magis convenit his, qui, terrestrium rerum vanitate ac perfectionis vitae impedimentis omnibus abiectis, praeter Deum et salutem animarum quibus quaerunt. Verum, dum per strictam paupertatis observantiam pericula removentur ad inutilia et nociva desideria detrahentia, angelica etiam virginalis castitatis virtus, quae nobilissima gloria est eorum, qui se totos Christo consecrarunt, fideliter sancteque custodienda, et contra pericula omnia sollicite munienda. Virtus autem maxime propria eorum, qui ut Dominum sequerentur semetipsos abnegaverunt, est profecto obedientia, qua proprio iudicio et sensui renuntiant, ac non tantum rebus et carni, sed menti dominantur et animo.

¹ Litt. Pii IX *Ubi primum* ad omnes supremos moderatores, ord. reg., 17 iunii 1847.

² Conc. Trid., sess. XXV, de reg. et mon., cap. 1.

³ *Epist. 254 ad abb. Guarinum*, n. 3-4. [opp., ed. Michx. l. 480 D].

⁴ Luc. IX, 62.

⁵ Eccles. V, 4.

⁶ Loc. supra cit.

⁷ Extrav. Ioan. XXII, de verb. sign., tit. XIV, cap. 1.

⁸ Luc. VI, 88.

⁹ Marc. X, 30.

Homines, qui aliud nihil propositum habent, nisi scopum comparandi cumulandique opes, nullamque aliam in suis actionibus legem sequuntur, nisi indomitam animi cupiditatem inserviendi propriis voluptatibus et commodis, nostris praesertim temporibus, acerbo sane odio insectantur religiosas familias, quamvis de re christiana, civili ac litteraria summopere meritas, et blaterant, easdem nullam habere legitimam existendi rationem, atque ita haereticorum commentis plaudunt¹. Obtrectantium calumnias et ipsi redarguant religiosi omnigenis bonis operibus incumbentes, iuxta regulae statuta proprii ordinis spiritum, et patefaciant omnibus diversissimos et pulcherrimos fructus, quos per eos Spiritus sanctus in divinae religionis et societatis bonum producit. Indiget sane plurimum ipsorum auxilio praesertim aetatis societatis, indiget et ipsorum orationibus ad divina flagella avertenda ac Deum propitium hominibus reddendum, indiget demum ipsorum exemplis. Demissa religiosa obedientia erubescere faciat eos, qui propria superbia tactati, potestatibus a Deo constituta subici renuunt, immunditiam saeculi castitatem virginalis condemnet, effraenam divitiarum cupiditatem saeculorum confundat inaeestimabilia paupertas.

Obtestamur itaque regulares sapientissimis monitis, quibus eos, vix atque ecclesiae gubernacula susceptis, paterne allocutus est sanctus dominus noster Pius papa IX², de religiosi status perfectione ac splendore tantopere sollicitus, ut nempe sine intermissione praedicationi, rerum coelestium commentationi, doctrinae, lectioni insistent, in animarum salutem ex proprii ordinis instituto incumbant, et mortificati carne, vivificati autem spiritu, seipso populo Dei exhibeant modestos, humiles, sobrios, benignos, patientes, iustos, integritate, castitate irreprehensibiles, caritate ferventes, sapientia honorabiles, ne cuiquam sint offensivi, sed omnibus praebeant exemplum bonorum operum, ut qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de ipse³.

Caput II.

De regularium regimine et disciplina.

Licet ad sacrorum canonum normam plura sint, in quibus regulares ab ordinariorum iurisdictione eximuntur, episcopis tamen, qui speculatores in ecclesia Dei sunt constituti, grande manet officium sedulo vigilandi, ut ecclesiasticae leges ab eisdem regularibus observentur, neque pauca sunt quae circa regularium regimen et disciplinam ad ipsorum episcoporum partes spectare Tridentini patres sanxerunt⁴. Haec synodus nihil potius habet, quam ut regularium privilegia, provido sapientique Romanorum pontificum consilio concessa, sarta tectaque tuentur, integra inviolataque servet ac reverentur. Ne proprio tamen desit muneri, commemoranda, commendanda urgendaque existimat, quae praecipue, vel ab episcopis ipsis, vel ab institutorum regularium superioribus praestanda sunt, pro ipsorum institutorum splendore religionaeque vitae dignitate et incremento.

Ad regularem vitam alendam et perficiendam, ad abusus tollendos et praecavendos, ad internam externamque ordinis domusque religiosae prosperitatem promovendam, apprime conferunt praescriptae conventuum visitationes. Confidit haec synodus, fore ut quaevis haec in provincia existentia monasteria exempta, praepositis generalibus vel pro-

vincialibus subiecta, non modo diligenti cura ac sollicitudine regantur, sed et sedulo visitentur, et, ubi opus sit, emendentur, sive id per seipso faciant iidem superiores, sive per suos delegatos. Si quae monasteria virorum regulari nexu provinciae careant, nec generalibus capitulis subeant, in eisdem visitationem regularem tanquam sanctae sedis delegatus peraget episcopus, quolibet ad minus triennio⁵. Visitabit quoque episcopus et reget, uti apostolicae sedis delegatus, monasteria sanctimonialium eidem sanctae sedi immediate subiecta. Quae vero a deputatis in capitulis generalibus, vel ab aliis regularibus reguntur, sub eorum cura et custodia relinquantur⁶.

Tam episcopis, quoad monasteria quaevis vel domus ipsis subiectas, quam superioribus regularibus solemniter erit, ut in eisdem monasteriis vel domibus religiosis omnibus regulae et constitutionibus a sancta sede approbatae strictim et in omnibus observentur, nec eis licebit quidquam immutare. Si quid vero a primitiva regula deflexum repperint, nulla mora interposita, pristinam observantiam restituendam curabunt.

Vigeant profecto oportet in monasteriis litterarum ac severiorum disciplinarum, praesertim sacrarum, studia quae omni aetate in iis floruerint, et per quae factum est, ut ex eisdem viros doctrina eminentes ac strenuos operarios pro agri domnici cultura, ecclesia constantissime habere potuerit. Superiores vigilantissimi sint, ut, iuxta uniuscuiusque ordinis leges, recta studiorum ratio in conventibus servetur et promoveatur, utque collationes et exercitationes de theologicis materiis, vel de aliis viliibus rebus saepius inter religiosos alumnos instituantur. Episcopi autem, pro ipsorum munere, examina, a regularibus etiam subeunda pro admissione ad ordines, pro approbatione ad audiendas confessiones, pro exercitio sacri ministerii in parochiis, sollicito habebunt, nisi ex iusta causa dispensandum censuerint.

Maximi momenti est observatio eorum, quae ecclesiasticae sanctiones exigunt de novitiorum admissione ad habitum et ad professionem: indubitatum namque est exinde imprimis pendere bonum vel malum religiosi cuiusque instituti. Praepositis regularibus secundum statuta suorum ordinum et sanctae sedis praecepta, liberum est postulantes ad habitum recipere probatores ad professionem admittere: sed antea de illorum indole, ingenio, moribus inquirere debent ac sedulo investigare quo consilio, quo spiritu, qua ratione ad regularem vitam ineundam ducantur. Quocirca servandum esse meminerint apostolicum mandatum, die 25 januarii 1848 editum de testimonialibus ordinarii litteris requirendis, ante receptionem illorum, qui ad habitum religiosum admitti petunt⁷. Alterum quoque apostolicum decretum, die 13 martii 1857 emissum, observandum stricte erit, iuxta quod, novitatu exacto, ante vota solemnia, simplicia saltem per triennium praemittenda esse edicuntur⁸. Ceterum non antea admittendi erunt novitii ad professionem, quam in tirocinio probati fuerint per totum illud tempus, quod sacri canonae et instituti constitutiones exigunt. Probatio autem ipsa ea ratione facienda, quae institutionibus super receptione et educatione novitiorum in monasteriis et conventibus designatis vel designandis, Clementis VIII iussu editis, determinatur⁹.

¹ Conc. Trid. loc. cit. cap. 8.

² Loc. cit. cap. 9.

³ Decr. s. congr. super statu reg., dicta die.

⁴ Decr. s. congr. ep. et reg., dicta die.

⁵ Const. cum ad regularem, 19 martii 1808.

¹ Encycl. *Quanta cura*, 8 dec. 1864.

² Litt. sup. cit. ad quines supr. moder. ord. reg.

³ Sess. XXV. de regal. et mon.

Enixe monemus rogamusque regularium ordinum superiores, ut exquisitissimam in tironum probatione adhibeant et adhibere faciant diligentiam atque industriam. Severius potius agant in probandis admittendisque candidatis ad votorum professionem, quam ob nimiam facilitatem eos admittant, qui divina vocatione haud ducti, instituto religioso damno et dedecori, fidelibus autem scandalo esse possunt.

Maxima plane atque eximia esse etiam debet diligentia in probandis instituendisque virginibus, quas Deo devoveri cupiunt in statu religioso. Porro, ante quamlibet monialium professionem, concilium Tridentinum statuit, ordinarium ea de re certiorum faciendum esse, ut sive per se, sive per alium, voluntatem virginis explorare, sufficientem eius scientiam, plenam libertatem, aliasque voti emittendi condiciones necessarias examinare possit.

Clausurae legem quoad sanctimonialia haec synodus, ad praescriptum sacrorum canonum et apostolicarum constitutionum², plane servandam custodiendamque requirit. Dioecesani antistites huic rei studiosissime vigilent: a Tridentino enim concilio, sub obtestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae, episcopis commissum est, ut in omnibus monasteriis sibi subiectis ordinaria, in aliis vero sedis apostolicae auctoritate, clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, et ubi inviolata est, conservari maxime procurent³. Quoad illas religiosarum mulierum domus, quae strictae clausurae lege non tenentur, omni studio et solertia agant episcopi, ut pericula quibus forte obnoxiae sint amoveantur, vel quae timeri possent praevaleantur.

Quod spectat gubernationem personarum et administrationem rerum in singulis sanctimonialium monasteriis vel sororum domibus, ea est penes antistites seu superiorissimas aliasque personas regulares, iuxta uniuscuiusque instituti leges suis temporibus pligendas. Superior tamen vel rector, qui aptus ad id dotibus praeditus, iis adsignatus fuerit, consilio auxilioque suo superiorissimae adesse non recuset. Rectoribus vero eiusmodi, quibus magna in omnibus opus est prudentia, modestia ac morum gravitate, cavendum nominatim erit diligentissime, ne iis quae ad superiorissimam pertinent se immisceant, obedientiam et fiduciam eidem debitam imminuentes, neve proprii officii partes limitesque ulla ratione praetergrediantur, ea disponentes vel immutantes, quae rite iam disposita et legitime ordinata fuere.

Confessarius monialibus vel sororibus est assignandus vir prudens et maturae aetatis, qui summam solertiam adhibeat in concediti sibi religiosi coetus spirituali profectu procurando. Nulli sacerdoti, etiam ceteroquin approbationem receperit ad fidelium confessiones audiendas, regularium foeminarum confessiones, extra casus a iure vel a constitutionibus seu regulis legitime approbatis praevisos, excipere licet, nisi ab episcopo fuerit specialiter approbatus, vel uti confessarius earundem ordinarius, vel uti confessarius extraordinarius. Ter vel quater in anno confessarii extraordinarii copia omnino faciendae est sanctimonialibus⁴; quod, monente summo pontifice Benedicto XIV in sua constitutione, quae incipit *Pastoralis curae*⁵, et erga sorores non claustrales servandum erit. Neque tamen praeceptum est confessario extraordinario

confessionem sacramentalem peragere; hoc unum requiritur tam a superiorissimae, quam a ceteris professis et novitiis, ut extraordinario confessario se sistant, vel ad peccata confitenda, vel ad salutaria monita extra confessionem ab eo accipienda. Porro episcopi et praepositi regulares non se difficiles praebent erga moniales, quae, ex legitima causa, vel extra definita tempora confessarium extraordinarium petunt, vel alium confessarium cupiunt ab eo qui est monasterii ordinarius⁶.

Non raro accidit, ut directio ac spiritualis cura eorum, quae praesertim puellarum institutioni vel infirmorum assistentiae dedicantur, parochia, in cuius parochia domum habent, ab episcopo committatur. Cum id obtineat, meminerit parochus quanti momenti sit istiusmodi munus, sique diligentissime implendo omni cura studioque incumbat. Ceterum, cum istarum omnium congregationum domus, sive mulierum sive virorum, immediate et exclusive ordinario loci sint subditae, parochus, vi suae iurisdictionis, in earum directionem sese ingerere non poterit, nisi ab ipso ordinario peculiare mandatum acceperit ac superior constitutus fuerit.

Ut ad singulos iam universosque regulares sermonem convertamus, memoria ipsi teneant constantiorque meditentur, quanta eos teneat obligatio disciplinam, quam professi sunt, strictim observandi, proprii ordinis spiritum nutriendi ac iuxta illum laboribus intendendi, bonis omnibus operibus praefulgendi. Fugiant saeculi strepitus, fugiant vanas ac periculosas conversationes. Moysis adinstar, in monte sancto sine intermissione orent, et in divinarum rerum contemplatione dies noctesque haereant. Ita demum fiet, ut sint religiosi viri, quod de ipsis praedixit Hieronymus: lapides pretiosissimi, de quibus in Apocalypsi civitas, magni regis exstruitur: religiosae vero mulieres, quod de ipsis expressit Cyprianus: flos ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiae spiritualis. Dei imago respondens ad sanctimonialiam Domini, illustrior portio gregis Christi⁷.

Caput III.

De regularibus parochiali animarum curae addictis.

Cum regularium familiarum alumni ad verbum Dei praedicandum, sacramenta administranda aliaque auxilia pastoribus animarum praestanda vel ad parochiale ministerium exercendum destinentur, regulares praelati meminerint, ut eos episcopo praesentent approbandos, quos scientia, prudentia, morumque honestate, tantis officiis rite ac fructuose adimplendis revera idoneos cognoverint.

In iis omnibus, quae ad ipsam animarum curam et sacramentorum administrationem pertinent, regulares subditi plane erunt episcopi iurisdictioni, visitationi et correctioni⁸, easque leges in grege pascendo et docendo sequi tenebuntur, quae et ceteri saeculares presbyteri observare obligantur. Quoad illa autem, quae respiciunt regularem observantiam, superioribus suis regularibus omnino subiecti manent, ab eisque provide sapienterque regendi sunt ac moderandi, prout alii omnes religiosi⁹. Illud urgendum atque inculcandum haec synodus ducit, religiosos parochiali ministerio addictos ne

¹ Const. *Pastoralis curae*, sup. cit.

² *Epist. 14 ad Heliod. I.* [opp., ed. Migne, I. 354].

³ *Loc. de habitu virgin., cap. 1.* [opp., ed. Baluz., pag. 174].

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, de reg. et mon., cap. II.

⁵ Cf. const. Bened. XIV *Apostolicum ministerium*, diei 30 maii 1763, cui pro peculiaribus huius provinciae circumstantiis, inhaerendum esse decrevit sacra congregatio, de Propag. fide, 29 aug. 1856.

⁶ Sess. XXV, de reg. et mon., cap. 17.

⁷ Const. Bened. XIV, *Salutare in catholica*, 3 januarii 1742.

⁸ Sess. cit., cap. 8.

⁹ Conc. Trid., loc. cit., cap. 10.

¹⁰ Die 5 aug. 1748.

praerorat unquam, se. quantum pro suscepto officio licet, non solum ad votorum, sed ad universae regulae quam professi sunt observationem, ligatos constanter atque omnino esse, neque adeo ultra id quod animarum cura requirit, posse se dispensatos reputare.

Porro, cum summopere optemus, ut in opus ministerii et in aedificationem corporis Christi consociatis studiis concordissimisque animis vires intendant omnes, qui in castris Domini militant: clericos regulares, aequae ac saeculares, etiam atque etiam monemus, ut de servanda fovendaque mutua consensione et fraterna caritate sint in primis vehementissimeque solliciti. Unum corpus et unus spiritus sint, sicut vocati in una spe vocationis suae; illud solum quaerant, ut alter alteri levamen ac subsidium conferat in Dei gloriam et animarum salutem. Cum enim „una sit regularium et saecularium, praelatorum et subditorum, exemptorum et non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides et unum baptisma; decet, ut omnes, qui eiusdem sunt corporis, unius etiam sint vilitatis, et sicut fratres ad invicem vinculo caritatis sint adstricti“¹.

Caput IV.

De novis institutis novarumque domorum erectione.

Canonum sanctiones in novis monasteriis ac domibus, vel novis religiosis congregationibus erigendis prae oculis habendas atque omnino servandas esse haec synodus edicit.

Quemadmodum novus ordo regularis in ecclesia fundari non potest absque consensu et approbatione Romani pontificis, ita nulla nova congregatio virorum vel mulierum, sive ad educationem iuventutis, sive ad curam aegrotantium, sive ad alia pietatis opera, nullum pium in communi vivendi institutum inchoari potest, nisi cum licentia episcopi et regulis ab eo approbatis vel saltem expressis admittis. Eapropter, vota quaecumque modo, in gratiam aut intuitu alicuius congregationis instituendae fierent, renitente aut inscio episcopo, prorsus interdiciamus. Nam quod concilium Lateranense statuit per ea verba: „Ne nimia religionum diversitas gravem in ecclesia Dei confusionem inducat, prohibemus, ne quis de cetero novam religionem inveniat.“² id ad instituta etiam votorum simplicium, ob idem quod vitari debet confusionis periculum, extendi agnoscimus.

Statuit sacrosancta Tridentina synodus, ne monasteria vel conventus tam virorum quam mulierum erigantur sine episcopi, in cuius dioecesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.³ Id quoque servandum erit quoad domus congregationum religiosarum, quae iurisdictioni ordinariae episcopi in omnibus subiciuntur, salvo in quae respiciunt regulas ab apostolica sede approbatas. Nulla itaque nova communitas instituitur, nulla domus vel schola congregationis religiosae erigatur absque ordinarii auctoritate et licentia.

Ceterum episcopi, memores quod religiosa instituta „multiplici eorum forma pulcherrimam illam varietatem efficiunt, quae mirifice circumdat ecclesiam“⁴, quantum in ipsis est curabunt, in frequentibus saltem dioecesium locis, aliquam harum congregationum domum, pro iuventutis praesertim

¹ Clem. lib. V, tit. VI, cap. unic. de excess. praelat. cf. etiam litt. Pii IX ad omnes supr. mod. ord. reg. 17 iunii 1847.

² Later. IV sub Innoc. III, [Marci, XXII, 1009 E].

³ Sess. XXV, de reg. et mon., cap. 3.

⁴ Litt. Pii IX ad omnes supr. mod. ord. reg. 17 iunii 1847.

institutione, non deesse. Laeta namque experientia haec in provincia iam novimus, et istas religiosas fratrum vel sororum congregationes „iis egregiis operibus insistere glorioseque laboribus perfungi, quibus de catholica ecclesia deque civili societate optime meruerunt“¹.

TITULUS VIII.

De vita et honestate clericorum.

Caput I.

De vitis sanctimoniam clericis prosequenda.

Quemadmodum sacerdotalis dignitas omnem aliam quae sub coelo est aut concipi potest dignitatem antecellit, ita qui illa eminent aut ad illam destinantur, non ea tantum quae nulli non praecipitur, sed excellentiori prorsus ac peculiari morum honestate vitaeque sanctimonia praevaldeant necesse est. Si enim et in antiquo foedere praecipit Deus Moysi: „Loquere ad sacerdotes, et dices ad eos: Sancti erunt Deo suo; incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt; sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum Dominus, qui sanctifico eos;“² si per prophetas inculcatum est continenter: „Mundum qui fertis vasa Domini;“³ multo sane magis sanctae et immaculae vitae obligatione urgentur novae legis sacerdotes, qui non iam panes propositionis, sed ipsum sacrosanctum Christi corpus ac sanguinem eius pretiosissimum aeterno Patri offerunt; qui non sacrata solummodo vasa, sed ipsum agnum immaculatum manibus excipiunt, eoque pascuntur ac nutriuntur; qui non figuris inserviunt, sed per ipsam veritatem, sacerdotem aeternum novique testamenti mediatorem Christum Iesum, mediatores inter Deum et homines, ac secundum ordinem Melchisedech sacerdotes constituuntur. Ille ipse, pro quo legatione funguntur, exemplo esse proponitur, quod sequantur, ut cum Paulo dicere possint: „Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.“⁴

Equidem „nihil est quod magis alios ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum. Qui se divino ministerio dedicant. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublimi locum conspiciantur, in eos, tamquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt quod imitentur“⁵. Verum „uti ipsorum praeclara gesta multis prosunt ad simile studium evocantia, sic et ipsorum vitia alios ad virtutum exercitium segniores efficiunt, et ad bonorum operum laborem torpere faciunt; quamobrem animae eius pulchritudinem splendere oportet, ut spectatorum animos oblectare simul et illustrare possit“⁶. Ait proinde sanctus Gregorius Magnus, neminem in ecclesia nocere amplius, quam qui perverse agens, nomen et ordinem sanctitatis habet; pastorem namque per abrupta gradientem, grex, pro humanarum rerum conditione, ad praecipitum facile sequitur⁷.

Sedulo haec perpendenda proponimus omnibus huius provinciae clericis, ut et illud in seipsis compleant, quod Tridentini patres exigunt, cum inquit: „Sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suas omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac reli-

¹ Litt. cit.

² Lev. XXI, 1 seqq.

³ Isa. LII, 11.

⁴ I Cor. XI, 1.

⁵ Conc. Trid., sess. XXII, de rej., cap. 1.

⁶ S. Ioan. Chrys., De sacerdot., lib. III, cap. 14, [opp. ed. Montfauc., J. 891 A].

⁷ Reg. past., lib. I, cap. 2, can. Nemo, dist. 88, [opp. a Greg., ed. Migne, III: 16 A, 15 C].

gione plenum prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.¹ Non quavis virtutum mediocritate contenti sint, sed in sanctitate quotidie proficere, in terrenorum contemptu de die in diem crescere, pietatem in Deum, salutis animarum solem, cordis puritatem in se magis ac magis fovere, ac demum fide viva, firma spe atque ardenti caritate ad vitae perfectionem pervenire adnitantur.

Quod ut consequi possint, meminerint primum, studium corrigendi quotidianos defectus et noxiosos a gravibus peccatis praeservandi postulare prorsus, ut ad salutare poenitentiae lavacrum perquam saepe accedamus. Haec synodus, in Domino congregata, ardentissime exoptat, ut omnes huius provinciae clerici unaquaque hebdomada, vel saltem bis in singulis mensibus, cum vero dolore sacramentalem exomologesim peragentes, conscientiam suam illibatam conservent: salvis quidem constitutionibus regularium, quae frequentiore confessionem iubeant, et salvo etiam generali ecclesiae praeepto quoad praeparationem ad missam et administrationem sacramentorum.

Maxime praeterea cordi sit clericis pia meditationis quotidiana exercitatio: nemo enim in divinatorum intellectu et amore proficere potest, nisi in illa assidue mentis aciem convertat: exemplar a nobis imitandum sequi non valemus, nisi eius vestigia a praeepti usque ad crucem frequenti cogitatione recolamus. Sacerdos edocere alios debet rectam meditandi normam: praestare id non poterit, nisi ipsemet in ea sit versatus. Nullus sacerdos pertingere potest ad eam perfectionis metam, ad quam specialiter obligatur, nisi mentem nutrire, vires fovere, lumina coelestia consequi satagat iugi meditatione. Non omittant itaque clerici, tum quidem nullo non tempore Deo coniuncti animo manere per rectam in omnibus intentionem, tum vero nominatim mentem illi aperire per meditationem in matutinis, primitias cogitationum et actionum supremo omnium domino consecrantes, cui primum ante omnia et super omnia creatura servire debet. Si ad colloquendum cum Deo alacres simus, Deus vicissim nobis aderit, et nobiscum libenter colloquetur, sui que amoris in cordibus nostris ignem accendat.

Sed et assidue oratione obsecrationesque adiungendae sunt meditationi. Si enim omnibus dictum est: „Oportet semper orare et nunquam deficere,² id in primis praestare debet sacerdos, qui, ut ait sanctus Petrus, Chrysologus, „ante Dominum stat iugiter, versatur inter altaria semper, neque a Dei oculis recedit unquam; peccatorum causas, dolores populi suscipit, offert: ingerit preces, accipit, refert, restituit impetrata, ex homine totus in angelum substitutus.“³ Ipsa autem oratio lectione convalidanda ac fovenda est, quae rursus vehementer clericis commendatur, iuxta illud Pauli: „Attende lectioni.“⁴ Insuper in primis lectioni scripturae sacrae, quae utpote divinitus inspirata, praeter cetera, „utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.“⁵ Recondant vero sibi librorum spiritualium thesaurum, quos frequentissime volvant: siquidem ubicumque fuerint libri spirituales, inquit sanctus

Ioannes Chrysostomus¹, „illuc omnis expellitur via diabolica.“ Studium ponant intensissimum in vita ac virtutibus sanctorum, ex quibus hauriant quid sectandum quidve fugiendum viro ecclesiastico sit, quaeve fidelibus exempla porrigenda praestolari debeant.

Unusquisque clericus alte in animo infixum habeat, se non ad otium et ignaviam, sed ad salutares pro ecclesia, pro bono animarum, pro Dei gloria labores obeundos esse vocatum. Teterrimum ergo otiositatis vitium, quod ceterorum malorum fons est et origo, fugiat ac detestetur. Neque in illud certe incidet, si eam, ad quam eniti debet, vitae sanctitatem prae oculis habere non desinat et sacra studia, quae sacerdotem tantopere decet, nunquam sibi intermittenda esse persuasum habeat.

Commendamus enixe clericis omnibus salutarem praxim instituendi quotidie propriae conscientiae examen, quod tantopere valet ad emendanda ea quae correctione indigent, et ad peragenda in dies alacrius quae a viro, perfectionis cupido, opere complenda sunt. In propriis viribus ne confidant, sufficientes enim non sumus ex nobis quasi ex nobis, ad quidquam eorum quae [ad] salutem attinent: sed sufficientia nostra ex Deo est, et si humilibus precibus necessarias nobis gratias ab eo petamus, omnia possumus in eo qui nos confortat.

Quo vero omnia facilius ac secundum ordinem praestare possint sacerdotes, illud consultissimum procul dubio est, ut unusquisque vitae normam sibi conficiat, ad quam quotidianas suas actiones exigit, ac iuxta quam sui muneris officia adimplens, vere possit in omnibus seipsum praebere „exemplum bonorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate.“² Prouti autem Deo vivit, ceu inquit sanctus Gregorius Nyssenus, qui regulae vivit: ita econtra valde timendum, ne qui sine ordine vivit, Deo vivere non perseveret, sed spernendo modica paulatim decidat.

Clerum nostrum universum, quem peramanter in Domino prosequimur, quemque religionis spiritu probe animatum libenter et gratias Deo agentes nos agnoscere profitemur, obsecramus et obtestamur vehementissime, ut hisce omnibus servandis, virtutibusque apostolicis augendis, sanctimoniae sui ordinis propriae sectandae, et conservandae, sedulam operam adhibere nunquam cesset. Audiant ecclesiastici omnes viri gravissima Hieronymi verba: „Clerici ita vocantur, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, id est, pars clericorum est. Qui autem vel ipse Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut et ipse possideat Dominum, et possideatur a Domino.“³ Itaque „digne noscamus, quid sumus, et quod sumus professione, actione potius quam nomine demonstramus, ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini“⁴. Ac certe, ut verbis concludamus sancti patris nostri summi pontificis Pii IX: „Neminem latet quantopere ecclesiae, hisce praesertim temporibus, intersit idoneos habere ministros, qui vitae sanctitate, et salutaris doctrinae laude praestantes ac potentes in opere et sermone, valeant Dei eiusque sanctae ecclesiae causam strenue tueri et aedificare Domino domum fidelem.“⁵

¹ Loc. sup. cit.

² Luc. XVIII, 1.

³ Sermo 26 de fidelis dispensatore. [Eatr. lat., ed. Migne, l. II, 273 A].

⁴ I Tim. IV, 18.

⁵ II Tim. III, 16-7.

¹ Conc. 3 de Lazaro, [opp., ed. Montfaucon, I, 739 A].

² Tit. II, 7.

³ Epist. 52 ad Nepot., n. 6, [opp., ed. Migne, I, 581].

⁴ Auct. lib. De dignit. sacerdot., c. 3, [int. opp. s. Ambros., opp., ed. Migne, II, p. 2, 570 C].

⁵ Litt. Singulari quidem, 17 martii 1856.

Caput II.

De missae celebratione et litterarum canonicarum recitatione.

Sancta ac divina mysteria sacerdoti peragenda commissa, prouti maximam in eo postulant sanctionem, ita ex divinae bonitatis consilio hanc ipsam vitae sanctitatem in ipso officio destinata sunt, si eo quo par est reverentiae sensu tractentur. Patent ipsi divinarum gratiarum thesauri, ac nulla sunt coelestia dona, quae impetrare sacerdos nequeat per sacrosanctum illud sacrificium, quod, Christi personam suscipiens, ipse conficit, per quod filium unigenitum Deo Patri offert; in quo eo pane reficitur, quem qui manducat vivet in aeternum. Aliud porro medium, quo sacerdotes et omnes clerici in sacris constituti ex ecclesiae praeepto ad vitam sancte agendam muniuntur, est officii divini quotidiana persolutio. Experientia docet sacerdotem, qui rite debitaque cum pietate missam celebrat et horas canonicas recitat, ceteris omnibus suis munus rectissime fungi ac sacerdotalis vitae virtutibus omnibus ornari; eum vero sacerdotem, qui de devota missae celebratione divinique officii recitatione minus sollicitus est, et ceteras sui muneris partes valde negligere et a sacerdotali perfectione admodum recedere.

Cleri nostri sacerdotes in Domino dilectissimos monemus instanterque rogamus, ut serio recogitent, quod Tridentina synodus ait, omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut sacrosanctum missae sacrificium quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur¹. Oblaturi itaque victimam omnium mundissimam, accedant ante regis Dei maiestatem non ab omni modo culpa putissimam atque mundissimam, sed pietatis spiritu acti, humilitatis sensu repleti, caritatis ardore succensii. „Accedat sacerdos ad altaris tribunal ut Christus, assistat ut angelus, ministret ut sanctus, populorum offerat vota ut pontifex, interpellet pro pace ut mediator, pro se oret ut homo.“² Et quoniam tanta sunt beneficia, quae per hoc divinissimum mysterium obtinentur, hortamur in Domino sacerdotes omnes, et eos maxime quibus cura animarum incumbit, ut nulla die, absque rationabili causa, a missa celebranda abstineant, sed quotidie sacrosanctum hoc sacrificium Deo offerre satagant, summa quidem qua decet reverentia et cordis puritate.

Ea qua par est devotione et gravitate missa profecto ab his non celebratur, qui aestu quodam rapti, in id intendere videntur ut sacrum altaris opus brevissimum faciant. Ne nimia festinatione peccetur, tertiam ad minus horae partem missae celebrationi adhibendam esse, communis fert regula. Verum prouti ecclesiae sensus culpa non expertem eum asserit, qui citius quam tertia parte horae missam absolverit; ita nullatenus probat nimiam in agendis tarditatem et in dicendis linguae debilitatem, quam quidam adhibent, et quae fidelibus taedium affert ac molestiam. Monitos proinde volumus sacerdotes nostros decere plane ne ultra dimidium horam sacrificii celebrationem protrahant³.

Ante missae celebrationem, debitam tantae actioni praeparationem agens, pie recogitet sacerdos tremendi mysterii quod tractaturus est excellentiam suamque propriam vilitatem ac miseriam; propositas vero ab ecclesia preces devotissime recitet, sciens tanto maiores ab altaris sacrificio suscepturum se

A esse fructus, quanto ferventiori studuerit praeparationi. Gratiarum quoque actionem post sacrum peractum, maxima qua potest devotione ac pietate persolvat, ut a Iesu, secum manente, verba vitae aeternae audiat, et ei benedicens, ab eo etiam benedictionem recipiat.

Omnibus, qui ad breviarii recitationem tenentur, commendatum etiam intelligi illud apprime debet: „Ante orationem praepara animam tuam.“⁴ Hoc munere fungentes sedulo diligenterque perpendant, quanta sit proprii officii dignitas. Ab ecclesia enim, cuius nomine agunt in horis canonicis persolvenda, deprecatores pro populo constituuntur, et in debito laudum tributo Deo rependendo angelicis choris consociantur. Divinas psalmodias congruo tempore atque loco recitent, et in id intendant toti, ut non modo externa corporis compositio ac modestia cum actionis sanctitate collineet, sed et mens ad Deum attollatur, ac digne, a'tente ac devote in psalmis, hymnis et canticis laudes divinae maiestati persolvantur. Monita vero Augustini sollicite sequantur: „Si orat psalmus, orate; et si gemit, gemite; et si gratulatur, gaudete; et si sperat, sperate; et si timet, timete.“⁵

Orandi legi, qua sacri ministri peculiariter tenentur, nullo sane meliori modo satisfacere ipsi possunt, quam per devotam piisque missae celebrationem et officii divini persolutionem. Etenim praestantissimae omnium sunt preces in sacrosancto missae sacrificio et in horis canonicis a nobis prolatae; quippe quas non ipsi nos selegimus, sed Deus per ecclesiae ministerium nobis proponit ac suggerit, ad religionem nostram fovendam et ad faciendam nobiscum misericordiam suam. Pabulum quotidianum plane exquisitum spiritui nostro orationes illae praebent, si intimo cordis affectu eisdem coniungamur. Per illas a terrenis desideriis soluta et ad coelestia erectis, vere cum David dicere licebit: „Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis et nomen Domini invocabo. Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius, in atrius domus Domini, in medio tui, Ierusalem.“⁶

Caput III.

De exercitiis spiritualibus.

„Cum diuturna experientia compertum sit, ad retinendam conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam, maxime conducere ut ecclesiastici viri spiritualibus exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte sanctaeque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur“⁷; idcirco Romanorum pontificum abhortationibus⁸, ac paternis nominatim monitis a summo domino nostro Pio papa IX novissime episcopis omnibus factis⁹, debita reverentia obsequentes, opus tam salutare, ab omnibus vitae spiritualis magistris ipsis laicis tantopere commendatum et a piis omnibus semper frequentatum, non possumus non maxime urgere, nostrisque omnibus sacerdotibus etiam atque etiam inculcare.

Praxim exercitiorum spiritualium pro sacerdotibus, per singulas huius provinciae dioeceses intro-

¹ Eccl. XVIII, 23.² In Ps. 30, enarr. 2, serm. 3, n. 1. [opp., ed. Bened. IV, 162 A].³ Ps. CXV, 16 seqq.⁴ Epist. encycl. a s. congr. iussu Clem. XI edita, 1 febr. 1710.⁵ Litt. cit. Clem. XI: Bened. XIV litt. encycl. ad omnes ep. in sui pontific. init. [const. Ubi primum, die 3 dec. 1740].⁶ Encycl. Qui pluribus, 9 nov. 1848.⁷ Sess. XXII, decr. de obs. et vit. in cel. missa.⁸ S. Laurent. Justiniani, In sermone de corp. Christi.⁹ Conc. Rom., anno 1785, [coll. Lac I, 440 A]: Bened. XIV, Inst. 84, et De sacr. missa, sect. II, § 218.

ductam, dum retinendam confirmandamque sancimus, A promovendam etiam augendamque ac certa lege disponendam percipimus. Itaque dioecesani antistites, singulis annis, sacerdotes propriae dioecesis opportuno loco convocandos providebunt, ut sacris exercitiis sub sapienti prudentique spirituali direttore in Domino vacent. Singulos autem, qui sacro ministerio funguntur, alternis saltem annis ad exercitia ista per ordinarium indicta convenire debere decernimus, nisi ob infirmam valetudinem aut protractam aetatem aut aliam rationabilem causam ab antistite recognitam, excusatus quis fuerit. Confidimus vero fore, ut iunioribus sacerdotibus ampla seniorum ac maiorum exempla nunquam desiat.

Qui veniam legitime obtinuerunt non accedendi sacri recessus causa in eum locum, in quem ordinarius sacra exercitia indixit, non omittant eisdem per aliquot dies incumbere vel privatim a saeculi strepitu prorsus semoti, vel in aliqua pia domo ad id rite praestandum accommodata. Quod etiam ut faciant sacerdotes omnes, eo anno intermedio quo ad exercitia non accesserunt, ipsi vehementer enixeque commendamus.

Nullum quidem est tempus quo sacerdoti iustandum studiose non sit divinorum meditationi ac veritatum aeternarum considerationi; sed quo certius est pium fervorem, qui semper sacerdotem comitari debet, vel solo humanae infirmitatis pondere paulatim tepescere; eo magis necesse est extraordinario aliquo modo, ac interrupto veluti consuetae vitae tenore, singulis annis per dies nonnullos eisdem resarciendo et inflammando efficaciter operari. Perficiant itaque alacres magnoque studio sacerdotes nostri sacri recessus exercitia: per ea namque „spiritu mentis suae renovabuntur, et induentur virtute ex alto ad ea impensius peragenda, quae suarum partium sunt pro divini Numinis gloria et spirituali proximorum utilitate et salute“¹; per ea languorem omnem exuent, gratiam quae in ipsis est per impositionem manuum resuscitabunt, ut ita per bona opera certam vocationem suam faciant.

Caput IV.

De honesta clericorum conversatione.

Non ea solum quae mala sunt vel malo ansam praebent, sed et quae mali speciem habere et fidelibus offensioem esse possunt, quae sacrum ministerium a suis officiis rite explendis abstrahunt, quae virum gravem ac sacerdotii dignitatem non decent, tametsi ipsa mala non sint, clericis ex canonum praescripto prorsus prohibentur. Et quoniam ministerium ecclesiasticum contemptui obiceretur et maxima plane damna ecclesiae imminerent ex non servata hac in re canonum disciplina, ea propter sacrosancta Tridentina synodus gravissimis omnino D verbis praecipit, „ut quae alias a summis pontificibus et a sacris conciliis de clericorum vita, honestate, cultu doctrinaeque, ac simul de luxu, comessationibus, choreis, aleis, lusuibus ac quibuscumque criminibus, nec non secularibus negotiis fugiendis copiose et salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum, hisdem poenis vel maioribus, arbitrio ordinarii imponendis observentur“ ac si quae forte remissa fuisse contigerit, ea per ipsos ordinarios in usum quamprimum revocentur, „ne subditorum neglectae emendationis ipsi condignas, Deo vindice, poenas persolvant.“²

Huic Tridentinae legi strictim nos instituros esse praesentes, monitos in primis volumus huius provinciae clericos, omnium plane canonicarum dispositionum, honestam ecclesiasticorum virorum conver-

sationem respicientium, plenam exactamque observantiam nos ab ipsis exflagitare. Et ne quidquam in eisdem peccent, meminerint constanter, conversationem clericorum normae adinstar esse debere fidelibus: ipsorum vitam librum esse laicorum³; clericalem dignitatem vilescere nisi a mundana omni consuetudine alienissimi sint.

Virginalis castimoniae virtus maxima sacerdotalia ordinis gloria est atque ornamentum. Non tantum ergo florere in clericis praecleara haec et angelica virtus ita debet, ut eum longe lateque diffundat odorem, sed et absit etiam ab eis oportet id omne, ex quo vel levisima exoriri posset sinistrae suspicionis vel obloquii occasio. Fugiant clerici mulierum conversationem et familiaritatem, non earum modo quae fama forte non bona notantur, sed et earum, quae pietatis ac modestiae laude merito potiuntur. Omnis enim inutilis cum eisdem consuetudo non potest non scandalo esse aut etiam periculo. Quoties vero cum mulieribus ratione officii agere obligantur, meminerint sancti Bonaventurae regulam, brevem et rigidum cum eisdem habendum esse sermonem⁴. Cohabitationem cum feminis ecclesiasticae leges expresse vetant, nisi proximiore gradu consanguineae vel affines sint, et quae fama optima comitetur. Porro ancillae, quibus sacerdotes indigeant ad rem domesticam agenda vel procuranda, non nisi maturioris aetatis permittuntur, et in quas nulla cadit saevi criminis suspicatio. Cum itaque haec praesertim in re vigilandum sit sedulo, non modo ut pericula quam longissime amoveantur, sed etiam ut insinuationibus inhonestis, quibus catholicae ecclesiae ministri, ubi potissimum catholici vivunt cum alienis a fide, expositi sunt, praetextus nullus subministraretur: famulas non alias habere volumus sacerdotes nisi quae in aetate sint saltem triginta annorum, nec dispensationi hic locus sit nisi ob causam gravem, de cuius iudicio conscientia ordinarii gravatur; et quae moribus non minus quam aetate graves, famae sint integerrimae, non luxui servientes, non garrulae, non mundana oblectamenta exquirentes; sed prudentes, castae, sobriae, domus curam habentes⁵. Caveat vero sacerdos ne dominatrices illae sint, aut in administratione parochiali se imisceant, quod auctoritatem parochi penes suos vix non destrueret. Ab his vero omnibus, quae familiariter cum eisdem ancillis consortium redolent, plane abstinendum ipsis esse sacerdotes meminerint; quare, quamvis a clero nostro abusus hunc remotum confidimus, vestigiis tamen aliorum conciliorum insistentes, serio interdiciamus, ne quis famulam seu ancillam ex quacumque causa unquam mensae vel itineris vel deambulationis sociam faciat, vel cum ea societates, convivia, nundinas adeat⁶. Sed neque illas sinant quidquam agere, quod domum sacerdotalem non plenissime deceret. Cui quidem rei tum etiam advigilabunt, cum forte consanguineam mulierem domi habeant, memores illius Augustini effati: „Etsi propinquae mulieres suspectae non sint, tamen quae ad eas ventitarent posse suspicionem efficere.“ Ceterum ut „is, qui ex aduerso est, veretur, nihil habens malum dicere de nobis“⁷, statuimus, quod ea quae de ancillis supra ordinata sunt, etiam valeant pro quibuscumque mulieribus, quae apud sacerdotes inhabitant, exceptis matre, sorore et amita sacerdotis nec non puellis infra aetatem sedecim annorum.

¹ Hieron., *Epist. ad Heliod.* [opp., ed. Migne, I, 599].

² *De purit. conc.*, c. 14.

³ Tit. II, 5.

⁴ Conc. prov. Colonense 1580.

⁵ Tit. II, 5.

¹ Bened. XIV, *lit. ap. sup. cit.*

² *Sees. XXII, de ref., cap. 1.*

Continetiae ac pudicitiae socias, temperantia, mortificatione, modestia, et ipse splendore et elucere in clerico debent, ac se tenui quidem macula obsecrari. Frugali itaque mensa sacerdos utatur: in frequentandis laicorum convivis parci et cauti sint. Plurimum eos hortamur, ut ab aedeundis convivis nuptialibus et coena apud laicos, praecipue vero cum in multam noctem protrahitur, abstineant. Laeta convivia nulla de causa nec ipsi presbyteri unquam parent; ab usu adusti vini, aut aliorum similis generis liquorum, iuniores praesertim sacerdotes abstinendum sibi ducant. Etenim nisi haec serrentur, fieri nequit quin clericalis honestas pessumdetur. Temperantia temperantem facit abstinentem, parcum, sobrium, moderatum, pudicum, tacitum, serium, verecundum. Haec virtus si in animo habitat, libidines fraeat, affectus temperat, desideria sana multiplicat, vitiosa castigat, omnia intra nos confusa ordinata corroborat, cogitationes pravas removet, inserit sanctas, ignem libidinosae voluptatis extinguit, animi teporem desiderio futurae remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit et totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit.¹ Si sobrietas desit, „sacerdos spiritum sanctitatis extinguit.“²

Gravitas ac mortificationis professio clericorum propria non sinit in tabernas vel cauponas edendi vel bibendi causa eos ingredi. Hinc ne in illas accedant, nisi in itinere constituti necessitatis dumtaxat causa, sacri canones expresse prohibere, quos rursus a clericis omnibus servandos haec synodus omnino requirit.

Insuper et a saeculari fastu alienissimi esse debent clerici omnes. Ipsae eorum domus modestam sacerdotalem annuntient oportet. Honestam quidem omnia atque ordinata in eis sint, sed absque ulla sumptuositate ac mundana ostentatione: non eordida, sed immo mundissima supellex, simplex tamen. Turpe sane esset luxum prosequi eos, quorum est contra immoderatum aevi nostri fastum vocem attollere. Prae oculis ipsi habeant, quod sanctus Bernardus ait: „Quidquid praeter necessarium victum ac simplicem vestitum de altari retinet, tuum non est, rapina est, sacrilegium est... Clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur et dicunt: nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur quod inutiliter expenditur.“³

Sint ministri Dei patres pauperum, sint viduarum et orphanorum patroni: in eleemosynis distribuendis, in operibus piis suis largitionibus adiuvandis exemplo Christi fidelibus praesent; ab omni avaritiae specie sedulo fugiant penitusque declinent. Avaro quidem „nihil scelestius: nihil iniquius quam amare pecuniam“⁴: in clerico autem et retrius adhuc esset hoc vitium, quod cum duritie et immiserordia iungi solet: nihilque aliud tantopere minuit fidelium fiduciam, quam immoderata in sacerdote habendi cupido. Vana est eorum excusatio, qui ignorantes licet „quid erit in crastino“⁵, per sollicitudinem de futuro avaritiam suam obtendunt. Intolerabile est, sacerdotem futuras et imaginarias necessitates proprias praesentibus Christi membrorum indigentis antepone.

Turpe atque indecorum esset clericum, ad quaestam faciendum, negotiatorem agere. Negotiationes enim et mercaturae omnes non modo a

A propriis officiis exequendis illum abducerent, sed et repugnant conditioni eorum qui rerum temporalium curas abiecerunt et Dominum haereditatis partem sibi elegerunt. Caveant clerici nostri omnes, ne in re tam gravi canonum praescripta transgrediantur, sive per se sive per aliam interpositam personam quaestuosam negotiationem gerentes.⁶

Hac, etiam referenda sunt cetera saecularia negotia, quae clericis prohibentur, iuxta illud Pauli: „Nemo militans Deo, implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat, cui se probavit.“⁷ Non licet eis munus vel officium quodcumque publicum exercere; pro aliis fideiubere aut alterius negotiorum gestionem suscipere: non testimonium coram saeculari iudice dicere, sine ordinarii venia, quam requiri etiam statuimus ad saecularem ipsam auctoritatem aedeundam, ne levi de causa litibus implicatos reperiri clericos contingat. Sedulo ipsi devitent, ne, de politicis rebus solliciti, quae ad regimen animarum pertinent negligant. In politicis data opera versari, nemini eorum liceat, absque peculiari dioecessani antistitis facultate. Ars mendendi corporibus omnibus omnino clericis interdicitur, utpote minus decens eos qui animabus curandis incumbunt.

Scenicis theatrorum ludis, choreis ac saltationibus aliisque profanis spectaculis clerici nunquam intererunt, ne aures et oculi sacris officiis addicti, ludicris et impuris actionibus sermonibusque distracti polluantur. Ab alois clericis abstinendum est. Si honestae relaxationis ergo pictis chartis ludere ament, vel aliis honestis lusuibus recreari id ea solum lege ipsis licebit, ut neque lusum nimis protrahant, neque lucri cupiditati indulgeant, neque ulla ratione moderationis limites transcedant. Ubi ad mediam usque noctem, vel etiam longius, lusus istos, non sine aliqua computatione, perducere contingeret, id in sacerdote, qui sacrum mane peracturus est, exosum esset pessimumque scandalum gigneret. Omnes ecclesiasticis viris venationes haec etiam synodus interdicit atque, nisi legitima ordinarii dispensatio accesserit, a clericis fugiendas exigit. Permittit vero solummodo, modeste et cum moderamine, aucupio vacare tempore autumnali.

Quemadmodum saecularium mores, ita et nimia, cum ipsis consuetudo clericis vitanda est. Facile enim contemnitur sacerdos, qui ita laicis ac admiscet, ut fiat tamquam unus ex illis. Cavendum vero praesertim a conversatione cum hominibus levibus, in quibus nihil singularis pietatis et virtutis christianae elucet; ac multo magis fugiendi illi, quorum vita scelerata in vulgus nota est, nisi conversatio cum eisdem ineatur eo quod spes vere fundata affulgeat emendationis eorum.

„Sobriam a turbis gravitatem, inquit Ambrosius, dignitas sibi vindicat sacerdotalis.“⁸ Ea tamen ipsa gravitas ab urbanitatis et humanitatis officiis divelli nunquam debet, tum ne clerici tamquam ignari politioris honestiorisque vitae inanimulari possint; tum quia affabilitas et suavis agendi ratio multum quoque valet ad animarum salutem efficacius procurandam.

Porro clericus, sedulus vigilat oportet sermonibus suis, ne quidquam unquam ex eius ore prodeat scurrile, aut minus castum, aut non honestissime sonans, siquidem, ut inquit Bernardus, „nugae in ore laici nugae sunt: in ore sacerdotis, blasphemiae.“

¹ Iul. Pomerii, *De vita contempl.* lib. III, cap. 19, [Patr. lat., ed. Migne, LIX, 502 B].

² S. Petr. Chrysol., *Sermo 86.* [Patr. lat., ed. Migne LII, 978 B].

³ *Epist. 2 et 42.* [opp., ed. Migne, I, 88 C, 815 D].

⁴ *Eccl. X, 9-10.*

⁵ *Iac. IV, 14.*

⁶ Clem. XIII, *encycl. Cum primum.* 17 sept. 1759, et Bened. XIV, *const. Apostolicae.* [die 25 febr. anno 1741].

⁷ II Tim. II, 4.

⁸ *Epist. 28.*

Quod evangelista Ioannes discipulis iudicebat: „*Diligite alterutrum*“¹ id primi omnium clerici, eiusdem ordinis et eiusdem vocationis vinculo obstricti, in seipsis referre debent. Optimo exemplo laicis erit, si fraterna ac caritate complectentes atque honore se invicem praevenientes, singuli bono aliorum nomini consulant ab omni detractone alienissimi, officiis omnibus se mutuo iuvent, oer unum sint et anima una, idipsum sentientes, „*nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed humilitate superiores sibi invicem arbitantes, non quae sua sunt singuli considerantes sed ea quae aliorum*“²

Reverentiam et obedientiam, quam proprio episcopo debent, quamque ei initiati sacris ordinibus promiserunt, haec synodus clericis omnibus commendat et inculcat. Meminerint pastorem illum esse Dei ordinatione constitutum, parentem ac fratrem inter eos positum, cuius idco paternam vocem tamquam amoris insigne semper auscultare, B cuius monita ac mandata reverenter excipere ac operibus complere debent. Magnum est scandalum in ecclesia Dei clerici inobedientia: pergrande malum contumax in resistentia voluntas. Absint haec mala a clero huius provinciae: absint cetera omnia quae clericos ipsos a spiritu vocationis alienos ostendere possent. Tu autem, o homo Dei, haec fuge: ut unumquemque eorum compellamus verbis Pauli ad carissimum discipulum: „*sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem: certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam . . . Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate*“³

Caput V.

De habitu ecclesiastico.

Ad cleri dignitatem conservandam et debitam C reverentiam sacerdotibus conciliandam summo opere confert conveniens ac detens corporis institutio, quam homines intueri et contemplari plurimum solent. Tales igitur vestes clericis esse debent, quae gravitati ac sanctitati coetus apprime respondeant, „ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant“⁴. Haec semper fuit ecclesiae mens et disciplinae ratio, ut qui militiae sacrae adscripti fuere, proprii ducis atque ordinis insignia deferre gloriae habeant, ac ab omni servitute saecularis habitus emundati, saeculi etiam ignominiam se deposuisse publice profiteantur⁵. Sacrosancta proinde Tridentina synodus gravissimis poenis per episcopos feriendos illos decernit, qui „honestum habitum clericalem, illorum ordini et dignitati congruentem et iuxta ipsius episcopi ordinationem et mandatum non detulerint“⁶.

Prouti verissime notavit summus pontifex Bene- D dictus XIV⁷, „fere omnia quae post Tridentinum celebrata sunt concilia, clericos adegerunt ad gerendam vestem talarem nigri coloris:“ quae quidem vestis „unice clericorum propria eorumque statui maxime conveniens,“ ab eodem sapientissimo pontifice appellatur. Vehementer itaque optamus clericos huius provinciae vestem illam quotidiano constantique usu, ubi fieri potest, adhibere: at cum noscamus laicorum adiuncta passim non ferre, ut ecclesiastici viri, quando in publicum prodeunt, ad talarem vestem gestandam indiscriminatim obligentur: idcirco pru-

dent anisoviciusque episcopi arbitrio relictum manet, id in sua dioecesi, hac super re, decernere, quod attentis circumstantiis, magis expedire in Domino iudicaverit. Postulamus tamen ac districtim praecipimus, ut talari veste induti prorsus sint sacerdotes sacris operari, aut administrari in ecclesia sacramenta, et sacramentalia aut rituales alias actiones quascumque, sive in ecclesia sive extra ecclesiam, ubi nihil obstat, obituri. Extra functiones vero ecclesiasticas nunquam fas esse volumus clericis huius provinciae viris alio habitu uti, nisi eo qui episcopis permittentibus ut ecclesiasticus adhiberi consuevit. Ubi itaque vestem breviorē adhibere liceat, ea ad medias saltem tibias semper pertinget; habitus vero universus nigri vel subobscuri coloris omnino erit, excluso penitus usu femoralium super caligas usque ad pedes demissorum, ac retento ecclesiastico collari.

Singuli ad clerum spectantes praescriptam canoni- bus tonsuram, extra casum legitima dispensationis, nunquam non deferant: ac certe digni haud essent regali sacerdotio, qui venerandum hoc coronae signum erubescerent. Capillis simplicem prorsus atque omnino modestum cultum adhibeant. Coma vero adscititia, vel in casu necessitatis, non aliter quam obtenta dispensatione utantur, illud simul caventes, ne quidquam leve aut inane illa prae se ferat⁸.

Neque ratione itineris, neque occasione feriarum, neque alio quovis praetextu, fas erit cuicumque clerico in ecclesiastico habitu ac tonsura non incedere, nisi in peculiaribus casibus venia ab episcopo concessa fuerit. Verum cum iter a sacerdote, vel a clerico in sacris ordinibus constituto, suscipi contigerit, desideramus plane et exquirimus vel prorsus retineri ecclesiasticum habitum, saltem breviorē, vel certe clericalia vestimenta non ita immutari (nisi in casu rarissimo ab ordinario probando), ut non amplius possit illico cessā clero adscriptus ab omnibus agnosci qui eidem indutus est.

Luxum ac exquisitam indumentorum elegantiam clerici constanter fugiant: simplicitati tamen ac modestiae indulgentes, munditiam ac decentiam solliciti prosequantur; cum praesertim ex ea cordis etiam mundities vel sordes, revelari ac diiudicari soleant. Quidquid offensionem esse posset fidelibus, quidquid saecularem morem saperet, in externo ipsorum habitu penitus devitent. „Talia debent esse vestimenta servorum Dei,“ inquit Bernardus, „in quibus nihil possit notari novitatis, nihil superfluitatis, nihil vanitatis, nihil quod pertineat ad superbiam et ad vanam gloriam.“⁹

TITULUS IX.

De institutione ecclesiastica, deque scholis.

Caput I.

De necessaria sacerdotibus scientia.

Perfectam sacri operarii imaginem Dominus ac salvator noster proposuit, cum ait: „*Vos estis sal terrae . . . vos estis lux mundi*“¹. Lux quidem mundi non aliter erunt sacerdotes, nisi illud divini magistri praeceptum explentes: „*Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est*“². Sed et insuper sal terrae illos esse oportet „per doctrinae virtutem“³, ac inter eos numerari de quibus dictum

¹ I Ioan. III, 11.

² Philipp. II, 2 seqq.

³ I Tim. VI, 11 seqq. et IV, 12.

⁴ Conc. Trid., sess. XIV, de ref., cap. 6.

⁵ Post. Rom., de clerico faciundo.

⁶ Loc. sup. cit.

⁷ De synod. dioec., lib. XI, cap. 8.

⁸ Bened. XIV, De synod. dioec., lib. XI, cap. 9.

⁹ De modo bene vivendi, cap. 9, [inter opp. s. Bern., ed. Migne, III, 1914 C].

¹ Matth. V, 13-4.

² Ibid. V, 16.

³ S. Hilarius, Comm. in Matth., cap. 4, [opp., ed. Migne, I, 985 A].

est: „Qui quidem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno coelorum.“¹ Ipai enim positi sunt „rerum coelestium praedicatores, immortalitatem omnibus corporibus, quibus eorum sermo asperus fuerit, conferentes“.²

Fidelis divinarum veritatum custos, interpres legis ac voluntatis Dei, dux hominibus in itinere ad patriam coelestem sacerdos esse debet, iuxta id quod Dominus ait per os Malachiae: „*Labis sacerdotis custodient scientiam, et legem requirunt ex ore eius, quia angelus Domini exercituum est.*“³ Nequit autem gravissimis hiis munia satisfacere nisi scientiae ac doctrinae praesidiis apprime instructus. „Ignorantia, mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei vitanda est.“⁴ sacra vero scientia eo vel magis fulgere ipse debet, quod aetate praesertim nostra nefarii homines, falsi nominis scientiae studentes et tenebras magis quam lucem diligentes, nihil non moluntur ut, lumine evangelicae doctrinae extincto, mundum operiant caliginosa nocte erroris et impietatis, atque animas pretiosissimo Christi sanguine redemptas a fide et disciplina christiana avertant. Haec itaque synodus, in nomine eius congregata, qui „*Deus scientiarum*“⁵ est, sacerdotibus omnibus iterum iterumque commendat, nihil potius habere, quam ut armis lucis induti, gladio verbi et doctrinae acinecti, catholicae veritatis scientia commisso sibi fideles erudire valeant, et a fraudibus eorum qui contradicunt defendere.

Sacris studiis, sine quibus scientia ipsa non acquiritur, et iis quidem assiduis, vacent necessum est sacri ministri. Divinarum litterarum lectioni sociam adiungant operam e sanctis patribus et interpretibus et ecclesiae conciliis: probatissimos theologiae, tum polemicae tum moralis, auctores, rerum liturgicarum expostores, sedulo attenteque discurrant: in ecclesiasticae historiae annalibus aliisque ecclesiasticis studiis accurate diligenterque versari non omittant. Caveant ne tantae huius studiis vacandi obligationis obliti, et turpi otio torpentes, animabus sibi concreditae fiant in ruinam, in lapidem offensionis et in petram scandali.

Etsi porro studiis sacris primae semper debeantur partes in ecclesiastico viro, profanae tamen disciplinae negligendae non sunt, sed et plurimum excolendae, cum non perutile tantum, verum et subinde necessarium praesidium conferant in veritatis divinae illustrationem ac defensionem. Nostris praesertim temporibus, in quibus tantus fit nominis philosophiae ac scientiarum naturalium abusus, proderit sane maxime, ad blasphemantes redarguendos et fideles confirmandos, divinarum rerum studiis humanarum quoque disciplinarum peculiarem scientiam studiumque contingere.

Utilibus studiis incumbentes ecclesiastici viri in vinea Domini laborantes, satagant in necessaria ipsis scientia in dies proficere, eaque uti pro suis quisque facultatibus, in fidelium bonum atque errantium utilitatem, memores quod „*omni . . . cui multum datum est, multum quaeretur ab eo.*“⁶ Temporis iacturam non faciant in iis libris legendis, qui „inebriant curiositate, non caritate, implent non nutriendos, inflant non aedificantes, ingurgitant non confortantes“⁷. Sed et ab eorum lectione plane abstineant, quae bene agendi studium, morum dis-

ciplinam, timorem caritatemque Dei laedere vel imminuere possunt. Qui peculiaribus ingenii dotibus a Deo ditati, non modo verbis, sed etiam scriptis religionis ac veritatis causam defendendam suscipient, laudem sane merebuntur eximiam, omnemque opem a nobis obtinebunt. Atque ut alacriores etiam in eo consilio exequendo reddantur, contra pravos praesertim libellos, qui passim in vulgus oduntur, audiant qua ratione consilium ipsum promovendum censuerit summus pontifex Pius IX, ad Italiae episcopos scribens: „Ad ipsam vero, inquit, pravorum librorum contagionem comprimendam perutile erit, venerabiles fratres, ut quicumque penes vos sint insignis sanaeque doctrinae viri, alia, parvae item molis scripta, a vobis scilicet antea probata, edant in aedificationem fidei ac salutarem populi instructionem.“⁸

Dum sacras scientias aliasque utiles disciplinas excolent clerici, petere non intermittant a patre luminum, ut det illis sedium suarum assistentem sapientiam, ut mittat illam de coelis sanctis suis, et a sede magnitudinis suae, ut cum ipsis sit et laboret, ut sciant quid sit acceptum apud Deum.⁹ Meminerint constanter quod apostolus Iacobus ait: „*Si quis vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et non impropert, et dabitur ei.*“¹⁰

Caput II.

De institutione clericorum in seminariis.

Inter sapientissima decreta a Tridentinis patribus, Spiritu sancto afflante edita, illud sane apprime salutariter recensendum est, quod legem continet de erigendis seminariis episcopalibus, pro ecclesiastica iuniorum clericorum educatione et institutione.¹¹ Cum enim idonei ecclesiae ministri non nisi ex optime institutis clericis fieri possint;¹² cumque „adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas; et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte, ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina ecclesiastica perseveret“¹³; interest profecto plurimum [ad] religionis incolunitatem et incrementum, ut rectae huic clericorum educationi peculiari cura et instituto provideatur. Praestant id vero seminaria: quae, dum illud utilitatis conferunt, ut, ceu inquit Benedictus XIV, ingressus in clerum et ad sacras ordinationes aditus, quantum fieri potest, immerentibus interclusus maneat;¹⁴ scaturigines praeterea sunt ac veluti fontes unde hauriuntur salutis aquae ad irrigationem dominici agri, loca insuper ac palaestrae, a quibus praeparantur et exeunt primo mane boni ac strenui operarii ad vineam Domini excolendam custodiendamque.

Ut e seminariis nostris, de quorum institutione in omnibus iam huius provinciae diocesis facta maxime gratulamur, uberes ac laetissimos eos fructus percipere liceat, quos referre destinata ipsa sunt, volumus ac districte postulamus, ut ea quae in sacrosancti concilii Tridentini decretis et summorum pontificum constitutionibus, de hiis clericorum collegiis praescripta sunt, impensio studio observentur et adimpleantur.

¹ Matth. V. 19.

² S. Hilarius, loc. cit.

³ Malach. II. 7.

⁴ Conc. Tolet. IV. anno 633, c. 25. [Mansi, X. 696 E].

⁵ I Reg. II. 8.

⁶ Luc. XII. 48.

⁷ S. Bernard. Sermo 9 in Cant. u. 7. supp. ed. Migne, II. 818 (C).

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

⁸ Litt. encycl. Nostis et nobiscum. 8 dec. 1849.

⁹ Sap. IX. 4. 10.

¹⁰ Iac. I. 5.

¹¹ Sess. XXIII. de ref. cap. 18.

¹² Pius IX. encyl. Qui pluribus. 9 nov. 1846.

¹³ Conc. Trid., loc. cit.

¹⁴ De syn. dioec. lib. II. cap. 2, p. 12.

Fiat itaque in primis diligens selectio adolescentium alumnorum, et si soli in seminarium parvorum admittantur, qui ad minimum duodecim annos, et ex legitimo matrimonio nati sunt, ac legere et scribere competenter noverint, et quorum indoles et voluntas spem afferat eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros.¹ Pueri autem in seminarium alumnos electi, grammaticas, cantus aliarumque bonarum artium disciplinis diligenter erudiantur. Sollicita adhibeatur cura, ut pietatis exercitia iuxta seminarium regulas peragant, ut potissimum singulis diebus missae sacrificio intersint, ut singulis saltem mensibus ad sacramentalem confessionem accedant, et iuxta confessoris iudicium sumant corpus domini nostri Iesu Christi, utque demum quotannis sacro recessu in seminarium solitudine per dies aliquot vacent.²

Moderatores et magistri omni solertia adnitentur, ut de cuiusque alumno indole, moribus, vocatione et in pietate studiisque profectu optime certiores fiant, non modo ut emendationi consulatur eorum qui a recto deflectunt, sed etiam ut tempestive amoveri possint inhabiles ministerio et arrogantem aut pertinacem indolem prae se ferentes, quippe qui divina vocatione destitutos se esse ostendunt. Curas in id convertentes, ut futuri ecclesiae ministri a prima pueritia ad sanctimoniam et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, maxima sollicitudine eos praeservabunt tum a lectione librorum, qui doctrinam omnino puram non praebent vel argumenta tractant, quae magnopere adolescentium animos labefactant vel a seriis studiis nimis avocant; tum ab omni conversatione et consuetudine, qua ipsorum mentes et corda inquinari utcumque possint.

Commendata haec ipsa volumus moderatoribus et professoribus altioris seminariorum sectionis. Quae praeterea omni qua valemus instantia exhortamur obtestamurque, ut nihil intentatum relinquunt, quo, collatis viribus, gnaros atque industrios operarios efforment, qui ecclesiastico spiritu praediti ac studiis recte instituti, valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere ac strenue praestari praelia Domini.³ Cumque nihil sit quod ad clericalis vitae perfectionem efficacius excitet, quam exemplum eorum qui duces et magistri constituti sunt, ideoque vitae suae ratione integerrimam ecclesiasticae virtutis formam referentes, studeant implere apostoli monitum: „In omnibus ipsis praebete exemplum bonorum operum.“⁴

Praecellentem sollicitudine ac perindustria simul discretionem vigilant moderatores, ut de sacerdotii candidatorum dotibus ac progressu plenam episcopo interroganti rationem reddere possint, ne ad ordines promoveantur, qui vocationis et aptitudinis suae indicia minime dubia non praebuerint, neve illud tristissimum impleatur: „Vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus praeciperas ne intrarent in ecclesiam tuam.“⁵ Eisdem praeterea alumnis solida sacerdotali virtute imbuenda, in omni patientia et mansuetudine allaborent. Sermonem ad illos, in unum congregatos, identidem habeant, non tam conoionando, quam instructionis et catechismi ritu, his demonstrando quibus dotibus atque virtutibus instructos esse oporteat illos, qui ad sanctuarii ministeria digne accedere cupiunt; quanam sint vera ecclesiasticae vocationis indicia, quae ratio vitae, tum ex ipso clericalis professionis

debito, tum ad proximorum edificationem servanda ipsi erit, postquam in clerum adlecti, vel ad minores aut maiores ordines promoti fuerint.⁶ Frequenti sacrae exomologosis et coenae eucharisticae usui, spiritualibus exercitiis singulis annis rite tradendis, ac aliis pietatis exercitiis per seminarium regulas praescriptis, adolescentibus veterem hominem deponere satagant, novumque induere, qui secundum Deum creatus est. Advigilent ut in ecclesiasticis caeremoniis practice etiam versentur, ac interitiorum tempore in suscepti ordinis ministerio se exercent. Neque omittant moderatores, accedente feriarum tempore, suos alumnos instruere, quae ratione in omni modestia et sanctitate debeant inter consanguineos et concives versari, quae pericula fugere, ut immaculatos se custodiant ab hoc saeculo: quibus exercitiis pietatis quotidie indulgere, ut clementissimus Deus, quem adhuc diem benedixit quo requievit ab omni opere quod patrarat, ita et tempus benedicere dignetur, quo alumni post exantlatis laboribus feriarum quiete fruuntur.

Quod ad sacras disciplinas iam attinet et ad modum eas tradendi, haec synodus solemniter ista prae oculis habet summi pontificis Pii IX verba: „Imprimis omnem adhibete diligentiam ut cum dogmaticam tum moralem theologiam, ex divinis litteris sanctorumque patrum traditione et infallibili ecclesiae auctoritate haustam ac depromptam, ac simul solidam divinarum litterarum, sacerdotum canonum, ecclesiasticaeque historiae, rerumque liturgicarum scientiam congruo necessarii temporis spatio (adolescentes clerici) diligentissime addiscant. Ac vobis summo opere cavendum in librorum delectu, ne in tanta grassantium errorum colluvie a sanae doctrinae semita ecclesiasticae adolescentibus temere abducantur.“⁷

A professoribus itaque strictim exigimus, ut in tradendis, iuxta dioeceseanae legis normam, sacris disciplinis a summo pontifice indigitatis, catholicam studiorum suorum rationem in primis sequantur. Investiget unusquisque quid de disciplina sua doceant sacrae scripturae intelligendae iuxta eum sensum quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, quidque doceat traditio, quid decernant sacrarum congregationum decreta. Adiectissimi scriptis sanctorum patrum et doctorum ecclesiae, incumbant simul operibus theologorum scholasticorum aliorumque recentiorum doctrinam sacram ad catholicam normam apprimè explanantium. Ita, Domino opitulante, contingat, ut sanae doctrinae pabulo adolescentibus nutriant, et ab omni errandi periculo in defensione catholicae fidei morumque regulae se suosque alumnos praeservent. Quod eo certius eveniet, quo altius in adolescentium animis imprimere satagant sincerissimos pietatis ac obsequii sensus erga Romanum pontificem, „verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem et doctorem.“⁸

Institutioni alumnorum non alia proponuntur auctorum compendia et volumina, nisi quae antea fuerint ab ordinario approbata, quo et praesidio et profectui discentium consulendum erit. Praelectiones theologicae omnes latina lingua tradentur, his exceptis quae ad pastorem disciplinam prescius referuntur, uti eloquentia sacra et catecheticae praecepta. Disputationes, in forma, uti aiunt, scholastica multam utilitatem conferunt, atque ideo, de consilio ordinarii, professorum erit efficere, ut

¹ Conc. Trid. loc. cit.

² Conc. Trid. loc. cit.

³ Encycl. Qui pluribus supra cit.

⁴ Tit. II, 7.

⁵ Threa. I, 10.

⁶ Bea. XIV. De syn. dioec., lib. II, cap. 2, n. 12.

⁷ Litt. Singulari quidem, 17 martii 1856.

⁸ Conc. Mor. in dec. unica. (Maasi, XXXI, 1697 D).

adolescentes eidem assuecant. Disciplinis theologicis per quatuor saltem annos incumbendam esse edicimus; et ne hoc ipsum quadriennii spatium, nimis iam breve si amplissimas theologiae scientiae campus respiciatur, insufficienti prorsus reddatur, necessariis utilia cedent, et inter utilia ipsa, quae magis utilitate praestant, professores eligent. Alia vero ex parte episcopi, quantum circumstantiae sinent, quae ingenio et doctrina potiores ad rerum divinarum scientiam noverint, profundiori eruditionis sacrae copia imbuendos ornandosque curabunt.

Postremo alumni ipsi paterne compellendi veniunt: eorum animis nunquam excedat finis nobilissimus, ob quem in seminarium recipiuntur, quique est ut ceu novellae ecclesiae plantationes fructus copiosissimos pietatis et sapientiae suo tempore edant, et in ecclesiae utilitatem religionisque subsidium succrescant. Ecclesiasticae vivendi rationis ex proprii ordinis et conditionis officio sint apprime avidi, religionis sensus fovere semper et augere studeant, rebus divinis vacare ardentissime ament, pudicos ac verecundos mores sectentur, modestiae ac obedientiae virtutibus amineant, caritate fraterna se invicem diligant. Institutores omnes reverentia et obsequio prosequantur. Moderatorem ea animi affectione habeant qua parentes suos eidem sensus libere exponant, ut per illum, prouti opus fuerit, eidem consulatur, scientes nihil esse difficilius, quam immoderatis animi affectionibus per se moderari. Seminarium regulas sancte religioseque observent, eius disciplinam lubentissime ferant: etenim „*omnis disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed moeroris: postea autem fructum pachtissimum exercitatis per eam reddet iustitiae*“¹.

Caput III.

De conferentiis q. clero habendis.

„Ne in sacerdotibus, qui doctrinae et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum, sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur, aut languescat industria,“ sensus dominus noster Pius papa IX apprime commendatum voluit, ut in dioecesebus „instituantur opportunitis regulis congressus de morum praesertim theologia ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere“². Nihil sane aptius quam congressus isti ad scientiae sacrae fervorem communi sacerdotum industria excitandum et conservandum, ad compertissima habenda et memoria, uti par est, retinenda quae [ad] pastorem animarum curam praesertim attinent. Quos proinde coetus et episcoporum mandata et provincialium synodorum decreta passim commendarunt et praescripserunt.

Iam pridem in Ultraiectensis provinciae dioecesebus exercitationes istae sive conferentiae sacerdotum enodandis theologiae morum quaestionibus et sacris ritibus enucleandis, usu adhiberi consueverunt. Synodus haec in Domino congregata examinem earundem utilitatem exploratam habens, non retinendas modo confirmandasque illas decernit, sed et stabili lege dirigendas ac promovendas. Consulunt itaque antistites, ut in omnibus dioecesium suarum districtibus illae instituantur, ad quas convenire teneantur clerici omnes, qui sacro ministerio perfunguntur in parochiis; utque opportunis et, quantum fieri potest, per omnes dioeceses uniformibus statutis, quorum observationi decani invigilent, norma eisdem exercitationibus praefigatur, iuxta

A quam haberi debeant ad uberioris ex eis fructus capiendos.

Caput IV.

De examinibus subeundis ab iis qui sacro ministerio funguntur.

Præter theologicas exercitationes clero praescriptas, pro iis indeminenter recolendis quae [ad] pastorale ministerium, attinent, aliud medium excitandi sacerdotes omnes ad scientiam quae indigeat assiduis studiis fovendam et nutriendam, suat procul dubio experimenta, quae de ipsorum peritia suscipiuntur, opportunis examinibus ab ordinario indictis. Hac in provincia obtinet, ut qui parochias in animarum cura, vicariorum vel assistentium titulo, cooperantur, semel in anno ad examen per episcopum advocentur, quo et de eorum idoneitate constet, et de scientia eorum, quae ad parochias regendas destinari possunt, ratio habeatur. Hunc morem, utpote maxime salutarem, provincialis haec synodus confirmat ac servandum praecipit, salvo semper ordinarii iure, et ipsos parochos ad examen vocandi ob rationes canonicas, et pluries etiam in anno ceteros sacros ministros examine probandi, et scientiae tentamen nominatim peragendi occasione parochialis ecclesiae alicui ex iis decernenda.

Praedictum examen, scripto instituendum aut viva voce habendum coram examinitoribus synodalibus vel prosynodalibus, ab adiutoribus omnibus parochorum, sive saecularibus sive regularibus subeundum erit, nisi in casu quo ordinarius quodam eximendos censuerit, de quorum scientia ex longo praesertim tempore, quo in ecclesiae servitio cum laude versati fuerint, testimonium habeat.

Facultas audiendi confessiones, ex generali regula, aretata manebit inter tempus quod decurrit ab uno ad aliud examen; ita quidem, ut pro illis, qui examini adfuerint, iurisdicatio eo ipso protrahatur, quamdiu alia eis sententia ordinarii non significetur: eorum vero qui, absque venia ordinarii, ad examen non accesserint, iurisdicatio omnia exipret post mensem a peracti annui examinis tempore, nisi ordinarius ipse, re cognita, aliter disponat.

Qui in examine sufficientis peritiae indicia non dedit, uti et qui, indicta per antistitem die, illi interesse non potuit, proxima alia die doctrinae suae periculum facere iubebitur.

Illorum examinum materiae e theologia aliisque sacris disciplinis, in directorio divini officii, vel alia apta ratione, singulis annis clero denuntiabuntur, una cum designatione diei quae examina locum habebunt. Resolutio si scriptis danda sit, in uno vel pluribus conclavibus examinandi omnes congregabuntur, et sub directoris ab episcopo deputati vigilantia, intra certum temporis spatium, omni ablegata fraude, et debita attentione accurataque diligentia adhibita, responsiones quisque suas conscribet ac deputato directori obsignatas tradet.

De ipsis responsionibus ab unoquoque editis, eo severiori ratione episcopus, in conscientia et coram Domino iudicabit, quo graviora sunt curae parochialis officia, quo maior ordinario obligatio est arcendi eos qui necessaria scientia careant, quo demum severius insonant verba illa Domini: „*Quis tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*“³

Caput V.

De scholis elementaribus.

Quoniam ecclesia „columna et firmamentum veritatis a divino suo auctore fuit constituta, ut omnes

¹ Acta eccl. Med., instit. semin., part. III, cap. 1-4.

² Hebr. XII, 11.

³ Litt. Singulari quidem, 17 martii 1866.

homines divinam edoceat fidem, eiusque depositum sibi traditam integrum inviolatumque custodiat, ac homines eorumque consortia et actiones ad morum honestatem vitaeque integritatem iuxta revelatae doctrinae normam dirigat et fingat¹; idcirco fieri non poterat, quin singulari ratione vim illam salutiferam, quam ex divina sua institutione semper exercuit et in humanae societatis instituta exercere debet, circa iuventutis institutionem sibi duceret adhibendam. Non modo enim homo edocendus ab ipsa est, ubi primum evangelicae doctrinae audiendae capax est, sed et eo profundius deo descendunt eius praecepta quo teneriori aetate imprimuntur, ac, ceu testatur Spiritus sanctus, „*adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.*“² Summa proinde cura studioque ecclesia prosecuta iugiter est puerorum scholas, quibus ipsa ortum dedit, et quas ad iuventutem aetatem litterarum rudimentis simul ac morum disciplina informandam destinatas semper habuit.

Morum honestas „*unice a fide nostra sanctissima producitur, alitur et augetur.*“³ atque ideo ecclesia nullam aliam agnovit puerorum institutionem praeter eam, quae cum scientia rerum naturalium et cognitione finis atque officiorum vitae socialis religiosam instructionem coniungit, eique primas cedit partes. Quin iam in hisce scholis in quas⁴ omnibus cuiusque e populo classis puerilis aditus patet, „*religiosa praesertim doctrina, prouti docet summus pontifex Pius IX, ita primum in instructione et educatione locum habere ac dominari debet, ut aliarum rerum cognitiones, quibus iuventus ibi imbutur, veluti adventitiae appareant.*“⁵ Proscripta proin fuit per eundem gloriosissimum pontificem propositio, quae asserit: „*Catholicis viris probari posse eam iuventutis instituendae rationem, quae sit a catholica fide et ab ecclesiae potestate seuncta, quaeque rerum dumtaxat naturalium scientiam ac terrena socialis vitae fines tantummodo vel saltem primario spectat.*“⁶

Qui hodierna praesertim tempestate nihil inexpertum relinquunt, quo a supernorum consideratione homines abducant, ac totos terrenis rebus involvant, funestissima omnia conamina adhibent, ut educationem et institutionem iuventutis vel ecclesiae eripiant, vel ab eius magisterio et vigilantia quotidie magis amoveant. Probe enim norunt quantopere ex recta adolescentibus instituendi ratione verus ille christianus societatis spiritus dependeat, „*qui unus potest et publici ordinis tranquillitatisque fundamenta stabiliter servare, ac verum utilemque civilitatis progressum efficere ac moderari, et ea omnia hominibus praebere subsidia, quae ad ultimum suum post mortalis huiusce vitae statutum finem assequendum, scilicet ad aeternam salutem obtinendam sunt necessaria.*“⁷ Ut itaque, quae ex perniciosissimis eorum artibus reipublicae tum sacrae tum civili imminet calamitates, quantum fieri potest, arceantur, nihil potius, nihil solemnius sit ecclesiae ministris, quam ut de scholis puerorum ad catholicam normam instituendis moderandisque sollicitam ac impigerrimam curam agant.

Memores sint parochi sibi, ex proprii officii conditione, demandatum esse, ut puerorum in scholis institutioni quam solertissime invigilent. Ubi cumque igitur deprehenderit scholas, in quibus iuventus

A exponitur damno circa fidem aut bonos mores, non omittant parentibus ob oculos ponere, eas scholas esse in conscientia frequentari¹. Simul vero, ne parentibus catholicis minus plura sint media, prolem ad religionem civilemque vivendi rationem efformandi, omni ope allaborent scholis in propriae parochiae ambitu erigendis, vel iam erectis amplificandis, efficiantque, quantum vires permittent, ut scholae quidem sint scholae pueris destinatae, aliae vero in quibus puellae instituuntur. Parentes vero ipsos, cum opus fuerit, moneant ac excitent, ut liberos suos ad scholas mittant, tum ne rudes adoleant, tum ne religiosa institutione priventur.

Maxima sollicitudine ac fidelitate in id incumbant parochi, ut scholae ipsi fini, ob quem institutae sunt, plenissime respondeant. Lubeant itaque, ut debito ordine, statis horis et temporibus, instructio religiosa detur et litteraria. Adeant saepius scholas ipsas, inspecturi quae sit magistrorum docendi ratio, qui libri, quae cantilenae adhibeantur: exploraturi etiam singulorum puerorum mores eorumque in religione et litteris profectum. Laudanda ab ipsis erit diligentiorum frequentia, benigne corripiedi qui reprehensione aliqua aliquando indigeant: aliquo remunerationis praemio illis identidem tributo, qui maioris assiduitatis ac solertiae specimen dederint, aliorum omnium proficiendi studium alliciendum et excitandum.

Princeps vero sollicitudo in illud conferenda est, ut non alii constituantur institutores et institutrices, nisi litterarum officiique sui peritia optime pollentes, et bonis moribus apprime commendabiles. Magnae sunt ludimagistrorum partes, nobilissimum, ac simul gravissimum ipsorum munus. Ecclesiae auxiliatricem operam ipsi praestant in pueris instituendis et educandis, et ab ipsorum industria ac labore maxime dependet, ut scientia sanctorum in iuvenilibus mentibus laete efflorescat, ac sancta religio virgineis fulgeat honoribus. Institutores, qui munus suum graviter obeunt, benevolam semper ostendant animum parochi: erga optimas etiam puellarum magistras maiori tamen, qua erga ipsas opus est, prudentia, discretione et modestia, humanissime se gerant. Comiter benigneque cum his semper agant: indefense eos dirigant atque instituant, et si quando quis correctione egeat, patienter ac mansuete puerisque absentibus id faciendum prospiciant, atque ita eius emendationi ac instructioni consulant.

Non minimum nostri temporis infortunium est, quos mature nimis, non sine maximo culturae corporalis et spiritualis detrimento, addici officinis et fabricis operariorum. Tenella membra noxio labore et aere comprimuntur, dum necessariae instructionis defectu anima hebescit. Parochi tantae miseriae suis in parochiis testes, infelicitum sortis misereantur, et ita agere studeant apud possessores officinarum atque opificiorum, ut nulli in eisdem recipiantur pueri, qui primam non iam peregerint communionem. Et quia innumera saepe sunt seductionis pericula, quibus iidem adolescentibus in officinis exponuntur, omni virium contentione laborandum insuper parocho erit, ut officinarum disciplina ad normam christianam constituatur. Cum vero scholae dominicales, in quibus prima religionis principia, et ars legendi, scribendi et computandi traduntur, non parum utilitatis huic potissimum iuventutis parti, quae officinis addicitur, afferre soleant, ac remedium apprime efficax sint contra mala eidem impendentia: idcirco erectionem earum scholarum, separatis quidem locis pro utroque sexu habendam, in parochiis praesertim in quibus opificia

¹ Litt. Pii IX Cum non sine, 14 iulii 1864.

² Prov. XXII, 6.

³ Pii papae IX litt. sup. cit.

⁴ Editio mendosae quibus.

⁵ Litt. cit.

⁶ Syll. prop. 48.

⁷ Litt. cit.

¹ Litt. cit.

reperantur et in majoribus omnibus provinciis A oppidiis vel civitatibus, vehementissime desideramus, anxique commendamus.

Viris piisque foeminis, qui dominicalibus scholis praecurrunt, seu et aliarum omnium scholarum magistris, necessaria auxilia non desine, parochi curant, qui et primum eisdem addent in summi ponderis munere obeundo. Monebunt tamen magistros ipsos omnes et magistras de obligatione etiam praelucendi in primis exemplo pueris et puellis quibus instituendis incumbunt; quippe nulla res dicipula tam pernicioosa, quam vita magistri contumeliosa. Alacriores quoque eos reddent, uberem quam assecuturi sunt in aeternitate mercedem ante oculos eisdem ponentes: nam „qui ad iustitiam erudit multos, (fulgebunt) quasi stellae in perpetuas aeternitates“.

Caput VI.

De scholis superioribus

Puero in iuvenem succrescente, dum exquisitor paratur illi institutio, aut institutioni ipsi extrema admoveatur manus, allicientibus interim mundi illecebris carnisque cupiditatibus blandientibus; non potest ecclesia religionis illas curas deponere, quibus puerilium aetatem complectitur, ac inexperiam iuventutem in medio discrimine relinquere, quin eidem salutari sua moderatrice auctoritate adesse pergat, coelestique suo lumine ac robore eam usque comitetur. Itaque ipsa ecclesia duce et comite, iuventus in scholis etiam superioribus erudienda est: ac neminem profecto latet, quantam ecclesia ipsa de istis quoque humaniorum litterarum et disciplinarum scholis, quas ipsa et primum fundavit et constanter sua ope fovit, curam omni aetate gesserit, ac qualem maternam plane, de illis habuerit sollicitudinem. Equidem ne venena erroris vel impietatis haec in scholis immisceantur, eo industrius cavendum, quo magis interest, ut qui, potiora in ecclesiastica et civili societate officia gesturi, iis in scholis praeformantur, ad eadem officia iuxta christianam normam adimplenda, rite fuerint praeparati. Quemadmodum proinde ex illa educatione quam ecclesia exigit et procurat in his etiam superioribus scholis, poterit respublica christiana optimos cives, providos administratores et magistratus sperare ac iure sibi polliceri: ita econtra institutio, quae sine christianae doctrinae morumque disciplinae auxilio adolescentium mentes informat, non potest non parere progeniem, quae pravis cupiditatibus propriisque rationibus tantum permota et impulsae, maximae tum privatis familiis, tum republicae affert calamitates.“

Haec synodus in nomine eius congregata, „in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi“¹, omnibus qui altiore adolescentiae institutionem commissam habent, proprii officii rationem serio meditandam exhibet, ac de regula, quam prae oculis habere semper debent, gravissime monet et cohortatur. Ei, qui alumnorum suorum profectui ac salutari consulere cordi habet, a sanae fidei nostrae mysteriis ac praeeptionibus declinare non licet. Prouti enim omnis institutio recta ac stabilis non est, nisi veritate ac virtute innitatur, ita veritatis ac virtutis suprema regula fides est ac religionis sanctae cultus.

Qui gymnasiis, collegiis aliisque similibus institutis praecant, memores apprime sint gravissimi oneris, quod ipsis impositum est, omnique studio efficiant, ut educatio, qua iuvenes informantur, doc-

trinae christianae conveniat, utque alumni pie religioseque vivendi rationis observantissimi sint. Quidquid morum puritatem labefactare, fidem obcurare, pietatem restringere in adolescentibus posset, ab eisdem quam longissime amovendum vigilent. Ad frequentem vero piisque sacramentorum usum eos excitent, ac ne iusto diutius maneant quin sacramentali confessione conscientias suas purgaverint, ac pane eucharistico refecti fuerint, non permittant. Aliis pietatis exercitiis, catechesibus et instructionibus religiosis, assiduos illos esse ac diligentes exigant.

Sacri ministri, qui religionis doctrinam, in memoratis institutis tradendam receperunt, maxima diligentia, prudentia ac suavitate adolescentes dirigant, et divinarum rerum amorem in ipsorum animis instillent ac foveant. Quotquot porro sunt, qui docendi munere in eisdem institutis funguntur, sedulo perpendant, quanti momenti sit, omni qua valent solertia et religione partes suas implere, iuvenum non solum mentes doctrina illuminare, sed et affectum ad virtutem inflammare. Pro rei igitur quam, pertractant indole ac natura, non praetermittant utiles interserere considerationes cohortationesque, quibus religionis sensa alantur excolanturque, atque ipsae humanae litterae ad vitae christianae legem cordibus inseribendam, uti par est, componantur. Caveant verò attentissime, ne vel levissimum unquam immisceant verbum, quod candidi ingenii adolescentibus, offensionis occasio esse posset, vel in religionis contemptum interpretari.

Parochos demum, in quorum parochiae ambitu aliquod sit instructionis institutum, subaidiis carens quibus ad vitam christianam adlescentes incitentur, sive illud pertineat ad instructionem quam mediani appellant, sive spectet ad instructionem strictae superioris; hortamur vehementer ac in nomine Domini iubemus, totis viribus adnitantur, adolescentibus catholicis, qui gymnasia illa vel illas universitates frequentant, opportune prospicere; a periculis in quibus implicantur, eos incolumes servare; esca spirituali eosdem pascere ac indefesse monere, ut, dum de rebus ad vitae temporales commoda et ornamenta pertinentibus erudiri quaerunt, nunquam prae oculis habere desinant, quod „initium sapientiae timor Domini“².

TITULUS X.

De bonis ecclesiasticis.

Caput I.

De rebus ecclesiae non alienandis.

Ecclesia, a Christo domino fundata et instituta tamquam societas perfecta, cum ad salutis ministerium in terris exercendum terrenis etiam eget praediis, temporalia bona, iure sibi proprio, acquirit ac possidet. Deo dedicata, ecclesiastica bona splendore cultus, pietatis operibus, ministrorum sustentationi impenduntur, et sacra eo ipso sunt, quod ad hunc religiosum usum destinantur. Nefas est, nisi legitima accedente auctoritate legitimisque suffragantibus causis, ab usu, ad quem adhibenda sunt illa distrahere.

Incolunitati bonorum ecclesiasticorum piorumque locorum, ad quae illa pertinent, maxima sollicitudine prospiciunt sacri canones et Romanorum pontificum constitutiones. Omnis eorundem bonorum alienatio prohibetur ac nulla declaratur per ipsas ecclesiasticas leges, nisi et causa adsit, et praescriptae a iure solemnitates fuerint servatae. Cum vero huic synodo apprime cordi sit, ut hac etiam in re iuris communis

¹ Dan. XII, 3.

² Litt. Pii IX Cum non sine, 14 Iulii 1864.

³ Coloss. II, 8.

⁴ Eccli. I, 16.

disciplina in provincia Ultraiectensi religiose servetur, a divisa ordinatione praesunt, eant pariter in una ecclesiasticis sanctionibus eandem disciplinam respicientibus morem in omnibus gerendum esse declarat et postulat.

Ordinarii, et pro diversis adiunctis, eorum etiam quorum interest consensus, exquirendus est semper pro rerum ecclesiasticarum facienda alienatione. Etai vero consensus iste satis sit, cum de re vel fundo exigui valoris alienando agitur¹; extra hunc tamen casum, sedis apostolicae beneplacitum necessarium prorsus est, ad praescriptum constitutionis summi pontificis Pauli II, quae incipit *Ambitiones*². Quisque itaque sibi caveat, ne rem ecclesiasticam, sive immobilem sive mobilem pretiosam absque requisita apostolica venia alienans, gravis delicti reatu conscientiam suam commaculet, restitutionis obligationem contrahat et excommunicationis poenam, una cum eo qui rem alienatam recipit, incurrat.

Quod attinet ad causas, ex quibus alienationis faciendae venia peti potest, non aliae a sacris canonibus admittuntur, nisi vel urgente necessitate, quae ad alienationem cogat, vel evidens utilitas, quae eandem alienationem suadeat³. Curandum in primis, ut ecclesiae necessitatibus alio quam alienationis remedio succurratur. Utrum ad illam recurrendum sit, legitima auctoritas indicabit. Porro si alicuius fundi administratio difficilis et minus fructuosa sit, illius alienationem, solemnitatibus praescriptis servatis, canones non improbant.

Quae de vetitis bonorum ecclesiasticorum alienatione canonicae sanctiones disponunt, ea non de venditione tantum vel permutatione, sed et de quavis iuris ecclesiae imminutione, de quovis rei ecclesiasticae imposito gravamine, intelligenda veniunt. Ampliatam namque alienandi vocabulum in sensu canonum significationem recepit⁴. Rerum etiam ecclesiae locatio, si ultra triennium utilis faciendae sit, solemnitates requirit in Pauli II constitutione determinatas.

Res ecclesiasticae sub eiusdem constitutionis prohibitione cadentes, non ea solummodo bona sunt, quae ad ecclesiae fabricam vel ministrorum sustentationem spectant; sed et quaecumque alia ad monasteria, hospitalia aliave quacumque pia vel religiosa loca pertinentia: quae bona omnia, utpote Deo oblata a fidelium pietate, sancta Domino facta fuerunt.

Caput II.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Etai penes nos notabilis patrimonii ecclesiastici pars sunt pietatis fidelium, quae nunquam extinguuntur, oblationes quotidianae, et vix quidpiam, tristitia temporum, ecclesiae relictum fuit ex iis, quae avita maiorum religio munificentissime in illam contulit; haec synodus tamen, in nomine Domini congregata, de iis inculcanda, quae a sacris canonibus circa bonorum ecclesiasticorum administrationem praescribuntur, non minus est sollicita. Quia immo religiosissime eisdem insistendum esse agnoscit, ut eo efficacius maioribus occurrere possit necessitatibus.

Quoniam bona, quae ad divini cultus splendorem aliasque pias causas, nec non ad ministrorum sustentationem offerantur, Domino consecrantur ac in ecclesiae potestatem transeunt, episcopi, qui ecclesiae

divisa ordinatione praesunt, eant pariter in una quaque diocesi, salva suprema Romani pontificis auctoritate, primi eorumdem bonorum administratores, quibus¹ ceteri administratores subeunt, et subesse debent. Id et antiquissimae ecclesiasticae disciplinae documenta proclamant et sancunt. Apostolorum namque canonibus statutum est, ut omnium negotiorum ecclesiasticorum curam episcopus habeat, et ea veluti Deo contemplante dispenset²: ut praeterea oeconomus, quibus episcopi utebantur, res ecclesiasticas dispensent secundum sententiam episcopi proprii³. Ecclesiarum ergo rectores, beneficiarii omnes, fabricae aeditui, praefecti locorum piorum, et ceteri quotquot sunt clerici vel laici rerum ecclesiasticarum administratores, dum suo munere ad normam canonum funguntur, ordinarii auctoritate ac vigilantia regi eique subdi, nisi in quantum sedis apostolicae privilegio exempti fuerint, nunquam prae oculis habere desinant.

Ad ordinarium spectat, opportunis editis statutis, regulas praefinire iuxta quas, pro locorum circumstantiis, administratio ipsa diligenter ac fructuose geratur. Ut illae regulae illaque statuta, sive iam edita, sive in posterum edenda, a praedictis administratoribus omnibus, in quantum illos respiciunt, summa religione observentur, praesens synodus exigit ac decernit. Et quoniam maxima sunt negotia iis nominatim commissa, qui in bonorum fabricae administrationem vocati sunt; ideo illis peculiari ratione statutorum, [ad] ipsorum officium attinentium, observantiam enixe commendamus, quo fiat ut quae omnia, hac in re, timeri possent incommoda devitentur et praecaveantur. Quo vero aeditui ad agendum sub ordinarii ductu alacriores reddantur, in memoriam ipsis revocamus praecleara haec summi pontificis Gregorii XVI verba⁴: „Iam vero,“ inquit, „ad eorum munus quod attinet, neminem ignorare volumus, illud pendere omnino ex auctoritate episcopi, nihilque ab aedituis ecclesiae geri unquam posse, nisi quod fuerit iis ab antistite demandatum.“

Omnibus praeterea administratoribus, tam ecclesiasticis quam laicis fabricae cuiusvis ecclesiae, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, elemosynae montis pietatis et quorumcumque piorum locorum⁵, iuxta id quod statuit Tridentinum concilium⁶, obligatio incumbit administrationis suae ordinario singulis annis rationem reddendi. Quod ut ab ipsis fiat, episcopi vigilabunt et requirent. „Quodsi ex consuetudine aut privilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam ordinarius; et aliter factae liberationes dictis administratoribus minime suffragentur“⁷.

Administrator ipse ecclesiasticarum rerum, accuratissimam earum recensionem, seu inventarium, ad canonum praescriptum⁸, conficiat, quo ad bona ecclesiae rite conservanda, ac iuxta eorumdem destinationem, opportune eroganda, nihil salutarium.

In administratione rerum ecclesiae, locorum piorum, vel quocumque alio titulo sacrarum eximiam plane religiosamque diligentiam aperi canonibus adhibendam requirunt. Pro virili itaque allaborandum administratoribus erit, non modo ne res ipsae detrimentum patiantur, sed ut pro earum conditione

¹ Editio mendosa: cul.

² Conc. Lat. I, can. 4. [Mansi, XXI, 268 E] et can. ap. 40. [Mansi, I, 38 C].

³ Can. ap. 40.

⁴ Litt. ad episc. Heliopolit. vic. ap. Gibraltariae, 12 aug. 1641. [Coll. Lac. III, 549.]

⁵ Sess. XXII, de ref., cap. 9.

⁶ Conc. Trid. loc. cit.

⁷ Cap. Quis contingit de relig. dom. in Clement. et const. Pii V, kal. april. 1566.

¹ Cap. Irrita, 1, et cap. Continetur, 2, et cap. Cum nos, 3, de his quae sunt a praefate.

² Can. Terras 66, can. 12, quest. 2. Cf. etiam decret. a. cong. conc. in Forosompron. 21 iulii 1627.

³ Cap. ut. de reb. ecc. non alienandis in extrav. comm.

⁴ Cap. Tunc 6, de ecclesiis aedificandis et reparand. et cit. extrav. Ambitiones.

⁵ Cit. extrav. Ambitiones.

et natura incrementum recipiant¹. Omnes profecto, A qui res ecclesiasticas administrant, officium suum ad hanc normam naviter implebunt, si constanter prae oculis habeant patrimonium pauperum illas esse et peculum Christi².

Caput III.

De ecclesiastica suppellectili rite asservanda.

Omnia ecclesia instructa esse debet certo appa- rata, quo decenter ornatur, et suppellectili, quae numero ministrorum ac sacris functionibus in ea celebrandis sufficiens congruensque sit. Prae omnibus vasa sacra, ornamenta et reliquis apparatus, qui in celebratione incruenti sacrificii et in sacri sacramenti expositione adhibetur, eiusmodi sint oportet, ut tanti mysterii maiestatem commendent, animisque fidelium magnam ingerant divini cultus aestimationem et reverentiam. Neque ea debet pretiosior decore suppellex, qua ecclesia diebus solemnioribus diligentius exornetur, quo fiat ut spiritualis populi exultatio, ipsis amplioris ritus cultusque altaris ornamentis sacrorumque ministrorum vestibus, magis magisque augeatur, et mentes intuentium iis potissimum diebus efficacius erigantur ad coelestium bonorum cogitationem.

Porro haec synodus, cum notum exploratumque habeat clerum huius provinciae, tam saecularem quam regularem, fide viva ardentique amore erga sacratissimum altaris sacramentum, diligere decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius, quam plurimum etiam confidit, omni cura studioque a parochis rectoribusque ecclesiarum provium irigone ea deant ecclesiis singulis, quae sanctitati et dignitati cultus domusque Dei maiestati necessaria sunt et conveniunt. At ad eorum praeterea munus ac sollicitudinem spectare declarat, ut omnia, quae ad ipsam ecclesiae suppellectilem pertinent, fideliter retineantur studiosissimeque custodiantur.

Decreta sacrorum canonum de rebus ecclesiasticis non alienandis, ad ecclesiae etiam imagines, statuas, vasa, indumenta omniaque alia ornamenta protendi compertum est. Ea itaque omnia nefas est alienare, nisi iustis accedentibus causis, cum licentia ordinarii, si sint valoris exigui, et cum sanctae sedis beneplacito, si sint pretiosiora vel propter materiem, vel propter artem, vel propter antiquitatem.

Ad ecclesiae vasa, vestes et ornamenta asservanda et custodienda, tot haberi debent armaria solide commodeque constructa ac recto ordine disposita, quot ecclesiasticae suppellectilis copia et varietas requirit. Et quoniam obiecta magis pretiosa peculiari diligentia a periculo furti tueri oportet, ideo laudamus et retinendum esse praecipimus usum in hac provincia receptum exstruendi in sacristia vel apto ecclesiae loco decens abditum, porta ferrea, vel ad intus saltem ferro contexta, munitum, in quo reponantur vasa sacra et omnia suppellex aurea et argentea.

Libros sacrae liturgiae, aliosque qui in divinis officiis inserviunt, propriis etiam loculis custodire opus est, eum etiam in finem, ut cum adhibendi veniunt, religioso decore ac munditia niteant. Non minori autem cura in sacristia, vel domo parochiae, asservandi sunt parochiales libri vel registra ad ritualis romani praescriptum conficienda, alique libri omnes ex praeepto ordinarii in unaquaque ecclesia habendi, atque ille nominatim maximae utilitatis ac necessitatis et a singulis parochis diligentissime tractandus, qui registrum memoriale parochiae ipsius appellari consuevit.

¹ Cap. *Fraternitatem*, 2, de donationibus.

² Cap. 13, de testamentis, et cap. 19, can. 12, quaest. 1. et cap. *Cum secundum*, de praebendis et dignitatibus.

Unusquisque praeterea parochus sigillum quae parochiae habeat diligenterque custodiat, quo scripta authentica muniantur.

Suppellectilis et sacri aedificii custodiae praeficiendus est sacrista. Cum autem sacra sit domus Dei, pretiosa multa contineat, ac mundissima specie in Dei habitaculo lucere omnia debeant, custos aedium sacrarum earumque apparatus non alius eligatur, nisi vir Deum timens, honestae famae et conversationis, boni ordinis atque munditiae apprime studiosus. Custodis munia sunt ecclesiae, altarium, sacristiae, armariorum totiusque suppellectilis nitore prospicere, devote et graviter officia sua in domo Dei praestare, clero obsequiose ministrare, parochis in omnibus obedire. Et quia nullatenus decet ad ministeria ista mulieres advocari, eas ad sacristiae partes explendas admitti prorsus prohibemus, nisi agatur de monialibus in earum capellis.

Monemus et obtestamur in Domino ecclesiarum rectores et pastores, ut dum sacras suppellectilis asservationi advigilant, de illa reficienda, vel renovanda, vel augenda, prouti cultus divini excelsa dignitas exigit, et ipsi sint solliciti, et religiosam sollicitudinem in fidelibus sibi commissis excitare satagent. Sedulo prospiciant, ut omnia et singula vasa tam congruae materiae pretio, quam religiosae artis ministerio, liturgiis praescriptionibus sint respondentia. Meminerint praesertim paramenta non debere esse „lacera aut scissa, sed integra et decenter munda ac pulchra“¹. Nihil unquam nimium esse reputent, quod pro cultus divini splendore et augmento praestiterint et in ecclesiae decus contulerint. Etiam enim huius filiae regis aeterni decus et pulchritudo tota sit ab intus, placuit tamen regi ipsi, qui eam dilexit et tradidit semetipsum pro ea, ut assisteret eum „regina a dextris eius, in vestitu deaurato, circumdata varietate“².

Caput IV.

De bonis parochialibus.

Quoniam „dignus est operarius mercede sua“³, et qui altari inservit de altari vivere debet, iis qui in animarum ministerio in parochiis laborant, certa quaedam ex ecclesiastico peculio bona designantur. De quibus, cum quaedam sint specialiter praecausa habenda religioseque observanda, ea ut vel ordinentur vel iam ordinata firma maneant et urgeantur praesens synodus decernit.

Consultissime inductum est servatumque hac in provincia, ut animarum curatores, et qui omnes eorum locum tenent, parochialem domum ad habitationem habeant, in qua et habitare obligentur. Ius habitationis in parochiali aede ea lege parochis competit, ut in eiusdem conservationem debitam curam impendant. De servanda itaque parochialis domus integritate studiose sollicitus, parochus celeri reparatione reficienda satagat quae restoratione indigent: nam cum damna adhuc levia sunt, facili negotio reparantur, et graviora quae enasci possent praecaventur. Ipse parochus tenetur compensare detrimentum, quod sua culpa aut negligentia aedibus parochialibus evenit. Quae autem pro reparationibus impendi debeant, prouti et tributa domui ipsi incumbant, ab ecclesiae fabrica ferenda sunt, nisi fundationis tabulae aut legitima conventiones aliter habeant. In domus pastoralis dispositione notabiles reparationes vel immutationes facere absque ordinarii venia parochis interdicatur.

Quoad alia etiam bona, quae ipsi parochiali curae forte competant, illud retinendum, ut nempe

¹ Rubr. miss. rom.

² Pa. XLIV, 10-4. Eph. V, 25.

³ Luc. X, 7.

parochus, iuxta statuta in fundatione conditiones et ad normam canonum, fructibus potitur, sub onere tamen rei substantiam integre servandi et custodiendi. Bona ipsa locare, servatis ecclesiae legibus, poterit, praeter oculis tamen habens, locationes, quae anticipatis solutionibus fiunt, nullatenus in praedictum successoris validas intelligi. Ligna caedua, quae in fundo parochiali reperiantur, caedenda iubere annis consuetis parochus potest. Arbores fructiferas demortuas, vel casu confractas ipse capiet, at sub onere novellas earum loco plantandi.

Quaecumque parochus aedibus aliisque bonis parochialibus ameliorationes fecerit, beneficiorum seu officio accrescent, quin illum ipsi, vel haeredibus eius, iure competat compensationis a successore exigendae. Illa solummodo antiquo parochi eiusve haeredibus tollere licebit, quae, ad ornatum apposita, salva rei substantia distrahi possunt, atque id ipsum ea quidem lege, ut, ornamenta ablatis, res in pristinum statum restituantur. Si vero alterior parochus ipsas quidem reparationes, ad quas tenebatur, favore neglexerit, successor iure ab eo vel eius haeredibus repetere potest quicquid ipse expenderit, ut ea quae neglecta fuerunt et quae exinde secuta sunt damna reficerentur.

Porro ut circa perceptionem fructuum, cum novus alicui parochiae praeficitur sacerdos, omnia removeatur contentio occasio, canonum praescriptis, fundationum legibus et consuetudinibus legitime existentibus stricto inhaerendum erit. Quoad fructus, quos naturales ac industriales aiunt, tunc tantum suos illos facit parochus, cum fuerint a solo seiuncti; si proinde post eius obitum, vel abdicationem, vel translationem in aliam parochiam, pendentes adhuc sint vel a solo non separati, successoris fient, qui nullius faciendae compensationis obligatione tenebitur. Ligna etiam, quae vel caedi non debebant, quia consuetum caedendi tempus nondum advenerat, vel parochi omissione succiae suo tempore non fuerunt, ad successorem pertinent, quin anteriori parochi aut haeredibus eius compensationem solvere teneatur, nisi fundatio aliud ferat. Quoad mercedem autem ex locationibus, in illas ius competit parochi pro ratione temporis, quo parochiam ipsam rexerit.

Emolumenta quae parochi, vel aliis ministris in parochia laborantibus assignantur, uti pensio et tributa quae a gubernio, a communitate, aut ecclesia solvuntur, pro ratione pariter temporis gesti muneris competunt, quippe quae intuitu quotidiani laboris tribui intelligantur. Et quia collectae etiam in ministrorum beneficium, approbante ordinario fieri solitae, institui censendae sunt in compensationem praestiti quotidiani obsequii: ideoque, si collecta faciendae sit post parochi vel vicarii obitum, vel abdicationem, vel translationem, partitio eius fiat, habita ratione ad tempus quo officium in ea ecclesia perduravit, nisi aliter habeat peculiaris consuetudo.

Quae omnia bona pastores ceterique omnes ecclesiae ministri ex ecclesiastico habent officio, ea pro honesta quidem sustentatione sibi acquirunt, at Christi, cui oblata fuerunt ad redimenda peccata, esse non desinunt. Illa itaque, non ut avaritiae, non ut luxui, non ut carni et sanguini inserviant, sibi obvenisse meminerint sacerdotes, sed ut id, quod post congruam statui sustentationem supererit, ad pias causas elargiantur, et Christo ipsi in ecclesia et in pauperibus restituant. Apertis id urgent verbis ecclesiastici canonibus; aperta etiam sunt quae sacrosanctum Tridentinum concilium omnibus beneficia

ecclesiastica obtinentibus ipse duxit, ne ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresque suos ditare studeant. Quare cavendum quoque sedulo ab ecclesiasticis ministris, ne a mente ecclesiae et sacerdotum canonum dispositionibus abscedant in conciliendis testamentariis tabulis, sed eo religiosius iustitiam et caritatem eo in negotiis sectari debent, quo strictior ab ipsis de Christi et pauperum pecunia, reddenda est ratio supremo iustissimoque iudici vivorum et mortuorum.

Ubi illi fideles usque ad mortem maneamus, qui potius est depositum nostrum servare in tremendum illum iudicii diem, boni ac veri administratores animus familiae eius. Faciamus nobis, iuxta Domini ipsius praescriptum, *sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in coelis, quo fur non appropriat neque tinea corrumpit. Ubi enim, inquit, thesaurus bestiarum est, ibi et cor vestrum erit. . . . Beatus ille servus, quem cum venerit dominus invenit ita facientem. Verum dico vobis, quoniam supra omnia, quae possidet, constituet illum.*"

Quae quidem universa a nobis, Deo adiuvante votisque concordibus, in hoc provinciali concilio statuta et decreta, obsequentissimo quo debemus animo, sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matri et magistrae, recognoscenda, emendanda firmandaque subiicimus. Ea vero ipsa omnia ac singula, quae statuimus et decrevimus, ita statuta decretaque a nobis fuisse subscribentes declaramus atque attestamus.

Noe Ioannes Zwijsen, archiepiscopus Ultraiectionis, administrator apostolicus Buscoducensis, provinciae Ultraiectionis metropolita, definiens subscripsimus.

† Ioannes, archiepiscopus Ultraiectionis.

Ego Ioannes Augustinus Paredis, episcopus Ruremundensis, definiens subscripsimus.

† I. A. Paredis, episcopus Ruremundensis.

Ego Gerardus Petrus Wilmer, episcopus Harlemensis, definiens subscripsimus.

† G. P. episcopus Harlemensis.

Ego Ioannes, episcopus Adratenensis, coadiutor episcopi Bredani, meo et antistitis mei Ioannis episcopi Bredani nomine, definiens subscripsimus.

† Ioannes, episcopus Adratenensis, in partibus infidelium.

Ego Ioannes Philibertus Deppen, episcopus Samensis, in partibus infidelium, adiutor archiepiscopi Ultraiectionis, definiens subscripsimus.

† Ioannes Philibertus, episcopus Samensis in partibus infidelium.

Ego Andreas Ignatius Schaepman, episcopus Ebiensis, in partibus infidelium, coadiutor archiepiscopi Ultraiectionis, definiens subscripsimus.

† A. I. Schaepman, episcopus Ebiensis in partibus infidelium.

Litterae ad beatissimum patrem Pium IX, ab universo conciliari coetu subscriptae, ad filialem obsequium et observantiam significandum.

Buscoduci in festo sancti Francisci, 4 octobris 1865.

Beatissime pater.

Hoc ipso momento, quo omnipotenti Deo gratias effusissimas solemniter peregrimus eo quod provincialem Ultraiectionem synodum, ad quam Buscoduci congregati fuimus, faustissime absolvere concessum sit, in sanctitatem quoque tuam in eo vehementissimoque amoris gratique animi affectu omnium nostrum mentes et corda perforantur.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, de ref., cap. 11.

² Cf. Bened. XIV, Inst. 100, n. 22.

³ Sess. XXV, de ref., cap. 1.

⁴ Loc. XII, 22-4, 42-4.

Equidem, beatissime pater, restitutae per te in hisce regionibus sacrae episcoporum hierarchiae synodorum celebrationem fructum esse intelligimus inter ceteros praeclearissimum, et prouti paternae providentissimaeque sanctitatis tuae erga nos sollicitudini in acceptis referimus, quod Ultraiectensis sedes post tristissimas rerum vias dignitati pristinae reddita sit, ita non nisi per hunc gratisimae recordationis eventum, factum esse laetamur, ut; post tria integra saecula, ex quo conciliorum praxis penes nos contiederat, nobis tandem provincialem hanc synodum celebrare contingerit. Tanta quibus rem catholicam hoc in regno auxilii benefacta, nostrum erga te devotionis pietatisque debitum, singulari ratione sibi vindicant, ac illud in primis exigunt, ut primum hoc instauratae a te metropolitanae ecclesiae concilium, iure veluti suo tibi sacrum habeamus.

Dum vero sanctitati tuae sincerissimas rependimus gratiarum actiones, et illud solemne habemus hic declarare, nihil nobis optabilius esse, nihil invidius, quam unitos nos indissolubiter et ex intimo corde proferri apostolicae sedi, apud quam incorrupta patrum servatur haereditas, ceu loquitur magnus Leo, et ex qua, sicut inquit Cyprianus, tamquam ex unico communione catholicae centro episcoporum ordinatio et ecclesiae ratio decurrit. Romanae autem ecclesiae obsequentissimi filii, tibi ipsi, beatissime pater, qui Petri successor, verus Christi vicarius constitutus es, totius catholicae ecclesiae caput atque omnium christianorum pater et doctor, firmissime adhaerere atque obstringi gloriamur. Amaritudinis quibus animus tuus affligitur ob nequissimum bellum in sanctam sedem excitatum, acerbissimo dolore nos pariter conficiunt; mala, quibus undique iactatur societas nostra hac illacrymanda aetate, et nos profundissime ingemiscimus. Sapientiam vero, fortitudinem, constantiam, quibus sapientiae tuae cathedrae Petri iura tuetur, inimicorum tela obtundit, errorum tenebras propuleat, conspicimus, demiramur, veneramur. Quaecumque omnia a te reprobantur et nos condemnamus; quaecumque omnia tu doces, beatissime pater, et nos inconcussae tenemus. Faxit Deus, ut infelices quoque illi, qui in viam perditionis abierunt, ad rectum hunc salutis tramitem revertantur! Hoc nos ferventissimis supplicationibus a Deo implorare non cessabimus, et deprecatricem etiam apud illum adhibebimus beatissimam virginem deiparam ab origine immaculatam, a qua, sicut tu, pater es, ita et nos pacem mundi plenumque ecclesiae triumphum omni fiducia expectamus.

Eiusmodi sensa, quae non nostra tantum sunt, sed et omnium quotquot exstant in Neerlandia catholicorum, non semel in synodi sessionibus pandimus: sed ad propria iam reverturi, ea ardentissime in nobis denuo excitari sensitimus, ac facere non potuimus, quin eadem peculiari testimonio tibi abaque mora exprimenda obtestandaque adniteremur. Id in votis habemus omnes, ut synodalis conventus, te auspicio convocatus, te duce ac magistro coeptus, in tuo etiam nomine concludatur. Suavisimum est in hoc, quo communi parenti iungimur, arctissimo communione vinculo osculam pacis ante separationem mutuo excipere.

Ne dedigneris, beatissime pater, obsequii nostri ac filialis observantiae significationem, ea qua soles benignitate accipere, dum nos ad sacros sanctitatis tuae pedes summo venerationis cultu provolvit,

A apostolicam benedictionem nobis ceteroque clero ac fidei populo omnis precibus efflagitamus.

Beatissime pater, sanctitatis tuae devotissimi filii.

Responsio PH. IX.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Maximae quidem consolationi nobis fuerunt litterae die 4 huius mensis datae, et a vobis atque a venerabilibus fratribus Petro episcopo Colophonensi, vicario apostolico Batavensi, Ioanne episcopo Uranopolitano, vicario apostolico de Curaçao, Ioanne Baptista electo episcopo Amoriensi, vicario apostolico de Surinamo, et a pluribus dilectis filiis atriisque istius cleri ecclesiasticis viris subscriptae, cum post ordinariam episcoporum hierarchiam a nobis in isto Hollandiae et Brabantiae regno restitutam, fuit prima Ultraiectensis provincialis synodus Buseoduci celebrata, quae ob tristissimas istarum regionum vicissitudines tribus abhinc saeculis fuerat intermissa. Namque in eisdem litteris undique se produnt gratissimi in nos sensus ob eandem redintegratam hierarchiam, et omni ex parte elucet eximia vestra, et eorundem venerabilium fratrum dilectorumque filiorum religio, ac singularis erga nos et hanc Petri cathedram catholicae unitatis centrum et omnium ecclesiarum matrem ac magistram, fides, amor et observantia. Luculentissimis enim verbis cum a vobis, tum ab ipsis venerabilibus fratribus ac dilectis filiis declaratur, nihil gratius, nihil potius singulis esse posse, quam nobis et huic apostolicae sedi firmiter constanterque adhaerere, ac damnare quae a nobis et ab eadem sede proscribuntur ac damnantur. Atque etiam in eisdem litteris apparet acerbissimus vester, et eorum omnium dolor ob gravissimas nostras acerbitates a Dei hominumque hostibus excitatas, qui luctuosissimis hisce temporibus acerrimum catholicae ecclesiae, huic apostolicae sedi, nobisque bellum nefarium quibusque modis inferre non desinunt. Equidem huiusmodi egregiae vestrae, et eorundem venerabilium fratrum, ac dilectorum filiorum declarationes omni certe laude dignissimas non mediocre nobis attulerunt solatium inter maximas, quibus affligimur amaritudines. Itaque ea profecto spe sustentamur fore, ut Deo auxiliante, tum a vobis, tum ab ipsis venerabilibus fratribus vicariis apostolicis, nec non a dilectis filiis, qui commemoratas subscripserunt litteras, pro cuiusque muneris ratione omnia opera strenue impendatur in sanctissima nostra religione eiusque doctrina tuenda, in animarum salute procuranda, atque in adversariorum insidiis detegendis, et in perniciosissimis eorum profligandis erroribus. Libentissime autem excipiemus memoratae provincialis Ultraiectensis synodi nuper habitae acta, quae postquam ad nos pervenerint, ex more recognoscuntur. Interim coelestium omnium munerum auspiciem et praecipuae nostrae benevolentiae pignus apostolicam benedictionem intimo cordis affectu vobis ipsis, venerabiles fratres, ac praedictis venerabilibus fratribus vicariis apostolicis, cunctisque clericis, laicisque fidelibus, vestrae eorumque curae commissa, ac dilectis utriusque istius cleri ecclesiasticis viris, qui eadem subscripserunt litteras, peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 19 octobris anno 1865, pontificatus nostri anno vicesimo.

ACTA ET DECRETA CONVENTUS,

qui triennio post celebratum concilium provinciale Ultraiectense 1865, habitus fuit in eadem civitate Buseoducensi, diebus 22 et 23 mensis iulii 1868, iuxta indulgentiam apostolicam (cf. supra col. 679 B et 686, n. 3).

I. Primo loco actum fuit de instructione elementari seu scholis, et optimum medium indicatum

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

fuit, ut officiales ab omnibus episcopis provinciae Neerlandicae ederentur.

Et occasione actam fuit de erigendo instituto normali, formandis ludimagistris destinato. Multa erectioni huiusmodi instituti videbantur obstat. unde praefereudas ludicarunt scholas normales particulares, in quibus pauci aut plures alumni aspirantes ab excellenti ludimagistro instituuntur et efformantur. Methodus ista, commendata fuit.

II. Modificationes, quae in ritualis Romani usu pro specialibus harumce regionum adiunctis desiderantur, per excellentissimum dominum internuntium, ad sanctam sedem delatae fuerunt.

III. Quaedam puncta dubia proposita fuerunt et pro uniformitate praxeos resoluta sunt, scilicet:

1. Quae in concilio provinciali, titulo III, capite 5. (supra p. 897 B) de praedicatione seu concione diebus dominicis et festis solemnibus dicuntur, ita intelligenda esse statutum fuit: ubi agitur de certis festis solemnibus, quae per binos dies continuos celebrantur, puta Paschatis, Pentecostes et Nativitatis Domini, obligatio concionandi restringi potest ad alterutrum istorum dierum, cum bini isti dies quasi unum festum constituent.

2. Quae ibidem exponuntur de concione vel instructione habenda diebus dominicis et festis, in locis, ubi solus est parochus, ita accipienda sunt, ut satisfaciatur obligationi, dummodo sub prima vel secunda missa praedicet, id est, concionem vel instructionem habeat: quamvis in hoc casu alterna exercitia praescribantur, ita ut, si concio hac dominica aut festo habita sit, sequenti instructio fiat. — Vehementer tamen, ubi valetudo parochi id permittit, commendatur, ut in singula missa diebus dominicis instructionem aut concionem habeat.

3. In concilio provinciali, titulo V, capite 2. (supra p. 734 C), praescribitur: „In missis etiam solemniori ritu celebratis diebus dominicis et festis...

Quae in his a sacerdote canenda esse missale praescribit, integre semper graviterque sacerdos canat: ea vero canat chorus, quae ab ipso canenda sunt.“

Quaeritur:

Quid intelligatur per „missae solemniori ritu celebratas diebus dominicis et festis?“

Responsum fuit unanimes calculo, hic intelligendas esse missae, quae celebrantur „adstantibus diacono et subdiacono“: item quae sine his cantantur diebus maxime solemnibus, puta festis Nativitatis Domini; Epiphaniae; Paschatis; Pentecostes; ssmi Sacramenti; Assumptionis beatae Mariae virginis; Omnium sanctorum etc.

4. Titulo IV, cap. 12, de sacramento matrimonii (supra col. 725 C) ex Tridentino praescribitur ut proclamationes seu denuntiationes fiant inter missarum solemnium.

Quaesitum fuit: an huic praeepto satisfieri censendum sit, si dictae denuntiationes diebus dominicis etc. fiant in alia quam in missa solemniori cantata (Hoogstraen)?

Responsum fuit: satisfieri, dummodo fiat in missa, quae hora fixa populoque annuntiata celebratur; non vero si in missa privata, verbi gratia a sacerdote aliquo hora incerta celebrata, denuntiationes fierent.

5. Quaesitum fuit, an pro uniformitate praxeos, non expediret, ut aliquid praescriberetur quoad incensum postquam benedictio cum ssmo Sacramento data fuit?

Cum incensatio ista non sit contra legem rubricarum, sed duntaxat praeter legem, usus iste, ubi invaluit, conservari posse censetur.

Omnes, ad quos pertinent, sese hisce conforment.

Archiepiscopus episcopus Buscoducensis.

† I. Zwijzen.

1865. — SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS XVI.

Synodus dioecesis Buffalensis XVI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1865, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus, (1901, titulus supra col. 355).

P. 57: „Synodus anni 1865 duo genuit decreta.“

1865. — SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS IX.

Synodus dioecesis Molinensis in Gallia, celebrata anno 1865, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Summa statutorum dioecesis Molinensis, illius ac r^{mi} dd. Petri de Dreux-Brézé, episcopi, jussu edita. Moliniae, typis A. Ducroux et Gourjon-Dulac, dd. episcopi et cleri typographi, 1874.

In-8°, 2 f. - 60 p. — Andora (Italia), canonici regulari.

Mentio sequentium synodorum Molinensium:

P. 3, syn. Molinensis I celebrata anno 1853.
P. 9, syn. II anno 1854. P. 23, syn. III anno 1855.
P. 6, syn. IV anno 1856. P. 10, syn. V anno 1857.
P. 10, syn. VI anno 1858. P. 20, syn. VII anno 1859.
P. 61, syn. VIII anno 1860. P. 35, syn. IX anno 1865. P. 21, syn. X anno 1866. P. 14, syn. XI anno 1867. P. 15, syn. XII anno 1868. P. 32, syn. anno 1871. P. 8, syn. anno 1873. P. 15, syn. anno 1874.

1865. — SYNODUS DIOECESANA VENETA.

Synodus dioecesis Veneta in Italia, celebrata anno 1865, sub Iosepho Aloisio Trevisanato, patriarcha Veneto.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Constitutiones ab eminentissimo et reverendissimo d. d. Iosepho tituli S. Bernardi ad Thermas s. R. e. presbytero cardinali Sarto, miseratione divina s. metropolitanae ecclesiae Venetiarum patri-

archa, in synodo dioecesis diebus VIII, IX, X mensis augusti anno MDCCCXCVIII habita, promulgatae. Venetiis, ex typ. patriarchali olim Cordella, MDCCCXCVIII.

In-8°, 247 p. — Roma, Vittorio Emanuele.

P. 11, mentio synodi dioecesis, celebratae anno 1865, a Iosepho Aloisio cardinali Trevisanato, archiepiscopo Venetiarum.

1866 augusti 10. — SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS X.

Synodus dioecesis Molinensis X in Gallia, celebrata die 10 augusti 1866, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1) N° 170. Decima et undecima synodi dioecesis Molinensis, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé,

Dei et apostolicæ sedis gratia episcopo Molinensi, annis Domini M. D. CCC. LXXVI et M. D. CCC. LXXVII habitæ. Molinia, ex typis A. Ducroux et Gourjon-Dulac, il. ac rr. episc. et cleri typographorum, MDCCCLXXVIII.

In-8°, 2 f. - 20 p. — Besançon, archevêché.

P. 2-6, acta synodi diocæsanæ Molinensis X, celebratæ 10 augusti 1866.

P. 7-11, acta synodi diocæsanæ Molinensis XI, celebratæ 9 augusti 1867.

2) N° 170. Decima et undecima synodi diocæsanæ Molinenses, ab illustrissimo et reverendis-

simo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Daux-Brézé, Dei et apostolicæ sedis gratia episcopo Molinensi, annis Domini M. D. CCC. LXXVI et M. D. CCC. LXXVII habitæ. Molinia, typis A. Ducroux et Gourjon Dulac, dd. episcopi et cleri typographorum, M. DCCC. LXXVIII.

In-8°, 24 p. — Roma, Maristes.

P. 6-10, synodus X, celebrata die 10 augusti 1866. P. 11-24, synodus XI, celebrata die 9 augusti 1867.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus:

3) Summa, (1874, titulus supra col. 803), p. 21.

1866 augusti 23. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS XII.

Synodus diocæsanæ Pictaviensis XII in Gallia, celebrata die 23 augusti 1866, sub Ludovico Francisco Desidérato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi. B

Existant constitutiones in opere cui titulus:

Œuvres de Mgr Pétrole de Poitiers, V. 572, 590.

1866 septembris 8-10. — SYNODUS DIOECESANA BITURICENSIS II.

Synodus diocæsanæ Bituricensis II in Gallia, celebrata diebus 8, 9 et 10 septembris 1866, sub Carolo Amabili de la Tour d'Auvergne, archiepiscopo Bituricensi.

Existant constitutiones in opere cui titulus:

Synodi diocæsanæ secundæ, diebus VIII, IX et X septembris anno Domini 1866 habitæ, acta

et decreta, de mandato illustrissimi ac Reverendissimi in Christo patris dd. Caroli-Amabilis de la Tour d'Auvergne, archiepiscopi Bituricensis etc., edita. [*Insigne.*] Bituribus, E. Pigelet, typographus rr. dd. archiepiscopi, via des Arènes, 33.

Sine anno (1866), in-8°, 1 f. - 82 p. — Chambéry, séminaire.

1866 septembris 14. — CONCILIUM ARMENORUM.

Concilium Armenorum¹, celebratum apud Bzoumar, die 14 septembris 1866, pro electione Petri IX in patriarcham Armenorum Ciliciæ.

¹ Cum in textu quandoque inveniantur *Armenus* et quandoque *Armenius*, melius casu putavi adhibere semper vocem *Armenus*. — Nota I. B. Martin.

Postquam novissimus Ciliciæ Armenus patriarcha Gregorius Petrus VIII vita functus est, legitimoque ac certo vacantis patriarchatus regimini fuit provisum per vicarium apostolicum patriarchalem a sãmo domino nostro Pio divina providentia papa IX constitutum, episcopi patriarchatus Ciliciæ die decima quarta mensis septembris anni 1866 in Armenam ecclesiam Sanctæ Mariæ in cœlum assumptæ Montis Libani synodaliter convenerunt, una cum reverendo patre domino Iosepho Valerga, patriarcha Hierosolymitano atque apostolico Syriæ prodelegato; quem extraordinaria quoque auctoritate munitam sanctitas sua huic episcoporum conventui adesse iusserat. Tum iidem sacrorum antistites sperantes, Constantinopolitanam Armenorum provinciam ex benigntate sanctæ sedis uniendam fore cum patriarchatu Ciliciæ, eaque ratione tum iurisdictionis tum disciplinæ unitatem atque ordinem restituendum esse, postularunt in patriarcham reverendum patrem dominum Antonium Hassun, archiepiscopum primatem Armenorum Constantinopoleos, quem recepto apud eos more Petrum IX nuncupaverunt. Deinde datis litteris ad sãm dominum nostrum, uti supra, electionem significaverunt, autographam quoque syngrapham transmittentes.

Beatissime pater.

Ad pedes sanctitatis vestræ subscripti episcopi patriarchatus Armeni Ciliciæ provoluti, humillime significamus, nos apostolica sanctitatis vestræ benedictione munitos, in Libanum convenisse ad canonicam electionem successoris defuncti nostri patriarchæ Gregorii Petri VIII rite peragendam. Et postquam sedulo perpendimus tum spirituales tum

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptæ ad Lacum. Tomus secundus... Friburgi Briegoviae, sumptibus Herder. MDCCCLXXVI, col. 576-76 (ex opere: *Acta... apud s. sedem*, III, 337 seq.).

temporales utilitates Armenæ catholicæ ecclesiæ atque universæ nostræ nationi ex unione duarum iurisdictionum, patriarchalis scilicet et primatialis, obventuras, præviis obsecrationibus ac divini sacrificii celebratione, quod nos nosterque clerus litavimus, ut divinæ gratiæ lumen obtineremus, sponte et concordibus animis reverendum patrem dominum Antonium Hassun, archiepiscopum primatem Constantinopolitanum, imposito illi nomine Petri IX, elegimus et proclamavimus Ciliciæ patriarcham et successorem iurium et privilegiorum prælaudati nostri defuncti patriarchæ.

Canonicum electionis actum hiæc adnexum litteris humillime exhibemus; ac reverendo patri domino Iosepho Valerga, patriarchæ Hierosolymitano ac Syriæ apostolico delegato, curam reliquimus accuratissime narrandi, qua ratione memorata electio peracta fuerit.

Gaudentes in Domino rem catholicæ Armenorum ecclesiæ tantopere utilem a nobis confici potuisse, sanctitatem vestram adprecamur, ut opus ipsum apostolica benedictione et confirmatione perficere dignetur. Equidem providissimus Deus, qui tot gloriosæ facinoræ æternæ digna memoria, vobis pontificiam cathedram moderantibus, est operatus, profecto beatitudini vestræ ordinationem catholicæ Armenorum nationis reservavit, quæ paternæ vestræ sollicitudinis beneficia (in) æternum extollet, postquam a vestra sapientia decus atque ordinem unitatis tam quoad iurisdictionem, quam circa disciplinam fuerit assecuta.

Hæc sunt nostra flagrantia veta, hic scopus nostræ deliberationis. Interea nostrum desiderium exprimimus, ut novus electus patriarcha quamprimum ad Libanum accedat, nationalis ritus caeri-

mensis ad patriarchale sedem evolvendus, idque ob A
cinctum eodem honorem nostramque, qui cum elegimus, consolationem.

Iterumque ad osculum sacri pedis adroluti, apostolicam benedictionem humillime impleramus.

E Monte Libano, die 15 septembris 1866.

Humillimi famuli et obsequentissimi filii:

† Melchior Nasarian, archiepiscopus Mardensium, vicarius apostolicus patriarchalis.

† Gregorius Balithian, archiepiscopus Aleppensis.

† Ignatius Kalibgian, archiepiscopus Amasias.

† Petrus Apelian, archiepiscopus Marasoenus.

† Iacobus Batharian, archiepiscopus Diarbekiriensis.

† Ioannes Hagian, archiepiscopus Caesaree.

† Leo Korkoruni, archiepiscopus Melitenu.

† Basilius Gasparian, archiepiscopus Cypri.

FORMULA ELECTIONIS.

Noe subscripti, in unum congregati in ecclesia principe huius patriarchatus apud Bzommar, anno salutis nostrae 1866 die 14 septembris, ad liberam electionem novi patriarchae perendam, matura deliberatione ac libera voluntate canonice elegimus in patriarcham Ciliciae illustrissimum et reverendissimum dominum Antonium Nassan, primatem Constantinopolitanum, nuncupantes eum Petrum novum uti successorem felicitis memoriae Gregorii Petri VIII.

† Melchior Nasarian, archiepiscopus Mardensium, vicarius apostolicus patriarchalis.

† Gregorius Balithian, archiepiscopus Aleppensis.

† Ignatius Kalibgian, archiepiscopus Amasias.

† Petrus Apelian, archiepiscopus Marasoenus.

† Iacobus Batharian, archiepiscopus Diarbekiriensis.

† Ioannes Hagian, archiepiscopus Caesaree.

† Leo Korkoruni, archiepiscopus Melitenu.

† Basilius Gasparian, archiepiscopus Cypri.

Litteras apostolicas, quibus Constantinopolitana Armenorum provincia, extincto primatui atque archiepiscopali titulo, patriarchatus Ciliciae coniungitur, et praecipua quaedam disciplinae capita constituntur.

Pater episcopus, servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reversurus ex hoc mundo ad Patrem, unigenitus Dei Filius ecclesiae suae divinam ordinationem ita constituit, ut, quemadmodum beatus Leo papa I decessor noster monuit, inter beatissimos apostolos in similitudine honoris quaedam fuerit discretio potestatis, omniumque cum par esset electio, unum tamen, colligat beatissimo Petro, datum fuerit, ut ceteris praesmineret. Huic enim soli a Christo domino suprema potestas fuit attributa pascendi neque agnosce verum et oves, hoc est regendi et gubernandi universam ecclesiam, ut iam in grege Christi non sit, qui Petrum pastorem non agnoscat. „De qua forma,“ ut ait idem beatus Leo, „episcoporum quoque est orta distinctio et magna dispositione provisum est, ne omnes omnia sibi vindicarent; sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; et rursum quidem in maioribus urbibus constituti sollicitudinem susciperent ampliore, per quos ad unam Petri sedem universalis ecclesiae cura conflueret, et nihil unquam a suo capite disideret.“ Quibus sane verbis metropolitanarum ac patriarcharum ecclesiastica institutio aperte designatur.

Hinc factum est, ut in his tantum amplioribus urbibus patriarchalis dignitas antiquitus constituerit, quarum ecclesias beatus Petrus fundaverat. Hinc factum est, ut patriarchis ipsis vix electio nil magis cordi fuerit, quam confirmationis litteras ab hac beati Petri sede obtinere, per quam sciebant, largiente Domine, omnium solidari dignitatem sacerdotum, et ab eodem ipsam patriarchalem auctoritatem promanare; hinc factum est, ut graviore ac difficiliore casu tam fidei quam disciplinae ad eandem sedem deferrentur, quae sola evictas haereseos etiam ante conciliorum generalium definitiones auctoritate sua interemit, et universalis ecclesiae disciplinae, cum opus fuit, legis etiam legibus providissime consulit. Atque hanc constitutionem semper in ecclesia fuisse religiosissime custoditam, universalium conciliorum acta, sanctorum patrum institutiones atque universae ecclesiasticae historiae monumenta tam perspicue demonstrant, ut nemo ante funestissimum Orientis schisma praesumerit hanc supremam Romanorum pontificum auctoritatem in dubium revocare.

Eti autem schisma illud omnes ferme orientales ecclesias ab unitatis centro divulserit, haud tamen potuit hanc veritatem catholicam in ecclesia obcurare, vel saltem ex orientalium animis penitus eradicare. Etenim praeterquam quod innumerabiles gentes in agnitionem veritatis ex idololatriae vel haereseos tenebris vocatae, ad hanc Romanam ecclesiam propter potentiorum principatatum undique conveniunt, aliaeque in dies conveniunt, ipsae etiam orientalium ecclesiae, quoties ad bonam frugem divina aspirante gratia reversae sunt, primum nedum honoris, verum et iurisdictionis beato Petro eiusque in Romana cathedra successoribus a Iesu Christo domino nostro attributum solemniter professae sunt. Quem primum, licet a vetustioribus etiam conciliis et ab universa ecclesia semper agniti et summo in honore habitum, oecumenica synodus Florentina, in qua Graeci sacrorum antistites cum Latinis convenere, solemniter dogmatico decreto asseruit, ut magis magisque inexcusabiles fierent, qui tam perspicuam veritatem vellent infirmari.

Atque utinam hoc fidei christianae dogma orientales antistites constanter tenuissent! Neque enim eorundem ecclesiae in miserissimam illam conditionem occidissent, in qua post confutum vel instauratum schisma versantur. Siquidem praeter asperas calamitates, quae eorundem defectionem ab hac apostolica sede consecutae sunt, etiam vigor canonum et ecclesiasticae disciplinae honestas et sacrae hierarchiae ordo et maiestas apud eas miserime defecerunt. Et inscrutabili Dei iudicio factum est, ut antistites eorundem ecclesiarum, qui supremi ecclesiae pastoris divinitus institutum auctoritatem contempserunt, laicorum, quin et infidelium iugo premantur, ut neque ordinaria atque immediata episcoporum iuridictio in suas dioeceses, neque patriarcharum in suos episcopos canonica auctoritas certa testa manserit: quae, contra monitum apostoli suis clericis praeter canonum statuta dominante, clerus ipse ac populus, contra eorundem canonum statuta, vel a sua dignitate delinunt vel eidem renuntiare nunquam satis lugendo exemplo audacter compellant.

Tantum infelicitatem orientalium ecclesiarum miserati, Romani pontifices praedecessores nostri nihil intentatum reliquerunt, ut aberrantes oves in unicum Christi ovile reducerent. Quod assequi conati sunt plurimis datis ad Orientales litteris etiam encyclicis, conciliis etiam generalibus celebratis, ac potissimum missis ad Orientales plagas

Epist. ad Anastasium Theologianensem, [Mans., V, 1165A].

apostolicis viris, quorum cadere, laboribus atque acriminis viscae illae, olim floridissimae, tandem aliquando reforescerent. Quodsi curis atque laboribus cumulate non respondit fructus, haud tamen res in irritum cecit: siquidem multi, agnito errore, schismate ciurato, ad ecclesiae unitatem reverti festinaverunt, quos inter, ut ceteros hic praeteremus, Armeni recensendi sunt. Etiam autem propter humanam infirmitatem, hominum nequitiam ac temporum acerbiteriam haud semel eorum antistites in errorem revereri faere, ex ipsis tamen Armenis non defuerunt praeclearissimi viri, qui divina ope suffulti, catholicam veritatem et unitatem restituendam curarent. Talis fuit Abrahamus Petrus primus, quem nullis acriminis pro catholica fide probatum Benedictus papa XIV decessor noster patriarcham Ciliciae renuntiavit: quem deinde non interrupta patriarcharum series huic apostolicae sedi firmiter adhaerentium, subsecuta est. Praeclearum quoque fidei specimen exhibuerunt Armeni Constantinopolim finitimasque provincias incolentes, qui, licet persecutionibus exagitati, adducti tamen nunquam potuerunt, ut a catholica fide recederent, pro qua asperrima quaeque perpeti non dubitaverunt.

Placuit tandem omnipotenti Deo hisce malis finem imponere; qui, dante vocem virtutis inclitis christianorum principum legatis, eam mentem summo Turcorum imperatori iniecit, ut catholicos Armenos a schismaticis omnino separaret, eosque ab omni qua antea tenebantur erga schismaticum patriarcham subiectione, obedientia, parendique obligatione, vel acriis vel civilibus in rebus, perpetuo eximeret.

Tunc, reddita catholicis Armenis ecclesiastica libertate, placuit sanctae memoriae Pio papae VIII decessori nostro, primatiam atque archiepiscopalem Armenorum sedem Constantinopoli erigere apostolicis litteris *Quod iamdiu*, die 6 iulii anno Domini 1830 sub annulo piscatoris expedita, eamque huic bini Petri cathedrae arcibus coniungere, ut, quo magis illi adhaereret, eo firmiter et fructuosius in catholicae veritatis professione permaneret atque proficeret. In Petro enim, uti iam memoratus sanctus Leo docuit, omnium fortitudo solidatur, et divinae gratiae ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quae per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis ceteris conferatur¹.

Re autem catholica per memoratae sedis primatiali institutionem sic opportune constituta, potuimus nos post aliquot annos episcopales quoque sedes erigere², quarum antistites Constantinopolitano Armenorum archiepiscopo primati suffragarentur. Quis etiam Hispananensem Armenum episcopatum, extra fines Constantinopolitanae ecclesiasticae provinciae in Perside a nobis erectum, eiusdem primatis suffraganeum provisoria ratione decrevimus³, donec catholicorum numero, Deo invante adaucto, opportuniori ratione providere liceret.

Etiam vero tam feliciter Armeniae Constantinopolitanae provinciae consultum fuisset, iidem tamen satius esse videbatur, primatiam Constantinopoleos et patriarchalem Ciliciae sedes in unum coniungi, quam unionem a felicitate recordationis Gregorio papa XVI, etiam praedecessore nostro, et a nobis praefati Armeni non semel efflagitaverunt. Sed graves iustaeque causae obstiterunt, quominus haec eorum vota possent expleri. Novissime autem post obitum bonae memoriae Gregorii Petri VIII,

postremi Ciliciae patriarchae, episcopi eiusdem patriarchatus synodaliter convenientes ad successoris electionem peragendam in eandem sententiam conveniunt, atque huic fini assequende venerabilem fratrem nostrum Antonium Hassen, hactenus archiepiscopum primatem Armenorum Constantinopoleos, in patriarcham Ciliciae elegerunt seu postulaverunt, nos humillime obsecrantes, ut nedom hanc electionem confirmare, verum et memoratam coniunctionem earundem Armenorum sedium indulgere dignemur, et hac ratione catholicis Armenis decus atque ordinem unitatis tam quoad iurisdictionem quam circa disciplinam tribueremus.

Re itaque per venerabiles fratres nostros sanctae Romanae ecclesiae cardinales congregationis christianae fidei Propagandae pro orientalium ecclesiarum negotiis praepositae, accurato examine perpensa, nos Armenorum votis annuendum esse censuimus.

Quapropter, exorato ad tanti momenti negotium definiendum divinae gratiae praesidio, ad laudem et honorem omnipotentis Dei et sanctae genitricis Dei Mariae sine labe conceptae ac beatorum apostolorum Petri et Pauli, nec non in catholicae fidei exaltationem, apostolica, qua pollemus in universam ecclesiam, auctoritate, tenore praecentium, extinguimus et abolemus titulum primatiam atque archiepiscopalem, quo memoratus Pius praedecessor noster supradictis apostolicis litteris Armenam Constantinopolitanam ecclesiam decoravit. Deinde, pari auctoritate, Constantinopolitanam ecclesiasticam Armenorum provinciam patriarchatum Ciliciae perpetuo unimus; mandantes, ut novus patriarcha eiusque successores titulo fruantur patriarcharum Ciliciae Armenorum; ut iidem in urbe Constantinopolitana resideant, eandemque Constantinopolitanam ecclesiam ordinaria iurisdictione gubernent. Volumus autem, ut praedictus patriarchatus iidem limitibus coerceatur, quibus, Ciliciae patriarchatus et primatius Constantinopolitanus in praesentiarum continentur.

Quo vero haec ferme nova patriarchatus Armeni constitutio in bonum cedat animarum, atque ut gravissima damna, quae ex incerta vel minus apte constituta ecclesiastica disciplina solent derivari, propulsentur atque arceantur, motu proprio, certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine praecipua quaedam eiusdem disciplinae capita (salvis tamen ritibus Orientalium a sanctis patribus institutis et ab hac apostolica sede probatis)⁴ in memorato patriarchatu perpetuis futuris temporibus

¹ „Fidelibus... inculces... omnes, qui catholico nomine gloriantur, non solum debere cum illo [Romano pontifice] communicare quoad fidem et dogmata, verum etiam habere quoad ritus et disciplinam. Qua in re ne praedeterminatae Armenos omnesque Orientales edocere, quantum discriminis disciplinam inter et ritum intercedat, cuius utriusque rei confusio illorum fidelium mentem perturbat, pluribus instansque quereionis occasionem praebere non cessat, eaque maxime abutuntur ad confundendam contra apostolicam sedem invidiam si omnes, qui salutarem eiusdem sedis actionem et vim in orientales ecclesias impedire aut imminuere minime verentur. Equidem nos una cum praedecessoribus nostris orientales ritus servandos esse declaravimus, quoties neque fidei et unitati catholicae repugnarent, neque ecclesiasticae derogarent honestati. Quod quidem minime impedit, quominus, in his praesertim quae ecclesiae regimen respiciunt, canonica disciplina quoad praecipua saltem capita ubique cohaerent, et, ubi in verba vel collapsum fuerit, restituantur. Neque ab hac unquam defectemus, prout apostolici nostri ministerii munus omnino postulat. Atque idcirco eo consilio nostram constitutionem edidimus IV idus iulii anno 1867, cuius initium est *Recursumus*; quam in suo robore manere volumus, et ab omnibus, ad quos pertinet, diligenter observari.“ Pii IX litt. apost. *Non sine gravissimo*, 24 febr. 1870. (*Acta apud sanctae sedis. V. 466.*)

² Sermo 3 in annivers. assumptionis sanc.

³ Litt. apost. *Universi*, 30 aprilis 1860; *Assidus*, 9 maii 1865.

⁴ Litt. apost. *Ad supremum*, 30 aprilis 1860.

inviolabiliter observanda tenore quoque praesentium constitutum atque sancimus.

Ac primo quidem praeterea quoddam capitulum, quod, ante triennium, a manibus Armenis presbyteris primo expulsum deusque patriarcha Gregorius Petrus VIII anno Domini 1851, uti accepimus, illegitime creverat, cui etiam quaedam praeterea iura seu privilegia attributa fuerant episcopali quin et patriarchali dignitati iniuriosa, itemque alia praeterea capitula, si quae fortasse intra fines eiusdem patriarchatus uti supra instituta sint, praedicta nostra apostolica auctoritate aboleamus; prohibentes, ne in posterum similia capitula in Armeno patriarchatu unquam instituantur.

Vacante sede patriarchali, nemini unquam, qui episcopali characteri non fulgeat, fas sit suffragium ferre in electione vicarii, qui vacantem patriarchatum gubernet atque administret.

In electione autem patriarchae solis episcopis ius erit suffragii ferendi, exclusis omnino clericis et sacerdotibus, qui episcopali characteri non polleant. Nemo vero laicorum in eadem electione semet inserere ullamque partem posse habere, quovis quaesito colore vel praetextu.

Porro electum patriarcham neque, ut aiunt, inthronizari, neque ullum ius aut iurisdictionem, ne procuratorio quidem aut vicario nomine vel titulo, in patriarchatum habere volumus, nisi prius eiusdem electio seu postulatio a nobis vel a Romano pontifice pro tempore existente fuerit admessa et de more confirmata, atque apostolicae litterae confirmationis eiusdem fuerint expeditae, sublata qualibet contraria consuetudine.

Eidem patriarchae, quamvis ab apostolica sede uti supra confirmato, non licebit episcopos consecrare nec convocare concilium, nec chrismata conficere, neque ecclesias dedicare, nec clericos ordinare, antequam ab apostolica sede saecrum pallium obtinuerit.

Praedicto autem pallio patriarcha uti tantum poterit in missarum solemnibus, intra fines et in ecclesiis sui patriarchatus, sequentibus dumtaxat diebus, videlicet: in Nativitate domini nostri Iesu Christi, in festis sancti Stephani protomartyria, sancti Ioannis apostoli et evangelistae, circumcisionis Domini, Epiphaniae eiusdem, dominicae in Palmis, feriae quintae in coena Domini, sabbati sancti, dominicae Resurrectionis cum duobus sequentibus diebus, dominicae in Albia, Ascensionis Domini, dominicae Pentecostes, sacratissimi corporis Christi, nec non in quatuor festivitatibus beatae Mariae semper virginis, videlicet Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis et Nativitatis eiusdem; quibus, id humillime postulante praefato venerabili fratre nostro Antonio Hassun electo seu postulato patriarcha Armenorum Ciliciae, addimus festum Immaculatae Conceptionis eiusdem Dei genitricis Mariae; item in festis Nativitatis sancti Ioannis Baptistae et Omnium sanctorum, nec non in festivitatibus omnium apostolorum, in dedicatione ecclesiarum, in praecipuis ecclesiae suae festivitatibus, in ordinationibus clericorum, in consecrationibus episcoporum et virginum, atque in diebus anniversariis tam consecrationis suae quam dedicationis ecclesiae.

Sacra limina beatissimorum apostolorum Petri et Pauli, singulis quinquenniali, patriarcha personaliter et per se ipsum visitabit, Romanoque pontifici pro tempore existenti rationem reddet de toto suo pastoralis officio ac de rebus omnibus ad patriarchatum sui statum pertinentibus; eiusdemque monita et mandata humiliter excipiet ac diligentissime exsequetur. Possessiones vero pertinentes ad

ecclesiam vel mensam suam, sive ad alias quascunque ecclesias, vel loca pia sui patriarchatus non poterit idem patriarcha vendere, aut donare, vel oppignorare, aut de novo infeudare, vel alio quocunque modo alienare, neque assentiri ut a quovis alienentur, inconsulto Romano pontifice, secundum formam iuramenti, quod electi patriarchae orientalis ritus in sua promotione emittere tenentur.

Verum nihil magis animum nostrum sollicitat atque angit, quam provida episcoporum electio, a qua praecipue pendent felicitas populorum, ordo ecclesiasticae disciplinae atque aeterna animarum salus. Animo igitur assiduo recolentes, quod sanguinem divinum Christi, quae peribunt ex malo regimine pastorum negligentium et sui officii immemorum, de manibus nostris sit requisiturus dominus noster Iesus Christus, qui humilitati nostrae universae ecclesiae, quanta illa est, regimen et sollicitudinem demandavit, ea, quae sequuntur, circa electionem episcoporum Armeni patriarchatus, pro apostolici nostri ministerii officio ac de nostrae potestatis plenitudine, tenore praesentium, statuimus atque decernimus.

Quoties aliquam dioecesim memorati patriarchatus vacare contigerit, patriarcha quamprimum synodum indicat universorum episcoporum eiusdem patriarchatus; quo facto, ab eodem patriarcha et episcopis synodaliter congregatis tres idonei ecclesiastici viri, collatis consiliis, Romano pontifici pro tempore existenti proponantur, ut ex illis digniorem et magis idoneum eligere et vacanti episcopali sedi providere possit. Non dubitamus autem, quin iidem episcopi dignos ac vere idoneos viros proponere studeant, ne unquam cogamur nos vel successores nostri, pro eiusdem apostolici ministerii officio, alium, licet ab eis non propositum, episcopali dignitate augere, et vacanti ecclesiae praeficere. Quodsi, propter instantem necessitatem aut itineris longitudinem, universi episcopi ad synodum, uti supra, a patriarcha indictam accedere non poterunt, tres saltem episcopi propriam dioecesim cum iurisdictione habentes una cum memorato patriarcha in eadem synodum omnino conveniant, absentibus ternariam suam propositionem scripto significantibus. Volumus autem, ut universa acta eiusdem synodi ad praefatam congregationem de Propaganda fide orientalium ecclesiarum negotiis praepositam, per nostrum et huius sanctae sedis apostolicum delegatum transmittantur, ut, diligenti primum tractata ab eadem congregatione expensa, demum nostro et successorum nostrorum iudicio subiiciantur.

Pius IX ipse gravissimas, quae cum ad haec legem ferendam impulerant, rationes exposuit in encyclica ad Armenos Quarta supra, die 6 Ianuarii 1878. Quod pertinet ad exclusionem laicorum ab eligendis sacerdotum antistitibus, accurate distinguendum est, ne quid a catholicis fide alienum offeratur, ius eligendi episcopos a facultate testimonii ferendi quoad eligendorum vitam et mores. Primum quidem ad fideles opiniones referendum esset Lutheri et Calvinii, qui etiam asserunt iuris esse divini, ut episcopi eligerentur a populo, et falsam huiusmodi doctrinam a catholica ecclesia improbatam fuisse et improbari omnino merent. Nulla enim neque divina neque ecclesiastica iure facta unquam fuit populo episcopos vel alios sacerdotum administratores eligendi potestas...

Nihil tamen minus nos in electionis methodo praestituenda liberam reliquimus ipsi episcoporum synodo facultatem de debitis eligendorum ea, quae magis valent, ratione exquirendi, provocato etiam, si ita inheret, plebis testimonio. Et re quidem vera etiam post editam nostram constitutionem exquisitam illud fuisse ab Armenis praesulibus, cum ageretur de eligendo ante tres annos episcopo pro regionibus Sebastena et Tokatensi, missa ad hanc sanctam sedem acta testatur. Non ita vero statuendum censuimus neque consensum de patriarchae electione, tum propter dignitatis eius eminentiam, tum quod universis suae regionis episcopis praeposita sit, tum domum,

Quam autem haec pro Armenorum antistitum A electione decernimus, haud obliviscimur reliquorum patriarchatum ritus orientalis, pro quibus etiam hoc gravissimum de episcoporum electione negotium quamprimum moderandum curabimus, uti iam venerabilibus fratribus nostris patriarchis Maronitarum et Melchitarum aliisque orientalibus praesulibus Romae in praesentia commorantibus palam ediximus.

Haec volumus, praecipimus atque mandamus, decernentes irritum atque inane, si quid contra praemissa a quolibet quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari; ac reservantes nobis et successoribus nostris ea in posterum sancire, quae in memorato Ciliciae patriarchatu pro temporum, locorum ac personarum rationibus magis in Domino expedire dignoscantur.

Decernimus quoque praesentes nostras litteras semper et quaecumque validas et efficaces fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari debere, quin ullo umquam tempore ex quocumque capite, vel causa de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, vel de nostrae intentionis defectu notari aut impugnari possint; sique et non alias per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos quavis auctoritate fungentes, ablata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere.

Non obstantibus nostra et cancellariae nostrae apostolicae regula de iure quaesito non tollenda, ac quibuscumque aliis, etiam in synodalibus, provincialibus, generalibus universalibusque conciliis editis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; dictarumque ecclesiarum patriarchalis Ciliciae et primatialis Constantinopolitanae, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, privilegiis atque indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis ac cum quibuscumque etiam insolitis clausulis et decretis concessis; quibus omnibus et singulis, illorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, ad praemissorum omnium et singulorum validissimum effectum latissime et plenissime, ac specialiter et expresse, nec non opportune et valide harum quoque serie motu pari derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis.

Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae extinctionionis, unionis, abolitionis, constitutionis, prohibitionis, inhibitionis, praescriptionis, praescripti, mandati, decreti, voluntatis, intentionis, revocationis et derogationis infringere vel ei assensu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

quia ex actis ad hanc apostolicam sedem allatis patet patriarcharum cuiusque orientalis ritus electiones a solis episcopis peractas fuisse, nisi forte cum peculiaribus atque extraordinariis circumstantiis aliud postularent...

Causae autem gravissimae illae quidem, Deus testis est, diuque ante a nobis et vetera et recentiora resistentibus mature perpensa, nos impulerunt, ut ad hanc demum dispositionem, non ex alicuius suggestionis, sed motu proprio et ex certa scientia deveniremus. Quisque enim facile intelligit a roto episcoporum electione pendere aeternam et cum ipso quoadque temporalem populi felicitatem; oque, attentis praesertim locorum ac temporum adiunctis, ea ratione consili debuisse, ut ad apostolicam sedem, unde processit, institutorum sacrorum antistitum auctoritas omnis revocaretur. Cuius tamen potestatis exercitium ita temperare visum est, ut episcoporum synodo maneret potestas patriarcham eligendi, cuiusque simul esset tres idoneos viros ad vacantes sedes nobis proponere, ut in memorata nostra constitutione sanctum est. — *Nota editorum Coll. Leonensis.*

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sane incarnationis Dominicae 1867. IV idus iulii, pontificatus nostri anno XXII.

Franciscus Vici, subdatarius.

N. cardinalis Parrociani Clarelli.

Vina de curia:

D. Bruti.

I. Cagnonius.

(Locis f. plumbi.)

Litterae apostolicae, quibus novae disciplinae capita constituntur quoad episcopi electionem in patriarchatu Babylonensi Chaldaeorum.

[Acta apud sanctam sedem, V, 615 ss.]

Pius episcopus, servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Cum ecclesiastica disciplina verae fidei septimentum sit ac tutela firmissima, quippe quae sacro cohaereat dogmati¹, et ad eius puritatis conservationem maxime conducat, iamdudum nobis erat in animo hanc potissimum in ecclesiis orientalibus accuratius ordinare, ubi incerta ac minus apte esset constituta; ubi vero collapsa et fortasse etiam temporum asperitate oblitterata, instaurare, salva tamen earum ritibus a sanctis patribus institutis et ab hac apostolica sede probatis. Siquidem probe novimus, eandem disciplinam, ubi semel depravata fuerit et corrupta, haerens magna ex parte causam esse et originem². Et quoniam sapientissimorum medicorum more, uti sanctus Basilius monuit³, a praecipuis malis sumendum est initium, ideo a rite ordinanda sacrorum antistitum electione exordium esse existimavimus. Etenim, quales sunt, qui praesent, tales plerumque, at idem inquit Basilius⁴, et eorum, qui parent, mores esse solent; ac ferme impossibile est, veram catholicam fidem absque ulla erroris commixtione servari, sacraque ecclesiae disciplinam, quam illius retinaculum sanctus Cyprianus appellabat⁵, inviolate custodiri, nisi optimi quique pastores excubias agant diligentissime super gregibus eorumdem curae commissis.

Qua in re ita canonum paternorum decreta libranda ac praedecessorum nostrorum praescripta metienda existimavimus, ut, quae in ecclesiae utilitatem praesentium temporum necessitas deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, sic temperaremus, ut nec in totum formam veterum videremur excedere regularum, et simul reparandae ecclesiasticae disciplinae consuleremus. Nunc enim quaedam sunt, quae nulla possunt ratione convelli, ita multa sunt, quae aut pro consideratione aetatum, aut pro necessitate rerum oportet immutari, operante scilicet et proficiente usque in finem gratia Dei.

Hoc sane consilio factum est, ut, cum Constantinopolitanam Armenorum provinciam patriarchatus Ciliciae coanxeremus, oblatam hanc occasionem libenter arripuerimus, ut praecipua quaedam disciplinae capita, praesertim de episcoporum electione, in memorato patriarchatu perpetuo servanda sanciremus apostolica nostra constitutione, cuius initium est *Rotururus*, edita IV idus iulias anno 1867. In qua aperte ediximus, gravissimum hoc negotium de sacrorum antistitum electione in reliquis quoque patriarchatibus nos fore quamprimum moderaturos. Quod etiam significare non omisimus coram venerabilibus fratribus nostris patriarchis et

¹ Pius VI, apost. Litt. *Quod aliquantum*, 10 martii 1791.

² Acta conc. Trid. apud Labbe, edit. Colet., t. XX, col. 78.

³ Ep. 66 ad Athenas, episc. Alexandriae.

⁴ Ad Amphilochem, ep. 180.

⁵ De habit. virgin.

reliquis Orientalis ritus antistitibus, qui in hac- A laribus solemnibus beatorum apostolorum Petri et Pauli ad hanc aliam urbem nostram convenissent.

Hos inter cum non adfuerit venerabilis pater Iosephus Auda, Babylonensis Chaldaeorum patri- arehæ, utpote qui in Cardianis montes, post- habitis longævæ ætatis ac difficillimæ regionis incommoda, divertisset, ut noster in ecclesiæ ciam revocandis alacrum atque utilem pro suo more operam impenderet; universa acta consistorii prædicti iam die et anno habiti, una cum memorata constitutione, per nostram fidei Propagandæ congregationem negotiis ritus Orientalis præpositam, missa fuerunt. Quæ ubi accepit, primo quidem per venerabilem patrem nostrum Eliam, episcopum Akrae Chaldaeorum, quem ad hanc apostolicam sedem allegatum prædictis solemnibus suo nomine ac vice interesse iusserat, tum per suas litteras ad præfatam congregationem semel et iterum datas, B significatum nobis voluit, se quoad certas regulas in episcoporum electione servandas minime a nostra voluntate dissentire, quam omni studio et obedientia excipendam profitebatur, atque ex præmissa episcopali electionum ordinatione bene sperare, si utilis nobis et opportuna videretur; velle autem, ut, quod gaudio et lætitiis nobis est, semper perficiatur. Inter hæc vero aliud obsequiosissimi nobis animi argumentum exhibere non distulit, propositis aliquot nominibus sacerdotum sui ritus, ut, quos digniores ac magis idoneos in Domino iudicemus, eosdem Chaldaeorum ecclesiæ Amidenæ seu Diarbehirensis, atque Mardeni, quæ pastori- bus suis viduari contigerat, præfereremus; quod a nobis acceptum est apostolicis nostris litteris editis sub annulo piscatoris die 22 martii huius anni. Quæ omnia maxime profecto consolationi nobis C fuisse magnumque solatium in tribulationibus atque angustia, quibus undique premimur, attulerunt; quandoquidem et æximum prædicti venerabilis fratris nostri Iosephi patriarchæ solum in pro- curanda commissi sibi grege utilitate et singularem eius in nos et in hanc beatissimi Petri cathedram reverentiam ac fiduciam præ se ferebant; atque ita in plenioram atque firmiorem spem nos ad- duxerunt, fore ut, recto domum in omnibus ordine constituto, Chaldaeorum ecclesiæ, tot tantis nomini- bus insignis, in pristinum decus aliquando resti- tueretur.

Omnibus itaque mature perpensa, ac de con- silio venerabilium fratrum nostrorum sanctæ Ro- manæ ecclesiæ cardinalium præfatas congrega- tionis de Propaganda fide pro negotiis ritus orientalis, motu proprio, certa scientia ac de apostolicæ nostræ potestatis plenitudine, ea, quæ

sequuntur, in memorato Babylonensi Chaldaeorum patriarchatu perpetuis futuris temporibus inviola- bilitate observanda constitimus atque sancimus.

[Iubet deinde eandem pater a Chaldeis in per- petuum servari eadem discipline capita, quæ bulla *Recurramus* pro Armenis constituerat: 1. In electione patriarchæ etc.; 2. *Ferri electum* etc.; 3. *Eidem patriarchæ* etc.; 4. *Prædicto autem pal- lio* etc.; 5. *Scire huius* etc.; 6. *Quoties aliquam* etc.; nisi quod inter dies, quibus patriarchæ Most pallio uti, festum immaculatae conceptionis beate virginis Mariæ emittitur, et visitatio huiusmodi apostolorum non singulis quinquenniis, sed statim a iure temporibus feri iubetur; deia, ante caput 6 Quoties, emittitur quidem versus *Verum tibi* etc., sed capiti additur: „Hanc vero methodum in elec- tione omnium et quorumcumque episcoporum in Babylonensi Chaldaei ritus patriarchatu perpetuis futuris temporibus omnino servari iubemus;“ de- nique prohibitio, qua patriarcha bene ecclesiæ, inconsulta sancta sede, alienare vetatur: *Possessiones* etc., tamquam capite 7, ad finem transferatur et his verbis enantiatur:]

7. Ut autem, omni excluso laicorum arbitrio, carta tacta serventur ecclesiæ bona, quæ canones¹ in potestate sacrorum antistitum esse voluerunt; atque ut regulæ ab iisdem canonibus² sancitæ ad diligentem eorumdem bonorum conversationem ac fidulam administrationem procurandam firmius custodiantur, edicimus patriarcham non posse ven- dere, vel donare, vel oppignerare, aut de novo infundare, vel alio quocumque modo alienare possessiones pertinentes ad ecclesiam vel mensam suam, sive ad alias quascumque ecclesias vel loca pia sui patriarchatus; neque assentiri, ut a quovis alienentur, inconsulto Romano pontifice, iuxta formam iuramenti, quod electi patriarchæ ritus Ori- entalis in sua promotione emittere tenentur.

Hæc volumus, præcipimus etc.⁴

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno in- carnationis Domini 1869, pridie kalendas septem- bria, pontificatus nostri anno XXIV.

C. Gori, subdatus.

N., cardinalis Paracciani Clarelli.

Visa de curia

Dominicus Bruti, abbreviator.

(*Leoc † plumb.*)

I. Cugnonius.

¹ Vide supra, col. 618.

² Can. apost. 27 [Mans. I, 26 A]; conc. Antioch., can. 24, 25 [Mans. II, 1810-9]; conc. Gangrum., can. 7 [Mans. II, 1109 B].

³ Can. Chalcedon., can. 26 [Mans. VI, 1260 B]; conc. Nicæm. II, can. 11 [Mans. XIII, 728 B].

⁴ Vide supra, col. 611.

1866 septembris 19-21. — SYNODUS DIOECESANA REMENSIS.

Synodus diocæsana Remensis in Gallia, cele- D brata diebus 19, 20 et 21 septembris 1866, sub Thoma Goussot, archiepiscopo Remensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta synodalia diocæsani Remensis, revisa et emendata necnon quoad plerumque conciliorum de- cretis Romanorumque pontificum constitutionibus aucta atque roborata, in synodali conventu, diebus XIX, XX, XXI septembris anno MDCCCLXVI habito, ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Thoma s. R. a. presbytero cardinali Goussot, archi-

episcopo Remensi, necnon ab exc. ac rr. dd. Bene- dicti Mariæ Langénioux, archiepiscopi Remensis, auctoritate confirmata. [*Insigne.*] Ex typis typo- graphiæ cooperatiæ, via Flèche, 24.

Sine anno, (1876), in-8°, 2 f. VI-666 p. — Nice, édinaire.

P. I-VI, mandatum cardinalis Langénioux, sub data: Romæ, die 15 augusti 1876.

P. 267-648, appendix XVII ad hæc statuta.

P. 23, 26, 28 et 56, mensio synodorum Remen- sium celebratarum annis 1860, 1861, 1863 et 1866.

1866 octobris 7-21. — CONCILIUM BALTIMORENSE PLENARIUM.

Concilium Baltimorense plenarium omnium episcoporum in Fœderatis Statibus Americæ sep- tentrionalis, celebratum a die 7 ad diem 21 octobris

1866, præside Martine Icanne Spalding, archi- episcopo Baltimorensi.

Bibliographia:

1) Concilii plenarii Baltimorensis II, in ecclesia metropolitana Baltimorensi, a die VII ad diem XXI octobris a. D. MDCCCLXVI, habiti, et a sede apostolica recogniti, acta et decreta, praeside illustrissimo ac reverendissimo Martino Joanne Spalding, archiepiscopo Baltimorensi, et delegato apostolico; secunda curâ editum. Excebat Joannes Murphy, summi pontificis atque archiepiscopi Baltimorensis typographus, Baltimore, MDCCCLXVIII.

In-8°, oliv. 346 - xviii p. (index) - XXVI (solemnia secularia martyrum s. Petri et Pauli, Romae habita, diebus iunio 1867). — Lyon, séminaire; Paris, Saint-Sulpice; Roma, Propaganda; Washington, catholic university.

2) Concilii plenarii Baltimorensis II, in ecclesia

A metropolitana Baltimorensi, a die VII ad diem XXI octobris, a. D. MDCCCLXVI habiti, et a sede apostolica recogniti, decreta, praeside illustrissimo ac reverendissimo Martino Joanne Spalding, archiepiscopo Baltimorensi, et delegato apostolico. Excebat Joannes Murphy, summi pontificis atque archiepiscopi Baltimorensis typographus, Baltimore, MDCCCLXXV.

In-8°, vij-374 - xvij p. (index). — Avignon, séminaire; Lyon, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 23737; Roma, Angelus.

3) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris a. J. e domo b. V. M. una cura conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friderigi Briegoviae, summi typographi Herder, MDCCCLXXV, col. 323-574, 1247-74.

PRAEVIUM

editionis Baltimorensis.

Quod diu in votis fuit, datur tandem, Dei ope, acta et decreta plenarii concilii Baltimorensis secundi in lucem proferre, ut per omnium, quorum praesertim interest, manus circumferantur. Acta quidem tribus omnino partibus continentur: quorum prima quae concilio viam sternunt, altera quae in eo gesta, tertia deum quae ipsum concilium subsequuta sunt, complectitur. In hisce literae Romanae omnes, quae tum a summo pontifice, tum a sancta congregatione de Propaganda fide datae, ad nos vel ante vel post habitum concilium pervenerunt; decreta vero ex concilii patrum sententia, et ad sanctae congregationis mentem mordicus exacta publicantur. Huc accedit appendix satis locupletis, quae amplius triginta documentis coalescit, unde acta et decreta lucem mutuari, et ad nostrorum hominum usum inigne commodum oriri videbatur. Verum cum haec Romam allata, et Romano iudicio subiecta fuerint, quo tempore solemnia secularia martyrii sanctorum apostolorum Petri et Pauli ibidem incredibili populorum omnium concursu obiterentur, praecolare vobiscum actum iri existimavimus, si praecipua quaedam, quae ad perpetuam tanti facti recordationem faciunt instrumenta, ad calcem attaxerimus.

Quae omnia qua consuetis benevolentia, lectores, aequi bonique facite, iisque, ut par est, utimini.

N. B. — Notandum est, decretorum numeros, tam in concilii actis quam in instructionibus sacrae congregationis de Propaganda fide, eos esse qui in libello pro sua patrum concinnate inveniebantur, horum vero quamplurimos in alios esse mutatos in libro nunc typis exarato, quo et patrum votis et sacrae congregationis instructionibus seret acta.

DECRETUM PROMULGATIONIS.

Litterae illustrissimi et reverendissimi delegati apostolici, acta et decreta plenarii concilii Baltimorensis II promulgantia.

Martinus Joannes Spalding, archiepiscopus Baltimorensis, et delegatus apostolicus; omnibus metropolitanis, episcopis, vicariis apostolicis, abbatibus, caeterisque synodalibus, sive qui ad fuerint plenarii concilii Baltimorensis II, sive qui legitime abfuerint: salutem in Domino.

Quod pontificis constitutionibus cautum est, et perpetuae consuetudine obtinuit, ut provincialium conciliorum acta et decreta Romani pontificis iudicio subiciantur, hoc unanimi vestrum omnium suffragio factum fuisse scitis, cum Romam micimus quae-

cumque aut gesta aut constituta sunt in concilio nostro plenario Baltimorensi II, sanctae sedis auctoritate recognoscenda, et si quid forte minus recte subreperit, corrigenda. Itaque „diligenti inquisitione adhibita, paucisque exceptis correctionibus et animadversionibus“, sacra congregatio de Propaganda fide, sapientissimi pontificis nomine, tandem rescribit, se eadem acta et decreta, „ut ab omnibus, ad quae spectat, inviolabiliter observentur, libentissime recognovisse.“ Hoc vero ut praesent, operae pretium est, ut quae vestro concilio sapienter sancita ac statuta sunt, et suprema deinceps auctoritate recognita, legitima promulgatione omnibus innotescant.

Quamobrem nostras esse partes sentimus, pro eo munere quod nobis est demandatum, ut acta et decreta concilii, ad mentem patrum et ad tramitum instructionis sacrae congregationis expolita atque accurate emendata, in vulgus prodeant; quod nunc fit, uti authentice testantur documenta in archivo nostro asservata. Officio igitur actis facturi, ea qua pollemus auctoritate, laeque, quas patres in concilio coacti sanxerunt, et sancta Romana sedes recognovit, quae in libro nunc vulgato, cui titulus: „concilii plenarii Baltimorensis II acta et decreta“, etc., recensentur, legitime promulgamus, et ut legitime promulgatas ab omnibus, quorum interest, haberi iubemus. Atque hoc eo laetiores alacrioresque perficimus, quo certiorum spem animae fovemus fore, ut hisce fidei disciplinaeque praecipis institutisque imbuta vitae ratio, rei catholicae in hac regione, qua late patet, provehendae magno opere conferat.

Verum, praeter has synodales sanctiones, quo ab omnibus serventur, promulgandas, ea quoque, quae quatuor capitibus continet specialis quaedam a sacra congregatione instructio, cuius venerabilibus in ecclesiarum cura fratribus commendare diserte a sacra congregatione monemur. Quae autem ea sint, instructio eadem, quam actis inseruimus, fave docebit. Ea vero est vestrum omnium in sanctam sedem observantia, ut nec minimum ambigendi locum faciat, quia gravissimis sacrae congregationis mandatis uniusquisque pro virili parte morem gerere coeuret.

Insuper hanc peropportunitatem nacti occasionem, pro munere nostro ea venerabilibus fratribus in mentem etiam rovocamus, quae sacra congregatio instructione quadam generali statuit de collegio Americano Romae PH IX pontificis maximi humanitate et munificentia excitato; eoque in Domino obtestamur, ut tanto operi iuvando collata stipe

¹ Vide in actis.

² Confer articulum 20.

ne deficiant; et ubi forte nondum collectiones a fidelibus fuerint exactae, quod inter concilii patres convenit, eas quamprimum indicere ne graventur, et de pecunia hac ope redacta ad illudm se revivum antistitem Philadelphicensem e vestigio referre, qui congregationi episcoporum huius negotio administrando, una cum metropolitâ, iuxta patrum vota praepositorum, praestet.

Quae cum ita sint, illud cuperet, ut leges a patribus in concilio laetè diligenter custodiamur, et naviter urgeamus, illisque plane ignari curam adolescentibus, qui in seminaris praecipue ad ecclesiae ministeria instituuntur. Quae enim animo tenent, et moribus exprimunt leges, facili ratione alios doceant ad sacerdotium evehi, et catholicum nomen nova laude cumulabunt. Utinam et in hac re ecclesiarum praesules strenuam navent operam; nullum enim magis quam legum lateres earum et custodes et ultores esse deest. Hec iam lege ipsa provisum est, ut nimirum eadem plenarii

¹ Congregatio ista, quae Executio venit, ex episcopis Philadelphensi, Nevadensi, Carolopolitana, Hartfordensi, et electo Columbensi coalescit.

concilii sola et provincialibus conciliis, et dioecesanis synodis promulgentur; et in dioecesium visitatione caventur ne eorum vis unquam laboretur.

Interea, omnipotenti Deo, patri luminum, qui vestrum omnium concilia, conatibus, laboribus, eius glorie amplificandae, adeo felicem exitum bonus indidit, quam maxime agamus, immortalesque habeamus gratias, etque ex imo cordis affectu non imparè omnino referre studeamus. Nec sua deest grati animi significatio Mariae virginis ab origine immaculatae, quam sibi Americana ecclesia principem patronam iamdiu laeta accipit. Ipsa enim effusa precibus exorata filium, sibi nostrae auctorem et consummatorem Iesum, nobis nostroque operi conciliavit; et mater suavissima, adiutrixque potentissima omni ope semper adfuit.

Datum ex aedibus nostris, Baltimoras, in festo ascensionis Domini, anno Domini 1866.

Martinus Ioannes, archiepiscopus Baltimorensis, delegatus apostolicus.

Thomas Foley, cancellarius.

ACTA CONCILII

I. Acta concilio praevia.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis Barnabo.

Illis et revêre domine.

Cum de negotiis in proximo concilio pertractandis ad amplitudinem tuam literas dedissem, huius sacrae congregationi relatum est, Ohio, finitimisque [in] regionibus adeo exiguo numero Theotonico sacerdotum commorari, ut impossibile prorsus sit, eos de catholicis nationis esse, quorum in dies frequentia augetur, necessariam in spiritualibus curam gerere. Ita quoque ex parte hominis fide digni, qui in statu de Montana versatus est, nunciatur regionem illam tanto naturalibus praesidiis praestare, quanto moralibus ac religiosis destituitur. Magnus enim catholicorum numerus in eo statu, praesertim in civitate Virginiae, eiusque vicinis commorari perhibetur, cui nulla ecclesia sit, nullus pastor; quin raro admodum a sacerdotibus visitantur. Altera vero ex parte, ut asseritur, materialia subsidia pro sacerdotum sustentatione non desunt, quin etiam exire ab apostolica sede petitur, ut nova apud illos episcopalis cathedra erigatur. Quae quidem de re et ad apostolicum vicarium Nebraskae scripsi. Itaque cum de caeteris omnibus superiori epistola contentis, tum etiam de hoc agi in concilio, opportuneque provideri, ea qua per est diligentia curae, ne propter pastorum absentiam, christianae grex mercenariorum incuribus ac laborum vexationibus obnoxius evadat. Interea Deum precor ut te die sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 5 martii 1866.

P. S. — Haec occasione transmitti amplitudini tuae literas apostolicas, quibus potestatem tibi fecit sanctissimus dominus noster praesidendi concilio proxime habende.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus,

Alex. cardinalis Barnabo, praepositus.

H. Capalti, secretarius.

Revêre domino Martino Ioanni Spalding, archiepiscopo Baltimorensi, Baltimoram.

LITTERAE APOSTOLICAE

PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Apostolici ministerii manus humilitati nostrae divinitus commendatum efflagitat, ut ecclesiae universae sedulam geramus curam, atque ea in primis praestemus, quae in regionibus ab hoc catholice fidei centro longo terrae marisque tractu seiunctis christiano nomini benevertant. Cum itaque admetas nobis sint praecae, ut omnibus venerabilibus fratribus Foederatorum Statuum Americae septentrionalis episcopis, impetrata a nobis venia, liceat plenam concilium habere, in quo ea conlatis conciliis proponantur, quae ad disciplinae uniformitatem inducendam, dioecesium statum ordinandum, fidei demique incrementum obtinendum opportuna fore videantur: nos tam salubre ac frugiferum studium commendantes, votis huiusmodi obsecundare volumus. Quamobrem cum venerabilibus sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus negotiis fidei propagandae praepositis, sedulo re perpensa, in eam sententiam venimus, ut tibi, venerabilis frater, cuius pietas, doctrina et summa erga eodem apostolicam observantia apprime nobis comperta est, concilium istud convocandi, eique praesidendi officium delegarem. Quae cum ita sint, te a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, quovis modo vel quavis de causa latas, si quas forte incurris, huius tantum rei gratia absolventes, et absolutam fore censentes, tibi, venerabilis frater, haec litteris, de eorundem sanctae Romanae ecclesiae cardinalium concilio, eas partes auctoritate nostra apostolica committimus, ut plenarium cogas omnium antistitem Foederatorum Americae septentrionalis Statuum concilium, in quo praesit; atque idcirco tibi omnes et singulas facultates necessarias et opportunas concedimus, tribuimus atque impertimus. Mandamus propterea [ad] omnes et singulos venerabiles fratres Foederatorum eorundem Statuum episcopos, ut te, quem ad concilium istud convocandum deputavimus, in eiusdem praesidem et moderatorem excolant, admittant, tibi que pareant, faveant, praesto sint; tibi que iubemus, ut acta, atque de-

erata concilii eiusdem ad eandem hanc apostolicam A sedem, pro eorum revisione et recognitione, quamprimum curae transmittenda. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, necnon etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anno Piscatoris, die 16 februarii 1866, pontificatus nostri anno XX.

N. cardinalis Paraccisi Clarelli.

LITTERAE INDICATIONIS CONCILII.

Nos, Martinus Ioannes Spalding, Dei et apostolice sedis gratia archiepiscopus Baltimorensis, et delegatus apostolicus.

Omnibus illis ac rebus metropolitae et episcopae, ac rebus vicariis apostolicis, sub ditione horum Statuum Foederatorum Americae septentrionalis vitam degentibus, necnon et rebus abbatibus ac admodum reverendis ordinum seu congregationum religionis praepositis, caeterisque omnibus qui de iure vel de consuetudine concilii provincialibus sive plenariis, interesse debent, pacem et salutem in Domino.

Quatuordecim iam sunt anni elapsi, ex quo Foederatorum horum Statuum antistes in plenarium I, quod fuit Baltimorensis VIII, conveniunt concilium. Cum enim publicis perturbationibus a plenario secundo habendo anno 1862 fuerint impediti, pacata modo tempestate, summus pontifex Pius papa IX, feliciter regnans, et augusta Petri cathedra omnis sibi crediti gregis per totum terrarum orbem dispersi paterne providens salutis, clementer veniam indulxit ut illud hoc anno celebraretur. Nam literis datis die 31 ianuarii anni currentis, eius Alexander cardinalis Barnabo, sacrae congregationis de Propaganda fide praefectus, nobis indicavit, summum pontificem nos, licet indignos, delegatum apostolicum designasse, cum plena potestate nomine suo, convocandi coetum hunc perillustrem omnium metropolitaram ac episcoporum sub ditione horum Statuum constitutorum, eisque praesidendi, simulque, in literis sermone italiano nobis conscriptis, apostolicum communicavit mandatum, nos in omnibus debere conformari instructioni a sacra congregatione datae — cuius exemplar hinc literis adiectum habetur — eaque cum concilii patribus ratione agere, quatenus solerter considerent diligenterque observent quae in praedicta instructione, pro abusuum reformatione et disciplinae confirmatione, sapientissime suggeruntur.

Quare, invocato nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, et implorato potenti auxilio beatissimae semperque immaculae virginis Mariae, horum Statuum primariae electae patronae, nos, auctoritate nobis haec in parte commissa, hinc praesentibus literis indicimus ac convocamus secundum concilium plenarium Baltimorensis, in metropolitana nostra ecclesia inchoandum dominica prima Octobris anni currentis, in quam incidit festum sancti Rosarii solemnitatis; atque ut tempore ac loco a nobis hic statutis conveniant omnes horum Statuum metropolitae, episcopi, abbates, caeterique omnes

¹ Illud mandatum confirmare.

² „Perché poi il concilio riesce di vero vantaggio nelle circostanze presenti di questi stati, lo ordina nostro signore che ella debba conformarsi all'istruzione che qui se le aggrange, operando che i padri abbiano in considerazione quanto in essa si suggerisce, e riforma degli abusi ed a rassodamento della disciplina.“

qui de iure vel de consuetudine eiusdem concilio interesse debent, in Domino hortamur, et, in quantum opus est, praecipimus ac mandamus.

Quod si qui antistites fuerint legitime impediti, procuratores, instrumento procuratoris authentice ac legitime confecti munite, mittere poterunt, qui vetum habeant decisivum; ac nostrum patrumque concilii erit, iudicare et de impedimenti legitimitate et de procuratoris validitate. Ex adiectis autem documentis videre facile erit, qua ratione omnia sint agenda. Demum in echemate materialium et questionum, iam typis edito, omnibus erit perspicuum, quae ordinesint discutendae ac dirimendae.

Cum autem pro tanto opere rite consummando vires nobis omnino deficiant, auxilio in Domino rogamus venerabiles ac dilectissimos confratres nostros, metropolitae ac episcopos, quatenus sapientibus monitis et suggestionibus, atque etiam formulae decretorum et fidei expositionis scripto exarata, nobis ante celebratum concilium, et quidem, in quantum commode fieri poterit, ante tertium diem maii proximi, in succursum nobis veniant; ut cooperantibus omnibus opus Dei haud negliger, sed bene ac solerter, ad maiorem eius gloriam salutemque animarum, perficiatur, et ad finem desideratum feliciter perducat.

Cum autem nihil nobis insit luminis, nisi a patre luminum in nos decendant, nihil virium, nisi ab eo veniat qui virtutem in infirmitate perficit, in quo omnia posuimus, in Domino suggerimus ac rogamus, ut, mandantibus locorum ordinaria, a die assumptae in coelum beatissimae virginis Mariae usque ad finem concilii, proes publicae, ab iisdem ordinariis praescribendae, in omnibus horum Statuum ecclesiis singulis dominicis pie fundantur, utque die veneris concilii inchoationem praecedente ieiunium solenne proclametur; atque ita esse faciendum intra nostrae dioeceseos limites in Domino praecipimus ac mandamus. Instantes igitur orationi cum ieiunio, unanimes ac toto corde eorum Deo prostrati supplicantes, imploremus principem pastorum, ut gregem suum, pro eius salute sanguinem suum pretiosissimum fudit, misericorditer visitet, pastoresque suos in terris constitutos, quos ipse elegit ac posuit, ut fructum afferrent et fructus eorum permaneret, illuminare ac confortare dignetur, quatenus possint oves pacere sibi creditas, aliasque errantes in ovile reducere, ut sit ovile unum et pastor unus.

Datum ex aedibus nostris, Baltimorae, in festo sancti Ioseph, sponsi beatissimae virginis Mariae, anno reparatae salutis 1866.

Ex mandato illi ac rebus archiepiscopi,

Thomas Foley, cancellarius.

INSTRUCTIO

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Illis et rebus dominis.

Cum Foederatorum Statuum praesules publicis perturbationibus a plenario concilio anno 1862 habendo impediti, a seho domino nostro veniam ad id conveniendi obtinuerint, eo vel magis quod civilis belli tempestate sedata, non modo aequum sit ut ea proponantur ac in disceptationem revocentur, quae ad inducendam, quoad fieri possit, disciplinae uniformitatem, dioecesium statum ordinandum, maius demique rei catholicae incrementum assequendum pertinent, sed potissimum ut damnis tanto tumultu veluti necessario exortis occurratur, atque aptiores modi exegitentur, quibus emancipatorum nigrorum bono provideri valeat; placuit eidem seho domino nostro ut, quoniam coetum

convocandi ac praesidendi munus amplius tunc demandatum fuit, tibi nonnulla per hanc sacram congregationem demonstrantur, quae inter haec ab episcopis mature considerari, vel huius sancti concilii instituta, vel superiorum synodorum decreta postulant.

1. Itaque vel in primis operae pretium erit patribus in memoriam revocare epistolam encyclicam ad universos borealis Americae praesules missam die 21 Ianuarii anno 1861, qua, praeter antiquas regulas ab antecessis etiam conciliis expostulatas, novae quaedam eaeque aptissimae normae praescribentur, ut commendationes sacerdotum ad vacantes episcopatus omni plane exceptione maiores evaderent. Equidem huius sacrae congregationis patres postremis hinc annis animadverterunt saluberrimas illarum literarum praescriptiones, praesertim in iis quae respiciunt notulas sacerdotum prae aliis commendabilium tertio quoque anno sacrae congregationi exhibendas, delectationem conventuum ad candidatorum merita discutienda, propositum demique quaestionum modum pro eorum qualitatibus enucleanda, non semper fuisse servatas; nihilominus, temporum acerbitatem spectantes, non id praesulum voluntati, bene vero publicis perturbationibus tribuerunt. At nunc, placatis rebus, sanctum hoc concilium confidit episcopos apostolicas sedis studio obsequentes, singulis eius epistolae articulis sese plene conformaturos.

2. Nec minori diligentia praecedentium plenariorum conventuum decreta considerata; ut si quae adhuc in communem observantiam adducta non fuerint, confirmentur; si quae vero novi aliquid addi vel commutari, attentis praecipue sacrae congregationis monitis, exigant, reformentur.

3. Quae in re illud omnino gravissimum videtur, quod clericorum vagorum receptionem spectat. Siquidem non omnes sacerdotes, praesertim qui ex Europa in Americam migrant, animarum luorum spectant, at non pauci temporalis quaestus aviditate ducuntur; ut proinde mirum non sit, si ex his nonnulli, vestimentis ovium contexti, se sistant, intrinsecus autem rapaces lupi christiano gregi haud parcentes esse dignoscantur. Quod quidem optime patres superioris Baltimorensis synodi, anno 1852 habitae, animadvertentes, canone 9 decreverunt: „Ne sacerdotes vagi et ignoti nimis facile admittantur ad sacra munera obseunda cum animarum periculo, nolimus sacerdotes ex Europa advenientes in clerum nostrum cooptari, nisi literis suorum episcoporum prius missis, consensum episcopi in cuius dioecesim transire desiderent obtinuerint.“¹ Imo patres VII synodi Baltimorensis, ut omnem vagandi viam clericis praeciderent, iam canone 5 statuerunt: „Nullum harum provinciarum sacerdotem ad aliam dioecesim transire volentem a proprio episcopo dimittendum, nisi certo constet eum ab alio episcopo esse recipiendum. Si qui autem in posterum aliter dimissi fuerint, non recipiantur.“² Porro hinc haec tam sancte prudenterque statuta sint, dolere tamen debuit sacra congregatio, ex iis quae sibi saepius nunciata sunt, alicubi nimiam hac in re indulgentiam adhibitam fuisse. Cavendum itaque episcopis, ut si quando, necessitate cogente, ad admissionem huiusmodi sacerdotum devenire ops fuerit, non nisi habitis de eorum probitate ac doctrina indubitis testimoniis, recipiantur.

4. Quandoquidem vero ex defectu cleri unicuique ecclesiae proprii, haec necessitas nascitur advenas sacerdotes admittendi, ne christianus populus absque pastoribus relinquantur, in id quisque omne studium atque operam impendat, ut, cum primum

A fieri poterit, ecclesiasticae seminarie, ubi adhuc desunt, erigantur, in quibus clerici educari, sacrisque disciplinis institui valeant. Quod quidem superiore concilio peculiariter constitutum, cum canone 14 decretum est: „Consulendum episcopis qui propria seminarie non habent, ut, collatis conciliis cum aliis episcopis eiusdem provinciae, unum saltem seminarium in unaquaque provincia constituant.“³ Adhuc tamen, temperum iniuria, multi praesules prohibiti sunt ne id perficere possent. Verum modo, armis positis, dum regiones istae pace fruuntur, tanta bona suis ecclesiis provisuros minime dubitandum. Et quoniam huiusmodi collegia ideo institui Tridentisii patres voluerunt, ut essent perpetua seminarie ministrorum Dei, qui sanctitate vitae in populi aedificationem deinde elucere, ad id episcoporum studium convertendum erit, ut clerici alumni nedum in literis scientiisque proficiant, sed, quod maxime interest, ad sinceram pietatem morumque integritatem formentur.

5. Aliud etiam non exigui ponderis negotium absolvere curabunt patres, quod respicit festorum ac ieiuniorum observantiam. Neque enim sacram congregationem latet, adhuc inter aliquos istarum provinciarum praesules nonnullas de his controversias agitari, aliis antiquam dioecesanam disciplinam, aliis necessitatem fidelium, aliis denique superioris concilii regulas a sacra congregatione sancitas obtendentibus.

Provideant itaque episcopi, quantum in ipsis erit, variis circa festorum ieiuniorumque numerum quaestiones componi. Si vero eam in sententiam venerint, ut placeat maiorem uniformitatem inter varias ecclesias quoad hoc negotium induci, rationem habeant eorum quae ab hac sacra congregatione de iisdem rebus in instructione super concilio plenario Baltimorensi anno 1852 habito praescribuntur. Cum enim episcopi, decreto XXV, anno supplicare statuisset, festa quidem reduci ad maiora quatuor, Natalis scilicet, Ascensionis, Assumptionis et Omnium Sanctorum; ieiunia vero et abstinentias, ad eos dies quibus in meridionalibus dioecibus praecipuum servatur, abolito in super ieiunio feriae VI adventus, sacrum hoc concilium addendum festis censuit diem Circumcisionis et Immaculae Conceptionis beatae virginis; monuit vero episcopos, ne in inducenda disciplinae uniformitate quoad festa et ieiunia ecclesiae, omnes iis conformarentur, quae pauca servarent; nec studium patrum in eo collocandum, ut disciplinam in iis quae ab universali abhorrent observantia reciderent uniformem, quo nationalis ecclesiae species ingereretur, verum in eo, ut quod per indulgentiam fuerat relaxatum, paulatim ad universalis disciplinae tramites restitui valeat.⁴

6. Cum autem plurimum intersit, ut securitati bonorum ecclesiasticorum sedulo prospiciatur, hinc, attenta Foederatarum Statuum conditione, patres antecedentium synodorum Americae omni studio curarunt, ut praesules ad eorumdem bonorum custodiam diligentem incumbere, atque ad id auctoritatis civilis, ubicumque haberi posset, praesidium quaererent. Potissimum canone 4 concilii VII Baltimorensis decernebant, „ecclesias omnes, caeteraque bona ecclesiastica, quae vel dono, vel fidelium oblationibus acquisita, in caritatis ac religionis operibus sunt impendenda, ad ordinariam pertinere, nisi appareat, scriptoque constet illa ordini alicui regulari, vel sacerdotum congregationi in ipsorum

¹ Mansi, XLIV, 678 C.

² Mansi, XLIV, 679, nota, ubi insunt decreta illud XIV esse suppressum.

³ Mansi, XLIV, 678 B.

⁴ Mansi, XLIII, 411 A.

num tradita fuisse.¹ Ictae tamen normae, saepius licet a sacra congregatione commemoratae, minime impedire poterunt, quia non parvae controversiae inter episcopos praesertim ac regulares super constituta benorum inscriptione excitarentur. Videant itaque patres, ut contentiones huiusmodi penitus extinguantur, ac neque ecclesiae bonis, nec regularium iuribus detrimentum afferatur.

7. Gratissimum etiam sacrae congregationi accidit, si in proximo conventu, quae ad ordinandum aliquarum dioecesium status pertinent, accurata ad examen revocentur. Siquidem licet ad supplicationem plenarii concilii Baltimorensis, anno 1852, plures episcopales sedes de novo erigi curatum sit, tamen aucto in dies fidelium numero in regionibus adeo inter se distantia, iterum de eiusdem generis negotiis quaerere opportunum videtur. Sane relatum sacrae huic congregationi est, latissima regionem extensione Dubuquensem dioecesim contineri, ut prorsus difficile evadat episcopum super gregem suum vigilare, potissimum vero, debitam cleri curam gerere, atque adeo expedire ut de ea dividenda cogitetur. Supplicarunt praeterea nonnulli, ut erectioni novi vicariatus in vastissimo territorio Montana nuncupato, prope montes Saxosae provideretur, cuius maxima pars vicariatus Nebraskae adhuc subiicitur. Innumeros enim catholicos per eas plagas habitare fertur, quin ullos unquam sacerdotes viderint, ulla ecclesiam aedificaverint, ipsum vicarium apostolicum neque finitimos episcopos prae nimia distantia illorum fidelium necessitatibus occurrere non posse. Insuper et de Columbiae Britannicae vicariatu controversiam exstare sacra congregatio accepit, de quo nimirum ambigitur, cuius metropolitanae iurisdictioni subicit, et cuius ecclesiae disciplinam sequi debeat. Quamobrem, tuae erunt partes, ut de his et similibus negotiis quae in medium producantur, patrum sententiam roges.

8. Demum ea est mens sacrae huius congregationis, uti Foederatorum Statuum praesules, pro concedito sibi pascendi dominici gregis munere, consilia sua conferant ad salutem et christianam educationem emancipatorum nigrorum uniformi ratione procurandam. De ea enim re agitur, quae summae prorsus necessitatis est; cui nisi statim provideant, tantam messem in horrea Christi colligendo, inimicorum hominum fraudibus ac cupiditati irreparabili plane damno obiciunt.

Haec quidem ut inter caetera quae episcopi proponunt diligenter considerentur, ac de iis opportuna in concilio edantur normae, satagendum pro viribus est. Ubi vero concilium absolutam fuerit, acta et decreta eiusdem ad sacram congregationem pro eorum revisione ac recognitione quamprimum transmittere curet.

Post haec Deum precor, ut te diu sospitem atque incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 31 Ianuarii 1866.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus,

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

H. Capaldi, secretarius.

Rev. domino Martino Ioanni Spalding,
archiepiscopo Baltimorensi.

ORDO AGENDORUM.

1. *Edictum valis ecclesiae metropolitanae affirmum.*

Quod felix faustumque sit religioni, ac rei catholicae bene vertat.

Concilium plenarium Baltimorensis II per rev. dominum Martinum Ioannem Spalding, an-

¹ Mansi, XLIII, 410-1.

titulum Baltimorensis, delegatum apostolicum, decreto facto, canente, promulgato indictum et convocatum, feste beatae Mariae virginis die nonis octobribus, Deo propitio, auspice virgine Dei matris, in aede metropolitana Baltimorensi, inchoabitur, habitur, celebrabitur.

Ex mandato illius ac rev. archiepiscopi Baltimorensis, delegati apostolici.

Thomas Foley, cancellarius.

Baltimore, 8 septembris, anno reparatae salutis, 1866.

II. Oratio.

Deliberationes omnes oratio et praecedat et subsequatur. Ante congregationes episcoporum particulares publicasque synodales, recitabitur oratio *Ademus*, ut in pontificali; ante theologorum vero conventus dicentur orationes *Actiones nostras*, et *Veni sancte Spiritus*: in omnium demum fine, *Sub tuum praesidium*.

III. Deliberandi methodus.

Ut omnia secundum ordinem fiant, quae sequuntur regulae in omnibus congregationibus servabuntur:

1. Privatae theologorum congregationes per notarium ad episcopos in scriptis referent, suamque de titulis ipsorum examini subiectis sententiam latino sermone exponunt. In hac expositione, quae brevis sit, neque extra rem vagetur oportet, omnia quae addenda, omittenda, corrigenda videntur clare significantur; in dubiis suffragiorum hinc inde numerus patefiat; et rationum momenta utrinque allata compendiarie ratione exhibeantur.

2. In privatis episcoporum congregationibus nulla de re deliberetur de qua non antea relatio, ut modo dictum est, per theologos facta fuerit, nisi tantum exceptis, de quibus sermo est in titulis XIII ac XIV.

3. Quaecumque in congregationibus episcoporum geruntur, notis excipiant secretarii, et in famulatuarijs tabulis perscribant. Haec deinde, melius digesta et in commentariolos relata, in proxima congregatione palam recitabuntur, ut probari aut corrigi possint. Idem dicendum de epistolis ad Romanum pontificem aut sacram congregationem exarandis, et de quibus parandis in coetu proxime praeterito actum est.

4. Regulae quaedam ex iis depromptae, quae apud nostros homines in senatu et publicis civium comitiis ac coetibus servari solent, quaeque vulgato nomine *parliamentary rules* appellantur, accurate servandae sunt, maxime in congregationibus episcoporum. Haec autem hic breviter commemorabimus:

Quae cuique proponere placet, in scriptis tantum, et latino sermone proponantur. Quae tamen neque in deliberationem cadere, neque suffragiis committi possint, nisi proponenti accedat alter, qui ipse in deliberatione postulanda suffragetur.

Nihil proponere liceat, quod ad titulos, de quibus agitur, haud pertinet.

Brevitas, quam tamen lucidus ordo comitetur, in proponendo, exponendo ac disputando servari debet. Ne quis ientili et vago sermone tempus terat, sedulo caveatur.

Concedendum omnibus, immo suadendum, ut liberrime quae sentiant loquantur; intra eos tamen, qui deceant, limites. Si quis nimium temeris insumi aut longius aberrari in disceptando arbitretur, iam habet quilibet palam conquerendi postulandi que ad propositum redeatur;

Promotoris erit ad haec, quas commemoravimus, A leges pr. servare, easque servandas iurare, quod necesse erit, quo factus atque expeditus res pertractentur: quod si dubium ortum fuerit, utrum in eas peccetur, necne, potes praesidem cito iudicium.

5. Antequam decreta in publica sessione promulgentur, congregationum publicarum examini et deliberationi subiciantur, in quibus unicuique theologo mentem suam libere aperire liceat, ea tamen lege, ut theologi specialium congregationum, quae titulos de quibus agitur examinandos antea acceperint, priores audiantur.

IV. Congregationes.

1. Singulis diebus, hora 9 antemeridiana, vel alia opportuniori a rev. uniuscuique praeside designanda, habeantur congregationes theologorum particularum, usque dum cuncta sibi proposita examinaerint, deque his ad coetum episcoporum retulerint.

2. Congregationes publicae bis in hebdomada tantum, diebus scilicet martis et veneris, hora 4 cum dimidio pomeridiana, habeantur.

3. In prima seu praehimnari publica congregatione, cancellarius, annuente praeside, decretum de silentio servando ac statutis restituentia, promulget, rogatque patres et synodales his verbis: „Promittitene, silentium vos omnes sancto servaturos, et tradita vobis decretorum exemplaria fideliter restituros?“ Singuli deinde, stantes et ad praesidem conversi, fidem dabunt hac formula: „Promitto sub fide sacerdotali.“

4. Congregationes episcoporum privatae singulis diebus, hora 10 antemeridiana, conveniant.

5. Pro novarum sedium sive vicariatuum postulatione, candidatorumque ad sanctam sedem praesentatione, ordo deliberandi erit qui sequitur: 1. singularum provinciarum episcopi convenient cum metropolitano, et quaestionem pro suis limitibus hinc inde discutiant; 2. deinde congregationi metropolitano referent; 3. demum, in privata episcoporum congregatione, collatis consiliis, definitio secreta res dirimetur.

6. Sessiones demum, numero quinque, diebus scilicet dominicae et jovis, celebrantur.

V. In sessione I.

1. Absoluta solenni supplicatione, cantatur missa pontificalis de Spiritu sancto. Post psalmum ac proce, delegatus apostolicus, concilii praeses, sedens in faldistorio, conciones ad patres et conciliaris habet, de concilio.

2. Instat promotor ut aperiatur concilium: „Illis ac rev. in Christo pater. Quoniam dies faustissima in literis indictionis huius concilii plenarii aperiendi praesignata iam illuxit; cumque omnes qui de iure vel de consuetudine ei interesse debeant, hic in Domino praesentes conspiciamus: ego N. N., huius concilii promotor designatus, rogo ut decretum amplitudinis vestrae, de hoc concilio plenario secundo aperiendo, legatur.“

3. Praeses: „Mandamus ut decretum postquam de concilio aperiendo promulgatur.“

4. Cancellarius accipit decretum a praeside, cuius annulum osculatur, idque lectori tradit promulgandum.

5. Post decreti lectionem, quam episcopi sedentes cum mitra, caeteri autem stantes, audiunt, cancellarius dicit: „Placetne vobis, illi ac rev. patres, decretum, modo lectum?“ Illa respondentibus: „Placet“, idem refert praesidi: „Patribus placuit decretum.“

6. Praeses: „Consentientibus patribus, concilium hoc plenarium secundum Baltimorensis unum aperiendum, iamque apertum esse, declaramus ac decernimus.“

7. Instat promotor pro lectione decreti de fidei professione emittenda: „Ego N. N., huius concilii promotor, insto, ut promulgetur decretum de fidei professione emittenda.“

8. Praeses: „Ita decernimus ac mandamus.“

9. Praelecto praesidis decreto, secum et concilii Tridentini constitutionibus de professione fidei et de residentia, emittitur professio fidei ordine designato, singulis librum evangelicorum supra genus praesidis apertum tangentibus ac dicentibus: „Ego hanc eandem fidem profiteor, iuxta formulam modo lectam, atque idem spondeo, voveo, et iuro.“ Fidei professio cum actis divulgabitur, postquam fuerit a sancta sede recognita.

10. Promotor: „Iuxta antiquam conciliorum disciplinam, ego N. N., huius concilii plenarii promotor, rogo ut modo legantur decreta ab amplitudine vestra lata de praesidio non afferendo, de modo vivendi in concilio, de concilii officialibus, et de non discedendo.“

11. Praeses: „Ita decernimus ac mandamus.“

12. Cancellarius accipit ac lectori tradit decreta; quibus perlectis, dicit: „Illi ac rev. patres, placetne vobis haec decreta?“ Quibus respondentibus: „Placet“, refert praesidi.

13. Praeses: „Decreta patribus placuerunt; ideo Deo agendas sunt gratias.“ Respondent patres: „Deo gratias!“

14. Promotor: „Illis ac rev. praeses. Cum hodie, auspiciante Deo, feliciter apertum sit hoc plenarium concilium, ut sacrorum canonum praescripto sat satis, ego N. N., concilii promotor, rogo ut omnes tam patres quam presbyteri, qui ad concilium sunt vocati, quique eidem iure vel consuetudine interesse debent, nominatim vocentur, absentes notentur, procuratorumque instrumenta amplitudini tuae examinanda tradantur.“

15. Praeses: „Ita decernimus ac mandamus.“

16. Dum nomina perleguntur, singuli surgentes respondent: „Adeum.“ Absentium vero nomina notantur, ac procuratorum sive excusationum instrumenta cancellario traduntur: hic vero, mandante praeside, ea iudicibus excusationum tradit examinanda, qui quid de his sentiant, opportuno tempore concilio significant.

17. Promotor: „Iuxta conciliorum usum, ego N. N., huius concilii promotor, rogo ab amplitudine tua, ut dies, hora ac locus pro secunda huius concilii sessione determinentur.“

18. Praeses: „Exquiratur patrum sententia.“

19. Cancellarius: „Placetne patribus ut huius concilii sessio secunda, die 11 huius mensis octobris, quae erit dies jovis, in ecclesia hac metropolitana, hora 9 antemeridiana, habeatur?“ Quibus respondentibus: „Placet“, cancellarius refert praesidi, qui dicit: „Ita indicimus ac mandamus.“

20. Promotor: „Ego N. N., huius concilii promotor, rogo eiusdem notarium, ut acta huius sessionis (primae, vel secundae, etc.) accurate conficiat.“

21. Notarius: „Conficiam.“

Atque hoc modo fiet in fine singularum sessionum, nec non et publicarum congregationum.

22. Denique surgens praeses, omnibus solemnem impertitur benedictionem, episcopis sine mitra stantibus, caeteris autem genuflectentibus; omnesque in pace recedunt.

Ex speciali summi pontificis concessionem, omnes synodales indulgentiam plenariam in solita eccle-

sine forma per hanc benedictionem, quae erit a papalia, sibi lauari poterunt, tam in prima quam in ultima concilii sessione.

VI. In sessione II.

1. Nulla habetur sollemnis supplicatio. Absoluta missa de requiem pro praesulibus defunctis, inchoatur sessio more solito: omnibusque in locis suis coexistentibus, habetur concilio secunda ad conciliaria, de sacerdotii dignitate, ab illis ac rev. archiepiscopi Sancti-Francisci metropolitae.

2. Instat promotor pro decretorum lectione: „Cum post debitam deliberationem, ac in congregationibus tam privatis quam publicis discussionem ac consultationem, patres nonnulla iam sanciverint decreta, ego N. N., huius concilii promotor, rogo ut eadem legantur, ac, si patribus videatur, solemniter promulgentur.“

3. Praeses: „Ita decernimus ac mandamus.“

4. Cancellarius accipiens a praeside decreta tradit lectori; quibus perlectis, quaerit: „Placeant patribus illis ac rev. archiepiscopi modo perlecta?“ Quibus respondentibus, „Placet“, refert praesidi, qui dicit: „Decreta placuerunt omnibus patribus; ideo agendas sunt Deo gratias.“ Respondent omnes: „Deo gratias!“

5. Promotor, more solito, instat pro indictione tertiae sessionis, quae pro die dominica sequenti, 14 octobris, hora 10, determinatur.

6. Instat promotor pro actorum confectione, ut supra.

7. Demum, benedictio praesidia, omniumque in pace discessus.

VII. In sessione III.

1. Cantata missa pontificali de beatissima virgine Maria, omnia ut in pontificali peraguntur.

2. Instat promotor pro promulgatione decretorum, quae leguntur et, si placeant, probantur, ut supra.

3. Indicitur quarta sessio concilii pro die jovis, 18 octobris, hora 9 antemeridiana.

4. Benedictio praesidia, et omnium discessus.

VIII. In sessione IV.

1. Decantatur missa pontificalis de sanctis apostolis Petro et Paulo.

2. Inchoatur sessio, et fit concilio tertia ad conciliaria, de zelo animarum, ab illis ac rev. archiepiscopi Neo-Aureliae metropolitae.

3. Promulgantur decreta, et indicitur quinta et ultima sessio, ad dominicam sequentem, diem octobris 21, hora 10 antemeridiana.

4. Benedictio praesidia.

IX. In sessione V et ultima.

1. Fit sollemnis supplicatio, ut ante primam sessionem, et cantatur missa pontificalis de sancta Trinitate pro gratiarum actione.

2. Inchoata sessione, instat promotor pro decretorum, quae supererunt, promulgatione, ut supra.

3. Quibus promulgatis, dicit promotor: „Illis ac rev. archiepiscopi, ac delegato apostolico. Cum spiritualante Deo, et auspicio Mariae, harum provinciarum patrona primaria, plera iam sunt a concilio huius plenarii patribus sancita decreta, quae, uti sperandum, valde respiciuntur catholicas hinc in Statibus utilitati erant atque decori, ego N. N., huius concilii promotor, rogo ut amplitudo vestra ab omnibus patribus decreta haec subscribenda, antequam discedant, inbeat ac decernat.“

4. Praeses: „Ita decernimus ac mandamus.“

5. Cancellarius decreta super altare ponit, quibus primus praeses, deinde archiepiscopi, demum episcopi, omnes, iuxta ordinem suae promotionis, subscribunt.

6. Promotor instat pro fine concilii imponendo: „Illis ac rev. archiepiscopi. Cum omnia quae erant patribus deliberanda ac dirimenda, nunc, adjuvante Deo, ad finem sint feliciter deducta, ut patres possint ad greges sibi a Domino concessitos reverti, ego, huius concilii promotor, rogo ut huius secundo concilio plenario Baltimorensi finis imponatur.“

7. Praeses: „Ita praecipimus ac mandamus, si sic illis ac rev. archiepiscopi patribus placeat.“

8. Cancellarius: „Placeat vobis, patres, ad Dei omnipotentis gloriam, ut huius plenarii concilii finis imponatur?“ Respondentibus omnibus, „Placet“, praeses pronunciat: „Placeat omnibus patribus: ita decernimus huius secundo concilio plenario Baltimorensi imponendum, et iam factum esse finem.“

9. Fiunt acclamationes per archidiaconum, patribus cum mitra stantibus, ac cum caeteris synodalibus ad singulas respondentibus.

10. Omnes patres, ordine promotionis, accedunt ad praesidem, osculum pacis recepturi, quod et sibi mutuo dant.

11. Praeses dicit orationem in pontificali: *Nulla est, etc.*

12. Praeses solennem benedictionem impertitur, cum plenaria omnibus synodalibus indulgentia.

13. Cantat archidiaconus: „Recedamus in pace.“ Omnes respondent: „In nomine Christi. Amen.“

14. Praeses intonat hymnum *Te Deum*.

15. Paleantur organa et campanae, omnesque in pace ad sua recedunt.

X. Acclamationes.

Sequentes acclamationes tum ab archidiacono, tum a choro cantandae sunt, ad normam versuulorum, id est deprimitur vox per tertiam, a *fa* ad *re*.

Archidiaconus. Sanctissimae et individuae Trinitati, aeterna gloria et gratiarum actio.

Chorus. Caritas Pater, gratia Filius, communicatio Spiritus sanctus, o beata Trinitas.

Archidiaconus. Beatissimae Mariae, ob praevia Filii sui merita ab originali labe praeservatae, harum foederatarum provinciarum almae patronae, laus et veneratio.

Chorus. Benedicta sit Virgo deipara, sine labe originali concepta, quae est turris eburnea ex qua pendent mille olypei, omnis armatura fortium.

Archidiaconus. Beatissimo pontifici Pio papae IX, feliciter regnanti, totius ecclesiae capiti, ac vere Christi in terris vicario, illibata prosperitas, aeterna memoria.

Chorus. Impleat Dominus petitiones sibi patris, et ita omne consilium ipsius adversus inimicos dilectissimae Christi sponsae confirmet, et ad nihilum deveniant tanquam aqua decurrans, et sicut deficit fumus deficiant.

Archidiaconus. Illis ac rev. archiepiscopi Baltimorensi, apostolicae sedis delegato, cuius officio et opera hoc concilium plenarium conduntur, directum, et ad felicem finem est perductum, cum multis annis magnae gratiae.

Chorus. Cum multis annis magnae gratiae Dominus retribuatur operum eius mercedem; immarcescibilem gloriae coronam percipiat.

Archidiaconus. Rev. archiepiscopi et episcopi, qui hoc concilium plenarium doctrina prudentiaeque sua illustrarunt, felicem ad eorum greges reditum, vitam, et in Deo omnia fausta.

Chorus. Pax sempiterna, aberrima omnipotentis A benedictio, et laborum beata retributio.

Archidiaconus. Reverendis abbatibus, ac admodum reverendis religiosarum communitarum superioribus, necnon et theologis, qui sua doctrina atque opere patres in tractandis negotiis iuvant, incrementum gratiae, aeterna felicitas.

Chorus. Det eis Deus, secundum eam bonitatem, omnia donum perfectum. Deus scientiarum et veri lumen foveat indefectum, mentes eorum supernae claritatis lumine illustret, gratia foveat, virtuteque corroboret.

Archidiaconus. Clero istarum provinciarum, et universo Christi gregi, salus et benedictio a Domino.

Chorus. Vias tuas, Domine, demonstra illis, et dirige eos in veritate tua, ut non obliviscantur opera altissimi, et mandata eius exquirant.

Archidiaconus. Almae vestrae respúblicae, pax summa, prosperitas plena, ac Dei omnipotentis B supereffluens benedictio.

Chorus. Da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis, nisi tu Deus noster.

Archidiaconus. Universae harum provinciarum foederatarum popule, pax indefecta, indissolubilis concordia.

Chorus. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis, ut, qualibet perturbatione submeta, corde uno et anima una libere tibi deserviant.

Archidiaconus. Omnibus fidelibus defunctis, qui nos praecesserunt cum signo fidei, et dormiunt in somno pacis.

Chorus. Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

Archidiaconus. Nos vero, ut iubet apostolus, praepositis nostris obediamus, eorumque mandatis pareamus, ut cum gaudio nobis invigilent, quasi rationem pro animabus nostris redditari.

Chorus. Fiat, fiat. Amen, amen.

DECRETA PRAELIMINARIA.

Martinus-Ioannes Spalding, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Baltimorensis, atque delegatus apostolicus, huius plenarii concilii Baltimorensis secundo praesidens.

Quo omnia secundum ordinem, et iuxta laudabilem ac probatam in huiusmodi conciliis consuetudinem, sicut atque peragantur, de consensu patrum, decreta quae sequuntur, vel ab ipso concilii initio, tulit ac promulgavit:

I. De aperiendo concilio.

Cum in die festo sancti Ioseph, sponsi beatae ac semper immaculae virginis Mariae, iuxta sanctiones canonicas, literas pro concilio hoc plenario convocando ediderimus, quibus obtemperantes, illi ac reverendi metropolitae, episcopi, caeterique omnes intra horum Statuum Foederatarum limites degentes, qui de iure vel de consuetudine adesse debebant, huc rite convenerint: ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, et in honorem eiusdem immaculae virginis Mariae, horum omnium Statuum primariae patronae, omniumque sanctorum: ad augmentum catholicae fidei, atque ad disciplinae sanctae decorem promovendam; decernimus concilium hoc plenarium Baltimorensis secundum hac die 7 octobris, anno salutis reparate 1866, in quam incidit festum solemnitatis sancti Patris beatae virginis Mariae, esse aperiendum, atque illud iam esse rite apertum, in Domino declaramus. „Qui coepit opus bonum in nobis, ipse perficiat, usque in diem Christi Iesu.“

II. De fidei professione emittenda.

Tridentini concilii decretis¹ ac pontificiis constitutionibus² libenter ac reverenter obediens, omnibus patribus huius concilii, qui id nondum canonice praesentierint, in Domino iniungimus, ut fidei professionem iuxta formulam a Pio papa IV concinnatam emittant; quod similiter praestabunt omnes sequioris sacerdotii ordinis synodales, qui vel curam habeant animarum, vel in aliqua sint dignitate constituti, vel instructionis munere in collegiis aut seminariis fungantur. Patres quidem bini ac bini, caeteri vero synodales terni accedent. Iniungimus etiam, ut iuxta eundem concilii pra-

scriptam³ prius legantur decreta de fidei professione et de residentia.

III. De praesudicio non afferendo.

Normae a sacrosancto concilio Tridentino sanctae⁴ morem gerentes, decernimus, „quod si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, et sententiam proferre, congregationibus aut sessionibus interesse, et alios quocumque actus facere, concilio durante, nulli propterea praesudicium generari, nullique novum ius acquiri;“ adeo ut post conclusum concilium omnia circa praecedentiae quaestionem in eodem loco ac ante permaneat.

IV. De methodo vitae in concilio servanda.

Cum episcopi et sacerdotes sint lux mundi ac sal terrae a Domino designati, profecto deberent cum toto vitae decursu, tum vero praesertim quando in unum, afflante Spiritu sancto, sint congregati, lucere tanquam lucernae in domo Dei, et exemplo sancto, tanquam sale, corda inspectantium fidelium coadiro, ut videntes eorum opera bona, glorificent Patrem nostrum qui est in caelis. Quapropter, memores verborum psalmistae: „Nisi Dominus edificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificaverunt illam,“ studeant omnes huius concilii patres ac synodales, precibus assiduis ad patrem luminum effusis, ab eo efflagitare divinam illam sapientiam quam omnibus corde humili ac fide plena rogantibus dat affluenter, et non improperat; ipse enim pro bona voluntate operatur in nobis et velle et perficere.

Concilio igitur durante, omnes, singulis diebus, sacris vacent meditationibus; sacrosanctum sacrificium vel offerant, vel saltem eidem devote assistant; in tota vitae ratione ita se gerant, ut omnibus sint aedificationi, bonumque Christi odorem circumquaque diffundant; quo omnes ad pietatem eorum aspectu moveantur.

Cumque magis nobis in hoc concilio imposito operi imparibus omnino simis viribus, confratres nostros in Domino rogamus, quatenus sapientissimis suis consiliis nos adjuvent, ut, nobiscum cooperante Spiritu sancto, quas ecclesiis nostris sint maiori bono, vel ad religionem sanctam amplificandam ornandamque, vel ad corrigendos abusus qui ex fragilitate humana forte irreperiant, atque ad disciplinam sanam roborandam, et nobis ipsis clare inno-

¹ Sess. XXV, cap. 2, de ref., Cogl.; sess. VI, cap. 1, de ref., Eadem s. synodus; et sess. XXIII, cap. 1, de ref., Cum praescripto.

² Pius IV in bulla Inimicorum nobis, et a Pius V in bulla In sacrosancta.

³ Locis citatis.

⁴ Sess. II.

tactant, et sapientibus firmentur decretis. De rebus in concilio pertractandis omnes igitur mentes suas plena libertate pandant, ea tamen ratione, ut „fraternam caritatem invicem diligentes“, „omnia nostra in caritate fiant.“ Uti enim monet, post Toletanum concilium, sacrosancta Tridentina synodus: „In contentis dicendis, in loco benedictionis considerantibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut immodestis vocibus pertrahere aut tumultibus perturbare, nullus etiam falsis vanisve aut obstinatis disceptationibus contendere; sed quicquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendatur, nec recti iudicii acies perturbato animo infectatur.“¹

„Et quoniam,“ monente eodem concilio, „oportet episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suae bona praepositos, hortamur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa servet sobrietatem, moderationemque ciborum; deinde cum in eo loco saepe otiosi sermones fieri soleant, ut in ipsorum episcoporum mensis divinarum scripturarum lectio admisceatur.“² Singulis igitur diebus in mensa, praeter sacrarum literarum selectum caput, martyrologium etiam perlegatur Romanum. Demum, quo abundantius in nos, quae bono sint ecclesiae deliberant, Spiritus sancti dona descendant, episcopi in Domino omnes fideles in metropolitana nostra degentes urbe rogamus, ut die noctuque instant orationibus, ecclesias frequentent, peccata sua animo contrito confiteantur, sacraque communione digne reficiantur; ut placato Domine, peccata nostra vel parentum nostrorum non amplius reminiscatur, sed tam sacerdotibus quam concreditis ipsis gregibus omnia elargiatur bona.

V. De officialibus eorumque muneribus.

Quoniam ad negotia in conciliis expeditius pertractanda opus sit, ut ministri quidam sive officiales designentur, qui patribus variis in fungendis officiis praesto sint; valdeque interit ut horum munera clare definiantur: ideo, de patrum consensu, decernimus pro hoc concilio plenario secundo Baltimorensi deligendos esse officiales qui sequuntur:

I. Cancellarium, qui et archidiaconus erit, iuxta normam in conciliis Mediolanensibus constitutam.³ Huius erit, omnia concilii documenta caute custodire, sive sint typis impressa sive scripto exarata; eorundem exemplaria tempore opportuno patribus tradere, ac synodalibus prout opus erit distribuere, ite iterum, finitis deliberationibus, accurate collectis ac receptis; decretorum in publicis sessionibus promulgationi praesidere, delectis ex secretariorum ac notariorum numero lectoribus qui ea clara voce proclamant; una cum secretariis interesse privatis episcoporum congregationibus, eisque in muneribus suis exequendis adiutor[em] esse; in omnibus concilii praesidi praesto esse; demum acta et decreta una cum notario firmare.

II. Secretarium, cui duo vel tres adsignabuntur coadiutores. Horum erit: acta omnia episcoporum, in privatis eorum praesertim congregationibus, accurate describere; quae a patribus suggeruntur, in formam, si opus fuerit, conciliarum redigere, eademque concilio perlegere discutienda; sessionum, et congregationum tam particularium quam generalium acta, a notariis accepta, una cum cancellario recognoscere, trufinae submit-

tere, ac, ut decet, emendare; demum, omnia in unum collecta, adiuvantibus cancellario et notario, praeparare quae ad sanctam aedem transmittantur.

III. Notarium, cui tot adsignabuntur adiutores quot erunt particulares theologorum congregationes, quarum hi erunt secretarii. Notarii vero primi erit: notariorum adiutorum relationes recipere, recognoscere ac cancellario tradere; quae acta fuerint in publicis sessionibus ac congregationibus describere, eaque ad cancellarium referre; quocum demum acta firmat et decreta.

IV. Promotores duae; quorum unus, iuxta Baltimorensium conciliorum praxim, erit episcopus, alter sacerdos in dignitate constitutus. Horum erit, actionem patrum tam in privatis quam in publicis episcoporum et synodalium congregationibus et sessionibus instando dirigere, atque urgere quo omnia ordinate ac expedito gerantur;

V. Iudices excusationum et querelarum quatuor, quorum duo erunt episcopi, duo vero ex sacerdotibus digniores. Iudicum excusationum erit, eorum in prima instantia causam iudicare, qui, cum concilio iure interesse debuissent, tamen abfuerint; procuratorum instrumenta ab absentibus confecta examini submittere omniaque ad concilium demum referre. Querelarum autem iudices „accusationes et querelas ipsae delatas audiant diligenter, et ad nos in concilio referant; controversias autem, antequam hoc ipsum concilium de more dimittatur, vel componere studeant, vel ex compromisso ad arbitros reiciant, vel ad nos in concilio referant“⁴. Iidem porro iudices pro excusationibus ac pro querelis constituuntur, quo maiori in agendo simplicitati et expeditioni consulatur.

VI. Demum, *magistros caeremoniarum, praefectos hospitiorum, cantores*, alioque, quorum obvia sunt munera.

Collatis vero cum patribus consilia, officiales singulos suo tempore designabimus.

VI. De non discedendo.

Ut consentientibus omnibus ad finem feliciter perducantur nostrae in Domino deliberationes, districte ne quis synodaliu[m] discedat, nisi finito concilio et subscriptis eiusdem actis atque decretis, abeque gravi ac iusta causa, a nobis post relationem excusationum iudicum in concilio probanda, prohibemus. Quod si huiusmodi obtinuerit licentiam, si fuerit episcopus, non prius discedat, quam procuratorem rite constituat qui eius gerat vices. Quod si quis, quod absit, secus egerit, poenas a sacris canonibus sancitas incurrere se sciat.

II. Acta in concilio.

1. Congregationes praeliminaries.

Feria V. die 4 octobris.

Habita est congregatio privata metropolitaram praeliminaris.

Horum singulis revivus et illius delegatus apostolicus libellum decretorum ab ipso theologisque ipsius, iuxta eorum vota paratum ac effectum, tradidit; omnibusque clare et ingenue saepe ac finem, necnon difficultates ac labores suscepti operis explicavit. Quibus auditis, omnes consilium eius maximopere probarunt. Deinde revivus praeses mentem suam aperuit de officialibus concilii designandis; quaeque patribus suggerere placuit, libenter excepit. Demum, cum de

¹ Sess. II. [Ex can. 3, In loco. C. v. qu. 4, ubi tamen legitur: „considerantes Domini sacerdotes nullis debeat etc.“]

² Ibid.

³ Acta ecclesiae Mediol., tom. II, folio, edit. Lugdun., 1663; conc. prov. VI, p. 1372 sqq. [Harduin X, 1189 E].

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

⁴ Conc. VI prov. Mediol., acta Mediol. eccles., p. 1371, col. 2, sup. tit.

omnibus convenisset, significavit, se iterum creatura A die haec patribus omnibus congregatis expectaturum, eorumque auditis contentis, quid agendum esset designaturum.

Fora VI. die 5 octobris.

Convenerunt patres in aula maiori domus archiepiscopalis, tam metropolitanas quam episcopi. Quibus revinus delegatus apostolicus totam libelli rationem ac scopum proposuit clarisque et apertis verbis explicavit, singulisque eiusdem exemplar tradidit. Deinde nomina officialium, quae designandos cum metropolitanis conventum erat, significavit.

Omnibus, si quid contra haberent, liberam dedit dicendi facultatem.

Omnes, nemine contradicente, ab ipso exposita, et designatorum nomina probarunt.

Sabbato, die 6 octobris.

CONGREGATIO PUBLICA PRAELIMINARIS.

Hora 9 ante meridiem, convenere in ecclesiam metropolitanam illi et revini praesules, caeterisque quotquot advenierant synodales, quos illi ac revinus Baltimorensis, ex auctoritate ac mandato sedis apostolicae, ad concilium plenarium Baltimore habendum convocaverat.

Consensui patrum praefuit ipsemet antistes Baltimorensis, quippe qui per breve apostolicum die 16 februarii 1866 expeditum, constitutus fuerat delegatus apostolicus, ad concilium hoc plenarium convocandum atque habendum.

Invocato per recitationem beatorum *Adamus Spiritus sancti adiutorio*, illi ac revini praeses omnes praesentes allocutus est. Libelli typis impressi naturam ac scopum denuo explicavit, et de rerum agendarum numero et magnitudine opportuno et gravi sermone disseruit. Monuit, unicuique liberum esse animi sui sensu debito tempore ac modo pandere. Deinde nomina officialium concilii, quos ab ipso constitutos praeviae metropolitanae et episcoporum congregationes probaverant, per unum ex secretariis publicanda iussit.

Recitatus quoque est per eundem elenchus archiepiscoporum, episcoporum, vicariorum generalium, abbatum caeterorumque superiorum religiosorum, rectorum seminariorum maiorum, et synodaliu reliquorum.

Demum lectus est catalogus theologorum privatarum congregationum, quarum unicuique praefectus est episcopus cum suo vice-gerente, addito insuper notario, qui eiusdem congregationis gesta referret. Singulis congregationibus unus aut plures tituli, de quibus deliberarent, attributi fuerunt.

CONGREGATIO PRIMA.

Pro titulo I, *De fide orthodoxa, deque erroribus serpentibus*; et VI, *De cultu divino*.

Praeses: revinus Hartfordensis.

Vice-gerens: admodum reverendus F. Burlando, congregationis Missionis.

Notarius: P. Gulielmus Wayrich, congregationis Sani Redemptoris.

Theologi:

Revinus Benedictus, abbas ordinis Cisterciensis Gethsemani; admodum reverendi I. B. A. Brouillet, vicarius generalis; Martinus Marty, ordinis Sancti Benedicti; Kilianus Schlosser, ordinis Sancti Francisci; Antonius Yarrina, congregationis Missionis; reverendi Nicolaus D. Young, ordinis Praedicatorum; Ioannes W. Norris, sacrae theologiae doctor; Io. Albertus Bokel, ordinis Praedicatorum; Augustinus I. McConomy; Iosephus Boehan; Petrus Defraime; Iulius Breat; Iacobus B. Donelan; Ioannes Hickey.

CONGREGATIO SECUNDA.

Pro titulo II, *De hierarchia et regimine ecclesiae*; et IX, *De sacramento instituendo plebs erudienda*.

Praeses: revinus Milwaukeeensis.

Vice-gerens: admodum reverendus Isaac T. Hecker.

Notarius: admodum reverendus Michael Heis.

Theologi:

Admodum reverendi Petrus Ios. Baltes, vicarius generalis; Gulielmus Gleason, vicarius generalis; Zephyrinus Drouot, vicarius generalis; Dionysius Abarth, ordinis Sancti Francisci; Ioannes Nepomucenus Reinbolt, provincialis fratrum Minorum; reverendi I. Alzari, congregationis Missionis; Ioannes F. Brazil; Beda O'Connor, ordinis Sancti Benedicti; Antonius Langlois, ordinis Praedicatorum; Isidorus Daubresse, societatis Iesu; R. Holaind, societatis Iesu; Thomas Daly; Matthaeus Hart; Kieranus O'Branigan.

CONGREGATIO TERTIA.

Pro titulo III, *De personis ecclesiasticis*.

Praeses: revinus Vancouverensis.

Vice-gerens: admodum reverendus Ignatius Paoli, congregationis Sanae Passionis.

Notarius: reverendus Ioannes F. Foley, sacrae theologiae doctor.

Theologi:

Admodum reverendi Iosephus Melcher, vicarius generalis; Eugenius Mueller, vicarius generalis; A. M. Pelamougue; Bernardus I. McQuaid, vicarius generalis; Gulielmus McCloskey, sacrae theologiae doctor; Iacobus O'Connor; reverendi Ioannes F. Hickey; Ioannes McMullen, sacrae theologiae doctor; Iacobus Rooney, ordinis Praedicatorum; F. Di Maria, societatis Iesu; Gulielmus F. Clarke, societatis Iesu; Nicolaus Cantwell; Ioannes F. Sullivan; Thomas Hendriken; Ioannes I. Dougherty.

CONGREGATIO QUARTA.

Pro titulo IV, *De ecclesiis, bonisque ecclesiasticis tenendis tutandisque*; et XII, *De societatis secretis*.

Praeses: revinus Philadelphiensis.

Vice-gerens: revinus B. Wimmer, abbas ordinis Sancti Benedicti.

Notarius: reverendus T. I. Butler, sacrae theologiae doctor.

Theologi:

Admodum reverendi Iulius Benoit, vicarius generalis; Thomas Lynch, vicarius generalis; Gulielmus O'Reilly, vicarius generalis; A. Ravoux, vicarius generalis; P. Dugas, vicarius generalis; Ferd. Coosemans, societatis Iesu; Iosephus Dwenger, congregationis Protosinami Sanguinis; reverendi Ioannes McElroy, societatis Iesu; Carolus I. Carter; Eduardus Fitzgerald; Gulielmus Quinn; Eduardus McColgan; Sylvester Malone; Patritius I. Ryan; E. P. Wadhams; T. S. Reynolds.

CONGREGATIO QUINTA.

Pro titulo V, *De sacramentis*.

Praeses: revinus Montareyensis et Angelorum.

Vice-gerens: admodum reverendus H. B. Coekery, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis.

Notarius: admodum reverendus F. S. Villarrasa, ordinis Praedicatorum.

Theologi:

Admodum reverendi Mathurin F. Grignon, vicarius generalis; Alexius Caron, vicarius generalis; Thomas Mulvey, vicarius generalis; Pamphilius a Magliano, provincialis ordinis Sancti Francisci;

Stephanus V. Ryan, visitator congregationis Missionis; reverendi Iacobus Perron, societatis Iesu; Gustavus Lampera, sacrae theologiae doctor; Thomas I. Gardner, sacrae theologiae doctor; Ioannes L. Spalding, sacrae theologiae licentiatas; Augustus Toebe; Gulielmus Keegan; Ioannes B. Alerd; E. H. Brandts.

CONGREGATIO SEKTA.

Pro titulis VII, *De disciplinis uniformitate promovenda*; et VIII, *De regularibus et mensibus*.

Præses: revm̄us Wayne-Castrensis.

Vice-gereus: admodum reverendus Angelus M. Paroecæ, societatis Iesu.

Notarius: reverendus Alexander Sherwood Healy.

Theologi:

Admodum reverendi Gulielmus Starra, vicarius generalis; Ioannes Stibiel, vicarius generalis; Leopoldus B. Moczygmba, commissarius generalis ordinis Minorum Capuccinorum; Gulielmus D. O'Carroll, provincialis ordinis Sancti Dominici; I. Conlan, vicarius generalis; Iosephus Paulus Dubroul, sacrae theologiae doctor; Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor; reverendi Francis Xav. Weninger, societatis Iesu, sacrae theologiae doctor; I. I. Giustiniani, congregationis Missionis; Bernardus I. McManus; Carolus Ziegler; Georgius H. Doane.

CONGREGATIO SEPTIMA.

Pro titulis X, *De salute animarum efficacis promovenda*; et XI, *De libris et ephemeridibus*.

Præses: revm̄us Natchetensis.

Vice-gereus: Napoleo I. Perchó, vicarius generalis.

Notarius: reverendus Michael Accolti, societatis Iesu.

Theologi:

Admodum reverendi Carolus Ign. White, sacrae theologiae doctor; Timotheus Birmingham, vicarius generalis; Iacobus M. Early, vicarius generalis; Tobias Mullen, vicarius generalis; E. Sorin, provincialis Sæne Crucis; Isaac T. Hecker, superior congregationis Sancti Pauli; Augustus Gaudet, oblatas Mariæ Immaculatae, vicarius generalis; reverendi Ioannes Early, societatis Iesu; I. M. Coudert; Carolus F. King, societatis Iesu; Honoratus Bourio; Dominicus Manucy; Gulielmus A. Blenkinsop; F. X. Krautbauer, ordinis fratrum Minorum Capuccinorum; Franciscus Xav. Leray; Bernardus Chocorne, ordinis Prædicatorum.

Tempus quoque et locus pro privatis hiis theologorum comitiis assignata fuere. Hora scilicet 9 antemeridiana, singulis diebus hebdomadalibus, donec eorum labores absolvantur, coetus conveniunt in variis conclavibus aedium archiepiscopaliū et sacristiis sedis metropolitanae. Modus denique procedendi delineatus pro iisdem.

Edictum est præterea regulas quasdam ex illis depromptas¹, quas apud nostrates in senatu et publicis civium comitiis ac coetibus servari solent, quæque vulgari sermone *parliamentary rules* appellantur, accurate esse servandas, maxime vero in privatis episcoporum congregationibus.

Dies porro horaque pro sessionibus et publicis congregationibus præstituta.

In præliminari hæc publicæ congregatione, cancellarius, annuente præside, decretum de silentio servando ac libellis fasciularum restituendis, promulgavit. Quod omnes sub fide sacerdotali se præstituros eponderunt.

¹ Cf. supra col. 836 C.

II. Sessiones ac congregationes.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 7 octobris, anno salutis 1966, quæ fuit dominica XX post Pentecosten, simulque festum sæni Rocarii beatissimæ Mariæ virginis, hora 9 cum dimidia antemeridiana, congregantur omnes illi ac revm̄i prælati in aula superiori, caeteri vero synodales in aula inferiori aedium archiepiscopaliū; unde omnibus paratis, scilicet archiepiscopis, episcopis et abbatibus cum pluvialibus et mitris, omnibusque his prælatibus baculos gerentibus; vicariis autem generalibus et ordinum religiosorum congregationumque, necnon seminariorum maiorum superioribus, ac concilii officialibus cum pluvialibus vel ordinis habita ac biretis; theologia tandem concilii caeterisque sacerdotibus cum indumentis sacerdotalibus, stolis nimirum ac planetis; ordinata est processio per vias ecclesiae metropolitanae circumvicinas, inter densissimas populi turmas, societate inventuti catholice amice, de more suo, invigilante omniaque comiter disponente ad maiorem decorem sollemnis huius supplicationalis. Itaque, thure imposito ab illi ac revm̄o concilii præside, hymnoque *Veni creator Spiritus* intonato, synodales ex domo archiepiscopali procedunt ordine sequenti:

1. Thuriferarius, cum thuribulo et navicula, ad cuius dexteram tertius caeremoniarum magister;
2. subdiaconus tunicella paratus, crucem processionalem deferens inter duos ceroferrarios;
3. presbyter non synodales;
4. cantores, secundusque magister caeremoniarum;
5. theologi patrum;
6. notarii et secretarii;
7. rectores seminariorum maiorum;
8. ordinum religiosorum et communitatum præpositi;
9. vicarii generales;
10. procuratores, episcoporum absentium;
11. revm̄i abbates mitrati;
12. revm̄i et illi episcopi;
13. revm̄i et illi archiepiscopi;
14. subdiaconus tunicella paratus, crucem archiepiscopalem deferens;
15. subdiaconus;
16. presbyter assistens, ad cuius sinistram diaconus;
17. illi ac revm̄us concilii præses, delegatus apostolicus, medius inter diaconos assistentes paratos;
18. capellani de libro, de candelâ, etc. etc.

Decantantes insuper hymnum *Ave maris stella*, et psalmos 80, 83, 86, petunt ecclesiam metropolitanam. Ubi vero ad ecclesiam perventum est, omnibus synodalibus sedes iuxta ordinem assignantur, archiepiscopis quidem et episcopis scama hinc inde a dextris et sinistris altaris maioris, semicirculariter, senioribus nempe proximius ad altare vel centrum chori collocatis; deinde conduplicatis sedilibus caeteri proximiores vel remotiores cōsident, vel intra vel extra chori cancellos, pro graduum diversitate, et loci opportunitate.

Missam de Spiritu sancto solemnî ritu celebravit revm̄us et illi dominus archiepiscopus Cincinnatiensis, cui adstiterunt archidiaconus, reverendus dominus Augustus M. Toebe; diaconus, reverendus dominus Iacobus Gibbons; subdiaconus, reverendus dominus Urbanus Lequerré, societatis Sancti Sulpitii; presbyter assistens ad thronum præsidis, admodum reverendus H. B. Cookery; diaconi vero ad honorem, admodum reverendus Thomas Foley, et admodum reverendus Ioannes McCaffrey. Sacro absolute, concionem ad populum habuit revm̄us et illi dominus archiepiscopus Neo-Eboracensis super illa verba psalmi 86: „*Gloriosa dicta sunt de te civitas Dei: sicut lactantium omnium habitatio est in te*“, applicans ea ad ecclesiam catholicam, præcipue in his partibus.

Publicata [sunt] deinceps nomina prædicatorum quos patres voluerunt habere conciones ad populum,

durante concilio, in ecclesia metropolitana, septis diebus, horis vespertinis. Sunt autem sequentes:

Die dominica, octobris 7, illius et reverendus dominus Carolopolitane; die lunae, octobris 8, illius et reverendus dominus auxiliarius Cincinnatiensis; die martis, octobris 9, illius et reverendus dominus Sancti-Pauli; die mercurii, octobris 10, reverendus I. Lancaster Spalding, licentiatu sacrae theologiae; die veneris, octobris 12, reverendus P. I. Ryan; die dominica, octobris 14, illius et reverendus dominus Richmondensis; die lunae, octobris 15, illius et reverendus dominus Philadelphiensis; die martis, octobris 16, admodum reverendus Isaac T. Hecker, congregationalis Sancti Pauli; die mercurii, octobris 17, reverendus et illius dominus Natchetensis; die veneris, octobris 19, reverendus et illius dominus Chicaginsis.

His peractis, percolati sunt psalmi et preces, iuxta pontificali Romani praescriptum; delegatus apostolicus, concilii praeses, sedens in faldistorio, concionem habuit ad patres caeterosque synodales de concilio, quorum originem, utilitatem, et ea regulariter celebrandi apud nos praecipue restauratam disciplinam exposuit. Institit assistens promotor apud praesidem, ut decretum de hoc concilio plenario secundo aperiendo legeretur, quod a cancellario acceptum et tertio secretario traditum, ab hoc, iubente praeside, lectum, et a patribus probatum est; ita ut concilium reapse apertum esse declaratum fuerit a delegato apostolico.

Haec eadem ratione, decretum de fidei professione emittenda praelectum et approbatum est; deinceps decretum de residentia eodem modo; atque emissa est professio fidei ab omnibus qui ad eam ex concilio Tridentino praescripto tenebantur, iuxta formam in pontificali Romano positam, prout sequitur:

PROFESSIO FIDEL

[Vide Mensi, t. XLVII, col. 9.]

Perlecta sunt igitur a secundo secretario omnium synodalia nomina, una cum titulis et dignitatibus eorum. Qui autem ad vocationem nominum suorum responderunt, fuere sequentes:

PAELATI PRAESENTES IN PRIMA SESSIONE.

Illius et reverendus dominus Martinus Ioannes Spalding, archiepiscopus Baltimorensis, ac sedis apostolicae delegatus.

Illius et reverendus dominus Franciscus Norbertus Blanchet, archiepiscopus Oregonensis.

Illius et reverendus dominus Petrus Richardus Kenrick, archiepiscopus Sancti-Ludovici.

Illius et reverendus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis.

Illius et reverendus dominus Ioseph Sadoc Alemany, archiepiscopus Sancti-Francisci.

Illius et reverendus dominus Ioannes Maria Olin, archiepiscopus Neo-Aurelianensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes McCloskey, archiepiscopus Neo-Eboracensis.

Illius et reverendus dominus Richardus Vincentius Whelan, episcopus Vellingensis.

Illius et reverendus dominus Petrus Paulus Lefevre, episcopus Zelanus, et conditor administrator Detroitensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes Martinus Heani, episcopus Milwaukeeensis.

Illius et reverendus dominus Augustinus M. A. Blanchet, episcopus Neequalensis.

Illius et reverendus dominus Amedeus Rapp, episcopus Clevelandensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes Timon, episcopus Buffalensis.

Illius et reverendus dominus Modestus Demora, episcopus Vancouverensis.

Illius et reverendus dominus Mauritius de Saint-Paulis, episcopus Vincennesopolitanae.

Illius et reverendus dominus Ioannes McGill, episcopus Richmondensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes Baptista Lamy, episcopus Sanctae Fidei.

Illius et reverendus dominus Ioannes Loughlin, episcopus Brooklynensis.

Illius et reverendus dominus Iacobus B. Bayley, episcopus Novarensis.

Illius et reverendus dominus Ludovicus de Goebriand, episcopus Burlingtonensis.

Illius et reverendus dominus Georgius Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis.

Illius et reverendus dominus Thaddaeus Amat, episcopus Montereyensis et Angelorum.

Illius et reverendus dominus Augustus Martia, episcopus Natchitochensis.

Illius et reverendus dominus David Gulielmus Bacon, episcopus Portlandensis.

Illius et reverendus dominus Fredericus Baraga, episcopus Marquettensis et Marianopolitanae.

Illius et reverendus dominus Henricus Damianus Juncker, episcopus Altoniensis.

Illius et reverendus dominus Iacobus Duggan, episcopus Chicaginsis.

Illius et reverendus dominus Gulielmus Henricus Elder, episcopus Natchetensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes Henricus Luera, episcopus Wayne-Castrensis.

Illius et reverendus dominus Patritius N. Lypsh, episcopus Carolopolitanae.

Illius et reverendus dominus Franciscus P. McFarland, episcopus Hartfordensis.

Illius et reverendus dominus Iacobus M. O'Gorman, episcopus Raphanae in partibus infidelium, et vicarius apostolicus Nebraskae.

Illius et reverendus dominus Thomas L. Grace, episcopus Sancti-Pauli.

Illius et reverendus dominus Ioannes Quinlan, episcopus Mobilienis.

Illius et reverendus dominus Iacobus Fredericus Wood, episcopus Philadelphiensis.

Illius et reverendus dominus Michael Domenec, episcopus Pittsburgensis.

Illius et reverendus dominus Eugenius O'Connell, episcopus Flaviopolitanae, et vicarius apostolicus Marysville.

Illius et reverendus dominus Augustinus Verot, episcopus Savannensis.

Illius et reverendus dominus Petrus I. Lavialle, episcopus Ludovicopolitanae.

Illius et reverendus dominus Ioannes I. Conroy, episcopus Albanensis.

Illius et reverendus dominus Patritius Augustinus Feehan, episcopus Nashvillensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes I. Williams, episcopus Bostoniensis.

Illius et reverendus dominus Ioannes Hennessy, episcopus Dubuquensis.

Illius et reverendus dominus Sylvester H. Rosecrans, episcopus Pompeopolitanae, et auxiliarius Cincinnatiensis.

Admodum reverendus Ioannes D. Coady, administrator Eriensis, sede vacante.

Reverendus M. Benedictus, abbas Cisterciensis.

Reverendus Benifacius Wimmer, ordinis Sancti Benedicti, abbas Sancti Vincentii, et praeses congregationalis Americano-Cassinensis.

VICARI GENERALIS.

Admodum reverendi Henricus B. Coakery, sacrae theologiae doctor, archiepiscopi Baltimorensis vi-

carus generalis; Naples I. Paré, archiepiscopi A
Neo-Aurelianensis vicarius generalis; Gulielmus
Starr, archiepiscopi Neo-Eboracensis vicarius gene-
ralis; Petrus Iosephus Baltes, episcopi Altoniensis
vicarius generalis; Iulianus Benoit, episcopi Wayne-
Castrensis vicarius generalis; Timotheus Birmingham,
episcopi Carolopolitani vicarius generalis; Ioannes
B. A. Brouillet, episcopi Neequalensis vicarius gene-
ralis; Alexius I. Caron, episcopi Clevelandensis
vicarius generalis; Iacobus Conlan, episcopi Cleve-
landensis vicarius generalis; Zephyrius Druon,
episcopi Burlingtonensis vicarius generalis; Petrus
Dufau, episcopi Savannensis vicarius generalis;
Iacobus M. Early, episcopi Buffalensis vicarius ge-
neralis; Gulielmus Gleason, episcopi Buffalensis
vicarius generalis; Mathurin Grignon, episcopi
Natchetensis vicarius generalis; Thomas Lynch,
episcopi Burlingtonensis vicarius generalis; Ber-
nardus I. McQuaid, episcopi Novarcensis vicarius B
generalis, et superior seminarii Setoniensis; Tobias
Mullen, episcopi Pittsburgensis vicarius gene-
ralis; Eugenius Mueller, episcopi Portlandensis
vicarius generalis; Gulielmus O'Reilly, episcopi
Hartfordensis vicarius generalis; Augustinus
Ravoux, episcopi Sancti-Pauli vicarius gene-
ralis; Ioannes Stibel, episcopi Pittsburgensis vi-
carius generalis; A. M. Pelamougue, [episcopi] Du-
buquensis vicarius generalis.

ORDINUM RELIGIOSORUM SUPERIORES.

Admodum reverendi fratres Gulielmus D. O'Car-
roll, provincialis ordinis fratrum Praedicatorum;
Franciscus Sadoc Villarrasa, commissarius generalis
ordinis fratrum Praedicatorum in California; Pam-
philus a Magliano, provincialis ordinis fratrum
Minorum Sancti Francisci; Leopoldus B. M. Moczy-
gamba, commissarius generalis ordinis fratrum Mi-
norum Conventualium; Kilianus Schlosser, com-
missarius provincialis fratrum Minorum strictioris
observantiae Sancti Francisci; Franciscus Xav.
Krautbauer, locum tenens commissarii generalis
ordinis Minorum Capuccinorum; Dionysius Abarth,
custos custodiæ fratrum ordinis Sancti Francisci
Cincinnatiensis; Angelus M. Parece, societatis Iesu,
provincialis provinciae Marylandiae; Ferdinandus
Coeemana, societatis Iesu, provincialis pro-pro-
vinciae Missouriensis; Iacobus Perron, societatis
Iesu, superior Missionis Neo-Eboracensis; Stephanus
V. Ryan, visitator congregationis Missionis; Fran-
cisus Burlando, congregationis Missionis, superior
puellarum Caritatis; Iosephus Paulus Dubreal, sacrae
theologiae doctor, superior sacerdotum et seminarii
Sancti Sulpitii Baltimerensis; Iosephus M. Helm-
precht, provincialis congregationis Sancti Redemptoris;
P. Ignatius Paoli, visitator congregationis cleri D
corum regularium discalceatorum a Sancta Passione
domini nostri Iesu Christi; Augustus Gaudet, supe-
rior oblatores Mariae Immaculatae, et vicarius
generalis episcopi Galvestonensis; Iosephus Dwen-
ger, locum tenens superioris congregationis Pretio-
sissimi Sanguinis; Ioannes Nepomucenus Reinbolt,
superior provincialis fratrum Mariae; Isaacus
T. Hecker, superior presbyterorum missionariorum
Sancti Pauli apostoli.

OFFICIALES.

Promotores: illius ac revivus Carolopolitanus;
admodum reverendus G. O'Hara, sacrae theologiae
doctor, vicarius generalis Philadelphiensis.

Cancellarius: reverendus Thomas Foley, sacrae
theologiae doctor.

Cancellarius assistens: reverendus Iacobus Gib-
bons, A. M.

Secretarii:

Admodum reverendus Iacobus A. Corcoran,
sacrae theologiae doctor; reverendi Iacobus Keogh,
sacrae theologiae doctor; Thomas A. Becker, sacrae
theologiae doctor.

Notarii:

Reverendus Franc. Ios. Pabisch, sacrae the-
ologiae doctor, et iuris utriusque doctor, rector se-
minarii Sanctae Mariae ad Montes Cincinnatiensis;
admodum reverendus Franciscus Sadoc Villarrasa,
ordinis Praedicatorum; reverendi Michael Accolti,
societatis Iesu; Michael Heiss; Gulielmus Wayrich,
congregationis Sancti Redemptoris; Ioannes S. Foley,
sacrae theologiae doctor; T. I. Butler, sacrae the-
ologiae doctor; A. S. Healy.

Indices excusationum et querelarum:

Illius ac revivus Velingensis; illius ac revivus
Buffalensis; admodum reverendus Iosephus M.
Helmprecht, congregationis Sancti Redemptoris; reve-
rendus Carolus I. White, sacrae theologiae doctor.

Scriptores supplicationum ad sanctam sedem:

Flaviopolitanus et Pompeiopolitanus.

Scriptores literarum:

Ad Gallicam Fidei Propagandae societatem,
Savannensis; ad societatem Sanctae Infantiae, Natchi-
tochensis; ad Leopoldinam, Wayne-Castrensis; ad
Monacensem, Milwauchiensis.

Magistri caeremoniarum:

Reverendi Franciscus McNierney; Stanialaus
Ferté, Sancti Sulpitii, sacrae theologiae doctor.

Cantores:

Reverendi P. P. Denis, Sancti Sulpitii; Ioannes
I. Dougherty; P. Chapon, Sancti Sulpitii; I. I. Keane;
Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctor; Ca-
rolus Ziegler.

SUPERIORES SEMINARIORUM MAIORUM.

Admodum reverendi Gulielmus McCloskey, sacrae
theologiae doctor, rector collegii Americani in alma
Urbe; Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor,
rector seminarii Sanctae Mariae ad Montes; Iacobus
O'Connor, rector seminarii Sancti Caroli Borromei,
Philadelphiae; Antonius Varrina, congregationis
Missionis, superior seminarii Neo-Aurelianensis;
Franciscus Iosephus Pabisch, sacrae theologiae et
iuris utriusque doctor, seminarii Sanctae Mariae ad
Montes Cincinnatiensis praeses; Iosephus Alizeri,
congregationis Missionis, seminarii Sancti Vincentii
in dioecesi Sancti-Ludovici rector; Michael Heiss,
superior seminarii Sancti Francisci Salesii Mil-
wauchiensis.

ABSENTES NOTATI IN HAC PRIMA SESSIONE.

Illius ac revivus dominus Ioannes B. Miège,
episcopus Messeniensis, et vicarius apostolicus Kansas,
cuius adventus gravissimo morbo impeditus fuit.

Illius ac revivus dominus Claudius Maria Dubuis,
episcopus Galvestonensis, in Europa ob dioecesae
negotia detentus.

Illius ac revivus dominus Ephraim McDonnell,
abbas Cisterciensis, ob morbum excusatus.

Admodum reverendus Eduardus Sorin, provin-
cialis congregationis Sanctae Crucis, in Europa detentus.

THEOLOGI.

A singulis archiepiscopis et episcopis vel eorum
adfecti, vel Baltimore designati:

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo
Baltimorensi:

Admodum reverendi Henricus B. Coakery, sacrae
theologiae doctor, vicarius generalis; Iosephus

Paulus Dubreul, superior sacerdotum Sancti Salpiti, A generalis; reverendus Thomas A. Becker, sacrae theologiae doctor; reverendi Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor; Carolus Ignatius White, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Oregonensi:

Reverendi Aloysius Stephanus Valois; I. Lancaster Spalding, sacrae theologiae licentiat; Ioannes Hickey.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Sancti-Ludovici:

Admodum reverendus Iosephus Melcher, vicarius generalis; reverendi Patritius I. Ryan; Carolus Ziegler.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Cincinnatiensi:

Admodum reverendus Eduardus Fitzgerald; reverendi Franciscus Xav. Weninger, societatis Iesu, B sacrae theologiae doctor; Augustus M. Toebbe.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Sancti-Francisci:

Reverendi Nicolaus Dominicus Young, ordinis Praedicatorum; Gulielmus Quinn; Aug. Antonius Langlois, ordinis Praedicatorum.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Neo-Aurelianensi:

Admodum reverendi Napoleo Perché, vicarius generalis; Augustus Gaudet, superior oblatorum Mariae Immaculatae; reverendus I. I. Giustiniani, congregationis Missionis.

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo Neo-Eberacensi:

Admodum reverendus Gulielmus Starra, vicarius generalis; reverendi Isidorus Daubresse, societatis Iesu; Franciscus McNierney.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Volingensi:

Reverendi Ioannes Early, societatis Iesu; Ioannes Sullivan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Zelano:

Reverendus Gustavus Lumpers, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Milwaukeeensi:

Admodum reverendus Franciscus Xav. Krautbauer, ordinis Minorum Capuccinorum; reverendus Ioannes Gulielmus Norris, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Nequalensi:

Admodum reverendus Ioannes Bapt. Brouillet, vicarius generalis; reverendus Eduardus McColgan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Clevelandensi:

Admodum reverendi Alexius I. Caron, vicarius generalis; Iacobus Conlan, vicarius generalis.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Bufalensi:

Admodum reverendi Gulielmus Gleason, vicarius generalis; Iacobus M. Early, vicarius generalis.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Vancouversensi:

Reverendi Ioannes Bapt. Alerd; Eduardus Brennan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Vincennopolitano:

Reverendi Martinus Marty, ordinis Sancti Benedicti, prior Sancti Meinradi; Beda O'Connor, ordinis Sancti Benedicti.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Richmondensi:

Admodum reverendus Thomas Mulvey, vicarius

generalis; reverendus Thomas A. Becker, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Sanctae-Fidei:

Reverendi I. M. Coudert; T. S. Reynolds.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Burlingtonensi:

Admodum reverendi Thomas Lynch, vicarius generalis; Zephyrius Druon, vicarius generalis.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Brooklynensi:

Reverendi Sylvester Malone; Thomas I. Gardner, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Cosingtonensi:

Reverendi Franciscus Di Maria, societatis Iesu; E. H. Brandt.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Novarcensi:

Admodum reverendus I. McQuaid, vicarius generalis, rector seminarii Setoniensis; reverendus Georgius H. Doane.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Montereyensi et Anglorum:

Reverendi Gulielmus F. Clarke, societatis Iesu; Michael Accolti, societatis Iesu.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Natchitochensi:

Reverendus Stanislaus Ferté, sacerdos Sancti Salpiti, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Portlandensi:

Admodum reverendi Eugenius Mueller, vicarius generalis; Gulielmus Keegan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Marquettensi et Marianopolitano:

Reverendi Honoratus Bourion; Iosephus Behan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Altoniensi:

Admodum reverendus Petrus Ios. Baltes, vicarius generalis.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Chicagoensi:

Reverendi Thaddaeus I. Buttler, sacrae theologiae doctor; Ioannes McMullen, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Natchitensi:

Admodum reverendus Mathurin Grignon, vicarius generalis; reverendus Franciscus Xav. Leray.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Wayne-Castrensi:

Admodum reverendus Iulianus Benoit, vicarius generalis; reverendus Augustinus I. McConomy.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Carolopolitano:

Admodum reverendi Timotheus Birmingham, vicarius generalis; Iacobus A. Corcoran, sacrae theologiae doctor.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Hartfordensi:

Reverendi Matthaeus Hart; Thomas F. Hendriken.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Rapphanensi, vicario apostolico Nebraskae:

Admodum reverendus Ioannes F. Brazil.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Sancti-Pauli:

Admodum reverendi Augustinus Ravoux, vicarius generalis; Bernardus Chocarne, ordinis Praedicatorum.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Mobilienensi:

Reverendi Dominicus Manuey; R. Holaind, societatis Iesu.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Philadelphensi:

Admodum reverendi Carolus Henricus Carter; Nicolaus Cantwell.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Pittsburgensi:

Admodum reverendi Tobias Mullen, vicarius generalis; Ioannes Stibel, vicarius generalis.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Flasiopolitano, vicario apostolico Marysville:

Reverendi Ioannes F. Hickey; Carolus F. King, societas Iesu.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Savannahensi:
Admodum reverendi Petrus Dufau, vicarius generalis; Paulinus Dissez, sacerdos Sancti Sulpitii.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Ludovicopolitano:

Reverendi Petrus Defraigne; Ioannes Albertus Bokel, ordinis Praedicatorum.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Albanensi:
Reverendi Edgar F. Wadhams; Thomas Daley.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Nashvillensi:
Reverendus Iacobus Rooney, ordinis Praedicatorum.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Bostoniensi:
Reverendi Alexander S. Healy; Gulielmus A. Blenkinsop.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Dubuquensi:
Admodum reverendus A. M. Pelamourgues; reverendus Iacobus B. Donelan.

A reverendissimo et illustrissimo episcopo Pompeiopolitano, auxiliari Cincinnatiensi:

Reverendi Ioannes McElroy, societas Iesu; Bernardus I. McManus.

Ab admodum reverendo administratore Eriensi:

Reverendi I. I. Dougherty; Kieranus O'Brannigan.

Postea, ad instantiam promotoris, annuentibus patribus, dies 11 octobris, eiusque hora 9 ante meridiem, pro sessione secunda habenda a praeside indicta est. Omnibus his ex ordine absolutis, promotor institit pro actis sessionis huius conficiendis; eaque conficere promisit notarius.

Denique surgens praeses, omnibus synodalibus praesentibus impertitus est benedictionem papalem, una cum indulgentia plenaria, prout ei, ex speciali summi pontificis concessionem, data die 5 maii anni currentis, fuerat ampliatum.

Dein cuncti eodem, quo venerant, ordine ad domum archiepiscopalem processionaliter redierunt.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Die 8 octobris, in aedibus archiepiscopalibus habita.

Decretum de nuntio telegraphico (despatch) ad summum pontificem mittendo oblatum est ab archiepiscopo Sancti-Ludovici, cui accessit metropolitae Cincinnatiensis, et voce unanimi receptum est a patribus. Decretum his verbis conceptum est: „Patres huius concilii censent nuntium telegraphicum ad summum pontificem mitti oportere, ut sensus nostros erga sanctam sedem exprimamus.“

Archiepiscopus Cincinnatiensis suggestit ut nuntius telegraphicus anglie scriberetur; cui accessit episcopus Velingensis.

Episcopus Sancti-Pauli proponebat ut lingua gallica aut latina, potiusquam anglica, in nuntio conficiendo adhiberetur, cui tamen patres minime assenserunt.

Episcopus Buffalensis votum emisit, ut in nuntio aliquid haberetur quod patres velle iura omnia

A pontificis carta, lectaque servari debere declararet. Episcopus Montereyensis accessit Buffalensi.

De hac propositione inter patres hinc inde disceptatum est. Patres deinde in eam contentiam iverunt.

Archiepiscopus Neo-Eboracensis suggestit, ut revinus delegatus apostolicus nonnullos praesales designaret, quibus nuntii scribendi munus committeret: id quod omnibus placuit.

Designavit deinde revinus delegatus apostolicus archiepiscopum Neo-Eboracensem et episcopum Buffalensem sibi assessores id hoc nuntio conficiendo; nam ipsi unanimi voce praesulum in primis id muneri commissum est.

Interea archiepiscopus Sancti-Ludovici suggestit administratores sedium vacantium ius strictum habere conventibus patrum ordinariis cum voto decisivo interesse, quin tamen aliquid iuria habeant vocem emittere in seligendis presbyteris qui ad sedes episcopales promoverentur.

Qui nuntii telegraphici, conficiendi munus in se susceperant, formam his conceptam verbis retulere: „Seven archbishops and forty bishops, in council, unanimously greet your holiness, wishing long life, with preservation of all ancient and sacred rights of the holy see.“

Retulit archiepiscopus Sancti-Ludovici formam decreti, vi cuius abbates infulati invitandi essent ordinariis conventibus praesulum interesse, in huius vocem decisivam emittere. Huius decreti examen metropolitae Oregonensis et Cincinnatiensis et episcopo Buffalensi commissum est.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici proposuit ut vox decisiva episcopo Pompeiopolitano et auxiliari archiepiscopi Cincinnatiensis concederetur: id quod omnibus aeriatur ea de re interrogatis visum est. Hic de novis sedibus erigendis agi coeptum est.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Die martia, 9 octobris, habita.

Hora 10 antemeridiana, convenerunt patres cum officialibus. Acta hesternae congregationis lecta sunt et probata. Buffalensem excusatum fuisse ab examine iurium quae abbatibus infulatis competunt, eiusque loco affectum fuisse Velingensem, nuntiavit revinus delegatus apostolicus.

Cincinnatiensis, consentiente Oregonensi, dissentiente Velingensi, retulit abbates infulatos non decisiva, sed tantum consultiva voce gaudere, ac decretum huius tenoris proposuit: „Consuerunt patres admittendos esse, cum voce consultiva, abbates ordinum religiosorum ad sessiones privatas episcoporum, non autem ad eas in quibus de novis sedibus erigendis, vel de presbyteris ad episcopatum commendandis agitur.“

Metropolitae Sancti-Ludovici, cui accessit administrator Detroitensis, obtulit hoc decretum: „Visum est patribus abbates infulatos qui praesto sunt admittendos esse ad conventus praesulum cum voce decisiva, reiecto in aliud tempus examine decorum iure stricto eam emittendi.“

Alii patres alia protulerunt iudicia. Ad suffragia demum cum ventum est, decretum a metropolitae Sancti-Ludovici propositum coetui minime placuit; quod vero obtulerat Cincinnatiensis receptum est, aientibus septem supra viginti, negantibus sexdecim.

Potente Savannahensi, qui scriptor literarum ad societatem Gallicam fidei Propagandae designatus erat, revinus delegatus apostolicus Oregonensem et Neo-Aurilianensem rogavit ut illi adiutores esse vellent. Eodem delegato verba ad patres faciente, revini abbat[is] Benedictinus Sancti Vincentii, in dioecesi Pittsburgensi, et Cisterciensis monasterii

Gethsemani, in diocesi Ludovicopolitana, in coetum a cancellario introducti sunt.

Concilii notarius obtulit primam relationem primae congregationis privatae theologorum. A patribus hae mutationes decretae sunt. In pag. 1, linea 1, post „Revelatio“ addita sunt verba „homini ad finem suum ultimum consequendum“; et pag. 18, linea ab ima 11, loco „christiani“ positum est „homines“. Ad num. 17, pag. 7, voluerunt patres nominari duas praesulum congregationes, qui de meliori ex iam existentibus versionibus sacrae scripturae in linguis anglica et germanica eligenda agerent. Ad versionem anglicam eligendam nominavit revinus delegatus apostolicus metropolitae Sancti-Ludovici, Cincinnatiensem et Neo-Eboracenum. Archiepiscopo Sancti-Ludovici se excusanti affectus est Novarcensis. Pro versione germanica designati sunt Milwauchiensis, Altoniensis, et Wayne-Castrensis.

Proponentibus Savannensi et Philadelphensi, num. 19, linea 2, post vocem „cooperatae“ haec addita sunt: „Et quamvis unica sit in Trinitate voluntas et operatio in omnibus ad extra, attamen speciales effectus unicuique personae tribuuntur, nuncupative“, nempe creatio Patri, redemptio Filiis, sanctificatio Spiritui sancto.

Difficultatem movente Velingensi de doctrina quae traditur in num. 1, re diu discussa, tandem, proponente Montereyensi, cui fautor erat metropolitae Sancti-Ludovici, inserta sunt verba „per se“ ante vocem „sufficientem“, in linea 7.

Cum de novis sedibus erigendis deliberare velent patres, abierunt secretarii.

CONGREGATIO PUBLICA PRIMA.

Die martis, 9 octobris, habita.

Hora 4 cum dimidia post meridiem, in ecclesia metropolitana, praesidente illmo ac revmo domino Baltimorensi, delegato apostolico, adfuerunt patres omnes, qui magis adfuerant, praeterea ordinum religiosorum congregationumque praepositi, vicarii generales, seminariorum maiorum rectores, nec non theologi conciliares.

Themata discussionis proposita fuere titulus I, *De fide orthodoxa, deque erroribus serpentibus*; titulus II, *De hierarchia et regimine ecclesiae*. Praelectae sunt primum animadversiones theologorum primae congregationis, literis consignatae per notarium specialem; vocati deinceps eiusdem congregationis theologi, ut, quid sentirent de materia subiecta, liberrime exprimerent; verum omnes se adhaerere scripto tenax expositis fecerunt. Animosior fuit disputatio super titulum II, sed singulorum vota in relatione notarii specialis eiusdem congregationis fuere sufficienter exhibita.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

Die mercurii, 10 octobris, habita.

Hora solita, conveniunt patres cum officialibus. Acta hesternae lecta et probata.

Congregatio querelarum et excusationum retulit per revmum Velingensem, revmum vicarium apostolicum Kansas, iam propter infirmitatem excusatum, designasse per literas procuratorem admodum reverendum Ferdinandum Coosemans, societatis Iesu, quae designatio congregationi iuxta formas canonicas facta visa est; qua de causa rogavit ut eidem liceret concilio adesse cum iisdem iuribus quae administratori competere decretum est. Annuerunt patres, auctoribus Sancti-Francisci metropolita et Zelano.

A cancellario in coetum inductus est admodum reverendus procurator.

Proposuit tunc, annuente administratore Detroitensi, revmum Sancti-Ludovici sequens decretum: „Placuit patribus sex prima capita tituli primi retineri, caetera autem septimum omitti debere.“

Declaravit Cincinnatiensis sibi certo constare, voluntatem esse sanctae sedis ut de erroribus inter nos serpentibus gravis in hoc concilio fieret sermo, quo certius a fidelibus arcerentur. Datis suffragiis, in sententiam propositam ire noluerunt patres.

Auctore Cincinnatiensi, verba „per se“ addita in hesternae conventu, in pag. 1, linea 7, ante vocem „sufficientem“, omissa sunt. Proposuit Velingensis, accedente Natchetensi, ut ante vocem „sufficientem“ insereretur „in praxi“, quo clarius discrimen inter factum et doctrinam elucesceret; at noluerunt patres. Episcopus Sancti-Pauli suggessit ut verba „haud valuisse“ substituerentur iis „non fuisse sufficientem“. Sed Cincinnatiensi melius videbatur ut, si qua mutatio fieret, tota sententia ita poneretur ut diceretur „rationem humanam non edocuisse“, etc. Patribus tamen id non placuit, et in sententiam episcopi Sancti-Pauli iverunt.

Buffalensis, fautore revmo Sancti-Ludovici, proposuit ut post vocem „quod“, quae ultima est in linea 1, num. 1, adderetur „post lapsus“. Patribus haud placuit propositum.

Volebat deinde Cincinnatiensis, annuente revmo Sancti-Francisci, ut verba quae a Savannensi proposita addita fuere heri linea 2, num. 19, omitterentur. Coetui sententia haud arrisit, octodecim tantum astantibus.

Auctoribus Neo-Eboraceno et Richmondensi, statutum est servandam esse legem, qua cavetur, ne postquam suffragiis datis rem aliquam patres definiierint, ea ad examen de novo deducatur, nisi proponente uno ex illis qui cum maiori numero suffragium tulerant, et annuente coetu.

Proposuit revmum Sancti-Ludovici, accedente Montereyensi, sequens decretum, quod plerique patrum probarunt: „Placuit patribus procedi ad examen eorum quae in titulis contenta ad praxim attinent, omissa in praesens discussione eorum quae ad doctrinam pertinent.“

Concilii notarius perlegit primam relationem secundae congregationis privatae theologorum.

Ea perlecta, hoc decretum propositum est a Pompeiopolitano, annuente revmo Sancti-Ludovici: „Placuit patribus res omnes dogmaticas, prouti occurrunt, deputare congregationi speciali trium episcoporum, quorum relatio inter acta, non autem inter decreta huius concilii locum habere possit.“

Re diu discussa, tandem proposuit Pompeiopolitanus, favente Neo-Eboraceno, priquam partem, scilicet: „Placuit patribus res omnes dogmaticas, prouti occurrunt, deputare congregationi speciali trium praesulum.“ Annuerunt patres. Quoad secundam partem, explicavit Pompeiopolitanus per verba „locum habere inter acta, non autem decreta“ ipsum intellexisse non locum materiale, sed auctoritatem; ita ut quae ad rem dogmaticam spectant suis quidem locis (si correctae haud fuerint) manerent, ea vero auctoritate gauderent quae acta concilii, literis verbi gratia ad summum pontificem, tribui solet, sed ut decreta minuto et diuturno examini subiecta minime habenda essent. Cum disputatio in longum abiret, revmum praeses patribus significavit de ea re deliberandum fore postquam episcopi designati ad concilium retulissent; quod omnibus bene visum est. Insuper, omnium consensu, proposuit episcopis adiciendos esse duos theologos.

Auctoribus revmum Sancti-Ludovici et Neo-Eboraci, decretum est crastino die non esse haben-

dam publicam sessionem, cuius in locum privata A. Hic, more solito, recesserunt secretarii caeterique officiales.

Die Iovis, 11 octobris.

sessio secundā habita haud fuit, eo quod adhuc nulla essent parata decreta promulganda; convenere tamen praesules et presbyteri synodales omnes, hora 9 ante meridiem, in aede metropolitana. Abfuit revm̄us et illm̄us dominus Marquettenois, qui pridie huius diei subitaneo morbo correptus, et toto concilii tempore graviter decumbens, amplius concilio interesse non potuit.

Missam de requiem pro praesulibus defunctis, qui inde a primo concilio plenario habito e vita migraverant, celebravit illm̄us ac revm̄us dominus archiepiscopus Oregonensis, cui aditerunt admodum reverendus dominus Ioannes Bapt. Brouillet, archidiaconus; reverendus dominus Edgarus Wadhams, diaconus; reverendus dominus Stephanus Avila Valois, subdiaconus. Missa finita, deserto sermone praelatos, hoc interstitio plus quam 14 annorum defunctos, laudavit illm̄us ac revm̄us dominus Novarcensis, nempe:

Revm̄os et illm̄os Franciscum Patritium Kenrick, archiepiscopum Baltimoreensem; Ioannem Hughes, archiepiscopum Neo-Eboracensem; Antonium Blanc, archiepiscopum Neo-Aurelianensem; Michaellem Partier, episcopum Mobiliensem; Mathiam Loras, episcopum Dubuquonensem; Richardum Pium Miles, episcopum Nashvillensem; Ioannem I. Chanche, episcopum Natchetensem; Andream Byrne, episcopum Petriculanum; Ignatium A. Reynolda, episcopum Carolopolitanum; Ioannem Bernardum Fitzpatrick, episcopum Bostoniensem; Iacobum O. Van de Velde, episcopum Chicaginem, postea Natchetensem; Bernardum O'Reilly, episcopum Hartfordensem; Iosephum Cretin, episcopum Sancti-Pauli; Franciscum Xav. Gartland, episcopum Savannensem; Eduardum Barron, episcopum Eucarpiae in partibus infidelium; Ioannem Nepomuc. Neumann, episcopum Philadelphensem; Ioannem Barry, episcopum Savannensem; Clementem Smyth, episcopum Dubuquensem; Iosue M. Young, episcopum Eriensem.

Absolutio ab ipso illm̄o ac revm̄o celebrante facta est; qua finita, omnibusque in locis suis considerentibus, habita est concio secunda ad conciliare, de sacerdotii dignitate, ab illm̄o ac revm̄o Sancti-Francisci metropolita. Deinde omnes recesserunt.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

die Iovis, 11 octobris, habita.

Absolutio sacro piaculari pro praesulibus defunctis a superiori concilio plenario, in congregationem privatam conveniunt patres.

Actis hesternis lectis et probatis, num. 91 examini subiectus est. Adnotavit Oregonensis visitationem episcopi ad viciniores ecclesias non esse restringendam, sed ad longinquiores etiam, si ea indigere videantur, extendendam. Episcopus Sancti-Pauli, favente Zelano, totum numerum prout iacet retinendum proposuit, in quod patres, suffragiis emissis, consenserunt. Revm̄us delegatus apostolicus ea quae habentur in num. 92 delenda censuit, quippe quae alio in loco repetantur, quod patribus placuit.

Item, auctoribus Philadelphensi et Sancti-Pauli praesulibus, retentus est num. 96, prout in libro typis impresso habetur. Volebat Philadelphensis cum Buffalensi capitula 4, 5 et 6 tituli II nullatenus esse mutanda; verum cum suggereret Neo-Eboracensis in iis de rebus gravioris momenti agi, in certatum diem dilata est deliberatio.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

die veneris, 12 octobris, habita.

Hora solita conveniunt patres. Lectis et probatis actis hesternis, metropolita Sancti-Ludovici, annuente archiepiscopo Sancti-Francisci, hoc obtulit decretum a patribus adoptandum: „Placuit patribus ut decreta in hoc concilio ferenda conceptis verbis formam decretorum synodaliū prae se ferentibus proponantur, et sententiae patrum uniuscuiusque provinciae, iuxta ordinem consecrationis in ista provincia, exquirantur. Placuit etiam ut abbates infulati simul cum episcopis, in quorum provinciis sita sint eorum monasteria, etiam interrogentur, quamvis eorum vota non sint in tabulas referenda. Patrum vota simul ac emissa fuerint, post rationem redditam, si voluerint eam rationum momentis fulcire, secretarii statim in tabulas referant.”

Toto negotio, prout rei gravitas postulabat, discusso, ad suffragia ventum est. Patribus non placuit decretum propositum, aientibus duodecim, negantibus triginta et duobus. Metropolita Sancti-Ludovici protestationem obtulit, quam inter acta referri iussit revm̄us delegatus apostolicus, quaeque cum istis summo pontifici est missa.

De materia tituli II iterum agi coeptum est. Ad num. 49, linea 8, post verbum „Pauli” additum est „sive alio opportuno tempore”; linea 12 post „atagant” positum est „vel, si uni vel alteri ordinario magis placuerit, directe mittantur ad summum pontificem”; loco verborum „Hoc autem decretum vim legis per omnes nostras habebit provincias”, linea 12 et 13, substituta sunt haec: „Hae autem collectae fient singulis annis per omnes nostras provincias”; ne scilicet volentibus in subsidium pontificis venire obligatio legis necessaria videretur.

Ad num. 59, linea 4, post „canonicis”, additum est „etiam”. Ad num. 68 omnia, incipiendo a „celebrare” linea 2 usque ad „curent” linea 6, ommissa sunt, auctoribus Neo-Eboraceno et Velingensi. Idem etiam, allatis rationum momentis, proposuerunt ut ommitterentur numeri 73, 74, 75, 76, quod patribus bene visum est. Additi itaque sunt num. 71 et 72 numeris cap. VI, ita ut unum habeatur caput numero V, cui titulus sit, „de episcopi consulentibus, vicario generali, archidiacono caeterisque officialibus”. Ad num. 81, linea 9, loco „decernimus”, decretum est legi „vel cleri conventibus consulimus”.

Caetera in titulo II prout prostant probata fuere, suffragiis de unoquoque capite exquisitis.

Hic, more solito, recesserunt secretarii et alii officiales.

CONGREGATIO PUBLICA SECUNDA.

die veneris, 12 octobris, habita.

Hora 4 cum dimidia, convenere in ecclesia metropolitana omnes praelati caeterique clerici synodales. Perlecta primo, iuxta morem, per notarium concilii, notarii congregationis specialis relatione revisa, super titulum tertium: *De personis ecclesiasticis*, denuo vocati sunt huius tertiae congregationis theologi, singillatim, ut non solum quod maiori numero placuerit, sed etiam quid quisque in animo haberet de materia subiecta panderent. Qua facultate data plures us sunt ingenue, suaeque vota, imprimis circa honestam sacerdotum morbo vel aetate confectorum sustentationem efficacius promovendam, manifestarunt.

CONGREGATIO SEKTA PRIVATA,
sabbato, die 13 octobris, habita.

Hora solita patres convenerunt, et acta hesternae lecta et probata sunt.

Velingensis ex congregatione excusationum et querelarum retulit prout sequitur: „Iudices excusationum et querelarum de absentia per aliquot dies illi ac revmi Galvestonensis patribus concilii referunt, causas absentiae fuisse omnino sufficientes, scilicet cum transnavigare eo tempore vellet quo plures dies ante concilium aperiendum venisset, locus in navi non fuit. Et cum postea iter fuisset aggressus, tres vel quatuor dies ultra tempus ordinarie necessarium ad iter conficiendum in via est detentus. Propter eandem causam abfuit admodum reverendus E. Sorin, qui eodem tempore et in eodem navigio iter fecit.“

Richardus Vincentius, episcopus Velingensis, testis.

Congregatio praesulum rebus dogmaticis examinanda deputata, relationem fecit, quae fuit huius tenoris: „Coetus, ex tribus patribus theologicis duobus constantibus, quatuor ante diebus in patrum congregatione privata designatus, ad ea examinanda quae in titulis ad doctrinam spectantia occurrunt, convenit iam ter apud revm Neo-Eboracenum, qui eidem praeesit. Audita sunt quae tanquam mutanda, corrigenda aut aliter emendanda a quibusdam ex patribus huius concilii oblata sunt, et accurate perpensa. Erant autem huiusmodi. Ad num. 22, linea 14, loco „puniendae“ propositum est ut legeretur „puniendum“. Ad num. 25, ubi laudatur beata Virgo Maria, propositum est ut membra quaedam huius sententiae transferrentur, ita ut locum invicem mutarent. Utraque mutatio cum de latino tantum sermone aut stylo ageretur secretariis commissa est, qui eam sub directione revmi delegati apostolice considerandam susceperunt. Ad num. 44 fuit qui Cypriani textum eliminandum arbitraretur, ne fides populi Romani cum fide sedis confundi videretur. Coetus textum retineri posse iudicavit. Ad num. 45, linea 2, eundem visum est verba „in eius cathedra sedentibus“ delenda esse, ob periculum non improbabile, ne scilicet locus eius cathedrae ab intruso vel falsi nominis pontifice occupetur. Coetui non placuit mutatio: cum vero intellexisset eam a revmo delegato apostolice acceptam fuisse, in eam consentire omnes. Proponente quodam ad trutinam revocata sunt verba num. 15, linea 5 et 6, „cum sacrosancta Tridentina synodo decernimus“; quae maioris modestiae causa ita emendata fuere, „nos vestigiis inhaeremus sacrosanctae synodi Tridentinae decernentis“. Item comma seu ibicium in fine, quod ita se habet: „Qui contravenierint, per ordinarios declarantur, et poenis a iure statutis puniantur“; omnium consensu tanquam inutile, quodque in praxim nunquam deducendum esset, deletum fuit. Sub finem postremi conventus, maiori tamen parte remanens, discussa fuit mutatio quaedam altera proposita, scilicet in num. 5, linea 10, ubi habentur haec verba „si id foret possibile“; quae cum non manifestam ecclesiae doctrinam exponant, sed scholarum theologiarum placita attingere videantur, meliori consilio omittenda iudicatum est. Sentit igitur praedictus patrum ac theologorum coetus dogmatica omnia quae in titulis I et II, et in capitibus 1 et 2 tituli III habentur, acceptari ac probari posse, si patribus ita videatur, et ad ulteriora procedi.

Ex instructione tamen sacrae congregationis, comma stud est retentum. Vide instructionem generalem, iv/ra.

A Praesules autem qui coetum efformaverant, erant Neo-Eboracensis, Savannensis et Pompeiopolitanae.

Cum metropolita Sancti-Francisci proponeret ut relatio congregationis probaretur, voluit Velingensis, favente Zelano, ut numeri titulorum seriatim patribus probandi submitterentur. Id plerisque visum est, aientibus triginta et duobus, negantibus undecim, quinque vel absentibus vel a suffragio ferendo excusatis. Relatio congregationis recepta fuit; et numeri titulorum I et II seriatim patribus propositi. Ad numeri 5 verba, linea 10, quae congregatio praesulum delenda voluerat, retineri debere autumabat Velingensis. In sententiam congregationis iverunt patres. De num. 17 agere noluerunt, donec referrent praesules scripturarum versionibus vernaculis seligendis designati. Ad num. 38, notarum instar, quosdam sacrae scripturae textus a Natchetensi et Buffalensi propositos addi voluerunt. B Demum numeri omnes, 17 excepto, probati sunt, suffragiis de unoquoque capite habitis.

Ad titulum III ventum est. Contra numeri 83 secundam sententiam quaedam obiecit Buffalensis; totum tamen retinendum voluerunt patres. Ad num. 86 cum quaedam opponeret idem antistes, metropolita Sancti-Francisci et episcopi Milwaukeeensis et Savannensis toti numerum ad examen revocando designati sunt a revmo delegato apostolice.

Cum vellent patres de novis sedibus episcopalibus erigendis, et presbyteris ad episcopatum commendandis agere, abierunt secretarii et officiales.

Hora 4 pomeridiana, rursus convenerunt patres.

Nomine congregationis versioni anglicae sacrarum scripturarum seligendae, retulit Cincinnatiensis, ipsi visam esse eligendam versionem a bonae memoriae Francisco Patrio Kenrick concinnatam, revisam tamen cui addendae essent notae episcopi Chaloner, et illae revisae quidem et emendatae. Contra quod vehementer oblectante metropolita Sancti-Ludovici, post multa hinc inde disceptata, tandem auctoribus Brooklynensi et Novarcensi totus num. 17 deletus est. Locus itaque non fuit relationi congregationis qui commissum fuerat negotium versionis germanicae.

Metropolita Sancti-Francisci ex congregatione num. 86 examinando suggestit, ut post verba „fuerunt“, linea 3, periodus quae incipit „Ad quinque fere“ sic legeretur: „Inter alia metropolitana iura sequentia enumerari possunt“ et his quae sub num. 1, 2 et 5 leguntur retentis, omitterentur ea quae num. 3 et 4 habentur. Patres quidam cum suam sententiam declarassent, et alii alia proposuissent, demum quae a congregatione suggesta sunt coetui placuerunt.

Quae habentur in titulo III seriatim per numeros consideratae sunt; et omnia usque ad finem cap. 4, cum emendationibus quae sequuntur, probata sunt.

Proponentibus Richmondensi et Velingensi, totus num. 93, prima periodo excepta, deletus est, aientibus duobus super triginta, negantibus undecim, caeteris vel absentibus, vel a suffragio ferendo excusatis, et prima periodo retenta addita est num. 94, deleto „vero“ post „minores“.

Notarius ea quae a theologis ad num. 96 notata sunt, perlegit.

Proponente Neo-Eboracensi, decretum est, suffragia non exquirendo de legibus a conciliis Baltimorensibus iam latis, nisi quis ex patribus eas mutari vellet. Savannensis et Neo-Aurelianensis proposuere ut num. 109 omittatur; sed noluerunt patres, quatuor tantum aientibus. Auctoribus Neo-

Eboraceno et Cincinnatiensi, num. 110 deletus est. Idem de num. 111, Buffalensi et Pittsburgensi suggerentibus, decretum; quod etiam de num. 128 et 129 statuerunt patres, proponentibus Novarocensi et metropolita Sancti-Francisci. Volebat Velingensis, annuente Philadelphienai, delendum num. 130. Noluerunt patres, negantibus triginta quatuor, aientibus octo, caeteris vel excusatis vel absentibus. Auctoribus Neo-Eboracensi et Novarocensi, verba numero insequentis a „iura haec sunt“ ad finem usque omisa sunt, reliqua in eodem numero probatis. Latis suffragiis, num. 132, 133, 134 delati sunt; 135 probata. Num. 136 deleri voluerunt Hartfordensis et Pittsburgensis. Id haud decreverunt patres, viginti et uno aientibus, negantibus viginti et uno, caeteris vel absentibus vel a suffragio dando excusatis. Proposuit metropolita Sancti-Francisci ut in fine numeri haec adderentur: „Quod quidem regulares qui quinque annos in Statibus Foederatis vixerint non attingat.“ Id placuit patribus, et suffragiis datis totus numerus cum additamento probatus est.

Hora iam tarda, finis coeui impositus est.

SESSIO SOLEMNIS SECUNDA,

die dominica, 14 octobris, habita.

Hora 10 antemeridiana, in ecclesia metropolitana convenerunt patres officialesque omnes in choro, pluvialibus albis induti; caeteri autem synodales in navi ecclesiae, saeculares quidem cum superpelliceis, regulares autem ordinis sui habitum gerentes.

Missam pontificalem de beata virgine Maria celebravit illius ac revm̄us Sancti-Ludovici metropolita; cui adstiterunt reverendus dominus Patritius I. Ryan, archidiaconus; reverendus dominus Iacobus Gibbons, diaconus; reverendus dominus Urbanus Lequerre, sacerdos Sancti Sulpitii, subdiaconus. Ad thronum autem praesidis adstabant admodum reverendus Henricus B. Cookery, presbyter, assistens; admodum reverendus Thomas Foley, et admodum reverendus Ioannes McCaffrey, diaconi ad honorem. Absolute solemniter sacro, concionem ad populum habuit illius ac revm̄us Cincinnatiensis.

Habita est deinde sessio sollemniter secunda, iuxta normam pontificalis Romani. Professionem fidei emiserunt ii, qui primae sessioni non adfuerant; scilicet illius ac revm̄us Claudius Maria Dubuis, episcopus Galvestonensis; admodum reverendus Ferdinandus Coosemans, societatis Iesu, procurator vicarii apostolici Kansas, et admodum reverendus Eduardus Sorin, provincialis congregationis Sanae Crucis. Lecta sunt deinceps a secretario, prout in coetu metropolitaram convenerat, decreta tituli I *De fide orthodoxa*; tituli II *De hierarchia*; tituli III *De personis ecclesiasticis*, usque ad caput 4, *De sacerdotibus curam animarum habentibus*, inclusive. Quae omnia a patribus probata sunt.

Indicta fuit tertia concilii sessio ad diem iovis, octobris 18, hora 9 ante meridiem. Demum revm̄us praesens, impartita benedictione, finem sessioni imposuit.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA,

die lunae, 15 octobris, habita.

Patres convenerunt hora solita, et acta praecedentis congregationis lecta et probata fuere.

Lectum est a promotore hoc decretum: „Postquam omnia in libello typis impresso ab initio usque ad num. 136 inclusive patrum iudicio ab illmo et revm̄o delegato apostolico seriatim subiecta fuerint, et ab eisdem post quasdam emen-

dationes probata; experientia compertum est, tempus huic plenario concilio praestitutum haud sufficere, ut reliqua omnia eidem minuto examini debita cum deliberatione subiici possint. Quapropter consultius duxerunt patres statuere ut, ex materia quae superest, per patrum quorundam congregationem una cum delegato apostolico ea decreta seligantur, quae ad praxim tantummodo pertineant, aut maioris momenti esse videantur; atque haec quamprimum patribus examinanda proponantur. Quibus rite discussis, si tempus suppetat, caetera quoque examini subiicere liceat. Patres decretis practicia, si probata fuerint, eo sensu subscribent, ut iterum suis in locis (unde scilicet pro examine excerpta sunt) inserantur, inter caetera dogmatica aut pastoralia quae ob angustias temporis ad trutinam revocari forte nequeant, atque hoc modo omnia ad summum pontificem transmittantur, eius supremo iudicio corrigenda atque, si placeat, probanda.“

Suggestente Neo-Eboraceno, decretum divinum est in duas partes. Primam usque ad „subiicere liceat“ obtulerunt Neo-Eboracensis et Cincinnatiensis. Patres singillatim interrogati consenserunt omnes, excepto archiepiscopo Sancti-Ludovici, qui a suffragio ferendo se abstinuit. Secundam partem proposuere Cincinnatiensis et Zelanus. Interrogati patres, quique pro se respondit affirmative, praeter revm̄um Sancti-Ludovici, qui suffragium dare noluit.

Ad ea decreta seligenda quae ad praxim pertineant, revm̄us delegatus apostolicus sibi consociavit Cincinnatiensem et Neo-Eboracensem.

Ad decreta tunc ventum est. Quoad decretum sub num. 161, voluerunt Buffalensis et Velingensis ut verbum „hortamur“ insereretur ante „ne nutriant“ linea 1; haud tamen annuere patres. Mobilienais cum metropolita Sancti-Francisci suggestit ut ante eadem verba ponerentur haec: „nisi ordinarii venia et iusta de causa.“ Quod patribus bene visum haud est. Proposuerunt deinde Albanensis et Velingensis ut vox „commendamus“, quae ultima est decreti, mutaretur in „mandamus“. Placuit id coetui; et decretum sic emendatum plerique patrum probaverunt.

Ad decretum sub num. 163, auctoribus Neo-Eboracensi et Richmondiensi, loco verborum „privatim vel“, linea 1, inserta est vox „praesertim“, viginti quinque aientibus. Proponentibus Philadelphienai et Buffalensi, decretum hoc modo correctum probatum est.

Hic, more solito, recesserunt secretarii cum officialibus.

CONGREGATIO PUBLICA TERTIA,

die lunae, 15 octobris, habita.

Hora 4 cum dimidia post meridiem, convenerunt patres omnes, ordinum religiosorum superiores atque theologii.

Praelectae sunt a notario concilii relationes congregationum particularium super titulos IV *De ecclesiis bonisque ecclesiasticis tenendis tutandisque*, et V, *De sacramentis*; et vocatis auditisque prius theologiae, IV et V congregationem componentibus, facta est omnibus promiscue theologiae conciliaribus facultas, quidquid suggerendum existimarent, in medium proferendi.

CONGREGATIO OCTAVA PRIVATA,

die martiae, 16 octobris, habita.

Hora solita convenerunt patres et acta hesternae lecta et probata sunt.

Auctoribus Wayne-Castrensi et Zelano, decretum sub num. 168 a patribus probatum est.

Proposuerunt Mobilienſis et Philadelphienſis decretum ſub num. 169, quod etiam a patribus probatum eſt.

Decreta ſub num. 184 et 185, examini ſubiecta ſunt, et multa hinc inde dicta: tandem Novarcenſis, cum epifcopo Sancti-Pauli, propoſuit ut retinerentur prout iacent, quod patribus bene viſum eſt.

Ad decreta ſub num. 210 et inſequentibus uſque ad 223 excluſive cum plura fuiſſent diſceptata; reſiſto delegato apoſtolico viſum eſt congregationem trium epifcoporum designare, quae plenam relationem craſtino die afferret. Nominavit itaque Cincinnatienſem, Philadelphienſem et Chicaginienſem. Item, cum in decreto ſub num. 223 de bonis regularium ageretur, quinque praefules ad negotium expediendum deputati ſunt, et ipſi inſequenti die relaturi; qui fuerunt reſiſti Cincinnatienſis, Sancti-Francisci, Richmondenſis, Montereyenſis, et Clevelandenſis. Sp̄ excuſanti Richmondenſi ſuffectus eſt Velingienſis.

A patribus adoptatum eſt decretum ſub num. 241, auctoribus Pompeiopolitano et Clevelandenſi.

Item unum decretum ex num. 242 et 243 conſtans, poſtremo verbo num. 243 „debent“ in „docet“ mutato, patribus placuit, proponentibus Novarcenſi et metropolita Sancti-Francisci.

Quae ſub num. 257 proſtant delenda voluere Richmondenſis et Savannienſis; quibus tamen haud conſenſerunt patres. Vicario apoſtolico Maryſville et Philadelphienſi omittenda potius eſſe ultima perſodus videbatur; et proſitutum coetus probavit. Aliam emendationem ſuggeſſit Montereyenſis cum Neſqualenſi, ut ſcilicet loco eorum quae ab initio uſque ad „ſervandum decernimus“, linea 9, habentur, haec ponerentur: „Verum rebus in plerisque locis in melius mutatis, praecipimus ne ſacerdotes extra eccleſiam hoc ſacramentum conferre audeant, extra mortis imminentis caſum, in urbibus unam vel plures eccleſias habentibus;“ et ut pro „privatum“, linea 13, legatur „cum omnibus eccleſiis caeremoniis“. Haec patribus placuerunt, et decretum ita emendatum probatum eſt.

Ad ea quae num. 263 et 264 habentur, pluribus de difficultate et incommodis longioris pro adultis baptiſmi formae prolatis, quae miſſionum experientia edocuerat, demum in eam ſententiam ventum eſt, ut ſupplicatio fieret ad ſanctam ſedem, ut concederetur ad decem vel viginti annos facultas utendi etiam pro adultis forma quae pro infantibus in rituali ponitur. Decretum vero quod ſub num. 265 habetur, patribus placuit.

Decretum ſub num. 274 a patribus examini ſubiectum, probatum haud fuit, obiectantibus Richmondenſi et Velingienſi.

Auctoribus reſiſtis Zelano et Sancti-Francisci, D decreta duo 281 et 283 lecta et probata ſunt.

Item, quae num. 285 habentur, Velingienſi proponente cum metropolita Sancti-Francisci, patribus placuerunt. Zelano et eodem metropolita faventibus, decretum ſub num. 287 probatum eſt, additis, ex ſententia Cincinnatienſis et Brooklynenſis, verbis „ſuper corporali“ poſt „eſt“ linea 2. Zelano itidem et metropolita Sancti-Francisci auctoribus, quae habentur ſub num. 288 adoptata fuerunt.

Hic, more ſolito, officiales et ſecretarii reſeſerunt.

CONGREGATIO NONA PRIVATA.

die mercurii, 17 octobris, habita.

Hora ſolita convenerunt patres; et acta heſterna lecta et probata ſunt, quibusdam factis emendationibus. Cincinnatienſis, cui negotium de bonis regularium commiſſum fuerat, relationem congre-

gationis ſpecialis hac de re conſtitutaſ dedit, quae fuit huius tenoris:

„Cum religioſi in locum paſtorum aut adminiſtratorum paroeciarum ab ordinario aſſumuntur, earundem eccleſiarum dominium penes ordinarium erit eodem modo ac lege, ac ſi a ſaecularibus paſtoribus adminiſtrarentur. Quod ſi religioſi, praevia licentia et ſanctae ſedis et ordinarii in ſcriptis, talem communitatem formaverint, qualem ſacri canones requirunt, ut ab ordinarii iuriſdictione eximantur, tunc ordinarius eis tradet ſolemne documentum, ſive ſcripturam ſigillo munitam, cuius natura ſit declarare eccleſias paroeciales, ab iis adminiſtratas, adminiſtrandas fore etiam ab iisdem in futurum, debita paſtorum per superiores praepreſentatione ac eorundem per ordinarium acceptatione; niſi gravibus de cauſis a ſacra congregatione de Propaganda fide probandis, laudatas paroecias a dictis religioſis ſubtrahendas iudicet ordinarius.“

„Eccleſias autem non paroeciales, ſed communitatum ſive monaſteriorum praedictis licentiis inſtitutorum, prout ipſa monaſteria eorumque bona, ad regulares ducimus pertinere. Si vero huiusmodi bona ipſis religioſis accreverint per donationes intuitu dioceſis iisdem factas, vel ab ordinario, vel a chriſtifiſidelibus, ſive a ſocietate ad Fidei propagationem Pariſiis aut alibi vigente; tum huiusmodi bona, quamvis eorundem titulum legalem penes religioſos eſſe ſinamus, ad dioceſim pertinere iudicamus; ita ut ſi a dioceſi, vel a praecipuo earum donationum fine ipſi defecerint, ad ordinarium ea bona transferre teneantur. At ſi ita mixta ſunt, ut eo adveniente caſu, partim ex induſtria aut labore religioſorum, partim ex dictis donationibus coagmentata fuiſſe inveniantur; quid cuique tribuendum, definiatur arbitrio duorum, qui tertium vocare queant, ab utraque parte ſelectorum, a quorum ſententia, ſi rei gravitas id poſtulerit, appellationi ad ſacram congregationem de Propaganda fide locus ſit.“

„Quoad bona monialium declaramus, eadem ad ipſas pertinere, cum ipſae propriis ſumptibus ea acquiſiverint. Quae autem bona intuitu boni ſpiritualis dioceſeos ex fidelium oblationibus totaliter aut magna in parte ipſae obtinuerint, ſint penes ordinarium, qui tamen iisdem ſanctimonialibus formale tradet documentum, quo ipſis declarabit ea bona earum uſui remanſura, niſi gravis cauſa a ſancta ſede probanda aliter requiſierit. Hoc ultimo modo ſervanda etiam decernimus quaecumque bona a ſororibus Caritatis et ſimilibus obſenta, niſi ea fuerint bona patrimonialia ad quendam earum perſonaliter, non vero intuitu religionis pertinentia.“

Multis hinc inde diſceptatis, auctoribus Pittsburgenſi et Buffaleni, relationem hanc inter acta, non autem inter decreta, inſeri iuſſerunt patres, viginti quatuor affirmantibus, ſeptemdecim negantibus, caeteris vel abſentibus, vel a ſuffragio ſerendo excuſatis.

Proponente metropolita Sancti-Francisci, patribus placuit addere, in decreto ſub num. 223 poſt „ſuperiorem“, linea 10, haec verba „etiam, ſi opus fuerit, generalem“; et poſt „provenientia“ linea 11, „et ad officia praestanda“; quibus emendationibus factis, faventibus Neo-Eboraceno et Buffaleni, decretum probatum eſt.

Philadelphienſis, ex congregatione ſpeciali hac ſuper re, favente metropolita Sancti-Francisci, num. 210 et 211 ut unum decretum habendos propoſuit. Hae tamen mutationes ab illis oblatae, et ab ipſo acceptae, patribus placuerunt. In num. 210 deletae ſunt periodi, quae incipiunt „reipublicae“, linea 5,

et „huiusmodi“, linea 9; item verba „potius quam A
sectarum principia“ linea penultima, usque ad
„dictamina“ linea ultima, inclusiva. Refusa, ad
proponente Buffalensi, in num. 211, linea 10, „optanda
magis quam speranda videatur“, omnes sunt,
quorum loco posita sunt „nondum in Statibus qui-
busdam existat“; et post „ut“, linea 11, inserta
sunt „ubi per leges civiles melius non fuerit pro-
visum“, verbis „e legibus civilibus“, linea 12, mu-
tatis in „ex nostris rerum adiunctis“. Ita emen-
datum decretum, auctoribus Buffalensi et Monto-
reyensi, a patribus probatum est. Quae habentur
num. 212 et insequentibus, usque ad periodum
tertiam, num. 220, quae incipit „ut autem“, deleta
sunt, proponentibus Philadelphensi et archiepiscopo
Sancti-Francisci. Ea vero, quae prostant num. 220,
incipiendo a dicta periodo, cum num. 221 tanquam
unum decretum proposuit Philadelphensis. Mutata
voce „praecipimus“ quae ultima est num. 220, in
„consulimus“, propositum placuit patribus. Aucto-
ribus Brooklynensi et Philadelphensi decretum sub
num. 222 adoptatum est. Voluerunt metropolita
Sancti-Francisci et vicarius apostolicus Marysville
ita num. 224 emendandum, ut tres haereres uni-
cuique episcopo constituerentur. Id non placuit,
re iuris peritis relicta. Savannensi et Pittsburgensi
auctoribus, decretum prout iacet probatum est.

Hic, more solito, abierunt secretarii et officiales.

CONGREGATIO PUBLICA QUARTA.

die mercurii, 17 octobris, habita.

Hora 4 cum dimidia, congressus factus est om-
nium praesulum, superiorum religiosorum, et theo-
logorum synodali.

Notarius concilii primum iussus est praeligere
animadversiones et vota congregationum quibus
tituli VI, VII, VIII et IX examinandi fuerant con-
crediti. Materia hac penitus discussa, scilicet *De
cultu divino; De disciplina uniformitate promovenda;
De regularibus et monialibus; De inventura insti-
tuenda pieque erudienda*; adscitus est coram patri-
bus admodum reverendus Gulielmus McCloskey,
collegii Americani in alma urbe rector, qui fecit
relationem de statu oeconomico huius instituti,
modumque proposuit pro hoc collegio dotando et
stabiliendo.

SESSIO SOLEMNIS TERTIA.

die jovis, 18 octobris, habita.

Hora 9 antemeridiana, in ecclesia metropolitana
convenerunt synodales omnes, praelati quidem
officialesque in pluvialibus rubria, caeteri autem in
superpelliceis vel habitu religioso. Missam solem-
nem de sanctis apostolis Petro et Paulo celebravit
illius ac revm̄s dominus archiepiscopus Sancti-
Francisci; cui adstitarant reverendus dominus Gu-
lielmus Quinn, archidiaconus; reverendus dominus
Carolus Lenoir, sacerdos Sancti Sulpitii, diaconus;
reverendus dominus Ioannes Bapt. Alerd, subdia-
conus. Assistentes autem ad thronum praesidis
fuere admodum reverendus H. B. Coskery, presbyter
assistens; admodum reverendus Thomas Foley et
reverendus Iacobus Gibbons, diaconi ad honorem.

Inchoata est sessio, et facta est concio tertia ad
conciliare „De selo animarum“, ab illius ac revm̄o
Neo-Aureliae metropolita.

Lecta sunt a secundo secretario, et a patribus
ratihabita decreta, incipiendo a tituli III, capite 5,
De verbis Dei praedicatoribus, usque ad tituli V
caput 4 inclusive. Promulgata itaque sunt decreta
tituli III *De personis ecclesiasticis* omnia; tituli IV
De ecclesiis beneque ecclesiasticis tenendis tutandisque;
et pars prior decretorum tituli V *De sacramentis*.

Indicta domum ultima sessio, ad dominicam se-
quentem, diem octobris 21, hora 10 ante meridiem.

CONGREGATIO DECIMA PRIVATA.

die veneris, 19 octobris, habita.

Hora solita, convenerunt patres. Actis postremae
congregationis lectis et probatis, haec quae se-
quuntur in medium protulit revm̄s delegatus apo-
stolicus:

„Cum superiori die lunae, octobris 15, unanimi
suffragio inter patres conventum fuerit, decreta
nonnulla, quae ad theologiam dogmaticam et
pastoralem attinent, ad accuratum satis ac minu-
tum examen haud posse revocari, ideoque prout
in libro habentur summi pontificis iudicio esse sub-
ficienda; revm̄s delegatus apostolicus rogat omnes
et singulos patres hic congregatos, ut si quis circa
praedicta decreta aliquid exquirendum, suggeren-
dum, proponendum habeat, id plene ac libere signi-
ficare velit illius ac revm̄o episcopo Natchetensi,
quocum coniunguntur revm̄i Savannensis et Mobi-
liensis, quique secretarius ad hoc deputatur, ut
omnes huiusmodi suggestiones ac propositiones ex-
cipiat, ad formam debitam redigat, atque ad dele-
gatum apostolicum de iisdem referat. Hic vero
suo nomine, tanquam delegatus apostolicus, eadem
ad summum pontificem ut ab ipso examinentur, at-
que si opus fuerit corrigantur, transmittenda curabit.
Praeterea rogantur patres, ut praedictae sug-
gestionibus brevia sint, et appositis verbis con-
ceptae.“

Atque haec quidem scripto consignata, et ad
patrum notitiam deducta, ut modo factum est,
iubet revm̄s delegatus apostolicus per secretarios
inter acta referri.

Monuit insuper patres revm̄s praeses, iuxta
instructionem sacrae congregationis de Propaganda
fide, tertio quoque anno ad metropolitanum et ad
sanctam sedem ab unoquoque praesule mittenda
esse nomina eorum presbyterorum ex propriis dioe-
cesis, quos dignos autumant qui ad episcopatum
evahantur.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici proposuit quae-
dam dubia orta occasione decreti Roma ad epis-
copos huius regionis nuper missi, de potestate ab-
solvendi in casibus summo pontifici reservatis in
constitutionibus Benedicti XIV quae incipiunt
Sacramentum poenitentiae et Apostolici muneris. To-
tum negotium commisit revm̄s delegatus apostoli-
cus costui trium praesulum, Sancti-Francisci scilicet
Richmondensi, et Milwauchiensi, qui congregationi
privatae die lunae insequenti referre deberent.

Ventum est ad decretum sub num. 344, quod
auctoribus Zelano et Cincinnatiensi probatum est.
Proposuit insuper metropolita Sancti-Ludovici cum
Wayne-Castrensi haec decreto addenda: „Suppli-
candum quoque censemus ut liceat ordinandis in
posterum titulum missionis acquirere, quin iure-
iurando se obligare teneantur ad perpetuo mis-
sionibus inserviendum.“ Patribus haec placuerunt
sientibus quinque supra viginti, negantibus novem-
decim.

Decretum sub num. 402 a revm̄o praeside ex-
plicatum est, et post quaedam a diversis notata, a
patribus probatum.

Ad decretum sub num. 409, primus Neo-Aurelia-
nensis verba fecit de incommodis quae ex multi-
plicatis diebus festis in sua provincia orirentur;
devotio enim quae iam viget vix augetur, pec-
catis vero haud paucis daretur occasio. Buffalensi
videbatur festos dies qui ex devotione tantum ser-
vari debent, bene fore servandos, si sacerdotes
dominica antecedente eos e suggesta annuntiarent,

et commendarent fidei populo, itidem curarent ut ea qua decet solemnitate celebrarentur. Attamen decreto favebat prout in libello prestatat, praesertim quoad ea quae festum Immaculae conceptionis spectant. Montereyensis dixit quatuordecim festos dies servari in sua dioecesi; subditos suos plerumque Mexicanos esse; huius nationis homines plus societatis et commercii cum suis habere, quam Americanos; ideoque si quod in libello proponitur pro sua dioecesi statueretur, specie uniformitatis fore ut maxima difformitas induceretur. Suggestit itaque quatuordecim illos dies ubique in hac regione servari debere.

Metropolita Sancti-Francisci censuit potius quinque dies festos qui in California solum et Novo Mexico celebrantur retineri debere, eo pacto ut sacerdotibus onus maneret pompam exteriorem servandi, sublata tamen obligatione missam audiendi et ab operibus servilibus abstinendi. His annuit Montereyensis. Philadelphiensis autumabat, non posse imponi ab hoc concilio novos festos dies iis provinciis quae indultis apostolicis hac super re gaudent, nec debere festa aboleri quae iuxta universalis ecclesiae legem in caeteris provinciis servantur. Unde nil hac in re agi posse putabat, nisi addendo festum Immaculae Conceptionis ubique servandum ipso die 8 decembris.

Velingensis nullos festos dies addi voluit, nec Immaculae quidem Conceptionis solemnitatem. Multiplicatis enim festis, otio inducto, peccata auctum iri dixit, iis praesertim in locis ruralibus, ubi ob defectum ecclesiarum missa audiri nequit.

Philadelphiensis, annuente Cincinnatiensi, proposuit ut retineantur dies festi, quales nunc in unaquaque provincia celebrantur, cui suffragiis datis consensere patres.

Auctores fuerunt metropolitae Sancti-Francisci et Cincinnatiensis ut decernerent patres festivitatem Immaculae Conceptionis servandam esse de praeepto in universa hac regione ipsa die 8 decembris. Id fere omnibus placuit, quinque tantum negantibus.

Demum haec addi rogavit metropolita Sancti-Francisci, favente Zelano, quibus annuerunt patres: „Quo intelligatur a sancta sede dispensari obligationem aliorum festorum praeter commemorata, quoad praeeptum, non autem quoad devotionem et solemnitatem, in provinciis Sancti-Francisci et Oregonensi, et dioecesi Sanctae-Fidei, in quibus alia festa de praeepto vigere a plerisque creditur.“

Ut igitur mentem patrum ad effectum perducerent, loco num. 409, hoc decretum substituendum curarunt secretarii:

„Patribus visum est festos dies quales nunc in unaquaque provincia servantur esse retinendos. Festum tamen patronale beatae Mariae virginis sine labe conceptae tanquam festum de praeepto ipso die decembris 8 per has provincias ubique celebratur. Quod ad provincias Sancti-Francisci, et Oregonensem, et dioecesim Sanctae-Fidei attinet, sanctam sedem orandam esse censemus, ut pro quinque illis festis diebus, quibus a Baltimorensi provincia discrepant, concedatur dispensatio quoad praeeptum missam audiendi et ab operibus servilibus abstinendi, non tamen quoad devotionem et solemnitatem externam.“

Decretum sub num. 412 probatum est, auctoribus metropolita Sancti-Francisci et administratore Detroitensi.

De iis deinde quae habentur sub num. 414, agere instituerunt patres. Cincinnatiensi videbatur posse exigi eleemosynam pro dispensatione a pro-

clamatione bannerum seminario erogandam. Adnotavit Buffalensis inter alia, facultates a sancta sede episcopis concessas eleemosynam imponendam iniungere, et praxim etiam esse curiae Romanae taxam, cum dispensationes expediantur, exigere; insuper non paucos sic a dispensationibus petendis impediri. Cum quidam praesules in eundem sensum locuti fuissent, auctoribus Neo-Aureliani et Vilingensi, decreta sub num. 413 et 414 omitti iusserunt patres.

Decretum sub num. 367 adoptandum voluerunt Cincinnatiensis et Savannensis. E contra optabat Buffalensis ut lex Tridentina ubique in hac regione publicaretur. Non debere hoc concilium leges ferre nisi generales significavit metropolita Sancti-Ludovici. Rogante illius metropolita, excepta fuit provincia Neo-Aureliae, et decretum sic emendatum patribus placuit.

Ad num. 416 Buffalensis nihil omnino a concilio agi volebat. Sibi minime placere catechismum a doctore McCaffrey concinnatum allatis rationibus significavit, quod item praestitit Savannensis. Plerisque patrum nihil in re decernere placuit, ita proponentibus Philadelphiensis et Buffalensis.

Decretum sub num. 421 Richmondensis adoptandum proposuit. Voluit Albanensis adicienda post „habuerint“, linea 7, „in quo humata iam fuerint cadavera“; vocem „praesertim“ linea 3 delendam esse suggestit Neo-Eboracensis. Quae omnia patribus placuerunt, et decretum sic correctum probatum est.

Auctoribus Neo-Eboraci et Sancti-Francisci metropolitae, omisa sunt quae habentur sub num. 422. Decretum sub num. 423 adoptarunt patres, proponentibus remsis Sancti-Francisci et Vilingensi.

Ad num. 426 cum Cincinnatiensis, Clevelandensis et Neo-Eboracensis quaedam explicassent, verba „si qua existat“ post „praxim“ linea 1 addita sunt, et „etiamsi nullus“ 2 linea in „ita ut ullus“ mutata. Decretum sic emendatum patribus placuit.

Dictis de more precibus, finis congregationi impositus est.

CONGREGATIO PUBLICA QUINTA.

die veneris, 19 octobris, habita.

Hora 4 cum dimidia pomeridiana, in pleno apertoque omnium synodaliu conventu, ab ipso septimae congregationis notario praelectae sunt animadversiones et suggestiones theologorum circa titulos X, *De salute animarum efficacius promovenda*, et XI, *De libris et ephemeridibus*.

Evocatus est admodum reverendus Isaac T. Hecker, congregationis Sancti Pauli, qui relationem fecit de societate pro libris catholicis divulgandis.

Vocati sunt quoque admodum reverendus Napoleo Perché; reverendus Carolus I. White, sacrae theologiae doctor, et admodum reverendus Timotheus Birmingham, qui quid experientia eos docuerit de optimo modo salutem nigrorum efficacius promovendi, patribus communicavit.

In fine huius ultimae publicae congregationis illius ac remsis delegatus apostolicus industriam theologorum eximie laudibus cumulavit.

CONGREGATIO PRIVATA UNDECIMA.

sabbato, die 20 octobris, habita.

Actis hesternis lectis et probatis, Cincinnatiensis literas sequentes perlegit admodum reverendi Angeli M. Paresce, societatis Iesu, nomine superiorum religiosorum scriptas, quas in acta referri iussum est:

Illustrissimo et reverendissimo domino Martino Ianni Spalding, archiepiscopo Baltimorensi, ac sedis apostolicae delegato.

Illis et revivis dominis.

Superiores ordinum regularium et congregationum religiosarum in Statibus Foederatis Americae existentium, ex mandato dominationis vestrae, una simul convenerunt, ut, iuxta desiderium dominationis vestrae, sua sensa manifestarent circa decretum de ecclesiis et bonis regularium, quod a speciali deputatione illorum et revivorum patrum concilii plenarii Baltimorensis II propositum fuerat. Re disceptata, superiores supradicti non ausi sunt in re tam gravi opinionem ullam exprimerent, inconsultis superioribus generalibus. Quapropter cum dominatio vestra iam benigne significaverat illis ac revivis patres concilii plenarii Baltimorensis II in suis comitiis statuissent, decretum illud ex integro ad sacram congregationem de Propaganda fide definiendum referre, supradicti superiores, unanimi consensu, huic illorum ac revivorum patrum sententiae acquieverunt, ea mente, ut superiores generales Romae, si quid ea in re animadvertendum iudicarent, id sacrae congregationi de Propaganda fide reverenter submitterent.

Supradicti superiores ordinum regularium et religiosarum congregationum in Statibus Foederatis Americae existentium, hanc occasionem nacti, suas partes hae duxerunt gratias maximas referre tum dominationi vestrae, tum illis ac revivis patribus concilii plenarii Baltimorensis II, pro summa benevolentia et favore, quo religiosas familias hactenus prosecuti sunt.

Ex parte superiorum regularium et religiosarum congregationum, ad hoc specialiter deputatus, dominationis vestrae illis ac revivis humillimus servus in Christo.

Angelus M. Parosce, societatis Iesu, praepositus provinciae Marylandiae.

Decretum sub num. 366 adoptari proposuit Cincinnatiensis cum metropolitae Sancti-Francisci, quod patribus placuit. Coetui, triginta et tribus aientibus, bene visa est propositio metropolitae Sancti-Ludovici, cui favebat revivus Sancti-Francisci, ut adderentur decreto haec verba: „Patribus visum est expedire, si supplicatio ad sanctam sedem porrigatur, ut episcopis potestas fiat communicandi, prout ipsis in Domino visum fuerit, vicariis generalibus, et urgente necessitate aliquibus sacerdotibus facultates, quas ipsis concedere consuevit sancta sedes, dispensandi in impedimentis matrimonialibus.“ Probarunt insuper patres quod deinde proposuit Neo-Eboracensis, annuente Montereyensi, nempe supplicandam esse sanctam sedem ut facultates, quae in folio D pro matrimoniis mixtis contractis tantum dantur, ad contrahenda etiam extendantur.

Ad num. 361 rogarunt Cincinnatiensis et Sancti-Francisci metropolitae, ut ultima verba post „facultates“ ita legantur, „benedicendi coemeteria, et etiam campanas, ritu in pontificali praescripto, et cum oleo ab episcopo consecrato“. Decretum sic emendatum coetui placuit.

Hidem quoque rogantibus, consensere patres, orandam sanctam sedem ut dignetur concedere ad viginti annos vel in perpetuum, hisce provinciis, in locis ubi lex olim vigeat, dispensationem ab obligatione abstinentiae ab esu carnis in sabbatis, diebus in quibus ieiunatur exceptis. Decretum sub num. 410 reiiciendum censebat Velingensis

A favore episcopo Sancti-Pauli: quod coetui bene visum est. Rogante metropolitae Sancti-Francisci cum Zelano, duxerunt patres orandam esse sanctam sedem, ut facultas fiat provinciis Oregonensi et Sancti-Francisci se conformandi disciplinae quoad ieiunia, quae viget in provincia Baltimorensi.

Potenti Savannensi, patres annuerunt ut haec ad finem num. 389 adicerentur: „Bene placuit patribus propositio Savannensis offerentis revivo abbati Cisterciensium apud Gethsemani in diocesi Ludovicopolitana praedia satia ampla prope civitatem Sancti-Augustini in Florida, eo fine ut ibi instituaturs communitas religiosorum qui oleum olivarum, vinum ex vite, et candelas ex operibus apum in usum ecclesiarum suppeditabunt.“

Post haec ad num. 479 ventum est. Ex congregatione praesulum in congregatione publica nominatorum, metropolitae Sancti-Ludovici quaedam retulit de expensis collegii Americani in Urbe, et patribus, nomine eiusdem congregationis specialia, id consilii commendavit, ut nempe loco summae accumulandae scutorum, quater centum millium, quod propositum fuerat a collegii rectore, unusquisque episcopus se obligaret ad solveendam quotannis pecuniae summam, quae aequivaleret foeneri annuo partis eiusdem sortis, quae ipsius dioecesi assignanda esset. Placuit id Cincinnatiensi, Sancti-Ludovici, Baltimorensi, et Neo-Eboraceno praesulibus, qui se obligarunt ad id praestandum, dummodo alii idem facerent. Buffalensis tamen distributio a rectore proposita minime placebat, cum ille nil ferme de conditione dioeceseon hac super re scire posset. Proposuit itaque Pittsburgensis distributionem faciendam esse ab unoquoque metropolitae, consilio cum suffraganeis inito. Philadelphiensis declaravit se propositum rectoris prorsus improbare; id nemini negotiorum quae ad pecuniam spectant perito acceptum esse posse. Consultius ipse ducebat pensionem annuam bis centum scutorum Romanorum solveendam esse pro unoquoque alumno, et insuper summam quinquaginta millium scutorum ab episcopis conflandam, ex qua foenus annuum scutorum trium millium expensis aliis collegii solveendis erogari posset, si necesse foret.

Proposuit demum metropolitae Sancti-Francisci, annuente Savannensi, ut decretum sub num. 479 a patribus probaretur, quod omnibus bene visum est.

Proposuit insuper idem, cui accessit Natchetensis, ut designetur congregatio praesulum cuius sit rectorem collegii Romani constituere aut dimittere, ab eo rationes postulare, et generali collegii administrationi, quatenus id sacrae congregationi de Propaganda fide gratum sit, invigilare; quod probarunt patres.

Perlegit tunc Cincinnatiensis pollicendi formam, cui voluit ut in loco suo unusquisque surgens assensum daret. Per eam se obligabat quisque praesul ad certam summam a se statuendam quotannis collegio erogandam. Inter loquendum conventum est pensionem annuam bis centum nummos scutos Romanos excedere haud debere, et unicuique episcopo qui huic formae assentiretur ius competere ut unum saltem alumnum in collegio habere posset. Patres alloquutus est Natchetensis, enixe eos rogans ut collegio in adiutorium venirent, antequam finis concilio imponeretur.

Rursum in medium protulit Philadelphiensis propositum suum, cui substituendum voluit Richmondensis, ut omnes episcopi qui collegio Americano subsidia dare vellent, collectas in suis dioecibus quamprimum habendas curarent, pecuniae inde collatae ita collocarentur ut inde foenus

proveniret, totius vero negotii administratio penes praesulum congregationem collegio Americano curando esset. Id placuit Philadelphensi, et patres omnes in eam sententiam iverunt. Ipsum Richmondensem designavit praeses, qui nomina exquireret antistitum, qui collectas instituere vellent.

Decretum sub num. 531 probatum est, auctoribus Velingensi et metropolita Sancti-Francisci. Propositum laudaverunt Natchetensis et Buffalensis, renuente Philadelphensi. Voluit revm̄us Sancti-Francisci, ut penes Baltimoreensem et duos alios metropolitas ius proprietatis quoad bona societatis resideret; sed delegato apostolico suggerente, melius iudicatum est nil quoad hanc rem in regulis societatis iam adoptatis mutandum.

Proponentibus Savannahensi et revm̄o Sancti-Francisci, haec num. 357 addenda iussu est: „Insuper vehementer hortamur pastores, ut praxim benedicens matrimoniam intra missam ubique introducant.“

Metropolitae Sancti-Francisci et Cincinnatiensis rogantibus ut num. 359 ommitteretur, consentit coetus, aientibus tribus supra viginti, negantibus octodecim.

Auctoribus Philadelphensi et archiepiscopo Sancti-Francisci, idem de num. 364 decretum est, aientibus viginti quinque. Unde et num. 365, utpote cum antecedenti connexum, deleri iussit delegatus apostolicus.

Decretum sub num. 452 patribus haud placuit, se opponentibus Velingensi et revm̄o Sancti-Francisci. Proposuit hic antistes substituendum esse quod a theologia commendatum fuit, nempe ut dispensatio in votis simplicibus monialium, quae ex instituto vota solemniam profiteri deberent, sanctae sedi reservaretur; quod minime probarunt patres.

Decretum sub num. 551 a coetu adoptatum est, auctoribus Richmondensi et Neo-Aurélianensi, Philadelphensi proponenti ut illi adderentur quae sub num. 552 prostant, annuerunt patres. Suggestente Hartfordensi cum metropolita Sancti-Francisci, omisum est decretum sub num. 553. Illi septemdecim favebant, contradicentibus viginti et septem.

Ad num. 423 haec verba addita sunt: „Ad pietatem erga defunctos magis fovendam, statuimus ut pastores animarum curent in praxim deducere quod habetur in rituali Romano de exequiis: „Quod antiquissimi est instituti, illud quantum fieri potest retineatur, ut missa, praesente corpore defuncti, pro eo celebretur, antequam sepulturae tradatur. Rom suggestit Wayne-Castrens, favente Savannahensi.“

Ad num. 401 verba „aliis diebus ab ordinario designatis“ addita sunt post „horarum“, linea 16. Decretum sic emendatum probatum est, auctoribus Natchetensi et Zelano.

Proponentibus metropolitae Neo-Auriliae et Sancti-Francisci, decretum sub num. 403 probarunt omnes.

Deinde, cum de congregatione praesulum pro collegio Americano in Urbe ageretur, proposuit Cincinnatiensis cum revm̄o Sancti-Francisci, ut delegatus apostolicus quosdam antistites nominaret huic negotio gerendo. Veluit potius Albanensis, ut alios praesules sibi idem adscisceret, quod patribus bene visum est. Nonnullis in utramque partem dictis, revm̄us praeses metropolitas omnes ad hoc nominavit, ea tamen lege, ut in coetu privato ii quosdam episcopos eligerent, qui simul cum ipsis agerent.

Surrexit tunc in loco revm̄us delegatus apostolicus, congregationibus privatis huius concilii

plenarii finem impositurus. Modeste de se loquutus est, ac veniam a patribus, si quem vel inscius offendisset, petivit. Animorum omnium summum consensum, ac patrum in se benevolentiam laudavit: quantum denique opus anteactis diebus praestitissent, amplissimis verbis declaravit.

Adstitero congregationibus privatis assistens promotor, notarius, cancellarius cum assistente et secretarii.

Cuique congregationi initium factum, recitando orationem *Adomus* ex pontificali, cum *Ave Maria*; ad eiusdem finem, dicta est antiphona *Sub tuum praesidium*.

Suffragia patrum, re quae in quaestionem venerat proposita, per promotorem exquirebantur; si dubium circa numerum ex una vel altera parte exortum esset, surgebant primo affirmantes, deinde qui parti neganti favebant; in negotiis vero gravioribus singulorum suffragia nominatim postulabantur, et in tabulas a cancellario et secretariis referebantur.

Decreta, quae patrum examini subiecta sunt, prius lecta sunt in pleno coetu per assistentem promotorem.

SESSIO SOLEMNIS QUARTA ET ULTIMA.

die dominica, 21 octobris, habita.

Hora 9 cum dimidio, quemadmodum ante primam sessionem, facta est sollemnis supplicatio, cui interfuerunt patres omnes, ordinum religiosorum, congregationum, et seminariorum maiorum superiores, theologi, sacerdotes permulti, et inferioris ordinis clerici. Eodem ordine ac decore ab aedibus archiepiscopi ad ecclesiam metropolitanam, eiusdem psalmis hymnisque decantatis, processerunt.

Missam de *smba Trinitate* pro gratiarum actione sollemnem celebravit illius ac revm̄us Novae-Auriliae archiepiscopus; cui, adstiterunt archidiaconus, admodum reverendus Augustinus Gaudet, ordinis Mariae Immaculatae; diaconus, reverendus Iacobus Gibbons; subdiaconus, reverendus Iulianus Dujarié, sacerdos Sancti Sulpitii. Ad thronum autem ministri fuere admodum reverendus Henricus Coskery, presbyter assistens; admodum reverendus Thomas Foley, et admodum reverendus Ioannes McCaffrey, diaconi ad honorem.

Sacro peracto, concionem ad populum habuit illius ac revm̄us Sancti-Ludovici archiepiscopus.

Deinde illius et revm̄us Cincinnatiensis, senior ordinis consecrationis inter episcopos, praesidi de concilio plenario ad tam felicem exitum perducto amplissimis verbis gratulatus est. Cui paucis opportune respondit delegatus apostolicus, et gratias egit patribus ac theologis, quos habuerat laborum et consiliorum socios et adiutores.

Inchoata post haec, iuxta pontificale Romanum, ultima concilii sessione, institit assistens promotor pro reliquis decretis promulgandis. Secundus igitur secretarius clara voce praegit, prout conventum fuerat, caetera omnia quae in libello typis impresso continentur: scilicet titulum V a capite eiusdem septimo; titulos deinde seriatim VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII et XIV. Rogata deinde patrum sententia, decreta omnibus placuerunt, et confirmata fuerunt.

Mox patres omnes, provinciarum ordine accedentes, decretis super altari positis sua quisque manu subscriperunt.

Quibus omnibus rite absolutis, promotor institit pro fine concilii imponendo, eo quod patrum deliberationes iam finem habuissent, decretaque pro-

posita lata essent et eorum subscriptione munita. Quod cum omnibus placeret, revinus praeses finem concilio factum esse declaravit, quoad eisdem publicas sessiones; quoniam vero paucæ quaedam expendenda supererant, ex patrum consilio, concilium quoad privatas episcoporum congregationes prorogavit ad horam nonam diei sequentis, octobris scilicet 22.

Tunc patribus cum mitris stantibus, factae sunt acclamationes, archidiacono praeciente, choro cum synodalibus respondente. Communicato deinde invicem pacis osculo, et recitata oratione *Nulle est*, revinus praeses solemnem nominæ summi pontificis benedictionem, cum plenaria pro synodalibus indulgentia, impertitus est. Cantato postea hymno Ambrosiano, omnes solemnî ordine incedentes ad aedes archiepiscopales reversi sunt.

Neque illud silentio praetereundum videtur, quod inter caeteros illustres viros, qui ad templum advenerant, solemnnes huius supremæ sessionis caeremonias spectaturi, adfuerit etiam summus reipublicae magistratus ac praeses.

CONGREGATIO PRIVATA EXTRAORDINARIA.

die lunae, 22 octobris, habita.

Cum heri, ex patrum consensu, ita finem concilio imposuisset revinus praeses, ut adhuc locus esset congregationibus praesulum privatis, ad quaedam quae adhuc supererant definienda, hora 9 ante meridiem convenerunt patres cum officialibus.

Retulit metropolita Sancti-Francisci, convenisse sex archiepiscopos, absente revino Sancti-Ludovici eosque sibi conlocasse Novarocensem, Carolopolitanum, Hartfordensem, Philadelphicensem, et Pompeopolitanum, qui, subordinate ad sacram congregationem de Propaganda fide, de negotiis collegii Americani curam gererent; statuisse insuper pecuniam per collectas conficiendam eorum prudenti iudicio collocandam esse eo modo, ut sortis securitati consuleretur, et foenus inde annuum proveniret.

Idem archiepiscopus, ex congregatione praesulum dubiis solvendis circa constitutiones Benedicti XIV *Sacramentum poenitentiae et Apostolici muneris*, retulit quaestioni propositae: „An episcopi possint absolvere sacerdotes a crimine sollicitationis, praesules respondendum duxisse, „affirmative, cum nullibi invenitur reservatum“; alteri autem quaesito, „an possint absolvere qui complices in peccato gravi contra sextum absolvere attentarunt“, respondisse „negative.“

Hisce peractis, revinus delegatus apostolicus patribus obtulit consideranda quae habentur titulo X, capite 4, *De nigrorum salute procuranda*, cuius eos hortans, ut instructioni sacrae congregationis de Propaganda fide hac super re obsequentes, ea decernerent quae nigrorum saluti pro futura ipsis in Domino visa fuerint.

Diu inter patres disceptatum est. Alacri quidem animo velle se mentem sacrae congregationis exequi significarunt; verum de meliori modo sua et sanctae sedis vota prosequendi, non una fuit opinio; quibusdam iis quae habentur num. 519 de viro ecclesiastico huic negotio praeficiendo faventibus, plerisque tamen ut res penes episcopos relinquere malentibus. Significavit tandem metropolita Neo-Eboracensis, negotii huius determinandi iis episcopis dioeceseon meridionalium potius competere, illisque libenter alios praesules in adiutorium venturos, vel pecunias conferendo, vel alio modo, propt opus forte fuerit. Unde, auctoribus metropolitae Sancti-Francisci et Neo-Aureliae, cum patres declarassent se consentire prorsus iis quae

Concil. annuat. tomus XLVIII.

A in libello de gravitate et necessitate huius operis dicuntur, tota quaestio ad concilia provincialia proxime habenda remissa est; eo tamen pacto, ut interim officio suo episcoporum seius haud sit defuturus.

Cum de novis sedibus erigendis, et de praebitoria ad episcopatum commendandis agere vellent patres, recesserunt secretarii.

Hisce negotiis determinatis, proposuit revinus Neo-Eboracensis gratias patrum habendas promotoribus, notariis, cancellariis, et secretariis huius concilii plenarii, necnon egregiae societati inventuti catholicae amicae.

Deinde perlectae sunt ac probatae literae ad summum pontificem a patribus mittendae; necnon literae pastorales ad clerum et fidelem populum.

Demum, cum deliberationibus huius concilii plenarii finis iam esset feliciter imponendus, recessit, rogante coetu, revinus delegatus apostolicus, illiusque loco praefuit Cincinnatiensis. Patribus omnibus visum est, in scriptis significandum esse quanta dignitate, doctrina et perspicacia, ab omni partium studio prorsus immuni, diuturnis sessionibus huius concilii praesederit ipse revinus delegatus. Omnia ab eo modo conciliorum consueto gesta fuisse testati sunt; omnesque in id conascerunt, ut ipsi gratiae maximae agerentur pro beneficiis quibus eos cumulaverat, praesertim quod, Deo optimo maximo opem dante, auspice immaculata Deipara harum provinciarum patrona, maximum hoc quod hucusque in hac terrarum parte habitum est concilium, ipso duce et praeside, feliciter coeptum, celebratum et absolutum sit.

III. Conciones synodales.

CONCIO I. DE CONCILIIS.

Ab Illustrissimo ac Reverendissimo Praeside, in I sessione habita.

Venerabiles fratres, dilectique in Christo sacerdotes.

Quam splendida imperii specie, quam praeclearis coelestis sapientiae thesauris, quanta etiam auctoritate, potestate ac maiestate pollent ecclesiae Christi, sponsa coelestis regis immaculata materque filiorum laetans, cum in aliis multis, tum in episcoporum conciliis elucet maxime; quae quidem frequentissima, tam in singulis fere terrarum orbis partibus, quam omnibus retro saeculis fuere celebrata. In his nempe, per viros doctrina ac pietate praestantes, adsistente et afflante Spiritu sancto, tradita semel sanctis fides fuit propugnata, haeresees depulsae ac debellatae, irreperentes abusus pravaeque consuetudines coercitae ac repressae, sanctissimae simul leges latae, sapientissima decreta promulgata; ad labefactatam, hominum malitia vel infirmitate, disciplinam restaurandam, ad mores in melius emendandos, ad decorem divini cultus promovendum, pietatemque inter christi-fideles sincero et rite excolendam.

Atque ab ipsis profecto ecclesiae exordiis, apostolos et seniores Hierosolymis convenisse legimus, ut contentiones ac dissidia inter primos christianorum sacrorum cultores exorta, collatis invicem consiliis, componerent; ac, quemadmodum ipsis et Spiritui sancto visum fuisset, fidei unitati disciplinaeque integritati providerent. Tantorum virorum exemplis edocti atque animati, quoties deinceps ortae haeresees deposito fidei perniciem vel detrimentum minabantur, ecclesiarum pastores, apostolorum scilicet successores, episcopi summi

Act. XV, 28.

pastoris auctoritate convocati, convenire solebant; qui fidei traditiones et conservatas in suis ecclesiis testes essent, errorum monstra, sub se Christi nomine damnarent, fidemque sacrosanctam catholicam puram integramque suerentur ac vindicarent. A quarto nimirum reparatae salutis saeculo, ad decimum usque sextum, octodecim circiter contra grassantes haereseos episcoporum generales conventus habiti sunt; a Nicaeno nempe, qui Arium divinitus Christi naturam perverse impugnantem damnavit, ad Tridentinum, qui Lutheram, Calvinum, impioque eorum assedas divinitus eius ecclesiam, in regendo ac docendo potentiam praefracte debegantem profugavit.

Quid de innumeris fere conciliis particularibus, plenariis, provincialibus dioecesanisque dicam? Quid de doctrinae sacrae, de castae disciplinae, morumque sanctissimorum ubertate plane coelesti, per hos piorum constitutum conventus inducta, custodita, propagata disseveram? Quid mala ac scandala cohibita ac propulsata, maxima pietatis incrementa, vitam christianorum hominum ad evangelii normam compositam, commemorem? Infinitus profecto essem, si omnia quae ex sacris hisce sacerdotum conventibus in ecclesiam redundarint beneficia, vel obiter attingere studefem. Ut de caeteris taceam, quot ac quanta bona et emolumenta in ecclesiam, et in ipsam civilem societatem ex unis conciliis Africanis Toletanisque derivata sunt? Quorum posteriora non solum Hispaniae regionem ab Arianae haereseos labe depurgarunt, ac fidem catholicam muresque incorruptos tutata sunt, sed civilem societatem ipsam barbarorum incurribus labefactam ac pene eveream restituerunt, vitaeque christianae instituti, quasi tutissimo praesidio, munierunt.

Sacrosancta synodus Tridentina, in Spiritu sancto legitime congregata, habendorum conciliorum particularium consuetudinem, sicubi per temporum iniuriam fuissent omisa, instaurandam decrevit. Statuit idcirco provincialia quidem omni triennio, dioecesana vero quotannis esse celebranda. Sapientissimo huic decreto morem gerentes, metropolitae plures per diversas Europae plagas concilia in suis provinciis coegerunt, in quibus Tridentinorum patrum definitiones legesque disciplinam spectantes, obsequentissimo animo receptae fuerunt et promulgatae. Inter haec facile eminent Mediolanensis ecclesiae concilia, quorum caput ac praeses erat sanctus Carolus Borromaeus. Nam, praeter synodos dioecesanis undecim ab illo congregatas, sex etiam habuit concilia provincialia, septimumque aggrediebatur, quod tamen morte praeventus absolvere non potuit. Plena quidem haec concilia sunt apostolica gravitate, plena coelesti sapientia, plena documentis ad ecclesiam moderandam, ad salutem vivendum, ad clericorum mores optime institutos maxime opportuna. Quam insignia beneficia ex horum deliberationibus ac legibus ecclesiae perreperit, ex ipsis Mediolanensis ecclesiae actis et illorum temporum documentis, manifestum est.

At temporum, quae subsecuta sunt, calamitatibus, per tria fere saecula post absolutam synodum Tridentinam, intermissa ut plurimum fuerunt huiusmodi concilia; donec tandem aliquando, largiente meliora Deo, in cuius manu sunt regum ac populorum corda, illa iterum hoc nostro saeculo celebrari contigerit. Inter ea vero, quae sunt superioribus annis convocata, primum omnino locum habuerunt septem harum provinciarum concilia,

quae in urbe nostra metropolitana iam ab anno 1829 et subinde ad annum 1849 celebrari plerique nostrorum vidimus. Quibus exemplis quaedam perfectam viam, alii quoque aliis in locis insistere coeperunt: ita ut plura deinde per Italiam, Gallias, Germaniam, Angliam, Hiberniam, episcoporum concilia coepota fuerint. Laudemus igitur viros gloriosos, patres ac decessores nostros, per quos ecclesiasticam haec in re disciplinam revocatam ac restitutam habemus. His viquidem debetur, quod, insectabili quodam divinae providentiae consilio, episcopis nostris in ultimis terrarum sibus constitutis, totoque orbe a Romana sede divisus, id sponte ac libere peragere licuerit, quod Europae catholicae praesulibus, brevissimo, ab urbe sacra intervallo disiunctis, per iniquas principum catholicorum leges, per invidiam, odia, suspiciones, nulla modo liceret.

Quae cum ita sint, venerabiles patres ac dilectissimi in Christo confratres, quosam meliori modo potero concilii nostri plenarii Baltimorensis II hac die adiuvante Deo feliciter inchoandi, dignitatem, suosque sanotos eidem celebrando praestitutos, vobis explicare, quam si verbis utar magni illius sanctique viri, Caroli Borromaei, qui huius generis conciliorum adeo insignis fuit coryphaeus?

Omnis, porro concilii actio formam exhibet apostolicae missionis et legationis. Dum enim nostras nostrarumque ecclesiarum res inter nos mutua caritate conferimus; dum de castissimo divinarum officiorum cultu disquirimus; dum de cleri populique disciplina investigamus; dum et nostrorum et apostolicae visitationis in primis decretorum executionem inspicimus; dum rerum multarum collapsam pene institutionem ob oculos ponimus; dum de instaurationis modo consulimus; dum constitutiones alias ad damna resarcienda recte accommodatas Spiritu sancto auctore conficere studemus; universa haec via et ratio eo spectat, ut istis adiumentis quae a Deo existunt mens nostra illustretur, caritas in nobis inflammetur, animarum zelus in cordibus nostris exardescat, animarum nostrarum episcopalis illa vis et ardor magis atque magis incendatur, et quasi novus quidam spiritus in nobis, qui decretorum provincialium virtute et auctoritate munimur, excitetur vehementius ad improbos omnes spiritus depellendos, ad vitiorum pestem propulsandam, ad sanandas spirituales aegritudines, ad afferendam denique populis curae nostrae commissae omnem curationem. O salutare episcoporum conciliorum labores! Adest vobis Christus dominus; actionum vestrarum dux est Spiritus sanctus; vos morum magistri, vos populorum moderatores, vos sanctorum legum auctores. Sapientia vestrae disciplinae, ratio omnis instauratur, prudentiae controversiae cedantur, caritate dissidia tolluntur, studio eriguntur manus remissae, virtute genua debilia roborantur, animisque vires adduntur. Quid multis? Haec conciliorum actio nos ipsos, qui doctoris officio fungimur, qui ecclesiae medici sumus, docet, instruit, reficit, recreat, exsuscitat.¹

Quid pluribus vos, venerabiles consacerdotes, alloquar verbis? Vos portastis pondus diei et aestus²; vos bonum certamen certastis, fidemque servastis³, sicut boni milites Christi Iesu⁴; vos omnia sustinistis propter electos Dei⁵; vos omnia omnibus facti estis, ut omnes faceretis salvos⁶.

¹ Acta eccles. Mediol., conc. prov. VI (corrig. V), p. 240. col. 2. [Mansi XXXIV, 266].

² Matth. XX, 12.

³ Ibid. II, 10.

⁴ II Tim. IV, 7.

⁵ I Cor. IX, 22.

⁶ Ibid. II, 2.

Quid dicam, nisi quae gentium declaravit apostolus? „Existimo enim, quod non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis“¹; nam, „si commortui sumus, et concivimus; si sustinabimus, et conregnabimus.“² Superabundantis enim gaudio in omni tribulatione viget.³ Magno igitur corde ac generoso opus Dei exequi pergite, ut facitis. „Attendite vobis et uni-
tate gregi, in quo vos posuit Spiritus sanctus, regere ecclesiam Dei, quam acquisivistis sanguine meo.“⁴ „Pascite qui in vobis est grex Christi, providentes non docti, sed spontaneae secundum Deum; neque ut dominantes in clero, sed formae facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorem; percipietis immarcescibilem gloriae coronam.“⁵

CONCIO II. DE SACERDOTIO, ATQUE DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

Ab illustrissimo ac reverendissimo Sancti-Francisci metropolitae in II sessione habitae

Illius et revine delegate apostolice,

Venerabiles in Christo patres, dilectique in Christo consacerdotes.

Obedientia compellente, silentium servare mihi non licet; quod et ecclesiastica prohibet disciplina. Si enim, ista duce, sermones de rebus sacris fiunt in synodis dioecesanis; quanto magis sermones sacros proferre decebit in tanto presbyterorum, theologorum, collegiorum praesidium, ac religionum familiarum superiorum, maximeque tot episcoporum et archiepiscoporum praeclarissimo conventu? Et quidem ipsa spectatissimi coetus conditio specialiter menti suggerit sacerdotii dignitatem, vitamque et honestatem clericorum, de quibus pauca mihi dicenda incumbunt; seu potius, prout olim in sancti patris Dominici conventibus divini officii lectiones mihi aliisque legere solitus eram (quod iterum praestare liceat), ita nunc quaedam ex sanctis patribus ac ecclesiasticis statutis, necnon scriptoribus sacris excerpta, mihi vobisque recolenda proponam, auspice Maria, patientique vestra attentione.

Grandem in primis cum divo Hieronymo dico dignitatem sacerdotum, qui non ab hominibus, sed ab ipso Deo assumpti sunt, non iam ad domus seu urbes construendas, non ad arma ad victoriam ducenda, aut reipublicae cives in negotiis saecularibus humana sapientia dirigendos, sed tanquam Aaron a Deo vocati ad ipsi Deo ministrandum in rebus divinis; ita ut, teste apostolo Paulo, ipsis Dei sint adiutores, ministri Christi et dispensatores mysteriorum Dei. Mirarentur homines (si hanc adducere liceat similitudinem), miraremur et nos, si Deus nos vocasset ad creandum cum ipso coelum et terram, et omnia quae universae fabricae continentur; et nihilominus ad aliquid altius nos sibi consociavit, aedificationem scilicet ecclesiae Christi. Cum enim altissimus vellet sibi aedificare templum, summa pulchritudine, ordine ac perfectione se dignum, in quo tota Trinitas in aeternum habitaret ac cultu perpetuo adoraretur; sibi sacerdotes cum suis ministros et coadiutores adscivit, qui vivos lapides, nempe christifideles, orarent, aptarent atque extraxerent in templum, orbi terrarum coextensum atque aeternitati coaevum, ad quod Dei Filium divinam eius virtutem subministravit, omnipotenti suo verbo aens eis: „Data est

mibi omnis potestas in caelo et in terra.“⁶ *Estote ergo decore omnes gentes; ... sicut misit me Pater et ego mitto vos.*“⁷ Hinc merito Tridentini patres Christi vicarios vocant sacerdotes, adscitos ad redemptionis humanae opus perficiendum, opus quidem angelicis humeris formidandum.

ut clarius pateat laudatae dignitatis excellentia, praecipua sacerdotum munia aestimemus, quae Deo auctore in Christi verum ac mysticum corpus assidue praestant. Itaque cum Deus sit omnium aeternum creator ac conservator, omniumque munerum dator ac distributor, tenentur homines, illius in omnia supremum agnoscere dominium, ac adorare virtutem per sacrificii oblationem. Hinc, ab initio mundi consueverunt homines Deo sancti immensae eius maiestatis offerre sacrificia, nec ullum latet cultum Mosaicum, ipso Deo ordinante, in sacrificiis offerendis praecipue constitisse, neminemque latere deberet, Christum non venisse tollere legem, sed adimplere: ipsum non venisse summam religionis actum, nempe sacrificium, delere, sed veteribus, typicisque Moysi sacrificiis reale ac excellentius sacrificium substituisse, perennem nempe sui corporis et sanguinis oblationem, iuxta propheticum vaticinium: „Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum; et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum.“⁸ Quae quidem pulchre breviterque tradunt patres Tridentini dicentes: „Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege existerit. Cum igitur in novo testamento sanctum eucharistiae sacrificium, visibile ex Domini institutione catholica ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et aeternum sacerdotium, in quod vetus translatum est.“

Ex his omnibus in nostri excellentiam sacerdotii facile depromitur argumentum. Si enim Moyses magni fecit, quod Deus filios Levi separavit ab omni populo ac iunxit sibi; si, auctore apostolo, „ministratio mortis, litteris deformata in lapidibus, fuit in gloria; ita ut non possent intedere filii Israel in faciem Moysi, propter gloriam cultus eius, quae evacuatur: quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria?“⁹ Si comparatio fiat inter vetus et novum sacerdotium, docet Chrysostomus, videbit quisque omne quod fuit gloriosum in sacerdotibus Aaronis nihil omnino esse, si supereminens gloria aestimetur sacerdotum Iesu Christi. Merca enim animantia mactabant illi, carnes hircorum ac taurorum offerebant, eorundem sanguine altaria populumque lastrabant, panes propositionis dicebant atque sumebant; at novae legis sacerdos ascendit ad altare, sumit panem et vinum, et, tanquam alter Christus, verbis consecrationis substantias illas in verum Christi corpus sanguinemque convertit, miranda quidem atque divina virtute a labiis omnipotentis filii Dei creata, dum ipse suis ministris dixit: „Hoc facite in meam commemorationem.“

Datur praeterea nobis in mysticum Christi corpus summa potestas, ea scilicet ligandi atque solvendi. Humilitate quodammodo oppressus fuit princeps apostolorum, cum in nomine Domini magnam cepit piscium multitudinem, nec minori humilitate et admiratione fuit procul dubio ipse affectus, cum in ipsius domini nostri Iesu Christi nomine ac virtute fecit paralyticum ambulare, ac mortuum reviviscere. At multo maiori deberemus

¹ Rom. VIII, 18.

² Acta Ap. XX, 28.

³ II Tim. II, 11-2.

⁴ I Petr. V, 2-4.

⁵ II Cor. VII, 4.

nos humilitatis et admirationis sensu commoveri, dum infallibili noscimus fide, Dei Filium nos constituisse hominum peccatores, languentium quoque omniumque infirmorum medicos divina munitione virtute non tantum debiles claudosque sanant, sed et mortuos per peccatum ad vitam gratiae revocandi, dicente nobis omnipotenti Deo: „Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; et, quorum retinueritis, retenta sunt.“

Quae cum ita sint, merite inelamat Chrysostramus: „O mirabilem! . . . qui terram incolunt . . . ad ea quae in coelis sunt dispensanda commisi sunt, potestatemque acciperunt, quam neque angelis neque archangelis dedit Deus.“ Cuiam enim angelorum subdidit Dominus hunc mundum novum, qui est eius ecclesia? Ad quosnam angelorum dixit ille, quorum remisistis peccata remittuntur eis, remittam in coelo id quod a vobis remissum erit in terra? Cuiam angelorum dedit ille potestatem consecrandi suum corpus et sanguinem? Miremur ob tam mirandam virtutem. Miremur item quod in novissimis diebus venerint homines in deceptione illusores, instabiles, depravantes scripturas in suam ipsorum perditionem, dominationem spernentes, nos gerentes introducere sectas, qui, se ipsos ecclesiae Dei reformatores constituentes, sacerdotium pro posse proscripserunt, templa altaribus spoliavere, sacrosanctum sacrificium a Christo institutum Deoque debitum extinxere, et loco ordinis sacri laicos ministrorum nomine decorarunt, qui carnalia et spiritualia miscentes esse inhabiles reddidere ad capiendum divinum institutum et gratiam, de quibus divo Timotheo scribit apostolus his verbis: „Noli negligere gratiam quae in te est, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii.“

Nunc autem ex his de sacerdotii excellentia praemissis sponte fluit, amplissimi patres, venerabilesque consacerdotes, quanta esse debeat sacerdotum probitas, totiusque eorum vitae rectitudo. Clerici quidem nuncupantur, eo quod vocati sint in sortem Domini, qui est eorum sors, pars atque haereditas. Illius autem ministerium sortiti sunt, quem nemo umquam arguere potuit de peccato vel levissimo, quem sanctissima commendavit vita, qui bene omnia fecit, hominesque a mortis aeternae tenebris eripuit, eodemque perduxit ad immarcescibile vitae lumen splendore verbi atque exempli, qui tunc tandem vitam dedit pro ovibus suis, non tamen antequam nobis diceret: „Si quis mihi ministrat me sequatur.“ In primis, itaque, sanctitas illius, cui ministramus, et nobis etiam sanctitatem requirit; si enim omnibus Christi discipulis a principe apostolorum dicitur: „Secundum eum, qui vocavit vos, sanctum et ipsi in omni conversatione sancti sitis; quoniam scriptum est: sancti eritis, quoniam ego sanctus sum,“ potiori utique ratione id Christi ministris denuntiatur. Si levitis ministrantibus litterae legis a propheta facti inane: „Mundum qui fortis vasa Domini“; quanto potius mundos sanctosque esse oportebit ministrantes spiritui gratiae, qui non tantum vasa Domini ferunt, sed Dominum ipsum, Deum immensae maiestatis, quem omnes angeli et universae potestates ter sanctum incessabili voce proclamant! „Quid igitur mirum,“ ait sanctus Carolus Borromeus, „si necesse est, accedentes ad illum sanctificari, ne purissimae illius maiestatis oculi maculis aut sordibus ullis offendantur?“ Si tandem omnipotens tanta sanctitate ornavit Deiparam, ut eam non tantum ab omni vel levissimo peccato atque originali labe praeservaret immunem, sed et omni

A gratia plenam omnibusque virtutibus grata perfectissimo condecoratam instaret, at dignum filii sui habitaculum effici mereretur, quem concipere, portare et nutrire debebat, eandemque miraculo ineffabili virginem conservavit dum matrem efficit; debemus et nos animas nostras puritate et sanctitate ornare, quibus datum est eandem Dei Filium consecrare, manibus pertractare, eiusdemque pretiosissimo corpore et sanguine nutrire.

Tenemur igitur, non solum ab omni crimine, sed et ab omni specie mali, quinimo ab ipsa suspitione immunes nos praeservare; atque femineum sexum, quamvis devotum, pro posse vitare, exemplo Christi, qui, quamvis sanctitas infinita, ad nos edocendum, erga ipsum cautissimus fuit, ita ut mirati sint apostoli quod Samaritanam solus ad fontem ait alloquutus. Quod si clericos necessitas cogat, famulas pro re domestica domi retinere, id tantummodum tolerandum, cum illae et probatas fuerint virtutis et protractae aetatis, atque ordinario permittente. Nec clericis sufficere putandum, a pravo actu externo se abstinere, sed internae mentis et cordis puritati ab iis studendum, prout his non sat esset ebrietatem vitare, sed ebriorum tabernacula ab ipsis etiam sunt vitanda, sicut canone. Clerici, edendi et bibendi causa tabernacula non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi.

Tenemur etiam a saecularibus nos abstinere negotiis, imo et ea fugere; iuxta expressionem Tridentinorum patrum, qui eodem edocebant spiritu, qui iam dixerat per apostolum: „Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus.“ Sacerdotes recte vocantur Christi castra seu milites. At „miles,“ ait sanctus Basilius, „non domos aedificat, non comparat agros, non vacat mercaturae. Si ego pars Domini sum,“ ait divus Hieronymus, „nec accipio partes inter alias tribus, sed quasi levita et sacerdos, vivo de decimis, et altari serviens, altaris oblatione sustentor, habens victum et vestitum, his contentus ero: et nudam crucem nudus sequar.“

Tenentur presbyteri suis episcopis praestare reverentiam et obedientiam, necnon Romanum pontificem, beati Petri successorem, Christi vicarium, commune unitatis centrum, totiusque ecclesiae caput, summo amore prosequi totisque tueri viribus. Tenentur pariter, et quidem sub gravi, si non aliunde, saltem ex titulo ordinis sacri, ad divini officii recitationem.

Tandem tenentur ecclesiasticis studiis, praecipue vero sacrarum scripturarum assiduo incumbere: „Labia enim sacerdotis custodiant scientiam, et legem requirunt ex ore eius.“ Huiusmodi studiis lux mundi nos esse oportet, non iam sub modio posita, sed super candelabrum, illuminans homines, praesertim nostrae curae commisos, non solum operibus nostris bonis, sed et constanti verbi Dei praedicatione; ita ut quivis pastor sibi dicere teneatur: „Vae mihi est, si non evangelisavero.“ Languerent christifideles, nisi verbo Dei continuo reficerentur. Plerisque praeterea circumdamur ovibus, per falsos prophetas ab unitate gregis deceptione seductis; eas tamen supremus pastor vult per nos ad fidei unitatem adducere, ut fiat „unum ovile et unus pastor.“

Laudata vero maniera sacerdotalia sacerdos adimplere nequit, quin per orationis exercitium divino auxilio fulciatur, quin inter vestibulum et altare assiduo ploret. Dei ministro potius quam cuiusquam alteri sponte recogitandum illud angelici doctoris: „Post baptismum necessaria est homini ingis oratio.“ Dum enim arbor, coeli imbribus omniique irrigatione destituta, sterilis evadet et

ardet, plantata autem iuxta decursus aquarum, fructum suum dabit in tempore suo; ita sacerdos ad crucifixi pedes vigilans et orans, Dei amore et proximorum salutis desiderio flagrat, ignemque belli apostolici e caelo descendere faciet, quo sacerdotij sui sacrificia igne ardeant divino, eisque vita et opera erant in conspectu Domini pretiosa; et quem sui partem fideliter fecit in terra, haereditatem aeternam inveniet in regno caelorum.

CONCIO III. DE ZELO SACERDOTALI.

ab illustrissimo ac reverendissimo Neo-Aurillac metropolitano in III sessione habita.

Reverendi fratres.

Cum nobis gratum incumbat officium de zelo sacerdotali tractandi coram hoc amplissimo piorum ac doctorum antistitum coetu, in illa tanti momenti materia, quae quidem vobis, reverendi fratres, est apprime nota et familiaris, satis erit si ostendamus:

1. Quali et quanto zelo Christus, summus pontifex novae legis, et exemplar sacerdotum, accensus sit pro salute animarum:

2. Qualis sit obligatio pro sacerdote, qui est alter Christus, se vivendi salutem animarum sicut Christus ipse.

Porro perspicuum est quod Christus ab aeterno sinu Patris in virginis utero venit, ut eripiat nos de potestate tenebrarum, ut salvificet mundum, ut auferat peccatum, quod est unicum salutem humanae obstaculum.

Et quidem omnia illa stupenda immensi amoris mysteria, quae Christus in vita sua mortali operatus est, ad salutem animarum directa sunt et ad hunc finem referuntur.

Propter nos homines et propter nostram salutem, ut proclamant sancta mater ecclesia, Iesus Christus, Filius Dei, consubstantialis Patri, descendit de caelis, et homo factus est. Semetipsum exinanivit, formam servi accipiens. In similitudinem hominum factus, paupertatem elegit, contumelias amplexus est, persecutiones sustinuit, pro nobis oravit, docuit, laboravit, fatigatus est; pro nobis cruci affixus est, et in cruce emisit spiritum; pro nobis resurrexit, in caelos ascendit, et de caelis misit Spiritum sanctum, per quem charitas Dei diffusa est in cordibus nostris.

Uno verbo, Christus se totum dedit, vovit, immolavit, pro nostra salute; et sic vere nobis factus est Iesus, id est salvator, nos transferendo de tenebris ad lucem, de morte ad vitam.

Porro sacerdos Christi est alter Christus. Locum Christi inter homines tenet, et vice illius gerit. „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.“ Sacerdos a Christo eligitur et mittitur ad continuandum et perficiendum opus Christi, quod est salus animarum.

Sacerdos igitur debet, sicut Christus ipse, se totum et sua omnia salutem animarum vovere, consecrare, immolare. Ad hunc finem orationes, studia, labores, facultates mentis, et corporis vires referre tenetur, paratus etiam ad persecutiones, ad effusionem sanguinis, ad sacrificium vitae, iuxta exemplar boni pastoris, qui vitam suam posuit pro ovibus suis; ut veraciter dicere possit cum Paulo: „Omnia sustineo propter electos; libentissimum impendam et superimpendam ipse pro animabus vestris.“

Porro ut sacerdos gaudere possit illo zelo vere sacerdotali, quum in amantissimo corde Christi haurire debet, necesse est ut propriae salutem prius incumbat, et tunc salutem fratrum efficacius attendat.

Zelus enim sacerdotalis procedit de amore Dei, et extenditur ad amorem proximi. Quemodo vero proximi dilectionem habebit sacerdos peccator, cum nec Deum diligat, nec se ipsum vere amare sciat? „Qui enim diligit iniquitatem, odit animam suam.“

Et quidem in sacerdote sancto zelus erit plane supernaturalis, et in se, et in suis motivis, et in suo fine. Nam omnia quae tractamus, tanquam legati Christi, omnia quae gerimus pertinent ad supernaturalem ordinem, et tendunt ad illam beatitudinem quae omnem ordinem naturalem transcendit.

Si vero zelus sit supernaturalis, erit purus et liber, non solum ab omni inordinata affectione, sed etiam ab omni humana consideratione. In omnibus hominibus, qualicumque sit diversitas gentium, vel originis, vel coloris aut conditionis, nihil aliud videt, nisi animas pretio sanguinis Christi redemptas, et ad vitam aeternam perducendas.

Sacerdos illo zelo accensus non curat de vana opinione hominum. Omnibus omnia fieri conatur, ut omnes lucrifaciat, sed in multis meminit verbi apostoli: „Si hominibus placere, servus Dei non essem.“ Verus zelus non movetur desiderio mundanae famae et inanis gloriae, non cupiditate divitiarum, voluptatum, vel dignitatum, etiam ecclesiasticarum; qui enim talibus motivis aguntur „quaerunt quae sua sunt, non quae Iesu Christi.“

Zelus ille prudens erit et secundum scientiam, non ductus ad impetu caeco mentis vel indolis, non procedens ab alacritate naturali ingenii vel imaginationis, sed sciens quando et quomodo loqui vel agere debeat.

Scientia vero, quae in prudenti zelo requiritur, non est tantum scientia per humana media comparata, [† et] quae quidem in suis variis partibus tam multiplex et immensa est; sed est etiam scientia illa supernaturalis, quae in oratione et meditatione acquiritur.

Zelus ille fortiter et suaviter agat, ad exemplar divinae sapientiae, quae „attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter“.

Denique zelus ille patiens erit et perseverans, etiam inter difficultates, contradictiones, oppositiones, persecutiones. Non desistat propter inutilitatem conatum vel propter ingratitude hominum; sciens quod Deus laborem, non successum, requirat.

Talis esse debet zelus sacerdotalis, et talis erit in illis qui non quaerunt semetipsum, nec sua commoda, sed gloriam Dei et salutem animarum.

Accendamur igitur illo zelo supernaturali, et dotibus illis supra memoratis praedito, ut digni flamus instrumenta misericordiae Dei inter homines, et salutem omnium, quantum in nobis est, procurare satagemus.

Et si fideliter in hoc divino opere usque ad finem perseveraverimus, „cum apparuerit princeps pastorum, percipiemus immarcescibilem gloriae coronam,“ et ex ore amantissimo dulcissimi Iesu haec audiemus suavissima verba: „Seres bone et fideles, quia super paucos fuisti fidelis, super multos te constituam, intra illud gaudium Domini tui.“ Amen!

IV. Litterae patrum concilii

ad summum pontificem Pium papam IX.

Serius omnino, beatissime pater, quam nostrum omnium vota flagitabant, aliquando tamen, quam primum nobis id per tempora licuit, in concilium plenarium convocati sumus. Quo enim tempore illud ex proposito et instituto cogendum erat, ea

dam rerum publicarum converſio facta fuerat, ut a nobis oves nostras relinquere, et in unum locum omnes ad deliberandum nos conferre, nullo modo liceret. Vix autem e mediis procellis disidiisque civilis belli luctuosis emergeramus, cum in hac veteri atque catholica urbe convenimus, ut disciplinae, si forte opus esset, reſarciendae operam daremus; atque ut caritatem, amorem, necessitudinem, sacrorum denique communionem, quam neque studia civium divisa, neque diſtursi belli calamitates tollere aut minuire potuerant, iterum inter nos, reſtatuta societate atque animorum conjunctione foreveremus ac tueremur.

Cum vero nobis, beatissime pater, in concilio congregatis de Romana sede, catholicae veritatis magistra, custode ac vindice, saepius loquendum fuerit, nihil antiquius habuimus, quam ut te, tua iura ac dignitatem, tuamque beati Petri sedem proſtiteretur et praedicaremur ipsi, ac clero nostro vehementer praedicandam commendarem. Et re quidem vera, cum rerum perturbationes inspicimus, quibus humana societas ubique fere vexatur; cum saevissimas mente cogitamus tempestates, quibus ecclesia Christi bonae omnes per univertum orbem iactantur; plane exhorrescimus, animoque prorsus ac spe caderemus, nisi ad sedem ac cathedram tuam oculos atque animos converteremus. Hoc est enim, inter fluxa et caduca caetera, immobile quiddam, stabile, ac perpetuum. Est siquidem angularis illa petra; supra quam Christus ecclesiam suam extruxit; quamque certissima et inviolabili promissione munivit, fore nunquam ut eam vincant superbae inferorum portae. Dum caetera mutantur in dies, imobilis et inconcussa haec petra firmitatem, quam a suo mutuata est fundatore, retinet, ac divina soliditate consistit. Per octodecim quidem saecula, ex quo Christus, sapiens architectus, coelestem suam in terris domum super hac petra constituit, frustra toties vi immanium procellarum ac tumescentibus irati maris fluctibus impetita est: frustra „descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat supra petram“¹.

Ubinam iam, beatissime pater, sunt atrocissimi illi tyranni, qui Telephoros, Fabianos, Cornelios, Xystos, alioque saepios decessores tuos trucidarunt, totque martyrum cruorem veluti aquam effuderunt? Ubinam viri illi famosi, saeculi sui gigantes, reges atque imperatores, nomine tenus catholici, sed oceros et hostes sacri principatus infensissimi, qui sive astutia et artibus politicis, sive aperta vi id efficere studuerunt, ut Petri cathedra aut in foedissimam servitutum redigretur, aut omnino interiret? Ubinam, demum, coelesti illi homines, philosophorum falso nomine gloriantes, qui vel patrum memoria, non solum mendacissimis scriptis, sed etiam bello et armis Petri sedem evertendam aggressi sunt, quorumque impia illa et insolens vox aliquando audita est, effociae iam se, ut pontificis imperio summa dies advenisset? „Perit memoria eorum cum sonitu; et nomen impiorum patrescit“: desiderium quoque peccatorum perit.² Quare ergo incensae adhuc fremere pergunt gentes, „ut populi meditantur inania, adversus Dominum et adversus Christum eius? Qui habitat in caelis iridebit eos, et Dominus subvertet eos.“³

Neque profecto nulla fuit causa, beatissime pater, cur illud divini scriptores commemoratum reliquerint, Petrum aliquando super aquis obviam Iesu ambulanti, cum timore correptos fluctibus

mergi cepisset, fuisse ab ipso porrecta manu apprehensum, salvumque et incolumem in naviculam reductum⁴; atque alio iterum loco, Christum dominum, postquam turbas e Petri navicula, quasi e suggesta, decucisset, suborta deinde magna tempestate, adeo ut navicula mox frangenda undaeque haurienda videretur, e somno excitatum et a discipulis exortum, imperasse ventis ac mari, coelique et seris serenitatem et tranquillitatem confusio sua voce revocasse⁵.

Tu quidem, beatissime pater, es beati Petri haeres in terris; tu illam ipsam Petri navigulam, in qua Christus etiamnum hominum turbas docet, regendam ac moderandam suscepisti. Te quoque, quemadmodum olim Petrum, in omni casu ac discrimine Christus protexit protegetque. Qua tu spe ac confidentia animatus, in dubiis rebus atque perturbatissimis nunquam dubius haesisti.

Quidimo, dum navicula Petri, cuius tenens gubernacula, saevissimis iactaretur procellis, iamque aquarum gurgite absorbenda crederetur, tu Christo, servatori dicto, audiens tranquillam in fide et patientia animam tuam possedisti. Roma tua depulsa et Caietae exulans, eadem prorsus, qua antea fueras, mente constanti, serena fronte, apostolica maiestate eminebas. In te quippe exauditam et impletam agnosceimus illam Christi, tum erantia tum vaticinantis, pro Petro effusam precem: neque enim unquam defecit fides tua, qua divinitus roboratus fratres tuos vicissim roborare et confirmare deberes. Romam deinde auspicio redux, immemor periculorum quae tibi adhuc plurima imminebant, immemor hostium infensissimorum hominumque perduellium, qui tibi insidias ac perniciem moliebantur, immemor quodammodo tui ipsius, illud unum mente ac memoria tenebas, dieque ac nocte animoolvebas, qua potissimum ratione, quibus consiliis, industriis, adiumentis, rei catholicae ecclesiaeque omnibus, quarum sollicitudine urgebaris, esset consulendum.

Ante omnia illud propositum tibi erat, ea servare praecepta, quae Petro eiusque haeredibus Christus dederat: „Confirma fratres tuos; pasci oves meas, pasci agnos meas.“ Itaque protinus ex Romana beati Petri cathedra, tanquam ex summa terrarum aere et specula, totum orbem oculis perlustrasti, et ubique quid laudandum, quid corrigendum, quid cavendum esset, acri ac diligenti iudicio perspexisti. Atque optimo sanctoque consilio opus tuum ab alma virgine, Christi matre ac nostra, quae sola cunctas interemit haeresees, auspiciandum ratus, populo christiano cum ecclesiae primaribus laetitia gestiente atque universo orbe plaudente, ipsam nova coronide, immaculatae scilicet titulo, decorasti. Deinde coelestis huius virginis auspiciis atque auxilio, errores omnes contra fidem hodiernae, haereseoque quaquaversus grassantes, in unum quasi fasciculum congregatos, syllabo tuae, velut apostolici gladii mucrone, iugulasti. Tu subdolorum hominum, fectis et simulatis verbis sedis apostolice turibus insidias molientium, dolos et ambages et ipse perspexisti, et larva detracta, in haec atque omnium oculis collocasti. Contempisti inimicorum querendam blanditiam; coeterorum minas vimque intantum haud pertimescisti. Hostibus coelestis, sive blandientibus sive saevientibus, apostolorum exemplo atque ipsa voce respondes: „Non peccamus;“ „Oportet obedire Deo magis quam hominibus.“⁶

¹ Matth. VII, 28.

² VPa. IX, 7; Prov. X, 7.

³ Pa. CXL, 10.

⁴ Pa. II, 1, 4.

⁵ Matth. XIV, 29.

⁶ R. VIII, 29.

⁷ Act. V, 29.

Apostolica hinc septentia, quasi validissimis duobus telis, hostium audaciam retastisti, et nefarias eorum in te ac beati Petri sedem machinationes et impetus profligasti.

Quid plura? Fratres tui, beatissime pater, quos confirmasti, te venerabundi suspiciunt, maximoque, ut par est, honore et amore prosequuntur. Tecum in rebus tuis prosperis laetantur, in adversis condoleant. Te duce, libenti atque alicri animo ea omnia aggredientur, quae tu ad augendam Dei gloriam, salutemque animarum procurandam magis idonea iudicaveris. Nos quoque, in extremis fere terrarum orbis finibus collocati, et longinquis a te regionibus divisi, patrem ac doctorem nostrum te libentissime agnoscimus ac profitemur; sibi que coniunctissimis adeo cordibus adhaerescimus, ut, dum de Romana tua sede ac beati Petri cathedra cogitamus, vastissimi interiorum marium terrarumque tractus mente ac memoria quasi excidant, videamurque tecum, velut in domo patris, ac dilectissimo animarum nostrarum tabernaculo ac sede, paulisper commorari.

Atque ex nationibus diversis ac disitis oriundi, omnes et singuli uno corde, uno ore te allequimur, verbis quibus olim Hieronymus Damasum: „Ego nullum primum quam Christum sequens, beatitudini tuae, id est, Petri cathedrae, communionem consocior: supra illam petram aedificatam ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in Noe arca non fuerit, peribit regnante diluvio.“

Ex disiunctissimis regionis huius immensae plagis in concilio hoc plenario, te volente atque hortante, congregati, omnes te uno corde, animo atque ore veneramur, omnes eadem dilectione ac pietate prosequimur, omnes eadem tibi fausta ac felicia precamur. Neque tibi, beatissime pater, tot aerumnarum ac dolorum mole ac multitudinis fere obruto, ingratum erit a nobis accipere, sanam nostram religionem in his regionibus magna et mira in dies capere incrementa. Granum quippe sinapis, infido tenue atque humillimum, coelesti rore irrigatum, in procerissimam crevit arborem, cuius iam rami terram ornant obumbrantque fere universam. Septuaginta et quinque ante annis unus tantum erat apud nostros episcopos, sacerdotes numero paucissimi; nunc vero per septem ecclesiasticas provincias diffusi, cum duobus millibus quingentis circiter sacerdotibus stipati, episcopi quadraginta et septem numerantur. Ubique locorum extracta sunt templa; ubique collegia, orphanotrophis, pie refugii domus, scholae pro pueris puellisque educandis constitutae. Omnes apud nos christifideles te unum patrem ac magistrum venerantur ac diligunt: pro te quotidie preces amanter effundunt, ut Deus te servet incolumem, suisque donis cumulatissime ornet augeatque.

Ex concilio hoc plenario domum discessuri, omnia eiusdem acta ac decreta ad beatitudinem tuam recognoscenda atque emendanda mittimus, tuam tanquam loquentis Petri vocem excepturi.

Demum, ad pedes sanctitatis tuae devote atque humillime provoluti, benedictionem apostolicam pro nobis gregibusque nostris efflagitamus.

Datum ex concilio plenario, Baltimore, die 21 octobris, in quam apud nos incidit festum maternitatis beatissimae et immaculatae virginis Mariae, anno reparatae salutis 1866.

Martinus Ioannes Spalding, archiepiscopus Baltimorensis, ac sedis apostolicae delegatus.

Franciscus Norbertus Blanchet, archiepiscopus Oregonensis.

Petrus Richardus Kenrick, archiepiscopus Sancti-Ludovici.

Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis.

Joseph Sadoq Alemany, archiepiscopus Sancti-Francisci.

Ioannes Maria Odia, archiepiscopus Neo-Aurilianensis.

Ioannes McCloskey, archiepiscopus Neo-Eboracensis; suo suffraganeorumque nomine.

III. Acta post concilium.

I. LITTERAE

summi pontificis Pii pape IX ad patres concilii.

Venerabilibus fratribus: Martino, archiepiscopo Baltimorensi; Francisco, archiepiscopo Oregonensi; Petro, archiepiscopo Sancti-Ludovici; Ioanni Baptistae, archiepiscopo Cincinnatiensi; Josepho, archiepiscopo Sancti-Francisci; Ioanni Mariae, archiepiscopo Neo-Aurilianensi; Ioanni, archiepiscopo Neo-Eboracensi, et episcopis eorum suffraganeis,

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Verbis exprimere vix possumus, venerabiles fratres, summam consolationem, qua, inter maximas nostras molestias et acerbitates, affecti fuimus vestris gratissimis sane litteris, die 21 mensis octobris superiore anno datis, dum, Deo adiuvante, in plenario Baltimorensi concilio concolebrando congregati eratis. In eiusdem enim litteris, undique mirifice elucet eximia vestra religio, pietas ac pastoralis sollicitudo. Etenim, venerabiles fratres, C viridum e mediis procellis, ac luctuosissimi civilis belli fluctibus emersi, nihil antiquius habuistis, quam in Baltimorensis civitatem convenire, ut mutuum inter vos caritatem magis in dies foventes, collatis consiliis et concordissimis animis, ea statueretis, quae ad Dei gloriam in vestris potissimum diocesisibus quotidie magis amplificandam, ad augustam nostram religionem promovendam, clerique disciplinam tuendam, et ad sempiternam hominum salutem procurandam, atque ad tot nefarias inimicorum hominum insidias detegendas, pestiferosque errores profligandos, asperissimis hinc potissimum christianae civilisque reipublicae temporibus, possint conducere.

Atque in eodem habendo concilio, nihil vobis potius fuit, quam luculentissimis verbis declarare et profiteri singularem vestram pietatem, amorem et observantiam erga nos et hanc Romanam beatissimi Petri apostolorum principis cathedram, catholicae veritatis et unitatis centrum, omnique ecclesiarum matrem et magistrum, in qua Christus dominus inexpugnabile ecclesiae suae fundamentum posuit, et adversus quam inferi portae praevallere nunquam poterunt. Eiusdem autem litteris, venerabiles fratres, dum deploratis horribilem sane tempestatem, qua nunc ubique iactatur ecclesiae, nobis etiam atque etiam vehementer gratulamini de his omnibus, quae ad eiusdem ecclesiae causam, eiusque doctrinam, libertatem ac iura propugnanda, ad omnium fidelium salutem curandam, atque ad tot perniciosissimos huius praesertim infelicitissimae nostrae aetatis errores eliminandos, Deo adiuvante, studiosissime peragere nunquam intermisimus, veluti gravissimum supremi nostri apostolici ministerii officium omnino postulabat. Non nobis, venerabiles fratres, non nobis, sed soli Deo omnem laudem date, qui infirmitatem nostram omnipotenti sua virtute, ac divina sua gratia adinvare dignatur; et

eo auxiliante, nunquam tacebimus propter Sion, et nunquam desistemus sanare contritiones Israel, parati asperissima quaeque perpeti, et animam ipsam penere pro Deo, eiusque sanctorum ecclesiarum, nobis ab ipso Christo domino divinitus commissam.

Iam vero per vos ipsi vel facile intelligere potestis, quanto gaudio cumulati sumus, noscentes istarum regionum fideles summa nos et hanc sanctorum sedem devotionis prosequi, et in ecclesiastica istis septem provinciis episcopales sedes auctas facere, sacerdotum numerum mire amplificatum, et ubique locorum sacra templa aedificata, collegia, orphanotrophia, pida, refugii domos, scholasque pueri populique in sanctissima nostra religione educandis instituta. Quae omnia hinc inde ostendunt, quo episcopali zelo animati estis, venerabiles fratres, ad Dei cultum et honorem promovendam, et ad animarum salutem quotidie magis curandam. Quam obrem certi sumus, vos caelesti auxilio fretos nihil unquam intentatum esse perituros, ut in istis regionibus divina nostra religio maiora semper incrementa suscipiat, ut ecclesiastici vestri viri virtutum omnium exempla christiano populo praebeant, ac proprii ministerii munia sancto, scienter ac diligenter obeant, ut fideles vobis commisi magis in dies nutriti verbis fidei, et per gratiarum charismata confirmati, crescant in scientia Dei et cognitione domini nostri Iesu Christi, et instant viam quae ducit ad vitam; ut miseri errantes, depulsi errorum tenebris, catholicae veritatis lucem aspiciant, agnoscant, amplectantur, et ad unicum Christi ovile confugiant. Atque inter angustias et difficultates, quae hisce praecipue temporibus ab episcopali ministerio abesse non possunt, nolite unquam animum despondere, sed confortati in Domino et in potentia virtutis eius, viriliter agite, memoria repetentes, quod qui ad iustitiam erudunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates.

Quod autem attinet ad acta memorati concilii a vobis concelebrati, quae, ex more maiorum, supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio, pro eximia vestra erga nos et eandem sedem observantia summis laudibus digna, sublimiter gloriantur, congruum de eisdem actis a nostra congregatione fidei Propagandae praeposita accipietis responsum. Vobis autem persuasissimum sit, nos libenter praestituros quicquid ad maiorem vestram et istarum dioecesium utilitatem pertinere posse noverimus. Nunc vero debitas vobis et istis fidelibus curae vestrae traditis agimus et habemus gratias, pro pecuniis summis, quae a vobis et ab eisdem fidelibus mittuntur ad gravissimas nostras et huius sanctae sedis sublevandas angustias. Denique nihil nobis gratius, quam ut haec etiam occasione utamur, quo iterum testemur et confirmemus potissimum, quae vos in Domino complectimur, benevolentiam.

Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde profectam, et cum omni verae felicitatis voto coniunctam, vobis ipsa, venerabiles fratres, cunctisque clericis, laicisque fidelibus cunctisque vestrum vigilantiae concorditer, peramanter impartimus.

Datum Romae, apud Sanctam Petram, die 2 septembris anno 1867, pontificatus nostri anno XXII.
Pius papa IX.

II. DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide,
pro recognitione concilii.

In concilio plenario Statuum Foederatorum Americae septentrionalis anno 1866 celebrato,

optima providentique praescriptione constitutum fuerat, ut, siापae decem annorum spatio, iterum generalis conventus episcoporum egeretur, quo fidelius unitati, concordiaeque servandae, confirmandae disciplinae uniformitati, rei denique catholicae provahendae, omnes haecorum antistites illorum statum in uno spiritu congregati adlaborarent. Porro concilium huiusmodi praefinito tempore ad executionem mandari minime potuit, quod fatis republicae vinculis Foederatorum Statuum populi luctuosissimum bellum inter se gereret. Verum ea civilis exitii tempestate sedata, nihil memoratarum regionum praesulibus potius fuit, quam ut definitas apostolice sedi preces admoverent, quo sibi fieret in plenarium concilium conveniendi potestas.

Cum itaque anni solis nostri Pii divina providentia papa IX consensione obtenta, mense octobris anni 1866 dicta synodus, praeside reverendo patre domino Martino Ioanne Spalding, Baltimorensi archiepiscopo ac apostolicae sedis delegato, ab omnibus archiepiscopis, episcopis et vicariis apostolicis Foederatorum Statuum solemniter celebrata fuerit, multaque ad disciplinam, dioecesium statum, fidei denique incrementum plane utilis, in eo conventu determinata sint, eaque omnia, ut examini subicerentur, ad sacram congregationem de Propaganda fide transmissa; eadem sacra congregatio, in generalibus comitiis habitis diebus 16, 23, 27 septembris anni 1867, eiusdem concilii acta et decreta diligenti inquisitione adhibita expendit, paucisque exceptis correctionibus et animadversionibus, quae in adiecta epistola memorato delegato apostolice significari iussit, eadem ut ab omnibus ad quos spectat inviolabiliter observentur, libentissime recognovit.

Quam sacrae congregationis sententiam cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius, sanctissimo domino nostro, in audientia habita die 6 octobris anni praedicti, retulisset, sanctitas eius in omnibus probavit, eaque super re decretum hoc expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

III. INSTRUCTIONES SACRAE CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE.

I. Instructio sacrae congregationis de Propaganda fide generalis, de decretis concilii corrigendis.

In nomine domini.

In generalibus comitiis, habitis diebus 16, 23, 27 septembris anni elapsi, sacra congregatio christiano nomini propagando acta et decreta concilii plenarii Baltimorensis II, mense octobri 1866 celebrati, accuratissime ad examen revocavit; et quibusdam exceptis, quae hac epistola continentur, integrum concilii textum, prout a patribus emendatum et propositum est, accedente sanctissimi domini nostri sententia, plane recognovit, uti ex alligato decreto amplitudo tua intelliget. Quae vero in eodem textu vel immutanda, vel delenda, vel addenda sunt, sequentibus sententur:

1. Tit. I, cap. 1, num. 5, lit. 5, post verba „salvi fieri“ usque ad num. 6, omnia corrigantur hoc modo: „Non modo nunquam extra ecclesiam degentibus salutem promittit, verum etiam aeternam damnationem comminatus est illi, qui propria culpa extra ecclesiam decedunt ex hac vita. Quod si invincibiliter errant, nec per ipsos steterit quominus ad veram ecclesiam agnitionem veniant, praefecto Deo, qui hominem absque propria culpa punit non damnat, quamvis ipse haec inculpabili ignorantia

detenti extra ecclesiae corpus maneat, tamen si gratia divina epulante, obsecuti fuerint divini mandatis, atque illis christiane fidei veritatibus quae agnoscunt, eorum miseretur, ne in aeternum pereant.

2. Eodem tit. I, cap. 3 [de] scriptura sacra, num. 15, verba decreti Tridentini eo loco citati: „Qui contravererint, per ordinaria declarantur, et poenis a iure statutis coercantur.“ integra in praefato numero placuit referri debere.

3. Relate ad num. 17 eiusdem cap. 3, quem concilii patres suppresserunt, sacra congregatio voluit ut, firma eiusmodi suppressione, per hanc epistolam amplitudini tuae significaretur, attento gravi catholico periculo in Statibus Foederatis biblia ab haereticis corrupta prae manibus habendi, recognitionem versionis anglicae Duacensis opportunitatem videri; et licet sancta sedes ab huiusmodi versionibus sua approbatione firmandis aliena sit, tamen rem utilem atque etiam concilii Baltimorensis anni 1858 votis consonam facturam, si adscitis viris theologicis, rerum biblicarum peritis, comparatis inter se nedum variis editionibus versionis Duacensis, sed etiam aliis versionibus Anglicis, si quae exstant praeter Duacensem, catholico spiritu elaboratis, reliquisque diligentibus adhibitis in suppresso num. 17 propositis, praedictae versionis Duacensis emendationem aggresseris. Si enim nova haec editio nil desiderandum relinqueret, sperare licet aliarum dioecesium episcopos illi esse paulatim suffragaturos, atque ita futurum ut, re proposita in alio plenaria concilio, pro communi fidelium usu, ad exclusionem caeterarum versionum, approbati mereretur.

4. Cap. 4, tit. I, num. 19. *De summa Trinitate*, verbis patrum: „Et quamvis unica sit in Trinitate voluntas et operatio in omnibus ad extra, attamen speciales effectus unicuique personae tribuuntur nuncupative.“ placuit esse addendum, „per appropriationem.“

5. Eod. cap., num. 21, ubi legebatur, „totumque ruere religionis christianae systema.“ legendum: „Universa penitus destrueretur christiana religio.“

6. Locus sancti Augustini allegatus cap. 6, De pia veneratione sanctorum, initio num. 24, accuratius referatur, iuxta genuinam lectionem, hoc modo: „quorumque cum Deus coronat merita, nihil aliud coronat quam munera sua.“

7. Tit. III, cap. 1, *De metropolitibus*, num. 86, placuit duo metropolitatum iura, a synodi patribus suppressa, ita generatim enumerari debere: „III. Negligentiam suffraganeorum in casibus a iure statutis supplet. IV. Appellationes a sententiis suffraganeorum iuxta regulas a sacris canonibus definitas recipit.“

8. Tit. eod., cap. 3, *De episcoporum electione*, D sequentes correctiones fiant: 1. In art. 103, quae leguntur inter primum et ultimum comma, a voce „antiquitas“ usque ad voces „praebuerit ordinando“, omnino supprimantur; 2. Initium art. 106 ita emendetur: „Ista methodus tamen, cum adhuc in melius mutari se ulterius perfici posse videretur,“ omnia praefatus dictae sacrae congregationis etc.; 3. Art. 109 omnino supprimatur.

9. Tit. eod., cap. VI, *De vita et honestate clericorum*, num. 163, initio post verbum „choreis“ supprimantur verba „privatis vel publicis“.

10. Tit. V, cap. II, *De Baptismo*, num. 348, ita ponendum est, „ad salutem vel in re vel in voto necessarius est.“ Ibidem, num. 350, subrogentur quae de amentibus et furiosis deest rituale Romanum, sub tit. *de Baptismo adultorum*, ibi, „amentes et furiosi non baptizantur,“ etc., usque ad verba „sacerdos diligenter“, etc.

CONCILIUM ORDINARIUM, TOMUS XLVIII.

11. Tit. eodem, cap. 3, *De confirmatione*, suppressus art. 374 retinendus erit, sed sub breviori verborum formula, et adhibitis vocibus hortationis loco praeciptivarum, hoc modo: „Quamquam de abscissione huius sacramenti non sit, ut in eo recipiende patris vel matris adhibeatur, cum tamen id laudabilis ecclesiae consuetudo suadeat, sacrique canones praescribant, episcopi nullum non movebunt lapidem, ut disciplina huiusmodi, iam in nonnullis harum provinciarum dioecesium invecta, ubique introducat. Confirmati vero habebunt patris singulos, nec tamen feminis maribus, nec maribus feminae patris officium praestabunt. Quod si hoc fieri omnino nequeat, saltem duo pro pueris patris, et duo pro puellis matris adhibeantur.“

12. Tit. eod., cap. 5, *De poenitentia*, art. 297, comma illud: „Quam secretae confessionis consuetudinem,“ etc., ita reformetur: „Cum autem Innocentius III, in magno concilio Lateranensi, suprema auctoritate sanciverit, a quibus et quo potissimum tempore peccatorum confessio faciendae sit, monendi erunt fideles, quotquot, etc. Insuper, in art. 299 supprimantur duo postrema comma, a voce „omittimus“ usque ad finem eiusdem articuli.

13. Tit. eodem, cap. 8, *De ordine*, postrema verba art. 337, „Quod idem“, etc., ita reformantur: „Idem quoad scientiae periculum cum regularibus qui ordinandi assistunt, servandum decernimus.“ Insuper supprimatur ultimum comma art. 340, „Quae tamen facultas“, etc.; atque in art. 355, verbis „Apud nos haberi voluerunt“, haec alia subrogentur: „Apud nos haberi curaverunt.“

14. Eodem cap. 8, num. 344, ubi sermo est de facultate ordinandi ad titulum missionis, voluerunt omni patres, ut supprimantur postrema verba, „ad viginti annos, vel in perpetuum“, etc., necnon tres insequentes articuli 345, 346, 357; ac de his omnibus ratio habebitur in instructione super ordinationibus ad titulum missionis, quam, ubi in promptu fuerit, ad te mittere curabit.

15. Cum vero omni patres diligenter expendissent additionem, quam episcopus Wayne-Castrensis textui num. 347 inserendam proposuit, circa iura missionariorum ex titulo ordinationis acquisita, nec non circa modum eis satisfaciendi, illius quidem sententiam admittere voluerunt; placuit tamen ipsis ut per hanc epistolam institutio pro sacerdotibus pauperibus sustentandis, a Wayne-Castrensi praesule insinuata, amplitudini tuae caeterisque episcopis commendaretur.

16. Circa art. 397, tit. VI, cap. 11, *De sacrosancto missae sacrificio*, mandarunt omni patres, ut ibidem

Propositio seu institutio Wayne-Castrensis, pro sustentandis pauperibus sacerdotibus infirmis, titulo missionis ordinata, de qua est hic sermo, huiusmodi fere erat tenoris:

Ordinari locorum, in quibus eiusmodi venarum sacerdotum, annuale quoddam stipendium ad eorum decorem sustentationem sufficiens ab illis congregationibus seu districtibus missionariis, in quibus prius operam impenderant, exigant, illis quoque sacerdotibus eatis temporibus distribuant. Sed cum haec raro sit pertimescendum, ne haec provisio vel sit insufficientis, vel haec facile executioni dari possit, ideo decernimus in super, ut per ordinarios fundus quidam specialis ex taxa singulis vicariis quoque dioeceseos congregationibus pro rata et aequo impendendis constituantur, unde sacerdotibus, de quibus est sermo, victum competentem habere possint. Modus autem fundum huiusmodi colligendi et administrandi a respectivis dioeceseos synodis ordinatur. Praedicti vero sacerdotibus plena gaudeant libertate utendi pecunia modo hic exposito recepta, ubi quoque illis magis commoveri placeat, modo in omnibus, uti sacerdotibus decet dignitatem, esse gerant. Quatinus ex eodem fundo, ordinarii iudicis, poterunt saltem aliquatenus sustentari illi etiam sacerdotibus, qui quidem sunt vel recentur fuerunt indigni, sed de quibus spes effulget illis ad meliorem frugem esse redeundam.

addantur pauca ad insinuandam observantiam constitutionis Innocentii XII, *Nuper a congregatione*, citata a Benedicto XIV¹, hac ratione:

Quo vero magis distincta ratio habeatur de obligatione onera missarum, cum manualium, tum ad indefinitum tempus, accurate adimplendi, sancimus ut in singulis ecclesiis, saecularibus ac regularibus, adsit catalogus, sive tabella onerum, quae ad perpetuum vel ad certum praefixitumque tempus imposita ipsis ac respective acceptata fuerint; utque ibidem in sacario asserventur libri, in quorum altero perpetua huiusmodi sive temporaria onera, in altero vero missae manuales et adventitiae inscribantur, una cum fidei ac distincta adnotatione subsecuti utrorumque implementi.²

17. Mandavit praeterea sacra congregatio ut ad calceum num. 421, in quo de sepultura catholicorum in coemeterio profano fit sermo, addatur eomma quod sequitur, ad tramitem illorum quae pluries a Romanis congregationibus circa huiusmodi casum constituta sunt, nimirum: „Praeterea, si in coemeterio profano separata terrae pars obtineri nequeat, in qua corpora catholicorum exclusive inhumentur, saltem locus ubi cadaver deponitur benedicatur, ea oratione adhibita quae in Romano rituali expressae praescribitur, tit. de exequiis: *Deus cuius miseratione animae*“, etc.

18. Ea quoque ad examen revocarunt omni patres quae tit. VII, cap. 2, *De uniformitate in aliis promovenda*, num. 426, a synodo disputata sunt et constituta, mentisque inhaerentes a summo pontifice alias pensae, dum declaravit praxim exigendi pecuniam ad fores ecclesiarum ut fideles ingredi possint, minime sibi placere, mandarunt, ut morem huiusmodi universim abolere episcopi satagant, ac proinde priorem partem numeri citati ita emendari voluerunt: „Praxim pecuniam exigendi ad fores ecclesiarum, ut fideles ingredi possint et divinis mysteriis adesse, declaravit summus pontifex“, etc.

19. Articulum 461 synodi, ubi supponitur per epistolam huius sacrae congregationis sub die 26 aprilis 1866, agnitam fuisse in episcopis facultatem dispensandi vota simplicia monialium, omni patres pro nunc suppressi voluerunt, ut particulariter in alio generali conventu examinari queat.

20. Exponderunt quoque omni patres ea quae occasione num. 479, tit. IV, a concilii patribus circa collegium Americanum Foederatorum Statuum in alma urbe erectum; discussa et proposita sunt. Ac relate ad pensionem annuam scutatorum bis centum pro unoquoque alumno, quem episcopi ad collegium missuri sunt, designatam, iusserunt tibi esse significandum, eam sufficere minime pro regulari collegii ipsius administrationi, nisi episcopi de congrua dotatione in fundis fructiferis illi Romae constituenda solliciti praeterea sint; idque tanto magis urgere, quod collegium, tota iam pene consumpta pecuniae summa, quam in sacario sacrae congregationis depositam habebant, eo devenit, ut nisi caloriter eidem episcopi succurrant, brevi interitum sit. Quod vero spectat ecclesiasticam alumnorum educationem, internam collegii disciplinam, ac superiorum nominationem, sacram congregationem libentissime excepturam esse, si quid habeant episcopi quod in hac parte proponere arbitrentur; sibi tamen exclusive reservare regularem iuxta quae sit collegium moderandum deductionem, nec non ius eandem regularem observantiam invigilandi. Interim attendentes omni patres praedictum collegium nullo hucusque solemniter actu a sancta sede approbatum fuisse; quo id a seculo domino nostro obtinere ali-

quando possit, iusserunt, ut in alio sacrae congregationis conventu specialis positio exhibeatur de disciplinari eiusdem collegii regimine.

21. Cum vero sacra congregatio ad examen revocasset consilium synodi, admittendi videlicet, ut socios honorarios, in societatibus a sancto Vincentio a Paulo nuncupatis viros acatholicos, animadvertit nihil quidem obstaré, quominus etiam ab acatholicis spontaneae elemosynae a societate recipiantur, verum ut iidem in socios recenseantur, omnino non expedire. Quapropter art. 5, num. 511, tit. X, omnino supprimendus est.

22. Circa subscriptiones appositae decretis a patribus, mandavit sacra congregatio, ut in eisdem decretis edendis hoc ordine subscriptiones offerantur, ut nimirum post delegatum apostolicum qui concilio praefuit, primum omnes archiepiscopi iuxta prioritatem consecrationis, dein vero omnes episcopi, servata eadem prioritatis methodo, exhibeantur. Quod vero pertinet ad subscriptionem episcopi auxiliaris Cincinnatiensis, duxit sacrum consilium, illam hac ratione concipiendam esse: „Ego NN. episcopus, etc.; accepto per patres concilii voto decisivo, definiens subscripsi“.

Haec sunt, quae circa concilii textum animadvertendae erant; et precor Deum, ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus,

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

H. Capalti, secretarius.

Revmo patri domino Martino Iohanni Spalding, archiepiscopo Baltimorensi.

II. Instructio sacrae congregationis de Propaganda fide specialis, circa quaedam concilii decreta.

Illmoe et revmo domine.

Praeter ea quae omni patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generalibus comitiis dierum 16, 23, 27 septembris 1867, circa synodi plenariae secundae Baltimorensis, textum animadvertenda duxerunt, quaeque alia mea epistola complexus sum, nonnulla exstant, quae speciatim amplitudini tuae per epistolam significari iusserunt, ut ea omnibus coepiscopis tuis in ipsis Foederatis Statibus, sacrae ipsius congregationis nomine, manifestes.

1. Itaque ipse commonefieri volunt, sacram congregationem omnino decernere, ut omnimoda diligentia serventur literae circulares ab ipse editae die 21 ianuarii anni 1861, tum in caeteris earum partibus, tum etiam in ea praescriptione qua mandatur, omnes et singulos Foederatorum Statuum praesules tertio quoque anno, tum metropolitano provinciae suae, tum sacrae congregationis de Propaganda fide, nominatim sacerdotum quos dignos atque idoneos ad munus episcopale obeundum existimaverint, profundo mysterio servato, ostendere debere.

2. Ut in dubio de morte prioris confugis expendendo, episcopi melius adinvicem ac tutius procedere valeant, sacra congregatio censuit omnibus memoratorum Statuum praesulibus communicari debere integram instructionem supremae inquisitionis, latam sub Clemente X, tum resolutionem dubiorum super eadem re deinceps editam; demum et aliam eiusdem supremae inquisitionis instructionem, quae incipit *Inquies bellorum clades*, eaque ubi in prompta fuerint ad te mittere satagam.

¹ De synodo diocesana, lib. XIII, cap. 25, § 4.

² Instructio haec in appendice iam praestat.

3. Cum vero omni patres animadvertierint, non obstantibus expressis apostolicis sedis prohibitionibus in formulis facultatum contentis, disputatum fuisse inter concilii patres, an in concedendis dispensationibus matrimonialibus aliqua taxae exigi valeant, et praesertim cum putent eandem alicubi de facto exigi solere, mandarunt ut omnibus episcopis istarum regionum inculcetur memoratae praescriptionis observantia, qua pro dispensationibus ab impedimentis matrimonii pecuniam nullo omnino titulo accipiendam esse iubetur; iis tantum exceptis casibus, in quibus apostolica aedes eleemosynam oratoribus iniungendam monet, in pium aliquod opus impendendam.

4. Voluerunt quoque omni patres, ut amplitudini tuae significaretur, episcopos istarum regionum esse commoneos de observantia mandati a summo pontifice facti circa opietates secretas; quo nimirum cavetur, si in executione decreti sacrae congregationis, feria IV die 15 augusti 1846, circa praedictas societates, dubia exoriantur, expositis omnibus rerum adiunctis, esse ad sanctam sedem recurrendum.

Post haec precor Deum, ut amplitudinem tuam diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus,

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

H. Capalti, secretarius.

Revmo patri domino Martino Ioanni Spalding, archiepiscopo Baltimorensi,

III. Instructio sacrae congregationis de Propaganda fide, circa postulata a patribus concilii.

Illine et revme domine.

Cum sanctum concilium christiano nomini Propagando, in generalibus comitiis habitis diebus 16, 23, 27 septembris anni lapsi, ad examen revocasset acta et decreta plenarii Foederatorum Statuum concilii, anno 1866 Baltimorae celebrati, rationem de singulis patrum petitionibus habere non praetermisit; ac sacrae congregationis sententiae de hisdem latae sanctissimi domini nostri approbatio accessit, prout ex adiectis decretis nostri amplitudo tua perspiciet.

I. Occasione num. 298, tit. V, cap. 5, *De poenitentia*, ostenderunt patres in synodo congregati, uti ex actis videre est, se plane indigere facultate absolventi a casibus reservatis in constitutione Benedicti XIV *Sacramentum poenitentiae*. Itaque ad supplices preces sacrae congregationis, smus dominus noster eandem singulis episcopis pro quindecim casibus concedere dignatus est, uti ex adnexo decreto num. 1 intelliges.

II. Cum praeterea omni patres postulationem synodi num. 364 positam expendissent, circa indultum ordinandi sacerdotes ad titulum missionis, censuerunt smo supplicandum, ut illud singulis Foederatorum Statuum episcopis usque ad terminum uniusque eorum pro aliarum facultatum exercitio assignatum prorogaret; ac summus pontifex annuere dignatus est, uti alligatum decretum num. 2 docebit. Quapropter suppressa sunt in decretis postrema verba „ad viginti annos“, etc., uti in epistola correctionum textus concilii monui.

III. Postulatum quoque a synodo propositum, tit. VI, cap. I, num. 295, accurate expensum est, quo nimirum petebatur ut sacra congregatio aperte declararet, an missionarii Foederatorum Statuum ubi parociae canonice erectae nondum existunt, ad missam pro populo festis diebus applicandam teneantur. Itaque sacra congregatio respondit,

posita quod non existant parociae canonice erectae, provisum esse per decretum eiusdem sancti concilii 18 augusti 1866; quod his meis addo, num. 3.

IV. Supplicarunt concilii patres num. 263, tit. V, cap. 2, *De baptismo*, ut facultatem adhibendi in adultorum baptismo formulam brevioram pro parvulis constitutam, quae usque ad annum 1870 illis concessa est, summus pontifex usque ad decem vel viginti annos extendere dignaretur. Porro sacra congregatio censuit episcopos recurrere debere, expleto tempore postremae concessionis.

V. Supplicarunt, num. 264 eiusdem capitula, uti apud eos huiusmodi inducere liceat qui apud Anglos viget, baptizandi sub conditione privatim cum aqua tantum lustrali, et absque caeremoniis, adultos ab haeresi ad ecclesiam conversos, de quorum baptismo prudenter dubitatur. Quoad hoc postulatum, sacra congregatio censuit respondendum, pro nunc non expedire.

VI. Postulatum fuit praeterea, ut episcopis liceret communicare suis vicariis generalibus, aliisque sacerdotibus sibi benevisis, facultates in impedimentis matrimonialibus dispensandi. Itemque, ut eis liceret, missionariis commorantibus in partibus longinquis delegare facultates sanandi in radice, vel rehabilitandi matrimonii bona fide contracta, sed propter impedimentum disparitatis cultus invalida. Relate ad haec duo postulata, voluerunt omni patres standum omnino esse formulis facultatum, ubi determinantur personae quibus memoratae facultates communicari possunt.

VII. Cum vero synodales postulasset, tit. V, cap. 9, num. 367, ut in omnibus provinciis Foederatorum Statuum, excepta Neo-Aurelianensi, impedimentum clandestinitatis ablatum declararetur, smus pater postulationi huic minime censuit annuendum.

VIII. Supplicandum smo placuit, ut preces synodi admittere dignaretur, quibus petierunt ut solemnem ritum quadraginta horarum eadem forma peragendum, qua dioecesis Baltimorensis ex pontificia concessionem accipitur, reliqui omnes ordinarii in suas possint dioeceses introducere; ac smus dominus noster benigne adnuit, uti ex adnexo decreto, num. 4, manifestum erit.

IX. Iussit idem smus dominus noster, ut iuxta synodi petitionem, festum immaculae conceptionis pro omnibus indiscriminatim dioecesibus Foederatorum Statuum sit declarandum de praeepto; uti ex alligati decreti, num. 5, tenore perspicias.

X. Quod autem attinet ad postulatum patrum circa dispensationem ab abstinencia a carnibus in sabbatis; iussit sanctitas sua, episcopos qui eiusmodi indulto indigere se putant, expositis rationibus, in particulari recurrere debere.

XI. Placuit etiam omni patribus, ut circa uniformitatem in ieiuniis ac festis in provinciis Sancti-Francisci et Oregonensi necnon dioecesi Sanctae-Fidei cum Baltimorensi provincia inducendam, recurrant episcopi quorum interest, in particulari, expositis suae petitionis rationibus.

XII. Voluit quoque sacra congregatio, ut smo supplicaretur pro facultate a patribus petita, communicandi sacerdotibus licentiam benedicendi coemeteria et campanas; sanctitas vero sua benigne adnuit, novamque hanc facultatem singulis Foederatorum Statuum episcopis, usque ad terminum uniusque eorum pro aliarum facultatum exercitio assignatum, concessit; prout ex adiecto decreto, num. 6, liquet.

XIII. Ad examen quoque revocatum est postulatum synodi, quo petebatur ut decretum sacrae congregationis episcoporum et regularium, 3 septembris 1864, circa moniales quae vota sollemniter

nuncupant, ita reformetur, ut intervallum quinquaginta annorum inter emissionem veterum simplicium et solemnium ad decem annos protrahatur. Ac sanctitas sua ad proces sacrae congregationis annuendum censuit; uti annexum decretum, num. 7, docebit.

Haec quidem, circa postulata patrum plenarii concilii, amplitudini tuae significanda erant; Deumque precor, ut te diu sospitem atque incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 januarii 1868.

Ad officia paratissimus,

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

Reverendo domine Martino Ioanni Spalding,
archiepiscopo Baltimorensi, Baltimoram.

DECRETA SACRAE CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE.

I. DECRETUM

de censuris latis in constitutione circa sacramentum poenitentiae.

Cum in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide, habitis diebus 16, 23, 27 septembris 1867, relata fuissent quae ab episcopis Foederatorum Statuum Americae septentrionalis, in secundo Baltimorensi concilio plenario congregata, proposita erant, ut instruerentur de modo esse gerendi cum confessoribus misere prolapsis in casus reservatos a constitutione sanctae memoriae Benedicti XIV, quae incipit *Sacramentum poenitentiae*, nec absque evidenti periculo provocandi fidelium scandalum censuras in eadem constitutione latae observare valentibus, donec pro beneficio absolutionis ad sanctam sedem confugientes illud obtinere potuerint, eam patres, expositae difficultatis gravitate perpensa, sancto domino nostro Pio divina providentia papae IX supplicandum censuerunt, ut praedictorum antistitem angustia opportuno remedio succurrere dignaretur.

His itaque sacrae congregationis supplicibus precibus beatissimo patri per subscriptum secretarium relatis, in audientia habita die 6 octobris 1867, sanctitas sua singulis archiepiscopis, episcopis ac vicariis apostolicis Statuum memoratorum, facultatem benigne concessit, qua illorum quisque pro quindecim casibus in propria dioecesi vel vicariata uti possint, sive per se, sive per eum vicarium generalem, sive per idoneos confessorios, a se vel a diocesi vicario ad hoc specialiter, et cum expressa mentione apostolicae auctoritatis deputandos, absolvendi nimirum a censuris et poenis ecclesiasticis sacerdotas, qui personae complices in peccato turpi confessiones excipere, easque absolvere ausi fuerint, et cum eisdem super irregularitate a violatione dietarum censurarum quomodocumque contracta misericorditer dispensandi; sub ea tamen lege, ut sic absoluti et dispensati infra duos menses, vel aliud congruum tempus a dispensante decernendum, directe, vel per medium proprii confessorii, suppressis nominibus, ad sacrae congregationis de Propaganda fide recurrere, sique explicare, quot personas complices in re turpi, et quoties a peccato complicitatis absolventur, et mandatis eiusdem sacrae congregationis desuper ferendis obedire teneantur; sub reincoincidentia in eadem censuris et poenis, si contraveniant; iniuncta singulis pro modo culparum congrua poenitentia salutari, quodque ab audientia personae complices confessionibus omnino abstineant, aliisque iniunctis de iure iniungendis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 januarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

II. DECRETUM

de ordinatione titulo missionis.

Cum patres concilii plenarii secundi Foederatorum Statuum, Baltimorae anno 1866 habiti, eisque postulasset, ut omnibus earum provinciarum episcopis facultas ordinandi subditos suos ad titulum missionis confirmaretur, eam patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generalibus comitiis habitis diebus 16, 23, et 27 septembris 1867, remature perpensa, supplicandum sancto domino nostro Pio divina providentia papae IX censuerunt, ut singulis illorum Statuum praesulibus concedere dignaretur indultum promovendi clericos sibi subditos ad subdiaconatum aliosque maiores ordines usque ad presbyteratum inclusive, titulo missionis, praestito tamen ab iisdem clericis antequam subdiaconi ordinentur iuramento, quo, ad instar pontificiorum alumnorum, spondeant suae dioecesi vel missioni esse perpetuo inservituros; usque ad terminum unicuique eorum assignatum pro exercitio facultatum formulae I.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam, cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius sanctitati suae, in audientia habita die 6 octobris anni 1867, retulisset, summus pontifex omnino probavit, ac de re huiusmodi praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 januarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

III. DECRETUM

de missa pro populo.

Post datam a sancto domino nostro Pio divina providentia papae IX, die 3 maii anni 1858, epistolam encyclicam incipientem *Amantissimi redemptoris*, dubitari coepit an per ea, quae inibi habentur de obligatione parochorum aliorumque curam animarum actu gerentium celebrandi et applicandi missam pro populo omnibus dominicis festisque aliis diebus, haud exceptis iis, qui ex apostolicae sedis indulgentia et dierum de praeepto festorum numero sublatis vel translatis sunt, derogatum fuerit prioribus aliis laudatae sanctae sedis declarationibus, quibus nunciatum fuerat in missionum locis, ubi neque parochi neque parociae rite adhuc institutae inveniuntur, vicarios apostolicos et missionarios, licet animarum curam exercentes, supradictae obligationi implendae, tantummodo titulo caritatis, non vero ex iustitia obstringi. Porro quamvis, annuente sanctitati suae, sacra congregatio de Propaganda fide, die 5 augusti anni 1860, negativè responderit, nonnulli tamen vicarii et missionarii apostolici, rati non omnem prorsus ambigendi rationem hoc responso amotam fuisse, sequentes proposuerunt quaestiones:

1. An vicarii apostolici ac missionarii, qui quovis modo curam animarum in certo aliquo loco assument, omnes indistincte obligantur, ex iustitia ad applicandam missam pro populo in diebus festis.

2. An vero de illis, qui ex iustitia non obligantur, dici debeat, "decere" ex caritate, aut "tametsi" ex caritate, ad applicandam missam pro populo in diebus festis.

Iam vero cum de his quaestionibus actum fuerit in generalibus comitiis eiusdem sacrae congregationis habitis die 23 martii anni 1863, eam patres respondendum censuerunt:

„Ad 1. negative, dummodo non agitur de locis, A in quibus sedes episcopales ac parochiae canonice erectae iam sint, atque ad eas vicarii apostolici et missionarii missi sint ut legitimorum pastorum vices gerant.

„Ad 2. Vitandam esse locutionem „teneri ex caritate“, dicendum vero (fesse) decere ex caritate“, idque ita ut proprie dictae obligationis significatio appareat.“

Haec autem sacrae congregationis resolutiones eodem dominus noster Pius papa IX, referente in-
frascripto secretario, in audientia [habita] die 29 martii, benigne in omnibus approbavit.

Datum Romae, ex aedibus praefatae sacrae congregationis, die 18 augusti anni 1866.

Alexander cardinalis Barnabo, praefectus.
Hannibal Capalti, secretarius.

IV. DECRETUM

de expositione quadraginta horarum.

Cum patres concilii plenarii secundi Foederatorum Statuum Baltimore anno 1866 habiti, enixe postulassent, ut ad omnes dioeceses illarum provinciarum extenderetur privilegium utendi more dioecesi Baltimorensi concessa, in exponendo saepe sacramento, atque in devotione quadraginta horarum: quo scilicet, 1. expositio horis nocturnis non fit; 2. processio omittitur, prudenti pastoris iudicio; ac pariter petierint, ut fidelibus ecclesiam in qua saepe sacramentum ita exponitur visitantibus eandem indulgentiam concederetur, quae consequuntur peragentes hanc devotionem iuxta constitutionem Clementis VIII, quae incipit *Graves et diuturnae*, eam patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generalibus comitiis habitis diebus 16, 23, 27 septembris 1867, re mature perpensa, saepe domino nostro Pio divina providentia papae IX supplicandum censuerunt, ut praedicta privilegia et indulgentiae omnibus memoratorum Statuum dioecesebus extendere dignaretur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam, cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius sanctitati suae, in audientia habita die 6 octobris 1867, retulisset, summus pontifex benigne in omnibus adnuit iuxta preces, ac praesens decretum eadem super re expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

V. DECRETUM

de festo immaculatae conceptionis.

Cum subscriptus secretarius sacrae congregationis de Propaganda fide preces patrum plenarii concilii secundi Foederatorum Statuum, Baltimore anno 1866, celebrati, saepe domino nostro Pio divina providentia papae IX, in audientia habita die 6 octobris 1867, retulisset, quibus enixe postulabant, ut festum immaculatae conceptionis beatissimae virginis Mariae, earundem provinciarum patronae, de praescripto pro omnibus memoratis Statibus declararetur ipsa die 8 decembris, dempto privilegio hucusque concessa solemnitate in dominicam infra octavam transferendi; sanctitas sua, audito voto ea de re emissio a laudata sacra congregatione de Propaganda fide, in generalibus comitiis dierum 16, 23, 27 septembris anni 1867, petitam gratiam iuxta synodi preces benigne concessit, ac praesens in rem decretum expediri iussit, contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

VI. DECRETUM

de benedicendis coemeteriis et campanis.

Cum in generalibus comitiis operae congregationis de Propaganda fide, habitis 16, 23, 27 septembris 1867, relatae fuissent preces patrum concilii plenarii secundi Foederatorum Statuum, Baltimore anno 1866 celebrati, quibus demisse petebant, ut omnibus illarum provinciarum episcopis conferretur potestas communicandi sacerdotibus facultatem benedicendi coemeteria et campanas; eam patres, omnibus diligenter expensis, censuerunt, quoad coemeteria satia provisum in rituali Romano, titulo qui inscribitur: *Ritus benedicendi novum coemeterium per sacerdotem ab episcopo delegatum*; quoad campanas vero, consulendum saepe domino nostro Pio divina providentia papae IX, ut singulis Foederatorum Statuum episcopis concedere dignaretur, usque ad terminum unicuique eorum assignatum pro exercitio facultatum formulae I, potestatem delegandi benedictionem campanarum, quandocumque eam ipsi absque gravi incommodo perficere nequeant, sacerdotibus sibi benevisis, servato ritu pontificalis Romani, atque adhibitis oleis et aqua ab episcopo benedictis, nec non etiam sine aqua ab episcopo benedicta, si gravis causa concurrat.

Haec vero sacrae congregationis supplices preces, cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius saepe domino nostro in audientia habita die 6 octobris anni 1867 retulisset, sanctitas sua petitam gratiam, iuxta modum ab eadem sacra congregatione expressum, benigne concessit, eademque super re praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

VII. DECRETUM

de votis monialium solemnibus.

Cum patres concilii plenarii secundi Foederatorum Statuum, anno 1866 Baltimore celebrati, demisse postulassent, ut in iis illarum provinciarum coemeteriis in quibus moniales ad vota solemnia admittuntur, probatio quinque annorum, quae iuxta decretum sacrae congregationis episcoporum et regularium, die 3 septembris 1864 datum, ab emissionem votorum simplicium ad solemnem professionem decurrere debet, ad decem annos, attentis gravibus earum regionum adiunctis, protraheretur; eam patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generalibus comitiis habitis diebus 16, 23, 27 septembris anni 1867 petitione huiusmodi diligenter considerata, supplicandum saepe censuerunt, ut preces patrum admittere dignaretur.

Haec vero sacrae congregationis supplices preces, cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius saepe domino nostro, in audientia habita die 6 octobris, anno 1867, retulisset, sanctitas sua benigne adnuit pro gratia, iuxta petita, firmo in reliquis praedicto decreto sacrae congregationis episcoporum et regularium; atque ea super re praesens decretum expediri iussit, contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
H. Capalti, secretarius.

LITERAE SACRAE CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE,

de sedium et vicariatuum novorum erectionis episcoporumque nominatione.

Illis et rñe domine:

Cum in generalibus comitiis, habitis diebus 16, 23, 27 septembris anni elapsi, sacrum consilium Christiano nomini propagando mature expendisset postulationes patrum concilii plenarii II Baltimorensis, quae de novis erigendis sedibus episcopalibus, novisque vicariatus apostolicis constituendis agebant; semus dominus noster voto inhaerens eiusdem sacri concilii, sequentes novas sedes erigere dignatus est, iis vero, aliisque sedibus iam constitutis, et in praesentiarum vacantibus, sacerdotes quorum nomina hic recensentur praefecit.

Itaque, in Baltimorensi provincia sedem Wilmingtonensem (Wilmington, Delaware) erexit, cui praeposuit reverendum dominum Thomam Becker, sacerdotem dioecesis Richmondensis; Scrantonensem (Scranton, Pennsylvania), ad quam assumpsit reverendum dominum Willelmum O'Hara, sacerdotem dioecesis Philadelphiensis; Harrisburgensem (Harrisburg, Pennsylvania), cui praefecit reverendum dominum Ieremiam Shanahan, missionarium eiusdem Philadelphiensis dioecesis.

In provincia Neo-Eboracensi, idem semus dominus noster decrevit Buffalensem dioecesim ita in duas partes dividi, ut ex territorio a patribus concilii descripto nova dioecesis Rossensis (Rochester, New-York), in Statibus Foederatis, constitueretur, reliqui terrae tractus episcopatus Buffalensi subiecti remanerent. Porro eidem Buffalensi dioecesi reverendum Vincentium Stephanum Ryan, ex dioecesi Sancti-Ludovici, praesulem dedit; ad novam autem sedem Rossensem reverendum Bernardum McQuaid, e dioecesi Novarocensi, assumpsit.

In provincia Cincinnatiensi, novam diocesim Columbensem (Columbus, Ohio) instituit, iuxta votum expressum a metropolitae in conventu Romae habito; porro ad ipsam transtulit reverendissimum dominum Nylvestrum Rosecrans, hactenus episcopum auxiliarem Cincinnatiensem.

In provincia Sancti-Ludovici, erexit sequentes episcopatus: Greenbay (Wisconsin), nomine dioecesis Sinus Viridis, ad eumque regendum reverendum Ioseph Melcher, sacerdotem provinciae Sancti-Ludovici, nominavit; La Crosse (Wisconsin), Crossensem, cui praeposuit reverendum dominum Michaellem Heise, sacerdotem Milwauchiensem; Sancti-Iosephi (Missouri), eumque episcopatum contulit in reverendum Iohannem Hogan, sacerdotem dioecesis Sancti-Ludovici.

A In provincia Sancti-Francisci, vicariatuum apostolicum Marysvillensem in novam dioecesim, sub nomine episcopatus Vallispratensis erexit.

Praeter haec, ad vacantem sedem Eriensem reverendum Tobiam Mullen, sacerdotem Pittsburgensem, nominavit; ad sedem vero Ludovicopolitanam vacantem, reverendum dominum Willelmum McCloskey, collegii Americani in alma urbe moderatorem, assumpsit.

Denique eos, qui hic recensentur, vicariatus apostolicos constituit: 1. Carolinae Septentrionalis (North Carolina), eique gubernando reverendum Iacobum Gibbons, sacerdotem Baltimorensis, praefecit; 2. vicariatuum Territorii Idaho, cui praeposuit reverendum Ludovicum Lootens, sacerdotem dioecesis Sancti-Francisci; 3. vicariatuum Territoriorum Colorado et Utah, ad quem regendum nominavit reverendum Ioseph Proiectum Machebeuf, sacerdotem dioecesis Sanctae-Fidei; 4. vicariatuum Territorii Montana, cui praefecit reverendum Augustum Ravoux, sacerdotem dioecesis Sancti-Pauli de Minnesota.

Caeterae patrum petitiones, quae hisce non continentur, in aliud tempus remissae sunt. Earum vero erectionum ac nominationum, quas supra retuli, litteras apostolicas in forma brevis, ut primum paratae fuerint, ad te mitti curabo. Interea his meis alligo totidem epistolas, quas singulis qui ad novos episcopatus, vicariatus ac vacantes sedes nominati sunt, tradere satages, una excepta epistola ad reverendum dominum McCloskey, quam ipse ad illum mittam.

Duo tantum animadvertenda supersunt: 1. emi patres, quamvis designationem coadiutoris cum iure successione episcopo Marianopolitano et Marquettensi admiserint, personae tamen electionem differri mandarunt, donec ad normam quaestionarii accurata singulorum candidatorum informatio ad sacram congregationem mittatur; 2. ad preces episcopi Nashvillensis, eidem concedendum censuerunt, ut illi liceret episcopalem sedem in urbem Memphis transferre, servato tamen etiam veteri titulo ecclesiae Nashvillensis.

Post haec, precor Deum ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 24 ianuarii 1868.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

H. Capalti, secretarius.

Reverendissimo patri domino Martino Iohanni Spalding, archiepiscopo Baltimorensi.

DECRETA CONCILII.

TITULUS I.

De fide orthodoxa, deque erroribus serpentibus.

Caput I.

De revelatione divina; et de unica Christi ecclesia, extra quam nulla est salus.

1. Quam utilis quamque necessaria fuerit divina revelatio homini ad finem suum ultimum consequendum, vel ex eo patet, quod ignorantiae tenebrae ac vitiorum immunditiae totum obduxerant orbem, antequam per viscera misericordiae Dei nostri visitaret nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris sedebant et in umbra mortis, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Tristissimae enim ac luctuosissimae per saecula quadraginta experientiae humanae documenta luculentissime probaverant,

d rationem humanam, prout hominum inerat universitati, haud valuisse ad illos edocendos viam veritatis et rectae vitae quae ad Deum duceret, hominesque qui se maxime sapientes philosophosque iactabant nec potuisse, nequidem voluisse, huic mederi communi populorum ignorantiae.

Philosophi quippe pagani nec inter se conveniebant vel de primariis ipsis religionis principiis, nec sibi proponebant in populum, quem profanum vocabant vulgus, sua spargere systemata, ipique omnia generis erroribus involvebantur, omnibusque vitis inserviebant. Uti enim ait Cicero, antiquorum philosophorum disertissimus: „Simul utque in lucem editi ac suscepti sumus, in omni continuo pravitate et in summa opinionum perversitate versamur, ut pene cum lacte nutritrici errorem sumpsisse videamur.“¹ „Ita variis

¹ Lac. I, 78-9.

¹ Tuscul. disp., l. III, c. 1, n. 2.

imbuiamur erroribus, ut vanitati veritas, et opinioni confirmatae natura ipsa cedat.¹ Et saniores quidem gentilitatis philosophi in eam pervenerunt sententiam: „docere pietatem neminem posse, nisi Deus tanquam dux et magister praeverit.“² Alii autem, iuxta gentium apostolum, „evanuerunt in cogitationibus suis, et obsecratum est insipiens cor eorum; dicentes enim se sapientes, stulti facti sunt, et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis.“³

2. Tanta miseriae humanae spectaculo in compassionem motus Deus „dixit de tenebris lucem splendescere, et illuminavit ipse in cordibus nostris“⁴, loquens nobis in Filio, quem constituit haereditem universorum⁵, quemque fecit nobis „viam, veritatem et vitam“⁶. Et certe, uti clamat summus pontifex Pius IX:

3. „Quam multa, quam mira, quam splendida praesto sunt argumenta, quibus humana ratio luculentissime convinci omnino debet, divinam esse Christi religionem, et „omne dogmatum nostrorum principium radicem desuper ex coelorum domino accepisse,“⁷ ac propterea nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius extare, et quod firmiter innotuitur principiis. Haec scilicet fides, vitae magistra, salutis index, vitiatorum omnium expultrix, ac virtutum fecunda parens et alitrix, divini sui auctoris et consummatoris Christi Iesu nativitate, vita, morte, resurrectione, sapientia, prodigiis, vaticinationibus confirmata, supernae doctrinae luce undique refulgens, ac coelestium divitiarum ditata thesauris, tot prophetarum praedictionibus, tot miraculorum splendore, tot martyrum constantia, tot sanctorum gloria vel maxime clara et insignis, salutares proferens Christi leges, ac maiores in dies ex crudelissimis ipsis persecutionibus vires acquirens, universum orbem terra marique, a solis ortu usque ad occasum, uno crucis vexillo pervasit; atque idolorum proffigata fallacia, errorum depulsa caligine triumphatque cuiusque generis hostibus, omnes populos gentes, nationes utcumque immanitate barbaras, ac indole, moribus, legibus, institutis diversas, divinae cognitionis lumine illustravit, ac suavissimo ipsius Christi iugo subiecit, annuocians omnibus pacem, annuocians bona. Quae certe omnia tanto divinae sapientiae et potentiae fulgore undique collucent, ut cuiusque mens et cogitatio vel facile intelligat, christianam fidem Dei opus esse. Itaque humana ratio, ex splendidissimis aequae ac firmis argumentis clare aperteque cognoscens Deum eiusdem fidei auctorem existere, ulterius progredi nequit, sed quavis difficultate ac dubitatione penitus abiecta ac remota, omne eidem fidei obsequium praebet oportet, cum pro certo habeat a Deo traditum esse, quidquid fides ipsa hominibus credendum et agendum proponit.“⁸

4. Ad custodiendam pretiosissimam hanc revelationem, eamque usque ad mundi consummationem inviolatam conservandam, Christus dominus ecclesiam suam fundavit, in qua, tanquam in veritatis arce ac securo propugnaculo, omnes religionis suae veritates, sacramenta sancta, caeteraque omnia, quae ipse docuerat, instituerat vel mandaverat pro hominum salute, secure conservarentur. Ecclesiam hanc ipse, tanquam sapiens architectus, supra petram

A aedificavit, eamque in basi solida constitutam divina sua promissione, quae nunquam fallere poterit, licet coeli et terra transeant, quod „portae inferi adversus eam non prevaletur“,⁹ ipse firmavit. Omnibus autem districtum dedit praeceptum hanc ecclesiam audiendi, sub comminatione omnimodae gratiae suae privationis: „Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.“¹⁰ Est quippe ipse constitutus „caput super omnem ecclesiam, quae est corpus ipsius, et plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur.“¹¹

5. Cum catholica vero ecclesia Deum vivum ac verum habeat auctorem et caput, sit oportet, sicut ipse Deus, necessario unica ac divina; et qui illi voluntarie resistunt, Dei ipsius auctoritati resistunt, sibi que damnationem adquirunt. Cum nimirum plane omnibus praeceperit Christus, ut ecclesiae suae obtemperent, eiusque membra fiant ac obedientes filii, si velint salvi fieri; non modo nunquam extra ecclesiam degentibus salutem promisit, verum etiam aeternam damnationem comminatus est iis qui propria culpa extra ecclesiam decedunt ex hac vita. Quod si invincibiliter errant, nec per ipsos steterit quominus ad verae ecclesiae agnitionem venirent, profecto Deus, qui neminem absque propria culpa punit seu damnat, quamvis [ipsi] hac inculpabili ignorantia detenti extra ecclesiae corpus [maneant], tamen si, gratia divina opitulante, obsecuti fuerint divinis mandatis atque illis christianae fidei veritatibus quas agnoscunt, eorum miserebitur, ne in aeternum pereant.

6. Uti enim egragie hac super re disserit beatissimus pater Pius papa IX: „Errorem alterum nec minus exitiosum aliquas catholici orbis partes occupasse non sine moerore novimus, animisque incedisae plerumque catholicorum, qui bene sperandum de aeterna illorum [omnium] salute putant, qui in vera Christi ecclesia nequaquam versantur. Ideo percontari saepe numero solent, quaenam futura post obitum sit eorum sorte et conditio, qui catholicae fidei minime addicti sunt, vanissimisque adductis rationibus responsum praestolantur, quod pravae huic sententiae suffragetur. Absit, venerabiles fratres, ut misericordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus apponere; absit ut percontari velimus arcana consilia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero apostolici nostri muneris est, episcopalem vestram et sollicitudinem et vigilantiam excitatam volumus, ut, quantum potestatis contendere, opinionem illam impiam aequae ac fanaestam ab hominum mente propulectis, nimirum quavis in religione reperiri posse aeternae salutis viam. Ea qua praestatis solertia et doctrina, demonstratis commissis curae vestrae populis, miserationi ac iustitiae divinae dogmata catholicae fidei nequam adversari. Tenendum quippe ex fide est, extra apostolicam Romanam ecclesiam salvum fieri neminem posse, hanc esse unicam salutis arcam, hanc qui non fuerit ingressus, diluvio periturum; sed tamen pro certo pariter habendum est, qui verae religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipso obstrangi huius rei culpa ante oculos Domini. Nunc verum, quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae designare limites queat, iuxta populorum, regionum, ingeniorum, aliarumque rerum tam multarum rationem et varietatem. Enimvero, cum soluti corporeis hinc vinculis videbimus Deum sicuti est, intelligemus profecto quam arcto pulchroque nexu miseratio

¹ Ibid.

² Plato, in Epimenide [n. 49, opp. ed. Paris, II, 514.

³ Rom. I, 21 seqq.

⁴ II Cor. IV, 6.

⁵ Hebr. I, 1.

⁶ Ioan. XIV, 6.

⁷ S. Iohannis Chrysost. *Homilia I in Iosiam.*

⁸ Encyclica, 9 novembris 1864.

⁹ Matth. XVI, 18.

¹⁰ Ibid. XVIII, 17.

¹¹ Ephes. I, 22-23; Coloss. I, 18.

in iustitia divina copulantur; quamdiu vero in terris A
versamur, mortali hac gravati mole quae habet animam, firmissime tenemus ex catholica doctrina, unum Deum esse, unam fidem, unum baptismum; ulterius inquirendo progredi nefas est. Ceterum, prout caritatis ratio postulat, ad quas fundamus preces, ut omnes quaeveritas gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inopiamus; neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque coelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent.¹

7. Animarum vero pastores ardenti zelo pro errantium conversione et salute anhelant. Dum nequidem apicem unum sacri fidei depositi omittere, etiam pro totius mundi salute, illis licebit, studeant se omnia omnibus exhibere, ut omnes faciant salvos²; et alliciendo magis quam comminando omnes ad viam veritatis reducere satagent, atque tam verbo quam exemplo errantibus suadeant, quam pulchra et immaculata sit Christi ecclesia, vera et unica sponsa Christi, et „quam bonum et quam iucundum habitare fratres in unum“³

8. Dum fortiter in re, suaviter tamen in modo cum haereticis et devitiis pertractent, memores Pii papae IX moniti: „Notum nobis vobisque est, eos qui invincibili circa sanctissimam nostram religionem ignorantia laborant, quique naturalem legem eiusque praecepta in omnium cordibus a Deo inculpta sedulo servant, ac Deo obedire parati, honestam rectamque vitam agunt, posse, divinae lucis et gratiae operante virtute, aeternam consequi vitam; cum Deus, qui omnium mentes, animos, cogitationes habitate, plane intuetur scrutatur et noceat, pro summa sua bonitate et clementia minime patiar quempiam aeternis puniri suppliciis, qui voluntariae culpae reatum non habeat. Absit vero, ut ecclesiae catholicae filii ullo unquam modo inimici sint illi, qui iisdem fidei caritatisque vinculis nobiscum minime sunt coniuncti; quinimmo illos sive pauperes, sive aegrotantes, sive aliis quibusque sermibus afflictos, omnibus christianae caritatis officiis prosequi, adjuvare semper studeant, et in primis ab errorum tenebris, in quibus misere iacent, eripere, atque ad catholicam veritatem et ad amantissimam matrem ecclesiam reducere contendant, quae maternas suas manus ad illos amanter tendere, eosque ad suum sinum revocare nunquam desinit, ut in fide, spe et caritate fundati ac stabiles, et in omni opere bono fructificantes, aeternam consequantur salutem.“⁴

Caput II.

De fidei natura ac necessitate.

9. „Est fides sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium,“⁵ certa nimirum et immobilis animi convictio, auctoritate Dei ipsius revelantis nisa, quae omne prorsus excludit dubium animique incertitudinem. Donum Dei est praecipuum, descendens in mentes et corda nostra a petre luminum, includens eorumve trahens omnia alia bona spiritualia. Nemini denegatur, qui a Deo, qui dat omnibus affluentem et non improperat, hanc sapientiam corde humili ac sincero postulat in fide nihil haesitans: „nemini vero obtruditur invito. Cooperari enim necesse est liberum hominis arbitrium cum summa Dei bonitate, „ita ut, tangente Deo cor

hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam et ablicere potest, neque tamen sine gratia Dei movere se ad iustitiam coram ille libera sua voluntate possit.“⁶

10. Rationem vero humanam fidemque divinam minime esse sibi contrarias, potius autem esse inter se consentaneas, vel ex eo apparet, quod utraque ex Deo proveniat auctore, qui in donis ac operibus suis sibi plane contradicere non potest. „Eti enim fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio nullumque disidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabilis aeternaeque veritatis fonte, Deo optimo maximo, orientur, atque ita sibi mutuum opem ferant, ut recta ratio fidei veritatem demonstret, tueatur, defendat; fides vero rationem ab omnibus erroribus liberet, eamque divinarum rerum cognitione mirifice illustret, confirmet atque perficiat.“⁷ Omnino igitur detestandus est error florum philosophorum, qui infaustis in quos incidimus diebus scientiam vanam, quae inflat, iactitantes, evanuerunt plane in cogitationibus suis; et „religionem quidem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent. Hinc, ex vana ipsorum opinione, theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt, cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmitus, nihil stabilius, istae vero humanae explicentur ac illustrentur ratione, quae fallaciis ac praestigiiis obnoxia est. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate, difficillimis quibusque reconditis quaeestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confusa viribus licentius excurrere, turpissimos in errores lapsa est, qui in religione civilique rei detrimentum illudque maximum redundarunt.“⁸

11. Contra scriptores varios, qui ultimis haece temporibus circa fidei ac rationis limites veramque relationem huc illuc errarunt, sancta sedes apostolica sequentes statuit theses quatuor, quibus omnes fere, quae hinc enascuntur, difficultates enucleantur, quaeque contra iniquos alterutrius oeres rem catholicam optime tuentur. Haec igitur publice promulgandas duxerunt patres:

I. „Eti fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio, nullum disidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabili veritatis fonte, Deo optimo maximo, orientur, atque ita sibi mutuum opem ferant.“

II. „Ratiocinatio Dei existentiam, animae spiritualitatem, hominis libertatem, eam certitudine probare potest. Fides posterior est revelatione; proindeque, ad probandum Dei existentiam contra atheum, ad probandum animae rationalis spiritualitatem ac libertatem contra naturalismum ac fatalismum sectatorem, allegari convenienter nequit.“

III. „Rationis usus fidem praecedat, et ad eam hominem, ope revelationis et gratiae, conducit.“

IV. „Methodus qua uti sunt divus Thomas, divus Bonaventura, et alii post ipsos scholastici, non ad rationalismum decit, neque causa fuit, cur apud scholas hodiernas philosophia in naturalismum et pantheismum impingeret. Proinde non licet in crimen doctoribus et magistris illis vertere, quod methodum hanc, praesertim approbante vel saltem tacente ecclesia, usurpaverint.“⁹

¹ Allocutio in consist. secreto, 9 dec. 1864.

² I Corinth. IX, 32.

³ Psalms. CXXXII, 1.

⁴ Encyclica ad cardinales, archiepiscopos et episcopos Italiae, 10 aug. 1863.

⁵ Heb. XI, 1.

⁶ Iacobi I, 5-8.

⁷ Conc. Trid., sess. VI, c. 5.

⁸ Pii papae IX encyclica, 9 nov. 1864.

⁹ Allocutio Pii papae IX in consist. secreto, 9 dec. 1864.

¹⁰ Decretum a Congr. Indica, 11 Iunii 1865, a Pio papa IX probatum 18 Iunii eodem anni.

Hinc adhaerere inquit propositionem Raymundi A scriptis, et sine scripto traditionibus, quae ab ipso Christi ore ab apostolis acceptae, aut ab ipsis apostolis, Spiritu sancto dictatae, quae per manus traditae, ad nos usque pervenerunt; orthodoxorum patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris quam novi testamenti, cum utriusque Deus sit auctor, necnon traditiones ipsae, tam ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel cretus a Christo, vel a Spiritu sancto dictatae, et continua successione in ecclesia catholica conservatae, pari pietatis affectu ac reverentia suscipit et veneratur.¹

„Fides est necessaria hominibus rusticis, insulis, ministrabilibus, et non habentibus intellectum elevatum, qui necesse est cognoscere per rationem et diligunt cognoscere per fidem; sed homo subtilis facilius trahitur ad veritatem christianam per rationem quam per fidem.“²

12. Fidei utilitatem omnimodamque ad salutem necessitatem declarat gentium apostolus, scribens: „Sine fide autem impossibile est placere Deo; credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator sit.“³ Eiusdem autem eximia divitias miro compendio exponit sanctus Augustinus: „Nullae sunt maiores divitiae, nulli thesauri, nulli honores, nulla mundi huius maior substantia, quam est fides catholica; quae peccatores homines salvat, caecos illuminat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iustificat, poenitentes reparat, iustos augmentat, martyres coronat, virgines et viduas et conjuges casto pudore conservat, clericos ordinat, sacerdotes consecrat, regnis coelestibus praeparat, in aeterna haereditate cum angelis sanctis communicat.“⁴

13. Pastoribus igitur animarum nihil altius, nihil sanctius esse deberet, quam ut gregem sibi creditum catholicae fidei pretium inestimabile edocent, eiusque sancta principia omnium cordibus, opitulante Deo, magis magisque pro viribus imprimant; simulque pericula quae illam ubique laefactare minitantur, praesertim vero apud inventum incantam, demonstrare omni industria ac sollicitudine satagant. „Praedicent verbum; instant opportune, importune; arguant, obsecrent, increpent in omni patientia et doctrina; erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaccervabunt sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur.“⁵ Hortentur fideles, ut „in omnibus sumant eorum fidem, in quo possint omnia tela nequissimi extinguere.“⁶ Moneant omnes praesertim, ut sectentur „fidem quae per caritatem operatur“⁷; scientes quod „fides, si non habeat opera, mortua sit in semetipsum“⁸. Omni seculo collaborent, ut eos qui misere errant, vel qui fidei naufragium fecerant, ad viam veritatis, verbis mansuetudinem et caritatem spirantibus, precibusque Deo pro eorum salute instanter fuis, feliciter perducant; ut omnes „unum Dominum, unam fidem, unum baptisma“⁹ agnoscentes, et „in uno ovili sub uno pastore“¹⁰ vitam tranquille degentes, tandem in gaudium Domini aeternam ingrediantur.

Caput III.

De scriptura sacra.

14. Sancta Christi ecclesia „perpetuo sibi ante oculos proponens, ut, sublati erroribus, puritas ipsa evangelii conservetur, quod promissum ante per prophetas in scripturis sanctis, dominus noster Iesus Christus, Dei Filius, proprio ore primum promulgavit, deinde per suos apostolos, tanquam fontem omnis et salutaris veritatis et morum disciplinae, omni creaturae praedicari iussit; perspiciensque hanc veritatem et disciplinam contineri in libris

scriptis, et sine scripto traditionibus, quae ab ipso Christi ore ab apostolis acceptae, aut ab ipsis apostolis, Spiritu sancto dictatae, quae per manus traditae, ad nos usque pervenerunt; orthodoxorum patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris quam novi testamenti, cum utriusque Deus sit auctor, necnon traditiones ipsae, tam ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel cretus a Christo, vel a Spiritu sancto dictatae, et continua successione in ecclesia catholica conservatae, pari pietatis affectu ac reverentia suscipit et veneratur.“¹

15. Cum autem plurimum interit, ut quae in sacris scripturis continentur rite intelligantur, ne pro verbo Dei verbum hominis seu nostrum tantum capiamus, sicut in errore gravissimos, scripturarum praetextu educamur, memores praesertim moniti apostolici in ipsis „quosdam esse difficulte intellectu, quae indocti et instabiles depravant ad suam ipsorum perditionem“²; ideo vestigia inhaeremus sacrosanctae Tridentinae synodi decernentis, „ad coercenda petulantia ingenia, ut nemo suae prudentiae innixus, in rebus fidei, ac morum ad aedificationem doctrinae christianae pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit ac tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione scripturarum sanctorum, aut etiam contra unanimem consensum patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat; etiamsi huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendae forent. Qui contraverint, per ordinarios declarentur, et poenis a iure statutis puniantur.“³

16. „Cum sacram“ etc. (Concilium Baltim. I anni 1829, cap. IX, apud Manai, t. XXXIX, col. 296.)⁴

Caput IV.

De summa Trinitate; et de Deo creatore, redemptore, ac sanctificatore.

17. In primis „fides catholica haec est, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremur; neque confundentes personas, neque substantiam separantes“; ita ut „Pater, et Filius, et Spiritus sancti, una sit divinitas, aequalis gloria, coaeterna maiestas.“⁵ „Nullus enim alium aut praecedit aeternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Aeternum quippe et sine initio est, quod Filius de Patre extitit; et aeternum ac sine initio est, quod Spiritus sanctus de Patre Filioque procedit.“⁶ Animo humili cordeque sincero, auctoritati infallibili Dei ipsius revelantis innisi, „firmiter credimus et simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, ... Pater, et Filius, et Spiritus sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura simplex omnino.“⁷ Personae vero divinae, quamvis inter se distinctae, non tamen realiter distinguuntur a divina essentia; nam „in Deo est Trinitas solummodo, non quaternitas; quia quaelibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, seu natura divina.“⁸

18. Omnes vero tres augustissimae Trinitatis personae in bonum ac salutem hominum sunt cooperatae. Et quamvis unica sit in Trinitate voluntas et operatio in omnibus ad extra, attamen speciales

¹ Conc. Trid., sess. IV, decret. de canonis scripturis.

² II Petr. III, 16.

³ Sess. IV, decretum de edit., etc. Retinetur ultimum comma, ex instructione generali I. a. congreg., supra col. 681 A.

⁴ Balt. conc. summarium, num. 9. Confer quae haec super re moventur in I instructione generali a. cong., num. 8, supra col. 681 A.

⁵ Symb. Athan.

⁶ Conc. Florent., decret. pro Iacobitis. [Hardouin IX, 1068 C.]

⁷ Conc. Lateran. IV, c. 1. [Hardouin VII, 15.]

⁸ Ibid. c. 2, de errore abbatis Iacobi.

¹ Damiani 7 cal. febr. 1876.

² Hebr. XI, 6.

³ Rom. I, de verbo Dei, [opp., ed. Bened. V, 1486 F.]

⁴ II Tim. IV, 2-3.

⁵ Ephes. VI, 18.

⁶ Galat. V, 6.

⁷ Iac. II, 17.

⁸ Ephes. IV, 5.

⁹ Iona. X, 16.

effectus uniusque personae tribuantur nuncupative, per appropriationem, nempe creatio Patri, redemptio Filio, sanctificatio Spiritui sancto. Pater enim de nihilo solaque sua volitione creavit coelum et terram, angelos et homines, omnesque omnino creaturas, visibiles ac invisibiles; Filius vero, „propter nos homines et propter nostram salutem, descendit de coelis, et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est.“¹ vitamque suam dedit sanguinemque in cruce amantissime fudit, ad expianda omnium hominum peccata; Spiritus demum sanctus, dominus et vivificans, qui a Patre Filioque procedit, qui locutus est per prophetas², fons est luminis, gratiarum et amoris, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, quique dulcis est noster comes ac paraclitus in via nostra tenebris obducta, illuminans ac confortans in hac lacrymarum valle, donec nos tandem ad regna feliciter perducat coelorum.

19. Caveant autem pastores ac doctores, ne fallaci humanae scientiae nimis fidentes, et a fidei simplicitate, et ab intellectu quem Deus dat parvulis³ deflectentes, plus sapientiae quam oporteat sapere⁴; memoresque sint sapientiae divinae moniti: „Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria“. Potius vero arma arripiant „militiae nostrae, non carnalia, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes, et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi.“⁵

20. Haec est „fides catholica, quam nisi quisque fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.“⁶ Sublato enim sanctissimae Trinitatis dogmate, nullus esset redemptor, sanctificator animarum nullus; nulla maneret gratia supernaturalis, dempto ipsius fonte vivo ac perenni; nulla forent sacramenta gratiam conferentia: uno verbo, nihil supernaturale remaneret, universa penitus destrueretur christiana religio, hominesque adhuc in eodem forent statu, ac si non fuisset promissus nec advenisset redemptor, qui altiorum securioremque illis ad salutem demonstraret viam.

Caput V.

De altera vita.

21. Semper docuit ac docet sancta catholica ecclesia, iustos qui in Christo dormiunt, in vitam aeternam in coelis esse ingressuros; impios vero qui peccato mortali foedati moriuntur, in inferno igni aeterno, „qui paratus est diabolo et angelis eius,“ esse deputandos, iuxta sententiam a domino nostro Iesu Christo solemniter in iudicio ultimo proferturam; testante evangelista de malis, „et ibunt hi in supplicium aeternum“, de bonis vero, „iusti autem in vitam aeternam.“⁷ Iusti igitur cum Christo et angelis⁸ in perpetuas aeternitates regnabunt, et inebriabuntur ab ubertate donis eius, et torrente voluptatis eius potabuntur;⁹ impii autem in ardentibus sempiternis¹⁰, ubi erit fletus et stridor dentium,¹¹ poenas peccatorum suorum sine fine duraturas laent.

Illorum autem penitus damnatum neotericorum errorem, qui, divinam praetextentes misericordiam, vel poenarum in inferno aeternam denegant dura-

tionem, vel adeo carandem mitigant severitatem, ut vix atrocitati peccatorum, iustissimo Dei iudicio puniendae, idoneae ac dignae videantur; monemusque catholicos scriptores omnes, quatenus in eiusmodi arcanis Dei consiliis pertractandis ab omni speculationis novitate sedulo abtineant, saneque doctrinae forma verborum utantur.

22. Qui autem non peccato lethali, sed veniali tantum culpa maculati vita decedunt, vel qui nondum pro peccatis iam remissis divinae iustitiae satisfecerint, profecto non in ignem aeternum, diaboli angelorumque eius consortio sociandi, tradentur; nequidem illico poterunt Ierusalem coelestem ingredi, in quam non intrabit aliquid coinquinatum;¹ sed per ignes piaculares, donec divina fuerit propitiata iustitia, transeuntes, ipsi salvi erunt, sic tamen quasi per ignem². Sic et iustus iudex reddet unicuique secundum opera eius³. Nam, uti synodus Tridentina declarat, „cum catholica ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris literis et antiqua patrum traditione, in sacris conciliis, et novissime in hac oecumenica synodo docuerit, purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio iuvari; praecipit sancta synodus episcopis, ut sanam de purgatorio doctrinam, a sanctis patribus et sanctis conciliis traditam, a christifidelibus credi, teneri, doceri, et ubique praedicari diligenter studeant. Apud rudem plebem difficiliores ac subtiliores quaestiones, quaeque ad aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item, vel quae specie falsi laborant evulgari ac tractari non permittant. Ea vero quae ad curiositatem quandam aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tanquam scandala et fidelium offendicula prohibeant. Curent autem episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes, elemosynae, aliae pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta pie et devote fiant.“⁴

Caput VI.

De pia veneratione et invocatione beatissimae et immaculatae virginis Mariae, sanctorumque cum Christo regnantium.

23. Sanctos cum Christo regnantes, utpote praecipuos Dei amicos, qui eius sanguinis pretiosi meritis vitam aequati sunt aeternam, quorumque cum Deus coronat merita, nihil aliud coronat quam munera sua¹, ecclesia catholica semper est venerata, eorumque potentia per Christum Dominum suffragia semper pie invocavit. Sancta synodus Tridentina dicitur „mandat omnibus episcopis, et caeteris docendi munus curamque sustinentibus, ut iuxta catholicas et apostolicas ecclesiae usum, a primaevae christianae religionis temporibus receptum, sanctorumque patrum consensionem, et sacrorum conciliorum decreta, in primis de sanctorum intercessionem, invocationem, reliquiarum honore et legitimo imaginum usu, fideles diligenter instruant, docentes eos, sanctos una cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus offerre; bonum atque utile esse suppliciter eos invocare, et ob beneficia impetranda a Deo per Filium eius Iesum Christum dominum nostrum, qui solus noster redemptor et salvator

¹ Symbol. Nicaeno-Constantinop.

² Ibid.

³ Psalm. CXVIII, 180.

⁴ Rom. XII, 8.

⁵ Prov. XXV, 27.

⁶ II Cor. X, 4-5.

⁷ Symb. Athan.

⁸ Matth. XXV, 81-85.

⁹ Psalm. XXXIII, 9.

¹⁰ Isai. XXXIII, 14.

¹¹ Luc. XIII, 28.

¹ Apoc. XXI, 27.

² I Cor. III, 28.

³ Matth. XVI, 27.

⁴ Sess. XXV, decret. de purgatorio.

⁵ S. Augustinus, Ep. 194 ad Sixtum, n. 19, [opp. ed. Bened., II, 730 G.]

est, ad eorum orationes, opem auxiliumque confugere; illos vero qui negant sanctos aeterna felicitate in caelo fruente invocandos esse, aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orant, invocationem esse idololatriam vel pugnare cum Verbo Dei adversarique honori unius mediatoris Dei et hominum Iesu Christi, vel stultam esse in caelo regnantibus voce vel mente supplicare, impie sentire.¹ Sapientissime autem episcopos monet, quatenus curent, ut „omnis superstitio in sanctorum invocatione, reliquiarum veneratione et imaginum sacro usu tollatur, omnis turpis quaestus eliminetur.“² Caveant igitur animarum pastores aliique sacerdotes, ne in concionibus ad populum habitis vel in scriptis, exaggerationibus indulgeant, quae nedum sanctorum debitae venerationi conferrent, magis vero obessent; potius doctrinae ab ecclesia traditae simpliciter adhaereant, illamque fidelibus sine verborum ambiguitate diligenter et amanter explicant.

24. Inter omnes vero Dei caros, in coelesti habitatione pro his parata regnantes, facile praeminet beatissima illa ac immaculata virgo, flos domus regiae David, quam Gabriel plenam gratiae salutavit; quam Elisabeth Spiritu sancto plena matrem Domini sui est pie venerata; quam, iuxta ipsius vaticinium, omnes generationes beatam praedicant in aeternumque praedicabunt; quam rex ipse regnum et dominus dominantium, cui omnis potestas est tradita in caelo et in terra, in dulcem et purissimam suam matrem elegit, cuique ipse, Verbum caro factum, erat in terris subditus; quam angeli et archangeli, Cherubim et Seraphim in coelis venerantur; quam in cruce pendens, et pro nobis moriens, dominus noster Iesus Christus, mediante discipulo suo dilecto, nobis omnibus eam matrem tenerrimam tradidit; quamque pro matre omnes sancti Dei vel a christianae religionis exordio pie susceperunt. Hanc, ob praevia Filii sui merita, fuisse ab omni labe originalis peccati exemptam, vel a primo conceptionis suae instante, solemniter definiuit ecclesia; hancque demum patres concilii Baltimorensis provincialis VI, ardentibus votis, plausu consensuque unanimi, sine labe conceptam, in patronam Americae Foederatae Statuum elegerunt.³

Placet autem in re tam gravi verba ipsa referre, quibus immaculatam conceptionem beatissimae virginis Pius papa IX solemniter definiuit, orbe catholico universo plaudente, ac vocem eius tanquam Petri et ipsius Christi oraculum lubenter ac reverenter audiente et acceptante: „Quare, postquam nunquam intermisimus in humilitate et ieiunio privatas nostras et publicas ecclesiae preces Deo Patri per Filium eius offerre, ut Spiritus sancti virtute mentem nostram dirigere et confirmare dignaretur, implorato universae coelestis curiae praesidio, et advocato cum gemitibus paraclito Spiritu, eoque sic adspirante, ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum virginis Deiparae, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra, declaramus, pronunciamus et definimus, doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis, fuisse, singulari Dei omnipotentis gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris

A humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immensem, esse a Deo revelatam, atque ideare ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam. Quapropter, si qui secus ac a nobis definitum est, quod Deus avertat, praesumpserint corde sentire, si noverint se porro sciant, se proprio iudicio condemnatos, naufragium circa fidem passos esse, et ab unitate ecclesiae defecisse, ac praeterea, facto ipso suo, semet poenis a iure statutis subicere, si quod corde sentiunt verbo aut scripto aut alio quovis externo modo significare ausi fuerint.“⁴

Caput VII.

De erroribus serpentibus.

I. Sectarum colluvies.

25. Cum reiiciissent novatores auctoritatem a Christo domino pastoribus ecclesiae suae traditam „ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi.“⁵ inde secutum est, ut unusquisque post consilium suum abierit, tanquam ovis sine pastore, et proinde sectae ac dissensiones in terris pullulerint, ubi prius pax et unitas abundaverant; factique sint homines sicut parvuli fluctuantes et circumlati omni vento doctrinae, in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroria.⁶ Iugum enim Christi et ecclesiae sponsae eius immaculatae de humeris suis reiicientes, et falsam libertatem laetantes, non amplius attulerunt fructus Spiritus, qui sunt caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas; sed potius operibus carnis se manciparunt, quae sunt manifesta, nempe, „fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, aemulationes, iras, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, obritates, comessationes et his similia.“⁷

Hi sunt nimirum illi homines, quos gentium apostolus clare praedixit in novissimis diebus, quando instabunt tempora periculosa, esse venturos: „Erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemii, parentibus non obediens, ingrati, aelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi, et voluptatum amatores magis quam Dei; habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos devita.“⁸

Hi sunt quos meminit idem apostolus, scribens ad Romanos, quorum obedientiam in omnem locum divulgatam esse testatur: „Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos qui dissensiones et offencula, praeter doctrinam quam vos didicistis, faciunt, et declinat ab eis; huiusmodi enim Christo domino nostro non serviunt, sed suo ventri, et per dulces sermones et benedictiones, seducunt corda innocentium.“⁹ „Hi autem“, ait sanctus Iudas, „quaecumque quidem ignorant, blasphemant; quaecumque autem naturaliter, tanquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur; . . . nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, . . . fluctus feri maris, debuspumantes suas confusiones; sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum.“¹⁰

¹ Constitutio *Ineffabilis Deus*, 10 dec. 1854.

² Ephes. IV, 12-3.

³ Ibid.

⁴ Galat. V, 19 seqq.

⁵ II Tim. III, 2 seqq.

⁶ Rom. XVI, 17-3.

⁷ Ibid., 10 seqq.

¹ Sess. XXV, de invoc. ss.

² Sess. XXV, ibid.

³ Balt., sess. 69 [conc. prov. Balt. VI, decr. 1, Mansi, t. XLIII, col. 7A]; cf. etiam n. 78-4 [conc. prov. Balt. VII, decr. 1-2, Mansi, t. XLIII, col. 410C].

26. Vestigia enim prementes haereticorum, qui a primis etiam ecclesiae temporibus pullulaverant, novatores hodierni magis odio quam amore moventur, zelumque habent non in aedificationem, sed potius in destructionem¹; et quod Tertullianus de saeculi secundi sectariis scripsit, nostratibus etiam apprimè convenit: „Quid dicam? cum haec sit negotium illia, non ethnicos convertendi, sed nostros evertendi. Hanc magis gloriam captant, si stantibus ruinam, non si iacentibus elevationem operentur; quoniam et ipsum opus eorum non de suo proprio aedificio venit, sed de veritatis destructione. Nostra suffodiunt, ut sua aedificent.“²

27. Ad horum misere errantium conversionem, quorum plurimi sunt bene dispositi, sed ab hominibus nequam et astutis in circumventionem erroris seducti, solo flagrare debent vel maximo animarum pastores, fortiter quidem contra errorum duces eorumque principia pestifera invehentes, at leniter suaviterque cum multitudine pertractantes, qui magis persuasionem quam denunciationem moventur. Ad unitatem et pacem omnes dulciter hortentur, annunciantes dictum apostolicum: „Non enim est dissensionis Deus, sed pacis, sicut in omnibus ecclesiis sanctorum docet;“³ et orationi continuè instantes, Deum omnipotentem magna fiducia invocent, ut, omnibus ubique terrarum sublati erroribus, veritas Dei et pax Christi, quae omnem exsuperat sensum, hominum omnium mentibus cordibusque insideant ac dominantur. Cum dilecto enim Christi discipulo, bonus animarum pastor sentire ac dicere debet: „Maiorem horum non habeo gratiam, quam ut audiam filios meos in veritate ambulare.“⁴

Spiritus summi pontificis feliciter regnantis hac in parte imitentur, eiusque verbis amorem paternum spirantibus saepius utantur: „Cum autem apostolica illa caritas, qua omnes populos et nationes in Christo complectimur, ita nos urgeat, ut nihil prorsus aliud tam vehementer optemus, quam ut omnes occurrant in unitatem fidei et agnitionis Filii Dei, verba nostra ad illos omnes qui a nobis dissident, toto cordis affectu convertimus, eosque obtestamur in Domino, ut, depulsa errorum caligine, veritatis lucem aspiciant, et ad sinum confugiant sanctae matris ecclesiae, atque ad hanc Petri cathedram, in qua Christus eiusdem ecclesiae suae fundamentum posuit.“⁵

II. Indifferentismus.

28. Quid mirum, si inter tot sectarum perpetuo variantium ductus agitati homines, in indifferentium quoad omnes sanctae religionis doctrinas cadant, eoque veniant usque dementiae, ut palam asserant, parum interesse quid credant homines, quamve religionem amplectantur, dummodo mores suos iuxta rectitudinis regulas atque ad honestatis ac iustitiae tramitem componere studeant? Hanc pestem nostris temporibus, sub specie caritatis ac benevolentiae late grassantem, gravibus verbis et monitis cohibere cœgerunt summi pontifices, qui ultimis temporibus in Petri cathedra tam magno religionis profectus sederunt; illorumque declarationibus maiestate apostolica plena, potius quam nostris, in re adeo gravi utemur:

„Alteram nunc persequimur causam malorum uberrimam, quibus afflictari in praesens comploramus ecclesiam, indifferentismum scilicet, seu pravam illam opinionem, quae improborum fraude ex omni parte percrebuit, qualibet fidei professione aeternam

A posse animae salutem comparari, si mores ad recti honestique normam exigantur. At facili sane negotio, in re per se planeque evidenti, errorum exitiosissimum a populis vestrae curae concreditis propelletis. Admonente enim apostolo, unum esse Deum, unam fidem, unum baptismum, extimescant qui e religione qualibet patere ad portum beatitudinis aditum comminiscuntur, reputentque animo, ex ipsius servatoris testimonio, esse se contra Christum, quia cum Christo non sunt, seque infelicitè dispergere, quia cum ipso non colligunt.“⁶

29. „At quorum haec?“ clamat alius pontifex. „Secta quaedam, vobis certe non ignota, philosophiae nomen sibi immerito usurpans, inordinatas omnium propemodum errorum phalanges e cineribus excitavit. Haec siquidem blandam pietatis et liberalitatis speciem prae se ferens, tolerantiam, (sic enim aiunt), seu indifferentiam profitetur atque extollit, non modo in rebus civilibus, de quo non est nobis sermo, verum etiam in religione negotio, docens amplam unicuique libertatem a Deo factam esse, ut quae cuique secta iuxta suum privatum iudicium vel opinionem arriserit, eam quisque sine salutis periculo amplecti vel adoptare valeat.“⁷

30. Nec minori vigore verborumque solemnitate contra hanc pestem, invigilandum episcopos monet Pius noster papa IX: „Ignotum certe vobis non est, venerabiles fratres, multos hostium catholicæ veritatis in id praesertim nostris temporibus conatus suos intendere, ut monstruosa quaeque opinionum portenta aequiparare doctrinae Christi, aut cum ea commiscere vellent, atque ita impium illud de cuiuslibet religionis indifferentia systema magis magisque propagare commoliantur.“⁸ Et iterum: „Huc spectat horrendum, ac vel ipsi naturalis rationis lumini maxime repugnans de cuiuslibet religionis indifferentia systema, quo isti veteratores, omnis virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cuiusvis religionis cultu salutem asequi posse comminiscuntur, perinde ac si ulla unquam esse posset participatio iustitiae cum iniquitate, aut societas lucis ad tenebras, et conventio Christi ad Belial.“⁹

III. Utilitarianismus et universalismus.

31. Indifferentismus ad incredulitatem infidelitatemque parat viam; nam si, contra Domini apertam declarationem: „Qui non crediderit, condemnabitur“¹⁰, omnis homo, quidquid credat, cuiusque adhaereat religioni, salvus nihilominus esse possit, parum interest, parumque eius saluti nocet, si ipsa etiam religionis christianae fundamenta subvertat, Christique domini divinitatem aperte neget; si aeternitatem poenarum in altera vita, vel ipsarum etiam poenarum existentiam, tanquam Dei bonitati repugnantem, penitus reiiciat; si demum, una cum divino auctore religionis christianae, ac principali eiusdem per poenarum comminationem sanctione, quidquid religioni ipsi inest supernaturale omnino respuat, eamque systematibus philosophicis et ethicis mere humanis in omnibus rebus aequiparet. Huc tendunt unitarianorum ac universalistarum hodierni, vigentia systemata; quorum primum Christi divinitatem, alterum vel poenas inferni aeternas vel ipsum infernum negat. Atque infaustris quibus vivimus temporibus, hisque in Statibus nefandae istae haereseos, seu potius impietates, quae radioe ipsas

¹ I Cor. X, 8.

² De praescript., c. 49, [opp. Tertull., ed. Migne, II, 57 B.]

³ I Cor. XIV, 33.

⁴ III Ioan., 4.

⁵ Allocutio, 30 maii 1850.

⁶ Gregorii XVI encyclica, 15 aug. 1852.

⁷ Leonis XII encyclica, 8 maii 1824. Citat etiam textum sancti Pauli ad Romanos, c. XVI, iam superius allatum.

⁸ Allocutio, 17 dec. 1847.

⁹ Encyclica, 9 nov. 1846.

¹⁰ Marc. XVI, 16.

religionis penitus evellere conantur, magis magisque, ab eis in dies crescant; ita ut doctiores cultioresque inter sectarios nostrates illis libenter nomen dent, aperteque opprobrio suo gloriantur, tanquam ipsi maiori, caeteris minus in philosophia provecitis sint lumine illustrati, sacrasque ipsas scripturas in partes suas detorquere laborent. Quorum blasphemiis, ne simplices decipiantur, fortiter resistent episcopi caeterique animarum pastores.

IV. Transcendentalismus et pantheismus.

33. Quae cum ita sint, quid mirandum si in dies eorum numerus augeatur, qui, vix speciem seu larvam ipsam christianitatis retinentes, in infidelitatem ruunt, sub nomine specioso et grandiloquo transcendentalismi vel ipsius pantheismi? Cum Deum ipsum throno suo impie detrudant, quid mirum si hominem Deum facere satagant; si omnia Deum, Deumque omnia esse stultissime delirent? Reiecta enim ecclesia Christi, reiecta summi pontificis auctoritate, quid supererat, nisi ut reiectis Christus ipse, et Pater qui illum misit? apostolis nimirum, primis suis in terris ministris, dixerat Christus dominus: „Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.“¹

V. Magnetismi abusus.

33. „Semper discentes, et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes,“² sectarii hodierni, semper inquieto animo, ac in nova systemata quae progressui, uti somniant, religioso magis faveant anhelantes, nuper magnetismi scientiam in adiutorium suum advocare, eamque contra religionis sacra principia pervertere sunt conati. „Etenim compertum est, novum quoddam superstitionis genus invehi ex phaenomenis magneticis, quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par esset, sed decipiendis ac seducendis hominibus student neoterici plures, rati posse occulta, remota ac futura detegi, magnetismi arte vel praestigio, praesertim ope mulierularum, quae unice a magnetizatoris nutu pendunt.“³

34. Ut magnetismi abusus eliminarentur, simplicesque eius praestigiis haud seducerentur, simulque scientiae verae iura indubia sarta tecta servarentur, sapiens haec regula agendi fuit a sancta sede constituta: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemones invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vetitus, dummodo non tendat ad finem illicitum; aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediolorum pure physicoorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita et haeretica.“⁴

35. Propositae vero regulae explicationem eadem sacra congregatio tradit huiusmodi: „Quamquam generali hoc decreto satis explicetur licitudo aut illicitudo in usu aut abusu magnetismi, tamen adeo crevit hominum malitia, ut neglecto licito studio scientiarum, potius curiosa sectantes, magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento, criolandi divinandique principium quoddam se nactus gloriantur. Hinc *Somnambulismi*, et *claras intuitionis*, uti vocant, praestigiis mulierulae illae gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspiciere effutiant, ac de ipsa religione sermones instituire, animas mortuorum evocare,

responso accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaesitum sibi ac dominis suis divinando certo consecuturas. In hisce omnibus, quaecumque demum utantur arte vel illusionem, cum ordinantur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita et haeretica, et scandalum contra honestatem morum. Igitur ad tantum nefas, et religioni et civili societati infestissimum, efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo, vigilantia ac zelus episcoporum omnium. Quapropter, quantum divina adiutrice gratia poterunt locorum ordinarii, qua paternae caritatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, omnem impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusus reprimendos et evellendos, ut dominicus grex defendatur ab iniquo homine, depositum fidei sartum tectumque custodiatur, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.“⁵

VI. Spiritismi hallucinationes et pericula.

36. Demum, inter serpentes nostratium errores, in ruinam animarum invecos, locum principalem tenet *Spiritismus*; systema quoddam crudum et indigestum, ei de quo supra disseruimus, quodque *Magnetismi animalis* nomine vulgo venit, in quibusdam affine, in hisce Statibus, uti videtur, primo inventum, quo per signa quaedam praestituta, et mediantibus quibusdam nervosi temperamenti personis — praecipue autem feminis — cum spiritibus mundi invisibilis communicatio haberi praetenditur. Bene vero videtur esse exploratum, plura, quae in circulis spiritismi exhiberi phaenomena miranda dicuntur, esse vel omnino ementita et operatorum inter se collusionem fraudulentam producta, vel personarum, quae dicuntur *media*, imaginationi et spectatorum credulitati esse praesertim adscribenda, vel demum manuali cuidam dexteritati, qualis apud praestigiatos usu venit, esse tribuenda. Vix dubitandum tamen videtur, quaedam saltem ex eis a satanico intervntu esse repetenda, cum vix alio modo satis explicari possint. Nec mirum videatur, si novissimis hisce diebus, in quibus instant tempora periculosa⁶, in nos descendat diabolus, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet⁷; et si antiquus ille humani generis aetatis iterum magiae antiquae artem, sub aliis tamen formis, mundi conditioni praesenti magis convenientibus, ad hominum ruinam invehere studeat. Antiquum quippe illi est, qui „tanquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret“⁸, ut se transfiguret in angelum lucis⁹, maiorem boni ac mali scientiam, sicut olim primis nostris parentibus, praetendens ac promittens.

37. Ex scripturis sacris sanctorumque patrum documentis constat, angelos, tam bonos quam malos, in res humanas hominumque mentes et corda mirum sane in modum agere posse, eo potentius quo naturae sint quam homines subtilioris; nihil vero omnino in homines posse, nisi mandante seu permittente Deo, cuius supremo imperio omnia subiciuntur. De bonis angelis nimirum clamant apostolus: „Nonne omnes sunt administratoris spiritus, missi propter eos qui haereditatem capient salutis?“¹⁰

¹ Luc. X, 16.

² II Tim. III, 7.

³ Encyclica congregationis sancti Officii ad omnes episcopos, contra magnetismi abusus, 4 augusti 1866.

⁴ Decisio congregationis sancti Officii, 26 iulii 1847.

⁵ Decisio congregationis sancti Officii, 26 iulii 1847.

⁶ II Tim. III, 1.

⁷ Apoc. XII, 12.

⁸ I Petr. V, 8.

⁹ II Cor. XII, 14.

¹⁰ Hebr. I, 14.

et psalmista: „Angelis suis mandavit de te, et custodiant te in omnibus viis tuis; in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.“¹

De malis vero scribit sanctus Paulus: „Quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in coelestibus; propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare.“² Iacobus autem apostolus postea nos, adiuvante Dei gratia, insidias diaboli superare plane asserit: „Resistite autem diabolo, et fugiet a vobis.“³ Familiare demum erat Christo domino nostro declarare, se ideo in mundum venisse, ut principem eius diabolum foras eiceret: „Nunc iudicium est mundi; nunc princeps huius mundi eicitur foras.“⁴ Dilectus autem eius discipulus idem asserit: „Apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.“⁵

38. Nihil igitur potest diabolus in membra Christi et filios Dei, qui illi resistunt fortes in fide; quia, ut ait sanctus Augustinus, „ad hoc (ergo) ligatus est diabolus et inclusus in abyso, ut iam non seducat gentes, ex quibus constat ecclesia, quas antea seductas tenebat, antequam esset ecclesia.“⁶ „Non enim possunt daemones quod non sinuntur efficere: sinuntur autem alto Dei summi iustoque iudicio, pro meritis eorum quos ab eis vel affligi tantum, vel etiam subiaci ac decipi iustum est.“⁷ Et iterum: „Quia etiam aliquid in his (hominibus) daemones possunt, tantum possunt quantum secreto omnipotenti arbitrio permittuntur.“⁸ In illos vero solos homines habet potestatem diabolus, qui servi sunt peccatis⁹ et cupiditatibus subiaciuntur. „Non enim aliquem vincit, nisi societate peccati.“¹⁰ „Per hanc cupiditatem regnat in homine diabolus, et cor eius tenet. Tales sunt omnes qui diligunt mundum.“¹¹ Pro caeteris autem Christi veris militibus, „daemon est quasi canis, a Christo ligatus: latrare potest, sollicitare potest, mordere non potest nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet a nobis consensum, sed petit.“¹²

39. Quae cum ita sint, quid mirum, si infausta hisce temporibus, quando mundo est cupiditatibus magne quam Deo serviunt homines, etiam si qui christianos magis caeteris illuminatos sese iactant, et, quando „mundus totus in maligno positus est“¹³, diabolus, pravorum hominum electione, sit iterum mundi huius princeps constitutus; et si dominium suum in eos qui morderi ab eo volunt, per spirituum hallucinationem iterum plane asserit? Cum numerus adeo ingens eorum qui apud nos christianos se nominant, nequidem sacro baptismi lavacro sint mundati, et ideo nec de tenebris in lucem sint emersi nec Christum induerint, quid mirandum, si adhuc

A sub potestate principis mundi, tenebrarum harum, maneant, vel saltem eiusdem incuribus inermes exponantur?

40. De caetero, omnibus qui ephemerides libroque a spirituum ducibus nuper concinnatos perlegerunt, perspicuum est, illos vel implicate vel etiam explicite Christum dominum eiusque sanctam respuere religionem, Christum Deum non esse, eiusque religioni nihil inesse supernaturale blasphemare, veramque ac altiore philosophiam et sapientiam in spirituum fallacibus manifestationibus seu revelationibus esse quaerendam insanire. Vere „evenerunt in cogitationibus suis; dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt.“¹ Velle enim videntur, cum ipso paganismo, magiae etiam paganae ritus impuros saeculo nostro, omni quo possunt modo, restaurare.

41. Gaudemus autem in Domino, dilectos nostros in Christo filios, catholicos fideles, haud fuisse hactenus peste ista infectos; hortamurque eos in Christo, ut nulla, vel indirecta ratione, spiritismo faveant, et ne quidem ex curiositate eius circula unquam adstant. Qui domum enim diaboli ingrediuntur, timeant ne machinationibus eius decipiantur imperioque subiiciantur. Contra nefandas nimirum horum hominum insidias, spiritu afflatus prophético, nos monet apostolus: „Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, et cauteriatam habentes suam conscientiam.“

TITULUS II.

De hierarchia et regimine ecclesiae.

Caput I.

De Romano pontifice.

42. Patres huius concilii plenarii, ex omnibus Statibus Foederatis Americae septentrionalis congregati, praeside archiepiscopo Baltimorensi tanquam apostolicae sedis delegato, summum quo sedem apostolicam Romanam prosequuntur obsequium profitentur; agnoscunt quippe, iuxta definitionem in concilio Florentino promulgatam, Romanum pontificem successorem esse beati Petri principis apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi, in beato Petro, pasceendi, regendi et gubernandi universalem ecclesiam a domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse. Beatissimum igitur pontificem Pium IX, caput totius episcopatus agnoscunt divino iure constitutum, eiusque esse fratres in fide confirmare, cum unus sit omnium pastor. Doctrinam insuper, quam ab apostolis traditam in ecclesia Romana constat semper esse servatam per episcoporum successionem, profitentur integram, prout in conciliorum oecumenicorum, praesertim Tridentini, decretis, et in summorum pontificum constitutionibus explicata est.²

43. Inter acerrimas procillas ab impiis hominibus excitatas, quibus nunc agitur Christi ecclesia, et inter errorum pessimorum deliramenta, quae ubique terrarum in animarum ruinam disseminantur, perlibenter oculos convertimus ad summum pontificem, beati Petri apostoli successorem, et ad illam Romanam ecclesiam ad quam, teste Irenaeo, „propter potiorem principalitatem, necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt

¹ Psalm. XC, 11-2.

² Ephes. VI, 12-3. Vide etiam Deut. XVIII, 9-12; et Act. XVI, 18-8.

³ Iac. IV, 7.

⁴ Ioan. XII, 31.

⁵ I Ioan. III, 8.

⁶ I Petr. V, 8.

⁷ De civitate Dei, l. XX, c. 7, [opp., ed. Bened., VII, 582 E].

⁸ Ibid., l. VII, c. 36.

⁹ Ibid., III, c. 28.

¹⁰ Videtur legendum peccati, sicut Ioan. VIII, 34, Rom. VI, 16.

¹¹ De civ. Dei, l. X, c. 22, [opp., ed. Bened., VII, 267 C].

¹² Augustinus, De agone christiano, liber unicus, l. [opp., ed. Bened., VI, 245 D].

¹³ Sermo 37, De David et Goliath, inter supposit. s. Augustini, [opp., ed. Bened., V, appendix, p. 74 F].

¹⁴ I Ioan. V, 19.

¹ Rom. I, 21-2.

² I Tim. IV, 1-2.

Conc. Baltim. plen. I, ann. 78, [Mansi, t. XLIV, col. 678 C].

undique fideles¹; ad firmissimam „Petri cathedram”² atque ad ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est³; iuxta Cyprianum, quae est etiam ecclesiae catholicae radix et matrix⁴; ad quam Romanorum ecclesiam, „quorum fides apostolo praedicante laudata est, perfidia habere non possit accessum⁵”; in qua, iuxta Augustinum, „semper apostolicae cathedrae viguit principatus⁶”; atque Pio IX. pontifici feliciter regnanti, verba reverentiae ac obedientiae plena proferimus, quibus quarto ecclesiae saeculo Hieronymus Damasum est allocutus. „Ego nullum primum, nisi Christum, sequens, beatitudini tuae, id est, cathedrae Petri, communioni consocior. Super illam petram aedificatam ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in Noe arca non fuerit, peribit regnante diluvio.”⁷

44. Petrum enim, a Christo domino petram constitutum super quam aedificata est ecclesia, B adhuc vivere et loqui in successoribus in eius cathedra sedentibus, omnis antiquitas unanimes voce testatur. Romanus quippe pontifex pro tempore existens totius gregis, et agnos et oves in orbe terrarum complectentis, curam pastorem et paternam semper habuit habetque: quod praecclare quidem explicat sanctus Leo magnus. „Quamvis singuli quique pastores speciali sollicitudine gregibus suis praesint, sciantque se pro commissis sibi ovibus reddituros esse rationem, nobis tamen cum omnibus cura communis est, neque cuiusquam administratio non nostri laboris est portio; ut dum ad beati apostoli Petri sedem ex toto orbe concurrunt, et illa universalis ecclesiae a Domino eidem commendata dilectio etiam ex nostra dispensatione deponitur, tanto amplius nobis instare oneris sentiamus, quanto cunctis maiora debemus.”⁸

45. Quae cum ita sint, nos reverenti profecto amore ac filiali obedientia suscipimus, ac opitulante Deo, fideliter observabimus, ac a nobis subditis observari curabimus, omnes et singulas constitutiones apostolicas, sive de fidei expositionibus ac declarationibus, sive de moribus ac disciplina tractent, quae hactenus a Petri cathedra emanaverunt, vel quae deinceps in lucem edentur; atque quo hae constitutiones omnibus quorum intersit melius innotescant, illas, vel earum saltem summam promulgare diligenter satagemus, vel in huius concilii appendice, vel in synodiis nostris provincialibus ac diocesanis, quae in posterum celebrabuntur.

46. Cumque pontifex Romanus primatus sui munera et iura, ut plurimum, mediis cardinalium congregationibus exerceat, mandant huius concilii patres omnes eiusmodi decisiones seu instructiones, quae vel pro universali ecclesia datae sunt, vel res ecclesiasticas in horum Statuum provinciarum sive diocesis respiciunt, esse non solum debite publicandas reverenterque suscipiendas, sed rite et ad amissim ab omnibus observandas. Nam de iis disserens quae sunt ab ecclesia clare definita ac proinde de fide, deque aliis quae, licet non quidem de fide sint, tamen non sine temeritatis

nota a catholicis reiicerentur, haec sapienter scribit Pius papa IX.

„Sed cum agatur de illa subiectione, quae ex conscientia ii omnes catholici obstringuntur, qui in contemplatrices scientias incumbunt, ut novas suis scriptis ecclesiae afferant utilitates, idcirco eiusdem conventus viri recognoscere debent, sapientibus catholicis haud satis esse, ut praefata ecclesiae dogmata recipiant ac venerentur, verum etiam opus esse, ut se subiciant tum decisionibus, quae ad doctrinam pertinentes a pontificis congregationibus proferuntur, tum iis doctrinae capitibus, quae communi et constanti catholicorum consensu retinentur ut theologicae veritates et conclusiones ita certae, ut opiniones eisdem doctrinae capitibus adversae, quanquam haereticas dici nequeant, tamen aliam theologiam mereantur censuram.”⁹

Hinc patres concilii sentiendi et agendi rationem eorum reiiciunt et reprobant, qui omnia, quae non expresse sunt definita qua de fide catholica, parvipendunt, atque opiniones tenent et propositiones ventilant, quae a sensu catholicorum communi alienissimae sunt, ideoque scandalosae et piarum aurium offensivae.

47. Quamvis autem Romanorum pontificum dominium temporale in status ecclesiae, seu Petri patrimonium, nec fuerit ab initio a Deo collatum, nec sit de primatus essentia, attamen utilissimum, et in praesentibus rerum adiunctis quodammodo necessarium esse videtur, ad hoc, ut possit pontifex primatus sui iura et officia pro ecclesiae bono ubique terrarum libere exercere, quapropter perlibenter nos suffragia nostra totius episcopatus catholici votis addimus, quibus contra violentam Petri patrimonii spoliationem sacrilegam alte fortiterque protestabuntur. „Namque”, ut ait Pius papa IX, „ex omnibus totius catholici orbis regionibus innumerabiles pene accepimus, tum ecclesiasticorum tum laicorum hominum cuiusque dignitatis, ordinis, gradus et conditionis, litteras, etiam a centenis catholicorum millibus subscriptas, quibus ipsi filialem suam erga nos et hanc Petri cathedram devotionem ac venerationem luculenter confirmant, et rebellionem aususque in nonnullis nostris provinciis admissos, vehementer detestantes, beati Petri patrimonium omnino integrum inviolatumque servandum, atque ab omni iniuria defendendum esse contendunt.”¹⁰

Nam „cum catholica ecclesia, a Christo domino fundata et instituta ad sempiternam hominum salutem curandam, perfectae societatis formam vi divinae suae institutionis obtinuerit, ea proinde libertate pollere debet, ut in sacro suo ministerio obeundo nulli civili potestati subiacet. Et quoniam ad libere, ut par erat, agendum, iis indigebat praesidiis, quae temporum conditioni ac necessitati congruerent, idcirco singulari prorsus divinae providentiae consilio factum est, ut cum Romanum corrui imperium et in plura fuit regna divisum, Romanus pontifex, quem Christus totius ecclesiae suae caput centrumque constituit, civilem assequeretur principatum. Quo sane a Deo sapientissime consultum est, ut in tanta temporalium principum multitudine ac varietate, summus pontifex illa frueretur politica libertate, quae tantopere necessaria est ad spirituales suae potestatem, auctoritatem et iurisdictionem toto orbo absque ullo impedimento exercendam. Atque ita plane decebat, ne catholico

¹ *Act. haeretic.* I. III. c. 3. [opp. s. Iren., ed. Venet., I. 178].

² *Epist. ad Cornelium* 55. num. XIV. ed. Migne. [opp. s. Cypri., ed. Baluzii, p. 86].

³ *Id.* ep. 45. [ed. Baluzii, p. 89].

⁴ *Id.* paulo post verba citatae *Epist. ad Cornelium*, ed. Migne. [ed. Baluzii, p. 86].

⁵ *Epist.* 43. al. 162. ad *Glorium*, cap. 3. *ibid.* [opp. ed. Bened., II. 91 E].

⁶ *Epist.* 15. alias 57. ad *Damasum pap.* ed. Migne [opp. a Hieron., ed. Migne, I. 365].

⁷ S. Leo, *Sermo* 4. al. 5. c. 2. in *anniversario assumpt. suae*, [opp. ed. Ballerini, I. 90].

⁹ Litterae ad archiep. Monac. et Frising., datae 21 dec. 1863, de conventu theologorum Germaniae, Monachii, mense sept. 1863 habito.

¹⁰ *Epist. encyclica*, 19. Ian. 1860.

orbi ulla oriretur occasio dubitandi, impulsu fortasse civilium potestatum, vel partium studio, duci quandoque posse in generali precuratore gerenda sedem illam, ad quam, propter potiorem principalem necessesse est omnem ecclesiam convenire.¹

„Infastissimi igitur Romanae ecclesiae temporalis domini hostes, civilem eiusdem ecclesiae Romanique pontificis principatum, coelesti quadam rerum dispensatione, et vetata per tot iam continentia saecula possessione, ac iustissimo quovis alio optimoque iure comparatum, et communi omnium populorum et principum vel catholicorum consensione uti sacrum inviolatumque beati Petri patrimonium semper habitum ac defensum, invadere, tabefactare, ac destruere conantur; ut Romana ecclesia suo spoliata patrimonio, apostolicae sedis Romanique pontificis dignitatem maiestatemque deprimant, possument, et liberius sanctissimae religioni maxima quaeque damna ac totissimum bellum inferant, ipsamque religionem, si fieri unquam posset, funditus evertant.“²

Praeclarissimis hisce summi pontificis verbis huius concilii patres plenum praebuerant mentis cordisque assensum.

48. Spectata demum inopia qua, ex sacrilega maioris et locupletioris partis patrimonii sui spoliatione, laborat amatissimus pater Pius papa IX, aequum plane, dignum, iustumque omnino esse reputamus, si catholicus orbis universus, cuius bono spiritali totis viribus magnisque impensis die noctuque incumbit, illi in succursum perlubentissime veniat. Quapropter, ut etiam pia haec in parte fidelium nobis commissorum erga pontificem devotioni faciamus satis, statuimus, ut in singulis horum Statuum ecclesiis, ubicumque existant, omnibus annis, dominica infra octavam festi sanctorum Petri et Pauli, sive alio opportuno tempore, mandantibus locorum ordinariis, quorum mandatum dominica antecedente populo perlegetur a pastore, fiant collectae in subsidium confraternitatis sancti Petri: quarum summae, et quidem ante festum assumptae in coelum beatissimae virginis Mariae, ab ordinariis respectivis locorum ad metropolitans mittantur, qui illas quamprimum ad pontificis manus pervenire satagent; aut si uni vel alteri ordinario magis placuerit, directe mittantur ad summum pontificem. Hae autem collectae fient singulis annis per omnes nostras provincias; donec summus pontifex in iura sua feliciter restitutus, vel alia ratione a divina providentia sublevatus, amplius eiusmodi haud indigeat auxilio.

Caput II.

De hierarchia docentis et regentis.

49. Quo ecclesiae suae unitati, integritati, ac perpetuae durationi securius provideret Christus dominus, in ea constituit hierarchiam sacram, episcopos, presbyteros, et ministros complectentem,³ „ad consummationem nimirum sanctorum, in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi“,⁴ quae est ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis.⁵ Ordinibus vero superioribus alii etiam gradus ministerii inferiores sunt additi, ut melius dispensationes mysteriorum omnes ad Dei honorem populi que fidelis aedificationem ordinarentur. „Hac enim certo mira varietate ecclesia sancta circum-

¹ Literae apost., 26 martii 1860.

² Allocutio in consist. secreto, 30 iunii 1860. Lam recitaverat eadem fere rationes, quae in parte superioris extracta suppeditantur.

³ Definitio conc. Trid., sess. XXIII, can. 6.

⁴ Ephes. IV, 12.

⁵ I Tim. III, 15.

A datur, ornatur et regitur: cum alii in ea pontifices, alii minoris ordinis sacerdotes, diaconi et subdiaconi, diversorum ordinum viri consecrantur: et ex multis et alternae dignitatis membris unum corpus Christi efficitur.“¹

„Si quis“ autem „dixerit episcopus non esse presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi et ordinandi: vel eam quam habent, illis esse cum presbyteris communem: vel ordines ab ipsis collatos, sine populi vel potestatis saecularis consensu aut vocatione, esse irritos: aut eos qui nec ab ecclesiastica et canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi et sacramentorum ministros, anathema sit.“²

50. Auctoritas quippe ecclesiae, a Christo ipso domino instituta pro salute hominum promovenda, in omnibus illis definiendis moderandisque quae fidem, mores ecclesiaeque ipsius regimen ac disciplinam respiciunt, est prorsus divina, atque nullatenus a civili potestate nutu seu arbitrio pendet. Huius enim ecclesiae Christus dominus, qui est eiusdem caput supremum, plenam docendi, iudicandi ac regendi contulit potestatem, eique, suo nomine docenti ac regenti ita sua praesentia ac assistentia ad usque consummationem saeculi adfuturum se promisit,³ ut nunquam adversus eam, in petrae soliditate fundatam, portae inferi prevalere possent.⁴ Episcopi igitur, qui sunt successores apostolorum, quosque „Spiritus sanctus posuit regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo“⁵, una cum suo in terris capite, Romano scilicet pontifice, Petri successore ac vicario Christi, consentientes ac iudicantes, sive in conciliis generalibus congregati, sive per orbem terrarum sint dispersi, ita dono inerrantiae divinitus sunt praediti, ut nec a fide possit eorum corpus seu collegium unquam deficere, nec quidquam contra doctrinam a Deo revelatam possit definire, secus enim homines, pro quorum salute Christus ecclesiam instituit sumque profudit sanguinem, omni quoad fidem certitudine carerent, et erroris ac ruinae aeternae periculo subiacerent; idque quidem Christi ipsius ordinatione, qui illis ut ecclesiam audirent, eiusque ministris tanquam sibi ipsi obtemperarent, solemniter mandavit: — quod plane et Dei sapientiae ac bonitatis repugnat, totumque Christi consilium pro mundi redemptione destrueret, omnemque novae legis oeconomiam penitus subverteret.

51. Haec est nimirum ecclesia Dei, et varietate et unitate et divina plane soliditate mire distincta, quae per orbem universum diffusa, omniumque nationum, sicut et omnium saeculorum, populos ulnis maternis complectens, et sub uno capite visibili in caritate ac integritate firmiter consistens, omnes, sicut praeceperat Christus, adhuc docet nationes, omnibus easdem ubique ac semper doctrinas, eadem praecepta divina, eadem sancta tradit sacramenta. Ab infimis ad summum per varios ministerii gradus mirabili plane ordine ascendens, tota eius constitutio imaginem unitatis ac divinitatis ita sibi exhibet impressam, ut nemo, qui animo humili ac sincero veram Christi quaerit ecclesiam, in errorem incidere posse videatur. Huius autem soliditatis basis, ac unitatis firmamentum a Petri cathedra, quae est totius aedificii petra angularis ac inconcussa, sunt repetenda. Nam vel ab initio

¹ Pontificale Roman., in ordinatione presbyteri.

² Conc. Trid., sess. XXIII, can. 7.

³ Matth. XXVIII, 20.

⁴ Matth. XVI, 18.

⁵ Act. XX, 28.

ecclesiae, teste sancto Hieronymo, „inter duodecim A (apostolos) unus eligitur, ut, capite constituto, schismatis tollatur occasio.“¹

52. „Atque hinc plane apparet, in quanto errore illi etiam versentur, qui ratione abutentes, ac Dei eloquia tanquam humanum opus existimantes, proprio arbitrio illa explicare, interpretari temere audeant, cum Deus (ipse) vivam constituerit auctoritatem, quae verum legitimumque coelestis suae revelationis sensum doceret, constabilires, omnesque controversias in rebus fidei et morum infallibili iudicio dirimeret, ne fideles circumferantur omni vento doctrinae, in nequitia hominum, ad circumventionem erroris. Quae quidem viva et infallibilis auctoritas in ea tantum viget ecclesia, quae a Christo domino supra Petrum, totius ecclesiae caput, principem et pastorem, cuius fidem nunquam defecturam promissit, aedificata, suae legitimos semper habet pontifices sine intermissione ab ipse B Petro ducentes originem in eius cathedra collocatos, et eiusdem etiam doctrinae, dignitatis, honoris ac potestatis haereditas et vindicatos. Et quoniam ubi Petrus ibi ecclesia², ac Petrus per Romanum pontificem loquitur³, et semper in suis successoribus vivit et iudicium exerceat⁴, ac praestat quaerentibus fidei veritatem⁵; ideo divina eloquia eo plane sensu sunt accipienda, quem tenuit ac tenet haec Romana beatissimi Petri cathedra, quae omnium ecclesiarum mater et magistra⁶, fidem a Christo domino traditam integram inviolatamque semper servavit, eamque fideles edocuit, omnibus ostendens salutis semitam, et incorruptae veritatis doctrinam.“⁷

53. „Est autem singulorum episcoporum cathedrae Petri fidelissime adhaerere, depositum sancte religioseque custodire, et pascere qui in eis est gregem Dei. Presbyteri vero subiecti sint oportet episcopis, quos, uti animae parentes suscipiendos C ab ipsis esse, monet Hieronymus⁸; nec unquam obliviscantur, se vetustis etiam canonibus vetari, quidpiam in suscepto ministerio agere, ac docendi et concionandi munus sibi sumere, sine sententia episcopi, cuius fidei populus est creditus, et a quo pro animabus ratio exigetur⁹. Certum denique firmumque sit, eos omnes, qui adversus praestitutum hunc ordinem aliquid moliantur, statim ecclesiae, quantum in ipsis est, perturbare.“¹⁰

54. Praeclare autem de ecclesiae Dei libertate ab omni mundano imperio vel gubernio independenti, deque ecclesiae ipsius erga gubernium civile officium, disserit pontifex Nicolaus I, ad Michaellem imperatorem scribens: „Vos autem, quocumque, nolite praedictam Dei ecclesiae irrogare; illa quippe nullam imperio vestro praedictum infert, cum magis pro stabilitate ipsius aeternam divinitatem exoret, et pro incolumitate vestra et perpetua salute iugi devotione precetur. Nolite quae sua sunt, usurpare; nolite quae ipsi soli commissa sunt, velle surripere, scientes quia tanto nimium a sacris debet omnia mundanarum rerum administrator esse remotus, quanto quemlibet ex catalogo clericorum et militantium Deo nullis convenit negotiis saecu-

laribus implicari. Demique hi, quibus tantum humanis rebus, et non divinis praesens permittitur, ut, quomodo de his, per quos divina ministrantur, iudicare praesumant, penitus ignerant. . . . Sed cum ad verum ventum est eundem regem atque pontificem, ut . . . sibi nec imperator iura pontificatus arripuit, nec pontifex nomen imperatorum usurpavit; quoniam idem mediator Dei et hominum homo Christus Iesus sic actibus propriis et dignitatibus distinctis officia potestatis utriusque discrevit, propria volens medicinali humilitate sursum offerri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut et christiani imperatores pro aeterna vita pontificibus indigerent, et pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterentur; quatenus spiritualis actio carnalibus distaret incurribus.“¹

55. Quaeenam sit demum ecclesiae catholicae agendi ratio, quamque benefica sint et multiplicia eius munera ac officia, praeclearo praeconio docet Augustinus: „Catholica ecclesia non solum ipsum Deum [purissime atque castissime colendum praedicat], sed etiam proximi dilectionem atque caritatem ita complectitur, ut omnium morborum, quibus pro peccatis suis animae aegrotant, omnis apud illam ipsam medicina praepollet. Ipsa pueriliter pueros, fortiter iuvenes, quiete senes, prout cuiusque non corporis tantum, sed et animi aetas est, exerceat et doceat. Ipsa feminas viris suis, non ad explendam libidinem, sed ad propagandam sobolem, et ad rei familiaris societatem, casta et fidei obedientia subiicit; et viros coniugibus, non ad illudendum imbecilliorum sexum, sed sinceri amoris legibus praeficit. Ipsa parentibus filios libera quadam servitute subiungit, parentes filiis pia dominatione praeponeit. Ipsa fratribus fratres religionis vinculo firmiore atque arctiore quam sanguinis necit, omnemque generis propinquitatem et affinitatis necessitudinem, servatis naturae voluntatisque nexibus, mutua caritate constringit. Ipsa dominis servos non tam conditionis necessitate, quam officii delectatione docet adhaerere; et dominos servis, summi Dei communis domini consideratione placibiles, et ad consulendum magis quam coercendum propensiores facit. Ipsa cives civibus, gentes gentibus, et prorsus homines primorum parentum recordatione, non societate tantum, sed quadam etiam fraternitate coniungit. Docet reges prospicere populum, monet populos se subdere regibus. Quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus exhortatio, quibus disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo docet, ostendens quemadmodum et non omnibus D omnia, et omnibus caritas, et nulli debeatur iniuria.“²

Caput III.

De conciliis provincialibus.

56. Quam sint ecclesiae catholicae proficua concilia provincialia, quinam illis debeant interesse, qui sint fines illis celebrandis praestituti, et qua ratione sint convocanda ac habenda, satis indicat sacrosancta synodus Tridentina, antiquam ecclesiae legem et consuetudinem hac in parte renovans ac solemniter promulgans: „Provincialia concilia, si ubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permittis, renovantur.

¹ Ad Iovin., l. I, c. 14, [opp. a. Hieron., ed. Migne, II, 247 A].

² Ambros., *In psal. XL*, [opp. a. Ambros., ed. Migne, I, 1082 A].

³ Conc. Chalced., act. II, [Mans., VI, 971 A].

⁴ Synod. Ephes., act. III, [Mans., IV, 1205 C].

⁵ S. Petrus Chrysost., *Epist. ad Antioch.*, p. 83, ed. Mans., [opp. a. Petr. Chrysost., ed. Migne, p. 71 C].

⁶ Conc. Trid., sess. VII, de baptismo.

⁷ Pii papae IX epist. encyclica, 9 nov. 1846.

⁸ Ad Nepot. epist. 2, a. 1-24, [opp. a. Hieron., ed. Migne, I, 599].

⁹ Ex can. apost. 36 [al. 60], apud Labbe, t. I [51 A, apud Mans., I, 80 A].

¹⁰ Gregorii XVI epist. encyclica, 15 aug. 1822.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

¹ Epist. 9, in collect. regia, p. 171, anno 398, [Hardoin V, 171 C etc.; Petr. lat., ed. Migne, CLIX, 290 B etc.].

² De moribus eccl. eccles., lib. I, [opp. ed. Bened., I, 708 F].

Quare metropolitanus per seipsum, seu, ille legitime impeditus, coepiscopus antiquior infra annum ad minus a fine praecedentis concilii, et deinde quolibet saltem triennio, post octavam paschae resurrectionis domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore, pro more provinciae, non praetermittit synodum in provincia sua cogere: quo episcopi omnes, et alii qui de iure vel consuetudine interesse debent, exceptis illis quibus cum imminenti periculo transfretandum est, convenire omnino teneantur. . . . Idem episcopi, qui nulli archiepiscopo subiciuntur, aliquem vicarium metropolitanum semel eligant, in cuius synodo provinciali cum aliis interesse debeant, et quae ibi ordinata fuerint, observent ac observari fiant.¹

57. Quae quidem omnia, ut ad amantissimam hinc in provincia observentur, statuimus. Conciliorum autem provincialium, quae in singulis nostris provinciis celebrabuntur, erit promulgare ac executioni dare fidei sanctae definitiones generalisque ecclesiae disciplinae statuta, ac nominatim huius plenarii concilii decreta, postquam fuerint a summo pontifice recognita ac emendata. Praecipuum quippe huiusmodi conciliorum, sicut et plenariorum, munus in eo consistit, ut non solummodo legum ecclesiae generalium in oecumenicis conciliis et pontificiis constitutionibus laetarum promulgationi ac executioni efficaciter providere satagant, sed etiam ut abusu, per fragilitatem humanam contra easdem inventorum, correctioni invigilent, ac fidei sanctae principia ab ecclesia definita contra novorum machinationes certa tecta tueantur; ne graex Christi, alimenti salutis loce, errorum veneno inficiatur.

58. Cum vero membra capiti adhaerere in omnibus sit necesse, cumque qui pontificem Romanum audit Petrum audiat, quique Petrum, Christum ipsum Dominum audiat, supremum scilicet caput totius ecclesiae, quae est eius corpus, sapientissime canonicis etiam sanctionibus est provisum, ut eiusmodi conciliorum decreta rebar nullum habeant, donec Romani pontificis iudicio fuerint rata ac recognita.² Haec enim agendi ratione maxime elucet admirabilis ecclesiae unitas, cum a fonte ipso communi et personae veritatis ac sanctitatis aquae vivae salientes in vitam aeternam³ in omnes vineae Domini effluent partes, rivoque suis salutaribus palmites omnes ita irrigant, ut fructum afferant, fructusque eorum manent.⁴ Hinc nimirum est praecipuum repetenda mira ecclesiae catholicae fertilitas, cum omnes ministri Christi et dispensatores mysteriorum Dei⁵ in eo, qui est vitis vera⁶, tanquam palmites stipiti adherentes, permanent.

59. Quare studeant metropolitanus ac eorum com-provinciales episcopi in concilio congregati, ut, collatis consiliis, ea statuunt decreta, quae, prospectis rerum adiunctis, magis in Domino illis idonea videantur ad doctrinas ecclesiae contra errores serpentes tuendas, ad mores fidelium sibi commissorum corrigendos; deum ad disciplinam uniformitatem promovendam, ad tramitem disciplinae generalis ecclesiae catholicae, prout in pontificiis constitutionibus ac in conciliis generalibus declaratur ac definitur. Satagant vero praecipue, ut recentiores praesertim summi pontificis, qui est omnium christianorum pater et doctor, constitutiones et literae apostolicae ad omnium

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de reformatione.

² Vide Bened. XIV, *De synod. dioc.*, lib. XIII, c. 2, ubi de constitutione Sixti V late discurretur.

³ Ioan. IV, 11, 14.

⁴ Ioan. XV, 14.

⁵ I Cor. IV, 1.

⁶ Ioan. XV, 1.

subditorum eorumque notitiam quam citissime perveniunt.

60. Provincialibus autem conciliis debent intervenire, primum omnes episcopi suffraganei, dioecesium administratores a sancta sede constituti, legitime absumum praesulum procuratores, necnon et illi qui sede vacante dioeceses regunt, deum vicarii apostolici, qui intra provinciae limites iurisdictionem exercent.¹ Hi omnes et ceteri, iuxta ius commune, votum habent. decisivum; deinde, cum voto consultativo, episcopi auxiliares², capitularum si quae sint cathedralium procuratores, abbates, praepositi provinciales regularium, seminariorum maiorum rectores, si ita videatur patribus; aliique omnes, qui de iure vel consuetudine vocandi sunt; et deum, si qui sunt alii, qui ut interessent, e re communi foret, aut quarum opera episcopi uti vellent.³

61. Concilii provinciales officiales a metropolitano, consentientibus patribus, adiguntur; nempe promotores, cancellarius, notarii, secretarii, iudices excoactionum, iudices querelarum, magistri caeremoniarum caeterique minores.

Testes quoque synodales olim nominabantur. Horum testium officium gravissimum ab Innocentio III in concilio oecumenico Lateranensi IV praefinitum⁴, a sancto Carolo Borromeo in provincialibus suis conciliis est renovatum, legibusque sapientissimis munitum: „Viri ecclesiastici aetate moribusque graves, prudentes, ac virtutum christianarum studiosi, et spiritualis vitae amantes, in concilio provinciali a metropolitano ex unaquaque dioecesi duo saltem, in synodo dioecessana ab episcopo e dioecesi sua septem pluresve, prout expedire viderit, testes synodales deligantur.“⁵ Latorum erat munus, „discretas personas interrogando simpliciter et de plano, absque ulla iurisdictione,“ inquirere de modo quo in dioecesi sua leges ecclesiasticae, constitutionesque conciliares sive synodales observarentur, praecipue circa residentiam, verbi Dei diligentem praedicationem, divini cultus decus ac splendorem, sacramentorum rectam administrationem, animarumque debitam curam, praesertim vero parvulorum, a pastoribus gerendam; et si quos notaverint abusus, vel quae emendatione indigerent, ea omnia in scriptis metropolitanae vel episcopo tenebantur referre, ante habitum concilium provinciale sive synodum dioecesanam; ac deinde, post eiusdem incoptionem, examen coram metropolitano vel episcopo, ad eiusdem arbitrium, privatum de iisdem rebus subire debebant, omnibusque sibi propositis questionibus sincere simpliciterque respondere, singulaque fideliter referre, quae ad gloriam Dei

¹ Cum eiusmodi omnia vicarii, licet a sancta sede immediate pendentes, et charactere episcopali sint insigniti, et iurisdictionem intra districtum praefinitam ex mandato apostolico habeant ab ordinariis locorum independentem, quaeque iurisdictioni ordinariis quodammodo aequiparari videantur; cumque eiusmodi districtuum negotia spiritualia ac temporalia in concilio provincialibus representant, aequum profecto videatur, si voto possint decisivo; quod etiam praxi ac consuetudine hinc in provincia firmetur.

² Nisi contingat quod hi alii episcopi titulares, sine ordinaria iurisdictione intra fines provinciae degentes, unamini petrum suffragio ad votum decisivum habendum admittantur; iuxta decisionem, per summam procuram, a sacra concilii congregatione, die 24 Aug. 1893, in Aquis redditam. Ad quaestum namque, utrum eiusmodi titulares, votum decisivum ferre in concilio provinciali possint ac valeant, respondit sacra congregatio concilii: „Negative, nisi quibus et singuli episcopi consentiant.“

³ Conc. Colon., anno 1582, [part. II, tit. I, c. 4, supra col. 180 B].

⁴ Decretal., lib. V, tit. 2, de synod., cap. Sicut olim.

⁵ Acta concilii. Mediol., p. 147, edit. Lugdun. 1693.

animarumque salutem promovendas magis ipse videbatur in Domino opportuna.

At, iuxta Benedictum XIV, „synodales testes fore ubique deservierunt . . . in eorumque locum suffocati sunt faecales episcopi et vicarii foranei.“¹ Uti enim scribit sapientissimus idem pontifex: „Mutantur in dies hominum mores, mutantur rerum circumstantiae, et quod uno tempore utile erat, postea inutile et quando, ac periculosum evadit. Prudentis autem praelati est, in his ad quae superioris lege non adigitur, se loco et temperi accommodare, et quaedam quae olim in usu erant praetermittere, sicuti ad rectam suae dioecesis regimen magis expedire in Domino iudicaverit.“²

62. Inter mala gravissima quae ecclesiam Dei ubique terrarum ultimis hisce temporibus misere affligunt, permagnum sane praesidium in episcoporum conventibus, iuxta sapientiae ecclesiae leges ac praxim habitis, invenitur. Dum enim, Spiritu sancto invocato, episcopi consilia conferunt, se mutuo solantur adjuvantque in opere Dei exequendo, et in providendis quae efficacius animarum salutem promoveant. Nam, ut ait sanctus Carolus Borromeus, huiusmodi conciliorum insignis patronus ac coryphaeus, „natura et ratione ipse ducimur, ut in gravioribus rebus deliberandis, aliorum consilia exquiramus, vel quod cautior deliberatio est, si ad nostrum iudicium multorum sententia accesserit, vel quia apud illos, quibus consulere maxime cupimus, maiorem auctoritatem et pondus habet consultatio, in quam plures consenserint.“³

Caput IV.

De synodis dioecesanis; deque sacerdotum pastoralium circa quaestiones theologicas collationibus statutis temporibus habendis.

63. Sacrosanctum Tridentinum concilium haec super re legem declarat ecclesiae generalem hisce verbis: „Synodi quoque dioecesanae quotannis celebrantur; ad quas exempti etiam omnes, qui alias, cessante exemptione, interesse deberent, nec capitulis generalibus subduntur, accedere tenentur; ratione tamen parochialium aut aliarum saecularium ecclesiarum, etiam annexarum, debeant illi, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, synodo interesse.“⁴

64. Utilissimas autem esse dioecesanarum synodos, cum ex canonis praescriptionibus, tum ex eo constat, quod praeclearae doctrinae et sapientiae pontifex Benedictus XIV de his opus eximium et eruditione ecclesiastica refertum ediderit, in quo tamen singulari qua eminebat moderatione scribit: „Non idcirco tamen illis assentimur qui eas absolute necessarias affirmant: quemadmodum enim concilia generalia, quamvis summopere utilia, non sunt tamen absolute et simpliciter necessaria pro ecclesiae universalis regimine, . . . ita episcopales synodi, etsi maxime fructuosae, non tamen absolute necessariae dicendae sunt pro recta dioecesium administratione, cum alii suppetant modi assequendi eundem finem, ad quem synodi tendunt.“⁵

65. De fine vero dioecesanis synodis praestituto disserens, idem pontifex his utitur verbis: „In synodis redintegratur unitas, studetur corpori in sua integritate conservando; ubi ea, quae in visitatione non dabatur exequi, executionem studiis communibus assequuntur; ubi de capite et membris, de fide et pietate, de religione et cultu divino, de

meritis et disciplina, de obedientia, de iudiciis et rebus omnibus ad bonam et christianam vivendam communitatem et necessarios, tractatur atque statuitur.“⁶ Et sanctus Carolus Borromeus: „Est generalis quaedam visitatio synodalis; alias enim per annum particulae quaedam ecclesiae dumtaxat visitantur, hic vero generatim sacerdotes omnes et clericos, atque in ipse suo etiam modo populos in commissa.“⁷

66. Praeter sacerdotes curam animarum habentes, sive sint saeculares sive regulares, omnes etiam in dignitatibus quibuscumque constituti, rectores etiam seminariorum, huiusmodi synodis interesse debent. In his autem solus episcopus est legislator ac iudex, qui proprio nomine leges synodales fert ac promulgat. Etsi vero constitutiones sola sua auctoritate, ac sine praevio cleri vel capituli consensu ac suffragio possit statuere episcopus, deest tamen, ut prius omnium synodalium sententiam exquirat, patienterque audiat ac diligenter consideret; ut quod omnium consensus perficitur maiorem sibi concilii sanctionem, facillimeque efficaciusque executioni mandetur.

67. Quod si, ob locorum distantiam aliaque peculiaris rerum adiuncta, magno foret incommodo synodum quotannis celebrare, curent episcopi, ut saltem post habitum ac a sancta sede recognitum concilium provinciale sive plenarium, quam levissima interposita mora, synodum convocent dioecesanam, in qua statuta provincialia seu plenaria omnibus promulgantur atque executioni dentur.

68. In succursum synodorum dioecesanarum venient, vel earundem rarioris celebrationis defectum quodammodo supplere poterunt, sacerdotum de rebus theologis frequentes collationes; quae scientiae sacrae rudimenta in omnium mentibus conservent, praxim sanam ac uniformem pro animarum directione promoveant, intellectus inertiam depellant, ac abusus eliminandi opportunitatem praebent occasione. In vetis autem valde habemus, ut pro civitatibus, ubi facile convenire poterunt sacerdotes, quater in anno, vel in fortis secundis hebdomadas quatuor temporum antecedentibus, vel aliis diebus ab ordinariis accurate designandis; in districtibus vero ruralibus, ubi difficillius possent in unum venire, bis saltem in anno huiusmodi habeantur sacerdotum conventus; quibus omnes curam gerentes animarum, sive sint saeculares sive regulares, adistere debeant. Normam etiam statuunt episcopi pro hisce coetibus tenendis; materiasque suggerant in iisdem pertractandas, quae deberent esse potius eiusmodi quae ad praxim spectent, quaeque ad animarum salutem promovendum magis idoneae iudicentur.

69. Quae haecenus sunt tradita, tam de synodis dioecesanis quam de sacerdotum collationibus, non tantum sunt quaedam omnia canonis sanctionibus ac ecclesiae catholicae et spiritui et praxi consentanea, sed etiam verbis gravissimis a summo pontifice Pio IX episcoporum sollicitudini sunt super inculcata. Impedit enim Austriaci antistites allequens, haec scribit pontifex: „Nec dissimilem diligentiam impendite in dioecesanis synodis iuxta sacrorum canonum normam celebrandis, ac praecipue statuentes, quae ad malis cuiusque vestrae dioecesis bonum spectare pro vestra prudentia duxeritis. Ne vero in sacerdotibus, qui doctrinae et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, et ministrandi sacra-

¹ De synod. dioc., lib. IV, c. 3.

² De synod. dioc., lib. V, c. 8, n. 7.

³ Act. conc. Med., ed. cit., p. 69.

⁴ Sess. XXIV, cap. 2, de reform.

⁵ De synod. dioc., lib. I, c. 2, n. 4.

⁶ De synod. dioc., lib. I, c. 2, n. 2.

⁷ In alioct. in synodo II, nota codic. Mediol., ed. supra cit.

menta, sacrarum disciplinarum studium unquam restringatur, aut languens industria, optaticum nobis est, ut a vobis, ubi fieri possit, in omnibus vestrarum dioecesium regionibus, instituantur opportunitate regulis congressus de morum praesertim theologia, ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere, et afferre scripte consignatum propositae a vobis quaestioni explicationem, et aliquo temporis spatio, a vobis praeficiendo, inter se disserere de merali theologia, deque sacerdotum rituum disciplina, postquam aliquis ex ipsis presbyteris sermonem de sacerdotalibus praecipue officiis habuerit.¹

Caput V.

De consuetudinibus, vicario generali, archidiacono, ceterisque episcopi officialibus.

70. Cum episcopi, haec praesertim in provincia, sint adeo laboribus onerati, curisque in dioecesana administratione tam in temporalibus quam in spiritualibus distenti, ut gravibus quibus incumbunt muneribus rite adimplendis vix soli sufficiant, in adiutorium suum sacerdotes pietate, zelo, prudentia ac doctrina conspicuos vocare oportet, qui consiliis sapientibus eos adjuvent, nonnullique gravissimi oneris ac sollicitudinis episcopalis, seu in humeris suos libenter suscipiant. Huiusmodi quippe agendi ratione, secundus ordo sacerdotalis ordinali primo in succursum venit, communique omnium consensu ac suffragio et unitas administrationis firmatur, et omnis suavius fortiusque, ad maiorem Dei gloriam animarumque salutem, peraguntur.

71. Quapropter concilii plenarii Baltimorensis I patres,

Hortandos episcopos consueverunt etc. [decr. 6].
Visum est [decr. 7, Mansi, XLIV, 674-5].

72. „In ecclesia (Romana) alii sunt vicarii generales episcoporum, alii vicarii foranei, et alii officiales.“² Vicarius generalis, ab episcopo designatus, eandem cum eo moralem gerit personam, eandemque ecclesiasticam constituit curiam; atque cum sit archipresbyter, omnes alios in dioecesi presbyteros et dignitates praecellit. Nihil tamen potest sine episcopi delegata potestate; nec, iuxta sanctae sedis instructionem ultimam, potest uti facultatibus extraordinariis, nisi per unum integrum diem ordinarius abens sit futurus.

73. Ut praecipit expressa nota Tridentina synodus, „archidiaconi, qui oculi dicuntur episcopi, sint in omnibus ecclesiis, ubi fieri poterit, magistri in theologia, seu doctores aut licentiat in iure canonico.“³ Eorum est, episcopis non solum in functionibus solemnibus peragendis, sed etiam in aliis obsequiis administrationis suae muneribus, praesto esse, alacresque adesse adiutores.

74. Praeter vicariam generalem, poterit episcopus, magno religionis bene, quaedam etiam designare vicarias particulares, cum facultatibus delegatis plus minusve extensis, qui vicarii foranei, seu doctores rurales vocantur, quique districtibus sibi ab episcopo assignatis praesint, iuxta normam ab eo tradendam. Horum erit, infirmis sacerdotibus intra eam degentibus territorium impendere curam, mortuorumque exequiis adimplere; sacerdotibus iunioribus ac minus peritis suis adesse consiliis; collationibus sive congressibus sacerdotum pro rebus theologicis discutendis praesidere; ecclesiarum ac bonorum ecclesiasticorum custodiam et con-

servationi invigilare; deorum episcopo seu eius vicario generali, quae commendatione egere videantur, singulis annis, vel saepius si fuerit opus, referre. Huiusmodi vicarios constituendos ab episcopis, statuit sanctus Carolus Borromeus: „Ut episcopus in urbe, etiam externum gregem facillime quasi processus intueri et curare possit, deligat aliquot probatos sacerdotes, quibus singulis, imposito vicarii foranei nomine, tribuat certas regiones dioecesis suae. . . Hi autem vicarii regionis sibi per episcopum commissae presbyteros cuiuscumque conditionis curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant, idque in orbem eodem ordine semper faciant. . . Deinde conferant inter se, quae ad boni pastoris officium, et ad curam animarum recte gerendam pertinent; et consulant de difficultatibus et incommodis suae parochiae, quorum explicatio vel remedium aliorum consilium et operam requirant.“⁴

75. Praeter secretarium et cancellarium, necnon et notarium, quandocumque pro documentis conficiendis testimonisque municiis, actis synodalibus aliisque huiusmodi instrumentis firmandis erit opus, valde in episcopi solatium ecclesiaeque utilitatem verteret, si etiam oeconomum, seu in temporalibus rebus gerendis procuratorem, laicum sive clericum nominaret, cuius foret muneris domus episcopalis curam in temporalibus habere, necnon et ecclesiarum bonorumque ecclesiasticorum ad nutum episcopi temporalem gerere administrationem, eidemque statutis temporibus omnium, sibi commissorum districtam reddere rationem. Cum enim, dicente apostolo Paulo, ad Timotheum episcopum scribente, „Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probavit.“⁵ profecto deberent episcopi, in quos incumbit „sollicitudo omnium ecclesiarum“, quibusque „non est aequum derelinquere verbum Dei et ministrare mensis“, potius vero „orationi et ministerio verbi instantes esse.“⁶ ita in omnibus dioecesium suarum ordinare administrationem, ut curis rerum temporalium haud nimis distenti, liberiores sint qui muneribus spiritualibus pro animarum salute procuranda vacent.⁷

76. Iuxta Tridentini concilii praescriptum, „examinatores singulis annis in dioecesana synodo ab episcopo, vel eius vicario, ad minus sex propo-

¹ Acta eccles. Mediol., ed. sep. cit., p. 21.

² II Tim. II, 2, 4.

³ II Cor. XI, 28.

⁴ Act. VI, 2, 4.

⁵ Invis his adhaerere, quae sanctus Carolus Borromeus, de adiutoribus ab episcopo sibi assumendis in temporalium gerenda administratione sapienter statuit:

„Oeconomus exactioribus reddituum archiepiscopatum, et patrimonialium et pensionum, fideliter ac diligenter operam navet, iuxta mandati rationem, quod ab illo domino episcopo accepit. Pari ratione libris conservationibusque turrim mense, locationibus item instructionibusque personarum necessariis solido incumbat.“ Act. eccles. Mediol., p. 718, col. 2.

Et iterum: „Sacrosancti concilii Chalcedonensis canon (act. XV, can. 2) iubet, ab episcopo oeconomum deligi et constitui, qui ecclesiae cathedralis praeside, bene ratione de illius contentis et arbitrio administrat, ut non modo illa non distent, sed tunc sit rectae administrationis et dispositionis. Id ut a provincia nostrae singulis episcopis servetur, hoc decreto statuimus: nec vix solum, quo bonorum ecclesiae rectae administrationi ab illo concilio praescriptum consulatur, verum etiam quo studiosus episcopus, cum canone, suppellectilibus, bonorumque curatorem administratoremque habuerit, in rerum spiritualium officiis, quae episcopalis muneris propria sunt, ipse omni consideratione totoque animo incumbat.“ Ibid., conc. prov. V, p. 281, col. 1, [part. III, c. 11, Mansi, XXXIV, 470C].

Denique: „Episcopus procuratorem adveniensque constituto eam ratione curat, qui in bonorum iurisque ecclesiasticorum recuperationem incumbat.“ Ibid., p. 68, col. 1.

⁶ Encyclica ad episcopos Austriae, 17 martii 1866.

⁷ Concilium prov. Libanensis, anno 1786 celebratum, edit. Romae, 1880, p. 308, [Mansi, XXXVIII, 178].

⁸ Sac. XXIV, c. 12, de reform.

nantur, qui synode satisficiant, et ab ea prebentur." ¹ A Quamvis autem examinatorum munus ad ea quae parochiales concursus respiciant, qui hinc in provinciis hanc adhuc obtinent, praecise spectet, tamen ad examina etiam, quae sacrorum ordinum collationem facultatumque confessiones excipiendi concessione debeant praecedere, iure merito extendi poterit, necnon et ad litteras testimoniales exarandas quae episcopo sint praevie tradendae. Hinc nominandos esse eiusmodi examinatores in dioecesanis synodis vel cleri conventibus consulimus. Ob sacerdotum vero hinc in provinciis inopiam, poterant etiam inter consultores episcopi numerari, de quibus in decreto superiori erat mentio.

77. Demum, ex eorundem consultorum numero, si episcopo videatur, seligantur iudices causarum, qui sacerdotes criminis postulos in prima instantia, ex episcopi delegatione, iudicent; iuxta normam quae in concilio provinciali Sancti-Ludovici, anno 1855 habito, a sancta sede recognita, praescribebatur, quamque legis esse communis statuunt huius plenarii concilii patres. Decretum autem praedictum est huiusmodi:

Sacerdotes ².

TITULUS III.

De personis ecclesiasticis.

Caput I.

De metropolitibus.

78. Metropolitanæ nomen originem ducit a principali provinciae civitate, quae metropolis, quasi caeterarum urbium mater, vocabatur. Officium autem metropolitæ vel ab ipsis temporibus repeti potest apostolorum, qui latiore episcopo in insigniori urbe constituto iurisdictionem tribuebant. Quod ex verbis divi Pauli ad Titum scribentis satis liquet: „*Huius rei gratia reliqui te Cretas, ut ea quas desunt corrigas, et constituas per civitates presbyteros, sicut et ego disposui tibi.*“ ³ Sic etiam, ut ex historia ecclesiasticae monumentis apparet, Timotheus Ephesi ⁴, alique aliis in locis constituti sunt, qui caeteros earum regionum episcopos et dignitate anteirent, et in eos iurisdictionem ecclesiasticam exercerent.

79. Metropolitanæ dignitatem et potestatem vetus concilium his verbis commemorat: „*Per singulas regiones episcopos convenit nosse, metropolitanum episcopum sollicitudinem totius provinciae gerere. Propter quod ad metropolim omnes undique, qui negotia videntur habere, concurrant. Unde placuit eum et honore praecellere, et nihil amplius praeter eum caeteros episcopos agere, secundum antiquam a patribus nostris regulam constitutam...*“ ⁵ Quemadmodum autem episcopi cuiusvis provinciae metropolitanæ episcopo subiecebantur, ita metropolita ipse Romano pontifici, sive directe sive indirecte, interveniente nempe primæ aut patriarchæ Christi formam unius ovilis sub regimine unius pastoris ⁶, vicarii scilicet Christi, exhibuerit. Miram hanc hierarchiae catholicae in media diversitate uno capiti cohaerentem unitatem optime sane perstraxerunt concilii Montis Libani patres, quorum hic invat ponere verba, ut vox ab una orbis terrarum parte emissa in aliam etiam resonet extremitatem:

¹ Sess. XXIV, cap. 18, *de reform.*

² Conc. Sancti-Ludovici I, decr. 6, [Mansi, XLVII, 815].

³ Tit. I, 6.

⁴ I Tim. I, 3; V, 19.

⁵ Conc. Antioch., anno 341, can. 9, conc. coll., ed. Hardouin, I, 308, [Mansi, II, 1238 B].

⁶ Ioan. X, 16.

80. „*Etsi ratione ordinis omnes episcopi sint aequales, at ratione iurisdictionis nonnulli sunt alii superiores. Primum autem in ea praedictorum subordinatione locum tenet Romanus pontifex, utpote Christi domini ac Dei nostri in terris vicarius, et Petri apostolorum principis in potestate super universam ecclesiam eiusque praedictorum successor; alterum locum tenent patriarchae; tertium primates seu catholici, qui et exarchae; quartam metropolitani sive archiepiscopi; ultimum episcopi simpliciter dicti. Nam ecclesiae a se institutae apostolos Christus dominus, et apostolis Petrum praefecit; episcopi autem in locum apostolorum succedentes, distributis per orbem terrarum ecclesiis praesunt, iisque omnibus praesent qui Petro in Romana cathedra succedit. Ut autem unus alteri episcopus subesset, ex eo factum est, quia etsi ab ipsis ecclesiae incunabulis, cum exiguus esset credentium numerus, pauci episcopi reperirentur, iis tamen semper aliquis maior episcopus superpositus fuit, quemadmodum apostoli praecerant illis episcopis quos ipsi in diversis urbibus consecraverant.*“

„*Ecclesiasticarum dioeceseon in episcopales, metropolitanas, primatiales, et patriarchicas divisio, etsi non quoad nomen, certe, quoad rem et potestatem, ipsa apostolorum tempora attingit, et ad sanctum Petrum, apostolorum principem, non immerito refertur. Nam apostolicis temporibus, Romani imperii, quod Europam, Africam et Asiam obtinebat, tres primariae urbes erant: Roma scilicet, totius mundi caput et regina; Alexandria, Aegypti et Africae metropolis; et Antiochia, totius Orientis et Asiae mater. Idcirco beatissimus Petrus, cui ecclesiae universae regimen a Domino commissum fuerat, Romam sibi sedem elegit. Reliquis duabus civitatibus, Alexandriae nimirum et Antiochiae, episcopos praefecit, qui tanquam ipsius vicarii et administri vastissimas illas dioeceses regerent. Horum autem praesulum commune ab initio episcopi seu principis sacerdotum nomen fuit; re tamen ipsa, potestate atque iurisdictione id unusquisque erat, quod subsequitis temporibus excoigata nomina clarius significarunt, patriarchae scilicet, primates et metropolitani: nam qui episcopos sibi subiectos habebat, metropolitanus; qui episcopos et metropolitanos, primas; qui demum primates, metropolitanos et episcopos, patriarcha sequiori aevo dictus est.*“ ¹

81. Varia fuit variis temporibus metropolitaram iuridictio: plura enim iis olim iura competebant, quae nostris temporibus aut desuetudine abrogata, aut positiva ecclesiae lege coarctata et certis limitibus circumscripta fuerunt. Ad quinque fere reducuntur iura, quae ex hodierna ecclesiae praxi metropolita in suffraganeos exercet:

I. Comprovincialem episcopum non residentem, et ultra tempus sacris canonibus concessum cum contumacia absentem, tenetur intra tres menses per litteras seu nuntium sedi apostolicae denunciare: ipsum vero metropolitam similiter absentem antiquior provinciae episcopus denunciare tenetur ².

II. Suffraganeos unoquoque saltem triennio ad concilium provinciale convocat: metropolita autem legitime impedito, coepiscopus antiquior id praestabit ³.

III. Negligentiam suffraganeorum in casibus a iure statutis supplet ⁴.

¹ Conc. prov. Libanense, ed. Romae, 1890, p. 213-4, [Mansi, XXXVIII, 177-8].

² Conc. Trid., sess. VI, *de reform.*, cap. 1.

³ Ibid., cap. 2.

⁴ Cap. 8, *de offic. iud. ordin.* [I, 51]; cap. 7, *de sent. excom.* [V, 11] in sexto. Vide etiam cap. 1 *de censibus* [III, 90]

IV. Appellationes a sententia suffraganeorum, a iuxta regulas a sanctis canonibus definitas, recipit.

V. Metropolitanus hinc ubique per provinciam crucem, iurisdictionis suae insignis, prae se ferre, populo benedicere et pallio uti, quotiescumque in ecclesia metropolitana illo uti possit¹.

Caput II.

De episcopis.

82. Episcopus posuit Spiritus sanctus regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo². Omnem vero sacerdotum plenitudinem in se continet episcopatus. Dubitari enim nequit Filium Dei, humanae naturae consortem factum, universionem a Patre accepisse sacerdotum plenitudinem; eandemque in sinum Patris reversurum apostolis suis infudisse. „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.“³ Cumque episcopatus nihil aliud reape sit, quam ipsum Christi sacerdotium, per apostolos in ecclesia propagatum, totam, quanta est, sacerdotum plenitudinem complectatur necesse est. Scribit Ignatius martyr: „Reverentur omnes episcopum ut Iesum Christum existentem Filium Patris.“⁴ Sanctus Cyprianus ex aequo episcopis omnibus idem tribuit sacerdotium: „Episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur.“⁵

83. Potestas episcopalis alia est ordinis, alia iurisdictionis. Quae ordinis est, characterem episcopalem postulat, nempe consecrationem. Quae iurisdictionis est, ecclesiae administrationem respicit; et ab episcopo per summum pontificem confirmato, quamvis nonquam consecrato, exerceri potest.

84. Episcoporum officium, quod oneris potius quam honoris loco pii homines semper habuerunt, adeo arduum est, ut vix ullus inter mortales reperiri queat, qui illud digne, id est perfecte et absolute exequatur. Laboriosissimum quippe est onus, quodque ob innumera fere pericula et molestias vel angelorum humeri ferre recusent. Diligentissime igitur perpendat episcopus, cuius in locum suffectus sit, qua dignitate et potestate fruatur, quot praestantissimarum rerum sibi curam demandatam habeat, et quam districtam suscepti muneris rationem summo iudici reddere aliquando debeat. Noverit se exemplar esse in monte positum, id est in loco alto ac sublimi collocatum, ad cuius normam caeteri homines mores suos vivendique rationem componant oportet. Imprimis domui suae bene praesit, eamque probe, recte, laudabiliter regat: secus enim quomodo ecclesiam Dei ea, qua decet, prudentia, consilio ac sapientia moderetur?⁶ A terrenis negotiis et lucris turpibus abhorreat, sitque totus divinis negotiis mancipatus⁷. Eorum vero, quos Christus carissimos sibi que carissimos habet, pauperum scilicet, curam gerat⁸ singularem. Hisdem et peregrinis, omnibusque indigentibus affabilem ac misericordem se praestet⁹, eorumque mala et aerumnas omni officiorum genere levet. Subditos suos, ex humana fragilitate in vitia lapsos, non minis et imperio terreat, non torvo vultu aut acerbo sermone repellat; sed, boni pastorum principis exemplo, quasi oves ambles laetus excipiat, et ad domum Patris gaudens reducat.

¹ Notoria, in sexto, conc. Trid., sess. XXIV, de reform., cap. 5; ibid., cap. 16. Cf. decreta a congr. conc., 19 dec. 1860 et nov. 1860, apud Zamh., Coll. decl. a cong. conc., tom. VI, p. 68.

² Clementina, cap. 2 archiepiscopo, de privileg. [V. 7].

³ Act. XX, 22.

⁴ Ioh. XX, 21.

⁵ Ep. ad Trull., c. III, [Patr. Gr., ed. Migne, V, 678A.]

⁶ De unitate eccles., [opp., ed. Baluzii, p. 166.]

⁷ I Tim. III, 5.

⁸ Pontif. Rom., consecr. ep., in eam.

⁹ Ibid.

Arguat quidem¹, ut par est, et increpet; sed obsecret simul in omni patientia, mansuetudine et bonitate. Saepe enim, ut loquuntur Tridentini patres, „plus erga corrigendos agit benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam comminatio, plus caritas quam potestas. Sicut autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populi salutaris ac necessaria conservetur; et qui correcti fuerint, emendentur, aut si recipere noluerint, caeteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitis deterreantur: cum sit diligentis et pii simul pastoris officium, morbis ovium levis primum adhibere fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulet, ad aciora et graviora remedia decedere.“²

85. Gravitate muneris sui et dignitate non ad superbiam animo fovendam, sed ad humiliter demissiusque de se sentiendum moveatur. Factum et inanem huius mundi pompam contemnat, et a se domoque et familia sua procul arceat; neque specie teneandae dignitatis vana et splendida coetetur. Dignitatem enim suam non auget, sed minuit episcopus, qui divites et potentes saeculi luxu et magnificentia saeculari studet. Omnia sacris canonibus et lege, non arbitrio, moderetur; neque, quod vetat apostolus³, ad morem dominantis in cleris se gerat: sed potius forma fiat gregis ex animo; et quanto caeteros loco antecedit, tanto maiori humilitate se deprimat, ut omnibus serviat ac prosit, omnes Christo sacrificet. Eum imitetur⁴, qui cum Dominus esset ac magister, non tamen ministrari venit, sed ministrare, omniumque servus fieri voluit, ut omnibus redderet amissam filiorum Dei libertatem. Quotidie in mentem revocet ac meditetur episcopus ea plurima et maxima, quae ab ipse postulat apostolus⁵: ut ait nempe sine crimine, irreprehensibilis, sobrius, prudens, gravitate et modestia ornatus, pudicus, hospitalis, domui suae bene praepositus, benignus, iustus, sanctus, fidelis et orthodoxi sermonis sectator, potens exhortari in doctrina sana; is denique, qui in omnibus se bonorum operum exemplum praebet. Verbo, sanctus ille Spiritus, quem aliis per sacramenta impertiendam ipse accepit, totum hominem perfundat, interiora eius replcat, exteriora circumtegat⁶.

86. Maminerint episcopi se dioeceses suas frequentur ac regulariter visitare districto teneri, non solum ut confirmationis sacramentum statutis temporibus administrarent, verum etiam ut gregem sibi creditum bene cognoscerent, eaque omnia, quae spirituale eius bonum promoveant, melius providere possint. Quod si ob locorum distantiam et ecclesiarum numerum, quotannis haud possint omnes visitare ecclesiae, visitent saltem principales et quae sint urbi episcopali propiores, eaque ratione visitationem ordinent, ut omni biennio, iuxta Tridentini praescriptum⁷, vel si id fieri nequeat, omni saltem triennio singulas dioeceses peritarent partes. Gravissimum vero hoc munus episcopale haud praepropere vel perfunctorie, sed omni adhibita diligentia, ac solo animarum ducti, perficiant; de his omnibus solerter et de plano inquirentes quae in pontificali Romano praescribuntur.

¹ I Tim. IV, 2.

² Sess. XIII, de reform., cap. 1.

³ I Petr. V, 3.

⁴ Ioh. XIII, 13; Matth. XX, 28.

⁵ I Tim. III, 2-4; Tit. I, 7-8; II, 7.

⁶ Pontif. Rom., post. consecr. in episc.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, de reform.

87. Causae criminales graviores contra episcopos, quae depositione aut privatione dignae sunt, ex Tridentino concilio¹, summi pontificis iudicio reservantur.

88. Minores vero criminales causae episcoposum in concilio tantum provinciali, vel a deputandis per concilium provinciale, cognoscantur et terminentur².

Sequentia praedecessorum nostrorum decreta, quibus episcoporum pro gregibus sibi commissis sollicitudo excitatur, ipsisque graviora quaedam sui muneris officia in memoriam revocantur, confirmare atque iterum promulgare placuit:

89. *Cum es apostolicus*³.

90. *Ne sacerdotes*⁴.

91. *Monitos*⁵.

92. *Commendamus*⁶.

93. *Conseruimus*⁷.

94. *Ne turpis*⁸.

95. *Procurales*⁹.

96. Unusquisque episcopus acceptas a sancta sede facultates idoneis sacerdotibus qui in eorum dioecesibus laboraverint, communicare potest; et praesertim tempore sui obitus, ut sede vacante sit qui possit episcopi defuncti vires supplere, donec apostolica sedes certior facta, quod quamprimum fieri debebit, alio modo provideat¹⁰.

97. Quod si archiepiscopo aut episcopo obeunte, nemo adit qui praedictarum facultatum communicationem rite ab eodem obtinuerit, seu aliter quam per antistitis obitum dioecesim vacare contigerit, metropolitanus antistes, vel in ipsius defectu aut si de ipsa metropolitana ecclesia agatur, senior ex suffraganeis idoneum virum ecclesiasticum designet, qui dioecesis regimen gerat, cum usu facultatum, quae in prima formula recensentur, donec apostolica sedes certior facta secus de re non disposerit¹¹.

98. Sanctae sedi vero supplicandum duximus, ob plurima incommoda, quibus aliter provideri vix potest, ut in supradictis casibus episcopus, aut, prout casus feret, metropolita vel senior episcopus, possit presbytero sedis vacantis administratori tribuere eas omnes facultates, tam ordinarias quam extraordinarias, quibus gaudent episcopi ex sanctae sedis concessione¹².

¹ Conc. XXIV, de reform., cap. 5.

² Conc. Trid., loco citato.

³ Conc. Balt. III, decr. 1, [Mansl., XXXIX, 349].

Balt. d. 40. Pius papa IX, die 8 octobris 1864, benigno concessit singulis Foederatarum Provinciarum episcopis facultatem, a die 1 Ianuarii 1868 ad quinquaginta duraturam, promovendi clericos titule ministerii ad sacros ordines neque ad sacerdotium incluserit. Postea extensa est haec facultas, uti inferius videre erit.

⁴ Conc. Balt. III, decr. 2, [Mansl., XXXIX, 349].

⁵ Conc. Balt. pen. I, decr. 5, [Mansl., XLIV, 374].

⁶ Conc. Balt. IV, decr. 2, [Mansl., XXXIX, 368].

⁷ Conc. Balt. VI, decr. 2, [Mansl., XLIII, 7].

In epistola eam praefecti de Propaganda fide ad archiepiscopum Baltimorem, die 28 oct. 1868 scripta, inter caetera haec habentur: „Innotuit pariter aliquando evenisse ut, absque licentia episcopi, presbyteri ministeribus additi ordines regulares ingrediantur, unde gravissimum ictus erit sicut detrimentum est sacerdotum numerum. . . . Non est penetrandum inter decreta concilii VI Baltimorensis peculiariter fuisse previum quoad presbyteros, qui regulare aliquod institutum ingredi velint, ut aliter proprii episcopi veniam sequi debeant: omnino decretum illud probatum cum reliquis fuerit diligenter erit servandum.“ [Mansl., XLIV, 361-2; cf. conc. Balt. VI, decr. 2, Mansl., XLIII, 7.]

⁸ Conc. Balt. IV, decr. 3, [Mansl., XXXIX, 367].

⁹ Conc. Balt. I, decr. 20, [Mansl., XXXIX, 299].

¹⁰ Facultates per sac. congr. de Prop. fide episcopis nostris concessae, sessio 2.

¹¹ Ex brevi Pii papae IX, die 13 Ianuarii 1864 dato.

¹² Vide appendixem.

99. Administratores, qui ecclesiam sede vacante curant, sedulo mosentur, ipsis non licere temere aliquid in dioecesi innovare, aere alieno dioecesim gravare, aut bona ecclesiastica alienare. Meminerint etiam se teneri accuratam administrationis suae episcopo ad vacantem sedem promotio rationem reddere. Porro ipse hanc rationem exigere potest ac debet; et ad ipsam spectat in eos animadvertere, si quid in officio suo seu administratione deliquerint¹.

100. Demum, cum aequum plane sit ac iustum, ut fideles omnes uniuscuiusque dioeceseos congruae contribuunt sustentationi episcopi, qui omnium gerit sollicitudinem, censuerunt patres hac de re pertractandum in dioecesanis synodiis; in quibus, collatis inter se conciliis, sacerdotes curam habentes animarum conveniant de certa pensione ordinario quotannis tribuenda, quae ex portione singularum ecclesiarum reddituum determinata coalescat. Eiusmodi autem assignatio vel distributio, cum fuerit ab ordinario recognita ac probata, seu lex dioecesana ab omnibus servanda evulgabitur.

Caput III.

De episcoporum electione.

101. Non alios ad episcopalem dignitatem assumendos iubet concilium Tridentinum, quam „maxime dignos, quorumque prior vita ac omnis aetas, a puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos, per disciplinae stipendia ecclesiasticae laudabiliter acta testimonium praebet.“² Cum autem sacra congregatio de Propaganda fide aliquot abhinc annis exquisierit, num aliquid in modo designandi presbyteros ad episcopatum promovendos mutari oporteret, censuerunt patres huius concilii plenarii rem adeo gravem iterum esse pertractandam.

102. Diversa fuit, pro temporum varietate, ratio eos deligendi, qui ad episcopales sedes promoverentur. Hodie vero ius eligendi episcopos, iure merito et sapientissimas ob rationes, summo pontifici reservatur; quae quidem disciplina a pluribus iam saeculis feliciter invaluit.

103. Modus, huc usque apud nos servatus, eos designandi, qui ad episcopatum promoveantur, indicatur in decreto sacrae congregationis de Fide propaganda, die 18 martii anni 1834 edito, „super methodo servanda in episcoporum dioecesum Foederatarum Americae septentrionalis provinciarum electione“, quod sic se habet: „Cum ad religionem.“³

104. Huic autem decreto emi ac reverendi patres sacrae huius congregationis, in conventu generali habito die 10 augusti 1850, et aliud addendum censuerunt sequentis tenoris: *Sacra congregatio*⁴.

Mense tamen augusti anni 1856, idem sacrum consilium provinciae ecclesiasticae Baltimorensis, D. Sancti-Ludovici, Neo-Aurellanensi, ac Cincinnatiensi indulxit, „ut de commendandis candidatis pro sedibus vacantibus agatur in coetibus episcoporum comprovincialium, addita tantum obligatione scribendi ad metropolitanum vel episcopum non comprovincialem, cum res sit de candidatis a provincia extraneis.“ In comitiis vero generalibus diei 7 augusti 1859, et illud decretum fuit, „ut cum novus archiepiscopus vel archiepiscopi copadiutor eligendus sit, omnes circa eiusmodi electionem Foederatarum Statuum metropolitani consulantur.“

105. Ista methodus tamen cum adhuc in melius mutari ac ulterius perfici posse videretur, emus praefectus dictae sacrae congregationis, per literas

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, de reform., cap. 16.

² Sess. VI, de reform., cap. 1.

³ Decr. a congr. de Propaganda fide, [Mansl., XXXIX, 317-20].

⁴ Decr. a congr. de Propaganda fide, [Mansl., XLIII, 416].

die 25 maii 1859 ad archiepiscopos in his provinciis A foederatis datas, eos rogavit ut „perpendere eorum Deo vigens systema antistitum eligendorum“, atque ipsi proponerent „quae arbitrati fuerint profutura ad illud, ut par est, emendandum; quo videlicet in posterum ii tantum constituantur episcopi, qui doctrina, prudentia, locali peritia ac pietate fuerint idonei ad officium episcopale rite subeundum atque gerendum“.

106. Quibus literis cum omnes ad unum archiepiscopi respondissent, sacra congregatio praelaudata, die 21 ianuarii 1861, censuit:

„Haud quidem recedendum esse a decretis supra relatis dierum 14 iunii 1834 nec non 10 augusti 1850, ac posterioribus declarationibus, quibus vigens per Americam electionum systema inasistitur, verum illis quae sequuntur adicienda putarunt, atque ab omnibus ad quos spectat sanctae sedi proponere viros ecclesiasticos pro vacantibus dioecesibus Foederatorum Statuum, stricte servanda mandarunt:

I. „Omnes ac singuli Foederatorum Statuum antistites tertio quoque anno, tum metropolitano provinciae suae, tum sacrae congregationi de Propaganda fide nomina sacerdotum exhibebunt, quos dignos atque idoneos ad munus episcopale obeundum existimaverint. Id vero secretissime praestabunt, ne forte cuiuspiam ambitio excitetur“.

II. „In notulis eiusmodi conficiendis maxima pro viribus utentur cura, ut de qualitatibus eorum qui commendantur certiores fiant.“

III. „Cum aliqua sedes vacaverit, sive episcopalis sive metropolitana, antistites omnes ad quos pertinebit summo pontifici commendare viros ecclesiasticos, ut eorum unus vacanti ecclesiae praepositur, in synodum aut in specialem coetum convenient, ut proponendorum qualitates discutiant, ad tramitem quaestionum quae hanc in rem typis impressae praesentibus literis apponuntur.“

IV. „Antequam vero praedictus conventus convocetur, ad archiepiscopum vel seniore provinciae episcopum eorum nomina transmittentur, quos singuli antistites commendandos esse putaverint.“

V. „Qualitates candidatorum publice in coetu episcoporum discutientur, praesidente archiepiscopo vel seniore provinciae antistite: suffragia vero secreto in urnam immittentur.“

VI. „Acta denique conventus ad sacram congregationem de Propaganda fide ab archiepiscopo vel episcopo provinciae seniore deferentur.“

107. Sequuntur notulae, quarum mentio habetur in praedicto decreto, et quarum ratio in designandis presbyteris pro dignitate episcopali semper habenda est:

Notiones ac quaestiones circa qualitates quae necessariae sunt in promovendis ad episcopale munus ac dignitatem.

- I. Nomen, cognomen, aetas, patria candidati.
- II. Cuius dioecesis sit ac provinciae ecclesiasticae?
- III. Ubinam studiis theologicis vacaverit, et quo profectu?
- IV. An gradus assecutus fuerit, et quos?
- V. An professor extiterit, et cuius facultatis?
- VI. An et ubi missiones sacras obiverit, et quam in eis experientiam obtinuerit?
- VII. Quot linguas calleat, et quas?
- VIII. Quibus officiis sit perfunctus, et quo successu?

⁸ Congregatio (in speciali instructione, die 24 ian. 1866 data, art. 1. supra) quando decernit ut omnimoda diligentia serventur „ae literae circularae“, tam in ceteris eorum partibus, tum etiam in iis, quae sub hoc numero continetur.

IX. Quam prudentiam exhibuerit in deliberationibus et agendi ratione?

X. An sit corpore sanus, frugi, patiens, atque in administratione rerum temporalium versatus?

XI. Utrum sit propositi tenax, an ingenio mutabile?

XII. Num gaudeat fama honestatis, et an fuerit unquam in eo quid contra mores?

XIII. An in exercendiis sacerdotalibus munitis sit attentus, compositus cum aedificatione, rubricarum studiosus observator?

XIV. An habitu, gestu, incedu, sermone aliisque omnibus gravitatem ac religionem prae se ferat?

Caput IV.

De sacerdotibus curam animarum habentibus.

108. Nonnulla de sacerdotibus decreta in prioribus Baltimorensibus conciliis lata confirmamus atque iterum promulgamus.

Quoniam saepius¹.

109. Statuimus².

110. Evise³.

111. Cum repugnet⁴.

112. Nihil innovantes⁵.

113. Sacerdotes omnes⁶.

114. Praesentes omnes⁷.

115. Moneant⁸.

116. Iuxta praescriptum⁹.

117. Statutum est¹⁰.

118. Ne vagi¹¹.

119. Cum ex sacerdotum¹².

120. Cum autem aliquando hisce in provinciis inveniantur sacerdotes vagi, quorum nonnulli ex Europa, magis turpis lucri quam animarum zelo ducti, huc advenerunt: monemus locorum ordinarios, ut perdifficiles sese exhibeant in eiusmodi recipiendis, memores decretorum in conciliis Baltimorensibus iam hac super re latorum, quorumque specialem mentionem facit instructio sacrae congregationis¹³.

Decreta vero sunt huiusmodi:

121. Ne sacerdotes¹⁴.

122. Statuant patres¹⁵.

„Cavendum itaque episcopis, ut si quando necessitate cogente, ad admissionem huiusmodi sacerdotum devenire opus fuerit, non nisi habitis de eorum probitate ac doctrina indubiis testimoniis recipiantur“¹⁶.

123. Cum olim iure optimo, ut ait Tridentinum concilium, „distinctae fuerint dioeceses et parochiae, ac unicuique gregi proprii attributi pastores et inferiorum ecclesiarum rectores, qui suarum quisque ovium curam habeant“¹⁷ optandum omnino esset, ut iuxta ecclesiae universae consuepudicem, parochi proprie dicti, quemadmodum in catholicis regionibus existunt, in nostrarum quoque provinciarum ecclesiis constituerentur. Verum ea sunt nostra tempora, quae id fieri nondum patientur. Patrum tamen

¹ Conc. Balt. I, decr. 1, [Mansi, XXXIX, 296].

² Conc. Balt. I, decr. 2, [Mansi, XXXIX, 296].

³ Conc. Balt. I, decr. 3, [Mansi, XXXIX, 296].

⁴ Conc. Balt. I, decr. 4, [Mansi, XXXIX, 296].

⁵ Conc. Balt. IV, decr. 2, [Mansi, XXXIX, 267].

⁶ Conc. Balt. I, decr. 29, [Mansi, XXXIX, 299].

⁷ Conc. Balt. V, decr. 5, [Mansi, XXXIX, 266].

⁸ Conc. Balt. plen. I, decr. 12, [Mansi, XLIV, 675].

⁹ Conc. Balt. V, decr. 11, [Mansi, XXXIX, 266, usque donet adaptatione].

¹⁰ Conc. Balt. VI, decr. 4, [Mansi, XLIII, 7].

¹¹ Conc. Balt. II, decr. 10, [Mansi, XXXIX, 312].

¹² Conc. Balt. III, decr. 7, [Mansi, XXXIX, 261].

¹³ 31 ian. 1866, art. 8.

¹⁴ Conc. Balt. plen. I, decr. 9, [Mansi, XLIV, 675].

¹⁵ Conc. Balt. VII, decr. 5, [Mansi, XLIII, 411].

¹⁶ Cf. instr. a. congr., art. 8.

¹⁷ Sess. XIV, de reform., cap. 9.

huius concilii plenarii mens est, ut paulatim, et a quatenus per adiuncta liceat, disciplina nostra hac in re ecclesiae universae disciplinae conformetur.

124. Volumus igitur, ut per omnes haec provincias, praesertim maioribus in urbibus, ubi plures sunt ecclesiae, districtus quidam, parociae instar, descriptis accurate limitibus, unicuique ecclesiae assignentur¹; eiusque rectori iura parochialia vel quasi-parochialia tribuantur.

125. Parochialis iuris, parociae et parochi nomina usurpando, nullatenus intendimus ecclesiae cuiuslibet rectori ius, ut aiunt, *inaccessibilitatis* tribuere; aut potestatem illam tollere seu ullo modo imminuere, quam ex recepta in his provinciis disciplina habet episcopus quemvis sacerdotem munere privandi aut alio transferendi. Monemus autem et hortamur, ne episcopi hoc iure suo, nisi graves ob causas et habita meritorum ratione, uti velint.

126. Cum animarum saluti maxime expediat a dignis atque idoneis parochis regi, Tridentina lege² cautum est, ne quis ad parochialis ecclesiae regimen assumatur, nisi prius per concursum, coram episcopo et tribus saltem examinativibus, idoneus probetur ac dignus qui id muneris suscipiat. Quod apud nos, etiamsi veri nominis parochos haberemus, servari vix posset. Ut tamen mentem ecclesiae haec praecipiente, quantum licet, sequamur, neminem parochiali ecclesiae praeponeandum censemus, quin examen coram episcopo et duobus presbyteris ab episcopo designandis antea subierit. Neque ullus ad hoc examen admittatur, qui in dioecesi, ubi parochia sita est, sacris missionibus per quinquennium saltem operam non dederit. Quod si sacerdos ad parochialis ecclesiae curam assumatur, qui nondum in dioecesi quinque annos in sacris missionibus insumserit, tanquam parociae administrator tantum habeatur; neque, nisi expleto quinquennio, factoque ut supra examine, parochi nomen et iura obtineat; quod quidem regulares, qui quinque annos in his provinciis vixerint, non attingat.

Caput V.

De verbi Dei praedicatoribus.

127. Cum fides, quae totam christiani hominis vitam moderatur ac regit, oriatur „ex auditu, auditus autem per verbum Christi“³, verbum hoc perpetuo in ecclesia proponatur ac praedicetur necesse est. „Quomodo enim, ait idem apostolus, audient sine praedicante?“⁴ Verbum Christi seu evangelium praedicare, episcoporum praecipue⁵ munus est; qui, si legitime impediti fuerint, idoneos viros eligere debent, per quos id munus exequantur. „Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas, pro sua et earum capacitate, pascant salutaribus verbis, docendo ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuncians quoque eis, cum brevitate et facilitate sermonis, vitia quae eos declinare, et virtutes quae sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere, et coelestem gloriam consequi valeant.“⁶

¹ Hoc iam sapienter provisum fuerat a patribus in superioribus concilio plenario, ut ex sequenti canonice patet. Valde expedit, [conc. plen. Balt. I, can. 10, Maasi, XLIV, 875].

² Sess. XXIV, de reform., cap. 16.

³ Rom. X, 17.

⁴ Ibid. X, 14.

⁵ Praesertim praecipuum, sicut in Trid., sess. V, de reform., cap. 2, [nota edit. Coll. Lac.].

⁶ Conc. Trid., sess. V, de reform., cap. 2.

128. Atque episcopi diligenter populum monere debent, teneri unumquemque parochiae suae interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum verbum Dei. Nullus autem saecularis sive regularis, etiam in ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, praedicare praesumat. Iidem etiam saltem dominicis et aliis festis diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt; et, si opus sit, etiam per censuras ecclesiasticas compellent, non obstantibus privilegiis et consuetudinibus.¹ Praeterea ii, qui curam animarum habent, caeterique, qui ad praedicandum munus assumuntur, debent non solum dominicis et festis diebus, verum etiam tempore ieiuniorum quadragesimae et adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerit episcopus, sacras scripturas divinamque legem annuntiare, et alias quotiescumque id opportune fieri posse episcopus indicaverit.²

129. De assidua Dei verbi praedicatione, haec sacerdotem monet concilium prov. Baltimorensis V:

„Sit pariter assiduus in praedicatione verbi divini, iuxta modum quem concilium Tridentinum praescribit,³ . . . docendo non vana vel intricata, sed quae scire omnibus necessarium est ad salutem; non quae admirationem erga loquentem provocent, sed quae ipsorum audientium aedificationem et pietatis incrementum promoveant: verbi gratia motiva et frequentem praxim actuum fidei, spei, caritatis et contritionis; dispositiones requisitas ad sacramenta utiliter recipienda; vitia quae declinare et virtutes quas sectari oporteat; detur lac spirituale infantibus, adultis autem pietate solidum cibum; in sermone, sicut in opere, fiat omnia omnibus, ut animos rite dirigat in via salutis.“⁴

130. Itaque summa cura et diligentia sanctissimis hisce legibus obtemperet unumquisque, qui praedicationis munere insignitur, populorum statis diebus exponat ecclesiae docentis ac regentis auctoritatem et potestatem; sanctae Trinitatis et incarnationis mysteria; sacramentorum naturam, vim et numerum caeteraque quibus christianae fidei summa continentur. Neque omittat ea catholicae doctrinae capita fusius pertractare, quae haeretici et increduli, huius praesertim regionis ac tempora, vel praefracte negant vel in dubium revocant, vel, pro ineptissimo huius saeculi ingenio, iocis et irrisione potius quam argumentis adgrediuntur.

131. Haec igitur omnia clare et lucide explicet; non tamen quasi cum adversariis ageret, quemadmodum fit in scholis, aut apud polemicos, ut aiunt, theologos; non disputantis more, sed docentis. Liceat quidem iis, qui sectis christiano nomine falso gloriantibus praesunt, sua opinionum commenta, dubiis et coniecturis involuta, timide et cum quadam haesitantia proponere. Veterum enim scribarum et pharisaeorum locum quodammodo obtinent, in quorum verbis, ut ex evangelio discimus⁵, nullum pondus inerat, nulla auctoritas. Concionator autem catholicus, cum sibi probe conscius ipse sit, veritatis se divinitus acceptae custodem esse et praekonem, doceat, Christi exemplo, „quasi potestatem habens“⁶ neque tam patroni quam iudicis causam defendantis partes agat. Quod si adversariorum obiecta et cavillationes undique corradat, nimiusque sit in iis exponendis an refellendis, timeri

¹ Ibid., sess. XXIV, de reform., cap. 4.

² Ibid., loc. cit.

³ Sess. V, cap. 2, de rebus.

⁴ Conc. Balt. V, decr. II, [Maasi, XXXIX, 398].

⁵ Matth. VII, 29; Luc. IV, 22.

⁶ Ibid.

aliquando potest, ne sacerdotum illam causam, a quam taendam assumpsit, labefactare potius quam confirmare videatur, suaque imprudentia officiat, ut pro evangelii luce tenebrae ac dubia imperitorum animis offendantur. Poterit quidem praecipua haereticorum argumenta et obiecta breviter ac solide retundere, quin tamen eos nominet, aut ex professo id agere videatur. Quod si fecerit, remissoque, leni et urbano, non severo et acerbo dicendi genere usus fuerit, duplex inde commodum orietur. Haereticus enim, qui saepius concionibus interesse solent, nostra dogmata libentius audient, et paulatim vel inviti discent quam consentaneum rationi sit illud mentis obsequium, et quasi quaedam intelligentiae humanae captivitas, quam laudat apostolus, quamque a suis ecclesiae catholicae postulat. Deinde fideles ipsi, catholicis doctrinis bene instituti, erant „parati semper ad satisfactionem omni peccanti“¹; id est, ad aequam et validam rationem de ea, quae in ipsis est, fide ac spe reddendam.

132. Quod vero omnium temporum ac locorum est, quodque praecipue ad concionatoris munus spectat, omnia et singula christiani hominis officia ipse, tanquam Dei legatus et praeco, sedulo exponat atque auditorum animis inculcet. Latissime quidem haec patent: respiciant enim hominem ipsum, caeterosque humanae naturae consortes, Deum denique, legis, quae haec praecipuntur, auctorem. Haec singillatim et accurate enarranda atque evolvenda sunt singulis dominicis aliisque stans diebus per annum aut biennium, donec omnia scitu necessaria pertractata fuerint.

133. Qua in re sacerdotes maximopere adhortamur, ut catechismi Romani, tanquam ducis optimi, vestigiis insistant. Neque nostris laudum praeconiis indiget celeberrimum hoc opus, concilii Tridentini, omnium maximi et gravissimi, auctoritate editum, et tot Romanorum pontificum suffragiis ac laudibus commendatissimum. Quorum unum aut alterum ut commemoremus, Clemens XIII id vocat „catholicae fidei et christianae disciplinae normam... pastoribus propositam“, episcoposque cohortatur, ut iubeant eum „ab omnibus, qui animarum curam gerunt, in informandis catholica veritate populis adhiberi, quo tum eruditionis unitas, tum caritas, animarumque servetur concordia“². Pius VI „librum aureum vocat, in quo christiana dogmata luculenter explicantur et aptissime enucleantur“³. Eundem summopere commendat sanctus dominus noster Pius papa IX, iubetque parochos admoveri, ut illum „in suis sive ad pueros, sive ad reliquam plebem instructionibus ob oculos habere non omittant“⁴. Praestantissimum igitur hunc librum concionator prae manibus habeat, saepiusque legendo ac meditando terat, et ex eo tum optima et tutissima vitae christianae instituentiae documenta, tum rerum tradendarum seriem hauriat. Qua ratione capita fidei catholicae ac morum integra et ordinata auditoribus suis explicabit. Nil tamen vetat, quin ordinem hunc abrupto aliquando liceat, ad Desipere ac coelicum laudes et exempla proponenda, ad Christi patientis et morientis historiam enarrandam, aut ad alia dicenda, quae festi dies, aut evangelii loca quae in sacris peragendis recitantur, aut alia temporis et rerum adiuncta suscipiant.

134. Praecipuas quaedam concionatoris dotes attingit divus Paulus, dum Timotheum hortatur,

¹ Cf. Rom. XII, 1; II Cor. X, 5.

² I Petr. III, 18.

³ Constit. In dominico agro, 14 Iun. 1761, § 6.

⁴ In lit. apost. In catholica, ad patriarcham, archiep. ep. alioque Orient., 28 Dec. 1787.

⁵ Encycl. Nostre, 8 Dec. 1868.

ut verbum praedictet, inestet opportune et importune, arguat, obsecret, increpet in omni patientia et doctrina. Quibus verbis concionator monetur, ut assidue magnoque animi ardore in virtutibus commendandis vitisque reprehendis versetur; deinde ut, non uno dicendi genere contentus, tam obiurgatione ac minis, tam consilio, adhortatione, proce et obsecratione utatur, et nihil, quo pravi homines ad meliorem frugem revocari possint, intentatum relinquat. Idque faciat „opportune, importune, in patientia“: boni agricultoris exemplo, qui tam ardo quam arido tempore spargit semina, neque messem anxie et statim, sed patienter et suo tempore fructum expectat. Eodem plane modo divini verbi semina ipse iaciat, tam inter bonos volentesque, quam inter eos, qui mentem averam aut alio distractam habere videntur. Neque doleat aut spe excidat, si non mox omnia secunda eveniant. Fieri enim potest, opitulante Dei gratia, ut pretiosum illud semen, solo quamvis durissimo mandato, rore coelesti madescat, radices agat, et tandem aliquando in lactissimam uberrimamque segetem erumpat.

135. Dolendum quidem est, non semper e divini verbi praedicatione fructum illum et commoda derivari, quae sibi proposuit concionator. Quod verbo divino, ipsi vitio vertere nefas esset. Est enim „sermo Dei vivus et efficax et penetrabilior omni gladio“¹. Neque id semper inscientiae auditorum aut pravitati et osecitiae tribuendum. Conferenda plerumque est in ipsum concionatorem culpa, qui suo muneri imparum se gerit. Quemadmodum enim gladius quamvis optimus, quo miles ineptus utatur, parum valet ad hostem feriendum ac pellendum: sic verbum Dei, quantumvis per se efficax, inepti concionatoris ore prolatum, vires amittit, parumque aut nihil confert ad durissima impiorum hominum corda emollienda, convincenda ac corrigenda.

136. Studeat igitur quam diligentissime concionator ea omnia vitia declinare, quae verbi praedicationem, quominus optatos habeat effectus, impedire possunt. Atque imprimis nunquam prodeat ad concionem imparatus, nisi gravissima urgeat necessitas. Quotus enim quisque est, qui de tantis rebus digne disserat, quin antea animo ac cogitatione dicenda volvat, atque perpendat? Neque legendo tantum et meditando, sed etiam praecipue, quod olim monuit Augustinus², orando parare se debet, ut fructus officii sui dignos ferat. Sacros oratores, quorum plurimos recentior aetas tulit, si quis consulat, non improbamus; hortamur autem maxime, ut venerandos ecclesiae patres, Ambrosium, Chrysostomum, Augustinum, Leonem, Gregorium, Bernardum aliosque, et praecipue sacram scripturam diurna et nocturna manu verset; quo propius enim ad fontem acceditur, eo magis illius ac puriores aquae hauriantur.

137. Iubeat praeterea Tridentini patres, ut concionatoris sermo sit facilis, id est, auditorum captui accommodatus. Ea igitur tradat, quae sint facilia intellectus; non quibus ipse ingenii et acuminis laudem et famam asequatur. Quod si, ut in mysteriis accidit, res ad docendum proposita sit per se ipsa difficilis quaeque humanae mentis aciem effugiat, primo parum putam eiusdem definitionem, conciliorum aut symbolorum vocibus conceptam, exhibeat; eamque verbis suis, quam maxime fieri potest claris et apertis, amplius explicet. Deinde, per petitas ex rebus creatis et in quotidiano usu positas similitudines, rem, quatenus licet, uberius

¹ II Tim. IV, 2.

² Hebr. IV, 12.

³ De doctr. christ. lib. 4, cap. 15, (opp. ed. Bened., III. 76 F.).

illustrare satagat. Sic enim per facillima, quaeque ante oculos versantur, difficillima quaeque et divina non perfecte quidem, quod fieri nunquam potest, at ex aliqua parte tamen mens humana assequitur. Neque concionator hoc dicendi genus, quasi humile et abiectum, aspernetur ac negligat. Maximam quidem habet utilitatem. fuitque omnibus aetate maximo cuique et doctissimo ecclesiae scriptori in more positum. Neque alio modo Christus ipse, omnis sapientiae fons et origo, discipulos suos instituebat, ut autorum librorum monumenta testantur.

138. Quod si concionator, Pauli monitorum oblitus, velit „*haec saeculo conformari, et plus sapere quam oportet sapere*“, si abstrusiora quaeque et supra captum auditorum posita conquirat, eaque ingenio suo indulgens subtiliori oratione persequatur, eveniet iterum infestum illud, quod olim conquestus est Ieremias: „*Parvuli poterunt panem, et non erit qui frangat eis*.“¹ Meminerit verbi divini minister, se omnibus tam insipientibus quam sapientibus esse debitorem.² Non igitur „*in sublimitate sermonis, neque in persuasibilibus humanas sapientias verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis*“, munere suo fungatur. Non faceto sermone inanisque verborum pompa, non ambitiosae facundiae lenocinio auribus illecebram paret; sed panem vitae salutarem securitibus frangat ac porrigat, ut deceat Dei ministrum et fidelem mysteriorum eius dispensatorem.³ Curet vero, ne unum vitium fugiundo in alterum incurrat, et sermo eius ex facili in humilem, rudem et incompositum delabatur. Neque, ut plebecula libentius atque attentius audiat, vocibus e platea et trivio haustis utatur, aut iocis et facetiis indulgeat. Cui enim ne domi quidem et inter suos scurram aut mimum agere liceat, id eum in templo, ipsam propè aram, et sacro munere fungentem, facere, maximae impietatis est.

139. Cumque hominum animi efficacius per exempla, quam per praecepta moveantur, documentis suis et hortatibus exempla ex sacris libris et sanctorum historiis aptissime intersiccet. His enim tum mirum in modum delectantur, tum docentur ingenia, praesertim rudiora; quaeque simul traduntur morum principia in animis firmiter inhaerescunt. In referendis autem miraculis et prodigiis summa prudentia utatur. Recentiora ac domestica, si qua circumferantur, ne commemoret, nisi episcopi iudicio⁴ recognita ac probata fuerint; antiquiora vero, modo in sanctorum patrum aut certissimorum auctorum libris legantur, laudabiliter atque utilissime afferre poterit. Caetera contemnat, quae nulla auctoritate nituntur, et a doctissimis quibusque catholicis viris inter dubia aut ficta reputantur. Quod etiam de quamplurimis ineptis ac subleatae fidei narratiunculis dicendum est, quae rude et infectum vulgus mirari et in deliciis habere solet. Sapientioribus quidem rerum, haereticis vero offensionem parient aniles huiusmodi fabulae, quas vitari oportere iure monet apostolus⁵ utpote quae nihil ad piorum hominum aedificationem Dei que gloriam augendam conferant. Quaeenam enim esse potest lucis cum tenebris, veritatis evangelicae cum fabellis, pietatis cum dolo ac fraude commercium? Aut quae Christo cum mendaciorum patre et auctore coniunctio?⁶

¹ Rom. XII, 2-3.

² Lament. IV, 4.

³ Rom. I, 14.

⁴ I Cor. II, 1-4.

⁵ I Cor. IV, 1-2.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, decr. de invoc. sa., etc.

⁷ I Tim. I, 4; IV, 7; Tit. I, 14.

⁸ Cf. II Cor. VI, 14-6; Ioan. VIII, 44.

140. In vitiis insectandis, gravi quidem et, quoties expedit, acri sermone utatur. Nominem tamen adstantium, quae intolerabilis auidas feret, nominatim reprehendat, aut insidiosa verborum circuitiope ita notet designetque, ut ab omnibus nocui facile possit. Quod si inter concionatorem et aliquos ex commisso sibi grege litae, similitates, iurgia forte extiterint, ipse tamen, recte an perperam laeas fuerit, ad privatam iniuriam ulciscendam sacra loco et tempore abuti nequaquam audeat. Longe melior et felicitior votis respondebit eventus, si de odii ac similitatibus fugiendis, de malae linguae petulantia coarctanda, de caritate in omnibus servanda, demum, si opportunam coram Deo iudicaverit, (quod rarissime tamen expedit) de honore ac reverentia ecclesiasticis viris exhibenda, graviter ac modesto disserat.

141. Non suum, non „*verbum hominis, sed, sicut est verbum Dei*“¹ annuntiare debet concionator. Idecirco non dubia neque incerta, non sua placita auditoribus proponat, sed certa et vera, quae ex sacris libris eorumque fideissimis interpretibus, conciliis nempe, patribus ac pontificibus depromuntur. In moribus docendis quam tutissimos duces sequatur, et peccatorum naturam et gravitatem non ingenio suo, sed sacris literis, Christi et sanctorum exemplo, et probatissimorum theologorum auctoritate metiatur. Hinc caveat, ne nimia indulgentia vitiis habenas laxet, prava quaedam tolerando, ne ditionum aut insigniorum in coetu animos offendant. Contra caveat, ne austeri sui ipsius indole, et rigidiorum scriptorum auctoritate motus, tanquam lethalia peccata facile quaedam damnet, quae piorum et gravissimorum antistitem et theologorum iudicio aut nulla reprehensione digna, aut toleranda, aut tantum venialia censentur. Unde male maxima et plurima existant: licita enim aut minus prava per falsam, ut vocant, conscientiam, crimina sunt gravissima quae in mortem animae cedunt. Cum de fide catholica agit, depositum custodiat, devotissime profanas vocum novitates², quibus res ipsae paulatim facile corrumpuntur. Ut vetus auctor monet, „*novae dicat, non tamen nova*“³. Quibus verbis significatur, ecclesiae doctrinam, modo pura, sincera et integra tradatur, semper novis fulciri argumentis, novisque eloquentiae luminibus ornari posse. Scilicet, haec sunt quodammodo aegres sumbriae, haec vestis variata, qua circumdatam et circumamictam superni regis filiam, id est ecclesiam coelo delapsam, mortalibus ostendere deceat, ut gloria et pulchritudo eius, quae ab intus est, in omnium oculis magis magisque splendeat, omnesque in sui desiderium et amorem trahat, et rapiat vel invitos⁴.

142. Tridentini patres, cum gregem salutaribus verbis pasci iubent, ea tantum proferri volent, quae homines ad aeternam salutem consequendam hortentur et juvent. Nihil igitur de rebus temporalibus aut quotidianis eventibus concionator loquatur. Multo minus se civilibus aut politicis rebus immisceat; aut de magistratibus vel rem publicam moderantibus ea, quae aeque an inique sentiat, in medium proferat. Quod quidem sine maxima bonorum offensione et sacri muneris dedecore fieri nunquam potest. Qui pro Christo legatione fungitur, ea tantum quae sunt Christi loquatur. Qui secus agit, officii proditor est, et suo aliorumque exitio veram facti tristem illam prophetae querimoniam: „*Egesi et pauperes*

¹ I Thess. II, 13.

² I Tim. VI, 20.

³ Vincent. Lirinensis, *Commonit.*, cap. 22. [*Patr. lat.*, ed. Migne, I, 867.]

⁴ Psalm. XLIV, 11, 15.

querunt aquae, et non sunt; ligus certum sibi erunt.¹ Dumque vilissima haec et putida panem vitae et cibum spirituales flagitantibus offert, patrem illum naturae iura violentam imitatur, qui illis panem avide appetentibus lapideum aut serpentem porrigit;² pro bonis scilicet inutilia, noxia et mortifera.

143. Morem, qui aliquibus in locis viget, concionandi exequiarum tempore, piam ac retinendum esse censemus. Monemus tamen, ne sacerdos mortuum immediatis laudibus offerat, neque de omnibus promissis, quae sanctorum oratione laudat, quasi de iam caelo receptis aut mex recipiendis loquatur. Sapit enim assentationem, quae cathedram veritatis dedecorat, fovetque in auditorum animis inanem spem, quocumque modo vixerint, fore tandem et vel ultima vitae hora Deo reconciliantur, et coelestem gloriam adipiscantur. Quae spe freti, plurimi male vivunt et misere pereunt. Ne igitur concionator in vana et inani mortuorum laude immoretur; sed, quod longe utilius est, turbam superstitum adhortetur, ut eos precibus et suffragiis inventis suis. Deinde, capta funeris occasione, in mentem revelet, quam brevis et fugax sit hominum vita, quam certa mors et ineluctabilis, quam tacito cursu properet, et nec opinantes invadat opprimatque. Ex fluxa et caduca vitae et terrestrium rerum natura documentum eruat, non bona humana et brevi peritura, sed diuturna et immortalia diligenda esse et appetenda. Vel de tremendo illo iudicio, quod mortem mex sequitur, si placet, verba faciat. Habent haec certe, ut sacrae literae docent, vim ad movendos terrendoque hominum animos maximam, ut totos virtuti se dedant, et vitia summopere detestentur ac fugiant. „Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis“³.

144. Monent Tridentini patres, brevitem cum sermonis facilitate coniungi oportere. Vix enim fieri potest, quin prolixitas taedium pariat, quo omnis vis ac virtus praedicationis amittitur. Quod potissimum a parochia, et aliis qui dominica quaque die concionem habent, cogitandum est. Quibus enim audiendis populus assuevit, hos plerumque minus attente, et si longiores fuerint, oscitantur animoque alia cogitante audire solet. Neque verendum est, ne cuiuspiam minus placeat brevitatis, quam rerum dicendarum gravitas et grata quaedam orationis varietas comitetur.

145. Denique, qui vult dignus coelestium mysteriorum esse praeco, infinitam, quantum licet, Dei ipsius sanctitatem imitetur, cuius verba profert locumque obtinet. Christi praecceptoris divini more faciat et doceat;⁴ quae scilicet praeciptura est, exemplo praemuniat suo, quaeque aliis agenda suadere vult, prius ipse vita sua operibusque exequatur. Hieronymum monentem audiat: „Non confundant opera tua sermonem tuum; ne, cum in ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: cur ergo haec, quae dicis, ipse non facis? . . . Sacerdotis Christi os, mens manusque concordant“⁵. Improbos non tam argumentis quam exemplo vincendos ait Chrysostomus: „Sic ergo illos prosternamus et contra ipseos pugnamus; ac vita, prius quam sermone, impetamus illos. Hoc enim magnum certamen est, haec ratiocinatio est, cui contradictio non possit, quae per opera procedit. Etiam si enim innumera verbis philocephemur, si non meliorem, quam illi, vitam exhibeamus, nullum est lucrum. Non enim dictis

attendunt, sed facta nostra examinant, et dicunt: Tu prior verbis tuis obtempera, et tunc alios admoena. Credibilia mihi sunt facta quam dicta tua. . . . Etiam si haec non dicant, haec cogitant et in mentis vorant. Et hoc impedit, quominus infideles christiani fiant. Indicamus ergo illos per vitam nostram. Venemur illos per vitae institutum.“⁶ Haec sibi propositum habet, non ut hominum laudem quae inanis gloria est, concionibus suis aucupetur; sed ut omnia ad Dei laudem et gloriam, cuius minister est, referat et ab ipso praemia in caelis reposita expectet. Populi non gratiam aut plausum, sed emendationem quaerat. „Non vocibus delectetur, ait veteris quinti saeculi auctor, populi acclamantis sibi, sed scetibus; nec plausum a populo student expectare, sed gemitum.“⁷

146. Praeclare scilicet suo se munere functum existimet, se felicem, se beatum reputet, si impiorum hominum animis praeteritorum criminum odium, metum ac ruborem incusserit; si spem vitaeque melioris propositam desperantibus instillaverit; si iurgia, dissidia, litee, odia restinxerit, Deoque et invicem inimicos reconciliarit; si frequentiore et sanctiore sacramentorum usum invexerit, denique, si nonnullos, ac vel unum quidem, foeda daemonis servitute liberarit. Quod si etiam labores exiguis aut omnino nullus fructus sequatur, ne animo ac spe cedat, nec labori parcat. Quae de re praestat iterum audire praeciarum illud eloquentiae sacrae lumen et ornamentum, Chrysostomum: „Etiam si hodie non persuaseris, cras persuadabis; etiam si nunquam persuaseris, perfectam habebis mercedem. Etiam si non omnibus persuaseris, ex multis paucos attrahere poteris; quandoquidem apostoli non omnibus hominibus persuasere, omnes tamen alloquuti sunt, et de omnibus mercedem habent. Non enim ab exitu recte factorum, sed a mente recte operantium, coronas decernere Deus solet. Etiam si duos ieceris obolos, accipit; et quod erga viduam fecit, hoc et erga doctores operatur. Ne autem, quia non potes orbem terrarum servare, paucos despicias; neque ex magnorum desiderio a minoribus te abstrahas. Si centum non potueris, decem cures; si denos non possis, ne quinos spernas; si quinos non possis, ne unum despicias; si unum non potueris, neque sic animo deficias, nec quae penes te sunt cohibeas.“⁸

Caput VI.

De vita et honestate clericorum.

147. „Nihil est,“ ait concilium Tridentinum, „quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos, tanquam [in] speculum, reliqui oculos conciliant, ex hisque sumunt quod imitantur. Quapropter sic docet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moreque suos omnes componere, ut habita, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus illi nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant.“⁹

148. Clericos a caeteris non solum statu ac conditione, sed etiam veste distingui oportet. Verum quidem est, quod sapienter monet sanctus quidam pontifex, eos esse „discernendos a plebe vel caeteris doctrina, non veste; conversatione, non habitu;

¹ Isai. XLII, 17.

² Matth. VII, 9.

³ Eccl. VII, 40.

⁴ Act. I, 1.

⁵ Ad Nepotian. de vita cler., cap. 6 [opp. a. Hier., ed. Migne, I, 538.]

⁶ In ep. I ad Cor., hom. III, § 6, ed. Montf., X, 21-2.

⁷ Iulianus Pomerius, De vita contempl., lib. I, cap. 23, inter opp. Prop. Aquit., [Patr. lat., ed. Migne, LIX, 480 A.]

⁸ Lec. cit., p. 22-4.

⁹ Sess. XXII, de reform., cap. 1.

mentis puritate, non cultu¹. Neque tamen sedus ille, vir censendus est hisce verbis habitum corporis exteriorum, qui clericum deceat, improbare. Magnam enim habet utilitatem; cum non solum animi munditiam morumque honestatem significet, sed etiam ad has servandas non parum conferat. Etiam clericis perpetuo in mentem revocat, quod sponte suscipere vitæ sanctioris institutum; et plurimas in vitia labendi occasiones arcet amovetque. Itaque volumus, ut ecclesiae legem servent, domique agentes vel in templo, veste talari, quae clerico propria est, semper utantur. Cum foras prodeunt muneris vel animi recreandi causa, vel in itinere, breviori quadam indui liceat, quae tamen nigri coloris sit, et infra genua producat. Venustiores quaedam et elegantiores vestium formas, quae novae in dies inveniuntur, aspernentur et respuant; cum vel graviores inter saeculares homines ab istis abhorreant. Memores tamen sint dignitatis suae; neque vestitu et habitu horridos et incultos se praebent. Monet sanctus Carolus, eximius ille disciplinae sacrae restitutor et vindex, „ne in habitu clericali aut studiosius exquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia et affectatae sordes appareant.“²

149. Duo hac de re praedecessorum nostrorum decreta adiicimus:

*Sacerdotibus*³.

150. *Quoniam*⁴.

151. Comam et barbam studiose, aut laicorum more, ne nutriant⁵. Comam alere saepius a synodis vetitum est⁶. Barbam clericorum promissam nuper damnavit pontifex Pius papa IX⁷. Ecclesiasticis omnibus hac in re morem Romanae ecclesiae, tanquam normam sequendam, mandamus.

152. Ubiunque fuerint, sive iter agant, sive per vias deambulent, sive sermones inter se vel cum saeculo deditis misceant, tum incessu et gestu, tum vultu ipso et voce, modestiam quae deceat ac gravitatem prae se ferant. Nimiam vocis elationem, risum immodicum, scurriles iocos, quidquid denique animi haud bene compositi indicium est, summo studio devitent. Verba liberiora, procacia, impia, ne aliorum quidem dicta referendo, proferant; alios ea proferentes, si aliter nequeunt, ore ac vultu repriment coercentque.

153. Ludis venicia, spectaculis, choris ne intersint⁸. Ab omni vitæ venationis genere se abstineant⁹. Medicinam et chirurgiam, nec lucri gratia nec caritatis specie, exercent. Qua in re districte servanda praecipimus ea, quae a Benedicto XIV statuta sunt¹⁰. Clerici arma ferentes ecclesiae lege excommunicantur¹¹. Qui militiae nomen dant, sunt irregulares, et in iure canonico praecipitur, ut

„tanquam sacrorum canonum contemptores et ecclesiasticae sanctitatis profanatores proprii gradus amissione mulentur“¹². „Clericorum arma sunt orationes et lacrymae. Ideo edicimus, ne clerici arma cuiusvis generis ad offensionem vel etiam ad defensionem ferant, . . . nisi forte extra civitatem suspectis locis iter eis faciendum sit.“¹³

154. Nonnulli sunt Iudi, qui, Neot privatim et domi¹⁴ sunt, clericum tamen dedecent. Alii sunt, in quibus alicui quidem et chartae, quae vocant, pictae adhibentur; verum, quatenus animum honeste recreare et oblectare possint, a sacris canonibus non vetantur. Ludos igitur clericus fugiat illicitos; licitis sic utatur, ut ne per excessum aut scandalum illiciti fiant. Qua in re haec statuit concilium Baltimorese I:

„Evitent diligenter sacerdotes omnem illicitum ludam; atque etiam ab omnibus quibuscumque ludis abtineant, etsi in animi diversionem, qui scandalo esse possint.“¹⁵

155. Tribunalia profana negotii aut litis causa temere ne adeant. Ubi cum homine etiam saeculari et de rebus temporalibus difficultas oritur, ne quemquam in ius vocent, aut vocati sponte se sistant, nisi res aliter componi nequeat. Ecclesiae vero honorem temit et sacros canones conculcat, quicumque personae ecclesiasticae vel religiose, de rebus quae ad forum ecclesiasticum pertinent, coram profano iudice litem intenderit. Quo spectat decretum, quod sequitur, a praedecessoribus nostris latum:

*Cum graeco*¹⁶.

157. Sacerdotem, qui Pauli monita¹⁷ oblitus, Deo ac mundo simul militare vult, divitiis inhiat, seque ideo negotiis saecularibus immisceat, non eadem, qua antea, frui libertate, non eadem vi et efficacia, qua opus est, pollere in laicis admonendis vel reprehendis, experientia compertum est. Praeterea, ut minuitur apostolus, iam in eo est ut incidat „in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem“¹⁸. Itaque quo longius ab hisce diaboli insidiis clerici removeantur, omnemque apud saeculares homines avaritiae notam effugiant, canonum praecepta renovantes, edicimus, ne rerum bonarumve quorumlibet aut pecuniae mercaturam faciant; ne quaestuosas suo nomine, vel sub alieni nominis involucre negotiationes exercent; ne aliena praedia lucri causa conducant; ne pro aliis fide iubeant; ne aliorum in negotiis procuratores, inconsulto episcopo, fiant; ne cuiusvis curam ac tutelam, praeterquam suorum, nisi episcopo consentiente, suscipiant¹⁹.

158. Ut suis clericali statui servetur honor et dignitas, vetamus ne sacerdotes inter concionandum, vel occasione concionis, vel quovis alio praetextu, e suggestu vel altaris loco, de suis redditibus, ho-

¹ S. Coelestinus I. Ep. ad app. prov. Viana. et Nerv. cap. 1. in coll. conc. ed. Hard., I. col. 1269 A. [Mansi, IV. 465 A].

² Acta ecclesiae Mediolanensis, Lugdun. 1682, fol. tom. I. p. 17.

³ Conc. Balt. I, decr. 87. [Mansi, XXXIX, 299].

⁴ Id., decr. 88, [ibid.].

⁵ Acta ecclesiae Mediol., loc. cit.

⁶ Inter caetera vide conc. Carthag. IV, an. 390, can. 44 in conc. collect. ed. cit. [Hardouin] I, col. 929 A. [Mansi, III, 965 A]; capit. a. Mart. Bracar., an. 572, can. 68, op. cit. tom. III, col. 598 C. [Mansi, IX, 657 B]; conc. Rom. sub Zach. papa, an. 748, can. 6, [ibid., col. 1939 A. [Mansi, XII, 864 A]. Cf. Decret., can. 21, dist. 28.

⁷ Vid. epistol. revivi archiepiscopi Neocaesar. nuntii apost. apud salin. Bavar. ad epis. Frisingo-Monacaen., anno 1668, in appendice.

⁸ Acta ecclesiae Mediol., I, 18.

⁹ Ibid., cf. Bon. XIV, De syn. dioc., lib. XI, cap. 10, n. 6-10.

¹⁰ De syn. dioc., lib. XIII, cap. 10, n. 2-11; in appendice huius concilii. [Vide conc. Balt. IX, Mansi, XLVII, 596].

¹¹ Cap. 2 de vita et hon. cler.: Clement. cap. 2, § Adversus, de vit. et hon. cler.

¹² Cap. Quicumque, 28, qu. 8, ut can. 5, dist. 50; cf. Bon. XIV, Inst. eccl., 101.

¹³ Acta eccl. Med., loc. cit.

¹⁴ Conc. Balt. I, decr. 88, [Mansi, XXXIX, 299].

¹⁵ Conc. Balt. III, decr. 6, [Mansi, XXXIX, 261].

¹⁶ II Tim. II, 4.

¹⁷ I Tim. VI, 9.

¹⁸ Vide totum tit. de vita et honestate cler.; can. 9, dist. 28, 6, 14, qu. 4; Clement. I, § Adversus, de vita et hon. cler. [III, 1]; conc. Nicaen., can. 17, in conc. coll. ed. cit. [Hardouin] I, col. 435 D. [Mansi, II, 675 C]; conc. Arelat., can. 12, [ibid., col. 965 D. [Mansi, II, 472 D]; can. apost. 44, [ibid., col. 28 B. [Mansi, I, 55 B]; act. Mediol. eccl., loc. cit.; Bon. XIV, in const. Apostolica, 26 febr. 1760; Clem. XIII in encycl. Cum primis, 17 sept. 1759 (in bullario pontif. a. a. de Prop. fide, Romae, 1841, tom. IV, col. 18). In hac encyclica, pontifex innovat confirmatque omnes praedecessorum suorum et sacrorum canonum haec de re sanctiones; episcoposque obsecrat, ut in delinquentes inquirent et animadvertant. Ibid., §§ 4-5.

nerariis, stipendiis, collectis dominicalis, aliisque huiusmodi ad populum usque usque verba faciant, queranturque, quasi non satis ample, aut iusto minoris essent. Deducat enim hoc ministerium et locum sacrum, vim omnem et offensam predicationis elevat, animusque prodit habendi cupidum, et de his omnibus quae gentes inquirunt¹ sollicitum nimis et anxium. Neque huiusmodi questionibus sine adstantium, inter quos non raro sunt catholici, rubere, stomacho et scandalo audiuntur.

159. Reprobamus quoque et damnamus eum, qui haud parca in locis inolevit, morem deponendi apud sacerdotes pecuniam, ea lege ut fœnere sancto stato tempore recuperetur. Hinc enim, ex nonnullorum imprudentia, facile oriuntur malae suspiciones, iurgia, rixae, litae, calumniae denique, non sine gravi fidelium offensione et sacri ordinis dedecore. Praecipimus itaque, ne quis huiusmodi deposita in posterum accipiat, ne eo quidem praetextu, quod sint in ecclesiae temporale bonum, opera misericordiae aliove pio usus convertenda, nisi prius episcopi venia, in scriptis concedenda, habeatur.

160. Clericos omnes in Domino hortamur, ut huius mundi, cuius figura praeterit, rebus ac bonis utantur quasi non utentes²; neque velint operam, laborem, curam, tempus auro pretiosius in epibus comparandis consumere, quae mora brevi rapit, aut, si propinquis obtigerint, improbi haeredes et disiecti nepotes, nullo ecclesiae aut religionis bono, maximo ipsorum detrimento ac eripime, cito disperdent ac dissipabunt. Haec potius longe meliores verique nominis divitias, cupiant amantque, quae in caelo repositae sunt apud Deum, quem olim, dum clero adoribantur, in partem et hereditatem suam in aeternum elegerunt³.

161. Episcopos modesta mensa ac frugali victu contentos esse iubet concilium Tridentinum⁴. Quod etiam de parochiis aliisque clericis, qui proprias domos habent, intelligendum est. Mensam tamen aliquando lautiores instrui ob festos, qui intercidant, dies, aut hospitio invitatos, nil vetat. Caveant tamen omni studio, ne corda eorum et conscientiae graventur crapula et ebrietate⁵. Ebrietatem Chrysologus⁶ vocat „in alio crimine, in sacerdote sacrilegium; quam ne audita quidem attingere debet, ne, qui est forma virtutum, vitiorum inde fiat et inventurum exemplum“. Et sane fieri omnino nequit, ut sacerdos huius vitio deditus officii sui sacra munera exequatur; quemadmodum ait Isaias⁷: „Sacerdos et propheta recesserunt pro ebrietate, obcepti sunt a vino, erraverunt in ebrietate, recesserunt videntes, ignoraverunt iudicium.“ Hinc cum non solum quasi fomentum libidinis et incentivum insaniae, sed etiam tanquam venenum sapientiae damnet Ambrosius⁸. „A crapula et ebrietate“, statuit concilium Lateranense sub Innocentio III, „omnes clerici diligenter abstineant; unde vinum sibi temperent et se vino; nec ad bibendum quisquam incitetur, cum ebrietas et mentis inducat exilium et libidinis provocet incentivum. . . . Si quis super his culpabilem se exhibuerit, nisi a superiore communitas satisfecerit competenter, a beneficio vel officio suspendatur“⁹. Iuxta canones apostolicos, „episcopus aut presbyter

aut diaconus ebrietas deterrere, aut desinat, est certe damnatus“¹⁰. Concilium Agathense, dum poenas clericis ebrietas irrogat, monet hoc vitium esse in clericis caeterorum omnium foetum atque nutrium¹¹. Quod de libidine potissimum, illa sollicit membrorum lege quae legi mentis repugnat, et in lege peccati captivatur¹², dici potest. Hinc apostolus a vino cavari vult, in quo est luxuria¹³; et Hieronymo teste, ubiqueque saturitas et ebrietas fuerint, ibi libido dominatur¹⁴. Qui igitur summam illam, quae sacerdotem decet, corporis animique castimoniam servare student, casto diligenterque invigilent, quo melius vel prima foedissimae huius labis contagia vitare possint. Principiis obstant; neque enim ex improviso ac repente, sed paulatim, hoc vitium animas occupat atque inficit, crescitque in dies, donec progressu temporis totam, ut ait Chrysologus, sacerdotalis spiritus sanctitatem extinguat¹⁵.

162. „Ut flagitii occasionem, quae in cauponis et tabernis deesse non solet, clericis adimamus, cauponarum aditu et usu eis omnino interdiciamus, nisi in itinere necessitatis causa.“¹⁶

163. Quod sacros homines a profana, clericos a laicis, potissimum distinguit, est scilicet illud vitae genus, quod servandas perpetuo castitatis legem consequi debet. Huic vitae sanctioris institutio qui se addixerunt, sic in terris agant oportet, quasi non iam inter homines, sed in caelo versarentur, inter beatissimos illos Dei famulos et amicos, qui, nullo corporis vinculo impediti, Agni inter illa pascentis vestigia sequuntur, terrena nec vident nec curant, nil nisi Deum et divina cogitant. Iam vero quot quot sacerdotes sic inter mortales vitam degunt, ut eorum conversatio in caelis tota sit, oculique in futuram illam, quam inquirimus, perpetuo mansuram civitatem unice dedgantur, il profecto nullo se negotio immaculatos ab hoc saeculo custodiant; et, sive divina eloquia annuntient sive divina mysteria dispensent, casta semper mente castoque corpore se Deo gratos et acceptos ministros exhibebunt¹⁷.

164. Non solum curare debet sacerdos, ut animam corpuseque in sanctificatione et honore, non in passione desiderii¹⁸ ita possideat, ut nullo se crimine maculet; sed etiam sua prudentia et vigilantia effigere, ut omnem vel levissimam criminis speciem a se procul amoveat. Nil agat, nil loquatur, nil vultu aut gestu exprimat, quod honestati, modestiae, pudori minus consentaneum esse quis suspicari possit. Satis enim est nonnulla, quamvis Dei lege liceant, sacerdotem omittere, quam imperitorum suspiciones aut malevolentium obtrectationi aditum relinquere. Volumus igitur imprimis, ut saecularium mulierum, ne suis quidem exceptis, consortio et familiaritate nimia se utatur; neque eas, haec propinqua cogitatione coniunctas, in eadem secum domo commorari sinat, nisi fuerint vita et moribus spectatissimae, quaeque nullo modo, sive directo sive indirecto, se sacris muneribus gerendis aut rebus ecclesiae administrandis immisceant. Occasionem, ancillam, aliamve famulam nullam habeat, nisi quae sit maturioris aetatis, famaue integerrima gaudeat. Nunquam coram illis aut propinquis, si quas apud se

¹ Matth. VI, 22.

² I Cor. VII, 31.

³ Ps. LXX, 11; et pontif. Rom., in ord. cleric.

⁴ Sess. XXV, de reform., cap. 1.

⁵ Lec. XXI, 84.

⁶ Serm. 96 (et 87), [Patr. lat., ed. Migne, LII, 873 BC.].

⁷ Isa. XXVIII, 7.

⁸ De illis et totum, c. 16, [ita Rom. ed., aliae omnes: venenum insipientiae. Cf. opp. a Amb., ed. Migne, I, 716 A.].

⁹ Can. 15 in conc. coll. ed. Hard., VII, 68-9, [Mans., XXII, 1008 D.].

¹⁰ Can. ap. 42 (ex interp. Dionys. Exig.) in conc. coll. ed. Hard., I, 86, [Mans., I, 36 A.].

¹¹ Can. 61, an. 506, op. cit., II, 1028, [Mans., VIII, 382 A.].

¹² Rom. VII, 23.

¹³ Ephes. V, 18.

¹⁴ Comm. in ep. ad Tit. I, 7, [opp., ed. Migne, VII, 507 A.].

¹⁵ S. Petri Chrysost. serm. cit.

¹⁶ Acta conc. Mediol., loc. cit.

¹⁷ Philipp. III, 30; Hebr. XIII, 14; Iac. I, 27.

¹⁸ I Thess. IV, 4-5.

habent, de gregis regimine, de ecclesiae negotiis, de parochianorum vitis aut defectibus verba faciat. Quod si huiusmodi mulierulis omnes animi sui sensus atque silentio tegenda imprudenter prodant; ipse vero (quod plerumque accidit) fuerint quales Paulus describit, *otiosae, quaeque per domos curant, et „non solum otiosae, sed et verbosae et curiosae, loquaces quae non oportet“*¹; tota sacerdotis docentis, monentis, praecipientis auctoritas et imperium corrumpi necesse est. Etiam cum foeminae pietatis studio deditis nulla sit ei familiaritas, nulla consuetudo, quam non caritatis aut officii ratio postulet.

165. Quo meliori et alacriori animo castitatem, quae est praecipuum sacerdotii decus, custodire velint, venerandum illud sacrificium, quod quotidie offerunt, coeleste illud convivium, cui quotidie intersunt, saepe saepius mente et cogitatione recolant. Quod si immaculatus ille Dei agnus socios ac comites non nisi ex virginum choro deligit², quam magna sacerdotibus puritate opus est, quos ipse tanta familiaritate dignatur, ut eorum precibus quotidie coeli evocatus adiat, illeque virginei sui corporis membra et sanguinem manibus tractanda, ore gustanda praebet! Nonne hic longe meliori iure inculcandum videtur, quod olim de sacerdotibus antiqui foederis Deus imperabat: „*Sancti erunt. Deo suo et non polluent nomen eius: incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt, et ideo sancti erunt, . . . quia consecrati sunt Deo suo. . . . Sint ergo sancti, quia ego sanctus sum, Dominus.*“³

166. Deinde hoc fixum immotumque animo propositum habeant, ut ea omnia, quae ad peccandum impellere, suadere vel allicere possint, sedulo devitent. „*Habemus*“ enim, ut ait apostolus, „*thesaurum istum in vasis foetibus*“, quae unaquaque fere hora periclitantur. Timide igitur ac diffidenter, quod christianae humilitatis est, de se suaque virtute sentiant; Deoque unico confidant, qui sacerdoti superbo et viribus suis meritisque gloriantur resistit, humili autem gratiae auxilium abunde dabit⁴, quo facilius ea omnia, quae castitati adversantur, superare ac debellare possit. „*Habe fiduciam in Domino*“, ut in sacris literis monemur⁵, „*et ne invidiaris prudentiae tuae. Ne sis sapiens apud temetipsum, time Deum, et recede a malo.*“

167. Denique, ut integram mentis corporisque puritatem servent, otium et desidiam, quasi pestem, fugiant. Si in caeteris hominibus, „*qui sectatur otium stultissimus est*“⁶, sacerdos, qui id faciat, criminis potius quam stultitiae nomine accusandus est. Curet igitur unaqueque, ut, quoties diabolus insidias structurae accedat, ipsum semper inveniat occupatum. Si quem socordia et segnitie torpentem nactus fuerit, hunc facile vincet atque prosteruet. Adeo verum est, quod olim sapientissimus ille dixit, „*multum malitiam docuit otiositas.*“⁷ Misera sane et luctuosa est sacerdotis conditio, qui, oratione et lectione posthabita, omnibus horis per domos forumque curat, ut nova quaeque audiat narretque; crebra etiam et diuturna cum laicis, praesertim foeminis, colloquia habet, in quibus nil grave, nil docto aut religioso viro dignum appareat, sed omnia vana, levia, minuta, ac frivola! Neque ille, qui sic vitam agit, mirari debet, quod ipsius animo nec

opimanti vel invito foetissimae quaeque rerum species obversentur, mentemque turpissima desideria invadant atque ita fore obruant, ut rationem ipsam e sua sede et imperio dimovere et delirare videantur. Ut hinc malis sacerdos occurrat, molle et ignavam vitae genus detestetur ac fugiat; et quod temporis divinis laudibus et sacro muneri persolvendo superest, ad literarum studia conferat. Neque disciplinae theologicae, canonicae, liturgicae comel operam dedisse sufficiat; semper aliquid habebit, quod ambagibus melius expediatur, vel quod novum se illustretur, vel quod memoria elapsam animum iterum altiusque imprimatur. Scientiis etiam profanis animam intendere poterit, quae colere sacerdotem maxime decet, cum non paucas ex iis ad sacrum scientiam ornandam tuendamque haurire liceat. Humanioribus quoque literis animam excolat, et quando opus est, vel otium suppedit, concionibus ornatiori stylo pro festis diebus concinnandis det operam.

168. Ante omnia tamen opus est, ut horis omnibus sacerdos coram Deo ambulet, id est, ipsum semper praesentem animo intueatur ac diligit. Orando et meditando hic amor accenditur et fovetur. „*In meditatione mea*“, ait regius psalmista, „*sacerdos accendit ignis.*“⁸ Hic scilicet ignis est, qui simul ac animum occupavit, caeteros omnes superbiae, cupiditatis, libidinis, ac terreni amoris igniculos restringit. „*Sacerdotium*“, ait Chrysostomus, „*in terra peragitur, sed coelestem ordinem classis obtinet; et iure quidem merito. Non enim homo, non angelus, non archangelus, non alia quaequam creata potestas, sed ipse Paracletus hoc officium ordinavit, qui manentibus in carne auctor fuit, ut angelorum ministerium animo conciperent. Idcirco sacerdotium obeuntem ita purum esse decet, ac si in coelis inter potestates illas collocatus esset*“⁹. Atque alibi sic sacerdotem hortatur: „*Sit omnibus magister et exemplar virtutum vitae tuae speculum, omnibus in medio propositum, quasi primitiva quaedam imago, quae bona omnia in se continet, quae cum facilitate magna iis, qui se ipsi conformare voluerint, exempla bonorum operam exhibeat.*“¹⁰

169. Sacerdotalis officii munera et dotes compendiarie quadam ratione olim perstrinxerunt antecessores nostri sequenti decreto:

Abstineant a luxu.

Caput VII.

De seminariis ecclesiasticis constituendis et ordinandis.

170. Apostoli, quamvis rudes et illiterati homines, cum relictis retibus Iesum magistrum secuti essent, quaecumque ab eo acceperant, non solum invicti tueri, sed etiam caeteris docte luculenterque proponere et efficacissime persuadere potuerunt. Sapientia tamen, cuius ope id consecuti sunt, non ipsorum labore aut studio et exercitatione parata, sed divinitus concessa fuit. Iam vero singularis illa suadendi docendique vis ac potestas, quae mirando prodigio illis christianae religionis initio contigit, ab eorum successoribus, usitata divinae providentiae lege, non nisi arduo ac diuturno labore comparari potest. Hinc magna semper sollicitudine id egit ecclesia, ut scholae et collegia ubique constituerentur, in quibus traderetur sacra illa scientia, quam labia sacerdotis custodire debent et populo praebere qui legem requirit ab ore eius¹¹. Praedecessoribus quoque nostris id maxime semper cordi

¹ I Tim. V, 12.

² Apoc. XIV, 4.

³ Levit. XXI, 6-8.

⁴ II Cor. IV, 7.

⁵ I Petr. V, 5.

⁶ Prov. XII, 6-7.

⁷ Prov. XII, 11.

⁸ Eccl. XXXIII, 20.

⁹ Ps. XXXVIII, 4.

¹⁰ S. Ia. Chrysost. *De sacerdot.*, c. 8, ed. Montf., I, p. 582.

¹¹ Id., *Comm. in ep. ad Tit.*, cap. 2, ed. cit., tom. XI, p. 752.

¹² Conc. Balt. IV, decr. 10, [Mansi, XXXIX, 206].

¹³ Malach. II, 7.

fuit, ut in hac regione seminariorum existerent, in quibus clerus theologicis disciplinis rite imbueretur. Quod, quae sequuntur, decreta Baltimorensia testantur:

171. *Episcopis commendant*¹.

172. *Consulendum*².

173. Neque unquam desistat sancta sedes eodem commovere et adhortari, ut coepta via pergerent, nullumque has in re laborem supervacaneum putarent. Nuperrime vero editis ac revivis sacrae congregationis de Propaganda fide praefectis, in sua ad apostolicum pro concilio hoc plenario habendo delegatam instructione, id ipsum gravissimis verbis iterum inculcavit³.

174. Optandum quidem foret, ut suum quaeque dioecesis seminarium haberet. Verum id apud nos prohibet tum episcoporum quorundam paupertas, tum sacerdotum paucitas, qui vix aut ne vix quidem ecclesiarum curae et sacris missionibus sufficiunt. Volumus tamen ac praecipimus, ut in unaquaque provincia unum saltem existat seminarium, quod episcopi, prout inter eos convenerit, collatis pecuniis erigant, aut iam erectum servent ac tueantur.

175. Valde etiam optamus, ut praeter maius hoc seminarium, aliud quod parvum aut praeparatorium vocant, in unaquaque dioecesi existat. Quod si nondum fieri possit, unum omnino pro unaquaque provincia constituatur. Non parva sane ex parvis hisce seminariis capitur utilitas. In iis enim adolescentuli certiora in dies indicia prodent, quinam clericali militiae adscribendi sint, quinam ab ea repellendi. Praeterea tenerrima puerorum aetate a pravis exemplis et mundana conversatione tuta defenditur, dum doctrina et moribus se parant, idoneoque reddunt, qui in seminaria maiora admittantur. Habent etiam hoc commodi, ut cum in iis ea omnia, quae ad literas et scientiam profanam et disciplinae sacrae discendae supersint.

176. Principio igitur episcopus eos tantum in minora seminariorum admittendos eligat, „qui ad minimum duodecim annos et ex legitimo matrimonio nati sint,“⁴ quique sua pietate, modestia, caeterisque virtutibus spem praebent fore, ut digni Dei ministri olim evadant, sique perpetuo in ministerio ecclesiastico inserviant. Pauperum filios praecipue eligi vult concilium Tridentinum⁵; ditorum tamen non excludit, modo suo sumptu alantur, ac studium prae se ferant Deo et ecclesiae perpetuo inserviendi. Hi praeter linguam patriam, latinam et graecam, caeteraque quibus apud nos puerorum aetas imbui solet, addiscant etiam cantum gregorianum, et saltem prima elementa rei liturgicae et historiae tam biblicae quam ecclesiasticae. Quumque puerorum animi tenella hac aetate molliores sint ac quasi cerei, qui in utramque partem flecti facile possint, rectores seminariorum praecipua, hortatu, exemplo, indefessa vigilantia fortiter id suaviterque efficiant, ut ad pietatem et sanctitatem fugantur.

177. In seminariis maioribus per optimos, quos habere liceat, magistros ea omnia tradantur, quae quemque scire decet, ut sacerdotali munere rite fungatur: ante omnia vero theologia tam quae mores quam quae dogmata respicit; canonici iuris rudimenta; hermeneutica, sive sacrorum librorum interpretatio; denique sacrae eloquentiae praecipua. Ac ne iuvenum animi otio tabescent, sed magis magisque ad optimos studiorum fructus percipiendos

¹ Conc. Balt. II, decr. 8, [Mans. XXXIX, 819].

² Conc. Balt. plen. I, decr. 14, [Mans. XLIV, 678].

³ Instr. 81 in. 1886, § 4.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIII, de reform., cap. 18.

⁵ Ibid.

excitentur, singulis annis ante ferias aestivas vel autumnales, in unaquaque disciplina per episcopum, vel, eo absente aut impedito, per tres, quos ipse designaverit, presbyteros examinentur. Praeterea, quae melius eloquentiae sacrae praecipua non memoria solum, sed non etiam et exercitatione teneant, ultimo saltem studiorum anno in refectorio aut aula communi theologi in vices conciones habeant, quibus interdum non alumni tantum, sed superiores etiam et professores. Horum erit post concionem vitia, si qua deprehenderit, notare et corrigere.

178. In seminariis maioribus, quae in commune totius provinciae bonum instituta sunt, aequum omnino est studiorum curriculum ita ordinari, ut non solum communia, quae in quovis seminario docentur, sed plura et praestantiora complectatur. In primis sacra exegesis pleniori et accuratiori ratione tractetur. Cumque haec quadam lingua hebraica cognitione et peritia indigeat, huic linguae addiscendae unum saltem annum, philosophiae postremum aut theologiae primum, impendere omnes cogantur; reliquis annis accedant aut abstineant, prout lubitum erit. Philosophorum etiam systemata, recentiorum praesertim, ita enucleentur, ut difficultates, quae inde contra sacri codicis auctoritatem vel ecclesiae doctrinam peti solent, facile refellantur. Luctandum enim quotidie nobis est, non iam cum haeresibus aut totius profligatis veterum erroribus, sed cum adversariis novis, incredulis, et, indolem si spectes, ethnicis magis quam christianis, qui nec Deum nec divina curant; cultissimis tamen et ingeniosis, qui omnia sive in caelo sive in terra ratione metienda dicitant, et sic insanam humanae naturae superbiam blandiendo fovent, quo melius imperitis fucum faciant. His, si veritas persuaderi non potest invitia, se obstruendum est tamen, ne rudiores inani verborum sono seducant.

179. Cum vero magna scientia sine sanctis moribus ad destructionem potius quam ad aedificationem proficiat, maximo quo possunt studio curent superiores seminariorum, ut alumni, dum progressus in sacris scientiis agunt, firma etiam ac solida vitae spiritalis fundamenta jactant, et de virtute in virtutem progrediantur. Quid enim proderit, si quis in docendo ac disputando solers ac peritus, in concionando disertus evadat, nondum tamen se suasque cupiditates perdomare didicerit; si scientia excellat, pietate vero, humilitate, castimonia, caeterisque virtutibus non praestet? Magna quidem est ecclesiae militantis necessitas; multi sane parvuli qui panem salutarem lacrymis petunt, nec, qui frangat, inveniunt; multae regiones ad messem albae et paratae, quae mesores non habent. Minus tamen infortunium est, oves christiani gregis fame interire, quam per lupos, pastorum veste indutos, disperdi atque macerari. „Melius profecto est,“ monet Benedictus XIV⁶, „pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures, qui in aedificationem corporis Christi, quod est ecclesia, nequiquam sint valituri. Moribus igitur alumnorum superiores sedulo invigilent; indolem cuiusque exquirant, quo aptius ac feliciter regant; regulas accurate observandas curent. Lani imperio, patrum more magis quam dominerum, omnia moderentur. Iis, qui non tam malitia quam infirmitate labuntur, animos addant; eos blandis hortatibus erigant, monitis consiliisque confirmant. Dyscolos vero ac disciplinae obores salutaribus poenis coerceant; quod si nunquam corrigendos aut aliis exitio futuros praevideant, sine mora expellant. Demum nullo labori, nullae sollicitudini parcent, pro certo habentes

⁶ Encycl. *Ubi primum*, 8 dec. 1740.

se, officio bene functus, maximo apud Deum in honore olim habendus, maximo premio donandus esse. „Qui ad institutum eruditionis multos, fulgebant quasi stellae in perpetuum aeternitates.“¹

180. Experientia docet saepius evenire, ut alumni unius seminarii in aliud migrent, sive quia ad ministerium haud idonei iudicantur, sive disciplinae severioris fuga, sive tandem ex animi inconstantia et levitate. Praecipimus igitur, ut nemo huiusmodi in posterum in seminarium quodvis admittatur, nisi secum afferat literas testimoniales ab episcopo et superioribus seminarii, ex quo recessus egressus est. Quod si cum haecenus episcopus ille aut superiores seminarii suis sumptibus alerint, ex iustitia recuperare debent ab episcopo aut superioribus seminarii, ad quod transit, tantum quantum in ipso educando impensum fuit.

181. In quacumque dioecesi aut provincia inveniantur catholici, qui Germanica tantum lingua utantur, expedit ut in maioribus vel minoribus illius dioecesis aut provinciae seminariis, hanc linguam alumni addiscant, ita saltem ut in casu necessitatis positos possint absolvere.

TITULUS IV.

De ecclesiis bonisque ecclesiasticis tenendis tutandisque.

Caput unicum.

182. Quo rectius rerum ecclesiasticarum ordinaretur administratio, aedituorumque laicorum reprimerentur abusus, concilium Baltimoreense primum, quae sequuntur, tulit decreta:

183. *Cum saepius*².

184. *Quoniam graves*³.

185. *Insuper vehementer*⁴.

186. *Praeterea, si plebs*⁵.

187. Patres vero concilii Baltimoreensis tertii, pia moti sollicitudine, ne Deo dicata bona in alios diverterentur usus, haec decreverunt:

*Ne fidelium*⁶.

188. Quo efficacius ecclesiasticorum bonorum securitati providerent, haec insuper statuerunt concilii Baltimoreensis IV patres:

*Præcibus omnes*⁷.

189. Sacra congregatio de Propaganda fide, die 15 decembris 1840, decretum de bonis ecclesiasticis tuto servandis edidit, cuius summa est: debere episcopum unumquemque testamentum condere, quo unum ex suis huius regionis coepiscopis, quem magis idoneum in Domino iudicaverit, haerodem constituit, eo fine, ut sic constitutus haeres successori episcopi morte ablatis omnia tradat bona, quae ipsi huiusmodi haereditatis iure obvenerint; id tamen in ipso testamento minime exprimendum, sed significandum haeredi sic institute per literas, quae perlectas hic comburere debeat. Episcopus, qui coadiutorem habet, illum debet haerodem constituere. Quoad bona communitatum, sive ecclesiasticarum sive religiosarum, decrevit eadem sacra congregatio:

„Archiepiscopum et episcopos, post decreti istius receptionem, ad superiores, praefectos vel praesides communitatum, quae intra dioecesis suae praesiderentur, scribere debere, illisque omnibus auctoritate sacrae congregationis, quae ipsis omnibus ad

hoc specialiter delegata fuerit, praecipere, ut, quamprimum fieri poterit, certiorum per literas episcopum facerent; 1. An, quae, et quo onere bona possident communitas, cui praesit? 2. An suae communitati facultas seu ius a civili potestate datum fuerit, bona omnia vel eorum partem possidendi, et ad successores transmittendi? (If they have been incorporated, and empowered to hold all or any part of their property, and what?) 3. An bona omnia, vel aliqua eorum pars, a superiore vel ab aliquo communitatis membro, vel a pluribus coniunctim possiderentur? 4. An aliquem invenerint modum tuto ad successores bona praedicta transmittendi, et quis sit modus iste? An nullus alius haberetur modus praeter testamentum?“

190. Ulterius eodem decreto statutum fuit: episcopum, responso accepto, si nonnulli per testamentum bona ad successores transmitti possent, praecipere debere superioribus, vel illis qui suo proprio nomine communitatis bona possiderent, ut statim testamentum iuxta leges civiles duplici exemplari aeque authentico conficerent, quorum unum in communitatis scrinio diligenter asservaretur, alteram vero ad episcopum dioecesanum in archivio custodiendum mitteretur.

191. Huius sacrae congregationis decreti intuitu, quinti concilii Baltimoreensis patres ita declarant:

*Purpense decreto*⁸.

192. Ne ecclesiae aere alieno graventur, et ne eorum bona male administrantur vel dissipentur, in eodem concilio his, quae sequuntur, decretis sapienter cautum est:

*Monemus episcopos*⁹.

193. Monentur sacerdotes, ne res suas rebus ecclesiae immisceant, cum famae suae discrimine, vel offensione fidelium, qui iniuriam fieri ecclesiae facile existimant. Ideo habeant librum quo res omnes ecclesiae recensentur; et si ipsi pecuniam in ecclesiae usum contulerint, id fiat probante episcopo, et cum virorum fide dignorum notitia, et in libro referatur, ut episcopus visitationem habens possit singula inspicere, et iura omnium tueri¹⁰.

194. Ut ecclesiarum sanctitatem ab omni profano usu immunem servarent, ab eiusdem concilii patribus latum est hoc decretum:

„Statutum est, ne laicis personis unquam permittatur verba ad populum facere in ecclesiis, sine ordinarii licentia, postquam consecratae vel tantum benedictae fuerunt.“¹¹

195. De bonis ecclesiasticis, patres concilii septimi hoc statuerunt generale principium:

*Statuerunt patres*¹².

196. Demum, quae sequuntur, decreta circa eandem materiam promulgavit patres plenarii concilii Baltimoreensis primi:

*Patres censuerunt*¹³.

197. *Quoniam quae*¹⁴.

198. *Monemus*¹⁵.

199. Cum in Statibus hisce Foederatis, civibus omnibus et incolis integrum sit, iuxta religionis suae praecepta libere et impune esse gerere, idque leges civiles agnoscat ac praedicent; nihil omnino obtare videtur, quominus eas ecclesiae leges accu-

¹ Dec. XII, 2.

² Conc. Balt. I, decr. 5, [Maas, XXXIX, 295].

³ Ibid., decr. 6, [ibid.].

⁴ Ibid., decr. 7, [ibid., 296].

⁵ Ibid., decr. 8, [ibid.].

⁶ Conc. Balt. III, decr. 4, [ibid., 351].

⁷ Conc. Balt. IV, decr. 6, [ibid., 368].

⁸ Conc. Balt. V, decr. 1, [ibid., 381].

⁹ Ibid., decr. 6, [ibid., 388].

¹⁰ Ibid., decr. 7, [ibid., 389].

¹¹ Ibid., decr. 2, [ibid., 389].

¹² Conc. Balt. VII, decr. 4, [ibid., XLIII, 410].

¹³ Conc. Balt. plen. I, decr. 15, [ibid., XLIV, 675].

¹⁴ Ibid., decr. 16, [ibid., 676].

¹⁵ Ibid., decr. 17, [ibid., 676].

rate serventur, quae ad bona ecclesiastica rite acquirenda et sarta tecta servanda a conciliis et pontificibus huc usque latae fuerunt. Opam proinde petros, ut in oculis omnium et in plenissima civitatis luce suum ecclesiae ius vindicentur, liceatque catholicis civibus haec in re, nempe in obtinendis, habendis tutandisque bonis sacris, qualia sunt fundi in quibus templa exstruuntur, templa ipsa, presbyteria, scholae, coemeteria et caetera huiusmodi, ecclesiae catholicae leges et instituta ob oculos habere.

200. Haec autem plena libertas tunc tantam existere dici posset, si leges et provisiones ab ipsa ecclesia factae in foro quoque civili quoad haec admittentur, sique hoc modo via civilis tribueretur. His omnium iura sarta tecta servantur; abutibus, si qui forte occurrant, abunde obviamitur; et potestas episcoporum nedum sic augetur, minuetur, potius per provisiones ab ipsa ecclesia factas. Ut enim se tutari possint ab indebita ingerentia tribunalium laicorum, quae ecclesiae leges vix et ne vix quidem in praxi agnoscerent, nil nunc remanet episcopis, ut omnia ad normam legum ecclesiasticarum fieri curent, nisi ut plenissimam rerum administrationem in facie potestatis civilis sibi vindicent. Cum autem illa legum et tribunalium ecclesiasticorum agnitio in Statibus quibusdam nondum existat, nostrum est ita res componere, ut, in locis ubi per leges civiles melius provisum haud fuerit, impedimenta quae libertati ecclesiae et bonorum securitati e legibus civilibus oriuntur, vel amoveantur prorsus, vel, in quantum fieri potest, minuantur¹.

201. Ut autem intra debitos limites cohibeantur aeditui laici, quocumque demum modo eligantur, haec iam in concilio provinciali Neo-Eboracensi III statuta, et ab apostolica sede recognita, et omnes harum provinciarum ecclesias extendimus, et ubique servari consulimus.

Visum est patribus².

202. Declaramus enim universalem catholicam ecclesiae legem esse, omnes illos qui ecclesiae bona quocumque modo administrant, non nisi consentiente sede apostolica vel episcopo, id licite facere, eosque in illorum administratione auctoritati et iurisdictioni episcoporum, vel si exempti sunt, auctoritati et iurisdictioni eorum, quos sedes apostolica designaverit, esse subiectos.

203. Quod spectat vero ad controversias, quae episcopos inter et regulares nonnunquam sunt exortae, de quibus in instructione ad huius concilii patres sacra congregatio de Propaganda fide loquitur³, censuerunt patres facile eiusmodi difficultates esse componendas, si tam episcopi quam regulares superiores et canonicas sanctiones, et decreta Baltimorensia hisce super rebus a sancta sede iam recognita, et bene intelligere studeant et accurate observare satagent. Omnis vero controversiae fere tolleretur occasio, si quoties congregatio quaedam religiosa, sive ordo religiosus, vel ecclesiam vel domum in aliqua fundare dioecesi velit, quod nunquam sine ordinarij consensu fieri poterit, toties debeat inter episcopum et eiusdem congregationis sive ordinis superiores, vel si opus fuerit, superiores generales, in scriptis exarari contractus instrumentum, quo omnia quae ad fundationem, ad iura inde provenientia, et ad officia praestanda spectant, clare et sine ambagibus con-

tineantur, cuius instrumenti duplex debeat esse exemplar: ut unum apud superiores, alterum vero penes episcopum servetur. Quod si bene conficiatur, et sincero animo ab utraque parte, uti debet, observetur eiusdem tenor, nulla certe oriri deberet vel posset contestatio, etiam in casu quo religionis praedictae, quae dioecesim relinquunt⁴.

204. Demum, quicquid sit de meliore methodo tenendi ac tutandi bona ecclesiastica, quocumque in effectum deducatur, ad maiorem cautelam ac eorundem securitatem, monemus episcopos, ut, iuxta sacrae congregationis praescriptum, testamenta sua, post consultum iurisperitum probatum, accurate et solerter conficiant, eaque duplici exemplari diligenter conservare satagent, eo fine, ut si quae, illis vita decedentibus, oriatur circa proprietatis titulum difficultas, in palam productis in curia instrumentis ac legitime probatis, eliminetur, et sarta tecta contra omne discrimen bona ecclesiae custodiantur.

TITULUS V.

De sacramentis.

Caput I.

De sacramentis in genere.

205. Cum Christus Deus sua morte ac merito humanum genus ex diuturna servitute in pristinam libertatem vindicasset, nosque, ex hostibus ac servis rebellibus, filios iterum atque amicos Patri suo reddidisset: ereptam olim iustitiam, sine qua nemo Deo acceptus esse potest, nobis redonavit. Novos tamen ac miros modos simul invenit, quibus iustitia illa sic potiremur, ut tum nomine tum re nostra esset; eamque integram adeo incolumemque servaremus, ut nunquam nisi nostra ipsorum culpa auferri vel minui posset. Sacra scilicet quaedam symbola, septem numero, instituit, nobisque tradidit, quae novae legis mysteria vel sacramenta nuncupantur. Atque horum quidem ratio ita comparata est, ut una ex parte sub sensum cadant, oculisque et auribus percipiantur; ex parte autem altera ita sensum effugiant, ut non nisi animo et cogitatione ea intueri ac comprehendere liceat. Quo sane modo sapientissimus rerum omnium artifex, humanae naturae imbecillitati optime consultum voluit. Ob corporis enim concretionem animae rerum, quae sentiuntur, quasi adminiculo indiget, ut divina melius intelligat. „Nam si, ait haec ipsa pertractans Chrysostomus, incorporeus essem, nuda tibi illa et incorporea dona tribuisset: sed quia corpori coniuncta est anima, in sensibilibus spiritualia tibi largitur.“¹ Iam vero nulla alia ratione², quam per haec sacramenta, „omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur.“³ Non sunt igitur, quod haeretici comminiscuntur, signa tantum externa, quae pietatem vel in animo inesse et vigere ostendant, vel sopitam excitare ac fovere possint: sed eam habent vim et efficaciam, ut, quod foris declarant, intus operentur, et quod exteriori quadam actione vel ritu significant, id reserpe in animo efficiant.

¹ Vide infra, tit. VIII. De regul. et mon.

² Rom. 82, al. 83, in Matth., § 4, ed. Montf., tom. VII, col. 787.

³ Haec verba benigne interpretanda nec eadem ratione ad singula, quae sequuntur, referenda sunt, cum Tridentinum definiit, iustitiam acceptam augeri etiam per bona opera (sess. VI, can. 24). Similiter, quae supra (p. 899) de appropriatione dicta sunt, non eadem ratione ad singula, quae sequuntur, referuntur: non enim tantum per appropriationem dicitur Filius incarnatus.

⁴ Conc. Trid., sess. VII, de sacr., in proem.

¹ Cf. Baltimor. num. 5, [conc. Balt. I, decr. 5, Mansi, XXXIX, 996].

² Conc. Neo-Ebor. III, can. 7, [supra col. 890 D].

³ Art. 6 [supra col. 894-5].

206. Nobis propositum non est ea omnia hic recitare, quae de sacramentis docet ecclesia. Volumus tamen, ut ea fidelibus per concionatores sacros dominicis ac festis diebus per annum diligenter ac copiose exponantur. Pauca tantum attingimus, quae sacramentorum ritus ac ministrum spectant.

207. Ac primo quidem, quod ad eos attinet, qui sacramenta ministrant, sapientissimo Dei consilio factum videtur, ut haec non cuivis temere aut proprio arbitrio uadipate et sua facere liceat, sed tantum dignis quibusque et rite dispositis, et quidem per ecclesiae ministros impertienda sint. Hos enim potissimum ipse elegit, per quorum manus pretiosa illa gratiae et salutis fuenta, ex Christi meritis late manantia, in populum fidelem deriverentur. Cum igitur Christi ministri sint, cuius vices gerunt, et dispensatores mysteriorum Dei, sapienter secum recedant, qua singulari plane dignitate et honore fulgeant, quod quamque formidandum onus humeris gerant. Quotidie, et quoties sacramentis ministrandis inseruiendum est, illud in mentem revocant, sancta sancte, id est, reverenter ac religiose esse tractanda. Summa igitur diligentia imprimis caveant, ne quid eorum deest sine quibus sacramenti ratio non constat, et quoties de valore sacramenti agitur, reiectis opinionibus, quas probabiles vocant, tutiores amplectantur.

208. Dum sacramenta ministrant, verba distincte et articulatum pronuntiant; incessus, vultus, corporis motus, vocis modulatio, rei sanctissimae, quae agitur, conscientiam exprimant, et fideles ad firmam fidem devotionemque intimam excitent. Praeterea pro viribus et rerum adiunctis curent sacerdotes, ut nitida et decora sint, quae ad sacramentorum dispensationem requiruntur. Pastores sibi commissum gregem de sacramentis et praeparatione religiosa his praemittenda, quoties occasio offertur, instituant.¹

209. Cum in sacramentis conferendis non ea tantum, quae ad materiam, ut aiunt, formamque pertinent, accurate attendenda sint; sed et omnes sacrae disciplinae leges singulosque ritus ac caeremonias in unoquoque sacramento praeceptas, fideliter et sancte servare oporteat; ideo valde optamus, ut ab omnibus animarum curam gerentibus rubricae ritualis Romani, saltem semel singulis annis, diligenter evolvantur.

210. Quanta vero diligentia praedecessores nostri adlaborarint, ut rituale Romanum accurate et ubique apud nos servaretur, et quanto studio caverint, ne ritus novi aut a sanctae Romanae ecclesiae consuetudine alieni inducerentur, patet ex pluribus eorum decretis, quae hic adiciamus, atque, quatenus opus sit, iterum confirmamus:

- 211. *Cum vehementer*².
- 212. *Reverendissimis episcopis*³.
- 213. *Placuit*⁴.
- 214. *Statuimus iuxta*⁵.
- 215. *Patres unanimi*⁶.
- 216. *Quoniam maxime*⁷.
- 217. *Caeremoniale*⁸.
- 218. *Rituale Romanum*⁹.
- 219. *Manuale caeremoniarum*¹⁰.

¹ Conc. Vienn., anno 1858, tit. 8, cap. 1, [Mansi, XLVII, 791].

² Conc. Balt. I, decr. 10, [Mansi, XXXIX, 297].

³ Conc. Balt. II, decr. 7, [ibid., 311].

⁴ Conc. Balt. III, decr. 5, [ibid., 351].

⁵ Conc. Balt. I, decr. 30, [ibid., 298].

⁶ Conc. Balt. V, decr. 8, [ibid., 393].

⁷ Conc. Balt. I, decr. 31, [ibid., 299].

⁸ Conc. Balt. III, decr. 2, [ibid., 351].

⁹ Conc. Balt. plen. I, decr. 3, [Mansi, XLIV, 673].

¹⁰ Conc. Balt. plen. I, decr. 4, [ibid., 674].

220. *Statuunt*¹.

221. Cum iubente Christo domino, dona spiritualia gratis accepta gratis danda sint, cumque, teste apostolo, avaritia sit quedam *idolorum servitus*², quae quidem in homine christiano gravis noxa, in veri autem Dei sacrorum ministro turpissimum facinus est; edicimus, ne quid pro sacramentorum administratione exigere, petere aut pacisci quisquam audeat. Ea vero, quae pietatis studio, post collatum baptismum vel matrimonium, eleemosynae nomine, a fidelibus sponte offeruntur, sacerdos, si vejit, accipiat. Hoc enim apud nos consuetudo tolerat, neque ecclesia improbat.

222. De regestis vero parochialibus, haec habet concilium provinciale Baltimoreense I

*Missionarius*³.

223. Norma pro regestis baptismatum, confirmationum etc. texendis, iam a rituali Romano tradita est, quam si cuncti sacerdotes sequantur, facile uniformitas in re maximi momenti per omnes provincias haberi potest. Attamen, cum multis in locis magnum incommodum oriri posset, si integra formula, qualis in rituali habetur, semper exscribenda foret, regesta hoc, qui sequitur, modo confici possunt. In capite uniuscuiusque paginae ponatur formula communis, sub qua singulis, ut vocant, columnis suo quodque loco notetur. Cuius specimen, patrum examini subiiciendum, postea exhibebitur. Ob rationes satis graves, quasque per se quisque facile intelliget, haec regesta, praeter unum fortasse librum emortualem, latina lingua exarari docet

Caput II.

De baptismo.

224. Magnis nos mysteriis dignatus est unigenitus Filius Dei; magnis et quibus digni non eramus, sed quae decebat illum dare.⁴ Nobiscum enim agendo, non nostra miseria et pravitate, sed infinita ea, qua ipse est, clementia Christus omnia metitur. Inter haec mysteria primum locum obtinet baptismatis sacramentum; quo, tanquam aquae lavacro, mundamur et sanctificamur in verbo vitae.⁵ Per hoc enim Christus veniam et merita, quae humano generi apud Patrem suum moriendo conciliavit, ita nobis impertitur, ut vere iusti et *filii Dei nominemur et simus*.⁶ Natura quidem filii irae et filii Adami nascimur, baptismate autem filii misericordiae renascimur; omnibus enim qui Christum boni libentesque accipiunt et agnoscunt, quique credentes in nomine eius unda hac salutari abluuntur, ipse dedit potestatem filios Dei fieri.⁷

225. Baptismus non solum culpae sordes, quas ex protoparentis scelere contraximus, et crimina, si qua sint actu patrata, omnia delet, iustitiaeque et sanctitatis dona confert amplissima; sed etiam adeo ad salutem, vel in re vel in voto, necessarius est, ut ad promissum Christi regnum alii, quam baptizato, non pateat aditus. Hanc scilicet ipse legem tulit: *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei*.⁸ Quae Christi verba cum ita clara et aperta sint,

¹ Conc. Balt. plen. I, decr. 18, [ibid., 676].

² Matth. X, 8.

³ Coloss. III, 5.

⁴ Can. *Baptizand.*, cans. 1, qu. 1, et tit. de simonia, passim.

⁵ Rit. Rom., sub init., de his quae in sac. adm., etc.

⁶ Conc. Balt. I, decr. 14, [Mansi, XXXIX, 297].

⁷ S. Io. Chrysost., *Hom. 26 ad. 25 in Ioan.*, § 1, ed. Montf., tom. VIII, col. 148.

⁸ Ephes. V, 26.

⁹ I Ioan. III, 1.

¹⁰ Ephes. II, 8. Ioan. I, 12.

¹¹ Marc. XVI, 6. Ioan. III, 5.

quis non miretur, immo non lugeat miserandam A
sectariorum nostrorum conditionem, qui ipsius nec
minas formidant, nec oblata beneficia curant? In
clarissima enim scripturarum, quas manibus assi-
dua terere se gloriantur, luce misere caecutientes,
eloquia Domini oculis legunt, animo prorsus non
intelligunt. Hinc adolescent, aenescunt, moriuntur
denique, christianorum nomen falso prae se ferentes,
quin unquam Christi ecclesiam per baptismum
fuerint ingressi. Infantes quoque suos, quod sine
lacrymis dici nequit, iure fraudant, quod Christus
effuso sanguine iis comparavit, et quotidie passim
e vivis excedere sinunt baptismi destitutos, sine
quo Dei vultum, coelestis beatitudinis fontem et ori-
ginem, aspicere nunquam licebit. Detestabilem
quoque parentum catholicorum scordiam, qui par-
vulorum aetatem tot casibus obnoxiam non statim
baptismatis sacramento muniendam curant, volumus
ut pastores animarum acerrime ac saepius repre-
hendant.

226. De ministro huius sacramenti, illisque qui
id suscipiunt, nonnulla adicere placuit, ex decretis
praedecessorum nostrorum plerumque hausta.

227. Ordinarius baptismi minister est episcopus
in sua dioecesi, parochus in sua parocchia. Hinc
gravissima reprehensione digni sunt sacerdotes, qui
infantes ab aliena sive parocchia sive dioecesi sibi ob-
latos temere baptizant, cum facile a proprio pastore
baptizari potuissent. Abusum hunc, iam a concilio pro-
vinciali Baltimorensi VI notatum¹, iterum damnamus
ac prohibemus.

228. Cum baptismus adeo ad salutem, vel in re
vel in voto, necessarius sit, ut valde et licite ab
omnibus, urgente necessitate, ministrari possit,
curent sacerdotes, ut omnes fideles, praesertim
medici, nutrices atque obstetrices privati bap-
tismatis conferendi modum rite calleant. Sedulo etiam
explicent gravissimam, qua tenentur omnes absente
sacerdote, obligationem illud infantibus vel adultis
consentientibus, qui in proximo mortis periculo
forte constituantur, impertiendi.

229. De acatholicorum infantibus ad baptismum ob-
latis, sic statuit concilium provinciale Baltimorensi I:
*Censemus infantes*².

230. Amentes et furiosi non baptizentur, nisi
tales a nativitate fuerint: tunc enim de iis idem
iudicium faciendum est, quod de infantibus, atque
in fide ecclesiae baptizari possunt. Sed si dilucida
habeant intervalla, dum mentis compotes sunt,
baptizentur, si velint. Si vero antequam insanerent,
suscipiendi baptismi desiderium ostenderit, ac
vitae periculum immineat, etiamsi non sint compotes
mentis, baptizentur. Idemque dicendum est de eo,
qui lethargo aut phrenesi laborat, ut tantum vigi-
lans et intelligens baptizetur: nisi periculum mortis
impendeat, si in eo prius apparuerit baptismi desi-
derium³. Baptizandi etiam sunt adulti omnes mori-
bundi, quoties prudenter iudicari potest, eos non
certo respuere fidei gratiam: tunc enim sub con-
ditione baptizari possunt. Adultus autem ratione
utens, si nullum sit in morte periculum, baptizari
non debet, quin prius ea quae necessario sunt cre-
denda fuerit edoctus, et christiani hominis officio
satis facturum se spondeat.

231. Sub gravi unus saltem patrinus, sive vir
sive mulier sit, in baptismi solemnibus adhiberi debet.
Neque licet plures quam duos adhibere, quorum
unus sit vir, altera mulier. Patrinorum dotes ex
rituali Romano recenset idem concilium:

*Patrinus*⁴.

232. De nominibus imponendis, et de aqua in
baptismate adhibenda, ab iisdem patribus sic decre-
tum est:

*De nominibus*⁵.

233. *Quando diversa*⁶.

234. *Meminerint*⁷.

235. Caeremonias, quae in baptismi ministrando
ad maiorem pompam ac solemnitatem faciunt, ec-
clesia sapienti consilio invocat, et magno semper
in honore habuit. Hinc eas in solemnibus, quem vocant,
baptismo omittit, resecare, mutare, praepostero
ordine adhibere, aut in alias immutare, nefas est.
Neque enim, ut loquitur Benedictus XIV, sine
gravi peccato negliguntur tam magni ponderis tan-
taeque antiquitatis ritus, atque ad reverentiam sacra-
mento conciliandam maxime necessarii⁸.

236. De more, qui olim in hac regione invaluerat,
neque adhuc omni ex parte sublatus est, baptismum
in privatis domibus conferendi, haec in supra com-
memorato Baltimorensi concilio habentur:

*Ex praeteritorum*⁹.

237. Verum rebus plerisque in locis in melius
mutatis, praecipimus, ne unquam sacerdotes extra
ecclesiam hoc sacramentum conferre audeant, praeter
mortis imminens casum, in urbibus unam aut
plures ecclesias habentibus. Qui ruri degunt, aut
in pagis et oppidulis, ubi nulla est ecclesia, infantes
ad ecclesiam propinquiorum vel stationem, in qua
sacrum fieri solet, baptizandos adducant. Quod si
ob aeris intemperiem, itineris difficultatem, parentum
inopiam, vel alias graves causas hoc fieri nequeat,
tunc missionarii prudentiae et conscientiae relin-
quimus, ut eos domi cum omnibus ecclesiae caer-
emoniis baptizet.

238. Cum baptismus privatus, ob mortis peri-
culum, domi conferendus est, sacerdos, stola alba
indutus, omissis omnibus ante baptismum dicendis
vel agendis, catechumenum statim trina vel etiam
una aquae infusione rite baptizet: postea vero si
tempus adhuc suppetat, et chrismata secum habeat,
liniat eum in vertice, et linteolum candidum imponat,
candelamque accensam ei porrigat, sicut in ordine
baptizandi traditur¹⁰.

239. In supplendis autem ritibus omissis, ille
baptismi ordo servandus erit, sive parvulorum sive
adultorum, qui servandus in catechumeno fuisse
tempore, quo baptismum suscepit¹¹.

240. Notam seu characterem, qui deleri omnino
nequit, in anima baptismus imprimit. Hunc igitur
qui iterare praesumit, gravissimum crimen admittit.
Haeretici autem plerique, cum de baptismi parum
recte sentiant, eamque merae caeremoniae loco
habeant, quae nihil ad animae salutem consequen-
dam iuvet, ritus quosdam, qui maximi momenti
sunt, et sine quibus haud consistit sacramenti ratio,
negligere saepissime solent. Ideoque eos, quos
singularis Dei gratia ex illorum castris evocat atque
educit, cum ecclesiae nomen dant, iterum baptizari
fere semper oportet. Neque tamen omnes ab haere-
ticiis olim baptizati, statim temere a sacerdote ad

¹ Conc. Balt. I, decr. 11, [Mansi, XXXIX, 297].

² Conc. Balt. I, decr. 12, [ibid.].

³ Conc. Balt. I, decr. 13, [ibid.].

⁴ Conc. Balt. I, decr. 15, [ibid.].

⁵ Const. *Inter omniages*, die 2 febr. 1744, § 19.

⁶ Conc. Balt. I, decr. 16, [Mansi, XXXIX, 297].

⁷ Decr. sac. congr. rituum, in Calaguritana, 23 sept. 1890, ap. Gardellini.

⁸ Verba sunt constitutionis a sacra rit. congr. probatae, et in Philadelphiensis synodo VI super promulgatae. Vide append. huius conc.

⁹ Ibid., § 2.

¹ Balt., num. 72, [conc. Balt. VI, decr. 4, Mansi, XXXIX, 7].

² Conc. Balt. I, decr. 17, [Mansi, XXXIX, 298].

³ Ritual. Rom., rubr. de baptismo adult.

quem accedant, iterum baptizari debent. Hoc enim fieri vetatur, dummodo non adsit probabile dubium invaliditatis baptismi.¹ Neque de omnibus, nullo discrimine, per principia quaedam, ut aiunt, generalia iudicandum est: sed in singulos, qui oblato fuerint, casus, non levi quidem aut perfunctorio, sed diligenti examine, inquirendum est explorandumque, num in singulis servata fuerit debita materia ac forma. Quod postulat tum sacramenti dignitas, tum verba ipsa legis ecclesiasticae², quae Roma paucos ante annos ad nos transmissa fuit. Si post accuratum examen, aliquid necessarium defuisse constet, baptismus absolute iteretur: si dubium aliquod adhuc supersit, iteretur adiecta conditione: si denique, perpensis omnibus, nihil omnino sacramenti substantiae defuisse appareat, baptismum iterare ne quis audeat, aut per alium iterari sinat. Secus enim contrahitur illa labe et macula, quam irregularitatis nomine theologi appellant.

241. Quod idem dicendum est, si forte dubium de valore baptismi ab obstetrice, aut alia persona laica administrati excitatum fuerit. Non illico, ob exortum dubium, iterandus est baptismus: sed tota res caute et diligenter investiganda, ut testimonio eorum qui interfuerunt, definienda. Qua in re monet Benedictus XIV unum testem fide dignum sufficere ad validitatem baptismi probandam³.

242. In conversis ab haeresi ad fidem excipiendis, volumus ut ad amussim servetur modus ille, qui in forma a sacra congregatione sancti Officii, die 20 Iulii anno 1859 tradita, habetur, et iam in quibusdam libris ritualibus typis impressus invenitur. Hanc, ut neminem lateat, in appendicem referendam curabimus. Ibi enim explicite declaratur, quando baptismus absolute, quando sub conditione, quando denique nullo modo sit iterandus.

243. Concilii Baltimorensis plenarii primi vestigiis inhaerentes⁴, censuerunt patres supplicandum esse sanctae sedi, ut privilegium olim quibusdam huius regionis dioecesisibus ad annum usque 1870 concessum, quo liceat pro adultis baptizandis formulam brevioris pro parvulis constitutam adhibere, summus pontifex ad decem vel ad viginti annos omnibus extendere dignaretur⁵.

244. Sanctae sedi supplicandum pariter censuimus, uti apud nos morem inducere liceat, qui apud Anglos viget et a Romano pontifice probatus fuit⁶, baptizandi scilicet sub conditione privatim, cum aqua tantum lustrali et absque caeremoniis adultos ab haeresi ad ecclesiam conversos, de quorum baptisate prudenter dubitatur⁷.

245. Pium illum ritum ac morem, qui apud christianas mulieres a partu recentes dudum invaluit, a nostris vero peraepe negligitur, accedendi ad ecclesiam ad gratias agendas et benedictionem petendam, commendent animarum pastores, eiusque originem et causas, data occasione, explicent. Con-

¹ Decl. sac. congr. conc., 27 mart. 1688, apud Zamb. I. 210; decr. sac. congr. inquis., 17 nov. 1830.

² „Instituto diligenti examine.“ Instructio sac. congr. a. officii, 20 Iulii 1860, in appendice huius conc. (Cf. Ben. XIV, *De syn. dioec.*, lib. VII, c. 6, § 7, et *Instr. eccl.* 84. Vide etiam recentissimam constitutionem a sac. congr. rit. probatam, et in syn. Philadelphiaensi VI promulgatam, in append. huius conc.

³ *Instr. eccl.* 8, 8; *De syn. dioec.*, lib. VII, c. 6, § 4.

⁴ Decretum erat huius tenoris: *Quoniam gravissimae* [conc. Balt. plen. I, decr. 29, Mansi, XLIV, 676].

⁵ Ad hanc supplicationem sac. congr. respondit. „Porro sac. congr. censuit episcopos recurrere debere, expleto tempore postremae concessionis.“ (Cf. instruct. 3, art. 4, [supra col. 686].

⁶ Conc. Westmonast., anno 1852, cap. 18, de bapt., can. 8. [Mansi, XLIV, 785].

⁷ Quoad hoc postulatam sac. congr. censuit respondendum, pro nunc non expedire. Cf. instruct. 3, art. 5, [supra l. c.].

tenetur enim a multis, quia ignoratur aut male intelligitur. De huiusmodi benedictione inter decreta Baltimorensia hoc invenitur:

246. „Optant praesules huius provinciae ut benedictio mulieris post partum non promisce, atque nulla ratione habita puerperae dispositionis, neque extra ecclesiam vel locum ubi sacrum fit, in posterum conferatur.“

Caput III.

De confirmatione.

247. „Spiritus sanctus, qui super aquas baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, in confirmatione augmentum praestat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota aetate victuris inter visibiles hostes et pericula gradiendum est, in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam, in baptismo abluimur, post baptismum roboramur; ac si continuo transiuntur sufficient regenerationis beneficia, victuris necessaria sunt confirmationis auxilia.“ Itaque baptismatis fonte renascentes participes efficiamur gratiae sanctificantis, et adoptionis filiorum Dei, sed praecleara haec Dei dona confirmatio roborat, auget, perficit, sigillo velut obsignat, atque contra vim minasque inimicorum defendit ac tuetur. Per Spiritum enim sanctum, huius sacramenti munere in corda nostra illabentem, adest profecto coeleste robur ac praesidium, quo magis magisque sincero corde credamus, ad iustitiam, fidemque nostram intrepide ac libera voce profiteamur ad salutem. Tanta scilicet est huius sacramenti vis ac virtus, ut homo christianus eo munitus non solum mundi minas et illecebras contemnere, sed vel ipsam mortem et corporis cruciatus pro fide tuenda bono libentique animo tolerare possit.

248. Confirmationem esse vere ac proprie dictum novae legis sacramentum, definitum est a synodo Tridentina⁸, quae simul anathemate percussit plures haereticorum de hoc sacramento errores, quos hic commemorare necesse non est⁹.

249. Praeter effectus iam commemoratos, confirmatio characterem seu notam indelebilem animae imprimit, unde fit ut rite confirmatus nunquam iterum licite aut valide confirmari possit.

250. Licet vero hoc sacramentum non sit necessarium de necessitate medii ad salutem, nihilominus est necessarium de necessitate praeccepti iis omnibus, qui iubentis Dei et ecclesiae praeccepta intelligere et adimplere possunt. Quod praecipue valet de iis, qui persecutionem pro religione patiuntur, aut gravioribus contra fidem tentationibus mortisve periculo exponuntur. Quo enim gravius periculum, eo maior se muniendi necessitas.

251. Quae de huius sacramenti materia, ut loquantur, et forma subtilius in scholis disseruntur, theologorum iudicio relinquentes, illud unum discernimus, omnia quae in rubricis de eo conferendo praecipuntur, stricte et ad amussim esse servanda, ne dubium aliquod de sacramento rite collato oriri possit.

252. Decreta duo in prioribus conciliis Baltimorensibus hic referre placet, atque iterum confirmare: *Statuimus*¹⁰.

*Quandocumque*¹¹.

⁸ Balt., num. 18, [conc. Balt. I, decr. 19, Mansi, XXXIX, 296].

⁹ Hom. de Pentecoste, inter sermones olim Eusebio Emiseno adscriptos, [Patr. lat., ed. Migne VII, 1119 et LXXXVII, 1865 C].

¹⁰ Sess. VII, de conf., can. 1.

¹¹ Ibid., can. 1-2.

¹² Conc. Balt. I, decr. 21, [Mansi, XXXIX, 296].

¹³ Conc. Balt. I, decr. 22, [ibid.].

253. Quoniam de necessitate huius sacramenti non sit, ut in eo recipiendo patrinus vel matrina adhibeatur, cum tamen id laudabilis ecclesiae consuetudo suadeat, sacrique canones praescribant, episcopi nullum non movebunt lapidem, ut disciplina huiusmodi, iam in nonnullis harum provinciarum dioecibus inuenta, ubique introducatur. Confirmati vero habebunt patrinos singuli singulos, nec tamen foeminis mares nec maribus foeminae patrini officium praestabunt. Quod si hoc, fieri omnino nequeat, saltem duo pro pueris patrini, et duae pro puellis matrinae adhibeantur¹.

Caput IV.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

254. Amantissimus redemptor noster Iesus Christus, eximia qua est in homines benignitate et caritate, in augustissimo corporis ac sanguinis sui mysterio nobiscum semper esse, summoque amore nos pacere ac nutrire volens, id imprimis iussit, ut admirabile hoc sacramentum sumeretur tanquam verus animae cibus, quo tum vita conservaretur, tum vires adderentur, iuxta ipsius promissa: „Qui manducat me, et ipse vivet propter me.“² Illud dedit insuper ut antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeservemur. Pignus demum illud constituit futurae nostrae gloriae, ac perpetuae felicitatis, necnon symbolum unius illius corporis, cuius ipse caput, nos vero membra sumus. Quapropter in hoc praecipue boni pastoris incumbat studium, ut oves esca hac coelesti et divina alantur reficianturque, ut corpore Domini nutritae spiritu eius vivant.

255. Ne itaque in tanta re officio nostro deesse videantur, decretum illud celebre, quod patres concilii Lateranensis IV de annua communione sanxerunt, quodque voluerunt ut „frequenter in ecclesiis publicetur, ne quisquam ignorantiae caecitate velamen excusationis assumeret,“ hic rursus ipsis eorundem patrum verbis promulgamus. „Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenit, omnia sua solus peccata confiteatur fideliter saltem semel in anno proprio sacerdoti, . . . suscipiens reverenter ad minus in paschate eucharistiae sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab eius percipiendi duxerit abstinendum; alioquin vivens ab ingressu ecclesiae arceatur, et moriens christiana careat sepultura.“

256. Quibus verbis, tum ex ipsius rei de qua agitur natura, tum ex poenae, quam comminantur patres, gravitate, praecceptum eiusmodi dari patet, cui qui non obtemperaverit lethali se inquinasse peccato dicendus sit. Pastores itaque animarum in Domino etiam atque etiam hortamur, ut nullum non moveant lapidem, quo omnes ipsis commissi ad praecceptum hoc servandum adducantur. „Instent sane, opportune, importune; arguant, obsecrent, increpent in omni patientia.“³ Boni enim pastoris est, ut agnoscat oves suas, simulque efficiat ut et illae ipsum agnoscant. In eo autem omnem ponant operam, ut fideles digne ad tantum sacramentum accedant. Qui enim indigne manducat, non solum praeccepto ecclesiae non satisfacit⁴, verum „iudicium

sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus Domini.“⁵ Sancta itaque sancte tractentur; omnesque conentur ut tum interno animae candore, tum externo nitore corporis digni sint, qui sacro huic et coelesti convivio intersint.

257. Tempus, quo hoc praecceptum impleri possit, a dominica Palmarum usque ad dominicam in Albis protendi declaravit Romanus pontifex Eugenius IV⁶. Cum vero sacerdotum inopia et locorum distantiae ferme impossibile reddiderint, ut apud nos tam brevi temporis spatio omnes ad sacram synaxim accedere possent, praesules in primo concilio provinciali, Baltimrensi suppliciter rogaverunt sanctam sedem, ut, pro summa illius in leges ecclesiasticas potestate, facultas illis fieret, prorogandi tempus communionis Paschalis a prima dominica Quadragesimae ad dominicam sanctae Trinitatis inclusive,⁷ et illorum precibus benigne annuit Romanus pontifex Pius VIII. Si cui vero episcopo visum fuerit in eius dioecesi eam dari sacerdotum copiam, ut facile coarctato tempore omnes praeccepto satisfacere possint, laudandus erit, si paulatim ac prudenter ad universalem ecclesiae disciplinam propius accedat.

258. Verum, quae de pane angelorum semel saltem in anno sumendo praecipit ecclesia, ita sunt accipienda, ut ille qui saepius sacrae coenae vestem nuptialem indutus se sistit, non solum non arceus, sed maxima cum laude admittendus sit. Quare, ut verba usurpemus patrum Tridentinorum, „paterno affectu admonet synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, . . . memores tantae maiestatis, et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, . . . haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione, ea pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, et is vere eis sit animae vita et perpetua sanitas mentis.“⁸ Ne autem in re, in qua varia pro variis personis proferenda sunt iudicia, nimis vaga vel incerta sit moderatoribus animarum agendi ratio, sapientissimas regulas a sancta sede propositas rursus promulgare, ac omnibus quorum interest, quam maxime commendare iuvat. Illae vero exponuntur in decreto sacrae congregationis cardinalium concilii Tridentini interpretum⁹, a Romano pontifice Innocentio XI probato. Haec in genere primo traduntur: „Multiplices sunt conscientiarum recessus, variae ob negotia spiritus alienationes; multae e contra gratiae et Dei dona parvulis concessa; quae cum humanis oculis scrutari non possumus, nihil certe de cuiusque dignitate atque integritate, et consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui.“ Tum de iis qui saeculi negotiis praepediti sunt, haec statuuntur: „Frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus, confessoriorum secreta cordis explorantium iudicio est relinquendus; qui ex conscientiarum puritate, et frequentiae fructu, et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et coniugatis, quod prospiciunt eorum saluti profuturum, id illis praescribere debent.“ Ad sacras virgines quod attinet, si quotidie sacram communionem petant, „admonendae erunt, ut in diebus ex earum ordinis instituto praestitutis communicent; si quae vero puritate mentis exiteant,

¹ Plurium patrum voto omnia erat decretum sub hoc numero, at ex sac. congr. instructione, supra allata, haec verborum forma est restitutum. (Y. inst. gen. sac. congr., [n. 11, supra col. 862].)

² Joan. VI. 56.

³ II Tim. IV. 2.

⁴ Prop. 66 inter damnatas ab Innocentio XI: „Praeccepto communionis annuae satisficit per sacrilegam Domini manducationem.“

⁵ I Cor. XI. 29.

⁶ In const. *Vide dignus*, [8 iul.] an. 1440, [Magn. bull. Rom., I. 541.]

⁷ Conc. Balt. prov. I, [Mansi. XXXIX. 804 B].

⁸ Sess. XIII, c. 8.

⁹ 12 febr. 1679. Integrum in appendice habetur.

et fervore spiritus ita incaluerint, ut dignae frequentiori aut quotidiana sancti sacramenti perceptione videri possint, id illis a superioribus permittatur. In hęc damum invigilet diligentia pastoris, non ut a frequenti aut quotidiana sacrae communionis sumptione unica praecepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituentur; sed magis, quid singulis permittendum per se aut parochos seu confessarios sibi decernendum putet; illudque omnino provideat, ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur; et nihilominus det operam, ut unusquisque digne pro devotionis et praeparationis modo rarius aut crebrius dominici corporis suavitatem degustet.

259. Hanc sapientissimam normam si servaverint animarum rectores, id assequentur, ut fideles ea, quae par est, animi devotione cibum coelestem sumant, itaque si non fiat panis quotidianus, saltem ita frequenter ab illis manducetur, ut ab eo roborati usque ad montem Dei pervenire valeant. Omnem itaque operam in eo ponant, ut ad sanctam mensam crebro Christi fideles accedant, praesertim vero istis festis diebus, quos solemniori cum pompa ecclesia celebrare consuevit. Nihil enim hominibus utilius, nihil amantissimo Domino iucundius fieri potest, quam si ad „coenam magnam“, ex divitiis eius amoris paratam, omnes vocati, quin ullam praetendant excusationem, laeti veniant.

260. Quoad pueros, qui prima vice ad sacramentum mensam accedant, praeclara patrum Ravennatensium verba in rem nostram adhibere liceat: „Haud potest, quin multum conferat ad totius vitae christianae rationem, ipsamque adeo aeternam salutem modus, quo quis prima vice sacramentum communionem recipiat. Hinc omnes animarum rectores sedulo curent ad illam disponere puellas et pueros, quos per aetatem ac sufficientem rerum spiritualium intelligentiam capaces diiudicaverint. Erudiant eos peculiari studio, inquirent diligenter in eorum vitam, et quos in christianae doctrinae rudimentis iam satis instructos esse, ac morum probitate ac pietate commendari intellexerint, ad sacramentum admittant, caeteros in aliud tempus, omni humano respectu posthabito, remittentes. Per triduum autem ante communionem tum exercitationibus piis, tum generali potissimum confessione, praeparantur proxime ad illam; ipsa vero die solemnitate maxima divinum panem sumant, cuncto populo inspectante, et praesertim parentibus, quorum curae postea animae illae, coelesti convivio refectae, erunt ferventissimo caritatis zelo a parochis commendandae.“

261. Qua vero aetate pueri eucharistico cibo primo refici debeant, ab ecclesia haud est definitum. Sanctus Thomas, generali usus loquendi forma, docuit posse tunc hoc sacramentum illis conferri, „cum incipiunt aliqualem usum rationis habere, ut possint devotionem concipere huius sacramenti.“ Pastorum itaque erit hac super re diligenter inquirere, ne quis vel per incuriam nimis cito admittatur, vel per severitatem diutius, quam par sit, arceatur. Haec vero regula generalis, quae tamen suas admittat exceptiones, statui videtur tuto posse, neminem scilicet, ordinario loquendo, ante decimum annum angelorum panis participem fieri debere, nec post annum quartum decimum cuius caeteroquin digno eum esse negandum. Meminerint vero sacerdotes, „tantam non desiderari aetatem, ut quis in articulo mortis sanctum viaticum possit et debeat

muniri.“ E contra, „male se gererent, nec leviter delinquerent, si pueros perspicacis ingenii sine viatico etiam excedere sinerent, ea inepta moti ratione, quod nunquam antea ad eucharisticam mensam fuerint admissi.“ Si qui igitur pueri nondum satis edocti periculose decumbant, eos divini huius mysterii notitia imbuere studeant, neque dubitent illis divinum hunc cibum praebere, si divinum panem satis a vulgari discernere didicerint, atque aliquo erga illum pietatis sensu affici cognoverint.

262. Cum ii, qui mortis periculum subeunt, sub gravissima obligatione sacramentum eucharisticum recipere teneantur, omnes sacerdotes quibus animarum cura incumbit, iterum atque iterum monemus, ne in re tanti momenti officio vel minimum desint. Cum igitur cuius ex Christi fidelibus sibi commissis supremum videatur imminere discrimen, curent ut quanto citius rite dispositus sanctum reficiatur viatico, quo fortius possit in ultimo agone, „omnia tela nequissimi“ retundere, et tutus ad vitam pervenire aeternam. Gravissimi saepe peccati reus esse animarum pastor, cuius ob oscitantiam, vel una anima ex hac vita migraret coelesti cibo haud refecta. Si vero eadem perduret infirmitas, meminerint sacerdotes in ea „posse et debere sanctum viaticum iterum ac tertio administrari, praesertim si ipsimet aegrotantes coelestem illum panem, esuriant.“

263. Hortetur parochus infirmum, ut sacramentum communionem sumat, etiam si graviter non aegrotet, aut mortis periculum non immineat, maxime si festi alicuius celebritas id suadeat; neque ipse illam ministrare recusabit. . . . Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cuiusvis rei praetextu, ad ostendum non deferatur.

264. Dolendum sane est rerum adiuncta, quae apud nos obtinent, impedire quominus ea cum pompa, quam vult ecclesia, ad infirmos deferatur sanctum sacramentum. Studeant itaque sacerdotes, ut interna animi devotione huius pompae defectum suppleant, simulque haud negligant, quantum in ipsis est, reverentiae externae, quae Christo revera praesenti debetur, prospicere. Dum sanctum deferunt, vana et inutilia evitent colloquia; pie potius contemplationi vel precibus dent operam. „Delatio sancti sacramenti ad urgentes tantum causas, atque ad actuale ministerii sacerdotalis exercitium coarctetur.“ Quanam vero sit urgens causa, ex loci, temporis alisque adiunctis erit diiudicandum. Iniungimus „presbyteris strictam obligationem semper in hisce casibus sanctam hostiam super pectus deferendi.“ Nunquam nisi in extrema necessitate vel ipsam hostiam, vel vas sacrum in quo servatur, stola saltem non induti attrahent. Cum in ecclesia sanctum e tabernaculo extrahunt, semper superpelleo et stola sint induti. Infirmi sacramentum eucharisticum ministrantes, praescripta ritualis Romani, in quantum rerum circumstantiae sinunt, diligentissime servent.

265. Externo obsequio sanctum sacramentum in ecclesiis, in quibus servatur, coli facile potest et omnino debet. Sacerdotes itaque, qui tanti pignoris custodes a Domino sunt constituti, nihil omnino omittant, quo munus honorificentissimum ipsis demandatum pie et rite exequantur, atque omnia

¹ Ibid., § 18.

² Ibid., § 16.

³ Ibid.

⁴ Ephes. VI. 18.

⁵ Ben. XIV. De syn. dioc., lib. VII. cap. 12, § 5.

⁶ Rit. Rom., de cura infirm.

⁷ Ex lit. encycl. sac. congr. de Prop. fide. 25 febr. 1859, in app. huius conc.

⁸ Ibid.

¹ Conc. prov. Ravennae habitum anno 1855, sub aucto card. Falconerio, part. II, cap. 4, decr. 7, [Mansi, XLVII. 211].

² Sum. theol., part. 8, quaest. 8, art. 4.

³ Vide syn. dioc. Sabinae, ab aucto card. Lambruschino, an. 1844 habitam, part. III, cap. 2, § 6-7.

quae ea de re ecclesia praecipit, accuratissime a serventur.

Consuetudinem antiquissimam asservandi in ecclesiis sacram eucharistiam, ut omnino salutarem et necessarium, retinendam esse decrevit concilium Tridentinum¹. Conservari debet in ecclesiis cathedrali, et in quavis ecclesia parochiali ut ad infirmos, data occasione, deferri possit. In alijs vero pluribus vel ecclesijs vel sacellis conservari potest vel ex lege, vel ex pontificio indulto. Qua in re ordinarios hortamur ut curent, uti, non nisi debita praehabita licentia, hoc maximo privilegio quaevis aedes sacra utatur.

266. Sacrum sacramentum asservandum est uno tantum in loco quicumque ecclesiae, in qua custodiri potest, solus aut debet.² Custodendum vero est super corporali in tabernaculo decenter ornato, clavi observato³, quae clavis semper a sacerdote, qui ecclesiae vel sacelli curam gerit, custodiri debet.⁴ Tabernaculum conopaeo decenter operatum⁵ vult rituale Romanum⁶. Consuetudinem illi superimponendi sacras reliquias (etiam seminae Crucis, vel instrumenta dominicae Passionis), pictasque imagines, ita ut tabernaculum pro basi inseruiat⁷, dum in eo servatur sacram, improbatum sacrum congregatio⁸, neque posse vasa florum, vel quid simile ante ostium retineri⁹, edixit. Tabernaculum regulariter debet esse ligneum, extra deauratum, intus vero aliquo panno serico decenter contextum.¹⁰ In eo servetur sacra eucharistia in pyxide seu ciboio, ex solida decentique materia, et suo operculo bene clausa, albo velo cooperta¹¹. Vasa sanctorum oleorum, reliquias vel aliud¹², in eo reponere non licet. Abusus vero, qui alicubi irrepit, habitandi vel dormiendi in ea parte domus religiosae quae supra altare est sita, non amplius tolerandus, sed propius eliminandus est¹³.

267. Coram sacro lampas semper accensa habeatur, ex oleo olivarum nutrita, vel saltem ex alijs oleis quantum fieri possit vegetabilibus.¹⁴ nec citra veram necessitatem privilegio utendum, si quod fuerit concessum, illud sine lumine retinendi.

268. Rituale Romanum iubet particulas seminae eucharistiae frequenter renovari; et caeremoniale episcoporum id semel saltem in hebdomada faciendum praecipit¹⁵. Hanc regulam, quam sacra rituum congregatio nedum saepius confirmavit¹⁶, verum „strictae et rigore obligare“¹⁷ declaravit, sacerdotibus omnibus fideliter servandam serio inculcamus. „Ubi sacerdos novas consecraverit hostias, veteres primo distribuatur vel sumat,¹⁸ minime vero in tabernaculo servet. Curet insuper, ut particulae consecrandae recentes sint.

269. Maxime tandem in votis habemus, ut fideles doceantur bona quamplurima ipsis obventura, si Dominum sub speciebus sacramentalibus inter nos hospitem saepius invisant. Pastoris ergo munus

¹ Sess. XIII, cap. 6.
² S. congr. episc., 18 oct. 1690.
³ Rit. Rom., de sacr. euch.
⁴ Vide indulta pontificia, passim.
⁵ De sacr. euch.
⁶ S. rit. congr., 31 mart. 1691, et maii 1696.
⁷ 22 ian. 1701.
⁸ S. congr. episc., 26 oct. 1675.
⁹ Rit. Rom., de sacr. euch. Sac. congr. episc., 26 iul. 1699, hoc decretum edidit: „Sa sacramentum teneri non debet in vasculis eburneis, sed in pyxide argentea intus deaurata.“
¹⁰ S. cong. episc., 3 maii 1696.
¹¹ S. rit. congr., 11 maii 1641, 26 apr. 1664, 12 mart. 1696.
¹² S. rit. congr., 9 iul. 1664.
¹³ Lib. I, cap. 6, § 2.
¹⁴ 5 apr. 1573, 8 sept. 1572, 16 dec. 1696.
¹⁵ 7 sept. 1650.
¹⁶ Rit. Rom., de sacr. euch.; a. rit. congr., 8 sept. 1672.

gerit, et verbis et exemplo ad hoc pietissimum officium suos incitare, atque hac ratione in omnium cordibus ignem amoris accendere et fovere erga amantissimum servatorem, „quoniam magnifice fecit, quia magis in medio nostris sanctis Israel.“¹

Caput V.

De poenitentia.

270. Poenitentiae sacramentum, tunc praecipue instituit dominus noster Iesus Christus, cum a mortuis excitatus, insufflavisset in discipulos suos, dicens: „Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittentur eis, et quorum retinueritis retenta sunt.“² Quo tam insigni facto et verbis tam perpicuis, potestatem remittendi et retinendi peccata, ad fideles reconciliandos post baptismum lapsos, apostolis et eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum patrum consensus semper intellexit³.

271. Cumque Christus dominus Spiritum sanctum una cum potestate peccata remittendi apostolis largitus, ante significavit, eos ita se missurum, ut ipse a Patre missus fuerat⁴. Id est [cum] eadem plane divina auctoritate et potestate; manifestum est, sacerdoti in hoc sacramento actum, siue absolutionem, esse vere iudiciale, non mere declaratorium. Itaque sacerdos locum Christi tenens, eiusque personam gerens, dum absolutionis formam super poenitentem rite dispositum profert, non tantum praecois aut narrantis in morem, sed veri iudicis instar, eundem et voce declarat et iudicio reddit a reatu liberum.

272. Contritio, quae ad fructus huius sacramenti percipiendos potissimum necessaria habetur, nil aliud est quam animi dolor ac detestatio de peccato commisso, cum proposito non peccandi de caetero. Quam etsi aliquando caritate perfectam esse contingit, hominemque Deo reconciliare, antequam sacramentum actu suscipiatur; hac tamen reconciliationem contritioni ipsi, sine sacramenti voto, quod in illa includitur, adscribendam non esse docet synodus Tridentina⁵.

273. Est et alia quaedam contritio, manca illa quidem et imperfecta, quaeque attritio vocatur. Haec in animo oriri solet, dum mens intimam peccati turpitudinem considerans, illud detestari incipit; vel amissa perpetuae beatitudinis gaudia, gehennae cruciatus, caeterasque, quas supremus ille scelerum vindex peccantibus constituit, poenas contemplan, timore percussit. Contemnendus sane non est huiusmodi dolor, quantumvis imperfectus. Si enim, peccandi voluntate exclusa, spes veniae impetrandae secum ferat, est profecto Dei donum, et Spiritus sancti impulsus, „non quidem adhuc inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adiutus, viam sibi ad iustitiam parat.“⁶ Attritio quidem per se, sine sacramenti ope, ad iustificationem reos non perducit; disponit tamen ad Dei gratiam in sacramento obtinendam.

274. Quicumque autem de peccatis suis dolorem non fucatum et simulatum, sed verum atque sincerum animo conceperit, is procul dubio omnia, quae ad veniam impetrandam faciant, libenter praestabit, etiam si durissima quaeque exigantur. Verum longe aliter nobiscum, licet ingratis ac rebellibus, egit Dominus ac pater filiorum amantissimus, adeo ut etiam hic experiri liceat, quam suave sit Christi

¹ Ia. XII, 5-6.
² Ioan. XX, 22-23.
³ Conc. Trid., sess. XIV, de poen. sac., cap. 1.
⁴ Ioan. XX, 21.
⁵ Conc. Trid., sess. XIV, de poen. sac., cap. 4.
⁶ Ibid., cap. 4.

iugum, quam leve onus humeris nostris impositum. Neque enim multa neque difficilia sunt ea, quorum poenitentem, noxam eluere, amissam iustitiam recuperare, et in Dei gratiam et amicitiam restitui potest. Atque ea ipsa quidem, quae sponte fit, peccatorum confessio, tantum abest ut, quod impii homines dicunt, cruciatus et carnificinae loco habenda sit, ut sit potius singulare quoddam et exitium aegri, afflicti, et turbati animi remedium ac levamentum. Quod experientia testatur, et facile prudens quisque intelliget, qui hominum vitam moresque perspectos habet.

275. Peccatorum confessio, qualem Christus instituit, ecclesiaeque suae perpetuam retinendam tradidit, integra esse debet. Oportet enim, ut omnia et singula mortalia peccata complectatur, quorum potest diligens examen sibi quisque conscius sit; etiamsi occulta sint et ab hominum oculis remota; aut non re et actu patrata, sed mente tantum et voluntate concepta.

Venialia quidem et leviora, in quae naturae infirmitate saepe incurrimus, peccata non sunt necessario in confessione manifestanda. Neque enim per ea gratia tollitur, aut animae cum Deo coniunctio solvitur. Possunt igitur citra culpam taceri. Cum vero caritatis fervorem minuunt, Deoque ingrata sint et invisae, recte et utiliter confessario exponuntur; idque apud pios homines ubique et quovis tempore in more positum fuit.

Praeterea in confessione, ut integra sit, exponendae sunt a poenitente circumstantiae, ut in scholis loquuntur, speciem mutantes, ea scilicet peccati adiuncta, quae eius malitiam ita augent, ut novum inde peccatum ab ipso forte plura oriuntur. Potest enim uno eodemque actu virtus aliqua aut Dei praeceptum, non uno tantum modo violari. Detegenda sunt igitur huiusmodi adiuncta, primo ne quid confessionis integritati deat; deinde ut sacerdos de poenitentis statu rectum et accuratum iudicium ferre possit, eamque, quae deceat, salutarem poenam imponere.

276. Potuisset quidem Deus hominibus post baptismi lapsis veniam omnino denegare; aut non nisi adiecta durissima conditione impertiri; ea scilicet, ut coram universo ecclesiae coetu peccata quisque sua patefaceret. Verum ipse, qui apprimere *cognovit signum nostrum*,¹ summa qua est benignitate et clementia, nostrae peperit infirmitati; idque tantum a nobis postulavit, ut sacerdoti secreto et sine testibus conscientiae arcana panderemus. Cum autem Innocentius III, in magno concilio Lateranensi², suprema auctoritate sanciverit, a quibus et quo potissimum tempore peccatorum confessio facienda sit, monendi erunt fideles, quotquot ad annos discretionis pervenerint, urgendique per ecclesiae pastores, ut semel saltem singulis annis, ac praesertim, sacro illo et maxime acceptabili quadragesimae tempore³, peccata sua rite confiteantur, lacrymis eluant, poenitentem sibi impositis expient, quo dignius ad festa paschalia et regias agni dapes, nuptiali veste caritatis induti, accedant.

277. Poenitentiae minister est episcopus in sua dioecesi, aut presbyter ab eo habens iurisdictionem: sine qua, potestas illa dimittendi et retinendi peccata, quae in radice per ordinem sacrum confertur, neque licite neque valide exerceri potest. — Iurisdictionem autem, sive ordinariam sive subdelegatam,

imminui et coartari posse per superioris auctoritatem indubium est; in sacerdote quidem per episcopum, in episcopo per summum pontificem. A saepe quidem et prudenti consilio factum est, ut episcopus crimina quaedam sacerdotum iurisdictioni subdiceret, et sibi tantam etiam in foro conscientiae recognoscenda et diiudicanda reservavit; atque eadem ratione summus pontifex atrociora quaedam et graviora delicta ad suum ipsius tribunal deferri iusserit, volueritque ea, qua pollet, suprema potestate, ne quis alius, sive sacerdos sive episcopus, de iisdem aut dimittendis aut retinendis iudicare posset. Et haec quidem casuum reservatio, ut vocatur, non solum coram ecclesia et in foro externo, sed etiam coram Deo vim habere, procul dubio credenda est.

278. Confessarii munere nihil est praestantius, nihil ecclesiae Dei et animarum salutis utilius. Sacro enim eius ministerio peccator delictorum onere levatur, daemonis et cupiditatum iugo liberatur, amissaeque innocentiae stola rursum induitur; genua debilia roborantur⁴, id est, imbecille animo ac debiles eriguntur; iusti denique ad perseverandum in bono, et repositam sibi iustitiae coronam⁵ assequendam, admotis quasi calcibus, concitantur atque incenduntur.

279. Quam vero magnum et arduum sit hoc munus confessarii, vel ex eo patet, quod iudex Christi loco constituatur, deque suis iudiciis sit aliquando accuratam rationem summo iudici redditurus. Sibi igitur dictum arbitretur, quod pietissimus ille Israelitarum rex iudicibus a se designatis plim dixit: *Videte, quid faciatis; non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini; et quodcumque iudicaveritis in eos redundabit*.⁶ In hoc autem tribunali, sacerdos non se quasi iudicem tantummodo respiciat, qui reos fatentes audiat, corripiat, ac correptos poenae adfectos dimittat. Pastoris etiam officio fungi debet, qui, boni pastoris exemplo⁷, oves suas cognoscat, errantes inter spineta ac vepres ad caulam reducat, illique salutari pabulo pastis ad aquas refectiois aeternae ducem se praestet. Medici quoque loco habere se debet, qui idonea remedia parat aegrotis, animique vulnera sollicita ac perita manu contrectet et sanet. Patrem denique agere decet, qui, evangelici patris instar⁸, filium exulem, perditum, fame et squalore consumptum, libens oculo pacis redeuntem excipiat, prima stola induat, vitulo saginato exquisitissimisque epulis reficiat, atque in pristinum haeredia ac filii locum et dignitatem reponat.

280. Itaque sacerdos ad confessionem accipiendas accessurus, singulas, quae agere oportet partes, iudicis nempe, pastoris, medici ac patris serio mente recolat; singulasque, quantum in ipso est, re et opere exequi studeat. Meminerit ante omnia, se Christi vices gerere, et quasi legatione pro Deo fungi, ut non semel monet apostolus. Atque in primis, promptum semper paratumque se exhibeat, cum fuerit ad hoc munus obeundum accessurus, praesertim ab egenis, et vilioris conditionis hominibus, atque iis quos peccatorum sarcina onustos esse, aut a confessione diu abfuisse noverit. His sine mora, omni posthabito negotio, presto sit; et in horum gratiam, si necesse sit, divites huius saeculi,

¹ Pro facultate absolvendi in casibus reservatis in bulla Benedicti XIV *Sacramentum poenitentiae* [die 1 iunii a. 1741], vide decretum I sac. congr. 24 ian. 1868 [supra col. 887]. Vide etiam instructionem a Rom. et univ. inquis. in appendice.

² Ia. XXXV, 8.

³ II Tim. IV, 8.

⁴ II Paralip. XIX, 6.

⁵ Ioa. X, 11; Matth. XVIII, 12; Pa. XXII, 2.

⁶ Luc. XV, 20.

¹ Matth. XI, 30.

² Pa. VII, 14.

³ „Omnia sua solus peccata confiteatur,” const. *Omnis*, cap. 21, de poenit. et remis. [Mansi, XXII, 1007-10].

⁴ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 5, de conf.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

piosque ac devotos, saepius confiteri solitos, praecipue autem mulieres, quibus tempus et otium abunde suppetit, aut negligat aut expectare iubeat, donec male habentibus, qui medico magis egent, fuerit satisfactum. Poenitentes leniter ac paterno more excoipiat, et quamdiu a sacro tribunali abfuerint, interroget; deinde peccata sua narrantes patienter audiat, neque, quod rituale Romanum monet, unquam interpellat, nisi ad obscurius dicta melius intelligenda. Etiam atrociora facinora aut turpissima fatentes immoto vultu audiat; neque suspiriis, aut aliqua voce vel gestu, corporisve aut oris motu, mirantis aut horrescenti animi indicia prodant. Quinimmo poenitentem, si timore aut metu laborare deprehenderit, humanissimis verbis adloquatur; horteturque, ut bono animo et magna fiducia peccata omnia in sinum clementissimi patris effundere non erubescat, summique praeceptoris exemplo, proposito sibi gaudio, confusionem contemnat. Moneat hanc letem esse, quaeque momento temporis abeat, partum vero inde gaudium stabile fore ac diuturnum.

281. Raro confitentes, eosque qui vel tenera aetate vel rudiori ingenio sunt, praesertim si id ipsi petant, interrogando adiuvet, ut peccatorum numerus ac species clarius pateat. Ubi autem de parvulis agitur, sedulo caveat, ne imprudenter interrogando efficiat, ut maximo innocentiae periculo ea dicant, quae eorum aetatem ignorare praestat. Interrogatus ipse a poenitente dubio et anxio, de iis quae ad sextum aut nonum praecipuum pertinent, paucis tantum verbis, iisque castissimis respondeat. Complicis in quocumque peccati genere nomen exquirere ne audeat. Peracta peccatorum confessione, poenitentem, si opus fuerit, de eorum gravitate ac foeditate serio moneat; remedia quibus praecaveantur edoceat; iisque, quae opportuniora videbuntur, propositis rationum momentis ad dolorem odiumque peccati animo concipiendum, disponere conetur. Tempus vano et inutili sermone non terat, neque poenitentes id facere sinat; piarum praecipue mulierularum garrulitatem graviter ac moderate coerceat. Sed quando (quod rarissime expedit, nec nisi in agrestibus et hebetioris ingenii hominibus), severa et acri reprehensione ac durioribus verbis utendum ipsi videbitur, id facere licet; ita tamen, ut ne severitas in acerbitatem delabatur. Neque id faciat nisi absoluta iam confessione; secus enim rubore aut metu ab integra peccatorum narratione huiusmodi homines deterreri possent. Memor tamen sit officii sui, et minas consolatione, reprehensionem lenibus hortamentis misceat, quodque prudentem medicum decet, amara melle temperet. Demum, quos venia dignos iudicaverit, solito more absolvat.

282. Quibus vero neganda aut differenda sit absolutio, optime docet rituale Romanum his verbis: „Ne absolvat eos, qui talis beneficii sunt incapaces; quales sunt, qui nulla dant signa doloris; qui odia et inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, et vitam in melius emendare nolunt; aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publice satisfaciant et scandalum tollant; neque etiam eos absolvat, quorum peccata sunt superioribus reservata.“

283. Nihilominus confessario persuasissimum sit, ad officium ipsius spectare, ut eos qui imparati accedunt, sua, si possit, caritate et diligentia paratos

A reddat ac dignos, qui absolvantur. Sacro igitur muneri deest, qui, aut eo animo ut labori et molestiis pareat, aut rigidiora morum principia, quae Christi doctrina et exemplo abhorrent, secutus, poenitentes praesertim illiteratos, rusticos aut ex plebecula, severa fronte excipit, acris oburgat, ac sine sacramenti beneficio dimittit; eo praetextu, quod conscientiam suam non satis accurate examnaverint, aut de peccatis a se patris minus dolere videantur. Potest enim, ac pro virili debet eniti, ac Dei cooperante gratia efficere, ut, quod adhuc iis deest ad necessarium dolorem et confessionis integritatem, ipsius ministerio assequantur. Ac valde timendum est, ne huiusmodi homines, nunquam redeant, si neque emendati neque absoluti dimittantur.

284. Studeat igitur confessarius summam illam, qua Christus dominus noster peccatores complecti solebat, clementiam ac benignitatem, quantum licet, aemulari. Homines enim quantumvis sceleribus cumulatisimos, caeterisque omnibus ob patrata crimina invisos et contemptos, ipse nunquam aspernabatur aut repellebat. Quod de se ipse testatur his verbis: „Qui venit ad me, non eieciam foras.“ Neque vitandum est sacerdoti, ne pastoris optimi hac in re exempla sectando, muneri suo deat. Haec quippe dispensatio non est severitatis ac rigoris, sed indulgentiae et misericordiae sacramentum. Et re quidem vera, qui Christi domini in agendo cum peccatoribus patientiam et caritatem imitandam sibi proposuerit, is non reprehensionem et poenam, sed laudem ac praemium ab eo feret, qui non ad bene habentes, sed ad aegros sanandos, in hunc mundum venit, quique publicanorum ac peccatorum amicus vocari dignatus est.

285. Qua in re praestat Romani, qui saeculo nostro floruit, pontificis verba afferre, plena illa quidem gravitate ac sapientia, quaeque summum in terris animarum pastorem et episcopum optime decent:

286. „Si ulla in re servanda est mediocritas, in hac potissimum servetur necesse est, ne vel nimia facilitas absolvendi facilitatem afferat peccandi, vel nimia difficultas alienet animos a confessione, et in desperationem salutis adducat. Sicut enim se quidem multi sacramenti poenitentiae ministris proreus imparati, sed persaepe tamen huiusmodi, ut ex imparatis parati fieri possint, si modo sacerdos viscera indutus misericordiae Christi Iesu, qui „non venit vocare iustos, sed peccatores“, sciat studiose, patienter et mansuete cum ipsis agere. Quod si praestare praetermittat, profecto non magis ipse dicendus est paratus ad audiendum, quam caeteri ad confitendum accedere. Imparati enim illi tantummodo sunt iudicandi, non qui vel gravissima admisierint flagitia, vel qui plurimos etiam annos abfuerint a confessione: „misericordiae enim Domini non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus,“ vel qui rudes conditione aut tardi ingenio non satis in seipsos inquisierint, nulla fere industria sua id sine sacerdotis ipsis opera asecuturi; sed qui, adhibita ab eo necessaria, non qua praeter modum graventur, in iis interrogandis diligentia, omnique in iisdem ad detestationem peccatorum excitandis, non sine fusis ex intimo corde ad Deum precibus, exhausta caritatis industria, sensu tamen doloris ac poenitentiae, quo saltem ad Dei gratiam in sacramento impetrandam disponantur, carere prudenter iudicentur. Quocumque autem animo sint qui accedant ad ministrum poe-

¹ Hebr. XIII, 2.

² Bened. XIV in constit. *Suprema*, die 7 iulii anno 1745; et in altera constit. *Ubi primum*, die 2 iunii 1746. Vide in appendice.

³ In ord. ministrat. sac. poen.

⁴ Ioan. VI, 37.

⁵ Luc. V, 31; Matth. XI, 19.

nitentiae, nihil ei magis cavendum est, quam ne sua culpa, diffusus quispiam Dei bonitati aut sacramento reconciliationis infensus discedat.¹

287. Quotiescumque igitur, ob manifestum debita dispositionis defectum, absolutionem concedere non licebit, caveat confessarius, ne id poenitentibus simpliciter ac iudicis more denuntiet. Quinimmo haec etiam significet ac persuadeat, se segre quidem et invitum, nec nisi sacri muneris officio bonique eorum spiritualis amore cogi ut absolutionem differat; eos deinde quam humanissimis verbis voleatur atque erigat; horteturque, ut quo adhuc carent, cor bonum et optimum, cor novum creandum in ipsis a Deo perpetuis precibus efflagitent; denique, ad quamprimum redeundum blandissime alliciat.

288. Satisfactio est, si verbi vis ac natura spectetur, rei debita integra solutio, sive iniuriae alteri illatae compensatio. Quo sensu Christus dominus (neque enim alius potuisset), pro nostris et totius orbis sceleribus morte sua ac cruciatibus Patri plenissime satisfecit. Cum vero de poenitentiae sacramento sermo est, satisfactionis nomine intelligitur illa poena, quae homini contrito, confesso et criminibus absoluto, non ipsis quidem arbitrio, sed sacerdotis iudicio irrogatur. Atque hac ratione in nobis, ut ait apostolus, „adimplemus ea quae desunt passionum Christi;“² quodque in capite coeptum est, ut sancti patres hunc locum explicant, in corpore et membris impletur ac perficitur. Scilicet, per hoc sacramentum fit, ut unicuique proficiat illa satisfactio, quam pro omnibus Christus in cruce praestitit. Quoniam autem „poenitentiae fructus, sive opera a confessario iniuncta, sunt non solum testificatio doloris, quem ex peccatis commissis capimus, sed etiam poena quaedam, qua illatas Deo iniurias quasi ulciscimur, constat poenam noxae, quam expiatura est, parem esse oportere.

289. Hanc igitur irrogaturus, sacerdos rationem habeat status, conditionis, sexus et aetatis, et item dispositionis poenitentium. „Videatque“ (verba sunt ritualis Romani) „ne pro peccatis gravibus levissimas poenitentias imponat: ne si forte peccatis conniveat, alienorum peccatorum particeps efficiatur. Id vero ante oculos habeat, ut satisfactio non sit tantum ad novae vitae remedium, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad praeteritorum peccatorum castigationem. Quare curet, quantum fieri potest, ut contrarias poenitentias iniungat: veluti avaris elemosynas, libidinosi ieiunia, vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis officia, desidiis devotionis studia. Rarius autem vel serius contentibus, vel in peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut saepe, puta semel in mense, vel certis diebus solemnibus confiteantur et, si expediat, communicent.“³ Attendenda est etiam catechismi Romani doctrina: „Universae satisfactionis modum culpae ratio temperabit. Sed ex omni satisfactionum genere, maxime convenit poenitentibus praecipere, ut certis aliquot et definitis diebus orationi vacent, ac pro omnibus et praesertim pro illis, qui ex hac vita in Domino decesserunt, preces Deo faciant.“⁴ Caveat confessarius, ne poenitentiam, quae sine maxima difficultate fieri non possit, imponat; aut quam prudenter iudicat fore, ut poenitens nequeat aut nolit exequi. Neque id, quod ab ecclesiae consuetudine maxime abhorret, temere exigat, ut poenitentiae opera

peragenda sint, antequam absolutio impertiat. „Poenitentiae pecuniarias“, ut in rituali Romano monetur, „sibi ipsis confessarii non applicent, neque a poenitentibus quidquam tanquam ministerii sui praemium petant vel accipiant.“⁵ Etiam ultro quocumque nomine oblata recusent; nec vel ipsam missae, elemosynam in hoc sacro tribunali offerri sinant. „Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam poenitentiam non imponant.“⁶

290. Sapientissima, quae Deum ipsum auctorem habet, lege constitutum est, ut peccata in confessione Dei ministro exposita, aeterno silentio premantur. Atque adeo sancta est et inviolata huius arcani religio, ut quocumque cruciatus mortemque ipsam perferre debeat sacerdos, potius quam confessionis secreta revelare. Itaque, regii vatis exemplo, ponat ori suo custodiam, et ostium circumstantiae labiis suis, ne sacrosanctam hanc legem vel in minimis violare videatur. Non solum cum aliis, clericis vel laicis, colloquendo, sed etiam concionando dum vitia reprehendit, qua maxima potest sollicitudine caveat, ne locus adit suspicandi, ipsum scientia ex sacramenti huius administratione hausta abuti. Id enim iure merito haud parum scandali apud auditores parit, verbum Dei ludibrio exponit, et ipsum sacramentum reddit odiosum. Nunquam a poenitente petat, multo minus importunis precibus extorqueat veniam, quae in confessione audiit aliis revelandi, nec cum ipso quidem de iis extra tribunal loquendi. Si forte, vi legis divinae, vera et proprie dicta obligatio aliquid in confessione dictum revelandi exorta fuerit, id per ipsum poenitentem fiat, vel per alium quem ipse elegerit. Nullo modo sacerdos id oneris ultro suscipiat, neque nisi invitus poenitenti id ab eo postulanti morem gerat.

291. Cum tanta sit huius sacramenti necessitas, aequum sane est, ut ad illud omnes libere possint accedere, facilisque cuivis ad confessarium pateat aditus. Quod si boni pastoris est, oves etiam errantes et aufugientes sequi et reducere, quanto magis oportet sacerdotem se bonum volentemque, immo alacrem praestare in peccatoribus excipiendis, qui pacem et veniam a Deo petiuri, ultro se sistant. Ne qua igitur mora confiteri volentes praepediat, pastores animarum enixe hortamur et obsecramus, ut apud confessionalia ad poenitentes audiendos praesto sint singulis sabbatis, festorumque vigiliis, vespertino saltem tempore, et dominicis festisque diebus mane ante primam missam. His enim horis non deerunt poenitentes, modo confessarius suo ipse muneri non desit. Sin autem fidelium numerus maior sit, quam ut omnes, qui accedunt, uno die audire possint, alia etiam tempora, alios dies eligat, quos huic tam necessario operi impendat. Gravissimum quippe crimen foret, si pastoris negligentia aut desidia, vel unius e grege fidelium hoc sacramento fraudaretur. Neque ii facile animum inducent ut ad contritum redeant, qui semel atque iterum hoc ministerium ipsi sacerdoti ingratum ac molestum esse deprehenderit.

Episcopos etiam in Domino adhortamur, ut per suas dioceses, praesertim in urbibus, ubi maior est catholicorum frequentia, maximopere curent, ut pastores animarum suum in hac re munus quam diligentissime persolvant.

292. Qua potissimum aetate parvuli huius tribunalii primum se sistere teneantur, nunquam fuit ab ecclesia definitum. Alii enim ociosus, alii serius usum rationis acquirant. Rem igitur pastorum

¹ Leo XII, in encycl. ad omn. patr., archiep. et ep., de extensione iubil., anno 1826.

² Coloss. I, 24.

³ In rubr. de sacr. poen.

⁴ De poen. sacr., sub fin.

⁵ Catechism. Rom., loc. cit.

⁶ Ibid.

⁷ Ps. CXL, 8.

prudētia et zelo committimus, qui facilius possunt a singularum indole, moribus et ingenio iudicare, utrum sint adhuc sacramenti huius capaces, necne. Monemus tamen, tam parvulis etiam prima vice confessuris quam adultis licere, quemlibet ab episcopo probatum confessarium adire.

293. Ad tribunal sacrum accedens confessarius, superpelliceo ac stola violacea, ad praescriptum ritualis Romani, sit indutus; eoque se gerat modo, ut tam sancto ministerio reverentiam conciliat.

294. Ut omni vel levissima suspitionis umbra careat sacerdotis ministerium in hoc tam frequenti et necessario sacramento, non semel a patribus superiorum conciliorum Baltimorensium provisum est; quorum verba adiungimus:

295. *Vehementer*¹.

296. *Confessionalia*².

Caput VI.

De indulgentiis.

297. Licet vere poenitentibus, confessis et absolutis, mortis aeternae supplicium, quo eorum scelera punienda essent, a Deo remittatur; temporaria tamen poena eis plerumque manet, quamvis tum reatu culpa tum poena gehennae sempiternae liberati fuerint; quod multorum in sacris literis vel sanctissimorum patrum historiae demonstrant; et sancta Dei ecclesia, vel ab ipso apostolorum aevo, semper docuit atque etiamnum docet. Huiusmodi autem debiti solutio ieiunio, precibus, eleemosynis aliisque piis operibus perficienda est; ut iustitiae divinae fiat satis, et crimina, tam poenae quam culpae ratione, omnino deleantur. Verum omnimodo, cum nostra poenitentiae opera, sive sponte suscepta, sive iudicio sacerdotis imposita, levia per se sint atque exigua, quaeque peccatorum nostrorum, si bene perpendantur, gravitati vix aut non omnino respondeant; clementissimo Deo et misericordiarum patri, ex infinito bonitatis thesauro et inexhaustis paternae caritatis divitiis, egestati nostrae alio modo providere placuit. Indulgentias nempe largiendi potestatem ecclesiae suae fecit, quibus, validissimo velut subsidio, infirmam nostram imperfectamque poenitentiam iuvaret, suppleret perficeretque.

298. Indulgentiae autem nomine intelligitur poenae temporalis, peccatis absolute delectis adhuc debitae, per thesaurum ecclesiae facta remissio. Porro ecclesiae thesaurus ille dicitur, quem Christus dominus, carnem nostram indutus, cruciatibus ac morte sua ecclesiae acquisivit; pretiosissima scilicet ipsius merita, quae ad Patrem reversurus, spondae suae et in terris haeredi reliquit. His, cumuli instar, accedunt „merita beatissimae Dei genitricis, et omnium electorum, a primo iusto usque ad ultimum“³. Neque haec tamen, quod nefas dictum Christi meritorum valorem augent; immo ex ipsis vim suam omnem et efficaciam repetunt. Siquidem haec per Christum oblata, eiusque meritorum intuitu, Pater amantissimus aequis oculis aspiciit, grata et accepta habet, et nobis miseris et indignis ad veniam prodesse concedit. Tanta quippe est vis ac virtus, tam praeclari fructus communionis sanctorum; quo nomine vocamus arctissimum illud amoris ac pietatis vinculum, quo fideles in terris degentes ac coelestis patriae cives continentur.

299. Indulgentias conferendi potestatem ecclesiae a Christo concessam esse, earumque usum christiano populo esse maxime salutarem, a concilio

A Tridentino definitum est⁴. Credendum est etiam, quod universa tenet ecclesia, indulgentias non solum in foro, ut aiunt, *externo*, sed coram Deo quoque vim et robur habere; atque etiam animabus in purgatorio detentis, per modum suffragii, applicari posse.

300. Ut indulgentiam quis lucretur, primo loco oportet, ut Dei per gratiam amicus, et ab omni culpae lethali reatu liber existat. Cui enim poena imminet sempiterna, quam fronte temporalem sibi remittendam postulet? Aut qui maxima et plurima debet, qua ratione a minimis solvendis excusari velit? Hinc est, quod summi pontifices non nisi vere poenitentibus ac contritis indulgentias largiantur. Deinde opus est, ut opera iniuncta, qualia sunt oratio vocalis, eleemosyna, ieiunium, ecclesiae visitatio, aut alia huiusmodi rite peragantur.

301. Haec plebem fidelem doceant divini verbi B praedicatorum; neque certa et fixa ecclesiae dogmata theologorum opinionibus immisceant. Haec si solide et accurate pertractaverint, efficient sane, ut fideles sibi concediti facillime ineptas et ad nauseam usque repetitas haereticorum excitationes retundere possint; quorum multi ex ignorantia, plurimi ex malitia, in hanc doctrinam moremque ecclesiae quotidie debacchantur. Doceant etiam, quo grati animi affectu, quo mentis obsequio ac pietate excipienda sint munificentissima haec Dei et ecclesiae matris dona, quae in nos miseris humanationes, quorum nulla sunt merita, e thesauris coelestibus effunduntur.

302. Indulgentiae fictae aut dubiae ne in vulgus spargerentur, aut plebi fidelium a suggestu proponerentur, Romani pontifices gravissimis poenis vetuerunt. Caveant ergo parochi et concionatores, ne eas unquam ullo praetextu in medium proferant. Neque remotiora et abditiora haec in re secundo, faciliora et prae manibus posita negligant. His indulgentiis potissimum insistant, easque populo maxime commendent, quae fideles frequentius, facilius et maiori cum fructu lucrari possint. Huiusmodi sunt, quae scapularia gestantibus, coronam beatae Virginis precatoriam, litaniasque lauritanas recitantibus, aliquid temporis in oratione mentali impendentibus, mensis Mariani exercitia peragentibus, stationibus viae crucis adstantibus, sanum sacramentum in ecclesiis reservatum visitantibus conceduntur; et aliae plures, quae omnibus ad manus sunt, quaeque pietatem maxime fovent, promoventque fidei, spei et caritatis augmentum. Ideo enim poenitentiae rigorem laxat, et indulgentiarum thesauros effundit ecclesia, „ut fidelium (verba sunt Clementis VI)⁵ augeatur devotio, fides splendeat, spes vigeat, caritas vehementius incalcescat.“⁶

Caput VII.

De extrema unctione.

303. Anima christiani hominis periclitatur tum maxime, cum in summo vitae discrimine versatur. Ut enim apostoli verbis utamur, „descendit diabolus ad eam, habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.“⁷ Infirmitas quoque ac dolorum cor-

¹ Sess. XXV, decr. de indulg.

² In bulla cit.

³ Plures operibus piis precibusque apud fideles pervulgatis adhaerent indulgentiae, quae a plerisque ignorantur. Enumerantur haec diligenter in libro Italico, cui nomen „Raccolta di orazioni e pie opere“, etc., Romae typis edito, et a sacra congregatione indulg. probato. Opusculum hoc paucis abhinc annis angliae vertit et Londini edidit r. p. d. Ambrosius St. John, Oratori sacerdos. Quae versio, cum a sancta sede probata fuerit, utiliter a parochis et concionatoribus evolvi potest, et fidelibus commendari.

⁴ Apoc. XII, 12.

¹ Conc. Balt. I, decr. 26, [Mansi, XXXIX, 298-9].

² Conc. Balt. V, decr. 9, [Mansi, XXXIX, 306].

³ Clemens VI, in bulla *Unigenitus*, anno 1349.

poris intellectum obscurat ac fere obrunt, viresque voluntatis minuunt et labefactant.

304. Cui periculo sapientissimus atque amantissimus salvator noster sacro extremæ unctionis ritu misericorditer prospexit, quo per olei ab episcopo benedicti unctionem orationemque, seu formam præscriptam, baptizatis graviter aegrotantibus confertur, presbyterorum ministerio, gratia, cuius ope „deficta, si quas sint adhuc expianda, et peccati reliquiae absterguntur“¹; augentur vires ad insidias daemones propulsandas, morbiq; incommoda fortiter toleranda; sanitas quoque corporis, uti saluti animæ expeditur, restituitur.

305. Extremam vero hanc unctionem esse verum ac proprie dictum novae legis sacramentum, docuit sanctus Iacobus apostolus², et contra haereticos definiit sacrosancta synodus Tridentina³. Habet enim profecto suam ipsius materiam, quam vocant, formamque, quibus adnectitur suavissima Spiritus sancti gratia ad animam invisibiliter inungendam, id quod visibilis exterior unctio aptissime repræsentat.

306. Cum igitur Christus dominus per apostolum loquens præcepit urgere, cumque tam salutaris effectus ex hoc sacramento, profuunt, curent omni, quo par est, studio animarum pastores, ut ex populo sibi commisso unusquisque, qui ad id tenetur, salutari hoc præsidio munitus de vita decedat. Seque coram summo iudice inexcusabiles fore meminerint, si quis eorum incuria, huiusmodi auxilio destitutus e visis excesserit. Itaque fideles sibi concreditos, vel ab initio morbi gravioris invisant, et quanta fieri potest diligentia et caritate, ad sacramenta poenitentiae, eucharistiae, et, cum opus fuerit, extremæ unctionis rite percipienda disponant. Neque dubium est, contra morem mentemque sanctae matris ecclesiae agere sacerdotem, qui expectat, donec aegrotus in agone mortis iaceat, ut eum sacro oleo inungat. Constat enim uberiore gratiae fructus in animas eorum derivari, qui huius sacramenti participes sunt, dum in iis adhuc integra mens viget ac ratio. Qua de re haud inopportunum erit serio, blande tamen ac leniter, ipsum aegrotantem adloqui, propinquos quoque eius ac amicos commoneŕe; et, si in arcessendo sacerdote negligentiores fuerint, pro officii sui munere increpare.

307. Cum vero, teste sancto Iacobo, inter præclaros huius unctionis effectus, sit aliquando vel sanitatis corporalis restitutio; patet quam absurde sentiant non pauci nostrates, qui sacerdotis infirmos uncturi adventum, quasi mortis impendentis indicium atque augurium quoddam habent. Studeant igitur animarum moderatores improbam hanc et insulsiŕsimam opinionem inter docendum concionandumque gravissimis verbis reprehendere ac refellere, ut ex omnium animis penitus extirpetur.

308. Illos, quibus hoc sacramentum præbendum est, rituale Romanum satis clare indicat his verbis: „Debet hoc sacramentum infirmis præberi, qui, cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant ut mortis periculum imminere videatur; et iis, qui prae senio deficiunt, et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate. Infirmi autem, qui, dum sana mente et integris sensibus essent, illud petierint, seu verisimiliter petissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent, aut non sentiant, nihilominus præbeatur.“⁴

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2. de extr. unct.

² Iac. V, 14-5.

³ Sess. XIV, cap. 3. de extr. unct., et can. 1.

⁴ Cap. de sacr. extrem. unct.

309. „Non ministratur,“ dicit idem rituale, „praerogativa initeria, aut navigationem, aut peregrinationem, aut alia pericula subigera, aut reis ultimo supplicio mox afflicienda, aut pueris rationis usum non habentibus.“ Item perpetuo amentibus non est administranda extrema unctio. Infirmus vero, qui ad tempus amentis efficitur, quique „dum phrenesi aut amentia laborat, verisimiliter posset quidquam facere contra reverentiam sacramenti, non inungatur, nisi periculum tollatur omnino. Impositivibus vero, et qui in manifesto peccato mortali moriuntur, et excommunicatis et nondum baptizatis, penitus denegetur“¹.

310. „In eadem infirmitate hoc sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, ut cum infirmus convalescit et iterum in periculum mortis incidat.“² „Si durante eadem infirmitate,“ ait Benedictus XIV, „post susceptam extremam unctionem morbus ita remittat, ut aegrotus mortis periculum evasine videatur, sed, antequam convalescat, iterum in vitae discrimen relabatur, iuxta praesentem disciplinam poterit, sine scrupulo, denuo sacra unctione muniri.“³

311. Oleum ex oliva ad hoc sacramentum administrandum requiri constat. Curandum est igitur omni studio, ne olea adulterina, quae circumferuntur hoc nomine falso insignita, ad ungentos infirmos adhibeantur. Cum vero manifesta res sit, id quod tanquam oleum ex oliva fere ubique venditur, ita callide arte confici, vel aliis oleis ex cæcis aut lardo ita misceri et obrui, ut olivi nil nisi nomen habeat, excitanda est episcoporum sollicitudo et diligentia, ut per catholicos optimae fidei mercatores verum et purum olivum ab Europa quotannis advehendum curent, ea saltem quantitate, quae omnium dioeceseon necessitatibus pro huius et aliorum sacramentorum administratione sufficere possit.

Bene autem placuit patribus propositio Savanensis, offerentis reverendo abbati Cisterciensium apud Gettsemane, in dioecesi Ludovicopolitana, praedia satis ampla prope civitatem Sancti-Augustini in Florida, eo fine ut ibi constituitur communitas religiosorum, qui oleum olivarum, vinum de vite, et candelas ex operibus apum, in usum ecclesiarum suppeditabunt.

Caput VIII

De ordine.

312. „Si quis aliorum sacramentorum naturam et rationem diligenter considerarit, facile perspiciet, ea omnia ab ordinis sacramento ita pendere, ut sine illo partim confici et administrari nullo modo queant, partim solemniter caeremonia et religioso quodam ritu ac cultu carere videantur.“⁴ Quod potissimum affirmari potest de augusto illo sacrificio et munda per prophetam praenuntiata oblatione, quae per universum orbem christianum, a solis ortu usque ad occasum divino nomini offertur⁵. „Sacrificium enim et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege exstiterit. Cum igitur in novo testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile ex Domini institutione catholica ecclesia acceperit, fateri etiam oportet in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino salvatore nostro institutum esse, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi et ministrandi corpus et sanguinem eius, nec non et peccata dimittendi et re-

¹ Rit. Rom., cap. de sacr. extrem. unct.

² Ibid.

³ De syn. doct., lib. VIII, cap. 9.

⁴ Catech. Rom., de ord. sacram.

⁵ Malach. I, 11.

tinendi. Sacrae litterae ostendunt, et catholicae A ecclesiae traditio semper docuit." Ita concilium Tridentinum¹.

313. Sacer ordo, qui, ob Christi institutionem, gratiaeque interioris per signa visibilia collationem², vere ac proprie dicti sacramenti rationem habet, non modo confert spiritualem potestatem sacramenta conficiendi et ministrandi, caeteraque munia ecclesiastica obeundi; sed etiam characterem seu notam animae imprimi, quae nec deleri nec auferri potest, quaque in aeternum is, cui manus sunt impositae, a laicali coetu separatur ac distinguitur. Unde iterari nequit hoc sacramentum.

314. Cum ecclesia, utpote spiritu Dei edocta, omnia sapientissime, et ordinatissime agat, ministros suos, qui sacerdotii ex officio deserviunt, per diversos ordines, veluti per quosdam gradus, a minoribus ad maiora perducit. A prima enim tonsura, qua laici homines in clerum cooptantur, per ostiarium B aliaque officia sacra ad insigne presbyterorum munus accedunt; ultimo loco episcopatum consequuntur, quo amplissimus sacerdotii honor et dignitas continetur. In episcopatu igitur, quem sacerdotii plenitudinem et apicem iure vocant, ad unitatem redigitur tota hierarchia ecclesiastica, quae est sicut castrorum acies, a coelesti duce sapienter ordinata. Hinc concilium Tridentinum de diversis ecclesiae ministris disserens, episcopos praecipue commemorare, de iis plura et praeclara verba facere, eorumque iura et potestatem adversus novatorum commenta et errores tueri necessarium duxit. — Cum enim in apostolorum locum successerint, illorum profecto est, sanctam Dei ecclesiam, quam suo sanguine acquisivit, regere; idque non iure humano aut ecclesiastico, non principum gratia aut plebis voluntate, sed ipsius quidem Spiritus sancti iussu et ordinatione³. Illis, et non aliis, licet sacramentum ordinis C conferre, et alia plerumque peragere, quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent⁴.

315. Ut quis ex presbyterorum ordine ad episcopatum evehatur, sedis apostolicae auctoritas sola requiritur; neque ad hoc necesse est ut plebis suffragia exquirantur, aut consensus saecularis, quaecumque sit, potestatis accedat. Praeterea, qui assereere audent ordines a legitimis et veris episcopis, iis scilicet qui auctoritate Romanae sedis assumuntur, irritos esse, sine populi vel potestatis saecularis consensu aut vocatione, a Tridentina synodo anathematis poena plectuntur⁵.

316. Cum sacerdotum munus et officium sit, populum christianum sanctae fidei mysteriis imbueri, et in via mandatorum Domini currentes incitare, vacillantes confirmare et lapsos erigere; satis inde patet, quanta sacrarum rerum scientia pollere, D quanta morum, sanctitate emere debeant. Secus enim, quomodo poterit ecclesiae ministri veram et sinceram Christi doctrinam, ab omni humani erroris luto ac veneno immunem, fidelibus propinare? aut qua fronte se gregi suo ducem et exemplar offerre, ad eas virtutes consequendas, ad quas ipse invitatus et hortatur? Ne quis igitur in posterum ordinandus accedat, qui non sufficienti litterarum et doctrinae sacrae suppellectili sit instructus, volumus ut in singulis harum provinciarum diocesisibus quatuor vel tres ad minus in posterum ab episcopo constituantur examinatores, qui, facto ordinandorum scientiae periculo, perpensisque omnium, quibus testari competet,

de eorum genere, persona, aetate et vitae honestate testimonia, scienter et sincere de omnibus ad episcopum referant, suamque in scriptis de unoquoque candidato patefaciant sententiam; utrum scilicet dignus an indignus sit, qui ad ordines admittatur. Idem, quoad scientiae periculum, cum regularibus qui ordinandi assistantur, servandum decernimus.

317. Iuxta ecclesiae mentem, quae ex saepe repetitis canonici iuris sanctionibus manifeste eruitur, unusquisque a proprio episcopo ordinandus est. Quo nomine appellatur episcopus, cui subditur ratione sive originis, sive domicili. Locus originis dicitur urbs, oppidum aut pagus, ubi quis naturaliter ortus est, scilicet ubi pater verum domicilium habet. Si autem alibi per accidens nascatur, verbi gratia occasione itineris, legationis, mercaturae vel cuiusvis alterius temporalis morae, tum nullatenus huiusmodi fortuita nativitas, sed vera tantum et naturalis patris origo erit attendenda. Quod si pater in alieno loco ubi filius nascitur, tamdiu eoque animo permanserit, ut inibi domicilium de iure contraxerit, tunc non origo patris, sed domicilium pro filii ordinatione attendi debet⁶. In neo-baptizatis, ex haeresi aut infidelitate conversis, locus originis censetur ille, in quo baptismum accipiunt. Ita enim a Paulo III constitutum fuit, et ita se habet praxis curiae Romanae⁷.

318. Subditus autem ratione domicili, ad effectum suscipiendi ordines, is dumtaxat censetur, qui, licet alibi natus fuerit, illud tamen stabiliter constituit in aliquo loco, vel decennali habitatione, vel illuc maiorem bonorum partem cum aedibus instructis transferendo, ibique per notabile tempus commorando, atque insuper animum permanendi habere iurando affirmat⁸. Plura hinc ad domicilium vere dictum pro ordinandis constituendum lege positiva requiri patet, quam pro caetera sacramenta suscepturis. Si quis duo habeat domicilia, poterit ab utriuslibet loci episcopo ordines petere, quia uterque proprii episcopi loco habetur.

319. Ab alieno episcopo nemo ordinari potest, nisi secum afferat proprii episcopi litteras dimissoriales, et has quidem non generalibus verbis conceptas, sed quae clare et determinate expriment ordinem vel ordines, pro quibus conferendis facultas datur.

320. Si quis ab episcopo proprio ad clericalem tonsuram seu etiam ad minores ordines promotus fuerit, non potest ab alio episcopo, ratione aut titulo beneficii cuiuscumque, ad posteriores ordines promoveri, nisi antea litteras testimoniales proprii episcopi, tam originis quam domicili, super suis natalibus, aetate, moribus et vita episcopo ordinanti, in actis illius curiae conservandas, exhibuerit⁹. Quod ad quemcumque titulum extenditur a sacra congregatione concilii Tridentini interprete¹⁰.

321. Si quis a propriae originis loco discesserit, tenetur litteras testimoniales ordinarii suae originis episcopo ordinanti offerre; et de iis mentio expressa facienda est in litteris susceptorum ordinum. Neque refert, utrum ordinandus a loco originis in ea aetate discesserit, qua potuerit canonico impedimento irretiri, an antea, cum huiusmodi impedimento ob

¹ Innocent. XII, in const. *Speculatorum*, §§ 9-10 [4 nov. anno 1694]; ubi tota haec materia amplissime pertractatur.

² Vide Honorato, *Prax. sacr. tribun. card. urb. vicarii*, Romae 1704, p. 21; Pauli III, const. *Cupientes* (31 martii 1543), quam Pauli constitutionem postea confirmavit ampliatque Clemens XI, in const. *Propagandas*, edita die 11 maii 1704.

³ Const. *Speculatorum*, § 11.

⁴ Const. *Speculatorum*, § 7.

⁵ In causa Pientina, die 18 iulii 1783, § 16; et in Messanensi, die 23 aug. 1799, § 4. Apud Zamboni, in *Coll. decl. sacr. congr. card. conc. Trid.*, Romae, 1816, tom. VIII, p. 46.

¹ Sess. XXIII, cap. 1. de ord.

² Cf. II Tim. I, 6.

³ Act. XV, 98.

⁴ Conc. Trid., loc. cit. cap. 4.

⁵ Conc. Trid., loc. cit., can. 7-8.

annorum defectum subiacere non posset. Prædictæ literæ testimoniales requiruntur, etiam cum episcopus ordinaturus est ratione domicili proprii, aut est alioquin certus de moribus ordinandi.¹ Præterea, si quis tanto temporis spatio in eo loco, in quo non naturaliter, sed ex accidenti, natus est, moram traxerit, ut potuerit ibidem canonicum aliquod impedimentum contrahere, tunc etiam testimoniales ab ordinario eius loci literas episcopo ordinanti exhibere teneatur, earumque in susceptorum ordinum testimonio mentio fiat.²

322. Cum igitur ecclesia tot legibus ac decretis plane ostendat, providere se voluisse, ut tota, quam longa est, candidatorum antea vita episcopo ordinanti pateat, quo ipse tutiori conscientia et sine ullo legum canonicarum aut rei christianæ detrimento, ad ordines conferendos procedat; cumque experientia constet apud nos nonnullos eorum qui sacros ordines ambiunt, huc illuc vagari, et ex uno collegio aut seminario in alterum sæpius migrare solitos esse: statuimus ut episcopi eorumque examinatores in posterum ab omnibus huiusmodi, præter cætera requisita, exigant insuper literas testimoniales a rectoribus aut superioribus collegiorum et seminariorum subscribendas, in quibus pateat qualemcumque studiis operam dederint; necnon a parochis vel probatæ vitæ sacerdotibus aliorum locorum, in quibus per aliquod notabile tempus commorati fuerint.

323. Sacerdotes sine titulo ordinari non possunt, sive is ex patrimonio, seu beneficio, seu paupertate religiosa oriatur. Apud nos, sanctæ sedis indulgentia, sæculares sacerdotes, nemine fere excepto, ad titulum missionis hucusque ordinati fuere. Cum vero quinquennium, per quod facultas ordinandi ad huiusmodi titulum concessa est, iam effluxerit, censemus sanctæ sedi supplicandum esse, ut eadem harum provinciarum episcopis iterum concedatur, si summo pontifici visum fuerit.³ Supplicandum quoque censemus, ut liceat ordinandis in posterum titulum missionis acquirere, quin iureiurando se obligare teneantur ad perpetuo missionibus inserviendum.⁴

Caput IX.

De matrimonio.

324. „Matrimonii perpetuum indissolubileque nexum primus humani generis parens divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: *Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea: quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suæ, et erunt duo in carne una.*“⁵

Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi, Christus dominus apertius docuit, cum postrema illa verba tanquam a Deo prolata referens, dixit: *Itaque iam non sunt duo, sed una caro;* statimque eiusdem nexu firmitatem ab Adamo tanto ante pronuntiatam, his verbis confirmavit: *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat.*“⁶

Gratiam vero, quæ naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret,

¹ Const. *Speculatores*, § 12. Adde decl. s. congr. conc. Trid. in Pientina seu Pienensi, 8 aug. 1733, § 6 apud Zamb. loc. cit.

² Const. *Speculatores*, § 9.

³ Hanc facultatem singulis Fœderatorum Statuum episcopis, usque ad terminum unicuique eorum pro aliarum facultatum exercitio assignatum, s. pontifex benigne concessit, 24 ian. 1866. Cf. decretum II s. congr. de Prop. fide, supra col. 888.

⁴ Hac de postulatione forma tractabit a Congr. de Prop. fide, in promissa nobis circa ordinationem titulo missionis instructione. Vide instruct. gen. supra col. 888.

⁵ Gen. II, 24-4; Eph. V, 30-1.

⁶ Matth. XIX, 6-8.

et coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor atque perfectior, sua nobis passione promeruit, quod Paulus apostolus innuit dicens: *Fieri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit ecclesiam, et semetipsum tradidit pro ea,*¹ mox subiungens: *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et ecclesia.*“²

325. Hinc patet quantum in ipsam naturam peccent miseri illi homines, qui apud nos vagam effraenemque libidinem, specioso liberi amoris nomine cohonestare, ac illi naturæ officio, quod generis humani parens agnovit, ac eiusdem redemptor sanctificavit, subrogare conantur. Neque ii ferendi sunt, qui legi a Christo latae repugnantes, polygamiam impuram rursus inducere volunt. Etenim, hi sunt qui segregant semetipsos, animales, spiritum non habentes: hi autem quæcumque quidem ignorant, blasphemant; quæcumque autem naturaliter, tanquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur.³

326. Verum hæc errorum portenta adeo sunt foeda, ut nullus vere christianus homo ea non detestetur, ac penitus exhorrescat. Dolendum tamen eam animis plurimorum ex nostratibus insediare opinionem, posse per legis civilis auctoritatem penitus abrupti matrimonii vinculum, ita ut coniugibus hoc modo separatis ad novas liceat convolare nuptias. Quod quantum a veritate sit alienum, patet ex verbis Christi relatæ. Hunc pessimum errorem damnaverat iam synodus Tridentina⁴; verum crescente in dies hominum impurorum audacia, rursus in eum inclamavit Pius papa IX, feliciter regnans, qui in „Syllabus complectentem præcipuos nostræ ætatis errores“, suo iussu⁵ editum, et hunc ferri voluit: „Iure naturæ matrimonii vinculum non est indissolubile, et in variis casibus divortium proprie dictum auctoritate civili sanciri potest.“⁶ Ut enim matrimonium eis naturæ officium, eius fines perpetuam ac individuum coniugum vitæ postulant societatem. Insuper sacramenti dignitas et gratia, quæ Christus contractum naturalem decoravit, simul „eius indissolubilem unitatem confirmavit;“ ita ut christianorum matrimonium „sibi illius vinculi, quo Christus dominus cum ecclesia coniungitur, sacramentum, id est, sacrum signum sit.“⁷ Quam ædam doctrinam tueri, et in effectum perducere volentes patres concilii provincialis Baltimorensis V, decretum hoc tulerunt:

327. *Cum lege*⁸.

328. Cum vero fieri possit, post luctuosas belli civilis vicissitudines, ut sæpius dubia orientur de morte coniugis, præsertim si militiæ nomen dederit, opportunum ducimus hic instructionis partem inserere, quæ a congregatione sancti Officii est edita, a Romano pontifice Clemente X probata⁹, et deinde omnibus episcopis transmissa¹⁰. Interrogatur (testis) de loco et tempore, quo sunt mortui (coniuges), et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et nunc mortuos. Et si respondeat mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militiæ sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis, in quo prædicti decesserunt, vel a rectore ecclesiæ, in qua

¹ Eph. V, 24 seq.

² Syn. Trid., sess. XXIV, de sac. matr.

³ Ibid. 19 et 10.

⁴ Sess. XXIV, can. 5 et 7.

⁵ 8 dec. 1864.

⁶ Prop. 67.

⁷ Catech. Rom., part. II, c. 8, qu. 16.

⁸ Conc. Balt. V, de cr. 8. (Maasi, XXXIX, 888-8).

⁹ Bullar. Rom., 21 aug. 1670.

¹⁰ 26 dec. 1867.

humata sperunt eorum cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis, in qua descriptas erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimas et sufficientes. Quae in re praesentia habendum illud iuris canonici praescriptum¹, iuxta quod mulieribus coniugatis non licet novum matrimonium contrahere, „donec certum nuntium recipiant de morte virorum, . . . quantumque annorum numero ita remanere“ debeant. Constat itaque, antequam novae nuptiae licite iniri possint, requiri certam prioris coniugis mortis cognitionem, quae non nisi ab ordinario, omnibus bene perpena, probari iure debet².

329. Cum matrimonium sit magnum sacramentum, fideles qui illud sunt iniri maximam curam impendere debent, ut ea, qua par est, animi devotione digne Dei gratiam per illud collatam accipiant. Quapropter „admonentur coniuges, ut antequam contrahant, sua peccata diligenter confiteantur, et ad aequam eucharistiam, atque ad matrimonii sacramentum suscipiendum pie accedant“³. In eandem sententiam patres concilii provincialis Baltimorensis I haec decreverunt:

330. *Pastores*⁴.

331. Quo debitae huic praeparationi melius prospiceretur, et ii, qui ab ecclesia vocantur, ab hoc sacramento arceantur, denuntiationes quae ante matrimonium faciendas praescripsit concilium Tridentinum⁵, apud nos haberi curaverunt huius regionis praesules. Namque in concilio Baltimorensi VI ita decreverunt:

*Censuerunt patres*⁶.

332. In superiori vero concilio plenario hoc statutum est:

Statuunt patres in omnibus harum provinciarum dioecesebus, post festa paschalia anni proxime venturi 1853, banna matrimoniorum publicanda esse. Ordinarios vero hortantur, ut ne haec in re, nisi gravissimis de causis, dispensent⁷.

333. Quam saluberrimam disciplinam, iam usu receptam, firmam manere omnino volumus. Insuper vehementer hortamur pastores, ut praxim benedicens matrimonium intra missam ubique introducant⁸.

334. Matrimonia catholicorum cum haereticis semper detestata est ecclesia. Neque haec in re officio suo defuerunt decessores nostri. Sic enim in concilio Baltimorensi provinciali IV statuatur:
*Sacerdotibus*⁹.

335. Moneantur tamen animarum pastores, ut in huius promissionibus exigendis fortiter quidem in re, in modo tamen suaviter se gerant, ne „communicationem quidem Dei habentes, sed non secundum scientiam“¹⁰, utrumque sponsum exasperent, indeque mala oriatur graviora: quod eo magis praecavendum, cum comoret raro huius in regionibus ab episcopo vel sacerdote pro inaudiis eiusmodi nuptiis dispensationem peti, donec res iam eo usque processerit, ut matrimonium per ecclesiae monita abrumpi posse vix sit sperandum.

336. Omnis opera in eo potius ponenda est, ut fideles a mixtis istis coniugiis omnino deterreantur. Hortamur igitur animarum pastores, ut semel eadem in anno, tempore praesertim adventus vel quadragesimae, gravi sermone greges sibi committens mala quae ex his pullulant, edoceant, simulque fidei pericula indicent, quae tum sponso catholico, tum proli suscipiendae imminant; gravissima ostendentes fuisse rationum momenta, quibus permota Christi ecclesia id genus nuptias acriter semper vetuerit, ac etiamnum vetet.

337. Ex istis coniugiis pessimus ille ortus habuit abusus, ut catholicus coram praesone haeretico contractum matrimonialem quandoque iniret. In quem animadverterunt patres concilii Baltimorensis VII, sequenti decreto:

Stricto prohibemus, ne sacerdotes matrimoniis eorum qui iam ab aatholico ministro vel coniuncti sunt, vel coniungi volunt, interesse praesumant¹¹.

338. Quod explicantes et confirmantes, prioris concilii plenarii patres sic statuerunt:

*Decretum*¹².

339. Haud raro accidit, ut in quibusdam locis paucae quaedam familiae catholicae degant, inter maximum aatholicorum numerum, quorum plerique baptismate haud sunt abluti¹³. Ob sacerdotum vero penuriam, loca huiusmodi raro a missionariis perustrantur. Hinc evenit, ut catholici non pauci clam ecclesiae matrimonia invalida propter impedimentum disparitatis cultus ineanit. Cum vero accesserit sacerdos, cum confitendi causa adeunt, atque eo momento, petunt ut sua matrimonia, quae saepe valida esse bona fide putaverant, rehabilitentur. At aatholicus contra consensum renovare plerumque omnino recusat: ob locorum vero distantiam et temporis angustias episcopus adiri vix potest; periculum autem manifestum est in mora. Huius perpensis, censuerunt patres, orandam esse sanctam sedem, ut ipsis fiat potestas communicandi missionariis qui talia loca forte inviserint, facultatem sanandi in radios, vel alias rehabilitandi huiusmodi matrimonia in supra memoratis casibus, prout ipsis in Domino visum fuerit; hac tamen adiecta conditione, ut quamprimum episcopum certiorum facere debeant, quodcumque hac facultate usi fuerint.

Patribus etiam visum est expedire, ut supplicatio ad sanctam sedem porrigatur, ut episcopis potestas fiat communicandi vicariis generalibus, et urgente necessitate, aliquibus sacerdotibus, facultates quas ipsis concedere consuevit sancta sedes, dispensandi in impedimentis matrimonialibus, prout eis in Domino visum fuerit¹⁴.

340. Decretum Tridentinum de matrimoniis clandestinis¹⁵ in plerisque huius regionis dioecesebus promulgatum haud fuisse constat. Qua de re, haec fuit patrum concilii Baltimorensis V sententia:

*Censuerunt patres*¹⁶.

Cum vero eadem perdarent rerum adiuncta, eidem et nos adheremus sententiae. Plura enim incommoda certo oritura nobis videntur, si proprii sacerdotis praesentia ad id necessaria esset, ut valide iniri possent catholicorum nuptiae. Si quo vero in loco dubium adhuc existat, utrum lex

¹ Decretal. lib. IV, tit. I, cap. 19 In praesentia. Cf. etiam lib. tit. XXI, cap. 2 De iure ac redemptor noster.

² Vide integram congr. a Officii instructionem, in appendice.

³ Rit. Rom., de sac. matr. Vide conc. Trid., sess. XXIV, de reform. matrim., c. 1, sub spec.

⁴ Conc. Balt. I, decr. 26, [Mand. XXXIX, 200].

⁵ Conc. Trid., loc. cit.

⁶ Conc. Balt. VI, decr. 3, [Mand. XLIII, 7].

⁷ Balt., num. 88, [conc. Balt. plen. I, decr. 11, Mand. XLIV, 676].

⁸ Cf. decreta a congr. rit. circa missam pro sponso et sponsa, in appendice.

⁹ Conc. Balt. IV, decr. 1, [Mand. XXXIX, 206-7].

¹⁰ Rom. X, 2.

¹¹ Balt., num. 77, [conc. Balt. VII, decr. 6, Mand. XLVII, 411].

¹² Conc. plen. Balt. I, decr. 24, [Mand. XLIV, 676].

¹³ De haereticorum baptismi validitate relate ad matrimonium, vide declarationem aeternae sedis, in appendice.

¹⁴ Relate ad haec duo postula, voluerunt edd patres standum omnino esse formulis facultatum, ubi determinatur personae quibus memoratae facultates communicari possent. Instruct. a congr. III, art. IV, supra col. 503.

¹⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, de reform. matrim., c. 1.

¹⁶ Conc. Balt. V, decr. 4, [Mand. XXXIX, 206].

Tridentina ibidem promulgata fuerit, rē ordinarii iudicio relinquimus dirimendam. Ut omnia tamen controversa auferantur, concessionum securitati consulatur, ac in re maximi momenti uniformitas habeatur, optimum fore nobis videtur, si summas eodem auctoritate, ea disciplina quae iam fore ubique apud nos viget, universe in hac regione, excepta provincia Neo-Aurelianensi, instituantur.

Caput X.

De sacramentalibus.

341. Praeter sacramenta proprie dicta, alias quoque res sacras habet ecclesia, quae olim latiori quidem ac minus proprio sensu etiam sacramenta vocabantur. A multis autem saeculis in morem venit, ut sacramentalia appellentur. Origo nominis ex eo est, quod, sacramentis virtute ac meritis longe inferiora cum sint, ea tamen effectibus quodammodo imitantur. „Sunt quaedam in ecclesia,” de sacramentalibus agens ait antiquus et optimus notae theologus, „in quibus etiam principaliter salus non constat, tamen salus ex eo augetur, in quantum devotio exercetur.” Sacramentalia scilicet gratiam ex opere operato, ut aiunt, seu propria virtute, non conferunt; illam tamen a Deo impetrant, pio motu devotionis, amoris, grati animi et peccatorum detestationis in nobis excitando. Ideoque vim habent, ut theologi docent, venialia peccata delendi. Sacramentalia ab aliis plura, ab aliis pauciora numerantur. Vulgatus hic versus, compendiarie valuti formula, pleraque complectitur:

„Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.”

342. Quibus vocibus innuuntur orationis dominicae recitatio, aquae lustralis aspersio, eulogiarum seu benedicti panis usus, confessio generalis coram ecclesia vel fratribus facta, eleemosynarum erogatio, et praesulis benedictio.

343. Quotidianae fidelium proce, praecipue oratio dominica, aliaeque ab ecclesia praescriptae vel a coetu fidelium in loco sacro congregatorum recitatae, maximam habent efficaciam, et, teste sancto Augustino, peccata leviora delent. „De quotidianis autem brevibus levibusque peccatis, sine quibus haec vita non ducitur, quotidiana fidelium oratio satisfaciit. Eorum est enim dicere: Pater noster, qui es in caelis. . . Delet omnino haec oratio minima et quotidiana peccata.” Et alibi testatur „peccata, sine quibus hic non vivitur, operibus misericordiae et piis orationibus mundari.”

344. Aquae lustralis seu benedictae usus a primis ecclesiae temporibus repetendus est. Antiqui etiam sacramenti hanc proprie dicti nomine saepe cohonestabant. Eius effectus laudat his verbis antiquus auctor, qui quis fuerit iam ignoratur: „Aquam sale conspersam populo benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur et purificentur. Quod et omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam si cinis vitulae sanguine aspersus populum sanctificabat atque mundabat, multo magis aqua sale aspersa, divinisque precibus sacra populum sanctificat atque mundat. Et si cinis asperso per Heliasum prophetam sterilitas aquae sanata est, quanto magis divinis precibus sacra sal sterilitatem rerum auferit humanarum, et coisquinatas sanctificat atque mundat et purgat, et caetera bona

multiplicant, et insidias diaboli avertit, et a phantasmatum veretibus homines defendit.”

345. Eulogia, seu panis benedicti fragmenta, in veteri ecclesia, deficiente paulatim pristinae caritatis fervore, baptismatis et aliquando eucharistiae loco eucharistiae dabantur. Qui nec hodieque manet apud orientales, et in nonnullis etiam occidentis ecclesiis, ubi eulogiae intra missarum solemniam, ante vel post communionis tempus, fidelibus porriguntur. Haec etiam invicem mittebant veteres christiani, in symbolum communionis. Virtus eulogiarum ex ecclesiae benedictione, et ipsarum significatione tota pendet. Imitantur enim et quodammodo adumbrant sacrosanctum illum panem, qui manna longe praestantior de caelo descendit, quemque pie manducando multa membra unum Christi corpus efficiuntur.

346. Generali confessionis forma, quae missae initio et non semel in officio divino recitatur, labes animi ac peccata quotidiana, non sine magno christiane humilitatis profectu, coram Deo et ecclesia christifideles profitentur; atque ad ea magis magisque odio habenda et pia ultione punienda excitantur. Qua peccati detestatione et satisfaciendi voluntate, corda nostra a peccatis eorumque reliquiis mundantur.

347. Bona nostra temporalia in pauperes erogando, Christum in suis diligere nos ostendimus; amoremque, quem ore profitemur, re et opere comprobamus. Hinc fovetur augeturque caritas; et dimittuntur peccata in quae frequentius ex naturae infirmitate labimur. Ipsae sacrae literae manifeste docent, eleemosynam et in pauperes misericordiam nos ab omni peccato redimere ac liberare posse.

348. Benedictio praesulis, id est episcopi, (etiam praebiteri in missa, et multo magis cum venerabili sacramento,) et praecipue pontificis Romani, qui Christi et Petri in terris locum singulari modo obtinet, plurimum illi proficit, qui eam humiliter pioque mente suscipiant. Conferuntur etiam huiusmodi benedictio rebus ad cultum divinum et fovendam pietatem destinatis, qualia sunt vestes, annuli, armoisnata, cruce, coronae precatoriae et plura huiusmodi.

349. Ad sacramentalia etiam revocantur simplex et humilis tuncio pectoris, cineres prima quadragesimae die capitibus adpersi, palmas benedictae, agnus Dei cereus, candelae, Romanae ecclesiae more die purificationis beatae virginis Mariae benedictae, altarium et templorum consecratio, aliaeque plura, quae longiori oratione non egent.

350. Curent imprimis concionatores et animarum rectores, ut harum rerum naturam, significationem rectumque usum fidelibus exponant, deo saepius inculcent. Iis qui sapientiae et ingenio suo nimis innituntur, persuadeant, haec, levia licet minutaque videantur, non esse contemnenda, cum ad pie vivendum et salutem consequendam non parum proficiant. Radiorem vero plebeculam, quae contrario errore abripitur, etiam atque etiam moneant, ne rebus ipsis nimiam efficaciam tribuant, neque eas caeca quadam et immoedia fiducia servet, et superstitiosa veneratione praesequatur, quasi ipse per sese, sine pia mentis dispositione plurimum possent. Illos vero acerrime reprehendant, qui huiusmodi res sacras, ut ethnico moris erat, amuletorum quasi loco habent, quae ipse etiam foe-

¹ Sa. pater postulationi huius minime censuit annexam. Instruct. III, art. VII, supra col. 884.

² Hugo a. a. Victore, *De caer.*, lib. II, p. 9, [opp., ed. Migne, II, 471D].

³ *Enchirid.*, ed. Laur., cap. 71, ed. Manz, VI, 236 B.

⁴ *Ep. ad Hieronymum*, ed. cit., II, 543 D.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

⁵ Haec, olim Alexandro I. adscripta, ex vetusto quodam pontificali decreto aut rituali libro in corpus iuris canon. translata fuerunt. Can. 20, *Aquam*, dist. III, de consecr.

⁶ Cf. Tob. IV, 11; Daniel IV, 34.

disimo vitiorum coena involutus ab ira Dei et a
litione praesentis immunus.

TITULUS VI.

De cultu divino.

Caput I.

De sacramento missae sacrificio.

351. Universi cultus divini summa et caput est sacrificium. Omnia enim complectitur officia, quae erga Deum, rerum omnium auctorem, conservatorem ac dominum, bonorum omnium largitorem, supremum vitae ac mortis arbitrum, aequalitatemque vel occultissimorum iudicem et altorem, ab homine servari oportet. Quamobrem sacrificia ab ipso humanae gentis exordio divinitus instituta fuisse legimus. Neque tamen haec, utpote quae futurorum bonorum umbra tantum essent ac figura, poterant per se Deum placare ac propitium reddere; sed virtutem suam a maximo illo, quod ipsa praesignificabant, sacrificio, quodque Christus dominus, ubi venisset plenitudo temporis¹, erat Deo Patri oblaturus, totam repetebant. Sacrificium hoc a tot vatibus praenuntiatum, totque saeculorum votis exoptatissimum, Deus homo factus, sacerdos simul et victima, in ara crucis sua morte consummavit. Ut tamen memoria permaneret, ipse, quia „manet in aeternum sempiternumque habet sacerdotium“², sacrificium visibile instituit, quo indesinenter, modo tamen in crescendo, crucis sacrificium in ecclesia repraesentaretur, eiusque singularis virtus quotidianis, in quae labimur, peccatis expiandis inserviret. Quod fecit supremo vitae tempore, qua nocte tradebatur³, cum in novissima coena, ut ait concilium Tridentinum⁴, „sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum“⁵ declarans, corpus et sanguinem suum sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit; ac sub earundem rerum symbolis, apostolis, quos tunc novi Testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; et illidem eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecipit⁶, per haec verba: „Hoc facite in mem. commemorationem.“

352. Itaque sacrificium, quod in missa peragitur, a crucis sacrificio re non differt. Una namque et eadem est victima; idem quoque sacerdos, qui nunc per ministros, quos sacerdotii sui participes efficit, id ipsum offert, quod olim cruci affixus ipse obtulerat. Alius tantummodo est offerendi modus: qui enim iam in cruce effuso sanguine oblatas est, nunc super aris in crescendo immolatur. Nulla igitur ratione sacrificium missae, quod aiunt impii homines, derogat peracto in cruce sacrificio; quia immo eius merita ac beneficia quam latissime propagat, atque in omnes uberrime diffundit. Siquidem Christus in hoc sacrificio pro illis, quos redemit, omnibus eandem pretiosum sanguinem et vulnera Patri suo ostendit ac offert, quibus ad dexteram eius in caelis sedens, gratiam nobis apud eum conciliat. Utrobique enim sempiterno sacerdotio fungitur, ut possit „salvare in perpetuum decedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis“⁷.

353. Magna igitur fiducia adendum est magno hic pontifex noster, Iesus filius Dei, qui in aris nostris tanquam in throno gratiae sedet⁸. Regnat

quidem apud caelites, ex quo devicta morte caelestis penetravit, rex regum et dominus dominantium; quotidie tamen, velut hostia pacifica, quae imis summo reconciliat, ad instaurandum perficiendumque nostrae redemptionis opus offertur. „Quoties enim (solemnis sunt Deum praecatio ecclesiae verba⁹) huius hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur.“ Quae quidem oblatio inexhaustas in nostrum utrum et commodum divinae misericordiae thesauros in se continet: neque praecatio tantum vitae limitibus circumscribitur eius fructus et utilitas: sed futuram etiam, alterumque, qui humanis oculis cerni non potest, mundum complectitur.

354. Non solum enim vivos ubique terrarum fideles attingit, sed etiam vita functos, quibus pie et religiose in pace Domini mortuis, culpa forte poena adhuc luenda supersint. „Hae quidem oblatione,“ ut loquitur seipsum dominus noster Pius papa IX¹⁰, „placatus Deus, gratiam donumque poenitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit; ac licet peccatis nostris graviter offensus, ab ira ad misericordiam, [a] iustae animadversionis severitate ad clementiam traducitur; ea temporalium poenarum reatus et obligatio dissolvitur; ea defunctorum in Christo animae nondum ad plenum purgatae sublevantur; ea obtinentur quoque temporaria bona, si tamen potioribus non officiant; ea sanctis et in primis immaculatae sanctissimaeque Dei genitrici virgini Mariae eximius quidam honor cultusque conciliatur.“ Quam late pateat divini huius sacrificii fructus, Cyrillus quoque Hierosolymitanus testatur, dum ait missam ex apostolorum traditione offerre sacerdotes, „pro communi ecclesiarum pace, pro recta mundi compositione, pro imperatoribus, militibus, sociis, pro iis qui infirmitatibus laborant, et pro omnibus generatim, qui inter nos vita functi sunt, maximum hoc credentes adiumentum illis animabus fore, pro quibus oratio deferatur, dum sancta et perquam tremenda coram iacet victima.“¹¹

355. Agnoscat igitur ac reverenter suspiciat suam ipsius dignitatem sacerdos, quem Christus vicarium sibi in hoc sacrificio offerendo et adiutorem elegit. Haec quippe dignitas, maximos ac praestantissimos huius saeculi honores longe superat. „Habemus enim nos sacerdotes, inquit Ambrosius¹², nostram nobilitatem praefecturis et consulatibus praeferebam;“ eamque, quam nec Angelis unquam licuit attingere, neque ipsi quidem beatissimae Dei genitrici Mariae, licet sanctitate et loco ipsa mortales caeteros antecellat. Itaque Christum, cuius sacerdotii particeps est, quemque offerendo repraesentat, totum in se exprimat; ita ut vere possit cum Paulo dicere: „Vivo, sed non ego, vivit vero in me Christus.“¹³ Quod praecipue eo tempore, quo sacrificium missae peragit, facere debet. Non nisi corde et corpore ab omni criminis macula clutis, et candida innocentiae stola indutus, ad altare Dei se sistat. Fide et caritate totus ferveat oportet, qui haece sacris operaturae accedat. Si enim ecclesiae lex christianum quemvis, qui Christi corpus suscipere velit, ab omni lethali peccati labe liberum esse iubet, profecto longe maius quiddam a sacerdote postulat, qui Christi corpus et sanguinem non suscipere tantum, sed etiam conficere et aliis ministrar. aggreditur! Ideoque, ut ait idem Ambrosius,

¹ Gal. IV, 4.

² Hebr. VII, 24.

³ I Cor. XI, 26.

⁴ Sess. XXII, de sacrif. missae, cap. 1.

⁵ Loc. XXII, 19.

⁶ Hebr. VII, 25.

⁷ Hebr. IV, 14-4.

⁸ In sac. missae dom. IX post Pent.

⁹ In ep. encycl. *Amenissimae redemptionis*, 8 maii 1856.

¹⁰ S. Cyril. Hierosol., *Catech. XXIII, mistag. 5, de sac. liturg.*, [Patr. gr., ed. Migne, XXXIII, 1115 A B].

¹¹ S. Ambros., *Enchirid. viii*, § 92, ed. Maur., Paris, 1690, tom. II, col. 298, [opp. a. Ambr., ed. Migne, III, 260 C].

¹² Gal. II, 20.

non mediocri esse debet sacerdotis pro populo supplicanti virtus, cui cavendum non solum ne gravioribus flagitiis sit affinis, sed ne minimis quidem.¹

356. Non igitur gravioribus tantum culpa, sed et maculis quibusque et vel ipsis cupiditatum humanarum vestigiis, quantum fieri licet, depurgari docet, qui Deum hoc sancto sacrificio colere, sibi que et caeteris placatum ac propitium reddere studet. „Si enim“, ut loquitur magnus ille Gregorius, „interesse sacrificii non audent, nisi sanctificati, quid de sacrificantibus censendum? Sanctificare enim purgare est. Quantum ergo purus docet esse, ubi invitatae ad sacrificium, non nisi sanctificatae admittendae sunt plebes! Sanctificatio quippe corporis pudicitia est, sanctificatio mentis caritas et humilitas. Sanctificatur ergo ad sacrificium invitatus, sed magis ille cogitur, a quo invitatur.“ Atque praecclare iterum in rem nostram Ambrosius: „Qui Christo ministrat, oportet primo carere variarum illecebris voluptatum, vitare internam corporis animique languorem, ut corpus et sanguinem Christi ministret. Neque enim potest qualem peccatis suis aeger, minimeque sanus, immortalium sanitatum remedia ministrare. Vide quid agas, sacerdos! nec febrienti manu corpus Christi adtingas. Prius curare; ut ministrare possis. Si mundos eos, qui ante fuerant leprosi, Christus iubet occurrere sacerdotibus, quanto magis mundum ipsum convenit esse sacerdotem.“²

357. Sacrae literae, gravissima proposita poena, opus Dei, quod nominis sacrificium hoc proprio quodammodo iure sibi vindicat, fraudulenter fieri vetat.³ Fraudulenter autem agit, qui debita dominum suum opera fraudat, imperfecte incite, et negligenter agendo. Ex hoc igitur praeecepto, quocumque terribilis adeo comminatio coniuncta est, satis manifeste patet, quanta cura, diligentia ac sollicitudine sacerdotem hisce sacris operantem adlaborare deceat, ut omnes ab ecclesia praescriptos ritus ac caeremonias accuratissime servet. In his sane vel minimum quidem apicem adiiocere, tollere aut ullo modo immutare, nefas est. Nullus enim in peragendo hoc sacrificio ritus adhibetur, nulla caeremonia, quae inanis aut supervacanea citra impietatem existimari possit. Ea enim pariter omnia, aive minima videantur aive maxima, sapientissima mater ecclesia instituit; quibus maiestas divini sacrificii magis eluceret, quibusque veluti adimiculis hominum animi ad altissimarum, quae hoc mysterio turgentur, rerum contemplationem attollerentur.

358. Volumus igitur districtaque praecipimus, ut sacerdotes in hisce provinciis universi ea omnia, quae in Romano missali habentur, ad amussim sequantur. De quo libro haec a sancto Pio V pontifice praescribuntur: „Missam iuxta ritum, modum ac normam, quae per missale hoc traditur, decantent ac legant; neque in missae celebratione alias caeremonias vel preces, quam quae hoc missali continentur, addere vel recitare praesumant.“⁴

359. Nonnulla quae ad missam debita decencia, honore et reverentia celebrandam a patribus superiorum Baltimorensium conciliorum statuta sunt, iterum promulgamus atque confirmamus:

¹ Ep. 63 ad eccles. Veronens., § 59, ed. cit. II, 1086, [opp. a. Ambros., ed. Migne, III, 1204 C].

² S. Greg. Mag., in I reg., lib. VI, cap. 8, § 10, ed. Maur., Paris, 1708, III, 378, [opp. a. Greg. M., ed. Migne, V, 452 A].

³ De viduis, cap. 10, § 65, ed. cit. II, 208, [opp. a. Ambros., ed. Migne, III, 264 A].

⁴ Ieron. XLVIII, 10.

⁵ S. Pius V in bulla Quo primum tempore, missalibus praeposita.

360. In divinis¹.

361. Ut omnis².

362. Statutus sacerdoti³.

363. „Sacerdos maxime curare debet, ut ea quae clara voce dicenda sunt, distincte et apposite profatur, non admodum festinanter, ut advertere possit quae legit; nec nimis morosa, ne audientes taedio afficiat; neque etiam voce nimis elata, ne perturbet alios.“⁴ Evitanda igitur festinatio est et praecipitantis quaedam, quae sine scandalo existere nequit; prolixitas quoque, quae adstantibus fastidium pariat. Itaque ne quis infra horae tridentem missam abolvere audeat, nec ultra dimidiam horam producat⁵. Sacerdotes, qui in composito, festinanter et praecipiti lingua sacrum peragunt, a missae peragendae munere arcendos indicavit Benedictus XIV⁶.

364. Sacerdotes, quamdiu missam legunt vel canunt, nunquam ab altari descendant, nisi quando id praecipit rubrica, aut ad conditionem adstantibus habendam. Hinc nullo modo id facere licet, ad preces etiam ab ordinario quacumque de causa praescriptas seu latino seu vernaculo sermone recitandas. Hae namque ante vel post missam recitari debent. Fertur vero, quod non sine maximo animi dolore accepimus, nonnullos aliquibus in locis esse sacerdotes, qui ipsa intra missarum solemnia, ab altari recedant, aedemque sacram circumneant, a singulis fidelibus elemosynam petentes. Quem turpissimum abusum, ecclesiae bacrisque eius ritibus iniuriam, quique catholicorum ruborem et indignationem, acatholicorum vero irrisionem et contemptum provocat, reprobamus et prorsus extirpandum discernimus. Qua in re singulorum episcoporum conscientia oneratur.

365. Vehementer etiam cupimus, ut animarum moderatores commissos sibi greges saepe ac diligenter doceant divini huius sacrificii dignitatem ac praestantiam, uberrimosque fructus, qui in pie ac devote sacris adstantes deriventur. Iis in memoriam non semel revocent, ac maximopere inculcent gravissimam illam, qua tenentur omnes christifideles, obligationem, singulis dominicis festisque de praeecepto diebus missam audiendi. Quae quidem obligatio tam vetusta est, et ab ipsis ecclesiae incunabulis, tam parum remota, ut leges omnes, quae hac de re loquuntur, non ipsam primum inducere, sed iam pridem existentem supponere et declarare videantur⁷.

Quos etiam moneant et cohortentur, ut singulis quoque, si fieri possit, per hebdomadem diebus, et praecipue in festis Domini nostri et beatissimae virginis, ubi nulla adest legis obligatio, missae sacrificio devote interesse velint.

366. „*Omnis pontifex ex hominibus assumptus*,“ quemadmodum monet divus Paulus⁸, „*pro hominibus constituitur in eis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis*.“ Quibus verbis edocta semper intellexit ecclesia, pontificum et sacerdotum esse, ut eucharisticum hoc et propitiatorium sacrificium pro iis offerant, quorum ipsa cura concredita est. Atque hanc obligationem ex diviso praeecepto descendere, concilium Tridentinum⁹ disertis verbis

¹ Conc. Balt. I, decr. 24, [Manus. XXXIX, 296].

Balt., num. 28.

² Conc. Balt. III, decr. 8, [Manus. XXXIX, 261].

³ Conc. Balt. I, decr. 28, [Manus. XXXIX, 298].

⁴ Rubr. gener. missal., § 18.

⁵ Bened. XIV, Enchir. XXXIV, c. § 20.

⁶ Ibid., § 22.

⁷ Cf. c. 64 Missae, de consecr. dist. I; item c. 65, conc. Trid., sess. XXII, decr. de observ. et evitand. in celebr. miss., § *Memento*.

⁸ Hebr. V, 1.

⁹ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

affirmavit. Quam Tridentinorum patrum mentem summus pontifex uberius explicavit atque confirmavit; ac praesertim Benedictus XIV, in constitutione *Cum semper oblatos*¹, qua clare et aperte gravissimisque verbis declaravit et constituit, parochos aliosque omnes animarum curam actu habentes debere missam sacrificium pro oribus sibi commissis, omnibus dominicis aliisque festis de praescripto diebus, offerre.

367. Quod dies festos attinet, quibus catholici nostrates ab obligatione missam audiendi, et ab operibus servilibus abstinendi, apostolica auctoritate liberati sunt, nullo pacto existiment parochi animarumque rectores, se, vi huius permissionis, ab onere quoque missam pro suis applicandi solutos esse. Concessit tamen apostolica sedes harum regionum episcopis, ut parochos sibi subiectos, modo iusta et legitima causa concurrat, illis diebus ab hoc onere missam applicandi dispensent, dummodo pro gregibus sibi commissis in eiusmodi missa specialiter orent.

368. Cum vero sacra congregatio de Propaganda fide, in responsione ad dubia quaedam de missarum applicatione nuper proposita², statuerit missionarios, qui quovis modo suscipiant curam animarum in aliquo determinato loco, neque iustitia neque caritate teneri ad missam pro populo festis diebus applicandam: patres opportunum duxerant, supplicandum esse ipsi sacrae congregationi, ut mentem suam hac de re ubrius declarare ac significare dignetur, utrum responsio praedicta complectatur, necne, missionarios huius regionis, ubi parochiae canonice erectae nondum existunt³.

369. Licite accipi potest stipendium iustum seu elemosyna ad celebrandam missam, quam quis pro alio celebrare non tenetur; stipendium enim non datur tanquam pretium vel compensatio missae, sed uti medium ad sustentationem ministri. Ex lege autem naturali, qui alicui servit, aut in alicuius ministerio occupatur, ab eo etiam alii debet et sustentari: quod confirmatur ab apostolo scribente: „Nescitis, quoniam, qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt: et qui altari deserviunt, cum altari participant?“⁴ Quantitas tamen stipendii iusti universaliter determinari vix potest. Sacra congregatio concilii interrogata, „quanta debeat esse elemosyna missarum manualium, die 15 novembris 1698 respondit: attendendam esse consuetudinem loci, vel legem synodalem quatenus adsit; si minus, statuendam esse per episcopum elemosynam competentem eius arbitrio.“⁵ Sed in eo quod spectat ad quantitatem elemosynae ab episcopo determinandam, non potest eadem et universalis regula statui pro omnibus locis in hisce tam longe lateque extensis provinciis, siquidem habito respectu ad locorum et temporum circumstantias, in diversis locis ea minor vel maior esse debet. Unde relinquentes singulis ordinariis, ut, rerum adiunctis bene consideratis, quantitatem

stipendii, quae ipsis iuxta esse videtur, pro clero suo determinent⁶, hoc solum statuimus, ne quis plus neve regulariter minus exigit, quam episcopo suo opportunum ac iustum visum fuerit. Neque, accepto stipendio, missam celebrare, praesertim pro recenter defunctis, ultra tempus communiter admissum differat; necesse iustitia commutativa violatur ac proinde obligatio restituendi contrahitur⁷.

370. Similiter, ob eandem causam, stabilis quaedam et universalis ratio vix haberi potest in omnibus hisce provinciis, pro foundationibus vel in perpetuum vel ad certum annorum numerum; sed hoc ordinario loci relinquendum esse censuimus, infraerentes regulas canonicas, qua prohibetur, ne foundationes acceptentur absque praevio assensu episcopi, si de saeculari instituto agatur, vel praelati regularia, si fundatio in gratiam communitatis exemptae fiat⁸. Insuper omnes monemus, ut in huiusmodi rebus summa circumspectione et accurata deliberatione procedatur, earumque condiciones ad amusem adimplendae curentur. Neque hic possumus quin declaremus, esse abusum non tolerandum et rei sacrae profanationem, quod, quemadmodum pluries factum est, invitationes publicae et frequentes ad elemosynas in huiusmodi foundationes erogandas, per plures menses continuos ephemeridibus popularibus inter alia negotia profana inserantur. Quem abusum sine mora per episcopos et praelatos tolli et in posterum praecaveri volumus.

371. Quo vero magis distincta ratio habeatur de obligatione onera missarum, cum manualium tum ad indefinitum tempus, accurate adimplendi, sancimus ut, in singulis ecclesiis saecularibus ac regularibus adsit catalogus sive tabella onerum, quae ad perpetuum vel ad certum praefinitumque tempus imposita ipsis, ac respective acceptata fuerunt; utque ibidem in sacrario asserventur libri, in quorum altero perpetua huiusmodi sive temporaria onera, in altero vero missae manuales et adventitiae inscribantur, una cum fideli ac distincta adnotatione subeanti utrorumque implementi⁹.

372. Curetur omni studio, ut purissima aptissimaque sit materia, quae ad augustum hoc sacramentum conficiendum adhibetur. Hostiae sint ex tritici farina et aqua naturali confectae, recentes, macularum expertae, quaeque haud facile in fragmenta dissiliant.

373. Summa autem sollicitudo adhiberi debet in his provinciis, ut vinum certo genuinum ad sacrificium eucharisticum procuretur. Quoniam experientia compertum est, vini genera, quae in hisce regionibus sub nomine vulgari Port, Madeira, Sherry, Malaga etc. vevire solent, maximam partem et plerumque substantialiter adulterari, imo saepe omnino artificiose confici, ea ad sacrosanctum sacrificium non facile adhibeantur; sed potius illa seligantur, quae vocantur vulgari sermone Sauterne, Bordeaux, Catawba, Isabella et alia, de quorum genuina natura nullum subest dubium rationale. Praesertim tamen suadendum est, ut ipsis vitis cultoribus, qui catholici sint ac notae prohibitae,

¹ Die 19 aug. anno 1744.

² Die 26 martii 1866, in op. cui titulus „Acta ex his descripta, quae apud sanctam sedem geruntur“. Romae (typis sacr. congr. de Prop. fide), 1866, tom. I, fasc. VII, p. 399-406.

³ Huius supplicationis acta est factam per sacr. congr. decretum III, supra: ibi enim renovatur declaratio prius facta, per responsum nunc huiusmodi ad duo quaesita:

„Ad 1, negativè, non teneri, dummodo non agatur de locis, in quibus sedes episcopales ac parochiae canonice erectae iam sint, atque ad eas vicarii apostolici et missionarii ministri sint ut legitimorum pastorum vires gerant.“

„Ad 2, vitandum esse expressionem, teneri ex caritate, dicendum vero esse, decere ex caritate; idque ita ut nulla proprie dictae obligationis significatio appareat.“

⁴ I Cor. IX, 13.

⁵ Animadvertendum est, iuxta Ben. XIV sententiam, minime esse necessarium, ut stipendium missae tantum sit, ut integram sustentationem sacerdoti, ea die qua celebrat, suppeditet. Ben. XIV, *In sacrif. missae* lib. III, c. 21, num. 11-2.

⁶ De modo servando circa ordinem dicendi eadem die binas missas, vide instructionem a rit. congr., in appendix.

⁷ Decr. iussu Urbani VIII, a sacr. congr. conc. promulgatum: *Cum saepe contingat*, § 7; vide bullarium 21 iunii 1696. Vide etiam rescriptum sacr. congr. de Prop. fide, in appendix.

⁸ Bened. XIV, *De synodo dioc.*, lib. XIII, c. 26, § 4. Ad datum est hoc decretum, ex instructione sacr. congr. generalis, supra col. 268.

vinum ad sacrificium necessarium obtineatur; quod tunc temporis, cum vitis indigena fore ubique colatur, et magna sit vini inde facti copia, tanta plerumque facilitate fieri potest, ut nulla in re tam gravi negligentiae excoentio valere iam possit¹.

Caput II.

De benedictione consuetudini, et de quadraginta horarum expositione.

374. Sacram eucharistiam non solum tabernaculo conclusam pio cultu prosequi, sed etiam/publicae fidelium venerationi pompa quadam exponere concessit ecclesia. Quod fit, ut Filii Dei solennes honores summusque cultus coram omnibus reddantur, animique adstantium in eius amorem incendantur atque inflammentur. Atque in hac quidem regione, habetur sic quasi publica quaedam fidei nostrae testificatio aduersus haereticos et incredulos, inter quos versamur, quique inscrutabile hoc divinae caritatis mysterium aut ignorant aut irrident.

375. Quapropter, quoniam ecclesia lege communi non definiuit, sed potius episcopis determinandum reliquit, quam frequenter, spectatis locorum circumstantiis populiue fidelis indigentia, sacrum sacramentum utiliter exponatur², nos certo sperantes fore, ut cultus erga tantum tamque venerabile sacramentum ad pietatem populi fidelis augendam, eiusque amorem in amantissimum redemptorem nostrum magis magisque inflammandum permultum conferat, statuere decrevimus, ut solemnis sacramenti expositio et benedictio, consueto rita stricte observato, in omnibus nostrae ditionis ecclesiis et in sacellis monasteriorum et communitatum religiosarum, saltem quandoeunque debita cum solemnitate fieri poterit, singulis totius anni dominicis diebus, festisque de praeecepto, vel festis etiam primae et secundae classis non de praeecepto, semel tantum in die dari possit. Per octavam vero corporis Domini licebit eam solemniter fieri tum in missa solemnium in vesperis, benedictione iterato data. Licet in super solemnem benedictionem dare bis in hebdomade tempore quadragesimali, singulis pariter diebus sacrarum missionum tempore, in festo sacri cordis Iesu, et ubicumque fit devotio quadraginta horarum; et in aliis diebus ab ordinario designatis. Quod si ordini alicui religioso vel societati sacra sede aliquid amplius indulserit, illud omnino incolumi esse volumus. Extra autem huiusmodi privilegium, de quo certum ordinario exhibeatur documentum, nolumus benedictionem dari vel expositionem fieri, nisi prout supra, venia ordinarii expressa, salvo etiam in omnibus sacrae congregationis rituum hac in re decretis³. Omnes autem monemus et adhortamur, ne quid praetermittant, quod iuxta rubricas et rerum adiuncta ad debitas reverentiae significationem requiratur, siquidem multo melius est, ut non ita frequenter exponatur, et tunc cum debita reverentia, quam ut frequentius et sine debito obsequio id fiat⁴.

376. Preces quadraginta horarum, quae saeculo decimo sexto, Pio papa IV approbante, in usum venerunt, ac deinde a Clemente papa VIII accuratius ordinatae⁵, multis indulgentiis auctae fuerunt, longe lateque per orbem christianum et passim etiam in his provinciis solemniter haberi solent. Ac profecto nemo, qui naturam huius devotionis bene perpenderit, inficiabitur, si rite servata, fidem salu-

berrimam, quae regem gloriae ac supremum dominum sub humili sacramenti huius velamine delitescens agnoscat ac profiteatur, in christifidelium animis firmis roborari et suavissime nutriri et augeri, alioque optimes in vitae spiritualis commodum et emolumentum fructus percipi uberrime. Quoniam vero in nostris regionibus plura obstant, quominus omnia, quae instructione Clementina praescribantur, ad amissim observari queant, sedem apostolicam humillime supplicandam esse censemus, ut solemnem hunc ritum eadem forma peragendum, quae diocesis Baltimorensis ex summi pontificis concessione iam utitur, reliqui omnes ordinarii in suas possint dioceses introducere, videlicet:

1. Ut, durantibus temporum locorumque peculiaribus circumstantiis, in omnibus ecclesiis et publicis oratoris per universas haec provincias alternis vicibus, semel vel bis quotannis, prout ordinariis satius in Domino visum fuerit, sacrum publicae adorationi per triduum, in forma quadraginta horarum, exponi possit horis diurnis tantum, a mane usque ad vesperam, de nocte autem recondatur;

2. Ut processionem omittere liceat, si commode fieri nequit, ita ut neque intra ambitum ecclesiae haberi valeat;

3. Ut universi utriusque sexus christifideles, qui illam ecclesiam, in qua venerabile per tres dies expositum manebit, devote visitaverint, et inibi pias ad Deum preces per aliquod temporis spatium effuderint, indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum, semel singulis huiusmodi diebus, lucrari possint et valeant;

4. Ut iis vero, qui confessi et sacra communione refecti ecclesiam visitaverint, in qua sacra eucharistia publico cultui exposita est, ibique pie oraverint, indulgentiam plenariam, semel per expositionis triduum lucrandam, quae applicari possit animabus fidelium defunctorum, sanctitas sua benignissime concedere dignetur, ea tamen lege, ut christifideles ecclesiam praedictam unoquoque tridui die visitent.

5. Ut omnia altaria illius ecclesiae, in qua alternatim fiet expositio, privilegiata, durante expositione, declarentur.

377. Mandant vero patres huius concilii, ut, iis exceptis, quae sedes apostolica modificare vel remittere indulserit, ea omnia sedulo serventur in huius devotionis celebratione, in ecclesiis tam regularium quam saecularium, quae exposita reperiuntur in libro, cui titulus: „Ceremonial for the use of the catholic churches in the United States of America.“⁶

378. Ordinariis tandem definiendum pro suis singulis diocesisibus tempus relinquimus, ordinemque quo in diversis ecclesiis congrue per alternas vices expositio habeatur, aliasque praescribenda necessaria et opportuna, ut cultus exhibeatur Deo acceptior et ab omni abusu magis remotus. Ad quem finem optime asequendum, haud parum conferet sodalium, si quod habeatur, sacrae eucharistiae cultorum, qui id in se suscipiant, ut per horas certas in huius devotionis exercitio alternatim vigilent in ecclesiis in quibus expositio habetur. Huiusmodi igitur sodalitia, inter singularum ecclesiarum fideles, pastores instituenda curent.

Caput III.

De vesperis.

379. Vesperae integrae ut decantentur diebus dominicis festisque in omnibus ecclesiis, more eccle-

¹ Vide instructionem sacr. congr. de Prop. fide, in appendice.

² Bened. XIV, const. *Accipimus*, 16 apr. 1744.

³ Cf. syn. dioc. Baltim. mense Iunii 1857 habit., const. 1.

⁴ Cf. Bened. XIV, *Instr. eccles.*, 80.

⁵ Clement. VIII, const. *Graves et disturnae*, die 26 nov. 1592.

⁶ Huius supplicationi a pontifex benigne assuit. Vide decretum IV, supra col. 289.

⁷ Vide opusculum, cui titulus: *Ordo inorat. quadrag. hor.* in dioc. Baltim. servandus, edit. 1858.

rius Romanae, quatenus fieri potest, volumus et mandamus. Atque has quidem nunquam omittendas sunt ob alia exercitia pietatis. Cultus enim solemnibus ecclesiis pontificibus probatus, et per tot saecula vigens, Deo gratior censendus est. Ut autem etiam haec in parte uniformitas habeatur, omnino in praxim generalem deducenda esse ea volumus, quae de vespere missis solemnibus et de missa cantata sine diacono et subdiacono in libro caeremoniali nuper Baltimoreae edito habentur; ideoque monemus sacerdotes, ut vel ipsi, vel per alium quemdam bene expertam, pueros caeremonias in missis cantatis et vespere rite peragendas diligenter doceant.

380. Insuper valde exoptandum esse censuimus, ut rudimenta cantus Gregoriani in scholis parochialibus exposantur et exercentur, atque numerorum, qui psalmos bene cantare valent, magis magisque incrementis, paulatim maior saltem pars populi, secundum primitivae ecclesiae adhuc in variis locis vigentem usum, vespere et alia similia cum ministris et choro decantare addiscat. Qua ratione omnium aedificatio promovebitur, iuxta illud sancti Pauli: „*Loquentes vobismetipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus.*“

TITULUS VII.

De disciplinae uniformitate promovenda.

Caput I.

De uniformitate quoad festa et ieiunia.

381. Fidem catholicam, cum ex auctoritate sive docentes sive iubentis aut votantis Dei tota pendeat, nullo temporum lapsu aut locorum varietate minui, obsolescere, aut ullo modo immutari unquam posse, luce clarius manifestum est. Disciplinam quoque suam sancta mater ecclesia, licet origine humanam, quamque sapienti sua consilio variare ac mutare aliquando solet, unam tamen perpetuo eandemque, ubi nulla contrarium suadet necessitas, ubique servari optat ac modis omnibus studet. Curandum igitur, quantum in nobis est, ut disciplina nostra vel ab universalis ecclesiae disciplina nullatenus discrepet, vel si id omni ex parte fieri nequit, saltem ad eam quam proxime accedat. Hac imprimis ratione consulatur uniformitati, quam inter omnes harum provinciarum ecclesias existere vehementer optamus.

382. Principio autem ut de iis, quae ad ecclesiae praecepta pertinent, loquamur, maximopere dolendum est tantum inter nos in festis ac ieiuniis observandis discrepantiam inveniri. Aliquibus enim in locis festa septem vel octo, in aliis vero quatuor tantum celebrantur. Ieiunii quoque, praesertim quadragesimalis, diversa est pro locorum diversitate observantia. Haud difficile quidem esset, festorum numerum ad minimum reducendo, et indulgentiore, quae se offerat, ieiunandi rationem sectando, uniformitatem quandam inducere. Sed summopere cavendum est, ne falsa uniformitatis specie magis difformes ab universali ecclesia redamur.

383. Patribus visum est festos dies, quales sunt in unaquaque provincia servantur, esse retinendos; festum tamen patronale beatae Mariae virginis sine labe conceptae, tanquam festum de praecepto, ipso die decembris 8, per has provincias ubique celebretur. Quod ad provincias Sancti-Francisci atque

Oregonensem et diocesim Sanctae-Fidei attinet, sanctam eodem orandam esse censuimus, ut pro quinque illis festis diebus, quibus a Baltimorensi provincia discrepant, concedatur dispensatio quoad praeceptum missam audiendi et ab operibus servilibus abstinendi, non tamen quoad devotionem et solemnitatem externam. Supplicandum quoque duximus, ut sanctae sedis auctoritate iisdem liceat se Baltimorensi provinciae in servandis ieiunii diebus conformare.

384. Volumus praeterea, ut in posterum festum patronale ecclesiae cuiusque consecratum solemniter et ritu debito celebretur. Quod in urbibus adeo facile fieri potest, ut, si negligatur, nullus sit excusationi locus. Idem faciendum erit, licet ecclesia fuerit tantum benedicta. Rare tamen et in oppidulis, ubi difficile esset per hebdomadam plebem fidelium congregare, poterit festum (quoad externam solemnitatem) in dominicam proxime sequentem transferri.

Caput II.

De uniformitate in aliis promovenda.

385. De dispensationibus pro matrimonialibus ineundi agentes patres Tridentini, haec decreverunt: „In contrahendis matrimoniis vel nulla omnino detur dispensatio, vel rara, idque ex causa et gratis concedatur.“ Cum vero disciplinae ecclesiasticae rite servandae valde obstet nimia dispensandi facilitas, curent ordinarii, ut potestate a legibus ecclesiasticis hac super re latius eximendi, quae ipsis a sede apostolica concessa est, nonnisi parcius, et causis bene perpensis utantur; praesertim quando de impedimento in primo affinitatis, vel secundo consanguinitatis gradu agendum erit. Inter impedimenta occulta, et ea quae in publicam devenierint notitiam acite distinguant; atque cum gravior obstat prohibitio, nonnisi graviori de causa nubendi veniam concedant. Valde autem optamus, ut collatis consiliis, tam in hoc plenario concilio, quam in conciliis provincialibus, quae subsequenter, episcopi, illi praesertim qui comprovinciales sint, et conterminas habeant dioeceses, inter se de certa ac uniformi (agendi) ratione has dispensationes concedendi, quantum fieri possit, conveniant; ut querelarum de diversis ac saepe numero contrariis hoc in negotio agendi regulis tollatur occasio.

386. Patres Tridentini voluerunt ut dispensationes in causis matrimonialibus gratis omnino concederentur. Illorum vestigiis inhaerentes, praesules in concilio provinciali Baltimorensi VIII decreverunt:

„Cum facultates extraordinariae episcopis huius provinciae a sancta sede collatae, sine ulla mercede exercendae sint, nulla exigenda est taxa pro dispensationibus ab impedimento matrimonii.“

¹ Haec duobus postalatis haud annuit a pontifex, volens potius ut „recurrant episcopi quorum interest, in particulari, expositis suae petitionis rationibus“. Instruct. III, art. XI, supra col. 886.

² Ad supplicationem concilii patrum „circa dispensationem ab abstinentia a carnibus in sabbatis, insit sanctitas sua, episcopi, qui eiusmodi indulto indigere se putant, expositis rationibus, in particulari recurrere debent“. Cf. instructio III, art. X, supra l. c.

³ Sess. XXIV, cap. 6, de reform. matr.

⁴ Pro exceptione quoad Italiam, vide rescriptum sacr. congr. de Prop. fide, in appendice.

⁵ Lbc. cit., vide sess. XXV, cap. 18, de reform.

⁶ Decret. 4. Verba ipsa a sancta sede adhibita subiungere visum est. In folio E typis impresso facultatem extraordinariam, quae per sacr. congregationem de Prop. fide episcopis huius regionis concedi solent, in quo dispensandi potestas in casibus quibusdam difficultatibus datur, haec habentur: „Voluit autem eadem sanctitas sua ac omnino praecipit, ut praedictis

¹ Bona. *Rever. liturgic.*, cap. 96, num. 19.

² Ephes. V, 19.

³ Pius papa IX, ita benigne decrevit. (Y. decretum V, supra col. 889).

Hae quippe super re, edhi patres sacrae congregationis de Propaganda fide super „mandarant, ut omnibus episcopis istarum regionum inculcetur moderatae praescriptionis observantia, qua pro dispensationibus ab impedimentis matrimonii pecuniam nullo omnino titulo percipiendam esse iubetur, iis tantum exceptis casibus, in quibus apostolica sedes elemosynam oratoribus iniungendam monet, in pium aliquod opus impendendam.“¹

387. Ut iidem pro catechismo tradendo libri in omnibus diocesis, quantum fieri possit, adhiberentur, iam adlaborant decessores nostri. In primo enim provinciali concilio, Baltimorensi ita decreverunt:

*Quoniam nulla.*²

388. Ecclesiae catholicae, seu pia mater, fidelium suorum filiorum corpora adhuc post mortem officio tenere prosequitur, eaque ritibus sacris in loco sacro recondit, donec tuba archangeli mirum spargente sonum resurgant, et animis coniuncta ante iudicis thronum cogantur. Pro iis vero debito honore respondenda, coemeteria parat ac sacris caeremoniis et precibus consecrat, atque ab omni profano usu segregat. Piaculare etiam pro fidelium defunctorum aeterna quiete sacrificium offerre non cessat, ut ab omni inquinamento, si quod eluendum superiit, mundati, gaudia sempiterna consequantur.

389. Porro sepultura ecclesiastica privantur infideles, haeretici et schismatici; excommunicati notorii et vitandi; qui mentis compotes sibi mortem consciverint, nisi aliquo forsan tempore superstites, respicientiae signa dederint: qui morti proximi obstinate et coram testibus sacramenta sibi oblata respuserint; qui notorie scandalosam degerint vitam, nec poenitentiae ullum dederint signum; demum, qui duello perierint, dederint vel non dederint respicientiae indicia. In dubio vero, an sint a sepultura ecclesiastica arcendi, consulendus erit ordinarius cum id commode fieri poterit; secus autem, in partes lenitatis et misericordiae propendeat iudicium. Quod praestandum consulimus praesertim, quaecumque defunctus morte subitanea correptus nullum habuit poenitendi tempus; cum iuxta iuris regulam, odia sint restringenda.³ „Ex mente sedis apostolicae toleratur, ut in sepulchris gentilium, quae videlicet privata et peculiaria pro catholicis laicorum familiis aedificantur, cognatorum et affinium etiam aatholicorum corpora tumulentur.“⁴

390. Parvuli sine baptismo decedentes seorsim in loco non benedicto sunt sepeliendi; at infans in utero matris fidelis simul cum ea defunctus, simul cum ea sepulchrum habeat. Adulti vero qui morte correpti fuerint, dum baptismo recipiendo semet disponerent, sepultura ecclesiastica haud priventur; desiderii namque seu flaminis, ut aiunt, baptismo mundati esse rite existimantur.

episcopus iisdem facultatibus, urgentissimis dumtaxat concurrentibus causis, et gratis utatur, intacta tamen aliqua congrua elemosyna in pium opus eroganda.“ Elemosynae nomine intelligi non potest nisi quaedam summa a quovis eroganda, sed ea, quam quisque ratione habita suarum facultatum, commoda dare potest. Elemosyna autem cum sit, in pio usum omnino est impendenda.

¹ Instructio sac. congr. II, seu specialia, data 24 jan. 1866, art. 8, supra col. 885.

² Conc. Balt. I, decr. 83, [Mansi, XXXIX, 990].

Balt., num. 32. In concilio plenario, anno 1859 habito, munus datum est quibusdam concilii patribus catechismum tam aeglica quam germanica lingua conscribendi, qui per omnes dioceses usui veniret. [Vide supra XLIV, 767 D.]

³ Cf. rit. Rom., de exequiis.

⁴ Ex decr. sac. congr. inquisit., 30 martii 1860, 25 apr. 1860. Cf. conc. prov. Pragense, anno 1890, tit. III, c. 18, § 2, sub fin. [Mansi, XLVIII, 268].

391. In superiori concilio plenario de ritibus funeris haec decreta sunt:

„Ritus ecclesiasticos solummodo adhiberi in sepultura fidelium, quaecumque eorum corpora sepeliuntur in coemeteriis aeternarum; vel etiam in coemeteriis profanis, quando adessent coemeteria aetholica.“¹

392. Cum tamen conditionem, in qua necratus veniantur, consideremus, legis huius rigor mitigari aliquantulum posse videtur. Si cuius itaque catholici defuncti, si fuerit ad fidem conversus, coa sanguinei superstites sint aetholici, et fundum in alieno coemeterio iam possideant, permittimus ut exequiae in domo vel etiam publice in ecclesia celebrentur, si pastori id eorundem bono spirituali profuturum vel alias expedire visum fuerit. Si superstites catholici sint, fundum vero in alieno coemeterio sine ulla fraude legis vel ab anno 1865 habuerint, in quo cadavera iam sint humata, pastore arbitrio et conscientiae relinquimus, ut processus exequiae in rituali praescriptas privatim in domo recitet, antequam cadaver offeratur; at in ecclesia, ut nonnisi praehabita ordinarii venia exequiae fiant, praecipimus.

Praeterea, si in coemeterio profano separata terrae pars obtineri nequeat, in qua corpora aetholicorum exclusive inhumantur, saltem locus ubi cadaver deponitur benedicatur, ea oratione adhibita quae in Romano rituali expresse praescribitur, titulo de exequiis, „Deus cuius miseratione animas,“ etc.²

393. Ordinarios locorum in Domino exire hortamur atque obsecramus, ut curent de sepulchris disciplinam quaecumque, et quantum fieri possit, ad normam a sacris canonibus statutam, exigendam. „Pauperes, quibus mortuis nihil aut ita parum superest, ut propriis impensis humari non possint, gratis omnino sepeliantur.“³ Si quis vero locum aliquem in coemeterio sibi et haeredibus suis in perpetuum reservatum velit, ita ut nullus alius ipais nolentibus ibi sepeliri unquam possit, pro iure istiusmodi exclusivo, ut aiunt, pretium solvi potest. Ex pecuniis ita comparatis dubium haud est, quin ea habeatur summa, quae coemeteriis servandis, restaurandis et ornandis sufficiat. Si quid superest, ad caritatis vel religionis opera promovenda ordinarii iudicio adhibeatur. Districte autem vetamus, ne unquam, quocumque sub praetextu, sine ordinarii venia, pecunias quae ex coemeteriis derivantur suas facere audeant viri ecclesiastici; id vero si attentaverint, poenis severissimis plectantur.

394. Ad pietatem erga defunctos magis fovendam statuimus, ut pastores animarum curent in praxim deducere quod habetur in rituali Romano de exequiis. „Quod antiquissimum est institutum, illud, quantum fieri poterit, retineatur, ut missa praesente corpore defuncti pro eo celebretur, antequam sepulturae tradatur.“

395. Ne, ob locorum distantias, in mortuis ad coemeteria deferendis, nimia incommoda praesertim a pauperibus perferri debeant, consulimus ut in urbibus in quibus plures sint ecclesiae, plura etiam coemeteria habeantur.

396. Ut necessitatibus rei ecclesiasticae subveniatur, ecclesiae, scholae, aliaque opera pia vel incipientia, vel incepta ad finem feliciter perducantur, saepius nobis datur occasio fidelem popu-

¹ Balt., num. 80, conc. plen. Balt. I, decr. 8, [Mansi, XLIV, 673-4].

² Additum, ex instruct. I, sac. congr. de Prop. fide, 24 ma. 1866, art. 17, supra col. 883.

³ Rit. Rom. de exequiis.

lum hortandi ut media necessaria subministrat. Quanta vero animi generositate et alacritate id semper praestiterint fideles, ipsis pauperioribus de penuria sua omnia quae habent mittentibus¹, verbis explicari vix posset. Quae cum ita sint, nulla excusatione contegi posse videtur praxis pecunias in usus ecclesiasticos iis mediis comparandi, quae peccandi directam praebent occasionem, scandali publici causae sint haud infrequentes, et nomen catholicum alienorum ludibriis et opprobriis exponant. Huiusmodi nonnunquam esse videntur esse festivitates, quae prope populosas urbes haberi consueverunt quae vulgo *Pic-nics*, *conventions*, vel simili agmine veniunt. Ordinariorum itaque prudentem curam ad mala, quae ex hac causa oriuntur, in posterum praecavenda convertendam fore speramus. Vel enim prohibendum, ut tales festivitates religionis nomine coonestentur, vel saltem omnino providendum ne, quod cordati iam lugent, peccatorum seminaria fiant. Sciant vero sacerdotes qui his modis pecunias in usus pios comparandi utantur, se districtissimum iudicium effugere haud posse, superioribus intentatum, quorum incuria vel negligentia inferioribus aasa peccandi datur.

397. Praxim, si qua existat, pecuniam exigendi ad fores ecclesiarum, ut fideles ingredi possint, et divinis mysteriis adesse², „sibi minime placere declaravit summus pontifex Pius papa [IX.] et eliminandam prorsus voluit.“³ Supremi itaque pastoris iudicio obsequentes, huic consuetudini finem imponi omnino volumus. Cum enim alia ratione reditus satis amplex ecclesias percipere posse experientia constet, praxis ea improbanda videtur, quae pecuniae fixam summam, vectigalis instar, fidelibus imponendi, ut missae adstare vel verbum Dei audire possint, speciem prae se ferre videtur.

398. Apostolus voluit, ut „fiant obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate“⁴. Morem hunc orandi pro omnibus ordinibus, maxime pro iis qui in sublimitate sunt, semper solemnem sibi habuit ecclesia, ut libri liturgici testantur. Nunquam tamen maxima diligentia praecavendum non intellexit, ne religionis specie profana negotia in Dei sanctuarium gerenda inducerentur, neve precum ad Deum suarum praetextu, de rebus humanis, circa quas in foro et in trivis disputatur, disserendi caperetur occasio. Cum vero res apud nos eo usque devenierint, ut aeternarum praecones tum in earum templis, tum etiam in populi coetibus, politicis huiusmodi precibus, quae saepe ex iratis partium studiis proficisci noscuntur, Deum non honore, sed contumelia potius afficere fere quotidie audeant; volunt patres ut nullae preces publice in templis recitentur, praeter eas quae ecclesia ipsa probavit.

399. Si vero aliquando, ob publicas calamitates vel necessitates, preces vernaculo sermone recitari in fidelium coetibus visum fuerit, id nonnisi statuto ordinario fiat, eaeque tantum adhibeantur orandi formulae quas ipse praefixerit. Idem et de diebus pro gratiarum actione a civili magistratu designatis statuimus. In iis enim, nonnisi iubente ordinario, caeremoniae ecclesiasticas haberi volumus; eae vero si celebrentur, ad normam a rubricis statutam

peragantur. De rebus autem politicis ne unquam e suggestu fiat sermo districto vetamus.

400. Curam suam de catholicis, qui militiae vel classi nomen dederint, manifestarunt concilii plenarii I patres, sequenti decreto:

*Cum scriptissimo*¹.

401. Nunc autem, aucto istorum hominum numero, magis magisque episcopis in eundem finem adlaborandum erit. Curent etiam, quantum fieri potest, ut sacerdotum ministerio iuventur, atque ut missae adstandi et verbi Dei audiendo dominicis diebus liberam habeant copiam. Neque negligent saluti prospicere orphanorum catholicorum, quorum patres vel in classi vel in exercitu occubuerunt, qui saluntur vel a gubernio, vel a privatorum benevolentia. Pro istis enim aut orphanotrophia catholica institienda sunt, quod pro suis iam praestiterunt sectarii non pauci; vel in orphanotrophia iam instituta erant colligendi; vel saltem conandum erit ut doctrina imbuantur catholica. Quod caritatis officium, cum argentissimum sit, volumus ut quamprimum ab iis, ad quos spectat, suscipiatur.

402. Cum ob dioeceseon amplitudinem, multaque quibus assiduo distineatur curas, difficile sit episcopis saepius omnia invisere loca suae iurisdictioni subiecta, consueverunt patres orandum esse sanctam sedem, ut ipsis liceat communicare sacerdotibus, prout opus fuerit facultates benedicendi coemeteria, et etiam campanas oleo ab episcopo consecrato, iuxta pontificalis Romani ritur².

403. Ut uniformitas vel in minimis quae sub fidelium oculos cadunt habeatur, consulimus praesulibus, ut quoad vestes episcopales vel in ecclesiis, sive intra sive extra propriam dioecesim, vel domi vel in itinere deferendas, quantum fieri possit, caeremonialis episcoporum³ praescripta, et consuetudines in ecclesia Romana probatas servent.

404. Decreto Innocentii X⁴, duobus ante saeculis emisso, cautum fuit, ne episcopi sacra congregationi de Propaganda fide subordinati pontificalia in aliis praeterquam in propriis ecclesiis, etiam de consensu ordinariorum, exercere possent, sub poena suspensionis ipso facto incurrendae ac pontifici reservatae. Similia deinceps decreta a praedicta sacra congregatione prodierunt⁵. Quae decreta cum haecenus non fuerint ab omnibus eodem modo intellecta neque eadem fide observata; ut in posterum episcopi omnes uniformi regula utantur, declarandum censemus, horum decretorum rigorem a Pio VII⁶, eadem sacra congregatione supplicante, ita fuisse relaxatum, „ut, quando rationabili causa vel urgente necessitate episcopi seu vicarii apostolici ad alias dioeceses vel vicariatus se conferunt, possint sibi invicem communicare facultatem pontificalia exercendi, dummodo tamen semper accedat episcopi seu vicarii loci consensus, inviolatumque de caetero maneat residentiae praecceptum.“

TITULUS VIII.

De regularibus et montalibus.

Caput I.

De regularibus.

405. Permulta bona in religionem derivata esse ex eo quod viri religiosi in nostris dioeceseibus

¹ Conc. plen. Balt. I, decr. 19, [Mansi, XLIV, 676].

² Hinc petitioni annuit sancta sedes, prout continetur in decreto VI sac. congr. de Prop. fidei, supra col. 890.

³ Clemens VIII, in constitutione hinc libro praefixa haec habet: „Caeremoniale episcoporum... in universali ecclesia ab omnibus et singulis... perpetuo observandum esse praecipimus.“

⁴ Die 28 martii 1661.

⁵ Die 26 iulii 1692 et 17 iulii 1736.

⁶ Die 8 aug. 1819.

¹ Marc. XII, 44.

² Instructio sac. congr. sup. cit., art. 18.

³ Vide litt. epi card. Barnabo, VI kal. febr. 1862, ad archiep. Cincinnati, in actis conc. prov. Cincinnati, III, p. 40, et p. 17, ibid. [Vide supra col. 870 D.]

⁴ I Tim. II, 1-2.

laborem impenderit suum, libenter profiteatur. Ea profecto semper mens fuit antecessorum nostrorum, eaque nobis etiamnum insidet opinio, eorum adhibita opera multum levari onus episcoporum humeris impositum; auxilium opportunum praebere clero saeculari pastoralibus officiis pene obruto; plura domum beneficia non uno ex capite a fidei populo percipi. Ut Viennensis concilii generalis verbis utamur, „quia una est regularium et saecularium, praelatorum et subditorum, exemptorum et non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides et unum baptisma, decet ut omnes qui eiusdem sunt corpora, unius etiam sint voluntatis, et, sicut fratres ad invicem, vinculo caritatis sint adstricti.“¹

406. Ut tamen optimi hi fructus colligantur, hoc omnino requiritur, ut stabiles ac permanentes fiant fundationes, quae in qualibet dioecesi a communitate religiosa instituantur. Imprimis enim conquestus fuit summus pontifex Bonifacius VIII, religiosos ordines, qui tunc temporaria existebant, „domos vel loca de novo suscipere, vel olim suscepta dimittere, se ibidem ad alia transferentes;“² idque omnino fieri apostolica auctoritate vetuit. In eadem sententiam patres concilii Cincinnatiensis provincialis I³, quod a sancta sede recognitum est, caverunt ne religiosi a conventionibus cum episcopis factis resilirent, et ne pastores et rectores religiosi ab ecclesiis et locis, quibus praepositi fuerant, ab ipsorum superioribus amoverentur, nisi alii societatum sodales, cum consensu ordinarii, subrogarentur. Et sane maxime tum dioecesibus, tum ordinibus ipsis in bonum cederet, si haec regula omnino servetur.

407. Cum vero ea sint apud nos rerum adiecta, ut non semper canonice vel permanentiter erigi possint domus religiosae seu monasteria, id interdum, nolentibus ipsius communitatis superioribus; ut in talibus casibus omnia disputationibus et querelis locus auferatur, duxerunt patres huius plenarii concilii, hoc conditionis instar contracti ordinarii inter et religiosam communitatem appositae habendum, istam scilicet nullum collegium, parochiam, congregationem, scholam aliudve opus pium deserere posse, ordinario invito, nisi sex saltem menses elapsi fuerint a tempore, quo de intentione ita agendi illum certiore fecerit. Hoc enim temporis spatium requiri ad minimum videtur, ut episcopus alios idoneos operarios sufficere possit, et sic opera vel necessaria vel certe maxime utilia continuare. Haec vero de iis tantum communitatibus intellecta volumus, quae regenda assumunt opera proprie dicta dioecesana, sive ea quae per pecunias aliaque media ex dioecesi desumpta sustentantur, et ad tempus tantum, nulla perpetuo permanendi suscepta obligatione. Neque quidquam per ea, quae dicta sunt, ullo modo iis derogari censendum est, quae de monasterii canonice erecti bonis non alienandis, permutandis vel relinquendis, per venerandas summorum pontificum constitutiones sancita iam dudum fuerint. Salva etiam iura tertii volumus, praesertim vero eorum benefactorum, qui bona vel mobilia vel immobilia donaverint, ut in specie opus aliquid bonum in aliquo determinato loco, vel alia praesentis conditionibus institueretur vel foveretur.⁴

408. Carent tamen episcopi, ut, iuxta canonicas sanctiones, omnia iura ac privilegia regularium, sive congregationum religiosarum, intra limites suae

iurisdictionis existentium teneant, et cum iis ea ratione agant, ut nulla illis necdum diocedendi, nequidem conquereandi iusta occasio suppeditetur. Quod efficacius fiet, si quo tempore in dioecesi considunt, omnia quoad tam spiritualia quam temporalia episcopum inter et illorum superiores accurate intelligantur, scriptoque instrumento consignentur. Tunc enim, si unquam ex dioecesi diocedant, quid bonorum ad illos, quid vero ad dioecesim, ex iustitia vel aequitate pertinere intelligitur, adeoque insignis curae querelarum tollitur. Omnes Dei sacerdotes, tam regulares quam saeculares, in eundem laborant finem, ut nimirum gloriam Dei salutemque animarum pro viribus promoveant; ideoque nulla debeat esse inter illos dissensio, potius vero concors unitas amorque fraternus.

409. De caeteris, quae ad regulares pertinent, nullo modo nova decreta requiruntur; sed sufficere videtur declaratio disciplinae iam dudum tum a sancta sede apostolica, tum a conciliis institutae.

410. Legibus episcopi, qui est in sua dioecesi generalis pastor, ligantur quotquot incolunt illius dioecesim, cuiuscumque sint status et conditionis, nisi speciali privilegio ab eiusdem subtrahantur iurisdictione⁵. A potestate enim cuiuscumque inferioris praelati possunt plures eximi auctoritate summi pontificis, a cuius iurisdictione nemo exemptus esse potest. Attamen regulares per leges canonicas, eorum exemptione non obstante, parere coguntur episcopali legum sanctionibus in iis quae respiciunt curam animarum, aut sacramentorum administrationem, iuxta decretum Tridentinum⁶, atque apostolicas constitutiones concilii textum explicantes, et praesertim constitutionem *Firmantis* a Benedicto XIV editam⁷.

411. Regulares, etiam exemptos, episcoporum iurisdictioni saltem delegatae subesse, canonice praecipiant instituta, quoad domorum religiosarum fundationes⁸, suorum alumnorum ordinationes⁹, verbi divini praedicationem¹⁰, sanctissimi sacramenti publicam expositionem¹¹, librorum de rebus ad religionem pertinentibus tractantium approbationem¹², confraternitatum erectionem¹³, monialium confessiones¹⁴, et quoad observanda et vitanda in celebratione missae.

412. Ex quibus omnibus luculenter patet, regulares in iis quae curam animarum et administrationem sacramentorum respiciunt, subesse iurisdictioni, visitationi et correctioni episcopi, in cuius dioecesi degunt; nihilque ipsos hac in parte privilegiis suis iuvare; eodemque statuta omnia dioecesana, provincialia et plenaria, eadem plane ratione qua sacerdotes saeculares, districte teneri observare.

413. Dum haec et caetera a concilio Tridentino vel a summis pontificibus, de mutuis episcoporum regulariumque iuribus et officiis statuta, regulares religiose custodierint; necnon pari cura sanctae tectae ab ipsismet episcopis serventur regularium exemptiones in iis quae ad regimen internum communi-

¹ Bon. XIV, *De syn. dioc.*, lib. XIII, c. 4, § 8.

² Bon. XV, c. 11, *de regul.*

³ 6 nov. 1764. Vide Bon. XIV, *De syn. dioc.*, loc. cit.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 2, *de regul.*

⁵ *Ibid.*, sess. XXIII, c. 12, *de reform.*, verum finem; Boned. XIV, constit. *Impositi nobis*, 27 febr. 1767.

⁶ *Ibid.*, sess. V, c. 2, *de reform.*, verum finem; Gregor. XV, constit. *Inscrutabili*, 5 febr. 1622; Clement. X, constit. *Superna*, 21 iunij 1670.

⁷ A. rit. congr., 16 dec. 1647, 7 iunij 1681, et pluries alias.

⁸ Conc. Trid., sess. V, *de edit. et usu sa. lib.*

⁹ Clem. VIII, constit. *Quaecumque*, 7 dec. 1604; Paul. V, constit. *Quae subdixit*, 28 nov. 1610.

¹⁰ Greg. XV, constit. *Inscrutabili*, 5 febr. 1622; Clem. X, constit. *Superna*, 21 iunij 1670.

¹ Clement., cap. *Prognos*, de excessu praelat. [V. 6].

² Cap. *Et de*, de excessu praelat. et subd. in extra.

³ Decr. 18, [Mand. XLVII, 184].

tatis, ad missarum celebrationem intra coenobium, ad sacramentorum in favorem fratrum vel familiarium administrationem, eorumque sepulchram spectant; auctoritas episcoporum et monasteriorum immunitates facile conciliabuntur¹.

414. Maxime demum religiosis superioribus in Domino commendamus, ut accurate servent decretum sanctae congregationis episcoporum et regularium², probante scilicet domino nostro Pio papa IX editum, quo verbis expressis iis vetatur, ne quis ad habitum admittatur absque testimonialibus litteris tum ordinarii originis, tum etiam ordinarii loci, in quo postulans post expletum decimum quintum annum aetatis suae ultra annum moratus fuerit³. Observata enim regula hac sapientissima, nullus eorum fraudibus supererit locus, qui ex una in aliam religiosam vagantes domum, dedecore maximo tum religiosos ordines, tum catholicum nomen haud raro afficiunt.

Caput II.

De monialibus.

415. Sanctimonialium sive feminarum religionum huius regionis praeclara in christianam rempublicam et vita spectantes, non possumus quin agamus et sipotenti Deo gratias: qui harum tam utilium congregationum tantum numerum, tantamque varietatem in ecclesiae subsidium excitaverit. Haec quippe congregationibus acceptum referimus, quod tot puellarum innocentiae servandae habemus parataeque domicilia: his debet, America nostra institutionem numerosae iuventutis tum in literis, tum in christianis moribus, atque adeo diffundendae catholicae fidei efficax adiumentum. Quin etiam, cum luctuosus belli tumultus academiarum nostrarum prosperitati magno damno essent; fecit tamen sororum caritas, ut ipsae belli calamitates in singularem ecclesiae commendationem verterent. Quis enim, etiam catholicis, sororum nostrarum in nosocomiis inexhaustam patientiam, parem in omnes beneficentiam, singularem ubique modestiam, potuit non admirari; aut tantarum virtutum effectricem causam aliam cogitare, quam divini spiritus adiutorium illud, quo etiam inimicus homo cogatur fateri: „*Digitus Dei est hic!*“

416. Postulat igitur pastoralis officii nostri sollicitudo, ut tam eximiae portioni Domini gregis subministrantur ea praesidia, quae sacras Deo virginis in instituti sui vigore primitivo perpetuo sustentent; idque praesertim, cum a sacro concilio Tridentino virginis sacrae paternae sollicitudini episcoporum concredita sint⁴. Quapropter opportunum visum est patribus quae sequuntur statuere, per quae monialium disciplina facilius ac maturius instauraretur et constantius perseveret.

417. Ut de sacris virginibus apud nos Deo dicatis usurpemus verba fratrum nostrorum in concilio Ravennatensi, „sacrarum virginum confessionibus excipiendis eos tantum episcopi praeficiant, qui quae par est morum gravitate, prudentia, doctrina, et asceticae artis intelligentia praediti reperiantur. Meminerintque Tridentinos patres⁵, ad opportunum solatium remediumque afferendum ipsarum animis, in afflictione interdum et angustia constitutis, praecipisse, ut, praeter ordinarium confessorem, alius extraordinarius ab episcopo et aliis superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones

audire debeat⁶. Offerant itaque monasteriis omnibus suae iurisdictioni subiectis, instantque pro viribus, ut a superioribus etiam regularibus quoad sanctimonialiales eorum regimini subiectas idem, iuxta formam a Benedicto XIV praescriptam⁷, exhibeantur. Nec se iidem episcopi adeo difficiles praebent⁸ peculiaribus etiam monialibus confessarium extraordinarium aliquando potentibus; quin potius, nisi aut monialis postulantis, aut confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeat, earum iustis precibus libenti animo obsecundent.⁹

418. Directores autem huiusmodi quam maxime allaborent ad conservandum in monasteriis spiritum vitae perfectioris, et strictam regularum observantiam; nihil in iis, neque in laudabilibus consuetudinibus, episcopo inconsulto innovantes. Invigilant insuper episcopi et directores, ut earum solitudo sancta, si non clausura,arta tecta custodiat, B eaeque ad orationis et contemplationis sanctae amorem fermentur.

419. Cum de natura trium votorum paupertatis, castitatis et obedientiae, quae a monialibus, praesertim quorundam monasteriorum, heic in America emitti solent, dubitaretur: scilicet, utrum vota huiusmodi uti solemnia, an tantummodo uti simplicia essent habenda; et si uti solemnia, utrum, ratione habita temporum, locorum et aliorum huiusmodi adiunctorum, et ad varia incommoda praevacanda, consultius [esset] necne, ut in posterum moniales omnes simplicia tantum vota nuncupare permitterentur; cumque alii aliter sentirent, ad omne dubium amovendum, censuerunt patres antecessores nostri rem totam ad sanctam sedem esse deferendam. Haec autem re mature perpensa et rite examinata, tandem per decretum sacrae congregationis episcoporum et regularium, ad revmum archiepiscopum Baltimorensis transmissum, ita rescripsit sancta sedes¹⁰:

I. „Vota, quae a monialibus a Visitatione beatae virginis Mariae nuncupatis emittuntur in monasteriis locorum Georgetown, Mobile, Kaskaskia, St. Aloysii et Baltimore, attentis rescriptis a sancta sede ab iisdem iam impetratis, esse solemnia.

II. „Quoad clausuram, praedictas moniales uti posse facultatibus sibi, in variis rescriptis a sancta sede Baltimorensi archiepiscopo concessis.

III. „Ratione habita ad locorum temporumque circumstantias, in posterum, ab iisdem monialibus Visitationis post expletum novitiatum, emittenda esse vota simplicia; exactisque quinque annis a votorum simplicium professione admitti eas posse ad vota solemnia nuncupanda, praevius spiritualibus exercitiis per decem dies; professas autem votorum simplicium frui et gaudere omnibus et singulis gratiis et favoribus spiritualibus, quibus professae votorum solemnium fruuntur et gaudent.

IV. „Vota, quae ab aliis monialibus in monasteriis iam erectis emittuntur, esse simplicia, excepto casu quo rescriptum pro votis solemnibus emittendis ab apostolica sede obtinuerint.

V. „Tandem in monasteriis in posterum erigendis in singulis Statibus Unitis vota a monialibus esse emittenda simplicia.“

420. Constat vero ea, quae in articulis quarto et quinto habentur, ad omnes huius regiones moniales, quocumque veniant nomine, applicanda esse, iis exceptis monasteriis de quibus in primo articulo fit sermo. Hoc vero tum ex iis manifestum est,

¹ Vide lit. edii card. Sterckx, archiep. Mechlin., in appendice.

² 25 Ian. 1848. Integrum in appendice praestat.

³ Pro privilegio ad conservandi in ecclesiis monialium, vide appendicem.

⁴ Saep. XXV, de regul. et monial., c. 10.

⁵ Constit. Pastoralis curae, 5 aug. 1748; et Ben. XIV, De syn. dioec., lib. XII, c. 12, § 17.

⁶ Bened. XIV, loc. cit.

⁷ Conr. prov. Ravennat., anno 1855, part. IV, cap. 7, num. 12. [Manus. XLVII, 208-4.]

⁸ 5 sept. 1864.

quae in ipsa sacra congregatione gesta sunt¹, tum A per verba emi cardinalis sacrae congregationis de Propaganda Fide confirmatur.

421. Spectatis peculiaribus huius regionis circumstantiis, visum est etiam patribus opportunum supplicare sanctam sedem, ut in iis monasteriis in quibus vota sunt solemnia, probatio quinque annorum, quae iuxta rescriptum inter vota simplicia et solemnem professionem intercedere debet, ad decem annos usque protrahatur. Ita enim tum monialium vocatio, tum earum ad claustralem vitam aptitudo diutius probatur, tutiusque occurritur iis incommodis quibus hactenus ea monasteria fuerunt exposita².

422. Demum, cum omnino deceat ut moniales, sint vel non sint claustratae, in conventibus suis, quantum fieri possit, permaneant, atque in sanota solitudine spiritualibus exercitiis et operibus pietatis et caritatis secundum earum institutum sese devoteant, proreus reprobamus morem illum, seu verius abusum, qui nuper inventus est, iuxta quem nonnullae ex istis piis feminis huc illuc circumcurrant, et saepe ad loca ab earum monasteriis remota divertunt, causa pecuniae colligendae pro nova domibus fundandis, vel ab aere alieno iis quae iam sunt fundatae liberandis. Ordinarios vero locorum in Domino hortamur, atque enixe obsecramus, ne permittant, ne quidem tolerant istam consuetudinem, quae tum verae status religiosi indoli repugnat, tum gravibus periculis et publicis nunquam scandalis obnoxia est.

TITULUS IX.

De iuventute instituenda, pleque erudienda.

Caput I.

De scholis parochialibus ubique fundandis.

423. Christus dominus foster ad patrem suum iamiam ascensus, ex plenaria illa potestate quae data ei fuerat in coelo et in terra, omnibus apostolis quae operis sui vicarios his in terris relinquebat, mandatum illud insigne, veluti supremae suae voluntatis testamentum et summi illius amoris, quo in homines flagrabat, pignus eximium edixit: „*Euntes, docete omnes gentes.*“³ Quo quidem divino eloquio, ecclesia eius seipsam intellexit non solum praeconeam ac testem, sed et cunctorum in super hominum matrem ac magistram coelitus institutam fuisse. Quamobrem nullo non tempore summa ubique terrarum cura invigilavit, ut salutarem doctrinam disseminaret ac custodiret. Factam inde etiam est, ut omnes errores tam contra fidem, quam contra morum honestatem semper impigre debellaverit.

424. Nihil sane in ecclesia innotescit magis, aut pulchrius splendescit, quam zelus ille atque ardens divina, quo pia illa mater inventatam, rei christianae spem firmissimam, semper et ubique est prosecuta. Memoria enim tenens et in corde conferens praecleara illa Domini sui verba: „*Sinite parvulos ad me venire*“⁴, nullis unquam laboribus percipit, ut tenellum illum hominum florem ab omni vitiorum afflatu arceret, et ab omni labe erroris incolumentem servaret. Hinc sacri antistites, iam inde ab exordiis ecclesiae, collatis viribus, magis magisque allaborant, ut christianam iuventutem tum in scholis tum extra scholas rite erudiret atque pie educaret. Quam profecto iuventutis institutionem

¹ Vide Acta ex iis decreta quae apud a. sedem geruntur, vol. I, fasc. 12.

² Hinc patrum supplicationali annuit sancta sedes, speciali edito decreto, supra relato, num. 7, col. 590 C.

³ Matth. XXIII, 12.

⁴ Matth. XIX, 14.

ut omni discrimini subducerent, gymnasia circum- quaeque excitare, privilegiis simplicissimis auxerunt, et per varios scholarum gradus ad summum usque artium atque scientiarum fastigium evahere non dubitarunt. Ex quibus gymnasiis quot quantaque beneficia, quam uberrimi fructus in civilem societatem, atque adeo in ipsam ecclesiam redundant, neminem praeterire arbitramur.

425. Itaque non possunt huius plenarii concilii patres ultro non agnoscere palamque profiteri, curam teneriori aetati atque adolescentiae christianis moribus informandae impendendam, inter praecipuas sollicitudinis pastoralis partes recenseri; eoque magis, quo hodierni religionis nostrae inimici suas omnes artes conferre conantur, ut iuvenum animos vel a prima aetate depravent.

426. Experientia siquidem diuturna satis superque probavit, quam gravia sint mala, quam intrinseca etiam pericula, quae iuventuti catholicae ex frequentatione scholarum, publicarum hinc in regionibus plerumque obveniunt. Vi enim systematis apud illas obtinentis, nequaquam fieri potest quin simul in magnum fidei morumque disscimen iuvenes catholici adducantur. Neque alia profecto ex causa repetendi videntur progressus, quos exitialis illa indifferentismi, ut vocant, labe hactenus in hac regione maximos habuit, habetque in dies; illa quoque morum corruptela, qua vel tenerrimam apud nos aetatem passim infici ac perdi non sine lacrymis videmus. Consuetudo enim eorum, qui aut falsam aut nullam religionem colunt, quotidiana etiam auctorum lectio et meditatio, qui sanctissimam religionem nostram et instituta, immo coelites ipsos incesant, rodunt, nigroque sale adspargunt, paulatim in puerorum catholicorum animis vim ac virtutem verae religionis elevat. Deinde condiscipuli, quibus utuntur, iis plerumque sunt moribus et exemplis, ea loquendi agendique nefaria licentia, ut hoc commercio et usu familiari nostra adolescentibus (licet domi optime institutis) pudor omnis ac pietas, quasi cera admoto igne, cito absumatur ac pereat. Neque decessores nostros huiusmodi mala et pericula latuerunt, ut ex hisce eorum decretis videre est:

427. *Quoniam*¹.

428. *Cum non*².

429. *Cum constat*³.

430. Optimum vero, immo unicum quod superest remedium, quo gravissimis hisce malis atque incommodis occurratur, in eo situm videtur, ut in singulis dioecesibus, unamquamque prope ecclesiam, scholae erigantur, in quibus iuventus catholica tam literis ingenisque artibus, quam religione ac probis moribus imbuatur. Quod iam a patribus superioris concilii plenarii sapienti consilio provisum fuit:

*Hortamur*⁴.

431. Decessorum igitur nostrorum vestigiis inhaerentes, pastores animarum vehementer monemus, ut pro viribus operam suam conferant ad scholas parochiales, ubicumque fieri potest, extruendas. Hisce in scholis, sub pastorem oculis ordinatis, vitabuntur pericula quae gymnasiis publicis inhaerere iam diximus; defendentur pueri ab illo indifferentismo adeo nunc grassante; viam catholicam insisterent, iugumque Domini ab adolescentia portare addiscent.

432. Quod ut facilius praestetur, magnopere commendamus multiplicationem adhibitarum pluri-

¹ Conc. Balt. I, decr. 84, [Mansi, XXXIX, 800].

² Conc. Balt. I, decr. 85, [Mansi, loc. cit.].

³ Conc. Balt. IV, decr. 6, usque ad male afferrit, [Mansi, XXXIX, 807].

⁴ Conc. plen. Balt. I, decr. 12, [Mansi, XLIV, 675].

bus iam in locis sodalitatum sive congregationum A piarum utriusque sexus, quae, iuxta peculiari sui instituti regulas, pueros puellasque tum primis litterarum ac artium rudimentis imbuerent, tum praesertim coelestis doctrinae pabulo vel ab ipsis quasi incanabulis reddere et exultare satagant.

433. Quod si, ob defectum huiusmodi sodalitatum saecularibus hominibus manus instituendae pueritiae committendum sit, si tantum ad hoc operis eligantur, qui non tantum scientia praesentent, sed etiam fide, moribus ac vita probatissima inter caeteros emineant. Quod de mulieribus quoque dictum volumus, quibus instituendarum puellarum cura credatur.

434. In re tantj momenti, serio etiam parentes monendi sunt, ut proli suae magis magisque invigilent, et pro recta eius educatione diligenter consulant ac sedulo laborent; cum suis pastoribus pie conspirent, suaeque opes generose diffundant, ut scholae catholicae parochiales quantocius erigantur ac sustententur.

435. Cum autem omnibus in paroeciis scholae exclusive catholicae, propter rerum angustias, nondum haberi queant, et nullibi sit locus pro institutione quotidiana et necessaria nisi in gymnasiis publicis, eo magis oportet omnes cautelas adhibere, ut exinde quam minimum detrimentum iuventus catholica patiat. Hunc in finem catecheses et scholae doctrinae christianae instituantur. Pueros puellasque in propriam ecclesiam, dominicis et aliis diebus festis, et quandoque etiam saepius, pastores convocent, ut eos elementa christianae doctrinae studiose et diligenter edoceant.

436. Quod quidem non solum a patribus maxime commendatum atque usitatum fuit, sed etiam saepius, gravissimisque adiectis poenis, praesertim tribus hisce saeculis, quae disciplinam restitutam absecuta sunt, plurimorum pontificum atque synodorum legibus constitutum. Inter praeclaros piissimi huius moris atque instituti restitutores ac vindices eminuit sanctus Carolus, ecclesiae Mediolanensis antistes, cuius haec in re labores, consilia ac praecepta digna sunt, quae ab omnibus animarum pastoribus assidue perlegantur. Ecclesiae igitur monitis ac praeceptis obtemperet animarum moderator; ac sanctorum hominum, immo ipsius Christi, pastoris optimi, exemplo animatus, parvalos, spem commissi sibi gregis, singulari amore prosequatur, summa cura custodiat, indefessa vigilantia et sollicitudine a luporum ac tartarei praedonis insidiis et incuribus defendat ac tueatur. Pulcherrimum illum integritatis et innocentiae florem, atque ineffabile, quo fruuntur, baptismalis gratiae donum, sanctam in illis inviolatamque, quasi oculi sui pupillam, servandum ipse curet. Eos ita instituat atque assuefaciat, ut Dei domum et atria sancta eius libenter frequentent; ibique congregatos sanctis vitae morumque praeceptis imbuat. Tenuellis adhuc eorum animis ea instillet fidei ac pietatis rudimenta, quae postea aetate adultis firmamento ac robori, tutissimoque contra pravae daemonis ac malorum hominum insidias praesidio sint futura.

437. Parentes omnibus, quibus poterit, modis inducat, ut partes suas agant. Eos hortamentis excitet, iniis terrefaciat, precibus exoret, ut liberos stato catecheses tempore ad ecclesiam mittant. Hoc autem ad alacrius adistendum discendumque munusculis et praemiis alliciat. Quod enim quotidie faciunt haereseos magistri, ut pueros catholicos ad suae scholae trahant, veneno erroris imbuant, atque infortunio maectent sempiterno; id Dei sanctissimaeque nostrae religionis minister non studiose ac diligenter praestabit, ut suos servet, neque

ex illis, quos dedit Christo suo pater, perdat quemquam¹?

438. Neque hoc munus per alios, ut negligentiores solent, sed per esse ipse exequatur. Unus enim pueros christianae fidei rudimentis instituendi adeo est cum pastoralis officio coniunctum, ut qui ex ignavia vel desidia id ferre nolit, aut in alios reiciat, violati officii poenas vitare nullo modo possit. Quod disertis verbis omnibus, ad quos spectat, in memoriam revocatur a patribus concilii plenarii superioris².

439. Dum pueros ad divinarum rerum scientiam educare etudet, omnem in eo operam ponat, ut, quod in ecclesia catholica laudat Augustinus³, „pueros pueriliter doceat;“ ea scilicet facilitate et simplicitate, quae eorum imbecillitatem et imperitiam deceat. Altissima fidei mysteria ita explicet, ut eorum aetati atque ingenio se accomodet. Etiam si, quod saepe evenit, ad alij haud pauci catecheses tempore dicentem in templo circumstant, nunquam ipse verbis aut loquendi modis exquisitis et elegantioribus utatur; sed ea tantum adhibeat, quae simplicia, clara et apertissima sint, quaeque ab omnibus, etiam rudioribus, facile intelligantur. „Qui docet,“ monet apposite Augustinus⁴, „non curet quanta eloquentia doceat, sed quanta evidentia. Cuius evidentiae, diligens appetitus aliquando negligit verba cultiora, nec curat quid bene sonet, sed quid bene indicet atque intimet quod ostendere intendit. . . . Quid enim prodest locutionis integritas, quam non sequitur intellectus audientia, cum loquendi omnino nulla sit causa, si quod loquimur non intelligunt, propter quos ut intelligant loquimur?“

440. Sedulo laborent animarum pastores, ut parentes, qui ipsorum curae concrediti sunt, liberos suos qui ad annos discretionis pervenerint, ad sanctae eucharistiae et confirmationis sacramenta suscipienda rite paratos adducant; et ad hunc finem obtinendum, saepius per annum, praesertim appropinquante paschali tempore, populum publice in templis moneant de gravissimo hoc officio, quod qui non servaverint parentes se maximo salutis amittendae periculo exponunt, ac proinde a sacramentis accendi sunt, donec resipiscentes officio suo satisfecerint⁵.

441. Curent etiam animarum pastores, ut quotannis ordinarios certiores faciant de numero eorum, qui superiori anno prima vice ad sacrum synaxim admissi fuerint⁶.

442. Omnibus animarum curam gerentibus in Domino iniungimus, ut saltem quater unoquoque anno, et praesertim, si fieri possit, quatuor temporum feriis, pueros omnes spirituali ipsorum regimini commissos, qui nondum sanctae eucharistiae participes facti sunt, in unum colligant, et per aliquot dies doctrinam christianam diligenter edoceant. Eos, qui ad septennium pervenerint, ad confessionem accedere curent; qui vero id aetatis attigerint, ut panem coelestem discernere valeant, ad primam communionem, omni adhibita diligentia, disponantur⁷.

¹ Iona. XVII, 19; XVIII, 9.

² Decr. 69, iam supra cit., in tit. III, [comp. Balt. plen., decr. 12, Mansi, XLIV, 678].

³ S. Aug., *De moribus eccles. cath.*, lib. I, cap. 20, ed. Maar., I, 708.

⁴ *De doctrina christ.*, lib. IV, cap. 9, § 22-4; ed. cit., III, 78.

⁵ Cf. conc. Cincinnati. prov. II, anno 1866, decr. 12, [Mansi, XLVII, 1192].

⁶ *Ibid.*

⁷ Cf. conc. Cincinnati. III, anno 1861, decr. 2, [vide supra col. 866].

Caput II.

De scholis industrialibus, seu reformatoriis constituendis.

443. Perpetuus ille humani generis hostis, qui ab ipso mundi exordio cum semine malitiae exoritur inimicitias, Christi corpus, quod est ecclesia, nequit quidem violare ac perdere; at calcaneo tamen eius insidiatur, et nonnulla saltem membra vulnerare, et in interitum secum rapere quotidie studet. Quod eum felici nimis successu agere, non sine acerbo animi dolore fateri cogimur. Inter alia vero huius generis sane luctuosa, quae quotidie ante oculos observantur, illud maxime deplorandum est, quod parvulos nostros, sacro baptismi fonte renatos Deoque ob innocentiam et sanctitatem acceptissimos, a sinu et complexu ecclesiae matris avellit, et ad sua castra transfert, at de filiis hostes, de piis sanctisque impios faciat ac profanos. Atque hoc quidem cum per se ipse efficere nequaquam possit, nullo negotio inter mortales invenit, quorum ope et auxilio efficiat. Adhaerescit enim sibi homines aut haereticis labe infectos, aut religionis omnia osiores et contemptores, quibus in nefario hoc opere sociis et adiutoribus utatur.

444. Atque hi quidem sunt, qui puellas et pueros catholicos, aut parentibus vita functis orbatos aut a dyscolis derelictos, quasi lupi agnos nacti, statim arripiunt et in domos refugii dictas coniciunt; ubi, velut in carcere quodam inclusi, ita caute custodiuntur, ut nec a coniunctis quidem reperiri et dignosci queant. Quin et ipsa nomina misellis istis mutantur, ne forte patriae religionis memoriam aliquando excitare possint. Alantur splendide quidem, si prioris conditionis ratio habeatur; educantur tamen sedulo ad haeresim, ad avitae fidei odium et detestationem, ad interitum animae sempiternum. Atqui haec omnia specioso philanthropiae nomine geruntur; iamdiu enim apud istos homines obsolevit praeclearum illud nomen christianae caritatis!

445. Ad mala haec praecavenda et avertenda, vix ullum in civitatibus legibus praesidium sperari potest: quinimmo, his saepe improbi homines ad haec scelera patranda ac tuenda foedissime abutuntur. Quamobrem nonnulli iam episcopi, caritate et misericordia permoti, in suis dioecesibus pias domos erexerunt, aut iam erectas in hunc usum converterunt, ut in eas pueri, quorum religio aut animae salus periclitatur, recipiantur, ut a lupis rapacibus tuti serventur, et christianae fidei morumque principia addiscant. Vocantur idcirco domus refugii seu protectionis, at frequentius scholae industrialibus; ibi enim docentur pueri agriculturam, aut fabriles aliasque vulgares artes, quibus olim exercendis sibi victum honeste comparare possint. Appellantur etiam nonnumquam scholae seu domus reformatoriae; quoniam in eas aliquando recipiuntur pueri, qui forte malis parentum ac propinquorum exemplis aut incuria, a recto tramite aberrarunt, quos tamen tempore et diligenti opera adhibita emendatum iri sperari merito possit.

446. Episcopos igitur enixe hortamur, ut omni, qua possint, cura et sollicitudine, tenellos hosce christiani gregis agnos ab avidis circumcursantium laporum faucibus defendant. Pias huiusmodi industrialibus, seu refugii domus ubique constituent; idque praesertim maiores prope urbes, ubi maior est periclitantium numerus. Laudandi quidem sunt, qui summam in eo industriam ponunt, ut magnificentia e marmore templa ubique in Dei honorem et cultum extruantur. At longe melior, atque utilior, in his vivis et electis lapidibus ad aeternum di-

¹ Miss. in dedic. eccles., in postcom.

A vineae maiestatis habitaculum praeparanda, labor et cura impenditur.

Caput III.

De universitate literarum fundanda.

447. Praeter plures, quae Dei optimi maximi beneficio in hac regione existunt, minores scholas, in quibus religionis ac literarum elementa pueris traduntur, habentur etiam scholae maiores, seu collegia, in quibus, in adultioris aetatis commodum, dum literae artesque ingenuae plenius ac perfectius doceantur, catholicae quoque doctrinae capita fusius atque uberius explicantur. Quod quidem maximo opere commendandum ducimus; virosque illos pios et eruditos, qui in hac palaestra huc usque cum laude deudarunt atque elaborarunt, de christiana republica optime meritos esse praedicamus. Quantum enim ab eorum opera pendeat, is facile intelliget, qui ex hisce academiis et collegiis eos produturos sciat, qui deinceps sacrorum ministerio forte se addicant; qui in foro, in curia, in magistratu aliquando versentur.

448. Singulari Dei beneficio nobis obtigit, ut clericorum collegia non solum domi, sed etiam in Europa habeamus. Atque ante omnia commemorandum est collegium Americanum in Urbe sancta, omnium matre atque principe, prope ipsam apostolicam veritatis cathedram constitutum; quod semini domini nostri Pii papae IX paternae munificentiae acceptum, referri debet. Hoc profecto ut, quotquot sumus huius regionis episcopi, tueamur, foveamus, ornemus, et, quantum in nobis est, collatis consiliis opibusque amplificemus, tum aequitas, tum grati animi officium postulat¹.

449. Commemorari quoque debet collegium alterum pro nostrae regionis missionariis, prope celeberrimum illud literarum scientiarumque domicilium, universitatem Lovaniensem, ab episcopis Belgii constitutum. Cuius iam fructus plurimos ac saluberrimos percepimus. Novennio enim, ex quo fundatum est, plusquam quinquaginta missionarios ad nos misit, qui in vinea Domini excolenda laborarent.

450. Neque ultimo loco praetereundum est collegium Omnium Sanctorum, viginti fore ante annis, Drumcondrae prope Dublinium in Hibernia erectum. Cuius collegii praesidibus et doctoribus gratias et habemus, et hanc nacti occasionem palam agimus maximas, eo quod pro nostris dioecesibus haud paucos sacerdotes maxima benevolentia et liberalitate educarint².

451. Atque utinam in hac regione collegium unum maximum, sive universitatem habere liceat, quod collegiorum horum omnium, sive domesticorum sive exterorum, commoda atque utilitates complecteretur; in quo scilicet literae et scientiae omnes, tam sacrae quam profanae, traderentur! Utrum vero universitatis huiusmodi constituendae tempus advenit, necne, patrum iudicio, rem totam maturius posthac perpendentibus, relinquimus.

TITULUS X.

De salute animarum efficacius promovenda.

Caput I.

De sps animarum.

452. Quanto zelo salutem animarum procurandam incumbere debeant sacerdotes Christi, attentius consideranti, quis sit Christus, quis sacerdos, apparebit

¹ Vide quae haec super re monet sac. congr. de Prop. fide, in instructione generali, art. 90, supra col. 866.

² De collegio Barcinonae in Hispania constituendo, vide literas efi. card. Barnabo, in appendice.

clarissime. Christus, „*Filius Dei vere*,“¹ splendor A gloriæ Patris, „*et Agnus substantiæ eius*,“² „Deus de Deo, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, genitus, non factus, consubstantialis patri, propter nos homines, et propter nostram salutem, descendit de caelis, et homo factus est.“³ Ideo scilicet æternus Dei Filius in tempore venit, ut hominum animas servaret; quapropter titulo insignitur salvatoris. Hoc enim illam olim prophetae salutarerunt: „*Aperiatur terra et, germinet salvatorum*,“⁴ et ideo, angelo iubente, vocatus est Iesus, quia „*salvum facturus erat populum suum a peccatis eorum*,“⁵. Quod ut præstaret, nedum „*virginis non horruit uterum*,“⁶, sed „*factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*,“⁷, „*dedit semetipsum redemptionem pro omnibus*,“⁸.

453. Christus tamen in terris modo viabili et naturali perpetuo haud erat mansurus, sed postquam „*opus consummasset quod dederat ei pater ut faceret*,“⁹, B ad illum reversus est, ut „*nobis pararet locum*,“¹⁰. Dum adhuc itaque cum hominibus versaretur, quosdam viros elegit, quibus „*dedit virtutem et potestatem super omnia daemonia*,... *et misit illos prædicare*,“¹¹. Eos misit ut fructum, qui maneret, afferent¹²; fructus vero ille idem erat, quem ut colligeret ipse coelestis agricola in mundum venerat. Sicut eum miserat pater, et ipse misit eos¹³; ac ea potestate, quæ ipsi in caelo et in terra data fuerat, iis edixit ut docerent omnes gentes, ut omnes qui crediderint et baptizati fuerint, salvi fierent¹⁴. Qua igitur potestate ipse missus fuerat, etiam illi missi sunt, eo quidem aucto imperio, quo ad mundi usque finem opus perficere possent quod a se coeptum illis, consummandum mandavit. Nec tamen ipsi apostoli omni ævo in terris mansuri erant; necesse igitur est, voluisse Christum, ut, decurrentibus sæculis, alii et alii sufficerentur, qui illorum et potestatis hæredes essent C et officii.

454. Tales veros esse novæ legis sacerdotes, semper tenuit ecclesia catholica. Illi scilicet „*ex hominibus assumpti, pro hominibus constituntur in iis quæ sunt ad Deum*,“¹⁵; „*Dei sunt adiutores*,“¹⁶, Christi locum tenent, Dei vices in terris gerentes; Deus enim per eos veluti exhortatur, et in iis posuit verbum reconciliationis¹⁷. Quod adeo verum est, ut qui infelix eos spreverit, Christum ipsum sprevisse dicendus sit; qui autem lubens aurem iis præbuerit, idem, quod Christum ipsum audientibus promittitur præmium, certissime mereatur¹⁸.

455. Recogitent itaque sacerdotes, ac attente animo volvant, debere se opus ipsis demandatum, salutem scilicet animarum, iugiter perficere; non enim sui, sed aliorum causa sacerdotes vocati et consecrati sunt. „*Habemus duo quosdam*,“ ait præclare Augustinus, „*unum quod christiani sumus, alterum quod præpositi sumus*,“¹⁹. Illud quod christiani sumus propter vos est; quod præpositi sumus propter vos est, „*fideles scilicet, quos alloquebatur*,“²⁰.

456. Idem igitur quod fecit Christus, facere debent sacerdotes, et eadem potestate, eodem modo, iisdem mediis, eundem in finem. Potestas enim quæ in Christo inest, eo quod Deus sit, ab ipso

sacerdotibus communicatur. Deis, sicut ipse dilexit usque in finem suos qui in mundo erant¹, ita et illos „*solus domus Dei comedere*,“ debet². Quod ut præstent, viribus omnibus mentis et corporis incumbere debent ad sui immolationem, ac vitæ consummationem, si necessarium fuerit, quemadmodum ait apostolus: „*Ego autem libentissime impendam et superimpender ipse pro animabus vestris*,“³ quæ omnia eum in finem dirigenda sunt, ut voluntas Dei fiat, ac gloriæ ipsius augeatur, qui „*omnes homines vult salvos fieri*,“⁴, et „*glorificatur in concilio sanctorum*,“⁵.

457. Zelus sacerdotis, hoc modo instructus, supra humanas vires positus omnino dici debet. Insunt quidem hominum animis veritatis amor, altae cogitationes, desideria eximia; quæ non semel fratrum bonum invicto robore, corde impavido, alacri labore quaerunt. Verum hæc omnia sacerdoti christiano satis esse non possunt. Debent namque naturales illæ dotes vitam viresque a Dei gratia accipere. Ea vero „*de fontibus salvatoris*,“⁶ hauritur. Ipse quippe „*vita*,“⁷ est, qui venit, ut sui „*vitam habeant, et abundantius habeant*,“⁸. Adhibeantur itaque media naturalia, facultates scilicet mentis et corporis sensus, omniaque quæ illis adiumento esse possunt; multo magis autem media supra naturam adhibere oportet, qualia sunt quæ gratiæ gratis datæ vocantur, et virtutes acquisitæ; omnia tamen a divina gratia informantur necesse est, quæ ea adiuvet, dirigat attollatque.

458. Nec in mundo nec in iis quæ in mundo sunt reponitur finis ille, ad quem moveri debet zelus sacerdotis christiani, sed ex „*fide quæ per caritatem operatur*,“⁹ derivatur. Fides enim quis ait Deus nos docet; caritas vero, „*quæ diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis*,“¹⁰ efficit ut, sicut oportet, Deum diligamus. Qui ita Deum diligit, simili amore et se et proximum fovet, et nihil aliud vult, nisi ut semper et ubique Dei voluntas fiat, et omnibus ad salutem perductis, eius augeatur gloria. Quapropter, sacerdos zelo ductus conabitur in primis, ut „*certam suam vocationem et electionem faciat*,“¹¹; totus deinde in eo erit, ut alii eiusdem doni participes fiant. Christus enim, qui exemplar illi proponitur, „*dedit semetipsum redemptionem pro omnibus*,“¹², ac ita opus perfecit quod ipsi a patre demandatum fuerat.

459. Ut vero rite exerceatur zelus, sacerdos ipse impollutus et sanctus esse debet. Ita enim vitam suam moresque informet necesse est, ut aliis non solum prædicando doctor, verum insuper agendo virtutum exemplar esse possit. Non sicut olim scribæ et pharisæi, esse decet Christi ministrum, quorum quidem doctrina bona, opera mala fuerant¹³, sed plus quam eorum, ipsius iustitia abundet oportet¹⁴.

460. Sit itaque sacerdotalis zelus purus ac omnis humanæ cordis expertus. Gentis neciat diversitatem; nec originis, coloris vel conditionis differentias curet. Illi non sit „*gentilis et Iudæus, barbarus vel Scythæ, servus et liber; sed omnia et in omnibus Christus*,“¹⁵. Non inani vanæ gloriæ fumo delectari, non humanæ laudis desiderio abripi, non etiam de bona hominum opinione sollicitas esse debet. Curam habeat sacerdos de bono nomine¹⁶,

¹ Matth. XVI, 16.

² Hebr. I, 3.

³ Symbol. Nicæen.

⁴ Ia. XLV, 6.

⁵ Matth. I, 21.

⁶ Hym. Ambros.

⁷ Phil. II, 6.

⁸ I Tim. II, 6.

⁹ Ioan. XVII, 4.

¹⁰ Sermon. de temp. 165, in edit. Maur. 66. [De scriptur., t. V, 206 A.]

¹¹ Ibid. XIV, 2.

¹² Luc. IX, 1-2.

¹³ Ioan. XV, 16.

¹⁴ Ibid. XX, 21.

¹⁵ Matth. XXVIII, 19-20.

¹⁶ Hebr. V, 1.

¹⁷ I Cor. III, 9.

¹⁸ II Cor. V, 19-20.

¹⁹ Luc. X, 16.

¹ Ioan. XIII, 1.

² Pa. LXVIII, 10.

³ II Cor. XII, 15.

⁴ I Tim. II, 4.

⁵ Pa. LXXXVIII, 2.

⁶ Ia. XII, 2.

⁷ Ioan. XIV, 6.

⁸ Ibid. I, 10.

⁹ Gal. V, 6.

¹⁰ Rom. V, 5.

¹¹ II Petr. I, 10.

¹² I Tim. II, 6.

¹³ Matth. XXIII, 2-3.

¹⁴ Ibid. V, 20.

¹⁵ Col. III, 11.

¹⁶ Eccl. XII, 15.

non ut gloriam habeat penes alios, sed ut melius Dei gloriam promovere possit, illius ad exemplum qui dixit: „*Non quaero gloriam meam.*“¹ Saepius enim vel contemptum vel odium mundi experiatur necesse est sacerdos, qui zelo flagret; quod quomodo illi superare poterunt, „*qui gloriam ab invicem accipiunt, et gloriam quae a solo Deo est, non quaerunt.*“² Meminerint itaque Dei ministri eorum, quae dixit Paulus: „*Si hominibus placere, servus Dei non essem.*“³ ac maximopere curent, ut in omnibus se exhibeant „*sicut Dei ministros, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam.*“⁴

461. Commodis et voluptatibus, etiam licitis, huius vitae capiendis animum non intendet suum, qui vero zelo ducatur sacerdos. Neque de favore vel honore, vel loci aut muneris praestantia sollicitus erit. Etiam enim licite his frui, eaque etiam quae decet modestia cupere possit, exinde tamen ad zelum exercendum non movetur, neque quae sua sunt quaerit, sed potius quae Iesu Christi.⁵ Abhorreat etiam a turpis lucri amore; avaritia enim simulacrorum servitus esse dicitur⁶, et a sacrilegii et peccati illius, quod Simon magus in mundum invexit, specie non est aliena. Nec unquam metu cogatur aut ideo tantum agat, ut vel aliorum increpationes, vel alia incommoda vitet.

462. Prudens vero et secundum scientiam sit zelus sacerdotis omnino oportet. Quid, quando, quomodo loquendum vel palam vel privatim, doceat prudentia, quae sic cum dirigat, ut non mentis vel indolis impetu rapiatur, non agat animi impulsu vel phantasia ductus: sed, omnibus coram Deo mature perpensis, tempora expectabit et momenta, ut, cum hora venerit agendi, quieta ac tranquilla mente ea, quae magis opportuna diiudicaverit, peragere possit.

463. Haec prudentia „*descensus est, descendens a patre luminum.*“⁷ Scientia vero informatur, quae partim humana, partim divina est. Scientiam humanam acquirere debet sacerdos mediis ordinariis, assiduo sollicito labore, et perseveranti studio. „*Labia enim sacerdotis custodiant scientiam, et legem requirunt de ore eius.*“⁸ Circa quae potissimum versari debeat haec scientia, superius iam dictum est.⁹ Caveant vero sacerdotes, ne nimium tempus insumant in legendis ephemeridibus, vel aliis nugatoriis libellis; nec querelis locum dent, quae olim emisit Hieronymus: „*Sacerdotes Dei omissis, evangelii et prophetis, videmus comoedias legere, amatoria bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere, et quod in puerie necessitate est, crimen in se facere voluptatis.*“¹⁰ Monitis potius obtemperent patrum Toletanorum: „*Sciant sacerdotes scripturas sacras et canones meditentur, ut omne opus eorum in praedicatione divina consistat, atque aedificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina.*“¹¹

464. Adest tamen et alia scientia, humana illa multo praestantior, quae, si pia meditationi et orationi rite incumbat, in animum sacerdotia infunditur a Spiritu sancto, cum supernis donis intelligentiae et sapientiae, scientiae et consilii. Haec ut plenissime illi detur, diu noctaque efflagitet Christi sacerdos.

¹ Io. VIII, 50.

² Ibid. V, 44.

³ Gal. I, 10.

⁴ II Cor. V, 8.

⁵ Tit. III, c. 4, de vita et honestate cler.

⁶ Epist. CXLVI, ad Damas., [opp. S. Hier., ed. Migne, I, 398.]

⁷ Phil. II, 21.

⁸ Col. III, 8.

⁹ Iac. I, 17.

¹⁰ Mal. II, 71.

¹¹ Conc. Tol. IV, c. 26, [Mansi, X, 637].

465. Zelus insuper patiens sit ac perseverans, in omnibus suaviter et fortiter agens, ac aequo animo ignorantiam, defectus et vitia aliorum sustinens. Cum quibusdam severus esse debet, Paulo Titum iubente: „*Increpa illos dure; argue cum omni imperio.*“¹ At patientia temperandus est hic rigor, ut idem apostolus Timotheum monuit: „*Increpa in omni patientia et doctrina.*“²

466. Eveniet forte, ut sacerdos vero zelo succensus, nullo unquam laetari possit successu: non tamen propterea animo deliciatur, nec a labore cesset, neque in eo prosequendo remissus fiat. Saepius ad Deum pro peccatoribus preces fundat: ac suae potius quam illorum culpae infelicem rei eventum referat.

467. Quod Paulus praedixit, iam evenit: „*Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa.*“³ „*a veritate auditum avertent homines, ad fabulas autem convertentur.*“⁴ Eorum tamen recordemur quae adiecit: „*Tu vero vigila, in omnibus labora, ministerium tuum imple.*“⁵ Haec itaque animo et opere teneamus. Si rei eventus prosperus sit, Deo reddamus gratias, nec nobismet gloriam, quae eius est, demus; si vero alii meliori nobis successu gaudeant, iis non invidemus, sed laetemur potius Christum annuntiari, et animas salvae fidei. Et si zelus noster aliis inutilis prorsus esset, nobis tamen maximam feret utilitatem: qui enim hoc zelo vitam informaverit suam, semper dicere poterit: „*Bonum certamen certavi, fidem servavi; in reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus.*“⁶ Fidelis et indefessus operarius in vinea Domini a dicto prophetae magnum solatium in omni difficultate capere poterit: „*Docti fulgebunt sicut splendor firmamenti; et qui erudiunt multos ad iustitiam, sicut stellae in perpetuas aeternitates.*“⁷

468. In illud praecipue incumbere debet sacerdotum zelus, ut vitia quae in gregibus pullulant, forti manu reprimant, et, si fieri possit, radicibus evellant. Ea enim zizania sunt quae spargit inimicus homo, ut bonum semen suffocent. Quae si tollantur, uberrimae efflorescent virtutum segetes, fructum usque ad centesimum allaturae. Quae probe intelligentes decessores nostri, sequentibus decretis pastorum zelum excitaverunt:

469. *Dominici.*⁸

470. *Cum immania.*⁹

471. Novum etiam in dies experiunt praesertim iuvenes peccandi periculum, cum modis omnibus conentur potestates tenebrarum harum, eos per sensum illecebras ad ea, quae mundi et carnis sunt, Deo posthabito, allicere. Qua in re curare debent ordinarii, ut animarum pastores oves suas a malo cohibeant. A theatri itaque et scenici ludia, iis praesertim qui mali et periculi pleni esse noscuntur, prudenter fideles avertant. Curent tamen, ne nimio rigorosas sectando sententias, libertatem evangelicam coarcent. Si qui enim huiusmodi sint ludi, qui nec peccandi periculo nec scandalo obnoxii sint, iis ad stare laevis permitti potest. Inter concionandum vero, generalibus et gravibus verbis in eos animadvertant ludos, qui, ut plerumque fit, non nisi peccandi ansam praebent.

472. Chores immodestas, quae quotidie magis magisque frequentantur, insecuntur ac prorsus damnant. Moneant fideles, quantum non solum in

¹ Tit. I, 10; II, 15.

² II Tim. IV, 2.

³ Ibid. III, 1.

⁴ Dan. XII, 8.

⁵ Conc. Balt. IV, decr. 4, [Mansi, XXXIX, 367].

⁶ Conc. Balt. IV, decr. 5, [Mansi, l. c.].

⁷ Ibid. IV, 4.

⁸ Ibid. IV, 5.

⁹ Ibid. IV, 7-8.

Deum, verum in societatem et familiam, seipso A denique offendant, qui choreis hisce vel operam dant, vel saltem praesentia sua favere videntur. Parentes praecipue doceant, quam gravis iudicii rei fiant, si tenellam filiorum ac filiarum aetatem puritatis et animi candoris amittendi periculo obiciant, tolerando ut hoc modo diaboli laqueis incauti irretiantur.

Caput II.

De missionibus instituendis.

473. Valde animarum salutis promovendae prodesset, si in unaquaque dioecesi missionarii instituerentur, quorum vel unicum vel saltem praecipuum officium esset missiones vel exercitia spiritualia, statis temporibus, variis per dioecesim congregationibus dare, praesertim vero tempore adventus et quadragesimae, ante puerorum primam communionem, et ante episcopi visitationem, ac sacramenti confirmationis administrationem. Ubiunque ab ordinariis constituti fuerint huiusmodi missionarii, pastores animarum in Domino hortamur, ut illorum ministerii beneficia suis ovibus procurent tempore opportuno. Si vero unquam pastorem aliquem haec in se suo officio deesse contigerit, ab episcopo cogendus erit ad missionarios accersendos: quod si non fecerit, ipse episcopus eos mittat.

474. Consultum vero erit, ut ad hoc opus vocentur vel regulares vel saeculares sacerdotes, qui animarum zelo succensi, tam praeclaro ministerio totos sese devoteant. Qua in re opportunum ducunt patres ordinarios locorum monere, ut qua meliori et efficaciori ratione iudicaverint ipsi, redditus provideant idoneos missionariis suscepiendis, et cum actu missionibus dant operam, si quando congregationes illorum expensis solvendis impares forent, atque etiam cum domum redeunt ut vires reuocent, orationi insistant, ac studiis necessariis incumbant.

475. Meminerint vero viri illi, qui ad missionem vocantur, se in auxilium tantum pastorum accessiri. In eo igitur toti sint, ut fideles per poenitentiam et bona opera ad sacram synaxim digne recipiendam praeparant, nec unquam desint, tum publicis concionibus, tum privatis hortationibus, aeternas veritates alte in omnium animis imprimere; simul vero ignaros doceant, errantes in viam revocent, ac omnibus media opportuna salutis praebeant. In rebus autem quae parochiae curam vel administrationem respiciunt, ne se immisceant. Cum populo, dum agunt de eo quod laudandum est, disserant; quod ipsis censura dignum videtur, inconsulto pastore discrete taceant. Si quid vero corrigendum ipsis occurrerit, comiter illud pastori indicent eiusque audiant opinionem; vel, si necessarium iudicaverint, ea de re episcopum certiores faciant. Memores tamen sint conditionis suae; et caveant ne inopportuno vel incauto zelo, bonum, quod ex eorum laboribus provenire potest, vel praepediant, vel certe minuant.

476. Diligenter etiam praecaveant, ne illorum ratio agendi ullam vel levisimam turpis lucri speciem prae se ferat. Quapropter illa omnia sedulo evitent, quae populi mentibus huiusmodi suspicionem ingerere possent; quae quidem gravissimo foret missionis damno. Consultum igitur futurum duxerunt patres, si antequam praedicti missionarii collectas aggrediantur, vel etiam libros pios, rosaria, crucea, namismata aliaque huiusmodi, in congregationibus ubi sunt missiones vel per se vel per alios vendant, tam pastoris praevisum assensum, quam ordinarii obtineant approbationem.

¹ Vide constitutionem Benedicti XIV *Gravissimum*, [die 8 sept. a. 1745], de missionum utilitate, in appendice.

Caput III.

De confraternitatibus instituendis.

477. Zelus sacerdotis maxime in hoc exhibendus est, ut, omni industria adhibita, iis utatur mediis, quae ad homines a peccatis arcendos et ad virtutis exercitium alliciendos pertinent. Inter quae praecipuum locum habent pie illae sodalitates seu confraternitates, quae, ab ecclesia probatae, et ex indulgentiarum thesauro ditatae, nostri praesertim saeculi malis corrigendis aptissimae videntur. Viget nunc ubique associationis, uti aiunt, studium, per quod homines callidi alios quamplures in ruinam tam temporalem quam aeternam facillime trahunt. Si vero recte haec associationis notio intelligatur, ea catholica prorsus dici debet. Provenit enim ex principiis catholicae fidei, quibus omnes christianae gentes a primordiis imbutae sunt, quae illarum mentibus alte infixae manent, etiam cum per haeresim ab ecclesia defecerint. Atque illis quidem praeclaris fidei saeculis, quae falso ignorantiae fuisse tempora quidam dicunt, undique vigeabant societates: quarum quaevis duo commoda nunc plerumque ab invicem divisa praestabat, cum esset simul et pia confraternitas et mutui auxilii societas.

478. Cum ultimus ecclesiae finis sit salus animarum, fovere debent sacerdotes illas praecipue confraternitates, quae pietatis conservandae vel augendae directe conducunt, et hanc ob causam plurimis indulgentiis ab ecclesia ditatae sunt. Nihilusmodi vero sunt:

I. Confraternitates sancti sacramenti, adorationis perpetuae, adorationis nocturnae, et aliae quae ad augustissimum eucharistiae mysterium referuntur: optarent patres, ut haec sodalitates apud nos in posterum maiori ubique studio foveantur.

II. Confraternitas sacratissimi cordis domini nostri Iesu Christi: cum ecclesia pronuntiaverit hanc devotionem modo speciali horum temporum necessitatibus convenire.

III. Confraternitates, quae omnibus in locis magno numero in honorem beatissimae virginis Mariae erectae sunt; inter quae generaliter loquendo antiquiores antepone praestat: recentiores tamen minime negligantur, quae indulgentiis ecclesia locupletaverit, uti exempli gratia rosarii viventis societates.

IV. Alacriter item propagandae sunt pie societates honori sancti Iosephi, beatae virginis sponsi, augendo: eas enim sibi gratas esse non semel declaravit summus pontifex Pius IX.

V. Opportunum etiam videtur societates fovere sanctis angelis, maxime custodibus coelestis: quam devotionem summo opere omnibus inculcant patres.

VI. Simul, ut plura complectens bona, quae tum ipsi praestiti, tum omnibus hominibus, praesertim vero peccatoribus, Deo opitulante beneverent, commendant patres apostolatus, ut dicitur, orationis pietatissimum opus, quod iam a sancto domino nostro Pio papa IX probatum fuit per breve apostolicum Caietae¹ datum, dum ibi ab Urbe exal. commoraretur, ac deinde per aliud breve Romae² editum. Ita enim consilio apostoli morem gerimus, qui voluit „*primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus*“.

VII. Huic valde affinis est alia societas, precibus fundendis pro conversione ad fidem acatholicorum huius regionis instituta. Eam iam commenda-

¹ 19 aug. 1840.

² 25 febr. 1851.

³ 1 Tim. II, 1.

rant patres superioris concilii plenarii, sequenti decreto:

Commendamus.

Tam pium opus, ad quod nos urget vel ipse amor patriae, maxime laudandum censuerunt patres, simulque vota exprimunt; ut ubique in haece provinciis instituantur.

VIII. Omni insuper studio prosequendas declarant illas societates quae simul et pietatem fovent, et augmentum religionis atque ecclesiae dilatationem. Inter quas eminent societas Fidei Propagandae, quae maxime catholica est, et a qua tot ac tanta bona in rem catholicam in his regionibus iam derivata sunt. Eam, ut par est commendarunt decessores nostri in primo concilio plenario, haece verbis:

Hortantur.

Huic affinis est societas Sanctae Infantiae. Praecipue vero laude ac commendatione dignissimam duxerunt patres Sancti Petri archiconfraternitatem, cuius utilitatem, immo necessitatem alio in loco iam inculcarunt.

IX. His demum adiungendae sunt societates quae simul operibus pietatis incumbunt, et opera misericordiae, sive quae animas sive quae corpora iuvent, exercent. Inter illas prime venit societas a Sancto Vincentio a Paulo dicta, quae late diffunditur, temporum nostrorum adiunctis aptissima est, et uberrimos fructus non una in regione iam tulit.

479. Sunt plures ex supradictis societatibus quae tum viros, tum feminas complectuntur, aliquibus mulieres excludentibus. Omnino itaque instituendae et fovendae esse videntur piaee mulierum sodalitates, quae necessitatibus tum spiritualibus, tum corporalibus, maxime sequioris sexus, efficacius provideant, infantibus, pueris et puellis praesertim orphanis, aegrotantibus, senibus, pauperibus, omnibus demum egentibus vitae necessaria suppeditantes, et de iis praesertim curam gerentes qui vel de fide vel de praxi religionis periclitantur.

480. Cum vero manifestum patribus sit piaee societates magno numero et diversae formae instituendas esse in unaquaque dioecesi, pro diversis locorum et temporum necessitatibus, haec, regulae generalis instar, in earum moderamen notare voluerunt.

I. Novae societates non instituantur, si veteres sufficiant. Si enim facilius aures praebentur novitati, veteres societates certo periclitabuntur, novarum successus saepe erit.

II. Sacerdos novam non instituat societatem, nisi venia praehabita episcopi, quae in scriptis dari et servari debet.

III. Si novas societates instituere necessum sit, adhibeantur, in quantum fieri possit, veterum regulae et agendi praxia, ut indulgentias quibus istae auctae sunt, novi socii lucrari possint.

IV. Societas nova ab episcopo non probetur, quam non constat esse prorsus catholicam, tum quoad finem quem sibi praestituunt socii, tum quoad leges quibus devinciuntur, et quae absolute auctoritati canonicae episcopi non subiacent. Alias tolerare forte quandoque licet, sed minime probandae sunt.

481. Optimum etiam fore duxerunt patres si, ut mos erat avitae fidei saeculis, operariorum sodalitates, quae in mutuum auxilium inter ipsoe coalescunt, reduci ad normam catholicam possent, et, ecclesiae benedicente, institui. Sic enim quae

saepe exinde oriuntur mala praecaverentur; plura vero bona spiritualia et temporalia perciperentur.

482. Demum, ut ad piaee sodalitates fideles alliciantur, exteriora adhibeantur media oportet; celebrentur scilicet earum festi dies speciali cum solemnitate; appositae illis fiant instructiones; in processionibus et aliis ecclesiae caeremoniis, quantum per rubricas liceat, locus proprius illis detur; omnis tandem honoris illis deferendi occasio arripiatur. Sic enim iis dilatata, bona obvenient quamplurima; magno vero adiumento pastoribus animarum piaee illae sodalitates erunt.

Caput IV.

De nigrorum salute procuranda.

483. Cum pastorum sit totius gregis sibi crediti curam gerere, speciatim illis onus incumbit pro iis invigilandi qui vel maiori periculo exponuntur, vel, minori virtute praediti, difficilius satanae conatibus resistere possunt. „*Debetis enim nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere*“¹; et, quantum in nobis est, omnibus, pro quibus Christus sanguinem fudit, redemptionis beneficia exhibere.

484. Libenter itaque iis assentimur, quae de salute et christiana educatione emancipatorum nigrorum uniformi ratione procuranda habentur in instructione ab eodem cardinali praefecto sacrae congregationis de Propaganda Fide, data² ad revivendum delegatum apostolicum pro hoc concilio plenario habendo. Ut enim ibi dicitur, „de ea re agitur, quae summae prorsus necessitatis est, cui nisi statim provideamus, tantam messem in horreae Christi colligendo, hominum inimicorum fraudibus ac cupiditati, irreparabili plane damno obiciemus“. Et sane cum quotidie videamus heterodoxos homines nulli labori parcere, ut erronea de religione placita mentibus nigrorum inserant, nos, qui Christi boni pastoris ministri et adiutores sumus, vel per segnitiam vel per incuriam eos deserere, prorsus dedecret. Haec enim est vera caritas, si non bona tantum temporalia hominibus augeantur, verum si participes fiant summi illius ac pretio omni maioris beneficii, libertatis scilicet illius verae, qua filii Dei nominamur et sumus, quam Christus moriens in cruce, veteri hoste profigato, omnibus nullo excepto hominibus comparavit.

485. At vero dia collatis, ut rei magnitudo postulabat, conciliis, id certum omnino videtur, non uno eodemque modo in omnibus nostris dioecesis agi hac in re posse. Aliter enim alii homines iudicia ferunt; alia aliis in locis sunt rerum adiuncta, aliae difficultates quae erunt superandae, alia media quae forte praesto erunt. Vix igitur et ne vix quidem in tanta regionum amplitudine et diversitate regula generalis statui potest. Unde melius videtur si ordinariorum zelo ac prudentiae decernendum relinquantur, quid in diversis locis in bonum nigrorum sit agendum. Si itaque, omnibus bene perpensis, ordinario in Domino videatur saluti nigrorum profuturum, ut ecclesiae separatae pro ipsis construantur, omnino laudandus erit, qui hoc opus, debita cum licentia, fuerit aggressus. Si vero alibi consultius iudicabitur nigros potius invitare ad ecclesias iam erectas simul cum aliis frequentandas, curet ordinarius id ea fieri ratione, ut amplius nulli accusationi vel accusationis praetextui ecclesiae subiiciatur. Hoc enim graviter onerat conscientiam nostram, ut omni ad Christum accedere volenti pateat aditus; omnibus potentibus praesto

¹ Conc. plenar. Balt. I. decr. 31. [Maasi. XLIV. 676].

² Balt., num. 304. Pius papa IX pontifici superius expositae benigne annuit, atque indulgentias nonnullas in perpetuum concessit, die 5 septembris 1862. — Vide appendixem, num. 34.

³ Conc. plenar. Balt. I. decr. 30. [Maasi. XLIV. 676].

¹ Rom. XV. 1.

² 31 ian. 1866. Refertur supra in actis.

sint, qui sacramenta ministrent; ac omni modo provideatur locus, in quo omnes, qui valent, diebus dominicis ac festis missae tremendo sacrificio ad stare possint. Quod si per concordiam praestitum haud fuerit, opprobrium maximum in meretur, qui, officii oblitus, media salutis omnibus potentibus non praebuisset, sive nigri sint illi, sive alii, qui ob eius incuriam perierint. Iudicem enim olim habebit illum, qui paullum et magnum fecit, et cui aequaliter cura est de omnibus¹.

486. Sed iam nos docuit Christus, pastori bene non satis esse de iis qui sunt in ovili curam habere, vel etiam ostium apertum tenere, ita ut omnes ingredi possint. Si enim vel unam ovem perdidit, alias dimittens, eam quaerens per aspera vadit et montana loca, frigoris vel caloris intemperiem nihil facit, dura quaeque et ardua superat, donec tandem laetus redeat inventam super humeros ferens. Neque nos igitur contenti esse debemus, si volentibus praesto simus; sed et nolentes compellendi sunt, ut intrent, et coenae magnae assideant².

487. Maxime itaque in votis habemus, ut viri apostolici missiones in locis ubi abundat multitudo nigrorum, instituant, ad quas istius coloris homines invitent. Si enim omnibus methodus ista verbi Dei praedicandi plura offert bona, iis potissimum proderit, qui, rerum divinarum ignari, et res omnes sensibus metientes, acriori indigent stimulo, ut ad coelestia percipienda se tandem erigant. Ordinarios itaque locorum animarumque pastores in Domino hortamur atque obsecramus, ut, nulla mora interposita, missionum beneficia nigri, qui illorum curae mandatati forte sunt, omnino procurent.

488. Attamen probe novimus difficultatem maximam in eo esse sitam, quod sacerdotes tanto numero non habeamus, ut magnum hoc opus rite ubique instituantur. „Parvuli petunt panem, et non est qui frangat eis.“³ Praecipue itaque curandum, ut operariorum numerus augeatur. Sacerdotes per viscera misericordiae Dei nostri rogamus et obsecramus, ut quantum in ipsis est, huic operi vires, tempus, seipsos denique totos, si fieri potest, devoteant. Superiores ordinum regularium aliquos ex suis alumnis designent, qui in auxilium veniant episcoporum; sacerdotes saeculares, quos in hoc opus Dominus vocaverit, omnibus aliis relictis, nigrorum salutem procurandas, debita praehabita ordinarii venia, se totos tradant. Si qui etiam ex sacerdotum copia, qua regiones Europae catholicae laetantur, Dei spiritu moti, nobis auxilio esse velint, illis in memoriam revocamus messem quidem multam hic esse, operarios autem paucos.

489. In hac autem re, sicut in aliis similibus apud nos, praesertim inventuti ad veram pietatem educandae incumbendum est. Hi enim, si veritates religionis a teneris annis edocentur, ac si eorum animi ad eam, quam decet, normam affermentur, primo pueri devoti, postea vero homines vere christiani erunt. In id etiam totum incumbit sectariorum studium, ut per scholas, quas vocant, libertorum, puerorum puellarumque animis errorum portenta, quae ipsi tenent, alte imprimant. His itaque conatibus pro virili est obsistendum. Quam rem zelo ac caritati commendamus ordinum religiosorum utriusque sexus, qui ex instituto pauperibus educandis operam dedunt. Seges namque uberrima ipsis colligenda offertur. Quod si tantam salutis athenae procurandae occasionem neglexerint, quomodo effugient!⁴ Voluptas itaque ut, ubicum-

que id fieri poterit, scholae catholicae pro nigri statuatur.

490. Ex peculiaribus vero rerum adiunctis in quibus versantur nigri emancipati, timendum etiam est, ne plures ex eorum parvulis orphani fiant, quibus providere omnino debemus. Locorum itaque ordinarios adhortamur, ut, ubi huiusmodi orta fuerit necessitas, opportunis caritatis christianae remediis illi occurrere satagant. Illi vero viri vel mulieres religiosi, qui orphanorum istorum curam gesserint, benedictionem uberrimam a Domino obtinebunt; Christum siquidem ipsum, in parvulis eius omnium maxime derelictis, hospitem collegerint ac nudum cooperuerint⁵.

491. Denum de hisce omnibus, necnon et de meliori atque efficaciore methodo nigrorum salutem promovendi, cum varia variis in locis forent forte praescribenda, cessaverunt patres. In conciliis provincialibus proxime habendis, maxime vero iis in provinciis ubi huiusmodi nigri maiori numero versantur, esse diligenter pertractandum.

TITULUS XI.

De libris et ephemeridibus.

Caput I.

De fugienda praecorum librorum lectione.

492. Ex arte typographica, quemadmodum ex tot aliis egregiis recentiorum saeculorum inventis, plurima et praeclara in literas, scientias, religionem ipsam, atque adeo in universam hominum vitam atque societatem commoda redundasse, nemo est quin compertum habeat ac libens fateatur. Atque utinam mirabili hoc opere et artificio, quo scripta pene incredibili celeritate multiplicantur et ubique locorum diffunduntur, studiosi ac periti homines unice ad augendam illius laudem, a quo descendit „omne datum optimum et omne donum perfectum“⁶, ad animarum salutem promovendam, ad honeste delectandum ac docendum uterentur! Utinam tantum libri, qui ad pietatem ac sanctos mores instillandos tutandosque, ad artes literasque humaniores excolendas et ornandas, ad sacros codices et divina eloquia vulganda illustrandaque, denique ad sanctissimam nostram religionem praedicandam atque amplificandam facerent, praelo committerentur! Tunc enim, in evangelio pacis disseminando Deique regno in terris longe lateque propagando, sacrorum praecorum ac Dei ministrorum quavis socios et aemulos typothetas haberemus. Atque ita quidem facillima et tutissima omnibus pateret via ad coelestem illam sapientiam, quae optima est humanae vitae dux et magistra, assequendam et arripiendam. Haec quippe est sapientia vera, maxima, unica, quae nos Deo caros acceptosque reddit, quae tanquam clarior ipsa luce et sole speciosior a divinis scriptoribus praedicatur; quae hominem in operibus sobrie deducit, eumque potentia sua custodit; quae filiis suis vitam inspirat, inquirentes se suscipit et praestit in via iustitiae; quae cum denique habitandum est ut a Deo diligamur, vitaeque aeternae hereditatem adipiscamur⁷.

493. Verum, proh dolor! egregiam hanc artem, vel ab ipsis repertae typographiae exordiis, vaferrimus ille Dei hominumque hostis totam ad se rapere et in usus suos convertere studuit. Et sane vix credibile dictu est, quos saeculo decimo sexto progressus haerese habuerint, quot animarum strages ediderit infernus ille praedo et homicida, ingeniosae

¹ Sap. VI, 9.

² Luc. XIV, 16-20.

³ Thren. IV, 4.

⁴ Hebr. II, 3.

⁵ Matth. XXV, 34-35.

⁶ Luc. I, 17.

⁷ Sap. VII, 28-9; IX, 11; Eccl. IV, 12.

huius ac prope divinae artis beneficio. Tanta est humanae naturae imbecillitas, tanta daemonis in perdendis hominibus a Christo redemptis constantia et malignitas! Quod si superioribus saeculis homines, daemone astu illecti et abrepti, tam praecario Dei dono tam turpiter abusi fuerint: quid de pessimo hoc miserimoque, quo vivimus, saeculo dicendum est, quo non iam libertas, sed effraenata scribendi quae libeat typique imprimendi licentia, inest fluvii raptis aggeribus ripas praetergressi, in immensum excrevit, totamque, qua late patet, orbem impia, pestiferis, in probos mores, ecclesiam Deumque ipsum iniuriis et contumeliosis scriptis inaudavit?

494. Et re quidem vera, inter innumera, quae hac aetate quaquaversus grassantur, mala, nullum est quod magis lacrymis plorari debeat, nullum quod maius fidei ac moribus Christianorum detrimentum inferat, quam teterrima illa tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi ac fallaciae et artificii pleni, immanibusque sumptibus per omnia loca in christiana plebe interitum dissipati, pestiferae doctrinae ubique disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant.¹ Etenim quotidie prostant sub omni forma, vilique pretio circumferuntur pravi libri, libelli, novellae nec non et ephemerides, quae ab omnibus fere toruntur. Quodque maximopere doleendum est, nonnulli ex his libris, novellis, diariis, foliis publicis, aliisque huiusmodi, quorum scriptores religionem ac morum honestatem, si non aperto Marte, at insidiosa et quasi cuniculis aggrediuntur et evertere student, a catholicis hominibus emuntur, aut eorum aere collato iuvantur et sustentantur, in eorum domos recipiuntur, et ab eorum liberis et domesticis lectitantur. Lugenda sane istorum parentum est caecitas, qui sibi suisque foream suis ipsi manibus fodiunt ac ruinam parant! Quid mirum enim, si hinc, aperta religione et excusso quolibet modestiae et verecundiae freno, praeter peccata plurima et scandala, sequatur etiam casus in praecipua interitusque familiarum? Neque enim ita „*potest homo abcondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant.*“²

495. Cum igitur nostri muneris sit huic malo pro viribus mederi, hoc grave periculum, omni quo possumus studio, a gregibus nobis concreditis propulsa et avertere, singulos animarum pastores enixe hortamur et obsecramus, ut fideles sibi commissos ac praesertim patresfamilias saepe graviter que moneant, ut libros quoscumque, quibus religio aut boni mores laedi ac violari possunt, procul a se suisque domibus arceant, seduloque invigilent, ne filiorum aut domesticorum manibus terantur. Verio iis in mentem revocent beati Pauli verba, qui negligentes et ignavos parentes quasi eiuratae fidei reos arguit: „*Si quis secretum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit et est infideli deterior.*“³

496. Inter libros qui in scholis pro adolescentibus instituendis adhibentur, nonnullos saepe invenire licet, qui, caeteroquin praestantissimi, ecclesiam catholicam eiusque res gestas, mores, instituta, praecarios viros aut inepte vellicant, aut foedissimis calumniis et contumeliis prociudant. Hos, antequam ad puerorum manus deveniant, ne venenum incautis propinetur, diligenter expurgandos iussit concilium Baltimoreense I:

„Statuimus, quamprimum edendos in scholarum usum, erroribus omnino expurgatos, atque iudicio episcoporum approbatos libros, quibus nihil contineatur quod catholicae fidei odium vel invidiam parere possit.“⁴

497. Utque libris in scholarum usum aut veteribus emendandis, aut cedendis novis, certa quadam ac stabili ratione provideretur, in eodem concilio decretam huius tenoris latam est:

Viam est.⁵

Caput II.

De bonis libris disseminandis.

498. Quod si perversos libros et libellos omni, qua possumus, vi e medio tollere debeamus, nihil ex parte nostra praetermittendum oportet, ut libri salubres, sanae doctrinae, et qui vere prosint legentibus, locum pravorum suppleant vel praecoccupent. Quod patrum concilii Baltimoreensis I provida mens iam viderat, atque hoc lato decreto perficiendum curaverat:

Insuper.⁶

499. Maxime igitur in votis habemus, ut piae huiusmodi societates ubique existant, ad libros bonos ac tractatulos, ut nostrates loquantur, catholicos edendos et disseminandos, tam parva mole et exiguo pretio, ut ab omnibus facile comparari queant. Eos insuper viros, sive clericos sive laicos, qui necessariis dotibus pellect, in Domino provocamus et incitamus, ut, quocumque poterint modo, sive scribendo, sive adiuvando scriptores, in propagationem fidei catholicae morumque honestatis vires impendere non detrectent.

500. Cum vero non multo ante societas quaedam, quae vulgo *Catholic Publication Society* seu pro libris catholicis evulgandis appellatur, Neo-Eboraci instituta fuerit, et huicque laudabili diligentia, constantia et non mediocri utilitate hunc in finem laborarit, eam omnino dignam iudicamus, quae antistitem, sacerdotum et catholicorum omnium industriis, opibus studiisque foveatur. Quo melius igitur atque certius eius fructus et utilitates per universam hanc regionem propagentur, haud inopportunum ducimus praecules monere et hortari, ut in singulis dioecesebus eiusdem societatis aggregationes seu affiliationes constituantur, cuius praefecti, sive alius cuiuslibet nominis officiales, libris ibi in lucem edendis, aut aliunde allatis in vulgus disseminandis invigilent. Quoniam vero sine magna pecunia hae societates ali et sustentari vix possunt, ne deficiant et optato successu fraudentur, iis providendum erit, aut per collectas semel quotannis, tempore ab ordinario designando, in praecipuis ecclesiis faciendas, aut alio quocumque modo, quem ordinarius magis expedire iudicaverit.

501. Quas quidem societates nos eo maiori studio atque animi alacritate tueri, invare et propagare decet, quo magis in dies augentur eonatus et prope incredibilis diligentia impiorum hominum et sectariorum, qui omne tempus, ingenium, pecunias, studia, labores eo conferunt, ut detestabiles contra Deum, sacrosanctam eius ecclesiam, moresque honestos, libellos, numero fere infinitos, ubique locorum disseminent. Equis est, qui neciat nostros ex omnibus fere sectis haereticos eundem in finem conspirasse, atque in immensam quandam cohaesentem societatem, linguis quidem inter se Babelitarum more discordes, at contra relictam in terris a Deo veritatis cathedram unanimi foedere coniunctos?

¹ In fine decr. 86 Balt. I, iam sup. maiori ex parte allati [Mansi, XXXIX, 800].

² Verius in secundo concilio.

³ Conc. Balt. II, decr. 9. [Mansi, XXXIX, 812].

⁴ Decr. 86, [Mansi, XXXIX, 800].

⁵ Pius papa IX in encyclica *Qui pluribus*, die 9 nov. 1846.

⁶ Prov. VI, 27.

⁷ 1 Tim. V, 8.

qui hoc sibi propositum habent, ut quod infernus fur et homicida ipsidius suis artibusque nondum est assecutus, ipsi libellis suis et tractatulis perficiant; animasque catholicorum, delecta fide, sine qua nemo Deo placere et iuste vivere potest, in perpetuum interitum aucupentur. Atque horum quidem opuscula, blasphemis et mendacis rebus adversus ecclesiae doctrinam, ritus et instituta, ubique gentium videre licet vilissimo aut nullo pretio lectoribus exposita; neque inter heterodoxos tantum, sed et inter catholicos Europae populos, et inter Sinas, Indos, aliasque distantis extremi orbis nationes. Documento igitur nobis sint hostes ipsi, qui diligentia, quo animi ardore, qua constantia *bonum certamen fidei* certare debeamus. Haud multum sane laudis in eo est, ut, quod impii homines in casus pessima faciunt, nos in optima faciamus, quemque si in periculis animabus impendant laborem, nos eundem in servandis impendamus: at eos ne ulla quidem ex parte aemulari, turpissimae ignaviae est.

Caput III.

De libris inter praecandum adhibendis.

502. Libri praecum, seu praecatorii, apud nos eo numero iam circumferuntur, ut, si queres loca sit, eorum potius abundantiam quam inopiam conquiri debeamus. Quod vero de multiloquio movent sacrae literae, nempe in illud facile vitia posse irrepere: id in maxima, qua obruimur, piorum librorum multitudine haud semel evenire experientia compertum est. Typographi enim suo genio indulgentes, aut imprudenti scriptorum pietati inservientes, nonnullos aliquando huiusmodi libros suo arbitrio ediderunt, in quibus reperiantur quaedam ineptae et minus decentes, interdum etiam insulae et infectae orandi formulae et litaniae, quae cordatioribus nauseam et bilem moveant. Iam vero ecclesiae lege, libri ad religionem et Dei cultum spectantes sine ordinarii approbatione praeco committi vetantur; quod si, episcopo inconsulto aut invito, in lucem prodierint, eorum lectione abstinendum est. Quod omnibus in memoriam hoc decreto revocavit concilium Baltimorese I:

„Quoniam multa incommoda iam orta sunt, et in posterum oritura videntur, ex eo quod in diversis huius provinciae (regionis) dioecesebus diversi catechismi et libri praecum adhibeantur, privata auctoritate editi, . . . moneant (episcopi) fideles ut a praeco libellis, qui sine ordinarii approbatione a privata quibuscumque in lucem editi circumferantur, abstineant.“

503. Ne vero laudabilis typographorum industria, aut pia scriptorum animi ardor ac devotio extra debitos prudentiae limites vagaretur, sequenti decreto provisum voluerunt:

Consuendum.

Quod decretum iterum confirmamus, atque ita ampliamus, ut omnes episcopos obligandi vim habeat, in quorum dioecesebus sint praeco aut typographae catholicae.

504. Curetur etiam, ut in huiusmodi libris examinandis et corrigendis, theologi examinatores styli defectibus ac vitia, quae nonnunquam graviora sunt, et nobis quandoque ab a catholicis vitio vertuntur, sanandis medicas manus adhibeant. Diligens quoque in eo ponatur opera, ut ne quaevs litaniae in honorem sancti cuiuslibet concinnatae temere admittantur: sed fiat delectus, et his quae orthodoxae fidei maxime conformes fovendaeque pietati

aptiores videantur, ceteris exclusis, locus concedatur. Quae tamen sedulo, ita ut discrimen facile ab omnibus dignoscatur, separandae sunt et distinguendae a tribus illis litanis, sanctorum scilicet, beatae Mariae virginis, et sanctissimi nominis Iesu, quae prebavit atque indulgentiis ditavit ecclesia.

Caput IV.

De ephemeridibus.

505. Quae superius de libris, sive bonis, sive malis diximus, ea pariter ephemeridibus seu foliis publicis aptari facile possunt. Harum quoque nonnullae impiae sunt et execrabiles, aliae quamplurimae ad mores corrumpendos maxime idoneae; paecae quaedam a contra, quae utomque tolerari possint; paucissimae omnino, quae laudem et commendationem mereantur. Earum, quae improbae sunt, lectio a pastoribus animarum omnino cohibenda est; caute tamen et prudenter, neque semper nominatim, ne iuniorum aut rudiorum animi ad avidiam legendum hac ratione inflammentur. Bonae vero et in bonum religionis animarumque spirituale emolumentum conscriptae sive consarcinatae commendantur, et a suis sustentandas, legendas et disseminandas curent.

506. Evenire aliquando potest, ut folia publica a catholicis viris scripta aut directa, in bonum catholicae fidei indirecte vertant. Ne tamen ea, quae ipsi politicarum partium studio ducti conscribant, religioni catholicae aut ecclesiasticae auctoritati tribuantur, ut a malignis quibusdam adversariis aliquando sit, id omnibus notum et manifestum esse volumus, nullam a nobis ephemeridem pro catholica agnosci, quae non ordinarii approbationem praeco se ferat.

507. In pluribus dioecesebus exstant ephemerides quaedam, quae vel ipso nomine catholicae se prostentur, quaeque ordinarii approbationem quodammodo praeco se ferunt. His enim veluti mediis et instrumentis utitur episcopus, quibus clero ac populo mentem suam ac mandata significet. Hinc vulgato apud nos loquendi more, organa officialia (Official Organs) vocantur; quasi singulis earumdem paginis ac lineis, ipse qui episcopali dignitate et officio fungitur, gregem suum alloquatur ac doceat. Quae sane opinio, falsa illa quidem, sed ex male intellecti nominis errore orta, fere omnium, praecertim haereticorum, mentes pervagata est. Ex quo naeci solet incommodum, neque leve, neque diutius ferendum: dum scilicet ea omnia quae ab harum ephemeridum seu foliorum scriptoribus, humani aliquid forte patientibus, falso, inconscie, intemperanter dici possunt, ipsi episcopo quasi vi officii sui populos doctis tribuantur.

508. Ut igitur in posterum episcopale officium ac manus hoc onere atque incommodo levetur: ut vera relatio, ut loquantur, ordinarii ad folia ecclesiastica seu ephemerides catholicae recte et perspicue intelligatur: ut demum nullus aut nostris aut adversariis superius dubitandi aut cavillandi locus, patres huius concilii plenarii prostentur atque declarant, approbationem ordinarii, quae de more foliis catholicis datur, nihil aliud sibi velle, quam iudicare episcopum nihil a scriptoribus contra fidem et mores proferri, spem quoque bonam se habere nihil in posterum proferendam, eoque esse redactores quorum scripta ad edificationem utilia esse possint: episcopum vero neque posse neque debere respondere ac rationem reddere de iis univere, quae in huiusmodi foliis habentur, sed de iis tantum, quae vi officii sui docendo, monendo, iubendo aut vetando in vulgus ediderit, et quibus sua ipse manu subscriperit. Atque haec quidem posthac in pastoralis

¹ I Tim. VI. 12.

² Prov. X. 19.

³ Conc. Balt. I, decr. 22, [Mans. XXXIX, 290-292].

⁴ Plen. Balt. I, decr. 2, [Mans. XLIV, 676].

hulus concilii epistola anglie sermone conscribenda, ut ad omnium, ad quos spectat, notitiam deveniant, disertis ac fatis commemoranda atque explicanda decernimus.

509. Arbitrari sunt nonnulli e re catholica fore, si habeantur ephemeris quaedam religioni catholicae explicandae, illustrandae, vindicandae unice deditae, cuius dominium et administratio sint penes archiepiscopos Baltimoreensem et Neo-Eboracensem, alioque, si videbitur, metropolitae; quaeque omnium episcoporum studiis commendata et subsidiis adiuta, tandem numeris omnibus absoluta evadat. Reditus inde provenientes, si qui superviant, cedere possent in bonam societatis pro libris catholicis vulgandis (Catholic Publication Society), aut cuiusvis alius, quae in communem utilitatem fuerit instituta. Alii utilius futuram existimant, si loco ephemeridis hebdomadalis, maiori mole quater in anno eadem recensione quamdam (Quarterly Review), aetate scilicet literaria scriptis recensendis castigandisque haberemus. Ordinarium iudicio res tota relinquatur.

510. Confirmantur haec omnia gravissimis semi domini nostri Pii papae IX verbis nuperissime prolatis, quibus mala ex pravarum ephemeridum lectione orta commemorat, eorumque studium commendat ac laudat, qui funestas huic pesti per bonas ac catholicas ephemerides remedium aliquod afferendum curant:

„Incredibili certe animi nostri moerore... vidimus et lamentati sumus maxima et nunquam satis lugenda damna et mala, quae asperissima hinc temporibus catholicae religioni, ac vel ipsi civili societati inferantur ab omni iniquitate, ac veritatis oeribus, per pestiferos libros, libellos, et praesertim ephemerides perniciosissimas quibusque erroribus praevisque doctrinis plenissimas, ac acerrimo planeque diabolico contra divinam nostram religionem odio conscriptas, ac longe lateque in vulgus editas ac disseminatas. Itaque inter alia haud omnimodis viros pietate, ingenio saneque doctrina praeditos etiam atque etiam excitare, ut, sub proprio potissimum antistitis ductu, suis scriptis angustam nostram religionem defenderent, eiusque oppugnatores refutarent, ac tot monstrosas illarum opinionum portenta detegerent, refellerent, profigerent, et incantorum praesertim hominum, ac imperitiae inventutia, cereae in vitium secti, mentis animosque veritatis lumine illustrarent. Ac non mediocri certe afficimur laetitia, cum complures ubique surrexerint viri, qui nostris hinc exhortationibus ac votis perlibenter obsequentes, et egregie erga catholicam ecclesiam et hanc sanctam sedem studio animati, idoneis scriptis teterrimam tot serpentium errorum colluviem, ac funestam pravarum ephemeridum pestem propulsa, et veritatem iustitiamque tutari, cum sui nominis laude non desinant.“

TITULUS XII.

De societatis secreta.

Caput unicum.

511. Societates secretas, quae in tenebris se occultant, ut adversus ecclesiam vel civilem societatis bonum securius moliantur, semper damnantur ecclesia catholica. Liberorum enim Muratorum sectam, seu Maconicam, iam inde ab anno 1738 edita constitutione apostolica Romanus pontifex Clemens XII¹ gravissima censura notavit: quae sententia deinde per sum-

mas pontifices Benedictum XIV, Pium VII, Leonem XII, et Pium VIII specialibus constitutionibus renovata, confirmata et ampliata fuit.

512. Neque neglexit pontifex feliciter regnans hinc gravissimo nostrorum temporum malo, cuius que posset modo occurrere. Nam, in speciali hac super re allocutione, cum esse ecclesiae mentem declarat, ut Maconica „aliaque eiusdem generis societates, quae specie tenus diverse in dies coalescunt, quaeque contra ecclesiam vel legitimam potestatem seu palam seu clandestine machinantur“², reprobentur prorsus ac condemnentur. Simul vero illis aggregati, vel quomodocumque faventes, gravissimis plectantur ecclesiae poenis, neminatim vero excommunicatione, ipso facto incurrenda, a qua absolutionem, extra mortis articulum, non nisi ab ipso Romano pontifice, vel ab illo delegatis obtinere possunt. Quas quidem cathedrae principalis declarationes debita cum reverentia suscipientes, harum provinciarum antistites, iam in concilio Baltimoreensi IV, decreto VII, arcere conati erant fideles sibi commissores a tenebris huiusmodi sectis: quod decretum hinc verbis prolatum fuit:

513. Propter gravissimas³.

514. Cum autem de censu, quo constitutiones pontificiae intelligendae essent, omnes non-prorsus convenirent, Franciscus Patricius Kenrick, Philadelphien- sis tunc antistes, sanctam sedem consequit de Sociis singularibus (vulgo Odd Fellows), necnon de „Filiis temperantiae“ et aliis eiusmodi coetibus, hanc proponens dubitationem: „Utrum coetus illi pro votis habendi sint, qui profitentur se nihil adversus religionem moliri vel civilem rempublicam, licet occultum inest foedus iuramento firmatum, vel alias se obligent ad arcanum?“ Sacra autem congregatio inquisitionis, die 21 augusti 1850, respondendum illi decrevit: „comprehendi bullis pontificiis“⁴.

515. Verum cum difficultates apud nos exortae sint, ex eo quod plures sint operariorum, alique huiusmodi coetus, de quibus debatur ac comprehendantur sub damnatione saepius contra societates secretas a summis pontificibus lata, praestat rationes ob quas occultae societates huic iudicio subiectae sint, ipsis pontificum verbis referre.

516. Iam vero Benedictus XIV, in constitutione apostolica, quae incipit *Providas*⁵, huius sententiae causas luculenter enarrat. Haec autem ex Benedicti constitutione depromuntur:

„Porro inter gravissimas praefatae prohibitionis et damnationis causas, in praeserta constitutione⁶ enunciatae, una est, quod in huiusmodi societatis et conventibus cuiuscumque religionis ac sectae homines invicem consociantur: quae ex re satis patet, quam magna perniciosae catholicae religionis puritati inferri valeat. Altera est arctum et impervium secreti foedus, quo occultantur ea, quae in huiusmodi conventibus sunt, quibus proinde ea sententia merito aptari potest, quam Caecilius Natalis apud Minucium Felicem in causa nimirum diversae protulit: „Honestas semper publico gaudent, scelera secreta sunt.“ Tertia est iusiurandum, quo se huiusmodi secreto inviolabiliter servando adstringunt, quasi liceat alicui cuiuslibet promissionis aut iuramenti obtentu se trahi, quominus a legitima potestate

¹ Ex allocut. Pii papae IX, in consist. sept., 26 sept. 1866.

² Decr. 7, [Mansi, XXXIX, 268].

³ Balt., num. 55. Iam inde ab anno 1810, in Baltimoreensi conventu, damnatae fuerant huiusmodi societates. Vide appendix.

⁴ Vide responsum integrum, in appendix.

⁵ Die 18 maii anno 1761.

⁶ Sed. Clementis XII [die 26 april.] anno 1738.

¹ Alloc. 20 april. 1849.

² Literae apostolicae 12 febr. 1866.

³ Const. In omnium, die 26 april. 1738.

interrogatas omnia fateri teneantur, quocumque A
 exquirantur ad dignoscendum an aliquid in huius-
 modi conventibus fiat quod sit contra religionem, aut
 reipublicae statum et leges... Ultima demum, quod
 apud prudentes et probos viros eadem societates
 et aggregationes male audirent, eorumque iudicio
 quicumque eadem nomina darent, pravitate et
 perversionis notam incurrerent."

517. Quibus quidem consentanea prorsus sunt,
 quae in allocutione in consistorio secreto, 25 sep-
 tembris 1865 habita, in eandem sententiam protulit
 summus pontifex, Pius IX.¹

518. Ut vero omnia prorsus dubitandi auferatur
 locus, hic promulgari volumus decretum sacrae
 congregationis inquisitionis, feria IV, 16 augusti 1866,
 de mandato atheni domini nostri ab ebo praefecto
 sacrae congregationis de Propaganda fide, sub die
 13 iulii 1865 iam quibusdam ex nobis significatum,
 cuius tenor est is qui sequitur: "Societates occultae,
 de quibus in pontificiis constitutionibus sermo est,
 esse omnes intelliguntur, quae adversus ecclesiam
 vel gubernium sibi aliquid proponunt, exigant vel
 non exigant a suis aequalibus iuramentum de secreto
 servando."

519. Quibus accurate perpensa, nobis quidem
 nulla apparet ratio, ob quam prohibitio ecclesiae
 adversus Maoniam aliaque occultas sectas, ad
 illas extendatur operariorum sodalitates, quae non
 constat aliud sibi proponere quam sociorum in
 propria arte exercenda mutuam tutelam ac iuvamen.
 Cavendum tamen, ne sub hoc praetextu quidpiam
 admittatur, quod sectis damnatis favet; neve op-
 erarii, qui his societatis nomen dant, pravis sub-
 doliisque malorum hominum artibus inducantur; ut
 contra iustitiam leges laborem ab ipsis debitum
 subtrahant, vel alio quovis modo, eorum quibus
 subiciuntur iura laedant. Quae tamen omnia nullo
 modo ita intelligi volumus, ut vel toleratae ha-
 beantur illae societates, cuiuscumque naturae sint,
 in quibus socii ab ipso ingressu iurjurando se
 obligant ad obtinendum iis, quae a coetus
 superioribus iussa forte fuerint, vel etiam secreti
 inest foedus, quod, neque interrogante legitima
 potestate, violari impune possit. Illi etiam coetus
 prorsus illiciti sunt, in quibus ita aroto foedere in
 mutuam defensionem coniunguntur socii, ut exinde
 oriatur turbarum vel caedium periculum.

520. In mentem insuper revocandam ducimus
 sapientissimam summi pontificis provisionem, quae
 literis iam citatis ebo praefecto sacrae congregationis
 de Propaganda fide nobis communicata fuit: "Voluit
 praeterea sanctitas sua, ut tibi subiungeretur, re-
 currendum esse ad sanctam sedem, et quidem omni-
 bus ad amussim expositis rerum adiunctis, si quae
 forte difficultates in applicatione praedicti decreti
 inveniantur." Quibus verbis, cum novas quaestiones
 quae de occultis sectis forte exurgere possunt, suo
 iudicio dirimi voluerit sancta sedes, nolumus ut in
 posterum ullus in hisce provinciis, in quavis eccle-
 siastica dignitate constitutus, nominatim societatem
 damnat, nisi certo et praeter omne dubium constet
 eam ex iis esse, quae constitutionibus pontificiis,
 prout a sacra congregatione inquisitionis applicatae
 sunt, comprehenduntur. Si vero eae fuerint circum-
 stantiae, ut ulteriorem expositionem doctrinae iam
 traditae postulare videantur, pro ea, omnibus ad
 amussim expositis rerum adiunctis, recurrendum
 esse monemus ad sanctam sedem, cuius sapientis-
 simo iudicio omnes pleno animo ac corde morem
 geremus².

¹ Supra cit. [col. 1017].

² Iuxta plurimum patrum sententiam, decretum hoc, nu-
 mero positum omittendum erat: at ex voto sacrae congregationis.

521. Monemus vero fideles nobis credites, et in
 Domino hortamur et obsecramus, ut damnatis sectis
 praedictis omnino abstinant. Ut enim iam in-
 clamavit Romanus pontifex Leo XII: "Pro certo
 habete, nominem earum participem coetorum esse
 posse, quin gravissimi flagitii reus sit; eorumque
 verba ab auribus repellite, qui, ut vestras in gradus
 earum coetorum inferiores cooptationi assentiamini,
 vehementer affirmant, nihil in gradibus illis admitti
 quod rationi, nihil quod religioni adversetur, imo
 nihil vel praedicari vel perfici, quod non sanctum,
 quod non rectum, quod non innocuissimum sit.
 Etenim iurandum illud nefarium, quod iam me-
 moratum est, quodque in illa etiam inferiori coopta-
 tione iurari debet, satis per se est, ut intelligatis
 nefas etiam esse levioribus illis gradibus adscribi,
 atque in iis versari. Deinde, quamvis quae gra-
 viora et sceleriora sunt, iis mandari non soleant,
 qui superiores gradus assequuti non sunt: percipere
 tamen patet perniciosissimarum harum societatum
 vim et audaciam ex omnium qui iis nomen de-
 derunt, consensione et multitudine coalescere. Itaque
 ii etiam, qui inferiores illos gradus non sunt praeter-
 gressi, coetorum illorum participes haberi debent.
 Et in eos cadit illud apostoli ad Romanos, cap. I:
 "Qui talia agunt, digni sunt morti, et non solum qui
 ea faciunt, sed etiam qui consentiant facientibus."¹

522. Fideles itaque ecclesiae filii tenebrosos
 omnes coetus prorsus fugiant, eos etiam qui districtis-
 simis ecclesiae censuris hand comprehendi videan-
 tur. Pro animabus enim periculi plenas et hoc
 esse, dubitare non licet. Pias potius frequentent
 "fidelium societates, quae in ecclesia catholica flores-
 cunt"; in quibus "nihil retrusum atque abditum,
 patent omnibus leges quibus reguntur, patent quae
 iuxta evangelii doctrinam exercentur opera cari-
 tatis."²

523. In istis scilicet filii lucis quae lucis sunt
 opera faciunt, secretum et tenebras non amant, imo
 vero odio habent et exhorrescunt. Caveant itaque
 fideles, et omni studio curent, ne in re tanti momenti
 decipiantur, ne sub boni specie in pessimam cap-
 tivitatem trahantur, ne demum "in tenebris et in
 umbra mortis" praesentes, sprete legibus sanctissimis,
 eas ineant coniurationes, quae nostrae aetatis malum
 sunt maxime formidandum, quibusque unus tantum
 exitus esse posse videatur, ut scilicet omnia tum
 divina tum humana iura pessumdentur.

TITULUS XIII.

De novarum sedium episcopaliurum erectione, deque
 candidatorum praesentatione.

Caput unicum.

524. Diu matureque deliberarunt patres de
 novarum sedium episcopaliurum novorumque vica-
 riatuum apostolicorum erectione a sancta sede
 postulanda. In eo vero convenere omnes, sup-
 plicae ad summum pontificem mittendae esse preces,
 quatenus dignetur suprema sua auctoritate eos, qui
 sequuntur, erigere episcopatus ac vicariatus:

525. I. In provincia Baltimorensi:

1. Novam sedem ad civitatem Wilmington, in
 statu Delaware, quae totam complectatur peninsulam
 inter sinus dictos Chesapeake et Delaware iacentem;
 totum nempe statum Delaware, una cum comitatibus
 Marylandiae dictos Cecil, Kent, Queen Anne,
 Caroline, Talbot, Dorchester, Somerset et Wor-

videtur retinendum. Cf. instructionem sacrae congregationis
 specialium art. 4. (supra col. 886).

¹ Literae apostolicae Leonis XII Quo graviores, 8 idus
 martii anno 1826.

² Allocutio Pii IX in consist. secret., 25 sept. 1866.

cester¹, atque in Virginiae statu, comitatus dictos A Accomac et Northampton:

1. Novam sedem ad civitatem Scranton, in statu Pennsylvania, quae ad comitatus Bradford, Luzerne, Lycoming, Monroe, Pike, Sullivan, Susquehanna, Tioga, Wayne, et Wyoming extendatur:

2. Novam sedem in civitate Harrisburg, in statu Pennsylvania, quae complectatur comitatus Clinton, Centre, Mifflin, Franklin, Cumberland, Adams, York, Dauphin, Northumberland, Columbia, Lebanon, Lancaster, Montour, Union, Snyder, Juniata, Perry, et Fulton:

4. Novum vicariatum apostolicum in statu North Carolina, qui ad integrum statum extendatur.

526. II. In provincia Oregonensi:

Vicariatum apostolicum in territorio Idaho, qui etiam illam montanam partem quae ad occidentem montium Saxosorum iacet complectatur.

527. III. In provincia Sancti-Ludovici:

1. Sedem novam episcopalem in civitate Green Bay (Sinau Viridis), in statu Wisconsin, cuius sint limites: a parte occidentali fluvius Wisconsin, a meridie fluvius Fox, ab oriente lacus Michigan, et a parte septentrionali ea pars status Michigan, quae iacet inter fontes fluvii Wisconsin ad lacum Kattakittaken sese protendentis et praedictum lacum Michigan:

2. Sedem episcopalem in civitate Lacrosse, eiusdem status Wisconsin, cuius limites sint: ab oriente fluvius Wisconsin a lacu Kattakittaken, a meridie idem fluvius Wisconsin usque ad flumen Mississippi, ab occidente flumen Mississippi ac status Minnesota, a septentrione autem lacus Superior et ea pars Michigan, quae est inter lacum Superiorem et lacum Kattakittaken:

3. Novam sedem in civitate Sancti-Ioseph, in statu Missouri, quae eam eundem status partem complectatur, quae a meridie et ab occidente fluvio Missouri, ab oriente fluvio Chariton, a septentrione statu Iowa continetur;

4. Sedem episcopalem in civitate Omaha, in territorio Nebraska, cui huius territorii apostolicus vicarius praeficiatur:

5. Vicariatum apostolicum in territorio Montana, qui eam eiusdem territorii complectatur partem, quae ad orientem montium Saxosorum iacet;

6. Vicariatum apostolicum pro territoriis Colorado et Utah, qui ad eorum limites protendatur;

7. Vicariatum apostolicum pro territorio Arizona, cui etiam adiciantur comitatus El Paso, in statu Texas, et comitatus Mesilla atque Donnana, qui nunc episcopo Durangensi subiciuntur.

528. IV. In provincia Cincinnatiensi:

Novam sedem in civitate Columbus, in statu Ohio, quae a dioecesi Cincinnatiensi dividatur per D limites comitatus Morrow, Delaware, Franklin, ac deinde ad meridiem per fluvium Scioto usque ad flumen Ohio.

529. V. In provincia Sancti-Francisci:

Sedem episcopalem in civitate Grass Valley (Vallis Pratensis) in California, cui praeficiatur vicarius apostolicus Marysvillensis.

530. VI. In provincia Neo-Eboracensi:

Novam sedem in civitate Rochester, in statu New York, quae comitatus qui sequuntur complectatur: nempe, Monroe, Wayne, Livingston, Cayuga, Tompkins, Seneca, Yates et Ontario.

531. Pro sedibus vero istis atque vicariatibus nomina sacerdotum praesentarunt patres, tria pro

¹ Quibus postea, per novam circumscriptionem, adiectus est comitatus dictus Wicomico, ex praedictorum partibus constituta.

singulis, cum notulis et responsis quoad eorundem deos a sancta sede requisita, praeterquam in casibus ubi praesentabantur episcopi, uti pro sedibus Columbus, Vallis Pratensis, et Omaha contigit. In postulatione tamen coadiutoris pro episcopo Marquettensi et Marianopolitano, ob infirmitatem gravem qua, vel incunte concilio, erat venerandus ille antistes correptus, haud potuit illam quam oportebat suppeditare de candidatis notitiam, nec aderat alius qui defectum supplere posset.

532. Supplicarunt etiam patres, ut sedes Philadelphiensis et Milwaukiensis ad dignitatem archiepiscopalem erigantur; quarum prior omnes episcopos in Pennsylvania degentes haberet suffraganeos, altera vero, praeter novas sedes Lacrosse et Green Bay, etiam sedem Sancti-Pauli ex provincia Sancti-Ludovici, et Marquettensem et Marianopolitanam ex provincia Cincinnatiensi, complecteretur. Petierunt insuper ut episcopus Nashvillensis ad provinciam Cincinnatiensem transferatur. Supplicarunt demum, ut vicariatuum apostolicum Columbae Britannicae ad provinciam Oregonensem pertinere declararetur¹.

TITULUS XIV.

De efficaci decretionum Baltimorensium executione promovenda.

Caput unicum.

533. Monemus episcopos, ut nullum non moveant lapidem, in visitatione nempe dioeceseos, atque in synodis tam dioeceseis quam provincialibus, necnon in coetibus sacerdotum pro disciplinarum theologicarum discussione, quatenus in omnibus executione mandentur huius plenarii concilii decreta; quorum collectio, prout nunc praeat, omnes complectitur et confirmat leges in praevius etiam Baltimorensibus conciliis latae ac promulgatae, atque sanctae sedis iudicio recognitas.

534. Demum, quo melius ad omnium nostrorum sacerdotum notitiam perveniant, efficaciusque in praxim deducantur huius plenarii concilii decreta, statuimus ista, postquam a sancta sede recognita in lucem edita fuerint, in scholis nostris iuris canonici ac theologiae quasi norma quaedam adhibeantur, quam in docendo professores explicent et sequantur, alumnique omnes diligenter ac accurate addiscant².

Ego, infra-scriptus, mutationes et correctiones decretionum in actis relatas fideliter ex secretariorum commentariis in pleno concilio probatis descripsi.

Iacobus Andreas Corcoran, sacrae theologiae doctor, secretarius.

Ego testor exemplar esse genuinum, et cum originali concordare.

Franciscus Ios. Pabisch, sacrae theologiae doctor et iuris utriusque doctor, notarius.

Ego cancellarius subscripsi.

Thomas Foley, sacrae theologiae doctor, cancellarius.

¹ Quae sub hoc continentur numero a sacra congregatione „in aliud tempus sunt remissa“; quod etiam de vicariatu in Arizona, necnon et de erectione sedis episcopalis in Omaha, et nominatione coadiutoris pro Marquettensi et Marianopolitano est factum. Ceteris vero postulationibus benignè annuit sancta sedes; uti constat ex literis sacrae congregationis supra relatis, in actis concilii (col. 801).

² De ratione relationis ad sacram congregationem de Propaganda fide statim temporibus faciendae, vide appendixem.

Ego Franciscus Ios. Pabisch, huius plenarii concilii notarius, testor acta omnia et decreta, quae in hoc libello, typis impresso, continentur, lecta fuisse et promulgata, quemadmodum praestat emendata, prout convenerat in congregatione metropolitana, atque rite probata, in sessionibus solemnibus, in ecclesia metropolitana Sanctae Mariae Baltimorensi, diebus 14, 18 et 21 octobris, quae ultima fuit apud nos festum Maternitatis beatae Mariae virginis, anno Domini 1866.

Franciscus Ios. Pabisch, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, notarius.

SUBSCRIPTIONES PATRUM

Ego Martinus Ioannes Spalding, archiepiscopus Baltimorensis ac sedis apostolicae delegatus, definitiens subscripsi.

Ego Franciscus Norbertus Blanchet, archiepiscopus Oregonensis, definitiens subscripsi.

Ego Petrus Richardus Kenrick, archiepiscopus Sancti-Ludovici, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis, definitiens subscripsi.

Ego Ioseph Sadoe Alemany, archiepiscopus Sancti-Francisci, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Maria Odja, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes McClokey, archiepiscopus Neo-Eboracensis, definitiens subscripsi.

Ego Richardus Vincentius Whelan, episcopus Velingensis, definitiens subscripsi.

Ego Petrus Paulus Lefavère, episcopus Zelanus et coadiutor administrator Detroitensis, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Martinus Henni, episcopus Milwaukeeensis, definitiens subscripsi.

Ego Augustinus M. A. Blanchet, episcopus Ne-qualensis, definitiens subscripsi.

Ego Amadeus Rappe, episcopus Clevelandensis, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Timon, episcopus Buffalensis, definitiens subscripsi.

Ego Modestus Demera, episcopus Vanouverensis, definitiens subscripsi.

Ego Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitana, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes McGill, episcopus Richmondensis, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Baptista Lamy, episcopus Sanctae-Fidei, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes Loughlin, episcopus Brooklynensis, definitiens subscripsi.

Ego Iacobus R. Hayley, episcopus Novarocensis, definitiens subscripsi.

Ego Ludovicus de Goebriand, episcopus Burling-tonensis, definitiens subscripsi.

Ego Georgius Aloysius Carrall, episcopus Covingtonensis, definitiens subscripsi.

Ego Thaddeus Amat, episcopus Montereyensis et Angelorum, definitiens subscripsi.

Ego Augustus Martin, episcopus Natchitochensis, definitiens subscripsi.

Ego David Gulielmus Bacon, episcopus Portlandensis, definitiens subscripsi.

Ego Henricus Damianus Jancker, episcopus Altoiensis, definitiens subscripsi.

Ego Iacobus Duggan, episcopus Chicaginsis, definitiens subscripsi.

Ego Gulielmus Henricus Elder, episcopus Natche-tensis, definitiens subscripsi.

Ego Iohannes Henricus Luera, episcopus Wayne-Castronsis, definitiens subscripsi.

Ego Patritius N. Lynch, episcopus Carolopolitana, definitiens subscripsi.

Ego Franciscus P. McFarland, episcopus Hart-fordensis, definitiens subscripsi.

Ego Iacobus O'Gorman, episcopus Raphanese in partibus infidelium et vicarius apostolicus Ne-braskae, definitiens subscripsi.

Ego Thomas L. Grace, episcopus Sancti-Pauli, definitiens subscripsi.

Ego Iohannes Quinlan, episcopus Mobilienais, definitiens subscripsi.

Ego Iacobus Fredericus Wood, episcopus Phila-delphiensis, definitiens subscripsi.

Ego Michael Domonec, episcopus Pittsburgensis, definitiens subscripsi.

Ego Eugenius O'Connell, episcopus Flaviopolitana, et vicarius apostolicus Marysville, definitiens subscripsi.

Ego Augustinus Verot, episcopus Savannensis, definitiens subscripsi.

Ego Claudius M. Dubuis, episcopus Galvestoniensis, definitiens subscripsi.

Ego Petrus I. Laviolle, episcopus Ludovico-politana, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes I. Conroy, episcopus Albanensis, definitiens subscripsi.

Ego Patritius Augustinus Feehan, episcopus Nashvillensis, definitiens subscripsi.

Ego Iohannes I. Williams, episcopus Bostoniensis, definitiens subscripsi.

Ego Iohannes Hennessy, episcopus Dubuquensis, definitiens subscripsi.

Ego Silvester H. Rosocrans, episcopus Pompeiopolitana et auxiliaris Cincinnatiensis, accepto per patres concilii voto decisivo, definitiens subscripsi.

Ego Ioannes D. Coady, administrator Eriensis, sede vacante, definitiens subscripsi.

Ego Ferdinandus Coosemans, societatis Iesu, procurator episcopi Menseiensis, vicarii apostolici Montium Saxocorum ad Orientem, definitiens subscripsi.

Ego M. Benedictus, abbas Cisterciensis, definitiens subscripsi.

Ego Bonifacius Wimmer, ordinis Sancti Benedicti, abbas Sancti Vincentii, et praeses congregationis Americano-Cassinensis, definitiens subscripsi.

APPENDIX

Litterae apostolicae et conciliorum decreta, ab editoribus Baltimorensibus in hac appendice posita, quae iam in vulgatis collectionibus exstant, secundum ea, quae in praefatione nostrae collectionis diximus, hic omissa sunt.

I. Ex symbolo fidei concilii Tridentini XI anno Domini 675.
(Ad titulum I.)

V. Hardouin, *Acta conciliorum*, III, 102.

II. Ex Innocentii III praefatione fidei praescripta *Valdensibus*.
(Ad titulum I, II.)

Epistolae Innocentii III die 15 kalendas ianuarii 1208, 4 idus maii 1210; lib. XI, ep. 196; lib. XIII, ep. 78. Migne, *Patr. lat.*, CXXV, 1510, CXXVI, 274.

III. Litterae eminentissimi cardinalis Sterni.

De unionis procecu inter episcopos.

(Ad titulum III, cap. 2.)

Illis ac reveris domine.

Inter tot quibus episcopus quotidie detinetur labores, interque curas, quas secum affert pastorale ministerium, haud exiguum certe levamen erit, si omnes episcopi catholici sibi mutuo auxilium pra-

bere studeant, et assiduis orationibus invicem omnipotentem Deum exorent. Hinc aliqui episcopi, praesertim ditionis ecclesiasticae, operae pretium esse existimaverunt, si plurimi episcopi, in spiritu Domini congregati, tria pietatis officia vellet exercere. Primum erga defunctos episcopos, secundum erga seipso, tertium erga episcopos in oculis cum Christo regnantes esset persolvendum.

I. Ut primo fiat actus, quilibet episcopus vel per se, vel per alium sacerdotem, missam unam quolibet mense celebrabit pro episcopis recessae vitae factis, nec non alteram quotannis infra octavam omnium sanctorum pro omnibus episcopis catholicis in Christo quiescentibus.

Nec est cur ad hanc misericordiam fratribus impendendam rationes coacervandae sint. Neminem enim profecto latet quam districtum iudicium populi principibus, id est episcopis, imminet; quam facillime ipsi omissionibus saltem in pastoralibus muneribus obsequendo debita contrahant in purgatorio persolvenda: quam denique rarum sit, ut particularia suffragia defuncto episcopo, praeter illa in die obitus, et anniversaria brevi aliquando duratura, applicentur. Nec denique illud est silentio praetereundum, licet neminem fugiat, meritum haud exiguum ex tali pietatis officio unumquemque apud Deum consecuturum, et quo plures fuerint episcopi congregati, eo copiosius unicuique suffragium obventurum.

II. Secundum pietatis officium erga seipso adimplendum, in eo situm est, ut omnes sint speciali modo in spiritu congregati coram Domino, dum orationi quotidie vacant, aliasque sanctas absolvent actiones.

Sacra enim scriptura non semel innuit, quid quantumque valeat huiusmodi orationis unio. Quare sive mentali orationi, sive pie lectioni vacent, sive missam celebrent, sive horas canonicas persolvant, sive preces supererogatorias recitent, sive sacras functiones peragant in ecclesia vel oratorio, omnia simul agere proponant. In sacro quoque faciendo, specialiter orent pro toto episcopatu catholico, et infra octavam sanctorum apostolorum Petri et Pauli unam missam celebrent pro incolunitate summi pontificis, omniumque episcoporum, et pro sanctificatione gregis unicuique commisi.

Ut autem haec pia unio firmior in dies evadat, reginae apostolorum tutelae et patrocinio commendanda erit, ac proinde neminem ex episcopis pigebit post horas canonicas vel alio tempore semel in die orationem illam venerabilis Claudii Bernardi recitare: „*Memorare, piissima virgo,*“ et ter deinceps illam invocare: „*Virgo immaculata, regina apostolorum, ora pro nobis.*“

III. Tertium denique pietatis officium postulat, ut speciali cultu prosequamur omnes episcopos, qui in terris degentes pastoralibus muneribus sanctissime perfuncti sunt, quique nunc in oculis degentes semper parati et prompti sunt ad interveniendum apud Deum pro his, qui, missi ad excolendam vineam Domini, in labores eorum introierunt. Quapropter in fine horarum canonicarum, commemorationem facient episcoporum, quorum illa die festum agitur, et omnium sanctorum episcoporum.

I.

Antiphona: Pastores optimi, qui animas populi pro ovibus, intercedite pro nobis et pro grege nostro ad Dominum.

Versus: Benedicite, sacerdotes Domini, Domino.

¹ Cap. VI, 8.

² Matth. XVIII, 20; Tob. XII, 8.

Concilium Oecumenicum, Tomus XLVIII.

Responsium: Benedicite et superexaltate eum in saecula.

Oratio: Deus qui ad sanctis tuis et exemplum et praesidium collocasti, concede nobis famulis tuis, sanctorum omnium antistitem, quorum memoriam hodie recolimus, et exempla sectari et protectione muniri. Per Christum, etc.

II.

Antiphona: Omnes sancti pontifices, estote memores nostri, deprecamini pro nobis filium Dei, sacerdotem magnum.

Versus: Benedicite Dominum, omnes electi eius.

Responsium: Agite dies laetitiae, et confitemini illi.

Oratio: Fiat, Domine, quaesumus super nos misericordia tua, et omnium sanctorum antistitem intercessione concede, ut, in pastoralibus officio obeundo, eorum experiamur suffragia, et vestigia prosequamur. Per Christum, etc.

Haec tria pietatis officia si adimpleantur, neminem praeterit quantum inde ad illi et meriti consequi possint episcopi, quin vel expensas vel molestias sustinere cogantur. Quapropter ego has tibi litteras scribendas duxi, dum tibi facta omnia et felicia precor a Domino.

Datum Romae, die 6 aprilis 1886.

Dominationis vestrae illinae ac revinae addictissimus servus,

X. cardinalis Riario Sforza, archiepiscopus Neapolitanus.

Illino ac revino archiepiscopo Baltimorensi.

IV. De barba a clericis hanc gestanda.

Litterae illustrissimi ac reverendissimi domini domini Matthaei Bystachii, archiepiscopi Neo-Caecariensis in partibus, nuntii apostolici ad curiam Bavaricam; ad excellentissimum ac reverendissimum archiepiscopum Friaug-Monacensem; contra usum inter viros ecclesiasticos recentiter introductum, barbam gestandi.

(Ad titulum III, cap. VI, num. 151.)

Excellentissime ac revine domine.

Ad aures beatissimi patris pervenit, in nonnullis Bavariae diocesis adesse ecclesiasticos viros, qui novitatis, vel potius levitatis spiritu perducti, usum iamdiu exoletum barbam gestandi iterum introducere, et exemplo suo alios ad illum imitandum allicere conantur. Quidquid de antea saeculis dici debeat, in confesso est, modernam et vigentem ecclesiae latinae disciplinam huic usui prorsus obstare, novamque consuetudinem, ut legitime introducatur, necessario requirere assensum, saltem tacitum, supremi ecclesiae pastoris. Hic autem huiusmodi novitatem omnino se improbare declarat; eo vel magis, quod tristissimis hinc temporibus spiritus omnia innovandi haud paucos seducat, et ex una novitate in aliam facile procedi possit. Quae cum ita sint, placuit sanctitati suae mihi in mandatis dare, ut omnibus Bavariae antistitibus suo nomine significarem, ab ipsis omnimode curandum esse, non solum ut praedictus usus expresse prohibeatur, sed etiam ut disciplinae unitas, et perfecta cura ecclesiae Romanae, omnium magistra, conformitas in omnibus, ac proinde in habitu et tonsura clericorum, servetur, vel si opus sit, restauretur; ac qualicumque nova consuetudo vetetur; quae supremo ecclesiae capiti apprimè cognita atque ab ipso probata non sit.

Dum haec excellentiae tuae illinae ac revinae, beatissimi patris iussu ac nomine scribo, illam rogo, ut me de huius epistolae receptione instructum reddens, mihi etiam indicare velit, quid excellentia tua opportunum facere existimaverit, ut praedictus usus, si forte in ista dioecesi manifestari incipit,

exemplo relinquatur, atque ut nemini unquam in mentem veniat illum introducere.

Sincera interim observantiae et obsequii sensibus, perseverare excellentiae tuae illinae ac reverentiae humillimus ac addictissimus servus.

Matthaeus Eustachius, archiepiscopus Neocaesariensis, nuntius apostolicus Monacensis.

[K] Pastoral-Blast ab admodum reverendo domino Ioa. Giese edita, Monasterii, 16 iunii 1863.

V. De medicinae a ciperiis exercitiis.

Excerpta ex instructione Benedicti XIV, circa medicas artes exercitium. De synodo diocesana, lib. XIII, cap. X.

Ad titulum III, cap. VI, num. 152.

Vide Mansi, Concil., XLVII, 586.

VI. Gregorii XVI breve ad episcopum Helopollitanum, vicarium apostolicum Sibiratariae, de aeditis.

(Ad titulum IV.)

GREGORIUS PAPA XVI.

Venerabilis frater. Dudum nos sollicitos habent, quae istae contra ecclesiae ius, atque in tuam venerabilis frater, tuaeque dignitatis iniuriam gesta compertimus. Quae quidem eo acerbiore cordi nostro acciderunt, quod in sacrae rei detrimentum conspirasse intelleximus nonnullos e catholico populo, qui, ob munia sibi demandata, antecellere aliis in officio debuissent. Scilicet laici quidam viri, cum non aliud unquam ius habuerint, quam quod ex concessione antistitis ad ecclesiae aeditus pertineret, insurgere ausi sunt adversus auctoritatem tuam, et decretum contemnere a te postea editum de pecuniis ob sacramentorum administrationem non exigendis: atque adeo contra sanctiones canonum, immo contra ipsam Christi domini ordinationem, usurpare alicuius rerum divinarum regimen contenderunt. Qui etiam cum nostram Propagandae fidei congregationem contra te frustra sollicitassent, huius quoque auctoritate contempta, non sunt veriti appellare per summum nefas ad laicos, eosdemque acatholicos, magistratus: quorum porro interventu tu ipse, venerabilis frater, in carcerem coniectus fuisti, et ad initia usque mensis proximi ibidem detentus.

Haec cum ita contigerint, illud sollicitudini omnium ecclesiarum, et supremo, quo fungimur, apostolatus officio nos debere sentimus, ut e fastidio sanctae huius sedis vocem attolentes, [contra] illatam sacro ordini ac rei catholicae contumeliam nostris hinc litteris palam proclamemus. Quare auctoritate nostra apostolica solemniter declaramus, memoratos aeditus violasse et conculesse libertatem sacrae potestatis, et in sanctissima eius iura invasisse. Itaque illos, utpote manifestae reos audaciae, dignissimos se exhibuisse decernimus, in quos, ad canonum normam, graviter animadvertatur. Interim admonemus ipsos atque obtestamur in Domino, ut meminerint censurarum poenarumque spiritualium, quae apostolicis constitutionibus, et conciliorum oecumenicorum decretis in omnes, qui talia audent, statutae ita sunt, ut facto ipso contrahantur. Et quoniam eius in terris vicem gerimus, qui venit quaerere et salvum facere quod perierat, nihil equidem optamus magis, quam ut iidem peccatum suum detestantes, ad obsequium et obedientiam fraternitatis tuae sincero animo redeant.

Iam vero ad eorum munus quod attinet, neminem ignorare volumus, illud pendere omnino ex auctoritate episcopi, nihilque ab aeditis ecclesiae geri unquam posse, nisi quod eis fuerit ab antistite demandatum. Quod vero pertinet ad sacramentorum administrationem, erit tibi curae, ut fideles, qui sub te sunt, sedulo admonere, divina eiusmodi munera

nullam omnino temporalis pretii aestimationem recipere: sed a Dei ministeria, qui ea gratis acciperant, gratis pariter esse dispensanda, nec posse istis viam ad tramites canonum, probabilem consuetudinem obtendi, ad pecunias quidpiam, alicuius sacramenti occasione, aliquo titulo postulandum, quando id a te, atque a congregatione Propagandae fidei, ex accepta a nobis potestate, ad tuendam sacramentorum sanctitatem, iure meritoque veritum est.

Caeterum ea nos cogitatio consolatur, quod sub alyto gubernio serenissimae ac potentissimae Anglorum reginae haud per te metuum est, ne alterior tibi molestia inferretur, frangue fiat sanctae mandu Ultraiectino foedere catholicae religionis apud vos libertati: cum praesertim in florentissimo etiam Britannico regno, pro aequitate maiestatis suae, catholici eorumque antistites libero sanctissimae nostrae religionis exercitio fruuntur.

Denique, venerabilis frater, tuam istam vigilantiam, selum, et eximiam animi firmitatem meritisimam laudibus honestamus: hortamurque in Domino, ut posthac pariter religionis causam non minori sedulitate constantiaque sustinere pergas. Nos autem, licet indigni, non desistimus Deo per Iesum Christum humillime supplicare, ut adsit tibi semper propitius in abundantia gratiae, atque in parte ista suae vineae tuis rigata sudoribus, adaugeat iustitiae fruges, et tranquilla omnia faciat. Ac nostrae in te, et fidelem, cui praese, clerum et populum studiosissimae caritatis pignus adiungimus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde depromptam tibi, venerabilis frater, atque illis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctam Mariam Maiorem, die 12 augusti anno 1841, pontificatus nostri anno undecimo.

VII. Instructio sacrae congregationis sancti Officii.

De neo-conversorum receptione.

(Ad titulum V, cap. II, num. 940.)

Proposito dubio reverendi patri domini episcopi Philadelphiensis circa professionem fidei, ac absoluteionem haereticorum dum convertuntur, feria IV, die 20 iulii 1859, emi domini decreverunt dandam esse instructionem, prout sequitur.

In conversione haereticorum inquirendum est primo de validitate baptismi in haeresi suscepti. Instituto igitur diligenti examine, si compertum fuerit, aut nullum, aut nulliter conlatum fuisse, baptizandi erunt absolute. Si autem investigatione peracta, adhuc probabile dubium de baptismi validitate superit, tunc sub conditione iteratur. Demum si constiterit validum fuisse, recipiendi erunt tantummodo ad abiurationem, seu professionem fidei. Triplex igitur in conciliandis haereticis distinguitur procedendi methodus:

1. Si baptismus absolute conferatur, nulla sequitur abiuratio, nec absolutio, eo quod omnia abluti sacramentum regenerationis.

2. Si baptismus sit sub conditione iterandus, hoc ordine procedendum erit:

- a) Abiuratio seu fidei professio.
- b) Baptismus conditionatus.
- c) Confessio sacramentalis cum absoluteionem conditionata.

3. Quando denique validum iudicatum fuerit baptismus, sola recipitur abiuratio seu fidei professio, quam absolutio a censuris sequitur.

Notandum vero abiurationem, seu professionem fidei, aliam esse ab ea quae habetur in bulla Pii IV. Nam a suprema sacra congregatione sancti Officii praescripta fuit illa, quae adnectitur, pro conversione

(Cap. Ad apostolicam 42, de simonia.)

haereticorum, eaque utatur episcopus orator, cum a De profundis, cum Gloria Patri in fine. Quo finito, formula absolutionis, quae pariter adiungitur.

MODUS

accipiendi professionem fidei catholicas a neo-converso.

Sacerdos superpelliceo et stola violacei coloris indutus, sedet in cornu epistolae (si sanctum sacramentum asservitur in tabernaculo: - sin minus, in medio altaris) et coram illo genuflectit neo-conversus: qui codicem evangelii dextra manu tangens, emittit professionem fidei, prout inferius habetur: vel si nesciat legere, sacerdos praelegit eidem tunc professionem, ut conversus eandem intelligere, et quae a sacerdote distinctis verbis pronuntiare possit.

PROFESSION OF FAITH.

I, N. N., having before my eyes the holy gospels, which I touch with my hand, and knowing that no one can be saved without that faith which the holy catholic, apostolic Roman church holds, believes and teaches, against which I grieve that I have greatly erred, inasmuch as I have held and believed doctrines opposed to her teaching.

I now, with grief and contrition for my past errors, profess that I believe the holy, catholic, apostolic Roman church to be the only and true church established on earth by Jesus Christ, to which I submit myself with my whole heart. I believe all the articles that she proposes to my belief, and I reject and condemn all that she rejects and condemns, and I am ready to observe all that she commands me. And especially, I profess that I believe:

One only God in three divine persons, distinct from, and equal to, each other: that is to say, the Father, the Son and the holy Ghost;

The catholic doctrine of the incarnation, passion, death and resurrection of our lord Jesus Christ, and the personal union of the two natures, the divine and the human; the divine maternity of the most holy Mary, together with her most spotless virginity;

The true, real and substantial presence of the body, together with the soul and divinity of our lord Jesus Christ, in the most holy sacrament of the eucharist;

The seven sacraments instituted by Jesus Christ for the salvation of mankind; that is to say, baptism, confirmation, eucharist, penance, extreme unction, order, matrimony;

Purgatory, the resurrection of the dead, everlasting life;

The primacy, not only of honor, but also of jurisdiction of the Roman pontiff, successor of St. Peter, prince of the apostles, vicar of Jesus Christ;

The veneration of the saints, and of their images;

The authority of the apostolic and ecclesiastical traditions, and of the holy scriptures, which we must interpret, and understand only in the sense which our holy mother the catholic church has held, and does hold;

And everything else, that has been defined, and declared by the sacred canons, and by the general councils, especially by the holy council of Trent.

With a sincere heart, therefore, and with unfeigned faith, I detest and abjure every error, heresy and sect opposed to the said holy catholic and apostolic Roman church. So help me God, and these holy gospels, which I touch with my hand!

Postea, neo-converso genuflexo manente, sacerdos sedens dicit psalmum *Miserere*, sive psalmum

De profundis, cum *Gloria Patri* in fine. Quo finito, sacerdos, stans dicit

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, secreto.

Versus: Et ne nos inducas in tentationem

Responsum: Sed libera nos a malo.

Versus: Salvum fac seruum tuum ancillam tuam.

Responsum: Deus meus, sperantem in te.

Versus: Domine, exaudi orationem meam.

Responsum: Et clamor meus ad te veniat.

Versus: Dominus vobiscum.

Responsum: Et cum spiritu tuo.

OREMUS

Deus, cui proprium est miserere semper et parcere, suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum tuum (hanc famulantium) quem quam excommunicationis catena constringit, miseratione tuae pietatis clementer absolvas. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia saecula saeculorum. *Responsum:* Amen.

Deinde sacerdos sedet et ad profitentem genuflexum versus, eum ab haeresi absolvit, dicens

Auctoritate apostolica, qua fungor in hac parte, absolvo te a vinculo excommunicationis quam incurristi, et restituo te sacramentis ecclesiae sacramentis, communioni et unitati fidelium, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti Amen.

Denique abiuranti aliquam poenitentiam salutarem iniungat, exempli gratia aliquas preces, visitare ecclesiam, aut similia

VIII. De communione quotidiana.

Decretum sacrae congregationis sanctae Romanae ecclesiae cardinalium concilii Tridentini interpretatum, circa communionem quotidianam.

Ad titulum V. cap. IV. num. 284.

IX. Literae encyclicae sacrae congregationis de Propaganda fide.

de sancta eucharistia deferenda

Ad titulum V. cap. IV. num. 284.

Illine et revine domine.

Etsi sancta omnia sancte tractanda sint, propterea quod ad Deum pertinent qui essentialiter sanctus est, attamen augustissimum eucharistiae sacramentum, sicut sacris mysteriis omnibus absque ulla comparatione sanctitate praeceminet, ita maxima praeceteris veneratione est pertractandum. Nil itaque mirum, si tot ecclesia diversis temporibus ediderit decreta, quibus sanctae eucharistiae delatio pro adiunctorum varietate vel denegaretur omnino, vel ea qua par esset reverentia admitteretur: cum nihil antiquius fuerit ecclesiae Dei, quam ut animarum profectum atque aedificationem debito cum honore divinum omnium divinissimi mysterii consociaret.

Haec porro prae oculis habens sacrum hoc consilium christiano nomini propagando, cum primum intellexit in quibusdam istius regionis dioecibus consuetudinem, seu potius abusum, invaluisse, ut sacerdotes seipsum sacramentum a mane usque ad vesperam secum deferrent, ea tantum de causa quod in aliquem forte aegrotum incidere possent, ad metropolitanos censuit scribendum, tum ut consuetudinem illam ab ecclesiae praxi omnino abhorre declararet, tum etiam ut eius extensionem accuratius deprehenderet. Responsa archiepiscoporum brevi ad sacram congregationem pervenerunt, ex quibus

¹ In dubio gravi aut levi, utrum poenitens excommunicationem incurrit per haeresim professam, sacerdos hic inserat vocabulum *foras*.

innouit, multis in locis de abusu illo gravem admirationem exortam esse, cum aliqua in dioecesi ne credibilia quidem videretur. Verum non desuerunt antistites, qui illius existentiam eiusque causas ingenue confessi sunt.

Quare emi patribus sacri huius concilii, in generalibus comitiis die 28 septembris elapsi anni habitis, omnia quae ad hanc rem referantur exhibita sunt perpendenda, ut quid emi sacramenti debitus honor ac veneratio postulerent in Domino decerneretur. Omnibus igitur maturo examini subiectis, statuerunt emi patres literas encyclicas ad archiepiscopos atque episcopos istius regionis dandas esse, quibus constans ecclesiae rigor circa eucharistiae delationem commemoraretur. Voluit insuper sacra congregatio, ut singuli antistites excitarentur, quemadmodum praesentium tenore excitantur, ad communem ecclesiae disciplinam hac in re custodiendam, quantum temporis ac locorum adiuncta, nec non inductarum consuetudinum ratio patiahtur, ita tamen ut sedulam navent operam ad veros abusus corrigendos atque eliminandos. Quam quidem in rem censuerunt patres emi apprime conferre frequentem celebrationem sacrificii missae, quo videlicet sacerdotus facile necessitati occurrere possunt sanam eucharistiam secum per multos dies retinendi.

Quae cum ita sint, hortor amplitudinem tuam, ut in eum finem rurales aedículas multiplicandas cures, atque talia edas decreta, ex quibus delatio sanii sacramenti ad urgentes tantum causas, atque ad actuale ministerii sacerdotalis exercitium coarctetur, iniuncta vero presbyteris stricta obligatione semper in hisce casibus sanctam hostiam super pectus deferendi.

Denique decreverunt emi patres, ut de negotio isto gravissimo in provincialibus conciliis agatur, quo nimirum antistites eam in suis dioecesibus communem normam inducere satagant, quam augustissimum eucharistiae mysterium decere existimaverint. Tandem amplitudini tuae significare non praetermitto, omnia et singula quae superius decreta sunt sanio domino nostro Pio papae IX per me relata fuisse in audientia diei 3 octobris elapsi anni, eaque a sanctitate sua in omnibus adprobata fuisse, atque apostolica auctoritate confirmata.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 25 februarii 1866.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus,

Alexander card. Barnabo, praefectus
Reverendo domino patri Francisco Patrio Kenrick,
archiepiscopo Baltimorensi.

X. Sanctae Romanae et universalis inquisitionis instructio ad omnes archiepiscopos, episcopos aliosque locorum ordinarios, circa observantiam constitutionis summi pontificis Benedicti XIV, quae incipit: Sacramentum poenitentiae.

(Ad titulum V, cap. V, num. 277.)

Quae supremus pontifex gloriose memoriae Benedictus XIV, in constitutione die 1mo iunij anno 1741 edita, cuius initium est *Sacramentum poenitentiae*, confirmavit ac decrevit, ea ad haec quatuor maxime capita reducuntur. In prima, quemadmodum iam antea sancitum fuerat, praesertim a Gregorio XV, constitutione quae sub die 30 augusti anno 1622 data, incipit *Universi*, omnes locorum ordinarii aequae ac inquisitores deputantur iudices ad inquirendum et procedendum et condignis poenis animadvertendum contra sollicitantes ad turpia in confessione, quamvis ab ordinaria iurisdictione quomodolibet exemptos. Idem omnes sacerdotes ad audiendas sacras confessiones constituti, sicut antea quoque praescriptum erat, obligantur monere suos poenitentes, ut sollicitantes huiusmodi,

quamprimum poterunt, inquisitoribus aut locorum ordinariis deferant; eosdemque poenitentes non absolvere: qui huic adimplendo muneri parere recedant. Praeterea, tertio loco, apostolicae sedi reservantur, excepto mortis articulo, eorum casus qui innoxios sacerdotes apud ecclesiasticos iudices falso sollicitationis insimulant, vel seorsite procurant ut id ab aliis fiat. Quarto denique, sacerdoti cuilibet omnis facultas et iurisdictione ad sacramentales confessiones personae complicitis in peccato turpi contra textum decalogi praecipuum commissae excipiendas admittitur, nisi extrema prorsus urgeat necessitas, nimirum si in ipsius mortis articulo alter sacerdos deest, qui confessarii munere fungatur, vel sine gravi aliqua exortura infamia vel scandalo vocari aut accedere nequeat. Et apostolicae sedi reservatur eorum confessariorum casus, qui complices in peccato turpi absolvere ausi fuerint.

Nullum sane dubium est, quin haec praescriptiones, prohibitions, reservationes omnes et singulae in cunctas nationes universim vires extendant, et ubique terrarum inconcussa ac inviolabiliter observandae sint. Quod quidem vel legenti Gregorii XV et Benedicti XIV constitutiones evidentissime patet: et idipsum consequentium pontificum suffragio, prout ac dedit occasio, ad hanc usque diem confirmatum est. Et re quidem vera, vicario apostolico Cocinoe sciscitanti: 1. An constitutio Benedicti XIV adversus sollicitantes obliget etiam missionarios Franciscanos, qui ministerium exercent in Cocinoe? 2. An eadem constitutio restringi possit ac moderari in aliquo casu, ob magnam confessariorum penuriam in eodem regno Cocinoe? iussu Pii VI anno 1775 opportuna instructione responsum fuit: ad 1. affirmative, ad 2. negative. Et proxime sanus dominus noster Pius papa IX decreto huius supremae inquisitionis, sub feria IV die 27 iunij anno 1866, edixit, „in facultatibus quibus episcopi alique locorum ordinarii ex concessione apostolicae sedit reservatae, excipiendos semper in posterum, et exceptos habendos esse, casus reservatos in bulla Benedicti XIV quae incipit *Sacramentum poenitentiae*“. Hoc decretum vero omnibus ubique terrarum ordinariis, praedicta absolventi facultate donatis, absque ulla exceptione significandum mandavit.

Quamobrem omnibus locorum ordinariis entendum summopere est, ne eorum vigor, quae in praedicta constitutione salubriter providentur, paulatim uspiam elonguet. At emi patres cardinales supremi inquisitores nuper cognoverant, eandem constitutionem non ubique, sicuti par esset, executioni tradi, atque in aliquibus locis nonnullos tum in denunciationis onere adimplendo, tum in iudicio contra sollicitantes instituendo irrepsisse abusus, qui sine iustitiae ac providae severitatis discrimine tolerari minime possent. Itaque neque inopportunitum, neque ipsis locorum ordinariis ingratum fore iudicarent, si quae contra eosdem abusus ab hac suprema congregatione ad tramites sacrorum canonum decreta fuerant, in unum collecta, prae oculis habeantur. Ad quem effectum praesentem instructionem edi mandarunt.

1. Personae sive mares sive foeminae, quaecumque illae sint, ad turpia sollicitatae in confessione, vel occasione aut praetextu confessionis, quemadmodum enucleate in memorata constitutione praecipitur, rem ad sanctam sedem vel ad loci ordinarium deferre debent.

1 Constitutio eiusdem summi pontificis Benedicti XIV Apostolici numeris, die 8 februarii 1746.

2 Corrige se.

2. Denunciare oportet quemcumque sacerdotem, etiam iurisdictione caretum, sollicitantem in confessione vel etiam poenitentis sollicitationi consentientem, quamvis statim dissentientem, de turpi materia loqui, illius complementum ad aliud tempus differentem, et non praesentem absolutionem poenitentis.

3. Huiusmodi denunciations a nemine abeque culpa lethali dimitti possunt. Quae de re poenitentes debent admoneri, neque ab iis admonendis instruedisque eorum bona fides excusat.

4. Sacerdotes ad sacras audiendas confessiones constituti, qui de hac obligatione poenitentes suos non admonent, debent puniri.¹

5. Poenitentes admoniti et omnino reguentes nequeunt absolvi; qui vero ob iustam causam denunciations differre debent, eamque quo citius poterunt faciendam spondent, serioque promittunt, possunt absolvi.

6. Denunciations anonymae contra sollicitantes ad turpia nullam vim habent; denunciations enim fieri debent in iudicio, nempe coram episcopo eiusve legato cum interventu ecclesiastici viri, qui notarii partes teneat, et cum iuramento et cum expressione et subscriptione sui nominis; nec sufficit si fiat per apochas, vel per litteras sine nomine et cognomine auctoris.² Caeterum prohibetur, ne in recipiendis denunciationsibus praeter iudicem et notarium, virum utrumque ecclesiasticum speciali et scripto exarata episcopi deputatione munitur, testes intersint. Cavendum quoque ne ex denunciatoribus quaeratur, num sollicitationi consenserint; et convenientissimum foret, si de huiusmodi consensu, quantumvis sponte manifestato, nihil notetur in tabulis.³

7. Denunciations onus est personale, et ab ipsa persona sollicitata adimplendum. Verum si gravissimis difficultatibus impediatur, quomodo hoc perficere ipsa possit, tunc vel per se, vel per epistolam, vel per aliam personam sibi beneviam, a qua adeat ordinatum vel sanctam sedem per sacram poenitentiarum, vel etiam per hanc supremam inquisitionem, expositis omnibus circumstantiis, et deinde se gerat iuxta instructionem quam erit acceptura. Si vero necessitas urgeat, se gerat iuxta consilia et monita sui confessorii. Ast si nullo impedimento detenta denunciations omnino renuat, in hoc casu aliisque supra memoratis laudandus est confessorius, qui operam suam poenitenti non denegaverit, et vel ordinarium vel sanctam sedem pro opportuna providentia consuluerit, suppresso tamen poenitentis nomine. Formulas autem hisce in casibus adhibendas tradunt probati auctores, quos inter Pignatelli, consult. 104, Carena, Albitius etc.

8. Non infrequenter occurrit casus, ut confessorius aliusque ecclesiasticus ab episcopis (quorum utique haec potestas est) deputetur ad denunciations recipiendas in re ad sollicitationis crimen spectante, abeque interventu notarii. Qui ad hoc gravissimum munus viri maxime idonei destinantur, de actu denunciations iudiciaria ratione assumendo instrui debent, ac moneri, ut statim a recepta denunciations eam continuo ad ipsum episcopum a quo fuerunt deputati caute transmittant, neque confecti actus exemplum vel vestigium aliquod sibi retineant. Atque in hunc fere modum haud difficulter denunciandi munus adimpletur. Perfecto a locorum ordinariis efficiendum est, ne ad loca suae

A iurisdictioni subiecta applicare oporteat quod pro missionibus Pernambucoe in America, die 22 Ianuarii anno 1627, declaratum fuit: „Mulieres videlicet sollicitatas non teneri ad denunciationsem, si ministri inquisitionis et vicarii episcopi in longinquis regionibus degentes sine gravi incommodo adiri nequeant.“

9. Si in denunciationsibus, quod non raro contingit, alias indicantur personae forte pariter sollicitatae, vel quae de hoc crimine testimonium ferre aliqua ratione possint, haec quoque omnes et eorum iudiciaria forma superius enunciata examinandas sunt: et primo per generalia, deinde per gradus, quoad ita res ferat, ad particularia deveniendo interrogari debent, utrum et quomodo revera fuerint ipsae sollicitatae vel alias personas fuisse sollicitatas viderint vel audierint.

10. Accepta denunciations non illico proceditur, sed a superiore ecclesiastico inquiri sedulo debet, utrum persona denunciata sit fide digna. Sollicitationis crimen ut plurimum secreto perpetratur: hinc privilegium est, ut in causis, quae contra hoc crimen instituuntur, ad plenam probationem faciendam attestations etiam singulares admittantur. At in memoratis summorum pontificum constitutionibus praescribitur, ne cum testibus singularibus procedatur, nisi praesumptiones, indicia et alia adminicula concurrant. Ponderis igitur cuiusque denunciations, qualitates et circumstantiae serio accurateque perpendendae sunt, et antequam contra denunciatum procedatur, perspectum exploratumque iudicii esse debet, quod mulieres vel viri denuntiantes sint boni nominis, neque ad accusandum vel inimicitia vel alio humano affectu adducantur. Oportet enim, ut testes huiusmodi singulares ab omnibus privatis affectionibus sint immunes, ut ipsis integra fides haberi possit.

11. Ea est huius supremae inquisitionis consuetudo, ut post unam alteramve denunciationsem rescribatur, quod denunciatus observetur, ita videlicet super delato crimine suspectus habeatur, ut cum primum per novas denunciations res explorata erit, in iudicium vocandus sit. Ut plurimum non nisi a tertia denunciations procedi solet. Ad formale examen vocantur parochi vel probatae fidei spectataeque virtutis viri, praesertim ecclesiastici, qui cum iuramento de veritate dicenda et de secreto servando super qualitatibus denunciantium et denunciati, et super mutuis eorum odiis et inimicitias examinentur. Hisce peractis diligentis, reus in iudicium adducitur, et coram iudice cum interventu ecclesiastici viri, qui notarii partes agat, super singulis cuiusque denunciations et examinis adiunctis, iuramento dicendae veritatis obstrictus respondere debet. Cavetur solertissime, ne denunciantium nomina reo manifestentur, et ne sacramentale sigillum quoquomodo violetur.

12. Quando perspecta evaserit patrati criminis veritas, reo ad defensionem, prout iura exposcunt, admissa, deveniendum erit ad illi interdicendum in perpetuum, ne confessiones excipiat, subtrahendo omnes et quascumque facultates ad id muneris, eidem etiam per quodcumque privilegium vel ab ipsa sancta sede impertitas. Huiusmodi sententiam episcopus ipse, et non alius ab eo delegatus proferat; et pro modo culpa, atque omnibus attentis circumstantiis, caeteras quoque poenas reo irroget, quae in supradictis pontificiis constitutionibus discernuntur. Praeterea, si reus in iudicio crimen confessus fuerit, congruum debet emittere abiurationem, ut se ita purget ab ea, quam incurrit, haeresis

¹ Ex declar. diei 11 februarii 1661, confirmata in const. *Sacramentum poenitentiae*.

² Ex declar. sub diebus 30 martii 1694 et 1 octobris 1696, poenae Albit. *De inconst. in fide*, cap. 85, num. 17.

³ Albit., loc. cit., n. 21.

⁴ Ex declar. Urbani VIII sub fer. V die 17 aprilis 1694.

⁵ Ex instr. iussu Pii VI, anno 1778 ad vicar. apost. Cocciniae data.

suspensione: et hac quoque poena in ipsa sententia multetur. Notandum est, poenae huiusmodi omnes, et ipsam inhabilitatem ad sacrosanctum missae sacrificium celebrandum, in decreto Benedicti XIV, die 5 augusti anno 1745 praescriptam, esse tantam *ferendam sententiam*. Abstinentium tamen erit ab infirmitate degradatione et traditione brachio saeculari. Id nimirum a Gregorio XV statutum fuit: caeterum ad *terrorem* potius impositum haberi debet, quam ut executioni mandetur¹.

13. Qui nullis omnino super hoc crimine praeventi denunciationibus, conscientia victi, ordinario loci eiusve delegato se sistunt, peccata a se sollicitationis flagitia sponte confitentur et veniam petunt, dimitti debent cum congrua abiuratione et poenitentia dumtaxat salutariibus, adiecto consilio vel praeecepto, ut ab excipiendis personarum sollicitationum sacris confessionibus se abtineant; nec caeteris poenis antea dictis, accedentibus licet postmodum denunciationibus, afficiantur. Qui vero iudicialia forma iam praeventi, sed nondum citati, sua sponte se sistunt, et ii pariter, quos veritatem non integram, sed diminutam in spontanea apparitione confessos esse ordinarius loci ex acceptis postea denunciationibus deprehenderit, beneficio impunitatis non gaudent, verumtamen pro ipsius ordinarii prudentia mitius puniantur.

14. Quod in hisce causis, vel ex commissione apostolica vel ex iure episcoporum proprio tractandis, maiorem in modum curari et observari debet, illud est, ut eadem causae utpote ad fidem attingentes secretissime peragantur, et postquam fuerint definitae et executioni iam traditae, perpetuo silentio omnino premantur. Omnes curiae ecclesiasticae administri, et quicumque alii ad has pertractandas vel patroni ad defendendas causas assumuntur, iurandum de secreto servando debent emittere, et ipsi episcopi alique locorum ordinarii ad servandum secretum obstringuntur, prout in iure cautum est², et in Clementina³. Qui vero denunciationis oneri satisfaciunt, quique in hisce causis examini subiciuntur, iuramentum ab initio de veritate dicenda, et actu expleto, de secreto servando, tactis sacrosanctis Dei evangeliiis, etiamsi sint sacerdotes, praestare tenentur. Haec si caute sancteque teneantur, nullum invidiae infamiaeque vel aliud quodvis periculum timeri potest, quod vel testes a dicenda veritate, vel competentes iudices ab investigando et condignis poenis animadvertendo sollicitationis crimine contineat.

15. Indultum fuit a Pio VI in instructione, de qua antea dictum est, anno 1775 ad vicarium apostolicum Cocincinae data, ut cum difficillimum sit in illis tam dissitis ac disparatis regionibus ea omnia ad amissim servare, quae in hisce causis servanda sunt; et cum si aliqua ex his omittantur, iustitia non patitur, ut poenae infligantur adversus reos, de quorum crimine iudicialia ratione adhuc sufficienter non constat, tunc consultius fortasse esset, si extra iudicii ordinem procedatur ad occurrendum tanto malo mediis et modis magis facilibus et expeditis, quos in casibus particularibus vicarii apostolici prudentia cum animarum zelo coniuncta suggeret. Iam vero quisque videt hanc indulgentiam pro locis adeo dissitis ac disparatis factam neque omnibus esse communem, neque absque apostolicae sedis auctoritate iure posse ubivis induci.

16. Caeterum si locorum ordinarii in conscientis processibus, vel etiam, confecto processu, in

¹ Albit, op. cit., cap. 15. n. 18; et Bened. XIV in privata epistola, die 11 novembris anno 1745, data ad Emmanuelem de Azevedo, societatis Iesu presbyterum.

² Cap. *Natales sine de haereticis, in 6.*

³ *Multorum, § Porro, de haereticis.*

A profertur sententia contra sollicitantes ad turpia in confessione, gravioribus involvantur difficultatibus, rem, transmissis actis, deferre poterunt ad haec supremam congregationem, quae peculiare instructiones singulis casibus accommodatas, ut saepe fit, tradet, ac definitivam sententiam, si expediens fuerit, ipsa proferet.

Haec sunt quae ad praedictam pontificiam constitutionem caute recteque exequendam conducunt, quaeque utpote ubique locorum observata facilia, sacra haec congregatio supremae et universalis inquisitionis pastoralis ordinariarum zelo ac sollicitudini vehementer commendat.

Datum Romae, die 20 februarii anno 1867.

C. cardinalis Patrizi.

XI. Ex Benedicti papae XIV constitutionibus contra confessarios exquirentes a poenitentibus complicum nomina. Ubi primum et Suprema omnium.

7 iulii 1745 et 2 iunii 1746.

(Ad titulum V, cap. V, num. 261.)

XII. Instructio saepi officii, super qualitate probationis requirendae antequam secundae nuptiae incantur.

(Ad titulum V, cap. IX, num. 398.)

Vide Mansi, *Concil.*, XLVII, 286-7, num. VIII.

XIII. Decreta sacrae congregationis rituum, quoad missam pro sponso et sponsa.

(Ad titulum V, cap. IX, num. 383.)

In celebratione nuptiarum, quae fit extra diem dominicam, vel alium diem festum de praeecepto, seu in quo occurrat duplex primae vel secundae classis, etiamsi fiat officium et missa de festo duplici per annum, sive maiori, sive minori, dicendam esse missam pro sponso et sponsa, in fine missalis post alias votivas specialiter assignatam: in diebus vero dominicis, aliisque diebus festis de praeecepto ac duplicibus primae et secundae classis dicendam esse missam de festo cum commemoratione missae pro sponso et sponsa. (Die 30 decembris 1783.)

Praefatum decretum, saepius dominus noster Pius papa VI confirmavit, et ubique executioni dandum esse praecipit, die 7 ianuarii 1784.

Sacra rituum congregatio, die 28 februarii 1818, decrevit (taquod), firma remanente dispositione praefati decreti quoad designationem dierum, in quibus missa votiva pro sponso et sponsa celebrari potest, eandem esse votivam privatam, proindeque semper legendam sine hymno angelico et symbolo Nicaeno, cum tribus orationibus, prima videlicet eiusdem missae votivae propria, ut habetur in fine missalis, secunda et tertia diei currentis, ut in rubric. tit. VII, num. 3 de commemorat., Benedicamus Domino in fine, et ultimo evangelium sancti Iohannis.

Eadem sacra rituum congregatio, die 20 aprilis 1823 declaravit, missam pro sponso et sponsa non esse dicendam iis in diebus, in quibus iuxta rubricas fieri nequit de festo duplici II classis, ut in octava Epiphaniae, et vigilia Pentecostes; sed tunc, sicut in dominicis et aliis festis de praeecepto, et duplicibus primae vel secundae classis, sola commemoratio fieri debet, quod quidem sub distincta conclusione et post alias commemorationes de praeecepto.

Tandem, quoad missam pro sponsis tempore vetito, sacra rituum congregatio recenter quod sequitur solvit.

Dubium: An facta per episcopum licentia contrahendi matrimonium, temporibus a sacro concilio Tridentino vetitis, censetur etiam permessa benedictio coniugum per preces et orationes in missa

pro sponsae exco[m]municatae? An quatenus negative, an A
 possit episcopus eas cum facultate concedere?
 Responsio: Negative in omnibus. Sacra rituum
 congregatio, Baltimorensis, 6 februarii 1868.

XIV. Instructio summi pontificis Pii papae IX.

Ad omnes archiepiscopos, episcopos aliosque locorum
 ordinarios, de dispensationibus super impedimento
 mixtae religionis quoad promiscuas coniugia.

(Ad titulum V cap. IX, num. 334.)

Etsi semper dominus noster Pius IX pontifex
 maximus, gravissimis causis impulsus, aliquid immu-
 tandum esse censuerit in formula dispensationum,
 quae ab hac apostolica sede conceduntur ad mixta
 ineunda matrimonia, veluti amplitudo tua ex adiecta
 formula inteliget, tamen idem summus pontifex
 de universi dominici gregis salute, sibi divinitus
 commissae, vel maxime sollicitus pro apostolici mi-
 nisterii sui munere, non potest non summo opere
 inculcare omnibus archiepiscopis, episcopis aliisque
 locorum ordinariis, ut sanctissima catholicae eccle-
 siae de hisce coniugii documenta integra et in-
 violata religiosissime serventur. Omnes enim norunt,
 quid ipsa catholica ecclesia de huiusmodi catholicos
 inter et acatholicos nuptiis constanter senserit, cum
 illas semper improbaverit, ac tamquam illicitas,
 planeque perniciosas habuerit, tum ob flagitiosam
 in divinis communionem, tum ob impendens catho-
 lico coniugi perversionis periculum, tum quod pravam
 sobolis institutionem. Atque huc omnino pertinent
 antiquissimi canones ipsa mixta connubia severe
 interdcentes, ac recentiores summorum pontificum
 sanctiones, de quibus immortalis memoriae Bene-
 dictus XIV loquitur in suis encyclicis litteris ad
 Poloniae regni episcopos, atque in celeberrimo
 opere, quod *De synodo dioecessana* inscribitur.

Hinc porro evenit, ut haec apostolica sede, ad
 quam unice spectat potestas dispensandi super
 huiusmodi mixtae religionis impedimento, si de
 canonum severitate aliquid remittens, mixta haec
 coniugia quandoque permiserit, id gravibus dum-
 taxat de causis aegre admodum fecerit, et non nisi
 sub expressa semper conditione de praemittendis
 necessariis opportunisque cautionibus, ut scilicet
 non solum catholicus coniux ab acatholico perverti
 non posset, quin imo catholicus ipse coniux teneri
 se sciret ad acatholicum pro viribus ab errore
 retrahendum, verum etiam, ut universa utriusque
 sexus proles ex mixtis hisce matrimoniis procreanda
 in sanctitate catholicae religionis educari omnino
 deberet. Quae quidem cautiones remitti, seu di-
 pensari nunquam possunt, cum in ipsa naturali
 ac divina lege fundentur, quam ecclesia et haec
 sancta sede sartam tectamque teneri omni studio
 contendit, et contra quam sine ullo dubio gravis-
 sime peccant, qui promiscuis hisce nuptiis temere
 contrahendis, se ac prolem exinde suscipiendam
 perversionis periculo committunt. Insuper in tri-
 buendis huiusmodi dispensationibus, praeter enun-
 ciatas cautiones, quae praemitti semper debent, et
 super quibus dispensari nullo modo unquam potest,
 adiectae quoque fuerint conditiones, ut haec mixta
 coniugia extra ecclesiam et absque parochi bene-
 dictione, ulloque alio ecclesiastico ritu celebrari
 debeant. Quae quidem conditiones eo potissimum
 spectant, ut in catholicorum animis nunquam obli-
 teretur memoria tum canonum, qui istiusmodi mixta
 matrimonia detestantur, tum constantissimi illius
 studii, quo sancta mater ecclesia nunquam destitit
 filios suos avertere ac deterrere ab iisdem mixtis
 coniugiis, in eorum et futurae prolis perniciem
 contrahendis.

Iam vero, quod attinet ad praedictas condiciones,
 de his nempe mixtis nuptiis extra ecclesiam et
 absque parochi benedictione, aliisque sacro ritu cele-
 brandis, cum conditiones ipsae in plurimis similium
 dispensationum rescriptis clare aperteque fuerint
 enunciatae, in aliis vero permixtis rescriptis haud
 explicitae expressae, quam in iisdem rescriptis im-
 plicite continentur, ideoque semper dominus noster
 pro summa ac singulari sua prudentia hanc formu-
 larum varietatem de medio tolledam existimavit,
 ac iussit in posteram unam eandemque formulam
 esse adhibendam ab omnibus congregationibus, per
 quas haec apostolica sede dispensationes super
 hoc mixtae religionis impedimento concedere solet.
 Itaque, rebus omnibus maturo examine perpensis,
 temporumque ratione habita, et his consideratis,
 quae a pluribus episcopis exposita fuerint, atque in
 consilium adhibitis nonnullis sanctae Romanae
 ecclesiae cardinalibus, idem semper dominus noster
 constituit, in harum dispensationum concessione
 utendam esse formulam illius rescripti, quo etiam
 conditiones praedictae de mixtis hisce coniugiis
 extra ecclesiam, et absque parochi benedictione,
 aliisque ecclesiastico ritu celebrandis haud aperte
 declarantur, tamen implicite continentur. Ac sancti-
 tas sua omnes archiepiscopos, episcopos, aliosque
 locorum ordinarios vehementer in Domino monet,
 hortatur et excitat, eisque mandat, ut cum ipsi in
 posterum huius rescripti formula ab hac sancta
 sede obtinuerint facultatem dispensandi super im-
 pedimento mixtae religionis, in eadem facultate
 exsequenda nunquam desistant omni cura studioque
 advigilare, ut sedulo quoque impleantur conditiones
 de mixtis hisce matrimoniis extra ecclesiam et
 absque parochi benedictione, aliisque ecclesiastico
 ritu celebrandis.

Quod si in aliquibus locis sacrorum antistites
 cognoverint, easdem condiciones impleri haud posse,
 quin graviora exinde orientur damna ac mala, in
 hoc casu tantum sanctitas sua ad huiusmodi maiora
 damna ac mala vitanda, prudenti eorumdem sacrorum
 antistitum arbitrio committit, ut ipsi, salvis firmisque
 semper ac per diligentem servatis cautionibus de per-
 versionis periculo amovendo a coniuge catholico,
 de conversione acatholici coniugis ab ipso coniuge
 catholico pro viribus procuranda, deque universa
 utriusque sexus prole in sanctitate catholicae reli-
 gionis omnino educanda, iudicent quando comme-
 moratae condiciones de contrahendis mixtis hisce
 nuptiis extra ecclesiam, et absque parochi bene-
 dictione impleri minime possint, et quando in pro-
 miscuis hisce coniugiis ineundis tolerari queat mos
 adhibendi ritum pro matrimoniis contrahendis in
 dioecetano rituali legitime praescriptum, exclusa
 tamen semper missae celebratione, ac diligentissime
 perpensis omnibus rerum, locorum ac personarum
 adiunctis, atque onerata ipsorum antistitum con-
 scientia super omnium circumstantiarum veritate et
 gravitate. Summo opere autem exoptat sanctitas
 sua, ut iisdem sacrorum antistites huiusmodi indul-
 gentiam, seu potius tolerantiam, eorum abritio et
 conscientiae omnino commissam, maiori, quo fieri
 potest, silentio ac secreto servent. Cum vero con-
 tingere possit, ut iisdem antistites nondum fuerint
 exequuti illa similium dispensationum rescripta, quae
 ipsis ante hanc instructionem concessa fuerint, id-
 circo ad omnes dubitationes amovendas, sanctitas
 sua declarandum esse iussit, eosdem antistites hanc
 instructionem sequi debere in commemoratis ex-
 sequendis rescriptis.

Nihil vero dubitat semper dominus noster, quin
 omnes sacrorum antistites ob spectatam eorum
 religionem, pietatem, et pastoralis muneris officium,

pergant flagrantiori neque solo catholicos sibi concreditos a mixtis hinc coniugiis avertere, eosque accurate edocere catholice ecclesiae doctrinam legesque ad eadem coniugia pertinentes, atque eidem semio domino nostro perantissimum est, ipso sacrorum antistites prae oculis semper, habituros litteras et instructiones, quas a suis felicis recordationis praedecessoribus, ac praesertim a Pio VI°, Pio VII°, Pio VIII°, et Gregorio XVI°, de hoc gravissimo sane argumento, maximisque momenti negotio ad plures catholici orbis episcopos scriptae fuerant.

Haec amplitudini tuae erant significanda, iussu ipsius semio domini nostri Pii papae IX, qui nihil potius, nihil antiquius est, quam ut catholice ecclesiae doctrina ac disciplina ubique illibata custodiantur ac serventur.

Datum Romae, die 15 novembris 1858.

I. cardinalis Antonelli.

Illisq. ac reverno archiepiscopo Baltimorensi.

XV. Benedicti XIV declaratio, cum instructione, super dubiis respicientibus matrimonia in Hollandia et Belgio contracta et contrahenda.

(Ad titulum V, cap. IX, num. 840.)

XVI. De baptismo haereticorum quodam matrimonio.

(Ad titulum V, num. 839.)

Signus, in audientia habita die 20 decembris 1837 — audita relatione dubii, utrum scilicet in praesumptione baptismi invalide collati parti haereticae, matrimonium cum parte catholica a sede apostolica dispensata inire cupienti, conferri debeat iterum baptismus sub conditione, dixit:

Detur decretum latum die 17 septembris 1830, ut sequitur: Quaesitum erat, an Calvinistae et Lutherani in illis partibus degentes, quorum baptismus dubium et suspectum est, infideles habendi sint, ita ut inter eos et catholicos disparitatis cultus impedimentum dirimens adesse censeatur? Cui instantiae responsum fuit: 1. Quoad haereticos, quorum sectae ritualia praescribunt collationem baptismi absque necessario usu materiae et formae essentialis, debet examinari casus particularis. 2. Quoad alios, qui iuxta eorum ritualia baptisant valide, validum esse baptismum. Quod si dubium persistat, etiam in primo casu, censendum est validum baptismum in ordine ad validitatem matrimonii. 3. Si autem certe cognoscatur nullum baptismum ex consuetudine actuali illius sectae, nullum est matrimonium.

Hisque omnibus semis superaddi mandavit: in tertio casu praefati decreti respiciente nullitatem certam baptismi in parte haeretica, recurratur in casibus particularibus.

XVII. Instructio sacrae rituum congregationis, circa ordinem dicendi eodem die duas missas.

(Ad titulum VI, cap. I, num. 369.)

Quando sacerdos eadem die duas missas dicentis in locis celebrare debet, in prima, dum divinum

Epistola ad archiepiscopum Mechliniensem episcoposque Belgii, *Exsequendo nunc*, die 18 iulii 1782.

Epistola ad archiepiscopum Megrantium, *Esti fraternitatis tuae*, die 8 octobris 1806.

Epistola ad archiepiscopum Coloniensem, et episcopos Trevirensium, Monasteriensem et Paderbornensem, *Litteris altero abbati anno*, die 26 martii 1830. Instructio ad eundem archiepiscopum et episcopos, die 27 martii 1830.

Epistola ad archiepiscopos et episcopos Bavariae, *Summo impiter studio*, die 27 maii 1833. Instructio ad eundem, die 12 septembris 1834.

Epistola ad archiepiscopos et episcopos Hungariae *Quae vestro*, die 30 aprilis 1841. Instructio, die 30 aprilis 1841. Instructio ad archiepiscopos et episcopos Austriae *et hinc in foederatis Germaniae partibus*, die 28 maii 1841.

sanguinem sumit, eum diligentissime sorbeat. Exinde super corporale ponat calicem, et palla tegat, ac iunctis manibus in medio altari dicat: „*Quod est sumptum*“ etc., et subinde admoto aquae vasculo digitos lavet, dicens: „*Corpus tuum Domine*“ etc., et abstergat. Hisce peractis, calicem super corporali manentem adhuc, deducta palla, cooperiat, seu moris est, scilicet primum purificatorio linteo, deinde patena ac palla, et demum velo. Post haec missam prosequatur, et completo ultimo evangelio, rursus stet in medio altaris, et detecto calice, inspiciat an aliquid divini sanguinis necesse ad insum se receperit, quod plerumque contingit. Quamvis enim sacrae species primum sedulo sorptae sint, tamen dum sumuntur, cum particulis, quae circumstant, undequaes sursum deferantur, non nisi deposito calice ad insum redeunt. Si itaque divini sanguinis gutta quaedam supervit adhuc, ea rursus ac diligenter sorbeatur et quidem ex eadem parte, qua ille primum sumptus est. Quod nullimode omittendum est, quia sacrificium moraliter durat, et asperexistentibus adhuc vni speciebus, ex divino praeepto compleri debet. Postmodum sacerdos in ipsam calicem tantum saltem aquae fundat, quantum prius vini posuerat, eamque circumactam ex eadem parte, qua sanctum sanguinem biberat, in paratum vas demittat. Calicem subinde ipsum purificatorio linteo abstergat, ac demum cooperiat, uti alias fit, atque ab altari recedat.

Depositis sacris vestibus et gratiarum actione completa, aqua e calice demissa pro rerum adiunctis, vel ad diem crastinum servetur (si nempe eo rursus sacerdos redeat, missam habiturus), et in secunda purificatione in calicem demittatur, vel gossipio, aut stupa absorpta, comburatur, vel in sacrario si sit exsiccoanda relinquatur, vel demittatur in piscinam.

Cum autem calix, quo sacerdos primum est usus, purificatus iam sit, si illo ipso pro missa altera indigeat, eum secum deferat; secus vero in altera missa diverso calice uti poterit.

De quibus, facta postmodum semio domino nostro Pio papae IX per subscriptum secretarium fidei relatione, sanctitas sua resolutionem sacrae congregationis approbare dignata est.

Die 11 martii 1858.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.
H. Capalti, secretarius.

XVIII. De fundatione missarum in perpetuum.

Rescriptum sacrae congregationis de Propaganda fide.

Die 10 decembris 1857.

(Ad titulum VI, cap. I, num. 370.)

Franciscus Patricius Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis, ad pedes sanctitatis vestrae provolutus, humiliter exponit, quamdam testamento reliquisse quingentos nummos decessori suo, quos in rem ecclesiae impendit, opere imposito missas quotannis celebrandi pro usura legitima, scienter sexaginta; nam lex statuit sex pro centum nummis solvendos, et consuetudo habet ut nummi dimidium sacerdoti [in] elemosynam detur. Alius quidam tercentos legavit nummos, pari conditione adiecta, adeo ut triginta sex missae sint quotannis pro eius requie celebrandae. Cum autem onus illud perpetuum grave nimis sit, supplicat orator, ut beatitudo tua suprema sua auctoritate declaret, sufficere ut mille missae pro priori legato, sexcentum pro posteriori celebrentur, nulla habita usurae ratione, et demptis his quae iam celebratae sunt; vel si visum fuerit perpetuum onus imponere, ut dignetur numerum missarum quotannis celebrandarum ad aequum numerum reducere.

Alias rescriptum.

Ex audientia semini, habita die 10 decembris 1857, a vicariis apostolicis a sacra congregatione christiano nomini propagando praeposita dependentium (praesertim illorum locorum in quibus vires vel parum vel nullo modo coluntur), suo nomine excitaretur, ad eas vedendas praescriptiones vel cautiones sacerdotibus praescribendas, quibus omne nullitatis periculum a sacrificio altaris, quod supremus est religionis actus, penitus arceatur.

Datum Romae, etc.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Hiscé literis idem illius ac revmús antistes sua manu adiecit quae sequuntur: His usus facultatibus, habita collatione cum consiliariis, die 1 februarii 1858, statui, celebrandas triginta tres missas quotannis pro N. N. animis, octodecim pro animabus N. N. et coniugiis. Re autem melius perpensa, ad undecim pro priore et ad sex pro posteriore reduxi, die 18 maii 1863, iuxta aestimationem concilii secúndi Cincinnatiensis.

Iuvat autem hic decretum IV Cincinnatiensis II referre: „Ut certa quaedam norma hac in provincia statuatur pro foundationibus missarum, quas pietas fidelium non raro postulat, censuerunt patres, eiusmodi fundationes, maxime quando sunt perpetuae, cum magna cautela, ob peculiaris in quibus versamur rerum adiuncta, et nonnisi in casibus specialiter ab ordinario approbandis, esse admittendas: ea etiam ratione, ut pro missa privata fundus saltem quinquaginta scutatorum, pro cantata vero centum scutatorum prius existat, extrante quoque ordinario, ut conditiones fundationum ad amissim adimpleantur.“

XIX. De vine gentiane in missa adhibenda.

Rescriptum sacrae congregationis de Propaganda fide, die 10 martii 1861.

(Ad titulum VI, cap. I, num. 878)

Illmè ac revmè domine.

Ex novis humani ingenii inventis, quibus aetas haec nostra caeteris antecellit, etsi commoda plus quam mediocria percipiuntur, eorum tamen occasione abusus non pauci, lique in rebus gravissimis occurrere deprehenduntur. Cum igitur ex chimicae progressibus eo ventum sit, ut multa in naturae similitudinem componantur aut cooffiantur, contingit frequentissime, ut in regionibus praesertim uvarum penuria laborantibus, vina quaedam fabricentur, quae musto ex uvis expresso minime constant. Hinc vero plures per ecclesiam antistites talia recenter edere decreta debuerunt, quibus vini artefacti usus prohiberetur omnino ab altaris ministerio, quo videlicet divini sacrificii securitati, ut par erat, consuleretur. Quam quidem in rem, sicut in ipsa urbe emus sanctitatis suae vicarius quaedam adsignavit loca, ubi vinum de vite tanquam tale recognitum ab ecclesiarum rectoribus aliisque sacerdotibus emi posset, ita aliis in locis ea episcopi in eundem finem statuerunt, quae pro sua prudentia expedire iudicaverunt.

Porro vel in ipsa America res tanti momenti episcoporum vigilantiam non effugit, ideoque notum est sacrae huic congregationi, decreta quaedam in provincialibus conciliis fuisse condita, ut caveeretur ne quis vinum artefactum in missae sacrificio adhiberet. Quandoquidem vero, hinc non obstantibus, super a semo domino nostro petita fuerint sanationes super obligationibus missarum in quibus bona fide vinum arte factum fuerat adhibitum, ideoque comperit sanctitatis suae, antistitem curas aut decreta finem intentum haud plene atque ubique locorum fuisse consecuta.

Quae cum ita sint, iussit beatissimus pater, ut vigilantia omnium ac singulorum antistitem et

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

christiano nomini propagando praeposita dependentium (praesertim illorum locorum in quibus vires vel parum vel nullo modo coluntur), suo nomine excitaretur, ad eas vedendas praescriptiones vel cautiones sacerdotibus praescribendas, quibus omne nullitatis periculum a sacrificio altaris, quod supremus est religionis actus, penitus arceatur.

Quod quidem dum ad mentem semini domini nostri amplitudini tuae significare non praetermittit, Deum precor, ut te diu sospitem servet incolumemque.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 10 martii 1861.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Revmo domino patri archiepiscopo Baltimorensi.

XX. De Italis haud dispensandis.

Rescriptum sacrae congregationis de Propaganda fide, die 30 augusti 1865.

(Ad titulum VII, cap. II, num. 385.)

Illmè ac revmè domine.

Relatum est apostolicae sedi ab usum hunc non raro contingisse, ut videlicet Itali qui in externas dioeceses proficiuntur, atque in iis peregre versantur, dispensationes obtineant super impedimento mixtae religionis. Ne unquam igitur eiusmodi factum instauratur in posterum, semus dominus noster Pius papa IX, de consilio eorum ac revmorum patrum generalium inquisitorum, censuit in Domino praecipendum, ut omnes et singuli episcopi, qui facultate instructi sunt dispensandi super dicto impedimento, certiores efficiantur, in eiusdem usu excipi Italos, de quibus non constat italicum domicilium omnino deseruisse.

Interea Deum precor, ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 30 augusti 1865.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

Revmo patri domino archiepiscopo Baltimorensi.

XXI. Literae eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis archiepiscopi Mechliniensis, de regularibus.

(Ad titulum VIII, cap. I.)

Universo clero archidioecesis Mechliniensis.

Reverendi domini.

Ut dubia praecaveamus, quae occasione restorationis ordinum regularium exemptorum oriri possent, sequentia vobis communicare consultum duximus.

Semini domini nostri voluntas est, ut regularium, quos in Belgio iterum congregari contigerit, exemptio conservetur, „cuius utilitas (sunt verba eius), ecclesiasticis sanctionibus longaque saeculorum plurium experientia, et vel ipso haereticorum et incredulorum in illam odio comprobata est.“ Proinde superiores ordinum exemptorum gaudent ordinaria iurisdictione in sibi subditos religiosos, hincque sacramenta poenitentiae et eucharistiae, viaticum et extremam unctionem administrare possunt et tenentur. Superior cuiusque domus est parochus, ipseque domus est quodammodo parochia religiosorum in ea habitantium; quare sepultura et exequiae eorum per superiorum in sacello vel ecclesia domus fieri debent. Si autem corpus ad ecclesiam vel coemeterium alicuius parochiae deferatur, pastor ius habet sepulturam faciendi ac ius suum percipiendi, licet omnino deceat, ut sinat religiosos hoc quoque ultimum obsequium defuncto fratri exhibere. Religiosis aequiparantur novitii, famuli et commensales continui, qui sunt sub obedientia superiorum.

Abtrahentes a quaestione, quae inter canonicos controversatur, an discipuli conviventes commensalibus annuandis sint, speciatim iustis de causis concedimus, et statuimus, ut regulares, qui cum consensu nostro scholas aut collegia aperuerint, discipulos omnes sive internos sive externos, correctionis tamen prius parochis, ad primam communionem et communionem paschalem in ecclesiis vel sacellis suis admittere valeant, nec non ut discipulis in scholis vel collegiis depumbentibus sacramentum et extremam unctionem administrent, ad ibidem defunctis iusta persolvant.

De iure possunt regulares in suis ecclesiis et sacellis verbum eucharistiae sacramentum ministrare omnibus christifidelibus, excepta sola die paschalis: ab ordinario approbati, possunt quoque die fidelium confessiones excipere, ita quidem ut per eas impleatur praeceptum annuae confessionis: quando autem confessionem infirmi exceperunt, tenentur parochum certiore facere. Tandem fideles in regularium ecclesiis et sacellis verbum Dei audire, et praecepto audiendi missam satisfacere possunt.

Quamvis domus regularium, in quibus duodecim religiosi actu non habitant, maneant subiectae iurisdictioni ordinarii, provisoria tamen et donec aliter statuerimus, concedimus regularium superioribus, ut iurisdictione et facultatibus supra enantiatis gaudeant, etsi dictus numerus religiosorum domum vel monasterium actu non inhabitet.

Optamus autem vehementissime, ut in dioecesi nostra inter clerum saecularem et regularem constanter vigeat pretiosa illa animorum consensus, qua nihil Deo gratius, nihil hominibus solet esse utilius. Omnes eidem militiae nomen dedimus, omnes eandem causam agimus: arde igitur laboris simul et concordiae vinculo nos esse coniunctos oportet.

Sicut religiosi clerum saecularem honore praevenire debent, neque illius iura infringere vel auctoritatem minuere possunt, ita quoque parochi et vicarii, et quotquot de clero saeculari sunt, tenentur religiosas familias, tanquam manum subsidiariam ad bellandum bella Domini divinitus datam, sincera caritate diligere et in honore habere: unum corpus et unus spiritus esse debent, sicuti vocati sunt in una spe vocationis suae, caritate fraternitatis invicem diligentes, honore invicem praevenientes.

Caeterum, ut magis pateat quanta sollicitudine ecclesia hanc concordiam manutenere satagat, verba transcribimus concilii Viennensis, quae in corpus iuris canonici, Clementinarum libro V, tit. 6, relata sunt: „Quia una est regularium et saecularium, praelatorum et subditorum, exemptorum et non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides et unum baptisma, decet ut omnes qui eiusdem sunt corporis, unius etiam sint voluntatis, et, sicut fratres, ad invicem vinculo caritatis sint adstricti. Decet igitur, ut et praelati et alii tam exempti quam non exempti suis iuribus sint contenti, et alter in alterius iniuriam non prosiliat seu iacturam. Universis igitur praelatis ecclesiarum, praesentis sanctionis edicto districte praecipiendo mandamus, quatenus... viros religiosos... caritative tractent et foveant, et sua iura et privilegia inviolabiliter eis servent.“ Addimus verba Leonis X, in constitutione quae incipit *Dum intra*: „Patres (regulares intellige) in virtute sanctae obedientiae monemus, ut episcopos loco sanctorum apostolorum subrogatos, pro debita et nostra ac apostolicae sedis reverentia, congruo honore et convenienti observantia

venereant;... ipsos quoque episcopos hortamur, et per viscera misericordiae Dei nostri requiramus, ut fratres ipsos affectu benevolo prosequentes, caritative tractent ac benigne foveant, seque illis minime difficiles, aut duros vel morosos, sed potius faciles, mites, propitios piaque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus praedictis tamquam in agro dominice cooperatores eorumque laborum participes, prompta benignitate recipiant, eorumque iura omni cum caritate custodiant atque defendant.“ Tandem remittimus ad eximiam epistolam illi Humberti a Precipiano, sedis apostolicae laudibus comprobatur, in qua concordia cleri et regularium multum commendatur.

Cum sincero affectu permanemus, reverendi domini, vester humillimus famulus.

Mechliniae, 15 Ianuarii 1836.

† Engelbertus, archiepiscopus Mechliniensis.

XXII. Decretum sacrae congregationis super statu regularium,

auctoritate sanctissimi domini nostri Pii papae IX editum; de testimonialibus ordinariorum litteris requirendis in receptione illorum, qui ad habitum religiosum admitti postulant.

(Ad titulum VIII, cap. I.)

Romani pontifices, pro eorum pastoralis cura, qua semper regularium familiarum bono et splendori prospicere non omiserunt, illud superioribus pro viribus commendarunt, ut, antequam ad religiosum habitum postulantibus reciperent, de illorum vita, moribus caeterisque dotibus et qualitatibus sedulo inquirerent, ne indignis ad religiosas familias, non sine maximo illarum detrimento, ostium aperirent. Verum quamlibet moderatores ordinum diligentiam adhibeant in informatibus exquirendis, in gravi tamen ut plurimum versantur periculo deceptionis, nisi ab locorum antistitibus testimonium exquirant circa eorum qualitates, qui ad religiosum habitum admitti postulant. Ordinarii enim, vi pastoralis officii, oves suas prae caeteris agnoscere possunt, et saepe saepius ea manifestare impedimenta, quae alio latent. Haec animadvertens sensus dominus noster Pius papa IX, audito voto sanctae Romanae ecclesiae cardinalium huius sacrae congregationis super statu regularium, attentisque postulationibus nonnullorum episcoporum, praesentis decreto ubique locorum perpetuis futuris temporibus servando, haec, quae sequuntur, apostolica auctoritate statuit atque decernit.

I. In quocumque ordine, congregatione, societate, instituto, monasterio, domo, sive in eis emittantur vota solemnia sive simplicia, et licet agatur de ordinibus, congregationibus, societatibus, institutis, monasteriis ac domibus, quae ex peculiari privilegio etiam in corpore iuris clauso, vel alio quovis titulo, in decretis generalibus non comprehenduntur, nisi de ipsis specialis, individualis et expressa mentio fiat, nemo ad habitum admittatur absque testimonialibus litteris tum ordinarii originis, tum etiam ordinarii loci, in quo postulans, post expletum decimum quintum annum aetatis suae, ultra annum moratus fuerit.

II. Ordinarii in praefatis litteris testimonialibus, postquam diligenter exquisiverint etiam per secretas informationes de postulantis qualitatibus, referre debeant de eius natalibus, aetate, moribus, vita, fama, conditione, educatione, scientia, an sit inquisitus, aliqua censura, irregularitate aut alio canonico impedimento irretitus, aere alieno gravatus, vel reddendae alicuius administrationis rationi ob-

¹ Eph. IV, 4.
² Rom. XII, 10.

³ Synodicon Belgicum, II, 416.

noxius. Et sciant ordinarii, eorum conscientiam super veritate expositorum oneratam remanere, nec ipsa unquam liberum esse, huiusmodi testimoniales litteras denegare, in iisdem tamen super praemissis singulis articulis in tantum testari debere, quo ipsi ex conscientia affirmare posse in Domino iudicaverint.

III. Omnibus et singulis superioribus regularibus aliisque religiosis, ad quos spectat, cuiuscunque gradus sint et instituti, licet exempti et privilegiati ac de necessitate exprimendi, etiam in virtute sanctae obedientiae, huius decreti observantia districtè praecipitur, et qui contra huius decreti tenorem aliquem ad habitum religiosum receperit, poenam privationis omnium officiorum, vocisque activae, et perpetuae inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda eo ipso incurrat, a qua non nisi ab apostolica sede poterit dispensari.

IV. Vi cuiuscunque privilegii, facultatis, indulgentiae, dispensationis, approbationis regularum et constitutionum, etiam in forma specifica, quam ab apostolica sede aliquis ordo, institutum, superior religiosus consequeretur, nunquam huic decreto derogatum esse censeatur, nisi ei expresse et nominatim derogetur, licet in concessione derogatoriae generales quantumvis amplae apponantur. Quod si alicui instituto expresse et nominatim dispensatio super eodem decreto aliquando concedi contigerit, alii minime extendi poterit, vi cuiuscunque privilegii et communicationis privilegiorum.

V. Quolibet anno, die prima ianuarii, in publica mensa, hoc decretum legatur, sub poena privationis officii, ac vocis activae et passivae a superioribus ipso facto incurrenda.

Ne autem huius decreti observantia aliqua ratione, titulo, praetextu impediatur, sanctitas sua quibuscunque in contrarium facientibus constitutionibus, regulis, statutis cuiusvis ordinis, congregationis, societatis, instituti, monasterii, domus, etiam in forma specifica ab apostolica sede approbata, necnon cuilibet privilegio, licet in corpore iuris clauso et apostolicis constitutionibus ac decretis confirmato, ac expressa, individua, speciali et specialissima mentione digno, aliisque contrariis quibuscunque, prorsus derogat et derogatum esse declarat.

Datum Romae, ex sacra congregatione super statu regularum, die 25 ianuarii 1848.

Andreas Bizzari, a secretis.

Die 6 februarii 1848 praedictum decretum affixum et publicatum fuit ad valvas ecclesiae Sancti Ioannis Lateranensis, basilicae principis apostolorum de Urbe, cancellariae apostolicae et curiae Innocentianae, ac in albis solitis et consuetis urbis [locis], per me Aloysium Pittori, apostolicum cursorem.

Joseph Cherubini, magister cursorum.

XXIII. De sanctissimo sacramento in sacelle apud quaedam communitates asservando.

(Ad titulum VIII, num. 416.)

Beatissime pater.

Saniam eucharistiam in domibus puellarum Caritatis, sororum Boni Pastoris, aliarumque religiosarum mulierum, asservandi consuetudo diu in hac regione invaluit. Patres concilii Baltimorensis IX nolunt hanc consuetudinem omnino tollere, cum ad bonum spirituale praedictarum communitatum, discipularum, quae et orphanarum, cuius curam gerant, non parum conferat; neque tamen eam amplius tolerandam sine sanctae sedis permissione iudicant. Humillime igitur a sanctitate tua petunt, ut episcopis huius provinciae facultatem permittendi ut sanctam sacramentum apud praedictas communitates in con-

gruo sacello asservetur, quando id expedire iudicaverint, benigne concedere dignetur.

Ex auctoritate sancti, habita die 25 iulii 1856.

Sanctus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infra scripto sacrae congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro gratia iuxta petita; dummodo ante ciborium lampas semper accensa die ac nocte retineatur, et ciborii claves ab aliquo presbytero custodiantur, servatis in reliquis de iure servandis.

Datum Romae, ex auctoritate sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

XXIV. De collegio missionario,

Barcinonae in Hispania fundando.

Litterae eminentissimi cardinalis Barnabo, ad illustrissimum ac reverendissimum Montereyensem episcopum.

(Ad titulum IX, cap. III, num. 450.)

Illmè ac revmè domine.

Accepi litteras amplitudinis tuae, die 2 octobris ad me Parisiis datas, quibus enarras quae circa propositum erigendi collegium prope Barcinonam, ad missionem Hispanicae linguae in istis regionibus subsidia, gesseris. Ea quidem omnia acceptissima mihi ac prorsus optima visa sunt, eiusque naturae ipsum consilium esse prodit, quo maximum, in rem catholicam emolumentum expectandum sit. Quod itaque ex me est, idem consilium summopere laudo, ac plane probo. Studium vero amplitudinis tuae in his omnibus, quae ad rem catholicam provehendam spectant, et suscipio, et novis stimulis excitare quotidie magis curabo. Interea Deum precor, ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 13 novembris 1867.

Ut i frater addictissimus,

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

Illmò ac revmò episcopo Montereyensi.

XXV. Benedicti XIV constitutio „Gravissimam“,

de missionum utilitate,

die 8 septembris 1745.

(Ad titulum X, cap. II.)

XXVI. Litterae sacrae congregationis indicis ad ordinarios dioecesium,

de malis libris a fidelibus avertendis.

Ad titulum XI, cap. I.)

Illmè ac revmè domine.

Inter multiplices calamitates, quibus ecclesia Dei luctuosis haec temporibus undique premitur, recensenda profecto est pravorum librorum colluvies, quae universum pene orbem inundans, qua per nefarios ac perditos homines divina Christi religio, quae ab omnibus in honore est habenda, despicitur, boni mores, incautae praesertim iuventutis, penitus labefactantur, et socialis quoque consuetudinis iura et ordo sus deque vertitur, et omnimode perturbatur. Neque ut vetus ipsorum mos erat, id praestare tantum nituntur libris magno apparatu scientiae elaboratis, sed et parvis, qui minimi videntur libelli, et per publicas, atque ad hoc confectas ephemerides, ut non litteratis modo et scientibus virus illud insinuent, sed rudioris cuiusque et infimi populi fidem simplicitatemque corrumpant.

Qui autem super gregem Christi vigilias agunt legitimi pastores, ut hanc perniciem a populis sibi commissis avertant, ad sacram indicis congregationem quoecumque ex his libris de more deferunt, zelo adlaborantes, ut Romanae sedis habito iudicio, et proscriptione a vetita lectione talium librorum

fideles deterreat. Neque iis difficilem se praebet, et praebet sacra congregatio, quae quotidianam operam studiumque impedit, ut officio sibi a Romanis pontificibus demandato satisfiat. Quia tamen ex toto christiano orbe increbrescentibus denuntiacionibus praegravatur, non id praestare perpetuae valet, ut promptum et expeditum super quavis causa ferat iudicium: ex quo fit, ut aliquando aeterna nimis sit provisio, et inflexa remedium, cum iam ex lectione istorum librorum enormis damna processerit.

Ad hoc incommodum avertendam non semel Romani pontifices prospexerunt, et ut aliarum aetatum exempla taceamus, a quo nostro per sanctae memoriae Leonem XII mandatum editum est, sub die 26 martii 1825, ad calcem regularum iudicis inseritum, et hinc litteris adiunctum, vi cuius ordinariis locorum praecipitur, ut libros omnes noxios in sua dioecesi editos, vel diffusos, propria auctoritate proscribere, et e manibus fidelium avellere studeant.

Cum autem huius apostolici mandati provida constitutio praesentibus fidelium necessitatibus, et tuendae doctrinae morumque incolunitati optime respondeat, a quo domino nostro Pio papae IX placuit eius memoriam esse recolendam, tenorem iterum vulgandum, et ab ordinariis locorum observantiam exigendam, quod excitatoriis hinc nostris litteris, nomine et auctoritate apostolicae sedis sollicito praestamus. Quis si debita obedientia respondeat, sicut pro certo habemus, gravissima mala remouentur in iis praesertim dioecesibus, in quibus promptae coercionis urgeat necessitas. Ne vero quis praestatu defectus iurisdictionis, aut alio quavis colore ordinariarum sententias et proscriptiones ausu temerario spernere, vel pro non latis habere praesumat, sanctitas sua concessit, sicut nomine et auctoritate eius praesentibus conceditur, ut in hac re, etiam tamquam apostolicae sedis delegati, contrariis quibuscumque non obstantibus, procedant. Ad apostolicum autem iudicium ea deferantur opera vel scripta, quae profundius examen exigant, vel in quibus ad salutarem effectum consequendum supremae auctoritatis sententia requiratur.

Interim tibi, illi et reverende domine, copiosa divinarum charismatum incrementa ex animo precamur, et ad pergrata quaeque officia nos paratissimos exhibemus.

Datum Romae, die 24 augusti 1864.

Amplitudinis tuae addictissimus.

Ludovicus cardinalis de Alteris, sacrae indicis congregationis praefectus.

(Loco sigilli.)

Fr. Angelus Vincentius Modena, ordinis Praedicatorum, sacrae indicis congregationis a secretis.

Mandatum sanctae memoriae Leonis XII, editum decreto congregationis indicis, die sabbati, 26 martii 1825.

Sanctitas sua mandavit in memoriam revocanda esse universis patriarchis, archiepiscopis, episcopis, aliisque in ecclesiarum regimen praepositis, ea quae in regulis indicis sacrosanctae synodi Tridentinae iure edita, atque in observationibus, instructione, additione, et generalibus decretis summorum pontificum Clementis VIII, Alexandri VII et Benedicti XIV auctoritate ad pravae librorum proscribendos abolendosque, iudici librorum prohibitorum praeposita sunt; et nimirum, quia prorsus impossibile est, libros omnes noxios incessanter procedentes in iudicium referre, propria auctoritate illos a manibus fidelium evellere studeant, ac per eos ipsimet fideles

edocentur quod pabuli genus sibi salutare, quod noxium ac mortiferum ducere debeant, ne ulla in eo suscipiendo capiatur species, ac pervertantur illoscebra.

XXVII. De liberis murtatoribus,

decretum X concensus Baltimorensis, anno Domini 1810 celebrati.

(Ad titulum XII.)

Archiepiscopus et episcopi iniungunt omnibus sacerdotibus qui in ipsorum dioecesibus sacrum exercent ministerium, ut poenitentiae et eucharistiae sacramenta non administrent iis, qui publice cognoscuntur pertinere ad societatem liberorum murtatorum; nisi positive promittant, se non amplius adituros fore illorum conventus (*lodges*), nec unquam professuros se ad illas societates ullo modo pertinere. Insuper pastores saepe admonentur populum fidelem ipsis commissum, ut inire consortium cum huiusmodi societatibus caute devitet.

Ioannes, archiepiscopus Baltimorensis.
Leonardus, episcopus Gortyna.
Michael, episcopus Philadelphiensis.
Ioannes, episcopus Bostoniensis.
Benedictus, episcopus Bardensis.

XXVIII. Rescriptum sacrae congregationis sancti Officii, circa societates secretas.

(Ad titulum XII.)

(Ex archivio ordinariatus Philadelphiensis.)

Articulus epistolae illustrissimi et reverendissimi Francisci P. Kenrick, episcopi Philadelphiensis, ad eminentissimum cardinalem praefectum sacrae congregationis de Propaganda, die 26 februarii 1848.

De societatibus secretis nunc iudicium sanctae sedis postulandum duxi: in hac quippe regione pullulant vigentque infinito pene numero. Liberorum Murtatorum coetus damnatos novi, quos idcirco a sacramentis procul esse iubemus, licet plerique profiteantur, se nihil adversus ecclesiam moliri, et leges civiles eos immunes noxa habeant.

Sunt, qui dicuntur *socii singulares* (anglice Odd Fellows), qui occulto foedere coniunguntur, murtatorum instar: alii *filii temperantiae* audiunt, haec colere virtutem profitentes, sed sigis inter se utentes, quibus se invicem internoscant. Quidam iuramentum non emittunt, sed pacto et promissione ad arcanum servandum se obligant, quamvis plerique nullum praeter agnitionis indicia verum se habere dicant. Hos omnes leges tolerant, vel etiam sancti privilegia collegiorum eis tribuentes; et exploratum est eos nihil contra rem publicam moliri. Quod autem ecclesias adversentur, negant plerique: quamvis enim cuiuslibet sectae homines in eas recipiantur, de religione non agunt, nisi apud filios temperantiae scripturis sacris initio coetus aliquando perfectis, in reverentiae erga illas testimonium. Quae igitur Leo XII sanctae memoriae de societatibus secretis statuit, eis applicari non posse quidam contendunt. Equidem puto eos non id sibi proponere ut religioni nocent; sed cum mores componere studeant iuxta rationis lumen, et virtutes colant absque religionis subiditibus, videntur eo tendere ipsa vi sua, ut religio, quam dicunt naturalem, maximi habeatur, discrimine inter ecclesiam veram et sectas, tamquam de rebus minoris momenti, siccis habito. Haecenus coetus omnes secretos illicitos putavimus esse, prout liquet ex concilio Baltimorensis IV decretis: sed praesules nonnulli videntur subdubitare, utrum constitutionem Leonis XII rigidius aequo interpretati fuerimus, praesertim cum hi omnes in Anglia et

Hibernia liciti concessantur, prout fert fama. Vellem A
 idcirco instrui, utrum coetus illi pro vetitis habendi
 sint, qui profitentur se nihil adversum religionem
 moliri, vel civilem rempublicam, licet occultum
 inesset foedus iuramento firmatum, vel alias se
 obligent ad arcana.

*Hiscis litteris, cum nimis lente tardeque responderetur,
 praefatus illustrissimus praesens rei vryondae causa,
 sequentes sub die 24 maii 1848, scripsit eminentissimo
 cardinali Fransoni:*

De societatis secretis, quae iuramento vel
 sponione obstringuntur, et a sancta sede nominatim
 non sunt damnatae, prioribus litteris iudicium ex-
 quisivi, utrum illicitae censendae sint, eo ipso quod
 arcana se habere profiteantur, negantes simul se
 adversum rempublicam vel religionem quidquam mo-
 liri. Responsum sollicitiori animo exspecto, cum con-
 stet ex testimoniis Alexandri Smith, episcopi Parien- B
 sis, qui ex Scotia nunc nos invisit, omnes licitas
 censeri in Scotia, sicut et in Hibernia et Anglia.
 Certam normam agendi nobis esse, ne temere
 a praesulum aliorum iudicio dissentire videamur.

Hiscis litteris congregatio sancti officii ita respondit:

Feria IV, die 31 augusti 1860.

In congregatione generali sanctae Romanae et
 universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae
 Mariae supra Minervam, coram eñis et revm̄is dominis
 sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus opatra haereticam
 pravitatem generalibus inquisitoribus, proposito
 suprascripto dubio, et audito dominorum consaltorum
 voto, eidem eñi et revm̄i domini dixerunt: compre-
 hendi in bullis pontificiis.

Angelus Argenti, sanctae Romanae et Urbis
 inquisitionis notarius.

*Responsum eminentissimi cardinalis Fransoni, praefatus
 epistolae illustrissimi domini Kenrick, episcopi
 Philadelphiensis.*

Illm̄e et revm̄e domine.

Ex adiecto rescripto congregationis sancti Officii,
 amplitudo tua dignoscet, quid circa propositum
 dubium quoad societates nonnullas istis institutas
 sit retinendum. Iuvat porro animadvertere, secre-
 tum ac tenebras, quibus societates nonnullae ob-
 volvuntur, praecipuum esse rationem, ob quam per
 apostolicam sedem contra ipsas damnatio fuit lata:
 inde v̄ro facile regula deduci poterit, ut in praxi
 iudicium de iisdem efformetur. Praeor Deum, ut
 te scopitem servet, meque profiteor amplitudinis tuae
 uti frater studiosissimus,

I. Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis
 de Propaganda fide, die 7 septembris 1860.

XXIX. Quaestiones

pro relatione ad sacram congregationem de Propaganda fide.

(Ad titulum XIV, num. 564.)

Vide Mansi, *Concil.*, XLVII, 280-2, num. III.

XXX. Indulgentiae,

*quas summus pontifex, vel ab eo delegatus, benedicendo
 coronas, rosarias, cruces, crucifixos, parvas statuas, nu-
 mismata, medaglias vulgo nuncupata, impartitur christi-
 fidelibus, qui sequam habentes vel apud se retinentes ali-
 quod ex praefatis, infrascripta pia opera implebunt.*

Utriusque sexus christifideles in primis admonitos
 vult sanctitas sua, ut quis consequi valeat indul-
 gentias, quas in praefata benedictione concedit,

Fortis universalis.

necessario requiri aliquod ex enumeratis numismati-
 bus, coronis, etc., secum habere, aut apud se retinere.

Item orationes devotaeque preces infrascriptas,
 uti conditiones pro indulgentiarum concessione re-
 quisitas, usumque tenori recitare, vel secum
 deferendo coronam, crucifixum etc., vel si quis
 secum non habeat, eadem in cubiculo vel alio de-
 centi loco suae habitationis retinere, et coram eis
 respectivas preces recitare debet.

Praeterea ab huiusmodi benedictione sanctitas
 sua relicto imagines sive impressas sive depictas,
 necnon cruces, crucifixos, parvas statuas, numismata,
 vulgo medaglias nuncupata, quae ex ferro, stanneo,
 plumbo, vel ex fragili alia materia, facillique con-
 sumptionis conficiuntur.

Vult denique sanctitas sua imagines et iconas
 benedicendas repraesentare sanctos vel iam canonizatos,
 vel in martyrologio Romano descriptos.

Hic pro clariori intelligentia praenotatis, indul-
 gentiarum series, quas quis consequi potest, nec
 non piorum operum implendorum elenchus recensetur,
 prout infra, videlicet:

Quicumque semel in singulis hebdomadis coronam
 Domini aut beatissimae virginis, vel rosarium, eiusve
 tertiam partem, aut officium sive divinum sive par-
 vum eiusdem beatissimae virginis vel defunctorum,
 aut septem psalmos poenitentiales vel graduales
 recitabit: aut rudimenta fidei tradere, aut detentos
 in carcere, vel alicuius domus hospitalis aegrotos
 visitare, aut pauperibus subvenire, aut miseram audire,
 vel, si sacerdos est, celebrare consuevit, si vere
 poenitens, et sacerdoti per ordinarium approbato
 confessus sanctissimum eucharistiae sacramentum
 sumperit in quolibet ex diebus infrascriptis, nimi-
 rum diebus festis Nativitatis domini nostri Iesu
 Christi, Epiphaniae, Paschatis Resurrectionis, Ascen-
 sionis, Pentecostes, sanctissimae Trinitatis, Corporis
 Christi; tum diebus Purificationis, Annunciationis,
 Assumptionis, Nativitatis, et Conceptionis beatae
 Mariae virginis, necnon diebus Nativitatis sanctorum
 Ioannis Baptistae, sanctorum apostolorum Petri et
 Pauli, Andreae, Iacobi, Ioannis, Thomae, Philippi
 et Iacobi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis et Iudae,
 Matthiae, sancti Iosephi sponsi beatae Mariae vir-
 ginis, atque Omnium Sanctorum, piaque ad Deum
 preces fuderit pro haereticum atque schismaticum ex-
 stirpatione, fidei catholicae propagatione, pace et
 christianorum principum concordia, caeterisque Ro-
 manae ecclesiae necessitatibus, in unoquoque praefato-
 rum dierum plenariam indulgentiam consequetur.

Qui eadem in aliis festis Domini, aut beatae
 virginis Mariae peregerit, in quolibet eorum partici-
 paret indulgentiam septem annorum, ac totidem
 quadragesimarum; qui vero quavis dominica vel alio
 die anni festo, indulgentiam quinque annorum totidemque
 quadragesimarum; qui demum in alio quocumque anni
 die ea praestabit, indulgentiam centum dierum.

Quicumque, saltem semel in hebdomada, recitare
 consueverit coronam aut rosarium aut officium beatae
 Mariae virginis vel defunctorum, aut vespere, vel
 unum saltem ex nocturnis et laudes, aut septem
 psalmos poenitentiales cum litanis [et] earundem
 precibus, quo die id egerit indulgentiam centum
 dierum acquirat.

Quisquis animam suam Deo in articulo mortis
 devote commendans, ipsamque mortem aequo ac
 libenti animo de manu Domini suscipere paratus,
 et vere poenitens, confessus, ac sacra communionis
 refectione, si valeat, alioquin contritus nomen Iesu
 ore, si potuerit, sin minus saltem corde invocaverit,
 plenariam indulgentiam consequetur.

Quicumque ante missae celebrationem vel sump-
 tionem eucharistiae, aut recitationem divini officii

vel parvi beatae Mariae virginis aliquam devo-
tam preparationem praemisit, quinquaginta die-
rum indulgentiam, qualibet vice id egerit, per-
cipiet.

Qui detentus in carcere, aut aegrotus in ho-
spitiis visitaverit, pro aliquo bene opere ad-
juvando, aut doctrinam christianam in ecclesia
vel domi filios aut propinques aut famulos de-
cuerit, toties indulgentiam bipcentum dierum con-
sequetur.

Qui ad pulsum campanae alicuius ecclesiae mane
aut meridie aut vespere consuetas preces *Angelus
Domini*, etc., dicit, vel si eas ignoret, semel ora-
tionem dominicam et salutationem angelicam, vel
dato signo sub horam noctis orandi pro defunctis
psalmum *De profundis*, aut si hunc nesciat, ora-
tionem dominicam, et salutationem angelicam, reci-
tabit, centum dierum indulgentiam qualibet vice
adipiscetur.

Eandem pariter consequetur indulgentiam, qui
feria sexta devote cogitaverit de passione ac
morte domini nostri Iesu Christi, terque ora-
tionem dominicam et salutationem angelicam reci-
taverit.

Quisquis vero poenitentia peccata commissa emen-
dare firmiter proponat, conscientiam suam excutiat,
ter oratione dominica et angelica salutatione devote
repetitis in honorem sanctissimae Trinitatis, et ob
reverentiam quinque vulnerum Iesu Christi *quinguis*
devote eandem orationem et salutationem recitet,
eamdem indulgentiam consequetur.

Omnes et singulas antedictas indulgentias unus-
quisque memoratis diebus poterit aut pro seipso
adipisci, aut fidelibus defunctis per modum suffragii
applicare.

Declarat insuper sanctitas sua, concessione prae-
fata indulgentiarum nullo modo derogari indulgenti-
is, quas alii summi pontifices praedecessores iam
concessere pro nonnullis ex supra indicatis piis
operibus, volens easdem suorum praedecessorum
concessionem in suo robore permanere.

In distribuendis autem huiusmodi coronis, cruci-
bus etc., earumque usu, sanctissimus dominus noster
servari iubet decretum felicitis recordationis Ale-
xandri VII, editum sub die 6 februarii 1657, nimirum,
ut coronae, cruceae, rosaria etc., ut supra benedicta,
quoad indulgentias non transeant personam illorum,
quibus concessa sunt, aut quibus ab his prima vice
distribuantur; nec aliqua re ex praedictis deperdita,
pro ea subrogari altera ullo modo possit, quatenus
concessione aut privilegio in contrarium non
obstante; nec non eadem commodari aut precario
dari non possint pro indulgentiarum communicatione,
alioquin amittant indulgentias iam concessas; tum
etiam praefata post pontificiam benedictionem vendi
non possint; iuxta dispositionem decreti sacrae con-
gregationis indulgentiarum et sacrarum reliquiarum,
editi die 5 iunii 1721.

Insuper sanctitas sua confirmat decretum felicitis
recordationis Benedicti XIV, datum die 19 augusti
1752, quo expresse declarat missas ad altare (in
quo aliqua ex praefatis sive crucifixi sive summi-
matis imago quoquo modo collocata fuerit) lectas,
sive a sacerdote huiusmodi imaginem secum habente
celebratas, vigore dictae imaginis nullo prorsus
gaudere privilegio.

Praeterea vetat ne quisquam, quem infirmis morti
proximis assistere contigerit, benedictionem cum
indulgentia plenaria in articulo mortis, vigore huius-
modi imaginis, illis impartiri audeat, sine speciali
facultate in scriptis obtenta, quoniam ad huiusmodi
effectum in constitutione Benedicti XIV incipienti
Pa mater, satis praevium iam fuit.

XXXI. De prerogativa loci,
sedi Baltimorensi concessa.

Decretum sacrae congregationis de Propaganda fide.

Vide Mansi, *Concil.*, XLVII, 584 A.

XXXII. De militibus et navitis Americanis,
ab abstinentiae lege exemptis.

De hoc privilegio ita scribit beatae memoriae
Franciscus Patricius Kenrick, antistes Baltimorensis:

„Concessit Pius IX, ad preces episcopi Buffaloensis,
ut milites et nautae Americani ab abstinentiae lege
eximerentur universim, sex diebus exceptis: nempe
feria quarta Cicerum, tribus ultimis hebdomadis
sanctae diebus, et in vigilia Assumptionis beatae
Mariae virginis et natalis Domini. Id intelligendum
de iis qui actu inserviunt in castris, navibus, prae-
sidiis, non autem qui ex venia absunt. Familiae
cum iis communi victu utentes eo gaudent privi-
legio, non item quae procul degunt.“ — *Theologia
moralis*, edit. Mechlin., vol. I, p. 133, num. 37.

XXXIII. De mixtis coniugiis,
sacrae congregationis de Propaganda fide novissima
instructio.

Illius et revivis domine.

Post editam instructionem ad omnes archiepis-
copos, episcopos aliosque locorum ordinarios, de dis-
pensationibus super impedimento mixtae religionis
quoad promissa coniugia, qui sub die 15 novembris
1858 subscripsit eius ac revivis dominus cardinalis
Antonelli, eas ad sacram hanc congregationem per-
venerunt notitiae, non solum circa auctam nonnullis
in locis facilitatem mixta coniugia absque iusta et
gravi causa contrahendi, verum etiam circa dispen-
sationes quae pro connubiis illis delegata potestate
conceduntur, ut plane perpericum sit laudatam in-
structionem non ubique locorum recte interpre-
tari, sed potius ad erroneum sensum, eiusdem literae ac
spiritui contrarium, alicubi detorqueri. Illa enim
instructio expresse commemorat, quid catholica ec-
clesia de huiusmodi catholicos inter atque acatho-
licos nuptiis constanter senserit, cum explicito tradat
ecclesiam eas semper improbasse ac tamquam illi-
citas ac perniciosas habuisse, tum ob flagitiosam in
divinis communionem, tum ob impendens catholico
coniugi perversionis periculum, tum ob pravam so-
bolis institutionem. Dein vero in ordinariorum me-
moriis revocat antiquissimos canones, nec non
recentiores summorum pontificum sanctiones, quibus,
etsi aliquid de severitate canonum remissum sit,
adeo ut mixta coniugia quandoque permittantur, id
tamen gravibus dumtaxat de causis atque aegre
admodum fit, ac non nisi sub expressa conditione
de praemittendis necessariis opportunisque cautioni-
bus in naturali ac divino iure fundatis; ut scilicet
non solum catholicus coniux ab acatholico perverti
non possit, quinimmo catholicus ipse coniux teneri
se sciat ad acatholicum pro viribus ab errore re-
trahendum, verum etiam ut universae utriusque sexus
proles ex mixtis matrimoniis procreanda in sancti-
tate catholicae religionis educari omnino debeat.

Quae cum ita sint, mirari omnino debuit sacra
haec congregatio, quod nonnullis videri potuerit
praedicta instructione principia, quae semper sancta
sedes circa mixta connubia tenuit ac docuit, aliquo
modo derogari. Ac ne forte ex perperam intellecta
instructio illa, quae tamen inculcandissima est,
commisericordiam tibi populus quidquam detrimenti capiat,
solicitudinem tuam caute adhorter in Domino, ut
clero ac fidelibus tuae subditae iurisdictioni, data
occasione, veram ecclesiae doctrinam ac praxim
circa matrimonium mixta tradere atque inculcare
studens. Porro, quemadmodum probe cognoscis, ad

matrimonium mixtum permittendum minime sufficit, A
at spei cautiones, de quibus supra, admittere parati sint, nec non ceteras clauulas in rescriptis apostolicis sedis adhiberi solitas, sed omnino istas gravesque requirantur caussae, ut facultas dispensandi super mixtae communionis impedimento licite executioni mandetur. Cautiones enim illae idcirco naturali divinaque iure exiguntur atque exigi debent, ut pericula intrinseca quae mixtis insunt matrimoniis removeantur; at vere ut gravibus fidei ac morum periculis, etiam sub opportunis cautionibus, fideles se exponere permittantur, grave aliquod incommodum ceteroquin haud devitandum imminere necesse est. Quod si aliquando in memorata instructione mos adhibendi ritum pro matrimonio contrahendis in diocessano rituali legitime praescriptum, exclusa tamen semper missae celebratione, in mixtis coniugiis contrahendis tolerari posse prohibetur, id tamen non nisi per modum exceptionis indulgetur, ac sub conditione, ut omnia rerum, locorum ac personarum adiuncta diligentissime perpendantur, atque B
onerata episcoporum conscientia super omnium circumstantiarum veritate ac gravitate. Tantum abest ut isibi principia, quae sedes apostolica circa mixta connubia quovis tempore professa est, vel minimum detrahatur.

Quamobrem caute peto a caritate tua, ut quantum cum Domino poteris, fideles tibi committas a mixtis matrimoniis contrahendis arceat atque contendas, quae gravissima, quae in his continentur, pericula praevocentur ac devitentur. Id autem facilius assequeris, si eos opportuna instructione curaveris circa peculiarum qua tenentur obligationem, ecclesiae vocem haec in re audiendi, nec non obsequendi praecipitis eius, qui strictissimam aeternae pastorum principi rationem censet reddituri, si matrimonium mixtum non tantum ob gravissimas causas aliquando permittent, verum etiam facile atque ad potentiam libitum a fidelibus contrahi cum saecularibus tolerant.

Praecor Deum, ut te diu scipitem servet incolumemque.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 28 martii 1868.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Ioannes Simeoni, secretarius.

Reverendo patri domino archiepiscopo Baltimorensi.

XXXIV. De institutis sedulitate precum pro conversione saecularium, sacrae congregationis indultum.

(Ad titulum X, num. 478.)

Vide Mansi, Concil., XLIV, 680-1.

LITTERAE PASTORALES.

Pastoral letter of the archbishops and bishops of the united states, in plenary council assembled, to the clergy and laity of their charge.

Venerable brethren of the clergy, beloved children of the laity.

After the lapse of more than fourteen years it has again been permitted us to assemble in plenary council, for the purpose of more effectually uniting our efforts for the promotion of the great object of our ministry: the advancement of the interests of the church of God. God, indeed, needs not human agency, although he vouchsafes to employ it. As in assuming our nature our divine Redeemer subjected himself to its conditions, and was made like unto us, sin only excepted; so he has willed that in the establishment and maintenance of his church, human agency should be employed, and the means best adapted for the attainment of its great end should be selected.

Among these means the assembling in council of the bishops placed over the different portions of Christ's flock, in union with, and in obedience to the chief bishop, to whom he has committed the care of the whole—lambs and sheep, people and pastors—has always been reckoned as among the most efficacious. Hence the reverence with which the christian world has ever regarded the councils of the church. Of these some are called general, because representing the universal church, the body of pastors in union with its head, and are therefore the highest expression of the authority which Christ has given to his church. Local councils, being but partial representations of the church, because composed of the bishops of one or more provinces, are of inferior weight, but still are embodiments of the same principle. Among these local councils those called plenary, because representing several ecclesiastical provinces, ordinarily under one civil government, and therefore sometimes called national, hold the highest place. They are assembled by express direction of the sovereign pontiff, who appoints a representative

of his authority in the apostolic delegate he commissions to preside over them. Such councils have not ordinarily to define the doctrines of the church, although they furnish suitable occasions for making authoritative statements of them. Their principal object, however, is to regulate discipline, whether by the correction of abuses, or the establishment of such rules of conduct, as circumstances may require.

I. Authority of plenary councils.

The authority exercised in these councils is original, not delegated; and hence their decrees have, from the time of their promulgation, the character of ecclesiastical law for the faithful in the district or region subject to the jurisdiction of the bishops by whom they have been enacted. By a wise regulation, however, which combines the benefit of central authority with the advantages of local legislation, the decrees of such councils are not promulgated or published, until they have been submitted to the holy see. This is not only for the purpose of imparting to them a still higher authority, but also to guard against any inaccuracy in doctrinal statements, or any enactment not in conformity with the general discipline of the church, or that might be contrary to the spirit of ecclesiastical legislation.

II. Ecclesiastical authority.

The authority thus exercised is divine in its origin, the holy Ghost having "placed bishops to rule the church of God". Obedience to it—whether there be question of "the faith once delivered to the saints", or of rules of conduct—is not submission to man, but to God; and consequently imposes on the faithful no obligation incompatible with the true dignity of man. It would be a gross error to confound the liberty "wherewith Christ has made us free", with the license which would reject the authority he has established. As obedience to law is the basis on which society

¹ Heb. IV, 15.

² Act. XX, 28.
³ Iud., v. 8.

⁴ Ioann. VIII, 29 (Gal. IV, 81).

rests, and the only condition on which civil liberty can be enjoyed; so in religion, respect for the authority established by God, obedience to its commands, and reverence for those in whom it is vested, are not incompatible with christian freedom, but form, in fact, the condition of its existence. In neither order is liberty freedom from all restraint, but only from unjust and unauthorized control. In the temporal order, the limits of lawful power vary with the constitution of society in each particular nation, but in the church, the universal society—divine in its origin and constitution no less than in its object, and bounded by no local limit—it is determined by the will of God, made known to men by that revelation of which it forms a part, and of which the tribunal by whose authority it is exercised is the witness, the guardian, and the interpreter. To the apostles, as a ministerial body which was to have perpetual existence by the perpetual succession of its members, Christ gave the powers he himself had received from the Father: „As the father hath sent me, I also send you.“¹ „He who hears you, hears me.“² Hence saint Paul identifies the ministry established by Christ, with Christ himself, and accounts its acts as the acts of the Redeemer: „But all things are of God, who hath reconciled us to himself in Christ, and has given us the ministry of reconciliation. For God was in Christ, reconciling the world to himself, not imputing to them their sins; and he hath placed in us the word of reconciliation. For Christ we are ambassadors: God as it were exhorting by us.“³

We have deemed it not unnecessary to recall these truths to your minds, from our knowledge of the false light in which the nature of ecclesiastical authority is so often presented to view. Civil society requires a supreme tribunal for the adjudication of controversies in the temporal order; and without such a tribunal no society could exist. Much more does the society, which Christ established, require that all controversies regarding the doctrines he taught, and the duties he imposed, should be determined by an authority, whose decision should be final, and which, as all are bound to obey it, must be an infallible oracle of truth.

Nor is this principle less conformable to the dictates of reason than to the inspired language to which we have referred. Religion, considered as a revelation, or extraordinary manifestation of supernatural truths, originally made to man by the ministry of men, necessarily implies the agency of men in its continued promulgation. When the eternal Word assumed the nature of man, he made an outward manifestation of those truths which men never could have known but from his testimony. „No man at any time hath seen God: the only begotten son, who is in the bosom of the father, he hath declared him.“⁴ What Christ made known to the apostles, he commanded them to make known to men: „teaching them to observe all things whatsoever I have commanded you.“⁵ He gave their teaching the sanction of his personal authority, and placed no limit to the continuance of the commission thus imparted: „Behold, I am with you all days, even to the consummation of the world“⁶ a phrase once before used by our Lord, and once by the same evangelist, saint Matthew⁷, to designate the „end of the

world“. To suppose that this commission was fulfilled by the preaching or writing of the apostles, so that after them, men were not to have living teachers, who no less than they should speak with the authority of Christ, is to suppose that Christ departed from the plan he originally traced out, and adopted another plan of which he made no mention. But such a supposition is irreconcilable with the plain and authoritative language he used, and incompatible with his divine character.

The apostles certainly did not so understand the words of their divine master. They „appointed priests in every city“⁸: to these they gave the power of associating others with themselves in the office of teaching, as they themselves had been associated with the apostles, and as the apostles had been associated with Christ. Hence the charge which saint Paul gave to Timothy, was, no doubt, given to all who, like Timothy, had received the imposition of hands for the work of the ministry. „Thou, therefore, my son, be strong in the grace which is in Christ Jesus; and the things which thou hast heard from me before many witnesses, the same commend to faithful men, who shall be fit to teach others also.“⁹ Hence the principle, elsewhere enunciated by the same apostle, that „faith comes by hearing“¹⁰, is that by which the knowledge of Christ's religion was to be continued, as it was that by which it was first made known. The announcement of divine truth by preachers, who have a divine commission to preach, is clearly expressed by the same apostle in the series of questions which precede the words above quoted, and from which these words are a consequence. Having stated that all who call on the name of the Lord, whether Jew or Greek, shall be saved, he asks himself, for the purpose of answering a possible objection, the following questions: „How shall they then call on him in whom they have not believed? Or how shall they believe in him of whom they have not heard? And how shall they hear without a preacher? And how can they preach unless they be sent; as it is written: 'How beautiful are the feet of them that preach the gospel of peace, of them that bring glad tidings of good things!'"¹¹

Those who refuse to obey this authority, and who condemn it as an unwarranted assumption of power on the part of the church, deprive themselves of the only means by which they can learn with entire certainty the truths God requires them to believe, and the duties he imposes, in order to be saved. With such persons opinion is necessarily substituted for faith, which is firm and unwavering belief, on authority external to the believer. Nor can it be said, that those who reject the authority of the church believe, on the authority of God, what they find him to have revealed in his written word. The meaning of that word—whether it be supposed attainable by the exercise of the judgment aided by prayer for divine light, or by a supposed immediate inspiration of the holy Ghost,—in every such case, is ascertained by the individual whose judgment may err, and whose belief of a divine inspiration may therefore be an illusion. Experience shows that this must be the case in most instances; and reason suggests that it may be the case in all. The most contradictory conclusions are arrived at by men of great talent, vast learning, and undoubted sincerity of purpose. The

¹ Joan. IX, 21.² Luc. X, 16.³ II Cor. V, 18-20.⁴ Joann. I, 18.⁵ Matth. XXVIII, 20.⁶ Ibid.⁷ Matth. XIII, 30; XXIV, 8.⁸ Tit. I, 5.⁹ II Tim. II, 14.¹⁰ Rom. X, 17.¹¹ Rom. X, 14-15.

most absurd and blasphemous ideas have been regarded by many as the teachings of the holy Spirit, under the influence of the illusion, that what was the suggestion of their own imagination—if not the promptings of satan, who sometimes „transforms himself into an angel of light.“¹—was indeed the voice of God. The tradition of the church—that is the handing down from pastor to pastor, under the divine protection and guarantee, the doctrines originally received—is the only rational ground we can have for our belief that God has revealed the truths which we believe. „Although I,“ says saint Paul, „or an angel from heaven, preach to you a gospel other than you have received, let him be anathema.“² The same tradition, joined with the authority of the pastors of the church, is the criterion by which saint John teaches us to try the spirits: „We are of God. He that knoweth God heareth us. He that is not of God, heareth us not. By this we know the spirit of truth and the spirit of error.“³

What the plain words of Christ and reason itself establish experience confirms. The authority recognized in the catholic church „preserves the unity of the spirit in the bond of peace“⁴, and exhibits to the world one body and one spirit, because there is one faith, as there is but one Lord whose revelation it is. Outside of this one fold of the one shepherd, divisions arise and are perpetuated, because there is no supreme tribunal by which they might be extinguished: sects are multiplied, and religious indifference or unbelief is sought as a refuge from the contradiction of tongues⁵. Hence the principles of morality, which derive the only efficacious motives for their practice from the revelation of which they form a part, are weakened, if not entirely undermined; the believer is embarrassed and perplexed, and the unbeliever, who cannot always distinguish between the church and the sects, finds a plausible excuse for incredulity in the diversities of religious systems and the divisions of professing christians.

This authority is exercised not only in defining the truths of faith, and in determining whatever controversies may arise in relation of them, but also in warning the flock of Christ by reasonable admonitions, against whatever might interfere with the purity of christian morals, and by rebuke and reprehension, when they are found necessary for the correction of abuses. „Obey your prelates,“ says saint Paul, „and be subject to them; for they watch, as having to render an account for your souls, that they may do this with joy, and not with grief. For this is not expedient for you.“⁶ We cheerfully acknowledge, venerable and beloved brethren, the general and willing acceptance by you of this important principle of a living, guiding authority, which distinguishes the church as a divine institution, from the various sects that surround her. We wish, however, to impress upon the minds of all our spiritual children the obligation imposed on them of obeying their respective prelates—each in his own diocese—by receiving their directions as the expression of the authority which Christ has established in his church. So long as such directions are not set aside by superior authority, they are to be received as a *rule of conduct*; nor can they be evaded without transgressing the apostolic precept, „obey your

prelates“. No motive derived from the possible misconception of the nature of that which is forbidden, or from the real or supposed difference of opinion—the action or inaction of other prelates—will excuse the catholic from the crime of disobedience towards his own bishop, if he refuse to be guided by him, and presume to dictate when it is his duty to obey. Hence when we warn you, either collectively, as in the present instance, or singly in our respective dioceses, to avoid secret societies and all associations which we deem unlawful, you cannot, on the peril of your souls, disregard our admonitions: because the authority we exercise in such cases is that of him who has said: „He who hears you hears me, and he who despises you despises me; and he that despises me despises him that send me.“⁷

III. Relations of the church to the state.

The enemies of the church fail not to represent her claims as incompatible with the independence of the civil power, and her action as impeding the exertions of the state to promote the well-being of society. So far from these charges being founded in fact, the authority and influence of the church will be found to be the most efficacious support of the temporal authority by which society is governed. The church, indeed, does not proclaim the absolute and entire independence of the civil power, because it teaches with the apostle, that „all power is of God“⁸; that the temporal magistrate is his minister, and that the power of the sword he wields is a delegated exercise of authority committed to him from on high. For the children of the church obedience to the civil power is not a submission to force which may not be resisted; nor merely the compliance with a condition for peace and security; but a religious duty founded on obedience to God, by whose authority the civil magistrate exercises his power. This power, however, as subordinate and delegated, must always be exercised agreeably to God's law. In prescribing anything contrary to that law the civil power transcends its authority, and has no claim on the obedience of the citizen. Never can it be lawful to disobey God, as the apostles, Peter and John, so explicitly declared before the tribunal which sat in judgment on them: „If it be just in the sight of God to hear you rather than God, judge ye.“⁹ This undeniable principle does not, however, entail the same consequences in the catholic system as in those of the sects. In these, the individual is the ultimate judge of what the law of God commands or forbids, and is consequently liable to claim the sanction of the higher law, for what after all may be, and often is, but the suggestions of an undisciplined mind, or an overheated imagination. Nor can the civil government be expected to recognize an authority which has no warrant for its character as divine, and no limits in its application, without exposing the state to disorder and anarchy. The catholic has a guide in the church, as a divine institution, which enables him to discriminate between what the law of God forbids or allows; and this authority the state is bound to recognize as supreme in its sphere—of moral, no less than dogmatic teaching. There may, indeed, be instances in which individual catholics will make a misapplication of the principle; or in which, while the principle of obedience to civil

¹ II Cor. XI, 14.

² Gal. I, 8.

³ I Ioan. IV, 6.

⁴ Eph. IV, 3-5.

⁵ Ps. XXX, 30.

⁶ Hebr. XIII, 17.

⁷ Luc. X, 16.

⁸ Rom. XIII, 1-5.

⁹ Act. IV, 19.

authority is recognised as of divine obligation, A the seat of that authority may be a matter of doubt, by reason of the clashing opinions that prevail in regard to this important fact. The church does not assume to decide such matters in the temporal order, as she is not the judge of civil controversies, although she always, when invited to do so, has endeavored to remove the misconceptions from which disputes so often arise, and to consult for every interest while maintaining the peace of society and the rights of justice.

While cheerfully recognizing the fact, that hitherto the general and state governments of our country, except in some brief intervals of excitement and delusion, have not interfered with our ecclesiastical organisation or civil rights, we still have to lament that in many of the states we are not as yet permitted legally, to make those arrangements for the security of church property, which are in accordance with the canons and discipline of the catholic church. In some of the states we gratefully acknowledge that all is granted in this regard that we could reasonably ask for. The right of the church to possess property, whether churches, residences for the clergy, cemeteries, or school houses, asylums, etc., cannot be denied without depriving her of a necessary means of promoting the end for which she has been established. We are aware of the alleged grounds for this refusal to recognize the church in her corporate capacity, unless on the condition, that, in the matter of the tenure of ecclesiastical property, she conform to the general laws providing for this object. These laws, however, are for the most part based on principles which she cannot accept, without departing from her practice C to enjoy liberty of worship. They are the expression of a distrust of ecclesiastical power, as such; and are the fruit of the misrepresentations which have been made of the action of the church in past ages. As well might the civil power prescribe to her the doctrines she is to teach and the worship with which she is to honor God, as to impose on her a system of holding her temporalities, which is alien to her principles, and which is borrowed from those who have rejected her authority. Instead of seeking to disprove the various reasons alleged for this denial of the church's rights in some of the states, we content ourselves with the formal protest we hereby enter against it; and briefly remark that even in the supposition which we by no means admit, that such denial was the result of the legitimate motives, the denial itself D is incompatible with the full measure of ecclesiastical or religious liberty, which we are supposed to enjoy.

Nor is this an unimportant matter, or one which has not practical results of a most embarrassing character. Not only are we obliged to place church property in conditions of extreme hazard, because not permitted to manage our church temporalities on catholic principles; but in at least one of these United States—Missouri—laws have been passed by which all church property, not held by corporations, is subjected to taxation; and the avowed object of this discriminating legislation, is hostility to the catholic church. In concluding these remarks, we merely refer to the attempt made in that state to make the exercise of the ecclesiastical ministry depend on a condition laid down by the civil power.

VI. Aid for the pope.

When last assembled in plenary council, we called on you to aid the holy father, by your contributions, and you generously responded to our appeal. Since then the richest and most fertile portions of the states of the church have been wrested from him by the hands of violence, and his position has become still more critical and embarrassed. In order to enable him to assist those who are dependant on him, and to carry on the affairs of the universal church, it is absolutely necessary that the children of the church in all parts of the world should come to his help. We have therefore felt it to be our duty to direct that an annual collection be henceforth taken up in all the dioceses in the country, on the sunday within the octave of the feast of sainta Peter and Paul, or such other sunday as the ordinary may direct, to be devoted to this purpose.

We need not remind you that the obligation of supplying the temporal wants of those who minister to your spiritual necessities applies in a special manner to the sovereign pontiff, who necessarily incurs great expenses in discharging the duties of his high office. We abstain from more than an allusion to the trials and humiliations to which the political changes in Italy, which have since occurred, have exposed him. However much the prevalence of false ideas, and an erroneous estimate of the real character of the charges referred to may mislead the judgment, all must admire the noble courage which the holy father has maintained, in the midst of these outrages: as all must be struck by that visible protection which providence appears to have afforded him, so that he alone of all the princes of Italy yet retains his sovereignty and his independence. The imminent dangers, to which he has been exposed in his long and eventful pontificate, have been hailed by the enemies of the church as a triumph, and they have awakened in the latter the liveliest exultation and the most extravagant anticipations. You know, brethren, how fallacious are such expectations; how delusive such hopes. You need not to be told, that the condition of the church of Christ on earth is one of trial and endurance: that the spouse of Christ is never more worthy of his love than when assimilated to him by walking in his footsteps: that the temporary triumph of her enemies is the forerunner of their ultimate defeat: and that every trial to which she is subjected is the preparation for her final victory. The more violent the storm, the more firmly, when it shall have spent its fury, will this tree of life be found to have struck its roots into the soil, in which the right hand of the father hath planted it. A holy pope, who filled the chair of Peter in the year 494, wrote thus to the Greek emperor Anastasius: „What is of divine institution may be attacked by human presumption, but it cannot be overcome, no matter how great the power employed against it. Would that the impiety which impels them were as innoxious to its assailants, as that which God has established is superior to all violence. 'The sure foundation of God standeth firm.' Does not experience show that the church, when attacked, instead of being overcome, is rendered the more invincible by that which appeared to ensure its destruction?" Or, as saint Augustine forcibly expresses the same idea; the greater the violence with which earthly vessels strike against this rock the greater the destruction in which they are involved.

How consoling and encouraging the fact, that we can adopt this language, and may learn from the eighteen centuries of her eventful existence, that every successive trial of the church proves the truth of the prophet's promise: "When thou shalt pass through the waters, I will be with thee: and the rivers shall not cover thee: when thou shalt walk through the fire, thou shalt not be burnt, and the flames shall not burn in thee." "O poor little one, tossed with tempest without all comfort, behold, I will lay thy stones in order, and will lay thy foundations with sapphires. And I will make thy bulwarks of jasper, and thy gates of graven stones, and all thy borders of desirable stones. All thy children shall be taught of the Lord, and great shall be the peace of thy children. And thou shalt be founded in justice: depart far from oppression, for thou shalt not fear: and from terror, for it shall not come near thee. No weapon that is formed against thee shall prosper, and every tongue that resists thee in judgment, thou shalt condemn."

V. The sacrament of matrimony.

To that sacrament of the church which is highest in its typical signification—the sacrament of matrimony—we feel it our duty to direct in a particular manner your attention. From the beginning, as we learn from saint Paul¹, the union of man and woman was a great mystery or sacrament: because, from the beginning, it prefigured the union of Christ with his church. In nothing perhaps is the influence of the spirit of truth more evident in the teaching of the church, than in the care with which she has protected this "great sacrament," which, by so many, agreeably to what saint Paul had foretold², was stigmatized as unlawful, while by others it was unduly exalted above sacred virginity, contrary to the express teaching of Christ and his inspired apostle³. The holiness of christian matrimony is connected with our most sacred associations and duties: and it cannot be lost sight of in however small degree, without entailing the most serious consequences. The church has shown in reference to this subject, a spirit of watchfulness and solicitude, which alone would entitle her to the gratitude of man, and cause her to be regarded as the most faithful guardian of public and private morality. Many of the innumerable contests in which she was compelled to engage with the depositaries of the civil power, during the Middle Ages, were in defence of the stability and sanctity of the marriage-tie: and, at a later period, she preferred to see England torn from her side, rather than yield compliance with the will of a monarch, who sacrificed his country's faith to his unbridled passions. In this matter she knew no distinction between the private man and the monarch: contrary to what an apologist for the worst passions and most cruel deeds of this unhappy ruler insists should have been her line of conduct⁴. Even in our own days, her conservative authority has been exerted in the same cause: and the anger of the first Napoleon was incurred by the refusal of Pius VII. of holy memory, to declare invalid a marriage contracted between that ruler's brother and a protestant lady of the city in which we are now assembled. When

this same monarch sought to break his first faith, he was obliged to have recourse to an extinct tribunal of the diocese of Paris—resuscitated for that special purpose,—which presumed to decide a question which the wisdom of the holy see has reserved for its own exclusive jurisdiction.

We recall these facts, because they most strongly express the principle of the church in regard to matrimony, and must be regarded by every well regulated mind as among the brightest jewels of her crown. We recall them, also, in order to enforce our solemn admonition to our flocks, to give no ear to the false and degrading theories on the subject of matrimony, which are boldly put forward by the enemies of the church. According to these theories, marriage is a mere civil contract, which the civil power is to regulate, and from which an injured or dissatisfied party may release himself or herself by the remedy of divorce, so as to be able lawfully to contract new engagements. This is in evident contradiction with the words of Christ: "What God has joined together, let no man put asunder." As the guardian of God's holy law, the church condemns this false theory, from which would follow a successive polygamy, no less opposed to the unity and stability of christian marriage than that simultaneous polygamy, which, to the scandal of christendom, is found within our borders. No state law can authorize divorce, so as to permit the parties divorced to contract new engagements: and every such new engagement, contracted during the joint lives of the parties so divorced, involves the crime of adultery. We refer with pain to the scandalous multiplication of these unlawful separations, which, more than any other cause, are sapping the foundations of morality and preparing society for an entire dissolution of the basis on which it rests.

If so many marriages become unhappy, and the bond which unites the married couple prove so often a galling yoke, this is to be attributed, in most instances, to the neglect and disregard of the church's laws in reference to this subject. These, as you know, forbid marriage between persons related to each other in certain degrees of consanguinity and affinity, as also between catholics and non-catholics. Whatever exceptions may be found to the general observation as to the result of such unions, they are in principle condemned by the church: and that from the most serious motives: which in the case of consanguinity, are founded in well ascertained physiological principles: in the case of affinity, in the danger to which possible unions may place parties who are necessarily brought into fraternal relations: and in the case of mixed marriages, in the danger of perversion, to which the catholic party and the offspring of such marriages are exposed.

But something more than the observance of these laws of the church in relation to marriage is required in order that christians should discharge their entire duty, when about to enter the conjugal state. Its sacred character, and the obligations towards God's society which it imposes, should always be kept in mind. Purity of life, and affection that has better and more lasting grounds than the impulse of passion, are the only proper dispositions for entering upon a state of life which death alone can change, and which involves so many important consequences for time and eternity.

Who, asks Tertullian, can express the happiness of that marriage which the church approves, which

¹ Matth. XIX, 6.

¹ Ia. XLIII, 2. — Liv. 11, 12, 13, 14, 17.

² Eph. V, 32.

³ I. Tim. IV, 3.

⁴ I. Cor. VII, 39-40.

⁵ Froese, I vol., chap. 2, p. 182, American edition.

sacrifice (the mass) confirms, and which blessing angels announce it, and the father ratifies?¹

Bearing in mind the sanctity of marriage, and the time-honored usages of the church in the administration of the sacrament, we cannot too strongly urge upon you the importance of contracting it before the altar of God, and with the marriage mass, so as to receive that especial blessing which carries with it so many graces, to enable those who enter upon this holy state to fulfil its most important duties.

VI. On books and newspapers — the press.

The council of Trent requires², that all books which treat of religion should be submitted before publication to the ordinary of the diocese in which they are to be published, for the purpose of obtaining his sanction, so as to assure the faithful that they contain nothing contrary to faith or morals. This law is still of force: and in the former plenary council its observance was urged, and the bishops were exhorted to approve of no book which had not been previously examined by themselves, or by clergymen appointed by them for that purpose, and to confine such approbation to works published in their respective dioceses. The faithful should be aware that such approbation is rather of a negative than of a positive character: that it by no means imparts to the statements or sentiments such works may contain any episcopal sanction: but merely guarantees them as free from errors in faith or morals.

In many also of our dioceses there are published catholic papers, mostly of a religious character: and many of such papers bear upon them the statement that they are the „organs“ of the bishop of the diocese in which they are published, and sometimes of other bishops in whose dioceses they circulate. We cheerfully acknowledge the services the catholic press has rendered to religion, as also the disinterestedness with which, in most instances, it has been conducted, although yielding to publishers and editors a very insufficient return for their labors. We exhort the catholic community to extend to these publications a more liberal support, in order that they may be enabled to become more worthy the great cause they advocate.

We remind them that the power of the press is one of the most striking features of modern society: and that it is our duty to avail ourselves of this mode of making known the truths of our religion, and removing the misapprehensions which so generally prevail in regard to them. If many of these papers are not all that we would wish them to be, it will be frequently found that the real cause of their shortcomings is the insufficient support they receive from the catholic public. Supply and demand act and react on each other: and if in many instances the former produces the latter, in regard at least to catholic publications, demand must precede supply. We also wish to guard against the misapprehension, which frequently arises from the bishop's name being connected with such papers, in so far as they are recognized as „organs“, that is, as mediums through which the ordinary communicates with his diocesans. This circumstance gives no sanction to the articles which appear in such papers, other than they may derive from the name of the writer when given: still less does it identify the bishop with the paper, so as

to justify the conclusion that whatever appears in it has his sanction and authority. It merely designates the paper as one in which the bishop will cause to be inserted such official documents as he, from time to time, may have to publish, and in regard to which it is obviously desirable that there should be some regular mode of communication.

In connection with this matter we earnestly recommend to the faithful of our charge the catholic publication society, lately established in the city of New York by a zealous and devoted clergyman. Besides the issuing of short tracts, with which this society has begun, and which may be so usefully employed to arrest the attention of many whom neither inclination nor leisure will allow to read larger works: this society contemplates the publication of catholic books, according as circumstances may permit, and the interests of religion appear to require. From the judgment and good taste evinced in the composition and selection of such tracts and books as have already been issued by this society, we are encouraged to hope that it will be eminently effective in making known the truths of our holy religion, and dispelling the prejudices which are mainly owing to want of information on the part of so many of our fellow citizens. For this it is necessary that a generous cooperation be given, both by clergy and laity, to the undertaking, which is second to none importance, among the subsidiary aids which the inventions of modern times supply to our ministry for the diffusion of catholic truth.

VII. Education of youth.

We recur to the subject of the education of youth, to which, in the former plenary council, we already directed your attention, for the purpose of reiterating the admonition we then gave, in regard to the establishment and support of parochial schools: and of renewing the expression of our conviction, that religious teaching and religious training should form part of every system of school education. Every day's experience renders it evident, that to develop the intellect and store it with knowledge, while the heart and its affections are left without the control of religious principle, sustained by religious practices, is to mistake the nature and object of education: as well as to prepare for parent and child the most bitter disappointment in the future, and for society the most disastrous results. We wish also to call attention to a prevalent error on the subject of the education of youth, from which parents of the best principles are not always exempt. Naturally desiring the advancement of their children, in determining the education they will give them, they not unfrequently consult their wishes rather than their means, and the probable position of their children in mature age. Education, to be good, need not necessarily be either high or ornamental, in the studies or accomplishments it embraces. These things are in themselves unobjectionable: and they may be suitable and advantageous or otherwise, according to circumstances. Prepare your children for the duties of the state or condition of life they are likely to be engaged in: do not exhaust your means in bestowing on them an education that may unfit them for these duties. This would be a sure source of disappointment and dissatisfaction, both for yourselves and for them. Accustom them from their earliest years to habits of obedience, industry, and thrift: and deeply impress on their minds the great principle, that happiness and success in life, as well as ac-

¹ Ad uxorem, l. 2, c. ult.

² Sess. IV, Decr. de edit. et usa libr.

ceptance with God, do not so much depend on the station we fill, as on the fidelity with which we discharge its duties. Teach them that the groundwork of true happiness must be placed in habitual and cheerful submission of our wills to the dispensations of providence, who has wisely consulted for the happiness of all, without, however, bestowing on all an equal share of the goods of fortune.

VIII. Catholic protectories and industrial schools.

Connected with this subject of education, is the establishment of protectories and industrial schools for the correction or proper training of youth, which has of late years attracted universal attention. It is a melancholy fact, and a very humiliating avowal for us to make, that a very large proportion of the idle and vicious youth of our principal cities are the children of catholic parents. Whether from poverty or neglect, the ignorance in which so many parents are involved as to the true nature of education, and of their duties as christian parents, or the associations which our youth so easily form with those who encourage them to disregard parental admonition; certain it is, that a large number of catholic parents either appear to have no idea of the sanctity of the christian family, and of the responsibility imposed on them of providing for the moral training of their offspring, or fulfil this duty in a very imperfect manner. Day after day, these unhappy children are caught in the commission of petty crimes, which render them amenable to the public authorities; and, day after day, are they transferred by hundreds from the sectarian reformatories in which they have been placed by the courts, to distant localities, where they are brought up in ignorance of, and most commonly in hostility to the religion in which they had been baptized. The only remedy for this great and daily augmenting evil is, to provide catholic protectories or industrial schools, to which such children may be sent; and where, under the only influence that is known to have really reached the roots of vice, the youthful culprit may cease to do evil and learn to do good. We rejoice that in some of our dioceses—would that we could say in all!—a beginning has been made in this good work; and we cannot too earnestly exhort our venerable brethren of the clergy to bring this matter before their respective flocks, to endeavor to impress on christian parents the duty of guarding their children from the evils above referred to, and to invite them to make persevering and effectual efforts for the establishment of institutions, wherein, under the influence of religious teachers, the waywardness of youth may be corrected, and good seed planted in the soil in which, while men slept, the enemy had sowed tares.

IX. Vocations to the priesthood.

We continue to feel the want of zealous priests, in sufficient number to supply the daily increasing necessities of our dioceses. While we are gratified to know that in some parts of our country the number of youths who offer themselves for the ecclesiastical state is rapidly increasing, we are obliged to remark, that in the other parts, notwithstanding all the efforts and sacrifices, which have been made for this object, and the extraordinary encouragements which have been held out to youthful aspirants to the ministry, in our preparatory and theological seminaries, the number of such as have presented themselves and persevered in their vocations has hitherto been lamentably

small. Whatever may be the cause of this unwillingness to enter the sacred ministry on the part of our youth, it cannot be attributed to any deficiency of ours in such efforts as circumstances have enabled us to make. We fear that the fault lies, in great part, with many parents, who, instead of fostering the desire, so natural to the youthful heart, of dedicating itself to the service of God's sanctuary, but too often impart to their children their own worldly-mindedness, and seek to influence their choice of a state of life, by unduly exaggerating the difficulties and dangers of the priestly calling and painting in too glowing colors the advantages of a secular life. To such parents we would most earnestly appeal: imploring them not to interfere with the designs of God on their children, when they perceive in them a growing disposition to attach themselves to the service of the altar. If God rewards the youthful piety of your sons by calling them to minister in his sanctuary, the highest privilege he confers on man, do not endeavor to give their thoughts another direction. Do not present to your children the priesthood in any other light than as a sublime and holy state, having, indeed, most sacred duties and most serious obligations, but having also the promise of God's grace to strengthen and sustain human weakness in their fulfilment, and the divine blessing, here and hereafter, as their reward. To those whom God invites to cooperate with him, in the most divine of all works, the salvation of souls, the words of Christ to his apostles are applicable: „Amen, I say to you, that you who have followed me, in the regeneration, when the son of man shall sit in the seat of his majesty, you also shall sit on twelve seats, judging the twelve tribes of Israel; and every one that hath left house or brother or sisters, or father or mother, or wife or children, or lands, for my name's sake, shall receive a hundredfold, and shall possess life everlasting.”

And whilst speaking to you upon this subject, we would renew our exhortations to the faithful, to contribute to the extent of their means to the diocesan fund for the support of ecclesiastical students: Situated as the church is in this country, with a catholic population so rapidly increasing from emigration, there is no work of charity that can take precedence of it, and none which will bring so rich a reward.

X. The laity.

We continue to have great consolation in witnessing the advance of religion throughout the various dioceses, as shewn in the multiplication and improved architectural character of our churches, the increase of piety in the various congregations, and the numerous conversions of so many who have sacrificed early prejudices and every consideration of their temporal interests and human feelings at the shrine of catholic truth. We must, however, in all candor say, that we cannot include all, or indeed the greater part of those who compose our flocks, in this testimony to fidelity and zeal. Too many of them, including not unfrequently men otherwise of blameless lives, remain for years estranged from the sacraments of the church, although they attend the celebration of the divine mysteries, and listen to the preaching of God's word with an earnestness and attention in themselves deserving of all praise. There are, indeed, others who, carried away by the impulse of passion, and but too easily influenced by evil examples, oblige us to rank them, as we do, weeping, after

the example of the apostle, among the enemies of the cross of Christ, whose end is destruction: whose God is their belly: and whose glory is in their shame: who mind earthly things¹. It is impossible to estimate the injury of these unworthy catholics and especially those who are the slaves of intemperance and its consequent vices, inflicted on the church. In the minds of but too many uninformed and unreflecting persons, these evils are taken as the confirmation of early prejudices: and the name of God is blasphemed among the nations² by reason of the evil acts of those who, whilst they bear the name of catholics, bring disgrace on their religion by their evil lives. Willingly would we have avoided reference to this painful subject: but we are not without hope that this our solemn protest against the evils we deplore may diminish, if not entirely remove, the scandal which they occasion: and that our united remonstrance may not be unheeded by those for whom we watch, having to render an account of their souls³: that they may be roused from the fatal lethargy in which they live, and, by sincere repentance and the practice of every good work compatible with their condition, repair, in some measure, the scandals they have given and the injury they have inflicted on the church, by the irregularity of their past lives.

In this connection, we consider it to be our duty to warn our people against those amusements which may easily become to them an occasion of sin, and especially against those fashionable dances, which, as at present carried on, are revolting to every feeling of delicacy and propriety, and are fraught with the greatest danger to morals. We would also warn them most solemnly against the great abuses which have sprung up in the matter of fairs, excursions, and pic-nics, in which, as too often conducted, the name of charity is made to cover up a multitude of sins. We forbid all catholics from having anything to do with them, except when managed in accordance with the regulations of the ordinary, and under the immediate supervision of their respective pastors.

We have noticed, with the most sincere satisfaction and gratitude to God, the great increase among us of societies and associations, especially of those composed of young and middle aged men, conducted in strict accordance with the principles of the catholic religion, and with an immediate view to their own sanctification. We cannot but anticipate the most beneficial results to the cause of morality and religion from the conduct and example of those who thus combine together, to encourage one another in the frequentation of the sacraments, and in works of christian charity. We urge their extension, and especially of the society of saint Vincent of Paul and of young men's catholic associations, in all the dioceses and parishes of the country, not only as useful auxiliaries to the parochial clergy, in the care of the poor, and of destitute and vagrant children, but also as one of the most important means of diminishing the vices and scandals of which we have spoken.

XI. The clergy.

We exhort our venerable brethren of the clergy, who share our cares and responsibilities, to unremitting zeal in the great work to which they have been called. Let them honor their ministry, having ever before their eyes, "the high priest"

¹ Philipp. III, 18, 19.
² Rom. II, 24.

³ Hebr. XIII, 17.
⁴ Hebr. VII, 28.

holy, innocent, undefiled, separated from sinners," whose representatives they are. By purity of life, exemplariness and devotedness, let them be a pattern of the flock from the heart¹, the example of the faithful in word, in conversation, in charity, in faith, in chastity². — giving no offence to any man, that our ministry be not blamed, but in all things exhibiting ourselves as the ministers of God³: so that when the prince of pastors shall appear, they may receive a never-fading crown of glory⁴.

XII. The emancipated slaves.

We must all feel, beloved brethren, that in some manner a new and most extensive field of charity and devotedness has been opened to us, by the emancipation of the immense slave population of the south. We could have wished, that in accordance with the action of the catholic church in past ages, in regard to the serfs of Europe, a more gradual system of emancipation could have been adopted, so that they might have been in some measure prepared to make a better use of their freedom, than they are likely to do now. Still the evils which must necessarily attend upon the sudden liberation of so large a multitude, with their peculiar dispositions and habits, only make the appeal to our christian charity and zeal, presented by their forlorn condition, the more forcible and imperative.

We urge upon the clergy and people of our charge the most generous cooperation with the plans which may be adopted by the bishops of the dioceses in which they are, to extend to them that christian education and moral restraint which they so much stand in need of. Our only regret in regard to this matter is, that our means and opportunity of spreading over them the protecting and salutary influences of our holy religion, are so restricted.

XIII. Religious communities.

We are filled with sentiments of the deepest reverence for those holy virgins, who, in our various religious communities, having taken counsel of saint Paul, have chosen the better part, that they may be holy "in body and in spirit"¹. These serve God with undivided heart, and, like Mary, sit at the feet of Jesus in devout contemplation: or like Martha, devote themselves to the service of their neighbor, instructing youth or tending old age, ministering to the sick, or calming the remorse and encouraging the hopes of the penitent. To such the prophet's words are applicable "I will give to them in my house and within my walls a place and a name better than sons and daughters."² Their state on earth is likened by Christ himself to that "of the angels in heaven"³: and to those who embrace it is promised a special reward hereafter. Of these virgins it is written "These follow the lamb whithersoever he goeth"⁴: and of these it is said: "No man could say the canticle, but those hundred and forty-four thousand: — for they are virgins."⁵ "How great think you," asks a devout writer of the middle ages, commenting on these texts, "will be the glory that environs the virgins that follow Christ by purity of heart and mind? Alone they follow the lamb whither-

¹ I. Petr. V, 8.
² I. Tim. IV, 12.
³ II. Cor. VI, 3-4.
⁴ I. Petr. V, 4.
⁵ I. Cor. VII, 34.

⁶ Isa. LVI, 8.
⁷ Matth. XVII, 30.
⁸ Apoc. XIV, 4.
⁹ Ibid., v. 3-4.

soever he goeth, reflecting this glory of the sun of justice, as does the moon that of the orb of day. As the moon outshines the stars, so, in that heavenly kingdom, they will shine more brightly than those who have not emulated their purity.¹ Great, indeed, are the privileges and great the rewards promised to these chaste spouses of Christ: and corresponding is the reverence with which they have ever been regarded in the church. "The glorious fruitfulness of our mother, the church," observes saint Cyprian, "rejoices and exults in them, and the more she entwines of these lilies in her crown, the deeper her joy, the more intense her exultation. These we address," continues the saint, "these we exhort, using rather the language of affection than of authority not that we, the humblest, most deeply conscious of our own infirmity, have any rebuke to make, any reprehension to utter but because of our obligation to be watchful, we are the more solicitous to guard them against the envy of the devil."²

We adopt this language of the great bishop and martyr of the third century. We discharge a grateful duty, in rendering a public testimony to the virtue and heroism of these christian virgins, whose lives shed the good odor of Christ in every place, and whose devotedness and spirit of self-sacrifice have, more perhaps than any other cause, contributed to effect a favorable change in the minds of thousands estranged from our faith. To each of them, however, we feel impelled to address the words spoken to the angel of the church of Philadelphia: "Hold fast that which thou hast, that no one take thy crown."³

Conclusion.

We have every confidence, venerable and dearly beloved brethren, that the council which is this day brought to a close, will exert a most beneficial influence in the cause of our holy religion.

We have taken advantage of the opportunity of the assembling of so large a number of bishops from every part of our vast country, to enact such decrees as will tend to promote uniformity of discipline and practice amongst us, and to do away with such imperfect observance of the rites and approved ceremonies of the church, as may have been made necessary by the circumstances of past times, but which no length of prescription can ever

¹ Vita mystica cap. 31, inter opera s. Bernardi (V. 125)

² De divinitate et habitu virginum.

³ Apoc. III. 11.

consecrate, and thus to give the services of our religion that beauty, and dignity, which belongs to them, and for which we should all be so zealous.

For the furtherance of these important objects, we have caused to be drawn up a clear and compendious series of statements upon the most essential points of faith and morals, with which we have embodied the decrees of the seven provincial councils of Baltimore, and of the first plenary council, together with the decrees enacted by us in the present council, which, when they have been examined and approved by the holy see, will form a compendium of ecclesiastical law, for the guidance of our clergy in the exercise of their holy ministry.

The result of our labors when thus returned to us, will be promulgated more fully in our provincial councils and diocesan synods, and we will then take advantage of the opportunity to bring more fully under the notice of the clergy, and the people committed to our pastoral charge, the details of what we have done, and the exact nature of the means by which we hope to give increased efficiency to the whole practical system of the church in this country.

We have also recommended to the holy see, the erection of several additional episcopal sees, and vicariates apostolic, which are made necessary by our rapidly increasing catholic population, and the great territorial extent of many of our present dioceses.

You will all rejoice, venerable and beloved brethren, in these evidences of the vitality and diffusion of our holy faith, in the midst of the difficulties and evils that surround us. We depend on your fidelity to its sacred teachings, and your zealous cooperation, to give effect to our labors in your behalf, that so, all that has been planned and done by us, may be to the glory of God, the exaltation of his holy church, and the salvation of souls for which Christ died.

"For the rest, brethren, whatsoever things are true, whatsoever modest, whatsoever just, whatsoever holy, whatsoever lovely, whatsoever of good fame: if there be any virtue, if any praise of discipline, think on these things. The things which you have both learned and received, and heard and seen, — these do ye, and the God of peace shall be with you."⁴

Given at Baltimore, in plenary council, on the feast of the Maternity of our Lady, october the 21st, in the year of our Lord 1866

⁴ Philipp. IV. 8-9.

1866 decembris 1. — STATUTA DIOECESIS DIVIONENSIS.

Statuta dioecesis Divionensis in Gallia, edita extra synodum, die 1 decembris 1866, a Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus.

Statuts du diocèse de Dijon, donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. Deuxième édition. [Insigne.] Dijon, J. Peutef-Pommey, imprimeur de monseigneur l'évêque, 1866.

In-8°. XVI-300 p. — Besançon, archevêché.

Paris, Bibl. nat. B 21069. Paris, Saint-Sulpice.

Page V. "A la suite des synodes de 1852 et de 1853, nous avons pu vous offrir la première partie des statuts diocésains, que la deuxième partie vient compléter en 1856."

Haec secunda editio publicata est sub die 1 decembris 1866.

P. 167-267, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

1866 decembris 8. — STATUTA DIOECESIS NANCEIENSIS.

Statuta dioecesis Nanceiensis in Gallia, edita extra synodum, die 8 decembris 1866, sub Carolo Martiali Allemando Lavigerie, episcopo Nanceiensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus.

Recueil des ordonnances épiscopales, statuts et règlements du diocèse de Nancy et de Toul, imprimés par ordre de monseigneur Charles-Martial Allemand Lavigerie, évêque de Nancy et de Toul.

primat de Lorraine. [*Insigne.*] Nancy, librairie Thomas et Pierron, libraires de l'évêché, 1866.
In-8°, 2 f. - VII - 359 p. — Metz, séminaire.

P. VI, haec statuta edita sunt extra synodum, sub die 8 decembris 1866.

1866. — STATUTA DIOECESIS AEDUENSIS.

Statuta dioecesis Aeduensis in Gallia, edita anno 1866, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.
Exstant constitutiones in opere cui titulus:
Statuts synodaux du diocèse d'Autun, Châlon et Mâcon. Première partie, de l'administration

spirituelle du diocèse. [*Insigne.*] Autun, Michel Dejussieu, imprimeur de l'évêché, 1866.
In-8°, 1 f. - 311 p. — Besançon, archevêché; Nevers, évêché; Nice, ville; Paris, Bibl. nat. B 20977; Paris, Saint-Sulpice.

1866. — COLLECTIO CONCILIORUM SCOTIAE. EDITORE ROBERTSON.

Collectio conciliorum Scotiae, edita a Robertson anno 1866, sub hoc titulo:

Concilia Scotiae. Ecclesiae Scoticae statuta tam provincialia quam synodalia quae supersunt, MCCXXV-MDLIX. Tomus primus (secundus). Edinburgi, MDCCCLXVI. [*Initio.*] Edinburgi, T. Constable, printer to the queen and to the university.
In-4°, 2 vol., 2 f. - cccxiv p., 3 f. - xxxii - 311 p. — Milano, Ambrosiana; Roma, Vittorio Emanuele.

Contenta:

- T. I, p. vii, praefatio.
- P. cccxix, appendix praefationi, index.
- P. cccxxv, formulae saec. XIV, XV, XVI.
- P. cccxlv, concilium legatum, 1177.
- P. cccxlvi, concilium provinciale, 1465.
- P. cccxlvii, conventiones generales et concilia generalia provincialia, 1536, 1543, 1545.
- P. cccxlix, synodi dioecesis Sancti-Andreas 1515-21, 1544-6.
- P. cccxcv, quaedam ad ecclesiam Scoticanam spectantia: epistola Iohannis, quondam archiepiscopi Lugdunensis, ad Wilelmum episcopum Glasguensem, 1202.
- P. cccxcvii, bulla Innocentii papae III contra duellum cleri regni Scotici et provinciae Eboracensis, 1216-7.
- P. cccxcviii, ecclesiae quas dedicavit David de Bernhame, Sancti-Andreas episcopus, 1240-9.
- P. cccxlii, ecclesiae quas dedicavit Wilelmus Wishart, Sancti-Andreas episcopus, 1276.
- P. cccxiv, taxationes beneficiorum regni Scotiae per Boiamundum, legatum Romani pontificis, 1275.
- P. cccvi, literae regis Iacobi I, pro ecclesia Candidae Casae, 1430.
- P. cccvii, institutio praepositurae capellae regiae Sanctae Mariae de Rupe, data per anulum regis 1496-1513.
- P. cccix, additiones et errata.

- T. II, p. 1, tabula chronologica.
- P. 3, bulla Honorii papae III, 1225.
- P. 3, formulae saec. XIII, XIV et XV.
- P. 9, statuta generalia seu provincialia saec. XIII.
- P. 30, statuta synodalia Aberdonensis, saec. XIII.
- P. 44, statuta ecclesiastica saec. XIII.
- P. 53, constitutiones Davidis, episcopi Sancti-Andreas, 1242.
- P. 64, statuta synodalia Andreapolitana, saec. XIV.
- P. 74, statutum provinciale et synodale, saec. XV.
- P. 77, synodus provincialis et concilium generale, 1420.
- P. 79, concilium generale, 1459.
- P. 81, generalis conventio et concilium provinciale, 1549.
- P. 128, concilium generale provinciale, 1552.
- P. 140, concilium generale provinciale, 1559.
- P. 181, variae lectiones.
- P. 229, canones s. Adamnani, abbatis Hyemsis, 679-704.
- P. 231, synodus Aquinolanis Britanniae, ante saec. XI.
- P. 232, decretalium Gregorii papae IX capitula, quae rescripta in causis Scoticanis continent, saec. XII et XIII.
- P. 238, brevia regum Scotorum de rebus ecclesiasticis, saec. XIII.
- P. 241, querela episcoporum Scotiae, 1743-53.
- P. 242, mandatum Innocentii papae IV de gravaminibus ecclesiae Scoticae emendandis, 1251.
- P. 247, literae Iacobi I, regis Scotorum, pro seipso ac regno suo incorporandis concilio Basiliensi, 1433.
- P. 249, epistola Mariae, Scotorum reginae, Franciae dotariae, ad concilium Tridentinum, 1563.
- P. 251, rubricae quorundam statutorum in novissimis conciliis generalibus ecclesiae Scoticae, editorum, saec. XVI.
- P. 255, notae.

1867 ianuarii 13. — CONCILIUM PORTUS HISPANIAE II.

Concilium II coloniarum Angliae, Hollandiae et Daniae, in Indiis occidentalibus, celebratum in civitate Portus Hispaniae in insula Trinidad, die 13 ianuarii 1867, a Ludovico Gonin, archiepiscopo Portus Hispaniae.

LITTERAE

sacrae congregationis de Propaganda fide ad reverendissimum patrem dominum Iacohum Ludovicum Gonin, archiepiscopum Portus Hispaniae, delegatum apostolicum.

Illis et rñe domine.

Accepi litteras altitudinis tuae, datas die 6 iunii, de concilii coloniarum celebratione. Itaque, quod spectat ad hoc argumentum, scias dominus noster, concilium probans, iuxta decretum, quod hisce lit-

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus praebiteris s. I. e domo b. v. M. sine labe conceptis ad Lacum. Tomus tertius. ... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 1107-16.

teris adiectum transmitto, tibi titulum ac facultates delegati apostolici concessit, ut leco ac tempore a te designatis valeas indicere synodalem conventum eique praeesse, vocatis omnibus in eodem decreto memoratis, exceptis episcopis et praefectis coloniarum Gallicarum, ac exinde causae difficultatum excitari possint. Circa theologos ex clero saeculari et regulari deligendos, ut cum voto consultivo conciliaribus actibus intersint, poteris eam normam sequi, quae magis tibi aequa videbitur. Relate ad ea capita, quae pertractanda erunt praeter illud,

quod respicit novarum aedium erectiones, expendendum erit, utrum decreta superioris concilii observata fuerint, iuxta mentem et instructionem sacrae congregationis datam litteris diei 3 octobris 1855, et praeterea agendum erit de novis abusibus, si forte ii irrepserint, eliminandis, et de mediis investigandis, quae rei christianae incremento promovendo sint profutura. Caeterum spero, Deo opitulante, tuum studium tuamque auctoritatem ita omnia moderaturam, ut synodalis conventus uberimos fructus religioni in istis regionibus afferat.

Procor Deum, ut te dia sospitem et incolumentem seget.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 17 augusti 1866.

Altitudini tuae ad officia paratissimus

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum in primo coloniarum concilio, quod celebratum fuit anno 1854, inter caetera propositum fuerit eorumdem coloniarum concilium quarto quoque anno esse cogendum, idque fuerit probatum iuxta instructionem sacrae congregationis christiano nomini propagando datam die 3 octobris 1855, cumque reverendus pater dominus Ioachim Gonin modo postulaverit, ut eiusmodi nova synodalis con-

ventus celebratio, quae usque ad hoc tempus ob vana¹ causas dilata fuit, in urbe Trinidad, mense ianuario sequentis anni, locum habeat: scilicet dominus noster Pius, divina providentia papa IX, exhibitis precibus ultro annuens, statuit in praedicta urbe, tempore designato, synodum coloniarum esse habendam, cui interesse debeant, praeter archiepiscopum Portus-Hispaniae, episcopos Rosensis et reverendi patres domini vicarii apostolici Jamaicae et Guianae Britannicae seu Demerarae, necnon alii Surinamensis et Curacaoensis regionis, atque hunc in finem oratori antistiti titulum et facultates concessit delegati apostolici, ut in vi pontificiae delegationis, ad memoratos episcopos et superiores missionum convocatorias litteras mittat, et ut praesidentiam tenent synodalis conventus, in quo servanda erit, quoad lienerit, forma pro synodis provincialibus constituta in pontificali Romano, ac

mandavit insuper, absoluta synodo, acta transmitti auctoritati eiusdem sacrae congregationis sublienda, ac de omnibus supradictis praecens decretum edi.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 17 augusti 1866.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

(Sigillum.)

H. Capalti, secretarius.

¹ Legendum curias.

ACTA CONCILII

Ex litteris convocacionis illius et revmi domini patris Ludovici Hyacinthi Ioachim Gonin, archiepiscopi Portus-Hispaniae, delegati apostolici, Portus-Hispaniae conveniunt, et sederunt iuxta ordinem consecrationis suae praesules, quorum nomina sequuntur:

Illms et revms dominus archiepiscopus Portus-Hispaniae pater Ludovicus Hyacinthus Gonin, ordinis Praedicatorum, consecratus die 27 decembris 1863.

Illms et revms dominus Carolus Poirier, congregationis Iesu et Mariae, vulgo Eudistarum, episcopus Rosensis, consecratus die 13 februarii anni 1859.

Illms ac revms dominus Ioannes Baptista Swinkels, congregationis SSmi Redemptoris, episcopus Amonensis in partibus infidelium et vicarius apostolicus Surinamensis, consecratus die 15 octobris 1865.

Absent autem illms et revms dominus Iacobus Etheridge, societatis Iesu, episcopus Toronensis in partibus infidelium ac vicarius apostolicus Demerariensis, qui, navi propter malam febrium opicionem Demerarae haud appellente, iter arripere tempore indieto prohibitus est;

Revms dominus I. Schermer, administrator apostolicus in absentia illius et revmi domini A. D. Kistemaker episcopi, vicarius apostolicus Curacaoensis, in Hollandia infirmitate detentus.

Die autem 11 ianuarii, in conventu privato, proponente illms et revmo archiepiscopo, et patribus assentientibus, officiales concilii electi sunt, videlicet:

1. Illms et revms episcopus Amonensis in promotorem fidei.

2. Reverendus pater Maria Albertus Bion, ordinis Praedicatorum, sacrae theologiae lector, vicarius generalis archidieceosae, in secretarium.

3. Reverendus dominus Thomas O'Callaghan, parochus Sancti Georgii in insula Granada et decanus forensis, et reverendus dominus Forestier, ordinis Praedicatorum, in magistros caeremoniarum.

4. Reverendi domini Albertus Sundhauer et Ildefonus Müller, sacerdotes congregationis Sancti Spiritus et scilicet cordis beatae Mariae virginis, in cantores.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVIII.

Theologi consultores admisi sunt spectatissimi sacerdotes infrascripti:

1. Revms dominus Iosephus Vincentius Farfan, camerarius honorarius scilicet patris domini Pii IX, a patribus ad concilium invitatus.

2. Reverendus dominus Fabius Maria Marches, parochus Sancti Annae, ab archiepiscopo theologus designatus.

3. Reverendus dominus Clemens Ardivia, congregationis Iesu et Mariae, vulgo Eudistarum, vicarius generalis Rosensis, ab episcopo adductus theologus.

4. Reverendus dominus Maria Albertus Bion, ab episcopo Amonensi designatus theologus.

Tunc placuit patribus quaedam statuere regulas circa res in concilio tractandas, nempe: 1. Nihil decretandum quod executioni mandari facile non possit in omnibus locis praelatorum iurisdictioni subiectis. 2. Nullum decretum praeo subiciendum, quin prius sanctae sedis approbatione firmatum fuerit. 3. Alto silentio et sub obligatione stricta conscientiae premantur ea, quae in congregationibus vel aguntur vel dicuntur. 4. Quolibet theologorum sententiam suam dicere per ordinem, iunioribus incipientibus.

CONVENTUS PRAEPARATORIUS

Anno 1867, die 12 ianuarii, in aedibus archiepiscopalis conveniunt praesules, qui sibi secretarium concilii adiunxerunt, invocatoque flexis genibus Spiritu sancto, illms et revms praeses patribus legendas proposuit:

I. Litteras ab eodem cardinali praefecto sacrae congregationis de Propaganda fide, Romae die 9 maii 1866 datas, quibus quaestiones quaedam ab illms episcopo Rosensi sacrae congregationi delatas, discussioni proximae futurae synodi provincialis subiciendae declarantur.

II. Litteras ab eodem eodem cardinali praefecto, Romae die 17 augusti 1866 datas, quibus transmittitur decretum sacrae congregationis de Propaganda fide de secundo concilio coloniarum sub praesidentia illius et revmi archiepiscopi Portus-Hispaniae tamquam delegati apostolici, mense

ianuario anno 1867 habendo, quod decretum illius a processibus patribus communicavit.

III. Epistolae a vicario generali revêri vicarii apostolici Jamaicae die 9 novembris 1866 scriptae, necnon et a revêri administratore apostolico Curaçonensi die 3 novembris scriptae, declarantes revêros vicarios apostolicos Jamaicaensem et Curaçonensem prohiberi, quin ad concilium accedere possint.

Item illius processus renuntiavit, quod admodum reverendus Iosephus Farfan, a patribus ad concilium invitatus, propter senium et infirmitates non possit accedere.

Deinde placuit patribus, proponente illiâo promotore fidei, materiam in concilio tractandam eo ordine prosequi, nempe 1. de sacramentis, 2. de cleri disciplina, 3. de moribus publicis informantibus.

Postea prima sessione solemnè indicata pro die sequente, 13 Januarii, quae erit dominica, et secunda pro die dominica subsequente, 20 Januarii, patres statuerunt quasdam regulas circa praecedentiam simplicium sacerdotum sive saecularium sive regularium, qui sessionibus solemnioribus convenire debent.

[Huius concilii tres sessiones diebus 13, 20 et 23 Januarii celebratae, eodemque tempore quinque congregationes privatae et sex generales habitae sunt, ex quarum actis haec excoepimus.]

In I sessione, die 13 Januarii, decretis edictis, professionem fidei iuxta formam Pii IV in pontificali traditam emisissent, primo illiâs archiepiscopus, deinde illiâi episcopus unus post alterum, et postea theologi insimul, secretario concilii formam alta voce legente.

Die 20 Januarii, hora serotina, advenit illiâs et revêrus episcopus Toronensis in partibus infidelium, dominus Iacobus Etheridge, societatis Iesu, vicarius apostolicus Guianae Britannicae, iamdiu a patribus expectatus, secum adducens theologum, admodum reverendum patrem Stephanum Bond, societatis Iesu, vicarium generalem Demerarensem.

V. Congregatio privata. Die 21 Januarii, hora nona ante meridiem, loco consueto, habita est quinta congregatio privata, in qua illiâs et revêrus episcopus Toronensis, qui locum tenuit iuxta tempus consecrationis suae, nempe die 17 Octobris 1859, professionem fidei emisit iuxta formulam a Pio IV editam. Deinde admodum reverendus pater Stephanus Bond, in theologum episcopi Toronensis adductus et admissus, similiter professionem fidei emisit et recessit.

In tertia sessione, die 23 Januarii, cum sedissent omnes episcopi, theologi multaque clerici, excellentissimum ac admodum nobilem virum Arthur Hamilton Gordon, huius coloniae gubernatorem, D concomitantibus quam plurimis et praestantioribus catholicis viris, illiâs et revêrus praeses recepit, et ad sedem praeparatam deduxit.

ACCLAMATIONES

[eodem factae sunt ac in I concilio, excepta ultima (Nos Domine etc.), pro qua haec dicta sunt:]

VI. Fidelibus provinciae nostrae et populo christiano universo pax aeterna.

Chorus. Viae tuae, Domine, demonstra illis, et dirige eos in veritate tua, et pax tua eos semper et ubique custodiat.

VII. His decretis inhaerentes, misericordiam Dei omnipotentis et gratiam magni et primi sacerdotis Dei et domini nostri Iesu Christi, intercedente immaculata et casta Dei matre, cum sanctis Petro et Paulo et omnibus sanctis, consequemur.

Chorus. Fiat! Fiat! Amen! Amen!

EPISTOLAE PATRUM CONCILII

ad sanctitatem domini nostri papae Pii IX, feliciter regnantis.

Beatissime pater. Synodi nostrae provincialis secundae acta et decreta nos metropolitanus et episcopi Toronensis in partibus infidelium, Rocensis et Amonensis in partibus infidelium, ad sacras beatitudinis vestrae pedes, quos humillime deosculamur, grati et laeti, sed et omni qua par est devotione et humilitate deponimus. Licet enim nobis in Domino gaudere, quod, quam plurima obstacula superantes, in synodo congregari potuerimus, et ea summa cum caritate et dilectione statuere, quae ad cleri disciplinam populi que spirituales profectum summopere conducere speramus. Sex sumus ad concilium vocati, quatuor adfuiimus: quatuor episcopi a beatitudine vestra creati; omnes quatuor religiosi, tamen omnes ordine diversi: quatuor uno animo unoque corde praediti, eidem operae, veluti fratres in unum, assidue et absque ulla partium studio incumbentes. Quaecumque in decretis nostris reperiantur, ea omnia et singula iudicio et correctioni sanctae sedis subiicimus, ut demum, ipsius auctoritate roborata et sancita, vim acquirant. Quae si forsâ suprema beatitudinis vestrae approbatione, aliqua saltem ex parte, non indigna reperiantur, non nos impensi studii et laboris pigebit, nec nos incassum laborasse reputabimus. Adiungimus supplices libellos, quasdam concessionem et gratias exposcentes, quas sanctitatis vestrae benignitati et paternae benevolentiae humillime commendamus. Nihil nobis antiquius est, beatissime pater, quam in omnibus cathedrae Petri, id est, beatitudini vestrae adhaerere, consentire et arctissimis obedientiae ac unitatis nexibus, maxime in hisce difficillimis temporibus, devinciri. Accipe, beatissime pater, ex his dissitis regionibus, protestationem sincerissimam filialis nostri affectus erga vos, quem patrem et centrum habere gloriamur; quem corde et animo et omnibus tam nostris quam gregum nostrorum viribus circumdare cupimus. Invidentes illiâs praesulibus, quibus, tanquam corona, vestram sanctitatem anno 1863 in Urbe circumdare licuit, cum ipsis gubernium civile sedis apostolicae dignitati, honori et liberae eius in universum orbem actioni nostris temporibus perutile, sed et necessarium diiudicamus. Quare sacrilegas manus in hoc gubernium iniectas detestamur et condemnamus, Deum omnipotentem maximum eoque exorantes, ut eos humiliare et ad meliorem frugem perducere dignetur; vestram autem sanctitatem conservare et vivificare et beatam facere in terra et non tradere in animam inimicorum suorum velit. Quibus precibus clerus noster, in sembo missae sacrificio, et populus, publicis precibus, sese consociant.

Hoc unum nobis restat, ut, beatitudinis vestrae sacros exosculantes pedes, summa devotione super nos et super fideles nobis commissos apostolicam impleremus benedictionem.

Sanctitatis vestrae humillimi et devotissimi filii et famuli:

P. Iacchim Ludovicus, archiepiscopus Portus-Hispaniae et delegatus apostolicus.

Iacobus Etheridge, episcopus Toronensis, vicarius apostolicus Guianae Britannicae.

Renatus Maria Carolus Poirier, episcopus Rocensis.

Ioannes Baptista Swinkels, episcopus Amonensis in partibus infidelium, vicarius apostolicus Surinamensis. Portus-Hispaniae, die 23 Januarii 1867.

Beatissime pater. Archiepiscopus Portus-Hispaniae et episcopi Demerarensis, Rocensis et Surinamensis, concilium provinciale in insula Trinitatis

habentes, et opus antecessorum suorum in concilio A provinciali prime, anno 1864 habito, solidare et perficere exoptantes, beatitudinem vestram suppliciter exorandam iudicaverunt ut sequentes facultates ipsis concedere vellet.

1. Sanctitas vestra patribus praecedentis concilii benigne ad quinquennium concessit facultatem benedicendi breviori forma aquam baptismalem, hac ratione quod viae asperae sint et difficiles et omnia peragrantibus commoda desint. Quinquennium hoc effluxit: rationes vero permanserunt. Quinimo ab hinc factae sunt eo graviores, quo, accrescente numero fidelium, frequentiora sunt nostra itinera: quare facultatem hanc ad tempus efflagitare ausi sumus.

2. Prioris concilii patribus sanctitas vestra concessit similiter ad quinquennium, ut in adultorum baptismo uti nobis liceat formula, quae in rituali Romano pro parvulis praescribitur. Rationes fuerunt sequentes: Catechumeni illi, ut plurimum crassioris sunt minervae: quapropter interrogationibus respondere non valent, et varii sunt ritus, qui sine parvulorum scandalo vel haeticorum subsannatione observari facile non possunt. Rationes vero illae et subsistant modo et subsistent: quae ob causas

vestram sanctitatem suppliciter exoramus, ut hanc facultatem nobis in perpetuum concedat.

3. Cum longe maxima nostrorum fidelium pars ab acatholicis dependeat et propterea dies festivos, qui infra hebdomadam celebrantur, celebrare non valeant, quod experimento a tempore prioris concilii constat, beatitudinem vestram humillime supplicamus, ut festa Assumptionis beatae Mariae virginis et apostolorum sanctorum Petri et Pauli non amplius obligatoria declaret, et horum festorum solemnitatem et etiam solemnitatem festi patronalis parochiae in dominicam sequentem transferri velit.

Pro qua gratia etc.

Portu-Hispaniae, in concilio provinciali, hac die 24 ianuarii 1867.

P. Joachim Ludovicus, archiepiscopus Portu-Hispaniae et delegatus apostolicus.

Iacobus Etheridge, episcopus Toronensis, vicarius apostolicus Guianae Britannicae.

Renaus Maria Carolus Poirier, episcopus Rosensis.

Ioannes Baptista Swinkels, congregationis SSmi Redemptoris, episcopus Amonensis in partibus infidelium, vicarius apostolicus Surinamensis.

DECRETA CONCILII.

SECTIO PRIMA.

De sacramentis.

Articulus I. De baptismo.

Quoad hoc sacramentum statutum fuit:

1. Ut abusus longius differendi baptismum infantium tollatur, volumus, ut nostri sacerdotes instruant parentes se graviter peccare differendo ultra mensem, sine gravi ratione, huius sacramenti, infantium saluti tam necessarij, administrationem.

2. Parvuli, quorum ultra mensem dilatus fuerit C baptismus, non baptizentur cum solemnitate, quae in hisce regionibus legitimam [baptismum] concomitantur, verbi gratia cum campanarum sonitu.

3. Censemus infantes omnes, sive legitimos sive illegitimos, etiam acatholicorum, baptizandos esse, assentiente vel uno parentum, quotiescumque non adest periculum eorum fidei subversionis, adhibitis patris catholicis. Quodsi infantes huiusmodi in proximo aut probabili mortis sint periculo, sacerdotes, si occasio se obtulerit, eos baptizare absque ulla dubitatione debent.

4. Quoad adultorum baptismum suppliciter oranda est sancta sedes, ut renovetur et in perpetuum concedatur privilegium, omnis vi formula baptismi parvulorum in adultorum baptismo hinc in regionibus uti liceat.

5. Similiter sancta sedes supplicatur, ut nobis in perpetuum concedere voluerit facultatem breviori D formula benedicendi aquam baptismalem.

6. Prohibemus ne sacerdotes, iurisdictioni nostrae subiecti, patrinorum officio fungantur sine licentia ordinarii.

Articulus II. De confirmatione.

1. Nisi adest mortis periculum, aut alia iusta causa, pueros ante septennium ad confirmationem non admittimus.

2. Nemo ad hoc sacramentum admittatur, nisi in doctrina christiana sit sufficienter institutus: et curent parochi ut omnes doli capaces antea ad tribunal confessionis accedant.

Articulus III. De eucharistia.

1. Ad normam decreti Innocentii III in concilio Lateranensi editi, statuimus, ut magna cum cura et sub fidei custodia, clavibus adhibitis, sacra eucharistia conservetur.

2. Ne autem diutius asservatae corrumpantur particulae, a parochis et aliis sacerdotibus, ad quos spectat, quam frequenter renovandae sunt, et singula vice, quae renovantur, purificetur pyxis.

3. Parochi, si, longiori tempore advocati, a sua ecclesia absint, sacras consumant species, et pyxidem purificent antequam proficiantur, ne sacra eucharistia exponatur irreverentiae.

4. Curent parochi, ut sub altaribus nihil omnino conservetur, et locus iste sit nitidissimus.

5. Benedictio cum sacro sacramento dari non potest sine episcopi licentia: multo minus processiones, praeter eas quae a rubricis praescribuntur, vel expositio sacri sacramenti haberi possunt nisi cum eiusdem permisso. In expositione et benedictione exacte servetur ritus ab episcopo approbatus.

Articulus IV. De poenitentia.

Pueri doli capaces non solum ad confessiones admittendi, sed attrahendi sunt, eisquo rite dispositis absolutio danda. Quare reprobandus est usus absolutionem differendi, donec ad primam communionem admittantur: sed e contra, summa cum diligentia etiam rudiores et crassioris indolis pueri sunt ad hoc sacramentum disponendi.

Articulus V. De matrimonio.

1. Parochi nullum benedicant matrimonium, nisi contrahentes, vel saltem pars una, domicilium in suis parochiis habeant.

2. Non decet matrimonium contrahentes simul et astantes esse in sanctuario, dum administratur hoc sacramentum.

Articulus VI. De sacramentis in genere.

1. Sacerdotes in sacro tribunali minime negligant parentes et omnes, qui locum parentum tenent, interrogare et monere de eorum gravi obligatione curandi, ut illi pueri, qui aetatem habent, ecclesiam adeant in diebus de praeepto, ad catechesin veniant, peccata sua confiteantur, et quam primum ad susceptionem sacrae eucharistiae paratos esse praebent.

2. Pastores moneant parentes de eorum sub gravi obligatione, ut filii sui vita periclitantes tempore sacramento poenitentiae, extrema unctione et forsam sacro viatico muniantur. Pastores ipsi sciant ad hanc administrationem non minori obligatione esse teneri.

SECTIO SECUNDA.
De cleri disciplina.

1. Sciant omnes nostri sacerdotes, licet parochi, vicarii vel canenici honorarii vocentur, sese ad nutum ordinarii revocabiles esse, neque se ius ullum habere, ut, sede vacante, in administratoris seu susceptoris nominatione sese immisceant, cum in hoc a sancta sede per speciales constitutiones sit provisum, per constitutionem Benedicti XIV ad vicarios apostolicos et episcopos Indiarum orientali-um, 2 Januarii 1753.

2. Nullae a quocumque alicui ecclesiae praeposito sacerdote fundationes sacrae admittantur, nisi ex speciali licentia ab episcopo suo in scriptis obtenta, cuius erit condiciones statuere.

3. Volumus ut missionarii nostri nullatenus negligant, in libro ad hoc destinato, exacte inscribere missarum intentiones quas dicendas in se suscepunt, et signare eas quas celebraverunt.

4. Nullus nostrorum sacerdotum negligat quamprimum testamentum suum iuxta leges conficere. Consulimus nostris missionariis, imo et episcopis, ut executores suum testamenti instruant de sua nominatione, et de loco ubi invenietur testamentum.

5. Stricte prohibemus missionariis nostris inter se lites ante iudicem civilem inire, nullas quascumque lites incipere ante licentiam a suo ordinario in scriptis obtentam, et sic se gerere, ne ulla contra eos, sua culpa, civilis actio intentetur.

6. Stricteissimam nostris sacerdotibus obligationem imponimus, ne ulla materia momenti expensas faciant, quibus suam gravare possent ecclesiam, quas autem si faciendas iudicarent († necesse), non faciant, nisi postquam in scriptis ab ordinario licentiam obtinuerint.

7. Parochiali administrationi et honori cleri consulendi causa, vetamus omnibus nostris sacerdotibus curam animarum habentibus suo individuali nomine bona immobilia quocumque titulo intra parochiae limites acquirere, non obtenta sui episcopi licentia.

8. Omnis sacerdos accuratum faciet catalogum duplicem (quorum unus in domo pastorali servetur, alter autem mittatur ad ordinarium) maiorum minorumque possessionum [ecclesiae], etiam earum quae in domo pastorali sunt. Qui quidem catalogus duos ante testes fide dignos conficiatur et ab eis signetur.

9. Cupimus, ut omnis parochus ad nos singulis annis in mensis Ianuarii decursu, status suae parochiae mittat exemplar.

10. Mittantur etiam ad episcopum descriptiones titularum possessionum quarumcumque ecclesiae, sicut et titularum benedictionum seu consecrationum et erectionum confraternitatum, quos oportet in archivis haberi.

11. Collationes sacrae habebantur, ubi et quando ad iudicium episcopi haberi commode possunt.

12. Pro nostris sacerdotibus spirituales peragatur recessus iuxta ordinarii sententiam.

13. Exercitia autem missionum spiritualia in favorem populi pro viribus commendamus, quae tamen haberi non possunt, nisi obtenta episcopi licentia.

14. Missali, breviario, rituali Romano, ordine autem dioecessano, omni alio vetito, omnes utantur.

15. Commendamus institutionem fabricae ecclesiarum ad minus trium aedituorum, qui ab episcopo ad biennium nominati, ab ipso attributiones suas accipiunt, et eiusdem ad nutum conservantur aut revocantur.

SECTIO TERTIA.

De publicis moribus informantia.

1. Meminerint sacerdotes suum esse arguere parentes, et ipsis absolutionem negare, qui causa sunt malae et inhonestae vivendi rationis filiorum filiarumque, praecipue matrimonium initorum.

2. Missionarios nostros eramus, ut non omittant fideles suos in suggesta et in confessionali de eorum obligationibus circa usaram monere.

3. Quia longe maxima pars nostrorum fidelium ab acatholicis dependet, et propterea dies festos, qui infra hebdomadam celebrantur, vix celebrare valet, uti experimento facto post prius concilium constat, bene visum est sanctam sedem supplicari, ut festa Assumptionis beatae Mariae virginis et apostolorum sanctorum Petri et Pauli non amplius obligatoria declarentur, et horum festorum solemnitatem in dominicam proxime sequentem differri liceat. Transferatur etiam ad dominicam sequentem celebratio festi patronalis parochiae.

† Ego definiens subscripsi: P. Joachim Ludovicus, archiepiscopus Portus-Hispaniae et delegatus apostolicus.

† Ego definiens subscripsi: Iacobus Etheridge, episcopus Toronensis, vicarius apostolicus Guianae Britannicae.

† Ego definiens subscripsi: Renatus Maria Carolus Poirier, episcopus Rosensis.

† Ego definiens subscripsi: I. B. Swinkels, congregationis SSmi Redemptoris, episcopus Amonensis in partibus infidelium, vicarius apostolicus Surinamensis.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum anno 1867 reverendus pater dominus archiepiscopus Portus-Hispaniae in insula Trinitatis, alique Antillarum episcopi ac vicarii apostolici, potestate coeundi in synodum ab apostolica sede eis facta, in memorata urbe Portus-Hispaniae convenissent, ac plura ad ecclesiasticam disciplinam restituendam, mores reformandos, concordiam fovendam salubri ordinatione constituisset; denique acta et decreta memoratae synodi ad sanctam sedem examinanda misissent: sacra congregatio, in generali conventu habito die 27 Ianuarii 1868, sollicitudinem archiepiscopi et praesulum memoratorum plurimum in Domino commendans, eiusmodi acta et decreta, diligenti examine adhibito, expendit, paucisque exceptis animadversionibus, quas in alligata epistola eidem archiepiscopo significari iussit, eadem recognovit.

Quam sacrae congregationis sententiam, cum subscriptus eiusdem sacrae congregationis secretarius anno domini nostro Pio divina providentia papae IX, in audientia habita die 9 Februarii anni praedicti retulisset, sanctitas sua in omnibus probavit, eaque de re decretum hoc expediri iussit.

Datum Romae, ex apudibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 1 Martii 1868.

Al. cardinalis Barnabo.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide habitis die 27 Ianuarii anno 1868, relatae fuissent proces patrum, qui concilio Antillarum anno 1867 in urbe Portus-Hispaniae celebrato interfuerunt, quibus demisse petebant, ut, attenta locorum distantia, qua saepe sacerdotes impediuntur, quominus aquam baptismalem sabbatis sancto et Pentecostae benedictam ex fontibus, ubi asservatur, ad sacramentum conferendum decumere ac secum ferre valeant, sibi concederetur, in praec-

dictis casibus facultas benedicendi ipsam aquam A baptismatis ex breviori formula, qua missionariis apud Indos summus pontifex Paulus III uti concessit, ehi patres, omnibus diligenter perpensis, consueverunt supplicandum saho domino nostro Pio divina providentia papae IX, ut memoratis episcopis facultatem praedictam concedere dignaretur usque ad terminum unicuique assignatum pro exercitio aliarum facultatum.

Has vero sacrae congregationis supplices preces cum subscriptis eiusdem sacrae congregationis secretarius sanctitati suae in audientia diei 9 februarii retulisset, summus pontifex petitam facultatem iuxta modum a sacra congregatione expressum concessit, eademque super re praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 1 martii 1868.

Al. cardinalis Barnabo.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide habitis die 27 ianuarii anno 1868, relatae fuissent preces patrum, qui concilio II Antillarum anno 1867 in urbe Portus-Hispaniae celebrato interfuerunt, quibus demisse petebant, ut sibi renovaretur facultas, alias ad tempus iisdem concessa, adhibendi in baptismo adultorum formulam praescriptam pro baptismo parvulorum; ehi patres, omnibus diligenter perpensis, consueverunt supplicandum saho domino nostro Pio divina providentia papae IX, ut praedictam facultatem memoratis episcopis, qui synodo astabant, concedere dignaretur usque ad terminum unicuique assignatum pro exercitio aliarum facultatum, iusta tamen causa concurrente.

Has vero sacrae congregationis supplices preces cum subscriptas sacrae eiusdem congregationis secretarius in audientia diei 9 februarii eiusdem anni retulisset, sahus pontifex petitam facultatem iuxta

motum a sacra congregatione expressum concessit, eademque super re decretum hoc expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 1 martii 1868.

Al. cardinalis Barnabo.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum patres, qui concilio II Antillarum anno 1867, in civitate Portus-Hispaniae celebrato interfuerunt, saixe rogassent, ut festa Assumptionis beatae Mariae virginis et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, quae in superiori Antillarum concilio ad communem disciplinam festorum de praeepto restituta fuerant, attenta fidelium quoad maximam partem ab aetholicis dependentium conditione, qua illos ab eorumdem observantia impediri experimento compertum est, haud amplius obligatoria esse declararentur et horum festorum solemnitas in insequentem dominicam diem transferretur: sacra congregatio de Propaganda fide, in generalibus comitiis, habitis die 27 ianuarii 1868, re mature perpensa saho domino nostro Pio divina providentia papae IX supplicandum consueverunt, ut, praedictae patrum petitioni annuens, fideles illis subiectos ab obligatione missam audiendi et ab operibus servilibus abstinendi memoratis diebus festis eximeret, canto tamen, ut in eiusmodi festis suppressis nihil de consueto divinatorum officiorum sacrarumque caeremoniarum ordine et ritu intra ecclesiam innovetur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum subscriptas eiusdem sacrae congregationis secretarius sanctitati suae in audientia diei 9 februarii anni praeteriti retulisset, sahus pontifex in omnibus confirmavit, eademque de re decretum hoc expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 1 martii 1868.

Al. cardinalis Barnabo.

1867 iunii 29. — CONVENTUS EPISCOPORUM ROMAE.

Conventus episcoporum qui Romae in natalitia post saecula XVIII, redeunte die apostolorum Petri et Pauli, canonizationem beati Iosaphat aliorumque sanctorum celebraverunt.

Litterae revmi domini Petri Giannelli, archiepiscopi Sardicensis, sacrae congregationis concilii pro-secretarii, ad antistites orbis aetholici datae.

Ehe ac revme domine obeho
et

Perillustris ac revme domine.

Inter praecipuas gravioreque curas, quibus apostolicum summi pontificis ministerium afficiatur, ea iucundissima est, ut illustribus christianae religionis heroibus, quorum mors pretiosa fuerit in conspectu Domini, sanctorum honorem et publicum in ecclesia cultum rite decernat. Porro cunctis a sacra congregatione ritibus tuendis praeposita expletis actis, iuxta disciplinam ab apostolicis constitutionibus praescriptam, singulaque rationum momenta mature perpensis, sahus dominus noster Pius papa IX in id consilii devenit, ut (quatenus tamen omnipotentis dextera, prout sperare licet, impendentem arceat disperdatque tempestatem) mense iunio futuri anni 1867 duo semipublicos habeat consistoria. Iis vero peractis, Deo ac Deipara bene iuvantibus, die 29, eiusdem mensis, qua festum

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine iabe conceptae ad Lacum. Tomus sextus... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 891-4.

quotannis agitur beatorum apostolorum Petri et Pauli ac insuper eodem tempore illud singulare eveniet, quod maxima laetitia recoletur centenaria memoria illius diei, qua Roma sanctorum principum D glorioso est purpurata sanguine, in sanctorum album, solemnem decreto referet beatos martyres, confessores ac virgines, videlicet:

1. beatum Iosaphat, archiepiscopum Polocensem Ruthenorum in Alba Russia, martyrem;
2. beatum Petrum de Arbues, ex ordine canonicorum regularium sancti Augustini, Hispaniarum inquisitorem et canonicum ecclesiae metropolitanae Caesaraugustanae, martyrem;
3. beatos novemdecim martyres Gorcomienses, ad varios ordines regulares ac etiam ad clerum saecularem pertinentes;
4. beatum Paulum a Cruce, confessorem, fundatorem congregationis clericorum exalcoatorum Sanctae crucis et Passionis domini nostri Iesu Christi;
5. beatum Leonardum a Portu Mauritio, confessorem, missionarium apostolicum, ex ordine Minorum sancti Francisci strictioris observantiae.

6. beatam Mariam Franciscam a Quinque Vulneribus, virginem professam tertii ordinis sancti Petri ab Alcantara in diocesi Neapolitana;

7. beatam Germanam Cousin, virginem saecularem in diocesi Tolosana.

Itaque mihi, qui sacro concilio Tridentini concilii interpreti ac vindici praefectus sum, a sanctitate sua ex maiorum instituto mandatum est, ut sacris catholici orbis antistitibus has darem literas, quibus laetissimum huiusmodi nuntium afferrem, unaque significarem, gratissimam eidem sanctitati suae rem facturos illos episcopos, qui, dummodo ovibus sibi concreditis grave damnum non obvenerit, nulloque alio peculiari ipsi distineantur impedimento, tempestive ad almam hanc urbem sese ferant, memoratis semipublicis consistoriis tantaeque celebritati interfuturi. Enimvero beatissimo patri perinondum erit videre fratres convenientes in unum, simulque sanctis hisce caelitis in superna iam gloria receptis preces fundere, quibus iidem moti in tanto rerum civilium et maxime saecularum discrimine et exitio victoriam de hoste maligno et perennem tranquillitatem ecclesiae militanti a Deo deprecetur et impetret.

Ceterum animadvertere oportet, hanc esse mentem summi pontificis, ut quicumque huc proficisci putaverint, perinde habeantur, ac si Romanum iter suscipiant, ut officio visitandi sacra apostolorum limina ex praescripto sanctae memoriae Sixti V incipiente *Romanus pontifex* defungantur, idque eo magis, quod si ullum unquam tempus idoneum est, quo „patrum magistrorumque veritatis Petri ac Pauli sepulera fidelium animas illuminantia“, uti aiebat Theodoretus, adire ac venerari deceat atque delectet, hoc profecto est, quo festivitas celebrari debet, quae iuxta verba sancti Leonis Magni, „praeter illam reverentiam, quam toto terrarum orbe promeruit, speciali et propria nostrae urbis exultatione veneranda est, ut ubi praecipuorum apostolorum glorificatus est exitus, ibi in die martyrii eorum sit laetitiae principatus“.

Haec de meo munere erant tibi, esse domine (vel amplissime domine), significanda; post haec nihil aliud mihi superest, nisi impensus observantiae

mense sensus testatos facere eminentiae vestrae (vel amplitudini tuae), cuius manus humillime deoceanor.

Datum Romae, ex sacra congregatione concilii, die 8 decembris, immaculae deiparae conceptioni sacra, 1866.

Eminentiae vestrae (vel amplitudinis tuae) humillimus et addictissimus famulus (vel uti frater) Petrus, archiepiscopus Sardinensis.

Sententia canonizationis:

Ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra: matura deliberatione praehabita et divina ope saepius implorata, ac de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum in Urbe existentium consilio, beatos Iosaphat Kuncewicz pontificem, Petrum de Arbues, Nicolaum Pichium cum eius sociis, videlicet Hieronymum, Theodoricum, Nicasium, Willehadum, Godefridum Mervellanum, Antonium Werdauum, Antonium Hornariensem, Franciscum, Ioannem, Hadrianum, Iacobum, Ioannem Osterwicanum, Leonardum, Nicolaum Poppelium, Godefridum Dunaeum et Andream sacerdotem, Petrum et Cornelium laicos, omnes martyres: Paulam a Cruce et Leonardum a Portu Mauritis confessores; Mariam Franciscam a Vulneribus domini nostri Iesu Christi, et Germanam Cousin virgines, sanctos esse decernimus et definitum, ac sanctorum catalogo adscribimus, statuentes ab ecclesia universa illorum memoriam quolibet anno, nempe Iosaphat die decima secunda novembris, Petri decima septima septembris, Nicolai et sociorum eius nona iulii inter sanctos martyres: Pauli die vigesima octava aprilis; Leonardi vigesima sexta novembris inter sanctos confessores non pontifices: Mariae Franciscae die sexta octobris; Germanae decima quinta iunii inter sanctas virgines pia devotione recolere. In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.

1867 iulii 23. — SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS XIII.

Synodus dioecesis Pictaviensis XIII in Gallia, celebrata die 23 iulii 1867, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers, VI, 71, 103.

1867 augusti 9. — SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS XI.

Synodus dioecesis Molinensis XI in Gallia, celebrata die 9 augusti 1867, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

1 et 2) N° 170. Decima et undecima, (1868 et 1878, *tituli supra col. 804-5*, n. 1 et 2).

De hac synodo confer etiam opus cui titulus: 3) Summa, (1874, *titulus supra col. 803 C*), p. 14.

Exstant constitutiones in operibus quibus tituli:

1867 septembris 13. — SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS.

Synodus dioecesis Cameracensis in Gallia, celebrata die 13 septembris 1867, sub Renato Francisco Régner, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Instructions, ordonnances et règlements de monseigneur l'archevêque de Cambrai, concernant la discipline ecclésiastique, la pratique du saint ministère et l'administration temporelle des paroisses.

(*Insigne*) Cambrai, Ed. Deligne, imprimeur de l'archevêché, 58, Grand' Place, 58, 1874.

In-12°, 509 p. — Nice, séminaire.

Mentio sequentium synodorum Cameracensium: P. 48, die 9 septembris 1853. P. 57, die 8 septembris 1854. P. 353, die 7 septembris 1855. P. 445, die 11 septembris 1857. P. 95, die 18 septembris 1867.

1867 septembris 28 - octobris 1. — SYNODUS DIOECESANA NAMURCENSIS.

Synodus dioecesis Namurcensis in Belgio, celebrata a die 28 septembris ad diem 1 octobris

1867, sub Victore Augusto Isidoro Deschamps, episcopo Namurcensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Acta et statuta synodi dioeceseanae Namurcensis anni 1867. (*Justus*.) Namurci, typis Ad. Weemaes filii, typographi episcopatus, 1867.

In-8°, 2 f. - 126 p. — Namur, séminaire.

P. 64-72, haec synodus celebrata est, tribus sessionibus, diebus 28 et 30 septembris et 1 octobris 1867.

1867. — SYNODUS DIOECESANA BUSCODUCENSIS I.

Synodus dioeceseana Buscoducensis I in Neerlandia, celebrata anno 1867, sub Ioanne Zwijsen, archiepiscopo, administratore apostolico dioeceseis Buscoducensis.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Acta et statuta synodi dioeceseanae Buscoducensis, primae post restitutam in Neerlandia hierarchiam

ecclesiasticam, anno 1867 celebratae ab ill.^{mo} et rev.^{mo} d.^{no} Joanne Zwijsen, archiepiscopo, administratore apostolico dioeceseis Buscoducensis. Gestel St. Michaelis, ex typographia dioeceseis Buscoducensis, in instituto Surdo-Mutorum.

In-8°, XXVII p. (acta) - 215 - XIV p. (index) - 2 f. (epistola circularis). — Louvain, université.

1867. — SYNODUS DIOECESANA GERUNDENSIS.

Synodus dioeceseana Gerundensis in Hispania, celebrata anno 1867, sub Constantino Bonet y Zanay, episcopo Gerundensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Disertacion histórica y canónica sobre los sínodos dioeceseanos de Gerona, publicada en la Revista de Gerona, por su director, el excelentísimo señor doctor d. Manuel Viñas y Graugés. Gerona, imprenta del hospicio provincial, 1881.

In-8°, 10 p. — Paris, Bibl. nat. Oe 165.

P. 5, mentio synodi dioeceseanae Gerundensis anni 977, ex España sagrada, t. 43, append. 23.

P. 5, mentio synodi anni 1015, ex l. c., append. 27.

P. 6, in anno 1238 synodus dioeceseana celebratur, feria quarta post festum s. Lucae.

P. 6, Arnaldus de Monrondon, episcopus Gerundensis, transtulit anno 1337 dioeceseanam synodum ex feria quarta post festum s. Lucae ad feriam quartam post dominicam in Albis.

P. 6, anno 1344, idem episcopus edidit enumerationem eorum qui synodum adire tenentur.

P. 7, Iohannes Cassador, episcopus Gerundensis, edidit constitutiones synodales huius dioeceseis, Barcinonae, typis Sebastiani de Cormellas, 1593, in-4°, 100 p.

P. 8, frater Michael Pontich, episcopus Gerundensis, edidit constitutiones synodales huius dioeceseis, Geronae, apud Palol, 1691.

P. 8, mentio synodorum Gerundensis dioeceseis celebratarum annis 1859 et 1867.

1867. — SYNODUS DIOECESANA PADERBORNENSIS.

Synodus dioeceseana Paderbornensis in Germania, celebrata anno 1867, sub Conrado Martin, episcopo Paderbornensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Acta et decreta synodi dioeceseanae Paderbornensis, praeside C. Martin, episcopo, anno 1867 habitae. Paderborn., 1867.

In-4°. — Ipse non vidi.